

KITAB SOETJI.

HARTOSNA

SADAJANA KITAB

ANOE KASĚBAT

PĚRDJANGDJIAN LAWAS SARĚNG PĚRDJANGDJIAN ANJAR.

Uitgegeven door het Nederlandsch Bijbelgenootschap.

AMSTERDAM.

1891.

PĚRDJANGDJIAN LAWAS.

HARTOSNA

SADAJANA KITAB

ANOE KASĚBAT

TORĚT, DJABOER SARĚNG PARA NABI.

Uitgegeven door het Nederlandsch Bijbelgenootschap.

AMSTERDAM.

1891.

IJEU EUSINA KITAB PĒR DJANGDJIAN LAWAS.

	Rejana pasal
1. Kitab kahidji ti Moesa	50.
2. Kitab kadoewa ti Moesa	40.
3. Kitab katiloe ti Moesa	27.
4. Kitab kaopat ti Moesa	36.
5. Kitab kalima ti Moesa	34.
6. Kitab Josoea	24.
7. Kitab Para Hakim	21.
8. Kitab Roet	4.
9. Kitab kahidji ti Samoeël	31.
10. Kitab kadoewa ti Samoeël	24.
11. Kitab Para Radja noe kahidji	22.
12. Kitab Para Radja noe kadoewa	25.
13. Kitab Babad noe kahidji	29.
14. Kitab Babad noe kadoewa	36.
15. Kitab Esra	10.
16. Kitab Nĕhemja	13.
17. Kitab Ester	10.
18. Kitab Ajoeb	42.
19. Kitab Djaboer	150.
20. Kitab Siloka Soeleman	31.
21. Kitab Goeroe	12.
22. Makoeta Poepoedjian, damĕlan Soeleman	8.

	Rejana pasal
23. Kitab Jěsaja	66.
24. Kitab Jěrmia	52.
25. Njanjian nalangsa, damělan Jěrmia	5.
26. Kitab Jěheskel	48.
27. Kitab Daniěl	12.
28. Kitab Hosea	14.
29. Kitab Joěl	3.
30. Kitab Amos	9.
31. Kitab Obadya	1.
32. Kitab Joenoes	4.
33. Kitab Mika	7.
34. Kitab Nahoem	3.
35. Kitab Habakoek	3.
36. Kitab Sěpanya	3.
37. Kitab Hagai	2.
38. Kitab Djakaria	14.
39. Kitab Malaki	4.

KITAB KAHIDJI TI MOESA,

NOE KASĒBAT

KITAB HAL NGADJADIKEUN.

PASAL 1.

Dina mimitina Allah ngadjadikeun langit djeung boemi. ^a 'Dĕmi boemi teja asalna soewoeng sarta kosong, djeung poĕk di loehoereun sagara, sarta Roh Allah ngalajang di loehoereun tjai teja. ^b 'Tidinja Allah nimbalan: Sing djadi tjaäng! Braj djadi tjaäng. ^c 'Ladjĕng Allah ningali eta tjaäng hade, sarta Allah misahkeun antara tjaäng djeung poĕk. 'Ari eta tjaäng koe Allah dingaranan Beurang, sarta eta poĕk koe andjeunna dingaranan Peuting. Harita geus djadi sore sarta geus djadi isoek, poĕ noe kahidji.

^c 2 Kor. 4: 6.

⁶ Tidinja Allah nimbalan: Sing aja pipinding dina tĕngah-tĕngah tjai, sarta eta teh sing matak misahkeun antara tjai djeung tjai deui. 'Ladjĕng Allah ngadamĕl eta pipinding, sarta misahkeun antara tjai anoe sahandapeun pipinding reudjeung tjai anoe saloehoereun pipinding teja. Nja kitoe djadina. 'Ari pipinding teja koe Allah dingaranan Langit. Harita geus djadi sore sarta geus djadi isoek, poĕ noe kadoewa.

⁹ Tidinja Allah nimbalan: Tjai anoe sahandapeun langit sing koempoel kana sahidji ĕnggon, sarta sing katembong toehoerna. Nja kitoe djadina. 'Ari toe-

hoerna teja koe Allah dingaranan Daratan, sarta pakoempoelan tjai teja koe andjeunna dingaranan Laoetan. Ladjĕng Allah ningali eta hade. 'Tidinja Allah nimbalan: Daratan sing ngabidjilkeun djoedjoeoetan, lalab-lalaban anoe ngadjadikeun sisikian, kitoe deui tatangkalan noe boewahan, anoe baroewahan saadat-saadatna, anoe sarikian di djĕrona dina daratan. Nja kitoe djadina. 'Ari darat teh toeloej ngabidjilkeun djoedjoeoetan, lalab-lalaban anoe ngadjadikeun sisikian saadat-saadatna, kitoe deui tatangkalan noe baroewahan, anoe sarikian di djĕrona saadat-saadatna. Ladjĕng Allah ningali eta hade. 'Harita geus djadi sore sarta geus djadi isoek, poĕ noe katiloe.

¹⁴ Tidinja Allah nimbalan: Sing aja damar-damar dina pipinding langit teja, pikeun misahkeun antara beurang djeung peuting, kitoe deui soepaja djaradi kana tanda, kana mangsa, kana poĕ, djeung kana taoen. 'Sarta soepaja djaradi damar dina pipinding langit, pikeun njaangan kana boemi. Nja kitoe djadina. 'Ari Allah ngadamĕl eta doewa damar noe galĕde: nja eta damar noe gĕde, eukeur marentahan kana beurang, sarta damar noe rada leutik, eukeur marentahan kana peuting; kitoe deui ngadamĕl bentang-bentang. 'Tidinja koe Allah pada dipĕrnahkeun dina pipin-

ding langit, pikeun njaangan kana
 18 boemi, 'djeung pikeun marentah ti
 beurang sarta ti peuting, kitoe deui
 pikeun misahkeun antara tjaang djeung
 poék. Ladjéng Allah ningali eta hade.
 19 'Harita geus djadi sore sarta geus djadi
 isoeok, poë noe kaopat.
 20 'Tidinja Allah nimbalan: Tjai-tjai sing
 parinoeh koe noe tinglalenghoj, bangsa
 noe njawaän hiroep, sarta sing aja
 manoeok-manoeok halalibér di loehoereun
 boemi, di sabandapeun pipinding langit.
 21 'Seug Allah ngadjadikeun barabala tjai
 noe galède, djeung sakabeh bae bangsa
 noe njawaän hiroep, anoe koemèlip,
 sakoer noe tinglalenghoj di djero tjai
 saadat-saadatna, kitoe deui saroepaning
 manoeok, bangsa djangdjangsan saadat-
 saadatna. Ladjéng Allah ningali eta
 22 hade. 'Geus kitoe eta sakabehna koe
 Allah dibèrkahan, kijeu timbalanana:
 Maraneh sing pada baranahan djeung
 sing pada ngarèkahan; koedoe pada
 minoehan tjai-tjai dina laeot; djeung
 deui manoeok-manoeok sing ngarèkahan
 23 dina boemi! 'Harita geus djadi sore
 sarta geus djadi isoeok, poë noe kalima.
 24 'Tidinja Allah nimbalan: Daratan sing
 ngabidjilkeun bangsa noe njawaän hi-
 roep saadat-saadatna, nja eta bangsa
 tjoëun, djeung noe tingkarajap, sarta
 djeung sato darat saadat-saadatna. Nja
 25 kitoe djadina. 'Ari Allah ngadamël sato
 darat saadat-saadatna, djeung bangsa
 tjoëun saadat-saadatna, kitoe deui sa-
 koer noe tingkarajap dina taneuh saad-
 at-saadatna. Ladjéng Allah ningali eta
 26 hade. 'Tidinja Allah nimbalan: Hajoe
 oerang ngadamël manoesa, make kan-
 njataän oerang, koemaha tjara roepa
 oerang; sarta sina pada poerba ka
 laeok-laeok laeot, djeung ka manoeok-
 manoeok awang-awang, kitoe deui ka
 sato tjoëun, djeung ka sakoeriling
 boemi, sarta ka sakoer noe ningkarajap,
 27 anoe tingkarajap di boemi. 'Seug Allah
 ngadjadikeun eta manoesa, make kan-
 njataän andjeunna, nja didjadikeumana
 make kanjataan Allah, ^a toer didjadi-
 28 keunana hidji lalaki hidji awewe. ^b 'La-
 djéng koe Allah pada dibèrkahan, kijeu
 timbalan Allah ka darinja: Maraneh
 sing pada baranahan djeung sing pada
 ngarèkahan; koedoe pada minoehan

boemi, sarta eta taloekkeun koe ma-
 raneh; djeung koedoe pada poerba ka
 laeok-laeok laeot, djeung ka manoeok-
 manoeok awang-awang, sarta ka sakabeh
 sasatoan, anoe tingkarajap di boemi. ^c
 29 'Geus kitoe Allah nimbalan deui: Masing
 nganjahokeun, kami teh ka maraneh
 maparin sakabeh lalab-lalaban noe njè-
 barkeun sisikian, anoe aja di sakoeril-
 ling boemi, kitoe deui sakabeh tatang-
 kalan noe baroewahan, anoe njèbarkeun
 sisikian, nja eta keur maraneh, baris
 hakaneun. ^d 'Tatapi ari sakaabeh sato
 darat, djeung sakabeh manoeok-manoeok
 awang-awang, kitoe deui sakabeh anoe
 tingkarajap di boemi, sakoer anoe nja-
 waän hiroep mah, hakaneunana nja eta
 saroepaning djoedjoekoetan noe hare-
 31 djo. Nja kitoe djadina. 'Ladjéng Allah
 ningali sadajana anoe kenging andjeunna
 ngadamël teja, tah hade katjida. ^e 'Ha-
 rita geus djadi sore sarta geus djadi
 isoeok, poë noe kagènép.

^a Ep. 4: 24.

^b Mat. 19: 4. ^c Jak. 3: 7. ^d p. 9: 3. ^e 1 Tim. 4: 4.

PASAL 2.

Nja kitoe langit djeung boemi datang
 2 ka tjaratjapna, sarta djeung sakabeh
 balad-baladna. 'Ari dina poë noe katoe-
 djoeh Allah tjaratjap dadamèlanana, noe
 didamël teja; ladjéng Allah dina poë
 noe katoedjoeh teh liren ^a tina sadajana
 dadamèlanana, noe koe andjeunna di-
 3 damël teja. ^b 'Reudjeung Allah ngabèr-
 kahan kana poë noe katoedjoeh, sar-
 ta disoetjikeun, tina sabab andjeunna
 dina poë eta liren tina sadajana da-
 damèlanana, anoe kenging Allah nga-
 djadikeun, pangèrsana rek disampoer-
 nakeun. ^c

^a Ibr. 4: 4. ^b Joh. 5: 17.

^c 2 Moesa 20: 8—11; Mark. 2: 27.

4 Ijeu teh toetoeran langit djeung
 boemi, keur mangsana didjadikeun, keur
 poëan Pangeran Allah ngadamël boemi
 5 reudjeung langit. 'Harita saroepaning
 pèpèlakan lahan tatjan aja di boemi,
 djeung saroepaning lalab-lalaban lahan
 tatjan djadi; wantoe-wantoe Pangeran
 Allah tatjan noeroenkeun hoedjan ka
 boemi, djeung tatjan aja manoesa pi-
 6 keun migawe taneuh. 'Ngan aja hali-
 moen, ngèboel tina boemi, sarta matak
 7 ngabaseuhan ka saloewar daratan. 'Ti-
 dinja Pangeran Allah njandak taneuh

tina daratan, ^a diropeakeun manoesa, bari ladjëng njoepkeun kana lijang iroengna ambëkan kahiroepan; noe matak manoesa teh djadi njawa hiroep. ^b

^a 1 Kor. 15 : 47. ^b 1 Kor. 15 : 45.

8 Djeung deui Pangeran Allah geus ngadamël hidji taman di tanah Eden, tèbèh wetan; nja di dinja dipërnahkeunana manoesa, anoe kenging an-
9 djeunna ngadjadikeun teja. 'Sarta Pangeran Allah geus ngabidjilkeun tina taneuh saroepaning tatangkalan, matak rësëp katendjona sarta hade baris hakaneun; djeung aja hidji tangkal kahiroepan ^a dina têngah-têngah taman teja, kitoe deui hidji tangkal anoe matak njaho kana hade reudjeung goreng.
10 'Sarta aja hidji waloengan bidji ti Eden, ^b pikeun njaian kana taman teja; seng eta teh ti smët dinja njagak,
11 nja djadi kana opat sirah. 'Ngaran noe hidji Pison; nja eta noe ngoerilingan satanah Hawila. Di dinja loba ëmas;
12 'ari ëmas tanah eta aloes pisan. Di dinja aja geutah bédolah reudjeung
13 batoe angkik. 'Ari ngaran waloengan noe kadoewa Gihon; nja eta noe ngoerilingan satanah Koes. 'Ari ngaran waloengan noe katiloe Hidekel; nja eta noe ngotjor ka wetaneun tanah Asoer. Ari waloengan noe kaopat nja eta Pérat.

^a Wah. 2 : 7. ^b Wah. 22 : 1.

15 Geus kitoe manoesa teja koe Pangeran Allah ditjandak, seng dipërnahkeun di djero taman Eden, sina ngoeroeskeun ka dinja djeung sina ngadjaga
16 ka dinja. 'Sarta Pangeran Allah miwarang ka manoesa, kijeu timbalanana: Boewah oenggal-oenggal tangkal dina
17 ijeu taman pek koe maneh hakan; 'ngan tangkal anoe matak njaho kana hade reudjeung goreng teja mah, eta boewahna poma oelah dek dihakan; karana samangsa maneh ngahakan eta, geus tangtoe maneh teh paeh. ^a ^a Roem 5 : 12.

18 Geus kitoe Pangeran Allah nimbalan: Moal hade manoesa teh ngan sorangan bae; koe kami rek dipangdamëlkeun sahidji batoer, pikeun pilajaneunana. 'Karana sanggeus Pangeran Allah ngadjadikeun sakabeh sasatoan tégäl djeung sakabeh manoe-manoe awang-awang koe taneuh teja, ladjëng didatangkeun ka Adam, hojongeun ti-

ngali koemaha dek dingarananana koe Adam; këršana sakoemaha Adam pinjëboetkeuneun ka bangsa noe njawaän hiroep teh, nja kitoe pingaraneunana.
20 'Seug Adam njëboetkeun pingaraneun oenggal-oenggal sato tjoëun, djeung pingaraneun manoe-manoe awang-awang, kitoe deui pingaraneun oenggal-oenggal sato tégäl; démi keur manoesa mah Adam hanteu manggih batoer
21 pikeun pilajaneunana. 'Tidinja Pangeran Allah ngaragragkeun katibraän ka Adam; reup sare; ladjëng ditjandak igana sahidji, ari oeroetna ditoetopan koe
22 daging. 'Geus kitoe Pangeran Allah ngadégkeun eta iga, anoe kenging an-djeunna njandak ti Adam teja, nja didamël awewe, ^a bari ladjëng dianteur-
23 keun ka Adam. 'Pok Adam misaer: Nja ijeu ajeuna toelang ti toelang kaola, daging ti daging kaola! ijeu teh koedoe disëboet istri, sabab ijeu
24 ditjandakna ti pamëgët. 'Koe sabab eta, djalma bakal ninggalkeun indoeng-bapana, toeloej ngarakétan ka pamadjikanana; ari eta doewanana bakal djadi sadaging. ^b 'Ari Adam djeung pamadjikanana teja doewanana pada satarandjang, sarta hanteu areraeun.

^a 1 Tim. 2 : 13; 1 Kor. 11 : 7. ^b Mat. 19 : 5; Ep. 5 : 31; 1 Kor. 6 : 16.

PASAL 3.

Ari oraj teh ^a akalna ngoengkoelan ka sakabeh sasatoan tégäl, anoe kenging Pangeran Allah ngadamël teja. Pok ngomong ka awewe teh: Na ënja Allah ngadawoehkeun, ^b maraneh oelah ngahakan boewah oenggal-oenggal tangkal, anoe dina ijeu taman? 'Ngadjawab awewe ka oraj teh: Boewah-boewah tatangkalan ijeu taman meuang pisan
2 koe kaola diharakan; 'ngan pérkara boewah tangkal, anoe dina têngah-têngah taman, Allah nimbalan kijeu: Eta koe maraneh poma oelah dek dihakan, sarta oelah dek ditjabak, soe-
4 paja maraneh oelah paeh. 'Ngomong deui oraj teh ka awewe: ^c Moal ënja
5 maraneh paeh; 'saénjana Allah leuwih oeninga, samangsa maraneh ngahakan eta, tangtoe panon maraneh beunta, sarta maraneh pidjadieun saperti Allah,

- nganjahokeun ka noe hade reudjeung ka noe goreng. *a* Wah. 12:9; 20:2. *b* p. 2:16. *c* Joh. 8:44.
- 6 Tidinja awewe teh nendjo, jen eta tatak hadé keur baris hakaneun, sarta matak panon kabongroj, toer matak rèsép, estoe tangkal noe bisa mintër-keun; top njokot boewahna, *a* bari didahar sakali; malah ngabagi ka tjaro-geña, toeloj koe Adam didahar. 'Braj panon doewanana bareunta, sarta pada nganjahokeun, *b* jen dirina satarandjang. Tidinja pada ngantet-ngantetkeun da-
- 7 8 en kondang, dipake apok. 'Geus kitoe pada ngadenge gëntra Pangeran Allah, keur angkat-angkatan di djéro taman, wantji tiis poëna; gantjang Adam djeung geureuhana njoempotkeun maneh bawaning sijeun koe Pangeran Allah, njoesoep kana tatangkalan taman. *a* 1 Tim. 2:14. *b* p. 2:25.
- 9 Ladjëng Adam disaoer koe Pangeran Allah, kijeu timbalanana ka dinja: 10 Naha maneh aja di mana? 'Ari pioen-djoekna: Koering ngoeping gëntra gamparan di djéro taman, seug koering teh sijeun, sabab koering satarandjang; kitoe noe mawi koering njoempot.
- 11 'Ari timbalanana: Saha noe mere njaho ka maneh, jen maneh teh satarandjang? Naha maneh ngahakan boewah tangkal, anoe koe kami ditimbalkeun ka maneh, 12 jen papatjoeuan dihakan teja? 'Wangsoelan Adam: Noen, eta awewe, paparin gamparan ka koering, nja eta noe merean ka koering boewah tangkal 13 teja, seg koe koering ditëda. 'Ladjëng Pangeran Allah nimbalan ka awewe: Naha maneh migawe kitoe? Ari wangsoelan awewe: Soemoehoen, eta oraj ngabobodo *a* ka koering, seg koe koering ditëda. *a* 2 Kor. 11:3.
- 14 Geus kitoe Pangeran Allah nimbalan ka oraj teja: Sabab maneh migawe kitoe pëtana, noe matak maneh dikedu-
nañ panjapa, dibedakeun ti sakabeh sato tjoëun, sarta ti sakabeh sasatoan tégäl. Maneh pileumpangeun koe beuteung, sarta pihakaneun maneh taneuh 15 saemoer-hiroep maneh. 'Djeung deui kami rek ngadamël soepaja maneh djeung awewe djadi moesoeh, kitoe keneh toeroenan maneh djeung toeroenan awewe; *a* nja eta mëngke ngarë-
- moekkeun hoeloe maneh, sarta maneh mëngke ngaroeksakkeun keuneung eta.
- 16 'Ka awewe timbalanana kijeu: Kami ka maneh rek maparin kasoesah loba pisan, geus poegoeh keur maneh reuneuh; *b* bakal ngadjoeroekeun anak-anak djeung kanjërina; sarta maneh bakal mikarëp ka salaki maneh, *c* ari eta 17 bakal kawasa ka diri maneh. 'Ari timbalanana ka Adam kijeu: Sabab maneh ngagoegoe ka omong pamadjikan maneh, datang ka ngahakan boewah tangkal, anoe koe kami ditimbalkeun kijeu: Poma oelah dek dihakan teja: noe matak ajeuna boemi teh dikeduanañ panjapa koe karana maneh; eta maneh bakal ngipajahan diri maneh ti dinja kalawan kasoesah, saemoer-hiroep maneh. 'Malah eta bakal ngabidjilkeun 18 keur maneh tjoetjoeuk-tjoetjoeukan reudjeung walang sangit, sarta maneh bakal ngahakan lalab-lalaban tégäl. 'Maneh pingahakaneun rédjëki kalawan kesang dina beungent, tëpi ka maneh moelang deni kana taneuh; karana maneh asal ditjandak ti dinja; karana maneh teh taneuh, bakal moelang deni kana taneuh. *a* Roem 16:20. *b* Joh. 16:21. *c* Ep. 5:22; 1 Tim. 2:11, 12.
- 20 Geus kitoe koe Adam pamadjikanana dingaranan Hawa, sabab eta teh piindoengeun sakoer djalma anoe hiroep.
- 21 Djeung deni Pangeran Allah ngadamël samping koelit keur Adam sarta keur pamadjikanana, bari seug dipakeun ka darinja.
- 22 Geus kitoe Pangeran Allah nimbalan: Tah, manoesa geus djadi sapërti diri orang sahidji, njahoëun ka noe hade reudjeung noe goreng; ari ajeuna sina oelah njodorkeun leungeunna, njokot deui boewah tangkal kahiroepan, seg dihakan, 23 toeloj hiroep salalanggëngna. 'Gantjangna koe Pangeran Allah ditendoeng ti djéro taman Eden, soepaja migawe taneuh, anoe djadi asalna, da ditjandakna ti dinja. 'Sanggeusna manoesa didjongklokkeun, ladjëng Pangeran Allah ti wetaneun taman Eden mërënahkeun moekarabin, *a* sarta djeung pëdang anoe ngaboerinjaj moelak-malik, baris *b* ngadjaga djalan kana tangkal kahiroepan teja. *a* 2 Moesa 25:18. *b* Wah. 22:14.

PASAL 4.

Tidinja Adam nĕmahan ka Hawa geureuhana, seug njiram, toeloj ngowokeun Kain. Pok Hawa njaer: Aing meunang lalaki ti Pangeran. 'Geus kitoe ngowo deui, nja eta Habil adina. Ari Habil djadi pangangan domba, dĕmi Kain djadi ahli tani. 'Ari geus kitoe, meunang sababaraha lilana, seug Kain njanggakeun pangabakti ka Pangeran, njokot tina hasil taneuh. 'Ari Habil pon kitoe keneh njanggakeun, njokot tina tjikal-tjikal dombana sarta tina gadjihna. ^a Ladjĕng Pangeran ningali ka Habil djeung ka pangabaktina; 'dĕmi ka Kain djeung ka pangabaktina hanteu pisan ningali. Heug Kain teh panas katjida, sarta toengkoel beungeutna. 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Kain: Koe naon maneh noe matak panas, sarta beungeut maneh naha mana toengkoel? 'Geus tangtoe, oepama maneh migawe kahadean, bisa tjĕngkat; sabalikna oepama hanteu migawe kahadean mah, dosa geus ngadĕpong di hareupeun lawang, sarta ngarah ka maneh; ari maneh teh masing kawasa ka dinja. 'Pok Kain ngomong ka Habil adina. Geus kitoe, keur mangsa araja di tĕgal, pek Kain teh dangdan, ngarontok ka Habil adina, ^b sarta dipaehan sakali. 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Kain: Di mana Habil, adi maneh? Ari wangsoelanana: Doeka teuing! naha koering koedoe ngadjaga ka doeloer? 'Timbalanana deui: Naha maneh migawe naon? ^c Aja sowara gĕtih adi maneh sasambat ka kami tina taneuh. 'Ari ajeuna maneh teh dikeunaan panjapa tina taneuh, noe geus njalangapkeun soengoetna, nampanan gĕtil adi maneh ti leungeun maneh. 'Samangsa maneh migawe taneuh, moal ngabidjilkeun deui kahasilanana ka maneh; eta maneh bakal ngalantoer oepprak-aproek di boemi. 'Oendjoekan Kain ka Pangeran: Siksaĕn koering gĕde teuing, moal beunang ditanggoeng! 'Sajaktosna, dintĕn ijeu koering koe andjeun didjongklokkeun tina tanah ijeu, sarĕng koering kĕdah soempoet-salindoeng ti pajoneun andjeun, nja djadi djalma ngalantoer oepprak-aproek di boemi; doepi

geus kitoe, ^a sing saha-saha anoe mĕndak ka koering, tinangtos maehan ka koering. 'Dĕmi timbalan Pangeran ka dinja: Koe sabab eta, saha-saha noe maehan ka Kain, bakal dibalĕs toedjoe patikĕlaneun. Malah-malah Pangeran maparin tanda ka Kain, soepaja oelah dipaehan koe noe manggih ka manehana. 'Bral Kain teh ka loewar ti pajoneun Pangeran, toeloj ngĕnggon di tanah Nod, wetaneun Eden.

^a Ibr. 11:4. ^b Mat. 23:35; 1 Joh. 3:12.

^c Ibr. 12:24. ^d p. 9:6.

Tidinja Kain nĕmahan ka pamadjikanana, seug njiram, toeloj ngadjoe-roekkeun Hanok. Geus kitoe Kain nji-jeun hidji nagara, sarta eta nagara dingaranan Hanok, noeroetkeun ngaran anakna. 'Ari Hanok poetraĕn Irad; Irad poepetra Mĕhoejael, Mĕhoejael poepetra Mĕtoesael, Mĕtoesael poepetra Lamek. 'Ari Lamek teh boga ^a doewa pamadjikan; ngaran noe hidji Adah, ari ngaran noe hidji deui Silah. 'Ari Adah ngadjoe-roekkeun Jabal; nja eta noe djadi bapa sakoer noe ngĕnggonna make himah djeung boga ingon-ingon. 'Ari ngaran adina Joebal; nja eta noe djadi bapa sakabeh toekang ngatjapi djeung toekang njoeling. 'Dĕmi Silah kitoe keneh ngadjoe-roekkeun Toebalkain; nja eta djadi toekang neupa, nji-jeun saroepaning parobot tambaga djeung beusi. Sarta 'Toebalkain boga doeloer awewe, Naĕma. 'Ari Lamek teja ngomong ka pamadjikanana kijeu: Eh Adah djeung Silah! darengekeun sowara kami. Eh pamadjikan Lamek! rĕgĕpkeun ijeu kasaoeran kami. Poe-goeh kami geus maehan hidji djalma, doemeh kami raheut; kitoe deui hidji boedjang, doemeh kami bĕntjoet. 'Karana Kain ^b dipangmalĕskeun toedjoe patikĕlaneun, dĕmi Lamek mah malĕsna toedjoe poeloh kali toedjoe patikĕlaneun.

^a p. 1:27; Mat. 19:4. ^b p. 4:15.

Ari Adam nĕmahan deui ka geureuhana, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta koe Hawa dingaranan Set, karana [saoerna] Allah maparin deui toeroenan ka aing, ngagantian Habil, sabab geus dipaehan koe Kain. 'Ari Set teh kitoe keneh meunang poetra lalaki, sarta dingaranan Enos. Mangsa

harita djalma-djalma ngamimitian ^a njěboet padjěnėngan Pangeran. ^a p. 12 : 8.

PASAL 5.

Ijeu teh kitab toetoeran Adam. Mangsa poėan Allah ngadjadikeun manoesa teja, ^a didamėlna make roepa Allah; ² 'toer didjadikeunana ^b lalaki djeung aweu. Sarta koe Allah ^c pada dibėrkahan, djeung dingaranan manoesa dina poėan didjadikeunana. ^a p. 1 : 26.

^b p. 1 : 27. ^c p. 1 : 28.

³ Ari Adam hiroepna saratoes tiloe poeloeh taoen, geus kitoe meunang poetra, make roepa andjeunna, ^a koe-maha tjara kanjataėn andjeunna, sarta ⁴ koe andjeunna dingaranan Set. 'Dėmi oemoer Adam, ti sanggeus poepoetra Set teja, dalapan ratoes taoen deui, ⁵ sarta poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi oemoer Adam, tėpi ka toetoepona hiroep, djoemlah salapan ratoes taoen, poendjoel tiloe poeloeh taoen; toeloelj maot.

^a Djab. 51 : 7.

⁶ Ari Set hiroepna saratoes taoen, poendjoel lima taoen, geus kitoe poepoetra Enos teja. 'Dėmi hiroep Set, ti sanggeus poepoetra Enos teja, dalapan ratoes taoen, poendjoel toedjoeh taoen deui, sarta poetraėn deui lalaki-awewe.

⁸ 'Djadi djoemlah oemoer Set salapan ratoes taoen, poendjoel doewa wėlas taoen; toeloelj maot. ⁹ Ari Enos hiroepna salapan poeloeh taoen, geus kitoe poepoetra Kenan. ¹⁰ 'Dėmi hiroep Enos, ti sanggeus poepoetra Kenan teja, dalapan ratoes taoen, poendjoel lima wėlas taoen deui, ¹¹ sarta poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Enos salapan ratoes taoen, poendjoel lima taoen; toeloelj maot.

¹² Ari Kenan hiroepna toedjoeh poeloeh taoen, geus kitoe poepoetra Mahalalel. ¹³ 'Dėmi hiroep Kenan, ti sanggeus poepoetra Mahalalel teja, dalapan ratoes taoen, poendjoel opat poeloeh taoen deni, sarta ¹⁴ poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Kenan salapan ratoes taoen, poendjoel sapoeloeh taoen; toeloelj maot.

¹⁵ Ari Mahalalel hiroepna gėnėp poeloeh taoen, poendjoel lima taoen, geus kitoe

¹⁶ poepoetra Jared. 'Dėmi hiroep Mahalalel, ti sanggeus poepoetra Jared teja, dalapan ratoes taoen, poendjoel tiloe poeloeh taoen deui, sarta poetraėn deui ¹⁷ lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Mahalalel dalapan ratoes taoen, poendjoel salapan poeloeh lima taoen; toeloelj maot.

¹⁸ Ari Jared hiroepna saratoes taoen, poendjoel gėnėp poeloeh doewa taoen, ¹⁹ geus kitoe poepoetra Hanok. 'Dėmi hiroep Jared, ti sanggeus poepoetra Hanok teja, dalapan ratoes taoen deui, ²⁰ sarta poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Jared salapan ratoes taoen, poendjoel gėnėp poeloeh doewa taoen; toeloelj maot.

²¹ Ari Hanok hiroepna gėnėp poeloeh lima taoen, geus kitoe poepoetra Mėtoesalah. 'Dėmi Hanok ^a loemampah sasarėngan djeung Allah, ti sanggeus poepoetra Mėtoesalah teja, meunang tiloe ratoes taoen deui, sarta poetraėn ²² deui lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Hanok tiloe ratoes taoen, poendjoel gėnėp poeloeh lima taoen. 'Ari Hanok loemampah sasarėngan djeung Allah; tidinja moesna, ^b sabab ditjandak koe Allah. ^a p. 6 : 9; Joed. 14.

^b 2 Radja 2 : 10, 11; Ibr. 11 : 5.

²⁵ Ari Mėtoesalah hiroepna saratoes taoen, poendjoel dalapan poeloeh toedjoeh taoen, geus kitoe poepoetra Lamek. ²⁶ 'Dėmi hiroep Mėtoesalah, ti sanggeus poepoetra Lamek teja, toedjoeh ratoes taoen, poendjoel dalapan poeloeh doewa taoen deui, sarta poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi djoemlah oemoer Mėtoesalah salapan ratoes taoen, poendjoel gėnėp poeloeh salapan taoen; toeloelj maot.

²⁸ Ari Lamek hiroepna saratoes taoen, poendjoel dalapan poeloeh doewa taoen, ²⁹ geus kitoe meunang poetra lalaki. 'Sarta koe andjeunna dingaranan Enoh, bari njaer kijeu: Ijeu teh mėngke ngalilipoer ka oerang tina sabab pagawean ceurang djeung tina sabab kasoesian leungeun oerang, tina sabab boemi, ^a anoe disapa koe Pangeran. 'Dėmi hiroep Lamek, ti sanggeus poepoetra Enoh teja, lima ratoes taoen, poendjoel salapan poeloeh lima taoen deui, sarta poetraėn deui lalaki-awewe. 'Djadi djoem-

lah oemoer Lamek toedjoeh ratoes taoeu, poendjoel toedjoeh poeloeh toedjoeh taoen; toeloj maot. *a p. 3: 17.*

32 Ari oemoer Eñoh dongkap ka lima ratoes taoen, geus kitoe Eñoh poepoetra Sem, Ham djeung Japet.

PASAL 6.

Dëmi geus kitoe, mangsa manoesa ngamimitian ngalobaan di boemi, sarta 2 geus mareunang anak awewe, 'seug para poeta Allah narendjo ka anak-anak manoesa noe awewe, katendjo jen gareulis; toeloj pada njokot pipamadjikaneun keur daririna ti sakoer anoe 3 kapilih koe maranehanana. 'Tidinja Pangeran nimbalan: Roh kami moal madoean ka manoesa salalanggengna tina hal kasalahanana; geus daging maloeloe eta teh; ngan rek ditempon saratoes 4 doewa poeloeh taoen. 'Dina djaman harita araja jaksa di boemi; geus pogoeh sanggeusna poeta Allah marandjingan ka anak manoesa noe awewe teja, sarta mareunang anak ti dinja; nja eta teh djalma përkosa, anoe di 5 djaman babeula, djalma malashoer. 'Ana geus katingali koe Pangeran, jen gëde kagorengan manoesa di boemi, *a* sarta sakabeh rarasään pamikir hatena woengkoel goreng bae sapopoë, 'ladjeng Pangeran handjakaleun ngadamël manoesa teh di boemi, djeung andjeunna ngërikkeun manahna. 'Sarta Pangeran nimbalan kije: Manoesa, beunang kami ngadjadikeun, koe kami rek dileungitkeun tina tonggong boemi, nja ngaleungitkeun manoesa djeung sato tjoëum, kitoe deui noe tingkarajap sarta djeung manoeuk awang-awang; karana 8 kami handjakal ngadamël eta. 'Dëmi Eñoh mah mëndak koernija dina sotja Pangeran.

a Mat. 15: 19; Roem. 1: 21.

9 Ijeu teh toetoeran Eñoh: Ari Eñoh teh djalma bënër nja satëmënna dina bangsa djaman andjeunna; *a* estoe Eñoh loemampah sasarëngan djeung Allah. 10 'Djeung deui Eñoh kagoengan tiloe poeta, lalaki kabeh, *b* nja eta Sem, 11 Ham djeung Japet teja. 'Ari boemi teh geus roeksak di pajoeneun Allah, toer 12 boemi teh pinoeh koe panganijaja. 'Ana Allah ningali ka boemi, geuning boemi

teh geus roeksak, wantoe-wantoe saniskara daging geus pada ngaroeksakkeun djalanna di boemi. *a p. 5: 22, 24; 7: 1.*

b p. 5: 32.

13 Tidinja Allah nimbalan ka Eñoh: Saniskara daging geus nëpi ka panoengtoengan di pajoeneun kami; karana boemi teh geus pinoeh koe panganijaja ti maranehanana; satëmënna, maranehanana koe kami rek diroeksakkeun katoet 14 boemina. 'Maneh geura njijeun hidji kapal keur diri maneh, koe kai goper; didjjeunna kapal teh koe maneh koedoe dipangkengan, djeung koedoe dipopokan loewar-djërona koe geutah. 15 'Sarta didjjeunna koe maneh koedoe kije: tiloe ratoes asta pipalajoeëun kapal, lima poeloeh asta panggërëtna, djeung tiloe poeloeh asta loehoerna. 16 'Eta kapal koe maneh koedoe didjandelaan, ari dipëtakeunana ti loehoer, watës saäts, sarta panto kapal koe maneh koedoe diajakeun di gigirna; toer didjjeunna koedoe make oendakan anoe ti handap, oendakan anoe kadoewa 17 sarta oendakan anoe katiloe. 'Karana kami teh, satëmënna, rek ngadatangkeun tjaäh gëde ka boemi, kërsa ngaroeksakkeun saniskara daging, sakoer anoe aja soekmaän hiroep; rek dileungitkeun ti kolong langit; saniskara noe 18 di boemi mëngke paeh. 'Dëmi ka maneh mah kami rek ngadëgkeun përdjangdjian kami; mana maneh koedoe asoep kana kapal teja, *a* nja diri maneh sarta djeung anak-rabi maneh, kitoe deui pamadjikan anak-anak maneh, baba-rëngan djeung maneh. 'Djeung deui ti sakoer anoe hiroep, ti saniskara daging, doewa siki tina oenggal-oenggal roepa, koe maneh koedoe diasoepkeun kana kapal, soepaja dihiroepan barëng djeung maneh; nja koedoe lalaki djeung awewe. 19 'Ti bangsa manoeuk saädat-saädatna, djeung ti sato tjoëun saädat-saädatna, kitoe deui ti sakoer anoe tingkarajap di boemi saädat-saädatna, doewa siki tina oenggal-oenggal roepa pidaratangeun ka maneh, soepaja dihiroepan. 20 'Djeung deui maneh koedoe njokot sarocpaning kahakanan, anoe sok dihakan; koempoelkeun ka maneh, baris pibëkéleun keur diri maneh sarta keur 21 eta sakabeh. 'Prak koe Eñoh dilam-

pakheun;^b sakoemaha timbalan Allah ka andjeunna, nja kitoe pisan ngalampahkeunana.

a 1 Petr. 3:20; 2 Petr. 2:5. *b* p. 7:5; Ibr. 11:7.

PASAL 7.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Énoh: Maneh djeung saeusi-imah maneh geura asoep kana kapal; ^a karana maneh anoe koe kami katingali bènér di pajoeneun kami dina ijeu bangsa ajeuna. ² 'Tina saroepaning sato ^b noe halal maneh koedoe njokot toedjoehtoedjoehtoe siki, lalaki djeung awewena; dèmi tina sato anoe hanteu halal mah doewa ³ siki bae, lalaki djeung awewena. 'Kitoe deui tina manoeek awang-awang toedjoehtoedjoehtoe siki, lalaki djeung awe-we, soepaja ngahiroepan baris bibit ⁴ dina satonggong boemi. 'Karana toedjoehtoe poé deui kami rek noeroenkeun hoedjan ka boemi, opat poeloeh poé opat poeloeh peuting pihlaennana; ari saniskara noe goemélar, anoe beunang kami ngadamél, koe kami rek dileungitkeun tina tonggong boemi. 'Prak Énoh ngalampahkeun ^c sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna.

a p. 6:9. *b* p. 8:20; 3 Moesa 11. *c* p. 6:22.

⁶ Mangsa oemoer Énoh dongkap ka gènép ratoes taoen, seug tjaaht gède ⁷ teja datang ka boemi. 'Tidinja Énoh lébét, ^a ari poetra-poetrana djeung geureuha andjeunna sarta geureuha poetra-poetrana ditjandak kana kapal, ⁸ njingkahan tjai tjaaht teja. 'Tina sato anoe halal, djeung tina sato anoe hanteu halal, kitoe deui tina manoeek-manoeek, sarta tina saniskara noe tingkarajap di boemi, 'doewa-doewa siki ⁹ daratang ka Énoh kana kapal, lalaki djeung awe-we, ^b sakoemaha timbalan Allah ka Énoh teja. *a* Mat. 24:38; 1 Petr. 3:20.

b p. 6:19.

¹⁰ Barang geus meunang toedjoehtoe poé teja, gër tjai tjaaht teh datang ka boemi. ¹¹ 'Dina taoen kagènép-ratoes oemoer Énoh, dina boelan noe kadoewa, dina tanggal toedjoehtoe wélas, nja dina poé eta sakabeh soemoer sagara gède dibarèdahkeun, djeung sagala peudent ¹² la-ngit dibaroekakeun. 'Geus kitoe ka boemi

ngétjrèk hoedjan, opat poeloeh poé opat ¹³ poeloeh peuting lilana. 'Nja dina poé eta pisan Énoh lébét; ari Sem, Ham djeung Japet, poetra Énoh, kitoe deui geureuha Énoh sarta tiloe geureuha poetrana teja, pada ngiring kana kapal.

¹⁴ 'Nja arandjeunna sarta djeung saroepaning sato leuweung saadat-saadatna, kitoe deui saroepaning sato tjoëun saadat-saadatna, djeung saroepaning noe ngarajap, anoe tingkarajap di boemi saadat-saadatna, sarta saroepaning manoeek saadat-saadatna, sagala noe tjaritjit, sagala noe djangdangan. 'Pada ¹⁵ daratang ka Énoh, kana kapal, doewadoewa siki, mandjing saniskara daging, ¹⁶ sakoer anoe soekmaan hiroep. 'Ari noe daratang, nja eta daratangna lalaki djeung awe-we, mandjing saniskara daging, sakoemaha timbalan Allah ka andjeunna teja. Ladjèng Pangeran meundeutkeun satoekangeun Énoh.

¹⁷ Dèmi tjaaht teja ajana di boemi opat poeloeh poé lilana. Ari tjai teh ngagèdean, sarta ngadjoengdjoengkeun ¹⁸ kana palna, seg oenggang tina boemi. 'Ari tjai teh ngarosaän, sarta ngagèdean katjida di boemi, seg kapal teh leumpang dina tonggong tjai. 'Ari tjai teh ¹⁹ katjida pisan nja ngarosaän di boemi, wani kakèlèm sakabeh goenoeng laloe-²⁰ hoer, anoe aja di sakolong langit. 'Ngarosaänana tjai teh tèpi ka lima wélas asta tina saloehoereun eta, djadi goe-²¹ noeng-goenoeng kakèlèm kabeh. 'Hos pael saniskara daging, sakoer noe koemèlip di boemi, ^a nja eta bangsa manoeek, bangsa sato tjoëun, bangsa sato leuweung djeung bangsa sakabeh noe ngarajap, anoe tingkarajap di boemi, ²² kitoe deui manoesa sakabeh. 'Saniskara anoe aja ambèkan soekma hiroep dina iroengna, naon bae anoe di darat, paraeh ²³ kabeh. 'Djadi dileungitkeun saniskara noe goemélar, ^b sakoer anoe di darat, uja eta manoesa djeung sato tjoëun, kitoe deui noe tingkarajap sarta djeung manoeek awang-awang, dileungitkeun kabeh tina boemi; ^c ngan kari Énoh bae, sarta noe sasarèngan djeung ²⁴ andjeunna di djëro kapal teja. 'Dèmi ngarosaänana tjai teh di boemi saratoes lima poeloeh poé lilana. *a* Loek. 17:27.

b p. 6:7. *c* 2 Petr. 2:5.

PASAL 8.

Tidinja Allah emoetean ka Ęnoh, djeung ka sakabeh sato leuweung, sarta ka sakabeh sato tjoëun, anoe sasarëngan djeung Ęnoh di djëro kapal teja. Ladjëng Allah ngadatangeun angin ngorang ka boemi; seug tjai teh ngorotan. 'Ari ^a soemoer sagara reudjeung peudent langit teja ditaroetoeup, sarta hoedjan ti langit teja dieureunkeun.

3 'Anoe matak tjai teh aloendoer deui ti loehoer boemi, teu pëtot-pëtot oendoerna. Ari ngoeranganana tjai ti watës saratoes lima poeloeh poë teja. 'Dëmi dina boelan noe katoedjoeuh, dina tanggal toedjoeuh wëlas, seug kapal teh reureuh di pigoenangan Ararat. 'Ari tjai teh teu pëtot-pëtot ngoerangan tËpi ka boelan noe kasapoeloeh. Dina boelan noe kasapoeloeh, dina tanggal hidji, beh katembong poentjak goenoeng-noeng. ^a p. 7: 11.

6 Barang geus meunang opat poeloeh poë, toeloj Ęnoh ngaboekakeun djan-dela kapal, anoe beunang andjeunna ngadamël teja, 'sarta ngaleupaskeun gagakna; seug hibër poelang-anting, tËpi ka saät tjaina tina loehoer boemi. 'Tidinja ngaleupaskeun djapatina ti ënggon andjeunna, hojungeun ningali tjai teh geus orot tina loehoer darat. 'Dëmi djapati teh hanteu manggih pigeusaneun eunteup; toeloj balik deui ka andjeunna kana kapal, sabab masih aja tjai dina tonggong saboemi kabeh. Gantjang Ęnoh njodorkeun pananganana, djapatina ditjandak, bari diasoepeun deui ka ënggon andjeunna, kana kapal. 'Tidinja Ęnoh ngantos anoe toedjoeuh poë, seug djapati teh dileupaskeun deui tina kapal. 'Ari wantji sore djapati teh datang deui ka andjeunna; doemadakan, dina pamatoekna mawa poetjeok djetoen beunang mëtik; anoe matak Ęnoh oeningaeun, jen tjai teh geus orot tina loehoer boemi. 'Tidinja ngantos anoe deui toedjoeuh poë, seug djapati teh dileupaskeun deui; ari ajeuna mah hanteu balik deui ka andjeunna.

13 Dëmi geus kitoe, ^a dina kagëñp-ratoes hidji taoen, dina boelan noe kahidji, dina tanggal hidji, tjai teh geus saät tina loehoer boemi. Toeloj Ęnoh

ngalaän toetoeup kapal, bari seug roeroet-reret; doemadakan, darat teh geus saät. 'Ari dina boelan noe kadoewa, dina tanggal toedjoeuh likoer, harita boemi geus toehoer. ^a p. 6: 7, 11.

15 Tidinja Allah ngandika ka Ęnoh, kijeu timbalanana: 'Maneh geura ka loewar tina kapal, nja maneh, djeung anak-rabi maneh, kitoe deui pamadjikan anak maneh, anoe reureudjeungan djeung maneh. 'Sakabeh sasatoan, anoe reureudjeungan djeung maneh, mandjing saniskara daging, nja eta bangsa manoeuk, djeung bangsa sato tjoëun, sarta bangsa sakabeh noe ngarajap, anoe tingkarajap di boemi, koe maneh bawa ka loewar, ^a sina pada mëtjah di boemi, sarta sina pada baranahan djeung ngarekahan di boemi. 'Geus kitoe Ęnoh ka loewar, poetra-garwana sarta djeung geureuha poetrana ditjandak. 'Sakabeh sasatoan, sakoer noe tingkarajap, reudjeung sakabeh manoeuk, saniskara bae noe koemëlip di boemi, noengtoet ka laloewar tina kapal, sabangsa-sabangsana. ^a p. 1: 22.

20 Tidinja Ęnoh ngadamël hidji altar bade ka Pangeran; toeloj njandak tina saroepaning sato ^a noe halal djeung tina saroepaning manoeuk noe halal, seug dianggo koerban doeroekan, dikoerban keun dina eta altar. 'Ana kaëngseu koe Pangeran ^b eta baena noe seungit, ladjëng Pangeran nimbalan sadjëro manahna: Kami hamo njapanjapa deui ka boemi koe karana manoesa, ^c da rarasaän hate manoesa teh goreng bae ti boeboedakna; sarta kami hamo ngabasmibasmideui ka sakoer anoe hiroep, sakoemaha noe koe kami didamël tadi. 'Ka-hareupna mah, ^d sapan-djang oemoer boemi, mangsa sëbar reudjeung mangsa diboewat, tiis reudjeung panas, oesoem halodo reudjeung oesoem hoedjan, kitoe deui beurang reudjeung peuting, moal eureun-eureun. ^a p. 7: 2.

^b Ep. 5: 2. ^c p. 6: 5. ^d Jer. 33: 20.

PASAL 9.

Tidinja Allah ngabërkahan ka Ęnoh djeung ka poetra-poetrana, kijeu timbalanana ka darinja: ^a Maraneh sing pada baranahan djeung sing pada ngarekahan; koedoe pada minoehan boemi.

2 'Eta maraneh ^b sing dipikasijeun djeung dipikareuwas koe sakabeh sasatoan boemi djeung koe sakabeh manoeek awang-awang, koe saniskara bae noe koemëlip di darat, sarta koe sakabeh laeok laeok; geus pada diselehkeun ka leungeun maraneh. 'Saniskara noe koemëlip, sakoer anoe hiroep, baris pihakaneun maraneh; kabeh ge koe kami dipaparinkeun ka maraneh, ^c sapërti sipat noe haredjo, lalab-lalaban teja bae. 'Ngan maraneh ^d oelah dek ngahakan laeok kalawan njawana, tögësna gëtihna.

5 'Djeung deui gëtih maraneh, gëtih njawa maraneh, koe kami tangtoe dipoendoet; ^e estoe rek dipoendoet ti leungeun sakabeh sasatoan, sarta ti leungeun manoesa; tangtoe kami moendoet njawa manoesa ti leungeun djalma, doeloerna. 'Sahasaha ^f noe ngoetjoerkeun gëtih manoesa, nja eta gëtihna koedoe koe manoesa dikoetjoerkeun deui; ^g karena manoesa didamelna make kanjataan Allah. 'Dëmi maraneh mah ^h sing pada baranahan djeung sing pada ngarëkahan; masing pada mëtjah sarta pada ngalobaän di boemi.

a p. 1:28; 8:17. b p. 2:19. c p. 1:29. d 3 Moesa 3:17; 5 Moesa 12:23. e 2 Moesa 21:28, 29. f 2 Moesa 12:21; Mat. 26:52; Wah. 13:10. g p. 1:27; Jak. 3:9. h p. 1:28; 8:17.

8 Tidinja Allah nimalan deui ka Eñoh djeung ka poeta-poetrana, kijeu timbalanana: 'Ari kami teh, satëmënna, ^a ngadëgkeun përdjangdjian kami ka maraneh, djeung ka toeroenan maraneh pandeurieun maraneh; 'kitoe deui ka sakabeh noe njawaän hiroep, anoe reureudjeungan djeung maraneh, nja eta ka bangsa manoeek, ka bangsa sato tjoëun, djeung ka sakabeh sasatoan boemi, anoe reureudjeungan djeung maraneh, sakoer-sakoer anoe ka loewar tina kapal; ka saniskara bae sasatoan boemi, anoe ngadëgkeun përdjangdjian kami ka maraneh teja, nja eta saniskara daging moal rek dibasmi deui koe lantaran tjai tjaäh, sarta moal piajaeun deui tjaäh, anoe matak ngaroeksakkeun boemi. 'Timbalan Allah deui: Ijeu teh tanda përdjangdjian, anoe koe kami dipaparinkeun di antara kami djeung maraneh, sarta di antara sakoer noe njawaän hiroep, anoe reureudjeungan djeung maraneh, toeroen-toemoe-

13 roen, salalanggëngna: 'kami geus maparin ^b katoembiri dina mega, nja eta noe djadi tanda përdjangdjian di antara kami djeung boemi. 'Satijap-tijap kami ngadatangkeun mega ka loehoereun boemi, seug katoembiri teh pikatembongeon dina mega. 'Didinja kami teh tangtoe ngingëtkeun kana përdjangdjian kami, anoe di antara kami djeung maraneh, sarta di antara sakoer noe njawaän hiroep, saroepaning bangsa daging; sarta tjai moal pidjadieun deui tjaäh, anoe matak ngaroeksakkeun saniskara daging. 'Samangsa-mangsa katoembiri teja aja dina mega, seug koe kami rek ditingali, soepaja ngingëtkeun kana përdjangdjian noe langgëng, anoe di antara Allah djeung saniskara noe njawaän hiroep, saroepaning bangsa daging, anoe di boemi. 'Nimalan deui Allah ka Eñoh: Ijeu teh tanda përdjangdjian, anoe koe kami geus diadëgkeun di antara kami djeung saniskara daging anoe di boemi.

a p. 6:18.

b Jëh. 1:28; Wah. 4:3.

18 Dëmi poeta Eñoh, anoe ka loewar tina kapal teja, ^a nja eta Sem, Ham djeung Japet. Ari Ham teja rama Kanaän. 'Tiloeanana poeta Eñoh, sarta nja ti dinja djalma mëntjar ka saboemi kabeh.

a p. 6:10.

20 Ari Eñoh ngamimitian djadi ahli tani, sarta toeloj ngëbon anggoer. 'Hidji waktoe ^a ngaleueut anggoer beunangna, seug mabok, toeloj ebog di têngah himahna, bari poeroetjoel. 'Ari Ham, rama Kanaän teja, nendjo orat ramana; toeloj poepoelih ka doewa sadereknana, anoe di loewar. 'Gantjang Sem djeung Japet njokot haroedoem, sok koe doewanana diteundeun dina taktakna, toeloj leumpang bari noekang, seug noetoepan orat ramana; ari rarajna pada noekang, djadi teu narendjo ka orat ramana. 'Ana geus tanghi Eñoh tina mabokna koe anggoer, sarta oeningaeun anoe koe poetrana noe boengsoe dilampakkeun ka andjeunna teja, sarta toeloj ngalahir kijeu: ^b Si Kanaän dikeunaan panjapa; ^c sing djadi abdi panghandap-bandapna, ngawoela ka doeloer-doeloerna! 'Lahirna deui: Sagonal poedji ka Pangeran, Allah Sem; ari Kanaän mah sing ngawoela ka dinja!

27 'Allah moegi ngalégakeun ka Japet, sarta sing datang ka ngénggonan di djero himah Sem; ari Kanaän mah sing ngawoela ka dinja! a Ep. 5: 18.

b p. 10: 6. c Hak. 1: 28.

28 Dëmi hiroep Énoh, ti sanggeus tjaäh teja, tiloe ratoes taoen, poendjoel lima
29 poeloeh taoen deui. 'Djadi djoemlah oemoer Énoh salapan ratoes taoen, poendjoel lima poeloeh taoen; toeloelj maot.

PASAL 10.

Ijeu teh toetoean^a poetra Énoh, nja eta Sem, Ham djeung Japet teja; eta pada meunang poetra sanggeusna tjaäh teja. a 1 Bab. 1: 4.

2 Poetra Japet teja^a Gomer, Magog, Madai, Jawan, Toebal, Mesek djeung
3 Tiras. 'Ari poetra Gomer teja Askénas,
4 Ripat djeung Togarma. 'Ari poetra Jawa
5 Kitim djeung oerang Dodan. 'Nja ti dinja djalma njalijara ka poelo bangsa-bangsa dina satanah-tanahna, masing-masing noeroetkeun basana, noeroetkeun sakaom-kaomna dina sabangsa-bangsana. a 1 Bab. 1: 5.

6 Ari poetra Ham teja^a Koes, Misraim,
7 Poet djeung Kanaän. 'Ari poetra Koes teja Sëba, Hawila, Sabta, Raäma djeung Sabtëka; sarta poetra Raäma teja Sëba
8 djeung Dëdan. 'Djeung deui Koes teja poepoetra^b Namroed; nja eta noe ngamimitian ngadjadi kawasa di boemi.
9 'Eta teh djadi toekang moro anoe kawasa di pajoeneun Pangeran; noe matak sok aja noe njëboet kijeu: Sapërti Namroed, toekang moro anoe kawasa di
10 pajoeneun Pangeran teja. 'Ari karadjanana noe mimiti, nja eta Baboel, Ere, Akad djeung Kalne, di tanah Sinar.

11 'Ti tanah eta ka loewar Asoer, seug njijjeun^c Ninëwe, Rëhobot-Ir djeung
12 Kalah; 'kitoe deui Resen, di antara Ninëwe djeung Kalah teja; nja eta
13 nagara noe géde teja. 'Ari Misraim teja poepoetra oerang Loed, oerang Anam, oerang Lahab djeung oerang Naptoah;
14 'kitoe deui oerang Patros, djeung oerang Kasloah (ti dinja ka loewar oerang
15 Pëlisti) sarta oerang Kaptor. 'Ari Kanaän teja poepoetra Sidon tjikalna,
16 reudjeung Het; 'kitoe deui oerang Jë-

boes, oerang Emor djeung oerang Girgas; 'oerang Hiwi, oerang Arka djeung
18 oerang Sin; 'oerang Arwad, oerang Sëmar, sarta oerang Hamat. Sanggeusna ti dinja kaom-kaom oerang Kanaän pabalëntjar. 'Ari watës oerang Kanaän ti sëmët Sidon tëroes ka Gërar, tëpi ka Gasa; tëroes deui ka Sadoemoe, Gomora, Adma djeung Sëboim, tëpi ka
20 Lasa. 'Nja eta kabeh poetra Ham, noeroetkeun sakaom-kaomna, noeroetkeun sabasa-basana, dina satanah-tanahna, dina sabangsa-bangsana. a 1 Bab. 1: 8.

b 1 Bab. 1: 10. c Jona 1: 2.

21 Ari Sem teja kitoe keneh meunang poetra; andjeunna noe djadi karoehoen sakabeh poetra Eber, sadreck Japet teja,
22 anoe saloehoereun. 'Poetra Sem teja^a Elam, Asoer, Arpaksad, Loed djeung
23 Aram. 'Ari poetra Aram teja Oes, Hoel,
24 Geter djeung Mas. 'Ari Arpaksad teja^b poepoetra Selah, Selah poepoetra Eber.
25 'Ari Eber teja meunang doewa poetra lalaki; ngaran noe hidji Peleg, sabab keur djaman eta djalma eusi boemi papisah; ari ngaran adina Joktan. 'Ari Joktan teja poepoetra Ahnodad, Selep,
27 Hasarmawet djeung Jarah; 'Hadoram,
28 Oesal djeung Dikla; 'Obal, Abimael
29 djeung Sëba; 'Opir, Hawila djeung Jocabab. Nja eta kabeh poetra Joktan. 'Ari énggonna ti sëmët Mesa tëroes ka Sëpar, pigoenoengan wetan. 'Nja eta kabeh poetra Sem, noeroetkeun sakaom-kaomna, noeroetkeun sabasa-basana, dina satanah-tanahna, noeroetkeun sabangsa-bangsana. 'Nja eta kabeh kaom-kaom poetra Énoh, noeroetkeun toetoeanana, dina sabangsa-bangsana, sarta nja ti dinja njalijarana sagala bangsa noe di boemi, sanggeusna tjaäh teja. a 1 Bab. 1: 17. b 1 Bab. 1: 18.

PASAL 11.

Ari djalma saboemi kabeh sabasa saomong. 'Dëmi geus kitoe, hidji mangsa arindit ka wetan, manggih hidji lëbak di^a tanah Sinar; toeloelj maratoh di
3 dinja. 'Pok ngaromong batoer pada batoer: Hajoe oerang njijjeun, bata, sarta koe oerang beuleum, sina teuas. Geus kitoe bata teja koe maranehanana dipake batoe, sarta^b leutak noe dipake
4 taneuh likët. 'Pok ngaromong deui:

Hajoe oerang njiyeun hidji nagara keur diri oerang, sarta hidji papanggoengan, ari poentjakna ^c masing nepi ka langit; nja eta oerang teh hajoe njiyeun anoe matak mashoer diri oerang; soepaja oerang oelah pabaléntjar dina satonggong boemi! 'Tidinja Pangeran ^d loengsoer, ningalian eta nagara reudjeung eta papanggoengan, anoe keur didijyeun koe anak Adam teja. 'Sarta Pangeran nimbalan: 'Tah, eta teh toenggall sabangsa, djeung sakabeh ge hidji basana, sarta iyeu noe koe maranehanana geus dimimitian didijyeun; ari ajeuna eta teh moal beunang dihalangan, naon bae anoe koe maranehanana dikarépkeun didijyeun. 'Hajoe oerang loengsoer, oerang koesoetkeun di dinja basana, masingna hidji-hidji oelah ngaharti ka basa batoerna. 'Ladjëng eta teh koe Pangeran ^e dipabaléntjarkeun ti dinja, diajakeun di satonggong boemi, mana areureun njiyeun eta nagara. 'Kiteo noe matak eta nagara disëboetkeun ^f Baboel, sabab di dinja Pangeran ngoesoetkeun basa djalma saboemi kabeh, sarta maranehanana koe Pangeran dipabaléntjarkeun ti dinja, diajakeun di satonggong boemi.

a p. 10:10; Dan. 1:2.

b p. 14:10. c 5 Moesa 1:28. d p. 18:21; 2 Moesa 3:8. e 5 Moesa 32:8; Lal. 17:26. f Wah. 17:5.

10 Iyeu teh toetoeeran ^a Sem teja. Ari oemoer Sem dongkap ka saratoes taoen, geus kiteo poepoetra Arpaksad, doewa 11 taoen ti sanggeus tjaah teja. 'Dëmi hiroep Sem, ti sanggeus poepoetra Arpaksad teja, lima ratoes taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

a p. 10:22; 1 Bab. 1:17.

12 Ari Arpaksad hiroepna tiloe poeloeh lima taoen, geus kiteo poepoetra Selah. 13 'Dëmi hiroep Arpaksad, ti sanggeus poepoetra Selah teja, opat ratoes taoen, poendjoel tiloe taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

14 Ari Selah hiroepna tiloe poeloeh ta- 15 oen, geus kiteo poepoetra Eber. 'Dëmi hiroep Selah, ti sanggeus poepoetra Eber teja, opat ratoes taoen, poendjoel tiloe taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

16 Ari Eber hiroepna tiloe poeloeh opat 17 taoen, geus kiteo poepoetra Peleg. 'Dëmi hiroep Eber, ti sanggeus poepoetra Pe-

leg teja, opat ratoes taoen, poendjoel tiloe poeloeh taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

18 Ari ^a Peleg hiroepna tiloe poeloeh 19 taoen, geus kiteo poepoetra Rëhoe. 'Dëmi hiroep Peleg, ti sanggeus poepoetra Rëhoe teja, doewa ratoes taoen, poendjoel salapan taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe. a 1 Bab. 1:25.

20 Ari Rëhoe hiroepna tiloe poeloeh doewa taoen, geus kiteo poepoetra Sëroeg. 21 'Dëmi hiroep Rëhoe, ti sanggeus poepoetra Sëroeg teja, doewa ratoes taoen, poendjoel toedjoeh taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

22 Ari Sëroeg hiroepna tiloe poeloeh 23 taoen, geus kiteo poepoetra Nahor. 'Dëmi hiroep Sëroeg, ti sanggeus poepoetra Nahor teja, doewa ratoes taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

24 Ari Nahor hiroepna salapan likoer 25 taoen, geus kiteo poepoetra Terah. 'Dëmi hiroep Nahor, ti sanggeus poepoetra Terah teja, saratoes taoen, poendjoel salapan wëlas taoen deui, sarta poetraän deui lalaki-awewe.

26 Ari Terah hiroepna toedjoeh poeloeh taoen, geus kiteo poepoetra Abram, Nahor djeung Haran.

27 Iyeu teh toetoeeran ^a Terah. Ari Terah poepoetra Abram, Nahor djeung Haran, 28 sarta Haran poepoetra Eloet. 'Dëmi Haran teja maot di pajoeneun Terah ramana, di nagara asalna, nja eta di 29 Oer, tanah Kasdim. 'Ari Abram djeung Nahor pada kagoengan geureuha; djënnëngan geureuha Abram, nja eta Saraï; dëmi djënnëngan geureuha Nahor, nja eta ^b Milka, poetra Haran, anoe rama 30 Milka djeung rama Jiska. 'Ari Saraï teja gaboeg, ^c hanten kagoengan poetra.

a Jos. 24:2; 1 Bab. 1:26. b p. 22:20. c p. 16:1.

31 Hidji mangsa Terah njandak Abram poetrana, djeung Eloet poetra Haran, poetoena, kiteo deui Saraï mantoena, geureuha Abram poetrana, toeloj boedal sasarëngan ^a ti Oer, tanah Kasdim teja, sëdja ngalih ka tanah Kanaän. Dëmi geus darongkap ka nagara Haran, 32 toeloj tjaralik di dinja. 'Ari oemoer Terah dongkap ka doewa ratoes taoen, poendjoel lima taoen, toeloj Terah teh maot di Haran. a p. 15:7; Lal. 7:4;

Neh. 9:7.

PASAL 12.

Hidji mangsa aja timbalan Pangeran
 1 ka Abram: ^a Maneh geura ijang ti
 tanah maneh, djeung ti sanak-baraja
 maneh, sarta ti imah bapa maneh, leum-
 pang ka hidji tanah, anoe koe kami
 2 rek ditoedoehkeun ka maneh. 'Geus kitoe
 maneh koe kami rek didamél bangsa
 gède, sarta kami rek ngabèrkahan ka
 maneh, djeung digèdekeun ngaran maneh,
 malah maneh pidjadieu matak
 3 bèrkah. 'Djeung ^b kami tangtöe ngabèrkahan
 ka sakoer noe ngabèrkahan ka
 maneh; ari anoe njapa ka maneh, koe
 kami tangtöe disapa; sarta ^c di djero
 maneh sakabehna bangsa di boemi bakal
 pada kabèrkahan.

^a Lal. 7: 2—4.

^b 2 Moesa 23: 22. ^c p. 18: 18; 22: 18; Lal. 3: 25; Gal. 3: 8, 14.

4 Bral ^a Abram angkat, sakoemaha pangandika Pangeran ka andjeunna teja, sarta Eloet teja ngiring. Ari oemoer Abram, mangsa andjeunna ka loewar ti ^b Haran, toedjoeh poeloeh taoen,
 5 poendjöl lima taoen. 'Djeung deui Abram njandak Saraï geureuhana, sarta Eloet, poetra saderekna teja, kitoe deui sakabeh radja-kajana, kagoengan arandjeunna, sarawoeh ^c djalma-djalma beunang arandjeunna di Haran, toeloj boedal, sèdja ngalih ka tanah Kanaan; tidinja saroemping ka tanah Kanaan.

^a Ibr. 11: 8. ^b p. 11: 31. ^c p. 14: 14.

6 Dèmi Abram ladjèng deui angkatna dina eta tanah, dongkap ka hidji ènggon, ngaran Sèkem, dongkap ka ^a ki pasang More. Mangsa harita tanah eta
 7 keur dieusian koe oerang Kanaan. 'Tidinja Pangeran nembongan ka Abram, bari nimbalan kijeu: ^b Tanah ijeu koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maneh. Toeloj Abram ngadamél hidji altar di dinja bade ka Pangeran, anoe
 8 nembongan ka andjeunna teja. 'Geus kitoe djèngkar deui ti dinja, ngalih ka pigoenengan anoe wetaneun ^c Bet-El, seug masang himah; ari nagara Bet-El ti koelon, djeung nagara Ai ti wetan. Djeung ngadamél hidji altar di dinja bade ka Pangeran, ^d sarta njèboet padjénengan Pangeran. 'Tidinja Abram
 9 ngalih deui, ari angkatna beuki ngidoel beuki ngidoel. ^a p. 35: 4. ^b p. 13: 15; 15: 18;

^c 17: 8; 5 Moesa 34: 4. ^d p. 28: 19. ^e p. 4: 26.

10 Parèng dina tanah eta patjèklik, anoe matak Abram angkat ka Mèsir, sèdja njemah di dinja, wantoe-wantoe patjèklik teh bangèt katjida dina eta tanah.

11 'Dèmi geus kitoe, ana geus deukeut, arek soemping ka Mèsir, pok Abram ngalahir ka Saraï geureuhana: ^a Sa-ènjana, akang tèrang pisan, jen njai
 12 istri geulis roepa. 'Ari èngkena, samangsa oerang Mèsir pinarendjoèun ka njai, meureun ngaromong kijeu: Eta teh pamadjikanana; seg akang meureun di-
 13 paehan, ari njai mah dihiroepan. 'Mana moedoe njèboet, ^b diri njai teh ka akang pèrnah doeloer; soepaja akang rahajoe koe lantaran njai, sarta diri
 14 akang hiroep koe karana njai. 'Dèmi geus kitoe, sasoempingna Abram ka Mèsir, seug oerang Mèsir narendjo eta
 15 istri, katendjo jen geulis kawanti-wanti. 'Malah para kapala Piraon ge narendjo eta istri, seg diparoejji ka pajoneun
 16 Piraon. Toeloj istri teh diala ka gèdong Piraon. 'Djeung deui Piraon ka Abram milampah kahadean tina sabab
 17 eta istri, meunang domba, sapi djeung kalde, sarta boedak lalaki-awewe, kitoe deui kalde bikang reudjeung onta. 'Dèmi
 18 Pangeran ^c ngagéboeg ka Piraon, dipaparin balahi reja sarta galède, kitoe deui ka saeusi gèdongna, koe hal pèr-
 19 kara Saraï, geureuha Abram teja. 'Tidinja Abram koe Piraon disaoer, bari seug dilahiran kijeu: ^d Naha sampejan
 20 mana milampah kitoe ka kaela? 'Koe naon sampejan hanteu mopojan ka kaela, jen eta teh geureuha sampejan?
 'Koe naon sampejan mana njèboet, jen: Eta doeloer kaela; noe matak eta teh koe kaela diala, sèdja dek didijeun garwa? Ari ajeuna, top ijeu geureuha sampejan; geura bawa, toeloj moelang!
 'Sarta Piraon miwarangan djalma-djalma koe hal andjeunna, toeloj andjeunna, djeung geureuhana, sarta djeung sakabeh kagoenganana, koe eta didjadjapkeun.

^a p. 26: 7. ^b p. 20: 12.

^c p. 20: 3, 7; Djab. 105: 14. ^d p. 20: 9.

PASAL 13.

Bral Abram angkat ti Mèsir, toeloj
 1 moelih ka tanah kidoel teja, njandak geureuhana djeung sakabeh kagoenganana, ^a sarta Eloet teja ngiring. 'Ari

2

Abram teh ^b soegih liwat saking, loba ingon-ingon reudjeung čmas-perak. 'Geus kitoe djéngkar deui ti tanah kidoel, mapaj oeroetna angkat; ladjéng dongkap ka Bet-El, ^c ka énggon oeroet himalna tadina, di antara Bet-El reudjeung Ai; 'kana énggon altar, anoe beunang andjeunna ngadamél di dinja keur barangmimiti teja; toeloej Abram di dinja njeboet padjénengan Pangeran.

a p. 12:4. b p. 24:35. c p. 12:8; 28:19.
d p. 4:26; 12:8.

5 Ari Éloet, anoe sasaréngan angkat djeung Abram teja, eta oge kagoengan domba djeung sapi, sarta himah raja pisan. 'Děmi eta tanah ^a hanteu koewat koe arandjeunna ditjalikan sasaréngan, wantoe-wantoe loba pisan radja-kajana, mana arandjeunna geus teu kadaroe-gaeun tjalik sasaréngan. 'Geus kitoe taroekang ngangon ingon-ingon Abram djadi paseja djeung taroekang ngangon ingon-ingon Éloet. Malah-malah tanah eta mangsa harita keur diénggonan koe oerang Kanaän djeung koe oerang Pa-res. 'Toeloej Abram ngalahir ka Éloet: ^b Atoeh oelah aja paséndatan di antara oewa djeung agoes, kitoe deui di antara toekang ngangon oewa djeung toekang ngangon agoes, karana oerang 9 teh doeloer. 'Naha satanah kabeh ^c lain aja di hareupeun agoes? Ménding misah bae ti oewa. Oepama agoes hajang ngentja, oewa dek ngatoehoe; sabalikna oepama agoes hajang ngatoehoe, oewa dek ngentja.

a p. 36:7. b Roem 12:18.
c p. 10:15; 34:10.

10 Tidinja Éloet teh tjéngkat sotjana, ningalikeun sakoeriling tanah lempar pélébah tji Jordan; katingali jen sakoerilingna soegih tjai; samemeh Pangeran ngaroeksakkeun nagara Sadoemoe djeung Gomora, eta teh ^a lir taman Pangeran teja, sakoemaha tanah Měsir, 11 tēpi ka nagara ^b Soar. 'Toeloej Éloet teh milih eta sakoeriling tanah lempar pélébah tji Jordan teja; bral Éloet ngalih ka sabeubah ti wetan; djadi papisah saerang ti noe saerang deui. 'Ari Abram tētép tjalik dina tanah Kanaän, 12 dėmi Éloet tjalikna di nagara-nagara tanah lempar teja, sarta masangna hima- 13 ^c tēpi ka nagara Sadoemoe. 'Děmi oerang Sadoemoe ^d djalma garoreng,

pada migawe dosa ka Pangeran bangēt katjida.

a p. 2:8. b p. 19:22. c p. 14:12.

d p. 18:20.

14 Tidinja Pangeran nimbalan ka Abram, sanggeusna Éloet misah ti andjeunna, nja kijeu: Geura tjéngkat panon maneh, koedoe nendjo ti énggon anoe keur di-ajaän koe maneh, ngaler, ngidoel, nge-tan, ngoelon. 'Karana ^a sakoeriling tanah, anoe katendjo koe maneh, koe kami rek dipaparinkeun ka maneh djeung ka toeroenan maneh, salalang-géngna. 'Djeung deui ^b toeroenan maneh koe kami rek didjadikeun saperti keu-sik anoe aja di boemi, sahingga oepama aja djalma anoe bisa milangan kana keusik anoe aja di boemi, toeroenan 17 maneh ge beunang dibilang. 'Geura maneh dangdan, ngiděran ijeu tanah, sing kasorang palajoena djeung pang-gérétna, karana koe kami rek dipapa-rinkeun ka maneh. 'Tidinja Abram min-dahkeun himah, geus kitoe soemping, toeloej tjalik di ^c ki pasang Mamre, anoe di nagara Hebron, sarta ngadamél hidji altar di dinja bade ka Pangeran.

a p. 12:7. b p. 15:5; Roem 4:17, 18. c p. 14:13, 24.

PASAL 14.

Ari geus kitoe, keur mangsa Amrapel, Aradja ^a Sinar; Arjok, radja Elasar; Kědor-Laomer, radja Elam, djeung Ti-dal, radja Gojim, 'eta ngaradégkeun pěrang ka Bera, radja Sadoemoe; djeung ka Birsar, radja Gomora; ka Sinab, radja Adma; djeung ka Semeber, radja Sěboim, sarta ka radja Bela, nja eta 3 Soar. 'Anoe bijeu toeloej gémpoengan ka lébak Sidim, nja eta [noe ajeuna] 4 laoet Oejah teja. 'Doewa wélas taoen lilana pada koemawoela ka Kědor-La-omer teja, dėmi katiloe-wélas taoenna 5 pada baha. 'Ari mangsa kaopat-wélas taoenna djéboel Kědor-Laomer sarta djeung radja-radja anoe babaréngan te-ja, pek pada ngelehkeun ^b oerang Rapa, di Astěrot-Karnaim, djeung oerang Soe-sim, di Ham, sarta ^c oerang Emim, di 6 Sawe-Kirjataim; 'kitoe deui ^d oerang Hor, dina pigoenoenganana Seir, tēpi 7 ka El-Paran, anoe sisi tégal léga. 'Ti-dinja pada malik, heg daratng ka En-Mispat, nja eta Kades, pek ngelehkeun satanah oerang Amalek, sarta djéngg

oerang Emor, noe tjaritjing di Hasason-Tamar. *a p. 11:2. b p. 15:20. c 5 Moesa 2:10.*

d 5 Moesa 2:12.

8 Toeloej boedal radja Sadoemoe, radja Gomora, radja Adma, radja Sëboim, djeung radja Bela, nja eta Soar teja, seug pada tata-baris, sëdja ngalawan
9 përang di lëbak Sidim teja; 'nja eta ka Këdor-Laomer, radja Elam; ka Tidal, radja Gojim; ka Amrapel, radja Sinar, djeung ka Arjok, radja Elasar; opat ra-
10 dja dilawan koe noe lima radja. 'Dëmi lëbak Sidim teja pinoh koe lombang
" leutak. Toeloej radja Sadoemoe djeung radja Gomora kalaboer; broek rareo-
boeh di dinja; ari anoe kari maroeboes
11 ka pigoenoengan. 'Geus kitoe njarokot sakabeh radja-kaja Sadoemoe djeung Gomora, kitoe deui sakabeh kahiroe-
panana, bari toeloej maroelang. 'Malah mawa Èloet, poetra saderek Abram teja, sarta djeung radja-kajana, bari toeloej
12 maroelang; ^b da andjeunna tjalikna di Sadoemoe.

a p. 11:3. b p. 13:12.

13 Hol aja hidji kakaboeran, ngoeninga ka Abram, oerang Ibrani; ari andjeunna keur tjalik di ki pasang Mamre, oerang Emor, anoe doeloer Eskol djeung doeloer Aner; nja eta pada boga përdjang-
14 djan reudjeung Abram. 'Barang Abram meunang bedja, jen soewanna didjarah, gantjang ngaboedalkeun sakoer anoe beunang andjeunna mitoetoeran, anoe asal didjoeroekeun di boemina, tiloe ratoes dalapan wëlas djalma, seug ngoedag-ngoedag dongkap ka nagara Dan.

15 'Toeloej ngabagikeun abdina, dëk koe andjeunna djeung abdi-abdina ditëm-
poh ti peuting, diëllehkeun, bari seug dioedag-oedag dongkap ka Hoba, anoe
16 kentjaeum Damsik. 'Tidinja andjeunna moelih, sakabeh radja-kaja ditjandak; samalah Èloet soewanna koe andjeunna ditjandak moelih sarta djeung radja-kajana; ari awewe-awewe sarta reudjeung bala pon kitoe keneh.

17 Djol radja Sadoemoe ka loewar, mapagkeun ka andjeunna keur di djalan moelih, samantasa ngelehkeun Këdor-Laomer sarta djeung radja-radja noe babarëngan teja; dipapagkeunana ka lëbak Sawe, ^a nja eta [noe ajuna di-
18 sëboet] lëbak Radja. 'Djeung deui ^b Melkisidik, radja Salem, ngaloewarkeun roti

djeung anggoer. Ari eta teh panghoeloe
19 Allah noe langkoeng agoeng. 'Sarta la-
djëng ngabërkahan ka Abram, kijeu lahirna: Moegi-moegi sing dibërkahan Abram koe Allah noe langkoeng agoeng,
20 noe kagoengan langit djeung boemi. 'Sagala poedji ka Allah noe langkoeng agoeng, anoe geus njelehkeun moesoeh-moesoeh andjeun ka panangan andjeun. Seug koe Abram dihatoeranan ^c sapër-
21 poeloehna tina sakabeh barang. 'Pok radja Sadoemoe misaoer ka Abram: Djalmna moegi paparinkeun ka kaoela, doepi radja-kajana mah sae tjandak
22 koe andjeun. 'Dëmi walonan Abram ka radja Sadoemoe: Kaoela ^d ngatjoengkeun leungeun ka Pangeran, Allah noe langkoeng agoeng, noe kagoengan lan-
23 ngit djeung boemi, 'hamo pisan kaoela njokot, nadjan bënëng sakoekoelar, sarta nadjan tali taroempah salambar, atawa naon bae anoe djadi banda sampejan, bisi sampejan misaoer kijeu: Aing
24 noe ngabeungharkeun ka Abram. 'Ngan kadjaba noe dihakan koe baroedjang, djeung bagian ijeu djalma-djalma anoe miloe djeung kaoela, Aner, Eskol reudjeung Mamre, nja eta sina njarokot pibagianeanana. *a 2 Sam. 18:18. b Ibr. 7:1-3. c p. 28:22. d 2 Moesa 6:8; Wah. 10:5, 6.*

PASAL 15.

Sanggeusing përkara noe tadi teja, aja Spangandika Pangeran ka Abram dina tetendjoan, kijeu pangandikana: Eh Abram! maneh oelah sijeun-sijeun. Ijeu kami këpëng maneh, gandjaran maneh
2 anoe leuwih gëde. 'Dëmi pioendjoek Abram: Noen Goesti Pangeran! andjeun kërsa maparin naon ka simkoering? Ari simkoering teh mëngke wangsoel teu nilarkeun anak, sarëng noe pigadoeheun rorompok simkoering, nja eta poen Eli-
3 eser, oerang Damsik teja. 'Oendjoekan deui Abram teh: Noen, simkoering koe andjeun hanteu dipaparin toeroenan, sarëng sajaktosna, eta boedak noe didjoeroekeun di rorompok simkoering teja noe pidjadieun ahli waris simkoering.
4 'Sihoreng aja pangandika Pangeran ka andjeunna, kijeu pangandikana: Lain eta noe pidjadieun ahli waris maneh; ënjana mah anoe pibidjileun ti awak maneh, nja eta noe pidjadieun ahli wa-

5 ris maneh. 'Geus kitoe dipiwarang bi-
 djil ka loewar; ladjèng ditimbangan kijeu:
 Geura tanggah ka langit, bilang bentang-
 bentang, lamoen maneh bisa milangan tamah.
 Pangandikana deui ka andjeunna: ^a Pikitoeuën toeroenan maneh.
 6 'Ari Abram ^b pèrtjaja ka Pangeran, sarta eta
 koe Pangeran diétangkeun
 7 jadi kabèñeranana. 'Pangandikana deui
 ka andjeunna: Ijeu kami Pangeran, anoe
 ngaloewarkeun maneh ^c ti Oer, tanah Kasdim,
 kèrsa maparin ka maneh ijeu tanah, soepaja
 kawaris koe maneh. 'Dëmi pidoendjoekna:
 Noen Goesti Pangeran! ^d koemaha simkoering
 pitèranganana, jen bade kawaris koe simkoering?
 9 'Pangandikana ka andjeunna: Kami pang-
 njokotkeun hidji sapi, oemoer tiloe taoen;
 hidji èmbe, oemoer tiloe taoen; hidji domba
 lalaki, oemoer tiloe taoen; hidji tikoekoer
 djeung hidji djapati ngo-
 10 ra. 'Gantjang eta sakabéhna disanggakeun
 ka andjeunna, ^e sarta pada dibeu-
 lah di téngah-téngahna, bari hidji-hidji
 beulah diteundeun pahareup-hareup djeung
 batoerna; ngan ari manoeekna
 11 mah hanteu dibeuah. 'Djoet manoeekna
 bangsa njambèr taroeroen ka babatang
 12 teja, dëmi koe Abram disijeuhkeun. 'Ari
 geus kitoe, keur soeroep panon-poë, seug
 Abram kadatangan tibra; sarta, doemadakan,
 kataradjang baloewas djeung
 13 poëk katjida pisan. 'Tidinja aja pangandika
 Pangeran ka Abram kijeu: ^f Kanjahokeun
 koe maneh masing tégès, jen toeroenan
 maneh mêngke ngoembara dina tanah,
 anoe lain anoena, djeung bakal koemawoela
 ka oerang dinja, sarta eta bakal nganjaja
 ka maranehanana opat ratoes taoen lilana.
 14 'Djeung deui eta bangsa, noe dikawoela
 laän koe maranehanana, ^g koe kami bakal
 dihoekoem; sanggeus kitoe toeloj ka laloewar,
 mawa radja-kaja
 15 loba pisan. 'Dëmi maneh mah pimija-
 ngeun ka karoehoen-karoehoen maneh
 djeung kasénangan; ^h bakal dikoeboer
 16 dimana geus kolot pisan. 'Ari toeroenan
 noe kaopat pimaroelangeun ka dijeu;
 karana kadorakaan oerang Emor tēpi
 ka ajeuna ⁱ tatjan datang ka pē-
 17 pēkna. 'Dëmi harita panon-poë geus
 soeroep sarta poëk pisan; doemadakan,
 aja hidji hawoe haseup, djeung hidji obor

hoeroeng, anoe njeorang kana antara
 18 beunang motongan teja. 'Dina poë eta
 Pangeran ka Abram ngadamël pèrdjang-
 djian, kijeu pangandikana: Tanah ijeu
 koe kami geus dipaparinkeun ka toeroenan
 maneh, ti sëmët ^j tjai Mésir tēpi ka tjai
 gēde, nja eta tji Prat teja:
 19 'oerang Kain, oerang Kénas djeung oerang
 Kadmoni; 'oerang Het, oerang
 20 Pares djeung oerang Rapa; 'kitoe deui
 oerang Emor, oerang Kanaän, oerang
 Girgas sarta oerang Jēboes.

a p. 13: 16; 22: 17; 5 Moesa 10: 22; Roem 4: 18;
 Br. 11: 12. b Roem 4: 3, 9, 18—22; Gal. 3: 6;
 Jak. 2: 23. c p. 11: 28. d Loek. 1: 18. e Jër.
 34: 18, 19. f 2 Moesa 12: 40; Lal. 7: 6; Gal. 3: 17.
 g 2 Moesa 3: 20—22. h p. 25: 7, 8. i Mat. 23: 32.
 j Jos. 13: 3.

PASAL 16.

Ari Saraï, geureuha Abram, hanteu
 1 poetraän pikeun andjeunna. Dëmi Saraï
 kagoengan ^a hidji eusi-boemi, oerang
 2 Mésir, ngaranna Hadjar. 'Hidji mangsa
 Saraï mihatoer ka Abram: Sajaktosna,
 koering teh koe Pangeran geus dipépēt,
 noe mawi teu pisan ngadjoeroe; soe-
 mangga andjeun ngalébétan ka eusi-
 imah koering, ^b malah-mandar koering
 diadégkeun ti lantaran eta. Ari Abram
 teh noeroetkeun kana kasaoeran Saraï.
 3 'Toeloj Saraï, geureuha Abram, njandak
 eta Hadjar, oerang Mésir, eusi-boemina
 teja, bari seug disanggakeun ka Abram
 tjarogena, sina dianggo garwa. Mangsa
 harita geus meunang sapoeloeh taoen
 Abram tjalik di tanah
 4 Kanaän. 'Tidinja Abram ngalébétan ka
 Hadjar, seug njiram. Ana Hadjar geus
 tēranganu, jen dirina reuneuh, toeloj
 djoeraganana istri koe pangrasa manehana
 hina. 'Pok Saraï mihatoer ka Abram:
 Pangdikanijaja koering teh di-
 tēmpoehkeun ka andjeun. Koering bareto
 njanggakeun eusi-imah koering ka pangkon
 andjeun; dëmi geus tēranganu, jen dirina
 reuneuh, seug koering koe pangrasa
 manehana hina. Pangeran moegi-moegi
 ngabèñeran ijeu pèrkawis koering saréng
 andjeun! 'Ari lahiran Abram ka Saraï:
 Saestoena, eusi-boemi njai teja
 aja dina panangan njai; mangga geura
 milampah ka dinja koemaha pi-
 hadeunana koe pangraos njai. Toeloj

koe Saraï dirëndahkeun, bijoer kaboer ti pajoeneunana. ^a Gal. 4 : 22. ^b p. 30 : 3, 9.

7 Geus kitoe Hadjar kapëndak koe Malaikat Pangeran pëlëbah tji-njoesoe, di tégala léga, nja eta pëlëbah tji-njoesoe
8 anoe di djalan ka tanah Soer. 'Pok ngalahir kijeu: Eh Hadjar, ensi-imah Saraï! maneh datang ti mana sarta dek leumpang ka mana? Wangsoelanana: Noen soemoehoen, simkoering keur kaboer ti pajoeneun Saraï, djoeragan simkoering. 'Lahiran Malaikat Pangeran ka dinja: Geura balik deui ka djoeragan maneh, djeung koedoe ngarëndahkeun diri ka handapeun leungeunna. 'Ngalahir deui Malaikat Pangeran ka dinja: 'Kami ka maneh dek maparin toeroenan loba pisan, datang ka teu beurang
11 dibilang tina kalobaanana. 'Aja deui lahiran Malaikat Pangeran ka dinja: Sañjana, maneh teh reuneuh, sarta bakal ngadjeroekeun hidji anak lalaki, nja eta koe maneh koedoe dingaranan Ismaïl, sabab Pangeran geus ngamakboel kana kabalangsakan maneh. 'Ari eta teh pidjadieun manoesa adat saperti kalde leuweung; leungeunna bakal ngamosoeh ka sakabehna, djeung leungeun sakabehna bakal ngamosoeh ka manahanana; ^b sarta bakal ngéngong ti hareupeun sakabeh doeloer-doeloerna.
13 'Tidinja koe Hadjar padjénengan Pangeran, anoe ngandika ka manahanana teja, diséboetkeun: Andjeun Allah noe sipat ningal; karana tjarekna: Koetan aing di dijeu masih nendjo, sanggeus eta ningal ka aing? 'Kitoe noe matak eta soemoer pada njéboet ^c soemoer Lahai-Roi; ajana di antara Kades djeung Bered. ^a p. 17 : 20. ^b p. 25 : 18. ^c p. 24 : 62; 25 : 11.
15 Geus kitoe Hadjar ngadjeroe; Abram ti eta menang poetra lalaki, sarta koe Abram eta poetrana, anoe beunang Hadjar ngadjeroekeun teja, didjénengan Ismaïl. 'Ari oemoer Abram, basa Hadjar ngadjeroekeun Ismaïl, poetra Abram teja, dalapan poeloeh taoen, poendjoel génép taoen.

PASAL 17.

Mangsa Abram oemoerna dongkap ka dalapan poeloeh taoen, poendjoel dalapan taoen, hidji waktoe Pangeran

nembongan ka Abram, sarta nimbalan ka andjeunna kijeu: ^a Ijeu kami Allah anoe moerba-wisese; maneh koedoe loemampah di pajoeneun kami, sarta sing satémenna. 'Moen kitoe mah kami rek maparin përdjangdjian kami di antara kami djeung maneh, sarta maneh koe kami didjéngkarkeun kaliwat-leuwih.
3 'Brék Abram njoeoeh; ladjéng Allah ngandika ka andjeunna, kijeu pangan-dikana: 'Moenggoeh kami teh, satémenna, përdjangdjian kami ka maneh, sarta
5 maneh pidjadieun bapa mangpirang-pirang bangsa. 'Ari ngaran maneh moal diséboet deui Abram, énjana ngaran maneh dilandi Ibrahim; karana maneh koe kami geus ditangtoekeun djadi bapa mangpirang-pirang bangsa. 'Eta maneh koe kami rek disina baranahan kaliwat-leuwih, djeung maneh koe kami geus ditangtoekeun djadi bangsa reja pisan, sarta reja raja noe bakal ka
7 loewar ti maneh. 'Djeung kami rek ngadégkeun përdjangdjian kami di antara kami djeung maneh, sarta di antara anak-intjoe maneh pandeurieun maneh, toeroen-toemoeroen, djadi përdjangdjian langgëng, nja kami bakal Allah maneh, kitoe deui ka toeroenan maneh pandeurieun maneh. 'Sarta kami ka maneh, djeung ka toeroenan maneh pandeurieun maneh, rek maparin ijeu tanah pangombaraan maneh, nja eta sakoerling tanah Kanaan, djadi milik langgëng; sarta ^c kami bakal Allahna.

^a p. 35 : 11; 2 Moesa 6 : 2. ^b Roem 4 : 17.
^c Ibr. 11 : 16.

9 Nimbalan deui Allah ka Ibrahim: Ari moenggoeh maneh mah, koedoe ngestoekeun përdjangdjian kami, nja diri maneh sarta djeung anak-intjoe maneh pandeurieun maneh, toeroen-toemoeroen. 'Nja ijeu përdjangdjian kami, anoe koe maraneh koedoe diéstoekun di antara kami djeung maraneh, sarta di antara toeroenan maneh pandeurieun maneh teja: ^a sakabeh noe bangsa lalaki di maraneh koedoe disoenatan. 'Tëgës maraneh koedoe disoenatan nja daging kakoeloepan maraneh; nja eta noe djadi tanda përdjangdjian di antara kami djeung maraneh teja. 'Tijap-tijap anak lalaki di maraneh, ^b anoe oemoer dalapan poë, koedoe disoenatan, sakoer

bae anoe bangsa lalaki satoeroenan-toeroenan maraneh: anoe asal didjoeroekeun di imah, sarta noe beunang ngadoewit ti sakabeh djalma nagara sedjen, anoe teu kaasoep bangsa maneh.

13 'Anoe asal didjoeroekeun di imah maneh, sarta noe beunang ngadoewit teja, misti disoenatan. Ari përdjangdjian kami pijaenana dina daging maraneh,

14 djadi përdjangdjian langgëng. 'Sahasaha lalaki anoe koeloep, anoe hanteu disoenatan daging kakoeleopanana, nja eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bangsana, da ngarobakheun përdjangdjian kami.

15 Nimbangan deui Allah ka Ibrahim: Ngaran Sara*f*, pamadjikan maneh, koe maneh oelah disëboet deui Sara*f*, karanana dilandi Sarah. 'Djeung kami ^a rek ngabërkahan ka dinja, malah kami ka maneh rek maparin hidji anak lalaki ti dinja; geus tangtöe kami ngabërkahan ka Sarah, sarta didjadikeun reja bangsa; loba radja, noe ujarékël bangsa reja pisan, anoe pidjadiem ti dinja. 'Brék Ibrahim njoeeh, ^b bari goemoedjeng, sarta ngalahir sadjéro manahna: Karah anoe geus oemoer saratoes taoen teh pibogaem anak? Sarta ari Sarah, anoe oemoer salapan poeloeh taoen teh, karah bakal ngadjoeroe? 'Pok Ibrahim oendjoekan ka Allah: Noen, moegi-moegi poen Ismail hiroep di pajoeneun andjeun! 'Dëmi timbalan Allah: Saënja-ënjana Sarah, pamadjikan maneh, bakal ngadjoeroekeun hidji anak lalaki adjang maneh, nja eta koe maneh koedoe dingaranan Ishak, sarta kami rek ngadëgkeun përdjangdjian kami nja ka dinja, djadi përdjangdjian langgëng

20 ka anak-intjoena pandeurieunana. 'Ari moenggoeh Ismail teja kami geus ngamakboel ka maneh; masing njaho, ^c eta koe kami rek dibërkahan sarta disina baranahan; nja koe kami rek didjengkarkeun kaliwat-leuwih. Eta mëngeke poepoetra ^d doewa wëlas gëgëden, sarta manahanana koe kami rek didjadikeun

21 bangsa gëde. 'Tapi ari përdjangdjian kami teja, eta koe kami rek diadëgkeun ka Ishak, anoe koe Sarah bakal didjoeroekeun adjang maneh taoen hareup, tëpoeng mangsa kiwari. 'Parantos

ngandikana ka andjeunna; ladjëng Allah moenggah ti Ibrahim.

a p. 18: 10.

b p. 18: 12. c p. 16: 10; 21: 13. d p. 25: 1—16.

23 Tidinja Ibrahim njandak Ismail poetrana, djeung sakabeh anoe asal didjoeroekeun di boemina, kitoe deui sakabeh anoe beunang andjeunna ngartos, sakoer bae noe lalaki dina djalma-djalma eusi boemi Ibrahim; toeloj koe andjeunna pada disoenatan daging kakoeleopanana dina poë harita keneh, sakoemaha paugandika Allah ka andjeunna teja. 'Ari oemoer Ibrahim, mangsa disoenatan daging kakoeleopanana teh, salapan poeloeh salapan taoen.

25 'Dëmi oemoer Ismail poetrana, mangsa disoenatan daging kakoeleopanana teh, tiloe wëlas taoen. 'Dina poë harita keneh disoenatan Ibrahim djeung Ismail poetrana. 'Ari sakabeh djalma lalaki eusi boemi Ibrahim, anoe asal didjoeroekeun di boemina sarta noe beunang ngartos ti djalma nagara sedjen, pada disoenatan barëng djeung andjeunna.

PASAL 18.

Tidinja Pangeran nembongan deui ka Ibrahim di ^a ki pasang Mamre teja. Kabënëran andjeunna keur tjalik dina lawang himah, keur wantji panas poëna.

2 'Ana tjëngkat sotjana sarta ngareret, beh tiloe djalma ngaradëg pabënëranana. Barang katingali, bral moeroe, ngadeuheusan ka tiloean tina lawang himah, bari seug soedjoed kana taneuh.

3 'Toeloj oendjoekan kijeu: Noen, Goesti! madak-madak simkoering mëndak koer-nija dina sotja Goesti, moegi oelah ngaliwat ti abdi gamparan. 'Moegi kërsa dihatoeranan tjaisautik, badegamparan ngaroembah dampal, sarëng lalinggih heula handapeun ijeu kai. 'Ari simkoering sëdja ngahatoeranan roti sapoeloekaneun, soepaja gamparan salëgër manah; parantos toewang soemangga laladjëng deui; karantën kitoe noe mawi ngaliwat ka abdi gamparan. Ari lahiran tiloean: Seg bae milampah kitoe, sakoemaha kasaoeran sampejan.

6 'Ngageuwat Ibrahim kana himah, ka Sarah; pok ngalahir kijeu: Geuwat njai ngadonan tijeung lëmës tiloe takër, moedoe njiieun koeweh. 'Heg Ibrahim

a p. 13: 18.

moeroe kana sapi, pek njandak hidji anak sapi, anoe ngora nja aloes, sok diselehkeun ka hidji boedjang; ngageun-
 8 wat koe eta disadjakeun. 'Tidinja njandak mantega djeung tji-soesoe, kitoe deui anak sapi beunang njadijakeun teja, bari dihatoerkeun sakali ka noe tiloean; ari andjeunna seug ngadegan ka noe tiloean di handapeun kai teja; toeloej eta taroewang.

9 Geus kitoe noe tiloean ngalahir ka Ibrahim: Di mana Sarah, pamadjikan sampejan? Wangsoelanana: Soemoe-
 10 hoen, aja di djero himah. 'Ngalahir deui noe saorerang: "Tepoeng waktoe kiwari kami tangtöe datang deui ka maneh; harita Sarah, pamadjikan maneh, satemenna pibogaean anak lalaki. Kareungeu koe Sarah dina lawang himah, noe
 11 di poengkoereun anoe ngalahir. 'Demi Ibrahim djeung Sarah geus pada sepoeh, geus lalila pisan nja oemoer; geus euren Sarah teh adat-bijasa awewe. 'Seug Sarah
 12 b goemoedjeng sadjeroning batinna, bari njaoer: Aing sanggeus sakijeu kolotna, naha bakal kadatangan hajang sarasmi? "Ari goesti aing ge geus sepoeh.
 13 'Nimbalan Pangeran ka Ibrahim: Koe naon Sarah anoe matak seuri, bari ngomong: Naha aing saenjana bakal ngadjoeroe? kapan aing geus kolot! 'Naha
 14 "di Pangeran aja noe pimoestahileun? Ana geus nepi ka mangsana, kami tangtöe datang deui ka maneh, nja dina tepoeng waktöe kiwari, harita Sarah
 15 pibogaean anak lalaki. 'Ari Sarah teh nganglës, pioendjoekna: Hanteu seuri koering teh; wantoe-wantoe sijeuneun. Demi timbalanana: Moal enja, poegoeh pisan maneh teh seuri.

a p. 17:19, 21;

Roem 9:9. b p. 17:17. c 1 Petr. 3:6. d Mat. 19:26; Loek. 1:37.

16 Neut eta djalma ngaradeg, arangkat ti dinja, majoen ka nagara Sadoemoe; ari Ibrahim ngiring ngadjadapkeun.
 17 'Ladjeng Pangeran nimbalan: "Koemaha kami rek noetoepan ka Ibrahim,
 18 anoe koe kami rek didamël? 'Da Ibrahim tangtöe pidjadieun bangsa gedé nja rosa, toer di djero manehanana sakabehna bangsa di boemi bakal pada kaberkahan. 'Karana Ibrahim koe kami
 19 geus dipioeninga, soepaja manehanana paparentah ka anak-anakna djeung ka

saesui-imahna pandeurieunana, sina pada ngestoekeun djalan Pangeran, ngalampahkeun kabeneran djeung kaadilan, sangkan Pangeran ka Ibrahim ngadatangkeun sakoer anoe koe Pangeran geus didjangdijikeun ka manehanana.

20 'Nimbalan deui Pangeran: Djedjéritan Sadoemoe djeung Gomora nja rosa pisan, sarta dosana nja bangét katjida;

21 'Noe matak kami ajauna angkat, b dek ngawaspadakeun, eta teh kalakoeanana geus datang ka antekna, téroes sapanjambatna anoe datang ka kami, atawa
 22 hanteu; kami hajang oeninga. 'Seug eta djalma anoe doewa pada malik ti dinja, ladjeng angkatna ka Sadoemoe; demi Ibrahim masih keneh nangtoeng di pajoeneun Pangeran. a Am. 3:7; Joh. 15:15;
 Jak. 2:23. b p. 11:5.

23 Sér Ibrahim marék, sarta oendjoekan kijeu: Noen koemaha, djalma noe bener koe andjeun bade ditoempoer oge sinarëngan noe doraka? 'Manawi aja lima poeloeh djalma noe bener di djero eta nagara. Koemaha eta koe andjeun bade
 24 ditoempoer oge, sarëng enggon teh moal dihampoera tina sabab eta noe lima poeloeh djalma noe balener, anoe di
 25 tengahna? 'Palijas teuing andjeun teh, midamël anoe kitoe pëtana, maehkeun djalma noe bener sinarëngan noe doraka, djadi djalma noe bener disamikeun sarëng noe doraka. Palijas teuing andjeun teh! Naha ari "Hakim saboemi
 26 kabeh moal midamël kaadilan? 'Demi timbalan Pangeran: Oepama kami di Sadoemoe, di djero nagara, manggih lima poeloeh djalma noe bener, tangtöe saënggon kabeh koe kami dihampoera koe karana eta. a Aj. 8:3; Djab. 9:5; 94:2.

27 Ngawangsoel Ibrahim, kijeu wangsoelanana: Noen, simkoering koemapoeroen oendjoekan ka Goesti, sanadjan simkoering teh "sipat taneuh sarëng lëboe bae.
 28 'Manawi kana lima poeloeh djalma noe bener kirang lima: koemaha andjeun bade ngaroeksakkeun sanagara kabeh tina sabab anoe lima? 'Demi timbalanana: Moal diroeksak, lamoen kami di dinja manggih opat poeloeh lima.

a p. 2:7.

29 Seug Ibrahim oendjoekan deui ka andjeunna, kijeu pioendjoekna: Manawi di dinja kapëndak opat poeloeh. Demi tim-

balanana: Moal koe kami didamël koe karana noe opat poeloeh.

30 Pioendjoekna deui: Moegi-moegi Goesti oelah bëndoe, rehing simkoering oendjoekan deui: manawi di dinja kapëndak tiloe poeloeh. Dëmi timbalanana: Moal koe kami didamël, oepama kami di dinja manggih tiloe poeloeh.

31 Pioendjoekna deui: Noen, simkoering koemapoeroen oendjoekan deui ka Goesti: manawi di dinja kapëndak doewa poeloeh. Dëmi timbalanana: Moal koe kami diroeksak koe karana noe doewa poeloeh.

32 Pioendjoekna deui: Moegi-moegi Goesti oelah bëndoe, rehing simkoering oendjoekan sakali deui bae: manawi di dinja kapëndak sapoeloeh. Dëmi timbalanana: Moal koe kami diroeksak koe karana noe sapoeloeh.

33 Barang parantos Pangeran ngandika ka Ibrahim, ladjëng angkat; dëmi Ibrahim moelih ka ënggonna.

PASAL 19.

Ari eta doewa malaikat teja saroempingna ka Sadoemoe wantji boerit. Kabënëran Eloet keur tjalik dina lawang Sadoemoe. Barang katingali koe Eloet, neut indit mapagkeun, brëk soedjoed, njocoeh kana taneuh, 'sarta mihatoeur kijeu: Noen Djoeragan! moegi sarindang ka rorompok abdi gamparan, sarawoeh koelëm; ^a sarëng mangga, ngaroembah dampal andjeun; ari isoekeisoeke mangga dangdan, ladjëngkeun djalan andjeun. Ari walonanana: Montong, sabab dek meuting di loeloeroeng bae.

3 Dëmi Eloet liwat saking nja ngeukeuhan ka noe doewaän; ^b seug sindang ka andjeunna, pada lëbët ka boemina. Gantjang koe Eloet dipangnjadijakeun soesoegoeh, sarta ngadamël roti teu ragian; ^c ladjëng eta taroewang. a p. 18: 4.

b lbr. 13: 2. c p. 18: 8.

4 Samemeh noe doewaän arebog, boeroeboel oerang nagara eta, oerang Sadoemoe, kolot-boedak, sakabeh djalma ti satoengtoengna, ngalingkoengan ka eta imah. 'Geus kitoe pada njëloekan Eloet, sarta ngaromong kijeu ka andjeunna: Di mana eta djalma, noe daratang ka maneh peuting ijeu? Geura ka-loewarkeun ka koela sakabeh, ^a koe

6 koela dek didjima. 'Tidinja Eloet ka loewar ka maranehanana ka hareupeun lawangna, bari meudentkeun pantona poengkoereunana. 'Pok misaoer kijeu: Eh doeloer-doeloer! poma oelah milampah kagorengan kitoe. 'Saënjana, kaola boga doewa anak awewe, anoe tatjan lakian; nja eta koe kaola dek dikaloewarkeun ka maraneh, seg eta koe maraneh pilampah sakoemaha pihadeunana koe pangrasa maraneh; ngan djalma noe doewa teja koe maraneh poma oelah dikijeu-kijeu, karana nja kitoe noe matak ngijoehan ka hateup imah kaola. 'Dëmi omongan djalmdjalma teja: Geura isër ka dijeu! Ngaromongna deui: ^b Eta mah hidji djalma pangdatangna dek njemah, padahal sok ngahoekoeman-hoekoeman bae. Ajeuna koela dek migawe goreng ka maneh, leuwih ti batan ka dinja. Toeloj pada habën ngarangség ka eta djalma, nja ka Eloet teja, sarta ngadësëk-dësëk, 10 dek ngaroeksakkeun pantona. 'Gantjang djalma noe doewa teja njodorkeun pananganana, pek Eloet dikeumbing ka arandjeunna, ka djero imah, bari pantona dipeudentkeun. 'Sarta eta djalmdjalma noe di hareupeun lawang imah teja, gëde-leutik koe arandjeunna digëboegan ^c dibaroetakeun, wëleh njaroesakkeun maneh manggih lawangna.

a 3 Moesa 20: 13; Roem 1: 27; Joed. 7. b 2 Petr. 2: 7, 8. c 2 Radja 6: 18.

12 Tidinja eta doewa djalma ngalahir ka Eloet: Saha ahli maneh di dijeu? Minantoe, djeung anak maneh lalaki-awewe, sarta sakoer bae ahli maneh di nagara ijeu, geura ka-loewarkeun ti ijeu ënggon; 'karana ijeu ënggon koe kami dek diroeksakkeun, sabab ^a rosa pisan panjabatna ka pajoeneun Pangeran, anoe matak kami koe Pangeran pada dipiwarang ngaroeksak inja.

14 'Bral Eloet ka loewar, misaoer ka noe doewa piminantoeëunana, noe rek ngawin ka poetrana noe istri; kijeu saorna: Geura darangdan, geuwat ka loewar ti ijeu ënggon; karana Pangeran kërsa ngaroeksakkeun ijeu nagara. Dëmi andjeunna koe pangrasa piminantoeëunana kawas noe banjol. 'Geus kitoe, barang balebat padjar, seug Eloet koe noe doewa malaikat digëntakkeun, ari lahira-

nana: Geura djoeng, bawa pamadjikan maneh, djeung eta doewa anak maneh noe awewe, anoe djonghok, ^b soepaja maneh oelah katiwasan koe kadorakaän ijeu nagara. 'Dëmi Eloet talangke; pek eta doewa djalma njarëkël panangan andjeunna, kitoe deui panangan geureuhana sarta panangan doewa poetrana, tina kawelasan Pangeran ka andjeunna, ^c seug ditjandak bidjil, bari toeloej dituneun di loewareun nagara. *a p. 18:20.*

^b 4 Moesa 16:26; Jér. 51:6. *c* 2 Petr. 2:9.

17 Ari sanggeusna eta sadajana ditjandak ka loewar, pok noe saoeorang ngalahir kijeu: Geura ngarahajoekeun njawa maneh; poma oelah ngalijeuk ka toekang, sarta oelah ngarandëg di salëgana ijeu tanah lempar. Geura ngarahajoekeun maneh ka pigoenoengan, soepaja oelah katiwasan. 'Pioendjoeke Eloet ka arandjeunna: Noen Goesti! moegi oelah kitoe. 'Sajaktosna, abdi teh mëndak sih-koernija dina sotja andjeun, sarëng kalangkoeng agoeng kaäsihan andjeun, anoe koe andjeun geus dipidamël ka diri simkoering, moenggh ngahiroepan kana njawa simkoering. Ari simkoering teh hanteu wërat ngarahajoekeun maneh ka pigoenoengan, bisi simkoering kaboedjeng koe katjilakaän teja, toeloej paeh. 'Toeh geuning, nagara eta mah deukeut pikeun moeroe ka dinja, sarëngna leutik. Moegi simkoering diidinan ngarahajoekeun maneh ka dinja. Lain leutik eta teh? Tinangtos njawa simkoering hiroep. 'Ari walonanana ka Eloet: Hade, përkara ijeu oge kami narina panëda maneh; moal waka kami ngabalikkeun eta nagara, noe koe maneh ditjatoerkeun. 'Geuwat ngarahajoekeun maneh ka dinja; karana kami moal bisa migawe kitoe-kijeu, ari maneh tattan datang ka dinja. Kitoe noe matak eta nagara disëboetkeun Soar. 'Barang Eloet dongkap ka Soar, braj panon-poë bidjil ka loehoereun boemi. 'Goer Pangeran ^a ka Sadoemoe djeung ka Gomora noeroenkeun hoedjan walirang djeung seuneu, ti salira Pangeran, ti langit. 'Sarta eta sagala nagara, djeung salëgana tanah lempar, katoe sakabeh priboeami nagara-nagara teja, malah noe djaradi dina taneuh oge, ^b koe Pangeran ^c dibalikkeun. 'Ari pamadjikan Eloet ^c

ngalijeuk ka toekang ti poengkoereun andjeunna, kasëdëk djadi tihang oejah.

a 5 Moesa 29:23; Djab. 11:6; Loek. 17:29.

b Jér. 50:40; 2 Petr. 2:6. *c* Loek. 17:32.

27 Barang braj isoek, gantjang Ibrahim dangdan, angkat ka ënggon ^a oeroet andjeunna ngadëg di pajoeneun Pangeran teja. 'Tidinja mëlong ka lëbah Sadoemoe djeung Gomora, sarta ka lëbah salëgana tanah lempar teja; katingali beh tina boemi ngëboel haseup, saperti haseup tina pameuleuman. 'Dëmi keur mangsa Allah ngaroeksakkeun sagala nagara tanah lempar teja, Allah emoe-^cteun ka Ibrahim, ladjeng ngaleupaskeun Eloet ti têngah ënggon anoe dibalik, basa koe andjeunna dibalikkeun eta sagala nagara, ënggon Eloet tjalik teja.

a p. 18:22.

30 Tidinja Eloet angkat deui ti Soar, toeloej tjalik di pigoenoengan, ari doewa poetrana noe istri teja ditjandak; karana andjeunna sijeuneun tjalik di Soar. Ari tjalikna di djëro hidji goeha, nja andjeunna sarta djeung doewa poetrana teja. 'Hidji mangsa lantjeukna njaoer ka rajina: Rama oerang geus sëpoe, sarta taja djalma lalaki dina tanah ijen, baris mandjingan ka oerang, koemaha adat di saboeami kabeh. 'Tjing, oerang ka rama ngaleueutan anggoer, ^a seg oerang ebog reudjeung rama, soepaja oerang ngajakeun toeroenan ti rama oerang. 'Prak pada ngaleueutan anggoer ka ramana dina peuting eta; geus kitoe lantjeukna asoep, doeg ebog reudjeung ramana; dëmi Eloet teu oeningaem dina ngëdëngna djeung dina hoedangna. 'Ari isoekna pok lantjeukna njaoer ka rajina: Eta atjeuk peuting tadi ebog reudjeung rama; tjik, oerang penting ëngke ngaleneutan deui anggoer, seg adi asoep, ebog reudjeung rama, soepaja oerang ngajakeun toeroenan ti rama oerang. 'Prak peuting eta ngaleueutan deui anggoer ka ramana; toeloej rajina dangdan, doeg ebog djeung andjeunna; dëmi Eloet teu oeningaem dina ngëdëngna djeung dina hoedangna.

36 'Tidinja noe doewa poetra Eloet teh pada bobot ti ramana. 'Geus kitoe lantjeukna ngowokeun hidji poetra lalaki; toeloej dingaranan ^b Moab; nja eta teh karoehoen oerang Moab, tēpi ka mangsa

38 ajeuna. 'Ari rajina kitoe keneh ngowo-
keun hidji poeta lalaki; toeloj dinga-
ranan Ben-Ami; nja eta teh karoheon
^b bangsa Amon, tēpi ka mangsa ajeuna.

^a 3 Moesa 18:7. ^b 5 Moesa 2:9, 19; 23:8.

PASAL 20.

Geus kitoe Ibrahim ngalih deui ti dinja,
^a nja ka tanah kidoel teja, toeloj
tjalik di antara Kades djeung Soer,
2 ngoembara di tanah Gērār. 'Ari Ibrahim
sok njaerkeun Sarah geureuhana, jen:
^b Eta teh doeloer kaola. Tidinja Abi-
melek, radja Gērār, ngoetoesan, eta Sa-
3 rah diala. 'Tatapi Allah ^c njoempingan
ka Abimelek dina impian ti peuting,
sarta nimbalan ka dinja kijeu: Masing
njaho, maneh paeh, tina hal aweue
beunang maneh njokot teja; karana eta
4 teh boga salaki. 'Dēmi Abimelek tatjan
ngadeukentan ka Sarah, mana oendjoe-
kan kijeu: Eh Goesti! naha bangsa noe
bēnēr oge koe andjeun bade dimang-
5 sakeun? 'Mapan eta djalma mitjatoer
ka koering, jen: Eta teh doeloer kaola;
ari djinisna ge kitoe keneh, tjatoerna
jen: Eta teh doeloer kaola. Soemoeh-
oen, koering milampah kitoe teh ka-
lawan hate noe satēmēna sarēng ka-
6 lawan leungeun noe bērēsih. 'Ari tim-
balan Allah ka radja dina impian teh:
Kami oge oeninga, maneh pangmilam-
pah kitoe kalawan hate noe satēmēna;
malah-malah kami ngahalangan ka ma-
neh, oelah milampah dosa ka kami;
kitoe noe matak maneh koe kami han-
7 teu diidinan njabak ka dinja. 'Ari ajeuna
geura poelangkeun koe maneh pama-
djikan eta djalma; karana ^d eta teh nabi,
sarta bakal mangnédakeun ka maneh,
tangtoe maneh hiroep; sabalikna, oepa-
ma koe maneh hanteu dipoelangkeun
mah, masing nganjahokeun, jen maneh
teh tangtoe paeh, nja diri maneh sarta
djeung sakabeh ahli maneh. ^a p. 12:9.

^b p. 12:13; 26:7. ^c p. 31:24. ^d Djab. 105:15;
Aj. 42:8.

8 Geus kitoe Abimelek tanghi isoek-
iseok, gantjang njaer sakabeh abdina,
bari seg ngawartakeun sakabeh pangan-
dika noe tadi teja, sing kadenge koe
maranehanana. Toeloj eta djalma pada
9 sarjieuneun katjida. 'Tidinja Abimelek
ngaloeloengsoer tjalik ka Ibrahim, sarta

misaoer ka andjeunna kijeu: ^a Naha an-
djeun midamēl kitoe ka kaola sakabeh?
sarēng nahaon dosa kaola ka andjeun,
anoe matak andjeun ka kaola sarēng
ka karadjaan kaola ngadatangeun do-
sa sakitoe gēde? Andjeun ka kaola geus
midamēl lalampahan anoe hanteu pan-
10 tēs dipilampah. 'Saoer deui Abimelek
ka Ibrahim: Nahaon anoe katingali koe
andjeun, anoe matak midamēl anoe ki-
11 toe pētana? 'Ngawalon Ibrahim: Sabab
pikir kaola: Geus poegoeh oerang ēng-
gon ijeu hanteu sijeun koe Allah; ^b aing
koe eta meureun dipaehan tina hal
12 pērkarā pamadjikan aing. 'Malah sajak-
tina doeloer kaola; anak rama kaola
eta teh, nanging lain anak iboe kaola;
13 toeloj djadi bodjo kaola. 'Geus kitoe,
keur mangsa kaola koe Allah dipiwa-
rang ngoembara, ka loewar ti imah bapa
kaola, pok kaola ngomong ka dinja:
Nja ijeu kahemanan, anoe koe njai koe-
doe dilampahkeun ka akang; di sam-
barang ēnggon, mana bae anoe koe
oerang didatangan, njai koedoe njēboet-
keun akang, jen: Eta teh doeloer kaola.

^a p. 12:18; 26:10. ^b p. 26:9.

14 Tidinja Abimelek njandak domba
djeung sapi, kitoe deui boedak lalaki-
awewe, seug dihatoerkeun ka Ibrahim;
sarta Sarah geureuhana dipoelangkeun
15 deui ka andjeunna. 'Ari saer Abimelek:
Tah, tanah kaola aja di pajoeneun
andjeun; mangga tjalik di mana bae pi-
16 saeēunana koe pangraos andjeun. 'Dēmi
ka Sarah saorna: Eta kaola ka sa-
derek njai mere sareboe wang perak;
masing ngingētkeun, eta teh pikeun
njai, baris toetoej sotja di sakabeh anoe
reureudjungan djeung njai, sarta sa-
gala noe tadi teja njai teh sabēnērna.
17 'Tidinja koe Ibrahim dipangnédakeun
ka Allah; ladjēng Allah njageurkeun
Abimelek djeung garwana, kitoe deui
sēlir-sēlirna, noe matak pada poetraan.
18 'Karana Pangeran tadi geus mēpētkeun
sakabeh pianakan saeusi boemi Abi-
melek, tina hal pērkarā Sarah, geu-
reuha Ibrahim.

PASAL 21.

Tidinja Pangeran ngalajad ka Sarah
^a sakoemaha timbalanana, sarta Pa-
ngeran ngadamēl ka Sarah sakoemaha

2 pangandikana teja. 'Geus kitoe ^b bobot, toeloelj Sarah ngowokeun pikeun Ibrahim hidji poeta lalaki, eukeur Ibrahim geus sêpoeh, dina mangsa noe koe Pangeran diandikakeun ka Ibrahim teja.

3 'Ari eta poeta, anoe diwédalkeun keur Ibrahim, anoe beunang Sarah ngowokeun keur andjeunna teja, koe Ibrahim

4 didjénnganan ^c Ishak. 'Sarta eta Ishak poetrana, barang geus dalapan poé oemoerna, koe Ibrahim disoenatan, ^d sa-koemaha timbalan Allah ka andjeunna

5 teja. 'Ari oemoer Ibrahim, mangsa Ishak poetrana diwokeun keur andjeunna

6 teja, ^e saratoes taoen. 'Pok Sarah ngalahir: Allah ka kaola geus midamél ^f anoe matak seuri; saha-saha noe ngadenge, tangtoe miloe seuri ka ka-

7 oela. 'Lahirna deui: Saha noe tadina ka Ibrahim pibisaean mopojan, jen: Sarah bakal njoesoean anak? karana kaola ngadjoeokeun anak teh keur andjeunna geus sêpoeh. *a p. 17:19; 18:10.*

b Gal. 4:23; Ibr. 11:11. c p. 17:19. d p. 17:12.

e Roem 4:19. f p. 18:12.

8 'Ari eta moerangkalih ngagéngan, seug toeloelj dibuteungan nginang; sarta Ibrahim hadjat rosa pisan keur poëan

9 Ishak dibuteungan nginang. 'Dëmi koe Sarah katingali anak Hadjar, oerang Mësir, anoe beumang eta ngadjoeokeun adjang Ibrahim teja, ^a njeung-seurikeun. 'Pok Sarah mihatoeur ka Ibrahim: 'Noen, ^b eta eusi-imah teh djong-

10 klokkeun katoet anakna; karana anak eusi-imah mah hamo pimeunangeun warisan, teu tara anak koering Ishak.

11 'Ari eta kasaoeran hal përkara poetrana teja, pangraos Ibrahim goreng tëmën.

12 'Tapi Allah nimbalan ka Ibrahim: Ari hal boedak djeung hal eusi-imah maneh teja, maneh oelah aja pangrasa eta goreng; sakabehna anoe koe Sarah ditja-toerkeun ka maneh, koedoe toeroet samonganana; karana ^c nja ti Ishak noe

13 bakal disêboet toeroenan maneh. 'Ari moenggoeh anak eusi-imah teja, ^d eta ge koe kami rek didjadikeun bangsa, sabab eta ge toeroenan maneh. *a Gal. 4:29.*

b Gal. 4:30. c p. 17:21; Roem 9:7,8; Gal. 4:28.

d p. 17:20.

14 Toeloelj Ibrahim tanghi isoek-isoek, geus kitoe njandak roti djeung hidji karoeng koelit dieusi tjai, sok dipaparin-

keun ka Hadjar, diteundeun dina taktakna, sarta dipaparin boedak teja, bari seug dipiwarang leumpang. Bral Hadjar leumpang; geus kitoe kasasab di tégal léga

15 Berseba. 'Ari tjai eusi karoeng teja datang ka bejak; sok boedak teh koe Hadjar dipitjeun ka handapeun hidji tang-

16 kal leutik. 'Toeloelj leumpang, gek dijoek ti pabënëranana, djaeohna sapamanah; karana omongna: Aing oelah nendjo paehna boedak! Barang geus dijoek ti pabënëranana, seug Hadjar tjeurik ségrak-sé-

17 groek. 'Ari koe Allah dimakboel sambatna eta boedak. Pok Malaikat Pangeran ngalahir ka Hadjar ti langit, sarta bédas, kijeu lahirna ka dinja: Eh Hadjar! aja naon? Poma oelah sijeun-sijeun; karana koe Allah geus dimakboel sambatna eta boedak, ti énggonna aja.

18 'Geura indit, boedak teh hoedangkeun, tjékëlan koe leungeun maneh; karana ^a eta koe kami rek didjadikeun bangsa

19 géde. 'Sarta Allah ngabeuntakeun panon Hadjar, beh nendjo hidji soemoer tjai; bral leumpang, gantjang karoeng-koe-

20 litna dieusian tjai, bari seug boedak diinoeman. 'Geus kitoe Allah njaréngan ka eta boedak, sarta ngagédean; ari ngéngonna di tégal léga, sarta djadi

21 toekang panah. 'Nja ngéngonna teh di tégal léga Paran, sarta koe indoengna dipangnjokotkeun pipamadjikaneun ti tanah Mësir. *a p. 17:20.*

22 Geus kitoe, dina mangsa eta toeloelj Abimelek djeung Pikol, kapala baladna, misaoer ka Ibrahim, kijeu saoerna: Allah njaréngan ka andjeun dina saniskara noe koe andjeun dilampahkeun.

23 'Ari ajeuna kaola néda soempah andjeun di dijeu njébat Allah, andjeun moal tjidra ka kaola atawa ka anak-intjoe kaola; satégësna andjeun bakal ngalampahkeun kahamanan ka kaola saréng kana ijeu tanah, anoe koe andjeun disemahan, noeroetkeun kahamanan anoe koe kaola dilampahkeun ka

24 andjeun teja. 'Ari walonan Ibrahim:

25 Mangga, kaola dek soempah. 'Tatapi Ibrahim mepelingan ka Abimelek tina hal përkara hidji soemoer tjai, anoe koe abdi-abdi Abimelek diparêboetkeun.

26 'Dëmi sauer Abimelek: Kaola teu térang aja noe ngalampahkeun përkara kitoe, malah andjeun teu maparin njaho

ka kaoela, sarawoeh kaoela hanteu pisan meunang warta, kadjaba ajeuna.

27 'Tidinja Ibrahim njandak domba reudjeung sapi, dibatoerkeun ka Abimelek; toeloj doewanana pada ngadamël përdjangdjian. 'Ari Ibrahim njingsalkeun anak domba toedjoech sële, misah ënggonna. 'Pok Abimelek misaoer ka Ibrahim: Keur naon ijeu anak domba toedjoech sële di dijeu, anoe koe andjeun disingsalkeun, misah ënggonna? 'Walonana: Kahajang kaoela eta anak domba noe toedjoech sële koe andjeun ditjandak ti leungeun kaoela, noe dipalar soepaja eta djadi saksi ka kaoela, jen kaoela anoe nijjeun soemoer teja.

31 'Kitoe noe matak eta ënggon pada njëboet Berseba, sapedah arandjeunna doewanana pada soempah di dinja. 'Prak arandjeunna ngadamël përdjangdjian di Berseba. Toeloj Abimelek dangdan, djeung Pikol, kapala baladna, seug maroelih ka tanah Pëlisti. 'Tidinja Ibrahim mëlak kai di Berseba, sarta ^a njëboet di dinja padjënëngan Pangeran, Allah noe sipat langgëng. 'Ari njemahna Ibrahim di tanah Pëlisti teh lila katjida.

^a p. 4: 26; 12: 8.

PASAL 22.

Sanggensing përkara noe tadi teja, Allah ^a njoba ka Ibrahim. Ari Allah nimbalan ka andjeunna kijeu: Ibrahim! Wangsoelanana: Noen, ijeu simkoering.

2 'Timbalanana: Geura njokot anak maneh, anoe noenggal, kanjaäh maneh, nja eta Ishak, bral maneh leumpang ka tanah ^b Moria, toeloj koerbankeun di nja, djadi koerban doeroekan, dina hidji goenoeng anoe kami rek ditimbalkeun ka maneh.

^a 2 Moesa 16: 4; 20: 20.

^b 2 Bab. 3: 1.

3 Tidinja Ibrahim tanghi isoek-isoek, seug ngadandangan hidji kalde, djeung njandak doewa boedjang, sarawoeh Ishak poetrana, sarta meulahan kai pikeun koerban doeroekan; toeloj djëngkar, ngadjoegdjoeg ka ënggon, anoe koe Allah ditimbalkeun ka andjeunna teja.

4 'Dina poë noe katiloe, barang Ibrahim tjëngkat sotjana, ningali eta ënggon ti kadjaochan. 'Pok Ibrahim miwarang ka boedjangna: Maraneh toenggoe bae di dijeu reudjeung kalde; ari kami reu-

djeung boedak dek toeloj ka ditoe, sëdja sëmbahijang; ëngke datang deui ka maraneh. 'Tidinja Ibrahim njandak soeloeh pikeun koerban doeroekan teja, ^a dipanggoelkeun ka Ishak poetrana, sarta njandak seumeu djeung peso, didjingdjing koe andjeunna, ladjëng arangkat padoedoewaän. 'Pok Ishak mioendjoe k ka Ibrahim ramana, kijeu pioendjoe kna: Noen Ama! Ngawalon Ibrahim: Naon, ënoeng? Pioendjoe kna deui: Noen, ijeu aja seunen sarëng soeloeh, nanging di mana dombana pikoerbaneun doeroekan? 'Walon Ibrahim: Eh ënoeng! përkara domba pikoerbaneun doeroekan tamah, Allah koe andjeun noe pingoeroeseun. Ladjëng bae arangkat padoedoewaän.

^a Joh. 19: 17.

9 Barang geus darongkap ka ënggon, anoe koe Allah ditimbalkeun ka andjeunna teja, toeloj Ibrahim ngadamël hidji altar di dinja, seug natakeun soeloehna; geus kitoe ngaringkoes Ishak poetrana, bari diteundeun dina altar, ditoempangkeun dina soeloeh. 'Tidinja Ibrahim njodorkeun panangan, top njandak pesona, ^a arek pek meuntjit poetrana. 'Kasëdëk Malaikat Pangeran ngalahir ka andjeunna ti langit, sarta bëdas, kijeu lahirna: Ibrahim! Ibrahim! Ari wangsoelanana: Noen, ijeu simkoering. 'Lahiranana deui: Oelah waka ngeunakeun leungeun maneh ka eta boedak, sarta oelah dikijeu-kijeu; karana ajeuna kami geus tërang, maneh teh saënjana sjeun koe Allah, dalah anak maneh anoe noenggal koe kami dipoendoet, koe maneh hanteu diowëlkeun.

13 'Tidinja Ibrahim tjëngkat sotjana, ret ningali, beh aja hidji domba lalaki di poengkoer, tandoekna kapoekët koe areuj-areujan. Gantjang Ibrahim angkat, pek domba lalaki teh ditjandak, toeloj dikoerbankeun, didamël koerban doeroekan, ngaganti poetrana. 'Ari eta ënggon koe Ibrahim seug dingaranan: Pangeran noe pingoeroeseun; anoe matak ajeuna sok aja noe njëboet kijeu: Di goenoeng Pangeran tangtoena dioeroeskeun.

^a Ibr. 11: 17—19; Jak. 2: 21.

15 Ngalahir deui Malaikat Pangeran ka Ibrahim ti langit, kadoewa-kalina, sarta bëdas, 'kijeu lahirna: Kami soempah ^a njëboet diri kami, pangandika Pange-

ran, sapedah maneh geus ngalampah-
keun anoe kitoe pētana, sarta hanteu
ngowëlkeun anak maneh anoe noeng-
17 gal, 'noe matak kami teh kaliwat-sa-
king nja rek ngabêrkahan ka maneh,
sarta kaliwat-saking nja rek ngadjêng-
karkeun toeroenan maneh, tjara ben-
tang di langit djeung saperti keusik di
basisir laoet;^b sarta toeroenan maneh
bakal kawaris lawang moesoeh-moe-
18 soehna. 'Djeung deui^c di djero toeroen-
nan maneh teh sakabehna bangsa di
boemi bakal pada kabêrkahan, tina sa-
bab^d maneh noeroet ka timbalan kami.
19 'Tidinja Ibrahim malikan boedjangna,
seug darangdan, bral moelih ka Ber-
seba, diiring koe poetrana sarta koe
boedjangna; toeloj Ibrahim tjalik di
Berseba. *a* Loek. 1: 73; Ibr. 6: 13. *b* p. 24: 60.
c Gal. 3: 16. *d* p. 26: 5.

20 Sanggeusing pêrkara noe tadi teja,
aja noe ngoeninga ka Ibrahim, kijeu
pioendjoekna: Noen,^a Milka ge ngowo-
keun poetra pamêgêt bade Nahor, raji
21 gamparan. 'Nja eta Oes tjikalna, sarêng
Boes rajina, kitoe deui Kêmoel, anoe
22 rama Aram, 'sarawoeh Kesed, Haso,
23 Pildas, Jidlap sarêng Bêtoel. 'Ari^b Bê-
toel poetraan Rabeka. Eta noe dala-
pan beunang ngowoek Milka keur
24 Nahor, raji Ibrahim. 'Malah parêkan
Nahor, ngaran Roema, eta ge ngadjoe-
roe, nja eta Tebah, Gaham, Tahas djeung
Maäka. *a* p. 11: 29. *b* p. 24: 15.

PASAL 23.

Ari oemoer Sarah dongkap ka saratoes
taoen, poendjoel doewa poeloh toe-
djoeh taoen; nja kitoe taoen hiroep Sa-
2 rah. 'Toeloj Sarah poepoes di^a Kujat-
Arba, nja eta Hebron, di tanah Kanaän.
Gantjang Ibrahim soemping, aloek-aloe-
3 kan katilar Sarah, bari ditangisan. 'Geus
kitoe Ibrahim angkat tina noengkoelan
papatenna, toeloj misaoer ka oerang
4 Het, kijeu saorna: 'Ari kaola teh^b
semah, nja djalma madjik di sarampe-
jan; moegi maparin ka kaola geusan
pakoehoeran milik di sarampejan, pi-
keun kaola ngoeboer papaten kaola,
5 anoe di himah kaola. 'Ngawangsoel
oerang Het ka Ibrahim, kijeu wangsoe-
6 lanana ka andjeunna: 'Eh Djoeragan!
reungeukeun kaola: andjeun teh^c gé-

gëdening Allah di têngah kaola; mang-
ga, papaten andjeun koerêbkeun dina
pakoehoeran kaola anoe pangsaena;
lêbah kaola sadaja moal aja noe dek
mênggël pakoehoeranana, ngahoelag and-
djeun ngoerêbkeun papaten andjeun.
7 'Neut Ibrahim ngadêg, brêk soedjoed
ka priboemi tanah eta, nja ka oerang
8 Het teja, 'bari seug misaoer ka darinja,
kijeu saorna: Manawi sarampejan aja
manah, kaola ngoeboer papaten kaola,
anoe di himah kaola, tjing reungeu-
keun kaola: moegi pangnedakeun ka-
9 oela ka Epron poetra Sohar, 'soepaja
maparin ka kaola goha Makpela, ka-
goengan andjeunna, noe di toengtoeng
kêbonna; moegi dipaparinkeun ka ka-
oela sing sapangaosna, geusan pako-
10 boeran milik di têngah sarampejan. 'Ka-
bênëran Epron teja keur tjalik di têngah
oerang Het. Pok Epron, oerang Het,
ngawalon ka Ibrahim, kasaksian koe
sadjajana oerang Het, koe sakoer bae
^d anoe aseop lawang nagarana, kijeu wa-
lonanana: 'Montong teuing, djoeragan!
11 tjing, reungeukeun kaola: eta kêbon
koe kaola disanggakeun ka andjeun,
kitoe deni goehana, anoe di djero kêbon,
koe kaola disanggakeun ka andjeun;
disanggakeunana ka andjeun teh di
hareupeun ijeu sadajana djalma bangsa
kaola; mangga, koerêbkeun papaten
12 andjeun. 'Brêk Ibrahim soedjoed deui
13 ka hareupeun priboemi tanah eta, 'bari
seug misaoer ka Epron, kasaksian koe
priboemi tanah eta, kijeu saorna: Ma-
nawi aja kêrsa, panêda kaola moegi
reungeukeun kaola: ^e pasêdjaän kaola
njanggakeun pangaos kêbon; moegi di-
tjandak ti kaola, seug kaola dek ngoe-
14 boer papaten kaola ka dinja. 'Ngawa-
lon Epron ka Ibrahim, kijeu walonanana
15 ka andjeunna: 'Eh djoeragan! reungeu-
keun kaola: ari lahan pangaos opat
ratoes sekel perak, nahaon eta mah di
antara kaola sarêng andjeun? Mangga,
16 papaten andjeun koerêbkeun bae. 'Ari
Ibrahim ngagoegoe ka Epron; toeloj
Ibrahim^f nimbang oewang, anoe disa-
oerkeun tadi, kasaksian koe sadajana
oerang Het, dihatoerkeun ka Epron,
opat ratoes sekel perak, lakoe ka toe-
17 kang dagang. 'Geus poegoeh^g kêbon
Epron, anoe di Makpela, anoe hareu-

peun Mamre, nja kēbonna katoet goehana noe di djero kēbon, kitoe deui sakabeh kakaian anoe dina kēbon, anoe dina sawēwēngkērana sakoeriling, 'dja-
 18 dina kagoengan Ibrahim, kasaksian koe sadajana oerang Het, koe sakoer bae anoe
 19 asoep lawang nagarana. 'Sanggeus kitoe Ibrahim ngoerēbkeun Sarah geureuhana ka goeha kēbon Makpela, anoe hareupeun Mamre, nja eta Hebron, di tanah
 20 Kanaän teja. 'Geus poegoeh eta kēbon, katoet goehana anoe di djero kēbon, kagoengan Ibrahim, djadi pakoeboeran milik, ti oerang Het. *a p. 35:27; Jos. 14:15. b Lal. 7:5. c p. 21:22. d p. 34:20, 24. e p. 14:23. f p. 43:21. g p. 25:9, 10; 49:30; 50:13.*

PASAL 24.

Ari Ibrahim geus sēpoe, geus lila pisan joeswana, sarta Pangeran geus ngabērkanan ka Ibrahim dina saniskarana. 'Tidinja Ibrahim marentah ka abdina, kokolot boemina, anoe njangking ka sakabeh kagoenganana, nja kijeu: "Leungeun maneh geura toempangkeun
 3 dina handapeun tetepokan kami; 'maneh koe kami rek disoempahan njēboet Pangeran, Allah noe kagoengan sawarga, Allah noe kagoengan boemi; koedoe nejangnan pidjodoēun anak kami, tapi
 4 oelah ngalamar anak oerang Kanaän, anoe koe kami ditjitjingan di tēngahna. 'Enjana maneh koedoe leumpang ka tanah kami, ka nagara asal kami, ngalamar pidjodoēun anak kami Ishak.
 5 'Ngawangsoel abdina ka andjeunna: Palangsijang eta istri teu kērsaēun toemoet ka tanah ijeu; koemaha ari kitoe, poeta gamparan koe koering kēdah dipoelangeun ka tanah asal gamparan
 6 ka loewar? 'Ari lahiran Ibrahim ka kokolot teh: Masing hade-hade, anak kami koe maneh poma oelah dipoelangeun ka dinja. 'Pangeran, Allah sawarga, anoe njandak diri kami ti boemi rama kami djeung ti tanah asal kami, sarta
 7 c noe ngandika ka kami, samalah soempah ka kami, kijeu pangandikana: Kami rek maparin ijeu tanah ka toeroenan maneh: nja eta tangtoe miwarang malaikatna ti heulaēun maneh, soepaja maneh ngalamar pidjodoēun
 8 anak kami ti dinja teh toeloes. 'Dēmi saoe pama eta istri teu daekeun noetoer-

keun mah ka maneh, maneh teh pibērēsiheun tina ijeu pangnjoempahan kami; ngan anak kami koe maneh poma
 9 oelah dipoelangeun ka dinja. 'Toeloej eta abdi noempangkeun leungeunna dina handapeun tetepokan Ibrahim djoeraganana, prak soempah ka andjeunna hal pērkarā eta. *a p. 47:29. b 1 Kor. 7:39. c p. 12:7; 22:16.*
 10 Tidinja eta abdi njokot sapoeloe ontā ti ontā djoeraganana, bral indit, mawa saroe paning barang noe aloes-aloes, kagoengan djoeraganana; djoeng leumpang ka tanah Mesopotami, a ka nagara
 11 Nahor teja. 'Geus datang, toeloej ngadēroemkeun ontā ti loewareun nagara, deukeut hidji soemoer tjai, mēnēran wantji boerit, ninggang waktōe awewe
 12 boedal ngala tjai. 'Seug oendjoekan kijeu: Noen Pangeran, Allah djoeragan simkoering Ibrahim! b moegi-moegi ditēpangkeun ka hareupeun simkoering dintēn ijeu, sarēng moegi midamēl kaāsihan ka djoeragan simkoering Ibrahim.
 13 'Tah, simkoering nangtoeng di sisi ijeu soemoer tjai, sarēng landjang-landjang, anak oerang nagara ijeu, keur boedal,
 14 sēdja ngarala tjai. 'Moegi-moegi diparēngkeun, saba-saha landjang, anoe koe simkoering bade ditjatoeran kijeu: Kēndi njai moegi sodorkeun, kaেলা hajang nginoem, seug njaoer: Mangga ngaleueut, malah koering rek nginoeman ka ontā bapa ongkoh: moegi nja eta noe koe andjeun dikērsakeun pigarwarane abdi andjeun Ishak; moegi simkoering tērang tina lantaran kitoe, jen andjeun midamēl kaāsihan ka djoeragan simkoering. *a p. 11:31; 27:43. b p. 27:30.*
 15 Geus kitoe, tatjan anggeus abdi teh oendjoekan, doemadakan ka loewar a Rabeka poeta Bētoeēl, anoe poeta Milka, geureuha Nahor, raji Ibrahim
 16 teja, sarta moenggoe kēndina. 'Ari eta landjang moetoeh koe geulis roepana, parawan, tatjan lakian; djoet toeroen ka soemoer, ngeusian kēndina, tjat
 17 oenggah. 'Seug abdi teh moeroe, nēpan landjang eta landjang, bari mihatoer: Moen aja paidin, nēda ngoe joep tjai
 18 saeutik tina kēndi njai. 'Wangsoelanana: Mangga, djoeragan! geura ngaleueut. Gantjang noeroenkeun kēndina ka pananganana, bari seug diinoeman. 'Ba-

rang geus reres diinoeman, pok njaer :
 Koering dek nimba deui pikeun ont
 bapa, dongkap ka reres ngarinoemna.
 20 'Gantjangan kèndi ditjitjikeun kana
 paragina nginoem, seg loempat deui kana
 soemoer, nimba, nja nimbaan pikeun
 21 sakabeh ontana. 'Dèmi djalma teja
 bèngongean ka landjang teh, bari repeh,
 hajang njaho Pangeran ngaloeloeskeun
 djalanna atawa hanteu. *a p. 22: 23.*

22 Geus kitoe, barangna ontanta geus
 reres ngarinoem, toeloej eta djalma njo-
 kot hidji anting émas, beuratna satè-
 ngah sekel, djeung sapisang geulang,
 pikeun pananganana, beuratna sapoe-
 23 loeh sekel émas, 'bari mihatoer: Njai
 teh poetra saha? moegi maparin njaho
 ka kaeola. Koemaha di boemi toewang
 rama aja énggon pikeun kaeola sarèng
 24 batoer-batoer ngarèrèb? 'Ari wangsoela-
 nana ka dinja: " Koering teh anak Bè-
 toeël, anoe poetra Milka, anoe beunang
 25 Milka ngowokeun pikeun Nahor. 'Sa-
 oerna deui ka dinja: Boh djarami, boh
 parab, loba nakèr di imah, samalah
 énggon pikeun ngarèrèb ge aja pisan.
 26 'Broek eta djalma soedjoe ka Pange-
 ran, 'sarta oendjoekan kijeu: Sagala
 poedji ka Pangeran, Allah djoeragan
 simkoering Ibrahim, anoe hanteu nilar-
 keun kaasihana sarèng kajaktosana-
 na ti djoeragan simkoering; ari sim-
 koering teja koe Pangeran geus ditoe-
 27 joen dina djalan ka boemi saderek djoe-
 ragan. 'Bral landjang teh loempat ka
 boemi iboena, ngoeningakeun sagala
 pèrkara noe tadi. *a p. 22: 23.*

29 'Ari Rabeka kagoengan saderek lalaki,
 djénénganana Laban. Bral Laban ka
 loewar, moeroe ka eta djalma, kana
 30 soemoer. 'Barang geus ningali anting,
 kitoe deui geulang dina panangan sa-
 derekna teja, sarta barang geus nga-
 roungeu tjarijos Rabeka saderekna, sa-
 oerna: Kijeu-kijeu kasaoeran eta djalma
 ka koering: seug Laban nejang eta djal-
 ma; geuning keur nangtoeng di pèlèbah
 31 ontanta, di sisi soemoer. 'Pok njaer:
 " Eh noe dibèrkahan koe Pangeran!
 mangga geura tjalik; koe naon ngadég
 di loewar? Kaeola geus nètèbahan imah,
 32 kitoe deui énggon baris ont. 'Tidinja
 eta djalma asoep ka boemi. Heug ont-
 ana ditjoetjoelan, sarta merean ^b dja-

rami djeung parab ka ontanta, kitoe
 deui tjai, pikeun ngoembah soekoe eta
 djalma djeung soekoe batoer-batoerna
 33 anoe ngiring. 'Teu lila eta djalma di-
 soegoehan dahareun. Dèmi pioendjoek-
 na: Koering moal nèda, ari tatjan ngoen-
 djoekkeun pihatoereun koering. Ari sa-
 oer Laban: Soemangga, saoeurkeun!

a p. 26: 29. b p. 43: 24.

34 Toeloej mihatoer kijeu: Koering teh
 35 abdi Ibrahim. 'Ari djoeragan koering
 geus langkoeng-langkoeng nja dibèrka-
 han koe Pangeran, moenggah djadi
 agoeng pisan; dipaparin domba sarèng
 sapi, perak sarèng émas, kitoe deui boe-
 dak lalaki-awewe, sarawoeh ont sarèng
 36 kalde. 'Samalah Sarah, geureuha djoe-
 ragan, sanggeusna sèpoe, ladjèng ngow-
 wokeun hidji poetra pamègèt bade ka
 djoeragan, sarèng djoeragan masihkeun
 ka poetra saniskantèn kagoenganana.
 37 'Geus kitoe djoeragan njoempahan ka
 koering, kijeu timbalanana: Maneh koe-
 doe nejang pidjodoëun anak kami,
 tapi oelah ngalamar anak oerang Ka-
 naan, anoe koe kami ditjitjangan di tè-
 38 ngahna. 'Enjana maneh koedoe leum-
 pang ka bangsa rama kami, ka kaom
 diri kami, ngalamar pidjodoëun anak
 39 kami. 'Pok koering oendjoekan ka djoe-
 ragan: Palangsijang eta istri teu kèr-
 40 saeun toemoet ka simkoering. 'Dèmi
 timbalanana ka koering: Pangeran anoe
 [koe] kami [dibakti,] ^b loemampah di
 pajoeneunana teja, tangtue miwarang
 malaikatna njarèngan ka maneh, sarta
 diloeloeskeun djalann maneh, soepaja ma-
 neh toeloes ngalamar pidjodoëun anak
 kami ti kaom kami, ti bangsa rama
 41 kami. 'Kakara maneh bérésih ti soem-
 pah kami, lamoen maneh datang ka
 kaom kami, tapi koe eta hanteu dipa-
 parinkeun ka maneh; nja didinja maneh
 42 pibèrèsiheun ti soempah kami. 'Geus ki-
 toe poë ijeu koering dongkap ka soe-
 moer; pok koering oendjoekan: Noen
 Pangeran, Allah djoeragan simkoering
 Ibrahim! moegi-moegi kèrsa ngaloeloes-
 keun djalann simkoering, anoe koe sim-
 43 koering keur dilakonan. 'Tah, simkoe-
 ring nangtoeng di sisi ijeu soemoer tjai;
 moegi-moegi diparèngkeun, saha-saha
 landjang, anoe bade ka loewar ngala
 tjai, ladjèng koe simkoering ditjatoeran

kijeu: Tjik, kaola néda nginoem tjai
 44 saeutik tina kéndi njai; 'seug njaoer ka
 simkoering: Mangga ngaleueut, malah
 koering rek nimbaan pikeun ontu bapa
 ongkoh: Moegi nja eta istri, anoe koe
 Pangeran dikérsakeun bade ka poeta
 45 djoeragan simkoering. 'Tatjan parantos
 koering oendjoekun sadjéro hate, doe-
 madakan, Rabeka ka loewar, saréng
 moenggoe kéndina; djoet loengsoer ka
 soemoer, bari ladjéng nimba. Pok koer-
 46 néda nginoem! 'Enggal Rabeka nga-
 loengsoerkeun kéndina tina taktak, bari
 njaoer kijeu: Mangga ngaleueut, malah
 koering rek nginoeman ka ontu bapa
 ongkoh. Rot koering teh nginoem, mal-
 47 'Pok koering naros ka Rabeka, kijeu
 omong koering: Njai teh poeta saha?
 Saoerna: Anak Bétocël, anoe poeta Nah-
 or, anoe beunang Milka ngowoekun
 pikeun Nahor. Seg koering nérapkeun
 anting ka pangamboengna, saréng geu-
 48 lang ka pananganana. 'Ladjéng koering
 broek soedjoed ka Pangeran, saréng
 moedji soekoer ka Pangeran, Allah djoer-
 agan koering Ibrahim, anoe geus noe-
 joen diri koering dina djalan anoe sa-
 jaktos, soepaja ngalamar poeta sade-
 rek djoeragan koering, bade pigarwaen
 49 poetrana. 'Ari ajeuna, madak-madak
 arandjeun kérsa midamël kaasihah sa-
 réng kajaktosan ka djoeragan koering,
 moegi maparin njaho ka koering; sa-
 wangsoelna madak hanteu kérsa mah,
 moegi maparin njaho ka koering, seug
 koering sédja malik, arek ka katoehoe
 atanapi ka kentja. *a p. 13:2. b p. 17:1; 48:15.*
 50 Ngawalon Laban djeung Bétocël, kijeu
 walonanana: Ijeu pérkara ka-loewarna
 ti Pangeran; kaola mah teu kadoega
 ka sampejan ngomong goreng atawa
 51 hade. 'Tah, Rabeka aja di hareupeun
 sampejan; tjandak bae, toeloj mang-
 kat, sina djadi garwa poeta djoeragan
 sampejan, sakoemaha pangandika Pa-
 52 ngeran teja. 'Demi geus kitoe, barang
 abdi Ibrahim ngadenge eta kasaoera-
 nana, brék njoeoh kana taneuh, soe-
 53 djoed ka Pangeran. 'Toeloj abdi teh
 ngaloewarkeun barang sipat émas-pe-
 rak reudjeung panganggo, dihatoeurkeun
 ka Rabeka; kitoe deui ka saderekna

sarta ka iboena njanggakeun barang
 54 noe moelja-moelja. 'Tidinja pada dahar-
 nginoem, eta abdi reudjeung batoer-
 batoerna anoe ngiring teja; toeloj ma-
 reuting. Ari isoeek-isoeek haroedang, seug
 abdi teh mihatoer: Koering moegi di-
 djoeroeng wangsoel ka djoeragan koer-
 55 ring. 'Demi saoe saderekna djeung ibo-
 na: Atoeh landjang teh sina tjitjing
 heula di kaola sing rada lila, antara
 sapoeloh peuting; mangke bae sam-
 56 pejan moelang. 'Pihatoerna ka darinja:
 Moegi oelah ngamangkekeun ka koer-
 ring, da Pangeran geus ngaloeloeskeun
 djalan koering; moegi koering didjoer-
 oeng lakoe, soepaja geura wangsoel
 57 ka djoeragan koering. 'Ari salaoerna:
 Geura oerang njéloekun si landjang, oe-
 rang tanja karépna. 'Seug Rabeka di-
 saoeer, bari toeloj dipariksa kijeu: Koe-
 58 maha njai daek leumpang, miloe djeung
 ijeu djalma? Wangsoelanana: Soemoe-
 59 hoen, daek pisan leumpang. 'Tidinja Ra-
 beka saderekna, djeung pangasoehna,
 kitoe deui eta abdi Ibrahim djeung ba-
 toer-batoerna pada didjoeroeng lakoe;
 60 'sarta pada ngabérkahan ka Rabeka,
 kijeu salaoerna ka andjeunna: Eh doe-
 loer! moegi njai didjadikeun bareboe-
 rebloe laksa, sarta toeroenan njai sing
 kawaris lawang moesoeh-moesoehna.
 61 'Toeloj Rabeka dangdan, kitoe deui
 landjang-landjangna, tjat taroenggang
 kalde, bral mangkat, ngiring eta djal-
 ma; ari koe abdi teja Rabeka ditampa,
 bari toeloj moelang. *a p. 35:8. b p. 22:17*
 62 Ari Ishak anjar soemping ti lébah
 soemoer Lahai-roi, sarta tjalikna di ta-
 63 nah kidoel teja. 'Geus kitoe Ishak ka
 loewar, sédja tapakoer di tégal, wantji
 rek boerit. Toeloj tjéngkat sotjana, ret
 64 ningali, beh daratang ontu. 'Rabeka ki-
 toe keneh tjéngkat sotjana, ningali Is-
 65 hak; djoet loengsoer tina ontu. 'Toe-
 loej njaoer ka abdi teja: Saha eta djal-
 ma noe angkat di tégal, mapag ka
 oerang? Wangsoelan abdi teh: Nja eta
 djoeragan koering teja. Top Rabeka
 njandak tijoengna, bari seug ditjin-
 66 doeng. 'Toeloj abdi teh njarijoskeun
 ka Ishak sakabehna pérkara noe dilam-
 67 pahkeun koe manehna teja. 'Tidinja Ra-
 beka koe Ishak dilébétékeun ka himah
 Sarah iboena; geus kitoe Rabeka diti-

kah, djadi geureuha Ishak, sarta dipikaasih. Kakara Ishak kalipoeran sanggeus katilar koe iboena. *a p. 16: 14.*

b Jos. 15: 18.

PASAL 25.

Tidinja Ibrahim kagoengan deui geureuha, djénenganana Kétoera. 'Nja eta " ngowokeun pikeun andjeunna Simran, Joksan, Médan, Midian, Jisbak djeung Soeah. 'Ari Joksan sarta poepetra Söba djeung Dédan; sarta poetra Dédan teja nja eta oerang Asoer, oerang Létoes djeung oerang Léoem. 'Ari poetra Midian teja Epa, Éper, Hanok, Abida djeung Eldaa. Nja eta sakabeh poetra Kétoera. 'Ari koe Ibrahim ^b saniskara kagoenganana dipaparinkeun ka Ishak; ^c 'demi poetra-poetra parékan Ibrahim mah koe Ibrahim dileler pasihan bae, sarta dipiwarang leumpang ngetan, nja ka tanah wetan, didjaoehkeun ti Ishak poetrana, meungpeung andjeunna hiroep keneh. *a 1 Bab. 1: 32. b p. 15: 4; 24: 36.*

Sarta kijeu rejana taoen djoeménéng Ibrahim, lilana andjeunna hiroep, saratoes taoen, poendjoel toedjoeh poeloeh lima taoen. 'Geus kitoe Ibrahim dongkap ka poepoet njawa, toeloelj poepoes, ^a keur bodas pisan nja ramboet, sépoh, toer warég nja oemoer; ^b dirijoengkeun ka bangsana. 'Tidinja andjeunna koe poetrana, nja eta koe Ishak djeung Ismail, dikoeerbkeun ka goeha Makpela, di kébon Epron poetra Sohar, oerang Het, anoe di hareupeun Mamre; 'nja eta kébon, ^c anoe kening Ibrahim ngagaleuh ti oerang Het teja; di dinja dikoeerbkeun Ibrahim djeung Sarah geureuhana. 'Geus kitoe, sanggeus poepoes Ibrahim, Allah ngabèrkahan ka Ishak poetrana; ari tjalikna Ishak di lébah ^d soemoer Lahai-roi teja. *a p. 15: 15; 35: 29. b 2 Radja 22: 20. c p. 23; 49: 31. d 24: 62.*

Ijeu teh toetoeran Ismail, poetra Ibrahim, anoe koe Hadjar, oerang Mésir, eusi-imah Sarah, didjoeroekuan adjang Ibrahim teja. 'Nja ijeu ngaran poetra Ismail anoe lalaki, sangaran-sangaranna, noeroetkeun toetoeranana: ^a tjalik Ismail, nja eta Nébajot; aja deui Kedar, Abdel djeung Mibsam; ^b Misma, Doema, djeung Masa; ^c 'Hadad, Tema, Jétoer, Napis djeung Kedma. 'Nja eta sakabeh poetra

Ismail, sarta kitoe ngaran-ngaranna, masing-masing desa-desana djeung kampoeng-kampoengna, ^b doewa wélas gégédén, njangling sabangsa-bangsana. 'Sarta kijeu taoen hiroep Ismail, saratoes taoen, poendjoel tiloe poeloeh toedjoeh taoen. Tidinja Ismail ^c dongkap ka poepoet njawa, toeloelj maot, dirijoengkeun ka bangsana. 'Ari énggonna tjaritjeung ti sémét ^d Hawila tépi ka Soer, anoe di hareupeun Mésir, taoen tépi ka tanah Asoer; ^e ngénggonna ti hareupeun sakabeh saderek-sadereknana. *a 1 Bab. 1: 29. b p. 17: 20. c p. 25: 8. d p. 10: 7. e p. 16: 12.*

Ijeu teh toetoeran Ishak poetra Ibrahim. Ibrahim poepoetra Ishak. 'Geus kitoe Ishak oemoerna opat poeloeh taoen, keur mangsa nikah ka Rabeka poetra Bétoeël, anoe oerang Sam, ti tanah Mesopotami, saderek Laban, oerang Sam teja. 'Ari Ishak sok nénéda ka Pangeran, mangnédakeun geureuhana; ^a sabab eta teh gabogeg. Lila-lila koe Pangeran ditarima panédana; toeloelj Rabeka geureuhana bobot. 'Hidji waktoe poetrana papadoek-padoek di djéro kandoenganana. Pok Rabeka njaoer: Oepama kitoe mah, naha mana kijeu? Bral angkat, naros ka Pangeran. 'Ladjéng koe Pangeran diandikaan kijeu: Aja doewa bangsa di djéro beuteung maneh, doewa kaum méngke papisah ti awak maneh; ^b ari kaum anoe hidji bakal kawasa ti kaum anoe hidji deui, sarta noe kolot bakal ngawolaan ka noe ngora. 'Ana geus djédjég mangsana, dongkap ka ngowo, doemadakan kémbar di djéro kandoenganana. 'Anoe ka loewar ti heula beureum, ^c saloewar awakna saperti harodoem boeloe; seug didjénenganan Esaoe. 'Sanggeusna kitoe ka loewar rajina, ^d sarta pananganana njékél keuneung Esaoe; ^e seug didjénenganan Jakoeb. Mangsa diwokeunana oemoer Ishak geus dongkap ka génép poeloeh taoen. *a p. 16: 2. b p. 27: 29; Mal. 1: 2; Roem 9: 10-12. c p. 27: 11. d Hos. 12: 4. e p. 27: 36; 32: 28.*

Ari eta moerangalih pada ngagédéan; geus kitoe Esaoe djadi djalma bisa moro, djalma tégal; demi Jakoeb djadi djalma satéménna, tjalikna nganggo himah. 'Ari Ishak miasih ka Esaoe, sabab kasédépna beunang moro; demi Rabeka miasihna ka Jakoeb. 'Hidji mangsa Ja-

koeb aja kaolahan, beunang andjeunna ngolah. Kabéhëran Esaoe soemping ti 30 tégäl, sarta tjape. 'Pok Esaoe misaoer ka Jakoeb: Tjik, akang bere njatoe eta noe beureum-beureum sawareh; karana akang tjape. Kitoe noe matak Esaoe " 31 sok aja noe njeboet EDOM. 'Ngawalon Jakoeb: Moedoe ngadjoewal ajeuna ka 32 koering ^b hal katjikalana akang. 'Ari saoe Esaoe: Saénjana, akang ^c eukeur leumpang kana maot; naon pigaweünana katjikalana teh ka akang? 'Saoer 33 Jakoeb: Moedoe soempah ajeuna ka koering. Pek Esaoe soempah ka Jakoeb; djadi Esaoe ngadjoewal hal katjikalana 34 na ka Jakoeb. 'Toeloej Jakoeb ka Esaoe ngahatoerkeun roti reudjeung kaolahan katjang teja. Seug Esaoe dahar-leueut, neut ngadég, toeloej angkat. Djadi ^d Esaoe njoemahkeun hal katjikalana.

a p. 36: 1, 19. b 5 Moesa 21: 17. c Jës. 22: 13. d Ibr. 12: 16, 17.

PASAL 26.

Geus kitoe dina tanah eta patjéklik, 1 sedjen deui ti patjéklik ^a anoe bareto, anoe keur djaman Ibrahim teja. Tidinja Ishak angkat ka Gérrar teja, ^b ka Abi- 2 melek, radja Pélisti. 'Ladjéng Pangeran nembongan ka andjeunna, sarta nimbalan kijeu: Maneh oelah mijang ka Mésir; 3 koedoe tjitjing dina tanah, anoe koe 3 kami rek ditimbalkeun ka maneh. 'Nja njemah dina tanah ijeu; sarta kami tang- 4 toe njaréngan ka maneh, djeung ngabérkahan ka maneh; karana sakabeh tanah ijeu koe kami rek dipaparinkeun ka maneh djeung ka toeroenan maneh, sarta kami tangtoe nētépkeun ^c soempah, anoe koe kami disoempahkeun ka 4 Ibrahim, bapa maneh teja. 'Djeung kami rek ngadjéngkarkeun toeroenan maneh, tjara bentang di langit; sarta sakabeh tanah ijeu koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maneh. Malah di djero toeroenan maneh teh sakabehna bangsa di 5 boemi bakal pada kabérkahan. 'Pangkitoe teh ^d sabab Ibrahim noeroet kana lahiran kami, sarta ngadjaga kana djagaän kami, nja eta timbalan kami, pikoeokoh kami reudjeung papakon kami. 6 'Toeloej Ishak tjalik di Gérrar. *a p. 12: 10. b p. 20: 2; Djab. 34: 1. c p. 22: 16. d p. 22: 18.*

7 Ari djalma énggon eta naranjakeun

geureuhana. Diwalon koe andjeunna: ^a Eta teh doeloer kaola; karana sijeuneun ngalahir, jen: Pamadjikan kaola, [manahna] bisi aing koe djalma énggon ijeu dipaehan koe hal Rabeka; sabab 8 geulis pisan roepana. 'Dëmi mangsa andjeunna geus rada lila di dinja, hidji waktoe Abimelek, radja Pélisti, nëmpto tina djandela; katingali, doemadakan, Ishak keur goegojon djeung Rabeka 9 geureuhana. 'Tidinja Abimelek ngaloe-loengsoer tjalik ka Ishak, sarta misaoer kijeu: Saestoena, istri teja geus tangtoe geureuha andjeun. Naha andjeun mana ngalahir, jen: Eta teh doeloer kaola? Ngawalon Ishak ka radja: Sabab pikir kaola: ^b Bisi aing dipaehan koe hal 10 pamadjikan. 'Saoer Abimelek: Naha andjeun midamél kitoe ka kaola sakabeh? Gampang oge djalma saorang ngédéng djeung geureuha andjeun; ana kitoe mah andjeun ngadatangkeun kasalahan 11 ka kaola sakabeh. 'Toeloej Abimelek marentah ka sakabeh djalma-djalma, kijeu parentahna: Saha-saha noe njabak ka eta djalma atawa ka geureuhana, tangtoe dipaehan. *a p. 12: 13; 20: 2. b. p. 20: 11.*

12 'Tidinja Ishak dina tanah eta njébar; beubeunanganana dina sataoen harita ^a saratoes takér, da andjeunna dibérkahan koe Pangeran. 'Ari eta djalma djadi agoeng, beuki lila beuki agoeng, datang 14 ka agoeng kaliwat-saking. 'Eta andjeunna kagoengan ingon-ingon domba, djeung ingon-ingon sapi, sarta reja pisan koering-koeringna, anoe matak oerang Pélisti pada daréngki ka andjeunna. 15 'Ari sakabeh soemoer, ^b anoe beunang ngarali badega-badega ramana, keur djaman Ibrahim ramana, seg koe oerang Pélisti dioeroegan, disaeuran koe ta- 16 neuh. 'Djeung deui Abimelek misaoer ka Ishak: Andjeun geura mangkat ti kaola sakabeh; karana andjeun teh kawasa, ngabajahkeun katjida ka kaola sakabeh. *a Loek. 8: 8. b p. 21: 25.*

17 Bral Ishak angkat ti dinja, toeloej masang himah di léngok Gérrar, seug tjalik di dinja. 'Ari soemoer-soemoer tjai, anoe beunang ngarali keur djaman Ibrahim ramana, noe diareroegan koe oerang Pélisti sanggeus poepoes Ibrahim teja, koe Ishak dikarali deui, sarta dingaranan deui sakoemaha di-

19 ngarananana koe ramana. 'Hidji mangsa badega Ishak keur ngarali di lëgok; seg di dinja manggih hidji soemoer tjai hiroep. 'Toeloej taroekang ngangon ti Gërar masejaän ka taroekang ngangon Ishak, pokna: Ijeu tjai anoe dewek. Anoe matak eta soemoer koe andjeunna dingaranan Esek; sabab eta pada tjerewed djeung andjeunna.

21 'Tidinja njarijeun hidji soemoer sedjen deui, heug djalma teja pada masejaän deui koe hal eta, anoe matak koe andjeunna dingaranan Sitna. 'Geus kitoe ngalih ti dinja, sarta ngadamël hidji soemoer sedjen deui; ari koe hal eta mah hanteu paseja; anoe matak koe andjeunna dingaranan Rëhobot, bari njaoer kijeu: Karana ajeuna Pangeran maparin kadjëmbaran ka oerang, tangtoe oerang baranahan dina tanah ijeu.

23 Geus kitoe andjeunna angkat ti dinja ka Berseba. 'Ladjëng Pangeran nembongan ka andjeunna dina peuting eta, sarta nimbalan kijeu: Ijeu kami Allah Ibrahim, bapa maneh; ^a eta maneh oelah sijeun-sijeun; karana kami noe njarëngan ka maneh, sarta tangtoe ngabërkahan ka maneh, djeung ngadjëngkarkeun toeroenan maneh, koe karana Ibrahim, abdi kami. 'Toeloej Ishak ngadamël hidji altar di dinja, ^b djeung njëboet padjënëngan Pangeran; sarta andjeunna masangkeun himahna di dinja, djeung badega Ishak njarijeun deui hidji soemoer di dinja. ^a p. 15:1. ^b p. 12:8.

26 Geus kitoe Abimelek tjalik ka andjeunna ti Gërar, njandak Ahoesat sobatna, djeung ^a Pikel, kapala baladna.

27 'Pok Ishak misaoer ka darinja: Koe naon andjeun noe matak saroemping ka kaeola? Mapan pada geuleuh ka kaeola, sarta kaeola koe andjeun dipiwarang oendoer ti diri andjeun. 'Ari salaoerna: Kaeola geus pada waspada pisan, jen Pangeran njarëngan ka andjeun, anoe matak kaeola aja pihatoer: Moegi aja soempah di antara oerang, di antara kaeola sadaja sarëng andjeun, sèdja ngadamël përdjangdjian sarëng andjeun.

29 'Noe dipalar, andjeun teh ka kaeola sadaja oelah midamël noe awon, sapërtoes kaeola ge hanteu njabak ka andjeun, sarëng sapërtoes kaeola ge woengkoel milampah kasaean ka andjeun, sarawoeh

andjeun koe kaeola didjoeroeng angkat teh sarëng kasalamëtan. Nja andjeun ajeuna noe dibërkahan koe Pangeran.

30 'Toeloej Ishak hadjat ka tatamoe, seug dalahar-leueut. 'Ari isoek-isoek taranghi, prak silih-soempah; toeloej koe Ishak didjoeroeng moelih. Bral arangkat ti andjeunna djeung kasalamëtan. ^a p. 21:22.

32 Geus kitoe, dina poë eta keneh, djëboel badega Ishak, pada ngoeningakeun ka andjeunna hal përkara soemoer, beunangna ngali teja; ari pioletjoekna ka andjeunna: Simkoering mëndak tjai.

33 'Toeloej eta koe andjeunna dingaranan Siba. Kitoe noe matak ngaran eta nagara ^a Berseba, datang ka poë ajeuna. ^a p. 21:31.

34 Geus kitoe, oemoer Esaoe dongkap ka opat poeloh taoen; ^a toeloej geureuhaän ka Joedit poeta Beri, anoe oerang Het, djeung ka Basmat poeta Elon, anoe oerang Het keneh. 'Ari eta doewanana ka Ishak djeung ka Rabeka ^b matak djaheut manah. ^a p. 4:19; 24:3; 36:2,3. ^b p. 27:46.

PASAL 27.

Ari keur mangsa Ishak geus sëpoeuh, Asarta sotjana ^a geus dongkap ka lamoer, hanteu tégës ningalina, hidji waktoe andjeunna njaoer Esaoe, poetrana noe kolot; lahiranana ka dinja: Enoeng! Ari wangsoelanana: Noen, ijeu simkoering. 'Lahiran Ishak: Geuning, ama geus kolot, sarta ama hanteu njaho di poë

3 ama pipaheun. 'Ajeuna geura njokot parobot ënoeng, ^b wadah djamparing djeung gondewana, los ka loewar ka tégäl, pangmorokeun ama, sing aja beunangan. 'Seug ama pangnjijeunkeun kahakanan noe ngeunah, sakoemaha kabuuki ama, toeloej bawa ka ama, dek dahar; sangkan diri ama ngabërkahan ka ënoeng samemeh ama paeh. ^a p. 48:10. ^b p. 25:27.

5 Ari Rabeka ngareungeukeun, mangsa Ishak ngalahir ka Esaoe poetrana. Tidinja Esaoe angkat ka tégäl, sèdja moro; 6 anoe beunang rek disanggakeun. 'Pok Rabeka misaoer ka Jakoeb poetrana, kijeu saोजना: Saënjana, iboe ngadenge rama ënoeng bijeu ngalahir ka Esaoe, 7 doeloer ënoeng, kijeu lahirna: 'Geura moro, beubeunanganana bawa ka ama,

sarta ama pangnjijeunkeun kahakanan
 noe ngeunah; ama dek dahar, toeloej
 dek ngabêrkahan ka ênoeng di pajoe-
 8 ngeun Pangeran, samemeh ama paeh. 'Ari
 ajeuna, ênoeng! sing noeroet ka papatah
 iboe, ka sakoer anoe koe iboe rek di-
 9 parentahkeun ka ênoeng. 'Geura los ka
 ingon-ingon, iboe pangnjokotkeun ti di-
 nja doewa siki anak êmbe, noe araloes;
 koe iboe rek didjijeun kahakanan anoe
 ngeunah, pikeun rama ênoeng, sakoe-
 10 maha kasêdêpna. 'Toeloej koe ênoeng
 eta koedoe disanggakeun ka rama
 ênoeng, sina toewang, sangkana nga-
 bêrkahan ka ênoeng samemeh rama poe-
 11 poes. 'Pioendjoek Jakoeb ka Rabeka iboe-
 na: Salêrsna, Esaoe, doeloer simkoe-
 ring, djalma boeloan, doepi simkoering
 12 mah djalma limit. 'Bisi simkoering koe
 ama dirampaän; ana kitoe mah sim-
 koering koe pangraos ama sapêrtos noe
 ngabobodo, djadi simkoering teh ka diri
 sorangan ngadatangkeun panjapa, moal
 13 ngadatangkeun bêrkah. 'Dêmi saer
 iboena ka Jakoeb: Eta, ênoeng! pêkara
 panjapa koe iboe ditanggoeng. Sing noe-
 roet bae ka papatah iboe; geura djig,
 14 pangnjokotkeun! 'Bral Jakoeb angkat,
 pek ditjandak, bari disanggakeun ka
 iboena. 'Toeloej iboena ngadamël kada-
 haran noe ngeunah, sakoe maha kasêdêp
 15 ramana. 'Geus kitoe Rabeka njandak
 papakean Esaoe, poetrana noe kolot,
 papakean noe leuwih aloes, anoe aja di
 andjeunna di djero boemi, pek dipa-
 kekeun ka Jakoeb, poetrana noe ngora;
 16 'sarta koelit anak êmbe teja dipakekeun
 ka pananganan djeung ka noe limit
 17 dina tênggêkna. 'Sok kadaharan noe
 ngeunah teja, sarta djeung roti beunang
 andjeunna ngadamël, koe andjeunna di-
 pasihkeun ka panangan Jakoeb poe-
 trana.
 18 'Toeloej Jakoeb asoep ka ramana, sar-
 ta oendjoekan kijeu: Noen, ama! Nga-
 walon Ishak: Ijeu ama di djeu; saha
 19 ênoeng teh? 'Pioendjoek Jakoeb ka ra-
 mana: Simkoering teh Esaoe, tjikal
 ama; simkoering ngalampahkeun sa-
 koemaha lahiran ama ka simkoering
 teja; moegi geura tanghi, linggih, mang-
 ga toewang ijeu beunang simkoering
 moro, sangkan salira ama ngabêrkahan
 20 ka simkoering. 'Ngalahir Ishak ka poe-

trana: Naha, ênoeng! mana gantjang
 teuing manggih? Wangsoelanana: Wi-
 reh koe Pangeran, Allah ama, ^a dipên-
 21 dakkeun ka hareupeun simkoering. 'La-
 hiran Ishak ka Jakoeb: Isêr atoeh,
 ênoeng! koe ama dek dirampaän, maneh
 22 ênja anak ama Esaoe, atawa lain. 'Sêr
 Jakoeb ngadeukeutan Ishak ramana;
 toeloej dirampaän; ari lahiranana: So-
 rana sora Jakoeb, dêmi leungeunna mah
 23 leungeun Esaoe. 'Anoe matak teu was-
 paoseun, sabab pananganana sapêrti pa-
 nangan Esaoe sadereknana, boeloan; ti-
 24 dinja dibêrkahan. 'Ngalahir Ishak: Na
 maneh ênja anak ama Esaoe? Wang-
 soelanana: Soemoehoen, jaktos simkoe-
 25 ring. 'Lahiranana deui: Deukeutkeun ka
 ama, hajang dahar beunang ênoeng mo-
 ro, soepaja diri ama ngabêrkahan ka
 ênoeng. Pek dideukeutkeun ka andjeun-
 na, seug toewang, malah dihatoeranan
 anggoer, toeloej ngaleueut. ^{a p. 24:12.}

26 Geus kitoe Jakoeb koe Ishak ramana
 dilahirkan kijeu: Eh, ênoeng! isêr atoeh,
 27 ama geura tjijoem. 'Sêr Jakoeb nga-
 deukeutan, bari njijoem ka andjeunna.
 Koe Ishak kaängseu baoning papake-
 anana, sarta toeloej dibêrkahan, kijeu
 lahirna: Saênjana, baoe ênoeng sapêrti
 baoe taneh, anoe geus dibêrkahan koe
 28 Pangeran. 'Moegi-moegi maneh koe Al-
 lah dipaparin ^a tji-iboen langit reudjeung
 kalintoehan boemi, masing loba gan-
 29 doem reudjeung anggoer. 'Bangsa-bangsa
 koedoe ngawolaän ka maneh, sarta
 kaom-kaom koedoe njarêmbah ka ma-
 neh. ^b Sing djadi kawasa ka doeloer-
 doeloer maneh; sakabeh anak indoeng
 maneh koedoe njarêmbah ka maneh. ^c
 Saha-saha noe njapa ka maneh, sing
 disapa deui; djeung saha-saha noe nga-
 bêrkahan ka maneh, sing dibêrkahan
 deui. ^{a p. 49:25; 5 Moesa 33:18, 28; Djak. 8:12.}

^b p. 25:23. ^c p. 12:3.

30 Geus kitoe, barang Ishak parantos ^a
 ngabêrkahan ka Jakoeb, kakara Jakoeb
 ka loewar ti pajoneun Ishak ramana,
 djêboel Esaoe sadereknana poelang moro.
 31 'Seng eta ge ngadamël kadaharan noe
 ngeunah, toeloej disanggakeun ka ra-
 mana, bari oendjoekan ka ramana: Noen
 ama! moegi geura tanghi, mangga toe-
 wang ijeu beunang moro poetra ama
 teja, sangkan salira ama ngabêrkahan

32 ka simkoering. 'Pok Ishak ramana ngalahir ka dinja: Na maneh teh saha? Wangsoelanana: Noen, simkoering teh poetra ama, tjiikal ama, nja Esaoe teja.

33 'Ngagëbëg Ishak, kaget kalangkoenglangkoeng, angët katjida, bari ngalahir: Na saha atoeah anoe bijeu boga beunang moro, dibawa ka ama? ari koe ama didahar sakabehna, samemeh ënoeng datang, sarta eta koe ama geus dibërkahan, malah-malah dibërkahanana teja

34 tangtoe tëtëp. 'Barang Esaoe^b ngareungeu pilahir ramana, gëro bae djëdjëritan liwat saking, mëlas-mëllis, angët katjida. Pok oendjoeukan ka ramana: Èh ama! simkoering oge moegi bërkahan.

35 'Lahiran Ishak: Doeloer ënoeng datang, make malsoe, geus njokot manten pibërkahem ënoeng. 'Pioendjoeuk Esaoe: Paingan dingararan Jakoeb, da geus doewa kali ijeu ngadjoeigan ka simkoering. Bareto^c njokot katjikalalan simkoering, bët ajeuna njokot pibërkahem simkoering. Pioendjoeukna deui: Naha ama hanteu ngahantjëngkeun bërkah

37 pikeun simkoering? 'Ngawalon Ishak, kijeu walonanana ka Esaoe: Saënjana, eta teh koe ama geus dikawasakeun ka ënoeng, sarta sakabeh doeloerna koe ama geus dibikeun ka dinja, sina djadi abdina, malah-malah koe ama geus deudeul koe gandoem djeung anggoer; djadi ka maneh mah, ënoeng! atoeah

38 ama midamël koemaha? 'Ari pioendjoeuk Esaoe ka ramana: Naha ama ngan kagoengan bërkah hidji bae? Èh ama! simkoering oge moegi bërkahan. Bari Esaoe

39 nangis sëgrak-sëgroek. 'Ngawalon Ishak ramana, kijeu walonanana ka dinja: Saënjana,^d piënggoneun maneh djaoeh tina kalintoehan boemi, sarta djaoeh tina

40 tji-iboen langit ti loehoer. 'Maneh pihiroepuon koe lantaran pëdang maneh,^e djeung bakal ngawoelaän da doeloer maneh.^f Dëmi mëngke, dimana maneh ngalantoer, seg maneh bakal ngaragragkeun pasanganana tina poendoeuk maneh.

^a Ibr. 11: 20. ^b Ibr. 12: 17. ^c p. 25: 29-34. ^d p. 27: 28. ^e p. 25: 23; 4 Moesa 24: 18. ^f 2 Radja 8: 20; 2 Eab. 21: 8.

41 Ari Esaoe teh giroekeun ka Jakoeb tina hal bërkah, noe koe ramana dianggo ngabërkahan ka dinja teja, sarta Esaoe njaoer sadjëro manahna: Geus deukeut ka mangsa prihatin katilar

ama, heug aing dek modaran ka si Jakoeb, doeloer aing. 'Aja noe ngoeningakeun ka Rabeka eta omongan Esaoe, poetrana noe kolot. Gantjang Rabeka miwarang, ngala Jakoeb, poetrana noe ngora; toeloelj misaoer kijeu ka dinja: Masing njaho, Esaoe, doeloer maneh, aja pangarah ka maneh, sëdjana dek maehana

43 ka maneh. 'Ari ajeuna, ënoeng! masing noeroet ka papatah iboe; geura dangdan, koedoe kaboer ka Haran,^a ka Laban, saderek iboe. 'Seug koedoe tjitjing di andjeunna sababaraha poë, datang ka

44 geus sirna panas-ati doeloer maneh. 'Ari geus datang ka lëmpër ambëk doeloer maneh ka maneh, sarta geus pohoëun ka noe koe maneh dilampahkeun ka dinja teja, geus tangtoe iboe miwarang, ngala maneh ti dinja. Pinahaoneun iboe kala-poeran koe maraneh doewaän dina poë sahidji?

^a p. 24: 29.

46 Toeloelj Rabeka mihatoer ka Ishak: "Koering geus bosën nja hiroep tina sabab anak oerang Het teja; oepami Jakoeb gadoeh bodjo ka anak oerang Het, anoe gapërtoes eta, kaäsoep anak oerang tanah ijeu mah, pinahaoneun koering hiroep?

^a p. 26: 34, 35.

PASAL 28.

Tidinja Jakoeb koe Ishak disaoer; geus kitoe dibërkahan, sarta dipiwarang, kijeu piwaranganana ka dinja: ^a Maneh poma oelah rek boga pamadjikan ka

2 anak oerang Kanaän. 'Geura dangdan, koedoe leumpang ka tanah Mesopotami, ka boemi Bëtöeël, ramana iboe maneh, sarta koedoe ngalamar pipamadjikanuon ti dinja, salah-sahidji poetra Laban,

3 anoe saderek iboe maneh teja. 'Ari Allah anoe moerba-wisesa moegi-moegi ngabërkahan ka maneh, sarta maneh moegi didjadikeun baranahan reudjeung didjëngkarkeun; eta maneh sing djadi pa-

4 koempoelan bangsa-bangsa. 'Toer Allah moegi-moegi ka maneh maparin^b bërkah Ibrahim teja, nja ka diri maneh sarta ka toeroenan maneh barëng djeung maneh, soepaja maneh kawaris^c tanah pangoembaraän maneh, anoe koe Allah

5 dipasihkeun ka Ibrahim teja. 'Eta kitoe Jakoeb koe Ishak dipiwarang leumpang. Bral Jakoeb angkat ka Mesopotami, ka Laban poetra Bëtöeël, oerang Sam, sa-

derek Rabeka, anoe iboe Jakoeb djeung Esaoe teja.

a p. 24:3; Hos. 12:13.

b p. 26:3-5. c p. 17:8.

- 6 Barang geus katangen koe Esaoe, jen Jakoeb koe Ishak dibèrkahan, sarta dipiwarang leumpang ka Mesopotami, ngalamar pipamadjikaneun ti dinja, basana dibèrkahan miwarang ka Jakoeb, kijeu piwaranganana: Maneh poma oelah boga pamadjikan ka anak oerang Kanaän; 7 'sarta Jakoeb anoet ka ramana djeung ka iboena, ènggeus mangkat ka Mesopotami; 'djeung katangen koe Esaoe, jen anak oerang Kanaän koe pangraos Ishak 9 ramana garoreng: 'toeloj Esaoe mangkat ka Ismail, seug geureuhaän ka Mahalat poeta Ismail, anoe poeta Ibrahim, ^a saderek Nèbajot, ^b ditambahkeun ka geureuhana noe doewa teja.

a p. 25:13; 36:3. b p. 26:34.

- 10 Mangsa Jakoeb geus ka loewar ti Berseba, toeloj angkat ngadjoedjoeg ka 11 Haran. 'Djog dongkap kana hidji ènggon, seug ngarèrèb di dinja, sabab panonpoè geus soeroep; pek njandak hidji batoe tina ènggon eta, diteundeun dina sirahunana, toeloj ebog, sare di ènggon 12 eta. 'Geus kitoe ngimpi; doemadakan, aja hidji taradje, nangtoeng dina boemi, ari tjongona nèpi ka langit; sarta, doemadakan, ^a para malaikat Allah oeng-gah-toeroen dina eta. 'Doemadakan, Pangeran keur ngadég dina loehoereun taradje, sarta nimbalan kijeu: Ijeu kami Pangeran, Allah Ibrahim, anoeaki maneh, sarta Allah Ishak; ijeu tanah, noe keur dikédéngan koe maneh, koe kami rek dipaparinkeun ka maneh djeung ka toeroenan maneh. 'Djeung deui ^b toeroenan maneh pidjadieu saperti keusik noe di boemi, nja maneh teh mèngke bèntjar ngoelon, ngetan, ngaler, ngidoel; malah di djero maneh sarta di djero toeroenan maneh sakabehna bangsa di boemi 15 bakal pada kabèrkahan. 'Djeung deui, masing njaho, kami teh njarèngan ka maneh; tangtoe kami ngaraksa ka maneh; ka mana bae maneh nja pileumpangeun, sarta maneh koe kami mèngke dipoelangkeun deui ka tanah ijeu; karana maneh koe kami moal ditilar, tangtoe datang ka diboektikeun sa-koer anoe koe kami geus diandikakeun ka maneh.

a Joh. 1:52. b p. 22:18.

- 16 Ana Jakoeb lilir tina sarena, pok njaoer: Saestoena, Pangeran linggih di ènggon ijeu, ari koe aing hanteu kanjahoan. 17 'Sarta Jakoeb sijeuneun, saorna: Ijeu ènggon matak sijeun katjida! Di dijeu moal lijan ti gèdong Allah, sarta di dijeu 18 lawang sawarga. 'Ari geus braj isoe, Jakoeb tanghi, top njandak batoe noe diteundeun dina sirahunana teja, ^a ditangtoengkeun didamèl toetoenggoel, bari dikoetjoeran minjak di loehoerna. 19 'Toeloj eta ènggon koe Jakoeb dingaranan Bet-El; ari tadina ngaran eta naragara Loes. 'Djeung deui Jakoeb ka loewar nadar, kijeu panadarna: Manawi Allah njarèngan ka simkoering, kalijan ngaraksa ka simkoering dina ijeu djalan anoe koe simkoering keur dilakonan, sarawoeh ka simkoering maparin pangan baris tédæu sarèng sandang baris pa-keun, 'toer simkoering dipoelangkeun deui ka imah poen bapa kalawan kasalamètan: geus kitoe Pangeran bade Allah simkoering, 'sarèng ijeu batoe, noe koe simkoering geus ditangtoengkeun didijieu toetoenggoel teh, ^b bade gèdong Allah; malah ti saniskantén, anoe koe andjeun dipasihkeun ka simkoering, tinangtos simkoering njanggakeun ^c sarpèrpoeloehna ka andjeun.

a p. 31:45. b p. 35:6, 7. c p. 14:20.

PASAL 29.

- Tidinja Jakoeb djeung deui lakoena, kèbat angkatna ka tanah oerang wetan. 2 'Hidji waktue ningali, beh hidji soemoer di tègal; sarta doemadakan, di dinja aja tiloe goendoek domba, keur ngabarak deukeut soemoer; karana sakabeh goendoekan diinoemanana nja tina eta soemoer; sarta ari batoe toetoeup lijang soemoer teh gède. 'Sakabeh goendoekan sok dikoempoelkeun ka dinja, seg djalmana ngadjoengkatkeun eta batoe tina lijang soemoer, bari toeloj pada nginoeman dombana; geus kitoe batoena diteundeun deui dina lijang soemoer, dina 4 ènggonna. 'Pok Jakoeb misaoer ka taroekang ngangon: Eh doeloer-doeloer! maraneh oerang mana? Wangsoelanana: Soemoehoen, ^a koering oerang Haran. 5 'Saoer Jakoeb ka darinja: Koemaha maraneh wawoeh ka ^b Laban poeta Nahor? Wangsoelanana: Soemoehoen, térang.

6 'Saoerna deui ka darinja: Koemaha, Laban teh salamët? Wangsoelanana: Bërkah, salamët; toeh genning, nji Rahel poetrana keur ka dijeu, ngagiringkeun domba. 'Njaoyer deui Jakoeb: Tah, beurang keneh pisan, tatjan meudjuehna ngoempolkeun ingon-ingon; geura ngarinoeman domba, seg leumpang, arangon deui! 'Wangsoelanana: Koering teu kadoega, ari sakabeh goendoekan tatjan dikoempolkeun mah; geus kitoe ragëm ngadjoengkatkeun batoe tina lijang soemoer, kakara koering ngarinoeman domba.

a p. 11: 31. b p. 24: 24, 29.

9 Sabot Jakoeb keur sasaoeran keneh djeung eta djalma, soemping Rahel, ngagiringkeun domba ramana; wantoening Rahel teh toekang ngangon. 'Geus kitoe, mangsa Jakoeb ningali Rahel, poetra Laban, anoe saderek iboena, sarta ningali domba Laban, saderek iboena, a seug Jakoeb ngadeukeutan, ngadjoengkatkeun eta batoe tina lijang soemoer, bari toeloj nginoeman domba Laban, saderek iboena. 'Sarta Jakoeb njijoem ka Rahel, bari nangis sëgrak-sëgroek. 12 'Toeloj Jakoeb mopojan ka Rahel, jen pernah alo ka ramana, sarta jen poetra Rabeka. Bral Rahel loempat, ngoeninga ka ramana. 'Geus kitoe, barang Laban meunang bedja përkara Jakoeb, poetra saderekna, goera-giroe Laban mapagkeun; gabroeg ngarangkoel, sarta ditjijoeman, bari seug ditjandak ka boemina. Toeloj Jakoeb njarijskeun ka Laban 14 sadajana përkara noe tadi teja. 'Pok Laban misaoyer ka Jakoeb: Poegoeh agoes teh djeung mamang^b toenggal satoelang sadaging. Tidinja Jakoeb tjalik di andjeunna meunang saboelan.

a 2 Moesa 2: 17. b Hak. 9: 2; 2 Sam. 5: 1.

15 Geus kitoe Laban misaoyer ka Jakoeb: Koemaha agoes teh, pedah koelawarga mamang, rek ngawoela ka mamang teu dibajar? Tjik, bedjakeun ka mamang, naon piboeroehaneun agoes? 'Dëmi Laban kagoengan doewa poetra awewe; djënnëngan lantjeukna Lea, ari djënnëngan rajana Rahel. 'Ari Lea belek sotjana, dëmi Rahel mah aloes dëdëg, geulis roepa. 'Ari Jakoeb asiheun ka Rahel; seug ngawangsoel kijeu: Koering sanggëm ngawoela ka mamang toedjoeh taoen lamina, soepaja dipasihana Rahel, poetra

19 mamang anoe anom. 'Saoer Laban: Mënding dibere ka agoes ti batan dibikeun ka djalma sedjen; sing tëtëp bae di mamang.

20 Tidinja Jakoeb^a ngawoela toedjoeh taoen lilana, malar dibere Rahel; ari koe pangrasa Jakoeb mah itoeng poë-poë 21 bae, bawaning koe asih ka Rahel. 'Geus kitoe Jakoeb mihtoer ka Laban: Moegi paparin pibodjoëun koering; karantën geus djëdjëg mangsana, hajang mandjingan 22 ka dinja. 'Heug Laban ngoempolkeun sakabeh djalma ënggon eta, toeloj hadjat. 'Ari geus peuting, seg Laban njandak Lea poetrana, dianteurkeun ka Jakoeb; toeloj koe Jakoeb dilëbëtan. 'Sarta Lea poetrana koe Laban dipaparin Silpa, 25 eusi-imahna, baris eusi-imah Lea. 'Dëmi geus kitoe, wantji isok, sihareng teh Lea. Toeloj Jakoeb mihtoer ka Laban: Naha ama midamël kitoe ka koering? Koering pangawoela teh ka ama, lain malar dipaparin Rahel? ^b Naha ama 26 mana ngabobodo ka koering? 'Saoer Laban: Hanteu kalampah di ënggon ijeu, ngawinkeun boengsoena memeh tjikalna. 'Djëdjëgan heula^c minggoe anoe ijeu, heug itoe ge ëngke dibere ka agoes, majar pangawoela noe koe agoes koedoe dipigawe deui ka mamang, pililaeanana 28 toedjoeh taoen deui. 'Seg Jakoeb ngalampahkeun kitoe, ngadjëdjëgan minggoe anoe eta; toeloj koe Laban dileler Rahel 29 poetrana, djadi geureuhana. 'Sarta Rahel poetrana koe Laban dipaparin Bilha, 30 eusi-imahna, baris eusi-imah Rahel. 'Tidinja Jakoeb^a ngalëbëtan ka Rahel ongkoh; malah-malah miasih ka Rahel ti batan ka Lea. Toeloj ngawoela deui ka Laban, toedjoeh taoen deui lilana.

a Hos. 12: 13. b p. 27: 12. c Hak. 14: 12, 17. d 3 Moesa 18: 18.

31 Ana katingali koe Pangeran, jen Lea teh dipikageuleh, Pangeran moekakeun pianakanana; dëmi Rahel mah gaboeg. 32 'Seug Lea njiram, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta dingaranan Roebin; karana saorna: Sabab Pangeran ningali di kabalangsakan aing, noe matak ajeuna salaki tangtöe mikaasih 33 ka aing. 'Tidinja bobot deui, toeloj ngowokeun deui hidji poetra lalaki, sarta kijeu saorna: Sabab Pangeran ngadangoe, jen aing dipikageuleh, noe matak

maparin ijeu ongkoh. Seg koe Lea dingaranan Simon. 'Tidinja bobot deui, toeloj ngowokeun deui hidji poetra lalaki, sarta kijeu saorna: Ajeuna, sakali ijeu, salaki aing tangtloe lajeut ka aing, sabab aing ngadjeroekeun pikeun andjeunna tiloe anak lalaki; tina hal kitoe dingaranan Lewi. 'Tidinja bobot deui, toeloj ngowokeun deui hidji poetra lalaki, sarta kijeu saorna: Sakali ijeu dek moedji ka Pangeran; tina hal kitoe dingaranan Joeda. ^a Geus kitoe ngarandég ngowona.

^a p. 30:9, 17.

PASAL 30.

Ari Rahel geus tērangean, jen andjeunna hanteu poetraän pikeun Jakoeb, toeloj Rahel dēngki ka saderekna, sarta mihatoer ka Jakoeb kijeu: Koedoe maparin anak ka koering; oepami hanteu mah, tinangtos koering paeh! 'Seg Jakoeb djadi bēndoe ka Rahel, bari misaoyer: ^a Naha akang teh gaganti Allah, anoe mēgatan boewah beuteung ti njai? ^b Pihatoer Rahel: Geuning aja Bilha, badega koering; soemangga andjeun ngalēbētan ka dinja, sina ngadjeroe dina toeoe koering; ^c sangkan koering ge diadégkeun ti lantaran eta. 'Heg eta Bilha eusi-imahna koe Rahel disanggakeun ka Jakoeb, sina dianggo garwa; ^d toeloj Jakoeb ngalēbētan ka dinja. 'Seug Bilha teh njiram, toeloj ngadjeroekeun hidji poetra lalaki pikeun Jakoeb. ^e 'Pok Rahel misaoyer: Allah ngabēnēran ka aing, malah-malah geus ngamakboel ka panēda aing, boektina aing dipaparin anak lalaki; tina hal kitoe koe Rahel dingaranan Dan. 'Tidinja Bilha, eusi-imah Rahel, reuneuh deui, toeloj ngadjeroekeun adjang Jakoeb poetra lalaki noe kadoewa. 'Pok Rahel misaoyer: Aing mantas taroeng djeung doeloer, taroenging Allah, malah aing anoe meunang; anoe matak koe Rahel dingaranan Naptali.

^a 2 Radja 5:7, ^b p. 16:2.

^c Ari Lea geus tērangean, jen ^a andjeunna ngarandég ngowona, toeloj njandak Silpa, eusi-imahna teja, disanggakeun ka Jakoeb, sina dianggo garwa. 'Tidinja Silpa, eusi-imah Lea, ngadjeroekeun adjang Jakoeb hidji poetra lalaki. 'Pok Lea misaoyer: Mawa oentoeng! Noe matak koe Lea dingaranan Gad. 'Tidinja Silpa, eusi-imah Lea, ngadjeroekeun

adjang Jakoeb poetra lalaki noe kadoewa. 'Pok Lea misaoyer: Mawa bagdja ka aing; karana sakabeh awewe ka aing tangtloe njarēboet bagdja. Noe matak koe Lea dingaranan Aser.

^a p. 29:35.

^b Hidji waktoe, keur oesoem diboweat tarigoe, Roebin leumpang, seug di kēbon manggih boewah asihan; toeloj disanggakeun ka Lea iboena. Pok Rahel misaoyer ka Lea: Tjing, eta boewah asihan timoe poetra atjeuk koe koering ditēda sawareh. 'Walonanana ka Rahel: Naha hanteu tjoekoe adi njokot salaki atjeuk, wēt bajang njokot deui boewah asihan timoe anak atjeuk? Ari saoyer Rahel: Koe sabab eta peuting ēngke andjeunna pikoelēmeun sarēng atjeuk, naoyer boewah asihan timoe poetra atjeuk.

^c 'Barang Jakoeb soemping ti tēgal, wantji boerit, djol Lea ka loewar mapagkeun, bari mihatoer: Akang kēdah linggih ka koering, karantēn akang kening koering njewa koe boewah asihan timoe anak koering. 'Toeloj Jakoeb penting eta koelēm djeung Lea. 'Ari Allah ngamakboel ka Lea; seug njiram, toeloj ngowokeun pikeun Jakoeb poetra lalaki noe kalima. 'Pok Lea misaoyer: Allah geus maparin gandjaran ka aing, tina sabab aing njanggakeun eusi-imah aing ka salaki. Noe matak koe Lea dingaranan Isaskar. 'Tidinja Lea bobot deui, toeloj ngowokeun pikeun Jakoeb poetra lalaki noe kagēnēp. 'Pok Lea misaoyer: Allah ka aing geus maparin kanoegrahan noe leuwih aloes; sakali ijeu salaki tangtloe tētēp linggihna di aing, sabab aing geus ngadjeroekeun pikeun andjeunna gēnēp anak lalaki. Noe matak koe Lea dingaranan Sēboeloen. 'Sanggeusna ti dinja Lea ngowokeun hidji poetra awewe, sarta dingaranan Dina.

^d Ari Allah ka Rahel oge ^a emoetean, sarta koe Allah dimakboel, boektina moekakeun pianakanana. 'Tidinja Rahel njiram, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta njaoyer kijeu: ^b Allah geus ngaleungitkeun kahinaän aing. 'Noe matak koe Rahel dingaranan Joesoep, bari njaoyer kijeu: ^c Pangeran moegi ka aing ngawoewoehan hidji deui anak lalaki!

^a 1 Sam. 1:19, ^b Jēs. 4:1, Loek. 1:25, ^c p. 35:16.

^e Geus kitoe, samantas Rahel ngowokeun Joesoep teja, pok Jakoeb miha-

toer ka Laban: Moegi koering didjoeroeng leumpang, sêdja wangsoel ka èngg-
 26 roeng koering, ka tanah koering. 'Moegi maparin poen bodjo sarèng poen anak, beunang koering ngawoela ka salira ama, sêdja wangsoel; karantèn^a ama langkoeng oeninga dina pangawoela koering, anoe koe koering dilampahkeun
 27 ka salira ama. 'Ngawalon Laban ka andjeunna: Moegi ama manggih wêlas dina panon agoes; koe ama geus karasa, pangdibêrkahan ama koe Pangeran, nja koe karana agoes. 'Njaoyer deui Laban: Tjik, sêboetkeun ka ama piberoehaneun agoes; koe ama tangtoe dibere. 'Wangsoelanana ka Laban: Ama langkoeng oeninga dina pêtana pangawoela koering ka ama, sarèng dina djadina ingon-ingon ama di koering. 'Karantèn saeutik bae kagoengan ama memeh aja koering, doepi ajeuna geus djéngkar, moenggah loba pisan; estoe Pangeran ngabêrkahan ka ama dilantarankeun ka tapak soekoe koering. Ari ajeuna, iraha koering bakal digawe pikeun anak-bodjo koering ongkoh? 'Ari saoyer Laban: Ama pimereëun naon ka agoes? Wangsoelan Jakoeb: Montong maparin naon-naon ka koering. Madak kêrsa midamêl ka koering pèrkawis ijeu mah, koering sanggêm ngangon deui èmbe-domba ama, tinangtos didjaga deui. 'Koering poë ijeu sêdja dek ngidêran sadajana èmbe-domba ama, ngingkarkeun ti dinja oenggal-oenggal siki anoe toetoe sarèng noe bëlang, sarawoeh oenggal-oenggal siki anoe hideung dina domba; kitoe deui anoe bëlang sarèng noe toetoe dina èmbe; nja eta
 33 piberoehaneun koering. 'Ari kabêneran koering pidjadieu saksi koering dina mangsa pika-hareupeun; satijap-tijap ama soemping, ngariksa boeroehan koering di pajoeneun ama: mana-mana noe hanteu toetoe sarèng noe hanteu bëlang dina èmbe, sarawoeh anoe hanteu hideung dina domba, nja eta pangajana di koering sêbatkeun beunang maling.
 34 'Ngawalon Laban: Hade, sakoemaha kasaoran agoes bae. 'Dina poë harita keneh andjeunna ngingkarkeun sakoer badot anoe kéndit djeung noe bëlang, sarta sakabeh èmbe anoe toetoe djeung noe bëlang, sakoer noe aja bodas, sarta

sakoer noe hideung dina domba; toeloelj diselehkeun ka leungeun poetra-poetra-
 36 na. 'Sarta ngadamêl heuleut, lalakon tiloe poë, di antara andjeunna djeung Jakoeb. Ari Jakoeb ngangon èmbe-domba Laban anoe kari. a p. 31: 41.
 37 Tidinja Jakoeb njandak dahan ki mênjan, ki djarak djeung ki tjaringin, dahan ngalora; seug dipèsek, dipontrangkeun bodas, sina tembong anoe bodas dina dahan teja. 'Toeloelj eta dahan, beunang andjeunna mèseke, koe Jakoeb diteundeun dina djolang-djolang, dina paranti nginoem tjai, ènggon èmbe-domba bakoe daratangna nginoem, nja di hareupeun èmbe-domba. Ana daratang hajang nginoem, sok pada arewean. 'Djadi èmbe-domba teh rareuneuh eukeur njanghareupan dahan-dahan teja. Geus kitoe èmbe-domba pada aranakan anoe kéndit, anoe toetoe sarta noe bëlang. 'Ari eta anak-anakna koe Jakoeb dipisahkeun. Toeloelj èmbe-domba teh koe andjeunna disina njalanghareup ka noe kéndit, djeung ka sakoer noe hideung dina èmbe-domba Laban. Djadi eta koe andjeunna didamêl goendoekan misah keur andjeunna, hanteu ditjampoerkeun
 41 kana èmbe-domba Laban. 'Geus kitoe, satijap-tijap èmbe-domba noe barêdas dek ewean, Jakoeb neundeun dahan-dahan anoe kitoe di hareupeun panon èmbe-domba teja, dina djolang-djolang, sina arewean njanghareup kana dahan teja. 'Demi satijap-tijap èmbe-domba halengker mah, hanteu diteundeun; anoe matak Laban meunang noe halengker, ari Jakoeb mah meunang noe barêdas.
 43 'Djadi eta djalma datang ka djêmbar liwat saking, moenggah loba nakêr nja kagoengan èmbe-domba djeung boedjang awewe-lalaki, kitoe deui onta reudjeung kalde.

PASAL 31.

Geus kitoe Jakoeb ngareungeu kasaoran poetra-poetra Laban noe lalaki, kijeu saorna: Jakoeb geus njokot saniskara kagoengan rama oerang, sarta pangnjjjeunna sakabeh kamoeljaän noe sakitoe teh nja ti kagoengan rama oerang. 'Djeung Jakoeb ningali pasémon Laban, sihareng eta teh ka andjeunna geus teu tjara kamari-mangkoekna. 'La-

djeng Pangeran nimbalan ka Jakoeb: Geura moelang ka tanah bapa-aki maneh, nja ka tanah asal maneh teja; ^a ari kami tangtöe njaréngan ka maneh. *a p. 28:15, 21.*

4 Tidinja Jakoeb miwarang njaor Rahel djeung Lea ka tégal, ka émbe-domba andjeunna. 'Sasoempingna pada dilahiran kijeu: Akang énggeus nendjo paséon rama njai, eta ka diri akang geus teu tjara kamari-mangkoeuna; démi ^a Allah rama akang hanteu pötöt njaréngan ka diri akang. 'Ari njai teh pada njaho, jen akang geus sakoewat-koewat nja ngawoela ka rama njai; 'balikanan rama njai mah ngagélo bae ka akang, wani boeroehan akang diganti-ganti tépi ka sapoeloh kali; ngan koe Allah hanteu diidinan migawe goreng ka akang.

8 'Saoepama misaor kijeu: Noe taroetoel piboeroehaneun maneh, heug sakabéh émbe-domba anakan noe taroetoel; djeung saopama kijeu saorna: Noe karéndit piboeroehaneun maneh, heug sakabéh émbe-domba anakan noe karéndit. 'Djadi Allah ngaréboet ingon-ingon rama njai, sok dipaparinkeun ka akang.

10 'Geus kitoe, bask émbe-domba keur arewean, seg akang tjéngkat panon, toeloj nendjo dina impian, doemadakan, émbe-domba lalaki, noe naroempakan émbe-domba awewe, aja noe kéndit, aja noe toetoel, djeung aja noe bélang. 'Tidinja ^b Malaikat Allah nimbalan ka akang dina impian kijeu: Jakoeb! Diwangsoel koe akang: Noen, ijeu simkoering! 'Timbalanana deui: Maneh geura tjéngkat panon, tendjokeun! sakabéh émbe-domba lalaki, anoe naroempakan émbe-domba awewe, aja noe kéndit, aja noe toetoel, djeung aja noe bélang; karana kami geus ningali saniskara noe koe Laban dilampakkeun ka maneh. 'Ijeu kami Allah Bet-El, ^c énggon maneh ngaminjakan toetoengoel, énggon maneh ka loewar nadar ka kami teja. Ajeuna maneh geura dangdan, koedoe boedal ti tanah ijeu, moelang ka tanah asal maneh. *a p. 26:24.*

b p. 22:11. c p. 28:18.

14 Ngawangsoel Rahel djeung Lea, kijeu wangsoelanana ka Jakoeb: ^a Koering geus moal garadoeh doeoeman atanapi milik di boemi rama koering. 'Naha koering teh koe rama lain diangkén sapértos djalma bangsa lijan? ^b Karantén

koering koe rama teh didjoewal, malah-malah ladangna didahar koe andjeunna pribadi bae. 'Sajaktosna, saniskantén arta-banda, noe koe Allah diréboet ti rama koering teja, estoe anoe koering saréng anoe poen anak. Ari ajeuna, sadajana noe koe Allah ditimbalkeun ka akang teja, soemangga lampahkeun.

a 1 Radja 12:16. b p. 29:18, 27.

17 Tidinja Jakoeb dangdan, sarta ngamotkeun poetra-garwana kana ontanonta. 'Djoeng angkat, njandak sakabéh ingon-ingonna djeung sakabéh radjakajana, noe beunang andjeunna, ingon-ingon kagoenganana, noe beunang andjeunna di Mesopotami; sédja moelih ka Ishak ramana, ka tanah Kanaän teja.

19 'Harita Laban keur sépi, ^a angkat ngoentingan dombana. Ari Rahel ^b maling tapekong anoe ramana. 'Démi Jakoeb maling diri ti manah Laban, oerang Sam teja, pedah taja noe ngoeninga ka dinja jen andjeunna minggat. 'Bral andjeunna minggat, njandak sakabéh kagoenganana. Geus djoeng angkat, toeloj meuntas bangawan teja, sarta ngadjoegdjoeg ka pigoenoengan Gilad. *a 1 Sam. 25:2.*

b p. 35:2, 4; Hak. 17:5.

22 Ari dina poë noe katiloe aja noe ngoeninga ka Laban, jen Jakoeb minggat.

23 'Gantjang Laban njandak koelawargana, bral ngoedag, njoesol ka Jakoeb, lalakon toedjoeh peuting; kaboeroe di

24 pigoenoengan Gilad. 'Démi Allah njoempingan ka Laban, oerang Sam, dina impian ti peuting, sarta nimbalan ka dinja kijeu: Masing hade-hade, maneh ka Jakoeb oelah rek ngomong, boh hade, boh

25 goreng. 'Tidinja Jakoeb koe Laban kasoesoel. Ari Jakoeb geus njéblokkeun himahna di pigoenoengan; Laban djeung koelawargana kitoe keneh njéblokkeun

26 himah di pigoenoengan Gilad. 'Toeloj Laban misaor ka Jakoeb: Naha agoes milampah kitoe, maling diri ti hate ama, djeung mawa anak ama, saperti noe mawa djarahan, beunang koe pédang?

27 'Koe naon minggat soesoeloempoetan, djeung maling diri ti ama, sarta teu bebedja heula ka ama? Tangtöe koe ama didjadjapkeun, make karamean, make poepoedjian, make térébang djeung make katjapi. 'Ari ama teh koe agoes teu dibere njiJoem-njiJoem atjan ka intjoe

sarta ka anak. Ajeuna agoes geus mi-
 29 lampah anoe teu poegoeh. 'Leungeun
 ama kawasa migawe goreng ka agoes,
 tatapi Allah rama agoes peuting tadi
 nimbalan ka ama, kijeu timbalanana:
 Masing hade-hade, maneh ka Jakoeb
 oelah rek ngomong, boh hade, boh go-
 30 reng. 'Ari ajeuna, pangleumpang agoes
 teh meureun sabab angot nja hajang
 ka boemi rama agoes; na koe naon
 maling batara ama?
 31 Ngawalon Jakoeb, kijeu walonanana
 ka Laban: Pangkitoe teh sabab koering
 sijeun; karantén pikir koering, bisi ama
 marêboetkeun poetra ama, oelah sina
 32 miloe djeung koering. 'Dëmi përkawis
 batara ama teja, ^a saha-saha noe kapëndak
 njimpën, oelah sina hiroep. Soe-
 mangga geura ningalian, sing kasaksian
 koe ijeu koelawargi, naon bae kagoeng-
 nagan ama di koering, mangga tjandak.
 Ari Jakoeb teu oeningaen, jen dipaling
 33 koe Rahel. 'Tidinja Laban ngasoepan
 himah Jakoeb, djeung himah Lea, sarta
 himah noe doewa eusi-boemi teja, wêleh
 teu kapanggih. Ana geus ka loewar ti
 34 himah Lea, ngasoepan himah Rahel. 'Ari
 koe Rahel eta tapekong geus ditjandak,
 dibêbëskeun kana kakasoeran onta, sar-
 ta ditjalikan. Toeloep koe Laban diram-
 paän saeusi himah, wêleh teu kapanggih.
 35 'Pok Rahel oendjoean ka ramana: Moe-
 gi gamparan oelah aja raos bëndoe, reh
 simkoering hanteu kijat nangtoeng ti
 pajoeneun gamparan, ^b karantén simkoe-
 ring kalërësan keur adat awewe. Heug
 Laban ngoebëk-ngoebëk, wêleh tape-
 kongna teu kapanggih. *a* p. 44: 9. *b* p. 18: 11.

36 Tidinja Jakoeb panas manahna, sarta
 madoean ka Laban. Pok Jakoeb miha-
 toer ka Laban: Nahaon kamasjatan
 koering? Nahaon dosa koering, noe mawi
 ama ngoebrak-ngabrik njoesoel ka koe-
 37 ring, 'anoe mawi ama ngarampaän ka
 sadajana barang koering? Nahaon anoe
 kapëndak saniskantén barang boemi
 ama? Teundeun di djeu di hareupeun
 koelawarga koering sarëng koelawarga
 ama, nja eta sina ngoeroeskeun përkawis
 andjeun ka koering. 'Geus doewa poe-
 38 loeh taoen ajeuna koering nja aja di
 ama. Domba ama sarëng ëmbe ama han-
 teu boeroeng anakan, sarawoeh lalakina
 ëmbe-domba ama koe koering hanteu

39 ditëda. 'Anoe disasaäk sok tara koe koe-
 ring disanggakeun ka ama, satërangna
 koe koering digëntosan; ^a koe ama di-
 poendoet bae ti leungeun koering, dipa-
 lingna ti beurang, boh dipalingna ti peu-
 40 ting. 'Koering ti beurang sok roeksak
 koe panas, ti peuting sok roeksak koe
 tiris, toer panon koering sok kalapoeran
 41 sasarean. 'Geus doewa poeloeh taoen
 ajeuna, koering nja aja di boemi ama;
 opat wêlas taoen lilana koering nga-
 woela ka ama tina sabab poetra ama
 noe doewa, sarëng gënëp taoen lilana
 tina sabab ëmbe-domba ama; ari boe-
 roehan koering koe ama diganti-ganti
 42 dongkap ka sapoeloeh kali. 'Saoepama ^b
 Allah rama koering, Allah Ibrahim, Ka-
 sijeun Ishak, hanteu njarëngan ka koe-
 ring mah, geus kantënan koering ajeuna
 koe ama didjoeroeng moelang bari le-
 ngoh. Allah geus ningali dina kabalang-
 sakan koering sarëng dina hese-tjape
 leungeun koering, sarawoeh mepelingan
 ka ama peuting tadi. *a* 2 Moesa 22: 12, 13.
b p. 28: 13; 32: 9.

43 Ngawalon Laban, kijeu walonanana
 ka Jakoeb: Ijeu anak awewe anak ama;
 kitoe deui ijeu anak lalaki anak ama
 keneh; malah ijeu ëmbe-domba nja ëmbe-
 domba ama, djeung saniskara noe ka-
 tendjo koe agoes, ama anoe boga. Naha
 ama mangsa ajeuna dek migawe naon
 ka ijeu anak ama awewe atawa ka anak-
 44 na, beunangna ngadjoeroekeun? 'Ari
 ajeuna, hajoe oerang njijeun përdjangdji-
 an, ama reudjeung agoes; nja eta minang-
 ka djadi saksi di antara ama djeung agoes.
 45 'Toeloep Jakoeb ^a njandak hidji batoe,
 ditangtoengkeun didamël toetoenggoel.
 46 'Sarta Jakoeb misaer ka koelawargana:
 Geura pada moeloeng batoe! Top nja-
 rokot batoe, didjjeun toempoekan; toe-
 loej dalahar di dinja dina eta toem-
 47 poekan. 'Ari eta teh koe Laban disë-
 boetkeun Jëgar Sahadoeta; dëmi koe
 48 Jakoeb disëboetkeun Gal-ed. 'Pok La-
 ban misaer: Ijeu toempoekan mangsa
 ajeuna djadi saksi di antara ama djeung
 agoes. Tina hal kitoe eta teh disëboet-
 49 keun Gal-ed; 'sarta Misa pa ongkoh, sa-
 pedah Laban misaer kijeu: Pangeran
 moegi-moegi ningalikeun di antara ama
 djeung agoes, dimana oerang geus pa-
 50 djaoeh. 'Oepama agoes njoekërkeun ka

anak ama, atawa lamoen boga deui pamadjikan, ditambahkeun ka anak ama, hanteu aja djalma di oerang; masing ngingëtkeun, Allah anoe djadi saksi di antara ama djeung agoes. 'Misaoyer deui Laban ka Jakoeb: Tah, ijeu teh toempoe kan; sarta tah, ijeu teh toetoenggoel anoe beunang ama njiieun di antara ama djeung agoes. 'Ijeu toempoe kan teh djadi saksi; sarta ijeu toetoenggoel teh djadi saksi, moal ama arek ka agoes, ngaliwat ka ijeu toempoe kan; nja kitoe deui agoes moal arek ka ama, ngaliwat ka ijeu toempoe kan djeung ka ijeu toetoenggoel, nijat goreng. 'Allah Ibrahim djeung Allah Nahor, Allah rama noe doewaän, ^b moegi ngahoekoeman di antara oerang! Toeloelj Jakoeb soempah, njëboet Kasijeun Ishak ramana teja. *a p. 28:18. b p. 16:5.*

⁵⁴ Tidinja Jakoeb meuntjit pikoerbaneun di pigoenoengan, bari koelawargana pada diondangan dahar. Seg dalahar, bari ⁵⁵ toeloelj mareuting di pigoenoengan. 'Wantji isoek-isoek Laban tanghi, geus kitoe njijjoeman poetoena djeung poetrana, bari pada dibërkahan; toeloelj Laban angkat, moelih ka ënggonna.

PASAL 32.

² Tidinja Jakoeb djëngkar, ngaladjëngkeun djalanna; seug kapapag ^a koe malaikat Allah pirang-pirang. 'Barang koe Jakoeb katingali, pok misaoyer: Ijeu teh wadya-balad Allah! noe matak eta ënggon koe andjeunna dingaranan Mahanaim. *a p. 28:12.*

³ Geus kitoe Jakoeb ngibëran ti pajoeneunana ka Esaoe sadereknä, ka tanah Seir, bilangan Edom. 'Noe dioetoes diparentah, kijeu parentahna: Maraneh koedoe oendjoekan kijeu ka djoeragan kami, ka Esaoe: Aja pihatoer abdi gamparan Jakoeb, kijeu: Simkoering mantas njemah di Laban, nja ngantjik dongkap ⁵ ka ajeuna. 'Sarëng deui simkoering gadoeh sapi kalajan kalde, ëmbe-domba sarawoeh boedjang lalaki-awewe. Ari noe mawi simkoering ngadjoeroweng ngoeninga ka djoeragan, soepaja mëndak koernija dina sotja gamparan.

⁶ Geus kitoe oetoesan teh daratang deui ka Jakoeb, oendjoekan kijeu: Koering sadaja parantos ngadeuheusan ka raka

gamparan, ka Esaoe; malah-malah ajeuna keur di djalan, mapag ka gamparan, ⁷ njandak opat ratoes djalma. 'Toeloelj Jakoeb langkoeng-langkoeng nja sijeunneun, sarta soesaheun katjida. Tidinja djalma-djalma noe ngiring ka andjeunna, kitoe deui ëmbe-domba, sapi reudjeung onta, koe andjeunna dibagi, ⁸ didamël doewa balad. 'Ari manahna kijeu: Oepama Esaoe ngadatangan ka balad anoe hidji, sarta disarabët, seug balad ⁹ anoe kari pirahajoeun. 'Sarta Jakoeb oendjoekan kijeu: Noen Allah aki simkoering Ibrahim! noen Allah bapa simkoering Ishak! noen Pangeran, anoe nimbalan ka simkoering kijeu teja: ^a Geura moelang ka tanah maneh, djeung ka nagara asal maneh, sarta kami tangtoe midamël kahadean ka maneh! 'Simkoering teh hina teuing, ^b hanteu sae pisan nampi sadajana kaäsian sarëng sadajana kajaktosan, anoe koe andjeun geus dipidamël ka abdi gamparan. Karantën simkoering bareto meuntas ijeu tji Jordan ngan kadoewa iteuk simkoering bae, doepi ajeuna simkoering ¹¹ geus djadi kana doewa balad. 'Moegi moegi simkoering diloeppetkeun ti leungeun poen doeloer, ti leungeun Esaoe; karantën simkoering sijeun pisan koe eta, bisi ëngke datang, njabët diri ¹² koering, indoeng sinarëngan anak. 'Mapan andjeun nimbalan kijeu teja: ^c Kami tangtoe midamël kahadean ka maneh, sarta toeroenan maneh koe kami rek didjadikeun sapërti keusik noe di laoet, anoe hanteu beunang dibilang tina kalobaänana. *a p. 31:3, 13, 42. b 2 Sam. 7:18. c p. 28:13, 14.*

¹³ Geus kitoe andjeunna peuting eta ngarërëb di dinja, sarta njandak ti noe katjangking koe pananganana, keur pangabakti ka Esaoe sadereknä: 'ëmbe awewe doewa ratoes, djeung ëmbe badot doewa poeloeh; domba awewe doewa ratoes, djeung domba lalaki doewa poeloeh; ¹⁴ 'onta bikang noe keur njaroeseoan tiloe poeloeh, katoet anak-anakna; sapi bikang opat poeloeh, djeung sapi lalaki sapoeloeh; kalde bikang doewa poeloeh, djeung kalde lalaki sapoeloeh. ¹⁵ 'Nja eta seug diselehkeun ka lemgeun badega-badegana, masing-masing goendoekanana, bari ngalahir ka eta badega-

badega kijeu: Maraneh geura ijang ti heulaeun kami, djeung koedoe ngajakeun heuleut di antara goendoekan kana
 17 goendoekan deui. 'Sarta andjeunna marentah ka noe pangheulana, kijeu parentahna: Dimana maneh patépoeng djeung Esaoe, saderek kami, sarta mariksa ka maneh, kijeu lahirna: Maneh djalma saha, djeung rek leumpang ka mana, sarta saha noe boga ijeu noe ti hareupeun maneh? 'toeloej maneh koedoe oendjoekan kijeu: Soemoehoen, noe gadoeh tamah abdi gamparan Jakoeb; ijeu teh pangabakti, keur kikintoen ka djoeragan simkoering Esaoe; saréng, salérésna, andjeunna ge éngke ti poengkoer. 'Ari marentahna ka noe kadoewa kitoe keneh, ka noe katiloe kitoe keneh; ka sakabeh noe rek leumpang ngagiringkeun goendoekan, kitoe keneh bae; lahirna: Maraneh, dimana papanggih djeung Esaoe, koedoe oendjoekan sakoe-
 20 maha omongan noe bijeu teja. 'Djeung koedoe aroendjoekan deui kijeu: Salérésna, abdi gamparan Jakoeb éngke ti poengkoer. Karana manah Jakoeb: Aing dek ngaleungitkeun awon pameunteuna, koe lantaran pangabakti, anoe leumpang ti heulaeun aing; sanggeusna kitoe koe aing dek ditémonan, malah-mandar
 21 aing ditarima. 'Bral eta pangabakti ijang ti pajoeneunana; ari andjeunna mah peuting eta ngaréréb dina pasangrahan.
 22 Démi dina peuting eta neut andjeunna tanghi, seug njandak geureuhana noe doewa, djeung eusi-boemina noe doewa, kitoe deui poetrana noe sawélas, sédja
 23 meuntas peupeuntasan^a tji Jabok. 'Démi geus ditjarandak, toeloej pada dipeuntaskéun ka eta waloengan, djeung meuntaskéun deui kagoenganana salijan ti eta. 'Ari Jakoeb kantoen njalira. Geus kitoe aja hidji djalma géloet djeung Ja-
 24 koeb, népi ka balebat padjar. 'Ana geus waspaoseun, jen teu ijasaean ngelehkeun ka Jakoeb, pek ngaragap ka boekoe poehoe pingpingna, noe matak boekoe poehoe pingping Jakoeb datang ka misalah, mangsa géloet. 'Tidinja ngalahir kijeu: Kami lesotkeun, dek leumpang; karana geus balebat padjar. Ari wangsoelan Jakoeb: Andjeun koe koering
 25 moal dilesotkeun, anging koedoe nga-

27 bérkahan heula ka koering. 'Lahiranana ka Jakoeb: Saha ngaran maneh? Wangsoelanana: Soemoehoen, Jakoeb. 'Lahiranana deui: ^b Ngaran maneh moal diséboet deui Jakoeb, satégésna Israïl; ^c karana maneh taroeng djeung Allah sarta djeung djalma-djalma, toer maneh noe meunang. 'Pok Jakoeb naros, kijeu panarosna: Moegi maparin njaho padjénéngan andjeun. Ari walonanana: ^d Keur naon maneh nanjakeun ngaran kami? Seug Jakoeb koe andjeunna dibérkahan di dinja. 'Toeloej eta énggon koe Jakoeb dingararan Pëniël; karana [saoerna] aing geus nendjo Allah pahareup-hareup, ^e sarta njawa aing geus ditoeloeng. 'Mangsa Jakoeb ladjéng ti Pënoeël teja, kabënëran andjeunna kabidjilan panon-poë; sarta andjeunna djingkloek koe hal poehoe pingpingna teja. 'Tina hal kitoe noe matak anak-poetoe Israïl népi ka mangsa ajeuna tara ngahakan oerat pandjang, noe dina boekoe poehoe pingping, sabab andjeunna ngaragap ka boekoe poehoe pingping Jakoeb, lébah oerat pandjang teja.

a 5 Moesa 3:16. b p. 35:10; 1 Radja 18:

31. c Hos. 12:4, 5. d Hak. 13:17, 18. e Djab. 80:4.

PASAL 33.

Tidinja Jakoeb tjéngkat sotjana sarta ningali, beh Esaoe soemping, diiring koe opat ratoes djalma. Gantjang moerangkalih dibagikeun ka Lea, djeung ka Rahel, sarta ka noe doewa eusi-boemi
 2 teja. 'Ari eta eusi-boemi djeung poetra-poetrana disina ti heula; Lea djeung poetra-poetrana sapandeurieu eta; ^a démi Rahel djeung Joesoep pangpa-
 3 deurina. 'Toeloej andjeunna madjéng ti heulaeun sakabeh, broek soedjoed ka taneuh toedjoeh kali, dongkap ka tépang djeung saderekna. 'Goera-giroe Esaoe njampeurkeun ka Jakoeb, gabroeg ngarontok, ngarangkoel kana ténggékna, bari ditjijooman; sarta pada nangis.
 4 'Tidinja Esaoe tjéngkat sotjana, sarta ningali eta istri-istri djeung maroerangkalih teja; pok misaoer: Eta saha, nang ngiring ka raji? Ari walonanana: Soemoehoen, ^b poen anak, pasihan Allah
 5 ka abdi gamparan. 'Sér eusi-boemi teja pada ngadeuheusan djeung poetra-poetrana, toeloej saroejdjoed. 'Woeh Lea

ngadeuheusan djeung poetra-poetrana, toeloj saroe djoed; sanggeus eta seg Joe-soep djeung Rahel ngadeuheusan, toeloj saroe djoed. 'Misaoer deui Esaoe: Naon pikersaeun raji perkawis sadajana wadya-balad, anoe paämprok saréng akang teja? Walonanana: Soepaja simkoering mëndak koernija dina sotja djoeragan. 'Dëmi saoe Esaoe: Eh raji! kabogaän akang loba pisan; kabogaän raji sing tètëp bae di raji. 'Saoer Jakoeb: Oelah milahir kitoe; oepami simkoering mëndak koernija dina sotja akang, moegi moegi eta pangabakti simkoering ditampi ti leungeun simkoering, rehing koe sabab simkoering nendjo pameunteu akang e sasat nendjo pameunteu Allah, saréng simkoering koe akang kamanah. 'Moegi ditampi eta bërkah simkoering, anoe disanggakeun ka akang; sabab Allah aja sih-koernija ka simkoering, saréng sabab simkoering gadoeh saniskantën. Ari Jakoeb ngeukeuhan ka Esaoe, toeloj ditampa. 'Geus kitoe Esaoe misaoer: Hajoe oerang indit, oerang madjoer; ari akang sèdja leumpang ti heulaeun raji. 'Dëmi walonan Jakoeb: Djoeragan langkoeng oeninga, ijeu baroedak masih ngalora, samalah embe-domba saréng sapi di simkoering aja noe njaroe-soean; oepamina dikëntjengkeun, sapoe oge tinangtos ingon-ingonan paraeh sadajana. 'Djoeragan mangga ladjéng bae ti heulaeun abdi gamparan; ari simkoering mah sèdja madjoer lalaoenan bae sabijasa simkoering, noeroetkeun lakoening tjoetjoëan anoe ti heulaeun simkoering, saréng noeroetkeun lakoening ijeu baroedak, dongkap ka simkoering tjoendoek ka djoeragan, ka Seir. 'Njaoeur deui Esaoe: Lamoen sapoek, ijeu bala noe ngiloe ka akang dek ditinggalkeun sawareh di raji. Ari walonan Jakoeb: Bade naon, noen? Moegi simkoering mëndak koernija dina sotja djoeragan. 'Toeloj Esaoe poë harita keneh malikan djalanna, moelih ka Seir. a p. 37: 3. b p. 48: 9. c p. 32: 30.

17 Dëmi Jakoeb ladjéng ka Soekot. Sa-soempingna ngadamël boemi pikeun andjeunna, sarta baris ingon-ingonanana ngadamël kandang-kandang; kitoe noe matak eta énggon disëboetkeun Soekot.

18 'Sanggeus Jakoeb soemping ti Mesopo-

tami, ladjéng deui, soemping ka "nagara Sëkem, anoe di tanah Kanaän, b sarta salamët. Toeloj masanggrahan di hareupeun eta nagara. 'Geus kitoe Jakoeb ti poetra-poetra Hemor, rama Sëkem, e ngagaleuh saloewoek tégäl, énggon andjeunna masangkeun himahna teja, harga saratoes wang perak. 'Toeloj Jakoeb d ngadégkeun hidji altar di dinja, sarta disëboetna: Allah nja Allah Israil.

a p. 34: 20; 35: 4; 37: 12. b p. 28: 21. c Jos. 24: 32. d p. 12: 7.

PASAL 34.

Hidji mangsa a nji Dina, poetra Lea, anoe beumang Lea ngowoekun pikeun Jakoeb teja, ka loewar, ngandjang ka landjang-landjang tanah eta. 'Geus kitoe katendjo koe Sëkem poetra Hemor, oerang Hiwi, gëgëden tanah eta; pek ditjokot, bari toeloj dibawa ngédëng, dipaksa. 'Ari hate Sëkem ngarakëtan ka Dina poetra Jakoeb, sarta Sëkem njaäheun pisan ka eta landjang, djeung ngoepahan kana manah eta landjang. 'Malah Sëkem oendjoekun ka Hemor ramana, kijeu pioendjoekna: Moegi koering panglamarkeun eta landjang, soepaja djadi bodjo koering. 'Tidinja Jakoeb meunang warta, jen eta teh nganadjiskeun ka Dina poetrana. Harita poetra Jakoeb noe lalaki pada aja di tégäl, keur naroenggoean ingon-ingon andjeunna. Seug Jakoeb repeh bae nepi ka maroelang poetra-poetra. a p. 30: 31.

6 Bral Hemor, rama Sëkem teja, ka loewar, tjalik ka Jakoeb, sèdja sasaoeran djeung andjeunna. 'Kabënëran poetra Jakoeb maroelang ti tégäl. Barang geus mareunang bedja, seg eta djalma pada njëri angën, sarta pada panaseun katjida, sabab eta teh migawe a noe teu patoet di Israil, poetra Jakoeb dibawa ngédëng teja; karana hanteu meunang migawe kitoe. 'Pok Hemor misaoer ka arandjeunna, kijeu saorna: Sëkem, anak kaola, mikarëp pisan hatena ka poetra andjeun noe istri; moegi dipaparinkeun ka dinja, soepaja djadi bodjona. 'Saréng moegi kërsa b babarajaan saréng kaola sadaja; poetra arandjeun noe istri paparinkeun ka kaola sadaja, ari anak kaola sadaja noe awewe tjarandak koe andjeun sadaja; 'saréng moegi tètëp tjalik di

dijeu; ari tanah teh pijsaeun di pajoe-
neun arandjeun; moegi maratoeh, saréng
soemangga pada wara-wiri kalajan ka-
goengan milik dina ijeu tanah. 'Pok Sê-
kem mihaotoer ka rama Dina djeung ka
saderek-saderek Dina: Moegi koering
mëndak koernija dina sotja andjeun sa-
daja; saréng naon bae pilahir andjeun
sadaja ka koering tinangtos disangga-
keun. 'Soemangga ka koering moendoet
c mas-kawin saréng hatoeran sing gède
pisan; naon bae pilahir andjeun sadaja
ka koering tinangtos disanggakeun;
ngan landjang teja moegi-moegi dipa-
parinkeun, soepaja djadi bodjo koering.

a 5 Moesa 22: 21; Jos. 7: 15. b 5 Moesa 7; 3.

c 2 Moesa 22: 16.

13 Ngadjawab poetra-poetra Jakoeb ka
Sêkem djeung ka Hemor ramana, make
tipee, sarta njalaoer, sapedah Sêkem nga-
nadjiskeun ka Dina saderekna; 'kijeu sa-
laerna ka dinja: Teu kadoega teuing
kaeola teh milampah pèrkara kitoe, mi-
keun doeloer kaeola a ka djalma noe
koeloep; karana matak hina ka kaeola
sadaja. 'Ngan djalan kijeu kaeola sêdja
njoemangakeun ka sarampejan, oepama
djaradi saperti kaeola sadaja, nja eta
sakabeh noe bangsa lalaki di sarampejan
koedoe disoenatan. 'Moen kitoe mah ka-
eola pada daek mikeun anak kaeola
awewe ka sarampejan, djeung ngawin
ka poetra sarampejan noe istri; sarta
kaeola dek maratoeh di sarampejan,
estoe oerang teh pidjadieun bangsa hidji.
17 'Sabalikna, oepama hanteu ngagoegoe ka
kaeola sadaja pèrkara disoenatan mah,
eta anak kaeola teja dek ditjokot, bari
toeloelj leumpang.

a p. 17: 11.

18 Ari kasaeran poetra Jakoeb noe tadi
teja pangrasa Hemor djeung pangrasa
Sêkem poetra Hemor hade pisan. 'Sarta
noe anom teh teu ngamèngkekeun nga-
lampahkeun eta pèrkara, sabab mika-
soeka ka poetra Jakoeb noe istri. Djeung
deui saeusi-boemi ramana taja noe kañ-
djen saperti Sêkem. 'Barang Hemor
djeung Sêkem poetrana darongkap deui
ka lawang nagarana, toeloelj njalaoer
ka djalma-djalma eusi nagarana, kijeu
saoerna: 'Ari eta djalma-djalma harade
djeung oerang; anoe matak sina mara-
toeh dina ijeu tanah djeung sina pada
wara-wiri di djërona. Djadi ijeu tanah, a

noe sakitoe lëga ngentja-ngatoehoe teh,
sing aja di hareupeunana. Ari poetra
itoe noe istri oerang lamar keur pipa-
madjikaneun, sarta anak oerang noe
awewe oerang bikeun ka darinja. 'Ngan
djalan kijeu eta djalma sêdja njoemang-
gakeun ka oerang, daraekeun maratoeh
di oerang, soepaja djadi bangsa hidji,
nja eta lamoen di oerang disoenatan
sakabeh noe bangsa lalaki, saperti eta
ge pada disoenatan. 'Ingon-ingonanana,
djeung babandaanana, sarta sakabeh sa-
satoanana, na eta teh lain adjeung oer-
ang? Ngan oerang koedoe njoemang-
gakeun ka darinja; moen kitoe mah
tangtoe maratoeh di oerang. a Hak. 18: 10.

24 'Seug pada ngagoegoe ka Hemor djeung
ka Sêkem poetrana, a sakoer djalma noe
sok ka loewar lawang nagarana; toe-
loelj disoenatan sakabeh noe bangsa la-
laki, sakoer noe sok ka loewar lawang
nagarana. 'Geus kitoe, dina poë noe
katiloe, keur meudjuehna eta njarëri,
pek doewa poetra Jakoeb, b Simon djeung
Lewi, saderek Dina teja, pada njokot
pédangna, seg ngarasoeapan eta nagara
djeung kaloedeungana, bari toeloelj
mareuntjitan sakabeh noe bangsa lalaki.
26 'Samalah Hemor djeung Sêkem poetrana
pada dipeuntjtit koe seuseukeut pédang.
Pek njokot Dina ti imah Sêkem, toeloelj
27 dibawa ka loewar. 'Poetra-poetra Jakoeb
seug pada ngadatangan ka noe kasara-
bët, prak nagarana dirajahan, sapedah
28 nganadjiskeun ka saderekna. 'Émbe-dom-
bana, sapina djeung kaldena, naon bae
anoë di djëro nagara, sarta naon bae
29 anoë di tégal ditjarokotan. 'Djeung ari
sakabeh arta-bandana, kitoe deui saka-
beh baroedakna djeung awewe-awewe-
na, didjarah sarta dirajah, katoet sa-
niskara noe di djëro imah. a p. 23: 10.

b p. 49: 5—7.

30 Toeloelj Jakoeb ngalahir ka Simon
djeung ka Lewi: Maraneh geus ngari-
poeheun ka kami, ujijeun anoë matak
kami dipikasëngit koe priboeimi tanah
ijeu, koe oerang Kanaän djeung koe
oerang Pares. Ari kami teh saeutik nja
bilangan. Meureun eta ëngke karoem-
poel, ngaroeroeg ka kami; seg kami
dikadek ditoempoeurkeun, nja diri kami
31 sarta djeung saeusi imah. 'Dëmi pioen-
djoekna: Karah moedoe diantëp bae eta

milampah ka doeloer koering sapertos ka dajang?

PASAL 35.

Tidinja Allah nimbalan ka Jakoeb: Geura dangdan, koedoe indit ka Bet-El, seug koedoe tjtjting di dinja, ^a djeung koedoe njijeu hidji altar di dinja pikeun Allah, anoe nembongan ka maneh basa maneh kaboer bawaning sijeun Esaoe, ² doeloer maneh teja. 'Toeloj Jakoeb marintah ka saeusi-boemina djeung ka sakabeh anoe aja di andjeunna: ^b Geura pada njingkirkeun aállahan bangsa sedjen, anoe aja di maraneh, djeung koedoe pada ngabérésihan diri, bari ngaganti papakean maraneh. 'Geus kitoe oerang hajoe dangdan, ³ oerang indit ka Bet-El; ari kami di dinja sédja njijeu hidji altar bade ka Allah, anoe ngawalon ka kami mangsa kami keur kasoésahan, ^c sarta njaréngan ka kami dina djalan, anoe dilakonan ⁴ koe kami teja. 'Tidinja eta pada njanggakeun ka Jakoeb sakabeh aállahan bangsa sedjen, anoe aja di maranehanana, kitoe deui anting-anting, anoe dina tjeuli-tjeulina; toeloj koe Jakoeb disoempotkeun di handapeun hidji kijara, anoe deukeut ⁵ ka nagara Sèkem. 'Broel ngabroel. Ari nagara-nagara noe sakoerilingna pada kadatangan sijeun ti Allah, noe matak teu ngaroedag njoesoel ka poetra-poetra ⁶ Jakoeb. 'Tidinja Jakoeb soemping ^d ka nagara Loes, anoe di tanah Kanaän, tégés Bet-El teja, nja andjeunna djeung sakabeh djalma-djalma noe ngiring. ⁷ 'Geus kitoe andjeunna di dinja ngadamél hidji altar, sarta eta énggon koe andjeunna dingaranan El Bet-El, sabab nja di dinja Allah ngebrehkeun mantén ka andjeunna, basa andjeunna kaboer ⁸ bawaning sijeun sadereknana teja. 'Tidinja Dëbora, ^e pangasoeh Rabeka teja, maot; seug dikoeboer landeuheun Bet-El, di handapeun hidji ki pasang, sarta eta koe andjeunna dingaranan Alon-Bakoet.

^a p. 28: 12, 19; 31: 13. ^b Jos. 24: 23; 1 Sam. 7: 3. ^c p. 28: 20. ^d p. 28: 19. ^e p. 24: 59.

⁹ Geus kitoe Allah nembongan deui ka Jakoeb, sanggeusna moelih ti Mesopotami, bari ngabèrkahan ka andjeunna. ¹⁰ 'Sarta Allah nimbalan ka andjeunna kijeun: Ngaran maneh Jakoeb; ^a dëmi ngaran maneh moal diséboet deui Jakoeb,

satégésna pingaraneun maneh Israil. Djadi ngaran Jakoeb koe andjeunna di-
¹¹ landi Israil. 'Nimbalan deui Allah ka andjeunna: ^b Ijen kami Allah anoe moerba-wisesa. ^c Maneh masing baranahan djeung masing ngarékahan. ^d Bangsa, estoe pakoempoelan bangsa pidjadiéun ti maneh, sarta reja pisan radja pibi-
¹² djileun ti tjangkeng maneh. 'Djeung deui ijen tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka Ibrahim djeung ka Ishak teja, koe kami rek dipaparinkeun ka maneh; sarta ijeu tanah koe kami bakal dipaparinkeun ka toeroenan maneh
¹³ pandeurieun maneh. 'Ladjéng Allah ^e moenggah ti andjeunna, ti énggon Allah
¹⁴ ngandika ka andjeunna. 'Geus kitoe Jakoeb nangtoengkeun hidji toetoenggoel dina oeroet Allah ngandika ka andjeunna teja, toetoenggoel batoe; seug ditjtjian ^f koerban inoeman di loehoerna, ^g sarta dikoejtjoeran minjak di loehoerna.

¹⁵ 'Djeung deui eta énggon, oeroet Allah ngandika ka andjeunna teja, koe Jakoeb dingaranan Bet-El. ^a p. 32: 28. ^b p. 17: 1.

^c p. 1: 28. ^d p. 17: 6, 16. ^e p. 17: 22. ^f 2 Moesa 29: 40. ^g p. 28: 18.

¹⁶ 'Tidinja ngabroel deui ti Bet-El. Aja sadjongdjongan deui dongkap ka nagara Eprat, toeloj Rahel ngowona, sarta soesah
¹⁷ pisan pangowona. 'Dëmi keur meudjeuhna soesah pangowona, ^a pok paradjina mioendjoek ka andjeunna: Montong sijeun-sijeun, geus kanténan ijeu oge bade
¹⁸ poetra andjeun pamégét. 'Geus kitoe, barang rek ka loewar njawana, wantoe wantoe dongkap ka poepoes, heug poetrana koe Rahel dingaranan Bin-oni; dëmi koe ramana dingaranan Bin-yamin.
¹⁹ 'Toeloj Rahel poepoes; ^b seug dikoe-rèbkeun sisi djalan ka Eprat, nja eta
²⁰ Betlehem. 'Sarta Jakoeb nangtoengkeun toetoenggoel dina koeboerana; ari eta toetoenggoel koeboeran Rahel ajana tèpi ka mangsa ajeuna. ^a 1 Sam. 4: 20. ^b p. 48: 7.

²¹ 'Tidinja Israil ngalih deui, toeloj masangkeun himahna beh ditoeéun Migdaleder. 'Ari keur mangsa Israil tjalik di tanah eta, hidji waktoe Roebin leumpang, seug ngédéng djeung Bilha, parékkan ramana teja. ^a Dëmi Israil meunang warta. — Ari poetra Jakoeb noe lalaki
²³ rejana doewa wélas. 'Poetra Lea teja: Roebin, tjikal Jakoeb; aja deui Simon,

Lewi, Joeda, Isaskar djeung Sëboeloen.
 24 'Poetra Rahel teja Joesoep djeung Binyamin.
 25 'Ari poetra Bilha, eusi-boemi Rahel
 26 teja, Dan djeung Naptali. 'Ari poetra
 Silpa, eusi-boemi Lea teja, Gad djeung
 Aser. Nja eta kabeh poetra Jakoeb, anoe
 diwokeun pikeun andjeunna di tanah
 Mesopotami. a p. 49: 4.

27 'Ari Jakoeb soemping ka Ishak ramana,
 di Mamre, nja eta Kirjat-Arba, tégésna
 Hebron, énggon Ibrahim njemah teja,
 28 kitoe keneh Ishak. 'Dëmi oemoer Ishak
 aja saratoes taoen, poendjoeul dalapan
 29 poeloeh taoen. 'Tidinja Ishak ^a dongkap
 ka poepoet njawa, toeloelj poepoes, di-
 rijoengkeun ka bangsana; sèpoe, toer
 warég nja oemoer. Toeloelj dikoeër-
 keun koe poetrana, koe Esaoe djeung
 Jakoeb teja. a p. 25: 8.

PASAL 36.

Ijeu teh toetoeran Esaoe, ^a nja eta Edom.
 2 'Esaoe geureuhaän ^b ka poetra oerang
 Kanaän, nja eta ka Adah poetra Elon,
 oerang Het, djeung ka Aholibama poetra
 3 Ana, poetoe Sibon, oerang Hiwi. 'Sarta
 geureuhaän deui ^c ka Basmat poetra
 4 Ismail, saderek Nëbajot. 'Ari Adah pikeun
 Esaoe ngowokeun Elipas; Basmat ngo-
 5 woekun Rëhoeël; 'djeung Aholibama
 ngowokeun Jëhoes, Jalam sarta Korah.
 Nja eta kabeh poetra Esaoe, anoe diwo-
 keun pikeun andjeunna di tanah Kanaän.
 6 'Tidinja Esaoe njandak garwana, djeung
 poetrana lalaki-awewe, sarta sakabeh
 djiwa saeusi-boemina, kitoe deui ingon-
 ingonanana, djeung sakabeh sasatoanana,
 sarta saniskara babandaänana, beunang-
 na di tanah Kanaän, toeloelj mangkat
 ka tanah [sedjen], njingkahana Jakoeb
 7 saderekna. 'Karana pada loba pisan
 radja-kajana, ^a taja pëtana tjalik sasa-
 réngan, da tanah pangoembaraänana
 hanteu koewat ditjalikan koe andjeunna
 doewaän, tina bawaning ingon-ingona-
 8 nana. 'Toeloelj Esaoe ^e tjalik di pigoe-
 noengan Seir. Ari Esaoe teja nja eta
 Edom. a p. 25: 30. b p. 26: 34. c. p. 28: 9.
 d p. 13: 6. e p. 32: 3. 5 Moesa 2: 5; Juds. 24: 4.

9 Sarta ijeu teh toetoeran Esaoe, karoe-
 hoen oerang Edom, di pigoenongan
 10 Seir. 'Ari ngaran poetra Esaoe kijeu:
^a Elipas, poetra Adah, geureuha Esaoe;
 Rëhoeël, poetra Basmat, geureuha Esaoe.

11 'Ari poetra Elipas teja Teman, Omar,
 12 Sëpo, Gatam djeung Kënas. 'Ari Elipas,
 poetra Esaoe teja, boga parëkan, ngaran
 Timna; nja eta adjang Elipas njadjoe-
 roekeun Amalek. Nja eta kabeh poetra
 13 Adah, geureuha Esaoe. 'Sarta ijeu poetra
 Rëhoeël teja: Nahat djeung Serah, Sama-
 ma djeung Misa. Nja eta kabeh poetra
 14 Basmat, geureuha Esaoe. 'Sarta ijeu
 poetra Aholibama poetra Ana, poetoe
 Sibon, geureuha Esaoe teja: nja eta pi-
 keun Esaoe ngowokeun Jëhoes, Jalam
 djeung Korah. a 1 Bab. 1: 35.

15 Ijeu teh gëgëdoeg poetra Esaoe. Poetra
 Elipas tjikal Esaoe teja: gëgëdoeg Te-
 man, gëgëdoeg Omar, gëgëdoeg Sëpo,
 16 gëgëdoeg Kënas; 'gëgëdoeg Korah, gë-
 gëdoeg Gatam, gëgëdoeg Amalek. Nja
 eta kabeh gëgëdoeg ti Elipas, di tanah
 17 Edom. Nja eta kabeh poetra Adah. 'Sarta
 ijeu poetra Rëhoeël, anoe poetra Esaoe
 teja: gëgëdoeg Nahat, gëgëdoeg Serah,
 gëgëdoeg Samma, gëgëdoeg Misa. Nja
 eta kabeh gëgëdoeg ti Rëhoeël, di tanah
 Edom. Nja eta kabeh poetra Basmat,
 18 geureuha Esaoe. 'Sarta ijeu poetra Aholi-
 bama, geureuha Esaoe teja: gëgëdoeg
 Jëhoes, gëgëdoeg Jalam, gëgëdoeg Ko-
 rah. Nja eta kabeh gëgëdoeg ti Aholi-
 19 bama poetra Ana, geureuha Esaoe. 'Nja
 eta kabeh poetra Esaoe, sarta nja eta
 gëgëdoegna. Ari Esaoe teja nja eta Edom.

20 Ijeu teh poetra Seir, ^a oerang Hor,
 priboemi tanah eta: ^b Lotan, Sobal, Si-
 21 bon djeung Ana; 'Dison, Eser djeung
 Disan. Nja eta kabeh gëgëdoeg oerang
 22 Hor, poetra Seir, di tanah Edom. 'Ari
 poetra Lotan teja Hori djeung Hemam,
 sarta saderek Lotan noe awewe Timna.
 23 'Sarta ijeu poetra Sobal teja: Alwan,
 24 Manahat, Ebal, Sëpo djeung Onam. 'Sarta
 ijeu poetra Sibon teja, nja eta Aja
 djeung Ana. Ari Ana teja nja eta noe
 manggih tjai panas di tégal léga, keur
 25 ngangon kalde Sibon bapana. 'Sarta
 ijeu poetra Ana teja: Dison, djeung Aho-
 26 libama, poetra Ana noe awewe. 'Sarta
 ijeu poetra Dison teja: Hemdan, Esban,
 27 Jitram djeung Këran. 'Ijeu teh poetra
 Eser teja: Bilhan, Saäwan djeung Akan.
 28 'Ijeu teh poetra Disan teja: Oes djeung
 Aran. a 5 Moesa 2: 12, 22. b 1 Bab. 1: 38.
 29 Ijeu teh gëgëdoeg oerang Hor: gëgëdoeg
 Lotan, gëgëdoeg Sobal, gëgëdoeg Sibon,

30 gëgëdoeg Ana; 'gëgëdoeg Dison, gëgëdoeg Eser, gëgëdoeg Disan. Nja eta kabeh gëgëdoeg oerang Hor, anoe djaradi gëgëdoegna di tanah Seir.

31 Sarta ijeu teh radja-radja, noe ngaradjaän di tanah Edom, ^a samemeh aja radja ngaradjaän ka anak-poetoe Israil.

32 'Aja noe djadi radja di Edom, ^b nja eta Bela poeta Beor; ari ngaran nagarana

33 Dinhaba. 'Ana Bela geus maot, seug Jobab poeta Serah, ti Bosra, noe ngaganti djadi radja. 'Ana Jobab geus maot,

34 seug Hoesam, ti tanah oerang Teman, noe ngaganti djadi radja. 'Ana Hoesam geus maot, seug Hadad poeta Bëdad

35 noe ngaganti djadi radja; nja eta noe ngelehkeun oerang Midian di tanah

36 Moab. Ari ngaran nagarana Awit. 'Ana Hadad geus maot, seug Samla ti Masreka noe ngaganti djadi radja. 'Ana Samla geus maot, seug Saoel, ti Rëhobot, sisi bangawan, noe ngaganti djadi

37 radja. 'Ana Saoel geus maot, seug Baäl-Hanan poeta Akbor noe ngaganti djadi radja. 'Ana Baäl-Hanan poeta Akbor geus maot, seug Hadar noe ngaganti djadi radja. Ari ngaran nagarana Pahoe, sarta djënëngan garwana Méhetabel poeta Matred, anoe poeta Mesahab.

^a 5 Moesa 17:14. ^b 1 Bab. 1:43.

40 Sarta ^a ijeu teh ngaran gëgëdoeg Esaoe, noeroetkeun kaom-kaomna, noeroetkeun ënggon-ënggonna, sangaran-sangarana: gëgëdoeg Timna, gëgëdoeg

41 Alwa, gëgëdoeg Jëtet; 'gëgëdoeg Aholibama, gëgëdoeg Ela, gëgëdoeg Pinon;

42 'gëgëdoeg Kënas, gëgëdoeg Teman, gëgëdoeg Mibsar; 'gëgëdoeg Magdiël, gëgëdoeg Iram. Nja eta kabeh gëgëdoeg

43 Edom, noeroetkeun pangtjittinganana dina tanah milik-milikna. Nja eta teja Esaoe, karoehoen oerang Edom.

^a 1 Bab. 1:51.

PASAL 37.

Ari Jakoeb linggih ^a dina tanah panggoembaraän ramana, nja di tanah 2 Kanaän. 'Ijeu teh toetoeeran Jakoeb. Ari Joesoep geus dongkap ka oemoer toedjoeh wëlas taoen, toeloj djadi toekang ngangon djeung saderek-sadereknana, ngangon ëmbe-domba; nja djadi boedak angon di ^b poeta Bilha djeung di poeta Silpa, geureuha ramana teja; sarta moen

aja bedja goreng hal saderekna, koe Joesoep sok didongkapkeun ka ramana.

3 'Ari Israil ^c mikaäsih ka Joesoep, leuwih ti batan ka poeta noe loba, sabab pangmeunangna eta poeta geus sëpoe; sarta dipangdamëlkeun hidji badjoe warna roe-

4 pana. 'Barang saderekna pada tërangan, jen ramana mikaäsih ka Joesoep, leuwih ti batan ka saderek-sadereknana, toeloj pada geuleuheun ka Joesoep, wani geus teu barisaeun sasaoeran leuleuj ka

5 hidji mangsa Joesoep boga impian, toeloj ditjarjoskeun ka saderek-sadereknana; matak pada beuki katjida gareuleuheunana ka Joesoep. 'Ari saorna ka

6 darinja: Mangga rareungeukeun ijeu impian, anoe kaimpi koe koering. 'Salërësna, oerang keur pada mangkek di këbon, njiieun beungkeutan; doemadakan, beungkeutan koering neut hoedang, toeloj nangtoeng bae, dëmi beungkeutan akang sadaja pada datang ngaroeboeng, seg njarëmbah ka beungkeutan koering.

8 'Ngomong sadereknana ka Joesoep: Koetan sija bakal djadi radja, ngaradjaän ka aing sakabeh? karah bakal njékël kawasa, marentah ka aing sakabeh? Geus kitoe eta tambah deui gareuleuhennana ka Joesoep tina hal impianana djeung tina hal kasaoerana.

9 'Tidinja Joesoep boga deui impian, seg ditjarjoskeun deui ka saderek-sadereknana; saorna: Salërësna, koering gadoeh deui impian; doemadakan, sarangenge, boelan sarawoeh bentang sawëlas pada

10 njarëmbah ka koering. 'Barang geus ditjarjoskeun ka ramana djeung ka saderek-sadereknana, toeloj koe ramana diseuseul, kijeu lahirna ka dinja: Eta impian naon, anoe kaimpi koe ënoeng? Naha ama, djeung iboe ënoeng, sarta djeung doeloer-doeloer ënoeng bakal daratng,

^a njarëmbah ka ënoeng, njoeeh kana 11 tanuh? 'Ari sadereknana ^b seg pada dëngki ka Joesoep, dëmi koe ramana ^c eta përkara disimpën. ^a p. 42:6. ^b Lal. 7:9. ^c Loek. 2:51.

12 Hidji mangsa saderek Joesoep lalumpang, sëdja ngangon ëmbe-domba ramana di nagara Sëkem. 'Tidinja Israil ngalahir ka Joesoep: Doeloer-doeloer ënoeng lain keur ngarangan ^a di Sëkem? Geura, ënoeng koe ama dek dititah ga dinja. Ari pioendjoekna ka ramana: Noen, ijeu

14 simkoering! 'Lahiranana ka Joesoep: Geura djig teu djoan, doeloer-doeloer énoeng salamét hanteuna, kitoe deui émbe-domba salamét hanteuna; seg énoeng moelang deui bebeda ka ama. Ari dipiwarangna teh ^b ti lébak Hebron; toeloj dongkap ka Sèkem. 'Aja hidji djalma noe manggihinja; karana, saénjana, Joesoep keur kasasab di tégal. Heug koe eta djalma ditanja, kijeu pokna: 15 Oedjang nejang naon? 'Ari saorna: Koering keur nejang naon doeloer. Meogi koering dibedjaan, di mana ngarangonna. 'Ngadjawab eta djalma: Geus ngaralih ti dijeu, karana kaeola ngadenge salaoerna kijeu: Hajoe, oerang leumpang ka ^c Dotan. Toeloj Joesoep njoesoel ka saderekna, kapéndak di Dotan. 17 'Ari Joesoep koe saderek-saderekna katendjo ti kadjaohan; démi samemeh deukeut ka darinja, seg babadaman dek ngadaja ka Joesoep, karèpna dek dipaehan. 'Pok njalaoer doeloer pada doeloer: Itoe, geuning, djoeroe ngimpi teja 19 datang ka dijeu! 'Ari ajeuna, hajoe oerang paehan, seg oerang pitjeun ka djero hidji soemoer, sarta oerang padjarkeun manehanana dihakan sato galak; mangke katangen koe oerang, impianana pikoemahaen. 'Barang kadenge koe Roebin, heug ngaloepoetkeun Joesoep ti leungeun saderek-saderek; omongna: ^d Oerang oelah dek njokot patina. 'Ngomong deui Roebin ka darinja: Poma oelah dek ngoetjoerkeun gètih; pitjeun bae ka ijeu soemoer, noe di tégal léga, sarta oelah waka pek nja leungeun ka dinja. Noe dipambrih koe Roebin, hajang ngaloepoetkeun Joesoep ti leungeun saderek-saderek, dek dipoelangeun ka ramana. *a p. 34: 25—30. b p. 35: 27. c 2 Radja 6: 13. d p. 42: 22.*

23 Geus kitoe, barang Joesoep dongkap ka saderek-saderekna, pek Joesoep koe eta dirangsadan badjoena, badjoe anoe 24 warna roepana teja, anoe dipake. 'Kék ditjékél, toeloj dipitjeun ka soemoer. Ari eta soemoer kabénèran kosong, taja tjaian. 'Tidinja ^a gek darijoek baranghakan. Seug tjarengkat panonna sarta narendjo, beh hidji kapilah oerang Ismail moeroeboel ti tanah Gilad, sarta onta-ontana dimomotan ^b sambara-sambara, geutah tamba reudjeung moer,

keur di pangnjabaan, dek dibawa ka 26 Mésir. 'Pok Joeda ngomong ka saderek-saderekna: Naon kaontoenganana, lamoen oerang maehan ka doeloer oerang, 27 sarta dirimboenan gètihna? 'Hajoe oerang anggoer djoewal ka eta oerang ^c Ismail, sarta oerang oelah tèrap nja leungeun ka dinja; karana doeloer oerang, sadaging djeung oerang. Ari saderekna pada ngagoegoe ka Joeda. 'Barang eta oerang Midian, soedagar-soedagar teja, ngaliwat, heg Joesoep koe saderek-saderek ditarik, dihandjatkeun tina soemoer, bari toeloj Joesoep ^d didjoewal ka eta oerang Ismail, harga doewa poeloh wang perak. Tidinja Joesoep koe eta oerang Ismail dibawa ka 29 Mésir. 'Geus kitoe Roebin balik kana soemoer; doemadakan, Joesoep geus teu aja di djero soemoer. Pek Roebin njo-soék papakeanana. 'Toeloj malikan ka saderek-saderekna, bari seug ngomong kijeu: Boedak teh wèt teu aja; ari koela teja ka mana nja pileumpangeun?

a Am. 6: 6. b p. 43: 11. c p. 25: 12. d Djab. 105: 17.

31 Tidinja njarokot badjoe Joesoep, sarta meuntjit hidji émbe badot; pek badjoena 32 diantjilomkeun kana gètihna. 'Geus kitoe ngirimkeun eta badjoe noe warna roepana teja, disanggakeun ka ramana, bari kijeu pioendjoekna: Koering sadaja méndak ijeu; mangga waspaoskeun, ijeu teh raksoekan poetra ama teja, atanapi 33 lain? 'Ari Jakoeb teh waspaoseun, sarta ngalahir kijeu: Énja badjoe anak kami; ^a dihakan sato galak; geus tangtoe Joesoep disasaak! 'Toeloj Jakoeb ^b njosoék panganggona, seug nganggo karoeng dina anggengna, sarta prihatin koe hal 35 poetrana, lila katjida. 'Ari sakabeh poetrana noe lalaki djeung sakabeh ^c poetrana noe aweue pada ngadeuheusan, sédja ngalilipoer ka andjeunna, tapina teu kersaeun dililipoer; ari lahirna: Sajaktina, kami dek prihatin bae, népi ka kami toeroen ka anak kami, ka énggong noe maot. Djadi koe ramana ditangisan bae. *a p. 44: 28. b p. 44: 13; 2 Sam. 1: 2. c p. 46: 7, 15.*

36 Démi Joesoep koe oerang Midian teja toeloj didjoewal ka Mésir, ka Potipar, ponggawa Piraon, kapala toekang peuntjit.

PASAL 38.

Geus kitoe, dina mangsa eta Joeda ingkah ti saderek-saderekna, toeloj masang himah deukeut hidji djalma oerang Adoelam, anoe ngaran Hira. 'Ari di dinja Joeda ningali hidji istri, anak hidji djalma oerang Kanaän, anoe ngaran Soea; ^a toeloj koe Joeda ditikah sarta dipandjingan. 'Seug eta istri njiram, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta dingaranan Er. 'Tidinja istri teh bobot deui, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta dingaranan Onan. 'Geus kitoe istri teh toeloj ngowokeun deui hidji poetra lalaki, sarta dingaranan Sela. Keur mangsa ngowokeun eta, Joeda ajana di Késib. ^{a 1 Bab. 2: 3.}

6 Ari eta Er, tjikalna, koe Joeda dipangnjokotkeun pipamadjikaneun, ngaranna Tamar. 'Dëmi Er, tjikal Joeda teja, goreng di pajoeneun Pangeran, anoe matak eta koe Pangeran dipaehkeun. 'Tidinja Joeda ngadawoeh ka Onan: Maneh koedoe mandjingan ka oeroet pamadjikan doeloer maneh, ^a nëkakan kawadjiban adi-beuteung ka dinja, soepaja ngajakeun toeroenan pikeun kaka maneh. 'Ari Onan teh njahoëun, jen toeroenan kitoe lain adjang dirina; noe matak, ana mandjingan ka oeroet pamadjikan doeloerna, dika-taneuhkeun sina moebadir, ëmboengeun mere toeroenan ka kakana. 'Dëmi kalakoeanana noe kitoe teh goreng di pajoeneun Pangeran, noe matak eta ge koe Pangeran dipaehkeun. 'Tidinja Joeda ngadawoeh ka Tamar minantoena: Sing tëtëp bae djadi randa, nja tjtjing di boemi rama njai, tëpi ka gëdena Sela, anak ama. Karana pikir Joeda: Bisi eta ge paeh sapërti kaka-kakana. Bral Tamar teh leumpang, toeloj tjtjing di imah bapana. ^{a 5 Moesa 25: 5.}

12 Lawas-lawas toeloj poetra Soea, garwa Joeda teja, maot. Ana Joeda geus lipoer, seug mangkat, nejang ^a noe keur pada ngagoengtingan dombana, reudjeug Hira sobatna, oerang Adoelam teja; mangkatna ka nagara Timna. 'Aja noe bebeda ka Tamar, kijeu pokna: Njai masing njaho, mitoha njai eukeur di djalan ka Timna, sëdja ngagoengtingan dombana. 'Toeloj Tamar noenda pa-

pakean karandaänana, anoe keur dipake, rap ditjindoeng sarta dikokoeroedoeng, tidinja gek dijoeok dina lawang Enaim, anoe di djalan ka Timna. Karana koe Tamar geus katendjo, jen Sela teja geus gëde, ari manehanana tatjan di djodokeun ka dinja. 'Barang katingali koe Joeda, diangkeuhna dajang, wantoe beungeutna make ditoetoep. 'Heug sindang ka dinja ka djalan, bari njaoer: Tjik, kaoela hajang mandjingan ka njai. Wantoe teu oeningaëun, ^b jen eta teh minantoena. Ari pihatoerna: Andjenn kërsa maparin naon ka koering, oepantën ngalëbëtan ka koering teh? 'Saoerna: Kaoela ëngke ngirimkeun hidji ëmbe badot ti ingon-ingon. Pihatoerna: Manga, manawi maparin pamandjër, dongkap ka dikintoenkeumana koe andjeun.

18 'Saoerna: Naon pamandjërna, noe koe kaoela koedoe dibere ka njai? Wangsoelanana: Soemoehoën, tjtjting pangëtjan andjeun, sarëng talina, sarawoeh tëtékën anoe keur dianggo koe panangan andjeun. Sok koe Joeda diseleheun ka dinja, bari toeloj dipandjingan. Heug Tamar teh reuneuh ti andjeunna.

19 'Tidinja Tamar dangdan, bral moelang. Sadatangna seg tjoetjoeul tjindoengna anoe dipake, bari toeloj make deui papakean karandaänana. ^{a p. 31: 19.}

^{b 3 Moesa 18: 15.}

20 Geus kitoe Joeda ngirimkeun hidji ëmbe badot, koe lantaran sobatna, oerang Adoelam teja, sina nëboes pamandjërna ti leungeun eta awewe; tatapi awewena teu kapanggih. 'Pek tatanja ka djalma-djalma ënggon awewe teh, kijeu pokna: Di mana eta lonte, anoe di Enaim, di sisi djalan teja? Ari aromongna: Hanteu aja lonte di dijeu. 'Toeloj moelang ka Joeda, sarta mopojan kijeu: Awewe teh teu kapanggih, samalah omongan djalma-djalma ënggon eta, jen: Hanteu aja lonte di dijeu. 'Saoer Joeda: Keun, sing djadi bogana, bisi ka oerang djadi matak katjëlän. Saënjana, kaoela geus ngirimkeun ijeu ëmbe badot, dëmi koe sampejan awewena hanteu kapëndak.

24 Geus kitoe, kira-kira heuleut tiloe boelan, aja noe ngoeninga ka Joeda, kijeu pihatoerna: Tamar, mantoe andjeun teja, milampah djinah, malah salërëna djadi reuneuh djimah. Ari saoeur Joeda:

²⁵ ^a Awewe teh geura ka-loewarkeun, bakal didoeroek. 'Toeloelj Tamar dika-loewarkeun; seug Tamar ngadjoeroengkeun ka mitohana, kijeu pihatoerna: Djalma noe kagoengan ijeu, nja ti eta koering reuneuh teh. Pihatoerna deui: Manga waspaoskeun, saha teja noe kagoengan ijeu tjingtjin pangétjapan, saréng ijeu tali, sarawoeh ijeu tétékén? 'Geus waspada Joeda teh; pok misaoer: ^b Eta teh bñér ti batan kaola, tina sabab koe kaola hanteu dikawinkeun ka Sela, anak kaola. Dëmi ka-hareupna koe Joeda hanteu ditëmahan deui. ^a 3 Moesa

21:9; Joh. 8:7. ^b 1 Sam. 24:18.

²⁷ Geus kitoe, waktoena Tamar ngadjoe-roe, doemadakan, këmbar di djëro kan-
²⁸ doenganana. 'Dëmi geus kitoe, eukeurna ngadjoe-roe, sok noe hidji nongtotkeun leungeun sabeulah. Pek ditjékél koe paradji, gantjang leungeunna digeulangan kanteh beureum, bari ngomong: Ijeu noe
²⁹ bidjil ti heula. 'Geus kitoe, barang eta narik deui leungeunna, doemadakan, doeloerna ka loewar. Pok paradji ngomong: Naha oetoe mijakkeu pigeusaneu oetoe borodjol? Anoe matak eta dingaranan ^a Peres. 'Sanggeus kitoe ka loewar doeloerna, anoe aja kanteh beureum dina leungeunna teja. Seug eta dingaranan Serah.

^a 1 Bab. 2:4; Mat. 1:3

PASAL 39.

^Ari Joesoep dibawa leumpang ka Mësir, sarta aja hidji oerang Mësir, ^a nja eta Potipar, ponggawa Piraon, kapala toekang peuntjit, noe ngagaleuhinja ti leungeun oerang Ismail, anoe mawa Joesoep ka dinja teja. 'Dëmi Pangeran ^b njarëngan ka Joesoep, datang ka djadi djalma loeloes lakoe-lampahna, sarta ajana di djëro gëdong djoeraganana, oerang
³ Mësir teja. 'Ari djoeraganana geus waspada, jen Pangeran njarëngan ka Joesoep; da saniskara, noe dilampahkeun koe Joesoep, koe Pangeran disina loeloes koe tjabakna. 'Anoe matak Joesoep manggih koernija dina sotja djoeragan, sarta djadi gandekna, didjënëngkeun ngoeroes sagëdongna; djeung saniskara kagoenganana diselehkeun ka leungeun
⁵ Joesoep. 'Geus kitoe, ti mangsa Joesoep didjënëngkeun ngoeroes sagëdongna djeung njékél saniskara kagoenganana,

^c Pangeran ngabërkahan ka gëdong eta oerang Mësir koe karana Joesoep; aja bërkah Pangeran dina saniskara kagoenganana, boh anoe di gëdong, boh anoe
⁶ di këbon. 'Mana saniskara kagoenganana koe andjeunna diantëp bae dina leungeun Joesoep; naon-naon oge djoeragan hanteu miloe-miloe oeninga, djaba tina kadaharan, anoe koe djoeragan didahar. Djeung deui Joesoep teh aloes dëdëg, kasep roepa. ^a p. 37:36; Djah. 105:17.

^b Lal. 7:9. ^c p. 30:27.

⁷ Sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, geureuha djoeraganana sok ngabilëng ka Joesoep. Hidji waktöe pok njaoer: Hajoe oerang ngëdëng djeung kami!
⁸ 'Dëmi Joesoep teu daekeun; ari pioen-djoekna ka geureuha djoeraganana: Sajaktoesna, djoeragan pamëgët hanteu miloe-miloe oeninga saréng koering, naon bae anoe di djëro gëdong; ari sanikantën kagoenganana geus diselehkeun ka
⁹ leungeun koering. 'Di sagëdong ijeu hanteu aja noe gëde ti batan koering, sarëng naon-naon oge hanteu aja noe dihalangan ka koering, anging salira andjeun, sarehing andjeun geureuhana. Na koemaha koering rek migawe kagoerangan sakitoe gëde, sarëng ngalampahkeun dosa ka Allah? 'Dëmi eta istri oenggal-oenggal poë misaoerna kitoe ka Joesoep, tatapi koe Joesoep hanteu digoegoe; teu daekeun ngëdëng djeung andjeunna, sasarëngan oge teu daekeun.
¹¹ 'Geus kitoe, dina hidji poë Joesoep asoep ka gëdong, sëdja ngalampahkeun pagaweanana; parëng djalma-djalma eusi gëdong taja saerang-oerang atjan
¹² di djëro gëdong. 'Këk istri teh newak badjoe Joesoep, bari njaoer: Hajoe, oerang ngëdëng djeung kami! Tjoel badjoena diantëp bae dina pananganana,
¹³ bari seg kaboer, bidjil ka loewar. 'Geus kitoe, barang istri teh ningali, jen Joesoep geus ninggalkeun badjoena dina panangan andjeunna, bari seg kaboer ka loewar, 'toeloelj ngagëroan djalma-djalma eusi gëdongna, bari misaoer ka darinja, kijeu saorna: Tarendjo, djoeragan ka oerang geus ngasoepkeun eta oerang Ibrani, sina ngaheureujan ka oerang. Bijeu eta teh aboes ka kami, karëpna ngëdëng djeung kami; pek kami gëgëroan, make sowara bëdas.

- 15 'Geus kitoe, barang manehanana ngadenge, jen kami gëgëroan sarta narikkeun sowara, tjoel manehanana ninggalkeun badjoena di gigureun kami, bari seg kaboer, bidjil ka loewar. 'Sok badjoe Joesoep koe istri teh diteundeun di gigureunana, tēpi ka djoeragan Joesoep
16 soemping ka gëdongna. 'Toeloej miha-
17 toer ka andjeunna sakoemaha kasaoeranana noe tadi; pihatoerna: Eta boedak, oerang Ibrani, anoe koe andjeun diasoepeun ka koering sadaja teja, tadi aboes ka koering, karēpna ngaheureujan
18 ka koering. 'Geus kitoe, ana koering gëgëroan sarëng narikkeun sowara koering, tjoel manehanana ninggalkeun badjoena di gigureun koering, bari seg kaboer ka loewar.
- 19 Dëmi geus kitoe, barang djoeragan Joesoep ngareungeun eta kasaoeran geureuhana, noe dihatoerkeun ka andjeunna, bari oendjoean kijeu: Estoe kalakoean eta abdi andjeun ka koering teh sakoemaha pihatoer koering noe bijeu:
20 toeloej djoeragan djadi bëndoe. 'Tidinja Joesoep koe djoeraganana ditangkep, bari seug diselehkeun ^a ka pangberokan, anoe paranti noetoeup sakitan radja. Toeloej Joesoep aja di dinja, di djëro pangberokan. 'Dëmi ^b Pangeran njarëngan ka Joesoep, sarta nodjokeun kaasihhan ka dinja, malah dipaparin koernija
21 dina panon kapala pangberokan. 'Ari sakabeh sakitan, anoe di djëro pangberokan, koe kapala pangberokan diselehkeun ka leungeun Joesoep, djeung saniskara noe koedoe dilampahkeun di dinja,
22 dioeroeskeunana koe Joesoep. 'Kapala pangberokan teh teu ngalijeuk-lijeuk atjan ka sakabeh naon-naon anoe ditjékël koe Joesoep, sapedah Pangeran njarëngan ka dinja; naon bae anoe dilampahkeun koe Joesoep, koe Pangeran diloeskeun. ^a p. 40 : 3; Djab. 105 : 18. ^b p. 39 : 2.

PASAL 40.

Dëmi sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, ^a toekang inoeman radja Mësir sarta djeung toekang roti baroga dosa ka
2 goestina, ka radja Mësir. 'Anoe matak Piraon bëndoe ka eta doewa ponggawana, ka kapala toekang inoeman sarta
3 ka kapala toekang roti teja. 'Toeloej koe Piraon diselehkeun, sina dipandjara di

- 4 djëro boemi kapala toekang peuntjit teja; nja diselehkeunana ^b ka pangberokan, énggon Joesoep ditoetoeup. 'Sarta koe kapala toekang peuntjit Joesoep teh dibakoekeun, sina ngalalajanan ka darinja; ari ajana dina pandjara sabababaha poë lilana. ^a Nëb. 1 : 11. ^b p. 39 : 20.
- 5 Tidinja doewanana pada boga impian, masing-masing impijanana, dina hidji peuting; impijanana masing-masing katërananganana; toekang inoeman djeung toekang roti, anoe kagoengan radja Mësir, noe pada dipandjara di djëro pangberokan teja. 'Ari Joesoep ngadeuheusan ka darinja wantji isoeok sarta ditendjo,
6 doemadakan, pada koetjëm. 'Toeloej Joesoep naros ka eta ponggawa Piraon, anoe reureudjeungan djeung Joesoep, ditoetoeup di djëro boemi djoeraganana, kijeu pihatoerna: ^a Koe naon noe mawi
8 andjeun poë ijeu pada maeoem? 'Ari djawabna ka Joesoep: Kaola pada boga impian, sarta euweuh anoe bisa nërangkeun. Pihatoer Joesoep ka darinja:
9 ^b Naha sadajana katëranagan lain kagoengan Allah? Manga tjarijoskeun ka koering. ^a Nëb. 2 : 2. Loek. 24 : 17. ^b p. 41 : 16; Dan. 2 : 28.
- 9 Pok kapala toekang inoeman njaritakeun impijanana ka Joesoep; kijeu tjaritana ka Joesoep: Dina impian kaola, doemadakan, aja hidji tangkal anggoer di hareupeun kaola, 'sarta eta tangkal anggoer tiloe dahanna. Dëmi eta teh eukeur djadi, bidjil këmbangna, ranggeujanana datang ka asak boewahna.
10 'Ari leungeun kaola njékël loemoer Piraon. Seg eta boewah-boewah koe kaola dipëtik, bari dipërës kana loemoer Piraon; toeloej loemoer teh koe kaola disanggakeun ka panangan Piraon. 'Pihatoer Joesoep ka dinja: Kijeu katërananganana: Anoe tiloe dahan teja nanda-
11 keun tiloe poë. 'Tiloe poë deui ^a sirah andjeun koe Piraon bakal ditjéngkatkeun, sarëng dilëbëtkeun deui ka pangkat andjeun, nja bakal njanggakeun deui loemoer Piraon ka pananganana, sakoemaha adat tadi, basa djadi
14 toekang leuantan andjeunna teja. 'Sawangsoelna moegi masing eling ka diri koering sadjëro manah andjeun, dimana andjeun geus gënah; nja moegi midamël kaasihhan ka koering, sarëng moegi

ngoendjoekkeun koering ka Piraon, ^b ngalantarankeun koering dika-loewarkeun ti djero ijen imah. 'Karana koering teh asalna dipaling ti tanah Ibrani, samalah di dijeu koering teu milampah kijeukijeu, anoe matak diasoepekeun kana ijeu ^c gorowong. a 2 Radja 25: 27.

^b 1 Kor. 7: 21. ^c p. 41: 14.

16 Barang kapala toekang roti geus waspada, jen nérangkeunana ngeunah, pok njaoer ka Joesoep: Kaola pon kitoe keneh, dina impian kaola, doemadakan, kaola keur njoehoen tiloe tetenong, di-
17 eusi roti bodas. 'Ari tetenong noe pangloehoerna eusina saroepaning katoe-
wangan Piraon, gawe toekang roti; seg koe manoe diparatjokan tina tetenong,
18 anoe disoehoen koe kaola. 'Ngawangsoel Joesoep, kijeu wangsoelanana: Ari katéranganana kijeu: Anoe tiloe tete-
19 nong teja nandakeun tiloe poë. 'Tiloe poë deui sirah andjeun koe Piraon bakal ditjéngkatkeun, dieuweuhkeun ti diri andjeun, bari seug andjeun digantoengkeun dina kai; saréng manoe bakal maratjokan daging andjeun tina diri andjeun.
20 Geus kitoe, dina poë noe katiloe ^a poë wewédalan Piraon. Harita Piraon mestakeun ka sakabeh mantri-mantrina, sarta njéngkatkeun sirah kapala toekang inoeman djeung sirah kapala toekang roti teja di téngah mantri-mantrina. 'Ari kapala toekang inoeman teh dilébbétkeun deui njangking gawena inoeman, sina njanggakeun deui loemoer ka
22 panangan Piraon. 'Dëmi kapala toekang roti mah dipiwarang digantoeng, sakoemaha nérangkeunana Joesoep ka darinja.
23 'Ari kapala toekang inoeman teh ^b teu elingeun ka Joesoep, satégésna poho.

a Mat. 14: 6. ^b Djab. 118: 8, 9.

PASAL 41.

Dëmi geus meunang doewa taoen, Piraon ngimpen, doemadakan, andjeunna
2 keur ngadég di sisi ^a tji Enil. 'Beh tina tji Enil harandjat toedjoeu sapi, araloes roepana, djeung lalintoeh dagingna; ^b
3 boes kana djoedjoeloeu, njaratoean. 'Geus kitoe, beh toedjoeu sapi sedjen deui harandjat tina tji Enil, sapandeurieun eta, garoreng roepana djeung kareroe dagingna; toeloeu narangtoeng ngabanding ka sapi noe tadi, dina sisi tji Enil teja.

4 'Seg sapi noe garoreng roepana djeung kareroe dagingna teh pada ngahakanan kana toedjoeu sapi noe araloes roepana djeung lalintoeh teja, datang ka bejak.
5 Toeloeu Piraon lilir. 'Tidinja koelëm deui, seug ngimpen ngadoewa-kalian. Beh toedjoeu ranggeujan baridji tina tangkal gandoem hidji, baleuneur nja harade. 'Geus kitoe, beh toedjoeu ranggeujan noe harapa djeung parerang koe angin ti wetan djaradi sapandeurieun eta.
7 'Seg ranggeujan anoe harapa teh pada ngaléglegén kana toedjoeu ranggeujan noe baleuneur nja parépél teja, datang ka bejak. Toeloeu Piraon lilir deui, horéng teh impian. a 2 Moesa 7: 15. ^b 2 Moesa 2: 3.
8 Geus kitoe, wantji isoeu ^a soekmana goelinggasaan. Seug miwarang njaoer sakabeh pandita Mésir, djeung sakabeh ^b djalma noe pintër di dinja. Toeloeu Piraon njarijoskeun impianana ka eta djalma-djalma, tetapi taja hidji-hidji atjan
9 noe bisa nérangkeun eta ka Piraon. 'Pok kapala toekang inoeman teja oendjoekan ka Piraon, kijeu pioendjoekna: Simkoering dangét ajeuna ras eling ka dosa sim-
10 koering. 'Basa Piraon keur bëndoe ka abdi-abdina teja, seug simkoering dilehkeun, dipandjara di boemi kapala toekang peuntjit, nja diri simkoering sina-
11 réngan kapala toekang roti teja. 'Tidinja simkoering sami gadoeh impenan, dina hidji wéngi, ^c nja diri simkoering saréng eta; sami ngimpen, doepi impenanana
12 masing-masing katéranganana. 'Doepi di dinja, sasaréngan simkoering, aja hidji djalma anom, oerang Ibrani, boedak kapala toekang peuntjit. Ladjéng simkoering sami tjarjijos ka dinja, seug impenan simkoering koe eta ditérangkeun ka simkoering, nérangkeunana masing-
13 masing, noeroetkeun impenanana. 'Doepi geus kitoe, sakoemaha eta nérangkeunana ka simkoering, nja kitoe pisan djadina: simkoering dilébbétkeun deui ka pangkat simkoering noe tadi, doepi itoe mah digantoeng. a p. 40: 6.

^b 2 Moesa 7: 11. ^c p. 40: 5.

14 Tidinja ^a Piraon miwarang njaoer Joesoep. Gantjang Joesoep dika-loewarkeun ^b tina gorowong; pek ditjoekoer, sarta disalin papakeanana, bari toeloeu ngadeuheus ka Piraon. 'Pok Piraon ngalahir
15 ka Joesoep: Kami teh boga impian, ta-

tapi taja noe bisa nérangkeun; ngan kami meunang bedja hal maneh, oedjarna tjjap-tjjap maneh ngadenge impian, geus tangtoe bisa nérangkeun. 'Nga-wangsoel Joesoep ka Piraon, kijeu wangsoelanana: ^a Simkoering mah teu pisan-pisan; Allah noe ijasa maparin pitoedoh pèrkawis kawiloedjengan Piraon.

^a Djab. 105: 20. ^b p. 40: 15. ^c p. 40: 8.

17 Ngalahir Piraon ka Joesoep: Dina impian kami, doemadakan, kami keur 18 nangtoeng di sisi tji Ènil. 'Beh, tina tji Ènil harandjat toedjoeah sapi, lalintoeah dagingna djeung araloes dèdègna; boes 19 kana djoedjoelek, njaratoean. 'Geus kitoe, beh toedjoeah sapi sedjen deui harandjat sapandeurieun eta, karoeure djeung garoreng katjida dèdègna, estoe rangkoejang dagingna; di satanah Mèsir kami tatjan nendjo anoe goreng sapèrti 20 eta. 'Seg sapi noe rarangkoejang djeung garoreng teh pada ngahakanan kana toedjoeah sapi noe ti heula, noe lalintoeah 21 teja, datang ka bejak. 'Boes arasoep kana beuteungna, tetapi hanteu pisan katara jen geus arasoep kana beuteungna; ari roepana teh goreng, sakoemaha tadi 22 keneh bae. Toeloej kami lilir. 'Tidinja kami nendjo deui dina impian, beh toedjoeah ranggeujan baridjil tina tangkal gandoem hidji, parèpèl nja harade. 'Geus 23 kitoe, beh toedjoeah ranggeujan noe karèri nja harapa, parerang koe angin ti 24 wetan, djaradi sapandeurieun eta. 'Seg ranggeujan noe harapa teh pada ngalèglègan kana toedjoeah ranggeujan noe harade teja, datang ka bejak. Toeloej koe kami ditjaritakeun ka ijeu panditapandita, tetapi taja noe bisa netelakeun ka kami.

25 Pioendjoeck Joesoep ka Piraon: Impenan Piraon teja toenggal hidji bae. Anoe koe Allah dikèrsakeun didamèl, koe Allah geus dinjatakeun ka Piraon. 'Ari noe toedjoeah sapi anoe sarae teja nawiskeun toedjoeah taoen; kitoe deui noe toedjoeah ranggeujan anoe sarae teja nawiskeun toedjoeah taoen; impenan teja toenggal hidji bae. 'Ari noe toedjoeah sapi anoe rarangkoejang nja arawon, anoe harandjat sapoengkoereun eta teja, nawiskeun toedjoeah taoen; kitoe deui noe toedjoeah ranggeujan anoe harapa nja parerang koe angin ti wetan teja, pi-

hartoseunana toedjoeah taoen patjèklik. 28 'Nja eta pioendjoeck, anoe tadi koe simkoering diendjoeckkeun ka Piraon: anoe koe Allah dikèrsakeun didamèl, koe Allah geus dipintonkeun ka Piraon. 'Sajaktosna, 29 toedjoeah taoen ka pajoenna bade djèmbar kalangkoeung-langkoeng di satanah Mèsir. 'Doepi sapoengkoereun eta paja- 30 a toedjoeah taoen patjèklik, moeng-gah sadajana kadjèmbaran teja kahilapan di satanah Mèsir, dongkap ka tanah 31 teh roeksak koe patjèklik. 'Harita kadjèmbaran teh geus moal pikatawiseun dina tanah, tina bawaning patjèklik, anoe sapoengkoereun eta teja; karantèn 32 eta teh bade bangèt kalangkoeung-langkoeng. 'Doepi pèrkawis impenan teh dipindo ka Piraon, ngimpen doewa kali 33 teja, nawiskeun eta pèrkawis geus ditangtoskeun ti Allah, malah enggal pisan koe Allah didamèl. 'Ari ajeuna, pisaeu- 34 nana Piraon roeroet-reret, milih hidji djalma noe binangkit nja pintèr, nja eta kèdah dibakoekeun njangking tanah 35 Mèsir. 'Anoe kèdah didamèl deui koe Piraon, nja ngadjèngkeun sababaraha djalma poerah ngoeroeskeun ijeu tanah; sarawoeh kèdah njandak ^b sapèrlima 36 hasil tanah Mèsir di djero noe toedjoeah taoen kadjèmbaran teja. 'Ari eta teh sina pada ngoempoelkeun sadajana kahasihan taoen noe sarae, anoe ka pajoen 37 teja, nja sina pada noempoekkeun gandoem di bawah kawasa Piraon, bade 38 pisangoeun di nagara-nagara, sarèng kèdah didjaraga. 'Geus kitoe kahasilan 39 teh sing djadi pèpèrènian, pitèdaeun eusi tanah, bade noe toedjoeah taoen patjèklik, anoe pajaen di tanah Mèsir teja; sangkan tanah teh oelah dongkap ka 40 toempoer koe margi patjèklik.

^a 2 Radja 8: 1. ^b p. 47: 24, 26.

37 Ari pioendjoeck teja ^a pangraos Piraon hade pisan, kitoe deui pangrasa sadaja 38 mantri-mantrina. 'Ngalahir Piraon ka mantri-mantrina: Pikoemahaeun oerang manggih djalma sapèrti ijeu, anoe kasoepan Roh Allah? 'Seug Piraon ngalahir ka Joesoep: Sapedah Allah geus 39 maparin njaho eta sakabeh pèrkara ka andika, moal aja noe binangkit djeung 40 pintèr mapakan andika. 'Andika noe pinjabakeun sagèdong kami, ^b sarta hal parentah andika mangke ditoeroet koe

sakabeh rahajat kami; ngan sapanling-
 gihan ijeu mah kami teh gède ti batan
 41 andika. 'Ngalahir deni Piraon ka Joe-
 soep: Masing nganjahoekun, kami teh
 ka andika geus maparin njabak satanah
 42 Mésir. 'Sarta Piraon ^e ngalaän tjingtjinna
 ti ramo andjeunna, seug diasoepekun ka
 ramo Joesoep, djeung dianggoan koe
 panganggo ^d boéh katji, sarta ténnggék
 Joesoep koe Piraon ^e dikangkaloengan
 43 émas. 'Tidinja disina toenggang kareta
 noe kadoewa, kagoengan Piraon, sarta
 aja noe pada tjétjeloekan ti pajoeneu-
 nana, kijeu: Geura tapak-toeoe! Djadi
 Joesoep teh koe andjeunna dipaparin
 44 njangkingsatanah Mésir. 'Djeung deui
 lahiran Piraon ka Joesoep: Ijeu kami
 Piraon; tatapi ari taja térang andika
 mah, saoeorang ge moal ngadjoengdjoeng-
 keun leungeunna atawa soekoena di sa-
 45 tanah Mésir. 'Ari djénengan Joesoep koe
 Piraon dilandi Sapnat Paáneah, sarta
 dipaparin pigarwaeun, nja eta Asnat
 poetra Potipera, noe djadi panghoeloe
 di nagara On. Tidinja Joesoep ka loewar
 ngidéran tanah Mésir. *a p. 45: 16. b Djab.*

*105: 21, 22; Lal. 7: 10. c Est. 8: 2. d Loek. 16: 19.
 e Dan. 5: 7.*

46 Ari oemoer Joesoep, keur mangsa ma-
 rék di pajoeneun Piraon, radja Mésir
 teja, ^a tiloe poeloh taoen. Tidinja Joe-
 soep ka loewar ti pajoeneun Piraon,
 47 ngadjadjah satanah Mésir. 'Ari tanah
 teh, di djéro noe toedjoehtaoen kadjém-
 baran teja, ngabidjilkeunana sipat tja-
 48 tjanggeuman. 'Toeloej Joesoep ngoem-
 poelkeun sakabeh kahasilan eta noe toe-
 djoehtaoen, sakoer anoe aja di tanah
 Mésir, seug kahasilan teh diasoepekun
 ka nagara-nagara; kahasilan nagara noe
 di sakoerilingna, koe andjeunna diasoepe-
 49 keun ka djéro nagarana. 'Djadi Joesoep
 teh noempoekkeun gandoem teu kira-
 kira lobana, ^b saperti keusik noe di laet,
 datang ka eureun ngitoeng, karana geus
 taja itoenganana. *a 4 Moesa 4: 3; 2 Sam. 5: 4.
 b p. 32: 12; 1 Radja 4: 29; Djab. 139: 18.*

50 Djeung deui Joesoep ^a meunang doewa
 poetra laki, samemeh tépi ka taoen
 patjékklik teja; ari diowokeunana pikeun
 Joesoep koe Asnat poetra Potipera,
 51 panghoeloe On teja. 'Ari tjiikalna koe
 Joesoep dingaranan Ménase; karana
 [saoerna] aing koe Allah geus disina ka-

lis ka sakabeh kasoésahan diri aing, ki-
 toe deui ka saeusi-boemi rama aing.
 52 'Dëmi noe kadoewa koe andjeunna ding-
 aranan Epraim; karana [saoerna] aing
 koe Allah ^b geus didjadikeun baranahan
 dina tanah kabalangsakan aing.

a p. 46: 20; 48: 5. b 26: 22.

53 Geus toetoep noe toedjoehtaoen ka-
 djémbaran, anoe aja di tanah Mésir teja,
 54 'sarta taoen patjékklik geus ngamimitian
 boekti, sakoemaha kasaoeran Joesoep
 teja. Geus kitoe di sakabeh tanah-tan-
 nah patjékklik, tatapi di satanah Mésir
 55 aja kahakanan. 'Ari geus datang patjé-
 kklik di satanah Mésir, seg djalma-djalma
 pada sasambat ka Piraon, njoehoenkeun
 tédæeun. Dëmi timbalan Piraon ka sa-
 kabeh oerang Mésir: Geura laleumpang
 ka Joesoep; naon bae parentah Joesoep
 56 ka maraneh, koedoe lalampahkeun. 'Ari
 patjékklik teja ninggang ka satonggong
 boemi kabéh. Tidinja Joesoep moeka-
 keun saniskara anoe beunang ngeusian,
 bari toeloej ngadjoewal gandoem ka oer-
 ang Mésir. Ari patjékklik teh rosa katjida
 57 di tanah Mésir. 'Djeung deui ti sakabeh
 tanah pada datang ka Mésir, ngadareu-
 heusan ka Joesoep, meuli gandoem; ka-
 rana patjékklik teh rosa pisan di saka-
 beh tanah.

PASAL 42.

Ari Jakoeb geus waspaoseun, jen di
 Mésir aja gandoem, pok Jakoeb ngal-
 ahir ka poetra-poetrana: Naha mara-
 2 neh silih-tendjo bae? 'Lahirna deui: Ma-
 sing njaho, ^a ama ngadenge bedja, jen di
 Mésir aja gandoem. Geura arijang ka di-
 nja; koedoe meuli gandoem ka dinja pi-
 keun oerang, ^b soepaja oerang hiroep,
 3 oelah datang ka paeh. 'Bral saderek-
 saderek Joesoep arijang, sapeloeh oe-
 4 rang, sédja meuli gandoem ka Mésir. 'Ari
 Binyamin, raji Joesoep teja, koe Jakoeb
 hanteu dipiwarang djeung saderek-sade-
 rekna; karana lahiranana: Bisi manggih
 5 koemaonam. 'Toeloej poetra Israil da-
 rongkap, sédja meuli gandoem, tjamper
 djeung sakoer noe daratang; wantoe-
 wantoe di tanah Kanaän ge patjékklik.

a Lal. 7: 12. b p. 43: 8.

6 Ari Joesoep anoe njangkingsatanah, njékél tanah Mésir; nja andjeunna noe ngadjoewal gandoem ka sakabeh priboe-

mi tanah. Toeloj saderek Joesoep ngadareuheusan, ^a seg saroe djoed ka andjeunna, njoeoh kana taneuh. 'Ana Joesoep ningali saderek-saderekna, teu panglingeun, tatapi poera-poera teu oeninga, sarta misaoerna bēngis ka darinja. Ari lahiranana ka darinja: Maraneh datang ti mana? Pioendjoekna: Soemoehoen, ti tanah Kanaän, soemödjja ngadoewit gandoem, baris tēdaeun. 'Ari Joesoep teu panglingeun ka saderek-saderekna; dēmi eta mah geus pada pangling. 'Ras Joesoep elingeun ka impihana, pērka ngimpikeun maranehanana teja. Pok ngalahir deui ka darinja: Maraneh teh djalma noe lolongok; pangdatang maraneh hajang nendjo lēbah mana tanah ijeu ngaboelikleak. 'Ari pioendjoekna ka andjeunna: Lain kitoe, goesti; abdi gamparan, anoe mawi ngadarenheus teh, estoe sēdjja ngadoewit gandoem, baris tēdaeun. 'Abdi sadaja anak djalma saerang; abdi teh djalma balēnēr; hanteu pisan-pisan abdi gamparan djadi djalma noe lolongok. 'Lahiranana deui ka darinja: Moal ēnja, satgēsna maraneh pangdatang teh hajang nendjo lēbah mana tanah ijeu ngaboelikleak. 'Dēmi pioendjoekna: Abdi gamparan asalna doewa wēlas doeloer lalaki; abdi sadaja anak djalma saerang di tanah Kanaän; sajaktosna, boengsoena dangēt ajeuna aja di poen bapa, doepi noe saerang deui mah geus teu aja. 'Lahiran Joesoep ka darinja: Nja eta noe koe kami ditjatoerkeun ka maraneh, anoe kijeu teja: Maraneh teh djalma noe lolongok. 'Maraneh dek ditjoba djalan kijeu: dēmi djoemēnēnging Piraon! maraneh moal ka loewar deui ti dijeu, ari doeloer maraneh noe boengsoe teja tatjan datang ka dijeu. 'Saoerang ti maraneh titah leumpang, ngala doeloer maraneh; ari maraneh mah dek ditoeoep. Eta omongan maraneh dek ditjoba, maraneh sajaktina atawa lain; oepama lain, dēmi djoemēnēnging Piraon! geus poegoh maraneh teh djalma noe lolongok. 'Toeloj pada diasoepekeun kana pandjara, meunang tiloe poē.

a p. 37: 10.

18 Ari dina poē noe katiloe pok Joesoep ngalahir ka darinja: Koedoe milampah kijeu, soepaja maraneh hiroep; ^a kami

19 teh sijeun koe Allah. 'Lamoen ēnja mah maraneh djalma bēnēr, doeloer maraneh saerang tētēpkeun ditoeoep dina ijeu imah maraneh dipandjara; ari maraneh geura maroelang, mawa gandoem, tamba langlajeuseun ahli-ahli maraneh. 'Seg doeloer maraneh noe boengsoe teja bawakami, ngajakinkeun omongan maraneh; ari kitoe mah maraneh moal dipaehan. Toeloj ngalampahkeun kitoe. 20 'Pok mitjatoer doeloer pada doeloer: Saēnjana, oerang bareto milampah salah ka doeloer oerang teja. Kasoesahan hatena koe oerang katendjo, basana menta dipikaroenja koe oerang; ari koe oerang teu digoegoe, ^b kitoe noe matak oerang kadatangan kasoesahan sakijeu. 'Ngadjawab Roebin ka maranehanana, kijeu djawabna: Mapan tjarek akang oge harita ka adi sakabeh, kijeu omong akang: ^c Poma oelah dek migawe dosa ka eta boedak; dēmi koe adi hanteu digarogoe; ajeuna sabalikna gētihna geuning dipoendoet. 'Ari eta teh teu njarahoeun, jen koe Joesoep kahartos, wantoe-wantoe sasaoerana djeung sadereknendjo hidji djoeroe basa. 'Seug Joesoep ^d malik ti maranehanana, bari nangi. Toeloj majoen deui ka saderek, sarta sasaoeran ka darinja. Geus kitoe njandak ^e Simon ti maranehanana, bari dibarogod sakali di hareupeun maranehanana. *a p. 50: 19. b 2 Tes. 1: 6. c p. 37: 21. d p. 43: 30. e p. 34: 25; 49: 7.*

25 Tidinja Joesoep miwarang, wadawahna koedoe diareusan koe gandoem, sarta oewangna koedoe dipoelangkeun, diasoepekeun kana karoeng saerang-saoerangna, djeung koedoe pada dibēkēlan baris di djalan. Prak ngalampahkeun kitoe ka darinja. 'Toeloj pada ngamoewatkeun gandoemna kana kalde-kaldena, bari seug marangkat ti dinja. 'Geus kitoe noe saerang moekakeun karoengna, sēdjja maraban kaldena di pamondokan; beh nendjo oewangna, doemadakan eta teh aja dina lijang karoengna. 'Pok ngomong ka saderek-saderekna: Oewang koela poelang deui, malah-malah geuning aja dina karoeng koela! Seg pada leutik hate, sarta ngaromong doeloer pada doeloer, bari rareuwaseun, kijeu pokna: Naha Allah midamēl kitoe ka oerang?

29 Tidinja darongkap ka tanah Kanaän, ka Jakoeb ramana, sarta ngoeningakeun ka andjeunna sakoer noe kasorang koe maranehanana; pioendjoekna: 'Eta djalma, djoengdjoenan tanah, bêngis pisan misaoerna ka koering; malah koering sadaja koe andjeunna diangkén sapertos noe lolongok tanah. 'Dëmi pihatoer koering ka andjeunna: Abdi teh djalma balënër; hanteu pisan-pisan abdi djadi

31 djalma noe lolongok. 'Asalna abdi teh doewa wêlas doeloer lakaki, estoe anak sabapa; anoe saorang geus teu aja, doepi boengsoena dangët ajeuna aja di

32 poen bapa, di tanah Kanaän. 'Tidinja eta djalma, djoengdjoenan tanah, misaoer ka koering sadaja: Djalan kijeu kami teh pitêrangeun, jen estoe maraneh djalma bënër: doeloer maraneh saorang tinggalkéun di kami, dëmi maraneh njarokot tamba langlajuseun ahli-

34 'Seg doeloer maraneh noe boengsoe teja bawa ka kami, soepaja kami têrang, jen maraneh lain djalma noe lolongok, satêgësna maraneh djalma balënër; eta doeloer maraneh noe saorang koe kami tangtoe dipaparinkeun deui ka maraneh, sarta maraneh dek diidinan wara-wiri

35 dina ijeu tanah. 'Geus kitoe, mangsa ngaroeoelkeun ^a karoeng-karoengna, doemadakan, boengkoesanana oewang aja dina karoeng saorang-saorangna. Ana narendjo boengkoesanana oewang teh, maranehanana sarta djeung ramana pada sarijeuneun. ^a p. 42: 27; 44: 1.

36 Ngalahir Jakoeb ramana ka darinja: ^a Maraneh ngalapoerkeun anak ama! Joesoep geus teu aja, djeung Simon geus teu aja; ari ajeuna maraneh rek mawa Binyamin. Eta sakabeh pèrkara

37 matak tjilaka ka ama! 'Mioendjoek Roebin ka ramana, kijeu pioendjoekna: Mangga, paehan ^b anak koering lakaki noe doewa, manawi Binyamin koe koering hanteu disanggakeun deui ka ama. Moegi diselehkeun bae ka leungeun koering, tinangtos koe koering disanggakeun deui ka ama. 'Dëmi lahiran Ja-

38 koeb: Moal dibikeun eta anak ama koe maraneh dibawa ijang; karana doelorna geus paeh, ^c ngan kari eta soraangan. Saopama eta teh manggih koemaonam di djalman anoe rek dilakonan koe ma-

raneh, tangtoe maraneh matak noeroenkeun boeoeuk ama noe bodas ka énggon noe maot, kalawan kasoesahan.

^a p. 43: 14. ^b p. 46: 9. ^c p. 44: 20.

PASAL 43.

Ari patjèklik teja ^a bangët katjida dina

2 eta tanah. 'Geus kitoe, mangsana gandoom, beunangna ngarala ti Mèsir teja, geus bejak didahar, pok ramana nimbalan ka darinja kijeu: Geura laleumpang deui, koedoe mareuli deui pihakan

3 neun oerang saentik. 'Pok Joeda oendjoekan ka andjeunna, kijeu pioendjoekna: Eta djalma sangët nja ngelingan ka koering sadaja, pilahirna: ^b Maraneh moal narendjo deui beungeut kami, kadjaba lamoen doeloer maraneh teja miloe

4 djeung maraneh. 'Manawi eta doeloer koering koe ama dipiwarang leumpang sarèng koering sadaja, mangga, koering sèdja arijang, ngadoewit pidahareun ama.

5 'Sawangsoelna, madak eta koe ama hanteu dipiwarang leumpang mah, koering moal arijang; karantën eta djalma ngalahir ka koering sadaja kijeu: Maraneh moal narendjo deui beungeut kami, kadjaba lamoen doeloer maraneh teja miloe

6 djeung maraneh. 'Ngalahir Israil: Naha maraneh mana sakitoe goreng ka ama, ngoeningakeun ka eta djalma jen ma-

7 raneh aja deui doeloer? 'Ari pioendjoekna: Eta djalma hantëm mariksakeun pèrkawis koering sarèng pèrkawis sanakbaraja koering; lahirna: ^c Koemaha, bapa maraneh hiroep keneh? Naha maraneh aja deui doeloer? Seg koering ngoeninga ka andjeunna noemoetkeun oengëling lahiran tadi. Koemaha koering pitêrangeun, jen bakal nimbalan kijeu teja: Eta doeloer maraneh koedoe bawa

8 mijang? 'Oendjoekan deui Joeda ka Israil ramana: Mangga, boedak teh piwarang leumpang, titipkeun ka koering; geus kitoe koering sadaja rek darangdan, sarèng ladjèng leumpang, ^d soepaja pada hiroep, oelah koengsi maot, boh koering sadaja, boh ama, boh bararoedak.

9 'Nja koering anoe nanggoeng inja; soemangga poendoet ti leungeun koering. Manawi koe koering hanteu disanggakeun deui ka ama, sarèng hanteu didjonghokkeun ka pajoneun ama, daek gadoeh dosa ka ama satoetoep oemoer.

10 'Karantën madak hanteu talangke mah,
kantënan ajeuna geus kencing doewa
11 balik. 'Toeloej Israil ramana ngalahir
ka darinja: Lamoen kitoe mah, atoech
koedoe migawe kijeu: koedoe njarokot
hasil tanah ijeu anoe pangkapoedjina,
asoepkeun ka wadah-wadah maraneh,
seg barawa ijang, ^e pikeun pangabakti
ka eta djalma; ^f nja eta geutah tamba
saeutik reudjeung madoe saeutik, sam-
bara-sambara reudjeung moer, boewah
12 lengkung sarta boewah kanari. 'Djeung
koedoe mawa oewang doewa kali meuli;
karana oewang anoe poelang deui dina
lijang karoeng maraneh teja koe mara-
neh koedoe dibawa disanggakeun deui,
13 boa kasalahan. 'Sarta doeloer maraneh
teh bawa bae, seg darangdan, geura nga-
deuheusan deui ka eta djalma. 'Ari Al-
lah anoe moerba-wisesa moegi-moegi
ka maraneh maparin kawelasan di pa-
joeneun eta djalma, soepaja doeloer ma-
raneh noe hidji deui sarta djeung Bin-
yamin koe eta djalma dipiwarang
moendoer barëng djeung maraneh. Ari
moenggoeh ama teja, oepama datang
ka lapoer anak mah, iklas lapoer oge!
a p. 41: 31. b p. 44: 23. c p. 44: 19, 20. d p. 42: 2.
e Sil. 18: 16. f p. 37: 25.

15 Pek eta djalma njarokot pangabakti
teja, sarta mawa oewang doewa kali
meuli, kitoe deui Binyamin; djoeng ari-
jang ka Mësir. Sadongkapna pada marék
16 ka pajoeneun Joesoep. 'Barang Joesoep
ningali Binyamin miloe djeung mara-
nehanana, seug nimbalan ka noe njékël
gëdongna: Ijeu djalma-djalma anteur-
keun ka gëdong, sarta koedoe meuntjit
peupeuntjitan, bari disadijakeun sakali;
karana ijeu djalma-djalma éngke têngah
17 poë dalahar djeung kami. 'Prak eta djal-
ma ngalampahkeun sakoemaha timbalan
Joesoep; djalma-djalma teja koe eta djal-
ma didjadjapkeun ka gëdong Joesoep.
18 'Seug djalma-djalma teh sarijeuneun, sa-
bab diarasoepkeun ka gëdong Joesoep.
Pok ngaromong: Hal përkara oewang,
anoe poelang deui dina karoeng-karoeng
oerang bareto teja, noe matak oerang
diasoepkeun; tangtoe dek naragas ka
oerang sarta naradjang ka oerang; meu-
reun oerang teh ditjokot didijjeun boe-
dak, sarta djeung kalde-kalde oerang.
19 'Toeloej pada njampeurkeun ka eta djal-

ma, noe njékël gëdong Joesoep teh, bari
mihatoer ka dinja di hareupeun lawang
20 gëdong, 'kijeu pihatoerna: Noen, djoer-
agan! koering bareto ka darijeu, meuli
21 gandoem. 'Geus kitoe, mangsa daratang
ka pamondokan, ana diboekeun ka-
roeng-karoeng koering, ^a doemadakan,
oewang saerang-saoerang aja dina li-
jang karoengna, oewang koering sadaja
satimbang beuratna; demi koe koering
22 sadaja dibantoen deui. 'Sarëng koering
mijang teh ka dijeu ngabantoen oewang
sedjen ongkoh, sèdja meuli deui gan-
doem, pikeun tédacun. Doeka teuing
anoe neundeun oewang koering teja dina
23 karoeng-karoeng koering. 'Ari saorna:
Sampejan sing sarëngan, montong teu-
ing sarijeun! Allah sampejan djeung Al-
lah rama sampejan maparin pëpëndë-
man ka sampejan dina karoeng-karoeng
sampejan; oewang sampejan teja geus
datang ka kaeola. Sarta eta djalma ^b
ngaloewarkeun Simon teja ka marane-
24 hanana. 'Tidinja eta djalma-djalma koe
djalma teh dibawa asoep ka gëdong
Joesoep, ^c sarta diberean tjai; pek pada
ngoembah soekoena; samalah kalde-kal-
25 dena diparaban. 'Toeloej pada njadija-
keun pangabakti teja, tjawisan Joesoep
soemping wantji têngah poë; karana
geus mareunang bedja, jen di dinja bakal
pada barangdahar. *a p. 42: 28, 35.*
b p. 42: 24. c p. 34: 32.

26 Geus kitoe Joesoep soemping ka gë-
dong. Gantjang pada njanggakeun ka
andjeunna pangabakti beunangna mawa
teja, di djero gëdong, sarta ^a pada soe-
djoed ka andjeunna, njoeoeh kana taneuh.
27 'Seug Joesoep mariksakeun ka darinja
salamët hanteuna, sarta ngalahir kijeu:
Koemaha, bapa maraneh, anoe sèpoe,
anoe koe maraneh ditjatoerkeun teja,
28 salamët? Koemaha, hiroep keneh? 'Ari
pioendjoekna: Bërkah, abdi gamparan,
poen bapa, salamët; hiroep keneh noen.
29 Broek deui saroedjoed. 'Ana Joesoep
tjèngkat sotjana, sarta ningali Binyamin
rajina, poetra saiboe, pok ngalahir: Na-
ha, nja ijeu doeloer maraneh noe boeng-
soe, anoe koe maraneh ditjatoerkeun
ka kami teja? Seg ngalahir deui: Eh
énoeng! moegi aja sih-koernija Allah ka
30 maneh. 'Toeloej Joesoep gësat-gësoet
moeroe geusan nangis; karana ngëntab

kawelasanana ka rajina; seug lëbët kana
 31 hidji kamar, sarta nangis di dinja. 'Geus
 kitoe sipeunteu, bari toeloelj ka loewar
 deui, sarta ngarëkëtkeun andjeun. 'Tidi-
 nja nimbalan: Geura ngatoer kadaharan.
 32 'Prak diatoerkeun baris andjeunna nja-
 lira, sarta baris saderekn sabatoer eta,
 kitoe deui baris oerang Mësir, anoe sok
 dahar sasarëngan djeung Joesoep, saba-
 toer eta. Sabab oerang Mësir hanteu
 kongang dahar djeung oerang Ibrani
 reudjeung, karana ^b lampah kitoe kagi-
 33 roek oerang Mësir. 'Gek tjarakik di pa-
 joeneunana, tjikalna noeroetkeun katji-
 kalanana, ari boengsoena noeroetkeun
 kaboengsoenanana; noe matak eta djalma
 silih-tendjo djeung doeloer bari hare-
 34 raneun. 'Toeloelj pada dipoependoetan
 katoewangan ti pajoeneun Joesoep. Dë-
 mi katoewangan Binyamin lima kalieun
 lobana katoewangan anoe reja. Sarta
 pada ngaleueut, datang ka wararëgna
 djeung andjeunna. *a p. 42: 6. b p. 46: 34.*

PASAL 44.

Geus kitoe Joesoep miwarang ka noe
 njëkël gëdongna teja, kijeu piwaran-
 nganana: Karoeng-karoeng eta djalma
 geura areusian koe kahakanan, saka-
 bawana bae; ^a ari doewit saorang-saoer-
 ang teundeun dina lijang karoengna.
 2 'Djeung deui loemoer kami, loemoer pe-
 rak teja, koedoe teundeun dina lijang
 karoeng anoe boengsoe, sarta djeung
 pameulina gandoem. Prak ngalampah-
 keun sapilahir Joesoep, anoe dilahirkeun
 3 teja. 'Isoek-isoek, barang bjar, heug eta
 djalma-djalma didjoeroeng lakoe, ma-
 4 ranehanana djeung kalde-kaldena. 'Bar-
 ang geus ka loewar ti dajeh, tatjan
 djaraoeh, seg Joesoep nimbalan ka noe
 njëkël gëdongna teja: Maneh geura dang-
 dan, koedoe ngoedag njoesoel eta djalma-
 djalma; dimana geus kasoesoel, koedoe
 ngomong ka darinja kijeu: ^b Naha koe
 maraneh kahadean dibalës koe kago-
 5 rengan? 'Lain nja eta, noe koe goesti
 kaoela sok dianggo ngaleueut, sarta sok
 dianggo norah? Goreng têmén lampah,
 6 anoe koe maraneh dilampahkeun. 'Bar-
 ang geus kasoesoel, pok eta djalma
 mitjatoer ka darinja sakoemaha kasa-
 7 oeran tadi. 'Dëmi pihatoerna ka eta
 djalma: Naha djoeragan misaoer kasa-

oeran kitoe? Sageuj teuing abdi gam-
 paran ngalampahkeun eta përkawis!
 8 'Dalah oewang, noe koe koering sadaja
 kapëndak dina lijang karoeng koering
 teja, ^c koe koering sadaja geus dipoe-
 langkeun deui ka andjeun ti tanah Ka-
 naän; na koemaha koering ti gëdong
 goesti andjeun rek maling perak atawa
 9 emas? 'Mana-mana abdi gamparan anoe
 kapëndak njimpën, mangga paehan; sa-
 malah koering noe reja sanggoep djadi
 10 boedak djoeragan. 'Ari saorna: Hade
 ajeuna, kitoe bae, sakoemaha omongan
 maraneh. Saha-saha anoe kapanggih
 ngampihan, nja eta pidjadieun boedak
 kami; dëmi maraneh noe reja mah han-
 11 teu salah. 'Gagantjangan pada noeroen-
 keun sakaroeng-sakaroengna kana ta-
 neuh, bari pada moekakeun sakaroeng-
 12 sakaroengna. 'Toeloelj djalma teh ngoe-
 bëk-ngoebëk; ngamimitianana ti noe
 pangkolotna, nganggeuskeunana di
 boengsoena; ari loemoer teh kapang-
 gihna dina karoeng Binyamin. *a p. 43: 21.*

b Jer. 18: 20. c p. 43: 21.

13 Pek eta djalma ^a pada njosoëk pa-
 pakeanana; toeloelj hidji-hidji pada nga-
 moewatan deui kaldena, bari seug baralik
 14 deui ka dajeh. 'Sadongkapna boes Joe-
 da djeung saderek-saderekn arasoeper
 ka gëdong Joesoep, da andjeunna aja keneh
 di dinja. ^b Broek pada ngaroeboehkeun
 maneh ka pajoeneun andjeunna, kana
 15 taneuh. 'Ngalahir Joesoep ka darinja:
 Nahaon kalakoean kitoe, anoe dilam-
 pahkeun koe maraneh? Koetan maraneh
 hanteu njaho, jen koe djalma noe sa-
 16 përti kami tangtoe katorah? 'Ngawang-
 soel Joeda: Simkoering sadaja koemaha
 nja oendjoekan ka goesti, koemaha nja
 mihatoer, sarëng koemaha nja ngabë-
 nërkeun maneh? ^c Kadorakaän abdi-abdi
 gamparan koe Allah geus kapëndak.
 Soemangga, simkoering pada djadi boe-
 dak goesti, boh simkoering anoe reja,
 boh anoe kapanggih njimpën loemoer
 17 teja. 'Dëmi labiran Joesoep: Sageuj teu-
 ing kami teh, ngalampahkeun anoe ki-
 toe pëtana! Djalma noe kapanggih
 ngampihan loemoer teh, nja eta noe
 pidjadieun boedak kami; ari maraneh
 noe reja, geura maroelang bae ka bapa
 maraneh, sarta sing salamët. *a p. 37: 34.*

b p. 42: 6. c p. 42: 21, 22.

18 Toeloej Joeda sër marékna ka andjeunna, sarta mihatoer kijeu: Noen goesti! madak aja paidin, abdi gamparan sédja ngoendjoekkeun pioendjoek sakétjapeun ka tjépil goesti, saréng moegi oelah djadi bëndoe ka abdi gamparan, karantën goesti teh sami saréng

19 Piraon. 'Goesti ka pëngkër marijos ka abdi-abdi, kijeu parijosna: Koemaha, maraneh boga keneh bapa atawa doeloer?

20 'Seug abdi teh aroendjoekan ka goesti: Soemoehoen, gadoeh keneh bapa, geus sèpoeih, saréng kagoengan deni hidji poetra lalaki, beunang keur mangsa geus sèpoeih, boengsoena; ari kakana geus maot, djadi kantoen eta sorangan bae poetra iboena, saréng koe poen bapa

21 dipikanjaah pisan. 'Ladjëng goesti nimbalan ka abdi-abdi gamparan: Eta koedoe bawa mijang ka kami, da kami teh

22 hajang nilik ka dinja. 'Seug abdi teh aroendjoekan ka goesti: Eta boedak moal wërateun nilarkeun poen bapa; sa-oepami nilarkeun bapa mah, tinangtos

23 bapa maot. 'Ladjëng goesti ngalahir ka abdi-abdi: Oepama eta doeloer maraneh noe boengsoe hanteu miloe djeung maraneh mah, maraneh moal nendjo-nendjo deui beungeut kami. 'Geus kitoe, mangsa abdi darongkap ka abdi gamparan, poen bapa, seg pilahir goesti koe

25 abdi sadaja dioeningakeun ka bapa. 'Lami-lami poen bapa ngadawoeh: Geura laleumpang deui, koedoe mareuli deui

26 pihakaneun oerang saeutik. 'Pok abdi sadaja aroendjoekan: Simkoering hanteu warërat mijang; manawi doeloer simkoering noe boengsoe miloe, mangga sédja mijang; karantën simkoering moal kenging narendjo pameunteu eta djalma, ari doeloer simkoering noe boengsoe mah hanteu miloe saréng simkoering.

27 'Ladjëng abdi gamparan, poen bapa, ngalahir ka abdi sadaja kijeu: Maraneh pada njaho, garwa kami poetraanana

28 pikeun kami ngan doewa siki. 'Anoe hidji geus ka loewar ti kami, ari omong kami: ^a Geus tangtoe disasaäk; sarta koe kami teu katendjo deui tēpi ka

29 ajeuna. 'Saoepama maraneh ^b mawa ijeu ongkoh ti hareupeun kami, seg manggih koemaonam, tangtoe maraneh matak noeroenkeun boeok kami noe bodas ka énggon noe maot, kalawan karipoe-

30 han. 'Ari ajeuna, oepami abdi dongkap ka abdi gamparan, poen bapa, doepi boedak teh hanteu dibantoen deui, sarehing njawana katjangtjang ka njawa

31 boedak, 'geus kitoe, ana ningali jen boedak teh hanteu aja, tinangtos bapa maot; ^c djadi abdi-abdi matak noeroenkeun ramboet abdi gamparan, poen bapa, anoe geus bodas, ka énggon noe

32 maot, kalawan kasoelasan. 'Karantën diri abdi geus nanggoeng eta boedak ka poen bapa; ari pioendjoek abdi: ^d Manawi koe koering hanteu disanggakeun deui mah ka ama, daek gadoeh

33 dosa ka ama satoetoep oemoer. 'Ari ajeuna, diri abdi moegi diidinan tētēp di dijeu, ngagéntosan eta boedak, djadi abdi goesti; doepi eta boedak moegi diidinan moendoer saréng doeloer-doe-

34 loer. 'Karantën pikoemahaen diri abdi nja moendoer ka poen bapa, ari boedak hanteu saréng mah? Oelah koengsi diri abdi nendjo karipoehan, anoe pikapëndakeun koe poen bapa. a p. 37: 33.

b p. 42: 36. c p. 42: 38. d p. 43: 9.

PASAL 45.

Tidinja Joesoep geus teu ijasaen ngarékētkeun andjeun ka sakabeh anoe keur doemeuheus ka andjeunna. Pok ngalahir sarta bédas: Sakabeh djalma geura ka loewar ti kami! Djadi taja djalma hidji-hidji atjan anoe doemeuheus ka Joesoep, waktoe ngawaktjakeun

2 andjeun ka saderek-saderekna. 'Tidinja nangis, sarta bédas, wani kadarenge koe oerang Mësir, malah kadenge koe djalma

3 eusi gédong Piraon. 'Toeloej Joesoep ngalahir ka saderek-saderekna: Ijeu ka-oela Joesoep. Koemaha, ana hiroep keneh? Dëmi saderekna teu barisaen ngawangsoel ka andjeunna; karana pada soemëblak di pajoeneunana. 'Ngalahir deui

4 Joesoep ka saderek-saderekna: Geura alisër ka kaola! Sër alisër. Lahiranana: Ijeu kaola Joesoep, doeloer maraneh, anoe koe maraneh didjoeval ka Mësir

5 teja. 'Dëmi ajeuna, oelah rek ngarërik pikir, sarta oelah rek panas ati maraneh, tina sabab ngadjoeval kaola ka dijeu; karana kaola ^a koe Allah dileumpangkeun ti heulaen maraneh, soepaja matak ngahiroepan. 'Karana geus doewa taoen ajeuna patjéklik di sadjéro ijeu

tanah, sarta lima taoen deui moal aja
 noe njamboet, soemawonna diboewat.
 7 'Ari kaেলা koe Allah dileumpangkeun
 ti heulaeun maraneh, soepaja djadi lan-
 taran maraneh teh kari di boemi, ^b
 djeung soepaja djadi lantaran ngahi-
 roepan ka maraneh, matak kaleupasan
 8 gède. 'Ari ajeuna, ^c lain maraneh anoe
 ngadatangeun kaেলা ka dijeu, istoe-
 ning Allah; sarta kaেলা koe andjeunna
 didjadikeun bapa Piraon, toer didjadi-
 keun djoengdjoenan, njékél sagédongna,
 djeung marentah ka sakoeriling tanah
 9 Mésir. 'Gésat-gésoet, geura maroelang
 ka ama, sarta koedoe kijeu nja oen-
 djoekan ka andjeunna: Kijeu pioendjoek
 poetra ama Joesoep: Koering koe Allah
 didjadikeun djoengdjoenan, njékél sa-
 koeriling Mésir. Mangga, geura ngalih
 10 ka koering; oelah arek lami. 'Saréng
 ama bade linggih ^d di tanah Gosen, djadi
 deukeut ka koering; nja salira ama sara-
 woeh poetra-poetoe ama; kitoe deui ém-
 be-domba ama saréng sapi ama, kalajan
 11 sadajana bae kagoengan. 'Ari koering
 teh sédja njékapan ka ama di dinja; ka-
 rantén patjéklík teh lima taoen deui;
 soepaja salira ama, saréng saeusi boemi
 ama, sarawoeh sadajana bae kagoengan,
 12 oelah kakirangan. 'Tah geuning, panon
 diri maraneh, djeung panon adi kaেলা
 Binyamin, narendjo ^e jen estoe biwir
 kaেলা anoe keur sasaoeran ka mara-
 13 neh. 'Sarta koedoe ngoeningakeun ka
 ama sakabeh kamoeljana kaেলা di Mésir,
 djeung saniskara noe katendjo koe
 maraneh; sarta sing gésat-gésoet, ama
 14 teh geura bawa ngalih ka dijeu. 'Toeloej
 Joesoep ngarangkoel kana poendok
 Binyamin rajina, bari nangis; kitoe deui
 Binyamin nangis dina ténggék Joesoep.
 15 'Seug njijoeman ka sakabeh saderekna
 sarta ditangisan. Sanggeusna kitoe sa-
 derekna pada sasaoeran djeung and-
 jeunna. ^a Djab. 105:17. ^b p. 47:12; 50:20.
^c Lal. 4:28. ^d p. 46:28; 47:11. ^e p. 42:23.

16 Geus kitoe bedjana kadenge koe djal-
 ma eusi gédong Piraon; tjek bedja: 'Sa-
 derek Joesoep saroemping! ^b 'Ari pang-
 raos Piraon hade pisan; kitoe deui pang-
 17 rasa mantri-mantrina. 'Ngalahir Piraon
 ka Joesoep: Geura marentah ka doeloer-
 doeloer awak: Maraneh koedoe milam-
 pah kijeu: Koedoe ngamototan sato-

sato maraneh, seg geura laleumpang,
 18 maroelang ka tanah Kanaän. 'Geus kitoe
 koedoe njarokot bapa maraneh, sarta
 djeung saeusi imah maraneh, bari toeloej
 ka darijeu, ka kami; seg maraneh koe
 kami dek dibere ^c anoe panghadena di
 tanah Mésir, sarta pihakaneun maraneh
 19 gadjihing ijeu tanah. 'Nja awak noe
 meunang timbalan. Geura pada mil-
 lampah kijeu: koedoe marawa kareta
 ti tanah Mésir pikeun maraneh, baris
 anak-rabi maraneh, sarta toenggang-
 keun bapa maraneh, seug ka darijeu.
 20 'Djeung deui panon maraneh oelah hawa-
 tir teuing koe hal paparabotan maraneh;
 karana noe panghadena di satanah Mésir
 adjang maraneh. ^a Lal. 7:13. ^b p. 41:37.
^c p. 47:6.

21 Prak poetra Israil pada ngalampah-
 keun kitoe, sarta koe Joesoep dibaha-
 nan kareta, noemoetkeun timbalan Pi-
 raon; djeung dipaparin pisangoeun ba-
 22 ris di djalan. 'Toer sadajana dipaparin
^a pisin, hidji sewang; démi Binyamin
 mah dipaparin oewang perak tiloe ra-
 23 toes gébleg, djeung lima pisin. 'Malah-
 malah ngintoenkeun ka ramana, nja
 ijeu: sapoeloh kalde lalaki, dimoewatan
 barang Mésir anoe pangaloes-aloesna,
 djeung sapoeloh kalde bikang, dimoe-
 watan gandoem djeung roti, sarta ka-
 daharan, pikeun ramana, baris di djalan.
 24 'Toeloej saderek-saderekna didjoereng
 lakoe; bral marangkat; ari saer Joesoep
 ka darinja: Papatjoewan dek
 paseja di djalan. ^a Hak. 14:12.
^b p. 42:22.

25 'Djeung marangkat ti Mésir, toeloej
 darongkap ka tanah Kanaän, ka Ja-
 26 koeb ramana. 'Gantjang pada ngoeninga
 ka andjeunna, kijeu pioendjoekna: Joe-
 soep hiroep keneh; malah nja eta pisan
 noe njangking kawasa ka satanah Mésir
 teh! 'Seng manah Jakoeb teh leuleus,
^a karana teu pértjajaeun ka darinja.
 27 'Toeloej pada ngoendjoekkeun ka and-
 jeunna sadajana kasaoeran Joesoep,
 anoe disaoerkeun ka maranehanana
 teja, sarta ningali eta kareta-kareta,
 noe koe Joesoep dikintoenkeun keur
 titihaneun andjeunna. Tidinja soekma
 28 Jakoeb ramana hoerip. 'Pok Israil
 ngalahir: Tjoekeop sakitoe! Joesoep,
 anak ama, hiroep keneh! ama dek

leumpang, hajang manggihan meung-
peung ama hiroep kenéh. *a* Loek. 24:41.

PASAL 46.

Tidinja *a* Israil djéngkar, njandak sa-
kabéh kagoenganana. Ana geus dong-
kap *b* ka Berseba, toeloj ngoerbankeun
koerban peuntjitan bade ka Allah Ishak
2 ramana. 'Geus kitoe Allah nimbalan ka
Israil dina titingalian ti peuting, kijeu
timbanganana: Jakoeb! Jakoeb! Ari
wangsoelanana: *c* Noen, ijeu simkoering.
3 'Timbalanana: Ijeu kami Allah, nja Al-
lah bapa manéh. Montong sijeun-sijeun
mijang ka Mésir teh; *d* karana manéh koe
kami rek didjadikeun bangsa gède di
4 dinja. 'Kami rek njaréngan ka manéh
mijang ka Mésir teh, sarta mēngke ma-
neh koe kami dibalikkeun, tangtoe moe-
lang deui; *e* malah Joesoep bakal noeng-
5 koep leungeunna ka panon manéh. 'Prak
Jakoeb dangdan, ladjēng ti Berseba; ari
poetra Israil noenggangkeun Jakoeb ra-
mana sarta djeung poetra-garwa sada-
jana kana kareta-kareta, anoe koe Pi-
raon dikintoenkeun keur titihaneun Ja-
6 koeb teja. 'Sarta marawa ingon-ingon-
na, reudjeung radja-kajana, beunang sada-
jana di tanah Kanaän; toeloj saroem-
ping ka Mésir, nja Jakoeb sarta djeung
7 sakabéh toeroenanana. 'Poetra-poetoe-
na noe lalaki ditjarandak, kitoe deui poe-
tra-poetoeana noe awewe; sadajana bae
toeroenanana koe andjeunna ditjandak
ngalih ka Mésir. *a* p. 15:13; Djab. 105:23.

Jés. 52:4. *b* p. 26:23. *c* p. 31:11. 2 Moesa 3:4.
d p. 35:11, 12; 48:4. *e* p. 50:1.

8 Ijeu teh *a* djēnēngan poetra-poetoe
Israil, noe daratng ka Mésir: Jakoeb
djeung poetra-poetoeana. Tjikal Jakoeb
9 nja eta Roebin. 'Ari poetra Roebin teja
10 Hanok, Paloe, Hesron djeung Karmi. 'Ari
poetra Simon teja Jēmoeël, Jamin, Ohad,
Jakin djeung Sohar; aja deui Sael, anoe
11 djadi anak awewe oerang Kanaän. 'Ari
poetra Lewi teja Gerson, Kahat djeung
12 Mērari. 'Ari poetra Joeda teja Er, Onan,
Sela, Peres djeung Serah. *b* Dēmi Er
djeung Onan teja geus paraeh di tanah
Kanaän. Djeung deui poetra Peres teja
13 Hesron djeung Hamoeel. 'Ari poetra Isas-
kar teja Tola, Poewa, Job djeung Sim-
14 ron. 'Ari poetra Sēboelen teja Sered,
15 Elon djeung Jahlel. 'Nja eta kabéh poe-

tra Lea, beunangna ngowokeun pikeun
Jakoeb di Mesopotami, sarta djeung
Dina, poetrana noe awewe teja. Djoem-
lah poetra-poetoeana, lalaki-awewe, tiloe
poeloeh tiloe djiwa. *a* 2 Moesa 6:14; 4 Moesa
26:5. *b* p. 38:7-10.

16 Ari poetra Gad teja Sipjon djeung
Hagi, Soeni djeung Esbon, Eri, Arodi
17 djeung Areli. 'Ari poetra Aser teja
Jimna, Jiswa, Jiswi djeung Bēria; *a*
aja deui Serah, saderekna noe awewe.
Ari poetra Bēria teja Heber djeung
18 Malkiël. 'Nja eta kabéh poetra Silpa,
anoe koe Laban dilelerkeun ka Lea poe-
trana teja, toeloj ngadjoeroekeun pi-
keun Jakoeb anoe tadi; gēnēp wēlas
djiwa. *a* 4 Moesa 26:46.

19 Poetra Rahel, geureuha Jakoeb teja,
20 Joesoep djeung Binyamin. 'Ari Joesoep
meunang poetra di tanah Mésir, *a* anoe
diwokeun pikeun andjeunna koe As-
nat poetra Potipera, panghoeloe On teja;
21 nja eta Mēnase djeung Epraim. 'Ari
poetra Binyamin teja Bela, Beker djeung
Asbel, Gera djeung Naāman, Ehi djeung
Ros, Moepim, Hoepim djeung Arēd.
22 'Nja eta kabéh poetra Rahel, anoe dio-
wokeun pikeun Jakoeb. Djoemlah opat
wēlas djiwa. *a* p. 41:50-52.

23 Ari poetra Dan teja Hoesim. 'Ari
24 poetra Napтали teja Jahsel, Goeni, Jeser
25 djeung Silem. 'Nja eta kabéh poetra
Bilha, anoe koe Laban dilelerkeun ka
Rahel poetrana, toeloj ngadjoeroekeun
pikeun Jakoeb anoe tadi. Djoemlah
toedjoeuh djiwa.

26 Sakabéh djiwa, noe ngiring Ja-
koeb ngalih ka Mésir, anoe ka loewar
ti angkengna, kadjaba ti garwa-garwa
poetra Jakoeb, djoemlah gēnēp poeloeh
27 gēnēp djiwa. 'Ari poetra Joesoep, anoe
diwokeun pikeun andjeunna di Mésir
teja, doewa djiwa. *a* Djoemlah saeusi
boemi Jakoeb, anoe asoep ka Mésir teh,
toedjoeuh poeloeh djiwa. *a* 2 Moesa 1:5;
5 Moesa 10:22.

28 Tidinja Jakoeb miwarang Joeda ti
pajoen ka Joesoep, soepaja bisa noe-
dohkeun djalan ti pajoen ka tanah Gos-
sen. Toeloj saroemping ka tanah Gosen.
29 'Gantjang Joesoep miwarang masang
karetana, toeloj angkat, mapagkeun Is-
rail ramana ka Gosen. Ana geus patē-
pang djeung ramana, gabroeg ngarang-

koel kana tēnggēkna, sarta nangis dina tēnggēkna lila pisan. 'Pok Isra'il ngalahir ka Joesoep: ^a Ajeuna ama soeka paeh, sanggeus nendjo deui raraj énoeng, geus poegoeuh énoeng teh hiroep keneh.

31 'Geus kitoe Joesoep ngalahir ka saderek-saderekna sarta ka saeusi boemi ramana: Kaeola dek indit, ngoeninga ka Piraon, sédja oendjoean ka andjeunna kijeu: Doeloer-doeloer koering saréng saeusi imah rama koering, anoe di tanah Kanaän teja, geus darongkap ka koering. 'Ari eta djalma-djalma pada djadi pangangon domba, wantoe-wantoe djaradi toekang ingon-ingon; ari émbedombana, saréng sapina, sarawoeh sadajana bae gagadoehanana, dibarantoen.

32 'Démi geus kitoe, lamoen maraneh koe Piraon disaoer, sarta dipariksa: Naon pagawean maraneh? 'Koedoe pada oendjoean kijeu: Abdi gampanan djaradi toekang ingon-ingon, ti boeboedak dongkap ka ajeuna, bagija diri abdi, bagija karoehoen abdi. Nja eta soepaja maraneh diidinan tjaritjing di tanah Gosen; ^b karana sakabeh pangangon domba kagiroek oerang Mésir. *a p. 45: 28. b p. 43: 32.*

PASAL 47.

Tidinja Joesoep ngadeuheusan, bari seug ngoeninga ka Piraon, kijeu pioendjoeana: Poen bapa saréng poen doeloer-doeloer teja geus darongkap ti tanah Kanaän, ngabantoen émbedombana saréng sapina, kalajan sadajana bae gagadoehanana; sajaktosna, araja di tanah Gosen.

2 'Sarta Joesoep ti pélébah saderekna njandak lima djalma, toeloedjideuheuskeun ka pajoeneun Piraon. 'Ngalahir Piraon ka saderek-saderekna: Naon pagawean maraneh? Ari pioendjoeana ka Piraon: Soemoehoen, abdi gampanan djaradi pangangon domba, bagija diri abdi, bagija karoehoen abdi. 'Pioendjoeana deui ka Piraon: Poerwana abdi darongkap, hajang ngoembara di tanah ijeu; karantén geus taja pisan panganganon pikeun ingon-ingon diri abdi, wantoening di tanah Kanaän bangét pisan patjékligna. Doepi ajeuna, moegi-moegi ngidinan abdi gampanan tjaritjing di tanah Gosen.

5 'Ngalahir Piraon ka Joesoep, kijeu lahirna: Rama awak reudjeung doeloer-doeloer awak geus daratang ka awak.

6 'Tanah Mésir teh ^a aja di hareupeun awak; eta rama awak reudjeung doeloer-doeloer awak sina tjaritjing ^b di noe pangaloesna tanah ijeu, nja eta sina tjaritjing di tanah Gosen. Sarta oepama awak tērang, di maranehanana aja djalma bisa, nja eta djaradikeun kapala ingon-ingon, njékél anoe kami. *a p. 34: 10. b p. 45: 13.*

7 'Tidinja Joesoep ngalébbetkeun Jakoeb ramana, dideuheuskeun ka pajoeneun Piraon. ^a Seug Jakoeb ngabérkahan ka Piraon. 'Ngalahir Piraon ka Jakoeb: Sabaraha rejana taoen oemoer bapa?

8 'Ari pihatoer Jakoeb ka Piraon: ^b Rejana taoen pangoembaraän sadkaeola saratoes tiloe poeloeh taoen. Saeutik nja arawon bilangan taoen oemoer sadkaeola teh, saréng hanteu ngoedag kana rejana taoen oemoer sépoeuh-sépoeuh sadkaeola, dina lamina pangaoembaraänana.

10 'Seug Jakoeb ngabérkahan deui ka Piraon, bari toeloej ka loewar ti pajoeneun Piraon. *a Ibr. 7: 7. b Djab. 39: 13; 119: 19; Ibr. 11: 13-16.*

11 Geus kitoe Joesoep mérénahkeun ramana djeung saderek-saderekna, pada dileler milik ^a di tanah Mésir, di noe pangaloesna tanah eta, nja eta di tanah Raämses, sakoemaha timbalan Piraon teja. 'Sarta Joesoep njékapan ka ramana djeung ka saderek-saderekna, sarta ka saeusi boemi ramana, noeroetkeun rejana baroedak. *a 2 Moesa 12: 37.*

12 'Ari di sakabeh tanah taja pisan hakanan; karana patjéklík teh bangét kabina-bina, wani tanah Mésir djeung tanah Kanaän kalempohan tina sabab patjéklík. 'Tidinja Joesoep moengpoe-loengkeun sakabeh oewang, anoe kapinggih di tanah Mésir djeung di tanah Kanaän, ladang gandoem, anoe dibeuhi koe djalma-djalma; ari eta oewang koe Joesoep diasoepeun ka gedong Piraon.

15 'Ana geus bejak oewangna ti tanah Mésir sarta ti tanah Kanaän, toeloej sakabeh oerang Mésir ngadareuheusan ka Joesoep, bari oendjoean kijeu: Moegi-moegi koering sadaja dipaparin pitédæun! Pinaoneun koering teh parah di pajoeneun gampanan? Wantoening geus hanteu aja oewang. 'Ari lahiran Joesoep: Koedoe pada mikeun ingon-ingon maraneh, tangtoe koe kami dibere ka maraneh, dibajarna koe ingon-

17 ingon maraneh, lamoen geus euweuh doewit mah. 'Toeloelj pada njanggakeun ingon-ingonna ka Joesoep; seug koe Joesoep pada dipaparin pihakaneun, dibajarna koe koeda, koe ingon-ingon émbedomba, koe ingon-ingon sapi sarta koe kalde; djadi koe Joesoep taoen harita pada ditjoekoepan kahakanaan, dibajarna koe sakabeh ingon-ingonna.

18 Dëmi geus bejak taoen eta, dina taoen noe kadoewa ngadareuheusan deni ka andjeunna, sarta pada oendjoekan kijeu ka andjeunna: Koering hanteu sëdja salingkoeh ka goesti, sarehing geus seëp oewangna, sarëng ingon-ingon, sasatoan teja, geus djadi kagoengan goesti, noe mawi hanteu aja noe kantoen di pajoeuneun goesti, kadjabi ti awak koering sarëng lahan koering bae. 'Pinaoneun koering paraeh di pajoeuneun salira goesti, boh diri koering, boh lahan koering? Moegi ngagaleuh diri koering sinarëngan lahan koering koe pitëdaeum; ari kitoe mah koering kalajan lahan koering bade koemawoela ka Piraon; sarëng moegi maparin bibit, soepaja koering teh hiroep, oelah dongkap ka paeh, sarëng soepaja lahan teh oelah doemoegi ka soewoeng.

20 'Toeloelj sakabeh lahan Mësir teh koe Joesoep digaleuh pikeun Piraon; karana oerang Mësir hidji-hidji pada ngadjoewal lahanna, sabab rosa pisan nja pada kataradjang patjéklik. Djalan kitoe tanah teh djadi kagoengan Piraon. 'Ari djalma-djalmana dipindahkeun ka nagara-nagara, ti toengtoeng watës Mësir tēpi ka toengtoengna deui. 'Ngan lahan para panghoeloe anoe hanteu digaleuh; karana para panghoeloe aja katangtoean ti Piraon, sarta dalaharna nja eta katangtoeanana, anoe koe Piraon geus dipaparinkeun ka darinja; kitoe noe matak teu ngadjaroewal lahanna. 'Toeloelj Joesoep ngalahir ka djalma-djalma teh:

23 Tah, poë ijeu maraneh sarta djeung lahan maraneh koe kami geus dibeuhi pikeun Piraon. Heh ijeu bibit adjang maraneh; koedoe pada njëbaran lahan. 24 'Geus kitoe, moenggoeh dina beubeunanganana, koedoe njanggakeun sapërlima ka Piraon; ari noe opat bagian deui mah keur maraneh, baris bibit lahan, sarta baris pihakaneun maraneh, djeung baris noe aja di imah maraneh,

kitoe deui baris pihakaneun anak-anak 25 maraneh. 'Ari pioendjoekna: Nja goesti noe ngahiroepan ka koering sadaja; moegi-moegi koering mëndak koernija dina sotja goesti, sarëng koering soe- 26 mëdja pisan ngarabdi ka Piraon. 'Ari eta teh koe Joesoep didjadikeun pikoe-koeh, djongdjon ka mangsa ajenna, hal përkara lahan Mësir, Piraon koedoe meunang sapërlima. Ngan lahan para panghoeloe woengkoel anoe hanteu djadi kagoengan Piraon.

27 'Ari Israil teja matoeh di tanah Mësir, nja eta di tanah Gosen; sarta pada baroga milik dina eta tanah, ^a toer pada baranahan djeung ngarëkahan katjida. 28 'Ari hiroepna Jakoeb di tanah Mësir teh meunang toedjoeh wëlas taoen; djadi oemoer Jakoeb, taoening hiroepna, dongkap ka saratoes opat poeloh taoen, 29 poendjoel toedjoeh taoen. 'Ari oemoer Israil geus deukeut ka poepoes, toeloelj nja oer Joesoep poetrana; seug dilahiran kijeu: Lamoen ama manggih wëlas dina panon énoeng, ^b geura toempangkeun leungeun énoeng dina handapeun tetepokan ama, sarta moedoe ngalampahkeun kahemanan djeung katëmënan ka ama; poma ama oelah rek dikoeboer 30 di Mësir. 'Ari ama sasarean teh hajang reudjeung sëpoe-hsëpoe; noe matak ama koe énoeng éngke moedoe dianteurkeun, ka loewar ti Mësir, seug dikoeboer ^c dina pakoebroeran arandjeunna teja. Ari pihatoer Joesoep: Mangga, koering tinangtos ngalampahkeun sapi- 31 lahir ama. 'Lahiranana deui: Moedoe soempah ka ama. Pek Joesoep soempah ka andjeunna. ^d Tidinja Israil sëmbahijang, majoen ka sirahëunana pakoelëman. ^a p. 48: 4. 2 Moesa 1: 7, 12. Djab. 105: 24. ^b p. 24: 2; 50: 5. ^c p. 23: 20; 49: 29. ^d Ibr. 11: 21.

PASAL 48.

Sanggeusna sagala përkara noe tadi Steja, aja noe oendjoekan ka Joesoep: Noen, rama goesti eukeur ngangloeh. Gantjang Joesoep ngalajad, njandak poetrana noe doewa, Mënase djeung Epraim 2 teja. 'Seng aja noe ngoeninga ka Jakoeb, kijeu pihatoerna: Noen, toewang poetra Joesoep soemping, ngalajad ka andjeun. 'Toeloelj Israil ngoewatkeun an- 3 djeun, neut tjalik dina pakoelëman. 'Pok

Jakoeb ngalahir ka Joesoep: Allah anoe moerba-wisesa nembongan ka ama^a di nagara Loes, di tanah Kanaan teja, sarta ngabêrkahan ka ama. 'Ari timbalanana ka ama: Masing njaho, maneh koe kami rek didjadikeun baranahan sarta dirêkahkeun; estoe maneh teh koe kami rek didjadikeun pakoempoelan bangsa; sarta ijeu tanah koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maneh pandeurieu maneh, djadi milik langgeng. 'Ari ajeuna, ^b poetra ênoeng anoe doewa, noe diwoekeun pikeun ênoeng di tanah Mêsir, samemeh ama datang ka ênoeng, ka Mêsir teja, eta teh anoe ama; Epraim djeung Mênase djadi anoe ama, saperti Roebin djeung Simon. 'Dêmi tédak ênoeng, anoe dipoepoetra koe ênoeng sanggeusna ti dinja, eta mah anoe ênoeng, bakal katélah koe ngaran doeloer-doe-
 7 loerna dina warisanana. 'Djeung deui basa ama moelang ti Mesopotami teja, ^c seug Rahel poepoes di ama, di tanah Kanaan, keur di djalan, aja sadjong-djongan deui népi ka nagara Eprat; toeloj koe ama dikoeboer di dinja, sisi djalan ka Eprat, nja eta Betlehem.
 a p. 28:19; 35:6. b p. 41:50. e p. 35:19.
 8 Tidinja Israil ningali poetra Joesoep; pok mariksa: Eta teh saha? 'Wangsoelan Joesoep ka ramana: Soemoehoen, ^a poen anak, anoe koe Allah dipasihkeun ka koering di dijeu. Lahiran Jakoeb: Ka-dijeukeun ka ama, dek dibêrkahan. 'Ari ^b sotja Israil geus lamoer, bawaning sêpoe; hanteu tégés ningalina. Pek pada dideukeutkeun ka andjeunna. Geus kitoe koe Israil pada ditijjoeman
 11 sarta dirangkoel. 'Seug Israil ngalahir ka Joesoep: Ama hanteu njana pinendjoeun deui ka raraj ênoeng; doemadakan, ama koe Allah dipaparin nendjo toeroenan ênoeng ongkoh. 'Tidinja poetra teh koe Joesoep dika-loewarkeun tina dékoe Israil, bari seug soedjoed ka pajoeneunana, njoeoh kana taneuh. 'Toeloj doewanana koe Joesoep ditjandak; Epraim ditjandakna koe panangan noe tênggên, ti kiwaeun Israil, dêmi Mênase mah koe panangan noe kiwa, ti tênggêneun Israil; seug pada dideukeutkeun ka andjeunna. 'Dêmi Israil njodorkeun pananganana noe tênggên, sok ditoempangkeun ka ^c sirah Epraim, padahal nja eta boeng-

soena; ari pananganana noe kiwa mah ditoempangkeun ka sirah Mênase; dihadja pananganana dikitoekeun; karana Mênase teh tjikalna. 'Seug ^a ngabêrkahan ka Joesoep, kijeu lahirna: Allah anoe [dibakti] koe rama-ejang kami, Ibrahim djeung Ishak, loemampah di pajoeneunana teja; Allah, anoe ngangan ka kami ti barang kami goemêlar tépi ka
 16 poê ajeuna; 'Malaikat, ^e anoe ngadjait kami ti saniskara katjilakaän, moegi-moegi ngabêrkahan ka ijeu baroedak, masingna pada katélah koe ngaran kami, kitoe deui koe djênéngan rama-ejang kami, Ibrahim djeung Ishak, sarta masingna ngarejaän, datang ka loba pisan dina boemi. a p. 33:5. b p. 27:1; 1 Sam. 3:2. c Jer. 31:9. d Ibr. 11:21. e p. 31:11, 13.

17 Barang koe Joesoep katingali, jen ramana noempangkeun panangan noe tênggên ka sirah Epraim, pangraos Joesoep hanteu hade; seug panangan ramana ditjandak, dek dialihkeun ti sirah Epraim ka sirah Mênase; 'bari Joesoep hatoeran ka ramana: Noen ama! moegi oelah kitoe; karana tjikalna nja ijeu; panangan ama noe tênggên moegi toempangkeun ka sirah ijeu. 'Dêmi ramana teu kêrsaeun; ari lahiranana: Ama ge njaho, ênoeng! ama ge njaho. Eta oge pidjadienn bangsa, eta oge bakal géde, ^a tatapi ari adina bakal géde ti batan eta, sarta toeroenanana pidjadienn pirangpirang bangsa. a 4 Moesa 1:32—35. 5 Moesa 33:17.

20 Kitoe dibêrkahanana dina poê harita; djeung deui lahiranana: Mêngke Israil ngabêrkahan njêboet ênoeng, kijeu pipokeunana: Maneh koe Allah sing didjadikeun saperti Epraim djeung saperti Mênase. Ari Epraim koe andjeunna di
 21 heulakeun ka Mênase. 'Tidinja Israil ngalahir ka Joesoep: Masing nganjaho-keun, ajeuna ama rek maot, ^a tatapi Allah tangtöe njaréngan ka maraneh, sarta maraneh koe andjeunna tangtöe dipoelangkeun ka tanah karoehoen maraneh. 'Djeung deui ama ka ênoeng mere ^b lahan saloewoek, dileuwihan ti doeloer-doeleer ênoeng, anoe beuang ama njokot ti leungeun oerang Emor, koe lantaran pédang ama sarta koe lantaran gondewa ama. a p. 50:24.

PASAL 49.

Geus kitoe Jakoeb njaer poetra-poetra
 1 trana noe lakali; ari lahiranana : Geura
 narijoeng, kami dek mere njaho ka
 maraneh anoe pikapanggiheun koe ma-
 2 raneh di djaman mēngke. 'Geura ka-
 roempoel sarta darengekeun, eh anak
 Jakoeb! darengekeun ka Israil, bapa
 maraneh.

3 Eh Roebin! maneh teh tjikal kami,
 kakoewatan kami djeung ^a loeloegoe ka-
 bédasan kami; oentjoel nja kadjēngan
 4 sarta oentjoel nja karosaän. 'Eh, noe
 sok moedal saperti tjai! maneh teh
 moal dioentjoelkeun, sabab maneh ba-
 reto ^b ngoenggahan pasarean bapa ma-
 neh; harita koe maneh dinistakeun;
 5 ēnggon kami dioenggahan. ^a 5 Moesa 21 : 17.
^b p. 35 : 22.

6 Simon djeung Lewi teh sadoeloer;
 7 pōdangna parabot panganijaja. 'Njawa
 kami oelah asoep kana karagēmanana;
 pangatjian kami oelah biloek kana pa-
 koempoelanana! Karana ^a keur aram-
 bēkeun teja mareuntjit djalma, sarta
 keur ngaloembar napsoe pada nga-
 8 badjegan sapi. 'Ambēkna disapa, tina
 sabab rosa; kitoe deui sewotna, tina
 sabab angot. Koe kami ^b dek dipaboer-
 rantakkeun di Jakoeb, nja dipabalēntjar-
 keum di Israil. ^a p. 34 : 25. ^b Jos. 19 : 1 ; 21 : 3.

9 Eh Joeda! nja maneh anoe bakal
 diparoe dji koe doeloer-doeloer maneh;
 leungeun maneh pijaueun dina poen-
 doek moesoeh-moesoeh maneh, sarta
 anak bapa maneh bakal njarēmbah
 10 ka maneh. 'Joeda teh ibarat anak
 singa. Maneh, anaking! ngadjangkoe-
 ngan tina lantaran njasaäk. Broek dē-
 pa saperti singa lakali djeung saperti
 singa bikang; saha noe bisa ngahoe-
 dangkeun? 'Tētēkēn karadjaän moal
 ingkah ti Joeda, kitoe deui iteuk tjiri
 njēkēl hoekoem tina antara soekoena,
 nēpi ka mangsa soemping Silo; nja
 ka eta bangsa-bangsa mēngke aranoet.
 11 'Joeda bakal njangtjangkeun kaldena
 kana tangkal anggoer, anak kaldena
 bikang ka ki anggoer noe panghadena.
 Bakal njeuseuh papakeanana koe tji-
 anggoer, kitoe deui haroedoemna koe
 12 ^a gētih boewah anggoer. 'Beureum pa-
 nonna koe tji-anggoer, sarta bodas hoen-
 toena koe tji-soesoe. ^a 5 Moesa 32 : 14.

13 Sēboeloen pitjtjingeunana ^a di lēbah
 basisir laoet; nja piēnggonēnana di
 lēbah palaboewan kapal, sarta gigirna
 pitpōeungeun djeung Sidon.

^a 5 Moesa 33 : 19.

14 Isaskar ibarat kalde gēde tanaga,
 15 dēpa di antara karapjak domba. 'Ana
 nendjo pangreureuhan, jen ngeunah, sar-
 ta nendjo tanah teh, jen matak rēsēp,
 seg noengkoelkeun poendakna, daek
 momot, sarta djadi koemawoela, diga-
 wekeun.

16 Dan bakal ngahoekoeman ka bangsana,
 17 saperti hidji-hidji kaum Israil. 'Ari Dan
 teh pidjadiēun ibarat oraj di djalan,
 ibarat oraj wēlang di loeloeroeng, nge-
 gel soekoe koeda, noe toempakna
 datang ka ragrag tidjēngkang.

18 Èh Pangeran! koering ngarēp-ngarēp
 kana kasalamētan andjeun.

19 Gad ^a mēngke disēdēk koe barisan;
 dēmi koe Gad bakal disēdēk keuneungna.

^a 5 Moesa 33 : 20.

20 Moenggoeh Aser, ^a rotina bakal pēlēm,
 sarta bakal ka loewar kadaharan radja
 noe ngeunah-ngeunah. ^a 5 Moesa 33 : 24.

21 Naptali ibarat mēntjēk ngalantrah;
 sok ka loewar omong aloes.

22 Joesoep ibarat anak tangkal boewah,
 nja anak tangkal boewah di sisi tji-
 njoesoe; dahan-dahanna ngarojom kana
 23 loehoereun pagēr tembok. 'Ari taroe-
 kang panah pada nganjēnjēri ka dinja,
 24 ditorogtog, sarta dipikagiroek. 'Dēmi
 gondewa Joesoep tētēp bae mantēng,
 sarta leungeunna parageuh, ti panangan
 Allah Jakoeb anoe langkoeng kawasa;
 ti Eta noe djadi pangangan, noe djadi
 25 batoe Israil; 'nja ti Allah bapa maneh,
 anoe bakal mitoeloeng ka maneh, tēgēs
 anoe Moerba-wisesa, noe bakal ngabēr-
 kahan ka maneh, koe bērkah langit ti
 loehoer, koe bērkah sagara noe aja di
 handap, koe bērkah soesoe djeung pi-
 26 anakan. 'Bērkah ti bapa maneh rarosa,
 ngoengkoelan bērkah ti sēpoeħ-sēpoeħ
 kami, ^a sing sasēmēt pasir lawas. Moegi-
 moegi sing tinēkanan ka sirah Joesoep,
 ka ēmboen-ēmboenan anoe misah ti doe-
 loer-doeloerna! ^a 5 Moesa 33 : 13-16.

27 Binyamin ibarat kēroed, gawena nja-
 saäk; wantji isoek bakal ngahakan beu-
 nang ngarontok, ari geus boerit nga-
 bagikeun beunang ngadjarah.

28 Sakabeh noe tadi teja kaom Israil, rejana doewia wélas, sarta nja kitoe noe dilahirkeun ka darinja koe ramana, waktoena dibérkahan. Ari ngabérkahana-
 29 na. 'Tidinja wéwékas, kijeu lahirna ka darinja: Ajeuna ^a ama rek diriyoengkeun ka bangsa ama; koedoe ngoeboer ama ka rama-ejang ama, ka goeha noe dina kébon oeroet Epron, oerang Het
 30 teja; 'dina goeha, noe di kébon Makpela, anoe di hareupeun Mamre, di tanah Kanaán, beunang ngagaleuh Ibrahim katoet kébonna ti Epron, oerang
 31 Het, djadi pakoeboeran milik. 'Di dinja ^b dikoerébkkeun Ibrahim djeung Sarah geureuhana; di dinja ^c dikoerébkkeun Is-hak djeung Rabeka geureuhana, sarta
 32 di dinja ama ngoerébkkeun Lea. 'Kébonna, katoet goeha noe dina kébon, beunang ngagaleuh ti oerang Het. 'Ari parantos Jakoeb wéwékasna ka poetra-poetrana, seug koe andjeunna dampalna dirangképkkeun, bari dilondjorkeun ka pakolelman; toeloej poepoet njawana, diriyoengkeun ka bangsana. a p. 25 : 8.

b p. 25 : 9. c p. 35 : 29.

PASAL 50.

Toeloej Joesoep ^a gabroeg ka pameunteu ramana, ditangisan sarta ditji-
 2 joeman. 'Tidinja Joesoep miwarang abdi-abdina, nja eta ka doekoen-doekoen, koedoe ngoelésan ramana make seuseungitan. Prak Israil koe doekoen-doekoen
 3 dioelésan. 'Ari ngoeroeskeunana ka andjeunna djédjég opat poeloeuh poé; karanana poéan ngoelésan make seuseungitan teh koedoe djédjég sakitoe. Sarta andjeunna koe oerang Mésir ^b ditjeung-tjeurikan toedjoeuh poeloeuh poé lilana.

a p. 46 : 4. b 4 Moesa 20 : 29; 5 Moesa 34 : 8.

4 Ana geus liwat poéna njeungtjeurikan andjeunna, toeloej Joesoep misaoer ka ahli Piraon, kijeu saोजना: Madak kaela méndak wélas dina sotja arandjeun, moegi pangmihatoerkeun ka tjé-
 5 pil Piraon, kijeu: 'Poen bapa ^a njoempahan ka simkoering, kijeu lahirna: Masing nganjahoekun, ajeuna ama rek matot; dina pakoeboeran ama, beunang ama njjeum keur diri ama di tanah Kanaán, nja di dinja ama koe maneh koedoe dikoeboer. Ari ajeuna simkoe-

ring moegi diidinan indit, sédja ngoerébkkeun poen bapa; tinangtos wangsoel
 6 deui. 'Ari timbalan Piraon: Bral bae indit, koeboer bapa awak, sakoemaha njoempahanana ka awak. a p. 47 : 29; 49 : 29.
 7 Bral Joesoep djéngkar, sédja ngoerébkkeun ramana. Ari sakabeh mantri Piraon, para kokolot gédongna, djeung sakabeh bae kokolot tanah Mésir, pada
 8 indit ngiring; 'kitoe deui saeusi-boemi Joesoep, djeung saderek-saderekna, sarta saeusi-boemi ramana. Ngan baroe-dakna sarta djeung sapi-dombana ditaringgalkeun di tanah Gosen. 'Reja deui noe ngiring, aja noe toempak kareta, aja noe toempak koeda, djadi wadya-
 10 balad géde katjida. 'Barang darongkap ka pangirikan Atad, anoe peuntaseun tji Jordan, seg pada aloek-aloekeun di dinja; ari aloek-aloekeunana nja rosa nja bangét pisan. Ari milampahna kaprihatinan koe hal ramana toedjoeuh poé
 11 lilana. 'Mangsa priboemi eta tanah, nja eta oerang Kanaán, narendjo kaprihatinan kitoe di pangirikan Atad, pok ngaromong: Ijeu kaprihatinan oerang Mésir bangét pisan. Kitoe noe matak eta énggon diséboetkeun Abel-Mésir;
 12 ajana peuntaseun tji Jordan. 'Ari poetra-poetrana pada ngalampahkeun ka andjeunna sakoemaha piwaranganana
 13 teja; 'da andjeunna koe poetra-poetrana dianteurkeun ka tanah Kanaán, bari toeloej dikoerébkkeun dina goeha kébon Makpela, anoe beunang Ibrahim ngagaleuh katoet kébonna, keur pakoeboeran milik, ti Epron, oerang Het teja;
 14 ajana di hareupeun Mamre. 'Geus kitoe Joesoep moelih ka Mésir, nja andjeunna, djeung saderek-saderekna, sarta sakabeh noe arindit, ngiring andjeunna, sédja ngoerébkkeun ramana teja; parantos ngoerébkkeun ramana.

15 Mangsa saderek Joesoep térangkeun, jen ramana poepoes, pok njalaoer: Palangsijang Joesoep dek giroek ka oerang, sarta maléskeun ka oerang eta sakabeh kagorengan, anoe koe oerang dipigawe
 16 ka dinja teja. 'Toeloej ngahiras ka Joesoep, sina mihatoer kijeu: Rama andjeun, ari geus deukeut ka poepoes,
 17 miwarang, kijeu piwaranganana: 'Mara-nah koedoe hatoeran ka Joesoep, kijeu: Panéda ama, moegi-moegi nga-

poerah njékél ka oerang Israil, kapala-kapala gawe; noe dipalar sina pada nganijaja ka dinja koe papantjenna. Prak njiyeun nagara panggoedangan pikeun Piraon, nja eta Pitom djeung ^c Raämses.

- 12 'Tatapi samingkin nganijaja ka dinja, samingkin ugaloaän sarta samingkin ngarékahan, anoe matak baringoengeun
13 tina sabab oerang Israil. 'Seug oerang Israil koe oerang Mésir digawekeun ^d
14 kalawan hésit, 'datang ka pada disoe-
15 kërkeun hariroepna, koe lantaran pagawean bangga, mëtakeun taneuh likët sarta njiyeun bata, djeung koe lantaran saroepeaning pagawean dina kébon, koe sakabeh bae pagaweanana, anoe dimistikeun ka darinja kalawan hésit. ^a Lal. 7: 18,
^b Djab. 105: 25; Lal. 7: 19. ^c 1 Moesa 47: 11,
^d 3 Moesa 25: 43, 46.

- 15 Djeung deui radja Mésir marentah ka paradji oerang Ibrani, ngaran noe hidji Sipra, ari ngaran noe hidji deui Poea;
16 'kijeu parentahna: Satijap-tijap maraneh maradjian ka oerang Ibrani awewe, sarta katendjo geus aja dina paragina: oepama lalaki anakna, pek koe maraneh paehan; sabalikna, oepama awewe
17 anakna, sina hiroep bae. 'Dëmi eta paradji ^a pada sijeuneun koe Allah, sarta hanteu milampah sakoemaha lahiran radja Mésir ka darinja teja; énjana mah
18 orok dihariroepan bae. 'Tidinja eta paradji koe radja Mésir disalaoer, sarta dilahiran kijeu: Naha maraneh migawe noe kitoe pëtana, wët orok koe maraneh dihariroepan bae? 'Ari pioendjoek paradji teh ka Piraon: Salërësna, awewe oerang Ibrani lain sapërtoes awewe oerang Mésir; jaktosna mah eta teh karowat; samemeh paradji dongkap ka
20 darinja, geus ngadjeroe manten. 'Mana Allah midamél kahadean ka paradji teh, sarta eta djalma-djalma beuki ngalobaän, datang ka ngadjadi rosa katjida.
21 'Geus kitoe, sabab paradji teh sarijenuneun koe Allah, noe matak koe Allah dikërsakeun baroga imah.

^a Lal. 5: 29.

- 22 Tidinja Piraon miwarang ka sakabeh rahajatna, kijeu piwaranganana: ^a Sakabeh anak lalaki anoe didjoeroekeun koedoe paritjeun ka bangawan, ari sakabeh anak awewe hiroepan bae.

^a Lal. 7: 19.

PASAL 2.

- Aja ^a hidji djalma anak-poetoe Lewi, abral angkat, nikah hidji istri, toeroenan Lewi kenah. 'Tidinja istri teh njiram, toeloj ngowokeun hidji poetra lalaki. Barang ningali, ^b jen poetra teh kasep, seug disoempoeutkeun, meunang
3 tiloe boelan. 'Ana geus teu kadoegaun njoempoeutkeun, pek dipangnjokotkeun hidji kanaga wawalinian, dilampat koe leutak djeung koe gagala; toeloj orok teh diteundeun di djero eta kanaga, geus kitoe diteundeun dina darengdeng,
4 sisi bangawan. 'Ari ^c lantjeukna awewe seg nangtoeng ti kadjaeohan, nëgëskeun orok teh pikoemahaun. ^a p. 6: 20;
4 Moesa 26: 59. ^b Lal. 7: 20; Ibr. 11: 20. ^c p. 15: 20,
4 Moesa 26: 59.

- 5 Kalërësan poetra Piraon noe istri loengsoer, toeloj siram ka bangawan; ari landjang-landjangna leuleumpang di sisi bangawan. Seug ningali eta kanaga di têngah darengdeng. Gantjang
6 miwarang ëmbanna njokot. 'Ana geus diboeka, ningali eta orok, sarta doemadakan, orok teh keur nangis. Toeloj andjeunna wëlaseun ka dinja, sarta misaer: Ijeu teh kaäsoep orok oerang
7 Ibrani. 'Hol lantjeukna awewe oendjoekan ka poetra Piraon teh: Manawi tërang, koering rek leumpang mangalakeun awewe noe keur orokan, kaäsoep oerang Ibrani, soepaja mangnjoesoankeun eta orok. 'Lahiran poetra Piraon ka dinja: Geura djig! Bral landjang teh
9 leumpang, ngala iboe orok. 'Ngalahir poetra Piraon ka eta: Ijeu orok koe njai bawa moelang, pangjoesoankeun; éngke njai koe kami dibere koelian. Seug orok teh dibawa koe eta istri,
10 sarta toeloj disoesoean. 'Ari geus gëde moerangkalih teh, toeloj disanggakeun ka poetra Piraon; ^a geus kitoe koe andjeunna diangkën poetra, sarta didjénënganan Moesa; ari lahiranana: Sabab beunang kami ngahandjatkeun tina djero tjai. ^a Lal. 7: 21.

- 11 Geus kitoe, dina mangsa eta, ^a barang Moesa geus gëde, hidji waktos andjeunna ^b ka loewar ka saderek-sadereknana, sarta ningalian papantjenna. Beh ningali hidji djalma oerang Mésir, keur mahala hidji djalma oerang Ibrani, kaäsoep saderek Moesa. 'Toeloj Moesa roeroet-

- reret; ari gens waspada, jen taja pisan djalma, ^e pek eta oerang Mésir teh dipaehan sarta diroewang dina keusik.
- 13 'Ari isoečna ^a Moesa ka loewar deui; doemadakan, aja doewa djalma, oerang Ibrani, keur géloet. Pok ngalahir ka noe salah: Naha maneh wét mahala ka
- 14 batoer maneh? 'Ari omongna: ^e Saha ka sampejan noe ngadjénengkeun kapala djeung djaksa ka kaেলা kabeh? Pangnjaouer kitoe teh sampejan, naha dek maehan kaেলা deui, tjara sampejan maehan oerang Mésir teja? Toeloej
- 15 Moesa sijeuneun, ari lahirna: Saestoena, eta pérkara geus kaotara! 'Ari Piraon meunang warta hal pérkara kitoe, seug ngérsakeun maehan ka Moesa. Tidinja Moesa kaboer bawaning sijeun Piraon, sédja tjalik di tanah Midian. Gek tjalik deukeut hidji soemoer. ^a Lal. 7: 23.
- ^b Ibr. 11: 24, 25. ^c Lal. 7: 24, 25. ^d Lal. 7: 26. ^e Lal. 7: 35.
- 16 Ari ^a panghoeloe Midian kagoengan toedjoeu poetra awewe. Geus kitoe daratang, pek narimba, ngareusian djolang-djolang, sédja nginoeman domba-domba ramana. 'Djéboel taroeakang ngangon lalaki, pada ngadjongklokkeun eta istri-istri. Neut Moesa ngadég, sarta noe-loengan ka istri teh, bari seug dombana
- 17 diinoeman. 'Tidinja maroelang ^b ka Réhoel ramana. Pok ramana njaouer: Koe naon maraneh, noe matak tereh moelang poé ijeu? 'Ari pioendjoečna: Soemoehoen, aja hidji djalma, oerang Mésir, ngaleupaskeun koering sadaja ti leungeun taroeakang ngangon teja, samalah mangnimbaänkeun ka koering, bari seug domba-domba diinoeman. 'Saoerna ka poetra-poetrana: Eta ajeuna aja di mana? Naha eta djalma koe maraneh ditinggalkeun?
- 18 Geura tejang, sina dahar roti. 'Ari Moesa ngaroe djoekan matoeh di eta djalma, sarta dipaparin Sëpora poetrana, djadi garwana. 'Nja eta toeloej ngowoek ^e hidji poetra lalaki, seug koe Moesa dingaranan Gersom; karana lahirna: Aing teh geus djadi djalma ngoembara di tanah bangsa sedjen. ^a p. 18: 10, 11.
- ^b p. 3: 1. ^c Moesa 10: 29. ^e p. 18: 2—4.
- 23 Geus kitoe, lawas ti lawas radja Mésir teja maot. Démi oerang Israil tingroemahoeh tina hal pagawean teja, bari tingdjalerit; ari sasambatna tina hal pa-

24 gawean teh oenggah ka Allah. 'Sarta koe Allah kadangoe gégéroenganana, ^a toer Allah ngemoetkeun përdjangdji-an andjeunna ka Ibrahim, ka Ishak

25 djeung ka Jakoeb teja. 'Ari Allah ^b ningali ka oerang Israil, sarta koe Allah kaoeniga. ^a 1 Moesa 15: 18. 3 Moesa 26: 42.

Loek. 1: 72. ^b p. 3: 7.

PASAL 3.

- Ari Moesa ^a ngangon domba Jitro mërtoewana, panghoeloe Midian teja. Hidji mangsa ngagiringkeun domba-domba ka tonggoheun tégal léga, sarta dongkap ^b ka goeong Allah, ka goe-noeng Horeb. 'Tidinja ^c Malaikat Pangeran nembongan ka andjeunna di djëro seuneu hoeroeng, ^d dina téngah leuweung tjoetjoeu. Ret andjeunna ningali, doemadakan, leuweung tjoetjoeu teh ngagédoer koe seuneu, tapina leuweung
- 3 tjoetjoeu teh taja pisan noe léboer. 'Pok Moesa ngalahir: Ah, aing dek njimpang, ngawaskeun eta tetendjoan noe sakitoe aheng, koe naon noe matak leuweung tjoetjoeu teh teu kahoeroe. ^a Djab. 77: 21; 78: 70—72. ^b p. 4: 27; 18: 5. 1 Radja 19: 8. ^c Lal. 7: 30. ^d 5 Moesa 33: 16.
- 4 Barang katingal koe Pangeran, jen Moesa njimpang, sédja ngawaskeun, la-djéng koe Allah disaoer ti téngahna leuweung tjoetjoeu, kijeu timbalanana: Moesa! Moesa! Wangsoelanana: ^a Noen, 5 ijeu simkoering! 'Timbalanana: Poma maneh oelah deukent ka dijeu! ^b Geura ngalaän taroempah tina soekoe maneh; karana ijeu énggon, anoe keur ditintjak
- 6 koe maneh, nja taneuh soetji. 'Timbalanana deui: ^c Ijeu kami Allah karoe-hoen maneh, Allah Ibrahim, Allah Ishak sarta Allah Jakoeb. Pek Moesa meung-peunan pameunteuna; ^d karana sijeuneun nendjo ka Allah. ^a 1 Moesa 22: 11; 31: 11. ^b Jos. 5: 15. ^c Mat. 22: 32. Loek. 20: 37. ^d Lal. 7: 32.
- 7 Nimbalan deui Pangeran: ^a Kami geus waspada pisan di kabalangsakan oemat kami anoe di Mésir, sarta koe kami geus kadangoe sasambatna tina sabab ^b anoe pada ngagawekeun ka dinja; wantoe-wantoe kami teh leuwih oeninga
- 8 dina kasangsaraänana. 'Malah kami ajeuna ^c geus loengsoer, rek ngaleupaskeun eta ti leungeun oerang Mésir, sarta rek diinditkeun ti tanah Mésir ka hidji tanah

anoe aloes nja lĕga, ^a ka tanah anoe labar-leber tji-soesoe reudjeung madoe, nja ka ĕnggon oerang Kanaän, oerang Het, oerang Emor, oerang Pares, oerang
 9 Hiwi djeung oerang Jĕboes. 'Ari ajeuna, masing njaho, sasambatna oerang Israil geus datang ka kami; malah-malah kami teh geus waspada dina pangani-
 10 jaja, anoe koe oerang Mĕsir dipake nganijaja ka darinja. 'Ari ajeuna, geura leumpang; maneh koe kami ^e rek dipiwarang ka Piraon, soepaja oemat kami, oerang Israil, koe maneh diboedalkeun ti Mĕsir. *a p. 2:25; Nĕh. 9:9. b p. 5:6. c 1 Moesa 11:5. d 5 Moesa 8:7. e Jos. 24:5; Lal. 7:34.*

11 Pioendjoek Moesa ka Allah: Na saha simkoering teh, jen kĕdah leumpang ka Piraon, sarĕng kĕdah ngaboedalkeun oerang Israil ti Mĕsir? 'Ari timbalanana: Da kami teh ^a tangtĕo njarĕngan ka maneh; sarta kijeu pitandaenana ka maneh, jen maneh dipiwarang koe kami: dimana maneh geus ngaboedalkeun eta djalma-djalma ti Mĕsir, seg maraneh ^b bakal ngabakti ka Allah dina ijeu goenoeng. *a Jos. 1:5; Hak. 6:16. b p. 19:20; 24:4; Lal. 7:7.*

13 Oendjoek anoe deui Moesa ka Allah: Noen, ari simkoering dongkap ka oerang Israil, sarĕng mitjatoer ka darinja, jen: Allah karoehoen maraneh anoe miwarang kaola ka maraneh; soepami ngaromong ka simkoering: ^a Saha padjĕnganana? kĕdah dijawab koemaha koe simkoering teh? 'Ari timbalan Allah ka Moesa: ^b KAMI BAKAL DJOEMĒNĒNG SAKOEMAHA KAMI NJA BAKAL DJOEMĒNĒNG. Timbalanana deui: Koedoe kijeu nja mitjatoer ka oerang Israil: KAMI BAKAL DJOEMĒNĒNG anoe miwarang kaola ka maraneh. *a 1 Moesa 32:29. b Jĕs. 41:4; Wah. 1:4, 8.*

15 Nimbala deui Allah ka Moesa: Maneh koedoe mitjatoer kijeu ka oerang Israil: Pangeran, Allah karoehoen maraneh, Allah Ibrahim, Allah Ishak djeung Allah Jakĕob teja noe miwarang kaola ka maraneh. ^a Nja kitĕo djĕnggan kami salalanggĕgna, sarta nja kitĕo pangngĕt-ngingĕt ka kami toeroen-toeroen. 'Geura leumpang, koedoe ngoempelkeun kokolot-kokolot Israil, bari seug bebedja ka darinja kijeu: Pangeran, Allah karoehoen maraneh, nembongan ka kaola, nja eta Allah Ibra-

him, Ishak sarta Jakĕob; ari timbalanana: Kami teh geus ngalajad ka maraneh, geus waspada di sakoer anoe
 17 dipigawe ka maraneh di Mĕsir. 'Sarta kami nimbala: Kami rek nginditkeun maraneh ti djĕro kabalangsakan di Mĕsir, ka tanah oerang Kanaän, oerang Het, oerang Emor, oerang Pares, oerang Hiwi djeung oerang Jĕboes, nja ka tanah anoe labar-leber tji-soesoe
 18 reudjeung madoe. 'Ari eta teh bakal pada ngagoegoe ka omong maneh; sarta maneh koedoe ngadatangan ka radja Mĕsir, mawa kokolot-kokolot Israil; seug koedoe pada poepoelih ka dinja kijeu: ^b Pangeran, Allah oerang Ibrani, mĕndakan ka koering sadaja; ari ajeuna, koering sadaja moegi diidinan leumpang, lalakon tiloe poĕ, soep ka tĕgal lĕga, soepaja koering pada ngoerban ka
 19 Pangeran, Allah koering sadaja. 'Tatapi kami leuwih oeninga, jen radja Mĕsir moal mikeun ka maraneh leumpang, sadajan make leungeun kawasa oge. 'Ari kami teh bakal njodorkeun panangan kami, seug tanah Mĕsir rek digĕboegan koe saniskara moedjidjat kami, anoe koe kami rek didamĕl di Mĕsir; sanggesna kitĕo maraneh koe eta bakal didjoeroeng leumpang. 'Sarta eta djalma-djalma koe kami rek dipaparin koernija dina panon oerang Mĕsir; anoe matak maraneh, samangsa leumpang, moal
 22 leumpang lengoh. 'Satĕgĕsna ^c oenggal-oenggal awewe ka tatanggana djeung ka batoerna saimah, pada awewe, bakal menta barang perak djeung barang ĕmas, kitĕo deui papakean; nja eta koe maraneh bakal dimoewatkeun ka anak maraneh lalaki-awewe; ^d jadi maraneh teh bakal ngarampogan oerang Mĕsir.

a Djab. 135:13; Jĕs. 42:8. b p. 5:3. c p. 11:2, 3. d p. 12:36; 1 Moesa 31:9.

PASAL 4.

Ngawangsoel Moesa, kijeu wangsoelanana: Noen soemoehoen, ^a eta teh moal pĕrtjajaun ka simkoering, sarĕng moal ngagaroegoe ka omong simkoering; sajaktosna bakal ngaromong kijeu: Moal ĕnja Pangeran nembongan ka maneh. 'Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Eta naon anoe ditjĕkĕl koe leungeun maneh? Wangsoelanana: Soemoehoen,

- 3 iteuk. 'Ari timbalanana: Geura aloengkeun ka taneuh! Pek dialoengkeun ka taneuh. ^b Geus kitoe djadi oraj. Seug
- 4 Moesa ngédjat, sijeun eta oraj. 'Timbalan Pangeran deui ka Moesa: Geura sodorkeun leungeun maneh, tjékél boen-toetna. Seg Moesa njodorkeun pananganana, pek ditjékél. Geus kitoe djadi
- 5 iteuk deui dina pananganana. 'Soepaja eta teh pada pértjaja, jen estoe ka maneh geus nembongan Pangeran, Allah karoehoenna, Allah Ibrahim, Allah Is-hak sarta Allah Jakoeb. ^a p. 14: 31. ^b p. 7: 10.
- 6 Nimbalan deui Pangeran ka Moesa: Leungeun maneh geura asoepkeun kana harigoe maneh. Seug Moesa ngasoepkeun pananganana kana harigoena. Toe-loej dika-loewarkeun; doemadakan, pananganana ^a keuna kasakit lepra, ngé-plak sapérti saldjoé. 'Timbalanana deui: Leungeun maneh geura asoepkeun deui kana harigoe maneh. Seug Moesa ngasoepkeun deui pananganana kana harigoena. Toeloej dika-loewarkeun tina harigoena; doemadakan, geus poelih deui
- 8 sapérti salirana. 'Ari geus kitoe, saopama hanteu pértjajaeun ka maneh, sarta hanteu ngarogoe ka omong tanda noe ti heula, ka omong tanda noe pandeuri mah tangtoe pada pértjajaeun. 'Dëmi geus kitoe, saopama hanteu pértjajaeun keneh kana tanda noe doewa teja, djeung hanteu ngarogoe ka omong maneh, toeloej maneh koedoe njokot tjai bangawan, bari seg dikoetjoerkeun ka darat. ^b Geus kitoe eta tjai, beunang maneh njokot ti bangawan, pidjadieun gëtih di darat. ^a 4 Moesa 12: 10; 2 Radja 5: 27. ^b p. 7: 17.
- 10 Ari pioendjoe Moesa ka Pangeran: Noen Goesti! simkoering teh ^a lain djalma bisa ngomong, boh ti kamari, boh ti mangkoekna, boh tina mangsa andjeun ngandika ka diri abdi; salërësna simkoering teh beurat biwir, beurat le-tah. 'Dëmi timbalan Pangeran ka Moesa: Saha teja noe ngajakeun soengoet ka manoesa? atawa saha teja noe ngadjadikeun anoe pirem, atawa noe torek, atawa noe beunta, atawa noe mërëm?
- 12 Lain nja kami Pangeran? 'Ari ajeuna, geura leumpang; ^b kami teh tangtoe njarëngan ka biwir maneh, sarta rek ngaweroekkeun ka maneh anoe koedoe
- 13 diomongkeun. 'Pioendjoe kana deui: Noen Goesti! moegi miwarang mana bae noe koe andjeun dikërsakeun dipiwarang.
- 14 'Ladjëng Pangeran djadi bëndoe ka Moesa, bari nimbalan kijeu: Naha Haroen, kaum Lewi teja, lain doeloer maneh? Kami leuwih oeninga, jen eta teh përlente pisan ngomongna; malah-malah, masing njaho, eta teh ëngke ka loewar, mapagkeun ka maneh, sarta ari nendjo ka maneh, tangtoe boengabeun sadjëro
- 15 hatena. 'Seug maneh ^c koedoe mitjatoer ka dinja, ngajakeun piomongeun dina biwirna. Ari kami teh bakal njarëngan ka biwir maneh djeung ka biwir Haroen, sarta kami rek ngaweroekkeun ka maraneh anoe koedoe dilampahkeun.
- 16 'Ari Haroen teh koedoe mitjatoer ka djalma-djalma ngagantian maneh, nja djadi lalambëj maneh; ^d dëmi maneh
- 17 ka Haroen minangka Allah. 'Sarta eta iteuk koe maneh bawa, tjékél koe leungeun; pilantaraneun maneh ngalampahkeun tanda-tanda teja. ^a p. 6: 11, 30; Lal. 7: 22. ^b Jës. 51: 16; Loek. 21: 15. ^c p. 7: 2. ^d p. 7: 1, 2.
- 18 Toeloej Moesa angkat, moelih ^a ka Jitro mërtoewana; seug mihatoer ka dinja: Koering nëda idin leumpang, sëdja moelang ka doeloer-doeloer koering, anoe di Mësir, nangenan hariroep keneh hanteuna. Arisaer Jitro ka Moesa: Soewawi, masing salamët! ^a p. 18: 1.
- 19 Sarta Pangeran nimbalan deui ka Moesa di tanah Midian: Geura leumpang, koedoe moelang ka Mësir; karna sakabeh djalma, ^a noe ngarah pati
- 20 maneh teja, geus paraeh. 'Tidinja Moesa njandak ^b poetra-garwana, ditaroeng-gankeun kana kalde, bari toeloej moelih ka tanah Mësir. Ari ^c iteuking Allah teja koe Moesa ditjandak koe pananganana. 'Nimbalan deui Pangeran ka Moesa: Sabot maneh di djalan, moelang ka Mësir, sing hade-hade kana sakabeh moedjidjat, anoe koe kami diajakeun dina leungeun maneh teja; eta koe maneh koedoe dilampahkeun di hareupeun Piraon; ^d tatapi kami bakal ngaheuraskeun hatena, datang ka djalma-djalma koe eta moal dibere leumpang.
- 22 'Sarta maneh koedoe mopojan ka Piraon: Kijeu timbalan Pangeran: Isra'il
- 23 teh ^e poetra kami noe tjikal. 'Ari tim-

balan kami ka maneh: Eta poetra kami koe maneh koedoe dibere leumpang, sina ngawoela ka kami. Lamoen maneh teu daek mere eta leumpang, masing nganjahoekun, f anak maneh noe tjikal koe kami tangtöe dipaehkeun.

a p. 2:15; Mat. 2:20. b p. 18:2-4. c p. 17:9;

Jés. 10:24, 26. d p. 3:19; 7:3. e Hos. 11:1.

f p. 12:29.

24 Dëmi geus kitoe, eukeur di djalan, di djëro pamondokan, seug Pangeran mëgatan ka Moesa, noe dipandang ma-
25 ehkeun. 'Toeloej Sëpora njandak a pe-
so batöe, pek ngeureud koeloep poe-
trana [noe boengsoe]; kokotjopna sok
ka dampalna, bari mihatoer: Sajaktos-
na, andjeun teh ka koering panganten
26 gëtih! 'Toeloej Moesa koe Pangeran di-
antëp. Mangsa harita Sëpora njëboet-
keun: panganten gëtih, tina hal njoe-
natan.

a Jos. 5:2.

27 Djeung deui Pangeran nimbalaan ka
Haroen: Maneh geura bral, koedoe ma-
pagkeun Moesa ka tégäl léga. Bral ang-
kat, toeloej patëpang djeung Moesa a
lébah goenoeng Allah teja; seug Moesa
28 ditjjoem. 'Geus kitoe Moesa njarijos-
keun ka Haroen sadajana pangandika
Pangeran, anoe miwarang andjeunna,
reudjeung sakabeh tanda, anoe ditim-
29 balkeun ka andjeunna teja. 'Tidinja
Moesa ladjëng angkatna sarëng Haroen.
Sasoempingna b ngoempolkeun sakabeh
30 kokolot oerang Israïl. 'Toeloej koe Ha-
roen dibedjaän hal sadajana pangandika,
noe koe Pangeran geus diandikakeun ka
Moesa; sarta midamël tanda-tanda teja
31 di hareupeun panon djalma-djalma. 'Ari
djalma-djalma teh c përtjajaen; sarta
barang ngadarengé, jen Pangeran geus
ngalajad ka oerang Israïl, sarta geus
waspaoseun dina kabalangsakanana,
broek saröedjoed sarta sëmbahijang.

a p. 3:1. b p. 3:16. c p. 14:31.

PASAL 5.

Sanggeusing kitoe Moesa djeung Haroen
Sngadareuheus, sarta oendjoekan ka
Piraon: Kijeu timbalan Pangeran, Al-
lah Israïl: Oemat kami bere leumpang,
sina pada milampah pesta ka kami di
2 tégäl léga. 'Dëmi lahiran Piraon: a Na
saha Pangeran teh, anoe koe aing koe-

doe ditoeroet parentahna, ngidinan Is-
rail leumpang? Aing teu njaho ka Pa-
ngeran, malah-malah Israïl koe aing
3 moal diidinan leumpang. 'Pioendjoekna:

b Allah oerang Ibrani mëndakan ka sim-
koering; moegi-moegi koering sadaja
diidinan leumpang, lalakon tiloe din-
tën, asoep ka tégäl léga, soepaja koe-
ring pada ngoerban ka Pangeran, Al-
lah koering sadaja, sangkan andjeun-
na oelah naradjang ka koering sadaja
nganggo pagëboeg atanapi nganggo pé-
4 dang. 'Dëmi lahiran radja Mësir ka
arandjeunna: Naha Moesa djeung Ha-
roen! koe naon maraneh dek ngalesot-
keun eta djalma-djalma ti pagaweana-
na? Geura baralik ka papantjen mara-
5 neh! 'Ngalahir deui Piraon: Saënjana,
c djalma-djalma eusi tanah ajeuna geus
loba teuing, wët koe maraneh dek di-
eureunkeun tina papantjenna! a Dan. 3:15.

b p. 3:18. c p. 1:7, 12.

6 Tidinja Piraon poë harita keneh mi-
warang a ka poerah ngagawekeun djal-
ma-djalma sarta ka sagala pangaoes-
7 na, kijeu piwaranganana: 'Maraneh ka-
hareupna oelah mere-mere deui sapoe
ka eta djalma-djalma, baris njjjeun ba-
ta, sapërti kamari-mangkoekna; sina
laleumpang moeloengan sapoe koe ma-
8 neh. 'Tatapi ari kamistian bata, sakoe-
maha njarijeunna kamari-mangkoekna,
koedoe tëtëpkeun ka darinja, poma oe-
lah dikoerangan; karana eta teh nga-
rëdoel, kitoe noe matak tinggarëro, pok-
na: Hajoe, oerang leumpang, oerang
9 ngoerban ka Allah oerang! 'Masing beu-
rat pagaweanana ka eta djalma-djalma,
soepaja baroga lampahkeuneun, sarta
oelah naranggap ka omong bohong.

a p. 3:7.

10 'Toeloej poerah ngagawekeun djalma-
djalma sarta djeung pangaoesna teja
pada ka loewar, bari seug ngabedjaän
ka djalma-djalma, pokna: Aja timbalan
Piraon kijeu: Aing moal mparin deui
11 sapoe ka maraneh. 'Koedoe lalumpang,
ngala sapoe koe maneh, ti mana bae
nja pimanggiheun; tetapi ari pagawean
12 maraneh moal dikoerangan. 'Tidinja eta
djalma-djalma paboejar, oedar-idër di
sakoeriling tanah Mësir, moeloengan
13 djarami, baris sapoe. 'Ari poerah nga-
gawekeun teh pada ngagëntak-gëntak,

aromongna: Sing anggeus pagawean maraneh, hantja sapoë-sapoëna, sakoemaha
 14 basa keur aja sapoe. 'Malah pangoeroes oerang Israil, anoe dibakoekun ka darinja koe poerah ngagawekeun Piraon teja, pada diteunggeulan, sarta diomongan kijeu: Koe naon maraneh kamari djeung poë ijeu hanteu anggeus katangtoean maraneh njiyeun bata, saperti kamari-mangkoekna?

15 Tidinja pangoeroes oerang Israil ngadareuheusan, sasambat ka Piraon, kijeu piodendjoekna: Koe naon gamparan noe mawi ka abdi-abdi gamparan midamël
 16 kitoe? 'Abdi-abdi gamparan hanteu dipaparin sapoe; padahal parentahna ka diri abdi: Geura njarijeun bata! Ari abdi-abdi gamparan sajaktosna diteunggeulan, nanging wilajat gamparan anoe gadoeh dosa. 'Dëmi timbalan radja: Maraneh ngëdoel, poegoeh ngëdoel; kitoe
 17 noe matak sok ngaromong: Hajoe, oerang leumpang, oerang ngoerban ka Pangeran!
 18 'Ari ajeuna, los laleumpang, geura digarawe; tatapi maraneh moal dibere sapoe, kitoe ge kamistian bata koedoe njanggakeun.

19 Geus tërängeun pangoeroes oerang Israil, diri maranehanana meunang katjilakaän, da parentahna: Maraneh teu meunang ngoerangan tina rejana bata,
 20 hantja sapoë-sapoëna. 'Toeloej papanggih djeung Moesa sarta djeung Haroer, noe keur ngarantosan mëgat maranehanana waktoe ka loewar ti Piraon.
 21 'Pok pada oendjoekan ka arandjeunna: Pangeran moegi sing waspaos ka arandjeun, sarëng ngabënëran, sarehna baoe seungit koering sadaja koe arandjeun geus didjadikeun baoe bijoek ka pajoeuneun Piraon sarëng ka hareupeun mantri-mantrina, sasat njanggakeun pëdang ka pananganan, pikeun mareuntjit ka koering sadaja.

22 Tidinja Moesa marëk deui ka Pangeran, sarta oendjoekan kijeu: Èh Goesti! naha eta djalma-djalma anoe andjeun didatangan katjilakaän? Koe naon mana
 23 simkoering dipiwarang? 'Ari ti wangkid simkoering asoep ka Piraon, hatoeran mawa padjënengan andjeun, eta njilakakeun ka djalma-djalma teh; doepi përkawis ngaleupaskeun teja, geuning andjeun teu ngaleupaskeun oemat an-

24 djeun. 'Dëmi timbalan Pangeran ka Moesa: Ajeuna maneh bakal nendjo anoe koe kami rek didamël ka Piraon; karana maraneh ëngke koe eta dibere leumpang, ^a kapaksa koe leungeun kawasa; malah maraneh koe eta ^b ëngke didjongklokkeun ti tanahna, kapaksa koe leungeun kawasa. a p. 3:19, 20.
b p. 12:33.

PASAL 6.

Tidinja Allah ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana ka dinja: ^a Ijeu kami
 2 Pangeran. 'Ari kami nembongan ka Ibrahim, ka Ishak sarta ka Jakoeb, sok njëboetkeun diri kami ^b Allah noe moerba-wisesa; dëmi djënengan kami Pangeran koe kami hanteu dinjahokeun
 3 ka darinja. 'Djeung deui kami ngadëgkeun përdjangdjian kami ka darinja, ^c rek dipaparin tanah Kanaän, nja eta tanah pangoembaraänana, ënggonna ngaloembara.
 4 'Samalah koe kami geus kadangkoe gëgëroengan oerang Israil, anoe dikoemawoelakeun koe oerang Mësir, ^d sarta kami teh eling ka përdjangdjian
 5 kami teja. 'Koe sabab eta, maneh geura bebedja ka oerang Israil: Ijeu kami Pangeran; sarta maraneh koe kami rek dika-loewarkeun ti handapeun papan-tjen oerang Mësir, djeung dileupaskeun tina koemawoela maraneh ka dinja; ëngke maraneh koe kami didjait, make panangan anoe njodor sarta make hoe-
 6 koeman noe rarsa. 'Ari maraneh koe kami rek diangkën oemat, djeung kami bakal Allah maraneh, sarta maraneh bakal nganjahoekun, jen kami teh estoe Pangeran, Allah maraneh, anoe ngaloe-warkeun maraneh ti handapeun papan-tjen oerang Mësir. 'Sarta maraneh koe kami rek didatangeun kana tanah, anoe djadi sabab kami ^e ngatjoengkeun panangan, rek dipaparinkeun ka Ibrahim, ka Ishak sarta ka Jakoeb teja; estoe koe kami rek dipaparinkeun ka maraneh,
 8 sdjadi warisan: ijeu kami Pangeran. 'Toeloej Moesa ngalahir kitoe ka oerang Israil; tatapi hanteu ngagaroegeka Moesa, tina karaoepëkan pikir djeung tina kabangkaän koemawoela. a p. 20:2. b 1 Moesa 17:1; 35:11. c 1 Moesa 17:8; 26:3. d p. 2:24. e 1 Moesa 14:22; 22:16.

9 Tidinja Pangeran ngandika deui ka
 10 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh geura
 ngadatangan deui, poepoelih ka Piraon,
 radja Mésir, oerang Israil koedoe
 11 dibere leumpang ti tanahna. 'Oendjoe-
 kan Moesa ka pajoeneun Pangeran, kijeu
 pioendjoe kana: Noen, oerang Israil
 hanteu ngarogoegeoe ka simkoering; pi-
 manaean Piraon ngagoegoe ka simkoe-
 ring? ^a da simkoering teh hanteu disoe-
 12 natan biwir. 'Tatapi Pangeran ngandika
 deui ka Moesa djeung ka Haroen, di-
 piwarang ka oerang Israil djeung ka Piraon,
 radja Mésir, dikérsakeun ngaboed-
 dalkeun oerang Israil ti tanah Mésir.

^a p. 4 : 10.

13 Ijeu teh ^a loeloegoe ahli karoehoen
 di oerang Israil. Poetra Roebin, tjikal
 Israil teja, Hanok djeung Paloe, Hesron
 djeung Karmi. Nja eta bangsa-bangsa
 14 Roebin. 'Ari poetra Simon teja Jémoeël,
 Jamin, Ohad, Jakin djeung Sohar; aja
 deui Saael, anoe djadi anak aweue
 oerang Kanaan. Nja eta bangsa-
 15 bangsa Simon. 'Sarta ijeu ^b ngaran poetra
 Lewi teja, noeroetkeun toetoeranana:
 Gerson, Kahat djeung MÉRari. Ari taoen
 oemoer Lewi saratoes tiloe poeloh
 16 loeh toedjoe taoen. 'Poetra Gerson teja
 Libni djeung Simi, sabangsa-sabangsa-
 17 na. 'Poetra Kahat teja Amram, Jishar,
 Hebron djeung Oesiël. Ari taoen oemoer
 Kahat saratoes tiloe poeloh tiloe taoen.
 18 'Ari poetra MÉRari teja Mahli djeung
 Moesi. Nja eta bangsa-bangsa Lewi,
 noeroetkeun toetoeranana. 'Ari ^c Amram
 19 teja nikah Jokebed émbina, djadi geureuhana.
 Nja eta toeloj ngowokeun pikeun
 andjeunna Haroen djeung Moesa teja.
 Ari taoen oemoer Amram saratoes
 20 tiloe poeloh toedjoe taoen. 'Ari poetra
 Jishar teja ^d Korah, Nepeg djeung Sikri.
 21 'Ari poetra Oesiël teja ^e Misael, El-
 sapan djeung Sitri. 'Ari Haroen teja
 nikah Elisaba poetra Aminadab, saderek
 Nahson, djadi geureuhana. Nja eta toeloj
 ngowokeun pikeun andjeunna ^f Nadab
 djeung Abihoe, Elasar djeung Itamar.
 23 'Ari poetra Korah teja Asir, Elkanan
 djeung Abiasap. Nja eta bangsa-
 24 bangsa oerang Korah. 'Ari Elasar poetra
 Haroen teja nikah sahidi poetra Poetiël,
 djadi geureuhana. Nja eta toeloj
 ngowokeun pikeun andjeunna ^g Pinéhas.

Nja eta kabeh loeloegoe ahli karoehoen
 25 kaom Lewi, sabangsa-sabangsana. 'Nja
 eta Haroen djeung Moesa, noe koe Pangeran
 ditimbangan ngaboedalkeun oerang
 Israil ti tanah Mésir, noeroetkeun balad-
 26 baladna. 'Nja eta noe aroendjoe kan ka
 Piraon, radja Mésir, dikérsakeun ngaboed-
 dalkeun oerang Israil ti Mésir. Nja
 eta Moesa djeung Haroen. ^a 1 Moesa 46 : 8.

⁴ Moesa 26 : 5. ^b 4 Moesa 3 : 17. ^c p. 2 : 1. ^d 4 Moesa 16 : 1. ^e 3 Moesa 10 : 4. ^f p. 28 : 1. ^g 4 Moesa 25 : 7.

27 Geus kitoe, keur mangsa Pangeran
 28 ngandika ka Moesa di tanah Mésir, 'Pangeran
 ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana:
 Ijeu kami Pangeran. Maneh koedoe
 moepoelihkeun ka Piraon, radja Mésir,
 saniskara noe koe kami dilahirkeun ka
 29 maneh. 'Toeloj Moesa oendjoe kan ka
 pajoeneun Pangeran: Noen, simkoering
 teh hanteu disoenanatan biwir; pimanaean
 Piraon ngagoegoe ka simkoering?

PASAL 7.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa:
 Masing nganjaho keun, ^a maneh koe kami
 geus ditangtoekeun minangka Allah ka
 Piraon; ari Haroen, doeloer maneh, pidj-
 2 adieu nabi maneh. 'Eta maneh koedoe
 njatoerkeun saniskara noe koe kami
 ditimbalken ka maneh; démi koe Haroen,
 doeloer maneh, koedoe dipoepoelikeun
 ka Piraon, sina oerang
 3 Israil dibere leumpang ti tanahna. 'Ari
 kami ^b bakal neuskeun hate Piraon, sarta
 rek ngadamél tanda djeung moedjidjat
 4 loba pisan di tanah Mésir. 'Tatapi Piraon
 moal ngagoegoe ka maraneh, noe matak
 kami rek métakeun panangan kami ka
 Mésir, sarta ^c wadya-balad kami, oemat
 kami, oerang Israil, rek diboedalkeun ti
 tanah Mésir, make hoekoeman noe rosa.
 5 'Ari oerang Mésir ^d bakal pada nganjaho-
 keun, jen kami teh estoe Pangeran, di-
 mana kami geus njodorkeun panangan
 kami ka loehoerun Mésir, sarta ngaloe-
 6 warkeun oerang Israil ti téngah maranehanana.
 'Prak koe Moesa djeung Haroen dilampah-
 keun; sakoemaha timbalan Pangeran ka
 arandjeunna, nja kitoe
 7 pisan ngalampahkeunana. 'Ari Moesa oemoerna
^e dalapan poeloh taoen, djeung Haroen
 oemoerna dalapan poeloh tiloe

- taoen, keur mangsa aroendjoekan ka Piraon. *a p. 4:16. b p. 7:13, 22; 8:15, 19, 32; 9:7, 34; Roem 2:4, 5. c p. 12:41. d p. 8:10, 22; 9:14. e Lal. 7:23, 30, 36.*
- 8 Nimbalan deui Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu timbalanana:
- 9 'Lamoen Piraon mitjatoer ka maraneh, kijeu pokna: Geura maraneh njjeun moedjidjat; seg maneh ka Haroen koedoe ngomong kijeu: Tjokot iteuk kakang, ^a toeloj aloengkeun ka pajoeun Piraon, sing djadi naga! 'Tidinja Moesa djeung Haroen ngadareuheusan ka Piraon; prak ngalampahkeun kitoe, sakoemaha timbalan Pangeran. Pek Haroen ngaloengkeun iteukna ka pajoeuneun Piraon sarta ka hareupeun mantri-mantrina; seug djadi naga. 'Tidinja Piraon sabalikna njaoer ^b djalma palintër sarta taroekang njampe; pek eta ge, pandita-pandita Mësir, pada migawe kitoe koe lantaran elmoena. 'Hidji-hidji pada ngaloengkeun iteukna, seug djaradi naga; dëmi iteuk-iteuk maranehanana dilëglëgan koe iteuk Haroen. 'Tatapi manah Piraon heuras, hanteu ngagoegoe ka Moesa djeung ka Haroen; ^c sakoemaha pangandika Pangeran teja. *a p. 4:3. b 1 Moesa 41:8. 2 Tim. 3:8. Mat. 24:24. c p. 3:19.*
- 14 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Hate Piraon teuas, teu daekeun mere eta djalma-djalma boedal. 'Maneh isoek-isoek koedoe leumpang ka Piraon; masing njaho, eta bakal ka loewar ^a kana tjai; koedoe koe maneh didagoan, pëgat di sisi bangawan; ari iteuk, anoe salin roepa djadi oraj teja, tjëkël koe leungeun maneh. 'Seg koedoe poepoelih ka dinja kijeu: ^b Koering dipiwarang ka andjeun koe Pangeran, Allah oerang Ibrani; timbalanana: Oemat kami bere leumpang, sina ngabakti ka kami di tégal lëga. Ari maneh teh saénjana hanteu ngagoegoe tēpi ka ajeuna. 'Kijeu timbalan Pangeran: Djalan kijeu maneh pitërangéun, jen kami teh estoe Pangeran: masing njaho, ijen iteuk, anoe ditjëkël koe leungeun kami, dek diteunggeulkeun kana tjai anoe dina bangawan; ^c seug bakal salin roepa, djadi gëtih. 'Ari ^d laeok, anoe dina bangawan, bakal paraeh, sarta bangawanna bakal baoe, wani oerang Mësir barosën, eureun ngari-
- 19 noemna tjai tina bangawan. 'Nimbalan deui Pangeran ka Moesa: Maneh ka Haroen koedoe nitah kijeu: Geura njokot iteuk kakang, seg koedoe njodorkeun leungeun kakang ka loehoereun tjai-tjai Mësir, ka loehoereun sagala walenganana, ka loehoereun sagala bangawanna, djeung ka loehoereun sitoesitoena, singgëtna ka loehoereun sakabeh pakoempoelan tjai bogana, sing djaradi gëtih; pibakaleun aja gëtih di sakoeriling tanah Mësir, nadjan dina wadah sipat kai sarta dina wadah sipat
- 20 batoe. 'Prak Moesa djeung Haroen pada ngalampahkeun kitoe, sakoemaha timbalan Pangeran. Pek Haroen ngadjoeng-djoengkeun iteuk, seug neunggeul tjai anoe dina bangawan, di pajoeuneun Piraon sarta di hareupeun mantri-mantrina. Toeloj sakabeh tjai anoe dina bangawan salin roepa, ^e djadi gëtih.
- 21 'Ari laeok, anoe dina bangawan, paraeh, sarta bangawanna baoe, wani oerang Mësir geus teu kadaroegaeun nginoem tjai tina bangawan. Malah aja gëtih di sakoeriling tanah Mësir. 'Prak pandita Mësir ge pada njjeun noe kitoe pëtana, koe lantaran elmoena. Noe matak manah Piraon beuki heuras, hanteu ngagoegoe ka Moesa djeung ka Haroen; ^f sakoemaha pangandika Pangeran teja.
- 23 'Toeloj Piraon malik, moelih ka gëdongna; hal anoe kitoe ge koe andjeun-
- 24 na hanteu dipadoeli. 'Tidinja sakabeh oerang Mësir pada ngarali sakoeriling bangawan, nijjar tjai inoemeun; karana geus teu kadaroegaeun nginoem tjai
- 25 bangawan. 'Pangkitoe teh djëdjëg toedjoe poë, ti sanggeus Pangeran neunggeul bangawan teja. *a 1 Moesa 41:1. b p. 5:1, 3. c p. 4:9. d 4 Moesa 11:5. e Djab. 78:44; 105:29. f p. 3:19.*

PASAL 8.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: 'Maneh geura ngadatangan deui ka Piraon, poepoelih ka dinja: ^a Kijeu timbalan Pangeran: Oemat kami bere leum-

2 pang, sina ngabarakti ka kami. 'Saoepama maneh teu daek mere leumpang, masing njaho, sawëwëngkëran maneh koe kami dek digëboeg, ngajakeun ban-

3 tjet, 'wani bangawan teh pinoeh koe bantjet; sarta bakal aroengгах, arasoep

ka imah maneh, djeung ka kamar maneh heés, malah aroenggah ka énggon maneh; kitoe deui piarasoepeun ka imah mantri-mantri maneh, ka rahajat maneh, ka sagala pameuleuman maneh, djeung ka sagala pangadonan maneh. 'Sarta eta bantjet piaroenggaheun ka diri maneh, ka rahajat maneh djeung ka saka-beh mantri maneh. 'Nimbalan deui Pangeran ka Moesa: Maneh ka Haroen koedoe nitah kijeu: Geura njodorkeun leungeun kakang, bari njékél iteuk kakang, ka loehoereun sagala waloengan, ka loehoereun sagala bangawan, djeung ka loehoereun sagala sitoe, sina aroenggah bantjet ka tanah Mésir. 'Pek Haroen njodorkeun pananganana ka loehoereun tjai-tjai Mésir; tjat bantjet aroenggah, wani ngalipoetan satanah Mésir. 'Prak pandita-pandita ge pada njiyeun noe kitoe pétana, koe lantaran elmoena, ngajakeun aroenggah bantjet ka tanah Mésir. *a p. 7: 16. b p. 12: 34. c p. 7: 11.*

8 Tidinja Piraon njaer Moesa djeung Haroen; seug dilahiran kijeu: Geura nénda ka Pangeran, eta bantjet moegi moegi disingkirkeun ti diri aing sarta ti rahajat aing; geus kitoe djalma-djalma teh koe aing tangtöe diidinan leumpang, sina ngoerban ka Pangeran. 'Pioendjoe Moesa ka Piraon: Soemangga, tangtoskeun bae, iraha simkoering koedoe mangnedakeun andjeun, ka mantri-mantri andjeun, saréng ka rahajat andjeun, soepaja bantjet teh dibasmi, leungit ti andjeun saréng ti sadajana gedong andjeun, woengkoel kantoen di bangawan bae? 'Lahiranana: Isoekan. Pioendjoe kana: Sapilahir andjeun; soepaja andjeun ngoeningakeun, jen taja deui sapertos Pangeran, Allah koering sadaja.

11 'Ari bantjet teh éngke njalingkir ti andjeun saréng ti sadajana gedong andjeun, kitoe deui ti mantri-mantri andjeun sarawoeh ti rahajat andjeun, woengkoel kantoen di bangawan bae. 'Toeloj Moesa djeung Haroen ka loewar ti Piraon. Geus kitoe Moesa sasambat ka Pangeran tina hal perkara bantjet, anoe didatangkeun ka Piraon teja. 'Ladjéng Pangeran midamél téroes sapihatoer Moesa; heug eta bantjet-bantjet, noe di imah-imah, di boeroean-boeroean djeung di kébon-kébon teja, pararaeh. 'Toeloj

dikoempoekeun, ditoempoekeun-toempoekeun; wani tanah teh datang ka bae. 'Ana Piraon geus waspadaeun, jen aja kaséngangan, seug neusakeun manahna, hanteu ngagoegoe ka arandjeunna; sakoe-maha pangandika Pangeran teja.

a p. 7: 5; 9: 14. b p. 3: 19.

16 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh ka Haroen koedoe nitah kijeu: Geura njodorkeun iteuk kakang, seg teunggeulkeun ka taneuh pélédoeg noe di boemi; geus kitoe pidjadieun rambétoek di sakoeriling tanah Mésir. 'Prak pada ngalampahkeun kitoe. Pek Haroen njodorkeun pananganana, bari njékél iteukna; djédak neunggeul ka taneuh pélédoeg noe di boemi; seug aja rambétoek, napoe ka manoesa djeung ka sasatoan. Sakabéh taneuh pélédoeg noe di boemi djadi rambétoek, di sakoeriling tanah Mésir. 'Ari pandita-pandita ge pada njiyeun kitoe koe lantaran elmoena, mambrih ngaloewarkeun rambétoek, tapi hanteu barisaeun. Ari rambétoek teh napoe ka manoesa djeung ka sasatoan.

19 'Pok pandita aroendjoe kan ka Piraon: Ijeu teh panangan Allah! Tatapi manah Piraon teuas bae, hanteu ngagoegoe ka Moesa djeung ka Haroen; sakoe-maha pangandika Pangeran teja. *a p. 9: 11. b p. 3: 19.*

20 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh isoek-isoek koedoe dangdan, toeloj marék ka hareupeun Piraon; masing njaho, eta bae ka loewar kana tjai; seg koedoe poepoelih ka dinja: Kijeu timbalan Pangeran: Oemat kami bere leumpang, sina ngabarakti ka kami.

21 'Karana oepama maneh keukeuh oemat kami teu dibere leumpang, masing njaho, kami rek ngadatangkeun seungseureudan ka maneh, ka mantri-mantri maneh, ka rahajat maneh, djeung ka imah-imah maneh, datang ka imah oerang Mésir pararinoeh koe eta seungseureudan, kitoe deui taneuh, anoe keur diénggonan koe maranehanana. 'Mangsa harita kami rek ngabinakeun tanah Gosen, énggon oemat kami goemélar, sangkan seungseureudan teh oelah aja di dinja; soepaja maneh nganjahokeun, jen kami Pangeran aja di djero ijeu tanah.

23 'Djadi kami teh rek ngajakeun panghalangan di antara oemat kami djeung rahajat maneh. Isoekan ijeu tanda pi-

24 boektieunana. 'Ladjëng Pangeran ngadamël kitoe. Seg datang seungseureudan, rosa katjida, saeop ka gëdong Piraon, djeung ka boemi mantri-mantrina, sarta aja di sakoeriling tanah Mësir; tanah teh datang ka roeksak tina sabab eta seungseureudan. *a p. 7:15. b p. 9:14. c p. 11:7.*

25 Geus kitoe Piraon njaer Moesa djeung Haroen; seug dilahiran kijeu: Geura laleumpang, ngoerban ka Allah maraneh

26 "dina tanah ijeu. 'Ari pioendjoek Moesa: Moal pisaeëun milampah kitoe; karan-
tën anoe koe koering sadaja koedoe dikoerbankeun ka Pangeran, Allah koering sadaja, ^b nja eta kagiroek oerang Mësir. Geura manah, soepantën ngoerbankeun kagiroek oerang Mësir mah di hareupeunana, naha moal ngabëntoeran ka koering sadaja koe batoe?

27 'Pasëdjaän teh leumpang ka tégäl lëga, ^c lalakon tiloe dintën; seng ngoerban ka Pangeran, Allah koering sadaja, koemaha bae nja bade nimbalkéun ka koering sadaja. 'Lahiran Piraon: Aing ngidinan maraneh leumpang, soepaja ngoerban ka Pangeran, Allah maraneh, di tégäl lëga; ngan oelah djaraoeh teuing nja leumpang. ^d Geura aing pangnëda-

28 keun! 'Ari pihatoer Moesa: Salërëna, koering ajeuna rek ka loewar ti andjeun, sëdja nënëda ka Pangeran; geus kitoe seungseureudan teh tinangtos isoekan njingkir ti Piraon, ti mantri-mantrina sarëng ti rahajatna; nanging Piraon oelah ngagëlo deui, hanteu sijos ngidinan djalma-djalma teh leumpang ngoerban ka Pangeran. 'Toeloej Moesa ka loewar ti Piraon. Geus kitoe nënëda

29 ka Pangeran. 'Seug Pangeran midamël tëroes sapihatoer Moesa; seungseureudan teh njingkir ti Piraon, ti mantri-mantrina djeung ti rahajatna; ^e teu kari hidji-hidji atjan. 'Tatapi Piraon sakali ijeu ge neuaskeun manahna, hanteu koengsi djalma-djalma teh diidinan leumpang. *a p. 7:16. b 1 Moesa 43:32. c p. 3:18. d p. 9:28. e p. 10:19.*

30
31
32

PASAL 9.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura ngadatangan deui ka Piraon, poepoelih ka dinja: ^a Kijeu nimbalan Pangeran, Allah oerang Ibrani: Oemat kami bere leumpang, sina nga-

2 barakti ka kami. 'Karana oepama maneh keukeuh teu daek mere leumpang, masih keneh bae djalma-djalma dipa-

3 rakoeng, masing njaho, panangan Pangeran pikeunaeun ka ingon-ingon maneh anoe di tégäl, nja eta ka koeda, ka kalde, ka onta, ka sapi djeung ka domba, di-
4 keunaan pagëboeg bangët katjida. 'Tatapi Pangeran ^b bakal ngabinakeum di antara ingon-ingon oerang Israil djeung ingon-ingon oerang Mësir; saniskara ingon-ingon oerang Israil moal aja noe

5 paeh hidji-hidji atjan. 'Djeung Pangeran ^c nangtoskeun mangsana, timbalanana: Isoekan Pangeran bakal ngadamël eta
6 përkara dina tanah ijeu. 'Prak isoekna eta përkara koe Pangeran didamël. ^d Heug sakabeh ingon-ingon oerang Mësir paraeh; dëmi ingon-ingon oerang Israil mah taja noe paeh hidji-hidji atjan.

7 'Toeloej Piraon ngoetoesan, doemadakan, ingon-ingon oerang Israil hidji ge taja noe paeh. Tatapi manah Piraon teuas bae, eta djalma-djalma hanteu diidinan leumpang. *a p. 8:1. b p. 8:22. c p. 8:9, 10. d Djab. 78:50.*

8 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa djeung ka Haroen: Maraneh geura njaranggeum lëboe pameuleuman; seg koe Moesa koedoe diawoerkeun ka langit,

9 ka hareupeun Piraon. 'Geus kitoe pidjadiëun pëlëdoeg, ninggang ka sakoeriling tanah Mësir, sarta pitërapeun ka manoesa djeung ka sasatoan, ^e ngadjadikeun bareuh, kasijatna këmboeng-këmb-
10 boeng, di sakoeriling tanah Mësir. 'Top njarandak lëboe pameuleuman; toeloej ngadareuheus ka pajoeneun Piraon, pek eta lëboe koe Moesa diawoerkeun ka langit. Geus kitoe ngadjadi bareuh, kasijatna këmboeng-këmb-
11 noesa djeung di sasatoan. 'Datang ka pandita-pandita teja teu kadorogaeun nangtoeng di hareupeun Moesa, tina sabab bareuhna; wantoe-wantoe aja bareuh di sagala pandita djeung di saka-

12 beh oerang Mësir. 'Tatapi Pangeran ngaheuraskeun manah Piraon; teu ngagoegoe ka arandjeunna; ^b sakoemaha pangandika Pangeran ka Moesa teja. *a 5 Moesa 28:27. b p. 3:19.*

13 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh isoek-isoek koedoe dangdan, toeloej marëk ka hareupeun Piraon, poe-

poelih ka dinja: Kijeu timbalan Pangeran, Allah oerang Ibrani: Oemat kami bere leumpang, sina ngabarakti ka kami.

14 'Karana sakali ijeu kami rek ngadatangkeun sakabeh balahi kami ka hate maneh, djeung ka mantri-mantri maneh, sarta ka rahajat maneh; ^a soepaja maneh nganjahokey, ^b jen taja noe nandingan ka kami di saboemi kabeh.

15 'Karana ajeuna ge kami geus njodorkeun panangan kami, kari pek neungeul ka maneh djeung ka rahajat maneh, dikeunaan pagéboeg, soepaja maneh disingkirkeun tina boemi. 'Tapi sa-
 16 ŋnjana, ^c noe matak maneh koe kami digélarkeun, nja sangkan kami nandakeun kawasa kami ka maneh, soepaja djenéngan kami dioewarkeun di sakoeriling boemi. 'Ari maneh masih keneh
 17 bae ngagoengkeun diri, ngahalangan oemat kami, hanteu dibere leumpang, 'masing njaho, isoe kan, wajah kiwari, ^d kami rek noeroenkeun hoedjan boewah, rosa katjida; noe saroepea kitoe tatjan kasorang di Mésir ti poéan diadégkeunana,

18 'tapi ka ajeuna. 'Ari ajeuna, geura nitahan, geuwat asoepkeun ingon-ingon maneh, djeung sakoer bae bobogaan maneh anoe di tégal. Sakabeh manoesa djeung sasatoan, anoe piajaean di tégal, hanteu diasoepkeun ka imah, dimana katinggang koe eta hoedjan boewah, tanwande paraeh. 'Saha-saha abdi Piraon anoe sijeun koe pangandika Pangeran, ngageuwat badega-badegana djeung ingon-ingonna disina moeroemoeroe ka imah. 'Démi saha-saha noe hanteu padoeli ka pangandika Pangeran, badega-badegana djeung ingon-ingonna dingkeun bae di tégal. ^a p. 7:5.

19 ^b Jér. 10:6, 7. ^c Roem 9:17. ^d Jos. 10:11; Wah. 16:21.

22 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura njodorkeun leungeun ka langit, sing aja hoedjan boewah di sakoeriling tanah Mésir, ninggang ka manoesa, djeung ka sasatoan, sarta ka sakabeh pépélakan kébon di satanah Mésir. 'Prak Moesa njodorkeun iteukna ka langit; seug Pangeran maparin geledeg djeung hoedjan boewah, sarta seuneu patingsalambér ka boemi; gér Pangeran noeroenkeun hoedjan boewah ka sata-
 23 nah Mésir. 'Aja hoedjan boewah, ^a sarta

seuneu patinggoerilap pabaoer djeung hoedjan boewah, rosa kabina-bina, sa-koemaha noe tatjan kasorang di sakoeriling tanah Mésir, ti barang aja
 25 bangsa Mésir. 'Ari koe hoedjan boewah teh ^b kagéboeg saniskara noe di tégal, di sakoeriling tanah Mésir, boh manoesa, boh sasatoan; kitoe deui saniskara pépélakan kébon kagéboeg koe hoedjan boewah, sarta sakabeh kakaian
 26 leuweung pararotong. 'Ngan di tanah Gosen, énggon oerang Israil teja, hanteu aja hoedjan boewah. ^a Djab. 105:32.
^b p. 10:5, 15; Djab. 78:47, 48; 105:33.

27 Geus kitoe Piraon ngoetoesan, njaoer Moesa djeung Haroen; seug dilahiran kijeu: Aing sakali ijeu dosa; Pangeran teh leuwih bènér, balik aing reudjeung
 28 rahajat aing mah daroraka. 'Geura pada nénéda ^a ka Pangeran, moegi dimeudjeuhan geledeg Allah djeung hoedjan boewah teh; geus kitoe maraneh koe aing tangtoe diidinan leumpang, moal
 29 tonggoj ijtjing di djeu. 'Pioendjoek Moesa ka andjeunna: Ari simkoering geus ka loewar ti dajeh, sédja ^b nadahkeun leungeun ka Pangeran; seug geledeg teh bade eureun, saréng hoedjan boewah bade teu aja; soepaja andjeun ngoeningakeun, jen ^c boemi teh
 30 kagoangan Pangeran. 'Démi moenggoeh andjeun saréng mantri-mantri andjeun, ^d simkoering geus térang, jen tatjan sarrijeun koe Pangeran Allah. - 'Ari haramaj djeung gandroeng kagéboeg, wan-
 31 toening gandroeng geus ranggeujan, djeung haramaj keur kembangan. 'Démi tarigeo djeung djagong mah hanteu ka-
 32 géboeg; karana kakara djaradi. - 'Tidinja Moesa djol ti Piraon, ka loewar ti dajeh. Geus kitoe nadahkeun pananganana ka Pangeran; seug geledeg
 33 djeung hoedjan boewah teh areureun, sarta hoedjan geus teu ngoetjoer ka boemi. 'Ana katingali koe Piraon, jen
 34 hoedjan, djeung hoedjan boewah, sarta geledeg teja geus eureun, toeloej andjeunna ngadosa deui sarta neuaskeun manahna; mantri-mantrina pon kitoe
 35 keneh. 'Djadi manah Piraon beuki teuas, hanteu ngidinan oerang Israil leumpang; sakoemaha pangandika Pangeran koe lantaran Moesa teja. ^a p. 8:28.

^b 1 Radja 8:22. ^c p. 19:5; Djab. 24:1. ^d p. 3:19.

PASAL 10.

1 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura ngadatangan deui ka Piraon; karana kami geus neusakeun hatena, kitoe deui hate mantri-mantrina, "soepaja kami mètakeun ijeu tanda-tanda kami di tēngahna; "djeung soepaja maneh^b njaritakeun, sing kada-reuge koe anak-intjoe maneh, sakoer anoe koe kami dilampahkeun di Mésir, kitoe deui tanda-tanda kami, anoe koe kami diajakeun di maranehanana; sangkan maraneh nganjahoekun, jen kami
 3 teh estoe Pangeran. 'Bral Moesa djeung Haroen ngadeuheusan ka Piraon; seg oendjoekan ka andjeunna: Kijeu timbalan Pangeran, Allah oerang Ibrani: Sabaraha pillaeunana deui maneh nja rek ombong ngaréndahkeun diri di pajoeneun kami? Oemat kami geura bere leumpang, sina ngabarakti ka kami.
 4 'Karana oepama maneh keukeuh teu daek mere oemat kami leumpang, masing njaho, isoekan kami ngadatangkeun simeut ka wēwēngkēran maneh. 'Nja eta bakal ngalipoetan saloewar boemi, datang ka taja noe bisa nendjo taneuh, djeung bakal ngahakanan sesa, sakoer anoe kari di maraneh, " anoe loepoet tina hoedjan boewah; sarta bakal ngahakanan sakabeh tatangkalan, anoe dja-
 6 di adjang maraneh tina lahan. 'Malah bakal ngeusian imah-imah maneh, djeung imah sakabeh mantri maneh, sarta imah sakabeh oerang Mésir, datang ka parinoeh. Anoe kitoe teu kapanggih koe bapa-aki maneh atawa koe karoehoen bapa-aki maneh, ti barang eta goemélar di boemi tépi ka mangsa ajeuna. Toeloej Moesa malik, ka loewar ti Piraon.
 a p. 7: 3. b Djab. 78: 3—6. c p. 9: 25, 32.
 7 Geus kitoe mantri-mantri Piraon aroendjoekan ka andjeunna: Sabaraha pilamieunana deui eta teh nja minangka ridjēt ka gamparan sarēng ka simkoering sadaja? Soemangga, eta djalmadjalma idinan leumpang, sina ngabarakti ka Pangeran, Allahna; naha gamparan tatjan tingali, jen Mésir pigēmpoereun? 'Tidinja Moesa djeung Haroen dials deui ka Piraon; seg dilahiran kijeu: Djig bae, heg ngabarakti ka Pangeran, Allah maraneh! Saha teja noe
 9 bakal laleumpang? 'Ari pioendjoek Moe-

sa: Simkoering laleumpang teh sēdja ngabantoen kolot-boedak, ngabantoen anak awewe-lalaki; laleumpang teh sēdja ngabantoen domba sarēng sapi koering sadaja, karantēn koering sadaja
 10 bade pesta ka Pangeran. 'Lahiran Piraon ka darinja: Pangeran moegi njarēngan ka maraneh, sing sakoemaha maraneh koe aing dek diidinan leumpang djeung anak-anak maraneh. Mangka hade-hade, karana maraneh njang-
 11 harenpan pitjilakaekun! 'Oelah kitoe! djalma lalaki mah heg laleumpang ngabakti ka Pangeran, karana nja eta noe tadina koe maraneh dipambrih. Seug Moesa djeung Haroen didjongklokkeun ti pajoeneun Piraon.

12 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura njodorkeun leungeun maneh ka loehoereun tanah Mésir, pērka simeut teja, sina ngabroel ka tanah Mésir, " sarta ngahakanan sakabeh pēpélakan taneuh, sakoer anoe dikarikeun
 13 koe hoedjan boewah teja. 'Prak Moesa njodorkeun iteukna ka loehoereun tanah Mésir; seug Pangeran ka tanah eta ngadatangkeun^b angin ti wetan, sapoē harita djeung sapeuting djépoet; ari isoezna angin ti wetan teh mawa eta
 14 simeut. 'Ari simeut teh^c datangna ngabroel, moeok ka satanah Mésir, eunteup di sakoeriling wēwēngkēran Mésir, rosa katjida; ka toekang hanteu aja noe kitje, simeut noe tjara eta, sarta pandeurieunana moal aja noe kitoe.
 15 'Estoe ngalipoetan saloewar boemi, datang ka boemi kareuengan, sarta ngahakanan sakabeh pēpélakan taneuh djeung sakabeh boewah tatangkalan, anoe dikarikeun koe hoedjan boewah teja; sakabeh sipat noe hedjo, dina tatangkalan djeung dina pēpélakan kēbon, taja pisan noe kari di sakoeriling tanah Mésir. a Djab. 78: 46. b p. 14: 21. c Djab. 105: 34.
 16 Gantjang Piraon njaoer Moesa djeung Haroen; seg ngalahir kijeu: " Aing tarima dosa ka Pangeran, Allah maraneh,
 17 sarta ka diri maraneh. 'Dēmi ajeuna, tjing hampoera dosa aing ngan sakali ijeu, sarta geura pada nēnēda ka Pangeran, Allah maraneh, soepaja ijeu maot bae moegi-moegi disingkirkeun ti
 18 aing. 'Bral Moesa ka loewar ti Piraon,
 19 toeloej nēnēda ka Pangeran. 'Seug koe

Pangeran dibalikkeun, aja angin ti koe-
lon, rongkah katjida, mawa eta simeut,
diragragkeun ka laeet Agër; ^b taja noe
kari simeut hidji-hidji atjan di sawë-
20 wëngkëran Mësir. 'Tatapi Pangeran ^c
ngaheuraskeun hate Piraon, teu ngidi-
nan orang Israil leumpang. ^a p. 9: 27.

^b p. 8: 31. ^c p. 7: 3.

21 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa:
Maneh geura njodorkeun leungeun man-
neh ka langit, sing aja poëk ka tanah
3 Mësir, datang ka poëkna beunang di-
22 rampa. 'Prak Moesa njodorkeun pau-
nganana ka langit; ^a seug aja poëk
boeta-radjin di sakoeriling tanah Mësir,
23 tiloe poë lilana. 'Hanteu aja noe bisa
nendjo batorna, djeung teu aja noe
indit ti përnahna tiloe poë lilana; ^b
dëmi ka sakabeh oerang Israil mah aja
tjaäng dina sakoer änggonna tjitjing.
24 'Tidinja Piraon njaer Moesa; seg nga-
lahir kijeu: Djig bae, heg ngabarakti
ka Pangeran; ngan sapi-domba mara-
neh tinggalkéun; sabalikna anak-anak
25 maraneh hade bawa leumpang. 'Pioen-
djoek Moesa: Malah andjeun ka leun-
geun koering sadaja koedoe maparin
pikoerbaneun peuntjitan sarëng pikoer-
baneun doeroekan, hatoerkeuneun ka
26 Pangeran, Allah koering sadaja. 'Na-
djan ^c ingon-ingon koering sadaja dek
dibantoen leumpang; tjeker hidji ge
moal aja noe tinggal; karantën nja ti
dinja koering sadaja bade njokot pikeun
ngabakti ka Pangeran, Allah koering
sadaja; da koering teh tatjan tarërang
anoe koedoe dibaktikeun ka Pangeran,
27 memeh darongkap ka ditoe. 'Tatapi Pan-
geran ^a ngaheuraskeun manah Piraon,
teu kërsaean ngidinan maranehanana
28 leumpang. 'Seug Piraon ngalahir ka
Moesa: Geura los ti aing! koedoe nga-
djaga diri, oelah manggihan-manggihan
deui ka hareupeun aing; karana samang-
sa maneh manggihan deui ka hareupeun
29 aing, tangtöe dipaehan. 'Pioendjoek
Moesa: Lërës pangandika andjeun; sim-
koering moal mëndakan deui ka pajoe-
neun andjeun. ^a Aj. 5: 14; Jës. 45: 7. ^b Jës. 50: 2.

^c p. 12: 32. ^d p. 7: 3.

PASAL 11.

Aja timbalan Pangeran ka Moesa:
Kami rek ngadatangkeun balahi hidji

deui ka Piraon djeung ka Mësir; sang-
geusna kitoe eta teh pimereëun mara-
neh leumpang ti djeu; samangsa di-
bere leumpang, maraneh tangtöe ^a da-
tang ka didjarongklokkeun ti djeu, in-
2 dit sirib. 'Maneh geura marentah, siug
kadenge koe djalma-djalma, ^b koedoe
pada menta barang perak djeung bar-
ang ëmas; lalaki menta ka batoerna
pada lalaki, awewe ka batoerna pada
3 awewe. 'Sarta Pangeran ^c ka eta djalma-
djalma maparin koernija dina panon
oerang Mësir; malah-malah Moesa teh
koe pangrasa para mantri Piraon sarta
koe pangrasa djalma loba jadi djalma
agoeng liwat saking di tanah Mësir.

^a p. 12: 33. ^b p. 3: 22. ^c p. 12: 36.

4 Aja deui pioendjoek Moesa: Kijeu
timbangan Pangeran: Wantji têngah peun-
ting kami dek ka loewar, ngidëran sa-
5 tanah Mësir. 'Didinja ^a sakabeh tjikal
di satanah Mësir bakal paraeh, ti tjikal
Piraon, anoe pidijoekeun dina korsina,
tëpi ka tjikalna boedak awewe, anoe
njanghareupan panggilingan, kitoe deui
6 sakabeh tjikal sato tjotjoëan. 'Sarta pi-
ajaeun sora djëdjëritan rosa pisan di
sakoeriling tanah Mësir; noe saroepa
kitoe tatjan kasorang, djeung saroepa
7 kitoe moal pikasorangeun deui. 'Dëmi
ka sakabeh oerang Israil mah ^b moal
aja andjing noe ngoesikkeun letahna,
boh ka djalma, boh ka sato tjotjoëan;
soepaja maraneh pada nganjahokeun,
jen Pangeran ngabinakeun di antara
8 Mësir djeung Israil. 'Didinja ijeu saka-
beh mantri-mantri andjeun bakal taroe-
roen ka koering, sarëng njarëmbah ka
koering, bari ngaromong kijeu: Mangga
geura ka loewar, sampejan djeung sa-
kabeh djalma-djalma noe ngariring ka
sampejan. Sanggeusna kitoe koering
seug ka loewar. Toeloelj Moesa ka loe-
war ti Piraon bari bëndoe sangët pisan.

^a p. 4: 23; 12: 29. ^b Jos. 10: 21.

9 Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Piraon
moal ngagoegoe ka maraneh, soepaja
moedjidjat kami masing loba di tanah
10 Mësir. 'Ari Moesa djeung Haroen ngada-
mël eta sakabeh moedjidjat di pajoe-
neun Piraon, ^a tatapi Pangeran ngaheu-
raskeun manah Piraon, hanteu ngidinan
oerang Israil leumpang ti tanahna.

^a p. 7: 3.

PASAL 12.

Aja deui timbalan Pangeran ka Moesa
 1 djeung ka Haroen di tanah Mésir,
 2 kijeu timbalanana: 'Boelan ijeu ka ma-
 raneh ^a sing djadi loeloegoe boelan; nja
 ijeu ka maraneh anoe koedoe djadi mi-
 3 mitina boelan taoen. 'Maraneh koedoe
 marentah ka sapadjemoehan Isra'il, kijeu
 nja pok: Tanggal sapoeloeh, boelan ijeu,
 maraneh hidji-hidji koedoe njarokot
 anak domba sasiki, noerotkeun saeusi-
 imah bapa-bapa, hidji imah hidji anak
 4 domba. 'Tatapi oepama saeutik eusi-
 imahna, hanteu mandjing anak domba
 sasiki, nja eta njokotna koedoe reu-
 djeung tatanggana, anoe deukeut ka
 imahna, make ngitoeng djiwa; hidji-
 hidji djalma sakadar hakanna, koedoe
 koe maraneh diitoeng ka anak dombana.
 5 'Anoe koedoe dipake koe maraneh anak
 domba ^b noe taja tjatjadna, lalaki, oem-
 oer sataoen; nja njokot teh bangsa
 6 domba atawa bangsa embe. 'Geus kitoe
 eta teh koe maraneh koedoe diraksa
 tépi ka tanggal opat wélas, boelan ijeu
 keneh; toeloj koe sadjemoehan pakoem-
 poelan Isra'il koedoe dipareuntjit
 7 ^c di antara sore djeung boerit. 'Tidinja
 koedoe njarokot gétihna sawarah, bari
 seug ditérapkeun kana doewa tihang
 panto sarta kana tarang panto, dina
 sakoer imah-imah, énggon maraneha-
 8 nana ngahakan eta. 'Ari laeokna koe
 maranehanana koedoe diganggang dina
 seuneu, dihakan peuting harita, ^d reu-
 djeung roti teu ragian; dihakanna koedoe
 9 doe make papaitan. 'Hanteu meunang
 dihakan atah, djeung teu meunang di-
 koeloeb koe tjai; ^e satégésna koedoe
 diganggang koe seuneu, hoeloena, katoet
 soekoena, sarta katoet saeusi-beuteung-
 10 na. 'Djeung ^f oelah aja noe dikarikeun
 tépi ka isoek; dëmi anoe kari tépi ka
 isoek koe maraneh koedoe didoeroek
 11 koe seuneu. 'Ari ngahakanna koe ma-
 raneh koedoe kijeu: tjangkeng maraneh
 koedoe disaboek, soekoe maraneh koedoe
 ditaroempahan, sarta iteuk maraneh
 koedoe ditjékél koe leungeun; seg
 dihakan ^g kalawan roesoeh. Nja eta teh
 12 paska Pangeran. 'Ari dina peuting ha-
 rita kami rek oedar-idër di satanah Mésir,
 maehkeun sakabeh tjikal di satanah

Mésir, ti manoesa tépi ka sato tjetjoëan;
^h sarta kami rek nérapkeun hoekoeman
 ka sakabeh aállahan Mésir; ijeu kami
 13 Pangeran. 'Geus kitoe ⁱ gétih teja ka ma-
 raneh djadi tanda dina sakoer imah-
 imah, énggon maraneh aja; ana kami
 nendjo gétih teja, seug kami bakal ngali-
 waktu ka maraneh, djadi di maraneh
 moal aja balahi matak ngaroeksakkeun,
 dimana kami ngagéboeg ka tanah Mésir.
^a p. 13:4. ^b 3 Moesa 22:20; 1 Petr. 1:19.
^c 4 Moesa 9:5; 5 Moesa 16:6. ^d 5 Moesa 16:3.
^e 2 Bab. 35:13. ^f p. 34:25. ^g 5 Moesa 16:3;
 Jës. 52:12; Ibr. 13:14. ^h 4 Moesa 33:4. ⁱ Ibr.
 11:28.
 14 Geus kitoe eta poë koe maraneh
 pake pangingët-ningët; koedoe ditë-
 tëpan, didijjeun pesta ka Pangeran, toer-
 oen-toemoeroen; djadi pikoekoeh lang-
 15 gëng, lampahkeuneun maraneh. 'Toed-
 joeh poë lilana maraneh koedoe nga-
 hakan roti teu ragian; samalah dina
 poë noe mimiti ^a koedoe pada ngaleung-
 nitkeun sipat ragi ti sakoer imah ma-
 raneh; karana saha-saha djalma ngaha-
 kan beunang ngahaseuman, ti poë noe
 mimiti tépi ka poë noe katoedjoeh, ^b nja
 eta djalma koedoe dibasmi, dileungit-
 16 keun ti Isra'il. 'Djeung deui ^c dina poë
 noe mimiti maraneh koedoe ngadég pa-
 koempoelan soetji; kitoe keneh dina
 poë noe katoedjoeh koedoe ngadég pa-
 koempoelan soetji; oelah ngalampah-
 keun pagawean naon-naon dina poë
 eta; ngan ari hakaneun oenggal-oeng-
 gal djalma, nja eta bae noe meunang
 17 disadjakeun koe maraneh. 'Sarta ma-
 raneh masing pada ngestoekeun eta roti
 teu ragian; karana nja dina poë eta
 pisan kami ngaboedalkeun wadya-balad
 maraneh ti tanah Mésir; djeung masing
 pada ngestoekeun eta poë toeroen-toe-
 moeroen, djadi pikoekoeh langgëng.
 18 'Dina boelan noe mimiti, ^d tanggal opat
 wélas, wantji boerit, maraneh koedoe
 ngahakan roti teu ragian, tépi ka tang-
 gal doewa poeloeh hidji, wantji boerit.
 19 'Toedjoeh poë lilana di sagala imah ma-
 raneh oelah aja ragi; karana saha-saha
 djalma ngahakan beunang ngahaseu-
 man, nja eta djalma koedoe dibasmi,
 dileungitkeun ti pakoempoelan Isra'il,
 bagija semah, bagija noe asal boemi.
 20 'Saroepaning anoe beunang ngahaseu-
 man hanteu meunang koe maraneh di-

hakan; koedoe pada ngahakan roti teu ragian di sakabeh énggon maraneh tji-tjing. *a* 1 Kor. 5:7, 8. *b* 1 Moesa 17:14. *c* 3 Moesa 23:7, 8. *d* 3 Moesa 23:5.

21 Tidinja Moesa njae sakabeh kokolot Israil; seng didawoehan kijeu: Maraneh geura top njarokot domba adjang maraneh, noeroetkeun bangsa-bangsa maraneh, bari toeloj mareuntjit paska

22 teja. 'Djeung koedoe njarokot *a* hisop sabeungkeut, antjломkeun kana gëtih, noe dina bokor; seg eta gëtih noe dina bokor teh sawarehna oelaskeun kana tarang panto djeung kana doewa tihangna. *b* Geus kitoe maraneh saoeorang ge oelah aja noe ka loewar ti lawang

23 imahna, tēpi ka isoek. 'Karana Pangeran bakal oedar-idër, kërsa ngagëboeg ka oerang Mësir; tatapi ana ningal gëtih teja dina tarang panto sarta dina doewa tihangna mah, seug Pangeran tangtoe ngaliwat kana lawangna, sarta *c* poerah ngaroeksak moal diidinan asoep ka imah maraneh ngagëboeg.

24 'Mana sing pada ngstoekkeun eta përkara; djadi pikoekoeh ka maraneh sarta ka anak-intjoe maraneh, salalanggëngna.

25 'Geus kitoe, dimana maraneh geus asoep ka tanah, anoe koe Pangeran bakal dipaparinkeun ka maraneh, sakoemaha pangandikana teja, seug maraneh koedoe ngstoekkeun pangabakti kitoe. 'Geus kitoe, *d* lamoen anak maraneh ngaromong ka maraneh: Nahaon pangabakti bapa noe kitoe teh? 'Koedoe didjawab kijeu: Eta teh koerban paska bade ka Pangeran, anoe ngaliwat ka sagala imah oerang Israil di Mësir, basa andjeunna ngagëboeg ka oerang Mësir, ari imah oerang mah pada dilopoetkeun. - Broek djalma-djalma teh pada saroejdjoed.

28 'Bral oerang Israil maroelang, toeloj dilampahkeun; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa djeung Haroen teja, nja kitoe ngalalampahkeunana.

a Ibr. 9:19. *b* Jës. 26:20; Jër. 6:25. *c* Ibr. 11:28. *d* p. 13:8, 14; 5 Moesa 6:20.

29 Geus kitoe, *a* wanti tēngah peuting, seug Pangeran maehkeun sakabeh tjikal di tanah Mësir, ti tjikal Piraon, anoe pitjalikeun dina korsina, tēpi ka tjikal sakitan, anoe di imah gorowong; kitoe

30 deui sakabeh tjikal sato tjtjočan. 'Neut Piraon ti peuting tanghi, nja andjeunna

djeung sakabeh mantrina, sarta sakabeh oerang Mësir; *b* seug djadi tingdjalërit rosa katjida di Mësir, karana taja pisan

31 imah anoe hanteu kapapatenan. 'Toeloj Piraon *c* njae Moesa djeung Haroen ti peuting; seug ngalahir: Geura bral boedal ti tēngah rahajat aing, nja diri maraneh, nja oerang Israil noe loba. Geura lalumpang, ngabakti ka Pangeran sakoemaha omongan maraneh. 'Nadjan domba maraneh, nadjan sapi maraneh, barawa bae, *d* sakoemaha omongan maraneh; heg lalumpang, sarta aing koe maraneh bërkbahan ongkoh.

33 'Malah-malah oerang Mësir pada miroesa ka eta djalma-djalma, sina geuwat-geuwat; pada nitah ka loewar ti djëro tanah, karana ngaromongna: Bisi pae

34 koela sakabeh! 'Pek djalma-djalma ngadjoengdjoengkeun adonana memeh dihaseuman, pangadonanana dibaroentël koe papakeanana, toeloj diparoenggoe.

35 'Djeung deui oerang Israil pada milampah *e* sakoemaha lahiran Moesa teja; nja eta pada menta ti oerang Mësir barang perak djeung barang emas, kitoe

36 deui papakean. 'Sarta Pangeran ka eta djalma-djalma *f* maparin koernija dina panon oerang Mësir, datang ka pada mere sapamentana; *g* djadi pada ngarampogan oerang Mësir.

a p. 11:5; Djab. 78:51; 105:36. *b* p. 11:6. *c* p. 10:28. *d* p. 10:26. *e* p. 11:2. *f* p. 11:3. *g* Djab. 105:37.

37 Broel oerang Israil ngabroel ti nagara *a* Raamses, toeloj daratng ka Soekot; kira-kira aja *b* gënëp kēti noe badarat, djalma lalaki, djaba ti baroe-dak. 'Aja deui djalma tjampoeran loba pisan noe indit, ngiloe djeung maranehanana; sarta ingon-ingon, domba reudjeung sapi, mangpirang-pirang rejana. 'Ari adonan, anoe dibawa ka loewar ti Mësir teja, seug koe maranehanana didjjeun koeweh teu ragian; karana teu make dihaseuman, wantoe-wantoe didjarongklokkeun ti Mësir, hanteu meunang këndor, djeung teu kaer nja-dijakeun pibëkëleun.

a p. 1:11. *b* 4 Moesa 1:46.

40 Ari lawasna oerang Israil tjaritjing di Mësir, *a* opat ratoes taoen, poendjoel

41 tiloe poeloh taoen. 'Dëmi geus toetoeop noe opat ratoes tiloe poeloh taoen teh, geus kitoe, dina poë eta pisan, sakabeh wadya-balad Pangeran boedal ti tanah

42 Mësir. 'Peuting eta noe koedoe diëstoe-
keun ka Pangeran, doemeh ngaloewar-
keun maranehanana ti tanah Mësir;
nja peuting eta pisan noe koe sakabeh
oerang Israil koedoe diëstoekeun ka
Pangeran, toeroen-toemoeroen.

a 1 Moesa 15:13; Gal. 3:17.

43 Djeung deui timbalan Pangeran ka
Moesa djeung ka Haroen: Ijeu teh pi-
koekoeuh paska: sakabeh djalma bangsa
44 sedjen teu kongang ngahakan eta. 'Dë-
mi oenggal-oenggal boedak, tégës djal-
ma beunang koe doewit, ana koe ma-
neh geus disoenatan, didinja wadjib
45 ngahakan eta. 'Djalma madjik djeung
djalma boeboeroeh teu kongang ngaha-
kan eta. 'Dihakanna teh koedoe saimah-
saimahna; laeokna teu meunang koe
maneh dibidjilkeun ti imahna ka loe-
war, *a* sarta toelangna sahidji ge han-
47 teu meunang dipotongkeun. 'Sapakoem-
poelan Israil koedoe pada milampah ki-
toe. 'Djeung lamoen aja djalma ngoem-
48 bara di maneh, hajang ngalampahkeun
paska ka Pangeran, koedoe disoenatan
heula sakoer noe bangsa lalaki di ma-
nehanana; kakara meunang njampeur-
keun, ngalampahkeun paska, sarta djadi
saroewa djeung noe asal boemi; dëmi
sakoer noe koeloep mah teu kongang
49 ngahakan eta. 'Anoe asal boemi reu-
djangkeun noe ngoembara di têngah ma-
raneh, *b* toenggal sapapakon.

a 4 Moesa 9:12; Joh. 19:36. *b* 3 Moesa 24:22;
4 Moesa 15:15.

50 Prak koe sakabeh oerang Israil di-
lampahkeun; sakoemaha timbalan Pa-
ngeran ka Moesa djeung Haroen teja,
nja kitoe ngalampahkeunana. 'Geus
51 kitoe, dina poë eta pisan Pangeran nga-
boedalkeun oerang Israil ti tanah Më-
sir, sabalad-baladna.

PASAL 13.

Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
2 kijeu pangandikana: 'Koedoe njoetji-
keun keur kami *a* sakabeh tjikal; anoe
moeka sambarang pianakan di oerang
Israil, boh manoesa, boh tjoetjoëan, nja
eta anoe kami. *a* p. 22:29; 34:19; 3 Moesa 27:26;
4 Moesa 3:13; Look. 2:23.

3 Toeloj Moesa ngadawoeh ka djalma-
djalma: Masing ngingëtkeun poë ijeu,
poë maraneh dika-loewarkeun ti Mësir,

a ti imah koemawoela; karana maraneh
koe Pangeran dika-loewarkeun ti dinja

b nganggo panangan kawasa; noe mat-
tak teu meunang ngahakan beunang
4 ngahaseuman. 'Poë ijeu maraneh ka loe-
5 war, *c* dina boelan Abib. 'Geus kitoe,
dimana maraneh koe Pangeran geus
diasoepkeun *d* ka tanah oerang Kanaän,
oerang Het, oerang Emor, oerang Hiwi
djeung oerang Jëboes, anoe koe an-
djeunna didjangdjikeun ka karoehoen
maneh, nganggo soempah, bakal dipa-
parinkeun ka maneh, nja tanah anoe
labar-leber tji-soesoe djeung madoe teja,
e didinja maneh koedoe ngalampahkeun
6 pangabakti kitoe, dina boelan ijeu. 'Toe-
djoeh poë lilana koedoe ngahakan roti
teu ragian; ari dina poë noe katoedjoeh
7 ngadég pesta bade ka Pangeran. 'Roti
teu ragian anoe koedoe dihakan sadjéro
eta toedjoeh poë; poma-poma di maneh
oelah aja beunang ngahaseuman, sarta
oelah aja rahi di maneh, di sawéwëng-
8 kërana maneh. 'Djeung maneh dina poë
eta *f* koedoe mere njaho ka anak ma-
neh, kijeu nja pok: Pangkitoe teh tina
sahab anoe didamël ka bapa koe Pa-
ngeran, basa bapa ka loewar ti Mësir
9 teja. 'Geus kitoe eta teh koe maneh *g*
pake tanda dina leungeun maneh, sarta
pake pamepelingan di antara panon
maneh, soepaja papakon Pangeran aja
dina soengot maneh; karana maneh koe
Pangeran dika-loewarkeun ti Mësir teh
10 nganggo panangan kawasa. 'Mana ma-
neh koedoe ngestoekeun eta pikoekoeuh
dina mangsana, saban-saban tÿpoeng
taoen. *a* p. 1:13. *b* p. 32:11. *c* p. 23:15. *d* p. 3:8.

e 4 Moesa 9:5; Jos. 5:10. *f* p. 12:26. *g* 5 Moesa
6:8; 11:18.

11 Geus kitoe, dimana maneh koe Pa-
ngeran geus diasoepkeun ka tanah oer-
ang Kanaän, sakoemaha soempahna
ka maneh djeung ka karoehoen maneh
teja, sarta geus dipaparinkeun ka maneh,
12 'toeloj maneh koedoe njanggakeun ka
Pangeran sakoer-sakoer anoe moeka
pianakan; kitoe deui sakabeh tjikal, anak
sato tjoetjoëan, anoe maneh; sakoer anoe
13 bangsa lalaki bade ka Pangeran. 'Dëmi
sakabeh *a* tjikal kalde mah koe maneh
koedoe ditëboes koe domba; sarta oepa-
ma teu ditëboes, koedoe koe maneh
ditëkoek; dëmi sakabeh *b* tjikal ma-

noesa di lëbah anak maneh lalaki koe-
 14 doe koe maneh ditëboes. 'Geus kitoe
 baringsoekpagi ^c anak maneh nanja ka
 maneh, kijeu pokna: Nahaon eta? koe-
 doe didjawab kijeu: Oerang koe Pange-
 ran dika-loewarkeum ti Mësir, ti imah
 koemawoela, nganggo panangan kawasa.
 15 'Ari keur mangsa Piraon neuaskeum
 maneh, teu ngidinan oerang leumpang,
 seug Pangeran maehkeun sakabeh tjik-
 al di tanah Mësir, ti tjikal manoesa
 tēpi ka tjikal sato tjtjoëan. Kitoe noe
 matak bapa ngoerbankeun ka Pange-
 ran sakoer anoe moeka pianakan, anoe
 bangsa lalaki; dëmi sakabeh tjikal di
 lëbah anak bapa mah, koe bapa ditë-
 16 boes. 'Geus kitoe eta teh koe maneh
 pake tanda dina leungeun maneh, sarta
 pake bēbēr di antara panon maneh;
 karana oerang koe Pangeran dika-loe-
 warkeum ti Mësir teh nganggo pana-
 ngan kawasa. *a p. 34: 20; 4 Moesa 18: 15.*

b 4 Moesa 3: 12, 13; 18: 16. c p. 12: 26; 5 Moesa 6: 20.

17 Ari mangsa Piraon geus ngidinan eta
 djalma-djalma leumpang, ditoejoenna
 koe Allah lain djalan Pëlisti, sanadjan
 eta deukeut; karana timbalan Allah: ^a
 Soepaja djalma-djalma oelah handjakal,
 koe lantaran manggih përang, toeloej
 18 baralik deui ka Mësir. 'Enjana djalma-
 djalma koe Allah dibelotkeun, djalan
 tégäl léga laoet Agër; ari arinditna
 oerang Israil ti tanah Mësir teh pada
 19 njoren pakarang. 'Djeung deui Moesa
^b njandak toelang Joesoep teja; karana
 Joesoep ^c angët pisan njoempahanana ka
 anak-poetoe Israil, kijeu lahirna: Allah
 tangtöe mëngke ngalajak ka maraneh;
 seug toelang kaেলা koe maraneh koe-
 doe dibawa indit ti dijeu. *a 1 Kor. 10: 13.*

b Jos. 24: 32. c 1 Moesa 50: 25.

20 Tidinja broel deui ^a ti Soekot, toeloej
 masanggahan di Etam, di toengtoeng
 21 tégäl léga. 'Ari Pangeran angkat ti heu-
 laeunana, ti beurang dina djéro hidji
 tihang mega, baris noejoen maraneha-
 nana di djalan; dëmi ti peuting dina
 djéro hidji tihang seuneu, baris njaangan
 ka maranehanana, sina ladjoe beurang-
 22 peuting. 'Ari ^b eta tihang mega noe ti
 beurang djeung tihang seuneu noe ti
 peuting teja teu pisan njingkah ti ha-
 reupeun eta djalma-djalma. *a 4 Moesa 33: 6.*

b p. 14: 19; 40: 36; 4 Moesa 9: 15; Neh. 9: 12; Djab. 78: 14; 1 Kor. 10: 1.

PASAL 14.

Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
 2 kijeu pangandikana: 'Maneh geura
 marentah ka oerang Israil, ^a koedoe
 baralik, seg masanggahan di hareupeun
 Pi-Hahiroet, di antara Migdol djeung la-
 oet, di hareupeun Baäl-Sëpon; di pëlë-
 3 bah eta maraneh koedoe masanggahan,
 sisi laoet. 'Ari Piraon bakal ngomong
 hal oerang Israil, jen: Eta djalma ka-
 paidër dina tanah, kakoeroeng koe tégäl
 4 léga. 'Djeung ^b kami rek ngaheuras-
 keun hate Piraon, sina ngoedag nje-
 soel ka maranehanana; sarta kami rek
 ngamoeljakeun andjeun ka Piraon djeung
 ka sabaladna kabeh; ari oerang Mësir
 bakal nganjarahokeun, jen kami teh es-
 toek Pangeran. Prak oerang Israil pada
 milampah kitoe. *a 4 Moesa 33: 7. b p. 7: 3.*

5 Aja noe ngoeninga ka radja Mësir,
 jen eta djalma-djalma kaboer. Toeloej
 Piraon djeung mantri-mantrina ganti
 manahna ka eta djalma-djalma; pok nja-
 laoer: Naha oerang wët milampah kitoe,
^a ngidinan Israil leumpang, ka loewar
 6 tina koemawoela ka oerang? 'Gantjang
 Piraon miwarang masang karetana, sar-
 7 ta njandak balana. 'Noe ditjandak ka-
 reta beunang milih, gënëp ratoes siki,
 djeung karet Mësir noe salijan ti eta,
 8 kabeh ditoempakan koe satrija. 'Kara-
 na Pangeran ngaheuraskeun manah Pi-
 raon, radja Mësir; seug ngoedag nje-
 soel ka oerang Israil. Dëmi oerang Israil
 pangboedal teh koe panangan loehoer.
 9 'Pek oerang Mësir ngaroedag ^b njoesoel
 ka darinja, sakabeh koeda djeung karet
 Piraon, djeung noe taroempakna, sarta
 sabaladna; teu lila kasoesoel, keur ma-
 sanggahan di sisi laoet, lëbah Pi-Hahiroet,
 di hareupeun Baäl-Sëpon teja. *a p. 12: 31.*

b p. 15: 9.

10 Ana Piraon geus deukeut, oerang
 Israil tjaréngkat panonna; doemadakan,
 oerang Mësir ngaboeroeboel njoesoel;
 seug sarjeuneun katjida. Toeloej oerang
 Israil ^a pada sasambat ka Pangeran.
 11 'Pok marioendjoeq ka Moesa: ^b Naha
 karah geus taja geusan koeboeran di
 Mësir, anoe matak koering sadaja koe
 andjeun ditjandak, soepaja paeh di tégäl
 léga? Naha andjeun midamël kitoe ka
 koering sadaja, dika-loewarkeum ti Më-

12 sir? 'Mapan di Mésir ge ^c koering geus pada hatoeran ka andjeun, kijeu pihatoer koering: Antép bae koering teh; kadjeun ngawoela ka oerang Mésir! Karana ménding keneh koering ngawoela ka oerang Mésir, ti batan paraeh di

13 tégal léga mah. 'Démi lahiran Moesa ka djalma-djalma: Montong sarijeun-sijeun; masing pada tégér, sarta sing pada awas ka pitoeloeng Pangeran, anoe koe andjeunna poë ijeu bakal didamél ka maraneh; karana oerang Mésir, noe koe maraneh katendjo poë ijeu, moal pikatendjoéun deui koe maraneh salalanggéngna. 'Pangeran ^a noe bakal mangmérangkeun maraneh, ari diri maraneh tjaritjing bae. a Jos. 24: 7.

b p. 16: 2, 3; Djab. 106: 7. *c* p. 5: 21; 6: 8.
d 5 Moesa 1: 30.

15 Nimbangan Pangeran ka Moesa: Naha maneh sasambat bae ka kami? Geura marentah ka oerang Israil, sina pada

16 kébat. 'Ari maneh, ^a geura ngadjoeng-djoengkeun iteuk maneh, seg leungeun maneh sodorkeun ka loehoereun laolet; nja eta koe maneh beulah, sangkan oerang Israil arasoep, néroes laolet, njo-

17 rang noe toehoer. 'Ari kami teh, masing njaho, ^b rek ngaheuraskeun hate oerang Mésir, sina arasoep, njoesol ka maranehanana; djeung kami rek ngamoeljakeun andjeun ka Piraon sarta ka sabaladna kabeh, ka karetana djeung

18 ka noe taroempakna. 'Ari oerang Mésir ^c bakal pada nganjahokeun, jen kami teh estoe Pangeran, dimana kami ngamoeljakeun andjeun ka Piraon, ka kareta djeung ka noe taroempakna.

19 'Seng djéngkar ^d Malaikat Allah, anoe angkat ti heulaeun wadya-balad Israil, ngalih ka toekangeunana; kitoe deui tihang mega teja indit ti hareupeunana, toeloj nangtoeng ti toekangeunana.

20 'Ari datangna kana antara wadya-balad oerang Mésir djeung wadya-balad oerang Israil. Gens kitoe eta mega poëk ongkoh, sarta njaangan kana peuting ongkoh, anoe matak hanteu deukeut noe hidji ka noe hidji deui, sapeuting djépoet. a Jës. 10: 26. *b* p. 7: 3. *c* p. 7: 5.

d p. 23: 20.

21 Pek Moesa njodorkeun pananganan ka loehoereun laolet; seug laolet teh koe Pangeran disina mijak, koe lantaran

angin géde ti wetan, sapeuting djépoet; ^a djadi laolet teh disina saät, tjaina ^b dibeulah. 'Toeloj oerang Israil arasoep, ^c néroes laolet, njoerang noe toehoer; ari tjai teh ka maranehanana minangka

22 tembok kentja-katoehoéunana. 'Heug oerang Mésir ngaroedag, pada arasoep, njoesol ka maranehanana; sakabeh koeda Piraon, kareta djeung noe taroempakna arasoep ka téngah laolet.

24 'Démi geus kitoe, waktoe ronda soeboeh Pangeran ningali ka wadya-balad oerang Mésir, ti djéro tihang seuneu djeung mega teja, ^d sarta ngagoedjroed-

25 keun wadya-balad oerang Mésir. 'Ari roda kareta-karetana koe andjeunna digoewar-giwarkeun, disoesahkeun ladjoena. Pok oerang Mésir ngaromong: Hajoer oerang kaboe, ngadjaoehan Israil; karana koe Pangeran dipangmérangkeun ka oerang Mésir. a Djab. 66: 6; 106: 9.

b Djab. 136: 13. *c* 1 Kor. 10: 1; Ibr. 11: 29.
d Djab. 77: 18, 19.

26 Ladjéng Pangeran nimbangan ka Moesa: Maneh geura njodorkeun deui leungeun maneh ka loehoereun laolet; tjai teh sina datang deui, ngélém ka oerang Mésir, ka karetana djeung ka noe taroempakna. 'Pek Moesa njodorkeun pananganan ka loehoereun laolet. Heug wantji rek isoek laolet teh datang deui, sabijasana pasang. Bijoer oerang Mésir kalaboer, mapag kana laolet; djadi oerang Mésir koe Pangeran diwérégkeun

27 ka téngah laolet. 'Ana datang deui tjai teh, ^a roep ngalipoetan kana kareta djeung ka noe taroempakna, ka sabalad Piraon kabeh, sakoer noe arasoep ka laolet, njoesol ka oerang Israil; taja noe kari hidji-hidji atjan. 'Sabalikna oerang Israil mah lalumpang di noe toehoer, néroes laolet; ari tjai teh ka maranehanana minangka tembok kentja-katoe-

30 hoeéunana. 'Djadi Israil dina poë harita koe Pangeran disalamétkeun ti leungeun oerang Mésir, sarta oerang Israil narendjo oerang Mésir paraeh di sisi

31 laolet. 'Djeung oerang Israil narendjo panangan noe agoeng, anoe koe Pangeran didamél ka oerang Mésir; noe matak eta djalma-djalma sarijeuneun koe Pangeran, sarta pada pértjaja ka Pangeran djeung ka Moesa abdina.

a Djab. 78: 53; 106: 11.

PASAL 15.

Mangsa eta ^a Moesa djeung oerang Isra'il nganjanjikeun ijeu poepoedjian ka Pangeran; ari njarëboetna kijeu pokna: Koering sêdja njanji ka Pangeran, karana leuwih poendjoel; koeda djeung noe toempakna koe andjeunna digëbroeskeun ka laoet. 'Kabëdasan koering djeung djaboer ^b nja Pangeran, sarta andjeunna noe djadi kasalamëtan koering. Nja eta teh Allah koering, koe koering dek dimoeljakeun; Allah bapa, koe koering dek diagoengkeun. 'Pangeran teh pradioerit; Pangeran padjënënganana. 'Kareta Piraon reudjeung baladna koe andjeunna dikointjoengkeun ka laoet, sarta ^c satrija Piraon noe beunang milih pada titeuleum di laoet Agër. ⁵ 'Sagara noe ngalipoetan ka dinja; ^d pada tilëlëp di noe djëro, sapërti batoe.

^a Djab. 106 : 12; Wab. 15 : 3. ^b Djab. 18 : 2; 118 : 14; Jës. 12 : 2. ^c p. 14 : 7. ^d Djab. 106 : 11; Nêh. 9 : 11.

⁶ 'Panangan andjeun têngën, Pangeran! langkoeng aheng, bawaning kawasa; panangan andjeun têngën, Pangeran! ⁷ geus ngaroeksakkeun satroe. 'Eta andjeun noempoerkeun noe ngamoesoeh ka andjeun, koe karosaän kaägoengan andjeun. Eta andjeun ngadatangen beëndoe andjeun, lantaran maranehna ⁸ dilëboer, sapërto djarami. 'Ari koe tijoe-ping pangamboeng andjeun ^b tjai meng-gah njoesoeh; noe babakoe ngotjor ngadingding sapërto toempoekan; tjai ngagoeroeh teh djadi kimpël di djëro ⁹ hate laoet. 'Tjarek moesoeh: Koe aing dek dioedag, tangtoe kasoesoel; dek ngabagi djarahan; tangtoe poewas hate aing ka eta; dek njaboet pëdang aing, koe leungeun aing diboerak-barik : 'andjeun teh nijoe koe angin andjeun, seg kalipoetan koe laoet; lëp karalëm sapërto timah, dina tjai pohara.

^a Djab. 118 : 15, 16. ^b p. 14 : 22, 29.

¹¹ Saha noe nandangan ka andjeun, Pangeran! di batara-batara? Saha noe nandangan ka andjeun, anoe langkoeng aheng koe kasoëtjian, anoe pikasijeuneun dina pamoedji, sok ngadamël moe-djidjat? 'Andjeun njodorkeun panangan ¹² têngën, seug eta dilëglëg boemi. 'Andjeun ¹³ noejoen, kalawan kaasih andjeun,

ijeu oemat anoe kenging andjeun nëboes; koe andjeun dianteurkeun, kalawan kawasa andjeun, ka panglinggihan ¹⁴ andjeun noe soetji. 'Bangsa-bangsa ngadareng bedja, ^b seug ngadarengdeg; priboeumi tanah Pëlisti pada kataradjang ¹⁵ goemëtër. 'Didinja gëgëdoeg Edom ^c pada soemëblak; menak Moab pada kataradjang ngalalëpër; ^d sadajana priboeumi Kanaän aladjoer. 'Pada katinggang ^e baloewas sarëng reuwas; koe kaägoengan asta andjeun eta pada kasima, sapërto batoe; dongkap ka oemat andjeun, Pangeran! geus njorang; dongkap ka parantos njorang ijeu oemat kagoengan. 'Nja eta koe andjeun mëngke diasoepeun, ^f sarëng dipëlak dina goenoeng milik andjeun; di ënggon, noe koe andjeun, Pangeran! didamël panglinggihan andjeun; di kasoëtjian, noen Gëesti! noe beunang ngadëgkeun panangan andjeun. 'Pangeran noe djoemënëng Radja, langgëng salamina.

^a Jës. 63 : 12—14. ^b Jos. 2 : 10; 1 Sam. 6 : 6. ^c 4 Moesa 22 : 3. ^d Jos. 2 : 24. ^e 5 Moesa 2 : 25; 11 : 25. ^f Djab. 80 : 9.

¹⁹ Karana koeda Piraon, barëng karetna sarta noe taroempakna, boes asoep ka laoet; ari tjai laoet koe Pangeran disina datang deui, seg ngalëm ka darinja; dëmi oerang Isra'il mah laleumpang di noe toehoer, nëroes laoet. 'Tidinja Mirjam, ^a noe djadi nabi istri, saderek Haroen teja, njandak tërëbang, ditjékël koe pananganana, ^b seug sadajana istri ka laloewar, ngiring Mirjam; ²¹ pada nërëbang sarta ngarigël. 'Pok Mirjam nempas ka noe tadi: Geura njaranji ka Pangeran, karana leuwih poendjoel; koeda djeung noe toempakna koe andjeunna digëbroeskeun ka laoet.

^a Mika 6 : 4. ^b Hak. 11 : 34; 1 Sam. 18 : 6.

²² Geus kitoe Moesa nginditkeun Isra'il ti laoet Agër; bral madjoe, arasoep ^a ka tëgal lëga Soer. Ari loemakoena dina eta tëgal lëga meunang tiloe poë, sarta ²³ teu maranggih tjai. 'Toeloeg daratng ka Mara, tapi teu kadarogeaun nginoem tjai noe di Mara; karana pait. Kitoe noe ²⁴ matak dingaranan Mara. 'Seug djalmadjalma tinggëlëndëng ka Moesa, ari pokna: Naon piinoemeun koering? 'Tidinja Moesa sasambat ka Pangeran; seug koe Pangeran ditoedoehan hidji kai, nja eta

koe Moesa diantjlmkeun kana tjai; toeloj tjai teh amis. Di dinja andjeunna nangtoskeun pikoekeoh reudjeung hoe koem ka oemat, sarta ^b di dinja koe andjeunna ditjoba. 'Ari lahima: Oepama maneh tēmēn nja noeroet ka pangan-dika Pangeran, Allah maneh, sarta ngalampabkeun anoe bēnēr di pajoeneunana, bari ngarēgēpkeun ka timbalanana, djeung ngestoekeun ka sakabeh pikoe-koehna, ^c seug saroe paning panjakit, anoe koe kami dikeunakeun ka oerang Mēsir teja, moal koe kami dikeunakeun ka maneh; karana kami Pangeranoe nja-geurkeun ka maneh. *a* 1 Moesa 25: 18; 1 Sam. 15: 7. *b* p. 16: 4. *c* p. 23: 25; 5 Moesa 7: 15.

27 Geus kitoe daratang ^a ka Elim; ari di dinja aja doewa wēlas soemoer tjai djeung toedjoeh poeloeh tangkal korma; toeloj masanggrahan di dinja, deukeut tjai. *a* 4 Moesa 33: 9.

PASAL 16.

Tidinja ngabroel deui ti Elim, toeloj sapakoempoelan oerang Israil arasoe ^a ka tēgal lēga Sin, anoe di antara Elim djeung Sinai; dina tanggal lima wēlas, boelan noe kadoewa, ti sanggeus boedal ti Mēsir. 'Toeloj sapakoempoelan oerang Israil ^b tinggēlēndēng deui ka Moesa djeung ka Haroen, di tēgal lēga. 'Ari omongan oerang Israil ka arandjeunna: ^c 'Eh, taloenganan koering bareto parah di tanah Mēsir koe panangan Pangeran, mangsa koering sok ngarijoeng daloeng ^d dieusi laeok, mangsa koering sok ngahakan roti datang ka seubeuh! Karana noe matak koering sadaja koe arandjeun dibodalkeun ka ijeu tēgal lēga teh, dek maehkeun ijeu sakoempoelan kabeh koe langlajuseun. *a* 4 Moesa 33: 11. *b* Djab. 106: 13, 14. *c* p. 14: 11. *d* 4 Moesa 11: 4.

4 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Masing njaho, kami ka maraneh rek noeroenkeun ^a hoedjan roti ti sawarga. Geus kitoe djalma-djalma koedoe ka loewar maroeloeng, oenggal-oenggal poē pitjoekoepeun sapō-sapō; noe dipalar, koe kami rek ditjoba, eta teh bakal ngalakonan papakon kami, atawa han-teu. 'Dēmi dina poē noe kagēnēp, ana njadjakeun barawana, tangtoe doewa patikēlaneun ti noe diparoeloeng sapō-sapō. 'Pok Moesa djeung Haroen ngala-

hir ka sakabeh oerang Israil: 'Engke sore, didinja maraneh bakal nganjaho-keun, jenes toe Pangeran anoe ngaloewar-keun maraneh ti tanah Mēsir. 'Sarta isoeok, didinja maraneh bakal nendjo kamoel-jaän Pangeran; tanda andjeunna ngadangoe gēgēlēndēng maraneh ka Pangeran. Da ari kami doewaän mah nahaon, wēt maraneh gēgēlēndēng ka kami? ⁸ 'Ngalahir deui Moesa: Ana wantji sore Pangeran ka maraneh maparin laeok keur pihakaneun, sarta wantji isoeok maparin roti soepaja seubeuh, tanda Pangeran ngadangoe gēgēlēndēng maraneh, anoe koe maraneh dipake gēgēlēndēng ka andjeunna. Da ari kami doewaän mah nahaon? Maraneh gēgēlēndēng teh lain ka kami doewaän, istoening ka Pangeran. *a* Neh. 9: 15; Djab. 78: 24; 105: 40; Joh. 6: 31, 32.

9 Tidinja Moesa ngadawoeh ka Haroen: Geura marentah ka sapakoempoelan oerang Israil, kijen: Geura pada ngadeuheusan ka pajoeneun Pangeran; karana geus ngadangoe gēgēlēndēng maraneh. ¹⁰ 'Dēmi geus kitoe, mangsa Haroen ngalahir ka sapakoempoelan oerang Israil, sarta pada njanghareup ka tēgal lēga, doemadakan, ^a kamoeljaän Pangeran ¹¹ tembung dina mega teja. 'Ladjēng Pangeran ngandika ka Moesa, kijeu pa-¹² ngandikana: 'Kami geus ngadangoe gēgēlēndēng oerang Israil. Maneh geura mitjatoer ka darinja, kijeu nja pok: Antara sore djeung boerit maraneh bakal ngahakan laeok, sarta wantji isoeok maraneh bakal dipiseubeuhan roti; djeung maraneh bakal nganjarahokeun, jen kami teh estoe Pangeran, Allah maraneh. *a* p. 24: 17; 4 Moesa 12: 5; 14: 10.

13 Ari geus kitoe, wantji sore, ^a seg moeroeboel poejeoh, wani nakleuk pasanggrahan; sarta wantji isoeok aja tji-iboen ngoejeoh-ngajah sakoeriling pasanggrahan. 'Ana geus euweuh tji-iboen noe ngoejeoh-ngajah teh, doemadakan, di saloewar tēgal lēga aja noe lēmbot baroeluar, lēmbot kawas halimoe kim-¹⁴ pēl dina taneuh. 'Barang katarendjo koe oerang Israil, pok ngaromong batoer pada batoer: Man hoe? [Naon eta?] ^b Karana teu njarahoeun roepa kitoe. Ngalahir Moesa ka darinja: Nja eta roti, ^c anoe koe Pangeran dipaparinkeun

16 ka maraneh keur pihakanenn teja. 'Nja ijeu pèrkara, noe koe Pangeran ditimbalken: Geura pada moeloeng, hidji-hidji djalma sakadar hakanna, saorang sagomer, noeroetkeun rejana djiwa maraneh; hidji-hidji koedoe pada njokot noeroetkeun ane di himahna.

a 4 Moesa 11: 31; Djab. 105: 40. b 5 Moesa 8: 3.
c 1 Kor. 10: 3.

17 Prak oerang Israil milampah kitoe; pek maroeloeng, aja noe loba, aja noe saeutik. 'Toeloj ditakèr koe gomer; ^a ari noe geus moeloeng loba, hanteu leuwih, anoe saeutik hanteu koerang; hidji-hidji djalma beunangna moeloeng sakadar hakanna. 'Ngalahir Moesa ka darinja: ^b Poma oelah aja noe njesakeun tèpi ka isoek. 'Aja sababarah djalma noe hanteu ngagoegoe ka Moesa, seg ngarikeun sawareh tèpi ka isoek. ^c 'Toeloj bilatoengan, sarta baoe; noe matak Moesa bèndoe ka eta djalma.

21 'Arimaroeloengna oenggal-oenggal isoek, hidji-hidji djalma sakadar hakanna; dèmi geus panas mata-poé, seg adjoer.

a 2 Kor. 8: 15. b Mat. 6: 11, 25, 34. c Mat. 6: 19, 20.

22 Geus kitoe, dina poé noe kagèñep maroeloengna roti doewa patikèlneun, saorang doewa gomer. Seug sakabeh gègèden pakoempoelan ngadareuheusan, ngoeninga ka Moesa. 'Ari lahiranana ka darinja: Moenggoeh hal eta, aja pangandika Pangeran kijeu: ^a Isoekan poé eureun, sapat soetji, kagoengan Pangeran; noe koe maraneh dek dibeuleum, pek beuleum, sarta noe dek dikoeleob, pek koeleob; saleuwihna koedoe nareundeunan keur maraneh, ampihkeun tèpi ka isoek. 'Toeloj pada neundeunan tèpi ka isoek, sakoemaha dawoehan Moesa; hanteu datang ka baoe, djeung hanteu bilatoengan. 'Ari dawoehan Moesa: Nja eta koe maraneh hakan poé ijeu; karanana poé sapat, kagoengan Pangeran; poé ijeu koe maraneh moal kapanggih di tègal. 'Koedoe dipoeloeng koe maraneh gèñep poé lilana; dèmi poé noe katoedjoe mah sapat, didinja moal aja.

a 1 Moesa 2: 2, 3.

27 Geus kitoe dina poé noe katoedjoe aja djalma sawareh ka loewar, sèdja moeloeng; tatapi hanteu manggih. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa: Sabaraha pillaeunana maraneh nja rek èmboeng

ngestoekeun timbalan djeung papakon kami? 'Masing nganjaraboheun, sabab Pangeran ka maraneh maparin sapat teja, kitoe noe matak andjeunna dina poé noe kagèñep maparin roti doewa poéun. Koedoe pada tjitjing, oenggal-oenggal djalma di sapèrnah-sapèrnahna, oelah aja noe ka loewar ti ènggonna dina poé noe katoedjoe. 'Toeloj djalma-djalma areureun dina poé noe katoedjoe. 'Ari eta teh koe anak-poetoe Israil disèboetkeun Man; ^a ari roepana tjara siki katoentjar, bodas, sarta rasana saperti djawadah make dimadoean.

a 4 Moesa 11: 7-9.

32 Tidinja Moesa ngalahir: Ijeu sahidji pèrkara, noe ditimbalken koe Pangeran: Eta Man sagomer pinoe hanteu ngampihkeun keur toeroenan-toeroenan maraneh, soepaja narendjo roti, anoe koe kami dipaparin keur pihakaneun maraneh di tègal lèga, sanggeus maraneh koe kami diboedalkeun ti tanah Mèsir. 'Toeloj Moesa ngadawoeh ka Haroen: ^a Koedoe njokot gotji hidji, sarta eusian koe Man sagomer pinoe, sok teundeun ka pajoeneun Pangeran, baris diampihkeun keur toeroenan-toeroenan maraneh. 'Sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa, nja kitoe koe Haroen diteundeunna ka hareupeun pèrtelaan, baris diampihkeun. 'Ari lilana oerang Israil dadaharan Man teja, meunang opat poeloe taoen, tèpi ka arasoepna ka tanah noe dieusian; ^b nja dadaharanana Man tèpi ka daratangna ka watès tanah Kanaan.

a Ibr. 9: 4.

b Jos. 5: 12.

36 Dèmi sagomer teja nja eta sapèrpoeleoh epa.

PASAL 17.

Tidinja sapakoempoelan oerang Israil ^a ngabroel deui ti tègal lèga Sin, noe-loejekeun pangleumpangnana, noeroetkeun timbalan Pangeran; toeloj masanggrahan di Rapidim. Ari di dinja hanteu aja tjai piinoemeun djalma-djalma. 'Geus kitoe djalma-djalma madoean ka Moesa, ari aromongna: Koedoe maparin tjai ka koering, soepaja ngarinoem! Lahiran Moesa ka darinja: ^b Naha maraneh madoean ka kami? Naha ^c ngadodja ka Pangeran? 'Ari djalma-

djalma teh pada halabhabeum di dinja, hajang nginoem tjai; seg djalma-djalma tinggëlëndeng ka Moesa, omonga: Koe naon koering sadaja mana koe andjeun diinditkeun ti Mésir, dek maehkeun diri koering, saréng poen anak, sarawoeh ingon-ingon koering, koe lantaran halabhab? 'Tidinja Moesa sambat ka Pangeran, piodjoekna: Koemaha koering nja pipétaeum ka eta djalma-djalma? Saetik deui ^a tinangtos pada ngabalagan ka koering koe batoe. 'Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Maneh geura bral ti heulaeum djalma-djalma, bari mawa kokolot Israïl sawareh, sarta ari iteuk maneh, ^e anoe koe maneh diteunggeulkeun ka bangawan teja, koe-doe koe maneh ditjékël, heg maneh leumpang. 'Masing njaho, kami rek ngadég di dinja di hareupem maneh, dina batoe karang, ^f di Horeb; ^g toeloj maneh koedoe neunggeul ka eta batoe karang, seg pibidjileum tjai ti dinja, soepaja djalma-djalma ngarinoem. Prak Moesa midamél kitoe, kasaksian koe para kokolot Israïl. 'Seug eta énggon koe Moesa diséboetkeun ^h Masa djeung Mëriba, tina hal padoe oerang Israïl, djeung tina hal pada ngadodja ka Pangeran, pokna: Na énja, Pangeran aja di téngah oerang, atawa hanteu?

^a 4 Moesa 33: 12-14. ^b 4 Moesa 20: 3. ^c 1 Kor. 10: 9.

^d 4 Moesa 14: 10. ^e p. 7: 20; 14: 16. ^f p. 3: 1.

^g 4 Moesa 20: 8; Djab. 78: 15; 114: 8; 1 Kor. 10: 4.

^h 5 Moesa 6: 16; Djab 95: 8.

⁸ Djéboel ^a Amalek, mërangan ka Israïl di Rapidim. 'Ngadawoeh Moesa ka Josoea: Maneh geura milih djalma keur oerang; toeloj boedal, ngalawan pérang ka Amalek. Isoekan kami rek nangtoeng di poentjak pasir, bari njékël ^b iteuking Allah. 'Prak Josoea milampah sakoe-maha dawoehan Moesa ka dinja; pek ngalawan pérang ka Amalek. Ari Moesa, Haroen djeung ^c Hoer naraek ka poentjak pasir. 'Geus kitoe, satijap-tijap Moesa ngadjoengdjoengkeun pananganana, Israïl noe meunang; démi satijap-tijap ngaroendajkeun pananganana, Amalek noe meunang. 'Ari panangan Moesa tjarangkeul; toeloj dipangnjokotkeun batoe, diteundeun di handapeunna, gek koe andjeunna ditjalikan; sarta Haroen djeung Hoer naranggeuj kana pananga-

nana, noe hidji sabeulah ti dijeu, noe hidji deui sabeulah ti ditoe, noe matak pananganana téténg tési ka soeroep panon-poé. 'Ari Amalek djeung balana koe Josoea diéléhkeun koe seuseukent ¹³ pédang. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa: Ijeu teh toeliskeun dina kitab, djadi ingétan, sarta teundeun kana tjeuli Josoea, ^d jen kami méngke ngaleungitkeun kaingétan ka Amalek ti kolong langit. ¹⁵ 'Tidinja Moesa ngadamél hidji altar, sarta dingaranan: Pangeran bandera ¹⁶ kaeola. 'Djeung deui Moesa ngalahir: Sabab leungeunna ngamosoeh ka panglinggihan Pangeran, piajaeun pérang ti Pangeran ka Amalek, toeroen-toemoeroen.

^a 1 Moesa 14: 7; 5 Moesa 25: 17.

^b p. 4: 20. ^c p. 24: 14. ^d 4 Moesa 24: 20;

5 Moesa 25: 19; 1 Sam. 15: 2, 3; 1 Bab. 4: 43.

PASAL 18.

Ari Jitro, ^a panghoeloe Midian, mërtoewa Moesa teja, ngareungeu bedja hal saniskara, noe koe Allah didamél ka Moesa djeung ka Israïl oematna, pérkara Pangeran ngaboedalkeun Israïl ² ti Mésir. 'Tidinja Jitro, mërtoewa Moesa, angkat, njandak Sëpora, ^b geureuha Moesa, sanggeusna koe Moesa dipiwarang ³ moelang; 'kitoe deui poeta Sëpora noe doewa teja, ^c ngaran noe hidji Gerson; karana lahir Moesa: Aing teh geus djadi djalma ngoembara di tanah bangsa sedjen. 'Ari ngaran noe hidji deui Eliëser; karana [lahirna]: Allah bapa aing anoe mitoeloeng ka aing, sarta geus ngaloe- ⁵ poetkeun aing ti pédang Piraon. 'Toeloj Jitro, mërtoewa Moesa, sarta djeung poeta-garwana soemping ka Moesa, ka tégal léga, énggon andjeunna keur masanggrahan, lébah ^d goenoeng Allah. ⁶ 'Seug ngadjoeroeng ngoeninga ka Moesa: Kaeola, mitoha andjeun Jitro, datang ka andjeun, mawa garwa andjeun, di- ⁷ iring koe doewa poetrana. 'Gantjang Moesa ka loewar, mapagkeun mërtoewana; dat njëmbah ka mërtoewa, bari seug nijjoem; tidinja silih-taroskeun salamét hanteuna, bari toeloj tjaralik ⁸ kana himah. 'Ari Moesa ka mërtoewana njarijoskeun saniskara, noe koe Pangeran didamél ka Piraon djeung ka oerang Mésir, hal pérkara Israïl; sakabeh ka-soesahan, anoe koe oerang Israïl ka-

panggih di djalan, sarta dileupaskeuna koe Pangeran. 'Ari Jitro atoheun koe hal sakabeh kahadean, anoe koe Pangeran didamél ka Israïl, moengah dileupaskeun ti leungeun oerang Mësir. 'Pok Jitro njaer: Sagala poedji ka Pangeran, anoe geus ngaleupaskeun sadaja ti leungeun oerang Mësir sarta ti leungeun Piraon; anoe geus ngaleupaskeun ieu djalma-djalma ti bawah leungeun oerang Mësir. 'Ajeuna kaeola tērang, ' jen Pangeran teja agoeng ti batan sakabeh batara-batara; geus boekti pisan dina pērkara eta teh ^f pada koe-malantjang ka oerang Israïl. 'Tidinja Jitro, mērtoewa Moesa, njandak pikoerbaneun doeroekan djeung pikoerbaneun peuntjitan, dihatoerkeun ka Allah. Toe-loej Haroen tjalik, kitoe deui sakabeh kokolot Israïl, dalahar reudjeung mērtoewa Moesa di pajoeneun Allah.

a p. 2:16. b p. 2:21. c p. 2:22. d p. 3:1.
e p. 15:11. f Nch. 9:10.

13 Geus kitoe, isoezna Moesa tjalik, " ngahoekoeman eta djalma-djalma, sarta djalma-djalma teh ngadareuheusna ka Moesa ti isoek tēpi ka sore. 'Ana mērtoewa Moesa geus ningali saniskara noe koe andjeunna dipidamél ka eta djalma-djalma, pok misaer: Naon eta pērkawisna, noe koe andjeun dipidamél ka djalma-djalma? Koe naon andjeun tjalik njalira, ari sakabeh djalma-djalma mēdēkan ka andjeun ti isoek dongkap ka sore? 'Walonan Moesa ka mērtoewana: Sabab djalma-djalma teh daratangna ka koering sēdja naros ka Allah. 'Manawi aja noe gadoeh pērkawis, seg datang ka koering; toeloj koering ngahoekoeman pērkawis djalma ka batoerna, sarēng koe koering dibere njaho pikoer koe Allah sarawoeh papakonna. 'Saoer mērtoewa Moesa ka andjeunna: Moal sae eta pērkawis, anoe dipidamél koe andjeun. 'Tangtoe mēngke ripoe, nja diri andjeun, nja djalma-djalma noe sararēngan djeung andjeun; karana eta pērkawis beurat teuing ka andjeun; moal kawawa andjeun teh midamél kitoe njalira. 'Ajeuna masing ngagoegoe ka omong ama; ama rek mamatahan ka andjeun, sarta moegi-moegi Allah njarēngan ka andjeun. Ari andjeun teh moedoe mangeroeskeun eta djalma-djalma

ka pajoeneun Allah, sarta ngadongkap-keun sadajana pērkawis ka Allah. 'Djeung moedoe ngawoeroekkeun ka darinja sadajana pikoekoeh reudjeung papakon, bari nganjahokeun ka darinja hal djalmanoe koedoe dilakonon koe maranehanana, sarta pagawean anoe koedoe dilampahkeun koe maranehanana. 'Djeung deui andjeun moedoe alak-ilik, ti lēbah djalma noe loba moedoe milih djalma sadjati, anoe sjeun koe Allah, djalma satoehoe, noe geuleuh kana kaeoentengan nista; nja eta moedoe didjēnēngkeun njangling ka darinja, djadi kapala njékél sareboe, kapala njékél saratoes, kapala njékél lima poeloeh, djeung kapala njékél sapoeloeh. 'Nja eta sina ngahoekoeman ka djalma-djalma di sambarang waktue. Ari geus kitoe, sakoer pērkawis gēde moedoe didatangkeun ka andjeun, dēmi sakoer pērkawis leutik mah sina dihoekoeman koe eta. Kitoe andjeun moedoe ngentengkeun tanggoengan pribadi; nja eta sina narangoeng ngabantoe ka andjeun. 'Oepama andjeun ngalampahkeun pērkawis kitoe, sarta aja timbalan Allah ka andjeun, tangtoe andjeun pikawawaen ngadēg; samalah eta sakabeh djalma-djalma tangtoe pidatangeun ka ēnggonna reudjeung kasalamētan.

a Mat. 23:2.

24 Ari Moesa ^a ngagoegoe kana kasoeran mērtoewana, sarta ngalampahkeun sapatahna. 'Tidinja Moesa ti sabangsa Israïl milih djalma sadjati; pada didjadikeun loeloegoe, njangling djalma-djalma, djadi kapala njékél sareboe, kapala njékél saratoes, kapala njékél lima poeloeh djeung kapala njékél sapoeloeh; 'sina pada ngahoekoeman ka djalma-djalma di sambarang waktue; pērkara noe bangsa koedoe didatangkeun ka Moesa, dēmi sakoer pērkara noe leutik koedoe dihoekoeman koe eta.

a 5 Moesa 1:9; Jak. 3:17.

27 Geus kitoe koe Moesa mērtoewana didjoereng angkat; toeloj moelih ka tanahna.

PASAL 19.

Dina boelan noe katiloe ti sanggeus Doerang Israïl boedal ti tanah Mësir, dina poē eta arasoepna ^a ka tēgal lēga

2 Sinai. 'Ana geus ngabroel deui ti Rapi-
 dim, toeloj arasoep ka tégal léga Si-
 nai, seug masanggrahan di tégal léga
 eta. Ari masanggrahanana Isra'il di di-
 3 na. Pabéhéran goengoeng. 'Toeloj Moesa
 naek, ^b ngadeuhensan ka Allah. Geus
 kitoe Pangeran ngandika ka andjeunna
 tina goengoeng, sarta bédas; ari pangandika-
 4 kana: Maneh koedoe mopojan ka anak-
 intjoe Jakoeb, nja mere njaho ka oe-
 rang Isra'il, kijeu: 'Maraneh ^c geus pada
 nendjo anoe koe kami didamél ka oe-
 rang Mésir; ^d ari diri maraneh koe kami
 ditjandak, ibarat dina djangdjang ga-
 5 loedra, didatangkeun ka kami. 'Ari ajeu-
 na, oepama maraneh noeroet kana la-
 hiran kami djeung saénjana, sarta nges-
 toekeun ^e pèrdjangdjan kami, ^f seug
 maraneh djadi kagoengan kami, ingkar
 ti bangsa noe loba; ^g karana saboemi
 6 kabeh nja anoe kami; 'toer maraneh
 ka kami pidjadieun ^h karadjaän pang-
 hoeloe-panghoeloe, nja bangsa soetji. -
 Tah, kitoe pitjatoer, anoe koe maneh
 koedoe ditjatoerkeun ka oerang Isra'il.

^a 4 Moesa 33 : 15. ^b Lal. 7 : 38. ^c 5 Moesa 29 : 2.

^d 5 Moesa 32 : 11. ^e p. 24 : 8. ^f 5 Moesa 7 : 6.
^g p. 9 : 29. ^h 1 Petr. 2 : 9.

7 Ana Moesa geus soemping deui, nja-
 oer para kokolot djalma-djalma, bari
 toeloj dipopojanan eta sadajana pang-
 andika noe tadi, anoe koe Pangeran
 8 ditimbalkeun ka andjeunna. 'Ngawang-
 soel sakabeh djalma-djalma, sarta ra-
 gém, kijeu wangsoelanana: ^a Sadajana
 noe diandikakeun koe Pangeran, koe-
 ring pada sédja ngalampahkeun. Seug
 omongan djalma-djalma koe Moesa di-
 9 dongkapkeun ka Pangeran. 'Tidinja Pan-
 gهران nimbalan ka Moesa: Masing njaho,
 kami rek njoempingan ka maneh
 dina djéro mega méndoeng; noe dipalar
 soepaja djalma-djalma ngadarengé di-
 mana kami ngalahir ka maneh, samalah
 ka maneh pada pèrtjaja salalanggéngna.
 Sarta Moesa ngoeningakeun ka Pange-
 10 ran omongan djalma-djalma teja. 'Tim-
 balan Pangeran ka Moesa: Maneh geura
 moelang ka eta djalma-djalma; seg koe
 maneh ^b koedoe pada disoetjikeun poé
 ijeu djeung isoekan, sarta sina njareu-
 11 seuh papakeanana. 'Djeung sina pada
 sadja dina poé noe katiloe; karana
 dina poé noe katiloe Pangeran bakal

loengsoer ka hareupeun panon saka-
 beh djalma-djalma, ka goengoeng Sinai.
 12 'Djeung deui djalma-djalma teh koe ma-
 neh koedoe diwatésan sakoerilingna,
 bari marentah kijeu: Mangka hade-hade
 maraneh, papatjoewan aroenggah ka
 goengoeng; nadjan njabak ka toeng-
 toengna ge oelah; saba-saha noe njabak
 13 ka goengoeng, tangtoe dipaehan. 'Teu
 meunang aja noe njabak ka dinja koe
 leungeun, karana tangtoe dibéntoeran
 koe batoe atawa dipanah. Bagija sato,
 bagija djalma, moal dihiroepan. Dimana
 tandoek disada lambat, maranehanana
 14 koedoe aroenggah ka goengoeng. 'Toe-
 loj Moesa loengsoer ti goengoeng ka
 eta djalma-djalma. Geus kitoe djalma-
 djalma teh koe andjeunna disoetji-
 keun, sarta pada njeuseuh papakeanana.
 15 'Djeung Moesa ngadawoeh ka djalma-
 djalma: Maraneh masing pada sadja
 dina poé noe katiloe; ^c poma oelah nga-
 deukeutan ka awewe. ^a p. 24 : 3.

^b 4 Moesa 11 : 18; Jos. 3 : 5. ^c 1 Sam. 21 : 4; 1 Kor. 7 : 5.

16 Geus kitoe, dina poé noe katiloe,
 wantji braj beurang, seug di loehoer
 goengoeng aja goeloeodoeg, djeung kilat,
 sarta mega hideung; kitoe deui ^a sora
 sangkakala tarik katjida; noe matak
 ngagidir sakabeh djalma noe dina pa-
 17 sanggrahan. 'Toeloj djalma-djalma teh
 koe Moesa diboedalkeun ti pasanggra-
 han, dideuheuskeun ka Allah; ^b dég na-
 rangtoeng dina handapeun goengoeng.
 18 'Ari goengoeng Sinai kabehna aja haseup,
 tina sabab Pangeran loengsoer ka di-
 nja di djéro seuneu; ^c sarta haseupna
 ngéboel, saperti haseup pameuleuman,
 djeung sagoengoengna eundeur katjida.
 19 'Geus kitoe sora sangkakala teh beuki
 lila beuki katjida tarikna. Pok Moesa
 oendjoekan, ari koe Allah diwalon
 nganggo gènta. ^a 1 Kor. 15 : 52.

^b 5 Moesa 4 : 11. ^c Hak. 5 : 5; Djab. 68 : 8, 9; Ibr. 12 : 18.

20 Ana Pangeran ^a geus loengsoer ka
 goengoeng Sinai, ka poentjak goengoeng,
 seug Moesa koe Pangeran disaoer ka
 poentjak goengoeng; tjat Moesa naek.
 21 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa:
 Maneh geura toeroen heula, koedoe ngi-
 ngétan ka djalma-djalma, sina oelah
 nobros ka Pangeran, hajang nendjo;
 tangtoe djalma-djalma loba noe roe-
 22 boeh. 'Samalah panghoeloe-panghoeloe,

noe sok pada marék ka Pangeran, eta ge koedoe njaroetjikeun maneh, soepaja
 23 oelah disambér koe Pangeran. 'Dëmi pioendjoek Moesa ka Pangeran: Soemoehoen, djalma-djalma moal warëra-teun aroenggah ka goenoeng Sinai; karantën andjeun geus mepelingan ka koering sadaja; aja timbalan kijeu: Goenoeng teh koedoe diwatësan sarta disoetjikeun. 'Ari timbalan Pangeran ka
 24 Moesa: Bral toeroen heula; geus kitoe oengguh deui, sarta Haroen koedoe miloe djeung maneh; dëmi paughoeloe-paughoeloe djeung djalma noe loba sina oelah nobros oengguh ka Pangeran, soepaja koe Pangeran oelah disambér.
 25 'Djoet Moesa loengsoer ka djalma-djalma, toeloelj paparentah ka maranehanana. *a Néh. 9: 13.*

PASAL 20.

Tidinja Allah ngandikakeun ^a ijeu sadajana pangandika, kijeu pangandikana: *a 5 Moesa 5: 6.*
 2 Kami ijeu Pangeran, Allah maneh, anoe ngaloewarkeun maneh ti tanah Mësir, ^a ti imah koemawoela. *a p. 13: 3; Djab. 81: 11.*
 3 Maneh ^a oelah boga aállahan di paioeneun kami. *a p. 23: 13.*
 4 Maneh ^a oelah ngagambarkeun atawa ngaroepakeun naon bae noe aja di loehoer, di langit, atawa noe aja di handap, di boemi, kitoe deui noe aja di tjai-tjai, anoe sahandapeun boemi. 'Poma-poma noe kitoe koe maneh oelah disëmbah sarta oelah dibakti; karana kami, Pangeran, Allah maneh, ^b nja Allah anoe goemati, anoe manggihkeun kasalahan bapa-bapa dina anak-anakna, kana toeroenan katiloe djeung kaopat,
 6 sakoer noe geuleuh ka kami; 'sarta ^c midamél kaásihan ka reboe-reboe, sakoer noe njaäh ka kami sarta nges-toekeun timbalan kami. *a 3 Moesa 26: 1; Djab. 97: 7; Roem 1: 23. b p. 34: 14. c 5 Moesa 7: 9, 10.*
 7 Maneh oelah njëboet ^a kana djënëngan Pangeran, Allah maneh, dipake teu poegoeh; karana Pangeran moal hanteu njiksa ka noe ngalalaworakeun kana djënënganana. *a 3 Moesa 19: 12; 24: 16.*
 8 Masing ingët ^a ka poë sabat; eta
 9 koedoe disoetjikeun koe maneh. 'Koe-

doe baranggawe gënëp poë lilana, nga-lampahkeun sakabeh pagawean maneh;
 10 'ari poë noe katoedjoeh nja eta sabat Pangeran, Allah maneh; ^b didinja maneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon; kitoe deui anak maneh laki, atawa anak maneh awewe, badega maneh laki, atawa badega maneh awewe, djeung deui sato-sato maneh, atawa
 11 semah, anoe dina lawang maneh. 'Karana ^c di djëro gënëp poë lilana Pangeran ngadamël langit djeung boemi, laolet djeung sakabeh eusi-eusina, toeloelj liren dina poë noe katoedjoeh; kitoe noe matak poë sabat koe Pangeran dibërkanana sarta disoetjikeun. *a p. 16: 23, 29. b p. 23: 12; 31: 14. c 1 Moesa 2: 2, 3.*
 12 Koedoe ^a masing hormat ka bapa sarta ka indoeng, soepaja maneh dipandjangkeun nja oemoer dina tanah, anoe dipaparinkeun ka maneh koe Pangeran, Allah maneh. *a Mat. 15: 4; Ep. 6: 2, 3.*
 13 Maneh ^a oelah maehan. *a Mat. 5: 21.*
 14 Maneh ^a oelah ngaranjed. *a Mat. 5: 27; Ep. 5: 3.*
 15 Maneh ^a oelah maling. *a Ep. 4: 28.*
 16 Maneh ^a oelah djadi saksi bohong ka batoer maneh. *a 3 Moesa 19: 11; Ep. 4: 25.*
 17 Maneh ^a oelah bogoh ka imah batoer maneh; maneh oelah bogoh ka pama-djikan batoer maneh, atawa ka badegana noe laki, atawa ka badegana noe awewe, atawa ka sapina, atawa ka kaldena, atawa kana naon bae anoe batoer maneh. *a Roem 7: 7; 13: 9.*
 18 Ari eta sakabeh djalma-djalma pada waspadaeun ^a kana goeloeoedog, djeung kana kilat, kitoe deui kana sora sangkakala sarta kana haseup goenoeng; ana djalma-djalma geus waspadaeun, pada ngarëdjat, toeloelj narangoeng ti kadjaohan. 'Sarta pada oendjoekan ka Moesa: ^b Moegi andjeun bae ngalahir ka koering, eta koering pada sëdja ngoepingkeun; ari Allah mah moegi oelah ngandika koe andjeun ka koering, bisi koering pach! 'Dëmi lahiran Moesa ka djalma-djalma: Montong sarijeun-sijeun; karana pangsoempingna Allah, ^c kërsa njoba ka maraneh, djeung soepaja di hareupeun maraneh aja sijeun koe andjeunna, sangkan maraneh oelah miga-
 21 we dosa. 'Ari djalma-djalma narangoeng bae ti kadjaohan; dëmi Moesa

mah ngadeuheusan ka noe angkeub, énggon Allah linggih. a p. 19:16—19.

b 5 Moesa 18:16; lbr. 12:19. c p. 16:4.

- 22 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh koedoe mitjatoer kijeu ka oerang Israil: Maraneh geus pada waspada, ^a jen kami ngalahir ka maraneh ti sawarga. 'Maraneh ka kami oelah ngareudjeungkeun naon-naon; ^b oelah njarieun aállahan sipat perak atawa aállahan sipat émas. 'Koedoe njjeun pikeun kami ^c hidji altar koe taneuh, sarta nja dina loehoer eta koedoe ngoerbankeun koerban maneh doeroekan djeung koerban maneh panarima, domba maneh reudjeung sapi maneh; ^d dina oenggal-oenggal énggon, noe koe kami rek didjadikeun tempat njéboetkeun djénengan kami, nja di dinja kami rek njoempingan ka maneh sarta ngabérkahan ka maneh. 'Sarta oepama maneh pikeun kami njjeun altar koe batoe, ^e oelah make batoe beunang natah; karanana oepama koe maneh dioengkoelan tatah mah, dinistakeun koe maneh.
- 26 'Djeung deui maneh oelah make tangga oenggang ka altar kami, soepaja oelah tembong orat maneh di hareupeunana.

a 5 Moesa 4:33, b p. 34:17. c p. 27:1. d 5 Moesa 12:5. e 5 Moesa 27:5; Jos. 8:31.

PASAL 21.

Sarta ijeu teh hoekoem-hoekoem, anoe koe maneh koedoe pipopojankeun ka maranehanana.

- 2 Lamoen maneh meuli badega lalaki, ^a oerang Ibrani, koedoe ngawoela ka maneh gënëp taoen lilana; ari dina taoen noe katoedjoeh pika-loewareun mérdika, teu majar. 'Oepama asoepna ngan mawa diri, ka-loewarna ge mawa diri bae; oepama boga pamadjikan, seg pamadjikanana pika-loewareun djeung manehana. 'Oepama koe djoeraganana dibere pipamadjikaneun, geus kitoe eta adjang manehana ngadjoeroekeun anak lalaki atawa anak awewe, nja eta awewe djeung anak-anakna kaboga djoeraganana; djadi manehana pika-loewareun ngan mawa diri bae. 'Tapi oepama eta badega ngomong sarta poegoeh: ^b Koering njaah ka djoeragan djeung ka anak-bodjo, koering teh han-
- 6 teu nijat ka loewar mérdika: 'seug ma-

nehanana koe djoeraganana koedoe deuheuskeun ka Allah, bari disandingkeun kana panto atawa ka tihangna; pek koe djoeraganana tjeulina koedoe ditiir, make paniir; geus kitoe koedoe langgëng ngawoelana ka djoeraganana.

a 5 Moesa 15:12; Jér. 34:14. b 5 Moesa 15:16.

- 7 Djeung lamoen aja djalma ngadjoewal anakna awewe, djadi eusi-imah, eta moal ka loewar tjara ka-loewarna badega lalaki. 'Oepama djoeraganana, noe tadina nijat sadjodo djeung manehana, boga rasa eta goreng, koedoe dibikeun ditéboes; ngadjoewal eta ka djalma bangsa sedjen, djoeraganana teu kawasaeun, tambah tjidrana ka dinja. 'Djeung oepama didjodokeun ka anakna, koedoe milampah ka dinja sakoemaha hoekoem anak
- 10 awewe. 'Oepama anakna dipangnjokotkeun noe sedjen, awewe teja oelah dikoerangan sandang-panganna, kawadjiban noe laki-rabi. 'Sarta oepama teu ngalampahkeun ka dinja noe tiloe pèrkara teja, seg eta meunang ka loewar, teu majar, hanteu make doewit.
- 12 Saha-saha noe neunggeul hidji djalma, seg paeh, ^a pasti koedoe dipaehan. 'Tapi anoe hanteu ngarah mah, saénjana koe Allah diamprokkeun ka leungeunana, ^b eta kami keur maneh rek ngajeun énggon paranti noe kitoe moeroe
- 14 ka dinja. 'Sabalikna, lamoen aja djalma noe lantjang ka batoer, pek dipaehan make akal, koedoe koe maneh ditjokot ^c nadjan ti altar kami; pasti koedoe dipaehan. a 1 Moesa 9:6. b 4 Moesa 35:6; 5 Moesa 19:4. c 1 Radja 2:29.
- 15 Djeung saha-saha noe neunggeul ka bapana atawa ka indoengna, pasti koedoe dipaehan.
- 16 Ari ^a anoe maling djalma, didjoewal, atawa kapanggih di kawasana, pasti koedoe dipaehan. a 5 Moesa 24:7; 1 Tim. 1:10.
- 17 Djeung saha-saha ^a noe njapa ka bapana atawa ka indoengna, pasti koedoe dipaehan. a 3 Moesa 20:9; Sil. 20:20; Mat. 15:4.
- 18 Djeung lamoen aja djalma lalaki pajeja djeung pada lalaki, pek noe hidji neunggeul ka batoerna, make batoe, atawa koe peureup, tapi hanteu paeh, ngan datang ka ngalondjor di énggon:
- 19 'oepama hoedang deui, sarta datang ka leuleumpangan di loewar koendang iteuk, anoe neunggeul teh hanteu man-

djing disiksa, ngan tjitjingna koedoe ditjëtjöp, sarta ngongkosan dioebarana nana datang ka tjageurna.

20 Djeung lamoen aja djalma neunggeul badegana lalaki atawa badegana awewe, make panggëboeg, seg paeh di handapeun leungeunna, pasti koedoe dibalës.

21 'Tatapi oepama djoengkërëng sapoë doewa poë mah, moal dibalës; karana eta teh doewitna.

22 Djeung lamoen aja djalma lalaki pëtjoh djeung pada lalaki, seg mërgasa ka hidji awewe noe keur reuneuh, datang ka boeroesoet kakandoenganana, tapi teu djadi koemaonam, eta teh pasti koedoe didënda, sakoemaha noe ditëmpeohkeun ka dinja koe salakina awewe teja; ari majarna sing kahareupan koe poerah moetoeskeun.

23 'Sabalikna, oepama djadi koemaonam mah, seg manëh katëmpeohan; njawa bajar njawa,

24 'panon a bajar panon, hoentoe bajar hoentoe, leungeun bajar leungeun, soe-

25 koe bajar soekoe, 'toetoeng bajar toetoeng, raheut bajar raheut, bëntjoet bajar bëntjoet. a 3 Moesa 24:19, 20; 5 Moesa 19:21; Mat. 5:38.

26 Djeung lamoen aja djalma neunggeul panon badega lalaki atawa panon badega awewe, noe matak roeksak, koedoe dileupaskeun mërdika, ngaganti panonna.

27 'Kitoe deui oepama njoplokkeun hoentoe badegana lalaki atawa hoentoe badegana awewe, koedoe dileupaskeun mërdika, ngaganti hoentoena.

28 Djeung lamoen aja hidji sapi, neunggar hidji djalma lalaki atawa djalma awewe, seg paeh, a nja eta sapi pasti koedoe dibëntoeran koe batoe, sarta laoe kna teu meunang dihakan; ari noe boga sapi hanteu mandjing disiksa.

29 'Ngan oepama eta sapi ti kamari-mangkoekna sok neunggar, sarta geus aja noe mere ingët ka noe boga, tapi teu didjaga, toeloj maehkeun hidji djalma lalaki atawa djalma awewe, eta sapi koedoe dibëntoeran koe batoe, malah noe boga ge koedoe dipaehan.

30 'Oepama ditangtoekeun manehanana koedoe ka loewar panëboes, sok koedoe mere panggantian njawana, sabaraha bae noe ditangtoekeun ka dinja.

'Atawa moen neunggar hidji anak lalaki, atawa neunggar hidji anak awewe, noe

boga koedoe dipilampah noeroetkeun 32 hoekoem tadi. 'Oepama eta sapi neunggar hidji badega lalaki atawa badega awewe, noe boga ka djoeraganana koedoe mere oewang perak tiloe poeloeh sekel, sarta sapina koedoe dibëntoeran koe batoe. a 1 Moesa 9:5.

33 Djeung lamoen aja hidji djalma moekakeun hidji lombang, atawa lamoen aja djalma noe njijeun hidji lombang, sarta teu ditoetoep, seg hidji sapi atawa

34 hidji kalde tigoebtrag ka dinja: 'noe boga lombang koedoe ngaganti, hargana koedoe dipoelangkeun ka noe boga; ari noe paeh teja djadi bogana.

35 Djeung lamoen sapi hidji djalma neunggar sapi batoerna, seg paeh, toeloj eta sapi anoe hiroep koedoe didjoewal, ladangua diparokeun; kitoe deui noe

36 paeh teja koedoe diparokeun. 'Atawa moen katangen, jen eta sapi ti kamari-mangkoekna sok neunggar, tapi koe noe boga teu didjaga, pasti koedoe diganti,

sapi bajar sapi; ari noe paeh teja djadi bogana.

PASAL 22.

Lamoen aja hidji djalma, maling hidji sapi atawa hidji domba, heug dipeuntjët, atawa didjoewal, koedoe diganti koe lima sapi, majar sapi hidji, djeung koe a opat domba, majar domba hidji. a 2 Sam. 12:6.

2 Oepama aja paling, kapanggih keur ngababah, diteunggeul, seg paeh, teu

3 djadi hoetang gëtih. 'Oepama geus bidjil panon-poë mah, noe neunggeul djadi hoetang gëtih. Pasti noe maling koedoe ngaganti; oepama teu boga, djinisna koedoe didjoewal baris ngaganti noe

4 dipaling. 'Oepama noe beunang maling kapanggih di manehanana, sarta hiroep, boh sapi, boh kalde, boh domba, koedoe ngaganti doewa patikëlaneun.

5 Lamoen aja hidji djalma, satona disina njatoean dina lahan atawa di këbon anggoer, ari satona diaboer, toeloj njatoean dina lahan noe sedjen, koedoe ngaganti koe lahanna noe pangaloesna atawa koe këbonna anggoer noe pangaloesna.

6 Lamoen aja seuneu ka loewar, seg teurak ka pagër tjoetjoek, kahoeroe toempokean gandoem, atawa piboewa-

- teun, atawa naon bae eusi lahan, anoe njiyeun kahoeroean pasti koedoe ngaganti.
- 7 Lamoen aja hidji djalma, mihape oewang atawa parobot ka batoer, toeloj dipaling ti djero imah eta djalma: oepama kapanggih noe maling, koedoe ngaganti doewa patikélaneun; 'oepama noe maling teu kapanggih, noe boga imah koedoe dideuheuskeun ka Allah, netelakeun teu njokot banda batoer.
- 9 Hal saniskara lampah masijat, hal sapi, hal kalde, hal domba, hal papakean, hal saniskara noe leungit, noe dipadjarkeun jen nja ijeu noe leungit, përkara djalma doewanana koedoe didongkapkeun ka Allah; mana-mana noe koe Allah disalabkeun, koedoe ngaganti ka batoerna doewa patikélaneun.
- 10 Lamoen aja hidji djalma, mihape ka batoer kalde, atawa sapi, atawa domba, atawa sato naon bae, toeloj paeh, atawa kenna tjatjad, atawa aja noe mawa, euweuh noe neuleu, 'koedoe aja ^a soempah ka Pangeran di antara noe doewaän, netelakeun teu njokot banda batoer, sarta koedoe ditarima koe noe boga; hanteu koengsi ngaganti. 'Tatapi oepama dipaling ti manehanana, sarta tërang, koedoe ngaganti ka noe boga. 'Oepama disasaäk, koedoe dianteurkeun, djadi saks; ^b noe disasaäk hanteu koedoe diganti. ^a Ibr. 6: 16. ^b 1 Moesa 31: 39.
- 14 Djeung lamoen aja hidji djalma, ngindjeum ti batoerna, toeloj keuna tjatjad, atawa paeh, noe boga teu aja, pasti koedoe ngaganti. 'Oepama noe boga aja mah, hanteu koedoe diganti. Oepama beunang njewa, eta teh kaäsoep sewaanana.
- 16 Djeung ^a lamoen aja hidji djalma, ngagëndam ka hidji tjawene, anoe tattan babakalan, seg ngëdëng reudjeung, koedoe kontan mas-kawinna, soepaja djadi pamadjikanana. 'Oepama bapa tjawene teu daekeun mikeun eta ka dinja, koedoe ka loewar oewang, sabijasa maskawin ka tjawene. ^a 5 Moesa 22: 28, 29.
- 18 Awewe ^a noe sihar koe maneh hanteu meunang dihiroepan. ^a 3 Moesa 20: 27; 5 Moesa 18: 10; 1 Sam. 28: 9.
- 19 Saha-saha ^a noe ngëdëng djeung sato, pasti koedoe dipaehan. ^a 3 Moesa 18: 23; 20: 15.
- 20 Saha-saha ^a noe ngoerban ka aällahan, lain ka Pangeran woengkoel, koedoe diharamkeun. ^a 5 Moesa 17: 2—5.
- 21 Ari ^a semah koe maneh oelah dikanjaja sarta oelah diteungteuinganan; karana maraneh ge bareto djadi semah di tanah Mësir. ^a p. 23: 9; 3 Moesa 19: 34.
- 22 Saha-saha randa atawa pahatoe ^a koe maneh oelah disoekërkeun. 'Oepama maneh njoekërkeun ka dinja, koe-maha bae, mati-mati eta teh sasambat ka kami, geus tangtoe panjabatna koe kami dikaboel. 'Sarta kami bakal bëndoe bangët pisan, bari maraneh toeloj koe kami dipaehkeun lantaran pëdang; ari pamadjikan maraneh pidjaidieun randa, djeung anak maraneh pidjaidieun pahatoe. ^a Djab. 68: 6; Jës. 1: 17.
- 25 Oepama maneh ^a ngindjeumkeun deuit ka oemat kami noe kabalangsak, anoe aja di maneh, lampah maneh ka dinja oelah saperti toekang mihoetangeun, oelah dimistikeun majar boengah. ^a 3 Moesa 25: 36; 5 Moesa 23: 19; Djab. 15: 5; Mat. 5: 42.
- 26 Oepama maneh ^a njokot gade badjoe batoer, koedoe koe maneh dipoelangeun ka dinja memeh soeroep panonpoë. 'Karana pakena ngan sakitoe bae, nja eta bae noe paranti noetoepan koelitna; make naon heëсна? Geus kitoe, lamoenna sasambat ka kami, koe kami tangtoe dikaboel; karana kami teh sipat koernija. ^a 5 Moesa 24: 12, 13.
- 28 Maneh oelah ngagorengkeun ka Allah, ^a sarta gëgëden, noe njëkël bangsa maneh, koe maneh oelah disapa. ^a Lal. 23: 5.
- 29 Bakti tina kadjëmbaran maneh gandoem djeung tji-angoer koe maneh oelah dimëngke-mëngke. ^a Tjikal anak maneh lalaki koe maneh koedoe disanggakeun ka kami. 'Ka ^b sapi maneh djeung ka domba maneh koedoe milampah pon kitoe keneh; sina aja di indoengna toedjoeh poë lilana, dëmi di poë noe kadalapan koe maneh koedoe disanggakeun ka kami. ^a p. 13: 2, 12. ^b 3 Moesa 22: 27.
- 31 Ari maraneh teh ^a sing djadi djalma soetji baris ka kami; mana ^b oelah ngahakan laeok noe di tégal, oeroet noe disasaäk; aloengkeun bae ka andjing. ^a p. 19: 6. ^b 3 Moesa 22: 8.

PASAL 23.

- M**aneh oelah ngalijarkeun bedja bohong. Maneh oelah biloek ka djalma doraka, djadi saksi noe nganijaja.
- 2 Maneh oelah noeroet djalma noe loba, migawe goreng; sarta oelah serong nja nbalan dina hal oeroesan, noeroet djalma noe loba, matak njerongkeun.
- 3 Sarta maneh ^a oelah ngagoenggoeng ka noe malarat, dina oeroesanana.
a 3 Moesa 19: 15.
- 4 Lamoen maneh ^a manggih sapi moesoeh maneh, atawa kaldena, keur sasab, geuwat koe maneh poelangkeun ka dinja.
a 5 Moesa 22: 1; Loek. 6: 27.
- 5 Lamoen maneh nendjo ^a kalde djalma noe geuleuh ka maneh, ngoedoepeeng kaheumpikan koe momotna, pitjeun niat ngadjeunkeun; misti pisan ngabantoe ka dinja ngodaran. *a* 5 Moesa 22: 4.
- 6 Maneh ^a oelah njerongkeun bebéhér ran djalma miskin di maneh, dina oeroesanana.
a 5 Moesa 27: 19.
- 7 Masing djaoeh tina lampah bohong; ^a ari noe teu salah sarta bebéhér koe maneh oelah dipaehan; karana kami moal ngabéhérkeun ka noe doraka. 'Sarta maneh ^b oelah narima paroeroeba; karana paroeroeba sok ngalolongkeun ka noe bareunta, djeung sok mengkolkeun omongan djalma noe baléhér.
a 5 Moesa 25: 1. *b* 5 Moesa 16: 19; 1 Sam. 12: 3; Sil. 17: 23.
- 9 Ari ^a semah koe maneh oelah diteungteuinganan; karana maraneh pada njaho dina pikir semah, da maraneh ge bareto djadi semah di tanah Mésir.
a p. 22: 21.
- 10 Djeung deui ^a maneh koedoe njébaran lahan maneh gënép taoen lilana, sarta ngoempolkeun hasilna; 'dëmi katoedjoehna mah koe maneh koedoe dilépaskeun ditoenda, soepaja noe mariskin bangsa maneh dadaharan; ari noe dikarikeun koe eta, pihakaneun sato tégal. Ka kébon maneh anggoer djeung ka kébon maneh djetoen koedoe milampah pon kitoe keneh.
a 3 Moesa 25: 2.
- 12 Maneh koedoe ngalampahkeun pagawean maneh ^a gënép poé lilana, ari dina poé noe katoedjoeh mah maneh koedoe eureun; soepaja sapi maneh

djeung kalde maneh pada reureuh, kitoe deui soepaja anak eusi-imah maneh sarta djeung semah pada njénghap. *a* p. 20: 8.

- 13 Ari saniskara noe koe kami ditimbalkoeun ka maraneh, koe maraneh koedoe diéstoekeun. ^a Djeung ngaran aallahan bangsa sedjen koe maraneh oelah diaringétkeun, oelah kadenge-denge atjan ti biwir maneh.
a Jos. 23: 7;

Djab. 16: 4; Hos. 2: 16.

- 14 ^a Tiloe kali di djéro sataoen maneh koedoe milampah pesta ka kami. 'Nja eta maneh koedoe nétépkeun pesta roti teu ragian; toedjoeh poé lilana koedoe ngahakan roti teu ragian, sakoemaha timbalan kami ka maneh teja; koedoe dina mangsana, ^b boelan Abib, karana nja boelan eta maneh ka loewar ti Mésir. Tatapi maraneh ngadeuheus téh ka
- 16 pajoneun kami, oelah lengoh. 'Kitoe deui pesta diboweat, nja eta pesta tjiikal pakaja maneh, noe beunang maneh njébarkeun dina lahan. Sarta djeung pesta ngala boeboewahan, dina panoe-toep taoen, samantas maneh tjatjap ngala hasil pakaja maneh tina kébon.
- 17 'Tiloe kali di djéro sataoen sakoer djalma lakali di maneh koedoe pada ngadeuheus ka pajoneun Goesti Pangeran.

a 3 Moesa 23; 5 Moesa 16; 2 Bab. 8: 13.

b p. 13: 4.

- 18 Maneh oelah ngoerbankeun gétih koerban kami kalawan beunang ngahaseuman; sarta gadjih pesta kami oelah dipentingkeun tépi ka isoek.
- 19 ^a Loeloegoena tjiikal taneuh maneh koe maneh koedoe didatangkeun ka gedong Pangeran, Allah maneh. Eta maneh oelah ngoeloeh anak émbe koe tji-soesoe indoengna. *a* p. 34: 26.
- 20 Masing njaho, kami miwarangan ^a hidji malaikat saheulaeun maneh, sina ngaraksa ka maneh di djalan, djeung ngadatangkeun maneh ka énggon anoe
- 21 beunang njawiskeun kami. 'Mangka hade-hade, sing adjrih koe eta, koedoe ngagoegoe ka parentahna; poma oelah baha ka dinja, karana moal ngahampoera kana kamasijatan maraneh; karana
- 22 djénengan kami aja dina batinna. 'Sabalikna, oepama maneh témén ngagoegoe ka parentahna, sarta ngalampahkeun sakoer anoe koe kami diandika-keun, ^b tangtoe kami ngamosoeh ka

- noe ngamosoeh ka maneh, sarta njoe-soekër ka noe njoesoekër ka maneh.
- 23 'Karana eta malaikat kami pileumpangeun ti heulaeun maneh, sarta bakal ngadatangkeun maneh ka oerang Emor, oerang Het, oerang Pares, oerang Kanaän, oerang Hiwi djeung ka oerang Jëboes; kabeh koe kami tangtoe dibasmi.
- 24 'Poma oelah njëmbah ka aállahanana, sarta oelah dibarakti; ^e djeung maneh oelah migawe sakoemaha pagawean itoe; sabalikna, aállahanana koe maneh koedoe ditoempoer datang ka bejakna, djeung tihangna brahala koedoe peupeuskeun datang ka euweuhna. 'Koedoe pada ngabakti ^d ka Pangeran, Allah maraneh; ^e ari kitoe mah tangtoe ngabërkahan kana roti djeung tjai maneh, sarta kami tangtoe ngadjaoehkeun
- 25 panjakit ti téngah maneh. 'Moal aja ^f noe oedoel atawa noe gaboeug di tanah maneh; ari bilangan oemoer maneh koe kami rek disina djédjég. 'Kami rek ngirimkeun ^g kareuwasan ti kami ti heulaeun maneh, ngagoedjroedkeun sakabeh bangsa noe rek didatangan koe maneh, sarta sakabeh moesoeh maneh koe kami rek disina noekang ka maneh.
- 26 'Malah kami rek ngirimkeun ^h engang ti heulaeun maneh, sina ngadjongklokkeun eta oerang Hiwi, oerang Kanaän djeung oerang Het teja ti hareupeun maneh. 'Ari didjarongklokkeunana koe kami ti hareupeun maneh moal di djéro sataoen bae, soepaja tanah teh oelah soewoeng, sarta sato galak oelah ngalobaän, matak soesah ka maneh. 'Didjongklokkeunana koe kami ti hareupeun maneh teh ditoengtoet-toengtoet, tépi ka maneh geus ngarëkahan sarta
- 27 geus ngamilik tanah. 'Djeung koe kami ditangtoekeun, piwatöseun maneh ti laoet Agër tépi ka laoet Pëlisti, ⁱ sarta ti tégal léga tépi ka bangawan teja; karana priboemi tanah eta koe kami rek diselehkeun ka leungeun maraneh, soepaja koe maneh didjongklokkeun ti hareupeun diri maneh. 'Maneh ^j oelah njijeun përdjangdjan ka darinja, soemawon ka aállahanana. 'Eta djalma ^k hanteu meunang tjitjing di tanah maneh, soepaja oelah djadi lantaran maneh teh migawe dosa ka kami; lamoen maneh ngabakti ka aállahanana, geus poe-

goeh lampah kitoe minangka ridjët ka maneh. ^a p. 14:19. ^b 1 Moesa 12:3. ^c 3 Moesa 18:3. ^d Mat. 4:10. ^e p. 15:26; 5 Moesa 7:15. ^f 5 Moesa 7:14. ^g p. 15:14; 5 Moesa 11:25. ^h 5 Moesa 7:20; Jos. 24:12. ⁱ 1 Moesa 15:18. ^j p. 34:12; 5 Moesa 7:2; Jos. 9:15. ^k 4 Moesa 33:55; Hak. 2:3.

PASAL 24.

- Tidinja Moesa ditimbalan: Koedoe Toenggah ka Pangeran, maneh djeung Haroen, Nadab djeung Abihoe, sarta kokolot Israil ^a toedjoeoh poeloeh djalma; seg koedoe saroeedjoe ti kadjaoehan. ² 'Toeloej Moesa koedoe ngadeuheus ka Pangeran, sorangan bae; ari eta mah oelah ngadareuheus, sarta djalma noe loba oelah miloe oenggah. ³ ^a 4 Moesa 11:16. Geus kitoe Moesa soemping, seug njarijskeun ka djalma-djalma eta sadajana pangandika Pangeran sarta djeung sakabeh hoekoem. Pok djalma-djalma ngawangsoel, barëng sasora, kijeu wangsoelanana: ⁴ ^a Sadajana pangandika, noe diandikakeun koe Pangeran, koering pada sëdja ngalampahkeun. 'Tidinja Moesa njëratkeun eta sadajana pangandika Pangeran. Ari isoeik-isoeik Moesa dangdan, prak ngadamël altar handapeun goenoeng, sarta doewa wëlas tihang, noerotkeun noe doewa wëlas ka-
- 5 om Israil. 'Geus kitoe andjeunna miwarang djalma baroe djang oerang Israil, sina ngoerbankeun koerban doeroekan, djeung mareuntjit koerban panarima, sapi ngora lalaki, bade ka Pangeran.
- 6 'Tidinja Moesa njandak gëtihna saparo, diwadahan koe bokor; ari gëtih noe saparo deui koe andjeunna dikepretkeun
- 7 kana altar. 'Sanggeus kitoe njandak kitab përdjangdjan, seug diaos, soepaja kadenge koe eta djalma-djalma. Pok eta ngaromong: Sadajana noe diandikakeun koe Pangeran, koering pada sëdja ngalampahkeun, sarëng sëdja ngagoege.
- 8 'Pek Moesa ^b njandak gëtih teja, seug dikepretkeun ka eta djalma-djalma, bari ngalahir: ^c Tah, ijeu teh gëtih përdjangdjan, anoe kenging Pangeran ngadamël ka maraneh, hal sakabeh pangandika noe tadi teja. ^a p. 19:8. ^b Ibr. 9:19, 20. ^c Mat. 26:28.
- 9 Geus kitoe Moesa naek, diiring koe Haroen, Nadab djeung Abihoe, sarta koe toedjoeoh poeloeh kokolot Israil.

10 'Beh pada ningali Allah Israil; ^a ari ti handapeun dampalna lir sipat oebin nilém, sarta saperti roepa langit, herang
11 ngalenggang. 'Tatapi andjeunna hanteu njodorkeun pananganana ka oerang Israil noe kapilih teja, saénjana pada dahar-leueut sanggeusna naringali ka Allah.

^a Jéh. 1: 26; Wah. 4: 3.

12 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura oenggah ka kami, ka loehoer goenoeng, seg koedoe aja di dijeu; éngke maneh koe kami dipaparin papan batoe, sarta papakon djeung timbalan, beunang kami noeliskeun, soepaja diwoeroekkeun ka djalma-djalma.

13 'Prak Moesa dangdan, ^a djeung Josoea gandekna; seug Moesa naek ka goenoeng Allah.

14 'Ari dawoehan Moesa ka para kokolot teja: Dagoan bae di dijeu, tépi ka kami djeung gandek daratang deui ka maraneh. Djeung deui, tah, Haroen djeung ^b Hoer araja di maraneh; saha-saha noe boga pèrkara, koedoe ngadeuheus ka darinja. 'Toeloej Moesa naek ka goenoeng, seug goenoeng teh kali-

15 poetan koe mega teja. 'Ari kamoeljaän Pangeran linggih di loehoer goenoeng Sinai, sarta kalipoetanana koe mega gè-nèp poë lilana; démi dina poë noe katodjoe andjeunna njaoer Moesa tina djero eta mega. 'Ari kamoeljaän Pangeran, noe di poentjak goenoeng, katen-djona koe panon oerang Israil ^c kawas seuneu noe ngalèboer. 'Seug Moesa asoep ka djero mega, naek ka goenoeng. ^d 'Ari ajana Moesa di goenoeng opat poeloh poë opat poeloh peuting lilana.

17
18

^a 4 Moesa 11: 28. ^b p. 17: 10. ^c 5 Moesa 4: 24;

Ibr. 12: 29. ^d 5 Moesa 9: 9, 18.

PASAL 25.

1 'Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Bedjakeun koe maneh ka oerang Israil, ^a eta koedoe pada njanggakeun hatoeran ka kami. Ti oenggal-oenggal djalma noe soeka hatena, maraneh koedoe njokot pihatoeraneun kami. 'Ari hatoeran, anoe koe maraneh koedoe ditjokot ti oerang Israil, nja kijeu: émas, perak djeung tambaga; 'barang biroe langit, woengoe djeung sakèlat, boëh katji djeung boeloe émbe; 'koelit domba beunang ngabeureum, koelit doejoeng djeung kai

6 pilang; 'minjak pikeun damar, wawangian pikeun minjak lisah sarta pikeun seuseungitan noe aroem; 'intén anggik djeung intén sedjen taretiskeuneun, barris epod djeung baris oto. 'Sarta eta koedoe njarijeun ^b kasoetjian pikeun kami, da kami teh rek linggih di téngah maranehanana. 'Sakoemaba noe koe kami rek dipintonkeun ka maneh, nja eta tjonto balandongan sarta djeung tjonto sakabeh parabotna, koedoe didjjeun koe maraneh nja kitoe pisan.

^a p. 35: 2, 22. ^b Wah. 21: 3.

10 Djeung deui eta koedoe njarijeun ^a hidji pèti koe kai pilang; katiloe saténgah asta pandjangna, kadoewa saténgah asta roebakna, djeung kadoewa saténgah asta loehoerna. 'Nja eta koe maneh koedoe disapoet émas pitoewin; disapoetna ti djero sarta ti loewar; djeung di loehoerna koedoe diélisan ^b émas sakoeriling. 'Sarta eta pèti koedoe pangnjitakkeun geulang émas opat siki, seg tèrapkeun kana opat soekoena, nja eta sing aja doewa geulang dina beulahna noe hidji, kitoe keneh doewa geulang dina beulahna noe hidji deui.

13 'Djeung koedoe nijjeun rantjatan kai pilang, bari seg disapoet émas. 'Ari eta rantjatan asoepkeun kana geulang, noe dina doewa beulah pèti teja, bari ngagotong pèti koe eta. 'Ari rantjatanana koedoe tètèp dina geulang pèti, hanteu meunang dilaän. 'Sarta maneh ka djero eta pèti koedoe neundeun ^b pèrtelaän, anoe koe kami rek dipaparinkeun ka maneh. 'Djeung deui maneh koedoe nijjeun ^c toeroeb pangrapih, émas pitoewin; katiloe saténgah asta pandjangna, djeung kadoewa saténgah asta

15 roebakna. 'Sarta maneh koedoe nijjeun ^d doewa moemoekarabinan émas, didjjeunna masing kandèl, dina doewa toengtoeng toeroeb pangrapih teja. 'Nja nijjeun moemoekarabinan hidji dina toengtoeng ti dijeu, ari moemoekarabinan hidji deui dina toengtoeng ti ditoe; djadi moemoekarabinan teh didjjeunna masing bidjil tina toeroeb pangrapih,

20 dina doewa toengtoengna. 'Ari moemoekarabinan teh ^e djangdjangna koedoe meber ka loehoer, bari ngijoehan koe djangdjangna kana toeroeb pangrapih. Sarta beungeutna koedoe pahareup-

hareup; /toerbeungeut moemoekarabinan koedoe taroengkoel kana toeroeb pangrapih. 'Ari eta toeroeb pangrapih koe maneh koedoe diteundeun dina pëti, ti loehoer; sarta përtelaän, anoe koe kami rek dipaparinkeun ka maneh teja, koe maneh koedoe diteundeun ka djëro eta

22 pëti. 'Nja di dinja ^g kami rek nëpangan ka maneh, sarta ti loehoereun eta toeroeb pangrapih, tina antara doewa moemoekarabinan, anoe dina pëti përtelaän teja, kami bakal ngandikakeun sa-koer anoe koe kami rek ditimbalkeun ka maneh, datangkeuneun ka oerang Israil. *a* 4 Moesa 10:33; Jos. 4:5; 2 Bab. 35:3.

b p. 32:15; 34:28, 29; Ibr. 9:4. *c* 3 Moesa 16:2.

d Ibr. 9:5. *e* 1 Radja 6:27. *f* 1 Petr. 1:12.

g 4 Moesa 7:89; 1 Sam. 4:4; Djab. 80:2.

23 Djeung deui maneh koedoe njijeun ^a hidji medja kai pilang; doewa asta pandjangna, saästa roebakna, djeung ka-
24 doewa satëngah asta loehoerna. 'Nja eta koe maneh koedoe disapoet émas pitoewin, djeung koedoe diëlisän émas sakoeriling. 'Sarta koedoe ditambiran sakoeriling satampah; ari eta tambir
25 ge koedoe diëlisän émas sakoeriling. 'Toer eta medja koedoe pangnjijeun-
26 keun geulang émas opat siki, seg geulang teh tërapkeun kana opat djoeroe, anoe dina opat soekoena. 'Ari eta geu-
27 lang piäjaeunana sing deukeut kana tambir, keur piämaheun rantjatan, baris ngagotong eta medja. 'Djeung koedoe
28 njijeun rantjatan kai pilang, bari seg disapoet émas; nja eta baris ngagotong medja. 'Sarta maneh koedoe njijeun pi-
29 ringna, pisinna, këndina djeung pingganna, noe paranti njitjikeun; didijjeunna koe maneh koedoe émas pitoewin.
30 'Ari dina eta medja maneh koedoe neundeun ^b roti tingalieu, sing aja di pa-
joeneun kami salalawasna. *a* 4 Moesa 4:7.

b 3 Moesa 24:5-9.

31 Djeung deui maneh koedoe njijeun hidji adjoeg émas pitoewin; masing kandël didijjeunna adjoeg teh; poehoena djeung tjabangna, loeloemoeranana, pëpëntolna djeung këmbang-këmbangna sing baridjil ti dinja. 'Ari tjabang anoe gënëp koedoe ka loewar ti gigirna; tiloe tjabang adjoeg ti gigirna noe sabeulah, ari noe tiloe tjabang adjoeg deui ti gi-
32 girna noe sabeulah deui. 'Dina hidji tja-

bang sing aja tiloe loeloemoeran, saroepa këmbang kanari, pëpëntol djeung këmbang-këmbangna; sarta tiloe loeloemoeran, saroepa këmbang kanari, pëpëntol djeung këmbang-këmbangna, dina tjabang noe hidji deui; kitoe bae dina gënëp tjabang, anoe ka loewar tina
34 adjoeg. 'Dëmi dina adjoegna mah sing aja opat loeloemoeran, saroepa boewah kanari, pëpëntol djeung këmbang-këmbangna. 'Sarta sing aja pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang, bidjil ti dinja; djeung pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang deui, bidjil ti dinja; kitoe deui pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang deui, bidjil ti dinja; kana gënëp tjabang, anoe ka
36 loewar tina adjoegna. 'Pëpëntolna djeung tjabangna sing bidjil ti dinja. Kabehna koedoe sing kandël, sarta maneuh, émas
37 pitoewin. 'Djeung maneh koedoe njijeun palitana ^a toedjoeih siki; ari eta palita koedoe diseugentan, sina njaängan ka
38 hareupna. 'Ari tjatjapitna sarta tjëpoekna koedoe émas pitoewin. 'Didijjeunna adjoeg teh reudjeung sakabeh parabotna, koedoe make émas pitoewin sata-
40 lenta. 'Mangka hade-hade, ^b koe maneh koedoe didijjeun toeroetkeun sakoemaha tjonto, anoe dipintonkeun ka maneh dina goenoeng. *a* Djak. 4:2.

b Lal. 7:44; Ibr. 8:5.

PASAL 26.

Ari ^a balandonganana koe maneh koedoe didijjeun make koelamboe sapoe-
loeh gébar, boëh katji gintiran, roepa biroe langit, woengoe djeung sakëlät, direka ^b moemoekarabinan; ^c boewatan djalma radjin anoe koedoe didijjeun koe
2 maneh. 'Pandjangna hidji-hidji gébar dalapan likoer asta; ari roebakna hidji-hidji gébar opat asta, eta sakabeh gé-
3 bar koedoe saekoeran. 'Noe lima gébar koedoe dikantetkeun djeung pada batoerna, ari noe lima gébar deui koedoe dikantetkeun deui djeung pada ba-
4 toerna. 'Sarta maneh koedoe njijeun pangantet biroe langit dina sisi koelamboe noe hidji, ti toengtoeng, dina paranti ngantet; kitoe keneh koedoe njijeun dina sisi koelamboe noe hidji deui, ti toengtoengna, dina paranti
5 ngantet. 'Nja eta koedoe njijeun lima

poeloh siki pangantet dina koelamboe
noe hidji, djeung njiyeun lima poeloh
siki pangantet dina toengtoeng koelamboe
noe hidji deui, dina paranti ngantet;
6 hareup-hareup, batoer pada batoer. 'Toer
maneh koedoe njiyeun tjantel emas, lima
poeloh siki; seg koelamboena koedoe
dikantetkeun batoer pada batoer, koe
lantaran eta tjantel, soepaja balandongan
teh djadi hidji. a p. 25 : 8. b p. 25 : 18.
c p. 35 : 35.

7 Sarta maneh koedoe njiyeun deui koelamboe
koe boeloe embe, keur pihimaneun dina
loehoer balandongan; nja njiyeun koelamboe
teh sawelas gëbar. 8 'Pandjangan hidji-hidji
gëbar tiloe poeloh asta, ari roebakna hidji-hidji
gëbar opat asta; eta sawelas gëbar koedoe
9 saekoeran. 'Seg koedoe ngantetkeun anoe
lima gëbar, sabatoer eta, kitoe keneh anoe
gënëp gëbar, sabatoer eta; ari gëbar noe
kagënëp tilëpkem ti hareupna himah. 'Djeung
10 koedoe njiyeun pangantet lima poeloh siki
dina sisi koelamboe noe hidji, ti toengtoengna,
dina paranti ngantet; kitoe keneh pangantet
lima poeloh siki dina sisi koelamboe noe
11 hidji deui, dina paranti ngantet. 'Toer
koedoe njiyeun tjantel tambaga, lima poeloh
siki; seg tjantel teh asoepan koe pangantet
teja, nja ngantetkeun himahna, soepaja
12 djadi hidji. 'Ari noe ngaroempaj, saleuwihna
koelamboe himah, saparona noe sagëbar,
anoe leuwih teja, koedoe roendajkeun kana
balandongan, sabeulah ti toekang. 'Ari noe
13 saästa ti dijeu djeung saästa ti ditoe,
anoe leuwih dina pandjangan koelamboe
himah teja, koedoe ngaroempaj ti gigir
balandongan, ti dijeu djeung ti ditoe,
baris noetoepan.

14 Sarta koedoe njiyeun deui ^a hidji toetoe
p baris himah, koe koelit domba beunang
ngabeureum, kitoe deui hidji toetoe
p koe koelit doejoeng, ti saloehoereun
noe tadi. a p. 25 : 5.

15 Djeung deui maneh koedoe njiyeun
papan kai pilang, baris balandongan; koedoe
16 narangtoeng. 'Pandjangan hidji-hidji
papan sapoeloh asta, ari roebakna hidji-
hidji papan kadoewa satëngah asta. 17
'Dina papan sabebek-sabebek koedoe aja
poepoeroes doewa siki, direntetkeun

djeung batoerna. Kitoe maneh nja koedoe
njiyeun ka sakabeh papan balandongan.
18 'Ari eta papan balandongan teh koe
maneh koedoe dipëtakeun kijeu: doewa
poeloh bebek di sabeulah ti kidoel. 'Sarta
19 koedoe njiyeun opat poeloh soekoe perak
keur ti handapeun eta doewa poeloh papan,
doewa soekoe handapeun papan sabebek,
baris doewa poepoeroesna; kitoe bae doewa
soekoe handapeun papan sabebek, baris doewa
20 poepoeroesna. 'Ari ti gigir balandongan
noe hidji deui, sabeulah ti kaler, koedoe
21 aja deui doewa poeloh papan, 'sarta opat
poeloh soekoe perak, doewa soekoe ti
handapeun papan sabebek; kitoe bae doewa
soekoe handapeun papan sabebek. 'Dëmi
22 keur sisi toekang, sabeulah balandongan
noe ti koelon, maneh koedoe njiyeun papan
gënëp bebek. 'Malah koedoe njiyeun doewa
23 papan baris doewa djoeroe balandongan
24 ti toekang. 'Ari eta teh koedoe këmbar
ti handapna; pon kitoe keneh koedoe këmbar
ka-tjongokeun, kana geulang noe kahidji;
nja kitoe pisan kana doewanana; ari
25 piyajaeunana dina doewa djoeroe. 'Djadi
dalapan bebek, sarta ari soekoena perak
gënëp wëlas soekoe, doewa soekoe ti
handapeun papan sabebek; kitoe bae doewa
soekoe ti handapeun papan sabebek. 'Toer
26 maneh koedoe njiyeun toelak kai pilang;
lima siki baris papan gigir balandongan
noe sabeulah, 'djeung lima toelak baris
papan gigir balandongan noe sabeulah deui;
kitoe keneh lima toelak baris papan sisi
balandongan ti toekang, sabeulah ti koelon.
'Ari toelak anoe panëngah koedoe aja
dina tëngah papan, sarta koedoe këbat
ti toengtoeng ka toengtoeng deui. 'Ari eta
27 sakabeh papan koe maneh koedoe disapoet
emas; djeung koedoe njiyeun geulangna,
piimaneun toelak, koe emas, sarta toelakna
koe maneh koedoe disapoet emas. 30
'Heug maneh koedoe ngadëgkeun eta
balandongan, ^a niroe atoeanganana, noe
dipintonkeun ka maneh dina goenoeng.
a p. 25 : 40.

31 Djeung deui maneh koedoe njiyeun
^a hidji reregan, roepa biroe langit, woen-
ngoe, sakëlät djeung boëh katji gintiran;
boewatan djalma radjin anoe koedoe

32 didjjeun, direka moemoekarabinan. 'Nja eta koe maneh tĕrapkeun ka opat tihang kai pilang, disapoet ĕmas; ari kakaitna koedoe ĕmas, djeung koedoe
33 make opat soekoe perak. 'Seug reregan teh koe maneh tĕrapkeun handapeun tjantel teja. Djeung koedoe ngasoepkeun ka dinja, ka djĕroĕun reregan, eta pĕti pĕrtelaĕn teja. Djadi reregan teh koedoe misahkeun keur maraneh ĕnggon soetji djeung ĕnggon pangsoetji-soetjina.
34 'Sarta ^b toeroeb pangrahip teja koe maneh koedoe diteundeun dina pĕti pĕrtelaĕn, di djĕro ĕnggon pangsoetji-soetjina. 'Dĕmi medja teja koe maneh koedoe diteundeun di loewareun reregan, sarta adjoeg teja sing pabĕnĕran medja, dina sabeulah balandongan ti kidoel; ari medja teundeun dina sabeulah ti kaler. a Ibr. 10: 20. b p. 25: 31.
36 Djeung deui maneh koedoe njjeun hidji tetebeng baris lawang himah, roepa biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji gintiran, boewatan
37 ahli njongket. 'Sarta baris eta tetebeng maneh koedoe njjeun lima tihang kai pilang, djeung koedoe disapoet ĕmas; ari kakaitna koedoe ĕmas, djeung koe maneh pangnjitakkeun soekoe tambaga lima siki.

PASAL 27.

Djeung deui maneh koedoe njjeun hidji altar koe kai pilang; lima asta pandjangna djeung lima asta roebakna, djadi altar teh koedoe pasagi; ari loe-
2 hoerna tiloe asta. 'Sarta didjjeunna koe maneh sing make tatandoekan dina opat djoeroena; ari tatandoekanana koedoe bidjil ti dinja; toer altar teh koe maneh koedoe disapoet tambaga. 'Djeung maneh koedoe njjeun daloengna, baris mitjeun lĕboena; kitoe deui sodokna, djeung pangepret, djeung garpoehna sarta wadahnna kĕlĕr; sakabeh parobotna koe maneh koedoe didjjeun koe
4 tambaga. 'Malĕh altar teh koe maneh koedoe dipangnjjeunkeun wide, gawe djeudjĕntan, koe tambaga; djeung dina djeudjĕntan teh koedoe njjeun genlang
5 opat siki, dina opat toengtoengna. 'Nja eta wide koe maneh koedoe diajakeun handapeun palisir altar, ti handap; djadi djeudjĕntan teh koedoe nĕpi kana tĕ-

6 ngah altar. 'Toer maneh koedoe njjeun rantjatan baris altar, rantjatan kai pilang, sarta koedoe disapoet tambaga.
7 'Ari rantjatanana koedoe diasoepeun kana geulang; djadi rantjatan teh koedoe aja dina doewa beulah altar, satjap-
8 tijap digotong. 'Ari altar teh masing boengbas, papan anoe koe maneh koedoe didjjeun; ^a sakoemaha noe dipintonkeun ka maneh dina goeong, nja kitoe pisan koedoe didjjeun. a p. 26: 30.
9 Djeung deui maneh koedoe njjeun boeroean balandongan. Sabeulah ti kidoel boeroean teh koedoe make dingding boĕh katji gintiran; saratoes asta
10 pandjangna dina beulah sahidji. 'Sarta koedoe make tihang doewa poeloh, djeung doewa poeloh soekoena, tambaga; kakait tihangna sarta djeung pa-
11 langna mah koedoe perak. 'Pon kitoe keneh sabeulah ti kaler, dina palajoena sing aja dingding, saratoes asta pandjangna; ari tihangna doewa poeloh, djeung doewa poeloh soekoena, tambaga; kakait tihangna sarta djeung palangna mah koedoe perak. 'Dĕmi panggĕrĕtna boeroean, sabeulah ti koelon, dingdingna lima poeloh asta; tihangna sapoeloh
12 djeung soekoena sapoeloh. 'Kitoe keneh panggĕrĕtna boeroean sabeulah ti wetan, tĕbĕh pangbidjilan panon-poĕ,
14 lima poeloh asta. 'Dingdingna dina beulah noe hidji lima wĕlas asta; tihangna tiloe djeung soekoena tiloe.
15 'Kitoe keneh dingding dina beulah noe hidji deui, lima wĕlas asta; tihangna
16 tiloe djeung soekoena tiloe. 'Ari dina lawang boeroean koedoe aja ^a tetebeng, doewa poeloh asta, roepa biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji gintiran, boewatan ahli njongket; tihangna
17 opat djeung soekoena opat. 'Sakabeh tihang boeroean sakoeriling koedoe make palang perak; kakaitna koedoe perak,
18 ari soekoena tambaga. 'Palajoena boeroean teh saratoes asta, djeung panggĕrĕtna lima poeloh lima poeloh; ari loehoerna dingding teh lima asta, boĕh katji gintiran; dĕmi soekoena tambaga.
19 'Sakabeh parobot balandongan, pakeĕun kana saroeaning babakti, djeung sakabeh pantjoehna, sarta sakabeh pantjoeh boeroean, koedoe tambaga. a p. 26: 36.
20 Djeung maneh koedoe nitah ka oerang

Israil, ^a sina ka maneh marawa minjak djetoen, anoe setra, beunang noetoe, baris damar teja, pikeun njeungeutan palita salalawasna. ²¹ 'Di djero himah tĕpangan, di loewareun reregan, anoe hareupeun ^b pĕrtelaan teja, nja di dinja koedoe dipĕtakeunana koe Haroendjeung koe anakna lalaki, ^c [sina ngagĕntjang] ti boerit tĕpi ka isoek, di pajoeneun Pangeran. Pikoekoeh langgĕng, toeroentoemoeroen, di lĕbah oerang Israil.

a 3 Moesa 24: 2. b p. 25: 21. c p. 30: 7, 8.

PASAL 28.

Djeung deui Haroen, doeloer maneh, titah njampeurkeun ka maneh ti tĕngah oerang Israil, djeung anak-anakna lalaki, soepaja djadi panghoeloe, ngabakti ka kami; ^a nja eta Haroen, Nadab djeung Abihoe, Elasar djeung Itamar, anak Haroen.

a p. 6: 22; Ibr. 5: 4.

² Sarta maneh koedoe njijeun papakean soetji pikeun Haroen, doeloer maneh, baris kamoeljaan djeung baris kaahĕngan. 'Djeung maneh koedoe mitjatoer ka sakoer djalma noe pintĕr hatena, noe koe kami dieusian ^a koe roh kapintĕran, sina njarjeun papakean Haroen, baris njoetjikeun ka dinja, soepaja djadi panghoeloe, ngabakti ka kami. ⁴ 'Ari papakean, anoe koedoe didjijeun koe eta, nja ijeu: hidji oto, hidji epod, hidji badjoe, hidji djoebah soewat, hidji dastar djeung hidji saboek. Anoe matak koedoe njarjeun papakean soetji pikeun Haroen, doeloer maneh, djeung pikeun anakna lalaki, soepaja djadi panghoeloe, ngabakti ka kami. 'Ari noe koe eta koedoe dipake, nja eta ĕmas, barang biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji.

a p. 31: 3.

⁶ Ari noe koedoe didjijeun epod teja, ĕmas, barang biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji gintiran, ^a ⁷ boewatan djalma radjin. 'Koedoe diajaan doewa taktak baris ngantet dina doewa toengtoengna, soepaja dikantetkeun. 'Sarta ari beubere, paranti nalikeun, anoe pijaedun dina epod, koedoe bidjil ti dinja, sarta sing saboewatan eta keneh; ĕmas, biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji gintiran. 'Sarta maneh koedoe njokot intĕn angkik doewa siki; koedoe dioekiran ^b sagala nga-

ran anak Israil. 'Ngaranna noe gĕnĕp dina intĕn noe hidji, ari ngaranna noe gĕnĕp deui dina intĕn noe hidji deui, ¹¹ noeroetkeun didjoeroekeunana. 'Gawe toekang batoe, sabijasa njijeun tjap, nja kitoe eta doewa intĕn koe maneh koedoe dioekiran sagala ngaran anak Israil; didjijeunna ditjangkokan koe ¹² ĕmas. 'Ari eta doewa intĕn koe maneh tĕrapkeun dina taktak epod, djadi intĕn pamepelingan, keur pimangpaateun oerang Israil; da Haroen koedoe nangoeng ngaran-ngaranna di pajoeneun Pangeran, dina doewa taktakna, baris ¹³ ngelingkeun. 'Sarta maneh koedoe njijeun ¹⁴ tjangkok ĕmas, 'djeung rante ĕmas pitoewin, doewa siki; didjijeunna koe maneh koedoe dioeraj, gawe rara; seg eta rante beunang ngarara teh koe maneh koedoe ditĕrapkeun kana tjangkok teja.

a p. 35: 35. b 1 Moesa 35: 22.

¹⁵ Djeung deui maneh koedoe njijeun hidji oto pangadilan, boewatan djalma radjin, didjijeunna koe maneh sing saboewatan epod keneh; ĕmas, biroe langit, woengoe, sakĕlat djeung boĕh katji gintiran anoe koedoe didjijeun. ¹⁶ 'Koedoe pasagi, sarta ngarangĕp; sadjĕngkal pandjangan djeung sadjĕngkal roebakna. 'Sarta koe maneh koedoe ditaretet koe intĕn taretetkeuneun, ^a opat djadjar intĕn; noe sadjadar jakoe, ratna tjampaka djeung djamroet; nja ¹⁸ eta djadjar noe mimiti. 'Ari djadjar noe kadoewa mirah, nilĕm djeung bĕrljan. ¹⁹ 'Ari djadjar noe katiloe hijakin, bidoeri ²⁰ djeung koetjoeboeng. 'Ari djadjar noe kaopat krisolit, angkik djeung jaspis. Ditaretetkeunana koedoe ditjangkokan ²¹ koe ĕmas. 'Ari eta intĕn diatoerna koedoe noeroetkeun sagala ngaran anak Israil, doewa wĕlas, noeroetkeun ngaran-ngaranna, dioekirna sabijasa tjap; hidji-hidji noeroetkeun ngaranna, baris ²² noe doewa wĕlas kaom. 'Djeung deui maneh dina oto koedoe njijeun rante dioeraj, gawe rara, ĕmas pitoewin. 'Malah maneh dina oto koedoe njijeun ali ²³ ĕmas doewa siki; ari eta doewa ali koe maneh tĕrapkeun kana doewa toengtoeng oto. 'Toeloer eta doewa rara ĕmas teja koe maneh tĕrapkeun kana doewa ²⁵ ali, anoe dina toengtoeng oto. 'Ari doewa toengtoengna deui noe doewa rara

têrapkeun kana doewa tjangkok teja; seg eta têrapkeun kana taktak epod, 26 sabeulah ti hareup. 'Sarta koedoe nji-
jeun deui doewa ali êmas, têrapkeun kana doewa toengtoeng oto, di sisina, anoe njarahareup kana epod, ti djêro.
27 'Djeung koedoe nji-jeun deui doewa ali êmas, têrapkeun kana doewa taktak epod, ti handap, sabeulah ti hareup, deukeut parantina ngantet, ti loehoereun
28 beubeur epod teja. 'Geus kitoe oto teh lantaran alina koedoe ditalikeun kana ali epod, make tali biroe langit, soepaja aja di loehoereun beubeur epod, djeung soepaja oto teh oelah pisah tina epod.
29 'Djadi Haroen teh, satijap-tijap asoep ka ênggon soetji, koedoe mawa ngaran anak Israïl dina oto pangadilan, dina hatena, baris ngelingkeun ka pajoeneun
30 Pangeran, salalawasna. 'Sarta maneh kana oto pangadilan teh koedoe neundeun eta ^b Oerim djeung Toemim; satijap-tijap Haroen asoep ka pajoeneun Pangeran, eta teh koedoe araja dina hatena; sarta Haroen koedoe mawa hoekoem oerang Israïl dina hatena, di pajoeneun Pangeran, salalawasna.

^a Wah. 21 : 19, 20. ^b 4 Moesa 27 : 21; 5 Moesa 33 : 8.

31 Djeung deui maneh koedoe nji-jeun badjoena epod teja, woengkoel biroe
32 langit. 'Di têngahna koedoe aja lijang pikeun sirah; ari eta lijang koedoe dipinggiran sakoeriling, gawe tinoen, sa-
pêrti lijang badjoe kère, soepaja oelah 33 soéh. 'Ari dina kélinna maneh koedoe nji-jeun dadalimaân, biroe langit, woen-
goe djeung sakêlat, sakoeriling kélinna, sarta make gënta êmas dina sêla-sêla-
34 na sakoeriling; 'gënta êmas djeung dadalimaân, gënta êmas djeung dadalimaân; kitoe bae dina kélina badjoe sa-
35 koeriling. 'Ari eta teh koe Haroen koedoe dipake eukeur ngabakti, soepaja kadangoe sadana, mangsa Haroen asoep ka ênggon soetji, ka pajoeneun Pange-
ran, sarta mangsa ka loewar, ^a sangkan oelah paeh. ^a 3 Moesa 16 : 2, 13.
36 Djeung deui maneh koedoe nji-jeun hidji ^a djamang êmas pitoewin, sarta koedoe dioekir sabijasa nji-jeun tjap, nja
37 kijeu: ^b SOETJI BADE PANGERAN. 'Seg koe maneh têrapkeun, make tali biroe lang-
git, sing aja dina dastarna, pipërna-
38 heunana ti hareupna dastar. 'Ari eta

teh koedoe dipake koe tarang Haroen; sarta Haroen ^c koedoe mawa kadorkaân barang noe disoetjikeun, noe disaroetjikeun koe oerang Israïl, dina saka-
beh pangabakti, anoe disoetjikeun koe maranehanana. Ari djamang teh koedoe dipake koe tarang Haroen salalawasna, soepaja maranehanana pikamanaheun di pajoeneun Pangeran. ^a p. 29 : 6.

^b Djak. 14 : 20. ^c 3 Moesa 10 : 17; 4 Moesa 18 : 1.

39 Sarta maneh koedoe ninoen pidjoe-
babeun boéh katji, djeung koedoe nji-
jeun hidji dastar boéh katji, toer koedoe nji-
jeun hidji saboek, boewatan ahli
40 njongket. 'Djeung anak Haroen lalaki koe maneh koedoe dipangniji-
jeun deui djoebah, sarta koedoe dipangniji-
jeun deui saboek, toer koedoe dipang-
niji-jeun deui kérépoes, baris kamoeljaân
41 djeung baris kaâhengan. 'Nja eta koe maneh seg pakeukeun ka Haroen, doeloer maneh, djeung ka anak-anakna; toer koe maneh koedoe pada diminjakan, ^a djeung koedoe dikeupeulan, sarta koedoe pada disoetjikeun koe maneh, sina djaradi panghoeloe, ngabakti ka kami.
42 'Malah koe maneh koedoe pada dipangniji-
jeun deui tjalana lawon bodas, baris noetoeupan orat; pipërnaheunana ti sê-
43 mêt tjangkeng tēpi ka pingping. 'Nja eta koedoe dipake koe Haroen djeung koe anakna, satijap-tijap arasoep ka himah tēpangan, sarta satijap-tijap njalampurkeun kana altar, baris ngabakti di djêro kasoetjian; soepaja oelah marawa kadorakaân, seug paeh. Pikoekoeh langgēng pikeun Haroen sarta pikeun toeroenanana pandeurieun Haroen.

^a p. 29 : 9; 3 Moesa 8 : 33.

PASAL 29.

Ari pērkarana, ^a noe koe maneh koedoe dilampahkeun ka darinja, baris disaroetjikeun, soepaja djadi panghoeloe, ngabakti ka kami, nja kijeu: koedoe njokot hidji sapi lalaki sarta ngora, djeung domba lalaki doewa siki, anoe
2 taja tjatjadna; 'kitoe deui roti teu ragian, djeung sorabi teu ragian, ditjam-
poer minjak, sarta opak teu ragian, beunang ngoelasan koe minjak; didji-
jeunna koe maneh koe tipoeng tarigoe
3 lēmés. 'Anoe tadi koe maneh seug wadahan koe hidji boboko, bari toeloelj

koe maneh bawa ngadeuheus dina boboko, katoet eta sapi djeung doewa domba teja. 'Tidinja Haroen djeung anak-anakna lalaki koe maneh koedoe dideukeutkeun kana lawang himah tĕpangan; seug koe maneh ^b koedoe pada dimandian koe tjai. 'Toeloej koedoe njokot papakean teja, pek Haroen koe maneh papakean koe djoebah, koe badjoena epod, koe epod djeung koe oto, bari disaboekan koe beubeur epod teja. 'Tidinja dastar teja koe maneh tĕrapkeun kana sirahna, sarta ^c makoeta soetji teja tĕrapkeun kana dastarna. 'Seug koedoe njokot ^a minjak lisah, koetjoerkeun kana sirahna; eta Haroen koe maneh koedoe diminjakan. 'Geus kitoe anak-anakna lalaki koe maneh deukeutkeun, pek koe maneh papakeanan koe djoebah teja. 'Sarta koe maneh koedoe pada disaboekan, Haroen djeung anakna lalaki, djeung koedoe dikĕrĕpoesan, soepaja pada njĕkĕl kapanghoeloan; djadi pikoekoeh langĕng. Toer Haroen djeung anakna lalaki koe maneh koedoe pada dikupeulan. ^a 3 Moesa 8. ^b p. 30: 19; Ibr. 10: 22. ^c p. 28: 36. ^d p. 30: 23; Djab. 133: 2.

10 Tidinja sapi ngora teja koe maneh koedoe dideukeutkeun ka hareupeun himah tĕpangan; prak Haroen djeung anakna lalaki ^a koedoe naroempangkeun leungeunna kana hoeloe eta sapi.

11 'Pek sapi teh koe maneh koedoe dipeuntjit di pajoneun Pangeran, hareupeun lawang himah tĕpangan. 'Toeloej koedoe njokot gĕtih sapi teh sawareh, tĕrapkeun koe tjoeroek maneh kana tandoeukan altar; ari gĕtihna noe loba mah koe maneh tamplokkeun kana dasar altar. 'Tidinja maneh koedoe njokot sakabeh gadjih anoe ngalipoetan peudjit, djeung lamad anoe dina kalilipa, sarta noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina kaboeboewahan, seug koe maneh doeroek dina altar. 'Dĕmi laoezna sapi, koelitna djeung taina, ^b koe maneh koedoe didoeroek koe seuneu di loewareun pasanggrahan; koerban dosa eta teh. ^a 3 Moesa 1: 4; 8: 14. ^b 3 Moesa 4: 11, 12; 8: 17; Ibr. 13: 11.

15 'Geus kitoe maneh koedoe njokot domba lalaki noe hidji; prak Haroen djeung anakna lalaki koedoe naroempangkeun

leungeunna kana hoeloe eta domba.

16 'Pek domba teh koe maneh peuntjit. Toeloej koedoe njokot gĕtihna, kepretkeun ka sakoeriling altar. 'Ari dombana koe maneh potong-potong, noeroetkeun potonganana; seug eusi-beuteungna djeung soekoena koe maneh koembah, geus kitoe teundeun ka potonganana

18 sarta ka hoeloena. 'Pek sadomba kabeh koe maneh doeroek dina altar; ^a koerban doeroekan eta teh, baris ka Pangeran, ^b aambeun matak sĕdĕp; koerban seuneu baris ka Pangeran eta teh. ^a 3 Moesa 1. ^b 1 Moesa 8: 21.

19 Geus kitoe maneh koedoe njokot domba lalaki noe hidji deui; prak Haroen djeung anakna lalaki koedoe naroempangkeun leungeunna kana hoeloe eta

20 domba. 'Pek domba teh koe maneh peuntjit. Toeloej koedoe njokot gĕtihna saentik, tĕrapkeun kana gagaber tjeuli Haroen djeung kana gagaber tjeuli anak-anakna lalaki, ti katoehoe, kitoe deui ka indoeng leungeunna ti katoehoe sarta ka indoeng soekoena ti katoehoe; seug gĕtihna noe loba koe maneh kepretkeun

21 ka sakoeriling altar. 'Tidinja maneh koedoe njokot saeutik gĕtih anoe dina altar, djeung saeutik minjak lisah; pek kepretkeun ka Haroen djeung ka papakeanana, kitoe keneh ka anak-anakna lalaki sarta ka papakean anakna; matak soetji diri Haroen djeung papakeanana, kitoe keneh anakna djeung papakean anakna. 'Toeloej maneh koedoe njokot gadjih eta domba, djeung boentoetna, sarta djeung gadjih anoe ngalipoetan peudjitna, kitoe deui lamad kalilipa, sarta noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina kaboeboewahan, reudjeung tĕtĕpak katoehoe; wantoe wantoe domba koerban keupeulan eta

23 teh. 'Tambahan roti sasiki, djeung sorabi roti minjakan sasiki, sarta opak sasiki tina boboko anoe teu ragian, anoe di pajoneun Pangeran teja. 'Toeloej eta sakabehna koe maneh koedoe diteundeun kana leungeun Haroen sarta kana leungeun anak-anakna lalaki; heug koe maneh ^a asongkeun ka pajoneun Pangeran, djadi koerban asongan. 'Geus kitoe koe maneh koedoe ditjokot deui ti leungeunna, bari seug doeroek dina altar, dina loehoer koerban doeroekan

teja, baris aambeuan matak sêdêp ka pajoeneun Pangeran; koerban seuneu
 26 baris ka Pangeran eta teh. 'Tidinja maneh
 koedoe njokot^b dada domba koerban keu-
 peulan, anoe Haroen teja, heug koe ma-
 neh asongkeun ka pajoeneun Pangeran,
 djadi koerban asongan; nja eta doeo-
 27 maneh maneh. 'Koedoe kitoe maneh nja
 njoetjikeun^c eta dada koerban asongan
 sarta eta têtêpak koerban hatoeran, anoe
 diasongkeun sarta noe dihatoerkeun ti-
 na domba koerban keupeulan, ti anoe Ha-
 28 roen sarta ti anoe anakna. 'Nja eta pi-
 bogaeun Haroen djeung pibogaeun anak-
 na, djadi pikoekoeuh langgêng, ti oerang
 Israil; wantoe-wantoe koerban hatoeran
 eta teh. Ari koerban hatoeran teja koe-
 doe koe oerang Israil dihatoerkeun tina
 koerbanna panarima; koerbanna hatoe-
 ran baris ka Pangeran. *a* 3 Moesa 7:30;

8:27. *b* 3 Moesa 8:29. *c* 4 Moesa 18:18.

29 Ari papakean soetji anoe Haroen, pi-
 bogaeun anakna lalaki pandeurieuna-
 na, soepaja diminjakan bari make eta,
 sarta dikeupeulan bari make eta. 'Saha-
 30 saha anakna, noe djadi panghoeloe, nga-
 ganti manehanana, noe rek asoep ka
 himah têpangan, soepaja ngabakti di
 djêro kasoetjian, koedoe^a toedjoeuh poê
 lilana nja make eta. *a* 3 Moesa 8:33.

31 Dêmi domba koerban keupeulan teja
 koe maneh koedoe ditjokot, bari laeokna
 32 seg dikoeloeb dina ênggon soetji. 'Toeloej
 eta laeok domba reudjeung roti, anoe
 dina boboko teja, ^a koedoe dihakan koe
 Haroen djeung koe anak-anakna lalaki,
 hareupeun lawang himah têpangan.
 33 'Djadi koe marahanana koedoe diha-
 kan anoe dipake ngarapihkeun teja, ba-
 ris marahanana dikeupeulan sarta di-
 soetjikeun; ^b teu meunang dihakan koe
 deungeun-deungeun, sabab eta soetji.
 34 'Sarta oepama eta laeok koerban keupeu-
 lan atawa eta roti aja sesana têpi ka
 isoek, seg sesa teh koe maneh koedoe
 didoeroek koe seuneu; hanteu meunang
 dihakan, sabab eta soetji. *a* 3 Moesa 24:9.

b Ibr. 13:10.

35 Ari maneh ka Haroen djeung ka
 anakna lalaki koedoe ngalampahkeun
 kitoe, sakoemaha kami tadi miwarang
 ka maneh; ^a toedjoeuh poê lilana eta
 koe maneh koedoe pada dikeupeulan.

36 'Sarta maneh saban-saban poê koedoe

mêtakeun hidji sapi ngora lalaki pikoer-
 baneun dosa, baris ngarapihkeun. Djeung
 maneh koedoe mêrêsihan altar, lantaran
 dipangnjieunkeun karapihan; toer koe-
 37 doe diminjakan, baris disoetjikeun. 'Toe-
 djoeuh poê lilana altar teh koe maneh
 koedoe dipangrapihkeun, bari disoetji-
 keun. Geus kitoe altar teh pidjadiaun
 soetji liwat leuwih; saha-saha djalma
 noe njabak kana altar, tangtoe soetji.

a 3 Moesa 8:33—35.

38 Sarta maneh dina altar teja koedoe
 mêtakeun noe kijeu: ^a Anak domba,
 oemoer sataoen, doewa siki sapoê, sa-
 39 lalawasna. 'Anak domba noe hidji koe
 maneh^b koedoe dipêtakeun wantji isoek;
 ari anak domba noe hidji deui koe ma-
 neh koedoe dipêtakeun^c antara sore
 40 djeung boerit. 'Tambahan sapêrpoeloe
 epa tipoeng lêmês, ditjamper minjak
 beunang noetoe, saparapat hin, djeung
 koerban inoeman anggoer saparapat hin,
 41 ka anak domba sahidji. 'Ari anak domba
 noe hidji deui koe maneh koedoe dipê-
 takeun antara sore djeung boerit; di-
 pêtakeunana sakoemaha koerban kada-
 haran wantji isoek, sarta sakoemaha
 koerbanna inoeman, baris aambeuan
 matak sêdêp; koerban seuneu baris ka
 42 Pangeran. 'Nja eta teh koerban doe-
 roekan, lampahkeuneun maraneh teu
 pêtot-pêtot, toeroen-toemoeroen, hareu-
 peun lawang himah têpangan, di pajo-
 neun Pangeran; ^a ka dinja kami rek
 nêpangan ka maraneh, ngandika ka ma-
 43 raneh di dinja. 'Estoe kami rek nêpa-
 ngan di dinja ka oerang Israil, sarta
 bakal disoetjikeun koe lantaran kamoel-
 44 jaân kami. 'Kami rek njoetjikeun eta
 himah têpangan katoet altarna; kitoe
 deui kami rek njoetjikeun Haroen
 djeung ka anak-anakna lalaki; soepaja
 djadi panghoeloe, ngabakti ka kami.
 45 'Ari kami^c bakal linggih di têngaheun
 oerang Israil, djeung kami bakal Al-
 46 lahna. 'Sarta eta bakal pada nganja-
 hokeun, jen kami teh estoe Pangeran
 Allahna, noe ngaloewarkeun marane-
 hanana ti djêro tanah Mêsir, kêrsa
 linggih di têngaheunana; ijeu kami
 Pangeran Allahna. *a* 4 Moesa 28:3.

b 2 Bab. 13:11; Esra 3:3. *c* p. 12:6.

d p. 25:22. *e* 3 Moesa 26:11, 12; 4 Moesa
 5:3; 2 Kor. 6:16.

PASAL 30.

Djeung deui maneh koedoe njiyeun hidji altar paragi ngoekoes seuseungitan; kai pilang noe koe maneh koedoe didjieu. 'Pandjangna saästa djeung roebakna saästa; koedoe pasagi; ari loehoerna doewa asta; ^a sing make tatan-doekan, bidjil tina altar. 'Seg koe maneh koedoe disapoet émas pitoewin, ti loehoerna djeung bilikna sakoeriling; kitoe keneh tatandoekanana; ^b djeung koe maneh koedoe diélisan émas sakoeriling. 'Toer koe maneh koedoe dipang-njiyeunkeun geulang émas doewa siki, keur ti handapeun élisna; térapkeun dina doewa beulahna, dina doewa girma; nja eta keur piimahenn rantjatan, baris digotong koe eta. 'Djeung maneh koedoe njiyeun rantjatan koe kai pilang, sarta koedoe disapoet émas. 'Ari eta altar koe maneh teundeun ^c di hareupeun reregan, anoe di lébah pëti përtelaän, di hareupeun toeroeb pangraphi, anoe dina përtelaän, ^d énggon kami rek nëpangan ka maneh teja. 'Geus kitoe Haroen dina loehoer eta ^e koedoe ngoekoes seuseungitan noe aroem; oenggal-oenggal wantji isok, ^f waktoe Haroen ngomean lampoe, koedoe ngoekoes. 'Sarta wantji Haroen njeungeutan palita, ^g antara sore djeung boerit, koedoe ngoekoes deui. Ari ngoekoes teh lampahkeuneun maraneh teu pëtöt-pëtöt di pajoeneun Pangeran, toeroen-toemeroen. 'Maraneh dina loehoer eta poma oelah meuleum ^h seuseungitan sedjen, atawa koerban doerokan, atawa koerban kadaharan; djeung oelah njtjikeun koerban inoeman dina eta. 'Sataoen sakali Haroen koedoe njiyeun karapihan ⁱ dina tatandoekanana, make gëtih koerban dosa paranti ngaraphikeun. Sataoen sakali altar teh koedoe dipangraphikeun; lampahkeuneun maraneh toeroen-toemeroen. Soetji liwat leuwih eta teh baris ka Pangeran. *a p. 27: 2. b p. 25: 11.*

c 3 Moesa 4: 18; 16: 18. d p. 29: 42. e Djab. 141: 2; Wah. 5: 8. f p. 27: 21. g 2 Bab. 13: 11.

h 3 Moesa 10: 1. i 3 Moesa 16: 18.

11 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, 12 kijeu pangandikana: 'Dimana maneh milang hoeloe oerang Israil, noeroetkeun lorisana, seg hidji-hidji djalma koe

doe pada njanggakeun ka Pangeran pipanëboeseun njawana, mangsana diloris, soepaja oelah keuna koe balahi, 13 mangsana diloris. 'Kijeu noe koedoe disanggakeun koe oenggal-oenggal djalma noe mandjing lorisna: satengah sekel, ^a noeroetkeun sekel kasoetjian; sasekel doewa poeloeh gera. ^b Noe satengah 14 sekel teh pihatoeraneun Pangeran. 'Saha-saha djalma noe mandjing lorisna, ti oemoer doewa poeloeh taoen ka loehoer, koedoe njanggakeun eta pihatoeraneun Pangeran. 'Ari njanggakeunana pihatoeraneun Pangeran, keur pipanëboeseun njawa maraneh teh, ^c anoe beunghar teu meunang ngaleuwihan, anoe malarat teu meunang ngoerangan 15 ti satengah sekel. 'Ari eta oewang panëboes ti oerang Israil koe maneh koedoe ditjokot, bari toeloej dibalandjakeun kana hal gawe himah tëpangan. Geus kitoe eta teh bakal djadi pangelingan ka pajoeneun Pangeran, keur pimangpaäteun oerang Israil, baris panëboes njawa maraneh. *a 3 Moesa 27: 25. b 2 Bab. 24: 6. c 5 Moesa 10: 17.*

17 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, 18 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe njiyeun deui hidji paso tambaga, sarta koedoe soekoekan tambaga, baris koekoembah; nja eta koe maneh teundeun di antara himah tëpangan reudjeung altar, 19 sarta eusian koe tjai. 'Ari Haroen djeung anak-anakna lalaki koedoe pada ngoembah leungeunna djeung soekoena tina 20 lantaran eta. 'Satijap-tijap rek aseop ka himah tëpangan, eta koedoe ngoembah sorangan koe tjai, soepaja oelah pae; kitoe keneh satijap-tijap rek njampeurkeun kana altar, baris ngabakti, baris ngadoeroek koerban seuneu pikeun ka 21 Pangeran. 'Përloe eta ngaroembah leungeunna djeung soekoena, soepaja oelah pae. Noe tadi teh pikoekoeh langgëng ka maranehanana, ka Haroen djeung ka anak-intjoena, toeroen-toemeroen.

22 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, 23 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe njokot wawangian anoe djadi loeloe, nja eta moer, anoe asal njaktjlakan koe maneh, lima ratoes sekel; kajoe manis wangi, satengah noe tadi, doewa ratoes lima poeloeh sekel; djarangao wangi, 24 doewa ratoes lima poeloeh sekel, 'djeung

ki amis, lima ratoes sekel, noeroetkeun
sekel kasoetjian; kitoe deui minjak djeu-
25 toen sahin. 'Nja eta koe maneh djijeun
minjak lisah soetji, wawangian baeran,
tjara boewatan toekang wawangian; pi-
26 djadieun minjak lisah soetji. 'Seug koe
lantaran eta maneh koedoe ngaminjan-
kan himah tēpangan djeung pēti pērtelaan;
27 'medja katoet sakabeh parabolna,
adjoeg katoet sakabeh parabolna,
28 sarta altar paragi ngoekoes; 'kitoe deui
altar koerban doeroekan katoet sakabeh
parabolna, reudjjeung paso katoet soe-
29 koena teja. 'Nja eta koe maneh koedoe
disaroetjikeun, sina djaradi soetji
liwat leuwih; ^a saha-saha djalma noe
30 njabak ka darinja, tangtoe soetji. 'Malah
Haroen djeung anakna lakali ge
koe maneh koedoe diminjakan, disoetji-
keun, sina djadi panghoeloe, ngabakti
31 ka kami. 'Sarta maneh ka oerang Is-
rail koedoe mitjatoer kijeu: Eta teh
pidjadieun minjak lisah soetji pikeun
kami; lampahkeuneun maraneh toeroen-
32 toemoeroen. 'Hanteu meunang ditjitji-
keun ka sambarang awak manoesa,
djeung teu meunang aja noe noeroetan,
njijeun baeran noe saperti kitoe; soetji
eta teh; koe maraneh koedoe diangkēn
33 soetji. 'Saha-saha djalma njijeun baer-
an tjara kitoe, djeung saha-saha noe
nērapkeun anoe kitoe ka noe sedjen, ^b
nja eta koedoe dibasmi, dileungitkeun
ti bangsana. ^a p. 29: 37. ^b 1 Moesa 17: 14.

34 Aja deui timbalan Pangeran ka Moesa:
Maneh koedoe njokot aroem-aroeman,
nja eta mēnjan, onik, rasamala aroem
djeung doepa toelen, sing saroewa re-
35 jana. 'Nja eta koe maneh djijeun seuseungitan
baeran, tjara boewatan toekang
wawangian, dioejahan, masing
36 bērših, nja soetji. 'Seug koe maneh
koedoe dirjeus sawareh, sing lēmbuet,
bari toeloj sawarehna diteundeun di
hareupeun ^a pērtelaan, di djero himah
tēpangan, ēnggon kami rek nēpangan
ka maneh teja; koedoe koe maraneh di-
37 angkēn soetji liwat leuwih. 'Ari eta
seuseungitan, anoe rek didjijeun koe
maneh, teu meunang aja noe noeroetan,
njijeun baeran kitoe keur diri maraneh;
koedoe koe maraneh diangkēn
38 soetji baris ka Pangeran. 'Saha-saha
djalma njijeun tjara kitoe, hajang ngam-

beuan, nja eta koedoe dibasmi, dileu-
ngitkeun ti bangsana. ^a p. 25: 21.

PASAL 31.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa,
2 ^a kijeu pangandikana: 'Masing nganja-
hokeun, kami teh njaoer ^a Bēsalem anak
Oeri, anoe anak Hoer, kaom Joeda, disē-
3 boet ngaranna. 'Sarta koe kami geus
dipinoehan Roh Allah, dipaparin kapin-
tēran, kabinangkitan djeung pangabisa,
4 ngarti saroepaning pagawean. 'Baris
mikiran karadjinan, ^b baris digawe koe
ēmas, koe perak djeung koe tambaga,
5 'sarta ngoekir intēn tareteskeuneun,
djeung ngoekir kai; soepaja njijeun sa-
6 roepaning pagawean. 'Djeung deui, ma-
sing njaho, eta koe kami dibatoeran
Aholiab anak Ahisamak, kaom Dan;
malah dina hate sakoer djalma noe pin-
tēran atina koe kami geus dipaparin ka-
pintēran; mangke njarijeun saniskara
noe koe kami ditimbalkeun ka maneh
7 teja. 'Nja eta himah tēpangan, djeung
pēti pērtelaan, djeung toeroeb pangra-
pih, anoe ti loehoerna, sarta sakabeh
8 parabol himah; 'djeung medja katoet
parabolna, djeung adjoeg ēmas pitoe-
win, katoet sakabeh parabolna, djeung
9 altar paragi ngoekoes, djeung altar koer-
ban doeroekan katoet sakabeh parabol-
10 na, sarta paso katoet soekoena; 'ki-
toe deui papakean songket, djeung pa-
pakean soetji, pikeun panghoeloe Ha-
roen, djeung papakean anakna lakali,
11 baris manghoeloean; 'sarta minjak li-
sah, djeung seuseungitan noe aroem
pikeun kasoetjian teja. Koedoe didjijeun
koe eta sakoemaha noe koe kami geus
ditimbalkeun ka maneh. ^a p. 35: 30; 36: 1.
^b 1 Radja 7: 14.

12 Nimbalan deui Pangeran ka Moesa,
kijeu timbalanana: Maneh koedoe mi-
tjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok:
13 'Misti pisan maraneh ngestoekeun sa-
bat kami; karana nja eta noe djadi
tanda di antara kami djeung maraneh,
toeroen-toemoeroen; soepaja kanjahoan,
^a jen kami Pangeran njoetjikeun ka
14 maraneh. 'Mana koedoe pada ngestoe-
keun sabat teh; karana koe maraneh
koedoe diangkēn soetji. ^b Saha-saha noe
ngarēmpak, pasti koedoe dipaehan; ka-
rana oenggal-oenggal djalma noe nga-

lampahkeun pagawean dina sabat, nja eta djalma koedoe dibasmi, dileungit-
 15 keun ti téngah bangsana. 'Génëp poë lilana koedoe ngalampahkeun pagawean; ari poë noe katoedjoe mah poë eureun, gëde pisan, soetji, kagoengan Pangeran. Saha-saha noe ngalampahkeun pagawean dina poë sabat, pasti koedoe dipaehan. 'Mana oerang Israil koedoe pada
 16 ngestoekeun sabat, koedoe nëtëpkeun sabat teh toeroen-toemoeroen, djadi përdjangdjan langgëng. 'Nja eta noe djadi ° tanda di antara kami djeung oerang Israil salalanggëngna; karana di djëro génëp poë lilana Pangeran ngadamël langit djeung boemi, ari dina poë noe katoedjoe Pangeran liren, njénangkeun andjeun. a p. 19: 6; 3 Moesa 20: 8, 24; Jëh. 20: 12. b 4 Moesa 15: 32. c Jëh. 20: 12.

18 Ana parantos Pangeran ngandika ka Moesa di goenoeng Sinai, andjeunna ka Moesa maparin ° doewa papan përtelaän, papan batoe, ditoelisan koe panganan Allah. a p. 32: 15, 16; 5 Moesa 5: 22; 2 Kor. 3: 3.

PASAL 32.

Ari djalma-djalma geus pada tërängeun, jëu Moesa teh ° lila loengsoerana ti goenoeng, toeloj djalma-djalma karoempoel ka Haroen, sarta aroendjoe kan kijeu ka andjeunna: ° Mangga, koering geura pangdamëlkeun batara, baris angkat ti heulaeun koering; karana moenggoeh eta Moesa, djalma noe nginditkeun koering ti tanah Mësir
 2 teja, doeka kataradjang naon. 'Saoer Haroen ka darinja: ° Geura pada ngabëtotan anting-anting ëmas, anoe dina tjeuli pamadjikan-pamadjikan sarta anak maraneh lalaki-awewe, toeloj bawa ka
 3 kami. 'Pek eta sakabeh djalma-djalma ngabëtotan anting-anting ëmas, anoe dina tjeuli maranehanana, bari seug disanggakeun ka Haroen. 'Top koe Haroen ditjandak ti leungeunna, toeloj diroepakeun, nganggo peso pangot; ditjatak, ° didamël hidji sasapian. Pok ngaromong: Eh Israil! nja ijeu batara maneh, noe nginditkeun maneh ti tanah Mësir teh. 'Barang Haroen ningali
 5 kitoe, toeloj ngadamël hidji altar di hareupeunana, sarta Haroen ngowar-

keun, kijeu saोजना: Isoekan bakal pesta
 6 bade ka Pangeran. 'Geus braj isoek pada dangdan, prak ngoerbankeun koerban doeroekan, ° djeung ngahatoerkeun koerban panarima; ° gek djalma-djalma teh darijoe njatoe-ningoem, geus kitoe narangtoeng soekan-soekan. a p. 24: 18.

b Lal. 7: 40. c p. 20: 4. Djab. 106: 19, 20.

d Lal 7: 41. e 1 Kor. 10: 7.

7 Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa: Maneh geura bral toeroen; karana oemat maneh, anoe koe maneh diinditkeun ti tanah Mësir teh, lëbar lampahna. 'Gantjang tëmën eta teh njalingkir tina djalan, anoe koe kami ditimbalken ka maranehanana; nja njarijeun hidji sasapian, beunang njitak, pikeun sësëmbaheunana; pek disarëmbah sarta dikoerbanan, bari ngaromong kijeu: Eh Israil! nja ijeu batara maneh, anoe nginditkeun maneh ti tanah Mësir teh.
 9 'Nimbangan deui Pangeran ka Moesa: Kami geus ningali eta bangsa, satëmënna ° bangsa noe heuras beuheung eta teh. 'Ari ajeuna, kami teh ingkeun bae, soepaja kami sing bangët nja bëndoe ka darinja; koe kami dek dilëboer; ° toeloj maneh koe kami dek didamël
 11 bangsa gëde. 'Pok Moesa ° noenoehoen ka pajoeneun Pangeran Allahna, kijeu panoehoenna: Pinaoneun, Pangeran! andjeun sakitoe sangët nja bëndoe ka oemat andjeun, anoe koe andjeun dika-loewarkeun ti tanah Mësir, nganggo kakoewatan noe agoeng sarëng panangan noe kawasa? 'Pinaoneun oerang Mësir ngaromong, kijeu pokna: ° Pangdiboedalkeunana koe andjeunna kërsa njilakeun, dipaehkeun di pigeonoe-
 12 ngan, dikërsakeun dieuweuhkeun tina tonggong boemi? Moegi geura sirna tina kasangëtan bëndoe andjeun, sarëng moegi geura handjakal aja manah njilakeun ka oemat andjeun! 'Moegi masing emoet ka Ibrahim, ka Ishak sarëng ka Israil, abdi-abdi andjeun! ° Mapan andjeun dongkap ka soempah ka darinja, njëbat salira andjeun; ari pangandika andjeun ka darinja kijeu: Kami rek ngadjëngkarkeun toeroenan maraneh, tjara bentang di langit; sarta sakabeh tanah ijeu, anoe koe kami; geus dilahirkeun, koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maraneh, masingna

- 14 kamilik salalanggèngna. 'Ladjèng ^f Pangeran handjakaleun koe hal katjilakaan, anoe diandikakeun bakal didamel ka oematna teja. ^a Lal. 7: 51.
^b 4 Moesa 14: 12. ^c 5 Moesa 9: 25. ^d 4 Moesa 14: 13.
^e 1 Moesa 22: 16. ^f Djab. 106: 23.
- 15 Tidinja Moesa malik, seug loengsoer ti goenoeng, pananganana njandak ^a noe doewa papan pèrtelaan teja; eta papan ditoelisan ti doewa beulahna, ti djeu djeung ti ditoe ditoelisanana. 'Ari eta papan dadamelan Allah; ^b toelisna ge toelis Allah, dioekir dina papan.
- 16 'Ngenng ^c Josoea ngadenge sora eta djalma-djalma, keur soesoerakan; pok oendjoekan ka Moesa: Noen, di pasanggahan aja sora pèrang. 'Dèmi lahir Moesa: Lain sora njeloek oenggoel, lain sora njeloek eleh; kami mah ngadenge sora patembal-tembal. 'Gens kitoe, barang geus deukeut ka pasanggrahan, sarta ningali eta sasapian reudjeung noe ngarigèl, ^d seug Moesa djadi bèndoe, bloek ngabeubentukun noe doewa papan teja ti pananganana, dipenpeuskeun di handapeun goenoeng. 'Pek njandak eta sasapian, beunang djalma-djalma njarijeun, seug didoeroek koe seuneu, toeloj digiling, datang ka boeboek, ^e bari sakalian diawoerkeun kana tjai, sina diarnoem koe oerang Israil. ^a p. 31: 18.
^b p. 24: 12. ^c p. 24: 13. ^d 4 Moesa 12: 3. ^e 5 Moesa 9: 21; 2 Radja 23: 12.
- 21 Tidinja Moesa ngalahir ka Haroen: Naha ijeu djalma-djalma milampah naou ka akang, anoe matak akang ka dinja ngadatangkeun dosa sakitoe gède? 'Pihatoer Haroen: Moegi djoeragan oelah sangèt nja bèndoe; andjeun langkoeng oeninga ka ijeu djalma-djalma, jen di noe goreng. 'Asalna pada ngomong ka akang kijeu: Koering geura pangdamèlkeun batara, baris angkat ti heulaeun koering; karana eta Moesa, djalma noe nginditkeun koering ti tanah Mèsir teja, doeka kataradjang naon.
- 22 'Seg akang ngadjawab ka maranehanana: Saha-saha noe boga emas, koe-doe barètot, toeloj bikeun ka kami. Heug koe akang dialoengkeun kana seuneu; ana ka loewar nja eta sasapian.
- 23 Ari koe Moesa katingali eta djalma-djalma pada tjoetjoel; wantoe koe Haroen geus ditjoetjoelan, wani beunang ditjotjoh-tjotjoh koe noe dek ngamoe-
- 26 soeh ka darinja; 'toeloj Moesa ngadég dina lawang pasanggrahan, bari ngalahir: Saha-saha djalma kagoengan Pangeran, hijap ka kami! Seug sakabeh oerang Lewi ngarijeung ka Moesa.
- 27 'Lahiranana ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Oenggal-oenggal djalma geura njoren pèdagna; koe-doe aloedar-idèr di pasanggrahan, oentang-anting ti lawang ka lawang deui; pek mareuntjit doeloer ka pada doeloer, batoer ka pada batoer, tatangga ka pada tatangga. 'Prak oerang Lewi pada ngalampahkeun salahiran Moesa; poè harita djalma-djalma teh kira-kira tiloe reboe anoe roeboeh. 'Djeung deui dawoehan Moesa: Maraneh poè ijeu sing pinoeuh keupeulna bade ka Pangeran; saénjana oenggal-oenggal djalma koedoe pek bae ka anakna lalaki djeung ka doeloerna lalaki, soepaja poè ijeu andjeunna maparin bèrkah ka maraneh.
- 30 Dèmi geus kitoe, isoekna Moesa ngalahir ka djalma-djalma teh: Maraneh migawe dosa, nja dosa gède pisan; dèmi ajeuna kami dek oengghah deui ka Pangeran, malah-mandar kami djadi lantaran njijeun karapihan tina sabab dosa maraneh. 'Bral Moesa ngadenheus deui ka Pangeran. Pok oendjoekan kijeu: Noen, eta djalma-djalma milampah dosa, nja dosa gède pisan; lèrès njarijeun aállahan emas pikeun sèsèm-
- 32 baheunana. 'Doepi ajeuna, moegi-moegi dosana dihampoera bae; saopami hanteu mah, ^a soemangga diri koering pareuman tina ^b kitab, anoe kencing andjeun njèrat. 'Ari timbalan Pangeran ka Moesa: 'Saha-saha noe boga dosa ka kami, nja eta noe koe kami dipareuman tina kitab kami. 'Dèmi ajeuna maneh leumpang, anteurkeun eta djalma-djalma ka énggon, noe koe kami dilahirkeun ka maneh teja. Masing njaho, ^d Malaikat kami pileumpangeun ti heulaeun maneh; parandene samangsa kami ngalajad, tangtloe kami njiksa ka darinja tina hal dosana. ^a Roem 9: 3.
^b Djab. 69: 29; Pil. 4: 3; Wah. 3: 5. ^c Jèh. 18: 4.
^d p. 23: 20.
- 35 Kitoe Pangeran ngadatangkeunana balahi ka eta djalma-djalma, sapedah njarijeun sasapian, anoe didamel koe Haroen teja.

PASAL 33.

Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa :
 1 Maneh geura leumpang, indit ti dijeu, nja maneh djeung djalma-djalma noe koe maneh diinditkeun ti tanah Mésir; koedoe toeloj ka tanah, ^a noe koe kami didjangdikeun ka Ibrahim, ka Ishak djeung ka Jakoeb, kalawan soempah, bari ngalahir kijeu teja: Eta koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maneh.
 2 'Ari kami rek miwarang ^b hidji malai-
 kat saheulaeun maneh, sarta rek ngadjongklokkeun oerang Kanaan, oerang Emor, oerang Het, oerang Pares, oerang
 3 Hiwi djeung oerang Jéboes, [soepaja maraneh asoep] kana tanah, anoe labar-leber tji-soesoe djeung madoe teja. Karana diri kami moal angkat deui di têngah maneh; karana maneh teh bangsa noe heuras beuheung; ^c bisi maneh koe kami diléboer di djaln. 'Barang djalma-djalma geus ngadenge eta pangandika noe sakitoe bangétna, seg pada prihatin, sarta taja pisan noe make
 5 pèrhijasanana. 'Wantoe Pangeran geus nimbalan ka Moesa: Maneh geura mitjatoer kijeu ka oerang Israil: Maraneh teh bangsa noe heuras beuheung; oepama kami angkat di têngah maneh sakeudeung ge, maneh tangtöe koe kami dieuweuhkeun. Mana ajeuna maneh geura lañan pèrhijasan ti awak maneh, mangke kami nangenan anoe koe kami rek
 6 dilampahkeun ka maneh. 'Heug oerang Israil pada ngadoedoetan pèrhijasanana, ti sémét goenoeng Horeb. *a* 1 Moesa 12: 7; 50: 24. *b* p. 32: 34. *c* p. 32: 9, 10; 5 Moesa 4: 24.

7 Tidinja Moesa njandak himah, seug dipasangeun pikeun andjeunna di loewareun pasanggrahan, djaoeh ti pasanggrahan; sarta koe andjeunna diséboetkeun ^a Himah tépangan. Geus kitoe, saha-saha djalma noe hajang marék ka Pangeran, bral ka loewar ka himah tépangan, noe di loewareun pasanggrahan.
 8 'Geus kitoe, satijap-tijap Moesa ka loewar ka himah teja, neut sakabeh djalma haroedang, seg pada nangtoeng dina lawang sahimah-sahimahna, sarta pada mélong ka Moesa, dongkap ka geus lèbét kana himah. 'Dëmi geus kitoe, satijap-tijap Moesa geus lèbét kana himah, seug tihang mega teja toeroen, nang-

toeng dina lawang himah; ladjeng andjeunna sasaieran reudjeung Moesa. 'Ari koe sakabeh djalma katendjo, tihang mega teh keur nangtoeng dina lawang himah, neut sakabeh djalma haroedang, brék saroedjoed, hidji-hidji dina lawang
 11 himahna. 'Ari ngandikana Pangeran ka Moesa ^b papajoen-pajoen, sakoemaha djalma sasaieran ka batoerna; geus kitoe Moesa moelih ka pasanggrahan; dëmi gandek Moesa, nja eta Josoea poetra Noen, djalma boedjang teja, hanteu ingkah ti djéro himah. *a* p. 27: 21.

b 4 Moesa 12: 8.

12 Tidinja Moesa oendjoekan ka Pangeran: Noen, ari timbalan andjeun tadi ka koering: Eta djalma-djalma koe maneh inditkeun; nanging andjeun ka koering hanteu maparin njaho anoe koe andjeun dipiwarang njaréngan ka koering; padahal andjeun tadina nimbalan kijeu: Kami leuwih oeninga dina ngaran maneh, samalah maneh anoe manggih sih-koernija dina sotja kami. 'Doepi ajeuna, madak jaktos mah koering mëndak sih-koernija dina sotja andjeun, moegi-moegi koering dipaparin njaho kana djaln andjeun, sangkan koering nganjahoekun ka andjeun, soepaja tetela koering teh jaktos mëndak sih-koernija dina sotja andjeun; saréng moegi kamanah, jen ijeu bangsa teh oemat andjeun. 'Ari timbalanana: ^a Pameunteu kami bakal njaréngan angkat, sarta maneh koe kami rek dipaparin reureuh. 'Pi-oendjoekna ka Pangeran: Madak pameunteu andjeun hanteu njaréngan angkat mah, koering sadaja moegi oelah diinditkeun ti dijeu. 'Karantén tina lantaran naon pikatawiseun, jen diri koering saréng oemat andjeun mëndak sih-koernija dina sotja andjeun? lain lantaran andjeun angkat njaréngan koering sadaja, ^b noe mawi koering saréng oemat andjeun dioentjoelkeun ti sakabeh bangsa noe di satonggong boemi? 'Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Malah ijeu pérkara oge, anoe ditjatoerkeun koe maneh, koe kami rek dilampahkeun; karana maneh noe manggih sih-koernija dina sotja kami, sarta kami leuwih oeninga dina ngaran maneh. *a* Djab. 44: 4. *b* 5 Moesa 4: 6—8.

18 Oendjoekan deui Moesa: Koering moegi-moegi nendjo kamoeljañ an-

19 djeun! 'Dëmi timbalanana: Kami rek ngaliwatkeun sakabeh kahadean kami ka hareupeun maneh, sarta ^a rek një-boetkeun djënengan Pangeran di hareupeun maneh; ^b ari kami bakal mi-koernija ka noe dipikoernija koe kami, sarta kami bakal miwélas ka noe di-piwélas koe kami. 'Timbalanana deui: Maneh hanteu kongang nendjo pameun-teu kami; ^c karana moal aja manoesa nendjo ka kami, seug toeloej hiroep.

21 'Nimbalan deui Pangeran: Masing njaho, aja hidji énggon di kami, di dinja maneh koedoe nangtoeng dina loehoer goe-noeng karang. 'Geus kitoe, samangsa kamoeljaän kami ngaliwat, maneh koe kami rek diteundeun ^d di djëro djoe-rang goenoeng karang, sarta noengkoep-keun panangan kami ka maneh, tÿpi

23 ka kami geus ngaliwat. 'Ana kami geus ngalaän panangan kami, maneh pinen-djoëun poengkoer kami; dëmi pameun-teu kami mah hamo aja noe nendjo.

^a p. 34:5. ^b Roem 9:15. ^c 1 Tim. 6:16.
^d 1 Radja 19:11.

PASAL 34.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa: Maneh geura njijeun doewa papan batoe, tjara noe ti heula; geus kitoe kami dina eta papan rek noeliskeun sakoer pangandika, noe aja dina papan noe ti heula, ^a noe koe maneh dipeu-peuskeun teja. 'Djeung koedoe sadija isoek-isoek. Ari isoek-isoek maneh koedoe oengгах ka goenoeng Sinai, marëk ka kami di dinja dina poentjak goe-noeng. 'Poma oelah aja noe ngiloe oengгах, ^b sarta oelah pisan aja djalma di sagoenoeng kabeh; malah ëmbe-dom-ba reudjeung sapi oelah diangan ka pë-lëbah eta goenoeng. 'Prak Moesa ngadamël doewa papan batoe, tjara noe ti heula teja. Ari geus braj isoek Moesa dangdan, toeloej naek ka goenoeng Si-nai, sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja; ari eta doewa papan batoe ditjandak koe pananganana.

^a p. 32:19. ^b p. 19:12, 13.

5 Tidinja Pangeran loengsoer nitih me-ga, seug ngadëg di dinja deukeut Moesa, ^a bari njëbatkeun padjënengan Pange-ran. 'Ladjëng Pangeran ngaliwat ka hareupeunana, bari njëbat kijeu: ^b Pange-

ran, Pangeran, Allah noe sipat wélas, nja sipat koernija, sipat sabar, toer gëde
7 kaäsihan djeung kajaktian; 'noe ^c në-tëpkeun kaäsihan ka djalma reboe-reboe, ^d noe ngahampoera kadorakäan djeung kamasjatan sarta dosa; ^e tatapi moal hanteu njiksa, satëgësna manggihkeun kasalahan bapa-bapa dina anak-anakna djeung dina intjoe-intjoena, kana toe-roenan katiloe djeung kaopat. ^a p. 33:19;

⁴ Moesa 14:18. ^b Neh. 9:17; Djab. 103:8; Joël 2:13. ^c p. 20:6. ^d Djab. 130:4; Mika 7:18.
^e Djab. 99:8.

8 Ngageuwat Moesa njoeoh kana ta-nenh, soedjoed. 'Pok oendjoekan kijeu: Noen Goesti! madak jaktos koering mëndak sih-koernija dina sotja Goesti, moegi-moegi Goesti kërsa njarëngan angkat di têngah koering sadaja. Lërës pisan, eta teh bangsa noe heuras beu-heung, nanging moegi-moegi ngaham-poera kana kalëlépatan sarëng kana dosa koering sadaja, toer koering sadaja
10 moegi diango kagoengan. 'Ari timba-lanana: Masing nganjaho keun, kami ngadamël përdjangdjian; di hareupeun sabangsa maneh kami sëdja ngadamël moedjidjat-moedjidjat, sakoemaha noe tatjan didjadikeun di saboemi kabeh sarta di sakabeh bangsa-bangsa; ari ijeu sabangsa kabeh, anoe koe maneh diajaän di têngahna, ^a bakal nendjo dadamëlan Pangeran, karana noe koe kami bakal didamël ka maneh nja matak sijeun.

11 'Maneh koedoe ngestoekeun anoe koe kami rek dipiwarang ka maneh poë ajeuna. Masing njaho, kami rek ngadjong-klokkeun ti hareupeun maneh eta oer-rang Emor, oerang Kanaän, oerang Het, oerang Pares, oerang Hiwi djeung oer-rang Jëboes teja. 'Mangka hade-hade, ^b poma oelah njijeun përdjangdjian ka pri-boemi eta tanah, anoe koe maneh mëngke diasoepan; bisi eta priboemi minangka
12 ridjët di têngah maneh. 'Sabalikna, ^c altar-altarna koe maraneh koedoe di-bongkar, tihangna brahala koedoe peu-peuskeun, ^d djeung Aserana koe ma-raneh koedoe dibasmi. 'Karana maneh teu meunnang njëmbah ka aällahan bang-sa sedjen; karana Pangeran, noe djë-nënganana anoe Leuwih Goemati, ^e nja
15 djadi Allah anoe leuwih goemati. 'Poma maneh oelah njijeun përdjangdjian ka

- priboemi tanah teh; eta meureun djari-
nah, noeroet ka aállahanana, djeung
ngerban ka aállahanana, ^f sarta aja
noe ngondang ka maneh, seg maneh
16 ngahakan koerbanna; ^d 'djeung maneh
njokot anakna ^g keur pipamadjikaneun
anak maneh, ^h seg eta anakna djarinah,
noeroet ka aállahanana, ari anak maneh
kabawa djinah, noeroet ka aállahanana.
17 'Maneh ⁱ oelah njjeun aállahan sipat
tjitak. ^a Djab. 103: 7. ^b p. 23: 32. ^c 23: 24.
^d 5 Moesa 7: 5. ^e p. 20: 5. ^f 4 Moesa 25: 1, 2.
^g 5 Moesa 7: 3. ^h 3 Moesa 17: 7; 4 Moesa 14: 33.
ⁱ p. 20: 23.
- 18 Maneh koedoe nêtêpkeun pesta roti
teu ragian; toedjoeh poê lilana koedoe
ngahakan roti teu ragian, ^a sakoemaha
timbangan kami ka maneh teja; ^b koedoe
dina mangsana, boelan Abib; karana nja
dina boelan Abib maneh ka loewar ti
Mësir. ^a p. 12: 15—20. ^b p. 23: 15.
- 19 Sakoer-sakoer anoe moeka pianakan,
^a nja eta anoe kami; kitoe keneh sam-
barang ingon-ingon maneh, sakoer noe
lalaki sarta tjikal, boh sapi, boh émbé-
20 domba. 'Dëmi ^b tjikal kalde mah koe ma-
neh koedoe ditêboes koe domba; sarta
oepama teu ditêboes, koedoe koe maneh
ditêkoe. Sakabeh tjikal di lèbah anak
maneh lalaki, koedoe koe maneh ditê-
boes. ^c Sarta ngadeuheus teh ka pajoe-
neun kami oelah lengoh. ^a p. 13: 2.
^b 13: 13. ^c p. 23: 15.
- 21 Koedoe baranggawe gënêp poê lilana,
ari dina poê noe katoedjoeh koedoe eu-
reun; masih keur oesoem njamboet ata-
wa keur oesoem dibowat koedoe eureun.
22 Djeung maneh koedoe milampah ^a
pesta minggoe, nja eta pesta tjikal di-
bowat tarigoe, ^b kitoe keneh pesta
ngala boeboewahan, dina têpoeng taoen.
^a 5 Moesa 16: 9. ^b p. 23: 16.
- 23 Tiloe kali ^a di djëro sataoen sakoer
djalma lalaki di maneh koedoe pada
ngadeuheus ka pajoneun Goesti Pa-
ngeran, Allah Israil. 'Dimana kami geus
ngadjongklokkeun bangsa-bangsa teja ti
ngareupeun maneh, sarta ngalêgakeun wa-
tës maneh, moal aja djalma noe mika-
rêp ka lahan maneh, keur mangsa ma-
neh di djalan ngadeuheus ka pajoneun
Pangeran, Allah maneh, tiloe kali sa-
taoen. ^a p. 23: 17.
- 25 Maneh ^a oelah ngoerbankeun gêtih
koerban kami kalawan beunang ngaha-

seuman; ^b sarta koerban pesta paska
oelah dipeutingkeun tēpi ka isoe.

^a p. 23: 18. ^b p. 12: 10.

- 26 Loeloegoena tjikal taneuh maneh ^a koe
maneh koedoe didatungkeun ka gëdong
Pangeran, Allah maneh. ^b Maneh oelah
ngoeleob anak émbé koe tji-soesoe in-
doengna. ^a 5 Moesa 26: 2. ^b p. 23: 19.
- 27 Nimbangan deui Pangeran ka Moesa:
Toeliskeun koe maneh sagala pangandika
noe bijeu; karana kami ngadamël përd-
djangdjian ka maneh djeung ka Israil teh
noeroetkeun oenina pangandika noe bijeu.
- 28 Ari ajana Moesa di dinja sasaréngan
Pangeran teh ^a opat poeloeh poê opat
poeloeh peuting lilana; teu ngadahar
roti teu ngaleueut tjai. Ari sadajana
pangandika përdjangdjian, nja eta noe
sapeleoh timbalan teja, koe andjeunna
disératkeun dina doewa papan teja. ^a p. 24: 18.
- 29 Geus kitoe, mangsa Moesa loengsoer
ti goenoeng Sinai, eta noe doewa papan
pértelaän teh koe panangan Moesa di-
tjandak loengsoer ti goenoeng; ari Moe-
sa teu oeningaen, jen koelit pameun-
teuna montjorong, asal sasaoeran djeung
andjeunna. 'Ana Haroen djeung sakabeh
oerang Israil narendjo ka Moesa, doe-
madakan, koelit pameunteuna montjor-
rong, noe matak sarijeuneun ngadeuheu-
san ka andjeunna. 'Toeloej koe Moesa
disalaoer; seug pada malik, Haroen
djeung sakabeh gëgëden pakoempoelan,
ngadareuheusan; tidinja Moesa ngalahir
32 ka darinja. 'Sanggeusna kitoe sakabeh
oerang Israil ngadareuheusan, seug koe
andjeunna didawoehan sadajana noe
koe Pangeran diandikakeun ka andjeun-
na di goenoeng Sinai teja. 'Ari geus
parantos Moesa ngalahir ka darinja, ^a
seug pameunteuna nganggo ditjindoeng.
34 'Dëmi satijap-tijap Moesa lèbët ka pajoe-
neun Pangeran, sêdja oendjoekan ka
andjeunna, tjindoeng teh dilaän, dong-
kap ka ka loewar. Ana geus ka loewar,
seug ngalahirkeun ka oerang Israil sa-
koer anoe geus ditimbalken ka andjeun-
na. 'Katendjo koe oerang Israil pa-
meunteu Moesa, jen koelit pameunteu
Moesa montjorong; toeloej koe Moesa
tjindoeng teh ditêrapkeun deui ka pa-
meunteuna, dongkap ka lèbët deui, sêdja
oendjoekan ka andjeunna. ^a 2 Kor. 3: 7, 13.

PASAL 35.

Tidinja Moesa ngoempolkeun sapa-koempoelan oerang Israil, seug dilahiran kijeu: Ijeu teh pangandika, noe koe Pangeran dipiwarang dilampahkeun. 'Gënëp poë lilana koedoe ngalampahkeun pagawean, ^a ari poë noe ka-toedjoe koe maraneh koedoe diangkën soetji, poë eureum, gëde pisan, kagoengan Pangeran. Oenggal-oenggal djalma noe ngalampahkeun pagawean dina poë sabat, koedoe dipaehan. 'Maraneh dina poë sabat ^b oelah miroen seuneu dina sakabeh énggon maraneh tjitjing.

^a p. 20 : 8; 31 : 14. ^b p. 16 : 23.

4 Ngalahir deui Moesa ka sapakoempoelan oerang Israil, kijeu lahiranana: Ijeu teh pangandika, noe koe Pangeran ditimbalkeun, kijeu pangandikana: 'Koedoe pada njokot ti anoe maraneh ^a pihatoeraneun Pangeran; saha-saha noe soeka hate koedoe njanggakeun eta pihatoeraneun Pangeran: émas, perak djeung tambaga; 'barang biroe langit, woengoe, sakëlät, boëh katji djeung boe-
7 loe émbe; 'koelit domba beunang nga-eureum, koelit doejong djeung kai
8 pilang; 'minjak pikeun damar, wawangian pikeun minjak lisah sarta pikeun
9 seuseungitan noe aroem; 'intën angkik djeung intën sedjen taretiskeuneun, ba-
10 ris epod djeung baris oto. 'Djeung deui ^b saha-saha noe pintër hatena di maraneh, koedoe daratang, njarijeun eta saniskara noe koe Pangeran dipiwarang; 'nja eta ^c balandongan, himahna djeung toetoeشنا, tjantelna, djeung panna, toelakna, tihangna djeung soekoena; 'pëti djeung rantjatanana, toeroeb pangrapih djeung reregan tetebeng;
13 'medja djeung rantjatanana, katoet sakabeh parabolna, kitoe deui roti tingalieu; 'adjoeg paragi damar, katoet parabolna djeung palitana, kitoe deui minjak pikeun damar; 'altar paragi ngoekoes, djeung rantjatanana, sarta minjak lisah, djeung seuseungitan noe aroem; kitoe deui tetebeng lawang, baris lawang balandongan; 'altar koerban doeroekan, djeung wide tambaga noe pitërapeun ka dinja, rantjatanana djeung sakabeh parabolna; paso djeung soe-
17 koena; 'dingding boeroean, tihangna

djeung soekoena, kitoe deui tetebeng
18 lawang boeroean; 'pantjoe balandongan djeung pantjoe boeroean, sarta
19 djeung tambagna; 'papakean songket, paranti ngabakti di djero kasoetjian, papakean soetji pikeun panghoeloe Haroen, kitoe deui papakean anakna lalaki, baris manghoeloean. ^a p. 25 : 2. ^b p. 28 : 3. ^c p. 25 : 9.

20 Tidinja sapakoempoelan oerang Israil
21 boebar ti pajoeneun Moesa. 'Geus kitoe moeroeboel, ^a saha-saha djalma noe kabawakeun koe hate sorangan, djeung saha-saha noe soeka pikirna, pada njanggakeun pihatoeraneun Pangeran, baris pagawean himah tëpangan, djeung baris sakabeh hal ngabakti, sarta baris papakean soetji. 'Anoe daratang awewelalaki, sakoer noe soeka hate; pada njanggakeun gesper, anting, ali djeung kongkorong, saroeaning parabol émas; nja eta sakoer djalma noe nijat ngabaktikeun émas ka Pangeran. 'Djeung saha-saha djalma, noe aja di dirina barang biroe langit, woengoe, sakëlät, boëh katji, boeloe émbe, koelit domba beunang ngabeureum atawa koelit doe-
24 joeng, seg disanggakeun. 'Saha-saha noe nijat ngahatoerkeun pihatoeraneun, perak atawa tambaga, pada njanggakeun eta pihatoeraneun Pangeran; djeung saha-saha noe aja di dirina kai pilang baris sakabeh pagawean ngabakti, seg disanggakeun. 'Ari sakoer awewe noe pintër hatena, leungeunna pek ngareujeuk, toeloej njanggakeun beunangna ngeujeuk, biroe langit, woengoe, sakëlät
26 djeung boëh katji. 'Sarta sakoer awewe noe kabawakeun koe hate sorangan, reudjeung palintër, pek ngareujeuk boe-
27 loe émbe. 'Ari para gëgëden pada njanggakeun intën angkik djeung intën sedjen taretiskeuneun, baris epod djeung baris oto; 'kitoe deui wawangian djeung minjak, pikeun damar djeung pikeun minjak lisah, sarta baris seuseungitan
29 noe aroem. 'Oerang Israil pada njanggakeun ka Pangeran pangabakti bawaning soeka; oenggal-oenggal lalaki djeung awewe, anoe soeka hatena njanggakeun baris sakabeh pagawean, anoe koe Pangeran dipiwarang didijjeun, koe lantaran Moesa. ^a 2 Kor. 9 : 7.

30 Tidinja Moesa ngalahir ka oerang Israil: Masing pada nganjahoekun, Pange-

ran geus njaoer Bésalel anak Oeri, anoe anak Hoer, kaom Joeda, disébat ngaranna. 'Ari eta teh koe Pangeran geus dipinoehan Roh Allah, dipaparin kapintéran, kabinangkitan djeung pangabisa, ngarti saroepaning pagawean. 'Nja eta baris mikiran karadjinan, baris digawe koe émas, koe perak djeung koe tambaga, 'sarta ngoekir intén taretiskeuneun, djeung ngoekir kai, soepaja njiyeun saroepaning pagawean karadjinan. 'Malah dina hatena dipaparin bsaean ngaweroek. Sarta dibatoeran Aholiab poeta Ahisamak, kaom Dan. 'Doewana koe andjeunna geus dipinoehan koe kapintéran hate, baris njiyeun saroepaning pagawean toekang-toekang djeung djalma radjin sarta ahli njongket, métakeun biroe langit, woengoe, sakélat djeung boéh katji, soemawon gawe toekang ninoen; mangke njarieun saroepaning pagawean djeung mikiran karadjinan.

PASAL 36.

Tidinja Bésalel arek prak digawe, baring Aholiab djeung sakabéh djalma noe pintér hatena, noe koe Pangeran geus dipaparin kapintéran djeung kabinangkitan, soepaja bisa njiyeun saroepaning pagawean kasoetjian paranti ngabakti, noeroetkeun sapiwarangan Pangeran. 'Toeloj Moesa njaoer Bésalel djeung Aholiab, djeung sakoer djalma noe pintér hatena, noe koe Pangeran geus dipaparin kapintéran dina hatena; sakoer noe kabawakeun koe hate soraning njabak pagawean, soepaja dilampahkeun. 'Top pada namanan ti pajoneun Moesa eta sakabéh hatoeran, anoe beunang njanggakeun oerang Israil pikeun pagawean kasoetjian paranti ngabakti, soepaja dilampahkeun. Ari oerang Israil masih keneh njarangakeun ka andjeunna saban-saban isoe pangabakti bawaning soeka. 'Tidinja sakabéh djalma pinter, anoe njarieun eta sakabéh pagawean kasoetjian, pada ngadeuheusan, hidji-hidji ti pagaweanana, noe koe maranehanana eukeur didjiyeun. 'Pok aroendjoek ka Moesa, kijeupioendjoekna: Soemoehoen, djalma-djalma teh njanggakeunana loba teuing; geus langkoeng ti noe kédah dianggo

kana padamélan, anoe koe Pangeran dipiwarang didjiyeun. 'Toeloj Moesa ngadawoeh, seug ngalidérkeun parentah di djero pasanggrahan, kijeu parentahna: Awewe-lalaki montong njiyeun deui bahan keur pihatoeraneun kasoetjian. Djadi djalma-djalma teh dieureunkeun njanggakeunana. 'Karana bahanna geus tjoekoep baris saniskara pagawean, anoe koedoe dilampahkeun, malah leuwih.

Toeloj sakabéh djalma noe pintér hatena di noe njarieun pagawean teh, prak pada njiyeun eta balandongan, koelamboe sapoeloh gébar; noe didjiyeun boéh katji gintiran, biroe langit, woengoe djeung sakélat, direka moe moekarabinan; boewatan djalma radjin. 'Pandjangna hidji-hidji gébar dalapan likoer asta, ari roebakna hidji-hidji gébar opat asta; eta sakabéh gébar teh saekoeran. 'Seug ngantetkeun gébar noe lima siki, noe sagébar ka noe sagébar deui; toeloj ngantetkeun gébar noe lima siki deui, noe sagébar ka noe sagébar deui. 'Sarta njiyeun pangantet biroe langit, dina sisi koelamboe noe hidji, ti toengtoeng, dina paranti ngantet; kitoe keneh njiyeunna dina sisi koelamboe noe hidji deui, ti toengtoengna, dina paranti ngantet. 'Nja eta njiyeun lima poeloh siki pangantet dina koelamboe noe hidji, djeung njiyeun lima poeloh siki pangantet dina toengtoeng koelamboe noe hidji deui, dina paranti ngantet; ari pangantet teh pahareup-hareup, noe hidji ka noe hidji deui. 'Toer njiyeun tjantel émas, lima poeloh siki; seg koelamboena dikantetkeun, noe hidji ka noe hidji deui, koe lantaran eta tjantel, anoe matak balandongan teh djadi hidji. a p. 26: 1.

Sarta njiyeun deui koelamboe koe boeloe émbé, keur pihimaheun dina loehoer balandongan; nja njiyeunna koelamboe teh sawélas gébar. 'Pandjangna hidji-hidji gébar tiloe poeloh asta, ari roebakna hidji-hidji gébar opat asta; eta sawélas gébar teh saekoeran. 'Seg ngantetkeun anoe lima gébar, sabatoer eta, kitoe keneh anoe génép gébar, sabatoer eta. 'Djeung njiyeun pangantet lima poeloh siki, dina sisi koelamboe, ti toengtoengna, dina paranti ngantet;

- kitoe keneh njiyeun pangantet lima poeloh siki dina sisi koelamboe noe hidji deui, dina paranti ngantet. 'Toer njiyeun tjantel tambaga, lima poeloh siki, baris ngantetkeun himahna, soepaja djadi hidji. a p. 26: 7.
- 19 'Sarta njiyeun deui ^a hidji toetoepe, baris himah, koe koelit domba beunang ngabeureun; kitoe deui hidji toetoepe koe koelit doejoeng, ti saloehoereun noe tadi. a p. 26: 14.
- 20 'Djeung deui njiyeun ^a papan kai pilang, baris balandongan, narangoeng.
- 21 'Pandjangna hidji-hidji papan sapoeloh asta, ari roebakna hidji-hidji papan kadoewa satengah asta. 'Dina papan sabebek-sabebek aja poepoeroes doewa siki, direntetkeun noe hidji ka noe hidji deui. Kitoe njiyeunna ka sakabeh papan balandongan. 'Ari eta papan balandongan teh dipetakeunana kijeu: doewa poeloh bebek di sabeulah ti kidoel.
- 24 'Sarta njiyeun opat poeloh soekoe perak keur ti handapeun eta doewa poeloh papan, doewa soekoe handapeun papan sabebek, baris doewa poepoeroesna; kitoe bae doewa soekoe handapeun papan sabebek, baris doewa poepoeroesna. 'Ari ti gigir balandongan noe hidji deui, sabeulah ti kaler, njiyeun deui doewa poeloh papan, 'sarta opat poeloh soekoe perak, doewa soekoe ti handapeun papan sabebek; kitoe bae doewa soekoe handapeun papan sabebek. 'Demi keur sisi toekang, sabeulah balandongan noe ti koelon, njiyeunna papan genep bebek. 'Malah njiyeun doewa papan baris doewa djoeroe balandongan ti toekang.
- 29 'Ari eta teh kembar ti handapna; pon kitoe keneh kembar ka-tjongokeun, kana geulang noe kahidji; nja kitoe pisan didjiyeunna doewanana; ari ajana dina doewa djoeroe. 'Djadi dalapan bebek, sarta ari soekoena perak genep welas soekoe, doewa-doewa soekoe ti handapeun papan sabebek. 'Toer njiyeun toelak kai pilang; lima siki baris papan gigir balandongan noe sabeulah deui; 'djeung lima toelak baris papan gigir balandongan noe sabeulah deui; kitoe keneh lima toelak baris papan balandongan ti toekang, sabeulah ti koelon. 'Ari toelak anoe panengah didjiyeunna kebat tengah papan, ti toengtoeng ka toeng-
- 34 toeng deui. 'Ari eta sakabeh papan disapoet emas; demi geulangna, imah toelak, didjiyeun koe emas, sarta toelakna disapoet emas. a p. 26: 15.
- 35 'Djeung deui njiyeun ^a hidji reregan, roepa biroe langit, woengoe, sakelat djeung boeh katji gintiran; boewatan djalma radjin, direka moemoekarabinan.
- 36 'Sarta dipangnjiyeun opat tihang kai pilang, pada disapoet emas, ari kakaitna emas; malah tihang teh dipangnjitakeun opat soekoe perak. a p. 26: 31.
- 37 'Djeung deui njiyeun ^a hidji tetebeung baris lawang himah, roepa biroe langit, woengoe, sakelat djeung boeh katji gintiran, boewatan ahli njongket. 'Sarta njiyeun lima tihangna reudjeung kakaitna. Ari tjonge tihang reudjeung pilangna pada disapoet emas. Demi lima soekoena mah tambaga. a p. 26: 36.

PASAL 37.

- Djeung deui Besalel njiyeun ^a peti teja koe kai pilang; katiloe satengah asta pandjangna, kadoewa satengah asta roebakna, djeung kadoewa satengah asta loehoerna. 'Seg disapoet emas pitoewin, ti djero sarta ti loewar, djeung dielisan emas sakoeriling. 'Sarta eta peti dipangnjitakeun geulang emas, opat siki, ditetapkeun kana opat soekoena, nja eta aja doewa geulang dina beulahna noe hidji, kitoe keneh doewa geulang dina beulahna noe hidji deui. 'Djeung njiyeun rantjatan kai pilang, bari seg disapoet emas. 'Ari eta rantjatan diasopeun kana geulang, noe dina doewa beulah peti teja, baris ngagotong peti.
- 6 'Djeung deui njiyeun ^b toeroeb pangrapih, emas pitoewin; katiloe satengah asta pandjangna, djeung kadoewa satengah asta roebakna. 'Sarta njiyeun doewa moemoekarabinan emas, kandél pisan didjiyeunna, dina doewa toengtoeng toeroeb pangrapih teja. 'Moemoekarabinan hidji dina toengtoeng ti djeu, ari moemoekarabinan hidji deui dina toengtoeng ti ditoe; djadi moemoekarabinan teh didjiyeunna bidjil tina toeroeb pangrapih, dina doewa toengtoengna. 'Ari moemoekarabinan teh djangdjangna meber ka loehoer, bari ngijoehan koe djangdjangna kana toeroeb pangrapih. Sarta beungeutna pahareup-

hareup, toer beungeut moemoekarabinan taroengkoel kana toeroeb pangraphih.

a p. 25: 10. b p. 25: 17.

10 Djeung deui njiyeun ^a medja teja koe kai pilang; doewa asta pandjangna, saästa roebakna, djeung kadoewa satëngah
11 asta loehoerna. 'Seg disapoet émas pitoewin, djeung diëlsan émas sakoeriling.
12 'Sarta ditëmbiran sakoeriling satampah; ari eta tambir ge diëlsan émas sakoeriling.
13 'Toer eta medja dipangnjitakkeun geulang émas opat siki, seg geulang teh ditërapkeun kana opat djoeroe,
14 anoe dina opat soekoena. 'Ari eta geulang ajana deukeut kana tambir, imah rantjatan,
15 baris ngagotong eta medja. 'Djeung njiyeun rantjatan kai pilang, bari seg disapoet émas; nja eta
16 baris ngagotong medja. 'Toer njiyeun ^b paparabotan, anoe baris dina medja, nja eta piringna,
17 pisinna, pingganna reudjeung këndi, anoe paranti njitikeun; émas pitoewin.

a p. 25: 23. b p. 25: 29.

17 Djeung deui njiyeun ^a adjoeg teja, koe émas pitoewin; kandël pisan didijjeunna adjoeg
18 teh, poehoena djeung tjabangna; loeloemoeranana, pëpëntolna djeung këmbang-këmbangna
19 baridjil ti dinja. 'Ari tjabang anoe gënëp ka loewar ti gigirna; tiloe tjabang adjoeg ti gigirna
20 noe sabeulah, ari noe tiloe tjabang adjoeg deui ti gigirna noe sabeulah deui. 'Dina hidji
21 tjabang aja tiloe loeloemoeran, saroepa këmbang kanari, pëpëntol djeung këmbang-këmbangna;
22 sarta tiloe loeloemoeran, saroepa këmbang kanari, pëpëntol djeung këmbang-këmbangna,
23 dina tjabang hidji deui; kitoe bae dina gënëp tjabang, anoe ka loewar tina adjoeg.
24 'Dëmi dina adjoegna mah aja opat loeloemoeran, saroepa këmbang kanari, pëpëntol
25 djeung këmbang-këmbangna. 'Sarta aja pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang
26 deui, bidjil ti dinja; djeung pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang deui,
27 bidjil ti dinja; kitoe deui pëpëntol hidji handapeun tjabang noe sapaasang deui, bidjil
28 ti dinja; kana gënëp tjabang, anoe ka loewar ti dinja. 'Pëpëntolna djeung tjabangna
29 bidjil ti dinja. Kabehna kandël pisan, sarta ma-neuh; émas pitoewin. 'Djeung njiyeun
30 palitana toedjoeih siki, kitoe deui tjabat-pitna djeung tjëpoekna; émas pitoewin.

24 'Didijjeunna adjoeg teh reudjeung saka-beh parabotna, make émas pitoewin sतालन्तान्ता.
a p. 25: 31.

25 Djeung deui njiyeun ^a altar paragi ngoekoes teja, koe kai pilang; pandjangna saästa djeung roebakna saästa, djadi pasagi;
26 ari loehoerna doewa asta; make tatandoekan, bidjil tina altar. 'Seg disapoet émas pitoewin ti loehoerna
27 djeung bilikna sakoeriling, kitoe keneh tatandoekanana; djeung diëlsan émas sakoeriling.
28 'Toer dipangnjijeunkeun geulang émas doewa siki ti handapeun ëlsina, dina doewa beulahna, dina doewa
29 gigirna, keur imah rantjatan, baris digotong koe eta. 'Djeung njiyeun rantjatan kai pilang,
30 sarta disapoet émas.

a p. 30: 1.

29 Djeung deui ^a njiyeun minjak lisah soetji, sarta seuseungitan noe aroem pitoewin,
30 tjara boewatan toekang wawangian.

a 30: 23.

PASAL 38.

Djeung deui njiyeun ^a altar koerban doeroekan teja, koe kai pilang; lima asta pandjangna
1 djeung lima asta roebakna, djadi pasagi; ari loehoerna tiloe asta. 'Sarta didijjeunna make tatandoekan
2 dina opat djoeroena; ari tatandoekanana bidjil ti dinja; seg altar teh disapoet
3 tambaga. 'Djeung njiyeun sakabeh parabot altar, nja eta daloengna, sodokna, pangepretna,
4 garpoehna sarta wadahna këlër; sakabeh parabotna didijjeunna koe tambaga. 'Malah altar
5 teh dipangnjijeunkeun wide, gawe djeudjeutan, koe tambaga; ajana handapeun palisir altar,
6 nje handap, nëpi ka têngahna. 'Sarta njitak geulang opat siki, ditërapkeun kana opat toengtoengna
7 wide tambaga teja, imah rantjatan. 'Toer njiyeun rantjatan kai pilang, sarta disapoet tambaga. 'Seg
8 rantjatan teh diasoepeun kana geulang, noe dina doewa beulah altar teja, soepaja digotong koe eta.
9 Ari altar teh boengbas, didijjeunna koe papan.

a p. 27: 1.

8 Djeung deui njiyeun ^a paso tambaga teja, reudjeung soekoena tambaga; noe didijjeun eunteung-eunteung
9 aweue noe ngagimboeng, ^b anoe sok ngagimboeng hareupeun lawang himah tępangan.

a p. 30: 18. b 1 Sam. 2: 22.

9 Djeung deui njiyeun boeroean teja.

Sabeulah ti kidoel dingding boeroean
 teh boëh katji gintiran, saratoes asta.
 10 'Tihangna doewa poeloeh djeung soe-
 koena doewa poeloeh, tambaga; kakait
 11 tihang sarta djeung palangna mah per-
 rak. 'Pon kitoe keneh sabeulah ti kaler,
 saratoes asta; tihangna doewa poeloeh
 djeung soekoena doewa poeloeh, tamba-
 12 ga; kakait tihang sarta djeung palang-
 na mah perak. 'Dëmi sabeulah ti koe-
 lon dingdingna lima poeloeh asta; ti-
 hangna sapeloeh djeung soekoena sa-
 13 poeloeh; kakait tihang sarta djeung pa-
 langna perak. 'Kitoe keneh sabeulah ti
 14 wetan, tēbeh pangbidjilan panon-poë,
 lima poeloeh asta. 'Dingdingna dina be-
 15 ulah noe hidji lima wélas asta; tihangna
 tiloe djeung soekoena tiloe. 'Kitoe keneh
 dina beulah noe hidji deui. Ti dijeueun
 16 djeung ti ditoeëun lawang boeroean teh
 dingdingna lima wélas asta; tihangna
 17 tiloe, soekoena tiloe. 'Sakabeh dingding
 boeroean sakoeriling boëh katji ginti-
 18 ran. 'Ari soekoe tihang tambaga, kakait
 tihang reudjeung palangna mah perak,
 kitoe keneh sapoet tjongona perak; ari
 19 eta palang-palang sakabeh tihang boe-
 roean teh perak. 'Djeung deui tetebebng
 lawang boeroean boewatan ahli njong-
 20 ket, roepa biroe langit, woengoe, saké-
 lat djeung boëh katji gintiran; eta teh
 doewa poeloeh asta pandjangna, ari loe-
 hoerna, tégës roebakna, lima asta, tēroes
 21 djeung dingding boeroean. 'Ari tihangna
 opat djeung soekoena opat, tambaga;
 kakaitna perak, kitoe keneh sapoet tjon-
 22 gona djeung palang-palangna perak.
 'Dëmi sakabeh pantjoeh balandongan
 djeung boeroean sakoeriling tambaga.
 23 Ijeu teh lorisan hal balandongan, nja
 eta balandongan pèrtelaan, mangsana
 diloris noeroetkeun parentah Moesa, ba-
 24 ris tjangkingan ahli Lewi, ^a koe lantaran
 Itamar, poeta panghoeloe Haroen. 'Ari
 Bësalel anak Oeri, anoe anak Hoer, kaom
 Joeda teja, geus tjatjap njiyeun sanis-
 25 kara, noe koe Pangeran dipiwarang ka
 Moesa; 'dibatoeran koe Aholiab anak
 26 Ahisamak, kaom Dan teja, noe djadi
 patoekangan, djalma radjin, toer bisa
 njongket, mētakeun biroe langit, woeng-
 27 oegoe, sakélat djeung boëh katji. 'Saka-
 beh émas, anoe dipake kana pagawean,
 pikeun saniskara pagawean kasoetjian,

nja eta émas pangabakti teja, salapan
 likoer talenta, poendjoel toedjoeh ratoes
 tiloe poeloeh sekel, ^b noeroetkeun sekel
 25 kasoetjian. 'Ari ^c perak ahli pakoempoe-
 lan anoe mandjing lorisan teja, saratoes
 talenta, poendjoel sareboe toedjoeh ra-
 toes toedjoeh poeloeh lima sekel, noe-
 26 roetkeun sekel kasoetjian. 'Sahoeloe sa-
 beka, nja eta satēngah sekel, noeroet-
 keun sekel kasoetjian, ti oenggal-oeng-
 gal djalma noe mandjing lorisan, ti oe-
 moer doewa poeloeh taen ka loehoer;
 27 aja génpë kēti, poendjoel tiloe reboue lima
 ratoes lima poeloeh djiwa. 'Geus kitoe
 perak noe saratoes talenta ditjitak di-
 djijieun soekoe kasoetjian djeung soekoe
 reregan; ka saratoes soekoe make sara-
 28 toes talenta, djadi satalenta sasoekeo.
 'Ari noe sareboe toedjoeh ratoes toe-
 29 djoeh poeloeh lima teja didjijieun kakait
 baris tihang-tihang, sarta dipake nja-
 poetan tjongo-tjongona, djeung didjijieun
 30 palang-palangna. 'Djeung deui tambaga
 pangabakti teja toedjoeh poeloeh talenta,
 poendjoel doewa reboue opat ratoes
 31 sekel. 'Nja eta didjijieun soekoe lawang
 himah tēpangan, djeung altar tambaga,
 katoet wide tambaga noe dina altar,
 32 sarta sakabeh parabat altar; 'kitoe deui
 soekoe boeroean sakoeriling, djeung soe-
 koe lawang boeroean, sarta sakabeh
 pantjoeh balandongan, djeung sakabeh
 pantjoeh boeroean sakoeriling. ^a 4 Moesa
 4: 28. ^b 3 Moesa 27: 25. ^c p. 30: 12, 13.

PASAL 39.

Djeung deui barang biroe langit, woeng-
 1 oegoe djeungsakélat teja ^a dipake njiyeun
 papakean songket, baris ngabakti di djé-
 ro kasoetjian, sarta njiyeun papakean
 soetji pikeun Haroen; sakoemaha timba-
 2 lan Pangeran ka Moesa teja. ^a p. 31: 10.
 3 Nja eta njiyeun ^a epod teja, émas, biroe
 langit, woengoe, sakélat djeung boëh
 4 katji gintiran. 'Ari émas géblegan digē-
 pengkeun, digoentingan didjijieun kawat,
 toeloj ditjampoerkeun ka noe biroe
 5 langit, ka noe woengoe, ka noe sakélat
 sarta kana boëh katji teja, boewatan
 6 djalma radjin. 'Diajaan taktak pangan-
 tet; djadi dikantetkeun dina doewa
 7 toengtoengna. 'Sarta ari beubeur, paranti
 nalikeun, anoe aja dina epod, bidjil ti
 dinja, sakoemaha boewatan eta keneh,

ẽmas, biroe langit, woengoe, sakẽlat
 djeung boẽh katji gintiran; sakoemaha
 piwarangan Pangeran ka Moesa teja.
 6 'Djeung deui njiyeun ^b intẽn angkik,
 ditjangkokaan ẽmas, dioekiran sabijasa
 njiyeun tjap, noeroetkeun sagala ngaran
 7 poetra Israil. 'Seg pada ditẽrapkeun dina
 taktak epod, djadi intẽn pamepelingan,
 keur pimangpaateun oerang Israil; sa-
 koemaha timbalan Pangeran ka Moesa
 teja. a p. 28: 6. b p. 28: 9.
 8 'Djeung deui njiyeun ^a oto teja, boewat-
 an djalma radjin, sakoemaha boewatan
 epod keneh, ẽmas, biroe langit, woengoe,
 9 sakẽlat djeung boẽh katji gintiran. 'Nja
 eta teh pasagi; didijjeunna oto teh ngar-
 rangkẽp; sadjengkal pandjangan, sa-
 10 djengkal roebakna, ngarangkẽp. 'Seug
 ditaretas koe opat djadjar intẽn; noe
 sadjadjar jakoe, ratna tjampaka djeung
 djamroet; nja eta djadjar noe mimiti.
 11 'Ari djadjar noe kadoewa mirah, nilẽm
 12 djeung bẽrlijan. 'Ari djadjar noe katiloe
 13 hijakin, bidoeri djeung koetjoeboeng. 'Ari
 djadjar noe kaopat krisolit, angkik
 djeung jaspis. Ditaretaskeunana ditjang-
 14 kokan ẽmas. 'Ari eta intẽn noeroetkeun
 sagala ngaran poetra Israil, doewa wẽ-
 las, noeroetkeun ngaran-ngaranna, dioe-
 kirma sabijasa tjap; hidji-hidji noeroet-
 keun ngaranna, baris noe doewa wẽlas
 15 kaom. 'Djeung deui eta dina oto njiyeun
 rante dioeraj, gawe rara, ẽmas pitoewin.
 16 'Malah njiyeun tjangkok ẽmas, doewa
 siki, sarta ali ẽmas, doewa siki; ari eta
 doewa ali ditẽrapkeun kana doewa
 17 toengtoeng oto. 'Toeloej eta doewa rara
 ẽmas teja ditẽrapkeun kana doewa ali,
 18 anoe dina toengtoeng oto. 'Ari doewa
 toengtoengna deui noe doewa rara ditẽ-
 rapkeun kana doewa tjangkok teja, seg
 eta ditẽrapkeun kana taktak epod, sa-
 19 beulah ti hareup. 'Sarta njiyeun deui
 doewa ali ẽmas, ditẽrapkeun kana doe-
 wa toengtoeng oto, di sisina, anoe njang-
 20 hareup kana epod, ti djẽro. 'Djeung
 njiyeun deui doewa ali ẽmas, ditẽrapkeun
 kana doewa taktak epod, ti handap, sa-
 beulah ti hareup, deukeut parantina
 ngantet, ti loehoereun beubeur epod te-
 ja. 'Geus kitoe oto teh lantaran alina di-
 21 talikeun kana ali epod, make tali biroe
 langit, soepaja aja di loehoereun beu-
 beur epod, djeung soepaja oto teh oelah

pisah tina epod; sakoemaha timbalan
 Pangeran ka Moesa teja. a p. 28: 15.
 22 'Djeung deui njiyeun ^a badjoena epod
 teja, gawe tinoen, woengkoel biroe la-
 23 ngit. 'Di tẽngah eta badjoe aja lijang,
 saperti lijang badjoe kere, sarta lijang
 teh dipinggirang sakoeriling, soepaja oe-
 24 lah soẽh. 'Ari dina kelin eta badjoe nji-
 yeunna dadalimaãn, biroe langit, wo-
 25 ngoe djeung sakẽlat, gintiran. 'Malah
 njiyeun gẽnta ẽmas pitoewin, seg gẽnta
 teh ditẽrapkeun kana sela-sela dadali-
 maãn, dina kelin badjoe sakoeriling, dina
 26 sela-sela dadalimaãn; 'gẽnta djeung da-
 dalimaãn, gẽnta djeung dadalimaãn; ki-
 toe bae dina kelin badjoe sakoeriling,
 baris ngabakti; sakoemaha timbalan
 Pangeran ka Moesa teja. a p. 28: 31.
 27 Reudjeung njiyeun ^a djoebah teja, boẽh
 katji, gawe tinoen, pikeun Haroen djeung
 28 pikeun poetrana pamẽgẽt. 'Kitoe deui
 dastar teja, boẽh katji, djeung kerepoes
 noe aloes teja, boẽh katji, sarta djeung
 tjalana lawon bodas teja, boẽh katji
 29 gintiran. 'Toer njiyeun saboek teja, boẽh
 katji gintiran, biroe langit, woengoe
 djeung sakẽlat, boewatan ahli njongket;
 sakoemaha timbalan Pangeran ka Moe-
 sa teja. a p. 28: 39.
 30 'Djeung njiyeun deui ^a eta djamang,
 makoeta kasoetjian teja, ẽmas pitoew-
 win, sarta make ditoelisan, toelisna sa-
 bijasa njiyeun tjap, nja kijeu: SOETJI BA-
 31 DE PANGERAN. 'Seg ditẽrapan tali biroe
 langit, baris ditẽrapkeun kana dastar,
 ti loehoer; sakoemaha timbalan Pange-
 ran ka Moesa teja. a p. 28: 36.
 32 Geus tjatjap saliring pagawean balan-
 dongan, pagawean himah tẽpangan teja.
 Ari didijjeunna koe oerang Israil tẽroes
 sapiwarangan Pangeran ka Moesa teja;
 33 nja kitoe pisan didijjeunna. 'Tidinja ^a ba-
 landongan teh disanggakeun ka Moesa,
 nja eta himahna djeung sakabeh pa-
 rabotna, tjantelna, papanna, toelakna
 34 sarta tibangna katoet soekoena; 'toe-
 toep koelit domba beunang ngabeureun,
 djeung toetoe koelit doegeang, sarta
 35 reregan tetebeug; 'pẽti pẽrtelaan djeung
 rantjatanana, katoet toeroeb pangra-
 36 pih; 'medja katoet sakabeh parabotna,
 37 reudjeung roti tingalieun; 'adjoeg pi-
 toewin kalawan palitana, palita noe koe-
 doe ditatakeun, katoet sakabeh para-

38 botna, kitoe deui minjak damar; 'altar
 39 emas, djeung minjak lisah, sarta seu-
 seungitan noe aroem; kitoe deui tete-
 beng lawang himah; 'altar tambaga,
 40 kalawan wide tambaga noe dina altar,
 rantjatanana djeung sakabeh parabolna;
 41 paso kalawan soekoena; 'dingding boe-
 roean, tihangna djeung soekoena, kitoe
 deui tetebeng baris lawang boeroean,
 tambangna, djeung pantjoehna; sarta
 sakabeh bae parabol balandongan para-
 nanti ngabakti, pikeun himah tēpangan
 42 teja. 'Papakean songket, paranti nga-
 bakti di djero kasoetjian, papakean soetji
 pikeun panghoeloe Haroen, kitoe deui
 papakean poetrana laki, baris mang-
 43 hoeloean. 'Sakoemaha piwarangan Pan-
 gهران ka Moesa teja, nja kitoe pisan
 koe oerang Isra'il didijjeunna eta saliring
 44 pagawean. 'Toeloej koe Moesa eta sa-
 kabeh pagawean ditingalian, geuning
 didijjeunna sakoemaha timbalan Pange-
 ran; nja kitoe pisan didijjeunna. Seug
 koe Moesa pada diberkahan. a p. 35: 11.

PASAL 40.

2 'Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
 kijeu pangandikana: 'Dina boelan noe
 mimiti, dina tanggal hidji, maneh koe-
 doe ngadégkeun eta balandongan himah
 3 tēpangan. 'Seug eta pēti pērtelaän koe
 maneh koedoe diteundeun di dinja, sar-
 ta pēti teh pindingan koe reregan teja.
 4 'Geus kitoe koedoe ngasoepkeun medja-
 na, bari natakeun anoe baris di loe-
 hoerna. Toeloej koedoe ngasoepkeun
 5 adjoegna, bari seungeutan palitana. 'Ti-
 dinja altar emas paranti ngoekoes teja
 koe maneh koedoe diteundeun di hareu-
 peun pēti pērtelaän. Seug koedoe ma-
 sangkeun tetebeng lawang balando-
 6 ngan. 'Geus kitoe altar koerban doeroe-
 kan teja koe maneh koedoe diteundeun
 di hareupeun lawang balandongan hi-
 7 mah tēpangan. 'Tidinja pasona koe ma-
 neh koedoe diteundeun di antara himah
 tēpangan reudjeung altar, bari sakalian
 8 diéusian tjai. 'Toeloej koedoe mētakeun
 boeroeanana sakoeriling, bari masang-
 9 keun tetebeng lawang boeroean. 'Geus
 kitoe maneh koedoe njokot minjak lisah
 teja, bari seug ngaminjakan balandongan
 djeung saeusi-eusina; koedoe disoetji-
 keun sarta djeung sakabeh parabolna,

10 masingna djadi soetji. 'Toeloej koedoe
 ngaminjakan altar koerban doeroekan
 sarta djeung sakabeh parabolna; koedoe
 disoetjikeun altar teh, ^a masingna altar
 11 teh djadi soetji liwat leuwih. 'Seug koe-
 doe ngaminjakan paso sarta djeung soe-
 12 koena; koedoe disoetjikeun. 'Geus kitoe
 maneh koedoe ngadeukeutkeun Haroen
 djeung anak-anakna laki kana lawang
 himah tēpangan, bari seug dimandian
 13 koe tjai. 'Toeloej Haroen koe maneh
 koedoe dipapakeanan koe papakean soe-
 tji teja, bari seug Haroen diminjakan,
 disoetjikeun, sina djadi panghoeloe, nga-
 14 bakti ka kami. 'Tidinja anakna laki
 koe maneh deukeutkeun, seug papake-
 15 anan koe djoebah teja; 'sarta koe ma-
 neh koedoe pada diminjakan, sakoemaha
 nja ngaminjakan ka bapana, sina dja-
 radi panghoeloe, ngabakti ka kami.
 Djeung deui diminjakanana teh ka da-
 rinja minangka tanda kapanghoeloean
 16 langgëng, toeroen-toemoeroen. 'Prak koe
 Moesa dilampahkeun; ^b sakoemaha tim-
 balan Pangeran ka andjeunna, nja kitoe
 pisan ngalampahkeunana. a p. 29: 37.

b p. 39: 42.

17 Geus kitoe, ^a dina boelan noe mimiti,
 dina taoen noe kadoewa, dina tanggal
 hidji, prak balandongan teh diadégkeun.
 18 'Ari pētana Moesa ngadégkeun balan-
 dongan teh, nja eta neundeun soekoena,
 pek masangkeun papanna, djeung nēr-
 apeun toelakna, sarta ngadégkeun tihang-
 19 na. 'Toeloej meberkeun ^b himah dina
 loehoer balandongan, sarta masangkeun
 toetoeup himah ti loehoerna, sakoemaha
 20 timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Geus
 kitoe njandak ^c pērtelaän teja, diteun-
 deun di djero pēti, bari masangkeun
 rantjatanana kana pēti; pek toeroeb
 pangrapih teja ditoeoepkeun kana pēti,
 21 ti loehoer. 'Toeloej eta pēti koe an-
 djeunna diasoepeun kana balandongan,
 bari masangkeun reregan tetebeng, min-
 dingan pēti pērtelaän; sakoemaha tim-
 22 balan Pangeran ka Moesa teja. 'Tidinja
 neundeun medja teja di djero himah
 tēpangan, sisi balandongan ti kaler, di
 23 loewareun reregan. 'Prak natakeun roti
 di loehoerna, di pajoeneun Pangeran;
 sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa
 24 teja. 'Toeloej neundeun adjoegna di djē-
 ro himah tēpangan, pabēnčan medja,

25 sisi balandongan ti kidoel, 'bari sakalian njeungeutan palitana di pajoeneun Pangeran; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Tidinja neundeun altar emas teja di djero himah tēpangan, di hareupeun reregan. 'Prak dina loehoer eta ngoekoes koe seuseungitan noe aroem; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Seug masangkeuntetebeng lawang balandongan. 'Geus kitoe neundeun altar koerban doeroekan di hareupeun lawang balandongan himah tēpangan; prak dina loehoer eta ngoerbankeun koerban doeroekan djeung koerban kadaharan; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Tidinja neundeun pasona di antara himah tēpangan reudjeung altar, bari sakalian dieusian tjai, pikeun ngoembah. 'Toeloej Moesa, djeung Haroen, sarta poeta Haroen noe lalaki, pada ngoembah pananganana djeung dampalna ti dinja. 'Satijap-tijap rek lēbēt ka himah tēpangan, sarta satijap-tijap rek ngadeukeutan kana altar, ngaroembah heula; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

33 'Djeung deui andjeunna ngadēgkeun boeroeanana sakoeriling balandongan djeung altarna, sarta masangkeun tetebeng lawang boeroean. Parantos Moesa ngalampahkeun padamēlan teja.

a p. 12: 2; 4 Moesa 7: 1. b p. 26: 1, 7. c p. 25: 16.

34 Geus kitoe ^a mega teja ngalipoetan kana himah tēpangan, sarta kamoeljaan Pangeran ngeusian eta balandongan. 35 'Ari Moesa teu jasaean lēbēt ka himah tēpangan, sabab mega teh ngēnggon dina loehoer himah, sarta balandongan 36 pinoeh koe kamoeljaan Pangeran. 'Ari satijap-tijap eta mega oenggah tina loehoer balandongan, ^b broel oerang Israil arindit; kitoe bae dina sapangleumpang- 37 nganana. 'Sabalikna, oepama eta mega hanteu oenggah mah, hanteu arindit, 38 tēpi kana mangsa oenggah. 'Karana mega Pangeran aja dina loehoer balandongan ti beurang, ari ti peuting aja seuneu di djérona, katendjo koe sakabeh anak-poetoe Israil; kitoe bae dina sapangleumpangnana. *a 4 Moesa 9: 15;*

1 Radja 8: 10; Jeh. 43: 5. b p. 13: 21.

KITAB KATILOE TI MOESA,

NOE KASĒBAT

KITAB TJANGKINGAN AHLI LEWI.

PASAL 1.

Tidinja Moesa koe Pangeran disaer; geus kitoe ngandika ka andjeunna ti djero himah tēpangan, kijeu pangandikana:

2 Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja ngomong ka darinja: Saha-saha djalma di pēlēbah maraneh, noe dek ngahatoerkeun koerban ka Pangeran, eta maraneh ngahatoerkeun koerban teh koedoe bangsa tjtjoċan, bangsa sapi atawa ēmbe-domba.

3 Oepama koerbanna koerban doeroekan, bangsa sapi, koedoe ngahatoerkeun noe lalaki, noe taja tjtjadna; ^a diha-

toerkeunana koedoe ka hareupeun lawang himah tēpangan, soepaja manehana pikamanaheun di pajoeneun Pangeran. 'Prak koedoe noempangkeun leungeunna kana hoeloe eta koerban doeroekan; tangtoe kamanah, matak 5 manehana meunang karapihan. 'Toeloej koe manehana sapi ngora teh koedoe dipeuntjti di pajoeneun Pangeran; seg anak Haroen, panghoeloe-panghoeloe, ^b koedoe ngahatoerkeun gētihna, dikepretkeun gētihna ka sakoeriling altar, noe di hareupeun lawang himah 6 tēpangan. 'Geus kitoe koerban doeroekan teh koe eta koedoe ^c disisit koelitna, djeung dipotong-potong, noeroet-

7 keun potonganana. 'Sarta anak pang-
hoeloe Haroen koedoe ngajakeun seu-
neu dina altar, bari natakeun soeloeh
8 dina seuneu. 'Pek anak Haroen, pang-
hoeloe-panghoeloe, koedoe natakeun eta
potonganana, hoeloena djeung gadjihna,
kana soeloeh, noe dina seuneu, anoe
9 dina altar. 'Ari eusi-beuteungna djeung
soekoena koedoe dikoembah heula koe
tjai. Seug koe panghoeloe eta sakabehna
koedoe didoeroek dina altar; koerban
doeroekan, koerban seuneu, ^d aambeuan
matak sêdêp baris ka Pangeran.

a 5 Moesa 12:13. b 5 Moesa 12:27. c p. 7:8.
d 1 Moesa 8:21; 2 Moesa 29:18, 25; Ep. 5:2;
Fil. 4:18.

10 Sarta oepama koerbanna bangsa tjo-
tjoan leutik, bangsa domba atawa ém-
be, pikoerbaneun doeroekan, koedoe
ngahatoerkeun noe lalaki, noe taja tja-
11 tjadna. 'Toeloej koe manahanana koe-
doe dipéuntjit gigireun altar, ti kaler,
di pajoeneun Pangeran; seg anak Ha-
roen, panghoeloe-panghoeloe, koedoe
ngepretkeun gétihna ka sakoeriling al-
12 tar. 'Geus kitoe koedoe dipotong-potong,
noeroetkeun potonganana, tambah hoe-
loena djeung gadjihna; pek koe pang-
hoeloe koedoe ditatakeun kana soeloeh,
13 noe dina seuneu, anoe dina altar. 'Ari
eusi-beuteungna djeung soekoena koe-
doe dikoembah heula koe tjai. Seug koe
panghoeloe eta sakabehna koedoe di-
hatoerkeun, didoeroek dina altar; koer-
ban doeroekan eta teh, koerban seuneu,
aambeuan matak sêdêp baris ka Pa-
ngeran.

14 Sarta oepama koerbanna ka Pange-
ran koerban doeroekan bangsa manoe,
ngahatoerkeunana koerban teh koedoe
^a bangsa tikoekoer atawa anak djapati.
15 'Geus kitoe manoe teh koe panghoeloe
koedoe dibawa kana altar, pek dipa-
rijskeun hoeloena, bari seug didoeroek
dina altar; ari gétihna koedoe dikê-
16 tjlakkeun kana bilik altar. 'Dëmi tē-
lihna reudjeung boeloena koedoe dising-
kirkeun, dipitjeun ka sabeulah altar ti
17 wetan, ka ^b énggon lëboe. 'Sarta ma-
noek teh koedoe disêwekkeun lëbah
djangdjangna; hanteu meunang disê-
mplakkeun. Pek koe panghoeloe manoe
teh koedoe didoeroek dina altar, dina
soeloeh, anoe dina seuneu; koerban doe-

roekan eta teh, koerban seuneu, aam-
beuan matak sêdêp baris ka Pangeran.
a p. 5:7. b p. 6:10.

PASAL 2.

Djeung lamoen aja djalma dek nga-
hatoerkeun ^a koerban kadaharan ka
Pangeran, nja eta koerbanna pisara-
teunana tipoeng lëmës, sarta koe ma-
nehanana koedoe dikoetjoeran minjak
2 djeung ditoempangan doepa. 'Toeloej
koedoe dibawa ka anak Haroen, nja
ka panghoeloe-panghoeloe. Geus kitoe
panghoeloe koedoe njokot eta sakeupeul,
tipoengna sawareh djeung minjakna sa-
wareh, kalawan sakabeh doepana; pek
koe panghoeloe eta pangelinganana koe-
doe didoeroek dina altar; ^b koerban seu-
neu, aambeuan matak sêdêp baris ka
3 Pangeran. 'Ari sakarina koerban kada-
haran teh ^c pikeun Haroen djeung pikeun
anak-anakna lalaki; soetji liwat
leuwih, bagian ti koerban seuneu ka-
goengan Pangeran. a 4 Moesa 15:4. b p. 1:9.
c p. 6:16; 10:12; 1 Kor. 9:13.

4 Djeung lamoen maneh dek ngahatoer-
keun koerban kadaharan, sipat beubeu-
leuman, pisarateunana tipoeng lëmës, so-
rabi teu ragian, ditjampoer minjak, ata-
wa opak teu ragian, beunang ngoelasan
5 koe minjak. 'Djeung oepama koerban
maneh koerban kadaharan sipat gogo-
rengan, pisarateunana tipoeng lëmës teu
6 ragian, ditjampoer minjak. 'Koedoe di-
sêmplekan sarta dikoetjoeran minjak;
7 koerban kadaharan eta teh. 'Djeung
oepama koerban maneh koerban ka-
daharan sipat gogodogan, didjijeunna
koedoe koe tipoeng lëmës make mi-
8 njak. 'Seug koerban kadaharan, anoe
beunang njijeun koe sarat kitoe, koe
maneh koedoe disanggakeun ka Pa-
ngeran, dibawa ka panghoeloe, toeloej
koe panghoeloe koedoe dika-altarkeun.
9 'Geus kitoe panghoeloe koedoe njokot
sawarehna eta koerban kadaharan, nja
eta pangelinganana, pek didoeroek dina
altar; koerban seuneu, aambeuan matak
10 sêdêp baris ka Pangeran. 'Ari sakarina
koerban kadaharan teh pikeun Haroen
djeung pikeun anak-anakna lalaki; soe-
tji liwat leuwih, bagian ti koerban seu-
neu kagoengan Pangeran.

11 Sakabeh koerban kadaharan, anoe

koe maraneh dihatoerkeun ka Pangeran, didjjeunna teu meunang dihaseuman; karana sagala ragi djeung sagala madoe teu meunang didoeroek didjjeun koerban seuneu baris ka Pangeran. 'Maraneh ngahatoerkeun noe kitoe teh ka Pangeran, sing tjara ^a koerban loeloegoe hasil, ngan teu meunang didatangeun kana altar, didjjeun aambeuan matak sêdêp. 'Djeung saban-saban koerban maneh kadaharan, koe maneh koedoe dioejahan; oelah tinggal make oejah përdjangdjan Allah maneh dina koerban maneh kadaharan; ^b saban-saban koerban maneh dihatoerkeunana koe maneh koedoe make oejah. a p. 23:17, 20.

^b Mark. 9:49; Kol. 4:6.

14 Djeung oepama maneh ka Pangeran dek ngahatoerkeun koerban kadaharan ^a tjikal beubeunangan, ngahatoerkeunana koerban kadaharan tjikal beubeunangan teh koedoe ranggeujan beunang njangraj, dibeunjeur, gandoem anjar. 15 'Koedoe koe maneh diajaan minjak sarta ditoempangan doepa; koerban kadaharan eta teh. 'Pek koe panghoeloe koedoe didoeroek pangelinganana, beunjeurna sawareh djeung minjakna sawareh, kalawan sakabeh doepana; koerban seuneu baris ka Pangeran. a 5 Moesa 26:2.

PASAL 3.

Sarta oepama koerbanna ^a koerban panarima, oepama dek ngahatoerkeun bangsa sapi, boh lalaki, boh awewe, koedoe ka pajoeneun Pangeran ngahatoerkeun noe taja tjatjadna. 'Prak koedoe noempangkeun leungeunna kana hoeloe koerbanna, bari toeloej koe manehanana dipeuntjit di hareupeun lawang himah tępangan; seg anak Haroen, panghoeloe-panghoeloe, koedoe ngepreteun gëtihna ³ ka sakoeriling altar. 'Tidinja koe manehanana sawarehna eta koerban panarima koedoe dihatoerkeun ka Pangeran, pikoerbaneun seuneu; nja eta gadjih anoe ngalipoetan peudjit, djeung sakabeh bae gadjih anoe dina peudjit, ⁴ 'kitoe deui noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina kaboeboewahan, anoe aja dina bobokong, sarta djeung lamad anoe dina kalilipa; ⁵ dilanna sing sasëmët kaboeboewahan. 'Pek koe anak Haroen koedoe didoeroek dina

altar, dina loehoer koerban doeroekan, noe dina soeloeh, anoe dina seuneu; koerban seuneu, aambeuan matak sêdêp baris ka Pangeran. a p. 7:11.

6 Djeung oepama koerbanna bangsa ëmbe-domba, pikoerbaneun panarima baris ka Pangeran, lalaki atawa awewe, koedoe ngahatoerkeun noe taja tjatjadna. 7 'Oepama koerbanna noe dihatoerkeun teh domba, koedoe koe manehanana dihatoerkeun ka pajoeneun Pangeran. 8 'Prak koedoe noempangkeun leungeunna kana hoeloe koerbanna, bari toeloej koe manehanana dipeuntjit di hareupeun himah tępangan; seg anak Haroen koedoe ngepreteun gëtihna ka sakoeriling altar. 'Tidinja koe manehanana sawarehna eta koerban panarima koedoe dihatoerkeun ka Pangeran, pikoerbaneun seuneu; nja eta gadjihna, boentoetna sakabeh, noe koedoe dilään pëlëbah tjoengtjoerongan, sarta gadjih anoe ngalipoetan peudjit, djeung sakabeh bae gadjih anoe dina peudjit, 'kitoe deui noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina kaboeboewahan, anoe aja dina bobokong, sarta djeung lamad anoe dina kalilipa; dilanna sing sasëmët kaboeboewahan. 'Pek koe panghoeloe koedoe didoeroek dina altar; kadaharan, nja koerban seuneu baris ka Pangeran.

12 Djeung oepama koerbanna ëmbe, koedoe koe manehanana dihatoerkeun ka pajoeneun Pangeran. 'Prak koedoe noempangkeun leungeunna kana hoeloenana, bari toeloej koe manehanana dipeuntjit di hareupeun himah tępangan; seg anak Haroen koedoe ngepreteun gëtihna ka sakoeriling altar. 'Tidinja koe manehanana sawarehna koedoe dihatoerkeun, asoep koerbanna, pikoerbaneun seuneu baris ka Pangeran; nja eta gadjih anoe ngalipoetan peudjit, djeung sakabeh bae gadjih anoe dina peudjit, 'kitoe deui noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina bobokong, sarta djeung lamad anoe dina kalilipa; dilanna sing sasëmët kaboeboewahan. 'Pek koe panghoeloe koedoe didoeroek dina altar; kadaharan, nja koerban seuneu, ^a aambeuan matak sêdêp. Sakabeh gadjih baris ka Pangeran.

a p. 1:9.

17 Pikoekoeh langgëng, lampahkeuneun maraneh toeroen-toemoeroen, dina sakabeh ënggon maraneh tjitjing: ^a ari sakabeh gadjih djeung sakabeh gëtih teh meunang dihakan koe maraneh.

a 1 Moesa 9:4; 3 Moesa 7:23, 26; 17:10-14; Lal. 15:20, 29.

PASAL 4.

1 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok: Lamoen aja djalma noe boga dosa, djalan kaloeloepoetan, njeorang salah-sahidji larangan Pangeran, anoe lain lampahkeuneun, kari-kari dilampahkeun salah-sahidji: 'oepama panghoeloe anoe beunang ngaminjakan noe boga dosa, matak djadi kasalahan ka djalma noe loba, seug eta teh, tina sabab dosana noe dilampahkeun teja, koedoe ngahatoerkeun hidji sapi ngora lalaki, noe taja tjatjadna, pikoerbaneun
2 dosa baris ka Pangeran. 'Ari eta sapi koe manehanana koedoe dianteurkeun ka hareupeun lawang himah tępangan, ka pajoeneun Pangeran. Prak koedoe noempangkeun leungeunna kana hoeloe eta sapi, bari toeloj sapi teh dipeuntjit di pajoeneun Pangeran. 'Tidinja panghoeloe anoe beunang ngaminjakan teh ^a koedoe njokot gëtih eta sapi sawareh, heg dibawa asoep ka himah tępangan. 'Geus kitoe eta panghoeloe koedoe ngantjëlomkeun tjoeroekna kana eta gëtih, bari seg ngepretkeun eta gëtih saeutik, meunang toedjoeh kali, ka pajoeneun Pangeran, di hareupeun reregangan kasoetjian. 'Djeung panghoeloe koedoe nërapkeun eta gëtih saeutik kana tatandoekan altar paragi ngoekoes aroem-aroeman di pajoeneun Pangeran, anoe di djëro himah tępangan; dëmi gëtih sapi noe loba mah koedoe dibahekeun kana dasar altar koerban doeroekan, anoe di hareupeun himah tępangan. 'Tidinja koedoe njokot sakabeh gadjih eta sapi koerban dosa, nja eta gadjih anoe ngalipoetan peudjit, djeung sakabeh bae gadjih anoe dina peudjit,
3 'kitoe deui ^b noe doewa kaboeboewahan, katoet gadjih anoe dina kaboeboewahan, anoe aja dina bobokong, sarta djeung lamad anoe dina kalilipa; dila-

10 anna sing sasëmët kaboeboewahan, 'sakoemaha ditjokotna gadjih sapi koerban panarima teja. Pek koe panghoeloe koedoe didoeroek dina altar koerban doeroekna. 'Dëmi koelit eta sapi, djeung sakabeh laeokna, barëng hoeloeana djeung soekoena, kitoe deui eusi-beuteungna
11 katoet taina, 'tëgës sapina sakoedjoer, ^c koedoe dika-loewarkeun ka loewareun pasanggahan, ka hidji ënggon noe bërësih, nja ka pamitjeunan lëboe, bari toeloj didoeroek koe seuneu, dina soeloh; didoeroekna koedoe dina pamitjeunan lëboe. a p. 6:30. b p. 3:4.

c p. 16:27; Ibr. 13:11.

12 Djeung oepama sapedjëmoehan Israil noe kaloeloepoetan, ^a sarta përkarana boeni ti panon pakoempoelan, nja ngalampahkeun salah-sahidji larangan Pangeran, anoe lain lampahkeuneun, matak djadi pada kasalahan; 'toeloj kanjahoan eta dosa, noe koe maranehanana dilampahkeun teja: seug pakoempoelan teh koedoe ngahatoerkeun hidji sapi ngora lalaki, pikoerbaneun dosa; koedoe dianteurkeun ka hareupeun himah tępangan. 'Prak kokolot pakoempoelan koedoe pada noempangkeun leungeunna kana hoeloe eta sapi, di pajoeneun Pangeran, bari toeloj sapi teh dipeuntjit di pajoeneun Pangeran. 'Tidinja koe panghoeloe anoe beunang ngaminjakan gëtih eta sapi sawareh koedoe dibawa asoep ka himah tępangan. 'Geus kitoe eta panghoeloe koedoe ngantjëlomkeun tjoeroekna kana eta gëtih, bari seg ngepretkeun, meunang toedjoeh kali, ka pajoeneun Pangeran, di hareupeun reregangan. 'Djeung eta gëtih saeutik koedoe ditërapkeun kana tatandoekan altar, anoe di pajoeneun Pangeran, anoe di djëro himah tępangan; dëmi gëtihna noe loba mah koedoe dibahekeun kana dasar altar koerban doeroekan, anoe di hareupeun himah tępangan. 'Tidinja koedoe njokot sakabeh gadjihna, pek didoeroek dina altar. 'Koedoe milampah ka eta sapi sakoemaha milampahna ka sapi koerban dosa teja; sing tjara kitoe milampahna ka dinja. Tah, kitoe maranehanana ^b koe panghoeloe koedoe dipangnjjeunkeun karapihan; tangtoe pada meunang panghampoera. 'Tidinja sapina ^c koedoe dika-loewarkeun ka loe-

wareun pasanggrahan, bari toeloj di-
doeroek, sakoemaha didoeroekna sapi
noe tadi teja; koerban dosa pakoem-
peolan eta teh. a 4 Moesa 15: 24. b 4 Moesa

15: 28. c p. 6: 30.

- 22 Saeopama aja gëgëden noe boga dosa,
ngalampahkeun salah-sahidji larangan
Pangeran Allahna, anoe lain lampah-
keuneun, djaln kaloeloepoetan, matak
23 djadi kasalahau, 'tapi aja noe mere njaho
ka dinja dosana noe dilampahkeun teja:
seug koedoe ngahatoerkeun pikoerba-
neunana, hidji ëmbe badot, anoe taja
24 tjatjadna. 'Prak koedoe noempangkeun
leungeunna kana hoeloe eta badot, bari
toeloj dipeuntjit dina ënggon paranti
peuntjit pikoerbaneun doeroekan, di
pajoeneun Pangeran; koerban dosa eta
25 teh. 'Tidinja panghoeloe koedoe njokot
gëtih eta koerban dosa saeutik koe tjoe-
roekna, bari seug ditërapkeun kana ta-
tandoekan altar koerban doeroekan; dë-
mi gëtihna noe loba mah koedoe diba-
hekeun kana dasar altar koerban doe-
26 roekan. 'Ari sakabeh gadjihna koedoe
didoeroek dina altar, satjara gadjih koer-
ban panarima teja. Tah, kitoe eta koe
panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun
karapihan tina sabab dosana; tangtoe
meunang panghampoera.
- 27 Djeung oepama ^a djalma noe loba sa-
oerang anoe boga dosa, djaln kaloe-
loepoetan, tina lantaran ngalampahkeun
salah-sahidji larangan Pangeran, anoe
lain lampahkeuneun, matak djadi ka-
28 salahan, 'tapi aja noe mere njaho ka
dinja dosana noe dilampahkeun teja:
seug koedoe ngahatoerkeun pikoerba-
neunana, hidji ëmbe awewe, noe taja
tjatjadna, tina sabab dosana noe dilam-
29 pahkeun teja. 'Prak koedoe noempang-
keun leungeunna kana hoeloe eta koer-
ban dosa, bari toeloj koerban dosa teh
dipeuntjit dina ënggon koerban doeroe-
30 kan. 'Tidinja panghoeloe koedoe njokot
gëtihna saeutik koe tjeroekna, bari
seug ditërapkeun kana tatandoekan al-
tar koerban doeroekan; dëmi gëtihna
noe loba mah koedoe dibahekeun kana
31 dasar altar koerban doeroekan. 'Ari sa-
kabeh gadjihna koedoe dilaän, ^b sakoemaha
dilaänna gadjih koerban panarima
teja; pek koe panghoeloe koedoe didoe-
roek dina altar; djadi aämbeuan matak

sëdëp baris ka Pangeran. Tah, kitoe eta
koe panghoeloe koedoe dipangnjijeun-
keun karapihan; tangtoe meunang pang-
hampoera. a 4 Moesa 15: 27. b p. 3: 14.

- 32 Djeung oepama koerbanna, noe koe eta
dek disanggakeun keur pikoerbaneun do-
sa teh, anak domba, koedoe njanggakeun
33 noe awewe, noe taja tjatjadna. 'Prak
koedoe noempangkeun leungeunna kana
hoeloe eta koerban dosa, bari toeloj
dipeuntjit dina ënggon paragi meuntjit
pikoerbaneun doeroekan, baris djadi
34 koerban dosa. 'Tidinja panghoeloe koe-
doe njokot gëtih koerban dosa teh saeu-
tik koe tjeroekna, bari seug ditërap-
keun kana tatandoekan altar koerban
doeroekan; dëmi gëtihna noe loba mah
koedoe dibahekeun kana dasar altar.
35 'Ari sakabeh gadjihna koedoe dilaän,
sakoemaha dilaänna gadjih domba koer-
ban panarima teja; pek koe panghoeloe
koedoe didoeroek dina altar, dina loe-
hoer koerban seuneu kagoengan Pange-
ran. Tah, kitoe eta koe panghoeloe koe-
doe dipangnjijeunkeun karapihan tina
sabab dosana noe dilampahkeun teja;
tangtoe meunang panghampoera.

PASAL 5.

- Djeung lamoen aja djalma noe boga
dosa, ngadenge sora panjapa, poegoeh
djadi saksi, boh waspada, boh njaho bae,
oepama teu dioeningakeun, estoe nang-
2 goeng kadorakaänana. 'Atawa lamoen
aja djalma ^a noe antël kana naon-naon
noe nadjis, boh ka ^b bangke barahala
noe nadjis, boh ka bangke noe tingkarajap
noe nadjis, sanadjan boeni ti maneha-
3 nana, estoe kanadjan sarta salah. 'Ata-
wa lamoen aja noe antël kana kanadji-
san manoesa, kana naon bae kanadjisa-
nana noe sok matak nadjis, sanadjan
boeni ti manehanana, ana geus kanja-
4 hoan koe manehanana, estoe salah. 'Ata-
wa lamoen aja djalma noe soempah,
datang ka katalandjoeran koe biwirna,
rek migawe goreng atawa rek migawe
hade, naon bae përkarana manoesa ka-
talandjoeran kalawan soempah, sana-
djan boeni ti manehanana, ana geus
kanjahon koe manehanana, estoe salah
5 koe salah-sahidji hal kitoe. 'Geus kitoe,
lamoen aja noe salah koe salah-sahidji

pérkara noe tadi, koedoe ngakoekeun anoe matak manehanana boga dosa, 6 'djeung koedoe njanggakeun ka Pangeran ^c pikoerbaneunana kasalahan, tina sabab dosana noe dilampahkeun teja, tjetjoöan leutik awewe, hidji anak domba atawa hidji émbé, pikoerbaneun dosa. Seg koe panghoeloe eta koedoe dipangnjijeunkeun karapihan tina sabab dosana.

^a 2 Kor. 6:17. ^b p. 11:24. ^c p. 7:1-7.

7 Djeung oepama teu katépi koe leungeunna noe pimahieun ka anak domba sasiki, seg pikoerbaneunana kasalahan, anoe koe eta koedoe disanggakeun ka Pangeran tina sabab dosana, ^a tikoe-koer doewa atawa anak djapati doewa; noe hidji pikoerbaneun dosa, noe 8 hidji deui pikoerbaneun doeroekan. 'Nja eta koe manehanana koedoe dibawa ka panghoeloe; seug koedoe dihatoerkeun, ngaheulakeun anoe baris koerban dosa; pek diparijeuskeun hoeloenana saloehoe-reun beuheungna, tapi teu meunang disémplakkeun. 'Pek gétih koerban dosa teh saeutik koedoe dikepretkeun kana bilik altar, démi gétihna noe kari koedoe dikétjlakkeun kana dasar altar; 10 koerban dosa eta teh. 'Ari noe hidji deui koedoe didjjeun koerban doeroekan, ^b noeroetkeun hoekoemna. Tah, kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan tina sabab dosana noe dilampahkeun teja; tangtoe meunang panghampoera.

^a p. 12:8. ^b p. 1:14.

11 Djeung oepama teu katépi koe leungeunna njanggakeun doewa tikoekoer atawa doewa anak djapati, seg pikoerbaneunana, noe koe manehanana koedoe disanggakeun sabab dosana, tipoeng lémés ^a sapérpoeloch epa, pikoerbaneun dosa; teu meunang ^b diajaän minjak, sarta teu meunang ditoempangan doepa, 12 da koerban dosa eta teh. 'Toeloej koe manehanana koedoe dibawa ka panghoeloe. Geus kitoe panghoeloe koedoe njokot eta sakeupeul, nja eta pangelinganana, ^c pek didoeroek dina altar, dina loehoer koerban seuneu kagoengan Pangeran; koerban dosa eta teh. 'Tah, kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan tina sabab dosana noe dilampahkeun, dina salah-sahidji pérkara noe tadi teja; tangtoe meunang panghampoera. ^a Ari sakarina

pikeun panghoeloe, satjara koerban kadaharan.

^a 2 Moesa 16:36. ^b p. 2:1.

^c p. 2:2,9; 4:35. ^d p. 2:3.

14 Aja deui pangandika Pangeran ka 15 Moesa, kijeu pangandikana: 'Lamoen aja djalma noe migawe salah, boga dosa djalan kaloeloepoetan dina barang soetji kagoengan Pangeran, nja eta koedoe njanggakeun ka Pangeran pikoerbaneunana kasalahan, bangsa tjetjoöan leutik, hidji domba lalaki noe taja tja-tjadna, ^a sataksiran maneh, make sekel perak, ^b noeroetkeun sekel kasoe- 16 tjian, pikoerbaneun kasalahan. 'Ari eta noe matak dosa dina barang soetji teja koe manehanana koedoe diganti, djeung ^c koedoe ditambahan sapérlimana, sok diselehkeun ka panghoeloe. Toeloej eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan, lantaranana domba koerban kasalahan teja; tangtoe meunang panghampoera. ^a p. 27:2, 12.

^b p. 27:25. ^c p. 22:14.

17 Sarta oepama aja djalma noe boga dosa, ngalampahkeun salah-sahidji larangan Pangeran, anoe lain lampahkeun, sanadjan teu njahoëun oge, salah bae, estoe nanggoeng kadorakaänana. 18 'Seug koedoe njanggakeun bangsa tjetjoöan leutik, hidji domba lalaki noe taja tja-tjadna, sataksiran maneh, pikoerbaneun kasalahan, dibawa ka panghoeloe. Toeloej eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan, tina sabab kaloeloepoetanana, noe koe manehanana dilampahkeun bari teu njahoëun teja; 19 tangtoe meunang panghampoera. 'Koerban kasalahan eta teh, da poegoeh manehanana salah ka Pangeran.

PASAL 6.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Lamoen aja djalma noe boga dosa, migawe salah ka Pangeran, nganglès ka sasama djalma pérkara titipan, atawa pérkara teu-teundeunan leungeun, atawa pérkara karinah, atawa nganjaja ka sasama djalma; 3 'atawa manggih anoe leungit, seg nganglès, bari soempah, tapi bohong; naon bae noe dilampahkeun koe manoesa, salah-sahidji lampah kitoe, anoe matak 4 dosa; 'geus kitoe, lamoen boga dosa sarta salah, koedoe ^a moelangkeun beu-

5 nangna ngarinah, atawa beunangna nganijaja, atawa titipan, anoe dititipkeun ka manehanana, atawa noe leungit, beunangna manggih teja, 'atawa naon bae, anoe matak manehanana soempah, tapi bohong; koedoe diganti sahargana, ^b sarta ditambahan sapérlima, dibikeunna ka noe boga, samangsa njanggakeun koerbanna kasalahan. 'Ari koerbanna kasalahan, anoe koe manehanana koedoe disanggakeun ka Pangeran, bangsa tjoetjoan leutik, hidji domba lalaki noe taja tjatjadna, sataksiran maneh, pikoerbaneun kasalahan; koedoe dibawa ka

a Jéh. 33: 14, 15.

^b p. 22: 14.

8 Aja deui pangandika Pangeran ka
 9 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe marentah ka Haroen djeung ka anak-anakna lalaki, kijeu nja pok: Ijeu teh papakon koerban doeroekan: ari koerban doeroekan teh koedoe aja dina paseuneuan dina loehoer altar sapeupeuting, tēpi ka isoek; djadi seuneu altar teh koedoe sina majēng hoeroengna dina altar. 'Seug panghoeloe koedoe make badjoena lawon bodas, djeung ditjalana lawon bodas dina awakna, bari toeloj ngalaan lēboe, oeroet koerban doeroekan, noe dilēboer koe seuneu dina altar; sok diteundeun gigireun altar. 'Tidinja koedoe tjoetjoel papakeanana, bari seug make papakean sedjen; geus kitoe ^a ngaloewarkeun eta lēboe ka loewareun pasanggrahan, ka énggon

12 noe bērsih. 'Ari seuneuna dina altar koedoe sina majēng hoeroengna, hanteu meunang pareum; sarta saban-saban wantji isoek panghoeloe koedoe ngahoeroengkeun deui soeloh dina seuneu, bari natakeun koerban doeroekan dina loehoer eta, djeung koedoe dina loehoer eta ngadoeroek gadjih koerban panarima. 'Seuneu teh koedoe sina majēng hoeroengna dina altar teu pētōt-pētōt; hanteu meunang pareum. ^a p. 4: 12.

14 Sarta ^a ijeu teh papakon koerban kadaharan: ari eta teh koe anak Haroen koedoe dihatoerkeun ka pajoeneun Pa-

15 ngeran, ka hareupeun altar. 'Geus kitoe koedoe njokot eta sakeupeul, tipoeng lēmēs koerban kadaharan sawareh djeung minjakna sawareh, kalawan sakabeh doepa, noe dina loehoer koerban kadaharan, bari toeloj didoeroek dina altar; aambeuan matak sēdēp, ^b nja pange-
 16 lingana, baris ka Pangeran. 'Ari sakarina eta koerban keur hakaneun Haroen djeung anak-anakna lalaki; dihakanna di énggon soetji, hanteu diragian; nja dihakanna teh di boeroean himah
 17 tēpangan. 'Dibeuleumna ^c oelah make dihaseuman. Nja eta doeoemanana, koe kami dipaparinkeun ka darinja ti koerban seuneu anoe kami; soetji liwat leuwih eta teh, satjara koerban dosa djeung
 18 tjara koerban kasalahan. 'Noe pingahakaneun eta, nja sakoer anak Haroen noe lalaki. Pikoekoeh langgēng ka maraneh toeroen-toemoeroen, bagian ti koerban seuneu kagoengan Pangeran. Saha-saha noe njabak ka noe kitoe, eta pisoetjieun. ^a 4 Moesa 15: 4.

^b p. 2: 2. c. p. 2: 11.

19 Aja deui pangandika Pangeran ka
 20 Moesa, kijeu pangandikana: 'Ijeu teh pikoerbaneun Haroen djeung anak-anakna lalaki, anoe koedoe dihatoerkeun ka Pangeran, mangsa poēan diminjakana: sapérpoeloh epa tipoeng lēmēs, pikoerbaneun kadaharan, lampahkeuneun teu pētōt-pētōt; noe saparo wantji isoek,
 21 noe saparo deui wantji sore. 'Didjieunna dina panggorengan, make minjak; nja disanggakeunana beunang meuleum; ^a dihatoerkeunana koerban kadaharan teh masing garing, sarta beunang njēmplekan, aambeuan matak sēdēp baris
 22 ka Pangeran. 'Ari panghoeloe anoe diminjakan, noe ngaganti Haroen ti anakna, koedoe milampah pon kitoe keneh; pikoekoeh langgēng; koedoe didoeroek baris ka Pangeran, datang ka bērsihna.
 23 'Sakabeh koerban kadaharan ti panghoeloe koedoe datang ka bejakna, hanteu meunang dihakan. ^a p. 2: 5, 6.

24 Aja deui pangandika Pangeran ka
 25 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka Haroen djeung ka anak-anakna lalaki, kijeu nja pok: Ijeu teh papakon koerban dosa. ^a Dina énggon paragi meuntjit koerban doeroekan, nja di dinja ge koedoe dipeuntjit koer-

ban dosa, di pajoeneun Pangeran; soetji
 26 liwat leuwih eta teh. 'Panghoeloe noe
 mètakeun koerban dosa teja ^b noe pi-
 ngahakaneun eta di énggon soetji; di-
 27 hakanna koedoe di boeroean himah tē-
 pangan. 'Saha-saha noe njabak ka la-
 oekna, eta pisoetjieun; djeung oepama
 aja papakean kakepretan gētihna, nja
 eta noe kakepretan teh koe maneh koe-
 doe diseuseuh di énggon noe soetji.
 28 'Djeung deui wadah sipat taneuh, anoe
 dipake ngoeloeb eta, koedoe dipeupeus-
 keun, sarta oepama dikoeleobna dina
 wadah sipat tambaga, koedoe dikosok
 29 djeung dikoembah koe tjai. 'Sakoer djal-
 ma lalaki di panghoeloe-panghoeloe ^c
 noe pingahakaneun eta; soetji liwat
 30 leuwih eta teh. 'Ngan ari sakoer koer-
 ban dosa, ^d noe gētihna diasoepeun
 kana himah tēpangan, baris njijieun ka-
 rapihan di djero kasoetjian, eta mah
 teu meunang dihakan; ^e koedoe didoe-
 roek koe seuneu. a p. 1: 3. b. p. 10: 17, 18;
 Hos. 4: 8. c p. 7: 6. d p. 4: 15. e p. 4: 12. Ibr. 13: 11.

PASAL 7.

Sarta ijeu teh papakon koerban kasa-
 2 lahan; soetji liwat leuwih eta teh.
 'Dina énggon ^a paragi meuntjit koerban
 doeroekan, nja di dinja ge koedoe di-
 penntjit koerban kasalahan, sarta gē-
 3 tilhna koedoe dikepretkeun ka sakoeri-
 ling altar. 'Ari sakabeh gadjihna koe-
 doe dihatoerkeun, nja eta boentoetna,
 sarta gadjih anoe ngalipoetan peudjitna,
 4 'kitoe deui ^b noe doewa kaboeboewa-
 han, katoet gadjih anoe dina kaboe-
 boewahan, anoe aja dina bobokong,
 sarta djeung lamad anoe dina kalilipa;
 dilaäna sing sasëmēt kaboeboewahan.
 5 'Toeloej eta sakabehna koe panghoeloe
 koedoe didoeroek dina altar; koerban
 seuneu baris ka Pangeran, nja koerban
 6 kasalahan eta teh. 'Sakoer djalma la-
 laki di panghoeloe-panghoeloe ^c noe pi-
 ngahakaneun eta; dihakanna koedoe di-
 na énggon soetji; soetji liwat leuwih eta
 7 teh. 'Sakoemaha koerban dosa, ^d nja
 kitoe keneh koerban kasalahan, toénggal
 sapapakon; panghoeloe noe njijieun ka-
 rapihan koe lantaran eta, nja eta noe
 8 pibogaen. 'Djeung deui panghoeloe noe
 ngahatoerkeun koerban doeroekan ti
 djalma, eta koelit koerban doeroekan

anoe dihatoerkeun teh, nja panghoeloe
 9 teja noe pibogaen. 'Kitoe keneh saka-
 beh koerban kadaharan, sipat beubeu-
 leuman, djeung sakabeh sipat gogodo-
 gan, sarta sipat gogorengan, pikeun
 panghoeloe anoe ngahatoerkeun injä;
 10 nja eta noe pibogaen. 'Ari sakabeh
 koerban kadaharan, noe ditjampeer
 minjak sarta noe toehoer, nja sakabeh
 anak Haroen lalaki noe pibogaen, rata
 saoräng-saoräng. a p. 1: 3. b p. 3: 4.

c p. 6: 29. d p. 14: 13.

11 Sarta ijeu teh papakon koerban pa-
 narima, anoe dihatoerkeun ka Pange-
 12 ran. 'Oepama dihatoerkeunana asoep
 pamoedji, seg ^a koerban pamoedji teh
 dihatoerkeunana koedoe dibaréngan so-
 rabi teu ragian, ditjampeer minjak,
 djeung opak teu ragian, diolésan mi-
 njak, sarta koeweh ditjampeer minjak,
 13 tipoeng lémés beunang meuleum. 'Djaba
 tina koeweh, pikoerbaneunana deui noe
 koedoe dihatoerkeun, roti make dihasen-
 man, ditambahkeun ka koerbanna pa-
 14 narima noe asoep pamoedji teja. 'Ari
 koeweh noe sasiki ti oénggal-oénggal
 koerban koedoe dihatoerkeun, djadi pi-
 hatoeraneun Pangeran; noe sadjaba ti
 eta pikeun panghoeloe, anoe ngepret-
 keun gētih koerban panarima; nja eta
 15 noe pibogaen. 'Ari laeok koerban pa-
 narima noe asoep pamoedji teh, ^b koe-
 doe dihakan dina poëan dihatoerkeu-
 nana; oelah aja noe dikarikeun tēpi ka
 16 isoek. 'Tatapi oepama koerbanna ^c koer-
 ban panadaran atawa pangabakti ba-
 waning soeka, koedoe dihakan dina
 poëan dihatoerkeunana koerbanna, sar-
 ta noe kari koedoe dihakan isoekna.
 17 'Ari sesana laeok eta koerban dina poë
 noe katiloe koedoe didoeroek koe seu-
 18 neu. 'Oepama laeok koerbanna panari-
 ma dihakan dina poë noe katiloe mah,
 hanteu kamanah, moal koengsi diitoeng-
 keun ka noe ngahatoerkeun; lampah
 kitoe matak idjid. Saha-saha djalma
 noe ngahakan, nanggoeng kadorakaäna-
 19 na. 'Djeung deui laeok, anoe antël kana
 naon-naon noe nadjis, teu meunang di-
 hakan; koedoe didoeroek koe seuneu.
 Ari moénggoeh laeok teja, saha-saha
 djalma noe bërësih, meunang ngahakan
 20 eta laeok. 'Tatapi saha-saha djalma, noe
 ngahakan laeok koerban panarima, noe

kagoengan Pangeran, eukeur dirina kanadjisan mah, ^a nja eta djalma koedoe
 21 dibasmi, dileungitkeun ti bangsana. 'Sarta lamoen aja djalma antël kana naonnaon noe nadjis, kana kanadjisan ma-
 noesa, atawa ^e ka sato noe nadjis, atawa ka sipat nista noe nadjis, seg ngahakan laeok koerban panarima, noe
 kagoengan Pangeran, nja eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bang-
 sana. *a* p. 22: 29. *b* p. 19: 6. *c* p. 22: 18; 4 Moesa
 15: 3; 29: 39. *d* 1 Moesa 17: 14. *e* p. 11: 8, 26, 39.

22 Aja deui pangandika Pangeran ka
 23 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu
 nja pok: ^a Sagala gadjih sapi, domba djeung ëmbe teu meunang dihakan koe maraneh.
 24 'Ari gadjih noe paeh bangkar, djeung gadjih noe paeh disasaäk, meunang dipake kana sagala pagawean, tapi
 teu pisan meunang dihakan koe maraneh. 'Karana saha-saha noe ngahakan
 25 gadjih sato, bangsa noe sok dihatoerkeun, didijjeun koerban seuneu baris ka Pangeran, nja eta djalma noe ngahakan
 teh koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bangsana. 'Djeung deui ^b sagala gëtih
 26 teu meunang dihakan koe maraneh di sakabeh ënggon maraneh tjitjing, boh
 27 manoeok, boh tjtjoëan. 'Saha-saha djalma noe ngahakan gëtih, naon bae, nja
 eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bangsana. *a* p. 3: 17. *b* p. 3: 17; 17: 10.

28 Aja deui pangandika Pangeran ka
 29 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja
 pok: Saha-saha djalma noe ngahatoerkeun koerbanna panarima ka Pangeran,
 koedoe njanggakeun pikoerbaneunana ka Pangeran tina koerbanna panari-
 30 ma. 'Leungeunna sorangan noe koedoe njanggakeun pikoerbaneun seuneu kagoengan Pangeran; noe koedoe disang-
 gakeun teh, nja eta gadjih reudjeung dada, soepaja dadana ^a diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, jadi koerban aso-
 31 ngan. 'Ari gadjihna koe panghoeloe koedoe didoeroek dina altar; dëmi dadana mah pikeun Haroen djeung pikeun anak-
 32 anakna lalaki. 'Djeung deui tëtëpak ti katoehoe koe maraneh koedoe dibikeun, pihatoeraneun panghoeloe ti koerban
 33 maraneh panarima. 'Saha-saha anak Haroen, noe ngahatoerkeun gëtih koerban

panarima, sarta djeung gadjihna, nja eta noe pibogaeun tëtëpak ti katoehoe teja,
 34 djadi doeoemanana. 'Karana ^b ari dada koerban asongan djeung tëtëpak koerban hatoeran koe kami ditjandak ti oerang Is-
 rail, ti koerbanna panarima, sarta koe kami dipaparinkeun ka panghoeloe Haroen djeung ka anak-anakna lalaki, djadi pi-
 35 koekeoh langgëng, ti oerang Israil. 'Kitoe bërkaahna diminjakanana Haroen djeung diminjakanana anak-anakna la-
 laki, ti koerban seuneu kagoengan Pangeran, mangsa poëan dipiwarang ngadareuheus, soepaja djadi panghoeloe,
 36 ngabakti ka Pangeran; 'anoë koe Pangeran ditimbalkeun basa eta koe andjeunna diminjakan, koedoe dibikeun ka
 darinja koe oerang Israil. Pikoëkeoh langgëng ka maraneh, toeroen-toemoe-
 roen. *a* 2 Moesa 29: 24. *b* 2 Moesa 29: 27.

37 Tah, kitoe papakan koerban doeroekan, koerban kadaharan, koerban dosa, koerban kasalahan, koerban keupeulan,
 38 sarta koerban panarima, 'anoë koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa, basa di goenoeng Sinai, basana miwarang oerang
 Israil ngahatoerkeun koerban koerbanna ka Pangeran, di tégäl léga Sinai.

PASAL 8.

2 Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
 kijeu pangandikana: 'Maneh ^a geura njokot Haroen djeung anak-anakna lalaki, kitoe deui eta papakean, djeung minjak lisah, djeung sapi ngora lalaki pikoerbaneun dosa, djeung domba lalaki noe doewa siki, sarta boboko noe
 3 dieusi anoë teu ragian teja, 'bari sakalian ngoempolkeun sapatjëmoehan ka hareupeun lawang himah tëpangan.
 4 'Prak Moesa ngalampahkeun sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja; teu lila padjëmoehan teh geus koempoel ka hareupeun lawang himah
 5 tëpangan. 'Pok Moesa ngalahir ka padjëmoehan teh: Ijeu teh përkara, noe koe Pangeran dipiwarang dilampah-
 keun. *a* 2 Moesa 29.

6 Tidinja Haroen djeung poetra-poetra-
 na lalaki koe Moesa dideukeutkeun, seug
 7 pada mandianing koe tjai. 'Pek Haroen dianggoan djoëbah sarta dibeulitan sa-
 boek; ^a seug dianggoan badjoe epod

djeung ditérapan epodna, bari dibeu-
litan beubeur epod, disaboekan koe eta.
8 'Toeloej ditérapan oto, bari sakalian ka-
na oto ngasoepkeun eta Oerim djeung
9 Toemim teja. 'Tidinja mastakana di-
teundeunan dastar, sarta kana dastar,
ti hareupna, nérápkeun eta djamang
émas, ^b nja eta makoeta soetji; sakoemaha
timbangan Pangeran ka Moesa teja.

^a 2 Moesa 28 : 4. ^b 2 Moesa 29 : 6.

10 Geus kitoe Moesa njandak ^a eta mi-
njak lisah, bari toeloej ngaminjakan ba-
landongan djeung saeusi-eusina, disaroe-
tjikeun. 'Seug dianggo ngepret kana al-
11 tar, meunang toedjoeh kali, diminjakan
altar teh djeung sakabeh parabotna,
kitoe deui ngaminjakan eta pasu djeung
12 soekoena, disaroejtikeun. 'Toeloej ngoe-
tjoerkeun minjak lisah teh saeutik ^b ka
mastaka Haroen, dilisahan Haroen teh,
13 disoetjikeun. 'Tidinja poetra Haroen noe
lalaki koe Moesa dideukeutkeun, seug
pada dianggoan djoebah sarta dibeu-
litan saboek, bari dikérépoean; sakoemaha
timbangan Pangeran ka Moesa teja.

^a 2 Moesa 30 : 25; Ibr. 9 : 21. ^b 2 Moesa 29 : 7.

14 Geus kitoe Moesa ngadeukeutkeun ^a
eta sapi ngora pikoerbaneun dosa teja;
prak Haroen djeung poetrana lalaki pa-
na noempangkeun pananganana kana
15 hoeloe eta sapi pikoerbaneun dosa. 'Pek
dipeuntjit. Seug Moesa njandak géthna,
bari toeloej ditérapkeun ^b kana tatandoe-
kan altar sakoeriling, koe tjeroekna,
djadi méréshian altar; ari géthi noe
loba mah koe andjeunna dikoetjoerkeun
kana dasar altar; djadi altar teh di-
soetjikeun, dipangdamélkeun karapihan.
16 'Tidinja njandak sakabeh gadjih, anoe
dina peudjit, kitoe deui lamad kalilipa,
sarta noe doewa kaboeboewahan, ka-
toet gadjihna, seug koe Moesa didoe-
17 roek dina altar. 'Dëmi sapina, nja eta
koelitna, laekna djeung taina, ^c koe
andjeunna didoeroek koe seuneu di loe-
wareun pasanggrahan; sakoemaha tim-
balan Pangeran ka Moesa teja.

^a 2 Moesa 29 : 10. ^b p. 16 : 18. ^c 2 Moesa 29 : 14.

18 Geus kitoe Moesa ngadeukeutkeun eta
domba lalaki pikoerbaneun doeroekan
teja; prak Haroen djeung poetrana la-
laki pada noempangkeun pananganana
19 kana hoeloe eta domba. 'Pek dipeun-
tjit. Seug Moesa ngepretkeun géthna

20 ka sakoeriling altar. 'Toeloej domba teh
koe andjeunna dipotong-potong, noe-
roetkeun potonganana; ari hoeloea,
djeung potonganana, sarta gadjihna, koe
21 Moesa didoeroek. 'Dëmi eusi-beuteung-
na djeung soekoena dikoembah heula
koe tjai; ^a pek sadomba kabeh koe Moesa
didoeroek dina altar; koerban doeroe-
kan eta teh; aambeuan matak sédép;
koerban seuneu eta teh bade ka Pa-
nangeran; sakoemaha timbalan Pangeran
ka Moesa teja.

^a 2 Moesa 29 : 18.

22 Geus kitoe Moesa ngadeukeutkeun ^a
domba lalaki noe hidji deui, domba koer-
ban keupeulan teja; prak Haroen djeung
poetrana lalaki pada noempangkeun pa-
nanganana kana hoeloe eta domba. 'Pek
23 dipeuntjit. Toeloej Moesa njandak gé-
tihna saeutik, ditérapkeun kana gaga-
ber tjépil Haroen ti katoehoe, kitoe deui
ka indoeng pananganana ti katoehoe
sarta ka indoeng dampalna ti katoehoe.

24 'Tidinja poetra Haroen lalaki koe Moesa
dideukeutkeun, seug nérápkeun eta gé-
tih saeutik kana gagaber tjépilna ti ka-
toehoe, kitoe deui ka indoeng pana-
nganana ti katoehoe sarta ka indoeng
dampalna ti katoehoe. Toeloej géthna
noe loba koe Moesa dikepretkeun ka
25 sakoeriling altar. 'Tidinja njandak ga-
djhna, djeung boentoetna, sakabeh ga-
djih anoe dina peudjit, kitoe deui lamad
kalilipa, sarta noe doewa kaboeboewa-
han, katoet gadjihna, reudjeung tétépak
26 katoehoe. 'Sarta ^b tina boboko anoe
teu ragian, noe di pajoeneun Pangeran
teja, njandak koeweh teu ragian sasiki,
djeung sorabi roti minjakan sasiki, sarta
opak sasiki, seug koe andjeunna diteun-
deun dina loehoer eta gadjih sarta dina
27 loehoer tétépak katoehoe teja. 'Sok eta
sakabehna koe andjeunna diselehkeun

^c ka panangan Haroen djeung ka pa-
nangan poetra-poetrana lalaki, heug di-
asongkeun ka pajoeneun Pangeran, djadi
28 koerban asongan. 'Geus kitoe koe Moesa
ditjandak deui ti pananganana, bari seug
didoeroek dina altar, dina loehoer koer-
ban doeroekan teja; koerban keupeulan
eta teh, aambeuan matak sédép; koer-
ban seuneu eta teh bade ka Pangeran.
29 'Toeloej Moesa njandak dadana, heug
diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, dja-
di koerban asongan; ^d nja eta doeoeman

Moesa ti domba koerban keupeulan; sa-koemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

a 2 Moesa 29:19. *b* 2 Moesa 29:2, 3.

c 2 Moesa 29:24. *d* 2 Moesa 29:26.

- 30 Tidinja Moesa njandak saeutik minjak lisah djeung saeutik gëtih anoe dina altar, pek dikepretkeun ka Haroen djeung ka panganggona, kitoe keneh ka poetra-poetrana lalaki sarta ka panganggo poetrana; djadi disoetjikeun diri Haroen djeung panganggona, kitoe keneh poetrana djeung panganggo poetrana.
- 31 Geus kitoe Moesa ngadawoeh ka Haroen djeung ka poetra-poetrana lalaki: Eta laeok geura koeloeb di hareupeun lawang himah tępangan, seg koedoe dihakan koe maraneh di dinja, reudjeung roti anoe dina boboko koerban keupeulan; sakoemaha timbalan kami noe kijeu teja: *a* Nja eta koedoe dihakan koe Haroen djeung koe anak-anakna lalaki.
- 32 'Ari sesa laeok djeung sesa roti koe maraneh koedoe didoeroek koe seuneu.
- 33 'Djeung deui maraneh teu meunang bidjil ti lawang himah tępangan, toedjoeh poë lilana, tēpi ka geus djedjēg poëna maraneh dikeupeulan; *b* karana toedjoeh poë lilana maraneh bakal dikeupeulan.
- 34 'Ari timbalan Pangeran, koedoe ngalampahkeun sakoemaha noe dilampahkeun dina poë ajeuna, baris njiieun karapihan hal maraneh. 'Sarta maraneh koedoe tjitjing di hareupeun lawang himah tępangan beurang-peuting, toedjoeh poë lilana, *c* ngadjaga kana djagaän Pangeran, soepaja maraneh oelah paeh; karana nja kitoe timbalanana ka kaola.
- 36 'Prak Haroen djeung poetra-poetrana ngalampahkeun eta sakabeh përkara, noe ditimbalkeun koe Pangeran koe lantaran Moesa teja. *a* 2 Moesa 29:32. *b* 2 Moesa 29:35. *c* 1 Moesa 26:5.

PASAL 9.

Dëmi geus kitoe, *a* dina poë noe kadalapan Moesa njaoer Haroen, djeung poetra-poetrana lalaki, sarta para kolot Israil. 'Seng ngadawoeh ka Haroen: Geura njandak keur diri adjëngan hidji anak sapi lalaki, baris koerban dosa, djeung hidji domba lalaki, baris koerban doeroekan, noe pada taja tja-tjadna; toeloj hatoeurkeun ka pajoeun Pangeran. 'Sarta koedoe marentah

ka oerang Israil, kijeu nja parentah: Geura njarokot hidji ëmbe badot, baris koerban dosa; hidji anak sapi djeung hidji anak domba, noe pada oemoer sataoeu, sarta taja tjatjadna, baris koerban doeroekan; 'hidji sapi lalaki djeung hidji domba lalaki, baris koerban panarima, pikeun koerbankeuneun ka pajoeun Pangeran; kitoe deui pikoerbaneun kadaharan, ditjamper minjak; karana poë ijeu Pangeran kërsa nembongan ka maraneh. *a* p. 8:33.

5 Seng pada njanggakeun anoe didawoehkeun koe Moesa ka hareupeun lawang himah tępangan, sarta sapatjëmoehan ngadareuheusan, pada djonghok ka pajoeun Pangeran. 'Pok Moesa ngalahir: Nja ijeu përkara, noe koe Pangeran dipiwarang dilampahkeun koe maraneh; mangke nembongan ka maraneh kamoeljaän Pangeran. 'Ngadawoeh Moesa ka Haroen: Geura ngadeukeutan kana altar, pek pëtakeun koerban dosa ti adjëngan djeung koerban doeroekan ti adjëngan; *a* koedoe midamël karapihan tina sabab adjëngan djeung tina sabab djalma loba; sarta koedoe mëtakeun koerban djalma loba, midamël karapihan tina sabab eta; sakoemaha timbalan Pangeran. *a* p. 16:6;

Ibr. 7:27.

8 Sër Haroen ngadeukeutan kana altar; pek meuntjit eta anak sapi pikoerbaneun dosa, noe keur pimangpaëteun andjeunna. 'Ari poetra Haroen lalaki ngahatoerkeun gëtihna ka andjeunna; seng Haroen ngantjëlomkeun tjoeroekna kana eta gëtih, bari toeloj ditërapkeun kana tatandoekan altar; dëmi gëtih noe loba mah dikoetjoerkeun kana dasar altar. 'Ari gadjih eta koerban dosa, djeung kaboeboewahan, sarta lamad tina kalilpa, koe andjeunna didoeroek dina altar; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Dëmi laeokna djeung koe litna *a* koe andjeunna didoeroek koe seuneu di loewareun pasanggraban.

a p. 4:11.

12 Geus kitoe Haroen meuntjit eta pikoerbaneun doeroekan; ari poetra Haroen lalaki njanggakeun gëtihna ka andjeunna; pek koe Haroen dikepretkeun ka sakoeriling altar. 'Toeloj njanggakeun ka andjeunna eta koerban doe-

PASAL 10.

roekan, noeroetkeun potonganana, sarta djeung hoeloena; seug koe andjeunna di
 14 doeroek dina altar. 'Ari eusi-beuteungna djeung soekoena ^a koe andjeunna di-koembah heula, toeloj didoeroek dina loehoer koerban doeroekan, dina altar.

^a p. 8 : 21.

15 Geus kitoe Haroen ngadeukeutkeun koerban djalma loba; top njandak eta badot pikoerbaneun dosa, noe keur pimangpaäteun djalma loba teja; pek dipeuntjit, dianggo koerban dosa, pëtana tjara noe tadi. 'Tidinja ngadenkeutkeun eta pikoerbaneun doeroekan; dipëtakeunana noeroetkeun hoekoemma. 'Toeloj ngadeukeutkeun eta pikoerbaneun kadaharan; top njandak bahanna sakeupeul, seug didoeroek dina altar, ^a kadjaba
 16 ti koerban doeroekan wantji isoek. 'Tidinja meuntjit eta sapi djeung eta domba, pikoerbaneun panarima, noe keur pimangpaäteun djalma loba teja; ari poetra Haroen lalaki njanggakeun gëtihna ka andjeunna; seug koe Haroen dikepretkeun ka sakoeriling altar. 'Djeung njanggakeun gadjih eta sapi sarta gadjih eta domba, boentoetna djeung noe ngalipoetan peudjit, kitoe deui kaboeboewahan sarta lamad kalilipa. 'Sok eta sagala gadjih diteundeun dina loehoer dada-dada; pek gadjih teh koe Haroen didoeroek dina altar. 'Ari ^b dada-dada reudjeung tètëpak katoehoe koe Haroen diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, djadi koerban asongan; sakoemaha dawohan Moesa teja.

^a 2 Moesa 29 : 39.

^b p. 7 : 32.

22 Geus kitoe Haroen ngadjoengdjoengkeun pananganana ka djalma noe loba, ^a sarta ngabërkahan ka darinja; toeloj loengsoer, mantas mëtakeun koerban dosa, koerban doeroekan djeung koerban panarima. 'Tidinja Moesa djeung Haroen lëbët ka djëro himah tëpangan; ana ka laloewar deui, seug pada ngabërkahan ka djalma noe loba. Beh kamoeljaän Pangeran nembongan ka sakabeh djalma-djalma; 'sarta ^b aja seuneu bidjil ti pajoeneun Pangeran, ngalëboer eta koerban doeroekan sarta sagala gadjih, anoe dina altar teja. Ana katendjo koe eta sakabeh djalma, ejar sarënggak, bari toeloj broek njaroeoh.

^a 4 Moesa 6 : 22.

^b 1 Radja 18 : 38; 2 Bab. 7 : 1.

Hidji waktöe poetra Haroen, nja eta Nadab djeung Abihoe, pada njoekot paroekoejan, hidji sewang, diseuneuan, sarta seuneu teh diteundeunan seuseungitan, toeloj ngahatoerkeun ka pajoeneun Pangeran ^a eta seuneu sedjen, noe lain ditimbalkeun koe Pangeran ka darinja. 'Seug aja seuneu bidjil ti pajoeneun Pangeran, ^b ngalëboer ka eta doewaän; ^c hos paraeh di pajoeneun Pangeran. 'Ngalahir Moesa ka Haroen : ^d Nja eta noe diandikakeun koe Pangeran, anoe kijeu pangandikana teja : Kami kërsa disoetjikeun koe sakoer noe sok marëk ka kami, sarta kami kërsa dimoeljakeun di hareupeun sakabeh djalma. ^e Dëmi Haroen reph bae. 'Tidinja Moesa njaoeur f Misael djeung
 4 Elspan, doewanana poetra Oesiël, anoe paman Haroen, sarta dilahiran kijeu : Maraneh geura njampeurkeun; ijeu garotong doeloer maraneh ti hareupeun kasoetjiaan ka loewareun pasanggrahan! 'Seug njalampeurkeun, ^g toeloj digarotong, masih keneh marake djoebahna; dibawana ka loewareun pasanggrahan; sakoemaha lahiran Moesa teja. 'Tidinja Moesa ngadawoeh ka Haroen, sarta ka poetra Haroen lalaki, Elasar djeung Itamar teja : Adjëngan ^h poma oelah moeroetjoel sirah, sarta oelah njosoëk panganggo adjëngan, soepaja adjëngan oelah paeh, sarta ijeu sapadjëmohan oelah datang ka dibëndon; ari doeloer-doeloer adjëngan, sakabeh anak-intjoe Israil, nja eta noe koedoe njeungtjeurikan ijeu ka hoeroean, anoe koe Pangeran didamël. 'Djeung deui adjëngan oelah ka loewar ti lawan himah tëpangan, soepaja oelah paeh; karana adjëngan ditërapan minjak lisah ti Pangeran. Seug pada ngalampahkeun sapilahir Moesa.

^a 2 Moesa 30 : 9. ^b 4 Moesa 16 : 35. ^c 4 Moesa 3 : 4;

26 : 61. ^d 2 Moesa 19 : 22. ^e Djab. 39 : 10. ^f 2 Moesa

6 : 22. ^g Lal. 5 : 6, 10. ^h p. 21 : 10.

8 Geus kitoe Pangeran ngandika ka Haroen, kijeu pangandikana : 'Maneh djeung anak maneh, satjip-tjip dek asoep ka himah tëpangan, papatjoewan nginoem anggoer atawa arak, soepaja maraneh oelah paeh; pikoekoeh langgëng ka maraneh, toeroen-toeroeroen; 'djeung ^a soe-

paja maraneh ngabinakeun anoe soetji reudjeung noe nista, kitoe deui anoe nadjis reudjeung noe bërèsih; 'sarta^b soepaja maraneh ka anak-intjoe Israil ngaweroekkeun eta saniskara pikoekoeh, anoe koe Pangeran diandikakeun ka darinja koe lantaran Moesa. *a* Jeh. 44: 23.

b 5 Moesa 17: 11, 12.

12 Djeung deui Moesa ngalahir ka Haroen, sarta ka Elasar djeung Itamar, poetra Haroen anoe kari teja: Adjéngan koedoe njarandak koerban kadaharan, sesa koerban seuneu kagoengan Pangeran; eta koedoe didahar koe aradjéngan di gigireun altar, hanteu make diragian; 13 karena soetji liwat leuwih eta teh. 'Poma koedoe didahar di énggon soetji, sabab pikoekoeh ka adjéngan sarta pikoekoeh ka poetra adjéngan lalaki, kabagian koerban seuneu kagoengan Pangeran; ^a karena nja kitoe timbalanana ka kaela.

14 'Aridada koerban asongan djeung tètèpak koerban hatoeran koe adjéngan koedoe didalahar di énggon bërèsih, nja koe adjéngan sarta koe poetra adjéngan awewelalaki sasaréngan; karena pikoekoeh ka adjéngan sarta pikoekoeh ka poetra adjéngan lalaki, dipaparin bagian koerban 15 panarima ti anak-intjoe Israil. 'Tètèpak koerban hatoeran djeung dada koerban asongan koedoe disanggakeun baréng djeung gadjih koerban seuneu; koedoe diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, djadi koerban asongan. Hal kitoe teh pikoekoeh langgèng ka adjéngan sarta ka poetra adjéngan lalaki; sakoemaha timbalan Pangeran.

a p. 2: 3, 10; 6: 16.

16 Djeung deui Moesa gémèt nejangn émbe koerban dosa; sihareng, geus didoerok; noe matak Moesa bëndoe ka Elasar djeung ka Itamar, poetra Haroen

17 anoe kari teja; ari lahiranana: 'Koe naon eta koerban dosa koe sarampejan teu didahar di énggon soetji? Karena eta teh soetji liwat leuwih, sarta koe Pangeran dipaparinkeun ka sarampejan, soepaja narangoeng kadorakaän pakoempoelan, sangkan pakoempoelan teh koe sarampejan dipangnjijeunkeun karapihan di pajoeneun Pangeran. 'Mapan gétihna hanteu diasoepkeun ka djéro kasoetjian; bènèrna koe sarampejan didahar di kasoetjian, ^a sakoemaha noe 19 dititah koe kaela teja. 'Ari saer Ha-

roen ka Moesa: Noen, eta teh poé ijeu énggeus ngahatoerkeun koerbanna dosa sarawoeh koerbanna doeroekan ka pajoeneun Pangeran; saréng kaela teh kataradjang anoe kitoe pétna; saoe-pama poé ijeu kaela néda koerban dosa, koemaha pisaéun pajoeneun Pangeran?

20 'Ana Moesa geus ngadangoe noe kitoe, pangraosna hade. *a* p. 6: 25.

PASAL 11.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana ka darinja: 'Maraneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok: ^a 'Ijeu teh sato, anoe meunang dihakan koe maraneh, bangsa sakabeh sasatoan 3 noe di boemi. 'Sagala sato, anoe beulah tjekerna, sarta tjekerna midoewa, djeung ngagajém, nja eta noe meunang dihakan 4 koe maraneh. 'Ngan ijeu noe teu meunang dihakan koe maraneh bangsa noe ngagajém sarta bangsa noe beulah tjekerna teh: onta, sabab eta teh énja ngagajém, tapi teu beulah tjekerna; nadjis eta teh ka maraneh. 'Reudjeung marmot, sabab eta teh énja ngagajém, tapi teu beulah tjekerna; nadjis eta teh 6 ka maraneh. 'Reudjeung kéléntji, sabab eta teh énja ngagajém, tapi teu beulah tjekerna; nadjis eta teh ka maraneh. 7 'Kitoe deui bagong, sabab eta teh énja beulah tjekerna, sarta tjekerna midoewa, tapi teu ngagajém; nadjis eta teh 8 ka maraneh. 'Dagingna teu meunang dihakan koe maraneh, sarta bangkena koe maraneh teu meunang ditjabak; naradjis eta teh ka maraneh. *a* 5 Moesa 14: 4; Lal. 10: 14; 1 Tim. 4: 4.

9 Ijeu teh anoe meunang dihakan koe maraneh, bangsa sakabeh anoe di djéro tjai: sagala noe tjetjepetan djeung sisitan di djéro tjai, dina laoet-laoet sarta dina waloengan-waloengan, nja eta meunang dihakan koe maraneh. 'Ari sakoer noe teu tjetjepetan teu sisitan dina laoet-laoet djeung dina waloengan-waloengan, bangsa noe tinglalénghoj di djéro tjai, bangsa sakabeh noe njawaän hiroep, anoe di djéro tjai, nista eta teh ka maraneh. 'Estoe djaradi nista ka maraneh; dagingna teu meunang dihakan koe maraneh, djeung bangkena koedoe dipikanista koe maraneh. 'Sagala noe teu

- tjetjepetan sisan di djero tjai, nista eta teh ka maraneh.
- 13 'Sarta ijeu noe koe maraneh koedoe dipikanista bangsa manoe; teu meunang dihakan koe maraneh; nista eta teh: galoedra, radja-wali djeung galodra laet; 'alal-alap djeung heulang, 14 sapapadana; 'sagala gagak, sapapadana; 15 'manoe naam, koetoe-koetoe, kaak 16 djeung dadali, sapapadana; 'boeweuk, 17 tjakakak djeung djoelang; 'sowang, ko- 18 kondangan djeung heulang roejoek; 'ban- 19 ngo, koentoel, sapapadana; kerak djeung 20 kalong. 'Sagala noe ngarajap, bangsa 21 noe hibër, anoe soekoe opat, nista eta 22 teh ka maraneh. 'Ngan ijeu noe koe ma- 23 raneh meunang dihakan, bangsa saka- 24 beh noe ngarajap, anoe bisa hibër sarta 25 soekoe opat teh, nja noe pingpingan di 26 loehoer soekoena, baris ngatjlok di boe- 27 mi. 'Bangsa eta, nja ijeu noe meunang 28 dihakan koe maraneh: ^a siment, sapapa- 29 dana; nja eta djongrang, sapapadana, 30 djeung hiris, sapapadana, sarta balado, 31 sapapadana. 'Sakoer noe ngarajap, bang- 32 sa noe hibër, anoe soekoe opat, djaba ti 33 noe tadi, nista eta teh ka maraneh. 34 'Nja eta kabeh matak maraneh kanadjis- 35 an; ^b saha-saha noe antël ka bangkena, 36 kanadjisan tēpi ka boerit. 'Djeung saha- 37 saha noe mawa bangkena, koedoe njeu- 38 seuh papakeanana, sarta kanadjisan tēpi 39 ka boerit. *a* Mat. 3: 4. *b* p. 5: 2.
- 26 Ari sakabeh sato, anoe beulah tje- 27 kerna, tapi tjekerna teu midoewa, sarta 28 teu ngagajëm, naradjis eta teh ka ma- 29 raneh; saha-saha noe antël ka noe ki- 30 toe, kanadjisan. 'Kitoe deui sagala noe 31 leumpang koe koekoe, di sakabeh sato 32 anoe soekoe opat, naradjis eta teh ka 33 maraneh; saha-saha noe antël ka bang- 34 kena, kanadjisan tēpi ka boerit. 'Djeung 35 noe mawa bangkena, koedoe njeuseuh 36 papakeanana, sarta kanadjisan tēpi ka 37 boerit; naradjis eta teh ka maraneh.
- 29 Ari bangsa noe ngarajap, anoe tingka- 30 rajap di boemi, nja ijeu noe nadjis ka 31 maraneh: ganggarangan, djeung beurit, 32 sarta boehaja, sapapadana; 'toke, baja- 33 wak, tjaktjak, kadal djeung londok. 'Nja 34 eta noe naradjis ka maraneh di sakabeh 35 noe ngarajap; saha-saha noe antël ka 36 noe kitoe sanggeus paeh, kanadjisan tēpi 37 ka boerit. 'Sarta naon-naon noe kating-
- gang koe noe kitoe sanggeus paeh, ka- 38 nadjisan; sagala parabot kai, atawa pa- 39 pakean, atawa koelit, atawa karoeung, 40 sakabeh parabot noe dipake njiieun pa- 41 gaweun naon-naon, koedoe diaboeskeun 42 kana tjai, sarta kanadjisan tēpi ka boe- 43 rit, kakara bërèsih. 'Djeung sakabeh wa- 44 dah sipat taneuh, noe katinggang koe 45 noe kitoe ka djërona, naon bae eusina, 46 kanadjisan, sarta wadagna koedoe di- 47 peupeuskeun. 'Sagala kahakanan, anoe 48 baris dihakan, anoe kadatangan tjai eta, 49 kanadjisan; kitoe deui sagala inoeman, 50 anoe baris diinoem, anoe dina wadah 51 kitoe, kanadjisan. 'Sarta naon-naon noe 52 katinggang koe bangkena, kanadjisan; 53 pameuleuman djeung hawoe koedoe di- 54 peupeuskeun; naradjis eta teh, estoe dja- 55 radi nadjis ka maraneh. 'Ngan ari tji- 56 njoesoe djeung soemoer, pakoempoelan 57 tjai mah, bërèsih bae. Ari saha-saha 58 noe antël ka bangkena, kanadjisan. 'Sar- 59 ta lamoen bangkena ninggang kana bi- 60 bit, naon bae, anoe baris disëbarkeun, 61 bërèsih bae. 'Tapi lamoen aja bibit di- 62 tjaian, seg katinggang koe bangkena, 63 nadjis eta teh ka maraneh. 'Sarta la- 64 moen aja noe paeh bangsa sasatoan, 65 anoe baris hakaneun maraneh, saha- 66 saha noe antël ka bangkena, kanadjis- 67 an tēpi ka boerit. 'Djeung ^a saha-saha 68 noe ngahakan bangkena, koedoe njeu- 69 seuh papakeanana, sarta kanadjisan tēpi 70 ka boerit; djeung noe mawa bangkena, 71 koedoe njeuseuh papakeanana, sarta ka- 72 nadjisan tēpi ka boerit. *a* p. 17: 15;
- 5 Moesa 14: 21.
- 41 Ari sakoer noe ngarajap, anoe ting- 42 karajap di boemi, nista eta teh, teu 43 meunang dihakan. 'Sakoer noe leum- 44 pang koe beuteung, djeung sakoer noe 45 soekoe opat, atawa sakoer noe reja soe- 46 koena, sakabeh bae noe ngarajap, anoe 47 tingkarajap di boemi, teu meunang di- 48 hakan koe maraneh; karana nista eta 49 teh. 'Poma oelah nganistakeun njawa 50 maraneh koe lantaran sakoer noe nga- 51 rajap, anoe tingkarajap, sarta oelah nga- 52 nadjiskeun diri koe lantaran eta, noe 53 matak maraneh kanadjisan koe lant- 54 aran eta. 'Karana kami teh Pangeran, 55 Allah maraneh; mana maraneh koedoe 56 njoetjikeun diri, sangkan maraneh djadi 57 soetji; karana kami teh soetji: mana

maraneh papatjoewan nganadjiskeun njawa maraneh koe lantaran sakoer noe ngarajap, anoe koemëlip di boemi. 'Karana kami teh Pangeran, anoe nginditkeun maraneh ti tanah Mësir, kërsa dja-di Allah maraneh; ^a mana maraneh koe-doe soetji, karana kami teh soetji.

a p. 19: 2; 20: 7, 26.

46 Tah, kitoe papakon hal sasatoan, djeung manoek, djeung sakoer noe njawaän hiroep, anoe koemëlip di djëro tjai, sarta sakoer noe njawaän, anoe 47 tingkarajap di boemi; 'soepaja maraneh ngabinakeun anoe nadjis djeung noe bë-rësih, sarta ngabinakeun sato noe meunang dihakan djeung sato noe teu meunang dihakan.

PASAL 12.

2 A ja deui pangandika Pangeran ka Moe-
sa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok: Lamoen aja awewe noe ngadjoeroe, sarta anakna lalaki, nja eta awewe kanadjisan toedjoeu poë lilana; ^a kanadjisana noeroetkeun poë awewe 3 kotor palangan. 'Ari dina poë noe kadalapan ^b orok teh koedoe disoenatan 4 nja daging kakoeloepanana. 'Tidinja awewe teh tiloe poeloh tiloe poë deui koedoe tjitjing dina gëtih pangabërësihanana; teu meunang njabak naon-naon noe soetji, sarta teu meunang asoep ka kasoetjian, tËpi ka geus djëdjëg poëna 5 ngabërësihan. 'Dëmi oepama anakna awewe, seg kanadjisan doewa minggoe, noeroetkeun kakotoranana. Tidinja awe-
we teh gënëp poeloh gënëp poë deui koedoe tjitjing dina gëtih pangabërësihanana. 'Sarta ^c di mana geus djëdjëg poëna ngabërësihan sabab anak lalaki atawa sabab anak awewe, seg awewe teh koedoe mawa hidji anak domba oemoer sataoen, pikoerbaneun doeroekan, djeung hidji anak djapati atawa hidji tikoekoer, pikoerbaneun dosa, ka hareupeun lawang himah tËpangan, ka panghoeloe. 'Pek eta koe panghoeloe koedoe dihatoerkeun ka pajoeneun Pangeran, dipangnjijeunkeun karapihan; seug awewe teh bërësih tina ka-loe-warna gëtih. Tah, kitoe papakon hal noe ngadjoeroe anak lalaki atawa anak 8 awewe. 'Djeung oepama teu kapanggih

koe leungeunna noe pimahieun ka anak domba sasiki, ^d heg koedoe njokot tikoekoer doewa atawa anak djapati doewa, noe hidji pikoerbaneun doeroekan, noe hidji deui pikoerbaneun dosa. Toeloej koe panghoeloe eta koedoe dipangnjijeunkeun karapihan; seug bërësih.

a p. 15: 19. b 1 Moesa 17: 10. c Loek. 2: 22.

d p. 5: 7; 14: 21; Loek. 2: 24.

PASAL 13.

A ja deui pangandika Pangeran ka Moe-
sa djeung ka Haroen, kijeu pangan-
dikana: 'Lamoen aja djalma, dina koelit 2 awakna aja bareuh, atawa radang, atawa tjolat, anoe siga pialamateun kasakit lepra dina koelit awakna, nja eta ^a koedoe didatangkeun ka panghoeloe Haroen atawa ka salah-sahidji anakna, 3 noe djadi panghoeloe. 'Toeloej panghoeloe koedoe ngilikan eta kasakit noe dina koelit awak. Oepama boeloe dina 4 ënggon kasakit teh salin roepa, djadi bodas, sarta katendjona kasakit teh ^b djëro ti batan koelit awakna, kasakit lepra eta teh; ana geus katendjo koe panghoeloe, koedoe disëboetkeun kana 5 djsian. 'Sarta oepama tjolat dina koelit awakna bodas, tapi katendjona teu djëro ti batan koelit, djeung boeloeu teu salin roepa, teu bodas, seug noe boga kasakit teh koe panghoeloe koedoe ditoe-
toep toedjoeu poë lilana. 'Toeloej koe panghoeloe koedoe diilikan deui dina poë noe katoedjoeu. Oepama kapanggih, kasakitna sapanendjo panghoeloe tËtËp bae, teu njalijara kasakit teh dina koelit, seug koe panghoeloe koedoe dipindo ditoe-
toep deui toedjoeu poë. 'Geus kitoe koe panghoeloe koedoe diilikan deui dina poë noe katoedjoeu, kadoewa-kalina. Oepama kasakitna kapanggih ngaluitkan, teu koengsi njalijara kasakit teh dina koelit, seug eta djalma koe panghoeloe koedoe disëboetkeun bërësih; radang bae eta teh; ngan eta koedoe njeuseuh papakeanana, djadi dirina bërësih. 7 'Sabalikna, oepama radangna njalijara dina koelit mah sanggeusna nembongkeun maneh ka panghoeloe soepaja disëboet bërësih, seug koedoe nembongkeun maneh deui ka panghoeloe kadoewa-kalina. 'Ana diilikan koe panghoeloe, 8 kapanggih radangna njalijara dina koelit,

seug koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; lepra eta teh.

a 5 Moesa 24: 8. b p. 14: 37.

9 Lamoen aja djalma noe kasakit lepra, nja eta koedoe didatangeun ka panghoeloe. 'Ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih aja bareuh bodas dina koelit, noe matak boeloena salin roepa, djadi bodas, sarta aja daging hiroep di noe bareuh teh: 'nja eta lepra heubeul dina koelit awakna, sarta koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; montong ditoetoe, karana tetela koedoe kanadjisan eta teh. 'Sarta oepama lepra teh djadi dina koelit, wani noe boga kasakit kalipoetan lepra saloewar koelit, ti sëmët hoeloe tēpi kana soekoena, sapandjo panon panghoeloe; 'ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih kalipoetan koe lepra saloewar awakna, seug noe boga kasakit teh koedoe disëboetkeun bërësih; kabehna geus salin roepa, djadi bodas; bërësih eta teh. 'Sabalikna, samangsa katendjo aja daging hiroep mah, djadi kanadjisan. 'Ana koe panghoeloe geus katendjo daging hiroep teh, seug eta djalma koedoe disëboetkeun kanadjisan; nja eta daging hiroep teja noe nadjis; lepra eta teh. 'Atawa lamoen hade deui daging hiroep teh, sarta salin roepa, djadi bodas, koedoe datang ka panghoeloe. 'Toeloej koe panghoeloe koedoe diilikan; ana kapanggih, kasakit teh salin roepa, djadi bodas, noe boga kasakit koe panghoeloe koedoe disëboetkeun bërësih; estoe bërësih eta teh.

18 Djeung lamoen awak dina koelitna aja bisoel, toeloej tjageur deui; 'geus kiteo dina oeroet bisoel djadi bareuh bodas atawa tjolat bodas sëmoe beureum, nja eta koedoe diilikan koe panghoeloe. 'Ana diilikan koe panghoeloe, beh katendjona handap ti batan koelit, djeung boeloena salin roepa, djadi bodas, seug koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; kasakit lepra eta teh, djadina dina oeroet bisoel. 'Sabalikna, ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih taja boeloan bodas, djeung teu handap ti batan koelit mah, malah ngaleutikan: seug eta djalma koe panghoeloe koedoe ditoetoe toedjoe poë lilana. 'Sarta oepama njalijara dina koelit, seug eta djalma koe panghoeloe koe

doe disëboetkeun kanadjisan; kasakit eta teh. 'Sabalikna, oepama tjolat teh tètëp bae dina përnahna, hanteu njalijara mah, tjeda bisoel eta teh; seug koe panghoeloe koedoe disëboetkeun bërësih.

24 Atawa lamoen awak dina koelitna aja noe toetoeng koe seumeu, geus kiteo tapak toetoeng teh djadi tjolat bodas sëmoe beureum, atawa bodas bae, 'koedoe diilikan koe panghoeloe; ana kapanggih, boeloe dina tjolat teh salin roepa, djadi bodas, sarta katendjona djëro ti batan koelit: estoe lepra eta teh, djadina dina tapak toetoeng; seug eta djalma koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; kasakit lepra eta teh. 'Sabalikna, ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih dina tjolat taja boeloan bodas, djeung teu handap ti batan koelit mah, malah ngaleutikan: seug eta djalma koe panghoeloe koedoe ditoetoe toedjoe poë lilana. 'Geus kiteo koe panghoeloe koedoe diilikan deui dina poë noe katoedjoe. Oepama njalijara dina koelit, seug eta djalma koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; kasakit lepra eta teh. 'Sabalikna, oepama tjolat teh tètëp bae dina përnahna, hanteu njalijara dina koelit mah, malah ngaleutikan: bareuh toetoeng eta teh; toeloej eta djalma koe panghoeloe koedoe disëboetkeun bërësih; karana tapak toetoeng eta teh.

29 Djeung lamoen aja djalma lalaki atawa awewe, boga kasakit dina hoeloe atawa dina djanggot, 'toeloej eta kasakit koedoe diilikan koe panghoeloe; ana beh katendjona djëro ti batan koelit, sarta boeok atawa boeloe dina ënggonna koneng nja ipis: seug eta djalma koe panghoeloe koedoe disëboetkeun kanadjisan; boedoeg eta teh, nja lepra hoeloe atawa lepra djanggot eta teh. 'Sabalikna, lamoen koe panghoeloe diilikan eta kasakit boedoeg teh, beh katendjona teu djëro ti batan koelit, tapi boeok atawa boeloe dina ënggon teja hanteu hideung, toeloej noe boga kasakit boedoeg teh koe panghoeloe koedoe ditoetoe toedjoe poë lilana. 'Geus kiteo koe panghoeloe eta kasakit koedoe diilikan deui dina poë noe katoedjoe. Ana kapanggih, boedoeg teh teu njalijara,

sarta dina énggonna taja boeoeukan atawa boeloean koneng, djeung katendjona boedoeg teh teu djéro ti batan koelit

33 mah, 'seug eta djalma koedoe ditjoekoer, tapi boedoegna oelah ditjoekoer; geus kitoe noe boedoeg teh koe panghoeloe koedoe dipindo ditoeoep deui

34 toedjoeh poë lilana. 'Toeloej boedoeg teh koe panghoeloe koedoe diilikan deui dina poë noe katoedjoeh. Ana kapanggih, boedoeg teh teu njalijara dina koelit, sarta katendjona teu djéro ti batan koelit: seug eta djalma koe panghoeloe koedoe diséboetkeun bérésih, ngan eta koedoe njeuseuh papakeanana, djadi dirina bérésih. 'Tatapi oepama boedoeg teja njalijara dina koelit mah, sanggeusna eta djalma diséboet bérésih, 'toeloej diilikan koe panghoeloe, kapanggih boedoeg teh njalijara dina koelit, montong teuing panghoeloe njijar boeoeuk atawa boeloe koneng; estoe kanadjisan eta teh. 'Sabalikna, oepama sapanendjo panghoeloe boedoeg teja tétép bae, sarta djadi boeoeuk atawa boeloe hideung dina énggonna mah, tjageur boedoegna; djalma teja bérésih, sarta koe panghoeloe koedoe diséboetkeun bérésih.

38 Djeung deui, lamoen aja djalma laki atawa awewe, dina koelit awakna

39 aja tjolat, nja tjolat bodas, 'nja eta koedoe diilikan koe panghoeloe; ana kapanggih, tjolat dina koelit awakna bodas sarta leutik: nja eta teh balas bae, anoe djadi dina koelit; bérésih eta teh.

40 'Djeung lamoen aja djalma noe moerag boeoeukna, goendoelna eta teh; djalma kitoe bérésih. 'Sarta oepama boeoeukna moerag sabeulah ti hareup, boetak eta

42 teh; djalma kitoe bérésih. 'Tatapi lamoen dina goendoelna atawa dina boetakna aja kasakit bodas sémoe beureum: nja eta teh lepra, noe djadi dina goendoelna atawa dina boetakna. 'Toeloej koedoe diilikan koe panghoeloe. Ana kapanggih, aja kasakit bareuh bodas sémoe beureum dina goendoelna atawa dina boetakna, saperti roepa lepra dina

44 koelit awak: 'djalma kitoe lepra; kanadjisan eta teh; misti pisan koe panghoeloe diséboetkeun kanadjisan; kasakitna aja dina hoeloeana.

45 Ari djalma noe lepra, noe poegoeh

boga kasakit kitoe, papakeanana koedoe disosoék, hoeloeana poeroetjoel, djeung

^a diboengkémbiwirna ti loehoer; sarta koedoe ngagéro kijeu: Kanadjisan! kanadjisan! 'Sapandjang boga kasakit kitoe, bakal kanadjisan; estoe kanadjisan eta teh; ^b koedoe misah énggonna, nja tjtjtjing ti loewareun pasanggrahan.

^a Jeh. 24: 17; Mik. 3: 7. ^b 4 Moesa 5: 2; 2 Radja 15: 5.

47 Djeung deui, lamoen aja papakean noe kasakit lepra, papakean boeloe domba, atawa papakean lawon bodas, 'boh dina loesi, boh dina pakan, sipat lawon bodas atawa sipat boeloe domba, boh dina koelit atawa dina sagala boewatan koelit; 'geus kitoe eta kasakit anoe dina papakean atawa dina koelit, boh dina loesi, boh dina pakan, atawa dina sagala barang koelit teh, sémoe hedjo atawa sémoe beureum: kasakit lepra eta teh; koedoe ditembongkeun ka panghoeloe. 'Toeloej kasakit teh koe panghoeloe koedoe diilikan, bari toeloej eta noe aja kasakit ditoeoep toedjoeh poë lilana. 'Ana katendjo koe panghoeloe dina poë noe katoedjoeh, jen kasakit teh njalijara dina papakean, boh dina loesi, boh dina pakan, atawa dina koelit, naon bae boewatanana, noe didjijeun koe koelit: eta kasakitna lepra noe njatoean; nadjis noe kitoe teh.

52 'Seug koedoe didoeroek eta papakean, boh loesi, boh pakan, boeloe domba atawa lawon bodas, boh sagala barang koelit, anoe aja kasakit kitoe; karana lepra noe njatoean eta teh; koedoe didoeroek koe seuneu. 'Tatapi ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih kasakit teh teu njalijara dina eta papakean, boh dina loesi, boh dina pakan, boh

54 dina sagala barang koelit teh: 'seug panghoeloe koedoe nitah, eta noe aja kasakit sina diseuseuh; toeloej koedoe dipindo ditoeoep deui toedjoeh poë.

55 'Ana koe panghoeloe diilikan deui kasakit teh sanggeusna diseuseuh, kapanggih kasakit teh teu salin roepana, nadjian kasakit teh teu njalijara oge, nadjis eta teh, koedoe koe maneh didoeroek koe seuneu; estoe njosok eta teh, dina goendilna ti djéro atawa dina goendilna ti loewar. 'Tatapi ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih kasakit teh ngaleutikan sanggeusna diseuseuh, seug

koedoe dirénjahkeun tina papakeanana, atawa tina koelitna, boh tina loesina, boh tina pakanna. 'Tatapi oepama tem-
 57 bong deui dina papakean, boh dina loesi, boh dina pakan, boh dina sagala barang koelit mah : lepra djadi eta teh ; noe aja kasakit kitoe koedoe didoeroek koe seu-
 58 neu. 'Ari papakean, boh loesi, boh pakan, boh sagala barang koelit, anoe geus di-
 seuseuh, seg leungit kasakitna, nja eta koedoe dipindo diseuseuh, kakara bërè-
 59 sih. 'Tab, kitoe papakan hal kasakit lepra dina papakean boeloe domba atawa la-
 won bodas, boh dina loesi, boh dina pak-
 an, atawa sagala barang koelit, baris diséboetkeun bërèsih atawa diséboet-
 keun nadjis.

PASAL 14.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijen
 2 pangandikana : 'Ijeu teh papakon hal
 djalma noe lepra, dina poéan dibërèsi-
 hanana : ^a nja eta koedoe didatangkeun
 3 ka panghoeloe. 'Seug panghoeloe koe-
 doe bidjil ^b ka loewareun pasanggrahan,
 sarta koe panghoeloe diilikan. Ana kap-
 4 pangkih, djalma noe lepra teh geus tj-
 geur kasakitna lepra, 'toeloej panghoe-
 loe koedoe nitah, eta noe baris dibè-
 rèsihan koedoe dipangnjokotkeun doewa
 manoe koe hiroep nja bërèsih, kitoe
 deui ki poetri, sakèlat djeung hisop.
 5 'Sarta panghoeloe koedoe nitah, eta ma-
 noe koe hidji dipeuntjit kana hidji wa-
 dah sipat taneuh, di loehoereun tjai
 6 hiroep. 'Pek panghoeloe koedoe njokot
 eta manoe anoe hiroep, kitoe deui ki
 poetri, sakèlat djeung hisop teja, bari
 seug diantjломkeun reudjeung eta ma-
 noe koe anoe hiroep ka gètih manoe koe,
 noe dipeuntjit di loehoereun tjai hiroep teja.
 7 'Geus kitoe djalma noe baris dibèrèsi-
 han tina lepra teh koedoe dikepretan
 toedjoe kahi, bari toeloej diséboetkeun
 bërèsih ; seug manoe koe hiroep teja ^c
 koedoe dileupaskeun ka tègal. ^a Mat. 8 : 4 ;

Loek. 17 : 14. ^b p. 13 : 46. ^c p. 16 : 10.

8 'Tidinja djalma noe baris dibèrèsihan teh
 koedoe njeuseuh papakeanana, djeung
 njoekoer ^a sakabeh boeloe-boeoe kna,
 bari toeloej mandi koe tjai, djadi bërè-
 sih ; kakara meunang asoep deui ka pa-
 sanggrahan, ngan koedoe tjtjting di loe-
 wareun himahna, ^b toedjoe poë hilana.

9 'Geus kitoe, dina poë noe katoedjoe
 eta koedoe njoekoer deui sakabeh boeloe-
 boeoe kna ; hoeloe na, djanggotna djeung
 halisna, sakabeh bae boeloe-boeoe kna
 koedoe ditjoekeur ; djeung koedoe njeu-
 seuh deui papakeanana sarta mandi koe
 10 tjai ; djadi bërèsih. 'Ari dina poë noe
 kadalapan eta koedoe njokot doewa
 anak domba noe taja tjtjadna, djeung
 hidji domba awewe, oemoer sataoen,
 anoe taja tjtjadna, kitoe deui tiloe-për-
 poeloe epa tipoeng lè mès baris koerban
 kadaharan, ditjampeur minjak, sarta mi-
 njak saëlog. ^a 4 Moesa 8 : 7. ^b 4 Moesa 12 : 14.

11 'Tidinja eta djalma noe baris dibèrè-
 sihan sarta djeung barang noe tadi teja
 koe panghoeloe noe rek ngabèrèsihan
 koedoe didjogokeun ka pajoeneun Pan-
 ngeran, ka hareupeun lawang himah
 12 tèpangan. 'Geus kitoe panghoeloe koe-
 doe njokot eta anak domba noe hidji,
 bari seg dihatoeurkeun, didjjeun koerban
 kasalahan, sarta djeung minjak noe saë-
 log teja ; koedoe diasongkeun ka pajo-
 neun Pangeran, djadi koerban asongan.
 13 'Pek anak domba teh koedoe dipeuntjit
 di ènggon paranti meuntjit koerban dosa
 djeung koerban doeroekan, nja di èng-
 gon soetji ; karana tjara koerban dosa, ^a
 nja kitoe keneh koerban kasalahan,
 adjang panghoeloe ; soetji liwat leuwih
 14 eta teh. 'Top panghoeloe koedoe njokot
 gètih eta koerban kasalahan saeutik,
 bari seug koe panghoeloe ditèrapkeun ^b
 ka gagaber tjeuli djalma noe baris di-
 bërèsihan, ti katoehoe, kitoe deui ka
 indoeng leungeunna ti katoehoe sarta
 15 ka indoeng soekoena ti katoehoe. 'Ti-
 dinja panghoeloe koedoe njokot minjak
 noe saëlog teja saeutik, dikoetjoeurkeun
 16 ka leungeun panghoeloe ti kentja. 'Toe-
 loej koe panghoeloe tjoeorok ti katoehoe
 koedoe diantjломkeun kana minjak noe
 dina leungeunna ti kentja, bari seug
 ngepretkeun eta minjak saeutik koe tjoe-
 roekna ka pajoeneun Pangeran, meun-
 17 nang toedjoe kahi. 'Ari sesa minjak
 noe dina leungeunna, saeutik koe pang-
 hoeloe koedoe ditèrapkeun ka gagaber
 tjeuli djalma noe baris dibèrèsihan, ti
 katoehoe, kitoe deui ka indoeng leun-
 geunna ti katoehoe, sarta ka indoeng
 18 soekoena ti katoehoe, di loehoereun gè-
 tih koerban kasalahan teja. 'Sasesana

minjak noe dina leungeun panghoeloe koedoe ditërapkeun kana hoeloe djalma noe baris dibërësihan; kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjjeunkeun karapihan di pajoeneun Pangeran. 'Tidinja panghoeloe koedoe mëtakeun pikoerbaneun dosa teja, mangnjjeunkeun karapihan ka noe baris dibërësihan tiua kanadjisana; sanggeus kitoe koedoe meuntjit pikoerbaneun doeroekan teja. 'Seug koerban doeroekan djeung koerban kadaharan teja koe panghoeloe koedoe dikoeurkeun dina altar; kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjjeunkeun karapihan; djadi bërësih. *a p. 7: 7.*

b 2 Moesa 29: 20.

21 Tatapi oepama eta teh malarat, *a* teu katëpi koe leungeunna, seg koedoe njokot anak domba sasiki pikoerbaneun kasalahan, asongkeuneun, baris dipangnjjeunkeun karapihan, djeung sapërmoeloh epa tipoeng lëmës, ditjampoer minjak, pikoerbaneun kadaharan, sarta minjak saëlog; 'kitoe deui tikoekoer doewa atawa anak djapati doewa, mana bae noe katëpi koe leungeunna; anoe hidji pikoerbaneun dosa, noe hidji deui pikoerbaneun doeroekan. 'Nja eta koe manehanana koedoe dibawa ka panghoeloe, dina poë noe kadalapan, baris manehanana dibërësihan; dibawana ka hareupeun lawang himah tëpangan, ka pajoeneun Pangeran. 'Geus kitoe panghoeloe koedoe njokot eta anak domba pikoerbaneun kasalahan, sarta djeung minjak noe saëlog teja; koedoe diasongkeun koe panghoeloe ka pajoeneun Pangeran, djadi koerban asongan. 'Pek anak domba pikoerbaneun kasalahan teh koedoe dipeuntjit. Top panghoeloe koedoe njokot gëtih eta koerban kasalahan saeutik, bari seug ditërapkeun ka gagaber tjeuli djalma noe baris dibërësihan, ti katoehoe, kitoe deui ka indoeng leungeunna ti katoehoe sarta ka indoeng soekoena ti katoehoe. 'Tidinja minjak teja saeutik koe panghoeloe koedoe dikoeurkeun ka leungeun panghoeloe ti kentja; 'toeloe panghoeloe koe tjoeroek ti katoehoe koedoe ngepretkeun minjak noe dina leungeunna ti kentja saeutik ka pajoeneun Pangeran, meunang toedjoeh kali. 'Seug minjak noe dina leungeunna saeutik koe panghoeloe koedoe ditërap-

keun ka gagaber tjeuli djalma noe baris dibërësihan, ti katoehoe, kitoe deui ka indoeng leungeunna ti katoehoe, sarta ka indoeng soekoena ti katoehoe, di loehoereun ënggon gëtih koerban kasalahan teja. 'Sasesana minjak noe dina leungeun panghoeloe koedoe ditërapkeun kana hoeloe djalma noe baris dibërësihan, pikeun dipangnjjeunkeun karapihan di pajoeneun Pangeran. 'Tidinja eta tikoekoer atawa eta anak djapati, mana bae noe katëpi koe leungeunna, kitoe dipëtakeun salah-sahidji. 'Eta noe katëpi koe leungeunna teh, noe hidji pikoerbaneun dosa, noe hidji deui pikoerbaneun doeroekan, reudjeung koerban kadaharan; kitoe eta noe baris dibërësihan teh koe panghoeloe koedoe dipangnjjeunkeun karapihan di pajoeneun Pangeran. 'Kitoe papakon hal djalma noe boga kasakit lepra, noe leungeunna teu nëpi ka noe bakoe kana dibërësihanana. *a p. 12: 8.*

32 Ngandika deui Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana: 'Lamoen maraneh geus asoep ka tanah Kanaan, anoe koe kami rek dipaparinkeun ka maraneh, djadi milik, seug kami ngeunakeun kasakit lepra ka sahidji imah dina tanah milik maraneh: 'geus kitoe noe boga imah koedoe datang, ngoeningna ka panghoeloe, kijeu pipokeunna: 'Tajohna aja kasakit di imah. 'Tidinja panghoeloe koedoe nitah, eta imah dikosongkeun samemeh panghoeloe datang ngilikan eta kasakit, soepaja saka-beh anoe di djëro eta imah oelah koengsi kanadjisan; sanggeusna kitoe panghoeloe koedoe datang ngilikan eta imah. 'Ana diilikan koe panghoeloe, kapanggih kasakit teh aja dina bilik tembok, lalogakan, sémoe hedjo atawa sémoe beureum, sarta katendjona djarëro ti batan tembokna, 'seug panghoeloe koedoe ka loewar ti eta imah ka hareupeun lawang imah, bari toeloej ditoetoej eta imah toedjoeh poë lilana. 'Geus kitoe koe panghoeloe koedoe dibalikan deui dina poë noe katoedjoeh, sarta diilikan; ana kapanggih, kasakit teh njalijara dina bilik tembok: 'seug panghoeloe koedoe nitah ngalaän bata noe aja kasakitan, sarta dipitjeun ka loewareun nagara, ka ënggon najdis. 'Toeloej eta imah koedoe

disina dikërik ti djërona sakoeriling, sarta pangërikanana koedoe dibawa ka loewar nagara, dibabekeun ka ënggon nadjis. 'Tidinja koedoe njokot bata sedjeun, diasoepeun ka oeroet bata tadi, sarta koedoe njokot taneuh sedjeun, dilampatkeun ka eta imah. 'Djeung oe-pama datang deui kasakit teh, djadi deui dina eta imah, sanggeusna dilaën batana, djeung sanggeusna imah dikërik, sarta sanggeusna dilampat, 'koedoe didatangan deui koe panghoeloe sarta diilikan; ana kapanggih, kasakit teja njalijara dina eta imah, nja lepra noe njatoean noe dina imah teh; ^a kanadjisan eta teh. 'Seug eta imah koedoe dibongkar, batana, kaina djeung sakabeh lampatna imah, bari toeloej dikaloeuarkeun ka loewar nagara, ka ënggon nadjis. 'Saha-saha noe asoep ka imah kitoe, sapandjangua ditoeoep, nja eta djalma kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung saha-saha noe heës di djëro imah kitoe, koedoe njeuseuh papakeanana; kitoe keneh anoe dadaharan di djëro imah kitoe, koedoe njeuseuh papakeanana. 'Sabalikna, oe-pama eta imah diasoepan deui koe panghoeloe, sarta diilikan, kapanggih kasakit teja teu njalijara dina eta imah, sanggeusna imah teh dilampat: seug eta imah koe panghoeloe koedoe disëboetkeun bërësih, sabab geus tjageur kasakitna. 'Toeloej koedoe njokot doewa manoeuk, kitoe deui ki poetri, sakëlat djeung hisop, baris mërësihan eta imah. 'Pek manoeuk noe hidji koedoe dipeuntjit ka hidji wadah sipat taneuh, di loehoereun tjai hiroep. 'Tidinja koedoe njokot eta ki poetri, hisop djeung sakëlat, sarta djeung manoeuk noe hiroep teja, bari seng diantjilomkeun ka gëtil manoeuk noe dipeuntjit, sarta kana tjai hiroep teja; toeloej koedoe ngepretan eta imah, meunang toedjoeh kali. 'Kitoe panghoeloe koedoe mërësihan eta imah, make gëtil manoeuk, tjai hiroep, manoeuk hiroep, ki poetri, hisop djeung sakëlat. 'Ari eta manoeuk noe hiroep seug koe panghoeloe koedoe dileupaskeun ka loewar nagara, ka tËgal. Kitoe eta imah koe panghoeloe koedoe dipangujjeunkeun karapihan; djadi bërësih. ^a p. 11: 24. 'Tah, kitoe papakon hal përkara sakabeh kasakit lepra, djeung përkara boe-

doeg; 'përkara lepra papakean sarta lepra imah; 'përkara bareuh, përkara dang, djeung përkara tjolat; 'soepaja bisa magahan pipëtaeunana nadjis djeung pipëtaeunana bërësih. Kitoe papakon përkara lepra.

PASAL 15.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana: 'Maraneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maraneh ka dinja: Lamoen aja djalma noe keur bëngang, ^a nja eta teh kanadjisan sabab bëngangna. 'Sarta kijeu kanadjisanana mangsa keur bëngang: ari ngalëj eta bëngangna, atawa mitjoeng eta bëngangna, nja matak kanadjisan bae ka dinja. 'Sagala ënggon noe dikëdëngan koe noe bëngang, kanadjisan; djeung sagala barang noe didjoeukan koe eta, kanadjisan. 'Saha-saha noe antël ka ënggonna, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung saha-saha noe dijoeuk dina barang anoe mantas didjoeukan koe noe bëngang, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung saha-saha noe antël kana awak noe bëngang, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung lamoen noe bëngang njidoeh ka djalma noe bërësih, nja eta koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung sagala sela noe ditoempakan koe noe bëngang, kanadjisan. 'Djeung saha-saha noe antël kana naon-naon noe aja ti handapeun noe bëngang, kanadjisan tËpi ka boerit; sarta noe mawa barang kitoe, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Djeung saha-saha noe ditjabak koe noe bëngang, teu make sibanjo heula, nja eta koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tËpi ka boerit. 'Ari parobot sipat taneuh anoe ditjabak koe noe bëngang, ^b koedoe dipeupeuskeun, djeung sakabeh parobot sipat kai koedoe di-koembah koe tjai. 'Sarta lamoen noe bëngang bërësih deui, tjageur bëngangna,

toeloj koedoe milang toedjoeh poé kana dibêrèsihanana, seug koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai hiroep; kakara bêrèsih. 'Ari dina poé noe kadalapan eta keur dirina koedoe njokat tikoekoer doewa atawa anak djapati doewa; toeloj koedoe datang ka pajoeneun Pangeran, ka hareupeun lawang himah tępangan, bari seug njang-gakeun eta ka panghoeloe. 'Pek eta teh koe panghoeloe koedoe dipétakeun; anoe hidji pikoerbaneun dosa, noe hidji deui pikoerbaneun doeroekan. Kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeun-keun karapihan ka pajoeneun Pange-ran, tina sabab bęngangna. *a 4 Moesa 5:2.*

b p. 6:28; 11:33.

16 Djeung lamoen aja djalma "noe ka loewar tji-kama, nja eta koedoe mandi koe tjai, sakoedjoer awakna, sarta kanadjisan tępi ka boerit. 'Ari sagala papakean djeung sagala koelit, anoe kakeunaan tji-kama, nja eta koedoe diseuseuh koe tjai, sarta kanadjisan tępi ka boerit. 'Kitoe keneh awewe, anoe didjima koe lalaki; doewanana koedoe mandi koe tjai, sarta pada kanadjisan tępi ka boerit.

a 5 Moesa 23:10.

19 Djeung lamoen awewe keur palangan, ka loewar gětih saadat-bijasa awakna, toedjoeh poé lilana pijaeanuna dina kakotoranana; ari saha-saha noe antěl ka dinja, kanadjisan tępi ka boerit. 20 'Djeung sagala noe dikédęngan koe eta eukeur kakotoran, kanadjisan; sarta sagala noe didijoean koe eta, kanadjisan. 'Ari saha-saha noe antěl ka ęng-gonna, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta 22 kanadjisan tępi ka boerit. 'Djeung saha-saha noe antěl kana barang anoe didijoean koe eta, naon bae, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tępi ka boerit. 23 'Djeung oepama aja naon-naon dina ęnggonna, atawa dina barang anoe didijoean koe eta, saha-saha noe antěl ka noe kitoe, kanadjisan tępi ka boerit. 'Sarta oepama aja lalaki ngédęng djeung eta, "seg kakeunaan kakotoranana, nja eta kanadjisan toedjoeh poé lilana, sarta sagala ęnggon noe dikédęngan koe djalma kitoe, kanadjisan.

a p. 18:19.

25 Djeung lamoen aja awewe "noe keur ngagětih, sarta lila, di noe lain waktoe kakotoran, atawa lamoen ngagětihna ngaliwat tina bakoena kakotoran, nja eta kanadjisanana salilana ngagětih, sakoemaha keur mangsa kakotoran bae; 26 kanadjisan eta teh. 'Sagala ęnggon anoe dikédęngan koe eta, salilana ngagětih, pidjadicunana sakoemaha ęnggon awe-we noe keur kakotoran bae, djeung sa-gala barang anoe didijoean koe eta, kanadjisan, sakoemaha kanadjisanana 27 keur awewe kakotoran bae. 'Ari saha-saha noe antěl ka barang eta, kanad-jisan; noe kitoe koedoe njeuseuh pa-pakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tępi ka boerit. 28 'Djeung deui, samangsa awewe bêrė-sih, saät ngagětihna, seg koedoe milang baris dirina toedjoeh poé, sanggeus ki-toe bêrėsih. 'Ari dina poé noe kadala-pan eta keur dirina koedoe njokat ti-koekoer doewa atawa anak djapati doe-wa, seug koe manehanana koedoe di-anteurkeun ka panghoeloe, ka hareu-peun lawang himah tępangan. 'Pek koe panghoeloe koedoe dipétakeun, anoe hi-dji pikoerbaneun dosa, noe hidji deui pikoerbaneun doeroekan. Kitoe eta koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan di pajoeneun Pangeran, tina sabab kanadjisanana ngagětih. *a Mat. 9:20.*

31 Djadi oerang Israil koe maraneh koedoe didjaoehkeun tina kanadjisanana, oelah koengsi paraeh mawa kanadjisa-nana, tina lantaran nganadjiskeun kana balandongan kami, anoe di tęngahna. 32 Tah, kitoe papakon hal noe bęngang djeung noe ka loewar tji-kama, anoe 33 matak kanadjisan; 'kitoe deui hal noe palangan, noe keur kakotoran; djeung hal djalma noe ngalęj, boh lalaki, boh awewe; sarta hal djalma noe ngédęng djeung awewe noe keur kanadjisan.

PASAL 16.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moe-sa, sanggeus paeh poetra Haroen anoe doewa, "noe paraeh basa ngadareuheu-san ka pajoeneun Pangeran teja; 'kijeu timbalan Pangeran ka Moesa: Bedja-keun ka Haroen, doeloer maneh, jen teu meunang di sambaran waktoe asoep ka kasoetjian, noe ti sadjeroeun rere-

gan, ka hareupeun toeroeb pangrapih, anoe dina pëti teja, sangkan oelah paeh; karana kami kërsa nembongan di djëro mega, di loehoereun toeroeb pangrapih.

3 'Ijeu noe koedoe dibawa koe Haroen, ari rek asoep ka kasoetjian: nja koedoe mawa hidji sapi ngora lalaki pikoerbaneun dosa, djeung hidji domba

4 lalaki pikoerbaneun doeroekan. 'Koedoe make djoebah soetji lawon bodas, ^b ditjalana lawon bodas sarta didastar lawon bodas; nja eta teh papakean soetji; djeung koedoe ngoembah heula

5 awakna koe tjai, seug make eta. 'Sarta Haroen ti padjëmoehan oerang Israil koedoe njokot doewa ëmbe badot pikoerbaneun dosa, djeung hidji domba

6 lalaki pikoerbaneun doeroekan. 'Toeloj Haroen koedoe ngahatoerkeun eta sapi ngora pikoerbaneun dosa, noe keur pimangpaäteun dirina, ^c njjeun karapihan tina sabab dirina djeung tina sabab saeusi-imahna. 'Geus kitoe koedoe njokot eta doewa badot, didjogokeun ka pajoeuneun Pangeran, ka hareupeun lawang

7 himah tępangan. 'Seug koe Haroen eta doewa badot koedoe dilotërekeun; ëlot noe hidji pikeun Pangeran, ëlot noe hidji deui adjang Asasel. 'Ari badot anoe katinggang lotëre pikeun Pangeran, koe Haroen koedoe dihatoerkeun, didjjeun

10 koerban dosa. 'Dëmi badot anoe katinggang lotëre adjang Asasel mah, koedoe diteundeun hiroep-hiroep ka pajoeuneun Pangeran, keur pilantaraneun njijeun karapihan, ^a baris dileupaskeun adjang Asasel, ka tégal lëga. *a p. 10: 2. b 2 Moesa 28: 42. c p. 9: 7. d p. 14: 7.*

11 Seug Haroen koedoe ngahatoerkeun eta sapi ngora pikoerbaneun dosa, noe keur dirina teja, njjeun karapihan tina sabab dirina djeung tina sabab saeusi-imahna; pek koe Haroen eta sapi pikoerbaneun dosa, noe keur dirina, koedoe dipeuntjit. 'Toeloj koedoe njokot hidji paroekoejan, ^a dieusian roehak roehaj tina loehoer altar, anoe di pajoeuneun Pangeran, sarta doewa leungeunna koedoe ngeupeul seuseungitan noe aroem, ^b beunang ngalëmboetkeun,

13 dibawa ka djëroëun reregan. 'Sok eta seuseungitan koedoe diteundeun kana seuneu, di pajoeuneun Pangeran, sina ha-

seup seuseungitan teh ngalipoetan kana toeroeb pangrapih, ^c anoe dina përtë-
 14 laän, sangkan Haroen oelah paeh. 'Tidinja ^d koedoe njokot gëtih eta sapi sawareh, bari seug ngepret koe tjoe-roekna kana loehoer toeroeb pangrapih, sabeulah ti wetan; sarta ka hareupeun toeroeb pangrapih koedoe ngepretkeun gëtih saeutik koe tjoe-roekna, toedjoehekali. *a 4 Moesa 16: 46; Wah. 8: 5. b 2 Moesa 30: 36. c 2 Moesa 25: 21. d Ibr. 9: 25; 10: 4.*

15 Geus kitoe koedoe meuntjit eta badot pikoerbaneun dosa, noe keur djalma loba, bari seug gëtihna dibawa ka djëroëun reregan; pek gëtihna koedoe dipëtakeun sakoemaha mëtakeunana gëtih sapi teja, nja koedoe dikepretkeun kana toeroeb pangrapih sarta ka hareupeun toeroeb pangrapih.

16 Djadi kasoetjian teh koe Haroen koedoe dipangnjjeunkeun karapihan, tina sabab kanadjisan oerang Israil, djeung tina sabab kamasjatanana, hal sakabeh dosa-dosana, sarta koedoe kitoe mëtakeunana ka himah tępangan, noe ngënggon di maranehanana, di têngaheun kanadjisanana. 'Djeung oelah pisan aja manoesa di djëro himah tępangan, ti barang Haroen asoep baris njjeun karapihan di djëro kasoetjian, tēpi ka bidjilna. Tah, kitoe Haroen koedoe njjeun karapihan ^a tina sabab dirina, djeung tina sabab saeusi-imahna, sarta tina sabab sapakoempoelan Israil. 'Tidinja koedoe ka loewar kana altar, ^b anoe di pajoeuneun Pangeran, bari seug dipangnjjeunkeun karapihan; nja koedoe njokot gëtih sapi teja saeutik, djeung gëtih badot teja saeutik, pek ditërapkeun ^c kana tatandoekan altar sakoeriling.

19 'Djeung koedoe ngepretkeun gëtih teja saeutik kana loehoer altar, koe tjoe-roekna, toedjoehekali, dibërësihan, nja disoetjikeun tina kanadjisan oerang Israil. *a Ibr. 9: 7. b 2 Moesa 30: 1, 10. c p. 4: 7, 18.*

20 Ana geus tjatjap njjeun karapihan hal kasoetjian, hal himah tępangan djeung hal altar teh, toeloj Haroen koedoe ngadeukeutkeun eta badot anoe hiroep

21 teja. 'Prak Haroen koedoe noempangkeun leungeunna doewanana kana hoe-loe eta badot noe hiroep, sarta ditoengkoelan, bari ngakoekneun sakabeh kadorakaän oerang Israil, djeung sakabeh ka-

masijatanana, hal sakabeh dosa-dosana; nja eta koe Haroen koedoe diteundeun kana hoeloe eta badot, bari toeloj dileupaskeun ka téggal léga, koe lantaran

hidji djalma noe geus sadija. 'Eta badot sina nanggoeng sakabeh kadorakaän maranehanana ka tanah noe rehe; seg badot teh koedoe dileupaskeun di téggal léga.

Tidinja Haroen koedoe asoep deui ka himah tégangan, tjoetjoel-tjoetjoel papakean lawon bodas, anoe dipake basa asoep ka kasoetjian, koedoe ditinggalkeun di dinja. 'Seug koedoe ngoembah deui awakna koe tjai, diénggon soetji, pek make papakeanana sasari; geus kitoe ka loewar, prak métakeun koerban doeroekan ti sorangan, djeung koerban doeroekan ti djalma loba teja, njiyeun karapihan tina sabab dirina djeung tina sabab djalma loba. 'Sarta gadjih eta koerban dosa ge koe Haroen koedoe didoeroek dina altar.

Ari djalma noe ngaleupaskenn badot anoe keur Asasel teja, koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai; kakara meunang asoep deui ka pasanggrahan.

Ari eta sapi ngora koerban dosa, djeung eta badot koerban dosa, noe géthihna dibawa asoep, dipake njiyeun karapihan di djero kasoetjian teja, ^a koedoe pada dika-loewarkeun ka loewareun pasanggrahan; pek koelitna, dagingna djeung taina koedoe didoeroek koe seuneu. 'Ari noe ngadoeroek koedoe njeuseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai; kakara meunang asoep deui ka pasanggrahan. ^a p. 4: 12; 6: 30.

Ari ijeu teh pikoekoeh langgëng ka maraneh: ^a dina boelan noe katoedjoeh, dina tanggal sapoeloeh, maraneh koedoe pada ngarëndahkeun diri maraneh; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon, boh priboemi, boh semah noe ngoembara di tégang maraneh. 'Karana dina poë eta maraneh bakal dipangnjiyeunkeun karapihan, sangkan maraneh dibérésihan; sakabeh dosa-dosa maraneh bakal bérésih di pajoneun Pangeran. 'Nja eta teh ka maraneh ^b poë eureun, géde pisan, sarta koedoe pada ngarëndahkeun diri maraneh; pikoekoeh langgëng. 'Ari panghoeloe, noe diminjakan sarta dikeupeulan,

sina djadi panghoeloe, ngaganti bapana, nja eta noe koedoe njiyeun karapihan, make papakean lawon bodas, papakean soetji teja; ³³ pek njiyeun karapihan hal kasoetjian, anoe soetji, djeung hal himah tégangan, sarta njiyeun karapihan hal altar; kitoe deui panghoeloe-panghoeloe sarta djeung djalma noe loba, sakoer ahli pakoempoelan, koedoe pada dipangnjiyeunkeun karapihan. ^a p. 23: 27;

⁴ Moesa 29: 7. ^b p. 23: 32.

Noe tadi teh djadi pikoekoeh langgëng ka maraneh; oerang Israil ^a sataoen sakali koedoe dipangnjiyeunkeun karapihan tina sakabeh dosa-dosana. Prak ngalampahkeun sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

^a 2 Moesa 30: 10; Ibr. 9: 7.

PASAL 17.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka Haroen djeung ka anak-anakna lalaki, sarta ka sakabeh oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Ijeu teh pangandika, noe ditimbalkenn koe Pangeran, kijeu pangandikana: 'Saha-saha djalma anak-intjoe Israil, anoe meuntjit sapi, atawa domba, atawa émbé, di djero pasanggrahan, atawa noe meuntjit di loewar pasanggrahan, ⁴ han-teu disanggakeun ka lawang himah tégangan, teu dikoerbankeun ka Pangeran, ka harenpeun balandongan Pangeran mah, nja eta djalma diitoeng hoetang géthih, ^a asoep ngoetjoerkeun géthih, noe matak eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti tégang bangsana; ⁵ soepaja oerang Israil pada njanggakeun koerbanna peuntjitan, anoe koe maranehanana sok dipeuntjit di téggal; koedoe disanggakeun ka Pangeran, ka lawang himah tégangan, ka panghoeloe; pek dipeuntjit di dinja, didjiyeun koerban panarima baris ka Pangeran. ⁶ 'Toeloj koe panghoeloe géthihna koedoe dikeprekenn ka altar Pangeran, noe di hareupeun lawang himah tégangan, sarta gadjuhna koedoe didoeroek, pikeun aambeun matak sédép baris ka Pangeran. ⁷ 'Djadi eta teh teu meunang ngoerbankeun deui koerbanna peuntjitan ^b ka setan-setan, tégës djarinah, noeroet ka dinja. Noe tadi teh djadi pikoekoeh lang-

gëng ka maranehanana, toeroen-toemoe-roen.

a p. 24 : 17. b 5 Moesa 32 : 17.

8 Sarta maneh koedoe mitjatoer deui ka darinja: Saha-saha djalma, anak-intjoe Israil, atawa semah noe ngoembara di téngah maranehanana, noe ngoerbankeun koerban doeroekan atawa koerban peuntjitan, 'sarta hanteu dianteurkeun ka lawang himah tępangan, teu disanggakeun ka Pangeran mah, nja eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bangsana.

10 Djeung saha-saha djalma, anak-intjoe Israil, atawa semah noe ngoembara di téngah maranehanana, ^a noe ngahakan gëtih, naon bae: ^b eta kami bakal njanghareup pameunteu ka djalma noe ngahakan gëtih teh, sarta rek dibasmi,

11 dileungitkeun ti téngah bangsana. 'Karana njawana daging ajana dina gëtih, sarta gëtih koe kami dipaparinkeun ka maraneh dina altar, baris matak ngarapikheun njawa maraneh; ^c karana nja gëtih noe matak ngarapikheun, tina lantaran njawa. 'Kitoe noe matak kami

12 nimbalan ka oerang Israil: Saha-saha djalma bangsa maraneh teu meunang ngahakan gëtih; kitoe keneh semah noe ngoembara di téngah maraneh, teu meunang ngahakan gëtih.

a p. 3 : 17.

b p. 26 : 17; Djab. 34 : 17. c Ibr. 9 : 22.

13 Djeung saha-saha djalma oerang Israil, atawa semah noe ngoembara di téngah maranehanana, anoe meunangkeun sato atawa manoeke noe wëngan dihakan, djalan moro, ^a nja eta koedoe ngoetjoerkeun gëtihna, sarta dirimboenan koe

14 taneuh. 'Karana moenggoeh njawa sakabeh daging teja, ^b gëtihna toenggal djeung njawana; ^c mana kami nimbalan ka oerang Israil: Gëtih daging, naon bae, teu meunang dihakan koe maraneh; karana njawa sakabeh daging, nja eta gëtihna; saha-saha noe ngahakan

15 eta, koedoe dibasmi. 'Djeung saha-saha djalma, priboemi atawa semah, ^d noe ngahakan anoe paeh bangkar atawa noe paeh disasaäk, nja eta koedoe njauseuh papakeanana djeung koedoe mandi koe tjai, sarta kanadjisan tēpi ka boerit;

16 kakara bërēsih. 'Sabalikna, oepama teu diseuseuh sarta hanteu mandi, estoe nanggoeng kadorakaänana.

a 5 Moesa 12 : 24.

b 5 Moesa 12 : 23. c p. 3 : 17. d 2 Moesa 22 : 31;

3 Moesa 11 : 39, 40.

PASAL 18.

A ja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: ^a Ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. 'Maraneh ^b poma oelah migawe saperti pagawean tanah Mésir, oeroet maraneh tjtjtjng; sarta poma oelah migawe tjara pagawean tanah Kanaän, anoe koe kami dikërsakeun maraneh diasoepekeun ka dinja; djeung oelah ngalakonan pikoekoeh eta. 'Hoekoem kami noe koe maraneh koedoe dilampahkeun, djeung pikoekoeh kami noe koe maraneh koedoe diëstoekeun; nja eta noe koedoe dilakonon teh: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh.

^c 'Mana koedoe ngestoekeun pikoekoeh kami reudjeung hoekoem kami; ^c tijap-tijap manoesa, noe ngalampahkeun eta teh, tangtoe hiroep koe eta: ijeu kami Pangeran.

a 2 Moesa 20 : 2. b 2 Moesa 23 : 24.

c Jeh. 20 : 11; Roem 10 : 5; Gal. 3 : 12.

6 Saha-saha djalma, ^a teu meunang njampeurkeun ka sanak-barajana, sédja moekakeun oratna: ijeu kami Pangeran.

7 'Maneh oelah moekakeun ^b orat bapa maneh atawa orat indoeng maneh; indoeng maneh eta teh, teu meunang maneh moekakeun oratna. 'Maneh oelah moekakeun ^c orat pamadjikan bapa maneh; sasat orat bapa maneh eta teh.

9 'Orat doeloer maneh awewe, anak sabapa atawa anak saindoeng, didjoerokeun di imah atawa didjoerokeun di loewar, eta maneh oelah moekakeun

10 oratna. 'Orat intjoe maneh awewe, eta maneh oelah moekakeun oratna; karana

11 eta teh sasat orat maneh sorangan. 'Orat anak pamadjikan bapa maneh awewe, beunang ngajoegakeun bapa maneh, doeloer maneh eta teh, maneh oelah moekakeun oratna.

12 'Maneh oelah moekakeun orat doeloer bapa maneh awewe;

13 baraja bapa maneh eta teh. 'Maneh oelah moekakeun orat doeloer indoeng maneh awewe; karana baraja indoeng

14 maneh eta teh. 'Maneh oelah moekakeun orat doeloer bapa maneh lakali; oelah maneh njampeurkeun ka pamadjikanana;

15 bibi maneh eta teh. 'Maneh oelah moekakeun ^d orat minantoe; pamadjikan anak maneh eta teh; teu meunang ma-

16 neh moekakeun oratna. 'Maneh oelah
moekakeun orat pamadjikan doeloer
maneh; sasat orat doeloer maneh eta
17 teh. 'Maneh oelah moekakeun orat awe-
we sarta djeung orat anakna awewe;
maneh oelah njokot intjoena awewe,
sédja moekakeun oratna; baraja eta teh;
18 lampah kitoe roetjah. 'Sarta maneh oel-
ah njokot awewe, ^c ditambahkeun ka
doeloerna, sédja ditjandoeng, dek moe-
kakeun oratna meutingeung eta hiroep
keneh.

a p. 20:11—21. b 1 Moesa 19:31.

c 1 Moesa 35:22; 1 Kor. 5:1. d 1 Moesa 38:16.

e 1 Moesa 29:27.

19 Djeung deui maneh ^a oelah njampeur-
keun ka awewe, sédja moekakeun orat-
na, keur mangsana kakotoran kanadjis-
20 san. 'Sarta maneh ^b oelah ngadjima ka
pamadjikan batoer, noe matak kanadjis-
21 san reudjeung eta. 'Djeung deui ^c anak
maneh koe maneh oelah dibikeun njo-
rang seuneu adjang si Molek, sarta ma-
neh oelah ngahinakeun kana djéné-
ngan Allah maneh: iju kami Pangeran.
22 'Djeung deui maneh ^d oelah ngadjima ka
lalaki; lampah kitoe idjid. 'Sarta ma-
23 neh ^e oelah ngadjima ka sasatoan, noe
matak maneh kanadjisan koe eta; kitoe
keneh awewe, oelah ngahareupan ka sa-
to, malar didjima; lampah kitoe régéd.

a p. 15:24; 20:18. b 2 Sam. 11:4. c 3 Moesa

20:2; 5 Moesa 18:10; 2 Radja 21:6; 23:10.

d 1 Moesa 19:5; Roem 1:27; 1 Kor. 6:10.

e 5 Moesa 27:21.

24 Poma maraneh oelah nganadjiskeun
diri koe sagala pérkara noe tadi; ^a ka-
rana bangsa-bangsa, noe koe kami rek
disingkirkeun ti hareupeun maraneh,
sok pada nganadjiskeun diri koe sagala
25 pérkara noe kitoe, ^b datang ka ^b tanahna
kanadjisan; noe matak kami njiksakeun
kadorakaañana ka dinja, sarta tanah teh
26 ngoetahkeun priboemina. 'Sabalikna ma-
raneh koedoe pada ngestoekeun pikoe-
koeh kami reudjeunghoekoe kami, sarta
oelah ngalampahkeun sagala kaidjidan ki-
toe, boh priboemi, boh semah noe ngoem-
27 bara di téngah maraneh. 'Karana djal-
ma eusi tanah, anoe ti heulaeun mara-
neh, sok pada ngalampahkeun kaidjidan
28 kitoe, wani tanah teh kanadjisan. 'Soe-
paja maraneh ^c oelah datang ka dioeta-
keun koe tanah, ana koe maraneh dina-
djiskeun; sakoemaha ngoetahkeunana eta

29 bangsa, noe ti heulaeun maraneh. 'Ka-
rana saha-saha noe ngalampahkeun sa-
gala kaidjidan kitoe, nja eta djalma noe
ngalampahkeun teh koedoe dibasmi, di-
30 leungitkeun ti téngah bangsana. 'Mana
maraneh koedoe pada ngadjaga kana
djagaän kami, oelah ngalampahkeun pi-
koekoe noe aridjid, anoe sok dilam-
pahkeun ti heulaeun maraneh, sarta ma-
raneh poma oelah nganadjiskeun diri
koe noe kitoe: iju kami Pangeran, Allah
maraneh.

a 2 Radja 17:8, 15. b Esra 9:11.

c p. 20:23.

PASAL 19.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu
2 ¹ pangandikana: 'Maneh koedoe mitja-
toer ka padjémohan oerang Israil, kijeu
nja omong maneh ka darinja: ^a 'Maraneh
sing pada soetji; karana kami Pangeran,
Allah maraneh teh, soetji. a p. 11:44;

20:7, 26; 1 Petr. 1:16.

3 Maraneh, hidji-hidji djalma, ^a koedoe
masing sijeun koe indoeng sarta koe ba-
pa, djeung ^b koedoe pada nētépkeun sa-
bat kami: iju kami Pangeran, Allah
maraneh. a 2 Moesa 20:12. b 2 Moesa 31:13;

3 Moesa 26:2.

4 Maraneh oelah njanghareupan ka bra-
hala, ^a sarta oelah njarjeun aállahan sip-
pat tjitak: iju kami Pangeran, Allah
maraneh. a 2 Moesa 20:23; 3 Moesa 26:1.

5 Djeung lamoen maraneh ka Pangeran
ngoerbankeun koerban panarima, di-
koerbankeunana teh sing malar mara-
6 neh pikamanaheun. 'Dihakanna ^a koedoe
dina poëhan maraneh ngoerban, sarta
dina isoekna; ari sesana, noe nöpri kana
poë noe katiloe, koedoe didoeroek koe
7 seuneu. 'Sabalikna, oepama dihakan dina
poë noe katiloe mah, lampah kitoe ma-
8 tak idjid, teu kamanah. 'Saha-saha djal-
ma noe ngahakan, nanggoeng kadoraka-
änana, sabab nganistakeun barang soetji
kagoengan Pangeran; ari djalma noe
kitoe koedoe dibasmi, dileungitkeun ti
bangsana. a p. 7:15.

9 Sarta ^a mangsa maraneh keur dibowat
piboewateun lahan maraneh, djeoroelahan
maneh dipiboewatanana oelah di-
bejakkeun teuing, djeung heutjakna keur
maneh dibowat oelah rek dipeloeng.
10 'Kitoe deui maneh oelah moepoerian kè-
bon anggoer maneh, sarta noe ragrag

- boewah anggoer maneh oelah rek dipoeloeng; ^b koedoe koe maneh diingkeun adjang noe kabalangsak sarta adjang semah: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. *a p. 23:22. b 5 Moesa 24:19.*
- 11 Maraneh ^a oelah maling, djeung oelah bohong, sarta oelah tjidra, batoer pada batoer. *a 2 Moesa 20:15, 16; Ep. 4:25.*
- 12 Djeung maraneh ^a oelah soempah njéboet djénngan kami, kalawan tjidra, matak maneh nganistakeun kana djénngan Allah maneh: ijeu kami Pangeran. *a 2 Moesa 20:7.*
- 13 Maneh oelah nganijaja ka batoer, sarta oelah dikarinah. ^a Boeroehan djalma noe koeli oelah dipétingkeun di maneh tépi ka isoek. *a 5 Moesa 24:14.*
- 14 Maneh oelah njapa ka noe torek, djeung oelah neundeun tatadjongan ka hareupeun noe lolong, sarta maneh koedoe sijeun koe Allah maneh: ijeu kami Pangeran.
- 15 Maraneh oelah milampah bengkok dina ngahoekoeman; ^a oelah ngadjoeung-djoengkeun beungeut djalma noe malarat, djeung oelah moendjoeukeun beungeut djalma noe gëde; nja ngahoekoeman teh ka batoer koedoe sing sabèrnana. *a 2 Moesa 23:6.*
- 16 Maneh oelah lakoe ngoepat di bangsa maneh; maneh oelah aja pangarah ka gëtih batoer: ijeu kami Pangeran.
- 17 Maneh ^a oelah geuleuh ka doeloer maneh di sadjéro hate; ^b koedoe ngingëtan ka batoer, oelah datang ka maneh nanggoeng dosa tina hal manehana.
- 18 'Maneh ^c oelah malëskeun diri, djeung oelah ambëk kadalon-dalon ka sasama bangsa maneh; ^d nja koedoe njaäh ka batoer saperti ka diri sorangan: ijeu kami Pangeran. *a 1 Joh. 3:15. b Mat. 18:15; Loek. 17:3. c Roem 12:19. d Mat. 22:39; Roem 13:9; Gal. 5:14; Jak. 2:8.*
- 19 Maraneh koedoe pada ngestoekeun pikoekoe kami. ^a Sato maneh oelah diéweankeun ka sedjen bangsa; lahan maneh oelah disébaran doewa roepa, sarta awak maneh oelah make papakean doe-wa sipat tjtatjampoeran. *a 5 Moesa 22:9—11.*
- 20 Djeung lamoen aja lalaki, ^a ngadjima ka hidji awewe anoe djadi eusi imah, sarta geus dipatjang-patjangkeun ka lalaki sedjen, tapi tatjan ditëboes, atawa tatjan dimërdikakeun: nja eta koedoe dirangket; moal diparaehan, sabab awe-wena teu mërdika. 'Sarta eta djalma koedoe njanggakeun pikoerbaneunana kasalahan ka Pangeran, ka hareupeun lawang himah tēpangan; hidji domba 21 lalaki pikoerbaneun kasalahan. 'Pek koe panghoeloe koedoe dipangujjeun-keun karapihan, koe lantaran eta domba pikoerbaneun kasalahan, di pajoe-nenn Pangeran, tina sabab dosana noe dilampahkeun; tangtoe meunang pang-hampoera përkara dosana noe dilampahkeun. *a 2 Moesa 21:8.*
- 22 'Sarta lamoen maraneh geus asoep ka eta tanah, geus kitoe mëlak tatangka-lan baris hakaneun, nja eta boewahna koe maraneh koedoe diangkën tatjan disoentatan; tiloe taoen lilana koe maraneh koedoe diangkën tatjan disoentatan; teu meunang dihakan. 'Ari dina taoen noe kaopat sakabeh boewahna pisoetjieu, baris moedji ka Pangeran.
- 23 'Dëmi dina taoen noe kalima mah boewahna pek koe maraneh hakan; dipalarna soepaja tambah beubeunanganana keur maraneh: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh.
- 24 Maraneh ^a oelah ngahakan naon-naon kalawan gëtihna. Maraneh oelah milampah tēnoeng, djeung oelah milampah petangan. 'Maraneh ^b oelah ngoeroed sisi hoeloe maraneh, malar boeud; djeung oelah ngaroeksakkeun sisi djang-got maneh. 'Maraneh ^c oelah noerihan awak maraneh sabab aja noe paeh, djeung oelah make toelisan disoengging di diri maraneh: ijeu kami Pangeran. *a p. 3:17. b p. 21:5. c 5 Moesa 14:1.*
- 25 Maneh oelah nganistakeun anak maneh awewe, disina djinah; ^a soepaja eusi tanah oelah djarinah, anoe matak tanah teh pinoeh koe karoetjahan. *a 5 Moesa 23:17.*
- 26 Maraneh koedoe nētēpkeun sabat kami, djeung koedoe sarijeun koe kasoe-tjian kami: ijeu kami Pangeran.
- 27 Maraneh oelah njanghareupan ka ^a noe njaroemah atawa ka noe ngoesoemah; oelah ditarejang, matak ngana-djiskeun diri koe eta: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. *a p. 20:6, 27.*
- 28 Tina sabab djalma hoewisan maneh koedoe hoedang, djeung koedoe ngahor-matan ka pasëmon djalma kolot, sarta

koedoe sijeun koe Allah maneh: ijeu kami Pangeran.

- 33 Sarta lamoen aja semah noe ngoembara di maneh, dina tanah maraneh, ^a eta koe maraneh oelah diteungteuinganan. 'Ari semah noe ngoembara di maraneh, koe maraneh koedoe diakoe saperti ka priboemi, batoer maraneh; ^b nja koedoe njaah ka dinja, saperti ka diri sorangan; karana maraneh ge bareto djadi semah di tanah Mësir: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh.

^a 2 Moesa 22: 21. ^b 5 Moesa 10: 19.

- 35 Maraneh oelah milampah bengkok dina ngahoekoeman, dina oekoeran, dina timbangan, atawa dina takéran. 'Koedoe baroga ^a taradjoe bënëer, batoe bënëer, epa bënëer djeung éhin bënëer: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh, anoe ngaloewarkeun maraneh ti tanah Mësir.

^a 5 Moesa 25: 13.

- 37 Masing ^a pada ngestoekeun sakabeh pikoekoeuh kami djeung sakabeh hoekeum kami, sarta lalampahkeun koe maraneh: ijeu kami Pangeran. ^a p. 20: 8

PASAL 20.

- 2 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer deui ka oerang Israil: Saha-saha djalma, oerang Israil, atawa semah noe ngoembara di Israil, ^a anoe mikeun anakna ka si Molek teja, pasti koedoe dipaehan; djalma eusi tanah koedoe ngabaledogan ka dinja koe batoe. 'Eta kami ^b bakal njanghareup pameunteu ka djalma noe kitoe teh, sarta rek dibasmi, dileungitkeun ti téngah bangsana; karana eta teh mikeun anakna ka si Molek, noe matak nganadjiskeun ka soetjian kami, sarta nganistakeun djénengan kami noe soetji. 'Djeung oepama djalma eusi tanah ngalaljeuskeun matana ti djalma noe kitoe, mangsa eta mikeun anakna ka si Molek, hanteu pek dipaehan: 'tangtloe kami njanghareup pameunteu ka djalma noe kitoe sarta ka sabangsana, bari dirina djeung sakoer noe djarinah noeroet ka manehanana, miloe djarinah noeroet ka si Molek teh, koe kami dibasmi, dileungitkeun ti téngah bangsana. 'Kitoe keneh djalma, ^c noe njanghareupan ka noe njaroemah atawa ka noe ngoesoe-

mah, matak djinah noeroet ka dinja, eta kami tangtloe njanghareup pameunteu ka djalma noe kitoe, seug koe kami dibasmi, dileungitkeun ti téngah 7 bangsana. 'Mana maraneh koedoe nja-roetjikeun diri sorangan, masing pada soetji; karana kami Pangeran, Allah 8 maraneh teh, soetji. 'Sarta koedoe pada ngestoekeun pikoekoeuh kami, djeung dilalampahkeun: ^d ijeu kami Pangeran, anoe njoetjikeun ka maraneh. ^a p. 18: 21.

^b p. 17: 10. ^c p. 19: 31. ^d 2 Moesa 31: 13.

- 9 Lamoen aja djalma ^a noe njapa ka bapana atawa ka indoengna, pasti koedoe dipaehan. Eta teh njapa ka bapana atawa ka indoengna: dosana malik ka dirina. ^a 2 Moesa 21: 17.
- 10 Djeung saha-saha djalma ^a noe ngaranjed ka pamadjikan hidji djalma, sapedah ngaranjed ka pamadjikan batoer, pasti koedoe dipaehan, noe ngaranjed 11 djeung noe diranjedan. 'Sarta saha-saha ^b noe ngédèng djeung pamadjikan bapana, sasat moekakeun orat bapana; pasti koedoe dipaehan doewanana: dosana malik ka daririna. 'Sarta saha-saha ^c noe ngédèng djeung minantoena awe-we, pasti koedoe dipaehan doewanana; pada migawe karégédan: dosana ma- 13 lik ka daririna. 'Djeung saha-saha ^d noe ngadjima ka lalaki, doewanana migawe kaidjidan; pasti koedoe diparaehan: 14 dosana malik ka daririna. 'Djeung saha-saha ^e noe miéwe ka hidji awe-we sarta djeung indoengna, roetjah lampah kitoe teh; ^f koedoe didoeroek koe seu-neu, lalakina djeung awewena, da teu meunang aja lampah roetjah di téngah 15 maraneh. 'Sarta saha-saha ^g noe ngadjima ka sasatoan, pasti koedoe dipaehan; satona ge koe maraneh koedoe 16 dipodaran. 'Kitoe keneh awe-we, noe njampeurkeun ka sato, naon bae, malar didjima, nja eta awe-we koe maneh koedoe dipodaran sarta djeung satona; pasti koedoe dipaehan: dosana 17 malik ka darinja. 'Sarta saha-saha noe njokot doeloerna awe-we, ^h anak sabapa atawa anak saindoeng, seg ngarasa oratna, djeung eta ngarasa orat manehanana, katjelaän eta teh; koedoe pada dibasmi di hareupeun djalma-djalma bangsa maranehanana; eta moekakeun orat doeloerna awe-we, estoe nangoeng

18 kadorakaänana. 'Sarta saha-saha ⁱ noe ngëdëng djeung awewe noe keur palangan, moekakeun oratna, ditarandjangan palawanganana, djeung eta awewe moekakeun palawanganana gëtih, nja eta doewanana koedoe dibasmi, dileungitkeun ti téngah bangsana. 'Djeung deui ^j maneh oelah moekakeun orat doeloer indoeng maneh awewe, atawa doeloer bapa maneh awewe; karana noe kitoe narandjangan barajana; estoe pada nangoeng kadorakaänana. 'Sarta saha-saha ^k noe ngëdëng djeung pamadjikan pamanna, sasat moekakeun orat pamanna; pada nangoeng dosana; pasti paraeh teu boga anak. 'Djeung saha-saha ^l noe njokot pamadjikan doeloerna, lampah kitoe teh kotor, sasat moekakeun orat doeloerna; moal baroga anak.

a 5 Moesa 22:22; Joh. 8:5. *b* p. 18:8, *c* p. 18:15. *d* p. 18:22. *e* p. 18:17. *f* 1 Moesa 38:24. *g* p. 18:23; 2 Moesa 22:19. *h* p. 18:9, 11. *i* p. 18:19. *j* p. 18:12, 13. *k* p. 18:14. *l* p. 18:16.

22 Eta maraneh koedoe pada ngestoekum sakabeh pikoekoeuh kami djeung sakabeh hoekoem kami, sarta lalampahkeun, ^a soepaja maraneh oelah datang ka diotahkeun koe tanah, anoe koe kami dikërsakeun maraneh diasoepkeun ka dinja, soepaja diënggonan. 'Poma oelah ngalakonan pikoekoeuh bangsa, noe koe kami rek disingkirkeun ti hareupeun maraneh; karana eta sok pada migawe sakabeh noe kitoe pëtana, noe matak kami teh bosën ka darinja. 'Sarta maraneh koe kami geus dilahiran kijeu: ^b Maraneh noe bakal kawarisan tanah eta bangsa; koe kami rek dipaparinkeun ka maraneh, soepaja kamilik; nja tanah anoe labar-leber tji-soesoe reudjeung madoe: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh, anoe ngabinakeun maraneh ti bangsa noe loba. 'Ari maraneh teh ^c koedoe ngabinakeun sato anoe bërësih djeung noe nadjis, kitoe deui manoe anoe bërësih djeung noe nadjis, sarta oelah nganistakeun diri koe lantaran sato, atawa koe lantaran manoe, atawa koe sakabeh noe tingkarajap di boemi, sakoeur bae anoe koe kami dibinakeun, didamël nadjis 26 ka maraneh. 'Djadi maraneh teh ^d masing pada soetji baris ka kami; karana kami Pangeran teh soetji, ^e sarta ma-

27 raneh koe kami dibinakeun ti bangsa noe loba, soepaja djadi kagoengan kami. 'Djeung lamoen aja djalma lalaki atawa awewe, ^f anoe kasaroemahan atawa koekoesoemahan, pasti koedoe dipaehna, dibaledogan koe batoe: dosana malik ka daririna. *a* p. 18:28. *b* 2 Moesa 3:8, *c* p. 11:43. *d* p. 19:2. *e* 1 Radja 8:53. *f* p. 19:31; 1 Sam. 28:7; Lal. 16:16.

PASAL 21.

Aja deui timbalan Pangeran ka Moesa, kijeu: Maneh koedoe mitjatoer ka panghoeloe-panghoeloe, anak Haroen, kijeu nja omong maneh ka darinja: ^a Oelah aja noe nganadjiskeun diri dina 2 bangsana, koe karana noe paeh. 'Ngan koe karana barajana noe përnah deukeut, nja koe karana indoengna, djeung koe karana bapana, sarta koe karana anakna lalaki, djeung koe karana anakna awewe, kitoe deui koe karana doeloerna lalaki, 'djeung koe karana doeloerna awewe, anoe masih landjang, anoe deukent keneh ka manehauana, tatjan lakian: panghoeloe meunang oge 4 nganadjiskeun diri. 'Pedah djoeragan dina bangsana, noe matak teu meunang nganadjiskeun atawa nganistakeun diri. 'Teu meunang ^b ngagoendoe- 5 lan sirahna, djeung teu meunang njoekoeur sisi djanggotna, sarta teu pisan 6 meunang noerihan awakna. 'Koedoe masing saroetji baris ka Allahna, sarta oelah nganistakeun kana djënéngan Allahna; karana koerban seuneu kagoengan Pangeran, ^c kadaharan Allahna, nja panghoeloe noe ngahatoerkeun; mana 7 koedoe saroetji. 'Teu meunang mirabi ka dajang atawa ka noe hina, djeung teu meunang mirabi ka awewe anoe disërähkeun koe salakina; karana panghoeloe 8 teh soetji baris ka Allahna. 'Noe matak eta koe maneh koedoe diangkën ^d soetji; karana kadaharan Allah maneh, nja eta noe ngahatoerkeun; koedoe koe maneh diangkën soetji; ^e karana ijeu kami Pangeran, noe njoetjikeun ka maraneh teh, soetji. 'Sarta lamoen aja anak panghoeloe noe awewe, nganistakeun diri, milampah djinah, nja eta nganistakeun ka bapana; koedoe didoeroek koe seuneu. *a* p. 22:4. *b* p. 19:27, 28. *c* 4 Moesa 28:2. *d* 2 Moesa 28:36; Ibr. 7:26. *e* p. 20:8.

10 Djeung deui panghoeloe gëde, noe didjé-
néngeun ti lébah doeloer-doeloerna,
noe dikoetoeran sirahna koe minjak li-
sah, ^a sarta dikeupeulan, sina make pa-
pakean teja, eta ^b teu meunang moeroe-
tjoel sirahna, djeung teu meunang njo-
11 soëk papakeanana. 'Sarta teu meunang
ngadatangan majit djalma, saha bae; teu
meunang nganadjiskeun diri, nadjan koe
karana bapana atawa koe karana in-
12 doengna. 'Djeung ^c teu meunang ka loe-
war ti kasoetjian, sangkan oelah matak
nganistakeun kana kasoetjian Allahna;
karana dimakoetaän koe minjak lisah
13 ti Allahna: ijeu kami Pangeran. 'Sarta
mirabina ^d koedoe ka hidji awewe noe
14 parawan. 'Randa, atawa popotongan,
atawa noe hina, atawa dajang: ka noe
kitoe eta teu meunang mirabi; ari mi-
rabina ngan meunang ka parawan bang-
15 sana sorangan; 'soepaja oelah matak ngan-
nistakeun ka anak-intjoena dina bang-
sana; karana ijeu kami Pangeran, anoe
njoetjikeun ka manehanana. ^a p. 8:33.

^b p. 10:6. ^c p. 10:7. ^d 2 Kor. 11:2.

16 Ngandika deui Pangeran ka Moesa,
17 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mi-
tjatoer deui ka Haroen, kijeu nja pok:
Saha-saha djalma, anak-intjoe maneh,
satoeroenan-toeroenanana, noe aja tja-
tjadna, teu meunang ngadeuheusan, nga-
18 hatoerkeun kadaharan Allahna. 'Karana
sakoer djalma noe aja tjtjadna teu meun-
ang ngadeuheusan; saperti djalma noe
lolong, atawa noe ngempor, atawa noe
19 soempoeng, atawa noe tjenggeh; 'atawa
djalma noe boentoeng soekoe atawa noe
20 boentoeng leungeun; 'atawa noe béng-
koeng, atawa noe péndek, atawa noe
tjeor panonna, atawa noe boedoeg, ata-
wa noe rodek, atawa noe rémëk lara-
21 nganana. 'Sakoer djalma, anak-intjoe
panghoeloe Haroen, anoe aja tjtjadna,
teu meunang marëk, ngahatoerkeun koer-
ban seuneu kagoengan Pangeran; aja
tjtjadna, noe matak teu meunang ma-
rëk, ngahatoerkeun kadaharan Allahna.
22 'Ari kadaharan Allahna, barang soetji,
nadjan noe pangsoetji-soetjina oge, meun-
23 ang koe eta dihakan; 'ngan teu meun-
ang ngadatangan kana reregan, djeung
teu meunang njampeurkeun kana altar,
pedah aja tjtjadna; soepaja oelah ma-
tak nganistakeun kana kasoetjian kami;

karana ijeu kami Pangeran, anoe njoe-
tjikeun ka maranehanana.

24 Prak koe Moesa dilahirkeun ka Ha-
roen, djeung ka poetrana lakaki, sarta
ka oerang Israil sakabeh.

PASAL 22.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa, ki-
2 Njeu pangandikana: 'Maneh koedoe mi-
tjatoer deui ka Haroen djeung ka anak-
na lakaki, sina njëgah ka barang soetji
ti oerang Israil, anoe koe eta disaroet-
tjikeun ka kami; oelah nganistakeun
kana djénëngan kami noe soetji: ijeu
3 kami Pangeran. 'Koedoe ngomong kijeu
maneh ka darinja: Satoeroenan-toeroe-
nan maraneh, sakoer djalma, anak-in-
tjoe maraneh, anoe njampeurkeun ka
barang soetji, noe koe oerang Israil di-
saroetjikeun ka Pangeran, sabot mane-
hanana keur kanadjisan, nja eta djalma
koedoe dibasmi, dileungitkeun ti pajoe-
4 neun kami: ijeu kami Pangeran. 'Saha-
saha djalma, anak-intjoe Haroen, noe
boga kasakit lepra atawa ^a noe béngang,
teu meunang ngahakan barang soetji,
tëpi ka bërësih deui. Djeung saha-saha
noe antël kana naon-naon noe kanadji-
san koe majit, atawa djalma ^b noe ka
5 loewar tji-kama, 'atawa djalma noe an-
tël kana naon-naon ^c bangsa noe ting-
karajap, anoe matak dirina kanadjisan,
atawa ka manoesa, anoe matak dirina
kanadjisan, naon bae kanadjisanana:
6 'eta djalma noe antël ka noe kitoe teh ^d
bakal kanadjisan tëpi ka boerit, sarta
teu meunang ngahakan barang soetji;
7 satëgësna koedoe mandi koe tjai, 'sarta
ari geus soeroep panon-poë, eta djadi
bërësih; kakara meunang deui ngaha-
kan barang soetji, sabab nja eta rédjé-
8 kina. 'Noe paeh bangkar ^e sarta noe
paeh disasaäk teu meunang koe eta di-
hakan, da tangtöe kanadjisan koe noe
9 kitoe: ijeu kami Pangeran. 'Djadi eta
teh koedoe pada ngadjaga kana djagaän
kami; oelah datang ka nanggoeng dosa
sarta oelah datang ka paeh lantaran
kitoe, pedah dinistakeun: ^f ijeu kami Pa-
ngeran, anoe njoetjikeun ka marane-
hanana. ^a p. 15:2. ^b p. 15:16. ^c p. 11:29.

^d p. 11:24. ^e 2 Moesa 22:31. ^f p. 20:8.

10 Ari deungeun-deungeun, saha bae, teu
meunang ngahakan barang soetji; anoe

madjik di panghoeloe, sarta noe boe-boeroeh, teu meunang ngahakan barang soetji. 'Tatapi lamoen aja djalma beunang panghoeloe meuli koe doewitna, nja eta meunang noeroet ngahakan; kito deui noe asal didjoeroekeun di imahna, nja eta pada meunang noeroet ngahakan rédjékina. 'Djeung lamoen panghoeloe boga anak awewe, noe lakian ka deungeun-deungeun, eta teu meunang ngahakan hatoeran barang soetji. 'Tatapi lamoen panghoeloe boga anak, anoe randa, atawa popotongan, sarta teu bogaeun anak, toeloej balik deui ka imah bapana, nja eta meunang noeroet ngahakan rédjéki bapana, saperti keur basana boedak; ari deungeun-deungeun mah, saha bae, teu meunang ngahakan eta. 'Sarta lamoen aja djalma ngahakan barang soetji, djalma kaloelopoetan, nja eta barang soetji teh koedoe diganti,^a sarta ditambahan sapérlimana, sok di selehkeun ka panghoeloe. 'Djadi maranehanana teu meunang nganistakeun kana barang soetji ti oerang Israil, anoe koe eta dihatoerkeun ka Pangeran; 'tangtoe matak maranehanana ka oerang Israil nangoengkeun kadorakaän, mawa kana salah, lantaran ngahakan barang soetji ti eta; karana ijeu kami Pangeran, anoe njoetjikeun ka maranehanana. ^a p. 5:16; 6:5; 4 Moesa 5:7.

17 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka Haroen, djeung ka anakna lalaki, sarta ka sakabeh oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Sahasaha djalma, oerang Israil, atawa noe ngoembara di Israil, anoe ngahatoerkeun koerbanna, boh^a koerbanna panadaran, naon bae, boh pangabaktina bawaning soeka, naon bae, anoe dihatoerkeun ka Pangeran baris koerban doeroekan: 'soepaja maraneh^b pikamanaheun, [koedoe ngahatoerkeun] noe taja tjatjadna, sarta lalaki, bangsa sapi, bangsa domba, atawa bangsa émbe. 'Sakoer noe aja tjatjadna mah^c teu meunang koe maraneh dikoerbankeun; karana maal matak maraneh pikamanaheun. 'Sarta lamoen aja djalma noe ngahatoerkeun koerban panarima ka Pangeran, baris néknanan nadar atawa baris pangabakti bawaning soeka, bangsa

sapi atawa bangsa émbe-domba, koedoe noe taja tjatjadna, soepaja pikamanaheun; teu meunang aja tjatjadna, naon bae. 'Anoe lolong, atawa noe potong, atawa noe raheut, atawa noe borok, atawa noe boedog, atawa noe rodek:^d anoe kitoe teu meunang koe maraneh dikoerbankeun ka Pangeran, djeung teu meunang koe maraneh dipake koerban seuneu dina altar, baris ka Pangeran. 'Ari sapi djeung domba, noe tjenggeh, atawa noe koerang anggahotana, meunang koe maraneh dipake pangabakti bawaning soeka; démi kana koerban panadaran mah maal pikamanaheun. 'Ari noe kontolna didémpet, dirémékkeun, dikénjang, atawa dikeureut, teu meunang koe maraneh dikoerbankeun ka Pangeran; malah maraneh teu meunang migawe kitoe di djero tanah maraneh. 'Sarta ti leungeun djalma sedjen nagara maraneh teu meunang ngahatoerkeun^e kadaharan Allah maraneh, sakoer noe kitoe pètana; karana noe kitoe teh aja karoeksakanana, aja tjatjadna, maal matak maraneh pikamanaheun. ^a p. 7:16. ^b p. 1:3. ^c 5 Moesa 15:21; 17:1; Mal. 1:8. ^d Mal. 1:13, 14. ^e p. 21:6.

26 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Sapi, atawa domba, atawa émbe, lamoen didjoeroekeun,^a sina toedjoeh poé lilana aja di handapeun indoengna; ari ti sémét poé noe kadalapan ka-loehoerkeun pikamanaheun dipake koerban seuneu baris ka Pangeran. 'Djeung deui sapi atawa domba teu meunang koe maraneh dipeuntjit dibaréngkeun djeung anakna, dina poé sahidji. 'Djeung lamoen maraneh ka Pangeran ngoerbankeun^b koerban pamoe-dji, dikoerbankeunana teh sing malar maraneh pikamanaheun. 'Koedoe dihakan dina poé harita; ^c oelah aja noe dikarikeun tépi ka isoek: ijeu kami Pangeran. 'Eta maraneh sing pada ngestoekeun timbalan kami, sarta lalampahkeun: ijeu kami Pangeran. 'Djeung maraneh poma oelah nganistakeun kana djénéngan kami noe soetji; satégésna kami kërsa disoetjikeun di téngah oerang Israil: ijeu kami Pangeran, anoe njoetjikeun ka maraneh; 'anoe ngaloe-warkeun maraneh ti tanah Mésir, kërsa djadi Allah maraneh: ijeu kami Pangeran. ^a 2 Moesa 22:30. ^b p. 7:12. ^c p. 7:15.

PASAL 23.

1 **A** ja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Ari pesta Pangeran, anoe koe maraneh koedoe dioewarkeun pakoempoelan soetji, nja ijeu pesta kami teh:

2 Gënëp poë lilana koedoe ngalampahkeun pagawean; ^a ari poë noe katoedjoe nja eta poë eureun, gëde pisan, pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon; nja sabbat eta teh, kagoengan Pangeran, di sakabeh énggon maraneh tjitjing.

^a 2 Moesa 20 : 8.

3 Nja ijeu pesta Pangeran, pakoempoelan soetji, ^a anoe koe maraneh koedoe dioewarkeun dina mangsana: 'dina boelan noe mimiti, dina tanggal opat wélas, antara sore djeung boerit, paska baris ka Pangeran. 'Ari dina tanggal lima wélas, boelan eta keneh, ^b pesta roti teu ragian baris ka Pangeran; toedjoe poë lilana maraneh koedoe ngahakan roti teu ragian. 'Dina poë noe mimiti maraneh koedoe ngadég pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon. 'Djeung maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran, toedjoe poë lilana. Ari dina poë noe katoedjoe pakoempoelan soetji deui; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon.

^a 2 Moesa 23 : 14; 5 Moesa 16.

^b 2 Moesa 12 : 15, 18.

4 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Dimana maraneh geus asoep ka tanah, anoe koe kami dipaparinkeun ka maraneh, geus kitoe koe maraneh diboewat piboewateunana, seg maraneh koedoe nganteurkeun loeloe goe piboewateun maraneh sabeungkeutan ka panghoeloe. 'Tidinja koe panghoeloe eta beungkeutan koedoe diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, soepaja matak maraneh pikamanaheun; diasongkeunana koe panghoeloe sabada poë sabbat, isoekna. 'Sarta mangsa poëan ngasongkeun eta beungkeutan, maraneh koedoe njanggakeun anak domba sasi-

ki, noe taja tjatjadna, oemoer sataoen, pikoerbaneun doeroekan baris ka Pangeran; djeung pikoerbaneunana kadaharan, doewa-përpoeloh epa tipoeng lémés, di tjampoer minjak, pikoerbaneun seuneu baris ka Pangeran, aambeuan matak sédép; kitoe deui pikoerbaneunana inoeman, anggoer saparapat hin. 'Eta maraneh teu meunang ngahakan roti, atawa beunang njangraj, atawa gandoem baseuh, tépi ka poë harita, datang ka maraneh geus njanggakeun eta koerban Allah maraneh. Pikoekoeh langgëng eta teh ka maraneh, toeroen-toeroen, di sakabeh énggon maraneh tjitjing.

5 Geus kitoe maraneh ti sémët isoekna, sabada sabbat, ti poëan maraneh njanggakeun beungkeutan koerban asongan teja, ^a koedoe milang keur diri maraneh toedjoe minggu, masing djé-djé, 'népi ka bada sabbat noe katoedjoe, isoekana; djadi maraneh koedoe milang lima poeloh poë; didinja maraneh ka Pangeran koedoe ngahatoerkeun koerban kadaharan noe anjar. 'Eta maraneh ti sagala énggon maraneh tjitjing koedoe njanggakeun roti doewa siki, pikoerbaneun asongan, doewa-përpoeloh epa tipoeng lémés, di beuleumna make dihaseuman heula; ^b 6 tjikal eta teh baris ka Pangeran. 'Djaba ti eta roti maraneh koedoe ngahatoerkeun anak domba toedjoe siki, anoe taja tjatjadna, oemoer sataoen, djeung sapi ngora lalaki sasiki, sarta domba lalaki doewa siki, pikoerbaneun doeroekan baris ka Pangeran; ^c kitoe deui pikoerbaneunana kadaharan djeung pikoerbaneunana inoeman; djadi koerban seuneu, aambeuan matak sédép, baris ka Pangeran. 'Djeung deui maraneh koedoe njanggakeun émbé badot sasiki pikoerbaneun dosa, djeung anak domba doewa siki, oemoer sataoen, 7 pikoerbaneun panarima. 'Pek eta teh koe panghoeloe koedoe diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, kalawan roti tjikal teja, baris koerban asongan, reudjeung noe doewa anak domba teja; soetji eta teh, kagoengan Pangeran, adjang panghoeloe. 'Sarta maraneh dina poë harita koedoe ngoewarkeun, ^d eta maraneh dikérsakeun pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun paga-

wean naon-naon. Pikoekoeh langgëng eta teh ka maraneh, toeroen-toemoeroen, di sakabeh ënggon maraneh tji-tjing. 'Sarta ^e mangsa maraneh keur diboewat piboewateun lahan maraneh, djoeroe lahan maneh dipiboewatanana oelah dibajakkeun teuing, djeung heu-tjakna keur maneh diboewat oelah rek dipoeloeng; ^f koedoe koe maneh diingkeun adjang noe kabalangsak sarta adjang djalma ngoembara: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. ^a 5 Moesa 16: 9.

^b p. 2: 12. ^c 4 Moesa 15: 4—12. ^d 4 Moesa 28: 26.

^e p. 19: 9. ^f 5 Moesa 24: 19.

23 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, 24 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israïl, kijeu nja pok: ^a Dina boelan noe katoedjoeuh, dina tanggal hidji, maraneh koedoe ngadëg poë eureun, pangingët-ningët, make sèngék sangkakala, pakoempoelan soetji. 25 'Didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon, djeung koedoe pada ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran. ^a 4 Moesa 29: 1.

26 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Malah-malah ^a tanggal sapoeloeh, boelan noe katoedjoeuh keneh, nja eta poë pangrapihan; didinja maraneh koedoe ngadëg pakoempoelan soetji, sarta koedoe pada ngarëndahkeun diri maraneh; djeung koedoe pada ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran. 'Dina poë harita maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon, wantoe-wantoe poë pangrapihan eta teh, paranti ngarapihkeun diri maraneh ka pajoeneun Pangeran, Allah maraneh. 'Karana oenggal-oenggal djalma noe teu ngarëndahkeun diri dina poë harita, nja eta koedoe dibasmi, di-leungitkeun ti bangsana. 'Sarta oenggal-oenggal djalma noe ngalampahkeun pagawean naon-naon dina poë harita, nja eta djalma noe kami rek dileungitkeun ti téngah bangsana. 'Maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon; pikoekoeh langgëng eta teh ka maraneh, toeroen-toemoeroen, di sakabeh ënggon maraneh tjitjing. 'Poë eureun ^b gëde pisan eta teh ka maraneh, djeung koedoe pada ngarëndahkeun diri maraneh; dina tanggal salapan, wantji boerit, maraneh koedoe prak milampah

eta poë eureun maraneh, ti boerit tēpi ka boerit deui. ^a p. 16. ^b p. 16: 31.

33 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, 34 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israïl, kijeu nja pok: ^a Dina tanggal lima wëlas, boelan noe katoedjoeuh keneh, pesta saeng bēbētek, lilana toedjoeuh poë, baris ka Pangeran. 35 'Dina poë noe mimiti pakoempoelan soetji; oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon. 'Toedjoeuh poë lilana maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran; ^b dina poë noe kadalapan maraneh koedoe ngadëg deui pakoempoelan soetji, djeung koedoe pada ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran; panoetoep pesta eta teh; oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon. ^a 2 Moesa 23: 16; 4 Moesa 29: 12; 5 Moesa 16: 13. ^b Joh. 7: 37.

37 Nja eta teh pesta Pangeran, anoe koe maraneh koedoe diowarkeun pakoempoelan soetji, baris ngahatoerkeun koerban seuneu ka Pangeran, koerban doeroekan, koerban kadaharan, koerban penutjitan djeung koerban inoeman, sabakoe-sabakoena dina oenggal-oenggal poë. 'Kadjaba ti sabat Pangeran, djeung kadjaba ti sagala hatoeran maraneh, djeung kadjaba ti sakabeh panadaran maraneh, sarta kadjaba ti sakabeh pangabakti maraneh bawaning soeka, noe koe maraneh disanggakeun ka Pangeran.

39 Djadi dina tanggal lima wëlas, boelan noe katoedjoeuh, sanggeus maraneh ngakoetan hasil tanéh, seg maraneh koedoe milampah eta pesta Pangeran, toedjoeuh poë lilana; ari poë noe mimiti poë eureun; kitoe deui poë noe kadalapan poë eureun. 'Ari dina poë noe mimiti maraneh koedoe ngarala boeboewahan tangkal noe araloes, ^a palapah korma, dahan kai noe gomplik, djeung waroe lot; sarta koedoe pada boengah di pajoeneun Pangeran, Allah maraneh, 41 toedjoeuh poë lilana. 'Djeung koedoe pada milampah eta pesta baris ka Pangeran, toedjoeuh poë dina sataoen. Pikoekoeh langgëng ka maraneh toeroen-toemoeroen; dipilampahna koe maraneh koedoe dina boelan noe katoedjoeuh. 'Koedoe pada ngënggon dina saeng, toedjoeuh poë lilana; sakabeh noe asal boemi

di Israil koedoe ngarënggon dina sa-
oeng. 'Soepaja toeroenan-toeroenan ma-
raneh pada nganjahokeun, jen oerang
Istrail ^b koe kami disina ngarënggon
dina saeeng-saeung, sanggeusna koe ka-
mi dika-loewarkeun ti tanah Mësir: ijeu
kami Pangeran, Allah maraneh.

a Néh. 8:14—16. *b* Hos. 12:10.

44 Prak Moesa ngadawoehkeun eta sa-
gala pesta Pangeran ka oerang Istrail.

PASAL 24.

Aja deui pangandika Pangeran ka
2 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh
koedoe nitah ka oerang Istrail, ^a sina
ka maneh marawa minjak djetoen, anoe
setra, beunang noetoe, baris damar teja,
pikeun njeungentan palita salalawasna.
3 'Di loewareun reregan përtelaan, di djero
himah tëpangan, nja di dinja koedoe di-
pëtakeunana koe Haroen, [sina ngagën-
tjlang] ti boerit tēpi ka isoeik, di pajoe-
neun Pangeran, salalawasna. Pikoekoeh
langgëng ka maraneh, toeroen-toemoe-
roen. 'Eta Haroen dina adjoeğ ēmas pi-
toewin teh koedoe natakeun palita-pali-
tana di pajoeun Pangeran, salala-
wasna.

a 2 Moesa 27:20, 21.

5 Djeung deui maneh koedoe njokot
tipoeng lēmés, djijeeun koeweh doewa
wélas siki, dibeuleum; sasiki-sasiki doe-
wa-përpoeloeh epa. 'Seg koe maneh koe-
doe diambëngkeun ^a dina medja ēmas
pitoewin teja, di pajoeun Pangeran,
didijeeun doewa djadjar, sadjadjarna gë-
nëp-gëñp. 'Sarta hidji-hidji djadjar koe
maneh toempangan doepa toelen, ^b geu-
san djadi pangelingan roti, nja koerban
8 seuneu baris ka Pangeran. 'Dina oeng-
gal-oenggal poë sabat roti teh koedoe
ditatakeun di pajoeun Pangeran, sala-
lawasna, ti oerang Istrail; përdjangdjan
9 langgëng. 'Nja eta ^c pikeun Haroen
djeung pikeun anakna lalaki; dihakanna
di ënggon soetji; karana soetji liwat leu-
wih eta teh, bagianana ti koerban seu-
neu kagoengan Pangeran; pikoekoeh
langgëng.

a 2 Moesa 25:30. *b* p. 2:2, 9.

c Mat. 12:4.

10 Aja hidji djalma, indoengna oerang
Istrail, ari bapana oerang Mësir; djol ka
loewar ka tēngah oerang Istrail; heug
eta djalma noe indoengna oerang Istrail
teh, paseja di pasanggrahan djeung hidji

11 oerang Istrail. 'Pek eta djalma noe in-
doengna oerang Istrail teh, ngagoreng-
keun kana Padjënëngan, sarta njapa.
Toeloej disanggakeun ka Moesa. Ari ngar-
nandoengna Sëlomit anak Dibri, kaom
12 Dan. 'Seg eta djalma ^a diasoepeun kana
paudjara, ngantos katërang përkara-
na hal timbalan Pangeran. *a* 4 Moesa 15:34.

13 Ngandika Pangeran ka Moesa, kijeu
14 pangandikana: 'Eta noe njapa teh bawa
bidjil ka loewareun pasanggrahan; prak
sakabeh noe ngadenge koedoe pada
noempangkeun leungeunna ka hoeloena,
bari toeloej manehanana dibaledogan
15 koe sapadjëmoehan. 'Djeung maneh ka
oerang Istrail koedoe mitjatoer, kijeu nja
pok: ^a Saha-saha djalma njapa ka Al-
16 lahna, estoe nanggoeng dosana. 'Sarta ^b
noe ngagorengkeun kana Padjënëngan Pa-
ngeran, pasti koedoe dipaehan, dibale-
dogan koe sapadjëmoehan; boh noe
ngoembara, boh noe asal boemi, tijap-
tijap ngagorengkeun kana Padjënëngan,
17 koedoe dipaehan. 'Djeung deui ^c lamoen
aja djalma maehan manoesa, saha bae,
18 pasti koedoe dipaehan deui. 'Sarta noe
maehan sato tjotjoan, eta koedoe nga-
ganti: njawa bajar njawa. 'Djeung la-
moen aja djalma njatjadan ka batoer:
sakoemaha migawena, eta koedoe dipi-
20 gawe nja kitoe deui: 'potong bajar po-
tong, panon bajar panon, hoentoe bajar
hoentoe; sakoemaha njatjadanana ka
21 toe deui. 'Ari noe maehan tjotjoan, eta
koedoe ngaganti; dëmi noe maehan ma-
22 noesa mah, koedoe dipaehan deui. 'Hoe-
koem di maraneh ^d koedoe masing sa-
toenggal, bagija noe ngoembara, bagija
noe asal boemi; karana ijeu kami Pa-
ngeran, Allah maraneh. *a* 2 Moesa 22:28.

b Mat. 26:65, 66. *c* 2 Moesa 21:12. *d* 2 Moesa
12:49; 3 Moesa 19:34.

23 Toeloej koe Moesa dilahirkeun ka oer-
rang Istrail; prak djalma noe njapa teja
dibawa bidjil ka loewareun pasanggra-
han, bari seug dibaledogan koe batoe.
Djadi oerang Istrail ngalampahkeun sa-
koemaha timbalan Pangeran ka Moesa
teja.

PASAL 25.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moe-
sa di goenoeng Sinai, kijeu pangandi-

2 kana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeun nja omong maneh ka darinja: Dimana maraneh geus asoep ka tanah, anoe koe kami dipaparinkeun ka maraneh, toeloj tanah teh koedoe aja sabatna, sina eureun baris ka Pangeran. 'Koedoe njébaran lahan maneh a gënëp taoen lilana, djeung koedoe mangkasan kēbon anggoer maneh gënëp taoen lilana, sarta alaän hasilna; 'dēmi taoen noe katoedjoe mah sabat, gēde pisan, kana tanah; sina eureun baris ka Pangeran; lahan maneh oelah disébaran, djeung kēbon anggoer maneh oelah dipangkasan. 'Toerjang, oeroet maneh diboewat, koe maneh oelah dipiboewatan, djeung boewah anggoer maneh noe ditoenda teh, koe maneh oelah diala; nja masing djadi taoen sabat kana tanah teh. 'Ari noe djadi dina sabat tanah teh keur pihakaneun maraneh; nja keur diri maneh, djeung keur badega maneh awewe-lalaki, djeung keur noe koeli di maneh, sarta keur djalma madjik, anoe ngoembara di maneh; 'kitoe deui keur tjoetjoän maneh, sarta keur sasatoan noe dina tanah maneh; sakabeh hasilna keur pihakaneunana. a 2 Moesa 23: 10.

8 Djeung deui maneh koedoe milang keur diri maneh toedjoe taoen sabat, toedjoe kali toedjoe taoen; djadi rejana toedjoe taoen sabat teh koedoe opat poeloeh salapan taoen. 'Ari a dina boelan noe katoedjoe, dina tanggal sapoeloeh, maneh koedoe ngidērkeun sēngek sangkakala; nja ngidērkeun sangkakala di sakoeriling tanah maraneh teh dina poë pangrapihan teja. 'Seug maraneh koedoe njoetjikeun eta taoen noe kalima-poeloeh teh, b djeung koedoe ngowarkeun kamērdikaän dina tanah, keur sakabeh priboemina; sing djadi taoen kasoekaän eta teh ka maraneh; didinja maraneh koedoe moelang ka samilik-milikna, djeung maraneh koedoe balik ka saäsal-asalna. 'Eta taoen noe kalima-poeloeh teh sing djadi taoen kasoekaän ka maraneh; oelah maraneh njébar, djeung oelah diboewat toerjangan, sarta oelah ngarala boewah anggoer noe ditoenda; 'karana taoen kasoekaän eta teh; koedoe diangkēn soetji koe maraneh; hasil tēgal anoe djadi pihakaneun maraneh. 'Dina eta taoen kasoe-

kaän, maraneh koedoe moelang ka samilik-milikna. 'Sarta lamoen maraneh ngadjoewal naon-naon ka batoer, atawa meuli ti leungeun batoer, poma oelah silih-kanjaja djeung doeloer. 'Maneh meuli ti batoer koedoe ngitoeng taoen ti sanggeus taoen kasoekaän; batoer ngadjoewal ka maneh koedoe ngitoeng taoen piboewateun. 'Mingkin reja taoen, mingkin tambah pameulina; sabalikna mingkin saeutik taoen, mingkin koerang pameulina; wantoe-wantoe ngadjoewalna ka maneh nja rejana piboewateun. 'Djadi maraneh poma oelah silih-kanjaja djeung batoer, c nja koedoe masing sijeun koe Allah maneh; karana ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. a p. 23: 27.

b 5 Moesa 15. c p. 19: 14, 32.

18 Eta maraneh koedoe ngalampahkeun pikoekeuh kami, djeung koedoe pada ngestoekeun hoekoem kami, sarta lalampahkeun; ana kitoe mah maraneh bakal ngēnggonan tanah sarta sēnang ati. 'Reudjeung tanah tangtōe ngabidjikeun hasilna, sarta maraneh pingahakaneun datang ka seubeuh; djadi diēnggonanana koe maraneh sarta sēnang ati. 'Djeung lamoen maraneh ngomong: Naon pihakaneun oerang dina taoen noe katoedjoe, da mapan oerang teu njébar djeung teu ngakoetan beubeunangan? 'Eta kami a tangtōe miwarang bērkah kami ka maraneh dina taoen noe kagēnēp, sina ngajakeun hasil tiloe taoenun. 'Ari taoen noe kadalapan maraneh prak njébar deui; dēmi noe dihakan koe maraneh, nja beubeunangan heubeul keneh bae, tēpi ka taoen noe kasalapan; datang ka asoep beubeunangan eta, maraneh ngahakan beubeunangan heubeul.

a 5 Moesa 28: 8.

23 Djeung deui tanah teh teu meunang didjoewal saēndēngna; karana kami noe kagoengan tanah; a karana maraneh mah semah, nja djalma madjik di kami. 'Sarta di sakoeriling tanah milik maraneh, moen aja noe dek nēboes tanah, koedoe dibikeun. 'Lamoen doeloer maneh datang ka moskel, sarta ngadjoewal milikna, geus kitoe barajana noe pangdeukeutna koedoe datang sarta nēboes noe didjoewal koe doeloerna teja. 'Djeung lamoen aja djalma teu boga noe nēboes, tapi pikatēpieun koe leu-

27 ngeun sorangan, nja manggih noe pi-
mahieun kana ditëboesna: 'seug eta
koedoe ngitoeng taoen tina ngadjoe-
walna, bari saleuwihna dipoelangkeun
28 ka djalma noe didjoewalan, sangkan
manehanana moelang ka milikna. 'Sa-
balikna, oepama leungeunna teu mang-
gih noe pimahieun baris moelangkeun
eta ka dirina mah, seug noe didjoewal
teh pitëtëpeun dina leungeun noe meuli,
tëpi ka taoen kasoekaän; dina taoen
kasoekaän mah ka loewar, sangkan ma-
nehanana moelang ka milikna.

a Djab. 39 : 13.

29 Djeung lamoen aja djalma ngadjoe-
wal hidji imah pangtjitjingan di djëro
nagara noe koetaän, nja eta meunang
ditëboes tëpi ka toetoept taoen ngadjoe-
walna; di djëro sakitoe lilana meunang
30 ditëboes. 'Sabalikna, oepama teu ditë-
boes tëpi ka djëdjëg sataoen djëpoet
mah, heug eta imah, anoe di djëro na-
gara noe koetaän teja, pitëtëpeun sa-
ëndëngna di noe meuli inja, toeroen-
toemoeroen; dina taoen kasoekaän moal
31 ka loewar. 'Dëmi imah desa-desa, noe
teu koetaän sakoerilingna, koedoe di-
itoeng mandjing kana lahan tanah; nja
eta meunang ditëboes, sarta dina ta-
32 oen kasoekaän pika-loewareun. 'Ari
moenggoeh ^a nagara-nagara ahli Lewi,
imahna di nagara milikna, eta ahli Le-
wi teh meunang nëboes salalawasna.
33 'Sarta oepama aja ahli Lewi noe [teu]
nëboes mah, nja eta imahna noe di-
djoewal di nagara milikna pika-loewa-
reun dina taoen kasoekaän; karana ari
imah di nagara ahli Lewi, nja eta pi-
san milikna di têngah oerang Israil.
34 'Dëmi ^b lahan sampalan nagara-naga-
rana mah teu meunang didjoewal; ka-
rana milik langgëng eta teh ka ahli
Lewi.

a 4 Moesa 35 : 2. b 4 Moesa 35 : 3.

35 Djeung lamoen doeloer maneh da-
tang ka moskel, taja tangan-pangawa-
sana di maneh, eta koe maneh hajeu-
kan; nadjan noe ngoembara atawa noe
36 madjik sina hiroep di maneh. 'Oelah
njokot ^a boengah ti dinja, soemawo-
na bati leuwih ti meudjehna; nja koe-
doe masing sijeun koe Allah maneh, sarta
doeloer maneh teh sina hiroep di ma-
37 neh. 'Maneh ngandjoekkeun doewit ka
dinja oelah ngarah boengah, sarta mere

38 kahakanan oelah dibabatenkeun. 'Ijeu
kami Pangeran, Allah maraneh, anoe
ngaloewarkeun maraneh ti tanah Mësir,
kërsa maparin tanah Kanaän ka mara-
neh, kërsa djadi Allah maraneh.

a 2 Moesa 22 : 25; 5 Moesa 23 : 19

39 Djeung ^a lamoen doeloer maneh da-
tang ka moskel di maneh, seug nga-
djoewal diri ka maneh, teu meunang koe
maneh disina koemawoela tjara koema-
40 woela boedak beulian. 'Piajaeunana di
maneh sing sapërti noe boeboeroeh, tjara
noe madjik; pingawoelaeunana ka ma-
neh tëpi ka taoen kasoekaän. 'Didinja
eta teh ka loewar ti maneh, nja dirina
sarta djeung anak-anakna, sina balik ka
asalna, djeung sina moelang ka milik
42 karoehoenna. 'Karana abdi kami eta teh,
beunang kami ngaloewarkeun ti tanah
Mësir; teu meunang didjoewal sapërti
43 ngadjoeawal boedak. 'Teu meunang ma-
neh ^b moerba ka dinja, make kësit; nja
koedoe masing sijeun koe Allah maneh.
44 'Ari maneh hajang boga boedak lalaki
atawa boedak awewe, koedoe noe ka-
asoep bangsa-bangsa noe di sakoeriling
maraneh; eta maraneh meuli boedak la-
laki atawa boedak awewe koedoe ti di-
45 nja. 'Samalah noe kaäsoep djalma ma-
djik, anoe ngaloembara di maraneh, eta
ge koe maraneh meunang dibeuli; pon
kitoe keneh toeroenanana, noe aja di
maraneh, beunangna ngajoegakeun di
djëro tanah maraneh; geus kitoe eta
46 teh djadi milik maraneh. 'Sarta eta koe
maraneh meunang diwariskeun ka anak
maraneh pandeurieun maraneh, sina dja-
di milik eta; nja meunang langgëng
dikoemawoelakeun koe maraneh; ari
moenggoeh doeloer maraneh, sasama oer-
ang Israil mah, teu meunang maraneh
silih-poerba djeung doeloer, make kësit.

a 2 Moesa 21 : 2; 5 Moesa 15 : 12. b Ep. 6 : 9; Kol. 4 : 1.

47 Djeung lamoen aja noe ngoembara
atawa noe madjik di maneh, datang ka
boga, djeung aja doeloer maneh di noe
kitoe datang ka moskel, seg eta nga-
djoewal diri ka noe ngoembara atawa
ka noe madjik di maneh, atawa ka noe
asal toeroenan djalma ngoembara teh:
48 'nja eta, sanggeusna ngadjoeawal diri,
meunang ditëboes; salah-sahidji doeloer-
na meunang nëboes inja, 'atawa ditë-
49 boes koe pamanna, atawa koe anak pa-

manna, atawa ditëboes koe saha bae sanak-barajana, noe kaäsoep bangsana; atawa katëpi koe leungeunna, meunang
 50 nëboes maneh. 'Seg koedoe balitoeng djeung noe meuli, ti sëmët taoen ngadoewal diri ka dinja tëpi ka taoen kasoekaän; ari ladangna noeroetkeun rejana taoen; ajana di noe boga sapërti
 51 poë noe boeboeroeh. 'Oepama reja kehe taonna, moelangkeunana tina pameulina keur pipanëboeseunana sing sakadar eta. 'Sabalikna, oepama kari saeutik bae taonna tëpi ka taoen kasoekaän mah, seg koedoe balitoeng; sakadar taonna koedoe moelangkeun keur
 52 pipanëboeseunana. 'Ari pijaëunana di noe boga, sapërti noe boeboeroeh taoen; eta teu meunang moerba ka dinja, make
 54 kësit, di hareupeun maneh. 'Djeung oepama teu ditëboes djalan kitoe mah, seg pika-loewareun dina taoen kasoekaän, nja dirina sarta djeung anak-anakna.
 55 'Karana oerang Israil djadi abdi kami; estoe abdi kami eta teh, beunang kami ngaloewarkeun ti tanah Mësir; ijeu kami Pangeran, Allah maraneh.

PASAL 26.

Maraneh ^a poma oelah njijeun brahama, djeung oelah ngadëgkeun artja, atawa tihang; sarta di tanah maraneh oelah neundeun batoe beunang ngaropakkeun, baris sësëmbaheun maraneh; karena nja ijeu kami Pangeran, Allah
 2 maraneh. 'Koedoe pada nëtëpkeun ^b sabat kami, djeung koedoe sarijeun koe kasoetjian kami: ijeu kami Pangeran.
^a 2 Moesa 20: 3, 4. ^b p. 19: 30.
 3 Oepama ^a maraneh ngalakonan pikoekoe kami, djeung ngestoekeun timbalan kami, sarta dilalampahkeun: 'tangtoe kami ^b maparin hoedjan ka maraneh dina oesoemna, sarta lahan bakal ngabidjilkeun hasilna, djeung tatangkalan këbon bakal ngabidjilkeun boewahna. 'Ari oesoem ngirik di maraneh pinëpieun kana oesoem anggoer, djeung oesoem anggoer pinëpieun kana oesoem njëbar, ^c sarta maraneh pingahakaneun rëdjeki maraneh datang ka seubeuh, djeung ngënggonan tanah maraneh sarta
 6 sënang ati. 'Djeung kami bakal maparin kërta dina tanah; ^d ari maraneh keur heës, moal aja djalma noe matak reu-

was; toer sato galak koe kami bakal dieuweuhkeun tina tanah, sarta pëdang moal pinjorangeun ka tanah maraneh.
 7 'Eta maraneh bakal ngoedag moesoeh maraneh, sarta datang ka ngadjaropak di hareupeun maraneh koe pëdang. 'Limaän ti maraneh ^e pingoedageun saratoes, djeung saratoes ti maraneh pingoedageun salaksa, sarta moesoeh maraneh datang ka ngadjaropak di hareupeun
 9 maraneh koe pëdang. 'Djeung kami bakal njanghareup ka maraneh, sarta maraneh didjadikeun baranahan, nja maraneh teh didjëngkarkeun, toer kami bakal nëtëpkeun përdjangdjian kami ka
 10 maraneh. 'Sarta maraneh bakal ngahakan hasil heubeul, noe geus lawas; malah noe heubeul koe maraneh dika-loe-
 11 warkeun, sabab aja noe anjar. 'Djeung kami bakal neundeun ^f balandongan kami di tëngah maraneh, sarta ati kami
 12 moal giroek ka maraneh. 'Malah kami bakal ngidër di tëngah maraneh, sarta kami bakal Allah maraneh, ari maraneh bakal oemat kami. 'Ijeu kami Pangeran, Allah maraneh, anoe ngaloewarkeun maraneh ti tanah Mësir, soepaja maraneh oelah toeloj ngawoela ka dinja. Ari ^g sambilan pasangan maraneh koe kami geus dipotongkeun, nja maraneh koe kami disina leumpang bënë-
^a 5 Moesa 28: 1. ^b 5 Moesa 11: 14. ^c p. 25: 19. ^d Aj. 11: 18, 19. ^e Jos. 23: 10. ^f Jeh. 37: 26, 27; 2 Kor. 6: 16. ^g Jeh. 34: 27.

14 Sabalikna, ^a oepama maraneh teu noeroet ka kami, djeung teu ngalampahkeun eta sakabeh timbalan; 'djeung oepama pikoekoe kami koe maraneh dipitjeun, sarta oepama ati maraneh giroek ka hoekoem kami, wani maraneh ëmboeng ngalampahkeun sakabeh timbalan kami sarta ngarobahkeun përdjangdjian
 16 kami: 'dalah kami ge tangtoe midamël kitoe ka maraneh; nja eta kami ka maraneh bakal ngeunakeun kariuwasan, ngabëngangan djeung moerijang, datang ka adjoer panon, sarta datang ka lëboer hate; djeung maraneh bakal njëbarkeun bibit maraneh tjomah bae, da kapoer
 17 loekna koe moesoeh maraneh. 'Eta kami ^b bakal njanghareup pameunteu ka maraneh, seug maraneh teh eleh di hareupeun moesoeh maraneh, djeung maraneh bakal kapoerba koe noe gareuleuh

ka maraneh, ^c sarta maraneh kalaboer, nadjan taja noe ngoedag ka maraneh.

a 5 Moesa 28:15. *b* p. 17:10. *c* Sil. 28:1.

18 Djeung oepama maraneh datang ka kitoe tatjan noeroet ka kami, tangtöe koe kami ditambahan deui; nja maraneh koe kami dipépèrih toedjöeh patikèlaneun dosa maraneh, 'malar minggèskeun kamagoengan kasantosaän maraneh; ^a ari langit di maraneh koe kami bakal didjadikeun sapèrti beusi, djeung boemi di maraneh bakal didjakeun tjara tambaga; 'noe matak ka-kowatan maraneh bejak tjoemah-tjoemah, sarta lahan maraneh moal ngabidjilkeun hasilna, djeung tatangkalan kèbon moal ngabidjilkeun boewahna.

a 5 Moesa 28:23.

21 Djeung oepama lampah maraneh ka kami ngalawan, teu daraek noeroet ka kami, tangtöe maraneh koe kami ditambahan deui balahi, toedjöeh patikèlaneun, noeroetkeun dosa maraneh. 'Nja eta kami ka maraneh bakal ngadatangkeun ^a sato leuweung, ^b sina ngaboerak-barik anak maraneh, djeung sina ngabasmi tjtöjöän maraneh, sarta maraneh didjjeun saentik, datang ka djalan maraneh saroewoeng.

a 5 Moesa 32:24.

b 2 Radja 2:24.

23 Djeung oepama maraneh koe lantaran kitoe hanteu beunang koe kami dipépèrih, sarta lampah maraneh ka kami keukeuh bae ngalawan: 'tangtöe ^a pilampabeun kami ka maraneh pon kitoe keneh ngalawan, sarta kami bakal ngagèboegan ka maraneh, nja ijeu kami, toedjöeh patikèlaneun, tina hal dosa maraneh. 'Eta kami ka maraneh bakal ngadatangkeun pèdang, sina nèrapkeun pamalès pèrdjangdjian; djeung maraneh bakal ngoempoel ka nagara-nagara maraneh; seug kami bakal ngadatangkeun pagèboeg ka tengah maraneh, bari maraneh diselehkeun ka leungeun moesoeh.

26 'Ana kami motongkeun ^b iteuk roti anoe maraneh, seug sapoeloh awewe pimeuleumeun roti maraneh dina pameuleuman hidji bae, sarta diparoelangkeunana roti maraneh make ditimbang; djeung dadaharan maraneh moal datang ka seubeuh.

a 2 Sam. 22:27.

b Djab. 105:16.

27 Djeung oepama maraneh koe lantaran

kitoe tatjan noeroet keneh bae ka kami, sarta lampah maraneh ka kami keukeuh bae ngalawan: 'tangtöe pilampabeun kami ka maraneh make ngalawan bangèt pisan, sarta kami bakal mëpèrih deui ka maraneh, nja ijeu kami, toedjöeh patikèlaneun, tina hal dosa maraneh; 'datang ka maraneh ^a ngahakan daging anak maraneh lakali; kitoe deui daging anak maraneh awewe koe maraneh bakal dihakan. 'Djeung kami bakal noempoerkeun pamoedjaän maraneh, sarta ngabasmis ^b titiron mata-poè di maraneh; toer kami bakal ngaboegbroegkeun babatang maraneh kana babatang brahala maraneh, sarta ati kami bakal giroek ka maraneh. 'Ari nagara-nagara maraneh koe kami bakal didjadikeun tarikolot, djeung sagala kasoetjian maraneh koe kami bakal diroeksakkeun, sarta kami moal ngangseu deui aambeuan maraneh anoe matak

32 sèdèp. 'Djadi kami teh bakal ngaroeksakkeun eta tanah, datang ka moesoeh maraneh, noe ngènggon dina tanah, pada bèngong tina hal kitoe. 'Ari diri maraneh ^c koe kami bakal dipantjawoeakeun, diajakeun di sagala bangsa; malah kami bakal njaboet pèdang ti toekangeun maraneh; sarta tanah maraneh bakal soewoeng, djeung sagala nagara maraneh bakal tarikolot.

a 5 Moesa 28:53;

2 Radja 6:28; Njanj. 4:10. *b* 2 Bab. 34:7.

c 5 Moesa 4:27; 28:64.

34 Didinja ^a tanah teh piseokaeun koe sabat-sabatna, sapandjangna soewoeng, ari maraneh aja dina tanah moesoeh-moesoeh maraneh; didinja tanah teh eureun, sarta soeka koe sabat-sabatna.

35 'Bakal eureun sapaudjangna soewoeng, doemeh hanteu eureun dina sabat-sabat maraneh, keur mangsa diènggonan koe maraneh. 'Ari moenggoeh noe kari bangsa maraneh, eta koe kami bakal didatangan ^b sèber hatena, dina tanah moesoeh-moesoehna, wani kagèbrig koe korosok kalakaj noe kabawa koe angin; bijoro laloempatan, tjara noe mangloempatkeun pèdang; bloek raroeboeh, tapi taja noe ngoedag; 'patingdjaropak patoempang-tindih, kawas tina sabab pèdang, tapi taja noe ngoedag; sarta maraneh moal bisa tagén di hareupeun

38 moesoeh-moesoeh maraneh. 'Djeung ma-

raneh bakal tiwas di bangsa kapid, di-
hakan koe tanah moesoeh maraneh da-
39 tang ka bejak. 'Ari noe kari bangsa ma-
raneh bakal aladjoeur dina sagala tanah
moesoeh maraneh, tina lantaran kado-
rakaänana; onghok tina lantaran ka-
dorakaän kolot-kolotna eta kabawa
aladjoeur.

a p. 25 : 4. b 5 Moesa 28 : 65.

40 'Tidinja eta teh ^a bakal ngakoeu-
kadorakaänana djeung kadorakaän kol-
lot-kolotna, djalana kasalahanana noe koe
maranehanana dipigawe ka kami; ma-
lah-malah pedah lampahna ka kami nga-
41 lawan, 'ari lampah kami ka darinja ki-
toe deni ngalawan, sarta maranehanana
koe kami didatangkeun ka tanah moe-
soeh-moesoehna. Ana seug hatena, ^b noe
teu disoenanatna teh, ngahandapkeun ma-
neh, sarta bari maranehanana narima-

42 keun kadorakaänana, 'tangtoe ^c kami
ngelingkeun përdjangdjian kami ka Ja-
koeb; kitoe deui përdjangdjian kami ka Ibra-
him sarta përdjangdjian kami ka Ibra-
him koe kami tangtoe diëlingkeun; toer
kami tangtoe ngelingkeun eta tanah.

43 'Djadi tanah teh bakal katinggal koe
maranehanana, sarta soekaeun koe sab-
bat-sabatna, samangsa soewoeng ti ma-
ranehanana; tetapi maranehanana tang-
toe narimakeun kadorakaänana, pedah
koe sabab maritjeun hoekoem kami,
djeung atina giroek ka pikoekoeh kami.

44 'Malah ijeu aja deui: ^d samangsa ma-
ranehanana aja dina tanah moesoeh-
moesoehna, koe kami moal dipitjeun,
sarta kami moal giroek ka darinja, da-
tang ka dibejakkeun, datang ka ngaro-
bahkeun përdjangdjian kami ka darinja;
karana ijeu kami Pangeran, Allah ma-
ranehanana. 'Satëgësna kami teh keur
45 pimangpaäteun eta tangtoe ngelingkeun
përdjangdjian ka karoehoenna, noe koe
kami dika-loewarkeun ti tanah Mësir,
kasaksian koe oerang kapid, kërsa dja-
di Allah maranehanana: ijeu kami Pa-
ngeran.

a 5 Moesa 4 : 30; 30 : 2; Dan. 9 : 5.

b 5 Moesa 10 : 16; 30 : 6. c 2 Moesa 2 : 24;

2 Radja 13 : 23. d 5 Moesa 4 : 27—31; Roem

11 : 1, 2, 29.

46 Tah, kitoe pikoekoeh, djeung hoekoem,
sarta papakon, anoe koe Pangeran di-
paparin di antara salira andjeunna djeung
oerang Israil, di goenoeng Sinai, koe
lantaran Moesa.

PASAL 27.

1 Aja deui pangandika Pangeran ka Moe-
2 sa, kijeu pangandikana: 'Maneh koe-
doe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu
nja omong maneh ka darinja: ^a La-
moen aja djalma noe nëkanaan nadar,
ari djalma noe baris ka Pangeran teh,
3 koedoe sataksiran maneh. 'Ari taksiran
maneh di lalaki, noe ti sëmët oemoer
doewa poeloeh taoen tëpi ka oemoer
gënëp poeloeh taoen, nja eta taksiran
maneh teh koedoe lima poeloeh sekel
perak, noeroetkeun sekel kasoetjian.
4 'Sarta oepama awewe, geus kitoe tak-
siran maneh koedoe tiloe poeloeh se-
5 kel. 'Djeung oepama noe ti sëmët oe-
moer lima taoen tëpi ka oemoer doe-
wa poeloeh taoen, geus kitoe taksiran
maneh di lalaki koedoe doewa poeloeh
sekel, ari di awewe mah sapoeloeh sekel.
6 'Djeung oepama noe ti sëmët oemoer
saboelan tëpi ka oemoer lima taoen,
geus kitoe taksiran maneh di lalaki koe-
doe lima sekel perak, ari di awewe
mah taksiran maneh koedoe tiloe se-
7 kel perak. 'Sarta oepama noe ti sëmët
oemoer gënëp poeloeh taoen ka Joehoer,
oepama lalaki, geus kitoe taksiran ma-
neh koedoe lima wëlas sekel, ari di
8 awewe mah sapoeloeh sekel. 'Tatapi oe-
pama moskel, teu bogaeun sataksiran
maneh mah, heug eta koedoe didjogo-
keun ka hareupeun panghoeloe; pek koe
panghoeloe koedoe ditaksir; ari ditak-
sirna koe panghoeloe sing sakadar noe
pikatëpieun koe leungeun noe nadar.

a 4 Moesa 30 : 3; 5 Moesa 23 : 21.

9 Sarta oepama sato, bangsa noe sok
dihatoerkeun didjijeun koerban ka Pa-
ngeran teja: sakoer anoe disanggakeun
ka Pangeran, bangsa eta, bakal soetji.
10 'Teu meunang digantian djeung teu meun-
ang dihilian, anoe hade koe noe go-
reng, atawa noe goreng koe noe hade;
sarta oepama dihilian sato koe pada
sato mah, geus kitoe eta djeung noe
dipake ngahilian inja bakal pada soetji.
11 'Djeung oepama sato noe nadjis, naon
bae, bangsa noe teu dihatoerkeun di-
djijeun koerban ka Pangeran teja, seug
eta sato koedoe didjogokeun ka hareu-
12 peun panghoeloe. 'Pek koe panghoeloe
koedoe ditaksir, nilik hade-gorengna;

sataksiran maneh, panghoeloe, nja kiteo pihargaeunana. 'Tapi oepama noe boga ěnja hajang nĕboes, koedoe nambahan sapĕrlimana kana taksiran maneh.

14 Sarta lamoen aja djalma noe njoetjikeun imahna, sina soetji baris ka Pangeran, pek koe panghoeloe koedoe ditaksir, nilik hade-gorengna; sakoemaha ditaksirna koe panghoeloe, nja kiteo pitangtoeĕunana. 'Djeung oepama noe njoetjikeun hajang nĕboes imahna, koedoe nambahan sapĕrlimana kana oewang taksiran maneh; geus kiteo tĕtĕp bogana.

16 Sarta oepama aja djalma njoetjikeun lahan milikna saloewok ka Pangeran, geus kiteo ditaksirna koe maneh sing sakadar pibiteunana; noe bibit gandroeng sahomer, pihargaeunana lima poeloh sekel perak. 'Oepama njoetjikeunana lahan teh ti sĕmĕt taoen kasoekaĕn, nja tĕtĕp sataksiran maneh tadi. 'Tapi oepama njoetjikeunana lahan teh sanggeusna taoen kasoekaĕn mah, pek koe panghoeloe koedoe dipangitoengkeun piowangeunana, noeroetkeun rejana taoen anoe masih kari tĕpi ka taoen kasoekaĕn; nja eta koedoe dipotong tina taksiran maneh. 'Djeung oepama noe njoetjikeun teh ěnja hajang nĕboes lahanna, koedoe nambahan sapĕrlimana kana oewang taksiran maneh, seg tĕtĕp bogana. 'Sabalikna, oepama teu nĕboes lahanna, atawa oepama ngadjoewal lahanna ka djalma sedjen mah, moal beunang deui ditĕboes. 'Geus kiteo eta lahan, ana ka loewar dina taoen kasoekaĕn, pisoetjikeun baris ka Pangeran, satjara lahan hoekoem haram; nja panghoeloe noe pibogaen milik.

22 Djeung oepama aja noe njoetjikeun ka Pangeran lahan beunang meuli, anoe lain lahan milikna, 'pek eta koe panghoeloe koedoe dipangitoengkeun hargaana, noeroetkeun taksiran maneh, tĕpi ka taoen kasoekaĕn; seg eta djalma koedoe njanggakeun sataksiran maneh, dina poĕ harita; soetji eta teh baris ka Pangeran. 'Dina ^a taoen kasoekaĕn

eta lahan pimoelangeun ka noe ngadjoewal, nja ka noe asal boga milik eta lahan. ^a p. 25: 10; 4 Moesa 36: 4.

25 Ari sagala taksiran maneh koedoe make sekel kasoetjian; ^a sasekel ditangtoeun doewa poeloh gera.

^a 2 Moesa 30: 13.

26 Ngan ^a tjikal bangsa tjtjoĕan, anoe kagoengan Pangeran tina katjikalana, eta teu meunang aja noe njoetjikeun inja; boh sapi, boh domba, kagoengan Pangeran. 'Tapi oepama ^b bangsa tjtjoĕan noe nadjis mah, nja eta koedoe ditĕboes sataksiran maneh, sarta ditambahan sapĕrlimana; sabalikna, oepama teu ditĕboes mah, koedoe didjoewal sataksiran maneh. ^a 2 Moesa 13: 2.

^b 2 Moesa 13: 13.

28 Balikanan sakoer noe hoekoem haram, anoe koe djalma diharamkeun baris ka Pangeran ti sabobogaĕnana, bangsa manoesa, tjtjoĕan, atawa lahan milikna, eta teu meunang didjoewal, djeung teu meunang ditĕboes; ^a sakoer noe hoekoem haram, nja eta soetji liwat leuwih baris ka Pangeran. 'Sakoer noe hoekoem haram, bangsa manoesa, noe diharamkeun, eta teu meunang ditĕboes; ^b pasti koedoe dipaehan. ^a 4 Moesa 18: 14.

^b 5 Moesa 2: 34; 13: 15.

30 Djeung deui ^a sagala pĕrpoelohan tana, tina kahasilan lahan djeung tina boewah tatangkalan, kagoengan Pangeran; soetji eta teh baris ka Pangeran.

31 'Sarta oepama aja djalma hajang nĕboes pĕrpoelohna, koedoe nambahan sapĕrlimana. 'Ari moenggoeh sagala pĕrpoelohan sapi djeung ĕmbe-domba, sakoer ^b noe njarah handapeun iteuk, tijap-tijap kasapoelohna pisoetjieun baris ka Pangeran. 'Teu meunang nilik hade-gorengna, djeung teu meunang dihilian; sarta oepama dihilian mah, geus kiteo eta djeung noe dipake ngahilian inja bakal pada soetji; teu meunang ditĕboes. ^a 4 Moesa 18: 21; 5 Moesa 14: 22. ^b Jĕr. 33: 13;

Jĕh. 20: 37.

34 'Tah, kiteo timbalan, anoe koĕ Pangeran ditimbalkeun ka Moesa, datangkeun ka oerang Israil, di goenoeng Sinai.

KITAB KAOPAT TI MOESA,

NOE KASĒBAT

KITAB HAL MILANG.

PASAL 1.

Tidinja Pangeran ngandika deui ka Moesa^a di tĕgal lĕga Sinai, di djĕro himah tĕpangan,^b dina tanggal hidji, boelan noe kadoewa, dina taoen noe kadoewa sanggeusna boedal ti tanah Mĕsir, kijeju pangandikana: 'Maneh koedoe milang^c hoeloe sapatjĕmoehan oerang Israil, sabangsa-bangsana, saħli karoehoen-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, sakoer noe lalaki, saoeorang-saoerangna, 'ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad di Israil; eta koe maraneh koedoe diloris sabalad-baladna, nja koe maneh djeung Haroen. 'Sarta maraneh koedoe aja noe ngareudjeungan, tina hidji-hidji kaom saoeorang-saoerang, noe djadi loeloegoe ahli karoehoenna. 'Nja ijeu ngaran djalma-djalma, noe koedoe ngaradĕg djeung maraneh: Ti Roebin: Eli-soer anak Sĕdeoe. 'Ti Simon: Sĕloemiĕl anak Soerisadai. 'Ti Joeda: Nahson anak Aminadab. 'Ti Isaskar: Nĕtanel anak Soear. 'Ti Sĕboeloen: Eliab anak Helon. 'Ti anak-intjoe Joesoep: ti Epraim: Elisama anak Amihoed; ti Mĕnase: Gamaliĕl anak Pĕdasoer. 'Ti Binyamin: Abidan anak Gidoni. 'Ti Dan: Ahiĕ-ser anak Amisadai. 'Ti Aser: Pagiĕl anak Okran. 'Ti Gad: Eljasap anak Dĕ-hoeĕl. 'Ti Napтали: Ahira anak Enan. 'Nja eta kabeh ahli padjĕmoehan beunang njaer, gĕgĕden kaom-kaom karoehoenna; pada djadi loeloegoe bareboe-reboe oerang Israil. *a* 2 Moesa 19: 1. *b* 2 Moesa 40: 17. *c* 2 Moesa 30: 12.

17 Tidinja Moesa djeung Haroen njandak eta sadajana djalma, noe ngaran-ngaranna disarĕboetkeun bijeu, 'bari toeloej ngoempolkeun sapatjĕmoehan dina tanggal hidji, boelan noe kadoewa. Geus kitoe eta pada ngoendjoekkeun asalna, sa-

bangsa-bangsana, saħli karoehoen-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, saoeorang-saoerangna. 'Sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja, nja kitoe dilorisna di tĕgal lĕga Sinai.

20 Ari anak-poetoe Roebin, tjikal Israil teja, toetoeranana, sabangsa-bangsana, saħli-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, saoeorang-saoerangna, sakabeh noe lalaki, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lorisn kaom Roebin opat laksa gĕnĕp reboe lima ratoes.

22 Ari anak-poetoe Simon, toetoeranana, sabangsa-bangsana, saħli-karoehoenna, lorisnana, noeroetkeun bilangan ngaran, saoeorang-saoerangna, sakabeh noe lalaki, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lorisn kaom Simon lima laksa salapan reboe tiloe ratoes.

24 Ari anak-poetoe Gad, toetoeranana, sabangsa-bangsana, saħli-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lorisn kaom Gad opat laksa lima reboe gĕnĕp ratoes lima poeloh.

26 Ari anak-poetoe Joeda, toetoeranana, sabangsa-bangsana, saħli-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lorisn kaom Joeda toedjoeh laksa opat reboe gĕnĕp ratoes.

28 Ari anak-poetoe Isaskar, toetoeranana, sabangsa-bangsana, saħli-karoehoenna, noeroetkeun bilangan ngaran, ti sĕmĕt oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer, sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lorisn kaom Isaskar lima laksa opat reboe opat ratoes.

30 Ari anak-poetoe Sëboeloen, toetoerana-
nana, sabangsa-bangsana, saähli-karoe-
hoenna, noeroetkeun bilangan ngaran,
ti sëmët oemoer doewa poeloh taoen
ka loehoer, sakoer noe mandjing balad,
31 'nja eta lorisn kaum Sëboeloen lima
laksa toedjoeh reboe opat ratoes.

32 Ari anak-poetoe Joesoep, nja eta anak-
poetoe Epraim, toetoeranana, sabangsa-
bangsana, saähli-karoehoenna, noeroet-
keun bilangan ngaran, ti sëmët oemoer
doewa poeloh taoen ka loehoer, sa-
33 koer noe mandjing balad, 'nja eta lori-
sann kaum Epraim opat laksa lima ratoes.

34 Ari anak-poetoe Mënase, toetoerana-
na, sabangsa-bangsana, saähli-karoe-
hoenna, noeroetkeun bilangan ngaran,
ti sëmët oemoer doewa poeloh taoen
ka loehoer, sakoer noe mandjing balad,
35 'nja eta lorisn kaum Mënase tiloe laksa
doewa reboe doewa ratoes.

36 Ari anak-poetoe Binyamin, toetoera-
nana, sabangsa-bangsana, saähli-karoe-
hoenna, noeroetkeun bilangan ngaran,
ti sëmët oemoer doewa poeloh taoen
ka loehoer, sakoer noe mandjing balad,
37 'nja eta lorisn kaum Binyamin tiloe
laksa lima reboe opat ratoes.

38 Ari anak-poetoe Dan, toetoeranana,
sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna,
noeroetkeun bilangan ngaran, ti sëmët
oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer,
39 sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lo-
risann kaum Dan gënëp laksa doewa re-
boe toedjoeh ratoes.

40 Ari anak-poetoe Aser, toetoeranana,
sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna,
noeroetkeun bilangan ngaran, ti sëmët
oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer,
41 sakoer noe mandjing balad, 'nja eta lo-
risann kaum Aser opat laksa sareboe
lima ratoes.

42 Ari anak-poetoe Naptali, toetoerana-
na, sabangsa-bangsana, saähli-karoe-
hoenna, noeroetkeun bilangan ngaran,
ti sëmët oemoer doewa poeloh taoen
ka loehoer, sakoer noe mandjing balad,
43 'nja eta lorisn kaum Naptali lima laksa
tiloe reboe opat ratoes.

44 Kitoe lorisannana, beunang ngaloris
Moesa djeung Haroen, sarta para gëgë-
den Israil, anoe doewa wëlas teja, noe pa-
da njangking ahli karoehoenna sewang-
45 sewang. 'Ari djoemlah lorisn oerang Is-

rail, saähli karoehoen-karoehoenna, ti
sëmët oemoer doewa poeloh taoen ka
loehoer, sakoer noe mandjing balad di
46 Israil, 'nja eta djoemlah lorisn ^a gënëp
këti tiloe reboe lima ratoes lima poe-
loeh. a 2 Moesa 12:37; 38:26.

47 Dëmi ahli Lewi mah, sakaom karoe-
hoenna hanteu diloris djeung noe tadi.
48 'Karana aja pangandika Pangeran ka
49 Moesa, kijeu pangandikana: 'Ngan ari
kaom Lewi mah koe maneh oelah dilo-
ris, ^a sarta oelah dibilang hoeloena tjam-
50 poer djeung oerang Israil. 'Satëgësna
ahli Lewi koe maneh bakoekuun ngoe-
roes balandongan përtelaän, djeung sa-
kabeh parobotna, sarta sakabeh barang-
nann; nja eta noe poerah ngagotong balan-
dongan djeung sakabeh parobotna, sarta
noe poerah ngalalajannann ka dinja; toer
eta teh koedoe pada masanggrahan sa-
51 koeriling balandongan. 'Samangsa balan-
dongan rek mangkat, koedoe koe ahli
Lewi diroewag; djeung samangsa balan-
dongan reureuh, koedoe koe ahli Lewi
diadëgkeun; ^b ari djalma sedjen, noe deu-
52 keut, koedoe dipaehan. 'Djeung deui ma-
sanggrahanana oerang Israil koedoe ma-
sing-masing pasanggrahanana, sarta pë-
lëbah oemboel-oemboelna sewang-se-
53 wang, sabalad-baladna. 'Tatapi ahli Le-
wi mah koedoe masanggrahan sakoeri-
ling balandongan përtelaän, ^c soepaja
oelah aja bebëndoe ka padjëmoehan
oerang Israil; sarta ahli Lewi ^d koedoe
pada ngadjaga kana djagaän balando-
54 ngan përtelaän. 'Prak dilampahkeun
koe oerang Israil; sakoemaha timbalan
Pangeran ka Moesa, nja kitoe ngalam-
pahkeunana. a p. 3: 15. b p. 3: 10. c p. 8: 19.
d p. 3: 7.

PASAL 2.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa
djeung ka Haroen, kijeu pangandi-
2 ka: 'Oerang Israil masanggrahanana
sing pëlëbah oemboel-oemboelna se-
wang-sewang, deukeut tjitjiren saähli-
karoehoenna; nja masanggrahanana sing
pabënëran himah tëpangan, sakoeriling.

3 Ari noe koedoe masanggrahan ti we-
tan, tēbeh pangbidjilan panon-poë, nja
eta oemboel-oemboel pasanggrahan Joeda,
sabalad-baladna; ari pigëgëdeneun
anak-intjoe Joeda teh, Nahson anak

- 4 Aminadab teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, toedjoech laksa opat reboe
5 gënëp ratoes. 'Ari noe koedoe masanggrahan gigireun eta, nja eta kaom Isakar; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Isakar
6 teh, Nëtanel anak Soear teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, lima laksa
7 opat reboe opat ratoes. 'Kitoe deui kaom Sëboeloen; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Sëboeloen teh, Eliab anak Helon
8 teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, lima laksa toedjoech reboe opat ratoes.
9 'Djoemlah lorisana pasanggrahan Joeda, sakëti dalapan laksa gënëp reboe opat ratoes, sabalad-baladna. ^a Nja eta noe koedoe indit ti heula. ^a 1 Moesa 49: 8; 4 Moesa 10: 14.
- 10 Oemboel-oemboel pasanggrahan Roebin pipërnaheunana ti kidoel, sabalad-baladna; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Roebin teh, Elisoer anak Sëdeoeer teja.
11 'Sarta baladna, nja eta lorisana, opat
12 laksa gënëp reboe lima ratoes. 'Ari noe koedoe masanggrahan gigireun eta, nja eta kaom Simon; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Simon teh, Sëloemiël anak
13 Soerisadai teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, lima laksa salapan reboe ti
14 loe ratoes. 'Kitoe deui kaom Gad; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Gad teh, Eljasap anak Rëhoeël teja. 'Sarta baladna,
15 nja eta lorisana, opat laksa lima reboe
16 gënëp ratoes lima poeloeh. 'Djoemlah lorisana pasanggrahan Roebin, sakëti lima laksa sareboe opat ratoes lima poeloeh, sabalad-baladna. Nja eta noe koedoe indit kadoewa.
- 17 Tidinja himah tëpangan noe koedoe mangkat, djeung pasanggrahan ahli Lewi, ti têngah sagala pasanggrahan; sakoemaha masanggrahanana, nja kitoe piarinditeunana, hidji-hidji dina përnahna, noeroetkeun oemboel-oemboelna sorangan.
- 18 Oemboel-oemboel pasanggrahan Epraim, sabalad-baladna, pipërnaheunana ti koelon; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Epraim teh, Elisama anak Amihoed
19 teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana,
20 na, opat laksa lima ratoes. 'Noe di gigireun eta, nja eta kaom Mënase; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Mënase teh,
21 Gamaliël anak Pëdasoeer teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, tiloe laksa
- 22 doewa reboe doewa ratoes. 'Kitoe deui kaom Binyamin; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Binyamin teh, Abidan anak Gidoni teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, tiloe laksa lima reboe opat
23 ratoes. 'Djoemlah lorisana pasanggrahan Epraim, sakëti dalapan reboe saratoes, sabalad-baladna. Nja eta noe koedoe indit katiloe.
- 25 Oemboel-oemboel pasanggrahan Dan pipërnaheunana ti kaler, sabalad-baladna; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Dan
26 teh, Ahisëer anak Amisadai teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, gënëp laksa doewa reboe toedjoech ratoes. 'Ari
27 noe koedoe masanggrahan gigireun eta, nja eta kaom Aser; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Aser teh, Pagiël anak Okran
28 teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana,
29 na, opat laksa sareboe lima ratoes. 'Kitoe deui kaom Naptali; ari pigëgëdeneun anak-intjoe Naptali teh, Ahira anak Enan teja. 'Sarta baladna, nja eta lorisana, lima laksa tiloe reboe opat
31 ratoes. 'Djoemlah lorisana pasanggrahan Dan, sakëti lima laksa toedjoech reboe gënëp ratoes. Nja eta noe koedoe indit ti pandeuri, noeroetkeun oemboel-oemboelna sorangan.
- 32 Kitoe lorisana oerang Israil, saähli karoehoen-karoehoenna; ^a djoemlah lorisana sagala pasanggrahan, sabalad-baladna, gënëp këti tiloe reboe lima ratoes
33 lima poeloeh. 'Ari ahli Lewi mah hanteu diloris tjampoer djeung oerang Israil, ^b sakoemaha timbalan Pangeran
34 ka Moesa teja. 'Prak dilampahkeun koe oerang Israil; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja, nja kitoe masanggrahanana, pëlëbah oemboel-oemboelna sewang-sewang, sarta nja kitoe arinditna, masing-masing sabangsa-bangsana, saähli karoehoen-karoehoenna. ^a p. 1: 46. ^b p. 1: 49.

PASAL 3.

Sarta ijeu teh toetoeran Haroen djeung Moesa, ^a keur mangsa Pangeran ngandika ka Moesa di goenoeng Sinai. 'Ari ngaran poetra Haroen noe lalaki nja ijeu: ^b tjiikalna Nadab; aja deui Abihoe, ³ Elasar djeung Itamar. 'Kitoe ngaran poetra Haroen, para panghoeloe, ^c anoe pada dilisahan, sarta dikareupeulan, soe-

4 paja djadi panghoeloe. 'Ari Nadab djeung Abihoe ^a paraeh di pajoeneun Pangeran, basa ngahatoerkeun seuneu sedjen ka pajoeneun Pangeran di téggal léga Sinai teja; doewanana teu bogaeun anak; dëmi Elasar djeung Itamar pada djadi panghoeloe di pajoeneun Haroen ramana.

a p. 1:1. b 2 Moesa 6:22.

c 2 Moesa 28:41. d 3 Moesa 10:1, 2.

5 Aja deni pangandika Pangeran ka
6 Moesa, kijeu pangandikana: 'Eta kaom Lewi titah njampeurkeun, ^a djogokeun koe maneh ka hareupeun panghoeloe Haroen, sina ngalalajanan ka Haroen.
7 'Djeung sina pada ngadjaga kana djagaän Haroen sarta kana djagaän sapa-djëmoehan di hareupeun himah tēpangan, ^b baris migawe sagala pagawean
8 balandongan. 'Sarta sina pada ngadjaga kana sakabeh parabot himah tēpangan, kitoe deui kana djagaän oerang Israil, baris migawe sagala pagawean balan-
9 dongan. 'Djadi ahli Lewi teh koe maneh koedoe diselehkeun ka Haroen djeung ka anakna lalaki, djadi paparin, estoe eta teh paparin ka dinja ti
10 lēbah oerang Israil. 'Ari Haroen djeung anakna lalaki koe maneh koedoe di-djēnngkeun, sina ngarestoekeun kana kapanghoeloeanana; ^c ari djalma sedjen, noe njampenkeun, koedoe dipaehan.

a p. 8:10, 11; 16:9; 5 Moesa 10:8. b p. 18:21.

c p. 1:51.

11 Ngandika deni Pangeran ka Moesa,
12 kijeu pangandikana: 'Ari kami teh, masing njaho, kami geus njandak ahli Lewi ti tēnggal oerang Israil, ^a ngagantian sakabeh tjikal, anoe moeka pianakan di oerang Israil; djadi ahli Lewi teh kagoangan kami. 'Karana sakabeh tjikal kagoangan kami; ^b keur mangsa kami maehkeun sakabeh tjikal di tanah Mēsir teja, harita kami njoetjikeun sakabeh tjikal di Israil pikeun kami, boh manoesa, boh sato tjotjoan; eta kabeh anoe kami: ijeu kami Pangeran.

a p. 8:16. b p. 18:15; 2 Moesa 13:2.

14 Ngandika deni Pangeran ka Moesa di téggal léga Sinai, kijeu pangandikana:
15 'Maneh koedoe ngaloris anak-intjoe Lewi saähli-karoehoenna, sabangsa-bangsana; sakabeh noe lalaki, ti sëmēt oemoer saboelan ka loehoer, koe maneh
16 koedoe diloris. 'Prak koe Moesa pada

diloris, noeroetkeun lahiran Pangeran; sakoemaha timbalanana ka andjeunna teja.

17 Ijeu teh poetra Lewi, sangaran-ngaranna: ^a Gerson, Kahat djeung Mērari.
18 'Ari ngaran poetra Gerson teja sabangsa-bangsana, nja ijeu: Libni djeung Simi.
19 'Ari poetra Kahat teja sabangsa-bangsana: Amram djeung Jishar, Hebron
20 djeung Oesiël. 'Ari poetra Mērari teja sabangsa-bangsana: Mahli djeung Moesi. Nja eta kabeh bangsa-bangsa ahli Lewi, saähli-karoehoenna. a 2 Moesa 6:15.
21 'Ti Gerson teja asalna bangsa oerang Libni djeung bangsa oerang Simi. Nja eta
22 kabeh bangsa oerang Gerson. 'Ari lorisana, noeroetkeun bilangan sakabeh noe lalaki, ti sëmēt oemoer saboelan ka loehoer, lorisana toedjoe reboe
23 lima ratoes. 'Bangsa oerang Gerson teh koedoe masanggrahan di toekangeun
24 balandongan, ti koelon. 'Ari pigégēdeneun ahli karoehoen oerang Gerson teh,
25 Eljasap anak Lael. 'Ari djagaän anak-intjoe Gerson dina himah tēpangan, ^a nja eta balandongan djeung himahna, toetoejna, djeung tetebeug lawang himah tēpangan; ^b kitoe deui ^b dingding boeroean, djeung tetebeug lawang boeroean, anoe dina balandongan djeung
26 dina altar sakoeriling, ^c sarta djeung tambangna baris sakabeh pagawean eta.

a 2 Moesa 26:1, 7, 14, 36. b 2 Moesa 27:9, 16.

c 2 Moesa 35:18.

27 'Ari ti Kahat teja asalna bangsa oerang Amram, djeung bangsa oerang Jishar, djeung bangsa oerang Hebron, sarta bangsa oerang Oesiël. Nja eta kabeh
28 bangsa oerang Kahat. 'Noeroetkeun bilangan sakabeh noe lalaki, ti sëmēt oemoer saboelan ka loehoer, aja dalapan reboe gēnēp ratoes, poerah ngadjaga
29 kana djagaän kasoetjian. 'Bangsa anak-intjoe Kahat teh koedoe masanggrahan gigireun balandongan, ti kidoel.
30 'Ari pigégēdeneun ahli karoehoen bangsa oerang Kahat teh, Elisapan anak
31 Oesiël. 'Ari djagaänana, ^a nja eta pēti, djeung medja, djeung adjoeg, djeung altar-altar, sarta paparabotan kasoetjian, anoe paranti eta ngabakti, kitoe deui reregan, djeung sakabeh noe bakoe ka-
32 na pagawean eta. 'Ari pigégēdeneun sargala gēgēden ahli Lewi teh ^b Elasar,

anak panghoeloe Haroen; koedoe njèkël anoe poerah ngadjaga kana djagaån kasoetjian. *a* 2 Moesa 25: 10, 23, 31; 26: 31; 27: 1; 30: 1. *b* p. 4: 16.

33 Ari ti Mèrari teja asalna bangsa oerang Mahli djeung bangsa oerang Moesi. Nja eta kabeh bangsa oerang Mèrari.

34 'Ari lorisana, noeroetkeun bilangan sakabeh noe lalaki, ti sëmèt oemoer saboelan ka loehoer, gënèp reboe doewa ratoes. 'Ari pigègèdeneun ahli karoehoen bangsa oerang Mèrari teh, Soeriël anak Abihail. Nja eta koedoe masanggrahan gigireun balandongan, ti kaler. 'Ari tjè-tjèkëlan djagaån anak-intjoe Mèrari, *a* nja eta papan balandongan, djeung toelakna, djeung tihangna, djeung soekoena, sarta sakabeh parabolna, djeung saka-

37 beh noe bakoe kana pagawean eta; 'kitoe deui *b* tihang boeroean sakoerling, djeung soekoena, djeung pantjoejna, sarta tambangna. *a* 2 Moesa 26: 15, 26, 37. *b* 2 Moesa 27: 10, 17; 35: 18.

38 Ari noe koedoe masanggrahan di hareupeun balandongan, ti wetan, di hareupeun himah tèpangan, tèbeh pangbidjilan panon-poè, nja eta Moesa djeung Haroea, saånak-anakna, *a* poerah ngadjaga kana djagaån kasoetjian, kana djagaån oerang Israil; ari djalma sedjen noe njampeurkeun, koedoe dipaehan.

a p. 8: 19.

39 Djoemlah lorisana ahli Lewi, beunang ngaloris Moesa djeung Haroen, noeroetkeun timbalan Pangeran, sabangsa-bangsana, sakabeh noe lalaki, ti sëmèt oemoer saboelan ka loehoer, doewa laksa doewa reboe.

40 Aja deui timbalan Pangeran ka Moesa: Maneh geura ngaloris sakabeh tjikal lalaki oerang Israil, ti sëmèt oemoer saboelan ka loehoer; koedoe dibilang ngaranna. 'Djeung *a* maneh koedoe njokot ahli Lewi pikeun kami (jieu kami Pangeran), sina ngagantian sakabeh tjikal oerang Israil; sarta ari sasatoan ahli Lewi sina ngagantian sakabeh tjikal sasatoan oerang Israil. 'Prak Moesa ngaloris sakabeh tjikal oerang Israil, sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja. 'Geus kitoe, djoemlah tjikal lalaki, noeroetkeun bilangan ngaran, ti sëmèt oemoer saboelan ka loehoer, eta lorisana doewa laksa doewa reboe

doewa ratoes toedjoe poeloeh tiloe.

a p. 18: 15.

44 Ngandika deui Pangeran ka Moesa,

45 kijeu pangandikana: 'Tjokot koe maneh eta ahli Lewi, sina ngagantian sakabeh tjikal oerang Israil; sarta ari sasatoan ahli Lewi sina ngagantian sasatoan itoe; ari ahli Lewi teh sina djaradi kagoengan kami: jieu kami Pangeran. 'Dèmi eta noe doewa ratoes toedjoe poeloeh tiloe, saleuwihna tjikal oerang Israil ti ahli Lewi teja mah, koedoe ditèboes.

47 'Nja eta maneh koedoe njokot lima-lima sekel sahoeloe-sahoeloe; njokot teh *a* make sekel kasoetjian, sasekel doewa

48 poeloeh gera. 'Seg eta doewit panèboes ti noe saleuwihna teja koe maneh biekeun ka Haroen djeung ka anakna laki. 'Prak Moesa njandak eta doewit panèboes ti noe saleuwihna teja, noe teu katèboes koe ahli Lewi. 'Ti tjikal oerang Israil njandakna eta doewit, sareboe tiloe ratoes gënèp poeloeh lima

51 sekel, make sekel kasoetjian. 'Sok eta doewit panèboes koe Moesa dipaparinkeun ka Haroen djeung ka poetrana lalaki, noeroetkeun lahiran Pangeran; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

a 3 Moesa 27: 25.

PASAL 4.

Ngandika deui Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana: 'Maraneh koedoe milang hoeloe anak-intjoe *a* Kahat, ti têngah anak-intjoe Lewi, sabangsa-bangsana, saåhli-karoehoenna, 'ti sëmèt oemoer tiloe poeloeh taoen ka loehoer, tèpi ka oemoer lima poeloeh taoen, sakabeh noe mandjing balad, sina ngalampahkeun pagawean dina himah tèpangan. *a* p. 3: 27.

4 Kijeu pagawean anak-intjoe Kahat dina himah tèpangan, ñnggon noe pangsoetji-soetjina: 'samangsa pasanggrahan rek indit, seug Haroen djeung anak-anakna lalaki koedoe asoep, noeroenkeun reregan tetebeng, bari toeloej di-

6 boengkoeskeun kana pèti pèrtelaån. 'Tidinja pèti teh koedoe diboengkoes deui koe koelit doejoeng; geus kitoe ti loehoerna diroengkoepan koe kaen biroelangit woengkoel; pek ditèrapkeun deui rantjatanana. 'Ari dina medja roti tینگalienn eta koedoe ngaroengkoepkeun

kaen biroe langit, sok diteundeunan piringna, pisinna, pingganna djeung kěndi koerban inoeman; sarta roti noe teu pětot-pětot teja ge koedoe aja di loehoerna. 'Toeloj koedoe ngaroengkoepkeun ka darinja kaen sakělat, seug diboengkoes koe koelit doejoeng; pek ditěrapkeun deui rantjatanana. 'Djeung eta koedoe njokot deui kaen biroe langit, pek diboengkoeskeun kana adjoeg damar, djeung ka palitana, ka tjatjapitna, ka tjěpoečna, sarta ka sakabeh wadhana minjak, anoe dipake ngabakti dina adjoeg. 'Tidinja eta adjoeg djeung sakabeh parabolna koedoe diboengkoes koe koelit doejoeng, sok diteundeun dina gotongan. 'Ari dina altar ẽmas eta koedoe ngaroengkoepkeun kaen biroe langit, toeloj diboengkoes koe koelit doejoeng; pek ditěrapkeun deui rantjatanana. 'Tidinja koedoe njokot sakabeh parabol paranti ngabakti, anoe koe eta dipake ngabakti di djěro kasoetjjan, pek diboelěn koe kaen biroe langit; toeloj diboengkoes koe koelit doejoeng, sok diteundeun dina gotongan. 'Djeung koedoe mitjeun lěboe altar, seg eta altar diroengkoepan kaen woengoe. 'Tidinja koedoe diteundeunan sakabeh parabolna, noe koe eta dipake ngabakti dina altar, nja eta wadhana kělěr, garpoehna, sodokna, sarta pangepretna, sakabeh bae parabol altar; geus kitoe koedoe diroengkoepan, diboengkoes koe koelit doejoeng; pek ditěrapkeun rantjatanana. 'Ari geus tjatjap Haroen djeung anakna moengkoesan kasoetjjan sarta djeung sakabeh parabol kasoetjjan, samangsa pasanggrahan rek indit, geus kitoe anak-intjoe Kahat koedoe daratang, ^a baris ngagotong; tatapi oelah sina njabak kana kasoetjjan, tangtgoe paraeh. Eta kitoe tanggoengan anak-intjoe Kahat dina himah těpangan. 'Ari tjetjěkělėn ^b Elasar, anak panghoeloe Haroen, nja eta minjak damar, djeung seu-seungitan noe teu pětot-pětot, sarta minjak lisah; nja njěkěl sabalandongan kabeh djeung saeusi-eusina, boh kasoetjjan, boh paparabotanana. ^a p. 7:9. ^b p. 3:32.

17 Ngandika deui Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana: 'Kaom bangsa-bangsa oerang Kahat teh,

poma maraneh oelah matak eta dibasmi, leungit ti těngah ahli Lewi. 'Mana maraneh koedoe kijeu nja milampah ka darinja, soepajana hiroep, ^a oelah datang ka paraeh, ana njalampurkeun ka noe pangsoetji-soetjina: eta Haroen djeung anak-anakna lalaki noe koedoe arasoep, sarta ngatoer eta ka sagawe-sagawena djeung ka satangoengan-satangoenganana. 'Děmi eta mah oelah arasoep ^b ngilikan kasoetjjan; salongok ge tangtgoe paraeh. ^a 2 Sam. 6:7. ^b 1 Sam. 6:19.

21 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe kitoe deui milang hoeloe anak-intjoe Gerson, saāhli-karoeoenna, sabanga-bangsana, 'ti sēmět oemoer tiloe poeloh taoen ka loehoer, těpi ka oemoer lima poeloh taoen; noe koe maneh koedoe diloris, sakabeh noe mandjing balad; sina njabak pagawean dina himah těpangan. 'Kijeu pagawean ^a bangsa-bangsa oerang Gerson, hal pagawean djeung hal tanggoengan: 'nja eta noe koedoe ngagotong koelamboe balandongan djeung himah těpangan, toetoečna djeung toetoeč koelit doejoeng, anoe di loehoerna, sarta tetebeng lawang himah těpangan; 'kitoe deui dingding boeroean, djeung tetebeng lawang panto boeroean, anoe dina balandongan djeung dina altar sakoeriling, sarta tambangna djeung sakabeh parabolna paranti ngabakti; sarta sakabeh noe koedoe dilampahkeun ka noe bijeu, koedoe dipigawe koe eta.

27 'Sakabeh pagawean anak-intjoe Gerson teh dilampahkeunana koedoe noeroetkeun parentah Haroen djeung parentah anakna lalaki, hal sakabeh tanggoenganana djeung hal sakabeh pagaweanana; sarta maraneh koedoe ngoeroeskeun ka darinja eta sakabeh tanggoenganana, ^a asoep djagaān. 'Kitoe pagawean bangsa-bangsa anak-intjoe oerang Gerson dina himah těpangan; ari djagaānana ^b di bawah kawasa Itamar, anak panghoeloe Haroen. ^a p. 3:25. ^b p. 7:8.

29 Anak-intjoe Měrari, sabangsa-bangsana, saāhli-karoeoenna, koedoe kitoe deui koe maneh diloris, 'ti sēmět oemoer tiloe poeloh taoen ka loehoer, těpi ka oemoer lima poeloh taoen; noe koe maneh koedoe diloris, sakabeh noe mandjing balad; sina njabak pagawean

31 himah tĕpangan. 'Sarta kijeu djagaän tanggoengan eta, ^a hal sakabeh pagaweanana dina himah tĕpangan: papan balandongan, toelakna, tihangna, djeung soekoena; 'kitoe deui tihang boeroean sakoeriling, soekoena, pantjoehna djeung tambangna, katoet sakabeh parabotna, djeung katoet sakabeh parantina ngabakti; sarta maraneh koedoe ngoeroeskeun parabot djagaän tanggoengan eta, ^a make disĕboet ngaran. 'Kitoe pagawean bangsa-bangsa anak-intjoe Mĕrari, hal sakabeh pagaweanana dina himah tĕpangan, di bawah kawasa Itamar, anak panghoeloe Haroen. ^a p. 3:36; 7:8.

34 Toeloej Moesa djeung Haroen, sarta ^a para gĕgĕden padjĕmoehan teja prak ngaloris eta anak-poetoe orang Kahat sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna, ^a ti sĕmĕt oemoer tiloe poeloeh taoen ka loehoer, tĕpi ka oemoer lima poeloeh taoen, sakabeh noe mandjing balad, sina kana pagawean dina himah tĕpangan. ^a 'Ari lorisana, sabangsa-bangsana, doewa reboe toedjoeh ratoes lima poeloeh. ^a 'Eta kitoe lorisana bangsa-bangsa orang Kahat, sakabeh noe digawe dina himah tĕpangan, beunang ngaloris Moesa djeung Haroen, noeroetkeun timbalan Pangeran koe lantaran Moesa teja. ^a p. 1:4.

38 Ari lorisana anak-poetoe Gerson, sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna, 'ti sĕmĕt oemoer tiloe poeloeh taoen ka loehoer, tĕpi ka oemoer lima poeloeh taoen, sakabeh noe mandjing balad, sina kana pagawean dina himah tĕpangan, ^a 'nja eta lorisana, sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna, doewa reboe gĕnĕp ratoes tiloe poeloeh. 'Eta kitoe lorisana bangsa-bangsa anak-poetoe Gerson, sakabeh noe digawe dina himah tĕpangan, beunang ngaloris Moesa djeung Haroen, noeroetkeun timbalan Pangeran.

42 Ari lorisana bangsa-bangsa anak-poetoe Mĕrari, sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna, 'ti sĕmĕt oemoer tiloe poeloeh taoen ka loehoer, tĕpi ka oemoer lima poeloeh taoen, sakabeh noe mandjing balad, sina kana pagawean dina himah tĕpangan, 'nja eta lorisana, sabangsa-bangsana, tiloe reboe doewa ratoes. 'Eta kitoe lorisana bangsa-bangsa anak-poetoe Mĕrari, beunang ngaloris Moesa djeung Haroen, noeroetkeun tim-

balan Pangeran koe lantaran Moesa teja. ^a Djoemlah lorisana, beunang ngaloris Moesa djeung Haroen, sarta para gĕgĕden Israil, nja eta ahli Lewi, sabangsa-bangsana, saähli-karoehoenna, 'ti sĕmĕt oemoer tiloe poeloeh taoen ka loehoer, tĕpi ka oemoer lima poeloeh taoen, sakabeh noe mandjing digawe, pagawean babakti djeung pagawean tanggoengan dina himah tĕpangan, 'nja eta lorisana dalapan reboe lima ratoes dalapan poeloeh. 'Dilorisna noeroetkeun timbalan Pangeran, koe lantaran Moesa, ditangtoekeun sagawe-sagawena djeung satanggoenganana. Kitoe dilorisna, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa teja.

PASAL 5.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe marentah ka oerang Israil, sina noendoeng ti pasanggrahan sakoer djalma ^a noe kasakit lepra, djeung sakoer ^b noe bĕngang, kitoe deui sakoer ^c noe kanadjisan koe noe paeh. 'Bagija lalaki, bagija awewe, koe maraneh koedoe ditoendoeng, nja ditoendoengna ka loewareun pasanggrahan, sina oelah matak nganadjiskeun ka pasanggrahanana, ^d ĕnggon kami linggih di tĕngah maranehanana. 'Prak oerang Israil pada ngalampahkeun kitoe; anoe tjara tadi ditaroendoeng ka loewareun pasanggrahan; sakoemaha pangandika Pangeran ka Moesa, nja kitoe oerang Israil ngalampahkeunana. ^a 3 Moesa 13:46. ^b 3 Moesa 15:2. ^c p. 19:11. ^d p. 35:34.

5 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu: Lamoen aja djalma, lalaki atawa awewe, ^a noe migawe naon-naon dosa manoesa, milampah salah ka Pangeran, noe matak eta djalma kasalahan: 'nja eta koedoe ngakoekeun dosana noe dilampahkeun, djeung koedoe moelangkeun eta noe matak manehanana kasalahan, diganti sadjinisna, ^b sarta ditambahan saperlimana; dibikeunna ka djalma noe kasorang kasalahan. 'Sarta oepama eta djalma taja ahlina, geusan moelangkeun ka dinja anoe matak kasalahan teja, heug eta noe matak kasalahan, anoe koe-

doe dipoelangeun teh, pikeun Pangeran, adjang panghoeloe; ^e kadjaba ti domba lalaki sasiki pingarapihkeunneun, baris manehana dipangnjijeunkeun kapapihan. 'Djeung deui ^a sagala hatoe-ran, sakabeh barang soetji ti oerang Israil, noe koe eta dihatoeurkeun ka panghoeloe, nja pibogaean panghoeloe. 'Barang soetji ti oenggal-oenggal djalma, nja panghoeloe noe pibogaean; naon bae noe koe djalma dibikeun ka panghoeloe, nja eta pibogaeanana. a 3 Moesa 6:2.

b 3 Moesa 5:16; 6:5. c 3 Moesa 6:6. d p. 13:8,9.

11 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Saha-saha djalma, lamoen pamadjikanana njimpang ti manehana, milampah salah ka manehana, 'aja hidji djalma ngédéng reudjeung, ngadjima ka dinja, tatapi kaalingan ti mata salakina, estoe boeni; djadi awewe teh kanadjisan, tapi euweuh saksina, sarta ^a hanteu katangkép. 'Ari eta djalma kadatangan soekma timboeroe, noe matak timboeroean ka pamadjikanana, sarta énja kanadjisan eta teh; atawa djalma teja kadatangan soekma timboeroe, noe matak timboeroean ka pamadjikanana, padahal teu kanadjisan: 'seug koe eta djalma pamadjikanana koedoe dianteurkeun ka panghoeloe, djeung koedoe njanggakeun koerbanna sakalian hal pamadjikanana, sapérpoeloh epa tipoenngandroeng; ^b teu meunang dikoetjoeran minjak, djeung teu meunang ditoempangan doepa, karana koerban kadaharan timboeroe eta teh, nja koerban kadaharan pangelingan, baris ngelingkeun kadorakaan. 'Toeloej eta awewe koe panghoeloe koedoe dideukentkeun, didjonghokkeun ka pajoeneun Pangeran. 'Sarta panghoeloe koedoe njokot ^c tjai soetji, dina hidji wadah sipat taneuh; djeung panghoeloe koedoe njokot saeutik taneuh lëmboet tina dasar balandongan, diaboeskeun kana eta tjai. 'Seug koe panghoeloe eta awewe koedoe didjonghokkeun ka pajoeneun Pangeran, bari boeok awewe teh dioedaran; pek leungeunna koedoe diteundeun eta koerban kadaharan pangelingan, nja koerban kadaharan timboeroe teja; sarta leungeun panghoeloe koedoe njékél

19 eta tjai pait, anoe mawa panjapa. 'Geus kitoe panghoeloe koedoe njoempahan ka dinja, kijeu piomongeunana ka awe-we teh: Oepama taja lalaki ngédéng reudjeung maneh, sarta oepama maneh teu njimpang, matak kanadjisan, keur dipihoekoem koe salaki: eta maneh masing loepoet ti ijeu tjai pait, anoe mawa panjapa! 'Sabalikna, lamoen énja mah maneh njimpang, keur dipihoekoem koe salaki, sarta lamoen énja mah maneh kanadjisan, aja lalaki noe ngadjima ka maneh kadjaba ti salaki maneh: '(Heug panghoeloe koedoe njoempahan ka eta awe-we, make soempah panjapa, kijeu piomongeun panghoeloe ka awe-we teh:) Eta maneh koe Pangeran moegi sing didamél toeladan noe njapa djeung noe soempah di téngah bangsa maneh, lantaran Pangeran maparin poehoe pingping maneh oedoelan djeung beuteung maneh beukah. 'Ari ijeu tjai, noe mawa panjapa, sing asoep ka peudjit maneh, matak ngabeukahkeun beuteung djeung matak oedoelan poehoe pingping maneh! Seg awewe teh koedoe ^d nembalan: 23 Amin! amin! 'Pek eta panjapa koe panghoeloe koedoe ditoelis dina lambaran, bari seug disoesoetkeun kana tjai pait 24 teja. 'Toeloej awewe teh koe panghoeloe koedoe diinoeman eta tjai pait anoe mawa panjapa, soepaja eta tjai anoe mawa panjapa teh sina asoep ka djé- 25 rona sarta ngajakeun pait. 'Geus kitoe koe panghoeloe eta koerban kadaharan timboeroe teja koedoe ditjokot ti leungeun awewe; pek koerban kadaharan teh ^e koedoe diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, bari toeloej dika-altarkeun. 26 'Top panghoeloe koedoe njokot koerban kadaharan teja sakeupeul, ^f nja eta pangelinganana, bari seug didoeroek dina altar; sanggeus kitoe awewe teh koedoe diinoeman deui eta tjai, masing be- 27 jak. 'Ana reres diinoemanana tjai, geus kitoe, oepama énja kanadjisan, sarta énja migawe salah ka salakina, seug tjai anoe mawa panjapa teja piasoepun ka djérona, ngajakeun pait; toeloej beukah beuteungna, djeung oedoelan poehoe pingpingna, noe matak awewe teh pidjadieun toeladan panjapa di téngah 28 bangsana. 'Sabalikna, oepama awewe teh hanteu kanadjisan, estoe bérésih mah,

tangtoe loepoet, malah dipaparin anak.
 29 'Tah, kitoe papakan hal timboeroe. Satijap-tijap aja awewe noe dipihoekoem koe salaki, toeloelj njimpang, anoe matak
 30 kanadjisan; 'atawa satijap-tijap aja lalaki, noe kadatangan soekma timboeroe, anoe matak timboeroean ka pamadjikanana, heug awewe teh koedoe didjonghokkeun ka pajoeneun Pangeran; toeloelj panghoeloe koedoe ngalampahkeun
 31 ka dinja sapapakan anoe tadi teja. 'Ari lalaki teja loepoet tina kadorakaan; dëmi awewe noe kitoe estoe nanggoeng kadorakaanana. *a* 3 Moesa 20:10. *b* 3 Moesa 2:1. *c* 2 Moesa 30:18. *d* 5 Moesa 27:15. *e* 2 Moesa 29:24. *f* 3 Moesa 2:2, 9.

PASAL 6.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Lamoen aja djalma, lalaki atawa awewe, ka loewar nadar aheng, ^a sëdja djadi nasir, ngamoehoengkeun maneh ka Pangeran:
 3 'nja eta ^b koedoe njëgah ka anggoer djeung ka arak; teu meunang nginoem tjoeka anggoer atawa tjoeka arak; sagala tjai boewah anggoer teu meunang diinoem, sarta boewah anggoer noe anjar atawa noe toehoer teu meunang dihakan.
 4 'Sapandjang djadi nasir, saniskara noe asal ti tangkal anggoer, ti sikina tËpi ka tjangkangna, teu meunang koe eta dihakan. 'Sapandjang djadi nasir, ^c hoeloena teu meunang kasorang peso tjoekoer; tËpi ka djëdjëg poëna, noe koe eta dimoehoengkeun ka Pangeran, eta teh pisoetjieu; boeoezna koedoe
 6 disina mandjangan. 'Sapandjang eta ngamoehoengkeun maneh ka Pangeran, ^d teu meunang ngadatangan majit djalma.
 7 'Teu meunang nganadjiskeun diri ^e koe karana bapana, atawa koe karana indoengna, atawa koe karana doeloerna lalaki-awewe, ana paraeh; sabab hoeloena aja tjiri djadi nasir ka Allahna.
 8 'Sapandjang djadi nasir, eta teh pisoetjieu baris ka Pangeran. 'Djeung lamoen kapapatenan, oedjoeg-oedjoeg, ngadak-ngadak, noe matak kanadjisan hoeloena noe aja tjiri nasir teja, koedoe ditjokoer hoeloena dina poë ngabërësihan maneh, nja ditjokoerna dina poë

10 noe katoedjoeh. 'Ari dina poë noe kadalapan eta koedoe nganteurkeun ^f ti koekoer doewa atawa anak djapati doewa ka panghoeloe, ka hareupeun lawang himah tËpangan. 'Pek koe panghoeloe koedoe dipëtakeun; anoe hidji pikoerbaneun dosa, noe hidji deui pikoerbaneun doeroekan, njeueun karapihan hal eta djalma, tina sabab kadosaan koe majit; djeung koedoe njoetji-
 12 keun hoeloena dina poë harita. 'Geus kitoe koedoe ngamoehoengkeun deui ka Pangeran eta poë kanasiranana, djeung koedoe njanggakeun hidji anak domba, oemoer sataoen, baris koerban kasalahan; ari poë noe ti heula teja batal, sabab kanasiranana kanadjisan.

a Hak. 13:5; 1 Sam. 1:11; Lal. 18:18. *b* Am. 2:11, 12; Loek. 1:15. *c* Hak. 13:5; 1 Sam. 1:11. *d* 3 Moesa 21:1. *e* 3 Moesa 21:2, 11. *f* 3 Moesa 15:14.

13 Sarta ijeu teh papakan hal nasir: samangsa djëdjëg poë kanasiranana, eta teh koedoe dianteurkeun ka hareupeun
 14 lawang himah tËpangan, 'bari ngahatoerkeun pikoerbaneunana ka Pangeran, hidji anak domba lalaki, oemoer sataoen, noe taja tjtjadna, baris koerban doeroekan; hidji anak domba awewe, oemoer sataoen, noe taja tjtjadna, baris koerban dosa, djeung hidji domba lalaki, noe taja tjtjadna, baris koerban panarima; 'kitoe deui saboboko roti teu ragian, sorabi tipoeng lëmës, ditjampeur minjak, djeung opak teu ragian, dielasan minjak; ^a barëng koerbanna kadaharan djeung koerbanna inoeman.
 16 'Pek sakabehna koe panghoeloe koedoe dihatoerkeun ka pajoeneun Pangeran, sarta mëtakeun koerbanna dosa djeung
 17 koerbanna doeroekan. 'Tidinja koedoe mëtakeun eta domba lalaki, didjieu koerban panarima baris ka Pangeran, kalawan boboko noe dieusi roti teu ragian teja; toeloelj panghoeloe koedoe mëtakeun koerbanna kadaharan djeung
 18 koerbanna inoeman. 'Gens kitoe nasir teh ^b koedoe njoekoer hoeloena noe aja tjiri kanasiran, di hareupeun lawang himah tËpangan; top boeoe, tjiri kanasiran teh, koe eta koedoe ditjokot, ditundeun kana seuneu, noe di handapeun koerban panarima. 'Toeloelj panghoeloe koedoe njokot tËtËpak domba lalaki teja sabeulah, bennang ngoeloeb,

djeung sorabi teu ragian sasiki tina boboko teja, sarta opak teu ragian sasiki; sok diteundeun kana leungeun nasir, sanggeus eta njoekoer tjiri kanasiranana. 'Seug eta koe panghoeloe koe-doe diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, didijjeun koerban asongan; soetji eta teh, pikeun panghoeloe, ^c kalawan dada koerban asongan sarta djeung têtèpak koerban hatoeran; sanggeus kitoe nasir teh meunang nginoem anggoer. ^a 3 Moesa

23 : 13. ^b Lal. 18 : 18; 21 : 24. ^c 2 Moesa 29 : 27.

21 Tah, kitoe papakon hal nasir, anoe nadar, djeung koerbanna ka Pangeran tina hal kanasiranana, djaba ti noe katèpi koe leungeunna; sakoemaha djangdjina eukeur nadar, koedoe kitoe nja milampah, noeroetkeun papakon kanasiranana.

22 Aja deui pangandika Pangeran ka
23 Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka Haroen djeung ka anakna lalaki, kijeu nja pok: ^a Maraneh ngabèrkahan ka oerang Israil, koedoe kijeu nja ngomong ka darinja: 'Pangeran moegi ngabèrkahan ka maneh sarta ngaraksa ka maneh! 'Pangeran moegi njaängeun pameunteuna ka maneh sarta maparin koernija ka maneh! 26 'Pangeran moegi ningali pameunteuna ka maneh sarta maparin kasèngangan 27 ka maneh! 'Djadi eta koedoe neundeun djènèngan kami ka oerang Israil; tangtoe oerang Israil koe kami dibèrkahan.

^a 3 Moesa 9 : 22, 23.

PASAL 7.

Geus kitoe, mangsa poëan Moesa parantos ^a ngadègkeun balandongan, sarta ^b geus diminjakan djeung disoetjikeun, katoet sakabeh parabotna, kitoe deui altar djeung sakabeh parabotna, sarta geus pada diminjakan djeung disoetjikeun, 'toeloej para gègèden Israil, ^c para loeloegeoe ahli karoehoenna, nja eta para gègèden kaum, anoe ngaradèg njangking lorisian teja, pada hatoeran; 'pada njanggakeun koerbanna ka pajoeneun Pangeran, padati gèrèbong gènép siki djeung sapi doewa wélas siki; doewa-doewa gègèden padati hidji, sarta sapi hidji sewang; ari dihatoerkeunana ka hareupeun balandongan. 4 'Nimbalan Pangeran ka Moesa, kijeu 5 timbalanana: 'Tampanan ti darinja, koedoe dipake kana pagawean himah tè-

pangan; koe maneh selehkeun ka ahli Lewi, ^d hidji-hidji noeroetkeun pagaweanana. 'Seug koe Moesa eta padati djeung sapina ditampa, toeloej diselehkeun ka ahli Lewi. 'Doewa padati djeung opat sapi diselehkeun ka anak-poetoe Gerson, noeroetkeun pagaweanana; 'ari padati noe opat deui sarta sapi noe dalapan deui diselehkeun ka anak-poetoe Mèrari, noeroetkeun pagaweanana, ^e di bawah kawasa Itamar, poeta panghoeloe Haroen teja. 'Ari anak-poetoe Kahat mah hanteu diselehan; sabab njarékèl pagawean kasoetjian, pada ngagotong ^f dina taktak. ^a 2 Moesa 40 : 18. ^b 3 Moesa 8 : 10. ^c p. 1 : 4, 16. ^d p. 3 : 25, 31, 36; 4 : 15, 25, 31. ^e 2 Moesa 38 : 21. ^f p. 4 : 15.

10 Djeung deui para gègèden teh pada hatoeran baris njalamètkeun altar, keur poëan altar diminjakan; nja eta koerbanna koe para gègèden dihatoerkeun ka hareupeun altar. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa: Eta gègèden ngahatoerkeunana koerbanna baris njalamètkeun altar teh koedoe saorang sapoë saorang sapoë.

12 Geus kitoe, anoe ngahatoerkeun koerbanna dina poë noe mimiti, Nahson poeta Aminadab, kaum Joeda teja. 'Ari koerbanna: hidji talém perak, beuratna saratoes tiloe poeloh sekel; hidji bokor perak, toedjoeh poeloh sekel, ^a noeroetkeun sekel kasoetjian; doewanana pinoeh koe tipoeng lémès ditjam-poer minjak, pikoerbaneun kadaharan; 14 'hidji pisin, sapoeloh sekel émas, pinoeh koe seuseungitan; 'hidji sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki djeung hidji anak domba oemoer sataoen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji émbé badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta pikoerbaneun panarima: doewa sapi, lima domba lalaki, lima badot djeung lima anak domba oemoer sataoen. Kitoe koerban Nahson poeta Aminadab teja.

^a 3 Moesa 27 : 25.

18 Anoe hatoeran dina poë noe kadoewa, Nètanel poeta Soear, gègèden Isaskar 19 teja. 'Ari koerbanna noe dihatoerkeun: hidji talém perak, beuratna saratoes tiloe poeloh sekel; hidji bokor perak, toedjoeh poeloh sekel, noeroetkeun sekel kasoetjian; doewanana pinoeh koe tipoeng lémès ditjam-poer minjak, pi-

20 koerbaneun kadaharan; 'hidji pisin, sa-
 poeloeh sekel ĩmas, pinoeh koe se-
 seungitan; 'hidji sapi ngora lalaki, hidji
 21 domba lalaki djeung hidji anak domba
 oemoer sataoen, pikoerbaneun doeroe-
 kan; 'hidji ĩmbe badot, pikoerbaneun
 22 dosa; 'sarta pikoerbaneun panarima:
 doewa sapi, lima domba lalaki, lima badot
 23 djeung lima anak domba oemoer
 sataoen. Kitoe koerban Nĕtanel poeta
 Soear teja.

24 Dina poĕ noe katiloe gĕgĕden anak-
 poetoe Sĕboeloen, Eliab poeta Helon
 teja. 'Ari koerbanna: hidji talĕm perak,
 25 beuratna saratoes tiloe poeloeh sekel;
 hidji bokor perak, toedjoe poeloeh
 sekel, noeroetkeun sekel kasoet-
 tjian; doewanana pinoeh koe tipoen-
 g lĕmĕs ditjamper minjak, pikoerbaneun
 kadaharan; 'hidji pisin, sapoeloeh sekel
 26 ĩmas, pinoeh koe seuseungitan; 'hid-
 27 dji sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sa-
 28 taoen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji
 29 ĩmbe badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta
 pikoerbaneun panarima: doewa sapi, li-
 ma domba lalaki, lima badot djeung
 lima anak domba oemoer sataoen. Ki-
 toe koerban Eliab poeta Helon teja.

30 Dina poĕ noe kaopat gĕgĕden anak-
 poetoe Roebin, Elisoe poeta Sĕdeoer
 31 teja. 'Ari koerbanna: hidji talĕm perak,
 beuratna saratoes tiloe poeloeh sekel;
 hidji bokor perak, toedjoe poeloeh
 sekel, noeroetkeun sekel kasoetj-
 32 jian; doewanana pinoeh koe tipoen-
 g lĕmĕs ditjamper minjak, pikoerbaneun ka-
 33 daharan; 'hidji pisin, sapoeloeh sekel
 34 ĩmas, pinoeh koe seuseungitan; 'hidji sa-
 pi ngora lalaki, hidji domba lalaki djeung
 hidji anak domba oemoer sataoen, pi-
 35 koerbaneun doeroekan; 'hidji ĩmbe badot
 pikoerbaneun dosa; 'sarta pikoer-
 baneun panarima: doewa sapi, lima dom-
 ba lalaki, lima badot djeung lima anak
 domba oemoer sataoen. Kitoe koerban
 Elisoe poeta Sĕdeoer teja.

36 Dina poĕ noe kalima gĕgĕden anak-
 poetoe Simon, Sĕloemiĕl poeta Soerisa-
 37 dai teja. 'Ari koerbanna: hidji talĕm
 pĕrak, beuratna saratoes tiloe poeloeh
 sekel; hidji bokor perak, toedjoe poe-
 loeh sekel, noeroetkeun sekel kasoet-
 tjian; doewanana pinoeh koe tipoen-

lĕmĕs ditjamper minjak, pikoerbaneun
 38 kadaharan; 'hidji pisin, sapoeloeh se-
 39 kel ĩmas, pinoeh koe seuseungitan; 'hid-
 dji sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sata-
 40 oen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji ĩm-
 41 be badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta pi-
 koerbaneun panarima: doewa sapi, lima
 domba lalaki, lima badot djeung lima
 anak domba oemoer sataoen. Kitoe
 koerban Sĕloemiĕl poeta Soerisadai teja.

42 Dina poĕ noe kagĕnĕp gĕgĕden anak-
 poetoe Gad, Eljasap poeta Dĕhoel teja.
 43 'Ari koerbanna: hidji talĕm perak, beu-
 ratna saratoes tiloe poeloeh sekel;
 hidji bokor perak, toedjoe poeloeh
 sekel, noeroetkeun sekel kasoetj-
 44 jian; doewanana pinoeh koe tipoen-
 g lĕmĕs ditjamper minjak, pikoerbaneun ka-
 45 daharan; 'hidji pisin, sapoeloeh sekel
 46 ĩmas, pinoeh koe seuseungitan; 'hidji
 47 sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sata-
 oen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji ĩm-
 be badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta pi-
 koerbaneun panarima: doewa sapi, lima
 domba lalaki, lima badot djeung lima
 anak domba oemoer sataoen. Kitoe koer-
 ban Eljasap poeta Dĕhoel teja.

48 Dina poĕ noe katoedjoe gĕgĕden
 anak-poetoe Epraim, Elisama poeta
 49 Amihoed teja. 'Ari koerbanna: hidji ta-
 lĕm perak, beuratna saratoes tiloe poe-
 loeh sekel; hidji bokor perak, toed-
 50 djoe poeloeh sekel, noeroetkeun se-
 kel kasoetj-
 51 jian; doewanana pinoeh koe tipoen-
 g lĕmĕs ditjamper minjak, pi-
 koerbaneun kadaharan; 'hidji pisin, sa-
 poeloeh sekel ĩmas, pinoeh koe se-
 52 seungitan; 'hidji sapi ngora lalaki, hidji
 domba lalaki djeung hidji anak domba
 oemoer sataoen, pikoerbaneun doeroe-
 53 kan; 'hidji ĩmbe badot, pikoerbaneun
 54 dosa; 'sarta pikoerbaneun panarima:
 doewa sapi, lima domba lalaki, lima badot
 djeung lima anak domba oemoer
 sataoen. Kitoe koerban Elisama poeta
 Amihoed teja.

54 Dina poĕ noe kadalapan gĕgĕden anak-
 poetoe Mĕnase, Gamaliĕl poeta Pĕda-
 55 soer teja. 'Ari koerbanna: hidji talĕm
 perak, beuratna saratoes tiloe poe-
 loeh sekel; hidji bokor perak, toedjoe
 poeloeh sekel, noeroetkeun sekel ka-

soetjian; doewanana pinoeh koe tipoeng
 56 l m s ditjampoer minjak, pikoerbaneun
 57 kadaharan; 'hidji pisin, sapoeloeh se-
 kel  mas, pinoeh koe seuseungitan; 'hi-
 58 dji sapi ngora lalaki, hidji domba la-
 laki djeung hidji anak domba oemoer
 59 sataoen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji
  mbe badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta
 pikoerbaneun panarima: doewa sapi, li-
 ma domba lalaki, lima badot djeung lima
 anak domba oemoer sataoen. Kitoe koer-
 ban Gamali l poeta P dasoer teja.

60 Dina po  noe kasalapan g g den anak-
 poetoe Binyamin, Abidan poeta Gidoni
 61 teja. 'Ari koerbanna: hidji tal m pe-
 rak, beuratna saratoes tiloe poeloeh se-
 kel; hidji bokor perak, toedjoe poe-
 loeh sekel, noeroetkeun sekel kasoet-
 62 tjian; doewanana pinoeh koe tipoeng
 l m s ditjampoer minjak, pikoerbaneun
 63 kadaharan; 'hidji pisin, sapoeloeh se-
 kel  mas, pinoeh koe seuseungitan; 'hi-
 64 dji sapi ngora lalaki, hidji domba
 lalaki djeung hidji anak domba oemoer
 65 sataoen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji
  mbe badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta
 pikoerbaneun panarima: doewa sapi, li-
 ma domba lalaki, lima badot djeung
 lima anak domba oemoer sataoen. Ki-
 toe koerban Abidan poeta Gidoni teja.

66 Dina po  noe kasapoeloeh g g den
 anak-poetoe Dan, Ahi ser poeta Amisa-
 67 dai teja. 'Ari koerbanna: hidji tal m
 perak, beuratna saratoes tiloe poeloeh
 sekel; hidji bokor perak, toedjoe poe-
 loeh sekel, noeroetkeun sekel kasoet-
 68 tjian; doewanana pinoeh koe tipoeng
 l m s ditjampoer minjak, pikoerbaneun
 69 kadaharan; 'hidji pisin, sapoeloeh se-
 kel  mas, pinoeh koe seuseungitan; 'hi-
 70 dji sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sata-
 71 oen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji
  mbe badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta
 pikoerbaneun panarima, doewa sapi, li-
 ma domba lalaki, lima badot djeung
 lima anak domba oemoer sataoen. Ki-
 toe koerban Ahi ser poeta Amisadai
 teja.

72 Dina po  noe kasaw las g g den anak-
 poetoe Aser, Pagi l poeta Okran teja.
 73 'Ari koerbanna: hidji tal m perak, beu-
 ratna saratoes tiloe poeloeh sekel; hi-
 dji bokor perak, toedjoe poeloeh se-

kel, noeroetkeun sekel kasoetjian; doe-
 wanana pinoeh koe tipoeng l m s di-
 tjampoer minjak, pikoerbaneun kada-
 74 haran; 'hidji pisin, sapoeloeh sekel
 75  mas, pinoeh koe seuseungitan; 'hidji
 sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sata-
 76 oen, pikoerbaneun doeroekan; 'hidji
 77  mbe badot, pikoerbaneun dosa; 'sarta
 pikoerbaneun panarima: doewa sapi, li-
 ma domba lalaki, lima badot djeung lima
 anak domba oemoer sataoen. Kitoe koer-
 ban Pagi l poeta Okran teja.

78 Dina po  noe kadoewa-w las g g den
 anak-poetoe Naptali, Ahira poeta Enan
 79 teja. 'Ari koerbanna: hidji tal m perak,
 beuratna saratoes tiloe poeloeh sekel;
 hidji bokor perak, toedjoe poeloeh se-
 kel, noeroetkeun sekel kasoetjian; doe-
 wanana pinoeh koe tipoeng l m s di-
 tjampoer minjak, pikoerbaneun kada-
 80 haran; 'hidji pisin, sapoeloeh sekel
 81  mas, pinoeh koe seuseungitan; 'hidji
 sapi ngora lalaki, hidji domba lalaki
 djeung hidji anak domba oemoer sataoen,
 82 pikoerbaneun doeroekan; 'hidji  mbe ba-
 83 dot, pikoerbaneun dosa; 'sarta pikoerba-
 neun panarima: doewa sapi, lima domba
 lalaki, lima badot djeung lima anak dom-
 ba oemoer sataoen. Kitoe koerban Ahira
 poeta Enan teja.

84 Djadi k jeu disalamëtkeunana altar teh
 keur po an diminjakanana, ti para g -
 g den Israil: doewa w las tal m perak,
 doewa w las bokor perak, doewa w las
 85 pisin  mas. 'Sahidji-sahidji tal m perak
 saratoes tiloe poeloeh sekel, djeung sa-
 hidji-sahidji bokor toedjoe poeloeh;
 djoemlah perak eta wawadahan doewa
 reboe opat ratoes sekel, noeroetkeun se-
 86 kel kasoetjian. 'Doewa w las pisin  mas,
 parinoeh koe seuseungitan; sahidji pi-
 sin sapoeloeh-sapoeloeh sekel, noeroet-
 keun sekel kasoetjian; djoemlah  mas
 eta pisin saratoes doewa poeloeh se-
 87 kel. 'Djoemlah sapi koerban doeroekan
 doewa w las sapi ngora; domba lalaki
 doewa w las, anak domba oemoer sa-
 taoen doewa w las, sarta djeung koer-
 banna kadaharan; kitoe deui  mbe badot
 88 koerban dosa doewa w las. 'Ari djoem-
 lah sapi koerban panarima opat likoer
 sapi ngora, domba lalaki g n p poeloeh,
 badot g n p poeloeh, anak domba oe-

moer sataoen gënep poeloeh. Kiteo disalamëtkeunana altar, sanggeusna diminjakan.

89 Djeung deui satijap-tijap Moesa lëbët ka djero himah tępangan, oendjoekan ka andjeunna, sok ngareungeu gëntra, ngandika ka Moesa ti loehoereun toeroeb pangrapih, anoe dina pëti përtelaän, ti antara doewa moemoekarabinan teja. Kiteo ngandikana ka Moesa.

PASAL 8.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka Haroen, kijeu nja omong maneh ka dinja: Satijap-tijap maneh njeungeutan palita, eta palita toedjohanana ^a sina ngagëntjlang ka hareupeun adjoeg. 'Prak Haroen ngalampahkeun kiteo; njeungeutanana palita tēh nja ka hareupeun adjoeg; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 4 'Nja kijeu boewatan adjoeg tēh: ^b ēmas, sarta kandël; tjat ka poehoena, tjat ka kēmbang-kēmbangna, karandël; sakoemaha roepa, noe koe Pangeran dipintonkeun ka Moesa teja, nja kiteo dipidamël-na adjoeg tēh. ^a 2 Moesa 25:37. ^b 2 Moesa 25:31.

5 Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Tjokot koe maneh eta ahli Lewi ti tēngah oerang Israil; koe maneh koedoe ^a pada dibërēsihan. 7 'Kijeu pilampaheun maneh ka darinja, baris ngabërēsihan: koedoe dikepretan ^b tjai pamërēsihan, seug saloewar badanna ^c koedoe disorang peso tjoekoer, djeung sina njareuseuh papakeanana, 8 sarta ngabërēsihan dirina. 'Tidinja eta koedoe njarokot hidji sapi ngora lalaki, djeung pikoerbaneunana kadaharan, ti-poeng lēmēs ditjampoer minjak; djeung maneh koedoe njokot sapi ngora lalaki 9 hidji deui pikoerbaneun dosa. 'Geus kiteo ahli Lewi tēh koe maneh koedoe pada dideukeutkeun ka hareupeun himah tępangan, djeung koedoe ngoempoelkeun 10 sapatjëmoehan oerang Israil. 'Seug ahli Lewi tēh koe maneh koedoe pada dideuheuskeun ka pajoeneun Pangeran; pek oerang Israil koedoe pada noempangkeun leungeunna ka ahli-ahli Lewi. 'Tidinja ahli Lewi tēh koe Haroen ^d koedoe 11 diarasongkeun ka pajoeneun Pangeran,

didjjeun koerban asongan, ti oerang Israil, masingna pada ngalampahkeun pagawean Pangeran. 'Geus kiteo ahli Lewi ^e koedoe pada noempangkeun leungeunna kana hoeloe doewa sapi ngora teja; pek noe hidji koedoe didjjeun koerban dosa, ari noe hidji deui didjjeun koerban doeroekan baris ka Pangeran, pikeun 13 njiieun karapihan hal ahli Lewi. 'Toeloeh ahli Lewi tēh koe maneh koedoe didjaronghokkeun ka hareupeun Haroen djeung ka hareupeun anakna lalaki, sarta koe maneh koedoe diarasongkeun, didjjeun koerban asongan baris ka Pangeran. 'Djadi ahli Lewi tēh ^f koe maneh koedoe pada dipisahkeun ti tēngah oerang Israil, soepaja ahli Lewi pada djadi 15 kagoengan kami. 'Sanggeusna kiteo ahli Lewi koedoe arasoep, digawe dina himah tępangan. Kiteo eta koe maneh koedoe dibërēsihan, sarta diasongkeun, 16 didjjeun koerban asongan. 'Karana pangabakti, ^g estoe eta tēh pangabakti ka kami ti tēngah oerang Israil; koe kami ditjandak keur diri kami, ngagantian sakoer anoe moeka pianakan, tjikal sakoer beh oerang Israil. 'Karana sakabeh tjikal di oerang Israil ^h kami noe kagoengan, bangsa manoesa djeung bangsa sato tjo-tjoän; keur mangsa kami maehkeun sakabeh tjikal di tanah Mësir teja, eta noe koe kami disaroetjikeun keur diri 18 kami. 'Sarta kami njandak ahli Lewi, ngagantian sakabeh tjikal di oerang Israil; 'seug ⁱ kami maparinkeun eta ahli Lewi, djadi paparin, ka Haroen djeung ka anakna lalaki, ti tēngah oerang Israil, baris ngalampahkeun pagawean oerang Israil dina himah tępangan, sarta baris njiieun karapihan hal oerang Israil, ^j soepaja oelah aja balahi ka oerang Israil, ari oerang Israil njampeurkeun kana kasoetjian. ^a Mal. 3:3. ^b p. 19:9, 17. ^c 3 Moesa 14:8. ^d 2 Moesa 29:24. ^e 2 Moesa 29:10. ^f p. 3:45. ^g p. 18:6. ^h p. 3:13. ⁱ p. 3:9. ^j p. 1:53.

20 Prak Moesa djeung Haroen, sarta sapatjëmoehan oerang Israil, ngalampahkeun kiteo ka ahli Lewi; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa hal ahli Lewi teja, nja kiteo pisan oerang Israil ngalampahkeunana ka darinja. 'Toeloeh ahli Lewi pada mërēsihan diri, djeung njareuseuh papakeanana; pek

koe Haroen diasongkeun ka pajoeneun Pangeran, didamél koerban asongan, sarta koe Haroen dipangrapihkeun, soe-
 22 paja pada béréshih. 'Sanggeusna kitoe ahli Lewi arasoep, ngalampahkeun pagaweanana dina himah tēpangan, di pajoeneun Haroen sarta di pajoeneun poetrana lakaki; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa hal ahli Lewi teja, nja kitoe ngalalampahkeunana ka darinja.
 23 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Ijeu teh papakon ahli Lewi: ti sémét oemoer doewa poeloeh lima taoen ka loehoer, eta mandjing balad, njékél pagawean himah tēpangan.
 25 'Demi ti sémét oemoer lima poeloeh taoen eta ka loewar ti balad noe njékél pagawean, moal digawe deui. 'Ngan toetoloeng ka doeloer-doeloerna dina himah tēpangan, ^a baris ngadjaga kana djagaän; teu meunang njékél pagawean deui. Kitoe noe koe maneh koedoe dilampahkeun ka ahli Lewi dina djagaänana.

a 3 Moesa 8 : 35.

PASAL 9.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, ^a di tēgal lēga Sinai, dina taoen noe kadoewa sanggeusna boedal ti tanah Mésir, dina boelan noe mimiti; kijeu pangandikana: 'Djeung deui ^b oerang Israil koedoe pada milampah paska dina mangsana. 'Nja dipilampahna koe maraneh dina tanggal opat wélas, boelan ijeu, antara sore djeung boerit, dina mangsana; dipilampahna koe maraneh koedoe noeroetkeun sakabeh pikoekoehna djeung sakabeh hoekoemna. 'Toeloej Moesa ngadawoeh ka oerang Israil, koedoe milampah paska.
 5 'Prak pada milampah paska dina boelan noe mimiti, dina tanggal opat wélas, ^c antara sore djeung boerit, di tēgal lēga Sinai; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja, nja kitoe oerang Israil ngalampahkeunana.

a p. 1 : 1.

b 3 Moesa 23 : 5. c 2 Moesa 12 : 6.

6 Aja djalma ^a noe kanadjisan koe majjit manoesa, noe matak hanteu kongang milampah paska dina poé eta; toeloej ngadarenheusan ka pajoeneun Moesa sarta ka pajoeneun Haroen dina poé eta.
 7 'Pok eta djalma aroendjoeun ka andjeunna kijeu: Noen, simkoering pada kanadjisan koe majjit manoesa; pina-

haoneun simkoering bade didentjengkeun, hanteu miloe ngahatoerkeun koerban Pangeran dina mangsana, di tēngah oerang Israil? 'Ari walonan Moesa ka darinja: Mangke heulaän, kami dek naroskeun timbalan Pangeran pèrkara maraneh.

a p. 19 : 11.

9 Ngandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok: Saha-saha djalma, di diri maraneh atawa di toeroenan-toeroenan maraneh, lamoen keur kanadjisan koe majit atawa dina pangnjabaän djaeoh, padahal koedoe milampah paska baris ka Pangeran. 'Nja dipilampahna dina boelan noe kadoewa, dina tanggal opat wélas, antara sore djeung boerit; ^a dihakanna koedoe make roti teu ragian reudjeung papaitan. 'Oelah aja ^b noe dikarikeun tépi ka isoek, sarta toelangna sahidji ge hanteu meunang dipotongkeun; dipilampahna koe noe kitoe koedoe noeroetkeun sakabeh pikoekoeh paska. 'Sabalikna, saha-saha djalma noe béréshih, sarta lain di pangnjabaän, seg ninggal milampah paska, ^c nja eta djalma koedoe dibasmi, dileungitkeun ti bangsana, sabab hanteu ngahatoerkeun koerban Pangeran dina mangsana; djalma noe kitoe estoe nangoeng dosana. 'Sarta lamoen aja semah, noe ngoembara di maraneh, ^d hajang milampah paska baris ka Pangeran, sakoemaha pikoekoeh paska djeung sakoemaha hoekoemna, nja kitoe eta koedoe milampah. Di maraneh teh, anoe ngoembara reudjeung noe asal boemi toenggal sapa-pakon.

a 2 Moesa 12 : 8. b 2 Moesa 12 : 10, 46.

c 2 Moesa 12 : 15. d 2 Moesa 12 : 48, 49.

15 Ari mangsa poëan balandongan teh geus diadégkeun, ^a seug mega teja ngalipoetan balandongan, kana himah pèrtelaän; ari reup peuting dina loehoer balandongan teh aja saroepea seunen, 16 tépi ka braj beurang. 'Kitoe bae salawasna; mega teh ngalipoetan ka dinja, sarta ti peuting aja saroepea seuneu. 'Ari satijap-tijap eta mega oeng-gah tina loehoer himah, ^b sanggeusna kitoe broel oerang Israil arindit; sarta di mana énggon mega teh ngarangdég, nja di dinja oerang Israil masanggrahan. 'Arinditna oerang Israil noeroet-

keun timbalan Pangeran, masanggrahanana noeroetkeun timbalan Pangeran; salilana eta mega ngénggon dina loehoer balandongan, oerang Israil tètép
 19 masanggrahan. 'Sarta dimana eta mega pandjang, lila ngénggonna dina loehoer balandongan, eta oerang Israil ngadjaraga kana djagaän Pangeran, sarta teu
 20 kèbat leumpangna. 'Ari sakapeung mega teh teu sabaraha lilana dina loehoer balandongan; dëmi masanggrahanana noeroetkeun timbalan Pangeran, arinditna
 21 noeroetkeun timbalan Pangeran. 'Ari sakapeung mega teh ngarèrèb bae ti sore tèpi ka isoek; ana wantji isoek mega teh oenggah, broel oerang Israil arindit; boh ti beurang, boh ti peuting, ana mega teh
 22 oenggah, broel arindit. 'Moen doewa poë, atawa saboelan, atawa lila, dimana pandjang mega teh ngénggonna dina loehoer balandongan, seug oerang Israil masanggrahan, sarta teu kèbat leumpangna; dëmi samangsa oenggah mega teh, broel
 23 arindit. 'Masanggrahanana ^c noeroetkeun timbalan Pangeran, arinditna noeroetkeun timbalan Pangeran; pada ngadjaga kana djagaän Pangeran, noeroetkeun timbalan Pangeran koe lantaran Moesa.

^a 2 Moesa 40:34. ^b 2 Moesa 40:36, 37. ^c p. 10:35.

PASAL 10.

² **A**ja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe njiyeun tarompet doewa siki, koe perak; ^a masing kandël didijjeunna; nja eta koe maneh koedoe dipake baris ngoempolkeun padjëmoehan, djeung baris
 3 nginditkeun sagala pasanggrahan. 'Ana ditijoep doewanana, nandakeun sapadjëmoehan koedoe pada nëpoengan ka maneh ka hareupeun lawang himah tëpangan.
 4 'Sarta oepama ditijoep noe hidji, nandakeun sagala gëgëden, ^b loeloegoe barebode-rebode oerang Israil, noe koedoe
 5 pada nëpoengan ka maneh. 'Ari maraneh nijoep sada sësëngekan, koedoe arindit sagala pasanggrahan, noe masanggrahan sabeulah ti wetan. 'Ari maraneh
 6 nijoep sada sësëngekan ngadoewa-kalian, koedoe arindit sagala pasanggrahan noe masanggrahan sabeulah ti kidoel; narijoep sada sësëngekan nandakeun koedoe
 7 arindit. 'Dëmi samangsa rek ngoempolkeun pakoempoelan mah, koedoe ni-

8 joep bae, oelah sësëngekan. 'Ari noe koedoe nijoep tarompet, nja eta anak Haroen, noe djaradi panghoeloe; sarta eta përkara tarompet pikoekoeh langgëng ka
 9 maraneh, toeroen-toemoeroen. 'Djeung deui lamoen maraneh rek boedal përang di djëro tanah maraneh, ngalawan ka moesoeh anoe ngamoesoeh ka maraneh,
^c koedoe sësëngekan, make eta tarompet, matak ngelingkeun diri maraneh ka pajoeneun Pangeran, Allah maraneh; geus tangtoe maraneh diselamëtkeun ti moesoeh maraneh. 'Kitoe deui
 10 dina mangsa maraneh kaboengan, djeung dina mangsa pesta maraneh, sarta dina mangsa tanggal boelan maraneh, pek maraneh koedoe nijoep eta tarompet loehoereun koerban maraneh doeroekan sarta loehoereun koerban maraneh panarima, djadi matak ngelingkeun diri maraneh ka pajoeneun Allah maraneh: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh.

^a p. 8:4. ^b p. 1:16. ^c p. 31:6. ^d 2 Radja 11:14; 2 Bab. 7:6.

11 Geus kitoe, ^a dina taoen noe kadoewa, dina boelan noe kadoewa, dina tanggal doewa poeloe, harita mega teja oenggah tina loehoer balandongan përtelaän.
 12 'Broel oerang Israil ngabroel ti tégäl lëga Sinai, noelojkeun pangleumpangnana; tidinja mega teh ngarandëg ^b di tégäl lëga Paran. 'Broel ngabroel noe ti heula, noeroetkeun timbalan Pangeran koe lantaran Moesa teja. 'Ari noe indit pangheulana, ^c oemboel-oemboel pasanggrahan anak-poetoe Joeda, sabalad-baladna; ari noe njékël baladna, nja
 13 Nahson poeta Aminadab teja. 'Ari noe njékël balad kaom anak-poetoe Isaskar, nja Nätanel poeta Soear teja. 'Ari noe njékël balad kaom anak-poetoe Sëboe
 14 loen, nja Eliab poeta Helon teja. 'Tidinja balandongan diroewag; broel ngabroel anak-poetoe Geroewag; broel ngabroel anak-poetoe Mërari, ngagotong balandongan.
 15 'Bral indit ^d oemboel-oemboel pasanggrahan Roebin, sabalad-baladna; ari noe njékël baladna, nja Elisoeer poeta Sëdeoe
 16 teja. 'Ari noe njékël balad kaom anak-poetoe Simon, nja Sëloemiël poeta Soerisadai teja. 'Ari noe njékël balad kaom anak-poetoe Gad, noe Eljasap poeta Dëhoeël teja. 'Broel ngabroel oerang
 17 Kahat, ^e ngagotong kasoetjian; ari itoe

ngadégkeun balandongan, njawisan ijeu
 22 daratang. 'Bral indit / oemboel-oemboel
 pasanggrihan anak-poetoe Eprain, sa-
 balad-baladna; ari noe njékél baladna,
 23 nja Elisama poetra Amihloed teja. 'Ari
 noe njékél balad kaom anak-poetoe
 Ménase, nja Gamaliél poetra Pédasoer
 24 teja. 'Ari noe njékél balad kaom anak-
 poetoe Binyamin, nja Abidan poetra
 25 Gidoni teja. 'Bral indit / oemboel-oem-
 boel pasanggrihan anak-poetoe Dan,
 sabalad-baladna, panoetoeop sagala pa-
 sanggrihan; ari noe njékél baladna, nja
 26 Ahiésér poetra Amisadai teja. 'Ari noe
 njékél balad kaom anak-poetoe Aser,
 27 nja Pagiél poetra Okran teja. 'Ari noe
 njékél balad kaom anak-poetoe Naptali,
 28 nja Ahira poetra Enan teja. 'Kitoe in-
 ditna oerang Israil, sabalad-baladna;
 broel ngabroel. *a* 2 Moesa 19: 1. *b* p. 13: 3, 26.
c p. 2: 3. *d* p. 2: 10. *e* p. 4: 15. *f* p. 2: 18. *g* p. 2: 25.

29 Pok Moesa ngalahir *a* ka Hobab *b* poe-
 tra Rêhoeél, oerang Midian, anoe mër-
 toewa Moesa teja: Kaoela sadaja rek
 kèbat ka énggon, noe koe Pangeran
 ditimbalkeun kijeu: Eta koe kami rek
 dipaparinkeun ka maraneh; soemangga,
 njaréngan ka kaoela sadaja, *c* tangtöe
 kaoela pada milampah kasaeän ka an-
 djeun; karana Pangeran ngadjangdji-
 30 keun kasaeän ka Israil. 'Ari walona-
 nana ka Moesa: Kaoela moal miloe;
 salérsna sédja moelang ka tanah ka-
 31 oela saréng ka asal kaoela. 'Lahiran
 Moesa: Moegi kaoela sadaja oelah diti-
 lar, rehing koe sabab andjeun oeninga
 dina pisaeünana kaoela sadaja masang-
 grihan di tégal léga; *d* djadi andjeun
 teh ka kaoela sadaja minangka sotja.
 32 'Geus kitoe, lamoen andjeun njaréngan
 ka kaoela sadaja, sarta geus boekti eta
 kasaeän, anoe koe Pangeran dikérsä-
 keun didamél ka kaoela sadaja teja,
 tangtöe kaoela pada milampah kasaeän
 ka andjeun. *a* Hak. 1: 16; 4: 11. *b* 2 Moesa 2: 18.
c 1 Sam. 15: 6. *d* Aj. 29: 15.

33 Broel ngabroel ti goenoeng Pangeran,
 lalakan tiloe poë; ari pëti përdjangdjan
 Pangeran mangkat ti heulaeunana, la-
 lakon tiloe poë, manglinglingkeun pi-
 34 geusaneun reureuh. 'Ari mega Pangeran
 teja aja di loehoereunana ti beurang,
 satijap-tijap arindit ti pasanggrihan.

35 Geus kitoe, satijap-tijap pëti teja rek

mangkat, pok Moesa oendjoekan: Noen
 Pangeran! *a* moegi ngadég, saréng moe-
 soeh andjeun moegi sina pabaléntjar,
 kalajan noe gareuleuh ka andjeun moe-
 gi sina kalaboer ti pajoeneun andjeun.
 36 'Ari satijap-tijap pëti teh eureun, pok
 oendjoekan kijeu: Noen Pangeran! *b*
 moegi linggih deui ka balaksa-laksa ba-
 reboe-reboe oerang Israil. *a* Djab. 68: 2.
b Djab. 132: 8.

PASAL 11.

Geus kitoe djalma-djalma teh tinga-
 Gradoeh, goreng kana tjépil Pangeran.
 Ana geus kadangoe koe Pangeran, seug
 djadi bëndoe, *a* sarta aja seuneu ti Pa-
 ngeran, ngagoelak di maranehanana, nga-
 lëboer dina toengtoeng pasanggrihan.
 2 'Toeloj djalma-djalma teh sasambat
 ka Moesa; gantjang Moesa nënëda ka
 3 Pangeran, seug seuneu teh pareum. 'Noe
 matak eta énggon disëboetkeun *b* Ta-
 berah; sabab seuneu ti Pangeran nga-
 goelak di maranehanana. *a* Djab. 78: 21.
b 5 Moesa 9: 22.

4 Ari *a* djalma tjampoeran, anoe di të-
 ngah Israil, pada datang hawa-napsöe;
 heug oerang Israil *ge* tjareurik deui,
 bari ngaromong: *b* Eh, saha ka oerang
 5 pimereün njatöe laoek? 'Oerang teh
 ras ingët ka laoek tjai, anoe bareto koe
 oerang sok dihakan di Mësir, teu ka-
 rana dibajar, djeung ka bonteng, ka
 samangka, ka bawang koetjaj, ka ba-
 wang beureum sarta ka bawang bodas.
 6 'Ari ajeuna mah ati oerang teh garing;
 euweuh naon-naon di dijeu, *c* ngan eta
 7 Man bae noe kadeuleu. 'Dëmi eta Man
 teja *d* kawas siki katoentjar, sarta roe-
 pana sapërti roepa *e* geutah bédolah. 'Eta
 djalma-djalma sok boedal paboejar, pa-
 da moeloengan; pek direndos koe pang-
 gilingan, atawa ditoetoeän dina loe-
 loempang, toeloj diolah dina parijoek,
 didijjeun koeweh; ari rasana sapërti ra-
 9 sa sarining minjak. 'Ari keur waktöe
 toeroen tji-iboen ka pasanggrihan, ti
 peuting, eta Man baréng toeroenna.
a 2 Moesa 12: 38; Djab. 106: 14. *b* 2 Moesa 16: 3.
c p. 21: 5. *d* 2 Moesa 16: 14, 31. *e* 1 Moesa 2: 12.

10 Kadangoe koe Moesa, djalma-djalma
 teh tjareurik, sabangsa-bangsana, hidji-
 hidji djalma dina lawang himahna. Seug
 Pangeran bëndoe, bangët katjida, sarta

- 11 koe pangraos Moesa ge goreng. 'Pok Moesa oendjoekan ka Pangeran: "Naha andjeun ka abdi andjeun midamël sakitoe awon? saréng koe naon noe mawi koering teu mëndak koernija dina sotja andjeun, wët andjeun noempangkeun eta sadajana djalma ka diri koering, didamël moewatan koering? 'Karah koering noe ngareuneuhkeun eta sadajana djalma, atanapi didjoeroekueunana koe koering, noe mawi andjeun kenging nimbalan ka koering: Eta koe maneh ais, sapertos pangasoeh ngais orok, ka tanah anoe koe andjeun didjangdijikeun ka karoehoenna, nganggo
- 12 ring, didamël moewatan koering? 'Karah koering noe ngareuneuhkeun eta sadajana djalma, atanapi didjoeroekueunana koe koering, noe mawi andjeun kenging nimbalan ka koering: Eta koe maneh ais, sapertos pangasoeh ngais orok, ka tanah anoe koe andjeun didjangdijikeun ka karoehoenna, nganggo
- 13 soempah teja? 'Ti mana koering nja pimeunangeun laeok, baris mere ka eta sadajana djalma? Karantén pada tjeurik ka koering, aromongna: Menta laeok, hajang dadaharan! 'Koering teh teu kijat, ^b sorangan ngais eta sadajana djalma; sabab abot teuing, teu ka-
- 14 bantoeun koe koering. 'Saréng oepami andjeun kersa midamël kitoe ka koering teh, anggoer koering mangsakeun bae, oepami jaktos koering mëndak koernija dina sotja andjeun mah, soepaja koering oelah nendjo katjilakaan diri koering! ^a 2 Moesa 5: 22. ^b 2 Moesa 18: 18; 5 Moesa 1: 9.
- 15 Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Kami pangampoelkeun ^a toedjoeuh poeloh djalma, kaäsoep kokolot Israil, anoe kanjahoan koe maneh, jen estoe kokolot bangsa sarta pangeroesna; nja eta koe maneh koedoe dibawa ka himah tépangan, sina pada djonghok di
- 16 dinja baréng djeung maneh. 'Geus kitoe kami rek loengsoer, ngandika ka maneh di dinja; djeung kami rek njandak ^b tina Roh anoe di maneh, toeloej dituundeun ka eta, sina pada njoendang moewatan, ngabantoe ka maneh ngais eta djalma-djalma; moal diais deui koe
- 17 maneh sorangan bae. 'Sarta maneh ka djalma loba koedoe narentah kijeu: ^c Maraneh geura njoetjikeun diri, koedoe sadija isoekan; didinja maraneh tangtote ngahakan laeok; karana maraneh tjeurik kana tjépil Pangeran, bari ngaromong: Saha ka oerang pimereëun njatote laeok? karana basa di Mësir oerang teh ngeunah: noe matak Pangeran kersa maparin laeok ka maraneh, toeloej ma-
- 18 raneh ngahakan. 'Ari maraneh ngahakan laeok teja moal sapoë, moal doewa poë, moal lima poë, moal sapoeloeuh poë, djeung moal doewa poeloeuh poë; 'istoeuning saboelan lilana, wani bidjil ti iroeng maraneh, sarta maraneh datang ka bosën; sapedah maraneh mitjeun Pangeran, anoe di téngah maraneh, sarta maraneh pada tjeurik di pajoeneunana, bari ngaromong: ^d Koe naon oerang, mana boedal ti Mësir? ^a 2 Moesa 24: 1. ^b 2 Radja 2: 9, 15. ^c 2 Moesa 19: 10. ^d p. 14: 2; 21: 5.
- 19 Pioendjoek Moesa: Ijeu bangsa, noe koe koering diénggonan di téngahna, gé-nép kéti noe badarat; parandene andjeun nimbalan: Kami kersa maparin laeok ka darinja, sina pada dadaharan saboelan lilana. 'Naha eta teh koedoe dipangmeuntjitkeun émbe-domba saréng sapi, soepaja mahi ka darinja? Atanapi koedoe dipangoempoelkeun sadajana laeok
- 20 laeok, soepaja mahi ka darinja? 'Dëmi timbalan Pangeran ka Moesa: ^a Karah panangan Pangeran pondok? Ajeuna koe maneh bakal katendjo, pangandika kami boekti ka maneh atawa hanteu. ^a Jës. 50: 2; 59: 1.
- 21 Bral Moesa ka loewar; toeloej ngalahirkeun ka djalma-djalma eta pangandika Pangeran noe bijeu, sarta ngoempoelkeun toedjoeuh poeloh djalma, kaäsoep kokolot bangsa, bari seug didjogokeun di sakoeriling himah teja. 'Tidinja Pangeran loengsoer dina mega teja, seug ngandika ka Moesa; sarta andjeunna njandak tina Roh anoe di Moesa, dituundeun ka noe toedjoeuh poeloh djalma, noe djaradi kokolot teja. Geus kitoe, mangsa eta dilinggihan Roh, seug pada ngawëdjang, tapi hanteu deui-deui.
- 22 'Aja doewa djalma noe ninggalkeun maneh dina pasanggrahan, ngaran noe hidji Eldad, ari ngaran noe hidji deui Medad; nja eta ge dilinggihan Roh, da kaäsoep noe disoeratan, tapi hanteu bidjil kana himah; toeloej pada ngawëdjang dina pasanggrahan. 'Aja hidji djalma boedjang moeroe, ngoeninga ka Moesa, pioendjoekna: ^a Noen, Eldad saréng Medad teja keur pada ngawëdjang
- 23 dina pasanggrahan. 'Oendjoekan Josoea poetra Noen, gandek Moesa ti ngongora teja, kijeu pioendjoekna: Noen, djoeragan Moesa! ^b moegi eta pada di-

29 hoelag. 'Děmi lahiran Moesa ka Jo-
soea: ^c Naha maneh goemati teh koe
kami? Moegi-moegi diparěngkeun, sa-
kابه oemat Pangeran djaradi nabi, koe
karana Pangeran mparinkeun Rohna
30 ka sakabehna! 'Tidinja Moesa moelih
ka pasanggrahan, diiring koe para ko-
kolot Israil. ^a Mark. 9: 38. ^b 1 Tes. 5: 19.
^c Gal. 4: 17, 18.

31 Djěboel aja angin bidjil ti Pangeran, ^a
mawa poejojeh ti laoet, diragragkeun ka
pasanggrahan, lalakon sapoě ka dijeu,
djeung lalakon sapoě ka ditoe, sakoer-
riling pasanggrahan, sarta kira-kira
32 doewa asta di loehoereun taneuh. 'Pa-
kěpoek djalma-djalma darangdan, pek
pada moeloengan poejojeh, sapoě eta
djěpoet, djeung sapeuting djěpoet, sarta
sapoě isoek djěpoet; anoe pangsaue-
tikna, moeloengna sapeloeh homer;
toeloj didarajkeun keur diri maraneha-
nana di sakoeriling pasanggrahan. 'Eta
33 laoek ^b masih keneh ditjapek koe ma-
ranehanana, tatjan bejak dihakanna,
ladjěng Pangeran djadi běndoe ka eta
djalma-djalma, sarta Pangeran ngeuna-
keun balahi ka eta djalma-djalma, bang-
34 gět kabina-bina. 'Noe matak eta ěng-
gon disěboetkeun Kibrot-Taāwa; sabab
nja di dinja diroewangna djalma-djalma,
noe datang napsoe teja. ^a 2 Moesa 16: 13;
Djab. 78: 26. ^b Djab. 78: 30, 31.

35 'Ti Kibrot-Taāwa djalma-djalma arin-
ditna ka Haserot; geus kitoe tjaritjing
di Haserot.

PASAL 12.

Mangsa eta Mirjam djeung Haroen nja-
laoer goreng ka Moesa, tina hal pėra-
kara hidji istri, bangsa Koes, anoe geus
ditikah koe Moesa; karana Moesa geu-
2 reuhaan ka oerang Koes. 'Ari salaoer-
na: Karah Pangeran ngandika teh ngan
woengkoel koe lantaran Moesa bae, lain
koe lantaran kaela doewaan onghok?
Ari kasaoeranana kadangoe koe Pange-
3 ran. 'Děmi Moesa teja djalma sareh ka-
tjida, ngoengkoelan sakabeh manoesa
noe dina tonggong boemi.

4 Geus kitoe Pangeran oedjoeg-oedjoeg
nimbangan ka Moesa, djeung ka Haroen,
sarta ka Mirjam: Maraneh tiloean geura
ka loewar kana himah těpangan! Bral
5 tiloeanana ka loewar. 'Ladjěng Pange-

ran loengsoer dina tihang mega teja,
^a děg ngaděg hareupeun lawang himah,
bari njaoer Haroen djeung Mirjam; sėr
6 noe doewaan madjoe. 'Ari timbalana-
na: Darengekeun koe maraneh ijeu pa-
ngandika kami: Oepama aja nabi di
maraneh, ijeu kami Pangeran nganja-
hokeun andjeun ka dinja koe lantaran
^b tetendjoan; kami ngandika ka dinja
7 koe lantaran ^c impian. 'Lain kitoe abdi
kami Moesa; ^a nja eta teh mitoehoe
8 ka sagědong kami kabeh. 'Ka eta mah
kami ngandika ^c biwir pada biwir, sarta
njata, lain lantaran omongan mělěng-
měng, toer awaseun dina roepa Pange-
ran. Naha maraneh hanteu sijeun nga-
romong goreng ka abdi kami, ka Moesa?
^a p. 14: 10. ^b 1 Moesa 15: 1; 46: 2. ^c 5 Moesa
13: 1. ^d Ibr. 3: 2. ^e 2 Moesa 33: 11; 5 Moesa 34: 10.

9 Sarta Pangeran djadi běndoe ka eta
10 doewaan; ladjěng angkat. 'Ana mega
geus njingkah ti loehoereun himah, doe-
madakan, Mirjam ^a keuna kasakit le-
pra, ngěplak saperti saldjoe. Barang Ha-
roen ngareret ka Mirjam, doemadakan,
11 eta teh kasakit lepra. 'Pok Haroen mi-
hatoer ka Moesa: 'Noen djoeragan! moegi
ka koering doewaan oelah nětėpkeun
dosa, lampah koering paloeng sarěng
12 lampah koering dosa teja. 'Moegi eta
teh oelah djadi sapertos noe pae, noe
ka loewar ti kandoengan indoengna geus
13 boeroek satěngah awakna!' 'Toeloj Moe-
sa sasambat ka Pangeran, pioendjoek-
na: 'Noen Allah! moegi-moegi eta di-
14 tjageurkeun! 'Děmi timbalan Pangeran
ka Moesa: Oepama bapana njidoeh ka
beungeutna, naha eta teh lain njandang
wirang ^b toedjoeh poě lilana? Sina di-
toetoeup toedjoeh poě lilana di loewa-
reun pasanggrahan; kakara meunang di-
15 asoepkeun deui. 'Seug Mirjam teh di-
toetoeup di loewareun pasanggrahan, toe-
djoeh poě lilana, sarta djalma-djalma
hanteu indit tėpi ka Mirjam diasoep-
16 keun deui. 'Geus kitoe djalma-djalma
broel ngabroel ^c ti Haserot; toeloj ma-
sanggrahan di tģgal lģga Paran.

^a 2 Moesa 4: 6; 5 Moesa 24: 9. ^b p. 5: 2, 3;
3 Moesa 14: 8. ^c p. 11: 35.

PASAL 13.

Geus kitoe ^a Pangeran ngandika ka
2 Moesa, kijeun pangandikana: 'Maneh

geura nitahan djalma. sina lolongok tanah Kanaän, anoe koe kami rek diparinkeun ka oerang Israil; nja nitahan teh tina oenggal-oenggal kaom karoehoenna saoeorang-saoerang, kabeh sing noe djadi gëgëden di maranehanana.

a 5 Moesa 1: 22.

3 Toeloj koe Moesa dipiwarang ti tégal léga Paran, noeroetkeun timbalan Pangeran teja; sakabeh eta djalma pada djadi loeloe goe oerang Israil. 'Sarta nja ijeu ngaran-ngaranna: ti kaom Roebin, Samoea poetra Sakoer; 'ti kaom 5 Simon, Sapat poetra Hori; 'ti kaom 6 Joeda, Kaleb poetra Jépoene; 'ti kaom 7 Isaskar, Igal poetra Joesoep; 'ti kaom 8 Epraim, Hosea poetra Noen; 'ti kaom 9 Binyamin, Palti poetra Rapoe; 'ti kaom 10 Séboeloen, Gadiél poetra Sodi; 'ti kaom 11 Joesoep, nja eta ti kaom 12 Ménase, Gadi poetra Soesi; 'ti kaom 13 Dan, Amiél poetra Gémali; 'ti kaom 14 Aser, Sétöer poetra Mikael; 'ti kaom 15 Naptali, Nahbi poetra Wapsi; 'ti kaom 16 Gad, Goël poetra Maki. 'Kitoe ngaran djalma-djalma, noe koe Moesa dipiwarang sina lolongok eta tanah. Ari Hosea poetra Noen teja koe Moesa dilandi Josoea.

17 Prak koe Moesa dipiwarang leumpang, sina lolongok tanah Kanaän; kijen dawoehanana ka darinja: Geura arindit, ijeu asoepan tanah kidoel, a seg aroenggah ka pigoenoengan. 'Koedoe pada ngilikan eta tanah, koemaha pë-tana; kitoe deui djalma-djalma noe ngeusian eta tanah, bédas atawa henger, saeutik atawa loba. 'Djeung koemaha tanahna noe dieusian koe eta, aloes atawa goreng; djeung koemaha nagarana noe dieusian koe eta, make 20 pasanggrahan atawa make koeta. 'Sarta koemaha tanenhu, lendo atawa angar, aja tatangkalan atawa hanteu. Masing galéde hate, djeung koedoe mawa boewahan eta tanah. Ari mangsa eta ninggang oesoem tjikal boewah anggoer.

a p. 14: 40.

21 Bral arindit, toeloj pada lolongok eta tanah, ti sëmët tégal léga Sin, tépi ka nagara Rëhob, a pëlëbah asoep ka 22 tanah Hamat. 'Ari arinditna asoep ka tanah kidoel, toeloj datang ka nagara Hebron; b di dinja aja Ahiman, Sesai

djeung Talmai, pada anak Enak. Ari Hebron teja didjjeunna toedjoeh taoen 23 samemeh c nagara Soan di Mësir. 'Ana daratang ka lébak Eskol, seug ti dinja ngeureut hidji dahan anggoer, katoet boewahna saranggenj; toeloj digotong koe doewaän, make rantjatan; sarta marawa deni boewah dalima djeung 24 boewah kondang. 'Eta énggon pangdi-sëboetkeunana lébak Eskol, tina pë-kara noe saranggenj, anoe beunang oerang Israil ngeureut ti dinja teja.

a p. 34: 8. b Jos. 15: 14. c Djab. 78: 12.

25 Ari geus meunang opat poeloh poë, reres lolongok tanah; toeloj maroe- 26 lang. 'Bral laleumpang. Ana geus darongkap ka Moesa, djeung ka Haroen, sarta ka sapadjëmoehan oerang Israil, ka tégal léga Paran, nja ka Kades, toeloj lapor ka arandjeunna djeung ka sapadjëmoehan, bari mintonkeun ka sa- 27 dajana eta boewah tanah teja. 'Pok pada tjatjarjos ka andjeunna, kijeu pihatoerna: Simkoering parantos asoep kana tanah, anoe ka simkoering dipiwarang dilongok teja; salërësna, a eta teh labar-leber tji-soesoer sarëng madoe, sarawoeh ijeu boewahna. 'Nanging djal- 28 mana, noe ngeusian eta tanah, bédas, sarëng nagarana rareureng nja galéde langkoeng-langkoeng, malah-malah simkoering di dinja marireungeuh anak 29 Enak teja. 'Oerang Amalek noe tjitjing di tanah kidoel; oerang Het, oerang Jëboes sarëng oerang Emor noe tjitjing di pigoenoengan; doepi oerang Kanaän noe tjitjing di sisi laeot sarëng mapaj 30 sisi tji Jordan. 'Tidinja Kaleb ngarepehkeun djalma noe loba di pajoeneun Moesa, bari njaeot kijeu: Hajoe oerang indit, oerang beunangkeun; karana geus 31 tangtoe koe oerang kalindih. 'Tatapi djalma noe arindit djeung Kaleb mah ngaromong kijeu: Oerang teh moal kadoega indit ngaroeroeg ka eta djalma-djalma; karana bédas alah-batan oerang. 'Sarta noe bijeu teh ka oerang 32 Israil pada ngaloewarkeun lapor palseo hal tanah, beunangna lolongok teja; pokna: Ari eta tanah, anoe mantas diidëran koe kaola dilongok teh, nja tanah b noe ngahakan priboemina; djeung sakabeh djalma, noe katendjo koe kaola di djëro eta tanah, nja djalma dja-

33 rangkoeng pisan. 'Malah kaeola di di-
nja narendjo sababaraha jaksa, anak
Enak, toeroenan bangsa jaksa; ari diri
kaeola koe tetendjoan sorangan djiga
simeut, nja kitoe keneh koe tetendjoan
itoe.

a 2 Moesa 3: 8, 17. *b* Jéh. 36: 13.

PASAL 14.

Gér sapatjémohan raong pada dëdë-
ngekan, *a* sarta djalma-djalma teh
2 tjareurik sapenting eta. 'Toeloej sakabeh
oerang Israil tinggëlëndéng hal Moesa
djeung hal Haroen, sarta sapatjémohan
ngawëwëleh ka arandjeunna, kijeu: *b*
3 Èh, mënding oerang tadi paraeh di
tana Mésir, atawa mënding paraeh di
4 jjeu tégäl léga! 'Na koe naon oerang
teh koe Pangeran dek didatangeun ka
tanah eta, malar oerang roeboeh koe pé-
dang? Ari anak-ewe oerang djadi raja-
han! *c* Lain mënding oerang teh baralik
5 ka Mésir? 'Pok ngaromong batoer pada
batoer: *d* Hajoe, oerang njiyeun hidji pi-
loeloegoëun, oerang baralik ka Mésir!

a Djab 106: 24. *b* 2 Moesa 16: 3. *c* Lal. 7: 39.

d Néh. 9: 17.

5 Brék Moesa djeung Haroen *a* njaroe-
oeh ka hareupeun sapakoempoelan djé-
6 mohan oerang Israil. 'Ari Josoea poe-
tra Noen djeung Kaleb poetra Jépoene,
noe pada kaäsoep djalma noe lolongok
tanah teja, pada njosoék papakeanana,
7 'bari njalaoer ka sapatjémohan oerang
Israil, kijeu saerna: Eta tanah, noe
diidëran dilongok koe kaeola teja, tanah
8 noe teu kira-kira aloesna. 'Oepama Pa-
ngeran misoeka ka oerang, tangtoe oe-
rang koe andjeunna diasoepekeun ka eta
tanah, sarta dipaparinkeun ka oerang; *b*
9 ari eta tanah labar-leber tji-soesoe reu-
djeung madoe. 'Ngan maraneh poma-po-
ma oelah ngabahaän ka Pangeran, *c* sar-
ta oelah sarijeun koe djalma-djalma eusi
tanah eta; karana eta teh sasat haka-
neun oerang. Hijeumna geus njingkir ti
loehoereun maranehanana, dëmi oerang
mah disarëngan Pangeran; mana oelah
10 sarijeun! 'Poksapatjémohan ngaromong,
d eta teh koedoe dibaledogan koe batoe.
Sëdëk kamoeljaän Pangeran *e* nembongan
dina himah tépangan ka sakabeh oerang
Israil. *a* p. 16: 4, 22. *b* p. 13: 27. *c* 5 Moesa 7: 18;
20: 3. *d* 2 Moesa 17: 4. *e* p. 12: 5.

11 Ladjéng Pangeran nimalan ka Moesa:

Sabaraha pililaeunana eta djalma-djal-
ma nja rek ngahihina ka kami? djeung
sabaraha pililaeunana *a* eta teh teu-për-
tjajaeunana ka kami, nadjan sakitoe loba
tanda, noe koe kami geus didamël di tē-
12 ngahna? 'Koe kami dek diparahkeun koe
pagëboeg, nja dek disalingkirkeun; *b* toe-
loej maneh koe kami rek didamël bang-
13 sa, nja gëde nja rosa ti batan eta. 'Ari
pioendjoek Moesa ka Pangeran: *c* 'Ti-
nangtos oerang Mésir ngaroeping warta;
karantën andjeun nginditkeun ijeu bang-
sa ti tēngah maranehanana, uganggo ka-
14 wasa andjeun; 'sarëng tinangtos pada
bebedja ka pribomei eta tanah; ari eta
geus ngaroeping warta, jen andjeun, Pa-
ngeran, linggih di tēngah ijeu bangsa;
moenggah andjeun, Pangeran, kabireu-
ngeuh papajoen-pajoen, sarëng mega an-
djeun ngadég di loehoereunana, *d* toer
andjeun teh angkat ti heulaeunana, ti
sijang dina tihang mega, ti wēngi dina
15 tihang seunen. 'Saoepami andjeun maeh-
keun ijeu bangsa, sapërtoes ka djalma
saoerang mah, tinangtos sadajana bang-
sa, noe geus pada ngoeping warta për-
kawis andjeun, ngaromong, kijeu pokna:
16 'Tina sabab Pangeran teu bisaëun nga-
soepkeun eta bangsa ka djéro tanah, noe
koe andjeunna didjangdjikeun ka da-
rinja kalawan soempah teja, *e* noe matak
seg koe andjeunna dipareuntjit di tégäl
17 léga. 'Ari ajeuna, kawasa Goesti moegi-
moegi masingna agoeng, *f* sakoemaha
18 pangandika andjeun noe kijeu teja: 'Pa-
ngeran teh sipat sabar, toer gëde kaäsi-
han, ngahampoera kasalahan djeung ka-
masijatan; tatapi moal hanteu njiksa,
satégësna manggihkeun kasalahan ba-
pa-bapa dina anak-anakna, kana toe-
roenan katiloe djeung kaopat. 'Moegi-
19 moegi ngahampoera kana kasalahan ijeu
bangsa, noeroetkeun kaägoenganing kas-
sihan andjeun, sarëng sakoemaha an-
djeun parantos ngahampoera ka ijeu
bangsa ti Mésir dongkap ka dijeu!

a Djab. 78: 22, 32. *b* 2 Moesa 32: 10. *c* 5 Moesa

9: 25. *d* 2 Moesa 13: 21. *e* 2 Moesa 32: 12.

f 2 Moesa 34: 6.

20 Ari timbalan Pangeran: Koe kami
dihampoera, tēroes saomongan maneh.
21 'Parandene kitoe ge, dëmi hiroep ka-
mi! *a* saboemi kabeh mëngke pinoeh
22 koe kamoeljaän kami. 'Karana eta sa-

kabeh djalma, noe geus narendjo ka-moeljaän kami, kitoe deui tanda-tanda kami, anoe koe kami didamël di Mësir djeung di tégäl léga, sarta sok njoban-joba ka kami, ^b geus sapoeloh kali ijeu, djeung hanteu noeroet kana timbalan kami,

23 'hamo pisan narendjo kana tanah, noe koe kami didjangdikeun ka karoehoenna kalawan soempah teja; ^c sakoer-sakoer noe ngahina ka kami, moal narendjo ka dinja. 'Dëmi abdi kami Kaleb mah, sabab direudjeungan Roh sedjen, ^d sarta mantek nja anoet ka kami, noe matak koe kami rek diasoepeun kana tanah, anoe tadi koe eta diasoepean; sarta bakal kawaris koe toeroenanana. 'Ari oerang Amalek djeung oerang Kanaän ngarënggon di lëbak. Isoekan maraneh koedoe malik, seg arindit, aseop deui ka tégäl léga, djalan ka laoet Agër. ^a Jes. 6:3.

^b 2 Moesa 14:11; 15:24; 16:2, 20, 27; 17:2; p. 32; 4 Moesa 11:1, 4; 14:11. ^c Djab. 95:11. ^d p. 13:30; 32:12; Jos. 14:8.

26 Ngandika deui Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangandikana:

27 'Sabaraha pililaeunana koedoe disabaran ijeu padjëmoehan noe goreng teh, noe sok tinggëlëndëng ka kami? Gëgëlëndëng oerang Israil, anoe sok tinggëlëndëng ka kami, koe kami kadangoe.

28 'Koedoe mitjatoer kijeu ka darinja: Dëmi hiroep kami, lahiran Pangeran, samënja-ënjana, kami rek ngadamël ka maraneh, sakoemaha omongan maraneh, noe koe kami kadangoe teja. 'Majit maraneh ^a bakal raroeboeh dina ijeu tégäl léga, nja eta sakabeh lorisn maraneh, sarerejana, ti sëmët oemoer doewa poeloeh taoen ka loehoer, pedah maraneh tinggëlëndëng ka kami. 'Hamo maraneh piasoepeun ka eta tanah, ^b anoe djadi sabab kami ngatjoengkeun panangan, sêdja ngënggonkeun maraneh di dinja teja; ^c kadjaba ti Kaleb anak Jëpoene djeung Josoea anak Noen. 'Dëmi anak-anak maraneh, noe koe maraneh diomongkeun djadi rajahan teja mah, nja eta noe koe kami rek diasoepeun, sarta nja eta noe bakal nganjahoekun ka eta

32 tanah, noe dipitjeun koe maraneh. 'Ari moenggoeh diri maraneh mah, majit maraneh bakal raroeboeh di ijeu tégäl léga. 'Sarta anak maraneh bakal diarangan di tégäl léga, opat poeloeh taoen

lilana, njarandang djinal maraneh, tēpi ka bejak majit maraneh di tégäl léga.

34 'Satimbang rejana poë maraneh lolongok eta tanah, opat poeloeh poë teja, sapoë sataoen sapoë sataoen, maraneh bakal nanggoeng kasalahan maraneh opat poeloeh taoen lilana, sarta bakal pada ngarasa koe kami disatroë. 'Ijeu kami Pangeran, noe ngandika kitoe teh; mo gagal dilampahkeun ka ijeu sapadjëmoehan noe goreng, noe sailon ngamoesoeh ka kami; tangtoe datang ka bejak dina ijeu tégäl léga, pada paraeh di djeu.

^a 5 Moesa 1:35; Ibr. 3:17. ^b 2 Moesa 6:7. ^c p. 26:65.

36 Ari eta djalma, noe koe Moesa dipiwarang lolongok eta tanah, seg baralik sarta matak sapadjëmoehan tinggëlëndëng ka andjeunna, tina ngaloewarkeun lapor palseo hal përkara tanah teja,

37 'nja eta sakoer djalma, ^a noe ngaloewarkeun lapor goreng hal tanah teh, toeloëj paraeh di pajoeneun Pangeran, koe lantaran balahi. 'Dëmi Josoea poetra Noen djeung Kaleb poetra Jëpoene, noe pada kaäsoep djalma noe laleumpang lolongok eta tanah teja, eta mah dihariroepan.

^a p. 13:32.

39 'Tidinja koe Moesa sadajana pangandika noe bijeu teja dilahirkeun ka sakabeh oerang Israil. Seug djalma-djalma teh

40 pada prihatin liwat saking. 'Geus braj isoek pada dangdan, ^a sêdja aroenggah ka poentjak goenoeng; pok pada miha-toer: Noen, ijeu simkoering sadaja, sarëng sêdja arindit ka ënggon anoe koe Pangeran ditimbalkeun teja; karantëni simkoering pada tarima dosa. 'Dëmi lahiran Moesa: Naha maraneh bët dek ngarëmpak timbalan Pangeran? Lampa-h kitoe moal loeloës. 'Oelah waka arindit, karana Pangeran moal di têngah maraneh; oelah koengsi maraneh teh eleh di hareupeun moesoeh maraneh. 'Karana oerang Amalek djeung oerang Kanaän aja di dinja di hareupeun maraneh, sarta maraneh tangtoe roeboeh koe pëdang; karana sabab maraneh moendoer ti poengkoereun Pangeran, noe matak Pangeran moal njarënggan ka maraneh. 'Kitoe ge ^b eta pada wawanianan oenggah ka poentjak goenoeng, tatapi pëti përdjangdijan Pangeran sarta Moesa mah hanteu angkat ti

45 tengah pasanggrahan. 'Djoet toeroen oerang Amalek djeung oerang Kanaän, noe tjaritjing dina eta pigoenoengan; pek eta oerang Israil dikaradek djeung disoentroeng-soentroengkeun tēpi ka nagara ^c Horma. *a p. 13: 18. b 5 Moesa 1: 43. c p. 21: 3.*

PASAL 15.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Lamoen maraneh geus asoep ka tanah piénggoneun maraneh tjitjing, noe koe kami rek dipaparinkeun ka maraneh, 'geus kitoe maraneh dek njanggakeun koerban seuneu ka Pangeran, koerban doeroekan atawa koerban peuntjitan, ^a baris nēkanan nadar, atawa bawaning soeka, atawa keur mangsa pesta maraneh, ^b sēdja njijeun aambeuan anoe matak sēdēp baris ka Pangeran, bangsa sapi atawa ōmbe-domba: 'seug djalma, noe ngahatoerkeun koerbanna ka Pangeran, koedoe ngahatoerkeun deui ^c koerban kadaharan, tipoeng lēmēs, sapērpoeloh epa, ditjamper minjak sapatap hin; ^d sarta anggoer pikoerbaneun inoeman, ^e sapatapat hin, koedoe koe maneh ditambahkeun kana koerban doeroekan atawa kana koerban peuntjitan, ka hidji-hidji anak domba. 'Atawa, ari ka domba lalaki, koerban kadaharan noe koe maneh koedoe ditambahkeun teh, tipoeng lēmēs doewa-pērpoeloh epa, ditjamper minjak sapērtiloe hin; 'djeung koedoe ngahatoerkeun anggoer pikoerbaneun inoeman sapērtiloe hin; aambeuan matak ^f sēdēp baris ka Pangeran. 'Djeung lamoen maneh dek njanggakeun sapi ngora, pikoerbaneun doeroekan atawa pikoerbaneun peuntjitan, baris nēkanan nadar, atawa pikoerbaneun panarima, ^g baris ka Pangeran: 'seug koerban kadaharan, noe koedoe ditambahkeun ka sapi ngora teh, tipoeng lēmēs tiloe-pērpoeloh epa, ditjamper minjak satēngah hin; 'sarta anggoer pikoerbaneun inoeman, anoe koe maneh koedoe dihatoerkeun teh, satēngah hin; koerban seuneu, aambeuan matak sēdēp baris ^h ka Pangeran. 'Kitoe pilampaheun maneh ka oenggal sapi, djeung ka oenggal domba lalaki, sarta ka oenggal tjo-

12 tjoēan leutik, bangsa domba atawa ōmbe. 'Sabaraha bae rejana, noe koe maraneh disanggakeun, koedoe kitoe nja milampah ka hidji-hidjina, sabaraha bae ⁱ rejana. 'Sakoer djalma noe asal boemi koedoe milampah kitoe pētana, ana ngahatoerkeun koerban seuneu, aambeuan ^j matak sēdēp baris ka Pangeran. 'Sarta ^k lamoen aja semah, noe ngoembara di maraneh, atawa saha bae noe di tēngah maraneh, toeroen-toemoeroen, hajang njanggakeun koerban seuneu, aambeuan matak sēdēp baris ka Pangeran, sakoemaha noe dipilampah koe maraneh, eta ^l koedoe kitoe nja milampahna. 'Pērkar pakoempoelan teja, ^m toenggal sapikoekoeh diri maraneh djeung semah noe ngoembara; pikoekoeh langgēng ka maraneh, toeroen-toemoeroen: sakoemaha diri maraneh, nja kitoe keneh semah ⁿ di pajoneun Pangeran. 'Toenggal sapapakon sarta toenggal sahoekoem ^o diri maraneh djeung semah, noe ngoembara di maraneh. *a 3 Moesa 7: 16. b 3 Moesa 1: 9. c 3 Moesa 6: 14. d p. 28: 7. e 3 Moesa 17: 8. f p. 9: 14. g 3 Moesa 24: 22.*

17 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, ^p kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Mangsa maraneh geus asoep ka tanah, noe koe kami dikērsakeun maraneh rek diasoepkeun ka ^q dinja, 'geus kitoe, samangsa maraneh ngahakan roti tanah eta, koedoe njanggakeun koerban hatoeran ka Pangeran. ^r 'Loeloege adonan maraneh djijeun koweh, pake koerban hatoeran; sakoemaha ^s hatoeran ti pangirikan, koedoe kitoe ^t nja ngahatoerkeun eta. 'Maraneh ^u tina loeloege adonan maraneh koedoe njanggakeun koerban hatoeran ka Pangeran, toeroen-toemoeroen. *a 2 Moesa 23: 19; 5 Moesa 26: 2. b Neh. 10: 37; Roem 11: 16.*

22 **S**arta ^v lamoen maraneh kaloeloepeotan, hanteu ngalampahkeun eta saka-beh timbalan, anoe koe Pangeran diandikakeun ka Moesa, 'sakoer noe koe Pangeran ditimbalkeun ka maraneh koe lantaran Moesa, ti watēs poēan Pangeran nimbalan sarta ka-hareupna, toeroen-toemoeroen; 'geus kitoe, oepama ^w aja noe kalampahkeun, boeni ti panon padjēmoehan, matak kaloeloepeotan, toeloej sapatjēmoehan koedoe njang-

gakeun hidji sapi ngora lalaki, pikoerbaneun doeroekan, pikeun aambeuan matak sédép baris ka Pangeran, djeung koerbanna kadaharan sarta koerbanna inoeman, noeroetkeun hoekoem; tam-
 25 bah hidji badot pikoerbaneun dosa. 'Pek sapadjëmoehan oerang Israil koe panghoeloe koedoe dipangnjijeunkeun karapihan; tangtoe meunang panghampoera, wantoe-wantoe kaloeloepoetan eta teh, sarta eta geus njaranggakeun koerbanna, koerban seuneu baris ka Pangeran, djeung koerbanna dosa ka pajoeneun Pangeran, tina hal kaloeloepoetanana.
 26 'Tangtoe dihampoera ka sapadjëmoehan oerang Israil, sarta ka semah noe ngoembara di têngah maranehanana; wantoe-wantoe sakabeh djalma, pangkitoe teh, djalan kaloeloepoetan. *a 3 Moesa 4: 13.*
 27 Sarta *a* oepama aja djalma saorang, migawe dosa, djalan kaloeloepoetan, nja eta koedoe ngahatoerkeun hidji embe oemoer sataoen, pikoerbaneun dosa. 'Pek panghoeloe koedoe njiyeun karapihan hal eta djalma noe kaloeloepoetan, djalan dosa kaloeloepoetan; koedoe dipangnjijeunkeun karapihan ka pajoeneun Pangeran; tangtoe meunang panghampoera.
 28 'Anoe asal boemi di oerang Israil, sarta semah noe ngoembara di têngah maranehanana, toenggal sapaakon ka maraneh, ka noe migawe naon-naon djalan kaloeloepoetan. 'Sabalikna, saba-
 29 saha djalma noe migawe naon-naon kalawan dihadja, bangsa noe asal boemi atawa dihadja, *b* nja eta ngagorengkeun ka Pangeran, noe matak djalma kitoe koedoe dibasmi, *c* dileungitkeun ti têngah bangsana. 'Sabab eta teh ngajeh-
 31 keun ka pangandika Pangeran, djeung ngaboeroengkeun ka timbalanana, noe matak djalma kitoe pasti koedoe dibasmi; kasalahanana malik ka dinja. *a 3 Moesa 4: 2. b Jeh. 20: 27. c 1 Moesa 17: 14.*
 32 Ari keur mangsa oerang Israil di téggal léga, aja noe maranggih hidji djalma, *a* noe keur ngarorotek soeloe dina poé sabat. 'Tidinja eta djalma koe noe maranggih inja keur ngarorotek soeloe teh disanggakeun ka Moesa, djeung ka
 34 Haroen, sarta ka sapadjëmoehan. 'Seug *b* diaboeskeun kana pandjara, sabab tjan tetela noe koedoe dilampahkeun
 35 ka dinja. 'Ladjéng Pangeran nimbala-

ka Moesa: Eta djalma pasti koedoe dipaehna; sapadjëmoehan koedoe pada maledogan ka dinja koe batoe, di loewareun pasanggrahan. 'Seug eta djalma koe sapadjëmoehan dibawa bidjil ka loewareun pasanggrahan, pek koe sadajana dibaledogan koe batoe, datang ka paehna; sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. *a 2 Moesa 35: 3; Jeh. 20: 13.*

b 3 Moesa 24: 12.

37 Aja deui timbalan Pangeran ka Moesa, kijeu timbalanana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, nja marentah ka darinja, sina pada make *a* rarawis dina toengtoeng badjoena, toeroentoemoeroen, djeung kana rarawis toengtoeng teja sina pada nérapkeun tali biroe langit. 'Ari pigaweunana rarawis
 39 teh ka maraneh, nja eta maraneh koedoe ngilik ka dinja, sangkan ngingétkeun sakabeh timbalan Pangeran, sarta dilampahkeun; djadi koe maraneh oelah sing-sing dilijeukan, nganteur hate maraneh atawa nganteur mata maraneh, datang ka maraneh djinah, noeroet eta. 'Soepaja maraneh ngingétkeun sakabeh timbalan kami, sarta dilampahkeun, djeung soepaja maraneh masing soetji baris ka Allah maraneh. 'Ijeu kami Pangeran, Allah maraneh, *b* anoe ngaloewarkeun maraneh ti tanah Mësiri, kërsa djadi Allah maraneh: ijeu kami Pangeran, Allah maraneh. *a 5 Moesa*

22: 12; Mat. 23: 5. b 2 Moesa 20: 2.

PASAL 16.

Hidji mangsa *a* Korah poetra Ishar, anoe poetra Kabat, anoe poetra Lewi, mawa *b* Datan djeung Abiram, doewanana poetra Eliab, djeung On poetra
 2 Pelet, tiloanana toeroenan Roebin; 'pada *c* dek ngamoesoeh ka pajoeneun Moesa, dibatoeran djalma doewa ratoes lima poeloe, oerang Israil, pada gégèden padjëmoehan, bakoe disaoer kana pakoempoelan, djalma kongas. 'Toeloj ka-
 3 roempoel, dek goreng ka Moesa djeung ka Haroen; pok ngaromong ka arandjeunna: Teungteuingeun teuing arandjeun teh, karana sapadjëmoehan soetji sadajana, sarta Pangeran aja di têngahna; naha arandjeun mana moendjoelkeun maneh, ngaloehoeran ka pakoempoelan Pangeran? *a 2 Moesa 6: 18, 21. b p. 26: 9. c Joed. 11.*

4 Barang Moesa ngadangoe kitoe, "brék
5 njoeoh. 'Toeloej ngalahir ka Korah
djeung ka sakabeh batoerna, kijeu la-
hirna: Isoek-isoek Pangeran tangtoe ma-
parin njaho, anoe mana kagoenganana,
sarta mana noe soetji, noe dipiwarang
ngadeuheus ka andjeunna; mana-mana
noe bakal dipilih koe andjeunna, nja eta
6 noe dipiwarang ngadeuheus. 'Maraneh
geura milampah kijeu: koedoe pada njokot
7 paroekeojan, Korah djeung sakabeh
batoerna; 'nja eta seuneuan, sarta se-
neue teh teundeunan seuseungitan di pa-
joeneun Pangeran, isoekan; geus kitoe,
mana-mana djalma noe bakal dipilih
koe Pangeran, nja eta noe soetji. Teung-
teuingeun teuing maraneh, anak Lewi!

a p. 14: 5.

8 Ngalahir deui Moesa ka Korah: Eh
9 anak Lewi! darengekeun: 'naha pagar
maraneh saeutik teuing, jen maraneh
koe Allah Israil dibedakeun djeung pa-
djëmoehan Israil, dikërsakeun ngadeu-
heusan ka andjeunna, " baris ngalam-
pahkeun pagawean balandongan Pange-
ran, sarta nangtoeng di hareupeun pa-
djëmoehan, baris ngalalajanan ka da-
10 rinja? 'Eta maneh djeung sakabeh doe-
loer maneh, pada anak Lewi, koe an-
djeunna geus dikërsakeun ngadeuheu-
san; naha maraneh mikarëp kapang-
11 hoeloean ongkoh? 'Koe sabab eta, ma-
neh djeung sakabeh batoer maneh, pang-
sailon teh estoe goreng ka Pangeran; ^b
da ari Haroen mah nahaon, wët ma-
raneh gëgëlëndëng ka inja? a p. 3: 7;

8: 19. b 2 Moesa 16: 7.

12 Geus kitoe Moesa miwarangan ngala
Datan djeung Abiram, poeta Eliab teja.
Dëmi aromongna: Koela mah moal në-
13 monan! 'Karah saeutik teuing, jen an-
djeun nginditkeun koela sakabeh ti ta-
nah noe labar-leber tji-soesoe djeung
madoe, ngarah koela paraeh di tégal
lëga teh, wët andjeun njiëun maneh
kapala ongkoh, hajang ngapalaan ka
14 koela sakabeh? 'Malah koela sakabeh
koe andjeun hanteu didatangkeun ka
tanah noe labar-leber tji-soesoe djeung
madoe, soemawonna dileler milik la-
han djeung këbon anggoer. Naha an-
djeun karah dek njokel panon ijeu sa-
kabeh djalma? Koela mah moal nëmo-
15 nan! 'Toeloej Moesa panas langkoeng-

langkoeng; seug oendjoekan ka Pange-
ran: " Moegi oelah majoen ka koer-
banna! ^b Kalde sasiki ge koering han-
teu njokot ti maranehanana, sarëng
hanteu awon ka eta hidji-hidji atjan.

a 1 Moesa 4: 5. b 1 Sam. 12: 3.

16 Tidinja Moesa ngadawoeh ka Korah:
Maneh djeung sakabeh batoer maneh
koedoe aja di pajoeneun Pangeran, diri
maneh, djeung eta, sarta Haroen, isoek-
17 kan. 'Djeung koedoe pada njokot pa-
roekoejan hidji sewang, seg eusian koe
seuseungitan, toeloej koedoe ngadareu-
heus ka pajoeneun Pangeran, hidji-hi-
dji mawa paroekejanana, doewa ra-
toes lima poeloh paroekeojan; dalah
diri maneh djeung Haroen ge sing pa-
18 da mawa paroekejanana. 'Prak pada
njokot paroekeojan hidji sewang, seg
diseuneuan, sarta seuneu teh diteun-
deunan seuseungitan; toeloej narang-
toeng di hareupeun lawang himah të-
19 pangan, djeung Moesa sarta Haroen. 'Ari
sapidjëmoehan koe Korah dikoempoel-
keun ka hareupeun lawang himah të-
pangan, pada dek goreng ka arandjeun-
na. " Beh kamoeljaän Pangeran nem-
20 bongan ka sapidjëmoehan. 'Ladjëng Pa-
ngeran ngandika ka Moesa djeung ka
21 Haroen, kijeu pangandikana: 'Maraneh
geura misah ti tëngah ijeu padjëmoe-
han; seg koe kami eta teh dek dilë-
22 boer dina sakitjeup mata. 'Brék Moesa
djeung Haroen njaroëoh, bari aroen-
djoekan: Noen Allah! ^b noen Allah ëro-
hing sadajana daging! saorang noe ga-
doeh dosa; naha andjeun karah kërsa
23 ngabëndoean ka sapidjëmoehan? 'Ari
pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu
24 pangandikana: 'Maneh geura mitjatoer
ka padjëmoehan, kijeu nja pok: Mara-
neh geura aringkah ti sakoeriling pang-
tjitjingan Korah, Datan djeung Abiram.

a p. 12: 5; 14: 10. b p. 27: 16; Ibr. 12: 9.

25 Neut Moesa tanghi, toeloej angkat
ka Datan djeung Abiram, diiring koe
26 para kokolot Israil. 'Pok ngalahir ka
padjëmoehan, kijeu lahima: Maraneh
geura njalingkir ti himah ijeu djalma
noe daroraka, sarta " poma oelah nja-
rabak kana naon-naon bogana, ^b soe-
paja maraneh oelah katiwasan, kabawa
27 koe sakabeh dosana! 'Seug aringkah
ti pangtjitjingan Korah, Datan djeung

Abiram, ti sakoeriling. Ari Datan djeung Abiram teja ka loewar, pada ngadjantëng dinaawang himahna, katoet pamadjikkanana, djeung anakna lalaki, sarta anakna noe lalutik. 'Ngalahir deui Moesa: Djalan kijeu maraneh pitërangeun, jen kami teh dipiwarang koe Pangeran, ngalampahkeun sakabeh pagawean noe kitoe, lain ti ati kami: 'oepama eta paraeh sabijasa paeh manoesa noe loba, sarta disiksa sakoe-maha disiksana manoesa noe loba, nandakeun kami lain dipiwarang koe Pangeran. 'Sabalikna, oepama Pangeran ngadjadikeun noe teu oemoem, nja eta taneuh njalangapkeun soengoetna, seg njaploek eta djalma djeung saboga-bogana, djoet taroeroen hiroep-hiroep ka ënggon noe paeh mah, tangtoe maraneh pada nganjahokeun, jen eta djalma ngagarorengkeun ka Pangeran.

a Jës. 52: 11; 2 Kor. 6: 17. *b* Wah. 18: 4.

31 Geus kitoe, barang Moesa parantos ngalahir sadajana pilahir noe bijeu, heug beulah taneuh, noe ti handapeun eta djalma. 'Boemi teh njalangapkeun soengoetna, *a* seg njaploek eta djalma katoet saeusi-imahna, djeung sakabeh manoesa noe biloek ka Korah, sarta djeung saradja-kajana. 'Djoet eta teh hiroep-hiroep taroeroen, djeung saboga-bogana, ka ënggon noe paeh, heg boemi teh ngalipoetan ka darinja; pada tiwas, leungit ti têngah pakoempoelan. 'Ari sakabeh oeraug Israil, anoe sakoeriling eta, laloempatan keur eta patingdarëngek; karana aromongna: Bisi oerang katjaploek boemi! 'Malah *b* ka loewar seuneu ti Pangeran, ngalëboer eta djalma noe doewa ratoes lima poeloeh, anoe keur ngahatoerkeun seuseungitan teja.

a p. 26: 10; 5 Moesa 11: 6; Djab. 106: 17.
b 3 Moesa 10: 1, 2; Djab. 106: 18.

36 Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh geura nitah ka Elasar, anak panghoeloe Haroen, sina ngadjait eta paroekoejan ti lëbah kahoeroean, sarta seuneuna koedoe diawoer-awoerkeun ka mana-mëndi; 38 karana eta saroeji; 'sakoer paroekoejan eta djalma noe pada migawe dosa, matak tjilaka njawana; toeloj koedoe dipalekprek, didjijeun gëblegan, sapoe-teun altar; karana koe eta dibarawa ngadeuheus ka pajoeneun Pangeran, eta

matak saroeji; sina djadi tanda keur oerang Israil. 'Pek panghoeloe Elasar njandak eta sagala paroekoejan tambaga, noe dibawa ngadeuheus koe djalma noe diharoeroe teja, toeloj dipalekprek, baris njapoet altar; 'pangingët-ningët pikeun oerang Israil, soepaja djalma sedjen, anoe lain toeroenan Haroen, oelah aja noe ngadeuheus, meuleum seuseungitan ka pajoeneun Pangeran, sangkan oelah djadi sapërti Korah, djeung sapërti batoerna; *a* sakoe-maha Pangeran geus ngandika ka dinja koe lantaran Moesa. *a* p. 3: 10.

41 Ari isoečna sapedjëmoehan oerang Israil tinggëlëndëng ka Moesa djeung ka Haroen, aromongna: Andjeun geus maraehkeun oemat Pangeran! 'Dëmi geus kitoe, barang padjëmoehan teh koempoel, dek goreng ka Moesa djeung ka Haroen, ana pada njanghareup ka himah tępangan, doemadakan, himah teh dilipoetan koe mega teja, sarta kamoel-jaän Pangeran nembongan. 'Seug Moesa djeung Haroen pada lëbët ka hareupeun himah tępangan. 'Ladjëng Pangeran ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maraneh geura djoeng ti têngah padjëmoehan, seg koe kami eta teh dek dilëboer dina sakitjeup mata. 46 Brëk andjeunna njaroeroeh. 'Pok Moesa ngadawoeh ka Haroen: Akang geura njandak paroekoejan, *a* eusian seuneu tina altar, sarta teundeunan seuseungitan, toeloj angkat ka padjëmoehan, masing gantjang, pangnjijeunkeun karapihan; karana ka loewar bëbëndoe ti pajoeneun Pangeran, balahina geus ngamimitian. 'Pek koe Haroen ditjandak, sakoemaha lahiran Moesa; toeloj moeroe ka têngah pakoempoelan; doemadakan, balahina geus ngamimitian prak ka djalma-djalma; sok Haroen neundeun seuseungitan, eta djalma-djalma 48 dipangnjijeunkeun karapihan. 'Dëg Haroen ngadëg di antara noe paraeh djeung noe hariroep; seug eta balahina kapëgat. 'Ari anoe paeh djalman balahi teja salaksa opat reboe poendjoel toedjoeh ratoes djiwa, kadjaba ti noe paraeh tina hal përkara Korah teja. 'Toeloj Haroen moelih deui ka Moesa, kana lawang himah tępangan; da balahina geus kapëgat. *a* 3 Moesa 16: 12.

PASAL 17.

Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
 2 kijeu pangandikana: 'Maneh geura mitjatoer ka oerang Israil, sarta koedoe menta iteuk ka darinja, ^a saähli-karoehoen saiteuk-saiteuk, ti sakabeh gëgëdenna, noeroetkeun ahli karoehoenna, doewa wëlas iteuk; dina oenggal iteuk maneh koedoe noelisikeun ngaran noe
 3 boga. 'Ari ngaran Haroen koe maneh toelisikeun dina iteuk Lewi; karana koedoe aja iteuk hidji keur oenggal-oenggal
 4 loeloegoe ahli karoehoenna. 'Sok koe maneh tareundeun di djero himah tępangan, ka hareupeun përtelaän, ^b ënggon kami sok nępangan ka maraneh teja.
 5 ^cGeus kitoe, saha-saha djalma noe koe kami dipilih, nja eta iteukna bakal këmangan. Eta kami rek ngeureunkeun ti pajoeneun kami gëgëlëndëng oerang Israil, noe koe eta dipake gëgëlëndëng ka maraneh.

a p. 21: 18. b 2 Moesa 30: 6.

6 Tidinja Moesa ngalahir kitoe ka oerang Israil; seug sakabeh gëgëdenna pada njangakeun iteuk ka andjeunna, keur oenggal-oenggal gëgëden sahidji-sahidji iteuk, noeroetkeun ahli karoehoenna, doewa wëlas iteuk; ari iteuk Haroen ditjampoerkeun djeung iteuk eta. 'Toeloj koe Moesa eta sagala iteuk diteundeun ka pajoeneun Pangeran, di djero himah
 8 përtelaän. 'Dëmi geus kitoe, isoekna seug Moesa lëbët ka djero himah përtelaän; doemadakan, këmangan iteuk Haroen, anoe keur anak-poetoe Lewi teja; aja këmangan, sarta pëntilan, malah geus
 9 aja noe asak boewahna kanari. 'Tidinja koe Moesa eta sakabeh iteuk ditjandak ka loewar ti pajoeneun Pangeran ka sakabeh oerang Israil; seg pada ngilikan, sarta njarokot saiteuk-saiteukna.

10 Geus kitoe Pangeran ngandika ka Moesa: Iteuk Haroen koe maneh asoepkeun deui ^a ka hareupeun përtelaän, ampikneun geusan tanda adjang njatjapkeun gëgëlëndëng maranehanana ka kami, sangkan oelah paraeh. 'Prak koe Moesa dilampahkeun; ^b sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja, nja kitoe pisan ngalampahkeunana. a 2 Moesa 16: 34;

Ibr. 9: 4. b 2 Moesa 40: 16.

12 Pok oerang Israil aroendjoekan ka

Moesa, kijeu pioendjoekna: Sajaktosna, koering ëngke paraeh; tinangtos koering tariwas; koering sadaja tinangtos tariwas! 'Saha-saha noe deukeut, noe njampeurkeun ka balandongan Pangeran, paeh; naha koering teh pipaheun, dongkap ka maot sadajana?

PASAL 18.

Aja deui pangandika Pangeran ka Haroen: Maneh, djeung anak maneh lalaki, sarta djeung saähli-karoehoen maneh, ^a koedoe naranggoeng kadorakaän kasoetjian; djeung deui maneh, sarta djeung anak maneh lalaki, koedoe naranggoeng kadorakaän kapanghoeloan
 2 maraneh. 'Samalah doeloer-doeloer maneh, kaom Lewi, kaom karoehoen maneh, koe maneh koedoe dibawa ngadeuheus, sina ngabatoeran ka maneh, djeung sina ngalalajanan ka maneh; dëmi maneh sarta djeung anak maneh bae mah
 3 noe ka hareupeun himah përtelaän. 'Ari eta teh ^b koedoe pada ngadjaga kana djagaän maneh, sarta kana djagaän sahimah kabeh; ^c ngan ka parabot kasoetjian sarta kana altar mah eta teh teu meunang njampeurkeun, sangkan oelah
 4 paraeh, boh eta, boh maraneh. 'Satëgësna eta teh sina pada ngabatoeran ka maneh, sarta ngadjaraga kana djagaän himah tępangan, ka sakabeh pagawean eta himah; ^d ari djalma sedjen mah teu meunang aja noe njampeurkeun ka ma-
 5 raneh. 'Dëmi maraneh mah koedoe pada ngadjaga kana djagaän kasoetjian sarta kana djagaän altar; soepaja oelah aja
 6 deui bebëndoe ka oerang Israil. 'Ari kami teja, masing njaho, ^e kami teh geus njandak doeloer-doeloer maraneh, nja eta ahli Lewi, ti têngah oerang Israil, dipaparinkeun ka maraneh pikeun pangabakti ka Pangeran, baris ngalakonan
 7 pagawean himah tępangan. 'Ari maneh sarta djeung anak maneh mah koedoe pada ngadjaga kana kapanghoeloan maraneh, ka sakabeh përkara altar sarta ka noe sadjeroëun reregan, nja koedoe pada babakti; ari kapanghoeloan maraneh paparin kami, djadi tjetjékëlan pasihan; ari djalma sedjen noe njampeurkeun, koedoe dipaehan. a p. 8: 10—19;

2 Moesa 28: 38. b p. 3: 7. c p. 4: 20. d p. 1: 51.

e p. 3: 12, 45.

8 Ngandika deui Pangeran ka Haroen: Ari kami teja, masing njaho, kami teh ka maneh geus maparin djagaän koerban kami hatoeran; ^a sakoer barang soetji ti oerang Israil koe kami dipaparinkeun ka maneh, bërkah diminjakan; kitoe deui ka anak maneh lalaki; djadi pikoekoeoh
 9 langgëng. 'Ijeu noe pikeun maneh ti barang anoe soetji liwat leuwih, ti djëro seuneu; sakabeh koerban oerang Israil, nja eta sakabeh koerbanna kadaharan, djeung sakabeh koerbanna dosa, sarta sakabeh koerbanna kasalahan, anoe koe eta dipoelangkeun ka kami; soetji liwat leuwih eta teh pikeun maneh djeung pikeun anak maneh lalaki.
 10 'Dihakanna koe maneh koedoe di noe pangsoetji-soetjina; sakoer noe lalaki meunang ngahakan eta; koe maneh koedoe diangkën soetji. 'Sarta ijeu deui pikeun maneh: koerban hatoeran ti pangabaktina, tégës sakabeh koerban asongan ti oerang Israil; eta ge ^b koe kami dipaparinkeun ka maneh djeung ka anak maneh lalaki-awewe; djadi pikoekoeoh langgëng; saha-saha noe bërësih di imah maneh, meunang ngahakan eta. 'Sakabeh minjak noe panghadena, djeung sakabeh anggoerdjeung gandoem noe panghadena, loeloegoe beubeunanganana, noe koe eta dihatoerkeun ka Pangeran, ^c koe kami dipaparinkeun ka maneh.
 13 'Tjikal boewah saniskara noe dina tanahna, noe koe eta disaranggakeun ka Pangeran, nja maneh noe pibogaem; saha-saha noe bërësih di imah maneh, meunang ngahakan eta. 'Sakabeh ^d noe hoekoem haram di Israil, nja maneh noe pibogaem.
 15 'Sakoer-sakoer ^e noe moeka pianakan, dina saniskara daging, noe koe eta dihatoerkeun ka Pangeran, bangsa manoesa djeung bangsa tjotjoäan, nja maneh noe pibogaem; ngan ari tjikal manoesa mah koe maneh koedoe ditëboes, kitoe deui tjikal tjotjoäan noe nadjis koe maneh koedoe ditëboes. 'Ari ditëboesna teh, koedoe ditëboes dimana geus oemoer saboelan, noeroetkeun tak-siran maneh, oewang perak lima sekel, noeroetkeun sekel kasoetjian; ^f sasekel
 17 doewa poeloeh gera. 'Dëmi tjikal sapi, djeung tjikal domba, sarta tjikal ëmbe mah, teu meunang koe maneh ditëboes; ^g soetji eta teh; gëtilhna koe maneh

koedoe dikepretkeun kana altar, sarta gadjihna koe maneh koedoe didoeroek, didjjeun koerban seuneu, aambeunan matak sêdëp baris ka Pangeran. 'Ari laoekna pibogaem maneh, ^h sakoemaha dada koerban asongan, djeung sakoemaha tëtëpak katoehoe teja, nja maneh noe pibogaem. 'Sakabeh koerban hatoeran barang noe saroe'tji, anoe koe oerang Israil dihatoerkeun ka Pangeran, koe kami dipaparinkeun ka maneh sarta ka anak maneh lalaki-awewe; djadi pikoekoeoh langgëng; përdjangdjian sipat oejah eta teh, nja langgëng, di pajoeneun Pangeran, ka maneh sarta djeung ka toeroenan maneh.

a p. 5:9. b 3 Moesa 10:14.

c 5 Moesa 18:4. d 3 Moesa 27:28. e 2 Moesa

13:12, 13; 34:19, 20. f p. 3:47. g 3 Moesa 27:26.

h 3 Moesa 7:31, 32.

20 Aja deui timbalan Pangeran ka Haroen: ^a Maneh teu meunang boga milik dina tanah oerang Israil, djeung teu meunang boga doeoeman di têngah maranehanana; nja kami teh doeoeman maneh, sarta nja kami teh milik maneh di têngah oerang Israil. 'Djeung deui, masing njaho, anak-intjoe Lewi teh koe kami geus dipaparin ^b sakabeh përhoeloehan di Israil, minangka milik, bajaran pagaweanana noe koe eta dilakonan, pagawean
 22 himah tępangan. 'Ari oerang Israil noe loba ka-hareupna oelah njampeurkeun kana himah tępangan, matak nangoeng
 23 dosa, matak paeh. 'Nja eta ahli Lewi noe koedoe ngalakonan pagawean himah tępangan teh, sarta nja eta noe koedoe narangoeng kadorakaänana; pikoekoeoh langgëng ka maraneh, toeroen-toemoereng; sarta teu meunang baroga milik
 24 di têngah oerang Israil. 'Karana përhoeloehan oerang Israil, anoe koe eta dihatoerkeun ka Pangeran, didjjeun koerban hatoeran teja, koe kami dipaparinkeun ka ahli Lewi, minangka milik; kitoe noe matak kami nimbalan ka darinja, teu meunang boga milik di têngah oerang Israil.

a 5 Moesa 10:9; 14:27; Jeh.

44:28. b 3 Moesa 27:30.

25 Aja deui pangandika Pangeran ka
 26 Moesa, kijeu pangandikana: 'Sarta maneh ka ahli-ahli Lewi koedoe mitjatoer deui, kijeu nja omong maneh ka darinja: Lamoen maraneh ti oerang Israil geus narima eta përhoeloehan, noe koe

kami dipaparinkeun ka maraneh ti darinja, aoeop milik maraneh, seg maraneh koedoe ngahatoerkeun sawarehna, pihatoeraneun Pangeran, ^a sapérpoeloeh tina pérpoeloehan. 'Ari eta hatoeran maraneh bakal diitoengkeun ka maraneh, saperti gandoem ti pangirikan, ^b djeung saperti bakti tina kadjémbaran pamérésan. 'Eta kitoe maraneh ge koedoe ngahatoerkeun koerban hatoeran ka Pangeran ti sakabeh pérpoeloehan maraneh, anoe koe maraneh diterima ti oerang Israil; nja koedoe mere sawarehna ka panghoeloe Haroen, djadi pihatoeraneun Pangeran. 'Eta maraneh ti saniskara pamere ka maraneh koedoe njaranggakeun sakabeh hatoeran ka Pangeran, ti sakoer noe panghadena, ^c ti noe oetama disoetjikeun. 'Djeung maneh koedoe mitjatoer kijeu ka darinja: Samangsa maraneh ngahatoerkeun eta noe panghadena sawareh, tangtoe diitoengkeun ka ahli Lewi saperti beubeungan pangirikan djeung saperti beubeungan pamérésan. 'Sarta eta koe maraneh hakan di sambarang énggon, nja diri maraneh djeung saeusi-imah maraneh; ^c karana eta teh boeroehan maraneh, bajaran pagawean maraneh ^d dina himah tépangan. 'Sarta maraneh moal datang ka nangoeng dosa hal pérkara eta, lamoen maraneh ngahatoerkeun noe panghadena sawareh mah; djadi barang soetji ti oerang Israil koe maraneh oelah dinistakeun, soepaja maraneh oelah paeh. ^a Neh. 10 : 38.

^b 2 Moesa 22 : 29. ^c Mat. 10 : 10; 1 Kor. 9 : 13.

PASAL 19.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa djeung ka Haroen, kijeu pangan-dikana: 'Ijeu teh pikoekoe papakon, anoe koe Pangeran ditimbalkeun, kijeu timbalanana: Maneh geura nitah ka oerang Israil, sina ka maneh nganteurkeun hidji sapi ngora beureum nja sampoerna, ^a noe taja tjtjadna, anoe tjtjan njandang pasangan. 'Seug koe maraneh koedoe diselehkeun ka panghoeloe Elasar. Tidinja sapi teh koe eta ^b koedoe dibawa bidjil ka loewareun pasanggrahan, bari toeloej dipeuntjit di hareupeun Elasar. 'Geus kitoe panghoeloe Elasar koedoe njokot gëtihna sa-

eutik koe tjeroekna, bari seug ngepret koe gëtihna ka pëlëbah hareupeun himah tépangan, ^c meunang toedjoe 5 kali. 'Pek sapi teh koedoe didoeroek di hareupeun panon Elasar; ^d koelitna, dagingna, gëtihna katoet taina koedoe ^e didoeroek. 'Seug panghoeloe koedoe njokot ^e ki poetri, hisop djeung sakëlat, bari toeloej dialoengkeun ka téngah ^f roekan sapi teja. 'Tidinja panghoeloe ^f koedoe njeuseuh papakeanana sarta mandi koe tjai; geus kitoe aoeop deui ka pasanggrahan, tatapi panghoeloe teh ^g kanadjisan tépi ka boerit. 'Kitoe deui noe ngadoeroek inja koedoe njeuseuh papakeanana koe tjai, djeung koedoe ^h mandi koe tjai, sarta kanadjisan tépi ^g ka boerit. 'Ari lëboe sapi teja koedoe dikoempoelkeun koe hidji djalma noe ⁱ bërësih, toeloej diteundeun ti loewareun pasanggrahan, dina énggon bërësih; nja koedoe diampihkeun pikeun padjëmoehan oerang Israil, baris ^g tjai pamérésihan; koerban dosa eta teh. 'Ari noe ^j ngoempoelkeun lëboe eta sapi koedoe njeuseuh papakeanana, sarta ^h kanadjisan tépi ka boerit. Noe tadi teh pikoekoe langgëng ka oerang Israil, djeung ka semah noe ngombara di téngahna. ^a 3 Moesa 22 : 20. ^b 3 Moesa 16 : 27.

^c 3 Moesa 4 : 6. ^d 2 Moesa 29 : 14. ^e 3 Moesa 14 : 6.

^f 3 Moesa 16 : 28. ^g p. 31 : 23; Ibr. 9 : 13.

^h 3 Moesa 11 : 39.

11 Saha-saha djalma noe antël ka noe paeh, ka sakabeh majit manoesa, nja ^k eta kanadjisan toedjoe poë lilana. 'Djalma kitoe koedoe mërësihan diri, make ^k tjai eta, dina poë noe katiloe djeung dina poë noe katoedjoe; seg bërësih; oepama hanteu mërësihan diri dina poë noe katiloe djeung dina poë noe katoedjoe mah, moal bërësih. 'Saha-saha noe antël ka noe paeh, ka majit manoesa noe paeh, sarta hanteu mërësihan diri mah, ^l nja eta nganadjiskeun ka balandongan Pangeran; noe matak ^l djalma kitoe koedoe dibasmi, dileungitkeun ti Israil; sabab hanteu kakeprentan tjai pamérésihan, noe matak eta kanadjisan; kanadjisanana masih napël ka manehanana. ^a 3 Moesa 15 : 31.

14 Kijeu papakonna lamoen aja manoesa, paeh dina hidji himah: saha-saha noe aoeop ka himah eta, djeung saha-saha

noe aja di djéro himah eta, kanadjisan
 15 toedjoe poë hilana. 'Sarta^a sagala wadah
 anoe moeka, noe teu makè toetoep ta-
 16 lian, eta teh kanadjisan. 'Djeung saha-
 saha noe di tégal antél ka noe paeh
 kasabét pëdang, atawa ka noe paeh
 [djalan sedjen], atawa ka toelang ma-
 noesa, atawa ka astana, nja eta kana-
 17 djisan toedjoe poë hilana. 'Ari noe ka-
 nadjisan kitoe, koedoe dipangnjokotkeun
 saeutik lëboe koerban dosa noe didoe-
 roek teja, seg lëboe teh koedoe ditji-
 tjian^b tjai hiroep, dina hidji wadah.
 18 'Djeung hidji djalma noe bërësih koedoe
 njokot hisop, seg diantjломkeun kana
 eta tjai, bari toeloj ngepret ka
 eta himah, djeung ka sakabeh parabotna,
 sarta ka sakabeh djalma noe araja
 di dinja; pon kitoe keneh ka noe antél
 ka toelang, atawa ka noe paeh ka-
 sabét, atawa ka noe paeh [djalan se-
 19 djen], atawa ka astana. 'Ari eta djalma
 noe bërësih koedoe ngepret ka djalma
 noe kanadjisan teja dina poë noe ka-
 tiloe sarta dina poë noe katoedjoe;
 djeung koedoe mërësihan ka dinja dina
 poë noe katoedjoe; toeloj eta koedoe
 njeuseuh papakeanana sarta mandi koe
 20 tjai; seg bërësih wantji boerit. 'Saba-
 likna, djalma noe kanadjisan, sarta han-
 teu mërësihan diri mah, nja eta djalma
 koedoe dibasmi, dileungitkeun ti téngah
 pakoempoelan; karana eta teh ngana-
 djiskeun ka kasoetjian Pangeran, han-
 teu kakepretan tjai pamërësihan; ka-
 21 nadjisan eta teh. 'Noe tadi teh pikoe-
 koeh langgëng ka oerang Israil. Ari
 djalma noe ngepretkeun eta tjai pamè-
 rësihan koedoe njeuseuh papakeanana;
 djeung noe antél ka eta tjai pamërësi-
 22 han kanadjisan tépi ka boerit. 'Sarta
 naon bae anoe kaäntëlan koe djalma
 noe kanadjisan, nja eta kanadjisan;
 djeung saha-saha djalma noe antél, ka-
 nadjisan tépi ka boerit. a 3 Moesa 11:

32, 33. b 3 Moesa 14: 5.

PASAL 20.

A na geus kitoe oerang Israil, sapadjë-
 moehanana, ^a daratang ka tégal lëga
 Sin, dina boelan noe mimiti; seug djalma-
 djalma teh tjaritjing^b di Kades. Toeloj
 Mirjam poepoes di dinja, sarta dikoeërë-
 keun di dinja. a p. 33: 36. b 5 Moesa 1: 19.

2 Mangsa eta padjëmoehan teu bogaeun
 tjai. Toeloj karoempoel, ^a dek goreng
 3 ka Moesa djeung ka Haroen. 'Pek djal-
 ma-djalma^b madoeka ka Moesa; pada
 ngomong, kijeu pokna: Èh, mëding oer-
 ang parah, ^c basa doeloer oerang pa-
 4 raeh di pajoeneun Pangeran teja! 'Naha
 arandjeun mana ngasoepkeun pakoem-
 poelan Pangeran ka ijeu tégal lëga,
 mambrih paeh di dijeu, nja diri oerang
 5 djeung sasatoan oerang? 'Sarta naha
 arandjeun teh mana nginditkeun koela
 sakabeh ti Mësir, didatangkeun ka ijeu
 ënggon noe sakitoe goreng? Euweuh
 ënggon sëbaraneun, euweuh tangkal kon-
 dang, euweuh tangkal anggoer, euweuh
 tangkal dalima, sarta euweuh tjai-tjai
 atjan baris inoeuneun. a p. 16: 3.

b 2 Moesa 17: 2. c p. 16: 32, 49.

6 Bral Moesa djeung Haroen ti hareu-
 peun pakoempoelan arangkat ka lawang
 himah tępangan. Brëk njaroeoeh. ^a Seug
 kamoeljaän Pangeran nembongan ka
 7 arandjeunna. 'Ladjëng Pangeran ngan-
 dika ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Ma-
 neh geura njokot iteuk teja, seg koem-
 poelkeun eta padjëmoehan, nja maneh
 djeung Haroen, doeloer maneh; ^b toe-
 loej maraneh koedoe ngomong ka ba-
 toe karang, sing kasaksian koe saka-
 behna, tangtöe ka loewar tjaina; djadi
 maneh koedoe ngabidjilkeun tjai keur
 maranehanana tina djéro batöe karang,
 sarta koedoe mere nginoem ka padjëmoe-
 9 han djeung ka sasatoanana. 'Top Moesa
 njandak eta iteuk ti pajoeneun Pangeran,
 sakoemaha timbalanana ka andjeunna
 10 teja. 'Tidinja Moesa djeung Haroen
 ngoempoelkeun eta pakoempoelan ka ha-
 reupeun batöe karang; seug dilahiran
 kijeu: Èh djalma ^c noe pada mantangoel!
 geura darengekeun; koemaha kami teh
 koedoe ngabidjilkeun tjai keur maraneh
 11 ti djéro ijeu batöe karang? 'Toeloj Moesa
 ngadjoengdjoengkeun pananganana,
 pek eta batöe karang diteunggeul koe
 iteukna doewa kali; ^a tjeur ka loewar
 tjai loba pisan, seug padjëmoehan nga-
 12 rinoem, kitoe deui sasatoanana. 'Dëmi
 Pangeran nimbalan ka Moesa djeung
 ka Haroen: ^c Sapedah maraneh teu pèr-
 tjaja ka kami, teu njoetjikeun ka kami di
 hareupeun panon oerang Israil, noe matak
 maraneh moal ngasoepkeun eta pakoem-

13 poelan kana tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka darinja. 'Nja eta teh f tji Mëriba; sapedah orang Israil pada madoean ka Pangeran; sarta Pangeran njoetjikeun andjeun ka maranehanana.

a p. 14: 10. b 2 Moesa 17: 6. c 5 Moesa 9: 7, 24.

d Djab. 105: 41; Jës. 48: 21. e p. 27: 14; 5 Moesa 1: 37; Djab. 106: 32, 33. f 2 Moesa 17: 7.

14 Tidinja Moesa ti Kades miwaringan djalma ka radja ^a Edom, [ngoeninga kijeu]: Aja pihatoer raji andjeun Israil, kijeu: Andjeun langkoeng oeninga ^b di samiskantën kaewëdan, anoe kapëndak
15 koe kaেলা sadaja. 'Ari karoehoen kaেলা sadaja pada mijang ka Mësir; tidinja kaেলা ngarantjik di Mësir langkoenglangkoeng lamina; dëmi orang Mësir garoreng ka kaেলা sadaja sarëng ka
16 karoehoen kaেলা. 'Geus kitoe kaেলা pada sasambat ka Pangeran. Ladjëng Pangeran ngamakboel ka panëda kaেলা, ^c sarëng miwarang hidji malaikat, seug kaেলা pada dika-loewarkeun ti Mësir. Salërësna, kaেলা ajeuna araja di Kades, nagara toengtoeng wëwëngkëran
17 andjeun. 'Moegi kaেলা pada diidinan njeung tanah andjeun; ^d moal njeung lahan atanapi këbon anggoer, sarëng moal nginoem tjai tina soemoer; anoe bade disaba koe kaেলা djalal radja; moal njumpang ka katoehoe atanapi ka kentja, dongkap ka geus kasorang wë-
18 wëngkëran andjeun. 'Ari djawab Edom ka Israil: Maneh moal dibere njeung ka tanah kami, bisi kami boedal mapag ka
19 maneh koe pëdang. 'Pihatoer deui orang Israil ka dinja: Kaেলা madjoe teh sëdja noeroet djalal gëde, sarëng oepami kaেলা nginoem tjai andjeun, diri ka-
20 oela sarëng ingon-ingon, tinangtos dibajar saharengana; ^e taja deui ngan hajang njeung koe soekoe bae. 'Dëmi djawabna: Moal bae dibere njeung. Malah Edom teh boedal, mapag ka Israil, ma-
21 wa bala loba nakër, sarta make leungeun kawasa. 'Djadi Edom teh teu daekeun ngidinan Israil njeung wëwëngkëranana; ^f toeloer Israil njumpang ti manehana.

a 1 Moesa 25: 30; 36: 8. b 2 Moesa 18: 8. c 2 Moesa 14: 19; 23: 20. d p. 21: 22.

e 5 Moesa 2: 5. f Hak. 11: 18.

22 Broel ngabroel ti Kades, toeloer orang Israil, sapedajëmoehanana, daratang
23 ka goenoeng Hor. 'Geus kitoe Pange-

ran nimbalan ka Moesa djeung ka Haroen, di goenoeng Hor, dina watës tanah Edom, kijeu timbalanana: 'Haroen
24 ^b ëngke dirjoengkeun ka bangsana; karana moal asoep ka tanah, anoe koe kami dipaparinkeun ka oerang Israil, tina hal përkara maraneh moengpang ka timbalan kami di tji Mëriba teja.
25 'Tjokot koe maneh Haroen djeung Elasar anakna, barawa oenggang ka goenoeng Hor. 'Geus kitoe Haroen teh koe maneh tjoetjoelan papakeanana, bari toeloer pakeun ka Elasar anakna; seug Haroen bakal dirjoengkeun, pipaheun
26 di dinja. 'Prak Moesa ngalampahkeun sakoemaha timbalan Pangeran teja; tjat aroenggang ka goenoeng Hor, kasaksian koe sapedajëmoehan. 'Tidinja Haroen
27 teh koe Moesa ditjoetjoelan pangang-gona, bari sakalian dipakekeun ka Elasar poetrana. Seug Haroen poepoes di dinja, ^c dina poentjak goenoeng. Geus kitoe Moesa loengsoer ti goenoeng, di-
28 iring koe Elasar. 'Ana sapedajëmoehan geus pada waspadaeun jen Haroen teh poepoes, toeloer pada njeungtjeurikan Haroen ^d tiloe poeloeh poë lilana, sakabeh anak-poetoe Israil.

a p. 33: 37.

b 1 Moesa 25: 8. c p. 33: 38, 39; 5 Moesa 10: 6.

d 1 Moesa 50: 3; 5 Moesa 34: 8.

PASAL 21.

A na radja Arad, ^a oerang Kanaän, anoe tjalik di kidoel, geus meunang bedja jen Israil keur ngadatangan djalal Atarim, seug mërangan ka Israil, sarta
2 oerang Israil aja noe dibarojong. 'Tidinja Israil ka loewar nadar ka Pangeran, kijeu nadarna: Madak-madak eta bangsa koe andjeun dipaparinkeun ka leungeun koering, tinangtos sadajana nagarana ^b koe koering diharamkeun.
3 'Ari eta nadar Israil koe Pangeran dimakboel, sarta oerang Kanaän teh diselehkeun; pek koe Israil diharamkeun djalmana sarta djeung nagara-nagarana, noe matak eta ënggon disëboetkeun ^c Horma.

a p. 33: 40. b 3 Moesa 27: 21, 28.

c Hak. 1: 16, 17.

4 Broel ngabroel ti goenoeng Hor, djalal ka laoet Agër, ^a sëdjana ngoerilingan tanah Edom. Keur di djalal djalmana
5 djalma kareuheu ati. 'Seug djalma-djalma ngaromong goreng ka Allah djeung

- ka Moesa, kijen: Naha andjeun mana nginditkeun koela sakabeh ti Mésir, mambrih paeh di tégäl léga? ^b karana euweuh roti sarta euweuh tjai, ^c djeung hate koela barosén kana kahakanan noe sakitoe gambosna. 'Ladjéng Pangeran ka eta djalma-djalma ngadatangkeun ^d oraj matih; nja eta ^e seug ngaregel ka djalma-djalma; loba pisan djalma bangsa Israil noe datang ka paeh. 'Boeroeboel djalma-djalma ngadareuheus ka Moesa, sarta aroendjoekan: Simkoering pada tarima dosa, sabab simkoering teh ngaromong awon ka Pangeran saréng ka andjeun; moegi-moegi nënëda ka Pangeran, ijeu oraj koe Pangeran moegi disingkahkeun ti simkoering sadaja. Seug djalma-djalma teh koe Moesa ⁸ dipangnëdakeun. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa: Maneh geura njijeun hidji oörajan, toeloj pandjër dina tihang; geus kitoe, saha-saha noe digegel, ana ret nendjo ka dinja, tangtöe hiroep. 'Prak Moesa ngadamël ^f hidji oörajan tambaga, dipandjër dina tihang; geus kitoe, satijap-tijap aja djalma noe digegel oraj, ana ret mëntjrong ka oörajan tambaga teja, seug hiroep. a p. 20:21. b p. 20:5. c p. 11:6. d 5 Moesa 8:15. e 1 Kor. 10:9. f 2 Radj. 18:4; Joh. 3:14.
- ¹⁰ Broel ngabroel oerang Israil, ^a toeloj masanggrahan di Obot. 'Broel ngabroel deui ti Obot, toeloj masanggrahan di Ije-Abarim, di tégäl léga, anoe hareupeun Moab, ti tëbeh pangbidjilan ¹² panon-poë. 'Ti dinja ngabroel deui, toeloj masanggrahan ^b di lëbak Sered. 'Ti dinja ngabroel deui, toeloj masanggrahan ti peuntaseun tji Arnon, anoe di tégäl léga, sarta noe bidjil ti wëwëngkëran oerang Emor; ^c karana tji Arnon teh watës Moab, ajana di antara Moab ¹⁴ djeung oerang Emor. 'Kitoe noe matak dina kitab Përang Pangeran disëboetkeun kijeu: Waheb di Soepa, djeung ¹⁵ sagala waloengan Arnon, 'sarta kokotjoran eta sagala waloengan, anoe noendjang ka përnah Ar, sarta njandang ka wëwëngkëran Moab. a p. 33:43. b 5 Moesa 2:13. c Hak. 11:18.
- ¹⁶ Ari ti dinja toeloj ka Beër. Nja eta soemoer, anoe koe Pangeran ka Moesa ditimbalkeun kijeu: Koempoelkeun djalma-djalma, koe kami rek dipaparin tjai.
- ¹⁷ 'Mangsa eta Israil nganjanjikeun poedjian ijeu: Eh soemoer! geura boerijal. Geura maroedji eta patembal-tembal! 'Soemoer beunang ngali para kapala, beunang noegar para menak bangsa, nganggo tjiri kadjënëngan, nja nganggo limboehanana. - Ari ti tégäl léga ¹⁹ toeloj ka Matana; 'ti Matana ka Nahaliël; ti Nahaliël ka Bamot; 'ari ti Bamot ²⁰ ka lëbak anoe di tégäl Moab, ^a denkeut poentjak goenoeng Pisga, noe noenggingring ka saloewar ënggon rehe. a p. 23:14. 5 Moesa 34:1.
- ²¹ Tidinja Israil ngoetoesan ka Sihon, ^a ²² radja oerang Emor, mopojan kijeu: 'Moegi kaoela diidinan njoranganah andjeun; ^b moal njimpang ka lahan atawa ka këbon anggoer, moal nginoem tjai tina soemoer; anoe rek disaba koe kaoela djalan ²³ radja, dongkap ka geus kasorang wëwëngkëran andjeun. 'Dëmi Sihon teh ^c hanteu mikeun Israil njorang wëwëngkëranana; anggoer Sihon ngoempoelkeun sabalana kabeh, heug boedal, mapag ka Israil ka tégäl léga; ari geus datang ka ²⁴ Jahas, dër mërangan ka Israil. 'Toeloj ^d kasamboet koe Israil koe seuseukeut pëdang, sarta tanahna dibeunangkeun, ti sëmët tji Arnon tëpi ^e ka tji Jabok, ^f bras ka oerang Amon; karana watës ²⁵ oerang Amon wëwëg. 'Sarta Israil ^g njokot sakabeh nagara di dinja, bari toeloj eta sakabeh nagara oerang Emor koe Israil dieusian, nja ngeusian Hesbon djeung ²⁶ sakabeh nagara noe di bawahna. 'Karana Hesbon teja dajeuh Sihon, radja oerang Emor; djeung eta bareto mërangan ka radja Moab noe ka toekang, sarta sakoeriling tanahna ditjokot ti leungeunna, tëpi ka tji Arnon. 'Kitoe noe matak ahli siloka njarëboet kijeu: Geura moeroeboel ka Hesbon! Hajoe njijeun deui sarta ngadëgkeun deui dajeuh Sihon! 'Karana aja seumeu bidjil ti Hesbon, aja hoeroeng ti kota Sihon, ngahakan Ar [dajeuh] Moab, noe baroga sagala ²⁹ pasir Arnon. 'Tjilaka maneh, Moab! Tiwas maneh, ^h oemat Kamos! Anakna lalaki pada didjjeun kakaboeran, ari anakna awewe pada dibojong keur Sihon, ³⁰ radja oerang Emor. 'Dëmi koe oerang eta geus ditorogtog. Hesbon teja digëm-poeer tëpi ka Dibon, sarta koe oerang diraroeksakkeun tëpi ka Nopah, anoe nëpi

31 ka Medéba. 'Djadi Israil ngénggon di
 32 tanah oerang Emor. 'Tidinja Moesa mi-
 warangan anoe baris lolongok nagara Ja-
 ser. Geus kitoe meunangekon pilémboe-
 ranana, sarta oerang Emor noe di dinja
 disalingkirkeun. *a* 5 Moesa 2:26; Hak. 11:19-
b p. 20:17; 5 Moesa 2:27, 28. *c* 5 Moesa 2:30⁷
 29:7. *d* Am. 2:9. *e* 1 Moesa 32:22. *f* 5 Moesa
 2:37. *g* Hak. 11:21. *h* Hak. 11:24; 1 Radj. 11:7

33 Toeloj pada malik, seug madjoe deui,
 djalan ka Basan. Tidinja *a* Og, radja Ba-
 san, boedal, mapag ka oerang Israil, ma-
 wa sabalana kabeh, dek méréngan di
 34 Edrei. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa:
 Maneh montong sijeun-sijeun koe eta; *b*
 karana koe kami rek diselehkeun ka
 leungeun maneh, katoek sakabeh raha-
 jatna, sarta djeung tanahna; koe maneh
 eta koedoe dipigawe, sakoemaha maneh
 migawe ka Sihon, radja oerang Emor,
 35 anoe tjtjng di Hesbon teja. 'Pek koe
 oerang Israil eta radja djeung anak-
 anakna sarta djeung sakabeh rahajatna
 disarahét, datang ka djalmama taja noe
 dikarikeun, sarta ari tanahna dibeunang-
 keun. *a* 5 Moesa 3:1; 29:7. *b* Djab. 135:10, 11;
 126:18—20.

PASAL 22.

Broel oerang Israil ngabroel deui, toe-
 loej masanggrahan di tanah lapang
 Moab, di peuntaseun tji Jordan, pélébah
 nagara Jériho.

2 'Ari Balak poeta Sipur geus waspa-
 daeun ka saniskara, noe koe Israil di-
 3 lampahkeun ka oerang Emor teja. 'Seug
a Moab sijeuneun kabina-bina koe eta
 bangsa, doemeh loba; sarta Moab teh
 4 soesaheun koe oerang Israil. 'Toeloj
 Moab misaoer ka para kokolot Midian:
 Ajeuna koe eta pakoempoelan tangtoe
 diletakan saniskara, noe di sakoeriling
 oerang, saperti sapi ngaletak djoekoet
 tégal, datang ka bejakna. Dina mangsa
 eta Balak poeta Sipur teja radja Moab.
 5 'Tidinja Balak ngoatoesan ka Balhoem
 anak Beor, *b* ka nagara Pétor, noe di sisi
 bangawan, tanah bédak bangsa; Bal-
 hoem dihatoeranan tjalik; saer Balak:
 Mere njaho, aja hidji bangsa ka loewar
 ti Mésir; doemadakan, ngalipoetan saloe-
 6 ti pabéhnan kaola. 'Ari ajeuna, mang-
 ga geura tjalik, *c* kaola pangnjapakeun

eta bangsa; karana eta teh bédas ti ba-
 tan kaola; malah-mandar kaola teh
 kawasa ngelehkeun inja, atawa dising-
 kirkeun ti djero tanah ijeu; karana ka-
 oela geus térang, saha-saha noe dibér-
 kahan koe sampejan, tangtoe meunang
 7 bérkah, djeung saha-saha noe disapa koe
 sampejan, tangtoe keuna panjapa. 'Bral
 kokolot Moab djeung kokolot Midian
 pada mijang, *a* sarta marawa piboeroe-
 haneun noedjoem. Ana geus daratang
 ka Balhoem, seg moepelihkeun ka dinja
 8 kasaoeran Balak teja. 'Ari saerna ka
 oatoesan: Meuting bae di dijeu sapeu-
 ting ijeu; geus kitoe kaola ka saram-
 pejan rek malésan omong, sakoemaha
 noe koe Pangeran bakal diandikakeun
 ka kaola. Seug kapala Moab pada nga-
 réréb di Balhoem. *a* 2 Moesa 15:15. *b* p. 23:7;
 5 Moesa 23:4, 5. *c* Jos. 24:9. *d* 2 Petr. 2:15.

9 Ladjéng Allah njoempingan ka Bal-
 hoem, sarta ngalahir kijeu: Saha eta
 10 djalma, noe araja di maneh? 'Ari pioen-
 djoek Balhoem ka Allah: Noen soemoeh-
 hoen, Balak anak Sipur, radja Moab, ni-
 tahan ka simkoering, [moepoelih kijeu]:
 11 'Mere njaho, aja hidji bangsa ka loewar
 ti Mésir, sarta ngalipoetan saloewar ta-
 nah. Ajeuna, mangga geura tjalik, ka-
 oela pangnjapakeun eta, malah-mandar
 kaola teh kawasa méréngan ka dinja,
 12 sarta datang ka disingkirkeun. 'Ari tim-
 balan Allah ka Balhoem: *a* Maneh oelah
 miloe djeung eta djalma; papatjoewan
 maneh oelah njapa ka eta bangsa; ka-
 13 rana geus dibérkahan. 'Neut Balhoem
 wantji isok hoedang, toeloj misaoer
 ka kapala-kapala Balak: Geura maroe-
 lih bae ka tanah sampejan; karana Pa-
 ngeran teu kersaeun ngidinan kaola
 14 miloe saréng sampejan. 'Pek para ka-
 pala Moab darangdan, toeloj maroe-
 lang ka Balak, sarta aroendjoekan kijeu:
 Noen soemoehoen, Balhoem teja teu
 daekeun miloe saréng simkoering.

a 5 Moesa 23:5.

15 Dëmi Balak ngoatoesan deui kapala,
 loba sarta moelja ti batan noe tadi.
 16 'Sadarongkapna ka Balhoem, pok mi-
 hatoeur kijeu: Aja lahiran Balak poeta
 Sipur, kijeu: Moegi oelah beunang di-
 17 péngatan tjalik ka kaola. 'Karana sam-
 pejan koe kaola tangtoe dihormat li-
 wat saking, djeung sakoer noe koe sam-

pejan bakal disaoerkeun ka kaeola, tang-
 toe koe kaeola dilampahkeun. Mana
 moegi geura tjalik, kaeola pangnjapa-
 keun eta bangsa. 'Ngawangsoel Bal-
 hoem, kijeu wangsoelanana ka mantri
 Balak teh: ^a Sanadjan Balak ka ka-
 oela maparin emas-perak pinoeh sagè-
 dongna oge, kaeola teh moal kadoega
 ngarèmpak timbalan Pangeran, Allah
 kaeola, milampah anoe leutik atawa noe
 gède. 'Ari ajeuna, sarampejan oge mang-
 ga ngarèrèb bae di dijeu sapeuting ijeu;
^b kaeola hajang nangen heula, noe koe
 Pangeran bakal diandikakeun deui ka
 kaeola. 'Ladjèng Allah njoempingan ka
 Balhoem ti peuting, sarta ngalahir ka
 dinja: Oepama eta djalma daratangna
 sèdja bae maneh, heg maneh indit
 bae djeung eta; kitoe ge pangan-
 dika, noe koe kami bakal diandikakeun
 ka maneh, nja eta noe koe maneh koe-
 doe dilampahkeun. 'Neut Balhoem wan-
 tji isolek hoedang, seg ngadangdanan
 kalde bikang toetoempakanana, bari
 toeloj leumpang djeung eta kapala-
 kapala Moab. ^{a p. 24: 13. b p. 23: 19.}

22 Dèmi Allah djadi bèndoe, ^a doemeh Bal-
 hoem leumpang; sarta Malaikat Pange-
 ran ngadèg di djalang, mègatan. Ari Bal-
 hoem teh toenggang kaldena, diiring
 koe doewa boedjangna. 'Beh kalde teh
 nendjo eta Malaikat Pangeran, keur nga-
 dèg di djalang, sarta pananganana njè-
 kèl pèdangna beunang matèk; toeloj
 kalde teh njumpang ti djalang, asoep ka
 kèbon; pek kalde koe Balhoem dipeu-
 24 peuhan, dibènèrkeun deui ka djalang. 'Ti-
 dinja Malaikat Pangeran ngadèg deui
 dina lègok djalang, noe kahapit koe kè-
 bon anggoer; aja tembok sabeulah ti
 dijeu djeung tembok sabeulah ti ditoe.
 25 'Beh kalde teh nendjo deui eta Malai-
 kat Pangeran; toeloj ngadèmpet maneh
 kana pagèr, sarta soekoe Balhoem
 kadèmpet kana pagèr; pek dipeupeu-
 26 han deui. 'Tidinja Malaikat Pangeran
 ladjèng deui, seug ngadèg dina ènggon
 singgèt, taja djalang njumpang ka ka-
 toehoe atawa ka kentja. 'Beh kalde teh
 nendjo deui eta Malaikat Pangeran;
 broek dèpa handapeun Balhoem, noe
 matak Balhoem teh djadi ambèk; pek
 28 kalde teh diteunggeulan koe iteuk. 'Geus
 kitoe ^b Pangeran moekakeun soengoe

eta kalde; pok ngomong ka Balhoem:
 Naon dosa koering ka djoeragan, noe
 matak djoeragan meupeuhan ka koer-
 29 ing geus tiloe kali ijeu? 'Ari djawab
 Balhoem ka kalde: Sabab sija ngadjeng-
 kelkeun ka aing; handjakal leungeun
 aing teu njèkèl pèdang, geus tangtoe
 30 ajeuna sija dipeuntjit koe aing. 'Omong
 kalde ka Balhoem: Naha koering teh
 lain kalde djoeragan, toetoengangan
 djoeragan ti barang kagoengan dong-
 kap ka ajeuna? Karah adat-bijasa koer-
 ing milampah kitoe ka djoeragan? Ari
 djawab Balhoem: Hanteu. ^{a 2 Petr. 2: 15;}
^{Joed. 11. b 2 Petr. 2: 16.}

31 Seug koe Pangeran panon Balhoem
 disina tègès; beh nendjo eta Malaikat
 Pangeran, keur ngadèg di djalang, pa-
 nanganana njèkèl pèdangna beunang
 matèk; brèk Balhoem teh soedjoed, sar-
 32 ta njoeeh. 'Ngalahir Malaikat Pange-
 ran ka Balhoem: Koe naon maneh noe
 matak meupeuhan kalde maneh, geus
 tiloe kali ijeu? Masing njaho, kami pang-
 ka-loewar teh sèdja mègatan, sabab
 ijeu djalang matak tidjongklok ka ha-
 33 reupeun kami. 'Ari koe kalde kami ka-
 tendjo, sarta njingkir ti hareupeun ka-
 mi, geus tiloe kali ijeu; oepama teu
 njingkir mah ti hareupeun kami, geus
 tangtoe maneh ajeuna ge koe kami di-
 34 peuntjit, dèmi eta mah dihiroepan. 'Oen-
 djoekan Balhoem ka Malaikat Pangeran:
 Simkoering tarima dosa; karantèn sim-
 koering teu tèrang, jen andjeun nga-
 dèg, mègat simkoering di djalang; doepi
 ajeuna, manawi awon di pajoeneun an-
 35 djeun, simkoering sèdja moendoer. 'Dè-
 mi lahiran Malaikat Pangeran ka Bal-
 hoem: Djig bae djeung eta djalma-
 djalma; ^a tatapi ngan woengkoel pila-
 hir, anoe koe kami bakal dilahirkeun
 ka maneh, nja eta noe koe maneh koe-
 doe ditjatoerkeun. Bral Balhoem toe-
 loj deui leumpangna djeung kapala-
 kapala Balak. ^{a p. 23: 12.}

36 Barang Balak geus meunang bedja,
 jen Balhoem keur di djalang, toeloj ka
 loewar, mapagkeun Balhoem ^a ka na-
 gara Moab, noe dina watès tji Arnon,
 anoe dina toengtoeng wèwèngkèranana.
 37 'Pok Balak misaoer ka Balhoem: Naha
 kaeola lain tadi geus nitahan ngala sam-
 pejan? Koe naon noe matak teu ka dijeu?

Naha maroekankeun kaola moal bisa
 38 ngahormat ka sampejan sapantèsna? 'Pi-
 hatoer Balhoem ka Balak: Mapan sad-
 kaola ngadeuheusan ka andjeun; dè-
 mi ajeuna, naha sadkaola dikira pi-
 bisaeun mitjatoer koewa-kijeu? Ari pang-
 andika, noe koe Allah bakal diteun-
 deun dina biwir sadkaola, nja eta noe
 39 koe sadkaola koedoe ditjatoerkeun. 'Ti-
 dinja Balhoem ngiring ka Balak, toe-
 loej darongkap ka nagara Kirjat-Hoe-
 40 sot. 'Pek Balak meuntjitan sapi djeung
 domba, seug moepoedotan ka Bal-
 hoem djeung ka para kapala noe reu-
 reudjeungan. 'Dèmi geus kitoe, isoekna
 41 Balhoem koe Balak disampeur, ditjan-
 dak oenggah ka pasir Baäl; ^b beh ti
 dinja Balhoem nendjo toengtoengna eta
 bangsa.
 a p. 21: 15. b p. 23: 13.

PASAL 23.

Dok Balhoem mihatoer ka Balak: Ka-
 1 oela pangdamëlkeun di dijeu toedjoe
 altar, saréng pangjadijakeun di dijeu
 toedjoe sapi ngora lalaki saréng toe-
 2 djoeh domba lalaki. 'Prak Balak nga-
 lampahkeun sakoemaha pihatoer Bal-
 hoem; toeloej Balak djeung Balhoem
 ngoerbankeun hidji sapi djeung hidji
 3 domba dina oenggal-oenggal altar. 'Pok
 Balhoem mihatoer ka Balak: Andjeun
 moedoe ngadéngan bae ka koerban an-
 djeun; ari kaola mah arek ka ditoe,
 malah-mandar Pangeran mëndakan, né-
 pangan ka kaola; ari pérkawis, noe koe
 Pangeran bakal dipintonkeun ka kaola,
 koe kaola éngke dioeningakeun ka an-
 djeun. Bral leumpang ka hidji pasir
 boelistir.

4 Geus kitoe Allah mëndakan ka Bal-
 hoem; seug Balhoem oendjoekan: Sim-
 koering métakeun toedjoe altar, saréng
 ngoerbankeun hidji sapi saréng hidji
 5 domba dina saban-saban altar. 'Ladjéng
 Pangeran neundeun pangandika dina bi-
 wir Balhoem, sarta ditimbangan kijeu:
 Maneh geura balik ka Balak; koedoe
 6 kitoe nja mitjatoer. 'Ana datang deui
 ka Balak, kasampak keur nangtoengan
 koerbanna, nja Balak djeung para ka-
 pala Moab.

7 Seug Balhoem ngédalkeun silokana,
 kijeu pokna: Kaola koe Balak, radja
 Moab, ^a diala ti Sam, ti pigoenoengan

wetan; [saoerna]: Geura ka dijeu, ka-
 oela pangnjapakeun Jakoeb! geura ka
 8 dijeu, panglanatkeun Israil! 'Na ^b koe-
 maha kaola pinjapaeun, anoe hanteu
 disapa koe Allah? sarta koemaha kaola
 ngalanat, anoe hanteu dilanat koe Pa-
 9 ngeran? 'Karana ti poentjak goenoeng
 karang eta teh katendjo koe kaola, sar-
 ta ti loehoer pasir eta kadjeueung koe ka-
 oela. Masing njaho, ^c eta bangsa pingéng-
 goneun njeungan bae, moal pikaitoe-
 10 ngeun ka bangsa kapir. 'Saha noe pibi-
 saeun milang ^a keusik Jakoeb, atawa
 rejana saparapat Israil? Paeh kaola
 masing saperti paeh noe balénér, ^c sarta
 panoengtoengan kaola masing tjara pa-
 noengtoengan eta! a p. 22: 5. b Mik. 6: 5.
 c 5 Moesa 33: 28. d 1 Moesa 13: 16. e p. 31: 8.

11 Pok Balak misaoer ka Balhoem: Na-
 ha sampejan wét milampah kitoe ka
 kaola? Sampejan pangdiala teh koe ka-
 oela, soepaja njapa ka moesoh kaola;
 sihareng koe sampejan dibérkahan ba-
 12 dis. 'Ngawangsoel Balhoem, kijeu wang-
 soelna: ^a Naha karah kaola lain koe-
 doe ngestikeun njatoerkeun anoe koe
 Pangeran diteundeun dina biwir kaola?
 13 'Saoer Balak ka Balhoem: Tjing atoeh,
 sampejan miloe djeung kaola ka éng-
 gon sedjen; ti dinja eta bangsa koe
 sampejan pikatendjoéun deui, ^b tatapi
 noe pikatendjoéun teh ngan toengtoeng-
 na bae, moal katendjo kabehna; seg
 14 kaola pangnjapakeun ti dinja! 'Heug
 dibawa ka tégal Sopim, nja ^c ka poentjak
 Pisga; prak njijeun toedjoe altar, ba-
 ri seug ngoerbankeun hidji sapi ngora
 djeung hidji domba lalaki dina oeng-
 15 gal-oenggal altar. 'Pok Balhoem miha-
 toer ka Balak: Andjeun moedoe ngadég
 bae di dijeu, ngabandingan koerban an-
 djeun; ari kaola mah sédja ngadeuheu-
 san ka ditoe. a p. 22: 38. b p. 22: 41. c p. 21: 20.
 16 Geus kitoe Pangeran mëndakan ka
 Balhoem, sarta neundeun pangandika
 dina biwirna, bari ditimbangan kijeu: Ma-
 neh geura balik ka Balak; koedoe kitoe
 17 nja mitjatoer. 'Ana datang deui ka Ba-
 lak, kasampak keur nangtoengan koer-
 banna, dibaréngan para kapala Moab.
 Misaoer Balak ka Balhoem: Koemaha
 pangandika Pangeran?
 18 Seug Balhoem ngédalkeun deui silo-
 kana, kijeu pokna: Geura tjéngkat, Ba-

PASAL 24.

lak! reungeukeun; rögöpkeun kaeola,
 19 eh poeta Sipor! 'Allah teh ^a lain djalma,
 moal bohong; lain anak manoesa, moal
 keuna kadoehoeng. Karah andjeunna
 ngalahir, sarta moal didamél? atawa
 20 ngandika, sarta moal dijakatoskeun? 'Salè-
 rèsna, kaeola nampa ngan bërkahaneun;
 andjeunna noe ngabèrkahan, sarta koe
 21 kaeola moal beunang ditoelak. 'And-
 jeunna ^b teu ngawaspaoskeun kadora-
 kaän di Jakoeb, teu ningalikeun ka-
 gorengan di Israil. Pangeran Allahna
 noe njaréngan ka eta, ^c djeung sèsè-
 22 ngekan Radja njowara di eta. 'Koe
 Allah dika-loewarkeun ti Mèsir; tana-
 23 gana lir tanaga ^d banteng. 'Saestoena
 taja ténong, anoe teurak ka Jakoeb;
 taja pisan noedjoem, anoe méntal ka
 Israil. Dimana mangsana dilahirkeun
 ka Jakoeb, disaoerkeun ka Israil anoe di-
 24 damél koe Allah. Masing njaho, eta bang-
 sa pihodangeun ^e djeg singa bikang,
 pikoesijaleun lir singa djaloe. Moal nga-
 ringkoek tépi ka bejakna ngahakan beu-
 nang ngarontok, sarta ngénjot géti
 noe kasamboet. ^a 1 Sam. 15: 29; Roem 11: 29;
 Jak. 1: 17. ^b Jér. 50: 20. ^c Djab. 89: 16. ^d 5 Moesa
 33: 17; Djab. 22: 22. ^e p. 24: 9.

25 Pok Balak misaoer ka Balhoem: Boh
 njapa, montong koe sampejan disapa;
 boh ngabèrkahan, montong koe sampe-
 26 jan dibèrkahan. 'Ngawangsoel Balhoem,
 kijeu wangsoelna ka Balak: Mapan ka-
 oela geus mihatoer ka andjeun, kijeu
 pihatoer kaeola: Sadajana, noe koe Pa-
 ngeran bakal diandikakeun, nja eta noe
 27 koe kaeola koedoe dilampahkeun. 'Geus
 kitoe Balak misaoer ka Balhoem: Tjing
 atoe, koe kaeola rek dibawa ^a ka éng-
 gon sedjen, malah-mandar pibénéur
 di pajoeneun Allah, koe sampejan di-
 28 pangnjapakeun ti dinja. 'Seg Balhoem
 koe Balak dibawa ka poentjak ^b Peor,
 anoe noenggiring ka saloewar énggon
 29 rehe. 'Pok Balhoem mihatoer ka Balak:
 Kaeola pangdamélkeun di dijeu toedjoh
 altar, saréng pangnjadijakeun di dijeu
 toedjoh sapi ngora lalaki saréng toed-
 30 djoh domba lalaki. 'Prak Balak nga-
 lampahkeun sakoemaha pihatoer Bal-
 hoem; seug ngoerbankeun hidji sapi
 djeung hidji domba dina oenggal-oeng-
 gal altar. ^a 1 Radja 20: 23. ^b p. 25: 3;

5 Moesa 3: 29.

Ana Balhoem geus waspadaeun, jen
 Ahade di pajoeneun Pangeran, ari nga-
 bèrkahan ka Israil, hanteu leumpang
 deui ^a saperti tadi doewa kali milam-
 pah ténong; seug baé njanghareupan
 2 ka téggal léga. 'Barang Balhoem tjéng-
 kat panonna, beh nendjo Israil, ^b keur
 ngénggon sakaom-sakaomma; geus kitoe
 Balhoem dilinggihan Roh Soetji.

^a p. 23: 3, 15. ^b p. 23: 13.

3 Toeloej Balhoem ngédalkeun siloka-
 na, kijeu pokna: Ijeu woeroek Balhoem
 anak Beor, nja woeroek djalma noe
 4 beunta matana; 'woeroek noe ngadenge
 timbalan Allah, anoe méléng tetendjoan
 ti noe Moerba-wisa; noe roeobeh sarta
 5 tégés panonna: 'Koe araloes himah ma-
 neh, Jakoeb! pangtjijtjingan maneh, Is-
 6 rail! 'Tjara walongan patingarémbat,
 saperti patamanan dina sisi bangawan,
 lir tangkal garoe, beunang mélak Pa-
 7 ngeran, djeg ki poetri di sisi tjai. 'Tjai
 pingotjoreun tina timbaänana, djeung
 toeroenanana piajaeun dina tjai galède.
 Ari radjana bakal agoeng alah-batan ^a
 Agag, sarta karadjaänana tangtoe poen-
 8 djoel. 'Koe Allah ^b dika-loewarkeun ti
 Mèsir; tanagana lir tanaga banteng. Tang-
 toe ngahakanan bangsa-bangsa moesoeh-
 na datang ka bejakna, djeung toelang-
 toelangna dirarémoekkeun; seg djam-
 9 paringna diparinggéskeun. 'Doeg ^c nga-
 ringkoek saperti singa djaloe, djeung
 tjara singa bikang; saha noe bisa nga-
 hoedangeun? ^d Noe ngabèrkahan ka
 maneh, sing dibèrkahan; sarta noe njapa
 ka maneh, masing disapa! ^a 1 Sam. 15: 7, 8.

^b p. 23: 22. ^c 1 Moesa 49: 9. ^d 1 Moesa 12: 3;
 27: 29.

10 Seug Balak ambèkeun ka Balhoem,
 bari dipatjakoepkeun leungeunna; pok
 Balak misaoer ka Balhoem: Maneh pang-
 diala teh koe kami, soepaja njapa ka
 moesoeh kami; sihareng koe maneh di-
 bèrkahan badis, ^a geus tiloe kali ijeu.
 11 'Ari ajeuna, geura djor mantog ka éng-
 gon maneh! Tjarek kami tadi, ^b dek
 ngahormatan ka maneh liwat saking;
 sihareng maneh koe Pangeran dipéga-
 12 tan tina kahormatan. 'Ari djawab Bal-
 hoem ka Balak: Mapan bareto ge ka-
 oela ngomong ka oetoesan andjeun, noe

koe andjeun dioetoes ka kaeola, ^c kijeu
 18 omong kaeola: 'Sanadjan Balak ka kaeola maparin émas-perak pinoeh sagédongna oge, kaeola téh moal kadoega ngarémpak timbalan Pangeran, milampah hade atawa goreng ti hate sorangan; anoe bakal diandikakeun koe Pangeran, nja eta noe koe kaeola rek di-
 14 tjatoerkeun. 'Ari ajeuna, lèrès, kaeola rek moelang ka bangsa kaeola. Soemangga, kaeola rek ngatoeranan pepeling ka andjeun, pérkara noe koe eta bangsa bakal dilampahkeun ka rahajat andjeun dina djaman mangke.

a p. 23: 7, 18; 24: 3. b p. 22: 17. c p. 22: 18.

15 Heug Balhoem ngédalkeun deui silokana, kijeu pokna: 'Ijeu woeroek Balhoem anak Beor, nja woeroek djalma
 16 noe beunta matana; 'woeroek noe ngadenge timbalan Allah, anoe maripat ka noe Langkoeng Agoeng, anoe mélléng tetendjoan ti noe Moerba-wisesa; noe
 17 roeboeh sarta tégés panonna: 'Koe kaeola eta pikatendjoéun, tapi lain ajeuna; koe kaeola eta pikadjeungeun, tapi
 lain deukeut. ^a Méngke hidji bentang ngalanto ti Jakoeb, sarta ^b hidji tétékén pingadégeun ti Israil; nja eta tang-
 toe ngarémoekkeun beulah-beulah Moab, sarta ngaroeksakkeun sakabéh anak
 18 karoesoehan. 'Ari Edom pidjadieu warisan, kitoe keneh Seir pidjadieu warisan, doewanana moesoehna; djadi Is-
 19 rail migawe kawasa. 'Ari ti Jakoeb ^c saoeurang noe pimoerbaeun, sarta bakal ngagém-
 poer anoe kari eusi nagara.

a Mat. 2: 2; Loek. 1: 78; Wab. 22: 16. b 1 Moesa 49: 10. c Mik. 5: 1.

20 Ret nendjo ka bangsa Amalek, sarta ngédalkeun deui silokana, kijeu pokna: Amalek pangheulana bangsa kapir, ^a tapi pangangeusanana datang ka digém-
 poer.

a 2 Moesa 17: 14.

21 Ret nendjo ka bangsa Kain, sarta ngédalkeun deui silokana, kijeu pokna: Pangtjítjingan maneh santosa, sarta maneh njajang dina goenoeng karang. 'Kitoe ge Kain méngke diroeksakkeun, di-
 22 mana maneh didjarah koe Asoer.

23 Seug ngédalkeun deui silokana, kijeu pokna: Lah! saha noe pihiroepeun, ari
 24 Allah midamél kitoe? 'Djéboel kapal ti basisir Kitim, sarta bakal njaloeckerkeun ka Asoer, djeung bakal njaloeckerkeun

ka Heber; démi eta ge datang ka digém-
 poer.

25 Geus kitoe Balhoem dangdan, bral leumpang, moelang ka énggonna. Balak pon kitoe keneh noeloejkeun djalanna.

PASAL 25.

Ari Israil keur ngénggon di Sitim; toe-
 2 loeij djalma-djalma ngamimitian dji-
 nah ka anak Moab awewe. 'Sarta djalma-djalma téh ^a koe eta diarondang kana koerban batara-batarana; toeloj
 3 djalma-djalma dadaharan, sarta njarém-
 3 bah ka batara-batarana. 'Ana Israil njaran-
 4 tel ^b ka Baál-Peor, seug Pangeran
 4 djadi bëndoe ka Israil. 'Nimbalan Pangeran ka Moesa: Tjokot koe maneh sakabéh loeloegoe bangsa, ^c garantoeng-
 keun baris ka Pangeran, péntrang ka panon-poé, soepaja lémpér kabangétan
 5 bëndoe Pangeran ka Israil. 'Pok Moesa ngadawoeh ka poerah ngahoekoeman di Israil: Maraneh geura pada meuntjit sadjalma-djalmana, sakoer noe njaran-
 tel ka Baál-Peor. *a p. 31: 16. b Djab. 106: 28;*

Hos. 9: 10. c 5 Moesa 21: 22; Jos. 10: 26;

2 Sam. 4: 12.

6 Doemadakan, aja hidji djalma, oerang Israil, djéboel sarta mawa ka doeloer-
 doeloerna hidji awewe bangsa Midian, kasaksian koe Moesa, djeung kasaksian koe sapa djémoehan oerang Israil, sabot eta keur tjareurik di hareupeun lawang
 7 himah tépangan. 'Barang katingali koe ^a Pinéhas, poeta Elasar, anoe poeta panghoeloe Haroen, neut ngadég ti téngah padjémoehan, pek pananganana
 8 njandak toembak; 'bral angkat, noetoerkeun eta oerang Israil ka djéro pangkeng, gétjos ditoembak doewanana, eta oerang Israil sarta si awewe teja, parat beuteungna; ^b seug kandég
 9 balahi ti oerang Israil. 'Ari noe geus paraeh djalan balahi teja, ^c doewa laksa opat reboe djalma.

a p. 31: 6; Djab.

106: 30. b p. 16: 48. c 5 Moesa 4: 3; 1 Kor. 10: 8.

10 Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa,
 11 kijeu pangandikaua: 'Pinéhas, anak Elasar, anoe anak panghoeloe Haroen, njir-
 nakeun bëndoe kami ka oerang Israil, koe lantaran eta goemati make goemati kami di téngah maranehanana; noe matak kami hanteu koengsi me-
 jakkeun oerang Israil koe lantaran goe-

12 mati kami. 'Koe sabab eta, geura bedja-
keun: Masing njaho, ^a kami ka Pinéhas
maparin përdjangdjian kami kasalamé-
13 tan. 'Nja eta sarta djeung toeroena-
nana pandeurieunana ^b pibogaean përd-
jangdjian kapanghoeloean langgëng, ti-
na sabab Pinéhas goemati ka Allahna,
sarta njjeun karapihan tina hal oerang
Israil.

a Djab. 106: 31. *b* 1 Sam. 2: 30.

14 Ari ngaran oerang Israil noe dipaehan,
anoë dipaehan barëng awewe bangsa
Midian teja, Simri anak Saloe, gëgëden
15 ahli karoehoen di oerang Simon. 'Sarta
ngaran awewe noe dipaehan, bangsa
Midian teja, Kosbi anak ^a Soer, anoë
djadi loeloegoe bangsa, njëkël ahli ka-
roehoen di Midian.

a p. 31: 8.

16 Ngandika deni Pangeran ka Moesa,
17 kjeu pangandikana: 'Koedoe ^a ngamoë-
soeh ka oerang Midian, sarta sarabé-
18 tan; 'karana eta teh pada ngamoësoeh
ka maraneh, koe lantaran tipoe-dajana,
noë koe eta dipake ngadaja ka mara-
neh, dina hal përkara Peor, sarta dina
hal përkara Kosbi, anak gëgëden Midi-
an, anoë djadi doeloerna, noe dipaehan
keur poëan balahi, tina hal përkara
Peor teja.

a p. 31: 2; Wah. 18: 6.

PASAL 26.

Dëmi sanggeusna balahi teja, Pange-
ran nimbalan ka Moesa djeung ka
Elasar, poetra panghoeloe Haroen, kjeu
2 timbalanana: 'Maraneh ^a koedoe milang
hoeloe sapatjëmoehan oerang Israil, ti
sëmët oemoer doewa poeloeh taoen ka
loehoer, saähli karoehoen-karoehoenna,
sakoer noe mandjing balad di Israil.
3 'Toeloëj Moesa djeung panghoeloe Ela-
sar ngadawoeh ka darinja ^b di tanah
lapang Moab, sisi tji Jordan, pëlëbah
4 nagara Jëriho, kjeu dawoehna: '[Koe-
doe milang noe] ti sëmët oemoer doe-
wa poeloeh taoen ka loehoer; sakoema-
ha timbalan Pangeran ka Moesa djeung
ka oerang Israil, anoë ka loewar ti ta-
nah Mësir teja.

a p. 1: 2. *b* p. 22: 1.

5 ^a Roëbin, tjikal Israil. Anak-poetoe Roe-
bin: ti Hanok, bangsa oerang Hanok;
6 ti Paloe, bangsa oerang Paloe; 'ti Hes-
ron, bangsa oerang Hesron; ti Karmi,
7 bangsa oerang Karmi. 'Nja eta bangsa-
bangsa oerang Roëbin; sarta ari lori-
sanana, opat laksa tiloe reboue toedjoeh

8 ratoes tiloe poeloeh. 'Ari poetra Paloe
9 teja Eliab. 'Ari poetra Eliab teja Në-
moeël, ^b Datan djeung Abiram. Nja eta
Datan djeung Abiram, anoë bakoe di-
saoer gëmpeangan, anoë pada masejaän
ka Moesa djeung ka Haroen, kaäsoep ba-
toer Korah, basa eta masejaän ka Pange-
10 ran teja. 'Toeloëj boemi njalangapkeun
soengoetna, seg njaploek eta djalma, ba-
rëng djeung Korah, waktöe paeh noe sa-
kait, basa seuneu ngalëboer eta djalma
noë doewa ratoes lima poeloeh teja;
11 pada didjadikeun titonde. 'Dëmi anak
Korah mah ^c teu kabawa Paræh.

a 1 Moesa 46: 9; 1 Bab. 6: 1. *b* p. 16: 1. *c* 5 Moesa 24: 16.

12 ^a Anak-poetoe Simon, sabangsa-bangsana:
ti Nëmoeël, bangsa oerang Nëmoeël;
13 ti Jakin, bangsa oerang Jakin; 'ti Se-
rah, bangsa oerang Serah; ti Saoel,
14 bangsa oerang Saoel. 'Nja eta bangsa-
bangsa oerang Simon; doewa laksa
doewa reboue doewa ratoes. *a* 1 Moesa
46: 10; 1 Bab. 4: 24.

15 ^a Anak-poetoe Gad, sabangsa-bangsana:
ti Sëpon, bangsa oerang Sëpon; ti
Hagi, bangsa oerang Hagi; ti Soeni,
16 bangsa oerang Soeni; 'ti Osni, bangsa
oerang Osni; ti Heri, bangsa oerang Heri;
17 'ti Arod, bangsa oerang Arod; ti Areli,
18 bangsa oerang Areli. 'Nja eta bangsa-
bangsa anak-poetoe Gad, noeroetkeun
lorisanana, opat laksa lima ratoes.

a 1 Moesa 46: 16; 1 Bab. 5: 11.

19 ^a Poetra Joeda teja Er djeung Onan;
dëmi Er djeung Onan geus paraeh di
20 tanah Kanaän. 'Ari anak-poetoe Joe-
da, sabangsa-bangsana: ti Sela, bangsa
oerang Sela; ti Peres, bangsa oerang
Peres; ti Serah, bangsa oerang Serah.
21 'Ari anak-poetoe Peres teja: ti Hesron,
bangsa oerang Hesron; ti Hamoel, bang-
22 sa oerang Hamoel. 'Nja eta bangsa-
bangsa Joeda, noeroetkeun lorisana-
na, toedjoeh laksa gënëp reboue lima ratoes.

a 1 Moesa 46: 12; 1 Bab. 4: 1.

23 ^a Anak-poetoe Isaskar, sabangsa-bangsana:
ti Tola, bangsa oerang Tola; ti
24 Poewa, bangsa oerang Poena; 'ti Ja-
soeb, bangsa oerang Jasoeb; ti Sim-
25 ron, bangsa oerang Simron. 'Nja eta
bangsa-bangsa Isaskar, noeroetkeun lo-
risanana, gënëp laksa opat reboue tiloe
ratoes.

a 1 Moesa 46: 13; 1 Bab. 7: 1.

26 " Anak-poetoe Sëboeloen, sabangsa-bangsana: ti Sered, bangsa oerang Sered; ti Elon, bangsa oerang Elon; ti
27 Jahlel, bangsa oerang Jahlel. 'Nja eta bangsa-bangsa oerang Sëboeloen, noeroetkeun lorisana, gënëp laksa lima ratoes.

a 1 Moesa 46: 14.

28 " Poetra Joesoep sabangsa-bangsana,
29 Mënase djeung Epraim. 'Anak-poetoe Mënase: ti Makir, bangsa oerang Makir; ari Makir poepetra Gilad; ti Gilad, bangsa oerang Gilad. 'Ijeu anak-poetoe Gilad: ti Iëser, bangsa oerang Iëser; ti Helek, bangsa oerang Helek;
31 'ti Asriël, bangsa oerang Asriël; ti Sekem, bangsa oerang Sekem; 'ti Sëmidä, bangsa oerang Sëmidä; ti Heper, bangsa oerang Heper. 'Dëmi Sëlaphad anak Heper teu bogaeun anak lalaki, ^b ngan anak awewe bae; ari ngaran anak Sëlaphad teja Mahla djeung Noa, Hogla,
34 Milka djeung Tirsä. 'Nja eta bangsa-bangsa Mënase; ari lorisana, lima laksa doewa reboe toedjoech ratoes.

a 1 Moesa 46: 20; 1 Bab. 7: 14. *b* p. 27: 1; 36: 2.

35 " Ijeu anak-poetoe Epraim, sabangsa-bangsana: ti Soetelah, bangsa oerang Soetelah; ti Beker, bangsa oerang Beker; ti Tahan, bangsa oerang Tahan.
36 'Sarta ijeu anak-poetoe Soetelah: ti Eran, bangsa oerang Eran. 'Nja eta bangsa-bangsa anak-poetoe Epraim, noeroetkeun lorisana, tiloe laksa doewa reboe lima ratoes. Nja eta anak-poetoe Joesoep sabangsa-bangsana. a 1 Bab. 7: 20.

38 " Anak-poetoe Binyamin, sabangsa-bangsana: ti Bela, bangsa oerang Bela; ti Asbel, bangsa oerang Asbel; ti Ahiram, bangsa oerang Ahiram; 'ti Sëpoepam, bangsa oerang Sëpoepam; ti Hoepam, bangsa oerang Hoepam. 'Ari poetra Bela teja Arëd djeung Naaman; [ti Arëd,] bangsa oerang Arëd; ti Naaman, bangsa oerang Naaman. 'Nja eta anak-poetoe Binyamin, sabangsa-bangsana; ari lorisana, opat laksa lima reboe gënëp ratoes. a 1 Moesa 46: 21; 1 Bab. 7: 6.

42 " Ijeu anak-poetoe Dan, sabangsa-bangsana: ti Soeham, bangsa oerang Soeham. Nja eta bangsa-bangsa Dan, sabangsa-bangsana. 'Djoemlah bangsa-bangsa oerang Soeham, noeroetkeun lorisana, gënëp laksa opat reboe opat ratoes.

a 1 Moesa 46: 23.

44 " Anak-poetoe Aser, sabangsa-bangsana: ti Jimna, bangsa oerang Jimna; ti Jiswi, bangsa oerang Jiswi; ti Bëria, bangsa oerang Bëria. 'Ti poetra Bëria teja: ti Heber, bangsa oerang Heber; ti Malkiël, bangsa oerang Malkiël.
46 'Ari ngaran poetra Aser noe awewe,
47 nja eta Sarah. 'Nja eta bangsa-bangsa anak-poetoe Aser, noeroetkeun lorisana, lima laksa tiloe reboe opat ratoes.

a 1 Moesa 46: 17; 1 Bab. 7: 30.

48 " Anak-poetoe Naptali, sabangsa-bangsana: ti Jahsel, bangsa oerang Jahsel; ti Goeni, bangsa oerang Goeni; 'ti Jeser, bangsa oerang Jeser; ti Silem, bangsa oerang Silem. 'Nja eta bangsa-bangsa Naptali, sabangsa-bangsana; ari lorisana, opat laksa lima reboe opat ratoes.

a 1 Moesa 46: 24; 1 Bab. 7: 13.

51 Nja eta lorisana anak-poetoe Israil, ^a gënëp këti sareboe toedjoech ratoes tiloe poeloh.

a p. 1: 46.

52 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Nja ka eta koedoe didoeoemkeun tanah, sina djadi milikna,
54 noeroetkeun rejana ngaran. 'Ka ^a noe loba gëdean milikna, ka noe saeutik leutikan milikna; hidji-hidji dibereana-na milik sing sakadar lorisana. 'Kitoe ge tanah teh didoeoemkeunana koedoe ^b koe lantaran lotëre; dimilikkeunana noeroetkeun ngaran kaom karoehoenna. 'Didoeoemkeunana milikna sing tëroes djeung lotëre, ka noe loba djeung ka noe saeutik.

a p. 33: 54. *b* Jos. 14: 2.

57 Sarta ijeu lorisana ahli Lewi, ^a sabangsa-bangsana: ti Gerson, bangsa oerang Gerson; ti Kahat, bangsa oerang Kahat; ti Mërari, bangsa oerang Mërari. 'Ijeu bangsa-bangsa Lewi: bangsa oerang Libni, bangsa oerang Hebron, bangsa oerang Mahli, bangsa oerang Moesi, bangsa oerang Korah. Ari Kahat poepetra
59 Amram. 'Ari geureuha Amram ^b djënënganana Jokebed poetra Lewi, noe diwokeun pikeun Lewi di Mësir; sarta nja eta pikeun Amram ngowokeun Haroen djeung Moesa, sarta Mirjam, sadereknä noe istri. 'Ari noe diwokeun pikeun Haroen, nja eta Nadab djeung Abihoe,
61 Elasar djeung Itamar. 'Dëmi Nadab djeung Abihoe paraeh, ^c basa ngahatoerkeun seuneu sedjen ka pajoeneun Pangeran teja. 'Ari lorisana ahli Lewi doe-

wa laksa tiloe reboe, sakoer noe lalaki, ti sëmët oemoer saboelan ka loehoer; ^a karana eta teh dilorisna hanteu tjam-poer djeung oerang Israil, sabab teu dipaparin milik di têngah oerang Israil.

a 1 Moesa 46:11; 2 Moesa 6:16; 4 Moesa 3:17;

1 Bab. 6:1. *b* 2 Moesa 6:19. *c* 3 Moesa 10:2.

d p. 1:49; 18:20.

⁶³ Kitoe beunang ngaloris Moesa djeung panghoeloe Elasar, anoe pada ngaloris oerang Israil di tanah lapang Moab, sisi ⁶⁴ tji Jordan, pêlëbah nagara Jëriho. 'Ari dina eta teh taja pisan djalma ti noe beunang ngaloris Moesa djeung panghoeloe Haroen, anoe pada ngaloris oerang ⁶⁵ Israil ^a di tégäl lëga Sinai teja. 'Wantoe-wantoe timbalan Pangeran hal eta ^b tangtöe paraeh di tégäl lëga. Boekti pisan, djalma eta taja noe kari hidji-hidji atjan, kadjaba ti Kaleb poetra Jëpoene djeung Josoea poetra Noen teja.

a p. 1:1, 2. *b* p. 14:23, 24.

PASAL 27.

Tidinja ngadareuheusan ^a anak Sëlahphad awewe; ari Sëlahphad teja anak Heper, anoe anak Gilad, anoe anak Makir, anoe anak Mënase, kaäsoep bangsa Mënase, poetra Joesoep teja; ijeu ngaran eta anakna awewe: Mahla, Noa, Hogla, ² Milka djeung Tirsas. 'Toeloj pada marék ka pajoeuneun Moesa, djeung ka pajoeuneun panghoeloe Elasar, djeung ka pajoeuneun para gëgëden, sarta ka hareupeun sapadjëmohan, di hareupeun la-wang himah tëpangan; pok aroendjoe-kan kijeu: 'Poen bapa ^b maot di tégäl lëga. Ari bapa teja ^c hanteu asoep kodian anoe sailon awon ka Pangeran, përkawis kodian Korah teja; sajaktosna pangmaotna tina dosa pribadi; sarëng ⁴ hanteu gadoeh anak lalaki. 'Koe naon noe mawi ngaran poen bapa këdah pëtjat ti têngah bangsana, sabab hanteu gadoeh anak lalaki? Moegi koering sadaja dipaparin gadoeh di têngah saderek-saderek poen bapa. 'Seug koe Moesa ^a eta përkarana dihatoerkeun ka pajoeuneun Pangeran. *a* p. 26:33; 36:2; Jos. 17:3.

b p. 26:64. *c* p. 16:1, 29. *d* 3 Moesa 24:12.

⁶ Nimbalan Pangeran ka Moesa, kijeu ⁷ timbalanana: 'Omongan anak Sëlahphad teja bënëñ; ^a koe maneh koedoe dibere boga, geusan milik di têngah doeloer

bapana; nja milik bapana koe maneh ⁸ koedoe ditoeroenkeun ka eta. 'Sarta maneh ka oerang Israil koedoe mitjatoer, kijeu nja pok: Lamoen aja djalma paeh, sarta hanteu boga anak lalaki, seg milikna koe maraneh koedoe di- ⁹ toeroenkeun ka anakna awewe. 'Djeung oepama teu boga anak awewe, heug milikna koe maraneh koedoe dibikeun ¹⁰ ka doeloerna lalaki. 'Djeung oepama teu boga doeloer lalaki, toeloj milikna koe maraneh koedoe dibikeun ka ¹¹ doeloer bapana lalaki. 'Sarta oepama bapana teu boga doeloer lalaki, seug milikna koe maraneh koedoe dibikeun ka ahlina noe pangdeukeutna ka dinja, bangsa manehanana, sina kawaris koe eta. Nja eta teh sing djadi pikoekoeh hoekoem ka oerang Israil, sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

a p. 36:2.

¹² Geus kitoe Pangeran nimbalan ka Moesa: ^a Maneh koedoe oenggha ka ijeu goenoeng Abarim, toeloj tendjokeun tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka ¹³ oerang Israil. 'Dimana geus katendjo koe maneh, seug maneh bakal dirjoengkeun ka bangsa maneh; ^b sakoemaha Haroen, doeloer maneh, dirjoengkeun, ¹⁴ maneh nja kitoe keneh; 'sapedah maraneh ^c moengpang ka timbalan kami di tégäl lëga Sin, kabawa mantangoel koe padjëmohan, hanteu njaroetjikeun ka kami koe lantaran tjai, di hareupeun panon maranehanana teja. (^a Nja eta teh tji Mëriba, di Kades, tégäl lëga Sin.) *a* 5 Moesa 32:48, 49. *b* p. 20:24, 28. *c* p. 20:12. *d* 5 Moesa 32:51.

¹⁵ Oendjoekan Moesa ka Pangeran, kijeu pïoendjoe kana: 'Noen Pangeran, ^a Allah ërohing sadajana daging! moegi ngadjënngkeun hidji djalma, sina njang- ¹⁷ king padjëmohan; 'anoë bade ka loe-war ti heulaunana, sarëng noe bade asoep ti heulaunana; ^b anoë bade nga-boedalkeun maranehanana, sarëng noe bade ngasoepkeun maranehanana; ^c sangkan padjëmohan Pangeran oelah sapërtoes domba, noe taja pangangonna. ¹⁸ 'Ari timbalan Pangeran ka Moesa: Maneh koedoe njokot Josoea anak Noen; nja eta djalma noe kaäsoepan Roh; seug ¹⁹ koe maneh toempangan leungeun, 'sarta koe maneh djogokeun ka hareupeun

panghoeloe Elasar djeung ka hareupeun sapatdjemohan, bari toeloj paparentah ka dinja di hareupeun panon maranehanana. 'Sarta ^a koe maneh teundeunan kamoeljaan maneh sawareh, soepaja sapatdjemohan oerang Israil pada noeroet ka dinja. 'Ari Josoea teh koedoe madép ka hareupeun panghoeloe Elasar, noe koedoe mangnaroskeun Josoea ka pajoeneun Pangeran, make noe paranti, ^e nja Oerim teja; noeroetkeun pitoedoh panghoeloe eta koedoe ka lalewar, sarta noeroetkeun pitoedoh panghoeloe eta koedoe arasoep, nja Josoea, sarta sakabeh oerang Israil, tégés sapatdjemohan. 'Prak Moesa ngalam-paheun sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja; eta Josoea koe andjeunna ditjandak, didjogokeung ka hareupeun panghoeloe Elasar djeung ka hareupeun sapatdjemohan. 'Toeloj ^f koe andjeunna ditoempangan panangan, sarta paparentah ka dinja, sakoemaha pangandika Pangeran koe lantaran Moesa teja. *a* p. 16 : 22. *b* 1 Sam. 8 : 20. *c* 1 Radja 22 : 17. *d* 5 Moesa 34 : 9. *e* 2 Moesa 28 : 30; 1 Sam. 28 : 6. *f* p. 8 : 10; 5 Moesa 34 : 9.

PASAL 28.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moesa, kijeu pangandikana : 'Maneh koedoe marentah ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja : Koerban kami, ^a kadaharan kami baris koerban kami seuneu, aambeuan anoe mat tak sédép ka kami, koe maraneh koedoe diéstoekéun, dihatoerkeun ka kami dina mangsana. 'Sarta maneh koedoe mitjatoer kijeu ka darinja : Nja ijeu koerban seuneu, noe koe maraneh koedoe dihatoerkeun ka Pangeran : ^b anak domba oemoer sataoen, noe taja tjtjadna, sapoé doewa siki, pikoerbaneun doeroekan teu pëtot-pëtot. 'Anak domba noe hidji koe maneh koedoe dipétakeun wantji isoek, ari anak domba noe hidji deui koe maneh koedoe dipétakeun antara sore djeung boerit. 'Tambahana sapérpoeloh epa tipoeng lémés pikoerbaneun kadaharan, ditjam-poer minjak beunang noefoe, sapatpat hin. 'Nja eta koerban doeroekan teu pëtot-pëtot, noe geus ditangtoekéun di goenoeng Sinai, baris aambeuan ma-

tak sédép; koerban seuneu baris ka Pangeran. 'Ari koerbanna inoeman sapatrapat hin ka anak domba hidji-hidji; koedoe njitjikeun koerban inoeman anggoer baris ka Pangeran, di djéro kasoetjian. 'Ari anak domba noe hidji deui koe maneh koedoe dipétakeun antara sore djeung boerit; dipétakeunana sakoemaha koerban kadaharan wantji isoek, sarta sakoemaha koerbanna inoeman; koerban seuneu, aambeuan mat tak sédép baris ka Pangeran.

a 3 Moesa 3 : 11; 21 : 6. *b* 2 Moesa 29 : 38.

Démi dina poé sabbat mah doewadoewa anak domba oemoer sataoen, noe taja tjtjadna, djeung doewa-pérpoeloh epa tipoeng lémés pikoerbaneun kadaharan, ditjam-poer minjak, sarta koerbanna inoeman. 'Kitoe koerban doeroekan dina oenggal-oenggal poé sabbat; kadjaba ti koerban doeroekan teu pëtot-pëtot djeung koerbanna inoeman. 'Djeung deui ^a dina tanggal boelan maraneh, eta maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban doeroekan baris ka Pangeran : sapi ngora lalaki doewa siki, domba lalaki sasiki, djeung anak domba oemoer sataoen toedjoe siki, noe taja tjtjadna; ^b tambahan tiloe-pérpoeloh epa tipoeng lémés pikoerbaneun kadaharan, ditjam-poer minjak, ka sapi hidji-hidji; djeung doewa-pérpoeloh epa tipoeng lémés pikoerbaneun kadaharan, ditjam-poer minjak, ka domba lalaki noe sasiki; ^c sarta sapérpoeloh-sapérpoeloh epa tipoeng lémés pikoerbaneun kadaharan, ditjam-poer minjak, ka anak domba hidji-hidji; koerban doeroekan, aambeuan matak sédép, koerban seuneu baris ka Pangeran. 'Ari koerbanna inoeman, saténgah hin anggoer ka oenggal sapi, sapértiloe hin kana domba lalaki, djeung sapatrapat hin ka oenggal anak domba. Kitoe koerban doeroekan dina oenggal-oenggal pananggalan, noeroetkeun boelanna taoen. 'Sarta koedoe njanggakeun ^b émbé badot sasiki, pikoerbaneun dosa baris ka Pangeran, djeung koerbanna inoeman; kadjaba ti koerban doeroekan teu pëtot-pëtot.

a 1 Sam. 20 : 5; 2 Radja 4 : 23. *b* p. 29 : 5, 11, 16.

Djeung deui ^a dina tanggal opat wélas, paska baris ka Pangeran. 'Ari dina tanggal

lima wélas, boelan eta keneh, pesta; toedjoech poë lilana koedoe ngahakan
 18 roti teu ragian. 'Dina poë noe mimiti
 b koedoe ngadég pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun
 19 pagawean naon-naon. 'Djeung maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban seuneu,
 koerban doeroekan baris ka Pangeran: sapi ngora lalaki doewa siki, domba
 lalaki sasiki, djeung anak domba, oemoer sataoen, toedjoech siki; koedoe noe
 20 taja tjatjadna. 'Ari pikoerbaneunana kadaharan, noe koe maraneh koedoe disang-
 gakeun: tipoeng lémés ditjampoer minjak, tiloe-përpoeloech epa ka oenggal
 sapi, djeung doewa-përpoeloech epa
 21 kana domba lalaki; 'dëmi ka noe toedjoech anak domba mah maraneh koedoe
 njanggakeun sapërpoeloech-sapërpoeloech epa ka hidji-hidji anak domba.
 22 'Sarta badot sasiki pikoerbaneun dosa, baris njijeun karapihan hal maraneh.
 23 'Nja eta sakabehna koe maraneh koedoe disanggakeun kadjaba ti koerban
 doeroekan isoech, noe djadi koerban doeroekan teu pëtot-pëtot djeung koerbanna
 24 inoeman. 'Ari c dina poë noe katoedjoech maraneh koedoe ngadég deui pakoempoe-
 lan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon.

a 3 Moesa 23:5. b 2 Moesa 12:16. c 2 Moesa 12:16; 5 Moesa 16:8.

26 Djeung deui mangsa poëan tjikal beunangan, tjiap-tjiap maraneh ka Pangeran ngahatoerkeun koerban kadaharan anjar, a dimana geus djédjég minggog maraneh teja, eta maraneh koedoe ngadég pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean
 27 naon-naon. 'Djeung maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban doeroekan, pikeun aambeuan matak sêdëp baris ka Pangeran: sapi ngora lalaki doewa siki, domba lalaki sasiki, djeung anak domba oemoer sataoen toedjoech siki. 'Ari pikoerbaneunana kadaharan: tipoeng lémés ditjampoer minjak, tiloe-përpoeloech epa ka hidji-hidji sapi, doewa-për-

poeloech epa ka domba lalaki noe sasiki,
 29 'dëmi ka noe toedjoech anak domba mah, sapërpoeloech-sapërpoeloech epa ka hidji-hidji anak domba. 'Embe badot sasiki, baris njijeun karapihan hal maraneh.
 30 'Nja eta sakabehna koe maraneh koedoe disanggakeun kadjaba ti koerban doeroekan teu pëtot-pëtot djeung koerbanna kadaharan; koedoe noe taja tjatjadna, sarta tambahan koerbanna inoeman.

a 3 Moesa 23:15—22.

PASAL 29.

Kitoe deui dina boelan noe katoedjoech, dina tanggal hidji, maraneh koedoe ngadég pakoempoelan soetji; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon; a nja poë paranti sèngék
 2 sangkakala eta teh ka maraneh. 'Sarta maraneh koedoe njanggakeun koerban doeroekan, pikeun aambeuan matak sêdëp baris ka Pangeran: sapi ngora lalaki sasiki, domba lalaki sasiki, djeung anak domba oemoer sataoen toedjoech
 3 siki, noe taja tjatjadna. 'Ari pikoerbaneunana kadaharan: tipoeng lémés ditjampoer minjak tiloe-përpoeloech epa kana sapi, doewa-përpoeloech epa kana
 4 domba lalaki, 'dëmi ka noe toedjoech anak domba mah, b sapërpoeloech epa ka
 5 hidji-hidji anak domba. 'Sarta c embe badot sasiki pikoerbaneun dosa, baris njijeun karapihan hal maraneh. 'Kadjaba ti koerban doeroekan
 6 a pananggalan, djeung koerbanna kadaharan, sarta ti koerban doeroekan teu pëtot-pëtot, djeung koerbanna kadaharan, sarta koerbanna inoeman, noeroetkeun hoekoemna, pikeun aambeuan matak sêdëp, koerban seuneu, baris ka Pangeran. a 3 Moesa 23:24.

b p. 28:31. c p. 28:15, 22. d p. 28:11.

7 Sarta a dina tanggal sapoeloech, boelan noe katoedjoech keneh, maraneh koedoe ngadég deui pakoempoelan soetji, djeung koedoe pada ngarëndahkeun diri maraneh; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon. 'Sarta maraneh koedoe ngahatoerkeun koerban doeroekan ka Pangeran, aambeuan matak sêdëp: sapi ngora lalaki sasiki, domba lalaki sasiki, djeung anak domba oemoer sataoen toedjoech siki; koedoe
 8 noe taja tjatjadna. 'Ari pikoerbaneunana kadaharan: tipoeng lémés ditjampoer minjak, tiloe-përpoeloech epa kana

sapi, doëwa-përpoeloh epa ka domba
 10 lalaki noe sasiki, 'dëmi ka noe toedjoech
 anak domba mah, sapërpoeloh-sapër-
 poeloh epa ka hidji-hidji anak domba.
 11 'Embe badot sasiki pikoerbaneun dosa.
 Kadjaba ti koerban dosa ^b pingarapih-
 keuneun, sarta ti koerban doeroekan-teu
 pëtöt-pëtöt, djeung koerbanna kadaha-
 ran, sarta koerbanna inoeman.

a 3 Moesa 16 : 29. b 3 Moesa 16 : 3, 9, 11.

12 Malah-malah ^a dina tanggal lima wë-
 las, boelan noe katoedjoech keueh, ma-
 raneh koedoe ngadëg deui pakoempoelan
 soetji; didinja maraneh oelah ngalam-
 pahkeun pagawean naon-naon, djeung
 koedoe milampah pesta ka Pangeran,
 13 toedjoech poë lilana. 'Sarta maraneh koe-
 doe ngahatoerkeun koerban doeroekan,
 koerban seuneu, aambeuan matak sëdëp
 baris ka Pangeran: sapi ngora lalaki ti-
 loe wëlas siki, domba lalaki doewa siki,
 djeung anak domba oemoer sataoen opat
 wëlas siki; koedoe noe taja tjatjadna.
 14 'Ari pikoerbaneunana kadaharan: ti-
 poeng lëmës ditjamper minjak, tiloe-
 përpoeleoh epa ka hidji-hidji sapi anoe ti-
 loe wëlas sapi teja; doewa-përpoeloh epa
 ka hidji-hidji domba lalaki anoe doewa
 15 domba lalaki teja, 'djeung sapërpoeloh-
 sapërpoeloh epa ka hidji-hidji anak
 domba anoe opat wëlas anak domba
 16 teja. 'Sarta ëmbe badot sasiki pikoer-
 baneun dosa. Kadjaba ti koerban doe-
 roekan teu pëtöt-pëtöt, koerbanna ka-
 daharan, sarta koerbanna inoeman.

a 3 Moesa 23 : 34.

17 Dëmi dina poë noe kadoewa: sapi
 ngora lalaki doewa wëlas siki, domba
 lalaki doewa siki, djeung anak domba
 oemoer sataoen opat wëlas siki, noe ta-
 ja tjatjadna. 'Ari koerbanna kadaharan
 18 djeung koerbanna inoeman kana sapi,
 kana domba lalaki djeung kana anak
 domba teh noeroetkeun rejana, sing të-
 roes djeung hoekoem. 'Sarta ëmbe badot
 19 sasiki pikoerbaneun dosa. Kadjaba ti
 koerban doeroekan teu pëtöt-pëtöt,
 djeung koerbanna kadaharan, sarta koer-
 banna inoeman.

20 Dëmi dina poë noe katiloe: sapi lalaki
 sawëlas siki, domba lalaki doewa siki,
 djeung anak domba oemoer sataoen opat
 21 wëlas siki, noe taja tjatjadna. 'Ari koer-
 banna kadaharan djeung koerbanna inoe-

man kana sapi, kana domba lalaki djeung
 kana anak domba teh noeroetkeun reja-
 22 na, sing tëroes djeung hoekoem. 'Sarta
 badot sasiki pikoerbaneun dosa. Kadja-
 ba ti koerban doeroekan teu pëtöt-pë-
 tot, djeung koerbanna kadaharan, sarta
 koerbanna inoeman.

23 Dëmi dina poë noe kaopat: sapi lalaki
 sapoeleoh siki, domba lalaki doewa siki,
 djeung anak domba oemoer sataoen
 opat wëlas siki, noe taja tjatjadna.
 24 'Koerbanna kadaharan djeung koerban-
 na inoeman kana sapi, kana domba lala-
 ki djeung kana anak domba teh noe-
 roetkeun rejana, sing tëroes djeung hoe-
 25 koem. 'Sarta ëmbe badot sasiki pikoer-
 baneun dosa. Kadjaba ti koerban doe-
 roekan teu pëtöt-pëtöt, koerbanna ka-
 daharan, sarta koerbanna inoeman.

26 Dëmi dina poë noe kalima: sapi lalaki
 salapan siki, domba lalaki doewa siki,
 djeung anak domba oemoer sataoen opat
 27 wëlas siki, noe taja tjatjadna. 'Ari koer-
 banna kadaharan djeung koerbanna inoe-
 man kana sapi, kana domba lalaki djeung
 kana anak domba teh noeroetkeun reja-
 28 na, sing tëroes djeung hoekoem. 'Sarta
 badot sasiki pikoerbaneun dosa. Kadjaba
 ti koerban doeroekan teu pëtöt-pëtöt,
 djeung koerbanna kadaharan, sarta koer-
 banna inoeman.

29 Dëmi dina poë noe kagënp: sapi lalaki
 dalapan siki, domba lalaki doewa siki,
 djeung anak domba oemoer sataoen opat
 30 wëlas siki, noe taja tjatjadna. 'Ari koer-
 banna kadaharan djeung koerbanna inoe-
 man kana sapi, kana domba lalaki
 djeung kana anak domba teh noeroet-
 keun rejana, sing tëroes djeung hoe-
 31 koem. 'Sarta badot sasiki, pikoerba-
 neun dosa. Kadjaba ti koerban doeroe-
 kan teu pëtöt-pëtöt, koerbanna kada-
 haran, sarta koerbanna inoeman.

32 Dëmi dina poë noe katoedjoech: sapi
 lalaki toedjoech siki, domba lalaki doe-
 wa siki, djeung anak domba oemoer
 sataoen opat wëlas siki, noe taja tjatjad-
 33 na. 'Ari koerbanna kadaharan djeung
 koerbanna inoeman kana sapi, kana
 domba lalaki djeung kana anak domba
 teh noeroetkeun rejana, sing tëroes
 34 djeung hoekoem. 'Sarta badot sasiki
 pikoerbaneun dosa. Kadjaba ti koerban
 doeroekan teu pëtöt-pëtöt, koerbanna

kadaharan, sarta koerbanna inoeman.

35 ^a Dina poë noe kadalapan panoetoep pesta ka maraneh; didinja maraneh oelah ngalampahkeun pagawean naon-naon. 'Djeung koedoe ngahatoerkeun koerban doeroekan, koerban seumeu, aambeuan matak sêdêp baris ka Pangeran: sapi lalaki sasiki, domba lalaki sasiki, djeung anak domba oemoer sataoen toedjoeh siki, noe taja tjatjadna.

37 'Koerbanna kadaharan djeung koerbanna inoeman kana sapi, kana domba lalaki djeung kana anak domba teh noe-roetkeun rejana, sing téroes djeung hoe-koem. 'Sarta badot sasiki pikoerbaneun dosa. Kadjaba ti koerban doeroekan teu pêtot-pêtot, djeung koerbanna kadaharan, sarta koerbanna inoeman.

a 3 Moesa 23:36.

39 Tah, kitoe noe koe maraneh koedoe disanggakeun ka Pangeran dina sagala pesta maraneh, ^a kadjaba ti sakoer panadaran maraneh djeung sakoer pangabakti maraneh bawaning soeka, sipat koerban doeroekan, sipat koerban kadaharan, sipat koerban inoeman djeung sipat koerban panarima. *a* 3 Moesa 7:16; 23:37, 38.

40 Prak Moesa ngadawoeh ka oerang Israïl téroes sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

PASAL 30.

Djeung Moesa ngalahir ka para loe-loegoe kaom-kaom oerang Israïl, kijeu lahirna: Ijeu aja deui pèrkara, noe ditimbalkeun koe Pangeran: 'Lamoen aja djalma, ^a noe ka loewar nadar ka Pangeran, atawa ka loewar soempah, aja pasanggoepanana tjadoe: nja eta teu meunang ngarobahkeun omonganana; sakoemaha noe geus ka loewar ti biwirna, ^b koedoe dilampahkeun. *a* 3 Moesa 27:2; 5 Moesa 23:21—23. *b* Djab. 66:13, 14; Goer. 5:3, 4.

3 Sarta lamoen aja awewe, noe ka loewar nadar ka Pangeran, atawa toeroen tjadoe, keur di imah bapana, eukeur mangsa ngora: 'ana bapana geus meunang njaho kana nadarna atawa kana tjadoena, anoe djadi pasanggoepanana teja, seug bapana repeh ka dinja, pitêtêpeun eta sagala nadarna; djeung sagala tjadoe, anoe djadi pasanggoe-

5 panana teja, pitêtêpeun. 'Sabalikna, oepama koe bapana ditjaram keur poëan meunang njaho mah, eta sagala nadarna, atawa tjadoena, anoe djadi pasanggoepanana teja, moal têtêp; sarta koe Pangeran tangtoe dihampoera, sabab ditjaram koe bapana. 'Djeung oepama eta awewe lakian, keur njandang nadarna atawa djangdji biwirna, aja pasanggoepanana tjadoe: 'ana salakina meunang njaho, dêmi keur poëan meunang njaho seug repeh ka dinja, pitêtêpeun eta nadarna; djeung tjadoena, anoe djadi pasanggoepanana teja, pitêtêpeun. 'Tatapi oepama koe salakina ditjaram keur poëan meunang njaho mah, diboeroengkeun eta nadar pasanggoepanana, atawa djangdji biwirna, anoe djadi pasanggoepanana teja; sarta koe Pangeran tangtoe dihampoera ka dinja.

9 'Ari moenggoeh nadar randa djeung popotongan, sakoer tjadoe, anoe djadi pasanggoepanana, pitêtêpeun ka dinja.

10 'Sarta oepama aja noe nadar di djero imah salakina, atawa aja pasanggoepanana tjadoe, make soempah: 'ana salakina geus meunang njaho, seug repeh ka dinja, hanteu ditjaram, pitêtêpeun eta sagala nadarna; djeung sagala tjadoena, anoe djadi pasanggoepanana teja, pitêtêpeun. 'Sabalikna, oepama diboeroengkeun koe salakina keur poëan meunang njaho mah, sakoer noe ka loewar ti biwirna, boh nadarna, boh tjadoe pasanggoepanana, moal têtêp; koe salakina diboeroengkeun, sarta koe Pangeran tangtoe dihampoera ka dinja. 'Sambaring nadar, djeung sambarang soempah pèrkara tjadoe, baris mēpèrih diri, salaki noe kongang nētêpkeuninja, sarta salaki noe kongang ngaboeroengkeuninja. 'Tatapi oepama salakina repeh bae ka dinja sapoë doewa poë mah, nanda-keun nētêpkeun sagala nadarna, atawa sagala tjadoe pasanggoepanana; pangnētêpkeunana teh, sabab repeh ka dinja keur poëan meunang njaho. 'Sarta oepama koe salakina diboeroengkeun sanggeusna meunang njaho, salakina noe pinanggoeungeun kadorakaanana. 'Noe tadi teh pikoekoe, anoe koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa, antara salaki kapamadjikanana, antara bapa ka anakna awewe, keur mangsa ngora, di imah bapana.

PASAL 31.

Geus kitoe Pangeran ngandika ka Moesa, kijeu pangandikana: 'Maneh^a geura maléskeun oerang Israil ka oerang Midian; sanggeus kitoe^b maneh bakal dirjoengkeun ka bangsa maneh. 'Seug Moesa ngalahir ka djalma-djalma, kijeu lahina: Maraneh koedoe sadija djalma ti lébah maraneh baris pérang, sina ngaroeroeg ka oerang Midian, ngeuna-keun balésan Pangeran ka Midian. 'Sakaom sareboe sakaom sareboe, ti saka-beh kaom Israil, koedoe koe maraneh diinditkeun pérang. 'Prak ti bareboe-reboe oerang Israil ditjorok sakaom sareboe, salaksa doewa reboe, pada sadija kana pérang. 'Toeloej eta noe sakaom sareboe teh koe Moesa dipiwarang leumpang pérang, nja maranehanana sarta djeung^c Pinéhas, poetra panghoeloe Elasar teja, kana pérang, sarta Pinéhas dibahanan^d parabot soe-tji djeung^e tarompet panjéngekan teja. 'Pek eta teh mérangan ka Midian, sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja, sarta^f pada maehan sakoer noe lalaki. 'Malah radja-radja Midian ge pada dipaehan, djaba ti sakoer noe kasabèt; nja eta^g Ewi, Rekem, Soer, Hoer djeung Reba, lima radja Midian. Tjatjakan Balhoem anak Beor teja^h dipaehan koe pédang. 'Ari aweue Midian djeung anak-anakna koe oerang Israil didjarah; sarta sakabeh sasatoanana, sakabeh ingon-ingonna, djeung sakabeh arta-ban-dana dirajah. 'Ari sakabeh nagarana, éng-gonna tjaritjing, djeung sakabeh kam-poeng-kampoengna, diharoeroean koe seuneu. 'Geus kitoeⁱ sakabeh bojongan djeung sakabeh beubeunangan, bangsa manoesa djeung bangsa sasatoan, dibarawa; 'sédjana eta djarahan, djeung eta beubeunangan, sarta djeung bojongan teja dek disanggakeun ka Moesa, djeung ka panghoeloe Elasar, sarta ka padjémoehan oerang Israil, kana pasanggrahan,^j ka tanah lapang Moab, noe di sisi tji Jordan, pélēbah nagara Jériho teja.

a p. 25:17. b p. 27:13. c p. 25:7. d p. 14:44;

1 Sam. 4:5. e p. 10:9. f 5 Moesa 20:13. g Jos.

13:21. h p. 31:16. i 5 Moesa 20:14. j p. 26:3.

13 Tidinja Moesa, djeung panghoeloe Elasar, sarta sakabeh gégèden padjémoe-

han pada ka loewar, mapag eta djalma-djalma ka loewareun pasanggrahan. 14 'Seug Moesa bëndoe ka sakoer noe ngeugeueh balad, ka para kapala noe njékél sareboe, djeung ka para kapala noe njékél saratoes, noe paroelang ngaroe-roeg pérang. 'Ngalahir Moesa ka dirin-ja: Naha sakabeh aweue koe maraneh dihiroepan? 'Mapan nja eta pisan anoe djadi matak oerang Israil migawe kasalahan ka Pangeran, lantaranana tarekah^a Balhoem, bal pérkara si Peor teja, témahna datang balahi ka padjémoehan Pangeran. 'Mana ajeuna^b geura paehan sakoer lalaki di lébah baroedak, djeung koedoe maehan sakoer aweue anoe njaho di lalaki, geus njorang didjima. 'Děmi sakabeh baroedak aweue anoe tatjan njaho di lalaki mah, 19 hiroepan keur maraneh. 'Djeung deui maraneh koedoe masanggrahan heula ti loewareun pasanggrahan, ^c toedjoeuh poé lilana; sakoer noe maehan djalma, djeung sakoer noe antél ka noe paeh kasabèt, koedoe pada mērēsihan diri dina poé noe katiloe sarta dina poé noe katoedjoeuh, nja diri maraneh sarta 20 djeung djarahan maraneh. 'Sarta saroe-paneung papakean, djeung saroe-paneung parabot koelit, kitoe deui saroe-paneung boewatan boeloe émbe djeung saroe-paneung parabot kai koedoe dibērēsihan.

a p. 25:1, 2, 18; Wah. 2:14. b Hak. 21:11.

c p. 19:11.

21 Tidinja panghoeloe Elasar ngalahir ka pradjoerit, noe lalumpang pérang teja: Ijeu pikoekoeh toret, anoe koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa: 'Ari émas, djeung perak, djeung tambaga, djeung beusi, djeung radjasa, sarta timah, 'sakabeh bae barang anoe tahan aboes kana seuneu, koedoe koe maraneh disina njorang seuneu, soepajana bērēsih; malah-malah koedoe dibērēsihan koe^a tjai pamērēsihan; dėmi sakabeh barang anoe hanteu tahan aboes kana seuneu mah, koedoe koe maraneh disina njorang tjai. 24 'Djeung maraneh dina poé noe katoedjoeuh koedoe pada njeuseuh papakean maraneh, seg maraneh bērēsih; kakara meunang arasoep deui ka pasanggrahan.

a p. 19:9.

25 Geus kitoe Pangeran nimbalan ka 26 Moesa, kijeu timbalanana: 'Maneh koe-

doe milang hoeloe beubeunangan djarahan, bangsa manoesa djeung bangsa sasatoan; nja maneh, djeung panghoeloe Elasar, sarta loeloegoe-loeloegoe ahli karoehoen padjëmoehan. 'Seug eta beubeunangan parokeun ka noe njabak përang, anoe boedal ngaroeroeg teja, a sarta ka ahli padjëmoehan noe loba. 'Djeung maneh koedoe njokot tjoeké baris ka Pangeran, ti pradjoerit anoe boedal ngaroeroeg teja, ti lima ratoes njokot hidji, sipat manoesa, sipat sapi, sipat kalde djeung sipat ëmbe-domba. 'Ditjokotna koe maneh ti noe saporona teja; seug bikeun ka panghoeloe Elasar; pihatoeraneun Pangeran. 'Dëmi ti noe saparo deui, doeoeman oerang Israil noe loba, maneh koedoe njokot hidji ti lima poeloeh, sipat manoesa, sipat sapi, sipat kalde djeung sipat ëmbe-domba, naon bae sasatoan; seug bikeun ka ahli-ahli Lewi, anoe poerah ngadjaga kana djagaän balandongan Pangeran. a Jos. 22:8;

1 Sam. 30:24.

31 Prak Moesa djeung panghoeloe Elasar ngalampahkeun sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. 'Ari geus kitoe, beubeunangan, sakarina rajahan anoe beunang ngarajah bala noe përang teja, nja ijeu: domba, gënëp këti toedjoech laksa lima reboe; 'sapi, toedjoech laksa doewa reboe; 'kalde, gënëp laksa sareboe. 'Ari djiwa manoesa, bangsa awewe noe tatjan njaho di lalaki, djoemlah tiloe laksa doewa reboe djiwa. 'Dëmi geus kitoe, saporona, doeoeman anoe boedal përang teja, rejana domba tiloe këti tiloe laksa toedjoech reboe lima ratoes; 'sarta tjoekena bade ka Pangeran, tina domba, gënëp ratoes toedjoech poeloeh lima. 'Ari sapina tiloe laksa gënëp reboe; sarta tjoekena bade ka Pangeran toedjoech poeloeh doewa. 'Ari kaldena tiloe laksa lima ratoes; sarta tjoekena bade ka Pangeran gënëp poeloeh hidji. 'Ari djiwa manoesa salaksa gënëp reboe; sarta tjoekena bade ka Pangeran tina poeloeh doewa. 'Toeloj eta tjoeké pihatoeraneun Pangeran koe Moesa dipaparinkeun ka panghoeloe Elasar, sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. - 'Kitoe keneh ti noe saparo deui, doeoeman oerang Israil noe loba, noe koe Moesa didoeoeman

43 ti [beubeunangan] pradjoerit teja. 'Ari eta noe saparo, doeoeman padjëmoehan teja, nja ijeu: sipat domba, tiloe këti tiloe laksa toedjoech reboe lima ratoes. 'Ari sapina tiloe laksa gënëp reboe. 'Ari kaldena tiloe laksa lima ratoes. 'Ari djiwa manoesa salaksa gënëp reboe. 'Sarta noe ditjandak koe Moesa ti eta noe saparo, doeoeman oerang Israil noe loba teja, nja njandak hidji ti lima poeloeh, sipat manoesa djeung sipat sasatoan; seug dipaparinkeun ka ahli Lewi, anoe poerah ngadjaga kana djagaän balandongan Pangeran, sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja.

48 Toeloj ngadeuheusan ka Moesa sadajana noe ngageugeuh, noe njarangking balad bareboe-reboe, nja para kapala noe njëkël sareboe, djeung para kapala noe njëkël saratoes teja, 'sarta aroendjoechan ka Moesa: Abdi gamparan mantas marilang hoeloe pradjoerit, anoe di bawah kawasa abdi; soemoehoen, ti lëbah toewang koering taja noe kirang djalma hidji-hidji atjan. 'Noe mawi abdi sadaja ijeu ngahatoerkeun koerban ka Pangeran, barang anoe kapëndak, parabot ëmas, kilat bahoe sarëng geulang, lelepen, tjëtjèpan sarëng kangkaloeng, soepaja matak ngadjadikeun karapihan hal diri abdi sadaja ka pajoeneun Pangeran. 'Top koe Moesa djeung panghoeloe Elasar eta ëmas ditampi ti para kapala, sakabeh parabot karadjan. 'Ari djoemlah ëmas hatoeran, anoe disanggakeun ka Pangeran, salaksa gënëp reboe toedjoech ratoes lima poeloeh sekel, ti para kapala noe njëkël sareboe djeung ti para kapala noe njëkël saratoes. 'Ari pradjoerit geus pada ngarajah keur sorangan-sorangan. 'Ana Moesa djeung panghoeloe Elasar ënggeus nampi eta ëmas ti para kapala noe njëkël sareboe djeung noe njëkël saratoes teja, toeloj diasoepekeun kana himah tëpangan, a djadi pangelingan keur pimangpaäteun oerang Israil, ka pajoeneun Pangeran. a 3 Moesa 2:2, 9.

PASAL 32.

Ari oerang Roebin djeung oerang Gad a loba ingon-ingonan, rosa katjida; toeloj pada ngilikan tanah Jaser djeung tanah Gilad; doemadakan, ënggon eta

2 piénggoneun ingon-ingon. 'Geus kitoe
oerang Gad djeung oerang Roebin nga-
dareuheusan, seug aroendjoekan ka Moesa,
djeung ka panghoeloe Elasar, sarta
ka para gégèden padjémoechan, kijeu
3 piendjoekna: 'Atarot, Dibon, Jaser, Nim-
ra, Hesbon, Elale, Sëbam, Nëbo sarëng
4 Beon, 'tanah noe koe Pangeran diëleh-
keun ka hareupeun padjémoechan Israil
teja, estoe tanah ingon-ingon, sarëng
abdi gamparan garadoeh ingon-ingon.
5 'Oendjoekana deui: Madak-madak abdi
marëndak koernija dina sotja gampa-
ran, eta tanah moegi dipaparinkeun ka
abdi-abdi gamparan, bade milik; abdi-
abdi moegi oelah dipiwarang meuntas
tji Jordan. a 5 Moesa 3:19.

6 Dëmi lahiran Moesa ka oerang Gad
djeung ka oerang Roebin: Karah doe-
loer-doeleor maraneh bakal lalémpang
përang, ari diri maraneh mah dek tja-
ritjing di dijeu? 'Na koe naon hate oer-
7 ang Israil koe maraneh dek didjéleh-
keun meuntas ka tanah, noe koe Pange-
8 ran dipaparinkeun ka dinja? 'Kitoe pi-
sana lampah kolot-kolot maraneh, basa
koe kami dititah ti Kades-Barnea, ngi-
9 likan eta tanah teja. 'Bral arindit, tē-
pi ka lëbak Eskol, seg ngilikan eta tan-
ah, ^a toeloej pada ngadjélehkeun hate
oerang Israil, datang ka teu daekeun
aboës ka tanah, noe koe Pangeran di-
10 paparinkeun ka dinja. 'Toeloej Pange-
ran djadi bëndoe dina pōh harita, sarta
Pangeran soempah, ^b kijeu timbalanana:
11 'Eta djalma-djalma, noe arindit ti Më-
sir, anoe ti sëmēt oemoer doewa poe-
loeh taoen ka loehoer, hamo pinaren-
djoëun eta tanah, ^c anoe koe kami di-
djangdjikeun ka Ibrahim, ka Ishak djeung
ka Jakoeb kalawan soempah teja; sa-
12 bab hanteu mantek anoet ka kami; 'ka-
djaba ^d ti Kaleb anak Jëpoene, oerang
Kënas, djeung Josoea anak Noen; sa-
bab eta teh pada mantek anoet ka Pa-
13 ngeran. 'Djadi Pangeran teh bëndoe ka
Israil, sarta disina aprak-aprakan di tē-
gal lëga, opat poeloeh taoen lilana, da-
tang ka bejak sabangsa kabeh, noe mi-
gawe goreng di pajoeneun Pangeran
14 teja. 'Doemadakan, maraneh teh hoe-
dang, ngaganti kolot-kolot maraneh, ka-
djadjadian djalma doraka teja, malar
tambah deui kabangétan bëndoe Pa-

15 ngeran ka Israil. 'Karana ari maraneh
oendoer ti poengkoereun Pangeran, tang-
toe koe andjeunna dililakeun deui tji-
tjingna di tēgal lëga; djadi maraneh
teh matak roeksak eta sakabeh djalma-
djalma. a p. 13:26. b p. 14:22. c 1 Moesa 50:24.
d p. 14:30.

16 Sor mararékna ka Moesa, sarta aroen-
djoekan kijeu: Abdi soemédja njarijeun
karapjak domba di dijeu, adjang ingon-
ingon abdi, kitoe deui nagara-nagara,
17 pikeun poen anak-anak. 'Seug abdi teh
pada soemédja sadija goesak-gasik, leum-
pang ti heulaeun oerang Israil, dong-
kap koe abdi sadaja eta parantos di-
djadjapkeun ka ènggonna; doepi poen
anak-anak bade tjaritjing di nagara noe
rareugreug, tina sabab priboemi ijeu tan-
18 nah. 'Abdi teh moal maloendoer ka
imah abdi sadaja, ari oerang Israil ta-
19 tjan ngamilik samilik-samilikna. 'Ka-
rantën abdi sadaja hanteu mandang ke-
nging milik sarëng eta ti peuntaseun
tji Jordan ka-ditoekeun, manawi abdi
sadaja kenging milik ijeu ti peuntaseun
tji Jordan, tēbeh pangbidjilan panon-
poë.

20 Ari lahiran Moesa ka darinja: Oe-
pama maraneh milampah kitoe pëtana,
^a oepama maraneh pada rek sadija
21 pajoeneun Pangeran kana përang, 'sarta
maraneh, sakoer noe sadija, bral meun-
tas tji Jordan ti pajoeneun Pangeran,
datang ka andjeunna parantos njingkah-
22 keun moesoehna ti pajoeneunana, 'djeung
eta tanah geus taloek ka pajoeneun Pa-
ngeran: sanggeus kitoe maraneh pimoe-
langeun, sarta hanteu djadi salah ti Pa-
ngeran sarta ti Israil; djeung ijeu tan-
nah pidjadicieun milik maraneh di pa-
23 joeneun Pangeran. 'Sabalikna, oepama
maraneh teu milampah kitoe, masing
njaho, maraneh teh dosa ka Pangeran,
sarta tangtoe ngarasa kana dosa ma-
raneh, anoe pimanggihaneun ka mara-
24 neh. 'Prak maraneh njijeun nagara
pikeun anak-anak maraneh, kitoe deui
karapjak adjang domba-domba mara-
neh; sarta noe tadi ka loewar ti biwir
maraneh, koedoe lalampahkeun.

a Jos. 4:12.

25 Pioendjoek oerang Gad djeung oerang
Roebin ka Moesa, kijeu pioendjoekna:
Abdi gamparan sadaja soemédja nga-

lampahkeun sakoemaha timbalan gam-
 26 paran. 'Poen anak, poen bodjo, ingon-
 ingon abdi saréng sadajana sasatoan
 abdi pitétépeun di dijeu, di nagara-na-
 27 gara Gilad; 'doepi diri abdi sadaja mah,
 soegri anoe sadija ngaroeroeg, soemé-
 dja meuntas ti pajoeneun Pangeran, ba-
 de pérang, sakoemaha lahiran gampa-
 ran teja.

28 Tidinja Moesa ngadawoeh hal pér-
 kara maranehanana ka panghoeloe Ela-
 sar, djeung ka Josoea poeta Noen, sarta
 ka para loeloegoe ahli karohoen kaom-
 29 kaom oerang Israil; 'kijeu dawoehan
 Moesa ka eta: Oepama oerang Gad
 djeung oerang Roebin, sakoer anoe sa-
 dija kana pérang, mareuntas tji Jordan
 reudjeung maraneh ti pajoeneun Pan-
 ngeran: dimana tanah teh geus taloek
 ka maraneh, seg tanah Gilad bikeun
 30 ka darinja geusan milikna. 'Sabalikna,
 oepama teu mareuntas reudjeung ma-
 raneh bari sadija mah, sina baroga mi-
 lik di téngah maraneh, di tanah Ka-
 31 naän. 'Ngawangsoel oerang Gad djeung
 oerang Roebin, kijeu wangsoelanana:
 Sakoemaha noe koe Pangeran diandi-
 kakeun ka abdi gamparan, nja kitoe
 32 abdi sadaja bade milampahkeun. 'Abdi
 sadaja sédja pisan mareuntas, bari sa-
 dija, ti pajoeneun Pangeran, ka tanah
 Kanaän, saréng abdi teh pada hajang
 gadoeh milik ijeu ti peuntaseun tji
 Jordan.

33 Seug Moesa ka oerang Gad, ka oerang
 Roebin djeung ka saténgah kaom Mē-
 nase poeta Joesoep teja, ^a maparinkeun
 karadjaän Sihon, radja oerang Emor,
 djeung karadjaän Og, radja Basan teja,
 tanahna katoet nagarana noe di sawē-
 wéngkérana, nagara tanah eta sakoe-
 34 riling. 'Prak oerang Gad ngadégkeun
 35 Dibon, Atarot djeung Aroër; 'kitoe deui
 36 Atrot-Sopan, Jaser djeung Jogbeha; 'sar-
 ta Bet-Nimra djeung Bet-Haran, nagara
 noe rareugreug; djeung ngadégkeun deui
 37 karapjak domba. 'Ari oerang Roebin
 ngadégkeun Hesbon, Elale djeung Kir-
 38 jataim; 'Nébo, djeung Baäl-Meon, (pada
 diganti ngaran) kitoe deui Sibma. Ari
 nagara-nagara, beunangna ngaradég-
 39 keun, pada dibere deui ngaran. 'Ari oer-
 ang ^b Makir, anoe poeta Mēnase, pada
 leumpang ka Gilad, seg dibeunangkeun,

bari njingkirkeun oerang Emor anoe aja
 40 di dinja. 'Geus kitoe koe Moesa eta ta-
 nah Gilad dipaparinkeun ka Makir poe-
 tra Mēnase teja; toeloelj ngénggon di
 41 dinja. 'Ari Jair, poeta Mēnase keneh,
 bral leumpang, toeloelj meunangkeun pi-
 desaänana, sarta diséboetkeun Hawot-
 42 Jair. 'Ari Nobah bral leumpang, toeloelj
 meunangkeun nagara Kēnat djeung pi-
 lēmboeranana, sarta diséboetkeun No-
 bah, noeroetkeun ngaran pribadi.

^a 2 Moesa 3: 12; Jos. 13: 8; 22: 4. ^b 1 Moesa 50: 23.

PASAL 33.

Ijeu pangleumpang oerang Israil, noe
 boedal ti tanah Mēsir, sabalad-baladna,
 didjédjéran koe Moesa djeung Haroen.
 2 'Koe Moesa ditjatétan boedal-boedalna,
 noeroetkeun pangleumpangana koe
 timbalan Pangeran; sarta nja ijeu pang-
 leumpangana noeroetkeun boedal-boe-
 dalna.
 3 Broel ngabroel ^a ti Raämses, dina boe-
 lan noe mimiti, dina tanggal lima wē-
 las, boelan noe mimiti; sabada paska,
 isoečna, oerang Israil boedal ^b koe pa-
 nangan loehoer, kasaksian koe sakabeh
 4 oerang Mēsir. 'Ari oerang Mēsir teh keur
 pada ngoeboer anoe koe Pangeran di-
 paehkeun di maranehanana, sakabeh tji-
 kal teja; ^c malah ka aällahanana ge
 Pangeran nērapkeun hoekoeman.

^a 2 Moesa 12: 37. ^b 2 Moesa 14: 8. ^c 2 Moesa 12: 12.

5 Broel oerang Israil ngabroel ti Raäm-
 ses, toeloelj masanggrahan ^a di Soekot.
 6 'Broel ngabroel ti Soekot, toeloelj ma-
 sanggrahan ^b di Etam, noe di toengtoeng
 7 tégal léga. 'Broel ngabroel ti Etam, ^c ba-
 ralik ka Pi-Hahirot, anoe di hareupeun
 Baäl-Sēpon, toeloelj masanggrahan di
 8 hareupeun Migdol. 'Broel ngabroel ti
 Pi-Hahirot, ^a seg mareuntas, nēroes la-
 oet, bras ka tégal léga; tidinja ladjoe
 di tégal léga Etam, lalakon tiloe poé;
 9 toeloelj masanggrahan ^e di Mara. 'Broel
 ngabroel ti Mara, toeloelj daratang ^f ka
 Elim; ari di Elim aja doewa wēlas soe-
 moer tjai djeung toedjoe poeloeh tang-
 10 kal korma; toeloelj masanggrahan di di-
 nja. 'Broel ngabroel ti Elim, toeloelj ma-
 sanggrahan di sisi laoet Agēr. 'Broel
 11 ngabroel ti laoet Agēr, toeloelj masang-
 12 grahan ^g di tégal léga Sin. 'Broel nga-
 broel ti tégal léga Sin, toeloelj masang-

13 graham di Dopka. 'Broel ngabroel ti
 14 Dopka, toeloey masanggrahan di Aloes.
 15 'Broel ngabroel ti Aloes, toeloey masang-
 16 graham ^h di Rapidim; ari di dinja han-
 17 teu aja tjai piinoemeun djalma-djalma.
 18 'Broel ngabroel ti Rapidim, toeloey masang-
 19 graham di tégäl léga Sinai.
 20 *a* 2 Moesa 12 : 37. *b* 2 Moesa 13 : 20. *c* 2 Moesa 14 : 2.
 21 *d* 2 Moesa 14 : 22. *e* 2 Moesa 15 : 23. *f* 2 Moesa 15 : 27.
 22 *g* 2 Moesa 16 : 1. *h* 2 Moesa 17 : 1.
 23 Broel ngabroel ti tégäl léga Sinai, toe-
 24 loey masanggrahan ^a di Kibrot-Taáwa.
 25 'Broel ngabroel ti Kibrot-Taáwa, toe-
 26 loey masanggrahan ^b di Haserot. 'Broel
 27 ngabroel ti Haserot, toeloey masang-
 28 graham ^c di Ritma. 'Broel ngabroel ti
 29 Ritma, toeloey masanggrahan di Rimon-
 30 Pares. 'Broel ngabroel ti Rimon-Pares,
 31 toeloey masanggrahan di Libna. 'Broel
 32 ngabroel ti Libna, toeloey masanggrahan
 33 di Risa. 'Broel ngabroel ti Risa, toeloey
 34 masanggrahan di Kéhelata. 'Broel ngab-
 35 broel ti Kéhelata, toeloey masanggrahan
 36 di goenoeng Seper. 'Broel ngabroel ti
 37 goenoeng Seper, toeloey masanggrahan
 38 di Harada. 'Broel ngabroel ti Harada,
 39 toeloey masanggrahan di Makhelot.
 40 'Broel ngabroel ti Makhelot, toeloey masang-
 41 graham di Tahat. 'Broel ngabroel ti
 42 Tahat, toeloey masanggrahan di Terah.
 43 'Broel ngabroel ti Terah, toeloey
 44 masanggrahan di Mitka. 'Broel ngabroel
 45 ti Mitka, toeloey masanggrahan di Has-
 46 mona. 'Broel ngabroel ti Hasmona, toe-
 47 loey masanggrahan di Moserot. 'Broel
 48 ngabroel ti Moserot, toeloey masanggra-
 49 han ^d di Béne-Jaákan. 'Broel ngabroel
 50 ti Béne-Jaákan, toeloey masanggrahan
 51 ^e di Hor-Hagidgad. 'Broel ngabroel ti
 52 Hor-Hagidgad, toeloey masanggrahan
 53 di Jobbata. 'Broel ngabroel ti Jobbata,
 54 toeloey masanggrahan di Abrona. 'Broel
 55 ngabroel ti Abrona, toeloey masanggra-
 56 han ^f di Esion-Geber. 'Broel ngabroel
 57 ti Esion-Geber, toeloey masanggrahan ^g
 58 di tégäl léga Sin, nja eta Kades. 'Broel
 59 ngabroel ti Kades, toeloey masanggra-
 60 han ^h di goenoeng Hor, di toengtong
 61 tanah Edom. 'Geus kitoe panghoeloe
 62 Haroen naek ka goenoeng Hor, noeroet-
 63 keun timbalan Pangeran, seug poepoes
 64 di dinja, mangsa taoen noe kaopat-
 65 poeloh sanggeus oerang Israil boedal
 66 ti tanah Mésir, dina boelan noe kalima,

67 dina tanggal hidji. 'Ari oemoer Haroen,
 68 keur mangsa poepoes dina goenoeng Hor
 69 teja, saratoes tiloe likoer taoen. 'Tidinja
 70 ⁱ radja Arad, oerang Kanaän, anoe tja-
 71 lik di kidoel, di tanah Kanaän, meu-
 72 nang bedja, oerang Israil keur ngada-
 73 tangan. *a* p. 10 : 11; 11 : 34. *b* p. 11 : 35. *c* p. 13 : 1.
 74 *d* 5 Moesa 10 : 6. *e* 5 Moesa 10 : 7. *f* 5 Moesa 2 : 8.
 75 *g* p. 20 : 1. *h* p. 20 : 22. *i* p. 21 : 1.
 76 Broel ngabroel ti goenoeng Hor, toe-
 77 loey masanggrahan di Salmona. 'Broel
 78 ngabroel ti Salmona, toeloey masang-
 79 graham di Poenon. 'Broel ngabroel ti
 80 Poenon, toeloey masanggrahan ^a di Obot.
 81 'Broel ngabroel ti Obot, toeloey masang-
 82 graham ^b di Ije-Abarim, bilangan Moab.
 83 'Broel ngabroel ti Ijim, toeloey masang-
 84 graham di Dibon-Gad. 'Broel ngabroel
 85 ti Dibon-Gad, toeloey masanggrahan di
 86 Almon-Diblataim. 'Broel ngabroel ti Al-
 87 mon-Diblataim, toeloey masanggrahan
 88 ^c di pigoenoengan Abarim, di hareupeun
 89 Nébo. 'Broel ngabroel ti pigoenoengan
 90 Abarim, toeloey masanggrahan ^d di tan-
 91 nah lapang Moab, sisi tji Jordan, pé-
 92 lèbah nagara Jériho. 'Ari masanggra-
 93 hanana di sisi tji Jordan teh, ti sémët
 94 Bet-Jësimot tēpi ka ^e Abel-Sitim, di tan-
 95 nah lapang Moab. *a* p. 21 : 10. *b* p. 21 : 11.
 96 *c* 5 Moesa 32 : 49. *d* p. 22 : 1. *e* p. 25 : 1; Jos. 2 : 1.
 97 Aja deui pangandika Pangeran ka
 98 Moesa, di tanah lapang Moab, sisi tji
 99 Jordan, pélēbah Jériho teja, kijeu pang-
 100 andikana: 'Maneh koedoe mitjatoer
 101 ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh
 102 ka darinja: Lamoen maraneh geus
 103 mareuntas tji Jordan, aseop ka tanah
 104 Kanaän, 'koedoe njalingkirkeun ^a sakabeh
 105 priboeumi tanah eta ti hareupeun
 106 maraneh, djeung koedoe ngagēmpoer
 107 sakoer batoena beunang ngaroepakeun;
 108 kitoe deui sakabeh artjana sipat tjitak
 109 koe maraneh koedoe digēmpoer, djeung
 110 sakabeh pamoedjaänana koe maraneh
 111 koedoe dieuwenheun. 'Toeloey tanah
 112 teh koe maraneh koedoe dimilik sarta
 113 diénggonan; karana eta tanah koe kami
 114 dipaparinkeun nja ka maraneh, soepaja
 115 dimilik. 'Dēmi dimilikna eta tanah koe
 116 maraneh, koedoe dilotērekeun ka bang-
 117 sa-bangsa maraneh; ^b ka noe loba gé-
 118 dean milikna, ka noe saeutik leutikan
 119 milikna; mana bae noe koe lotēre di-
 120 toedjoel pibogaenun saerang-saerang,

nja eta pibogaemunana; dimilikna teh koe maraneh sing noeroetkeun kaom ka-
 55 roehoen maraneh. 'Sabalikna, oepa-
 mau pribomei teja koe maraneh han-
 teu disingkirkeun ti hareupeun mara-
 neh, geus kitoe, anoe dikarikeun ti ma-
 ranchanana, ° tangtoe minangka tjoe-
 tjoeuk dina panon maraneh sarta mi-
 nangka panjotjog dina gigir maraneh;
 tangtoe pada njesoekér ka maraneh
 56 dina tanah, anoe koe maraneh diéng-
 gonan. 'Ana kitoe mah, sakoemaha pi-
 kersaeun kami midamél ka darinja teja,
 nja kitoe kami tangtoe maranjél ka
 maraneh. a 5 Moesa 7:2, 3, b p. 26:54. c 2 Moesa
 23:33; 5 Moesa 7:16; Jos. 23:13; Hak. 2:3.

PASAL 34.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moe-
 2 sa, kijeu pangandikana: 'Maneh koe-
 doe marentah ka oerang Israil, kijeu nja
 omong maneh ka darinja: Lamoen mara-
 neh geus aseop ka tanah Kanaän, nja
 ijeu tanah, noe pininggangeun ka ma-
 raneh, djadi milik, tanah Kanaän ° sa-
 3 watès-watèsna: 'ari sabenlah ti kidoel,
 anoe pikeun maraneh, ti sémét tégal
 léga Sin, di pélébah Edom; djadi pi-
 watéseun maraneh ti kidoel, ti toeng-
 4 toeng laet Oejah, tébeh wetan. 'Seg
 watès maraneh sina mengkol ka kidoe-
 leun Tandjakan Akrabim, téroes ka Sin;
 ari kēbatna sing kidoeleun Kades-Bar-
 nea, bras ka Hasar-Adar, sarta téroes
 5 ka Asmon. 'Ti Asmon watèsna sina
 mengkol ka ° waloengan Mésir, sarta ari
 6 kēbatna ka laet. - 'Moenggoeh piwatē-
 seunana ti koelon, nja laet gēde anoe
 djadi watès maraneh; nja eta piwatē-
 seun maraneh ti koelon. - 'Sarta ijeu
 7 noe djadi piwatéseun maraneh ti kaler:
 ti sémét laet gēde koe maraneh koe-
 doe ditjirian tépi ka goenoeng Hor;
 8 'ti goenoeng Hor koe maraneh koedoe
 ditjirian tépi ka pélébah aseop ka Ha-
 mat; seg watès teh sina kēbat ka Sē-
 9 dad; 'bras deui watès teh ka Sipron,
 sarta ari kēbatna ka Hasar-Enan. Nja
 10 eta piwatéseun maraneh ti kaler. - 'Sar-
 ta maraneh koedoe njirian baris piwatē-
 seun maraneh ti wetan, ti sémét Hasar-
 11 Enan ka Sēpam; 'ti Sēpam watèsna sina
 moedoen ka Ribla, noe ti wetaneun
 Ain; seg moedoen deui watèsna, sarta

notog ka sisi laet Kineret, ti wetan-
 12 na; 'seg moedoen deui watèsna ka tji
 Jordan; ari kēbatna ka laet Oejah.
 Nja eta tanah anoe piadjangeun mara-
 neh, sawatès-watèsna, sakoeriling-boeng-
 king. a 2 Moesa 23:31; Jos. 15. b 1 Moesa 15:18.

13 Ngadawoeh Moesa ka oerang Israil,
 kijeu dawoehna: 'Nja eta tanah, noe koe
 maraneh koedoe dimilik, make lotère;
 ari timbalan Pangeran, koedoe dipapa-
 rinkeun ka noe salapan kaom sarta
 14 ka noe saténgah kaom. 'Karana kaom
 anak-poetoe Roebin, saähli-karoehoenna,
 djeung kaom anak-poetoe Gad, saähli-
 karoehoenna, ° geus narampa; kitoe ke-
 neh noe saténgah kaom Mēnase, geus
 15 nampa milikna. 'Nja eta doewa kaom
 sarta saténgah kaom geus pada nampa
 milikna peuntaseun tji Jordan, pélébah
 Jériho, sabeubah ti wetan, tébeh pang-
 bidjilan panon-poé. a p. 32:33.

16 Aja deui pangandika Pangeran ka
 17 Moesa, kijeu pangandikana: 'Ijeu nga-
 ran djalma, noe koedoe ngamilikkeun
 eta tanah ka maraneh: ° panghoeloe
 18 Elasar djeung Josoea anak Noen. 'Sarta
 ti oenggal-oenggal kaom maraneh koe-
 doe njokot sagégēden-sagégēden, baris
 19 ngabantoe ngamilikkeun tanah. 'Nja
 ijeu ngaran eta djalma-djalma: ti kaom
 20 Joeda, Kaleb anak Jēpoene; 'ti kaom
 anak-intjoe Simon, Sēmoeël anak Ami-
 21 hoed; 'ti kaom Binyamin, Elidad anak
 22 Kislon; 'ti kaom anak-intjoe Dan, gē-
 23 gēden Boeki anak Jogli; 'ti anak-in-
 tjoe Joesoep: ti kaom anak-intjoe Mē-
 24 nase, gēgēden Haniël anak Epod; 'ari
 ti kaom anak-intjoe Epraim, gēgēden
 25 Kēmoeël anak Siptan; 'ti kaom anak-
 intjoe Sēboeloen, gēgēden Elisapan anak
 26 Parnak; 'ti kaom anak-intjoe Isas-
 27 kar, gēgēden Paltiël anak Asan; 'ti
 kaom anak-intjoe Aser, gēgēden Ahi-
 28 hoed anak Sēlomi; 'sarta ti kaom anak-
 intjoe Naptali, gēgēden Pédahel anak
 29 Amihoed. 'Nja eta noe koe Pangeran
 ditimbalkeun koedoe ngabagi milik ka
 oerang Israil di tanah Kanaän.
 a Jos. 14:1; 21:1.

PASAL 35.

Aja deui pangandika Pangeran ka Moe-
 sa ° di tégal lapang Moab, sisi tji
 Jordan, pélébah Jériho teja, kijeu pa-

2 ngandikana: 'Maneh koedoe marentah ka oerang Israil, ^b sina pada mere nagara ka ahli Lewi, ti milik saboga-bogana, baris piënggoneunana; malah koedoe pada mere ^c sampalan ka ahli Lewi, baris eta nagara, sakoeriling-sakoerilingna. 'Ari nagara teja keur piënggoneunana; sarta sampalanana keur tjo-tjoëbanana, djeung keur radja-kajana, ^d sarta keur sakabeh sasatoanana. 'Ari sampalan nagara, noe koe maraneh koedoe dibere ka ahli Lewi teja, ti sëmët koeta nagara ka-loerwarkeun sing sareboe asta sakoeriling. 'Djeung maraneh koedoe ngoekoer ti loewareun nagara, sabeulah ti wetan doewa reboe asta, sabeulah ti kidoel doewa reboe asta, sabeulah ti koelon doewa reboe asta, djeung sabeulah ti kaler doewa reboe asta; djadi nagarana sing tjlok di tëngah; nja kitoe pisampalaneun nagara-nagarana. 'Ari nagara, noe koe maraneh koedoe dibere ka ahli Lewi teja, ^e nja eta gënëp nagara panjalindoengan, noe koe maraneh koedoe dibakoekeun pigeusa-neun kaboer ka dinja djalma noe maehan; djaba ti eta koe maraneh koedoe dibere deui opat poeloeh doewa nagara. ^f 'Djoemlah nagara, noe koe maraneh koedoe dibere ka ahli Lewi teh, ^e opat poeloeh dalapan nagara; nja eta djeung ^g sampalanana. 'Moenggoeh eta nagara, noe koe maraneh koedoe dibere ti bobogaän oerang Israil teja, ^f ti noe loba koedoe njokot loba, ti noe saeutik njokot saeutik; hidji-hidji kaom, pimereëunana ti nagarana ka ahli Lewi teja, sing sakadar milikna noe dimilik. ^a p. 33: 50.

^b Jos. 21: 2. ^c 3 Moesa 25: 34. ^d 5 Moesa 4: 41; 19: 2; Jos. 20. ^e Jos. 21: 41. ^f p. 26: 54.

9 Ngandika deui Pangeran ka Moesa, ^g kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja omong maneh ka darinja: Lamoen maraneh geus meuntas tji Jordan, asoep ka tannah Kanaän, 'toeloj ^a koedoe ngaradëgkeun nagara keur maraneh, baris djadi nagara panjalindoengan keur maraneh, soepaja noe maehan, anoe maehan djalma teu dihadja, seg kaboer ka ^h dinja. 'Ari eta nagara sing djaradi panjalindoengan keur maraneh, baris njingkiran noe pimalëseun pati, sangkan noe maehan oelah wara dipaehan deui, në-

pi ka djonghok ka hareupeun padjë-moehan, baris dihoekoeman. 'Ari eta nagara, noe koe maraneh koedoe dibakoekeun teja, pidjadieun nagara panjalindoengan keur maraneh, rejana gënëp. 'Tiloe nagara ^b koe maraneh koedoe dibakoekeun ti peuntaseun tji Jordan, sarta tiloe nagara koe maraneh koedoe dibakoekeun di tanah Kanaän; nja pidjadieun nagara panjalindoengan. ¹⁵ 'Nja eta gënëp nagara teja keur oerang Israil, keur semah, sarta keur djalma noe madjik di tëngah maraneh; pidjadieun panjalindoengan, soepaja sahasaha noe maehan djalma teu dihadja, seg kaboer ka dinja. ^a Jos. 20.

^b 5 Moesa 4: 41; 19: 7.

16 Tatapi oepama diteunggeul koe parabot beusi, toeloj paeh, estoe djalma maehan eta teh; ^a ari noe maehan pasti ¹⁷ koedoe dipaehan deui. 'Sarta oepama dipëpëg koe batoe dina leungeun, anoe kira-kira matak paeh, toeloj paeh, estoe djalma maehan eta teh; ari noe maehan pasti koedoe dipaehan deui. ¹⁸ 'Atawa lamoen diteunggeul koe parabot kai dina leungeun, anoe kira-kira matak paeh, toeloj paeh, estoe djalma maehan eta teh; ari noe maehan pasti ¹⁹ koedoe dipaehan deui. 'Anoe pimalëseun gëtih, nja eta noe koedoe maehan ka noe maehan kitoe; samangsa ²⁰ kapanggih, koedoe dipaehan. 'Kitoe keneh ^b oepama ditondjok bawaning geuleh, atawa dibaledog bawaning ngarah, toeloj paeh; 'atawa lamoen dipupeuh koe leungeun djalma ngamoesoeh, toeloj paeh: pasti noe meupeuh teh koedoe dipaehan deui; estoe djalma maehan eta teh; anoe pimalëseun gëtih koedoe maehan ka noe maehan kitoe, samangsa kapanggih. ^a 2 Moesa 21: 12.

^b 5 Moesa 19: 11.

22 Sabalikna, ^a oepama nondjokna bawaning goegoep, lain djalma ngamoesoeh; atawa maledogna ka dinja koe parabot naon-naon, lain bawaning ngarah; 'atawa ninggangkeun ka dinja sipat batoe, anoe kira-kira matak paeh, bawaning teu katendjo, toeloj paeh, padahal lain ngamoesoeh ka dinja sarta ²⁴ lain mambrih tjilakana: 'toeloj ^b padjëmoehan koedoe ngahoekoeman përkara djalma noe maehan sarta noe pi-

maléseun gëtih, noeroetkeun hoekoem
 25 ijeu; 'ari eta noe maehan teja koe padjëmoehan koedoe dileupaskeun ti leungeun noe pimaléseun gëtih, sarta koe padjëmoehan koedoe dipoelangkeun ka nagara panjalindoenganana, anoe tadi koe manehanana diboeroe; ^c seug koedoe tjitjing di dinja tēpi ka maot panghoeloe gëde, ^d anoe diminjakan minjak
 26 soetji. 'Tatapi oepama noe maehan teja ka loewar, njong watës nagara panjalindoenganana, anoe koe manehanana diboeroe teja, 'seg kapanggih koe
 27 noe pimaléseun gëtih di loewar watës nagara panjalindoenganana, bari toeloej noe maehan teja dipaehan koe noe pimaléseun gëtih: eta teh moal djadi hoe-
 28 tang gëtih; 'karana koedoe tjitjing di nagara panjalindoenganana, tēpi ka maot panghoeloe gëde; dēmi sanggeus maot panghoeloe gëde mah, seg noe maehan teja meunang balik ka tanah bogana.

^a 5 Moesa 19: 4. ^b 5 Moesa 19: 12, 17, 18.

^c Jos. 20: 6. ^d 3 Moesa 21: 10.

29 Ari noe tadi teh pikoekoeh hoekoem ka maraneh, toeroen-toemoeroen, di sakabeh énggon maraneh tjitjing. 'Sahasaha noe maehan djalma, nja eta noe maehan teja dipaehanana deui ^a koedoe noeroetkeun omongan saksi; ngan saksi hidji teu tjoekoep noeding ka djalma, anoe matak pipaheun. 'Sarta maraneh oelah narima panëboes, baris nëboes pati djalma noe maehan, anoe mandjing dihoekoem paeh; karana pasti
 31 koedoe dipaehan. 'Djeung maraneh oelah narima panëboes, baris nëboes anoe kaboer ka nagara panjalindoenganana, soepaja balik, tjitjing deui dina tanah, ari tatjan maot panghoeloe gëde mah.
 32 'Djadi maraneh teh oelah nganadjiskeun kana tanah, anoe diajaän koe maraneh; karana gëtih, eta matak nganadjiskeun kana tanah; sarta tanah teu beunang dipangnjijeunkeun karapihan përkara gëtih, noe dikoetjoerkeun ka dinja, ngan woengkoel koe lantaran gëtih djalma
 34 noe ngoetjoerkeun eta. 'Mana maraneh oelah nganadjiskeun tanah, noe diénggonan koe maraneh, anoe koe kami dilinggihan di tēngahna; ^b karana ijeu kami Pangeran linggih di tēngah oerang Israil. ^a 5 Moesa 17: 6. ^b 2 Moesa 29: 45;

1 Radja 6: 13.

PASAL 36.

Tidinja ngadareuheusan para loeloegoe
 1 ahli karoehoen bangsa anak-poetoe Gilad, anoe poetra ^a Makir, anoe poetra Ménase, kaäsoep bangsa anak-poetoe Joesoep; sarta aroendjoekan ka pajoeneun Moesa, djeung ka pajoeneun para gëgëden, loeloegoe ahli karoehoen
 2 di oerang Israil, 'kijeu pioendjoekna: Djoeragan ^b ditimbalan koe Pangeran ngamilikkeun eta tanah ka oerang Israil nganggo lotère; ^c saréng djoeragan koe Pangeran ditimbalan maparin milik Sëlaphad, doeloer simkoering teja, ka anak-anakna awewe. 'Geus kitoe, saopami eta teh lakian ka salah-sahidji anak-poetoe kaum oerang Israil noe sanes, tinangtos milikna dikirangkeun ti milik karoehoen simkoering, ditambahkeun ka milik kaum, anoe koe eta diasoeapan; ana kitoe mah élot milik
 4 simkoering dikirangan. 'Saréng dimana geus dongkap ka taoen ^d kasoekaän oerang Israil, tinangtos milik awewe teja ditambahkeun ka milik kaum, anoe diasoeapan koe eta; ana kitoe mah milik eta dikirangkeun tina milik kaum karoehoen simkoering. ^a p. 32: 39.

^b p. 26: 55. ^c p. 27: 1. ^d 3 Moesa 25: 10.

5 Toeloej Moesa ngadawoeh ka oerang Israil koe timbalan Pangeran, kijeu dawoehna: Omongan kaum anak-poetoe
 6 Joesoep teja bënë. 'Ijeu përkara, noe koe Pangeran ditimbalkeun hal anak Sëlaphad teja, kijeu timbalanana: Sina lakian ka saha bae noe rarasaanana pihadeëun; ngan lakianana koedoe ka
 7 bangsa kaum bapana; 'soepaja milik oerang Israil oelah pindah, ti kaum ka kaum deui; satëgësna oerang Israil koedoe pada ngarakëtan ka milik kaum
 8 karoehoenna sewang-sewang. 'Ari tijap-tijap anak awewe, noe kawaris milik dina salah-sahidji kaum oerang Israil, lakianana koedoe ka salah-sahidji djalma bangsa kaum bapana, soepaja oerang Israil tëtëp ngabogaän milik
 9 roehoenna sewang-sewang, 'sarta oelah aja milik noe pindah ti kaum ka kaum deui; satëgësna kaum-kaum oerang Israil koedoe pada ngarakëtan ka milikna sorangan-sorangan.

10 Sakoemaha timbalan Pangeran ka

Moesa teja, nja kitoe anak Sëlaphad
 11 teh ngalalampahkeunana. 'Ari Mahla,
 Tirsa, Hogla, Milka djeung Noa, anak
 Sëlaphad awewe teja, masing-masing pa-
 12 da lakian ka anak oewana; 'djadi la-
 kianana ka noe bangsa anak-poetoe Më-
 nase poetra Joesoep keneh, anoe ma-

tak milikna tètép ka kaom bangsa ba-
 pana.

13 Tah, kitoe timbalan djeung hoekoem,
 noe koe Pangeran ditimbalkeun ka oe-
 rang Israil, koe lantaran Moesa, ^a di
 tanah lapang Moab, sisi tji Jordan, pë-
 lëbah nagara Jëriho teja. a p. 33 : 50.

KITAB KALIMA TI MOESA,

NOE KASĒBAT

T O R E T P A M I N D O .

PASAL 1.

Ijeu teh piwoeroek, anoe koe Moesa
 diwoeroekkeun ka sabangsa Israil, ^a di
 peuntaseun tji Jordan, di tégal lëga,
 nja di tégal lapang, pabënëran Soep, di
 antara Paran djeung Topel, Laban, Ha-
 2 serot sarta Di-Sahab; 'lalampahan sa-
 wëlas poë ti Horeb, djalan goenoeng
 3 Seir, tēpi ka Kades-Barnea. 'Geus kitoe,
 dina taoen noe kaopat-poeloh, dina boe-
 lan noe kasawëlas, dina tanggal hidji,
 Moesa ngawoeroek ka oerang Israil, tē-
 roes sadajana noe koe Pangeran geus
 ditimbalkeun ka andjeunna, datangkeu-
 4 neun ka oerang Israil; 'sanggeus Moesa
 ngelehkeun Sihon, ^b radja oerang Emor,
 anoe tjalik di Hesbon, kitoe deui Og,
 radja Basan, anoe tjalik di Astarot, di
 5 Edrei. 'Di peuntaseun tji Jordan, di ta-
 nah Moab, Moesa ngamimitian nete-
 lakeun eta toret; kijeu piwoeroekna:

^a 4 Moesa 22 : 1. ^b 4 Moesa 21 : 24, 33.

6 Pangeran, Allah oerang, ngandika ka
 oerang di Horeb, kijeu pangandikana:
 Meudjeuh maraneh tjitjing teh ^a di ijeu
 7 goenoeng. 'Djoeng arindit, koedoe la-
 leumpang, ngadjoegdjoeg ka pigoenoen-
 gan oerang Emor, djeung ka sakabeh
 tatanggana, noe di tanah lapang, di pi-
 goenoengan djeung di tanah handap,
 kitoe deui noe di kidoel sarta di basisir
 laot; tanah oerang Kanaan sarta djeung
 goenoeng Libanon, tēpi ka tjai gëde,

8 nja eta tji Prat. 'Masing nganjahokeun,
 eta tanah koe kami geus diselehkeun
 ka hareupeun maraneh; geura arasoep,
 koedoe meunangkeun eta tanah, ^b noe
 koe Pangeran didjangdikeun kalawan
 soempah ka karoehoen maraneh, ka
 Ibrahim, ka Ishak, djeung ka Jakoeb,
 rek dipaparinkeun ka eta djeung ka
 toeroenanana ti pandeurieunana teja.

^a 2 Moesa 19 : 1; 4 Moesa 10 : 11, 12. ^b 1 Moesa
 12 : 7; 2 Moesa 13 : 5.

9 Dina mangsa eta kami mitjatoer
 ka maraneh, kijeu tjatoer kami: ^a Teu
 kadoega kami teh sorangan ngais ma-
 10 raneh. 'Eta maraneh koe Pangeran, Al-
 lah maraneh, geus didjéngkarkeun, wa-
 ni ajeuna maraneh geuning geus loba
 11 nakër, ^b tjara bentang di langit. 'Pa-
 ngeran, Allah karoehoen maraneh, moe-
 gi-moegi ngawoewoehan deui ka mara-
 neh, sareboe patikëlaneun ajeuna, sarta
 moegi-moegi ngabërkahan ka maraneh,
 sakoemaha pangandikana ka maraneh
 12 teja! 'Koemaha kami nja pinanggoe-
 ngeun koesoesahan maraneh, kabeurat
 maraneh djeung papadoean maraneh
 13 ngan sorangan? 'Maraneh geura njeren-
 keun djalma palintër, nja binangkit, nja
 bisa, ti sagala kaom maraneh; koe kami
 14 dek didjjeun loeloegoe maraneh. 'Seg
 maraneh ngadjawab ka kami, kijeu dja-
 wab maraneh: Sae pisan eta përkara,
 noe koe andjeun disaoerkeun; mangga,
 15 sèdja ngalampahkeun. 'Toeloej kami njo-

kot loeloegoe kaom-kaom maraneh, djalma palintër nja barisa, ^e pek koe kami didijjeun loeloegoe, njangking maraneh; kapala njèkël sareboe, kapala njèkël saratoes, kapala njèkël lima poeloeh djeung kapala njèkël sapoeloeh; kitoe deui ^a pangoeroes, noeroetkeun kaom maraneh. ¹⁶ 'Sarta kami dina mangsa eta marentah ka sagala hakim maraneh, kijeu parentah kami: Koedoe pada ngadengekeun pèrkara doeloer maraneh, ^e djeung koedoe pada ngahoekoeman, masing adil, pèrkara djalma djeung doeloerna atawa ¹⁷ djeung semahna. 'Maraneh dina ngahoekoeman ^f poma oelah pilih-kasih; boh noe leutik, boh noe gède, koe maraneh koedoe didengekeun; papatjoewan oelah sijeun koe pasèmon djalma; karana hoekoem teja Allah noe kagoengan; dèmi pèrkara noe bangga, noe teu kajonggah koe maraneh, koedoe datangkeun ka kami, mangke didengekeun koe kami. ¹⁸ 'Sarta kami dina mangsa eta marentahkeun ka maraneh sakabeh pèrkara, noe koe maraneh koedoe dilampahkeun. ^a 4 Moesa 11:14. ^b 1 Moesa 15:5. ^c 4 Moesa 11:16. ^d p. 16:18. ^e 3 Moesa 19:15. ^f p. 16:19; Sil. 24:23.

¹⁹ Broel oerang arindit ti Horeb, seug njoerang satègal kabeh, ^a noe lèga nja matak sijeun, noe katendjo koe maraneh, djalan ka pigoenoengan oerang Emor, sakoemaha timbalan Pangeran, Allah oerang, ka oerang teja; toeloelj oerang teh datang, ^b nèpi ka Kades-Barnea. 'Geus kitoe kami mitjatoer ka maraneh kijen: Maraneh ajeuna geus narèpi ka pigoenoengan oerang Emor, anoe koe Pangeran, Allah oerang, dikèrsa-²⁰ keun dipaparinkeun ka oerang. 'Masing nganjahoekun, Pangeran, Allah maneh, geus njelehkeun eta tanah ka hareupeun maneh; geura oenggah, beunangkeun, sakoemaha noe koe Pangeran, Allah karoehoen maneh, diandikakeun ka maneh teja; poma oelah sijeun, sarta oelah geder! ^a p. 8:15. ^b 4 Moesa 20:1, 14.

²² Tidinja maraneh sakabeh ngadareuheusan ka kami, sarta ngaromong kijeu: ^a Saena miwarang djalma ti heula, sina manglinglingkeun eta tanah sarta toeloelj lapor, halpidjalaneun koeringaronggah ka dinja, djeung hal nagara-nagara, noe bakal didatangan koe koering.

²³ 'Ari rarasaän kami, eta pèrkara hade; seg kami ti lèbah maraneh njokot doe-wa wèlas djalma, ti oenggal kaom sa-²⁴ oerang. 'Nja eta toeloelj aroenggah, ngadjoegdjoeg ka eta pigoenoengan. Heng daratang ka lèbak Èskol, sarta dilongo-²⁵ kan sakali. 'Tidinja njarokot boeboewahan eta tanah, dibawa toeroen ka oerang, sarta toeloelj pada lapor ka oerang; aromongna: Ari eta tanah, noe koe Pangeran, Allah oerang, dikèrsa-²⁶ keun dipaparinkeun ka oerang, nja aloes pisan. ^a 4 Moesa 13:2.

²⁶ Halta ^a maraneh hanteu daek oeng-gah, anggoer seg maroengpang ka timbalan Pangeran, Allah maraneh. 'Sarta maraneh tinggèlëndèng ^b dina himah-himah maraneh; pada ngaromong kijeu: Noe matak Pangeran ngaloewarkeun oerang ti tanah Mèsir teh, bawaning geuleuheun ka oerang, kèrsana njelehkeun oerang ka leungeun oerang Emor, ²⁸ malar oerang teh ditoempoer. 'Ka mana oerang nja pileumpangeun? Doeloer oerang ngaririsi ka hate oerang, pokna: Eta djalma-djalma nja gède nja djangkoeng, ngoengkoelan ka oerang; nagaranagara nja gède nja reugreug, tèpi ka langit; malah-malah kaola di dinja ²⁹ narendjo anak Enak teja. 'Seug kami mitjatoer ka maraneh: Poma oelah rarisirisi sarta oelah sarijeun koe eta! 'Pangeran, Allah maraneh, anoe angkat ti henlaeun maraneh, ^c nja eta noe bakal mangmèrangkeun maraneh, ^d tèroes saniskara noe koe andjeunna didamèl ka maraneh di Mèsir, di hareupeun panon ³¹ maraneh, 'kitoe deui di tégal lèga; mapan katangen koe maneh, eta diri maneh ^e dipangkoe koe Pangeran, Allah maneh, sakoemaha djalma mangkoe anakna, sapandjang djalan noe koe maraneh dilakonan, tèpi ka maraneh daratang ka ènggon ijeu. 'Nadjan mitjatoer kitoe ge, maraneh keukeuh bae teu pèrtjaja ka Pangeran, Allah maraneh, ³³ 'anoer angkat ti heulaeun maraneh di djalan, ^f manglinglingkeun pipèrnaheun maraneh masanggahan, ti peuting di djèro seuneu, baris noedoeheun djalan anoe koe maraneh koedoe dilakonan, sarta ti beurang di djèro mega.

^a 4 Moesa 14. ^b Djab. 106:25. ^c Jos. 10:14. ^d 2 Moesa 14:14. ^e 2 Moesa 19:4. ^f 2 Moesa 13:21.

34 Barang Pangeran ngadangoe eta sora
pok-pokan maraneh, ladjéng béndoe, sar-
35 ta soempah, kijeu timbalanana: 'Eta
djalma-djalma, bangsa noe goreng teh,
^a saorerang ge hamo nendjo kana tanah
noe aloes, noe koe kami didjangdji-
36 keun ka karoehoen maraneh kalawan
soempah, rek dipaparinkeun teja; 'djaba
ti Kaleb anak Jépoene; nja eta noe
pinendjoëun; malah kami ka eta djeung
ka anak-intjoena mêngke maparin ta-
nah, anoe tadi ditintjak koe eta, sape-
dah mantek nja anoet ka Pangeran.
37 'Tjatjakan ka diri kami ge Pangeran
ngabéndon tina sabab maraneh; tim-
balanana: ^b Maneh oge moal asoep ka
38 dinja. 'Josoea anak Noen, anoe tétép
di hareupeun maneh, nja eta noe pia-
soepeun ka dinja; ^c koewatan koe ma-
neh; ^d karana nja eta noe bakal nga-
milikkeuninja ka Israil. 'Ari baroedak
39 maraneh, noe koe maraneh diomong-
keun djadi rajahan teja mah, kitoe deui
anak-anak maraneh, noe ajeuna tatjan
njahoëun hade-goreng, nja eta noe pia-
rasoepeun ka dinja; tanah teh koe ka-
mie bakal dipaparinkeun ka eta, tang-
40 toe nja eta noe bakal meunangkeuninja.
'Dëmi maraneh mah geura pada malik,
seg arindit, asoep deui ka tégäl léga,
djalan ka laoet Agër. ^a 4 Moesa 14:22, 23.
^b 4 Moesa 20:12. ^c p. 3: 28; 31: 7. ^d 4 Moesa 34:17.

41 Pok maraneh ngadjawab, kijeu dja-
wab maraneh ka kami: ^a Koering pada
tarima dosa ka Pangeran; koering dek
arindit, sédja pérang, sakoemaha koer-
ing ditimbalan koe Pangeran, Allah
koering teja. Pek maraneh njoren, hi-
dji-hidji pada make parabotna pérang,
pada tamaha, dek aroenggah ka pigoe-
42 noengan. 'Aja timbalan Pangeran ka
kami: Geura ngomong ka darinja kijeu:
Maraneh oelah waka arindit, sarta oe-
lah waka pérang; karana kami moal di
téhngah maraneh; oelah koengsi mara-
43 neh teh eleh di hareupeun moesoeh ma-
raneh. 'Heug kami mitjatoer kitoe ka
maraneh, tatapi maraneh teu ngagoe-
goe, anggoer seg moempang ka tim-
balan Pangeran, sarta koemalantjang;
44 bral aroenggah ka pigoenoengan. 'Toe-
loej ^b boedal oerang Émor, noe tjaritjing
dina eta pigoenoengan, mapag ka ma-
raneh; broel pada ngoebrak-ngabrik ka

maraneh, ^c sakoemaha lampah njiroean;
eta maraneh disoentrong-soentrong-
45 keun di Seir, tēpi ka Horma teja. 'Toe-
loej maraneh moelang, sarta pada tjeu-
rik di pajoeneun Pangeran, tatapi Pa-
ngeran teu ngamakboel ka panéda ma-
raneh, teu ngadangoe-dangoe atjan ka
46 maraneh. 'Tidinja maraneh tjaritjing di
Kades, lila katjida, sapanjang maraneh
tjitjing di dinja. ^a 4 Moesa 14: 40. ^b 4 Moesa
14: 45. ^c Djab. 118: 12.

PASAL 2.

Geus kitoe oerang malik, broel arindit,
4 asoep deui ka tégäl léga, djalan ka
laoet Agër, ^a sakoemaha pangandika
Pangeran ka kami teja; ^b eta oerang
ngoerilingan pigoenoengan Seir, lila ka-
2 tjida. 'Tidinja Pangeran nimbalan
3 kami, kijeu timbalanana: 'Meudjeuh ma-
raneh ngoerilingan ijeu pigoenoengan
teh; ajeuna geura pada ngadjoegdjoeg
4 ngaler. 'Sarta maneh koedoe maren-
tah ka djalma-djalma, kijeu nja pok:
Maraneh ajeuna pinjorangeun ka wē-
wéngkëran ^c doeloer maraneh, anak-in-
tjoe Esaoe, noe ngarénggon di Seir; ^d nja
eta tangtoe sarjeuneun koe maraneh,
mana maraneh sing ijatna ngadjaga diri!
5 'Poma oelah roesoeh djeung eta; karana
maraneh koe kami moal dipaparin tanaha,
nadjan sadjeudjeuh oge; karana ^e
pigoenoengan Seir koe kami dipaparin-
6 keun ka Esaoe, djadi milikna. 'Kaha-
kanan, anoe baris hakaneun maraneh,
koedoe bareuli ti eta koe oewang; ki-
toe deui tjai, anoe baris inoemeun ma-
raneh, koedoe bareuli ti eta koe doewit.
7 'Karana Pangeran, Allah maneh, geus
ngabërkahan ka maneh dina sakabeh
pagaweun, noe ditjabak koe maneh;
andjeunna noe langkoeng oeninga dina
lalakon maneh di tégäl noe sakitoe léga
teja; ^f ijeu opat poeloeh taoen teh Pa-
ngeran, Allah maneh, njarénggan ka ma-
8 neh, wani maneh taja kakeorang. 'Toe-
loej oerang madjoe ^g ti doeloer oerang,
anak-poetoe Esaoe, noe ngarénggon di
Seir, ti djalma tégäl lapang, ti Elat
djeung ^h ti Esion-Geber; seug oerang
mengkol, njorang djalan tégäl léga
Moab. ^a p. 1: 40. ^b 4 Moesa 20: 21. ^c p. 23: 7.
^d 2 Moesa 15: 15. ^e 1 Moesa 36: 8. ^f p. 8: 4.
^g 4 Moesa 20: 21. ^h 4 Moesa 33: 35.

9 Tidinja Pangeran nimbalan ka kami: Maneh oelah ngamosoeh ka Moab, sarta oelah dipérangan, nijiyeun roesoeh djeung eta; karana maneh koe kami moal dipaparin milik tanahna; karana ^a anak-intjoe Éloet koe kami dipaparin ^b Ar, djadi milikna. (^c Oerang Emim noe tadina ngénggon di dinja; bangsa gède, nja loba, nja djangkoeng, ^d satjara oerang Enak bae. 'Eta ge kaitoeng jaksa, satjara oerang Enak; démi koe oerang

10 Moab disaréboet Emim. 'Aja deui noe tadina ngénggon di Seir, ^e nja eta oerang Hor; tatapi eta teh koe anak-poetoe Esaoe disingkirkeun ti hareupeunana, datang ka ditoempoer, bari toeloj ngénggon dina oeroet eta; sakoemaha noe koe Israil dilampahkeun ka tanah milikna, noe koe Pangeran dipaparinkeun ka dinja.) 'Ajeuna geura darangdan, koedoe mareuntas ^f tji Sered. Heug oerang meuntas tji Sered. 'Ari lilana oerang loemakoe ti Kades-Barnea tépi ka meuntas tji Sered teja, ti loe poeloeh dalapan taoen, datang ka bejak sabangsa pradjoerit kabeh, leungit ti téngah pasanggrahan, ^g sakoemaha noe koe Pangeran dilahirkeun ka

15 darinja, nganggo soempah teja. 'Samalah panangan Pangeran toemérap ka darinja, kérsana dieuweuhkeun ti téngah pasanggrahan; boekti, datang ka bejak sakabeh. ^a 1 Moesa 19:36—38. ^b 4 Moesa 21:15, 28. ^c 1 Moesa 14:5. ^d p. 9:2. ^e 1 Moesa 14:6. ^f 4 Moesa 21:12. ^g 4 Moesa 14:29.

16 Geus kitoe, barang geus leungit eta sakabeh pradjoerit, parah, leungit ti

17 téngah bangsa, 'toeloj Pangeran ngandika ka kami, kijeu pangandikana:

18 'Maneh ajeuna pinjorangeun watés

19 Moab, nja eta Ar, 'sarta pideukeuteun ka pélebah anak-intjoe Amon; poma oelah dimoesoeh, sarta oelah roesoeh djeung eta; karana maneh koe kami moal dipaparin milik tanah anak-intjoe Amon; karana koe kami dipaparinkeun ka anak-intjoe Éloet, djadi

20 milikna. ('Eta ge kaitoeng tanah jaksa; estoe jaksa noe tadina ngénggon di dinja, koe oerang Amon disaréboet Samsoemim. 'Bangsa gède, nja loba, nja djangkoeng, satjara oerang Enak bae. Démi koe Pangeran ditoempoer, dileungitkeun ti hareupeunana, wani koe

eta disingkirkeun, bari toeloj ngénggon dina oeroetna; 'sakoemaha noe koe andjeunna didamél ka anak-poetoe Esaoe, anoe ngarénggon di Seir, basa noempoerkeun oerang Hor teja ti hareupeunana, wani koe eta disingkirkeun, bari toeloj ngarénggon dina oeroetna, tépi

23 ka mangsa ajeuna. 'Djeung deui ^a oerang Kaptor, anoe boedal ti Kaptor, noempoerkeun oerang Awim, noe ngarénggon di Haserim, tépi ka Gasa, bari toeloj ngarénggon dina oeroet eta.)

24 'Geura darangdan, arindit, koedoe mareuntas tji Arnon. Masing nganjahokeun, eta Sihon, radja Hesbon, oerang Emor, katoet tanahna, koe kami diselehkeun ka leungeun maneh. Geura prak beunangkeun; pérangan, nijiyeun roesoeh djeung eta! 'Dina poé ajeuna kami ka sagala bangsa, di sakolong langit kabeh, rek ngamimitian ngeunakeun ^b reuwas koe maneh sarta sijeun koe maneh; saha-saha noe ngadenge bedja maneh, bakal pada ngadegdeg djeung goemèter tina sabab maneh. ^a 1 Moesa 10:14; Jér. 47:4. ^b 2 Moesa 15:14—16.

26 Tidinja kami ti tégal léga Kédemot ^a ngoetoesan ka Sihon, radja Hesbon, hatoe karahajeon; kijeu omong kami:

27 'Moegi kaola diidinan njorang tanah andjeun; anoe rek disaba koe kaola djalan gède bae, moal njumpang ngentja-ngatoehoe. 'Katédaän, anoe baris pi-tédaeun kaola, moegi dibantjang ka kaola koe oewang; kitoe deui tjai, anoe baris pinoemeun kaola, moegi dipaparinkeun ka kaola koe doewit; kaola ngan hajang njorang koe soekoe

29 bae; 'sakoemaha noe dilampahkeun ka kaola koe anak-poetoe Esaoe, noe ngarénggon di Seir, sarta koe oerang Moab, noe ngarénggon di Ar teja; dongkap ka kaola meuntas tji Jordan, aseop ka tanah, noe koe Pangeran, Allah kaola, dipaparinkeun ka kaola sakabeh.

30 'Démi Sihon, radja Hesbon, teu daekeun ngidinan oerang teh njorang tanahna; wantoe-wantoe Pangeran, Allah maneh, ^b neaskeun soekmana sarta ngaheuraskeun hatena, pangérsana rek diselehkeun ka leungeun maneh, sakoemaha noe boekti ajeuna. 'Timbalan Pangeran ka kami: ^c Masing nganjahokeun, kami ngamimitian njelehkeun ka hareupeun

maneh eta Sihon sarta djeung tanahna. Geura prak beunangkeun, sing datang
 32 ka beunang tanahna! 'Toeloej Sihon boedal, mapag ka oerang, mawa sabalana kabeh, ka Jahas; dër mërangan.
 33 'Seug koe Pangeran, Allah oerang, diselehkeun ka hareupeun oerang; pek Sihon, djeung anakna lalaki, barèng sabalana kabeh, koe oerang kasamboet.
 34 'Sarta oerang dina mangsa harita meunangkeun sakabeh nagarana; ^a heg oerang ngaharamkeun sakabeh eusi nagara, lalaki, awewe djeung baroedak; taja pisan noe koe oerang dikarikeun.
 35 'Ngan sasatoanana ^e koe oerang dirajah adjang oerang, sarta djeung djarahan sakoer nagara, noe koe oerang di-
 36 beunangkeun. ^f Ti sëmèt nagara Aroër, noe di sisi tji Arnon, sarta ti nagara noe dina lëbak, tèpi ka tanah Gilad, taja pisan kota noe loehoer, ^g teu katèpi koe oerang; kabeh ge koe Pangeran, Allah oerang, diselehkeun ka hareupeun oerang. 'Ngan maneh teu ngadeukeutan ka tanah anak-poetoe Amon, sakoer noe di sisi ^h tji Jabok, djeung ka sagala nagara pigoenoengan, sarta ka saniskara noe dilarang koe Pangeran, Allah oerang.

a 4 Moesa 21: 21. b 2 Moesa 7: 3.
 ep. 1: 8. d p. 20: 16. ep. 3: 7. f p. 1: 28. g 1 Moesa 32: 32.

PASAL 3.

Toeloej oerang mengkol, seug madjoe deui, djalan ka Basan. ^a Tidinja Og, radja Basan, boedal, mapag ka oerang, mawa sabalana kabeh, dek mërangan di Edrei. 'Aja timbalan Pangeran ka kami: Maneh montong sijeun-sijeun koe eta; karana koe kami rek diselehkeun ka leungeun maneh, katoet sakabeh rahajatna, sarta djeung tanahna; koe maneh eta koedoe dipigawe, sakoemaha maneh migawe ka Sihon, radja oerang
 3 Emor, anoe tjitjing di Hesbon teja. 'Seug koe Pangeran, Allah oerang, eta Og, radja Basan teja oge, diselehkeun ka leungeun oerang, sarta djeung sakabeh rahajatna; prak koe oerang disarabët, datang ka djalmana taja noe koe oerang dikarikeun. 'Sarta oerang dina mangsa harita meunangkeun sakabeh nagarana; taja pisan kota, boga eta, noe teu dibeunangkeun koe oerang; ^b gënëp poeloh nagara, sabilangan Ar-

5 gob, karadjaän Og, di Basan. 'Nja eta sakabeh nagara rareugreug, pada make koeta loehoer, panto reudjeung toelak; kadjaba ti nagara ngaboelklak,
 6 loba katjida. 'Kabeh ge koe oerang diharamkeun, sakoemaha noe koe oerang dilampahkeun ka Sihon, radja Hesbon; ^c nja ngaharamkeun sakabeh eusi nagara, lalaki, awewe djeung baroedak.
 7 'Dëmi sakabeh sasatoanana sarta djeung djarahan nagara-nagara teja mah, koe
 8 oerang dirajah adjang oerang. 'Kitoe oerang dina mangsa harita meunangkeun eta tanah, dirëboet ti leungeun eta doewa radja oerang Emor, anoe di peuntaseun tji Jordan, ti sëmèt tji Arnon tèpi ka goenoeng ^d Hermon; '(koe oerang Sidon eta Hermon teh disëboet Sirjon, dëmi koe oerang Emor mah disë-
 10 boetna Sëmir) 'sakabeh nagara tanah rada, djeung satanah Gilad, sarta satanah Basan, tèpi ka Salka djeung Edrei, noe kaäsoep nagara karadjaän Og, di
 11 Basan. '(Karana ngan Og, radja Basan, anoe masih kari ti sesa jaksa teja. Horeng, pasareanana pasarean beusi, ajana di ^e Raba, dajeh oerang Amon; pandjangna salapan asta, ari roebakna opat
 12 asta, noeroetkeun asta djalma.) 'Nja eta tanah teja koe oerang dibeunangkeun dina mangsa harita. Noe ti sëmèt Aroër, anoe di sisi tji Arnon, djeung satengah pigoenoengan Gilad, katoet nagara-nagarana, ^f koe kami dibere ka oerang
 13 Roebin djeung ka oerang Gad. 'Ari sesa tanah Gilad, djeung satanah Basan, karadjaän Og, koe kami dibere ka satengah kaum Mënase; sabilangan Argob, tögës satanah Basan. (Nja eta noe
 14 sok disëboet tanah jaksa teja. 'Jair anak Mënase nampa sabilangan Argob, tèpi ka watës oerang Gësoer djeung oerang Maäka; seug Basan teh koe eta disëboetkeun Hawot-Jair, noeroetkeun ngaran pribadi, tèpi ka mangsa ajeuna.)
 15 'Ari ka Makir kami mere tanah Gilad.
 16 'Dëmi noe koe kami dibere ka oerang Roebin djeung ka oerang Gad, nja eta ti sëmèt Gilad tèpi ka tji Arnon, tetengahna lëbak, anoe djadi watësna, sarta tèpi ka tji Jabok, watës oerang Amon.
 17 'Karampid tanah lapang djeung tji Jordan, anoe djadi watësna, ^g ti sëmèt Kineret tèpi ka laoet tanah lapang, nja

eta laeot Oejah, hilireun toetoegan Pisga, ti wetan. *a* 4 Moesa 21:33. *b* 1 Radja 4:13. *c* p. 2:34. *d* p. 4:48. *e* 2 Sam. 12:26. *f* 4 Moesa 32:33. *g* 4 Moesa 34:11.

- 18 Sarta kami dina mangsa harita marentah ka maraneh, kijeu parentah kami: Pangeran, Allah maraneh, maparin eta tauah ka maraneh, soepaja di-beunangkeun; *a* eta maraneh, sakoeur djalma pèrkosa, koedoe mareuntas sarta masing sadija ti heulaeun doeloer-doeloer maraneh, oerang Israil. 'Ngan ari anak-rabi maraneh sarta djeung ingon-ingon maraneh (da kami teh njaho, *b* ingon-ingon maraneh loba pisan) sina tarètèp di djero nagara-nagara maraneh, anoe koe kami geus dibere ka maraneh; 'datang ka Pangeran maparin reureuh ka doeloer-doeloer maraneh, saperti ka diri maraneh, sarta eta ge meunangkeun tanah, anoe koe Pangeran, Allah maraneh, diparinkeun ka darinja di peuntaseun tji Jordan; didinja maraneh pimoelangeun, masing-masing ka milikna, noe koe kami dibere ka maraneh. 'Sarta kami marentah *c* ka Josoea dina mangsa eta, kijeu parentah kami: Panon maneh geus nendjo saniskara, noe koe Pangeran, Allah maraneh, didamél ka eta doewa radja teja; nja kitoe pisan Pangeran éngke ngadamél ka sakabeh karadjan, anoe bakal disorang koe maneh.
- 22 'Poma oelah dipikasijeun; *d* karana Pangeran, Allah maraneh, nja eta noe mangmèrangkeun maraneh. *a* 4 Moesa 32:20. *b* 4 Moesa 32:1. *c* 4 Moesa 27:22. *d* p. 1:30.
- 23 Djeung deui kami noenoehoen ka Pangeran dina mangsa eta, kijeu panoehoen kami: 'Noen Goesti Pangeran! andjeun nèmbean mintonkeun ka abdi andjeun kaagoengan andjeun sarèng panganan andjeun noe langkoeng kawasa; *a* karantèn saha teja batara, di langit atanapi di boemi, anoe bisa nijjeun sapertos dadamélan andjeun sarèng sapertos kawasa andjeun? 'Moegi-moegi abdi diidinan meuntas! hajang pisan mireungeuh eta tanah noe sae, anoe di peuntaseun tji Jordan; eta pigoenoengan noe sae, sarèng Libanon! 'Tatapi Pangeran djadi doeka ka kami *b* koe karana maraneh, noe matak kami hanteu dimakboel; ari timbalan Pangeran ka kami:

- Meudjeuh; oelah oendjoekan-oendjoekan deui ka kami hal pèrkara eta. 'Koe-doe oengгах *c* ka poentjak Pisga, bari seug tjéngkat, ngalijeuk ngoelon, ngaler, ngidoel djeung ngetan, sarta panon maneh masing awas; karana maneh moral meuntas ijeu tji Jordan. 'Djeung koedoe paparentah *d* ka Josoea, sarta koewatkeun djeung pageuhkeun; karana nja eta noe pimeuntaseun ti heulaeun eta djalma-djalma, sarta nja eta noe bakal ngamilikkeun ka maranehanana eta tanah, anoe pikatendjoëun koe maneh.
- 29 'Toeloëj oerang tjitjing di lèbak, *e* pèlèbah Bet-Peor. *a* Djab. 86:8; 89:7. *b* p. 4:21. *c* 4 Moesa 27:12. *d* p. 1:38; 31:7. *e* p. 4:46.

PASAL 4.

- Ari ajeuna, Israil! dengekeun pikoe-koe djeung hoekoem, noe koe kami diwoeroekkeun ka maraneh, sangkan dilampahkeun; soepaja maraneh hiroep, sarta arasoep, djeung ngamilik eta tauah, anoe koe Pangeran, Allah karoehoen maraneh, diparinkeun ka maraneh. 'Poma maraneh *a* oelah nambahan kana piwoeroek, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh, sarta oelah dikoerangan; nja koedoe pada ngestoekeun timbalan Pangeran, Allah maraneh, anoe koe kami diparentahkeun ka maraneh. 'Panon maraneh narendjo, *b* anoe koe Pangeran didamél tina sabab Baäl-Peor teja; kapan oenggal-oenggal djalma, noe noeroet ka Baäl-Peor teh, koe Pangeran, Allah maneh, ditoempoer, dileungitkeun ti téngah maneh. 'Balikanan maraneh, anoe pada ngarakétan ka Pangeran, Allah maraneh mah, mangsa ajeuna hariroep ka *c* beh. 'Masing nganjahokeun, kami teh ngaweroekkeun ka maraneh pikoekeuh djeung hoekoem, sakoemaha kami di timbalan koe Pangeran, Allah kami, sangkan maraneh ngalampahkeun kitoe di djero tanah, anoe koe maraneh rek diasoeupan, baris dimilik. 'Koedoe pada diestoekeun sarta dilampahkeun koe maraneh; karana eta teh ka maraneh tangtoe matak pintèr sarta binangkit di hareupeun panon bangsa-bangsa, noe pimeunangeun bedja hal sakabeh pikoekeuh teja; meureun ngaromong kijeu: Ijeu bangsa, noe sakitoe gède teh, sa-

estoena bangsa pintër sarta binangkit.

7 'Karana ^c mana bangsa noe gède teh, noe sakitoe kaparékna koe batara, saperti oerang kaparék koe Pangeran, Allah oerang, tijap-tijap oerang sasambat
8 ka andjeunna? 'Sarta ^d mana bangsa gède teh, anoe boga pikoekoeh djeung hoekoem noe sakitoe adil, saperti ijeu satoret kabeh, anoe koe kami dibikeun ka hareupeun maraneh mangsa ajeuna?

^a p. 12:32: Sil. 30:6; Wah. 22:18. ^b 4 Moesa 25.

^c p. 26:19. ^d Djab. 147:19, 20.

9 Ngan maneh koedoe sing ijatna, sarta sing témén nja ngadjaga diri maneh; poma oelah mopohokeun kana pérkara noe katarendjo koe panon maneh, sarta oelah sina njingkir ti hate maneh sae-moer-hiroep maneh; ^a malah koe maneh koedoe dinjahokeun ka anak-intjoe
10 maneh; 'nja pérkara basa poéan maneh nangtoeng di pajoeneun Pangeran, Allah maneh, di Horeb teja. Harita Pangeran nimbalan ka kami: Eta djalma-djalma koempolkeun ka kami, rek di-sina ngadareng pangandika kami, anoe koe eta koedoe diadjar, sangkan sarijeuneun koe kami sapandjang oemoerna hariroep di boemi, djeung koedoe koe
11 eta dipapatahkeun ka anak-anakna. 'Toe-loej maraneh pada marék, ^b narangtoeng di soekoe goenoeng. Démi goenoeng teja ngagédoer koe seuneu, tépi ka hate langit; sarta poék mongkleng boeta-rata.

12 'Tidinja Pangeran ngandika ka maraneh ti djero seuneu teja. ^c Gëntra pangandika koe maraneh kadenge, tapi teu narendjo roepa; ngan gëntra bae. 'Seug andjeunna ka maraneh maparin njaho përdjangdjianana, noe koe andjeunna ka maraneh dipiwarang dilampahkeun, nja eta ^d noe sapoeloeh timbalan teja; malah koe andjeunna disërkatkeun dina doe-
14 wa papan batoe. 'Djeung kami dina mangsa eta ^e ditimbalan koe Pangeran, koedoe ka maraneh ngaweroekkeun pikoekoeh djeung hoekoem, soepaja koe maraneh dilampahkeun dina tanah, anoe koe maraneh rék diasoepean djalan meuntas, baris dimilik. ^a p. 6:7; 11:19.

^b 2 Moesa 19:17, 18. ^c 2 Moesa 20:1, 22. ^d 2 Moesa

34:28. ^e 2 Moesa 21:1.

15 Mana maraneh sing témén ngadjaga diri maraneh; karana maraneh teu pisan-pisan nendjo roepa, basa poéan Pa-

ngeran ngandika ka maraneh di Horeb,
16 ti djero seuneu teja. 'Poma oelah ngaroeksak maneh, njjeun artja pikeun sé-sëmbabeun maraneh, roepa brahala, naon
17 bae; titiron lalaki atawa awewe; 'titiron sato, naon bae, anoe di boemi; titiron bangsa djangdjangan, naon bae,
18 anoe hibër di awang-awang; 'titiron bangsa noe ngarajap dina taneuh, naon bae; titiron laeok, naon bae, anoe di
19 tjai-tjai, anoe sahandapeun boemi. 'Sarta maneh oelah tanggah ka langit, ngawaskeun panon-poé, boelan djeung bentang-bentang, sakoer balad langit, seug kagembang, pek njëmbah ka darinja, sarta ngabakti ka noe koe Pangeran, Allah maneh, didoeoemkeun ka sakabeh
20 bangsa, noe di sakolong langit. 'Ari maraneh teh koe Pangeran ditjandak, dikaloewarkeun ti djero ^a panglëboeran beusi, nja ti Mësir teja, ^b soepaja maraneh djadi oemat kagoengan andjeunna, sa-
21 koemaha noe boekti ajeuna. 'Djeung deui ^c Pangeran ngabëndon ka diri kami tina hal pérkara maraneh, moenggh andjeunna soempah, ^d kami teh moal meuntas tji Jordan, moal asoep ka tanah noe aloes, anoe koe Pangeran, Allah maneh, bakal dimilikkeun ka ma-
22 neh. 'Geus poegoeh kami éngke maot di tanah ijeu, moal koengsi meuntas tji Jordan; démi maraneh mah pimeuntaseun, sarta meunangkeun eta tanah
23 noe aloes. 'Eta maraneh masing ijatna, poma oelah mopohokeun ka përdjang-djian Pangeran, Allah maraneh, anoe koe andjeunna didamél ka maraneh, seug maraneh njjeun artja pikeun sé-sëmbabeun maraneh, roepa sakoer anoe dilarang ka maneh koe Pangeran, Allah
24 maneh teja. 'Karana ari Pangeran, Allah maneh teh, ^e nja seuneu noe ngalëboer, ^f Allah noe langkoeng goemati.

^a 1 Radja 8:51; Jér. 11:4. ^b 2 Moesa 19:5.

^c p. 3:26. ^d 4 Moesa 20:12. ^e p. 9:3; Ibr. 12:29.

^f 2 Moesa 20:5.

25 Lamoen maneh geus boga anak-intjoe, geus lawas dina eta tanah, toeloj ngaroeksak maneh, njjeun artja, ngaroepakeun naon-naon, migawe noe goreng di pajoeneun Pangeran, Allah maneh, njjeun pibëndoeun andjeunna:
26 'kami ajeuna ^a menta saksi langit djeung boemi pérkara maraneh, eta maraneh

tangtoe digëmpoer sarta teréh pisan,
 dileungitkeun tina tanah, anoe koe ma-
 raneh rek diasoeupan djalan meuntas
 tji Jordan, baris dimilik; moal dipan-
 djangkeun nja oemoer dina eta tanah;
 27 geus poegoeh pisan ditoempoer. 'Djeung
 b maraneh koe Pangeran bakal dipaba-
 lëntjarkeun, diajakeun di sagala bang-
 sa; c sarta maraneh pikarieun ngan sa-
 eutik di lébah bangsa kapir, énggon ma-
 raneh digiringkeun koe Pangeran. 'Di
 28 dinja maraneh bakal ngabakti ka aäl-
 lahan, d djidjjeunan leungeun manoesa,
 kai djeung batoe, anoe hanteu nendjo,
 teu ngadenge, teu njatoe sarta hanteu
 29 ngambeu. 'Heug maraneh ti énggon eta
 bakal nejanan Pangeran, Allah maneh,
 sarta pikapangiheun; kitoe soteh la-
 moen njijar andjeunna téroes djeung
 hate sarta téroes djeung njawa maneh.
 30 'Samangsa maneh keur kasoekéran, ka-
 tatarjang sagala pérkara noe tadi, dina
 djaman ahir, e didinja maneh tangtoe
 balik deui ka Pangeran, Allah maneh,
 31 sarta noeroet ka timbalanana. 'Karana
 Pangeran, Allah maneh, nja Allah sipat
 wélas; maneh koe andjeunna moal di-
 antép, djeung moal diroeksak, sarta mo-
 al ngalalikeun pérjangdjan ka karoe-
 hoen maneh, noe koe andjeunna dipa-
 siahkeun ka darinja, nganggo soempah
 teja. a p. 30 : 19; 31 : 28. b p. 28 : 36, 64. c p. 28 : 62.
 d Djab. 115 : 4; 135 : 15. e Roem 11 : 26.

32 Karana a geura nanjakeun djaman ka
 toekang-toekang, anoe heulaem ma-
 neh, ti watés poéan Allah ngadjadikeun
 manoesa di boemi, sarta ti sisi langit
 népi ka sisi langit deui, lamoen aja deui
 pérkara noe sakitoe aheng, atawa ka-
 33 denge tjara noe kitoe péntana? 'Moen
 aja bangsa, ngadenge gëntra Allah, ngan-
 dika ti djéro seuneu, sakoemaha noe
 kadenge koe maneh teja, parandene hi-
 34 roep? 'Atawa lamoen Allah ngérsakeun
 soemping, njandak hidji bangsa ti té-
 ngaheun bangsa deui, b nganggo tjtjoba,
 nganggo tanda djeung moedjidjat, ngan-
 go pérang, nganggo panangan kawasa
 c sarta asta noe njodor, djeung nganggo
 panjingsijeunan bangét pisan, tjara sa-
 kabehna noe koe Pangeran, Allah ma-
 raneh, didamél ka maraneh di Mésir,
 35 di hareupeun panon maneh teja? 'Ka
 maneh eta ditendjokeun, soepaja nga-

njahokeun, d jen Pangeran teja Allah,
 36 taja deui djaba ti eta. 'Nja maneh noe
 koe andjeunna disina ngadenge gëntra
 andjeunna ti sawarga, kérsana mëpé-
 rih ka maneh; toer maneh disina nen-
 djo seuneu andjeunna noe sakitoe géde
 teja di boemi, sarta maneh ngadenge
 37 pangandikana ti djéro seuneu. 'Djeung
 tina sabab andjeunna miasih ka karoe-
 hoen maneh, sarta toeroenanana ti pan-
 deuriunana dipilih, noe matak maneh
 seug dika-loewarkeun ti Mésir, nganggo
 kawasana noe aogeng, e sarta disaré-
 ngan pameunteuna; 'kérsana njingkah-
 38 keun ti hareupeun maneh bangsa noe
 galéde nja rarosa ti batan maneh; ari
 diri maneh diasoepeun, dipaparin ta-
 nahna, djadi milik, sakoemaha noe boek-
 39 ti ajeuna. 'Mana maneh ajeuna masing
 nganjahokeun, sarta teundeun dina ati,
 jen Pangeran noe djoeménng Allah di
 sawarga, di loehoer, kitoe deui di boe-
 40 mi, di handap; hanteu aja deui. 'Djeung
 koedoe ngestoekeun pikoekoehna djeung
 timbalanana, noe koe kami diparentah-
 keun ka maneh mangsa ajeuna, soepaja
 maneh djamoega, kitoe deui anak ma-
 neh pandeurieun maneh, djeung f soe-
 paja maneh dipandjangkeun nja oemoer
 dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah
 maneh, dipaparinkeun ka maneh, eusia-
 neun salalawasna. a p. 32 : 7. b p. 7 : 19.
 c 2 Moesa 6 : 5. d p. 32 : 39. e 2 Moesa 33 : 14.
 f p. 5 : 33; 6 : 2.

41 Mangsa eta Moesa a ngabakoekeun ti-
 loe nagara di peuntaseun tji Jordan,
 42 tébeh pangbidjilan panon-poé; 'soepaja
 kaboer ka dinja djalma noe maehan,
 anoe maehan batoer teu kalawan nja-
 ho, sarta teu geuleuheun ka dinja ti ka-
 mari-mangkoekna; sina kaboer ka eta
 nagara salah-sahidji, sangkan hiroep;
 43 'nja eta b Beser, di tégal léga, dina tanah
 rata, pikeun oerang Roebin; djeung Ra-
 mot, di Gilad, pikeun oerang Gad; sarta
 Golan, di Basan, pikeun oerang Ménase.
 a 4 Moesa 35 : 6, 14. b Jos. 20 : 8.

44 Ijeu teh papakon, noe koe Moesa dipa-
 45 patahkeun ka oerang Israil; 'nja eta
 pértelaän, djeung pikoekoeh, sarta hoe-
 koem, noe koe Moesa dilahirkeun ka
 oerang Israil, mangsa geus boedal ti Mé-
 46 sir; 'di peuntaseun tji Jordan, di lébah,

pèlèbah Bet-Peor, dina tanah Sihon, radja oerang Emor, anoe tjalik di Hesbon, ^a anoe kasamboet koe Moesa djeung oerang Israil, mangsa geus boedal ti Mèsir; ¹⁰ 'seug tanahna dibeuangkeun; kitoe deui tanah Og, radja Basan teja; doewanana radja oerang Emor, anoe di peuntaseun tji Jordan, tèbeh pangbidjilan ¹¹ panon-poè; 'ti sëmèt Aroër, anoe di sisi tji Arnon, tèpi ka goenoeng Sion, ^b nja eta Hermon, 'djeung sakoeriling tanah lapang, peuntaseun tji Jordan, tèbeh pangbidjilan, tèpi ka laet tanah lapang, hilireun toetoeagan Piska teja. ^a p. 1: 4. ^b p. 3: 8.

PASAL 5.

Tidinja Moesa njaoer sabangsa Israil, hari toeloj dilahiran kijeu: Eh Israil! dengekeun pikokoeh djeung hoekoem, noe koe kami ajeuna rek ditjatoerkeun, soepaja kadenge koe maraneh; sarta koe maraneh koedoe diadjar, djeung dièstoekeun; nja koedoe dilalampahkeun.

² Pangeran, Allah oerang, ^a ngadamël pèrdjangdjian ka oerang di Horeb teja. ³ 'Pangadamël pèrdjangdjian kitoe Pangeran teh, lain ka karoehoen oerang, istoening ka oerang; nja ka diri oerang, anoe aja di dijeu mangsa ajeuna, sakoer ⁴ anoe hiroep. 'Pangeran harita ^b ngandika ka maraneh di goenoeng, ti djëro ⁵ seuneu, adoe-hareupan. 'Kami teh mangsa harita nangtoeng di antara Pangeran djeung maraneh, nganjahoekun pangan-dika Pangeran ka maraneh; ^c karana maraneh pada sijeun tina sabab seuneu teja, sarta hanteu oenggah ka goenoeng.

^d Ari pangandikana kijeu: ^a 2 Moesa 19: 5.

^b 2 Moesa 19: 18, 19. ^c 2 Moesa 19: 16; 20: 18.

^d 2 Moesa 20.

⁶ Kami ijeu Pangeran, Allah maneh, anoe ngaloewarkeun maneh ti tanah Mèsir, ti imah koemawoela.

⁷ Maneh oelah boga aállahan di pajoeuneun kami.

⁸ Maneh oelah ngagambarkeun atawa ngaroepakeun naon bae noe aja di loehoer, di langit, atawa noe aja di handap, di boemi, kitoe deui noe aja di tjai-tjai, anoe sahandapeun boemi. 'Pomapoma noe kitoe koe maneh oelah di-sëmbah sarta oelah dibakti; karana kami, Pangeran, Allah maneh, nja Allah anoe goemati, anoe manggihkeun kasa-

lahan bapa-bapa dina anak-anakna, nadjan kana toeroenan katiloe djeung kaopat, sakoer noe geuleuh ka kami; 'sarta midamël kaásihan ka reboe-reboe, sakoer noe njaáh ka kami sarta ngestoekeun timbalan kami.

¹¹ Maneh oelah njëboet kana djënéngan Pangeran, Allah maneh, dipake teu poegoeh; karana Pangeran moal hanteu njiksa ka noe ngalalaworakeun kana djënénganana.

¹² Masing ngestoekeun ka poè sabat; eta koedoe disoetjikeun koe maneh, sakoemaha noe ditimbalkeun ka maneh ¹³ koe Pangeran, Allah maneh. 'Koedoe baranggawe gënëp poè lilana, ngalam- ¹⁴ pahkeun sakabeh pagawean maneh; 'ari poè noe katoedjoeah nja eta sabat Pangeran, Allah maneh; didinja maneh oelah ngalampahkeun pagawean naonnaon; kitoe deui anak maneh lalaki, atawa anak maneh awewe, badega maneh lalaki, atawa badega maneh awewe, sapi maneh, kalde maneh, atawa naon bae sato maneh, djeung deui semah, anoe dina lawang maneh; ^a soepaja badega maneh lalaki djeung badega maneh awewe eureun, saperti diri ¹⁵ maneh. 'Karana maneh koedoe ^b masing ingët, jen maneh bareto koemawoela di tanah Mèsir, sarta maneh koe Pangeran, Allah maneh, dika-loewarkeun ti dinja ^c nganggo panangan kawasa, sarta nganggo asta noe njodor; kitoe noe matak maneh ditimbalan koe Pangeran, Allah maneh, koedoe milampah poè sabat. ^a 2 Moesa 23: 12. ^b p. 15: 15; 16: 12; 24: 18. ^c p. 4: 34.

¹⁶ Koedoe masing hormat ka bapa sarta ka indoeng, sakoemaha maneh ditimbalan koe Pangeran, Allah maneh, soepaja maneh dipandjangkeun nja oemoer, djeung soepaja maneh djamoega dina tanah, anoe dipaparinkeun ka maneh koe Pangeran, Allah maneh.

¹⁷ Maneh oelah maehan.

¹⁸ Maneh oelah ngaranjed.

¹⁹ Maneh oelah maling.

²⁰ Maneh oelah djadi saksi bohong ka batoer maneh.

²¹ Maneh oelah bogoh ka pamadjikan batoer maneh; maneh oelah mikahajang ka imah batoer maneh, ka lahanna, atawa ka badegana noe lalaki, atawa ka

badegana noe awewe, ka sapina, atawa ka kaldena, atawa kana naon bae anoe batoer maneh.

22 Eta sakabeh pangandika noe bijeu koe Pangeran diandikakeun ka sapa-koempoelan maraneh dina goenoeng, ti djéro seuneu, ti noe mongkleng boeta-rata teja, nganggo gëntra bédas; hanteu leuwih ti sakitoe. Toeloej disératkeun ^a dina doewa papan batoe, dipaparinkeun ka kami.

a 2 Moesa 31 : 18.

23 Geus kitoe, barang maraneh ngadengge eta gëntra ti djéro noe poëk, sarta goenoeng teh ngagédöer koe seuneu, toeloej maraneh ngadareuheus ka kami, sakoer loeloegoe kaom-kaom maraneh, sarta djeung kokolot-kokolot maraneh;

24 'pok maraneh ngaromong : Sajaktosna, Pangeran, Allah koering, geus mintonkeun ka koering kamoeljaänana, saréng kaägoenganana, sarawoeh gëntrana koe koering kakoeping ti djéro seuneu; poë ijeu koering geus tarégés pisan, ^a Allah ngandika ka manoesa, parandene hiroep.

25 'Dëmi ajeuna, keur nahaon koering teh rek paraeh? karana koering éngke léboer koe ijeu seuneu sakitoe gëdena; ^b oepama koering toemoeloej bae ngoeping gëntra Pangeran, Allah koering mah, kanténan koering paraeh. 'Karana saha teja saniskara daging, anoe ngoeping gëntra Allah noe djoeménéng, ngandika ti djéro seuneu, saperti koering sadaja, parandene hiroep?

26 'Andjeun bae ngadeuheus, ngareungeukeun sadajana, noe koe Pangeran, Allah koering, bade ditimbalkeun; seug koe andjeun lahirkeun ka koering sadaja, saniskantén anoe koe Pangeran, Allah koering, diandikakeun ka andjeun; ^c eta koering pada sédja ngoepingkeun saréng dilampahkeunana.

27 'Ana Pangeran geus ngadangoe sora omongan maraneh, basa maraneh ngaromong kitoe ka kami, seug Pangeran nimbalan ka kami kijeun: Kami geus ngadangoe sora omongan eta djalma-djalma, noe diaromongkeun ka maneh; ^d hade eta sakabeh omonganana noe bijeu. 'Kahajang kami ^e eta teh baroga hate kitoe, sangkan sarijeuneun koe kami, djeung ngarestoekeun sakabeh timbalan kami saemoer-emoer, soepaja pada djamoega djeung anak-intjoena, salalanggéngna!

28 'Geura leumpang, titah ka darinja kijeun: Maraneh geura moelang sahimah-sahimahan. 'Dëmi maneh mah seg ka dijeu deui, koedoe marék di kami; geus kitoe kami ka maneh bakal ngandikakeun sakabeh timbalan, pikoekoeuh djeung hoe-koem, noe koe maneh koedoe diwoeroekkeun ka darinja, soepaja koe eta dilampahkeun dina tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka darinja, baris dimilik.

29 'Mana maraneh sing ijatna, koedoe pada ngalampahkeun sakoemaha noe ka maraneh ditimbalkeun koe Pangeran, Allah maraneh; ^f poma oelah njingkir ka katoehoe atawa ka kentja. 'Koedoe pada ngalakonan sakabeh djalan, anoe ditimbalkeun ka maraneh koe Pangeran, Allah maraneh, ^g soepaja maraneh hiroep, sarta djamoega, djeung soepaja maraneh dipandjangkeun nja oemoer dina tanah, anoe koe maraneh bakal dimilik.

a p. 4 : 33. *b* 2 Moesa 20 : 19. *c* 2 Moesa 19 : 8; 24 : 3. *d* p. 18 : 17. *e* p. 29 : 4. *f* p. 28 : 14. *g* p. 4 : 40.

PASAL 6.

Nja ijeu timbalan, pikoekoeuh djeung hoe-koem, anoe ditimbalkeun koe Pangeran, Allah maraneh, baris diwoeroekkeun ka maraneh, lampahkeuneun dina tanah, anoe koe maraneh rek dia-soepan djalan meuntas, baris dimilik;

2 'soepaja maneh sijeun koe Pangeran, Allah maneh, sarta ngestoekeun sakabeh pikoekoeuhna djeung timbalanana, noe koe kami diparentahkeun ka maneh, nja diri maneh sarta djeung anak-intjoe maneh, saemoer hiroep maneh; djeung soepaja dipandjangkeun oemoer

3 maneh. 'Mana maneh teh, Israil! dengekeun, sarta estoekueun koe maneh, nja koedoe dilampahkeun; soepaja maneh djamoega, djeung soepaja maneh ngalobaän sing rosa pisan (sakoemaha uoe didjangdjikeun ka maneh koe Pangeran, Allah karoehoen maneh) dina tanah anoe labar-leber tji-soesoe djeung madoe teja.

4 Eh Israil! geura dengekeun: ^a ari Pangeran, Allah oerang teja, nja Pangeran noenggal. 'Sarta maneh ^b koedoe njaäh ka Pangeran, Allah maneh, téroes reudjeung hate, téroes reudjeung njawa, sarta téroes djeung kakoewatan

6 maneh. 'Sarta ijeu pangandika, noe ajeuna koe kami diparentahkeun ka maneh,
7 koedoe aja dina hate maneh. 'Djeung koedoe koe maneh dipapatahkeun ka anak-anak maneh, sarta ditjatoer-tja-toerkeun, keur maneh dijoelek di djero imah, keur maneh leumpang di djalan, keur maneh ngédéng, djeung keur maneh hoedang. 'Djeung deui ^c eta teh koe maneh pake tanda, talikeun dina leungeun maneh, sarta pake bébér di antara panon maneh. 'Toer koe maneh toeliskeun dina tihang imah maneh, sarta dina lawang maneh. *a p. 4: 35;*

Mark. 12: 29; 1 Kor. 8: 4, 6. *b p. 10: 12; Mat. 22: 37. c 2 Moesa 13: 9, 16.*

10 Geus kitoe, lamoen maneh koe Pangeran, Allah maneh, geus diasoepeun kana tanah, noe koe andjeunna didjandjikeun kalawan soempah ka karoehoen maneh, ka Ibrahim, ka Ishak djeung ka Jakoeb, pangérsana dipaparinkeun ka maneh, [seug maneh boga] nagara galéde nja araloes, anoe lain beunang
11 njiyeun maneh; 'djeung imah, parinoeh koe saroeupaning kahadean, anoe lain beunang ngeusian maneh; kitoe deui soemoer toegaran, anoe lain beunang noegar maneh, sarta kébon anggoer djeung kébon djetoen, anoe lain beunang njiyeun maneh; ^a toer maneh daharan datang ka seubeuh: 'eta maneh sing ijatna, ^b poma oelah mopohokeun ka Pangeran, anoe ngaloewarkeun maneh ti tanah Mésir, ti imah koemawoela teja. 'Koedoe sijeun ^c koe Pangeran, Allah maneh, djeung ngabakti ka andjeunna; sarta maneh soempah koedoe njéboet padjénengan andjeunna.
14 'Maraneh oelah noeroet ka batara-batara, noe dipiallah koe bangsa-bangsa, noe di sakoeriling maraneh. 'Karana Pangeran, Allah maneh, ^d nja Allah anoe goemati di téngah maneh; oelah datang ka Pangeran, Allah maneh, djadi béndoe ka maneh; geus tangtoe maneh teh koe andjeunna ditoempoer, dileungitkeun tina tonggong boemi. *a p. 8: 10.*

b p. 8: 14. c p. 10: 20; Mat. 4: 10. d 2 Moesa 20: 5.

16 Maraneh ^a oelah dek njoba ka Pangeran, Allah maraneh, sakoemaha maraneh njoba ka andjeunna ^b di Masa teja. 'Koedoe sing témén nja ngestoekeun ka timbalan Pangeran, Allah ma-

raneh, kitoe deui ka pértelaanana sarta ka pikoekoehna, noe koe andjeunna ditimbalkeun ka maneh. 'Djeung koedoe milampah anoe bènér sarta noe hade di pajoeneun Pangeran; soepaja maneh djamoega, sarta datang ka aoep, djeung ngamilik eta tanah noe aloes, anoe koe Pangeran didjandjikeun ka karoehoen maneh, nganggo soempah; 'kérsana ngadjongklokkeun sakabeh moesoeh maneh ti hareupeun maneh, ^c sakoemaha pangandika Pangeran teja. *a Mat. 4: 7.*

b p. 9: 22. c 2 Moesa 23: 27, 28.

20 Baringsoekpagi ^a anak maneh nanja ka maneh, kijeu pokna: Nahaon eta pértelaan, djeung pikoekoeh, sarta hoekeun, anoe koe Pangeran, Allah oerang, ditimbalkeun ka bapa? 'Koedoe ngadjawab kijeu ka anak maneh: Oerang teh tadina koemawoela ka Piraon di Mésir; toeloj oerang koe Pangeran di ka-loewarkeun ti Mésir, ^b nganggo panganan kawasa; 'sarta Pangeran maparin tanda djeung moedjidjat, rarosa nja barangét, di Mésir, ka Piraon djeung ka saeusi-gédongna, di hareupeun panon oerang.
23 'Pangdika-loewarkeun oerang teh ti dinja, kérsana oerang diasoepeun, dipaparin ijeu tanah, noe koe andjeunna didjandjikeun ka karoehoen oerang, nganggo soempah teja. 'Sarta oerang koe Pangeran dipiwarang ngalampahkeun ijeu sakabeh pikoekoeh, nja koedoe sijeun koe Pangeran, Allah oerang, soepaja oerang djamoega salalawasna; kérsana ngahiroepan ka oerang, sakoemaha noe boekti ajeuna. 'Sarta matak djadi kabéhéran ka oerang, ^c lamoen oerang ngestoekeun ngalampahkeun eta sakabeh timbalan di pajoeneun Pangeran, Allah oerang, sakoemaha timbalanana ka oerang. *a 2 Moesa 13: 14. b 2 Moesa 14: 8. c p. 24: 13; Mat. 19: 17; Roem 10: 5.*

PASAL 7.

Lamoen maneh koe Pangeran, Allah maneh, geus diasoepeun kana tanah, anoe koe maneh rek diasoepan, baris dimilik, sarta andjeunna ngadjongklokkeun bangsa loba pisan ti hareupeun maneh, ^a nja eta oerang Het, oerang Girgas, oerang Emor, oerang Kanaan, oerang Pares, oerang Hiwi djeung oerang Jéboes teja, toedjoech bangsa, noe

2 galède nja rarosa ti batan maneh; 'sarta eta teh koe Pangeran, Allah maneh, geus disarelehkeun ka hareupeun maneh, djeung diarelehkeun koe maneh: seug koe maneh koedoe pada diharamkeun; ^b poma oelah njiyeun përdjangdjian ka dinja, djeung oelah dikaroe-
 3 njaän; 'soemawonna moen babarajaan djeung eta; ^c anak maneh awewe oelah dibikeun ka anak eta noe lalaki, sarta anak eta noe awewe oelah ditjokot keur pipamadjikaueun anak maneh
 4 lalaki. 'Karana ^d tangtoe matak njingkir anak maneh ti toekangeun kami, datang ka ngabakti ka aállahan; tanwande Pangeran djadi bëndoe ka maraneh, sarta maneh koe andjeunna di-
 5 toempoer tereh pisan. 'Bënërna mah koedoe milampah kijeu ka darinja: ^e altar-altarna koe maraneh koedoe dibongkar, tihangna brahala koedoe peuskeun, Aserana koedoe parotongan, djeung artja-artjana koedoe doeroekan
 6 koe seuneu. 'Karana maneh teh ^f oemat soetji baris ka Pangeran, Allah maneh; eta maneh dipilih koe Pangeran, Allah maneh, ^g soepaja djadi oemat kagoengan andjeunna, dibedakeun djeung sakabeh
 7 bangsa noe di satonggong boemi. 'Anoe matak maraneh koe Pangeran dimanah, sarta noe matak maraneh koe andjeunna dipilih, lain sabab maraneh loba ti bangsa noe reja; karana maraneh pang-
 8 saeutikna ti sakabeh bangsa. 'Enjana mah ^h sabab Pangeran miasih ka maraneh, sarta ngërsakeun nëtëpkeun soempah, anoe koe andjeunna disoempahkeun ka karoehoen maraneh teja, kiteo
 9 noe matak maraneh koe Pangeran dikaloewarkeun, nganggo panangan kawasa; dileupaskeun ti mah koemawoela, ti
 10 leungeun Piraon, radja Mësir teja. 'Mana maneh masing nnganjahokeun, ⁱ jen Pangeran, Allah maneh teja, estoe Allah; nja Allah noe sajakti, noe nëtëpkeun përdjangdjian reudjeung sih-koernija ka sakoer noe njaäh ka andjeunna sarta nëtëpkeun timbalanana, nëpi ka sareboe toeroenan; 'sarta malës ka sakoer noe geuleuh ka andjeunna, ka beungeutna; geus tangtoe digëmpoer; moal ngalilakeun ka noe geuleuh ka andjeunna, geus tangtoe dibalës ka
 11 beungeutna. 'Mana maneh koedoe në-

tëpkeun kana timbalan, kana pikoekoeh, djeung kana hoekoem, anoe koe kami ajeuna diparentahkeun ka maneh, soepaja dilalampahkeun. a 1 Moesa 15:20, 21.

b 2 Moesa 34:12. c 2 Moesa 34:16; Eser. 9:2; Neh. 10:30. d 1 Radj. 11:2. e p. 12:2,3; 2 Moesa 34:13. f 2 Moesa 19:6. g p. 14:2; 26:18. h p. 10:15; Mal. 1:2. i 2 Moesa 20:5; 34:7.

12 Heus kiteo, ^a tina sabab maraneh noeroet ka eta sagala hoekoem, djeung ditëtëpkeun sarta dilalampahkeun koe maraneh, noe matak Pangeran, Allah maneh, tangtoe ka maneh nëtëpkeun përdjangdjian djeung sih-koernija, noe koe andjeunna didjangdjikeun ka karoehoen maneh, nganggo soempah teja;
 13 'geus tangtoe miasih ka maneh, sarta maneh dibërkahan djeung didjengkarkeun; tanwande ngabërkahan ka boewah beuteung maneh djeung ka boewah lahan, ka gandoem maneh, ka anggoer djeung ka minjak maneh, ka anak sapi-moending djeung ka djadjadina ëmbe-domba maneh, dina tanah, noe koe andjeunna didjangdjikeun ka karoehoen maneh, nganggo soempah, këršana dipaparinkeun ka maneh teja. 'Nja maneh teh dibërkahan leuwih ti bangsa noe loba; ^b moal aja noe gaboeg di maneh, lalaki-awewe; kiteo keneh di
 15 sasatoan maneh. 'Sarta Pangeran tangtoe ngadjaoehkeun ti maneh sakabeh kasakit; ^c djeung sagala sasalad Mësir, noe barangët, anoe kanjahoan koe maneh teja, moal aja noe dikeunakeun ka maneh, nja dipaparinkeun ka sakoer
 16 anoe geuleuh ka maneh. 'Sarta maneh tangtoe ngalëboer eta sakabeh bangsa, noe koe Pangeran, Allah maneh, bakal dipaparinkeun ka maneh teja. Panon maneh oelah hawatir ka darinja, ^d sarta poma oelah ngabakti ka aállahanana; karana eta teh tangtoe minangka ridjët ka maneh. 'Palangsijang maneh rek ngomong sadjéro hate: Eta bangsa-bangsa galède ti batan aing; pikoemahaeun aing bisa njingkirkeun inja? 'Poma oelah sijeun-sijeun koe eta; masing ngingëtkeun ka noe koe Pangeran, Allah maneh, didamël ka Piraon djeung
 18 ka sakabeh oerang Mësir; 'nja kana ^e tjtotjoba noe rarosa, noe katarendjo koe panon maneh, sarta kana tanda djeung moedjidjat, kana panangan kawasa sarta

asta noe njodor, lantaran maneh koe Pangeran, Allah maneh, dika-loewarkeun teja; nja kitoe Pangeran, Allah maneh, ɛngke ngadamél ka eta sakabeh bangsa, noe koe maneh dipikasijeun. 'Malah eta teh koe Pangeran, Allah maneh, bakal didatangan ʹengang teja, nɛpi ka gɛmpoerna djalma noe kari, kitoe deui noe njoempoet, boeni 21 ti maneh. 'Poma oelah dipikarisi koe maneh; karana Pangeran, Allah maneh, linggih di tɛngah maneh, Allah noe langkoeng agoeng, toer matak sijeu. 'Ari eta bangsa-bangsa didjongklokkeunana koe Pangeran, Allah maneh, ti hareupeun maneh teh, ʹditoengtoet-toengtoet; teu meunang koe maneh dibejakkeun tereh-tereh, soepaja sato galak oelah ngarejaan, njoesakkeun 23 ka maneh. 'Tangtoe koe Pangeran, Allah maneh, pada diselehkeun ka hareupeun maneh, sarta digoedjroedkeun, bangɛt pisan goedjroedna, datang ka toemporna. 'Malah ʹ radja-radjana ge koe andjeunna bakal diselehkeun ka leungeun maneh, seug ngaran-ngaranna koe maneh koedoe dileungitkeun ti kolong langit; djalma hidji ge moal aja noe bisa tagɛn di hareupeun maneh; tangtoe koe maneh datang ka ditoempoeurkeun kabeh. 'Artja-artja aállahana 25 i koe maneh koedoe didoeroekan koe seuneu; oelah kabita koe ɛmasperak, anoe aja dina eta, sarta oelah ditjokot keur maneh, soepaja maneh oelah karidjɛt koe eta; karana eta teh kagiroek Pangeran, Allah maneh. 'Poma-poma maneh oelah ngasoepkeun ka imah maneh sipat noe matak giroek; tangtoe maneh mandjing hoekoem haram tjara eta; koedoe koe maneh dipikanista, sarta koedoe koe maneh dipikagiroek; karana haram eta teh.

a 2 Moesa 23:22. b 2 Moesa 23:26. c 2 Moesa 15:26. d p. 11:16; 12:30. e p. 4:34. f 2 Moesa 23:28. g 2 Moesa 23:29, 30. h Jos. 10:23; 11:12; 12:7. i p. 12:3.

PASAL S.

Sakabeh timbalan, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh mangsa ajeuna, koe maraneh estoekeun; nja koedoe dilalampahkeun, soepaja maraneh hiroep, djeung ngalobaan, sarta arasoep,

baris ngamilik eta tanah, noe koe Pangeran didjangdjikeun ka karoehoen 2 maraneh, nganggo soempah teja. 'Djeung maneh koedoe ngingɛtkeun sadjalandjalan, oeroet maneh ditoejoen koe Pangeran, Allah maneh, a geus opat poeloeh taoen ijeu, di tɛgal lɛga; noe dikɛrsakeun ngarɛndahkeun ka maneh; b ngɛrsakeun njoba-njoba ka maneh, soepaja kanjahoan anoe dina hate maneh, daek ngestoekeun timbalanana, atawa 3 hanteu. 'Seug maneh teh dirɛndahkeun, nja maneh disina kalempohan, djeung dipaparin dadaharan Man, c noe tadina teu kanjahoan koe maneh, sarta teu kanjahoan koe kolot-kolot maneh; noe dikɛrsakeun, maparin njaho ka maneh, d jen manoesa teh moal hiroep koe roti woengkoel, istoeng manoesa teh pihiroepeunana koe sakoer noe ka loewar ti lambe Allah. 'Papakean maneh 4 e hanteu ngaboeroekan di awak maneh, djeung soekoe maneh hanteu bareuh opat poeloeh taoen ijeu. 'Mana maneh masing nganjahokeun dina hate maneh, jen Pangeran, Allah maneh, mɛpɛrih ka maneh, sakoemaha djalma mɛpɛrih ka anakna. 'Djeung koedoe ngestoekeun timbalan Pangeran, Allah maneh; nja koedoe ngalakonan djalmandjeunna, sarta koedoe sijeun koe andjeunna. 'Karana maneh ɛngke koe Pangeran, Allah maneh, diasoepeun ka tanah noe aloes, tanah noe soegih waloengan tjai, tji-njoesoe djeung sitoe, 8 baridjil di lɛbak sarta di goenoeng; 'tanah ɛnggon tarigoe djeung gandroeng, kitoe deui anggoer, kondang djeung dalima; tanah ɛnggon tangkal minjak 9 djeung madoe. 'Tanah eta maneh dadaharan roti teh moal djeung kawaloeratan; naon-naon oge maneh moal aja kakoerangan di dinja; f tanah eta batoena beusi, sarta goenoeng-goenoengna koe maneh beunang dialaan tambaga. 'Ari mɛngke maneh geus dadaharan sarta datang ka seubeuh, g koedoe njoekoerkeun ka Pangeran, Allah maneh, tina hal tanah noe aloes, anoe geus dipaparinkeun ka maneh. 'Eta maneh sing ijatna, h poma oelah mopohokeun ka Pangeran, Allah maneh; oelah teu ngestoekeun timbalanana, hoekoemna djeung pikoekoehna, noe koe

kami diparentahkeun ka maneh ajeuna.
 12 'Oelah datang ka maneh dadaharan wa-
 ni seubeuh, djeung njiyeun imah ara-
 13 loes sarta dieusian, 'djeung sapi-domba
 maneh ngalobaän, kitoe deui émas-pe-
 rak maneh ngalobaän, sarta naon bae,
 14 anoe maneh, ngalobaän, 'toeloej hate
 maneh ⁱ adigoeng, sarta maneh mopo-
 hokeun ka Pangeran, Allah maneh, anoe
 ngaloewarkeun maneh ti tanah Mésir,
 15 ti imah koemawoela; 'anoë noejoen ma-
 neh ^j di tégäl noe lëga nja matak si-
 jeun, énggon oraj matih djeung lang-
 gir, énggon këlang, anoe enweuh tjai;
 16 ^k anoe ngabidjilkeun tjai pikeun ma-
 neh ti djéro batoe karang teuas; 'anoë
 ka maneh di tégäl lëga maparin dada-
 haran Man, noe teu kanjahoan koe kol-
 lot-kolot maneh teja, ngërsakeun nga-
 rëndahkeun ka maneh, djeung ngërsa-
 keun njoba-njoba ka maneh, soepaja
 maparin kangeunahan ka maneh dina
 17 ahirna; 'seug maneh ngomong sadjéro
 hate maneh: ^l Kawasa aing djeung ka-
 bédasan leungeun aing, anoe njiyeun ka-
 moektian aing sakitoe. 'Bënërna mah
 maneh koedoe ngingëtkeun ka Pange-
 ran, Allah maneh; karana nja andjeun-
 na noe maparin kawasa ka maneh nji-
 yeun kamoektian, ^m ngërsakeun ngaja-
 kinkeun përdjangdjianana, noe koe an-
 djeunna didjangdjikeun ka karoehoen
 maneh, nganggo soempah teja, sakoe-
 19 maha noe boekti ajeuna. 'Sabalikna,
 oepama maneh datang ka mopohokeun
 ka Pangeran, Allah maneh, sarta los
 noeroet ka aállahan, bari dibakti sarta
 disëmbah: eta kami ngingëtan ka ma-
 raneh ajeuna, ana kitoe mah maraneh
 20 tangtoe pisan digëmpoer. 'Sapërti bang-
 sa-bangsa, noe koe Pangeran digëmpoer,
 dileungitkeun ti hareupeun maraneh, nja
 kitoe diri maraneh oë bakal digëm-
 poer, sabab hanteu noeroet ka timbalan
 Pangeran, Allah maraneh.

a p. 29: 5.

b p. 13: 3. c 2 Moesa 16: 15. d Mat. 4: 4. e p. 29: 5.

f p. 33: 25. g Joël 2: 26. h p. 6: 11, 12. i p. 17: 20.

j p. 1: 19; 4 Moesa 21: 6. k 2 Moesa 17: 6. l p. 9: 4.

m p. 4: 31.

PASAL 9.

Eh Israil! geura dengekeun: maneh
 ajeuna rek meuntas tji Jordan, soe-
 paja asoep, baris meunangkeun ^a bang-

sa galède nja rarosa ti batan maneh,
^b nagara galède nja rareugreug, tēpi ka
 2 langit; 'hidji bangsa gède nja djang-
 koeng, anak Enak, anoe kanjahoan koe
 maneh, sarta hal eta maneh ngadenge
 babasan kijeu teja: ^c Saha noe bisa tagën
 3 di hareupeun anak Enak? 'Mana sing
 kanjahokeun koe maneh ajeuna, jen Pa-
 ngeran, Allah maneh, nja eta noe ang-
 kat ti heulaeun maneh, ^d seuneu noe
 ngalëboer; andjeunna noe bakal noem-
 poerkeun inja, sarta andjeunna noe bak-
 al naloekkeun inja ka hareupeun ma-
 neh; seug koe maneh koedoe disingkir-
 keun, dileungitkeun sarta gantjang, sa-
 koemaha pangandika Pangeran ka ma-
 4 neh teja. 'Samangsa eta teh koe Pange-
 ran, Allah maneh, geus didjongklokkeun
 ti hareupeun maneh, poma-poma maneh
 oelah ngomong sadjéro hate, kijeu: ^e
 Aing pangdiasoepkeun koe Pangeran,
 datang ka ngamilik ijeu tanah teh, nja
 koe karana kabënëran aing; ^f da koe
 karana kadorakaän eta sagala bangsa,
 noe matak koe Pangeran disalingkah-
 5 keun ti hareupeun maneh. 'Lain koe ka-
 rana kabënëran maneh atawa koe karana
 kaestoean hate maneh, noe matak ma-
 neh asoep, ngamilik eta tanahna; ënja-
 na mah koe karana kadorakaän eta sa-
 gala bangsa, noe matak koe Pangeran,
 Allah maneh, disalingkahkeun ti hareu-
 peun maneh, sarta ngërsakeun ngaja-
 kinkeun pangandika, noe koe Pangeran
 didjangdjikeun kalawan soempah ka ka-
 roehoen maneh, ka Ibrahim, ka Ishak
 6 djeung ka Jakoeb teja. 'Mana sing ka-
 njahokeun koe maneh, Pangeran pang-
 maparin ka maneh eta tanah noe saki-
 toe aloesna baris dimilik teh, lain koe
 karana kabënëran maneh; karana ma-
 neh teh ^g bangsa noe heuras beuheung.

a p. 7: 1. b p. 1: 28. c 4 Moesa 13: 32, 33. d p. 4: 24.

e p. 8: 17. f 3 Moesa 18: 24. g 2 Moesa 32: 9.

7 Masing ingët, poma oelah rek poho,
 ka lampah maneh njiyeun piëndoeëun
 Pangeran, Allah maneh, di tégäl lëga
 teja; ti poëan maneh ka loewar ti tanah
 Mésir, tēpi ka daratang ka énggon ijeu,
 maraneh teh mantangoel bae ka Pa-
 ngeran.

8 Ari di Horeb teja ^a maraneh njiyeun
 piëndoeëun Pangeran; seug Pangeran
 ngabëndon ka maraneh, moenggh aja

pangërsa maraneh dek ditoempoer.
 9 'Mangsa kami geus oenggah ka eta goe-
 noeng, baris nampa papan batoe, papan
 përdjangdjan, anoe koe Pangeran di-
 damël ka maraneh, seug kami tjitjing
 dina goenoeng, ^b opat poeloeh poë opat
 10 poeloeh peuting lilana, teu ngahakan
 roti, hanteu nginoem tjai. 'Sok kami
 teh koe Pangeran dipaparin eta doewa
 papan batoe, ^c ditoelisan koe panangan
 Allah; ari oengëlna tëroes sadajana pa-
 ngandika, noe koe Pangeran diandika-
 keum ka maraneh di goenoeng, ti djëro
 11 seuneu, keur poëan koempoel teja. 'Geus
 kitoe, satoengtoeng anoe opat poeloeh
 poë opat poeloeh peuting teja, sok kami
 teh koe Pangeran dipaparin eta doewa
 12 papan batoe, papan përdjangdjan; 'sarta
 kami koe Pangeran ditimbalan kijeu:
^d Maneh geura dangdan, geuwat toe-
 roen ti dijeu; karana oemat maneh, noe
 koe maneh dibodalkeun ti Mësir teh,
 lëbar lampahna; gantjang tëmën eta teh
 njalingkir tina djalan, anoe koe kami
 ditimbalkeun ka maranehanana; nja
 njarjjeun hidji artja sipat tjitak, pikeun
 13 sësëmbaheunana. 'Nimbalan deui Pange-
 ran ka kami, kijeu timbalanana: Kami
 geus ningali eta bangsa, satëmënna
 bangsa noe heuras beuheung eta teh.
 14 'Kami teh ingkeun bae, seg koe kami
 dek ditoempoer, sarta ngarana koe ka-
 mi dileungitkeun ti kolong langit; toe-
 loej maneh koe kami dek didamël bang-
 15 sa rosa nja gëde ti batan eta. 'Tidinja
 kami teh malik, djoet toeroen tina goe-
 noeng; ari goenoeng teh ^e keur ngagë-
 doer koe seuneu; sarta noe doewa pa-
 pan përdjangdjan teja koe kami di-
 16 sangga koe doewa leungeun kami. 'Ret
 kami teh nendjo, doemadakan ënja, ma-
 raneh migawe dosa ka Pangeran, Allah
 maraneh, njarjjeun hidji sasapian beun-
 ang njitak, keur sësëmbaheun mara-
 neh; gantjang tëmën maraneh njaling-
 17 kir tina djalan, anoe koe Pangeran di-
 timbalkeun ka maraneh teja. 'Këk noe
 doewa papan teh koe kami ditjékël, pek
 dibeubeutkeun ti doewa leungeun kami,
 dipeupeuskeun di hareupeun panon ma-
 18 raneh. 'Tidinja kami teh ^f brëk njoeoeh
 ka pajoeneun Pangeran, tjara bareto,
 opat poeloeh poë opat poeloeh peuting
 deui, teu ngahakan roti, hanteu nginoem

tjai, tina hal sakabeh dosa maraneh,
 anoe koe maraneh dipigawe, ngalam-
 pahkeun noe goreng di pajoeneun Pa-
 ngeran, njijeun pibëndoeëun andjeunna.
 19 'Karana kami teh ^g sijeun koe bëndoe
 djeung wëra, noe koe Pangeran dianggo
 ngabëndoean ka maraneh, moenggah
 kërsa noempoerkeun maraneh; sarta Pa-
 ngeran ^h ngamakboel ka kami sakali ha-
 rita deui. 'Tjatjakan ⁱ ka Haroen ge Pa-
 20 ngeran ngabëndon kalangkoeng, moeng-
 gah kërsa noempoerkeun; seug kami
 mangnëdakeun Haroen ongkoh dina
 21 mangsa harita. 'Ari lantaran maraneh
 dosa, nja eta sasapian anoe beunang ma-
 raneh njijeun teja, ^j koe kami ditjokot,
 seug didoeroek koe seuneu, toeloj dirë-
 mëkkeun, digiling disina lëmboet, datang
 ka adjoer ngëproel, bari sakalian eta kë-
 proelna koe kami dipitjeun kana tjai,
 anoe toeroen ti goenoeng. *a* 2 Moesa 32.

b 2 Moesa 24:18. *c* 2 Moesa 31:18. *d* 2 Moesa
 32:7. *e* Ibr. 12:18. *f* 2 Moesa 34:28. *g* Ibr.
 12:21. *h* p. 10:10. *i* 2 Moesa 32:21. *j* 2 Moesa
 32:20.

22 Ari ^a di Taberah, djeung ^b di Masa,
 sarta ^c di Kibrot-Taäwa teja, maraneh
 njarjjeun deui pibëndoeëun Pangeran.

4 Moesa 11:3. *b* 2 Moesa 17:7. *c* 4 Moesa 11:34.

23 Sarta ^a basa maraneh koe Pangeran
 dipiwarang leumpang ti Kades-Barnea,
 kijeu timbalanana: Geura aroenggah,
 beunangkeun eta tanah, noe koe kami
 dipaparinkeun ka maraneh teja, heug
 maraneh moengpang deui ka timbalan
 Pangeran, Allah maraneh, sarta teu pët-
 tjaja ka andjeunna, djeung teu noeroet
 24 ka timbalanana. 'Mantangoel bae ^b ma-
 raneh teh ka Pangeran, ti watës poëan
 kami wawoeh ka maraneh. *a* 4 Moesa

13:3; 14:1. *b* LaI. 7:51.

25 Tidinja kami teh brëk njoeoeh ka
 pajoeneun Pangeran, nja njoeoeh teh
 opat poeloeh poë opat poeloeh peuting
 lilana, sabab aja timbalan Pangeran
 26 kërsa noempoerkeun ka maraneh. 'Sarta
 kami nënëda ka Pangeran, kijeu panëda
 kami: ^a Noen Goesti Pangeran! moegi-
 moegi oelah tjijs ngaroeksakkeun oem-
 at andjeun, kagoengan andjeun, anoe
 kenging andjeun ngaleupaskeun koe ka-
 agoengan andjeun, nja kenging andjeun
 ngaloewarkeun ti Mësir, nganggo pana-
 27 ngan kawasa. 'Moegi masing emoet ka

abdi-abdi andjeun, ka Ibrahim, ka Ishak saréng ka Jakoeb teja! Moegi oelah ningali kana kabeurasan ijeu djalma-djalma, kana kadorakaanana, atanapi kana dosana; 'sangkan djalma eusi tanah, oeroet koering sadaja koe andjeun dika-loewarkeun, oelah ngaromong kijeu: ^b Tina sabab Pangeran teu bisaean nga-soepkeun eta teh kana tanah, anoe geus didjangdjikeun ka darinja, djeung tina sabab geuleuheun ka darinja, noe matatak dika-loewarkeun, seg diparaehkeun di tégal léga. 'Mapan eta teh oemat andjeun, kagoengan andjeun, anoe kening andjeun ngaloewarkeun koe kawasa andjeun noe agoeng, saréng koe asta andjeun noe njodor! ^a 2 Moesa 32:11.

^b 4 Moesa 14:16.

PASAL 10.

Dina mangsa eta Pangeran nimbalan ka kami: ^a Maneh geura njiyeun doewa papan batoe, tjara noe ti heula; seg maneh oenggah ka kami ka goenoeng; djeung koedoe njiyeun ^b hidji péti koe kai. 'Geus kitoe kami dina eta papan rek noeliskeun sakoro pangandika, noe aja dina papan noe ti heula, ^c noe koe maneh dipenpeuskeun teja; toeloj koe maneh teundeun di djéro péti. 'Prak kami njiyeun hidji péti koe kai pilang, sarta njiyeun doewa papan batoe, tjara noe ti heula; toeloj kami oenggah deui ka goenoeng, bari eta doewa papan di bawa koe leungeun. 'Tidinja ^d andjeunna njératkeun dina eta papan sakoe-maha toelisan noe ti heula, nja eta noe sapoeloeh timbalan, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka maraneh ti goenoeng, ti djéro seuneu, keur poéan koempool teja; sok koe Pangeran diparinkeun ka kami. 'Geus kitoe kami teh malik, djoet toeroen tina goenoeng; toeloj papan teja koe kami diteundeun di djéro péti, anoe beunang kami njiyeun; seug tétép ajana di dinja, sakoe-maha timbalan Pangeran ka kami teja.

^a 2 Moesa 34:1. ^b 2 Moesa 25:10. ^c 2 Moesa 32:19. ^d 2 Moesa 34:28.

^e Ari oerang Israil broel arindit ^a ti Berot Bëuë-Jaakan ka Mosera; ^b di dinja poepoes Haroen, sarta dikoerëbkeunana di dinja; seug Elasar poetrana noe djadi panghoeloe, ngaganti ramana. 'Ti

dinja arinditna ^c ka Goedgod, sarta ti Goedgod ka Jotbata, tanah noe soegih waloengan tjai. 'Dina mangsa eta ^d Pangeran misahkeun kaom Lewi, sina ngagotong péti përdjangdjan Pangeran, ^e sina marék ka pajoeneun Pangeran, bari ngabakti ka andjeunna, djeung sina ngabërkahan mawa padjénengan andjeunna, tépi ka mangsa ajeuna. 'Sabab kitoe Lewi teh ^f hanteu boga doeoeman atawa milik reudjeung doeloer-doeloerna; nja Pangeran noe djadi milikna, sakoe-maha pangandika Pangeran, Allah maneh, ka dinja teja.

^a 4 Moesa 33:31.

^b 4 Moesa 20:28. ^c 4 Moesa 33:32, 33. ^d 4 Moesa 3:6. ^e p. 18:7; 21:5. ^f 4 Moesa 18:20.

^g Ari kami teja ^a marék teh dina goenoeng satjara mangsa bareto, opat poeloeh poé opat poeloeh peuting lilana, sarta Pangeran ngamakboel ka kami sakali harita deui; teu toeloes Pangeran këršana ngaroeksakkeun ka maneh. 'Geus kitoe Pangeran nimbalan ka kami: Geura indit, leumpang, koedoe madjoe ti heulaeun eta djalma-djalma, sina arasoep, ngamilik eta tanah, noe koe kami didjangdjikeun ka karoehoenna, kalawan soempah, rek dipaparinkeun ka maranehanana teja. ^a p. 9:18, 19, 25.

^h Ari ajeuna, Israil! ^a naon noe koe Pangeran, Allah maneh, dipendoet ti maneh? ^b Taja deui kadjaba sijeun koe Pangeran, Allah maneh, ngalakonan sakabeh djalanna, njaah ka andjeunna, sarta ngabakti ka Pangeran, Allah maneh, téroes djeung hate sarta téroes djeung njawa maneh; 'ngestoekeun timbalan Pangeran, djeung pikoekoehna, noe koe kami diparentahkeun ka maneh mangsa ajeuna, soepaja maneh djamoega. 'Satëmënna, Pangeran, Allah maneh, ^c noe kagoengan langit, ^d djeung langiting sakabeh langit; kitoe deui boemi djeung saeusi-eusina. 'Ngan karoehoen maneh bae noe dimanah koe Pangeran, pada dianggo kaasih; sarta ari toeroenanana ti pandeurieunana, nja diri maraneh, koe andjeunna dipilih ti sakabehna bangsa, sakoe-maha noe boekti ajeuna. 'Mana maraneh ^e koedoe njoe-natan kakoeloepan hate maraneh, ^f sarta poma oelah ngaeruskeun deui beunang maraneh. 'Karana Pangeran, Allah maraneh, ^g nja Bataraning sakabeh

batara, djeung Goestinging sakabeh goes-
ti, Allah noe langkoeng agoeng, noe
langkoeng kawasa, noe langkoeng nja
matak sijeun, ^h noe teu pisan pilih-
18 sih, sarta tara narima paroeroeba; 'anoe
ⁱ maparin kaadilan ka pahatoe djeung
ka randa, sarta asih ka semah, di-
19 paparin sandang-pangan. 'Mana mara-
neh ^j koedoe njaäh ka semah; karana
maraneh ge bareto djadi semah di ta-
20 nah Mésir. 'Koedoe ^k sijeun koe Pange-
ran, Allah maneh; koedoe ngabakti ka
andjeunna, djeung ngaraketan ka an-
djeunna, sarta maneh soempah koedoe
21 njeboet padjéung andjeunna. 'Nja
andjeunna poedjieu maneh, sarta nja
andjeunna Allah maneh, anoe ngada-
mél ka maneh eta sagala përkara noe
araheng nja matak sijeun, anoe kata-
22 rendjo koe panon maraneh teja. 'Ka-
roehoen maneh, basa marijang ka Më-
sir teja, ^l rejana ngan toedjoeh poeloh
djiwa; dëmi ajeuna mah maneh teh koe
Pangeran, Allah maneh, geus didjadi-
keun loba nakër, ^m tjara bentang di
langit. *a* Mik. 6:8. *b* p. 6:5. *c* Djab. 24:1; 115:16.

d 1 Radj. 8:27. *e* p. 30:6; Jér. 4:4. *f* p. 9:6.

g 1 Tim. 6:15. *h* Lal. 10:34; Roem 2:11. *i* Djab.

146:9. *j* 2 Moesa 22:21. *k* p. 6:13. *l* 1 Moesa

46:27. *m* p. 1:10.

PASAL 11.

Mana maneh koedoe njaäh ka Pangeran,
Allah maneh, djeung koedoe ngadjaga
kana djagaänana, nja eta pikoekoehna,
hoekoemna, djeung timbalanana, salata-
2 wasna. 'Sarta sing kanjahokeun koe
maraneh ajeuna; karana [kami mitjatoer
teh] lain ka anak maraneh, noe teu
njarahoëun djeung teu narendjoëun di-
na pamépërih Pangeran, Allah mara-
neh, ^a kaägoenganana, pananganana noe
3 kawasa, sarta asta noe njodor; 'kitoe
deui tandana djeung dadamëlanana, noe
koe andjeunna didamël di djëro Mésir,
ka Piraon, radja Mésir, djeung ka sa-
4 tanahna kabeh; 'sarta ^b noe koe andjeun-
na didamël ka balad Mésir, ka koedana
djeung ka karetana, noe koe andjeunna
dikëlëm koe tjai laoet Agër, basana
ngaroedag njoesoel ka maraneh; djadi
koe Pangeran pada digëmpoer, tēpi ka
5 mangsa ajeuna; 'kitoe deui noe koe
andjeunna didamël ka maraneh di

tëgal lëga, tēpi ka maraneh datang ka
6 ënggon ijeu; 'sarta noe koe andjeunna
didamël ^c ka Datang djeung ka Abiram,
anak Eliab, anoe anak Roebin, basa
boemi njalangapkeun soengoejna, seg
njaploek eta djalma katoeat anak-ewena,
djeung himah-himahna, sarta sakoer noe
goemëlar, anoe noeroet ka dinja, di tē-
7 ngah sakabeh oerang Israil teja: 'istoe-
ning panon maraneh ^d noe narendjo eta
sadjana dadamëlan Pangeran noe ara-
heng, anoe koe andjeunna didamël te-
8 ja. 'Mana maraneh koedoe masing pa-
da ngestoekeun sakabeh timbalan, noe
koe kami diparentahkeun ka maneh
ajeuna, soepaja maraneh talëgër, djeung
arasoep, sarta ngamilik eta tanah, noe
koe maraneh rek diasoepan djalan meun-
9 tas, baris dimilik teja; 'djeung ^e soepaja
maraneh dipandjangkeun nja oemoer
dina tanah, noe koe Pangeran didjang-
djikey ka karoehoen maraneh, ngang-
go soempah teja, kërana dipaparinkeun
ka darinja sarta ka toeroenanana, ^f nja
tanah noe labar-leber tji-soesoe djeung
10 madoe. 'Karana ari tanah, noe koe ma-
ranek rek diasoepan baris dimilik teh,
lain saperti tanah Mésir, oeroet mara-
neh ka loewar, anoe koe maneh disë-
baran koe binih maneh, sarta ditjajian
koe soekoe maneh, saperti këbon sa-
11 joeran. 'Ënjana mah tanah, noe koe ma-
ranek rek diasoepan djalan meuntas,
baris dimilik teh, tanah ënggon goe-
noeng djeung lëbak, njeuseupna tjai teh
12 hoedjan ti langit; 'estoe tanah noe di-
titanan koe Pangeran, Allah maneh;
sotja Pangeran, Allah maneh, teu pëtot-
pëtot neutepuna ka dinja, ti mimitina
taoen tēpi ka pangoengtoengan taoen.

a p. 3:24. *b* 2 Moesa 14:25, 27. *c* 4 Moesa 16:31.

d p. 7:19. *e* p. 4:40. *f* 2 Moesa 3:17.

13 Dëmi geus kitoe, oepama maraneh
tëmën nja noeroet ka timbalan kami,
anoe koe kami ditimbalkeun ka mara-
neh ajeuna, datang ka njaäh ka Pange-
ran, Allah maraneh, djeung datang ka
ngabakti ka andjeunna tëroes reudjeung
hate sarta tëroes djeung njawa mara-
14 neh: 'tangtoe kami maparin hoedjan ka
tanah maraneh dina oesoemna, ^a nja
hoedjan noe ti heula djeung hoedjan noe
pandeuiri, sangkan maneh ngoempoe-
keun gandoem, anggoer djeung minjak

- 15 maneh, 'Sarta kami bakal maparin djoe-
koet di tégal maneh, adjang sasatoan
maneh, djeung maneh dadaharan da-
16 tang ka seubeuh. 'Eta maraneh sing
arijatna, hate maraneh oelah kagëndam,
matak maraneh njalingkir, ngabakti ka
aállahan, sarta njarëmbah ka dinja;
17 'tangtoe Pangeran djadi bëndoe ka ma-
raneh, sarta meundeutkeun langit, oel-
ah aja hoedjan, djeung taneuh oelah
sina ngabidjilkeun kahasilanana, sarta
maraneh tangtoe tereh digëmpoer, dileu-
ngitkeun tina tanah noe aloes, anoe
koe Pangeran dipaparinkeun ka mara-
neuh.
a Joël 2: 23; Jak. 5: 7.
- 18 Mana ijeu pangwoeroek kami koe ma-
raneh teundeun dina hate djeung dina
pikir maraneh; *a* sarta eta teh koe ma-
raneh pake tanda, talikeun dina leu-
ngeun maraneh, djeung pake bebër di
19 antara panon maraneh. 'Djeung *b* koe-
doo koe maraneh dipagabkeun ka anak-
anak maraneh, ditjatoer-tjatoerkeun
keur maneh dijoe di djëro imah, keur
maneh leumpang di djalan, keur maneh
ngëdëng, djeung keur maneh hoedang;
20 'toer *c* koe maneh toeliskeun dina ti-
hang imah maneh, sarta dina lawang
21 maneh; 'soepaja poë maraneh djeung
poë anak-intjoe maraneh dilobakeun di-
na tanah, noe koe Pangeran didjang-
djikeun ka karoehoen maraneh, nganggo
soempah, këršana dipaparinkeun ka di-
nja teja, sing salobana poë langit di
22 loehoereun boemi. 'Karana oepama ma-
raneh tëmën nja ngestoekeun eta sa-
koer timbalan, noe koe kami diparen-
tahkeun ka maraneh, datang ka dilam-
pahkeun, datang ka njaäh ka Pangeran,
Allah maraneh, ngalakanan sakabeh
djalanna, djeung ngarakëtan ka andjeun-
na: 'tangtoe Pangeran njingkahkeun eta
23 sakabeh bangsa ti hareupeun maraneh, *d*
sarta maraneh tangtoe meunangkeun
bangsa noe galëde nja rarsa ti batan
24 maraneh. 'Sakoer ënggon, *e* anoe pika-
tintjakeun koe dampal soekoe maraneh,
nja eta pibogaen maraneh; ti sëmët
tégal lëga, djeung ti sëmët goenoeng
Libanon, kitoe deui ti sëmët bangawan,
nja eta tji Prat, tëpi ka laoet Koelon, *f*
25 nja eta piwatëseun maraneh. 'Djalma
hidji ge moal aja noe tagën di hareu-
peun maraneh; sakoeriling tanah, anoe

pikatintjakeun koe maraneh, koe Pa-
ngeran, Allah maraneh, bakal dipapa-
rin kareuwasan djeung kasjjeunan koe
maraneh, *g* sakoemaha pangandikana
ka maraneh teja.

a p. 6: 8. *b* p. 6: 7. *c* p. 6: 9.
d p. 7: 1. *e* Jos. 1: 3; 14: 9. *f* 2 Moesa 23: 31.
g 2 Moesa 23: 27.

- 26 Masing nganjahokeun, *a* kami poë ijeu
di hareupeun maraneh ngajakeun ka-
27 bërkanan djeung panjapa. 'Nja eta ka-
bërkanan, ari maraneh noeroet ka tim-
balan Pangeran, Allah maraneh, anoe
koe kami diparentahkeun ka maraneh
28 ajeuna. 'Djeung deui panjapa, oepama
maraneh hanteu noeroet ka timbalan
Pangeran, Allah maraneh, sarta njaling-
kir tina djalan, anoe koe kami dipa-
rentahkeun ka maraneh ajeuna, nja
noeroet ka aállahan, noe tadina teu ka-
29 njahoan koe maraneh. 'Dëmi geus kitoe,
lamoen maneh koe Pangeran, Allah ma-
neh, geus diasoepeun kana tanah, anoe
koe maraneh rek diasoepan baris dimi-
lik, *b* toeloej koedoe ngoetjapkeun ka-
bërkananana dina goenoeng Gërisim, ki-
toe deui panjapana dina goenoeng Ebal.
30 'Pangajana di peuntasan tji Jordan,
ka koelon, djalan pangsoeroepan panon-
poë, di tanah oerang Kanaän, noe ngëng-
gon di tanah lapang, pëlëbah Gilgal,
31 deukent *c* ki pasang More teja. 'Ka-
rana maraneh ëngke mareuntas tji
Jordan, soepaja asoep, baris ngamilik
eta tanah, anoe koe Pangeran, Allah
maraneh, dipaparinkeun ka maraneh;
tangtoe koe maraneh dimilik sarta diëng-
32 gonan. 'Mana maraneh sing arijatna,
koedoe ngalampahkeun eta sakabeh pi-
koekoe djeung hoekoem, anoe koe ka-
mi poë ijeu diajakeun di hareupeun ma-
raneh. *a* p. 30: 1, 15, 19. *b* p. 27: 12, 13; Jos. 8: 33.
c 1 Moesa 12: 6.

PASAL 12.

Ijeu teh pikoekoe djeung hoekoem,
- anoe koe maraneh koedoe diëstoekeun,
lampahkeuneun dina tanah, anoe koe
Pangeran, Allah karoehoen maneh, di-
paparinkeun ka maraneh, baris dimilik,
saoemoer maraneh hiroep di boemi.

- 2 Maraneh *a* misti pisan ngagëmpoer sa-
kabeh ënggon, anoe koe bangsa-bangsa,
noe koe maraneh bakal dibeunangkeun
teja, dipake ngabarakti ka aállahanana,

^b dina goenoeng-goenoeng laloehoer, djeung dina pasir-pasir, sarta di handapeun sakoer kakaian ngaroenggoe-
³ noek. 'Ari altar-altarna ^c koe maraneh koedoe dibongkar, tihangna brabala koedoe peupeuskeun, Aserana koedoe doeroekan koe seuneu, djeung artja-artja aállahanana koedoe parotongan; nadjan ngaran-ngaranna koe maraneh koedoe dileungitkeun ti énggon eta. 'Maraneh oelah milampah kitoe ka Pangeran, Allah maraneh. 'Énjana mah ^a ka énggon, noe koe Pangeran, Allah maraneh, bakal dipilih ti sakabeh kaum maraneh, dikérsakeun mérénahkeun padjénenganana di dinja, tégés ka panglinggihanana maraneh koedoe marék; nja ka dinja maneh koedoe ngadeuheusan;
⁶ 'sarta nja ka dinja maraneh koedoe nganteurkeun koerban maraneh doeroekan, koerban maraneh peuntjitan, pèrpoeloehan maraneh, hatieran leungeun maraneh, panadaran maraneh, pangabakti maraneh bawaning soeka, sarta
⁷ tjikal sapi émbé-domba maraneh; 'sarta nja di dinja maraneh koedoe dadaharan di pajoeneun Pangeran, Allah maraneh, bari sing baroengah koe sagala tjtjabakan leungeun maraneh; nja diri maraneh sarta djeung saeusi-imah maraneh, asal maneh dibérkahan koe
⁸ Pangeran, Allah maneh. 'Maraneh di dinja poma oelah milampah sakoemaha kalakoean oerang di dijeu mangsa ajeuna, ^e masing-masing, naon bae noe pi-
⁹ bènèreun koe rarasaän sorangan. 'Karana népi ka ajeuna maraneh tatjan datang ^f kana reureuh djeung kana milik, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh. 'Tatapi maraneh éngke meuntas tji Jordan, bari toeloeng ngénggon dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah maraneh, bakal dimilikkeun ka maraneh; seug maraneh tangtloe dipaparin reureuh ti sakabeh moesoeh maraneh anoe ti sakoeriling, ^g djadi maraneh tjitjing teh séngang ati.
¹¹ 'Geus kitoe énggon, anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maraneh, kérsa ngalinggihkeun padjénenganana di dinja, nja ka dinja maraneh koedoe nganteurkeun sakoer anoe koe kami diparentahkeun ka maraneh, koerban maraneh doeroekan, djeung koerban

maraneh peuntjitan, pèrpoeloehan maraneh, djeung hatieran leungeun maraneh, sarta sakabeh panadaran maraneh beunang milih, anoe koe maraneh dina-
¹² darkeun ka Pangeran. 'Sarta maraneh masing boengah di pajoeneun Pangeran, Allah maraneh; nja diri maraneh, djeung anak maraneh lalaki, sarta anak maraneh awewe, kitoe deui badega maraneh lalaki djeung badega maraneh awewe, sarta djeung ahli Lewi, anoe dina lawang maraneh; ^h karana eta teh teu boga doeoeman atawa milik reudjeung maraneh. *a* p. 7: 5.

b 1 Radj. 14: 23; 2 Radj. 16: 4. *c* 4 Moesa 33: 52.

d 2 Moesa 20: 24; 1 Radj. 8: 29. *e* Hak. 17: 6.

f Jos. 22: 4. *g* 3 Moesa 25: 18, 19. *h* 4 Moesa 18: 20, 24.

¹³ Eta maneh sing ijatna, poma oelah ngoerbankeun koerban maneh doeroekan dina sambarang énggon, anoe ka-
¹⁴ tendjo koe maneh. 'Énjana mah dina énggon, anoe koe Pangeran bakal dipilih dina salah-sahidji kaum maneh, nja di dinja maneh koedoe ngoerbankeun koerban maneh doeroekan, sarta nja di dinja maneh koedoe ngalampahkeun samsakara, noe koe kami diparentahkeun
¹⁵ ka maneh. 'Tatapi ^a maneh meunang poentjat-peuntjit djeung ngahakan laoek, sakahajang hate maneh, noeroetkeun bérkah Pangeran, Allah maneh, noe dipaparinkeun ka maneh, di sakabeh lawang maneh; dihakanna koe noe nadjis, koe noe bérsih; ^b satjara méntjék
¹⁶ djeung satjara oentjal. 'Ngan ari gé-tihna mah ^c poma oelah dihakan koe maraneh; nja koedoe koe maraneh di-koetjoerkeun ka boemi saperti tjai.

a 3 Moesa 17: 2. *b* p. 14: 5. *c* 3 Moesa 3: 17; 17: 10.

¹⁷ Hanteu meunang maneh dina lawang maneh ngahakan ^a pèrpoeloehan gandoem, atawa anggoer, atawa minjak maneh, ^b kitoe deui tjikal sapi émbé-domba maneh, atawa panadaran maneh, naon bae, anoe beunang maneh nganadarkeun, atawa pangabakti maneh bawaning soeka, atawa hatieran leungeun
¹⁸ maneh. 'Mistina mah ^c koe maneh dihakan di pajoeneun Pangeran, Allah maneh, dina énggon anoe koe Pangeran, Allah maneh, bakal dipilih; nja diri maneh, djeung anak maneh lalaki, sarta anak maneh awewe, kitoe deui badega maneh lalaki, djeung badega

- maneh awewe, sarta djeung ahli Lewi, anoe dina lawang maneh; djeung maneh koedoe masing boengah di pajoeun Pangeran, Allah maneh, koe sagala tjatjabakan leungeun maneh. 'Eta maneh sing ijtana, ^a poma oelah ninggalkeun ahli Lewi, saemoer maneh, dina tanah maneh. *a p. 14: 22. b p. 15: 19. c p. 14: 23. d p. 14: 27.*
- 20 Lamoen Pangeran, Allah maneh, ^a ngalégakeun watës maneh, sakoemaha pangandikana ka maneh, seg maneh ngomong: Hajang njatöe laeok, sabab hate maneh hajang ngahakan laeok: pek bae maneh ngahakan laeok saka-
- 21 hajang hate maneh. 'Lamoen énggon, anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh, kërsa mërénahkeun padjénnganana di dinja teja, ^b djaeoh ti maneh, prak maneh meuntjit bae sapi maneh djeung émbé-domba maneh, anoe koe Pangeran dipaparinkeun ka maneh, sakoemaha parentah kami ka maneh teja; heg maneh dadaharan dina lawang maneh, sakahajang hate maneh. 'Estoe sakoemaha ngahakan mēntjék atawa oentjal, nja kitoe dihakanna teh; noe nadjis, noe bërēsih, sarejana meunang
- 23 ngabakan eta. 'Ngan maneh teh masing pēngkoe, oelah ngahakan gētihna; ^c karana gētih teja njawana, sarta maneh teu meunang ngahakan njawana katoet
- 24 laeokna. 'Poma koe maneh oelah diha-
- 25 kan; nja koedoe koe maneh dikoetjoerkeun ka boemi saperti tjai. 'Poma koe maneh oelah diha-
- 26 kan; nja koedoe koe maneh dikoetjoerkeun ka boemi saperti tjai. 'Poma koe maneh oelah diha-
- 27 kan; nja koedoe koe maneh dikoetjoerkeun ka boemi saperti tjai. 'Poma koe maneh oelah diha-
- 28 kan; nja koedoe koe maneh dikoetjoerkeun ka boemi saperti tjai. 'Poma koe maneh oelah diha-

maneh djamoega, kitoe keneh anak maneh pandeurieun maneh, salalangéngna, tina sabab maneh milampah anoe hade sarta noe bēnér di pajoeun Pangeran, Allah maneh. *a p. 19: 8. b p. 14: 24.*

c 3 Moesa 17: 14. d 3 Moesa 27: 9. e 3 Moesa 1: 5, 11.

- 29 Lamoen Pangeran, Allah maneh, énggeus ngabasmī ti hareupeun maneh eta sagala bangsa, noe koe maneh rek didatangan baris dibeunangkeun teja, sarta maneh geus prak meunangkeun inja, djeung ngénggon dina tanah oeroet eta:
- 30 'maneh teh masing ijtana, ^a oelah kari-djēt, noeroetan eta, sanggeusna eta ditoeempoer, dileungkeun ti hareupeun maneh; sarta maneh oelah natanjakeun aállahanana, bari ngomong kijeu: Koe-maha eta bangsa-bangsa ngabaraktina ka batara-batarana? koela teja sēdja noe-
- 31 roetan. 'Poma-poma maneh oelah rek milampah kitoe ka Pangeran, Allah maneh; ^b karana sagala kagiroek Pangeran, noe koe andjeunna diango kageuleuh, koe eta sok dilalampahkeun ka aállahanana; sangkilang anakna lalaki djeung anakna awewe koe eta sok didoeroek koe seuneu adjang aállahanana. *a p. 7: 16; 13: 9. b 3 Moesa 18: 27.*
- 32 Ari ^a sadajana pangandika, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh, koe maraneh estoekeun, nja koedoe dilalampahkeun; oelah ditambahan, oelah dikoerangan. *a p. 4: 2.*

PASAL 13.

- Lamoen di tēngah maneh aja nabi atawa toekang ngimpi, toeloer ka maneh mere tanda atawa moedjidjat, 'seng boekti eta tanda atawa eta moedjidjat, noe koe eta ditjatoerkeun ka maneh, bari kijeu omongna: Hajoe, oerang anoe ka batara nagara sēdjen, noe tadina teu kanjahoan koe maneh, oerang
- 3 ngabakti ka dinja: 'poma maraneh ^a oelah ngagoegoe ka omongan nabi kitoe, atawa ka toekang ngimpi kitoe; karana Pangeran, Allah maraneh, ^b njoba ka maraneh, kërsa ngawaspaoskeun, maraneh njaah ka Pangeran, Allah maraneh, tēroes rendjeung hate sarta tēroes djeung njawa maraneh, atawa hanteu. 'Koedoe aranoet ka Pangeran, Allah maraneh, djeung koedoe sarjeun koe andjeunna, bari ngestoekeun timbala-

nana, sarta noeroet ka pangandikana;
 e djeung koedoe pada ngabakti ka andjeunna.
 5 'Ari nabi noe kitoe, atawa toekang ngimpi noe kitoe, d koedoe dipaehan, sabab magahan moengkir ka Pangeran, Allah maraneh, anoe ngaloewarkeun maraneh ti tanah Mésir, dileupaskeun ti imah koemawoela teja; karépana maneh dek digembang tina djalan, anoe koe Pangeran, Allah maneh, ka maneh dipiwarang ngalakonan. e Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti ténggang maneh. a Jér. 23:16. b p. 8:2. c p. 10:20.

d p. 18:20. e 1 Kor. 5:13.

6 Lamoen doeloer maneh, anak saindoeng, atawa anak maneh lalaki, atawa anak maneh awewe, atawa pamadjikan noe di pangkon maneh, atawa sobat maneh noe saperti njawa sorangan, ngomongan ka maneh di noe boeni, kijeu pokna: Hajoe, oerang leumpang, oerang ngabakti ka batara bangsa sedjen, noe tadina teu kanjahoan koe maneh atawa koe karoehoen maneh, 'kasoep aállahan bangsa-bangsa, noe di sakoeriling maraneh, deukeut ka maneh atawa djaoeh ti maneh, ti toengtoeng boemi tépi ka toengtoeng boemi deui: 'poma koe maneh oelah dirém-poegan, sarta oelah digoegoe; a djeung deui panon maneh oelah hawatir ka dinja, oelah dipikaroenja, sarta oelah disoempoetkeun; b 'satégésna koe maneh misti pisan dipaehan; c leungeun maneh anoe koedoe pangheulana pek ka dinja maehan, toeloej leungeun djalma noe loba, ti pandeuri; d 'nja koedoe dibéntoeran koe batoe, datang ka paehna; sabab eta pangarahna maneh teh dek digembang ti Pangeran, Allah maneh, anoe ngaloewarkeun maneh ti tanah Mésir, ti imah koemawoela teja.
 11 'Soepaja goernita e ka sabangsa Israil, sarta pada sarjeuneun, djeung oelah aja deui noe ngalampahkeun pérkara goreng tjara kitoe di ténggang maneh.

a p. 7:16; 19:13. b p. 17:7. c p. 17:13; 19:20.

12 Lamoen maneh ngadeng bedja a hal salah-sahidji nagara maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh geusan tjitjing, tjékna: 'Aja djalma bangkawarah baridjil ti ténggang maneh, sarta ngagembang batoer pri-

boemi nagarana, aromongna: Hajoe, oerang leumpang, oerang ngabakti ka batara bangsa sedjen, noe tadina teu kanjahoan koe maraneh: 'toeloej koe maneh koedoe didongdon, ditalengteng, dipariksa sing gémét pisan; ana seug kapanggih saénjana, poegoeh pérkarana, aja noe ngalampahkeun kagiroekan
 15 kitoe di ténggang maneh: 'pek priboeumi eta nagara koe maneh koedoe disabétan koe seuseukeut pédang; nagarana djeung saeusi-eusina, katoet sasatoanana, b koe maneh haramkeun, toempés
 16 koe seuseukeut pédang. 'Ari sakabeh djarahanana koe maneh koedoe dikoempoelkeun ka ténggang loeloeroengna; seug eta nagara katoet sakabeh djarahanana koe maneh koedoe didoeroek koe seuneu, datang ka bérésihna, baris ka Pangeran, Allah maneh; geus kitoe eta teh sina djadi toempoekan langgeng;
 17 teu meunang diadégkeun deui. 'Sarta barang noe hoekoem haram teja e oelah pisan aja noe napél kana leungeun maneh; soepaja Pangeran lémpér tina kasangétan béndoena, sarta mapiin kawélasan ka maneh, djeung mikoernija ka maneh, toer ngalobakeun ka maneh, sakoemaha noe koe andjeunna didjangdjiikeun ka karoehoen maneh, nganggo
 18 soempah teja; 'lamoen maneh noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, ngestoekeun sakabeh timbalanana, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, ngalampahkeun anoe bènér di pajoeneun Pangeran, Allah maneh.

a p. 17:2. b 2 Moesa 22:20. c p. 7:25, 26.

PASAL 14.

Maraneh teh poetra Pangeran, Allah maraneh; a poma oelah noerihan diri, djeung oelah digoendoelan di antara panon maraneh, koe karana noe paeh.
 2 'Karana maneh teh b bangsa soetji baris ka Pangeran, Allah maneh; eta maneh dipilih koe Pangeran, soepaja djadi oemat kagoengan andjeunna, dibedakeun djeung sakabeh bangsa noe di satonggong boemi. a 3 Moesa 21:5. b p. 7:6.
 3 Maneh a oelah ngahakan sipat giroek, naon bae. 'Ijeu teh sato, anoe meunang dihakan koe maraneh: sapi, domba djeung émbe; 'oentjal, méntjék, moending, émbe leuweung, lémboe, ban-

6 teng djeung peutjang. 'Tëgës sagala sato, anoe beulah tjekerna, sarta tjekerna midoewa, djeung ngagajëm dina sasatoan, nja eta noe meunang dihakan koe maraneh. 'Ngan ijeu noe teu meunang dihakan koe maraneh bangsa noe ngagajëm sarta bangsa noe beulah tjekerna midoewa teh: onta, këlëntji djeung marmot; sabab eta teh ënja ngagajëm, tapina teu beulah tjekerna; nadjis eta teh ka maraneh. 'Kitoe deui bagong; sabab eta teh ënja beulah tjekerna, tapi teu ngagajëm; nadjis eta teh ka maraneh. Dagingna teu meunang dihakan koe maraneh, sarta bangkena koe maraneh teu meunang ditjabak. ^a 3 Moesa 11.

9 Ijeu teh anoe meunang dihakan koe maraneh, bangsa sakabeh anoe di djero tjai: sagala noe tjetjepetan djeung sisitan, meunang dihakan koe maraneh.

10 'Ari sakoer noe teu tjetjepetan sisitan mah, teu meunang dihakan koe maraneh; nadjis eta teh ka maraneh.

11 Sagala manoeuk bërësih meunang dihakan koe maraneh. 'Sarta ijeu noe teu meunang dihakan koe maraneh bangsa manoeuk teh: galoedra, radja-wali djeung galoedra laeet; 'alap-alap, heulang djeung rangkong, sapapadana; 'sagala gagak, sapapadana; 'manoeuk naäm, koetoe-koetoe, kaäk djeung dadali, sapapadana; 'boeweuk, djoelang djeung sowang; 'kokondangan, heulang roejoek djeung tjakakak; 'bango djeung koentoe, sapapadana; kerak djeung kalong.

17 'Djeung deui sagala noe ngarajap, bangsa noe hibër, nadjis eta teh ka maraneh, teu meunang dihakan. 'Sagala manoeuk bërësih mah meunang dihakan koe maraneh.

21 Maraneh oelah ngahakan ^a noe paeh bangkar, naon bae; bikeun ka noe ngoembara, anoe dina lawang maneh, sina ngahakan eta, atawa djoewal ka bangsa sedjen; karana maneh teh bangsa soetji baris ka Pangeran, Allah maneh. ^b Eta maneh oelah ngoeloeb anak ëmbe koe tji-soesoe indoengna.

^a 2 Moesa 22: 31. ^b 2 Moesa 23: 19.

22 Maneh misti pisan mërpoelohan sakabeh beubeunangan bibit maneh, anoe bibil tina lahan, saban-saban taoen.

23 'Geus kitoe ^a eta përpoelohan gandoem, anggoer djeung minjak maneh, sarta

djeung tjikal sapi ëmbe-domba maneh, koe maneh koedoe dihakan di pajoeuneu Pangeran, Allah maneh, di ënggon anoe koe andjeunna bakal dipilih, dikërsakeun ngalinggihkeun padjënënganana di dinja; soepaja maneh dia-djar sijeun koe Pangeran, Allah maneh, ²⁴ satoetoeup oemoer. 'Sarta lamoen djalanna gandar ti maneh, lamoen maneh teu kadoega mawa eta, sabab ënggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh, dikërsakeun mërënahkeun padjënënganana di dinja, ^b djaoeh ti maneh, lamoen maneh dibërkahan koe ²⁵ Pangeran, Allah maneh: 'seug djadikeun oewang, pek oewangna boengkoes, bawa koe maneh, bral maneh leumpang ka ënggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh. 'Toeloej oewangna beulikeun ka sakoer noe dipikahajang koe hate maneh, ka sapi, ka ëmbedomba, ka anggoer, ka wedang, atawa kana naon bae noe dipenta ka maneh koe hate sorangan; pek maneh daharan di dinja di pajoeuneu Pangeran, Allah maneh, bari masing boengah; nja diri maneh sarta djeung saesui-²⁷ imah maneh. 'Ari ahli Lewi, anoe dina lawang maneh, ^c poma koe maneh oelah ditinggalkeun; karana eta teh teu boga doeoeman atawa milik reudjeung maraneh.

^a p. 12: 17, 18. ^b p. 12: 21.

^c p. 12: 19; 16: 11, 14.

28 Oenggal-oenggal ^a toetoeup tiloe taoen maneh koedoe ngaloewarkeun sakabeh përpoelohan beubeunangan maneh dina taoen harita, sok teundeun dina lawang maneh. 'Ana datang ahli Lewi, pedah eta teh teu boga doeoeman atawa milik reudjeung maneh, kitoe deui semah, djeung pahatoe, sarta randa, noe dina lawang maneh, sina pada dadaharan datang ka sareubeuheun; soepaja maneh dibërkahan koe Pangeran, Allah maneh, dina sagala pagawean leungeun maneh, anoe koe maneh dilampahkeun.

^a p. 26: 12.

PASAL 15.

Oenggal-oenggal ^a toetoeup toedjoeh taoen maneh koedoe njiieun kalëpasan. 'Nja kijeu përkara kalëpasan teh: saha-saha noe boga pihotangkeun, koedoe ngalëpaskeun pihotangkeunana ka

batoer; teu meunang nagih ka batoerna djeung ka doeloerna; karana geus dioewarkeun kalépasan koe karana Pangeran. 'Ari ka bangsa sedjen maneh meunang nagih; dëmi anoe maneh di doeloer maneh mah koedoe dilépaskeun koe maneh. 'Halta di maneh moal aja noe miskin; (karana Pangeran tangtöe ngabërkahan ka maneh dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, bakal dimilikkeun ka maneh, soepaja kawaris) 'kitöe soteh lamoen maneh tëmën nja noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, diëstoekeun, datang ka ngalampahkeun eta sakoer timbalan, noe koe kami diparentahkeun ka maneh mangsa ajeuna. 'Karana Pangeran, Allah maneh, tangtöe ngabërkahan ka maneh, sakoemaha pangandikana ka maneh teja; ^b seug maneh ngindjeum-ngindjeumkeun ka bangsa löba, dëmi diri maneh mah moal ngindjeum; djeung deui maneh teh bakal marentah ka bangsa löba, dëmi ka diri maneh mah moal aja noe marentah. ^a 2 Moesa 23:11. ^b p. 28:12.

7 Lamoen ^a di maneh aja noe miskin, salah-sahidji doeloer maneh, dina salah-sahidji lawang maneh, dina tanah maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, ^b eta maneh poma oelah ngaheuraskeun hate, sarta leungeun maneh oelah ngeupeul ka doeloer maneh noe miskin teh; ^b 'bëñërna mah leungeun maneh koedoe masing moeka ka dinja, ^c sarta misti pisan ngindjeumkeun ka dinja sakadar kakoe-ranganana, sakaboetoejna. 'Eta maneh sing ijatna, dina hate maneh poma oelah aja omong bangkawarah, kijeu: Geus deukeut ka taoen noe katoedjoeh, taoen kalépasan teja; seug maneh ngadélekan ka doeloer maneh noe miskin teh, sarta teu mere ka dinja; toeloelj eta teh sasambat ka Pangeran tina hal maneh, geus tangtöe matak dosa ka dina maneh. 'Misti pisan koe maneh dibere, sarta hate maneh oelah goreng samangsa maneh mere ka dinja; karana tina sabab përkara kitöe Pangeran, Allah maneh, ^d tangtöe ngabërkahan ka maneh dina sagala pagawean maneh, djeung dina sagala tjatjabakan leungeun maneh. 'Karana noe miskin ^e moal datang ka euweuh ti têngah tanah; noe matak

kami marentah ka maneh kijeu teja: Leungeun maneh koedoe masing moeka ka doeloer maneh, ka noe kalangsak djeung ka noe miskin di maneh, dina tanah maneh. ^a 3 Moesa 25:35.

^b 1 Joh. 3:17. ^c Mat. 5:42; Loek. 6:34, 35.

^d Sil. 28:27. ^e Mat. 26:11; Joh. 12:8.

12 Lamoen doeloer maneh, sasama orang Ibrani, lalaki atawa awewe, ^a ngadjoewal diri ka maneh, koedoe ngawoela ka maneh gënëp taoen lilana, ari dina taoen noe katoedjoeh koe maneh koedoe dileupaskeun, sina mërdika ti maneh. 'Sarta samangsa koe maneh dileupaskeun, sina mërdika ti maneh, dileupaskeunana teh poma oelah lengoh; ^b 'koedoe koe maneh dimomotan masing rebo ti ëmbe-domba maneh, ti pangirikan maneh djeung ti pamërsän maneh; nja mere teh ka dinja sakadar bërkah maneh ti Pangeran, Allah maneh. 'Ari maneh teh ^b koedoe masing ingët, jen maneh bareto koemawoela di tanah Mësir, sarta maneh koe Pangeran, Allah maneh, geus dileupaskeun; kitöe noe matak kami ajeuna ka maneh marentah përkara noe tadi teja. 'Tatapi ^c lamoen eta teh ngomong ka maneh: Koering teh hanteu nijat ka loewar ti djoeragan; sabab njaäheun ka maneh djeung ka ahli maneh, sabab bëtaheun di maneh: 'pek maneh njokot paniir, seug tjeulina tiir kana panto; geus kitöe koedoe langgëng ngawoelana ka maneh. Nadjan ka badega awewe ge maneh koedoe milampah kitöe. 'Koe maneh oelah dipake beurat, ngaleupaskeun eta sina mërdika ti maneh; karana ngawoelana ka maneh gënëp taoen lilana teh sasat djalma boeboeroeh noe koelianana doewa tikël; ari kitöe mah maneh tangtöe dibërkahan koe Pangeran, Allah maneh, dina saniskara noe koe maneh dipigawe.

^a 2 Moesa 21:2; 3 Moesa 25:40. ^b p. 5:15.

^c 2 Moesa 21:5.

19 ^a Sakabeh tjikal, noe didjoeroekeun koe sapi maneh sarta koe ëmbe-domba maneh, nja eta noe lalaki, koe maneh koedoe disoëjtjikeun baris ka Pangeran, Allah maneh; tjikal sapi maneh koe maneh teu meunang digawekeun, sarta tjikal domba maneh koe maneh teu meunang digoëntingan. 'Koe maneh ^b koedoe dihakan oenggal-oenggal taoen,

di pajoeneun Pangeran, Allah maneh, di énggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh; nja diri maneh 21 sarta djeung saeusi-imah maneh. 'Tatapi ^c lamoen aja tjtadjadna, ngempor atawa lolong, naon bae tjtadjad anoe matak goreng, teu meunang dikoerbankeun ka Pangeran, Allah maneh; 'nja hakan koe maneh dina lawang maneh bae, ^d djalma noe nadjis, noe bërësih, sarejana; satjara mëntjék djeung satjara oentjal. 'Ngan ^e ari gëtihna mah poma oelah dihakan koe maneh, nja koedoe koe maneh dikoetjoerkeun ka boemi sapërti tjai.
 a 2 Moesa 13: 2. b p. 14: 23.
 c 3 Moesa 22: 20. d p. 12: 15, 22. e p. 12: 23.

PASAL 16.

Masing ngestoekeun boelan Abib; ^a didinja maneh koedoe milampah paska baris ka Pangeran, Allah maneh; karana maneh dika-loewarkeun koe Pangeran, Allah maneh, ti Mësir teh, nja dina 2 boelan Abib, ^b ti penting. 'Djeung koedoe meuntjit paska baris ka Pangeran, Allah maneh, ëmbe-domba reudjeung sapi, di énggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, kërsa ngalinggihkeun padjënenganana di dinja. 'Maneh dina mangsa paska teh oelah ngahakan beunang ngahaseuman; ^c toedjoeu poë lilana koedoe ngahakan roti teu ragian, roti kabalangsakan; karana maneh ka loewar ti tanah Mësir teja ^d kalawan roesoeh; nja eta soepaja maneh ngingëtkeun poëan maneh ka loewar ti tanah Mësir, 4 saemoer-hiroep maneh. 'Harita di sawëwëngkëran maneh oelah katendjo ragi, toedjoeu poë lilana; sarta laoek, beunang maneh meuntjit wantji boerit, dina poë noe mimiti, ^e oelah aja noe 5 dipeutingkeun tēpi ka isoek. 'Hanteu meunang maneh meuntjit paska dina salah-sahidji lawang maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun 6 ka maneh; 'ënjana mah di énggon, anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh, kërsa ngalinggihkeun padjënenganana di dinja, nja di dinja maneh koedoe meuntjit paska teh, ^f wantji boerit, keur mënëran soeroep panon-poë, ninggang waktue maneh ka loewar ti 7 Mësir teja. 'Pek koe maneh koedoe dipasak, bari toeloelj dihakan, di énggon

anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh; ari isoekna maneh seg balik, moelang sahimah-sahimah. 'Gëñëp poë lilana maneh koedoe ngahakan roti teu ragian; ^g ari dina poë noe katoedjoeu panoetoep pesta baris ka Pangeran, Allah maneh; didinja maneh oelah ngalampahkeun pagawean.
 a 3 Moesa 23: 5.
 b 2 Moesa 12: 30. c 2 Moesa 12: 19. d 2 Moesa 12: 11. e 2 Moesa 12: 10. f 2 Moesa 12: 6.
 g 3 Moesa 23: 8.

9 Maneh ^a koedoe milang keur diri maneh toedjoeu minggoe; ti watës mitëmbëjan diboewat, nja ngamimitian milang toedjoeu minggoe teh. 'Didinja maneh koedoe milampah pesta minggoe baris ka Pangeran, Allah maneh; ^b leungeun maneh koedoe njanggakeun pangabakti bawaning soeka, sakadar bërakah, noe dipaparinkeun ka maneh koe 11 Pangeran, Allah maneh. 'Sarta maneh ^c masing boengah di pajoeneun Pangeran, Allah maneh; nja diri maneh, djeung anak maneh lalaki, sarta anak maneh awewe, badega maneh lalaki djeung badega maneh awewe, sarta djeung ahli Lewi, anoe dina lawang maneh; kiteo deui semah, djeung pabatoe, sarta randa, noe di têngah maneh, di énggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh, kërsa ngalinggihkeun padjënenganana di dinja. 'Ari maneh teh koedoe 12 masing ingët. ^d jen maneh bareto koemawoela di Mësir; mana koedoe ngestoekeun djeung ngalampahkeun pikoekeuh noe tadi teja.
 a 3 Moesa 23: 15.
 b p. 26: 2. c p. 12: 12, 18. d p. 15: 15.

13 Maneh ^a koedoe milampah pesta sa-oeng bëbëtek, toedjoeu poë lilana, samantas maneh ngoempolkeun ti pangirikan djeung ti pamërsan maneh. 'Sarta maneh masing boengah dina pesta maneh; nja diri maneh, djeung anak maneh lalaki, sarta anak maneh awewe, badega maneh lalaki, djeung badega maneh awewe, sarta djeung ahli Lewi; kiteo deui semah, djeung pahatoe, sarta 15 randa, anoe dina lawang maneh. 'Toedjoeu poë lilana maneh koedoe pesta baris ka Pangeran, Allah maneh, di énggon anoe bakal dipilih koe Pangeran; karana Pangeran, Allah maneh, tangtoe ngabërkahan ka maneh dina saniskara patjarian maneh djeung dina

sauiskara pagawean leungeun maneh; mana maneh masing toetoe nja boengnah.

a 3 Moesa 23: 34.

16 *a* Tiloe kali di djero sataoen sakoer djalma lalaki di maneh koedoe pada ngadeuheus ka pajoeneun Pangeran, Allah maneh, di énggon anoe bakal dipilih koe andjeunna; nja eta dina pesta roti teu ragian, dina pesta minggoe, djeung dina pesta saeung bebétek teja; tetapi maneh ngadeuheus teh ka pajoeneun Pangeran, oelah lengoh. 'Hidji-hidji djalma leungeunna koedoe njang-gakeun bakti, noeroetkeun berkah Pangeran, Allah maneh, anoe diparinkeun ka maneh.

a 2 Moesa 23: 17.

18 Maneh koedoe ngadjadikeun hakim djeung pangoeroes *a* dina sakabéh lawang maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, bakal diparinkeun ka maneh di sakaom-kaom maneh; sina pada ngahoe-koeman ka djalma-djalma make hoe-koem adil. 'Maneh oelah njerongkeun bebénér, *b* oelah pilih-kasih, sarta *c* oelah narima paroeroeba; karana paroeroeba sok ngalolongkeun panon djalma noe palintér, djeung sok mengkolkeun omongan djalma noe balénér. 'Kabénér, *d* nja kabénér anoe koe maneh koedoe diobrek, soepaja maneh Hiroep sarta ngamilik tanah, noe koe Pangeran, Allah maneh, diparinkeun ka maneh.

a 1 Moesa 34: 20, 24. *b* 3 Moesa 19: 15.

c 2 Moesa 23: 8. *d* 1 Tim. 6: 11.

21 Maneh oelah njéblok *a* Asera, kai naon bae, pélibah altar Pangeran, Allah maneh, anoe koe maneh bakal didjijeun. 'Sarta maneh oelah ngadégkeun *b* tihang brahala, da dianggo kageuleuh koe Pangeran, Allah maneh.

a p. 7: 5.

b 3 Moesa 26: 1.

PASAL 17.

Maneh ka Pangeran, Allah maneh, *a* oelah ngoerbankeun sapi atawa domba noe aja tjatjadna, naon bae pèrkara noe matak goreng; karana noe kitoe teh kagiroek Pangeran, Allah maneh.

a 3 Moesa 22: 20.

2 Lamoen di téngah maneh, dina salah-sahidji lawang maneh, anoe diparinkeun ka maneh koe Pangeran, Allah maneh, *a* kapanggih djalma lalaki atawa awewe, migawe goreng di pajoeneun Pangeran,

Allah maneh, ngarèmpak pèrdjangdjia-
3 nana; 'nja eta leumpang, ngabakti ka aállahan, sarta disarèmbah, *b* atawa ka panon-poé, atawa ka boelan, atawa kana naon bae *c* balad langit, anoe lain
4 diparentahkeun koe kami; 'geus kitoe aja noe bebedja ka maneh, sarta koe maneh kadenge: *d* toeloej koe maneh koedoe didongdon sing gémét pisan; ana seug kapanggih saénjana, poegoeh pèrkarana, aja noe ngalampahkeun ka-
5 giroekan kitoe di Israil: 'tidinja eta lalaki atawa eta awewe, noe migawe pèrkara kitoe gorengna teh, *e* koe maneh koedoe dika-loewarkeun ka lawang maneh, nja eta si lalaki atawa si awe-
6 we teja; pek koe maneh bèn��eran koe batoe, sing datang ka paechna. 'Anoe mandjing dipaehan, nja eta dipaehanana
7 tina omongan saksi doewa atawa saksi tiloe; teu meunang dipaehan tina omongan saksi hidji. 'Leungeun saksi *g* noe koedoe pangheulana pek ka dinja ma-
han; toeloej leungeun djalma noe loba, ti pandeuri. Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti téngah maneh.

a p. 13: 6. *b* p. 4: 19. *c* 2 Radj. 21: 3, 5. *d* p. 13: 14.

e p. 13: 9, 10. *f* 4 Moesa 35: 30; p. 19: 15. *g* p. 13: 9.

8 Lamoen aja pèrkara hese, maneh han-
teu bisa moeties, *a* pèrkara ka loewar gètih, pèrkara padoe, atawa pèrkara mahala, oeroesan noe matak parèboet dina lawang maneh, toeloej maneh koedoe dangdan, indit ka énggon noe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh;
9 'seug koedoe ngadatangan ka panghoe-loe-panghoeloe, ahli Lewi, sarta ka hakim, anoe djénéng dina mangsa harita; geus kitoe koe maneh tanjakeun, tangtue ka maneh nganjahokeun kasaoran hoe-
10 koem. 'Djeung maneh koedoe milampah noeroetkeun kasaoran, noe koe eta dinjahokeun ka maneh ti énggon noe koe Pangeran bakal dipilih; sarta koe maneh estoekeun, koedoe milampah sakoe-
11 maha noe koe eta diwoeroekkeun ka maneh. 'Eta maneh koedoe milampah noeroetkeun kasaoran toret, noe koe eta diwoeroekkeun ka maneh, sarta noeroetkeun hoekoem, noe koe eta ditja-
toerkeun ka maneh; *b* poma maneh oelah njingkir tina kasaoran, anoe koe eta dinjahokeun ka maneh, ka kentja
12 atawa ka katoehoe. 'Saha-saha djalma

noe bédégong lampahna, hanteu noe-roet ka panghoeloe anoe ngadég, poerah ngabakti di dinja ka Pangeran, Allah maneh, atawa ka hakim, nja eta djalma koedoe dipaehan. ^c Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti Israil. 'Masing goernita ^a ka sabangsa kabeh, soepaja pada sarijeuneun, sarta oelah aja deui noe bédégong. *a* 2 Bab. 19: 10. *b* p. 5: 32. *c* p. 13: 5. *d* p. 13: 11.

14 Lamoen maneh geus asoep ka tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, sarta koe maneh geus dimilik reudjeung diénggonan, toeloej maneh ngomong: ^a Aing hajang njijeun radja, sina njangking ka aing, tjara sakabeh bangsa noe di sakoeriling aing: ^b seng noe koe maneh didijieun radja, njangking ka maneh teh, ^b koedoe noe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh; ti téngah doeloer maneh nja pinjijeuneun radja, njangking ka maneh; hanteu meunang maneh ngangkat djalma bangsa sedjen, njangking ka maneh, anoe lain doeloer maneh. 'Tatapi eta teh teu meunang ngalobakeun koeda, djeung teu meunang ngabalikkeun rahajat ka Mésir, mambrih ngalobakeun koeda; da Pangeran geus nimbalan ka maraneh, jen: Maraneh oelah pisan-pisan arek balik kana djalan tadi. 'Djeung deui eta teh teu meunang ngalobakeun pamadjikan, soepaja hatena oelah datang ka njingkir; sarta teu meunang ngalobakeun ^c émas-perak katjida teuing. 'Démi geus kitoe, dimana eta teh tjalik dina korsi karadjaanana, seug koedoe noeroen ijeu Toret pikeun pribadina, dina kértas, ti noe di hareupeun panghoeloe-panghoeloe, ahli Lewi. 'Ari eta teh koedoe aja di radja, sarta diadji saemoer-hiroep, soepaja diadjar sijeun koe Pangeran Allahna, ngestoekeun saengélna ijen papakon sarta ijeu pikoekoeh, datang ka dilampahkeunana. 'Sangkan hatena oelah loehoer ti doeloer-doeloerna, sarta oelah datang ka njingkir tina timbalan, ^c ka kentja atawa ka katoehoe, soepaja dipandjangkeun nja djoeméng dina karadjaanana, nja pribadina sarta djeung poetra-poetrana, di téngah Israil. *a* 1 Sam. 8: 5. *b* 1 Sam. 10: 24.

c p. 5: 32.

PASAL 18.

Panghoeloe-panghoeloe, ahli Lewi, sakaom Lewi, ^a oelah boga doeoeman atawa milik reudjeung Israil; koerban seuneu baris ka Pangeran sarta djéung kagoenganana, nja eta pihakaneunana. 2 'Mana eta teh oelah boga milik di téngah doeloer-doeloerna; ^b nja Pangeran noe djadi milikna, sakoemaha pangangan dikana ka dinja teja. 'Sarta nja ijeu pibabakoeun panghoeloe-panghoeloe ti djalma-djalma, ti sakoer noe njangkaeun koerban, boh sapi, boh domba; nja eta ka panghoeloe koedoe mere té-tépakna sabeulah, tjatjapekna doewana, sarta djeung babatna. 'Loeloegoe gandoem, loeloegoe anggoer sarta loeloegoe minjak maneh, kitoe deui loeloegoe boeloe domba maneh, ^c koe maneh koedoe dibere ka panghoeloe. 'Karana nja eta noe dipilih koe Pangeran, Allah maneh, ti sakabeh kaom maneh, sina ngadég babakti, mawa padjénengan Pangeran; nja eta pribadina djeung poetrana lalaki, sapapandjangna. *a* p. 10: 9. *b* 4 Moesa 18: 20. *c* 4 Moesa 18: 12, 13.

6 Sarta lamoen aja ahli Lewi ^a leumpang ti salah-sahidji lawang maneh, ti sabangsa Israil, énggonna njemah, seg datang ka énggon anoe bakal dipilih koe Pangeran, noeroetkeun sakahajang 7 hatena, ^a toeloej babakti, mawa padjénengan Pangeran Allahna, tjara doeloer-doeloerna noe loba, sasama ahli Lewi, ^b anoe ngaradég di dinja di pajoeneun 8 Pangeran: 'doeoeman pirédjékieuana koedoe walatra; kadjaba ti ladang posaka karoehoen. *a* 4 Moesa 35: 2. *b* p. 10: 8.

9 Lamoen maneh geus asoep ka tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, poma maneh oelah diadjar milampah ^a saperti kagiroekan bangsa-bangsa noe di dinja. 10 'Oelah kapanggih di maneh anoe njo-rangkeun anakna lalaki atawa anakna awewe kana seuneu, ^b anoe milampah noedjoem, anoe metangankeun, anoe 11 ténoeng, atawa noe sihir; 'kitoe deui noe milampah noemal, anoe nanja ka lélémboetan, ^c anoe ngoesoemah, atawa 12 noe ngoemahaan ka noe geus maot. 'Karana saha-saha noe milampah anoe kitoe pétna, kagiroek Pangeran; sarta tina sabab kagiroekan kitoe noe matak

eta teh koe Pangeran, Allah maneh, di-
 13 singkahkeun ti hareupeun maneh. 'Maneh
 14 sing satëmenna anoet ka Pange-
 rangan, Allah maneh. 'Karana eta bangsa-
 bangsa, noe koe maneh bakal dibeu-
 nangeun teja, pada ngagoegoe ka toekang
 metangankeun djeung ka toekang
 noedjoem; dëmi maneh teh hanteu di-
 idinan koe Pangeran, Allah maeh, mi-
 15 lampah kitoe. 'Pangeran, Allah maneh,
 ' mêngke ngajakeun pikeun maneh hi-
 dji nabi ti têngah maneh, ti doeloer-
 doeloer maneh, nja tjara kami; ^e eta
 16 koe maraneh koedoe digoegoe. 'Tëroes
 sakoemaha noe koe maneh disoehoen-
 keun ti Pangeran, Allah maneh, di Ho-
 reb, keur poëan koempoel; pioendjoe
 maneh kijeu teja: ^f Kahajang koering,
 oelah toeloj koering ngoeping gëntra
 Pangeran, Allah koering, sarëng nendjo
 seuneu noe sakitoe gëdena, soepaja koe-
 17 ring oelah paeh. 'Ari timbalan Pange-
 ran ka kami: ^g 'Hade eta omonganana
 18 noe bijeu. 'Kami mêngke ngajakeun hi-
 dji nabi pikeun maranehanana ti têngah
 doeloer-doeloerna, nja tjara maneh, sarta
 kami bakal mparin pangandika kami
 dina biwirna; ^h seug eta bakal nja-
 toerkeun ka maranehanana saniskara,
 noe koe kami ditimbalkeun ka dinja.
 19 'Geus kitoe, saha-saha djalma, noe teu
 ngagoegoe ka pangandika kami, anoe
 koe eta ditjatoerkeun mawa djënëngan
 kami, tangtöe kami moendoet katëran-
 20 ngan ti noe kitoe. 'Tatapi saha-saha
 nabi, ⁱ anoe koemalantjang njatoerkeun
 omongan mawa djënëngan kami, anoe
 lain dipiwarang koe kami diomongkeun,
 atawa noe mitjatoer mawa ngaran aäl-
 lahan, ^j nja eta nabi anoe kitoe koe-
 21 doe dipaehan. 'Sarta lamoen maneh
 ngomong sadjéro hate: Koemaha aing
 pitërängeun omongan, anoe lain dian-
 22 dikakeun koe Pangeran? 'Satijap-tijap
 aja nabi, mitjatoer mawa djënëngan
 Pangeran, seug eta omonganana han-
 teu djadi sarta hanteu tinëkanan, noe
 kitoe teh omongan anoe lain diandi-
 kakeun koe Pangeran; ditjatoerkeunana
 koe eta nabi bawaning koemalantjang;
 maneh oelah sijeun-sijeun koe nabi anoe
 kitoe.

a p. 12: 30, 31. b 3 Moesa 19: 26; 20: 27.
 c 3 Moesa 19: 31. d Joh. 1: 21, 46; Lal. 3: 22;
 7: 37. e Mat. 17: 5. f 2 Moesa 20: 19. g p. 5: 28.
 h Joh. 12: 49. i Jer. 14: 15. j p. 13: 5.

PASAL 19.

Lamoen Pangeran, Allah maneh, ñg-
 Leus ngabasmu eta sagala bangsa,
 noe tanahna koe Pangeran, Allah ma-
 neh, dipaparinkeun ka maneh; dimana
 koe maneh geus dibareunangeun, sarta
 maneh ngënggonan nagara djeung imah
 2 oeroet eta: 'toeloj maneh koedoe nga-
 bakoekeun ^a tiloe nagara keur maneh,
 di djero tanah maneh, anoe koe Pan-
 ngeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka
 3 maneh baris dimilik. 'Koedoe njadija-
 keun pidjalaneun maneh; sarta bilangan
 tanah maneh, noe koe Pangeran, Allah
 maneh, dimilikkeun ka maneh, koe ma-
 neh koedoe dibagi tiloe, soepaja sakoer
 noe maehan djalma sina kaboer ka di-
 4 nja. 'Sarta kijeu përkara djalma noe
 maehan, anoe pikaboereun ka dinja,
 sangkan hiroep teh: saha-saha noe maeh-
 an batoer teu kalawan njaho, sarta
 teu geuleuheun ka dinja ti kamari-mang-
 5 koekna. 'Saoepama aja noe aboes ka
 leuweung kadoewa batoer, sädja noe-
 war kai, seug ngoelangkeun leungeun-
 na njëkül baljoeng, arek pek ngadek
 kai, bijër beusina mëlësät tina përdahna,
 keuna ka batoerna, sarta toeloj paeh,
 nja eta sina kaboer ka salah-sahidji
 6 eta nagara, sangkan hiroep; 'soepaja
 noe maehan teh, ana dioedag-oedag koe
 noe pimalëseun gëti, pedah panas atina,
 oelah koengsi kasoesoel, sabab dja-
 oeh djalanna, pek ditjokot patina; pa-
 dahal eta teh teu mandjing dihoekoem
 paeh, karana teu geuleuheun ka dinja
 7 ti kamari-mangkoekna. 'Kitoe noe ma-
 tak kami marentah ka maneh kijeu
 teja: Koedoe ngabakoekeun tiloe naga-
 8 ra keur maneh. 'Sarta dimana Pange-
 ran, Allah maneh, ^b ngalëgakeun watës
 maneh, sakoemaha soempahna ka ka-
 roehoen maneh, sarta maneh dipaparin
 salëgana tanah, anoe koe andjeunna
 didjangdjikeun ka karoehoen maneh,
 9 bakal dipaparinkeun teja; 'lamoen ma-
 neh ngestoekeun ijeu satimbalan kabeh,
 ngalampahkeun anoe koe kami dipa-
 rentahkeun ka maneh ajeuna, nja njaäh
 ka Pangeran, Allah maneh, sarta nga-
 lakonan djalan-djalanna saemoer-oe-
 moer: toeloj eta tiloe nagara koe ma-
 neh koedoe ditambahan tiloe deui keur

10 maneh; 'sangkan oelah koengsi dikoe-tjoerkeun gëtilh noe teu salah di djëro tanah maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, djadi milik, anoe matak maneh katoempangan hoetang gëtilh. *a* 2 Moesa 21:13; 4 Moesa 35:14; Jos. 20:7. *b* p. 12:20.

11 Sabalikna, *a* lamoen aja djalma noe geuleuh ka batoer, sarta ngarah ka dinja, djeung ngamoeseoh ka dinja, pek ditjokot patina, hos paeh, seug kaboer ka salah-sahidji nagara eta teja: 'geus kitoe kokolot nagarana koedoe nitan, njokot eta teh ti dinja, bari toeloj diselehkeun ka leungeun noe pimalëseum gëtilh, sina dipachan. 'Panon maneh *b* oelah hawatir ka dinja, sarta maneh ti Israil koedoe ngalungitkeun gëtilh noe teu salah, soepaja maneh djamoega. *a* 4 Moesa 35:20. *b* p. 13:8.

14 Maneh *a* oelah ngowahan watës batoer, noe didjjeun watës koe djalma baheula dina milik maneh, anoe kamilik koe maneh dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh pikeun waris. *a* p. 27:17.

15 *a* Saksi hidji teu tjoekoep ngadoedoe ka djalma, hal kasalahan naon-naon atawa hal dosa naon-naon, dina sakabeh dosa, noe koe eta dipigawe; *b* tina omongan saksi doewa atawa tina omongan saksi tiloe sagala përkara djadi poegoehna. 'Lamoen aja hidji saksi kanijaja, dek ngamoeseoh ka hidji djalma, noeding moengkir: 'toeloj eta doewa djalma anoe padoe koedoe pada marëk ka pajoeneun Pangeran, *c* nja ka hareupeun panghoeloe-panghoeloe djeung hakim-hakim, anoe djarëngng dina mangsa harita. 'Geus kitoe koe eta hakim-hakim koedoe didongdon sing gëmët pisan; ana seug kapanggih saksi teja saksi palsu, estoe palsu panoe-dingna ka doeloerna, 'toeloj koe maraneh koedoe dipigawe sakoemaha pakarëpanana migawe ka doeloerna teja.

a Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti têngah maneh. 'Masing goernita *c* ka sakoer anoe kari, soepaja pada sarijeuneun, sarta oelah aja deui noe migawe përkara goreng tjara kitoe di têngah maneh. 'Sarta panon maneh oelah hawatir: *f* njawa bajar njawa, panon bajar panon, hoentoe bajar

hoentoe, leungeun bajar leungeun, soekoe bajar soekoe. *a* p. 17:6. *b* Mat. 18:16; Joh. 8:17; Ibr. 10:28. *c* p. 17:9. *d* p. 13:5. *e* p. 17:13. *f* 2 Moesa 21:23.

PASAL 20.

Lamoen maneh boedal përang, ngaroeg ka moeseoh maneh, *a* seug maneh nendjo koeda djeung kareta, bala loba ti batan maneh, poma maneh oelah sijeun koe eta; karana maneh disarëngan koe Pangeran, Allah maneh, noe nginditkeun maneh ti tanah Mësir. *a* Djab. 20:8.

2 Dëmi geus kitoe, samangsa maraneh geus deukeut kana përang, *a* sor panghoeloe koedoe njampeurkeun, bari toeloj misaoer ka bala, 'kijeu pisaoreunana ka darinja: Eh Israil! geura dengekeun: maraneh ajeuna geus deukeut kana përang, ngaroeroeg ka moeseoh maraneh; poma maraneh oelah leutik hate, oelah sarijeun, oelah miris sarta oelah risi tina sabab moeseoh; 'karana Pangeran, Allah maraneh, njarëngan angkat djeung maraneh, *b* kërsa mangmërangkeun maraneh ka moeseoh maraneh, kërsa njalamëtkeun ka maraneh. 5 'Geus kitoe *c* pangoeroes koedoe pada misaoer ka bala, kijeu pisaoreunana: Saha djalma, noe njijeun imah anjar, sarta tatjan dieusian? Nja eta geura leumpang, moelang ka imahna, bisi paeh dina përang, seug dieusian koe djalma 6 sedjen. 'Djeung saha djalma noe njijeun këbon anggoer, *d* sarta tatjan kapoeloek boewahna? Nja eta geura leumpang, moelang ka imahna, bisi paeh dina përang, seug boewahna kapoeloek 7 koe djalma sedjen. 'Sarta saha djalma, *e* noe keur babakalan djeung sahidji awewe, sarta tatjan dikawin? Nja eta geura leumpang, moelang ka imahna, bisi paeh dina përang, seug dikawin koe 8 djalma sedjen. 'Tidinja pangoeroes teh koedoe malisaer deui ka bala, kijeu pisaoreunana: *f* Saha djalma noe sijeun sarta leutik hate? Nja eta geura leumpang, moelang ka imahna, bisi hate doeloer-doeloerna datang ka gimir, sa- 9 përti hate manahanana. 'Dëmi geus kitoe, satoetoeop pangoeroes misaoer ka bala teh, seug koedoe pada ngadjëngng-

keun pikapalaean balad, baris ngaloe-
loegoean djalma-djalma. *a* 4 Moesa 10: 8, 9;
31: 6. *b* p. 3: 22. *c* p. 16: 18. *d* 3 Moesa 19: 23—25.
e p. 24: 5. *f* Hak. 7: 3.

10 Lamoen maneh njampeurkeun ka hi-
dji nagara, sêdja mërangan ka dinja,
seug koe maneh koedoe diëmbaran heula
11 pirahajoeëun. 'Geus kitoe, oepama nga-
djawabna ka maneh menta rahajoe,
sarta maneh dibere lawang, toeloeh sa-
kابه djalma, noe pikapangiing di
djero eta nagara, koedoe ka loewar oe-
pëti ka maneh sarta ngawoela ka ma-
12 neh. 'Sabalikna, oepama teu rek nji-
jeun karahajoean mah djeung maneh, ang-
goer mërangan ka maneh, toeloeh koe
13 maneh eta nagara këpoeng. 'Ana seug
koe Pangeran, Allah maneh, diseleh-
keun ka leungeun maneh, *a* pek saka-
beh lakaina koe maneh koedoe disa-
14 bëtan koe seusenkeut p^u 'ang; 'tatapi
ari awewe, djeung baroedak, djeung sa-
satoan, sarta naon bae ane aja di djero
eta nagara, sakابه djarahéunana, koe
maneh rajah adjang maneh; sarta ha-
kan koe maneh eta djarahan ti moe-
soeh maneh, ane koe Pangeran, Allah
15 maneh, diselehkeun ka maneh. 'Kitoe
pilampaheun maneh ka sakابه nagara,
noe djaraoeh katjida ti maneh, ane
teu kaäsoep nagara bangsa-bangsa di
16 dijeu. 'Ari moenggoeh nagara bangsa-
bangsa ijeu mah, ane koe Pangeran,
Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh,
djadi milik: *b* sakoer noe aja ambëkan
17 koe maneh oelah dihiroepan; 'satëgësna
koe maneh koedoe diharamkeun ditoem-
pës; nja eta oerang Het, oerang Emor,
oerang Kanaän, oerang Pares, oerang
Hiwi djeung oerang Jëboes; *c* sako-
maha maneh ditimbalan koe Pangeran,
18 Allah maneh teja; 'soepaja eta teh
oelah magahan ka maraneh milampah
sakoemaha kagiroekan maranehanana,
noe koe maranehanana dipigawe ka
aällahanana; matak maraneh dosa ka
Pangeran, Allah maraneh. *a* 4 Moesa 31: 7, 17.

b Jos. 10: 40; 11: 11, 14. *c* p. 7: 1, 2.

19 Lamoen maneh ngëpoeng ka hidji na-
gara lila katjida, pek dipërangan, ka-
rëp maneh dek dilindih, poma maneh
oelah ngaroeksakkeun tatangkalanana,
dipangoelangkeun baljoeng; karana nja
eta baris pihakaneun maneh, mana koe

maneh oelah ditoewar. Karana ta-
tangkalan këbon naha karah manoesa,
wët koedoe asoep dikëpoeng tina sabab
20 maneh? 'Ngan ari tatangkalan, ane
koe maneh kanjahoan jen lain tangkal
baris hakaneun mah, nja eta koe ma-
neh meunang diroeksakkeun sarta di-
toewar; djeung koedoe nji-jeun benteng,
ngalingkoeng eta nagara noe mërangan
ka maneh, sing datang ka kalindihna.

PASAL 21.

Lamoen dina tanah, ane koe Pangeran,
Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh
baris dimilik, kapanggih noe kasabët,
keur ngalondjor di tégäl, sarta teu ka-
2 njahoan noe maehaninja: 'seug kokolot
maneh djeung hakim maneh koedoe ka
laloewar, bari toeloeh ngoekoer ka na-
gara-nagara, ane sakoeriling noe kasabët
3 teja. 'Mana nagara noe pangdeukeutna
ka noe kasabët teh, kokolot nagara eta
koedoe njokot hidji anak sapi, ane ta-
tjan digawekeun, tatjan narik make pa-
4 sangan. 'Tidinja eta anak sapi koe ko-
kolot nagara teh koedoe dibawa toe-
roen ka hidji waloengan noe majëng,
ane tara disamboet sarta tara disëba-
ran; *a* pek anak sapi teh koe kokolot
koedoe ditëkoek di dinja dina waloe-
5 ngan. 'Geus kitoe panghoeloe-panghoeloe,
anak-poetoe Lewi, koedoe njalampeur-
keun; karana nja eta noe dipilih koe
Pangeran, Allah maneh, *b* dikërsakeun
ngabakti ka andjeunna, djeung dikër-
sakeun ngabërkahan mawa padjënengan
Pangeran; *c* sarta tina omongan eta,
sakابه hal padoe djeung sakابه hal
6 mahala pipoetoesun. 'Toeloeh sakابه
kokolot eta nagara, noe pangdeukeutna
ka noe kasabët teja, koedoe pada ngem-
bah *d* leungeunna di loehoereun eta anak
sapi, noe ditëkoek dina waloengan teja,
7 'sarta njalaoer, kijeu pisaoereunana:
Lain leungeun kaeला noe ngoetjoerkeun
eta gëtih, sarta koe panon kaeला teu
8 katendjo. 'Noen Pangeran! moegi-moegi
aja hampoera ka oemat andjeun Israil,
ane kenging andjeun ngaleupaskkeun,
sarëng moegi oelah ka loewar gëtih noe
teu salah di têngah oemat andjeun Is-
rail! Ana kitoe mah përkara gëtih teja
9 tangtoe dihampoera ka darinja. 'Djadi
maneh teh *e* koedoe ngaleungitkeun

gëtiñ noe teu salah ti têngah maneh; karana maneh koedoe migawe noe bënëñ di pajoeneun Pangeran. *a* 3 Moesa 14 : 5.

b p. 10 : 8. *c* p. 17 : 8, 9. *d* Djab. 26 : 6; Mat. 27 : 24.
e 4 Moesa 35 : 33.

10 Lamoen maneh boedal përang, ngaroeroeg ka moesoeh maneh, seug eta teh koe Pangeran, Allah maneh, diselehkeun ka leungeun maneh, datang ka
11 djalmana koe maneh dibojong, 'geus kitoe maneh di lëbah bojongan nendjo hidji aweue noe geulis roepana, toeloej mikarëp ka dinja, dek dikawin didijjeun
12 pamadjikan: 'seg koe maneh koedoe diasoepekeun ka djëro imah maneh, *a*
13 sarta sina njoekoer sirahna djeung ngeureutan koekoena; 'djeung sina ngalaän papakean bojongan ti awakna, bari toeloej tjitjing di imah maneh, njeungtjeurikan indoeng-bapana, lilana saboelan; sanggeusna kitoe koe maneh pandjingga; ari maneh salakina, sarta eta djadi
14 pamadjikan maneh. 'Geus kitoe, oepama maneh datang teu soeka ka dinja, seg koe maneh bere leumpang ka mana bae pikarëpeunana; teu pisan meunang didjoewal didoewitkeun, teu meunang didijjeun boedak, pedah koe maneh geus dirëndahkeun. *a* Jér. 7 : 29; Mik. 1 : 16.

15 Lamoen aja hidji djalma, doewa pamadjikanana, noe hidji dipikanjaäh, ari noe hidji deui dipikageuleuh, sarta boga anak lalaki ti noe dipikanjaäh ongkoh, ti noe dipikageuleuh ongkoh; ari anakna noe tjikal ti noe dipikageuleuh; 'geus kitoe, keur mangsa ngawariskeun babandaänana ka anak-anakna, *a* teu meunang anak pamadjikan noe dipikanjaäh didijjeun tjikal, dileuwihkeun ti anak pamadjikan noe dipikageuleuh, anoe estoe
16 tjikal teja. 'Ënjana mah anoe estoe tjikal, anak ti noe dipikageuleuh teja, koedoe diangkën koe manehana, dibere doewa bagian ti sabobogaänana; karana nja eta *b* loeloegoe kabëdasanana, eta noe hoekoem katjikalalan teh. *a* 1 Bab. 5 : 1. *b* 1 Moesa 49 : 3.

18 Lamoen aja djalma boga anak lalaki basangkal nja mantangoel, hanteu noeroet ka parentah bapana sarta ka parentah indoengna, dipëpërih, wët teu
19 noeroet bae ka darinja: 'toeloej koedoe ditjékël koe indoeng-bapana, dibawa ka loewar *a* ka kokolot-kokolot nagarana,

20 sarta ka lawang ënggonna. 'Tidinja koedoe mihatoer kijeu ka kokolot nagarana: Ijeu poen anak basangkal nja mantangoel, hanteu noeroet ka parentah koering; boedak latjoer sarëng pama-
21 bokan. 'Geus kitoe eta teh koe sakabeh djalma eusi nagarana koedoe dibaledogan koe batoe, datang ka paehna. *b*
Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti têngah maneh; masing goernita ka sakabeh oerang Israil, soepaja pada sarijeuneun. *a* p. 22 : 15; 25 : 7.
b p. 13 : 11; 19 : 19, 20.

22 Sarta lamoen aja djalma *a* boga dosa mandjing dihoekoem paeh, pek dipaehna, bari toeloej koe maneh digantoeng
23 dina kai: 'nja eta majitna *b* oelah dipoutingkeun dina kai; misti pisan koe maneh dikoeboer dina poë harita keneh; *c* karana djalma noe digantoeng teh dikeunaän panjapa Allah; sarta maneh oelah nganadjiskeun tanah maneh, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, djadi milik. *a* Roem 6 : 23.
b Joh. 19 : 31. *c* Gal. 3 : 13.

PASAL 22.

Ari maneh nendjo *a* sapi doeloer maneh atawa dombana keur ngalantrah, poma maneh oelah ngaljeus ka noe kitoe; geuwat koe maneh poelangkeun
2 ka doeloer maneh. 'Sarta oepama doeloer maneh hanteu deukeut ka maneh, atawa maneh teu wawoeh, koedoe koe maneh diaboeskeun ka djëro imah maneh, sina aja di maneh tépi ka ditejang koe doeloer; seug poelangkeun ka dinja.
3 'Pon kitoe keneh maneh nja koedoe milampah ka kaldena, djeung kitoe keneh maneh nja koedoe milampah ka papakeanana; sarta kitoe keneh maneh nja koedoe milampah *b* kana naon bae leuleungiteun doeloer maneh, ari aja noe leungit bogana sarta kapanggih koe maneh; teu meunang maneh ngaljeus.
4 'Ari maneh nendjo *a* kalde doeloer maneh, atawa sapina, laboeh di djalan, poma maneh oelah ngaljeus ka noe kitoe; misti pisan maneh ngabantoe ka doeloer ngahoedangkeuninja.

a 2 Moesa 23 : 4. *b* 3 Moesa 6 : 3. *c* 2 Moesa 23 : 5.

5 Aweue oelah make parabot lalaki, kitoe deui lalaki oelah make papakean aweue; karana saha-saha noe migawe kitoe, kagiroek Pangeran, Allah maneh.

6 Lamoen maneh parëng di djalan manggih sajang manoeek, dina kai naon bae, atawa dina taneuh, aja anakan atawa èndogan, sarta indoengna keur njeuleungan anakna atawa èndogna, ^a oelah ditjokot indoengna sarta djeung
7 anakna. 'Indoengna koe maneh misti pisan dihibërkeun, dëmi anakna mah tjokot keur maneh; soepaja maneh djamoega, sarta maneh dipandjangkeun nja oemoer.

^a 3 Moesa 22: 28.

8 Lamoen maneh njijeun imah anjar, nja eta hateupna koe maneh koedoe dilonangan, sangkan maneh ka imah maneh oelah ngadatangkeun hoetang gëtih, lamoen aja noe ragrag ti loehoerna.

9 Këbon anggoer maneh ^a oelah dipëlakan doewa roepa, soepaja oelah dipoepoel kadjëmbaran pëpëlakan, anoe beunang maneh mëlak, sarta djeung beubeunangan këbonna anggoer.

^a 3 Moesa 19: 19.

10 Maneh ^a oelah ngawoeloeke koe sapi djeung koe kalde dihidjikeun. ^a 2 Kor. 6: 14.

11 Maneh ^a oelah make sipat tjatjam-poeran, boeloe domba djeung boëh dihidjikeun.

^a 3 Moesa 19: 19.

12 Maneh ^a koedoe njijeun omjok dina opat toengtoeng haroedoen maneh, anoe koe maneh dipake noetoeplan diri.

^a 4 Moesa 15: 38.

13 Lamoen aja djalma boga pamadjikan, seug dipandjingan, geus kitoe geuleuheun ka pamadjikan, 'sarta ditoeding kalakoean anoe matak dipiomong, nja njëboetkeun hal eta noe ngadjadikeun ngaran goreng, omongna kijeu: 'Eta awe-we koe kaola dikawin, ana koe kaola dideukeutan, wët teu kapanggih kaparawananana: 'tidinja bapana eta landjang sarta djeung indoengna koedoe njokot kaparawanan eta landjang, dibawa ka loewar, ka kokolot-kokolot

14 nagara, kana lawang. 'Seug bapa landjang teh koedoe mihatoer ka kokolot-kokolot kijeu: Koering ngawinkeun ijeu poen anak ka ki anoe; dëmi ajeuna dipikageuleuh, 'salërëсна ditoeding kalakoean anoe matak dipiomong, pokna: Koe kaola teu kapanggih kaparawanan poetra sampejan; soemoehoen, ijeu kaparawanan poen anak. Sakalian koedoe ngamparkeun sampingna ka hareupeun

18 kokolot nagara. 'Geus kitoe kokolot nagara koedoe nangkëp eta djalma, sarta
19 dipijasat; 'djeung koedoe didënda wang perak saratoes, seug dibikeun ka bapa eta landjang, sabab njëboetkeun anoe ngadjadikeun ngaran goreng ka hidji landjang Israil. Sarta tëtëp pamadjikanana; ^a teu meunang ditalak satoetoepp
20 oemoer. 'Sabalikna, oepama eta omongan sajakti, ënja teu kapanggih kapangan rawanan landjang teh: 'heug eta landjang koedoe dika-loewarkeun ka hareupeun lawang imah bapana, bari toeloej dibëntoeran koe batoe koe djalma eusi nagarana, datang ka paehna; sabab migawe ^b noe teu patoet di Israil, djimah di imah bapana. ^c Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti têngah maneh.

^a p. 24: 1. ^b 1 Moesa 34: 7. ^c p. 13: 5.

22 Lamoen aja djalma kapanggih ngëdëng djeung awewe noe boga salaki, ^a nja eta koedoe dipaehan doewanana, tégës djalma noe ngëdëng djeung eta awewe, sarta djeung awewena. ^b Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti Israil. ^a 3 Moesa 20: 10. ^b p. 13: 5.

23 Lamoen aja landjang, parawan, keur babakalan djeung hidji lalaki, toeloej kapanggih koe hidji djalma lalaki di djëro nagara, seug ngëdëng djeung eta
24 landjang: 'nja eta doewanana koe maraneh koedoe dibawa ka loewar, ka lawang eta nagara, bari toeloej pada dibëntoeran koe batoe, datang ka parahna; landjang teja dipaehanana tina sabab teu sasambat di nagara; ari lalaki teja tina sabab ngahinakeun pipamadjikaneun batoer. ^a Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti têngah maneh. 'Tatapi oepama di tégal aja djalma lalaki manggih hidji landjang noe keur babakalan, pek ditewak koe eta djalma, bari seug ngëdëng djeung eta landjang, geus kitoe lalaki, anoe ngëdëng djeung landjang teja, koedoe

26 dipaehan, eta woengkoel; 'ari landjangna mah oelah dikijeu-kijeu; landjang teh taja dosa hoekoem paeh; ^b karana sa-koemaha aja djalma ngarontok ka batoer, maehan, nja kitoe eta përkara.

27 'Wantoe-wantoe kapanggihna di tégal; ari landjang noe keur babakalan teja sasambat, tapi taja noe noeloeng ka dinja.

^a p. 13: 5. ^b p. 19: 11.

28 Lamoen aja hidji djalma lalaki, mang-
 gih hidji landjang, parawan, anoe hanteu
 babakalan, ditjékél, seug ngédëng djeung
 29 eta landjang, sarta kapanggih: 'geus
 kitoe djalma noe ngédëng djeung lan-
 djang teh koedoe mere wang perak
 lima poeloeh ka bapa eta landjang, ^a
 sarta koedoe djadi pamadjikanana, pe-
 dah ngahinakeun ka dinja; ² Teu meunang
 ditalak satoetoep oemoer. ^a 2 Moesa 22:16.
 30 ^a Teu meunang djalma mirabi ka pa-
 madjikan bapana, djeung teu meunang
 njingkabkeun samping bapana. ^a p. 27:20.

PASAL 23.

Saha-saha djalma ^a noe roeksak lara-
 Ngun atawa noe kabiri, teu meunang
 2 asoep ka pakoempoelan Pangeran. 'Saha-
 saba ^b djalma djadah teu memang asoep
 ka pakoempoelan Pangeran; nadjan toer-
 roenanana noe kasapoeloeh ge teu meu-
 nang asoep ka pakoempoelan Pangeran.

^a 3 Moesa 22:24; Jës. 56:3—5. ^b Ibr. 12:8.

3 Saha-saha ^a oerang Amon atawa oer-
 rang Moab, teu meunang asoep ka pa-
 koempoelan Pangeran; nadjan toer-
 roenanana noe kasapoeloeh ge teu meunang
 asoep ka pakoempoelan Pangeran sala-
 4 langgëngna; 'tina sabab eta teh ka ma-
 raneh hanteu mapag, teu nganteuran
 roti djeung tjai, keur maraneh di djalan
 ka loewar ti Mësir; ^b sarta doemeh
 moeroehan tina hal maraneh eta Bal-
 hoem anak Beor, ti Pëtor, tanah Meso-
 potami teja, sina njapa ka maneh. 'Tatapi
 5 Pangeran, Allah maneh, teu kërsaean
 ngamakboel ka Balhoem; satëgësna pa-
 njapana koe Pangeran, Allah maneh,
 diganti koe bërkah, sabab Pangeran,
 6 Allah maneh, miasih ka maneh. 'Eta
 maneh oelah nejangana pisalamëteunana
 atawa pidjamoegeaunana, saemoer ma-
 neh, salalanggëngna. ^a Neh. 13:1.

^b 4 Moesa 22:5.

7 Oerang Edom koe maneh oelah dipi-
 kagiroek, ^a karana nja eta doeloer ma-
 neh; oerang Mësir koe maneh oelah
 dipikagiroek, karana maneh tadina nje-
 8 mah dina tanahna. 'Anak-anak noe di-
 djoeroekeun ti dinja, nja eta toer-
 roenanana noe katiloe, meunang asoep ka
 pakoempoelan Pangeran. ^a 1 Moesa 25:25, 26.
 9 Lamoen maneh boedal wadya-balad,
 ngaroeroeg ka moesoeh maneh, sing

ijatna maneh teh, koedoe njëgah sakabeh
 10 lampah goreng. 'Lamoen di maneh aja
 djalma noe teu bërësih, ^a kadatangan
 naon-naon ti peuting, eta koedoe bidjil
 ka loewareun pasanggrahan, sarta oelah
 11 asoep deui ka djëro pasanggrahan. 'Dëmi
 geus kitoe, wantji rek boerit eta koedoe
 mandi koe tjai, sarta barang geus soe-
 roep panon-poë meunang asoep deui ka
 12 djëro pasanggrahan. 'Djeung koedoe aja
 tëmplat di maneh ti loewareun pasang-
 grahan, seug maneh bidjil ka dinja mi-
 13 tjeun. 'Sarta maneh koedoe mawa tjo-
 tjolek, djaba ti pakarang maneh; geus
 kitoe, samangsa maneh dijoek mitjeun,
 koedoe ngëdoek koe eta tjo-tjolek, toeloj
 malik, ngarimboenan noe ka loewar ti
 14 maneh. 'Karana Pangeran, Allah maneh,
^b ngidër di têngah pasanggrahan maneh,
 kërsa ngaleupaskeun ka maneh, djeung
 kërsa njelehkeun moesoeh maneh ka
 hareupeun maneh; kitoe noe matak pa-
 sanggrahan maneh koedoe soetji, oelah
 andjeunna di maneh datang ka ningali
 sipat nista, geus tangtue moengkoer ka
 maneh. ^a 3 Moesa 15:16, 18. ^b 3 Moesa 26:12.
 15 Boedak noe minggat ka maneh ti
 djoeraganana, koe maneh oelah dise-
 16 lehkeun ka djoeraganana. 'Sina mateoh
 di têngah maneh, di ënggon noe dipilih
 koe manehanana, dina salah-sahidji la-
 wang maneh, di mana bae soekana;
 oelah dikanijaja koe maneh.

17 Lëbah anak Israil awewe ^a oelah aja
 dajang; kitoe deui lëbah anak Israil
 lalaki oelah aja ^b noe lampah ngadoe-
 18 boer. 'Oelah ngasoepkeun pamadjëg da-
 jang atawa ^c ladang andjing ka gëdong
 Pangeran, Allah maneh, baris panadaran
 naon bae; karana doewanana ge kagi-
 roek Pangeran, Allah maneh.

^a 3 Moesa 19:29. ^b 1 Radj. 14:24. ^c 3 Moesa 18:22.

19 Maneh ^a oelah njokot boengah ti doe-
 loer maneh, boengah doewit, boengah
 kahakanan, atawa boengah naon bae
 20 sipatna noe dipake boengah. 'Ti djalma
 bangsa sedjen ^b maneh meunang njokot
 boengah, dëmi ti doeloer mah oelah
 njokot boengah; soepaja maneh dibër-
 kahan koe Pangeran, Allah maneh, dina
 saniskara tjatjabakan leungeun maneh,
 dina tanah anoe koe maneh rek diasoe-
 pan, baris dimilik. ^a 2 Moesa 22:25; 3 Moesa

25:36; Neh. 5:7, 11. ^b p. 15:3.

- 21 ^a Lamoen maneh ka loewar nadar ka Pangeran, Allah maneh, oelah dimèngkémèngke naoerna; karana tangtöe pisan koe Pangeran, Allah maneh, dipoendoet ti maneh, sarta matak dosa ka maneh.
- 22 'Tatapi lamoen maneh tinggal nadar mah, hanteu matak dosa ka maneh.
- 23 'Anoe geus ka loewar ti biwir maneh, koe maneh koedoe ditëtèpkeun sarta dilampahkeun; sing sakoemaha nadar maneh tadi ka Pangeran, Allah maneh, pangabakti bawaning soeka, naon bae noe geus didjangdjikeun koe biwir maneh. ^a 4 Moesa 30:2, 3.
- 24 Lamoen maneh asoep ka këbon anggoer batoer, meunang maneh ngahakan boewahna, sakarëp maneh, datang ka maneh seubeuh, tapi oelah ngaboeskeun ka wadah maneh. 'Lamoen maneh asoep ka pèpèlakan tarigoe batoer, meunang maneh ^a mipit ranggeujan koe leungeun, tapi oelah maneh ngoelangkeun arit ka pèpèlakan batoer. ^a Mat. 12:1.

PASAL 24.

Lamoen aja hidji djalma boga pamadjikan dikawin, geus kitoe, oepama teu nimoe kasoeakaan dina panonna, sabab manggih ^a sipat nista di pamadjikanana, seug koedoe dipangnoeliskeun ^b soerat panalak, diselehkeun ka leungeunna, bari toeloj didjoereng leumpang ti imahna. 'Ari geus ka loewar ti imahna, eta meunang leumpang sarta lakian ka noe sedjen. 'Ana salakina noe pandeuri geuleuheun ka dinja, djeung dipangnoeliskeun soerat panalak, sarta diselehkeun ka leungeunna, bari toeloj didjoereng leumpang ti imahna, atawa lamoen paeh salakina noe pandeuri, anoe boga pamadjikan ka dinja: 'eta salakina noe ti heula, noe njèrahkeuninja teja, teu meunang ngaroedjoe boga deui pamadjikan ka dinja, sanggeusna dinadjiskeun; karana lampah kitoe matak giroek ka pajoeneun Pangeran; sarta maneh oelah matak dosa kana tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, djadi milik. ^a p. 23:14.

^b Mat. 2:14-16; Mat. 5:31, 32; 19:7, 8.

- 5 Lamoen aja hidji djalma anjar kawin, ^a eta montong boedal pèrang, djeung oelah digawekeun naon-naon; nja koedoe mèrdika pikeun imahna, sataoen lilana,

sina ngaboebogah ka pamadjikanana noe dikawin. ^a p. 20:7.

- 6 Panggilingan, nadjan batoena noe noempak oge, oelah ditjokot gade; karana sasat njawa noe ditjokot gade.
- 7 Lamoen aja djalma ^a kapanggih ngiwat doeloer, kaasoep oerang Israil, didjjeun boedak, atawa didjoewal, eta noe ngiwat teh koedoe dipaehan. ^b Djadi koe maneh eta noe goreng teh singkirkeun ti téngah maneh. ^a 2 Moesa 21:16.
- ^b p. 13:5.
- 8 Masing hade-hade di kasakit lepra; ^a koedoe sing tëmèn ngestoekeun djeung ngalampahkeun sakabeh noe diwoeroekeun ka maraneh koe panghoeloe-panghoeloe, ahli Lewi; sakoemaha noe koe kami diparentahkeun ka eta teja, koedoe kitoe maraneh nja ngestoekeun, ^a djeung dilampahkeunana. 'Sing ingët ka noe koe Pangeran, Allah maneh, ^b didamèl ka Mirjam, keur maraneh di djalma ka loewar ti Mèsir teja. ^a 3 Moesa 13.
- ^b 4 Moesa 12:10.

- 10 Lamoen maneh ka batoer mere ngandjoek naon-naon, poma oelah asoep ka imahna njokot gadena: 'koedoe ngadago di loewar; ari djalma noe koe maneh dibere ngandjoek, koedoe ngabidjilkeun ^a gadena ka maneh, ka loewar. 'Sarta oepama eta teh djalma balangsak, maneh oelah heës djeung gadena. 'Misti pisan ^a gadena koe maneh dipoelangkeun ka dinja wantji soeroep panon-poë, sina heës make pakena; tangtöe ngabèrkahan ka maneh, ^b sarta matak djadi kabènrènan ka maneh ka pajoeneun Pangeran, Allah maneh. ^a 2 Moesa 22:26.

^b p. 6:25.

- 14 Maneh oelah ngaërol ka djalma boeboeroeh, noe balangsak nja miskin, boh doeloer maneh, boh semah maneh, anoe aja dina tanah maneh, dina lawang maneh. 'Koedoe dibere koelianana ^a dina poëna, sarta oelah kasèdèk koe soeroepna panon-poë; karana balangsak eta teh, djeung pikirna ngarèp-ngarèp ka dinja; ^b oelah datang ka sasambat koe hal maneh ka Pangeran; tangtöe matak dosa ka maneh. ^a 3 Moesa 19:13.

^b Jak. 5:4.

- 16 ^a Bapa teu meunang dipaehan tina sabab anak, kitoe deui anak teu meunang dipaehan tina sabab bapa; djalma teh

dipaehanana koe tina dosana sorangan.

a 2 Radj. 14: 6; Jer. 31: 30; Jeh. 18: 19.

17 Maneh ^a oelah njerongkeun bebĕnĕran semah atawa pahatoe; sarta papakean randa koe maneh oelah ditjokot gade.

18 'Djeung maneh teh masing ingĕt, ^b jen maneh bareto koemawoela di Mĕsir, sarta maneh dileupaskeun ti dinja koe Pangeran, Allah maneh; kitoe noe matak kami marentah ka maneh milampah pĕrkara noe tadi. *a* 2 Moesa 22: 21, 22; p. 27: 19. *b* p. 16: 12.

19 ^a Lamoen maneh keur diboewat pibowateun maneh dina lahan maneh, seug aja sabeungkeutan kapohoan koe maneh dina lahan, poma oelah dibalikan ditjokot; nja eta keur semah, keur pahatoe sarta keur randa; soepaja maneh dibĕrkahan koe Pangeran, Allah maneh, dina sakabeh pagawean leungeun maneh.

20 'Lamoen maneh keur ngadjoelan boewah djetoen maneh, poma oelah nitik-nitik dahan noe geus di toekangeun maneh; nja eta keur semah, keur pahatoe sarta keur randa. 'Lamoen maneh keur ngala boewah anggoer maneh, ^b

poma oelah moepoerian anoe geus di toekangeun maneh; nja eta keur semah, ^c

22 keur pahatoe sarta keur randa. 'Djeung maneh teh masing ingĕt, jen maneh bareto koemawoela di tanah Mĕsir; kitoe noe matak kami marentah ka maneh milampah pĕrkara noe tadi.

a 3 Moesa 19: 9. *b* 3 Moesa 19: 10.

PASAL 25.

Lamoen aja djalma boga prakara djeung batoer, toeloj ngadareuheusan ka hoekoem, nja eta dihoekoemanana ari noe bĕnĕr koedoe dibĕnĕrkeun, noe salah ^a disalahkeun. 'Geus kitoe, oepama noe salah mandjing hoekoem dirangket, seug koe hakim koedoe disina nangkoeban, bari toeloj dititah dirangket di hareupeunana; dina rejana sing satimbang ^b kasalahanana. 'Dirangketna meunang nĕpi ^c ka opat poeloeh kali, oelah dileuwihan; bisina, ari dirangket leuwih ti sakitoe rejana mah, eta doeloer maneh datang ka djadi hina di hareupeun panon maneh. *a* 2 Kor. 11: 24.

4 ^a Sapi keur ngirik gandoem oelah ditjalongtjongan. *a* 1 Kor. 9: 9; 1 Tim. 5: 18.

5 ^a Lamoen aja djalma pada doeloer,

tjtjing reureudjeungan, toeloj paeh sa-oerang, sarta teu boga anak, pamadjikan djalma noe paeh teja teu meunang lakian ka noe di loewar, ka djalma sedjen; nja doeloer salakina noe koedoe mandjingan ka dinja, sarta dikawin, nĕkanan ka ^c dinja kawadjiban doeloer salaki. 'Geus kitoe tjikalna, noe koe eta bakal didjoe-roekeun, pingadĕgeun dina oeroet ngaran doeloerna, tĕgĕs noe paeh teja, soepaja ngaranna oelah datang ka leungit ^d ti Israil. 'Tatapi oepama eta djalma

hanteu soeka ngawin pamadjikan doeloerna, seug pamadjikan doeloerna koedoe indit ka lawang nagara, ka kokolot-kokolot, bari toeloj mihatouer kijeu: ^e

^b Doeloer salaki koering ĕmboengeun ngadĕgkeun ngaran baris doeloerna di Israil, teu daekeun nĕkanan ka koering ^f kawadjiban doeloer salaki. 'Tidinja eta

lalaki koedoe diala koe kokolot nagarana, bari seug disaoeran; ana keukeuheun, sarta ngomong kijeu: Koering ^g hanteu soeka mirabi ka dinja: 'toeloj

pamadjikan doeloerna koedoe njampeurkeun ka eta lalaki di hareupeun kokolot-kokolot, ^h pek ngalaan sapatoe tina

soekoe eta lalaki, bari njidoeh ka beungeutna; djeung koedoe ngomong, kijeu pokna: Saha-saha djalma teu daek ngadĕgkeun imah doeloerna, koedoe dipi- ⁱ gawe sapĕrti lampah bijeu. 'Sarta ngaran eta teh koedoe disĕboet kijeu di

Israil: Ahli noe dilaan sapatoe.

a Mat. 22: 24. *b* Roet 4: 5. *c* Roet 4: 7.

11 Lamoen aja djalma lalaki paseja batoer pada batoer, hol pamadjikan noe saerang njampeurkeun, dek ugaleupaskeun salakina ti leungeun djalma noe mĕrgasa ka dinja, sor njodorkeun leungeunna, pek njĕkĕl larangan noe mĕrgasa: 'nja eta awewe koe maneh koedoe dipotong leungeunna; ^a panon maneh oelah hawatir. *a* p. 19: 13.

13 Maneh ^a dina kantong oelah boga batoe doewa, noe hidji gĕde, noe hidji deui leutik. 'Maneh dina imah oelah boga takĕran doewa, noe hidji gĕde, ^b

15 noe hidji deui leutik. 'Koedoe boga batoe noe djĕdjĕg, nja sabĕnĕrna; koedoe boga takĕran noe djĕdjĕg, nja sabĕnĕrna; soepaja maneh dipandjangkeun nja oemoer dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah

16 maneh, dipaparinkeun ka maneh. 'Karana

saha-saha noe milampah kitoe, ^b saha-saha noe migawe noe teu bënë, kagi-roek Pangeran, Allah maneh.

a 3 Moesa 19: 35, 36. *b* Sil. 11: 1.

- 17 Masing ingët ^a ka noe dipigawe ka maneh koe Amalek, keur maraneh di djaln ka loewar ti Mésir; 'nja lampahna naradjang ka maneh di djaln teja, seg ngaboerak-barik di maneh sakoer noe ngadjëbol, anoe ti pandeuri, keur kabënëran maneh teh tjape nja lësoe; sarta teu sijeuneun koe Allah.
- 19 'Dëmi geus kitoe, dimana maneh koe Pangeran, Allah maneh, geus dipaparin reureuh ti sakabeh moesoeh maneh noe ti sakoeriling, dina tanah anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, djadi milik, pikeun waris, toeloj maneh koedoe ngaleungitkeun ingëtan ka Amalek ti kolong langit; papatjoewan maneh dek poho! ^a 2 Moesa 17: 8.

PASAL 26.

Djeung deui lamoen maneh geus asoep kana tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, djadi milik, sarta koe maneh geus dibeunangkeun djeung diënggonan: 'geus kitoe maneh koedoe njokot sawarëh ^a loeloe-goe saroeaning hasil taneuh, anoe koe maneh diakoetan ti tanah maneh, noe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh; koedoe diwadahan koe karandjang; bral maneh leumpang ^b ka ënggon, anoe bakal dipilih koe Pangeran, Allah maneh, kërsa ngalinggihkeun padjënënganana di dinja. 'Toeloj maneh koedoe ngadeuheus ka panghoeloe, anoe djenëng dina mangsa harita, sarta koedoe mihatoer kijeu: Koering ajeuna ngoeningakeun ka Pangeran, Allah andjeun, jen koering teh geus dongkap kana tanah, noe koe Pangeran didjang-djikeun ka karoehoen koering sadaja, nganggo soempah, këršana dipaparinkeun ka koering sadaja. 'Tidinja koe panghoeloe karandjang teh koedoe ditampa ti leungeun maneh, sarta diteundeun ka hareupeun altar Pangeran,

5 Allah maneh. 'Djeung maneh koedoe oendjoekan ka pajoeneun Pangeran, Allah maneh, kijeu nja pioendjoek: ^c Karoehoen koering oerang Sam noe aproek-aproekan; seug mijang ka Mésir, toeloj

ngoembara di dinja, djalma saeutik; geus kitoe di dinja andjeunna djadi 6 bangsa gëde, nja rosa, nja loba. 'Ari oerang Mésir migawe goreng ka koering sadaja, pada nganjaja ka koering, dongkap ka dimomotan pagawean bangsa 7 pisan. 'Tidinja koering pada sasambat ka Pangeran, Allah karoehoen koering sadaja, ^d sarëng Pangeran ngamakboel ka sowara koering, bari ningali kana kabalangsakan koering, kaewëdan koering sarawoeh kasësëkan koering. 'Geus kitoe koering sadaja koe Pangeran dika-loewarkeun ti Mésir, ^e nganggo panangan kawasa, sarëng nganggo asta noe njodor, kitoe deui nganggo panjingsijeunan bangët, sarëng nganggo tandatanda sarawoeh moedjidjat-moedjidjat. 9 'Ladjëng koering sadaja didongkapkeun ka ënggon ijeu, sarëng dipaparin ijeu tanah; ^f jaktos tanah anoe labar-leber 10 tji-soesoe sarëng madoe. 'Ari ajeuna, soemangga, koering njanggakeun ijeu loeloe-goe hasil taneuh, anoe koe andjeun, Pangeran! dipasihkeun ka koering. Seg koe maneh koedoe diteundeun ka pajoeneun Pangeran, Allah maneh, bari toeloj soedjoed ka pajoeneun Pangeran, 11 Allah maneh. 'Sarta maneh teh ^g masing boengah tina sakabeh kahadean, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh djeung ka saeusi-imah maneh; nja diri maneh, djeung ahli Lewi, sarta djeung semah noe di têngah maneh.

a 2 Moesa 23: 19. *b* p. 12: 5. *c* 1 Moesa 12: 1;

28: 2. *d* 2 Moesa 2: 23. *e* p. 7: 19. *f* 2 Moesa 3: 8.

g p. 16: 11, 14.

- 12 Lamoen maneh tjatjap mërpoelohan sakabeh përpoelohan beubeunangan maneh ^a dina taoen noe katiloe, taoen përpoelohan teja, seug maneh koedoe sidëkah ka ahli Lewi, ka semah, ka pahatoe djeung ka randa, sina dadaharan dina lawang maneh, datang ka sareubeuheun.
- 13 'Sarta maneh koedoe oendjoekan ka pajoeneun Pangeran, Allah maneh, kijeu: Koering ti imah parantos ngaloewarkeun barang soetji, malah koe koering parantos disidëkahkeun ka ahli Lewi, ka semah, ka pahatoe sarëng ka randa, ^b téroes satimbangan andjeun, noe koe andjeun ditimbalkeun ka koering teja; timbalan andjeun taja noe koe koering 14 dirëmpak, sarëng hanteu hilap. 'Taja

noe koe koering ditêda eukeur koering kaprihatinan; taja noe koe koering dikaloewarkeun eukeur kanadjisan, sarëng taja noe koe koering dibikeun pikeun anoe maot; koering teh noeroet ka pangandika Pangeran, Allah koering, sarëng ngalampahkeun têroes satimbangan

15 andjeun ka koering teja. 'Moegi-moegi ningali ti panglinggihan andjeun noe soetji, ti sawarga, sarëng moegi ngabêrkahan ka oemat andjeun Israil, sarawoeh kana tanah, noe koe andjeun dipasihkeun ka koering sadaja, sakoe-maha noe koe andjeun didjangdikeun ka karoehoen koering, nganggo soempah teja, nja tanah anoe labar-leber tji-soesoe sarëng madoe. *a p. 14: 28. b p. 14: 29.*

16 Poë ijeu Pangeran, Allah maneh, miwarang maneh ngalampahkeun sagala pikoekoeh djeung sagala hoekoem anoe tadi teja; mana koe maneh koedoe diestoekeun djeung dilampahkeun ^a têroes reudjeung hate sarta têroes djeung njawa maneh. 'Maneh poë ijeu ka loewar djangdji ka Pangeran, eta andjeunna bakal Allah maneh, sarta maneh sêdja ngalakonan djalan andjeunna, nja eta sêdja ngestoekeun pikoekoehna, timbalanana djeung hoekoemna, téggs sêdja noeroet

18 ka pangandikana. 'Kitoe deui Pangeran poë ijeu ka loewar djangdji ka maneh, eta maneh bakal oemat kagoengan andjeunna, ^b sakoemaha pangandikana ka maneh teja, sarta maneh koedoe ngestoekeun sakabeh timbalanana; 'toer pikêrsaekun andjeunna ^c maneh teh diloehoerkeun, poendjoel ti sakabeh bangsa beunang andjeunna ngadamël, matak ngadjadikeun poedji, djeung mashoer, sarta hormat; djeung soepaja maneh djadi oemat soetji baris ka Pangeran, Allah maneh, sakoemaha pangandikana teja. *a p. 6: 5. b p. 7: 6; 14: 2. c p. 28: 1.*

PASAL 27.

Tidinja Moesa djeung para kokolot Israil ngadawoeh ka djalma-djalma, kijeu dawoehna: Koedoe ngestoekeun ijeu satimbangan, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh ajeuna. 'Ari mangsa poëan maraneh pimeuntasenn tji Jordan, ^a asoep ka tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, seug maneh koedoe ngadêgkeun

keur diri maneh batoe galêde, sarta dipoelasan apoe. 'Toeloej maneh ^b dina eta teh koedoe noeliskeun saoenğlana ijeu toret, sanggeus maneh meuntas; soepaja maneh asoep kana tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh, ^c nja tanah noe labar-leber tji-soesoe djeung madoe, sakoe-maha noe koe Pangeran, Allah karoehoen maneh, diandikakeun ka maneh

4 teja. 'Geus kitoe, sanggeusna maraneh meuntas tji Jordan, seug eta batoe, anoe koe kami diparentahkeun ka maraneh ajeuna, koe maraneh koedoe diaradêgkeun ^d dina goenoeng Ebal, sarta koedoe

5 dipoelasan apoe. 'Djeung deui maneh di diuja koedoe njjeun hidji altar baris ka Pangeran, Allah maneh, ^e nja altar koe batoe; oelah dioengkoelan beusi.

6 'Batoe goeloentoengan noe koe maneh koedoe didijjeun altar Pangeran, Allah maneh teh; sarta maneh dina loehoer eta koedoe ngoerbankeun koerban doeroekan baris ka Pangeran, Allah maneh.

7 'Djeung maneh koedoe ngoerbankeun koerban panarima sarta dadaharan di dinja, bari masing boengah di pajoeneun

8 Pangeran, Allah maneh. 'Ari dina batoe teja maneh koedoe noeliskeun saoenğlana ijeu toret, sing tetela pisan.

a Jos. 3. b Jos. 8: 32. c 2 Moesa 3: 8, 17. d p. 11: 29. e 2 Moesa 20: 25.

9 Ngalahir deui Moesa, sarta djeung para panghoeloe, ahli Lewi, ka sabangsa Israil, kijeu lahina: Eh Israil! masing repeh, sarta dengekeun: ^a poë ijeu maneh teh djadi oemat Pangeran, Allah maneh.

10 'Mana maneh koedoe noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, sarta koedoe ngalampahkeun timbalanana djeung pikoekoehna, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna. *a p. 26: 18, 19.*

11 Djeung Moesa ngadawoeh ka djalma-djalma dina poë harita, kijeu dawoehna: 'Ijeu noe koedoe narangoeng ^a dina goenoeng Gêrisim, baris ngabêrkahan ka djalma-djalma, sanggeusna maraneh meuntas tji Jordan: Simon, Lewi, Joeda,

13 Isaskar, Tjoesoep djeung Binyamin. 'Sarta ijeu noe koedoe narangoeng di goenoeng Ebal, njêkël panjapa: Roebin, Gad, Aser, Sêboeloen, Dan djeung Naptali.

14 'Toeloej ahli Lewi koedoe ngaromong

ka sakabeh oerang Israil, sing bédas sowarana, kijeu pipokeunana: *a p. 11: 29.*

15 " Sing disapa djalma noe njiieun artja sipat oekir atawa artja sipat tjitak, kagiroek Pangeran, djdijjeunan leungeun toekang, sarta diteundeun di noe boeni! Seg sakabeh djalma koedoe pada ngajawab, kijeu omongna: Amin.

a 2 Moesa 20: 3, 4.

16 " Sing disapa noe ngabinakeun ka bapana atawa ka indoengna! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 2 Moesa 21: 15, 17.

17 " Sing disapa noe ngowahan watès batoer! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a p. 19: 14.

18 " Sing disapa noe njasabkeun anoe lolong di djalan! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 3 Moesa 19: 14.

19 " Sing disapa noe njerongkeun bēbēnēran semah, pahatoe atawa randa! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a p. 24: 17.

20 " Sing disapa noe ngēdēng djeung pamadjikan bapana; sabab sasat njingkabkeun samping bapana! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 3 Moesa 18: 8.

21 " Sing disapa noe ngēdēng djeung sato, naon bae! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 3 Moesa 18: 23.

22 " Sing disapa noe ngēdēng djeung doeloer awewe, anak sabapa atawa anak saindoeng! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 3 Moesa 18: 9, 11.

23 " Sing disapa noe ngēdēng djeung mitoha awewe! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 3 Moesa 18: 15.

24 " Sing disapa noe maehan batoer di noe boeni! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a 4 Moesa 35: 20, 21.

25 " Sing disapa noe narima pamere, baris maehan djalma, gētih noe teu salah! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a p. 16: 19.

26 " Sing disapa noe teu nētēpkeun oengēlna ijeu toret, hanteu dilampahkeun! Seg sakabeh djalma koedoe ngomong: Amin.

a Gal. 3: 10.

PASAL 28.

Dēmi geus kitoe, oepama maneh tēmēnja noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, datang ka ngestoekeun

djeung ngalampahkeun sakabeh timbalanana, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, " tanwande maneh teh koe Pangeran, Allah maneh, diloehoerkeun, poendjoel ti sakabeh bangsa noe di boemi; 'sarta tangtoe kadatangan ijeu sakabeh bērkah, estoe pitoe-mērapeun ka maneh, lamoen maneh noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh:

a p. 26: 19; 3 Moesa 26: 3.

3 Dibērkahan maneh di nagara, djeung dibērkahan maneh di pasisian.

4 Dibērkahan " boewah beuteung maneh, boewah lahan maneh, djeung boewah tjtjoēan maneh, anak sapi-moending maneh djeung djadjadina ēmbedomba maneh.

a p. 7: 13; 30: 9.

5 Dibērkahan karandjang maneh djeung pangadonan maneh.

6 Dibērkahan maneh " dina maneh asoep, sarta dibērkahan maneh dina maneh ka loewar.

a Djab. 121: 6.

7 Koe Pangeran tangtoe diparēngkeun, " satroe maneh, noe ngamosoeh ka maneh, areleh di hareupeun maneh; piboedaleunana ka maneh make djalan hidji, ari pikaboereunana ti hareupeun maneh make djalan toedjoe.

a 3 Moesa 26: 7.

8 Pangeran tangtoe miwarang, maneh direudjeungan bērkah dina leuit maneh, sarta dina sakoer tjtjabakan leungeun maneh; tangtoe maneh dibērkahan dina tanah, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh.

9 Maneh koe Pangeran tangtoe ditētpkeun oemat andjeunna noe soetji, " sakoemaha soempahna ka maneh teja, lamoen maneh ngestoekeun timbalan Pangeran, Allah maneh, sarta ngala-konan djalanna. 'Djeung sakabeh bangsa noe di boemi bakal pada waspadaeun, jen maneh teh katēlah koe padjēnēngan Pangeran, sarta bakal sarjjeuneun koe maneh.

a 2 Moesa 19: 5.

11 Tangtoe Pangeran ka maneh ngadjēmarkeun kahadean, dina boewah beuteung maneh, dina boewah tjtjoēan maneh, djeung dina boewah lahan maneh, dina tanah anoe koe Pangeran didjangdijikeun ka karoehoen maneh, nganggo soempah, kērsana dipaparinkeun ka maneh.

12 Pangeran tangtoe moekakeun keur

maneh radja-brana andjeunna noe leuwih aloes, nja eta langit, ^a maparin hoedjan ka tanah maneh dina oesoemna, djeung ngabêrkahan sakabeh pagawean leungeun maneh; ^b seug maneh ngindjeum-ngindjeumkeun ka bangsa loba, dëmi diri maneh mah moal ngindjeum.

^a p. 11: 14. ^b p. 15: 6.

- 13 Sarta maneh koe Pangeran tangtöe didjadikeun minangka hoeloe, moal minangka boentoet; nja maneh teh piajaan ti loehoer bae, moal tjlok ti handap, lamoen maneh noeroet ka timbalan Pangeran, Allah maneh, noe koe kami ka maneh ajeuna dititah diëstoekeun
- 14 djeung dilampahkeun, 'sarta maneh hanteu njingkir ti sakabeh pangandika, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, ^a ka katoehoe atawa ka kentja, hanteu noeroet atawa ngabakti ka aállahan.
- ^a p. 5: 32.
- 15 Sabalikna, oepama maneh hanteu noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh mah, teu ngestoekeun ngalampahkeun sakabeh timbalanana djeung pikoekeuhna, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, ^a tangtöe maneh kadatangan ijeu sakabeh panjapa, estoe pitoemêrapeun ka maneh:
- ^a 3 Moesa 26: 14; Dan. 9: 11; Mal. 2: 2.
- 16 Disapa maneh di nagara, djeung disapa maneh di pasisian.
- 17 Disapa karandjang maneh djeung pangadonan maneh.
- 18 Disapa boewah beuteung maneh djeung boewah lahan maneh, anak sapi-moending maneh sarta djadjadina ëmbe-domba maneh.
- 19 Disapa maneh dina maneh asoep, sarta disapa maneh dina maneh ka loewar.
- 20 Pangeran ka maneh tangtöe ngeunakeun panjapa, karoesoehan djeung panglanat dina sakabeh tjatjabakan leungeun maneh, anoe koe maneh dilampahkeun, nëpi ka maneh toempoer, sarta nëpi ka maneh gëmpoer tereh pisan, tina sabab kagorengan pagawean maneh, pedah maneh ninggalkeun kami.
- 21 Maneh koe Pangeran tangtöe disina karakëtan koe pagëboeg, nëpi ka maneh koe andjeunna dibejakkeun tina tanah, anoe koe maneh rek diasoepan baris dimilik.
- 22 Maneh koe Pangeran tangtöe digë-

boeg ^a koe kasakit ngabëngangan, koe moerijang, koe kasakit panas, koe kasakit bareuh djeung koe pëdang; kitoe deui koe hama perang sarta koe hama beureum; sarta maneh koe eta tangtöe dioedag-oedag, nëpi ka maneh leungit.

^a 3 Moesa 26: 16; 1 Radj. 8: 37.

- 23 Ari ^a langit maneh, anoe di loehoereun sirah maneh, pidjadiëun ibarat tambaga; kitoe deui boemi, anoe sahandapeun maneh, ibarat beusi. ^a 3 Moesa 16: 19.
- 24 Pangeran tangtöe maparin, ari hoedjan ka tanah maneh pëlëdoeg djeung lëboe; nja eta pitoeroëneun ka maneh ti langit, nëpi ka maneh leungit.
- 25 Maneh koe Pangeran tangtöe diparëngkeun ^a eleh di hareupeun moesoeh maneh; piboedaleun maneh ka maneh make djalan hidji, ari pikaboereun maneh ti hareupeunana make djalan toedjoeh; sarta maneh tangtöe dibingbangingbangkeun koe sakabeh karadjaan
- 26 noe di boemi. 'Ari majit maneh pidjadiëun hakaneun sakabeh manoeke awang-awang djeung hakaneun sasatoan boemi, sarta moal aja noe ngagëbrig.
- ^a 3 Moesa 26: 17.
- 27 Pangeran tangtöe ngagëboeg ka maneh ^a koe bisoel Mësir, ^b koe boengkoel, koe boedoeg djeung koe radang, wani maneh moal beunang ditjageurkeun.
- ^a 2 Moesa 9: 9. ^b 1 Sam. 5: 9.
- 28 Pangeran tangtöe ngagëboeg ka maneh koe kasakit edan, koe lolong djeung
- 29 koe bingoes pipikiran; 'datang ka maneh roempoe-rampa wantji têngah poë, sakoemaha noe lolong roempoe-rampa di noe poëk, sarta djalan maneh moal diloeleskeun, ënjana mah maneh teh dikanijaja djeung dikarinah bae sapanjang oemoer, sarta moal aja noe noe-loeng.
- 30 Maneh keur babakalan djeung hidji awewe, seug didjinahan koe djalma sedjen; maneh njijeun imah, tapi moal koengsi dieusian; maneh njijeun këbon anggoer, ^a tapi moal kapoeloeke boewahna.
- ^a p. 20: 6.
- 31 Sapi maneh bakal dipeuntjit di hareupeun panon maneh, tapi maneh moal koengsi ngahakan injja; kalde maneh bakal dirampas ti hareupeun maneh, sarta moal datang deui ka maneh; ëmbe-domba maneh bakal diselehkeun ka

moesoh maneh, sarta moal aja noe noeloeng ka maneh.

32 Anak maneh lalaki djeung anak maneh awewe bakal diselehkeun ka bangsa sedjen, katendjo koe panon maneh sarta datang ka roeksakna balas kangèn ka darinja sapopoè, sarta moal aja pangawasa dina leungeun maneh.

33 Boewah lahan maneh djeung sakabeh beunang katjapean maneh tangtoe dihakanan koe bangsa noe tadina koe maneh teu kanjahoan; sarta maneh sapanjang oemoer ngan dikanijaja djeung diteungteuinganan bae; 'datang ka maneh kaedanan tina tetendjoan panon maneh, anoe katendjo koe maneh.

35 Pangeran tangtoe ngagèboeg ka maneh koe bisoel goreng, dina toeoer djeung dina bitis, wani maneh hanteu beunang ditjageurkeun; ti sérèk dampal soekoe maneh tèpi ka èmboen-èmboenan.

36 Ari diri maneh, ^a sarta djeung radja maneh, noe koe maneh diadégkeun njangking ka maneh, koe Pangeran tangtoe digiringkeun ka bangsa noe tadina teu kanjahoan koe maneh djeung koe karoehoen maneh; ^b heug di dinja maneh teh bakal ngabakti ka aallahan, kai djeung batoe. a p. 17:14. b p. 4:28.

37 Sarta maneh pidjadieun matak mèlèngèk, kitoe deui didjjeun misil sarta dipake popojokan, di sakabeh bangsa-bangsa, énggon maneh digiringkeun koe Pangeran.

38 ^a Bibit loba noe koe maneh dibawa ka loewar kana lahan, tapi noe koe maneh bakal diakoetan ngan saeutik; karana dihakanan ^b koe simeut.

a Mik. 6:15; Hag. 1:6. b 2 Moesa 10:4; Joël 1:4.

39 Maneh bakal njjeun kèbon anggoer, sarta dipigawe, tapi moal koengsi nginoem anggoer, moal dipètik-pètik atjan; karana geus bejak dihakanan hileud.

40 Maneh pibogaean tangkal djetoen di sawéwéngkèran maneh, tapi moal diminjak-minjak atjan; karana djetoen maneh moerag mantén.

41 Maneh pimeunangeun anak lalaki djeung anak awewe, tapi moal tètép pibogaean maneh; karana bakal laleumpang, asoep ka pangdjarahan.

42 Sakabeh tatangkalan maneh djeung boewah lahan maneh pikawariseun koe hama.

43 Ari semah, noe di téngah maneh, bakal oenggah, ngoengkoelan ka maneh, beuki loeboer beuki loeboer; dèmi maneh mah bakal toeroen, beuki handap beuki handap. 'Nja eta bakal ngindjeumkeun ka maneh, ari maneh mah moal ngindjeumkeun ka dinja; nja eta bakal minangka hoeloe, dèmi maneh mah bakal minangka boentoet.

45 Ari maneh teh bakal kadatangan sakabeh panjapa noe tadi, sarta dioedag-oedag, estoe pitoemèrapeun ka maneh, nèpi ka maneh toempoer, sabab maneh hanteu noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, teu ngestoekeun timbalanana djeung pikoekoehna, noe koe

46 andjeunna ditimbalkeun ka maneh. 'Sarta eta teh di diri maneh pidjadieun kana tanda djeung kana moedjidjat, kitoe keneh di toeroenan maneh, salalang-géngna. 'Sapedah maneh teu ngabakti

47 ka Pangeran, Allah maneh, kalawan kaboghahan sarta reudjeung soeka hate,

48 sabab kalobaan saniskara, 'noe matak maneh koedoe ngawoela ka moesoh maneh, anoe koe Pangeran bakal didatangkeun ka maneh, kalawan ponjo, reudjeung hababhah, sarta boeroendoel, reudjeung kakoerangan saniskara; sarta andjeunna tangtoe nérapkeun pasangan beusi kana poendoek maneh, nèpi ka maneh koe andjeunna ditoempoerkeun.

49 'Pangeran bakal ngagoeroedoegkeun ka maneh ^a hidji bangsa ti noe djaoeh, ti toengtoeng boemi, ^b saperti galoe dra hibér, nja eta hidji bangsa noe koe maneh moal kaharti basana; 'bangsa oelat

50 bégis, noe moal tolih ka noe kolot, sarta ka boedak moal aja karoenjana.

51 'Seg eta teh tangtoe ngahakan boewah tjtjoéan maneh, djeung boewah lahan maneh, nèpi ka maneh toempoer; ^c nja eta keur maneh moal ngarikeun gandoem, anggoer atawa minjak, anak sapi-moending maneh atawa djadjadina èmbédomba maneh, nèpi ka maneh digèmpoer pisan. 'Sarta eta teh bakal njésédèk

52 ka maneh dina sakabeh lawang maneh, nèpi ka roegroeg koeta maneh, noe la-loehoer nja reugreg, noe koe maneh diandélkeun, di sakoeriling tanah maneh; estoe bakal njésédèk ka maneh di sakabeh lawang maneh, di sakoeriling tanah maneh, anoe koe Pangeran, Allah

53 maneh, dipaparinkeun ka maneh. 'Sarta maneh ^a bakal ngabakan boewah beuteung sorangan, daging anak maneh lalaki-awewe, anoe koe Pangeran, Allah maneh, dipaparinkeun ka maneh; eukeur disèsédèk sarta eukeur diangség, mangsa maneh diangség koe moesoeh

54 maneh. 'Saha-saha lalaki noe teu pajaän di maneh, sarta leuwih kamégahan, bakal goreng atina ka doeloerna djeung ka pamadjakan noe di pangkonna, sarta

55 ka anakna noe tinggal kari: 'datang ka teu mere ka eta salah-sahidji tina daging anakna, noe keur dihakan koe manehanana, tina sagala naon-naon taja noe dikarikeun ka manehanana, eukeur disèsédèk sarta eukeur diangség, mangsa maneh diangség koe moesoeh maneh

56 dina sakabeh lawang maneh. 'Saha-saha awewe noe teu pajaän di maneh, sarta kamégahan, anoe teu mëtjak nintjakeun dampal soekoe-soekoe atjan kana tanéh, bawaning kamégahan sarta bawaning teu pajaän, bakal goreng atina ka salaki noe di pangkonna, kitoe deui ka anakna lalaki djeung ka anakna

57 awewe; 'nja eta koe hal bali noe ka loewar ti antara soekoena, djeung koe hal anakna lalaki, beunangna ngadjoe-roekeun; karana koe manehanana bakal dihakan ririkipan, bawaning kakoerangan saniskara, eukeur disèsédèk sarta eukeur diangség, mangsa maneh diangség koe moesoeh maneh dina sakabeh lawang maneh.

a Jér. 5:15. *b* Hab. 1:8.

c Jér. 5:17. *d* 3 Moesa 26:29.

58 Oepama maneh teu ngestoekeun nja ngalampahkeun saoenina ijeu toret, sa-koer noe kaoengëlkeun dina ijeu kitab, hanteu sijeun koe Padjénengan noe langkoeng moelja nja pikasijeuneun, tégés

59 Pangeran, Allah maneh teja: 'geus tangtoe Pangeran ka maneh djeung ka toeroenan maneh mparin balahi noe matak helok, balahi noe bangët-bangët nja pitëtépeun, sarta panjakit noe garoreng

60 nja pitëtépeun. 'Nja eta andjeunna ^a tangtoe malikkeun ka maneh sakabeh sasalad Mésir, noe koe maneh dipikasi-jeun teja, datang ka pada ngarakëtan

61 ka maneh. 'Malah saroepaning panjakit djeung saroepaning balahi, anoe hanteu kaoengëlkeun dina ijeu kitab toret, eta ge koe Pangeran tangtoe dikeunakeun

ka maneh, nëpi ka maneh toempoer.

62 'Témahna maraneh teh, ^b ganti djadi sapërti bentang di langit, mangpirang-pirang rejana, seug ngan kari djalma saeutik bae, sabab maneh hanteu noeroet ka pangandika Pangeran, Allah

63 maneh. 'Geus kitoe, sakoemaha Pange-
ran tadina goemira koe hal maraneh, moenggah midamël kahadean ka maraneh, sarta maraneh didjéngkarkeun teja,

64 rek diasoeupan baris dimilik. 'Sarta maneh koe Pangeran bakal dipabalëntjarkeun, ^a diajakeun di sagala bangsa, ti toengtoeng boemi tēpi ka toengtoeng boemi deui; seg maneh teh di dinja bakal ngabakti ka aállahan, noe tadina teu kanjahoan koe maneh djeung koe karoehoen maneh, kai djeung batoe.

65 'Djeung deui maneh teh dina eta bangsa-bangsa moal nimoe kamarasan, sarta dampal soekoe maneh moal manggih reureuh; énjana mah di dinja Pangeran ka maneh bakal mparin hate djédjérij, djeung roeksak nja panon, sarta ripoeih

66 nja njawa. 'Ari hiroep maneh pingangantoeungeun ti pabënëran maneh; sarta maneh pisijeuneun bae beurang-peuting, djeung maneh datang ka samar pihi-

67 roepeun. 'Braj isoek maneh pingomongeun: 'Éh, hajang boerit! reup boerit maneh pingomongeun: 'Éh, hajang isoek! tina bawaning kasijeun hate maneh, noe koe maneh dipikasijeun, djeung tina bawaning tetendjoan panon maneh, noe

68 koe maneh katendji. 'Sarta maneh koe Pangeran tangtoe dipoelangkeun ka Mésir, toempak kapal, noeroet djalan noe koe kami ditjatoerkeun ka maneh kijeu teja: ^c 'Maneh oelah nendjo-nendjo deui kana djalan eta; seug maraneh di dinja bakal nawarkeun diri ka moesoeh maneh, baris djadi boedak lalaki boedak awewe, tapi moal aja noe meuli.

a p. 7:15. *b* p. 10:22. *c* SIL. 1:26; Jës. 1:24.

d p. 4:27, 28. *e* p. 17:16.

PASAL 29.

Ijeu oengëlna përdjangdjian, anoe koe Pangeran ka Moesa dipiwarang didji-

jeun ka oerang Israil, di tanah Moab, djaba ti përdjangdjian, ^a beunang andjeunna ngadamël ka maranehanana di Horeb teja.

a p. 5:2.

- 2 Tidinja Moesa njaouer sabangsa Israil, bari toeloj dilahiran kijeu: ^a Maraneh geus pada nendjo sakabeh, noe koe Pangeran didamël di hareupeun panon maraneh, di tanah Mëisir, ka Piraon, djeung ka sakabeh abdina, sarta ka sata-nahna kabeh: 'nja eta ^b tjtjoba noe rarosa, noe katarendjo koe panon maneh, tanda-tanda djeung moedjidjat-moedjidjat, noe araheng teja. 'Tatapi Pangeran ka maraneh hanteu meparin hate pikeun nganjahokeun, panon pikeun ngadeuleu, djeung tjeuli pikeun ngadenge, nëpi ka poë ajeuna. 'Sarta ^c maraneh koe kami ditoengtoen opat poeloeh taoen ijeu, di tégalléga; papakean maraneh hanteu ngaboeroekan di awak maraneh, djeung taroempah maneh hanteu ngaboeroekan di soekoe maneh. 'Eta maraneh teu ngahakan roti, hanteu nginoem anggoer atawa arak, soepaja maraneh nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, Allah maraneh. 'Ana maraneh geus daratang ka énggon ijeu, ^d broel Sihon, radja Hesbon, djeung Og, radja Basan teja, boedal mapag ka oerang, gër mërangan, seg kasarabët koe oerang. ^e 'Ari tanahna koe oerang ditjokot, ^e toeloj dibikeun ka oerang Roebin, ka oerang Gad djeung ka saténgah kaum Mënase, djadi milikna. 'Mana maraneh koedoe pada ngestoekoeun saongëlma ijeu përdjangdjian, sarta dilampakheun, soepaja maraneh masing loeloes saniskara, noe koe maraneh bakal dilampakheun. *a 2 Moesa 19:4. b p. 7:19. c p. 8:2, 4.*

d 4 Moesa 21:23, 32. e 4 Moesa 32:33.

- 10 Maraneh poë ijeu pada djonghok sakabeh di pajoeneun Pangeran, Allah maraneh, nja eta loeloegoe-loeloegoe maraneh, kaum-kaom maraneh, kokolot-kokolot maraneh djeung pangoroese-pangoroese maraneh, sakabeh oerang Israil; ^a anak-rabi maraneh, kitoe deui ^a semah maneh, anoe di djero pasanggahan maneh, dala ^b toekang soeloeh sarta toekang tjai di maneh; ^c arek mandjing ka përdjangdjian Pangeran, Allah maneh, sarta ka panjapana, noe koe Pangeran, Allah maneh, didamël ka maneh poë ijeu.

- 13 'Pangërsana, maneh teh poë ijeu ditëtëp-keun oemat andjeunna, sarta andjeunna kërsa djadi Allah maneh, ^c sakoemaha pangandikana ka maneh, djeung sakoemaha noe koe andjeunna didjangdikeun kalawan soempah ka karoehoen maneh, ka Ibrahim, ka Ishak djeung ka
- 14 Jakoeb teja. 'Sarta kami njiieun ijeu përdjangdjian sarta ijeu panjapa teh lain
- 15 ka maraneh woengkoel; 'istoening ka noe aja di dijeu reudjeung oerang, sakoer noe djonghok poë ijeu di pajoeneun Pangeran, Allah oerang, sarta ka noe hanteu aja di dijeu reudjeung oerang ajeuna. *a 2 Moesa 12:38. b Jos. 9:21, 27. c p. 28:9.*
- 16 Karana maraneh pada njaho dina pëtana oerang teh tjaritjing di tanah Mëisir, djeung dina pëtana oerang teh nJORANG dina tÉngah bangsa-bangsa, noe
- 17 koe maraneh geus disorang. 'Sarta maraneh geus pada nendjo kanistaänana, djeung brahala-brahalana, kai djeung batoe, émas djeung perak, anoe di maranehanana. 'Oelah aja di maraneh lalaki, atawa awewe, atawa bangsa, atawa kaom, noe hatena ajeuna ngabalijeur ka Pangeran, Allah oerang, seug leumpang, ngabakti ka aállahan eta bangsa; oelah aja di maraneh ^a akar,
- 19 boewahan hampëroe djeung alsëm; ^b dëmi geus kitoe, barang eta ngadenge oengëlma panjapa teja, seg ngabërkahan maneh sadjéro hatena, kijeu pokna: Aing moal boeroeng salamët, nadjan aing loemakoe noeroetkeun kaheurasan hate aing, soepaja ngaleungitkeun noe weureu djeung noe kasaätan. 'Hamo Pangeran kërsaean ngahampoera ka noe kitoe; satégësna mangsa eta bëndoe Pangeran sarta djeung goematina tangtoe ngëboel haseupna ka djalma noe kitoe, tanwanda eta teh pikatindiheun sakabeh panjapa, noe kaoengëlkeun dina ijeu kitab, djeung ngaranna koe Pangeran tangtoe dileungitkeun ti kolong langit. 'Sarta eta teh koe Pangeran tangtoe dipisahkeun ti sagala kaum Israil, matak tjilaka, ^b tëroes sapanjapa përdjangdjian, noe ka-
- 22 oengëlkeun dina ijeu kitab toret. 'Seg bakal ngomong toeroenan djaman mangke, anak-intjoe maraneh, anoe pigoemëlareun pandeurieun maraneh, kitoe deui djalma bangsa sedjen, noe pidatangeun ti tanah anoe djaoeh, ana

narendjo balahi eta tanah sarta djeung panjakitna, noe koe Pangeran dikeunakeun ka dinja; 'ngan aja walirang djeung oejah, kahoeroean satanahna; hanteu deusebaran, djeung hanteu aja noe djadi, teu bidjil djoekoet-djoekoet atjan, ^c sakoemaha dibalikna Sadoemoe djeung Gomora, Adma djeung Sëboim, noe koe Pangeran dibalik dina sadjëro bëndoena

24 sarta dina sadjëro wërana teja; 'kijeu piomongeun sakabeh bangsa teh: ^d Naon sababna, noe matak Pangeran ka ijeu tanah ngadamël kijeu pëtana? nahaon sewoting bëndoe noe sakijeu bangëtna?

25 'Tangtoe didjawab kijeu: Koe sabab djalmana naringgalkeun përdjangdjian Pangeran, Allah karoehoenna, noe koe Pangeran didamël ka darinja basa di-

26 ka-loewarkeun ti tanah Mësir; 'heug la-leumpang, ngabarakti ka aállahan, sarta disarëmbah, nja aállahan noe tadina teu kanjahoan koe maranehanana, sarta hanteudidoeomekeun ka maranehanana;

27 'noe matak Pangeran djadi bëndoe ka ijeu tanah, moenggah ngadatangkeun ka dinja sakabeh panjapa, noe kaoengëlkeun dina ijeu kitab. 'Sarta djalmana koe Pangeran ditjaboetan ti tanahna, dina sadjëro doeka, djeung dina sadjëro wëra, sarta dina sadjëro bëbëndoe langkoeng-langkoeng; toeloej pada dipitjeun ka tanah sedjen, sakoemaha noe boekti ajeuna.

^a Lal. 8: 23; Ibr. 12: 15. ^b p. 28: 15

^c 1 Moesa 19: 24, 25. ^d 1 Radj. 9: 8; Jër. 22: 8, 9.

29 Ari anoe gaib kagoengan Pangeran, Allah oerang; dëmi anoe njata mah pikeun oerang djeung pikeun anak-intjoe oerang, salalanggëngna, sangkan oerang ngalampahkeun saoengełna ijeu toret.

PASAL 30.

Dëmi geus kitoe, dimana boekti ka maneh sadajana pangandika noe tadi, ^a bërkahna djeung panjapana, noe koe kami dipopojankeun ka maneh, toeloej koe maneh dipiingët di sakabeh bangsa, ènggon maneh diboewang koe Pangeran, Allah maneh, 'seug maneh ^b tobat ka Pangeran, Allah maneh, sarta noeroet ka pangandikana, tëroes sakoemaha noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, nja maneh sarta djeung anak-anak maneh, tëroes reudjeng hate sarta

3 tëroes djeung njawa maneh: 'geus tangtoe

^c dibojongna maneh teja koe Pangeran, Allah maneh, dibalikkeun sarta maneh koe andjeunna diwëlaskan, ^d moenggah maneh dikoempoełkeun deui ti sakabeh bangsa, ènggon maneh dipabalëntjarkeun koe Pangeran, Allah maneh. 'Masih maneh aja noe diboewang ka toengtoeng langit oge, ^e tangtoe maneh koe Pangeran, Allah maneh, dikoempoełkeun ti

5 dinja sarta ditjandak ti dinja. 'Toeloej maneh koe Pangeran, Allah maneh, didatangkeun deui kana tanah, noe kawaris koe karoehoen maneh; tangtoe kawaris koe maneh, sarta andjeunna tangtoe midamël kahadean ka maneh, djeung maneh didjèngkarkeun alah-batan karoehoen maneh. 'Sarta Pangeran, Allah maneh, ^f tangtoe njoenatan hate maneh djeung hate toeroenan maneh, sangkan njaäh ka Pangeran, Allah maneh, tëroes reudjeung hate sarta tëroes djeung njawa maneh, soepaja maneh

7 hiroep. 'Geus kitoe sakabeh panjapa teja koe Pangeran bakal dikeunakeun ka moesoh maneh sarta ka noe gareuleuh ka maneh, anoe pada nganjaja ka

8 maneh. 'Ari maneh teh tobat, sarta noeroet ka pangandika Pangeran, djeung ngalampahkeun sakabeh timbalanana, noe koe kami diparentahkeun ka maneh

9 ajeuna. 'Didinja maneh koe Pangeran, Allah maneh, ^g tangtoe didjèmarkeun dina sakabeh pagawean leungeun maneh, dina boewah beuteung maneh, dina boewah tjtötjoan maneh, djeung dina boewah lahan maneh, matak djamoega. Karana Pangeran harita ^h tangtoe goemira deui koe hal maneh, matak djamoega, sakoemaha andjeunna tadina

10 goemira koe hal karoehoen maneh; 'lamoen maneh noeroet ka pangandika Pangeran, Allah maneh, ngestoekeun timbalanana djeung pikoekoehna, noe kaoengëlkeun dina ijeu kitab toret; lamoen maneh tobat ka Pangeran, Allah maneh, tëroes reudjeung hate sarta tëroes djeung njawa maneh. ^a p. 28. ^b p. 4: 30.

^c Jër. 29: 14. ^d Jër. 32: 37. ^e Nèh. 1: 8, 9; Jër. 31: 8. ^f Jër. 32: 39; Jéh. 11: 19; Kol. 2: 11. ^g p. 28: 4, 11. ^h p. 28: 63.

11 Karana eta timbalan, noe koe kami diparentahkeun ka maneh ajeuna, ^a lain matak helok ka maneh, sarta hanteu

12 djaoeh. 'Lain di sawarga ajana, noe

matak koedoe ngomong: ^b Saha noe bakal mangoenggahkeun oerang ka sawarga, njokot eta keur oerang, bari seug dibedjakeun ka oerang, sangkan koe oerang dilampahkeun? 'Sarta lain peuntaseun laet ajana, noe matak koedoe ngomong: Saha noe bakal mangnjëbrangkeun oerang ka peuntaseun laet, njokot eta keur oerang, bari seug dibedjakeun ka oerang, sangkan koe oerang dilampahkeun? 'Karana pangandika teh deukeut pisan ka maneh, aja dina soengoet maneh, sarta dina hate maneh, soepaja dilampahkeun.

^b Roem 10:6.

15 Tah, kami poë ijeu di hareupeun maneh geus ngajakeun ^a hiroep sarta djeung djamoega, kitoe deui paeh sarta djeung
16 tjilaka. 'Reh kami teh poë ijeu geus marentah ka maneh, koedoe njaäh ka Pangeran, Allah maneh, ngalakonan djalan-djalan andjeunna, djeung ngestoekeun timbalanana, pikoekoehna sarta papakonna, sangkan maneh hiroep reudjeung ngalobaän, sarta maneh diberkahan koe Pangeran, Allah maneh, dina tanah anoe koe maneh rek diasoeupan baris dimilik. 'Sabalikna, oepama hate maneh ngabalijeur mah, nja maneh teh hanteu noeroet, sarta maneh kagembang, pek njëmbah ka aällahan, sarta
17 dibarakti: 'eta kami ajeuna mere njaho ka maraneh, ari kitoe mah maraneh tangtöe pisan digëmpoer; hamo maneh dipandjangkeun nja oemoer dina tanah, anoe koe maneh rek diasoeupan djalan meuntas tji Jordan, soepaja dimilik.
19 'Kami ^b ajeuna menta saksi langit djeung boemi pärkara maraneh; kami ka maneh geus mopojankeun hiroep reudjeung paeh, bërkah reudjeung panjapa: mana maneh geura milih hiroep, soepajana hiroep, nja maneh sarta djeung toeroenan
20 maneh. 'Koedoe njaäh ka Pangeran, Allah maneh; koedoe noeroet ka pangandikana, sarta andjeunna koe maneh koedoe dirakëtan; karana nja andjeunna matak hiroep maneh sarta matak maneh pandjang oemoer; soepaja maneh mateoh dina tanah, noe koe Pangeran didjangdjikeun kalawan soempah ka karoehoen maneh, ka Ibrahim, ka Ishak djeung ka Jaköeb, kërsana dipaparinkeun ka eta. ^a p. 11:26; Jer. 21:8. ^b p. 4:26.

PASAL 31.

1 'Midinja Moesa toelöej ngalahirkeun ijeu dilahiran ka sabangsa Israïl. 'Kijeu lahirna ka darinja: Oemoer kami poë ijeu geus saratoes doewa poelöeh taoen; kami geus teu kadoega kaloewar-asoep; sarta Pangeran nimbalan ka kami kijeu: ^a 'Maneh moal meuntas ijeu tji Jordan.
3 'Pangeran, Allah maneh, nja eta noe pimeuntaseun ti heulaeun maneh; andjeunna noe bakal noempoeurkeun eta bangsa-bangsa ti hareupeun maneh, tangtöe koe maneh dibeunangkeun. Josoea, ^b nja eta noe pimeuntaseun ti heulaeun maneh, sakoemaha pangandika
4 Pangeran teja. 'Sarta Pangeran tangtöe midamël ka darinja, ^c sakoemaha midamëlna ka Sihon djeung ka Og, radja oerang Emor, sarta ka tanah-tanahna, noe koe andjeunna ditoempoeurkeun teja.
5 'Tangtöe eta teh koe Pangeran disarelehkeun ka hareupeun maraneh; pek koe maneh parigawe ^d tëroes satimbalan, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh teja. 'Masing talëgër, djeung masing galëde hate! Oelah sarjjeun, sarta oelah rarisi tina sabab eta; karana Pangeran, Allah maneh, nja eta noe njarëngan ka maneh; moal maneh koe andjeunna diantëp, sarta moal ditilar.
^a p. 4:21. ^b p. 3:28. ^c 4 Moesa 21:24, 35. ^d p. 7:2.
7 Djeung deui Moesa njaöer Josoea, sarta dilahiran kijeu, kasaksian koe sabangsa Israïl: ^a Masing tëgër, djeung masing gëde hate! karana nja maneh noe piasoeupeun reudjeung ijeu djalma-djalma kana tanah, noe koe Pangeran didjangdjikeun ka karoehoenna kalawan soempah, kërsana dipaparinkeun ka maranehanana teja; nja maneh noe bakal
8 ngamilikkeun eta ka darinja. 'Ari Pangeran teja, nja eta noe piangkateun ti heulaeun maneh; andjeunna noe bakal njarëngan ka maneh; ^b moal maneh koe andjeunna diantëp, sarta moal ditilar; oelah sijeun, djeung oelah geder.
^a Jos. 1:6. ^b Jos. 1:5.
9 Ari ijeu toret koe Moesa disërakëtan; toelöej diselehkeun ka para panghoeloe; anak-poetoe Lewi, anoe poerah ngagotong pëti përdjangdjian Pangeran, djeung
10 ka sakabeh kokolot Israïl. 'Sarta Moesa ngadawoeh ka darinja, kijeu dawoehna:

Oenggal-oenggal toetoeop toedjoeh taoen,
 "dina mangsa taoen kalèpasan, dina
 11 pesta saeung bebètek teja, 'ana geus
 datang sabangsa Israil, ngadareuheus ka
 poeojoneun Pangeran, Allah maneh, ka
 ènggon anoe koe andjeunna bakal di-
 pilih, didinja sabangsa Israil koe ma-
 neh koedoe dipangadjikeun ijeu toret,
 12 sing kadenge koe sarejeja. 'Koedoe
 ngoempolkeun djalma-djalma, lalaki,
 aweue djeung baroedak, kitoe deui se-
 mah maneh, anoe dina lawang maneh,
 soepaja pada ngadenge, djeung soepaja
 pada diadjar, sarta sarijeuneun koe Pan-
 ngeran, Allah maraneh, djeung ngares-
 toekeun saeungelna ijeu toret, sing da-
 13 tang ka dilampahkeun. 'Sarta ^b ari anak-
 anakna, noe tatjan njarahocun, sina pada
 ngadenge, djeung sina pada diadjar, soe-
 paja sarijeuneun koe Pangeran, Allah
 maraneh, sapandjang oemoer maraneh
 hiroep dina tanah, anoe koe maraneh rek
 diasoepan djalan meuntas tji Jordan,
 soepaja dimilik. a p. 15:1; 16:13. b p. 6:7.

14 Tidinja Pangeran nimbalan ka Moesa:
 Masing njaho, oemoer maneh geus deu-
 keut ka maot; maneh geura njeloeakan Jo-
 soea, bawa marék ka himah tèpangan;
 kami rek paparentah ka dinja. Bral
 Moesa angkat, diiring koe Josoea; pada
 15 marék ka himah tèpangan. 'Geus kitoe
 Pangeran nembongan dina himah, dina
 tihang mega teja; ari tihang mega teh
 nangtoeng dina lawang himah. 'Ladjèng
 16 Pangeran nimbalan ka Moesa: Masing
 njaho, mèngke, ari maneh sasarean reu-
 djeung kolot-kolot maneh, seug ijeu bang-
 sa bakal hoedang sarta "djinah, noeroet
 aállahan tanah, noe koe eta rek diasoe-
 pan ka djèrona, djeung bakal ninggal-
 keun kami, ngarobahkeun pèrdjangdjian
 kami, noe koe kami didamél ka darinja.

17 'Toeloej kami bakal djadi bèndoe ka
 dinja dina mangsa eta, sarta koe kami
 ditinggalkeun, djeung kami tangtoe ^b
 meungpeunan pameunteu kami ka ma-
 ranebanana; geus kitoe pidjadieun ha-
 kaneun, toer pikataradjangeun katjila-
 kaan djeung kasoeshan loba pisan, da-
 tang ka ngaromong kijeu dina mangsa
 eta: Aing pangkataradjang katjilakaan
 18 sakijeu teh, lam sabab Allah aing han-
 teu aja di tèngah aing? 'Ari kami teh
 dina mangsa eta tangtoe meungpeunan

pameunteu kami, tina hal sakabeh ka-
 gorengan, beunang eta migawe, sabab
 19 njanghareup ka aállahan. 'Ari ajeuna,
 maraneh geura noeliskeun ^c ijeu hidji
 poepoedjian, woeroekkeun ka oerang
 Israil, teundeun dina biwirna, soepaja
 ijeu poepoedjian sina djadi saksi kami
 20 ka oerang Israil. 'Karana ari eta bangsa
 koe kami geus diasoepekeun kana tanah,
 noe koe kami didjangdjikeun ka karo-
 hoenna kalawan soempah, noe labar-
 leber tji-soesoe djeung madoe teja, sarta
 eta dadaharan datang ka seubeuh djeung
 datang ka lintoeh, toeloej eta bakal
 njanghareup ka aállahan, sarta diba-
 rakti, djadi pada ngahihina ka kami,
 djeung ngarobahkeun pèrdjangdjian kami.

21 'Dèmi geus kitoe, dimana eta teh
 kataradjang koe katjilakaan djeung ka-
 soeshan loba pisan, seug ijeu poepo-
 djian bakal ngawèwèleh ka beungeutna,
 djadi saksi; karana moal kapohoan ti
 biwir toeroenanana. Karana kami teh
 leuwih oeninga dina rarasaanana, noe
 koe eta didjjeun dina mangsa ajeuna,
 samemeh koe kami diasoepekeun kana
 tanah, noe koe kami didjangdjikeun ka-
 lawan soempah teja. a 2 Moesa 34:16.

b p. 32:20. c p. 32.

22 Prak eta poepoedjian koe Moesa di-
 sératkeun dina poé harita keneh, bari
 toeloej diwoeroekkeun ka oerang Israil.

23 Djeung deui Pangeran nimbalan ka
 Josoea poetra Noen, kijeu timbalanana:
 Masing tégér, sarta masing géde hate;
 karana maneh noe bakal ngasoepekeun
 oerang Israil kana tanah, noe koe kami
 didjangdjikeun ka darinja kalawan soem-
 pah teja, sarta kami teh tangtoe nja-
 réngan ka maneh.

24 Geus kitoe, saporantos Moesa njérat-
 keun saeungelna ijeu toret, didamél ki-
 25 tab, dongkap ka tjatjapna, 'toeloej Moesa
 ngadawoeh ka ahli Lewi, anoe poerah
 ngagotong pèti pèrdjangdjian Pangeran
 26 teja, kijeu dawoehna: 'Tampanan koe
 maraneh ijeu kitab toret, teundeun ti
 gigireun pèti pèrdjangdjian Pangeran,
 Allah maraneh, sina aja di dinja, "djadi
 27 saksi ka maneh. 'Karana kami teh njaho
 dina mantangoel maneh, djeung dina
 kaheurasan beuheung maneh. Geuning,
 keur kami masih hiroep keneh reu-
 djeung maraneh ajeuna, ^b maraneh teh

mantangoel ka Pangeran; komo teuing
 28 sanggeus kami maot! 'Geura pada ngoem-
 poelkeun ka kami sakabeh kokolot ka-
 om-kaom maraneh, sarta djeung sagala
 pangoeroes maraneh; kami dek njatoer-
 keun ka darinja pangandika tadi, sing
 kadenge koe maranehanana, ^csarta kami
 dek menta saksi langit djeung boemi
 29 pèrkara maranehanana. 'Karana kami
 teh njaho, sanggeus kami maot, ma-
 raneh tangtöe lèbar lalampahan, njalingkir
 tina djalana, noe koe kami diparentah-
 keun ka maraneh; sarta maraneh tangtöe
 kataradjang katjilakaan di djaman
 mangke, sabab pada ngalampahkeun
 anoe goreng di pajoeneun Pangeran, nja
 njijeun pibèndoeun andjeunna, koe lan-
 taran pagawean leungeun maraneh.

^a Roem 3: 19, 20. ^b p. 9: 7, 24. ^c p. 32: 1.

30 Tidinja Moesa ngalahirkeun oengëlna
 eta poepoedjian, tèpi ka tjatjapna, ka-
 denge koe sapakoempoelan Israïl.

PASAL 32.

Eh langit! rëgèpkeun, kami dek mi-
 tjatoer; kitoë deui boemi, sing nga-
 dengekeun omongan biwir kami! 'Pi-
 woeroek kami bakal njaktjlakan sapèrti
 hoedjan; omongan kami bakal njoeroe-
 loek tjara tji-iboen; lir hoedjan nga-
 ririntjik ka dangdaoenan, sarta djeg
 hoedjan ngëtjirék ka djoedjoekoetan.
 3 'Karana kami dek njèboet padjénngan
 Pangeran; halatoerkeun kaagoengan ka
 4 Allah oerang! 'Andjeunna teh Batöe ka-
 rang; sampoerna dadamèlanana; karana
 sakabeh djalanna balènr. Allah noe sa-
 jakti, sarta taja pisan awonna; lang-
 koeng adil djeung langkoeng estoe an-
 5 djeunna. 'Lèbar lampahna ka andjeunna;
 lain poetrana, bogana patjatjadan; bang-
 sa bengkok sarta ^a tibalik pikir.

^a Lal. 2: 40.

6 Karah dek malës kitoë ka Pangeran,
 eh djalma boeroeng, sarta bodo? Na
 andjeunna lain Rama maneh, noe ka-
 goengan maneh? Lain andjeunna noe
 ngadamël ka maneh, sarta noe ngadja-
 7 dikeun ka maneh? 'Masing ingët ka
 djaman baheula; halartikeun taoen toe-
 roenan-toeroenan! Tanjakeun ka bapa
 maneh, tangtöe maneh dibere njaho;
 ka noe karolot di maneh, tangtöe pada
 8 bebedja ka maneh. 'Mangsa noe Lang-

koeng Agoeng meparin milik ka bangsa-
 bangsa, ^a basa misah-misahkeun anak
 Adam teja, ^b ditangtoskeun wawatésan
 bangsa-bangsa, noemoetkeun bilangan
 9 anak Israïl. 'Karana doeoeman Pangeran
 nja oematna; Jakoeb noe djadi bagian
 10 kagoenganana. 'Kapëndakna koe an-
 djeunna dina tanah tègal lèga, di noe
 soewoeng patingkarotjajak, ènggon rehe.
 Koe andjeunna dikoebèng, ditionen, di-
 11 raksa sasat ka siki sotjana. 'Tjara ga-
 loedra ngageuingkeun eusi sajangna,
 ngalajang loehoereun anakna, meber-
 keun djangdjangna, ditjokot, ^c dibawa
 12 dina djangdjang: 'nja kitoë ditoejoenna
 koe Pangeran njalira; noe dipiallah koe
 13 bangsa sedjen taja noe ngabantöe. 'Koe
 andjeunna disina noempakan goenoeng-
 goenoeng di boemi, djeung ngahakan
 kahasilan lahan; koe andjeunna disina
 njeuseupan madoe tina tjadas, djeung
 14 minjak tina batöe karang teuas; 'man-
 tega sapi djeung tji-soesoe domba, ba-
 rëng gadjih anak domba; kitoë deui
 domba lalaki tèdak Basan, sarta badot-
 badot, barëng gadjih kaboeboewahan
 tarigoe; djeung gëtih boewah anggoer
 koe maneh diinoem, anggoer beureum.

^a 1 Moesa 11: 8. ^b Lal. 17: 26. ^c 2 Moesa 19: 4.

15 * Ana ^a Jësoeroen geus djadi lintöeh,
 pek njepak; maneh teh lintöeh, nja mon-
 tok, nja bajoejhoe; seug mitjeun Allah,
 noe ngadamël manehna, sarta mitjoewa
 16 kana Karang kasalamètanana. 'Pada
 mapanas ka andjeunna koe noe sare-
 djen; njarijeun pibèndoeun andjeunna
 17 koe sipat gariroek. 'Ngoerbanna ^b ka
 setan-setan, noe lain Allah; ka aállahan,
 noe tadina teu kanjahoan koe mara-
 nehna; noe alanjar, ti noe deukeut da-
 ratangna, noe teu dipikasijeun koe ka-
 18 roehoen maraneh. 'Batöe karang, noe
 poepoetra ka maneh teja, koe maneh
 dibadejoskeun; djeung maneh teh mo-
 pohoeng ka Allah, noe mèdalkeun ka
 maneh.

^a Jës. 44: 2. ^b 3 Moesa 17: 7.

19 Ana katingali koe Pangeran, seug di-
 pitjeun, bawaning bèndoe ka poetrana
 20 lalaki-awewe. 'Ari timbalanana: ^a Kami
 dek meungpeunan pameunteu kami ka
 dinja, ningalikeun pitoengtoengeunana;
 karana bangsa tibalik eta teh, anak
 21 noe taja kajaktianana. 'Pada mapana-
 nas ka kami koe noe lain Allah, pada

moendoengkeun kami koe djidjjeumana
 22 noe sija-sija; ^b kami ge bakal ma-
 panas ka darinja koe noe lain oemat;
 koe bangsa noe boeroeng kami bakal
 moendoengkeun maranehanana. 'Karana
 23 ^c aja seuneu hoeroeng dina sadjéro bèn-
 doe kami, bakal moentab tépi ka éng-
 gon noe maot panghandapna; nja eta
 bakal ngahakan boemi saeusi-eusina,
 wani kahoeroe bagal goenoeng-goenoeng.
 24 'Kami dek noempoekkeun katjilakaän
 ka dinja; djamparing kami dek dibe-
 jakkeun ka dinja. 'Bakal aladjoer koe
 langlajeuseun, léboer koe kasakit panas
 djeung koe sasalah noe bangët-bangët;
 kami dek ngadatangkeun ka dinja hoen-
 25 toe sasatoan, baréng peurah noe tinglo-
 godor dina lémah. 'Di loewar pédang
 noe bakal ngaboerak-barik, kitoe keneh
 kareuwasan di djéro pangkeng-pang-
 keng; boh boedjang, boh landjang, orok
 26 baréng djalma hoewisan. 'Timbalan
 kami: Eta teh koe kami tangtoe dipa-
 boerisatkeun; ingëtan ka darinja tang-
 toe koe kami dileungitkeun ti lébah
 27 djalma-djalma: 'lamoen kami hanteu
 rempan, satroe datang ka ëdir; ^d oelah
 koengsi moesoehna salah tampa; oelah
 datang ka ngaromong: Leungeun oerang
 noe loehoer; lain Pangeran noe ngada-
 mël eta sakabeh. *a p. 31:17, 18. b Roem*
10:19. c Jér. 15:14; 17:4. d 2 Moesa 32:11, 12.
 28 Karana eta teh bangsa taja panalar,
 29 sarta teu bogaeun pangarti. 'Kahajang
 teh pada palintër, tangtoe saloertieun
 ka noe kijeun, pada ngarti dina pitoeng-
 30 toengeunana. 'Mo loepoet ^a hidji pingoe-
 dageun sareboe, sarta doewaän ngabi-
 ratkeun salaksa, oepama teu disëräh-
 keun koe Batoe-karangna, teu disareleh-
 31 keun koe Pangeran mah! 'Karana batoe
 karang itoe lain saperti Batoe karang
 oerang; dalah moesoeh oerang kitoe
 32 pimoetoeseunana. 'Karana tangkal ang-
 goer itoe ti tangkal anggoer Sadoemoe,
 sarta ti lahan Gomora; boewahna boe-
 wah hampëroe, ranggeujanana parait.
 33 'Anggoerna peurahing naga, djeung ba-
 roewang oraj matih. *a 3 Moesa 26:8.*
 34 Na eta teh lain disimpén di kami,
 35 di radja-brana kami, make ditjap? 'Kami
^a noe kagoengan pamalës, nja kami noe
 bakal naoer, keur waktoe soekoe ma-
 ranehna daloeqdag-daligdeug. Karana

geus deukeut kana poë pibalahieunana,
 tjawisanana tereh datangna. *a Roem*

12:19; Ibr. 10:30.

36 Karana Pangeran bakal ngahoekoe-
 man oematua, djeung pihawatoseun koe
 hal abdi-abdina, ana katingali jen leu-
 ngit pangawasana, ^a sarta geus teu koe-
 37 ring teu menak. 'Seug bakal nimbalan:
 Na di mana aällahanana, batoe karang
 38 noe diandëlkeun koe eta, 'noe pada nga-
 hakan gadjih koerbanna peuntjitan, nga-
 rinoem anggoer koerbanna inoeman?
 Sina haroedang naroeloeng ka maraneh,
 sing djaradi pangujoempoetan keur ma-
 39 raneh. 'Tarendjo ajeuna, ^b jen ijeu kami
 bae njalira; taja deui Allah sadjaba ti
 kami. ^c Ijeu kami noe maehkeun sarta
 noe ngahiroepkeun; kami noe ngagë-
 ringkeun, sarta kami keneh noe njageur-
 keun; djeung taja noe bisa ngaleupas-
 40 keun ti panangan kami. 'Karana kami
 ngatjoengkeun panangan kami ka sa-
 warga, bari nimbalan: Kami teh hiroep
 41 salalanggëngna! 'Dimana kami ngasah
 pédang kami noe goerilap, sarta pana-
 ngan kami njékël hoekoem: tangtoe
 kami moelangkeun balësan ka moesoeh
 kami, sarta naoer ka noe gareuleuh
 42 kami. 'Djamparing kami dek diweureu-
 keun koe gëtih, sarta pédang kami ba-
 kal ngahakan daging; nja koe gëtih
 noe kasabët sarta noe kadjarah, koe
 hoeloe kapala-kapala moesoeh.

a 1 Radja 14:10; 2 Radja 14:26. b p. 4:35; Jës.
45:5. c 1 Sam. 2:6.

43 ^a Eh sakabeh oerang kapir! geura pada
 soeka-soeka djeung oematua; karana
 andjennna bakal malës gëtih abdi-abdina,
 sarta moelangkeun balësan ka moesoeh-
 moesoehna, djeung bakal ngarapihkeun
 tanah andjennna, oemat andjennna.

a Roem 15:10.

44 Ana geus soemping Moesa, seug nga-
 lahirkeun saengëlna poepoedjian tadi,
 kadenge koe eta djalma-djalma, nja an-
 45 djeunna djeung ^a Hosea poeta Noen
 teja. 'Saparantos Moesa ngalahirkeun
 sadajana lahiran teja ka sabangsa Israil;
 46 'toeloej ngadawoeh kijeun ka darinja:
 Sing pada njatët dina ati eta sakabeh
 piwoeroek, anoe poë ijeu koe kami di-
 pake ngingëtan ka maraneh; nja eta koe
 maraneh parentahkeun ka anak-intjoe
 maraneh, sina ngestoekuen saengëlna

47 ijeu toret, sarta dilampahkeun. 'Karana lain omong kosong eta teh ka maraneh; estoena mah ^b eta teh matak hiroep ka maraneh; sarta koe lantaran eta piwoeroek maraneh tangtöe dipandjangeun nja oemoer dina tanah, anoe koe maraneh rek diasoepan djalan meuntas tji Jordan, baris dimilik. ^a 4 Moesa 13:16. ^b 3 Moesa 18:5.

48 Tidinja Pangeran ngandika ka Moesa di poé harita keneh, kijeu pangandikana: 49 'Maneh ^a geura oenggah ka ijeu goenoeng Abarim (nja eta goenoeng Nöbo, noe di tanah Moab, pabënëran Jëriho teja); toeloj tendjokeun tanah Kanaän, noe koe kami dipaparinkeun ka oerang 50 Israil, baris milik. 'Seug maneh pipaeheun dina eta goenoeng, noe koe maneh rek dioenggahan, sarta bakal dirijoengkeun ka bangsa maneh; ^b sakoemaha Haroen, doeloer maneh, paeh di goenoeng Hor, sarta dirijoengkeun ka bangsa; 51 'sapedah maraneh ^c migawe kasalahan ka kami di têngah oerang Israil, di tji Mëriba, di Kades, tégäl lëga Sin teja; sapedah maraneh hanteu njaroe-tjikeun ka kami di têngah oerang Israil. 52 'Karana eta tanah koe maneh pikaten-djoëun ti pabënëranana, tapi moal asoep ka dinja, kana tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka oerang Israil.

^a 4 Moesa 27:12. ^b 4 Moesa 20:28. ^c 4 Moesa 27:14.

PASAL 33.

Sarta ijeu teh bërkah, noe koe Moesa, Spiwarangan Allah, dibërkahkeun ka oerang Israil, memeh poepoes.

2 ^a Kijeu lahirna: Pangeran soemping ti Sinai, sarta mëléték ka darinja ti Seir; ^b ebrehna ti goenoeng Paran, ari djéngkarna ti para soetji balaksa-laksa; ti tênggënnana aja hoekoem sipat seu-neu pikeun maranehna. 'Estoe asiheun 3 ka bangsa-bangsa! Sadajana para-soetjina aja di panangan andjeun, saréng pada mando kana dampal andjeun; hidji-hidji pinampaeun ti pangandika andjeun. 4 'Toret didawoehkeun ka oerang koe Moesa, djadi warisan pakoempoelan Ja- 5 koeb. 'Andjeunna djadi Radja njépéng ^c Jësoeroen, ^d basa ngarijoeng para loeloege bangsa, sarejana kaom Israil.

^a 1 Moesa 49. ^b Hab. 3:3. ^c p. 32:15. ^d 2 Moesa 19:7. 8.

6 Roebin masing hiroep, oelah paeh, sarta djalmana masing reja!

7 Ari moenggoeh Joeda kijeu lahirna: Noen Pangeran! moegi-moegi ngamak-boel ka panëda Joeda, saréng moegi didongkapkeun deui ka bangsaana; pangawasana moegi sina mahi, saréng moegi aja pitoeloeng ka dinja tina perkawis moesoehna!

8 Ari moenggoeh Lewi lahirna: ^a Toemim andjeun saréng Oerim andjeun digadoehkeun ka djalma kaasih andjeun, anoe koe andjeun ditjoba di Masa, noe koe andjeun dipabënan sisi tji Mëriba.

9 'Noe ngomong ^b hal indoeng-bapana: Koe kaeola teu ditolih; ^c saréng doeloerna teu dihidjing, sarawoeh teu njaho di anak sorangan. Karantën pada ngadjaga timbalan andjeun, saréng ngaraksa 10 përdjangdjian andjeun. 'Bakal pada ngawoeroekkeun hoekoem andjeun ka Jakoeb, ngawoeroekkeun papakon andjeun ka Israil; bakal njaranggakeun seuseungitan ka pajoeneun andjeun, saréng ^d koerban noe dongkap ka seëp

11 dina altar andjeun. 'Moegi-moegi, noen Pangeran! ngabërkahan kana kagoewatanana, saréng pagawean leungeunna moegi koe andjeun dimanah; noe ngamoesoeh ka dinja moegi koe andjeun dipinggëskeun tjangkengna, kitoe deui noe gareuleuh ka dinja oelah sina mënjat deui! ^a 2 Moesa 28:30. ^b Mat. 10:37. ^c 2 Moesa 32:29. ^d Djab. 51:21.

12 Moenggoeh Binyamin lahirna: Kameumeut Pangeran pimatoehun di andjeunna sarta sënang ati; andjeunna ngaoban ka dinja sapopoë, sarta linggih di antara taktakna.

13 Ari moenggoeh Joesoep lahirna: Tanahna moegi-moegi dibërkahan koe Pangeran tina kapoendjoelan langit, tina tji-iboen, sarta tina sagara noe aja di 14 handap; 'tina kapoendjoelan hibar panon-poë, djeung tina kapoendjoelan bër- 15 kah boelan; 'tina kaleuwihan goenoeng koena, djeung tina kapoendjoelan pasir 16 lawas; 'kitoe deui tina kapoendjoelan boemi djeung eusina, sarta kasoekaän ^a anoe linggih dina leuweung tjoetjoe k teja: eta sadajana moegi didongkapkeun ka sirah Joesoep, ^b ka ëmboen-ëmboenan anoe misah ti doeloer-doeloerna! 17 'Sapina noe tjikal boga kamoeljaän, sarta

tandoekna ^e tandoek banteng; pineung-gareun bangsa-bangsa sarejana koe lantaran eta, népi ka toengtoeng boemi. Nja eta balaksa-laksa oerang Epraim, sarta nja eta bareboe-reboe oerang Mënase.

a 2 Moesa 3:2. *b* 1 Moesa 49:26.

c 4 Moesa 23:22.

18 Ari moenggoeh Sëboeloen lahirna: Masing boengah, Sëboeloen! tina balangsijar maneh; kitoe deui maneh, Isaskar! tina himah maneh. 'Bakal pada ngadjak bangsa-bangsa ka goenoeng; di dinja bakal pada ngoerbankeun ^a koerban kabënëran; karana bakal njareuseup kamoektian laet-laet, kitoe deui pépëndëman karoewang dina keusik.

a Djab. 4:6; 51:21.

20 Ari moenggoeh Gad lahirna: Sagala poedji ka noe maparin kadjëmbaran ka Gad! Ngënggonna saperti singa, sarta njasaak leungeun, toer hoeloena ongkoh. 21 'Nja eta méting keur dirina ^a loeloegoe beubeunangan; karana di dinja piloewoekeun noe njékël hoekoem ditjadangkeun; ari djëboelna direudjeungan para loeloegoe bangsa, ngalampahkeun kaadilan Pangeran, sarta hoekoem-hoekoemna reudjeung Israil.

a 4 Moesa 32.

22 Ari moenggoeh Dan lahirna: Dan teh anak singa, noe norodjol ti Basan.

23 Ari moenggoeh Naptali lahirna: Eh Naptali! sing seubeuh ti kasoeakaan, sarta sing pinoeih koe bërkah Pangeran; sing kawaris koelon djeung kidoel!

24 Ari moenggoeh Aser lahirna: Aser moegi-moegi dibërkahan anak; sing dipikasoeka koe doeloer-doeloerna, sarta soekoena sing ngëbak minjak! 'Beusi ^a djeung tambaga pitoelakeun maneh, sarta kabédasan maneh pinandungeun kana oemoer maneh.

a p. 8:9.

26 Eh Jësoeroen! taja noenandingan ka Allah, noe nitihan langit, kërsa mitoeloeng ka maneh; sarta nitihan mega, nganggo kaägoenganana. 'Allah sipat kadim noe djadi pangtjtjingan maneh, sarta ti handap disangga panangan sipat langgëng. Andjeunna noe bakal ngadjongklokkeun moesoeh ti hareupeun maneh,

25 bari nimbalan: Sing toempoer! 'Ari Israil ^a pingënggoneun sorangan sarta sënang ati; panon Jakoeb pimëntjrongeun ka tanah soegih gandoem djeung anggoer; dalah langitna njaktjlakan tji-iboen.

29 'Bagdja tëmën maneh, Israil! ^b saha noe nandingan ka maneh! Estoe bangsa noe disalamëtkeun koe Pangeran, ^c noe djadi kèpënging pitoeloeng ka maneh, sarta pëdanggang kaägoengan maneh. Moesoeh maneh tangtoe pada ngelehan diri ka maneh, sarta maneh mêngke ngadjalanan goenoeng-goenoengna.

a 4 Moesa 23:9; Jër. 23:6. *b* p. 4:7. *c* 1 Moesa 15:1.

PASAL 34.

Tidinja Moesa djéngkar ti tanah lapang Moab, ^a naek ka goenoeng Nëbo, ka poentjak Pisga, noe pabënëran Jëriho teja; toeloj koe Pangeran ditoedoehtoedoehekeun ka sakoeriling tanah eta, nja eta tanah Gilad, tēpi ka nagara Dan;

2 'djeung satanah Naptali, sarta tanah Epraim djeung Mënase, djeung satanah 3 Joeda, tēpi ka laet Koelon; 'kitoe deui tanah Kidoel, djeung tanah Lempar,

4 lëbak Jëriho, ^b nja eta nagara pakor-maan, tēpi ka nagara ^c Soar. 'Sarta Pangeran nimbalan ka Moesa: Nja eta tanah, noe koe kami didjangdjiikeun kalawan soempah ka Ibrahim, ka Ishak

djeung ka Jakoeb, bari nimbalan kijeu teja: ^d Koe kami rek dipaparinkeun ka toeroenan maneh. Tah, koe kami geus ditoedoehekeun ka maneh, katendjo koe panon maneh, tatapi maneh moal meuntas ka dinja.

a p. 32:49. *b* Hak. 1:16. *c* 1 Moesa 19:22. *d* 1 Moesa 12:7.

5 Seug Moesa, abdi Pangeran, poepoes di dinja, di tanah Moab, noeroetkeun

6 timbalan Pangeran. 'Sarta koe andjeunna dikoeboer dina hidji lëbak, di tanah Moab, pëlëbah Bet-Peor teja; ^a tapi taja pisan djalma noe njaho koeboeranana,

7 tēpi ka poë ajeuna. 'Ari Moesa teja, mangsa poepoes, ^b oemoerna saratoes doewa poeloeh taen; tatjan lamoer

8 sotjana, sarta tatjan soeda bajoena. 'Geus kitoe ^c oerang Israil pada njeungtjeurikan Moesa di tanah lapang Moab, tiloe poeloeh poë lilana; sarta datang ka tjtatjap poëna tjeurik kaprihatinan katilar Moesa.

a Joed. 9. *b* p. 31:2; 2 Moesa 7:7. *c* 4 Moesa 20:29.

9 Ari Josoea poetra Noen teja pinoeih koe Roh kapintëran, ^a sabab koe Moesa bareto ditoempangan panangan; sarta oerang Israil pada noeroet ka Josoea, djeung pada milampah sakoemaha

timbangan Pangeran ka Moesa teja.

a 4 Moesa 27:18.

10 Hanteu djoemënëng deui nabi di Israil anoe nandingan ka Moesa, noe sakitoe dipioeninga koe Pangeran, moenggha
11 papajoen-pajoen; 'hal sakabeh tanda djeung moedjidjat, noe koe Pangeran

ka andjeunna dipiwarang dilampahkeun di tanah Mësir, ka Piraon, djeung ka sakabeh rahajatna, sarta ka satanahna; 12 'kitoe deui hal sakabeh leungeun kawasa djeung sakabeh panjingsijeunan bangët, anoe dipidamël koe Moesa di hareupeun panon sabangsa Israil teja.

KITAB JOSOE A.

PASAL 1.

Ari geus kitoe, *a* sanggeus poepoes Moesa, abdi Pangeran, ladjeng Pangeran nimbangan ka Josoea poetra Noen, *b* gandek Moesa teja, kijeu timbalanana:
2 'Moesa, abdi kami, geus maot; ari ajeuna maneh geura dangdan, koedoe meuntas eta tji Jordan, nja maneh djeung sakabeh ijeu djalma-djalma, asoep ka tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka darinja,
3 ka oerang Israil. 'Sakoer ënggon, anoe pikatintjakeun koe dampal soekoe maraneh, *c* koe kami dipaparinkeun ka maraneh, sakoemaha pangandika kami ka
4 Moesa teja. 'Ti sëmët tégäl léga djeung ti sëmët eta goenoeng Libanon, tēpi ka tjai gēde, nja eta tji Prat teja, sakoe-riling tanah oerang Het, sarta tēpi ka laoet gēde, tēbeh pangsoeroepan panon-poë, nja eta piwatēseun maraneh. 'Djalma hidji ge *a* moal aja noe tagën di bareupeun maneh saemoer hiroep maneh; sakoemaha kami tadi njarëngan ka Moesa, ka maneh tangtöe njarëngan deui; *c* maneh teh koe kami moal diantēp, sarta
6 moal ditinggal. 'Masing tégër *f* djeung masing gēde hate; karana maneh noe bakal ngamilikkeun ka ijeudjalma-djalma eta tanah, noe koe kami didjangdjikeun ka karoehoenna kalawan soempah, dek
7 dipaparinkeun ka darinja teja. 'Ngan maneh teh masing tégër djeung masing gēde hate pisan; koedoe ngestoekeun ngalampahkeun saoenina toret, noe diparentahkeun ka maneh koe Moesa, abdi kami; *g* poma oelah njimpang ti dinja ka katoehoe atawa ka kentja, soepaja

maneh masing pintër nja lalampahan, 8 ka mana bae maneh nja leumpang. 'Eta kitab toret teh oelah pisah ti biwir maneh, *b* nja koedoe koe maneh dipikirkipikir beurang-peuting, soepaja maneh ngestoekeun ngalampahkeun tēroes sakoemaha noe kaoengëlkeun dina eta kitab; karana ari kitoe mah djalan maneh tangtöe loeloes, sarta ari kitoe mah
9 maneh tangtöe pintër lalampahan. 'Lain kami noe nimbangan kitoe ka maneh? Masing tégër djeung masing gēde hate; oelah risi djeung oelah geder; karana maneh *i* disarëngan koe Pangeran, Allah maneh, ka mana bae maneh nja leumpang. *a* 5 Moesa 34:5. *b* 5 Moesa 1:38. *c* 5 Moesa 11:24. *d* p. 21:44. *e* 5 Moesa 31:6, 8; Ibr. 13:5. *f* 5 Moesa 31:7. *g* 5 Moesa 5:32. *h* Djab. 1:2, 3. *i* p. 6:27.

10 Tidinja Josoea marentah ka sagala pangoroer djalma-djalma, kijeu parentahna: 'Maraneh geura ngidëran di djëro pasanggrahan, paparentah ka djalma-djalma, kijeu nja pok: Geura pada njadijakeun pibëkëleum maraneh; karana tiloe poë deui maraneh bakal meuntas eta tji Jordan, soepaja arasoep, meunangkeun tanah, noe koe Pangeran, Allah maraneh, dipaparinkeun ka maraneh baris dimilik.
12 Sarta Josoea marentah ka oerang Roebin, ka oerang Gad djeung ka satëngah kaum Mënase, kijeu parentahna:
13 'Masing aringët ka pangandika, noe ditimbalkeun ka maraneh koe Moesa, abdi Pangeran, anoe kijeu pangandikana: *a* Pangeran, Allah maraneh, geus masihan reureuh ka maraneh, toer maraneh

- 14 dipaparin tanah ijeu. 'Anak-rabi maraneh djeung ingon-ingon maraneh sina tjari-tjing dina tanah, noe koe Moesa dipaparinkeun ka maraneh, ijeu di peuntaseun tji Jordan; dëmi diri maraneh mah koe-doe mareuntas ti heulaeun doeloer-doe-loer maraneh, bari njoren pakarang, nja sakoer noe gagah-përkosa, sarta koedoe
- 15 pada ngabantoe ka darinja; 'datang ka doeloer-doeloer maraneh koe Pangeran geus dipasihah reureuh, sapërti ka diri maraneh, sarta eta ge geus pada ngamilik tanah, noe koe Pangeran, Allah maraneh, dipaparinkeun ka eta; ^b didinja maraneh pimoelangeun ka tanah milik maraneh, bari toeloj pada ngamilik eta noe dipaparinkeun ka maraneh koe Moesa, abdi Pangeran, ijeu di peuntaseun tji Jordan, tëbeh pangbidjilan panon-poë.
- 16 'Pok pada ngawangsoel ka Josoea, kijeu wangsoelanana: ^c Sadajana, noe koe andjeun ditimbalkeun ka simkoering, soemëdja ngalampahkeun; sarëng ka mana bae simkoering koe andjeun
- 17 dipiwarang, soemëdja leumpang. 'Sakoemaha simkoering anoet ka Moesa, nja kitoe pisan ka andjeun soemëdja anoet deui. Anging moegi moegi Pangeran, Allah andjeun, njarëngan ka andjeun, sakoemaha njarënganana ka Moesa teja.
- 18 'Saha-saha djalma noe moengpang ka timbalan andjeun, sarëng hanteu noeroet kana lahiran andjeun, dina saniskantën anoe koe andjeun bade ditimbalkeun, ^a nja eta djalma kèdah dipaehan. Anging moegi masing tëgër sarëng masing gëde manah!

a 4 Moesa 32: 20.

b 5 Moesa 3: 20. c 2 Moesa 19: 8. d 5 Moesa 17: 12.

PASAL 2.

- Tidinja Josoea poeta Noen ^a ti Sitim miwarangan doewa djalma baris lolongok ririkipan; lahirna: Maraneh geura leumpang, ngilikan tanah sarta djeung nagara Jëriho. Bral leumpang, toeloj daratang ka imah hidji dajang, ^b ngaran
- 2 Rahab, seg mondok di dinja. 'Geus kitoe aja noe ngoeninga ka radja Jëriho, kijeu pioendjoekna: Hatoer oeninga wëngi ijeu aja djalma daratang ka dijeu, titahan oerang Israil, bade ngadongdon ijeu tanah.
- 3 'Toeloj radja Jëriho miwarangan ka Rahab, sarta marentah kijeu: Geura bidjilkeun eta djalma noe daratang ka

maneh, noe arasoep ka imah maneh; karana pangdatangna dek ngadongdon satanah ijeu. 'Gantjangna eta doewa djalma koe awewe teh ditjokot sarta disoempoetkeun; bari seung ngadjawab: Lërës, aja djalma darongkap ka koering, nanging koering teu tërang ti mana

5 djëboelna. 'Dëmi geus kitoe, waktoe rek meundeutkeun panto nagri, barang reup sareupna, seug eta djalma baridjil, doeka ka mana losna djalma teh. Geura ngaroedag gësät-gësoet, njoesoel ka darinja, geus tangtöe kaoedag. 'Padahal eta djalma koe awewe teh geus dibawa oenggha ka loehoer imah, sarta dirimboenan koe tangkal haramaj, beunang manehanana ngentepkeun di loehoer

7 imah. 'Toeloj eta djalma ngaroedag, njoesoel ka darinja, djalman ka tji Jordan, ngadjoegdjoeg ^c peupeuntasan; sarta ari noe ngaroedag njoesoel ka darinja geus ka loewar, pek panto nagara dipundeutkeun.

a 4 Moesa 25: 1. b Ibr. 11: 31;

Jak. 2: 25. c Hak. 3: 28.

- 8 Dëmi samemeh eta doewa djalma hareës, tjat awewe teh oenggha ka darinja
- 9 ka loehoer imah, 'sarta ngomong ka darinja kijeu: Koering hanteu samar, jen ijeu tanah koe Pangeran geus dipaparinkeun ka oerang Israil, djeung oerang dijeu ^a geus pada katinggang baloewas koe oerang Israil; estoe sakabéh djalma eusi tanah ^b aladjoer bawaning
- 10 sijeun koe oerang Israil. 'Karana koering geus pada ngadenge bedja, ^c tjai laoet Agër koe Pangeran didamël saät ti heulaeun oerang Israil, basana boedal ti Mësir; kitoe deui ^d hal anoe koe oerang Israil dilampahkeun ka eta doewa radja oerang Emor, noe di peuntaseun tji Jordan, ka Sihon djeung ka Og, anoe pada diharamkeun koe oerang Israil teja.
- 11 'Barangna kadenge, seng hate koering sadaja galimir, sarta djalma hidji ge taja noe masih tëtëg soekmana, bawaning sijeun koe oerang Israil; ^e karana Pangeran, Allah oerang Israil, tëgës Allah di sawarga di loehoer, kitoe deui dina
- 12 boemi di handap. 'Ari ajeuna moegi pada soempah ka koering njëboet Pangeran, sarehna koering milampah kahemanan ka sampejan, eta sampejan sawangsoelna sanggoep milampah kahemanan ka ahli bapa koering; sarta koering nëda tanda

13 noe sajakti; 'nja eta sampejan sanggoep ^f ngahiroepan indoeng-bapa koering, doeloer koering lalaki-awewe, kalawan saboga-bogana, sarta njawa koering sadaja éngke koe sampejan diloepoetkeun tina maot. 'Ngadjawab eta doewa djalma ka awewe teh: Njawa kaeola pinalangan-neun pati ka maraneh, oepama ijeu pèrkara kaeola koe maraneh hanteu dibedjakeun; geus kitoe, samangsa ijeu tanah koe Pangeran dipaparinkeun ka kaeola sakabeh, eta kaeola ka njai tangtoe milampah kahemauan djeung kajaktian.

15 'Tidinja eta djalma koe awewe teh pada doeloer tina djandela koe tambang; wantoe-wantoe imahna aja di koeta nagara, djadi awewe teh tjitjingna dina koeta.

16 'Sarta awewe teh ngomong ka darinja: Geura mangkat ka pigoenoengan, bisi sampejan kapanggih koe noe ngaroedag; sarta moedoe njoempoe di dinja watès tiloe poë, dongkap ka moelangna noe ngaroedag teja; geus kitoe toelojkeun djalan sampejan.

17 'Ngaromong eta djalma ka awewe teh: Kaeola pada pibèrèsiheun tina soempah noe tadi, anoe koe njai dipake njoempahan kaeola teja. 'Masing ngingètkeun, ari kaeola arasoe kana tanah, ijeu tali kanteh beureum koedoe talikeun kana djandela, djalan kaeola koe njai doeloer; djeung deui indoeng-bapa njai, doeloer-doeloer sarta sakabeh bae ahli bapa njai, koedoe koempolkeun ka njai, ka djéro imah.

18 'Ari geus kitoe, saha-saha djalma ti panto imah njai bidjil ka loewar, eta gètihna malik ka dirina, dèmi kaeola mah bèrèsih; sabalikna saha-saha noe di imah njai mah, oepama aja noe pek leungeunna ka dinja, eta gètihna sina tamplok ka kaeola. 'Kitoe deui oepama ijeu pèrkara kaeola koe njai dibedjakeun, kaeola pibèrèsiheun tina soempah noe tadi, anoe koe njai dipake njoempahan kaeola teja.

19 'Ari djawabna: Lèrès, kitoe pisan, saka-saoeran sarampejan. Toeloj didjoeroeng lakoe; bral laleumpang. Pek tali beureum teja koe awewe teh ditalikeun kana djandela.

20 *a* 2 Moesa 23 : 27. *b* 2 Moesa 15 : 15; 5 Moesa 2 : 25. *c* 2 Moesa 14 : 21. *d* 4 Moesa 21. *e* 5 Moesa 4 : 39. *f* p. 6 : 23, 25.

21 'Ari jawabna: Lèrès, kitoe pisan, saka-saoeran sarampejan. Toeloj didjoeroeng lakoe; bral laleumpang. Pek tali beureum teja koe awewe teh ditalikeun kana djandela.

22 Bral eta djalma laleumpang, toeloj datang ka pigoenoengan, seug tjaritjing di dinja meunang tiloe poë, tèpi ka

balikna noe ngaroedag teja; ari noe ngaroedag teh geus nejangnan sapandjang djalan, wèleh teu kapanggih. 'Tidinja eta doewa djalma baralik, toeroen ti pigoenoengan, seug meuntas, toeloj dongkap ka Josoea poetra Noen; geus kitoe ngoeningakeun saniskara noe kapanggih. 'Ari pihatoerna ka Josoea: Sajaktosna, ijeu satanah kabeh koe Pangeran dipasihkeun ka leungeun Israil; samalah sadajana priboemi ijeu tanah aladjoer bawaning sijeun koe Israil.

PASAL 3.

Barang braj isoek ^a gantjang Josoea Bdangdan, broel ngabroel ^b ti Sitim, toeloj daratang ka tji Jordan, nja andjeunna djeung sakabeh oerang Israil; sarta pada meuting di dinja samemeh

2 meuntas. 'Dèmi geus toetoeup tiloe poë, seug para pangeroes ngidèran di djéro pasanggrahan, 'bari paparentah ka djalma-djalma, kijeu parentahna : Samangsa maraneh nendjo pèti pèrdjangdjian Pangeran, Allah maraneh, sarta digotong koe para panghoeloe, ahli-ahli Lewi, seg maraneh koedoe pada indit ti énggon maraneh, bari toeloj noetoerkeun eta.

3 'Tatapi sing aja anggangna antara maraneh djeung pèti, kira doewa reboe asta dina oekoerana; poma oelah deukeut kana pèti; ^c soepaja maraneh pada tèrang dina djalan, anoe koedoe dilakonon koe maraneh; karana maraneh hanteu njeung djalan eta ti kamari-mangkoekna. 'Sarta Josoea marentah ka djalma-djalma teh: ^d Maraneh geura njoetjikeun diri; karana isoek Pangeran bakal ngadamèl moedjidjat-moedjidjat di tèngah maraneh. 'Djeung Josoea marentah ka para panghoeloe, kijeu parentahna: Geura gotong pèti pèrdjangdjian, koedoe mareuntas ti heulaean djalma-djalma. Prak pèti pèrdjangdjian teh digotong; toeloj arangkat ti heulaean djalma-djalma.

4 *a* p. 6 : 12. *b* p. 2 : 1. *c* 4 Moesa 10 : 33. *d* 2 Moesa 19 : 10.

5 'Ngandika Pangeran ka Josoea: Poë ijeu ^a kami rek ngamimitian ngagoengkeun ka maneh di hareupeun panon sabangsa Israil, soepaja pada tèrangeun, ^b jen kami teh njarèngan ka maneh, sakoemaha kami tadi njarèngan ka Moesa.

6

7

8

9

10

11

PASAL 4.

- 8 'Djeung maneh koedoe marentah ka panghoeloe-panghoeloe, noe ngagotong pëti përdjangdjan, kijeu nja pok: Samangsa maraneh geus nëpi kana sisi tjai tji Jordan, koedoe ngarandëg dina tji Jordan. a p. 4:14. b p. 1:5.
- 9 'Tidinja Josoea marentah ka oerang Israil: Geura ka darijeu, darengekeun pangandika Pangeran, Allah maraneh.
- 10 'Ngalahir deui Josoea: Djalan kijeu maraneh pitërangeun, jen Allah noe djoe-mënhëng linggih di têngah maraneh, sarta estoe andjeunna pinjingkahkeuneun ti hareupeun maraneh ^a eta oerang Kanaän, oerang Het, oerang Hiwi, oerang Pa-res, oerang Girgas, oerang Emor sarta
- 11 oerang Jëboes teja. 'Tah, pëti përdjangdjan Goesti saboemi kabeh meuntas tji Jordan ti heulaeun maraneh. 'Ari ajeuna maraneh geura njokot doewa wëlas djalma ti sagala kaum Israil, tina hidji-hidji kaum saoeang-saoerang. 'Dëmi geus kitoe, samangsa dampal soekoe panghoeloe-panghoeloe, noe ngagotong pëti Pangeran, Goesti saboemi kabeh, eureun dina tjai tji Jordan, seug tjai tji Jordan bakal diteukteuk, nja eta tjai anoe ngotjor ti girang; sarta bakal ngabadëndën, sapëti hidji toempokean. a 5 Moesa 7:1.
- 14 Geus kitoe, mangsa djalma-djalma arindit ti himah-himahna, sëdja meuntas tji Jordan, seug para panghoeloe noe ngagotong pëti përdjangdjan teh arangkat tji heulaeun djalma-djalma. 'Sarta barang noe ngagotong pëti teh geus darongkap ka tji Jordan, djeung soekoe para panghoeloe noe ngagotong pëti teh antjilom kana sisi tjai, (harita tji Jordan ^a leber dina sawahanganana sapanjang oesoem diboweat) 'seug tjai noe ngotjor ti girang ^b ngabadëndën, beungkak sapëti hidji toempokean, djaoeh pisan, di Adam, nja eta nagara noe gigireun Sartan; sarta ari noe ngotjor ka laoet tanah Lapang, nja eta laoet Oejah teja, bejak kateukteuk. Këbat djalma-djalma pada
- 17 meuntas, pabënëran Jëriho. 'Dëmi para panghoeloe, noe ngagotong pëti përdjangdjan Pangeran mah, ngaradëg di noe saät, di têngah-têngah tji Jordan, sarta tëtëp; ari sabangsa Israil pada meuntas di noe saät, tëpi ka sabangsa kabeh geus bejak meuntas tji Jordan.

a 1 Bab. 12:15. b Djab. 114:3.

- Dëmi geus kitoe, barang sabangsa kabeh geus bejak meuntas tji Jordan teh, ladjeng Pangeran nimbalan ka Josoea, kijeu timbalanana: 'Maraneh geura njokot doewa wëlas djalma ti lëbah djalma noe loba, tina hidji-hidji kaum saoeang-saoerang; 'seg eta parentahan, kijeu nja pok: Maraneh ti dijeu, ti têngah-têngah tji Jordan, ti ënggon soekoe panghoeloe narangtoeng sarta tëtëp teh, koedoe moeloeng batoe doewa wëlas siki; koe maraneh bawa meuntas, sarta teundeun dina pamondokan, ënggon maraneh mondok peuting ëngke. 'Toeloj Josoea njaeoe noe doewa wëlas djalma, noe koe andjeunna geus disadijakeun ti oerang Israil, tina hidji-hidji kaum saoeang-saoerang teja; 'seug koe Josoea diparentah kijeu: Maraneh geura meuntas ti heulaeun pëti Pangeran, Allah maraneh, ka têngah-têngah tji Jordan, seg djoengdjoengkeun batoe, toeloj poendak hidji sewang, noeroetkeun
- 6 bilangan kaum oerang Israil, 'pigeusa-neun djadi tanda di têngah maraneh. ^a Baringsoekpagi anak maraneh nanja, kijeu pokna: Naon maksoedna eta batoe
- 7 teh ka bapa? 'Koedoe didjawab kijeu: Sapedah tjai tji Jordan ^b diteukteuk ti heulaeun pëti përdjangdjan Pangeran; basa pëti teh meuntas tji Jordan, heug tjai tji Jordan diteukteuk; ari eta batoe djadi pangingët-ningët pikeun oerang
- 8 Israil salalanggëngna. 'Prak oerang Israil pada milampah kitoe, sakoemaha parentah Josoea; pek maroeloeng batoe doewa wëlas siki ti têngah-têngah tji Jordan, sakoemaha pangandika Pangeran ka Josoea teja, noeroetkeun bilangan kaum oerang Israil; seug dibawa meuntas ka pamondokan, sarta diteundeun di dinja. 'Djeung Josoea ngadëgkeun deui doewa wëlas batoe di têngah-têngah tji Jordan, dina përnah ngadëg soekoe para panghoeloe, noe ngagotong pëti përdjangdjan teja; ajana di dinja tëpi
- 10 ka mangsa ajeuna. 'Ari para panghoeloe noe ngagotong pëti teh ngaradëg di têngah-têngah tji Jordan, tëpi ka tja-tjapna sakabeh përkara, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka Josoea, parentahkeuneun ka djalma-djalma teja, tëroes

sakoemaha noe koe Moesa didawoehkeun ka Josoea. Ari djalma-djalma mareuntasna gagantjangan. 'Děmi geus kitoe, barang sakabeh djalma geus bejak meuntasna, seug pėti Pangeran ge meuntas, sarta djeung para panghoeloe, di hareupeun djalma-djalma. 'Ari oerang Roebin, oerang Gad djeung satėngah kaom Mėnase teja ^e mareuntasna ti heulaeun oerang Israil, sarta njoren pakarang, sakoemaha lahiran Moesa ka darinja teja. 'Kira-kira opat laksa djalma, pada sadija ngaroeroeg, mareuntas ti pajoneun Pangeran, baris pėrang, ngadjoe-g-
 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21 22 23

a 2 Moesa 13 : 8, 14.
b p. 3 : 13. *c* 4 Moesa 32 : 20—32. *d* p. 3 : 7.
e 2 Moesa 14 : 31.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Josoea, kijeu timbalanana: 'Maneh geura marentah ka panghoeloe-panghoeloe, ^a noe ngagotong pėti pėrtelaėn teh, sina harandjat ti tji Jordan. 'Prak Josoea marentah ka para panghoeloe, kijeu parentahna: Geura harandjat ti tji Jordan! 'Děmi geus kitoe, barang panghoeloe-panghoeloe noe ngagotong pėti pėrdjangdjian Pangeran teh geus harandjat ti tėngah-tėngah tji Jordan, ana dampal soekoe panghoeloe-panghoeloe tjat ka darat, seg tjai tji Jordan datang deui ka parantina, ngotjor tjara kamari-mangkoekna, dina sawahanganana. 'Ari mangsana djalma-djalma harandjat ti tji Jordan teh, dina tanggal sapoeloeh, boelan noe kahidji; toeloelj masanggrahan ^b di Gilgal, anoe ti wetaneun Jėriho. 'Ari eta batoe noe doewa wėlas siki, beunang njokot ti tji Jordan teja, koe Josoea diadėgkeun di Gilgal; 'bari marentah ka oerang Israil, kijeu parentahna: Baringsoekpagi anak maraneh nanja ka bapa-bapana, kijeu pokna: Naon maksoedna eta batoe teh? 'Seug anak maraneh koe maraneh koedoe dibere njaho, kijeu nja pok: Israil menntas eta tji Jordan ^c njorang noe saėt. 'Karana tjai tji Jordan koe Pangeran, Allah maraneh, disina saėt ti heulaeun maraneh, tėpi ka maraneh geus pada meuntas, sakoe-

maha noe koe Pangeran, Allah maraneh, ^a didamėl ka laoet Agėr teja, noe koe andjeunna disina saėt ti heulaeun oerang, ²⁴ tėpi ka oerang geus mareuntas; 'soepaja sakabeh bangsa noe di boemi pada nganjahokeun ka panangan Pangeran, jen eta teh langkoeng kawasa; sangkan maraneh sijeun koe Pangeran, Allah maraneh, sapapandjangna. *a* 2 Moesa 25 : 16.
b p. 5 : 9. *c* p. 3 : 17. *d* 2 Moesa 14 : 21.

PASAL 5.

Děmi geus kitoe, mangsa sakabeh radjaradja oerang Emor, anoe di peuntaseun tji Jordan, sabeulah ti koelon, djeung sakabeh radja-radja oerang Kanaėn, anoe di sisi laoet, ngadareng bedja, tjai tji Jordan koe Pangeran disina saėt ti heulaeun oerang Israil, tėpi ka oerang geus mareuntas, ^a toeloelj pada gimir hatena, sarta taja pisan noe masih tėtėg soekmana, bawaning sijeun koe oerang Israil. *a* p. 2 : 11, 24.

Dina mangsa eta Pangeran nimbalan ka Josoea: Maneh geura njijeun ^a peso-peso koe batoe; seug oerang Israil koedoe soenatan deui ngadoewa-kalian. 'Prak Josoea ngadamėl peso koe batoe; toeloelj njoenatan oerang Israil di Pasir Koeloep. 'Kijeu sababna noe matak koe Josoea disoenatan: sakabeh djalma noe ka lewar ti Mėsir, sakoer noe lalaki, sakabeh pradjoerit, paraeh di tėgal lėga, keur di djaln, sanggeus boedal ti Mėsir. 'Karana sakabeh djalma noe boedal teh geus pada disoenatan; tatapi sakabeh djalma noe didjoeroekeun di tėgal lėga, keur di djaln, sanggeus boedal ti Mėsir mah, tatjan disoenatan. 'Karana oerang Israil loemakoena di tėgal lėga teh ^b opat poeloeh taoen lilana, datang ka bejak sabangsa pradjoerit, anoe boedal ti Mėsir, sapedah hanteu noeruet ka timbalan Pangeran; ^c noe matak Pangeran soempah ka darinja, hamo dipaparin nendjo kana tanah, noe koe Pangeran didjangdjikeun ka karoehoenna, nganggo soempah, kėrsana dipaparinkeun ka oerang, ^a nja tanah noe labar-leber tji-soesoe djeung madoe teja. 'Ari anak-anakna koe andjeunna ditimboelkeun, ngaganti bapa-bapana; nja eta noe koe Josoea disoenatan; karanana pada koeloep, da tatjan disoenatan di djaln. 'Ari geus kitoe, barang geus

tjatjap njoenatan sabangsa kabeh, toeloj pada tjitjing di pernah-pernahna, dina pasanggrahan, tepi ka tjalageurna.

9 'Ngandika Pangeran ka Josoea: Poë ijen kami geus ngadjoengkelkeun ti maraneh kahinaän ti Mësir. Noe matak eta enggon disëboetkeun Gilgal, tepi ka mangsa ajeuna.

a 2 Moesa 4: 25. b 4 Moesa 14: 33.

c 4 Moesa 14: 23. d 2 Moesa 3: 8.

10 Mangsa orang Israïl keur masanggrahan di Gilgal, toeloj pada milampah paska, a dina tanggal opat wëlas, wantji

11 boerit, di tëgal lapang Jëriho. 'Sabada paska, isoekna, pada dadarahan gandoem tanah eta, b roti teu ragian sarta ranggeujan beunang njangraj, nja dina

12 poë eta pisan. 'Ari isoekna c Man teja eureun, sanggeus pada dadarahan gandoem tanah eta; djadi oerang Israïl hanteu dipaparin deui Man; ari noe di hakan hasil tanah Kanaän beunang taoen barita.

a 3 Moesa 23: 5. b 3 Moesa 23: 6, 14.

c 2 Moesa 16: 35.

13 Ari geus kitoe, keur Josoea di deukeut Jëriho, hidji waktoe tjëngkat sotjana sarta ningali, a beh aja hidji djalma ngadëg papajoen-pajoen, sarta panaganana njëkël pëdangna beunang matëk. Sor koe Josoea dideukeutan, bari dipariksa: Sampejan teh batoer kaola atawa

14 moesoeh? 'Ari walonanana: Lain; satëgësna kami teh kapala balad Pangeran; ajeuna kami gens datang. Broek Josoea njooeh kana taneuh, sarta soedjoed, bari oendjoekan ka eta: Naon pangandika

15 Goesti ka abdi? 'Ari timbalan kapala balad Pangeran teh ka Josoea: b Genra ngalaän taroempah tina soekoe maneh; karena ijeu enggon, anoe keur ditintjak koe maneh, nja soetji. Prak Josoea milampah kitoe. a 2 Moesa: 23: 23. b 2 Moesa 3: 5.

PASAL 6.

(Ari Jëriho teja geus dipeundeutan sarta ditoelakan bawaning sijeun koe oerang Israïl; taja noe ka loewar, 2 taja noe asoep.) 'Nimbalan Pangeran ka Josoea: Masing nganjaboekun, eta Jëriho koe kami geus diselehkeun ka leungeun maneh, katoet radjana djeung 3 sakoer noe garagah-përkosa. 'Maraneh, sakabeh pradjoerit, koedoe ngoerilingan eta nagara, nja moëtër nagara teh sakali; kitoe pilampabeun maneh gënëp

4 poë lilana. 'Djeung toedjoeh panghoeloe koedoe leumpang ti heulaeun pëti, bari marawa toedjoeh tarompet tandoek domba. Ari dina poë noe katoedjoeh maraneh koedoe ngoerilingan nagara teh toedjoeh kali, sarta panghoeloe koe 5 doe narijoep eta tarompet. 'Dëmi geus kitoe, samangsa lambat nijoepna tandoek domba teh, samangsa maraneh ngadenge sora tarompet, sakabeh djalma koedoe saroerak, masing bëdas soerakna; didinja koeta nagara bakal roegroeg sadasarna; seg djalma-djalma koedoe arasengah, masing-masing asoep ka noe 6 dihareupan.

6 Tidinja Josoea poetra Noen njaoer para panghoeloe, seug diparentah kijeun: Sampejan geura ngagotong pëti përdjangdjian, sarta toedjoeh panghoeloe koedoe marawa toedjoeh tarompet tandoek domba ti heulaeun pëti Pangeran.

7 'Djeung deui Josoea marentah ka djalma-djalma: Geura arijang, koedoe ngoerilingan eta nagara; sarta sakoer noe sadija koedoe ijang ti heulaeun pëti Pa-

8 ngeran. 'Ari geus kitoe, saparantos Josoea marentah ka djalma-djalma teh, bral toedjoeh panghoeloe, marawa toedjoeh tarompet tandoek domba, arijang ti pajoenun Pangeran, bari narijoep tarompet, sarta pëti përdjangdjian Pa-

9 ngeran ngiringkeun. 'Ari sakoer noe sadija leumpang ti heulaeun panghoeloe noe narijoep tarompet, sarta balad panoe-toep leumpangna ti pandeurieun pëti;

10 madjoena bari narijoep tarompet. 'Sarta Josoea marentah ka djalma-djalma, kijeun parentahna: Maraneh oelah soerak, djeung oelah kadenge sowara maraneh, sarta ti biwir maraneh oelah ka loewar omong sakëtjap-këtjap atjan, tepi ka poëan kami nitah ka maraneh: Geura saroerak! didinja maraneh koedoe saroerak. 'Seug pëti Pangeran koe andjeunna disina ngoerilingan nagara, moëtër sakali; djog daratang deui ka pasanggrahan, sarta marenting di pasanggrahan.

12 Brang braj isoek a gantjang Josoea dangdan; djoeng panghoeloe ngagotong pëti Pangeran. 'Sarta toedjoeh panghoeloe, noe marawa toedjoeh tarompet tandoek domba ti heulaeun pëti Pangeran, laleumpang teu eureun-eureun

bari narjoep tarompet; ari sakoer noe sadija leumpangna ti heulaeunana, djeung balad panoetoeup leumpangna ti pandeurieun pëti Pangeran; madjoena bari narjoep tarompet. 'Ari ngoerilinganana nagara dina poë noe kadoewa teh sakali, seg baralik deui ka pasanggrahan. Kiteo djeung kiteo lampahna gëmpö poë lilana.

a p. 3: 1; 7: 16.

15 Dëmi geus kiteo, dina poë noe katoedjoeuh haroedang barang balebat padjar; toeloej ngoerilingan nagara, tjara pëta tadi, toedjoeuh kali; ngan dina poë eta ngoerilinganana nagara teh toedjoeuh kali. 'Ari geus kiteo, dina katoedjoeuh kalina, keur panghoeloe narjoep tarompet, seg Josoea marentah ka djalma-djalma: Geura saroeurak; karana nagara teh koe Pangeran geus dipaparinkeun ka maraneh. 'Tatapi nagara teh hoekoem haram, djeung saeusi-eusina, bade ka Pangeran; ^a ngan Rahab, dajang teja, noe pihiroepeun, nja dirina djeung sakoer noe reureudjeungan djeung eta di djëro imah, pedah njoempoeutkeun oetoesan, anoe koe oerang ditiitah teja. 'Djeung deui maraneh ^b koedoe sing hade-hade koe noe hoekoem haram teh; poma-poma maraneh ngaharamkeun eta teh oelah njokot ti noe hoekoem haram; tangtöe maraneh djadi matak pasanggrahan Israil dikeduanañ hoekoem haram, sarta koe maraneh diripoehkeun.

19 'Ari ^c sakabeh ëmas-perak, kiteo deui barang tambaga djeung beusi, nja eta pisoetjieun bade ka Pangeran, asoep ka radja-brana Pangeran. 'Gër djalma-djalma saroeurak, bari tarompet ditiarjoep. Geus kiteo, barang djalma-djalma ngadenge sora tarompet, dër djalma-djalma saroeurak, bëdas pisan soerakna; ^d broeg koeta roegroeg sadasarna; seg djalma-djalma aroenggah ka nagara, masing-masing asoep ka noe dihareupan, sarta nagara teh dibeunangkeun. 'Ari saniskara noe aja di djëro nagara, ^e awewelalaki, kolot-boedak, kiteo deui sapi, domba djeung kalde, koe maranehanana diharamkeun, ditoempës koe seuseukeut pëdang.

a p. 2: 12; Ibr. 11: 31; Jak. 2: 25.

b 5 Moesa 13: 17. c 4 Moesa 31: 22, 23, 54.

d 2 Kor. 10: 4; Ibr. 11: 30. e 5 Moesa 7: 2.

22 Djeung deui Josoea marentah ka eta doewa djalma noe lolongok tanah teja:

Maraneh geura asoepan imah dajang teja, sarta ka-loewarkeun ti dinja eta awewe djeung saboga-bogana, ^a sakoe-maha soempah maraneh ka dinja teja. 23 'Boes eta doewa boedjang noe lolongok teh arasoep, seg Rahab dika-loewarkeun, kiteo deui indoeng-bapana, djeung doeloer-doeloerna, sarta saboga-bogana; toer sakabeh barajana dika-loewarkeun; sarta pada dipërnahkeun di loewareun 24 pasanggrahan Israil. 'Ari eta nagara dihoeroe koe seuneu, katoet sakabeh eusi-eusina; tatapi ëmas-perak, kiteo deui barang tambaga djeung beusi mah, disanggakeun kana radja-brana gëdong Pangeran. 'Dëmi Rahab, dajang teja, 25 djeung saeusi-imah bapana, sarta saboga-bogana, koe Josoea dihiroepan. Tidinja Rahab teh ^b matoeh di têngah Israil, tËpi ka mangsa ajeuna; tina sabab njoempoeutkeun oetoesan, noe koe Josoea 26 dipiwarang lolongok Jëriho teja. 'Dina mangsa eta Josoea ka loewar soepata, lahirna: ^c Saha-saha djalma noe ngadëgkeun deui atawa njijeun deui ijeu nagara Jëriho, sing disapa ti pajoepan Pangeran! Njijeunna padëmen sing poës koe tjikalna, sarta ngadëgkeunana panto 27 sing poës koe boengsoena! 'Tab, kiteo Pangeran njarëngan ka Josoea, sarta bedjana kaoetarakeun di sakoeriling eta tanah.

a p. 2: 14. b Mat. 1: 5. c 1 Radj. 16: 34.

PASAL 7.

Tatapi oerang Israil njarijeun kasalahan dina barang noe hoekoem haram; karana ^a Akan anak Karmi, anoe anak Sabdi, anoe anak Serah, kaum Joeda, ^b njokot ti noe hoekoem haram; noe matak Pangeran djadi bëndoe ka oerang Israil.

a p. 22: 20; 1 Bab. 2: 7. b p. 6: 18.

2 Tidinja Josoea miwarangan djalma ti Jëriho ka nagara Ai, anoe deukeut ka nagara Bet-Awen, wetaneun nagara Bet-El; sarta diparentah, kijeun parentahna: Maraneh geura arindit, koedoe lolongok ijeu tanah. Bral eta djalma 3 arindit, sarta lolongok Ai. 'Toeloej baralik ka Josoea, sarta oendjoeukan kijeu: Montong teuing indit bala sadajana; sina arindit antawis doewa reboe djalma atanapi tiloe reboe djalma, pitjëkapeun ngelehkeun Ai; montong njapekeun bala sadajana ka dinja; karantën ^a djalmana

4 saeutik. 'Seug tina bala kira-kira tiloe reboe djalma noe arindit ka dinja; tatapi eta teh kalaboer ti hareupeun oerang

5 Ai. 'Malah ti maranehanana aja noe kasabèt koe oerang Ai, kira tiloe poeloech gënèp djalma, sarta pada dioebrak-abrik ti hareupeun panto nagara tèpi ka Sëbarim, djeung disabëtan dina poe-doenan. Seug hate djalma-djalma adjoer, djadi kawas tjai. a p. 8 : 25.

6 Toeloej Josoea " njosoeëk panganggonna, broek njoeroeh kana taneuh di hareupeun pëti Pangeran, tèpi ka boerit, nja andjeunna djeung para kokolot Israil; sarta pada neundeun taneuh ngëboel dina

7 sirahna. 'Pok Josoea oendjoekan: Aлах, Goesti Pangeran! naha ijeu djalma-djalma mana koe andjeun disina meuntas tji Jordan, soepaja njelehkeun koering sadaja ka leungeun oerang Emor, sangkan koering sadaja digëmpoer? Mënding koering tadi pada wajahna tjitjing di

8 peuntaseun tji Jordan! 'Èh Goesti! koering bade oendjoekan naon, saporantos Israil moendoer, noekang ti hareupeun

9 moesoehna? 'Tinangtos èngke kadenge koe oerang Kanaän sarèng koe sadajana pribemci ijeu tanah, seug pingalingkoengeun ka koering sadaja, sarèng ngaran koering sadaja dibasmi tina boemi. Ana kitoe mah andjeun midamël koemaha ka padjènggan andjeun noe langkoeng agoeng? a 4 Moesa 14 : 6.

10 Ari timbalan Pangeran ka Josoea: Geura tjéngkat! naha maneh njoeroeh

11 bae kitoe? 'Israil boga dosa, nja ngarèmpak përdjangdjian kami, noe koe kami ditimbalkeun ka darinja; nja njarokot tina barang noe hoekoem haram, nja maraling, nja barohong, malah ditjam-poerkeun ka barangna sorangan. 'Mana oerang Israil hanteu barisaeun tagèn di hareupeun moesoehna; noekang maloendoer ti hareupeun moesoehna, sabab asoep hoekoem haram. Kami moal toeloej njarènggan ka maraneh, oepama noe hoekoem haram teh hanteu dileungit-

12 keun ti téngah maraneh mah. 'Geura hoedang, " koedoe njoetjikeun eta djalma-djalma, bari marentah kijeu: Maraneh geura njoetjikeun diri, koedoe sadija isoeakan; karana kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Di téngah maneh, Israil! aja noe hoekoem haram; maueh

hamo bisa tagèn di hareupeun moesoeh maneh, ari noe hoekoem haram teh koe maraneh tatjan disingkirkeun ti téngah

14 maraneh. 'Isoek-isoek maraneh koedoe ngadeuheus sakaom-sakaom; dëmi geus kitoe, mana-mana kaom noe ditoedjoel koe Pangeran, nja eta koedoe ngadeuheus sabangsa-sabangsa; sarta mana-mana bangsa noe ditoedjoel koe Pangeran, nja eta koedoe ngadeuheus saensi-imah saeusi-imah; sarta mana-mana eusi-imah noe ditoedjoel koe Pangeran, nja eta koedoe ngadeuheus saoeorang-saoerang.

15 'Dëmi geus kitoe, mana-mana noe ditoedjoel mandjing hoekoem haram teh, nja eta koedoe didoeroek koe seuneu, dirina djeung sabobogaänana; sabab ngarèmpak përdjangdjian Pangeran, djeung sabab migawe noe teu patoet di Israil. a p. 3 : 5.

16 Barang braj isoek " gantjang Josoea dangdan, toeloej ngadeuheuskeun Israil, sakaom-sakaomma; seug kaom Joeda

17 noe ditoedjoel. 'Tidinja ngadeuheuskeun bangsa-bangsa Joeda; seug bangsa oerang Serah noe ditoedjoel. Toeloej ngadeuheuskeun bangsa oerang Serah saoeorang-saoerang; seug Sabdi noe ditoedjoel.

18 'Ana ngadeuheuskeun eta eusi-imahna saoeorang-saoerang, seug ditoedjoel Akan anak Karmi, anoe anak Sabdi, anoe anak Serah, kaom Joeda.

19 'Ngalabir Josoea ka Akan teh: Eh agoes! ^b geura njanggakeun hormat ka Pangeran, Allah Israil, bari ngakoe di pajoe-neun andjeunna; geura tjaritakeun ka kami, maneh milampah naon? poma oelah disalingkoehkeun ka kami. 'Ngawangsoel Akan ka Josoea, kijeu wangsoelanana: Sajaktosna simkoering gadoeh dosa ka Pangeran, Allah Israil; kijeu noe dipilampah koe simkoering:

21 'ari dina barang djarahan simkoering teh nendjo hidji haroedoem boewatan Baboel, leuwih aloes, sarèng doewa ratoes gëbleg sekel perak, sarawoeh hidji poepoeton èmas, bobotna lima poeloech sekel; ladjéng simkoering kabongroj, pek ditjokot; soemoehoen, disoempotkeun dina taneuh, di djëro himah simkoering, ari perakna ti handap. 'Tidinja Josoea miwarangan; bral piwarangan laloempat ka himahna; doemadakan ènja, disoempotkeun dina himahna, sarta ari

23 perakna ti handap. 'Toeloelj ditjokot ti
 djëro himah, dibawa ka Josoea djeung
 ka sakabeh oerang Israil; seug disang-
 24 gakeun ka pajoeneun Pangeran. 'Geus
 kitoe Josoea, barëng sabangsa Israil,
 njandak eta Akan anak Serah, sarta
 djeung eta perak, djeung haroedoem,
 djeung poepoeton émas teja, kitoe deui
 anakna awewe-lalaki, sapina, kaldena,
 dombana, himahna djeung sabobogaã-
 nana; toeloelj diiringkeun ka lébak Akor.
 25 'Sasoempingna Josoea ngalahir: ^c Naha
 maneh bëtngaripoehkeun kakami djeung
 ka sakabeh? Maneh bakal diripoehkeun
 deui koe Pangeran dina poë ijeu. Pek
 eta teh koe sabangsa Israil dibaledogan
 koe batoe; toeloelj pada didoeroek koe
 seuneu, bari seug diboegbroegan koe
 26 batoe. 'Sarta ^d di loehoerna pada njiyeun
 toempoekan batoe gëde pisan, tēpi ka
 mangsa ajeuna. Ladjëng Pangeran lēm-
 pēr tina kasangétan bëndoena. Tina hal
 kitoe noe matak eta énggon diséboet-
 keun lébak Akor, tēpi ka mangsa ajeuna.
*a p. 3: 1; 8: 10. b Djab. 51: 6; Joh. 9: 24. c p. 6: 18.
 d p. 8: 29; 2 Sam. 18: 17.*

PASAL 8.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Josoea:
^a Maneh oelah sijeun-sijeun sarta oelah
 geder! Geura mawa sabala përang ka-
 beh, bral indit, ngaroeroeg ka Ai; masing
 nganjahoekun, radja Ai koe kami geus
 diselehkeun ka leungeun maneh, katoet
 rahajatna, djeung nagarana, sarta ta-
 2 nahna. 'Ari eta Ai djeung radjana koe
 maneh koedoe dipigawe ^b sakoemaha
 maneh migawe ka Jëriho djeung ka
 radjana teja; ^c tatapi djarahéunana,
 djeung sasatoanana, koe maraneh rajah
 adjang maraneh. Koedoe neundeun anoe
 baris ngabongohan ka nagara, ti toe-
 3 kangeunana. 'Pakëpoek Josoea dangdan
 djeung sabala përang kabeh, bakal ngar-
 oeroeg ka Ai. Sarta Josoea milih tiloe
 laksa djalma noe garagah-përkosa, seug
 4 dijiangkeun ti peuting, ^b bari diparentah,
 kijeu parentahna: Maraneh sing hade-
 hade, koedoe ngabongohan ka nagara
 ti toekangeun nagara; oelah djaraoeh
 teuing ti nagara teh, djeung maraneh
 5 sakabeh koedoe sadija. 'Ari kami djeung
 sakabeh bala noe ngareudjeungan kami
 bakal njampeurkeun ka nagara; geus
 kitoe, samangsa eta teh boedal, mapag ka

oerang, ^d tjara bareto, seug kami djeung
 batoe bakal kalaboer ti hareupeunana.
 6 'Tangtoe eta pada boedal, njoesoel ka
 oerang, ^e datang ka katarik sakabeh koe
 oerang, pisah ti nagara; karana bakal
 ngaromong: Toeh, kalaboer eta teh ti
 hareupeun oerang, tjara bareto. Seug
 kami djeung batoe pikalaboerem ti
 7 hareupeunana. 'Neut maraneh koedoe
 haroedang ti énggon ngabongohan, pek
 meunangkeun eta nagara; tangtoe koe
 Pangeran, Allah maraneh, diselehkeun
 8 ka leungeun maraneh. 'Dëmi geus kitoe,
 ana geus kalindih nagarana koe mara-
 neh, seg nagara teh koe maraneh koe-
 doe disoendoet koe seuneu. Koedoe pada
 ngalampahkeun ^f sapangandika Pange-
 ran; masing aringët, koe kami geus di-
 9 parentahkeun ka maraneh. 'Seug koe
 Josoea dijiangkeun; broel laleumpang
 ka énggon ngabongohan; toeloelj tjari-
 tjing di antara Bet-El djeung Ai, ti koe-
 loneun Ai. Ari Josoea peuting eta koe-
 lëmna di téngah bala. *a p. 1: 6; 7: 6.
 b p. 6: 21. c 5 Moesa 20: 14. d p. 7: 4, 5. e Hak.
 20: 32. f 5 Moesa 20: 16.*

10 Barang braj isoek ^a gantjang Josoea
 dangdan, seug ngaloris bala; toeloelj
 djëngkar, andjeunna djeung para kokolot
 Israil, ti heulaeun bala, ngadjoegdjoeg
 11 ka Ai. 'Djoeng sabala përang kabeh,
 anoe ngiring ka andjeunna, arindit, sarta
 madjoe; toeloelj darongkap ka hareu-
 peun nagara, sarta masanggrahan ti
 kalereun Ai; aja lébak di antara an-
 12 djeunna djeung Ai. 'Pek Josoea njandak
 kira-kira lima reboe djalma, diteundeun
 di antara Bet-El djeung Ai, ti koeloneun
 13 nagara, baris ngabongohan keneh. 'Kitoe
 nareundeunna bala, nja eta sapasang-
 grahan anoe ti kalereun nagara, sarta
 noe baris ngabongohan ajana ti koelo-
 neun nagara. Ari dina peuting eta Josoea
 14 angkat ka téngah-téngah lébak. 'Dëmi
 geus kitoe, barang katendjo koe radja
 Ai, gësat-gësoet pada dangdan isoek-
 isoek, toeloelj djalma ensi nagara boedal,
 mapag ka Israil, dek dipërang; nja eta
 radja djeung sabalana kabeh, ka paran-
 tina, nja ka hareupeun tanah lapang;
 teu njahoëun radja teh aja noe ngabo-
 ngohan ka dinja ti toekangeun nagara.
 15 'Seug Josoea djeung sakabeh oerang
 Israil poera-poera eleh di hareupeunana,

boer kalaboer djalan ka tégál léga.
 16 'Gantjang sakabéh djalma noe aja di nagara dikérid, soepaja ngoedag, njoesoel ka oerang Israil; seug ngaroedag, njoesoel ka Josoea, datang ka pada katarik, pisah ti nagara. 'Djadi taja pisan djalma noe kari di Ai sarta di Bet-El, anoe hanteu ka loewar njoesoel ka Israil; ari nagara ditinggal molongo; sémproeng pada ngoedag, njoesoel ka Israil. *a p. 3: 1.*
 18 Nimbalan Pangeran ka Josoea: Geura njodorkeun tohok, noe ditjékél koe leungeun maneh, ka Ai; karana koe kami rek diselehkeun ka leungeun maneh. Pek Josoea njodorkeun tohok, noe ditjékél
 19 koe pananganana, ka nagara. 'Ngageuwat noe keur ngabongohan teja haroedang ti énggonna, seg laloempatan keur andjeunna njodorkeun pananganana; boes arasoep ka nagara, sarta dibeunangkeun, bari geugeuwatan nagara teh disoendoet koe seunen. 'Ana oerang Ai malik ka toekang, sarta narendjo, beh haseup nagara ngéboel ka langit; ari rek kaboer ka dijeu ka ditoe taja pètana, karana djalma noe kaboer ka tégál léga teja ajeuna ngahareupan ka noe ngaroedag.
 21 'Barang katingali koe Josoea djeung koe sakabéh oerang Israil, jen nagara teh geus beunang koe noe ngabongohan teja, sarta haseup nagara ngéboel, toeloelj pada malik, pek njabétan ka oerang Ai.
 22 'Djéboel itoe ti nagara ka loewar mapag; djadi oerang Ai teh tjlok di téngah oerang Israil, aja noe ti dijeu aja noe ti ditoe; pek disarabétan, *a* datang ka taja noe dikarikeun noe ngédjat atawa
 23 noe minggat. 'Ari radja Ai ditangkép hiroep-hiroep, sarta didenheuskeun ka Josoea. *a p. 6: 21.*
 24 Démi geus kitoe, barang oerang Israil geus anggeus meuntjit sakabéh oerang Ai, dina medan, di tégál léga, énggon eta ngaroedag ka oerang Israil teja, sarta geus tingdjalo prak sakabéh koe seuseukeut pédang, wani bérésih, toeloelj sakabéh oerang Israil baralik ka Ai, pek disabétan koe seuseukeut pédang.
 25 'Ari anoe roeboeh dina poé harita, lalaki-awewe, djoemlah salaksa doewa reboe,
 26 nja eta sakabéh oerang Ai. 'Sarta Josoea teu moendoerkeun pananganana *a* noe njodor njékél tohok, tépi ka bejak ngaharamkeun sakabéh pribomei Ai. 'Ngan ari

sasatoan djeung djaraheun eta nagara ^b koe Israil dirajah adjang dirina sorangan, noeroetkeun pangandika Pangeran, noe ditimbalkeun ka Josoea teja.
 28 'Ari Ai teh koe Josoea dihoeroe, sarta didamél toempoean langgeng, nja eta karoeksakan, tépi ka mangsa ajeuna.
 29 'Démi radja Ai koe andjeunna digantoeung dina kai tépi ka wantji boerit; ^c ari waktoe soeroep panon-poé Josoea maparin parentah, seug majitna ditoe-roenkeun tina kai, dipitjeun ka hareupeun lawang panto nagara, ^d sarta di loehoerna pada njieun toempoean batoe géde pisan, tépi ka mangsa ajeuna. *a 2 Moesa 17: 11. b p. 8: 2. c 5 Moesa 21: 23; p. 10: 27. d p. 7: 26.*
 30 Mangsa eta Josoea ngadamél hidji altar di goenoeng Ebal, bade ka Pangeran, Allah Israil; 'ngaboektikeun dawoehan Moesa, abdi Pangeran, ka oerang Israil teja, ^a sakoemaha noe kaoengélkeun dina kitab toret Moesa, nja eta altar koe batoe goeloentoengan, noe teu kaoengkoelan beusi; seug dina loehoer eta pada ngoerbankeun ka Pangeran koerban doeroekan, djeung mareuntjit koerban panarima. 'Sarta andjeunna di dinja njérat dina batoe-batoe, ^b noeroen toret Moesa, noe beumang Moesa njératkeun di hareupeun oerang Israil
 33 teja. 'Ari sabangsa Israil, djeung para kokolotna, para pangoeroes sarta para hakimna narangtoeng kentja-katoehoeun péti, pabénérn para panghoeloe, ahli-ahli Lewi, noe ngagotong péti pèrdjangdjian Pangeran, boh semah, boh noe asal boemi; noe saparo njanghareup ka goenoeng Gérisim, noe saparo deui njanghareup ka goenoeng Ebal; ^c ngaboektikeun dawoehan Moesa, abdi Pangeran teja, koedoe ngabérkahan ka
 34 bangsa Israil pangheula-heulana. 'Sanggeusna kitoe andjeunna ngaesusina toret, bérkabna djeung panjapana, sadajana bae noe kaoengélkeun dina kitab
 35 toret. 'Saniskara noe didawoehkeun koe Moesa, taja sakétjap-kétjap atjan anoe hanteu diaos koe Josoea di hareupeun sapakoempoelan Israil; dalah awewe-awewe, djeung baroedak, kitoe deui semah-semah noe loemakoe di téngah maranehanana, pada araja. *a 2 Moesa 20: 25; 5 Moesa 27: 4. b 5 Moesa 27: 3. c 5 Moesa 11: 29; 27: 12.*

PASAL 9.

Geus kitoe, mangsa bedjana kadenge
 a koe sakabeh radja-radja, noe di peun-
 taseun tji Jordan, di pigoenoengan, djeung
 di tanah handap, sarta di sabasisir laoet
 gède, tēpi ka pélébah goenoeng Libanon,
 b nja eta oerang Het, oerang Emor, oe-
 rang Kanaan, oerang Pares, oerang Hiwi
 2 djeung oerang Jēboes teja, 'toeloj ka-
 roempoel sarerejana, sēdja mērangang ka
 Josoea djeung ka Israil, sarta sanijat.

a p. 5:1. b p. 3:10.

3 Tatapi ari priboemi Gibon ngadareng
 bedja a hal anoe koe Josoea dipidamēl
 4 ka Jēriho djeung ka Ai teja, 'toeloj
 eta oge njijeun akal; aja noe lalumpang,
 poera-poera djadi oetoesan, sarta
 marawa endong baroeroek dina kalde-
 kaldena, djeung karoeng anggoer baroe-
 toet nja barēdah sarta beunang nga-
 5 roet; 'ari soekoen make taroempah ba-
 roeroek sarta beunang nambalan, djeung
 papakeanana baroetoet, sarta sakabeh
 6 roti bēkēlna toehoer nja boeloekan. 'Bral
 lalumpang ka pasanggahan b di Gilgal,
 ngadareuheusan ka Josoea; pok aroen-
 djoeakan ka andjeunna djeung ka oerang
 Israil kijeu: Noen, simkoering darong-
 kap ti tanah noe djaoeh; ari ajeuna
 moegi ngadamēl pērdjangdjian ka sim-
 7 koering. 'Njalaoer oerang Israil ka oe-
 rang Hiwi teh: Palangsijang maneh
 tjitjing di tēngah kami; a moen kitoe mah,
 koemaha kami teh njijeun pērdjangdjian
 8 ka maneh? 'Pioendjoezna ka Josoea:
 Noen, simkoering teh kabeh-kabeh abdi
 gamparan. Ari lahiran Josoea ka darinja:
 Maraneh teh saha, sarta ti mana nja
 9 asal? 'Wangsoelanana: Soemoehoen pa-
 riksa, abdi gamparan darongkap ti nagara
 noe djaoeh kalangkoeng-langkoeng, tina
 pērkawis padjēnngan Pangeran, Allah
 gamparan; karantēn simkoering ngaroe-
 ping wartana, sarēng saniskantēn noe
 10 koe andjeunna didamēl di Mēsir; 'kitoe
 deui saniskantēn, a noe koe andjeunna
 didamēl ka eta doewa radja oerang Emor,
 noe di peuntaseun tji Jordan, ka Sihon,
 radja Hesbon, sarēng ka Og, radja Ba-
 11 san, noe di Astarot teja. 'Ladjēng para
 sēsēpoe simkoering, sarēng sadajana
 priboemi tanah simkoering, pada misaoer
 ka simkoering, kijeu saoenra: Misaoer

geura njokot pibēkēleun baris di djalan,
 bral lalumpang, nēpangan eta djalma,
 sarta koedoe aroendjoeakan kijeu: Sim-
 koering sadaja abdi arandjeun; ari ajeuna
 moegi ngadamēl pērdjangdjian ka sim-
 12 koering sadaja. 'Ijeu roti simkoering,
 basa ditjokot ti rorompok pikeun pibē-
 kēleun simkoering, dina poēan ijang sēdja
 ngadeuheusan ka arandjeun teh, soe-
 moehoen panas keneh; doepi ajeuna, geu-
 ning geus toehoer, sarēng boeloekan.
 13 'Sarawoeh eta karoeng anggoer, basa
 diuasan koe simkoering, wareuteuh; tah
 geuning, geus barēdah; kitoe deui ijeu
 papakean sarēng taroempah simkoering
 geus baroetoet, tina kalangkoeng tēbih
 14 djalanna. 'Top djalma pada njokot tina
 bēkēlna, sarta e teu naros heula ka lambe
 15 Pangeran. 'Prak bae Josoea ngadamēl
 karahajoean ka darinja, sarta dipaparin
 pērdjangdjian bakal dihariroepan; malah-
 malah gēgēden padjēmoehan pada soem-
 pah ka darinja.

a p. 6:20, 24. b p. 5:10;
 10:43. c 2 Moesa 23:32. d 4 Moesa 21:24, 33.
 e 4 Moesa 27:21.

16 Dēmi geus meunang tiloe poē ti sang-
 geus ngadamēl pērdjangdjian ka darinja
 teh, toeloj oerang Israil ngadareng
 bedja, jen eta teh tatanggana, sarta tji-
 17 tjingna di tēngah oerang Israil. 'Ana
 geus madjoe oerang Israil, seug dina
 poē noe katiloe daratang ka nagara-na-
 garana; ari eta nagarana nja eta Gi-
 bon, Kapira, Berot djeung Kirjat-Jarim.
 18 'Hanteu koengsi disabētan koe oerang
 Israil, tina sabab gēgēden padjēmoehan
 geus pada soempah ka darinja njēboet
 Pangeran, Allah Israil. Toeloj sapatjē-
 moehan tinggēlēndēng ka para gēgēden.
 19 'Ari salaoer para gēgēden ka sapatjē-
 moehan teh: Kami geus pada soempah
 ka darinja njēboet Pangeran, Allah Israil,
 noe matak ajeuna kami teu kadoega na-
 20 radjang ka darinja. 'Kami dek mētakeun
 kijeu ka darinja, eta maranehanana dek
 dihariroepan, a soepaja oelah aja bēbēn-
 doe ka oerang, tina sabab soempah, noe
 koe kami dipake soempah ka darinja
 21 teja. 'Njalaoer deui para gēgēden ka
 oerang Israil: Sina hariroep bae; tatapi
 sina djaradi b toekang soeloeh djeung
 toekang tjai pikeun sapatjēmoehan, sa-
 koemaha kasaoeran para gēgēden ka
 darinja.

a 2 Sam. 21:1, 2. b 5 Moesa 29:11.

22 Tidinja eta koe Josoea pada disaer, sarta dilahiran, kijeu lahirna: Koe naon maraneh ngabobodo ka kami sakabeh, ngomong, jen: Simkoering teh djaoeh katjida ti arandjeun; padahal maraneh
 23 tjitjing teh di tengah kami? 'Ari ajeuna maraneh teh disapa, sarta lëbah maraneh hamo aja noe pikapënggëleun tina ngawoela, nja eta djadi toekang soeloeu djeung toekang tjai pikeun gëdong Allah
 24 kami. 'Ngawangsoel eta teh ka Josoea, kijeu wangsoelanana: Salërësna, abdi gamparan dibedjaän sarëng jaktos pisan, Pangeran, Allah gamparan, nimbalan ka Moesa abdina, kërsa maparinkeun ka arandjeun ijeu satanah kabeh, sarëng kërsa noempoeurkeun sadajana pribomei tanah ijeu ti pajoeneun arandjeun; noe mawi simkoering langkoeng-langkoeng nja sarijeun koe arandjeun, koe karna njawa simkoering; kitoe noe mawi simkoering milampah përkawis eta. 'Doepi ajeuna, kabeh-kabeh, simkoering teh araja di kawasa gamparan; soemangga, midamël ka simkoering sadaja koemaha pisaëunana sarëng koemaha pilërëseunana koe pangraos gamparan. 'Seg koe
 26 Josoea dipidamël kitoe, sarta diloepeotkeun ti lenneun oerang Israil, oelah
 27 datang ka dipaehan. 'Poë harita keneh eta teh koe Josoea pada dibakoekeun toekang soeloeu djeung toekang tjai pikeun padjëmoehan, sarta pikeun altar Pangeran, tēpi ka mangsa ajeuna, di ënggon anoe bakal dipilih koe Pangeran.

PASAL 10.

Geus kitoe, mangsa Adoni-Sidik, ^a radja Jëroesalem, ngadenge bedja, jen Josoea meunangkeun Ai, sarta diharamkeun; ^b sakoemaha andjeunna ngadamël ka Jëriho djeung ka radjana, nja kitoe keneh ngadamëlna ka Ai djeung ka radjana; djeung deui jen pribomei Gibon ngahadean ka oerang Israil, sarta
 2 tjaritjing di tēngahna: 'toeloej sarijeuneun kabina-bina. Sabab Gibon teh nagara gëde, saperti sahidji nagara karadjaän; estoe gëde ti batan Ai, djeung
 3 sakabeh djalmana garagah. 'Tidinja Adoni-Sidik, radja Jëroesalem, ngoetoesan ka Hoham, radja Hebron, ka Piram, radja Jarmoet, ka Japia, radja Lakis, djeung ka Dëbir, radja Eglon, miatoer

4 kijeu: 'Moegi geura tjaralik ka kaeola sarëng ngabantoe ka kaeola; oerang nja-bët ka Gibon, doemeh ngahadean ka
 5 Josoea djeung ka oerang Israil. 'Seug karoempoel eta lima radja oerang Emor, nja eta radja Jëroesalem, radja Hebron, radja Jarmoet, radja Lakis djeung radja Eglon teja; bral pada mangkat, sarta marawa sakabeh wadya-baladna; toeloej pada masanggrahan deukeut Gibon,
 6 sarta mërangan ka dinja. 'Geus kitoe oerang Gibon ngadjoeroengkeun ka Josoea, ka pasanggrahan di Gilgal, oendjoekan kijeu: Abdi gamparan moegi oelah ditjoeurkeun koe panangan gamparan; moegi sing enggal linggih ka abdi sarëng njalamëtkeun ka abdi, nja abdi teh moegi dipitoeleung; karantën sadajana radja-radja oerang Emor, noe tjaralik di pigoenengan, geus gëmpeoengan, dek awon ka abdi. 'Bral Josoea angkat ti Gilgal, njandak sakabeh pradjoerit djeung sakabeh noe gagah-përkosa. 'Aja timbalan Pangeran ka Josoea: ^c Maneh montong sijeun-sijeun koe eta; karana koe kami geus diselehkeun ka lenneun maneh; ^d hidji ge moal aja
 9 noe tagën di hareupeun maneh. 'Ari Josoea ^e ngadak-ngadak ngaboeroedoeg ka darinja; angkatna ti Gilgal ladjeng
 10 bae sapeupeuting. 'Sarta ^f koe Pangeran digoedjroedkeun di hareupeun Israil; pek disabëtan, rosa pisan panjabëtna di Gibon, sarta dioedag-oedag djalan tandjakan Bet-Horon, djeung disabëtan tēpi ka Aseka djeung tēpi ka Makeda.
 11 'Ari geus kitoe, mangsa keur kalaboer ti hareupeun Israil, sabot eta keur dina poedoean Bet-Horon, goer Pangeran ti langit ngaragragkeun batoe galëde ka darinja, tēpi ka Aseka; hos paraeh; loba noe paraeh koe batoe hoedjan-boewah, ti batan noe dipareuntjit koe oerang Israil koe pëdang. ^a 1 Moesa 14: 18. ^b p. 8: 2. ^c p. 8: 1; 11: 6. ^d 5 Moesa 11: 25. ^e p. 11: 7. ^f 2 Moesa 14: 24; 23: 27.

12 Waktoe eta Josoea oendjoekan ka Pangeran, dina poëan Pangeran njelehkeun eta oerang Emor ka hareupeun oerang Israil, ari pioendjoekna kasaksian koe oerang Israil: Eh panon-poë! geura tjitjing lëbah Gibon; sarta boelan geura ngarandëg lëbah lëbak Ajalon!
 13 'Dëg panon-poë teh tjitjing, sarta boelan

ngarandég, tépi ka djalma-djalma geus malés ka moesoehna. Noe kitoe teh lain kaengélkeun dina ^a Kitab djalma bé-
 nér? Ari panon-poé ngarandég di téngah
 langit, hanteu gantjang soeroep, kira
 14 sapoé djépoet. 'Ka toekang ka hareup
 taja poé sapérta eta, hal Pangeran ^b
 ngamakboel ka panéda djalma; karana
 Pangeran noe mangmérangkeun Israil.
 15 'Toeloej Josoea moelih ka pasanggrahan
^c di Gilgal, diiring koe sakabeh oerang
 Israil. ^a 2 Sam. 1: 18. ^b Jak. 5: 16. ^c p. 9: 6.
 16 'Ari eta lima radja teja kalaboer, seug
 njaroempoet dina hidji goeha, di Ma-
 17 keda. 'Aja noe ngoeninga ka Josoea,
 pioendjoekna: Noen, anoe lima radja
 teja kapéndak, keur njaroempoet dina
 18 goeha, di Makeda. 'Pilahir Josoea: Geura
 ngadjoengélkeun batoe galéde kana li-
 jang goeha, djeung koedoe neundeun
 djalma di hareupna, baris ngadjaga ka da-
 19 rinja. 'Ari maraneh oelah ngarandég; koe-
 doe ngaroadag njoesoel ka moesoeh ma-
 raneh, boerak-barik noe pandeuri, oelah
 dibikeun asoep ka nagara-nagara; ka-
 rana koe Pangeran, Allah maraneh, geus
 pada diseleheun ka leungeun maraneh.
 20 'Démi geus kitoe, mangsa Josoea djeung
 oerang Israil geus anggeus njabétan eta,
 rosa pisan panjabétna, datang ka béré-
 sihna, sarta ari anoe kari, sakoer anoe
 ngédjat, geus arasoep ka nagara noe
 21 rareugreug, 'toeloej sabala kabeh bara-
 lik ka pasanggrahan, ka Josoea, ka
 Makeda, sarta salamét; ^a ka oerang
 Israil hidji ge taja noe ngoesikkeun
 22 letahna. 'Pok Josoea marentah: Geura
 boeka lijang goeha, sarta bidjilkeun ka
 kami eta lima radja teja tina djéro
 23 goeha. 'Prak pada milampah kitoe; noe
 lima radja dibidjilkeun tina goeha, di-
 deuheuskeun ka Josoea; nja eta radja
 Jérusalem, radja Hebron, radja Jar-
 moet, radja Lakis djeung radja Eglon
 24 teja. 'Geus kitoe, mangsa eta radja-radja
 dibidjilkeun, dideuheuskeun ka Josoea,
 seug Josoea njaoer sakabeh oerang Is-
 rail, sarta marentah ka para kapala
 pradoerit, anoe ngiring angkat: Geura
 njalampeurkeun, ^b soekoe maraneh tin-
 tjakkeun kana poendoek ijeu radja-radja.
 Seg pada njampeurkeun, pek soekoena
 ditintjakkeun kana poendoek-poendoek-
 25 na. 'Ngalahir Josoea ka kapala-kapala

teh: Poma oelah sarijeun djeung oelah
 galeder; masing talégér djeung masing
 galéde hate; karana Pangeran tangtoe
 ngadamél kijeu ka sakabeh moesoeh
 maraneh, anoe koe maraneh keur dipé-
 26 rangan. 'Sanggeusna kitoe pek koe Jo-
 soea radja teh disabétan, dipaehan, bari
 toeloej digarantoeng dina lima kai; ari
 ngagantoengna dina kai teh ^c tépi ka
 27 boerit. 'Démi geus kitoe, wantji soeroep
 panon-poé Josoea maparin parentah,
 seug pada ditoeroenkeun tina kai, bari
 toeloej diparitjeun kana djéro goeha,
 oeroetna njoempoet teja, sarta nareun-
 deun batoe galéde dina lijang goeha,
 tépi ka mangsa ajeuna pisan.
^a 2 Moesa 11: 7. ^b Djab. 110: 1. ^c p. 8: 29.
 28 Dina poé eta keneh Josoea meunang-
 keun Makeda; pek disabétan koe seuseu-
 keut pédang, katoet radjana; nagarana
 diharamkeun katoet sakabeh njawa noe
 ngeusian; taja pisan noe dikarikeun;
 ari radja Makeda dipidamél sakoemaha
 midamélna ka radja Jériho teja.
 29 Tidinja Josoea ladjéng deui ti Makeda,
 njandak sabangsa Israil; ari angkatna
 30 ka Libna, pek mérangan ka Libna. 'Seug
 eta oge koe Pangeran diseleheun ka
 leungeun Israil, katoet radjana; pek di-
 sabétan koe seuseukent pédang, katoet
 sakabeh njawa noe ngeusian; eusina
 taja pisan noe dikarikeun; ari radjana
 dipidamél sakoemaha midamélna ka ra-
 dja Jériho teja.
 31 Tidinja Josoea ladjéng deui ti Libna,
 njandak sabangsa Israil; ari angkatna
 ka Lakis; toeloej masanggrahan deu-
 32 keut nagara eta, sarta dipérangan. 'Seug
 Lakis ge koe Pangeran diseleheun ka
 leungeun Israil; ari dibeunangkeunana
 dina poé noe kadoewa; pek disabétan
 koe seuseukent pédang, katoet sakabeh
 njawa noe ngeusian, sakoemaha midam-
 33 élna ka Libna teja.
 33 Mangsa eta djéboel Horam, radja Ge-
 ser, sédja ngabantoe ka Lakis; pek koe
 Josoea eta radja disabétan sarta djeung
 balana, datang ka djalmana taja pisan
 noe dikarikeun.
 34 Tidinja Josoea ladjéng deui ti Lakis,
 njandak sabangsa Israil; ari angkatna
 ka Eglon; toeloej masanggrahan deu-
 35 keut nagara eta, sarta dipérangan. 'Seug
 dibeunangkeun dina poé eta keneh; pek

disabétan koe seuseukeut pédang; ari sakabeh njawa noe ngeusian koe andjeunna diharamkeun dina poé eta keneh, sakoemaha midamélna ka Lakis teja.

36 Tidinja Josoea djéngkar deui ti Eglon, njandak sabangsa Israil; ari angkatna ka Hebron, pek dipérangan. 'Toeloej dibeu-
37 beunangkeun, sarta disabétan koe seuseukeut pédang, katoet radjana, djeung sakabeh nagarana, sarta sakabeh njawa noe ngeusian; taja pisan noe dikarikeun; sakoemaha midamélna ka Eglon teja; ari nagarana diharamkeun katoet sakabeh njawa uoe ngeusian.

38 Tidinja Josoea malik, angkat ka Débir, njandak sabangsa Israil; pek dipérangan. 'Toeloej dibeu-
39 rangkeun, katoet radjana djeung sakabeh nagarana; pek disabétan koe seuseukeut pédang, nja ngaharamkeun sakabeh njawa noe ngeusian; taja pisan noe dikarikeun; sakoemaha noe koe andjeunna dipidamél ka Hebron teja, nja kitoe pisan midamélna ka Débir djeung ka radjana, sarta sakoemaha midamélna ka Libna djeung ka radjana teja.

40 Kitoe koe Josoea disabétanana ^a satanah eta kabeh; nja eta pigoenoengan, djeung tanah kidoel, djeung tanah handap, sarta lamping-lamping, katoet sakabeh radja-radjana; taja pisan noe dikarikeun; ari sakoer noe aja ambékanana diharamkeun, ^b sakoemaha timbalan Pangeran, Allah Israil teja. 'Koe
41 Josoea disabétan kabeh, ti Kades-Barnea tépi ka Gasa, sarta ^c satanah Gosen tépi ka Gibon. 'Ari eta sakabeh radja-radja

djeung tanah-tanahna koe Josoea dibeu-
42 nangkeun sapisan; ^d karana Pangeran, Allah Israil, mangmérangkeun Israil.
43 'Tidinja Josoea moelih ka pasanggrahan ^e di Gilgal, diiring koe sabangsa Israil. ^a p. 9:1. ^b 5 Moesa 20:16. ^c p. 11:16.

^d 5 Moesa 1:30; 3:22. ^e p. 9:6.

PASAL 11.

Ari geus kitoe, mangsa Jabin, radja Hasor, ngadenge bedja, toeloej ngoetoesan ka Jobab, radja Madon, djeung ka radja Simron, sarta ka radja Aksap;
2 'kitoe deui ka radja-radja noe di kaler, di pigoenoengan djeung di tégal lapang, kidoeleum ^a Kinérot, djeung di tanah handap, sarta di Napot-Dor, sisi laeet;

3 'ka oerang Kanaän noe di wetan djeung di koelon, kitoe deui ka oerang Émor, oerang Het, oerang Pares, oerang Jéboes noe di pigoenoengan, djeung ka oerang Hiwi ^b noe di handapeun goenoeng Hermon, di tanah Mispá. 'Tidinja eta teh
4 pada boedal, mawa sakabeh wadya-baladna, djalma mangpirang-pirang, ^c rejana tjara keusik di sisi laeet, sarta koeda
5 djeung kareta loba katjida. 'Ari eta sakabeh radja-radja mokprok; toeloej moeroeboel, seug masanggrahan sarejana deukeut tjai Merom, sédja mé-
6 rangkan ka Israil. 'Nimbalan Pangeran ka Josoea: ^d Manéh montong sijeunsi-
sijeun koe eta; karana isoekan, wajah kiwari, kabeh ge koe kami tangtoe di-
7 selehkeun, kasarabét di hareupeun Israil; ari koedana koe manéh ^e koedoe dibad-
8 djegan, djeung kareтана doeroekan koe seuneu. 'Bral Josoea angkat, njandak
9 sakabeh pradjoerit, ngaroeroeg ka eta di sisi tjai Merom teja, ^f sarta kén-
10 tjéng pisan; pek ditémpoeh. 'Toeloej koe Pangeran pada diselehkeun ka leun-
11 geun Israil; seug disabétan, djeung dioedag-oedag, tépi ka Sidon géde, sarta tépi ka Misrépot-Maim, djeung tépi ka lébak Mispé, tébeh wetan; pada disabétan, datang ka taja pisan noe dikarikeun. 'Koe Josoea dipidamél sakoemaha timbalan Pangeran ka andjeunna teja; koedana dibadjeun, djeung kare-
12 tana didoeroekan koe seuneu. ^a p. 12:3.

^b Hak. 3:3. ^c Hak. 7:12; Wah. 20:8. ^d p. 10:8.

^e 2 Sam. 8:4. ^f p. 10:9.

10 Tidinja Josoea moelih dina mangsa eta, sarta meunangkeun Hasor, djeung radjana disabét koe pédang; karana Hasor tadina djadi loeloegoe eta saka-
11 beh karadjaän. 'Ari sakabeh njawa noe ngeusian disabétan koe seuseukeut pé-
12 dang, ^a pada diharamkeun; sakoer noe aja ambékanana taja noe kari, sarta
13 Hasor dihoeroe koe seunen. 'Djeung sakabeh nagara eta radja-radja, katoet sakabeh radjana, koe Josoea dibeu-
14 nangkeun; pek disabétan koe seuseukeut pé-
15 dang, pada diharamkeun kabeh, ^b sakoemaha dawoehan Moesa, abdi Pangeran teja. 'Ngan ari sakabeh nagara noe pérnahnana dina loehoer pasir-pasirna, hanteu dihoeroe koe oerang Israil, kadjaba ti Hasor; eta woengkoel noe koe Josoea

14 dihoeroe. 'Ari sakabeh djarahenn eta nagara-nagara, djeung sasatoanana, ^e koe oerang Israil dirajah keur dirina soringan; ngan ari sakabeh manoesa mah disabétan koe senseukeut pédang, datang ka ditoempoerkeum kabeh; sakoer noe aja ambékanana taja noe dikarikeun.

15 'Sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa abdina, nja kitoe dawoehan Moesa ka Josoea, sarta nja kitoe noe koe Josoea dipidamél; taja pisan pèrkara noe disingsalkeun ti sadajana, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa teja. *a p. 10 : 40.*

b 5 Moesa 20 : 16. c p. 8 : 2.

16 Kitoe koe Josoea dibeunangkeunana satanah eta kabeh, nja eta pigoenoengan, djeung satanah kidoel, sarta ^a satanah Gosen, kitoe deui tanah handap, djeung tanah lapang, djeung pigoenoengan Israil, sarta tanahna noe handap-handap, 'ti sémét ^b goenoeng goendoel, noe nandjak ka Seir, tépi ka Baál-Gad, noe di lébak Libanon, di handapeun goenoeng Hermon; malah sakabeh radja-radjana koe andjeunna dibeunangkeun, sarta pada disabétan, dipaahan. 'Lila katjida ^c Josoea mérgananana ka eta sakabeh radja-radja.

17 'Taja nagara noe ngahadean ka oerang Israil, ^d kadjaba ti oerang Hiwi, priboemi Gibon teja; noe reja mah dibeunangkeun djalan pérang. 'Karana pangérsa Pangeran ngaheuraskeun hatehatena, sina pada mapag pérang ka Israil, ^e soepaja pada diharamkeun, oelah aja noe dikoernijaän, satégésna soepaja pada ditoempoer, sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja. *a p. 10 : 41.*

b p. 10 : 26. c 5 Moesa 7 : 22. d p. 9 : 15. e 1 Moesa 15 : 16.

21 'Tidinja Josoea angkat dina mangsa eta, seug ngabasmí oerang Enak teja, leungit ti pigoenoengan, ti Hebron, ti Dèbir, ti Anab, sarta ti sapigoenoengan Joeda djeung ti sapigoenoengan Israil; koe Josoea diharamkeun katoet nagara-nagarana. 'Di satanah oerang Israil taja noe kari oerang Enak teh; ngan di nagara Gasa, di Gat sarta di Asdod karina.

23 'Tah, kitoe satanah kabeh koe Josoea dibeunangkeunana, téroes sakoemaha noe koe Pangeran diandikakeun ka Moesa teja; toeloelj koe Josoea dimilikkeun ka Israil, noeroetkeun bagianana, noeroetkeun kaum-kaomna. ^a Geus kërta tanah teh tina pérang. *a p. 14 : 15.*

PASAL 12.

Nja ijen radja-radja eta tanah, noe karsarabét koe oerang Israil, sarta dimilik tanah-tanahna, di peuntaseun tji Jordan, tébeh pangbidjilan panon-poè, ^a ti sémét tji Arnon tépi ka goenoeng Hermon, sarta djeung satanah lapang, ² ti wetan; 'nja eta ^b Sihon, radja oerang Emor, noe tjalik di Hesbon, sarta marentah ti sémét Aroër, noe di sisi tji Arnon sarta di téngah lébak, djeung ka saténgah Gilad, tépi ka tji Jabok, watès ³ oerang Amon; 'djeung ka tanah lapang, tépi ka laoet Kinerot, ti wetan, sarta tépi ka laoet tanah lapang, nja eta laoet Oejah, ti wetan, djalan ka Bet-Jésimot; sarta ti kidoel sémét hilireun toetoengan ⁴ Pisga. 'Kitoe deui ^c wéwéngkèran Og, radja Basan, kaäsoep sesa jaksa, tjalikna di Astarot djeung di Edrei, 'sarta marentah ka goenoeng Hermon, ka Sal-ka, djeung ka satanah Basan, tépi ka watès oerang Gésoer djeung oerang Maäka, sarta ka saténgah Gilad, watès ⁶ Sihon, radja Hesbon teja. 'Moesa, abdi Pangeran, sarta djeung oerang Israil, geus njabétan eta; ^a sarta koe Moesa, abdi Pangeran, tanahna geus diwariskeun ka oerang Roebin, ka oerang Gad djeung ka saténgah kaum Ménase.

a 4 Moesa 21 : 13. b 4 Moesa 21 : 24. c 4 Moesa 21 : 33. d 4 Moesa 32 : 33.

7 Sarta ^a nja ijen radja-radja eta tanah, noe disabétan koe Josoea djeung oerang Israil, di peuntaseun tji Jordan, ti koelon, ti sémét Baál-Gad, noe di lébak Libanon, tépi ka ^b goenoeng goendoel, noe nandjak ka Seir teja; toeloelj koe Josoea diwariskeun ka kaum-kaom Israil, noeroetkeun bagianana; 'anoe di pigoenoengan, di tanah handap, di tanah lapang, dina lamping-lamping, di tégal léga sarta di tanah kidoel; nja eta oerang Het, oerang Emor, oerang Kanaän, oerang Pares, oerang Hiwi djeung oerang Jéboes: 'radja Jériho, hidji; radja Ai, anoé gigireun Bet-El, hidji; 'radja Jérusalem, hidji; radja Hebron, hidji; 'radja Jarmoet, hidji; radja Lakis, hidji; 'radja Eglon, hidji; radja Geser, hidji; 'radja Dèbir, hidji; radja Geder, hidji; 'radja Horma, hidji; radja Arad, hidji; 'radja Libna, hidji; radja Adoelam, hidji;

16 'radja Makeda, hidji; radja Bet-El, hidji;
 17 'radja Tapoeah, hidji; radja Heper, hidji;
 18 'radja Apek, hidji; radja Lasaron, hidji;
 19 'radja Madon, hidji; radja Hasor, hidji;
 20 'radja Simron-Méron, hidji; radja Aksap,
 21 hidji; 'radja Taaanak, hidji; radja Mëgido,
 22 hidji; 'radja Kedes, hidji; radja Joknam,
 23 deukeut goenoeng Karmel, hidji; 'radja
 Dor, di tanah Dor, hidji; radja Gojim,
 24 di Gilgal, hidji; 'radja Tirsra, hidji. Djoem-
 lah tiloe poeloeh hidji radja. a p. 10 : 40.
 b p. 11 : 17.

PASAL 13.

Ari Josoea ^a geus sêpoe, geus lila
 Apisan oemoerna, hidji mangsa Pa-
 ngeran ngandika ka andjeunna: Maneh
 geus kolot, geus lila nja oemoer, sarta
 tanah teh masih loba nakër noe kari
 2 baris beunangkeuneun. 'Nja ijeu tanah
 anoe masih kari teh: sawëwëngkon
 oerang Pëlisti djeung satanah Gësoer.
 3 'Ti sëmët tji Sihor, noe di hareupeun
 Mësir, tÿpi ka watës Ekron, di kaler,
 kaitoeng ka oerang Kanaän; nja eta
 noe lima gëgëdoeg oerang Pëlisti: oer-
 4 ang Gasa, oerang Asdod, oerang As-
 këlou, oerang Gat djeung oerang Ekron;
 5 kitoe deui oerang Awim, 'di kidoel;
 satanah oerang Kanaän, djeung Meara,
 bogana oerang Sidon, tÿpi ka Apek,
 6 tÿpi ka watës oerang Emor; 'djeung
 deui tanah oerang Gëbal, sarta sagoe-
 noeng Libanon, tèbeh pangbidjilan pa-
 non-poë, ti sëmët Baäl-Gad, noe di ha-
 dapeun goenoeng Hermon, tÿpi ka aseop
 7 ka tanah Hamat; 'sakabeh priboemi
 pigoenengan, ti goenoeng Libanon tÿpi
 ka Misrëpot-Maim, sakabeh oerang Sid-
 on; nja eta koe kami rek disaling-
 kirkeun ti hareupeun oerang Israil; koe-
 doe lotërekeun bae ka Israil, baris djadi
 8 milik, sakoemaha timbalan kami ka
 maneh teja. 'Mana ajeuna geura bagi-
 keun eta tanah, milikkeun ka noe sa-
 lapan kaum djeung ka noe satëngah
 kaum Mënase. a p. 11 : 18.
 9 Barëngan eta teh ^a oerang Roebin
 djeung oerang Gad geus narampa mi-
 likna, noe dipaparinkeun ka darinja koe
 Moesa, di peuntaseun tji Jordan, ti we-
 tan, sakoemaha noe dipaparinkeun ka
 darinja koe Moesa, abdi Pangeran teja;
 10 'ti sëmët Aroër, noe di sisi tji Arnon,

sarta nagara noe di têngah lëbak, djeung
 satanah rata Medëba, tÿpi ka Dibon;
 11 'djeung sakabeh nagara Sihon, radja
 oerang Emor, anoe ngaradjaän di Hes-
 bon teja, tÿpi ka watës oerang Amon;
 12 'djeung Gilad, sarta wëwëngkëran
 oerang Gësoer djeung oerang Maäka, kitoe
 deui sagoenoeng Hermon djeung satanah
 13 Basan, tÿpi ka Salka; 'sakaradjaän Og,
 di Basan, anoe ngaradjaän di Astarot
 djeung di Edrei (nja eta noe masih
 kari tina sesa jaksa teja); eta kabeh
 kasarabët koe Moesa sarta disalingkir-
 14 keun. 'Tatapi oerang Israil teu njing-
 kirkeun oerang Gësoer djeung oerang
 Maäka; djadi Gësoer djeung Maäka teh
 tjitjing di têngah Israil, tÿpi ka mangsa
 15 ajeuna. 'Ngan kaum Lewi mah ^b hanteu
 dipaparin milik; koerban seuneu bade
 ka Pangeran, Allah Israil, nja eta noe
 djadi milikna, sakoemaha pangandikana
 ka darinja teja. a 4 Moesa 32 : 33. b 5 Moesa 18 : 1.
 16 Ari maparinkeunana Moesa ka kaum
 anak-poetoe Roebin teh, noeroetkeun
 17 bangsa-bangsana. 'Ari wëwëngkëranana
 ti sëmët Aroër, noe di sisi tji Arnon,
 sarta nagara noe di têngah lëbak, djeung
 18 satanah rata anoe deukeut Medëba;
 'Hesbon djeung sakabeh nagarana, noe
 di tanah rata; Dibon, Bamot-Baäl djeung
 19 Bet-Baäl-Maon; 'Jahas, Këdemot djeung
 20 Mepaät; 'Kirjataim, Sibma, djeung Seret-
 Sahar, noe di goenoeng lëbak; 'djeung
 21 Bet-Peor, sarta toetoeagan Pisga, djeung
 Bet-Jësimot. 'Kitoe deui sakabeh nagara
 tanah rata, djeung sakaradjaän Sihon,
 radja oerang Emor, noe ngaradjaän di
 Hesbon, anoe kasabët koe Moesa, ^a ba-
 rëng para gëgëden Midian, nja eta Ewi,
 Rekem, Soer, Hoer djeung Reba, bopati
 Sihon, noe tjaralik di tanah eta teja.
 22 'Tjatjakan ^b Balhoem anak Beor, noe-
 djoem teja, koe oerang Israil dipaehän
 koe pëdang, ditambahkeun ka noe ka-
 sarabët koe maranehanana. 'Ari watës
 anak-poetoe Roebin, ^c nja eta tji Jordan
 sawatës-watësna. Nja eta milik anak-
 poetoe Roebin, sabangsa-bangsana, na-
 gara-nagara djeung pidesaänana.

a 4 Moesa 31 : 8. b 4 Moesa 22 : 5. c 4 Moesa 34 : 12.

23 Ari maparinkeunana Moesa ka kaum
 Gad, ka anak-poetoe Gad, noeroetkeun
 24 bangsa-bangsana. 'Ari wëwëngkëranana
 nja eta Jaser, djeung sakabeh nagara

Gilad, sarta satengah tanah oerang Amon, tēpi ka Aroër, noe di harenpeun Raba; 26 'sarta ti Hesbon tēpi ka Ramot-Mispe djeung Bētonim; djeung ti Mahanaim tēpi 27 ka watēs Dēbir; 'kitoe deui di lēbak: Bet-Haram, Bet-Nimra, Soekot djeung Sapon, sesa karadžaän Sihon, radja Hesbon, tji Jordan sawatēs-watēsna, tēpi ka toengtoeng laoet Kineret, peuntaseun tji Jordan, ti wetan. 'Nja eta milik anak-poetoe Gad, sabangsa-bangsana, nagara-nagara djeung pidesaänana.

29 Djeung deui Moesa geus maparin ka satengah kaum Mēnase, sarta nja eta bogana satengah kaum anak-poetoe Mēnase, noeroetkeun bangsa-bangsana. 'Ari wēwēngkēranana ti sēmēt Mahanaim, satanah Basan, sakaradjaän Og, radja Basan teja, djeung ^a pidesaän Jair, noe di Basan; gēnēp poeloeh nagara; 'sarta satengah Gilad, djeung Astarot sarta Edrei, nagara karadžaän Og, di Basan, nja eta djadi bogana anak-poetoe Makir, anoe poetra Mēnase, tēgēs satengah anak-poetoe Makir, sabangsa-bangsana.

^a 4 Moesa 32 : 41.

32 Nja eta noe dimilikkeun koe Moesa di tēgal lapang Moab, di peuntaseun tji Jordan Jēriho, sabeulah ti wetan. 33 'Tatapi ka kaum Lewi mah Moesa ten maparin milik; ^a Pangeran, Allah Israil, nja eta noe djadi milikna, sakoemaha pangandikana ka darinja teja.

^a 4 Moesa 18 : 20; 5 Moesa 10 : 9.

PASAL 14.

Sarta nja ijeu noe dimilik koe oerang Israil di tanah Kanaän, noe dimilikkeun ka darinja ^a koe panghoeloe Elasar, djeung Josoea poetra Noen, sarta para loeloegoe ahli karoehoen kaum-kaum 2 oerang Israil, 'koe lantaran ^b lotēre, baris nangtoekeun samilik-milikna, sakoemaha timbalan Pangeran koe lantaran Moesa, hal noe salapan kaum sarta noe 3 satengah kaum teja. 'Karana noe doewa kaum sarta noe satengah kaum deui koe Moesa geus dipaparin milik di peuntaseun tji Jordan; ^c tatapi ahli Lewi mah koe andjeunna hanteu dipaparin milik di 4 tēngah maranehanana. 'Karana anak-poetoe Joesoep teh doewa kaum, Mēnase djeung Epraim; sarta teu marere doeoman ka ahli Lewi dina tanah; ^d satē-

gēsna pada mere nagara baris piēnggoneunana, sarta djeung sampalanana, keur ingon-ingonna djeung keur bobogaänana.

5 'Sakoemaha timbalan Pangeran ka Moesa teja, nja kitoe oerang Israil ngalalampahkeunana, sarta pada ngabagikeun tanah.

^a 4 Moesa 34 : 17. ^b 4 Moesa 26 : 55.

^c p. 13 : 14. ^d 4 Moesa 35 : 2, 3.

6 Djēboel oerang Joeda ngadareuheusan ka Josoea, di Gilgal; pok Kaleb poetra Jēpoene, oerang Kēnas teja, mihaotore kijeu: Andjeun leuwih oeninga ka ^a pangandika, noe diandikakeun koe Pangeran ka Moesa, piwarangan Allah, di Kades-Barnea, hal pērkawis kaola sara 7 rēng hal pērkawis andjeun teja. 'Kaola oemoer opat poeloeh taoen, basa kaola koe Moesa, abdi Pangeran, dipiwarang ti Kades-Barnea, lolongok tanah; ana geus wangsoel, kaola oendjoean ka andjeunna sakoemaha noe dina hate ka- 8 oela. 'Ari doeloer-doeloer, anoe reurendjeungan indit, ngarisi kana hate djalma-djalma; ^b doepi kaola mah mantek nja anoet ka Pangeran, Allah ka- 9 oela. 'Ladjēng ^c Moesa soempah dina dintēn eta, kijeu lahirna: Saēnja-ēnjana tanah, anoe tadi ditintjak koe soekoe maneh, pimilikeun maneh sarta pimilikeun anak-intjoe maneh salalanggēngna, sabab maneh mantek nja anoet ka Pan- 10 ngeran, Allah kami. 'Ari ajeuna, geuning kaola dihiroepan koe Pangeran, sakoemaha pangandikana teja, geus opat poeloeh lima taoen ijeu, ti wangkid Pangeran ngandikakeun pangandika kitoe ka Moesa, sabot Israil loemampah di tēgal lēga teja; ari ajeuna, salērēsna, kaola teh dintēn ijeu oemoer dalapan poeloeh 11 lima taoen. 'Kaola dangēt ajeuna masih bēdas keneh, sakoemaha dina poēan kaola koe Moesa dipiwarang teja; sapērtos kakoewatan kaola harita, nja kitoe pisan kakoewatan kaola ajeuna, tjat kana pērang, ^d tjat kana ka loewar, 12 tjat kana asoep. 'Ari ajeuna, moegi lelerkeun ka kaola ijeu pigoenoengan, anoe diandikakeun koe Pangeran dina dintēn eta; karana andjeun ge ngadangoe dina dintēn eta, jen di dinja aja ^e oerang Enak, sarēng nagara noe galēde nja rarengreug; malah-mandar Pangeran kērsa njarēngan ka kaola, dongkap ka disalingkirkeun koe kaola, sakoemaha

13 pangandika Pangeran teja. 'Tidinja Kaleb poetra Jëpoene teh koe Josoea di bërkanan, *f* sarta dileler Hebron, djadi
 14 milikna. 'Kitoe noe matak Hebron djadi milik Kaleb poetra Jëpoene, oerang Kënas teja, tēpi ka mangsa ajeuna, sapedah mantek anoetna ka Pangeran, Allah
 15 Isra'il. 'Ari ngaran Hebron tadina *g* Kirjat-Arba; nja eta Arba teh hidji djalma gēde, kaäsoep bangsa Enak. *h* Geus kërta tanah teh tina përang. *a* 4 Moesa 14: 24;

5 Moesa 1: 36. *b* 4 Moesa 14: 24. *c* 4 Moesa 32: 10.

d 4 Moesa 27: 17; 5 Moesa 31: 2. *e* 4 Moesa

13: 22, 33. *f* p. 15: 13. *g* 1 Moesa 23: 2. *h* p. 11: 23.

PASAL 15.

Ari geus kitoe, ëlot kaom anak-poetoe Joeda sabangsa-bangsana nēpi ka watës Edom, nja eta *a* ka tēgal lēga Sin,
 2 tēbeh kidoel, toengtoeng ti kidoel. 'Ari watësna ti kidoel, ti sëmēt toengtoeng laoet Oejah, tina *b* lengkong noe njanghareup ngidoel; 'djol ka kidoeleun tandjakan Akrabim, tēroes ka Sin, seg nandjak ti kidoeleun Kades-Barnea, tēroes ka Hesron, nandjak deui ka Adar, toe-
 4 loej mengkol ka Karka; 'tēroes deui ka Asmon, bras ka waloengan Mësir, sarta ari kēbatna watës teh ka laoet. Nja eta
 5 pivatëseun maraneh ti kidoel. - 'Ari watësna ti wetan laoet Oejah, tēpi ka moehara tji Jordan. - Ari watësna sabeulah ti kaler ti sëmēt lengkong laoet, ti moehara tji Jordan; 'seg watës teh nandjak ka Bet-Hogla, tēroes ti kalereun Bet-Araba, nandjak deui watës teh ka *c* batoe
 7 Bohan anak Roebin; 'seg watës teh nandjak deui ka Dëbir, ti lëbak Akor, toeloj ngaler ngadjoegdjoeg ka Gilgal, noe pabënëran tandjakan Adoemim, anoe kidoeleun waloengan; seg watës teh tēroes ka tjai En-Semes, sarta ari kēbatna
 8 ka En-Rogel; 'ti dinja watës teh nandjak ka lëbak anak Hinom, ka gigireun oerang Jëboes, ti kidoel (nja eta Jëroesalem); seg watës teh nandjak deui ka poentjak goenoeng, noe di hareupeun lëbak Hinom, ti koelon, anoe djadi toengtoeng
 9 lëbak Rëpaim, ti kaler; 'ti poentjak eta goenoeng watës teh ladjoe ka tji-njoesoe Neptoah, bras ka nagara-nagara pigoenoengan Epron; ladjoe deui watës teh ka Baäla (nja eta Kirjat-Jarim);
 10 'ti Baäla watës teh mengkol ngoelon ka

goenoeng Seir, tēroes ka gigireun goenoeng Jarim, ti kalerna (nja eta Kësalon), sarta moedoen ka Bet-Semes, seg
 11 tēroes ka Timna; 'bras watës teh ka gigireun Ekron, ti kaler, seg watës teh ladjoe ka Sikron, tēroes ka goenoeng Baäla, sarta bras ka Jabnel; ari kēbatna
 12 watës teh ka laoet. - 'Ari watësna ti koelon nja eta *d* laoet gēde sawatës-watësna. Nja eta watës anak-poetoe Joeda sabangsa-bangsana, sakoeriling-boengking. *a* 4 Moesa 34: 3. *b* p. 18: 19. *c* p. 18: 17.

d 4 Moesa 34: 6.

13 Ari *a* Kaleb poetra Jëpoene teja dipaparin doeoeman di tēngah oerang Joeda, noeroetkeun timbalan Pangeran ka Josoea; dipaparin nagara Arba, bapa Enak
 14 teja, nja eta Hebron. 'Sarta Kaleb *b* ti dinja njingkirkeun eta tiloe toeroenan Enak, nja eta Sesai, Ahiman djeung Talmai, pada anak Enak. 'Geus kitoe Kaleb mangkat ti dinja ka priboemi Dëbir; ari ngaran Dëbir tadina Kirjat-Seper.
 16 'Pok Kaleb misaoer: *c* Saha-saha noe ngelehkeun Kirjat-Seper, datang ka beunangna, nja eta koe kami dek dibere Aksa, anak kami, baris pipamadjikanunana. 'Seg dibeunangkeun koe Othniël, poetra Kënas, anoe adi Kaleb; toeloj dileler Aksa poetrana, keur pipamadjikanunana. 'Dëmi geus kitoe, barang Aksa datang, seg ngomongan ka Othniël, soepaja ka rama Aksa njoehoenkeun hidji lahan. Djoet Aksa teh *a* toeroon tina kalde. Dipariksa koe Kaleb: Aja
 19 naon, nji? 'Pihatoerna: Simkoering njoehoenkeun bërkah; wireh simkoering koe ama dipaparin tanah kidoel, moegi dipaparin deui tji-njoesoe. Seug dileler tji-njoesoe di girang djeung tji-njoesoe di hilir. *a* p. 14: 13-15. *b* Hak. 1: 10. *c* Hak. 1: 12.

d 1 Moesa 24: 64.

20 Nja eta milik kaom anak-poetoe Joeda sabangsa-bangsana.

21 Ari nagara-nagara di toengtoeng kaom anak-poetoe Joeda ka pëlëbah watës Edom, di kidoel, nja jjeu: Kabsel, Eder djeung Jagoer; 'Kina, Dimona djeung Adada; 'Kedes, Hasor djeung Jitnan; 'Sip, Telem djeung
 25 Balot; 'Hasor-Hadata djeung Këriot-Hesron, nja eta Hasor; 'Amam, Sëma djeung Molada; 'Hasar-Gada, Hesmon djeung Bet-Pelet; 'Hasar-Soeal, Berseba

29 djeung Bisiotya; 'Baäla, Ijim djeung
30 Esem; 'Eltolad, Késil djeung Horma;
31 'Siklag, Madmana djeung Sansana;
32 'Lëbaot, Silhim, Ain sarta Rimon. Djoem-
lah doewa poeloeh salapan nagara djeung
pidesaanana.

33 Ari di tanah handap teja: Estaol,
34 Sora djeung Asna; 'Sanoah, En-Ganim,
35 Tapoeah djeung Enam; 'Jarmoet, Adoe-
36 lam, Soko djeung Aseka; 'Saäraim, Adi-
37 taim, Gëdera djeung Gëderotaim; opat
wëlas nagara djeung pidesaanana.

37 Sënan, Hadasa djeung Migdal-Gad;
38 'Dilan, Mispé djeung Joktel; 'Lakis, Bos-
39 kat djeung Eglon; 'Kabon, Lahmas
40 djeung Kitlis; 'Gëderot, Bet-Dagon, Na-
41 ama djeung Makeda; gënëp wëlas nagara
djeung pidesaanana.

42 Libna, Eter djeung Asan; 'Jiptah,
43 Asna djeung Nësib; 'Këhila, Äksib
44 djeung Maresa; salapan nagara djeung
pidesaanana.

45 Ekron djeung pilëmboeranana sarta
46 pidesaanana. 'Ti Ekron ka laoet, saka-
beh noe di sabeulah Asdod djeung pide-
saanana.

47 Asdod, pilëmboeranana djeung pide-
saanana; Gasa, pilëmboeranana djeung
pidesaanana, tëpi ka waloengan Mësir
sarta ka laoet gëde sawatës-watësna.

48 Ari di pigoenoengan teja: Samir, Ja-
49 tir djeung Soko; 'Dana djeung Kirjat-
50 Sana (nja eta Dëbir); 'Anab, Estëmo
51 djeung Anim; 'Gosen, Holon djeung Gilo;
sawëlas nagara djeung pidesaanana.

52 Arab, Doema djeung Esan; 'Janoem,
53 Bet-Tapoeah djeung Apeka; 'Hoemta,
54 Kirjat-Arba (nja eta Hebron), djeung
Sior; salapan nagara djeung pidesaanana.

55 Maon, Karmel, Sip djeung Joeta,
56 'Jisrel, Jokdam djeung Sanoah; 'Kain,
57 Giba djeung Timna; sapoeloeh nagara
djeung pidesaanana.

58 Halhoel, Bet-Soer djeung Gëdor; 'Ma-
59 arat, Bet-Anot djeung Eltëkon; gënëp
nagara djeung pidesaanana.

60 Kirjat-Baäl (nja eta Kirjat-Jarim)
djeung Raba; doewa nagara djeung pi-
desaanana.

61 Ari di tégäl lëga: Bet-Araba, Midin
62 djeung Sëkaka; 'Nipsan, djeung Nagara
Oejah, sarta En-Gedi; gënëp nagara
djeung pidesaanana.

63 Ari moenggoeh oerang Jëboes, pri-

boemi Jëroesalem, oerang Joeda teu
barisaeun njingkirkeun inja; djadi oe-
rang Jëboes teh tjitjing reudjeung oe-
rang Joeda di Jëroesalem, tëpi ka mangsa
ajeuna.

PASAL 16.

Ari ëlot anak-poetoe Joesoep djolna
ti tji Jordan Jëriho, lëbah tjai Jëriho,
ti wetan, nja eta tégäl lëga, noe nan-
djak ti Jëriho, njeorang pigoenoengan
2 Bet-El; 'ti Bet-El watës teh bras ka
Loes, tëroes ka watës oerang Erek, di
3 Atarot; 'seg moedoen ngoelon ka watës
oerang Japlet, tëpi ka watës Bet-Horon
hilir, sarta tëpi ka Geser; ari këbatna
4 ka laoet. 'Djadi anak-poetoe Joesoep, "
Mënase djeung Epraim, geus pada boga
5 milik. 'Ari watës anak-poetoe Epraim,
sabangsa-bangsana, nja ijeu: ari watës
milikna ti wetan Atarot-Adar, tëpi ka
6 Bet-Horon girang; 'bras watës teh ngoe-
lon ka Mikmëtat, ti kaler; seg watës teh
mengkol ngetan ka Taänat-Silo, sarta
ngaliwat ka dinja ti wetan, ka Janoah;
7 'seg moedoen ti Janoah ka Atarot,
djeung ka Naärat; toeloeh notog ka Jë-
8 riho, sarta bras ka tji Jordan. 'Ti Ta-
poeah watës teh ngoelon ka tji Kana,
sarta ari këbatna ka laoet. Nja eta mi-
lik kaom anak-poetoe Epraim sabangsa-
9 bangsa. 'Sarta djeung nagara-nagara,
noe diingkarkeun pikeun anak-poetoe
Epraim ^b di sadjëro milik anak-poetoe
Mënase, sakabeh nagara djeung pidesa-
10 anana. 'Ari eta teh hanteu njingkirkeun
oerang Kanaän anoe tjitjing di Geser;
djadi oerang Kanaän teh tjitjing di té-
ngah Epraim, tëpi ka mangsa ajeuna;
tatapi koemawoela, digawekeun.

a 1 Moesa 48:5. b p. 17:9.

PASAL 17.

Sarta nja ijeu ëlot kaom Mënase; ka-
Srana eta teh tjikal Joesoep. Moeng-
goehing Makir, tjikal Mënase, bapa Gil-
lad, sapedah eta teh djadi pradjoerit,
noe matak dipaparin tanah Gilad djeung
2 Basan teja. 'Djadi ëlot teh pikeun anak-
poetoe Mënase noe salijan ti eta, sa-
bangsa-bangsana, nja eta pikeun anak-
poetoe Abiëser, anak-poetoe Helek,
anak-poetoe Asriël, anak-poetoe Sekem,
anak-poetoe Heper djeung anak-poetoe

Sēmida. Nja eta kabeh poetra Mēnase, anoe poetra Joesoep, tēgēs noe lalaki, 3 sabangsa-bangsana. 'Dēmi ^a Sēlaphad anak Heper, anoe anak Gilad, anoe anak Makir, anoe poetra Mēnase, teu bogaeun anak lalaki, ngan anak awewe bae, sarta nja ijen ngaran anakna: Mahla djeung 4 Noa, Hogla, Milka djeung Tirsa. 'Tidinja eta ngadareuheusan ka pajoeneun panghoeloe Elasar, djeung ka pajoeneun Josoea poetra Noen, sarta ka pajoeneun para gēgēden; pok aroendjoekan kijeu: ^b Aja timbalan Pangeran ka Moesa, koe-ring sadaja kēdah dipaparin milik di tēngah doeloer-doeloer koering. Seg pada dipaparin milik di tēngah doeloer ramana, noeroetkeun timbalan Pangeran. 5 'Ari Mēnase teh katibanan sapoeloh bagian, kadjaba ti tanah Gilad djeung Basan, noe di peuntaseun tji Jordan. 6 'Karana poetra Mēnase noe awewe baroga milik di tēngah poetrana noe lalaki; ari tanah Gilad teja geus kapiboga koe poetra Mēnase noe salijan ti eta. ^a 4 Moesa 26: 33. ^b 4 Moesa 27: 7.

7 Ari watēs Mēnase ti sēmēt Aser ka Mikmētat, anoe di hareupeun Sēkem; seg watēs teh madjoe ngatoehoe, ka 8 pribomei En-Tapoeah. 'Tanah Tapoeah bogana Mēnase; tatapi nagara Tapoeah, noe dina watēs Mēnase mah, bogana 9 oerang Epraim. 'Toeloj watēs teh moedoen ka tji Kana, ka kidoeleun eta tjai. Ari nagara-nagara noe di dinja kaāsoep ka Epraim, ajana ^a di tēngah nagara Mēnase; djadi watēs Mēnase teh ti kalereun eta tjai; ari kēbatna ka laoet; 10 'noe ti kidoel bogana Epraim, ari noe ti kaler mah bogana Mēnase, sarta laoet teh djadi watēsna; ari ti kaler narotog ka Aser, sarta ti wetan ka Isaskar. 11 'Djeung deui di Isaskar djeung di Aser aja noe kaāsoep ka Mēnase, nja eta ^b Bet-San djeung pilēmboeranana, Jiblam djeung pilēmboeranana, pribomei Dor djeung pilēmboeranana, pribomei En-Dor djeung pilēmboeranana, pribomei Taānak djeung pilēmboeranana, sarta pribomei Mēgido djeung pilēmboeranana; 12 tiloe tjoetak. 'Ari oerang Mēnase ^c teu biseaun njingkirkeun eusi eta nagara-nagara, sarta oerang Kanaān daekeun 13 tjitjing dina eta tanah. 'Geus kitoe, ^d satijap-tijap oerang Israil bēdas, oerang

Kanaān disina koemawoela; ari pērkarana njingkirkeun mah, hanteu disingkirkeun.

^a p. 16: 9. ^b Hak. 1: 27. ^c p. 15: 63. ^d p. 16: 10; Hak. 1: 28.

14 Ari anak-poetoe Joesoep aroendjoekan ka Josoea, kijeu pioendjoekna: 'Koe naon andjeun noe mawi ka simkoering maparin ēlot sahidji sarēng bagian sahidji bae pikeun milik? Mapan simkoering bangsa gēde, poerwa simkoering dibērkanan koe Pangeran dongkap ka 15 dangēt ajeuna. 'Lahiran Josoea ka darinja: Lamoen ēnja maraneh bangsa gēde, koedoe aroenggah ka leuweung, noewaran di dinja pikeun maraneh, dina tanah oerang Pares djeung oerang Rape, lamoen maraneh di pigoenoengan Epraim sēsēk mah. 16 'Pioendjoek anak-poetoe Joesoep teh: Eta pigoenoengan hanten pitjēkapeun pikeun simkoering; sarēng sadajana oerang Kanaān, noe tjitjing di tanah lēbak teja, ^a pada gadoeh kareta beusi, boh anoe di Bet-San sarēng pilēmboeranana, boh anoe di lēbak Jisrel. 17 'Ngalahir Josoea ka anak-poetoe Joesoep, nja ka Epraim djeung ka Mēnase teh, kijeu lahirna: Maneh teh bangsa gēde, sarta rosa nja kakoewatan; maneh 18 moal boga ēlot sahidji bae; 'saēnjana pigoenoengan pibogaeun maneh; sapedah leuweung eta teh, geura pek toewaran, geus kitoe piadjangeun maneh djeung lamping-lampingna; karana oerang Kanaān teh geus tangtoe kasingkirkeun koe maneh, nadjan bogaeun kareta beusi, nadjan bēdas oge eta teh.

^a Hak. 1: 19.

PASAL 18.

Tidinja sapa djēmoehan oerang Israil karoempoel ka nagara ^a Silo, sarta masangekeun himah tēpangan teja di dinja; harita tanah teh geus taloek di 2 hareupeunana. 'Tatapi oerang Israil tinggal keneh toedjoech kaom, anoe tajan dibagianan pimilikeunana. 'Noe matlak Josoea ngalahir ka oerang Israil: Sabaraha pililaeunana deui maraneh nja rek kēndor madjoe meunangkeun tanah, noe geus dipaparinkeun ka maraneh koe Pangeran, Allah karoehoen maraneh? 4 'Maraneh geura mere tiloe djalma tina hidji-hidji kaom; koe kami dek diti-tah, sina pada dangdan, sarta toeloj

ngidëran tanah, bari ditoelis-toeliskeun sakadar pimilikeun kaom-kaom; seug daratang deui ka kami. 'Tanah teh koe eta koedoe dibagi toedjoe bagian; ari Joeda mah pitëtëpeun dina wëwëngkëranana di kidoel, sarta anak-poetoe Joesoep pitëtëpeun dina wëwëngkëranana di kaler. 'Djadi tanah teh koe maraneh koedoe ditoelis-toeliskeun, didijjeun toedjoe bagian, toeloj bawa ka dijeu ka kami; mangke maraneh koe kami dipanglotërekeun di dijeu di pajoeneun Pangeran, Allah maraneh. 'Karana ahli Lewi mah ^b teu meunang bagian di têngah maraneh; karana kapanghloeian ti Pangeran, nja eta milikna; sarta ari Gad, djeung Roebin, sarta noe satëngah kaom Mënase mah, geus narampa milikna di peuntaseun tji Jordan, ti wetan, ^c anoe dipaparinkeun ka darinja koe Moesa, abdi Pangeran. *a* Hak. 21:19;

1 Sam. 1:3. *b* p. 13:33. *c* 4 Moesa 32:33.

8 Prak eta djalma-djalma darogdan, bari toeloj leumpang. Sarta Josoea marentah ka noe laleumpang baris noeliskeun tanah teh, kijeu parentahna: Geura laleumpang, koedoe ngidëran tanah, sarta toelis-toeliskeun sakali, seug baralik deui ka kami; mangke maraneh koe kami dipanglotërekeun di dijeu, di pajoeneun Pangeran, di Silo. 'Bral eta djalma laleumpang, ngalangan tanah, bari ditoeliskeun dina kërta, noeroetkeun nagara-nagarana, didijjeun toedjoe bagian; toeloj ngadareuheusan deui ka Josoea, ka pasangrahan di Silo. 'Pek koe Josoea sadajana dipanglotërekeun di Silo, di pajoeneun Pangeran; djadi Josoea di dinja ngabagikeun tanah ka oerang Israil, noeroetkeun bagianana.

11 Seug bidjil ëlot kaom anak-poetoe Binyamin sabangsa-bangsana; ari djolna watës ëlotna di antara anak-poetoe Joeda djeung anak-poetoe Joesoep. 'Ari watësna sabeulah ti kaler ti sëmët tji Jordan; seg watës teh nandjak ka gigireun Jëriho, ti kalerna; toeloj nandjak ngoelon njongrang pigoenoengan, ari këbatna ka tégah léga ^a Bet-Awen. 'Ti dinja watës teh tëroes ka Loes, ka gigireun Loes, ti kidoelna (nja eta Bet-El); seg watës teh moedoen ka Atarot-Adar, lëbah goenoeng noe ti kidoeleun Bet-Horon hilir.

14 'Ladjoe deui watës teh, seg mengkol

ka sabeulah ti koelon, ngidoel, ti goenoeng noe di hareupeun Bet-Horon ka kidoel: ari këbatna ka Kirjat-Baäl (nja eta Kirjat-Jarim), nagara oerang Joeda.

15 Nja eta sabeulah ti koelon. 'Ari sabeulah ti kidoel ti sëmët toengtoeng Kirjat-Jarim; seug djolna watës teh ka koelon, sarta brasna ka tji-njoesoe Nep-toah. 'Seg watës teh moedoen ka toengtoeng goenoeng, anoe di hareupeun ^b lëbak anak Hinom, anoe di lëbak Rëpaim, ti kaler, sarta moedoen ka lëbak Hinom, ka gigireun oerang Jëboes, ti kidoelna, seg moedoen deui ka ^c En-Rogel; 'toeloj ladjoe ngaler, bras ka En-Semes, bras deui ka Gëllilot, noe pabënëran tandjakan Adoemim, seg moedoen ka ^d batoe Bohan anak Roebin;

18 'tëroes ka gigireun pëlëbah Araba, ti kalerna, sarta moedoen ka Araba; 'tëroes deui watës teh ka gigireun Bet-Hogla, ti kalerna, sarta ari këbatna watës teh ka ^e lengkong laoet Oejah, noe ngaler, ka moehara tji Jordan, ti kidoel.

20 Nja eta watësna ti kidoel. 'Ari sabeulah ti wetan tji Jordan noe djadi watësna. Nja eta milik anak-poetoe Binyamin sabangsa-bangsana, watësna sakoeriling-boengking. *a* p. 7:2. *b* p. 15:8. *c* p. 15:6. *d* p. 15:6. *e* p. 15:2.

21 Ari nagara-nagara kaom anak-poetoe Binyamin sabangsa-bangsana, nja ijeu: Jëriho, Bet-Hogla djeung Emek-Kësis; 'Bet-Araba, Sëmaramim djeung Bet-El;

22 'Awim, Para djeung Opra; 'Këpar-Amo-ni, Opni djeung Geba; doewa wëlas nagara djeung pidesaänana; 'Gibon, Ramah

26 djeung Berot; 'Mispe, Këpira djeung Mosa; 'Rekem, Irlpel djeung Tarala;

27 'Sela, Elep djeung Jëboesi (nja eta Jëroesalem), Gibat djeung Kirjat; opat wëlas nagara djeung pidesaänana. Nja eta milik anak-poetoe Binyamin sabangsa-bangsana.

PASAL 19.

Toeloj bidjil ëlot noe kadoewa, keur Simon, pikeun kaom anak-poetoe Simon sabangsa-bangsana; ari milik eta ajana di têngah milik anak-poetoe Joeda.

2 'Ari noe djadi milikna, nja eta Berseba,

3 djeung Seba, sarta Molada; 'Hasar-

4 Soeal, Bala djeung Esem, 'Eltolad, Bëtoel

5 djeung Horma; 'Siklag, Bet-Markabot

6 djeung Hasar-Soesa; 'Bet-Lëbaot djeung Saroehen; tiloe wëlas nagara djeung
 7 pidesaänana; 'Ain, Rimon, Eter djeung Asan; opat nagara djeung pidesaänana;
 8 'katoet sakabeh desa-desa, noe di sa-koeriling eta nagara-nagara, tëpi ka Baälät-Beër, nja eta Ramah kidoel. Nja eta milik kaom anak-poetoe Simon sa-
 9 bangsa-bangsana. 'Ari milik anak-poetoe Simon teh ti bagian anak-poetoe Joeda; karana bagian anak-poetoe Joeda lëga teuing; kitoe noe matak anak-poetoe Simon boga milik di tëngah milik Joeda.
 10 Seug bidjil ëlot noe katiloe, keur anak-poetoe Sëboeloen sabangsa-bangsana. Ari watës milik eta tëpi ka Sarid;
 11 'seug watësna nandjak ngoelon, nja eta ka Marala, sarta notog ka Dabeset, djeung notog ka waloengan, noe di hareupeun Joknam. 'Sarta ti Sarid malik ngetan, ka tëbeh pangbidjilan panon-poë, tëpi ka watës Kislot-Tabor; djol
 12 ka Dabërat, seg nandjak ka Japia; 'ari ti dinja tëroes ka wetan, tëbeh pangbidjilan, ka Gat-Heper, ka Et-Kasin, sarta bras ka Rimon, anoe këbat ka Nea;
 13 'seg watës teh mengkol ngoeriling eta, ngaler ka Hanaton, sarta ari këbatna ka lëbak Iptah-El; 'djeung deui Katat, Nahalal, Simron, Idala sarta Bet-Lehem; doewa wëlas nagara djeung pidesaänana.
 14 'Nja eta milik anak-poetoe Sëboeloen sabangsa-bangsana, nagara-nagara eta sarta djeung pidesaänana.
 15 Keur Isaskar bidjil ëlot noe kaopat, pikeun anak-poetoe Isaskar sabangsa-bangsana. 'Ari watës eta tëpi ka Jisrel,
 16 Kësoelot djeung Soenem; 'Haparaim, Sion djeung Anaharat; 'Rabit, Kison djeung Ebes; 'Remet, En-Ganim, En-Hada djeung Bet-Pases; 'ari watës teh notog ka Tabor, Sahasima djeung Bet-Semes; sarta këbatna watës teh ka tji Jordan; gëñp wëlas nagara djeung pidesaänana. 'Nja eta milik kaom anak-poetoe Isaskar sabangsa-bangsana, nagara-nagara sarta djeung pidesaänana.
 17 Toeloej bidjil ëlot noe kalima, keur kaom anak-poetoe Aser sabangsa-bangsana. 'Ari watës eta Helkat, Hali, Beten
 18 djeung Aksap; 'Alamelek, Amad djeung Misal; sarta notog ka goenoeng Karmel, ti koelonna, djeung ka Sihor-Libnat; 'sarta malik ka tëbeh pangbidjilan

panon-poë, ka Bet-Dagon; djeung notog ka Sëboeloen djeung ka lëbak Iptah-El, ti kalereun Bet-Emek djeung Nëhiël;
 19 bras ka Kaboel, ti kentjaeunana, 'sarta ka Ebron, Rëhob, Hamon djeung Kana, tëpi ka Sidon gëde; 'seg watës teh malik ka Ramah, sarta tëpi ka nagara Ti-roes, noe reugreug; seg watës teh malik ka Hosa; sarta ari këbatna ka laoet,
 20 lëbah bilangan Aksib; 'djeung deui Oema, Apek djeung Rëhob; doewa likoer nagara djeung pidesaänana. 'Nja eta milik kaom anak-poetoe Aser sabangsa-bangsana, nagara-nagara eta sarta djeung pidesaänana.

21 Keur anak-poetoe Naptali bidjil ëlot noe kagëñp, pikeun anak-poetoe Naptali sabangsa-bangsana. 'Ari watës eta ti sëmët Helep, ti ki pasang a noe di Sanaanin, djeung Adami-Nekeb, sarta Jabnel, tëpi ka Lakoem; sarta ari këbatna
 22 ka tji Jordan; 'toeloej watës teh malik ngoelon ka Asnot-Tabor, sarta ti dinja bras ka Hoekoek, djeung notog ka Sëboeloen, ti kidoel, djeung ka Aser notogna ti koelon, kitoe deui ka Joeda di tji Jordan,
 23 tëbeh pangbidjilan panon-poë. 'Ari nagara noe reugreug nja jëu: Sidim, Ser djeung Hamat, Rakat djeung Kineret; 'Adama, Ramah djeung Hasor; 'Kedes,
 24 'Edrei djeung En-Hasor; 'Iron djeung Migdal-El, Horem, Bet-Anat djeung Bet-Semes; salapan wëlas nagara djeung pidesaänana. 'Nja eta milik kaom anak-poetoe Naptali sabangsa-bangsana, nagara-nagara sarta djeung pidesaänana.

a Hak. 4: 11.

25 Pikeun kaom anak-poetoe Dan sabangsa-bangsana bidjil ëlot noe katoe-
 26 djoe. 'Ari watës milik eta: Sora, Estaol djeung Ir-Semes; 'Saälabin, Ajalon djeung
 27 Ithla; 'Elon, Timnata djeung Ekron; 'Eltëke, Gibëton djeung Baälät; 'Jëhoed,
 28 Bëne-Barak djeung Gat-Rimon; 'Me-Jarkon sarta Rakon, reudjeung wëwëng-
 29 këran di pëlëbah Jopa. 'Tatapi watës anak-poetoe Dan teh ngalëgaän; a karana anak-poetoe Dan arindit mërangan ka Lesem, dibeunangkeun, sarta disabëtan koe seuseukeut pëdang, toeloej dimilik, sarta dieusian; seug Lesem teh disëboetkeun Dan, noeroetkeun djëñë-
 30 ngan Dan, karahoenna. 'Nja eta milik kaom anak-poetoe Dan sabangsa-bang-

sana, nagara-nagara eta sarta djeung pidesaanana. a Hak. 18.

49 Ana geus anggeus ngamilikkeunana tanah, noeroetkeun watès-watèsna, seug oerang Israil ka Josoea poetra Noen ngahatoerkeun pimilikeun di téngah maranehanana. 'Noeroetkeun timbalan Pangeran eta teh ngahatoerkeun ka Josoea nagara noe dipoendoet, a nja eta Timnat-Serah, di pigoenoengan Epraim; tidinja eta nagara koe andjeunna dipidamel sarta ditjalikan. a p. 24: 30.

51 Nja eta milik-milik a beunang ngamilikkeun panghoeloe Elasar, djeung Josoea poetra Noen, sarta para loeloegoe ahli karoehoen kaom-kaom oerang Israil, koe lantaran lotère, b di Silo, di pajoeneun Pangeran, hareupeun lawang himah tépangan. Geus anggeus ngabageunana tanah. a p. 14: 1; 17: 4. b p. 18: 1.

PASAL 20.

Tidinja Pangeran ngandika ka Josoea, 2 kijeu pangandikana: 'Maneh koedoe mitjatoer ka oerang Israil, kijeu nja pok: Maraneh geura nangtoekeun bakal nagara panjalindoengan, a anoe koe kami diandikakeun ka maraneh koe lantaran 3 Moesa teja, 'pigeusaneun kaboeur ka dinja noe maehan, anoe maehan djalma teu dihadja, teu kalawan njaho; ari eta teh sing djaradi panjalindoengan keur maraneh, baris njingkiran noe pimaléseun 4 pati. 'Satijap-tijap aja noe kaboeur ka salah-sahidji eta nagara, nja eta koedoe nangtoeung dina lawang pauto nagara, sarta moepoelihkeun perkarana ka hareupeun kokolot-kokolot nagara eta; seug koe eta koedoe dibawa asoep ka nagara, sarta dibere piénggoneun, sina tjitjing reureudjeungan. 'Sarta lamoen 5 dioedag, disoesoel koe noe pimaléseun pati, eta noe maehan teh teu meunang diselehkeun ka leungeunna; karana maehan soteh ka batoer teu kalawan njaho, djeung teu geuleuheun ka dinja ti kamari-mangkoeuna. 'Seug koedoe tjitjing di nagara eta népi ka djonghokna ka hareupeun padjémoehan, baris dihoekoman, b népi ka maot panghoeloe gède, anoe djéneng dina mangsa harita; didinja noe maehan teh meunang balik, moelang ka nagarana sorangan, djeung ka imahna, tégés ka nagara oeroet ma-

7 nehanana kaboeur. 'Toeloj ujaroejtikeun Kedes, bilangan Galilea, di pigoenoengan Naptali; djeung Sèkem, di pigoenoengan Epraim, sarta Kirjat-Arba, nja eta Hebron, di pigoenoengan Joeda. 'Sarta noe ditangtoekeun di peuntaseun tji Jordan Jériho, ti wetan, c nja eta Beser, di tégal léga, dina tanah rata, ti kaom Roebin; djeung Ramot, bilangan Gilad, ti kaom Gad; sarta Golan, bilangan Basan, ti kaom Ménase. 'Nja eta nagara noe dipastikeun keur sakabeh oerang Israil, sarta keur semah noe ngoembara di téngahna, soepaja saha-saha noe maehan djalma teu dihadja, seg kaboeur ka dinja, oelah wara dipaehan koe leungeun noe pimaléseun pati, népi ka djonghokna ka hareupeun padjémoehan. a 4 Moesa 35: 6. b 4 Moesa 35: 25. c 5 Moesa 4: 43.

PASAL 21.

Djéboel para loeloegoe ahli karoehoen bangsa Lewi ngadareuheusan ka panghoeloe Elasar, djeung ka Josoea poetra Noen, sarta ka para loeloegoe ahli karoehoen kaom-kaom oerang Israil; 'pok malihatoer ka arandjeunna di Silo, di tanah Kanaan, kijeu pihatoerna: a Aja timbalan Pangeran koe lantaran Moesa, kaola sadaja moedoe dibere nagara pikeun piénggoneun, sarawoeh sampalana baris tjtjoéan kaola. 'Sok oerang Israil b pada mere ka ahli-ahli Lewi ti samilik-milikna, noeroetkeun timbalau Pangeran, ijeu nagara-nagara djeung sampalanana. a 4 Moesa 35: 2. b 1 Bab. 6: 54.

4 Seug bidjil élot keur bangsa-bangsa oerang Kahat; ari anak-poetoe panghoeloe Haroen, kaasoep ahli Lewi, nampa ti kaom Joeda, djeung ti kaom Simou, sarta ti kaom Binyamin, koe lantaran lotère, tiloe wélas nagara.

5 Ari anak-poetoe Kahat anoe kari, nampa ti bangsa-bangsa kaom Epraim, djeung ti kaom Dan, sarta ti saténgah kaom Ménase, koe lantaran lotère, sa-poeloh nagara.

6 Ari anak-poetoe Gerson nampa ti bangsa-bangsa kaom Isaskar, djeung ti kaom Aser, djeung ti kaom Naptali, sarta ti saténgah kaom Ménase noe di Basan teja, koe lantaran lotère, tiloe wélas nagara.

7 Ari anak-poetoe Mèrari sabangsa-

bangsana nampa ti kaum Roebin, djeung ti kaum Dan, sarta ti kaum Sëboeloen, doewa wëlas nagara.

- 8 Nja eta nagara-nagara djeung sampalanana koe oerang Israil dibere ka ahli-ahli Lewi, koe lantaran lotëre, noeroetkeun timbalan Pangeran koe lantaran
- 9 Moesa teja. 'Ari merena ti kaum anak-poetoe Joeda sarta ti kaum anak-poetoe Simon teh ijeu nagara-nagara, noe di-
- 10 sarëboet ngaranna; 'nja eta djadi bogana anak-poetoe Haroen, kaäsoep bangsa oerang Kahat, noe kaäsoep poetra Lewi; karana nja eta noe nampa ëlot anoe
- 11 barangmimiti. 'Ari noe dibere ka darinja, ^a nja eta nagara Arba, bapa Enak, tégës Hebron, di pigoenongan Joeda, katöet sampalanana noe sakoerilingna.
- 12 'Tatapi ari lahan eta nagara sarta djeung pidesaanana mah dibere ka Kaleb poetra Jëpoene, djadi milik Kaleb. ^a p. 15: 13.
- 13 Ari noe dibere ka anak-poetoe panghoeloe Haroen, ^a nja eta Hebron djeung sampalanana, noe djadi nagara panjalindoengan baris noe maehan; kitoe
- 14 deui Libna djeng sampalanana; 'Jatir djeung sampalanana, sarta Estëmoa
- 15 djeung sampalanana; 'Holon djeung sampalanana, sarta Dëbir djeung sampalanana; 'Ain djeung sampalanana, Joeta
- 16 djeung sampalanana, sarta Bet-Semes djeung sampalanana; salapan nagara,
- 17 ti eta doewa kaum teja. 'Ari ti kaum Binyamin: Gibon djeung sampalanana,
- 18 sarta Geba djeung sampalanana; 'Anatot djeung sampalanana, sarta Almon djeung
- 19 sampalanana; opat nagara. 'Djoemlah nagara anak-poetoe Haroen, para panghoeloe, tiloe wëlas nagara djeung sampalanana. ^a p. 20: 7.
- 20 Ari bangsa-bangsa anak-poetoe Kahat, ahli Lewi, nja eta noe kari ti anak-poetoe Kahat teja, nampana
- 21 gara ëlotna ti kaum Èpraim. 'Ari noe koe eta dibere ka darinja, ^a nja eta Sëkem djeung sampalanana, di pigoenongan Èpraim, noe djadi nagara panjalindoengan baris noe maehan; kitoe
- 22 deui Geser djeung sampalanana; 'Kib-saim djeung sampalanana, sarta Bet-Horon djeung sampalanana; opat
- 23 gara. 'Ari ti kaum Dan: Eltëke djeung sampalanana, sarta Gibëton djeung sam-
- 24 palanana; 'Ajalon djeung sampalanana,

sarta Gat-Rimon djeung sampalanana; opat nagara. 'Ari ti noe satëngah kaum

25 Mënase: Taänak djeung sampalanana, sarta Gat-Rimon djeung sampalanana, doewa nagara. 'Djoemlah sapoeloh

26 nagara djeung sampalanana; djadi bogana bangsa-bangsa anak-poetoe Kahat anoe kari. ^a p. 20: 7.

- 27 Ari anak-poetoe Gerson, kaäsoep bangsa-bangsa ahli Lewi, ti satëngah kaum Mënase nampa ^a Golan, bilangan Basan, djeung sampalanana, noe djadi nagara panjalindoengan baris noe maehan; kitoe
- 28 deui Bestëra djeung sampalanana; doewa nagara. 'Ari ti kaum Isaskar: Kision djeung
- 29 sampalanana, Dabërat djeung sampalanana, 'Jarmoet djeung sampalanana, sarta En-Ganim djeung sampalanana;
- 30 opat nagara. 'Ari ti kaum Aser: Misal djeung sampalanana, Abdon djeung sam-
- 31 palanana, 'Helkat djeung sampalanana, sarta Rëhob djeung sampalanana; opat
- 32 nagara. 'Ari ti kaum Naptali: ^b Kedes, bilangan Galilea, djeung sampalanana, noe
- 33 djadi nagara panjalindoengan baris noe maehan; kitoe deui Hamot-Dor djeung
- 34 sampalanana, sarta Kartan djeung sampalanana; tiloe nagara. 'Djoemlah
- 35 nagara oerang Gerson sabangsa-bangsana, tiloe wëlas nagara djeung sampalanana. ^a p. 20: 8. ^b p. 20: 7.

- 34 Ari bangsa-bangsa anak-poetoe Më-rari, nja eta ahli Lewi anoe kari, ti kaum Sëboeloen nampa Joknam djeung
- 35 sampalanana, Karta djeung sampalanana, 'Dimna djeung sampalanana, sarta Nahalal djeung sampalanana; opat
- 36 nagara. 'Ari ti kaum Roebin: ^a Beser djeung sampalanana, sarta Jahsa djeung
- 37 sampalanana; 'Këdemot djeung sampalanana, sarta Mepaät djeung sampalanana; opat
- 38 nagara. 'Ari ti kaum Gad: ^b Ramot, bilangan Gilad, djeung sampalanana, noe djadi nagara panjalindoengan
- 39 baris noe maehan; kitoe deui Mahanaim djeung sampalanana; 'Hesbon djeung
- 40 sampalanana, sarta Jaser djeung sampalanana; kabehna opat nagara. 'Djoemlah
- 41 nagara-nagara anak-poetoe Më-rari sabangsa-bangsana, nja eta anoe kari tina bangsa-bangsa ahli Lewi, ari ëlot eta nja
- 42 eta doewa wëlas nagara. ^a p. 20: 8. ^b p. 20: 8.
- 41 ^a 'Djoemlah nagara-nagara ahli Lewi, di tëngah milik oerang Israil, opat poeloh

42 dalapan nagara djeung sampalanana. 'Ari eta sakabeh nagara, hidji-hidji nagara pada aja sampalanana sakoerilingna; nja kitoe eta nagara sakabeh. *a* 4 Moesa 35:7.

43 Tah, kitoe Israil koe Pangeran dipaparin satanah kabeh, noe koe andjeunna didjangdjikeun, nganggo soempah, kersana dipaparinkeun ka karoehoenna teja; koe oerang Israil geus kamilik sarta diénggonan. 'Malah koe Pangeran *a* dipaparin reureuh ti sakoeriling, téros sakoemaha soempah andjeunna ka karoehoenna; *b* ari sakabeh moesoeh-moesoehna taja hidji-hidji atjan anoe tagèn di hareupeunana; sakabeh moesoehna koe Pangeran dipaparinkeun ka leungeunna.

45 'Sadajana pangandika kabagdjaän, noe diandikakeun koe Pangeran ka anak-poetoe Israil teja, *c* hidji pangandika ge taja noe pëtjat; sadajana tinèkanan. *a* p. 22:4; 23:1. *b* 5 Moesa 11:25; p. 1:5. *c* p. 23:14.

PASAL 22.

Mangsa eta Josoea njaer oerang Roebin, oerang Gad djeung saténgah kaom Ménase teja, 'sarta dilahiran kijeu: Maraneh geus pada ngestoekeun *a* sakabeh anoe ditimbalkeun ka maraneh koe Moesa, abdi Pangeran, sarta geus pada noeroet ka omongan kami dina saniskara, noe koe kami diparentahkeun ka maraneh. 'Doeloer-doeloer maraneh koe maraneh hanteu ditinggalkeun *b* sakijeu lilana, tēpi ka poë ijeu, sarta maraneh geus pada ngadjaga kana djagaän timbalan Pangeran, Allah maraneh. 'Ari ajeuna Pangeran, Allah maraneh, *c* geus maparin reureuh ka doeloer-doeloer maraneh, sakoemaha pangandikana ka darinja teja; mana ajeuna baralik bae, moelang ka himah-himah maraneh, ka tanah milik maraneh, *d* noe dipaparinkeun ka maraneh koe Moesa, abdi Pangeran, di peuntaseun tji Jordan. 'Ngan maraneh sing ijatna pisan, koedoe pada ngalampahkeun timbalan djeung papakan, noe ditimbalkeun ka maraneh koe Moesa, abdi Pangeran; *e* koedoe masing njaäh ka Pangeran, Allah maraneh, djeung ngalakonan sakabeh djalanna, sarta ngestoekeun timbalanana; djeung koedoe ngarakétan ka andjeunna, sarta ngabakti ka andjeunna téros reudjeung hate sarta téros djeung njawa maraneh.

6 'Seug koe Josoea dibèrkahan sarta didjoeroeng leumpang; bral maroelang sahimah-himahna. *a* 4 Moesa 32:20; 5 Moesa 3:18. *b* p. 11:18. *c* p. 1:13; 21:44. *d* p. 13:8. *e* 5 Moesa 6:5; 8:6; 10:12; 11:13.

7 Ari noe saténgah kaom Ménase koe Moesa geus dipaparin di tanah Basan; dēmi noe saténgah deui koe Josoea dipaparin reudjeung doeloer-doeloerna di peuntaseun tji Jordan, ti koelön. Djeung deui keur dipiwarang moelang koe Josoea ka himah-himahna, eta koe andjeunna dibèrkahan, 'sarta dilahiran, kijeu lahirna: Maraneh geura moelang ka himah-himah maraneh, mawa kamoeuktian gēde, mawa ingon-ingon loba nakër, sarta emas-perak, tambaga djeung beusi, kitoe deui papakean reja katjida; barang djaharan ti moesoeh maraneh *a* bagikeun djeung doeloer-doeloer maraneh. *a* 4 Moesa 31:27.

9 Bral oerang Roebin, oerang Gad djeung saténgah kaom Ménase teh maroelang ti oerang Israil, ti Silo, noe di tanah Kanaän teja, ngadjoegdjoege ka tanah Gilad, nja ka tanah milikna, noe kamilik koe maranehanana noeroetkeun timbalan Pangeran, koe lantaran Moesa teja.

10 'Barang daratang ka wēwēngkon tji Jordan, anoe di tanah Kanaän, prak oerang Roebin, oerang Gad djeung saténgah kaom Ménase teh njarijeun hidji altar di dinja, di sisi tji Jordan, altar noe gēde, soepaja katendjo. 'Tidinja oerang Israil ngadarengge bedja kijeu: Saénjana, oerang Roebin, oerang Gad djeung saténgah kaom Ménase teh njarijeun hidji altar pëlēbah tanah Kanaän, di wēwēngkon tji Jordan, ti peuntaseun

12 oerang Israil. 'Barang oerang Israil geus ngadareng kitoe, seug spadjemoehan oerang Israil karoempoel ka Silo, sēdja indit ka darinja, ngaroeroeg.

13 Sarta oerang Israil ngahiras ka tanah Gilad, ka oerang Roebin, ka oerang Gad, djeung ka saténgah kaom Ménase, *a* nja eta Pinēhas poetra panghoeloe Elasar

14 teja, 'sarta direudjeungan sapoeloeoh gēgēden, ti hidji-hidji ahli-karoehoen sagēgēden-sagēgēden, ti oenggal-oenggal kaom Israil; nja eta pada djadi loeloegoe ahli-karoehoen-karoehoenna di bareboe-reboe

15 oerang Israil. 'Ari geus darongkap ka oerang Roebin, ka oerang Gad djeung ka

satengah kaum Mënase, di tanah Gilad
 teh, pok njalaoer ka darinja, saorna:
 16 'Aja pitjatoer sapatjémoehan Pangeran,
 kijeu: Nahaon kasalahan, noe koe ma-
 raneh dilampabkeun ka Allah Israil teh,
 wët oendoer ajeuna ti poengkoereun Pan-
 17 geraan, ^b djalan maraneh njjeun altar
 keur diri maraneh, sédja baraha ajeuna
 ka Pangeran? 'Koetan kadorakaän ^c
 Peor teja saeutik teuing ka oerang?
 Eta oerang tépi ka mangsa ajeuna tatjan
 koengsi bérésih ti dinja, sanadjan datang
 18 balahi ka padjémoehan Pangeran; 'kari-
 kari maraneh ajeuna aloendoer ti poeng-
 koereun Pangeran. Dëmi geus kitoe,
 ajeuna maraneh baha ka Pangeran, tang-
 19 toe éngke andjeunna ngabëndoean ka
 sapatjémoehan Israil. 'Geura, oepama
 tanah milik maraneh nadjis mah, ang-
 goer mareuntas ka tanah kagoengan
 Pangeran, ^d noe kaénggonan balan-
 dongan Pangeran, seg baroga milik di
 téngah kaola sadaja; sarta poma oelah
 baha ka Pangeran, djeung oelah baha
 ka kaola sadaja, djaba ti altar Pan-
 20 ngeran, Allah oerang teja. 'Naha Akan
 anak Serah teja lain migawe kasalahan
 dina barang hoekoem haram, noe matak
 aja bébëndoe ka sapatjémoehan Israil?
 sarta lain eta djalma sorangan bae noe
 paeh tina kadorakaänana. ^a 4 Moesa 25: 7.
^b 3 Moesa 17: 8, 9; 5 Moesa 12: 13. ^c 5 Moesa
 4: 3. ^d p. 18: 1.

21 Ngawangsoel oerang Roebin, oerang
 Gad djeung satengah kaum Mënase teh,
 kijeu wangsoelanana ka para loeloege
 22 bareboe-reboe oerang Israil teh: 'Allah,
 Allah Pangeran, Allah, Allah Pangeran,
 nja eta noe langkoeng oeninga, sarta
 Israil nja eta noe koedoe nganjahoekun,
 oepama tina baha, sarta oepama tina
 migawe kasalahan ka Pangeran mah,
 montong kaola sadaja disalamétkeun
 23 poé ijeu, 'ari njjeun altar teh keur diri
 kaola, sédja oendoer ti poengkoereun
 Pangeran mah; atawa oepama aja ni-
 jat ngoerbankeun koerban doeroekan
 atawa koerban kadaharan dina loehoer
 eta, atawa oepama aja nijat mëtakeun
 koerban panarima dina loehoer eta mah,
 24 soemangga Pangeran njiksa. 'Salërëna,
 kaola pangmarilampah kitoe teh tina
 salémpang, tina aja sababna; tjarek

kaola: ^a Ka-hareupna poetra-poetoe sa-
 rampejan bok bisi ngaromong ka anak-
 intjoe kaola, kijeu pokna: Maraneh dek
 25 nahaon ka Pangeran, Allah Israil? 'Da
 noe didamél watés koe Pangeran antara
 kaola djeung maraneh, oerang Roebin
 djeung oerang Gad! nja eta tji Jordan;
 maraneh teu boga bagian ka Pangeran. Ana
 kitoe mah anak-intjoe kaola koe poetra-
 poetoe sarampejan meureun pada dieu-
 reunkeun ibadah ka Pangeran. 'Noe ma-
 26 tak kaola ngaromong: Hajoe oerang
 popolah keur diri oerang, njjeun hidji
 altar, lain pikeun koerban doeroekan,
 27 lain pikeun koerban peuntjitan; 'saté-
 gësna minangka saksi eta teh di antara
 kaola sadaja djeung sarampejan, sarta
 di antara toeroenan-toeroenan oerang
 pandeurieun oerang, nandakeun kaola
 pada meunang milampah ngabakti ka
 Pangeran, di pajoeneunana, koe lanta-
 ran koerban kaola doeroekan, koe lanta-
 ran koerban kaola peuntjitan, djeung
 koe lantaran koerban kaola panarima;
 oelah koengsi ka-hareupna poetra-poe-
 toe sarampejan ngaromong ka anak-
 intjoe kaola: Maraneh teu boga bagian
 28 ka Pangeran. 'Mana tjarek kaola: Ana
 ngaromong kitoe eta teh ka-hareupna
 ka oerang djeung ka toeroenan oerang,
 dek didjawab kijeu: Geura tarendjo eta
 titiron altar Pangeran, beunang njjeun
 karoehoen kaola, lain pikeun koerban
 doeroekan, lain pikeun koerban peun-
 tjitan, saté-gësna minangka saksi di an-
 29 tara kaola djeung maraneh. 'Palijas
 teuing ^b kaola baraha ka Pangeran,
 atawa oendoer ajeuna ti poengkoereun
 Pangeran, njjeun deui altar pikeun koer-
 ban doeroekan, pikeun koerban kada-
 haran, atawa pikeun koerban peuntjitan,
 djaba ti altar Pangeran, Allah oerang,
 noe di hareupeun balandongan andjeun-
 na. ^a 5 Moesa 6: 20. ^b p. 24: 16.

30 Barang panghoeloe Pinëhas, djeung
 para gégèden padjémoehan, sarta para
 loeloege bareboe-reboe oerang Israil
 noe sasarëngan, geus ngareungeu eta
 kasaoeran, noe disaoerkeun koe oerang
 Roebin, oerang Gad djeung oerang Më-
 31 nase teja, pangrasana hade pisan. 'Ari
 saer Pinëhas poetra panghoeloe Ela-
 sar ka oerang Roebin, ka oerang Gad
 djeung ka oerang Mënase teh: Ajeuna

kaola pada tĕrang, estoe Pangeran ling-
 gi di tĕngah oerang, sarehna sampejan
 teu marilampah kasalahan kitoe ka Pa-
 ngeran; djađi oerang Israıl koe sarampejan
 diloe poetkeun ti panangan Pangeran.

32 Bral Pinĕhas poeta panghoele El-
 asar djeung para gĕgĕden teja maroelih
 ti oerang Roebin djeung ti oerang Gad,
 ti tanah Gilad, ka tanah Kanaān, ka
 33 oerang Israıl; seg lapor. 'Ari rarasaān
 oerang Israıl eta pĕrkara hade pisan;
 sarta oerang Israıl maroedji ka Allah,
 djeung teu ngaromong deui dek indit
 ka darinja ngaroeroeg, baris ngaroeksak
 tanah, noe diĕnggonan koe oerang Roe-
 34 bin djeung koe oerang Gad teja. 'Seug koe
 oerang Roebin djeung oerang Gad eta al-
 tar disĕboetkeun: Minangka saksi eta teh
 di antara oerang, jen Pangeran teja Allah.

PASAL 23.

Dĕmi geus kitoe, lawas ti lawas ti
 sanggeus Pangeran ^a maparin reu-
 reuh ka Israıl ti sakabeh moesoeh-moe-
 soehna ti sakoeriling, sarta Josoea geus
 2 sĕpoe, lila pisan oemoerna, 'toeloej
 Josoea ^b njaoer sabangsa Israıl, katoet
 para kokolotna, para loeloegoena, para
 hakimna sarta para pangoeroesna; seug
 pada dilahiran kijeu: Kami teh geus
 3 kolot, geus lila nja oemoer. 'Ari mara-
 neh teh pada nendjo saniskara, noe koe
 Pangeran, Allah maraneh, didamĕl ka
 eta sakabeh bangsa-bangsa di hareu-
 peun maraneh teja; karana Pangeran,
 Allah maraneh, ^c nja eta noe mangmĕ-
 4 rangkeun maraneh. 'Masing aringĕt, ari
 bangsa-bangsa noe masih kari koe kami
 geus dilotĕrekeun ka maraneh, pimili-
 keun kaom-kaom maraneh, ti sĕmĕt tji
 Jordan, harĕng sakabeh bangsa noe beu-
 nang kami ngabasmi, nĕpi ka laoet gĕde,
 5 tĕbeh pangsoeroepan panon-poĕ. 'Ari
 Pangeran, Allah maraneh, nja eta noe
 bakal ngadjongklokeuninja ti hareu-
 peun maraneh, bari disingkirkeun ti
 hareupeun maraneh; ari tanahna pika-
 wariseun koe maraneh, ^d sakoemaha noe
 koe Pangeran, Allah maraneh, diandi-
 6 kakeun ka maraneh teja. 'Mana mara-
 neh sing pĕngkoe pisan nja ngestoe-
 keun djeung ngalampahkeun saniskara,
 noe kaoĕngĕlkeun dina kitab toret
 Moesa; ^e poma oelah njimpang ti dinja

7 ka katoehoe atawa ka kentja; 'poma
 oelah tjampoer djeung eta bangsa-bang-
 sa, noe masih kari di maraneh; ^f djeung
 ngaran aāllahanana koe maraneh oelah
 diaringĕtkeun, sarta oelah dipake soem-
 pah, soemawonna moen ngabakti atawa
 8 njĕmbah ka darinja. 'Satĕgĕsna koedoe
 pada ngarakĕtan ka Pangeran, Allah
 maraneh, ^g sakoemaha noe geus dila-
 lampahkeun koe maraneh tĕpi ka poĕ
 9 ajeuna. 'Karana Pangeran geus njing-
 kahkeun ti hareupeun maraneh ^h bangsa
 noe galĕde nja rarosa; ari moenggoeh
 maraneh mah, djalma hidji ge taja noe
 tagĕn di hareupeun maraneh tĕpi ka
 10 poĕ ajeuna. 'Hidji djalma ti maraneh ⁱ
 pingoedageun sareboe; karana Pangeran,
 Allah maraneh, ^j nja eta noe mangmĕ-
 rangkeun maraneh, sakoemaha pangan-
 11 dikana ka maraneh teja. 'Mana mara-
 neh sing tĕmĕn ngadjaga diri maraneh,
 koedoe njaāh ka Pangeran, Allah ma-
 12 raneh. 'Sabalikna, oepama maraneh da-
 tang ka oendoer mah, djeung ngarakĕ-
 tan ka sesa eta bangsa-bangsa, anoe
 masih kari di maraneh teja, ^k sarta baba-
 rajaan djeung eta, reudjeung tjampoer
 djeung eta, sarta eta tjampoer djeung
 13 maraneh: 'masing kanjahokeun koe ma-
 raneh, moen kitoe mah Pangeran, Allah
 maraneh, moal ladjĕng njingkahkeun eta
 bangsa-bangsa ti hareupeun maraneh;
^l malah eta teh tangtoe minangka djirĕt
 djeung minangka ridjĕt ka maraneh,
 sarta minangka pangrangket keur gigir
 maraneh, djeung minangka panjotjog
 dina panon maraneh, ^m tĕpi ka mara-
 neh digĕmpoer, dileungitkeun tina ijeu
 tanah noe aloes, anoe dipararinkeun
 ka maraneh koe Pangeran, Allah ma-
 14 raneh. 'Djeung deui, mere njaho, ⁿ kami
 ajeuna rek mijang, njorang djalan sa-
 eusi boemi; sarta maraneh pada njaho
 tĕroes reudjeung hate sarta tĕroes djeung
 njawa maraneh, ari sadajana pangandika
 kabagdjaān, noe diandikakeun koe
 Pangeran, Allah maraneh, tina hal
 maraneh teja, ^o hidji pangandika ge
 taja noe pĕtjat; sadajana tinĕkanau
 ka maraneh; taja pangandika noe pĕ-
 15 tjat sahidji-hidji atjan. 'Ari geus kitoe,
 sakoemaha sadajana pangandika kabag-
 djaān, noe diandikakeun ka maraneh
 koe Pangeran, Allah maraneh teja, geus

tinékanaan ka maraneh teh, nja kitoe keneh Pangeran tangtoe ngaboektikeun ka maraneh sadajana pangandika katjilakaän, tēpi ka maraneh ditoempoer, dileungitkeun tina ijen tanah noe aloes, noe dipaparinkeun ka maraneh koe Pangeran, Allah maraneh. 'Lamoen maraneh ngarēmpak pērdjangdjian Pangeran, Allah maraneh, noe koe andjeunna ditimbalkeun ka maraneh teja, sarta los leumpang ngabarakti ka aällahan, djeung njarēmbah ka dinja, tangtoe Pangeran djadi bēndoe ka maraneh, sarta maraneh tangtoe tereh digēmpoer, dileungitkeun tina ijeu tanah noe aloes, noe koe andjeunna dipaparinkeun ka maraneh.

a p. 21:44. *b* p. 24:1; 1 Sam. 10:17. *c* p. 10:42. *d* 5 Moesa 6:19; p. 13:6. *e* 5 Moesa 5:32; 28:14. *f* 2 Moesa 23:13. *g* p. 24:31. *h* 5 Moesa 4:38. *i* 3 Moesa 26:8; 5 Moesa 32:30. *j* 5 Moesa 1:30. *k* 5 Moesa 7:3. *l* 4 Moesa 33:55; 5 Moesa 7:16. *m* 5 Moesa 11:17. *n* 1 Radja 2:2. *o* p. 21:45.

PASAL 24.

Tidinja Josoeja ngoempoelkeun sakabeh kaom Israil ka nagara Sēkem, sarta ^a njaouer para kokolot Israil, para loeloe-goena, para hakimna djeung para pangoeroesna; toeloelj pada ngadeuheusan; ² ka pajoeneun Allah. 'Pok Josoeja ngalahir ka eta sakabeh djalma-djalma: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Karoehoen maraneh ti baheula ngarēnggon di peuntaseun bangawan, ^b nja eta Terah, bapa Ibrahim djeung bapa Nahor; sarta sok pada ngabakti ka aällahan. 'Geus kitoe ^c karoehoen maraneh Ibrahim koe kami ditjandak ti peuntaseun bangawan, djeung ditoejoen idēridēran di satanah Kanaän, djeung dilobakeun toeroenanana, ^d sarta dipaparin ⁴ Ishak. 'Ari Ishak ^e koe kami dipaparin Jakoeb djeung Esaoe; seug Esaoe ^f koe kami dipaparin pigeoenangan Seir keur piēnggoneunana; ari Jakoeb djeung ⁵ anak-anakna marijang ka Mésir. 'Tidinja ^g kami miwarangan Moesa djeung Haroen; sarta kami ngadatangkeun bala-hi ka Mésir, sakoemaha noe koe kami didamēl di tēngahna teja; sanggeus kitoe ⁶ maraneh koe kami dika-loewarkeun. 'Ari kolot-kolot maraneh koe kami geus dika-loewarkeun ti Mésir, toeloelj maraneh datang ka laeot, sarta oerang Mésir ngaroedag, njoesoel ka kolot-kolot maraneh, mawa kareta sarta noe taroem-

⁷ pakna, tēpi ka laeot Agēr. 'Seug ^h pada sasambat ka Pangeran; toeloelj Pangeran ngajakeun poék di antara maraneh djeung oerang Mésir, sarta ngaroengkoepkeun laeot ka darinja, wani pada kalipoetan; koe panon maraneh katen-djo noe didamēl koe kami di Mésir. Toeloelj maraneh tjitjing di tēgal lēga lila ⁸ katjida. 'Geus kitoe ⁱ maraneh koe kami didatangkeun ka tanah oerang Emor, noe ngēnggon di peuntaseun tji Jordan; seug eta teh mērangang ka maraneh, tatapi koe kami diselehkeun ka leungeun maraneh, sarta tanahna koe maraneh dibeunangkeun; ari djalmana koe kami ⁹ ditoempoer ti hareupeun maraneh. 'Toeloelj dangdan ^j Balak anak Sipor, radja Moab teja, pek mērangang ka Israil; sarta nitahan ngala Balhoem anak Beor, sina njapa ka maraneh. 'Tatapi kami teu kērsa ngamakboel ka Balhoem; malah eta datang ka ngabērkahan badis ka maraneh; djadi maraneh koe kami diloe-¹¹ poetkeun ti leungeunna. 'Geus kitoe maraneh meuntas tji Jordan, sarta daratang ka Jēriho; pek maraneh dipērangang koe priboemi Jēriho, koe oerang Emor, oerang Pares, oerang Kanaän, oerang Het, oerang Girgas, oerang Hiwi djeung oerang Jēboes; tatapi koe kami pada ¹² diselehkeun ka leungeun maraneh. 'Malah kami ngirimkeun ^k engang ti heulaeun maraneh, seg maranehanana koe eta didjongklokkeun ti hareupeun maraneh, nja eta noe doewa radja oerang Emor teja, ^l lain koe pēdang maneh, ¹³ lain koe gondewa maneh. 'Djadi kami teh ^m ka maraneh meparin tanah, anoe lain beunang migawe maraneh, djeung nagara-nagara, anoe lain beunang nji-jeun maraneh, sarta koe maraneh dieusian; ari kēbon anggoer djeung kēbon djetoen, anoe lain beunang mēlak maraneh, kapoeloek koe maraneh. ¹⁴ 'Mana ajeuna maraneh koedoe pada sijeun koe Pangeran, sarta koedoe pada ngabakti ka andjeunna djeung satēmēna sarta djeung sajaktina; sarta singkirkeun aällahan, noe sok dibarakti koe karoehoen maraneh di peuntaseun bangawan djeung di Mésir; koedoe pada ngabakti ¹⁵ ka Pangeran. 'Tatapi oepama goreng mah koe pangrasa maraneh ngabakti ka Pangeran teh, ⁿ geura milih ajeuna

- koe maraneh, anoe mana dek dibakti, boh aállahan anoe sok dibakti koe karoehoen maraneh, noe di peuntaseun bangawan teja, boh aállahan oerang Emor, noe tanahna diénggonan koe maraneh; ari moenggoeh diri kami djeung saensi-imah kami mah sédja ngabakti ka Pangeran. *a p. 23: 2. b 1 Moesa 11: 27. c 1 Moesa 11: 31; 15: 7. d 1 Moesa 21: 2. e 1 Moesa 25: 25, 26. f 5 Moesa 2: 5. g Djab. 105: 26. h 2 Moesa 14. i 4 Moesa 21: 21. j 4 Moesa 22. k 2 Moesa 23: 28. l Djab. 44: 4. m 5 Moesa 6: 10, 11. n 1 Radj. 18: 21.*
- 16 Ngawangsoel djalma-djalma teh, kijeu wangsoelanana: Palijs teuing koering dongkap ka ninggalkeun Pangeran, ngabakti ka aállahan. 'Karantén Pangeran, Allah koering sadaja, *a* nja eta noe nginditkeun koering saréng kolot-kolot koering ti tanah Mésir, ti imah koemawoela, saréng noe ngadamél tanda-tanda *b* noe sakitoe aragoengna di hareupeun panon koering, sarawoeh ngaraksna ka koering di sakabeh djalán, anoe dilakonan koe koering, saréng di sakabeh bangsa, anoe disorang koe koering di téngahna. 'Samaiah Pangeran ngadjongklokkeun ti hareupeun koering eta sadajana bangsa-bangsa, nja eta oerang Emor, priboemi ijeu tanah teja. Koering oge sédja ngabakti ka Pangeran; karantén nja andjeunna Allah koering. *a 2 Moesa 13: 14. b 5 Moesa 6: 22.*
- 19 Dēmi lahiran Josoea ka djalma-djalma teh: Maraneh moal bisa ngabakti ka Pangeran; karana andjeunna teh Allah noe langkoeng soetji, andjeunna teh Allah *a* noe langkoeng goemati, *b* moal ngahampoera kana kamasijatan djeung kana dosa-dosa maraneh. 'Lamoen maraneh ninggalkeun Pangeran, ngabakti ka aállahan, *c* geus tangtoe andjeunna moengkoer, djeung midamél katjilakaan ka maraneh, sarta maraneh dibejakkeun, sanggeusna andjeunna midamél kabagdjaán ka maraneh. *a 2 Moesa 20: 5. b 2 Moesa 23: 21. c p. 23: 15, 16.*
- 21 Pihatoer djalma-djalma teh ka Josoea: Moal; estoe koering teh sédja ngabakti ka Pangeran.
- 22 Lahiran Josoea ka djalma-djalma teh: Maraneh pada djadi saksi ka diri sorangan, jen maraneh geus milih Pangeran, sanggoep ngabakti ka andjeunna. Ari pihatoerna: Soemoehoen, tarima djadi saksi.
- 23 Ari ajeuna, *a* geura pada njingkirkeun aállahan, noe aja di téngah maraneh, sarta koedoe méroehkeun hate maraneh ka Pangeran, Allah Israil. *a 1 Moesa 35: 2; Hak. 10: 16; 1 Sam. 7: 3.*
- 24 Pihatoer djalma-djalma teh ka Josoea: Koering sanggém ngabakti ka Pangeran, Allah koering sadaja, saréng sédja anoe ka timbalanana.
- 25 Tah, kitoe Josoea dina poé eta ngadamél péréndjandjian ka djalma-djalma, *a* sarta nangtoekeun pikoekoeuh reudjeung hoekoem ka dinja di Sèkem. 'Ari sagala pèrkara noe tadi teja koe Josoea disératkeun dina kitab toret Allah; sarta andjeunna njandak hidji batoe gède, diadégkeun di dinja, di handapeun hidji kijara, anoe deukeut kasoetjian Pangeran. 'Pok Josoea ngalahir ka sakabeh djalma-djalma: Tah, ijeu batoe noe djadi saksi ka oerang; karana eta teh geus ngadenge sakabeh pangandika Pangeran, noe koe andjeunna diandikakeun ka oerang; sarta djadi saksi ka maraneh, soepaja maraneh oelah nganglés ka Allah maraneh. 'Toeloej djalma-djalma teh koe Josoea didjoeroeng moelang ka samilik-milikna. *a 2 Moesa 15: 25.*
- 29 Sanggeusna sagala pèrkara noe tadi teja, toeloej Josoea poetra Noen, abdi Pangeran, poepoes, oemoer saratoes sapoeloeuh taoen. 'Tidinja dikoerèbkeun dina wéwéngkèran milikna, *a* di Timnat-Serah, noe di pigoenoengan Epraim, kalereun goenoeng Gaás. 'Ari oerang Israil *b* ngabakti ka Pangeran sapanjang djoeménéng Josoea djeung sapanjang djoeménéng para kokolot, anoe lila oemoerna ti Josoea, sarta noe pada oeningaen dina sakabeh dadamélan Pangeran, anoe koe andjeunna geus didamél ka Israil. *a p. 19: 50; Hak. 2: 9. b Hak. 2: 7.*
- 32 Ari *a* toelang Joesoep, noe koe oerang Israil dibawa indit ti Mésir teja, koe oerang Israil dikoerèbkeun di Sèkem, dina tégal saloewoek, *b* anoe beunang ngagaleuh Jakoebti poetra-poetra Hemor, rama Sèkem, harga saratoes wang perak teja; sarta djadi milik anak-poetoe Joesoep. *a 1 Moesa 50: 25; 2 Moesa 13: 19. b 1 Moesa 33: 19.*
- 33 Tidinja Elasar poetra Haroen teja poepoes; toeloej dikoerèbkeun di pasir Pinéhas poetrana, noe dileler ka Pinéhas; ajana di pigoenoengan Epraim.

KITAB PARA HAKIM.

PASAL 1.

Ari geus kitoe, sanggeus poepoes Josoea, oerang Israil ^a naros ka Pangeran, kijeu pioendjoezna: Anoe mana koering sadaja noe piinditeun ti heula ka oerang

2 Kanaän, pikeun mërangan? 'Ari timbalan Pangeran: ^b Joeda noe koedoe indit; masing njaho, tanah teh koe kami geus di-

3 selehkeun ka leungeunna. 'Pok Joeda ngomong ka Simon doeloerna: Hajoe, iudit djeung kaola ^c ka élot kaola, oerang pérangan ka Kanaän; kaola ge méngke leumpang djeung maneh ka élot maneh. Seug Simon teh miloe djeung Joeda.

4 'Bral Joeda indit; toeloej oerang Kanaän djeung oerang Pares koe Pangeran dipaparinkeun ka leungeunna; pek disabétan

5 di BeseK, salaksa djalma. 'Ari di BeseK oerang Joeda manggih Adoni-BeseK; pek dipérangan; seug oerang Kanaän djeung

6 oerang Pares pada kasamboet. 'Dëmi Adoni-BeseK kaboer; seug dioedag, njoesoel ka dinja, sarta datang ka ditangkëp; toeloej dipotongan indoeng leungeun-soekoena. 'Pok ngomong Adoni-

7 BeseK: Toedjoech poeloeh radja noe dipotongan indoeng leungeun-soekoena aja di kolong medja aing, moeloengan hakaneun; sakoemaha pagawean aing, nja kitoe aing dibalës koe Allah. Seug dibawa ka Jérusalem, toeloej paeh di dinja. ^a p. 20:18. ^b 1 Moesa 49:8. ^c Jos. 15:1.

8 Toeloej oerang Joeda mërangan ka Jérusalem, sarta dibeunangkeun; ari eusina disabétan koe seuseukeut pédag, sarta nagarana dihoeroe koe seuneu.

9 'Sanggeus kitoe oerang Joeda arijang deui, sédja mërangan ka oerang Kanaän, noe tjtjing di pigoenoengan, djeung di tanah kidoel, sarta di tanah handap.

10 'Bral Joeda leumpang ka oerang Kanaän noe tjtjing di Hebron (ari ngaran Hebron tadina Kirjat-Arba); pek njabétan Sesai, Ahiman djeung Talmal teja.

11 'Bral leumpang deui ti dinja ka priboemi Dëbir; ari ngaran Dëbir tadina Kirjat-

12 Seper. 'Pok Kaleb misaoer: ^a Saha-saha noe ngelehkeun Kirjat-Seper, datang ka

beunangna, nja eta koe kami dek dibere Aksa, anak kami, baris pipamadjikaneunana. 'Seg dibeunangkeun koe ^b Otniël, poetra Kénas, anoe saderek Kaleb sahandapeun; toeloej dileler Aksa poetrana,

13 keur pipamadjikaneunana. 'Dëmi geus kitoe, barang Aksa datang, seg ngomongan ka Otniël, soepaja ka rama Aksa njoehoenkeun hidji lahan. Djoet Aksa teh toeroen tina kalde. Dipariksa koe Kaleb: Aja

14 naon, nji? 'Pihatoerna: Simkoering njoehoenkeun bërkah; wireh simkoering koe ama dipaparin tanah kidoel, moegi dipaparin deui tji-njoesoe. Seug koe Kaleb dileler tji-njoesoe di girang djeung tji-njoesoe di hilir. ^a Jos. 15:16. ^b p. 3:9.

16 Ari anak-poetoe ^a dahoewan Moesa, bangsa Kain teja, arindit ti ^b nagara pakormaän, barëng djeung oerang Joeda, ka téggal léga Joeda, anoe di kidoelun Arad; bral leumpang, toeloej ngénggon

17 djeung eta djalma-djalma. 'Bral Joeda leumpang djeung Simon doeloerna; pek njabétan oerang Kanaän anoe tjtjing di Sépat, sarta diharamkeun kabeh; ari ngaran eta nagara dilandi Horma.

18 'Djeung deui Joeda meunangkeun Gasasawéwëngkëranana, djeung Askëlon sawéwëngkëranana, sarta Ekron sawéwëngkëranana. 'Ari Joeda disarëngan Pangeran; pek njingkirkeun eusi pigoenengan; tapi teu bisaen njingkirkeun priboemilëbak, sabab eta teh boga ^c kareta

20 beusi. 'Ari Hebron teh ^d dihatoeurkeun ka Kaleb, noeroet sakoemaha lahiran Moesa teja; seug Kaleb ti dinja njingkirkeun anak Enak noe tiloe teja. 'Ari oerang Jëboes, priboemi Jérusalem, teu disingkirkeun koe oerang Binyamin; ^e djadi oerang Jëboes teh tjtjing di Jérusalem reudjeung oerang Binyamin, tëpi ka mangsa ajeuna. ^a 4 Moesa 10:29; ^b 24:21. ^b 5 Moesa 34:3. ^c Jos. 17:16. ^d Jos. 14:6. ^e Jos. 15:63.

22 Ari anak-poetoe Joesoep nja kitoe deui arindit ka Bet-El, sarta disarëngan

23 Pangeran. 'Seug anak-poetoe Joesoep nitahan noe lolongok Bet-El (^a ari

24 ngaran eta nagara tadina Loes). 'Beh noe karëmit narendjo, aja hidji djalma bidjil ti nagara; pok ngaromong ka eta: Tjik, kaola toedoehkeun paranti asoep ka nagara; tangtoe kaola milampah kahemanaan ka maneh. 'Heug koe eta ditoeoehkeun paranti asoep ka nagara; pek eusi nagara disabëtan koe seuseukeut pëdang, tatapi eta djalma djeung sakabeh barajana didjoeroeng leumpang.

25 'Bral eta djalma leumpang ka tanah oerang Het, toeloelj njijeun hidji nagara, sarta dingaranan Loes. Nja kitoe ngaranna tëpi ka mangsa ajeuna. *a Jos. 18 : 13.*

26 'Ari ^a Mënase teu njingkirkeun Bet-San djeung pilëmboeranana, Taänak djeung pilëmboeranana, priboemi Dor djeung pilëmboeranana, priboemi Jiblam djeung pilëmboeranana, sarta priboemi Mëgido djeung pilëmboeranana; ari oerang Kanaän daekeun tjitjing diua eta tanah.

27 'Geus kitoe, satijap-tijap Israil bëdas, oerang Kanaän disina koemawoela; ari përkara njingkirkeun mah, hanteu disingkirkeun. *a Jos. 17 : 11—13.*

28 'Ari ^a Epraim teu njingkirkeun oerang Kanaän anoe tjitjing di Geser; djadi oerang Kanaän teh tjitjing di tëngahna, di Geser. *a Jos. 16 : 10.*

29 Sëboeloen teu njingkirkeun priboemi Kitron djeung priboemi Nahalol; ari oerang Kanaän teh tjitjing di tëngahna, tatapi djadi koemawoela.

30 Aserteunjingkirkeun priboemi Ako, priboemi Sidon, Ahlab, Aksib, Helba, Apik djeung Rehob; 'djadi oerang Aser teh tjitjing di tëngah oerang Kanaän, priboemi tanah; karana hanteu disingkirkeun.

31 Naptali teu njingkirkeun priboemi Bet-Semes djeung priboemi Bet-Anat; djadi tjitjingna di tëngah oerang Kanaän, priboemi tanah. Tatapi priboemi Bet-Semes djeung Bet-Anat djadi koemawoela ka dinja.

32 'Ari oerang Dan ^a koe oerang Emor disëdëkkeun ka pigoenoengan, teu dibikeun toeroen ka lëbak. 'Malah-malah oerang Emor daekeun tjitjing di goe-noeng Heres, di Ajalon djeung di Saäl-bim; tatapi leungeun anak-poetoe Joe-soep datang ka beurat, sarta oerang Emor djadi koemawoela. 'Ari watës oerang Emor ti sëmët tandjakan Akrabim, ti batoe tjadas ka tonggoh. *a p. 18 : 1.*

PASAL 2.

Tidinja Malaikat Pangeran soemping ti ^a Gilgal ka Bokim, sarta ngalahir kijeu: ^b Maraneh koe kami diinditkeun ti Mësir, djeung didatangkeun kana tanah, noe koe kami didjangdjikeun ka karoehoen maraneh, kalawau soempah; ari lahir kami, ^c hamo kami ngarobahkeun përdjangdjian kami ka maraneh ² salalanggëngna; 'sarta maraneh ^d oelah njijeun përdjangdjian ka priboemi ijeu tanah; ari altar-altarna ^e koe maraneh koedoe dibongkar. Kari-kari maraneh hanteu noeroet ka parentah kami; koe ³ naon maraneh migawe kitoe? 'Djeung deui kami ngalahir: ^f Moal toeloelj kami ngadjongklokkeuninja ti hareupeun maraneh; malah eta teh tangtoe minangka [panjotjog] dina gigir maraneh, sarta aällahanana tangtoe minangka ridjët ⁴ ka maraneh. 'Ari geus kitoe, barang Malaikat Pangeran ngalahirkeun eta sagala pilahir noe tadi ka sakabeh oerang Israil, ^g seug djalma-djalma tjareurik ⁵ tingsalëgroek. 'Noe matak eta ënggon disëboetkeun Bokim; sarta pada ngoerban di dinja ka Pangeran. *a Jos. 10 : 43.*

b 2 Moesa 20 : 2. c 3 Moesa 26 : 9. d 2 Moesa 23 : 32. e 5 Moesa 7 : 5. f Jos. 23 : 13. g p. 21 : 2.

⁶ Sanggeus djalma-djalma ^a koe Josoea didjoeroeng lakoe teja, toeloelj oerang Israil maroelang masing-masing ka mi-
⁷ likna, sëdja meunangkeun tanah. 'Ari djalma-djalma teh ngabarakti ka Pangeran ^b sapandjang djoemëñëng Josoea djeung sapandjang djoemëñëng para kolot, anoe lila oemoerna ti Josoea, noe pada ningali sakabeh dadamëlan Pangeran noe aragoeng, anoe koe andjeunna ⁸ didamël ka Israil teja. 'Toeloelj Josoea poetra Noen, abdi Pangeran, poepoes, ⁹ ^c oemoer saratoes sapeloeh taoen; 'tidinja dikoerëbkeun dina wëwëngkëran milikna, di Timnat-Heres, noe di pigoenoengan Epraim, kalereun goe-noeng ¹⁰ Gaäs. 'Kitoe keneh sabangsa djaman eta geus pada ^d dirjoengkeun ka karoehoenna. Seug hoedang toeroenan eta ti pandeurieunana, noe teu pati njaraho-eun ka Pangeran, kitoe keneh ka dadamëlan, noe koe andjeunna didamël ka Israil teja. *a Jos. 24 : 28. b Jos. 24 : 31. c Jos. 24 : 29. d 1 Moesa 25 : 8.*

11 Tidinja oerang Israil marigawe noe
 goreng di pajoeneun Pangeran, sarta
 12 ngabarakti ka ^a Baäl-Baäl. 'Tjoel pada
 ninggalkeun Pangeran, Allah karoehoen-
 na, noe ngaloewarkeun maranehana-
 nana ti tanah Mësir; bral lalumpang,
 noeroet ka aällahan, noe dipiallah koe
 13 bangsa-bangsa noe sakoerilingna, sarta
 njarëmbahna ka dinja; djadi pada nji-
 jeun pibëndoeëun Pangeran. 'Ari Pan-
 14 geran ^b koe eta ditinggalkeun, seug
 ngabarakti ka Baäl djeung ka ^c Astarta.
 'Ladjëng Pangeran djadi bëndoe ka Is-
 rail, sarta diselehkeun ka leungeun ram-
 15 pog; pek koe eta dirampogan; djeung
^d disërakheun ka leungeun moesoeh-
 moesoehna ti sakoeriling, sarta geus teu
 barisaëun tagën di hareupeun moesoehna.
 16 'Ka mana bae boedalna, panangan Pan-
 ngeran sok ngalawan ka darinja, ma-
 tak tjilaka, ^e sakoemaha pangandika
 Pangeran, djeung sakoemaha soempah
 Pangeran ka darinja teja; estoe disoe-
 17 kerkeun angot pisan. 'Tidinja Pangeran
 ngajakeun ^f hakim-hakim; seug ^g koe
 eta disalamëtkeun ti leungeun noe nga-
 rarampog ka maranehanana. 'Tatapi ka
 hakim-hakimna ge eta hanteu noeroet;
 anggoer ^h djarinah, noeroet ka aällahan,
 sarta disarëmbah; gantjang tëmën eta
 teh njalingkir tina djalan, noe dilakonan
 koe karoehoenna, djalan noeroet ka tim-
 18 balan Pangeran teja; ari ijeu teu mi-
 lampah kitoe. 'Sarta satijap-tijap Pan-
 ngeran ngajakeun hakim keur marane-
 hanana, geus kitoe Pangeran njarëngan
 ka eta hakim, sarta njalamëtkeun ma-
 ranehanana tina leungeun moesoeh-moe-
 soehna, sapandjang djoemëng eta ha-
 kim; karana Pangeran ⁱ handjakaleun
 tina gëgëroenganana, tina sabab noe
 19 njarëdëkkeun djeung noe ngagëntjet ka
 maranehanana. 'Dëmi geus kitoe, mangsa
 hakim teh geus poepoes, seug aloend-
 doer, lëbar deui lampahna, ^j ngoeng-
 koelan ka kolot-kolotna; los leumpang,
 noeroet ka aällahan, dibarakti sarta di-
 sarëmbah; hanteu mitjeun pagaweanana
 20 atawa lampahna noe heuras. 'Ladjëng
 Pangeran djadi bëndoe ka Israil; ari
 pangandikana: Sapedah eta bangsa ^k
 ngarëmpak përdjangdjan kami, anoe
 koe kami ditimbalkeun ka karoehoenna,
 sarta hanteu noeroet ka parentah kami.

21 'noe matak kami sabalikna moal toe-
 loej njingkirkeun ti hareupeunana djalma
 hidji-hidji atjan, bangsa noe dikarikeun
 22 koe Josoea keur waktoe maot; 'noe
 dipalar, dek njoba-njoba Israil koe lan-
 taran eta, daeun ngestoekeun djalan
 Pangeran, sarta ngalakonan, sakoemaha
 23 ngestoekeunana karoehoenna, atawa
 hanteu. 'Seug eta bangsa-bangsa koe
 disingkahkeun, djeung hanteu dipaparin-
 keun ka panangan Josoea. *a p. 3: 7; 8: 33.
 b p. 10: 6, 13. c p. 3: 7; 1 Radj. 11: 5. d 5 Moesa
 32: 30. e 3 Moesa 26: 17; 5 Moesa 28: 25. f 5 Moesa
 17: 9, 12. g p. 3: 9, 15. h 2 Moesa 34: 16. i p. 10: 16.
 j 2 Moesa 32: 7. k Jos. 23: 16.*

PASAL 3.

Nja ijeu bangsa-bangsa, noe diantët
 koe Pangeran, ^a kërsa njoba-njoba
 Israil koe lantaran eta, nja eta saloba-
 na noe teu pati njarahoëun dina sakabeh
 2 përang Kanaän teja; 'ngan soepaja
 toeroenan-toeroenan Israil pada njaho,
 sangkan pada diadjar përang, soema-
 3 wonna noe teu njarahoëun ti tadina: 'lima
 gëgëdoeg oerang Pëlisti, djeung sakabeh
 oerang Kanaän, oerang Sidon djeung
 oerang Hiwi, noe tjitjing di goenoeng
 Libanon, ti sëmët goenoeng Baäl-Her-
 mon tēpi ka pëlëbah ^b asoep ka Hamat.
 4 'Nja eta noe djadi lantaran njoba-njoba
 Israil, soepaja kanjahoan daeun noe-
 roet hanteuna kana timbalan Pangeran,
 noe koe andjeunna ditimbalkeun ka
 karoehoenna, koe lantaran Moesa teja.
 5 'Ari oerang Israil tjaritjingna ^c di tēng-
 ngah oerang Kanaän, oerang Het, oerang
 Emor, oerang Pares, oerang Hiwi
 6 djeung oerang Jëboes; 'ari ^d anak eta
 noe awewe koe oerang Israil ditjokot
 keur pipamadjikaneunana, sarta anak
 sorangan noe awewe dibikeun ka anak
 eta noe lalaki; toer ngabarakti ka aäl-
 lahanana. *a p. 3: 22. b 4 Moesa 13: 22.
 c p. 1: 21, 29, 30. d 2 Moesa 34: 16; 5 Moesa 7: 3.*

7 Ari oerang Israil marigawe noe go-
 reng di pajoeneun Pangeran, djeung mo-
 pohokeun ka Pangeran Allahna, sarta
 ngabarakti ^a ka Baäl-Baäl djeung ka
 8 Astarta-Astarta. 'Tidinja Pangeran ^b djadi
 bëndoe ka Israil, sarta disërakheun ka
 leungeun Koesan-Risataim, radja Mesopotami;
 seug oerang Israil pada nga-
 woela ka Koesan-Risataim teh meunang

9 dalapan taoen. 'Toeloej oerang Israil
 ° sasambat ka Pangeran; geus kitoe
 Pangeran ngajakeun hidji poerah noe-
 loeng pikeun oerang Israil, noe njala-
 mëtkeun ka darinja, nja eta ^d Otniël
 10 poeta Kénas, anoe saderek Kaleb sa-
 handapeun teja. 'Ari eta teh ^e diling-
 gihan Roh Pangeran; seug ngahakiman
 ka Israil. Toeloej boedal pérang; ari
 Koesan-Risataim, radja Mesopotami teh,
 koe Pangeran diselehkeun ka panangan
 Otniël, malah pananganana djadi ka-
 11 wasa ka Koesan-Risataim teh. 'Geus
 kitoe tanah teh ^f kërta, opat poeloh
 taoen lilana; toeloej Otniël poeta Kénas
 teja popoes.

a p. 2: 11, 13. b p. 2: 14.

c p. 4: 3; 6: 6; 10: 10. d p. 1: 13. e p. 6: 34.

f Jos. 14: 15; p. 5: 31; 8: 28.

12 'Tidinja oerang Israil ^a marigawe deui
 noe goreng di pajoeneun Pangeran; la-
 djéng Pangeran ngoewatkeun Eglon, ra-
 dja Moab, naloekkeun Israil, tina sabab
 marigawe noe goreng di pajoeneun Pa-
 13 ngeran. 'Seug eta ngoempoelkeun oerang
 Amon djeung Amalek ka dirina, bral
 mangkat, pek ngelehkeun Israil, djeung
 meunangkeun ^b nagara pakormaan teja.

14 'Tidinja oerang Israil pada ngawola
 ka Eglon, radja Moab, meunang dalapan
 15 wélas taoen. 'Toeloej oerang Israil sa-
 sambat ka Pangeran; geus kitoe Pa-
 ngeran ngajakeun deui hidji poerah noe-
 loeng pikeun maranehanana, nja eta
 Ehoed poeta Gera, kaum Binyamin,
 ° djalma ngedekeun. Hidji mangsa oe-
 rang Israil ngirimkeun paseba ka Eglon,
 radja Moab, koe lantaran Ehoed. 'Pek
 16 Ehoed ngadamël hidji pédang pikeun
 pribadina, sarta seukeut kentja-katoehoe,
 pandjangan saästa; seug disoren sabeulah
 ti katoehoe, sadjéroëun raksoekanana.

17 'Toeloej ngahatoerkeun eta paseba ka
 Eglon, radja Moab. Ari Eglon teh djalma
 18 lintoeh katjida. 'Ari geus kitoe, sapa-
 rantos ngahatoerkeun paseba teh, seug
 djalma-djalma noe marawa paseba koe
 19 Ehoed didjadjapkeun. 'Tidinja andjeunna
 malik ti paärtjaän noe di Gilgal, nga-
 deuheus deui, sarta oendjoean kijeu:
 Noen radja! simkoering gadoeh pihato-
 20 reureun rasjah. Ari saerna: 'Tjitjing!
 Heg sakabeh noe keur madëp baridjil
 ti pajoeneunana. 'Sor Ehoed ngadeu-
 keutan ka radja; kabënëran radja keur

tjalik di loteng paniisan, noe keur an-
 djeunna pribadi. Pok Ehoed mihatoer:
 Simkoering ngëman pangandika Allah
 ka andjeun. Neut radja ngadëg ti pang-
 21 tjalikan. 'Heug Ehoed njodorkeun pana-
 nganana ti kentja, pek njandak pédang ti
 sabeulah katoehoe, bari ditëwëkkeun sa-
 22 kali ka beuteung radja; 'datang ka perah
 ge aboes, kabawa koe seuseukeut, sarta
 gadjihna njëpot seuseukeut; karana eta
 pédang teu ditjaboet ti beuteungna, sarta
 23 parat ka toekangna. 'Djol Ehoed ka
 loewar kana emper, sarta meudentkeun
 panto loteng satoekangeunana, bari di-
 24 koentji sakali. 'Sanggeus Ehoed ka loe-
 war, abdi-abdi radja daratang, sarta
 narendjo, doemadakan, panto loteng di-
 koentji; pok ngaromong: Tangtoe an-
 djeunna keur ^a noeroeban dampalna di
 25 kamar paniisan. 'Toeloej pada ngadago-
 dago datang ka djengkelna; wët taja
 noe moekakeun panto loteng; toeloej
 njokot koentjina, bari dibokakeun; doe-
 madakan, djoeraganana ngalondjor dina
 26 dasar, sarta maot. 'Ari Ehoed minggat
 sabot eta keur pada ngadaweung, sarta
 andjeunna ngaliwat paärtjaän teja; kë-
 27 bat minggatna ka Sira. 'Ari geus kitoe,
 sasoempingna ^e seug njoep sangkakala
 di pigoenoengan Epraim; bral oerang
 Israil arijang, ngiring andjeunna, taroe-
 roen ti pigoenoengan; ari andjeunna ti
 28 heulaeunana. 'Pok Ehoed misaer ka
 darinja: Geura naloetoerkeun ka kami;
 karana moesoeh maraneh, oerang Moab,
 koe Pangeran geus diselehkeun ka leun-
 geun maraneh. Bral arijang, naloetoer-
 keun Ehoed. Toeloej meunangkeun ^f sa-
 gala peupeuntasan tji Jordan ka Moab,
 29 sarta taja noe dibere meuntas. 'Pek
 pada njabëtan oerang Moab dina mangsa
 eta, kira-kira salaksa djalma, kabeh
 montok sarta kabeh djalma digdjaja;
 30 taja noe minggat hidji-hidji atjan. 'Djadi
 Moab teh ditoendoekkeun dina mangsa
 eta di handapeun leungeun Israil. Geus
 kitoe tanah teh kërta, dalapan poeloh
 taoen lilana.

a p. 4: 1; 6: 1; 10: 6; 13: 1.

b p. 1: 16. c p. 20: 16. d 1 Sam. 24: 4. e p. 6: 34.

f p. 7: 24; 12: 5.

31 Sanggeusna Ehoed aja ^a Samgar poeta
 Anat; nja eta njabëtan oerang Pélisti,
 gënëp ratoes djalma, koe paneunggeul
 sapi. Djadi eta ge njalamëtkeun Israil.

a p. 5: 6.

PASAL 4.

Tidinja oerang Israil ^a marigawe deui
noe goreng di pajoeneun Pangeran,
2 sanggeus Ehoed poepoes. 'Toeloej koe
Pangeran diserahkeun ka leungeun ^b
Jabin, radja Kanaän, noe ngaradjaän
di Hasor; ari kapala baladna Sisëra,
3 sarta nja eta tjalikna di Haroset oerang
kafir. 'Geus kitoe oerang Israil sasam-
bat ka Pangeran; karana eta radja boga
salapan ratoes kareta beusi, sarta radja
teh nganjaja ka oerang Israil sakama-
kama, doewa poeloeh taoen lilana.

a p. 3:12. b Jos. 11:1.

4 Aja hidji nabi istri, djënëngan Dëbora,
garwa Lapidot; nja eta noe ngahaki-
5 man ka Israil dina mangsa eta. 'Ari
tjalikna di handapeun tangkal korma
Dëbora, di antara Ramah djeung Bet-El,
di pigoenoengan Epraim; sarta oerang
Israil ^a sok marëk ka andjeunna, njijar
6 bëbënëran. 'Toeloej Dëbora miwarangan
ngala ^b Barak poeta Abinoam, ti Kedes-
Naptali; seug dilahiran kijeu: Ijeu aja
timbangan Pangeran, Allah Israil: Maneh
geura leumpang, oenggah ka goenoeng
Tabor, djeung koedoe mawa salaksa
djalma, oerang Naptali djeung oerang
7 Sëboeloen. 'Ari kami teh ka maneh, ka
tji Kison, dek narik eta Sisëra, kapala
balad Jabin, barëng kareтана djeung
safirang-pirang balana, bari seug dise-
8 lehkeun ka leungeun maneh. 'Ari piha-
toer Barak ka Dëbora: Madak andjeun
njarëngan ka kaoela, soemangga kaoela
leumpang; sawangsoelna, madak teu di-
sarëngan koe andjeun mah, kaoela moal
9 leumpang. 'Saoer Dëbora: Hade, kaoela
tangtoe miloe; tatapi eta djalan, anoe
bakal dilakonon koe sampejan, moal
matak hormat ka diri sampejan; karana
Pangeran ëngke njërahkeun Sisëra ka
leungeun awewe. Toeloej Dëbora dang-
dan, bral angkat sarëng Barak ka Kedes.
10 'Tidinja koe Barak kaom Sëboeloen
djeung Naptali disaoer sina koempoel
ka Kedes. Bral Barak angkat, diiring
salaksa djalma; sarta Dëbora njarëngan
11 angkat. 'Ari Heber, bangsa Kain, geus
misahkeun maneh ti bangsa Kain, ^c ti
anak-poetoe Hobab, dahoewan Moesa
teja, sarta geus masangkeun himahna
sëmët ki pasang noe di Saänaim, anoe

12 deukeut Kedes. 'Tidinja aja noe ngoe-
ninga ka Sisëra, jen Barak poeta Abi-
noam geus oenggah ka goenoeng Tabor.
13 'Gantjang Sisëra ngoempoelkeun saka-
beh kareтана, salapan ratoes kareta
beusi, djeung sakabeh bala noe ngiring,
ti Haroset oerang kapir ka tji Kison.
14 'Pok Dëbora misaoer ka Barak: Geura
dangdan; karana nja dina poë ijeu Pa-
ngeran bakal njelehkeun Sisëra ka pa-
nangan sampejan. Estoe Pangeran noe
djëngkar ti heulaeun sampejan. Djoet
Barak loengsoer ti goenoeng Tabor, di-
15 iring salaksa djalma. 'Ladjëng Pangeran
^d ngagoedjroedkeun Sisëra, djeung saka-
beh kareta, sarta sawadya-baladna, koe
seuseukeut pëdang, di hareupeun Barak.
Djoet Sisëra toeroen ti kareтана, boer
16 kaboer badarat. 'Ari Barak teh ngoedag-
ngoedag, njoesoel kareta djeung njoesoel
wadya-balad, tëpi ka Haroset oerang ka-
pir teja; ari sawadya-balad Sisëra ting-
golepak koe seuseukeut pëdang; ^e teu
kari hidji-hidji atjan. *a 5 Moesa 17:8, 9.*

b lbr. 11:32. c p. 1:16. d 2 Moesa 14:24. e p. 3:29.

17 Dëmi Sisëra kaboer badarat ka himah
Jael, pamadjikan Heber, bangsa Kain
teja. Karana antara Jabin, radja Hasor,
djeung anak-intjoe Heber, bangsa Kain
18 teja, hade. 'Djol Jael bidjil, mapagkeun
Sisëra, bari mihatoer: Mangga sindang,
djoeragan! mangga sindang ka koering;
poma oelah sijeun-sijeun. Seug sindang
ka Jael ka djëro himah; toeloej koe Jael
19 disimboetan. 'Pok Sisëra misaoer ka
Jael: Tjing, kaoela bere tjai saeutik
inoemeun; karana kaoela keur halabhab.
Gantjang Jael moekakeun hidji wadah
dieusi tji-soesoe, sor dihatoeranan, bari
20 seug disimboetan. 'Saoerna deui ka Jael:
Njai moedoe toenggoe dina lawang hi-
mah; geus kitoe, oepama aja noe datang
sarta nanja ka njai, kijeu pokna: Aja
djalma di dijeu? moedoe ngadjawab:
21 Teu aja. 'Tidinja Jael, pamadjikan He-
ber teh, njokot hidji pantjoeh himah,
djeung leungeunna njëkël paloe, seug
asoep ka Sisëra lalaoenan; pek pantjoeh
teh ditantjëbkeun dipaloe kana palipi-
sanana, tëroes kana taneuh. Kabënëran
Sisëra keur tibra, djeung tjape; toeloej
22 paeh. 'Djëboel Barak, keur ngoedag
ka Sisëra; djol Jael bidjil mapagkeun,
bari mihatoer ka Barak: Mangga tjalik,

koering ka andjeun rek noedoehkeun djalma noe keur ditejangan koe andjeun. Seug Barak tjalik ka Jael; doemadakan, Sisëra keur ngalondjor, geus paeh, djeung pantjoehna nantjêb keneh dina palipisanana. 'Tah, kitoe Jabin, radja Kanaän, dina poë eta ^a koe Allah ditoendoek-
 23 keun di hareupeun oerang Israil. 'Sarta leungeun oerang Israil beuki lila beuki beurat nindihanana ka Jabin, radja Kanaän teh, tēpi ka Jabin, radja Kanaän, koe oerang Israil dibasmi. ^a p. 8:28.

PASAL 5.

Dina poë eta Dëbora ^a njanji djeung Barak poeta Abinoam, kijeu saोजना: ^a 2 Moesa 15:1, 20.

2 Sabab aja djëdjër ngadjëdjëran Israil, sabab djalma-djalma saroekeun pribadi, geura njaloekoerkeun ka Pangeran! 3 'Eh para radja! geura rareungeukeun; eh para pangkat! geura rarëgëpkeun. Ijeu kaoela sëdja njanji ka Pangeran; sëdja moedji ka Pangeran, Allah Israil.

4 Noen Pangeran, ^a waktoe andjeun mijos ti Seir, basa andjeun ngadampal ti téggal Edom teja, boemi teh o jag, toer langit njaktjlakan, nja mega-mega njaktjlakan tjai. 'Goenoeng-goenoeng ^b aladjoer bawaning sijeun Pangeran; komo Sinai teja bawaning sijeun Pangeran, Allah Israil. ^a 5 Moesa 33:2. ^b Djab. 68:9; 97:5.

6 Kenr djaman ^a Samgar poeta Anat teja, keur mangsa Jael djalan-djalan sarowoeng; ari noe njaraba toeroet djalan sisimpangan. 'Soewoeng bopati di Israil, estoe sëpi, dongkap ka ngadëg kaoela, Dëbora; dongkap ka kaoela ngadëg iboe di Israil. 'Ari eta milih aäl-lahan, ^b noe alanjar; seug aja përang dina panto nagara-nagara. ^c Na kapanggih këpëng atawa toembak sadjëro opat laksa di Israil? ^a p. 3:31. ^b 5 Moesa 32:17. ^c 1 Sam. 13:19, 22.

9 Hate kaoela kana kadjënëngan di Israil, noe saroekeun pribadi di djalma-djalma. Geura njaloekoerkeun ka Pangeran! 'Eh ^a noe taroenggang kalde bodas, noe tjaralik dina pramedani, djeung noe laleumpang di djalan! geura pada tjtjarita. 'Djaoeh ti sora barisan, antara tampian-tampian, di dinja koedoe pada mitjamtjamkeun kaädilan Pangeran, kaädilaning njëpëngna kawasa di

Israil. Di dinja oemat Pangeran taroe-roen ka panto-panto. ^a p. 10:4.

12 Geura njaring, geura njaring, Dëbora! geura njaring, geura njaring, ngoetjapkeun njanjian! Geura hoedang, Barak! bojongan geura bojong, eh poeta Abinoam! 'Harita toeroen saorang noe kari ti noe pada moelja sarëng ti djalma loba; Pangeran noe loengsoer pikeun 13 kaoela, ngalawan noe pada përkosa. 'Ti Epraim datang noe akarna ^a di Amalek; toekangeun maneh, Binyamin! reudjeung bangsa-bangsa maneh; ti Makir laloengsoer kadjënëngan, djeung ti Sëboeloen noe njarangking iteuk kasena-patian. 'Sarta para kapala Isaskar miloe djeung Dëbora; satjara Isaskar, nja kitoe pisan Barak; diinditkeun ka lëbak, ngiring andjeunna. Sisi waloengan-waloengan Roëbin rarosa teuing nimbang-nimbang ati. 'Naha maneh dijoeke bae di antara karapjak domba, ngadengekeun soeling baris ^b ingon-ingon? Satoeroet waloengan-waloengan Roëbin 17 rarosa teuing ngira-ngira ati. 'Gilad tëtëp bae peuntaseun tji Jordan; sarta ari Dan teh, naha ngaroengroeng dina kapal-kapal? Aser tjtjting bae ^c di basisir laoet, sarta tëtëp sisi palaboeana. 'Sëboeloen mah bangsa tega ka patina, wani paeh; kitoe deni Naptali, di ënggon laloehoer di téggal. ^a p. 12:15. ^b 4 Moesa 32:1. ^c 1 Moesa 49:13.

19 Moeroeboel radja-radja, pada mërangan; harita marëangan para radja Kanaän, ^a di Taänak, sisi tjai Mëgido; 20 teu mareunang kaoentoengan perak. 'Aja noe mërangan ti langit, nja bentang-bentang pada mërangan ka Sisëra ti 21 djalan-djalanna. 'Tji Kison noe malidkeuninja; ^b tji Kison teh tjai koena pisan. Eh njawa! masing koewat nja 22 nintjak. 'Harita talapok koeda kotoplak, tina sabab tjongklang, diloempatkeun 23 koe djalmana noe garagah. 'Geura sarapa Meros, soer timbalan Malaikat Pangeran; sing angët nja njarapa pribोजना, sabab teu datang ngabantoe Pangeran, ngabantoe Pangeran mërangan noe pada përkosa. ^a Jos. 17:11.

^b p. 4:7, 13.

24 Sing salamët di pëlëbah sakabehawewe eta Jael, bodjo Heber, bangsa Kain; sing salamët eta di pëlëbah sakabehawewe

25 noe dina himah! 'Mentana tjai, ana sok
tji-soesoer; ^a dina toewoeng noe moelja
26 ngahatoerkeunana mantega. 'Leungeun-
^b sor njékél pantjoeh, djeung leun-
geunna katoehoe njabak paloe toekang
digawe; pek Sisëra dipaloe, dipeprek
sirahna; dipantjoeh, ditiir palipisanana.
27 'Dina antara soekoena eta teh ngaram-
poejoek, roeboeh, ngadjoprak; dina an-
tara soekoena eta teh ngarampoejoek,
roeboeh; énggonna ngarampoejoek, di
dinja roeboehna, misan. *a p. 4:19. b p. 4:21.*
28 Aja noe mélong tina djandela, bari nga-
djërit; nja iboe Sisëra noe ngadjërit tina
sarigsig: Koe naon karetana disélang da-
tangna? Naha wët lila goeroedoeg kare-
29 tana? 'Pok njai-njaina noe palintër nga-
wangsoel, dalah andjeunna ngabalës sa-
oerna pribadi: 'Tangtoe aja beubeuna-
30 nganana, keur pada ngabagi djarahan;
hidji pamégët hidji istri doewa istri se-
wang. Bade Sisëra djarahan anggoan
warna roepana, djarahan anggoan war-
na roepana beunang njongket; anggoan
warna roepana beunang njongket loe-
war-djërona, baris poendoek djarahan.
31 Tah, sadajana moesoeh andjeun, Pa-
ngeran! moedoe digëmpoer sakitoe. Sa-
balikna, noe pada njaäh ka andjeunna, ^a
sing djadi sapërta sarangenge, ana bidjil
djeung kahibaranana.
^b Geus kitoe tanah teh kërta, opat
poeleh taoen lilana. *a SIL. 4:18; Mat.*
13:43. b p. 3:11.

PASAL 6.

Tidinja oerang Israil ^a marigawe deui
noe goreng di pajoeneun Pangeran;
toeloelj koe Pangeran diselehkeun ka
leungeun Midian, toedjoeh taoen lilana.
2 'Sarta leungeun Midian djadi kawasa ka
Israil. Tina sabab Midian teh ^b oerang
Israil njarijeun keur dirina eta lijang-
lijang anoe dina goenoeng-goenoeng,
sarta goeha-goeha djeung énggon noe
3 rareugreug. 'Ari geus kitoe, satijap-tijap
Israil geus njébar, ^c raboel oerang Mi-
dian, oerang Amalek djeung oerang we-
4 tan, pada ngaboeroedoeg ka Israil; 'sarta
masanggrahan, migawe goreng ka Israil,
toer ngaroeksakkeun kahasilan taneuh,
tëpi ka maneh datang ka nagara Gasa;
djeung teu ngarikeun kahiroepan di Is-
rail, boh domba, boh sapi, boh kalde.

5 'Karana daratangna mawa ingon-ingonna
djeung himah-himahna, ngaleut ^a saiba-
rat simeut lobana; ari djalaman djeung
ontana taja bilanganana; pangdatangna
6 kana tanah karëp ngararoeksak. 'Waloe-
rat tëmën Israil tina sabab Midian teh.
^e Toeloelj oerang Israil sasambat ka Pan-
ngeran. *a p. 3:12. b 1 Sam. 13:6. c 5 Moesa*
28:33. d p. 7:12. e p. 3:9.

7 Dëmi geus kitoe, mangsa oerang Is-
rail sasambat ka Pangeran tina hal pë-
8 kara Midian teja, 'ladjëng Pangeran mi-
warang hidji nabi ka oerang Israil; seug
eta ngalahir ka darinja: Kijeu timbalan
Pangeran, Allah Israil: Maraneh koe
kami diinditkeun ti Mësir, dika-loewar-
9 keun ti imah koemawoela. 'Sarta ma-
raneh koe kami dileupaskeun ti leungeun
oerang Mësir, djeung ti leungeun saka-
beh noe nganjaja ka maraneh; eta teh
koe kami didjongklokkeun ti hareupeun
maraneh, sarta tanahna koe kami di-
10 paparinkeun ka maraneh; 'djeung kami
nimbalan ka maraneh: Ijeu kami Pan-
ngeran, Allah maraneh; ^a poma oelah
ibadah ka aëllahan oerang Emor, noe
tanahna diénggonan koe maraneh. Ta-
tapi maraneh hanteu noeroet ka paren-
tah kami. *a 2 Radj. 17:35.*

11 Tidinja soemping Malaikat Pangeran,
gek linggih handapeun kijara, noe aja
di nagara Opra, bogana Joas, bangsa
Abiëser; kabënëran Gidion, poeta Joas,
keur noetoe tarigoe dina bak pamë-
rësan anggoer, dek disingkoerkeun tina
12 sabab Midian. 'Toeloelj Malaikat Pa-
ngeran teh nembongan ka Gidion, bari
ngalahir ka dinja: Eh djalma gagah-
përkosa! ^a Pangeran noe njaréngan ka
13 maneh. 'Pioendjoeuk Gidion ka andjeunna:
Noen Goesti! manawi jaktos Pangeran
njaréngan ka koering sadaja, koe naon
koering pada mëndakan sakoer noe kijeu
pëtana? Sarëng di mana sadajana moe-
djidjatna, noe ditjarjoskeun ka koering
sadaja koe sëpoech-sëpoech, saoerna: Estoe
oerang koe Pangeran diinditkeun ti Më-
sir? Mapan ajeuna koering sadaja geus
pada ditilar koe Pangeran, sarëng dise-
14 lehkeun ka leungeun Midian. 'Ret Pan-
ngeran ningali ka Gidion, bari nimba-
lan: Geura leumpang, make ijeu kakoe-
watan maneh; koedoe njalamëtkeun Is-
rail ti leungeun Midian; ^b ijeu kami noe

15 miwarang maneh. 'Pioendjoekna deui: Noen Goesti! nganggo naon koering nja-lamëtkeun Israil teh? Salërësna, bangsa koering pangwaloeratna di kaum Më-nase, sarëng diri koering teh pangngora-na di saeusi-imah poen bapa. 'Dëmi timbalan Pangeran ka Gidion: Sabab kami njarëngan ka maneh, noe matak Midian teh koe maneh tangtöe diëleh-keun, ^e sapërti djalma saorang. 'Pioendjoekna deui: ^d Madak koering mëndak koernija dina sotja andjeun, moegi maparin tanda ka koering, jen estoe andjeun noe ngandika ka koering. 'Moegi ^e oelah ladjëng ti dijeu, dongkap ka koering wangsoel deui ka andjeun, ngabantoen hatoeran koering, sarëng disangakeun ka pajoeneun andjeun. Timbalanana: Kami dek tëtëp, tËpi ka maneh datang deui. 'Bral Gidion moelang, pek njadijakeun hidji anak ëmbe, djeung roti teu ragian, tipoeng saepa; laeokna diwadahan koe hidji boboko, ari tjaina diwadahan koe parjoeok; geus kitoe dibawa ka andjeunna, ka handapeun kijara teja, bari dihatoerkeun sakali. 'Nimbalan Malaikat Allah ka Gidion: Tjokot koe maneh ijeu laeok djeung ijeu roti teu ragian teh, sok teundeun dina eta batoe tjadas, sarta tjaina bahekeun. 'Prak Gidion milampah kitoe. 'Toeloej Malaikat Pangeran njodorkeun toeng-toeng tëtëkën, noe ditjékël koe pananganana, pek diantëlkeun ka eta laeok djeung ka eta roti teu ragian, ^f seug bidjil seuneu tina eta batoe karang, ngalëboer eta laeok djeung eta roti teu ragian; lës Malaikat Pangeran ngaleungit ti hareupeunana. 'Ana Gidion geus tËrangeun, jen eta teh Malaikat Pangeran, pok Gidion oendjoekan: ^g Alah Goesti Pangeran, rehing koe sabab koering mireungeuh Malaikat Pangeran, sarëng papajoen-pajoen! 'Ari timbalan Pangeran ka Gidion: ^h Maneh sing sënang ati; oelah sijeun-sijeun; maneh moal paeh. 'Toeloej Gidion di dinja ngadamël hidji altar bade ka Pangeran, sarta disëboetkeun Pangeran maparin kasënangan; tËpi ka mangsa ajeuna aja keneh di Opra, nagara bangsa Abiëser. ^a Lock. 1: 28.

^b 1 Sam. 12: 11; Ibr. 11: 32. ^c 4 Moesa 14: 15.

^d 1 Moesa 18: 3. ^e p. 13: 15. ^f 3 Moesa 9: 24.

^g p. 13: 22. ^h Dan. 10: 19.

25 Ari geus kitoe, dina peuting eta Pangeran nimbalan ka Gidion: Tjokot koe maneh hidji sapi ngora lalaki, bogana bapa maneh, nja eta sapi noe kadoewa, noe oemoer toedjoeht taoen teja; sarta koedoe ngaröentoehkeun altar Baäl, anoe bapa maneh, djeung ^a ari Aserana, noe noengkoelan eta, koedoe kadek. 'Toeloej koedoe nijjeun hidji altar baris ka Pangeran, Allah maneh, dina poentjak ijeu ënggon wëwëg, noeroetkeun atoeranana; seug koedoe njokot sapi noe kadoewa teja, pek ngoerbankeun koerban doeroekan, make kai Asera, beunang maneh ngadek teja. 'Tidinja Gidion njandak badega, sapöeloeh djalma, prak milampah sakoemaha pangandika Pangeran ka andjeunna teja. Ari geus kitoe, sapedah sijeuneun koe ahli ramana djeung koe djalma nagara eta, ngalampahkeun kitoe ti beurang, noe matak dilampahkeun ti peuting. 'Ana djalma nagara eta isoeok-isoeok haroedang, doemadakan, altar Baäl geus aja noe ngabongkar, djeung Aserana, noe noengkoelan eta, geus aja noe ngadek; samalah sapi lalaki noe kadoewa teja geus dikoerbankeun dina altar beunang nijjeun anjar. 'Seug pada ngomong djeung batoerna: Na saha noe migawe pËrkara kitoe? Toeloej natanjakeun sarta noengtik-noengtik. Aja noe ngaromong, Gidion poetra Joas noe migawe pËrkara kitoe. 'Tidinja djalma nagara eta ngaromong ka Joas: Eta poetra sampejan bidjilkeun, dek dipaehan; sabab ngabongkar altar Baäl, djeung sabab Asera, noe noengkoelan eta, koe manehanana dikadek. 'Dëmi saorer Joas ka sakoer noe aja di hareupeunana: Naha maraneh dek mangmadoeankeun Baäl? atawa hajang noeloeng ka dinja? Saha-saha noe mangmadoeankeun eta, bakal dipaehan, isoeok ijeu keneh. Oepama ënja eta teh Allah, sina padoe koe maneh, ^a pedah aja noe ngabongkar altarna. 'Mana Gidion dina poë harita koe ramana disëboet Jëroeb-Baäl; saorna: Baäl sina padoe ka dinja, pedah ngabongkar altarna.

^a p. 3: 7.

33 Ari oerang Midian, oerang Amalek djeung oerang wetan teja karoempoel sarerejana; toeloej mareuntas, seug mangsanggahan di lëbak Jisrel. 'Tidinja ^a Roh Pangeran toemërap ka Gidion; ^b pek

nijoe pangkakala; tenlila bangsa Abiëser
 85 geus koempoel ngiring andjeunna. 'Sarta
 Gidion ngoatoesan ngidëran sakaom Më-
 nase; seug eta oge koempoel ngiring
 andjeunna; kitoe deui ngoatoesan ngidë-
 ran kaom Aser, Sëboeloen djeung Nap-
 tali; bral pada arindit nëpangan Gidion.
 36 'Djeungdeui Gidion oendjoekan ka Allah:
 Madak jaktos andjeun kërsa njalamët-
 keun Israil koe lantaran koering, sakoe-
 37 maha pangandika andjeun teja, 'Ijeu
 noen, koering sëdja neundeun hidji koelit
 domba boeloean dina pangirikan; oe-
 pami aja tji-iboen dina koelit woeng-
 koel, doepi di saloewar taneuh mah toe-
 hoer, koering teh tërang, estoe andjeun
 kërsa njalamëtkeun Israil koe lantaran
 koering, sakoemaha pangandika andjeun
 38 teja. 'Nja kitoe djadina. Ari isoezna
 gantjang Gidion tanghi, pek koelit teh
 dipereunt, tji-iboen dipërëskeun tina koe-
 39 lit, tjaina satoewoeng pinoech. 'Toeloej
 Gidion oendjoekan deui ka Allah: 'Moegi
 oelah djadi bëndoe ka koering, rehing
 koering oendjoekan sakali deui bae;
 moegi koering diwidian njoba sakali deui
 bae koe koelit teh; ajeuna koelitna
 woengkoel moegi sina toehoer, doepi di
 saloewar taneuh mah moegi aja tji-iboen.
 40 'Seug Allah midamël kitoe dina peuting
 eta; ari koelit teja woengkoel toehoer,
 dëmi di saloewar taneuh mah aja tji-
 iboen. *a p. 3: 10; 11: 29. ð p. 3: 27. c 1 Moesa 18: 30.*

PASAL 7.

Tidinja ^a Jëroeb-Baäl, nja eta Gidi-
 on, isoe-isoe dangdan, kitoe deui
 sakabeh djalma noe ngiring; toeloej
 pasanggrahan sisi soemoer Harod; ari
 pasanggrahan Midian aja di kalereun
 andjeunna, lëbah pasir More, dina lëbak.

a p. 6: 32.

2 Geus kitoe Pangeran nimbalan ka Gi-
 dion: Djalma noe ngareudjeungan ka
 maneh loba teuing, kami moal njeleh-
 keun Midian ka leungeun eta, soepaja
 Israil oelah ngagoengkeun maneh nga-
 leuwihan kami, ngomong kijeu: ^a Aing
 disalamëtkeun soteh koe leungeun sora-
 3 ngan. 'Mana ajeuna geura ngoewarkeun,
 ning kadenge koe djalma-djalma, kijeu
 nja pok: ^b Saha-saha noe sijeun atawa
 inggis, geura balik bae, oendoer ti pigoe-
 noengan Gilad. Seug tina bala doewa

laksa doewa reboe noe balik, kari salaksa
 djalma.

a 5 Moesa 8: 17. b 5 Moesa 20: 8.

4 Nimbalan deui Pangeran ka Gidion:
 Djalma teh masih loba teuing; koe ma-
 neh bawa toeroen ka tjai; seug koe
 kami rek dipangnjobakeun di dinja; ari
 geus kitoe, mana-mana noe koe kami
 ditimbalkeun ka maneh: Ijeu noe pi-
 leumpangean djeung maneh, nja eta
 koedoe leumpang djeung maneh; sarta
 sakoer noe koe kami ditimbalkeun ka
 maneh: Ijeu teh moal pileumpangean
 djeung maneh, nja eta oelah leumpang.
 5 'Prak djalma-djalma koe Gidion ditjan-
 dak toeroen ka tjai; seug Pangeran nim-
 balan ka Gidion: Sakoer noe ngaleta-
 kan tjai saperti andjing ngaletakanana,
 koedoe pisahkeun woengkoelkeun; ki-
 toe deui sakoer noe tapak-toeoe baris
 6 nginoem. 'Ari geus kitoe, rejana noe
 ngaletak, koe leungeun dika-soengoet-
 keun, tiloe ratoes djalma; dëmi djalma
 sadjaba ti eta kabeh tapak-toeoe baris
 7 nginoem tjai. 'Nimbalan Pangeran ka
 Gidion: Kami rek njalamëtkeun ka ma-
 raneh ^a koe lantaran eta tiloe ratoes
 djalma noe ngaletakan, sarta Midian teh
 tangtoe koe kami diselehkeun ka leu-
 ngeun maneh; ari djalma noe loba mah
 8 sina maroelang saëngkon-ënggonna. 'Ti-
 dinja djalma pada njokot pibëkéleun,
 sarta dibawa; kitoe deui tarompet-ta-
 rompetna; ari oerang Israil noe loba
 pidjoeroeng moelang sahimah-himahna,
 dëmi djalma noe tiloe ratoes teja mah
 dipageuhan. Djeung deui pasanggrahan
 Midian aja di handapeun andjeunna,
 dina lëbak.

a 1 Sam. 14: 6.

9 Ari geus kitoe, dina peuting eta Pa-
 ngeran nimbalan ka Gidion: Maneh
 geura dangdan, toeroen ka pasanggra-
 han; karana koe kami geus diselehkeun
 10 ka leungeun maneh. 'Tapi oepama ma-
 neh sijeun toeroen, geura maneh sora-
 ngan heula toeroen ka pasanggrahan,
 11 djeung si Poera, boedjang maneh; mang-
 ke maneh ngadenge omonganana; sang-
 geus kitoe leungeun maneh pikoewateun,
 sarta maneh wani toeroen ka pasang-
 grahan. Bral Gidion loengsoer djeung
 si Poera boedjangna, ka toengtoeng
 12 pasanggrahan. 'Ari ^a Midian, Ama-
 lek djeung sakabeh oerang wetan teh

ngalajah di lëbak, ^b tjara simeut rejana, sarta ari ontana taja bilanganana; estoe lobana ^c sapërti keusik di sisi laolet.

13 'Barang Gidion soemping, doemadakan, aja hidji djalma njaritakeun impian ka batoerna, kijeu pokna: Edas! koela teh tadi boga impian; doemadakan, aja hidji roti gandroeng tigorolng ka pasang-grahan Midian, sarta noedjoe kana himah, neumbag; bloek roeboeh, tibalik

14 wani himahna ngagoler. 'Ngadjawab batoerna, pokna: Eta teh moal naon deui ti pëdang Gidion poetra Joas, oerang Israil teja; nandakeun Allah ka leungeun eta geus njelehkeun Midian djeung sapaanggrahan kabeh. *a p. 6: 33.*

b p. 6: 5. c 1 Sam. 13: 5.

15 Ari geus kitoe, barang Gidion geus ngareungeu eta tjarita impian sarta djeung ditorahna, brëk soedjoed; toeloej moelih ka pasanggrahan Israil, sarta marentah kijeu: Geura darangdan; ^a karena wadya-balad Midian koe Pangeran geus diselehkeun ka leungeun maraneh.

16 'Tidinja djalma noe tiloe ratoes teh koe andjeunna ^b dibagi tiloe goendoek; sok ka leungeun sakabehna andjeunna maparin tarompet djeung këndi kosong, sarta aja obor dina djëro eta këndi. 'Seug andjeunna marentah ka eta djalma-

17 djalma: ^c Koedoe narendjo ka kami sarta toeroetkeun lampah kami. Masing njaho, dimana kami geus datang ka toengtoeng pasanggrahan, geus kitoe, sakoemaha lampah kami, koe maraneh

18 toeroetkeun. 'Ari kami nijoep tarompet, diri kami djeung sakabeh noe ngareudjeungan, pek maraneh ge koedoe narijoep tarompet sakoeriling pasanggrahan, bari njarëboet kijeu: Bade Pangeran sarta pikeun Gidion! *a Jës. 9: 4.*

b p. 9: 43. c p. 9: 48.

19 Tidinja Gidion djeung saratoes djalma noe ngiring darongkap ka toengtoeng pasanggrahan, keur mimiti këmitan noe panëngah, tjikeneh pisan eta teh ngagilirkeun noe karëmit. Prak narijoep tarompet, bari pada ngadoekeun këndi,

20 noe ditjékël koe leungeunna. 'Noe tiloe goendoek ragëm narijoep tarompet, bari marupeuskeun këndi; top leungeunna ti kentja njékël obor, ari leungeun ti katoehoe njékël tarompet baris ditijoep, barina ngagarëro: Pëdang bade Pange-

21 ran sarta pikeun Gidion! 'Dëg narangtoeng di sapërnah-përnahna, sakoeriling pasanggrahan. Boer sapaanggrahan loempat, sarta tingdjalërit, bari kala-

22 boer. 'Ari eta tonggoj narijoep noe tiloe ratoes tarompet, sarta koe Pangeran diparëngkeun ^a di sapaanggrahan silih-pëdang batoer pada batoer; seug pasanggrahan teh kaboeur tëpi ka Bet-Sita, ka tëbeh Sërera, tëpi ka watës Abel-Mëhola,

23 deukeut Tabat. 'Gantjang oerang Israil dikoempoelkeun, ti Naptali, ti Aser djeung ti sakaom Mënase, bari seug ngar-

24 roedag, njoesol Midian. 'Sarta Gidion ngoetoesan ngidëran sapigoenoengan Epraim, bebedja kijeu: Geura taroeroen, pëgatan Midian, ^b sarta koedoe dipiheulaän meunangkeun tjai, tëpi ka Bet-Bara, nja eta tji Jordan. Toeloej koempoel sakabeh oerang Epraim; prak meunangkeun tjai, tëpi ka Bet-Bara, nja eta tji Jordan. 'Sarta meunangkeun

25 doewa kapala Midian, ^c nja eta Oreb djeung Saeb; ari Oreb dipeuntjit ^a di batoe karang Oreb, sarta Saeb dipeuntjit di pamërësan Saeb; djeung ngaroadag-ngoedag ka Midian; ari hoeloe Oreb djeung Saeb teja disanggakeun ka Gidion peuntaseun tji Jordan. *a 1 Sam. 14: 20.*

b p. 3: 28. c Djah. 83: 12. d Jës. 10: 26.

PASAL 8.

Pok ^a oerang Epraim mihatoer ka Gidion: Naha andjeun midamël përka-

wis kitoe ka koering, wët koering teu disalaoer, basa andjeun angkat mërang-

2 anjeunna heuras pisan. 'Ari lahirana ka darinja: Na kami teh ajeuna milampah naon, noe sapërti lampah maraneh? Karah pamoepoeri Epraim lain ngoeng-

3 koelan ka pangala ^b Abiëser? 'Allah ka leungeun maraneh geus maparinkeun kapala Midian, Oreb djeung Saeb teja. Na kami teh bisa milampah naon, noe sapërti lampah maraneh? Ana geus ngalahir kitoe, seug pada leuleus napsoena ka

4 andjeunna. 'Tidinja Gidion soemping ka tji Jordan; seug meuntas, nja andjeunna sarta djalma noe tiloe ratoes teja,

5 tjarapeëun, tapi ngaroadag. 'Toeloej andjeunna ngalahir ka oerang Soekot: Tjing, bere roti ka bala noe noetoerkeun kami; karena tjarapeëun, sarta kami

keur ngoedag, njoesoel ° Sebah djeung
 6 Salmoena, radja Midian. 'Ngadjawab
 kapala-kapala Soekot: Karah leungeun
 Sebah djeung Salmoena teh ajeuna geus
 katjékél koe sampejan, noe matak ka-
 oela koedoe mere roti ka balad sam-
 7 pejan? 'Lahiran Gidion: Koe sabab eta,
 dimana Pangeran geus maparinkeun Se-
 bah djeung Salmoena teh ka leungeun
 kami, awak maraneh koe kami dek di-
 irik koe tjoetjoeuk tégal léga sarta koe
 8 poeloos. 'Bral ladjéng ti dinja ° ka Pě-
 noeël; seug ngalahir ka oerang dinja
 tjara tadi. Ari oerang Pěnoeël ngadja-
 wabna ka andjeunna sakoemaha djawab
 9 oerang Soekot teja. 'Lahiranana ka oer-
 ang Pěnoeël pon kitoe keneh; lahina:
 Lamoen kami balik sarta salamét, dek
 ngabongkar ijeu papanggoengan.

a p. 12: 1; Jês. 11: 13. b p. 6: 11. c Djab. 83: 12.

d 1 Moesa 32: 30, 31; 1 Radj. 12: 25.

10 Ari Sebah djeung Salmoena teja ajana
 di Karkor, sarta djeung balad-baladna,
 kira salaksa lima reboe djalma, saka-
 rina ti sakabeh wadya-balad oerang we-
 tan teja; karana geus roeboeh sakéti
 doewa laksa djalma noe njikép pédang.
 11 'Bral Gidion ladjéng deui, djalan ka noe
 marake himah, wetaneun Nobah djeung
 Jogbeha; pek wadya-balad disabétan;
 wantoe wadya-balad teh keur tjampoleh.
 12 'Ari Sebah djeung Salmoena kaboer, ta-
 pina dioedag, disoesoel; seug eta doewa
 radja Midian, Sebah djeung Salmoena
 teja, dibeunangeun; sarta sawadya-
 13 balad digoejoerkeun. 'Tidinja Gidion
 poetra Joas moelih pérang ti tandjakan
 14 Heres. 'Geus kitoe nangkép hidji djalma
 ngora, oerang Soekot, sarta dipariksa;
 heug andjeunna koe eta dipangnoelis-
 keun kapala-kapala Soekot djeung ko-
 kolot-kokolotna, toedjoeuh poeloeh toe-
 15 djoeuh djalma. 'Toeloelj soemping ka
 oerang Soekot, sarta ngalahir: Tah geu-
 ning, Sebah djeung Salmoena, noe asal
 maraneh ngahinakeun ka kami teja, tjeuk
 maraneh: Karah leungeun Sebah djeung
 Salmoena teh ajeuna geus katjékél koe
 sampejan, noe matak kaela koedoe
 mere roti ka djalma sampejan noe tja-
 16 rapeun? 'Seug ditangképan eta koko-
 lot-kokolot nagara, sarta njandak tjoet-
 tjoeuk tégal léga djeung poeloos, pek
 oerang Soekot teh dipaparin ngarti koe

17 lantaran eta. 'Djeung deui papanggoe-
 ngan di Pěnoeël koe andjeunna dibong-
 kar, sarta oerang nagara eta dipareun-
 18 tjit. 'Tidinja Gidion ngalahir ka Sebah
 djeung ka Salmoena teh: Djalma koe-
 maha noe dipeuntjit koe maraneh di
 Tabor teja? Wangsoelanana: Sarimbag
 saréng andjeun; hidji-hidji roepana djiga
 19 poetra radja. 'Lahiranana: Doeloer kami,
 anak saiboe eta teh; démi djoemén-
 nging Pangeran! oepama eta teh koe
 maraneh dihiroepan mah, moal koengi
 20 maraneh koe kami dipeuntjit. 'Seug ma-
 rentah ka Jeter tjikalna: Geura dang-
 dan; eta teh koe maneh peuntjit! Ta-
 tapi moerangkalih teh teu njaboet pé-
 dangna; karana sijeuneun, wantoe-wantoe
 21 moerangkalih keneh. 'Mihatoe Sebah
 djeung Salmoena: Mangga, andjeun bae
 dangdan, seug kaela taradjang; karana
 sakoemaha djalma, nja kitoe kabédasa-
 nana. Neut ngadég Gidion, pek Sebah
 djeung Salmoena dipeuntjit, bari toeloelj
 njandak boeboelanan, noe dina beuheung
 onta-ontana.

22 Tidinja oerang Israil pada mihatoeur
 ka Gidion: Mangga, ngareh ka koering
 sadaja, nja andjeun, nja poetra, nja poe-
 toe; karantén nja andjeun noe njala-
 mètkeun koering sadaja ti leungeun Mi-
 23 dian. 'Ngawalon Gidion ka darinja:
 Hamo kami ngareh ka maraneh, sarta
 hamo anak kami ngareh ka maraneh;
 ° nja Pangeran noe pingareheun ka ma-
 raneh. 'Ngalahir deui Gidion ka darinja:
 24 Tatapi kami aja oge pamenta ka ma-
 raneh: tjing, ka kami pada mere anting-
 anting, beunang ngadjarah. (Wantoe
 djalma teja pada make anting émas,
 25 sabab oerang Ismail eta teh.) 'Wang-
 soelanana: Mangga, sédja pisan ngaha-
 toerkeun. Toeloelj eta teh ngamparkeun
 hidji haroedoem, seg pada ngaloengkeun
 ka dinja anting-anting beunangna nga-
 26 djarah. 'Ari beuratna eta anting émas,
 beunang andjeunna moendoet, sareboe
 toedjoeuh ratoes [sekel] émas; djaba tina
 boeboelanan, djeung koeraboe, sarta pa-
 pakean woengoe, oeroet radja-radja Mi-
 dian, djeung djaba tina kongkorong
 27 onta-ontana. 'Toeloelj eta teh koe Gidion
 didamél ° eépdan, sarta diteunang di
 nagarana, di Opra teja. Tidinja sabang-
 sa Israil pada djinah noeroet ka eta

eëpodan, sarta minangka ridjët ka Gidion
 28 djeung ka saeusi-boemina. 'Tah, e kitoe
 Midian teh ditoendoekkeun di hareu-
 peun oerang Israil, sarta teu tjéngkat-
 tjéngkat deui sirahna. ^a Geus kitoe tan-
 ah teh kërta, opat poeloeh taoen lilana,
 sapandjang oemoer Gidion. ^a 1 Sam. 12:12.

^b 2 Moesa 28:4. ^c p. 4:23. ^d p. 3:11.

29 Tidinja ^a Jëroeb-Baäl poetra Joas ang-
 30 kat, toeloelj tjalik di boemina. 'Ari Gidion
 teh kagoengan toedjoeh poeloeh poetra
 lalaki, kabeh ka loewar ti angkeng an-
 31 djeunna; karana loba garwana. 'Djeung
 aja hidji parëkanana di nagara Sëkem;
 nja eta oge ngadjoeroekeun pikeun an-
 djeunna hidji poetra lalaki, seng koe an-
 32 djeunna dingaranan Abimelek. 'Tidinja
 Gidion poetra Joas teh poepoes, sëpoe
 pisan, sarta dikoeërëkkeun dina pakoe-
 boeran Joas ramana, ^b di Opra, nagara
 bangsa Abiëser teja. ^a p. 6:32. ^b p. 6:11.

33 Dëmi geus kitoe, samantas poepoes
 Gidion, seug oerang Israil aloendoer,
 pada djinah deui, noeroet ka ^a Baäl-
 Baäl; nja Baäl-Bërit noe koe marane-
 34 hanana dipiallah. 'Djadi oerang Israil
 teu aringët ka Pangeran Allahna, noe
 geus ngaleupaskeun maranehanana ti
 leungeun sakabeh moesoeh-moesoehna
 35 ti sakoeriling. 'Djeung teu ngalampah-
 keun kahamanan ka poetra-poetoe Jë-
 roeb-Baäl, nja eta Gidion, noeroetkeun
 sakabeh kahadean, noe koe andjeunna
 dipidamël ka Israil. ^a p. 2:11.

PASAL 9.

Hidji mangsa ^a Abimelek poetra Jë-
 roeb-Baäl teja bral indit ka nagara
 Sëkem, ka doeloer-doeloer indoengna;
 seug ngomong ka darinja sarta ka sa-
 bangsa ahli bapa indoengna, kijeu pokna:
 2 'Moegi pada misaoer, sing kadenge koe
 sakabeh priboemi Sëkem: Mënding ma-
 na maraneh, ^b diareh koe toedjoeh poe-
 loeh djalma, sakabeh poetra Jëroeb-Baäl,
 djeung diareh koe djalma saoeurang? Sa-
 rëng moegi pada eling, jen kaeola teh
^c satoelang-sadaging djeung sarampejan.
 3 'Prak doeloer indoengna manggaro-
 mongkeun Abimelek sakabeh omongan
 noe tadi, kadenge koe sakabeh priboemi
 Sëkem; seug hatena parëroeh noeroet ka
 Abimelek; karana ngaromongna: Doe-
 4 loer oerang eta teh. 'Sor dibere toedjoeh

poeloeh wang perak ti imah ^a Baäl-Bërit;
 nja eta koe Abimelek dipake moeroe-
 han ^e djalma teu poegoeh nja moka-
 haän; seg pada noeroet ka manehanana.
 5 'Toeloelj leumpang ka boemi ramana di
 Opra, ^f pek meuntjit sadereknna, poetra
 Jëroeb-Baäl, toedjoeh poeloeh djalma,
 dina loehoer batoe hidji; ngan kari Jo-
 tam, poetra Jëroeb-Baäl noe boengsoe;
 karana njoempoet. ^a p. 8:31. ^b p. 8:22, 23.
^c 1 Moesa 29:14. ^d p. 8:33. ^e p. 11:3. ^f 2 Radj.
 10:7; 11:1, 2.

6 Tidinja karoempoel sakabeh priboemi
 Sëkem djeung saeusi-imah Milo; bral
 laleumpang, ngangkat Abimelek, didji-
 jeun radja, di ki pasang tihang brahala
 7 noe aja di Sëkem. 'Aja noe ngoeninga
 ka Jotam; bral angkat, toeloelj ngadëg
 di poentjak ^a goenoeng Gërisim, sarta
 ngagëro, bëdas pisan sowarana, kijeu
 saorna ka darinja: Eh priboemi Sëkem!
 geura darengekeun ka kaeola, sarta
 Allah moegi ngadangoekeun ka mara-
 8 neh. 'Hidji mangsa tatangkalan laleum-
 pang, sëdja ngaminjakan anoe baris nga-
 radjaän ka maranehanana. Pok ngaro-
 mong ka tangkal djetoen: Moegi nga-
 9 radjaän ka koela sakabeh. 'Ngadjawab
 tangkal djetoen teh: Naha koela rek
 ninggalkeun minjak koela, noe matak
 koela dipoesti-poesti koe Allah djeung
 koe manoesa, bari toeloelj leumpang, ko-
 kolejangan di loehoereun tatangkalan?
 10 'Pok tatangkalan ngaromong ka tang-
 kal kondang: Tjik, maneh geura nga-
 11 radjaän ka koela sakabeh. 'Ngadjawab
 tangkal kondang teh: Naha koela rek
 ninggalkeun kaämisan koela djeung boe-
 wah koela noe ngeunah, bari toeloelj
 leumpang, kokolejangan di loehoereun ta-
 12 tangkalan? 'Pok tatangkalan ngaromong
 ka tangkal anggoer: Tjik, maneh geura
 13 ngaradjaän ka koela sakabeh. 'Ngadja-
 wab tangkal anggoer teh: Naha koela
 rek ninggalkeun anggoer koela, ^b noe
 matak ngaboengahkeun ka Allah djeung
 ka manoesa, bari toeloelj leumpang, ko-
 kolejangan di loehoereun tatangkalan?
 14 'Seg sakabeh tatangkalan ngaromong
 ka ki tjoetjoek: Hajoe, maneh bae nga-
 15 radjaän ka koela sakabeh. 'Ngadjawab
 ki tjoetjoek teh ka tatangkalan: Oepa-
 na sajakatna maraneh ngaminjakan ka
 koela, soepaja ngaradjaän ka maraneh,

- hijap pada njalindoeng ka hijeum koela; sabalikna, oepama hanteu mah, mangke bidjil seuneu ti ki tjoetjoe, ngalëboer sakabeh ki poetri goenoeng Libanon.
- 16 'Ari ajeuna, oepama sajakcina sarta satëmenna lampah maraneh, ngangkat Abimelek didjjeun radja teh, sarta oepama ^c hade lampah maraneh ka Jëroeb-Baäl djeung ka poeta-poetoena, sarta oepama lampah maraneh ka andjeunna tinimbang ka padamelanana;
- 17 '(karana kang rama mangmërangkeun maraneh, djeung mitjeun njawana, sarta ngaleupaskeun maraneh ti leungeun Midian; 'dëmi maraneh mah ajeuna ngamoeseh ka poeta-poetoe kang rama, sarta poetrana, toedjoe poeloeh djalma, koe maraneh diparentjtit dina loehoer batoe hidji; ari Abimelek, anak eusi-boemina, koe maraneh diangkat ngaradjaän priboemi Sëkem, pedah eta teh doeloer maraneh) 'djadi oepama sajakcina djeung satëmenna lampah maraneh poë ijeu ka Jëroeb-Baäl djeung ka poeta-poetoena teh, atoe sing baroengah koe Abimelek, kitoe deui Abimelek sing
- 20 boengah koe maraneh. 'Sabalikna, oepama hanteu mah, sing bidjil seuneu ti Abimelek, ngalëboer priboemi Sëkem djeung saeusi-imah Milo; kitoe deui sing bidjil seuneu ti priboemi Sëkem djeung ti saeusi-imah Milo, ngalëboer Abimelek.
- 21 'Toeloj Jotam loempat kaboe, angkatna ka Beër; geus kitoe matoeh di dinja, bawaning sijeun koe Abimelek doeloerna.
a Jos. 8:33. b Djab. 104:15. c p. 8:35.
- 22 Ari Abimelek ngapalaän ka orang
- 23 Israil tiloe taoen hilana. 'Tidinja Allah ngadatangkeun soekma goreng di antara Abimelek djeung priboemi Sëkem; seug priboemi Sëkem milampah tjidra ka
- 24 Abimelek; 'soepaja kapanggih panganjaja ka noe toedjoe poeloeh poeta Jëroeb-Baäl teja; djeung soepaja gëtihna toemërap ka Abimelek doeloerna, noe meuntjit eta, kitoe deui ka priboemi Sëkem, noe ngoewatkeun leungeunna baris meuntjit eta doeloer-doeloerna.
- 25 'Toeloj priboemi Sëkem ^a neundeunan anoe baris ngabongohan ka dinja, dina poentjak goenoeng-goenoeng, sarta ngabegalan sakoer noe ngaliwat ka maranehanana di djalan. Seug aja noe bedja ka Abimelek.
a Jos. 8:2.
- 26 Hol aja Gaäl anak Ebed djeung doeloer-doeloerna, parindah ka Sëkem; sarta priboemi Sëkem ngarandël ka dinja.
- 27 'Geus kitoe baridjil ka tégäl, maroepoe anggoerna; toeloj diirik, sarta njarjeun kamean, djeung arasoe ka imah aäl-lahanana, sarta njaratop-ngoemoen, bari
- 28 njarapa ka Abimelek. 'Pok Gaäl anak Ebed teja ngomong: Na saha Abimelek, djeung nahaon Sëkem teh, wët koe oerang koedoe dikawolaän? ^a Lain anak Jëroeb-Baäl, sarta papatihna lain Sëboel? Geura pada ngawoela ka oerang ^b Hemor, bapa Sëkem; keur nahaon
- 29 oerang ngawoela kainja? 'Èh, kahajang teh ijeu djalma-djalma aja di kawasa kaola! tangtoe kaola njingkirkeun Abimelek. Sarta Gaäl ngomong ka Abimelek: Geura lobekeun balad maneh, seg boedal!
a p. 6:15. b 1 Moesa 34:2.
- 30 Barang Sëboel, kapala nagara, ngadenge eta omongan Gaäl anak Ebed
- 31 teh, seug djadi ambëkeun. 'Toeloj ngadjoerogang ka Abimelek, make akal, pihatoerna: Ngoeningakeun Gaäl anak Ebed sarëng doeloer-doeloerna daratang ka Sëkem; sarëng, salërësna, pada ngamoesehkeun ijeu nagara ka andjeun.
- 32 'Ari ajeuna, mangga dangdan ti peuting, nja andjeun sarëng djalma-djalma noe njarëngan, seug moedoe ngabongohan di tégäl. 'Ari geus kitoe, wantji isoe, barang bidjil panon-poë, masing gantjang tanghi, selëmpëk nagara; tinangtos eta sarëng djalma-djalma noe ngareudjeungan boedal ka andjeun; seg koe andjeun pidamël sakoemaha noe kapëndak koe panangan andjeun.
- 34 Prak Abimelek djeung sakabeh djalma noe ngareudjeungan dangdan ti peuting, seug ngabongohan ka Sëkem; aja opat
- 35 goendoek. 'Djol Gaäl anak Ebed ka loewar, nangtoeng dina lawang panto nagara; neut Abimelek djeung djalma noe ngareudjeungan teja hoedang ti
- 36 ënggon ngabongohan. 'Barang Gaäl nendjo eta djalma-djalma, pok ngomong ka Sëboel: Toeh, aja djalma toeroen ti poentjak goenoeng-goenoeng. Didjwab koe Sëboel: Kalangkang goenoeng noe katendjo koe maneh, dinjanaän
- 37 djalma. 'Ngomong deui Gaäl, pokna: Toeh, aja djalma taroeroen ^a ti poeseur boemi, djeung aja sagoendoek datang

38 ti ki pasang Monënim. 'Didjawab koe Sëboel: Na di mana ajeuna biwir maneh, noe ngomong kijeu teja : Saha Abimelek, wët koe oerang koedoe dikawoelaän? Lain eta djalma, noe ditjoemahkeun koe maneh teja? Ajeuna geura boedal, 39 pérangan. 'Seug Gaäl boedal ti heulaeun priboemi Sëkem; pek mërangan ka Abimelek. 'Ari koe Abimelek diboeboerak; 40 seug Gaäl teh kaboer ti hareupeunana; sarta loba pisan noe kasabët roeboeh, 41 tēpi ka lawang panto. 'Dëmi Abimelek tjitjing di Aroema; sarta Gaäl djeung doeloer-doeloerna koe Sëboel didjong-klokkeun, teu meunang tjitjing di Sëkem.

a Jch. 38 : 12.

42 Ari geus kitoe, isoekna djalma-djalma baridjil ka tégal; seug aja noe bebedja 43 ka Abimelek. 'Tidinja njokot bala, sarta dibagi *a* tiloe goendoek, bari seug ngabongohan di tégal. Toeloj nendjo, beh eta djalma-djalma baridjil ti nagara; neut hoedang, naradjang ka dinja, sarta 44 disabëtan. 'Seg Abimelek djeung goendoekan noe ngareudjeungan teh pada njëlëmpëk, dëg narangtoeng dina lawang panto nagara; ari noe doewa goendoekan deui njëlëmpëk ka sakabeh noe 45 aja di tégal, sarta disabëtan. 'Pek Abimelek mërangan ka nagara sapoë eta djëpoet, sarta nagara dibenangkeun; ari djalma-djalma noe di djëro nagara dipareuntjit, djeung nagarana diboerak-barik, *b* bari diawoeran oejah.

a p. 7:16; 1 Sam. 11:11. *b* 5 Moesa 29:23.

46 Barang sakabeh priboemi papanggoengan di Sëkem ngadarenged bedja, seug moeboes ka koeta imah aällahan Bërit. 47 'Aja noe bebedja ka Abimelek, jen sakabeh priboemi papanggoengan Sëkem karoempoel. 'Seug Abimelek oengгах ka goenoeng Salmon, nja dirina djeung sakabeh noe ngareudjeungan; top Abimelek leungeunna njëkël kompak, pek noetoe hidji dahan kai, didjoengdjoeng, seug dipanggoel, bari ngomong ka djalma-djalma noe ngareudjeungan: *a* Anoe katendjo koe maraneh dilampahkeun koe aing, geuwat lampahkeun sakoe-maha aing. 'Heg sakabeh djalma noeroetan, pada noetoe hidji dahan, bral laleumpang noetoekeun Abimelek; sok diteundeun dina eta koeta, dipake nga- 48 hoeroe koetana koe seuneu. Seug

sakabeh oerang papanggoengan Sëkem oge paraeh, kira sareboe djalma, lalaki-awewe. *a* p. 7:17.

50 Tidinja Abimelek leumpang ka nagara Tebes; seug masanggrahan di Tebes, sarta dibenangkeun. 'Ari di têngah eta 51 nagara aja hidji papanggoengan reug-reug; seug sakabeh djalma, awewe-lalaki, pada kaboer, moeboes ka dinja, sakabeh priboemi nagara, sarta dipeudentan satoekangeunana, bari toeloewat aroeng-gah kana loehoer eta papanggoengan. 52 'Geus kitoe Abimelek datang kana papanggoengan, pek dipërangan, sarta njampeurkeun kana lawang papanggoengan, dek dihoeroe koe seuneu. 'Këlë-wëng hidji awewe *a* ninggangkeun hidji batoe panggilingan kana sirah Abimelek; 54 rëmoek tangkorekna. 'Ngageuwat Abimelek njëlöekan pandakawan noe mawa pakarangna, bari diparentah kijeu: *b* Geura tjaboet pëdang maneh, aing pahan, soepaja aing oelah disëboet dipahan koe awewe. Pek ditoëblës koe 55 pandakawanana, seug paeh. 'Barang katarendjo koe oerang Israil, jen Abimelek paeh, toeloj maroelang saënggon-ëng-gonna. 'Tah, kitoe Allah ka Abimelek *c* malikkeun kagorengan, noe koe eta dipigawe ka ramana, djalan meuntjit doeloerna noe toedjoech poeloeh teja. 57 'Kitoe deui sakabeh kagorengan oerang Sëkem koe Allah dibalikkeun ka hoeloe-hoeloenana; geus tinëkanan ka darinja panjapa Jotam poetra Jëroeb-Baäl teja.

b 2 Sam. 11:21. *b* 1 Sam. 31:4. *c* p. 1:7.

PASAL 10.

Ari noe ngadëg sanggeus Abimelek, Abaris njalamëtkeun Israil, nja eta Tola poetra Poea, anoe poetra Dodo, oerang Isaskar; ari tjalikna di nagara 2 Samir, di pigoenoengan Epraim. 'Ngahakimanana ka Israil tiloe likoer taoen; toeloj poepoes, sarta dikoerëbkeun di Samir.

3 Sanggeusna eta ngadëg Jair, oerang Gilad; nja eta ngahakimanana ka Israil 4 doewa likoer taoen. 'Ari eta teh kagoengan tiloe poeloeh poetra lalaki, *a* naroenggangan tiloe poeloeh kalde, sarta njarangking tiloe poeloeh nagara, noe disarëboetkeun *b* Hawot-Jair, tēpi ka mangsa ajeuna, ajana di tanah Gilad.

- 5 'Toeloej Jair poepoes, sarta dikoerëb-
keun di Kamon. *a p. 5:10; 12:14.*
b 4 Moesa 32:41; 1 Bab. 2:22.
- 6 'Tidinja oerang Israil ^a marigawe deui
noe goreng di pajoeneun Pangeran, sarta
ngabarakti ^b ka Baäl-Baäl djeung ka
Astarta-Astarta, ka aällahan Sam, ^c ka
aällahan Sidon, ka aällahan Moab, ka
aällahan oerang Amon sarta ka aällahan
oerang Pëlisti; ari Pangeran mah di-
tinggalkeun, teu ngabarakti ka an-
7 djeunna. 'Ladjëng Pangeran djadi bëndoe
ka Israil, sarta disërakheun ka leungeun
oerang Pëlisti, djeung ka leungeun oer-
8 rang Amon. 'Seug eta pada nganjaja
djeung neungteuinganan ka oerang Is-
rail dina taoen eta; dalapan wëlas taoen
lilana nganjajana ka sakabeh oerang
Israil noe di peuntaseun tji Jordan, di
tanah oerang Emor, anoe aja di Gilad.
9 'Malah oerang Amon mareuntas tji Jor-
dan, mërangan ka Joeda ongkoh, kitoe
deui ka Binyamin, sarta ka anak-poetoe
Epraim; estoe Israil disoekërkeun angot
pisan. *a p. 3:12. b p. 2:13. c 1 Radj.*
11:5, 33.
- 10 Toeloej oerang Israil ^a sasambat ka
Pangeran, kijeu pioendjoekna: Koering
pada tarima dosa ka andjeun, tina sabab
koering ninggalkeun Allah koering, sa-
11 rëng ngabarakti ka Baäl-Baäl. 'Dëmi
timbangan Pangeran ka oerang Israil:
Naha [kami] lain [njalamëtkeun ma-
raneh] ti oerang Mësir, ti oerang Emor,
ti oerang Amon djeung ti oerang Pë-
12 listi? 'Kitoe keneh oerang Sidon, Ama-
lek djeung Maon pada nganjaja ka ma-
raneh; tatapi ari maraneh sasambat ka
kami, seug koe kami disalamëtkeun ti
13 leungeunna. 'Parandene maraneh ning-
galkeun kami sarta ngabarakti ka aällä-
han; ^b koe sabab eta, kami moal nja-
14 lamëtkeun deui ka maraneh. 'Geura djig,
sasambat ka aällahan beunang maraneh
milih; ^c nja eta sina njalamëtkeun ka
maraneh keur waktoe maraneh kasoe-
15 kërana. 'Pioendjoek oerang Israil ka Pa-
ngeran: Koering tarima dosa; soemangga,
koering pidamël koemaha pisaëeunana
di pajoeneun andjeun; nanging moegi-
moegi koering dileupaskeun bae dangët
16 ajeunna. 'Sarta ^a pada njingkirkeun aäl-
lahan bangsa sedjen ti têngahna, djeung
ngabarakti deui ka Pangeran. ^c Toeloej

manah Pangeran wëlas tina hal kasoe-
sahan Israil. *a p. 3:9. b Jér. 2:13; 11:11.*

c 5 Moesa 32:38. d 1 Moesa 35:2-4. e p. 2:18.

- 17 'Tidinja oerang Amon karoempoel sar-
ta masanggrahan di Gilad; kitoe deui
oerang Israil karoempoel sarta masang-
18 grahan di Misa. 'Pok djalma-djalma,
para kapala Gilad, njalaoer djeung kan-
tjana: Saha djalma noe dek mitëmbë-
jan mërangan ka oerang Amon? ^a nja
eta pidjadieun loeloegoer, njangling saka-
beh priboemi Gilad. *a p. 11:6, 8.*

PASAL 11.

A ja hidji oerang Gilad, gagah-përkosana,
A djënëngan Jeptah; ari eta teh anak
dajang, sarta noe ngajoegakeun Jeptah
2 nja eta Gilad. 'Ari pamadjikan Gilad
ngadjoeroekeun anak laki pikeun Gil-
lad, sarta reja; dëmi geus galède eta
anak ti pamadjikan teh, toeloej ngadja-
rongklokkeun Jeptah; ngaromongna ka
eta: Maneh moal boga waris di imah
bapa oerang; karana maneh teh anak
3 ti awewe sedjen. 'Toeloej Jeptah kaboer,
sijeun doeloer-doeloerna, seug matoeh
di tanah Tob; ^b sarta loba djalma teu
poegoeh karoempoel ka Jeptah, djeung
sok boedal ngarendjeungan. *a Ibr. 11:32.*
b p. 9:4; 1 Sam. 22:2.

- 4 Ari geus kitoe, lila ti lila toeloej oerang
5 Amon mërangan ka Israil. 'Ari geus
kitoe, mangsa oerang Amon keur mër-
angan ka Israil, bral kokolot Gilad
laleumpang, ngala Jeptah ti tanah Tob
6 teja. 'Pok njalaoer ka Jeptah: Moegi
geura soemping, sarëng ngapalaän ka
kaeola sadaja, soepaja oerang ngalawan
7 përang ka oerang Amon. 'Ngawalon
Jeptah ka kokolot Gilad teh: Kapon
sampejan pada mikageuleuh ka kaeola,
sarta ngadjongklokkeun kaeola ti imah
bapa; na koe naon ajenna daratang ka
kaeola, sabot sampejan kasoesahan?
8 'Pihatoer kokolot Gilad ka Jeptah: Kijeu
noe mawi kaeola ajenna darongkap deui
ka andjeun, nja eta soepaja angkat,
kairing koe kaeola, sarëng mërangan
ka oerang Amon; kalajan ^a andjeun bade
ngaloeloegoeran ka kaeola, njangling sa-
9 dajana priboemi Gilad. 'Saoer Jeptah
ka kokolot Gilad: Oepama kaeola koe
sampejan dibawa moelang, baris mër-
angan ka oerang Amon, sarta eta teh

koe Pangeran dipaparinkeun ka hareupeun kaola, na estoe kaola pidjadileun
 10 loeloegoe sampejan? 'Wangsoelan kokolot Gilad teh ka Jeptah; Pangeran moegi-moegi ngadangoe di antara kaola saréng andjeun; saestoena kaola pada ngalampahkeun sapolahir andjeun. 'Toeloj Jeptah angkat reudjeung kokolot Gilad; seg andjeunna koe djalma-djalma didjadikeun loeloegoe djeung kapala, njangking maranehanana; sarta Jeptah njaoerkeun sakabeh kasaoeranana ^b di pajoeneun Pangeran, di Mispā. *a* p. 10: 18.

^b p. 20: 1.

12 'Tidinja Jeptah ngoatoesan ka radja oerang Amon, mopojan kijeu: Aja pèrkara naon sampejan teh ka kaola, noe matak sampejan datang ka kaola, mèrangan ka tanah kaola? 'Ngadjawab radja oerang Amon teh ka oatoesan Jeptah: Tina sabab Israil, basa indit ti Mèsir, njokot tanah kaola, ^a ti tji Arnon tèpi ka tji Jabok, sarta tèpi ka tji Jordan; ari ajeuna eta teh poelang-keun djeung kasalamètan! 'Ngoatoesan deui Jeptah ka radja oerang Amon, 15 'sarta mopojan ka dinja: Kijeu kasaoeran Jeptah: ^b Israil hanteu pisan njokot tanah Moab djeung tanah oerang Amon teh. 'Satègèsna basa indit ti Mèsir, Israil loemakoe di tégal lèga, tèpi ka laoet Agèr; toeloj datang ka Kades. 17 'Tidinja Israil ^c ngoatoesan ka radja Edom, mopojan kijeu: Moegi kaola diindinan nJORANG tanah andjeun; tatapi radja Edom teu ngagoegoe. Pon kitoe keneh nitahan ka radja Moab; tapi eta ge teu daekeun. 'Toeloj Israil tji tjiing di Kades. 18 'Tidinja loemakoe deui di tégal lèga, ^a ngoerilingan tanah Edom djeung tanah Moab; toeloj datang ka tanah Moab ti tèbeh pangbidjilan panon-poè; heug masanggrahan di peuntaseun tji Arnon; tapi hanteu asoep ka wèwèngkèran Moab, karana tji Arnon teh watès Moab. 19 'Tidinja Israil ^e ngoatoesan ka Sihon, radja oerang Emor, radja Hesbon teja, sarta Israil mopojan kijeu ka dinja: Kaola moegi diindinan nJORANG tanah andjeun, dongkap ka ènggon kaola. 'Tatapi Sihon teu mèrtja-jaeun Israil nJORANG wèwèngkèranana; anggoer Sihon ngoempolkeun sabalana kabeh, heug masanggrahan di Jahas;

21 pek mèrangan ka Israil. 'Toeloj koe Pangeran, Allah Israil, eta Sihon djeung sabalana kabeh dipaparinkeun ka leungeun Israil, pek disabètan; seug Israil ngabogaan satanah oerang Emor, priboemi tanah eta; 'nja ngabogaan sawèwèngkèran oerang Emor, ti sémèt tji Arnon tèpi ka tji Jabok, sarta ti tégal lèga tèpi ka tji Jordan. 23 'Djadi ajeuna koe Pangeran, Allah Israil, eta oerang Emor geus disingkahkeun ti hareupeun Israil oematna; koetan koe sampejan dek dipiboga? 'Karah sampejan moal ngabogaan anoe koe ^f Kamos, batara sampejan, dibogakeun ka sampejan? Nja kitoe pisan sakoer noe disingkahkeun ti hareupeun kaola sadaja koe Pangeran, Allah kaola, dibogaan koe kaola. 25 'Naha ajeuna sampejan teh boga angkeuh hade ti batan ^g Balak poetra Sipor, radja Moab teja? Karah eta teh madoean ka 26 Israil, atawa mèrangan ka dinja? 'Sabot Israil ngeusian Hesbon djeung pilèmboeranana, Aroèr djeung pilèmboeranana, sarta sakabeh nagara noe di sisi tji Arnon, geus tiloe ratoes taoen lilana, na koe naon koe sampejan hanteu dirèboet dina mangsa eta? 'Djadi kaola hanteu boga dosa ka sampejan; balik-balik sampejan migawe goreng ka kaola, mèrangan ka kaola teh. ^h Moegi-moegi Pangeran, noe djadi Hakim, dina poè ijeu ngahoekoeman di antara oerang Israil djeung oerang Amon!

a 4 Moesa 21: 24. *b* 5 Moesa 2: 9, 19. *c* 4 Moesa 20: 14. *d* 4 Moesa 20: 21; 21: 4, 13. *e* 4 Moesa 21: 21. *f* 4 Moesa 21: 29. *g* 4 Moesa 22: 2. *h* 1 Moesa 31: 53; 1 Sam. 24: 16.

28 Dèmi radja oerang Amon teu ngagoegoe kana kasaoeran Jeptah, noe didatangkeun ka dinja. 'Geus kitoe ^a Roh Pangeran linggih ka Jeptah; bral angkat nJORANG Gilad djeung Mènase, sarta nJORANG Mispé bilangan Gilad; ari ti Mispé bilangan Gilad ladjèngna ka oerang Amon. 30 'Sarta Jeptah ka loewar nadar ka Pangeran, pioendjoekna: Madak oerang Amon koe andjeun dipaparinkeun ka leungeun 31 simkoering, 'ari geus kitoe, naon bae noe ka loewar, bidjil ti panto rorompok simkoering, manggihan simkoering, dimana simkoering wangsoel ti oerang Amon saréng kasalamètan, nja eta teh bade ka Pangeran; sèdja simkoering ngoerbankeun, didijjeun koerban doeroekan.

- 32 'Toeloej Jeptah ladjëng ka oerang Amon, sarta mërangan ka dinja; seug koe Pangeran diselehkeun ka pananganana.
- 33 'Pek koe Jeptah disabëtan ti Aroër tëpi ka maneh datang ka Minit, doewa poeloh nagara, sarta tëpi ka Abel-Këramim; panjabëtna rosa katjida. ^b Tah, kitoe oerang Amon teh ditoendoekkeun di hareupeun oerang Israil. *a p. 6 : 34. b p. 8 : 28.*
- 34 Tidinja Jeptah soemping ka Misa, ka boemina; doemadakan, ^a poetrana noe aweke ka loewar, mapagkeun andjeunna, ^b make nërëbang sarta ngari-gël; ari eta teh poetra noenggal, Jeptah teu kagoengan deui poetra laki atawa aweke. 'Ari geus kitoe, barang Jeptah ningali poetrana, ^c seug andjeunna njo-soëk panganggona, bari misaoer: Alah, anaking! njai teh ngahëroekkeun teuing ka ama, sarta njai teh kaäsoep anoe nganalangsakeun ka ama; ^d karana ama geus ngangah biwir ka Pangeran, sarta teu kadoega oendoer. 'Wangsoelan poetrana: Noen ama! ari ama geus ëngah lambëj ka Pangeran mah, soemangga pidamël ka simkoering sakoemaha noe ka loewar ti lambëj ama, sarehing ama koe Pangeran geus dipaparin balësan ti moesoeh ama, ti oerang Amon. 'Oendjoekanana deui ka ramana: Moegi koering didamël përkawis ijeu: koering tempoan doewa boelan, soemëdjja leumpang, tjang ka goenoeng-goenoeng, njeung-tjeurikan kalandjangan koering, nja diri
- 35 koering sarëng batoer-batoer. 'Walonan ramana: Bral bae. Seug koe Jeptah didjoeroeng lakoe doewa boelan; toeloej leumpang, nja pribadina djeung rentjang-rentjangna, sarta njeungtjeurikan kalandjanganana di goenoeng-goenoeng.
- 36 'Ari geus kitoe, sanggeus toetoep doewa boelan, seug moelang deui ka ramana; prak ramana ngalaksanakeun nadarna ka dinja; sarta eta teh teu njaho di laki. Sanggeus kitoe djadi adat di Israil,
- 37 'landjang-landjang Israil saban-saban taoen sok laleumpang, ngagoeng-ngagoeng ka poetra Jeptah, oerang Gilad, sataoen opat poë. *a 1 Sam. 18 : 6.*

b 2 Moesa 15 : 20. c 1 Moesa 37 : 34. d 4 Moesa 30 : 2.

PASAL 12.

Ari oerang Epraim karoempool, sarta mareuntas ka kaler; ^a toeloej pada

- mihatoer ka Jeptah: Koe naon andjeun madjoe përang ka oerang Amon, ari kaola teu disalaoer ngiring? Boemi andjeun dek dihoeroe saloehoereun andjeun
- 2 koe seuneu. 'Ngawalon Jeptah ka darinja: Kaola djeung bala keur padoe bangët pisan djeung oerang Amon; seg maraneh ditjëlöekan, tapi teu njalamëtkeun
- 3 kaola ti leungeunna. 'Ana katendjo koe kaola, maraneh teu noeloeng, ^b seug njawa kaola diteundeun dina dampal leungeun, heg madjoe ka oerang Amon, sarta koe Pangeran dipaparinkeun ka leungeun kaola. Na keur naon maraneh poë ijeu moeroeboel, dek mërangan atawa
- 4 kaola? 'Gantjang Jeptah ngoempoolkeun sakabeh oerang Gilad; pek mërangan ka Epraim. Ari oerang Gilad teh njabëtan ka Epraim, tina sabab ngaromongna: Maraneh, Gilad! kakaboeran ti Epraim; bënërna aja di tëngah Epraim
- 5 djeung Mënase. 'Djeung deui Gilad ^c meunangkeun sagala peupeuntasan tji Jordan ka Epraim; ari geus kitoe, satijap-tijap aja kakaboeran Epraim, ngomong: Kaola menta meuntas, seg ditanja koe oerang Gilad: Maneh teh oerang
- 6 Epraim? Ana ngadjawab: Lain; 'toeloej ngaromong kijeu ka dinja: Geura njëboet sjibolet; ana pok teh sibolet; karana teu bisaen ngoetjapkeun bënërn. Këk ditjékël sarta dipeuntjit lëbah peupeuntasan tji Jordan. Dina mangsa eta oerang Epraim opat laksa doewa reboe noe roeboeh. *a p. 8 : 1. b 1 Sam. 19 : 5; 28 : 21. c p. 3 : 28.*

- 7 Ari Jeptah ngahakimanana ka Israil gënëp taoen; toeloej Jeptah, oerang Gilad, poepoes, sarta dikoerëbkeun dina hidji nagara tanah Gilad.
- 8 Ari noe ngahakiman ka Israil sanggeusna Jeptah, nja eta Ebsan, ti Bet-
- 9 Lehem. 'Ari eta teh ^a kagoengan tiloe poeloh poetra laki sarta tiloe poeloh poetra aweke didjoeroeng ka loewar, djeung tiloe poeloh poetra aweke ti loewar diasoepkeun keur poetrana laki. Ari ngahakimanana ka Israil toedjoe
- 10 taoen. 'Toeloej Ebsan poepoes, sarta dikoerëbkeun di Bet-Lehem. *a p. 10 : 4.*
- 11 Ari noe ngahakiman ka Israil sanggeusna eta, nja eta Elon, oerang Sëboeloen. Ari eta ngahakimanana ka Israil
- 12 sapoeloh taoen. 'Toeloej Elon, oerang

Sëboeloen, poepoes, sarta dikoeërëbkeun di Ajalon, di tanah Sëboeloen.

- 13 Ari noe ngahakimana ka Israil sanggeusna eta, nja eta Abdon poeta Hilel, oerang Piraton. 'Ari eta teh kagoengan opat poeloh poeta lalaki djeung tiloe poeloh poetoe lalaki, ^a naroeנגangan toedjoeh poeloh kalde. Ari ngahakimanana ka Israil dalapan taoen. 'Toeloej Abdon poeta Hilel, oerang Piraton, poepoes, sarta dikoeërëbkeun di Piraton, di tanah Epraim, di goenoeng oerang Amalek. a p. 10: 4.

PASAL 13.

Tidinja oerang Israil ^a marigawe deui noe goreng di pajoenun Pangeran; ladjëng koe Pangeran diselehkeun ka leungeun oerang Pëlisti, opat poeloh taoen lilana. a p. 3: 12.

- 2 Aja hidji djalma, oerang Sora, kasoep bangsa oerang Dan, ngaranna Manoah; ari pamadjikanana gaboeg, teu ngadjeroe. 'Hidji waktoe ^a Malaikat Pangeran nembongan ka eta awewe, sarta ngalahir ka dinja kijeu: Masing njaho, maneh gaboeg, teu ngadjeroe; taji bakal reuneh, sarta ngadjeroe
- 4 hidji anak lalaki. 'Mana ajeuna koedoe tjëtjégah, ^b oelah nginoem anggoer atawa arak, djeung ^c oelah ngahakan naon-naon noe nadjis. 'Karana, saënjana, maneh bakal reuneh, sarta ngadjeroe hidji anak lalaki; ari eta teh sirahna teu meunang didatangan peso tjoekeur; karana boedak teh pidjadieun ^d nasir Allah ti waktoe dikandoeng; ^e sarta nja eta bakal ngamimitian njalamëtkeun Israil
- 6 ti leungeun oerang Pëlisti. 'Tidinja eta aweu datang, sarta njarita ka salakina, kijeu pokna: Bijeu aja hidji piwarangan Allah tjalik ka koering, ari ropana sapërta roepa Malaikat Allah, tjatjap koe matak sijeun; koering teu naros
- 7 rin njaho djënënganana ka koering. 'Ari lahirna ka koering: Masing njaho, maneh bakal reuneh, sarta ngadjeroe hidji anak lalaki; mana ajeuna maneh oelah nginoem anggoer atawa arak, djeung oelah ngahakan naon-naon noe nadjis; karana boedak teh pidjadieun nasir Allah, ti waktoe dikandoeng tēpi ka poë
- 8 anana maot. 'Tidinja Manoah nënëda

ka Pangeran, kijeu panëdana: Noen Goesti! eta piwarangan Allah, noe koe andjeun dipiwarang teja, moegi sina tjalik deui ka koering doewaän, sarëng ngaweroek ka koering koemaha nja pilampaheun koering ka eta boedak, anoe bade didjoeroekeun. a p. 6: 11.

b 4 Moesa 6: 3. *c* 3 Moesa 11. *d* 4 Moesa 6: 2-5; 1 Sam. 1: 11. *e* Loek. 1: 15.

- 9 Ari panëda Manoah koe Allah dimakboel. Toeloej Malaikat Allah tjalik deui ka eta awewe; kabënëran awewe teh keur dijoeuk di këbon, ari Manoah salakina hanteu reudjeung. 'Ngageuwat awewe teh loempat, bebedja ka salakina; ari omongna ka dinja: Noen, koering ditembongan deui koe eta djalma, noe tjalik ka koering bareto teja.
- 11 'Neut Manoah indit, noetoerkeun pamadjikanana; sadongkapna ka eta djalma, pok hatoeeran ka andjeunna: Na andjeun teja djalma, noe ngalahir ka poen bodjo? Walonanana: 'Ënja kami.
- 12 'Oendjoekan deui Manoah: Ajeuna moegi tinëkakan pilahir andjeun; koemaha pipëtaeunana eta boedak sarëng pilampaheunana? 'Walon Malaikat Pangeran ka Manoah: Sakoer noe koe kami dilahirkeun ka awewe teja, koedoe koe eta
- 14 ditjégah. 'Sagala noe asal ti tangkal anggoer, teu meunang koe eta dihakan; teu meunang nginoem anggoer atawa arak, sarta teu meunang ngahakan naon-naon noe nadjis. Sakabeh noe koe kami diparentahkeun ka awewe teja, koedoe
- 15 koe eta diëstoekeun. 'Oendjoekan deui Manoah ka Malaikat Pangeran: ^a Moegi kërsa diandëg koe simkoering; sëdja njadjjakeun hidji anak ëmbe pihatoeraneun andjeun. 'Lahiran Malaikat Pangeran ka Manoah: Sanadjan kami koe maneh diandëg, moal ngadahar soegoeh maneh; sarta oepama maneh hajang mëtakeun koerban doeroekan, koedoe koerbankeun ka Pangeran. Wantoe-wantoe Manoah teu tërrangeun, jen eta
- 17 teh Malaikat Pangeran. 'Oendjoekan deui Manoah ka Malaikat Pangeran: Saha djënëngan andjeun? soepaja, dimana geus tinëkakan pilahir andjeun, simkoering pada ngahormat ka andjeun.
- 18 'Lahiran Malaikat Pangeran ka Manoah: ^b Keur naon maneh nanjakeun ngaran
- 19 kami? da eta teh ^c adjaib. 'Top Manoah

njokot hidji anak ðmbe sarta djeung koerban kadaharan; seg dikoerbankeun ka Pangeran dina loehoer batoe karang. ^d Ari Malaikat teh lampahna adjaib, sarta Manoah djeung pamadjikanana mël-long bae. ^e Karana keur barang hoer-
 20 loengna tina altar njlêboeng ka langit, seug Malaikat Pangeran moenggh di djêro hoeroenging altar. Dëmi Manoah djeung pamadjikanana mël-long bae; toe-
 21 loej brék njaroeoh kana taneuh. 'Ari Malaikat Pangeran teu nembongan deui ka Manoah atawa ka pamadjikanana. Didinja Manoah geus têrangeun, jen
 22 eta teh Malaikat Pangeran. 'Pok Manoah ngomong ka pamadjikanana: ^e Tangtoe oerang teh ðngke paeh, sabab
 23 oerang narendjo Allah. 'Dëmi tjarek pamadjikanana: Manawi Pangeran aja pangërsa maehkeun ka oerang mah, koer-
 ban doeroekan djeung koerban kadaha-
 ran teh moal ditjandak ti leungeun oer-
 rang, sarta oerang moal dipaparin nend-
 24 jo eta sakabehna, soemawonna oerang
 dina waktöe ajeuna di wartaän noe kitoe
 pëtana. ^a 1 Moesa 18:3; p. 6:18. ^b 1 Moesa
 32:29. ^c Jës. 9:6. ^d p. 6:21. ^e p. 6:22, 23.

24 Tidinja eta awew ngadjoeroekeun
 hidji anak lalaki, sarta dingaranan ^a
 Simson. ^b Ari eta boedak ngagëdean,
 25 djeung dibërkahan koe Pangeran. 'Sarta
 Roh Pangeran nëmbean njoeroeng Sim-
 son ka pasanggrahan Dan, di antara
 Sora djeung Estaol. ^a Ibr. 11:32. ^b Loek. 1:80.

PASAL 14.

Hidji mangsa Simson mijang ka nagara
 2 Timna; seug di Timna ningali hidji
 landjang, anak Pëlisti. 'Toeloj moelih,
 sarta ngoeninga ka iboe-ramana, piha-
 toerna: Koering di Timna nendjo hidji
 landjang, anak Pëlisti; ^a moegi eta
 3 ajeuna ditjandak keur pibodjoëun koe-
 ring. 'Ari saorer iboe-ramana ka Simson:
 Naha taya pisan pipamadjikaneun di
 anak koelawarga agoes, atawa di sa-
 kabeh ahli indoeng-bapa, noe matak
 agoes leumpang, njokot pipamadjika-
 neun ka oerang Pëlisti, ^b noe teu disoe-
 nat? Wangsoelan Simson ka ramana:
 Nja eta bae tjandak keur koering; ka-
 rana nja eta noe bënër dina panon koe-
 4 ring. 'Ari iboe-ramana teu têrangeun
 hal kitoe teh ti Pangeran; karana Sim-

son nejangsan pisababeun ti oerang Pë-
 listi. Ari dina mangsa eta oerang Pëlisti
 marentah ka Israïl. ^a 1 Moesa 34:4. ^b p. 15:18.

5 Tidinja Simson mijang ka Timna,
 djeung iboe-ramana. Barang dongkap ka
 kèbon anggoer Timna, doemadakan, Sim-
 son kapapag koe hidji singa ngora nga-
 6 gaoer. 'Kalërësan ^a Simson disoempingan
 Roh Pangeran; pek singa teh dibebek-
 keun, sapërti ngabebekkeun anak ðmbe,
 halta pananganana taja naon-naon; tapi
 lampahna noe bijeu teu dioeningakeun
 7 ka iboe-ramana. 'Ari geus soemping,
 toeloj sasaoeran djeung eta landjang;
 sarta eta teh bënër koe pangrasa Sim-
 8 son. 'Geus rada lila antarana koe Simson
 ditejang deui, dek ditikah; keur di djalan
 sindang, ningalian bangke singa teja;
 doemadakan, dina awak singa aja sa-
 9 jang njiroean, sarta madoean. 'Top di-
 tjandak koe dampal pananganana, bari
 seug ladjeng, sarta ngadaharan bari ang-
 kat; ari geus dongkap deui ka iboe-
 ramana, seg njanggakeun madoe, kop
 didalahar; tapi teu ngoeningakeun ka
 iboe-rama eta madoe beunang njandak
 ti awak singa. ^a p. 13:25; 15:14.

10 Ari ramana geus dongkap ka eta lan-
 djang, seug Simson di dinja ngadamël
 hadjat; karana nja kitoe lampah djal-
 11 ma boedjang. 'Ari geus kitoe, barang
 narendjo Simson, toeloj njarokot tiloe
 poeloeh pirentjangeun, sina ngabatoeran
 12 ka Simson. 'Pok Simson misaer ka eta:
 Kaoela aja hidji toetoeroetjingan ka ma-
 raneh; oepama koe maraneh dipoe-
 lihkeun ka kaoela di sadjêro ^a toedjoeh
 poë hadjat ijeu, sarta kapanggih, kaoela
 sanggoep ka maraneh mere badjoe lawon
 katji tiloe poeloeh siki, djeung tiloe
 13 poeloeh siki badjoe pialin. 'Sabalikna,
 oepama teu bisa moepelihkeun mah ka
 kaoela, seg maraneh ka kaoela koedoe
 mere badjoe lawon katji tiloe poeloeh
 siki, djeung tiloe poeloeh siki badjoe pisa-
 lin. Ari djawabna: Mangga, tjarijoskeun
 toetoeroetjingan sampejan, kaoela pada
 14 hajang ngadenge. 'Saer Simson ka dari-
 nja: Ti noe ngahakan bidjil kahakanan,
 ti noe bédas bidjil kaämisan. Dëmi sa-
 djêro tiloe poë teu barisaer moepoe-
 lihkeun eta toetoeroetjingan.

^a 1 Moesa 29:27.

15 Ari geus kitoe, dina poë noe katoedjoeh

seug eta ngaromong ka garwa Simson: Tjik, ^a tjaroge njai woedjoe, soepaja ka oerang moepoelikeun eta toetoe-roetjingan; bisi njai djeung boemi rama njai koe kaেলা dihoeroe koe seuneu. Naha kaেলা diarondang teh, hajang ngabogaän banda kaেলা? Lain kitoe?

16 'Toeloej garwa Simson nangis di pajoneunana, bari misaoer: Akang geuleuh bae ka koering, moal énja asih; akang toetoe-roetjingan ka anak bangsa koering, ari ka koering hanteu dipaparin njaho. Démi saer Simson: Saénjana, koe akang teu dioeningakeun ka indoeng-bapa; pimanaeun dipoepoelikeun ka njai? 'Seug eta teh nangis bae di pajoneunana satoetoe toedjoe poé hadjatna. Ari geus kitoe, dina poé noe katoedjoe, seug dipoepoelikeun bae ka garwana, tina ^b njésédék teuing ka andjeunna. Gantjang koe eta istri toetoe-roetjingan teh dipoepoelikeun ka

18 anak bangsana teja. 'Pok oerang nagara eta malihatoer ka Simson dina poé noe katoedjoe, samemeh panon-poé soeroep: Naon noe amis ti batan madoe? naon noe bédas ti batan singa? Démi saerna ka darinja: Lamoen maraneh teu ngawoeloekoe koe sapi kaেলা, toetoe-roetjingan kaেলা koe maraneh moal kapanggih. 'Kalérésan Simson disoemping-an Roh Pangeran; bral mijang ka nagara Askélon, pek njabétan tiloe poeloh djalma oerang dinja, sarta papakeanana ditjandak, sok ngaleler pialin ka noe pada moepoelikeun toetoe-roetjingan teja. 'Ari Simson djadi béndoe,

20 sarta moelih ka boemi ramana. 'Démi garwa Simson didjodokeun ka hidji rentjangan, noe ngabatoeran ka andjeunna teja.

a p. 16:5. b p. 16:16, 17.

PASAL 15.

Ari geus rada lila antarana, dina oesoem diboweat tarigoe, seug Simson ngandjang ka garwana, njandak hidji anak émbé; ari saerna: Koering hajang asoep ka bodjo, ka djéro pangkeng. Démi koe

2 bapa awewe teu dibere asoep. 'Ari tjarek bapana: Panjana bapa, agoes teh geuleuh ka inja, noe matak koe bapa ^a geus dibikeun ka rentjang agoes. Ari adina lain geulis ti batan eta? Nja eta bae

3 pikeun agoes, djadi gantina. 'Pok Simson

misaoer ka darinja: Sakali ijeu aing teu salah ka oerang Pélisti, lamoen aing

4 njijeun katjilakaän ka dinja. 'Bral Simson angkat, meunangekeun tjareuh tiloe ratoes siki, sarta njandak obor; toeloej dikantet-kantetkeun boentoet pada boentoet, djeung diteundeunan hidji obor dina antara doewa boentoet, di têngah-têngahna. 'Pek obor teh disaroendoetan, bari seug tjareuh dileupaskeun ka pibowateun oerang Pélisti; toeloej kahoe-roean, boh toempoekan gandoem, boh pibowateun, kitoe keneh kébon djetoen.

6 'Pok oerang Pélisti ngaromong: ^b Saha noe migawe kitoe? Aja noe ngaromong Simson, minantoe oerang Timna, pedah koe eta ditjokot pamadjikanana, dibikeun ka batoerna. Moeroeboel oerang Pélisti, pek eta awewe djeung bapana

7 ^c didoeroek koe seuneu. 'Misaoer Simson ka darinja: Ari maraneh migawe kitoe mah, saénjana aing dek malés diri ka

8 maraneh, kakara aing teh eureun. 'Pek disabétan, bitis katoet pingping; rosa pisan panjabétna. Bral mijang, toeloej tjalik dina hidji beulah goenoeng tjadas Étam.

a p. 14:20. b p. 6:29. c p. 14:15.

9 Tidinja oerang Pélisti arindit, seug masanggrahan di tanah Joeda, wani madi

10 jakpak di Lehi. 'Pok oerang Joeda ngaromong: Koe naon maraneh daratang ngaroeroeg ka kaেলা? Djawabna: Kaেলা noe matak daratang, dek ngabarogod Simson, sédja migawe ka dinja sakoemaha pagaweanana ka kaেলা teja.

11 'Broel tiloe reboe djalma, oerang Joeda, arijang kana beulah goenoeng tjadas Étam teja; toeloej malihatoer ka Simson: Naha andjeun teu oeninga, ^a jen oerang Pélisti marentah ka oerang? Naha andjeun ka kaেলা sadaja midamél noe kitoe pétana? Walon Simson ka darinja: Sakoemaha pagaweanana ka kaেলা, nja kitoe pagawean kaেলা ka maraneha-

12 nana. 'Pihatoerna deui: Kaেলা noe matak daratang, sédja ngabarogod ka andjeun, dek diselehkeun ka leungeun oerang Pélisti. Ari saer Simson: Koedoe saroempah ka kaেলা, jen maraneh moal

13 pinaradjangeun ka kaেলা. 'Mihatoer deui eta teh ka Simson, kijeu pihatoerna: Hamo, ngan dek dibarogod bae, bari seug diselehkeun ka leungeunna; ari pèrkawis maehan tamah, moal énja

andjeun koe kaেলা dipaehan. Pek Simson
dibarogod koe doewa tambang weu-
teuh, bari toeloj diiringkeun ti goenoeng
14 tjadas teja. 'Barang andjeunna dong-
kap ka Lehi, heg koe oerang Pëlisti
dipapagkeun koe soerak. Kalërësan ^b
Simson disoempingan Roh Pangeran;
seg tambang noe dina pananganana
djadi kawas lambaran haramaj toetoeng
koe seuneu; barogodna lëboer ti pana-
15 nganana. 'Beh Simson mëndak hidji
tjatjapek kalde, basenh keneh; gantjang
njodorkeun pananganana, pek ditjandak,
dianggo neunggeulan, ^c meunang sareboe
16 djalma. 'Pok Simson misaero: Koe hidji
tjatjapek kalde satoempoek doewa toem-
poek, koe hidji tjatjapek kalde aing mae-
17 han sareboe djalma. 'Ari geus kitoe,
saparantos misaero, tjoel tjatjapek teh
dipitjeun ti pananganana; sarta eta ëng-
18 gon disëboetkeun Ramat-Lehi. 'Tidinja
Simson halabhabeun angët pisan, sarta
sasambat ka Pangeran, pioendjoekna:
Andjeun geus maparin kasalamëtan saki-
toe agoengna koe lantaran abdi andjeun;
doepi ajeuna koering bade paeh halab-
hab, sarëng laboeh ka leungeun ^d djalma
19 teh disoenat. 'Tidinja Allah meulahkeun
hidji tjangkroeng noe aja di Lehi, seg
bidjil tjai ti dinja; ari geus ngaleueut,
datang deui ingëtanana, sarta hoerip. Ki-
toe noe matak eta ënggon disëboetkeun
En-Hakore; ajana di Lehi tëpi ka mang-
20 sa ajeuna. 'Ari Simson ngahakimanana
ka Israil ^e keur djaman oerang Pëlisti,
^f doewa poeloeh taoen lilana. a p. 14:4.
b p. 14:6. c p. 3:31. d p. 14:3; 1 Sam. 31:4.
e p. 13:1. f p. 16:31.

PASAL 16.

Hidji mangsa Simson angkat ka nagara
Gasa; seug di dinja ningali hidji
2 dajang, sarta tjalik ka eta. 'Aja noe
bebeda ka oerang Gasa, pokna: Sim-
son datang ka dijeu. Tidinja pada nga-
lingkoengan sarta ngabongohan ka an-
djeunna sapeuting djëpoet, dina lawang
nagara, tatapi tjaritjing bae sapeupeu-
ting, ngomongna: Keun tëpi ka braj
3 beurang, seg koe oerang dipaehan. 'Ari
Simson ebog tëpi ka tëngah peuting;
dëmi wantji tëngah peuting seug tanghi,
këk njëkël panto lawang nagara kala-
wan tihangna noe doewa, ditjaboet

katoet toelakna, djoeng dipoendak, bari
seug dibawa oengah ka poentjak goe-
noeng, noe di hareupeun nagara He-
bron.

4 Ari geus kitoe, sanggeusna ti dinja,
toeloj Simson bogoheun ka hidji awe-
we noe di lëbak Sorek, ngaranna Dë-
5 lila. 'Seug gëgëdoeg oerang Pëlisti dara-
tang ka eta awewe, sarta ngaromong
ka dinja: ^a Koedoe ngawoedjoek ka
Simson, sarta tangenan dina naon ka-
bëdasanana noe sakitoe gëde teh, sarta
naon pilantaranennana kami teh nga-
lahkeun ka dinja djeung ngabarogod
ka dinja, soepaja beunang disangsara;
seg kami ka maneh tangtoe pada mere
sareboe saratoes wang perak sewang.
6 'Tidinja Dëlila ngomong ka Simson:
Tjik, paparin njaho ka koering, dina
naon kabëdasan andjeun noe sakitoe
gëde teh, sarëng naon pilantaraneun
andjeun dibarogod, soepaja beunang di-
7 sangsara? 'Diwalon koe Simson: Oepama
kaেলা dibarogod koe toedjoeu lambar
loeloeb hedjo, noe tatjan toehoer, tang-
toe kaেলা leuleus, djadi tjara djalma
8 noe sedjen bae. 'Toeloj gëgëdoeg Pë-
listi ka awewe teh marawa toedjoeu lam-
bar loeloeb hedjo, noe tatjan toehoer;
prak koe awewe teh dibarogodkeun ka
9 Simson. 'Ari noe ngabongohan darijoeu
di eta awewe, di djëro pangkeng. Pok
Dëlila ngomong ka andjeunna: Eh Sim-
son! diboeroedoeg oerang Pëlisti. ^b Djëm-
proeng loeloeb teh koe andjeunna dipë-
gatkeun, sakoemaha mëgatkeun tali in-
djoek, noe geus ngambeu seuneu; djadi
teu koengsi kanjahoan kabëdasanana.

a p. 14:15. b p. 15:14.

10 Tidinja Dëlila ngomong ka Simson:
Salërësna, andjeun tadi goegoejon ka
koering sarëng misaero bohong ka koe-
ring; ari ajeuna, tjik, paparin njaho ka
koering, naon pilantaranem andjeun
11 dibarogod? 'Ari walonanana: Oepama
kaেলা dibarogod koe tambang wareu-
teuh, anoe tatjan dipake, tangtoe kaেলা
leuleus, djadi tjara djalma noe sedjen
12 bae. 'Heug Dëlila njokot tambang wa-
reuteuh, prak dibarogodkeun ka an-
djeunna; toeloj ngomong ka andjeunna:
Eh Simson! diboeroedoeg oerang Pëlisti.
Ari noe ngabongohan darijoeu di djëro
pangkeng. Djëmproeng tambang teh koe

andjeunna dipégatkeun ti pananganana, tjara kanteh.

13 Tidinja Dëlila ngomong ka Simson: Dongkap ka ajeuna andjeun teh goegoejon bae ka koering, sarèng misaoyer bohong ka koering; tjik atoeah, paparin njaho ka koering, naon pilantaraneum andjeun dibarogod? Ari walonanana: Oepama toedjoeh oentoen sirah kaela koe njai dipakankeun kana tinoenan.

14 ['Prak milampah kitoe,] sarta dipageuhan koe pantjoeh. Toeloelj ngomong ka andjeunna: Eh Simson! diboeroedoeg oerang Pëlisti. Neut Simson tanghi tina sarena, sarta karaboet eta pantjoeh pakara katoet tinoenan.

15 Tidinja Dëlila ngomong ka andjeunna: Na koemaha andjeun bisa misaoyer, jen: Kaela njaäh ka maneh, da manah andjeun teu ngareudjeungan ka koering. Geus tiloe kali ijeu andjeun teh goegoejon ka koering, sarèng koering teu dipaparin njaho dina naon kabëdasaan

16 andjeun noe gëde teh. 'Ari geus kitoe, tina njësëdëk ka andjeunna koe omonganana, saban-saban poë, sarta bari dikeukenhan, lila-lila keuheul manahna,

17 asa rek paeh. 'Toeloelj bae nganjatakeun ka dinja saeusi manahna; ari saeurna ka dinja: ^a Sirah kaela tatjan pisan didatangan peso tjoekeer; karana kaela djadi nasir Allah ti waktoe dikandoeing koe iboe; oepama kaela ditjoekeer, kabëdasaan kaela tangtoe leungit ti kaela, seug kaela leuleus, djadi tjara

18 djalma noe loba bae. 'Barang Dëlila geus tërangean, jen Simson ka manehanana nganjatakeun saeusi manahna, gantjang nitahan, ngala gëgëdoeg oerang Pëlisti; pihatoerna: Mangga, geura tjarakalik ajeuna, karana Simson geus nganjatakeun ka koering saeusi hatena. Djëboel gëgëdoeg Pëlisti daratang ka dinja, sarta wang perak teh dibawa.

19 'Tidinja Simson koe Dëlila disina sare dina lahoenanana; seug njëlöekan hidji djalma, pek koe eta ditjoekeeran noe toedjoeh oentoen sirahna; toeloelj Dëlila ngamimitian njangsarakeun ka andjeunna, lës kabëdasaanana leungit ti andjeunna. 'Pok Dëlila ngomong: Eh Simson! diboeroedoeg oerang Pëlisti. Neut Simson tanghi tina sarena, bari misaoyer: Aing dek ka loewar, tjara ka toekang-

toekang, sarta gigibrig; karana teu oeningaeun, ^b jen Pangeran geus njingkah ti andjeunna. 'Këk andjeunna koe oerang Pëlisti ditjarëkël, sarta ^c ditjokel sotjana, bari toeloelj diiringkeun ka Gasa, sarta dirante tambaga; geus kitoe gaweua ngagiling di djëro pangberokan.

22 'Dëmi ramboetna mandjangan deui sanggeusna ditjoekeer. *a p. 13: 5. b 1 Sam. 16: 14; Sil. 5: 3, 4; 22: 14. c 2 Radj. 25: 7, 1*

23 Tidinja gëgëdoeg oerang Pëlisti karempoel, koekoerban rosa pisan ka ^a Dagon, aällahanana, sarta soekan-soekan. Ari aromongna: Si Simson, moesoeh oerang, koe batara oerang geus

24 diselehkeun ka leungeun oerang. 'Sarta barang djalma-djalma ngadeuleu ka Simson, seg maroedji ka aällahanana; karana aromongna: Moesoeh oerang, noe ngaroeksak tanah oerang, sarta njabëtan batoer oerang loba nakër teja, koe batara oerang geus diselehkeun ka leungeun oerang. 'Ari geus kitoe, keur pada saroeuka hate, seg ngaromong: Geura ala si Simson, sina ngabodor pikeun oerang! Gantjang Simson diala ti pangberokan, seug ngabodor di hareupeunana, disina nangtoeng dina rowangan

26 tihang. 'Tidinja Simson misaoyer ka boedak noe ngahajeukan pananganana: Aing lesotkeun, hajang ngarampaän tihang-tihang, anoe ditoempakan ijeu gëdong,

27 hajang njarande ka dinja. 'Kabëneran eta gëdong dëdët koe djalma, awewelalaki; samalah sakabeh gëgëdoeg oerang Pëlisti araja di dinja; sarta dina loehoer gëdong kira-kira aja tiloe reboe djalma, awewelalaki, pada nongton eukeur Simson ngabodor. 'Toeloelj Simson sasambat ka Pangeran, kijeu pioendjoekna: Noen, Goesti Pangeran! moegi emoet ka koering; noen Allah! moegi ngabëdaskoeun ka koering sakali ijeu bae, ^b soepaja koering malës diri ka oerang Pëlisti koe pamalës hidji tina doewa panon

29 koering. 'Pek Simson nangkeup doewa tihang noe di têngah, anoe ditoempakan sarta ditëkën koe eta gëdong; noe hidji koe panangan katoehoe, noe hidji

30 deui koe panangan kentja. 'Pok Simson misaoyer: Kadjeun diri aing paeh djeung oerang Pëlisti! Seug andjeunna toengkoel sakoewat-koewat, broeg gëdong teh roeboeh, ninggang ka sakoer

gëgëdoeg djeung ka sakabeh djalma noe aja di djéro. Ari djalma noe paeh, beunang Simson maehna dina poepoesna, loba ti batan noe koe andjeunna dipaehna dina keur hiroepna. ¹Toeloej saderekna daratang djeung sakabeh ahli ramana, seug andjeunna dibawa moelang, bari toeloej dikoeërëbkeun ^c di antara Sora djeung Estaol, dina pakoeboeran Manoah ramana. ^dAri Simson ngahakimanana ka Israil doewa poeloehtaoen lilana. ^a 1 Sam. 5:4. ^b Roem 12:19. ^c p. 13:25. ^d p. 15:20.

PASAL 17.

¹Aja hidji djalma, oerang pigoenongan Epraim, ngaranna Mika. 'Hidji waktue eta ngomong ka indoengna: Ari noe sareboe saratoes wang perak, noe ditjokot ti éma, anoe matak éma sasapa, samalah misaer kadenge koe koering teja, soemoehoen, eta oewang aja di koering, nja koering anoe njokot inja. Ngadjawab indoengna: ^a Eh agoes! maneh moegi dibërkahan koe Pangeran. ³'Heg noe sareboe saratoes wang perak teh koe Mika dipoelangkeun deui ka indoengna. Ari tjarek indoengna: Oewang perak teh koe éma geus disoejtjikeun pisan bade ka Pangeran ti leungeun éma, pikeun agoes, baris njijeun hidji artja sipat oekir djeung hidji artja sipat tjitak; mana ajeuna koe éma dibikeun deui ka agoes. 'Mangsa oewang teh koe Mika dipoelangkeun deui ka indoengna, top indoengna njokot doewaratoes perak, dibikeun ka kamasan; seg koe eta didjijeun hidji artja sipat oekir djeung hidji artja sipat tjitak; nja eta ⁵toeloej aja di imah Mika. 'Ari eta djalma, nja eta Mika, boga hidji tadjoeg, sarta njijeun hidji ^bepod djeung ^ctapekong, toer ^dngeupeulan anakna lalaki saoe-rang, djadi panghoeloena. 'Dina mangsa eta ^etaja radja di Israil; djalma pada milampah masing-masing noe pibënë-reun koe rarasaan sorangan. ^a Roet 3:10. ^b 2 Moesa 28:6; p. 8:27. ^c 1 Sam. 19:13. ^d 2 Moesa 28:41. ^e p. 18:1; 21:25. ⁷Aja hidji djalma ngora, asal ti Bet-Lehem, bilangan Joeda, kaäsoep bangsa Joeda; nja eta djadi ahli Lewi, sarta ⁸ngoembara di dinja. 'Toeloej eta djalma leumpang ti nagara asal, ti Bet-Lehem bilangan Joeda teja, karëpna ngoembara

di mana bae pigënaheun. Ari keur di pangnjabaän, seug datang ka pigoenongan Epraim, nëpi ka imah Mika. ⁹'Ditanja koe Mika: Sampejan datang ti mana? Djawabna: Kaoela ahli Lewi, asal ti Bet-Lehem bilangan Joeda, keur njaba, sëdja ngoembara di mana ¹⁰bae pigënaheun. 'Omong Mika ka dinja: Di kaoela bae tjalik, hade djadi piba-paeun djeung pipanghoeloeëun kaoela; koe kaoela dek dibere sataoen sapoeloh perak, djeung papakean sapangadëg, sarta kahakanan. Seug ahli Lewi teh ¹¹ngiloe. 'Ari ahli Lewi teh ngarëmpoegan tjitjing di eta djalma, sarta djalma ngora teh koe Mika diangkën tjara anak ¹²sorangan. 'Toeloej ahli Lewi teh koe Mika dikeupeulan, sarta eta djalma ngora djadi panghoeloena, djeung aja di imah ¹³Mika. 'Tidinja Mika teh ngomong: Ajeuna aing njaho, jen Pangeran bakal maparin kahadean ka aing, sapedah aing boga ahli Lewi, djadi panghoeloe.

PASAL 18.

¹Dina mangsa eta ^ataja radja di Israil; sarta dina mangsa eta kaom oerang Dan ^bnejangna pimilikeun keur dirina, baris ngënggon; karana nëpi ka mangsa eta kaom Dan tatjan katibanan milik ²di tëngah kaom Israil. 'Toeloej oerang Dan nitahan lima djalma, ti bangsana sorangan, ti satoengtoengna, djalma përkosa, ^cti Sora djeung ti Estaol, baris lolongok tanah, sarta ngawaspadakeun; ari aromongna ka dinja: Geura leumpang; koedoe ngawaspadakeun tanah. Tidinja eta teh daratang ka pigoenongan Epraim, nëpi ka imah ^dMika teja; ³toeloej meuting di dinja. 'Barang deukeut ka imah Mika, seug eta teh tarëgëseun kana sora ^eeta djalma ngora, ahli Lewi teja; toeloej njarimpang ka dinja, sarta ngaromong ka eta: Koe saha maneh dibawa ka dijeu? djeung naon pagawean maneh di dijeu? sarta ⁴maneh boga naon di dijeu? 'Ari djawabna ka darinja: Kijeu-kijeu lampah Mika ka kaoela; ari kaoela teh diboe-roehan koe eta, sarta djadi panghoeloena. 'Aromongna deui ka ahli Lewi ⁵teh: Tjik, ^fgeura naros ka Allah, soepaja kaoela tërang, ijeu djalma, noe keur dilakonon koe kaoela, piloeleseun

6 hanteuna. 'Ngadjawab panghoeloe teh ka darinja: Geura leumpang bae sarta kasenangan; ieu djalan, noe keur dilakonon koe maraneh, kamanah koe Pangeran.

a p. 17: 6; 18: 1. b p. 1: 34. c p. 13: 25. d p. 17: 1. e p. 17: 7. f p. 17: 5.

7 Bral eta lima djalma leumpang; toeloej daratang ^a ka nagara Lais, sarta narendjo djalma-djalma noe di djero eta nagara tjtjingna sarta senang ati, koemaha adat oerang Sidon, kerta djeung senang ati; sarta dina tanah eta taja noe boga kawasa, anoe ngalarakeun kitoe-kijeu; malah eta teh djaraeoh ti oerang Sidon, sarta taja kijeu-kijeu djeung

8 djalma noe sedjen. 'Tidinja maroelang ka doeloer-doeloerna, noe di Sora djeung di Estaol teja; seug ditanja koe doeloer-

9 doeloerna: Koemaha bedja? 'Ari djawabna: Geura dangdan, hajoe oerang indit ngareroeg ka dinja; karana ka-
10 geura meunangkeun eta tanah. 'Dimana maraneh leumpang, bakal daratang ka hidji bangsa noe senang ati, sarta tanah teja lega ngentja-ngatoehoe. Estoe koe Allah geus dipaparinkeun ka leungeun maraneh; enggon noe taja pisan ka-koerang, naon bae barang noe aja di boemi.

a Jos. 19: 47.

11 Broel ti dinja, ti bangsa oerang Dan, nja ti Sora djeung ti Estaol teja, genep ratoes djalma noe arindit, pada njoren

12 parabot perang. 'Toeloej leumpang, seg masanggrahan di Kirjat-Jarim, di tanah Joeda, noe matak eta enggon diseboet

13 ^a Pasanggrahan Dan, tepi ka mangsa ajeuna; ajana di toekangeun Kirjat-Jarim. 'Ari ti dinja ladjo deui, njorang

14 pigoenoengan Epraim, seug daratang ka imah Mika teja. 'Pok noe lima djalma, noe leumpang lolongok tanah Lais teja,

ngaromong, kijeu pokna ka doeloer-doeloerna: Koemaha, maraneh njaho, jen dina eta imah ^b aja hidji epod djeung

15 tapekong, kitoe deui hidji artja sipat oekir djeung hidji artja sipat tjitak? Mana ajeuna sing pada terang dina pilam-

pehung maraneh. 'Toeloej eta teh njarimpang ka dinja, sarta daratang ka imah eta djalma ngora, ahli Lewi teja,

nja eta ka imah Mika; seg nanjakeun
16 ka dinja salamet hanteuna. 'Ari noe genep ratoes djalma, noe njoren parabot perang, oerang Dan teja, pada ngaran-

17 deg hareupeun lawang panto. 'Demi eta lima djalma, noe leumpang lolongok tanah teja, tjat arasoep ka dinja, pek

njokot eta artja sipat oekir djeung eta epod, djeung eta tapekong, sarta eta artja sipat tjitak teja; ari panghoeloe

18 teh nangtoeng hareupeun lawang panto, djeung djalma noe genep ratoes, noe pada njoren parabot perang teja. 'Barang

eta teh arasoep ka imah Mika, sarta njokot eta artja sipat oekir, djeung eta epod, djeung eta tapekong, sarta eta artja sipat tjitak teh, pok panghoeloe

19 teh ngomong ka darinja: Maraneh migawe naon? 'Ari djawabna: Geura repeh,

^c soengoet maneh peungpeukan koe leungeun, sarta koedoe leumpang djeung

kaeola, baris djadi ^d pibapaun djeung pipanghoeloeun kaeola sakabeh. Mend-

ding mana maneh teh, manghoeloean ka imah djalma saorang djeung mang-

20 hoeloean ka sakaom, kasabangsa di Israel? 'Seug panghoeloe teh seoka ati; top njokot eta epod, djeung eta tapekong, sarta eta artja teja, bari seug asoep ka teng-

21 ngah djalma loba. 'Tidinja pada malik, sarta kebat leumpangna; ari baroedak, djeung ingon-ingon, sarta djeung barang-barang diajakeun ti heulaeunana.

a p. 13: 25. b p. 17: 3-5. c Aj. 29: 9. d p. 17: 10.

22 Ari geus djaraeoh ti imah Mika, seg djalma-djalma, noe aja dina imah noe dareukeut ka imah Mika, dikoempoel-

23 keun; bral njoesolan ka oerang Dan. 'Toeloej ngageroan ka oerang Dan; seug eta teh pada njorejang, bari ngaromong ka Mika: Dek naon maneh, datang sarta

24 ngalijoed? 'Ari djawabna: ^a Batara kaeola, beunang kaeola njijeun, koe maraneh ditjokot djeung panghoeloeana, toeloej leumpang; djadi kaeola teh kari

naon deui? sarta koemaha maraneh nanja ka kaeola: Dek naon maneh?

25 'Ngadjawab oerang Dan ka Mika: Sowara maneh oelah kadenge di kaeola, bisi aja djalma panas hate naradjang ka maneh, sarta njokot njawa maneh

26 djeung njawa ahli-ahli maneh. 'Seg oerang Dan noeloejkeun djalanna; sarta barang geus katendjo koe Mika, itoe

bédas ti batan manehanana, toeloej bae malik, moelang ka imahna. *a* 1 Moesa

31:30; 2 Moesa 32:4.

- 27 Ari koe eta djalma dibawa anoe beunang Mika njiyeun, sarta djeung panghoeloena; toeloej daratang ka Lais, ka eta bangsa noe kërta nja sèngang ati teja; pek disabètan koe seuseukeut pèdang, sarta nagarana dihoeroe koe seuneu.
- 28 'Taja noe ngaleupaskeun inja, wantoe-wantoe nagara teh djaeoh ti Sidon, sarta maranehanana taja kijeu-kijeu djeung djalma noe sedjen; ari pèrnahna dina lèbak, anoe deukeut Bet-Rèhob. Tidinja nagara teh koe oerang Dan dia-dègkeun deui, bari toeloej dieusian. 'Ari eta nagara *a* koe maranehanana disèboetkeun Dan, noeroetkeun djènèngan Dan, karoehoenna, noe diwokeum pikeun Israil; dèmi tadina ngaran eta nagara Lais. 'Djeung deui oerang Dan ngadègkeun eta artja, keur sèsèmbaheunana; sarta Jonatan poeta Gersom, anoe poeta Moesa, nja eta djeung anak-poe-toena manghoeloan ka kaom oerang Dan, tèpi kana mangsa eusi tanah di-
- 30 bojong. 'Djadi eta teh ngadègkeun artja Mika, beunang Mika njiyeun teja, sarta disèmbah sapandjangna gèdong Allah *b* aja di Silo. *a* Jos. 19:47. *b* Jos. 18:1; 1 Sam. 4.

PASAL 19.

- Ari geus kitoe, dina mangsa eta, *a* keur taja radja di Israil, aja hidji ahli Lewi, ngoembara di tèngah pigoenengan Epraim; toeloej boga hidji parèkan,
- 2 asalna ti Bet-Lehem, bilangan Joeda. 'Tidinja eta parèkanana mangdjinahkeun, bari seug moelang ti manehanana ka imah bapana, ka Bet-Lehem bilangan Joeda; geus kitoe ajana di dinja lilana
- 3 opat boelan. 'Toeloej salakina dangdan, bral leumpang njoesoel, sèdja ngoepahan atina, dek dibawa balik; sarta mawa boedjang saoréang djeung kalde sapasang. Sadatangna koe awewe teh dibawa asoep ka imah bapana. Barang manehanana katendjo koe bapa awewe, seug boengaheun
- 4 papanggih. 'Tidinja manehanana koe mitohana, koe bapa awewe teja, diandèg; toeloej ngandjrèk di dinja, tiloe poè lilana, njaratoe-nginoem djeung mareuting di dinja. 'Ari geus kitoe, dina poè noe kaopat, braj isoek gantjang haroe-

- dang, pek dangdan, sèdja leumpang. Pok bapa awewe teh ngomong ka minantoena: *b* Sègërkeun hate maneh heula koe roti sapoeloekaneun, kakara lalumpang. 'Gek darjoeok, sarta njaratoe-nginoem padoedoewaän. Pok bapa awewe teh ngomong ka eta djalma: Daek teu daek koedoe meuting deui, sarta masing
- 7 soeka ati. 'Dèmi eta djalma dangdan, sèdja leumpang, tapi dikeukeuhan koe mitohana; toeloej meuting deui di dinja. 'Ari dina poè noe kalima braj isoek gantjang hoedang, sèdja leumpang. Ngomong bapa awewe teh: Sègërkeun hate maneh heula. Seug talangke tèpi ka lingsir poè,
- 9 sarta dadaharan padoedoewaän. 'Pek djalma teh dangdan, sèdja leumpang, nja dirina, djeung parèkanana, sarta boedjangna. Ngomong mitohana, bapa awewe teh: Tah, poè teh geus lingsir, dek boerit, geura meuting deui; geuning, poè teh geus toeroen, meuting deui di dijeu, sarta masing soeka ati; ari isoek-isoek hade gantjang haroedang, bral ka djalan maraneh, nja moelang ka himah maneh.
- 10 'Dèmi eta djalma teu daekeun meuting deui; seg dangdan, bari toeloej leumpang. Tidinja datang ka pèlèbah nagara Jèboes, nja eta Jèroesalem; ari kalde noe sapasang teja dibawa sarta dirangkenan, djeung parèkanana reudjeung.

a p. 18:1. *b* 1 Moesa 18:5.

- 11 Barang nèpi ka Jèboes, poè teh geus toeroen nanakèran. Pok boedjang teh matoer ka djoeraganana: Sae sindang ka ijeu nagara *a* oerang Jèboes, ngarèrèb di dijeu. 'Didjawab koe djoeraganana: Moal njimpang ka nagara bangsa sedjen, anoe teu kaasoep oerang Israil;
- 12 anggoer oerang madjoe ka Giba. 'Omongna deui ka boedjangna: Hajoe, oerang moeroe ka salah-sahidji ènggon di ditoe; oerang meuting di Giba atawa di Ramah. 'Heg madjoe, toeloej leumpangna; sarta kaboeroe soeroep panon-poè deukeut nagara Giba, noe kabilang ka Bin-
- 13 yamin. 'Toeloej njarimpang ka dinja, sèdja asoep, hajang meuting di Giba. Geus datang, *b* gek dijoeok di loeloeroeng nagara; karana djalma hidji ge taja noe mondokkeun maranehanana ka imah,
- 16 soepaja meuting. 'Djèboel aja hidji djalma kolot, poelang ti pagaweanana, ti kèbon, wantji boerit; ari eta djalma

asalna ti pigoenoengan Epraim, sarta
 ngoembara di Giba; démi djalma énggon
 17 ijeu mah oerang Binyamin. 'Barang
 tjéngkat panonna, beh nendjo eta djalma
 noe njaba aja di loeloeroeng nagara; toe-
 loej ditanja koe noe kolot teh: ° Rek
 leumpang ka mana, sarta datang ti
 18 mana? 'Ari djawabna: Koering ngaliwat
 ti Bet-Lehem bilangan Joeda; sédja ka tén-
 gah pigoenoengan Epraim; koering asal
 ti dinja, saréng mantas leumpang ka Bet-
 Lehem bilangan Joeda; ari ajeuna koe-
 ring keur leumpang ka gédong Pangeran;
 saréng taja pisan noe mondokkeun koe-
 19 ring ka imah. 'Parandene ^d boh djarami,
 boh parab, aja pikeun kalde koering; kitoe
 deui roti saréng anggoer aja keur diri
 koering, saréng keur toewang koering
 poen sélir, sarawoeh keur poen boedjang,
 noe ngareudjeungan abdi gamparan; sa-
 20 niskantén naon-naon taja kakirang. 'Ngo-
 mong djalma kolot teh: Assalam alae-
 koem! sakabeh kakoerang sampejan
 saäja-aja ditanggoeng koe kaola; ngan
 21 oelah meuting di loeloeroeng bae. 'Gan-
 tjangna dibawa ka imahna; ° seug kalde
 diparaban, djeung ngaroembah soekoe,
 bari toeloj njaratoe-nginoem. a p. 1: 31.

b 1 Moesa 19: 2. c 1 Moesa 16: 8. d 1 Moesa 24: 25.

e 1 Moesa 24: 32.

22 Sabot eta keur pada nangeunahkeun
 atina, doemadakan, ^a oerang nagara eta,
 djalma bangkawarah, ngalingkoengan
 eta imah, ngagédor-gédor panto, bari
 ngaromong ka noe boga imah, nja ka
 noe kolot teja, kijeu pokna: Djalma la-
 laki noe asoep ka imah maneh geura
 ka-loewarkeun, koe koela sakabeh dek
 23 didjima. 'Tidinja djalma noe boga imah
 teh ka loewar ka maranehanana, sarta
 ngomong ka maranehanana: Ih oelah,
 doeloer-doeloer! poma oelah migawe ka-
 gorengan kitoe; sapedah eta djalma
 asoep ka imah kaola, noe matak oelah
 24 milampah teu patoet kitoe. 'Masing nja-
 ho, anak kaola, noe parawan, sarta
 djeung parékan eta djalma, koe kaola
 dek dika-loewarkeun ka maraneh; seg
 eta koe maraneh heureujan, sarta pi-
 lampah sakoemaha pihadeunana koe
 pangrasa maraneh; ari ka eta djalma
 mah oelah migawe lampah noe teu pa-
 25 toet kitoe. 'Démi eta djalma-djalma teu
 daekeun ngawaro ka dinja. Kék djalma

teja njékél parékanana, sarta dibidjilkeun
 ka maranehanana; seg pada ngadjima ka
 dinja, sarta dihantém bae sapeuting djé-
 26 poet tépi ka barabag beurang; ari wantji
 balebat padjar dileupaskeun. 'Tidinja
 awewe teh braj beurangna datang, bloek
 nambroe hareupeun lawang imah djal-
 ma noe diandjrékan koe doenoenga-
 27 nana; ngagoler tépi ka tjaäng. 'Wantji
 isoek doenoenganana hoedang, sarta moe-
 kakeun panto imah, bari seug ka loewar,
 sédja noelojkeun djalanna; doemada-
 kan, eta awewe, parékanana, ngagoler
 hareupeun lawang imah, ari leungeunna
 28 noempang dina bangbaroeng. 'Pok ngo-
 mong ka dinja: Geura hoedang, oerang
 toeloj; tatapi teu nembalan. Seug di-
 bawa dina kalde; pek eta djalma dang-
 dan, bari toeloj moelang ka énggonna.
 29 'Barang geus datang ka imahna, njokot
 peso, sarta njékélan parékanana, pek
 dipotong-potong, noeroetkeun anggaho-
 tana, njiéun doewa wélas potong; toe-
 loj dikirim-kirimkeun ka sawéwéngké-
 30 ran Israïl. 'Ari geus kitoe, saha-saha noe
 nendjo pok ngomong: Tatjan aja sarta
 tatjan kapanggih anoe kijeu pétana, ki
 sémét poéan oerang Israïl indit ti tanah
 Mésir tépi ka poé ajeuna; sadajana sing
 niten ka dinja; geura pada tarekah,
 sarta mitjatoer! a 1 Moesa 19: 4.

PASAL 20.

Tidinja sakabeh oerang Israïl arindit,
 1 seug sapadjémoeban koempoel kawas
 djalma saorang, ^a ti sémét Dan tépi ka
 Berseba, kitoe deui tanah Gilad, ngada-
 2 reuheus ka Pangeran, ^b di Mispá. 'Sarta
 gégéden sabangsa kabeh, ti sadajana
 kaum Israïl, pada djonghok dina koem-
 poelan oemat Allah, aja opat kėti djalma
 3 badarat anoe njikép pédag. 'Ari oerang
 Binyamin ngadarengé bedja, jen oerang
 Israïl moeroeboel ka Mispá. Pok oerang
 Israïl ngaromong: Geura tjaritakeun,
 koemaha pétana kagorengan kitoe teh?
 4 'Ngadjawab eta ahli Lewi, salaki awewe
 noe dipaéhan teja, kijeu pokna: Asalna
 ° koering dongkap ka Giba, noe kabilang
 ka Binyamin, nja koering saréng poen
 5 parékan, sédja meuting. 'Seug pribomei
 Giba teh ngamoesoeh ka koering, saréng
 ngalingkoengan eta imah ti peuting tina
 hal koering; angkeuhna diri koering dek

dipeuntjit, ari poen parékan koe maranehanana diheureujan datang ka paehna.

6 'Tidinja poen parékan koe koering ditjékél, saréng dipotong-potong, bari toeloj dikirim-kirimkeun ka sawéwngkéran milik Israil, reh eta teh marigawe karoetjahan saréng ^d noe teu patoet di Israil.

7 'Soemangga, sampejan sadaja, oerang Israil! paparin saor saréng pirémpag

8 di dijeu. 'Neut sakabeh djalma nangtoeng, kawas djalma saor, bari ngomong: Oerang teh hidji ge moal aja

noe balik ka himahna, sarta oerang hidji ge moal aja noe moendoer ka

9 imahna. 'Ari ajeuna oerang lampahkeun kijeu ka Giba teh: oerang roeroeg, make

10 lotère; 'nja oerang njokot sapoeloeh djalma ti saratoes, ti sakabeh kaum

Israil, djeung saratoes ti sareboe, sarta sareboe ti salaksa, baris mawapibékéleun

keur djalma noe loba; soepaja, dimana geus daratang ka Giba bilangan Binyamin

teh, pada milambah sakoemaha kalakoean teu patoet, noe koe eta dipi-

11 gawe di Israil teja. 'Tidinja sakabeh oerang Israil karoempoel ka eta nagara,

sarta samjoeuk, kawas djalma saor.
 a 1 Sam. 3:20. b p. 11:11. c p. 19:15.
 d Jos. 7:15.

12 Geus kitoe kaum-kaom Israil ngoetoesan ka sakoemBinyamin, mopojan kijeu:

Eta kagorengan naon, noe kalampahkeun di maraneh teja? 'Mana ajeuna geura se-

13 lehkeun "eta djalma noe balangkawarah, anoe di Giba teja, dek dipararahan, sarta dek ngaleungitkeun kagorengan ti Israil.

Tatapi oerang Binyamin teu daekenn ngagoegoe ka omongan oerang Israil,

14 doeloer-doeloerna. 'Anggoer oerang Binyamin ti sagala nagara karoempoel ka

Giba, dek boedal, ngalawan ka oerang

15 Israil. 'Seg dina poé eta oerang Binyamin ti sagala nagara diloris, aja doewa

laksa gènép reboe djalma noe njikép pèdang, djaba ti priboemi Giba, noe

diloris toedjoech ratoes djalma beunang

16 mëting. 'Dina lébah eta sakabeh djalma aja toedjoech ratoes djalma beunang më-

ting, ^b noe ngaredekeun; eta sakabeh bisa ngabandring koe batoe ka boeok salam-

bar, sarta tara salah.
 a p. 19:22. b p. 3:15.

17 Ari oerang Israil diloris, djaba ti Binyamin, aja opat kéti djalma noe njikép

18 pèdang; eta sakabeh pradjoerit. 'Toeloj

darangdan, broel arindit ka Bet-El; seug naros ka Allah, kijeu pioendjoeuk oerang

Israil: "Anoe mana koering sadaja noe piinditeun ti heula, pikeun mërangan

ka oerang Binyamin? Ari timbalan Pan-

19 ngeran: Joeda noe koedoe ti heula. 'Prak oerang Israil isoezna darangdan, toeloj

20 masanggahan deukeut Giba. 'Tidinja oerang Israil boedal, sèdja mërangan ka

Binyamin; pek oerang Israil tata-baris, dek mërangan ka darinja deukeut Giba.

21 'Broel oerang Binyamin boedal ti Giba, sarta ngaroeksak di Israil dina poé

eta; doewa laksa doewa reboe djalma

22 noe tinggolepak dina taneuh. 'Dëmi eta bala, tégès oerang Israil, ngoewatkeun

maneh, sarta tata-pérang deui dina ènggon oeroetna tata-baris poé kamari teja.

23 'Djeung oerang Israil arindit, ^b seug tjareurik di pajoeneun Pangeran tèpi

ka boerit; sarta pada naros ka Pange-

ran, kijeu pioendjoeukna: Koemaha koering teh, kèdah madjéng deui mërangan

ka poen doeloer, oerang Binyamin? Ari timbalan Pangeran: Seg arindit, pér-

24 ngan.
 a p. 1:1. b p. 21:2.

25 'Toeloj oerang Israil pada ngadésék ka oerang Binyamin dina poé noe ka-

doewa. 'Broel Binyamin boedal, mapag ka maranehanana ti Giba dina poé noe

kadoewa teja, pek ngaroeksak deui di oerang Israil; salaksa dalapan reboe

djalma noe tinggolepak dina taneuh;

26 eta sakabeh anoe njikép pèdang. 'Tidinja sakabeh oerang Israil djeung sa-

bala kabeh arindit, toeloj daratang ka Bet-El, sarta tjareurik, djeung marando

di dinja di pajoeneun Pangeran, bari

pada poewasa dina poé eta tèpi ka boerit; toer pada ngoerbankeun "koer-

ban doeroekan djeung koerban panarima ka pajoeneun Pangeran. 'Sarta

oerang Israil pada naros ka Pangeran; (wantoe-wantoe pèti pèrdjangdjian Al-

28 lah aja di dinja dina mangsa eta, 'djeung ^b Pinéhas poeta Elasar, anoe poeta

Haroen teja, noe poerah marék ka pajoeneunana dina mangsa eta) ari pioend-

29 djoeukna: Koemaha koering teh piboe-daleun deui bae bade mërangan ka poen doeloer, oerang Binyamin, atanapi eureun? Ari timbalan Pangeran: Seg arindit; karana isoekan koe kami tangtue

Israil neundeunan ^a anoe baris ngabongohan ka Giba, ti sakoeriling.

^a 3 Moesa 1:3; 3:1. ^b Jos. 22:13. c. p. 9:25.

30 Broel oerang Israil arindit, dek mērangna ka oerang Binyamin dina poë noe katiloe, sarta tata-baris deukeut
31 Giba, tjara ka toekang-toekang. 'Geus kitoe oerang Binyamin boedal, mapag ka bala, sarta katarik, pisah ti nagara; pek ngamimitian ngadek, tjara ka toekang-toekang, dina doewa djalan gēde; noe hidji bras ka Bet-El, noe hidji deui ka Giba, di tēgal; kira tiloe poeloh
32 djalma bala Israil noe kasabēt. 'Ngaromong oerang Binyamin: Geus eleh eta teh di hareupeun oerang, tjara bareto. Tatapi tjarek oerang Israil: ^a 'Hajoe oerang kaboer, soepaja eta katarik, pisah
33 ti nagara, ka djalan gēde. 'Seug sakabeh oerang Israil haroedang ti ēnggonna, sarta tata-baris di Baāl-Tamar. Djeung oerang Israil noe keur ngabongohan teja
34 rijab ti ēnggonna, ti Maäre-Giba. 'Aja salaksa djalma beunang mēting ti sabangsa Israil ngadatangan ka Giba, ti pabēñeranana, sarta pērang teh djadi rosa; dēmi eta teh teu njaranaeun bakal
35 kataradjang katjilakaän. 'Toeloj Binyamin teh koe Pangeran disina eleh di hareupeun Israil; sarta oerang Israil ngaroeksakkeum di Binyamin dina poë harita doewa laksa lima reboe saratoes djalma; eta sakabeh anoe njikēp pēdang.

^a Jos. 8:5, 6.

36 Geus tērangneun oerang Binyamin, jen dirina eleh; karana oerang Israil mere ombra ka Binyamin, tina sabab ngarandēl ka noe ngabongohan, noe diteundeun deukeut Giba teja. 'Ari noe keur ngabongohan teja moeroe, njēlēmpēk ka Giba, sarta noe ngabongohan teh kēntjēng pisan; pek sanagara kabeh disabētan koe seuseukeut pēdang. 'Djeung deui oerang Israil geus masinian ka noe ngabongohan, ^a koedoe njiyeun kēboel haseup, sing gēde, njamboewang ti nagara. 'Tidinja oerang Israil malik dina keur pērang, sarta Binyamin ngamimitian ngadek, kira tiloe poeloh djalma oerang Israil noe kasabēt; noe matak ngaromong: Poegoeh geus eleh eta teh di hareupeun oerang, tjara keur pērang
40 bareto. 'Boel kēboel teh ngamimitian njamboewang ti nagara, saibarat tihang

haseup. Ana Binyamin ngalijeuk ka toekang, doemadakan, njamboewang satoenkēb nagara, ngēboel ka langit.
41 'Toeloj oerang Israil malik; seg oerang Binyamin soemēblak, bawaning nendjo dirina kataradjang katjilakaän. 'Toeloj maloendoer ti hareupeun oerang Israil ka djalan tēgal lēga; tatapi pērang teh montel ka dinja, sarta noe daratang ti nagara-nagara ngaroeksakkeun ka
42 dinja di tēngahna. 'Dirijoeng Binyamin teh, dioedag-oedag, diidēk-idēk di pangreureuhan, tēpi ka pabēñeran Giba, ti tēbēh pangbidjilan panon-poë. 'Ari anoe roeboeh oerang Binyamin teh salaksa dalapan reboe djalma; eta sakabeh djalma pērkosana. 'Aja noe maloendoer, kalaboer ka tēgal lēga, ka batoe tjadas Rimon; tatapi koe oerang Israil dipoepoerian di djalan gēde, meunang lima reboe djalma; sarta dipontel pisan ti pandeuri tēpi ka Gidom, aja deui noe kasabēt doewa reboe djalma. 'Djadi sakabeh oerang Binyamin anoe roeboeh dina poë harita, doewa laksa lima reboe djalma noe njikēp pēdang; eta sakabeh
43 djalma pērkosana. 'Ari noe maloendoer kaboer ka tēgal lēga, ka tjadas Rimon teja, gēnēp ratoes djalma. ^b 'Toeloj tjaritjing di tjadas Rimon, meunang opat
44 boelan. 'Sarta oerang Israil malikan ka oerang Binyamin, pek disabētan koe seuseukeut pēdang, boh eusi nagara sarerejana, boh sasatoan, dalah saniskara noe kapanggih; kitoe deui sakabeh nagara noe kapanggih dihoeroe koe seueu.

^a Jos. 8:8, 20, 21. ^b p. 21:13.

PASAL 21.

Ari oerang Israil geus pada soempah ^a di Mispa, kijeu pokna: Oerang teh hidji ge moal aja noe mere anak ka oerang Binyamin, keur pipamadjikaneu-
2 nana. 'Tidinja djalma-djalma daratang ka Bet-El, sarta marando di dinja di pajoeneun Allah, tēpi ka boerit, ^b djeung pada tjeurik tingsalēgroek, katjida pisan.
3 'Pok aroendjoekan: Eh Pangeran, Allah Israil! naha aja pērkawis kitoe di Israil, moenggang dangēt ajeuna sahidji
4 kaum Israil kirang? 'Ari geus kitoe, isoekna djalma-djalma gantjang haroedang, toeloj njiyeun hidji altar di dinja, bari seug ngoerbankeun ^c koerban

- 5 doeroekan djeung koerban panarima. 'Pok oerang Israil ngaromong: Saha sakabeh kaom Israil anoe hanteu datang kana koempoelan ka pajoeneun Pangeran? Karana aja soempahna bangét pisan hal noe hanteu pidatangeun ka Mispa, ngadeuheus ka Pangeran; pokna: Pasti
- 6 dipaehan. 'Sarta oerang Israil pada handjakaleun koe Binyamin doeloerna; aromongna: Ajeuna sahidji kaom geus ditilas
- 7 ti Israil. 'Koemaha oerang nja pipétaeun ka eta, ka noe kari teja, hal pérkara awewe? da oerang teh geus soempah njéboet Pangeran, hamo mere anak oerang ka dinja baris pipamadjikaneun.
- 8 'Aromongna deni: Koemaha, sagala kaom Israil aja noe hanteu datang ka Mispa, ngadeuheus ka Pangeran? Doemadakan, ti Jabes bilangan Gilad taja noe datang
- 9 ka pasanggrahan, kana koempoelan. 'Ari djalma-djalma diloris, sihareng priboemi Jabes bilangan Gilad taja hidji-hidji atjan
- 10 di dinja. 'Toeloej padjémoehan teh ngoetoesan ka dinja salaksa doewa reboe djalma, kaäsoep djalma pérkosa, sarta diparentah, kijeu parentahna: Geura laleumpang, seg priboemi Jabes bilangan Gilad teh koe maraneh sabétan koe seu-
- 11 seukeut pédang, katoet awewe djeung baroedakna. 'Sarta koedoe milampah kijeu péтана: ^a Sakoer lalaki, kitoe deui sakoer awewe anoe njaho di lalaki, geus njongrang didjima, koedoe haram-
- 12 keun. 'Toeloej eta teh dina lébah priboemi Jabes bilangan Gilad manggih opat ratoes landjang, parawan, anoe tatan njaho di lalaki, tatjan njongrang didjima; seug dibarawa ka pasanggrahan di Silo, anoe di tanah Kanaän. *a p. 20:1, b p. 2:4; 20:23, 26. c p. 20:26. d 4 Moesa 31:17.*
- 13 Tidinja sapatjémoehan mioetoes, sarta sasaoeran ka oerang Binyamin, ^a anoe aja di tjadas Rimon teja, bari diémbaran pirahajoeun. 'Toeloej Binyamin balik, harita keneh; sok dileleran landjang anoe dihiroepan, sesa awewe Jabes bilangan Gilad teja, tatapi hanteu mahi keur maranehanana kitoe. *a p. 20:47.*
- 15 Ari djalma-djalma teh handjakaleun koe Binyamin, tina sabab Pangeran ngadamél hidji kolowong dina kaom-kaom
- 16 Israil. 'Sarta para kokolot padjémoehan misaer kijeu: Koemaha oerang nja pipétaeun ka noe kari, hal pérkara awewe, sapedah awewe kaom Binyamin
- 17 ditoempoer? 'Salaoerna deui: Milik Binyamin baris noe rahajoe, soepaja oelah
- 18 aja kaom Israil anoe leungit. 'Děmi oerang mah teu kadoega mere anak oerang ka dinja baris pipamadjikaneun; karana oerang Israil saroempah kijeu teja: Saha-
- 19 saha noe mere pipamadjikaneun ka Binyamin, keuna panjapa. 'Salaoerna deui: Kijeu bae: saban-saban taoen sok pesta di Silo bade ka Pangeran, kalereun Bet-El, wetaneun djalan géde, noe ti Bet-El bras ka Sėkem, sarta kidoeleun Lėbona.
- 20 'Toeloej marentah ka oerang Binyamin, kijeu parentahna: Maraneh geura leumpang, koedoe ngabongohan di kébon
- 21 anggoer, 'sarta koedoe narendjo, bari masing awas, dimana landjang-landjang Silo geus ka laloewar, ngarigél dina kalangan, geuwat maraneh baridjil ti kébon anggoer, bari pada ngiwat hidji pipamadjikaneun ti sakabeh landjang Silo, seg laleumpang ka tanah Binyamin.
- 22 'Ari geus kitoe, lamoen bapana atawa doeloerna datang ka kaola, mérkara-keun, seg kaola bakal ngomong kijeu ka darinja: Eta teh karoenjakeun bae ka kaola; sabab kaola njokot pipamadjikaneunana dina pérang teh hanteu mahi hidji sewang; énjana mah lain maraneh anoe mere eta ka darinja, ari kitoe mah maraneh waktoe ajeuna ka-
- 23 salahan. 'Tidinja oerang Binyamin milampah kitoe; pek njarokot pipamadjikaneun, noeroetkeun bilangan maranehanana, ti sakoer noe ngarigél, djalan ngarampang, bari toeloej leumpang, baralik samilik-milikna; ari nagara-nagara diadégkeun deni, sarta koe maranehanana deusian. 'Toeloej oerang Israil maroelang ti dinja dina mangsa eta, masing-masing ka kaomna djeung ka bangsana; pada boebar ti dinja ka samilik-milikna. 'Dina mangsa eta ^a taja radja di Israil; djalma milampahna masing-masing noe piběnéreun koe raras-
- 24 aän sorangan. *a p. 17:6.*

KITAB ROET.

PASAL 1.

Ari geus kitoe, keur djaman ^a para hakim ngahakiman, hidji mangsa patjèklik dina djero tanah. Geus kitoe aja hidji djalma leumpang ti Bet-Lehem, bilangan Joeda, sèdja ngoembara di tanah Moab; leumpangna djeung pamadjikanana sarta djeung anakna lalaki noe doewa.

2 'Ari ngaran eta djalma Elimelek, djeung ngaran pamadjikanana Naomi, sarta ngaran doewa anakna Mahlon djeung Kiljon, oerang Eprat, asal ti Bet-Lehem bilangan Joeda. Toeloej daratang ka tanah Moab, sarta tjaritjing di dinja. 'Geus kitoe Elimelek, salaki Naomi, maot; katinggal Naomi djeung doewa anakna. 'Eta teh seug pada boga pamadjikan ka oerang Moab; ngaran noe hidji Orpa, ari ngaran noe hidji deui Roet; ari ngarènggonna di dinja watara sapoeloh taoen. 'Toeloej eta doewa djalma, Mahlon djeung Kiljon teja, paraeh deui; djadi eta awewe katinggal koe anak doewanana sarta koe salakina. ^a Hak. 2: 16.

6 Geus kitoe Naomi dangdan djeung minantoena, sèdja moelang ti tanah Moab; karena ngadenge bedja di tanah Moab, jen Pangeran ^a geus ngalajad ka oematna, dipaparin deui rëdjèki. 'Bral indit ti ènggonna tjitjing, sarta doewa minantoena reudjeung; toeloej leumpang di djalan, sèdja moelang ka tanah Joeda. 'Pok Naomi ngomong ka doewa minantoena: Geura leumpang, moelang, masing-masing ka imah indoeng sorangan. Moegi-moegi Pangeran midamél kahemaman ka maraneh, sakoemaha noe koe maraneh geus dilampahkeun ka noe maraot sarta ka diri

9 éma. 'Moegi maraneh koe Pangeran dipaparin manggih ^b reureuh, hidji-hidji di imah salaki. Toeloej koe Naomi pada ditjjoeman; sarta tjareurik sègrak-sègroek. 'Pok pada mihatoeur ka Naomi: Salèrésna, simkoering sèdja ngiring éma moelang ka bangsa éma. 'Ari omong Naomi: Geura maroelang bae, anaking! keur naon dek miloe djeung éma? Na éma teh ngandoeng keneh anak, ^c baris pislakieum maraneh? 'Geura maroelang bae, anaking! geura leumpang; karena

éma teh geus kolot, moal boga deui salaki. Lamoen éma ngomong, boga pangharèpan, sanadjan éma peuting èngke boga salaki, sarta sanadjan ngadjoeroe

13 anak lalaki, 'na maraneh, ana kitoe mah, dek ngadagoan tèpi ka galèdena? na maraneh, ana kitoe mah, dek mingit sorangan, moal boga salaki? Oelah kitoe, anaking! saénjana éma teh leuwih soesah ti batan maraneh, karena ^d panangan Pangeran bidjil, ngahalangan ka

14 éma. 'Sègrak-sègroek pada tjeurik deui; seug Orpa njijoem, amit ka mitoha, dèmi Roet mah ngarakétan ka dinja. 'Ngomong Naomi: Tah, lantjeuk maneh geus moelang ka bangsa djeung ka batarana; maneh oge geura moelang, noetoerkeun lantjeuk. 'Wangsoelan Roet: Oelah njeség ka simkoering ninggalkeun éma, moendoer ti toekangeum éma; salèrésna, ^e ka mana bae éma angkat, simkoering sèdja ngiring; sarèng di mana bae éma ngarèrèb, simkoering sèdja toeroet; bangsa éma nja bangsa simkoering, sarèng Allah éma nja Allah simkoering;

17 'Di mana bae éma maot, simkoering toeroet paeh, sarèng nja di dinja hajang dikoeboer. ^f Simkoering nèda koe Pangeran didamél kijeu sarta diwoewoehan kijen, ngan maot bae noe bakal

18 misahkeun simkoering sarèng éma! 'Ana Naomi geus tèrangeun, jen Roet teh koekoeuh sèdjana dek miloe, seg eureun bae magahan ka dinja. ^a Djab. 65: 10; Loek. 1: 68. ^b p. 3: 1. ^c 5 Moesa 25: 5. ^d Aj. 19: 21. ^e 2 Sam. 15: 21. ^f 1 Sam. 14: 44.

19 Toeloej ladjoé leumpangna padoedoewaan, tèpi ka daratang ka Bet-Lehem. Ari geus kitoe, barang daratang ka Bet-Lehem, seug geher sanagara tina sabab eta, sarta pada ngomong: Koetan ijeu teh Naomi? 'Ngadjawab Naomi ka darinja: Kaola oelah diséboet Naomi, koedoe séboet Mara; karena noe Moerbawisa njoekérkeun ka kaola liwat

21 saking. 'Kaola barang leumpang teh pinoeuh, ana dipoelangkeun deui koe Pangeran kosong. Naha kaola koe maraneh diséboet Naomi? da Pangeran njalahkeun ka kaola, sarta noe Moerba-

22 wisesa njilakakeun ka kaola. 'Tah, kitoe moelangna Naomi; sarta Roet, oerang Moab, minantoena, reudjeung; moelangna ti tanah Moab, ari daratangna ka Bet-Lehem mēñeran oesoem ngamimitian dibowat gandroeng.

PASAL 2.

Ari Naomi teh boga hidji ^a koelawarga salakina, djalma soegih-moekti, bangsa Elimelek; ari djēñenganana Boas.

2 'Geus kitoe Roet, oerang Moab teja, mihatoer ka Naomi: Simkoering nēda idin leumpang ka kēbon, ^b sēdja moeloengan heutjak toekangeun saha bae noe parēng simkoering mēndak koernija dina panonna. Ari djawab Naomi: Djig bae, anaking! 'Bral leumpang, toeloj datang, prak moeloengan di kēbon, toekangeun noe dibarowat. Kabēñeran noe kapanggihna saloewoek kēbon kagoengan Boas, anoe bangsa Elimelek

4 teja. 'Doemadakan, Boas teh soemping ti Bet-Lehem, sarta misaoer ka noe dibarowat: Pangeran moegi njarēngan ka maraneh! Ari wangsoelanana: Moegi andjeun dibērkan koe Pangeran! 'Mariuska Boas ka boedjangna noe dioeroeskeun ka noe dibarowat: Ti saha eta

6 awewe ngora? 'Ngawangsoel boedjang noe dioeroeskeun ka noe dibarowat teh, kijeu wangsoelanana: Soemoehoen, nja eta awewe oerang Moab, ^c anoe ngring Naomi wangsoel ti tanah Moab teja.

7 'Ari tjatoerna: Koering moegi ditērangnan moeloeng, ngoempoeleun di lēbah beungkeutan, toekangeun noe dibarowat. Ladjēng asoep, sarēng djongdjon bae ti wantji isoek dongkap ka ajeuna; anging bijeu eureun dina saoug sakēdap.

8 'Tidinja Boas misaoer ka Roet: Tjing dengekeun, anaking! oelah dek leumpang moeloeng di kēbon noe sedjen, kitoe deui oelah dek toeloj ti dijeu; sing matoeh bae di dijeu, ngareudjeungnan boedjang kaola awewe. 'Panon

9 maneh sing tētēp ka ijeu kēbon noe keur dipiboewatan, sarta toetoer-toetoerkeun bae anoe dibowat; eta kaola geus marentah ka boedjang-boedjang, oelah aja noe ngopenan ka maneh. Djeung lamoen maneh hajang nginoem, leumpang bae ka wadhana, seg nginoem anoe

10 beunang nimba boedjang. 'Brēk Roet

teh njoeoeh kana taneuh, sarta soedjoed, bari oendjoekan ka andjeunna: Koe naon simkoering noe mawi mēndak koernija dina sotja andjeun, dongkap ka andjeun mireseja ka simkoering, da simkoering teh oerang nagara lijan? 'Ngawalon Boas, kijeu walonanana ka Roet: Geus dibedjakeun pisan ka kaola sanyis ^d noe koe maneh dilampahkeun ka mitoha maneh, sanggeus maot salaki maneh, sarta maneh ninggalkeun indoeng-bapa maneh, djeung nagara asal, bari toeloj leumpang ka bangsa noe teu kanjahoan koe maneh ti kamari-mangkoekna. 'Pangeran moegi malēs kana kalakoean maneh, sarta sing pēpēk gandrajan maneh ti Pangeran, Allah Israil, anoe koe maneh dideuheusan, ^e hajang njalindoeng ka handapeun djangdjangna.

13 'Pioendjoek Roet: Moegi simkoering mēndak koernija dina sotja salira djoe-ragan, wireh andjeun geus ngalilipoer ka simkoering, sarēng wireh andjeun geus ngoepahan kana ati abdi gamparan, nadjan simkoering hanteu sami sarēng salah-sawijos abdi gamparan.

^a p. 3: 2. ^b 3 Moesa 19: 9. ^c p. 1: 19. ^d p. 1: 8, 16, 17. ^e Djab. 17: 8.

14 Ari waktoe rek dadaharan, Boas misaoer ka Roet: Hijap ka dijeu, geura miloe ngahakan roti, sarta hoewapeun maneh tjoetjokeun kana tjoeka. Gek Roet teh djoek gigireun noe dibarowat; heg disodoran beunang njangraj, kop dadaharan datang ka seubeuhna, sarta

15 aja sesana. 'Ana indit, sēdja moeloengan deui, seg Boas marentah ka boedjang-boedjangna, kijeu saoerna: Nadjan dina antara beungkeutan ge eta meunang bae moeloengan, sarta koe maraneh oelah diwirangkeun. 'Malah koedoe dipangnjaboetkeun tina eundan, ^a sarta tinggalkeun bae, soepaja koe eta dipoeleung, djeung oelah dingeunggeureuh-

17 keun. 'Ari moeloenganana dina eta kēbon tēpi ka boerit; tidinja beunangna moeloengan ditoetoe, aja kira-kira saepa gandroeng. 'Seg didjoengdjoeng, bari toeloj moelang ka nagara. Geus kitoe koe mitohana katendjo beunangna moeloengan; sarta Roet ngaloewarkeun sesana seubeuh teja, bari disanggakeun.

19 'Ditanja koe mitohana: Di mana maneh poē ijeu nja moeloengan, sarta di mana

nja digawe? Moegi dibêrkahan anoe mireseja ka maneh! Toeloj Roet mopankeun ka mitohana, digawena di Boas; pihatoerna: Simkoering poé ijeu digawe teh di hidji djalma, noe djenengan Boas.

20 'Ari omongan Naomi ka minantoena: ^b Moegi eta teh dibêrkahan koe Pangeran, noe teu tinggal kaasihana ka noe hariroep sarta ^c ka noe maraot! Ngomong deui Naomi ka Roet: Eta djalma baraja ka oerang, kaasoep poerah

21 nêboes ka oerang. 'Pihatoer Roet, oerang Moab teh: Paingan, sabab nimbalan ka simkoering: Koedoe ngareudjeungan ka boedjang-boedjang kaola, tēpi ka geus anggeus sakabeh pibowateun anoe kaola. 'Ari omongan Naomi ka Roet minantoena: Hade pisan, anaking, lamoen maneh ka loewar reudjeung boedjangna awewe; bisi maneh

22 diharoe-haroe di kēbon noe sedjen. 'Toeloj Roet teh ngareudjeungan ka boedjang Boas awewe, sarta moeloengana tēpi ka anggeusna diboewat gandroeng djeung diboewat tarigoe; sarta tēp di mitohana. *a* 3 Moesa 23: 22. *b* p. 3: 10.

c p. 1: 8.

PASAL 3.

Tidinja Naomi mitohana ngomong ka Roet: Eh anaking! Éma teh lain koedoe nejangnan pigeusaneun maneh ^a reureuh, soepaja maneh djamoega? 'Ari ajeuna eta Boas, noe direudjeungan boedjangna awewe koe maneh teja, ^b lain koe-lawarga oerang? Masing njaho, andjeunna ngêrsakeun napi gandroeng éngke peuting dina pangirikan. 'Mana maneh geura mandi, sarta diminjak; rap make pamidangan maneh, bari seug ijang ka pangirikan; tapi oelah nembongkeun maneh ka eta djalma, tēpi ka parantosna dahar-leueut. 'Ari geus kitoe, dimana geus ebog, tangenan koe maneh énggon ebogna, toeloj njampeurkeun, singkabkeun toendjangeunana, bari seg ngédéng; tangtoe andjeunna ka maneh maparin njaho anoe koedoe dilampahkeun

5 koe maneh. 'Ari wangsoelana: Saniskara noe dipisaer koe éma, simkoering sēdja ngalampahkeun. *a* p. 1: 9. *b* p. 2: 1, 20.

6 Tidinja Roet ijang ka pangirikan, sarta milampah sakoemaha parentah mitohana teja. 'Ari Boas parantos dahar-leueut, sarta soeka manahna, toeloj

soemping, ebog dina toengtoeng toempokean gandroeng; sēr Roet teh njampeurkeun lalaoenan, pek njingkabkeun

8 toendjangeunana, bari seg ngédéng. 'Ari geus kitoe, wantji tēngah peuting eta djalma kaget, sarta malik; doemadakan, aja awewe ngédéng toendjangeunana.

9 'Misaoer Boas: Saha eta? Ari pihatoerna: Noen, simkoering teh Roet, abdi gamparan; moegi meberkeun djangjang andjeun ka loehoereun abdi gamparan; karantén ^a nja andjeun poerah nêboes.

10 'Saoer Boas: Eh anaking! ^b moegi maneh dibêrkahan koe Pangeran; ijeu kahemanan maneh noe pandeuri koe maneh dileuwihkeun ^c ka noe ti heula, tina sabab maneh teu noeterkeun ka djalma ngarora, boh noe malarat, boh

11 noe beunghar. 'Ari ajeuna, anaking! poma oelah sijeun-sijeun. Sakoer noe dipiomong koe maneh, tangtoe koe kaola dilampahkeun ka maneh; karana sanagara bangsa kaola pada njaho, jen

12 maneh teh ^d awewe digdjaja. 'Ari ajeuna, énja bēnēr kaola teh poerah nêboes; tatapi aja deui hidji poerah nêboes, anoe

13 deukeut ti batan kaola. 'Tjitjing bae peuting ijeu; ari geus kitoe, wantji isoek, oepama eta daekeun nêboes ka maneh, hade, sina nêboes; sabalikna, oepama teu soekaeun mah nêboes ka maneh, tangtoe ditēboes koe kaola, dēmi djoemēnēnging Pangeran! doeg deni bae tēpi ka isoek. *a* p. 2: 20. *b* p. 2: 20. *c* p. 2: 11. *d* sll. 31: 10.

14 'Toeloj ngédéng deui toendjangeunana tēpi ka isoek; seug hoedang, memeh djalma tēgēs ka batoer; karana saouer Boas: Oelah kanjahoan aja awewe datang ka pangirikan. 'Saoerna deui: Sodorkeun karembong, noe dipake koe maneh, sarta tējékēlan. Pek ditjékēlan; toeloj Boas nakēr gandroeng gēnēp takēr, dibahankeun ka dinja; bral andjeunna

16 angkat ka nagara. 'Barang Roet datang ka mitohana, seg eta nanja: Koemaha maneh teh, anaking? Toeloj Roet mopankeun ka Naomi saniskara, noe koe eta

17 djalma dilampahkeun ka dirina. 'Sarta pihatoerna: Ijeu gandroeng gēnēp takēr koe andjeunna dipaparinkeun ka simkoering; karana lahirna ka simkoering: Oelah lengoh datang ka mitoha maneh.

18 'Ari tjarek Naomi: Tjitjing bae, anaking! tēpi ka maneh geus njaho dina

piragrageunana eta pèrkara; karana eta djalma moal eureun, ari tatjan poetoos mah pèrkarana poë ijeu.

PASAL 4.

Ari Boas angkatna ^a ka lawang nagara, toeloj tjalik di dinja. Doemadakan, ^b eta poerah nêboes, anoe koe Boas disaoerkeun teja, ngaliwat. Misaoer Boas: Sindang heula, ki Anoe! tjalik di dijeu. ² Seg njimpang, bari toeloj tjalik. 'Tidinja Boas ngala sapoeloeh djalma, noe kaasoep kokolot nagara; ari saorna: Mangga, tjalarik di dijeu! Gek tjalarik. ³ 'Toeloj misaoer ka poerah nêboes teh: Naomi, anoe anjar poelang ti tanah Moab, ngadjoewal lahan saloewoek, bogana doeloer oerang, Elimelek teja. 'Ari pikir kaola, dek dinjatakeun, masing kareungeun koe sampejan, mihatoer kijeu: Eta teh galeuh, kasaksian koe ijeu noe darjoeok, sarta kasaksian koe sêsêpoech bangsa kaola. ^c Oepama kêrsa nêboes, mangga têboes; sabalikna, oepama moal ditêboes, popojankeun ka kaola, sangkan kaola njaho; karana taja deui noe pinêboeseun djaba ti sampejan, sarta satoekangeun sampejan teh kaola. Ari djawabna: Kaola sêdja nêboes. 'Saoer deui Boas: Samangsa sampejan ngagaleuh eta lahan ti leungeun Naomi, digaleuhna keneh ti Roet, oerang Moab, pamadjikan noe maot teja, ^a pikeun ngadêgkeun ngaran noe maot dina milikna. 'Ngadjawab poerah nêboes teh: Teu kadoega kaola mah nêboes inja keur diri kaola, soepaja kaola oelah djadi ngaroeksak milik sorangan. Eta têboeseun kaola koe sampejan bae têboes keur diri sampejan; karana kaola mah teu kadoega nêboes. 'Aja adat oerang Israil ti baheula dina hal nêboes djeung dina hal toetoekuran, baris moegoehkeun sakabeh pèrkara; nja eta djalma moeka sapatoena, seug dibikeun ka batoer; ari lampah kitoe minangka pèrtelaan di Israil. 'Pok poerah nêboes teh ngomong ka Boas: Galeuh bae keur sampejan; bari moeka sapatoena sakali. ⁹ 'Misaoer Boas ka kokolot-kokolot djeung ka djalma sakabeh: Kaola ka sadaja menta saksi ajeuna, jen kaola teh meuli sakabeh banda Elimelek sarta sakabeh banda ^e Kiljon djeung Mahlon,

¹⁰ ti leungeun Naomi. 'Samalah Roet, oerang Moab, pamadjikan Mahlon, koe kaola dibeuli keur pipamadjikaneun kaola, baris ngadêgkeun ngaran noe maot teja dina milikna, soepaja ngaran noe maot teh oelah sapat ti doeloer-doelorna sarta ti lawang énggonna; kaola ¹¹ ka sadaja menta saksi ajeuna. 'Ngadjawab sakabeh djalma noe aja dina lawang, kitoe deui kokolot-kokolot: Tarima djadi saksi. Moegi-moegi eta istri, anoe asoep ka boemi sampejan, koe Pangeran disamikeun saréng ^f Rahel sarawoeh saréng Lea, noe doewanana ngadêgkeun boemi Israil; kalajan sampejan sing digdjajaja nja lalampahan di Eprat, saréng moegi sing mashoer nja djénengan di Bet-Lehem. 'Sarawoeh boemi sampejan moegi sing sapertos boemi ^g Peres, noe beunang Tamar ngowokeun pikeun Joeda teja, tina toeroenan, anoe koe Pangeran bakal diparaparin ka sampejan ti eta istri ngora! ^a 1 Moesa 34:20. ^b p. 3:12. ^c 3 Moesa 25:25. ^d 5 Moesa 25:5-10. ^e p. 1:2,5. ^f 1 Moesa 35:23, 24. ^g 1 Moesa 38:29. ¹³ 'Tidinja Roet teh koe Boas ditjandak, sarta djadi garwana; geus kitoe dilêbétan, sarta koe Pangeran dipaparin bobot; toeloj ngowo hidji poetra lalaki. ¹⁴ 'Pok awewe-awewe ngaromong ka Naomi: Sagala poedji ka Pangeran, noe teu ngaboeroengkeun andjeun ajeuna aja hidji poerah nêboes; saréng djénenganana moegi sing mashoer di Israil! ¹⁵ 'Ari eta teh tangtoe poerah njénangeun manah andjeun, saréng pingamoemoeleueun kana kasêpoehan andjeun; karana diowokeunana koe minantoe andjeun, anoe asiheun ka andjeun, ^a anoe langkoeng ka andjeun alah batan toedjoeh ¹⁶ poetra lalaki. 'Top moerangkalih teh koe Naomi ditjandak, sarta dilahoen; ¹⁷ seug djadi pangasoehna. 'Ari ^b tatangga awewe njarêboetkeun pingaraneunana; aromongna: Naomi meunang poetoe lalaki; seg dingaranan Obed; nja eta teh rama Isai, anoe rama Dawoed. ^a 1 Sam. 1:8. ^b Loek. 1:58. ¹⁸ 'Ijeu teh toetoeran Peres: ^a Peres poepoetra Hesron; 'Hesron poepoetra Ram, Ram ¹⁹ poepoetra Aminadab; 'Aminadab poepoetra Nahson, Nahson poepoetra Salmon; ²¹ 'Salmon poepoetra Boas, Boas poepoetra Obed; 'Obed poepoetra Isai, Isai poepoetra Dawoed. ^a 1 Moesa 46:12; Mat. 1:3.

KITAB KAHIDJI TI SAMOEËL.

PASAL 1.

Aja hidji djalma, oerang Ramataim-Sopim, di pigoenoengan Epraim, ngaranna Elkana, anak Jéroham, anoe anak Elihoe, anoe anak Tohoe, anoe anak Soep; asalna oerang Epraim; 'sarta boga doewa pamadjikan; ngaran noe hidji Hanna, dëmi ngaran noe hidji deui Pënina. Ari Pënina boga anak, dëmi Hanna mah teu boga anak. 'Ari eta djalma ^a saban-saban taoen sok mangkat ti nagarana, baris sëmbahijang sarta baris ngoerban ka Pangeran sawadya-balad, ^b di Silo. Ari poeta Eli noe doewa, nja eta Hopni djeung Pinéhas, djadi panghoeloe Pangeran di dinja. 'Sarta tijap-tijap poë Elkana ngoerban, ^c seg ka Pënina, pamadjikanana, djeung ka sakabeh anak Pënina, lalaki-awewe, sok mere doeoeman; 'dëmi ka Hanna mah merena doeoeman tikël doewa; karana njaäheun ka Hanna; ^d tatapi koe Pangeran geus ditoetoep pianakanana. 'Katoeroeg-toeroeg maroena ka Hanna sok njiyeun njëri angën, malar sina ambëk, tina sabab koe Pangeran ditoetoep pianakanana. 'Kitoe bae lampahna oenggal-oenggal taoen; saban mangkat ka gëdong Pangeran teu loewang njiyeunna njëri angën, noe matak Hanna tjeurik sarta teu barangdahar. 'Pok Elkana salakina ngomong: Eh Hanna! naha mana tjeurik? djeung koe naon teu barangdahar? sarta koe naon maneh soesah hate? ^e Naha kaola ka maneh lain leuwih ti batan sapoeloeh anak lalaki?

^a 2 Moesa 23: 17. ^b Jos. 18: 1. ^c 5 Moesa 12: 7, 12.

^d 1 Moesa 20: 18. ^e Roet 4: 15.

9 Ari sanggeus dahar di Silo, sarta sanggeus nginoem, neut Hanna teh indit. Kabënëran panghoeloe Eli keur tjalik dina korsi, pipireun tihang kabah Pangeran. 'Ari Hanna teh ngënëseun pisan pikirna; seg nëuëda ka Pangeran, bari tjeurik kanjënjërian. 'Sarta Hanna ka loewar nadar, kijeu pioendjoekna: Eh Pangeran sawadya-balad! madak kërsa

ningali dina kabalangsakan abdi andjeun, sarëng emoet ka abdi, hanteu ngalalikeun ka abdi andjeun, sawangsoelna ka abdi andjeun maparin hidji toeroenan sarëng lalaki, koe abdi eta bade disangakeun ka Pangeran ^a saemoer-hiroepna, ^b sarëng sirahna moal didatangan peso tjoe-koer. 'Ari geus kitoe, tina sabab mantëng nënëdana ka pajoeneun Pangeran, noe matak Eli nitenan ka biwirna. 'Dëmi Hanna ngomongna sadjéroning hate, ngan koenjam-koenjëm biwirna, teu kadenge sowarana; noe matak koe Eli disangka mabok. 'Pok Eli ngalahir ka Hanna: Sabaraha pililaeunana deui maneh nja rek mabok? geura singkirkeun anggoer maneh ti diri maneh. 'Nga-wangsoel Hanna, kijeu wangsoelanana: Sageuj, djoeragan! abdi teh awewe beurat hate; abdi hanteu nginoem anggoer atanapi arak; sajaktosna abdi teh ^c ngoetjoekeun hate abdi ka pajoeneun Pangeran. 'Abdi gamparan oelah dimanah djalma bangkawarah; karantën abdi ngomong teh dongkap ka ajeuna tina sangët nja karoepekan sarëng njëri angën. 'Ngawalon Eli, kijeu walonanana: Geura moelang bae sarta kasënanan; ari Allah Israil tangtoe maparin panëda maneh, anoe koe maneh disoehoenkeun ka andjeunna. 'Ari pioendjoekna: ^d Moegi abdi gamparan mëndak koernija dina sotja gamparan! Toeloj awewe teh leumpang ka djalanna, sarta barangdahar; djeung pasëmonna geus teu tjara tadi. ^a 4 Moesa

8: 24, 25. ^b 4 Moesa 6: 5; Hak. 13: 5. ^c Djab. 62: 9.

^d 1 Moesa 30: 27; Roet 2: 13.

19 Barang braj isoeq gantjang darangdan, seug sëmbahijang ka pajoeneun Pangeran, bari toeloj maroelang; ti dinja darongkap ka boemina di Ramah. Ari Elkana nëmahan ka Hanna pamadjikanana, ^a sarta Pangeran emoeteun ka dinja. 'Ari geus kitoe, sanggeus tjamplëng mangsana Hanna teh reuneuh, toeloj ngadjoeroe hidji anak lalaki, sarta dingaranan Samoeël; sabab beunang ^b njoehoenkeun ti Pangeran, tjena. 'Tidinja

eta djalma, nja eta Elkana, mangkat deui djeung saeusi-imahna, sêdja ngoerbankeun ka Pangeran koerban tija-tijap-tjap taoen, sarta djeung panadara-
 22 nana. 'Dêmi Hanna mah teu ijang; karanana pihatoerna ka salakina: Dimana boedak teh geus dibeuteungan njoesoe, koe koering dek disanggakeun, sina ngadeuheus ka pajoeneun Pangeran, sarta
 23 sina têtêp di dinja salalamina.' Didjawab koe Elkana salakina: Pilampah sakoe-maha pihadeunana koe pangrasa maneh; tjitjing bae, tēpi ka boedak geus dibeuteungan njoesoe; ngan moegi-moegi Pangeran ngajaktoskeun pangandikana! Toeloej awewe teh tjitjing bae, sarta njoesoean anakna, tēpi ka dibeuteungana-
 24 nana. 'Barang geus dibeuteungan njoesoe, seg dibawa ijang, sarta mawa sapi ngora lalaki tiloe siki, ^b djeung tipoeng saepa, sarta anggoer sabotol; uja boedak teh dianteurkeun ka gêdong Pangeran, ka Silo. Ari boedak teja leutik keneh.
 25 'Pek mareuntjit eta sapi, djeung njaranggakeun eta boedak ka Eli, 'bari Hanna oendjoekan: Noen, djoeragan! ^c dêmi hiroeping njawa andjeun, djoeragan! abdi teh awewe, anoe marêk di dijeu pajoeneun andjeun, nênda ka Pangeran teja. 'Noe ditêda koe abdi teh
 26 nja ijeu boedak, sarêng koe Pangeran dipaparin panêda abdi, noe koe abdi disoehoenkeun ka andjeunna teja. 'Kitoe noe mawi eta koe abdi disaoskeun ka Pangeran, sapanjang oemoerna, sarehing beunang njoehoenkeun ti Pangeran. Toeloej pada sêmbahijang di dinja ka Pangeran.

a 1 Moesa 30:22.

b 4 Moesa 15:9, 10. c p. 17:55.

PASAL 2.

Dok Hanna teh nênda, kijeu panêdana: ^a Hate koering soeka-soeka di djêro Pangeran, ^b tandoek koering tjêngkat di djêro Pangeran, biwir koering ngangah tina hal moesoh koering; sabab koering teh boengah koe pitoe-
 2 loeng andjeun. 'Taja noe soetji sapêrtos Pangeran; estoe taja deui djabi ti andjeun; ^c sarta taja batoe karang noe
 3 nandingan Allah oerang. 'Oelah sok loba omong angkoeh-angkoeh; oelah bidjil soewaban ti soenggoet maraneh; karanana Pangeran teh Allah noe langkoeng oeninga,

^a sarta andjeunna noe nimbang-nimbang
 4 sagala kalakoean. 'Gondewa djalma pêrkosa parotong; ari djalma noe titadjo-
 5 ngan mah disaboe koe kabêdasaan. 'Anoe asal sareuheuh, ^e boeboeroeh malar rêdjêki; dêmi noe langlajeuseun mah pada toemaninah; moenggah noe gaboeg ngadjoeroe toedjoe, sarta noe reja anak
 6 mah dongkap ka apês. 'Pangeran ^f noe maehkeun sarta ngahiroepkeun; noe noeroenkeun ka ênggon noe maot, sarta
 7 ngoenggahkeun. 'Pangeran noe ngamiskinkeun sarta nabeungharkeun; ^g noe ngahandapkeun, nja kitoe keneh nga-
 8 loehoerkeun. 'Andjeunna ^h noe ngahoe-dangkeun anoe malarat tina taneuh, noe ngadjoengdjoengkeun anoe miskin tina djarian, didjoekkeun reudjeung para menak, sarta dimilikan korsi kamoel-
 9 jaan. Karana Pangeran noe kagoengan padêmen boemi, sarta dina loehoer eta
 9 andjeunna ngadêgkeun djagat. 'Soekoe djalma kaâsihna ⁱ koe Pangeran diraksa; dêmi noe daroraka mah mêngke disina reph di noe poék; karanana djalma moal
 10 bêdas koe kakoewatan. 'Sakoer noe madoean ka Pangeran mêngke dirêmoek-
 keun; ^j bakal didatangan goeloedoeg ti langit. Pangeran mêngke ngahoekoe-
 man satoengtoeng boemi, djeung bakal maparin kabêdasaan ka Radja andjeunna, sarta Lisahan andjeunna tangtoe disina tjêngkat tandoekna.

a Loek. 1:46. b Djab.

75:5, 6; 89:18, 25. c 5 Moesa 3:24; Djab. 86:8.

d Sil. 16:2. e Djab 34:11; Loek. 1:53. f 5 Moesa

32:39. g Djab. 75:8. h Djab. 113:7,8; Loek. 1:52.

i Djab. 91:11, 12. j p. 7:10.

11 Toeloej Elkana moelang ^a ka Ramah, ka boemina; dêmi boedak teja ^b ngawoela ka Pangeran, di pajoeneun panghoeloe Eli.

a p. 1:1. b p. 3:1.

12 Ari poeta Eli teja djalma balangkawarah; teu nganjarahokeun ka Pangeran. 'Sarta adat eta panghoeloe ka djalma-djalma, satijap-tijap aja djalma ngoerbankeun koerban, datang boedak panghoeloe eukeur dikoeleob laoe-kna,
 13 mawa ^a garpoeh toesoek tiloe; 'pek ditjotjogkeun ka djêro gerengseng, atawa ka djêro daloeng, atawa ka djêro kantjah, atawa ka djêro parjoe; manamana noe kadjait koe garpoeh, koe panghoeloe ditjokot keur dirina. Kitoe bae lampahna ka sakabeh oerang Israil, noe

15 datang ka dinja, ka Silo. 'Malah-malah samemeh ^b didoeroek gadjihna, datang boedak panghoeloe, sarta ngomong ka djalma noe keur ngoerban teh: Geura mere laeok, baris digoreng keur panghoeloe; karana moal narima ti maneh laeok beunang ngoeloeb, koe-
 16 doe noe atah bae. 'Ana eta djalma ngomong ka dinja: Gadjihna misti pisan didoeroek ajeuna, geus kitoe pek njo-
 17 kot keur maneh sakoemaha kahajang hate maneh: seg ditembal: Moal, koedoe bikeun ajeuna; oepama hanteu mah, dek ditjokot sarta maksa. 'Djadi eta djalma ngarora teh gède katjida dosana di pajoeneun Pangeran; karana djalma-djalma datang ka ngagorengkeun kana koerban Pangeran. ^a 2 Moesa 27:3. ^b 3 Moesa 3:9—11.
 18 Dëmi Samoeël teja ngawoela di pajoeneun Pangeran, boedak keneh, ^a make
 19 epod lawon bodas disaboek. 'Djeung deui koe iboena dipangnjjeunkeun hidji badjoe leutik, oenggal-oenggal taoen sok dikirim ka Samoeël, ana mangkat djeung salakina, sèdja ngoerbankeun ^b koerban
 20 tijap-tijap taoen. 'Sarta Eli ngabèrkahan ka Elkana djeung ka pamadjukanana, kieu lahirna: Pangeran moegi mparin toeroenan ka maneh ti ijen pamadjukan, pigantieun bakti, ^c noe disaoskeun ka Pangeran teja. Toeloej maroelang ka
 21 ènggonna. 'Boekti, Pangeran ngalajad ka Hanna; toeloej reuneh, sarta ngadjoeroe, meunang deui tiloe anak lalaki djeung doewa anak awewe. Ari boedak teja, nja eta Samoeël, ngagèdean di pajoeneun Pangeran. ^a p. 22:18. ^b p. 1:21. ^c p. 1:28.
 22 Ari Eli teja ^a geus sèpoe katjida, sarta ngadangoe warta hal saniskara, noe dilampahkeun koe poetrana ka sakabeh oerang Israil, sarta sok ngarèdèng djeung awewe ^b noe sok ngagimboeng hareupeun lawang himah tèpangan. 'Toeloej dilahiran kije: Naha oedjang marilampah pèrkara noe kitoe pètana? Karana ama ti eta sakabeh djalma ngadenge bedja lalampahan oedjang sok garoreng.
 24 'Oelah kitoe, anaking! karana lain bedja hade, noe kadenge koe ama; matak oemat Pangeran ngarèmpak. 'Oepama djalma boga dosa ka pada djalma, koe Allah dihoekoeman; komo oepama djalma boga dosa ka Pangeran, saha noe mangèdakeun? Tatapi eta teh teu

ngagaroeogoe kana lahiran ramana; sabab Pangeran ngèrsakeun maehkeun ka darinja. 'Ari boedak teja, Samoeël, ^c beuki ngagèdean, sarta dipikasoeke, bagija koe Pangeran, bagija koe djalma-djalma.

^a p. 4:15. ^b 2 Moesa 38:8. ^c Loek. 2:52.

27 Aja hidji piwarangan Allah soeping ka Eli, sarta misaoer ka andjeunna: Aja timbalan Pangeran, kije: Kami teh tetela pisan ngebrehkeun diri kami ka saeusi-imah karoehoen maneh, basa ajana di Mèsir, di wèwèngkon Piraon.
 28 'Sarta koe kami dipilih ti sakabeh kaom Israil, djadi panghoeloe kami, baris koerban dina altar kami, baris ngoekoes seuseungitan, baris make ^a epod di pajoeneun kami; ^b malah kami ka saeusi-imah karoehoen maneh geus mparin sakabeh koerban seuneu ti oerang Israil.
 29 'Naha maraneh njepak ka koerban kami peuntjitan djeung ka koerban kami kadaharan, noe koe kami dipiwarang dilakonon di panglinggihan? Sarta maneh ka anak hormat alah batan ka kami; kabajang maraneh ngalintoehan sorangan koe loeloegoena sakabeh koerban
 30 Israil, oemat kami. 'Pedah kitoe soer pangandika Pangeran, Allah Israil: Énja kami teh tadina nimbalan, ^c saeusi-imah maneh djeung saeusi-imah karoehoen maneh piloemampaheun di pajoeneun kami salalawasna; dëmi ajeuna mah soer pangandika Pangeran: Palijs teuing kami teh! karana noe hormat ka kami koe kami dihormat deui, dëmi noe ngajeh-
 31 keun mah ka kami ditjoemahkeun. 'Masing nganjahokeun, pidatangeun mangsa, ^d didinja kami pimotoeun leungeun maneh djeung leungeun saeusi-imah karoehoen maneh, moal aja noe tèpi ka kolot
 32 saeusi-imah maneh. 'Sarta maneh pinendjoen kasoésahan panglinggihan, dina saniskara noe matak ngeunah ka Israil, djeung moal aja noe tèpi ka kolot saeusi-imah maneh sapandjangna. 'Ari saha-saha djalma, ahli maneh, noe koe kami hanteu dibasmi ti altar kami mah, tangtoe matak adjoer panon maneh sarta matak ngèrikkeun hate maneh; djeung sakabeh djadjadina saeusi-imah maneh
 34 piparaeheun ngora-ngora. 'Sarta kijen pi-lamateunana ka maneh, anoe bakal ngadatangan ka anak maneh doewanana, ka Hopni djeung Pinèhas: ^e doewanana

35 pipacheun dina sapoë. 'Djeung kami rek ngajakeun pikeun kami hidji panghloe-
loe noe satoehoe; nja eta tangtoe ngalampahkeun sakoemaha noe dina manah
kami djeung dina pangraos kami; sarta
nja eta koe kami rek dipangdamëlkeun
imah noe têtëp; djeung bakal loemam-
pah di hareupeun Lisahan kami sapa-
36 pandjangna. 'Ari geus kitoe, saha-saha
noe kari saeusi-imah maneh, pidata-
ngeun sarta njëmbah ka dinja, malar
doewit sakepeng djeung roti sasiki, bari
ngomong: Koering moegi asoepkeun ka-
naon-naon gawe panghloeoe, soepaja
koering aja tédæaun roti sahoewapeun.
a 2 Moesa 28 : 6. b 3 Moesa 7 : 30—35. c 2 Moesa
28 : 1, 43. d 1 Radj. 2 : 27; Djab. 37 : 17. e p. 4 : 11.

PASAL 3.

Ari boedak teja, nja eta Samoeël, ^a
Angawoela ka Pangeran, di pajoeneun
Eli. Dina djaman eta pangandika Pan-
geran larang pisan; taja titingalian
2 anoe lahir. 'Dëmi geus kitoe, dina mangsa
eta, Eli keur ebog di pangkoelëmanana;
^b ari sotjana geus rada lamoer, koerang
3 tégës ningalina. 'Harita ^c damar Allah
tatjan pareum, djeung Samoeël keur
sare di kabah Pangeran, noe kaënggon-
4 nan pëti Allah teja. 'Tidinja ^d Pangeran
njaer Samoeël; ari wangsoelna: ^e Noen,
5 ijeu koering. 'Seug moeroe ka Eli, bari
oendjoekan: Noen, ijeu koering; karantën
andjeun njaer koering. Dëmi la-
hurna: Kami teu njaer; balik bae, geura
6 ngëdëng. Seug indit, ngëdëng deui. 'Tidi-
nja Pangeran njaer deui Samoeël. Neut
Samoeël hoedang, ngadeuheus ka Eli, bari
oendjoekan: Noen, ijeu koering; karantën
andjeun njaer koering. Dëmi lahirna:
7 Kami teu njaer, anaking! balik bae,
geura ngëdëng. 'Ari Samoeël tatjan nga-
njahoikeun ka Pangeran, sarta pangandika
Pangeran tatjan diëbrehkeun ka
8 dinja. 'Tidinja Pangeran njaer deui
Samoeël katiloe-kalina. Neut Samoeël
hoedang, ngadeuheus ka Eli, bari oen-
djoekan: Noen, ijeu koering; karantën
andjeun njaer koering. Harita koe Eli
kahartos, jen Pangeran anoe njaer ka
9 boedak. 'Ngalahir Eli ka Samoeël: Djig
bae, geura ngëdëng; ari geus kitoe, oe-
pama njaer deui ka ënoeng, koedoe
ngawangsoel: Noen Pangeran! mangga

ngandika, karantën abdi andjeun sêdja
ngoepingkeun. Seug Samoeël indit, ngë-
dëng deui di ënggonna. a p. 2 : 11. b p. 4 : 15.
c 2 Moesa 27 : 21; 30 : 7, 8. d 4 Moesa 7 : 89.
e 1 Moesa 22 : 1.

10 Tidinja Pangeran soemping, sarta nga-
dëg, djeung njaer tjara ka toekang-toe-
kang: Samoeël! Samoeël! Ngawangsoel
Samoeël: Mangga ngandika, karantën
11 abdi andjeun sêdja ngoepingkeun. 'Nim-
balan Pangeran ka Samoeël: Masing
nganjahoikeun, ^a kami rek ngadamël hi-
dji përkara di Israil, anoe matak saha-
saha noe ngadenge, wani ngeng-ngengan
12 tjeuli doewanana. 'Dina poë eta kami
rek ngaboektikeun ka Eli saniskara, ^b
noe koe kami geus diandikakeun për-
kara saeusi-imahna, ti mimitina tëpi ka
13 angeusna. 'Karana kami geus maparin
njaoh ka dinja, jen kami rek ngahoe-
koem ka saeusi-imahna salalanggëngna,
tina hal kadorakaän, ^c noe kanjahoan
koe manahanana; sabab anakna pada
migawe noe mawa panjapa ka dirina,
dëmi koe manahanana teu ditjarek-tjarek
14 atjan. 'Pedah kitoe kami teh geus soem-
pah ^d hal saeusi-imah Eli, jen kadorakaän
saeusi-imah Eli teh salalanggëngna
ge hamo dibërësihkeun koe koerban
peuntjitan atawa koe koerban kadaha-
ran. a 2 Radj. 21 : 12. b p. 2 : 27. c p. 2 : 22.

d 2 Moesa 20 : 5.

15 Ari Samoeël ngëdëng tëpi ka isoeq;
toeloej moekakeun panto gëdong Pa-
ngeran; sarta Samoeël sijeuneun ngoe-
ningakeun eta tetendjoan ka Eli. 'Tidi-
nja Eli njaer Samoeël; ari lahirna:
Samoeël, anaking! Wangsoelna: Noen,
17 ijeu koering. 'Lahiranana deui: Naon
pangandika, noe koe andjeunna dian-
dikakeun ka ënoeng? Poma oelah disal-
lingkoehkeun ka kami. ^a Ènoeng moegi
koe Allah didamël kijeu sarta diwoe-
woehan kijeu, oepama njalingkoehkeun
ka kami sakëtjap oge ti sadajana pang-
andika, noe koe andjeunna diandika-
18 keun ka ënoeng! 'Seug Samoeël ngoe-
ningakeun ka andjeunna eta sadajana
pangandika; taja pisan noe disalingkoeh-
keun ka andjeunna. Ari lahir Eli: And-
jeunna teh Pangeran; ^b moegi ngada-
mël sakoemaha pihadëcunana di pajoe-
neun andjeunna. a p. 14 : 44. b 2 Sam. 15 : 26.
19 Ari Samoeël teh ^a beuki ngagëdean,

sarta Pangeran njaréngan ka dinja, ^b djeung sadajana pangandikana taja noe diragragkeun kana taneuh. 'Geus kanjahoan koe sabangsa Israïl, ti sémét Dan tépi ka Berseba, jen Samoeël sajaktina didjadikeun nabi Pangeran. 'Sarta Pangeran sok radjeun nembongan deui di Silo; karana Pangeran ngebrehkeun andjeun ka Samoeël di Silo, koe lantaran pangandika Pangeran. *a p. 2: 26.*

^b 1 Radj. 8: 56.

PASAL 4.

Ari pilahir Samoeël datang ka sabangsa Israïl.

Tidinja Israïl boedal, mapag oerang Pëlisti, sêdja mërangan; seg masanggrahan lëbah ^a Eben-Haeser; dëmi oerang Pëlisti mah masanggrahanana di ² Apek. 'Toeloej oerang Pëlisti tata-baris, mapag Israïl; gër përang tjampoeh pisan; seug Israïl eleh di hareupeun oerang Pëlisti, sarta barisna di téggal kira ³ opat reboe djalma noe kasabët. 'Barang djalma-djalma daratang deui ka pasanggrahan, pok kokolet Israïl njalaoer: Koe naon oerang teh noe matak poë ijeu koe Pangeran disina eleh di hareupeun oerang Pëlisti? ^b Hajoe, oerang ti Silo njokot ka oerang eta pëti përdjangdjan Pangeran, sina datang ka têngah oerang, sarta njalamëtkeun oerang ti leungeun moesoeh oerang! ⁴ 'Toeloej djalma-djalma nitahan ka Silo, seug ti dinja digotong eta pëti përdjangdjan Pangeran sawadya-balad, ^c anoe linggih dina moekarabin; sarta poetra Eli noe doewa, Hopni djeung Pinëhas teja, aja di dinja reudjeung pëti ⁵ përdjangdjan Allah. 'Ari geus kitoe, barang pëti përdjangdjan Pangeran teh datang ka pasanggrahan, gër sakabeh oerang Israïl saroerak, bédas pisan soerakna, wani boemi teh ngagédër. ⁶ 'Barang oerang Pëlisti ngadareng eta sora soerak teh, pok ngaromong: Naon eta sora soerak sakitoe bédasna di pasanggrahan oerang Ibrani? Ana geus njarahoeun, jen pëti Pangeran datang ka ⁷ pasanggrahan, 'toeloej oerang Pëlisti sarijeuneun; karana aromongna: Allah soemping ka pasanggrahan. Pok ngaromong deui: Pitjilakaeun oerang teh!

karana kamari-mangkoekna taja noe ⁸ kitoe pëtana. 'Pitjilakaeun oerang teh! Saha noe pibisaeun ngaloeppetkeun oerang ti panangan eta Allah noe leuwih moelja? Nja eta teja Allah, ^d noe ngagëboeg ka oerang Mësir koe saroepping balahi di téggal léga teja. 'Eh, oerang Pëlisti! sing pada talégër, djeung sing djaradi lalaki; oelah datang ka maraneh ngawoela ka oerang Ibrani, ^e sapërti eta ngawoelana ka maraneh; mana sing djaradi lalaki, sarta përang! ¹⁰ 'Toeloej oerang Pëlisti mërangan, seug Israïl eleh, boer kalaboer, moeroe sahimah-himahna; ari kasabëtna rosa kajida, aja tiloe laksa djalma badarat ¹¹ oerang Israïl noe roeboeh. 'Malah pëti Allah kadjarah, ^f sarta poetra Eli noe doewa, Hopni djeung Pinëhas teja, paraeh.

a p. 7: 12. b p. 14: 18. c 2 Sam. 6: 2.

d 2 Moesa 15: 14. e Hak. 13: 1; 15: 11.

f p. 2: 34.

¹² Aja hidji djalma, kaum Binyamin, los loempat tina baris, seug datang ka Silo dina poë harita keneh; ^a ari pakena beunang njosoék, djeung sirahna ditaneuhan. 'Barangna datang, kabënëran ^b Eli keur tjalik dina korsi, sisi djalman, ngantos-ngantos; karana manahna inggiseun koe hal pëti Allah. Ana geus datang eta djalma, sarta bebedja di ¹⁴ gara, ejar sanagara tingdjalërit. 'Barang Eli ngadangoe eta sora tingdjalërit, pok mariksa: Naon eta sora goejoer teh? Seg djalma teja goera-giroe datang, ¹⁵ toeloej ngoeninga ka Eli. 'Ari Eli teja geus salapan poeloeah dalapan taoen oemoerna, ^c sarta sotjana geus mata-simeuteun, ¹⁶ geus teu jasaeun ningali. 'Pok djalma teh oendjoekan ka Eli: Noen, simkoering noe dongkap ti baris, sarëng simkoering kaboer ti baris dintën ijeu pisan. ¹⁷ Ari lahirna: Naon bedja, agoes? 'Ngawangsoel noe bebedja teh, kijeu wangsoelna: Soemoehoen, Israïl kaboer ti hareupeun oerang Pëlisti, sarëng bala teh kawon rosa pisan, malah-malah poetra andjeun noe doewa, Hopni sarëng Pinëhas, paroepoes, sarawoeh pëti Allah ¹⁸ kadjarah. 'Ari geus kitoe, barangna njëboetkeun pëti Allah, broeg Eli teh geubis tina korsi tidjénggang, di gigireun lawang, potong tênggëkna, toeloej poepees; wantoe andjeunna geus sêpoeah,

sarta beurat; ari ngahakimanana ka Israil opat poeloh taoen. *a* Jos. 7: 6; 2 Sam. 1: 2.

b p. 1: 9. *c* p. 3: 2.

19 Dëmi minantoena, nja eta garwa Pinhas, keur bobot, rek ngowo; barangna ngareungeu bedja pëti Allah kadjarah, sarta mërtoewana djeung tjarogena poepoes, seg paparoengkoetan, toeloj ngowo; karena kaberoe njëri ngadjoeroe.

20 'Ari keur waktöe rek poepoes, pok aweue noe noengkoelan pada matoer ka andjeunna: "Montong sijeun-sijeun, da andjeun ngowokeun poetra pamëgët! Tapi eta teh teu ngawalon, sarta hanteu dipadoeli. 'Toeloj koe andjeunna eta

21 dipadoeli. 'Toeloj koe andjeunna eta orok dingaranan Ikabod, saerna: Kamoeljaän kabojong ti Israil; tina sabab pëti Allah kadjarah, sarta tina sabab

22 mërtoewana djeung tjarogena. 'Ari saerna: Kamoeljaän kabojong ti Israil; karena pëti Allah teh kadjarah.

a 1 Moesa 35: 17.

PASAL 5.

Tidinja oerang Pëlisti njokot eta pëti Allah, seug dibawa *a* ti Eben-Haeser

2 ka nagara Asdod. 'Toeloj oerang Pëlisti njokot eta pëti Allah, seug diasoepeun ka djëro imah *b* Dagon, diteundeun deukeut Dagon. 'Ari isoekna oerang Asdod gantjang haroedang; doemadakan, Dagon teh geus roeboeh, beungeutna kana taneuh, ka hareupeun pëti Pangeran. Pek Dagon teh ditjokot, diteundeun deui ka ënggonna. 'Ari isoekna braj beurang gantjang haroedang; doemadakan, Dagon teh geus roeboeh deui, beungeutna kana taneuh, ka hareupeun pëti Pangeran, sarta ari hoeloe Dagon djeung leungeunna doewanana beunang nilas, noempang dina bangbaroeng; ngan

5 awak Dagon anoe masih kari. 'Tina hal kitoe noe matak panghoeloe Dagon djeung sakoer anoe asoep ka imah Dagon tara nintjak ka bangbaroeng Dagon di Asdod, tëpi ka mangsa ajeuna. *a* p. 4: 1.

b Hak. 16: 23.

6 Dëmi panangan Pangeran beurat ka oerang Asdod, sarta diroeksakkeun, digëboegan koe *a* boengkoel, nja di Asdod

7 djeung sawëwëngkëranana. 'Mangsa oerang Asdod narendjo hal noe kitoe pëtanana, pok ngaromong: Eta pëti Allah Israil teh oelah tëtëp di oerang; karena

pananganana beurat ka oerang, kitoe deui

8 ka Dagon, batara oerang. 'Toeloj nitahan sarta ngoempoeleun *b* sakabeh gëgëdoeg oerang Pëlisti ka maranehanana; pok ngaromong: *c* Koemaha oerang nja pilampaheun ka pëti Allah Israil teh? Ari djawabna: Eta pëti Allah Israil teh pindahkeun ka nagara Gat. Heug pëti

9 Allah Israil dipindahkeun. 'Ari geus kitoe, sanggeusna mindahkeuninja, toeloj panangan Pangeran ka nagara eta ngadatangkeun *d* roesoeh-tagiwöer rosa pisan; ari oerang nagara eta kolot-boedak digëboegan, seg djaradi boengkoel di maranehanana. 'Tidinja pëti Allah teh dikirimkeun deui ka nagara Ekron. Ari geus kitoe, mangsa pëti Allah datang ka Ekron, seug oerang Ekron patingdarëngek, pokna: Pëti Allah Israil teh koe eta dipindahkeun ka oerang, pambrihana maehkeun ka oerang djeung ka bangsa

11 oerang. 'Tidinja nitahan sarta ngoempoeleun sakabeh gëgëdoeg oerang Pëlisti; pok ngaromong: Pëti Allah Israil teh anteurkeun, sina moelang ka ënggonna, oelah koengsi maehkeun ka oerang djeung ka bangsa oerang. Karena di sanagara eta tagiwöer kapapatanan, da panangan Allah teh beurat katjida

12 di dinja. 'Ari djalma noe teu paraeh mah digëboegan koe boengkoel; noe matak djëdjëritan oerang nagara eta wani maratan langit. *a* 5 Moesa 28: 27.

b Jos. 19: 3; p. 6: 17. *c* p. 6: 2. *d* 5 Moesa 7: 23.

PASAL 6.

Ari pëti Pangeran ajana di tanah oerang Pëlisti teh toedjoeh boelan lilana.

2 'Tidinja oerang Pëlisti ngarala panghoeloe-panghoeloe djeung noedjoem-noedjoem; pok ngaromong: *a* Koemaha oerang nja pilampaheun ka pëti Pangeran teh? Geura pada mere njaho ka kaela, oerang nganteurkeun eta ka ënggonna

3 make naon? 'Ari djawabna: Oepama dek nganteurkeun eta pëti Allah Israil teh, oelah sina balik lengoh; misti pisan ka andjeunna ngahatoerkeun koerban kasalahan; didinja maraneh tangtoe tjala-geur, sarta tangtoe kanjahoan koe maraneh sababna noe matak pananganana

4 teu njingkah-njingkah ti maraneh. 'Seug ditanja deui: Naon koerban kasalahan, noe koe oerang koedoe dihatoerkeun ka

andjeunna teh? Ari djawabna: Lima boe-boengkoelan émas djeung lima beubeuritan émas, noeroetkeun bilangan gégédoeg oerang Pélisi; karana toenggal sabalahi ka maraneh sakabeh djeung ka para gégédoeg maraneh. 'Mana koedoe njarijeun titiron boengkoel maraneh djeung titiron beurit maraneh, noe ngararoeksak taneuh; ^b sarta koedoe njaranggakeun hormat ka Allah Israil, malah-mandar kérésaeun ngentengkeun pangananana ka maraneh, djeung ka batara maraneh, sarta ka tanah maraneh. 'Keur nahaon maraneh dek neuaskeun hate, ^c saperti oerang Mésir djeung Piraon teja, noe pada neuaskeun hatena? Naha, sanggeus andjeunna ngeunakeun wisesa ka darinja, ^d lain koe eta didjoeroeng lakoe, seug laleumpang? 'Ari ajeuna, geura njokot sarta sadijakeun hidji ^e padati weuteuh, djeung doewa sapi noe keur anakan, anoe tatjan ditéranan pasangan; seg sapi teh pasangkeun kana eta padati, ari anakna bawa balik ti toekangeunana ka kandangna. 'Pek koedoe njokot pèti Pangeran, toempakkeun kana eta padati, djeung eta barang émas, noe dek dihatoerkeun ka andjeunna, baris koerban kasalahan teja, wadahan koe hidji sosokan ti gigireunana; seug anteurkeun, sina leumpang. 'Tidinja masing waspada, oepama djalan ka watésna, mangkat ka Bet-Semes, nandakeun nja andjeunna noe ngadamél ka oerang katjilakaän noe sakijie gède teh; sabalikna, oepama hanteu mah, seug kanjahoan koe oerang, jen lain panangan andjeunna noe ngabalahikeun ka oerang, geus paréngna bae oerang manggih kitoe. *a p. 4: 8. d 2 Moesa 12: 31. e 2 Sam. 6: 3.*

10 Prak eta djalma-djalma milampah kitoe, sarta njokot doewa sapi noe anakan, pek dipasangkeun kana padati; ari anakna diringkèb dina kandang. 'Seg pèti Pangeran ditompakkeun kana padati, kitoe deni eta sosokan, noe dieusi beubeuritan émas djeung titiron boengkoel teja. 'Bral sapi teh tjépèt-mèner di djalan, toeroet loeloeroeng ka Bet-Semes, nlorang djalan gède bae, leumpangna bari émhoh-émohan, sarta teu njumpang ka kentja atawa ka katoehoe. Ari gégédoeg oerang Pélisi pada noetoerkeun ti pandeuri, tépi ka watés Bet-Semes.

13 'Kabènéran oerang Bet-Semes keur di-boewat, miboewatan tarigoe di lébak. Barang tjéngkat panonna, beh narendjo pèti teja, sarta pada boenghaeun njeu-eung eta. 'Ari padati teh andjog ka kèbon Josoea, oerang Bet-Semes, seg ngarandég di dinja; sarta di dinja aja hidji batoe gède. Pek kai padati teh dibeulahan, sarta sapina dikoberbankeun ka Pangeran, didijjeun koerban doeroekan. 'Ari ahli Lewi noeroenkeun pèti Pangeran, sarta djeung sosokan, noe dieusi barang émas teja; heug diteundeun kana eta batoe gède; sarta oerang Bet-Semes ngoerbankeun koerban doeroekan, djeung mareuntjit koerban peuntjitan dina poé harita, bade ka Pangeran. 'Mangsa noe lima gégédoeg oerang Pélisi geus narendjo kitoe, toeloj maroelang ka Ekron dina poé harita keneh.

17 Nja ijeu boe-boengkoelan émas, noe koe oerang Pélisi dihatoerkeun ka Pangeran, baris koerban kasalahan teja: ti Asdod hidji, ti Gasa hidji, ti Askélon hidji, ti Gat hidji, ti Ekron hidji; 'kitoe deui eta beubeuritan émas, noeroetkeun bilangan sakabeh nagara oerang Pélisi, noe ditjangking koe noe lima gégédoeg teja, nja ti nagara noe reugreug sarta ti desa oerang pasisian; tépi ka batoe gède, noe diteundeunan pèti Pangeran, noe aja tépi ka mangsa ajeuna di kèbon Josoea, oerang Bet-Semes teja. 'Ari oerang Bet-Semes teh aja noe digéboegan koe Pangeran, ^a pedah narémpo kana pèti Pangeran; nja eta andjeunna lébah djalma-djalma teh ngagéboeg toedjoeh poeloeh djalma djeung lima laksa djalma, noe matak djalma-djalma teh pada aloek-aloean, pedah Pangeran ngagéboeg ka djalma-djalma, ngagéboegna bangét pisan. 'Ngaromong oerang Bet-Semes: ^b Saha noe bisa tahan di pajoeneun Pangeran, Allah noe langkoeng soetji teja? djeung ka saba piangkateunana ti oerang 21 teh? 'Toeloj ngoetoesan ka priboemi Kirjat-Jarim, ari pokna: Oerang Pélisi geus moelangkeun pèti Pangeran; geura taroeroen, bawa oengga ka énggon maraneh. *a 4 Moesa 4: 20. b Djab. 76: 8.*

PASAL 7.

Tidinja oerang Kirjat-Jarim teh daratang, seg pèti Pangeran dibawa

oenggab, diasoepeun ka imah^a Abinadab, noe dina pasir, sarta njoetjikeun Elasar anakna, sina ngadjaga kana pëti Pangeran. 'Ari geus kitoe, ti watës poëtan pëti teh ngënggon di Kirjat-Jarim teja, lila pisan heuleutna, meunang doewa poeloh taoen; sarta sakabeh anak-poetoe Israïl tingaradoeh poengkoereun Pangeran. 'Tidinja Samoeël ngalahir ka sakabeh anak-poetoe Israïl, kijeu lahirna: Oepama maraneh tobat ka Pangeran tëroes reudjeung hate mah, ^b koedoe pada njingkirkeun aällahan bangsa sedjen ti téngah maraneh, kitoe deui ^c Astarta-Astarta; sarta bënërkeun hate maraneh ka Pangeran, bari ngabakti ka andjeunna woengkoel; tangtoe maraneh koe andjeunna dileupaskeun ti leungeun oerang Pëlisti. 'Prak oerang Israïl njalingkirkeun Baäl-Baäl djeung Astarta-Astarta, sarta ngabarakti ka Pangeran woengkoel. ^a 2 Sam. 6:3. ^b 1 Moesa 35:2; Jos. 24:23.

^c Hak. 2:13.

5 Tidinja Samoeël marentah: Koempelkeun sabangsa Israïl ^a ka Mispa; seug maraneh koe kami dekt dipangnëdakeun ka Pangeran. 'Gantjangna geus karcempoel ka Mispa; toeloj pada nji-joeuk tjai, bari seg dibahekeun ka pajoneun Pangeran, sarta pada poewasa dina poë eta, bari ngaromong di dinja: ^b Koering tarima dosa ka Pangeran. Sarta Samoeël ngahakiman ka oerang Israïl di Mispa. ^a Hak. 20:1. ^b p. 12:10.

7 Mangsa oerang Pëlisti ngadarengé bedja, jen oerang Israïl keur koempoel di Mispa, broel gëgëdoeg oerang Pëlisti pada ngaroeroeg ka Israïl. Barang oerang Israïl meunang bedja, seug sarijeuneun koe oerang Pëlisti. 'Pok oerang Israïl aroendjoekan ka Samoeël: ^a Moegi oelah pëtot mangjambatkeun koering sadaja ka Pangeran, Allah koering, soepaja koering koe andjeunna disalamëtkeun ti leungeun oerang Pëlisti. 'Toeloj Samoeël njandak hidji anak domba njesoe keneh, pek dikoerbankeun ka Pangeran, datang ka bërësihna, djadi koerban doeroekan; ^b djeung Samoeël mangjambatkeun Israïl ka Pangeran, sarta koe Pangeran dimakboel. 'Dëmi sabot Samoeël keur ngoerbankeun eta koerban doeroekan, moeroeboel oerang Pëlisti, dek mërangan ka Israïl; tatapi

Pangeran dina poë eta ngadatangkeun ^c goeloedoeg ka oerang Pëlisti, ngagoeroehna rosa pisan, sarta ^d digoedjroedkeun, toeloj eleh di hareupeun Israïl. 11 'Broel oerang Israïl boedal ti Mispa, ngoedag-ngoedag ka oerang Pëlisti, sarta 12 disabëtan tēpi ka hilireun Bet-Kar. 'Tidinja Samoeël njandak hidji batoe, ditundeun di antara Mispa djeung Sen, sarta dingaranan ^e Eben-Haeser, ari lahirna: Tēpi ka ajeuna Pangeran mitoe- 13 loeng ka oerang. 'Tah, kitoe oerang Pëlisti teh ditoendoekkeun, ^f teu datang-datang deui ka wëwëngkëran Israïl, sarta panangan Pangeran noelak ka oerang Pëlisti sapandjang djoemëngng Samoeël. 14 'Djeung deui nagara-nagara, beunang oerang Pëlisti njokot ti Israïl, dibalikkeun deui ka Israïl, ti sëmët Ekron tēpi ka Gat; ari sawëwëngkëranana koe Israïl dileupaskeun ti leungeun oerang Pëlisti. Harita antara Israïl djeung ^g oerang Emor teja hade. ^a p. 12:23.

^b Djab. 99:6. ^c p. 2:10; 12:17. ^d 2 Moesa 14:24.

^e p. 4:1; 5:1. ^f p. 13:5. ^g Jos. 24:18.

15 Ari Samoeël ^a ngahakimanana ka Israïl ^b saomoer-hiroepna. 'Sarta andjeunna saban-saban taoen sok angkat, ngidër Bet-El, Gilgal djeung Mispa, bari ngahakiman ka Israïl dina eta sakabeh 17 üggon. 'Ari moelihna ka nagara ^c Ramah; karana nja di dinja boemina, sarta nja di dinja ngahakimanana ka Israïl; malah andjeunna di dinja ngadamël hidji altar bade ka Pangeran. ^a Lal. 13:20.

^b p. 12:23. ^c p. 1:1, 19; 8:4.

PASAL 8.

Ari geus kitoe, mangsa Samoeël geus sëpoeuh, seug poetrana lalaki koe andjeunna ^a didamël hakim, njangling 2 Israïl. 'Ari djënëngan poetrana noe tji-kal Joël, sarta djënëngan poetrana noe kadoewa Abia; pada djadi hakim di 3 Berseba. 'Tatapi poetrana teu ngalakonan djalan andjeunna; satëgësna serong, ^b pada ngoedag kaentoengan, sok narima paroeroeba, djeung njerongkeun bebëneran. ^a 5 Moesa 16:18. ^b 5 Moesa 16:19.

4 Tidinja sakabeh kokolot Israïl karoempoel, sarta ngadareuheusan ka Samoeël, 5 ^a ka Ramah, ^b bari mihatoer ka andjeunna kijeu: Salërësna, andjeun geus sëpoeuh, sarëng poetra andjeun teu ngalakonan

djalan andjeun; ajeuna simkoering ^b moegi pangdamëlkeun radja, pikeun ngahoekeoman ka simkoering, sapertos sadajana bangsa-bangsa. 'Dëmi pangraos Samoeël eta përkara goreng, wët ngaromong kitoe, jen: Simkoering papariu radja, pikeun ngahoekeoman ka simkoering; seug Samoeël nënëda ka Pangeran. 'Ari timbalan Pangeran ka Samoeël: Toeroetkeun koe maneh omongan eta djalma-djalma, sapamentana ka maneh; karana lain maneh noe dipitjeun koe eta teh, ^c satëgësna mitjeun kami, soepaja kami oelah ngaradjaän ka maranehanana. 'Sakoemaha pagaweanana, noe dipigawe koe eta ti sëmët poëan koe kami diinditkeun ti Mësir tēpi ka poë ajeuna, ^d nja ninggalkeun kami sarta ngabakti ka aällahan, nja kitoe keneh lampahna ka maneh oge. 'Ari ajeuna toeroetkeun bae omonganana; ngan koe maneh koedoe diingëtan sing tēmën-tēmën, sarta koedoe dibere njaho pihoekeomeun radja, noe bakal ngaradjaän ka maranehanana.
^a p. 7: 17. ^b Hos. 13: 10; Lal. 13: 21.
^c p. 10: 19; 12: 12. ^d 2 Moesa 32: 1.

10 Tidinja koe Samoeël eta sadajana pangandika Pangeran dilahirkeun ka djalma-djalma, noe pada menta radja ka andjeunna teja. 'Ari lahirna: Kijeu pihoekeomeun radja, noe bakal ngaradjaän ka maraneh: anak maraneh lalaki bakal ditjokot, didijjeun toekangna toempak kareta djeung toekangna toempak koe-da, sarta poerah loempat ti heulaeun kareтана. 'Aja noe bakal didijjeun kapala sareboe pradjoerit, aja noe kapala lima poeloeh pradjoerit; aja noe bakal disina ngawoeloekoe lahanna atawa di-boewat pibowateunana; aja noe bakal disina njiyeun parobotna përang djeung 13 parobot kareтана. 'Kitoe deui anak maraneh awewe bakal ditjokot, didijjeun toekang ngarijeus, atawa toekang olah, 14 atawa toekang koeweh. 'Ari lahan maraneh, sarta këbon maraneh anggoer, djeung këbon maraneh djetoen, noe araloes bakal ditjokot, seug dibikeun ka 15 abdina. 'Sarta pëpëlakan maraneh djeung këbon anggoer maraneh bakal dipërpoeloehan, seug dibikeun ka ponggawana 16 djeung ka abdina. 'Djeung deui badega maraneh lalaki, djeung badega maraneh awewe, sarta djalma baroedjang di

maraneh, noe harade, soemawonna kalde maraneh, bakal ditjokot, seug dipake ka 17 pagawean sorangan. 'Embe-domba maraneh bakal dipërpoeloehan, sarta maraneh bakal ngarabdi ka dinja. 'Ari dina mangsa eta maraneh bakal sasambat tina sabab radja maraneh, beungas maraneh milih keur diri maraneh, tatapi Pangeran dina mangsa eta moal ngamakboel ka maraneh.

19 Dëmi eta djalma-djalma teu daraekeun ngagoegoe ka pilahir Samoeël, sarta ngaromong kijeu: Kadjeun teuing; oelah hanteu aja radja, njangking koering sadaja; 'soepaja koering ge djadi 20 ^a sapertos bangsa noe loba, sarëng soepaja radja koering ngahoekeoman ka koering, toer piboedaleun ti heulaeun koering, sarawoeh ngoeroeskeun përang 21 koering. 'Barang Samoeël geus ngadangoe eta sakabeh omongan djalma-djalma, seg koe andjeunna dioendjoek- 22 keun ka pajoeneun Pangeran. 'Ari timbalan Pangeran ka Samoeël: ^b Toeroetkeun bae omonganana, sarta eta teh prak bae koe maneh pangnijjeunkeun radja. Tidinja Samoeël ngalahir ka oerang Israil: Geura maroelng bae, masing-masing ka nagarana.
^a 4 Moesa 23: 9. ^b p. 12: 1.

PASAL 9.

Aja hidji djalma kaom Binyamin, ngaran Kis, poeta Abiël, anoe poeta Sëror, anoe poeta Bëkorat, anoe poeta Apiah, anoe poeta hidji oerang Binyamin; sarta soegih-moekti. 'Nja eta boga hidji poeta lalaki, ngaran Saol, ngora sarta kasep; di lëbah oerang Israil taja noe kasep ngoengkoelan eta; ^a ti sërëk taktakna ka-loehoerkeun eta teh djang- 3 koeng ti djalma noe loba. 'Hidji mangsa kalde bikang bogana Kis, rama Saol, laleungit. Toeloelj Kis misaer ka Saol peotrana: Geura dangdan, seg leumpang, nejangan eta kalde, djeung koedoe mawa 4 boedjang saoeurang. 'Bral ngidër pigoenengan Epraim, djeung ngidër tanah Salisa, tapi teu kapanggih; seug ngidër tanah Saälim, tapi teu aja; los ngidër tanah Binyamin, tapi teu kapanggih. 5 'Barang geus dongkap ka tanah Soep, pok Saol misaer ka boedjangna noe ngiring: Hajoe, oerang moelang bae; ^b bisi rama teh tjoel ka kalde, mëlang

- 6 ka oerang. 'Ari pihatoer boedjangna: Salërësna, di nagara ijeu aja hidji piwarangan Allah, nja djalma noe langkoeng diadjenan; saniskantên pilahirna tinékana bae; ajeuna oerang mangga ka dinja, malah-mandar maparin pitoedoh ka oerang hal djalan, noe koe
- 7 oerang koedoe dilakonon. 'Saoer Saoel ka boedjangna: Atoeh oerang leumpang teh ^c mawa naon ka eta djalma? karana bèkël oerang geus orot tina wadahnna, djadi oerang teh hanteu boga geusan bakti, sanggakeuneun ka eta piwarangan Allah; aja naon di oerang?
- 8 'Ngawangsoel deni boedjang teh ka Saoel, kijeu wangsoelna: Salërësna, dina leungeun koering aja doewit saparapat sekel perak; nja eta koe koering sêdja dihatouerkeun ka eta piwarangan Allah, sangkan maparin pitoedoh ka oerang hal
- 9 pidjalaneun oerang. '(Baheula adat di Israil, tijap-tijap aja noe leumpang, hajang naros ka Allah, sok ngomong kijeu: Hajoe, oerang ngadeuheus ka djoeroe tingal; karana noe ajeuna disêboet nabi, baheula mah dibasakeun djoeroe tingal.)
- 10 'Ari saer Saoel ka boedjangna: Bèner omongan maneh; hajoe, oerang leumpang. Toeloej ngadjoegdjoeg ka nagara, noe ditjalikan koe piwarangan Allah teja.
- a p. 10: 23. b p. 10: 2. c 1 Radj. 14: 3.*
- 11 Barang keur narandjak ka eta nagara, manggih landjang-landjang ka loewar, sêdja ngala tjai; seg ditanja: Koemaha,
- 12 djoeroe tingal aja di dijeu? 'Ngadjawab landjang teh, kijeu djawabna: Aja; toeh, hareupeun sampejan; sing gantjang ajeuna, karana poë ijeu soempingna ka nagara; sabab poë ijeu djalma-djalma sêdja
- 13 ngoerban di énggon loehoer. 'Barang darongkap ka nagara, harita ge koe sampejan kapéndak, samemeh andjeunna angkat ka énggon loehoer teja baris toewang; karana djalma-djalma moal dahar, ari andjeunna tatjan soemping, sabab koe andjeunna koerban teh di-bèrkahan, kakarek ondangan dalahar. Ari ajeuna geura kèbat; karana wajah kiwari andjeunna tangtoe kapéndak.
- 14 'Bral ladjoe nandjakna ka nagara. Barang dongkap ka djéro nagara, doemadakan, Samoeël ka loewar mapag, kèrsa angkat ka énggon loehoer teja.
- 15 Ari Pangeran geus ngebrehkeun ka

- Samoeël, sapoë memeh datang Saoel,
- 16 kijeu pangandikana: 'Isoekan, wajah kiwari, kami ka maneh rek ngadatangkeun hidji djalma ^a ti tanah Binyamin; nja eta koe maneh koedoe diminjakan, didijjeun gégédoeg, njékël oemat kami Israil, sarta eta bakal njalamëtkeun oemat kami ti leungeun oerang Pëlisti;
- ^b karana kami geus ningalian oemat kami, pedah sasambatna geus datang
- 17 ka kami. 'Barang Samoeël ningali Saoel, seug Pangeran maparin pitoedoh ka andjeunna: Toeh, djalma noe koe kami dilahirkeun ka maneh teja; nja eta noe
- 18 pingareheun ka oemat kami. 'Tidinja Saoel njampeurkeun ka Samoeël, ka djéro lawang nagara, bari mihatoer: Moegi koering dipaparin njaho, di mana di
- 19 dijeu boemi djoeroe tingal? 'Ngawalon Samoeël ka Saoel, kijeu walonna: Nja kaeola djoeroe tingal teh; mangga geura oenggah ti heulaeun kaeola ka énggon loehoer, karana poë ijeu koedoe dalahar djeung kaeola; ari isoek-isoek koe kaeola tangtoe didjoeroeng angkat; djeung saniskara noe dina manah andjeun koe kaeola tangtoe dipoepeolihkeun ka ane
- 20 djeun. 'Ari moenggoeh kalde bikang noe andjeun, noe leungit geus tiloe poë ijeu teja, montong dipadoeli, karana geus kapanggih. Sarta keur saha sakabeh barang noe moelja-moelja di Israil? Lain pikeun andjeun sarta pikeun saeusi-boemi rama andjeun? 'Ngawangsoel Saoel, kijeu wangsoelna: ^c Naha koering
- 21 teh lain oerang Binyamin, kaäsoep kaum Israil ^d noe pangloutikna? Saréng ari bangsa koering lain pangloutikna ti sadajana bangsa kaum Binyamin? Naha andjeun mana ngalahir ka koering sa-pertos lahiran tadi?
- a Lal. 13: 21.*

b 2 Moesa 2: 24, 25. c p. 15: 17. d Hak. 20: 46, 47.

- 22 Tidinja Saoel djeung boedjangna koe Samoeël ditjandak, dibawa aseop ka bale, sarta dipaparin énggon siraheun sakabeh ondangan; ari eta teh rejana
- 23 kira tiloe poeloeh djalma. 'Seug Samoeël marentah ka toekang olah: Asongkeun doeamtan, noe koe kami dititipkeun ka maneh, anoe koe kami dititah ka maneh
- 24 ampihan di maneh teja. 'Pek toekang olah teh ngangkah hidji pingping saboeleudna, sok diteundeun di hareupeun Saoel. Ngalahir Samoeël: Ijeu teh tadi

dikarikeun; teundeun hareupeun andjeun, sarta dahar; karana geus ditjadangkeun pikeun andjeun keur mangsa noe pasti, ari kaeola ngomong, jen ngondangan djalma-djalma. Toeloj Saeol dahar reudjeung Samoeël dina poë harita.

25 Tidinja pada loengsoer ti énggon loe-
hoer teja, lëbët ka nagara; seug Samoeël
sasaoeran djeung Saeol dina loehoer
26 imah. 'Ari isoek-isoek gantjang haroe-
dang; geus kitoe, barang balebat padjar,
seug Saeol koe Samoeël disaoer ka loe-
hoer imah, sarta dilahiran kijeu: Geura
dandang, dek didjoeroeng angkat. Prak
Saeol dangdan; toeloj doewanana, and-
jeunna djeung Samoeël, baridjil ka loe-
27 war. 'Ana geus loengsoer dongkap ka
toengtoeng nagara, pok Samoeël ngal-
ahir ka Saeol: Boedjang teh titah ladjoe
ti heula, (toeloj ladjoe) dëmi andjeun
mah ngarandëg heula ajeuna, koe kaeola
dek diwartaan pangandika Allah.

PASAL 10.

Top Samoeël njandak hidji këlënting
dieusi minjak, seug dikoetjoerkeun
kana sirah Saeol, bari njiioem ka Saeol,
sarta ngalahir: Ijeu andjeun ^a koe Pa-
ngeran dilisahan, djadi gëgëdoeg, njang-
2 king ^b kagoenganana. 'Ari andjeun geus
angkat ti kaeola poë ijeu, bakal mëndak
doewa djalma ^c lëbah koeboeran Rahel,
di tëpoeng watës Binyamin, di Selsah;
nja eta ka andjeun bakal mopojan kijeu:
Ari kalde bikang, anoe matak andjeun
angkat sêdja nejangn teja, geus kap-
pëndak; saénjana, përkara kalde teh koe
rama andjeun geus diantëp, tapi mëläng
ka andjeun, saeorna: Koemaha kaeola
nja pilampaheun koe karana anak ka-
3 oela? 'Ari geus ladjéng ti dinja ka itoe,
sarta dongkap ka ki pasang Tabor, di
dinja bakal papëndak djeung tiloe djal-
ma, keur arijang ka Bet-El, sêdja ma-
rëk ka Allah; noe saeorang mawa anak
ëmbe tiloe sële, noe saeorang mawa
roti tiloe siki, ari noe saeorang deui
4 mawa anggoer sabotol. 'Toeloj eta ka
andjeun bakal pada nanjakeun salamët
hanteuna, bari ngahatoerkeun ka and-
jeun roti doewa siki; koe andjeun koe-
5 doe ditjandak ti leungeunna. 'Sangeus
kitoe andjeun pidongkapeun ka pasir
Allah, ^d énggon patrol oerang Pëlisti

teja; ari geus kitoe, barang andjeun di
dinja asoep ka nagara, bakal pasangrog
djeung ^e nabi sagëbroelan, keur taroe-
roen ti énggon loehoer, sarta ti heu-
laeunana make tjëlëmpoeng, tërëbang,
soeling djeung katjapi, ^f bari pada nga-
6 wëdjang. 'Seug andjeun bakal disoem-
pingan Roh Pangeran, djeung bakal
ngawëdjang reudjeung eta, sarta andjeun
bakal disalin pikir, djadi sedjen djeung
7 tadi. 'Ari geus kitoe, samangsa andjeun
kadatangan sagala tanda noe tadi teja,
mana-mana noe pikapëndakeun koe pa-
nangan andjeun, nja eta lampakkeun;
karana andjeun disarëngan koe Allah.
8 'Sarta koedoe angkat ka Gilgal ti heu-
laeun kaeola; masing eling, kaeola éng-
ke ngadatangan ka andjeun, sêdja ngoer-
bankeun koerban doeroekan djeung nga-
hatoerkeun koerban panarima; koedoe
ngantosan ^g toedjoeh poë, tëpi ka ka-
oela datang ka andjeun, sarta nganja-
hokeun ka andjeun anoe koe andjeun
koedoe dilampakkeun. ^a Lal. 13: 21. ^b Jer.

10: 16. ^c 1 Moesa 35: 19. ^d p. 13: 3. ^e p. 19: 20.

^f 4 Moesa 11: 25. ^g p. 13: 8.

9 Dëmi geus kitoe, barang Saeol ma-
likkeun awak, sêdja angkat ti Samoeël,
seug koe Allah disalin, dipaparin hate
sedjen, sarta eta sakabéh tanda teja
10 tinëknan dina poë eta keneh. 'Barang
darongkap ka dinja, kana pasir teja,
doemadakan, aja nabi sagëbroelan, ma-
pag ka andjeunna; seg Saeol ^a disoem-
pingan Roh Allah, toeloj ngawëdjang
11 di têngah eta djalma. 'Ari geus kitoe,
sakoer noe wawoeh ka Saeol ti tadina,
barang narendjo andjeunna teh, doema-
dakan, keur ngawëdjang reudjeung nabi-
nabi, pok eta djalma ngaromong djeung
batoerna: Naha ijeu poetra Kis teh kada-
tangan naon? ^b Naha Saeol oge asoep
12 para nabi? 'Ngadjawab hidji djalma
oerang dinja, pokna: Na saha karah
rama eta djalma-djalma? Kitoe noe ma-
tak aja babasan: Naha Saeol oge asoep
13 para nabi? 'Ari geus tjatjap ngawëdjang,
toeloj soemping ka énggon loehoer.
14 'Tidinja ^c paman Saeol mariksa ka Saeol
djeung ka boedjangna: Mantas ti marana?
Wangsoelna: Mantas nejangn kalde
bikang teja; ari geus têngang jen teu
aja, toeloj koering ngadeuheus ka Sa-
15 moeël. 'Misaer deui paman Saeol: Tjik,

16 poepoelikeun ka paman, koemaha pila-
lahir Samoeël ka maraneh? 'Wangsoelan
Sael ka pamanna: Mparin njaho kakoe-
ring, jeu kalde teh geus kapéndak. Dëmi
pilih hal karadjaän, noe dilahirkeun
koe Samoeël teja, koe Sael teh dipo-
pohankeun ka pamanna. *a* 4 Moesa 11: 25;
Hak. 15: 14; p. 16: 13; 19: 23. *b* p. 19: 24.
c p. 14: 50.

17 Tidinja koe Samoeël djalma-djalma *a*
dipiwarang koempoel ka Mispä, marék
18 ka Pangeran. 'Geus kitoe ngalahir ka
oerang Israil: Kijeu timbalan Pangeran,
Allah Israil: Kami nginditkeun Israil
ti Mësir, sarta kami ngaleupaskeun ma-
raneh ti leungeun oerang Mësir, djeung
ti leungeun sakabeh karadjaän, anoe
19 nganjaja ka maraneh. 'Dëmi maraneh
mah *b* ajeuna geus mitjeun Allah ma-
raneh, *c* anoe njalamëtkeun maraneh ti
sakabeh katjilakaän djeung kasoekëran
maraneh, da maraneh oendjoekan ka
andjeunna kijeu teja: Moegi ngadamël
radja, njékël koering sadaja. Ari ajeuna,
geura pada marék ka pajoeneun Pange-
ran, noeroetkeun kaom maraneh sarta
20 noeroetkeun reboean maraneh. 'Toeloj
Samoeël ngadeuheuskeun sakabeh kaom
Israil; *d* seug kaom Binyamin noe di-
21 toedjoel. 'Ana geus ngadeuheuskeun ka-
om Binyamin, sabangsa-bangsana, seng
bangsa Matri noe ditoedjoel; pek di-
toedjoel Sael poeta Kis. Toeloj pada
nejangan Sael, tapi teu kapanggih.
22 'Tidinja pada naros deui ka Pangeran:
Aja deui djalma datang ka dijeu? Ari
timbangan Pangeran: Masing njaho, eta
teh keur njoempoet dina barang-barang.
23 'Seg laloempatan, ngala Sael ti dinja;
toeloj ngadög di téngah djalma-djalma,
sarta djangkoeng ti djalma noe loba, *e*
24 ti sérék taktakna ka-loehoerkeun. 'Pok
Samoeël ngalahir ka sakabeh djalma-
djalma: Na katendjo koe maraneh *f*
anoe dipilih koe Pangeran? saestoena,
taja papadana di sakabeh djalma. Brëg
sakabeh djalma pada soerak, aromong-
na: *g* Radja teh sing salamët! *a* p. 7: 5.
b p. 8: 7. *c* p. 7: 12. *d* Jos. 7: 14, 16. *e* p. 9: 2.
f 5 Moesa 17: 15. *g* 1 Radj. 1: 25.

25 Djeung deui Samoeël ka djalma-djalma
ngalahirkeun hoekoem karadjaän, sarta
disératkeun didamël kitab, sok diteun-
deun di pajoeneun Pangeran. Tidinja

koe Samoeël eta sakabeh djalma didjoe-
roeng moelang, masing-masing ka imah-
26 na. 'Malah Sael oge moelih ka boemina
a di Giba; sarta djalma gagah aja noe
ngariring, nja eta sakoeur noe dioesap
27 hatena koe Allah. 'Aja deui djalma bang-
kawarah ngaromong: *b* Koetan nja eta
noe bakal njalamëtkeun ka oerang? Ari
eta pada njoemahkeun ka andjeunna,
djeung hanteu njarangakeun panga-
bakti ka andjeunna. *c* Dëmi andjeunna
mah notorekkeun bae. *a* p. 11: 4.

b p. 11: 12. *c* Sil. 19: 11.

PASAL 11.

Djéboel *a* Nahas, radja oerang Amon,
sarta masanggrahan deukeut nagara
Jabes, bilangan Gilad. Toeloj sakabeh
oerang Jabes mihatoeur ka Nahas: Moegi
ngadamël përdjangdjian ka koering, seg
koering teh sèdja pada ngawoela ka
2 andjeun. 'Didjawab koe Nahas, oerang
Amon teh: Djalan kijeu aing daek nji-
jeun përdjangdjian ka maraneh, saratna
maraneh sakabeh *b* ditjokol panon ti
katoehoe; noe matak dek ditërapan kitoe,
sèdja ngahinakeun ka sabangsa Israil.
3 'Pihatoer kokolot-kokolot Jabes: Koe-
ring tempoan toedjoeh poë, sèdja ngoe-
toesan ka sawëwëngkëran Israil; oepama
taja noe noeloeng ka koering, tangtue
koering pada ka loewar ka andjeun.
4 'Tidinja oetoesanana daratang ka *c* Giba,
nagara Sael teja, sarta njaritakeun eta
omongan, kadenge koe djalma-djalma;
toeloj sakabeh djalma pada tjeurik
5 tingsalëgroek. 'Kabënëran Sael soem-
ping, ngagiringkeun sapi, moelih ti kë-
bon. Pok Sael mariksa: Naon sababna
djalma-djalma noe matak tjureurik?
6 Seug pada njarjoskeun ka andjeunna
eta omongan oerang Jabes teja. 'Barang
geus ngadangoe omongan kitoe, *d* seug
Sael disoemping Roh Allah, sarta
7 jadi bëndoe katjida. 'Toeloj njandak
sapi sarakit, pek dipotong-potong, sarta
dikirim-kirimkeun ka sawëwëngkëran
Israil, koe lantaran eta oetoesan, bari
kijeu lahirna: Saha-saha noe teu indit
ngiring Sael djeung ngiring *e* Samoeël,
nja eta sapina mêngke dipëtakeun kijeu.
Toeloj djalma-djalma pada kadatangan
sijeu ti Pangeran; broel arindit *f* kawas
8 djalma saorng. 'Geus kitoe koe Sael

- diloris di Besek; aja tiloe këti oerang Israïl, sarta tiloe laksa oerang Joeda.
- 9 'Sarta pada misaoer ka oetoesan noedaratang teja: Maraneh geura bebedja ka oerang Jabes bilangan Gilad teh kijeu: Isoekan, wantji panas panon-poë, maraneh pimeunangeun pitoeloeng. Ari geus daratang oetoesan teh, toeloj bebedja ka
- 10 oerang Jabes; seug baroengaheun. 'Tidinja oerang Jabes ngaromong: Isoekan kaeola meureun pada ka loewar ka maraneh; seug kaeola pilampah koemaha pihadeëumana koe pangrasa maraneh.
- 11 'Dëmi geus kitoe, isoek-isoek seug bala teh koe Saœel didamël ^o tiloe goendoek; toeloj ngadatangan ka têngah pasanggrahan, waktœ këmitan soeboeh, pek njabëtan oerang Amon tëpi ka panas poëna; ari anoe tinggal seg paboerisat, wani eta teh teu kari doewa-doewa atjan
- 12 anoe reureudjeungan. 'Pok djalma-djalma aroendjoekan ka Samoeël: Saha teja ^h noe ngomong: Koetan Saœel bakal ngaradjaän ka oerang? Moegi selehkeun eta djalma-djalma, koe koering sadaja
- 13 dek dipaehan. 'Dëmi lahiran Saœel: ⁱ Poë ijeu djalma hidji ge moal aja noe dipaehan, karana Pangeran poë ijeu marparin pitoeloeng ka Israïl. ^a Hak. 11: 4.
- ^b Jer. 39: 7. ^c p. 10: 26. ^d Hak. 6: 34; p. 10: 10. ^e p. 7: 15. ^f Hak. 20: 1. ^g Hak. 7: 16; p. 13: 17. ^h p. 10: 27. ⁱ 2 Sam. 19: 22.
- 14 'Tidinja Samoeël ngalahir ka djalma-djalma: Hajoe, oerang leumpang ^a ka Gilgal, oerang anjarkeun di dinja karadjaän. 'Broel djalma sakabeh lalumpang ka Gilgal; toeloj Saœel koe sadajana diangkat radja di dinja di pajoeneun Pangeran, di Gilgal, sarta pada ngoerbankeun koerban panarima di dinja di pajoeneun Pangeran. Ari Saœel djeung sakabeh oerang Israïl pada boengah di dinja kaliwat-saking. ^a p. 10: 8; 13: 7.

PASAL 12.

Toeloj Samoeël ngalahir ka sabangsa Israïl: 'Tah, ^a kami geus noeroetkeun omongan maraneh, samenta maraneh ka kami teja; geus prak kami teh njiieun

2 radja, ngaradjaän ka maraneh. 'Ari ajeuna, geuning radja teh angkat-angkatan di hareupeun maraneh. Balik-balik kami teh geus kolot, nja hoewisan; sarta anak kami, geuning, ^b pada aja di maraneh;

ari kami teh leuleumpangan di hareupeun maraneh ti boeboedak tëpi ka poë ijeu. 'Tah, ijeu kami; geura noeding ka kami, kasaksian koe Pangeran, sarta kasaksian koe lisahan andjeunna: ^c Saha noe koe kami ditjokot sapina? djeung saha noe koe kami ditjokot kaldena? djeung saha noe koe kami dikanjaja? saha noe koe kami diteungteuinganan? sarta ti saha kami narima roeroeba, sangkan kami ngaljeuskeun panon ti manehana? seg koe kami dek dipoelangkeun

4 ka maraneh. 'Pok pada ngawangsoel: Andjeun teu nganjaja ka koering, sarëng teu neungteuinganan ka koering, sarawoeh ti saha oge andjeun teu njandak

5 naon-naon. 'Lahiranana deui ka darinja: Pangeran noe djadi saksi ka maraneh, kitoe deui lisahan andjeunna djadi saksi poë ijeu, jen maraneh dina leungeun kami hanteu manggih naon-naon. Wangsoelanana: Lërës, andjeunna djadi saksi.

^a p. 8: 22. ^b p. 8: 1. ^c 4 Moesa 16: 15.

- 6 Ngalahir deui Samoeël ka djalma-djalma: Nja Pangeran noe ngadamël Moesa djeung Haroen, sarta noe nginditkeun karoehoen maraneh ti tanah
- 7 Mësir. 'Ari ajeuna, geura pada ngadjan-tëng, kami dek oeroes-oeroes djeung maraneh di pajoeneun Pangeran, tina hal sakabeh kabënëran Pangeran, anoe koe andjeunna didamël ka maraneh sarta
- 8 ka karoehoen maraneh. 'Sanggeusna Jakœb soemping ka Mësir, toeloj karoehoen maraneh pada sasambat ka Pangeran; seug Pangeran ^a miwarangan Moesa djeung Haroen, sarta karoehoen maraneh koe eta dibodalkeun ti Mësir, bari toeloj diënggonkeun nja dina ënggon ijeu. 'Tatapi eta teh pada mopoho-
- 9 keun ka Pangeran Allahna, noe matak maranehanana koe Pangeran disërahkeun ka leungeun ^b Sisëra, kapala balad di Hasor teja, djeung ka leungeun ^c oerang Pëlisti, sarta ka leungeun ^d radja Moab; pek eta pada mërangan ka maranehanana. 'Toeloj maranehanana ^e sasambat ka Pangeran, ari pioendjoekna: Koering tarima dosa, tina sabab koering pada ninggalkeun Pangeran, sarta ngabarakti ka ^f Baäl-Baäl djeung ka Astarta-Astarta; ari ajeuna, koering moegi dileupaskeun ti leungeun moesoeh koering, tangtoe koering pada ngabakti ka

11 andjeun. 'Tidinja Pangeran miwarangan
g Jérueb-Baäl, djeung *h* Bédan, sarta *i*
 Jeptah, kitoe deui *j* Samoeël; sarta nga-
 leupaskeun maraneh tina leungeun moe-
 soeh maraneh di sakoeriling, noe matak
 12 maraneh ngénggon sarta sénang ati. 'Ari
 mangsa maraneh térang, jen Nahas,
 radja orang Amon, datang ngaroeroeg
 ka maraneh teh, seg maraneh ngomong
 ka kami: *k* Oelah hanteu aja radja, ngara-
 djaän ka koering sadaja; halta Pangeran,
 Allah maraneh, anoe djadi Radja mara-
 13 neh. 'Ari ajeuna, tah geuning radja be-
 nung milih maraneh, beunang menta
 maraneh; *l* tah, Pangeran geus maparin
 14 radja, njangking maraneh. 'Oepama ma-
 raneh sijeun koe Pangeran, djeung nga-
 bakti ka andjeunna, sarta noeroet ka
 timbalanana, djeung hanteu moengpang
 ka pangandika Pangeran, geus tangtöe
 maraneh djadi anoet ka Pangeran, Allah
 maraneh, boh diri maraneh, boh radja
 15 noe ngaradjaän ka maraneh. 'Sabalikna,
 oepama maraneh hanteu noeroet ka tim-
 balan Pangeran mah, satégésna moeng-
 pang ka pangandika Pangeran, geus
 tangtöe panangan Pangeran toemérup
 ka maraneh, saperti ka karoehoen ma-
 16 raneh. 'Mana ajeuna geura pada nga-
 djanténg, sarta tarendjokeun ijeu pér-
 kara aheng, noe koe Pangeran bakal
 didamél di hareupeun panon maraneh.
 17 'Naha ajeuna teh lain oesoem diboewat
 tarigoe? Kami dek sasambat ka Pa-
 ngeran, *m* soepaja maparin goeloedoeg
 djeung hoedjan; sangkan kanjahoan sarta
 katendjo koe maraneh, jen géde pisan
 kagorengan, noe dipigawe koe maraneh
 di pajoeuneun Pangeran, hal menta radja
 18 keur maraneh teh. 'Seug Samoeël sasam-
 bat ka Pangeran; ladjéng Pangeran ma-
 parin goeloedoeg djeung hoedjan dina
 poé harita; noe matak eta sakabeh djäl-
 ma sijeun katjida koe Pangeran djeung
 koe Samoeël.
a Djab. 105:26. *b* Hak. 4:2.
c Hak. 10:7. *d* Hak. 3:12. *e* Hak. 3:15. *f* p. 7:3.
g Hak. 6:32. *h* Hak. 10:3; 1 Bab. 7:17. *i* Hak. 11.
j p. 7:10. *k* p. 8:5, 19. *l* Hos. 13:11. *m* p. 7:10.

19 Pok sakabeh djälma aroendjoe kan ka
 Samoeël: *a* Moegi-moegi mangnédakeun
 abdi gamparan ka Pangeran, Allah an-
 djeun, soepaja abdi oelah paraeh; karan-
 tén sadajana dosa abdi koe abdi diwoe-
 woehan deui kaäwonan, njoehoenkeun
 20 radja pikeun abdi. 'Ari lahiran Samoeël

ka djälma-djälma: Oelah sarijeun; énja
 maraneh migawe kagorengan sakitoe
 loba teja mah, *b* ngan oelah njingkir-
 njingkir deui ti poengkoereun Pangeran;
 nja koedoe ngabarakti ka Pangeran tē-
 roes reudjeung hate; *c* sarta poma oelah
 21 njalingkir; matak noeroet *e* noe sija-
 sija, noe teu ngamangpaätan sarta teu
 bisaen ngaleupaskeun, da estoe eta teh
 22 sija-sija. 'Karana Pangeran mah moal
 nilarkeun oematna, tina sabab padjē-
 nënganana noe langkoeng agoeng; doe-
 meh Pangeran geus ngérsakeun mara-
 neh teh didamél oemat salira andjeunna.
 23 'Djeung deui moenggoeh di kami, palijas
 teuing kami migawe dosa ka Pangeran,
 tjoel mangnédakeun maraneh; saénjana
 kami ka maraneh dek ngawoeroekkeun
 24 djalan noe hade, nja lémpéng. 'Ngan
 maraneh teh masing sarijeun koe Pange-
 ran, djeung koedoe ngabarakti ka an-
 djeunna djeung sajaktina, tēroes reu-
 djeung hate; karana masing waspada
 kana pérkara araheng, noe koe an-
 25 djeunna didamél di maraneh teja. 'Sa-
 balikna, *d* oepama maraneh migawe go-
 reng mah, geus tangtöe maraneh tiwas,
 boh diri maraneh, boh radja maraneh.

a p. 7:5. *b* p. 15:11. *c* 2 Radj. 17:15; 1 Kor. 8:4.

d Jos. 24:20.

PASAL 13.

Geus sataoen Saoel djoemënëng radja,
 sarta kadoewa taoenna andjeunna
 2 ngaradjaän ka Israil. 'Toeloej Saoel ti
 lébah Israil milih tiloe reboe djälma
 pikeun andjeunna; noe doewa reboe reu-
 djeung Saoel, di Miknas djeung di pi-
 goenoengan Bet-El; ari noe sareboe deui
 reudjeung Jonatan, di Giba, bilangan Bin-
 yamin; démi sasasana bala koe andjeunna
 geus didjoeroeng moelang sahimah-sa-
 3 himahna. 'Tidinja Jonatan teh njabétan
 patrol oerang Pélisti, *a* noe di Geba,
 sarta oerang Pélisti meunang bedja. Toe-
 loej Saoel *b* niojep sangkakala di sakoe-
 riling tanah, lahirna: Oerang Ibrani sing
 4 pada ngadenge! 'Heug sabangs Israil
 ngadareng bedja: Saoel geus njabétan
 patrol oerang Pélisti, malah Israil *c* da-
 tang ka dipikaséngit koe oerang Pé-
 listi. Gantjang djälma-djälma dipiwarang
 koempoel ka Gilgal, ngiring Saoel.

a p. 10:5. *b* Hak. 3:27. *c* 1 Moesa 34:30.

5 Ari oerang Pëlisti kitoe deui karoempoe-
 poel, sêdja mërangan ka Israil; aja tiloe
 laksa kareta, djeung gënep reboe toe-
 kang toempak koeda, sarta djalma-
 djalma ^a tjara keusik di sisi laoe tje-
 jana; broel ngabroel, seug masanggra-
 han di Mikmas, wetaneun Bet-Awen.
 6 'Barang oerang Israil waspadaeun, jen di-
 rina keur soesah, (wantoe djalma-djalma
 kasêdêkkeun) ^b heug djalma-djalma nja-
 roempoet ka djëro goeha-goeha, ka djëro
 leuweung-leuweung tjoetjoek, ka djëro
 goenoeng-goenoeng tjadas, ka djëro koe-
 ta-koe ta djeung ka djëro gorowong-go-
 rowong. 'Aja deui oerang Ibrani noe
 mareuntas tji Jordan, aseop ka tanah
 Gad djeung Gilad. Dëmi Saoel mah aja
 keneh di Gilgal, sarta sakabeh bala noe
 ngiring pada ngagidir. ^a Jos. 11 : 4. ^b Hak. 6 : 2.
 8 Ari Saoel ngantosan ^a toedjoeh poë,
 tËpi kana mangsa noe geus ditangtoe-
 keun koe Samoeël; tatapi Samoeël teu
 soemping keneh ka Gilgal, noe matak
 bala teh pabalëntjar, aloendoer ti Saoel.
 9 'Seug Saoel marentah: Deukeutkeun ka
 kami eta koerban doeroekan djeung
 koerban panarima! Prak koerban doe-
 roekan teh koe andjeunna dikoerban-
 keun. 'Dëmi geus kitoe, saparantos an-
 djeunna ngoerbankeun koerban doe-
 roekan teh, djol Samoeël soemping.
 10 Gantjang Saoel djëngkar, mapagkeun
 Samoeël, kërsa ngoendjoengan. 'Ngalah-
 hir Samoeël: Andjeun teh milampah
 naon? Ari walon Saoel: Sarehing kaola
 tËrang, jen bala teh pabalëntjar, oen-
 doer ti kaola, sarta andjeun teu soem-
 ping keneh dina mangsa noe geus di-
 tangtoekeun, djeung oerang Pëlisti ka-
 roempoel di Mikmas, 'noe matak kaola
 ngomong: Ajeuna oerang Pëlisti bakal
 daratong ka kami, ka Gilgal, sarta kami
 tatjan noenoehoen ka pajoeneun Pange-
 ran; toeloj kaola maksa maneh, pek
 13 ngoerbankeun koerban doeroekan. 'La-
 hiran Samoeël ka Saoel: Eta lampah
 andjeun teu oetama; teu ngestikeun tim-
 balan Pangeran, Allah andjeun, anoe
 ditimbalkeun ka andjeun teja; karana
 tadina kërsa Pangeran, ajeuna nËtËp-
 keun karadjaän andjeun, njangking Is-
 rail salalawasna. 'Dëmi ajeuna mah
 karadjaän andjeun moal tËtËp; ^b Pange-
 ran geus nejang an pikeun andjeunna

hidji djalma noe tjoetjog djeung ma-
 nahna, sarta nja eta koe Pangeran di-
 kËrsakeun djadi gëgëdoeg, njangking
 oematna; tina sabab andjeun teu nges-
 tikeun anoe koe Pangeran ditimbal-
 keun ka andjeun. ^a p. 10 : 8. ^b Lal. 13 : 22.
 15 Tidinja Samoeël dangdan, bral angkat
 ti Gilgal ka Giba bilangan Binyamin. Dëmi
 Saoel seug ngaloris bala, noe kapëndak
 di andjeunna, ^a kira aja gënep ratoes
 16 djalma. 'Geus kitoe Saoel, djeung Jonatan
 poetrana, sarta bala noe kapëndak di an-
 djeunna, pada mËrenah di Geba bilangan
 Binyamin; dëmi oerang Pëlisti mah keur
 17 masanggrahan di Mikmas. 'Bral ti pa-
 sanggrahan oerang Pëlisti ka loewar
 poerah ngaroeksak, ^b aja tiloe goendoek;
 noe sagoendoek ngadjoegdjoeg djalan
 18 ka Opra, ka tanah Soel; 'noe sagoen-
 doek ngadjoegdjoeg djalan ka Bet-Ho-
 ron; ari noe sagoendoek deui ngadjoe-
 g-djoeg djalan watËs noe noenggiring ka
 lëbak SËboim, tËbeh tËgal lëga.

^a p. 14 : 2. ^b p. 11 : 11.

19 Harita ^a di satanah Israil teu pisan
 manggih pandaj; karana tjarek oerang
 Pëlisti: Oerang Ibrani oelah sina nijjeun
 20 pëdang atawa toembak. 'Sarta sakabeh
 oerang Israil sok ijang ka oerang Pë-
 listi, masing-masing ngasah landjamna,
 patjoelna, kampakna djeung parangna,
 21 'tjap-tjap landjam, atawa patjoel, ata-
 wa tjoengkir, atawa kampak rompang
 seuseukeutna; kitoe deui baris ngomean
 22 panjotjog. 'Ari geus kitoe, basana pË-
 rang, sakabeh bala, noe ngiring Saoel
 djeung Jonatan teja, taja pisan noe
 kapanggih mawa pëdang atawa toem-
 bak; ngan Saoel djeung Jonatan poe-
 23 trana noe kapanggih kagoengan. 'Djol
 patrol oerang Pëlisti ka loewar ^b ka
 sËsËla Mikmas. ^a Hak. 5 : 8; 2 Radj. 24 : 14.

^b p. 14 : 4, 5.

PASAL 14.

Ari geus kitoe, dina hidji poë Jona-
 2 tan poeta Saoel misaer ka gandek,
 toekang mawa pakarangna: Hajoe, oe-
 rang meuntas ka patrol oerang Pëlisti,
 anoe peuntas ti ditoe. Tatapi teu ngoe-
 2 ninga ka ramana. 'Harita Saoel keur
 tjalik di toengtoeng nagara Giba, han-
 dapeun tangkal dalima noe aja di Mig-
 3 ron; sarta ari bala noe reudjeung,
^a kira gënep ratoes djalma; 'djeung aja

Ahia poetra Ahitoeb, anoe saderek ^b Ikabod, poetra Pinēbas, anoe poetra Eli, noe djadi panghoeloe Pangeran di Silo, sarta nganggo epod. Ari bala teh teu njahoeun, jen Jonatan angkat. 'Dēmi di antara sēsēla, ēnggon Jonatan nejanngan baris meuntas ka patrol oerang Pēlisti teja, aja hidji karang tjoeri sabeulah ti dijeu, djeung hidji karang tjoeri sabeulah ti ditoe; noe hidji ngaran Boses, noe hidji deui ngaran Sene. 'Tjoeri noe hidji ngadingding ti kaler, pabēnran Mikmas; ari noe hidji deui ngadingding ti kidoel, pabēnran Geba. 'Pok Jonatan misaer ka gandek, toekang mawa pakarangna teja: Hajoe, oerang meuntas ka patrol eta djalma ^c noe teu disoenat; malah-mandar Pangeran kērsa mangmidamēlkeun oerang; karana Pangeran taja halangan, njalamētkeun koe loba atawa koe saeutik. 'Diwangsoel koe toekang mawa pakarang: Pidadmēl bae sadajana noe dina manah andjeun; sae ladjēng; soemangga, koe ring ngiringan sakoemaha manah andjeun. 'Saoer Jonatan: Masing njaho, oerang arek meuntas ka eta djalma-djalma, sarta nganjatakeun maneh ka darinja. 'Oepama ka oerang ngaromong kijeu: Tjaritjing, tēpi ka aing datang ka maraneh: seg oerang ngarandōg dina pernah oerang, moal wara oengгах ka darinja. 'Sabalikna, oepama ngaromong kijeu: Geura aroengгах ka aing: seg oerang aroengгах; karana nandakeun koe Pangeran eta teh geus diselehkeun ka leungeun oerang; nja kitoe pitandaeunana ka oerang. 'Tidinja eta doe waan nganjatakeun pribadina kana patrol oerang Pēlisti. Pok oerang Pēlisti ngaromong: Saēnjana, oerang Ibrani baridjil tina lijang-lijang, ēnggonna njaroempoet. 'Seg djalma noe matrol pada ngadjawab ka Jonatan djeung ka toekang mawa pakarang teh, kijeu pokna: Geura aroengгах ka aing, ēngke maraneh koe aing dibere ngarti! Misaer Jonatan ka toekang mawa pakarang: Hajoe oengгах, toetoerkeun kami; karana koe Pangeran eta teh geus diselehkeun ka leungeun Israil. 'Tjat Jonatan oengгах ngarandang, sarta toekang mawa pakarangna noetoerkeun; bloek eta raroeboeh di pajoeneun Jona-

tan, sarta koe toekang mawa pakarang diparaehan ti poengkoereun. 'Ari eta panjabētna noe barangmimiti, noe kasabēt koe Jonatan djeung toekang mawa pakarang teja, kira aja doewa poeloeh djalma; ēnggonna kira satēngah baoe, lahan sarakiteun. 'Seug ^d dina pasanggrahan, di tēgal, djeung di sabala kabeh, pada ngagidir; nadjan patrol djeung ^e poerah ngaroeksak teja ge pada ngagidir; sarta boemi ngagētēr; ^f wantoe Allah noe ngajakeun ngagidir teh.

a p. 13:15. b p. 4:21. c Hak. 14:3; p. 17:26; 31:4. d p. 13:5. e p. 13:17. f 2 Moosa 23:27.

Ari djalma Saoel, noe karēmit di Giba bilangan Binyamin, narendjo, doemadakan, djalma mangpirang-pirang teja ngoerangan, sarta leumpang pasalēbroengan. 'Pok Saoel marentah ka bala noe reudjeung: Geura loris sarta tangenan, saha batoer oerang noe leumpang. Prak diloris; doemadakan, Jonatan djeung toekang mawa pakarangna teu aja. 'Ngalahir Saoel ka Ahia: ^a Pēti Allah kadjeukeun! Wantoe-wantoe pēti Allah dina mangsa eta aja di oerang Israil. 'Dēmi geus kitoe, sabot Saoel keur ngalahir ka panghoeloe, seg karoesoehan, noe di pasanggrahan oerang Pēlisti teja, beuki rosa beuki rosa. Ngalahir deui Saoel ka panghoeloe: Panangan sampejan tarik deui. 'Gantjang Saoel koempoel djeung sakabeh bala noe reudjeung, bral pada moeroe pangpērangan; doemadakan, ^b eta teh keur silih-pédang djeung batoerna, tagiwoer rosa katjida. 'Sarta aja oerang Ibrani di oerang Pēlisti, tjara ka toekang-toekang, noe arindit reudjeung eta dina pasanggrahan, ti sakoeriling; eta ge seug ngabantoe ka oerang Israil, anoe ngiring Saoel djeung Jonatan. 'Kitoe deui sakabeh oerang Israil ^c noe njaroempoet di pigoenoeangan Epraim, ana ngadareng bedja, jen oerang Pēlisti kalaboer, toeloer eta ge pada njoesoel ti pandeurieunana, miloe pérang. 'Tah, kitoe Pangeran njalamētkeun Israil dina poē eta. Ari pérang teh datang ka ngaliwat Bet-Awen.

a p. 4:3; 5:1; 7:1. b Hak. 7:22. c p. 13:6.

Dēmi oerang Israil dina poē harita datang ka pada njasaj, tatapi bala koe Saoel dipangsoempahkeun, lahirna: Saha-saha djalma noe dadaharan tatjan

boerit sarta tatjan bejak kami malës ka moesoeh kami, nja eta sing disapa. Noe matak sabala kabeh taja noe ngarasa kahakanan. 'Tidinja sakabeh djalma arasoep ka leuweung; kabënëran aja madoe dina tonggong taneuh. 'Barang bala geus arasoep ka eta leuweung, doemadakan, ^a aja madoe wani ngoetjoer; tapi taja noe ngadatangkeun leungeunna kana soengoet, karana bala teh sijeuneun koe soempahna. 'Dëmi Jonatan teu ngareungeu basa ramana mangnjoempahkeun bala; toeloj njodorkeun toengtong iteuk, noe ditjékël koe pananganana, diantjlmkeun kana para njiroean, seg pananganana dikana-soengoetkeun; braj sotjana tégës. 'Pok oendjoekan bala saorang, kijeu pioendjoekna: Rama andjeun tadi mangnjoempahkeun bala sangët pisan, lahirna: Saha-saha djalma noe dadaharan poë ijeu, sing disapa; noe mawi bala teh tjapeëun. 'Ngawalon Jonatan: Ama teh ngaripoehkeun ka djalma-djalma; tjoba tarendjo, panon kami datang ka tégës, pedah kami ngarasa ijeu madoe saeutik. 'Komo teuing lamoen bala poë ijeu sakarëpna ngalahon djarahan ti moesoehna noe kapanggih; karana ajeuna teu pati rosa disabëtna oerang Pëlisti. 'Ari dina poë eta oerang Pëlisti disabëtanana ti Mikmas tēpi ka ^b Ajalon; tapi bala teh tjapeëun katjida. ^a 2 Moesa 3 : 8. ^b Jos. 10 : 12.

³² Tidinja bala teh noebroek kana djarahan; pek njarokot domba, sapi djeung anak sapi, bari dipuntjitan sakali dina taneuh; kop koe bala ^a dihakan kalawan gëtihna. 'Aja noe ngoeninga ka Saoel, pioendjoekna: Hatoer oeninga, bala teh pada milampah dosa ka Pangeran, barangtëdana sarëng gëtihna. Ari lahirna: Maraneh teh palatjidra; ajeuna ka kami geura goelingkeun hidji batoe gëde. 'Toeloj Saoel marentah: Maraneh geura pabalëntjar dina bala, sarta parentah koe maraneh: Ka-dijeukeun ka kami oenggal-oenggal djalma sapina djeung oenggal-oenggal djalma dombana, pek peuntjit di djeu, toeloj hakan koe maraneh, sarta oelah migawe dosa ka Pangeran, dihakan djeung gëtihna. Toeloj sakabeh djalma pada nganteurkeun sapina, ditoengtoen ti peuting, pek dipuntjitt di dinja. 'Toeloj Saoel nga-

damël hidji altar bade ka Pangeran; nja eta altar anoe barangmimiti koe andjeunna didamël bade ka Pangeran.

^a 3 Moesa 3 : 17.

³⁶ Geus kitoe Saoel marentah: Hajoe, oerang indit njesoel oerang Pëlisti meungpeung peuting, oerang rajahan tēpi ka braj beurang, sarta oerang oelah karikeun djalma hidji-hidji atjan. Ari wangsoelana: Mangga, pidamël sadajana noe pisaeëun koe pangraos andjeun. Dëmi saorer panghoeloe: Saena oerang ka dijeu heula, ngadeuheusan ³⁷ ka Allah. 'Toeloj Saoel naros ka Allah: Sae koering ijang, njesoel oerang Pëlisti? Koemaha koe andjeun bade dipaparinkeun ka leungeun Israil? Tatapi Allah dina mangsa eta ^a hanteu ngawalon ka Saoel. 'Seug Saoel ngalahir: Eh sakabeh gëgëden bala! ka darijeu; geura pada tangenan sarta tarëgëskeun, naon anoe matak dosa kitoe ajeuna. ³⁹ 'Karana, dëmi djoemënënging Pangeran, noe geus njalamëtkeun Israil! sanadjan ajana di Jonatan, anak kami oge, geus pasti dipaehan. Dëmi sabala kabeh taja ⁴⁰ noe ngawangsoel hidji-hidji atjan. 'Ngalahir deui Saoel ka sakabeh oerang Israil: Maraneh geura araja sabeulah ti ditoe, ari kami djeung Jonatan anak kami mah pijaalum sabeulah ti dijeu. Pok djalma-djalma pada ngawangsoel ka Saoel: Soemangga, pidamël noe pisaeëun koe pangraos andjeun. 'Toeloj Saoel oendjoekan ka Pangeran, Allah Israil: Moegi nawiskeun noe satëmënna! Seug Jonatan djeung Saoel ^b noe ditoe djoel, ari bala mah ka loewar. 'Ngalahir Saoel: Geura lotëre deui, antara kami djeung Jonatan, anak kami. Seug Jonatan noe ditoe djoel. 'Ngalahir Saoel ka Jonatan: ^c Geura poepoelih ka ama, ënoeng teh milampah naon? Toeloj koe Jonatan dioeningakeun ka andjeunna, kijeu pihatoerna: Simkoering salërëсна ngarasa madoe saeutik, make toengtong iteuk noe ditjékël koe leungeun; soemangga, simkoering këdah dipaehan. ⁴⁴ 'Lahiran Saoel: ^d Ama nëda koe Allah didamël kijeu sarta diwoewoehan kijeu, geus pasti, Jonatan, maneh dipaehan. ⁴⁵ 'Tatapi bala oendjoekan ka Saoel: Koetan Jonatan bade dipaehan, noe ngadamël ijeu kasalamëtan sakitoe gëdeuna

di Israil? Palijs teuing! Dëmi djoem-
nënging Pangeran! ^e ramboet salambar
ge tina mastakana hamo ragrag ka
boemi; karana pangmidamëlna kitoe teh
dangët ajeuna sarëng Allah. Kitoe Jo-
natan koe bala dileupaskeun, hanteu
46 toeloës dipaehan. 'Tidinja Saoel moelih
tina njoesoel oerang Pëlisti; ari oerang
Pëlisti teh baralik ka Enggonna.

^a p. 28: 6. ^b p. 10: 20. ^c Jos. 7: 19. ^d p. 3: 17;
1 Radj. 2: 23. ^e 2 Sam. 14: 11; Loek. 21: 18.

47 Ari Saoel geus nampa karadjaän,
njangking Israil, toeloelj mërangan ka
sakabeh moesoeh-moesoehna di sakoer-
riling; nja eta ka Moab, ka oerang Amon,
ka Edom, ka radja-radja Soba djeung
ka oerang Pëlisti; sarta ka mana bae
48 ngadjoegdjoegna, sok njiksa. 'Ari la-
lampahanana gagah, sarta ngelehkeun
oerang Amalek, djeung ngaleupaskeun
Israil tina leungeun noe sok ngaram-
poganinja.

49 Ari poetra Saoel noe pamëgët Jonatan,
Iswi djeung Malkisoea; sarta ari djë-
nëngan doewa poetrana noe istri, djë-
nëngan tjikalna Merab, dëmi djënëngan
50 rajina Mikal. 'Ari djënëngan geureuha
Saoel nja eta Ahinoam poetra Ahimaäs.
Sarta djënëngan kapala baladna Abner
51 poetra Ner, anoe paman Saoel teja. 'Ka-
rana Kis rama Saoel, djeung Ner, rama
Abner, pada poetra Abiël.

52 Sarta sapandjang oemoer Saoel, ^a pë-
rang bae ka oerang Pëlisti, rosa pisan;
^b manana sakabeh djalma prawira, djeung
sakabeh djalma gagah, noe kapëndak
koe Saoel, koe andjeunna dikoempoel-
keun ka salirana. ^a p. 17: 1; 28: 1. ^b p. 8: 11.

PASAL 15.

Hidji mangsa Samoeël ngalahir ka Sa-
oel: Kaoela bareto dipiwarang koe
Pangeran ^a ngalisahan ka andjeun, djadi
radja, njangking oematna, nja njékël
Israil; mana ajeuna reungeukeun oengël
2 pangandika Pangeran. 'Kijeu timbalan
Pangeran sawadya-balad: Kami geus
niten ^b noe koe Amalek dilampahkeun
ka Israil, nja lampahna mëgatan ka
dinja di djalman, basana indit ti Mësir
3 teja. 'Ajeuna geura leumpang, koedoe
njabëtan Amalek, sarta haramkeun ka-
toë sabobogaänana; sarta oelah dipi-
karoenja, nja koedoe maehan laki

djeung awewe, boedak djeung orok, sapi
djeung domba, onta djeung kalde.

^a p. 10: 1. ^b 2 Moesa 17: 8; 5 Moesa 25: 17.

4 Tidinja Saoel ngoendang-ngoendang
ka bala, sarta toeloelj diloris di Tëlaim;
^a aja doewa këti djalma badarat, djeung
5 salaksa oerang Joeda. 'Barang Saoel
soemping ka dajëuh Amalek, seug di
lëbak neundeun anoe baris ngabongo-
6 han. 'Sarta Saoel marentah ka ^b oerang
Kain: Maraneh geura njaliugkir, arindit
ti têngah oerang Amalek, bisi maraneh
koe kami kababad djeung eta; ^c karana
maraneh milampah kahamanan ka sa-
kabeh oerang Israil, basa eta arindit ti
Mësir. Gantjang oerang Kain teh njing-
7 kir ti têngah Amalek. 'Pek Amalek koe
Saoel disabëtan, ti Hawila tēpi ka ma-
neh datang ka Soer, noe di hareupeun
8 Mësir. 'Ari Agag, radja Amalek, koe
andjeunna ditangkep hiroep-hiroep; ^d
dëmi djalma noe loba mah diharamkeun,
9 ditompës koe seuseukeut pëdang. 'Sarta
Saoel djeung bala ^e mikaroenja ka Agag,
kitoe deui ka domba djeung sapi noe
pangaloesna, sarta noe meudjuehna, toer
ka anak domba, djeung ka saniskara
bae noe aloes; teu daraekeun ngaha-
ramkeun eta; dëmi sakabeh sipat noe
matak tjoewa sarta noe roeksak mah,
nja eta noe koe maranehanana diharam-
keun.

^a p. 11: 8. ^b Hak. 4: 11. ^c 4 Moesa 10: 29.

^d 1 Bab. 4: 43. ^e 5 Moesa 13: 15, 17.

10 Geus kitoe aja pangandika Pangeran
11 ka Samoeël, kijeu pangandikana: 'Kami
teh ^a handjakal eta Saoel koe kami di-
angkat, didamël radja; karana ^b geus
oendoer ti poengkoereun kami, sarta pa-
ngandika kami koe eta hanteu ditëtëp-
keun. Toeloelj Samoeël panas manahna,
sarta sasambat ka Pangeran sapeupeu-
ting. 'Ari isoečna Samoeël gantjang
tanghi, kërsa mëndakan Saoel wantji
isoe. Aja noe ngoeninga ka Samoeël,
kijeu pioendjoekna: Saoel geus dongkap
ka ^c Karmel, sarëng, salërësna, ngadëg-
keun tjitjireun pikeun andjeunna; tidinja
mengkol, këbat angkatna, toeloelj soem-
13 ping ^d ka Gilgal. 'Barang Samoeël dong-
kap ka Saoel, seg Saoel ngalahir ka
andjeunna: ^e Andjeun moegi dibërka-
han koe Pangeran! kaoela parantos në-
14 tēpkeun pangandika Pangeran. 'Dëmi
lahiran Samoeël: Moen kitoe mah,

nahaon eta sada domba, ngeng-ngengan dina tjeuli kaola, kitoe deui eta sada
 15 sapi, noe kadenge koe kaola? 'Walonan Saol: Beunang bala ngabantoen ti oerang Amalek, asal bala teh karoenjaeun ka domba saréng sapi noe pangsaena; noe dipambrih pikeun koerban ka Pangeran, Allah andjeun; dëmi noe salijan
 16 ti eta mah geus diharamkeun. 'Lahiran Samoeël ka Saol: Mangke heula, kaola dek mopojankeun ka andjeun anoe koe Pangeran diandikakeun ka kaola tadi peuting. Walonan Saol: Soemangga, lahirkeun! *a* 1 Moesa 6: 6. *b* p. 12: 20. *c* p. 25: 2.

d p. 10: 8. *e* Hak. 17: 2.

17 Ngalahir Samoeël: Lain kijeu? *a* ndjan andjeun leutik oge koe pangrasa pribadi, andjeun teh djadi loeloegoe sagala kaom Israil, sarta andjeun dilisahan koe Pangeran, didamël radja, njangking Israil. 'Tidinja andjeun koe Pangeran dipiwarang angkat, ari timbalanana: Geura leumpang, koedoe ngaharameun eta djalma dosa, nja eta Amalek, sarta
 19 pérangan, datang ka bejakna. 'Na koe naon andjeun hanteu noeroet ka timbalan Pangeran, sarta noebroek kana djarahan, djeung milampah anoe goreng di pajoeneun Pangeran? 'Ngawalon Saol ka Samoeël: Kapan kaola noeroet ka timbalan Pangeran, sarta geus ngalakonan djalan, noe koe Pangeran dipiwarangkeun ka kaola; ari Agag, radja Amalek, koe kaola dibantoen, dëmi oerang Amalek mah geus diha-
 21 ramkeun. 'Ari bala teh njokot tina djarahan, domba saréng sapi, loeloegoe anoe hoekoem haram, sëdjana dikoerbankeun ka Pangeran, Allah andjeun, di Gilgal.
 22 'Dëmi lahiran Samoeël: *b* Karah Pangeran misoeka kana koerban doeroekan djeung koerban peuntjitan, sapërti kana noeroet ka timbalan Pangeran? Masing njaho, noeroet hade ti batan koerban, djeung ngarëgëpkeun hade ti batan gadjih domba lalaki. 'Karana baha teh sasat dosa noedjoem, djeung basangkal teh sasat mibrabala djeung mitapekong. Sapedah andjeun mitjeun pangandika Pangeran, *c* noe matak andjeun
 24 koe Pangeran dipitjeun tina radja. 'Ari lahiran Saol ka Samoeël: *d* Kaola tarima dosa, estoe ngarëmpak timbalan Pangeran saréng dawoehan andjeun, tina

sabab kaola sijeun koe bala saréng nga-
 25 goegoe kana omonganana. 'Dëmi ajeuna, moegi ngahampoera kana dosa kaola, sarawoeh moegi moelih deui saréng kaola, soepaja kaola sëmbahijang ka Pa-
 26 ngeran. 'Ngawalon Samoeël ka Saol: Kaola moal balik djeung andjeun. Sapedah andjeun mitjeun pangandika Pangeran, noe matak andjeun kitoe deui dipitjeun koe Pangeran tina djadi radja,
 27 njékël Israil. 'Tidinja Samoeël malik, kërsa angkat. Këk Saol newak toengtoeng djoebahna, sarta datang ka soehna. 'Ngalahir Samoeël ka andjeunna: Poë ijeu karadjaan Israil koe Pangeran
 28 *e* geus disoëhkeun ti andjeun, sarta dipaparinkeun ka hidji *f* kantja andjeun, anoe hade ti batan andjeun. 'Djeung deui Kadjajaan Israil teh *g* moal bohong, sarta moal keuna kadoehoeng; karana andjeunna lain manoesa, noe sok keuna kadoehoeng. 'Ari lahiran Saol: Kaola tarima dosa; ajeuna moegi hormatan kaola di hareupeun kokolot-kokolot rahajat kaola saréng di hareupeun Israil; nja moegi moelih deui saréng kaola, soepaja kaola sëmbahijang ka Pange-
 31 ran, Allah andjeun. 'Toeloëj Samoeël moelih deui ngiringkeun Saol; seug Saol sëmbahijang ka Pangeran. *a* p. 9: 21; 10: 22. *b* Djab. 51: 18, 19; Goer. 4: 17; Hos. 6: 6. *c* p. 13: 14; 16: 1. *d* p. 26: 21. *e* 1 Radj. 11: 11. *f* p. 28: 17. *g* 4 Moesa 23: 19.

32 Tidinja Samoeël marentah: Eta Agag, radja Amalek, geura deukeutkeun ka kami. Seg Agag datang ka andjeunna, gëraheun; ari tjarek Agag: Saestoena,
 33 kasoésahan paeh geus leungit! 'Dëmi lahiran Samoeël: *a* Sapërti koe pëdang maneh reja awewe kalapoeran anak, pon kitoe keneh indoeng maneh éngke kalapoeran anak di pëlëbah sakabeh awewe. Pek Agag teh koe Samoeël ditjatjag di pajoeneun Pangeran, di Gilgal. *a* Hak. 1: 7.

34 Tidinja Samoeël moelih *a* ka Ramah, ari Saol moelih ka boemina, *b* di Giba,
 35 nagara Saol. 'Sarta Samoeël *c* teu tëpang-tëpang deui djeung Saol tëpi ka poëanana poepoes. Karana Samoeël prihatin tina sabab Saol, sarta Pangeran handjakaleun eta Saol koe andjeunna didamël radja, njangking Israil. *a* p. 7: 17. *b* p. 11: 4. *c* p. 19: 24; 23: 12.

PASAL 16.

Tidinja Pangeran nimbalan ka Samoeël: Sabaraha pililaeunana deui maneh nja rek prihatin tina sabab Saoel, ^a anoe koe kami dipitjeun tina ngaradjaän ka Israil? Tandoek maneh geura eusian koe minjak, toeloelj leumpang, maneh koe kami dipiwarang ka Isai, oerang Bet-Lehem; karana eta anakna saoeang ^b koe kami dipilih pikeun kami, baris djadi ² radja. 'Mioendjoeok Samoeël: Koemaha koering pileumpangeun? Ana Saoel ngadenge bedja, tangtoe koering dipaehan. Ari timbalan Pangeran: Koedoe mawa hidji anak sapi, sarta ngomong kijeu: Pangdatang kaeola sêdja ngoerban ka ³ Pangeran. 'Ari Isai teja ^c koe maneh ondang kana koerban; seug maneh koe kami bakal dibere njaho hal anoe koedoe dilampahkeun koe maneh; sarta mana-mana noe koe kami dilahirkeun ka maneh, nja eta koe maneh minjakan. ⁴ 'Prak Samoeël ngalampahkeun sapangandika Pangeran, sarta toeloelj soemping ka Bet-Lehem. Ari kokolot eta nagara pada mapagkeun andjeunna, bari rareuwaseun, sarta mihaoer kijeu: Andjeun soemping teh koemaha salamêt? ⁵ 'Walonanana: Salamêt; kaela noe matatak datang sêdja ngoerban ka Pangeran; ^d geura pada njoetjikeun diri, seug koedoe daratang kana koerban, ngarijoeng djeung kaeola. Sarta Samoeël njoetjikeun Isai djeung poetrana lalaki, bari diarondang kana koerban. a p. 15: 23.
b p. 13: 14. c p. 9: 13. d 2 Moesa 19: 10.

⁶ Ari geus kitoe, barang eta daratang, Samoeël ningali Eliab; seg aja manah: Tangtoe geus aja di pajoeneun Pangeran anoe bakal djadi lisahanana. 'Dëmi timbalan Pangeran ka Samoeël: Oelah nilik kana patoetna djeung kana djangkoeng dëdëgna; sabab eta mah koe kami dipitjeun; karana lain sakoemaha tendjo manoesa; da ari manoesa teh sok nendjo kana roepa lahir, ^a tatapi ⁸ Pangeran mah ningalina kana hate. 'Toeloelj Isai njaoer Abinadab, disina ngaliwat ti pajoeneun Samoeël; ari lahirna: Eta ge lain anoe beunang milih Pangeran. 'Tidinja Samma koe Isai disina ngaliwat; dëmi lahirna: Eta ge lain anoe ⁹ beunang milih Pangeran. 'Nja kitoe koe

Isai ^b toedjoeok poetrana disina ngaliwat ti pajoeneun Samoeël; dëmi lahir Samoeël ka Isai: Eta mah taja noe dipilih koe ¹¹ Pangeran. 'Ngalahir deui Samoeël ka Isai: Naha eta teh sakabeh baroedak? Wangsoelanana: Soemoehoen, kantoen deui ^c boengsoena; salërësna, eukeur nganngon domba. Lahiran Samoeël ka Isai: ^d Geura nitah ala; karana oerang moal waka ngarijoeng, ari eta tatjan datang ¹² ka djeu. 'Seug Isai nitahan, toeloelj dibawa asoep. Ari eta teh beureum sëmoena, toer aloes panonna djeung hade roepana. Nimbalan Pangeran: Geura dangdan, eta minjakan; karana nja eta ¹³ noe dipilih. 'Seug Samoeël njandak tandoek noe dieusi minjak teja, ^e prak eta teh dilisahan di têngah saderek-saderekna. Sarta Dawoed ^f disoemping Roh Pangeran, ti poë harita ka-hareupna. Tidinja Samoeël dangdan, seug moelih ka Ramah. a 1 Bab. 28: 9; Djab. 7: 10.
b p. 17: 12. c p. 17: 14. d Djab. 78: 71. e Djab. 89: 21. f p. 10: 10.

¹⁴ Ari ^a Roh Pangeran njingkah ti Saoel, sarta aja hidji soekma goreng ti Pangeran sok ngareureuwas ka andjeunna. ¹⁵ 'Pok mantri Saoel aroendjoeokan ka andjeunna: Salërësna, aja hidji soekma goreng ti Allah, sok ngareureuwas ka andjeun. 'Moegi goesti kërsa miwarang ka abdi-abdi andjeun anoe di pajoen, sina narejangan hidji djalma noe bisa ngatjapi; doepi geus kitoe, satijap-tijap andjeun kadatangan soekma goreng ti Allah teh, seg eta leungeunna sina ngatjapi, tinangtos andjeun waras. 'Prak Saoel miwarang ka abdi-abdina: Kami geura panglinglingkeun hidji djalma noe pande ngatjapi, toeloelj anteurkeun ka ¹⁸ kami. 'Ngawangsoel gander saoeang, kijeu wangsoelna: Hatoer oeninga, abdi mëndakan hidji poetra Isai, oerang Bet-Lehem, bisaeun ngatjapi, toer gagah-përkos, estoe pradjoerit, samalah binangkit saoe, sarëng djalma kasep, ka- ¹⁹ lajan disarëngan Pangeran. 'Tidinja Saoel miwarangan ka Isai, ^b lahirna: Anak bapa, nja eta Dawoed, anoe toenggoe ²⁰ domba, datangkeun ka kami. 'Gantjang Isai njokot hidji kalde, dimomotan roti djeung anggoer sakaroeng, sarta hidji anak ëmbe, seug dikintoenkeun ka Saoel ²¹ koe lantaran Dawoed poetrana. 'Toeloelj

Dawoed datang ka Sael, sarta têtêp di pajoeneunana; ari Sael asibeun pisan ka dinja, sarta djadi toekangan mawa pakarang. 'Tidinja Sael miwarangan deui ka Isai, lahirna: Dawoed teh sina têtêp di hareupeun kami, karana geus manggih koernija dina panou kami. 'Dëmi geus kitoe, satijap-tijap Sael kadatangan soekma ti Allah teja, pek Dawoed njokot katjapi, ditabeuh koe leungeunna, seug Sael teh hegar, sarta waras, djeung soekma goreng teja njingkir ti andjeunna.

a p. 18:10; 19:9. b p. 8:11.

PASAL 17.

Mangsa eta oerang Pëlisti ngoempoelkeun wadya-baladna, sêdja përang; ari dikoempoelkeunana ka nagara Soko, noe kabilang ka tanah Joeda; seug masanggrahan di antara Soko djeung Aseka, lëbah Epes-Damim. 'Tidinja Sael djeung oerang Israil kitoe deui karoempoel, sarta masanggrahan di lëbak Ela; toeloey tata-përang, sêdja ngalawan ka oerang Pëlisti. 'Ari oerang Pëlisti narangtoeng dina goenoeng sabeulah ti ditoe, dëmi oerang Israil narangtoengna dina goenoeng sabeulah ti dijeu; aja hidji lëbak dina antarana. 'Djol hidji toekang-prang-tanding bidjil ti pasanggrahan oerang Pëlisti, ngaran Goljat, ti Gat; djangkoengna ^a gënêp asta poendjoel sadjeungkal. 'Hoeloena dibalakoetak tambaga, djeung make badjoe kère sisan, ari beuratna badjoe kère teh lima reboe sekel tambaga. 'Ari soekoena diistiwiël tambaga, djeung njorendang tohok tambaga dina antara taktakna. 'Ari bahoe toembakna ^b kawas pihanean, djeung poetjoe toembakna gënêp ratoes sekel beusi; sarta toekang mawa kèpëng leumpang ti heulaeunana. 'Dëg nangtoeng, sarta soesoembar kana barisan Israil, kijeu omongna ka darinja: Koe naon maraneh boedal tata-përang? Ijeu aing lain oerang Pëlisti, sarta maraneh teh lain abdi Sael? Geura milih hidji djalma batoer maraneh, sina datang ka aing!

9 'Oepama bisaeun përang djeung aing, sarta aing dipaehan, tangtoe batoer aing sakabeh pada ngawoela ka maraneh; sabalikna, oepama aing anoe meunang, sarta eta teh koe aing dipaehan, seg maraneh koedoe pada ngawoela ka aing

10 sakabeh. 'Ngomong deui oerang Pëlisti teh: Aing poë ijeu geus ngahinakeun kana barisan Israil; geura ka aing bidjilkeun hidji djalma, oerang përang pa-

11 toetoenggalan. 'Barang Sael ngareungeu eta omongan oerang Pëlisti sarta kadenge koe sakabeh oerang Israil, toeloey pada geder sarta sarijeuneun katjida.

a 5 Moesa 3:11. b 2 Sam. 21:19.

12 Ari Dawoed teja poetra oerang Eprat, noe di Bet-Lehem, bilangan Joeda, ^a ngaranna Isai; nja eta boga dalapan poetra lalaki, sarta keur mangsa Sael eta djalma geus kolot, lila oemoerna di

13 bangsa lalaki. 'Djeung deui tiloe poetra Isai noe panggëdena geus laleumpang, ngiring Sael kana përang; ari ngaran tiloe poetrana noe leumpang përang teja, ^b nja eta Eliab tjikalna, noe kadoewa

14 Abinadab, sarta noe katiloe Samma. 'Ari Dawoed, nja eta boengsoena; dëmi eta tiloean, noe panggëdena teja, geus leumpang ngiring Sael. 'Djeung deui Dawoed geus moelang deui ti Sael, baris ngangan domba ramana di Bet-Lehem.

15 'Ari oerang Pëlisti teja isoe koe sore madjoe sarta ngadjantëng, opat poeloeh poë hilana.

a p. 16:1. b p. 16:6, 8, 9.

17 Hidji waktoe Isai misaoer ka Dawoed poetrana: Ijeu koe agoes tjokot keur doeloer-doeloer agoes, ^a gandoem beunang njangraj saepa, djeung roti sapoeleoh siki; anteurkeun sing gantjang ka

18 pasanggrahan, ka doeloer agoes. 'Djeung ijeu kidjoe sapoeleoh siki sanggakeun ka kapala sareboe pradjoerit, sarta koedoe ngandjang ka doeloer agoes, salamët hanteuna; djeung koedoe mawa tanda ti dinja. 'Harita Sael, djeung eta djalma, sarta sakabeh oerang Israil araja di lëbak Ela, keur përang djeung oerang Pëlisti. 'Barang braj isoe gantjang Dawoed dangdan, ari domba ditinggalkeun di noe ngadjaga; pek didjoengdjoeng, bral leumpang, sakoemaha parentah Isai; geus kitoe datang ka

19 ^b benteng kareta. Kabënëran balad teh boedal ka parantina baris, sarta saroe-rak ngadjak përang. 'Pek oerang Israil djeung oerang Pëlisti pada tata-tata;

20 baris adoe-hareupan djeung baris. 'Sot koe Dawoed ditoenda barangna noe dibawa, dipihapekeun ka noe ngadjaga barang-barang, toeloey moeroe barisan;

ari gens datang, seg nanja ka saderekn
 23 salamët hanteuna. 'Sabot Dawoed keur
 sasaoeran djeung eta, doemadakan, toe-
 kang prang-tanding teh datang, nja eta
 oerang Pëlisti noe ngaran Goljat, ti
 Gat teja, djol ti barisan oerang Pëlisti,
 24 sarta kadenge koe Dawoed. 'Ari saka-
 beh oerang Israil, barang narendjo eta
 djalma, laloempatan ti hareupeunana,
 25 sarta sarijeuneun katjida. 'Pok oerang
 Israil ngaromong: Na maraneh geus
 nendjo eta djalma noe datang teh? Poe-
 goeh pangdatangna ngahinakeun ka Is-
 rail. Ari geus kitoe, saha-saha djalma
 noe maehan inja, koe radja bakal di-
 beungharkeun, liwat saking beungharna,
 e sarta dipaparin hidji poetrana noe
 26 istri, malah saeusi-imah bapana bakal
 didamël mërduka di Israil. 'Pok Dawoed
 nanja ka djalma noe narangtoeng deu-
 keut, kijeu nanjana: Arek dikoemaha
 djalma noe maehan eta oerang Pëlisti,
 sarta njingkirkeun ijeu kahinaän ti oe-
 rang Israil? karana saha eta Pëlisti
 27 noe teu disoenat teh, bët abong nga-
 hinakeun ka barisan Allah noe djoem-
 nëng? 'Seug bala teh ngaromong ka
 Dawoed tjara omongan tadi, pokna:
 Kijeu-kijeu noe rek didamël ka djalma
 28 noe maehan inja. 'Dëmi Eliab, saderek
 Dawoed noe pangkolotna, ngadenge eta
 omongan Dawoed ka djalma-djalma;
 seg Eliab teh djadi ambëkeun ka Da-
 woed, sarta ngomong: Dek naon sija
 datang ka dijeu? sarta di saha sija ning-
 galkeun domba noe saeutik teh di tégal
 léga? Aing njaho di koemawani sija,
 sarta di kagorengan hate sija; poegoeh
 29 pérang! 'Ari wangsoelan Dawoed: Koe-
 ring ajeuna milampah naon? Na taja
 30 sababna? 'Toeloj Dawoed malik ti eta,
 njanghareup ka noe sedjen, bari ngom-
 ong tjara omongan tadi, sarta koe
 bala dibalës omong tjara omongan noe
 ti heula. a Roet 2: 14. b p. 26: 5. e Jos. 15: 16.
 d p. 14: 6.

31 Ana gens kadareng eta omongan, noe
 diomongkeun koe Dawoed, seug aja noe
 ngoeningakeun eta ka pajoeneun Saoel;
 32 toeloj Dawoed diala. 'Oendjoekan Da-
 woed ka Saoel: Montong aja noe leu-
 tik hate koe noe batan kitoe; abdi gam-

paran sanggëm leumpang, pérang sarëng
 33 eta oerang Pëlisti. 'Ngalahir Saoel ka
 Dawoed: Maneh moal kadoega leum-
 pang ka eta oerang Pëlisti, baris pérang
 djeung eta; karana maneh boedjang ke-
 neh, ari eta mah pradjoerit ti boeboe-
 34 dakna. 'Pioendjoek Dawoed ka Saoel:
 Abdi gamparan hidji mangsa keur nga-
 ngon domba poen bapa; hol hidji singa
 djeung hidji biroewang, njokot hidji anak
 35 domba tina anongan. 'Seug abdi ka
 loewar njoesoel, djëdak diteunggeul, a
 sarëng domba teh dileupaskeun ti soe-
 ngoetna; ana dek ngarontok ka abdi,
 pek ditewak djanggotna, diteunggeul,
 36 sarëng dipaehan sakali. 'Boh eta singa,
 boh eta biroewang, koe abdi gamparan
 dipaehan; sarëng eta oerang Pëlisti noe
 teu disoenat teh pidjadiieun sapërtoes eta
 salah-sawijos, sarëhing ngahinakeun ka-
 37 na barisan Allah noe djoemënëng. 'Oen-
 djoekan dewi Dawoed: Pangeran, noe
 ngaleupaskeun abdi tina leungeun singa
 sarëng tina leungeun biroewang teja, nja
 eta tinangtos ngaleupaskeun abdi tina
 leungeun eta oerang Pëlisti. Ngalahir
 Saoel ka Dawoed: Djig bae atoe, sarta
 Pangeran moegi njarëngan ka maneh.
 38 'Tidinja Dawoed koe Saoel dipakeanan
 koe anggoan andjeunna, sarta sirahna
 dibalakoetakan tambaga, djeung dipa-
 39 keanan badjoë këre. 'Toeloj Dawoed
 njoren pëdangna ti loewareun papakea-
 nana, bari seug ngadjaran leumpang;
 karana hanteu bijasa. Pok Dawoed oen-
 djoekan ka Saoel: Abdi hanteu kijat
 leumpang make noe kijeu, karantën abdi
 teu bijasa; seug koe Dawoed ditjoetjoe-
 40 lan. 'Tidinja njokot b iteukna, ditjékël
 koe leungeun, seug milih batoe rejoy
 lima siki keur dirina tina waloengan,
 diaboeskeun kana wadah toekang nga-
 ngon bogana, nja eta kana kodja, sarta
 leungeunna ngadjingdjing e bandring;
 bral madjoë ka eta oerang Pëlisti.

a Joh. 10: 12. b 1 Bab. 12: 23. c Hak. 20: 16.

41 Los oerang Pëlisti teh leumpang,
 njampeurkeun ka Dawoed, sarta toe-
 kang mawa këpëng teja ti heulaeunana.
 42 'Ana ngalijeuk oerang Pëlisti teh sarta
 nendjo Dawoed, seg ditjoemahkeun;
 wantoe-wantoe Dawoed teh boedjang
 keneh, a sarta beureum sëmoeana, toer
 43 kasep roepana. 'Pok oerang Pëlisti teh

ngomong ka Dawoed: Naha aing teh andjing, wét maneh datang ka aing mawa paneunggeul? Sarta oerang Pëlisti teh njapa ka Dawoed, ^b njeboet aállahanana.

⁴⁴ 'Ngomong deui eta oerang Pëlisti ka Dawoed: Sor ka dijeu, ^c heug daging maneh koe aing dek dibikeun ka manoeke awang-awang djeung ka sasatoan galak. ⁴⁵ 'Ngadjawab Dawoed ka oerang Pëlisti teh: Maneh datang ka kamimawa pëdang, toembak djeung tohok; ^d sabalikna kami mah datang ka maneh mawa padjénangan Pangeran sawadya-balad, Allah barisan Israïl, noe dihihina koe maneh ⁴⁶ teja. 'Poë ijeu maneh koe Pangeran tangtoe diserahkeun ka leungeun kami, sarta maneh koe kami dipaehan, djeung hoeloe maneh disingkirkeun ti diri maneh; ari bangke wadya-balad oerang Pëlisti poë ijeu koe kami tangtoe dibikeun ka manoeke awang-awang djeung ka sasatoan boemi; sarta saboemi kabeh bakal pada nganjahokeun, jen bangsa ⁴⁷ Israïl teh aja Allah; 'djeung ijeu sapa-koempoelan kabeh bakal pada nganjahokeun, jen Pangeran njalamëtkeun teh lain koe pëdang atawa koe toembak; karana Pangeran noe kagoengan përang, sarta maraneh koe andjeunna tangtoe dipaparinkeun ka leungeun kami sakabeh.

a p. 16 : 12. b p. 5 : 2. c 5 Moesa 28 : 26. d Djab. 20 : 8.

⁴⁸ Dëmi geus kitoe, pek oerang Pëlisti teh dangdan, bral leumpang njampeurkeun, moeroe ka Dawoed; gësat-gësoet Dawoed teh loempat kana paranti baris, ⁴⁹ mapag eta oerang Pëlisti. 'Heug Dawoed leungeunna ngodok kana kodja teja, top njokot hidji batoe ti dinja, pek ngabandring, keuna oerang Pëlisti teh kana tarangna, sarta batoe teh amlës pisan kana tarangna, bloek tidjengklok, ⁵⁰ beungeutna kana taneuh. 'Djadi Dawoed teh ngelehkeun eta oerang Pëlisti make bandring djeung make hidji batoe, seg keuna oerang Pëlisti teh, sarta dipaehan sakali. Tatapi Dawoed hanteu mawa ⁵¹ pëdang. 'Ngageuwat Dawoed moeroe, nintjak ka eta oerang Pëlisti; pek njokot pëdangna, ditjaboet ti sarangkana, bari seug dipaehan, diteukteuk beuheungna koe eta pëdang. Barang oerang Pëlisti narendjo, jen paeh pamoekna, boer kalaboer. ⁵² 'Gantjang oerang Israïl djeung oerang Joeda derangan, sarta pada

soerak, bari seug ngoedag-ngoedag ka oerang Pëlisti, tēpi ka maneh datang ka lëbak sarta tēpi ka lawang nagara Ekron; ari oerang Pëlisti noe kasabët patingdjaropak di djalan ka Saëraim, ⁵³ tēpi ka Gat sarta tēpi ka Ekron. 'Tidinja oerang Israïl baralik deui tina ngoedagna njoesol ka oerang Pëlisti, sarta ⁵⁴ ngarajahan pasanggrahanana. 'Ari hoeloe oerang Pëlisti teja koe Dawoed ditjokot, dibawa ka Jérusalem; dëmi pakarangna mah diteundeun di djéro himahna.

⁵⁵ Ari keur waktoe Saoel ningali Dawoed ka loewar manggihan oerang Pëlisti teja, pok mariksa ka Abner, kapala balad: Eta boedjang anak saha, Abner? Wangsoelan Abner: Noen radja, ^a dëmi hiroeping njawa andjeun! abdi teu teh ⁵⁶ tërang. 'Lahiran radja: Tanja koe maneh, boedjang teh anak saha? 'Ari waktoe Dawoed balik, samantas maehan oerang Pëlisti, ditjandak koe Abner, toeloej disanggakeun ka pajoeneun Saoel, sarta hoeloe oerang Pëlisti teh koe Dawoed didjingdjing. 'Seug Dawoed koe Saoel dipariksa: Eh oedjang! maneh ⁵⁷ teh anak saha? Ari wangsoelan Dawoed: Noen soemoehoen, anak abdi gamparan Isai, oerang Bet-Lehem. a p. 1 : 26.

PASAL 18.

Ari geus kitoe, sanggeus Dawoed tjatjap oendjoekan ka Saoel, seug manah Jonatan njantel ka manah Dawoed, sarta Jonatan ^a miasih ka Dawoed saperti ka njawa pribadi. 'Dina poë harita Dawoed koe Saoel ditjandak, sarta hanteu diwidian moelang ka boemi ramana. 'Tidinja ^b Jonatan djeung Dawoed ngadamël përdjangdjan, sabab miasihna ka Dawoed saperti ka njawa pribadi. 'Sarta Jonatan ngalaan haroedoen noe dina salirana, seug dileler ka Dawoed; kitoe deui anggoanana, dongkap ka pëdangna, djeung gondewana, sarta beulitanana. 'Djeung deui Dawoed angkat ka mana bae dipiwangna koe Saoel, sarta ^c pintër lalampahanana, noe matak andjeunna koe Saoel diangkat njékël pradjoerit, sarta hade koe rarasaan sabala kabeh, kitoe deui koe rarasaan mantri-mantri Saoel.

a p. 19 : 1; 20 : 17. b p. 20 : 8, 16. c Jos. 1 : 7.

⁶ Ari geus kitoe, barang anggoanana,

- waktoe Dawoed moelang mantas maehan oerang Pëlisti teja, ^a seg awewe-awewe boedal ti sakoer nagara Israïl, ngarawih sarta ngarigël, mapagkeun radja Saotel, ^b make tërëbang, make karamean djeung make kiliningan. 'Ari eta awewe, eukeur soeka-soeka, ngarawih patempas-tempas, aromongna: ^c Anoe beunang maehan Saotel mangreboe-reboe, anoe beunang maehan Dawoed manglaksa-laksa. 'Toeloej Saotel panas katjida manahna; pangraosna eta omongan goreng pisan, ari lahina: Merena ka Dawoed laksana, dëmi ka aing mah merena reboean; ^d dalah karadjaän ge geustangtöe manehana noe pibogaean.
- ⁹ 'Seug Saotel ^e ngadëlekan bae ka Dawoed, ti poë harita ka hareupna. *a* Hak. 11: 34. *b* 2 Moesa 15: 20, 21. *c* p. 21: 11; 29: 5. *d* p. 13: 14; 15: 28. *e* p. 16: 21.
- ¹⁰ Ari geus kitoe, isoekna Saotel kadatangan ^a soekma goreng ti Allah teja; toeloej sasar sasaoeranana di djëro gëdong, sarta Dawoed leungeunna ngatjapi tjara sasari; ari panangan Saotel njékël toembak. 'Pek toembak teh koe Saotel dilëmpagkeun; karana manahna: Dek nantjêbkeun Dawoed kana bilik. Tatapi Dawoed njingtjët ti pajoenunana doewa kali. 'Sarta Saotel sjeunneun koe Dawoed, sabab Pangeran njarëngan ka dinja, dëmi ti salira Saotel mah geus njingkah. 'Toeloej Dawoed koe Saotel disingkirkeun ti salira andjeunna, diangkat kapala sareboe pradjoerit; tidinja kaloewar-aseop ti heulaunana.
- ¹⁴ 'Dëmi Dawoed teh dina sakabeh djalanna pintër nja lalampahan, sarta disarëngan koe Pangeran. 'Barang katingali koe Saotel, jen pintër pisan lalampahanana, toeloej isineun koe Dawoed.
- ¹⁶ 'Tatapi sabangsa Israïl djeung Joeda pada njaäheun ka Dawoed; karana andjeunna kaloewar-aseop ti heulaunana. *a* p. 16: 14.
- ¹⁷ Geus kitoe Saotel ngalahir ka Dawoed: Masing njaho, anak kami awewe noe panggëdena, ^a nja eta Merab, koe kami dek dibikeun ka agoes keur pipamadjikaneun; ngan agoes teh masing gagah pikeun kami, sarta lampakkeun përang Pangeran. Karana manah Saotel: Montong dikennaän koe leungeun aing, sing keuna koe leungeun oerang
- ¹⁸ Pëlisti. 'Ngawangsoel Dawoed ka Saotel: ^b Saha simabdi, sarëng nahaon hiroep simabdi, kalajan bangsa poen bapa di Israïl, jen simabdi dikërsakeun djadi mantoe radja? 'Dëmi geus kitoe, dina mangsa Merab poetra Saotel teh bakal dipaparinkeun ka Dawoed, horeng dipaparinkeunana ka Adriël, oerang Mëhola, keur pipamadjikaneun. 'Ari Mikal, ^c poetra Saotel, asiheun ka Dawoed. Toeloej aja noe ngoeningakeun eta ka Saotel, sarta pangraosna eta përkara pibënëreun. 'Ari manah Saotel: Ah, dek dibere bae ka inja, minangka djadi ridjët ka manehana, sarta sina keuna koe leungeun oerang Pëlisti. Mana Saotel ngalahir ka Dawoed: Agoes ajeuna mah toeloes djadi minantoe kami, koe noe hidji deui. *a* p. 14: 49. *b* 2 Sam. 7: 18. *c* p. 14: 49.
- ²² Tidinja Saotel marentah ka mantrimantrina: Koedoe ngaromong ka Dawoed ririkipan, kijeu nja pok: Saënjana, radja misoeka ka sampejan, sarta sakabeh mantrina pada njaäh ka sampejan; mana ajeuna koedoe daek bae djadi mantoe radja. 'Toeloej mantri Saotel pada njatoerkeun omongan kitoe kana tjeuli Dawoed. Dëmi walonan Dawoed: Naha rarasaän sampejan përkara leutik, djadi minantoe radja? Kapan kaeola teh miskin, sarta djalma leutik. 'Toeloej mantri teh pada ngoeninga ka Saotel, kijeu piendjoekna: Noen, ari përkawis wangsoelan Dawoed, kijeu-kijeu kasaeranana.
- ²⁵ 'Ari lahiran Saotel: Maraneh koedoe ngaromong deui ka Dawoed kijeu: Radja teu misoeka ^a kana mas-kawin; noe dipisoeka teh ^b kakoeloepan oerang Pëlisti saratoes siki, soepaja malës ka moesoeh radja. Ari maksoed Saotel, eta Dawoed sina kasamboet koe leungeun oerang Pëlisti. 'Tidinja mantri pada mopojankeun eta lahiran ka Dawoed, sarta pangrasa Dawoed pibënëreun eta përkara, djadi minantoe radja kitoe. Tatapi tatanan djëdjëg mangsana. 'Toeloej Dawoed dangdan, bral angkat, njandak batoerbatuerna, pek njabëtan oerang Pëlisti, doewa ratoes djalma; ari kakoeloepanana koe Dawoed ditjandak, sarta disanggakeun ka radja djëdjëg pisan, soepaja djadi minantoe radja. Seug koe Saotel dipaparin Mikal poetrana keur pigarwaeunana. 'Djeung deui Saotel geus

waspada sarta oeningaean pisan, jen Pangeran njaréngan ka Dawoed; sarta Mikal, poeta Sael, asiheun ka Dawoed.

29 'Mana Sael mingkin tambah sijeuneunana koe Dawoed, sarta Sael ngamoe-soeh ka Dawoed sapapandjangna. 'Ana boedal kapala-kapala oerang Pëlisti, geus kitoe saban-saban boedal ge Dawoed teh pintër ti batan abdi Sael anoe loba, noe matak djënënganana dipikaadjen liwat saking.

a 1 Moesa 34 : 12. *b* p. 17 : 26.

PASAL 19.

Tidinja Sael ngalahir ka Jonatan poetrana djeung ka sakabeh mantrina, koedoe maehan ka Dawoed. Tatapi Jonatan poeta Sael ^a misoeke ka Dawoed
2 liwat saking. 'Toeloj Jonatan mopojan ka Dawoed, saorna : Sael, rama akang, mandang maehan ka raji; mana ajeuna sing prijatna wantji isoek, moedoe tjalik di noe boeni, masing njoempoet. 'Ari akang dek ka loewar, seug nangtoeng gedengeun rama, di tégal énggon raji aja, sarta dek oendjoekan ka rama tina hal raji; djeung lamoen akang aja noe térang naon-naon, tangtoe mopojan ka raji. 'Tidinja Jonatan oendjoekan ka Sael ramana përkara Dawoed, hal kahadean, kijeu pioendjoekna : Moegi radja oelah midamël dosa ka abdi andjeun poen Dawoed; ^b karantén eta teu gadoeh dosa ka andjeun, saréng ari lalampahanana ka andjeun sae kalangkoeng. 'Mapan koe Dawoed bareto ^c njawana diteundeun dina dampal leungeunna, saréng maehan ka oerang Pëlisti teja, sarawoeh Pangeran maparin pitoeloeng géde ka sabangsa Israil; koe andjeun katingali saréng andjeun boengah; na koe naon kërsa midamël dosa ka gëtih noe teu salah, maehan ka Dawoed teu karana
6 sabab? 'Ari eta pioendjoek Jonatan koe Sael digoegoe; toeloj Sael soempah: Dëmi djoeméning Pangeran! hamo
7 dipaehan. 'Gantjang Dawoed koe Jonatan disaoer, seug koe Jonatan dipopojan sakabeh pilahir noe tadi, sarta Dawoed koe Jonatan dideuheuskeun ka Sael, aja deui di pajoeneunana tjara kamari-mangkoekna. *a* p. 18 : 1. *b* p. 22 : 14.

c Hak. 12 : 3; p. 28 : 21.

8 Tidinja pérang deui; seug Dawoed boedal, sarta mërangan ka oerang Pë-

listi, pek disabëtuan, ^a rosa pisan panjabëtna; malah kalaboer ti hareupeunana.

9 'Geus kitoe ^b Sael kedatangan deui soekma goreng ti Pangeran; kabënëran andjeunna keur tjalik di djero gëdongna, sarta toembakna ditjékël koe pananganana; ari Dawoed leungeunna ngatjapi.
10 'Toeloj Sael datang deui pangarah, Dawoed koe toembak dek ditantjèbkeun kana bilik; ngan soepaja ngédjat ti pajoeneun Sael, tjos toembakna nantjèb kana bilik; seug Dawoed kaboer, minggat dina peuting eta. 'Tidinja Sael miwarangan ka boemi Dawoed, ^c soepaja didjaga, sarta koedoe dipaehan wantji isoek. Tatapi Mikal geureuhana njarijosan ka Dawoed, saorna : Oepama akang wéngi ijeu teu ngarahajoekeun njawa pribadi, kantënan isoekan dipaehan.
12 'Seug Dawoed koe Mikal dioeloer tina djandela; bral angkat ngalolos, ngarahajoekeun andjeun. 'Top Mikal njandak hidji ^a tapekong, diteundeun dina pasarean, djeung hidji tilam boeloe émbe diteundeun siruheunana, bari seug disimboetan. 'Tidinja Sael miwarangan ngala Dawoed, tatapi saer Mikal, Dawoed
15 teu damang. 'Seug piwarangan teh koe Sael dipiwarang deui, sina ngilikan Dawoed, lahirna : Bawa bae ka kami djeung kasoerna, soepaja dipaehan. 'Ana
16 daratang piwarangan teh, sihoreng noe di pasarean teh tapekong, djeung siruheunana aja tilam boeloe émbe. 'Ngalahir Sael ka Mikal : Naha njai kitoe, ngabobodo ka ama, ^e moesoeh ama dibikeun leumpang, bisa ngarahajoekeun maneh? Ari wangsoelan Mikal ka Sael : Saorna ka simkoering : Kami bere leumpang; keur naon maneh koe kami dipaehan?
a p. 23 : 5. *b* p. 18 : 10, 11. *c* Djab. 59 : 1. *d* Hak. 17 : 5. *e* p. 18 : 29.

18 Ari Dawoed teja ngalolos, ngarahajoekeun andjeun; toeloj dongkap ka nagara Ramah, ka Samoeël, sarta ngoeningakeun ka Samoeël saniskara noe koe Sael dilampahkeun ka andjeunna teja. Tidinja angkat djeung Samoeël, seug pada tjalik di Najot. 'Aja noe ngoeninga ka Sael, pioendjoekna : Hatoer oeninga, Dawoed aja di Najot deukeut
20 Ramah. 'Gantjang Sael miwarangan, ngala Dawoed; tatapi ari piwarangan teh nendjo ^a koempoelan nabi, keur pada

ngawédjang, sarta Samoeël keur ngadég, ngokolotan ka darinja, seug piwarrangan Saoel pada kasoempingan Roh Allah, sarta eta ge pada ngawédjang.

21 'Aja noe ngoeninga ka Saoel; toeloj miwarrangan djalma sedjen, ari eta ge pada ngawédjang. Tidinja Saoel miwarrangan deui katiloe kalina, ari eta ge

22 pada ngawédjang. 'Bral Saoel angkat koe andjeun ka Ramah. Barang dongkap ka soemoer gède, noe di Sekoe, pok mariksa, kijeu lahirna: Di mana Samoeël djeung Dawoed? Aja noe ngawangsoel: Soemoehoen pariksa, di Najot

23 deukeut Ramah. 'Bral Saoel ladjéng ka dinja, ka Najot deukeut Ramah. Toeloj andjeunna ge kasoempingan Roh Allah, sarta ngawédjang bari kèbat angkatna, dongkap ka soemping ka Najot deukeut

24 Ramah. 'Tidinja andjeunna ge njoetjoeulan panganggona, sarta andjeunna ge ngawédjang di pajoeneun Samoeël; broek toeloj ngalondjor bari poeroetjoel, sapoë eta djeung sapenting djépoet. Kiteo noe matak djalma ngaromong: ^e Naha Saoel ge asoep para nabi? a p. 10:5, 10. b p. 10:10. c p. 10:11.

PASAL 20.

Tidinja Dawoed ngalolos deui ^a ti Najot deukeut Ramah, toeloj dongkap ka pajoeneun Jonatan, sarta mihatoer kijeu: Abdi teh milampah naon? naon kadorakaän abdi? saréng naon dosa abdi ka pajoeneun rama andjeun, noe mawi mandang ka pati abdi? 'Diwalon koe Jonatan: Palijas teuing! hamo raji dipaehan. Masing njaho, rama sok tara midamél pèrkara gède atawa pèrkara leutik, moen tatjan dinjatakeun ka akang; keur naon rama njidémkeun eta pèrkara ka

3 akang? Moal énja kiteo. 'Toeloj Dawoed soempah, bari mihatoer deui: Rama andjeun langkoeng oeninga, jen abdi mëndak koernja dina sotja andjeun, noe mawi aja manah kijeu: Oelah kanjahohan koe Jonatan, bisi nalangsa. Naunging jaktos pisan, ^b démi djoeméuënging Pangeran saréng démi hiroeuping njawa andjeun! ugan salengkah bae antarana

4 diri abdi kana maot. 'Saoer Jonatan ka Dawoed: Naon bae kahajang manah raji, koe akang tangtoe dilampahkeun

5 pikeun raji. 'Ari wangsoelan Dawoed

ka Jonatan: Salèrsua, isoekan ^e panningalan, ari mistina abdi ngarijoeng dahar saréng radja; nanging abdi moegi idinan leumpang, sélja njoempoet di tégal, dongkap ka poë noe katiloe, wantji boerit. 'Madak rama andjeun leungiteun abdi, andjeun moegi oendjoekan kijeu: Dawoed sangét pisan panoeohoen ka koering, hajangeun moro Bet-Lehem nagarana; karantén di dinja ^d saban taoen sok ngoerban pikeun sabangsana kabeh.

7 'Madak seug ngalahir kijeu: Hade, nandakeun abdi gamparan salamét; sawangsoelna madak panas manahna mah, koe andjeun meureun kaoeninga, jen lébah rama geus pasti kèrsa njilakakeun.

8 'Mana moegi midamél kahemanan ka abdi gamparan; karantén abdi gamparan ^e koe andjeun geus ditjandak lébét kana pèrdjangdjian Pangeran saréng andjeun. Sawangsoelna, manawi abdi aja kaloe-loepoetan mah, mangga abdi paehan koe andjeun; keur naon abdi koe andjeun bade dideuheuskeun ka rama andjeun?

9 'Walon Jonatan: Palijas teuing raji mah; saénjana, oepama akang éngke térang, jen lébah rama pasti kèrsa ngadatangkeun katjilakaän ka raji, moal teu dipojojankeun ka raji. 'Ari pihatoer Dawoed ka Jonatan: Saha noe bakal bebedja ka abdi, oepami rama andjeun bèngis

11 ngawalouna ka andjeun? 'Saoer Jonatan ka Dawoed: Hajoe, oerang ka loewar ka tégal. Seg pada ka loewar ka tégal padoedoewaän. a p. 19:18, 19. b p. 25:26. c 4 Moesa 10:10. d p. 9:12. e p. 18:3.

12 Tidinja Jonatan misaoer ka Dawoed: Démi Pangeran, Allah Israil! lamoen akang geus ngadongdon rama isoekan atawa pageto, wajah kiwari, sarta kapéndak hade ka Dawoed, tapi akang lain harita nitahan ka raji, baris nganjatakeun eta ka raji, 'néda ^a diri Jonatan koe Pangeran didamél kijeu sarta diwoewoehan kijeu. Lamoen rama aja pangèrsa njilakakeun ka raji, koe akang tangtoe kiteo deui dinjatakeun ka raji, sarta raji koe akang didjoeroeng lakoe, soepaja angkat reudjeung salamét; sarta Pangeran moegi njaréngan ka raji, ^b sakoemaha njarénganana ka rama akang.

14 'Sarta raji oelah woengkoel meungpeung akang hiroep keneh ^e nja midamél kahemanan Pangeran ka diri akang, soe-

15 paja akang oelah dipaehan; 'satağēsna
 a raji teh oelah mēgatkeun kahamanan
 raji ti saeusi-imah akang salalawasna;
 nadjan keur mangsa Pangeran geus nga-
 basmi moesoeh Dawoed, hidji-hidjina
 leungit ti tonggong boemi oge, oelah!
 16 'Djadi Jonatan e ngadamēl pērđjangdjan
 djeung saeusi-boemi Dawoed [saoerna]:
 Moegi koe Pangeran dipendoet ti leu-
 ngeun moesoeh Dawoed! 'Sarta Jonatan
 17 njoempahan deui ka Dawoed, tina sabab
 asiheun ka dinja; f karana miasihna ka
 Dawoed sakoemaha asihna ka njawa pri-
 18 badi. 'Misaoer deui Jonatan ka Dawoed:
 Isoekan pananggalan; tangtoe sadajana
 leungiteun raji, sabab pangtjalikan raji
 19 kosong. 'Ari dina poē noe katiloe koedoe
 geura angkat, ngadjoegdjoeg ēnggon, oe-
 roet raji njoempoet keur poēan lampah
 baretu teja, sarta moedoe ngantos lē-
 20 bah batoe Asel. 'Tidinja akang arek
 mēsatkeun tiloe djamparing ka gigireu-
 nana, kawas akang ngadjođo kana tē-
 21 tēngēr. 'Masing njaho, akang rek nitah
 ka boedak kijeu: Geura bral, tejang
 djamparing! Oepama akang ka boedak
 ngomong kijeu: 'Toeh, djamparing teh
 ti lēbah maneh ka-dijeukeun, tjokot:
 moen kitoe geura soemping; karana tana
 22 da salamēt ka raji; dēmi djoemēnēnging
 Pangeran! taja sakara-kara. 'Sabalikna,
 oepama akang ka boedak teh ngomong
 kijeu: 'Toeh, djamparing teh ti lēbah
 maneh ka-ditoekeun: moen kitoe mah
 geura angkat; karana tanda raji koe Pa-
 23 ngeran dipiwarang mijang. 'Ari moeng-
 goeh pērkarana noe dipisaer koe oerang,
 koe akang djeung raji teja, masing eling,
 Pangeran aja di antara akang djeung raji
 salalagğēngna. a p. 14: 44. b p. 10: 7. c 2 Sam.
 21: 7. d p. 24: 22. e p. 18: 3; 23: 18. f p. 18: 1.

24 Tidinja Dawoed njoempoet di tēgal.
 Dēmi geus pananggalan, gek radja tjalik,
 majoenan kadaharan, kērsa toewang.
 25 'Ari tjalikna radja dina pangtjalikanana,
 tjara ka toekang-toekang, dina pangtja-
 likan pipir bilik; ari Jonatan ngadēg,
 djeung Abner tjalik gedengeun Saoel,
 26 tatapi ēnggon Dawoed mah kosong. 'Ari
 poē eta Saoel teu ngalahir koewa-kijeu;
 karana manahna: 'Eta teh a tangtoe ka-
 datangan naon-naon, noe matak teu bē-
 27 rēsih; geus poegoeh teu bērēsih. 'Ari geus
 kitoe, isoekna, sabada pananggalan, dina

tanggal doewa, ēnggon Dawoed kosong
 deui, noe matak Saoel ngalahir ka Jo-
 natan poetrana: Koe naon anak Isai
 teu datang ngarijoeng dahar, boh kamari,
 28 boh ajeuna? 'Ngawangsoel Jonatan ka
 Saoel: Dawoed teh sangēt pisan panoe-
 noehoen ka simkoering, hajangeun ka
 29 Bet-Lehem; 'ari pokna: Koering moegi
 tērangan leumpang; karana bangsa koe-
 ring arek ngoerban di nagara, sarta
 koering disaoer koe poen lantjeuk; ari
 ajeuna, oepama koering mēndak koernija
 dina sotja andjeun, moegi koering di-
 djoeroeng lakoe, sēdja nēmonan poen
 doeloer; kitoe noe mawi teu dongkap
 30 ka medja radja. 'Toeloej Saoel djadi bēn-
 doe ka Jonatan, sarta dilahiran kijeu:
 Eh anak awewe noe bengkok-baha! aing
 geus njaho teh teuing, jen eta anak Isai
 koe maneh dipilih baris pikaeraeun ma-
 neh sarta baris pikaeraeun wiwirang
 31 indoeng maneh. 'Karana sapanđjang eta
 anak Isai hiroep di boemi, maneh djeung
 karadjaān maneh moal ditētēpkeun. Ari
 ajeuna, geura nitah ala, sina dibawa
 ka aing, karana pasti dipaehan eta teh.
 32 'Ngawangsoel Jonatan ka Saoel ramana,
 kijeu wangsoelanana: b Koe naon noe
 mawi kēdah dipaehan? Eta teh milam-
 33 pah naon? 'Toeloej Saoel e ngalēmpag-
 keun toembak ka Jonatan, dek dipae-
 han; noe matak kaoeniga koe Jonatan,
 jen geus pasti lēbah ramana kērsa maeh-
 34 han ka Dawoed. 'Neut Jonatan indit ti
 medja, bari bēndoe bangēt pisan, sarta
 hanteu dahar dina eta tanggal doewa,
 bawaning nalangsa koe Dawoed, sabab
 dihinakeun koe ramana. a 5 Moesa 23: 10.
 b p. 19: 4. 5. c p. 18: 11.

35 Ari geus kitoe, wantji isoek, bral Jo-
 natan ka loewar ka tēgal, mēnēran wakte-
 noe ditangtoekeun ka Dawoed, sarta
 36 njandak hidji boedak leutik. 'Sasoem-
 pingna njaer ka boedak teh: Geura
 loempat, tejang djamparing, noe koe
 kami dek dipēsatkeun. Bral boedak teh
 loempat; toeloej Jonatan mēsatkeun
 djamparing hidji, diliwatkeun ka loe-
 37 hoereun boedak. 'Ana datang boedak
 teh ka ēnggon djamparing beunang Jo-
 natan mēsatkeun, pok Jonatan ngagēro
 ti toekangeun boedak, saoerna: Djam-
 38 paring teh lain ti lēbah maneh ka-ditoe-
 keun? 'Ngagēro deui Jonatan ti toe-

kangeun boedak; Seg-seg, sing gantjang, oelah ngarandég! Top koe boedak Jonatan eta djamparing dipoloeng, bari toeloj datang deui ka djoeraganana. 39 'Demi boedak teja teu njahoëun koewa-kijeu; ngan Jonatan djeung Dawoed 40 noe aroeningaeun eta përkara. 'Sok koe Jonatan pakarangna diselehkeun ka eta boedak pangiringna, bari misaoer kijeu ka dinja: Geura los, bawa ka dajeuh. 41 'Bral boedak teh leumpang. Geus kitoe Dawoed indit ti lëbah kidoel, brëk njoe-oeh kana taneuh, sarta soedjoed ^a tiloe kali; toeloj silih-tijjoem djeung silih-tangisan, datang ka Dawoed salisna 42 antëp-antëpan. 'Pok Jonatan misaoer ka Dawoed: Geura angkat, sing sala-mët, sarehna oerang soempah padoe-doewaän, njëboet padjënengan Pangeran, omong oerang kijeu teja: Pangeran moegi aja di antara akang djeung raji, sarta di antara toeroenan akang djeung 43 toeroenan raji salalanggëngna. 'Tidinja Dawoed dangdan, bral angkat; ari Jonatan mah moelih ka dajeuh. *a* 1 Moesa 33: 3, 4.

PASAL 21.

Toeloj Dawoed dongkap ka nagara ^a Nob, ka panghoeloe Ahimelek. Ari Ahimelek mapagkeun Dawoed, bari kageteun, sarta ngalahir ka Dawoed: Naha andjeun njalira bae, hanteu pisan njandak rentjang? 'Ngawangsoel Dawoed ka panghoeloe Ahimelek: Kaoela ngëmban timbalan radja, sarëng ngalahirna ka kaoela: Oelah aja noe njahoëun naonnaon hal përkara noe matak maneh koe kami dipiwarang, sarta noe koe kami ditimbalkeun ka maneh; ari përkawis batoer-batoer, soemoehoen koe 3 kaoela geus dititah ka ënggon anoe. 'Demi ajeuna, andjeun teh njimpën naon? moegi kaoela paparin roti lima siki, 4 atanapi naon bae noe kapëndak. 'Ngawalon panghoeloe ka Dawoed, kijeu walonna: Kaoela teu ngampihan roti djamak, ngan ^b roti soetji noe aja; kitoe soteh oepama batoer-batoer ^c geus njëgah 5 ka awewe. 'Ngawangsoel Dawoed ka panghoeloe, kijeu wangsoelna: Sajaktosna, awewe teh geus kahalangan ka kaoela sarëng ka batoer-batoer kamari sarëng mangkoekna; barang kaoela indit, ^d wadah batoer-batoer teh soetji; malah

eta teh geus djalan djamak, da mapan poë ijeu njoetjikeun deui dina wadahnya. 6 'Sok panghoeloe ^e ka Dawoed maparin noe soetji, sapedah di dinja taja deui roti, kadjaba ti roti tingalieun, noe geus disingkahkeun ti pajoneun Pangeran, soepaja diganti koe roti panas dina poëan 7 ditjandakna. 'Kabënëran di dinja aja hidji mantri Saol dina poë harita, kandég di pajoneun Pangeran; ^f ngaranna Doëg, oerang Edom, kapala toekang 8 ngangon Saol. 'Mihatoer deui Dawoed ka Ahimelek: Koemaha andjeun di dijeu teu njimpën toembak atanapi pëdang? karana boh pëdang kaoela, boh pakarang kaoela teu dibantoen, sarehna përkawis radja teh këntjëng. 'Ari lahiran panghoeloe: ^g Pëdang Goljat, oerang Pëlisti, noe koe andjeun dipaehan di lëbak Ela teja, kabënëran aja di dijeu, beunang moengkoes koe haroedoem, di toekangeun epod; oepama kërsa njandak, soemangga tjandak, karana taja deui djaba ti eta. Wangsoelan Dawoed: Taja sasamana; soemangga paparinkeun bae ka kaoela. *a* p. 22: 19. *b* 3 Moesa 24: 9. *c* 2 Moesa 19: 15. *d* 1 Tes. 4: 4. *e* Mat. 12: 3. *f* p. 22: 9. *g* p. 17: 51.

10 Tidinja Dawoed dangdan, seug ngalolos dina poë harita bawaning sijeun Saol; ^a toeloj dongkap ka Akis, radja 11 Gat. 'Geus kitoe mantri Akis pada oendjoekan ka dinja: Naha eta teh lain Dawoed, radja tanah teja? Lain nja eta, noe dikawihkeun patempas-tempas koe noe ngarigël teja, pokna: ^b Anoe beunang maehan Saol mangreboe-reboe, anoe beunang maehan Dawoed mang- 12 laksa-laksa? 'Ari koe Dawoed eta omongan ditjatët dina manahua, sarta sijeun 13 neun katjida koe Akis, radja Gat. 'Toeloj ngowahan boedina di hareupeunana, njëmoe-njëmoe noe gelo ana ditjékël koe eta, sarta koewat-koët kana panto 14 lawang, bari tjidoehna disina ngadah-dir ka djanggotna. 'Pok Akis misaoer ka mantri-mantrina: Tah, koe maraneh katendjo, djalma teja gelo; na koe naon 15 eta koe maraneh dibawa ka kami? 'Karah kami teh kakoerangan noe gelo, noe matak eta koe maraneh dibawa, sina oemak-amoe di hareupeun kami? Naha eta rek asoep ka imah kami?

a Djab. 34: 1; 56: 1. *b* p. 18: 7.

PASAL 22.

Toeloj Dawoed angkat ti dinja, minggat ka ^a goeha Adoelam. Ana saderek-saderekna djeung sakabeh ahli ramana ngadarengkeun bedja, boeroeboel pada mëndakan andjeunna ka dinja. 'Djeung sakoer djalma noe karoepékan, sarta sakoer djalma noe boga hoetang, kitoe deui sakoer djalma noe teu ngeunah pikir, pada koempoel ka Dawoed, ^b sarta andjeunna djadi kapalana; kira aja opat ratoes djalma noe ngareudjeungan.

^a Djab. 57, 142. ^b Hak. 11 : 3.

³ Ari ti dinja Dawoed angkat ka Mispé, bilangan Moab; seug mihatoer ka radja Moab: Moegi idinan poen indoeng-bapa datang, ngoembara di andjeun, dongkap ka mangsa simkoering tórang anoe koe Allah bade didamél ka simkoering. ⁴ 'Toeloj dideuheuskeun ka pajoeneun radja Moab, sarta pada tjalik di dinja sapandjang Dawoed aja dina benteng. ⁵ 'Tapi aja hidji nabi, ^a djénngan Gad, ngalahir ka Dawoed: Oelah djongdjon tjalik dina benteng; moedoe angkat, moelih deui ka tanah Joeda. Bral Dawoed angkat, seug moeoes ka leuweung Heret.

^a 2 Sam. 24 : 11.

⁶ Tidinja Saoel meunang warta, jen Dawoed geus négrak djeung djalma noe ngareudjeungan. Harita Saoel keur tjalik di Giba, ^a handapeun hidji kai di Ramah, ^b sarta pananganana njékél toembakna, djeung andjeunna dideuheusan koe sakabeh mantrina. 'Pok Saoel ngalahir ka mantri-mantrina, noe keur pada marék ka andjeunna: Eh oerang Binyamin! geura darengekeun: koemaha eta anak Isai teja ka maraneh sakabeh kitoe keneh pimereéun lahan djeung kébon anggoer? koemaha maraneh sakabeh koe eta bakal didjjeun kapala sareboe atawa kapala saratoes pradjoerit, 'noe matak maraneh sakabeh sakait goreng ka kami, sarta taja pisan noe nganjatakeun ka kami, ^c hal anak kami njjeun përdjangdjian djeung eta anak Isai, sarta maraneh euweuh noe hawatir koe karana kami, atawa noe nganjatakeun ka kami, jen anak kami ngasoer-ngasoer ka eta abdi kami, sina ngadodoho ka kami, sakoe-maha noe geus boekti ajeuna? 'Nga-

wangsoel ^d Doëg, oerang Edom teja, noe keur doemeuheus reudjeung para mantri Saoel, kijeu pioendjoekna: Koe simabdi katendjo eta anak Isai datang ka Nob, ka Ahimelek poetra Ahitoeb teja. 'Seug koe Ahimelek eta dipangnaroskeun ka Pangeran, malah dibékélan saréng dipaparin pëdang Goljat, oerang Pëlisti teja.

^a p. 14 : 2. ^b p. 18 : 10. ^c p. 18 : 3.

^d p. 21 : 7; Djab. 52 : 2.

¹¹ Tidinja radja miwarangan njaoer eta panghoeloe Ahimelek poetra Ahitoeb, djeung saeusi-boemi ramana, tégés para panghoeloe noe aja di Nob; toeloj darengkap sadajana ka pajoeneun radja. ¹² 'Ngalahir Saoel: Eh anak Ahitoeb! geura dengekeun. Ari wangsoelanana: Noen ¹³ goesti! ijeu abdi. 'Ngalahir deui Saoel ka Ahimelek: Koe naon maraneh sakait goreng ka kami, nja maneh djeung anak Isai teja, bët koe maneh dibere roti djeung pëdang, malah dipanganjakeun ka Allah, sina ngamoesoeh ngadodoho ka kami, sakoemaha noe geus boekti ¹⁴ ajeuna? 'Ngawangsoel Ahimelek ka radja, kijeu wangsoelna: Saha di sadajana abdi andjeun noe satoehoe sapërtoes Dawoed, malah-malah ^a mantoe radja, saréng kalébëbë paragéman andjeun, sara- ¹⁵ woeh kaadjenan di gëdong andjeun? 'Karah abdi témbe ajeuna mangnaroskeun Dawoed teh ka Allah? Sageuj teuing abdi teh! Radja moegi oelah neundeun përkawis ka abdina atanapi ka saeusi-imah poen bapa; karantën abdi gamparan teu pisan-pisan oeninga kana saniskantën përkawis kitoe, noe leutik atanapi ¹⁶ noe gëde. 'Dëmi lahir radja: Maneh, Ahimelek! pasti dipaehan, nja maneh ¹⁷ djeung saeusi-imah bapa maneh. 'Heug radja marentah ka tamtama, noe keur pada marék di pajoeneunana: Geura malik, paehan koe maraneh panghoeloe-panghoeloe Pangeran, pedah eta geu sailon djeung Dawoed, djeung pedah njarahoeun jen manehana ngalolos, padahal teu dinjatakeun ka kami. Tatapi abdi Saoel teu daraekeun njodorkeun leungeunana, naradjang ka para panghoeloe ¹⁸ Pangeran. 'Pok radja marentah ka Doëg: Maneh geura malik, naradjang ka panghoeloe-panghoeloe. Heug Doëg, oerang Edom teja, malik, naradjang ka para panghoeloe; pek maehan dina poë ha-

rita dalapan poeloh lima djalma, ^b noe
 19 make epod lawon bodas. 'Samalah ^c Nob,
 nagara para panghoeloe teja, disabétan
 koe seusenkeut pédang, lalaki djeung
 awewe, boedak djeung orok, datang ka
 moending, kalde djeung domba, sakabeh
 20 dipédang. 'Aja hidji poetra Ahimelek
 poetra Ahitoeb teja minggat, djénéngana
 Abjatar, ngalolos njoesoel ka Da-
 21 woed. 'Sarta Abjatar ngoeningakeun ka
 Dawoed, jen Saol geus maehan para
 22 panghoeloe Pangeran. 'Misaoer Dawoed
 ka Abjatar: Kaoela njaho dina poé ha-
 rita, ari Doëg, oerang Edom, aja di
 dinja, jen tangtoe pingoeningaeun ka
 Saol. Nja kaoela noe djadi matak sa-
 kabeh djalma eusi-boemi rama andjeun
 23 dikitoekeun. 'Tëtép bae di kaoela, mon-
 tong sijeun-sijeun; karana noe ngarah
 pati kaoela, nja ngarah pati andjeun
 onghok; tatapi di kaoela andjeun ka-
 raksa. *a p. 18: 27. b p. 2: 28, 31. c p. 21: 1.*

PASAL 23.

Tidinja aja noe ngoeninga ka Dawoed,
 pioendjoekeun: Hatoer oeninga, oerang
 Pëlisti keur mërangan ka nagara Kéhila,
 2 saréng ngarampogan leuit-leuit. 'Toeloej
 Dawoed naros ka Pangeran, kijeun oen-
 djoekeunana: Sae koering leumpang nja-
 bétan eta oerang Pëlisti? Ari timbalan
 Pangeran ka Dawoed: Seg leumpang,
 sabétan oerang Pëlisti, sarta Kéhila koe
 3 maneh salamétkenn. 'Dëmi djalma Da-
 woed pada oendjoekeun ka andjeunna:
 Noen, di dijeun, di tanah Joeda, koering
 geus pada sijeun; komo moen leumpang
 ka Kéhila, ngaroeroeg kana barisan
 4 oerang Pëlisti! 'Toeloej Dawoed naros
 deui ka Pangeran, sarta koe Pangeran
 diwalon, kijeun timbalanana: Geura dang-
 dan, indit ka Kéhila; karana oerang
 Pëlisti koe kami rek diselehkeun ka
 5 leungeun maneh. 'Bral Dawoed angkat
 ka Kéhila, njandak djalma-djalmana,
 pek mërangan ka oerang Pëlisti; ari
 ingon-ingonna datang ka digiring, sarta
 djalmana disabétan, ^a panjabétna bangét
 pisan. Kiteo priboemi Kéhila koe Da-
 6 woed disalamétkeanana. 'Ari geus kiteo,
^b mangsa Abjatar poetra Ahimelek teja
 ngalolos ka Dawoed, ka Kéhila, ang-
 katna bari njandak epod. *a p. 19: 8.*

b p. 22: 20.

7 Tidinja aja noe ngoeninga ka Saol,
 jen Dawoed aseop ka Kéhila. Ngalahir
 Saol: Koe Allah geus diserahkeun ka
 leungeun aing; karana noetoe maneh,
 aboes ka nagara noe make panto djeung
 8 toelak. 'Toeloej Saol ngoendang-ngoend-
 ang ka sakabeh bala, kërsa pérang,
 angkat ka Kéhila, ngépoeng ka Dawoed
 9 djeung ka djalma-djalmana. 'Mangsa ka-
 oeninga koe Dawoed, jen Saol ngër-
 sakeun njalakakeun ka andjeunna, toe-
 loej marentah ka panghoeloe Abjatar:
 10 ^a Epod ka-dijeukeun! 'Seg Dawoed oen-
 djoekeun: Noen Pangeran, Allah Israil!
 abdi kenging wartos sidik pisan, jen
 Saol ngër sakeun njoempingan ka Ké-
 hila, sédja ngaroeksak ijeu nagara tina
 11 sabab abdi. 'Koemaha, priboemi Kéhila
 bakal njelehkeun abdi ka pananganana?
 Jaktos Saol pisoempingeun, sakoemaha
 noe kakoeping koe abdi? Noen Pange-
 ran, Allah Israil! moegi-moegi maparin
 njaho ka abdi. Ari timbalan Pange-
 12 ran: Énja pidatangeun. 'Oendjoekeun deui
 Dawoed: Koemaha, priboemi Kéhila teh
 bakal njelehkeun abdi saréng poen ba-
 toer-batoer ka panangan Saol? Ari tim-
 balan Pangeran: Tangtoe njelehkeun.
 13 'Toeloej Dawoed dangdan djeung batoer-
 batoerna, ^b kira gënép ratoes djalma,
 seug boedal ti Kéhila, leumpang saka-
 paran-paran. Mangsa geus dioeningakeun
 ka Saol, jen Dawoed minggat ti Ké-
 hila, teu toeloes sédjana boedal.

a 4 Moesa 27: 21; p. 30: 7. b p. 22: 2.

14 Tidinja Dawoed tjalik ^a di tégal léga,
 di énggon rareugreug; nja tjalik di goe-
 noeng, noe di tégal léga ^b Sip. Sarta
 andjeunna koe Saol ditejangan sapa-
 pandjangna, tatapi koe Allah hanteu
 15 dipaparinkeun ka pananganana. 'Hidji
 mangsa Dawoed waspada, jen Saol geus
 boedal, ngarah pati andjeunna; harita
 Dawoed aja di tégal léga Sip, dina leu-
 16 weung. 'Toeloej Jonatan poetra Saol
 dangdan, bral angkat ka Dawoed, ka
 leuweung; seug ngoewatkeun panangan
 17 Dawoed di djero Allah. 'Ari saorna ka
 Dawoed: Poma oelah sijeun-sijeun; ka-
 rana raji moal kapéndak koe panangan
 Saol, rama akang; sarta raji geus tang-
 toe djadi radja, njangkang Israil, djeung
 akang pidjadicieun noe kadoewa, sahan-
 dapeun raji; ari koe Saol, rama akang,

18 ^a geus kaoninga oge kitoe. 'Toeloelj eta
^a doewaän ngadamël përdjangdjian di
 pajoeneun Pangeran; geus kitoe Dawoed
 djongdjion tjalikna di leuweung, dëmi
 Jonatan mah moelih ka boemina.

a p. 24 : 1, 2; Ibr. 11 : 38. *b* Djab. 63 : 1. *c* p. 15 : 28;
 20 : 30, 31; 24 : 21. *d* p. 20 : 16.

19 Djëboel ^a aja oerang Sip, ngadareuheu-
 san ka Saoel, ka Giba, sarta oendjoekan
 kijeu: Sajaktosna, Dawoed teh soeso-
 loempoetan di abdi, di énggon rareugreug,
 di leuweung, dina pasir Hakila, noe ki-
 doeleun énggon rehe teja. 'Mana ajeuna,
 noen radja! geura soemping, noemoet-
 keun sakahojong manah andjeun ang-
 kat; abdi saranggëm njanggakeun inja
 ka panangan radja. 'Ngalahir Saoel:

21 ^b Maraneh moegi dibërkahan koe Pa-
 ngeran, sapedah maraneh karoenja ka
 kami. 'Geura baralik, koedoe koe ma-
 raneh dipoegoehkeun deni, sarta tan-
 ngenan djeung tégëskeun énggonna noe
 diantjikan, djeung saha noe nendjo ma-
 nehanana di dinja; karana kami meuang
 bedja, loba pisan akalna. 'Mana tarë-
 gëskeun djeung tangenan sakabeh pang-
 njoempoetan, noe koe manehanana sok
 dipake njoempoet; toeloelj maraneh koe-
 doe ka kami deui, aja poegoehna; geus
 kitoe kami tangtoe miloe djeung ma-
 raneh, sarta oepama manehanana aja
 dina tanah eta, seg koe kami dek dioe-
 bëk-oebëk ^c dina bareboe-reboe oerang

24 Joeda. 'Toeloelj eta djalma darangan,
 bral maroelang ka Sip, miheulaän Saoel;
 harita Dawoed djeung djalma-djalmana
 aja di tégal lëga Maon, di tégal lapang
 noe kidoeleun énggon rehe teja. 'Tidinja
 Saoel angkat, njandak djalma-djalmana,
 kërsa nejangana. Tapi aja noe ngoeninga
 ka Dawoed; gantjang andjeunna loeng-
 soer ti goenoeng tjadas, seug tjalik di
 tégal lëga Maon. Ana Saoel geus meu-
 nang warta, toeloelj ngoedag, njoesoel

26 Dawoed ka tégal lëga Maon. 'Ari Saoel
 angkatna pipir goenoeng sabelah ti
 djeu, dëmi Dawoed djeung djalma-djal-
 mana lalumpangna pipir goenoeng sa-
 beulah ti ditoe. Djeung deui Dawoed
 teh roesoeh, hajang geura njingkiran
 Saoel; karana Saoel djeung djalma-djal-
 mana ngalingkoengan Dawoed djeung
 djalma-djalmana, sëdjana dek ditarang-
 këp. 'Hol aja hidji oetoesan ka Saoel,

27

mihatoer kijeu: Moegi sing enggal soem-
 ping; karana oerang Pëlisti geus njëlëm-
 28 pëk kana tanah. 'Toeloelj Saoel malik tina
 ngoedag njoesoel Dawoed; bral angkat,
 mapag oerang Pëlisti. Kitoe noe matak
 eta énggon pada njarëboet Sela-hamahlé-
 kot. *a* p. 26 : 1; Djab. 54 : 2. *b* p. 15 : 13. *c* Mik. 5 : 1.

PASAL 24.

Dral Dawoed angkat ti dinja, toeloelj
 Djalik di énggon rareugreug noe di
 2 En-Gedi. 'Dëmi geus kitoe, sanggeus Sao-
 oel moelih, mantas ngabëbërik oerang
 Pëlisti, aja noe ngoeninga ka andjeunna,
 kijeu pihatoerna: Hatoer oeninga Da-
 3 woed teh aja di tégal lëga En-Gedi. 'Gan-
 tjang Saoel njandak ^a tiloe reboe djal-
 ma, beunang mëting ti sabangsa Israil;
 bral angkat, sëdja nejangana Dawoed
 djeung djalma-djalmana dina goenoeng
 4 karang ^b ëmbe leuweung. 'Ana dongkap
 ka karapjak domba sisi djalan, di dinja
 mëndak hidji goeha; seg koe Saoel di-
 lëbëtan, ^c kërsa noeroeban dampalna.
 Kabënëran Dawoed djeung djalma-djal-
 mana keur darjioek dina eta goeha, di
 5 djërona pisan. 'Pok djalma Dawoed pada
 hatoeran ka andjeunna: Geuning, nja
 ijeu poëna Pangeran nimbalan ka an-
 djeun: ^d 'Tah, moesoeh andika koe kami
 diselehkeun ka leungeun andika; pek
 koe andika pilampah sakoemaha pih-
 deëfuna koe pangrasa andika. Neut
 Dawoed indit, toeloelj ngeureut toeng-
 toeng haroedoem Saoel, sarta lalaoenan.

6 'Dëmi sanggeusna ti dinja, Dawoed ^e ra-
 toeg manabna, tina sabab ngeureut
 7 toengtoeng angoan Saoel. 'Sarta an-
 djeunna njaoer ka djalma-djalmana: Pa-
 lijas teuing kami teh koe Pangeran, ^f
 dek migawe noe kitoe pëtana ka goesti
 kami, ka noe djadi lisahan Pangeran,
 datang ka kami njodorkeun leungeun ka
 andjeunna; karana andjeunna teh lisa-
 8 han Pangeran. 'Sarta Dawoed ngahoelag
 ka djalma-djalmana koe kasaoran kitoe,
 hanteu diidinan ngamoesoeh ka Saoel.
 Toeloelj Saoel indit tina goeha, sëdja
 ngaladëngkeun djalan. *a* p. 26 : 2. *b* Djab.

104 : 18. *c* Hak. 3 : 24. *d* p. 26 : 8. *e* 2 Sam. 24 : 10.
f p. 26 : 9; 2 Sam. 1 : 14; Djab. 105 : 15.

9 Sanggeusna kitoe, neut Dawoed indit
 deui, djol ka loewar tina goeha, sarta
 ngagëro di poengkoereun Saoel, saorna:

Goesti sang radja! Ana Sael ngareret ka toekang, gantjang Dawoed broek njoeseh kana taneuh, sarta soe-djoed. 'Pok Dawoed oendjoekan ka Sael: Koe naon andjeun ^a ngagoegoe ka tjatoer manoesa, noe ngaromong: Saénjana, Dawoed mambrih katjilakaan andjeun? 'Tah, dintén ijeu katingali koe sotja andjeun pisan, salira andjeun dintén ijeu koe Pangeran geus dipaparinkeun ka leungeun simkoering, di djero goeha; saréng aja noe ngomong, simkoering koedoe maehan ka andjeun, doepi simkoering teh hawatir ka andjeun; ari tjarek simkoering: Hamo kaela njodorkeun leungeun ka goesti kaela; karana andjeunna teh lisahan Pangeran. 'Tingali, ama! mangga ijeu tingali, toengtoeng haroedoem andjeun dina leungeun simkoering; karantén keur simkoering ngeureut toengtoeng haroedoem andjeun, eta andjeun koe simkoering hanteu dipaehan; mana masing oeninga saréng masing waspaos, ^b jen leungeun simkoering taja kaawonan atanapi kamasijatan, saréng simkoering hanteu gadoeh dosa ka andjeun; halta andjeun teh ngaboedjéng pati simkoering, hojong kenging. 'Pangeran noe bade ngahoekoeman antara andjeun saréng simkoering, saréng Pangeran anoe bade mangmaléskeun simkoering ka andjeun; nanging leungeun simkoering mah moal ngamoeseh ka andjeun. 'Sapertos tjarek babasan djalma baheula teja: Ti noe doraka bidjil kadorakaan; nanging leungeun simkoering moal ngamoeseh ka andjeun. 'Naha radja Israil angkat teh njoeseh saha? saha teja noe koe andjeun diodag-oedag? Nja njoeseh teh ^c andjing paeh, ^d koetoe andjing sasiki! 'Nanging Pangeran ^e noe djadi Hakim, saréng tinangtos ngahoekoeman antara andjeun saréng simkoering, sarawoeh ningalan, saréng mangmabénkeun pabén simkoering, kalajan ngabénéerkeun ka simkoering ti panangan andjeun.

^a p. 26: 19. ^b p. 26: 18. ^c 2 Sam. 9: 8. ^d p. 26: 20.

^e Hak. 11: 27.

17 Ari geus kitoe, barang Dawoed geus tjatjap ngoendjoekkeun ka Sael sadajana kasaoeran noe tadi teja, seg Sael ngalahir: ^a Koetan eta sora maneh, anaking Dawoed? Toeloej Sael soemégroek

18 nangis. 'Lahiranana deni ka Dawoed: Maneh teh bènér alah batan kami; karana maneh ka kami geus milampah kahadean, sabalikna kami mah ka maneh geus milampah kagorengan. 'Sarta maneh poé ijeu geus nandakeun, estoe ka kami migawe kahadean; sapedah kami koe Pangeran geus disérahkeun ka leungeun maneh, démi kami koe maneh hanteu dipaehan. 'Karana lamoen aja djalma manggih moesehna, naha dek dibralkeun ka djalan hade? Mana Pangeran moegi-moegi ka maneh malés koe kahadean, naorer noe koe maneh dipigawe ka kami dina poé ijeu. 'Démi ajeuna, saénjana, ^b kami teh njaho, jen maneh tangtoe djadi radja, sarta karadjaan Israil pitétépeun ditjékél koe maneh. 'Mana ajeuna geura soempah ka kami njéboeh Pangeran, moal maneh ngabasmis toeroenan kami ti pandeurieun kami, sarta moal maneh noemporkeun ngaran kami ti saeusi-boemi bapa kami. 23 'Prak Dawoed soempah ka Sael; toeloej Sael moelih ka boemina, démi Dawoed djeung djalma-djalmana aroenggah ka énggon reugreug. ^a p. 26: 17. ^b p. 26: 25.

PASAL 25.

Mangsa eta ^a Samoeël poepoes; raboel sabangsa Israil karoempoel, sarta pada aloek-aloean katinggal andjeunna, bari seug dikoeërbeun di boemina, di Ramah teja. Ari Dawoed teh dangdan, sarta toeloej angkat ka ^b tégal léga Paran. ^a p. 28: 3. ^b 4 Moesa 10: 12.

2 Aja hidji djalma di nagara Maon, sarta pagaweanana di Karmel; ari eta djalma beungkar katjida, boga domba tiloe reboe djeung sareboe émbé; ajeuna ^a keur ngagoentangan dombana di Karmel. 'Ngaran eta djalma Nabal, sarta ngaran pamadjikanana Abigail; ari eta istri hade pangartina djeung geulis roepana; démi salakina mah béngis, djeung goreng kalakoeanana; sarta eta teh ^b 4 bangsa Kaleb. 'Geus kitoe Dawoed di tégal léga ngareungeu warta, Nabal keur 5 ngagoentangan dombana. 'Toeloej Dawoed miwarangan sapoeloh boedjang, sarta koe Dawoed boedjang teh pada diparentah kijeu: Maraneh geura bral ka Karmel, koedoe ngadeuheusan ka Nabal, tanjakeun salamét hanteuna, mawa

6 ngaran kami. 'Sarta koedoe miha-
toer kijeu ka eta noe bagdja teh: An-
djeun sing salamët, sarëng saeusi-boemi
andjeun sing salamët, kitoe deni sada-
jana kagoengan andjeun sing salamët!
7 'Ari ajeuna, kaেলা ngadenge bedja, jen
di andjeun keur aja taroekang nga-
goentingan. Ajeuna, toekang ngangon
andjeun bareto araja di kaেলা, dëmi koe
kaেলা djeung batoer-batoer hanteu di-
lara-lara, sarta eta hanteu kaleungitan
naon-naon, sapandjang arajana di Kar-
mel. 'Soemangga pariksa boedjang-boe-
djang andjeun, tangtoe pada njarjoskeun
ka andjeun. Koe përkawis eta, ijeu boe-
djang-boedjang moegi pada mëndak
koernija dina sotja andjeun; karantën
kaেলা dongkap teh ninggang dintën noe
sae. Moegi maparin ka abdi-abdi an-
djeun sarëng ka poeta andjeun, ka
Dawoed, naon bae ^e noe kapëndak koe
9 panangan andjeun. 'Barang eta boedjang
Dawoed geus daratang, toeloj miha-
toer ka Nabal sakoemaha kasaoran
tadi, mawa djënëngan Dawoed; toeloj
10 pada eureun. 'Ngadjawab Nabal ka abdi
Dawoed teh, kijeu djawabna: Na saha
eta Dawoed, djeung saha anak Isai teh?
Mangsa ajeuna loba katjida abdi-abdi
noe ngalesotkeun maneh masing-masing
11 ti djoeragan sorangan. 'Naha kami dek
njokot roti kami, djeung tjai kami, sarta
peuntjitan kami, beunang kami meun-
tjij adjang taroekang ngagoentingan di
kami, sok dibikeun ka djalma noe koe
12 kami teu kanjahoan oesoel-asalna? 'Toe-
loj boedjang Dawoed teh malikan dja-
lanna, maroelang; sadaratangna ngoe-
ninga ka andjeunna sakoemaha omo-
ngan tadi. 'Seug Dawoed marentah ka
djalma-djalmana: Geura pada njoren
sapëdang-pëdangna. Prak pada njoren
sapëdang-pëdangna; malah Dawoed pri-
badi ge njoengkëlangeun pëdangna;
broel arindit ngiring Dawoed, ^d kira aja
opat ratoes djalma; ^e ari noe doewa
ratoes deui mah tinggal, ngadjaga ba-
rang-barang. ^a 2 Sam. 13: 23. ^b Jos. 15: 13.
^c Hak. 9: 33. ^d p. 23: 13. ^e p. 30: 24.

14 Ari boedjang Nabal saorangan ngoe-
ninga ka Abigail, pamadjikan Nabal
teja, kijeu pokna: Hatoer oeninga, tadi
Dawoed ngoetoesan ti téggal léga, baris
ngabërkahan ka djoeragan pamëgët;

15 dëmi koe andjeunna disëntak. 'Padahal
eta djalma sarae teu kintën ka koering
sadaja, hanteu pisan koering sadaja di-
lara-lara, sarëng teu kaleungitan naon-
naon, salamina koering sadaja loemakoe
sarëng maranehanana, basa di téggal.
16 'Jaktosna eta teh minangka koeta sa-
koeriling koering sadaja, boh ti peun-
ting, boh ti beurang, salamina koering
sadaja reureudjeungan sarëng eta nga-
17 rangon domba. 'Ari ajeuna, masing oe-
ninga sarëng masing waspaos anoe bade
dilampahkeun koe andjeun; karantën
geus tangtoe éngke datang katjilakaän
ka djoeragan pamëgët sarëng ka saeusi-
boemina; toer andjeunna djalma teu
bageur, hanteu kenging dioendjoekanan.
18 'Gagantjangan Abigail njandak roti doe-
wa ratoes siki, doewa karoeng koelit
dieusi anggoer, lima domba beunang
njadijakeun, lima takër gandoem ^a beu-
nang njangraj, saratoes ^b ranggeujan
kismis djeung doewa ratoes goerontoel
boewah kondang, dimomotkeun kabeh
19 kana kalde. 'Seug marentah ka boe-
djang-boedjangna: ^c Maraneh geura toe-
loj ti heula; masing njaho, kami mah
éngke pandeuri. Tapi andjeunna teu poe-
20 poelih ka Nabal salakina. 'Ari geus kitoe
Abigail angkat toenggang kalde; dëmi
keur moedoen dina énggon boeni di
goenoeng, doemadakan, Dawoed djeung
djalma-djalmana keur maroedoen ma-
pag; prok Abigail toeloj amprok djeung
21 eta. 'Ari pilahir Dawoed tadi: Saënjana,
tjoe mah bae kami bareto ngaraksa sa-
kabeh bobogaän eta di téggal léga teh,
datang ka sabobogaänana naon oge taja
noe leungit; ari kahadean koe eta ka
kami dipoelang kagorengan. 'Moegi sa-
gala moesoeh Dawoed koe Allah didamël
kijeu sarta diwoewoehan kijeu, epama
sabobogaän eta, ^d bangsa laki, aja noe
koe kami dikarikeun tëpi ka braj beurang!
^a p. 17: 17. ^b p. 30: 12. ^c 1 Moesa 32: 16. ^d 1 Radj. 14: 10.

23 Barang Abigail ningali Dawoed, ga-
gantjangan loenggal kagoreng tina kalde, broek
njoeoeh kana taneuh, ka pajoeuneun Da-
woed, sarta soedjoed. 'Brëk mëndëk ka
24 dampalna, bari hatoeran kijeu: Noen
djoeragan! kalélepatan teja tëmpoehkeun
bae ka abdi; sarëng moegi abdi gam-
paran diidinan oendjoekan ka pajoe-
neun djoeragan, sarawoeh moegi ngada-

- ngoekeun pioendjoek abdi gamparan.
- 25 'Moegi djoeragan oelah madoeli ka eta djalma teu bageur, ka poen Nabal teja; karantën sakoemaha ngaranna, nja kitoe watëkna; ngaranna teh Nabal, sarëng boeroeng parangina; ari abdi gamparan teu mireungeuh rentjang djoeragan, anoe dipiwarang teja. 'Mana ajeuna, 26 djoeragan! ^a dëmi djoemënënging Pangeran, sarëng dëmi djoemënënging njawa djoeragan! estoe Pangeran noe mëgatan andjeun, oelah tjijs soemping ngoetjoeurkeun gëtih, ^b sarëng panangan andjeun njalamëtkeun salira andjeun. Doepi ajeuna, sadajana satroe andjeun, sarëng sakoer noe mambrih katjilakaän djoeragan, moegi djadi sapërto Nabal! 27 'Doepi ajeuna, ^c ijeu bërkaah, noe koe abdi gamparan disanggakeun ka djoeragan, moegi dipasihkeun ka rentjang-rentjang, noe sami toemoet tapak djoeragan. 'Moegi ngahampoentën kana kamasiatan abdi gamparan; karantën djoeragan ^a tinangtos koe Pangeran dipangdamëlkeun boemi tëtëp, tina sabab djoeragan ngalakonan ^e përanjing Pangeran, sarëng di salira andjeun moal kapëndak 28 kaäwonan sapandjang joeswa. 'Sarëng sanadjan manoesa tjëngkat, ngoedag ka andjeun sarëng ngarah pati andjeun, tinangtos njawa djoeragan kabeungkeut dina beungkeutan sakoer noe hiroep sarëng Pangeran, Allah andjeun; sawangsoelna njawa moesoeh-moesoeh andjeun mah koe Pangeran tinangtos pada dibandringkeun ti djëro tjokrahing bandring. 'Dëmi geus kitoe, dimana Pangeran geus ngadamël ka djoeragan noemoetkeun sadajana kasaeän, noe koe andjeunna diandikakeun përkawis andjeun, sarëng andjeun geus didjënëngkeun gëgëdoeg, njangking Israil, 'seug 30 ijeu teh moal matak tidjalikeuh ka andjeun, atanapi matak titadjong manah djoeragan, nja eta andjeun ngoetjoeurkeun gëtih teu karena sabab, atanapi djoeragan njalamëtkeun pribadi. Sarëng dimana Pangeran geus ngadamël kasaeän ka djoeragan, moegi emoet ka abdi gamparan. *a p. 20:3. b Roem 12:19. c 1 Moesa 33:11. d 2 Sam. 7:11. e p. 18:17.*
- 32 Ngawalon Dawoed ka Abigail: Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil, anoe miwarangan njai poë ijeu, mapag ka- 33 oela; 'sarta sagala poedji ka boedi njai, djeung sagala poedji ka diri njai, sapedah poë ijeu noelak ka kaola, oelah waka datang ngoetjoeurkeun gëtih, sarta leungeun kaola njalamëtkeun diri kaola. 34 'Karana saënjana, dëmi djoemënënging Pangeran, Allah Israil, anoe mëgatan kaola, oelah koengsi migawe goreng ka njai! lamoen njai hanteu gagantjangan datang mapag kaola mah, di Nabal teh sakoer noe bangsa lalaki hamo aja noe kari tēpi ka braj beurang. 'Top koe Dawoed ti panangan 35 Abigail ditampa noe disanggakeun ka andjeunna teja; sarta dilahiran kijeu: Geura moelang ka imah njai sarta kasënanan; masing njaho, kasaoeran njai noe tadi koe kaola digoegoer, sarta diri njai koe kaola ditarima. 36 'Tidinja Abigail dongkap deui ka Nabal; doemadakan, eta teh keur pesta di boemina, sapërti pesta radja; djeung bate Nabal soekaeun, sarta manehanana mabok katjida, noe matak koe Abigail hanteu pisan dipopojanan leutik atawa 37 gëde, tēpi ka braj beurang. 'Dëmi geus kitoe, wantji isok, barang anggoer geus ka loewar ti Nabal, toeloj koe pamadjikanana dipopojanan sagala përkara noe tadi teja. Seg paeh hatena di djëro awakna, sarta manehanana djadi kawas batoe. 'Ari geus kitoe, kira geus meunang sapoeloh poë, seug Nabal teh digëboeg koe Pangeran, toeloj misan. 38 'Mangsa Dawoed ngareungeu bedja, jen Nabal geus paeh, pok ngalahir: ^a Sagala poedji ka Pangeran, noe mangmabëukeun padoe kaola, hal kaola dihina-keun koe Nabal teja, djeung abdina dihalangan, oelah koengsi migawe goreng; sarta kagorengan Nabal koe Pangeran ^b geus dibalikkeun ka dirina. Tidinja Dawoed miwarangan, sarta ngalahir hal Abigail, dek ditikah, didamël geureuha. 40 'Sadaratangna abdi Dawoed ka Abigail, ka Karmel teja, seug pada mihatoer ka andjeunna, kijeu pihatoerna: Simkoering pada dipiwarang ka andjeun koe Dawoed, kersana andjeun dek ditikah, didamël geureuha. 'Neut tjëngkat Abigail, toeloj soedjoed, njoeoeh kana taneuh, bari njaoer: Soemangga, abdi andjeun djadi eusi-boemi, pikeun ngoembah soe- 42 koe abdi-abdi djoeragan. 'Gagantjangan

Abigail dangdan, tjat toenggang kalde, sarta njandak lima landjangna, noe ngiring tapakna; 'Ari Mikal, noeterkeun oetoesan Dawoed; toeloj djadi geureuhana. 'Samalah Dawoed ^c nikah Ahinoam, ti Jisrel; nja eta doewanana djadi geureuhana. 'Ari Mikal poetra Sael, geureuha Dawoed teja, koe Sael geus dipaparinkeun ka ^d Palti poetra Lais, anoe asal ti Galim. a Djab. 58: 11, 12.

b Djab. 7: 17. *c* p. 27: 3; 30: 5. *d* 2 Sam. 3: 15.

PASAL 26.

Tidinja aja deui ^a oerang Sip, ngada-reuheusan ka Sael, ka Giba, sarta oendjoean kijeu: Sajaktosna, Dawoed teh soesoeloempoetan di pasir Hakila, noe di hareupeun énggon rehe teja. 'Gantjang Sael dangdan, bral angkat ka tégal léga Sip, njandak ^b tiloe reboe djalma, beunang méting ti Israil, kersa nejangna Dawoed di tégal léga Sip. 'Toeloj Sael masanggrahan di pasir Hakila, noe di hareupeun énggon rehe, sisi djalan; ari Abner teh keur tjalik di tégal léga, sarta geus waspadaeun, jen Sael soemping njoesol andjeunna ka tégal léga. 'Mana Dawoed miwarangan djalma noe lolongok; seug koe Dawoed kaoeninga, poegoeh pisan Sael soemping. 'Pek Dawoed dangdan, bari toeloj njoemping énggon Sael masanggrahan, sarta Dawoed ningalian énggon Sael koelém djeung ^c Abner poetra Ner, kapala baladna; ari Sael koelémna di djéro ^d benteng kareta, djeung bala masanggrahanana sakoerilingna. 'Pok Dawoed ngalahir ka Ahimelek, oerang Het, sarta ka Abisai poetra Seroeja, saderek Joab, kijeu lahirna: Tjik, saha noe wani miloe djeung kami ka Sael, ka pasanggrahan? Ngawangsoel Abisai: Koering ^e sédja ngiring. 'Toeloj Dawoed djeung Abisai ngasoepan bala ti peuting; doemadakan, Sael keur ebog koelém di djéro benteng kareta, djeung toembakna ditjéblokkeun dina taneuh, di mastaka-eunana; ari Abner djeung bala hareës sakoerilingna. 'Pok Abisai oendjoean ka Dawoed: ^e Moesoeh andjeun poé ijeu koe Allah geus diselehkeun ka panangan andjeun; ari ajeuna, moen aja widi, koe koering dek ditoembak sapisan parat kana taneuh, saréng moal koengsi

⁹ dipindo. 'Lahiran Dawoed ka Abisai: ^f Poma oelah diroeksak; karana saha noe bisa njodorkeun leungeunna kana lisahan Pangeran, toer teu meunang siksaañ? 'Ngalahir deui Dawoed: Démi djoeménénging Pangeran! geus tangtloe méngke digéboeg koe Pangeran; atawa datang ka mangsana, seug poepoes; atawa angkat pérang, toeloj tiwas. ¹¹ 'Palijas teuing kami teh koe Pangeran, dek njodorkeun leungeun kana lisahan Pangeran! Démi ajeuna, tjokot toembakna, noe di mastaka-eunana, kitoe deui kéndi tjaina; geus kitoe hajoe oerang ¹² leumpang! 'Pek Dawoed njandak toembakna djeung kéndi tjaina ti mastaka-eun Sael, bari toeloj arangkat; horeng teh euweuh noe nendjo, djeung euweuh noe njaho, sarta taja noe lilir hidji-hidji atjan; wantoe hareës kabeh; sabab pada diragragan katibraañ ti Pangeran.

a p. 23: 19. *b* p. 24: 3. *c* p. 14: 50. *d* p. 17: 20. *e* p. 24: 5. *f* p. 24: 7.

¹³ Ari Dawoed angkatna ka peuntas, seug ngadég di poentjak goenoeng, ti kadjaeohan, léga pisan antarana. 'Geus kitoe Dawoed ngagéroan ka bala djeung ka Abner poetra Ner teja; lahirna: Wah Abner! naha moal ngadjawab? Seg Abner ngadjawab, kijeu pokna: Saha maneh, noe ngagéroan ka radja? 'Lahiran Dawoed ka Abner: Naha maneh teh lain lalaki? djeung saha sasama maneh di Israil? Naha maneh teu ngaraksa ka djoeragan maneh, ka radja? karana tadi aja bala saeorang datang, dek ngaroeksak ka radja, djoeragan maneh. 'Moal hade eta pérkara, noe dilampahkeun koe maneh; démi djoeménénging Pangeran! maraneh teh pada mandjing dihoekoem pati, pedah teu ngadjaga ka djoeragan maraneh, kana lisahan Pangeran. Ari ajeuna, geura ilikan, di mana toembak radja, sarta kéndi tjaina, noe di mastaka-eunana? ¹⁷ Démi Sael hanteu pangling ka sowa-wara Dawoed; seg ngalahir: ^a Koetan eta sora maneh, anaking Dawoed? Wangsoelan Dawoed: Lérés goesti sang ¹⁸ radja! sora djisimabdi. 'Mihatoer deui Dawoed: Naha goesti mana ngoedag, njoesol abdina? karantén abdi teh milampah naon? saréng naon kañwonan ¹⁹ leungeun abdi? 'Mana ajeuna goesti

sang radja moegi ngadangoekem ka pihatoer abdina. Madak Pangeran noe ngangsonan andjeun ngamoesoeh ka abdi, hatoeranan ngangsen koerban kadaharan; sawangsoelna, ^b madak anak Adam mah, nja eta sing disapa ti pajoneun Pangeran, ^c rehing ajeuna ngadjarongklokkeun diri abdi tina mandjing kagoengan Pangeran; pokna: Geura djor, njembah ka aällahan bangsa sedjen!

²⁰ 'Doepi ajeuna, gëtih abdi moegi oelah ragrag ka boemi, djaoeh ti pajoneun pameunteu Pangeran; karantën radja Israïl boedal teh ^a nejangn koetoe andjing sasiki, sapërtoe noe ngoedag-ngoedag hidji kasintoe di goenoeng-goenoeng.

a p. 24:17. b p. 24:10. c p. 27:1. d p. 24:15.

²¹ Ngalahir Sael: ^a Kami teh tarima dosa; geura moelang bae, anaking Dawood! karana ama ka maneh moal migawe deni goreng, tina sabab poë ajeuna pati ama koe pangrasa maneh dipikadjen; saënjana, ama teh migawe noe teu poegoeh, sarta ama teh kasaroeng

²² liwat saking. 'Ngawangsoel Dawood, kieu wangsoelna: Mangga, ijeu toembak radja; moegi miwarang gandeke saoe-

²³ rang meuntas, njokot. 'Sarëng Pangeran tinangtos malës kana kabënëran sarëng kana katoehoean hidji-hidji djalma; rehna andjeun dangët ajeuna koe Pangeran dipaparinkeun ka leungeun abdi, doepi abdi hanteu daek njodorkeun leu-

²⁴ ngeun kana lisahan Pangeran. 'Sarëngna deni, sakoemaha dangët ajeuna pati andjeun koe pangrasa abdi dipiangoeng, moegi sawangsoelna pati diri abdi kitoe keneh kapiangoeng koe manah Pangeran, sarëng abdi koe andjeunna dikaloerwarkeun ti saniskantën kasoëkëran.

²⁵ 'Ngalahir Sael ka Dawood: Sing salamët maneh, anaking Dawood! ^b maneh tangtoe nja ngalaksanakeun, sarta maneh tangtoe nja moerba. Toeloj Dawood ngaladjëngkeun djalanna; ari Sael moelih ka çuggonna.

a p. 15:24. b p. 24:21.

PASAL 27.

Tidinja Dawood ngalahir sadjéro manahna: Ajeuna aing awal-ahir tangtoe tiwas koe panangan Sael; taja deui noe hade pikeun aing, ngan koedoe minggat ka tanah oerang Pëlisti; tangtoe aing koe Sael diantëp, moal nejangn

deui aing di sawëwëngkëran Israïl; ari kitoe mah aing pirahajoeëun ti pananganana. 'Prak Dawood dangdan, nja andjeunna djeung ^a noe gënëp ratoes djalma, noe ngareudjeungan teja; toeloj ngalih ³ ^b ka Akis poeta Maok, radja Gat. 'Geus kitoe Dawood tjalik di Akis, di Gat, nja andjeunna djeung djalma-djalmana, hidji-hidji djeung anak-rabina, Dawood djeung doewa garwana, ^c nja eta Abinoam, oerang Jisrel, djeung Abigail, oeroet pamadjikan Nabal, oerang Karmel ⁴ teja. 'Aja noe ngoeninga ka Sael, jen Dawood ngalolos ka Gat; noe matak hanteu toeloj nejangn Dawood.

a p. 23:13. b p. 21:10. c p. 25:42, 43.

⁵ Tidinja Dawood mihatoer ka Akis: Madak abdi mëndak koernija dina sotja andjeun, moegi abdi dipaparin piënggoneun dina salah-sahidji nagara piloewaran, baris abdi ngënggon di dinja; eukeur naon abdi gamparan rek tjtjing di djëro dajëuh karadjaan, sasarëngan

⁶ sarëng andjeun? 'Seug koe Akis poë harita keneh Dawood dileler nagara Siklag; kitoe noe matak Siklag teh kagoengan para radja Joeda, tËpi ka mangsa ⁷ ajeuna. 'Ari bilangan poë Dawood tjalik di tanah Pëlisti teh, sataoen opat boelan.

⁸ Hidji mangsa Dawood boedal djeung djalma-djalmana; seug njëlëmpëk ka oerang Gësoer, ka oerang Geres djeung ka oerang Amalek; nja eta noe djadi priboemi ti baheulana, ari tanahna tËpi ka maneh asoep ka Soer, sarta tËpi ka

⁹ tanah Mësir. 'Pek Dawood njabëtan saeusi tanah eta, taja pisan noe dihiroepan lalaki atawa awewe; ari domba, sapi, kalde djeung onta dibawa, kitoe deui papakean; geus kitoe moelih, dong-

¹⁰ kap deui ka Akis. 'Ngalahir Akis: Maraneh mantas njëlëmpëk ka mana? Ari walon Dawood: Soemoehoen, ka oerang Joeda, sabeulah ti kidoel, sarëng ka oerang Jërabel, sabeulah ti kidoel, sarawoeh ka oerang Kain, sabeulah ti

¹¹ kidoel. 'Ari lalaki-awewe taja hidji-hidji atjan noe dihiroepan koe Dawood baris ditjandak ka Gat; lahirna: Bisi ngabedjakeun hal oerang, ngomong: Kjëukjëu lampah Dawood. Kitoe bae adatna sapanjangna tjalik di tanah Pëlisti.

¹² 'Dëmi Akis teh përtjajaeun ka Dawood, sarta ngalahir: Manehanana geus mi-

gawe ^a anoe matak dipikasëngit koe bangsana, koe Israil; geus tangtoe ngabdi ka aing salalawasna. a p. 13:4.

PASAL 28.

Ari geus kitoe, dina mangsa eta, ^a seug oerang Pëlisti ngoempoeikeun wadya-baladna, baris ngaroeroeg, sëdja mërangan ka Israil. Pok Akis ngalahir ka Dawoed: Awak meureun geus oeninga, jen piboedaleun djeung kaola asoep wadya-balad, nja awak djeung djalma-djalma awak. 'Ari walonan Dawoed ka Akis: Ari kitoe mah andjeun meureun pioeningaean anoe bakal dilampahkeun koe abdi gampanan. Lahir Akis ka Dawoed: Ari kitoe mah awak koe kaola didjjeun toekang ngadjaga sirah kaola sapapandjangna. a p. 29:1.

Harita Samoeël ^a geus poepoes, sarta sabangsa Israil geus pada aloek-aloeakan katinggal andjeunna, bari seug dikoe-rëbkeun di Ramah, nja eta di nagarana teja. Djeung deui Sael ^b geus njingkirkeun toekang njaromah djeung toekang ngoesoemah ti djëro satanah. 'Dëmi geus koempoel oerang Pëlisti, broel ngabroel, heg masanggrahan di Soenem. Gantjang Sael ngoempoeikeun sabangsa Israil, heg masanggrahan di Gilboa. 'Barang Sael ningali wadya-balad oerang Pëlisti, seug sijeuneun, sarta manahna ngagidir kalangkoeng. 'Toeloej Sael naros ka Pangeran, tatapi Pangeran teu ngawalon ka andjeunna, boh koe lantaran impian, boh koe lantaran Oerim, boh koe lantaran nabi.

a p. 25:1. b 2 Moesa 22:18; 3 Moesa 19:31.

c 4 Moesa 27:21.

Tidinja Sael marentah ka mantri-mantrina: Kami geura pangnejangankeun hidji awewe ^a toekang njaromah; seg kami dek leumpang ka dinja, sëdja ngoemaha koe lantaran eta. Pihatoer mantri-mantrina: Noen soemoehoen, di nagara En-Dor aja hidji awewe toekang njaromah. 'Toeloej Sael njamin, nganggo papakean sedjen, bral angkat, njandak doewa djalma, sarta darongkapna ka eta awewe ti peuting; seug marentah kijeu: Kaeola pangnoedjoemkeun koe lantaran njaromah, sarta panghandjatkeun anoe koe kaola dek disëboet ka maneh. 'Ari pihatoer awewe

teh ka Sael: Noen soemoehoen, andjeun meureun geus oeninga anoe didamël koe Sael, pëtana andjeunna ngabasi toekang njaromah sarëng toekang ngoesoemah ti djëro satanah teja; naha pati koering koe andjeun dipasangan ridjët, soepaja koering dipaehan? 'Toeloej Sael soempah ka dinja njëboet Pangeran, lahirna: Dëmi djoemë-nënging Pangeran! maneh moal meunang siksaa'n tina lampah jjeu. 'Pihatoer awewe teh: Saha teja noe koe koering koedoe dihandjatkeun pikeun andjeun? Ari lahirana: Panghandjatkeun Samoeël. a 3 Moesa 20:27; Jës. 8:19.

Barang awewe teh uendjo Samoeël, seg ngadëngek, tarik pisan sowarana; pok awewe teh oendjoekan ka Sael, kijeu pioendjoekna: Naha andjeun ngabobodo ka koering? da andjeun teh Sael. 'Lahiran radja ka dinja: Montong sijeun-sijeun; ari noe katendjoke meunah, naon? Wangsoelan awewe teh ka Sael: Noe katendjo teh koe koering, aja batara handjat ti djëro boemi. 'Lahiranana deui ka dinja: Koemaha roepana? Wangsoelanana: Ari noe handjat teh djalma sëpoe, sarëng nganggo haroedoem. Geus kahartos koe Sael, eta teh Samoeël; broek andjeunna njeoeoh kana taneuh, sarta soedjoed. 'Ngalahir Samoeël ka Sael: Koe naon andjeun ngoesikkeun kaola, wët kaola dihandjatkeun? Ari walonan Sael: Kaeola liwat saking nja soesah; karana oerang Pëlisti mërangan ka kaola, sarta ^a Allah geus njingkah ti kaola, djeung teu ngawalon deui ka kaola, boh koe lantaran nabi, boh koe lantaran impian; kitoe noe matak kaola njambat ka andjeun, soepaja kaola dipaparin njaho anoe koe kaola koedoe dilampahkeun. 'Lahiran Samoeël: Na koe naon andjeun nanja ka kaola, da Pangeran geus njingkah ti andjeun, sarta geus djadi moesoeh andjeun? 'Pangeran geus midamël pikeun andjeunna sakoemaha pangandikana koe lantaran kaola teja; ari karadjaan teh koe Pangeran geus disoëhkeun ti andjeun, sarta dipaparinkeun ka kantja andjeun, nja eta ka Dawoed. 'Sapedah ^b andjeun hanteu noeroet ka timbalan Pangeran, djeung teu ngalaksanakeun sewoting bëndoena ka Amalek teja, noe matak

andjeun poë ijeu koe Pangeran didamël
 19 kijeu pëtana. 'Djeung deui Israil oge
 ëngke koe Pangeran dipaparinkeun ka
 leungeun oerang Pëlisti, barëng djeung
 andjeun; sarta ^c isoe kan andjeun djeung
 anak andjeun lalaki piarajaun di ka-
 oela; radjan wadya-balad Israil ge koe
 Pangeran ëngke dipaparinkeun ka leu-
 geun oerang Pëlisti. a p. 16: 14.

b p. 15: 18, 19. *c* p. 31: 6.

20 Blok Saol teh tibeubeut, ngalondjor
 dina taneuh sakoedjoerna, sarta sijeu-
 neun liwat saking tina eta kasaoran
 Samoeël; eukeur mah andjeunna taja
 tanaga, wantoe-wantoe sapoë-sapeuting
 21 hanteu dahar. 'Tidinja awewe teh njam-
 peurkeun ka Saol, sarta nendjo andjeun-
 na soemëblak kalangkoeng; pok oen-
 djoekan kijeu: Noen, abdi gamparan
 geus noeroet ka timbalan gamparan, ari
^a njawa abdi diteundeun dina dampal
 leungeun, sarëng abdi ngestokeun pang-
 gandika gamparan, noe koe gamparan
 22 diandikakeun ka abdi teja. 'Mana ajeuna
 gamparan sawangsoelna moegi ngagoe-
 goe ka pihatoer abdi gamparan, nja
 moegi kërsa koe abdi dihatoeranan roti
 sapoeloekaneun, sarëng moegi ditoe-
 wang, soepaja gamparan kijat dimana
 23 angkat ka djalan. 'Dëmi andjeunna teu
 kërsaean, lahirna: Kami moal dahar.
 Tatapi mantrina pada ngaririhan ka an-
 djeunna, awewe teh pon nja kitoe; toe-
 loej digoegoe pihatoerna, neut tanghi
 tina taneuh, bari seug tjalik dina ran-
 24 djang. 'Ari awewe teh kabënëran di imah
 boga hidji anak sapi beunang ngalëbëng;
 ngageuwat dipeuntjit; sarta njokot ti-
 poeng, diadoek, heg didjjeun roti teu
 25 ragian. 'Tidinja dihatoerkeun ka pajoe-
 neun Saol sarta ka hareupeun man-
 trina; toeloj dalahar. Geus kitoe da-
 rangdan, bral maroelih, peuting harita
 keneh. a p. 19: 5.

PASAL 29.

Ari oerang Pëlisti ngoempoelkeun sa-
 1 kabeh wadya-baladna ka ^a Apek,
 djeung Israil masanggahanana deuk-
 2 keut tji-njoesoe noe di Jisrel. 'Broel
 gëgëdoeg oerang Pëlisti pada madjoe,
 baladna baratoes-ratoes djeung bareboe-
 reboe; ari Dawoed djeung djalma-djal-
 mana madjoena di noe pandeuri, ^b reu-

3 djeung Akis. 'Toeloj kapala-kapala
 oerang Pëlisti ngaromong, pokna: Eta
 oerang Ibrani arek naon? Ngawalon
 Akis ka kapala-kapala oerang Pëlisti
 teh: Nja eta teh Dawoed, abdi Saol,
 radja Israil teja; ajana di kaola ^c sa-
 kijeu lilana, atawa sakijeu taoena, sarta
 kaola teu manggih kijeu-kijeu di ma-
 nehanana, ti poëanana moengkir tēpi ka
 4 poë ijeu. 'Dëmi kapala-kapala oerang
 Pëlisti teh arambëkeun ka Akis, sarta
 kapala-kapala oerang Pëlisti ngaromong
 ka dinja: Eta djalma piwarang balik,
 sina moelang ka ënggonna, ^d noe koe
 andjeun geus dibakoekun ka dinja; oe-
 lah sina miloe djeung oerang kana pë-
 rang, bisina keur përang manehana
 djadi ngalawan ka oerang; karana naon
 pisarateunana eta teh ngasihkeun ma-
 neh ka djoeraganana? lain koe sarat
 5 hoeloe ijeu djalma-djalma? 'Naha eta
 teh lain Dawoed, ^e noe dikawihkeun pa-
 tempas-tempas koe noe ngarigël teja,
 pokna: Anoe beunang maehan Saol
 mangreboe-reboe, anoe beunang maehan
 6 Dawoed manglaksa-laksa? 'Tidinja Da-
 woed koe Akis disaoer, seg dilahiran
 kijeu: Dëmi djoemënging Pangeran!
 awak teh bënë, sarta ^f kaloewar-aseop
 awak djeung kaola dina wadya-balad
 teh pangrasa kaola hade; karana ka-
 oela di awak hanteu manggih kagore-
 ngan ti poëan datang ka kaola tēpi
 ka poë ijeu; ngan orokaja awak koe
 pangrasa para gëgëdoeg mah hanteu
 7 hade. 'Mana ajeuna geura balik, nja moe-
 lang bae reudjeung kasënanan, soepaja
 awak oelah milampah noe goreng koe
 8 pangrasa gëgëdoeg oerang Pëlisti. 'Piha-
 toer Dawoed ka Akis: Tapi abdi teh
 milampah naon? sarëng naon noe ka-
 pëndak koe andjeun di abdi gamparan,
 ti watës poëan abdi ngadeuheusan ka
 andjeun dongkap ka poë ijeu, anoe mawi
 abdi hanteu widi indit mërangan ka
 9 moesoch goesti sang radja? 'Ngawalon
 Akis, kijeu walonna ka Dawoed: Ka-
 oela njaho pisan; karana awak teh koe
 pangrasa kaola hade ^g saperti malai-
 kat Allah bae; ngan ari salaoer para
 kapala oerang Pëlisti mah, jen: Eta teh
 oelah miloe djeung oerang kana përang.
 10 'Mana ajeuna, ari geus braj isoek geura
 hoedang djeung abdi-abdi djoeragan

awak, noe geus daratang djeung awak; sarta ari geus haroedang isoek-isoek, 11 dimana geus braj, geura maroelang. 'Tidinja Dawoed isoek-isoek gantjang hoedang, nja andjeunna djeung djalma-djalmana, sêdja angkat wantji isoek; toeloelj moelih ka tanah oerang Pëlisti. Dëmi oerang Pëlisti mah madjoe ka Jisrel. a p. 4:1. b p. 28:2. c p. 27:7. d p. 27:6. e p. 18:7. f p. 18:13. g 2 Sam. 19:27.

PASAL 30.

Ari geus kitoe, barang Dawoed soem-
 ping ka Siklag djeung djalma-djal-
 mana, dina poë noe katiloe, sihareng
 a oerang Amalek geus njëlëmpëk ka
 tanah kidoel sarta ka Siklag; ari Sik-
 lag geus diboerak-barik, sarta dihoeroe
 2 koe seuneu. 'Dëmi awewe-awewe noe
 aja di djëro nagara geus pada didjarah,
 noe leutik sarta noe gëde; hanteu aja
 noe dipaeban, ngan pada dibawa; toe-
 3 loelj lalumpang ka djalanna. 'Barang
 soemping Dawoed djeung djalma-djal-
 mana ka nagara teh, doemadakan, geus
 dihoeroe koe seuneu; ari pamadjikanana
 djeung anakna lalaki-awewe geus di-
 4 djarah kabeh. 'Toeloelj Dawoed djeung
 bala noe ngareudjeungan sëgrak-sëgroek
 pada tjeurik, datang ka geus taja da-
 5 jana pigeusaneun tjeurik. 'Ari noe doewa
 geureuha Dawoed, b nja eta Ahinoam,
 oerang Jisrel, djeung Abigail, oeroet
 pamadjikan Nabal, oerang Karmel teja,
 6 eta ge geus pada didjarah. 'Sarta Dawoed
 soesaeban katjida; c karana tjarek bala
 dek mëntoeran ka andjeunna koe batoe,
 wantoe-wantoe sabala kabeh pada sêdih
 pikirna, hidji-hidji koe tina anakna la-
 laki-awewe. Tatapi Dawoed d ngoawat-
 keun andjeun di djëro Pangeran Allahna.

a p. 27: 8. b p. 27: 3. c 4 Moesa 14: 10. d Djab. 56: 4.

7 Toeloelj Dawoed marentah ka pang-
 hoeloe Abjatar, poeta Ahimelek teja:
 a Epod teh ka-dijeukeun ka kaoela. Pek
 koe Abjatar epod teh dideukeutkeun
 8 ka Dawoed. 'Seug Dawoed naros ka
 Pangeran, kijeu piaoendjoekna: b Sae sim-
 koering ngoedag, njoesol eta rampog?
 koemaha bade kasoesoel koe simkoe-
 ring? Ari timbalanana ka Dawoed: Seg
 oedag; karana geus tangtöe kasoesoel,
 9 sarta geus tangtöe karëboet. 'Toeloelj
 Dawoed angkat djeung noe c gënëp ratoes

djalma noe ngareudjeungan. Ana geus
 darongkap ka tji Bësor, aja noe taring-
 10 galeun ngarandëg. 'Dëmi Dawoed la-
 djëng bae ngoedagna, nja andjeunna
 djeung djalma opat ratoes; d ari djalma
 noe doewa ratoes deui mah ngarandëg,
 pedah maropo, teu kadaroegaeun meuntas
 tji Bësor. a p. 23: 9. b 2 Sam. 5: 19. c p. 27: 2.
 d p. 25: 13.

11 Tidinja maranggih hidji oerang Mësir
 di tégal; toeloelj dibawa ka Dawoed,
 sarta dibere roti, kop dibakan; reudjeung
 12 diinoeman tjai. 'Sok dibere deui sapo-
 tong a goeroentoel boewah kondang
 djeung doewa rangeujan kismis; ana
 geus dihakan, datang deui ingëtanana;
 wantoe-wantoe eta teh sadjëro tiloe poë
 13 tiloe peuting teh njatöe roti hanteu ngi-
 noem tjai. 'Toeloelj Dawoed mariksa ka
 dinja: Maneh teh anoe saha? sarta ti
 mana nja asal? Wangsoelanana: Koering
 teh boedak Mësir, abdi oerang Amalek,
 sarëng koering ditinggalkeun koe djoe-
 ragan, sabab koering meunang panjakit,
 14 tiloe poë ka pëngkër. 'Koering sadaja
 mantas njëlëmpëk ka oerang Krete, sa-
 beulah ti kidoel, sarëng ka noe kabilang
 ka tanah Joeda, kitoe deui ka b tanah
 Kaleb, sabeulah ti kidoel; ari nagara
 Siklag koe koering sadaja dihoeroe koe
 15 seuneu. 'Dipariksa deui koe Dawoed:
 Daek maneh nganteurkeun kami ka eta
 rampog? Wangsoelanana: Moedoe soem-
 pah ka koering njëbat Allah, jen au-
 djeun moal maehan ka koering, e sarëng
 moal diselehkeun ka leungeun djoeragan
 koering; geus kitoe koering sanggoep
 ngadjadjapkeun andjeun ka eta rampog.
 16 'Seg toeloelj didjadjapkeun. Doemada-
 kan, djalma teja keur ngabarak dina
 salëgana tanah eta, njaratöe-ningoem
 sarta raramean, tina sakabeh djarahan
 gëde, beunangna njokot ti tanah Pëlisti
 17 sarta ti tanah Joeda. 'Pek koe Dawoed
 disabëtan, ti djanari tëpi ka boerit
 isoekna; hidji ge taja noe minggat, ka-
 djaba ti opat ratoes djalma boedjang,
 noe taroempak onta sarta kalaboer.
 18 'Djeung koe Dawoed karëboet saniskara
 noe geus ditjokot koe oerang Amalek;
 malah doewa garwana ge koe Dawoed
 19 karëboet. 'Ari dina lëbah eta taja pisan
 anoe koerang, boh noe leutik atawa
 noe gëde, boh anak lalaki atawa anak

awewe, boh barang djarahan, atawa naon
bae noe koe eta dibawa; kabeh oge
20 koe Dawoed ditjandak moelih. 'Malah
Dawoed njandak sakabeh domba djeung
sapi, digariringkeun ti heulaeun ingon-
ingon sedjen, bari ngaromong: Ijeu teh
djarahan Dawoed. *a p. 25: 18. b p. 25: 3.*

c 5 Moesa 23: 15.

21 Tidinja Dawoed dongkap ka djalma
noe doewa ratoes, noe maropo, teu ka-
daroegaean ladjoe ngiring Dawoed, noe
matak disina toenggoe di tji Bësor teja;
bral eta arindit mapagkeun Dawoed
djeung mapagkeun bala noe ngareu-
djeungan; seug koe Dawoed eta djalma-
djalma dideukeutan, bari mariksakeun
22 salamët hanteuna. 'Pok ngomong saka-
beh djalma noe goreng nja bangkawa-
rah di pêlëbah djalma-djalma noe nga-
riring Dawoed teja, kijeu aromongna:
Sapedah eta teh teu mariloe djeung
oerang, noe matak koe oerang moal
dibagianan djarahan, beunang oerang
ngarëboet, kadjaba ti anak-rabina so-
rangan; sina pada nganteurkeun eta,
23 toeloj maroelang. 'Ngalahir Dawoed:
Eh doeloer-doeloer! ari barang-barang,
anoë koe Pangeran geus dipaparinkeun
ka oerang, koe maraneh poma oelah
dikitoekeun; da Pangeran geus ngaraksa
ka oerang, sarta eta rampog, noe ngat-
atangan ka oerang teja, koe Pangeran
geus dipaparinkeun ka leungeun oerang.
24 'Saha noe dek noeroet ka maraneh dina
ijeu përkara? *a* karena sakoemaha doeo-
man anoe leumpang përang, nja kitoe
keneh doeoeman anoe tinggal ngadjaga
barang-barang; ngabagina koedoe wa-
25 latra. 'Kitoe bijasana ti mangsa eta ka-
hareupna; koe andjeunna didamël pikoe-
koeh djeung hoekoem di Israil, tēpi ka
mangsa ajeuna.

a 4 Moesa 31: 27.

26 Sasoempingna Dawoed ka Siklag, toe-
loj ngirimkeun bagian djarahan ka ko-
kolot-kokolot Joeda, nja eta ka saha-
batna, bari njaoer: Ijeu teh bërkah pi-
keun sarampejan, bagian djarahan ti
27 moesoh Pangeran. 'Dikirimkeunana teh
ka noe di Bet-El, ka noe di Ramot tanah
28 kidoel, ka noe di Jatir, 'ka noe di Aroër,
29 ka noe di Sipmot, ka noe di Estëmoa, 'ka
noe di Rakal, ka noe di nagara-nagara
oerang Jërahmel, ka noe di nagara-na-
30 gara oerang Kain, 'ka noe di Horma,

ka noe di Kor-Asan, ka noe di Atak,
31 'ka noe di Hebron, sarta ka saniskara
bae ënggon-ënggon, oeroet Dawoed leu-
leumpang djeung djalma-djalmana.

PASAL 31.

Ari oerang Pëlisti teja prak mërangan
ka Israil; boer oerang Israil kala-
boer ti hareupeun oerang Pëlisti, sarta
kasarabët, tingjaropak *a* di goenoeng
2 Gilboa. 'Seug oerang Pëlisti njaroesoel
ka Saol djeung ka poeta-poetrana;
b toeloj Jonatan, Abinadab djeung Mal-
kisoëa, poeta Saol, pada kasabët koe
3 oerang Pëlisti. 'Ari përang teh beuki
rosa keneh ka Saol, sarta andjeunna
kapanggih koe taroekang panah, djeung
langkoeng-langkoeng sijeuneunana koe
4 taroekang panah teh. 'Pok Saol ma-
rentah ka toekang mawa pakarangna:
c Geura tjaboet pëdang maneh, kami
toeblës koe eta, bisi itoe *d* djalma teu
disoenat teh daratang, noeblës ka kami,
sarta pada ngarogahala ka kami. Ta-
tapi toekang mawa pakarangna teu dae-
keun; karana sijeuneun katjida. Pek
Saol njandak pëdang koe andjeun, bari
5 seug noeblëskeun mantën ka dinja. 'Ana
katendjo koe toekang mawa pakarangna,
jen Saol geus poepoes, heg eta ge noe-
blëskeun maneh ka pëdangna, ngabe-
6 laän paeh ka andjeunna. 'Djadi Saol,
djeung poetrana lalaki noe tiloe, sarta
toekangna mawa pakarang, kitoe deui
sakabeh djalmana, *e* pada maot sarere-
7 jana dina poë harita. 'Barang oerang
Israil, anoë beh dijueun eta lëbak, sarta
noe beh ditoeëun tji Jordan, geus tarë-
gëseun jen oerang Israil kalaboer, sarta
jen Saol djeung poetrana paroepoes,
gantjang pada ninggalkeun nagara-na-
gara, sarta kalaboer; toeloj daratang
oerang Pëlisti, ngareusian eta nagara.

a p. 28: 4. b p. 14: 49. c Hak. 9: 54. d p. 14: 6.

e 1 Bab. 11: 6, 13.

8 Ari geus kitoe, isoekna oerang Pë-
listi daratang, ngarangsadan noe kasa-
rabët. Toeloj manggih Saol djeung
poetrana noe tiloe, ngadjaropak di goe-
9 noeng Gilboa. 'Pek neukteuk mastaka
Saol djeung ngarangsadan pakarangna,
bari toeloj dikirimkeun ka tanah oer-
ang Pëlisti, diidër-idërkeun, dipambrih
ngabedjakeun di imah brahala-brahalana

10 sarta ka djalma-djalma. 'Ari pakarangna diteundeun di imah ^a Astarta, dëmi salirana ditangkodkeun kana koeta nagara
 11 Bet-San. 'Mangsa priboemi ^b Jabes bilangan Giladngadareng bedja, halanoekoe orang Pëlisti dilampahkeun ka Sael
 12 teja, 'toeloej sakabeh djalma gagah dangrandan, seug laleumpang sapeupenting,

pek njokot salira Saeloej djeung salira poeta-poetrana tina koeta Bet-San; ana geus daratang deui ka Jabes, toeloej
 13 pada didoeroek di dinja. 'Ari toelang-toelangna ditjokot, bari seug dikoeboer handapeun hidji kai di Jabes, sarta pada poewasa toedjoe poë lilana. *α* Hak. 2: 13.

b p. 11: 1, 9; 2 Sam. 2: 4.

KITAB KADOEWA TI SAMOEËL.

PASAL 1.

Ari geus kitoe, sanggeus Saeloej poepoes, ana Dawoed geus moelih, ^a mantas njabëtan Amalek teja, sarta Dawoed tjalikna di Siklag geus meunang doewa
 2 poë, 'geus kitoe, dina poë noe katiloe ^b djëboel hidji djalma ti pasanggrahan, ti ënggon Saeloej; ari pakena beunang njosoëk, djeung sirahna ditaneuhan; dëmi geus kitoe, barang dongkap ka Dawoed, broek njoeëh kana taneuh sarta
 3 soedjoed. 'Ngalahir Dawoed ka dinja: Maneh teh datang ti mana? Wangsoelanana: Noen, simkoering teh minggat ti
 4 pasanggrahan Israil. 'Lahiran Dawoed ka dinja: Koemaha përkarana? geura poepoelih ka kami! Ari pioendjoekna: Soemoehoen, bala teh kaboer ti pangpëranan; kalajan bala teh loba pisan anoe roeboeh sarëng maraot; malah-malah Saeloej sarëng Jonatan poetrana poepoes.
 5 'Mariksa deui Dawoed ka boedjang noe ngoeninga teh: Koemaha maneh noe matak njaho, jen Saeloej djeung Jonatan
 6 poetrana poepoes? 'Pioendjoek boedjang noe ngoeninga teh: Simkoering parëng dongkap ka goenoeng ^c Gilboa; kalëresan Saeloej keur naleukeuman toembakna, sarëng doemadakan, kareta sarawoeh toekang toempak koeda keur
 7 njaroesoelan ka andjeunna. 'Ana ngareret ka poengkoer, ningali simkoering; seug simkoering disaoer. Diwangsoel koe
 8 simkoering: Noen, ijeu simkoering. 'Ladjëng ngalabir ka simkoering: Saha maneh teh? Diwangsoel koe simkoering: Noen, simkoering teh oerang Amalek.
 9 'Lahiranana deui ka simkoering: Ma-

neh geura nangtoengan ka aing, sarta aing paehan koe maneh, karana aing kataradjang oerat maroengkoet; sabab
 10 njawa aing masih djëdjëg di aing. 'Seg koe simkoering ditangtoengan, bari ladjëng dipaehan, sabab simkoering geus tërang, andjeunna sanggeusna kawon moal pihiroepeun; tidinja simkoering njokot makoeta noe dina mastakana, sarëng ^d kilat bahoe noe dina pangananana, dibantoen ka dijeu, ka goesti.
 11 'Toeloej Dawoed këk njëkël pangang-gona, ^e bari disosoëk; ari sakabeh djalma noe ngareudjeungan pada noeroetan.
 12 'Sarta pada aloek-aloekean bari tjareurik, toer ^f pada poewasa tëpi ka boerit, koe karana Saeloej, djeung koe karana Jonatan poetrana, kitoe deui koe karana oemat Pangeran, sarta koe karana anak-poetoe Israil, doemeh raroeboeh koe pëdang.
 13 'Tidinja Dawoed ngalahir ka boedjang noe ngoeninga ka andjeunna teja: Maneh teh ti mana nja asal? Wangsoelanana: Noen, simkoering teh anak djalma
 14 ma ngoembara, oerang Amalek. 'Lahiran Dawoed ka dinja: Naha maneh hanteu sjeun njodorkeun leungeun, ^g ngaroeksak lisahan Pangeran? 'Toeloej Dawoed ^h njaoer boedjang saorangan, sarta diparentah kijeu: Geura isër, eta taradjang!
 15 Pek dikadek, hos paeh. 'Ari lahiran Dawoed ka dinja: ⁱ Dosa maneh sing malik ka maneh; karana ^j biwir maneh noe noedoech ka maneh, tjarek maneh, jen: Koering noe maehan lisahan Pangeran. *α* 1 Sam. 30: 17, 26. *b* 1 Sam.

4: 12. *c* 1 Sam. 31: 1, 2. *d* 4 Moesa 31: 50. *e* 1 Moesa 37: 34; p. 3: 31. *f* 1 Sam. 31: 13. *g* 1 Sam. 24: 7. *h* p. 4: 12. *i* 3 Moesa 20: 9. *j* Aj. 15: 6.

- 17 Sarta Dawoed ngadamël ijeu njanjian
nalangsa, koe karana Saoel djeung koe
18 karana Jonatan poetrana, 'bari maren-
tah, ^a koedoe dipapatahkeun ka anak-
poetoe Joeda [njanjian] gondewa; saë-
njana, kaengëlkeun dina ^b Kitab djalma
bënër teja: ^a 5 Moesa 31: 19. ^b Jos. 10: 13.
- 19 Kamoeljaän maneh, Israil! kasabët
di énggon maneh noe loehoer. Lah, djal-
20 ma prawira raroeboeh! 'Oelah dipoe-
poeilihkeun di Gat, ^a oelah dibedjakeun
di loeloeroeng Askëlon; soepaja anak
Pëlisti oelah baroengah, soepaja anak
djalma ^b teu disoent oelah soeka-soeka!
- 21 'Eh goenoeng-goenoeng di Gilboa! oelah
aja tji-iboen djeung oelah aja hoedjan
di maneh, soemawon lahan ^c koerban
hatoeran; karana di dinja geus dipitjeun
këpëng djalma prawira, këpëng Saoel,
22 kawas lain dilisahan. 'Teu mawa gëtih
noe kasarabët, teu mawa gadjih djalma
prawira mah, gondewa Jonatan tara
oendoer ka toekang, sarta pëdang Saoel
23 tara balik lengoh. 'Saoel djeung Jona-
tan, noe pada matak njaäh sarta matak
rësëp keurna hariroep, keurna paroepoes
hanteu papisah. Tangginasna ngoeng-
koelan galoedra, bédasna ngoengkoelan
24 singa. 'Eh anak Israil awewe! geura pa-
da njeungtjeurikan Saoel, noe mapae-
keanan ka maraneh koe sakëlät, matak
loetjoe; noe ngadangdanan ka maraneh
koe përhijasan émas dina papakean!
- 25 'Lah, djalma prawira raroeboeh dina të-
ngah përang! Jonatan kasabët di énggon
26 maneh noe loehoer. 'Éh Jonatan, sade-
rek! koela teh soesah hate koe karana
andjeun; langkoeng-langkoeng andjeun
koe koela dipikarësëp; ^a kaasihän and-
jeun ka koela matak helok, ngoeng-
koelan kanjaähän awewe. 'Lah, djalma
27 prawira raroeboeh, sarta laleungit pa-
rabot djoerit! ^a Mik. 1: 10. ^b 1 Sam. 17: 26.
^c 4 Moesa 15: 18. ^d 1 Sam. 18: 1; 19: 1.

PASAL 2.

Dëmi sanggeusna kitoe toeloelj Dawoed
1 ^a naros ka Pangeran, kijeu pioendjoe-
kan: Sae simkoering indit ka salah-sa-
hidji nagara Joeda? Ari timbalan Pan-
geran ka andjeunna: Seg bae indit.
Oendjoeukan deui Dawoed: Ka mana
simkoering nja indit? Ari timbalanana:
2 Ka Hebron. 'Bral Dawoed angkat ka

3 dinja, kitoe deui ^b doewa geureuhana, Ahi-
noam, oerang Jisrel, djeung Abigail,
oeroet pamadjikan Nabal, oerang Kar-
mel teja. 'Sarta ari djalmana, ^c noe
ngareudjeungan teja, koe Dawoed diin-
ditkeun hidji-hidji djeung saeusi-imahna;
toeloelj pada ngarënggon di nagara-na-
4 gara bilangan Hebron. 'Geus kitoe da-
ratang oerang Joeda, seug Dawoed koe
eta dilisahan di dinja, didjënëngkeun
radja, njangking anak-poetoe Joeda.

^a 1 Sam. 30: 7, 8. ^b 1 Sam. 30: 5. ^c 1 Sam. 23: 13.

Tidinja aja noe ngoeninga ka Dawoed,
kijeu pihatoerna: Noen, anoengoërëbkeun
Saoel teja ^a oerang Jabes bilangan Gilad.
5 'Toeloelj Dawoed miwarangan djalma ka
oerang Jabes bilangan Gilad teh, sarta
ngalahir ka darinja kijeu: ^b Maraneh moegi
dibërkahan koe Pangeran, sapedah mi-
lampah kahamanan kitoe ka goesti ma-
raneh, ka Saoel, sarta andjeunna koe
6 maraneh dikoerëbkeun. 'Ari ajeuna, Pa-
ngeran moegi ka maraneh midamël ka-
asihän djeung kajaktian, sarta kami ge
ka maraneh njijeun kabadean kijeu, sa-
pedah maraneh geus milampah përkara
7 kitoe. 'Dëmi ajeuna, leungeun maraneh
sing tégër, sarta sing pada gagah; ka-
rana goesti maraneh Saoel geus poepoes;
djeung deui kami teh koe anak-poetoe
Joeda geus dilisahan, didjënëngkeun ra-
dja, njangking maranehanana.

^a 1 Sam. 31: 11. ^b 1 Sam. 23: 21.

8 Ari ^a Abner poetra Ner, kapala balad
Saoel teja, njandak Isboset, poetra Saoel,
9 dibawa meuntas ^b ka Mahanaim: 'seug
didamël radja, njangking tanah Gilad,
djeung oerang Asoer, kitoe deui njang-
king tanah Jisrel, tanah Ephraim, tanah
10 Binyamin sarta satanah Israil bae. 'Ari
oemoer Isboset poetra Saoel, mangsa
djadi radja njangking Israil teh, opat
peloeh taoen, sarta doewa taoen nga-
radjaänana; ngan anak-poetoe Joeda
11 noe anoet ka Dawoed. 'Ari lilana Da-
woed djoemënëng radja di Hebron,
njangking anak-poetoe Joeda teh, ^c toe-
djoeh taoen gënëp boelan. ^a 1 Sam. 14: 50.

^b 1 Moesa 32: 2. ^c p. 5: 5.

12 Hidji mangsa Abner poetra Ner djeung
abdi-abdi Isboset poetra Saoel teja
13 boedal ti Mahanaim ka Gibon. 'Ari
Joab poetra Sëroeja, djeung adbi-abdi
Dawoed, kitoe keueh boedal, prok

paämprok sisi empang di Gibon; toeloj mērēnah, ijeu sisi empang ti dijeu, itoe sisi empang ti ditoe. 'Pok Abner misaoer ka Joab: Mangga, baroedjang teh sina darangdan, toeloj diadoe di hareupeun oerang. Saoer Joab: Ramps, sina darangdan. 'Pek darangdan, toeloj madjoe; ari rejana doewa wēlas djalma keur Binyamin sarta keur Isboset poetra Saoel, djeung doewa wēlas djalma ti abdi Dawoed. 'Kēk eta teh pada silih-tjékēl sirah, sarta pada silih-pédang ka gigir; seg tingdjaropak sarerejana, noe matak eta énggon disēboet Helkat-Hasoerim, ajana di Gibon. 'Gēr pérang bangēt kabina-bina dina poē harita; dēmi Abner djeung oerang Israil eleh di hareupeun abdi Dawoed. 'Ari di dinja harita aja tiloe poetra Sēroeja, nja eta Joab, Abisai djeung Asahel. Ari Asahel tangginas soekoena, ^a sapērti mēntjék leuweung. 'Bral Asahel ngoedag, njoesoel ka Abner; sarta keur leumpang teu pisan njimpang ngatoehoe atawa ngentja, teu eureun njoesoel Abner. 'Toeloj Abner ngalijeuk ka toekang, sarta njaoer: Koetan maneh, Asahel? 'Djawabna: Énja kaeola. 'Saoer Abner ka dinja: Maneh geura njimpang ka katoehoe atawa ka kentja, sarta tjékēl koe maneh boedjang saerang, ari pakarangna tjokot keur maneh. 'Tatapi Asahel teu daekeun njingkir ti toekangeunana. 'Pok njaoer deui Abner ka Asahel: Maneh geura njingkir ti toekangeun kami; keur naon maneh koe kami dipaehan, roeboeh kana taneuh? sarta koemaha kami pitjēngkateun beungeut ka Joab, doeloer maneh? 'Tatapi Asahel émboengeun bae njingkir; pek koe Abner ditoembak koe poehoe toembak ka beuteungna, wani bidjil toembakna ti bobokongna; bloek roeboeh di dinja, sarta paeh di énggon eta pisan. Ari geus kitoe, ^b sakoer-sakoer anoe datang ka énggon Asahel roeboeh sarta paeh teja, pada ngarandég. 'Dēmi Joab djeung Abisai ngaroedag, njoesoel Abner. Wantji soeroep panon-poē darongkap ka pasir Amma, anoe di hareupeun Giah, djalan tēgal léga Gibon. 'Tidinja oerang Binyamin karoempoel toekangeun Abner, djadi saaleutan; dēg ngarandég dina poentjak hidji pasir. 'Pok Abner nga-

gēro ka Joab, saorna: Naha pēdang pingahakaneun saēndēng-ēndēng? karah andjeun teu oeninga, jen dina pitēmaheunana matak panas ati? sarta sabaraha pililaeunana deui andjeun teu marentah ka bala sina moendoer, eureun njoesoel doeloer-doeleorna? 'Ari saor Joab: Dēmi djoemēnēnging Allah! la-moen taja pisaor andjeun teja mah, poegoeh wantji isoek ge bala teh geus indit, moal koengsi hidji-hidji njoesoel doeloerna. 'Pek Joab ^c njoep sangkalkala; heug sakabeh djalma ngarandég, teu ngaroedag deui ka Israil, sarta teu noelojkeun deui pérangna. 'Bral Abner djeung djalma-djalmana pada mangkat, njorang ^d tanah lapang, sapeuting eta djēpoet; toeloj mareuntas tji Jordan, seug njorang satanah Bitron, tidinja daratang ka Mahanaim. 'Ari Joab kitoe keneh moelang, eureun njoesoel Abner; sarta ari geus ngoempoelkeun sabala kabeh, kapanggih abdi Dawoed noe koerang salapan wēlas djalma, djeung Asahel. 'Dēmi koe abdi Dawoed oerang Binyamin djeung djalma-djalma Abner tiloe ratoes gēnēp poeloeh djalma noe kasabēt, paraeh. 'Ari Asahel dibawa, toeloj dikoeboer dina koeboeran ramana, di Bet-Lehem. Sarta Joab djeung djalma-djalmana ladjoe sapeupeuting, kaboeroe braj beurang di Hebron.

a 1 Bab. 12: 8. b p. 20: 12. c p. 18: 16. d p. 4: 7.

PASAL 3.

Ari geus kitoe pérang lila nakēr antara bangsa Saoel djeung bangsa Dawoed; ^a ari Dawoed beuki lila beuki bēdas, dēmi bangsa Saoel mah beuki lila beuki hengker. a p. 5: 10.

2 Djeung deui Dawoed kagoengan poetra pamēgēt di Hebron; ^a ari tjikalna Amnon, ti Abinoam, oerang Jisrēl; 'noe kadoewa Kilab, ti Abigail, oeroet pamadjikan Nabal, oerang Karmel; noe katloe Absalom, poetra Maāka, anoe poetra ^b Talmai, radja Gēsoer; 'noe kapopat ^c Adonia, poetra Hagit; noe ka lima Sēpatya poetra Abital; 'noe kagēnēp Jitram, ti Eglā, garwa Dawoed. Nja eta sadajana diwokeun pikeun Dawoed di Hebron. a 1 Bab. 3: 1. b p. 13: 37.

c 1 Radj. 1: 5.

6 Dēmi geus kitoe, keur mangsa pérang

antara bangsa Sael djeung bangsa Dawood teja, eta Abner ngawasakeun pri-
 7 badi dina bangsa Sael. 'Ari Sael ta-
 dina kagoengan hidji paréknan, ngaranna
 "Risa poeta Aja. Hidji waktos Isboset
 ngalahir ka Abner: Na koe naon bapa
 mandjingan ka paréknan oeroet rama
 8 kaola? 'Toeloej Abner ambêkeun ka-
 tjida tina eta lahiran Isboset, sarta mi-
 hatoer: Na kaola teh ^b hoeloe andjing
 sarta biloeuk ka Joeda? Mangsa ajeuna
 kaola milampah kahemanan ka bangsa
 Sael, rama andjeun, ka saderek-sade-
 rekna djeung ka sobat-sobatna, sarta
 andjeun teu disanggakeun ka panangan
 Dawood; kari-kari andjeun ajeuna nga-
 geungeureuhkeun ka kaola tina ka-
 9 loeloepoetan djeung eta awewe. 'Moegi
^c diri Abner koe Allah didamêl kijeu
 sarta diwoewoehan kijeu, sañjana, sa-
 koemaha Pangeran énggeus soempah ka
 Dawood, poegoeh kaola dek ngalam-
 10 pahkeun kitoe ka andjeunna, 'nja min-
 dahkeun karadjaan teh ti bangsa Sael,
 sarta ngadégkeun pangtjalikan Dawood,
 sina njangking Israil djeung Joeda, ^d
 11 ti Dan tépi ka Berseba. 'Démi Isboset
 sakétjap oge teu bisaen ngabalésan
 sauer ka Abner, bawaning sijeuneun koe
 Abner.

a p. 21: 8. b 1 Sam. 17: 43; p. 9: 8.

c 1 Sam. 20: 13. d Hak. 20: 1.

12 Toeloej Abner ngadjoeroengkeun djalma
 ka Dawood ngawakilan andjeunna,
 mihatoer kijeu: Saha noe gadoeh tanah
 teh? Pihatoerna deui: Mangga, andjeun
 ngadamêl përdjangdjian ka kaola, sa-
 réng sajaktosna leungeun kaola bakal
 njaréngan ka andjeun, pikeun ngingér-
 13 keun sabangsa Israil ka andjeun. 'Ari
 walonan Dawood: Hade, kami daek nji-
 jeun përdjangdjian ka sampejan; ngan
 kami aja pamenta sapërkara ka sam-
 pejan, nja eta: ^a sampejan moal nendjo
 raraj kami, kadjaba lamoen sampejan
 ngadatangeun heula Mikal poeta Sael,
 samangsa sampejan datang sêdja
 14 nendjo raraj kami. 'Djeung Dawood mi-
 warangan djalma ka Isboset poeta Sael,
 saोजना: Paparin bodjo kaola Mikal,
^b beunang kaola mantjoeh koe ka-
 koeloepan oerang Pëlisti saratoes siki
 15 teja. 'Toeloej Isboset miwarangan, seug
 Mikal teh diala ti salakina, ^c ti Pal-
 16 tiêl poeta Lais. 'Ari salakina miloe,

leumpang bari tjeurik, noetoeurkeun Mikal
 tépi ^d ka Bëhoerim. Pok Abner marentah
 ka dinja: Geura los balik; toeloej bae
 moelang.

a 1 Moesa. 43: 3. b 1 Sam. 18: 25.

c 1 Sam. 25: 44. d p. 16: 5.

17 Djeung deui Abner sasaoeran djeung
 para kokolot Israil, ari saोजना: Sam-
 pejan ti baretona ^a pada hajang dira-
 18 djaan koe Dawood; 'ari ajeuna geura
 lakonan; karana Pangeran geus nim-
 balan ka Dawood, kijeu timbalanana:
 Kami koe lantaran abdi kami Dawood
 kërsa njalamêtkeun oemat kami Israil
 ti leungeun oerang Pëlisti, sarta ti
 leungeun sakabeh moesoeh-moesoehna.
 19 'Sarta Abner misaoer deui kitoe ka
 hareupeun ^b oerang Binyamin; tidinja
 Abner mangkat deui, sêdja hatoeran ka
 pajoeuneun Dawood di Hebron, saniskara
 noe pihadeëun koe pangrasa Israil sarta
 koe pangrasa sañnak-poetoe Binyamin.
 20 'Toeloej Abner dongkap ka Dawood, ka
 Hebron, sarta aja doewa poeloeuh djalma
 noe ngiring. Tidinja Dawood mestakeun
 ka Abner djeung ka djalma-djalma noe
 21 ngareudjeungan. 'Geus kitoe Abner ha-
 toeran ka Dawood: Kaola amit dang-
 dan, sêdja wangsoel, saréng sêdja ngoem-
 poelkeun sabangsa Israil ka goesti sang
 radja, sina njijeun përdjangdjian ka an-
 djeun, saréng soepaja andjeun ngara-
 22 djaan ^c ka sadaja noe djadi kahojong
 manah andjeun. Seug Abner koe Da-
 wood didjoeroeng lakoe, toeloej moelang
 23 sarta salamêt. 'Kabënëran abdi-abdi Da-
 wood djeung Joab datang, poelang nga-
 rampog, sarta marawa djarahan loba
 nakër. Harita Abner geus teu aja di
 Dawood di Hebron; karana geus didjoer-
 oeng lakoe, djeung geus moelang sarta
 24 salamêt. 'Barang Joab djeung sakabeh
 balad noe ngareudjeungan teh geus da-
 ratang, aja noe mopojan ka Joab, kijeu
 pokna: Abner poeta Ner teja mantas
 ngadeuheusan ka radja; koe radja geus
 didjoeroeng lakoe, djeung geus moelang
 25 sarta salamêt. 'Gantjang Joab ngadeuheu-
 san ka radja, sarta oendjoekan kijeu: Na-
 ha andjeun midamêl kitoe? Geuning, Ab-
 ner dongkap ka andjeun; naha mana koe
 andjeun didjoeroeng lakoe, seug moe-
 lang sarta rahajoe? 'Andjeun langkoeng
 oeninga ka Abner poeta Ner teh; Pal-
 toe pangdongkapna sêdja ngagëndam ka

andjeun, hajangeun njaho dina ka-loewar andjeun saréng dina asoep andjeun, saréng hajangeun njaho sadajana noe dipidamél koe andjeun. 'Toeloej Joab ka loewar ti pajoeneun Dawoed, sarta nitahan djalma njoesoel Abner; seg koe eta teh Abner dibawa deui ti soemoer Sira; tatapi Dawoed mah teu oeninga-eun. 'Barang Abner geus dongkap deui ka Hebron, koe Joab dibawa njingkoer ka téngah lawang nagara, padjar dek sasaoeran djeung Abner di noe djëmpe; pek Abner di dinja ^a koe Joab ditoebles kana beuteung, toeloej maot, ^e naor gétiñ Asahel saderekna. 'Barang Dawoed ngadangeo warta sanggeusna ti dinja, pok ngalahir: Kami djeung karadjaan kami teu dosa pajoeneun Pangeran salalanggéngna ka gétiñ Abner poetra Ner. 'Sing malik ka diri Joab djeung ka saeusi-imah bapana, sarta saeusi-imah Joab teh oelah aja noe pikapénggéléum tina béngang, tina kasakit lepra, tina ^f koendang iteuk, tina roeboeh koe pé-dang, atawa tina kakoerangan hakan. 'Eta kitoe Joab djeung Abisai saderekna maehan Abner, tina hal Abner maehan Asahel saderekna, di Gibon, basa pérang teja. ^a 1 Sam. 18 : 8, 16. ^b 1 Eab. 12 : 29. ^c 1 Radj. 11 : 37. ^d p. 20 : 10. ^e p. 2 : 23. ^f 2 Moesa 21 : 19.

31 Tidinja Dawoed ngalahir ka Joab djeung ka sakabeh djalma noe ngareudjeungan: ^a Geura pada njosoek papakean maraneh, djeung koedoe pada disamping karoeng, bari seg pada aloek-aloekean ti heulaeun Abner. Sarta radja Dawoed ngiringkeun pasaran. 'Toeloej Abner dikoeboer di Hebron; ^b sarta radja ségrak-ségroek nangis bari ngadéngan koeboeran Abner; kitoe deui djalma-djalma tjareurik sakabeh. 'Malah radja ngadamél hidji njanjian nalangsa tina hal Abner, lahirna: Na Abner teh maot ^c saperti pah djalma boeroeng? 'Leungeun sampejan hanteu diberogod, djeung soek sampejan hanteu njandang rante; ngadjoprak sampejan kawas noe ngadjoprak di hareupeun djalma goreng. Seug djalma-djalma mingkin rosa njeungtjeurikan Abner. 'Tidinja datang sakabeh djalma, Dawoed dihatoeranan toewang, keur beurang keneh; tatapi Dawoed soempah, lahirna: Moegi kami koe Allah didamél kieu sarta diwoewoehan kieu,

lamoen kami ^e memeh soeroep panon-poé ngasaän roti atawa naon-naon oge!

36 'Geus waspada sakabeh djalma, sarta pangrasana hade; naon bae dadamélan radja, koe pangrasa sakabeh djalma hade

37 pisan. 'Sarta geus kaharti koe sakabeh djalma djeung koe sabangsa Israil dina poé eta, lain ti radja pékara maehan

38 ka Abner poetra Ner teh. 'Tidinja radja ngalahir ka abdi-abdina: Lamoen maraneh teu njaho, noe ngadjoprak poé ijeu teja ^d hidji kapala, toer djalma géde

39 di Israil. 'Ari kami teh ajeuna leuleus, halta geus dilisahan djadi radja; démi eta djalma-djalma, ^e anak Séroaja teja mah, hareuras ti batan kami. ^f Pangeran noe pimaléseun ka noe migawe goreng, noeroetkeun sakoemaha kagorenganana. ^a p. 1 : 11. ^b 1 Sam. 30 : 4. ^c p. 1 : 12. ^d 1 Sam. 26 : 15. ^e p. 2 : 18. ^f 1 Sam. 25 : 23; 1 Radj. 2 : 5, 6.

PASAL 4.

Mangsa [Isboset] poetra Sael ngadangoe warta, jen Abner geus maot di Hebron, seug pananganana ^a ngeplek, djeung sakabeh oerang Israil pada njéblak. 'Ari [Isboset] poetra Sael teh kagoengan doewa djalma, noe djadi kapala barisan; ngaran noe hidji Baäna, ari ngaran noe hidji deui Rekab; doewanana anak Rimon, oerang Berot, kasoep anak-poetoe Binyamin; karana

3 Berot ge kabilang ka Binyamin. 'Ari oerang Berot teh pada ngéntjoel ka Gitaim, toeloej ngoembara di dinja tépi

4 ka mangsa ajeuna. 'Djeung deui Jonatan poetra Sael teja kagoengan hidji poetra lalaki, kemper soekoena; lima taoen oemoerna basa datang bedja ti Jisrel ^b hal Sael djeung Jonatan teja; pek ditjokot koe émbanna, dibawa kaboe; ari geus kitoe, keur roesoeh kaboe, seg moerangkalih téh ragrag, toeloej ngempor; ari djénénganana Mépi-boset. 'Démi eta anak Rimon, oerang Berot, nja eta Rekab djeung Baäna teja, hidji mangsa laleumpang, toeloej arasoep ka gédong Isboset, wantji panas poéna, keur andjeunna koelém dina pa-

6 djoewaran, waktoe téngah poé. 'Boes arasoep, népi ka téngah gédong, poera-poera dek njokot tarigoe; djéblös Isboset ditoebles kana lamboet; heug Rekab

7 djeung Baäna doeloerna maringgat. 'Ari eta teh arasoepna ka gëdong, waktoe andjeunna keur ebog dina pasarean, di djëro kamar koelëm, pek ditoeblës dipaehan, bari seg ditilas mastakana; top mastakana ditjokot, bral lalumpang djalan ^e tanah lapang, ladjoe sapeupeuting. 'Toeloej eta mastaka Isboset koe doewaän teh disanggakeun ka Dawoed, di Hebron, bari aroendjoe kan kijeu ka radja: Noen, ijeu teh sirah Isboset anak Saoel, satroe andjeun, anoe ngarah pati andjeun; djadi goesti sang radja dintën ijeu koe Pangeran geus dipararin balësan ti Saoel sarëng ti toeroenanana.

9 'Ngawalon Dawoed ka Rekab djeung ka Baäna doeloerna, anak Rimon, orang Berot teja, kijeu lahirna ka darinja: Dëmi djoemënging Pangeran, ^d noe geus ngaleupaskeun njawa kami ti sakabeh kasoeshan! 'basana aja noe bebeda ka kami, pokna: Saënjana, Saoel maot, ari pangrasana mawa bedja ngenah, nja eta koe kami ditangkëp, ^e sarta dipaehan di Siklag, asoep koe kami dibere boeroehan mawa bedja: 'komo teuing lamoen aja djalma doraka maehan djalma noe bënëer, di djëro boemina, dina pasareanana; na ajeuna gëtihna koe kami ^f moal dipenta ti leungeun maraneh, sarta maraneh koe kami diuweuhkeun tina boemi? 'Toeloej Dawoed ^g marentah ka baroedjang, pek djalma teja koe eta diparaehan sarta dipotongan leungeun-soekoena, ari awakna digarantoeng sisi empang di Hebron. Dëmi mastaka Isboset ditjokot, bari toeloej dikoeboer ^h dina koeboeran Abner, di Hebron teja. a Jës. 13:7. b 1 Sam. 31:6. c p. 2:29. d 1 Sam. 26:24. e p. 1:15. f 5 Moea 19:13. g p. 1:15. h p. 3:32.

PASAL 5.

Tidinja ^a sakabeh kaom Israil ngada-reuheusan ka Dawoed, ka Hebron; seug aroendjoe kan, kijeu pioendjoe kana: Salërësna, simkoering sadaja ^b satoelang-sadaging sarëng andjeun. 'Dalah ka pëngkër ge, basa Saoel ngaradjaän ka simkoering teja, nja andjeun ^c noe sok ngaloewarkeun sarëng ngalëbëtkeun Israil. Sarawoeh Pangeran nimbalan ka andjeun kijeu teja: Andika ^d noe pingangoneun oemat kami Israil, sarta andika ^e noe pidjadiëun gëgëdoeg, njékël

3 Israil. 'Kitoe sadajana kokolot Israil ngadareuheusan ka radja, ka Hebron; sarta radja Dawoed ngadamël përdjang-djian ka darinja di Hebron, di pajoneun Pangeran; geus kitoe Dawoed ^f pada ngalisahan, didjënëngkeun radja, njangking Israil. 'Ari joeswa Dawoed, mangsa djadi radja teh, tiloe poeloh taoen; ^g opat poeloh taoen ngaradja-anana. 'Di Hebron andjeunna ngaradjaän ka Joeda toedjoe taoen gënëp boelan, ari di Jëroesalem andjeunna ngaradjaän ka sabangsa Israil djeung Joeda tiloe poeloh tiloe taoen.

a 1 Bab. 11:1. b 1 Moea 29:14. c 1 Sam. 18:13, 16. d p. 7:7. e 1 Sam. 13:14. f 1 Sam. 16:13; p. 2:4. g 1 Radj. 2:11.

6 Tidinja radja angkat ka Jëroesalem, njandak djalma-djalmana, ngaroeroeg ka orang Jëboes, ^a priboemi tanah eta. Dëmi eta teh ngaromong ka Dawoed, kijeu pokna: Andjeun moal asoep ka dijeu, anggoer dioendoerkeun koe noe mërëm djeung koe noe ngempor; tëgësna: Dawoed moal asoep ka dijeu.

7 'Parandene Dawoed meunangkeun benteng Sion; nja eta teh dajeuh Dawoed.

8 'Sarta Dawoed dina poë harita ngalahir kijeu: ^b Saha-saha ngelehkeun orang Jëboes, sing nëmpeoh kana pantjoeran, sarta ka noe ngempor djeung noe mërëm, noe djadi kageuleuh hate Dawoed. Kitoe noe matak sok aja noe njëboet: Noe mërëm djeung noe ngempor moal

9 asoep ka imah. 'Tidinja Dawoed linggih di djëro eta benteng, sarta disëboetkeun dajeuh Dawoed. Djeung koe Dawoed dipidamël sakoerilingna, ti sëmët Milo

10 ka-djërokeun. 'Ari Dawoed teh ^c beuki lila beuki agoeng; karana Pangeran, Allah sawadya-balad, njarëngan ka andjeunna. a Jos. 15:63. b 1 Bab. 11:6. c p. 3:1.

11 Tidinja ^a Hiram, radja Tiroes, miwara ngan djalma ka Dawoed, sarta ngintoenkeun kai poetri, djeung taroekang kai, sarta taroekang tembok; seg eta teh njarijeun hidji gëdong linggihaneun

12 Dawoed. 'Sarta koe Dawoed geus kahartos, jen andjeunna koe Pangeran ditëtëpkeun djadi radja, njangking Israil, sarta jen karadjaänana koe Pangeran didjoengdjoengkeun, koe karana Israil oematna. a 1 Bab. 14:1.

13 Djeung Dawoed ^a kagoengan deui parëkan sarta geureuha ka orang Jëro-

salem, sanggeus andjeunna soemping ti Hebron; djeung Dawoed kagoengan deui
 14 poetra pamègèt sarta poetra istri. 'Nja ijeu djénenganana noe diwokeun pikeun Dawoed di Jérusalem: ^b Samoea, Sobab,
 15 Natan djeung Soeleman; 'Ibhar, Elisoea, 15 Nepeg djeung Japia; 'Elisama, Eljada sarta Elipelet. ^a 5 Moesa 17: 17. ^b 1 Bab. 3: 5.
 17 ^a Barang oerang Pëlisti geus ngadarenge bedja, jen Dawoed dilisaban di djénengkeun radja, njangking Israil, toeloj sakabeh oerang Pëlisti moeroeboel, dek manggihan Dawoed. Ari Dawoed geus meunang warta, toeloj loengsoer
 18 ka djéro benteng. 'Ana geus daratang oerang Pëlisti teh, wani majakpak di 19 lébak Répaim. 'Tidinja Dawoed ^b naros ka Pangeran, kijeu pihatoerna: Sae simkoering indit, mérangan ka oerang Pëlisti? koemaha koe andjeun bade diparinkeun ka leungeun simkoering? Ari timbalan Pangeran ka Dawoed: Seg bae indit; karana oerang Pëlisti teh tangtloe koe kami diselehkeun ka leungeun maneh.
 20 'Gantjang Dawoed angkat ^c ka Baäl-Përasim, seg koe Dawoed disabëtan di dinja. Pok Dawoed ngalahir: Moesoeh kami koe Pangeran dibédahkeun di hareupeun kami, sapërti bédah tjai; kitoe noe matak eta énggon koe andjeunna dingaranan Baäl-Përasim. 'Ari
 21 koe oerang Pëlisti brahalana ditarungkalkeun di dinja, ^a seug ditjokot koe Dawoed djeung koe djalma-djalmana.

^a 1 Bab. 14: 8. ^b 1 Sam. 30: 8. ^c Jës. 28: 11.

^d 1 Bab. 14: 12.

22 'Tidinja oerang Pëlisti ngaboeroeboel deui, wani majakpak deui di lébak Répaim. 'Toeloj Dawoed naros ka Pangeran; ari timbalanana: Maneh oelah madjoe; nja koedoe dikoeuringan ka toekangeunana, sing ngadatangan ka
 24 darinja ti pëlëbah tangkal baka. 'Ari geus kitoe, samangsa maneh ngadenge sora koekoeroesoekan dina poetjoek-poetjoek tangkal baka teh, didinja maneh sing gasik; karana didinja Pangeran boedal ti heulaeun maneh, kërsa ngagëboeg ka pasanggahan oerang Pëlisti.
 25 'Prak Dawoed midamël kitoe, sakoe-maha timbalan Pangeran ka andjeunna teja; pek oerang Pëlisti disabëtan ti sëmët Geba tèpi ka maneh datang ka Geser.

PASAL 6.

'Tidinja Dawoed ^a ngoempoelkeun deui sakabeh djalma beunang mëting di
 2 Israil, aja tiloe laksa djalma. 'Toeloj dangdan, bral Dawoed angkat djeung sakabeh djalma noe ngiring, ti Baäle-Joeda, këršana nginditkeun ti dinja pëti Allah teja, énggon njambat kana Padjénengan, nja eta padjénengan Pangeran sawadya-balad, ^b noe linggih dina moekarabin, dina loehoer eta.
 3 'Seug pëti Allah teh ditoempangkeun ^c kana padati weuteuh, dibawa ^d ti djéro imah Abinadab, noe dina pasir teja; sarta Oesa djeung Ahio, pada poetra Abinadab, noe nganteurkeun eta
 4 padati weuteuh. 'Dibawana ti djéro imah Abinadab, noe dina pasir teh, katoet pëti Allah teja, sarta Ahio leumpang
 5 ti heulaeun pëti. 'Dëmi Dawoed barëng sakabeh anak-poetoe Israil pada raramean pajoeneun Pangeran, make saroeupan tatabeuhan kai djamoedjoe, djeung make katjapi, tjëlëmpeung, téré-
 6 bang, kékëjtjrek djeung tjetjempres. 'Barang darongkap ka pangirikan Nakon, ^e pek Oesa njodorkeun leungeun ka pëti Allah teh, ditjékëlan, sabab sapina la-
 7 boeh. 'Seug Pangeran djadi bëndoe ka Oesa, sarta koe Allah digëboeg di dinja tina eta kasalahan; hos paeh di dinja
 8 lébah pëti Allah. 'Toeloj Dawoed ngangrës, doemeh Oesa teh koe Pangeran disambër wani beulah; sarta eta énggon koe andjeunna disëboetkeun: Peres-Oesa,
 9 tèpi ka mangsa ajeuna. 'Djeung Dawoed sijeuneun koe Pangeran dina poë eta; ari lahirna: Koemaha pëti Pangeran
 10 teh pidatangeunana ka kami? 'Sarta Dawoed geus teu kërsaean ngalihkeun pëti Pangeran ka andjeunna, ka / dajeuuh Dawoed; seug bae koe Dawoed ditoenda ka imah Obed-Edom, oerang
 11 Gat. 'Toeloj pëti Pangeran teh ngénggon di imah Obed-Edom, oerang Gat teja, meunang tiloe boelan; ^g sarta Pangeran ngabërkahan ka Obed-Edom
 12 djeung ka saeusi-imahna. 'Tidinja aja noe ngoeninga ka radja Dawoed, kijeu pioendjoekna: Noen, imah Obed-Edom teja sarëng sagagadoehanana dibërkahan koe Pangeran tina përkawis pëti Allah. 'Toeloj Dawoed angkat, seug pëti Allah

teh diinditkeun deui ti imah Obed-Edom
 ka dajeh Dawoed, nganggo kaboga-
 13 han. 'Ari geus kitoe, satijap-tijap noe
 ngagotong pëti Pangeran teh geus meun-
 nang gëneh langkah, pek Dawoed ngoer-
 14 bankuun hidji sapi djeung hidji sato beun-
 nang ngalëbëng. 'Sarta Dawoed adjroeg-
 adjroegan sakoewat-koewat pajoeneun
 Pangeran, djeung Dawoed nganggo epod
 15 lawon bodas dibelutun. 'Kitoe Dawoed
 djeung saanak-poetoe Israil ngadjadja-
 keunana pëti Pangeran, make soesoerakeun
 16 djeung make sora sangkakala. 'Dëmi
 geus kitoe, barang pëti Pangeran
 teh dongkap ka dajeh Dawoed, eta
 Mikal poeta Saol teja mëlóng tina
 djandela, ningali radja Dawoed keur
 djidjingklak sarta adjroeg-adjroegan pa-
 17 joeneun Pangeran; seug Mikal teh tjoewa
 ka andjeunna di djëro manahna. 'Toe-
 loej pëti Pangeran teh diasoepeun,
 diteundenn ka piënggoneunana ^h di tē-
 ngah-tengah himah, beunang Dawoed ma-
 sangeun pikeun eta. Pek Dawoed ngoer-
 bankuun koerban doeroekan djeung koer-
 ban panarima ka pajoeneun Pangeran.
 18 'Saparantos Dawoed ngoerbankuun koer-
 ban doeroekan djeung koerban panarima
 teh, ⁱ seug andjeunna ngabërkahan ka
 djalma-djalma, njëbat padjënëngan Pa-
 19 ngeran sawadya-balad. 'Sarta andjeunna
 ngabagi ka sakabeh djalma, ka oerang
 Israil mangpirang-pirang, lalaki djeung
 awewe, ka hidji-hidji djalma roti sasiki
 djeung laeok sakeureut, sarta kismis
 sagoeroentoel. Toeloj sakabeh djalma
 20 pada moelang saimah-saimahna. 'Geus
 kitoe Dawoed moelih, kërsa ngabërkahan
 ka saeusi-boemina. Djol Mikal poeta
 Saol teh ka loewar mapagkeun Dawoed,
 sarta mihatoer: Euleuh! radja Israil
 moelja tēmën poë ijeu, da diwoe-
 woeda poë ijeu di hareupeun panon
 eusi-imah abdi-abdina, sapërti djalma
 teu poegoeh ditarandjang hanteu era.
 21 'Dëmi lahiran Dawoed ka Mikal: Da di
 pajoeneun Pangeran, anoe milih diri ka-
 oela, dileuwihkeun ti rama njai sarta
 ti saeusi-boemina, ^j dikërsakeun kaola
 teh djadi gëgëdoeg, njangking oemat
 Pangeran, nja njangking Israil; mana
 kaola sëdja raraméan di pajoeneun Pa-
 22 ngeran. 'Sarta kaola sëdja ngahinakeun
 diri keneh alah batan tadi, djeung sëdja

boga rasa diri teh handap; dëmi reu-
 djeung eta eusi-imah, anoe disaoerkeun
 koe njai teja, nja djeung eta kaola
 23 hajang dimoeljakeun teh. 'Ari Mikal poeta
 Saol teja teu kagoengan poeta
 tēpi ka mangsana poepoes. *a* 1 Bab. 13 : 5.
b 2 Moesa 25 : 22. *c* 1 Sam. 6 : 7. *d* 1 Sam. 7 : 1.
e 1 Bab. 13 : 9. *f* p. 5 : 9. *g* 1 Bab. 13 : 14. *h* 1 Bab.
 15 : 1; 16 : 1. *i* Jos. 22 : 6; 1 Radj. 8 : 55. *j* p. 5 : 2.

PASAL 7.

'Ari geus kitoe, ^a mangsa radja ling-
 Agih di djëro gëdongna, sarta an-
 djeunna koe Pangeran geus dipararin
 reureuh ti sakabeh moesoehna noe di
 2 sakoeriling, 'pok radja ngalahir ka nabi
 Natan: Tingali atoeh, kaola ngënggon
 dina gëdong ^b kai poetri, dëmi pëti
 Allah mah ngënggonna ^c di djëro koe-
 3 lamboe bae. 'Pihatoer Natan ka radja:
 Sadajana noe dina manah andjeun, soe-
 mangga prak bae pidamël; karantën
 Pangeran noe njarëngan ka andjeun.
 4 'Dëmi geus kitoe, dina peuting harita
 seug aja pangandika Pangeran ka Na-
 5 tan, kijeu pangandikana: 'Geura bral,
 popojankeun ka abdi kami, ka Dawoed:
 Kijeu timbalan Pangeran: Naha maneh
 ka kami sëdja mangnjijeunkeun gëdong
 6 baris kami linggih? 'Mapan kami ^d han-
 teu linggih dina gëdong, ti poëan oerang
 Israil koe kami diinditkeun ti Mësir
 tēpi ka poë ajeuna; ënjana kami teh
 idër-idëran dina himah djeung dina ^e
 7 balandongan bae. 'Sapandjang kami idër-
 idëran djeung sakabeh oerang Israil teh,
 naha kami aja pangandika sakëtjap ka
 salah-sahidji kaum Israil, noe koe kami
 dipiwarang ^f ngangon oemat kami Israil
 teja, pangandika kijeu: Koe naon kami
 koe maraneh teu dipangnjijeunkeun gë-
 8 dong kai poetri? 'Mana ajeuna maneh
 koedoe kijeu nja mopojan ka abdi kami
 Dawoed: Kijeu timbalan Pangeran sa-
 wadya-balad: ^g Maneh koe kami geus
 ditjokot ti pangangonan, ti toekangeun
 domba, soepaja djadi gëgëdoeg, njékël
 9 oemat kami, nja njékël Israil; 'sarta
 kami ^h geus njarëngan ka maneh ka
 mana bae maneh nja leumpang, djeung
 sakabeh moesoeh maneh koe kami geus
 dibasmi ti hareupeun maneh; toer ma-
 neh koe kami geus dipangdamëlkeun
ⁱ ngaran sohor, sapërti ngaran djalma

10 galède di boemi. 'Djeung deui kami geus
 njadangkeun énggon pikeun oemat kami
 Israil; seug eta teh koe kami ^j dipélak,
 sina mateoh dina pèrnahna, oelah koe-
 mèlab-koemèlab deui, sarta oelah disoe-
 kërkeun deui koe djalma goreng, tjara
 11 baheula-bihari, 'djeung saperti tina
 mangsa kami ngèrsakeun aja hakim,
 njékél oemat kami Israil teja. Ari maneh
 koe kami geus dipaparin reureuh ti sakabeh
 moesoeh maneh. Malah Pangeran maparin
 njaho ka maneh, jen maneh koe Pangeran
 rek dipangdamélkeun imah. 'Dimana geus
 djédjég oemoer maneh, sarta maneh ^k geus
 sasarean reudjeung karoehoen maneh, eta kami
 'rek ngadégkeun toeroenan maneh pandeurieun
 maneh, anoe pibidjileun ti awak maneh,
 sarta rek nètépkeun karadjaanana. 'Nja eta
 12 ^m noe bakal njiyeun gédong pikeun
 djénngan kami, sarta korsi karadjaanana
 koe kami rek disina tètép salalanggéngna.
 'Kami ⁿ noe bakal piramaeunana, ari eta
 bakal poeta kami; ^o oepama milampah
 bengkok, koe kami rek dilara-lara koe
 panggéboeg djalma djeung koe pamépèrilih
 anak Adam. 'Tapi kaasihnan kami moal
 pégat ka manehana, ^p saperti dipéngkatkeunana
 koe kami ka Saol, noe koe kami disingkirkeun
 ti hareupeun maneh teja. 'Saténgsna
 13 bangsa maneh djeung karadjaan maneh
 pitétépeun salalanggéngna di hareupeun
 maneh; korsi maneh pipageuheun salalanggéngna.
 'Toeloej Natan ha-toeran kitoe ka Dawoed,
 noeroetkeun sadajana pangandika eta, sarta
 téroes satitingalian noe tadi teja. *a* 1 Bab. 17.
b p. 5:11. *c* p. 6:17. *d* 1 Radj. 8:16. *e* 2 Moesa
 26:1. *f* p. 5:2. *g* 1 Sam. 16:11. *h* p. 8:6,14.
i 1 Bab. 14:17. *j* 2 Moesa 15:17. *k* 5 Moesa
 31:16. *l* 1 Radj. 8:20. *m* 1 Radj. 5:5. *n* Djab.
 89:27; Ibr. 1:5. *o* Djab. 89:33. *p* 1 Sam. 15:23,26.

18 Tidinja radja Dawoed lébbét, seug mando
 ka pajoneun Pangeran, bari oendjoekan
 kijeun: Noen Goesti Pangeran! ^a saha
 simkoering, saréng nahaon bangsa simkoering,
 doemoegi simkoering koe andjeun didongkapkeun
 ka dijeu? 'Doepi pérkawis kitoe koe andjeun
 dimanah saeutik kenéh, noen Goesti Pangeran;
 da andjeun malah-malah milahirkeun
 19 pérkawis bangsa abdi gamparan anoe
 tébih ka pajonna, saréng nja eta teh

papakon ka manoesa, noen Goesti Pangeran!
 'Saréng Dawoed bade oendjoekan naon deui
 ka andjeun? da andjeun langkoeng oeninga
 ka abdi gamparan, noen Goesti Pangeran!
 'Tina sabab pangandika andjeun, saréng
 noemoetkeun manah andjeun, noe mawi
 andjeun ngadamél eta saniskantén noe aragoeng,
 20 pikeun diwartakeun ka diri abdi. 'Koe
 pérkawis eta andjeun teh agoeng, noen
 Pangeran Allah; karantén taja noe nangingan
 ka andjeun, saréng taja deui Allah djawi
 ti andjeun, noemoetkeun saniskantén noe
 koe abdi sadaja ka-koeping. 'Saréng ^b bangsa
 mana di boemi anoe sapertos oemat andjeun,
 sapertos Israil, anoe koe Allah disoempingan,
 dilenpaskéun didamél oemat andjeunna,
 saréng ^c kèrsa ngamashoerkeun padjén-
 nganana, sarawoeh kèrsa ngadamél pikeun
 maraneh eta pérkawis noe aragoeng,
 toer matak sijeun, nja ka tanah andjeun,
 di hareupeun oemat andjeun, kenging
 andjeun ngaleupaskéun ti Mèisir bade
 andjeun, [da ngadjongklokkeun] bangsa-
 bangsa kapir katoet aállahanana teja?
 'Saréng andjeun geus njajagikeun oemat
 andjeun Israil, bade oemat andjeun
 salalanggéngna; toer andjeun, Pangeran!
 geus djoeménng Allahna. 'Ari ajeuna,
 noen Pangeran Allah! eta pangandika,
 noe koe andjeun diandikakeun pérkawis
 diri abdi saréng pérkawis bangsaana teja,
 moegi-moegi dijakinkeun salalanggéngna,
 saréng moegi ngadamél sa-koemaha
 pangandika andjeun teja. 'Kalajan
 padjénngan andjeun moegi diangoengkeun
 salalanggéngna, sina pada njaréboet:
 Pangeran sawadya-balad djoeménng Allah
 Israil; saréng bangsa abdi gamparan
 Dawoed bade tètép di pajoneun andjeun.
 'Karantén andjeun, noen Pangeran
 sawadya-balad, Allah Israil! geus ngebrehkeun
 ka diri abdi, kijeun pangandika: Maneh
 koe kami rek dipangdamélkeun imah;
 kitoe noe mawi abdi gamparan koemapoeroen
 nénéda ka andjeun ijeun panéda. 'Ariajeuna,
 noen Goesti Pangeran! andjeun teja Allah,
 saréng pangandika andjeun satoehoe,
 kalajan andjeun geus ngadjangdjikeun
 ka diri abdi eta kasaeana noe bijeu. 'Mawi
 ajenna moegi ngèrsakeun ngabèrkahan ka
 bangsa diri abdi, soepaja tètép salalanggéngna

di pajoeneun andjeun; karantén andjeun, noen Goesti Pangeran! anoe ngandika, saréng koe bérkah andjeun bangsa diri abdi tinangtos kabérkahan salalanggéugna. *a* 1 Sam. 18 : 18. *b* 5 Moesa 4 : 7. *c* Jës. 63 : 12.

PASAL 8.

Ari geus kitoe, ^a sanggeusna ti dinja toeloej Dawoed ngelehkeun oerang Pëlisti, sarta pada ditoendoekkeun; ari kadali indoeng nagara koe Dawoed diréboet ti leungeun oerang Pëlisti.

a 1 Bab. 18 : 1.

2 Djeung deui Dawoed ^a ngelehkeun oerang Moab, sarta eta dioekoer koe tali, pëtana disina ngarédéng dina taneuh; ari ngoekoerna teh, doewa oekoeran baris dipaehan, saekoeran djédjég baris dihiroepan. Djadi oerang Moab teh pada ngawoela ka Dawoed, njang-gakeun pangabakti.

a 1 Sam. 14 : 47.

3 Kitoe deui Dawoed ngelehkeun Hadad-Eser poetra Réhob, radja ^a Soba, eukeur di djalan, sédja ngadégkeun deui **4** kawasana di tji Prat. 'Sarta balana aja noe dibeunangkeun koe Dawoed, sareboe toedjoeh ratoes toekang toempak koeda, djeung doewa laksa djalma badarat; ^b ari sakabeh koeda kareta koe Dawoed dibadjegan, nganjesakeun baris saratoes kareta. *a* 1 Sam. 14 : 47; *Djab.* 60 : 2.

b Jos. 11 : 6.

5 Tidinja datang oerang Sam ti Damsik, sédja ngabantoe ka Hadad-Eser, radja Soba teja; pek oerang Sam teh koe Dawoed diélehkeun, doewa laksa doewa **6** reboe djalma noe kasamboet. 'Toeloej Dawoed neundeun patrol di Sam, nja eta ti Damsik; djadi oerang Sam teh pada ngawoela ka Dawoed, njang-gakeun pangabakti. ^a Sarta Dawoed koe Pangeran disalamétkeun, ka mana bae angkatna. 'Djeung deui Dawoed njandak ^b képpéng émas, oeroet abdi Hadad-Eser

8 teja, ditjandakna ka Jérusalem. 'Sarta ti Betah djeung ti Berotai, nagara Hadad-Eser, radja Dawoed njandak tambaga loba katjida. *a* p. 7 : 9. *b* 1 Radj. 10 : 16.

9 Ari Toi, radja Hamat, meunang bedja jen sakabeh balad Hadad-Eser koe Dawoed **10** geus diélehkeun, 'toeloej Toi ngadjoeroengkeun Joram poetrana ka radja Dawoed, sina naros ka andjeunna salamét hanteuna, djeung sina njangga-

keun kawiloedjéngan ka andjeunna, koe doemeh andjeunna mérangan ka Hadad-Eser sarta datang ka diélehkeun; karana Hadad-Eser teh sok mérangan ka Toi. Djeung Joram teh mawa barang sipat perak, barang sipat émas, sarta barang **11** sipat tambaga. 'Eta oge koe radja Dawoed toeloej disoetjikeun bade ka Pangeran, ditambahkeun kana émas-perak noe énggeus disoetjikeun, beunang ti sakabeh bangsa noe geus ditaloekkeun; **12** 'nja eta ti Sam, ti Moab, ^a ti oerang Amon, ti oerang Pëlisti sarta ti Amalek, kitoe deui djarahan ti Hadad-Eser poetra Réhob, radja Soba teja.

a p. 11 : 1; 12 : 30.

13 Djeung deui Dawoed midamél anoe matak mashoer, eukeur moelih mantas ngelehkeun oerang Sam teja; ^a nja [ngelehkeun oerang Edom] di lébak Oejah; salaksa dalapan reboe noe kasamboet.

14 'Toeloej andjeunna di tanah Edom neundeun patrol; di satanah Edom neundeuna patrol; djadi sabangsa Edom pada ngawoela ka Dawoed. Sarta Dawoed koe Pangeran disalamétkeun, ka mana bae angkatna. *a* 1 Bab. 18 : 12; *Djab.* 60 : 2.

15 Djadi Dawoed teh ngaradjaän ka sabangsa Israil, sarta ngalampahkeun kaädilan djeung kabénéran ka sakabeh raha-jatna. 'Ari Joab poetra Séroea teja ^a njangking balad, sarta Josapat poetra **17** Ahiloed djadi papatih; 'ari Sadok poetra Ahitoeb djeung Ahimelek poetra Abjatar djaradi panghoeloe, sarta Séraja **18** noe djadi mantri toelis. 'Djeung deui Bénaja poetra Jojada njékél djoeroe këtök djeung djoeroe loempat; sarta poetra Dawoed noe pamégét pada djadi kaparék.

a p. 20 : 23; 1 Bab. 18 : 15.

PASAL 9.

Hidji mangsa Dawoed ngalahir: ^a Koe-maha aja keneh anoe kari bangsa Saael? moen aja kami sédja milampah kahamanan ka dinja, koe karana Jonatan. 'Aja hidji djalma oeroet badega bangsa Saael, ngaranna Siba; eta seug diala, dideuheuskeun ka Dawoed. Ngalahir radja ka dinja: Maneh teh Siba? Wangsoelanana: Soemoehoen, abdi gamparan. 'Lahiran radja: Koemaha, geus teu pisan aja djalma bangsa Saael? moen aja kami sédja milampah kahamanan

Allah ka dinja. Ari wangsoelan Siba ka radja: Soemoehoen, ^b aja keneh hidji poeta Jonatan, kemper sampejanana. 'Lahiran radja ka Siba: Di mana eta teh? Wangsoelan Siba ka radja: Salërësna, aja di imah Makir anak ⁴ Amiël, di Lodëbar. 'Tidinja Dawoed miwarangan, seug eta teh diala ti imah Makir anak Amiël, ti Lodëbar teja. ⁵ 'Toeloej Mëpiboset, poeta Jonatan, anoe poeta Sael teja, ngadeuheus ka Dawoed; brëk njoeeh bari soedjoed. Ngalahir Dawoed: Mëpiboset! Wangsoelanana: Noen, abdi gamparan. 'Lahiran Dawoed ka dinja: Montong sijeun-sijeun; karana kami tangtoe milampah kahemanan ka maneh, koe karana Jonatan, rama maneh; djeung kami ka maneh dek moelangkeun sakabeh lahan oeroet Sael, ejang maneh; sarta maneh salawasna bakal dahar djeung kami samedja reudjeung. 'Dat njëmbah Mëpiboset, bari oendjoekan: Nahaon abdi gamparan, doemoegi gamparan kërsa majoen ka ⁸ e andjing paeh sapërtoes sim-abdi? 'Tidinja radja njaoer Siba, oeroet boedjang Sael teja; seug dilahiran kijeu: Saniskara banda oeroet Sael djeung oeroet sakabeh ahlina, koe kami geus dibikeun ka anak djoeragan maneh. ¹⁰ 'Koe maneh pangngoeroeskeun lahanna, nja koe maneh, sarta koe anak-anak djeung badega-badega maneh; ari hasilna datangeun, soepaja anak djoeragan maneh boga rëdjëki, baris dahareunana; djeung deui Mëpiboset, anak djoeragan maneh, ^d salawasna bakal dahar djeung kami samedja reudjeung. Ari Siba teja anakna lalaki lima wëlas djeung doewa poeloh badegana. 'Pioendjoek Siba teh ka radja: Sakoemaha timbalan goesti sang radja ka abdi, nja kitoe pisan abdi gamparan sëdja ngalampahkeun. Sarëng Mëpiboset teja, ana dahar sarëng abdi samedja reudjeung, disamikeun sarëng ¹² poeta radja. 'Ari Mëpiboset teja boga anak lentik sarta lalaki, ngaranna Mika. Djeung sakoer noe tjitjing dina imah ¹³ Siba, badega Mëpiboset kabeh. 'Tidinja Mëpiboset tjalik di Jërosalem; karana salawasna dahar djeung radja samedja reudjeung. Sarta eta teh ngempor soekoe doewanana.

a 1 Sam. 20:15. b p. 4:4.

c p. 3:8; 16:9. d p. 19:28; 2 Radj. 25:29.

PASAL 10.

Ari geus kitoe, ^a sanggeusna ti dinja ¹ toeloej radja oerang Amon maot, sarta Hanoen poetrana noe ngaganti ² djadi radja. 'Ngalahir Dawoed: ^b Kami dek milampah kahemanan ka Hanoen poeta ^c Nahas, sapërti ramana bareto milampah kahemanan ka kami. Seug Dawoed miwarangan, kërsa ngalilipoer ka dinja koe lantaran abdi-abdina, tina katinggal koe ramana. Djol abdi Dawoed teh daratang ka tanah oerang ³ Amon. 'Pok kapala-kapala oerang Amon aroendjoekan ka Hanoen djoeraganana: Naha pangraos andjeun eta Dawoed, noe mawi ngoatoesan ka andjeun anoe baris ngalilipoer teh, dek ngahormat ka toewang rama? Lërësna mah Dawoed teh noe mawi ngoatoesan eta abdina ka andjeun, pambrihna ngadongdon nagara, sëdja lolongok, karëpna nagara ⁴ dek dibalik. 'Toeloej eta abdi Dawoed koe Hanoen ditarangkëp, ^d pek ditjoekoeran godegna sabeulah, djeung papakeanana dikeureutan dina têngahna, sërëk biritna, bari seug dileupaskeun. ⁵ 'Aja noe ngoeninga ka Dawoed; gantjang Dawoed miwarangan anoe baris mapag ka darinja; karana eta djalma pada wirangeun katjida. Ari timbalan radja: Tjaritjing bae di Jëriho, tēpi ka mandjangan deui godeg maraneh, kakara ⁶ maraneh moelang. 'Ana oerang Amon geus tarëgëseun, jen dirina ^e datang ka dipikasëngit koe Dawoed, seg oerang Amon teh ngoatoesan, ngoelikeun ka oerang Sam ti Bet-Rëhob djeung ka oerang Sam ti Soba, doewa laksa noe badarat, kitoe deui ka radja Maäka sareboe djalma, sarta ka oerang Tob salaksa ⁷ doewa reboe djalma. 'Mangsa Dawoed geus ngadangoe warta, gantjang andjeunna miwarang Joab djeung sabalad kabeh, sakoer djalma prawira. 'Toeloej oerang Amon boedal, sarta natakeun baris di hareupeun lawang nagara; ari oerang Sam ti Soba djeung ti Rëhob, kitoe deui oerang Tob djeung oerang ⁹ Maäka teja misah, ajana di tégal. 'Barang katingali koe Joab, jen përang teh njanghareup ka andjeunna ti hareup sarta ti toekang, toeloej mëtingan ti sakabeh djalma kapilih ti oerang Israil, ¹⁰ disanghareupkeun ka oerang Sam; ari

sesa bala diserenkeun ka leungeun Abisai saderekna; seg ditatakeun, disanghareupkeun ka oerang Amon. 'Saoer Joab: Oepama oerang Sam bédas ti batan kakang, koedoe adi noeloeng ka kakang; sabalikna, oepama oerang Amon bédas ti batan adi, kakang menreun moeroe noeloeng ka adi. 'Sing tégér, f sarta oerang sing galéde hate tina sabab bangsa oerang djeung tina sabab nagara-nagara Allah oerang; djeung Pangeran moegi ngadamél sakoemaha pihadeunana di pajoeneun andjeunna. 'Toeloej Joab madjoe djeung bala noe ngareudjeungan, pek mérangan ka oerang Sam; boer eta teh kalaboer ti hareupeunana. 'Barang katendjo koe oerang Amon, jen oerang Sam teh kaboer, seg eta kitoe deui kalaboer ti hareupeun Abisai, boes arasoep ka djéro nagara. Tidinja Joab moelang ti oerang Amon, sarta dongkap deui ka Jérusalem. *a* 1 Bab. 19.

b p. 9:1. *c* 1 Sam. 11:1. *d* 3 Moesa 19:27.
e 1 Sam. 13:4. *f* 5 Moesa 20:1.

15 Dëmi mangsa oerang Sam geus tarégseun, jen dirina kadeseh di hareupeun Israïl, toeloej karoempoel deui sarerejana. 'Sarta *a* Hadar-Eser ngoetoes, ngaboedalkeun oerang Sam noe di peuntaseun bangawan; toeloej daratang ka Helam; ari Sobak, kapala balad Hadar-Eser, noe ti heulaeunana. 'Aja noe ngoeninga ka Dawoed; seug Dawoed ngoempoelkeun sabala Israïl kabeh, bral meuntas tji Jordan, toeloej dongkap ka Ilemam. Gantjang oerang Sam teh tatabaris, njanghareup ka Dawoed; dër mérangan ka andjeunna. 'Toeloej oerang Sam teh kaboer ti hareupeun Israïl, sarta bala Sam teh loba noe koe Dawoed dipaehan, nja eta toedjoeh ratoes kareta djennng opat laksa toekang toempak koeda; samalah Sobak, kapala balad teja, kasamboet, paeh di dinja. 'Barang sakabeh radja, noe ngawoela ka Hadar-Eser, geus tarégseun, jen dirina kadeseh di hareupeun Israïl, toeloej pada ngahadean ka Israïl djeung ngawoela ka dinja. Sarta oerang Sam geus pada kapok noeloeng ka oerang Amon. *a* p. 8:3.

PASAL 11.

Dëmi *a* geus kitoe, *b* mangsa ganti taoen, keur oesoem radja-radja boedal, toe-

loej Dawoed miwarang Joab, sarta dibahanan abdi-abdina djeung sabala Israïl kabeh; tidinja eta ngaroeksakkeun oerang Amon, sarta nagara Raba diképoeng. Dëmi Dawoed mah linggih di Jérusalem. 'Ari geus kitoe, dina hidji wantji sore Dawoed tanghi *c* ti pangkoelëmanana, seug angkat-angkatan dina loehoer gëdong radja; beh ti loehoer gëdong andjeunna ningali hidji istri keur siram; sarta eta istri kaliwat geulis roepana. 'Toeloej Dawoed miwarang sarta mariksakeun eta istri. Aja noe mihatoer: Salërësna eta teh Batseba poetra Eliam, bodjo *d* Oeria, oerang Het. 'Tidinja Dawoed miwarangan djalma, eta istri diala; ari gens dongkap ka andjeunna, toeloej andjeunna ebogdjeung eta istri; (dëmi eta teh mantas soesoetji *e* tina kanadjisanana;) bral moelang ka boemina. 'Geus kitoe istri teh njiram; toeloej ngadjoeroengkeun sarta ngoeninga ka Dawoed, piendjoekna: 6 Koering teh njiram. 'Tidinja Dawoed miwarang ka Joab: Geura ka kami nitah Oeria, oerang Het. Seg Oeria koe Joab didjoeroengkeun ka Dawoed. 'Sadongkapna Oeria ka andjeunna, seug koe Dawoed dipariksa Joab salamët hanteuna, sarta bala salamët hanteuna, kitoe deui përang salamët hanteuna. 'Geus kitoe Dawoed marentah ka Oeria: Geura toeroen ka imah maneh, sarta koembah soekoe. Toeloej Oeria bidjil ti gëdong radja; bol panjoegoehan ti radja noetoerkeun ka manehanana ti pandeuri. 9 'Doeg Oeria ngëdëng dina lawang gëdong radja, reudjeung sakabeh abdi goestina, sarta hanteu toeroen ka imahna. 'Aja noe ngoeninga ka Dawoed, piendjoekna: Noen, Oeria hanteu tjjjos toeroen ka imahna. Ngalahir Dawoed ka Oeria: Maneh lain mantas ti djalan? na koe naon maneh hanteu toeroen ka imah? 'Wangoelan Oeria ka Dawoed: Noen, *f* pëti teja, rawoeh Israïl sarëng Joeda, pada ngënggon dina pondok, kitoe deui djoeragan koering Joab sarëng abdi-abdi goesti pada masauggrahan di tégal; pikoemahaem simkoering lëbët ka imah, baris njatoe-ningoem, sarëng baris ngëdëng djeung poen bodjo? Dëmi djoemëninging andjeun, *g* sarëng dëmi djoemëninging njawa andjeun! hamo

12 pisan simkoering milampah kitoe. 'Lahiran Dawoed ka Oeria: Tjitjing bae di dijeu sapoé ijeu deui; isoekan maneh koe kami didjoeroeng. Toeloj Oeria tjitjing di Jéroesalem poé eta djeung isoečna. 'Tidinja Oeria koe Dawoed disa-
 13 saor; seug dadaharan di pajoeneunana, sarta nginoem, djeung disina mabok; ari geus peuting seg bidjil, ngédéng ka pangheésanana baréng djeung abdi-abdi goestina, sarta hanteu toeroen ka imah-
 14 na. 'Ari geus kitoe, wantji isoek Dawoed njératan ka Joab; seg sératna dikintoenkeun koe lantaran Oeria. 'Ari oengélna sérat teh kijeu: Oeria teun-
 15 deun di poetjoek, lébah pérang rosa; toeloj oendoer ti toekangeunana, ^h sina kasabét sarta paeh. 'Ari geus kitoe, sanggeus Joab nilik ka eta nagara, seg
 16 Oeria teh diteundeun dina énggon, noe koe Joab geus kaoeniga jen di dinja
 17 aja djalma gagah. 'Toeloj oerang nagara eta boedal, gér pérang djeung Joab; sarta bala teh, nja eta abdi-abdi Dawoed, aja noe ngadjaloprak; malah Oeria,
 18 oerang Het teja oge, paeh. 'Tidinja Joab ngadjoeroengkeun, ngoeningakeun ka Dawoed sakabeh hal pérkara pérang;
 19 'sarta marentah ka djoeroengan, kijeu parentahna: Lamoen maneh geus toet-
 20 toep ngoendjoekkeun ka radja eta sakabeh hal pérkara pérang, 'geus kitoe, oepama radja djadi béndoe, sarta ngalahir ka maneh: Na koe naon maraneh pérang teh deukeut teuing ka nagara? karah maraneh teu ngarti, eta teh tang-
 21 toe manah tina loehoer koeta? 'saha noe maehan 'Abimelek anak Jéroebeset teja? lain aja hidji awewe ninggang-
 22 keun ka dinja hidji batoe panggilingan tina loehoer koeta, seg paeh di Tebes? naha maraneh mana deukeut teuing kana koeta? - toeloj maneh koedoe oendjoekan kijeu: Malah abdi gamparan
 23 Oeria, oerang Het teja oge, paeh. 'Bral djoeroengan teh leumpang; geus datang, seug ngoeningakeun ka Dawoed sakabeh anoe matak manehanana dititah koe
 24 Joab. 'Pihatoer djoeroengan teh ka Dawoed: Sajaktosna, eta djalma barédas ngoengkoelan koering sadaja; seug boedal ka koering sadaja ka tégal; ladjéngna koe koering sadaja disédékkkeun dongkap
 24 ka hareupeun lawang nagara. 'Ladjéng

toekang panah pada manah ka abdi gamparan tina loehoer koeta, dongkap ka abdi radja aja noe paraeh; samalah abdi gamparan Oeria, oerang Het teja
 25 oge, maot. 'Ngalahir Dawoed ka djoeroengan teh: Maneh koedoe mopojan ka Joab kijeu: Ari hal pérkara teja sampejan oelah boga rasa teu ngeunah, karana pédang teh ^j ngahakanna ka dijeu ka ditoe; sing rosa nja mérangan ka nagara teh, datang ka ditoempoe-
 26 keunana; koewatkeun Joab kitoe. - 'Ari pamadjikan Oeria geus meunang bedja, jen Oeria salakina maot, toeloj aloek-
 27 aloekan katinggal koe salakina. 'Geus liwat waktoena prihatin, toeloj Dawoed miwarang, eta istri ditjandak ka gédongna, sarta djadi geureuhana; tidinja ngowokeun pikeun andjeunna hidji poetra pamégét. Tatapi eta pérkara noe dilampahkeun koe Dawoed teja ^k goreng di pajoeneun Pangeran. a 1 Bab. 20.
 b 1 Radj. 20: 22. c p. 4: 5. d p. 23: 39. e 3 Moesa 15: 19. f 1 Sam. 4: 4. g 1 Sam. 1: 26. h 1 Sam. 18: 17. i Hak. 9: 53. j p. 2: 26. k p. 12: 9; 1 Radj. 15: 5.

PASAL 12.

Tidinja Pangeran miwarang ^a Natan ka Dawoed. Seug ngadeuheus ka andjeunna, sarta mihatoer kijeu: Dina hidji nagara aja doewa djalma; noe hidji
 2 beunghar, noe hidji deui miskin. 'Ari noe beunghar boga domba djeung sapi
 3 reja katjida; 'demi noe miskin mah taja pisan bogana, ngan boga anak domba leutik sasiki, beunang meuli; ari eta teh dimoemoele, djeung ngagédéan di manehanana, sarta djeung anak-anakna babaréngan; njatoena domba teh ti hakan manehanana, nginoemna ti tjatjangkir manehanana, ari heésna dina lahoenan manehanana, diangkénna
 4 saperti anak awewe bae. 'Paréng eta djalma noe beunghar kadatangan semah; ari rek njokot ti sapi-dombana sorangan, baris njogoehan ka tatamoe noe datang ka manehanana teja, nja-
 aheun; seg bae njokot anak domba djalma noe miskin teja, dipake njogoehan ka eta djalma noe datang ka
 5 manehanana. 'Toeloj Dawoed djadi béndoe langkoeng-langkoeng ka eta djalma; ari lahirna ka Natan: Demi

djoemënging Pangeran! djalma noe migawe kitoe teh mandjing dihoekoem
 6 paeh; 'sarta eta anak domba ^b koe manehana koedoe diganti opat patikë-laneun, tina sabab migawe kitoe pëtana, djeung sapedah teu karoenjaeun. *a* p. 7: 2.
^b 2 Moesa 22: 1.

7 Ari pihatoer Natan ka Dawoed: Djalma teja nja andjeun! Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: ^a Maneh koe kami geus diminjakan, didamël radja, njékël Israil, sarta maneh koe kami geus dileupaskeun ti leungeun Saodel;
 8 'djeung maneh koe kami geus dipaparin bangsa djoeragan maneh, kitoe deui pamadjikan djoeragan maneh kana lahoenan maneh, malah sabangsa Israil djeung Joeda koe kami geus dipaparinkeun ka maneh; sarta oepama saeutik teuing, tangtöe maneh koe kami diwoe-
 9 woehan kijeu-kijeu. 'Na koe naon maneh njoemahkeun ka pangandika Pangeran, ^b migawe noe goreng di pajoeneunana? Ari Oeria, oerang Het teja, koe maneh dipaehan koe pëdang, sarta pamadjikanana koe maneh ditjokot, didijjeun pamadjikan sorangan, dëmi djinisna koe maneh dipeuntjit koe lantaran pëdang
 10 oerang Amon. 'Mana ajauna ^c pëdang teh moal njingkir ti bangsa maneh salawasna, tina sabab maneh njoemahkeun ka kami, sarta njokot pamadjikan Oeria, oerang Het teja, didijjeun pamadjikan sorangan. 'Kijeu timbalan Pangeran: Masing nganjahokeun, kami ka manehrek ngadatangeun katjilakaän ^d ti bangsa maneh sorangan, ^e sarta pamadjikan maneh koe kami mëngke ditjokot di hareupeun panon maneh, seg dibikeun ka batoer maneh, toeloj eta bakal ngëdëng djeung pamadjikan maneh di hareupeun ijeu panon-poë. 'Karana koe maneh dipigawena di noe boeni; dëmi kami mah rek midamël kitoe teh kasaksian koe sabangsa Israil sarta kasaksian
 13 koe panon-poë. 'Ngalahir Dawoed ka Natan: ^f Kaoela tarima dosa ka Pangeran. Pihatoer Natan ka Dawoed: Sawangsoelna dosa andjeun koe Pangeran geus dileungitkeun; ^g andjeun moal
 14 koengsi poepoes. 'Nanging, sarehna andjeun djadi sabab moesoeh Pangeran pada ngagogoreng tina lantaran lampah kitoe, noe mawi eta ^h poetra, noe anjar

diwokeun pikeun andjeun teja, tan-
 15 wande paeh. 'Toeloj Natan moelih ka boemina. *a* 1 Sam. 16: 13; 23: 14. *b* Djab. 51: 6.
c p. 13: 28; 18: 14; 1 Radj. 2: 24. *d* p. 13—18.
e p. 16: 22. *f* p. 24: 10; Djab. 51. *g* 1 Moesa 9: 6;
 3 Moesa 20: 10. *h* p. 11: 27.

Tidinja eta orok, anoe diwokeun pikeun Dawoed koe oeroet pamadjikan Oeria teja, koe Pangeran digëboeg, sarta
 16 pajah pisan. 'Seug Dawoed noenoehoen ka Allah tina sabab eta orok; sarawoeh Dawoed saoem, djeung lëbët, sarta sa-
 17 peupeuting ^a ebog dina taneuh. 'Neut arindit kokolot gëdongna, pada marëk ka andjeunna, sëdjana andjeunna dek ditanghikeun tina taneuh; tatapi teu kërsaen, sarta ^b teu barangtoewang
 18 djeung eta. 'Dëmi geus kitoe, dina poë noe katoedjoech, seug orok teh paeh. Ari abdi Dawoed pada sijeuneun ngoeningakeun ka andjeunna jen orok teh geus paeh; karana aromongna: Geuning, keur hiroep keneh orok teh oerang oendjoekan ka andjeunna, tapi teu ngagoe-
 19 goe ka pihatoer oerang; koemaha oerang nja oendjoekan ka andjeunna: Orok teh geus poepoes? bisi goreng tëmahna. 'Ana katingali koe Dawoed, jen abdi-abdina keur haharewosan, kahartos koe Dawoed jen orok teh geus paeh; pok Dawoed ugalahir ka abdi-abdina: Koemaha orok teh paeh? Wangsoelanana: Soemoehoen, poepoes. 'Neut Dawoed tanghi
 20 tina taneuh, toeloj siram, bari dilisah, sarta njalin panganggona; toeloj lëbët ka gëdong Pangeran, sarta sëmbahjang; geus kitoe lëbët deui ka gëdongna, sarta moendoet diambëngan kadaharan; seug
 21 toewang. 'Pok abdi-abdina aroendjoekan ka andjeunna: Noen, koemaha ijeu përkawis, anoe dipidamël koe andjeun? keur hiroep keneh orok teh koe andjeun dibelaän saoem sarëng nangis; doepi saporantos orok teh poepoes, andjeun
 22 tanghi sarëng toewang. 'Ari lahiranana: Meungpeung orok teh hiroep keneh, kami poewasa djeung tjeurik; karana pikir kami: Saha noe njaho, ^c malah-mandar Pangeran mikoernija ka aing, sarta orok
 23 teh dihiroepan. 'Ari ajauna geus paeh, keur nahaon kami rek poewasa? naha koe kami beunang dibalikkeun deui ka djeu? Kami mëngke ijang ka dinja, dëmi eta
 24 mah moal balik deui ka kami. 'Toeloj

Dawoed ngalilipoer ka Batseba geureuhana, sarta dilëbëtan, ebog reudjeung; geus kitoe ngowoekun hidji poeta pamegët, sarta koe Dawoed didjënënganan^a Soeleman. Ari eta teh dipikaasih koe

²⁵ Pangeran; 'sarta Pangeran miwarang nabi Natan, ngëmban timbalan, djënënganana dilandi Jëdidya, koe karana Pangeran.

a p. 13: 31. b p. 3: 35. c Joel 2: 14;

Jon. 3: 9. d 1 Bab. 22: 9; Mat. 1: 6.

²⁶ Ari^a Joab mërangan ka Raba, dajeuh oerang Amon teja; toeloj dibeunangkeun eta nagara karadjaän. 'Seug Joab ngadjoeroengkeun djalma ka Dawoed; ari pihatoerna: Simkoering parantos mërangan ka Raba, malah parantos meunangkeun nagara noe di sisi tjai.

²⁸ 'Mana ajeuna soemangga koempoelkeun sesa bala, ladjeng nagara teh lingkoeng koe andjeun sarëng beunangkeun; bisina, ari nagara teh dibeunangkeun koe simkoering, kasëboet ngaran simkoering.

²⁹ 'Gantjang Dawoed ngoempoelkeun sabala kabeh; bral angkat ka Raba, pek mërangan ka dinja, sarta dibeunangkeun.

³⁰ 'Ari makoeta radjana koe Dawoed ditjandak tina sirabna, beuratna satalenta emas, sarta ditaretès intën moelja; toeloj dianggo koe mastaka Dawoed. Sarta andjeunna ngabidjilkeun djarahan ti nagara, loba katjida. 'Ari djalma-djalma eusi nagara koe Dawoed dika-loewarkeun, seug disina njorang ragadji, djeung garoe beusi, sarta kampak beusi; toer disina njorang pameuleuman. Kitoe bae lampahna ka sakabeh nagara oerang Amon. Toeloj Dawoed moelih ka Jërosalem, diiring koe sabala kabeh.

a p. 11: 1, 25.

PASAL 13.

Ari geus kitoe, sanggeusna ti dinja, ¹ Absalom poeta Dawoed teja kagoengnan saderek istri, sarta geulis, djënënganana Tamar; nja eta dipikabogoh koe ² Amnon, poeta Dawoed keneh. 'Sarta Amnon kaedanan, datang ka teu damang, koe karana Tamar saderekna; wantoening parawan; djeung pangrasa Amnon ngamoestahilkeun milampah kijeu-kijeu ka dinja. 'Tatapi Amnon kagoengnan hidji sobat, ngaranna Jonadab, poeta^b Sima, anoe saderek Dawoed; sarta ⁴ Jonadab teh djalma pintër katjida. 'Pok

Jonadab misaoer ka Amnon: Eh poeta radja! koe naon andjeun langsip kitoe, saban isoek beuki tambah? na moal dipopojankeun ka kaola? Diwalon koe Amnon: Kaola bogoh ka Tamar, raji ⁵ Absalom, doeloer kaola. 'Saoer Jonadab ka Amnon: Geura ebog dina pasarean andjeun, poera-poera teu damang; ari soemping toewang rama kërsa ningalian andjeun, moedoe hatoeran kijeu ka andjeunna: Moegi adi koering Tamar piwarang ka dijeu, sina ngadaharan ka koering, sarëng sina njadijakeun katëdaän hareupeun panon koering, soepaja koe koering katendjo, sarëng koering ⁶ nëda tina leungeunna. 'Doeg Amnon teh ebog, sarta poera-poera teu damang; tidinja radja soemping, kërsa ningalian; pok Amnon hatoeran ka radja: Moegi adi koering Tamar piwarang ka dijeu, sina njjeun koeweh doewa tiloe siki hareupeun panon koering, koe koering rek ⁷ ditëda tina leungeunna. 'Tidinja Dawoed miwarang ka Tamar, ka djëro gëdong, timbalanana: Geura leumpang ka imah Amnon, doeloer njai, pangnjjeunkeun ⁸ kadaharan. 'Bral Tamar angkat ka boemi Amnon saderekna, kasampak keur ebog. Geus kitoe Tamar njandak adonan, diadoek-adoek, pek ngadamël koeweh di hareupeun sotjana, bari seug koeweh ⁹ teh digoreng; 'top panggorengan didjait, bari dieurihkeun di hareupeun Amnon, tatapi teu dackeun dahar. Pok Amnon misaoer: Sakabeh djalma sina ka loewar ti akang. Heug sakabeh djalma ¹⁰ pada ka loewar ti andjeunna. 'Toeloj Amnon misaoer ka Tamar: Kadaharan teh geura bawa asoep ka pangkeng, hajang dahar ti leungeun adi. Pek koe Tamar ditjandak eta koeweh beunangna ngadamël teh, toeloj dibawa asoep ka Amnon saderekna, ka djëro pangkeng. ¹¹ 'Ana geus dideukeutkeun ka andjeunna sangkana dahar, kék Tamar koe Amnon ditjékël, bari misaoer: Ka dijeu, ¹² adi! ebog djeung akang. 'Dëmi saorna ka Amnon: Oelah, akang! oelah maksa ka koering; karana lampah kitoe teu pantës di Israil; ^c poma oelah milampah ¹³ noe teu patoet kitoe. 'Ari moenggoehing koering, ka mana koering nja pimawaenn^d kawirangan koering? sarëng akang teh tinangtos djadi sapërto noe

boeroeng di Israil. Mana ajenna ang-
 14 goer hatoeran ka radja, moal koering
 teu dipogogkeun ka akang. 'Dëmi Amnon
 teu daekeun ngagoegoe kana kasaoeran
 Tamar; djeung sapedah bédas ti Tamar,
 15 pek maksa ka andjeunna, ngëdëng reu-
 djeung. 'Geus kitoe Amnon geuleuheun
 ka Tamar, bangët katjida geuleuhna;
 estoe geuleuhna ka dinja lenwih ban-
 ngët ti batan bogohna tadi. Pok Amnon
 16 njaer ka Tamar: Geura hoedang, toe-
 loej balik! 'Dëmi saोजना ka Amnon:
 Oelah kitoe; ijeu teh, ari noendoeng
 koering, matak djadi kagorengan ban-
 17 gët ti batan anoe bijeu koe akang di-
 lampahkeun ka koering. Tatapi teu dae-
 keun ngagoegoe ka Tamar. 'Toeloej An-
 non njaer hidji boedjang, nja eta pan-
 dakawanana, diparentah kijeu: Ijeu teh
 koe maneh toendoeng ti dijeu ka-loe-
 warkeun, sarta pantona koentji toeka-
 18 ngeunana. 'Ari Tamar teh nganggo rak-
 soekan warna roepana; karana ari poe-
 tra radja noe parawan pada nganggo
 badjoe kitoe. Tidinja andjeunna koe pan-
 dakawan Amnon dibidjilkeun ka loewar,
 19 sarta dikoentji pantona satoekangeu-
 nana. 'Top Tamar njandak lëboe, ^e di-
 teundeun dina sirabna, djeung njosoëk
 raksoekan warna roepana noe dianggo
 teja, ^f sarta pananganana nangekep sir-
 20 hal, bral moelih bari djëdjëritan. 'Toe-
 loej dipariksa koe Absalom sadereknä:
 Naha Amnon, doeloer raji, ngareudjeun-
 gan ka raji? Ari ajema, raji! geura
 21 repeh bae, da doeloer raji eta teh;
 ijeu përkara koe raji montong dipadoeli.
 Tidinja Tamar tjalik di boemi Absalom
 22 sadereknä, sarta noenggëlis bae. 'Mangsa
 radja Dawoed ngadangoe warta hal sa-
 kabeh përkara noe tadi, toeloej andjeun-
 na bëndoe langkoeng-langkoeng. 'Ari Ab-
 salom hanteu pisan sasaoeran ka Am-
 non, boh goreng, boh hade; ^g karana Ab-
 salom geuleuheun ka Amnon, tina hal
 përkara Amnon maksa ka Tamar rajina.

a p. 3: 2, 3. b 1 Sam. 16: 9. c 5 Moesa 27: 22;
 Hak. 19: 23. d 3 Moesa 18: 9, 11. e Aj. 2: 12.
 f Jer. 2: 37. g 1 Moesa 24: 31.

23 Dëmi geus kitoe, kaheuleutan doewa
 taoen, hidji mangsa Absalom ^a aja taroe-
 kang ngagoentingan di Baäl-Hasor, deuk-
 keut Epraim; sarta Absalom ngondangan
 sakabeh poetra radja noe pamëgët.

24 'Toeloej Absalom ngadeuheus ka radja,
 sarta oendjoekan kijeu: Noen, abdi gam-
 paran keur aja taroe kang ngagoenti-
 ngan; moegi radja kërsa linggih, kairing
 koe abdi gamparan, sarëng njandak para
 25 mantri. 'Ngawalon radja ka Absalom:
 Ontong, anaking! ontong indit sakabeh,
 bisu matak njoesabkeun ka ënoeng. Ari
 Absalom ngaririhan ka andjeunna, tapi
 keukeuh teu kërsaëun linggih, ngan di-
 26 bër kahan bae. 'Pioendjoek Absalom: Ma-
 nawi hanteu mah, moegi poen doeloer
 Amnon piwarang sarëng djeung abdi.
 Ari lahiran radja: Keur naon eta miloe
 27 djeung ënoeng? 'Dëmi Absalom ngari-
 rihan ka andjeunna; toeloej Amnon di-
 piwarang miloe, djeung sakabeh bae poe-
 tra radja noe pamëgët. 'Tidinja Absalom
 marentah ka boedjang-boedjangna, kijeu
 parentahna: Sing harade-hade, samangsa
 Amnon keur soeka ati koe tji-anggoer,
 sarta kami nitah ka maraneh: Eta Am-
 non sabët: pek koe maraneh paeahan.
 Oelah rek sarijeun; lain nja kami noe
 marentah ka maraneh? sing talëgër, sarta
 29 sing garagah. 'Prak boedjang Absalom
 pada ngalampahkeun ka Amnon sakoe-
 maha parentah Absalom teja. Neut sada-
 jana poetra radja arindit, tjat pada noeng-
 gangan bigal-bigalna, bari seug kalaboer.
 30 'Ari geus kitoe, sabot eta di djalan, war-
 tana dongkap ka Dawoed; tjek bedja,
 Absalom njabëtan sadajana poetra radja,
 31 taja noe kari hidji-hidji atjan. 'Neut
 radja ngadëg, sarta ^b njosoëk pangang-
 gona, ^c bloek nangkoeban kana taneuh;
 ari sakabeh mantrina pada marëk, geus
 32 pada njosoëk papakeanana. 'Pok ^d Jo-
 nadab, poetra Sima, anoe sadere Dawoed
 teja, oendjoekan, kijeu pioendjoek-
 na: Goesti oelah aja manah sadajana
 nonoman para poetra radja dipaeahan;
 lërësna Amnon bae noe maot teh; karan-
 33 tën dina pasëdjaän Absalom ijeu teh
 geus ditangtoskeun ti poëan Amnon
 maksa ka Tamar rajina teja. 'Mana
 34 ajema koe goesti sang radja montong
 dipadoeli; montong aja manah para poe-
 tra radja maot sadajana; lërësna mah
 Amnon bae noe maot teh. - 'Ari Absalom
 teja ngalolos. Aja hidji boedjang këmit;
 toeloej tjëngkat panonna, sarta nendjo,
 beh djalma loba, keur moeroeboel ti
 djalan toekangeunana, ti sabeulah

35 goenoeng. 'Pok Jonadab oendjoekan ka radja: 'Toeh, para poeta radja darongkap; sapioendjoek abdi gamparan, nja
36 kitoe djadina. 'Ari geus kitoe, kakara Jonadab toetoeop oendjoekanana, djëboel para poeta radja darongkap; sëgrak-sëgroek pada nangis, dalah radja djeung para mantri ge narangis, rosa katjida
37 narangisna. 'Dëmi Absalom ngalolos, angkatna ka ' Talmi poeta Amihoer, radja Gësoer. Sarta Dawoed prihatin katilar koe poetrana, lila pisan prihatinna.

a 1 Moesa 31:19; 1 Sam. 25:2. b p. 3:31. c p. 12:16. d p. 13:2. e p. 3:3.

38 Djadi Absalom ngalolos, angkatna ka Gësoer, ' sarta ajana di dinja meunang
39 tiloe taoen. 'Tidinja radja Dawoed kangën pisan, hojongeun nêpangan ka Absalom; karana geus lipoer katilar koe Amnon, rehna maot. a p. 14:23.

PASAL 14.

Mangsa katangen koe ' Joab poeta Sëroēja, jen manah radja sonoëun
2 ka Absalom, 'toeloj Joab nitahan ka nagara Tëkoa, ngala ti dinja hidji awe-we noe pintër; seug awewe teh diparentah kijeu: Maneh koedoe niroe-niroe noe prihatin, djeung koedoe make papakean noe prihatin, sarta oelah diminjak, sing saroeapa awewe noe geus lila ngandoeng prihatin tina kapapatenan;
3 'toeloj koedoe marék ka radja, sarta oendjoekan ka andjeunna sapërti omongan kijeu. Heug koe Joab biwir eta awewe diteundeunan anoe baris oendjoekkeuneun. 'Tidinja awewe Tëkoa
4 teh oendjoekan ka radja, sarta brék njoeoh kana taneuh, soedjoed; ari pi-oendjoekna: Noen, radja! nêda pitoe-
5 loeng. 'Lahiran radja ka dinja: Maneh aja naon? Wangsoelanana: Sajaktosna
6 abdi randa, poen salaki maot. 'Ari abdi gamparan gadoeh doewa anak lakali; doepi hidji mangsa eta teh paseja di tégal padoedoewaän, hanteu aja noe njapih; pek noe hidji neunggeul ka noe
7 hidji deui, dongkap ka paehna. 'Geus kitoe, doemadakan, sabangsa kabeh ngamoesoeh ka abdi gamparan, aromongna: b Selehkeun eta noe neunggeul ka doeloerna; koe koela dek dipaehan, naoyer pati doeloerna, noe koe manehanana dipaehan; eta ge ahli waris koe koela

dek ditoempoerkeun; djadi eta teh dek mareumkeun roehak koering anoe kantoen, teu mikeun poen salaki ' gadoeh ngaran atanapi toeroenan dina tonggong boemi. 'Lahiran radja ka awewe
8 teh: Geura moelang bae ka imah maneh; kami tangtoe mere parentah hal
9 maneh. 'Pioendjoek awewe Tëkoa teh ka radja: Noen goesti sang radja! kalëpatanana ditangoeng koe abdi sarëng koe saeusi-imah poen bapa; doepi radja sarëng panglinggihanana mah teu salah.
10 'Lahiran radja: Moen aja noe ngomong ka maneh, bawa ka kami, moal eta teh
11 ngopenan deui ka maneh. 'Pioendjoekna deui: Radja moegi masing emoet ka Pangeran, Allah andjeun, soepaja noe malës pati oelah ngaroeksak kabina-bina teuing, oelah tjijos noempoerkeun poen anak. Ari lahiranana: ' Dëmi djoemë-nënging Pangeran! boeok anak maneh salambar ge hamo ragrag ka boemi.
12 'Mioendjoek deui awewe teh: Abdi gamparan nêda idin oendjoekan sakëtjap ka goesti sang radja. Ari timbalanana:
13 Tjik, omongkeun! 'Pioendjoek awewe teh: Naha gamparan ngamanah-manah përkawis noe sakitoe awon ka oemat Allah? karantën tina ngalahirkeun pilahir noe tadi, radja teh djadi sapërtos anoe lëpat, sarehing noe diboewang teja koe radja hanteu dipiwarang moelang.
14 'Karantën sadajana kédah maot, sarëng djadi sapërtos tjai, noe dikoetjoerkeun kana taneuh, hanteu kenging dikoempoelkeun deui; kalajan ' Allah hanteu kërsa njandak njawa, salërësna ngamanah-manah pidjalaneun, soepaja noe diboewang oelah djongdjon diboewangna
15 ti andjeunna. 'Doepi ajeuna, poerwa abdi ngadeuheus ngoendjoekkeun ka radja, goesti abdi, eta pi-oendjoek noe bijeu teja, rehing abdi kasingsjeunan koe djalmi-djalmi; ari pikir abdi gamparan: Dek oendjoekan bae ka radja, malah-mandar
16 radja midamël sapioendjoek abdina. 'Karana radja tangtoe ngamakboel, ngaleupaskeun abdina ti leungeun djalma noe hajang noempoerkeun aing sarta djeung anak aing, f dileungitkeun tina
17 kagoengan Allah. 'Sarëng pikir abdi gamparan: Moegi-moegi pilahir goesti sang radja matak sënang; karantën g sapërtos malaikat Allah, nja kitoe goesti

sang radja, kërsa ngadangoekun sae-awon; sarëng moegi-moegi Pangeran, Allah andjenn, njarëngan ka salira andjenn. 'Ngawalon radja, kijeu walonna ka awewe teh: Maneh oelah njalingkoehkeun ka kami hal përkara, noe koe kami dek dipariksakeun ka maneh. Piondjoek awewe teh: Noen goesti sang radja! mangga, lahirkeun. 'Ngalahir radja: Maneh dina sakabeh hal ijeu, koemaha dibarëngan tarekah Joab? Ngawangsoel awewe teh, kijeu wangsoelanana: Noen goesti sang radja! ^h dëmi djoemënénging njawa andjenn, taja noe bisa serong ka katoehoe atanapi ka kentja ti sadajana noe geus dilahirkeun koe goesti sang radja; lërës pisan, abdi gamparan Joab nja eta noe marentah ka abdi, sarëng nja eta noe neundeunan dina biwir abdi gamparan eta sadajana piondjoek noe bijeu: 'pikeun ngobahkeun roepaning eta përkawis, noe mawi abdi gamparan Joab milampah përkawis kitoe; sarëng goesti langkoeng pintër, sapërtos kapintëran malaikat Allah, soepaja oeninga saniskantën noe di boemi. 'Tidinja radja nimbalan ka Joab: Masing njaho, eta përkara koe kami dilakonon; mana geura leumpang, boedak teja Absalom koe maneh ala deui. 'Brëk Joab teh njoëdeh kana taneuh, soedjoed, sarta moedji soekoer ka radja; ari pihatoer Joab: Noen goesti sang radja! dintën ijeu abdi gamparan tërang, jen abdi mëndak koernija dina sotja gamparan, rehing radja ngadamël saphatoer abdina. 'Tidinja Joab dangdan, bral mangkat ⁱ ka Gësoer, toeloj Absalom dibawa moelang ka Jérusalem. 'Ngalahir radja: Sina balik ka imahna, moal nendjo raraj kami. Toeloj Absalom moelih ka boemina, hanteu ningali pameunteu radja. *a p. 8: 16. b 5 Moesa 19: 11—13. c Roet 4: 10. d 1 Sam. 14: 45. e Jch. 18: 23. f 1 Sam. 26: 19. g p. 19: 27. h p. 11: 11. i p. 13: 37.*

25 Dëmi di sabangsa Israil taja djalma noe kasep tjara Absalom, liwat saking nja dipoedji; ti sëmët dampal soekoena tēpi ka ëmboen-ëmboenanana taja pisan koetjiwana. 'Sarta lamoen diparas sirahna (ari diparasma teh saban-saban tēpoeng taoen; sabab ridoe, noe matak diparas) beurating ramboetna doewa

ratoes sekel, ^a noeroetkeun batoe timbangan radja. 'Sarta Absalom kagoengangan ^b tiloe poetra lalaki, djenn hidji poetra awewe, djënënganana Tamar, nja eta djadi istri geulis roepana.

a 2 Moesa 30: 13. b p. 18: 18.

28 Toeloj Absalom tjalik di Jérusalem meunang doewa taoen, tapi teu ningali pameunteu radja. 'Geus kitoe Absalom miwarang ka Joab, sëdjana dek didjoeroengkeun ka radja; tapi Joab teu daekun tjalik ka Absalom. Toeloj mindo deni miwarangan, tapi teu bae daekun tjalik. 'Seg Absalom marentah ka abdi-abdina: Masing njarah, lahan Joab gigireun anoe kami, sarta bogaeun pëlak gandroeng di dinja; geura djig, eta teh koe maraneh soendoet koe seunen. Prak koe abdi Absalom pëlak lahan teh disoendoet koe seuneu. 'Toeloj Joab dangdan, seg tjalik ka Absalom, ka boemina, sarta misaer ka dinja: Koe naon noe matak pëlak lahan kaola koe abdi andjenn disoendoet koe senneu? 'Walon Absalom ka Joab: Saënjana, kaola nitahan ka andjeun, popojan: Moegi tjalik ka dijeu, dek didjoeroengkeun ka radja, manggoendjoekkeun kijeu: Keur naon koering datang deui ti Gësoer? mënding koering aja keneh di dinja; mana ajuna koering moegi diidinan nendjo pameunteu radja; ^a sarëng manawi koering aja kalëlëpatan, sae koe radja dipaehan.

33 'Toeloj Joab ngadeuheus ka radja, sarta ngoeninga ka andjeunna. Geus kitoe Absalom disaer, toeloj ngadeuheus ka radja, sarta soedjoed ka andjeunna, njooeh kana taneuh ka pajoeneun radja; seug Absalom koe radja ditijjoem.

a 1 Sam. 20: 8.

PASAL 15.

Ari geus kitoe, sanggeusna ti dinja ^a toeloj Absalom njadijakeun pikeun pribadina hidji kareta djeung koedana, sarta lima poeloh djalma noe loempat ti heulaeunana. 'Djeung deui Absalom isoek-isoeek sok dangdan, toeloj ngadëg sisi djalman ka lawang kori. Ari geus kitoe, satijap-tijap aja djalma noe boga oeroesan, sëdja ngadeuheus ka radja, nëda bëbënëran, seg koe Absalom disaer, sarta dipariksa: Maneh ti mana nja nagara? Ana ngawangsoel: Noen,

- 3 abdi gampanan ti kaom Israil anoe: 'heug Absalom misaoer ka dinja: Masing njaho, pèrkara maneh hade nja bènèr; ^b tapi maueh ti radja moal manggih noe ngoeroeskeun. 'Misaoer deui Absalom: Naha
- 4 moen kaola didijjeun hakim dina tanah, soepaja sakoer djalma noe boga oeroesan atawa prakara pada datang ka kaola; koe kaola tangtoe dibènèrkeun!
- 5 'Sarta satijap-tijap aja noe njampeurkeun, sèdja njembah ka andjeunna, geuwat andjeunna njodorkeun panangan, njamboet ka eta, bari seug ditijjoem.
- 6 'Kitoe bae lampah Absalom ka sakabeh oerang Israil, noe daratngan sèdja nèda bènèran ka radja; djadi Absalom teh malinghateoerang Israil. ^a 1 Raaj. 1:5. ^b p. 8: 15.
- 7 'Ari geus kitoe, sanggeus meunang opat poeloeh taoen, hidji waktos Absalom oendjoekkan ka radja: Abdi nèda idin leumpang, sèdja nèkanan nadar di Hebron, rehing abdi gadoeh nadar ka Pangeran. 'Karantèn abdi gampanan, ^a basa tjitjing di Gèsoer, tanah Sam teja, ka loewar nadar, omong abdi: Oepama aing koe Pangeran dibalikkeun deui ka Jèrosalem, tangtoe aing ngabakti ka
- 9 Pangeran. 'Ngalahir radja ka Absalom: Bral bae, sing salahmè! Toeloelj Absalom dangdan, bral mangkat ka Hebron.
- 10 'Djeung deui Absalom miwarangan anoe baris abewara di sakabeh kaom Israil, kijeu pokna: Samangsa maraneh ngadenge sada sangkakala, koedoe njarèboet kijeu: Absalom djoemènéng radja di Hebron. 'Sarta aja doewa ratoes djalma,
- 11 laleumpang ti Jèrosalem, ngiring Absalom, beunang ngondangan; ari laleumpangna djeung kalangsaranana hate, teu njarahoeun koewa-kijeuna. 'Samalah Absalom miwarang ka ^b Ahitopel, oerang Gilo, pangrèmpagan Dawoed, diala ti nagarana, ti Gilo, keur Absalom ngoerbankeun koerbanna. Ari sakaitna djadi pohara, da djalma-djalma beuki loba beuki loba noe noeroet ka Absalom.
- ^a p. 13: 37. ^b p. 16: 23.
- 13 'Hol aja noe ngoeninga ka Dawoed, piodendjoekna: Noen, hate oerang Israil noeroet ka Absalom. 'Toeloelj Dawoed nimbalan ka sakabeh abdi-abdina noe sasarèngan djeung andjeunna di Jèrosalem: ^a Geura darangdan, hajoe oerang ngalolos; karana oerang moal aja noe

- pirahajocéun ti Absalom; gèsat-gèsoet geura leumpang, bisi eta gantjng, sarta oerang kaboeroe, djeung ngeumakeun katjilakaän ka oerang, bari dajeuah teh
- 15 disabèt koe seuseukeut pèdang! 'Ari piodendjoek abdi-abdi radja ka radja: Naon bae pangèrsakeun goesti sang radja, soe-
- 16 mangga, abdi sèdja ngiringan. 'Tidinja radja djèngkar, sarta saeusi-gèdongna pada ngiring; ngan radja nilarkeun ^b sa-poeloeh parèkan baris ngadjaga gèdong.
- 17 'Ari geus djèngkar radja djeung sakabeh djalma noe ngariring, toeloelj pada ngarandèg di imah noe pangdjaoehna. 'Seug sakabeh abdina pada madjoe, ngaping radja; djeung ari sakabeh ^c djoeroe kètok djeung sakabeh djoeroe loempat teja, kitoe deui sakabeh oerang Gat, gènép ratoes djalma, noe daratngan ti Gat ngiring andjeunna, pada madjoe ti
- 19 pajoeneun radja. 'Pok radja ngalahir ka ^d Itai, oerang Gat: Keur naon paman oge dek miloe leumpang? balik bae, sarta tjitjing di radja, karana paman teh bangsa sedjen, nja sasat bojongan;
- 20 geura balik ka ènggon paman. 'Kamari paman datang; koemaha ajeuna koe kami rek dibabawa ngalantjong? da kami leumpang teh sakaparan-paran bae; geura balik, sarta doeloer-doeloer paman bawa balik; ^e moegi paman direudjeungan kaasihian djeung kajaktian!
- 21 'Ngawangsoel Itai ka radja, kijeu wangsoelanana: Dèmi djoemènénging Pangeran! dèmi djoemènénging goesti sang radja! ^f sajaktosna dina ènggon, noe dilinggihan koe goesti sang radja, tjat ka maot, tjat ka hiroep, nja di dinja
- 22 abdi gampanan pijsaem teh. 'Lahiran Dawoed ka Itai: Seg bae, geura madjoe. Bral Itai, oerang Gat teh, madjoe djeung sakabeh djalmana, sarta sakabeh baroe-
- 23 dak noe ngareudjeungan. 'Ari sakabeh eusi tanah tjareurik, raong sowarana keur sakabeh djalma madjoe. 'Tidinja radja meuntas ^g tji Kidron; kitoe keneh sakabeh djalma pada meuntas, noedjoe
- 24 djalan tègal lèga. 'Sarta, doemadakan, ^h Sadok oge datang, diiring sakabeh ahli Lewi, pada ngagotong pèti pèrdjangdjian Allah; sok pèti Allah teh diteundeun, sarta ⁱ Abjatar oenggah, tèpi ka tjatjapna sakabeh djalma madjoe ti dajeuah.
- 25 'Pok radja nimbalan ka Sadok: Pèti

Allah teh poelangkeun deui ka dajeh; oepama kaেলা manggih koernija dina sotja Pangeran, tangtoe kaেলা dipoelangkeun, sarta dipaparin njeuneung eta djeung énggon andjeunna linggih. 'Sabalikna, oepama kijeu timbalanana: Kami teu soeka ka maneh: mangsa, kaেলা teh asrah; moegi andjeunna ngadamél ka kaেলা sakoemaha pihadeunana di pajoeneun andjeunna. 'Ngalahir deui radja ka panghoeloe Sadok: Sampejan teh lain djoeroe tingal? geura moelang ka dajeh, sarta sing salamét; djeung doewa poetra sarampejan barawa, nja eta Ahimaás, poetra sampejan, djeung Jonatan, poetra Abjatar. 'Sing pada njaho, kaেলা dek anter di tanah lapang tégal léga, tépi ka datang bedja ti sarampejan, baris mere njaho ka kaেলা. 'Toeloej koe Sadok djeung Abjatar eta péti Allah dibawa moelang ka Jérusalem, seug tjarak di dinja.

a Djab. 3: 1.

b p. 16: 21. c p. 8: 18. d p. 18: 2. e p. 2: 6.

f Roet 1: 16. g 1 Radj. 2: 37; Joh. 18: 1. h p. 8: 17.

i 1 Sam. 30: 7.

'Tidinja Dawoed nandjak dina tandjakan goenoeng Djetoen, nandjakna bari nangis, sarta mastakana ^a ditjindoeng, djeung angkatna teu taroempah-taroempah atjan; kitoe deui sakabeh djalma noe ngiring pada ditjindoeng sirahna, sarta narandjak, nandjakna bari tjeurik. 'Aja noe ngoeninga ka Dawoed, kijeu pihatoerna: Noen, ^b Ahitopel kalébé^t noe sakait saréng Absalom. Seug Dawoed oendjoekan: Noen Pangeran! ^c pirémpoeg Ahitopel moegi digédjoelkeun. 'Ari geus kitoe, mangsa Dawoed dongkap ka poentjak, énggon sémabahijang ka Allah, doemadakan, andjeunna kapapag koe Hoesai, orang Ere; badjoena beunang njosoék, djeung sirahna ditaneuhan. 'Ngalahir Dawoed ka dinja: Oepama sampejan madjoe djemng kami, matak ridoe bae; sabalikna, oepama sampejan moelang ka dajeh, sarta misaoer ka Absalom kijeu: Noen radja! koering teh abdi andjeun; ti bareto koering ngabdi ka rama andjeun, démi ajeuna mah koering sédja ngabdi ka andjeun: ari kitoe mah kami koe sampejan meureun dipangboeroengkeun pirémpoeg Ahitopel. 'Sarta di dinja sampejan geus aja pikantjaeun, nja eta

panghoeloe Sadok djeung panghoeloe Abjatar; ari geus kitoe, saniskara hal noe koe sampejan kadenge ti djéro gédong radja, bedjakeun ka panghoeloe Sadok djeung ka panghoeloe Abjatar. 'Masing njaho, eta teh di dinja direudjeungan doewa anakna, nja eta Ahimaás, anak Sadok, djeung Jonatan, anak Abjatar; laporan ka kami koe lantaran eta saniskara hal noe kadenge koe sampejan tiloean. 'Toeloej Hoesai, sobat Dawoed teja, dongkap ka dajeh; kitoe deui Absalom soemping ka Jérusalem. a p. 19: 4. b p. 15: 12. c p. 16: 23; 17: 14.

PASAL 16.

Ari Dawoed geus madjéng saeutik tina ^a poentjak teh, hol ^b Siba, boedjang Mëpiboset teja, méndakan ka andjeunna, mawa kalde sapasang beunang ngarangkenan, sarta dimoewatan ^c roti doewa ratoes siki, kismis saratoes ranggeujan, boewah saratoes siki, djeung anggoer sakaroeng. 'Ngalahir radja ka Siba: Dek naon maneh mawa ijeu? Pihatoer Siba: Soemoehoen, ari kaldena keur titihaneun poetra-garwa radja, saréng rotina kalajan boewahna baris tédaeun boedjang-boedjang, doepi anggoerna baris leunteun anoe palaj di tégal léga. 'Lahiran radja: Na di mana ^d anak djoeragan maneh? Pihatoer Siba ka radja: Salérésna, keur tjalik di Jérusalem; karantén saorna: Poé ijeu karadjaan ejang kami koe bangsa Israil tangtoe dibalikkeun deui ka kami. 'Lahiran radja ka Siba: Masing njaho, ^e sabobogaan Mëpiboset teh adjang maneh. Ari pihatoer Siba: Simkoering hatoer sémah; moegi-moegi simkoering méndak koernija dina sotja goesti sang radja.

a p. 15: 30. b p. 9: 2. c 1 Sam. 25: 18. d p. 9: 6.

e p. 9: 9; 19: 29.

'Barang radja Dawoed dongkap ka Bahoerim, hol hidji djalma bidjil ti dinja, kaasoep bangsa ahli Saoel, ari ngaranna Simi anak Gera; geus bidjil, la-djoe bari ^a sasapa. 'Sarta méntoeran koe batoe ka Dawoed djeung ka sakabeh abdi radja Dawoed, sangkilang sakabeh bala djeung sakabeh djalma prawira ^b pada ngaping kentja-katoehoeunana. 'Kijeu pok-pokan Simi eukeur njapa teh: Eh toekang ngoetjorkeun gé^tih, djalma

bangkawarah, geura djor, geura los!
 8 'Sakabeh gëtih ^c bangsa Saobel koe Pangeran dibalikkeun ka maneh, anoe djadi radja ngaganti andjeunna; sarta karadjaan teh koe Pangeran dipaparinkeun ka leungeun Absalom, anak maneh; tah, maneh teh tjlilka, sabab maneh toeng
 9 kang ngoetjoerkeun gëtih. 'Pok ^d Abisai poeta Sëroeja oendjoekan ka radja: Keur naon ^e eta andjing pah dek njapa ka goesti sang radja? Abdi nëda idin
 10 meuntas, dek nilas hoeloena. 'Dëmi lahiran radja: Eh anak Sëroeja! ^f aja përkara naon maraneh teh ka kami? Keun bae njapa oge, da manehana ditimbalan koe Pangeran: Geura njapa ka Dawoed; na saha noe kadoega ngomong:
 11 Koe naon maneh milampah kitoe? 'Ngalahir deui Dawoed ka Abisai djeung ka sakabeh abdi-abdina: Geuning anak kami, anoe bidjil ti awak kami, ngarah pati kami; geus komo teuing ajeuna eta oerang Binyamin! Ingkeun bae eta
 12 teh, kadjeun njapa oge, karana manehana ditimbalan koe Pangeran. 'Malah-mandar Pangeran kërsa ningali di kabalangsakan kami, sarta Pangeran malës ka kami koe kahadean, ngaganti
 13 panjapa eta poë ijeu. 'Djadi Dawoed ngaladjëngkeun djalanna djeung djalmadjalmana, sarta Simi teh ladjoe dina pipir goenoeng ti pabënëran andjeunna, sasapa bari leumpang, djeung mëntoeran koe batoe ti pabënëranana, sarta më
 14 lëdoegkeun taneuh pëlëdoeg. 'Tidinja radja dongkap djeung sakabeh djalmadjalma noe ngiring, pada tjarapeëun; seug njërangkeun andjeun di dinja.

^a 2 Moesa 22: 28. ^b p. 15: 18. ^c 1 Sam. 24: 7; p. 1: 17; 4: 8. ^d p. 2: 18. ^e 1 Sam. 24: 15. ^f p. 19: 22.

15 Dëmi Absalom djeung sakabeh djalmadjalma, oerang Israil, ^a daratang ka Jërosalem, sarta Ahitopel ngareudjeunngan. 'Ari geus kitoe, ^b barang Hoesai, oerang Ere, sobat Dawoed teja, dongkap ka Absalom, pok Hoesai mihatoe ka Absalom: ^c Radja sing salamët! radja sing salamët! 'Misaer Absalom ka Hoesai: Karah kijeu kahemanan sampejan ka sobat sampejan? Koe naon sampejan teu leumpang, miloe djeung sobat sampejan?
 16 'Pihatoer Hoesai ka Absalom: Moal, noen; sajaktosna, noe dipilih koe Pangeran, sarëng koe ijeu djalmi-djalmi,

sarawoeh koe sadaja oerang Israil, nja eta noe pikagoenganeun diri simkoering, sarëng nja di eta simkoering sëdja tji-tjing. 'Kadoewa përkawis: Ka saha simkoering nja ngawoela? lain ka pajoeneun poetrana? ^d Sakoemaha simkoering tadina ngawoela ka pajoeneun rama andjeun, nja kitoe pisan sëdja simkoering
 19 ka pajoeneun salira andjeun. 'Tidinja Absalom misaer ka Ahitopel: Tjik, kami menta pirempeog sadaja, koemaha oerang nja pilampaheun? 'Ari pihatoer Ahitopel ka Absalom: Saena andjeun ngalëbëtan ka parëkan rama andjeun, ^e noe ditilarkeun baris ngadjaga gëdong teja; tangtoe kakoeing koe sabangsa Israil, jen andjeun milampah pikasëngiteun rama andjeun; geus kitoe sa-
 20 koer noe anoeet ka andjeun tangtoe pada koewat leungeunna. 'Toeloej Absalom dipangmasangkeun himah dina loeboer gëdong; ^f seug Absalom mandjingan ka parëkan ramana, di hareupeun panon
 21 sabangsa Israil. 'Ari pirempeog Ahitopel anoe dioetjapkeun dina mangsa eta, geus kawas nanja ka pangandika Allah bae; nja kitoe sakabeh pirempeog Ahitopel, boh ka Dawoed, boh ka Absalom.

^a p. 15: 12, 37. ^b p. 15: 32, 37. ^c 1 Radj. 1: 25. ^d p. 15: 34. ^e p. 15: 16. ^f p. 12: 11.

PASAL 17.

Tidinja Ahitopel mihatoe ka Absalom: Manawi roedjoek, simkoering rek milih salaksa doewa reboe djalma, sëdja dangan, ladjëng ngoedag, njoesoel
 2 Dawoed ëngke peuting; 'koe simkoering dek didatangan meungpeung andjeunna tjape sarëng ngeplek leungeun, nja dek dikagetkeun, tangtoe kaboe sabala kabeh noe ngarendjeungan; seg radja koe simkoering dek disabët, woengkoel eta
 3 bae; 'sarta djalma noe loba koe simkoering dek dibalikkeun ka andjeun. Ari eta hidji djalma, noe diarah koe andjeun, sasat balik sarereja; sabangsa
 4 kabeh tangtoe salamët. 'Ari pihatoer noe bijeu teh pibënëreun koe pangrasa Absalom djeung koe pangrasa para kolot Israil.
 5 Geus kitoe Absalom njaoer: Geura tjëlökan deui ^a Hoesai, oerang Ere teja, oerang dengekeun omong eta deui.
 6 'Ari Hoesai geus dongkap ka Absalom,

seg Absalom misaoer ka dinja, saोजना: Kijeu-kijeu kasaoeran Ahitopel; hade oerang lampahkeun kasaoeranana? oepama hanteu, tjik sampejan misaoer!

7 'Ari pihatoer Hoesai ka Absalom teh: Noen, ari pirémpag, noe dihatoerkeun koe Ahitopel sakali ijeu mah, hanteu

8 sae. 'Mihatoer deui Hoesai teh: Andjeun langkoeng oeniuga ka rama andjeun saréng ka djalma-djalmana, estoe sadajana djalma prawira, saréng pada panas hate, ^b sapértos biroewang di tégal, noe ditjokot anakna; malah rama andjeun pradjoerit, moal koelém saréng bala.

9 'Salérésna, ajeuna eta teh keur njoempoeut dina hidji djoerang atanapi dina hidji énggon sanes; geus kitoe, manawi dina awitna aja noe roeboeh sawareh, saha-saha noe ngadenge tinangtos njéboet: Kalah bala noe noeroet ka Absalom.

10 'Masih djalma gagah oge, noe hatena sapértos hate singa, geus kauténan gimir bae; karautén sabangsa Israail térangeun, jeu rama andjeun djalma prawira, saréng noe ngareudjeungan ka andjeunna pada djalma gagah. 'Mana ari pirémpoeg simkoering: saena dikoempolkeun ka andjeun sabangsa Israail, ^c ti Dan dongkap ka Berseba, rejana sapértos kesusik di sisi laoet; saréng salira

12 andjeun kédah angkat djoerit. 'Ladjéng abdi sadaja bade ngadatangan ka dinja, énggon mana bae pikapéndakeunana; seg bae ditapoek, sapértos tji-iboen ragrag kana taneuh; ari dirina saréng sadajana djalma noe ngareudjeungan hidji

13 oge moal aja noe dikarikeun. 'Saréng oepamina moeboes kana hidji nagri, ladjéng sabangsa Israail bade mawakeun tambang ka eta nagri, bari seug disered kana waloengan, dongkap ka di dinja geus teu kapéndak batoe lémbuet-lémbuet atjan. 'Pok njaer Absalom djeung sakabeh oerang Israail: Pirémpoeg Hoesai, oerang Ereke teh, leuwih hade ti batan pirémpoeg Ahitopel teja. Wantoe-wantoe ^d Pangeran ngérsakeun ngaboe-roengkeun pirémpoeg Ahitopel anoe hade; noe dipandang koe Pangeran ngadatangkeun katjilakaan ka Absalom.

a p. 16:16. b Hos. 13:8. c p. 3:10. d p. 15:31.

15 'Tidinja Hoesai mitjatoer ^a ka panghoeloe Sadok djeung ka panghoeloe Abjatar: Kijen-kijeu pirémpoeg Ahitopel

ka Absalom djeung ka para kokolot Israail, sarta kijeu-kijeu pirémpoeg ka

16 oela. 'Mana ajeuna sing gautjang miwaringan, sarta oeningakeun ka Dawoed, kijeu nja saor: ^b Wéngi éngke poma oelah koelém di tanah lapang tégal léga; sawangsoelna kédah pisan meuntas, sangkan radja oelah dibasmi saréng sadajana djalma noe ngiring. 'Ari ^c Jonatan djeung Ahimaás teja sadija narangtoeng di soemoer Rogel; bral hidji boedjang awewe leumpang, mopojan ka darinja; toeloj eta lalumpang ngoeninga ka radja Dawoed; wantoe eta teh hanteu

18 meuang katendjo asoep ka dajauh. 'Tapi aja hidji boedak lalaki neudjo eta doewaän, sarta ngoeninga ka Absalom. Dëmi noe doewaän teh leumpangna gantjangan, toeloj arasoep ka imah hidji djalma di Bahoerim; eta teh boga soemoer di boeroeanana, djoet taroeroen

19 ka dinja. 'Ari pamadjikanana top njokot hidji amparan, diamparkeun dina ljang eta soemoer, bari seug didarjangan beunjeur, noe matak teu pisan katara.

20 'Tidinja daratang abdi Absalom ka eta awewe, arasoep ka imahna, bari ngaromong: Di mana Ahimaás djeung Jonatan? Didjawab koe awewe teh: Geus meuntas mantén eta tjai leutik. Seg narejangan, wëleh teu kapanggih; toeloj

21 loej baralik bae ka Jérusalem. 'Ari geus kitoe, sanggeusna eta maroelang, tjat doewaän teh harandjat tina soemoer; kébat leumpangna, toeloj ngoeninga ka radja Dawoed; ari pihatoerna ka Dawoed: Mangga geura darangan, sing enggal meuntas tjai; karantén kijeu-kijeu pirémpoeg Ahitopel hal andjeun

22 sadaja. 'Paképoek Dawoed dangdan, djeung sakabeh djalma noe ngiring, toeloj mareuntas tji Jordan; geus népi ka braj beurang hidji ge taja noe koe-rang, anoe tatjan meuntas tji Jordan.

23 'Mangsa Ahitopel térangeun, jen pirémpoegna hanteu dilampahkeun, pek ngararangkanen kaldena, sarta dangdan, bral moelang ^d ka nagarana, ka imahna; toeloj wëwékas ka saeusi-imahna, bari seug ^e ngagantoeung maneh, hos paeh, sarta dikoeboer dina pakoeboeran bapana.

a p. 15:35. b p. 15:28. c p. 15:36.

d p. 15:12. e Mat. 27:5.

24 'Ari Dawoed soemping ^a ka Mahanaim,

Tidinja Absalom meuntas tji Jordan, nja pribadina djeung sakabeh oerang Israïl
 23 noe ngareudjeungan. 'Sarta Amasa koe Absalom diangkat njèkèl balad, ngaganti Joab. Ari Amasa teja poetra djalma noe ngaran Jitra, oerang Israïl, anoe mandjingan ka Abigal poetra Nahas, saderek Séroēja, noe djadi iboe Joab.
 26 'Toeloej Israïl djeung Absalom masanggrahan di tanah Gilad. *a* 1 Moesa 32 : 2.
 27 'Ari geus kitoe, barang Dawoed soemping ka Mahanaim, seug Sobi poetra Nahas, *a* ti Raba, dajeh oerang Amon, djeung *b* Makir poetra Amiël, ti Lodëbar, *c* sarta Barsilai, oerang Gilad, ti Rogëlim, 'marawa kasoer, bokor djeung wawadahan boewatan pandjoenan; tarigoe, gandroeng, tipoeng sarta *d* gandoem beunang njangraj; katjang boentjis, katjang beureum djeung katjang beunang njangraj;
 29 'kitoe deui madoe djeung mantega, toer domba djeung kidjoe sapi, dihatoeurkeun ka Dawoed djeung ka djalmadjalma noe ngiring, baris dahareun; karana palikiran: Eta djalma-djalma kalempohan, djeung tjape, sarta halabhabeun di tégal léga. *a* p. 12 : 26. *b* p. 9 : 4.
c 1 Radj. 2 : 7. *d* Jos. 5 : 11.

PASAL 18.

Tidinja Dawoed ngaloris bala noe ngiring, sarta ngadjënëngkeun anoe baris njangking ka darinya, kapala sareboe
 2 djeung kapala saratoes. 'Geus kitoe bala teh koe Dawoed diinditkeun; noe sapërtiloe di bawah kawasa Joab; noe sapërtiloe di bawah kawasa Abisai poetra Séroēja, saderek Joab; ari noe sapërtiloe deui di bawah kawasa *a* Itai, oerang Gat teja. Sarta radja ngalahir ka bala: Kami oge tangtoe boedal djeung maraneh. 'Dëmi pihatoer bala: Andjeun mah montong angkat; karantën sanadjan koering sadaja kaboer, koe eta teh moal dipadoeli; sarëng sanadjan koering pae sarapo, koe eta teh moal dipadoeli; jaktosna andjeun teh nandingan koering salaksa; mana ajeuna langkoeng sae andjeun ti djëro nagri mitoeloeng
 4 ka koering. 'Lahiran radja ka darinja: Kami dek milampah sakoemaha pihadeunana koe pangrasa maraneh. Tidinja radja ngadëg di sisi lawang nagara, sarta sakabeh bala teh boedal, *b* baratoes-

5 ratoes djeung bareboe-reboe. 'Djeung radja nimbalan ka Joab, ka Abisai djeung ka Itai, kijeu timbalanana: Sing saneh ka eta boedak, ka Absalom! Kadenge koe sabala kabeh, radja maparin timbalan ka para kapala hal pérkara Absalom. 'Ari bala teh boedal ka tégal, manggihan Israïl; dër pérang di leu-
 7 weung Epraim. 'Toeloej bala Israïl areleh di dinja di hareupeun abdi-abdi Dawoed, nja rosa katjida elehna di dinja dina poë harita, doewa laksa noe kasamboet. 'Wantoe pérang teh njalijara di dinja, di sakoeriling tanah eta, sarta bala teja loba noe dihakan koe eta leuweung ti batan *c* noe dihakan koe pé-
 9 dang dina poë harita. 'Parëng Absalom prok ka hareupeun abdi-abdi Dawoed. Ari Absalom toenggang bigal; seg bigal teh datang ka hidji kijara gëde, boes ka handapeun dahan noe kekep; heug sirah Absalom njëlap kana eta kijara, djadi ngagawing di antara langit djeung boemi; ari bigalna noe ditoenggangangan
 10 këbat. 'Aja hidji djalma nendjo, toeloej ngoeninga ka Joab, pihatoerna: Salë-rësna, koering nendjo Absalom ngagan-
 11 toeng dina kijara. 'Saoer Joab ka djalma noe ngoeninga teh: Poegoeh-poegoeh koe maneh katendjo, na koe naon teu dipaehan di dinja, disina kana taneuh? koe kami maneh tangtoe digandjar sapoeloeh wang perak, djeung hidji saboek.
 12 'Pihatoer djalma teh ka Joab: Ari koering teh, nadjan dina leungeun dongkap ka nimbang sareboe wang perak oge, moal njodorkeun leungeun ka poetra radja; karana koering sadaja pada ngoeping radja nimbalan ka andjeun, ka Abisai sarëng ka Itai, kijeu teja: Saha oge, sing ngadjaga diri ka eta boedak,
 13 ka Absalom. 'Sawangsoelna, ari koering milampah tjidra ka patina, sagala pérkawis moal aja noe kadingdingan ka radja, sarëng koe andjeun tangtoe ditingalikeun ti kaënggangangan. 'Ari saer Joab: Kami moal toenggoe kijeu di hareupeun maneh. Toeloej njandak djamparing tiloe siki, pek ditjotjogkeun kana manah Absalom, da masih hiroep keneh
 15 di téngah kijara. 'Djeung aja sapoeloeh boedjang, taroekang mawa pakarang Joab, hol ngarijoengan, pek njarabët
 16 ka Absalom, dipaehan. 'Toeloej *d* Joab

nijoeup sangkalala, seug bala teh balik, eureun ngoedag njoesoel Israil; karana
 17 bala teh koe Joab dihoelag. 'Geus kitoe
 pada njokot Absalom, dipitjeun ka lom-
 bang gède di djero leuweung, e bari
 seug diboeubroegan koe batoe, njiyeun
 toempoeakan gède pisan; djeung sakabeh
 18 oerang Israil kalaboer, moeroe sahimah-
 sahimahna. 'Ari Absalom teja, mangsana
 keur hiroep, geus njokot sarta ngadég-
 keun keur dirina hidji tétèngër, noe di
 f lèbak Radja; karana saeurna: g Aing
 teu boga anak lalaki, pigeusaneun ngi-
 ngètkeun ngaran aing; seg tétèngër teh
 koe Absalom ditèlahan djénengan pri-
 badi, manana disèboet tjitjiren Absalom,
 tèpi ka mangsa ajeuna. a p. 15: 19.

b 1 Sam. 29: 2. c 5 Moesa 32: 42. d p. 2: 28.

e Jos. 7: 26. f 1 Moesa 14: 17. g p. 14: 27.

19 Tidinja a Ahimaàs poetra Sadok teja
 mihatoer: Koering moen aja idin dek
 moeroe, sèdja ngawartakeun ka radja,
 jen andjeunna koe Pangeran geus di-
 20 bènèrkeun ti leungeun moesoehna. 'Dèmi
 saoeur Joab ka dinja: Lain hidèp noe
 pimawaeun bedja poè ijeu; hidèp teh
 dina poè sedjen bae mawa bedja; ari
 poè ijeu mah montong hidèp noe mawa
 bedja, tina sabab poetra radja maot.
 21 'Heug Joab marentah ka boedak Ha-
 bèsì: Silaing geura leumpang, oeninga-
 keun ka radja sakoer noe geus katendjo
 koe silaing. Dat njembah boedak Habèsì
 22 teh ka Joab, sëmproeng moeroe. 'Pok
 deui Ahimaàs poetra Sadok teh miha-
 toer ka Joab: Matak naon, koering oge
 moegi idinan moeroe pandeurieun boe-
 dak Habèsì. Dèmi saoeur Joab: Keur
 naon ènoeng dek moeroe? da leumpang
 23 ge taja bedja noe pihasiléun. 'Matak
 naon koering moeroe? Ari saoeur Joab
 ka dinja: Seg bae moeroe. Sëmproeng
 Ahimaàs moeroe, djalan tanah lempar,
 sarta boedak Habèsì kapiheulaan.

a p. 15: 27, 36.

24 Ari Dawoed teh keur linggih di an-
 tara doewa lawang nagara. Toeloj noe
 kèmit oenggah ka loehoer lawang, kana
 koeta; ana tjéngkat panonna, sarta nen-
 25 djo, beh aja djalma moeroe, sarta so-
 rangangan. 'Gantjang noe kèmit teh nga-
 gèro, ngoeninga ka radja; lahiran radja:
 Oepama sorangan, tangtoe noe mawa
 bedja. Ari eta teja beuki deukeut beuki

26 deukeut. 'Beh noe kèmit teh nendjo deui
 hidji djalma moeroe; seug noe kèmit
 teh ngagèro ka noe toenggoe lawang,
 pokna: Toeh, aja deui djalma moeroe,
 sarta sorangan. Lahiran radja: Eta ge
 27 tangtoe noe mawa bedja. 'Mioendjoek
 noe kèmit: Pangmoeroe noe ti heula
 teja katendjona koe sinkoering sapèrtos
 pangmoeroe Ahimaàs poetra Sadok. La-
 hiran radja: a Eta teh djalma hade,
 28 pangdatangna mawa bedja hade. 'Teu
 lila Ahimaàs ngagèro, sarta oendjoekan
 ka radja: Salamèt! Brék soedjoed ka
 radja, njoeoeh kana taneuh, bari oen-
 djoekan deui: Sagala poedji ka Pange-
 ran, Allah andjeun, noe geus njèrahkeun
 eta djalma-djalma noe pada ngamang-
 keun leungeunna ka goesti sang radja.
 29 'Ari lahiran radja: Koemaha boedak
 teja, Absalom, salamèt? Pihatoer Ahi-
 maàs: Simkoering nendjo karoesoehan
 gède, waktoe Joab miwarang abdi sang
 radja sarèng abdi gamparan, nanging
 30 simkoering teu tèrang pètana. 'Lahiran
 radja: Ser pindah, nangtoeng di dijeu.
 31 Toeloj pindah, seg nangtoeng. 'Djog
 boedak Habèsì teja datang; seug oen-
 djoekan boedak Habèsì teh: Goesti sang
 radja dihatoeranan warta, jen andjeun
 dintèn ijeu koe Pangeran geus dibènèr-
 keun ti leungeun sadajana noe nga-
 32 moesoeh ka andjeun. 'Ari lahiran radja
 ka boedak Habèsì teh: Koemaha boedak
 teja, Absalom, salamèt? Pihatoer boe-
 dak Habèsì teh: Satroe goesti sang ra-
 dja, sarèng sakoer bae noe ngamoesoeh
 ka andjeun, moegi-moegi djaradi sapèr-
 tos eta djalma anom! 'Njèblak radja
 teh, toeloj naek ka loteng lawang na-
 gara, bari nangis; ari keur angkat la-
 hirma kijeu: Èh anaking Absalom! Èh
 anaking, anaking Absalom! anggoer ama
 paeh nalangan ènoeng; èh Absalom,
 anaking, anaking! a 1 Radj. 1: 42.

PASAL 19.

Aja noe ngoeninga ka Joab: Noen,
 2 radja keur nangis, sarèng pèrìh ma-
 nah tina sabab Absalom. 'Djadi oeng-
 goelna dina poè harita mawa prihatin
 ka sabala kabeh; karana bala teh dina
 poè harita ngadenge bedja kijeu: Radja
 3 teh nalangsa tina sabab poetrana. 'Ari
 bala teh dina poè harita papalingan

asoep ka nagara, saibarat bala noe wirang asal kaboer tina pérang, lakoena sok palingan. 'Sarta radja ^a ditijoenng pameunteuna, djeung radja djédjéritan, bédas pisan géntрана: ^b Éh anaking Absalom! éh Absalom, anaking, anaking!

⁵ 'Toeloej Joab ngadeuheus ka radja, ka djéro imah, sarta oendjoeukan kijeu: Andjeun poé ijeu geus ngerakeun beungeut sakabéh abdi andjeun, noe geus pada ngarahajoekéun pati andjeun poé ijeu, kitoé keneh pati poeta andjeun pamégét-istri, sarawoeh pati para garwa saréng pati para paréknan andjeun; 'da andjeun asih ka noe geuleuh ka andjeun, saréng geuleuh ka noe njaáh ka andjeun. Karana andjeun poé ijeu geus nawiskeun, ari para kapala saréng abdi-abdi taja adjina di andjeun; karana simkoering poé ijeu geus térang, manawi Absalom hiroep, démi koering sadaja mah poé ijeu paraeh, didinja bènér koe pangraos andjeun. 'Mana ajeuna, mangga geura dangdan, moedoe ka loewar, ngoepahan kana ati abdi-abdi andjeun; karana simkoering soempah démi Pangeran, manawi andjeun hanteu ka loewar mah, peuting éngke saoranger ge moal aja noe meuting saréng andjeun; ari kitoé teh matak katjilakaan ka andjeun, ngoengkoelan sadajana katjilakaan anoe ngadatangan ka andjeun ti boeboeréj dongkap ka ajeuna. 'Tidinja radja dangdan, gek linggih ^c dina lawang. Gantjang sabala kabéh dibedjaän, kijeu pokna: Geuning, radja keur linggih dina lawang; seug sabala kabéh ngadeuheusan ka pajoeneun radja.

^c p. 18 : 4, 24.

^a p. 15 : 30. ^b p. 18 : 33.

Démi Israil teja ^a geus kaboer, moeroe sahimah-sahimahna. 'Ari geus kitoé sakabéh djalma patjerewedan di sakabéh kaum Israil, pokna: ^b Nja radja noe ngaloewarkeun orang ti leungeun moesoeh-moesoeh orang, sarta nja andjeunna noe ngaleupaskeun orang ti leungeun orang Pélisti; démi ajeuna andjeunna ngalolos ti djéro tanah, tina hal Absalom. 'Ari Absalom, noe koe orang diminjakan sina njangking orang teja, paeh dina pérang; démi ajeuna koe naon maraneh repeh bae, teu moelihkeun radja?

^a p. 18 : 17. ^b p. 3 : 18.

¹¹ Tidinja radja Dawoed miwarang ka

^a panghoeloe Sadok djeung ka panghoeloe Abjatar, lahirna: Geura pada misaocer ka kokolot-kokolot Joeda, kijeu nja pok: Koe naon maraneh rek pandeuri moelangkeun radja ka gedongna? karana omongan sakabéh orang Israil geus datang ka radja, ka boemina. 'Maraneh teh doeloer kami, ^b satoelang-sadaging djeung kami; na koe naon maraneh rek pandeuri moelangkeun radja?

¹³ 'Sarta ka ^c Amasa koedoe misaocer kijeu: Maneh teh lainsatoelang-sadaging djeung kami? ^d Moegi kami koe Allah didamel kijeu sarta diwoewoehan kijeu, oepama maneh teu djadi kapala balad di hareupeun kami sapapandjangna, ngaganti Joab. 'Ari hate sakabéh orang Joeda koe andjeunna kapéroehkeun, ^e kawas djalma saoranger; toeloej ngadjoeoengkeun ka radja, [pilhatoerna]: Moegi geura moelih saréng sadajana abdi andjeun. 'Toeloej radja moelih, sarta dongkap ka ^f tji Jordan. Ari orang Joeda datang ka Gilgal, leumpang mapagkeun radja, sédja meuntaskeun radja ka tji Jordan. ^a p. 15 : 35. ^b p. 5 : 1. ^c p. 17 : 25. ^d p. 3 : 35. ^e Hak. 20 : 1. ^f p. 17 : 22.

¹⁶ Ari ^a Simi anak Gera, orang Binyamin ti Bahoerim teja, indit gagantjangan, toeloej datang baréng djeung orang Joeda, mapagkeun radja Dawoed;

¹⁷ 'direudjeungan sareboe djalma orang Binyamin, ^b kitoé deui Siba, boedjang bangsa Saoel teja, reudjeung anakna lalaki noe lima wélas sarta noe doewa poeloeh badegana teja; heg pada néroes tji Jordan ka pajoeneun radja. 'Tidinja eretan meuntas, baris meuntaskeun radja sapoetra-garwana, sarta ngalampahkeun naon bae noe pihadeéun koe pangraos radja. Brék Simi anak Gera teh méndék ka pajoeneun radja, barang geus

¹⁹ meuntas tji Jordan, 'sarta oendjoeukan ka radja kijeu: Moegi goesti ka abdi oelah ngetangkeun kadorakaän, saréng moegi oelah ngemoetkeun lakoe bengkok, noe koe abdi gampanan dilampahkeun basa poéan goesti sang radja mijos ti Jérusalem teja; moegi-moegi radja

²⁰ oelah njimpén manah. 'Karantén abdi gampanan geus roemoas, jen abdi mlampah dosa; tah geuning, abdi dintén ijeu geus dongkap, pangheulana ti saanak-poetoe Joesoep, ijang mapagkeun

21 goesti sang radja. 'Ngawangsoel Abisai poetra Séroeja teja, pihatoerna: Naha Simi teh, tina sabab kijeu, moal dipa-
 ehan? ^e da mapan njapa kana lisahan
 22 Pangeran. 'Dëmi lahiran Dawood: ^a Eh anak Séroeja! aja përkara naon maraneh
 teh ka kami? koetan maraneh poë ijeu
 ka kami dek minangka ^e setan? ^f karah
 poë ijeu rek aja djalma noe dipaehan
 di Israil? naha kami lain njabo, jen
 kami poë ijeu djadi deui radja, njang-
 23 king Israil? 'Seug radja ngalahir ka Simi
 teh: ^g Maneh moal dipaehan. Malah
 radja soempah ka dinja. a p. 16: 5.

b p. 9: 2; 16: 1. *c* 2 Moesa 22: 28. *d* p. 16: 10.

e Mat. 16: 23. *f* 1 Sam. 11: 13. *g* 1 Radj. 2: 8.

24 Datang deui ^a Mëpiboset poetoe Saeol
 teja, mapagkeun radja; ari eta teh teu
 ngabérésihan soekoena, djeung teu nga-
 goenting djanggotna, sarta teu njeuseuh
 papakeanana ti poëan radja angkat tËpi
 ka poëan soemping deui sarta kasala-
 25 mëtan. 'Ari geus kitoe, barang datang
 ka Jérusalem mapagkeun radja, seug
 radja ngalahir ka dinja: Eh Mëpiboset!
 koe naon maneh hanteu miloe djeung
 26 kami? 'Ari pihatoerna: Noen goesti sang
 radja! abdi teh dibohodo koe poen ba-
 dega; karantën pikir abdi gamparan:
 Ah, dek ngararangkenan kalde, dek di-
 toempakan, leumpang ka radja; wan-
 27 toenting abdi gamparan ngempor. 'Sa-
 malah ^b manehanana ngoepat abdi gam-
 paran ka goesti sang radja; doeipi goesti
 sang radja teh ^c sapërto malaikat Al-
 lah; mangga pidamël sakoemaha pisa-
 28 eunana koe pangraos andjeun. 'Karan-
 tën saähli poen ejang taja deui anging
 djalma lëbët dihoekoem pae wongkoel
 di pajoeneun goesti sang radja; kilang
 kitoe diri abdi ^a koe gamparan dilë-
 bëtkeun anoe sok dahar sarëng gam-
 paran samedja reudjeung. Djadi abdi
 teh gadoeh hak naon deui, noe mawi
 29 rek sasambat deui ka radja? 'Lahiran
 radja ka Mëpiboset: Keur naon maneh
 ngomongkeun deui përkara maneh? pa-
 rentah kami: ^e Maneh djeung Siba pa-
 rokeun lahan. 'Pihatoer Mëpiboset teh
 ka radja: Ditjokot kabeh oge koe ma-
 nehanana, mangga bae, sarehna goesti
 sang radja soemping deui ka gëdongna
 sarëng kasalamëtan. a p. 9: 6. *b* p. 16: 3.

c p. 14: 17. *d* p. 9: 10. *e* p. 16: 4.

31 Datang deui ^a Barsilai, oerang Gilad
 teja, ti Rogëlim; seug meuntas tji Jordan
 reudjeung radja, sédja ngadjadja-
 32 keun radja ka peuntaseun tji Jordan. 'Ari
 Barsilai teh geus kolot katjida, oemoer
 dalapan poeloech taoen; sarta njékapan
 ka radja, basa linggih di Mahanaim
 teja; karana eta teh djalma beunghar
 33 katjida. 'Ngalahir radja ka Barsilai teh:
 'Tjik, ëmbah djeung kaeola meuntas, dek
 ditjoekoepan di kaeola di Jérusalem.
 34 'Dëmi pihatoer Barsilai ka radja: Sa-
 baraha deui rejana taoen hiroep poen
 aki, noe mawi aki pingiringeun radja
 35 ka Jérusalem? 'Ari oemoer poen aki
 dangët ajeuna dalapan poeloech taoen;
 koemaha aki rek ngabedakeun sae sa-
 rëng awon? sarëng koemaha aki gam-
 paran pingaraoseun anoe ditëda sara-
 woch noe diinoem? sarëng koemaha
 aki pingoepingeun deui kana sowara
 ahli njanji lalaki-awewe? eukeur naon
 abdi gamparan ngariridoe deui ka goesti
 36 sang radja? 'Abdi gamparan sédja meun-
 tas tji Jordan bae, ngadjadja-
 keun radja sakëdap; sarëng keur naon radja
 pimalëséun ka poen aki pamalës kitoe?
 37 'Abdi gamparan moegi diidinan moen-
 doer, hajang maot di nagara sorangan,
 denkeut koeboeran indoeng-bapa. Na-
 nging, salërësna, toewang koering poen
 Kimham moegi sina meuntas ngiring
 goesti sang radja; nja eta mangga pi-
 damël sakoemaha pisaëunana koe pang-
 38 raos andjeun. 'Ari lahiran radja: Hade,
 Kimham dek dibawa meuntas, sarta
 koe kaeola dek dipilampah sakoemaha
 pihadeunana koe pangrasa ëmbah; sarta
 naon bae noe koe ëmbah rek dipenta
 ka kaeola, koe kaeola tangtoe dilakonan.
 39 'Këbat djalma sakabeh meuntas tji Jor-
 dan; ana radja geus meuntas, seug radja
 njijoeu ka Barsilai, sarta dibërkahan;
 toeloej meolang ka ënggonna. a p. 17: 27.

40 'Ari radja meuntasna ka Gilgal, sarta
 Kimham teja ngiring meuntas; djeung
 sabala Joeda kabeh meuntakeun radja,
 41 kitoe keneh saparo bala Israil. 'Boe-
 roeboel sakabeh oerang Israil ngada-
 reuheusan ka radja, sarta aroendjoeun
 ka radja: Koe naon andjeun dipaling
 koe doeloer-doeloer koering, oerang Jo-
 da, bari seug meuntakeun radja sa-
 poetra-garwana ka tji Jordan, sarëng

sadajana djalma Dawoed noe ngiring?
 42 'Ngadjawab sakabeh oerang Joeda ka oerang Israil teh: Sabab radja ka kaoela pernah baraja; naha maneh mana panas koe hal perkarana kitoe? karah kaoela baranghakan kadaharan radja,
 43 atawa radja masihan ka kaoela? 'Nembalan oerang Israil ka oerang Joeda teh, kijeu pokna: Kaoela mah boga sapoeloh bagian ka radja, kitoe keneh ka Dawoed kaoela ngaleuwihan ti maneh; na koe naon maneh njoemahkeun ka kaoela? karah lain kaoela noe ti heula ngomong, dek moelangkeun radja kaoela? Dëmi omongan oerang Joeda heuras ti batan omongan oerang Israil.

PASAL 20.

Parëng di dinja aja hidji djalma bangkawarah, ngaranna Seba anak Bikri, oerang Binyamin; eta seg nioep sangkakala, bari ngomong: ^a Oerang mah teu boga doeoeman ka Dawoed, sarta teu boga milik ka anak Isai teh; geura
 2 balik, Israil! sahimah-sahimahna. 'Broel sakabeh oerang Israil indit ti poengkoereun Dawoed, pada noeroet ka Seba anak Bikri teja; tatapi oerang Joeda mah ngarakëtan ka radjana, ti tji Jordan tëpi ka Jérusalem. ^a 1 Radj. 12: 16.
 3 Ari Dawoed soemping ka gëdongna, ka Jérusalem. Tidinja radja njandak ^a eta sapoeloh parëkan, noe ditilarkeun baris ngadjaga gëdong teja, dipërnahkeun dina hidji imah noe didjaga, sarta ditjoekoepan, tatapi hanteu dilëbëtan; pada dikërëm tëpi ka poëanana paeh, hiroepna rarandaan. ^a p. 16: 21.
 4 Toeloej radja nimbalan ka Amasa: Kami panggoempolkeun oerang Joeda sadjéro tiloe poë, seg maneh koedoe
 5 djonghok di dijeu. 'Bral Amasa leumpang, ngoempolkeun oerang Joeda; tatapi Amasa teh lila tina mangsana, noe
 6 ditangtoskeun ka dinja teja. 'Seug Dawoed nimbalan ka Abisai: Ajenna eta Seba anak Bikri teh meureun njilakakeun ka oerang alah batan Absalom; maneh geura njokot abdi-abdi goesti maneh, seg oedag soesoel, bisi eta teh manggih nagara rareugreug, sarta nagara
 7 hajoekeun maneh ti panon oerang. 'Toeloej boedal djalma Joab, kitoe deui ^a djoeroe këtök djeung djoeroe loempat,

sarta sakabeh djalma prawira, pada ngiring Abisai; boedalna ti Jérusalem, dek ngoedag njoesoel Seba anak Bikri
 8 teja. 'Barang eta teh nëpi ka batoe gëde noe di Gibon, seg Amasa amprok ka hareupeunana. Ari Joab make badjoe disaboeakan, sarta ti loewarna njoengkëlang pëdang, dipageuhan dina tjangkengna, sarta disarangkaan; ana madjoe, pëdangna morosod. 'Pok Joab misaoer ka Amasa: Adi koemaha, damang? sarta Joab leungeunna ti katoehoe newak djanggot Amasa, sigana dek njioem.
 10 'Ari Amasa teu ijatna kana pëdang noe keur ditjékël koe Joab, ^b pek ditoeblëskeun ka benteungna, datang ka peudjitna amboeradoel kana taneuh, hanteu koengsi dipindo; toeloej bae paeh. Heug Joab djeung Abisai saderekna këbat ngoedag, njoesoel Seba anak Bikri teja.
 11 'Aja hidji djalma, boedjang Joab, nangtoengan Amasa, sarta ngomong kijeu: Saha-saha noe soeka ka Joab, djeung saha-saha noe anoet ka Dawoed, geura
 12 noetoerkeun Joab! 'Dëmi Amasa teh keur goegoelingan dina gëtil di têngah djalan gëde. Ana katendjo koe eta djalma, ^c jen sakabeh bala ngarandëg, seg koe manehana Amasa teh tina djalan gëde dipindahkeun ka këbon, bari diroengkoepan sakali koe simboet, sapedah nendjo sakoer noe datang ka
 13 lëbah dinja ngarandëg. 'Barang geus dieuwuehkeun ti djalan gëde, sakabeh djalma toeloej noetoerkeun Joab, ngoedag njoesoel Seba anak Bikri teja.
 14 'Ari Joab teh ngambah sakabeh kaum Israil, tëpi ka Abel djeung ka Bet-Maäka, sarta satanah Berim; seug eta ge karoempoel, sarta daratng, noetoerkeun Joab. 'Dëmi geus darongkap, toeloej dikëpoeng di Abel Bet-Maäka teja, sarta nagara teh dilingkoengan koe benteng, ngadingding deukeut koeta loewar; djeung sakabeh bala noe ngareudjeungan Joab ngaroeaksakkeun koeta, soepaja sina
 16 roeboeh. 'Aja hidji awewe pintër, ngagëro ti djëro nagara: Darengekeun! darengekeun! hatoerkeun ka Joab: Moegi geura ngadeukeutan ka dijeu, koering
 17 aja pihatoereun ka andjeun. 'Toeloej Joab ngadeukeutan ka dinja. Pok awewe teh naros: Andjeun teh Joab? Walonana: Énja kami. Seg mihatoer ka

andjeunna: Moegi kërsa ngadangoeun pihatoer abdi gamparan. Ari saerna: 18 Heg kami ngadenge. 'Toeloej mihatoer, kijeu pihatoerna: Baheula mah sok ngaromong, kijeu pokna: Koedoe nanjakeun heula ka Abel; dimana geus kitoe, poe- 19 toes. 'Koering teh kalèbèt noe soeka rapih sarèng noe satoehoe di Israil; doepi andjeun ngèrsakeun maehan hidji nagara, noe djadi iboe di Israil; koe naon andjeun kërsa ngabasmu kagoengan 20 Pangeran? 'Ngawalon Joab, kijeu walonganana: Palijas teuing, palijas teuing kami teh dek ngabasmu atawa dek ngaromaksak! 'Lain kitoe pérkarana; énjana mah aja hidji djalma ti pigoenongan Epraim, ngaran Seba anak Bikri, ngamangkeun leungeunna ka radja, ka Dawoed; eta bae selehkeun, tangtoe kami moelang ti ijeu nagara. Pioendjoek awe- 21 we teh ka Joab: Mangga, hoeloena éngke dialoengkeun ka andjeun tina koeta. 'Tidinja awewe teh ngadatangan ka djalma noe loba djeung kapintéranana; pek Seba anak Bikri teh koe maranehanana ditilas hoeloena, bari seug dialoengkeun ka Joab. Toeloej Joab^d nioep sangkakala, geus kitoe boebar ti eta nagara, balik sahimah-himahna. Ari Joab moelih ka Jérusalem, ka radja.

a p. 8: 18. b 1 Radj. 2: 5. c p. 2: 23. d p. 18: 16.

23 Ari^a Joab teja njékél sakabeh balad Israil, djeung Bënaja poetra Jojada njangking djoeroe këtok djeung djoeroe loempat. 'Ari^b Adoram njangking padjég, djeung Josapat poetra Ahiloed djadi 24 papatih. 'Ari Sēja noe djadi mantri toelis, sarta Sadok djeung Abjatar djaradi panghoeloe. 'Samalah Ira, oerang Jair, 26 djadi kaparék Dawoed.

a p. 8: 16.

b 1 Radj. 4: 6.

PASAL 21.

Ari keur djaman Dawoed hidji mangsa 1 Atpatjéklík, meunang tiloe taoen, han- teu loewang taoen; toeloej Dawoed noe- noehoen ka pajoeneun Pangeran. Ari timbalan Pangeran: Pangkitoe teh tina sabab Saol djeung tina sabab bangsana noe hoetang gëtih, pedah Saol maehan 2 oerang Gibon teja. 'Tidinja oerang Gibon teh koe radja disaer, sarta dilahiran. (Ari oerang Gibon teja lain kasoep bangsa Israil, énjana mah kaasoep

sesa oerang Emor, tatapi koe oerang Israil baheula^a dipangsoempahkeun; dëmi Saol ngèrsakeun maehan ka dinja, tina goemati Saol ka oerang Israil 3 djeung oerang Joeda.) 'Lahiran Dawoed ka oerang Gibon teh: Tjik, kami koemaha nja pilampaheun ka maraneh? sarta naon pisarateunana kami njiieun karapihan, sangkan maraneh ngabër- 4 kahan kana kagoengan Pangeran? 'Pioendjoek oerang Gibon teh ka andjeunna: Ari mênggahing Saol sarèng bangsana teja, ^b simkoering teu wënanng nampa émas-perak, sarèng teu wënanng maehan saha-saha oerang Israil. Lahiranana deui: Na koemaha pirëmpoeg maraneh, hal pilampaheun kami ka ma- 5 ranah teh? 'Pioendjoekna ka radja: Ari mênggahing eta djalma noe mejakkeun simkoering, sarèng aja angkanaan noempoeurkeun simkoering sadaja, oelah simkoering djoengkërëng dina sawëwëng- 6 kërân Israil teja: 'eta, noen kakasih Pangeran! simkoering moegi dipararin toedjoeh djalma lalaki ti anak-poetoe- na, ^c bade digarantoeung pajoeneun Pangeran, ^d di Giba, nagara Saol. Ari lahiran radja: Hade, koe kami dibere. 7 'Dëmi radja wëlaseun ka Mëpiboset, poetra Jonatan, anoe poetra Saol teja, ^e tina hal soempah ka Pangeran, anoe di antara andjeunna doewaän, nja eta di antara Dawoed djeung Jonatan poe- 8 tra Saol. 'Tidinja radja njandak anak / Rispa poetra Aja, doewa sarta lalaki, noe koe eta didjoeroeun pikeun Saol; nja eta Armoni djeung Mëpiboset; kitoe deui anak Mikal poetra Saol, lima sarta lalaki, noe koe eta didjoeroeun pikeun Adriël poetra Barsilai, 9 oerang Mëhola; 'heug diselehkeun ka leungeun oerang Gibon; pek koe eta digarantoeung di goenoeng, di pajoeneun Pangeran; toedjoehanana paeh babarëng- ngan; ari dipaehanana mënëran oesoem diboewat, ninggang mimitina, keur mi- 10 tëmbejan diboewat gandroeng. 'Tidinja Rispa poetra Aja teja njokot karoeng, diamparkeun pikeun dirina dina batoe karang; ti barang mitëmbejan diboewat tēpi ka majit kahoedjanan ajana di dinja; sarta koe Rispa teu dibikeun ti beurang aja manoeuk awang-awang eunteup ka darinja, atawa ti peuting

11 aja sasatoan tëgal. 'Aja noe ngoeninga-
keun ka Dawoed eta lampah Rispa
poetra Aja, oeroet parèkan Saoel teja.
12 'Toeloj Dawoed angkat, sarta njandak
toelang-toelang Saoel djeung toelang-
toelang Jonatan poetrana, ti pribomi Ja-
bes bilangan Gilad,^g beunang eta maling
13 'seug eta toelang-toelang Saoel djeung
toelang-toelang Jonatan poetrana teh
koe andjeunna ditjandak ti dinja; djeung
deui dikoempoelekeun toelang-toelang
14 djalma noe digarantoeng teja. 'Tidi-
nja eta toelang-toelang Saoel djeung
Jonatan poetrana dikoeboer di tanah
Binyamin, di nagara Sela, dina pakoe-
boeran Kis, rama Saoel teja; satim-
balan radja dilampahkeun. ^b Sanggeus-
na kitoe panèda eusi tanah koe Allah
ditarima.

a Jos. 9: 19, 20. *b* 4 Moesa

35: 31. *c* 4 Moesa 25: 4. *d* 1 Sam. 15: 34. *e* 1 Sam.

20: 16. *f* p. 3: 7. *g* 1 Sam. 31: 12. *h* 4 Moesa

35: 33; p. 24: 25.

15 Hidji mangsa oerang Pèlisti mërangan
deui ka Israïl. Bral Dawoed djëngkar,
diiring koe abdi-abdina, pek mërangan
ka oerang Pèlisti, sarta Dawoed dong-
kap ka loengse. 'Ari Isbi-Bënob, noe
kaäsoep anak Rapa, ^a toembakna tiloe
ratoes sekel tambaga beuratna, sarta
njoren pëdang weuteuh, eta niatna ma-
ehan Dawoed. 'Tatapi ^b Abisai poetra
Sëroea noeloeng ka andjeunna, sarta
njabët eta oerang Pèlisti, bari dipaehan
sakali. Harita djalma Dawoed saroem-
pah ka andjeunna, kijen pokna: Andjeun
oelah njarëngan deui ka koering sadaja
angkat përang, soepaja andjeun oelah
mareumkeun damar Israïl. *a* 1 Sam. 17: 7.
b p. 23: 18.

18 Ari geus kitoe, sanggeusna ti dinja
aja deui përang djeung oerang Pèlisti,
di Gob. Harita ^a Sibkai, oerang Hoesa,
maehan Sap, noe kaäsoep anak Rapa
keneh.

a 1 Bab. 20: 4; 27: 11.

19 Geus kitoe përang deui di Gob djeung
oerang Pèlisti. Pek ^a Elhanan poetra
Jaäre-Orgim, oerang Bet-Lehem, maehan
Goljat, oerang Gat, noe bahoe toem-
bakna kawas pihanean.

a 1 Bab. 20: 5.

20 Gens kitoe përang deui di Gat. Aja
hidji djalma djangkoeng, sarta ramo

leungeunna djeung ramo soekoena gë-
nëp-gënëp, opat likoer rejana; eta ge
21 anak Rapa keneh. 'Nja eta ^a ngahina-
keun ka Israïl; pek dipaehan koe Jo-
natan, ^b poetra Sima, noe saderek Da-
22 wooed teja. 'Eta opatanana teh anak
Rapa, di Gat; sarta pada roeboeh koe
panangan Dawoed djeung koe leungeun
abdi-abdina.

a 1 Sam. 17: 10. *b* p. 13: 3.

PASAL 22.

Tidinja Dawoed ngoendjoekeun ka
Pangeran ^a oengëlina ijeu poepoedjian,
keur mangsa andjeunna koe Pangeran
geus dileupaskeun ti leungeun sakabeh
moesoehna, sarta ti panangan Saoel.
2 'Ari pioendjoezna: Pangeran teh nja
batoe tjadas, nja benteng koering, sarta
3 noe ngarahajoekeun ka koering. 'Allah
teh batoe koering koering; di andjeunna
koering njalindoeng; këpëng koering
sarta tandoek kasalamëtan koering;
koeta koering noe loehoer, sarta pamoe-
roean koering; Djoeroe-salamët koering,
noe njalamëtkeun koering tina panga-
4 nijaja. 'Koering sëdja sasambat ka Pa-
ngeran, anoe lajak dipoedji; tangtoe
koering disalamëtkeun ti moesoeh-moe-
soeh koering.

a Djab. 18.

5 Karana koering kalingkoeng koe om-
baking maot, waloenganing katiwasan
6 ngareureuwus ka koering. 'Eta koering
karingkoes koe talining ënggon noe paeh,
7 kapapag koe ridjëting maot. 'Dina keur
soekër koering njëlöek ka Pangeran,
nja koering sasambat ka Allah koering;
seug andjeunna ti djëro kabahna nga-
makboel sowara koering, panjambat koe-
ring dongkap ka tjëpilna.

8 Dër boemi teh gendjlong, nja ojag;
dasar langit aringgeung, nja garendjlong,
9 sarehing andjeunna bëndoe. 'Ngëboel ha-
seup ti pangamboengna, sarta seuneu
ti djëro bahamna ngahakan, roehak ra-
roehaj ti eta. 'Seug andjeunna ngadeng-
dekkeun langit, djoet loengsoer; sarta
angkeub handapeun dampalna.

11 Noe dititihan koe andjeunna nja moe-
karabin, bër hibër; sarta katembongna
12 toenggang djangdjang angin. 'Ari poëk
koe andjeunna sakoehëngna didjadikeun
saoeng, hoeroenan tjai, mëndoenging la-
13 ngit. 'Tina sorot pajoeneunana raroehaj
roehak seuneu.

14 Pangeran ti langit ngajakeun goeloe-
doeg, noe Langkoeng Agoeng moenggah
15 ngagéntra. 'Andjeunna ngaleupaskeun
djamparing, seug eta dipabaléntjarkeun;
16 koe kilat pada digoedjroedkeun. 'Beh
tembong dasaring laoet, sarta katara pa-
dèmen djagat, tina panjeuseul Pangeran,
tina angining napas pangamboengna.
17 Pangeran ti mangoeng miwarang,
kék koering ditjandak, dihandjatkeun
18 ti tjai gède; 'dileupaskeun ti moesoeh
koering noe bédas, ti noe gareuleuh ka
koering; karana pada kawasa batan koe-
19 ring. 'Eta teh ngaronom ka koering
keur poéan koering balahi, tapi Pange-
20 ran djadi pangladjër koering. 'Sarta
koering dibidjilkeun ka noe léga; eta
koering koe andjeunna didjait, sabab
soekaeun ka koering.
21 Pangeran teh malés ka koering noe-
roetkeun kabènéran koering; noeroet-
keun kabèrésihan leungeun koering moe-
22 langna ka koering. 'Karana koering nges-
tikeun djalan Pangeran, sarta teu doraka
23 moengkir ka Allah koering. 'Karana
sadajana hoekoemna aja di hareupeun
koering, sarta ti pikoekoehna koering
24 teu njingkir-njingkir. 'Estoe koering teh
satéménna ka andjeunna, sarta koering
ngaraksa maneh ti pidorakaean koering.
25 Mana Pangeran ka koering moelang
noeroetkeun kabènéran koering, noe-
roetkeun kabèrésihan koering di pajoe-
26 neun sotjana. 'Ka noe heman, andjeun
nawiskeun mantèn heman; ka djalma
satéménna, andjeun nawiskeun mantèn
27 satéménna; 'ka noe bérésih, andjeun
nawiskeun mantèn bérésih; démi ka noe
bengkok mah, andjeun nawiskeun man-
28 tèn tibalik. 'Ari oemat noe kabalang-
sak koe andjeun disalamétkeun; doepi
sotja andjeun neutepu ka noe loehoer,
tinangtos dika-handapkeun.
29 Sajaktosna, Pangeran! andjeun teh
damar koering; saréng Pangeran noe
30 nérangkeun poék koering. 'Karantèn sa-
réng andjeun koering ngadoepak bari-
san; koering disaréngan Allah koering,
31 ngaloentjatan pagër tembok. 'Ari Allah
teja sampoerna djalanna; pangandika
Pangeran beunang ngabésot; andjeunna
teh minangka kèpèng ka sakoer noe
njalindoeng ka andjeunna.
32 Karana saha deui Allah, djaba ti

Pangeran? djeung saha deui batoe ka-
33 rang, djaba ti Allah oerang? 'Allah teja
benteng koering noe santosa; sarta noe
satéménna koe andjeunna ditoejoen dina
34 djalanna. 'Soekoe koering koe andjeun-
na disaroewakeun djeung méntjék, sarta
koering koe andjeunna disina nangtoeng
35 di énggon koering noe laloehoer. 'Ari
leungeun koering koe andjeunna diwoe-
roek pérang, moenggah leungeun koer-
ing bisa méntang gondewa tambaga.
36 Malah andjeun ka koering maparin
kèpènging kasalamétan andjeun, saréng
koe kasabaran andjeun koering dia-
37 goengkeun. 'Koering ti handap koe an-
djeun didjèmbaran baris ngalengkah,
saréng pigeulang soekoe koering hanteu
tidjalikeuh.
38 Koering ngoedag moesoeh-moesoeh
koering, saréng pada ditoempoer; geus
39 seép, kakarek koering wangsoel. 'Koe
koering dibejakkeun, saréng diparing-
gèskeun, moenggah teu méntaj deui;
pada ngadjopak ka handapeun soekoe
40 koering. 'Karantèn koering koe andjeun
disaboekan kasantosaan baris pérang;
noe ngamoesoeh ka koering koe andjeun
pada ditoendokeun ka handapeun koe-
41 ring. 'Ari satroe koering koe andjeun
disina noekang ka koering, sangkan noe
gareuleuh ka koering koe koering di-
42 basmi. 'Eta teh alak-ilik, tapi taja noe
noeloeng; ret ka Pangeran, tapi hanteu
43 diwalon. 'Pek koe koering diboeboek-
keun sapertos pèlédoeing taneuh; koe
koering pada diléjék, disingrajkeun, sa-
44 pertos leutaking loeloeroeng.
44 Malah koering koe andjeun diraha-
joekeun ti sadajana padoe rahajat koe-
ring; toer koering koe andjeun diraksa,
didjadikeun loeloegoe oerang kapir;
45 bangsa noe tadina teu kaoninga koe
koering, seug ngawoela ka koering. 'Djal-
ma nagara lijan taralok ka koering
poera-poera; tjeulina kakarek ngadenge
46 bedja, seug bae nareroet ka koering.
46 'Djalma nagara lijan lalempe, sarta
goemètér bidjil ti koeta-koetana.
47 Pangeran teja djoemènéng; sarta sa-
gala poedji ka Batoe karang koering;
djeung sing diagoengkeun Allah, karang
48 kasalamétan koering; 'nja eta Allah,
noe mangmaléskeun koering, sarta noe
naloekkeun bangsa-bangsa ka handapeun

49 koering; 'noe ngaleupaskeun koering ti satroe-satroe koering; toer koering koe andjeun diloehoerkeun ti sakoer noe ngamosoeh ka koering; eta koering koe andjeun diloeupoetkeun ti djalma noe nganjaja.

50 Koe pèrkawis eta koering sèdja ha-toer noehoen ka andjeun, Pangeran! di sagala bangsa kapir; sarèng sèdja
51 moedji ka padjèngnan andjeun, 'noe maparin kasalamètan gède ka radjana, sarèng midamèl kaasihana kana lisahan andjeunna, nja ka Dawoed sarèng ka toeroenanana, langgèng salalamina.

PASAL 23.

Sarta nja ijeu lahiran Dawoed anoe panganggeusan. ^a Ijeu woeroek Dawoed anak Isai, nja woeroek djalma noe diadègkeun loehoer, lisahan Allah Jakoeb, toer matak rèsèp dina djaboer
2 Israil: 'Roh Pangeran ngandika lantaran kaola, sarta lahiranana aja dina biwir
3 kaola. 'Timbalan Allah Israil, ka kaola ngandika Batoe karang Israil: Mèngke aja noe njanking kawasa ka bangsa manoesa, noe adil; njankingna kawasa
4 kalawan sijeun koe Allah. 'Nja eta saibarar ngagèbraj beurang, bidjil sarangenge, isoek taja mega; tina sorot mantas hoedjan bidjil djoedjoekoetan tina
5 boemi. 'Saestoena lain kitoe bangsa kaola di Allah; parandene andjeunna ka kaola ngadamèl pèrdjangdjian langgèng, geus diatoer sadajana sarta ditètèpkeun. Éstoe eta teh sakabeh kasalamètan djeung sakabeh kasoekaän kaola, sanadjan koe andjeunna tatjan didjadikeun.
6 'Dèmi noe balangkawarah mah kabeh ge bakal saibarar tjoetjoe noe geus dipitjeun; karana teu beunang ditjabak
7 koe leungeun; 'ari djalma noe dek ngaragap ka dinja, make beusi djeung bahoe toembak; sarta bakal didoeroek koe senen di ènggonna, datang ka bejakna.

^a 4 Moesa 24 : 3.

8 Nja ijeu ^a ngaran djalma prawira kagoengan Dawoed: Joseb-Basebet, oerang Tahkèmon, loeloegoe para satrija; nja eta Adino, oerang Esen, ^b noe ngalawan djalma dalapan ratoes, kasabèt sapisan.
9 'Sanggeus eta teh Elasar poetra Dodo, poetra oerang Ahoah, kaäsoep djalma prawira noe tiloe, noe reureudjeungan

djeung Dawoed keur basa ngaharina-keun ka oerang Pèlisti, noe karoempoel di dinja sèdja pèrang, sarta oerang
10 Israil geus arijang. 'Eta teh dangdan, pek njabètan ka oerang Pèlisti, datang ka tjape leungeunna, djeung leungeunna
11 raket kana pèdang; djadi Pangeran ngadamèl kasalamètan gède dina poè harita; ari bala teh baralik ngiring eta, ngan kari ngarajah bae. 'Sanggeus eta teh
12 Samma poetra Age, oerang Harar. Hidji mangsa oerang Pèlisti karoempoel baris; ari di ènggon eta aja saloewoek kèbon, pinoeh koe katjang beureum; toeloj bala teh kaboer ti hareupeun oerang
13 Pèlisti. 'Dèmi eta teja tagèn dina tèngah eta saloewoek kèbon, dirahajoekeun, sarta njabètan ka oerang Pèlisti; djadi Pangeran ngadamèl kasalamètan gède pisan. - 'Aja djalma tiloean, kaäsoepnoe tiloe
14 poeloeh loeloegoe, bral arindit, toeloj daratang ka Dawoed, ^c ka goeha Adoelam teja, keur oesoem diboewat; harita barisan oerang Pèlisti keur masanggrahan di lèbak Rèpaim. 'Mangsa eta
15 Dawoed aja di benteng, sarta harita aja patrol oerang Pèlisti di Bet-Lehem.
16 'Toeloj Dawoed datang kahojong, lahirna: Saha ka kami pimereün nginoem tjai ti soemoer Bet-Lehem, noe di lawang nagara? 'Gantjang noe tiloe djalma prawira teja nobros pasanggrahan oerang Pèlisti, pek nimba tjai ti soemoer Bet-Lehem, noe di lawang nagara; seug dibawa, toeloj disanggakeun ka Dawoed; tetapi Dawoed teu kèrsaeun ngaleueut tjai eta, tjoer bae koe andjeunna ditjijtjikeun bade ka Pangeran,
17 'bari ngalahir: Palijas teuing koering teh, Pangeran! dek milampah kitoe. Naha koering dek nginoem gètih ijeu djalma-djalma, noe laleumpang naroeheun njawana? Mana teu kèrsaeun ngaleueut. Kitoe lampah eta tiloe djalma prawira
18 teja. - 'Aja deui ^a Abisai, saderek Joab, poetra Sèroeja teja; nja eta djadi loeloegoe noe tiloean; hidji waktoe eta teh molahkeun toembakna ka djalma tiloe ratoes, pada kasabèt, sarta eta teh kongas
19 di noe tiloean. 'Di noe tiloean teja eta noe kaädjenan, malah djadi kapalana; ngan kana tiloean noe tadi mah teu
20 nèpi. - ^c 'Aja deui Bènaja, poetra Jojada, anoe poetra djalma gagah, asal ti

nagara Kabsel, aheng kalakoeanana; hidji waktoe eta teh maehan noe doewa [anak] Ariël, di Moab; djeung hidji waktoe eta teh toeroen, pek maehan hidji singa di tengah lombang, keur oesoem sal-
 21 djoe. 'Kitoe deui maehan hidji orang Mësir, djalma tanggihgoel; ari leungeun oerang Mësir teh njékël toembak, tatapi Bënaja njampeurkeun ka dinja ngan mawa iteuk; pek toembak dirëhoet ti leungeun oerang Mësir teh, bari seug dipaehan koe toembakna sorangan. 'Kitoe
 22 lampah Bënaja poetra Jojada teh, sarta eta teh kongas di noe tiloe djalma prawira. 'Di noe tiloe poeloeh teja nja eta noe kaädjenan, ngan kana tiloean noe tadi mah teu nëpi. Ari Bënaja teja koe Dawoed diangkat njékël djagabaja-
 jana. *a* 1 Bab. 11:10. *b* Hak. 3:31. *c* 1 Sam. 22:1. *d* p. 2:18. *e* p. 8:18.

24 "Asabel, saderek Joab teja, kaäsoep noe tiloe poeloeh; aja deui Elhanan poetra Dodo, ti Bet-Lehem; 'Samma, oerang
 25 Harod; Elika, oerang Harod; 'Heles, oerang Pelet; Ira poetra Ikes, oerang
 26 Tëkoa; 'Abiëser, oerang Anatot; Mëboenai, oerang Hoesa; 'Salmon, oerang
 27 Ahoak; Maharai, oerang Nëtopa; 'Heleb poetra Baäna, oerang Nëtopa; Itai poetra Ribai, ti Giba, nagara oerang Bin-
 30 yamin; 'Bënaja, oerang Piraton; Hidai ti waloengan Gaäs; Abi-Albon, oerang
 31 Arba; 'Asmawet, oerang Barahoem; 'Eljahba, oerang Saälbon; poetra Jasen;
 32 Jonatan; 'Samma, oerang Harar; Ahi-
 33 um poetra Sarar, oerang Harar; 'Elipelet poetra Ahasbai, anoe poetra oerang
 35 Maäka; Eliam poetra Ahitopel, oerang Gilon teja; 'Hesrai, oerang Karmel; Pa-
 36 arai, oerang Arab; 'Jigal poetra Natan, ti Soba; Bani, oerang Gat; 'Selek, oerang Amon; Naharai, oerang Berot, toe-
 37 kang mawa pakarang Joab poetra Sëroeja teja; 'Ira, oerang Jeter; Gareb,
 38 oerang Jeter; 'Oeria, ^b oerang Het; djoemlah tiloe poeloeh toedjoeh.

a p. 2:18. *b* p. 11:3.

PASAL 24.

Tidinja ^a Pangeran djadi bëndoe ^b deui ka Israil; seug ngangsonan Dawoed ka Israil, timbalanana: Hajoe, milang
 2 Israil djeung Joeda. 'Toeloelj radja maréntah ka Joab, kapala balad anoe di

andjeunna: Maneh geura ngaronda sakabeh kaom Israil, ^c ti sëmët Dan tēpi ka Berseba; koedoe ngaloris djalma-djalma, sangkan kami njaho bilangan
 3 djalma-djalma. 'Ari pioendjoek Joab ka radja: Moegi-moegi koe Pangeran, Allah andjenn, saäja-ajana djalma-djalma diwoewoehan saratoes patikëlaneun, sareng sing katingal koe sotja goesti sang radja; nanging koe naon noe mawi goesti sang radja ngërsakeun përkawis
 4 kitoe? 'Dëmi pilahir radja njilëpkeun ka Joab djeung ka para kapala balad. 'Toeloelj Joab djeung para kapala balad teh ka loewar ti pajoneun radja, rek ngaloris djalma-djalma bangsa Israil.
 5 'Tidinja mareuntas tji Jordan, seg masanggrahan di Aroër, ti katoehoëun nagara, noe di tengah waloengan Gad,
 6 sarta nëpi ka Jaser. 'Toeloelj darongkap ka Gilad sarta ka tanah Tahtim-Hodsi; seug darongkap ka Dan-Jaän, sarta ka
 7 sakoeriling nagara Sidon. 'Tidinja darongkap ka Tiroes, nagara reugreug, sarta ka sakabeh nagara oerang Hiwi djeung oerang Kanaän; ari brasna ka tanah Joeda, sabeulah ti kidoel, nja eta
 8 ka Berseba. 'Kitoe ngarondana sakoeriling tanah; ari geus meunang salapan boelan doewa poeloeh poë darongkap
 9 deui ka Jëroesalem. 'Tidinja Joab ka radja njanggakeun bilangan lorisn djalma-djalma; ari Israil aja dalapan këti djalma përkosa noe njikëp pëdang, sarta oerang Joeda aja lima këti djalma.

a 1 Bab. 21:1. *b* p. 21:1. *c* p. 17:11.

10 'Toeloelj Dawoed ^a ratoeg manahna sanggeusna milang djalma-djalma teh. Pok Dawoed oendjoekan ka Pangeran: ^b Abdi teh langkoeng-langkoeng nja dosa migawe kitoe; nanging ajeuna, noen Pangeran! moegi-moegi dileungitkeun eta kadorakaän abdi gamparan; karan-
 11 teu poegoeh lampah. 'Barang Dawoed tanghi wantji isoek, aja pangandika Pangeran ka nabi ^c Gad, djoeroe pëlëng
 12 Dawoed, kijeu pangandikana: 'Maneh geura leumpang, bedjakeun ka Dawoed: Kijeu timbalan Pangeran: Maneh koe kami ditawaran tiloe përkara; pilih koe maneh salah-sahidji, koe kami rek di-
 13 damël ka maneh. 'Bral Gad teh ngadeuheus ka Dawoed, sarta ngoeninga

ka andjeunna, kieu pihatoerna: Andjeun
 hajang didatangan patjéklik toedjoeh
 taoen di satanah andjeun? atawa hajang
 kaboer tiloe boelan koe moesoeh and-
 djeun, tina koe eta dioedag? atawa ha-
 jang pagëboeg tiloe poë di satanah and-
 djeun? Ajeuna andjeun geura manah
 sarëng masing sae-sae, koemaha kaeola
 nja pingawangsoeleun ka noe miwarang
 14 kaeola. 'Ari lahiran Dawoed ka Gad:
 Kaeola teh soesah katjida; mënding oe-
 rang laboeh ka panangan Pangeran bae,
 karana gëde pisan piwëlasna; hajang
 15 oelah laboeh ka leungeun manoesa. 'Seug
 Pangeran ka Israil meparin pagëboeg,
 ti isoek tēpi ka wakte noe tangtoe;
 ari djalma-djalma teh, ti sëmēt Dan
 tēpi ka Berseba, toedjoeh laksa djalma
 16 noe paeh. 'Barang malaikat njodorkeun
 panangan ka Jëroesalem, dek diroeksak,
 seug Pangeran ^a handjakaleun koe hal
 katjilakaän teja, sarta Pangeran nimba-
 lan ka malaikat noe ngaroeksak djalma-
 djalma teh: Mendjeuh; ajeuna tjitjing-
 keun leungeun maneh. Ari malaikat Pan-
 ngeran teh ajana di lëbah pangirikan
 17 Arawna, oerang Jëboes. 'Ana Dawoed
 ningali eta malaikat, noe ngagëboeg
 djalma-djalma teja, pok Dawoed oen-
 djoekan ka Pangeran, kieu pioendjoekna:
 Salërësna, abdi noe gadoeh dosa, sarëng
 abdi noe milampah bengkok teh; doepi
 eta mah, domba-domba teja, migawe
 naon? panangan andjeun moegi sina
 toemërapi ka diri abdi bae sarëng ka
 saeusi-imah poen bapa. ^a 1 Sam. 24: 6.
^b p. 12:13. ^c 1 Sam. 22: 5. ^d Jer. 42: 10.

18 Toeloej Gad teja dina poë harita keneh
 ngadeuheus ka Dawoed, sarta mihatoeer
 ka andjeunna: Mangga geura angkat,
 moedoe ngadëgkeun hidji altar bade ka

Pangeran dina pangirikan Arawna, oe-
 rang Jëboes teja. 'Bral Dawoed djëng-
 19 kar, noemoetkeun lahiran Gad, sakoe-
 20 maha timbalan Pangeran teja. 'Ari Araw-
 na ngareret, beh nendjo radja djeung
 mantri-mantrina ngadeukeutan ka ma-
 nehana; djol Arawna bidjil, brëk soe-
 djoed ka radja, njooeh kana taneuh.
 21 'Oendjoekan Arawna teh: Koe naon noe
 mawi goesti sang radja luggih ka ab-
 dina? Lahiran Dawoed: Hajang meuli
 ti maneh ijeu pangirikan, keur piëng-
 goneun njjeun hidji altar pikeun ka
 Pangeran, sangkan ijeu balahi moegi
 22 kandëg ka djalma-djalma. 'Pioendjoek
 Arawna ka Dawoed: Mangga, goesti
 sang radja! tjandak bae sarëng koer-
 bankeun anoe pisaeëun koe pangraos
 radja; tah tingali, ijeu sapi bade pikoer-
 baneun doeroekan, sarëng ijeu seredan
 ngirik sarawoeh parabot sapi bade pi-
 23 soeloeheunana. 'Eta sadajana, noen ra-
 dja! koe Arawna disanggakeun ka radja.
 Oendjoekan deui Arawna teh ka radja:
^a Moegi-moegi andjeun kamanah koe
 24 Pangeran, Allah andjeun. 'Dëmi lahiran
 radja ka Arawna teh: Ontong, saestoena
 koe kami dek dibeuli ti maneh sahar-
 gana; da kami teh ka Pangeran, Al-
 lah kami, moal pisan ngoerbankeun
 koerban doeroekan teu make dibajar.
 Seug koe Dawoed eta pangirikan katoet
 sapina digaleuh harga lima poeloeuh sekel
 25 perak. 'Prak Dawoed ngadamël hidji
 altar di dinja bade ka Pangeran, sarta
 ngoerbankeun koerban doeroekan djeung
 koerban panarima. ^b Toeloej panëda eusi
 tanah koe Pangeran ditarima, sarta ba-
 lah i teja kandëg ka Israil. ^a 3 Moesa 1: 4.
^b p. 21: 14.

KITAB PARA RADJA NOE KAHIDJI.

PASAL 1.

Ari radja Dawoed geus sëpoe, ^a geus
 Alila pisan joeswana; sarta salirana
 ditoetoepan koe kampoe-kampoe, ta-

tapi teu matak haneut ka andjeunna.
 2 'Toeloej mantri-mantrina aroendjoekan
 ka andjeunna: Saena goesti sang radja
 dipangnejangkeun hidji landjang, pa-
 rawan, sina tëtëp di pajoeneun radja,

sarëng ngamemenan ka radja, toer sina sare dina pangkon andjeun, soepaja
 3 goesti sang radja djadi haneut. 'Seug pada nejangsan hidji landjang geulis di sawëwëngkëran Israil; toeloëj manggih Abisag, oerang Soenem, sarta diden-
 4 heuskeun ka radja. 'Ari eta landjang moetoeh koe geulis; toeloëj ngamemenan ka radja, sarta ngalaladenan ka andjeunna; tatapi koe radja hanteu ditë-
 mahan. a 2 Sam. 5: 4.

5 Tidinja Adonia ^a poetra Hagit teja moendjoelkeun maneh, pokna: Aing anoe bakal radja; sarta Adonia ^b njadijakeun pikeun pribadina hidji kareta djeung taroekang toempak koeda, sarta lima poeloeh djalma noe loempat ti heula-
 6 eunana. 'Ari eta teh saemoerna koe ramana hanteu dipëpërih, tara ngalahir: Koe naon maneh migawe kitoe? Samalah eta teh aloes katjida dödëgna; ari di-
 7 owokeunana pandeurieun Absalom. 'Toeloëj pasini djeung Joab poetra Sëroëja, sarta djeung panghoeloe Abjatar; nja eta pada noeloeng ka dinja, noeroet
 8 Adonia. 'Tatapi ari panghoeloe Sadok, djeung Bënaja poetra Jojoda, sarta nabi Natan, kitoe deui Simi, djeung Rei, sarta para prawira kagoengan Dawoed teja, eta mah teu miloe ka Adonia.
 9 'Tidinja Adonia meuntjitan domba, sapi djeung sato beunang ngalëbëng, deukeut batoe Sohelet, noe di lëbah soemoer Rogel, sarta ^c ngondangan sakabeh sadereknana, para poetra radja noe pamëgët,
 10 kitoe deui sakabeh oerang Joeda, mantri-mantri radja; 'tatapi ari nabi Natan, djeung Bënaja, kitoe deui para prawira, djeung Soeleman sadereknana, eta mah teu diondang. a 2 Sam. 3: 4. b 2 Sam. 15: 1.

c 2 Sam. 13: 23.

11 Toeloëj Natan misaoer ka Batseba, iboe Soeleman teja, kijeu saorna: Naha andjeun teu ngareungeu warta, jen Adonia poetra Hagit teh djadi radja? ari Dawoed, goesti oerang, teu oeningaëun.
 12 'Mana ajeuna, mangga, kaola ka andjeun ngahatoeranan pirëmpoeg, soepaja andjeun ngarahajokeun pati pribadi djeung pati poetra andjeun Soeleman.
 13 'Andjeun geura angkat, ngadeuheus ka radja Dawoed, koedoe oendjoekan ka andjeunna kijeu: Naha, goesti sang radja! andjeun teh lain soempah ka abdi

gamparan, ugalahir kijeu: Saestoena, Soeleman, anak maneh, mëngke djadi radja sanggeusna kami, sarta nja eta noe bakal dijoek dina korsi kami? na koe naon mana Adonia djadi radja?
 14 'Masing oeninga, sabot andjeun keur oendjoekan keneh di dinja ka radja, kaola ge tangtoe ngadeuheus ti poengkoereun andjeun, bari seug mëpëkan
 15 kasaoeran andjeun. 'Toeloëj Batseba ngadeuheus ka radja, asoep ka kamar; ari radja teh geus sëpoe katjida, sarta Abisag, oerang Soenem teja, ngalaladenan ka radja. 'Broek Batseba teh soedjoed ka radja. Ngalahir radja: Aja
 17 naon, njai? 'Pioendjoekna ka andjeunna: Noen goesti! andjeun bareto ka abdi gamparan soempah njëbat Pangeran, Allah andjeun: Saestoena, Soeleman, anak maneh, mëngke djadi radja sanggeusna kami, sarta nja eta noe bakal di-
 18 joek dina korsi kami. 'Doepi ajeuna, salë-rësna, Adonia noe djadi radja, nanging andjeun, goesti sang radja! teu oeninga.
 19 'Ari eta teh geus meuntjitan sapi, sarëng sato beunang ngalëbëng, sarawoeh domba, pirang-pirang, sarëng ngondangan sadajana poetra radja noe pamëgët, kitoe deui panghoeloe Abjatar, sarëng Joab, kapala balad; doepi abdi andjeun
 20 Soeleman teu diondang. 'Ari mënggahing andjeun, noe goesti sang radja! panon sabangsa Israil malëntjrong ka andjeun, pada hajang dipaparin njaho, saha teja noe bade tjalik dina panglinggihan goesti sang radja, sanggeusna an-
 21 djeun. 'Ari teu kitoe mah, dimana goesti sang radja geus koelëm sarëng karoe-hoën andjeun, tinangtos diri abdi sarëng poen anak Soeleman diitoeng djalma
 22 dosa. 'Doemadakan, sabot Batseba keur oendjoekan keneh ka radja, hol nabi
 23 Natan ngadeuheus. 'Aja noe ngoeninga ka radja, kijeu pioendjoekna: Noen, aja nabi Natan. Barang dongkap ka pajoneun radja, seug soedjoed ka radja,
 24 njooeh kana taneuh. 'Pok Natan mi-hatoer: Noen, goesti sang radja! karah andjeun nimbalan: Adonia noe bakal djadi radja sanggeusna kami, sarta nja eta noe bakal dijoek dina korsi kami?
 25 'Karantën dintën ijeu eta teh mangkat, seug meuntjitan sapi, sarëng sato beunang ngalëbëng, sarawoeh domba,

pirang-pirang, malah ngondangan sadajana poetra radja noe pamègèt, sarèng para kapala balad, sarawoeh panghoeloe Abjatar; sarèng, salèrésna, pada daharleneut di hareupeunana, bari njarèboet:

26 ^a Sing salamèt radja Adonia! 'Ari mênggahing diri abdi gamparan, sarèng panghoeloe Sadok, kitoe deui Bènaja poetra

27 ^{Jojada, sarawoeh Soeleman, abdi gamparan teja mah, teu diarondang. 'Koe-maha ti goesti sang radja pangajana pèrkawis kitoe teh, sarèng andjeun teu maparin njaho ka diri abdi, saha teja noe bade tjalik dina panglinggihan goesti}

28 ^{sang radja, sanggeusna andjeun? 'Ngalalon radja Dawoed, kijeu lahirna: Geura tjëlöekan Batseba. Gantjangna geus dongkap ka pajoeneun radja, sarta marèk di pajoeneun radja. 'Toeloej radja soempah, kijeu lahirna: ^b Dèmi djoemèuënging Pangeran, noe geus ngaleupaskeun njawa kami ti sakabeh kasoesahan! 'sakoemaha kami ka njai soempah, njèboet Pangeran, Allah Israil, omong kami: Saestoena, Soeleman, anak njai, mêngke djadi radja sanggeusna kami, sarta nja eta noe bakal dijoek dina korsi kami, ngaganti kami teja: geus tangtoe kami ngalampahkeun kitoe}

31 ^{poë ijeu. 'Broek Batseba njoeoeh kana taneuh, soedjoed ka radja, bari oendjoekan: ^c Moegi goesti sang radja Dawoed salamèt salalanggèngna! 'Geus kitoe radja Dawoed nimbalan: Geura tjëlöekan panghoeloe Sadok, djeung nabi Natan, sarta Bènaja anak Jojada. Gantjangna geus darongkap ka pajoeneun}

32 ^{radja. 'Ngalahir radja ka darinja: Maraneh geura njokot abdi-abdi goesti maraneh, seug bawa, djeung toempakkeun anak kami Soeleman kana bigal anoe kami, toeloej anteurkeun ka Gihon;}

33 ^{'koedoe diminjakan di dinja koe panghoeloe Sadok djeung nabi Natan, diangkat radja, njangking Israil; toeloej koedoe narijoep sangkakala, bari njarèboet: Sing salamèt radja Soeleman!}

34 ^{'Tidinja koe maraneh koedoe diiringkeun; ari geus dongkap, sina tjalik dina korsi kami; karana nja eta noe bakal djadi radja ngaganti kami, sarta nja eta noe koe kami ditangtoekeun djadi gègèdoeg, njangking Israil djeung Joeda.}

35 ^{'Ngawangsoel Bènaja poetra Jojada teh}

ka radja, kijeu pioendjoekna: Amin; Pangeran, Allah goesti sang radja, moegi nimbalan kitoe! 'Sakoemaha Pangeran njarèngan ka goesti sang radja, ^d moegi nja kitoe deui njarèngan ka Soeleman, sarèng panglinggihanana moegi dipoendjoelkeun ti panglinggihan goesti

36 ^{sang radja Dawoed! 'Bral mijang panghoeloe Sadok, djeung nabi Natan, sarta Bènaja poetra Jojada, kitoe deui ^e djoeroe kètok djeung djoeroe loempat teja, sarta nitihkeun Soeleman ka bigal radja Dawoed, bari seng didjadjapkeun ka}

37 ^{Gihon. 'Djeung panghoeloe Sadok tina himah njandak ^f hidji tandoek dieusi minjak, prak Soeleman dilisahan; toeloej narijoep sangkakala, sarta sakabeh djalma pada njarèboet: Sing salamèt}

38 ^{radja Soeleman! 'Broel sakabeh djalma arindit ngiring Soeleman, sarta djalmdjalma pada njoeling, djeung pada boengah, rosa kaboenganana, wani boemi teh eudeur tina sowarana. ^a 1 Sam.}

10:24. ^b 2 Sam. 4:9. ^c Dan. 2:4. ^d 2 Bab. 1:1. ^e 2 Sam. 8:18. ^f 1 Sam. 16:1.

41 ^{Ari Adonia djeung sakabeh ondangan anoe reureudjeungan teja pada ngadenge; harita geus reses dalahar. Barang Joab ngareungeu sora sangkakala, pok njaoer: Na koe naon di dajeh aja sora roesoeh? 'Sabot Joab keur misaoer ke-neh, doemadakan, datang ^a Jonatan, poetra panghoeloe Abjatar. Misaoer Adonia: Ka dijeu asoep; karana sampejan djalma digdjaja, tangtoe mawa bedja}

42 ^{hade. 'Ngawangsoel Jonatan, kijeu wangsoelna ka Adonia: Sajaktosna, goesti oerang, radja Dawoed, ngadjènéngkeun}

43 ^{Soeleman, didamél radja; 'sarèng koe radja dipiwarang leumpang, direudjeungan panghoeloe Sadok, sarèng nabi Natan, sarawoeh Bènaja poetra Jojada, kitoe deui djoeroe kètok sarèng djoeroe loempat teja; pek koe eta ditoeng-}

44 ^{gangkeun ka bigal radja. 'Toeloej Soeleman koe panghoeloe Sadok sarèng nabi Natan dilisahan di Gihon, diangkat radja; geus kitoe arindit ti dinja bari baroengaheun, moenggang dajeh teh roesoeh; nja eta sora, noe koe arandjeun kareungeu. 'Malah-malah Soeleman keur tjalik dina korsi karadjaan,}

45 ^{'toer para mantri radja geus ngadareuheusan, ngoendjoengan ka goesti}

oerang, radja Dawoed, pihatoerna: Moegi-
moegi koe Allah andjeun padjénengan
Soeleman disaekeun ti padjénengan and-
djeun, saréng panglinggihanana moegi di-
poendoelkeun ti panglinggihan andjeun;
sarta radja teh sémabanggih dina pangkoe-
48 lëman. 'Samalah radja nimbalan kijeu:
Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil,
anoe poë ijeu geus maparin anoe dijoek
dina korsi kami, sarta katendjo koe
49 panon kami. 'Toeloelj sakabeh ondangan
Adonia pada rareuwaseun; pek darang-
dan, bari toeloelj laleumpang, masing-
50 masing djalanna. 'Ari Adonia sijeuneun
koe Soeleman; pek dangdan, sarta mang-
kat, bari toeloelj ^b njékël tatandoekan
51 altar. 'Aja noe ngoeninga ka Soeleman,
pioendjoekna: Noen, Adonia sijeuneun
radja Soeleman, saréng, salërésna, keur
njékël tatandoekan altar, saorna: Moegi
radja Soeleman poë ijeu soempah ka
kaola, jen moal maehan ka abdina koe
52 pédang. 'Ari lahiran Soeleman: Oepama
nandakeun maneh djalma sadjati, ^c boe-
oekna salambar ge moal ragrag ka boe-
mi; sabalikna, oepama kapanggih aja
lampahna goreng mah, tangtoe dipae-
53 han. 'Toeloelj radja Soeleman miwara-
ngan; seug Adonia koe piwarangan teh
ditoeroenkeun tina altar; geus kitoe
ngadeuheus, sarta njémbah ka radja
Soeleman. Timbalan Soeleman ka dinja:
Geura moelang ka imah maneh.

^a 2 Sam. 15:27, 36. ^b 2 Moesa 27:2; p. 2:28, 29.
^c 2 Sam. 14:11.

PASAL 2.

Ari joeswa Dawoed geus denkeut ka
poepoes; tidinja andjeunna wéwékas
ka Soeleman poetrana, kijeu lahirna:
2 'Ajeuna ama rek mijang, ^a ujorang dja-
lan saeusi boemi; mana maneh koedoe
masing tégér sarta sing djadi lalaki.
3 'Djeung ^b koedoe ngadjaga kana dja-
gaän Pangeran, Allah maneh; sing nga-
lakonan djal an djeunna, sing ngastoe-
keun pikoekoehna, timbalanana, hoe-
koemna djeung pèrtelaänana, ^c sakoe-
maha noe kaoengëlkeun dina toret Moe-
sa; ^d soepaja maneh masing pintér nja
lalampahan, saniskara bae noe koe ma-
neh dipigawe, sarta ka mana bae maneh
4 ngadjoegdjoeg; 'sangkan Pangeran nga-
boekti keun pangandikana, noe koe an-

djeunna diandikakeun hal diri ama, kijeu
pangandikana: ^e Oepama anak-intjoe
maneh ngaraksa djalanna, loemakoe di
pajoneun kami djeung satoehoena, tè-
roes reudjeung hate sarta téroes djeung
njawa, eta maneh, soer pangandikana,
moal pikapénggëleun djalma dijoelek dina
5 korsi karadjaän Israil. 'Djeung deui ma-
neh teh njaho ^f anoe dilampahkeun ka
ama koe Joab anak Séroēja, noe koe
eta dilampahkeun ka noe doewa kapala
balad Israil, nja eta ka Abner anak Ner,
djeung ka Amasa anak Jeter teja, noe
pada dipaehan koe manehana, djadi
ngabidjilkeun gétił pérang dina mangsa
kërta, sarta ngajakeun gétił pérang kana
saboekeun noe dina tjangkengna, djeung
6 kana sapatoe noe dina soekoena. 'Mana
pilampah toeroetkeun kapintèran ma-
neh; ngan boeoečna noe hoewisan koe
maneh oelah dibikeun toeroen kana
7 koeboer djeung kasalamétan. 'Ari ka
anak-anak ^g Barsilai, oerang Gilad teja,
koedoe milampah kahemanan, sing ka-
asoep anoe sok dahar djeung maneh sa-
medja reudjeung; karana nja kitoe
manggihanana ka ama, basa ama nga-
lotos tina sabab Absalom, doeloer maneh
8 teja. 'Sarta masing ingét, di maneh ^h
aja Simi, anak Gera, oerang Binyamin
ti Bahoeirim teja; eta teh njapa ka ama,
njogok pisan panjapana, basa poëan ama
leumpang ka Mahanaim teja; tatapi eta
teh datang mapagkeun ama ka tji Jor-
dan, sarta ama soempah ka dinja njé-
boet Pangeran, omong ama: Maneh koe
9 kami moal dipaehan koe pédang. 'Dëmi
ajeuna, koe maneh oelah diangkën teu
dosa, karana maneh teh djalma pintèr;
sarta maneh tangtoe njaho anoe koe
maneh koedoe dilampahkeun ka dinja;
ngan boeoečna noe hoewisan sina toe-
roen kana koeboer kalawan gétił. 'Tidi-
nja ⁱ Dawoed koelëm reudjeung karoe-
hoenna, sarta dikoeërbeun ^j di dajeh
11 Dawoed. 'Ari lawasna Dawoed ngara-
djaän ka Israil, ^k opat poeloeh taoen;
di Hebron ngaradjaänana toedjoeł taoen,
sarta di Jérusalem ngaradjaänana
tiloe poeloeh tiloe taoen. ^a Jos. 23:14.

^b 3 Moesa 8:35. ^c 5 Moesa 17:18. ^d Jos. 1:7.
^e 2 Sam. 7:12; Djab. 132:12. ^f 2 Sam. 3:27;
20:10. ^g 2 Sam. 17:27; 19:31. ^h 2 Sam. 16:5;
19:23. ⁱ 2 Sam. 7:12. ^j 2 Sam. 5:7, 9. ^k 2 Sam.
5:5; 1 Eab. 29:27.

12 Dëmi Soeleman teja ^a tjalik dina pang-
linggihan Dawoed ramana, sarta kara-
13 djaanana dipageuhkeun katjida. 'Geus
kitoe ^b Adonia poeta Hagit teja datang
ka Batseba, iboe Soeleman. Ditaros koe
Batseba: Éneng tjalik teh koemaha, sala-
14 mët. 'Mihatoer deui Adonia: Simkoering
aja pihatoereun ka ëmbi. Walon Bat-
15 seba: Tjik, saerkeun. 'Pihatoer Adonia:
Ëmbi langkoeng oeninga, karadjaän teh
gadoeh simkoering, sarëng sabangsa
Israil pada njanghareup ka simkoering,
kahajangna simkoering djadi radja; tapi
karadjaän teh geus diingërkeun, nja
16 djadi kagoengan raji simkoering, wan-
toening ti Pangeran pangdjadi kagoen-
nganana teh. 'Ari ajeuna simkoering aja
panoehoen sapërkawis ka ëmbi, moegi
17 diri simkoering oelah ditampik. Walon
Batseba ka dinja: Tjik, saerkeun. 'Ari
pihatoerna: Moegi milahir ka radja
Soeleman, karantën salira ëmbi moal
koe andjeunna ditampik, eta simkoering
18 moegi dipaparin ^c Abisag, oerang Soenem
teja, keur pibodjoëun. 'Walon Batseba:
Hade, përkara ëneng koe ëmbi meureun
19 didongkapkeun ka radja. 'Toeloej Bat-
seba tjalik ka radja Soeleman, sêdja
ngadongkapkeun ka andjeunna përkara
Adonia teja. Neut radja teh ngadëg
mapag, dat njëmbah ka iboe, bari seug
tjalik deui di panglinggihanana, sarta mi-
20 warang neundeun korsi pikeun iboe
radja; gek Batseba tjalik di tênggëneu-
nana. 'Pok njaoer Batseba: Iboe aja pa-
menta leuleutikan sapërkara ka ënoeng;
21 moegi diri iboe oelah ditampik. Diwa-
lon koe radja: Noen, iboe! mangga poen-
doet bae; karantën salira iboe koe sim-
22 koering moal ditampik. 'Ari saerna:
Moegi Abisag, oerang Soenem teja, di-
paparinkeun ka Adonia, lantjeuk ënoeng,
23 keur pibodjoëunana. 'Ngawalon radja
Soeleman, kijeu walonna ka iboena: Na
koe naon iboe moendoet eta Abisag,
oerang Soenem, pikeun Adonia? geura
moendoet karadjaän bae sakali keur
manehana, da eta teh doeloer sim-
koering saloehoereun, nja keur mane-
hanana, djeung keur panghoeloe Abja-
tar, sarta keur Joab anak Sëroeja. 'Seug
radja Soeleman soempah njëbat Pange-
ran, kijeu lahirna: ^d Simkoering nêda

koe Allah didamël kijeu sarta diwoe-
woehan kijeu, saestoena Adonia pang-
mongkeunana omongan kitoe teh ma-
24 tak tiwas njawana. 'Ari ajeuna, dëmi
djoemëninging Pangeran, anoe nëtép-
keun simkoering, djeung ngadijoekkeun
simkoering dina panglinggihan Dawoed,
rama simkoering, sarta ngadamël inah
pikeun simkoering, ^e sakoemaha pangan-
dikana teja! saestoena Adonia rek dipae-
25 han poë ijeu keneh. 'Toeloej radja Soe-
leman miwarang koe lantaran Bënaja
poetra Jorada teja; nja eta naradjang
ka Adonia, seug Adonia paeh.

^a p. 1: 13, 17, 30. ^b p. 1: 5. ^c p. 1: 3. ^d 1 Sam.
14: 44. ^e 2 Sam. 7: 11, 12.

26 Djeung deui radja nimbalan ka pang-
hoeloe Abjatar: Maneh geura moelang
ka Anatot, ka këbon maneh, karana
maneh teh mandjing dihoekoem pati;
tatapi maneh koe kami moal dipaehan
poë ijeu, ^a tina sabab maneh ngagotong
pëti Goesti Pangeran pajoeneun Dawoed,
rama kami, djeung tina sabab maneh
bela sangsara dina sakabeh kasangsa-
27 raän rama kami. 'Djadi Abjatar teh koe
Soeleman didjongklokkeun tina djënëng
panghoeloe Pangeran; ^b soepaja kalak-
sanakeun pangandika Pangeran, noe
diandikakeun tina hal bangsa Eli di
Silo teja. ^a 1 Sam. 22: 20; 30: 7; 2 Sam. 15: 24.
^b 1 Sam 2: 31.

28 Ari bedjana datang ka Joab; ^a karana
Joab teh bareto njimpang, noeroet Ado-
nia, tapi teu njimpang noeroet Absa-
lom. Toeloej Joab kaboeur ka himah Pan-
geran, ^b sarta njëkël tatandoekan altar.
29 'Aja noe ngoeninga ka radja Soeleman,
jen Joab teh kaboeur ka himah Pange-
ran, sarta, saënjana, keur ngabanding
kana altar. Toeloej Soeleman miwarang
Bënaja poeta Jorada teja, timbalana:
^c Maneh geura leumpang, eta taradjang.
30 'Ana geus datang Bënaja ka himah Pan-
geran, pok misaoer ka Joab: Kijeu
timbangan radja: Geura ka loewar. Dëmi
djawabna: Moal; karana hajang paeh
di dijen. Tidinja Bënaja njanggakeun
lapor ka radja, pihatoerna: Kijeu omio-
ngan Joab, sarëng kijeu djawabna ka
31 abdi. 'Ari timbalan radja ka Bënaja
teh: Toeroetkeun saomongna, pek bae
taradjang, sarta koeboer sakali; soepaja
maneh ti kami djeung ti saeusi-boemi

rama kami njingkirkeun eta gëtih, anoe dikoetjoeurkeun koe Joab euweuh sabab-
 32 na teja. 'Mangke Pangeran ^a malikkeun gëtih Joab ka dirina, pedah naradjang ka doewa djalma noe balëñer nja harade ti batan manehana, pada dipae-
 han koe pëdang, ari Dawoed, rama kami, teu oeningaean; nja eta ka Abner anak Ner, kapala balad Israil, djeung ka Ama-
 33 'Djadi gëtih eta doewaän mangke malik ka Joab, sarta ka toeroenanana salalanggëngna; sabalikna ari Dawoed, djeung toeroenanana, djeung bangsana, sarta panglinggihanana mah pislamëteun ti
 34 Pangeran salalanggëngna. 'Bral mangkat Bënaja poetra Jojada teh, pek naradjang ka Joab, dipaehan; toeloj dikoe-
 boer di lëmoerna, di tégäl lëga. 'Tidin-
 35 nja Bënaja poetra Jojada teh koe radja diangkat ngaganti Joab njangking balad, sarta ^c panghoeloe Sadok koe radja diangkat ngaganti Abjatar. *a* 2 Sam. 18 : 2; p. 1 : 7. *b* p. 1 : 50. *c* 2 Moesa 21 : 14. *d* 2 Sam. 1 : 16. *e* 1 Sam. 2 : 35; Jéh. 44 : 15.

36 Geus kitoe radja miwarangan ngala Simi teja; toeloj ditimbalan kijeu: Maneh geura njiieun imah keur diri maneh di Jérusalem; koedoe matoeh di dinja,
 37 sarta oelah ka mana-mana. 'Karana samangsa maneh ka loewar, sarta meuntas tji Kidron, kanjahokeun koe maneh, saestoena maneh teh dipaehan; ^a gëtih maneh mangke malik ka diri maneh.
 38 'Wangsoelan Simi ka radja: Lërës pangandika; sakoemaha lahiran goesti sang radja, nja kitoe abdi gamparan sëdja milampah. Toeloj Simi teh matoeh di
 39 Jérusalem, lila katjida. 'Dëmi geus meunang tiloe taoen, hidji waktoe doewa badega Simi maringgat ka Akis poetra Maäka, radja Gat. Toeloj aja noe mopo-
 40 janan ka Simi, pokna: Saënjana, badega sampejan teja araja di Gat. 'Pek Simi dangdan, djeung ngararangkanen kalde-
 na, bral leumpang ka Gat, ka Akis, ne-
 jangan badegana. Toeloj Simi moelang
 41 deui, sarta badegana dibawa ti Gat. 'Aja noe ngoeninga ka Soeleman, jen Simi teja leumpang ti Jérusalem ka Gat,
 42 sarta geus moelang. 'Tidinja radja miwarangan ngala Simi; seug ditimbalan kijeu: Karah kami bareto lain njoem-
 pahan ka maneh njëboet Pangeran, bari

ninggëtau ka maneh, omong kami: Samangsa maneh ka loewar, sarta leum-
 pang ka mana-mana, kanjahokeun koe maneh, saestoena maneh teh dipaehan?
 Ari djawab maneh ka kami: Lërës pang-
 43 andika, noe koe abdi kakoeping. 'Na koe naon maneh teu nëtëpkeun eta soempah ka Pangeran teh, kitoe deui parentah, noe koe kami diparentahkeun
 44 ka maneh teja? 'Nimbalan deui radja ka Simi teh: Maneh teh njaho ^b saka-
 beh kagorengan, anoe karasa koe hate maneh, anoe koe maneh dilampahkeun ka Dawoed, rama kami teja; mangke
 koe Pangeran eta kagorengan maneh
 45 dibalikkeun ka diri maneh. 'Dëmi radja Soeleman mah bakal dibërkahan, sarta panglinggihan Dawoed pipageuheun di pa-
 joeneun Pangeran langgëng salalawasna.
 46 'Toeloj radja marentah ka Bënaja poetra Jojada; bral Bënaja teh ka loewar, sarta naradjang ka dinja, seug Simi teh paeh. Dëmi karadjaän teja djadi pageuh di bawah kawasa Soeleman. *a* 2 Sam. 1 : 16. *b* 2 Sam. 16 : 5.

PASAL 3.

Tidinja Soeleman ^a babarajaän djeung Piraon, radja Mësir; nja nikah ka poetra Piraon, bari toeloj ditjandak ka dajeh Dawoed, tëpi ka andjeunna parantos ngadamël ^b gëdong andjeunna, djeung gëdong Pangeran, sarta koeta
 2 Jérusalem sakoeriling. 'Ngan djalma-djalma ngoerbanna di énggon laloeboer bae, ^c sabab tatjan njiieun gëdong pi-
 keun padjënëngan Pangeran, tëpi kana
 3 mangsa eta. 'Ari Soeleman teh asiheun ka Pangeran, djeung ngalakonan pikoe-
 koe Dawoed ramana; ngan ngoerbanna djeung ngoekoena di énggon laloeboer bae. *a* 5 Moesa 7 : 3; 23 : 7. *b* p. 7 : 8; 9 : 24. *c* 5 Moesa 12 : 5, 13, 14.

4 Hidji mangsa radja angkat ka Gibon, kërsa ngoerban di dinja; ^a karana eta teh énggon loehoer panggëdena; sareboe koerban doeroekan noe koe Soeleman dikoeerbankeun dina eta altar. 'Di Gibon teh ^b Pangeran nembongan ka Soeleman, dina impiän ti peuting; ari timbalan Allah: Geura menta, hajang
 5 dipaparin naon koe kami? 'Pioendjoek Soeleman: Andjeun teh ka abdi andjeun Dawoed, poen bapa, midamël kaäsian

rosa pisan, sapertos eta sawangsoelna ^e loemampah di pajoeneun andjeun kalawan satoehoe, saréng kalawan kabéh-ran, sarawoeh kalawan kaestoean hate ka andjeun; saréng kaasih anoe sakitoe rosa teh koe andjeun ditétépkeun ka poen bapa, ^a moenggab dipaparin anak, dijokeu dina korsiina, koemaha noe
 7 boekti dangét ajeuna. 'Ari ajeuna, noen Pangeran, Allah abdi! abdi teh koe andjeun geus didamél radja ngagéntos poen bapa Dawoed; nanging abdi teh boedak leutik, tatjan térang ^e pérkawis kaloe-
 8 war-asoep. 'Saréng abdi teh aja di téngah oemat andjeun, anoe kenging andjeun milih, bangsa géde, ^f noe teu kenging dibilang atanapi dietang tina
 9 kalobaanana. 'Koe pérkawis eta, ^g moegi-moegi abdi dipaparin hate soerti, pikeun ngabakiman ka oemat andjeun, soepaja
 10 abdi bisa ngahartikeun sae saréng awon; karantén saha noe pibisaeun ngahakiman ka oemat andjeun, noe saktioe
 11 poharana? 'Ari eta pioendjokeu hade di pajoeneun Goesti, jen Soeleman njoen-
 12 hoenkeun pérkara kitoe. 'Nimbalan Allah ka andjeunna: Sapedah manéh menta pérkara kitoe, lain menta keur diri manéh oemoer pandjang, lain menta kabeungharan, sarta lain menta pati moesoeh manéh, nja menta teh keur diri manéh pangarti, baris ngoeroeskeun prakara: 'masing njaho, kami teh ngadamél sakoemaha omongan manéh; saénjana, kami teh ka manéh geus maparin hate pintér sarta ngarti; ^h ti heulaeun manéh taja noe nandingan, kitoe deui pandeurieu manéh moal aja noe nandingan. 'Samalah ⁱ anoe hanteu dipenta ge koe manéh, koe kami geus dipaparinkeun ka manéh, bagija kabeungharan, bagija kamoeljaén; di lébah radja-radja hidji ge moal aja noe mapakan ka manéh, sapandjang oemoer manéh. 'Sarta ^j oepama manéh ngalakonan djalan kami, ngestoekeun pikoe-koeh djeung timbalan kami, sakoemaha Dawoed, bapa manéh, ngalakonanana, ^k tangtoe koe kami dipandjangkeun oemoer manéh ongkoh. 'Ana lilir Soeleman, sihareng teh impian. Geus kitoe soemping ka Jérusalem; ^l toeloej ngadég di hareupeun péti pérdjandjian Pangeran, sarta ngoerbankeun koerban doe-

roekan, bari métakeun koerban panarima, djeung mestakeun ka sakabeh abdi-abdina. ^a 1 Bab. 17:39; 2 Bab. 1:3.

^b p. 9:2. ^c p. 14:8. ^d p. 1:48. ^e 4 Moesa 27:17.

^f p. 4:20. ^g Jak. 1:5. ^h Goer. 1:16. ⁱ Mat. 6:33.

^j p. 9:4. ^k p. 11:42. ^l 2 Bab. 1:4.

16 Mangsa eta aja doewa awewe, dajang, ngadueheusan ka radja; toeloej marék
 17 di pajoeneunana. 'Pok awewe noe hidji oendjokean: Noen goesti! abdi saréng ijeu batoer tjtjing saimah reudjeung. Geus kitoe abdi ngadjoeroe di manehna,
 18 di djero imah. 'Doepi geus kitoe, dina poé noe katiloe ti sanggeus abdi ngadjoeroe, seug ijeu batoer ngadjoeroe deui. Ari abdi saréng eta patoetoenggalan, taja noe sanes reureudjeungan di djero imah, anging abdi padoedoewaén bae di djero imah. 'Tidinja anak ijeu batoer paeh ti peuting, tina sabab kaheumpikan koe manehna. 'Seug manehna hoedang téngah peuting, pek njokot anak abdi ti gigireun abdi, keur waktoe abdi gampang sasarean, toeloej dikédéngkeun dina lahoenanana, doepi anakna sorangan, anoe paeh, dikédéngkeun dina
 19 lahoenan abdi. 'Ari abdi hoedang wantji isoek, sédja njoesoean poen anak, doemadakan, geus paeh; seug koe abdi ditégéskeun wantji isoek, horeng lain anak abdi, anoe beunang abdi ngadjoeroekeun.
 20 'Ari tjarek awewe noe hidji deui: Hanteu kitoe; saénjana noe hiroep teh anak kami, ari noe paeh mah anak manéh. Démi tjarek noe tadi: Hanteu; saénjana noe paeh teh anak manéh, ari noe hiroep mah anak kami. Kitoe bae ngaromongna
 21 di pajoeneun radja. 'Tidinja radja nimbalan: Tjék eta: Ijeu anak kami, anoe hiroep, ari noe paeh mah anak manéh; démi tjék itoe: Hanteu kitoe; saénjana noe paeh teh anak manéh, ari noe hiroep mah anak kami. 'Nimbalan deui radja: Kami pangnjokotkeun pédang! Seug njanggakeun pédang ka pajoeneun
 22 radja. 'Toeloej radja nimbalan: Eta orok noe hiroep teh geura potong, beulah doewa; seg bikeun sabeulah ka saerang, ari noe sabeulah deui ka saerang, ari noe hiroep teh paparinkeun ka eta bae,
 23
 24
 25
 26

oelah tjijos dipaehan. Dëmi tjarek itoe mah: Kami oelah boga, maneh oelah
 27 boga; pek bae potong! 'Ngawalon radja, kijeu timbalanana: Orok noe hiroep teh bikeun ka eta, oelah waka dipaehan;
 28 nja eta indoengna. 'Ari eta poetoesan, beunang radja moetoës, goernita ka sabangsa Israil; toeloëj pada sijeuneun koe radja; karana geus pada waspadaeun, jen radja diajaän kapintëran ti Allah di djëro batinna, baris ngeroeskeun prakara.

a Jës. 49: 15.

PASAL 4.

Ari radja Soeleman teh ngaradjaän ka
 2 sabangsa Israil. 'Sarta kapala-kapala andjeunna nja ijeu: ^a Asarja poetra Sadok djadi kaparëk; 'Elihorep djeung Ahia, pada poetra Sisa, djaradi mantri toelis; 'Josapat poetra Ahiloed djadi papatih; 'ari Bënaja poetra Jojada njangking balad, sarta Sadok djeung Abjatar
 4 djaradi panghoeloe; 'ari Asarja poetra Natan njangking para koemëtir, djeung Saboed poetra Natan djadi kaparëk, toer sobat radja; 'ari Ahisar njangking gëdong, djeung ^b Adoniram poetra Abda
 6 njangking padjég. 'Djeung Soeleman kagoengan doewa wëlas koemëtir, njangking sabangsa Israil, noe njëkapan ka radja djeung saeusi-gëdongna; hidji-hidji njëkapanana saboelan di djëro sataoen.
 8 'Sarta ijeu ngaranna: Poetra Hoer di pigoenoengan Epraim; 'poetra Deker di Makas, di Saälbim, di Bet-Semes djeung
 10 di Elon-Bet-Hanan; 'poetra Hesed di Aroebot; eta teh njëkël Soko djeung
 11 satanah Heper; 'poetra Abinadab njëkël satanah Dor; eta teh garwaän ka Tapat,
 12 poetra Soeleman; 'Baäna poetra Ahiloed njëkël Taänak, djeung Mëgido, sarta sakoeriling Bet-San, anoe deukeut Sardan, hilireun Jisrel, ti watës Bet-San tēpi ka Abel-Mëhola, tēpi ka beh ditoeëun Jokmam; 'poetra Geber di Ramot
 13 bilangan Gilad; eta teh njëkël pidesaän Jair poetra Mënase, di Gilad; njëkël deui bilangan Argob, di Basan, gënëp poeloeh nagara galède, pada make koeta djeung
 14 toelak tambaga; 'Ahinadab poetra Ido di Mahanaim; 'Ahimaäs di Naptali; eta ge nikah ka poetra Soeleman, nja eta
 16 ka Basmat; 'Baäna poetra Hoesai di 17 Aser djeung di Alot; 'Josapat poetra

18 Paroeah di Isaskar; 'Simi poetra Ela
 19 di Binyamin; 'Geber poetra Oeri di tanah Gilad, tanah Sihon, radja oerang Emor, djeung tanah Og, radja Basan teja;
 20 hidji koemëtir bae di tanah eta. 'Ari Joeda djeung Israil mangpirang-pirang,
 c rejana tjara keusik di sisi laoet; pada njaratoe-ningoem sarta baroengah.

a 2 Sam. 8: 16; 20: 24. b p. 5: 14. c p. 3: 8.

21 Ari Soeleman teh moerba ka sakabeh karadjaän ^a ti sëmët bangawan teja tēpi ka tanah oerang Pëlisti, sarta tēpi ka watës Mësir; pada ngahatoerkeun pangabakti, djeung ngawoela ka Soeleman
 22 saemoer-hiroepna. 'Djeung deui, ari kadaharan Soeleman dina sapoë-sapoëna tiloe poeloeh pikoel tipoeng lëmës, djeung gënëp poeloeh pikoel tipoeng badag;
 23 'sapoeloeh sapi beunang ngalintoehan, doewa poeloeh sapi angon, djeung saratoes domba; djaba tina oentjal, mëntjék, moending djeung manoe-manoe beu-
 24 nang ngalëbëng. 'Wantoe-wantoe andjeunna moerba ka satanah beh dijeueun bangawan teja, ti sëmët Tipsah tēpi ka Gasa, ka sakabeh radja beh dijeueun bangawan; sarta andjeunna teh ^b kërta
 25 ti sakabeh beulah, ti sakoeriling. 'Ari Joeda djeung Israil ngënggonna sënang ati, hidji-hidji djalma ^c handapeun tangkalna anggoer djeung handapeun tangkalna kondang, ti sëmët Dan tēpi ka Berseba, saemoer hiroep Soeleman. 'Djeung
 26 deui ^d Soeleman kagoengan opat laksa gëdongan koeda baris karetana, djeung salaksa doewa reboe toekang toempak
 27 koeda. 'Dëni koemëtir teja njarëkapan ka radja Soeleman djeung ka sakoer noe sok ngarijoeng medja radja Soeleman, saboelan-saboelanna, taja pisan
 28 kakoeranganana. 'Ari gandroeng djeung djarami baris koeda djeung baris pa-boeroe koe eta didatangeun ka ënggon ajana, hidji-hidji sabakoena-sabakoena.

a 5 Moesa 11: 24. b 5 Moesa 12: 10. c 5 Moesa 8: 8.

d p. 10: 26; 2 Bab. 9: 25.

29 Ari Soeleman teh ^a koe Allah dipaparin kapintëran djeung pangartosan, rosa katjida, sarta lëga mamananan,
 30 sapërta keusik di basisir laoet. 'Kapintëran Soeleman rosa ti batan kapintëran sakabeh oerang wetan, sarta ti
 31 batan sakabeh ^b kapintëran Mësir. 'Estoe pintër alah batan salobana djalma,

ngoengkoelan Etan, oerang Esrah, kitoe deui ka Heman, ka Kalkol, sarta ka Darda, pada poetra Makol; noe matak andjeunna kamashoerkeun ka sakabeh 32 bangsa sakoeriling. 'Djeung Soeleman ngalahirkeun tiloe reboe siloka, sarta 33 ari poepoedjianana sareboe lima. 'Djeung jasaean ngalahirkeun hal tatangkalan, ti ki poetri, noe di goenoeng Libanon, tēpi ka hisop, noe sok djadi dina tembok; kitoe deui jasaean ngalahirkeun hal sasatoan, hal manoeok-manoeok, hal bangsa noe tingkarajap, sarta hal laoe- 34 laoe. 'Sok ^e aja noe daratang ti sakabeh bangsa, hajang ngadenge kana kapintēran Soeleman, ti sakabeh radja noe di boemi, noe geus pada ngadenge bedja hal kapintēranana. a p. 3:12.

^b Lal. 7:22. ^c p. 10:1, 6.

PASAL 5.

Toeloej Hiram, radja Tiroes, miwarangan mantri-mantrina ka Soeleman, sabab geus ngareungeu warta, jen andjeunna dilisahan, djadi radja, ngaganti ramana; ^a karana Hiram teh asiheun 2 ka Dawoed sapapandjangna. 'Tidinja ^b Soeleman miwarangan ka Hiram, mihaotoer kijeu: 'Andjeun langkoeng oeni- 3 nga, jen Dawoed, rama kaola, teu kaoer ngadamēl gēdong bade padjēnēngan Pangeran Allahna, ^c balas dirijoeng-rjoeng koe pērang, dongkap ka pada dipaparinkeun koe Pangeran ka handapeun 4 dampalna. 'Dēmi ajeuna kaola teh koe Pangeran, Allah kaola, geus dipaparin reureuh ti sakoeriling, taja moesoeh, 5 taja tjilaka kitoe-kijeu. 'Mana, salērēna, pasēdjaan kaola, dek njiyeun hidji gēdong bade padjēnēngan Pangeran, Allah kaola, ngaboektikeun pangandika Pan- 6 gهران ka Dawoed, rama kaola, kijeu pangandikana: ^d Anak maneh, noe koe kami dikērsakeun ngaganti ka maneh djoek dina korsi maneh, nja eta noe bakal njiyeun gēdong teh pikeun djēnēngan kami. 'Mana ajeuna, moegi miwarang mangnoewarankeun kaola kai poetri ti goenoeng Libanon; ari abdi- 7 abdi kaola bakal reureudjeungan sarēng abdi-abdi andjeun, sarēng koelian abdi-abdi andjeun tangtoe koe kaola dihaotoerkeun ka andjeun, sabaraha bae noe koe andjeun bakal dilahirkeun;

karantēn andjeun langkoeng oeninga, di kaola taja noe bisa noewar kai sa- 7 pērtos oerang Sidon. 'Dēmi geus kitoe, barang Hiram ngareungeu eta pilahir Soeleman, seug boengaheun liwat saking, sarta ngalahir: ^e Sagala poedji poē ijeu ka Pangeran, noe ka Dawoed geus maparin poetra pintēr, njangking eta 8 bangsa noe sakitoe gēde! 'Toeloej Hiram miwarangan ka Soeleman, mihaotoer kijeu: Kaola geus ngadenge anoe koe andjeun didongkapkeun ka kaola teja; lēbah kaola sēdja pisan ngalampahkeun sakahojong andjeun, pērkawis kai poetri 9 sarēng kai djamoedjoe teja. 'Mangke koe abdi kaola ditoeroenkeun ti goenoeng Libanon ka laeot; toeloej dek digetekteun, diladjēngkeun djalan laeot ka ēnggon, anoe koe andjeun bade di- wartakeun ka kaola; sarēng dek di- boekaän di dinja, kantoen koe andjeun dikoendjalan. Tatapi andjeun sawang- soelna kēdah ngalampahkeun kahajang 10 kaola, ^f nja maparin pirēdjēkieun eusi imah kaola. 'Geus kitoe Hiram ka Soeleman maparin kai poetri djeung 11 kai djamoedjoe, sakahojongna. 'Ari Soeleman sawangsoelna ka Hiram maparin doewa laksa pikoel tarigoe, keur dahareun eusi boemina, kitoe deui doewa poeloh pikoel ^g minjak toetoe; kitoe paparin Soeleman ka Hiram saban- 12 saban taoen. 'Djeung ^h Pangeran maparin kapintēran ka Soeleman, sakoe- maha pērdjangdjianana ka andjeunna teja; sarta hade antara Hiram djeung Soeleman, moenggha ngadamēl pērd- 13 djangdjian padoedoewaän. a 2 Sam. 5:11.

^b 2 Bab. 2:3. ^c 1 Bab. 22:8. ^d 2 Sam. 7:13.

^e p. 10:9. ^f Lal. 12:20. ^g 2 Moessa 27:20.

^h p. 3:12; 4:29.

13 Tidinja radja Soeleman ngērid toe- goeran ti sabangsa Israil; ari rejana 14 toegoeran teh tiloe laksa djalma. 'Toe- loej diijangkeun ka goenoeng Libanon, saboelan salaksa, silih-gēnti; saboelan arajana di Libanon, doewa boelan arajana di imahna; sarta ^a Adoniram teja 15 noe njangking eta toegoeran. 'Djeung deui Soeleman kagoengan toedjoech laksa panangoeng, djeung dalapan laksa toe- 16 kang batoe di pigoenoengan; 'djaba ti kapala-kapala, noe koe Soeleman di- mandorkeun ka eta pagawean, tiloe

reboe tiloe ratoes, poerah marentah ka djalma-djalma noe ngalampahkeun eta pagawean. 'Sarta radja miwarang, seug ngabalongkar batoe galède, batoe araloes, soepaja eta gédong padémenna batoe tataan. 'Toeloej toekang-toekang Soeleman djeung toekang-toekang Hiram, baréng djeung oerang Gébal, prak ngaroepakeun, njadijakeun kai djeung batoe, baris njijeun eta gédong. *a p. 4:6.*

PASAL 6.

Démi geus kitoe, *a* dina taoen opat ratoes dalapan poeloeih ti sanggeus oerang Israil boedal ti tanah Mésir, dina kaopat taonna Soeleman ngaradjaan ka Israil, dina boelan Sip, nja eta boelan noe kadoewa, harita andjeunna prak ngadamél eta gédong, bade Pangeran teja. 'Ari eta gédong, noe koe Soeleman didamél bade Pangeran teh, génép poeloeih asta palajoena, doewa poeloeih asta panggértna, djeung tiloe poeloeih asta loehoerna. 'Ari bale ti hareupeun kabah gédong, doewa poeloeih asta palajoena, ti hareupeun panggértna gédong, djeung sapoeloeih asta panggértna, ti hareupeun gédong. 'Sarta gédong teh didjandelaan, make kisi-kisi noetoe. 'Djeung saloewar bilik gédong andjeunna ngadamél sosompang sakoeriling, dina bilik gédong sakoeriling, napél kana kabah djeung kana kabah toekang, sarta dipangkangan sakoeriling. 'Ari sosompang ti handap lima asta panggértna, noe panéngah génép asta panggértna, démi noe katiloe mah toedjoeih asta panggértna; karana gédong teh ti loewarna digandét-gandét sakoeriling, soepaja oelah moepoeroes dina bilik gédong. 'Djeung deui eta gédong, mangsana didjijeun, noe didjijeun teh batoe pasagi, *b* beunang njadijakeun; ari sada paloe, atawa baljoeng, atawa parabol beusi naon bae teu kadenge dina eta gédong, mangsana didjijeun. 'Lawang pangkeng-pangkeng panéngah teja ajana ti katoehoéun gédong; sarta djalan tangga moerilit aroenggha ka pangkeng-pangkeng panéngah, djeung ti noe panéngah ka noe katiloe teja. 'Kitoe didamél eta gédong, sarta datang ka parantosna; toer gédong teh diha-teup koe balok djeung koe papan kai

10 poetri. 'Ari sosompang teja didamél eta saloewareun gédong, lima-lima asta loehoerna; sarta ditangkodkeun kana gédong koe lantaran kai poetri.

a 2 Bab. 3. b p. 5:17, 18.

11 Geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Soeleman, kijeu pangandikana: 12 'Moenggoeh ijeu gédong, anoe keur didjijeun koe maneh, *a* oepama maneh ngalakonan pikoekoh kami, djeung ngalampahkeun hoekoem kami, sarta nges-toekeun sakabeh timbalan kami, datang ka dilakonan koe maneh: tangtoe kami ka maneh ngaboektikeun pangandika kami, *b* noe koe kami diandikakeun ka 13 Dawoed, bapa maneh teja. 'Djeung *c* kami tangtoe linggih di téngah anak-intjoe Israil, sarta oemat kami Israil moal koe kami ditinggalkeun.

a p. 2:4; 9:4. b p. 5:5. c 2 Moesa 29:45.

14 *a* Djadi Soeleman teh ngadamél eta gédong, sarta datang ka parantosna. 15 'Toeloej dipidamél bilik-bilik gédong ti djérona, digébjog kai poetri; ti sémét dasar gédong tépi ka bilik lalangit, ti djérona disapoet kai, sarta dasar gédong 16 disapoet papan kai djamoedjoe. 'Sarta sémét doewa poeloeih asta ti bilik toekang gédong, koe andjeunna digébjog kai poetri, ti dasarna tépi ka toeng-toeng bilik; ari noe sadjéroem eta koe andjeunna didamél kabeh toekang, pikeun énggon pangsoetji-soetjina. 'Démi gédong teja, nja eta kabah hareup, opat 18 poeloeih asta [palajoena]. 'Ari kai poetri di sadjéro gédong teja beunang ngoekir péntil-péntil djeung kembang-kembang bareukah; woengkoel kai poetri bae; 19 batoena teu pisan tembong. 'Ari kabah toekang ti djéro gédong teja disadji-keun ti djérona, *b* kérsana nja di dinja neundeun péti pérédjandjian Pangeran 20 teja. 'Moenggoeh djérona kabah toekang teh, doewa poeloeih asta palajoena, doewa poeloeih asta panggértna djeung doewa poeloeih asta loehoerna, sarta disapoet émas doekét; toer altar disa- 21 poet kai poetri. 'Djadi gédong teh koe Soeleman ti djérona disapoet émas doekét; djeung ngénténgkeun rante émas ti hareupeun kabah toekang; toer gédong disapoet émas. 'Sagédong kabeh disapoet émas, datang ka tjatjap sa- 22 gédong kabeh; kitoe deui saaltar kabeh,

noe di hareupeun kabah toekang, disapoet émas.

a Lal. 7: 47. b 2 Moesa 40: 21.

23 Djeung deui Soeleman ngadamél " doewa moemoekarabinaan, kai djetoen, diajakeun di djéro kabah toekang, djang-
24 koengna sapoeleoh asta. 'Lima asta djangdjang moemoekarabinaan noe sabeulah, djeung lima asta djangdjang moemoekarabinaan noe sabeulah deui; ti toengtoeng djangdjangna tépi ka toengtoeng djangdjangna deui sapoeleoh asta.
25 'Ari moemoekarabinaan noe hidji deui kitoe keneh sapoeleoh asta; doewa moemoekarabinaan teh saekoeran djeung sa-
26 karoepa. 'Djangkoengna moemoekarabinaan noe hidji sapoeleoh asta, kitoe keneh moemoekarabinaan noe hidji deui.
27 'Seug eta moemoekarabinaan diteundeun di téngah-téngah gédong noe pangdjéro-na teja; ^b sarta djangdjang moemoekarabinaan teh meber, ari djangdjang anoe hidji adék kana bilik, kitoe keneh djangdjang moemoekarabinaan noe hidji deui adék kana bilik hidji deui; démi djangdjangna noe ka téngah gédong paántél
28 djangdjang pada djangdjang. 'Sarta eta moemoekarabinaan disapoet émas.
29 'Djeung sakabeh bilik gédong ti sakoe-riling dioekir; dioekirna teh direka moekarabin, djeung tangkal korma, sarta kémbang-kémbang beukah, di djéro sarta di loewar. 'Djeung dasar gédong disapoet émas, di djéro sarta di loewar.
31 'Ari lawang kabah toekang dipantoan kai djetoen; erang-erang djeung tihangna mandjing sapérlima [bilik]. 'Sarta ngadamél doewa beulah panto, kai djetoen, djeung dioekir; oekiranana teh moekarabin, djeung tangkal korma, sarta kémbang-kémbang beukah, toer disapoet émas; sarta eta roepa moekarabin djeung tangkal korma teh diképoet émas.
33 'Pon kitoe keneh midamélna baris lawang kabah, tihangna kai djetoen, mandjing saporapat [bilik]; 'djeung doewa beulah panto kai djamoedjoe; noe doewa papan panto sabeulah bisa nikél, kitoe keneh noe doewa papan panto sabeulah deui bisa nikél. 'Djeung dioekir moekarabin, djeung tangkal korma, sarta kémbang-kémbang beukah, toer disapoet émas, ditoeroetkeun kana gambarna.

a 2 Moesa 37: 7. b p. 8: 7.

36 Djeung deui Soeleman ngadamél boe-

roean djéro, tiloe lapis batoe tataan, djeung " balok kai poetri salapis.

a p. 12: 12.

37 Dina taoen noe kaopat neundeunna padémén gédong Pangeran, dina boelan Sip; 'ari dina taoen noe kasawélas, dina boelan Boel, nja eta boelan kadalapan, gédong teh parantos, noeroetkeun sakamistianana djeung noeroetkeun sakabeh atoeranana; djadi didamélna toe-djoeht taoen lilana.

PASAL 7.

Ari gédong andjeunna koe Soeleman didamél " tiloe wélas taoen lilana,
2 seug parantos sagédong kabeh. 'Nja eta andjeunna ngadamél gédong leuweung Libanon; saratoes asta palajoena, lima poeleoh asta panggértna, djeung tiloe poeleoh asta loehoerna; ngadégnana dina opat djadjar tihang kai poetri, djeung make gagaloer kai poetri dina tihang-
3 tihangna. 'Ari pangkeng-pangkeng, noe dina loehoer eta tihang-tihang, rejana opat poeleoh lima, saeondak-saeondakna lima wélas; sarta dihateup kai poetri.
4 'Djadi aja tiloe oendak, sarta djandela pabéhéran djandela, tiloe panta. 'Ari sakabeh lawang djeung tihang pasagi, téroes erang-erangna, sarta djandela paeunteung-eunteung djeung djandela,
5 tiloe panta. 'Djeung deui ngadamél hidji bale tihang-tihang; lima poeleoh asta palajoena, sarta tiloe poeleoh asta panggértna; djeung aja hidji bale deui ti hareupeun eta, make deui tihang-tihang, djeung make golodog ti hareupeunana.
7 'Sarta ngadamél hidji bale panglinggihan, keur énggon andjeunna ngahoekoem, nja eta bale panghoekoeman, sarta dipapan kai poetri, ti dasarna tépi ka
8 lalangitna. 'Sarawoeh gédong paranti andjeunna linggih, misah boeroeanana, ajana toekangeun bale noe bijeu, sarta sarowa boewatanana djeung eta. Toer ngadamél hidji gédong pikeun ^b poetra Piraon, noe ditikah koe andjeunna teja,
9 sakoemaha eta bale. 'Eta sakabéhna teh babahana ^c batoe araloes, beunang natah noeroetkeun oekoeran, beunang motong koe ragadji, ti djéro sarta ti loewar, ti handap tépi ka loehoer; kitoe keneh di loewar tépi ka ^d boeroean gède.
10 'Tjatjakan padémenna batoe araloes,

- batoe galède; aja batoe noe sapoeloeh
 11 asta, aja batoe noe dalapan asta. 'Ari
 noe dina loehoer eta batoe araloes bae,
 beunang natah noeroetkeun oekoeran,
 12 sarta djeung kai poetri. 'Sarta boeroean
 gède teja sakoeriling aja tiloe lapis ba-
 toe tataan, djeung balok kai poetri
 salapis, tjara kana ^e boeroean gèdong
 Pangeran noe djéro teja, sarta kana ^f
 bale gèdong. *a p. 9:10. b p. 3:1. c p. 5:17.*
d 2 Bab. 4:9. e p. 6:36. f p. 6:2.
- 13 Djeung radja Soeleman miwarangan
 14 ngala ^a Hiram ti nagara Tiroes. 'Nja
 eta teh anak randa, noe kaäsoep kaom
 Naptali, dëmi bapana oerang Tiroes,
 sarta djadi paledang; ari Hiram teja
 pinoeh koe kapintëran djeung pangar-
 tian sarta kanjaho, ^b bisaeun njijeu
 saroeaning boewatan koe tambaga.
 Toeloj ngadeuheusan ka radja Soele-
 man, sarta njijeu sakabeh pagawean,
 15 noe dikërsakeun koe andjeunna. 'Pek
 Hiram teh njijeu ^c doewa pilar tam-
 baga, dalapan wëlas asta loehoerna hidji
 pilar, sarta hidji pilar dioekoerna tē-
 poeng-gèlang koe rara doewa wëlas asta.
 16 'Djeung njijeu mamakoetaän doewa
 siki, baris diteundeun dina hoeloe eta
 pilar tambaga, beunang njitak; lima
 asta loehoerna mamakoetaän hidji, sar-
 ta lima asta loehoerna mamakoetaän
 17 hidji deui. 'Make anjaman saroeпа djeu-
 djentan, sarta tali saroeпа rante, kana
 mamakoetaän, noe dina hoeloe pilar-
 pilar teja; toedjoe siki kana mama-
 koetaän hidji, sarta toedjoe siki kana
 18 mamakoetaän hidji deui. 'Djeung njijeu
 dadalimaän, nja eta doewa djadjar sa-
 koeriling dina anjaman noe hidji, noe
 baris noetoepan mamakoetaän, anoe di-
 na hoeloe pilar teja; pon kitoe keneh
 njijeu kana mamakoetaän noe hidji
 19 deui. 'Ari eta mamakoetaän, anoe dina
 hoeloe pilar dina bale teja, saroeпа ba-
 20 koeng, opat asta. 'Sarta eta mamakoetaän
 dina doewa pilar teh loehoer deui
 ti pëlëbah beuteungna, noe djéroëun
 anjaman teja; djeung dadalimaän doe-
 wa ratoes siki didjadjar-djadjar sakoe-
 riling dina mamakoetaän [noe hidji
 21 djeung] noe hidji deui. 'Toeloj nga-
 dëgkeun eta pilar dina bale kabah; nja
 eta ngadëgkeun pilar katoehoe, bari di-
 ngaranan Jakin; sarta ngadëgkeun pilar
 22 kentja, bari dingaranan Boas. 'Ari dina
 hoeloe eta pilar-pilar aja saroeпа ba-
 koeng. Geus tjtajap pagawean pilar.
a 2 Bab. 2:13. b 1 Moesa 4:23; 2 Moesa 31:3, 4.
c 2 Radj. 25:17; Jer. 52:21.
- 23 Djeung deui Hiram njijeu ^a hidji
 lalaoetan tjitak; sapoeloeh asta ti si-
 sina tēpi ka sisina deui, boeud pisan,
 sarta lima asta loehoerna; dioekoerna
 tēpoeng-gèlang koe tali tiloe poeloeh
 24 asta. 'Ari ti handapeun sisina aja pētil-
 pētil, sakoeriling-boengking, sapoeloeh
 di djéro saästa, ngalingkoeng eta lala-
 oetan sakoeriling; doewa djadjar pētil-
 pētil teh; ditjitakna barëng djeung eta.
 25 'Ari lalaoetan teja noempang dina doewa
 wëlas sasapian: noe tiloe njanghareup
 ngaler, noe tiloe njanghareup ngoelon,
 noe tiloe njanghareup ngidoel, ari noe
 tiloe deui njanghareup ngetan; djadi
 lalaoetan teh aja dina loehoer eta, sarta
 26 sakabeh bobokongna ka djéro. 'Ari kan-
 dëlna lalaoetan teh satampah, sarta
 sisina saroeпа sisi loemoer, tjara këm-
 bang bakoeng; ari piusieunana doewa
 reboe bat. *a 2 Bab. 4:6.*
- 27 Djeung njijeu sapoeloeh tēmpat paso
 koe tambaga; hidji-hidji tēmpat opat
 asta pandjangna, opat asta roebakna,
 28 djeung tiloe asta loehoerna. 'Kijeu boe-
 watanana tēmpat paso teh; make kotak-
 kotak, sarta eta kotak-kotak diping-
 giran ëlisan. 'Ari eta kotak-kotak, anoe
 29 dipinggiran ëlisan teja, direka singa,
 sapi djeung moekarabin; sarta dina ëli-
 san teh, tēgës saloehoereun djeung sa-
 handapeun singana djeung sapina teja,
 30 make goegoebah ngaroempaj. 'Djeung
 eta hidji-hidji tēmpat paso make opat
 roda tambaga, sarta indjënna tambaga;
 djeung opat soekoena minangka tak-
 tak; ari eta taktak beunang njitak ti
 handapeun tēmpat paso, hidji-hidji make
 31 goegoebah di gigirna. 'Ari beuheungna
 sadjéroëun mamakoetaän sarta ka loe-
 hoerna saästa; djeung beuheungna teh
 boeud, saroeпа soekoe, kadoewa sa-
 tēngah asta gëdena; sarta dina beu-
 heungna ge make oekiran; djeung ari
 kotak-kotakna teja pasagi, lain boeud.
 32 'Ari opat rodana teja ajana ti handa-
 peun eta kotak-kotak, sarta leungeun
 roda pageuh dina tēmpat paso; ari loe-
 hoerna hidji-hidji roda kadoewa satēngah

33 asta. 'Ari boewatan eta roda satjara boewatan roda kareta; leungeunna, bêngkerna, djari-djarina djeung bola-
 34 bolana, kabeh ditjatak. 'Sarta opat taktak teja ajana dina opat djoeroe hidji-hidji tempat pasu; taktakna teh baridjil
 35 tina tempat pasu. 'Djeung dina loehoer tempat pasu aja noe boeud pisan, loehoerna satengah asta; sarta dina loehoer tempat pasu teh make leungeun djeung kotak-kotak baridjil ti dinja.
 36 'Djeung deui dina papan leungeunna sarta dina kotak-kotakna dioekir roepa moekarabin, singa djeung tangkal korma, noeroetkeun ugoblogna hidji-hidji, sarta sakoeringna make goegoebah.
 37 'Nja kitoe njijeunna eta sapoeloh tempat pasu; kabeh satjitakan, saekoeran
 38 djeung sakaroepa. 'Sarta njijeun deui ^a pasu tambaga sapoeloh siki; hidji pasu piusieunana opat poeloh bat; hidji-hidji pasu opat-opat asta gedena; pasu hidji dina oenggal-oenggal tempat anoe
 39 sapoeloh tempat teja. 'Toeloj eta tempat pasu diteundennan, anoe lima di katoehoeun gedong, ari noe lima deui di kentjaeun gedong; sarta lalaoetan teja diteundeun ti katoehoeun gedong, ngetan-ngidoel.
 a 2 Bab. 4: 6.

40 Djeung deui Hiram teh njijeun daloeng, sodok, sarta pangepret. Geus tjatjap Hiram teh njijeun sakabeh pagawean, anoe koe manehanana didjjeun pikeun radja Soeleman, baris gedong Pangeran;
 41 'nja eta noe doewa tihang, djeung bolaning mamakoetaän, anoe dina hoeloe doewa tihang teja, katoet noe doewa anjaman, baris noetoepan eta doewa bolaning mamakoetaän, anoe dina hoeloe
 42 loe tihang teja; 'sarta dadalimaän teja, opat ratoes siki, baris ka noe doewa anjaman teja, doewa djadjar dadalimaän kana hidji-hidji anjaman, anoe baris noetoepan eta doewa bolaning mamakoetaän, noe dina loehoer tihang teja;
 43 'sarta noe sapoeloh tempat pasu, katoet sapoeloh pasona, dina tempat pasu
 44 teja; 'sarta eta hidji lalaoetan, katoet noe doewa wélas sasapian, handapeun
 45 lalaoetan teja; 'kitoe deui daloeng, djeung sodok, sarta pangepret teja. Ari eta sakabeh parobot, beunang Hiram njijeun pikeun radja Soeleman, keur gedong
 46 Pangeran teja, tambaga disangling. 'Koe

radja ditjatak di tanah lempar pélébah tji Jordan, dina taneuh likét, antara
 47 Soekot djeung Sartan. 'Ari eta sakabeh parobot koe Soeleman teu ditimbang, tina loba kabina-bina, beuratna tambaga teu diparijos.

48 Djeung Soeleman ngadamél sakabeh parobot, anoe baris gedong Pangeran, nja eta ^a hidji altar emas, sarta ^b hidji medja, noe ditoempangan roti tingaliuun, emas; 'sarta ^c adjoeg, lima ti katoehoe, djeung lima ti kentja, keur di hareupeun kabah toekang, emas doekét; sarta ^d kembang-kembangna, palitana, djeung tjatjapitna, emas; 'kitoe deui bokor, peso, pangepret, pisin djeung tjépoe, emas doekét; samalah engsel kana panto gedong djéro, ka noe pangsoetji-soetjina, djeung kana panto gedong kabah teja, emas. 'Geus samakta sakabeh dadamelan, noe didamel koe radja Soeleman pikeun gedong Pangeran. ^e Tidinja Soeleman ngalébtkeun barang beunang njoetjikeun Dawoed ramana, nja eta emas-perak djeung paparabotan; disimpén dina goedang radja-brana gedong Pangeran.

a 2 Moesa 30: 1. b 2 Moesa 25: 23. c 2 Moesa 25: 31.

d 2 Moesa 25: 31—38. e 2 Sam. 8: 7, 11; 2 Bab. 5: 1.

PASAL 8.

Mangsa eta ^a para kokolot Israil, djeung sakabeh loeloegoe kaom-kaom, para gégéden ahli karoehoen oerang Israil, koe Soeleman dipiwarang koempoel ka salira radja Soeleman, ka Jérusalem, baris ngoenggakheun pèti pèrdjangdjian Pangeran teja ^b ti dajauh Dawoed, nja
 2 eta Sion. 'Toeloj sakabeh oerang Israil koempoel ka radja Soeleman ^c dina pesta, dina boelan Etanim, nja eta boelan noe
 3 katoedjoeh. 'Barang geus darongkap sakabeh kokolot Israil teh, djoeng para panghoeloe ngagotong eta pèti. 'Seug ngoenggakheun eta pèti Pangeran, sarta djeung ^d himah tepangan teja, katoet sakabeh parobot soetji, noe aja dina himah; eta kabeh koe para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi dioenggakheun.
 5 'Ari radja Soeleman, djeung sadajemoehan Israil, sakoer noe koempoel ka andjeunna teja, arangkat reudjeung radja ti heulaeun pèti, pada ngoerbankeun domba djeung sapi, noe teu beunang

diitoeng sarta teu beunang dibilang tina
 6 kalobaanana. 'Tidinja koe para panghoe-
 loe eta pëti përdjangdjian Pangeran dia-
 soepkeun ka énggonna, nja kana kabah-
 hing gëdong, ka noe pangsoetji-soetjina,
 7 ka handapeun djangdjang moemoekara-
 binan teja. 'Karana ^e eta moemoekara-
 binan meber djangdjangna loehoereun
 énggon pëti, sarta moemoekarabinan teh
 ngjöehan kana pëti djeung kana rantja-
 8 tanana, ti loehoer. 'Ari eta rantjatanana
 parandjang, wani toengtoeng rantjanan
 teh katendjo ti énggon noe soetji, noe
 di hareupeun kabah toekang; dëmi ti
 loewar mah teu katendjo; sarta ajana
 9 di dinja tëpi ka mangsa ajeuna. 'Eta
 pëti taja eusian, ngan doewa papan
 batoe, ^f noe koe Moesa disimpën ka
 dinja di Horeb, basa Pangeran ngadamël
 10 përdjangdjian ka oerang Israil, sang-
 geusna boedal ti tanah Mësir teja. 'Ari
 geus kitoe, barang para panghoeloe teh
 baridjil ti énggon soetji, hol aja hidji
 mega ngeusian eta gëdong Pangeran;
 11 'datang ka para panghoeloe ^g teu kaoer
 nangtoeng baris ngabakti, tina heurin
 koe eta mega; wantoe gëdong Pangeran
 teh pinoch koe kamoeljaän Pangeran.
^a 2 Bab. 5:2. ^b 2 Sam. 5:7. ^c 3 Moesa 23:34.
^d 2 Bab. 1:3, 4. ^e p. 6:27. ^f 2 Moesa 25:16.
^g 2 Moesa 40:34; 2 Bab. 7:1.

12 Mangsa eta Soeleman ngalahir: ^a Tim-
 balan Pangeran kërsa linggih di noe
 13 angkeub. 'Simkoering teh bade andjeun
 njiyeun ijeun gëdong pangtjalikan, énggon
 linggihaneun andjeun salalanggëngna.
 14 'Toeloj radja malik pameunteunä, sarta
 ngabërkahan ka sapakoempoelan Israil;
 ari sapakoempoelan Israil teh nang-
 15 toeng. 'Seug radja ngalahir: Sagala poe-
 dji ka Pangeran, Allah Israil, noe ngan-
 dika koe lambena ka Dawoed, rama
 kami, sarta dilaksanakeun koe pana-
 16 nganana; ^b kijeu pangandikana: 'Ti poëan
 oemat kami Israil koe kami dika-loe-
 warkeun ti Mësir teja, taja pisan nagara
 sakabeh kaom Israil noe koe kami di-
 pilih pikeun njiyeun gëdong, baris djë-
 nëngan kami linggih di dinja; ngan
 kami teh milih Dawoed, sina njangling
 17 oemat kami Israil. 'Ari geus kitoe Da-
 woed, rama kami, ^c bareto aja manah
 ngadamël hidji gëdong pikeun padjë-
 18 nëngan Pangeran, Allah Israil. 'Tatapi

aja timbalan Pangeran ka Dawoed, rama
 kami, kijeu: Sapedah maneh teh aja
 pikir njiyeun gëdong pikeun djënëngan
 kami, nja hade pisan maneh teh aja
 19 pikir kitoe; 'ngan maneh mah montong
 toeloes njiyeun gëdong teh; sabalikna
 anak maneh, ^a noe pika-loewareun ti
 tjangkeng maneh, nja eta noe pinjiyeu-
 neun gëdong teh pikeun djënëngan kami.
 20 'Tah, Pangeran geus ngajaktoskeun pang-
 andikana, noe diandikakeun teja; da
 kami teh ngadëg, ngaganti Dawoed,
 rama kami, sarta kami teh tjalik dina
 korsi karadjaän Israil, sakoemaha pang-
 andika Pangeran teja, malah kami
 teh énggeus njiyeun gëdong teh pikeun
 padjënëngan Pangeran, Allah Israil.
 21 'Toer kami teh di dinja geus njawis-
 keun piënggoneun pëti, anoe djadi wa-
 dah përdjangdjian Pangeran, beunang
 andjeunna ngadamël ka karoehoen oe-
 rang, basa dika-loewarkeun ti tanah Më-
 sir teja.

^a 2 Moesa 20:21; 3 Moesa 16:2;
 5 Moesa 4:11. ^b 2 Sam. 7:6. ^c 2 Sam. 7:2.

^d 2 Moesa 1:5.

22 ^a Toeloj Soeleman ngadëg hareupeun
 altar Pangeran, kasaksian koe sapa-
 koempoelan Israil, ^b bari nadahkeun
 23 pananganana ka langit; 'sarta oendjoe-
 kan kijeu: Noen Pangeran, Allah Israil!
 taja noe nandingan ka andjeun, estoe
 djoemënëng Allah di sawarga, di loe-
 hoer, kitoe deui di boemi, di handap;
 anoe nëtëpkeun përdjangdjian sarëng
 kaäsihan ka abdi-abdi andjeun, noe
 loemampah di pajoeneun andjeun të-
 24 roes sarëng hate; 'anoe geus nëtëpkeun
 ka abdi andjeun Dawoed, poen bapa,
 anoe koe andjeun diandikakeun ka bapa
 teja; ari lambe andjeun anoe ngandika,
 sarëng koe panangan andjeun geus di-
 laksanakeun, sakoemaha noe boekti din-
 25 tën ijeu. 'Ari ajeuna, noen Pangeran,
 Allah Israil! moegi-moegi nëtëpkeun ka
 abdi andjeun Dawoed, poen bapa, anoe
 koe andjeun diandikakeun ka bapa, nja
 pangandika noe kijeu teja: ^c Maneh di
 pajoeneun kami moal pikapënggëleun
 djalma dijoek dina korsi karadjaän Is-
 rail; kitoe soteh oepama anak-intjoe
 maneh ngaraksa djalanna, loemakoe di
 pajoeneun kami, sakoemaha loemakoe
 26 maneh di pajoeneun kami. 'Ari ajeuna,
 noen Allah Israil! moegi dijaktoskeun

pangandika andjeun, noe koe andjeun diandikakeun ka abdi andjeun Dawoed,
 27 poen bapa teja. 'Nanging koemaha, Allah teh sajaktosna pilinggiheun di boemi? Salèrsna, ^a langit, dalah langiting sadajana langit oge, dilinggihan koe andjeun teu asoep; geus soemawonna ijeu gèdong, beunang simkoering njiyeun.
 28 'Parandene kitoe, noen Pangeran, Allah simkoering! moegi-moegi majoen ka panèda abdi andjeun, sarèng ka panoehoenna; moegi ngamakboel ka panjabat sarèng ka panèda, noe koe abdi andjeun bade ditèda ka pajoeneun andjeun dinten ijeu. 'Ari sotja andjeun moegi-moegi boeka ka ijeu gèdong sijang-wèngi, nja ka ènggon, noe koe andjeun ditimbalken kijeu teja: ^e Djènèngan kami pilinggiheun di dinja; moegi-moegi ngamakboel ka panèda, noe koe abdi andjeun bade ditèda dina ijeu ènggon.
 30 'Sarèng moegi-moegi ngamakboel ka panoehoen abdi andjeun, kitoe deui ka panoehoen oemat andjeun Israil, satijap-tijap nènèda dina ijeu ènggon; koe andjeun moegi dimakboel ti ènggon andjeun linggih, nja ti sawarga; moegi dimakboel, sarèng moegi ngahampoera.
 31 'Manawi aja djalma gadoeh dosa ka batoer, ladjèng ditoempangan soempah, arek disoempahan, tidinja datang, sarèng soempah ka hareupeun altar andjeun, dina ijeu gèdong: 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, sarèng didamél; nja moegi ngahoekoe man ka abdi-abdi andjeun, njalahkeun ka noe salah, djalanna sina malik ka dirina, sarèng ngabènèrkeun ka noe bènèr, dipaparin noeroetkeun kabènèranana.
 33 'Manawi oemat andjeun Israil eleh di hareupeun moesoeh, tina gadoeh dosa ka andjeun; ana ladjèng tarobat ka andjeun, ngarakoekeun padjénengan andjeun, bari nènèda sarawoeh noenoehoen ka andjeun dina ijeu gèdong:
 34 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, sarèng moegi ngahampoera kana dosa oemat andjeun Israil, sarawoeh moegi dipoelangkeun kana tanah, noe koe andjeun dipaparinkeun ka karohoenna.
 35 'Manawi ^f langit noetoe, hanteu aja hoedjan, sabab eta garadoeh dosa ka andjeun; ana ladjèng nènèda dina ijeu ènggon, ngarakoekeun padjè-

nengan andjeun, bari tarobat mitjeun dosana, tina koe andjeun disoekèrkeun:
 36 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, kalajan moegi ngahampoera kana dosa abdi-abdi andjeun sarèng kana dosa oemat andjeun Israil, ana koe andjeun geus diwoeroek djalan noe sae, anoe koedoe dilakonon koe maranehanana; sarawoeh moegi maparin deui hoedjan ka tanah andjeun, anoe koe andjeun geus dipaparinkeun ka oemat andjeun, djadi milik. 'Manawi ^g dina tanah aja patjèklik, moen aja pagèboeg, moen aja hama perang, hama beureum, hama simeut, hama hileud; manawi disèsèdèk koe moesoehna dina tanah, di nagara-nagara; naon bae balahi, sarèng naon bae panjakit: 'naon bae panèda, naon bae panoehoen, anoe datang ti sambarang manoesa, atanapi ti sadajana oemat andjeun Israil, anoe geus roemaos tjilaka hatena sorangan-sorangan, bari ladjèng nadahkeun leu-
 39 ngeunna ka ijeu gèdong: 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, ti ènggon andjeun linggih, sarèng moegi ngahampoera, kalajan didamél, bari maparin ka oenggal-oenggal djalma noeroetkeun sadajana djalan-djalanna, rehing andjeun langkoeng oeninga kana hatena; karantèn andjeun bae njalira noe oeninga kana hate sadajana anak
 40 Adam; 'soepaja pada sijeun koe andjeun satoetoe oemoer maranehanana hiroep dina tanah, anoe koe andjeun dipaparinkeun ka karoehoen simkoering sadaja. 'Kitoe deui ^h moenggoehing djalma bangsa lijan, anoe teu kalèbèt oemat andjeun Israil, madak datang ti nagara djaoeh, tina sabab padjénengan andjeun;
 42 ('karantèn bakal pada ngadenge warta hal padjénengan andjeun noe agoeng, sarèng hal ⁱ panangan andjeun noe kawasa, sarawoeh hal asta andjeun noe njodor;) ana datang ka ijeu gèdong,
 43 sarèng nènèda: 'moegi-moegi andjeun ngamakboel ti sawarga, ti ènggon andjeun linggih, sarèng moegi ngadamél noeroetkeun saniskantèn anoe mawi eta djalma bangsa lijan teh sasambat ka andjeun; soepaja sadajana bangsa noe di boemi pada nganjahokeun ka padjénengan andjeun, sangkan pada sijeun koe andjeun sapèrtos oemat andjeun

Israil, saréng soepaja pada tērangéun, jen ijeu gédong, beunang njiieun simkoering, estoe katélah koe padjénengan andjeun. 'Manawi oemat andjeun boe-
 44 dal, sédja mērangan ka moesoehna, djalana mana bae oemat teh dipiwarangna koe andjeun, ladjéng nēñda ka Pangeran, njanghareup ka ijeu nagara, kenging andjeun milih, saréng ka ijeu gédong, beunang simkoering njiieun bade padjénengan andjeun: 'seug andjeun moegi-moegi ti sawarga ngamakboel ka panédana saréng ka panoehoenna, kalajan moegi ngoeroeskeun pērkawisna. 'Manawi eta teh garadoeh dosa ka andjeun, (karantēn^j taja manoesa, noe teu milampah dosa mah) ladjéng andjeun ngabēndon ka darinja, bari seug diselehe-
 45 keun ka moesoeh, saréng didjarah koe eta ka tanah moesoeh, djaoeh atanapi deukeut; 'ana^k koe maranehanana dipiingēt dina tanah énggonna didjarah teh, seug tarobat, bari noenoehon ka andjeun dina tanah djalma noe ngadjarah inja, pokna: Koering tarima dosa, milampah bengkok, migawe doraka;
 48 'ana tarobat ka andjeun tēroes reudjeung hate, saréng tēroes reudjeung njawa, dina tanah moesoehna, noe ngadjarah inja, bari nēñda ka andjeun, njanghareup ka tanahna, noe koe andjeun dipaparinkeun ka karoehoenna, nja ka nagara kenging andjeun milih, saréng ka ijeu gédong, beunang simkoering
 49 njiieun bade padjénengan andjeun: 'seug andjeun moegi-moegi ti sawarga, ti énggon andjeun linggih, ngamakboel ka panédanasaréng ka panoehoenna, kalajan moegi ngoeroeskeun pērkawisna, 'sara-
 50 woeuh moegi ngahampoera ka oemat andjeun noe garadoeh dosa ka andjeun, saréng ka sadajana kamasijatanana, anoe matak eta teh masijat ka andjeun; toer moegi dipaparin kawélasan di hareupeun noe ngadjarah inja, sina ngawélasan ka
 51 maranehanana. 'Karantēn nja oemat andjeun, nja kagoengan andjeun eta teh, kenging andjeun ngaloewarkeun ti Mēsir, ti djero pangléboeran beusi teja.
 52 'Mana sotja andjeun moegi-moegi neutep ka panoehon abdi andjeun, saréng ka panoehon oemat andjeun Israil; nja moegi ngamakboel ka darinja dina saniskantēn sasambatna ka andjeun.

53 'Karantēn^l eta teh kenging andjeun ngingkarkeun ti sadajana bangsa noe di boemi, bade kagoengan andjeun, sakoe-maha noe koe andjeun diandikakeun koe lantaran Moesa, abdi andjeun, basa andjeun ngaloewarkeun karoehon simkoering sadaja ti Mēsir teja, noen Goesti Pangeran! a 2 Bab. 6: 12. b 2 Moesa 9: 29.

c p. 2: 4. d 5 Moesa 10: 14; Lal. 7: 49. e 5 Moesa 12: 11. f 5 Moesa 11: 17. g 5 Moesa 28: 22. h 4 Moesa 15: 14—16. i 5 Moesa 7: 19. j Roem 3: 23. k 5 Moesa 30: 1. l 2 Moesa 19: 5; 3 Moesa 20: 24.

54 Ari geus kitoe, barang Soeleman parantons nēñda ka Pangeran eta sapanēda djeung sapanoehon noe bijeu, neut andjeunna ngadég ti hareupeun altar Pangeran, tina tapak-dēkoe bari tadah
 55 pananganan ka langit teja. 'Ana geus ngadég, a toeloej ngabērkan ka sapa-koempoelan Israil, bēdas pisan gēntrana; 56 ari lahirna: 'Sagala poedji ka Pangeran, noe geus meparin reureuh ka Israil oematna, sakoemaha pangandikana teja. b Sadaja pangandikana hal kabagdjan, noe diandikakeun koe andjeunna koe lantaran Moesa abdina teja, hidji
 57 pangandika ge taja noe pētjta. 'Moegi-moegi Pangeran, Allah oerang, njaréngan ka oerang, sakoemaha njarénganana ka karoehon oerang; moegi oerang teh oelah ditiar sarta oelah dian-
 58 tēp; 'sangkan mēroehkeun hate oerang ka salira andjeunna, soepaja oerang ngalakonan sakabeh djalauna, sarta pada ngestoekeun timbalanana, pikoekoehna djeung hoekoemana, noe koe andjeunna ditimbalkeun ka karoehon oerang teja.
 59 'Sarta eta sagala pioendjoek kami noe tadi, eukeur kami noenoehon ka pajoneun Pangeran teja, moegi-moegi pararék ka Pangeran, Allah oerang, beurang-peuting, sangkan andjeunna ngoeroeskeun pērkara abdina, sarta pērkara Israil oematna, satjoekoepna dina oeng-
 60 gal-oenggal poé; 'soepaja sakabeh bangsa noe di boemi pada nganjahokeun, c jen Pangeran teja Allah, euweuh deui.
 61 'Koe sabab eta, hate maraneh sing soehoed ka Pangeran, Allah oerang, sangkan pada ngalakonan pikoekoehna, djeung ngestoekeun timbalanana, saperti mangsa ajeuna. a 2 Sam. 6: 18. b Jos. 21: 45.

c 5 Moesa 4: 35, 39.

62 Tidinja radja reudjeung sabangsa

Israil pada ngoerbankeun koerban peun-
 63 tjtjan ka pajoeneun Pangeran. 'Ari ngoer-
 bankeunana Soeleman koerban panarima,
 noe koe andjeunna dikoerbankeun
 ka Pangeran teh, sapi doewa laksa
 doewa reboe sële, djeung domba sakëti
 doewa laksa sële. Tah, kitoe radja djeung
 sakabeh oerang Israil njalamëtekeunana
 64 gëdong Pangeran. 'Dina poë harita rad-
 ja njoetjikeun têngahna boeroean, noe
 di hareupeun gëdong Pangeran; karana
 nja di dinja andjeunna mëtakeunana
 koerban doeroekan, koerban kadaharan,
 djeung gadjih koerban panarima teh;
 tina sabab ^a altar tambaga, noe di pa-
 joneun Pangeran teja, leutik teuing,
 teu asoep eta koerban doeroekan, koer-
 ban kadaharan, djeung gadjih koerban
 65 panarima teh. 'Tah, kitoe Soeleman dina
 mangsa eta ngalampahkeunana pesta
 teh, sarta sabangsa Israil reudjeung;
 pakoempoelan gëde pisan, ti pëlëbah
 asoep ka Hamat tËpi ka waloengan
 Mësir, di pajoeneun Pangeran, Allah
 oerang, toedjoe poë djeung toedjoe
 66 poë, nja eta opat wëlas poë lilana. 'Ari
 dina poë noe kadalapan djalma-djalma
 teh koe andjeunna didjoeroeng lakoe,
 sarta pada ngoendjoengan ka radja,
 bari toeloej maroelang sahimah-sahi-
 mahna, pada boengah sarta soeka ati,
 tina hal sakabeh kahadean, anoe koe
 Pangeran geus didamël ka Dawoed ab-
 dina, djeung ka Israil oematna.

a 2 Bab. 4: 1.

PASAL 9.

Ari geus kitoe, ^a mangsa Soeleman pa-
 rantos ngadamël gëdong Pangeran,
 djeung gëdong radja, sarta saniskara
 bae kasoekaän Soeleman, noe dikërsa-
 2 keun didamël, 'ladjeng Pangeran nemb-
 ongan ka Soeleman ngadoewa-kalian,
^b sakoemaha nembonganana ka andjeun-
 3 na basa di Gibon teja. 'Ari timbalan
 Pangeran ka andjeunna: Kami geus nga-
 makboel ka panëda maneh djeung ka
 panoehoen maneh, anoe koe maneh
 disoehoenkeun ka pajoeneun kami teja;
 kami geus njoetjikeun eta gëdong, beun-
 nang maneh nijjeun, ^c malar djëñgan
 kami linggih di dinja salalanggëngna,
 sarta sotja kami djeung manah kami
 4 piajaen di dinja sapapandjangna. 'Ari

maneh teja, oepama maneh loemampah
 di pajoeneun kami, sakoemaha loemam-
 pah Dawoed, bapa maneh, djeung hate
 noe sabëñerna sarta djeung saestoena, da-
 tang ka ngalampahkeun sakoemaha noe
 koe kami geus ditimbalkeun ka maneh,
 nja maneh teh ngestoekeun pikoekoeh
 5 djeung hoekoem kami: 'eta kami tang-
 toe nëtëpkeun korsi karadjaän maneh,
 njangking Israil salalanggëngna, sako-
 emaha kami ngandika ka Dawoed, bapa
 maneh, pangandika noe kijeu teja: ^d
 Moal maneh pikapënggëleun djalma di-
 6 joek dina korsi karadjaän Israil. 'Saba-
 likna, ^e ari maraneh aloendoer mah ti
 toekangeun kami, nja maraneh djeung
 anak-intjoe maraneh, teu ngestoekeun
 timbalan kami, pikoekoeh kami, noe
 koe kami dipaparinkeun di hareupeun
 maraneh, sarta los leumpang ngabarakti
 ka aällahan, djeung njarëmbah ka dinja:
 7 'eta kami tangtoe ngabasmis Israil tina
 tanah, noe koe kami geus dipaparinkeun
 ka darinja; sarta eta gëdong, noe koe
 kami geus disoetjikeun pikeun djëñ-
 ngan kami, tangtoe koe kami dising-
 kirkeun ti pajoeneun kami; ^f sarta Is-
 rail tangtoe didjjeun misil djeung dipake
 8 popojokan di sakabeh bangsa. 'Sarta
 eta gëdong, nadjan sakoemaha poen-
 djoelna ge, saha-saha noe ngaliwat ka
 dinja bakal mëlëngëk sarta njektjrekan
 biwirna, bari ngaromong: ^g Naon sa-
 babna noe matak Pangeran ka ijeu ta-
 nah sarta ka ijeu gëdong ngadamël noe
 9 sakijeu pëtana? 'Tangtoe didjawab kijeu:
 Koe sabab djalmana naringgalkeun Pa-
 ngeran Allahna, noe ngaloewarkeun ka-
 roehoenna ti tanah Mësir, sarta moen-
 tangan ka aällahan, bari njarëmbah
 djeung ngabarakti ka dinja: kitoe noe
 matak Pangeran ngadatangkeun ka ma-
 ranehanana ijeu sakabehna katjilakaän.

a 2 Bab. 7: 11. b p. 3: 5. c 5 Moesa 12: 11.

d p. 8: 25. e Jos. 23: 16. f 5 Moesa 28: 37.

g 5 Moesa 29: 24; Jér. 22: 8.

10 Dëmi ^a geus meunang doewa poeloe
 taoen, parantos Soeleman ngadamël eta
 doewa gëdong, nja eta gëdong Pange-
 11 ran djeung gëdong radja. 'Ari ^b Hiram,
 radja Tiroes teja, ka Soeleman geus
 njamboengan koe kai poetri, koe kai dja-
 moedjoe djeung koe ëmas, sakahojong
 Soeleman. Mangsa eta radja Soeleman

ka Hiram maparin doewa poeloeh na-
 12 gara di tanah Galilea. 'Toeloelj Hiram
 angkat ti Tiroes, ningalian eta nagara,
 noe koe Soeleman dipaparinkeun ka
 andjeunna; ari pangraos Hiram eta na-
 13 gara teu oetama. 'Ngalahir Hiram: Ih
 raji! eta nagara nahaon, noe koe raji
 dipaparinkeun ka akang? Seug koe Hi-
 ram diséboetkeun tanah Kaboel, tépi
 14 ka mangsa ajeuna. 'Ari Hiram teja ka
 radja geus ngintoenkeun saratoes doe-
 wa poeloeh talenta émas. a 2 Bab. 8:1.

b p. 5:1.

15 Sarta kijeu pèrkara togoeran, noe
 dikérid koe radja Soeleman, baris nji-
 jeun gédong Pangeran, djeung gédong
 andjeunna, kitoe deui Milo, djeung koeta
 Jérusalem, sarta nagara Hasor, Mé-
 16 gido djeung Geser. 'Hidji mangsa Piraon,
 radja Mésir, angkat sarta meunangkeun
 nagara Geser, seug dihoeroe koe seuneu,
 sarta oerang Kanaän, noe ngesian eta
 nagara, dipaehan; toeloelj eta nagara
 dileler^a ka poetrana, noe djadi geureuha
 17 Soeleman teja, asoep pamahaman. 'Ti-
 dinja Soeleman ngadamél^b eta nagara
 18 Geser, djeung Bet-Horon hilir; 'kitoe
 deui Baälät sarta Tamar, di tégal léga,
 19 tanah eta keneh; 'toer sakabeh nagara
 panggoedangan kagoengan Soeleman,
 sarta nagara-nagara pakaretaän, djeung
 nagara-nagara^c énggon toekang toem-
 pak koeda, sarta naon bae kasoekaän
 Soeleman, noe dikérsakeun didamél di
 Jérusalem, djeung di goenoeng Libanon,
 sarta di sakoeriling tanah, noe kapoerba
 20 koe andjeunna. 'Moenggoehing sakabeh
 djalma noe teu kaäsoep oerang Israil,
^d nja eta sakarina oerang Emor, oerang
 Het, oerang Peres, oerang Hiwi djeung
 21 oerang Jéboes teja: 'anak-intjoena, noe
 kari di djéro tanah pandeurieun eta,^e
 noe babeuila koe oerang Israil hanteu
 beunang diharamkeun teja, nja eta noe
 koe Soeleman dikérid, digawekeun toe-
 22 goeran, tépi ka mangsa ajeuna. 'Dëmi
 oerang Israil mah^f taja noe koe Soe-
 leman digawekeun; satégésna eta teh
 djadi pradjoerit, djeung mantrina, djeung
 kapalana, djeung satrijana, djeung ka-
 pala karetana, sarta kapala toekangna
 23 toempak koeda. 'Ijeu teh kapala-kapala,
 noe dimandoreun ka pagawean Soele-
 man teja, lima ratoes lima poeloeh,

poerah marentah ka djalma-djalma, noe
 24 ngalampahkeun eta pagawean. 'Dëmi^g
 poetra Piraon teja angkat ti dajeh
 Dawoed, ngalih ka gédongna, beunang
 Soeleman ngadamél pikeun andjeunna
 teja. Mangsa eta Soeleman ngadamél
 25 deni Milo. 'Djeung deui Soeleman sa-
 taoen tiloe kali ngoerbankeun koerban
 doeroekan djeung koerban panarima,
 dina altar beunang andjeunna ngadamél
 pikeun Pangeran, bari ngoekoes dina
 altar noe di pajoeneun Pangeran teja.
 Djadi gédong teh geus samakta.

a p. 3:1. b 2 Bab. 8:4. c p. 10:26. d Hak 3:1.

e 5 Moesa 7:2; Jos. 15:10. f 3 Moesa 25:39.

g 2 Bab. 8:11.

26 Djeung deui radja Soeleman ngada-
 méél kapal di Esion-Geber, anoe denkeut
 Elot, di sisi laoet Agër, di tanah Edom.
 27 'Tidinja Hiram dina eta kapal ngijang-
 keun abdi-abdina, oerang kapal, noe
 njaho di laoet, direndjeungkeun ka abdi-
 28 abdi Soeleman. 'Toeloelj daratang^a ka
 Opir, sarta ngarala émas ti dinja, opat
 ratoes doewa poeloeh talenta; geus ki-
 toe didongkapkeun ka radja Soeleman.

a 1 Moesa 10:29.

PASAL 10.

Ari^a radja istri tanah Sëba ngareungeu
 nungan Soeleman, hal padjé-
 nëngan Pangeran;^b toeloelj angkat, kérsa
 ngadjadjal ka Soeleman, sédja njoewal.
 2 'Tidinja soemping ka Jérusalem, njan-
 dak balad rosa katjida, njandak pirang-
 pirang onta, dimomotan wawangian,
 djeung émas loba nakër, sarta intén
 moelja-moelja. Barang geus dongkap ka
 Soeleman, toeloelj misaerkeun ka an-
 djeunna sakoer noe aja dina manahna.
 3 'Seug radja istri teh koe Soeleman di-
 paparin njaho sakabeh soewalna; taja
 pisan pèrkara noe kaalingan ka radja,
 noe teu koengsi dinjatakeun ka radja
 4 istri teh. 'Barang radja istri Sëba teh
 geus ningali sadajana kapintëran Soe-
 leman, djeung gédong beunang andjeun-
 5 na ngadamél, 'kitoe deui^c kadaharan
 dina medjana, djeung mandona para
 mantrina, sarta nangtoengna djoeroe-
 ladenna djeung papakeanana, toer toe-
 kangna inoeman, sarta tandjakanana
 paranti andjeunna nandjak ka gédong
 Pangeran: seug radja istri teh datang

6 ka geus taja pangatjian. 'Toeloej misaoer ka radja: Jaktos pisan bedja, noe kadenge koe kaola dina tanah kaola, hal përkawis salira andjeun sarëng hal
7 kapintëran andjeun. 'Ari eta bedja koe kaola hanteu dipërtjantën, dongkap ka kaola tjoendoek sarëng nendjo koe pannon pribadi; salërësna, noe diwartakeun ka kaola teu paro-parona atjan; ari kapintëran sarëng kasaean andjeun ngalangkoengan pisan tina tjarijos, noe kadenge koe kaola teja. 'Bagdja tëmën rahajat andjeun, bagdja tëmën ijeu abdi-abdi andjeun, anoe pada madëp di pajoneun andjeun teu pëgat-pëgat, anoe pada ngoeping kana kapintëran andjeun.
9 'Sagala poedji ^a ka Pangeran, Allah andjeun, anoe misoeka ka andjeun, doemoegi ka ditjalikkeun dina korsi karadjaan Israil! Sabab Pangeran miasih ka Israil salalanggëngna, noe mawi andjeun didjadikeun radja, soepaja midamël kadadilan sarëng kabënëran. 'Djeung radja istri teh ^c ka radja ngahatoerkeun émas saratoes doewa poeloeh talenta, djeung wawangian loba teu kira-kira, sarta intën moelja-moelja; teu datang-datang deui wawangian sakitoe lobana, sapërti noe koe radja istri Sëba dihatoerkeun
11 ka radja Soeleman teja. 'Djeung deui ^f kapal Hiram, noe moewat émas ti Opir teja, mawa deui ti Opir kai tjandana loba teu kira-kira, sarta intën moelja.
12 'Ari eta kai tjandana ^g koe radja didamël titintjakan ka gëdong Pangeran sarta ka gëdong radja; toer didamël katjapi djeung tjëlëmpeong baris ahli njanji. Hanteu datang deui kai tjandana kitoe, sarta teu katendjo deui tēpi
13 ka mangsa ajeuna. 'Dëmi radja Soeleman ka radja istri Sëba teja mamarin sakahojongna, naon bae noe dipoendoet, kadjaba tina dipoelang sakawasana radja Soeleman. Toeloej moendoer, bral moelih ka tanahna, diiring koe abdi-abdina.
a 2 Bab. 9:1. b Mat. 12:42. c p. 4:22. d p. 5:7. e Djab. 72:15. f p. 9:27, 28. g 2 Bab. 9:11.

14 Ari beuratna émas, anoe asoep pikeun Soeleman di djëro sataoen, gënëp ratoes gënëp poeloeh gënëp talenta
15 émas, 'djaba ti toekang balantik, sarta tina dagang soedagar-soedagar, kitoe deui ti sakabeh radja Arab, sarta ti
16 para bopati tanah. 'Djeung deui radja

Soeleman ngadamël ^a kēpëng doewa ratoes siki, émas beunang ngagëpengkeun; gënëp-gënëp ratoes [sekel] émas noe
17 dianggo kana hidji-hidji kēpëng. 'Kitoe deui tameng tiloe ratoes siki, émas beunang ngagëpengkeun; tiloe-tiloe mina émas dianggo kana hidji-hidji tameng; toeloej koe radja pada diteundeun di djëro ^b gëdong leuweung Libanon teja.
18 'Toerradja ngadamël ^c hidji panglinggihan gading, sarta gëde, djeung disapoet émas
19 pangaloesna. 'Panglinggihan teh gënëp oempakna, sarta ti loeohana panglinggihan teh boeuld ti toekangna; toer leungeunan kentja-katoehoëun énggon linggih, sarta doewa sisingaan narangtoeng gigireun eta leungeun. 'Djeung doewa wélas sisingaan narangtoeng di dinja dina gënëp oempakna, kentja-katoehoe. Di sakabeh karadjaan taja boe-
21 watan kitoe. 'Malah sakabeh wawadahan radja Soeleman noe paranti ngaleuent, émas; kitoe deui sakabeh wawadahan gëdong leuweung Libanon teja émas doekët; taja noe perak, da keur djaman Soeleman euweuh pisan pangadina. 'Karana radja kagoengan kapal Tarsis di laoet, barëng djeung kapal Hiram; sadjëro tiloe taoen kapal Tarsis teh datangna sakali, moewat émas-perak, gading, monjet djeung mërak.
22 'Djadi radja Soeleman teh ^d agoe pisan, ngoengkoelan sakabeh radja noe di boemi, dina kabeungharan sarta dina
24 kapintëran. 'Noe matak djalma saeusi boemi ngadarenheus ka pajoneun Soeleman, pada hajangeun ngadenge kana kapintëranana, noe koe Allah geus dipaparinkeun di djëro manahna. 'Sarta
25 pada njanggakeun, masing-masing pangabaktina, barang perak djeung barang émas, papakean, pakarang, djeung wawangian, koeda djeung bigal. Kitoe bae
26 saban-saban taoen. 'Djeung deui ^e Soeleman ngoempolkeun kareta djeung toekang toempak koeda, datang ka kagoengan sareboe opat ratoes kareta, djeung salaksa doewa reboe toekang toempak koeda; nja eta teh koe andjeuna dipërnaheun di sakoer nagara pakaretaan sarta di salira radja di Jëroesalem.
27 'Ari perak ^f koe radja didjadikeun loba di Jëroesalem sapërti batoc, djeung kai poëtri didjadikeun loba tjara kai lowa

28 noe di tanah handap. 'Ari koeda kagoengan Soeleman ^a kaloewaran ti Mësir; koe para soedagar radja dibeuilina goendoek, sagoendoek-sagoendoek sa-
29 hargana. 'Djeung sok ngarala kareta, dibawa ka loewar ti Mësir, harga gënëp ratoes perak, ari koeda harga saratoes lima poeloeh; djeung ngalantarankem ongkoh ngabidjilkeun baris sakabeh radja oerang Het djeung baris radja-radja Sam.

a 2 Sam. 8:7. *b* p. 7:2. *c* 2 Bab. 9:17.

d p. 3:12, 13. *e* p. 4:26; 2 Bab. 1:14. *f* 2 Bab. 1:15.

g 5 Moesa 17:16.

PASAL 11.

Ari radja Soeleman teh ^a asiheun ka pirang-pirang istri bangsa sedjen, di-reudjeungkeun ^b ka poeta Piraon teja, nja eta istri bangsa Moab, bangsa Amon, bangsa Edom, bangsa Sidon djeung
2 bangsa Het; 'kaäsoep bangsa, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka oerang Israil, jen: ^c Maraneh poma oelah tjampoer ka eta, kitoe deui eta oelah tjampoer ka maraneh; karana tangtoe matak njimpang hate maraneh, noeroet ka aällahana; noe kitoe koe Soeleman dirakëtan
3 dipikaäsih. 'Da andjeunna kagoengan toedjoeu ratoes geureuha toeroenan radja, djeung tiloe ratoes parëkan; ari eta istri-istrina matak njimpang ma-
4 nahna. 'Karana keur mangsa Soeleman geus sëpoeu, seug eta istri-istrina matak njimpang manahna, noeroet ka aällah, djadi teu soehoed manahna ka Pangeran Allahna, sapërti manah Da-
5 woed ramana. 'Seug Soeleman angkat, ^d noeroet Astarta, aällahan oerang Sidon; kitoe deui noeroet Milkom, kanistaän oerang Amon. 'Djadi Soeleman teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, sarta hanteu mantek anoetna ka Pangeran, sapërti Dawoed ramana.
7 'Mangsa eta Soeleman ngadamël ènggon loehoer adjang ^e Kamos, kanistaän oerang Moab, dina goenoeng noe di hareupeun Jëroesalem; kitoe deui adjang
8 Molek, kanistaän oerang Amon. 'Kitoe bae Soeleman midamëlna pikeun sakabeh istrina noe bangsa sedjen teja, noe pada ngoekoes djeung ngoerban masing-masing ka aällahan sorangan.

a 5 Moesa 17:17. *b* p. 3:1. *c* 2 Moesa 34:16;

5 Moesa 7:3. *d* Hak. 2:13; 2 Radj. 23:13. *e* 4 Moesa

21:29; 2 Radj. 23:13.

9 'Tidinja Pangeran ngabëndon ka Soeleman, doemeh njimpang manahna ti Pangeran, Allah Israil, ^a noe nembongan ka andjeunna doewa kali teja, 'sarta geus maparin timbalan ka andjeunna hal përkara eta, ^b soepaja oelah leumpang noeroet aällahan; tatapi andjeunna teu ngestikeun eta timbalan Pangeran.
11 'Mana aja timbalan Pangeran ka Soeleman: Sapedah maneh teh kijeu nja lalampahan, sarta teu nëtëpkeun përdjangdjian kami djeung pikoekoeu kami, anoe koe kami ditimbalkeun ka maneh teja: noe matak karadjaän teh koe kami mënge ^c disoëhkeun ti maneh, bari seug dipaparinkeun ka abdi maneh.
12 'Ngan keur djaman maneh kami moal midamël kitoe, tina sabab Dawoed, bapa maneh; mënge koe kami disoëhkeun ti
13 leungeun anak maneh. 'Tatapi kami moal njoëhkeun sakaradjaän kabeh; kaom sahidji koe kami rek dipaparinkeun ka anak maneh, tina sabab Dawoed, abdi kami, djeung tina sabab Jëroesalem, anoe beunang kami milih.

a p. 3:5; 9:2. *b* p. 9:6. *c* 1 Sam. 15:28.

14 'Tidinja Pangeran ngajakeun anoe ngamoesoeh ka Soeleman, nja eta Hadad, oerang Edom; eta teh kaäsoep toeroenan radja di Edom. 'Karana ^a keur mangsa Dawoed aja di Edom, basa Joab, kapala balad teja, mangkat, sëdja ngaroewang noe kasarabët, pek Joab maehan
16 sakabeh noe lalaki di Edom; ('wantoe Joab teh tjalikna di dinja gënëp boelan lilana djeung sabala Israil, tēpi ka geus bejak ngabasmu sakabeh noe lalaki di
17 Edom;) 'dëmi Hadad teja ngalolos, sarta direudjeungan sababaraha djalma, oerang Edom, kaäsoep abdi ramana, sëdja ngadatangan ka Mësir; harita Hadad
18 teh masih boedak leutik. 'Bral arindit ti Midian, toeloj daratang ka Paran; heug ti Paran mawa sababaraha djalma, toeloj daratang ka Mësir, ka Piraon, radja Mësir. Seg Piraon ka Hadad maparin boemi, djeung didjangdjian rëdjeki,
19 malah dipaparin lahan. 'Ari Hadad teh sakalintang manggih koernija dina sotja Piraon, moenggah dipaparin pibodjoëun, nja eta saderek garwana, saderek Tahpënes prameswari. 'Toeloj eta saderek
20 Tahpënes ngowoëun Gënoebat, poeta Hadad sarta lalaki; ari Gënoebat teja

koe Tahpènes dimemenan di djëro gëdong Piraon, djadi Gënoebat teh aja di gëdong Piraon, tjampoer djeung para
 21 poeta Piraon. 'Hidji mangsa Hadad di Mësir ngadenge bedja, jen Dawoed geus koelëm reudjeung karoehoenna, sarta jen Joab, kapala balad teja, ^b geus maot; toeloj Hadad oendjoekan ka Piraon: Koering moegi idinan leumpang, hajang
 22 wangsoel ka tanah koering. 'Dëmi lahiran Piraon ka dinja: Tapi naon kakoe-rangan awak di kami, wët aja nijat moelang ka tanah awak? Wangsoelana: Soemoehoën, taja pisan; kiteo ge koering moegi didjoeroeng bae.

a 2 Sam. 8:13, 14. *b* p. 2:34.

23 Djeung Allah ngajakeun deui noe ngamoesoeh ka Soeleman, nja eta Rëson anak Eljada, noe bareto ngalolos ti ^a Hadad-Eser, radja Soba, djoeraganana.
 24 'Seug ngoempoekeun djalma ka dirina, djadi kapala rampog, sanggeus Dawoed maehan oerang dinja teja; toeloj la-leumpang ka Damsik, sarta maratoeh di dinja, bari pada marentah di Damsik.
 25 'Ari Rëson teja ngamoesoeh ka Israil, sapandjang djoemënéng Soeleman, baroeng djeung katjlakaän noe koe Hadad teja; sarta Rëson teh ngewaeun ka Israil, djeung ngaradjaän ka tanah Sam.

a 2 Sam. 8:3; 10:18.

26 Aja deui ^a Jarobam poeta Nëbat, oerang Epraim, ti Sëreda, abdi Soeleman; ari djënëngan iboena Sëroea, sarta randa; eta kiteo deui ^b ngamangkeun
 27 leungeun ka radja. 'Kijeu asalna noe matak ngamangkeun leungeun ka radja teh: Soeleman keur ngadamël Milo, mëpët beulahna dajehh Dawoed ramana. 'Ari Jarobam teja djalma gagah-përkosa. Ana katingal koe Soeleman eta boedjang jen tëmën-wëkël, toeloj didjënëngkeun ngoeroes sakabeh tanggoengan anak-poetoe Joesoep. 'Ari geus
 28 kiteo, dina mangsa eta hidji waktöe Jarobam teh ka loewar ti Jëroesalem; prok di djalan patëpang djeung nabi Ahia, oerang Silo, noe keur nganggo haroedoem weuteuh; doewaän teh pa-toetoenggalan bae di tëgal. 'Seug Ahia njëkël haroedoem weuteuh, noe keur dianggo teja, ^c pek disoëh-soëhkeun,
 30 doewa wëlas soëhan. 'Tidinja ngalahir ka Jarobam: Tampanan koe sampejan

ijeu sapoeloeh soëhan; karana kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Masing njaho, kami rek njoëhkeun karadjaän teh ti leungeun Soeleman, seug ka maneh rek maparin sapoeloeh kaom. 'Ari noe sakaom deui mah tëtëp ka Soeleman, tina sabab abdi kami Dawoed teja, djeung tina sabab Jëroesalem, nagara beunang kami milih ti sakabeh kaom
 32 Israil. 'Pangkitoe teh pedah eta geus naringgalkeun kami, sarta njarëmbahna ^d ka Astarta, aällahan oerang Sidon, ka Kamos, aällahan oerang Moab, djeung ka Milkom, aällahan oerang Amon; sarta teu ngalakonan djalan kami, teu ngalampahkeun anoe bënër di pajoeneun kami, nja eta pikoekeuh kami djeung hoekoem kami, saperti Dawoed bapana.
 34 'Tatapi eta sakaradjaän kabeh koe kami moal ditjaboet ti leungeun Soeleman; ënjana mah eta teh koe kami rek ditëtëpkeun bae djadi gëgëden saemoer-hiroepna, tina sabab Dawoed, abdi kami, anoe beunang kami milih teja, noe geus nëtëpkeun timbalan kami djeung pikoekeuh kami. 'Nja ditjaboetna karadjaän teh koe kami mëngke ti leungeun anakna; seug kami ka maneh rek maparin
 36 sapoeloeh kaom. 'Ari noe sakaom deui mah rek dipaparinkeun ka anakna, ^e soepaja Dawoed, abdi kami, sapandjangna boga damar di pajoeneun kami di Jëroesalem, nja eta nagara beunang kami milih pikeun kami, baris mërënahkeun djënëngan kami di dinja. 'Ari maneh teh koe kami rek ditjandak, sarta maneh bakal ngaradjaän noeroetkeun sakahajang hate maneh, nja djadi
 38 radja, njëkël Israil. 'Ari geus kiteo, oepama maneh noeroet ka sakabeh noe koe kami ditimbalkeun ka maneh, sarta ngalakonan djalan kami, djeung ngalampahkeun anoe bënër di pajoeneun kami, nja ngestoekeun pikoekeuh kami djeung timbalan kami mah, sakoemaha lampah Dawoed, abdi kami teja: eta kami tangtoe njarëngan ka maneh, ^f djeung maneh koe kami rek dipangdamëlkeun inah noe tëtëp, sakoemaha noe koe kami didamël pikeun Dawoed teja, sarta maneh koe kami rek dipaparin Israil. 'Djeung kami rek ngarëb-dahkeun toeroenan Dawoed tina sabab kiteo;
 40 ngan moal sapandjangna. - 'Pedah

kitoe Soeleman ngarah maehan ka Jarobam; tatapi Jarobam teh dangdan, seung ngalolos ka Mésir, ^g ka Sisak, radja Mésir, sarta tétép di Mésir, tépi ka poepoes Soeleman. - 'Ari tjarijos Soeleman ^h salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, kitoe deui kapintêranana, saénjana ka-oengélkeun dina kitab tjarijos Soeleman. ⁴² 'Démi lawasna Soeleman ngaradjaan di Jérusalem ka sabangsa Israïl teh, opat ⁴³ poeloeh taoen. 'Toeloelj Soeleman koelém reudjeung karoehoenna, sarta dikoeerb-keun ⁱ di dajueh Dawoed ramana; ari Rêhabam poetrana noe ngaganti djadi radja. ^a 2 Bab. 13: 6. ^b 2 Sam. 13: 28. ^c 1 Sam. 15: 27. ^d Hak. 10: 6. ^e p. 15: 4; ^f Djab. 132: 17. ^f 2 Sam. 7: 11. ^g p. 14: 25. ^h 2 Bab. 9: 29. ⁱ p. 2: 10.

PASAL 12.

DPral ^a Rêhabam teh angkat ka nagara Sêkem; karana sabangsa Israïl geus datang ka Sêkem, sêdjana andjeunna dek ² didjénngkeun radja. 'Ari geus kitoe, barang Jarobam poetra Nêbat teja geus ngareungeu warta, (wantoe andjeunna masih ^b aja keneh di Mésir, asal ngalolos, bawaning sijeun radja Soeleman teja, ³ sarta Jarobam tjalik di Mésir; 'tatapi oerang Israïl nitahan, andjeunna diala;) toeloelj Jarobam djeung sapakoempoelan Israïl daratang, seg malihatoer ka Rêhabam, kijeu pihatoerna: 'Rama andjeun ngabeuratkeun pasangangan koering; mana andjeun ajeuna moegi entengan pagawean rama andjeun anoe bangga, saréng pasanganana noe abot, noe koe andjeunna dipoendakkeun ka koering; moen kitoe mah koering pada sêdja ngawoela ka ⁵ andjeun. 'Ari walonan Rêhabam ka darinja: Geura baralik heula bae watës tiloe poë; geus kitoe koedoe ka darijeu deui ka kami. Seug djalma-djalma baralik. ⁶ 'Tidinja radja Rêhabam teh rérémpagan reudjeung para sésépoe, anoe bakoe maradép di pajoeneun Soeleman ramana, mangsana keur djoeméng; ari lahirna: Koemaha pirémpoeg sarampejan, pihadeunana ngabalésan omong ka eta djalma-djalma? 'Mioendjoek eta teh ka radja, kijeu pjoendjoekna: Madak andjeun dangétt ajeuna ngajoenkeun ka eta djalma-djalma, saréng ngawoela ka maranehanana, sarawoeh ngaboelkeun kahajangna, bari ngalahir ka darinja pilahir

noe ngareunah, tinangtos pada ngawoela ⁸ ka andjeun sapapaosna. 'Démi andjeunna nilarkeun pirémpoeg para sésépoe, noe koe eta dihatoerkeun ka andjeunna teja, seug rérémpagan deui reudjeung para nonoman, noe ngagédéan baréng djeung andjeunna, noe sok maradép di ⁹ pajoeneunana. 'Ari lahiranana ka eta: Tjik, koemaha pirémpoeg maraneh, pihadeunana oerang ngabalésan omong ka eta djalma-djalma, noe malihatoer ka kami, kijeu pokna: Entengan pasangan, noe koe rama andjeun dipoendakkeun ¹⁰ ka koering? 'Mioendjoek para nonoman, noe ngagédéan baréng djeung andjeunna teh, pjoendjoekna: Sae nimbalan kijeu ka eta djalma-djalma, noe malihatoer ka andjeun, pokna: Rama andjeun ngabotkeun pasangan koering, doepi koe andjeun pasangan koering entengan; sae ngalahir kijeu ka darinja: Tjinggir kami géde alah batan tjangkeng rama kami. ¹¹ 'Ari ajeuna, rama kami ka maraneh moendakkeun pasangan beurat, démi kami dek nambahan deui kana pasangan maraneh; rama kami mēpērih ka maraneh koe pangrangket, démi kami mah dek mēpērih ka maraneh koe langgir. ^a 2 Bab. 10. ^b p. 11: 40. ¹² 'Tidinja Jarobam djeung sakabeh djalma-djalma daratang deui ka Rêhabam dina poë noe katiloe, noeroetkeun lahiran radja noe kijeu teja: Koedoe ka darijeu ¹³ deui ka kami dina poë noe katiloe. 'Seug radja ngawalon ka eta djalma-djalma bēngis pisan, sarta nilarkeun pirémpoeg para sésépoe, noe koe eta dihatoerkeun ¹⁴ ka andjeunna teja; 'nja ngalahir teh ka maranehanana noeroetkeun pirémpoeg para nonoman teja, kijeu lahirna: Rama kami ngabeuratkeun pasangan maraneh, démi kami dek nambahan deui kana pasangan maraneh; rama kami mēpērih ka maraneh koe pangrangket, démi kami mah dek mēpērih ka maraneh koe langgir. ¹⁵ 'Djadi radja teh teu ngagoegoe ka eta djalma-djalma; karana eta pērka pangtibalikna teh ti Pangeran, pangērsana ngajakinkeun pangandikana, ^a noe koe Pangeran diandikakeun koe lantaran Ahia, oerang Silo, ka Jarobam poetra ¹⁶ Nêbat teja. 'Barang sabangsa Israïl geus tērangan, jen radja teh teu ngagoegoe ka maranehanana, seg djalma-djalma

pada ngabalésan saor ka radja, kijeu poka: ^b Nahaon doeoeman oerang ka Dawood? satégésna oerang teu boga milik ka anak Isai teh; geura balik, Israil! sahimah-sahimahna; ajeuna ngoeroes bangsa sorangan bae, Dawood! Broel Israil moelang sahimah-sahimahna. 'Tatapi oerang Israil ^c noe maratoh di nagara-nagara Joeda mah, karadjaan koe Rêhabam. 'Tidinja radja Rêhabam miwarang ^d Adoram, noe ujangking padjég teja; pek sakabeh oerang Israil pada maledogan ka dinja koe batoe, toeloj paeh. Démi radja Rêhabam mah ngagéntak nitih kareta, kaboer ka Jérusalem. 'Tah, ^e kitoe asalna Israil teh moengkir ka bangsa Dawood, tépi ka mangsa ajeuna. 'Ari geus kitoe, barang sabangsa Israil ngadenge bedja, jen Jarobam teh soemping deui, toeloj ngoetoesan, andjeunna diala ka padjémohan; seug didjénngkeun radja, njangking sabangsa Israil; taja noe noeroet ka bangsa Dawood, kadjaba kaum Joeda bae. *a p. 11: 31.*

b 2 Sam. 20: 1. c 2 Bab. 11: 13, 16. d p. 4: 6. e 2 Radj. 17: 21.

²¹ Sasoempingna Rêhabam ka Jérusalem, ^a gantjang ngoempoelkeun sakabeh anak-poetoe Joeda reudjeung kaum Binjamin, sakéti dalapan laksa djalma beunang méting, toekang pérang; kérsa méréngan ka bangsa Israil, sédjana malikkeun karadjaan teh ka salira Rêhabam ²² poetra Soeleman. 'Tatapi ^b aja pangandika Allah ka Sémaja, piwarangan Allah, ²³ kijeu pangandikana: 'Bedjakeun ka Rêhabam anak Soeleman, radja Joeda, kitoe deui ka saanak-poetoe Joeda djeung Binjamin, sarta ka sesa djalma-djalma, kijeu ²⁴ nja pok: 'Kijeu timbalan Pangeran: Oelah waka arindit, djeung oelah méréngan ka doeloer-doeloer maraneh, oerang Israil teja; geura baralik saimah-saimahna; karana pérkara kitoe teh ti kami. Seug pada ngagoegoe ka pangandika Pangeran, sarta maroelang, noeroetkeun pangandika Pangeran.

a 2 Bab. 11: 1. b 2 Bab. 11: 2.

²⁵ Tidinja Jarobam ngadamél ^a nagara Sêkem, di pigoenongan Epraim, bari seug dieusian; toeloj angkat ti dinja, ²⁶ pek ngadamél ^b nagara Pénoeél. 'Sarta Jarobam teh njaoer sadjéro manahna: Ajeuna karadjaan teh bisi balik deui ka

bangsa Dawood. 'Oepama djalma-djalma teh arindit, milampah ngoerban di gedong Pangeran di Jérusalem, bisi hate djalma-djalma teh balik deui ka djoeraganana, ka Rêhabam, radja Joeda; tangtoe aing dipaeham, seg baralik deui ka ²⁸ Rêhabam, radja Joeda. 'Toeloj radja badami, prak ngadamél ^c doewa sasapian émas; geus kitoe ngalahir ka djalma-djalma: Meudjeuh maraneh indit ka Jérusalem; ^d tah, Israil! ijeu batara maneh, noe nginditkeun maneh ti tanah Mésir ²⁹ teja. 'Seg noe hidji koe andjeunna diteundeun di Bet-El, ari noe hidji deui ³⁰ diteundeun di Dan. 'Démi eta pérkara ^e djadi matak dosa; karana djalma-djalma laleumpang, njémbah ka salah-sahidji, ³¹ tépi ka Dan. 'Sarta andjeunna ngadamél imah énggon loehoer, ^f djeung ngadamél panghoeloe-panghoeloe ti sambarang djalma, ^g noe lain anak-poetoe Lewi. ³² 'Malah-malah Jarobam ngadamél pesta dina boelan noe kadalapan, dina tanggal lima wélas, ^h noeroetan pesta noe di Joeda teja, sarta ngoerban dina altar. Kitoe lampahna di Bet-El, nja ngoerban ka sasapian, beunang andjeunna ngadamél teja; toer di Bet-El ngadégkeun panghoeloe-panghoeloe énggon loehoer, anoe beunang andjeunna ngadamél teja. ³³ 'Prak andjeunna ngoerban dina altar, beunang andjeunna ngadamél di Bet-El, dina tanggal lima wélas, boelan noe kadalapan teja, nja eta dina boelan anoe beunang andjeunna njipta koe manah pribadi; sarta ngadamél pesta pikeun oerang Israil, djeung ngoerban dina altar, bari ngoekoes. *a Hak. 9: 45. b Hak. 8: 17.*

c 2 Radj. 17: 16. d 2 Moesa 32: 4. e p. 13: 34; 14: 16. f p. 13: 33; 2 Radj. 17: 32. g 4 Moesa 3: 10. h 3 Moesa 23: 34.

PASAL 13.

Doemadakan, aja hidji piwarangan Allah soemping ti Joeda ka Bet-El, ngémban pangandika Pangeran; kalérsan ^a Jarobam ngadéngan altar teja, ² eukeur ngoekoes. 'Seug piwarangan teh ngoewarkeun ka eta altar koe pangandika Pangeran, saeterna: Eh altar! altar! kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, méngke bangsa Dawood pimeunangeun hidji anak lalaki, pingaraneunana Josia; ^b nja eta di loehoer maneh tangtoe

- ngorbankeun panghoeloe-panghoeloe
 3 'Malah piwarangan teh dina waktoe
 harita maparin tanda, saorna: Nja ijeu
 pitandaunana, noe diandikakeun koe
 Pangeran: Masing njaho, altar teh 3ngke
 beulah, sarta l3boe noe di loehoerna
 4 bakal mawoer. 'Ari geus kitoe, barang
 radja ngareungeu eta kasaoeran piwa-
 rangangan Allah, noe dioewarkeun kana
 altar di Bet-El teja, heg Jarobam njo-
 dorkeun pananganana tina altar, bari
 marentah: Eta geura tangkep! Seug pa-
 nanganana, noe disodorkeun ka piwa-
 5 moendoerkeuninja ka salirana. 'Ari
 altar teja toeloj beulah, sarta l3boena
 mawoer tina altar; geus boekti tanda,
 noe dipaparinkeun koe eta piwarangan
 Allah tina pangandika Pangeran teja.
 6 'Pok radja misaoer, kijeu saorna ka
 piwarangan Allah teh: Tjik, moegi geura
 noenoehoen ka pajoeneun Pangeran,
 Allah adj3ngan; nja kaoela moegi pang-
 n3dakeun, soepaja leungeun kaoela bisa
 moendoer deui ka diri kaoela! Prak
 piwarangan Allah teh noenoehoen ka
 pajoeneun Pangeran; seg panangan ra-
 dja moendoer deui ka salirana, hade
 7 tjara tadi. 'Misaoer radja ka piwarangan
 Allah teh: Mangga, djeung kaoela tjalik
 ka boemi, c s3nangkeun adj3ngan heula,
 sarta kaoela ka adj3ngan s3dja mere
 8 gandjaran. 'D3mi pihatoer piwarangan
 Allah teh ka radja: a Sanadjan andjeun
 ka kaoela k3rsa maparin sabeulah g3-
 dong andjeun oge, kaoela moal datang
 ka andjeun, sarta moal barangkahan,
 moal nginoem tjai-tjai atjan dina ijeu
 9 3nggon; 'karana kijeu noe dipiwarang
 ka kaoela koe pangandika Pangeran,
 timbalanana: Maneh poma oelah barangkahan,
 oelah nginoem tjai-tjai atjan,
 sarta maneh moelang oelah n3rang
 10 djalan oeroet maneh leumpang. 'Bral
 piwarangan teh angkat, n3rang djalan
 sedjen; moelihna teu n3rang djalan
 oeroet soempingna ka Bet-El. a p. 12: 33.
 b 2 Radj. 23: 16. c Hak. 19: 5. d 4 Moesa 22: 18.
 11 Aja hidji nabi noe kolot, tjalikna di
 Bet-El. Toeloj datang poetrana lalaki,
 sarta njarijoskeun ka andjeunna sakabeh
 lampah, anoe po3 eta koe piwarangan
 Allah dilampahkeun di Bet-El teja; kitoe
 deui kasaoeran, noe koe eta disaoerkeun
 ka radja teja, ditjarijoskeun ka ramana.
 12 'Seug poetra teh dipariksa koe ramana:
 Angkatna djalan mana? Kab3n3ran poe-
 trana geus narendjo djalan, noe disorang
 koe piwarangan Allah, anoe soemping
 13 ti Joeda teja. 'Toeloj marentah ka
 poetrana: Ama geura pangrarangkenan-
 keun kalde. Prak dipangrarangkenan-
 keun kalde; tjat toenggang ka dinja.
 14 'Bral nabi teh angkat, n3soel piwa-
 rangangan Allah teja; teu lila kap3ndak,
 keur tjalik handapeun hidji kijara. Pok
 ditaros: Nja adj3ngan piwarangan Allah,
 anoe soemping ti Joeda teja? Walona-
 15 nana: 3nja kaoela. 'Saoer nabi teh ka
 andjeunna: Mangga, sar3ng kaoela tjalik
 16 ka imah, dahar roti heula. 'Ari walo-
 nanana: Kaoela teu kadoega balik djeung
 adj3ngan, atawa datang ka adj3ngan;
 sarta kaoela moal barangt3da atawa
 nginoem tjai reudjeung adj3ngan dina
 17 ijeu 3nggon; 'karana aja pangandika
 ka kaoela koe pangandika Pangeran:
 Maneh oelah barangkahan, oelah ngi-
 noem tjai-tjai atjan di dinja; sarta maneh
 moelang oelah n3rang djalan oeroet
 18 maneh leumpang. 'D3mi saor nabi teh
 ka andjeunna: Kaoela ge nabi, sap3rtos
 adj3ngan, sarta a aja hidji malaikat
 ngalahir ka kaoela koe pangandika Pa-
 ngeran, kijeu lahirna: Eta teh koe maneh
 bawa balik ka imah maneh, sina nga-
 hakan roti sarta nginoem tjai.
 19 bohong ka andjeunna. 'Toeloj moelih
 deui djeung eta nabi, seug ngadahar
 roti di dj3ro boemina, sarta ngaleueut
 20 tjai. 'Ari geus kitoe, sabot tjarialik eta
 teh ngarijong medja, seug aja pangandika
 Pangeran ka nabi noe mawa balik
 21 teja; 'toeloj ngoewarkeun ka piwara-
 ngan Allah, anoe soemping ti Joeda
 teja, saorna: Kijeu timbalan Pangeran:
 Sapedah maneh moengpang ka pangandika
 Pangeran, djeung teu ngestoekeun
 timbalan, noe ditimbalkeun ka maneh
 22 koe Pangeran, Allah maneh teja, 'sarta
 maneh teh balik deui, ngahakan roti
 djeung nginoem tjai dina 3nggon noe
 diandikakeun ka maneh kijeu teja: Ma-
 neh poma oelah barangkahan, oelah
 nginoem tjai-tjai atjan: noe matak majit

maneh moal asoep ka pakoeboeran ka-
 23 roehoeh maneh. 'Ari geus kitoe, sang-
 geusna dalahar roti djeung sanggeusna
 ngaleueut, seg andjeunna dipangrarang-
 kenankeun kalde, nja eta pikeun nabi
 24 noe dibawa balik teja. 'Demi geus ang-
 kat, seug di djalan ^b kapapag koe hidji
 singa; pek andjeunna koe eta singa
 dipaehan; ari majitna dibeubetkeun,
 ngadjolopong di djalan, sarta kaldena
 nangtoeng ngabanding, kitoe keneh si-
 25 nga teja nangtoeng ngabanding eta
 majit. 'Lar aja djalma ngaliwat, na-
 rendjo eta majit ngadjolopong di djalan,
 ari singa teja nangtoeng ngabanding
 eta majit. Toeloej daratang sarta be-
 bedja di nagara, enggon tjalik nabi noe
 26 kolot teja. 'Barang nabi noe mawa balik
 ti djalan teja geus ngareungeu bedja,
 pok njaer: Geus tangtoe eta teh pi-
 warangan Allah, anoe moengpang ka
 pangandika Pangeran teja; noe matak
 eta teh koe Pangeran diselehkeun ka
 singa, seg koe singa teh dipotongkeun
 sarta dipaehkeun; geus boekti pangan-
 dika Pangeran, noe diandikakeun ka
 27 dinja teja. 'Toeloej marentah ka poe-
 trana, kijeu parentahna: Ama geura
 pangrarangkanankeun kalde. Prak di-
 rarangkanan. 'Bral angkat, toeloej ka-
 28 sampak majitna ngadjolopong di djalan,
 demi kalde djeung singa narangtoeng
 ngabanding eta majit; ari majit teja
 hanteu dihakan koe singa, djeung kal-
 29 dena teu dipotongkeun. 'Seug majit pi-
 warangan Allah teh koe nabi didjoeng-
 djoengkeun, diteundeun dina kaldena,
 bari toeloej dibawa moelang; tidinja
 dongkap ka nagara nabi noe kolot teja,
 sèdja aloek-aloean sarta dek dikoeboer.
 30 'Sok majitna diteundeun ^c dina pakoe-
 boeran sorangan, sarta pada aloek-aloe-
 kan katinggalandjeunna, [pokna]: Adoeh,
 31 doeloer kaela! 'Ari geus kitoe, sang-
 geusna dikoeboer, pok nabi teh misaoer
 ka poeta-poetrana, kijeu saorna: Di-
 mana ama geus maot, seg ama koe
 maraneh koeboer dina pakoeboeran eng-
 gon ngoeboer piwarangan Allah teja;
 ari toelang ama teundeun gigireun toe-
 32 lang eta. 'Karana ari lahiran, noe koe
 eta diowarkeun koe pangandika Pa-
 ngeran, hal altar noe di Bet-El, djeung
 hal sakabeh imah enggon loehoer noe

di sagala nagara Samaria teja, ^d geus
 tangtoe piboektieun. ^a Gal. 1: 1; 1 Joh. 4: 1.
^b p. 20: 36. ^c 2 Radj. 23: 17. ^d 2 Radj. 23: 18.

33 Sauggeusna pèrkara noe tadi teja
 Jarobam teh hanteu balik ti djalanna
 noe goreng; ^a malah ngadamél deui
 panghoeloe enggon loehoer ti sambarang
 djalma; saha bae noe soeka, ^b pek di-
 keupeulan, didjadikeun panghoeloe eng-
 34 gon loehoer. 'Ari eta pèrkara ^c matak
 dosa ka bangsa Jarobam, nja eta soe-
 paja disingkirkeun djeung soepaja di-
 toempoerkeun tina tonggong boemi.

^a p. 12: 31. ^b 2 Moesa 28: 41. ^c p. 12: 30.

PASAL 14.

Dina mangsa eta parèng Abia, poeta
 Jarobam noe lalaki, teu damang.
 2 'Toeloej Jarobam misaoer ka garwana:
 Njai teh geura dangdan, tapi koedoe
 njamoer, soepaja oelah katangen njai
 teh garwa Jarobam; seg koedoe leum-
 pang ka Silo; masing njaho, di dinja
 tjalikna ^a nabi Ahia, noe ngalahirkeun
 hal akang, bakal djadi radja, njangking
 3 ijeu bangsa teja. 'Sarta koedoe mawa roti
 sapoeloh siki, kitoe deui koeweh, djeung
 madoe sagotji, toeloej ngadeuheus ka
 andjeunna; tangtoe njai koe eta dipa-
 parin njaho pitèmaheunana ijeu boedak.
 4 'Gantjang garwa Jarobam milampah
 kitoe; prak dangdan, bari toeloej ang-
 kat ka Silo, sarta dongkap ka boemi
 Ahia. Ari Ahia teja geus teu jasaean
 ningali; karana ^b sotjana geus mata-
 5 simeuteun, tina kasèpoehanana. 'Demi
 Pangeran nimbalan ka Ahia: Masing
 njaho, pamadjikan Jarobam engke da-
 tang, karèpna dek nanjakeun anakna ka
 maneh; karana eta teh gèring; kijeu-
 kijeu piomongeun maneh ka dinja;
 djeung deui eta teh, dimana datang, ba-
 6 kal poera-poera awewe sedjen. 'Ari geus
 kitoe, mangsa Ahia ngadangoe kereseke
 dampalna, keur barang lèbèt kana la-
 wang, pok Ahia ngalahir: Eh bodjo
 Jarobam! ka dijeu asoep; keur naon an-
 djeun poera-poera awewe sedjen? karana
 kaela dipiwarang ngadatangeun ka
 7 andjeun bedja bangèt. 'Djig moelang,
 bedjakeun ka Jarobam: Kijeu timbalan
 Pangeran, Allah Israil: Sapedah maneh
^c koe kami geus didjoengdjoengkeun ti
 tèngah djalma-djalma, sarta didjadikeun

- 8 gëgëdoeg, njékël oemat kami Israil, 'bari karadjaän teh koe kami disoëhkeun ti bangsa Dawoed, seug dipaparinkeun ka maneh; dëmi maneh teh lain saperti abdi kami Dawoed, ^a noe ngestikeun timbalan kami, sarta noe anoet ka kami tëroes reudjeung hate, karëpna taja deui ngan milampah anoe bënëer di pajoeneun kami bae; 'sabalikna maneh mah migawe goreng, ngaleuwihan ti sakabeh noe heulaeu maneh, datang ka maneh leumpang, ^e njijeun aállahan keur sësëmbaheun maneh, nja artja sipat tjitak teja, sangkan ngabëndoekeun kami, sarta diri kami koe maneh ^f geus dipitjeun
- 10 ka toekangeun tonggong maneh: 'koe sabab eta, masing njaho, kami mëngeke ngadatangkeun ^g katjilakaän ka bangsa Jarobam, sarta rek ngabasmí ahli Jarobam noe lalaki, ^h boh koering, boh menak di Israil; djeung kami mëngeke njapoekkeun bangsa Jarobam, satjara noe njapoekkeun tai, datang ka bërësihna.
- 11 'Saha-saha ahli Jarobam noe paeh di djëro nagara, bakal dihakan andjing; djeung saha-saha noe paeh di tégal, bakal dihakan manoeke awang-awang; estoe kitoe pangandika Pangeran. 'Mana andjeun geura dangdan, djig moelang; dimana soekoe andjeun geus datang ka
- 13 nagara, boedak teh pipaheun. 'Djeung sabangsa Israil bakal pada aloek-aloekeun katinggal eta, sarta ngaloeboer eta; karana bangsa Jarobam teh ngan eta bae noe piasoepeun kana koeboer; sapedah di bangsa Jarobam teh ngan di djëro eta bae kapëndak noe hade di
- 14 pajoeneun Pangeran, Allah Israil. 'Sarta Pangeran mëngeke pikeun andjeunna ngajakeun hidji radja njangking Israil, ⁱ anoe bakal ngabasmí bangsa Jarobam dina mangsa eta; tapi koemaha? ajeuna
- 15 ge eukeur. 'Djeung deui Pangeran mëngeke ngagëboeg ka Israil, sakoemaha bajong-bong loewak-lejok dina tjai; ^j malah Israil mëngeke koe andjeunna ditjaboet ti ijeu tanah noe aloes, noe koe andjeunna dipaparinkeun ka karoehoenna, ^k bari seug dipantjawoerakeun ka peuntaseun bangawan, sapedah njarijeun Asera-Aserana, ngabëndoekeun Pangeran. 'Sarta andjeunna bakal njërakkeun
- 16 Israil, koe karana dosa Jarobam, noe migawe dosa, ^l sarta ngadosakeun Israil.
- 17 'Tidinja garwa Jarobam dangdan, seug moelih, toeloj dongkap ka nagara 'Tirsa; barang dongkap ka golodog gëdong, seug moerangkalih teh maot. 'Toeloj moerangkalih teh dikoeboer koe sabangsa Israil, sarta pada aloek-aloekeun katinggal eta; boekti pangandika Pangeran, noe diandikakeun koe lantaran nabi Ahia,
- 19 abdina. - 'Ari tjarita Jarobam salijan ti eta, lampahna pérang djeung lampahna ngaradjaän, saénjana kaengëlkeun dina
- 20 kitab babad para radja Israil. 'Dëmi lawasna Jarobam ngaradjaän teh, doe-wa likoer taoen; toeloj sare reudjeung karoehoenna; ari Nadab poetrana noe ngaganti djadi radja. *a p. 11:31. b 1 Sam. 4:15. c p. 11:31, 37. d p. 3:6. e p. 12:28. f Neh. 9:26; Jeh. 23:35. g p. 15:29. h p. 21:21. i p. 15:29. j 2 Radj. 17:23. k Am. 5:27. l p. 12:30.*
- 21 Dëmi ^a Rëhabam poetra Soeleman teja djoemënéng radja di Joeda. Oemoer Rëhabam keur mangsa djadi radja teh opat poeloeh hidji taoen, sarta toedjoech wélas taoen ngaradjaänana di Jëroesalem, ^b nja eta nagara beunang milih Pangeran ti sakabeh kaom Israil, dikër-sakeun mërënahkeun padjénenganana di dinja; ari djénéngan iboena Naäma,
- 22 oerang Amon. 'Ari Joeda migawe noe goreng di pajoeneun Pangeran, ^c sarta pada mapanas ka andjeunna koe dosadosana, noe koe maranehanana dilampahkeun, ngaleuwihan ti sakabeh noe dipigawe koe karoehoenna teja. 'Karana eta kitoe keneh njarijeun keur dirina énggon laloehoer, djeung tihang, sarta Asera, ^d dina sakabeh pasir loehoer djeung di handapeun sakabeh kakaian
- 24 ngaroenggoenoe. 'Katoeroeg-toeroeg dina tanah ^e aja toekang ngadoeboer; lakoe-lampah oerang Joeda teh noeroetkeun ^f sakabeh kagiroekan bangsa-bangsa, noe koe Pangeran disingkalkeun
- 25 ti hareupeun oerang Israil teja. 'Ari geus kitoe, mangsa kalima taoenna Rëhabam djoemënéng radja, djëboel ^g Sisak, radja Mësir, ngaroeroeg ka Jëroesalem; 'toeloj njokot radja-brana gëdong Pangeran, djeung doenya-brana gëdong radja, saniskara bae ditjokot; malah njokot sakabeh ^h këpéng émas,
- 27 beunang ngadamël Soeleman teja. 'Tidinja radja Rëhabam ngadamël këpéng tambaga ngagantian eta, sarta dititipkeun

ka leungeun kapala-kapala tamtama, noe ngadjaga lawang gëdong radja. 25 'Ari geus kitoe, satjap-tjap radja lëbët ka gëdong Pangeran, seg tamtama teh marawa eta; toeloej dipoelang- 29 keun deui ka pondok tamtama. - 'Ari tjarijos Rëhabam salijan ti eta, djeung sakabeh lalampabanana, saénjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja 30 Joeda. 'Djeung deui ⁱ silih-pérangan bae Rëhabam djeung Jarobam satoetoep oemoerna. 'Toeloej Rëhabam koelëm reu- 31 djeung karoehoenna, sarta dikoerëbkeun ka karoehoenna di dajeuh Dawoed. Dëmi djénëngan iboena Naäma, oerang Amon. Ari Abiam poetrana noe ngaganti djadi radja. *a* 2 Bab. 12: 13. *b* p. 11: 36. *c* 5 Moesa 32: 16. *d* 5 Moesa 12: 2. *e* 5 Moesa 23: 17; Roem 1: 27. *f* 5 Moesa 18: 9. *g* p. 11: 40; 2 Bab. 12: 2. *h* p. 10: 16. *i* p. 15: 6.

PASAL 15.

Mangsa ^a kadalapan-wëlas taoenna Jarobam poetra Nëbat teja djoemënéng radja, harita Abiam djadi radja njangking Joeda. 'Tiloe taoen ngaradjaänana di Jëroesalem; sarta djénëngan iboena 2 Maäka poetra Abisalom. 'Dëmi Abiam teh ngalakonan sakabeh dosa ramana, noe dilampahkeun saheulaeun andjeunna, sarta manahna hanteu soehoed ka Pangeran Allahna, ^b sapërti manah Dawoed ramana. 'Tapi tina sabab Dawoed, 4 noe matak Pangeran Allahna ka andjeunna mamarin ^c damar di Jëroesalem, nja ngadëgkeun poetrana ti poengkoereunana, sarta nëtëpkeun Jëroesalem: 5 'doemeh Dawoed milampah noe bënëd di pajoeneun Pangeran, sarta hanteu njingkah ti sakabeh noe ditimbalkeun ka andjeunna, saemoer-hiroepna, ^d kadjaba dina përkara Oeria, oerang Het 6 teja. 'Djeung deui ^e silih-pérangan bae Rëhabam djeung Jarobam saemoer-hi- 7 roepna. - 'Ari tjarijos Abiam salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saénjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Joeda. Dëmi Abiam djeung 8 Jarobam ^f silih-pérangan bae. 'Toeloej Abiam koelëm reudjeung karoehoenna, sarta dikoerëbkeun ^g di dajeuh Dawoed; ^h ari Asa poetrana noe ngaganti djadi radja. *a* 2 Bab. 13. *b* p. 14: 8. *c* p. 11: 36. *d* 2 Sam. 11: 27. *e* p. 14: 30. *f* 2 Bab. 13: 2. *g* p. 2: 10. *h* 2 Bab. 14: 1.

9 Mangsa kadoewa-poeloh taoenna Jarobam teja djoemënéng radja Israil, harita Asa djadi radja njangking Joeda. 10 'Opat poeloh hidji taoen ngaradjaänana di Jëroesalem; sarta djénëngan iboena 11 Maäka poetra Abisalom. 'Dëmi Asa teh milampah noe bënëd di pajoeneun Pa- 12 ngeran, sapërti Dawoed ramana, 'moeng-gah andjeunna tina djëro tanah ngeuweuhkeun ^a sakoer toekang ngadoeboer teja, sarta njingkirkeun sakabeh bra- 13 hala, beunang ngadamël sëpoe-h sëpoe-h na. 'Malah-malah ^b Maäka iboena koe andjeunna dirorod tina kaprameswarian, doemeh eta geus ngadamël hidji bra- 14 hala matak idjid adjang ^c Asera; sarta eta brahalana noe matak idjid teh koe Asa dikadek, bari seug didoeroek sisi 15 tji Kidron. 'Ngan ^d énggon laloehor teja hanteu disalingkirkeun; parandene kitoe manah Asa teh soehoed ka Pange- 16 ran satoetoep oemoerna. 'Sarta barang beunang njoetjikeun ramana djeung noe beunang njoetjikeun pribadina, koe andjeunna dilëbëtkeun ka gëdong Pangeran, 17 émas-perak sarta paparabotan. 'Djeung deui silih-pérangan bae Asa djeung Baäsa, radja Israil, satoetoep oemoerna. 18 'Hidji mangsa ^e Baäsa, radja Israil, angkat ngaroeroeg ka Joeda, sarta ngadamël nagara Ramah, soepaja oelah aja noe bidjil ti Asa, radja Joeda, soemawonna 19 asoep. 'Toeloej Asa njandak sakabeh émas-perak, ^f anoe kari dina radja-brana gëdong Pangeran sarta dina doenya-brana gëdong radja, diselehkeun ka leungeun mantri-mantrina, bari seug koe radja Asa dipiwarang ka ^g Benhadad, poetra Tabrimon, anoe poetra Hesion, radja Sam, anoe tjalik di Damsik; pihatoerna: 20 'Aja përdjangdjan antara kaেলা sarëng andjeun, antara rama kaেলা sarëng rama andjeun; ijeu kaেলা ka andjeun ngintoenkeun paseba, émas sarëng perak; tjik, përdjangdjan andjeun ka Baasa, radja Israil, moegi badakeun, sina 21 oendoer ti kaেলা. 'Ari Benhadad nga-goe-goe ka radja Asa; gantjang ngijang-keun kapala-kapala wadya-baladna, ngaroeroeg ka nagara-nagara Israil; ^h pek ngelehkeun nagara Ijon, Dan, Abel-Bet-Maäka djeung satanah Kinërot, barëng 22 satanah Naptali. 'Ari geus kitoe, mangsa Baäsa meunang warta, teu toeloes

ngadamël Ramah, bari toeloej tjalik ⁱ di
 22 Tirsä. 'Gantjang radja Asa ngoendang-
 ngoendang ka sakabeh oerang Joeda,
 taja noe teu koedoe datang; prak pada
 ngakoetan batoe Ramah sarta djeung
 kaina, noe didamël koe Baäsa; seg koe
 radja Asa dianggo ngadamël nagara
 23 Geba-Binyamin djeung Mispä. - 'Ari sa-
 dajana tjarijos Asa salijan ti eta, djeung
 sakabeh pangawasana, kitoe deui sada-
 jana lalampahanana, sarta nagara-na-
 gara noe koe andjeunna didamël, sa-
 ënjana kaoengëlkeun dina kitab babad
 para radja Joeda. ^j Tatapi keur mangsa
 sëpoe, andjeunna kasawat dampal.
 24 'Toeloej Asa koelëm reudjeung karoe-
 hoenna, sarta ^k dikoerëbkeun ka karoe-
 hoenna di dajeuh Dawoed ramana; ^l ari
 Josapat poetrana noe ngaganti djadi
 radja. *a p. 14: 24; 22: 47. b 2 Bab. 15: 16. c p. 14: 23.*
d p. 22: 44. e 2 Bab. 16: 1. f p. 14: 26. g p. 20: 1.
h 2 Radj. 15: 29. i p. 14: 17. j 2 Bab. 16: 12.
k p. 14: 31. l p. 22: 2.

25 Dëmi Nadab poetra Jarobam teja
 djadi radja njangking Israil teh mënë-
 ran kadoewa taenna Asa djoemënjëng
 radja Joeda, sarta ngaradjaänana ka
 26 Israil teh doewa taoen. 'Ari Nadab teh
 milampah noe goreng di pajoeneun Pa-
 ngeran, sarta ngalakonan djalan ramana,
 kitoe deui dosana, noe djadi matak eta
 27 teh ngadosakeun Israil teja. 'Geus kitoe
 Baäsa poetra Ahia, kaum Isaskar, ^a sa-
 kait ngamosoeh ka andjeunna; pek
 andjeunna koe Baäsa dipaehan di Gi-
 bëton, noe kabilang ka oerang Pëlisti;
 wantoe Nadab djeung sabala Israil keur
 28 ngëpoeng Gibëton. 'Ari dipaehanana teh
 koe Baäsa mangsa katiloe taenna Asa
 djoemënjëng radja Joeda; toeloej Baäsa
 29 djadi radja, ngaganti Nadab. 'Ari geus
 kitoe, barang Baäsa geus djadi radja,
^b pek andjeunna maehan sabangsa Ja-
 robam; sakoer ahli Jarobam noe aja
 ambëkanana taja pisan noe dikarikeun,
 datang ka toempoerna. Geus boekti pa-
 ngandika Pangeran, noe diandikakeun
 koe lantaran abdina, nja eta Ahia, oe-
 30 rang Silo teja; 'tina hal dosa Jarobam,
 noe migawe dosa, sarta ngadosakeun
 Israil teja; nja sabab njiyeunna pibën-
 doeun, noe djadi matak eta teh nga-
 31 bëndoekeun Pangeran, Allah Israil. - 'Ari
 tjarita Nadab salijan ti eta, djeung

sakabeh lalampahanana, saënjana kaoe-
 ngëlkeun dina kitab babad para radja
 32 Israil. 'Djeung deui Asa sarta Baäsa,
 radja Israil, silih-përang an bae satoetoe
 oemoerna. *a p. 16: 9. b p. 14: 10, 14.*

33 Mangsa katiloe taenna Asa teja djoe-
 mënëng radja Joeda, harita Baäsa poe-
 tra Ahia djadi radja, njangking sabangsa
 Israil di Tirsä, [sarta ngaradjaänana]
 34 opat likoer taoen. 'Dëmi Baäsa teh
 milampah noe goreng di pajoeneun Pa-
 ngeran, sarta ngalakonan djalan Jarobam,
 kitoe deui dosana, noe djadi mat-
 tak eta teh ngadosakeun Israil teja.

PASAL 16.

Geus kitoe aja pangandika Pangeran
 2 ka Jehoe poetra Hanani, hal Baäsa
 teja, kijeu pangandikana: 'Sapedah ^a
 maneh koe kami geus didjoengdjoeng-
 keun tina taneuh, sarta didjadikeun
 gëgëdoeg, njëkël oemat kami Israil, dëmi
 maneh teh ngalakonan djalan Jarobam,
 sarta ngadosakeun oemat kami Israil,
 sangkan ngabëndoekeun kami koe dosa-
 3 dosana: 'noe matak kami, masing njaho; ^b
 mëngke njapoekeun Baäsa sarta djeung
 bangsana; ^c ari bangsa maneh koe kami
 rek disaroewakeun djeung bangsa Ja-
 4 robam anak Nëbat teja. 'Saha-saha ahli
 Baäsa ^d noe paeh di djëro nagara, bakal
 dihakan andjing; djeung saha-saha ah-
 5 lina noe paeh di tégäl, bakal dihakan
 manoe awang-awang. - 'Ari tjarita Ba-
 6 asa salijan ti eta, djeung lalampahanana,
 sarta pangawasana, saënjana kaoengël-
 keun dina kitab babad para radja Israil.
 6 'Toeloej Baäsa sare reudjeung karoe-
 hoenna, sarta dikoerëbkeun ^e di Tirsä; ari
 Ela poetrana noe ngaganti djadi radja.
 7 'Djeung deui, noe matak aja pangand-
 dika Pangeran ka Baäsa djeung ka bang-
 sana, koe lantaran ^f nabi Jehoe poetra
 Hanani teja, nja eta tina hal sakabeh
 kagorengan, noe koe eta dilampahkeun
 di pajoeneun Pangeran, sangkan nga-
 bëndoekeun andjeunna koe djidjiyeun
 leungeunna, djadi saroeua djeung bang-
 8 sa Jarobam bae; kitoe deui ^g tina sa-
 bab maehan eta. *a p. 14: 7. b p. 14: 10.*
c p. 15: 29. d p. 21: 24. e p. 15: 33. f 2 Bab. 19: 2.
g p. 15: 29.

8 Mangsa kagënjëp-likoer taenna Asa
 teja djoemënjëng radja Joeda, harita

Ela poetra Baäsa djadi radja, njangking Israil di Tirsä, [sarta ngaradjaänana] doewa taoen. 'Aja hidji mantrina, [ngaran] Simri, kapala saparo kareta; ^a seug sakait ngamoesoeh ka andjeunna. Hidji wakte andjeunna aja di Tirsä, keur ngaleueut ^b wani mabok di djero boemi Arsa, noe njangking gëdong di Tirsä.

¹⁰ 'Hol Simri asoep, njabët ka Ela, dipaehan, mënëran taoen katoedjoech-likoer Asa teja djoemënëng radja Joeda; toeloj Simri djadi radja, ngaganti Ela.

¹¹ 'Ari geus kitoe, barang Simri geus djoemënëng radja, kakara andjeunna tjalik dina korsi karadjaän, pek andjeunna maehan sabangsa Baäsa kabeh; sakoer ahlina noe lalaki hidji ge taja noe di-karikeun, bagija koelawargana, bagija sobatna. 'Djadi sabangsa Baäsa kabeh koe Simri ditoempoeurkeun. Geus boekti pangandika Pangeran, noe diandikakeun hal përkara Baäsa, koe lantaran nabi

¹³ Jehoe teja; 'tina hal sakabeh dosa Basa djeung dosa Ela poetrana, noe pada migawe dosa, sarta pada ngadosakeun Israil, sangkan ngabëndoekeun Pangeran, Allah Israil, ^c koe djidjijeunanana noe sija-sija. 'Ari tjarita Ela salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, sa-ënjana kaengëlkeun dina kitab babad para radja Israil. *a p. 15: 27. b p. 20: 16.*

c 5 Moesa 32: 21.

¹⁵ Mangsa katoedjoech-likoer taoenna Asa teja djoemënëng radja Joeda, seug Simri teja ngaradjaän toedjoech poë di Tirsä. Harita bala ^a keur masanggrahan ngëpoeng nagara Gibëton, noe kabilang ka oerang Pëlisti teja. 'Tidinja bala noe masanggrahan teh ngadenge bedja, pokna: Simri teja sakait, samalah geus maehan radja. Seug koe sabala Israil poë harita keneh Omri, kapala balad, di pasanggrahan diangkat radja, njangking Israil.

¹⁷ 'Bral Omri teh angkat ti Gibëton, di-iring sabala Israil, toeloj ngëpoeng nagara Tirsä. 'Ari geus kitoe, barang Simri waspadaeun, jen nagara geus dibeunangkeun, boes Simri teh asoep ^b ka karaton gëdong radja, bari sakalian gëdong radja teh di loehoerna dihoeroe koe

¹⁹ seuneu; toeloj paeh; 'tina hal dosadosana, noe koe andjeunna dilampahkeun, migawe noe goreng di pajoneun Pangeran, nja ngalakonan djalan Jaro-

bam, kitoe deui dosana, noe koe eta dilampahkeun, matak ngadosakeun Israil teja. - 'Ari tjarita Simri salijan ti eta, djeung lampahna sakait teja, sa-ënjana kaengëlkeun dina kitab babad para radja Israil. *a p. 15: 27. b 2 Radj. 15: 25.*

²¹ Mangsa eta bala Israil maro; bala noe saparo noeroet Tibni poetra Ginat, karepna nja eta noe dek diangkat radja; ari noe saparo deui mah noeroet Omri.

²² 'Dëmi bala noe noeroet Omri teh bëdas alah batan bala noe naroeoet Tibni poetra Ginat teja; toeloj Tibni teh

²³ paeh, ari Omri mah djadi radja. 'Mangsa katiloe-poeloeh hidji taoenna Asa teja djoemënëng radja Joeda, harita Omri djadi radja njangking Israil, [sarta ngaradjaänana] doewa wëlas taoen. Di Tirsä mah ngaradjaänana gënëp taoen. 'Toeloj andjeunna ngagaleuh goenoeng Samaria, ti ki Semer, harga doewa talenta perak; seg ngadamël nagara dina eta goenoeng, sarta eta nagara, beunangna ngadamël teja, koe andjeunna dingaranan Samaria, noeroetkeun ngaran Semer, anoe asal boga eta goenoeng. 'Dëmi Omri teh migawe noe goreng di pajoneun Pangeran; ^a ari migawena goreng teh ngaleuwihan ti sakabeh noe heulaeun andjeunna. 'Sarta ngalakonan ^b sakabeh djalan Jarobam poetra Nëbat teja, kitoe deui dosana, noe djadi matak eta teh ngadosakeun Israil, sangkan ngabëndoekeun Pangeran, Allah Israil,

²⁷ koe djidjijeunanana noe sija-sija. - 'Ari tjarita Omri salijan ti eta, lalampahanana, djeung pangawasana noe koe andjeunna dipëtakeun, saënjana kaengëlkeun dina

²⁸ kitab babad para radja Israil. 'Toeloj Omri sare reudjeung karoehoenna, sarta dikoeboer di Samaria; ari Ahab poetrana noe ngaganti djadi radja.

a p. 14: 9. b p. 15: 26, 34.

²⁹ Ari Ahab poetra Omri djadi radja njangking Israil teh mënëran katiloe-poeloeh dalapan taoenna Asa teja djoemënëng radja Joeda; sarta Ahab poetra Omri ngaradjaänana ka Israil di Samaria

³⁰ teh doewa likoer taoen. 'Dëmi Ahab poetra Omri teh milampah noe goreng di pajoneun Pangeran, ngaleuwihan ti

³¹ sakabeh noe heulaeunana. 'Ari geus kitoe, kawas përkara leuleutikan bae andjeunna ngalakonan dosa-dosa Jaro-

bam poetra Nēbat teja, ^a katoeroeg-toeroeg geureuhaan ka Isebel poetra Etbaal, radja oerang Sidon; toeloej angkat, ngabakti ka ^b Baäl, sarta njēm-
³² bah ka dinja. 'Djeung andjeunna ^c ngadégkeun hidji altar keur Baäl, di djero gédong Baäl, bennang andjeunna ngadamël
³³ ^d Asera; sarta Ahab nambahan deui lampahna, sangkan ngabëndoekeun Pangeran, Allah Israil, ngaleuwihan ti saka-beh radja Israil, anoe heulaeun andjeunna.
³⁴ 'Keur djaman andjeunna Hiël, orang Bet-El, ngadégkeun nagara Jëriho; njeunna padëmen poës koe Abiram, tjikalna, sarta ngadégkeunana panto poës koe Sëgoeb, boengsoena; ^e geus boekti pangandika Pangeran, noe diandikakeun koe lantaran Josoea poetra Noen teja.

a p. 21: 25. *b* Hak. 2: 11. *c* 2 Radj. 3: 2; 10: 27.

d p. 14: 23; 18: 19. *e* Jos. 6: 26.

PASAL 17.

Hidji waktoe Elias, oerang Tisbe, kasoep noe ngaloembara di tanah Gilad, ngalahir ka Ahab: Dëmi djoemëninging Pangeran, Allah Israil, noe dipaiëk koe kaoela di pajoeneunana! ^a moal aja tji-iboen atawa hoedjan mangtaoen-taoen, kadjaba moen aja omong
² kaoela. 'Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Elias, kijeu pangandikana:
³ 'Geura leumpang ti dijeu, ngadjoegdjoeg ka wetan, koedoe njoempoet di waloengan Kërit, noe di hareupeun tji Jordan teja.
⁴ 'Geus kitoe maneh pinginoemueun ti eta waloengan; sarta kami geus miwarang gagak sina njaroekeopan ka maneh di
⁵ dinja. 'Bral Elias angkat, sarta ngalampahkeun sapangandika Pangeran; da angkat sarta toeloej tjalik di waloengan Kërit, anoe di hareupeun tji Jordan.
⁶ 'Heg koe gagak-gagak andjeunna dian-teuran roti djeung laeok, saban-saban isoek; kitoe keneh nganteuran roti djeung laeok saban-saban sore; sarta ngalé-
⁷ eutna ti eta waloengan. 'Ari geus kitoe, meunang sababaraha lilana, seug waloengan teja saät, sabab hanteu pisan aja hoedjan kana tanah. *a* Jak. 5: 17.
⁸ Ari geus kitoe aja deui pangandika Pangeran ka Elias, kijeu pangandikana:
⁹ 'Geura dangdan, toeloej leumpang ^a ka nagara Sarpat, noe kabilang ka Sidon

teja; koedoe tjitjing di dinja; masing njaho, kami geus miwarang hidji randa
¹⁰ di dinja njoekoeopan ka maneh. 'Prak Elias dangdan, toeloej angkat ka Sarpat. Barang dongkap ka lawang eta nagara, doemadakan, di dinja aja hidji randa keur ngarorotek soeloe; seug koe Elias disaoer, sarta dilahiran kijeu: Tjing, kami pangnjokotkeun tjai saeutik dina ijeu
¹¹ wadah, hajang nginoem. 'Ana leumpang, dek njokot, seug disaoer deui, sarta dilahiran kijeu: Tjing, kami kirim roti
¹² sahoewapeun ongkoh. 'Ari pioendjoekna: ^b Dëmi djoemëninging Pangeran, Allah andjeun! koering teu pisan gadoeh beuleuman, ngau gadoeh tipoeung sakeupeul dina gotji, sarawoeh minjak saeutik dina botol; sarëng, salërësna, koering keur ngarorotek soeloe sarawoe; ari koering geus datang, dek disadijakeun keur diri koering kadoewa poen anak
¹³ laki, sëdja narëda, ladjëng paraeh. 'Dëmi lahiran Elias ka dinja: Montong sijeun-sijeun; geura asoep, lampahkeun saomong maneh; ngan keur kami koedoe njijeun heula koeweh leutik sasiki tina eta, seug bawa ka loewar ka kami; sanggeus kitoe maneh njijeun deui keur
¹⁴ diri maneh kadoewa anak. 'Karana kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Tipoeung noe dina gotji moal njoedaän, sarta minjak noe dina botol moal ngoerangan, tëpi kana poëan ^c Pangeran maparin deui hoedjan ka boemi. 'Bral awewe
¹⁵ teh moelang, sarta milampah salahiran Elias teja; toeloej dahar, eta djeung andjeunna, sarta saeusi-imahna, lila pisan.
¹⁶ 'Ari tipoeung noe dina gotji teh hanteu njoedaän, sarta minjak noe dina botol teh hanteu ngoerangan; boekti pangandika Pangeran, noe diandikakeun koe lantaran Elias teja. *a* Loek. 4: 26. *b* p. 18: 10.
c p. 18: 1.
¹⁷ Ari geus kitoe, sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, parëng awewe noe boga imah teja anakna gëring, sarta kasakitna pajah pisan, datang ka geus
¹⁸ taja ambëkanana. 'Pok awewe teh oendjoekan ka Elias: Èh, piwarangan Allah! ^a aja përkawis naon koering ka andjeun? ^b koemaha andjeun soemping teh ka koering, bade ngemoetkeun kadorakaän koering, sarëng bade maehkeun
¹⁹ poen anak? 'Ari lahiranana ka dinja:

Tjing, anak maneh selehkeun ka kami. Pek ditjandak tina lahoenanana, dibawa naek ka ^a loteng, énggon andjeunna linggih, bari seug dikédéngkeun dina pangkoeléman andjeunna. ²⁰ Toeloej andjeunna sasambat ka Pangeran, pioendjoekna: Noen Pangeran, Allah koering! koetan ijeu randa oge, noe diandjrékan koe koering, koe andjeun didatangan katjilakaän, dipaehkeun anakna? ²¹ 'Tidinja Elias ^a nangkoebkeun andjeun dina eta boedak, tiloe kali, bari sasambat ka Pangeran, pioendjoekna: Noen Pangeran, Allah koering! moegi-moegi njawa ijeu boedak ²² sina balik deui ka djasadna. 'Ari eta panéda Elias koe Pangeran dimakboel; ^c seug njawa eta boedak balik deui ka ²³ djasadna, toeloej hiroep deui. 'Geus kitoe boedak teh koe Elias ditjandak, dibawa loengsoer ti loteng imah, ^f diselehkeun ka indoengna, bari Elias ngalahir: 'Tah, ²⁴ ^g anak maneh hiroep. 'Pioendjoek aweue teh ka Elias: Ajeuna ijeu koering teh geus térang, jen andjeun estoe piwarangan Allah, saréng pangan ^{ika} Pangeran dina lambe andjeun teh jaktos.

^a 2 Sam. 16:10. ^b Loek. 5:8. ^c Hak. 3:20;

² Radj. 4:10. ^d 2 Radj. 4:34; Lal. 20:10.

^e Loek. 8:55. ^f Loek. 7:15. ^g Joh. 4:50.

PASAL 18.

^Ari geus kitoe, lawas ti lawas aja deui pangandika Pangeran ka Elias, ^a dina taoen noe katiloe, kijeu pangandikana: Geura leumpang, koedoe nembongan ka Ahab; eta kami rek maparin deui hoedjan ka boemi. 'Bral Elias angkat, sédja nembongan ka Ahab. Harita di Samaria ³ patjéklik bangét pisan. 'Toeloej Ahab njaouer Obadya, noe njangkang gédong. (Ari Obadya teja sakalintang nja ibadah ⁴ ka Pangeran. 'Karana hidji mangsa ^b Isebel teja ngabasmu para nabi Pangeran; seug Obadya njandak saratoes nabi, disoempotkeun lima-lima poeloe ^c dina goeha, sarta pada ditjékapan dahar-leueut.) 'Pok Ahab marentah ka Obadya: Geura ngidéran tanah, nejang sakabeh tji-njoesoe djeung sakabeh waloengan; malah-mandar oerang manggih djoekoet, sarta oerang ngahiroepan koeda djeung bigal, oelah koengsi tjotjoéan koe oerang ⁶ dibasmi sawareh. 'Seug tanah teh koe andjeunna didoewakeun, sédjana dek

didjadjah; bral Ahab angkat pribadi, njorang djalan noe hidji; ari Obadya kitoe deui leumpang pribadi, njorang djalan noe hidji deui.

^a Loek. 4:25;

Jak. 5:17, 18. ^b p. 16:31. ^c Ibr. 11:38.

⁷ Démi geus kitoe, keur Obadya di djalan, doemadakan, kapapag koe Elias; ari Obadya teu panglingeun ka andjeunna; broek njoeoeh, bari oendjoekan: Koetan ijeu teh andjeun, goesti simabdi Elias? ⁸ 'Lahiranana ka Obadya: Énja kami. Geura leumpang, poepoelih ka djoeragan sampejan, saénjana aja Elias. 'Démi pioendjoek Obadya: Naon dosa simabdi, noe mawi andjeun kérsa njelehkeun abdi gamparan ka panangan Ahab, sina maehan ka simabdi? 'Démi ^a djoemé-⁹ nénging Pangeran, Allah andjeun! taja pisan bangsa atanapi karadjaän, anoe koe djoeragan simabdi hanteu didatangan piwarangan, pikeun nejang andjeun; saréng oepamina ngaromong, jen: Teu aja, seg eta karadjaän atanapi eta bangsa koe andjeunna disoempahan, jen ¹¹ saestoena andjeun teu kapéndak. 'Halta ajeuna andjeun nimbalan: Geura leumpang, poepoelih ka djoeragan maneh, saénjana aja Elias. 'Doepi geus kitoe, ari simabdi geus leumpang ti andjeun, bok bisi andjeun ^b ditjandak koe Roh Pangeran, doeka ka mana; ana simabdi dongkap, ngoeninga ka Ahab, kari-kari andjeun teu kapéndak, tinangtos simabdi dipaehan; doepi abdi gamparan teja ¹³ ibadah ka Pangeran ti boeboedak. 'Naha goesti teu ditjarijosan anoe dilampahkeun koe simabdi, basa Isebel maehan para nabi Pangeran teja, pèrkawis para nabi Pangeran teh saratoes djalma koe simabdi disoempotkeun lima-lima poeloeh dina goeha, sarawoeh koe simabdi ¹⁴ ditjékapan dahar-leueut? 'Halta ajeuna andjeun nimbalan: Geura leumpang, poepoelih ka djoeragan maneh, saénjana aja Elias; tinangtos simabdi dipaehan. ¹⁵ 'Ari lahiran Elias: ^c Démi djoeméning Pangeran sawadya-balad, noe diparék koe kami di pajoeneunana! estoe poé ijeu kami dek nembongan ka dinja.

^a p. 17:12. ^b 2 Radj. 2:16; Jeh. 3:14; Lal. 8:39.

^c p. 17:1; 2 Radj. 3:14.

¹⁶ Sémproeng Obadya leumpang, népangan Ahab; toeloej ngoeninga ka andjeunna. Bral Ahab angkat, méndakan

- 17 Elias. 'Ari geus kitoe, barang Ahab ningali Elias, pok Ahab misaoer ka andjeunna: Koetan ijeu teh maneh, ^a toekang ngaripoehkeun Israïl? 'Walonanana: Lain kaola noe ngaripoehkeun Israïl; noe ngaripoehkeun tamah nja andjeun djeung saeusi-boemi rama andjeun, djalma naringgalkeun timbalan Pangeran, sarta andjeun teh ^b noeroet ka Baäl-
- 18 Baäl. 'Dëmi ajeuna geura miwarang, koempoelkeun ka kaola sabangsa Israïl ka goenoeng Karmel, geus poegoeh nabi Baäl noe opat ratoes lima poeloeh djalma, djeung nabi ^c Asera noe opat ratoes djalma, sakoer noe sok dadarahan djeung Isebel samedja reudjeung.
- 20 'Toeloj Ahab miwarangan ka sakabeh oerang Israïl, bari sakalian ngoempoelkeun eta nabi-nabi ka goenoeng Karmel.
- ^a Jos. 7: 25. ^b p. 16: 31, 32. ^c p. 16: 33.
- 21 Tidinja Elias ngadeukeutan ka eta sakabeh djalma-djalma, bari ngalahir: Sabaraha pililaeunana deui maraneh nja rek loewak-lejok ^a midoewa pikir? ^b Oepama Pangeran teja Allah, geura aranoet ka andjeunna; sabalikna, oepama Baäl mah, geura nareroet ka dinja! Dëmi eta djalma-djalma teu ngawangsoel ka andjeunna sakëtjap-këtjap atjan.
- 22 'Ngalahir deui Elias ka djalma-djalma teh: Ijeu kami sorangan noe kari nabi Pangeran; dëmi nabi Baäl mah ^c opat ratoes lima poeloeh djalma. 'Tjing, ka kami djeung eta bere doewa tapi ngora lalaki; ari eta sina milih sapi sahidji keur dirina, seg dipotong-potong koe maranehanana, bari diteundeun dina soeloeh, tapi oelah diseuneuan; dëmi kami mah dek mëtakeun sapi noe hidji deui, diteundeun dina soeloeh, tapi moal
- 24 diseuneuan. 'Seug maraneh geura pada sasambat ka ngaran aállahan maraneh, ari kami mah rek sasambat ka padjénngan Pangeran; dëmi geus kitoe, mana-mana Allah ^d noe pingawaloneun koe seuneu, nja eta saestona Allah. Ngawangsoel sakabeh djalma, kijeu wangsoelanana: Sae eta kasaeran. 'Nimbalan Elias ka nabi-nabi Baäl teh: Geura milih keur maraneh sapi sahidji, seg pëtakeun ti heula, karena maraneh teh loba; toeloj sasambat ka ngaran aállahan maraneh, tapi oelah diseuneuan.
- 26 'Pek eta njarokot sapi sahidji, noe

- diselehkeun ka maranehanana, sarta dipëtakeun sakali; toeloj pada sasambat ka ngaran Baäl, ti isoek tëpi ka têngah poë, aromongna: Noen, Baäl! moegi geura ngawalon ka koering sadaja. Tapi hanteu datang sowara, djeung taja noe ngadjawab. Malah pada leumpang rërentjodan ngoerilingan altarna noe didijjeun.
- 27 'Ari geus kitoe, wantji têngah poë seug Elias goegojon ka maranehanana; labirna: Sing barëdas nja sasambat; wantoe batara eta teh; meureun keur tapakoer, atawa keur ka tjai, atawa keur njaba; palangsijang ^e keur sasarean eta
- 28 teh, mangke lilir. 'Toeloj pada sasambat deui, bédas pisan sowarana, sarta bari narorihan maneh, sakoemaha adatna, koe peso djeung kërís, wani awakna
- 29 ka loewar gëtih. 'Ari geus kitoe, barang geus liwat têngah poë, toeloj pada ngawëdjang, ^f tëpi ka wantji ngoerbankeun koerban kadaharan teja; tapi teu datang sowara, djeung taja djawabna, sarta taja tandana ngadenge. ^a Mat. 6: 24.
- ^b Jos. 14: 15. ^c p. 22: 6. ^d 1 Bab. 21: 26. ^e Djab. 121: 4. ^f 4 Moesa 28: 9-5.
- 30 Tidinja Elias ngalahir ka eta sakabeh djalma-djalma: Maraneh geura njalampeurkeun ka kami! Toeloj sakabeh djalma pada njalampeurkeun ka andjeunna. Seug andjeunna ngomean altar
- 31 Pangeran anoe roentoech. 'Pek Elias njandak batoe doewa wëlas siki, ^a noeroetkeun bilangan kaom poeta Jakoeb, noe didatangan pangandika Pangeran noe kijeu teja: ^b Pingaraneun maneh
- 32 teh Israïl. 'Ari eta batoe koe andjeunna dianggo ngadamël altar, mawa padjénngan Pangeran; sarta altar teh dikamaliran sakoeriling, gëdena mandjing
- 33 binih doewa takër. 'Tidinja natakeun soeloeh, sarta sapina dipotong-potong,
- 34 bari seug diteundeun dina soeloeh. 'Toeloj nimbalan: Geura ngareusian opat timbaän koe tjai, sarta tjtijikeun kana koerban doeroekan djeung ka soeloehna. Geus kitoe nimbalan: Geura pindo! Seg dipindo. Timbalanana deui: Geura pintéloe! Seg dipintéloe. 'Ari tjaina wani ngotjor sakoeriling altarna; samalah kamalirna pinoeh koe tjai. 'Ari geus kitoe, mënëran wantji ngoerbankeun koerban kadaharan teja, sër nabi Elias ngadeukeutan, sarta oendjoekan kijeu: Noen

Pangeran, ^e Allah Ibrahim, Ishak sarëng Israïl! moegi-moegi dintën ijeu masing boekti, jen andjeun teja Allah di Israïl, sarëng simkoering teh abdi andjeun; kitoe deui jen simkoering ngalampahkeun ijeu sadajana përkawis teh tina

37 ngëmban pangandika andjeun. 'Moegi geura ngawalon, noen Pangeran! moegi geura ngawalon; soepaja ijeu djalma-djalma pada nganjahoekun, jen andjeun, Pangeran! estoe djoemënëng Allah, sarëng nja andjeun noe malikkeun hate-

38 hatena ka toekang.' Bloeg ^d ragrag seuneu ti Pangeran, ngahakan eta koerban doeroekan, djeung eta soeloeh, djeung eta batoe, sarta eta taneuh; malah tjai noe dina kamalir teja kaletak wani bejak.

39 'Barang eta sakabeh djalma nendjo kitoe, brëk pada njoeoeh, bari njarëboet kijeu: Nja Pangeran noe djoemënëng Allah! nja Pangeran noe djoemënëng

40 Allah! 'Nimbalan Elias ka maranehanana: Geura tarangkëp eta nabi-nabi Baäl, hidji ge oelah aja noe minggat! Pek ditarangkëp; seug koe Elias digiring, disina toeroen ka ^e tji Kison, bari toeloelj dipareuntjit di dinja. *a* 2 Moesa 24: 4.

b 1 Moesa 32: 28; 2 Radj. 17: 34. *c* 2 Moesa 3: 6; 2 Bab. 30: 6. *d* 3 Moesa 9: 24; Hak. 6: 21. *e* Hak. 4: 7, 13.

41 Tidinja Elias ngalahir ka Ahab: ^a Geura angkat, dahar-leueut; karana aja sora

42 ngagoeroeh hoedjan. 'Bral Ahab angkat, sëdja dahar-leueut. Ari Elias mah naek ka poentjak Karmel; brëk tapak-toeoeur dina taneuh, bari mastakana diëloek-

43 keun kana antara dëkoe. 'Seug nimbalan ka gandekna: Geura oenggah, koedoe ngilik ka tëbeh laolet. Toeloelj oenggah sarta ngilik; ari pihatoerna: Soemoehoen, taja naon-naon. Timbalana: Geura ka ditoe deui, sing meunang toedjoech balikan. 'Ari geus kitoe,

44 ^b dina katoedjoech kalina pok oendjoechan: Noen soemoehoen, aja hidji mega leutik sagëde leungeun djalma, oenggah ti laolet. Timbalana: Geura djig, poepoelih ka Ahab: Geura pasang, geuwat moelih, soepaja oelah kapëgat koe hoedjan. 'Ari geus kitoe, teu sabaraha lilana langit geus poëk koe mega djeung angin; goer hoedjan gëde. Dëmi Ahab toeng-

45 pangang kareta, ^c moelih ka Jisrel. 'Seug ^d pangangan Pangeran noempangan ka

Elias; toeloelj dibelulitan angkengna, bral moeroe ti pajoeneun Ahab, sarta dongkap ka Jisrel. *a* p. 17: 1. *b* Jak. 5: 18. *c* p. 21: 1. *d* 2 Radj. 3: 15.

PASAL 19.

Tidinja Ahab njarjoskeun ka Isebel ^a sadajana noe dilampahkeun koe Elias, djeung saliring hal andjeunna meuntjit

2 sakabeh nabi-nabi koe pëdang teja. 'Toeloelj Isebel ngoetoesan hidji djalma ka Elias, mopojankeun kijeu: ^b Kami nëda koe batara-batara didamël kijeu sarta diwoewoehan kijeu, lamoen pati maneh isoekan wajah kiwari hanteu disaroewakeun djeung pati eta para nabi.

3 'Ana Elias geus tërangeun, pek dangdan, toeloelj angkat koe karana patina; tidinja dongkap ka Berseba, noe kabilang ka Joeda, sarta nilarkeun gandekna di

4 dinja. 'Ari andjeunna mah ladjëng bae ka tëgal lëga lalampahan sapoë; geus dongkap, gek tjalik handapeun hidji tangkal harendong, sarta njoehoenkeun hal patina, moegi diadjalkeun; ari pi-oendjoe kana: Geus meudjeuh ajeuna; ^c noen Pangeran! moegi tjandak pati simkoering; karantën simkoering hanteu

5 leuwih ti karoehoen. 'Doeg ebog, toeloelj koelëm handapeun hidji tangkal harendong. Doemadakan, ^d aja hidji malaikat noël ka andjeunna, bari ngalahir ka andjeunna: Geura hoedang, dahar!

6 'Ana ngareret, beh ti mastakaunana aja koeweh sasiki dina piroenan, sarta aja hidji këndi dieusi tjai. Toeloelj dahar-

7 leueut, doeg ebog deui. 'Soemping deui malaikat ti Pangeran teh kadoewa galina, pek noël ka andjeunna, bari ngalahir: Geura hoedang, dahar! karana dja-

8 oeh keneh pidjalaneun sampejan. 'Neut tanghi, toeloelj dahar-leueut; geus kitoe angkat koe matihing eta kadaharan ^e lilana opat poeloeh poë opat poeloeh peuting, dongkap ka goenoeng Allah, ^f

9 goenoeng Horeb teja. 'Toeloelj lëbët di dinja kana hidji goeha; seug koelëm di dinja. Doemadakan, aja pangandika Pangeran ka andjeunna; ari pangandikana ka andjeunna: Lampah naon maneh aja

10 di djeu, Elias? 'Pi-oendjoe kana: Noen, poerwana simkoering teh goemati langkoeng-langkoeng përkawis Pangeran, Allah sawadya-balad; karantën oerang

Israil geus pada ninggalkeun përdjangdjian andjeun; ari altar-altar andjeun koe eta geus diraroentoehkeun, sarëng para nabi andjeun koe eta geus diparaehan koe pëdang; ⁹ ngan kanteon simkoering pribadi, sarëng pada ngarah pati simkoering, karëpna dek ditjokot.

11 'Dëmi timbalanana: ^a Geura bidjil, koedoe marëk dina goenoeng ka pajoeneun Pangeran. Geus kitoe, doemadakan, Pangeran ngaliwat; hol aja angin gëde nja rongkah, ngabelahkeun goenoeng-goe-noeng sarta ngarëmoekkeun tjadas-tjadas ti pajoeneun Pangeran; tapi Pangeran teu aja dina eta angin. Sanggeusna eta angin aja lini; tapi Pangeran hanteu

12 aja dina eta lini. 'Sanggeusna eta lini aja seuneu; tapi Pangeran hanteu aja dina eta seuneu. Dëmi sanggeusna eta seuneu aja hiliwir ngadalingding leutik.

13 'Ari geus kitoe, barang karëungeu koe Elias, gantjang ⁱ meungpeunan pameunteu koe haroedoemma; djol ka loewar, ngadëg dina lawang goeha. Doemadakan, aja gëntra ka andjeunna, kijeu pangandikana: Lampah naon maneh aja

14 di dijeu, Elias? 'Pioendjoekna: Noen, poerwana simkoering teh goemati langkoeng-langkoeng përkawis Pangeran, Allah sawadya-balad; karantën orang Israil geus pada ninggalkeun përdjangdjian andjeun; ari altar-altar andjeun koe eta geus diraroentoehkeun, sarëng para nabi andjeun koe eta geus diparaehan koe pëdang; ngan kanteon simkoering pribadi, sarëng pada ngarah pati

15 simkoering, karëpna dek ditjokot. 'Ari timbalan Pangeran ka Elias: Geura leumpang, koedoe malikan djalan maneh, nja njorang tégal lëga ka Damsik; ari maneh geus datang, ^j koedoe ngaminjakan Hasael, diangkat radja, njëkël Sam;

16 'djeung koedoe ngaminjakan ^k Jehoe anak Nimsi, diangkat radja, njëkël Israil; sarta Elisa anak Sapat, oerang Abel-Mëhola, koe maneh koedoe diminjakan

17 diangkat nabi, ngaganti maneh. 'Ari geus kitoe, ^l saha-saha noe loepoet ti pëdang Hasael, bakal dipaehan koe Jehoe; ^m djeung saha-saha noe loepoet ti pëdang Jehoe, bakal dipaehan koe Elisa.

18 'Sarta ⁿ kami di Israil ngarikeun toedjoeh reboe, sakabeh toeoer noe teu darëkoe njëmbah ka Baäl, djeung sakoer

soengoet noe hanteu njjoem ka dinja.

19 'Geus kitoe Elias angkat ti dinja, mëndakan Elisa poetra Sapat; kabëneran eta teh keur ngawoeloekoe, aja doewa wëlas rakit ti heulaeunana, sarta andjeunna ajana di noe kadoewa-wëlas; seug Elias madjëng ka andjeunna, bari toeloj ngaroengkoepkeun haroedoemma ka andjeunna. 'Tjoel sapina koe Elisa ditinggalkeun, sëmproeng moeroe, njoesoel Elias, bari oendjoekan: ^o Simkoering moegi idinan njjoem indoeng-bapa heula, geus kitoe sëdja ngiring ka andjeun. Ari timbalanana ka Elisa: Djig bae balik; karana kami ka maneh milampah

21 naon? 'Seug moelih heula ti poengkoereunana; pek njandak sapi sarakit, sarta dipeuntjit sakali, bari laekna toeloj dikoeleob, ^p saratna parabot sapi; sok maparin ka djalma-djalma, pada dalahar. Tidinja dangdan, bral angkat ngiring Elias, sarta ngawoela ka andjeunna.

a p. 18 : 22, 40. b p. 20 : 10. c Joen. 4 : 3. d Lal. 12 : 7. e 2 Moesa 34 : 28. f 2 Moesa 3 : 1. g Roem 11 : 2. 3. h 2 Moesa 33 : 21. i 2 Moesa 3 : 6. j 2 Radj. 8 : 13. k 2 Radj. 9 : 2. l 2 Radj. 8 : 29; 10 : 32; 18 : 3, 7. m 2 Bab. 22 : 7. n Roem 11 : 4. o Loek. 9 : 61. p 2 Sam. 24 : 22.

PASAL 20.

Tidinja ^a Benhadad, radja Sam, ngoempoelkeun sakabeh baladna; aja tiloe poeloeh doewa radja noe ngareudjeungngan, sarta koeda djeung kareta; bral indit, toeloj ngëpoeng ^b Samaria, sarta

2 dipëranan. 'Toeloj Benhadad ngoetoesan djalma ka Ahab, radja Israil,

3 ka djëro nagara, 'sarta mopojan ka andjeunna: Kijeu timbalan Benhadad: Émas-perak maneh, kami anoe boga; kitoe deui anak-ewe maneh noe panga-

4 loesna, kami anoe boga. 'Ngawalon radja Israil, kijeu walonanana: Lërës sapa-ngandika andjeun, goesti sang radja!

5 abdi kagoengan gamparan sarëng sagagadoehan diri abdi. 'Tidinja daratang deui octoesan teh, sarta mihatoer: Aja deui timbalan Benhadad, kijeu timbalanana: Poegoeh kami nitah ka maneh, mopojan kijeu: Émas-perak maneh, kitoe deui anak-ewe maneh, koedoe bikeun

6 ka kami; 'malah-malah isoekan wajah kiwari kami dek nitahan ka maneh abdi-abdi kami, sina ngarahrah imah maneh djeung imah rahajat maneh; geus kitoe

sakoer-sakoer noe djadi karësëp mata maneh, koe eta bakal ditjarokot, sarta 7
dibarawa. 'Tidinja radja Israil njaoer sakabeh kokolot tanah; seug dilahirkan kijeu: ^c Masing njarah sarta masing arawas, jen eta teh ngarah njilakakeun; karana tadina nitah ka kami, menta poetra-garwa reudjeung émas-perak kami, sarta koe kami hanteu dipogogkeun 8
ka dinja. 'Ari pihatoer sakabeh kokolot djeung sakabeh djalma-djalma ka andjeunna: Oelah digoegoe sarëng oelah 9
diroedjoekan. 'Toeloj radja ngalahir ka oetoesan Benhadad teh: Hatoerkeun koe maraneh ka goesti sang radja: Sadajana noe mawi gamparan miwarang ka abdi gamparan dina awitna teja, soemangga sêdja ngalampahkeun; doepi përkawis ijeu mah abdi teu wërat ngalampahkeun. Bral oetoesan laleumpang, sarta lapor 10
ka Benhadad. 'Tidinja Benhadad nitahan deui ka Ahab, sarta mopojan: ^d Kami nêda koe batara-batara didamêl kijeu sarta diwoewoehan kijeu, moen taneuh pëlêdoeg noe di Samaria pimahienn ditjangeum koe sakabeh djalma-djalma 11
noe ngiring kami. 'Ngawalon radja Israil, kijeu walonana: Poepoelikeun: Noe kakara njoren oelah moedji maneh 12
kawas noe tjoetjoel-tjoetjoel. 'Ari geus kitoe, barang Benhadad ngadenge eta kasaoeran, eukeur andjeunna inoem-inoeman djeung para radja dina pondok-pondok, seg marentah ka abdi-abdina: Geura pada sasadijaan! Prak pada sasadijaan, dek mërangan nagara.

^a p. 15: 18; 2 Radj. 6: 24. ^b p. 16: 24. c 2 Radj. 5: 7. ^d p. 19: 2.

13 Djêboel aja hidji nabi marék ka Ahab, radja Israil, sarta mihatoer: Kijeu timbalan Pangeran: Na katendjo koe maneh eta noe mangpirang-pirang sakitoe rosana teh? masing njarah, eta teh poë ijeu keneh koe kami rek diselehkeun ka leungeun maneh, soepaja maneh nganjahoekun, jen kami teh estoe Pangeran. 'Saoer Ahab: Koe saha? Ari wangsoelanana: Kijeu timbalan Pangeran: Koe gande-gandek sakoer kapala tjoetak. Saorna deui: Saha noe koedoe mitëmbëjan përang? Wangsoelanana: 14
Andjeun. 'Toeloj Ahab ngaloris eta gande-gandek para kapala tjoetak, ^a aja doewa ratoes tiloe poeloeh doewa;

sanggeusna ti dinja seug ngaloris bala noe loba, sakabeh oerang Israil, aja 16
toedjoeh reboe. 'Seug boedal wantji tëngah poë; harita Benhadad ^b keur inoem-inoeman dina pondok-pondok, wani mabok, nja andjeunna djeung radja noe tiloe poeloeh doewa, noe ngabantoe ka 17
andjeunna teja. 'Ari eta gande-gandek para kapala tjoetak teh boedal ti heula. Tidinja Benhadad nitahan; ari noe ditiyah teh toeloj pada ngoeninga, pioendjoekna: Noen, aja djalma boedal ti 18
Samaria. 'Ari parentahna: Bagija boedalna hajang salamët, tarangkëp bawa hiroep-hiroep; bagija boedalna hajang përang, tarangkëp bawa hiroep-hiroep! 19
'Ari eta teh geus boedal ti nagara, nja eta gande-gandek para kapala tjoetak, sarta eta balad noe ti pandeuri teja, 20
'pek pada njabëtan salawan-salawanna; boer oerang Sam teh kalaboer, sarta dioedag-oedag koe Israil; ari Benhadad, radja Sam teja, ngabëtjir toenggang koeda, djeung taroekang toempak koeda. 21
'Toeloj radja Israil boedal, sarta njabëtanana oerang Sam teh rosa pisan panyabëtna. 'Hol nabi teja marék deui ka radja Israil, sarta mihatoer ka andjeunna kijeu: Andjeun geura ngoewatkeun andjeun, sarta masing oeninga djeung masing waspada anoe bakal dilampahkeun koe andjeun; karana éngke ^c ganti taoen radja Sam teh tangtoe indit deui ngaroeroeg ka andjeun. ^a Hak. 7: 7.

^b p. 16: 9. ^c 2 Sam. 11: 1.

23 Tidinja para mantri radja Sam milihatoer ka andjeunna: Ari batara-batara itoe batara goenoeng; kitoe noe mawi maranehanana bédas ti batan koering-koering; tjoba lamoen mërangan ka maranehanana di tanah lempar mah, hamo koering teu barëdas ti batan itoe. 24
'Mana saena andjeun midamël përkawis kijeu: Eta para radja singkahkeun ti saënggon-ënggonna, sarëng kédah ngadjënëngkeun bopati-bopati, ngaganti eta; 25
'sarawoeh andjeun kédah mēpëk balad, sing sapërtoes balad andjeun anoe roeboeh teja, koeda sapërtoes koeda tadi, kareta sapërtoes kareta tadi; geura la-djeng mërangan ka maranehanana di tanah lempar, hamo koering-koering teu bédas ti batan itoe. Ari radja

ngagoegoe ka eta pihatoerna; prak
 26 milampah kitoe. 'Dëmi geus kitoe, mang-
 sa ganti taoen, seug Benhadad ngaloris
 oerang Sam; bral indit ^a ka nagara
 27 Apek, sêdja mërangan Israïl. 'Ari oerang
 Israïl kitoe deui diloris, sarta dibêkêlan;
 broel lalumpang, mapag oerang Sam;
 toeloep oerang Israïl masanggrahan adoe-
 hareupan djeung eta, saperti êmbé doewa
 goendoek leutik; dëmi oerang Sam mah
 28 satanah eta djêdjêl-pinoeh. 'Hol piwara-
 ngan Allah teja marêk, sarta mihatoer
 ka radja Israïl, pihatoerna: Kijeu tim-
 balan Pangeran: Sapedah oerang Sam
 ngaromong, Pangeran teh batara goe-
 noeng, lain batara lëbak: noe matak eta
 djalma noe mangpirang-pirang sakitoe
 rosana teh koe kami rek diselehkeun
 ka leungeun maneh, soepaja maraneh
 nganjahoek, jen kami teh estoe Pa-
 29 ngeran. 'Ari masanggrahanana pahareup-
 hareup teh meunang toedjoe poë. Dëmi
 geus kitoe, dina poë noe katoedjoe
 gër tjampoeh përang; seug oerang Sam
 teh sakëti djalma badarat noe kasabët
 30 noe oerang Israïl di djëro sapoë. 'Ari
 noe kari seg kalaboer ka Apek, asoep
 ka nagara; broeg koeta eta nagara roe-
 boeh, katindh doewa laksa toedjoe
 reboe djalma noe kari. Dëmi Benhadad
 kaboer, sarta datang ka eta nagara,
 31 ^b asoep kamar bidjil kamar. 'Pok mantri-
 mantrina aroendjoekan ka andjeunna:
 Salêrsna, koering ngaroeping tjarijos,
 jen radja-radja anak-poetoe Israïl estoe
 radja têrsna; saena koering ^c marake
 karoeng dina tjangkeng, bari beuheung
 njarandang tambang, ladjéng baridjil
 ngadeuheusan ka radja Israïl; malah-
 32 mandar salira andjeun dihiroepan. 'Pek
 tjangkengna disaramping karoeng,
 djeung beuheungna disandangan tam-
 bang; ana geus darongkap ka radja
 Israïl, pok aroendjoekan: Noen, abdi
 gamparan Benhadad aja pihatoer kijeu:
 Moegi diri abdi dihiroepan! Ari saer
 radja: Koetan hiroep keneh? doeloer
 33 kami eta teh. 'Ari koe eta djalma-djalma
 ditangoeh alamat hade; ngageuwat di-
 sidikkeun estoe-hanteuna; ari pioen-
 djoekna: Soemoehoen, toewang saderek
 Benhadad. Saer radja: Geura djig, ala
 koe maraneh! Toeloep Benhadad bidjil
 marêk ka andjeunna; sarta disina toeng-

34 gang kareta. 'Mihatoer Benhadad ka an-
 djeunna: Sadajana nagara, beunang njo-
 kot bapa kaeola ti rama andjeun, kaeola
 sêdja njanggakeun deui; saréng soem-
 mangga ngadamël pasar bade salira
 andjeun di Damsik, sakoemaha bapa
 kaeola njiyeun di Samaria teja. Ari ka-
 oela, [saer Ahab] dek ngaleupaskeun
 andjeun kalawan përdjangdjian tadi.
 Djadi andjeunna ngadamël përdjang-
 djian ka Benhadad, bari seug dileu-
 paskeun. a 2 Radj. 13: 17. b p. 22: 25.

e 1 Moesa 37: 34.

35 Aja hidji djalma kaäsoep ^a moerid
 nabi-nabi, misaer ka hidji batoerna koe
 pangandika Pangeran: Kaeola geura tja-
 bok! Dëmi eta djalma teu daekun nja-
 36 bok ka dinja. 'Saoer nabi teh ka eta:
 Sapedah maneh teu ngagoegoe ka pa-
 ngandika Pangeran, masing njaho, ari
 maneh geus leumpang ti kaeola, tangtoe
 maneh ditjabok singa. Barang geus leum-
 pang ti lëbah eta, ^b seug eta djalma ka-
 papag koe hidji singa; pek manehanana
 37 koe eta singa dipaehan. 'Tidinja nabi
 teh mëndak hidji djalma sedjen; pok
 njaoer: Kaeola geura tjabok! Dëk di-
 tjabok koe eta djalma, ditjabokna wani
 38 rahent. 'Bral nabi teh leumpang, mëgat
 radja ka djalma, bari njamar, make
 39 bërëbër dina panonna. 'Ari geus kitoe
 radja ngaliwat; seg eta teh njambat ka
 radja, sarta mihatoer kijeu: Abdi gam-
 paran ka loewar ka têngah përang;
 doemadakan, aja noe njingkir saerang,
 mawa hidji djalma ka abdi, bari ngo-
 40 mong: Ijeu djalma koe maneh djaga;
^c oepama datang ka leungit, njawa ma-
 neh pigantieun njawa eta, atawa maneh
 koedoe majar perak satalenta. 'Doepi
 41 geus kitoe, sabot abdi gamparan keur
 oeroes-oeroes di djeu di ditoe, eta teh
 wët euweuh. Ngalahir radja Israïl ka
 dinja: Nja kitoe hoekoeman maneh;
 koe maneh sorangan geus dipoetoes.
 42 'Ngageuwat nabi teh ngalaän bërëbër teja
 tina panonna; heug radja Israïl teu
 panglingeun ka dinja, jen kaäsoep para
 nabi. 'Toeloep mihatoer ka radja: Kijeu
 timbalan Pangeran: Sapedah eta djalma,
^d noe koe kami dikêrsakeun diharam-
 keun teja, koe maneh dileupaskeun tina
 leungeun, ^e noe matak njawa maneh
 djadi gaganti njawa eta, ^f sarta rahajat

43 maneh gaganti rahajat eta. 'Kébat radja Israil moelih ka gëdongna, ^a djoewëteun sarta bëndoe; toeloj soemping ka Samaria. *a* 1 Sam. 19: 20; 2 Radj. 2: 3. *b* p. 13; 24. *c* 2 Radj. 10: 24. *d* 3 Moesa 27: 29. *e* p. 22; 34. *f* 2 Radj. 10: 32. *g* p. 21: 4.

PASAL 21.

Ari geus kitoe, sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, Nabot, oerang Jisrel, boga hidji këbon anggoer ^a di Jisrel, gigireun karaton Ahab, radja 2 Samaria. 'Tidinja Ahab misaer ka Nabot, kijeu saorna: 'Tjik, eta këbon anggoer maneh bere ka kami; koe kami dek didjjeun këbon sajoeran, sabab deukeut, gigireun gëdong kami; ari kami ka maneh dek mere hidji këbon anggoer noe aloes ti batan eta, baris ngagantian eta; atawa lamoen hade koe pangrasa maneh, koe kami dek diberë oewang, sahargana. 'Wangsoelan Nabot ka Ahab: 3 Palijs teuing koering teh koe Pangeran, dek njanggakeun ka andjeun poesaka ti 4 karoehoen koering! 'Toeloj Ahab lëbët ka gëdongna, ^b djoewëteun sarta bëndoe, tina hal omongan noe diomongkeun ka andjeunna koe Nabot, oerang Jisrel teja; karana omongna: Hamo koering njanggakeun ka andjeun poesaka ti karoehoen koering. Doeg Ahab ebog di pangkoelëmanana, sarta malikkeun pameunteu, 5 djeung teu kërsaen dahar. 'Tidinja Isebel garwana asoep ka andjeunna, sarta naros ka andjeunna: Na koe naon akang djoewët manah kitoe, moenggah hanteu 6 kërsa dahar? 'Walonanana ka Isebel: Asalna akang ngomong ka Nabot, oerang Jisrel, kijeu omong akang ka dinja: Tjik, këbon anggoer maneh bere ka kami sahargana; atawa lamoen maneh soeka mah, dek dibere këbon anggoer sedjen, ngagantian eta. Dëmi djawabna: Hamo koering njanggakeun ka andjeun këbon 7 anggoer koering. 'Saer Isebel garwana ka andjeunna: Karah akang ajeuna mëtakeun karadjaän Israil? geura tanghi, dahar, sarëng sing soeka manah; ëngke koering ka akang njanggakeun eta këbon anggoer Nabot, oerang Jisrel teh. 8 'Toeloj Isebel ngadamël soerat-soerat, nganggo djënengan Ahab, sarta pada ditjap, nganggo tjap Ahab; seug eta soerat dikirim-kirimkeun ka para ko-

kolot sarta ka para menak, noe aja di nagara eta, tjalarik reudjeung Nabot. 9 'Ari oenina eta soerat teh kijeu: Maraneh geura pada ngoewarkeun poewasa; seg si Nabot dijoekkeun ti girangeun 10 djalma noe reja; 'djeung dijoekkeun ^c doewa djalma bangkawarah pahareup-hareup djeung manehanana; geus kitoe eta sina naroeuing ka manehanana, kijeu nja pok: Maneh ngagorengkeun ka Allah djeung ka radja. ^d 'Toeloj koe maraneh eta Nabot bawa ka loewar, pek koe maraneh bëntoeran koe batoe, sing 11 datang ka paehna. 'Prak djalma nagara eta, para kokolot djeung para menak, noe tjalarik di nagara Nabot teja, pada ngalampahkeun sapiwarangan Isebel, sakoemaha noe kaoengëlkeun dina soerat-soerat, anoe dikirimkeun ka darinja 12 teja. 'Nja eta pada ngoewarkeun poewasa, sarta Nabot teja didjoekkeun ti 13 girangeun djalma noe reja. 'Hol eta doewa djalma bangkawarah arasoep, gek darijoek pahareup-hareup djeung Nabot; toeloj eta djalma bangkawarah naroeuing ka Nabot, kasaksian koe djalma noe reja, pokna: Nabot ngagorengkeun ka Allah djeung ka radja. Seug Nabot teh koe sarereja dibawa bidjil ka loewareun nagara, pek pada ngabëntoeran inja koe batoe, datang 14 ka maotna. 'Toeloj ngadjoeroengkeun ka Isebel, hatoeran kijeu: Nabot parantos 15 dibëntoeran, sarëng geus paeh. 'Ari geus kitoe, barang Isebel geus ngareungeun, jen Nabot teh geus dibëntoeran, sarta geus paeh, seg Isebel misaer ka Ahab: Geura dangdan, ngamilik këbon anggoer anoe Nabot, oerang Jisrel, noe ëmboengeun njanggakeun eta ka akang sahargana teja; karana Nabot hanteu 16 hiroep, salërësna geus paeh. 'Ari geus kitoe, barang Ahab geus ngareungeun, jen Nabot teh maot, toeloj Ahab dangdan, bral angkat ka këbon anggoer anoe Nabot, oerang Jisrel teja, dek di-milik. *a* p. 18: 45. *b* p. 20: 43. *c* 5 Moesa 17: 6. *d* 3 Moesa 24: 16.

17 Aja ngandika Pangeran ka Elias, oerang Tisbe teja, kijeu pangandikana: 18 'Geura dangdan, indit, koedoe manggihan Ahab, radja Israil, noe aja di Samaria; masing njaho, eta keur aja di këbon anggoer anoe Nabot; ari panginditna

19 ka dinja, karēpna dek dipiboga. 'Sarta maneh koedoe mitjatoer ka dinja, kijeu nja pok: Kijeu timbalan Pangeran: Karah maneh teh maehan sarta miboga ongkoh? Djeung koedoe mitjatoer deui ka dinja, kijeu nja pok: Kijeu timbalan Pangeran: ^a Dina énggon andjing ngaletakan gētih Nabot teja, mēngke andjing kitoe deui ngaletakan gētih diri maneh. [Barang tēpang,] seug Ahab misaoer ka Elias: Eh moesoeh! koetan aing kapanggih koe maneh? Walonana: Énja kapanggih, sapedah maneh geus ^b ngadjoewal diri, migawe noe goreng di pajoeneun Pangeran. ^c Masing njaho, ^e kami mēngke ngadatangeun katjilakaän ka maneh, ^d djeung kami rek njapoekeun maneh, sarta rek ngabasi ahli Ahab noe lalaki, boh koering, boh menak di Israil; 'ari bangsa maneh koe kami rek disaroewakeun ^e djeung bangsa Jarobam anak Nēbat, ^f sarta djeung bangsa Baäsa anak Ahia teja; tina sabab njijeun pibēndoeëun, noe djadi matak maneh ngabēndoekeun kami, sarta maneh ngadosakeun Israil. ^g Djeung aja deui pangandika Pangeran hal Isebel, kijeu pangandikana: ^g Isebel bakal dihakan andjing pēlēbah koeta ^h Jisrel. 'Saha-saha ahli Ahab ^h noe paeh di djero nagara, bakal dihakan andjing; djeung saha-saha ahlina noe paeh di tēgal, bakal dihakan manoeek awang-awang. '(Wantoe taja deui saperti Ahab, noe geus ngadjoewal diri, migawe noe goreng ka pajoeneun Pangeran, ⁱ asal gagēndam koe Isebel garwana. 'Lakoe-lampahna matak giroek katjida, noeroet brahala-brahala, sakoemaha kalakoean oerang Emor, noe koe Pangeran disingkahkeun ti hareupeun oerang Israil teja.) ^j 'Ari geus kitoe, barang Ahab geus ngareungeun sadajana pangandika noe tadi, ^j toeloej njosoëk panganggon, sarta salirana ^k nganggo karoeng, bari andjeunna poewasa; koelēmma ge nganggo karoeng, sarta angkatna lalaoenan. 'Ari geus kitoe aja deui pangandika Pangeran ka Elias, oerang Tisbe teh, kijeu ^l pangandikana: 'Na katendjo koe maneh, jen Ahab ngahandapkeun maneh di pajoeneun kami? ^l sapedah eta ngahandapkeun maneh di pajoeneun kami teh, noe matak katjilakaän teja koe kami

moal didatangeun keur djaman manehana; nja kami ngadatangeun katjilakaän teh ka bangsana mēngke ^m keur djaman anakna. ^a p. 22:38; 2 Radj.

9: 21—26. ^b 2 Radj. 17: 17. ^c 2 Radj. 9: 7.

^d p. 14: 10. ^e p. 15: 29. ^f p. 16: 3. ^g 2 Radj.

9: 35. ^h p. 14: 11. ⁱ p. 16: 31. ^j 2 Radj 5: 7.

^k 1 Moesa 37: 34. ^l 2 Bab. 12: 7. ^m 2 Radj. 9.

PASAL 22.

Tidinja areureun tiloe taoen, hanteu Taja pērang antara oerang Sam djeung oerang Israil. 'Ari geus kitoe, ^a dina taoen noe katiloe, hidji waktoe Josapat, radja Joeda, tjalik ka radja Israil. ^b 'Tidinja radja Israil misaoer ka mantri-mantrina: Koemaha maraneh njaho, jen nagara Ramot bilangan Gilad teja boga oerang? ari oerang teh wēt tjitjing bae, ^c teu didjabél ti leungeun radja Sam. 'Seg andjeunna misaoer ka Josapat: Koemaha andjeun kērsa njarēngan kaeola ^d ka Ramot bilangan Gilad, bade pērang? Ari walonan Josapat ka radja Israil: ^e Mēnggahing diri kaeola sapertos andjeun, mēnggahing bala kaeola sapertos bala andjeun, mēnggahing koeda kaeola sapertos koeda andjeun. 'Misaoer deui Josapat ka radja Israil: Moegi dintēn ijeu naros heula pangandika Pangeran. ^f 'Gantjang radja Israil ngoempoelkeun nabi-nabi, kira-kira aja opat ratoes djalma. Pok mariksa ka darinja: Koemaha kami pileumpangeun ngaroeroeg ka Ramot bilangan Gilad, baris pērang, atawa diantēp bae? Ejar pada ngawangsoel: Mangga angkat; karantēn koe Goesti tangtoe dipaparinkeun ka panangan radja. 'Misaoer Josapat: ^g Naha di dijeu taja deui nabi Pangeran, geusan oerang naros ^h koe lantaran eta? 'Ngawalon radja Israil ka Josapat: Aja keneh saorang, geusan naros ka Pangeran koe lantaran eta, nja eta Mika anak Jimla; tetapi kaeola geuleuh ka dinja, karana tara ngawē-djangeun pibagdjaeun kaeola, ngan pitjilakaeun bae noe diwēdjangeun teh. ⁱ Dēmi saor Josapat: Radja oelah mlahir kitoe! 'Toeloej radja Israil njaoer hidji ponggawa, sarta diparentah kijeu: Maneh geuwat ngala Mika anak Jimla ^j teja! 'Ari radja Israil djeung Josapat, radja Joeda, ngarango kaparaban, pada tjalik dina pangtjalikan pribadi,

dina aloen-aloen lawang Samaria; sarta sakabeh nabi teja pada ngawédjang di pajoeneunana. 'Ari Sidkia anak Kënaâna njiyeun tatandoekean beusi keur dirina, sarta ngomong: Kijeu timbalan Pangeran: Koe ijeu andjeun éngke neunggar oerang Sam, dongkap ka seépna. 'Djeung sakabeh nabi pada ngawédjang kitoe pëtana, aromongna: Mangga, angkat ka Ramot bilangan Gilad, tanwande loeloes; karantën koe Pangeran tinangtos diparinkeun ka panangan radja.

a 2 Bab. 18. *b* 2 Radj. 8: 28. *c* 2 Radj. 3: 7. *d* 2 Radj. 3: 11.

13 Ari oetoesan noe leumpang njaoyer Mika teja, mihatoer ka andjeunna, kijeu pokna: Noen, ari pihatoer para nabi toenggall sabiwir bae pibagdjaeun radja; moegi pihatoer andjeun sing sapërtoes pihatoer eta sadajana, nja moegi mihatoer pibagdjaeun. 'Lahiran Mika: Dëmi djoemëninging Pangeran! saënjana, noe koe Pangeran bakal ditimbalkeun ka ka-oela, nja eta noe koe kaola bakal ditja-toerkeun. 'Barang geus dongkap ka radja, seug radja misaoer ka andjeunna: Eh Mika! koemaha kami pileumpangeun ka Ramot bilangan Gilad, atawa diantëp bae? Ari walonanana ka radja: Mangga angkat, tanwande loeloes; karana koe Pangeran tangtoe diparinkeun ka panangan radja. 'Saoer deui radja ka andjeunna: Sabaraha kali kami koedoe njoempahan ka maneh, soepaja maneh ka kami oelah njatoerkeun ngan anoe sajak-tina, mawa djënéngan Pangeran? 'Walonanana: Koe kaola katendjo sabala Israil paboerisat di goenoeng-goenoeng, ^a tjara domba noe taja pangangonna; seug Pangeran nimbalan: Eta teh teu boga djoeragan; sina baralik saimah-saimahna djeung kasalamëtan. 'Misaoer radja Israil ka Josapat: Tah, tjekek kaola oge ka andjeun, eta teh moal ngawédjangkeun pibagdjaeun kaola, ngan pitjilakaeun bae. 'Njaoyer deui Mika: Koe sabab eta geura reungeukeun pangandika Pangeran: Koe kaola katendjo ^b Pangeran keur linggih dina panglinggihanana, sarta sadajana balad sawarga nangtoeng ngabanding andjeunna, kiwa-téngëneunana. 'Tidinja Pangeran nimbalan: Tjik, saha noe dek ngagëndam ka Ahab, soepaja sina indit sarta toeloej roeboeh di

Ramot bilangan Gilad? Ari pioendjoek ijeu sae kijeu, dëmi pioendjoek itoe sae kitoe. 21 'Djol ^c hidji roh marék ka pajoeneun Pangeran, bari oendjoekan: Koering noe bade ngagëndam ka dinja. Dëmi timbalan Pangeran ka eta roh: Koemaha djalanna? 'Pioendjoekna: Koering sëdja bidjil, ngadjadikeun maneh roh patjindraän dina biwir sakabeh nabi-nabina. Ari timbalan Pangeran: Koe maneh tangtoe kagëndam, sarta tangtoe mëntal; geura djig, pilampah kitoe. 'Mana ajeuna, masing oeninga, ^d Pangeran geus maparin roh patjindraän dina biwir eta sakabeh nabi andjeun, sarta Pangeran geus ngandikakeun pitjilakaeun andjeun. 24 'Seg Sidkia anak Kënaâna teja njampeurkeun, pek njabok ka Mika, bari ngomong: Djalan mana Roh Pangeran ngalih ti kami, ngalahir ka maneh? 25 'Ngawalon Mika: Masing njaho, mangke katendjo koe maneh dina poë eta, dimana maneh ^e asoep kamar bidjil kamar, soempoet-salindoeng. 'Pok radja Israil marentah: Tjokot eta Mika, poelangkeun ka Amon, kapala nagara, sarta 27 ka Joas, poeta radja, 'bari popojan: Kijeu parentah radja: Ijeu teh asoepkeun ka pangberokan, sarta paraban roti karoepëkan djeung tjai karoepëkan, tËpi ka kami datang deui sarta kasalamëtan. 'Saoer Mika: Oepama andjeun moelih sarta kasalamëtan mah, tanda Pangeran teu ngandika koe lantaran kaola. Saoerna deui: Eh djalma-djalma sakabeh! koedoe pada dengekeun.

a 4 Moesa 27: 17; Mat. 9: 36. *b* Jës. 6: 1. *c* A.J. 1: 6. *d* Jës. 19: 14. *e* p. 20: 30.

29 Tidinja radja Israil djeung Josapat, radja Joeda, angkat ka Ramot bilangan Gilad 30 teja. 'Misaoer radja Israil ka Josapat: ^a Kaola dek njamar heula, toeloej madjoe përang; ari andjeun mah nganggo kaparabonan bae. Prak radja Israil njamar, toeloej madjoe përang. 'Dëmi radja Sam geus marentah ka para kapala karetana, rejana tiloe poeloe deowa, kijeu parentahna: Maraneh montong mërangan ka noe leutik atawa ka noe gëde; nja mërangan teh ka radja Israil 31 bae. 'Ari geus kitoe, barang para kapala kareta narendjo Josapat, pokngaromong: Itoe tangtoe radja Israil; seug njarimpang ka andjeunna, sëdja mërangan.

33 ^b Tatapi Josapat sasambat. 'Ari geus kitoe, barang para kapala kareta teh geus waspada, jen andjeunna lain radja Israil, toeloj aloendoer, teu toeloes njoesoel andjeunna. 'Aja hidji djalma méntang gondewa sahinasnya bae, heg dipésatkeun, keuna ka radja Israil, antara panomboe djeung badjoe kére. Toeloj radja marentah ka toekang kareтана: Geura balikkeun, kami ka-loewarkeun ti wadya-balad, karana kami tateo.

35 'Démi pérang teh dina poé harita beuki rosa, noe matak radja maksa andjeun ngadég bae dina kareta pahareup-hareup djeung oerang Sam; geus boerit ^c toeloj maot; ari géti rahent teja geus ngoetjoer kana bak kareta. 'Démi keur wantji soeroep panon-poé aja sowara dina wadya-balad, pokna: Geura baralik sanagara-sanagarana djeung satanah-satanahna! 'Tah, kitoe radja teh maot, sarta toeloj dibawa ka Samaria; seug radja dikoehoer di Samaria. 'Ana dikoembah kareтана sisi empang Samaria, andjing-andjing pada ngaletakan gétiha sarta dajang-dajang pada mandi; ^a geus boekti pangandika Pangeran, noe dian dikakeun teja. - 'Ari tjarita Ahab salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, kitoe deui hal gédong gading beunang andjeunna ngadamél, sarta hal sakabeh nagara beunang andjeunna ngadamél, saénjana kaoengélkeun dina kitab babad para radja Israil. 'Djadi Ahab geus sare reudjeung karoehoenna; ari Ahasia poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 1 Sam. 28 : 8. b 2 Bab. 18 : 31. c p. 20 : 42. d p. 21 : 19.

41 'Démi ^a Josapat poetra Asa djadi radja njangking Joeda teh ménéran kaopat taoenna Ahab teja djoeménéng radja Israil. 'Oemoer Josapat keur mangsa djadi radja teh tiloe poeloe lima taoen, sarta salawe taoen ngaradjaanana di Jérusalem; ari djenéngan iboena Asoeba

43 poetra Silhi. 'Démi Josapat teh ngalakonan ^b sakabeh djalan Asa ramana,

taja pisan njingkahna ti dinja, estoe milampah noe bènér di pajoeneun Pangeran. 'Ngan énggon laloehoer teja ^c hanteu disalingkirkeun; djalma-djalma masih keneh ngaloerban djeung ngaroe koes dina énggon loehoer. 'Djeung deui Josapat teh ^d ngadamél karahajoean djeung radja Israil. - 'Ari tjarjos Josapat salijan ti eta, djeung pangawasana noe koe andjeunna dipétakeun, sarta hal pérangna, saénjana kaoengélkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Djeung deui ^e sesa toekang ngadoehoer teja, anoe kari ti djaman Asa ramana, koe andjeunna disingkirkeun tina djéro tana. 'Harita taja radja di Edom; aja hidji goepérnoer noe ngaradjaan. 'Djeung deui Josapat ngadamél ^f kapal Tarsis, baris lajar ka Opir, ngala émas; tapi hanteu koengsi leumpang, karana kapal teh baréddjad ^g di Esion-Geber. 'Mangsa eta Ahasia poetra Ahab teja mihatoer ka Josapat: Lamoen rémpag, abdi ka-oela sina miloe djeung abdi andjeun taroempak kapal; tapi Josapat teu kersaeun. 'Toeloj Josapat koelém reudjeung karoehoenna, ^h sarta dikoerékeun ka karoehoenna di dajauh Dawoed ramana; ari Joram poetrana noe ngaganti djadi radja.

a p. 15 : 24; 2 Bab. 20 : 31. b p. 15 : 11. c p. 15 : 14. d 2 Bab. 20 : 35. e p. 15 : 12. f p. 10 : 22. g p. 9 : 26. h p. 15 : 24.

52 Ahasia poetra Ahab djadi radja njangking Israil di Samaria teh ménéran katoedjoeh-wélas taoenna Josapat teja djoeménéng radja Joeda, sarta ngaradjaanana ka Israil teh doewa taoen.

53 'Démi Ahasia teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, ngalakonan ^a djalan ramana djeung djalan iboena, ^b sarta djalan Jarobam poetra Nébat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Djeung andjeunna ngabakti ka Baäl, sarta njembah ka dinja, nja njeun pibendoeun Pangeran, Allah Israil, noeroetan sakabeh lalampahan ramana. a p. 16 : 30; 21 : 25. b p. 15 : 34.

KITAB PARA RADJA NOE KADOEWA.

PASAL 1.

Sanggeus maot Ahab, ^a oerang Moab Smoengkir ka Israil. ^{a p. 3:5.}

² Hidji waktoe Ahasia ragrag tina anjamaan djandela, noe dina lotengna, di Samaria; toeloej teu damang. Tidinja miwarangan djalma, sarta diparentah kijeu: Maraneh geura leumpang, koedoe naros ka Baäl-Sëboeb, batara Ekron, ^a ijeu panjakit kami pitjageureun deui atawa moal. 'Dëmi Malaikat Pangeran ngalahir ka Elias, oerang Tisbe teja: Geura dangdan, indit, koedoe nëpoengan oetoesan radja Samaria, sarta koedoe mitjatoer ka darinja kijeu: ^b Naha karah euweuh Allah di Israil, noe matak maraneh leumpang, dek nanja ka Baäl-Sëboeb, ⁴ aällahan Ekron? 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Maneh geus toeroen deui ti pangheësan, noe geus dioenggahan koe maneh; geus pasti pipaheun. ⁵ Bral Elias angkat. 'Geus kitoe oetoesan teh baralik deui ka radja; seug koe radja dipariksa: Naha maraneh mana baralik deui? 'Pioendjoekna ka radja: Aja hidji djalma datang nëpangan ka simkoering, sarëng misaoer ka simkoering: Geura lalumpang, baralik deui ka radja noe miwarang maraneh, sarta koedoe mopojan ka andjeunna: Kijeu timbalan Pangeran: Naha karah euweuh Allah di Israil, noe matak maneh nitah nanja ka Baäl-Sëboeb, aällahan Ekron? 'Koe sabab eta, maneh moal toeroen deui tina pangheësan, noe geus dioenggahan koe maneh; geus pasti pipaheun. ⁷ 'Mariksa deui radja ka darinja: Koemaha tata eta djalma, noe datang nëpoengan ka maraneh, sarta njatoerkeun omongan ⁸ kitoe ka maraneh teh? 'Pioendjoekna ka radja: Soemoehoen, eta djalma ^c anggoanana boeloe, sarëng tjangkengna disaboeke koelit. Saoer radja: Geus tangtloe Elias, oerang Tisbe teja. ^{a p. 8: 8. b Jës. 8: 19. c Ibr. 11: 37.}

⁹ Toeloej radja miwarang ka Elias hidji kapala njëkël lima poeloe, sarta batoerna noe lima poeloe. Bral eta teh

indit ka Elias; doemadakan, Elias keur tjalik ^a dina poentjak hidji pasir; seug kapala teh ngomong ka andjeunna: Eh piwarangan Allah! lahir radja: Geura ¹⁰ toeroen. 'Ngawalon Elias, kijeu lahirna ka kapala njëkël lima poeloe teh: Moen ënja kami piwarangan Allah, ^b sing toeroen seuneu ti langit, ngalëboer ka maneh djeung ka batoer maneh noe lima poeloe! Djoet toeroen seuneu ti langit, sarta ngalëboer ka eta kapala djeung ¹¹ ka batoerna noe lima poeloe. 'Toeloej radja miwarang deui ka Elias hidji kapala njëkël lima poeloe, sarta batoerna noe lima poeloe. Pok eta teh ngomong ka andjeunna: Eh piwarangan Allah! kijeu timbalan radja: Geuwat geura ¹² toeroen. 'Ngawalon Elias, kijeu lahirna ka darinja: Moen ënja kami piwarangan Allah, sing toeroen seuneu ti langit, ngalëboer ka maneh djeung ka batoer maneh noe lima poeloe! Djoet toeroen seuneu ti Allah, ti langit, sarta ngalëboer ka eta kapala djeung ka batoerna noe ¹³ lima poeloe. 'Toeloej radja miwarang deui hidji kapala njëkël lima poeloe, katiloena, sarta batoerna noe lima poeloe. Bral indit eta kapala njëkël lima poeloe katiloena teh; ari geus datang, brëk tapak-toeoe pajoeneun Elias, bari noenoehoen ka andjeunna, kijeu panoehoenna: Noen, piwarangan Allah! ^c moegi pati simkoering sarëng pati ijeu abdi-abdi gamparan noe lima poeloe dipi ¹⁴ kaädjen koe salira gamparan. 'Lërës, tadi toeroen seuneu ti langit, ngalëboer eta doeua kapala njëkël lima poeloe noe ti heula, sarëng djeung batoerna noe lima-lima poeloe teja; doepi ajeuna pati simkoering moegi dipikaädjen koe ¹⁵ salira gamparan! 'Ngalahir Malaikat Pangeran ka Elias: Geura toeroen, miloe djeung eta; montong dipikasjjeun. Neut indit, toeloej loengsoer, miloe djeung ¹⁶ eta, marëk ka radja. 'Geus kitoe ngalahir ka radja: Kijeu timbalan Pangeran: Sapedah maneh nitahan djalma, baris nanja ka Baäl-Sëboeb, aällahan

Ekron teja, naha karah taja Allah di Israil, baris nanja ka pangandikana? koe sabab eta, maneh moal toeroen deui tina pangheesan, noe geus djoengghan koe maneh; geus pasti pipaheun. 'Tidinja radja teh maot; geus boekti pangandika Pangeran, noe dilahirkeun koe Elias teja. ^a Ari Joram noe djadi radja, ngaganti Ahasia, mënëran kadoewa taonna Joram poetra Josapat teja djoemënëng radja Joeda; karana Ahasia teu kagoengan poetra lalaki. - 'Ari tjarita Ahasia salijan ti eta, sakoer lalampahanana, saënjana kaengëlkeun dina kitab babad para radja Israil. ^a Ibr. 11 : 38. ^b Loek. 9 : 54. ^c 1 Sam. 26 : 21. ^d p. 3 : 1.

PASAL 2.

Ari geus kitoe, mangsa Pangeran kërsa Anjandak Elias ka sawarga, djalan angin riboet, bral Elias angkat ti Gilgal, diiring koe Elisa. 'Tidinja Elias ngalahir ka Elisa: Maneh tjtjng bae di dijeu; karana kami koe Pangeran dipiwarang ka Bet-El. Ari wangsoelan Elisa: ^a Dëmi djoemënënging Pangeran, sarëng dëmi djoemënënging njawa andjeun! hamo andjeun koe simkoering ditilar. ³ Seug laladjëng bae ka Bet-El. 'Toeloej moerid nabi-nabi noe araja di Bet-El pada boedal ka Elisa, sarta nararos ka andjeunna: Koemaha andjeun geus oeninga, jen djoeragan andjeun poë ijeu koe Pangeran bade ditjandak ti sirah andjeun? Walonanana: Kaoela ge njaho, ⁴ rarepeh bae. 'Tidinja Elias ngalahir deui ka andjeunna: Eh Elisa! maneh tjtjng bae di dijeu; karana kami koe Pangeran dipiwarang ka Jëriho. Ari wangsoelanana: Dëmi djoemënënging Pangeran, sarëng dëmi djoemënënging njawa andjeun! hamo andjeun koe simkoering ditilar. Geus kitoe saroemping ka Jëriho. ⁵ 'Toeloej moerid nabi-nabi noe araja di Jëriho pada njampeurkeun ka Elisa, sarta nararos ka andjeunna: Koemaha andjeun geus oeninga, jen djoeragan andjeun poë ijeu koe Pangeran bade ditjandak ti sirah andjeun? Walonanana: Kaoela ge njaho, rarepeh bae. ⁶ 'Tidinja Elias ngalahir deui ka Elisa: Maneh tjtjng bae di dijeu; karana kami koe Pangeran dipiwarang ka tji Jordan. Ari wangsoelanana: Dëmi djoemënënging

Pangeran, sarëng dëmi djoemënënging njawa andjeun! hamo andjeun koe simkoering ditilar. Seug laladjëng bae padodoewaän. 'Aja lima poeloeh djalma, kaäsoep moerid nabi-nabi, lalémpang, heug narangtoeng pabënëran, ti kadja-oehan; ari andjeunna doewaän ngara-dëg sisi tji Jordan. 'Tidinja Elias njandak haroedoemna, digoeloeng, pek dipeupeuhkeun kana tjai; ^b toeloej tjai teh njingraj ka dijeu ka ditoe; seug doewaän teh mareuntas di noe saät. 'Dëmi geus kitoe, barang geus mareuntas, pok Elias ngalahir ka Elisa: Geura menta, hajang dikoemahakeun koe kami samemeh kami ditjandak ti maneh? Ari pihatoer Elisa: Moegi-moegi simkoering meunang roh andjeun doewa bagian. 'Lahiran Elias: Maneh menta noe hese; oepama kami koe maneh katendjo ditjandak ti maneh, tangtoe tinëknanan ka maneh kitoe; oepama hanteu mah, moal tinëknanan. ¹¹ 'Dëmi geus kitoe, sabot tonggoy arangkatna, bari sasaoeran, doemadakan, ^c aja kareta seuneu djeung koeda seuneu, misahkeun andjeunna doewaän; seg Elias moenggah ka sawarga, djalan angin riboet. 'Ari koe Elisa katingali, sarta njambat: ^d Ama! ama! kareta Israil sarëng baladna noe toempak koeda! ^e Lës teu katingali deui. Kék Elisa njékël panganggo pribadi, disosoëk djadi doewa. ¹³ 'Tidinja Elisa ngadjoengdjoengkeun haroedoem Elias, anoe ragrag ti andjeunna, bari seug moelih. Toeloej ngadëg di sisi tji Jordan. 'Gantjangan njandak haroedoem Elias, anoe ragrag ti andjeunna teja, pek dipeupeuhkeun kana tjai, bari njaoer: Di mana Pangeran, Allah Elias? Kakara andjeunna meupeuh kana tjai, heg tjai teh njingraj ka dijeu ka ditoe; ¹⁵ toeloej Elisa meuntas. 'Barang andjeunna katendjo koe moerid nabi-nabi noe araja di Jëriho, pabënëran teja, pok ngaromong: Roh Elias linggih di Elisa. Gantjang daratang, mapagkeun andjeunna; seug pada soedjoed ka andjeunna, ¹⁶ kana taneuh. 'Pok malihatoer ka andjeunna: Noen, di abdi gamparan aja lima poeloeh batoer, djalma digdjaja; sina lalémpang, nejangan djoeragan andjeun; ^f palangsjang andjeunna ditjandak koe Roh Pangeran, diragragkeun ka sahidji goenoeng atawa ka sahidji

lëbak. Dëmi lahiranana: Oelah waka
 17 nitah. 'Tatapi eta pada ngeukeuhan ka
 andjeunna datang ka djengkelna; ahirna
 ngalahir: Heg bae nitah. Seug eta ni-
 tahan lima poeloeh djalma, sarta nare-
 jangan meunang tiloe poë, wëleh teu
 18 kapanggih. 'Toeloelj baralik deni ka and-
 jeunna, da andjeunna keur tjalik keneh
 di Jëriho; ari lahiranana ka darinja:
 Mapan tjarek kami oge ka maraneh:
 Oelah waka lalumpang. a 2 Sam. 15: 21.

b Jos. 3: 16, 17. c p. 6: 17. d p. 13: 14. e 1 Moesa
 5: 24. f 1 Radj. 18: 12.

19 Ari oerang nagara eta malihatoyer ka
 Elisa: Salërësna, ngeunah tjtijing di
 nagara ijeu, sakoemaha katingali koe
 djoeragan; nanging tjaina awon, sarëng
 20 ijeu tanah watëkna matak oedoe. 'La-
 biranana: Kami pangnjokotkeun hidji
 piring weuteuh, sarta eusian koe oejah.
 21 Seug disanggakeun ka andjeunna. 'Toe-
 loelj andjeunna ka loewar kana sirah
 eta tjai; a heg oejah teh dipitjeun ka
 dinja, bari ngalahir: Kijeu timbalan Pa-
 ngeran: Kami geus ngahadekeun ijeu
 tjai; ka-hareupna moal matak deui paeh
 22 atawa matak oedoe. 'Seug tjai teh
 hadë, tëpi ka mangsa ajenna; geus boekti
 lahiran Elisa, noe dilahirkeun teja.

a 2 Moesa 15: 25.

23 Geus kitoe Elisa ti dinja angkat a
 ka Bet-El. Dëmi keur andjeunna nandjak
 di djalan, aja baroedak leutik ka loewar
 ti eta nagara, pada ngahinakeun ka
 andjeunna; aromongna ka andjeunna:
 Eh goendoel! geura nandjak; eh goen-
 24 doel! geura nandjak. 'Toeloelj andjeunna
 ngareret ka toekang; ana ningali eta,
 seug disarapa, mawa padjënëngan Pa-
 ngeran. Djol b aja doewa biroewang
 bidjil ti leuweung, pek njasaabok opat
 poeloeh doewa baroedak sabaotyer eta.
 25 'Ari ti dinja Elisa angkat c ka goenoeng
 Karmel, sarta ti dinja moelih ka Sa-
 maria. a 1 Radj. 12: 29. b 3 Moesa 26: 22. c p. 4: 25.

PASAL 3.

Ari a Joram poetra Ahab djadi radja
 anjanking Israil di Samaria teh më-
 nëran kadalapan-wëlas taoenna Josapat
 teja djoemënnëng radja Joeda, sarta nga-
 2 radjaanana teh doewa wëlas taoen. 'Dëmi
 Joram teh milampah noe goreng di
 pajoeun Pangeran, ngan lain tjara

iboe-ramana; karana Joram njingkir-
 keun b tihang Baäl, beunang ngadamël
 3 ramana. 'Parandene andjeunna ngara-
 pëtan c kana dosa Jarobam poetra Në-
 bat, noe ngadosakeun Israil teja; han-
 teu ngingkah ti dinja. a p. 1: 17.

b 1 Radj. 16: 32. c 1 Radj. 12: 28.

4 Ari Mesa, radja Moab, soegih ingon-
 ingon, a sarta kamistian njanggakeun
 ka radja Israil boeloe sakëti anak domba
 5 djeung sakëti domba lalaki. 'Dëmi geus
 kitoe, sanggeus maot Ahab, b seugi radja
 6 Moab moengkir ka radja Israil. 'Mana
 radja Joram dina mangsa eta kërsa
 boedal ti Samaria. Tidinja ngaloris sa-
 7 bala Israil, 'bari toeloelj miwarangan
 ka Josapat, radja Joeda, pihatoerna:
 Radja Moab moengkir ka kaেলা; koe-
 maha andjeun kërsa njarëngan kaেলা
 ka Moab, bade përang? Ari walonanana:
 c Mangga sëdja njarëngan; mënggahing
 diri kaেলা sapërtos andjeun, mënggah-
 hing bala kaেলা sapërtos bala andjeun,
 mënggahing koeda kaেলা sapërtos koeda
 8 andjeun. 'Seug naros: Oerang piangka-
 teun teh djalan mana? Walonanana:
 9 Djalan tëgal lëga Edom. 'Bral angkat
 radja Israil djeung radja Joeda, d sarta
 radja Edom. Barang geus kaidër lalam-
 pahan toedjoeh poë, hanteu aja tjai
 pikeun wadya-balad sarta pikeun tjo-
 10 tjoëan noe ngariring. 'Misaoer radja
 Israil: Alah! geus poegoeh ijeu tiloe
 radja koe Pangeran disaoer koempoel,
 dek disarelehkeun ka leungeun oerang
 11 Moab. 'Dëmi lahiran Josapat: e Naha
 di dijeu taja nabi Pangeran, geusan
 oerang naros ka Pangeran koe lantaran
 eta? Ngawangsoel mantri radja Israil
 saoeang, pioendjoekna: Soemoehoen, di
 dijeu aja Elisa poetra Sapat, noe tadina
 poerah njitjikeun tjai ka panangan Elias
 12 teja. 'Lahiran Josapat: Èta teh kaajaän
 pangandika Pangeran. Seug radja Israil,
 djeung Josapat, sarta radja Edom pada
 13 loengsoer ka Elisa. 'Ngalahir Elisa ka
 radja Israil: f Aja përkara naon kaেলা
 ka andjeun? geura angkat ka nabi-nabi
 rama andjeun sarta ka nabi-nabi iboe
 andjeun! Ngawalon radja Israil ka
 andjeunna: Oelah kitoe; geus poegoeh
 ijeu tiloe radja koe Pangeran disaoer
 koempoel, dek disarelehkeun ka leu-
 14 ngeun oerang Moab. 'Lahir Elisa: g Dëmi

djoemënënging Pangeransawadya-balad, noe diparék koe kaেলা di pajoeneunana! saënja-ënjana, lamoen kaেলা teu ngadjoengdjoeng ka Josapat, radja Joeda mah, andjeun teh koe kaেলা maal ditolih, maal dilijeuk-lijeuk atjan. 'Dëmi ajeuna, kaেলা panggalakeun hidji toekang ngatjapi. Ari geus kitoe, waktoe toekang ngatjapi teh keur ngatjapi, ^h seug panangan Pangeran noempangan ka andjeunna. 'Pok ngalahir: Kijeu timbalan Pangeran: Dina ijeu lëbak geura njijeun lombang masing reja. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Maraneh maal ngarasa angin, sarta maal narendjo hoe-djan, padahal ijeu lëbak ëngke pinoeh koe tjai, sangkan pada ngarinoem, nja diri maraneh, djeung ingon-ingon maraneh, sarta tjtjoëan maraneh. 'Tapi eta teh koe pangraos Pangeran saeutik keneh; samalah oerang Moab koe andjeunna tangtöe diselehkeun ka leungeun maraneh. 'Sarta maraneh koedoe njabëtan sakabeh nagara noe reugreug, djeung sakabeh nagara noe oentjoel; ari sakoer kakaian noe hade koe maraneh koedoe ditoewaran, djeung sakabeh soemoer tjai koe maraneh koedoe dioeroegan, toer sagala lahan noe hade koe maraneh koedoe digaksa koe batöe. 'Dëmi geus kitoe, isoekna, ⁱ wantji ngoerbankeun koerban kadaharan, doemadakan, datang tjai djalan ti Edom, sarta satanah eta wani pinoeh koe tjai. ^a 2 Sam. 8: 2. ^b p. 1: 1. ^c 1 Radj. 22: 4. ^d 1 Radj. 22: 48. ^e 1 Radj. 22: 5. 7. ^f 2 Sam. 16: 10. ^g 1 Radj. 17: 1. ^h 1 Radj. 18: 46. ⁱ 2 Moesa 29: 39.

21 Barang sakabeh oerang Moab geus ngadenge bedja, jen eta radja-radja daratang sëdja mërangan ka maranehanana, ngageuwat karoempoel, ti sëmët sakoer noe kakara bisa njoren ka-loehoerkeun; toeloelj ngadjaraga di tëpoeng watës. 'Barang braj isoek gantjang haroedang; seug panon-poë bidjil, njorot kana tjai teja; ari katendjona koe oerang Moab ti pabënëran, tjai teh sëmoe beureum tjara gëtih. 'Pok ngaromong: Itoe geuning gëtih; geus tangtöe radja-radja teh silih-pëdang, silih-sabët batoer pada batoer; ari ajeuna, hajoe, oerang Moab! oerang moro djarahan. 'Ana daratang ka pasangrahan Israil, gantjang oerang Israil darangan, pek njarabëtan ka oerang Moab; boer oerang Moab

kalaboer ti hareupeunana; toeloelj ara-soep ka tanahna, bari njabëtan oerang Moab. 'Ari nagarana koe oerang Israil ditaloempöerkeun, djeung ka sakoer lahan noe hade pada maritjeunan batöe, datang ka parinoehna, sarta sagala soemoer tjai diaroeroegan, toer sakoer kakaian noe hade ditoewaran; ngan ngarikeun batöe nagara Kir-Hareset bae; heug eta teh dilingkoeng koe toekang ngabandring, sarta ditorogtog. 'Barang radja Moab geus waspada, jen përang teh koewat, teu kaentoep koe dirina, seg njokot toedjoeh ratoes djalma noe njikëp pëdang, dibawa, sëdja nobros ka radja Edom, tapi teu barisaeun. 'Toeloelj radja njokot anakna noe tjikal, noe bakal ngaganti djadi radja, ^a pek diköerbankeun dina loehoer koeta, didjijeun koerban doeroekan; mana Israil djadi ambëk rosa pisan; toeloelj bae arindit ti dinja, maroelang ka tanahna. ^a Mik. 6: 7.

PASAL 4.

Aja hidji awewe, kaäsoep pamadjikan moerid nabi-nabi, sasambat ka Elisa, kijeu sasambatna: Toewang koering, poen salaki, maot; ari andjeun teh langkoeng oeninga, jen toewang koering teja ibadah ka Pangeran; doepi ajeuna datang toekang mihoetangkeun, sëdjana njokot anak koering noe doewa, ^a dek didjijeun boedak. 'Lahiran Elisa ka awewe teh: Hajang diköemahakeun koe kami? tjik, poepoelih ka kami: aja naon dina imah maneh? Wangsoelanana: Soemoehorta, abdi gamparan dina imah teu gadoeh naon-naon, djabi ti hidji gotji dieusi minjak. 'Lahiranana: Geura djig, koedoe ngindjeuman wawadahan ti loewar, ti sakabeh tatangga maneh, wadah noe karosong; poma oelah saeutik nja ngindjeun. 'Geus kitoe koedoe asoep, bari peudentkeun panto satoekangeun maneh sarta satoekangeun anak maneh; toeloelj minjak teh tjtjikeun kana eta sakabeh wawadahan, ari noe pinoeh teundeun. 'Bral awewe teh moelang ti andjeunna, toeloelj meudentkeun panto satoekangeun dirina sarta satoekangeun anakna; nja eta anak noe ngadeukeutkeun wawadahan ka manehna, sarta manehna noe njiitjikeun. 'Ari geus kitoe, barang geus parinoeh wawadahan

teh, pok awewe teh nitah ka anakna: Geura deukeutkeun deui wadah ka éma! Ari djawabna: Geus taja deui wadah.

7 Harita ge minjakna ngarandég. 'Tidinja awewe teh ngadeuheus, sarta ngoeninga ka piwarangan Allah; ari lahiranana: Geura djig, eta minjak djoewal, pake majar hoetang maneh; sesana keur pikipajaheun diri maneh djeung anak-anak maneh.

8 Dëmi geus kitoe, dina hidji poé Elisa ngaliwat nagara Soenem; ari di dinja aja hidji istri beunghar, seg ngandég ka andjeunna, dihatoeranan toewang. Tina mangsa eta, tijap-tijap andjeunna ngaliwat, sok siudang ka dinja, toewang.

9 'Toeloj istri teh mihatoer ka tjarogena: Salërésna, koering geus tërang, jen eta noe sok radjeun ngaliwat ka oerang teja estoe piwarangan Allah, sarta soetji.

10 'Mangga, oerang njiyeun^a loteng leutik bilikan, seg oerang neundeun di dinja pikeun andjeunna hidji pasarean, hidji medja, hidji korsi saréng hidji adjoeg; ari geus kitoe, tijap-tijap andjeunna linggih ka oerang, sina sindang ka dinja.

11 'Dëmi geus kitoe, dina hidji poé andjeunna soemping deui ka dinja; seug sindang kana eta loteng, sarta koelëm di dinja. 'Toeloj andjeunna marentah ka Gehasi gandekna: Istri Soenem teh tjéloekan koe maneh. Seg ditjéloekan; gantjangna marék ka pajoeneunana.

12 'Ngalahir Elisa ka gandekna: Geura poepoelih ka eta kijeu: Saénjana njai teh ngagétenan ka kami koe sagala kagétenan ijeu; tjik, hajang dikoemahakeun koe kami? soegan hajang dipangmisaoerkeun ka radja, atawa ka kapala balad? Dëmi wangsoelanana: Teu aja, simkoering tjtijing di têngah

13 bangsa simkoering. 'Lahiranana deui: Na koemaha kami nja pilampaheun ka dinja? Wangsoelan Gehasi: Sajaktosna teu gadoeheun poetra pamégét, saréng

14 tjarogena geus sépoe. 'Lahiranana: 'Tjéloekan koe maneh. Heg ditjéloekan; toeloj istri teh marék dina lawang.

15 'Lahiran Elisa: ^b Mangsa ijeu, dina tépoeng waktoe kiwari, njai pingarang-koeleun anak lalaki. Ari wangsoelanana: Oelah, djoeragan, piwarangan Allah!

16 'Oelah ngabohong ka abdi gamparan. 'Tidinja istri teh njiram, toeloj ngowo

hidji poetra lalaki, ninggang mangsa eta, dina tépoeng waktoe noe koe Elisa

18 dilahirkeun ka dinja teja. 'Ari eta moerangkalih ngagédean. Dëmi geus kitoe, dina hidji poé moerangkalih teh ka loewar ka ramana, ka noe keur diba-roewat. 'Toeloj ngomong ka ramana: Adoeh, sirah koering! sirah koering! Seug ramana marentah ka hidji boedjang: Eta koe maneh geura bawa ka

19 iboena. 'Heg dibawa, disanggakeun ka iboena; tidinja dijoek dina lahoenan iboena tēpi ka têngah poé, toeloj paeh.

20 'Gantjang istri teh oenggang, sok moerangkalih teh dikédéngkeun dina pasarean piwarangan Allah, bari meundeutkeun satoekangeunana; toeloj ka

21 loewar. 'Geus kitoe njae tjarogena, sarta mihatoer kijeu: Koering moegi geuwat kiriman boedjang saeorang saréng hidji kalde bikang, sédja moeroemoeroe ka piwarangan Allah, éngke

22 balik deui. 'Saoer tjarogena: Koe naon njai rek leumpang ka andjeunna poé ijeu? da lain pananggalan, sarta lain poé sabat. Ari wangsoelanana: Nēda

23 salamēt. 'Prak istri teh ngararangkan kalde, bari marentah ka boedjangna: Koe maneh giringkeun sarta masing tonggoj; oelah kami dieureunkeun nja toempak, kadjaba moen kami marentah

24 ka maneh. 'Bral angkat, toeloj dongkap ka piwarangan Allah, ^c ka goenoeng Karmel. Ari geus kitoe, barang eta katingali koe piwarangan Allah ti pabënëran, pok ngalahir ka Gehasi gandekna: Itoe geuning istri Soenem teja!

25 'Ajeuna geura loempat papagkeun koe maneh, sarta tanjakeun: Njai teh salamēt? tjaroge njai salamēt? moerangkalih salamēt? Ari wangsoelanana: Salamēt. 'Dëmi geus dongkap ka piwarangan Allah, ka goenoeng, ^d pek noebroek ka dampalna. Sor Gehasi njampeurkeun, istri teh dek disoentrongkeun. Ngalahir piwarangan Allah: Ingkeun bae; karana njawana keur ngénëseun, sarta koe Pangeran ditoetoepan

26 ka kami, hanteu dipararin njaho ka kami. 'Pok istri teh oendjoekan: Naha koering teh njoehoenkeun anak ka djoeragan? mapan pihatoer koering oge:

27 Oelah ngadjéblos ka koering. 'Marentah Elisa ka Gehasi: ^e Geura disaboek

tjangkeng maneh, sarta bawa iteuk kami koe leungeun maneh, toeloj leumpang; ^f tjjap-tjjap maneh aprok djeung djalma, oelah oeloek salam ka dinja; sarta tjjap-tjjap aja djalma oeloek salam ka maneh, oelah dijawab; seg iteuk kami teundeun dina beungeut eta boedak. 'Oendjoe kan iboe moerangkalih teh: ^g Dëmi djoemëninging Pangeran, sarëng dëmi djoemëninging njawa andjeun! hamo andjeun koe koering ditilar. Toeloj Elisa dangdan, bral angkat, noemoetkeun eta istri. 'Ari Gehasi teja geus toeloj ti heula; seug koe Gehasi tëtëkën teja diteundeun dina beungeut eta moerangkalih, ^h tapi teu datang sowara, sarta taja tandana ngadenge. Tidinja Gehasi balik deui mapagkeun Elisa, sarta ngoeninga ka andjeunna, kijeu pionoedjoe kana: Soemoehoen, moerangkalih teja hanteu dongkap ka njaring. 'Barang Elisa soemping ka boemi istri, kasondong moerangkalih teh paeh, geus dikëdëngkeun dina pasarean andjeunna. 'Toeloj lëbët, ⁱ sarta meundeutkeun panto satoekangeun andjeunna kadoewa moerangkalih teja, bari seug nënëda ka Pangeran. 'Tjat naek, ^j bari ngebogkeun andjeun ka eta moerangkalih; baham andjeunna diantëlkeun kana soengoe eta, sotja andjeunna kana panon eta, sarta panangan andjeunna kana leungeun eta; djadi nangkoebkeun andjeun ka dinja; heug awak moerangkalih teh djadi hanëut. 'Tidinja andjeunna loengsoer, sarta angkat di djëro boemi, ka ditoe sakali ka djeu sakali; tjat naek, nangkoebkeun andjeun deui ka dinja. Geus kitoe moerangkalih teh bërësin, meunang toedjoeh kali; braj moerangkalih teh beunta panonna. 'Toeloj Elisa njaer Gehasi, sarta diparentah kijeu: Tjëloekan koe maneh eta istri Soenem teh. Heg ditjëloekan; gantjangna ngadeuheus ka andjeunna; ari lahiranana: ^k ljeu pangkoe anak njai! 'Boes istri teh asoep, sarta mëndëk kana dampalna, bari soedjoed kana taneuh; pek dipangkoe poetrana, bari toeloj ka loewar. ^a 1 Radj. 17: 19.

^b 1 Moesa 18: 10, 14. ^c p. 2: 25. ^d Mat. 28: 9. ^e p. 9: 1. ^f Look. 10: 4. ^g p. 2: 2. ^h 1 Radj. 15: 29. ⁱ Mat. 6: 6; Lal. 9: 40. ^j 1 Radj. 17: 21. ^k 1 Radj. 17: 23.

38 Tidinja Elisa soemping deui ^a ka Gilgal. Kabënëran dina tanah eta patjëklik; sarta moerid nabi-nabi keur pada

mando di pajoeneunana. Pok Elisa nimbalan ka gandekna: Geura pëtakeun daloeng gëde, koedoe ngolah boeboer adjang moerid nabi-nabi. 'Aja moerid saorang ka loewar ka leuweung, ngalasan; toeloj manggih areuj leuweung, dipëtik boewahna, bonteng leuweung, pinoeh kandoenganana; ari geus datang deui, disiksikan kana daloeng, wadah boeboer teja; karana teu njarahoëun. 'Tidinja disisihkeun pikeun djalma-djalma, soepaja dadaharan. Dëmi geus kitoe, sabot keur ngahakan eta boeboer, seg pada ngadjërit, kijeu aromongna: Adoeh, piwarangan Allah! eusi daloeng teh matak paeh. Sarta teu kadaroegaeun deui ngahakan. 'Ari lahiran Elisa: Geuwat njarokot tipoeng! Toeloj koe andjeunna diaboëskun kana daloeng, bari marentah: Geura njisih pikeun djalma-djalma, sina dadaharan. Geus kitoe eusi daloeng teh teu matak tjilaka. ^a p. 2: 1.

42 Aja hidji djalma datang ti Baäl-Salisa, njanggakeun tjikal roti ka piwarangan Allah, roti gandroeng doewa poeloeh siki, sarta gandome anjar dina endongna. Pok Elisa marentah: ^a Bere ka djalma-djalma, sina dadaharan. 'Oendjoe kan gandekna: ^b Naha simkoering koedoe njoegohan djalma saratoes koe sakijeu? Ari lahiranana: Pek bae bere ka djalma-djalma, sina dadaharan; karana kijeu timbalan Pangeran; Bakal dadaharan, sarta njesa. 'Toeloj disoegoebkeun ka djalma-djalma, ^c prak pada dadaharan, sarta njesa; geus boekti pangandika Pangeran. ^a Mat. 14: 16. ^b Joh. 6: 9. ^c Mat. 15: 37; Joh. 6: 12.

PASAL 5.

Ari Naäman, kapala balad radja Sam, Adjadi djalma gëde di hareupeun djoeraganana, sarta didjoengdjoeng katjida; karana koe lantaran eta Pangeran geus maparin oenggoel ka oerang Sam; toer eta djalma gagah-përkosa, ^a tapi keuna kasakit lepra. 'Hidji mangsa oerang Sam aja barisan boedal; toeloj eta ti tanah Israil ngadjarah hidji boedak leutik awewe; geus kitoe eta boedak aja di hareupeun geureuba Naäman. 'Tidinja oendjoe kan ka djoeraganana istri: Naha moen djoeragan aja di pajoeneun nabi noe ^b di Samaria! tinangtos enggal

didamangkeun tina kasawatna lepra teh.
 4 'Toeloj Naāman ngadeuheus, sarta
 ngoeninga ka djoeraganana, piodjoek-
 na: Kijeu-kijeu omong boedak awewe,
 5 anoe asal ti tanah Israil teja. 'Misaoer
 radja Sam: Atoeh geura leumpang ka
 dinja, kami dek ngirimkeun soerat ka
 radja Israil. Bral Naāman angkat, njan-
 dak perak sapoeloeh talenta, djeung
 gēnēp reboe wang emas, sarta sapoeloeh
 6 'Tidinja eta soerat didongkap-
 keun ka ^c radja Israil; oenina kijeu:
 Ari ajeuna, samangsa ijeu soerat dong-
 kap ka andjeun, hatoer oeninga, kaola
 ka andjeun ngadjoeroengkeun abdi kami
 Naāman, soepaja koe andjeun didamang-
 7 keun tina kasakitna lepra. 'Ari geus
 kitoe, mangsa radja Israil geus ngaos
 eta soerat, ^d toeloj njosoēk pangang-
 gona, bari misaoer: Naha kami teh ka-
 rah Allah, ^e bisa maehkeun djeung nga-
 hiroepkeun, noe matak eta teh nitahan
 djalma ka kami, soepaja koe kami di-
 tjageurkeun tina kasakitna lepra? Tapi
 maraneh ^f masing njarabo sarta masing
 arawas, jen eta teh nijjar pisababeun ka
 8 kami. 'Ari geus kitoe, barang Elisa, pi-
 warangan Allah teja, ngareungeu warta,
 jen radja Israil njosoēk panganggona,
 toeloj ngadjoeroengkeun ka radja, mi-
 hatoer kijeu: Naha andjeun njosoēk pang-
 ganggo? sina datang ka kaola, mangke
 eta nganjahokeun, jen aja nabi di Israil.
 9 'Tidinja Naāman soemping reudjeung
 koedana sarta reudjeung karetana, seug
 njangrog hareupeun lawang boemi Elisa.
 10 'Geus kitoe Elisa miwarang hidji djal-
 ma ka andjeunna, mopojan kijeu: Geura
 angkat, moedoe siram toedjoeih kali
 dina tji Jordan, tangtoge daging andjeun
 pipoeiheun deni, sarta andjeun bērsih.
 11 'Dēmi Naāman teh djadi bēndoe; toe-
 loej angkat, bari njaoer: Ih, panjana
 kami, eta teh tangtoge ka loewar ka
 kami, toeloj pingadēgeun, bari njēboet
 padjēnngan Pangeran Allahna; seug
 ngoengkoelkeun pananganana ka ēng-
 12 gona, bari ditjageurkeun leprana. 'Na-
 ha ari tji Abana djeung tji Parpar,
 waloengan Damsik, lain aloes alah ba-
 tan sakabeh tjai Israil? naha kami lain
 mēnding mandi ka eta, toeloj bērsih?
 Bral Naāman malik sarta angkat bari
 13 bēndoe. 'Sēr abdi-abdina njalampeur-

keun, sarta mihatoer ka andjeunna,
 kijeu pihatoerna: Noen, ama! manawi
 eta nabi ka andjeun ngadawoeh pērka-
 wis noe roegēl, naha koe andjeun moal
 dilampahkeun? geus soemawonna ari
 nimbalan ka andjeun: Geura siram,
 14 mangke bērsih! 'Toeloj bae moedoen,
 pek neuleumkeun andjeun ka tji Jordan
 toedjoeih kali, noeroetkeun lahiran pi-
 warangan Allah teja; seug dagingna
 poelih deni, saperti daging boedak leu-
 15 tik, sarta djadi bērsih. 'Tidinja moelih
 deni ka piwarangan Allah, nja andjeunna
 djeung sabaladna; toeloj dongkap, sarta
 marēk ka pajoeneunana, bari mihatoer:
 Salērēsna, abdi teh ajeuna geus tērang,
 jen taja deni Allah di satoengkbēng
 boemi, kadjaba di Israil; doepi ajeuna,
 moegi kērsa nampi pangabaktos ti abdi
 16 gamparan. 'Ari walonana: Dēmi ^g djoe-
 mēnnging Pangeran, anoe diparēk koe
 kaola di pajoeneunana! kaola moal
 rek nampa. Ari Naāman teh ngeukeu-
 han ka andjeunna, soepaja ditampa, tapi
 17 teu kērsaean. 'Mihatoer Naāman: Ma-
 nawi teu kērsa mah, moegi abdi gam-
 paran dipasihah ^h taneuh momotaneun
 doewa bigal; karantēn abdi gamparan ka-
 hareupna moal ngoerbankeun deni koer-
 ban doeroekan atanapi koerban peuntji-
 tan ka aāllahan, salērēsna sēdja ngoer-
 18 ban ka Pangeran. 'Mēnggahing ijeu sapēr-
 kawis Pangeran moegi ngahampoera ka
 abdi gamparan: satijap-tijap djoeragan
 abdi lēhēt ka imah Rimon, kērsa soe-
 djoed di dinja, sarēng andjeunna ⁱ na-
 leukeun kana leungeun abdi, seug abdi
 teh soedjoed dina imah Rimon, tijap-
 tijap abdi soedjoed kitoe dina imah
 Rimon, moegi-moegi Pangeran ngaham-
 poera ka abdi gamparan dina pērkawis
 19 eta. 'Ari lahiran Elisa ka Naāman:
 Gēura moelang bae sarta kasēnangan.
 Bral angkat ti andjeunna, meunang sa-
 djongdjongan.

a 3 Moesa 13; Loek. 4: 27.

b p. 2: 25. c p. 3: 1. d 2 Sam. 13: 31. e 5 Moesa
 32: 39. f 1 Radj. 20: 7. g p. 3: 14. h 2 Moesa
 20: 24. i p. 7: 2, 17.

20 Pok Gehasi, gandeke Elisa, piwara-
 ngan Allah teja, ngomong sadjēro atina:
 Handjakal, djoeragan aing tadi ngahoe-
 lag ka eta Naāman, oerang Sam teh, wēt
 teu njandak ti leungeunna anoe disang-
 gakeun. Dēmi djoemēnnging Pangeran!

aing dek loempat njoesoel ka dinja, sarta
 21 dek menta naon-naon ka eta. 'Sëm-
 proeng Gehasi ngoedag, njoesoel Na-
 aman. Ana katingali koe Naāman, aja
 noe loempat njoesoel ka andjeunna, gan-
 22 tjang loengsoer tina kareta, mapag Geha-
 si, bari mariksa: Koemaha, salamët? 'Ari
 wangsoelanana: Bërkah, salamët; sim-
 koering dipiwarang koe djoeragan oen-
 djoekan kijeu: Hatoer oeninga, tjikeneh
 pisan kaেলা kadatangan doewa djalma
 ngora ti pigoenoengan Epraim, kaāsoep
 moerid nabi-nabi; moegi koe andjeun eta
 dipaparin perak satalenta sarëng doewa
 23 pisalin. 'Saoer Naāman: Atoeh masing
 daek nampa doewa talenta. Sarta Na-
 aman ngeukenhan ka Gehasi, bari meung-
 kentan perak doewa talenta, diaesoep-
 keun kana doewa kandjoet, sarta ditam-
 bah doewa pisalin; sok diselehkeun ka
 doewa boedjang andjeunna; heug koe
 eta toeloj dibawa ti heulaeun Gehasi.
 24 'Barang datang kana pëntjoet, top koe
 Gehasi ditjokot tina leungeunna, sarta
 diampihkeun ka djëro boemi; ari eta doe-
 wa djalma dititah balik, toeloj lalumpang.
 25 'Dëmi manehana asoep, marëk
 ka djoeraganana. Toeloj koe Elisa dipa-
 riksa: Mantas ti mana, Gehasi? Wang-
 soelanana: Noen, abdi gamparan teu ka
 26 mana-mana. 'Lahiran Elisa ka dinja:
 Naha hate kami teu miloe, keur barang
 eta djalma malik, toeroen ti kareta,
 mapag ka maneh? karah ajeuna pioe-
 soemeunana meunangkeun perak, djeung
 meunangkeun papakean, kitoe deui kë-
 bon djetoen djeung këbon anggoer, dom-
 ba djeung sapi, sarta boedjang lalaki-
 27 awewe? 'Manana kasakit lepra oeroet
 Naāman teja pinapéleun ka maneh
 djeung ka toeroenan maneh salalang-
 gëngna. Toeloj bidjil ti pajoeneun Elisa,
 a gens keuna kasakit lepra, ngëplak sa-
 përti saldjoë. a 4 Moesa 12:10; 2 Bab. 26:12.

PASAL 6.

Hidji waktöe moerid nabi-nabi aroen-
 djoekan ka Elisa: Salërësa, a èng-
 gon simkoering tjaritjing di pajoeneun
 andjeun teh sësëk, teu asoep sadajana.
 2 'Madak aja idin, simkoering dek lalumpang
 ka tji Jordan, ngala balok ti dinja
 hidji sawang, sëdja njiieun ènggon di
 dinja baris simkoering tjaritjing. Ari

3 lahiranana: Seg bae lalumpang. 'Pok sa-
 oerang oendjoekan: Moegi kërsa angkat
 sinarëngan abdi-abdi gamparan. Ari la-
 4 hiranana: Hade, kami dek miloe. 'Toe-
 loej angkat njarëngan ka maranehanana.
 Ari geus darongkap ka tji Jordan, pek
 5 pada motong kai. 'Aja hidji djalma noe-
 war pibalokeun; mëlësät beusina ragrag
 kana tjai; heg sasambat, kijeu sam-
 batna: Alah, djoeragan! karana eta teh
 6 beumang ngindjeum. 'Dipariksa koe pi-
 warangan Allah: Ka mana ragragna?
 Ana geus noedohkeun ènggonna ka
 andjeunna, seug andjeunna geureut hidji
 dahan, dialoengkeun ka lëbah dinja;
 7 seg beusina ngamboel. 'Toeloj ngala-
 hir: Geura koe maneh handjatkeun! Pek
 eta djalma njodorkeun leungeunna, di-
 tjokot. a p. 4: 38.

8 Hidji mangsa a radja Sam keur më-
 rangkan ka Israil. Toeloj badami ka
 mantri-mantrina, kijeu saoerna: Kami
 sëdja masanggahan di ènggon anoe.
 9 'Tidinja piwarangan Allah teh ngadjoe-
 roengkeun ka radja Israil, mihatöer kijeu:
 Mangka ijatna, oelah ngambah ka èng-
 gon eta; karana oerang Sam rek nga-
 10 barak di dinja. 'Gantjang radja Israil
 ngoetoes ka eta ènggon, noe koe piwa-
 rangkan Allah dilahirkeun ka andjeunna
 djeung dipeplingkeun ka andjeunna
 teja, sarta prijatna di dinja; lain sakali
 11 atawa doewa kali. 'Lila-lila radja Sam
 hatena djengkeleun tina hal përkara
 kitoe; toeloj njaöer mantri-mantrina,
 sarta pada dipariksa kijeu: Koemaha
 maraneh moal moepoelihkeun ka kami,
 anoe mana ti lëbah oerang noe ngilonan
 12 ka radja Israil? 'Ngawangsoel mantrina
 saorang: Lain kitoe, goesti sang radja!
 sajaktosna Elisa, nja eta nabi noe di
 Israil, mopojankeun ka radja Israil sa-
 dajana kasaoeran, noe koe andjeun disa-
 oerkeun di djëro kamar andjeun koelëm.
 13 'Saoer radja: Geura lalumpang, tange-
 nan ajana di mana; seg kami dek ni-
 tahan, diala. Geus kitoe aja noe ngoe-
 ningna ka radja, pioendjoekna: Soemoe-
 14 hoen, ajana di nagara Dotan. 'Toeloj
 radja nitahan ka dinja koeda, djeung
 kareta, sarta balad rosa pisan; ari da-
 ratangna ti peuting, sarta ngalingkoeng
 15 eta nagara. 'Dëmi b gandeke piwarangan
 Allah hoedang isoeke-isoeke, seug ka

loewar; doemadakan, aja balad ngarijoeng nagara, sarta koeda djeung kareta. Toeloej gandekna oendjoekan ka andjeunna: Alah, djoeragan! koemaha nja pilamp¹⁶ paheun? 'Lahiranana: ^c Montong sijeun-sijeun; karana noe njarëngan ka oerang loba ti batan noe ngareudjeungan ka eta. 'Tidinja Elisa nënëda, kijeu panëdana: Noen, Pangeran! moegi beuntakeun panonna, sina nendjo. Ladjëng koe Pangeran panon gandek teh dibeuntakeun, seg nendjo; doemadakan, goenoeng teh pinoeh koe ^d koeda seuneu djeung kareta seuneu sakoeriling Elisa. 'Geus kitoe balad teja toeroen moeroe andjeunna; toeloej Elisa nënëda ka Pangeran, kijeu panëdana: Moegi eta djalma-djalma digëboeg, diboetakeun. Ladjëng koe Pangeran ^e pada digëboeg, diboetakeun, tëroes sapioendjoek Elisa. 'Pok Elisa ngalahir ka eta djalma-djalma: Lain ijeu djalanna, sarta lain ijeu nagarana; geura pada noetoerkeun ka kaeola, dek dian-teurkeun ka djalma noe ditejangan koe maraneh. Toeloej koe andjeunna dian-teurkeun ka Samaria. 'Ari geus kitoe, barang daratang ka Samaria, toeloej Elisa oendjoekan: Noen, Pangeran! moegi beuntakeun panon ijeu djalma-djalma, sina narendjo. Seug koe Pangeran panonna dibareuntakeun, braj pada nendjo; sihoreng aja di tëngah Samaria. 'Barang katingali koe radja Israil, pok naros ka Elisa: Koemaha, ama! koedoe koe kaeola disabëtan? koedoe koe kaeola disabëtan? 'Walonanana: Montong disabëtan; karah andjeun rek njabëtan ka noe beunang andjeun ngadjarah lantaran pëdang andjeun atawa lantaran gondewa andjeun? ^f anggoer soegoehan roti djeung tjai, sina njaratoc-ninginoem, sarta toeloej maroelang ka djoeraganana. 'Toeloej radja teh hadjat ka darinja, rosa katjida hadjatna; prak njaratoc-ninginoem, bari toeloej koe radja didjoeroeng lakoe; bral maroelang ka djoeraganana. Ti mangsa eta taja deui barisan Sam asoep ka tanah Israil.

a 1 Radj. 20:1. b p. 5:20. c 2 Bab. 32:7.

d p. 2:11. e 1 Moesa 19:11. f Sil. 25:21.

24 'Ari sanggeusna ti dinja, ^a hidji mangsa Benhadad, radja Sam, ngoempolkeun sawadya-baladna; bral indit, toeloej ngëpoeng nagara Samaria. 'Ari geus

kitoe, ^b di Samaria patjèklik rosa katjida; karana, saënjana, ngëpoengna eta nagara datang ka sahidji hoeloe kalde pajoe dalapan poeloh perak, djeung saparapat kab tai djapati pajoe lima 26 perak. 'Hidji waktoe radja Israil keur ngadjadjah dina loehoer koeta; toeloej aja hidji awewe sasambat ka andjeunna, kijeu sambatna: Noen, goesti sang radja! 27 moegi noeloengan. 'Walonanana: Pangeran teu noeloeng ka maneh; ti mana kami nja pinoeloengeun ka maneh? soegan ti pangirikan, atawa ti pamërësan 28 anggoer? 'Ngalahir deui radja ka dinja: Maneh aja naon? Ari wangsoelanana: Noen, eta awewe ngomong ka koering: ^c Bikeun anak maneh, oerang hakan poë ijeu; ari isoekan oerang hakan anak 29 dewek. 'Heug koering ngoeloeb anak koering, kop dihakan koe koering doe-waän; dëmi isoekna koering ngomong ka dinja: Geura bikeun anak maneh, oerang hakan: wët anakna koe manehana disoempoetkeun. 'Dëmi geus kitoe, barang radja geus ngareungeun pioen-djoek eta awewe, ^d seug andjeunna njo-soëk panganggona, keur andjeunna ngadjadjah dina loehoer koeta; katendjo koe djalma-djalma, doemadakan, ^e salirana nganggo karoeng ti djëro. 'Pok radja ngalahir: ^f Kami nëda koe Allah didamël kijeu sarta diwoewoehan kijeu, oepama hoeloe Elisa anak Sapat poë 31 ijeu tëtëp dina awakna! 'Harita Elisa keur tjalik di djëro boemina, sarta para kokolot tjarialik di andjeunna. Toeloej radja ngoetoes hidji djalma ti pajoe-neunana; tatapi samemeh oetoesan teh datang ka Elisa, andjeunna ngalahir ka para kokolot: Naha koe sarampejan katendjo, jen eta anak toekang maehan teh nitahan baris nilas sirah kaeola? sing hade-hade, ana datang oetoesan teh peudentkeun panto, sarta tahan koe panto; naha keresek soekoe djoeraganana lain ti pandeurieunana? 'Sabot 32 Elisa keur ngalahir keneh ka darinja, beh oetoesan teh datang, moeroe andjeunna; ari saoe radja: Saënjana, katjilakaän sakijeu teh ti Pangeran; pinaoneun kami ngarëp-ngarëp keneh ka Pangeran?

a 1 Radj. 20:1. b 1 Radj. 18:2.

c 3 Moesa 26:29; 5 Moesa 28:53. d p. 5:7. e 1 Radj.

21:27. f 1 Radj. 19:2.

PASAL 7.

Ngalahir Elisa: Geura darengekeun pangandika Pangeran: Kijeu timbalan Pangeran: Isoekan wajah kiwari ^a sataker tipoenng lémés harga sasekel, djeung doewa takér gandroeng harga sasekel, dina lawang Samaria. 'Ngadjawab satrija, ^b noe koe radja ditaleukeuman leungeunna, kijeu djawabna ka piwaringan Allah: Amboe-amboe, masih Pangeran ngadamél djandela di langit oge, karah bisa djadi eta pèrkara? Lahir Elisa: Masing njaho, bakal katendjo koe sampejan koe panon sorangan, tapi sampejan moal koengsi ngahakan eta.

^a p. 6: 25. ^b p. 5: 18.

Aja opat djalma noe boga kasakit lepra ^a di hareupeun lawang nagara; pok ngaromong batoer pada batoer: Keur nahaon oerang tjaritjing di dijeu tēpi ka oerang paraeh? 'Ari dek ngaromong: Hajoe, oerang asoep ka nagara: da di nagara teh patjèklik, tangtoe oerang tereh paeh di dinja; ari dek tjaritjing di dijeu, tangtoe oerang kitoe keneh tereh paeh; mana ajeuna, hajoe, oerang anggoer mitjeun maneh ka pasanggrahan oerang Sam; oepama oerang koe eta dihiroepan, nja oerang hiroep; oepama oerang koe eta dipaehan, nja oerang paeh. 'Toeloej darangdan sareupna, sēdja asoep ka pasanggrahan oerang Sam. Ana daratang ka toengtoeng pasanggrahan oerang Sam, doemadakan, di dinja taja djalma hidji-hidji atjan. 'Ari noe matak kitoe, koe Goesti diparèngeun wadya-balad Sam ^b ngadenge goeroedoeg kareta djeung goeroedoeg koeda, sora balad gēde; heug ngaromong batoer pada batoer: Amboe-amboe, radja Israil ngoelikeun ka radja-radja oerang Het djeung ka radja-radja oerang Mēsir tina hal oerang, soepaja datang ngaroeroeg ka oerang. 'Pakèpoek oerang Sam darangdan, seug kalaboer sareupna, sarta naringgalkeun himahna, koedana djeung kaldena, nja eta pasanggrahan sakoemaha ajana; boer kalaboer koe karana patina. 'Mangsa eta djalma noe lalēpra teh geus daratang ka toengtoeng pasanggrahan, boes arasoep kana hidji himah, seg njaratoe-ningoem; sarta njarokotan ti dinja

ēmas-perak djeung papakean, bral lalēmpang, disaroempoetkeun; toeloej baralik deui, arasoep ka himah sedjen, njarokotan deui ti dinja; bral lalēmpang, disaroempoetkeun deui. 'Geus kitoe ngaromong batoer pada batoer: Oerang hanteu bēnēr nja lampah; poē ijeu estoe poē bedja kaboengahan, kari-kari oerang rarepeh; ari oerang ngadago tēpi ka braj beurang mah, tangtoe oerang kapanggih koe siksaän; mana ajeuna, hajoe, oerang lēmpang, ngoeninga ka gēdong radja. 'Ari geus daratang, ^c toeloej ngagēro ka noe toenggoe lawang nagara, sarta pada poepoelih ka dinja, kijeu pokna: Koela tadi daratang ka pasanggrahan oerang Sam; doemadakan, di dinja euweuh djalma hidji-hidji atjan, sarta taja pisan sora manoesa; aja soteh koeda ditjarangtjang, djeung kalde ditjarangtjang, sarta himah-himah, sakoe-maha ajana tadi. 'Toeloej eta njēloekan batoer toenggoe lawang; seug eta pada ngoeninga ka gēdong radja, ka djēro. 'Gantjang radja tanghi peuting keneh, sarta ngalahir ka mantri-mantrina: Kami dek mere njaho ka maraneh, anoe koe oerang Sam dilampahkeun ka oerang: geus pada njahoēun, ^d jen oerang keur langlajeuseun, noe matak boedal ti pasanggrahan, njoempoet di tēgal, pikirna: Lamoen eta baridjil ti nagara, dek ditarangkēp hiroep-hiroep, bari oerang seug aboes ka nagara. 'Ngawangsoel mantrina saerang, kijeu wangsoelna: Mangga njandak koeda lima siki tina sesa koeda noe kantoen di djēro nagri; salérēsna, eta teh sapérto salobana oerang Israil anoe kantoen di djēro nagri; salérēsna, eta teh sapérto salobana oerang Israil anoe geus sirna; sae eta ijangkeun, tangenan. 'Tidinja njarokot doewa kareta sarta dikoedaän; seug koe radja dipiwarang njoesoel wadya-balad Sam; ari parentahna: Geura lalēmpang, tangenan! 'Bral lalēmpang, njaroesoel oerang Sam, tēpi ka tji Jordan; doemadakan, sapanjang djalan pinoeuh koe papakean djeung paparabotan, noe geus dipitjeunan koe oerang Sam dina keur raroesoehna. Heg oetoesan teh baralik deui, sarta ngoeninga ka radja. 'Toeloej djalma-djalma rijab, sarta pada ngarajahan pasanggrahan

oerang Sam. Dëmi geus kitoe, satakër tipoeng lëmës harga sasekel, sarta doe-
 wa takër gandroeng harga sasekel; geus
 17 boekti pangandika Pangeran teja. 'Ari satrija, noe koe radja ditaleukeuman leungeunna teja, koe radja ditjangkingan ngadjaga lawang nagara; toeloej katintjakan koe djalma-djalma dina lawang, hos paeh, sakoemaha lahiran piwarangan Allah, noe koe andjeunna dilahirkeun basa radja loengsoer ka
 18 andjeunna teja. 'Djadi geus boekti sapilahir piwarangan Allah ka radja, anoe kijeu teja: Doewa takër gandroeng harga sasekel, sarta satakër tipoeng lëmës harga sasekel, isoe kan wajah kiwari,
 19 dina lawang Samaria. 'Ari satrija teja ngadjawab ka piwarangan Allah, kijeu djawabna: Amboe-amboe, masih Pangeran ngadamël djandela di langit ge, karah bisa djadi eta përkara? Dëmi lahirna: Masing njaho, bakal katendjo koe sampejan koe panon sorangan, tapi sampejan moal koengsi ngahakan eta. 'Djadi geus boekti ka dinja kitoe; da katin-
 20 tjakan koe djalma-djalma dina lawang, toeloej paeh. *a* 3 Moesa 13: 46. *b* p. 6: 17; 19: 7. *c* 2 Sam. 18: 26. *d* p. 6: 25.

PASAL 8.

Hidji waktos Elisa ngalahir ka istri,
 1 *a* noe poetrana koe andjeunna dihiroepkeun teja, kijeu lahirna: Geura dangdan, toeloej leumpang, nja njai sarta saeusi-imah njai; moedoe ngoembara di mana bae kasoe ka njai ngoembara; karana Pangeran ngërsakeun aja patjéklik, ëngke ge datang kana tanah,
 2 *b* pililaeunana toedjoe taoen. 'Prak istri teh dangdan, sarta ngalampahkeun salahiran piwarangan Allah; bral leumpang, nja dirina sarta saeusi-boemina; toeloej ngoembara di tanah oerang
 3 Pëlisti, toedjoe taoen lilana. 'Dëmi geus kitoe, satoetoe eta toedjoe taoen, seug istri teh moelang ti tanah oerang Pëlisti; toeloej indit, sëdja sasambat ka radja, njoehoenkeun boemina djung
 4 lahanna. 'Kalërësan radja keur misaer ka Gehasi, gandek piwarangan Allah teja, saorna: Tjik, tjaritakeun ka kami sakabeh noe araheng, noe geus didamël
 5 koe Elisa. 'Dëmi geus kitoe, eukeur manehanana njaritakeun ka radja pë-
 6 kara Elisa ngahiroepkeun anoe paeh teja, doemadakan, eta istri, noe poetrana dihiroepkeun teh, pok sasambat ka radja tina hal boemina djeung tina hal lahanna. Oendjoekan Gehasi: Noen, goesti sang radja! nja eta istrina, sarëng nja eta poetrana noe dihiroepkeun koe Elisa
 7 teja. 'Seug radja mariksa ka eta istri; toeloej njarita ka radja. Tidinja istri teh koe radja dibahanan hidji ponggawa, ari parentahna: Poelangkeun saboboga-anana, sarta djeung sakabeh hasil lahanna, ti poëan eta ninggalkeun tanah tēpi ka ajeuna. *a* p. 4: 35. *b* 1 Moesa 41: 30.
 8 'Hidji mangsa Elisa soemping *a* ka Damsik; harita Benhadad, radja Sam, keur teu damang. Aja noe ngoeninga ka radja, kijeu pioendjoekna: Noen, piwarangan Allah teja soemping ka dijeu.
 9 'Toeloej radja marentah ka Hasael: *b* Maneh geura leumpang, nēpangan piwarangan Allah, sarta koedoe mawa pangabakti; seg koedoe naros ka Pangeran koe lantaran andjeunna, kijeu nja pok: *c* Kaoela pimēnjateun deui tina
 10 kasakit kaoela, atawa moal? 'Bral Hasael leumpang, nēpangan Elisa, sarta mawa pangabakti, nja eta saroe paning barang Damsik noe araloes, momotan opat poeloh onta; toeloej datang, sarta marëk ka pajoeneunana, bari mihatoer kijeu: Simkoering dipiwarang ka andjeun koe toewang poetra Benhadad, radja Sam, sëdjana naros kijeu: Kaoela pimēnjateun deui tina kasakit kaoela,
 11 atawa moal? 'Walonan Elisa ka Hasael: Geura moelang, popojankeun ka radja: Andjeun tangtoe mēnjat deui; padahal kaoela koe Pangeran geus dipintonan,
 12 jen andjeunna tangtoe maot. 'Sarta Elisa nagēnkeun pameunteuna, diteuteup datang ka eraeun, bari seug nagnis piwarangan Allah teh. 'Pioendjoek Hasael: Koe naon djoeragan noe mawi nangs? Walonanana: Sabab kaoela njaho
 13 *a* katjilakaän, noe koe sampejan mēngke dilampahkeun ka oerang Israil; ënggonna noe rareugreug koe sampejan bakal dihoeroean koe seuneu, baroedjangna koe sampejan bakal dipeuntjitan koe pëdang, baroedakna koe sampejan *e* bakal dirëmoekeun, sarta awe-wena noe rareuneuh koe sampejan *f*
 13 bakal dibëdelan. 'Pioendjoek Hasael:

Tapi nahaon abdi gamparan, ⁹ noe sa-
përtoes andjing, jen bade milampah për-
kawis noe sakitoe gëdena? Ari lahiran
Elisa: ^h Kaela koe Pangeran geus di-
pintonan, sampejan bakal djadi radja
14 Sam. 'Toeloej Hasael moelang ti Elisa;
ari geus dongkap ka djoeraganana, seug
dipariksa: Koemaha kasaoran Elisa ka
maneh? Wangsoelna: Lahiranana ka
koering: Andjeun kantënan mënjat deui.
15 'Ari geus kitoe, isoe kna seug Hasael
njokot hidji kampoeh, dilëlëpkeun kana
tjai, pek diroengkoepkeun kana raraj
radja, toeloej maot; sarta Hasael noe
ngaganti djadi radja. *a* 1 Radj. 19: 15.
b 1 Radj. 14: 3. *c* p. 1: 2. *d* p. 10: 32; 12: 17;
13: 7. *e* Djab. 137: 9. *f* p. 15: 16. *g* 1 Sam. 24: 15.
h 1 Radj. 19: 15.

16 Mangsa kalima taoenna ^a Joram poe-
tra Ahab teja djoemënëng radja Israil,
eukeur Josapat djoemënëng radja Joeda,
harita Joram, poetra Josapat, radja
17 Joeda, djadi radja. 'Oemoer Joram keur
mangsa djadi radja teh tiloe poeloeh
doewa taoen, sarta dalapan taoen nga-
18 radjaänana di Jérusalem. 'Dëmi Joram
teh ngalakonan djalan radja-radja Israil,
^b sakcemaha lalampahan bangsa Ahab
bae; wantoe geureuhaän ka poetra Ahab;
djadi andjeunna milampah noe goreng
di pajoeneun Pangeran. 'Tatapi Pan-
geran teu kërsaean ngaroeksakkeun Joeda,
koe karana Dawoed abdina, sakoemaha
timbanganana ka Dawoed, ^c kërsa ma-
parin damar ka andjeunna dina poetra-
20 poetoena sapapandjangna. 'Keur djaman
Joram ^d oerang Edom moengkir ti ba-
wah kawasa Joeda; malah aja noe
koe oerang Edom didjënëngkeun radja,
21 njangking ka maranehanana. 'Tidinja
Joram angkat ka Sair, njandak sakabeh
kareta; geus kitoe andjeunna dangdan
ti peuting, pek njabëtan oerang Edom
anoe sakoeriling andjeunna, sarta djeung
kapala-kapala kareta; boer djalma-djal-
22 ma kalaboer sahimah-sahimahna. 'Pa-
randene oerang Edom moengkir bae ti
bawah kawasa Joeda tëpi ka mangsa
ajeuna. Tidinja Libna kitoe deui moeng-
23 kir, dina mangsa eta keneh. -'Ari tjarijos
Joram salijan ti eta, djeung sadajana
lalampahanana, saënjana kaoengëlkeun
dina kitab babad para radja Joeda.
24 'Toeloej ^e Joram koelëm reudjeung

karoehoenna, sarta dikoerëbkeun ka ka-
roehoenna di dajeh Dawoed; ari Ahasia
poetra na noe ngaganti djadi radja.

a p. 1: 17; 2 Bab. 21. *b* 1 Radj. 16: 33. *c* 1 Radj.
11: 36. *d* 1 Moesa. 27: 40. *e* 2 Bab. 21: 19.

25 Mangsa kadoewa-wëlas taoenna Jo-
ram poetra Ahab teja djoemënëng radja
Israil, ^a harita Ahasia poetra Joram,
26 radja Joeda, djadi radja. 'Oemoer Ahasia
keur mangsa djadi radja teh doewa
likoer taoen, sarta sataoen ngaradja-
anana di Jérusalem; ari djënëngan iboe-
na Atalja, poetra Omri, anoe radja Israil
27 teja. 'Dëmi Ahasia teh ngalakonan djalan
bangsa Ahab, sarta milampah noe go-
reng di pajoeneun Pangeran, satjara
bangsa Ahab; wantoe babarajaan djeung
28 bangsa Ahab. 'Tidinja angkat reudjeung
Joram poetra Ahab, mërangan ka Ha-
sael, radja Sam, ^b di Ramot bilangan Gilad
teja. Toeloej Joram keuna raheut koe
29 oerang Sam. 'Gantjang radja Joram
moelih, ^c soepaja andjeunna dilandongan
di Jisrel, tina rarabeut, asal andjeunna
dikadek koe oerang Sam di Ramah,
keur mërangan ka Hasael, radja Sam
teja. Toeloej Ahasia poetra Joram, radja
Joeda teja, ngalajad ka Joram poetra
Ahab, ka Jisrel, pedah eta teu damang.

a 2 Bab. 22. *b* 1 Radj. 22: 4. *c* p. 9: 15.

PASAL 9.

Mangsa eta nabi Elisa njaouer moerid
nabi-nabi saorangan, sarta diparentah
kijeu: ^a Geura disaboeq tjangkeng ma-
neh, sarta bawa ijue ^b këlënting dieusi
minjak, toeloej leumpang ^c ka Ramot
2 bilangan Gilad. 'Ari geus datang ka dinja,
maneh di dinja koedoe nendjoan Jehoe,
poetra Josapat, anoe poetra Nimsi; toe-
loej asoep, sina indit ti têngah kantja-
kantjana, sarta koe maneh bawa njing-
3 koer ka kamar noe pangdjërona. 'Seug
këlënting minjak teh koe maneh tjëkël,
sarta koetjoerkeun ka sirahna, bari mo-
pojan: ^d Kijeu timbalan Pangeran: Ma-
neh koe kami diminjakan, diangkut ra-
dja, njëkël Israil. Toeloej boekakeun
panto, bari seug ngabëtjir; poma oelah
4 lëlëngen. 'Bral eta boedjang, nja eta
gandek nabi, leumpang ka Ramot bi-
5 langan Gilad. 'Barang datang, kabënë-
ran para kapala balad keur tjalik nga-
rijoeng. Pok boedjang teh mihatoer:

Eh kapala! kaoela aja pihatoereun ka andjeun. Saer Jehoe: Ka noe mana kaoela sakabeh? Wangsoelna: Nja ka andjeun, kapala! 'Neut Jehoe indit, sarta asoep ka djero imah; pek koe boedjang minjak teh dikotjoerkeun ka sirahna, bari mihatoer: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Maneh koe kami diminjakan, diangkat radja, njékél oemat Pangeran, nja njékél Israil. 'Sarta maneh koedoe maehan bangsa Ahab, djoeragan maneh, soepaja kami malës e gëtih abdi-abdi kami, nja eta nabi-nabi, kitoe deui gëtih sakabeh abdi Pangeran, noe dikotjoerkeun koe Isebel. 'Karana sabangsa Ahab koedoe digëmpoer; sarta kami rek ngabasmah ahli Ahab noe lalaki, boh koering, boh menak di Israil. 'Ari bangsa Ahab g koe kami rek disaroe-wakeun djeung bangsa Jarobam anak Nëbat, sarta djeung bangsa Baäsa anak Ahia teja. 'Djeung deui Isebel bakal dihakan andjing dina bilangan Jisrel, sarta moal aja noe ngoeboer. Toeloelj boedjang teh moekakeun panto, bari seug ngabëtjir.

a p. 4: 29. b 1 Sam. 10: 1.

c p. 8: 29. d 1 Radj. 19: 16. e 1 Radj. 19: 10.

f 1 Radj. 14: 10. g 1 Radj. 21: 22.

Tidinja Jehoe ka loewar ka abdi-abdi djoeraganana. Aja noe nanja ka andjeunna: a Koemaha, salamët? dek naon si gelo teh datang ka sampejan? Walonana ka darinja: Apan sampejan geus pada oeninga djalmana djeung basana. 'Dëmi salaoerna: Ah, malsoe; tjik, tjarijoskeun ka kaoela sadaja. Walonana: Kijeu-kijeu kasaoranana ka kaoela, sa-oerna: Kijeu timbalan Pangeran: Maneh koe kami diminjakan, diangkat radja, njékél Israil. 'Gësat-gësoet pada njokot badjoe sorangan, sok disasarapkeun ka andjeunna, kana oempakan boeligir; sarta narjoep sangkakala, bari ngaromong: Jehoe djoemënnëng radja! 'Djadi Jehoe, poeta Josapat, anoe poeta Nimsi teh, sakait ngamosoeh ka Joram. (Ari Joram teja keur ngadjaga di Ramot bilangan Gilad, nja andjeunna djeung sabala Israil, tina sabab Hasael, radja Sam; 'tatapi radja Joram b geus moelih, soepaja dilandongan di Jisrel, tina raraheut, asal andjeunna dikadek koe oerang Sam, keur mërangkan ka Hasael, radja Sam teja.) Pok Jehoe misaer: Oepama

katëroesan koe manah sadaja, oelah aja noe minggat, bidjil ti nagara, leumpang bebedja di Jisrel. 'Tjat Jehoe toenggang kareta, toeloelj angkat ka Jisrel; karana Joram ebog di dinja. Sarta Ahasia, radja Joeda, geus soemping ngalajad ka Joram. 'Ari c noe këmit keur nangtoeng dina papangoengan di Jisrel; beh nendjo Jehoe saäleutanana keur moeroeboel; pok oendjoekan: Koering nendjo aleutan. Marentah Joram: Geura njokot toekang toempak koeda saerang, titah mapagkeun, djeung sina nanjakeun salamët hanteuna. 'Sëmproeng hidji toekang toempak koeda mapagkeun Jehoe; toeloelj mihatoer: Kijeu timbalan radja: Koemaha, salamët? Ngawalon Jehoe: Dek naon maneh nanjakeun salamët? geura malik, toetoerkeun kami! Seg noe këmit teh ngoeninga, kijeu pioendjoekna: Soemoehoen, piwarangan teh geus dongkap ka darinja, nanging hanteu wangsoel. 'Gantjang radja ngijangkeun deui hidji toekang toempak koeda; sadatangna ka darinja, pok mihatoer: Kijeu timbalan radja: Koemaha, salamët? Ngawalon Jehoe: Dek naon maneh nanjakeun salamët? geura malik, toetoerkeun kami! 'Seg noe këmit teh ngoeninga, kijeu pioendjoekna: Soemoehoen, geus dongkap ka darinja, nanging hanteu wangsoel; sarëng ari loempatna siga loempat Jehoe poeta Nimsi, karantën loempatna kawas noe gelo. 'Parentah Joram: Geura pasang! Prak dipasang kareтана. Djol Joram, radja Israil, bidjil djeung Ahasia, radja Joeda, pada toenggang kareta pribadi; ari baridjilna mapagkeun Jehoe; prok patëpang a pëlëbah lahan Nabot, oerang Jisrel teja. 'Dëmi geus kitoe, barang Joram ningali Jehoe, pok mariksa: Eh Jehoe! koemaha, salamët? Walonana: Koemaha rek salamët, salilana djinahna Isebel, indoeng maneh, djeung sihirna sakitoe rarosa? 'Gantjang Joram malik-keun, seug kaboer, bari misaer ka Ahasia: Hijanah eta teh, Ahasia! 'Dëmi Jehoe ngageuwat njékél gondewa, pek Joram dipanah, keuna antara walikatna; ari djamparingna bidjil tina manahna, sarta Joram ngarampoejok dina kareтана. 'Misaer Jehoe ka Bidkar, nja eta hidji satrija andjeunna: Djoengdjoengkeun,

sarta pitjeun eta kana loewoekan lahan Nabot, oerang Jisrel teja; karana ingët-keun, basa kaoela djeung sampejan taroempak koeda ngarendeng, ngiring Ahab bapana teja, ^e harita eta teh koe Pangeran ditoempangan momotan kijeu: ²⁶ 'Saënja-ënjana, gëtih Nabot djeung gëtih anak-anakna koe kami kamari katingali, soer pangandika Pangeran; sarta mêng-ke kami malës ka maneh nja dina ijeu lahan pisan, soer pangandika Pangeran. Mana ajeuna djoengdjoengkeun, sarta pitjeun ka eta loewoekan, ngaboektikeun pangandika Pangeran. 'Barang katingali koe Ahasia, radja Joeda, ^f seug kaboer, djalan ka gëdong taman. Dëmi Jehoe ngoedag njoesoel andjeunna, bari marentah: Eta oge koedoe panah dina kareta. [Heug keuna] dina tandjakan Goer, anoe di lëbah Jiblam; ari kaboerna ²⁸ ka Mëgido, toeloej maot di dinja. 'Seug koe abdi-abdina dibawa ka Jérusalem dina kareta, toeloej dikoerëbkeun kana koeboerana dina dajauh Dawoed, diri-joengkeun ka karoehoenna. 'Ari Ahasia teja djadina radja njangking Joeda teh ^g mënëran kasawëlas taonna djoemë-nëng Joram poeta Ahab teja.

a p. 5: 21. b p. 8: 29. c 2 Sam. 18: 24. d 1 Radj 21: 1. e 1 Radj. 21: 19. f 2 Bab. 22: 9. g p. 8: 25.

³⁰ Tidinja Jehoe soemping ka Jisrel. Barang Isebel geus meunang bedja, nageuwat panonna disipat djeung sirahna dipapantës; toeloej nëmpeu tina djandela. 'Ana Jehoe geus asoep tina lawang, pok Isebel nanja: Eh ^a Simri, noe maehan djoeraganana! koemaha, salamët? ³² 'Ret Jehoe tjéngkat kana djandela, bari njaer: Saha noe miloe ka kami? saha? Aja doewa tiloe ponggawa narëmpeu ka andjeunna. 'Saoer Jehoe: Eta geura tinggangkeun! Pek ditinggangkeun; ari gëtihna njeret kana tembok djeung kana ³⁴ koeda; seug ditintjakan. 'Toeloej Jehoe asoep, sarta dahar-leueut; geus kitoe marentah: Geura pada nejang eta awe-we noe disapa teh, toeloej koeboer sakali; ³⁵ ^b karana anak radja eta teh. 'Seg lalumpang, dek dikoeboer; bët taja noe kapanggih ngan tangkorekna, djeung doewa soekoena, sarta doewa dampal ³⁶ lungeunna. 'Tidinja baralik sarta ngoeninga ka Jehoe; ari saorna: Nja eta pangandika Pangeran, noe koe andjeunna

diandikakeun koe lantaran Elias, oerang Tisbe, abdina; kijeu pangandikana: ^c Awak Isebel bakal dihakan andjing dina ³⁷ bilangan Jisrel, 'sarta majit Isebel bakal saibarat gëmoek dina tonggong taneuh, dina bilangan Jisrel; moal aja noe ngomong: Nja ijeu Isebel.

a 1 Radj. 16: 18. b 1 Radj. 16: 31. c 1 Radj. 21: 23.

PASAL 10.

Ari Ahab kagoengan ^a toedjoeh poeloej poeta laki, arajana di Samaria. Toeloej Jehoe ngadamël sërati, sarta dikintoenkeun ka Samaria, ka para kapala Jisrel, nja eta ka para kokolot, djeung ka sakoer noe ngasoeh eta poeta-poetra Ahab; kijeu oengëlina: 'Ari ajeuna, samangsa ijeu soerat datang ka maraneh, sarehna maraneh kaäjaan koe anak-anak djoeragan maraneh, kitoe deui maraneh kaäjaan kareta djeung koeda, toer aja di nagara reugreug, sarta ³ soegih pakarang: 'noe matak maraneh geura alak-ilik, milih anak djoeragan maraneh noe panghadena nja pangoe-tamana, dijoekkeun dina korsi bapana, bari seg koe maraneh pangmërangkeun ⁴ bangsa djoeragan maraneh. 'Dëmi eta pada sijeuneun kabina-bina, sarta ngaromong: Geuning, ^b eta doewa radja hanteu tahan di hareupeunana; koemaha ⁵ oerang nja pitahaneun? 'Tidinja anoe njangking gëdong, sarta noe njangking nagara, kitoe deui para kokolot, sarta sakoer noe ngasoeh poeta teja, ngadjoerogkeun ka Jehoe, pihatoerna: Simkoering sadaja soemëdja ngabdi ka andjeun, sarëng soemëdja ngalampahkeun saniskantën noe koe andjeun bade diparentahkeun ka simkoering; hanteu nijat simkoering teh ngadjadikeun radja; soemangga, pidamël anoe pisaeun koe ⁶ pangraos andjeun. 'Tidinja Jehoe mindo njeratan ka darinja, kijeu oengëlina: Oepama ënja maraneh sëdja ngabdi ka kami, sarta sëdja noeroet ka parentah kami, koedoe njarokot hoeloe eta djalma, nja eta anak-anak djoeragan maraneh, seug koedoe ngadareuheus ka kami isoekan wajah kiwari, ka Jisrel. - Dëmi poeta radja noe toedjoeh poeloej teh arajana di sakoer gëgëden nagara ⁷ eta, anoe ngagëdeaninja. 'Ari geus kitoe,

sadatangna eta soerat ka maranehana-
na, seug njarokot eta poetra-poetra
radja, ^e pek dipeuntjitan, toedjoeh poe-
loeh djalma; ari sirah-sirahna diwada-
han koe karandjang, bari toeloelj diki-
rimkeun ka Jehoe, ka Jisrel. 'Hol aja
hidji octoesan, ngoeninga ka Jehoe, ki-
jeu pioendjoekna: Noen, aja noe nga-
bantoen sirah poetra-poetra radja teja.
Ari parentahna: Teundeun hareupeun
lawang nagara, tēpi ka isoek; djijeun doe-
wa toempoekan. 'Ari geus kitoe, isoekna
andjeunna ka loewar, toeloelj ngadēg,
bari misaer ka sakabeh djalma-djalma:
Maraneh teh adil; saēnjana, kami teh
sakait ngamosoeh ka djoeragan kami,
sarta koe kami dipaehan; dēmi noe nja-
bēt ijeu sakabeh teh saha? 'Saha sing
kanjahokeun koe maraneh, jen saer
pangandika Pangeran, anoe koe Pange-
ran diandikakeun hal bangsa Ahab teja,
^a hidji ge taja noe pētjat kana taneuh;
satēgēsna Pangeran geus ngadamē sak-
koer noe koe andjeunna diandikakeun
koe lantaran Elias abdina. 'Sarta koe
Jehoe disabētan sakabeh ahli Ahab anoe
kari di Jisrel, kitoe deui sakabeh gēgē-
denna, sobat Ahab noe daralit djeung
panghoeloe-panghoeloena, datang ka taja
pisan noe dikarikeun.

^a Hak. 8: 30.

^b p. 9: 21. ^c Hak. 9: 5. ^d 1 Radj. 8: 56.

12 Toeloelj Jehoe dangdan, bral angkat
ka Samaria. Ana dongkap ka imah pa-
koempoelan toekang ngangon, di djalan,
13 'prok Jehoe patēpang djeung ^a saderek-
saderek Ahasia, radja Joeda; seg dipa-
riksa: Saha maraneh? Ari walonanana:
Kaoela sadaja doeloer Ahasia; eukeur
njaba, sēdja ngatoerkeun salamēt ka
para poetra radja sarta ka para poetra
14 prameswari. 'Marentah Jehoe: Eta ta-
rangkep hiroep-hiroep! Pek ditarangkep
hiroep-hiroep, bari toeloelj dipeuntjitan
denkeut soemoer imah pakoempoelan
teja; rejana opat poeloeh doewa djal-
ma; hidji ge taja noe dikarikeun.

^a 2 Bab. 22: 8.

15 Geus ladjēng ti dinja, prok Jehoe pa-
tēpang djeung ^a Jonadab poetra Rekab,
noe mapagkeun andjeunna; seug oeloek
salam ka Jonadab, bari mariksa ka di-
nja: Koemaha manah sampejan saestoe,
saperti hate kaoela kana manah sam-
pejan? Walon Jonadab: Lērēs, saestoe.

Ari kitoe mah, ^b geura sodorkeun pana-
ngan sampejan! Sor pananganana diso-
dorkeun. Toeloelj Jonadab koe Jehoe
dioenggahkeun ka andjeunna, kana ka-
16 reta; 'ari saerna: Mangga, angkat djeung
kaoela, tingalian goemati kaoela ka Pa-
nangeran. Heug ditoenggahkeun kana
17 kareta sarēng andjeunna. 'Dēmi geus
soemping ka Samaria, pek Jehoe nja-
bētan sakabeh ahli Ahab anoe kari di
Samaria, datang ka toempoerna; ^c geus
boekti pangandika Pangeran, noe koe
andjeunna diandikakeun ka Elias teja.
18 'Tidinja Jehoe ngoempoelkeun sakabeh
djalma-djalma, sarta misaer ka darinja
kijeu: Ari Ahab teh ngabaktina ka Baäl
saeutik bae; Jehoe mah sēdja rosa nga-
19 bakti ka dinja. 'Mana ajeuna geura nga-
raba sakabeh ahli Baäl, sakabeh abdi
Baäl djeung sakabeh panghoeloena, da-
ratangkeun ka kami, oelah aja noe koe-
rang; karana kami rek aja koerban gēde
ka Baäl; saha-saha noe teu datang, moal
dihiroepan. Tatapi Jehoe pangmilam-
pah kitoe teh ugakalan; noe dipalar
20 dek ngagēmpoer abdi-abdi Baäl. 'Ma-
rentah Jehoe: Geura soesoetji baris gē-
mpoengan pesta pikeun Baäl! Heug pada
21 ngoewarkeun. 'Toeloelj Jehoe ngoetoesan
ngidēr satanah Israil; heug moeroeboel
sakabeh abdi Baäl, taja noe kari hidji-
hidji atjan anoe hanteu datang; seg
arasoep ^d ka gēdong Baäl, wani gēdong
Baäl teh djēdjēl-pinoeh ti sisi ka sisi
22 deui. 'Tidinja Jehoe marentah ka noe
njangking goedang papakean: Geura
bidjilkeun papakean baris sakabeh abdi
Baäl. Prak ngabidjilkeun papakean
23 adjang eta sakabeh. 'Toeloelj Jehoe asoep
ka gēdong Baäl, njandak Jonadab poe-
tra Rekab teja; seug marentah ka abdi-
abdi Baäl: Geura pada dongdon, sarta
tanganan, bisi di dijeu aja abdi Pange-
ran tjampoer djeung maraneh; koedoe
24 woengkoel abdi Baäl bae. 'Tidinja ara-
soep, dek mētakeun koerban peuntjitan
djeung koerban doeroekan. Dēmi Jehoe
di loewar geus ngajakeun dalapan poe-
loeh djalma pikeun andjeunna, sarta
diparentah kijeu: Eta djalma-djalma,
noe koe kami diasoepkeun ka leungeun
maraneh, moen aja noe minggat, ^e saha-
saha noe ngalantarankeun, patina pi-
25 gantieun pati eta. 'Ari geus kitoe, barang

geus tjatjap mètakeun koerban doeroekan teh, pok Jehoe marentah ka para tamtama djeung ka para satrija: Geura arasoep, sabétan koe maraneh; poma oelah aja noe ka loewar! ^f Pek disarabétan koe seuseukeut pédang, sarta koe tamtama djeung satrija dipitjeunan sakali, bari toeloelj pada madjoe kana

26 koeta gédong Baäl. 'Sarta pada ngaloe-warkeun sakoer tihang, noe aja di gédong Baäl, bari didoeroekan sakali.

27 'Djeung pada ngabongkar tihang Baäl, sarta gédong Baäl diboerak-barik, bari seug didijjeun patjiringan tépi ka mangsa

28 ajeuna. 'Tah, kitoe Jehoe noempoerkeunana Baäl, dileungitkeun ti Israil.

29 'Ngan ^g moenggoeh dosa Jarobam poeta Nébat, noe ngadosakeun Israil teja mah, Jehoe hanteu njingkah noeroet eta, nja eta sasapian émas, noe di Bet-

30 El sarta di Dan teja. 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Jehoe: Sapedah maneh geus njijjeun kahadean, milampah noe bènér di pajoeneun kami, nja migawe ka bangsa Ahab téroes sapimanaheun kami, ^h noe matak anak maneh opat toeroenan pidijoekeun dina korsi

31 karadjaan Israil. 'Tatapi Jehoe teu ngestoekkeun ngalakanan toret Pangeran, Allah Israil, téroes djeung manahna; hanteu njingkah tina hal dosa-dosa Jarobam, noe ngadosakeun Israil teja.

a Jér. 35: 6. b Gal. 2: 9. c 1 Radj. 21: 21. d 1 Radj. 16: 32. e 1 Radj. 20: 39. f 1 Radj. 18: 40. g p. 3: 2, 3. h p. 15: 12.

32 Dina djaman eta Pangeran ngamimitian njetjelan Israil; ^a diéléh-elehkeun koe Hasael teja dina sawéwengkéran

33 Israil, 'ti sémét tji Jordan ka tébeh pangbidjilan panon-poé, ^b nja eta sata-nah Gilad, tanah oerang Gad, oerang Roebin djeung oerang Ménase, ti sémét

34 Aroër, noe di sisi tji Arnon teja; tégés tanah Gilad djeung tanah Basan. - 'Ari tjarita Jehoe salijan ti eta, djeung sadajana lalampahanana, sarta sakabeh pangawasana, saénjana kaoengélkeun

35 dina kitab babad para radja Israil. 'Toeloelj Jehoe sare reudjeung karoehoenna, sarta dikoeerbkeun di Samaria; ^c ari Joahas poeta rana noe ngaganti djadi

36 radja. 'Demi lawasna Jehoe ngaradjaan ka Israil di Samaria teh dalapan likoeur taoen.

a p. 8: 12. b 5 Moesa 3: 12. c p. 13: 1.

PASAL 11.

Mangsa ^a Atalja, iboe Ahasia teja, geus tērrangeun ^b jeu poetrana poepoes, toeloelj dangdan, seg ngagém-poer sakabéh toeroenan radja. 'Tatapi Joseba, poeta radja Joram noe istri, saderek Ahasia, njandak Joas, poeta Ahasia, dipaling ti téngah para poeta radja noe keur dipaehan, katoet pangasoehna, diasoepeun ka kamar pasarean, diboenikeun tina sabab Atalja; noe matak

3 Joas hanteu dipaehan. 'Toeloelj bae njoempoet djeung Joseba di gédong Pangeran, gënép taoen lilana; ari Atalja noe ngaratoean tanah. a p. 8: 36. b p. 9: 27.

4 Dëmi ^a dina taoen noe katoedjoeih, Jojada miwarang ngala para kapala noe njékél saratoes, noe ngapalaan ^b djoeroe këtök djeung djoeroe loempat, seg pada ditjandak ka salira andjeunna, ka gédong Pangeran; toeloelj ngadamél përdjangdjian ka darinja, sarta disoempahan di djëro gédong Pangeran, bari seug dipintonan poeta radja. 'Reudjeung pada diparentah, kijeu parentahna: Ari përkara, noe koe sarampejan koedoe dilampahkeun, nja kijeu: sampejan anoe asoep éngke poé sabat, noe sapërtiloe koedoe ngadjaga kana djagaän gédong

6 radja; 'noe sapërtiloe di lawang Soer; ari noe sapërtiloe deui di lawang toekangeun tamtama; koedoe pada ngadjaga kitoe kana djagaän gédong,

7 halangan. 'Sarta ari doewa bagian sampejan deui, nja eta sakoer noe ka loewar éngke poé sabat, koedoe ngadjaga kana djagaän gédong Pangeran, ngaraksa

8 radja. 'Nja eta koedoe ngaroeboeng radja ti sakoeriling, bari hidji-hidji djalma pada njékél pakarangna; ari saha-saha noe aboes kana antara djadjaran, koedoe dipaehan; sarta koedoe ngaping radja, samangsa médal djeung

9 samangsa lébët. 'Tidinja para kapala noe njékél saratoes teh pada ngalampahkeun saparentah panghoeloe Jojada teja; prak hidji-hidji pada njokot djalmana, noe asoep di poé sabat reudjeung noe ka loewar di poé sabat; toeloelj

10 daratang ka panghoeloe Jojada. 'Seg panghoeloe ka para kapala noe njékél saratoes teh njelehkeun toembak djeung

^c képéng asal kagoengan Dawoed, noe

11 aja di gëdong Pangeran. 'Toeloej tam-
tama teh narangtoeng, bari hidji-hidji
djalma pada njëkël pakarangna, ti sa-
beulah gëdong ti katoehoe tëroes ka
12 sabeulah gëdong ti kentja, këbat kana
altar djeung këbat kana gëdong, nga-
raksa radja sakoeriling. 'Tidinja poeta
radja teh koe panghoeloe ditjandak ka
loewar, sarta mastakana dimakoetaän,
13 bari diselehan ^a Përtelaän teja; prak koe
sadjana didjënngkeun radja, sarta di-
lisahan sakali; seg pada emprak-empra-
kan, bari njarëboet: Radja sing salamët!
13 'Barang Atalja ngadenge sora tamtama
djeung djalma loba, ngageuwat Atalja
ngadatangan ka eta djalma-djalma, ka
14 gëdong Pangeran. 'Ana ngaljeuk, doe-
madakan, radja keur ngadëg ^e di pan-
tina ngadëg, koemaha adat-bijasa, sarta
para kapala djeung noe narompet pada
narangtoengan radja; ari sakabeh djal-
ma eusi tanah pada boengah sarta na-
rijoep tarompet. Seg Atalja ^f njosoëk
papakeanana, bari ngadëngkek: Sakong-
kol! sakongkol! 'Marentah panghoeloe
15 Jojada ka para kapala noe njëkël sa-
ratoes, noe njarangking balad teja, kijeu
parentahna ka darinja: Eta geura ka-
loewarkeun kana antara djadjaran;
djeung saha-saha noe noetoerkeun eta,
16 paehan koe pëdang! karena panghoeloe
geus marentah, Atalja oelah dipaehan
di gëdong Pangeran. 'Seug pada merean
omber ka dinja; toeloej Atalja asoep deui
ka gëdong radja, ^g djalan paranti koeda
asoep; pek dipaehan di dinja. ^a 2 Bab. 23 : 1.
^b 2 Sam. 20 : 23; 1 Radj. 1 : 38. ^c 2 Sam. 8 : 7.
^d 5 Moesa 17 : 18. ^e p. 23 : 3. ^f p. 5 : 7. ^g 2 Bab. 23 : 15.

17 Toeloej Jojada ^h ngadamël përdjang-
djian di antara Pangeran djeung radja
sarta djeung djalma loba, soepaja eta
djaradi oemat Pangeran, kitoe deui di
18 antara radja djeung djalma-djalma. 'Geus
kitoe sakabeh djalma eusi tanah ara-
soep ka gëdong Baäl, sarta diboerak-
barik; ari altar-altarna djeung artja-
artjana dihantëm diraroeksakkeun, sarta
Matan, panghoeloe Baäl, dipaehan di
hareupeun altar. Djeung deui panghoe-
loe Jojada ngangkat anoe poerah nja-
rangking gëdong Pangeran. 'Tidinja an-
19 djunnna njandak para kapala noe njëkël
saratoes, kitoe deui djoeroe këtök djeung
djoeroe loempat teja, sarta sakabeh

djalma eusi tanah, seug radja teh di-
loengsoerkeun ti gëdong Pangeran, di-
djadjapkeun ka gëdong radja, djalan
lawang tamtama; gek radja teh linggih
20 dina panglinggihan para radja. 'Ari sa-
kabeh djalma eusi tanah pada boenga-
heun, sarta dajauh teh kërta. Dëmi
Atalja teja dipaehanana koe pëdang
21 di gëdong radja. 'Oemoer Joas keur
mangsa djadi radja teh toedjoeh taoen.

^a p. 23 : 3.

PASAL 12.

Mangsa ^a katoedjoech taoenna djoe-
mënëng Jehoe teja, harita Joas djadi
radja, sarta opat poeloh taoen nga-
radjaanana di Jëroesalem; ari djëoëngan
2 iboena Sibja, ti Berseba. 'Dëmi Joas teh
milampah noe bënër di pajoeneun Pan-
ngeran, sapandjangna andjeuma diwoe-
3 roek koe panghoeloe Jojada. 'Ngan ^b
ënggon laloehoer teja hanteu disaling-
kirkeun; djalma-djalma masih keneh
ngaloerban djeung ngaroekoes dina ëng-
gon loehoer.

^a 2 Bab. 24. ^b 1 Radj. 3 : 2.

4 Hidji mangsa Joas marentah ka para
panghoeloe: ^a Sakabeh oewang noe di-
soetjikeun, anoe didatangkeun ka gëdong
Pangeran, oewang anoe lakoe, ^b oewang
njawa sataksiran-sataksiranana, djeung
sakabeh oewang anoe tjop dina hate
djalma didatangkeun ka gëdong Pan-
5 ngeran, 'uja eta koedoe ditarima koe
panghoeloe-panghoeloe, hidji-hidji ti ka-
wawoehanana, sarta koedoe dipake ngomean
karoeksakan gëdong, ka sakoer
bae noe kapanggih roeksak di dinja.
6 'Dëmi geus kitoe, mangsa katiloe-likoer
taoenna Joas teja djoemënëng radja,
harita para panghoeloe tatjan ngomean
7 karoeksakan gëdong. 'Toeloej radja Joas
njaer panghoeloe Jojada djeung pang-
hoeloe noe reja, bari seug dilahiran
kijeu: Koe naon sarampejan noe matak
teu ngomean karoeksakan gëdong teja?
ari ajeuna mah montong narima deui
oewang ti kawawoehan sarampejan;
anggoer koe sarampejan selehkeun baris
8 karoeksakan gëdong. 'Karëmpagan koe
para panghoeloe, jen moal narima deui
oewang ti djalma-djalma, sarta moal
9 ngomean karoeksakan gëdong. 'Tidinja
panghoeloe Jojada njandak hidji pëti,
sarta diljangan toeroebna; sok diteun-
deun gigureun altar, ti katoehoe, lëbah

djalma asoep ka gëdong Pangeran; ari panghoeloe ^e noe ngadjaraga bangbaroeng, ngasoepkeun ka dinja sakabeh oewang noe didatangkeun ka gëdong Pangeran. 'Dëmi geus kitoe, satijap-tijap narendjo jen geus loba oewang dina pëti, toeloej datang djoeroe-toelis radja djeung panghoeloe agoeng, seug oewang teh dibuangkeutan, sarta bari dibilang eta oewang, noe kapëndak di gëdong Pangeran. 'Ari eta oewang anoe beunang nimbang teh diselehkeun ka leungeun djalma noe njarijeun pagawean, noe geus pada dibakoekeun ka gëdong Pangeran; toeloej koe eta dibalandjakeun ka toekang kai djeung ka toekang njarijeun, noe keur digarawe ka gëdong Pangeran; 'kitoe deui ka toekang tembok djeung ka toekang batoe; toer dibulikeun kana kai djeung kana batoe tatahan, baris ngomean karoeksakan gëdong Pangeran, sarta dipake kana naon bae piangkoseun ngomean gëdong. 'Tatapi eta oewang, noe didatangkeun ka gëdong Pangeran teh, teu dipake njiieun bokor perak, peso, pangepret, tarompet, sambarang parobot emas atawa parobot perak, baris gëdong Pangeran; 'ënjana mah ^a diselehkeun ka noe njarijeun pagawean, sarta dipake ngomean gëdong Pangeran. 'Djeung deui ^e teu balitoeng reudjeung djalma noe leungeunna diselehan oewang teh baris dibikeun ka noe njarijeun pagawean; ^b karana pada satoehoe lampahna. 'Ari ^f oewang koerban kasalahan djeung oewang koerban dosa mah hanteu didatangkeun ka gëdong Pangeran; nja eta keur para panghoeloe. ^a 2 Moesa 30: 13. ^b 3 Moesa 27: 2. ^c p. 22: 4. ^d p. 22: 5. ^e p. 22: 7. ^f 3 Moesa 5: 15, 16; 7: 7.

17 Mangsa eta ^a Hasael, radja Sam teja, indit mërangan ka nagara Gat, sarta dibeanungkeun. Toeloej Hasael njanghareup ka Jérusalem, indit ngaroeroeg.

18 'Gantjang Joas, radja Joeda, ^b njandak sakabeh barang beunang njoetjikeun Josapat, djeung Joram, sarta Ahasia, sëpoe-h-sëpoe-hna, radja-radja Joeda teja; kitoe deui barang beunang njoetjikeun andjeunna, sarta djeung sakabeh emas, noe kapëndak dina radja-brana gëdong Pangeran djeung gëdong radja; seug dikintoenkeun ka Hasael, radja Sam;

19 toeloej Hasael indit ti Jérusalem. - 'Ari tjarijos Joas salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saënjana kae-ngëlkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Geus kitoe mantri-mantrina ngamoesoeh, ^c sarta njiieun sakait; pek maehan Joas di gëdong Milo, dina poe-
21 doenan Sila. 'Ari noe maehan teh, nja eta Josakar anak Simat, djeung Josabad anak Somer, doewanana djadi mantri; toeloej Joas poepoes; tidinja dikoeërbe-
keun ka karoehoenna ^d di dajehun Dawood; ^e ari Amasia poetrana noe ngaganti djadi radja. ^a p. 8: 12; 2 Bab. 24: 23. ^b 1 Radj. 15: 18; p. 16: 8; 18: 15. ^c p. 14: 19. ^d 2 Bab. 24: 25. ^e p. 14: 1.

PASAL 13.

Mangsa katiloe-likoeur taoenna Joas poetra Abasia teja djoemëneñg radja Joeda, ^a harita Joahas poetra Jehoe djadi radja njangkir Israil di Samaria, [sarta ngaradjaanana] toedjoeh wëlas
2 taoen. 'Dëmi Joahas teh ^b milampah noe goreng di pajoneun Pangeran, sarta noeroetkeun dosa-dosa Jarobam poetra Nëbat, anoe ngadosakeun Israil teja;
3 hanteu njingkir ti lampah kitoe. 'Toeloej Pangeran ^c djadi bëndoe ka Israil, sarta diselehkeun ^d ka leungeun Hasael, radja Sam teja, djeung ka leungeun Benhadad, poetra Hasael, sapapandjangua.
4 'Geus kitoe Joahas noenoehoen ka pajoneun Pangeran, sarta koe Pangeran dimakboel; ^e karana waspaoseun di karoepëkan Israil, tina dikanijaja koe radja
5 Sam. '(Tidinja Israil koe Pangeran dipaparin hidji poerah noeloeng, noe matlak ka loewar ti bawah kawasa oerang Sam; seug oerang Israil tjaritjing deui dina himah-himahna, tjara ka toekang-
6 toekang. 'Parandene kitoe teu njalingkir tina dosa-dosa bangsa Jarobam, noe ngadosakeun Israil koe lantaran eta; nja eta noe dilakonon; sanadjan ^f Asera teja masih ngadjoengkiring di Samaria.)
7 'Karana hanteu ngarikeun bala di Joahas teh, kadjaba ti lima poeloe toekang toempak koeda, djeung sapoeloeh kareta, sarta salaksa djalma badarat; karana noe sadjaba ti eta mah geus digëmpoer koe radja Sam, ^g didjiieun sa-
8 përti tai pangirikan. - 'Ari tjarita Joahas salijan ti eta, djeung sakabeh lalampa-

hanana, sarta pangawasana, saénjana kaengélkeun dina kitab babad para radja Israïl. 'Toeloej Joahas teh sare reudjeung karoehoenna, sarta dikoeboer di Samaria; ari Joas poetrana noe ngaganti djadi radja. *a p. 10: 35. b p. 3: 3.*

c Hak. 2: 14. d p. 8: 13; 10: 32. e 2 Moesa 3: 7.

f 1 Radj. 16: 33. g Djab. 18: 43.

10 Mangsa katiloe-poeloh toedjoeih ta-oenna Joas teja djoeménéng radja Joeda, harita Joas poeta Joahas djadi radja njangking Israïl di Samaria, [sarta ngaradjaanana] gënëp wélas taoen. 'Dëmi Joas teh ^a milampah noe goreng di pajoneun Pangeran; teu ngingkir ti sakabeh dosa Jarobam poeta Nēbat, noe ngadosakeun Israïl koe lantaran eta; nja eta noe dilakonon. - 'Ari tjarita Joas ^b salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, sarta pangawasana dina keur pērang djeung Amasia, radja Joeda teja, saénjana kaengélkeun dina kitab 13 babad para radja Israïl. 'Toeloej Joas teh sare reudjeung karoehoenna, sarta ^c Jarobam tjalik dina korsi karadjaanana; ari Joas teh dikoeboer di Samaria, direudjeungeun ka para radja Israïl. *a 1 Radj. 15: 34. b 2 Bab. 25: 17. e p. 14: 16.*

14 Dëmi Elisa teja ngangloeh tina kasawatna noe matak andjeunna poepoes. Bral Joas, radja Israïl, ngalajad ka Elisa, sarta nangis ngalangoekan ka pameunteuna, bari misaoer: ^a 'Ama! ama! kareta Israïl saréng baladna noe toempak koeda!

15 'Saoer Elisa ka radja: Geura njandak gondewa djeung djamparing! Prak radja njandak gondewa djeung djamparing.

16 'Saoerna deui ka radja Israïl: Panangan andjeun toempangkeun kana gondewa! Pek pananganana ditoempangkenn. Toeloej koe Elisa panangan andjeunna ditompangkeun ka panangan radja. 'Seug

17 Elisa misaoer: Boekakeun djandela ti wetan! Seg diboekeun. Saoer Elisa: Pésatkeun! Pek dipésatkeun. Saoer Elisa: Djamparing kasalamétan ti Pangeran, estoe djamparing kasalamétan, mawa tjlaka ka oerang Sam; karana andjeun mēngke ngelehkeun oerang Sam ^b di

18 nagara Apek, datang ka bejakna. 'Misaoer deui Elisa: Geura njandak djamparing-djamparing! Pek ditjandak. Saoerna ka radja Israïl: Peupenhan taneuh! Prak dipeupenhan tiloe kali, toeloej liren.

19 'Seug piwarangan Allah teh bëndoe ka radja, sarta misaoer: Bënërna andjeun meupeuh lima atawa gënëp kali, tangtoe oerang Sam koe andjeun diéléhkeun datang ka bejakna; ari ajeunna mah oerang Sam ngan bakal tiloe kali bae diéléhkeunana koe andjeun. *a p. 2: 12.*

b 1 Radj. 20: 26.

20 Tidinja Elisa poepoes, sarta dikoe-rébkeun. Ari taoen deui, aja barisan 21 Moab ngadatangan kana tanah. 'Keur mēnérn aja noe dek ngaroewang hidji djalma, beh narendjo eta barisan; ngeuwat majit teh dipitjeun ka djero koeboeran Elisa. Ana datang eta majit sarta antél ka toelang-toelang Elisa, seug hiroep deui, toeloej hoedang nangtoeng.

22 Ari Hasael, radja Sam teja, nganjaja 23 ka Israïl satoetoeup oemoer Joahas. 'Tapi aja sih-koernija Pangeran ka darinja, sarta diwélasan, bari majoen deui ka darinja, ^a koe karana pērdjangdjanana ka Ibrahim, Ishak djeung Jakoeb teja; sarta teu kērsaen ngaroeksakkeun ka maranehanana, djeung hanteu dipitjeun 24 ti pajoneunana ^b tépi ka ajeuna. 'Toeloej Hasael, radja Sam teja, maot, sarta Benhadad poetrana noe ngaganti djadi 25 radja. 'Tidinja koe Joas poeta Joahas teja ti leungeun Benhadad poeta Hasael dirēboet deui nagara-nagara, noe koe eta dirēboet ti panangan Joahas ramana, djalan pērang; tiloe kali diéléhkeunana koe Joas, djadi moelangkeun deui nagara-nagara Israïl. *a 2 Moesa 2: 24. b p. 17: 20.*

PASAL 14.

Mangsa kadoewa taoenna Joas poeta Joahas teja djoeménéng radja Israïl, ^a harita Amasia poeta Joas, radja Joeda, 2 djadi radja. 'Oemoer Amasia keur mangsa djadi radja teh salawe taoen, sarta salapan likoer taoen ngaradjaanana di Jérusalem; ari djénéngan iboena Joa- 3 dan, ti Jérusalem. 'Dëmi Amasia teh milampah noe bēnēr di pajoneun Pangeran, ngan ^b teu tjara Dawoed ramana; lampahna sakoemaha lampah Joas 4 ramana. 'Ngan ^c énggon laloehoer teja hanteu disalingkirkeun; djalma-djalma masih keneh ngaloerban djeung ngaroe- 5 koes dina énggon loehoer. 'Dëmi geus kiteo, barang karadjaan geus pageuh di bawah kawasa andjeunna, ^d pek

andjeunna maehan mantri-mantrina noe
 6 maehan radja, ramana teja. 'Tatapi ari
 anak djalma noe maehan tamah koe
 andjeunna hanteu dipaehan, noeroet
 anoe dioengëlkeun dina kitab toret Moesa,
 noe ditimbalkeun koe Pangeran,
 kijeu oengëlina: ^e Bapa teu meunang di-
 paehan tina sabab anak, kitoe deui
 anak teu meunang dipaehan tina sabab
 bapa; satégésna djalma teh dipaehanana
 7 koe tina dosana sorangan. 'Andjeunna
 ngelehkeun oerang Edom ^f di lëbak Oe-
 jah, salaksa djalma noe kasamboet;
 sarta meunangkeun nagara Sela djalalan
 përang, ari ngaranna dilandi Joktel,
 tēpi ka mangsa ajeuna. ^a 2 Bab. 25.
^b p. 16:2; 18:3. ^c p. 12:3; 18:4. ^d p. 12:20.
^e 5 Moesa 24:16. ^f 2 Sam. 8:13.

8 Mangsa eta Amasia miwarangan djal-
 ma ka Joas, poetra Joahas, anoe poetra
 Jehoe, radja Israil teja, mopojan kijeu:
 9 Hajoe, oerang patینگ raraj! 'Tatapi
 Joas, radja Israil, miwarangan deui ka
 Amasia, radja Joeda, mopojan kijeu:
 Walang sangit noe di goenoeng Libanon
 ngoetoes ka ki poetri noe di goenoeng
 Libanon, pokna: Anak maneh awewe bi-
 keun ka anak koela keur pipamadjika-
 neunana; djéboel aja sato galak noe di
 Libanon ngaliwat, seg walang sangit teh
 10 katintjak. 'Andjeun rosa pisan nja nge-
 lehkeun oerang Edom, noe matak ma-
 nah andjeun agoel; raraoskeun kahor-
 matan, sarta sing tētēp tjalik di gëdong
 andjeun; keur naon dek ngagëlëkkeun
 diri kana katjilakaän, tēmahna roeboeh,
 nja diri andjeun, sarta mawa Joeda?
 11 'Tatapi Amasia teu ngagoegoe; bral
 Joas, radja Israil, mangkat; seug and-
 jeunna djeung Amasia, radja Joeda,
 patینگal pameunteu di Bet-Semes, noe
 12 di tanah Joeda. 'Toeloej Joeda eleh di
 hareupeun Israil; boer kalaboer sahi-
 mah-sahimahna. 'Dëmi Amasia, radja
 13 Joeda, poetra Joas, anoe poetra Ahasia
 teja, ditangkëp koe Joas, radja Israil,
 di Bet-Semes; toeloej Joas soemping
 ka Jëroesalem, sarta ngabongkar koeta
 Jëroesalem, ti lawang Epraim tēpi ka
 lawang Djoeroe, opat ratoes asta lëgana.
 14 'Malah ^a njandak sakabeh émas-perak,
 djeung sakabeh paparabotan, noe ka-
 pëndak di gëdong Pangeran sarta dina
 doenya-brana gëdong radja; toer njan-

dak djalma tatandon; toeloej moelih
 15 deui ka Samaria. - 'Ari tjarita Joas sa-
 lijian ti eta, lalampahanana djeung pa-
 ngawasana, kitoe deui hal përangna
 djeung Amasia, radja Joeda teja, saénja-
 na kaoengëlkeun dina kitab babad para
 16 radja Israil. 'Toeloej Joas sare reudjeung
 karoehoenna, sarta dikoeboer di Sama-
 ria, direudjeungkeun ka para radja
 Israil; ari Jarobam poetrana noe ngan-
 ganti djadi radja. ^a 1 Radj. 14:26.

17 Dëmi ^a hiroep Amasia poetra Joas,
 radja Joeda, ti sanggeus maot Joas poe-
 tra Joahas, radja Israil teja, lima wëlas
 18 taoen deui. - 'Ari tjaritjos Amasia salijan
 ti eta, saénjana kaoengëlkeun dina kitab
 19 babad para radja Joeda. 'Geus kitoe ^b
 aja noe njijeun sakait di Jëroesalem,
 ngamoesoeh ka andjeunna; seug andjeun-
 na kaboer ka nagara Lakis; tatapi noe
 sakarait teh nitahan njoesoel andjeunna
 20 ka Lakis, heg dipaehan di dinja. 'Toe-
 loej ^c dibawa dina koeda, sarta dikoe-
 rëbkeun di Jëroesalem, direudjeungkeun
 ka karoehoenna di dajueh Dawoed.

21 'Tidinja sabala Joeda pada njokot ^d
 Asarja; ari eta teh oemoerna gënép wë-
 las taoen; toeloej didjënëngkeun radja,
 22 ngaganti Amasia ramana. 'Andjeunna
 ngadamël ^e nagara Elat, sarta dibalik-
 keun deui ka Joeda, sanggeus radja
 Amasia koelëm reudjeung karoehoenna.
^a 2 Bab. 25:25. ^b p. 12:20. ^c p. 9:28. ^d p. 15:1.
^e 1 Radj. 9:26; p. 16:6.

23 Mangsa kalima-wëlas taoenna Amasia
 poetra Joas teja djomënéng radja Joe-
 da, harita Jarobam poetra Joas, radja
 Israil, djadi radja di Samaria, [sarta
 ngaradjanana] opat poeloh hidji ta-
 24 oen. 'Dëmi Jarobam teh ^a milampah
 noe goreng di pajoeuneun Pangeran; teu
 njingkir ti sakabeh dosa Jarobam poetra
 25 Nëbat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Koe
 andjeunna watës Israil dibalikkeun deui
 saäsalna tadi, ti pëlëbah asoep ka Ha-
 mat tēpi ka laoet tanah lapang; geus
 boekti pangandika Pangeran, Allah Is-
 rail, anoe koe andjeunna diandikakeun
 koe lantaran ^b nabi Joenoes poetra Ami-
 tai, abdina, noe asal ti nagara Gat-Heper.
 26 'Karana Pangeran ^c langkoeng waspaos
 di kabalangsakan Israil, anoe bangët
 katjida, ^d wani geus teu koering teu
 menak, sarta taja noe noeloeng ka Israil.

7 'Djeung Pangeran tatjan aja pangandika ngersakeun ngaleungitkeun ngaran Israil ti kolong langit; ^e satэгsna Israil teh koe andjeunna disalametkeun koe lantaran Jarobam poetra Joas teja. - 'Ari 28 tjarita Jarobam salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, kitoe deui pangawasana, lampahna pèrang, sarta lampahna moelangkeun ka Israil nagara Damsik djeung Hamat, [noe tadina kabilang] ka Joeda teja, saenjana kaenggelkeun dina kitab babad para radja Israil. 29 'Tidinja Jarobam sare reudjeung karoehoenna, nja eta reudjeung para radja Israil; ^f ari Djakaria poetrana noe ngaganti djadi radja. a p. 13:11. b Joen. 1:1. c p. 13:4. d 5 Moesa 32:36. e p. 13:5. f p. 15:8.

PASAL 15.

Mangsa katoedjoej-likoer taoenna Jarobam teja djoemènéng radja Israil, ^a harita Asarja poetra Amasia, radja 2 Joeda, djadi radja. 'Oemoer Asarja keur mangsa djadi radja teh gènép wélas taoen, sarta lima poeloeh doewa taoen ngaradjaanana di Jérusalem; ari djénengan iboena Jérólja, ti Jérusalem. 3 'Dèmi Asarja teh ^b milampah noe bènér di pajoeneun Pangeran, sakoemaha lampalah Amasia ramana. 'Ngan ^c énggon lahoehoer teja hanteu disalingkirkeun; 4 djalma-djalma masih keneh ngaloerban djeung ngaroekoes dina énggon loehoer. 5 'Tidinja radja teh koe Pangeran digéboeg, nja kataradjang kasakit lepra, tépi ka poéanana poepoes; noe matak tjalikna ^d misah gédong. Dèmi Jotam, poetra radja, noe njangking gédong, ngahakiman ka djalma-djalma eusi tanah. - 'Ari tjarijos Asarja salijan ti eta, 6 djeung sakabeh lalampahanana, saenjana kaenggelkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Toeloj Asarja koelém reudjeung karoehoenna, sarta dikoeurbeun ka karoehoenna di dajeh Dawoed; ari Jotam poetrana noe ngaganti djadi radja. a p. 14:21; 2 Bab. 26. b p. 14:3.

c p. 14:4. d 3 Moesa 13:46.

8 Mangsa katiloe-poeloeh dalapan taoenna Asarja teja djoemènéng radja Joeda, ^a harita Djakaria poetra Jarobam djadi radja, njangking Israil di Samaria, gènép boelan. 'Dèmi Djakaria teh ^b milampah noe goreng di pajoeneun

Pangeran, sakoemaha lampah karoehoenna bae; teu njingkir ti dosa-dosa Jarobam poetra Nèbat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Tidinja Saloem poetra 10 Jabes sakait ngamoeseh ka andjeunna; pek njabèt ka andjeunna kasaksian koe djalma noe loba, dipaehan; toeloj Saloem djadi radja, ngaganti Djakaria. - 11 'Ari tjarita Djakaria salijan ti eta, saenjana kaenggelkeun dina kitab babad para radja Israil. 'Nja eta pangandika Pangeran, noe koe andjeunna diandika-keun ka Jehoe teja, kijeu pangandikana: ^e Anak maneh opat toeroenan pidjoe-keun dina korsi karadjaan Israil; geus boekti kitoe. a p. 14:29. b p. 14:24. c p. 10:30. 13 Saloem poetra Jabes djadi radja mènèran katiloe-poeloeh salapan taoenna Oesia teja djoemènéng radja Joeda, sarta ngaradjaanana di Samaria teh saboelan lilana. 'Karana Ménahem poetra 14 Gadi mangkat ^a ti nagara Tirsa, sarta datang ka Samaria; pek njabèt ka Saloem poetra Jabes, di Samaria, dipaehan; toeloj Ménahem djadi radja, ngaganti Saloem. - 'Ari tjarita Saloem salijan ti eta, djeung lampahna sakait teja, saenjana kaenggelkeun dina kitab 16 babad para radja Israil. 'Mangsa eta Ménahem mangkat ti Tirsa, sarta njabétan nagara Tipsah djeung saeusi-eusina, katoet wéwèngkèranana, tina sabab hanteu mere lawang; kitoe noe matak disabétan; ^b ari sakabeh awewena noe reuneuh dibédelan. a 1 Radj. 15:33. b p. 8:12.

17 Mangsa katiloe-poeloeh salapan taoenna Asarja teja djoemènéng radja Joeda, harita Ménahem poetra Gadi djadi radja njangking Israil, [sarta ngaradjaanana] sapoeloeh taoen di Samaria. 18 'Dèmi Ménahem teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran; satoetoep oemoerna eta teh teu njingkir ti dosadosa Jarobam poetra Nèbat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Djéboel ^a Poel, radja Asoer, ngaroerog ka tanah Israil; seg Ménahem ka Poel ^b ngahatoerkeun sareboe talenta perak, ^c malar koe Poel ditangtajoengan, soepaja andjeunna ditètépkeun njangking karadjaan. 'Ari kalowarna eta oewang koe Ménahem ^d dimistikeun ka Israil, ka sakoer noe soegih-moekti; koedoe pada ngahatoerkeun

ka radja Asoer lima poeloeh sekel perak sewang. Toeloelj radja Asoer moelang, teu lila di dinja dina tanah. - 'Ari tjarita Mēnahem salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saēnjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Israil. "Tidinja Mēnahem sare reudjeung karoehoenna; ari Pēkahia poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 1 Bab. 5:26.

b p. 16:7, 8. c Hos. 7:11; 8:9. d p. 23:35.

23 Mangsa kalima-poeloeh taoenna Asarja teja djoemēnēng radja Joeda, harita Pēkahia poetra Mēnahem djadi radja njangking Israil di Samaria, [sarta ngaradja-anana] doewa taoen. 'Dēmi Pēkahia teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran; teu njingkir tina dosa-dosa Jarobam poetra Nēbat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Geus kitoe Pekah poetra Rēmälja, satrija andjeunna, ^a sakait ngamosoeh ka andjeunna; pek maehan andjeunna di Samaria, ^b di djero karaton gēdong radja, dibantoean koe Argob djeung Arje, sarta lima poeloeh djalma noe ngabatoeran, kašoep oerang Gilad; ana geus dipaehan, seg Pekah djadi radja, ngaganti Pēkahia. 'Ari tjarita Pēkahia salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saēnjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Israil.

a p. 15:10. b 1 Radj. 16:18.

27 Mangsa kalima-poeloeh doewa taoenna Asarja teja djoemēnēng radja Joeda, harita Pekah poetra Rēmälja djadi radja njangking Israil di Samaria, [sarta ngaradja-anana] doewa poeloeh taoen. 'Dēmi Pekah teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran; teu njingkir tina dosa-dosa Jarobam poetra Nēbat, noe ngadosakeun Israil teja. 'Keur djaman Pekah, radja Israil, datang ^a Tiglat-Pileser, radja Asoer, sarta meunangkeun ^b nagara Ijon, Abel-Bet-Maāka, Janoah, Kedes djeung Hasor; kitoe deui tanah Gilad djeung tanah Galilea, satanah Naptali; seug djalmmana dibarojong ka tanah Asoer. 'Geus kitoe Hosea poetra Ela ^c njiyeun sakait, ngamosoeh ka Pekah poetra Rēmälja; pek njabēt ka andjeunna, dipaehan; toeloelj Hosea ^d djadi radja, ngaganti andjeunna, mēnēran kadoewa-poeloeh taoenna djoemēnēng Jotam poetra Oesia teja. - 'Ari tjarita Pekah ^e salijan ti eta, djeung sakabeh lalampa-

hanana, saēnjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Israil. a p. 16:7;

1 Bab. 5:26. b 1 Radj. 15:20. c p. 15:10, 25.

d p. 17:1. e 2 Bab. 28:6.

32 Mangsa kadoewa taoenna Pekah poetra Rēmälja teja djoemēnēng radja Israil, ^a harita Jotam poetra Oesia, radja Joeda, djadi radja. 'Oemoer Jotam keur mangsa djadi radja teh salawe taoen, sarta gēnēp wēlas taoen ngaradjaanana di Jēroesalem; ari djenēngan iboena 34 Jēroesa poetra Sadok. 'Dēmi Jotam teh ^b milampah noe bēnēr di pajoeneun Pangeran; lampahna sakoemaha lampah 35 Oesia ramana. 'Ngan ēnggon laloehoer teja hanteu disalingkirkeun; djalma-djalma masih keneh ngaloerban djeung ngaroekoes dina ēnggon loehoer. Andjeunna noe ngadamēl lawang girang di 36 gēdong Pangeran. - 'Ari tjarijos Jotam salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saēnjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Dina djaman 37 eta Pangeran ngamimitian ^c ngadatangkeun Rēsin, radja Sam, djeung Pekah poetra Rēmälja teja ka tanah Joeda. 38 'Toeloelj Jotam koelēm reudjeung karoehoenna, sarta dikoerēbkeun ka karoehoenna di dajueh Dawoed ramana; ari Ahas poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Bab. 27. b p. 14:3. c p. 16:5.

PASAL 16.

Mangsa katoedjoeuh-wēlas taoenna djoemēnēng Pekah poetra Rēmälja teja, ^a harita Ahas poetra Jotam, radja Joeda, 2 djadi radja. 'Oemoer Ahas keur mangsa djadi radja teh doewa poeloeh taoen, sarta gēnēp wēlas taoen ngaradjaanana di Jēroesalem. Dēmi Ahas teh ^b hanteu milampah noe bēnēr di pajoeneun Pangeran Allahna, saperti Dawoed ramana. 'Sattēgēsna andjeunna ngalakonan djalan radja-radja Israil; malah-malah andjeunna ^c nJORANGKEUN poetrana noe pamēgēt kana seuneu, ^d noeroetkeun kagiroekan lampah bangsa-bangsa, noe koe Pangeran disingkahkeun ti hareupeun oerang Israil 4 teja. 'Toer andjeunna ngoerban djeung ngoekoes dina ēnggon laloehoer, sarta dina pasir-pasir, djeung di handapeun saka- 5 beh kakaian ngaroenggoenoek. 'Tidinja ^e Rēsin, radja Sam, barēng Pekah poetra Rēmälja, radja Israil teja, bral mangkatka

Jeroesalem, dek mērangan; seug Ahas koe eta dikēpoeng, tatapi mērangana teu mampoeh. 'Dina mangsa eta koe Rēs-in, radja Sam, ^f nagara Elat teja dibalikkeun deui ka Sam, sarta oerang Jahoedi didjarongklokkeun ti djēro Elat; toeloj oerang Sam daratang ka Elat, sarta ngarēnggon di dinja tēpi ka mangsa

7 ajeuna. 'Geus kitoe Ahas ngoetoesan 16 djalma ^g ka Tiglat-Pileser, radja Asoer teja, hatoeran kijeu: Kaoela teh abdi andjeun sarēng poetra andjeun; moegi geura angkat, njalamētkeun kaoela ti leungeun radja Sam sarēng ti leungeun radja Israil, noe pada ngamoesoh ka

8 kaoela. 'Sarta Ahas ^h njandak ēmas-perak, noe kapēndak di gēdong Pangeran djeung dina doenya-brana gēdong radja, bari seug dikintoenkeun ka radja

9 Asoer, asoep paseba. 'Ari radja Asoer ⁱ ngagoegoe ka andjeunna; gantjang radja Asoer mangkat ka Damsik, sarta dibuangkeun; ari djalmana dibarojong ka tanah Kir, sarta Rēs-in teja dipaehan.

10 'Toeloj radja Ahas angkat, nēpangan Tiglat-Pileser, radja Asoer teja, ka Damsik. Geus kitoe ningali hidji altar di Damsik; seug radja Ahas ka panghoeloe Oeria ngintoenkeun paroepaan eta altar sarta djeung tjontona, satjēples bangoenna.

11 'Prak panghoeloe Oeria ngadamēl hidji altar; sakoemaha tjonto noe koe radja Ahas dikintoenkeun ti Damsik teja, nja kitoe midamēlna panghoeloe Oeria, njondongkeun radja Ahas soemping ti Damsik. 'Barang radja geus soemping ti Damsik, radja ningali eta altar; gantjang koe radja altar teh di-deukeutan, ^j bari seug ngoerban dina

13 loehoer eta. 'Pek andjeunna ngadoeroek koerbanna doeroekan djeung koerbanna kadaharan, sarta njitjikeun koerbanna inoeman, bari ngeprekkeun gētih koerbanna panarima kana eta altar. 'Ari altar tambaga, noe di pajoeneun Pangeran teja, dikeserkeun ti hareupeun gēdong, tina antara altar andjeunna djeung gēdong Pangeran, dipērnalkeun gigureun altar andjeunna, sabeulah ti

15 kaler. 'Toeloj radja Ahas marentah ka panghoeloe Oeria, kijeu parentahna: Dina eta altar gēde ^k koedoe ngadoeroek koerban doeroekan isoek djeung koerban kadaharan sore, sarta koerban doeroekan

ti radja, djeung koerbanna kadaharan, kitoe deui koerban doeroekan ti sakabeh djalma eusi tanah, djeung koerbanna kadaharan sarta koerbanna inoeman; toer sakabeh gētih koerban doeroekan, djeung sakabeh gētih koerban peuntjitan koedoe keprekkeun nja ka dinja; ari moenggoeh altar tambaga teja mah baris kami

16 nimbang-nimbang. 'Prak panghoeloe Oeria milampah sakoemaha parentah radja 17 Ahas teja. 'Djeung deui radja Ahas ngeureutan ^l kotak-kotak tēmpat paso teja, sarta pasona dilaānan ti loehoerna; djeung lalaoetan teja ditoeroenkeun tina sasapian tambaga, noe aja ti handapna, seg diteundeun dina dadampar batoe.

18 'Samalah pangaoeban sabat, noe geus didijjeun di djēro gēdong Pangeran, sarta djeung panglēbētan radja, di loewar, koe andjeunna diowahan di gēdong Pangeran, tina sabab radja Asoer. - 'Ari tjarijos

19 Ahas salijan ti eta, sakoer lalampahanana, saēnjana kaoenggelkeun dina kitab 20 babad para radja Joeda. 'Toeloj Ahas koelēm reudjeung karoehoenna, sarta dikoerēbkeun ka karoehoenna di dajeh Dawoed; ^m ari Hiskia poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Bab. 28. *b* 1 Radj. 14 : 8.

c 3 Moesa 18 : 21; 5 Moesa 18 : 10; p. 17 : 31.

d p. 17 : 8. *e* p. 15 : 37; Jēs. 7 : 1. *f* p. 14 : 22. *g* p. 15 : 29.

h p. 18 : 15. *i* 1 Radj. 15 : 20. *j* 1 Radj. 12 : 33.

k 2 Moesa 29 : 38. *l* 1 Radj. 7 : 23. *m* p. 18 : 1.

PASAL 17.

Mangsa kadoea-wēlas taoenna Ahas teja djoemēng radja Joeda, ^a harita Hosea poetra Ela djadi radja di Samaria, njangkung Israil, [sarta ngaradjaanana]

2 salapan taoen. 'Dēmi Hosea teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, ngan hanteu tjara radja-radja Israil

3 anoe saheulaeun andjeunna. 'Andjeunna diroeroeg koe Salmaneser, radja Asoer; toeloj Hosea ngabdi ka dinja, sarta dimistikeun njanggakeun pangabakti.

4 'Geus kitoe koe radja Asoer kapanggih, Hosea aja lampah sakait; asalna Hosea ngoetoesan djalma ka So, ^b radja Mēsir, djeung teu ngahatoerkeun pangabakti ka radja Asoer, sabijasana oenggal-oenggal taoen; noe matak andjeunna koe radja Asoer ditoetoep, djeung dibarogod

5 di djēro pangberokan. 'Tidinja radja Asoer indit nēroes satanah kabeh; ^c kēbat

inditna ka Samaria, bari seug diképoeng
 6 tiloe taoen lilana. 'Mangsa kasalapan
 taoenna djoemčnëng Hosea, harita Sa-
 maria teh beunang koe radja Asoer; ^a
 toeloej Israil dibojong ka tanah Asoer,
 dibere énggon di tanah Halah, djeung
 di sisi tji Habor, sisi waloengan Gosan,
 sarta di nagara-nagara tanah Madajin.
 7 'Ari anoe matak kitoe, sabab oerang
 Israil marigawe dosa ka Pangeran Al-
 lahna, noe nginditkeun maranehanana
 ti tanah Mësir, ti handapeun kawasa
 Piraon, radja Mësir teja; sarta aribadah
 8 ka aállahan. 'Djeung ^e pada ngalakonan
 pikoekoeh bangsa-bangsa, noe koe Pa-
 ngeran disingkahkeun ti hareupeun oerang
 Israil teja; kitoe keneh pikoekoeh
 radja-radja Israil, beunang eta njarijeun.
 9 'Sarta oerang Israil ngaheng-ngaheng
 kana pérkara noe teu bënë, ngalawan
 ka Pangeran Allahna, djeung njarijeun
 énggon loehoer keur dirina di sakabeh
 nagara-nagarana, dina panggoeng pang-
 10 djagaän, komo di nagara reugreug. 'Mal-
 lah ^f ngaradëgkeun keur dirina tihang-
 tihang djeung Asera-Asera, dina oenggal
 pasir loehoer, djeung di handapeun sa-
 11 koer kakaian ngaroenggoenoek; 'sarta
 pada ngoekoes di dinja dina sakabeh
 énggon loehoer, satjara bangsa-bangsa
 noe koe Pangeran diboewang ti hareu-
 peun maranehanana teja; djeung nja-
 rijeun pérkara garoreng, matak ngabën-
 12 doekeun Pangeran. 'Toer ^g pada ngabakti
 ka brahala-brahala, noe koe Pangeran
 ditimbalkeun ka maranehanana kijeu
 teja: Maraneh poma oelah migawe pér-
 13 kara kitoe. 'Ari Pangeran teh ngelingan
 ka Israil djeung ka Joeda, koe lantaran
 sakabeh nabi andjeunna, sakoer djoeroe
 pëlëng; kijeu timbalanana: ^h Geura ta-
 robot, koedoe pada mitjeun djalan ma-
 raneh noe goreng, sarta arestoekoekun
 timbalan kami, pikoekoeh kami, noe-
 roetkeun saeusina toret, noe koe kami
 ditimbalkeun ka karoehoen maraneh,
 sarta koe kami didatangkeun ka diri
 maraneh koe lantaran abdi-abdi kami,
 14 sakoer nabi-nabi. 'Dëmi eta teu ngaga-
 roegoe, anggoer padangaheuraskeun beu-
 heungna, ⁱ sapërti beuheung karoehoen-
 na, noe teu përtjajeun ka Pangeran
 15 Allahna teja. 'Tjoel pada mitjeun pikoe-
 koeh andjeunna, djeung përdjangdjia-

nana, beunang andjeunna ngadamël ka
 karoehoenna, sarta përtelaänana, beu-
 nang andjeunna mërteleakeun ka dari-
 nja; ^j seg pada noeroet noe sija-sija, ^k
 noe matak djaradi sija-sija, sarta noe-
 roetan bangsa-bangsa noe sakoerilingna,
 noe koe Pangeran geus ditimbalkeun
 ka maranehanana, ^l jen oelah migawe
 16 sapërti eta. 'Djeung pada ninggalkeun
 sadajana timbalan Pangeran Allahna,
 sarta njarijeun artja sipat tjitak keur
 sësëmbaheunana, ^m nja eta doewa sasa-
 pian teja; samalah njarijeun Asera,
 djeung ⁿ njarëmbah ka sakoer balad
 17 langit, sarta ngabarakti ka Baäl. 'Toer ^o
 sok njorangkeun anakna lakai-awewe
 kana senneun, sarta ^p pada milampah noe-
 djoem djeung tënoeng; ^q estoe geus pada
 ngadjoewal diri, karëp migawe noe go-
 reng di pajoeuneun Pangeran, soepaja
 18 ngabëndoekeun andjeunna. 'Noe matak
 Pangeran ngabëndon ka Israil langkoeng-
 langkoeng, sarta disalingkirkeun ti pa-
 joeneunana; taja noe kari, ngan kaom
 19 Joeda woengkoel. 'Nadjan Joeda oge
 teu ngestoekeun timbalan Pangeran
 Allahna; satëgësna ngalakonan pikoe-
 20 koeh Israil, beunang eta njarijeun. 'Toe-
 loej sakabeh toeroenan Israil koe Pa-
 ngeran ditjoelkeun, sarta disangsara, ^r
 djeung disarelehkeun ka leungeun ram-
 pog, datang ka dipitjeun sakali ti pajoe-
 neunana. 'Karana ^s andjeunna njoëh-
 keun Israil ti bangsa Dawoed; heug
 Jarobam poetra Nëbat teja koe eta
 didjadikeun radja; ari koe Jarobam teh
 Israil seg dioendoerkeun ti poengkoereun
 Pangeran, sarta didarosakeun, dosana
 22 gëde katjida. 'Toeloej oerang Israil pada
 ngalakonan sakabeh dosa Jarobam, noe
 dipigawe koe eta; teu njalingkir ti dinja,
 23 'datang ka Israil koe Pangeran dising-
 kahkeun ti pajoeuneunana, ^t sakoemaha
 pangandikana koe lantaran sakabeh
 abdi-abdina, nja para nabi teja. Toeloej
 Israil dibojong ti tanahna sorangan ka
 tanah Asoer, tëpi ka mangsa ajeuna.

a p. 15:30. b Hos. 7:11. c p. 18:9. d p. 15:29.
 e 3 Moesa 18:3. f 1 Radj. 14:23. g 2 Moesa
 20:3, 4; 23:13. h Jer. 18:11; 25:5; 35:15.
 i 2 Moesa 32:9. j 1 Sam. 12:21. k Roem 1:21.
 l 3 Moesa 18:24. m 1 Radj. 12:28. n 5 Moesa
 4:19. o p. 16:3. p p. 21:6. q 1 Radj. 21:20.
 r Hak. 2:14. s 1 Radj. 12:19. t 1 Radj. 14:15;
 Hos. 1:6; Mik. 1:6.

djalma ti Baboel, ti Koet, ti Awa, ti Hamat djeung ti Sëparwaim, dibere énggon di nagara-nagara Samaria, ngaganti oerang Israil; toeloelj eta ngabogaän Samaria, sarta ngareusian nagara-nagara.
 25 'Ari geus kitoe, keur anjaran eta djalma ngarénggon di dinja, teu aribadah ka Pangeran; anoe matak eta teh koe Pangeran didatangan singa, sarta maranehanana reja noe koe singa diparaehan. 'Toeloelj aroendjoekan ka radja Asoer, kijeu piendjoekna: Noen, ari bangsa-bangsa, noe koe andjeun dibojong saréng dipérnahkeun di nagara-nagara Samaria teja, hanteu tarérangeun dina tata Batara eta tanah; noe mawi maranehanana koe eta Batara didatangan singa; saréng, salérésna, maranehanana koe singa teh diparaehan, sarehna teu tarérangeun dina tata Batara eta tanah. 'Seug radja Asoer marentah, kijeu parentahna: Geura alanteurkeun ka dinja hidji panghoeloe, kaäsoep panghoeloe noe koe maraneh dibojong ti dinja teja; sina lalumpang sarta maratoeh di dinja, djeung sina magahkeun ka maranehanana tata Batara tanah eta.
 27 'Toeloelj datang hidji panghoeloe, kaasoep panghoeloe noe koe oerang Asoer dibojong ti Samaria teja; seug matoeh di Bet-El, sarta magahkeun ka maranehanana hal pëtana ibadah ka Pangeran. 'Parandene eta bangsa masing-masing njarieun aállahanana, sok ditareundeun dina imah énggon laloehoer, beunang njarieun oerang Samaria teja, hidji-hidji bangsa di nagara-nagarana, noe koe maranehanana dieusian. 'Ari oerang Baboel njarieun Soekot-Bënot; oerang Koet njarieun Nergal; oerang Hamat njarieun Asima; 'oerang Awa njarieun Nibhas djeung Tartak; sarta ari oerang Sëparwain ^a sok ngadoeroek anakna koe seuneu, adjang Adram-Melek djeung Anam-Melek, aállahan Sëparwaim. 'Djadi eta teh aribadah ka Pangeran, sarta njarieun keur daririna panghoeloe-panghoeloe énggon laloehoer ^b ti lébah diri maranehanana, noe pada manggoerbankeun maranehanana di imah
 33 énggon laloehoer teja. 'Ongkoh eta teh aribadah ka Pangeran, ongkoh ngabarakti ka aállahanana, noeroetkeun tata bangsa-bangsa anoe asal maranehanana

34 dibojong. 'Tëpi ka mangsa ajeuna eta teh marilampah sakoemaha tata-tata baheula; teu aribadah ka Pangeran, sarta teu noeroetkeun pikoekoehna, hoekoehna, papakon djeung timbalan, noe koe Pangeran ditimbalkeun ka anak-poetoe Jakoeb, ^c noe koe andjeunna dipaparin ngaran Israil teja. 'Padahal Pangeran geus ngadamël përdjangdjian ka maranehanana, sarta ditimbalan, kijeu timbalanana: ^d Maraneh poma oelah ibadah ka aállahan, oelah disarëmbah, oelah dibarakti, sarta oelah dikoerbanan; 'estoena mah Pangeran, noe nginditkeun maraneh ti tanah Mësir, nganggo kawasa gëde sarta nganggo asta noe njodor teja, nja ka eta maraneh koedoe ibadah, nja eta noe koe maraneh koedoe disëmbah, sarta nja eta noe koe maraneh koedoe dikoerbanan teh; 'djeung ari pikoekoeh, djeung hoekoem, djeung papakon, sarta timbalan, noe koe andjeunna disërkatkeun keur maraneh teja, nja eta noe koe maraneh koedoe diëstoetkeun dilampahkeun sapapandjangna; 35 djeung oelah aribadah ka aállahan. 'Sarta ari përdjangdjian, beunang kami ngadamël ka maraneh teja, koe maraneh oelah dipopohokeun, djeung oelah aribadah ka aállahan; 'estoena mah Pangeran, Allah maraneh, nja ka eta maraneh koedoe ibadah teh; moen kitoe mah maraneh koe andjeunna tangtote diloeppoetkeun ti leungeun sakabeh moesoeh maraneh. 'Dëmi eta teh teu ngagaraogoe; énjana mah milampahna sakoe-maha tata-tata baheula bae. 'Djadi eta bangsa-bangsa aribadah ka Pangeran, sarta ngabarakti ka artja-artjana ongkoh; malah anak-intjoena ge pada milampah sakoemaha kalakoean karoe-hoenna, tëpi ka mangsa ajeuna.

a p. 16: 3. *b* 1 Radj. 12: 31. *c* 1 Radj. 18: 31.

d Hak. 6: 10.

PASAL 18.

Ari geus kitoe, mangsa katiloe taonna Hosea poeta Ela teja djoemënéng radja Israil, ^a harita Hiskia poeta Ahas, 2 radja Joeda, djadi radja. 'Oemoer Hiskia keur mangsa djadi radja teh salawe taoen, sarta salapan likoer taoen ngaradjaänana di Jëroesalem; ari djënëngan 3 iboena Abi poeta Djakaria. 'Dëmi Hiskia

teh milampah noe bënë di pajoe-
neun Pangeran, ^b sakoemaha lampah
4 Dawoed ramana. 'Andjeunna njingkir-
keun ^c ĕnggon laloehoer, djeung meu-
peuskeun tihang-tihang, sarta ngabasmu
Asera; malah andjeunna ngarēmēkkeun
^d oōrajan tambaga, beunang ngadamēl
Moesa teja; karana tēpi ka djaman ha-
rita oerang Israil sok ngaroekees ka
dinja; dēmi koe andjeunna disēbatkeun
5 Nēhoestan. 'Andjeunna teh ngandēl ka
Pangeran, Allah Israil, ^e moenggah pan-
deurieun andjeunna taja sasamana dina
lēbah sakabeh radja Joeda; kitoe keneh
6 noe saheulaemana. 'Karana andjeunna
ngarakētan ka Pangeran; teu pisan
njingkah ti poengkoereun Pangeran, sa-
tēgēsna ngestokeun timbalanana, noe
koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa
7 teja. 'Noe matak Pangeran njarēngan ka
andjeunna; ka mana bae angkatna, nja
pintēr lalampahanana; sarta andjeunna
baha ka radja Asoer, hanteu ngawoela
8 ka dinja. 'Andjeunna ^f ngelehkeun oer-
ang Pēlisti tēpi ka nagara Gasa, katoet
wēwēngkērana; geus poegoeh pang-
goeng pangdjagaān, nagara reugreug oge
eleh.
*a p. 16:20; 2 Bab. 29. b 1 Radj. 11:6.
c p. 17:9, 10. d 4 Moesa 21:9. e p. 23:25.
f Jes. 14:29.*

9 Ari geus kitoe, mangsa kaopat taoenna
Hiskia djoemēnēng radja, ninggang
katoedjoeh taoenna Hosea poetra Ela
djoemēnēng radja Israil, harita ^a Sal-
maneser, radja Asoer teja, indit ngaroe-
roeg ka Samaria, sarta nagara teh dikē-
10 poeng. 'Dēmi geus meunang tiloe taoen,
toeloej beunang; mangsa kagēnēp ta-
oenna djoemēnēng Hiskia, mēnērnan kasa-
lapan taoenna Hosea djoemēnēng radja
11 Israil, ^b harita Samaria beunang. 'Toe-
loej Israil koe radja Asoer dibojong ka
tanah Asoer, sarta dipērnahkeun di ta-
nah Halah, djeung di sisi tji Habor, sisi
waloengan Gosan, sarta di nagara-na-
12 gara tanah Madajin; 'tina sabab eta
teh teu ngagaroege kana timbalan
Pangeran Allahna, sabalikna pada nga-
rēmpak pērdjangdjanana, nja eta sanis-
kara noe didawoehkeun koe Moesa, abdi
Pangeran teja; keukeuh teu ngaroe-
goe, sarta hanteu dilampahkeun.

a p. 17:3. b p. 17:5, 6.

13 Ari ^a mangsa kaopat-wēlas taoenna

Hiskia djoemēnēng radja, bral Sanherib,
radja Asoer, indit ngaroeoeg ka saka-
beh nagara Joeda noe rareugreug, sarta
14 dibareunangkeun. 'Tidinja Hiskia, radja
Joeda, ngoetoesan ka radja Asoer, ka
nagara Lakis, mihatoer kijeu: Kaeola
tarima dosa; moegi geura moelih ti
kaeola; naon bae noe ka kaeola koe
andjeun bade ditangtoskeun, kaeola sē-
dja njoehoen. Seug radja Asoer ka Hiskia,
radja Joeda, ngamistikeun tiloe ratoes
talenta perak djeung tiloe poeloeh ta-
15 lenta ēmas. 'Sor ^b Hiskia ngahatoerkeun
sakabeh perak, noe kapēndak di gēdong
Pangeran sarta dina doenya-brana gē-
16 dong radja. 'Dina mangsa harita panto
kabah Pangeran koe Hiskia dikeureu-
tan ēmasna; kitoe keneh tihang-tihang
anoe beunang Hiskia, radja Joeda, nja-
poetan; seug ēmasna dihatoerkeun ka
17 radja Asoer. 'Parandene kitoe radja
Asoer nitahan ^c Tartan djeung Rabsaris
sarta Rabsake ti nagara Lakis ka radja
Hiskia, ka Jēroesalem, dibahanan balad
rosa pisan; bral arindit, toeloej dara-
tang ka Jēroesalem. Dēmi geus arindit
sarta geus daratang teh, heug ngaran-
dēg di soesoekon emping girang, noe
di sisi djalan gēde, lēbah tēgal minatoe.
18 'Toeloej ngagēroan ka radja. Djol bidjil
ka darinja Eljakim poetra Hilkia, noe
njangking gēdong, djeung Sebna, mantri
toelis, sarta Joah poetra Asap, noe djadi
19 papatih. 'Pok Rabsake ngomong ka da-
rinja: Geura poepoelih ka Hiskia: Kijeu
timbangan radja agoeng, radja Asoer:
20 ngandēl teh? 'Tjarek kita, tapi omong
biwir bae: Aja tarekah djeung pangawa-
sana baris kana pērang. Ajeuna ka saha
kita nja ngandēl, noe matak kita baha
21 ka kami? 'Ajeuna, saēnjana, kita ngan-
dēl teh kana ^a iteuk hoē noe geus pitēs,
nja ka Mēsir teja; tijap-tijap aja noe
nēkēn kainja, pangtoe tjos ka leungeun-
na, datang ka paratna; nja kitoe Pi-
raon, radja Mēsir, ka sakabeh noe nga-
22 randēl ka dinja. 'Tatapi lamoen mara-
neh ngomong ka kami: Kaeola ngaran-
dēl teh ka Pangeran, Allah kaeola: naha
eta teh lain eta noe pamoejdjaanana
djeung altar-altarna disingkirkeun koe
Hiskia teja, bari marentah ka oerang
Joeda djeung ka oerang Jēroesalem,

jen: Maraneh njëmbah teh koedoe di
 23 hareupeun ijeu hidji altar bae di Jë-
 roesalem? 'Ari ajeuna, geura tataroehan
 djeung goesti kami radja Asoer: kami
 ka kita dek mere doewa reboe koeda,
 oepama kita bisa ngadjogokeun ti diri
 24 kita toekang toempak koeda baris noem-
 pakaninja. 'Na koemaha kita pibisaeun
 ngoendoerkeun bopati sahidji oge, ka-
 soep abdi goesti kami noe pangleu-
 tikna? tapi kita ngandël ka Mësir, tina
 25 kareta djeung tina taroekang toempak
 koeda. 'Ajeuna kami pangaroeroeg ka
 ijeu ënggon sëdja diroeksak teh, naha
 karah teu kalawan Pangeran? aja tim-
 balan Pangeran ka kami: Geura indit
 ngaroeroeg ka tanah eta, sarta roek-
 sakkeun koe maneh. a 2 Bab. 32; Jës. 36.
 b p. 12: 18. c Jës. 20: 1. d Jëh. 29: 6.

26 Misaoer Eljakim poetra Hilkia, djeung
 Sebna, sarta Joah ka Rabsake teh:
 Moegi ka abdi gamparan ngalahir koe
 basa Sam bae, karana abdi pada nga-
 hartos; montong ngalahir ka abdi koe
 basa Jahoedi, kakoeping koe djalma-
 27 djalma noe araja dina loehoer koeta.
 'Ngadjawab Rabsake ka darinja: Ari
 kami teh, noe matak dipiwarang koe
 goesti kami ngomongkeun sagala omong-
 an noe tadi teja, naha karah ka
 djoeragan maneh sarta ka diri maneh
 bae? lain ka eta djalma-djalma noe
 darjoeok dina loehoer koeta, noe bakal
 28 njatoe tai sorangan, nginoem tji-kiih
 sorangan, barëng djeung maraneh? 'Neut
 Rabsake nangtoeng, sarta ngagëro, bëdas
 pisan sowarana, make basa Jahoedi,
 ngomong, kijeu pokna: Geura darenge-
 keun lahiran radja goeng, radja Asoer!
 29 'Kijeu timbalan radja: Maraneh oelah
 kagëlo koe Hiskia; karana moal bisaun
 ngaloepoetkeun maraneh ti panangan
 30 radja. 'Djeung maraneh oelah kabawa-
 bawa koe Hiskia ngandëlkeun Pangeran,
 ngomong kijeu: Oerang tangtoe koe
 Pangeran diloeupoetkeun, sarta ijeu na-
 gara moal koengsi diselehkeun ka leu-
 31 ngeun radja Asoer. 'Poma oelah nga-
 roegoegoe ka Hiskia; karana kijeu tim-
 balan radja Asoer: Geura njarijeun
 karahajoan djeung kami, bari baridjil
 ka kami; tangtoe maraneh pada nga-
 hakan a hasil tangkal anggoer sorangan,
 djeung pada ngahakan hasil tangkal

kondaung sorangan, sarta pada nginoem
 32 tjai soemoer sorangan; 'tëpi ka kami
 soemping, ngala maraneh ka hidji tanah
 noe sapërti tanah maraneh, nja tanah
 soegih gandoem djeung anggoer, tanah
 soegih roti djeung këbon anggoer, tanah
 soegih minjak djetoen djeung madoe;
 mangke maraneh hiroep, sarta moal di-
 paehan; djeung oelah ngarogoege ka
 Hiskia, karana ngagëndam ka maraneh,
 pokna: Pangeran tangtoe ngaloepoet-
 33 keun oerang. 'Karah batara-batara bang-
 sa-bangsa geus aja noe ngaloepoetkeun
 34 tanahna ti panangan radja Asoer? 'Di
 mana batara Hamat djeung batara Ar-
 pad? di mana batara Sëparwaim, batara
 Hena djeung batara Iwa? karah batara
 bareto ngaloepoetkeun Samaria ti leu-
 35 ngeun kami? 'Tjik, di lëbah sakabeh
 batara tanah-tanah teja, noe mana noe
 geus ngaloepoetkeun tanahna ti leu-
 ngeun kami, wët njangka Pangeran tang-
 toe ngaloepoetkeun Jëroesalem ti leu-
 36 ngeun kami? 'Dëmi eta djalma-djalma
 rarepeh bae, teu ngadjawab ka Rabsake
 sakëtjap-këtjap atjan; karana radja geus
 maparin timbalan, kijeu timbalanana:
 37 Maraneh oelah ngadjawab ka dinja. 'Toe-
 loej soemping deui Eljakim poetra Hilkia,
 noe njangling gëdong, djeung Sebna,
 mantri toelis, sarta Joah poetra Asap,
 noe djadi papatih, pada marëk ka Hiskia,
 panganggona beunang njosoëk; seug
 ngoendjoekkeun ka andjeunna omongan
 Rabsake teja. a 1 Radj. 4: 25.

PASAL 19.

Ari geus kitoe, barang kadangoe koe
 A radja Hiskia, pek andjeunna a njosoëk
 panganggona; toeloj noetoean salirana
 koe karoeng, bari seug lëbët ka gëdong
 2 Pangeran. 'Sarta Eljakim, noe njangling
 gëdong, djeung Sebna, mantri toelis teja,
 barëng kokolot-kokolot para panghoeloe,
 koe andjeunna dipiwarang b ka nabi
 Jësaja poetra Amos, geus pada noetoe-
 3 pan diri koe karoeng. 'Toeloj eta teh
 malihatoer ka Jësaja: Kijeu lahiran Hiskia:
 Poë ijeu nja poë kasoekëran, sarëng
 kalaraan, sarawoeh kawirangan; karana
 baroedak geus rek babar, tapi taja
 4 tanaga geusan ngadjoeoerkeun. 'Bok
 manawa Pangeran, Allah andjeun, nga-
 dangoekeun sakabeh omongan Rabsake,

noe dititah koe radja Asoer djoeragana ngabinakeun ka Allah noe djoemënëng; manawa kërsa ngalara-lara tina sabab omonganana noe geus kadangoe koe Pangeran, Allah andjeun teja. Koe përkawis eta, moegi-moegi andjeun ngahatoerkeun panëda tina sabab sesa, anoe
 5 masih aja. 'Dëmi geus darongkap eta
 6 mantri radja Hiskia ka Jësaja teh, 'toeloej Jësaja ngalahir ka darinja: Koedoe kijeun nja hatoeran ka djoeragan sampejan: Kijen timbalan Pangeran: Maneh montong sijeun-sijeun koe omongan noe geus kadenge koe maneh, noe koe baroedak radja Asoer dipake ngagoreng-
 7 keun ka kami teja. 'Masing njaho, radja teja koe kami rek dipandjingan hidji soekma, ëngke ^c pingadengeëun tagiwoer, bari toeloej balik deui ka tanahna; sarta di djëro tanahna koe kami rek disina roeboeh koe pëdang. ^a p. 6:30.

^b Jës. 1:1. ^c p. 7:6.

8 Tidinja Rabsake balik, njampak radja Asoer keur mërangan ka nagara Libna; karana geus meunang bedja, jen andjeunna pindah ^a ti nagara Lakis teja.
 9 'Geus kitoe radja meunang bedja hal Tirhaka, radja Koes; aja noe ngoeninga: Salërësna, Tirhaka teja boedal, sëdja mërangan ka andjeun. Toeloej radja ngoetoesan deui djalma ka Hiskia, sarta
 10 diparentah kijeun: 'Maraneh geura mopojan ka Hiskia, radja Joeda, kijeun nja pok: ^b Poma kita oelah kagëlo koe batara kita, noe koe kita diandëlkeun, pagar jen: Jëroesalem moal koengsi di-
 11 selehkeun ka leungeun radja Asoer. 'Kapapan kita geus ngadenge bedja përkara noe koe para radja Asoer didamël ka sakabeh tanah teja, datang ka dita-
 12 roempës; ari kita mah naha piloepoe-
 13 teun? 'Karah batara-batara bangsa-bangsa ngaloeppoetkeun anoe diraoek-sakkeun koe karoehoen kami, ^c tjara Gosan, djeung Haran, djeung Resep, sarta oerang Eden, noe aja di Tëlasar
 14 teja? 'Di mana radja Hamat, djeung radja Arpad, sarta radja nagara Sëparwaim, Hena djeung Iwa teja? ^a p. 18:14.

^b p. 18:30. ^c p. 18:33, 34.

14 Ana Hiskia geus nampa soeratna ti leungeun oetoesan, seug diaos; geus kitoe andjeunna moenggah ka gëdong Pangeran, bari toeloej soerat teh koe Hiskia

dibeberkeun ka pajoeneun Pangeran.
 15 'Sarta Hiskia nënëda ka pajoeneun Pangeran, kijeun panëdana: Noen Pangeran, Allah Israil, ^a noe linggih dina moekarabin! nja andjeun teja Allah, andjeun njalira, njëpëng sadajana karadjaän noe di boemi; andjeun teja noe ngadamël langit sarëng boemi.
 16 'Èh Pangeran! moegitjondongkeun tjëpil andjeun, sarëng dangoekeun; èh Pangeran! moegi bareuntakeun sotja andjeun, sarëng tingalikeun; sarëng moegi dangoekeun omongan Sanherib, noe ngadatangkeun eta, baris ngahinakeun ka
 17 Allah noe djoemënëng. 'Jaktos pisan, noen Pangeran! përkawis radja-radja Asoer ngaroeksakkeun eta bangsa-bangsa
 18 sinarëngan tanah-tanahna; 'sarawoeh aällahanana diaraloengkeun kana seu-neu; karantën lain Allah eta teh, salërësna ^b djidjijjeunan leungeun manoesa bae, kai sarëng batoe; mana koe eta
 19 digëmpoer. 'Ari ajeuna, noen Pangeran, Allah koering sadaja! moegi-moegi koering pada disalamëtkeun ti leungeunna, ^c soepaja sadajana karadjaän noe di boemi pada nganjahokeun, jen andjeun teja Pangeran Allah, andjeun njalira.

^a Djab. 80:2. ^b Djab. 115:4. ^c Jos. 4:24; 1 Radj. 8:43.

20 Tidinja Jësaja poetra Amos teja ngadjoeroengkeun ka Hiskia, pihatoerna: Kijeun timbalan Pangeran, Allah Israil: Ari përkara noe koe maneh ditëda ka kami hal Sanherib, radja Asoer teja,
 21 ^a koe kami geus dimakboel. 'Nja ijeu pangandika, noe koe Pangeran diandikakeun hal eta: Ari parawan, anak Sion, njoemahkeun ka maneh, mojk ka maneh; anak Jëroesalem noetoerkeun ka
 22 maneh ^b bari gogodëg. 'Saha noe dihinakeun djeung digorengkeun koe maneh? sarta saha noe koe omong maneh di-
 23 oenghak, bari panon maneh tanggah ka manggoeng? ^c Nja Kasoetji Israil.
 'Maneh geus ngabinakeun ka Goesti ^a koe lantaran titahan maneh; ari tjarek maneh: Ijeu aing geus oengggah ka loehoer goenoeng-goenoeng, ka têngah goenoeng Libanon, mawa kareta-kareta aing; sarta koe aing dek dikadek kaina poetri noe laloehoer, kaina djamoedjoe noe aroentjoel, sarta dek ngadatangan ka pamondokanana noe pangpoentjakna,

24 ka leuweung pakëbonanana. 'Aing teh ngali djeung nginoem tjai sedjen, sarta aing koe dampal soekoe aing dek nja-atkeun sakabeh bangawan Mësir. 'Na maneh teu ngadenge kami ngadamël kitoe ti anggalna, sarta ngadjadikeun kitoe ti djaman bahenla? ajeuna koe kami eta didatangkeun, jen maneh koe-doe ngagëmpoer nagara noe rareugreue,
 25 didijjeun hoenjoedan-hoenjoedan. 'Kitoe noe matak priboemina teu narangan, pada galeder, sarta baringoengeun; dja-radina sasat djoekoet tégal, sarta daoen hedjo, ^e sasat djoekoet noe dina hateup, djeung gandoem perang memeh géde.
 26 'Ari kami teh leuwih oeninga dina dijoe maneh, sarta dina kaloe war-aseop maneh, kitoe deui dina pangamoek maneh
 27 ka kami. 'Sapedah maneh ngamoek ka kami, djeung sabab rahoel maneh geus nëpi kana tjëpil kami, noe matak iroeng maneh koe kami bakal ditërapan kaloehan ti kami, djeung biwir maneh bakal ditërapan kadali ti kami, sarta maneh koe kami rek dibalikkeun, njo-
 28 rang djalan oeroet maneh datang. - 'Sarta nja ijeu pialamäteunana ka andjeun: noe dihakan taoen ijeu toerijang; noe dihakan taoen kadoewa koerindang; dëmi dina taoen katiloe mah pek njalëbar, djeung dibarowat, kitoe deui marëlak anggoer sarta diharakan boewahna.
 29 'Djeung anoe rahajoe anak-poetoe Joeda, sakoer noe kari, ^f bakal akaran deui ka handap, sarta boewahan ka loehoer.
 30 'Karana ti Jëroesalem pibidjileun sesa, sarta ti goenoeng Sion pibidjileun noe rahajoe; kagoematian Pangeran sawadya-balad noe bade ngadamël kitoe.
 31 'Koe sabab eta, timbalan Pangeran hal radja Asoer teh kijeu: Moal piasoepeun ka ijeu nagara, djeung moal mësatkeun djamparing ka djëro nagara, sarta moal pimawaeun këpëng ka hareupeunana, djeung moal dilingkoengan koe benteng. 'Engke pibalikeun, njo-
 32 rang djalan oeroetna datang; moal koengsi aseop ka ijeu nagara; kitoe lahiran Pangeran.
 33 'Karana kami ^g tangtue ngaraksa ijeu nagara, rek disalamëtkeun, koe karana kami, djeung koe karana Dawoed, abdi kami teja. a p. 20 : 5. b Aj. 16 : 4. c Jës. 5 : 24. d p. 18 : 17. e Djab. 129 : 6. f Jës. 27 : 6. g p. 20 : 6.
 34 Ari geus kitoe, ^a dina peuting eta

keneh bidjil Malaikat Pangeran, pek njabëtan dina pasanggrahan oerang Asoer; sakëti dalapan laksa lima reboe noe kasabët; ana haroedang isoek-isoek, doemadakan, eta kabeh geus dja-radi majit. 'Djoeng Sanherib, radja Asoer, leumpang, moelang; toeloej tjalik ^b di nagara Ninëwe. 'Ari geus kitoe, eukeur radja sëmbahijang di gëdong Nisrok aällahanana, ^c pek Adram-Melek djeung Sareser, poetrana, machan ka andjeunna koe pëdang; toeloej maringgat ka tanah Ararat; ari Esar-Hadon poetrana noe ngaganti djadi radja. a Jës. 37 : 36.

b Joen. 1 : 2. c 2 Bab. 32 : 21.

PASAL 30.

Dina mangsa eta ^a Hiskia parëng teu damang, meh poepoes. Toeloej nabi Jësaja poetra Amos teja ngadeuheus ka andjeunna, sarta mihatoe ka andjeunna: Kijeu timbalan Pangeran: Geura ^b wë-wëkas ka saeusi-imah maneh; karana maneh ëngke paeh, moal lila nja hiroep.
 2 'Tidinja radja ngagilir pameunteuna kana bilik, bari seug nënëda ka Pangeran,
 3 kijeu panëdana: 'Noen Pangeran! moegi emoet, ^c jen simkoering loemakoe teh di pajoeneun andjeun kalawan satoehoe sarëng kalawan soehoed hate, sarëng noe dipilampah koe simkoering anoe sae di pajoeneun andjeun. Sarta Hiskia nangis rosa katjida. 'Dëmi geus kitoe, memeh Jësaja ka loewar ti boeroean panëngah, aja pangandika Pangeran ka
 4 andjeunna, kijeu pangandikana: 'Geura balik, bedjakeun koe maneh ka Hiskia, gëgëdoeg oemat kami: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Dawoed, bapa maneh: ^d Panëda maneh koe kami dimakboel, tji-panon maneh koe kami ditingali; masing njaho, maneh koe kami rek ditjageurkeun; dina poë noe katiloe maneh pi-
 5 oenggaheun deui ka gëdong Pangeran; ^e sarta oemoer maneh koe kami rek ditambahan lima wëlas taoen; malah maneh reudjeung ijeu nagara koe kami rek diloe poetkeun ti leungeun radja Asoer; ^f toer kami rek ngaraksa ijeu nagara koe karana kami, djeung koe karana Da-
 6 woed, abdi kami teja. 'Djeung deui saer Jësaja: Geura njokot boewah kondang sagoeroentoel. Seg ditjokot, sarta ditaploekkeun ka noe bareuh; toeloej

8 andjeunna hoerip. 'Ngalahir Hiskia ka Jësaja: Naon pialamateunana, jen kaেলা koe Pangeran bakal ditjageurkeun, sarta kaেলা pioenggaheun deui ka gédong
 9 Pangeran dina poë noe katiloe? 'Walonan Jësaja: Nja ijeu pialamateunana ka andjeun ti Pangeran, nandakeun Pangeran tangtöe ngadamël pangandika noe diandikakeun teja: koemaha kërsa, kalangkang teh madjoe sapoelöeh goerat atawa moendoer sapoelöeh goerat? 'Ari lahiran Hiskia: Gampang kalangkang teh ngeser sapoelöeh goerat; ontong, anggoer kalangkang teh sina moendoer sapoelöeh goerat ka toekang. 'Toeloej nabi Jësaja sasambat ka Pangeran; seug koe Pangeran kalangkang teh dipoendoerkeun sapoelöeh goerat ka toekang, dina goerat noe koe eta geus ditoeroenan, dina istiwa Ahas. a 2 Bab. 32: 24; Jës. 38.

b 2 Sam. 17: 23. c p. 18: 3. d p. 19: 20. e p. 19: 34.

12 " Dina mangsa eta Bërodak-Baladan, poetra Baladan, radja Baboel, ngirimkeun soerat djeung kikitöen ka Hiskia; karana ngadenge bedja, jen Hiskia mantas teu damang. 'Ari Hiskia ngagoegoe ka eta oetoesan, sarta nembongkeun ka darinja sagoedang arta-bandana, émasperak, wawangian djeung minjak aloes; kitoe deui sagoedangna pakarang, djeung saniskara bae noe kapanggih dina doenya-brana andjeunna; taja naon-naon dina gédongna sarta dina sawëwëngonna noe koe Hiskia teu ditembongkeun ka darinja. 'Geus kitoe nabi Jësaja ngadeuheus ka radja Hiskia, sarta naros ka andjeunna: Koemaha omongan eta djalälëma, sarta ti mana daratangka ka andjeun? Ngawalon Hiskia: Daratangka ti tanah noe djaoeh, ti Baboel. 'Naros deui Jësaja: Narendjo naon di gédong andjeun? Walonan Hiskia: Narendjo saniskara noe di gédong kaেলা; taja naon-naon dina doenya-brana kaেলা, noe koe kaেলা hanteu ditembongkeun ka darinja. 'Saoer Jësaja ka Hiskia: Andjeun geura reungeunkeun pangandika
 17 Pangeran: 'Masing njaho, pidatangeun mangsa, didinja saniskara noe di imah maneh, sarta sakoer anoe beunang ngëlëp karoehoen maneh, tëpi ka mangsa ajeuna, b bakal diakoetan ka Baboel; moal aja noe dikarikeun; kitoe timbalan Pangeran. 'Djeung deui anak maneh

lalaki, anoe pibidjileun ti diri maneh, noe koe maneh bakal dijoegakeun, noe sawareh mëngke ditjokot, didijjeun ponggawa di djëro karaton radja Baboel.
 19 'Ari lahiran Hiskia ka Jësaja: Sae pangandika Pangeran, noe geus dilahirkeun koe adjëngan. Lahirna deui: Salërënsa moegi-moegi aja kasëngangan djeung kajaktian saemoer kaেলা! - 'Ari tjarijos Hiskia salijan ti eta, djeung sakabeh pangawasana, kitoe deui lampahna ngadamël empang djeung soesoekan, sarta ngasoepkeunana tjai ka djëro dajeuh teja, saënjana kaoëngëlkeun dina kitab
 21 babad para radja Joeda. 'Toeloej Hiskia koelëm reudjeung karoehoenna; ari Mënase poetrana noe ngaganti djadi radja. a 2 Bab. 32: 31; Jës. 39. b. p. 24: 13, 14.

PASAL 21.

Oemoer a Mënase keur mangsa djadi Radja teh doewa wëlas taoen, sarta lima poelöeh lima taoen ngaradjaänana di Jëroesalem; ari djënëngan iboena
 2 Hepsiba. 'Dëmi Mënase teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, b noeroetkeun lampah kagiroekan bangsa-bangsa, noe koe Pangeran disingkahkeun
 3 ti hareupeun oerang Israil teja. 'Da andjeunna ngadjëlëgkeun deui énggon laloehoer, c noe digëmpoer koe Hiskia ramana teja; djeung ngadëgkeun altar-altar adjang Baäl, sarta ngadamël Asera, d sakoemaha noe didijjeun koe Ahab, radja Israil teja; e malah andjeunna njëmbah ka sakoer balad langit, sarta
 4 dibarakti. 'Toer f andjeunna ngadamël altar-altar di djëro gédong Pangeran, noe koe Pangeran ditimbalkeun kijeu teja: g Di Jëroesalem kami rek mërë
 5 nahkeun djënëngan kami. 'Sarta ngadamël altar-altar adjang sakoer balad langit teja h dina doewa boeroean gédong Pangeran. 'Katoeroeg-toeroeg i andjeunna njoerangeun poetrana noe pamëgët kana seuneu, j sarta milampah petangan djeung tënoeng, kitoe deui ngadamël toekang njaroemah djeung toekang ngoesoemah; loba katjida milampahna noe goreng di pajoeneun Pangeran, matak
 7 ngabëndoekeun. 'Djeung aja hidji artaja Asera, beunangna ngadamël, koe andjeunna diteundeun di djëro gédong, anoe koe Pangeran ditimbalkeun ka

Dawoed djeung ka Soeleman poetrana kijeu teja: Di djéro ijeu gédong sarta di Jérusalem, beunang kami milih ti sakabeh kaum Israil, kami rek méré-nahkeun djénengan kami salalanggéng-na; 'sarta ^b soekoe Israil koe kami moal dileumpang-leumpangkeun deui tina tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka karoehoenna; ^l kitoe soteh oepema ngarestoekeun milampah sakoemaha noe koe kami geus ditimbalkeun ka maranehanana, sarta noeroetkeun sakabeh papakan, noe diparentahkeun ka maranehanana koe abdi kami Moesa teja.

⁹ 'Tatapi teu nareroet; sarta maranehanana disasabkeun koe Mënase, datang ka pada migawe noe goreng alah batan noe dipigawe koe bangsa-bangsa, noe ditoempoekeun koe Pangeran ti hareupeun oerang Israil teja. 'Tidinja Pangeran ngandika ^m koe lantaran abdi-abdina, nja eta para nabi, kijeu pangandikana:

¹¹ 'Sapedah Mënase, radja Joeda, migawe eta sagala kagiroekan, ⁿ nja migawe noe goreng alah batan sakabeh noe dipigawe koe oerang Emor, anoe heulaeun manehana, katoeroeg-toeroeg oerang Joeda koe manehana didosakeun koe brahala-brahalana: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Masing njaho, kami rek ngadatangkeun katjilakaän ka Jérusalem djeung ka Joeda, ^o anoe matak saha-saha noe ngadenge ngeng-ngengan disada tjeuli doewanana.

¹³ 'Sarta kami ka Jérusalem rek masangkeun këntja Samaria djeung sipat-gantoeing imah Ahab; ari Jérusalem koe kami rek diseka, tjara noe njeka piring; geus diseka, seg ditangkoebkeun. 'Sarta ari sesa kagoengan kami koe kami rek ditilar; malah rek diselehkeun ka leungeun moesoeh-moesoehna, nja pidjaidieun rajaheun djeung rampogeun sakabeh moesoeh-moesoehna; 'sapedah pada migawe noe goreng di pajoeneun kami, djeung njarieun pibëndoeëun kami, ti watës poëan karoehoenna boedal ti Mësir teja tēpi ka mangsa ajeuna.

¹⁶ 'Djeung deui Mënase teh ^p loba katjida nja ngoetjoerkeun gētilh noe teu salah, wani pinoeh sanagara Jérusalem ti sisi ka sisi deui; kadjaba ti dosa-dosana, noe djadi matak andjeunna ngadosakeun Joeda teja, tina migawe noe goreng di

17 pajoeneun Pangeran. - 'Ari tjarijos Mënase salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, kitoe deui dosana, noe koe andjeunna dilampahkeun teja, saénjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Toeloj Mënase koelëm reudjeung karoehoenna, sarta dikoerëbkeun dina taman gédongna, dina taman Oesa; ari Amon poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Bab. 33. *b* 1 Radj. 14: 24. *c* p. 18: 4.

d 1 Radj. 16: 33. *e* p. 17: 16. *f* p. 23: 12. *g* 1 Radj. 9: 3.

h 2 Bab. 4: 9. *i* p. 16: 3. *j* p. 17: 17. *k* 2 Sam. 7: 10.

l 1 Radj. 8: 25. *m* Jér. 15: 4. *n* 2 Bab. 33: 9.

o 1 Sam. 3: 11. *p* p. 24: 4.

¹⁹ Oemoer ^a Amon keur mangsa djadi radja teh doewa likoer taoen, sarta doewa taoen ngaradjaänana di Jérusalem; ari djénengan iboena Mësoelemet poetra Haroes, ti Jotba. 'Dëmi Amon teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, sakoemaha lampah Mënase ramana teja.

²¹ 'Karana andjeunna ngalakonan sakabeh djalan noe dilakonan koe ramana, djeung ngabakti ka brahala-brahala noe dibakti koe ramana; nja eta noe koe andjeunna disëmbah; 'ari Pangeran, Allah karoehoenna mah, koe andjeunna ditinggal, hanteu ngalakonan djalan Pangeran.

²³ 'Tidinja mantri-mantri Amon ^b sakarait ngamoesoeh ka andjeunna; pek radja teh koe eta dipaehan di djéro gédongna.

²⁴ 'Dëmi djalma-djalma eusi tanah maehan eta sakabeh mantri noe sakait ngamoesoeh ka radja Amon; sarta Josia, poetra radja, koe djalma-djalma eusi tanah didjénëngkeun radja, ngaganti andjeunna. -

²⁵ 'Ari tjarijos Amon salijan ti eta, sakoer lalampahanana, saénjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Joeda.

²⁶ 'Toeloj andjeunna dikoerëbkeun kana koeboeranana, dina taman Oesa teja; ari Josia poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Bab. 33: 21. *b* p. 12: 20.

PASAL 22.

Oemoer ^a Josia keur mangsa djadi radja teh dalapan taoen, sarta tiloe poeloeh hidji taoen ngaradjaänana di Jérusalem; ari djénengan iboena Jëdida poetra

² Adaja, oerang Boskat. 'Dëmi Josia teh ^b milampah noe bënëer di pajoeneun Pangeran, sarta ngalakonan sakabeh djalan Dawoed ramana; ^c taja pisan njingkahna ka katoehoe atawa ka kentja.

a 2 Bab. 34.

b p. 18: 3. *c* Jos. 23: 6.

3 Dëmi geus kitoe, mangsa kadalapan-
wélas taoenna Josia djoemëng radja,
hidji waktoe radja miwarang Sapan,
poetra Asalja, anoe poetra Mësoelam,
mantri toelis, ka gëdong Pangeran, la-
4 hirna: 'Geura indit ka Hilkia, pang-
hoeloe gëde, sina ngabereskem oewang,
noe geus didatangkeun ka gëdong Pange-
ran, ^a beunang ngoempoelkeun ti djalma-
djalma koe poerah ngadjaga bangba-
5 roeng; 'djeung ^b koedoe diselehkeun ka
leungeun djalma noe njarieun pagawean,
noe geus pa'la dibakoekeun ka gëdong
Pangeran; sina koe eta dibalandjakeun
ka noe njarieun pagawean, anoe di gë-
dong Pangeran, baris ngomean karoek-
6 sakan gëdong; 'nja eta ka toekang kai, ka
toekang njarieun, djeung ka toekang
tembok; sarta dipake meuli kai djeung
batoe tataan, pikeun ngomean gëdong.
7 'Tatapi ^c hanteu balitoeng reudjeung
maranehanana përkara oewang noe di-
selehkeun ka leungeunna; karana pada
satoehoe lampahna. ^a p. 12:9. ^b 12:11.
^c p. 12:15.

8 Toeloej Hilkia, panghoeloe agoeng,
ngalahir ka Sapan, mantri toelis teh:
Kaoela manggih ^a kitab toret di gëdong
Pangeran. Seug kitab teh koe Hilkia di-
selehkeun ka Sapan; toeloej koe Sapan
9 diadji. 'Tidinja Sapan, mantri toelis teh,
ngadeuhensan ka radja, sarta lapor ka
radja, pioendjoekna: 'Noen, ari përkawis
oewang, anoe kapëndak di gëdong teja,
koe abdi-abdi gampang parantos dioe-
doelkeun, bari ladjeng diselehkeun ka
leungeun djalma noe njarieun padamé-
lan, anoe dibakoekeun ka gëdong Pange-
10 ran teja. 'Djeung deni Sapan, mantri toe-
lis teh, ngoeninga ka radja, pioendjoekna:
Abdi koe panghoeloe Hilkia diselehkeun
hidji kitab. Toeloej koe Sapan diadji di
11 pajoeneun radja. 'Ari geus kitoe, mangsa
radja geus ngadangoe lahiran kitab to-
ret, ^b seng andjeunna njosoëk pangang-
12 gona. 'Tidinja radja nimbalan ka pang-
hoeloe Hilkia, ka Ahikam poetra Sapan,
ka Akbor poetra Mikaja, ka Sapan, man-
tri toelis, djeung ka Asaja, mantri radja,
13 kijeu timbalanana: 'Geura lalumpang,
pangnaroskeun diri kami, djeung oemat,
sarta sabangsa Joeda ka Pangeran, hal
lahiran ijeu kitab noe kapanggih; karana
rosa pisan bëndoening Pangeran, estoe

ngagëdoer, panas ka oerang, tina sabab
karoehoen oerang teu nareroet kana
lahiran ijeu kitab, teu milampah sako-
maha noe dioengëlkeun baris lampah-
keuneun oerang. ^a 5 Moesa 31:26. ^b Esr. 9:3;
Jer. 36:24.

14 Bral panghoeloe Hilkia, Ahikam, Ak-
bor, Sapan djeung Asaja tjaralik ka
Hoelda, ^a nabi istri, garwa Saloem, poe-
tra Tikwa, anoe poetra Harhas, toekang
ngadjaga papakean; ari eta istri tjalikna
di Jérusalem, dina bagian kadoewa; toe-
15 loej pada sasaoeran ka eta istri. 'Misaer
istri teh ka darinja: Kijeu timbalan Pa-
nggeran, Allah Israil: Bedjakeun koe ma-
raneh ka eta djalma, noe ngadjoeoeng-
16 keun maraneh ka kami: 'Kijeu timbalan
Pangeran: Masing njaho, kami rek ngad-
datangkeun katjilakaän ka ijeu ënggon
sarta ka priboemina, nja eta sakabeh la-
hiran kitab, noe diadji koe radja Joeda
17 teja; 'tina sabab geus naringgalkeun
ka kami, sarta ngaroekees ka aällahan,
mambrih ngabëndoekneun kami koe sa-
kabeh djidjjeunan leungeunna; noe ma-
tak bëndoe kami djadi ngagëdoer, panas
18 ka ijeu ënggon, sarta moal pareum. 'Dëmi
ka radja Joeda, noe ngadjoeoengkeun
maraneh nanja ka Pangeran, koedoe
kijeu nja mopojan ka dinja: Kijeu tim-
balan Pangeran, Allah Israil: Moenggoeh
eta lahiran noe kadenge koe maneh teja,
19 'sapedah hate maneh djadi leuleus, sarta
maneh ngahandapkeun diri di pajoeneun
Pangeran, sanggeus maneh ngadenge noe
koe kami diandikakeun hal ijeu ënggon
djeung hal priboemina, jen mëngke soe-
woeng sarta keuna panjapa teja, djeung
maneh njosoëk papakean maneh, bari
tjeurik di pajoeneun kami: noe matak
kami sabalikna ngamakboel, soer pa-
ngandika Pangeran. 'Koe sabab eta, ma-
20 sing njaho, maneh teh koe kami ^b rek
dirijoengkeun ka karoehoen maneh, ba-
kal dirijoengkeun kana koeboeran maneh
djeung kasënanagan, sarta panon maneh
moal nendjo sakoer katjilakaän, noe
koe kami bakal didatangkeun ka ijeu
ënggon. Toeloej eta teh pada lapor ka
radja. ^a Hak. 4:4. ^b Hak. 2:10.

PASAL 23.

Tidinja ^a radja miwarangan, seug ka-
roempoel ka andjeunna sakabeh

2 kokolot Joeda djeung Jérusalem. 'Toeloej radja moenggah ka gédong Pangeran; ari sakabeh oerang Joeda, djeung sakabeh priboemi Jérusalem pada ngiring; kitoe deui para panghoeloe, para nabi, sarta djalma noe loba, noe leutik reudjeung noe gède; geus kitoe ngaos saoen-geling kitab përdjangdjian, ^b noe kapëndak di gédong Pangeran teja, malar kadenge koe sarereja. 'Ari radja keur ngadég ^c di parantina ngadég, ^d sarta ngadamël përdjangdjian ka pajoenen Pangeran, sèdja anoe ka Pangeran, sarta sèdja ngestikeun timbalanana, përtelananana djeung pikoekoehna, téroes reudjeung manah sarta téroes reudjeung njawa; sèdja nètépkeun lahiran eta përdjangdjian, noe kaongélkeun dina kitab teja. Sarta salobana djalma-djalma pada mandjing kana eta përdjangdjian. 'Geus kitoe radja nimbalan ka Hilkia, panghoeloe agoeng teja, djeung ka panghoeloe-panghoeloe panta kadoewa, sarta ka poerah ngadjaga bangbaroeng, koedoe ngaloewarkeun ti kabah Pangeran ^e sakabeh paparabotan beunang njiueun adjang Baäl, djeung adjang Asera, sarta adjang sakoer balad langit; ^f seug koe andjeunna didaroeroek di loewareun Jérusalem, di tégalan tji Kidron, ari lëboena diaoetan ka Bet-El. 'Djeung andjeunna motjot ^g kijai-kijai, beunang ngadjënengkeun radja-radja Joeda, poerah ngoekoes di énggon laloehoer, di nagara-nagara Joeda sarta di sakoeriling Jérusalem; kitoe deui sakoer poerah ngoekoes ka Baäl, ka panon-poë, ka boelan, ka bentang ranggeujan, djeung ka naon bae balad langit. 'Ari Asera teja koe andjeunna dibidjilkeun ti gédong Pangeran ka loewareun Jérusalem, ka tji Kidron; toeloej didoeroek di sisi tji Kidron, ^h sarta diboeboekkeun, seg boeboekna dipitjeun ka pakoeboeran djalma koeritjakan. 'Sarta andjeunna ngabongkar sakoer imah ⁱ toekang ngadoeboer, noe njanding gédong Pangeran; di dinja awewe-aweue sok ninoen ^j tatadjoengan adjang Asera. 'Tidinja andjeunna miwarang datang sakabeh panghoeloe ti sagala nagara Joeda, djeung andjeunna njamahan énggon laloehoer, oeroet eta panghoeloe ngaroekeoes, ti sémët Geba tēpi ka Berseba; sarta ngaboerak-barik énggon laloehoer

noe dina lawang, nja eta noe di hareupeun lawang Josoea, kapala nagara, djeung noe sabeulah ti kentja, deukeut lawang nagara. 'Tatapi eta panghoeloe énggon laloehoer teh teu ngaloerban dina altar Pangeran di Jérusalem, ngan kongang oge dalahar roti teu ragian reudjeung doeloer-doeloerna. 'Djeung deui andjeunna njamahan ^k Topet, noe ^l di lëbak anak Hinom, soepaja oelah aja deui djalma noe njoerangkeun anakna lalaki atawa anakna aweue kana seuneu adjang si Molek. 'Sarta ngeureunkeun koeda, noe koe radja-radja Joeda geus dibarakoekeun adjang panon-poë, ajana di paranti aseop ka gédong Pangeran, pëlëbah pondok Natan-Melek ponggawa, anoe dina Parwarim; sarta ari kareta panon-poë koe andjeunna didaroeroek koe seuneu. 'Malah altar-altar noe dina laloehoer loteng Ahas, beunang ngadamël radja-radja Joeda, ^m sarta djeung altar-altar beunang ngadamël Mënase dina doewa boeroean gédong Pangeran, koe radja Josia dibongkar dilëboer, dieuweuhkeun ti dinja, boeboekna dipitjeunna na ka tji Kidron. 'Kitoe deui énggon laloehoer noe di hareupeun Jérusalem, katoehoeëun goenoeng Pangroeksakan, ⁿ beunang ngadamël Soeleman, radja Israil, adjang Astarta, kanistaän oerang Sidon, adjang Kamos, kanistaän oerang Moab, sarta adjang Milkom, kagiroekan oerang Amon teja, koe radja pada ditjamahan. 'Ari ^o tihang-tihang koe andjeunna dipeupeuskeun, djeung Asera-Asera koe andjeunna dibasmi, bari oeroetna diaurusian koe toelang-taleng manoesa. 'Nja kitoe deui ^p altar noe di Bet-El, sarta énggon laloehoer beunang ngadamël Jarobam poeta Nëbat, noe ngadosakeun Israil teja, nja eta altar djeung énggonna laloehoer teh koe andjeunna kitoe deui dibokerak-barik; seg eta énggon laloehoer teh koe andjeunna didoeroek diboeboekkeun, sarta Aserana didoeroek. 'Ana Josia malik, beh ningali astana-astana, noe aja di dinja dina goenoeng; gantjang andjeunna miwarangan ngala toelang-taleng tina eta astana; seg didoeroek dina eta altar, ditjamahan; ^q geus boekti pangandika Pangeran, noe dioewarkeun koe piwarangan Allah, anoe ngowarkeun sagala përkara noe tadi

- 17 teja. 'Pok radja mariksa: Itoe têtêngër naon, noekatendjo koe kami? Ngawarang-soel oerang nagara eta ka andjeunna: Soemoehoen, * koeboeran piwarangan Allah, anoe soemping ti Joeda teja, saréng ngowarkeun sadajana pèrkawis, noe koe andjeun didamël ka ijeu altar
- 18 di Bet-El. 'Lahiran radja: Ingkue eta teh, oelah aja noe ganggoe ka toelangna! Heug pada ngarahajoekueun toelangna, reudjeung * toelang nabi anoe asal ti
- 19 Samaria teja. 'Djeung deui † sakabeh imah énggon laloehoer, noe di sagala nagara Samaria, beunang ngadamël radja-radja Israil, matak ngabêndoekeun [Pangeran] teja, koe Josia disingkirkeun, sarta didamël sakoemaha padamëlan, noe koe andjeunna didamël di Bet-El
- 20 teja. 'Ari sakabeh panghoeloe énggon laloehoer, noe di darinja, koe andjeunna dipareuntjît dina loehoer eta altar-altar, djeung † ngadoeroek toelang-taleng manoesa di loehoerna. Toeloej radja moelih deni ka Jérusalem. *a* 2 Bab. 34: 29. *b* p. 22: 8. *c* p. 11: 14. *d* p. 11: 17. *e* p. 21: 5, 7. *f* 1 Radj. 15: 13. *g* Hos. 10: 5; Sêp. 1: 4. *h* 2 Moesa 32: 20. *i* 1 Radj. 14: 24. *j* Lal. 19: 24. *k* Jér. 7: 31. *l* Jos. 15: 8. *m* p. 21: 5. *n* 1 Radj. 11: 5, 7. *o* 1 Radj. 14: 23. *p* 1 Radj. 12: 32. *q* 1 Radj. 13: 2. *r* 1 Radj. 13: 30. *s* 1 Radj. 13: 11, 31. *t* 1 Radj. 13: 31. *u* 1 Radj. 13: 2.
- 21 Tidinja *a* radja nimbalan ka sakabeh djalma-djalma, kijeu timbalanana: Maraneh koedoe ngalampahkeun paska ka Pangeran, Allah maraneh, noeroetkeun noe kaoengëlkeun dina kitab pèrdjang-djian teja. 'Wantoe hanteu ngalampahkeun paska kitoe ti djaman para hakim, noe ngahakiman ka Israil teja, sarta sapandjang djoemëuëng para radja Israil djeung para radja Joeda; 'dëmi mangsa kadalapan-wëlas taoenna djoemëuëng radja Josia, harita pada ngalampahkeun paska kitoe ka Pangeran, di Jérusalem. *a* 2 Bab. 35.
- 22 Djeung deui Josia ngaleungitkeun *a* sakoer toekang njaeroemah sarta toekang ngoesoemah, kitoe deui sagala tapèkong, djeung brahala, sarta sakabeh kanistaän, noe katembong di tanah Joeda djeung di Jérusalem, pangërsana nêtêpkeun lahiran toret, noe kaoengëlkeun dina kitab, anoe kapëndak koe panghoeloe Hilkia di gëdong Pangeran
- 25 teja. 'Sabeulaenn andjeunna *b* taja radja

- noe nandingan, anoe tobat ka Pangeran sakitoe tëroes djeung manahna, sakitoe tëroes djeung njawana, sarta sakitoe tëroes djeung kakoewatanana, noeroetkeun saeusina toret Moesa; kitoe keneh pandeurieun andjeunna taja noe nandingan. 'Parandene kitoe, Pangeran hanteu lémpër tina kasangëtan bëndoena noe kalangkoeng rosa; estoe sewot pisan bëndoena ka Joeda, koe tina sakabeh lampah pibêndoeëun, anoe djadi matak Mënase ngabêndoekeun Pangeran teja. 'Sarta Pangeran nimbalan: Nadjan Joeda oge *c* koe kami rek disingkirkeun ti pajoeuneun kami, sakoemaha kami bareto njingkirkeun Israil; djeung kami rek mitjeun ijeu nagara noe beunang kami milih, nja eta Jérusalem, kitoe deui gëdong, noe koe kami tadina ditimbalkeun, jen *d* djënëngan kami pilinggiheun di dinja. - 'Ari tjarjos Josia salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saënjana kaoengëlkeun dina kitab babad para radja Joeda. 'Keur djaman andjeunna djêboel Piraon-Nëko, radja Mësir, sêdja ngaroeroeg ka radja Asoer, ka tji Prat; bral radja Josia angkat mapag ka dinja; toeloej dipaehan koe radja Mësir, di nagara Mëgido, barang têpoeng djeung
- 30 andjeunna. 'Gantjang Josia *e* koe abdi-abdina dibawa ti Mëgido dina kareta, geus poepoes, sarta didongkapkeun ka Jérusalem, bari toeloej dikoerêbkeun kana koeboeranana. *f* Geus kitoe djalma-djalma eusi tanah njokot Joahas, poeta radja Josia, seug diminjakan didjënëngkeun radja, ngaganti ramana. *a* p. 21: 6. *b* p. 18: 5. *c* p. 17: 18. *d* p. 21: 7. *e* p. 9: 28. *f* 2 Bab. 36.
- 31 Oemoer Joahas keur mangsa djadi radja teh tiloe likoer taoen, sarta tiloe boelan ngaradjaänana di Jérusalem; ari djënëngan iboena Hamoetal poeta Jérnia, oerang Libna. 'Dëmi Joahas teh *a* milampah noe goreng di pajoeuneun Pangeran, sakoemaha lampah karoehoenna. 'Toeloej Joahas koe Piraon-Nëko teja dibarogod di Ribla, di tanah Hamat, soepaja oelah djadi radja di Jérusalem; sarta tanah Joeda didënda saratoes talenta perak djeung satalenta
- 34 émas. 'Tidinja Eljakim, poeta Josia keneh, koe Piraon-Nëko diangkat radja, ngaganti Josia ramana, *b* sarta

djñénganana diganti Jojakim; dëmi Joahas mah dibawa, toeloj soemping ka Mësir, sarta poepoes di dinja. 'Ari eta perak djeung émas koe Jojakim dihatoerkeun ka Piraon; tatapi seopaja kijateun ngahatoerkeun eta oewang saparentah Piraon teja, ^c tanah teh koe andjeunna ditaksir-taksir; seug moendoet eta perak djeung eta émas ti djalma-djalma eusi tanah, hidji-hidji sataksiran-sataksiranana, baris dihatoerkeun ka Piraon-Nëko teja. ^a p. 21 : 20; 24 : 9, 19. ^b p. 24 : 17. ^c p. 15 : 20.

Oemoer Jojakim keur mangsa djadi radja teh salawe taoen, sarta sawélas taoen ngaradjaanana di Jérusalem; ari djñéngan iboena Sëboeda poetra Pëdaja, ti Roema. 'Dëmi Jojakim teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, sakoemaha lampah karoeonna.

PASAL 24.

Keur djaman Jojakim ^a djëboel Nëboekadnesar, radja Baboel; seug Jojakim ngawoela ka eta tiloe taoen lilana; toeloj moengkir, baha ka Nëboekadnesar. 'Tidinja Pangeran ka Jojakim ngadatangeun barisan oerang Kasdim, barisan oerang Sam, barisan oerang Moab, djeung barisan oerang Amon; pangdidatangkeunna koe Pangeran ka tanah Joeda teh, sina ngagëmpoer ka dinja, ^b ngaboektikeun pangandika Pangeran, noe koe Pangeran diandikakeun koe lantaran abdi-abdina, ³ para nabi teja. 'Estoe Joeda pangkadatangan kitoe teh tina timbalan Pangeran, kërsana rek disingkahkeun ti pajoeneunana, tina sabab dosa-dosa Mënase, sakabeh lalampahanana; 'kitoe deui tina sabab ^c gëtih noe ten salah, beunang Mënase ngoetjoerkeun, wani sanagara Jérusalem pinoeh koe gëtih noe teu salah teja; noe matak Pangeran teu kërsaeun ngahampoera. - 'Ari tjarijos Jojakim salijan ti eta, djeung sakabeh lalampahanana, saënjana kaoengëlkeun ⁶ dina kitab babad para radja Joeda. 'Toeloj Jojakim koelëm reudjeung karoeonna; ari Jojakim poetrana noe ngaganti djadi radja. 'Dëmi radja Mësir teja ^d teu boedal-boedal deui ti tanahna; karanana radja Baboel geus meunangkeun sakabeh noe di bawah radja Mësir,

ti sëmët waloengan Mësir tëpi ka tji Prat. ^a 2 Bab. 36 : 6. ^b p. 20 : 17; 21 : 10; 23 : 27. ^c p. 21 : 16. ^d Jér. 37 : 5, 7; 46 : 2.

Oemoer Jojakim keur mangsa djadi radja teh dalapan wélas taoen, sarta tiloe boelan ngaradjaanana di Jérusalem; ari djñéngan iboena Nëhoesta ⁹ poetra Elnatan, oerang Jérusalem. 'Dëmi Jojakim teh ^a milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, sakoemaha lampah ramana. 'Dina mangsa eta ^b mantrimantri Nëboekadnesar, radja Baboel teja, ngaroeroeg ka Jérusalem, sarta nagara teh datang ka dikëpoeng. 'Tidinja Nëboekadnesar, radja Baboel, soemping ka nagara, keur dikëpoeng koe mantrimantrina. 'Geus kitoe Jojakim, radja Joeda, ka loewar ka radja Baboel, nja andjeunna djeung iboena, diiring koe mantrimantrina, kapala-kapalana djeung ponggawa-ponggawana; seug andjeunna ditangkëp koe radja Baboel, ninggang kadalapan taonna Nëboekadnesar ¹³ djoe-mënëng radja. 'Toeloj Nëboekadnesar ngabidjilkeun ti dinja ^c sakabeh radjabrana gëdong Pangeran reudjeung doenya-brana gëdong radja, sarta ngeureutan sakabeh parabot émas, beunang ngadamël Soeleman, radja Israil, di djëro kabah Pangeran teja; ^d geus boekti pangandika Pangeran. 'Tidinja sakabeh oerang Jérusalem dibojong, katoet sakabeh kapala djeung sakabeh noe gagah-përkosa, aja salaksa bojongan; ^e dalah sakabeh toekang kai djeung pandaj; taja noe dikarikeun kadjaba djalma eusi tanah noe mariskin. 'Ari Jojakim teh dibojong ka Baboel, ^f katoet iboe radja, garwa-garwa radja, djeung ponggawa-ponggawana; sarta noe pada kawasa dina tanah teh dikërid, dibojong ti Jérusalem ka Baboel. 'Kitoe deui sakabeh djalma gagah, toedjoe reboe, sarta toekang kai djeung pandaj sareboe, sadajana djalma përkosa, toekang përang, koe radja Baboel dibojong, didatangkeun ka ¹⁷ Baboel. 'Ari ^g Matanya, mamang Jojakim, koe radja Baboel didjñéngkeun radja, ngaganti Jojakim, sarta dilandi Sidkia. ^a p. 23 : 32. ^b Dan. 1 : 1. ^c 1 Radj. 14 : 26. ^d p. 20 : 17. ^e 1 Sam. 13 : 19. ^f Jér. 22 : 26; 24 : 1. ^g Jer. 37 : 1.

Oemoer Sidkia keur mangsa djadi radja teh salikoer taoen, sarta sawélas

taoen ngaradjaanana di Jëroesalem; ari
 19 djëñengan iboena ^a Hamoetal poeta
 Jërmia, oerang Libna teja. 'Dëmi Sidkia
 teh milampah noe goreng di pajoeneum
 20 Pangeran, sakoemaha lampah Jojakim
 teja. 'Karana pangdatang kitoe ka Jë-
 roesalem djeung ka Joeda teh, ^b nja
 tina bëndoening Pangeran, nëpi ka pada
 dipitjeun ti pajoeneunana. Ari Sidkia
 teh baha ka radja Baboel. *a p. 23 : 31.*

b p. 23 : 27.

PASAL 25.

Dëmi geus kitoe, mangsa kasalapan
 taoenna Sidkia teja djoemëñeng radja,
 dina boelan noe kasapoeloh, dina tang-
 gal sapoeloh, ^a soemping deui Nëboe-
 kadnesar, radja Baboel, sarta njandak
 sabaladna, ngaroeroeg ka Jëroesalem;
 seug masanggrahan, ngalingkoeng na-
 gara, sarta ngadamël benteng sakoeriling
 2 nagara. 'Ari nagara teh dikëpoengna
 tēpi kana kasawélas taoenna Sidkia djoe-
 3 mēñeng radja. 'Dina tanggal salapan,
^b [boelan noe kaopat.] bangët nja pa-
 tjëklik di djëro nagara, wani djalma
 4 eusi tanah taja pisan hakaneun. 'Toe-
 loej nagara teh bédah, sarta sakabeh
 pradjoerit ngalolos ti peuting, djalan
 lawang dina sēla-sēla doewa koeta, noe
 pabënëran taman radja; ari oerang Kas-
 dim teh aja di sakoeriling nagara; kēbat
 radja angkatna ngadjogdjog tēgal la-
 5 pang. 'Tatapi balad oerang Kasdim nga-
 roedag njoesol ka radja; heug radja
 kasoesoel di tanah lapang Jëriho; sarta
 sabaladna kabeh paboerisat ti andjeunna.
 6 'Pek radja ditangkëp, bari seug dideu-
 heuskeun ka radja Baboel, ka nagara
 Ribla; toeloj andjeunna dihoekoeman.
 7 'Ari poeta Sidkia noe pamgëgët dipa-
 reuntjit di pajoeneun sotjana; ^a seg sotja
 Sidkia dilolongkeun, djeung salirana di-
 rante tambaga, bari andjeunna toeloj
 dibawa ka Baboel. *a 2 Bab. 36 : 17; Jër. 39 : 1.*

b Jër. 52 : 6. c Hak. 16 : 21.

8 Dëmi dina tanggal noe kalima, dina
 tanggal toedjoeh, nja eta kasalapan-wélas
 taoenna Nëboekadnesar, radja Baboel
 teja djoemëñeng radja, harita Nëboe-
 saradan, ^a kapala toekang peuntjit, man-
 tri radja Baboel, datang ka Jëroesalem.
 9 'Toeloj ngahoeroean gëdong Pangeran
 djeung gëdong radja; sarta sakabeh imah

noe di Jëroesalem, nja eta sakoer imah
 noe gëde-gëde, dihoeroean koe seuneu.
 10 'Ari koeta Jëroesalem sakoeriling di-
 bongkar koe sabalad oerang Kasdim,
 noe ditjékël koe kapala toekang peun-
 11 tjit teja. 'Djeung deui sesa bala, ^b noe
 kari di djëro nagara, barëng noe pada
 ngalejos, noe geus njërahkeun maneh
 ka radja Baboel, sarta djeung sesa djalma
 loba, dibojong koe Nëboesaradan, kapala
 12 toekang peuntjit. 'Tatapi eusi tanah noe
 miskin mah koe kapala toekang peuntjit
 ditinggalkeun sawareh, baris ngëbon ang-
 13 goer djeung milampah tani. 'Ari ^c noe
 doewa pilar tambaga, noe di gëdong
 Pangeran, sarta tēmpat paso, kitoe deui
 lalaotetan tambaga, noe di gëdong Pa-
 ngeran teja, koe oerang Kasdim dipa-
 rotongan; seg tambagana diakoetan ka
 14 Baboel. 'Malah daloeng-daloeng, sodok-
 sodok, peso-peso djeung pisin-pisin, sa-
 kabeh bae parabot tambaga, noe dipake
 15 ngabakti teja, dibarawa. 'Kitoe deui
 paroekoejan-paroekoejan djeung pange-
 pret-pangepret; naon bae sipat émas,
 djeung naon bae sipat perak, koe kapala
 16 toekang peuntjit teh dibawa. 'Moeng-
 goehing eta doewa pilar, hidji lalaotetan
 djeung tēmpat-tēmpat paso, beunang
 ngadamël Soeleman pikeun gëdong Pa-
 ngeran teja, ^d tambagana eta sakabeh
 17 paparabotan taja timbanganana. 'Loe-
 hoerna ^e pilar noe hidji dalapan wélas
 asta, sarta mamakoetaän noe dina loe-
 hoer eta tambaga; ari loehoerna ma-
 makotaän teh tiloe asta; djeung aja
 anjaman sarta dadalimaän dina mama-
 koetaän teh sakoeriling, kabeh tam-
 baga; nja kitoe keneh pilar noe hidji
 18 deui sarta anjamanana. 'Djeung deui
 kapala toekang peuntjit teh njokot Së-
 raja, loeloegoe panghoeloe, djeung Së-
 panya, panghoeloe kadoewa, sarta noe
 19 tiloe poerah ngadjaga bangbaroeng; 'toer
 eta teh ti nagara njokot hidji ponggawa,
 noe ditjangkingan pradjoerit, djeung lima
 djalma ti noe bakoe marék di pajoeneun
 radja, noe kapanggih di djëro nagara,
 kitoe deui djoeroe-toelis kapala balad,
 noe ngasoepkeun djalma eusi tanah kana
 balad, sarta gëñep poeloh djalma ka-
 asoep eusi tanah, noe kapanggih di na-
 20 gara. 'Nja eta sadajana dibawa koe Në-
 boesaradan, kapala toekang peuntjit,

digiring ka radja Baboel, ka Ribla.
 21 'Pek koe radja Baboel disabétan, diparaehan di Ribla, di tanah Hamat. Tah, kitoe *f* Joeda teh dibojongna ti
 22 djéro tanahna.' Dëmi moenggoeh djalma-djalma noe kari di tanah Joeda, noe dikarikeun koe Nëboekadnesar, radja Baboel, *g* ari noe didjéuëngkeun koe radja Baboel njangking eta, nja eta Gëdalja, poeta Ahikam, anoe poeta Sapan. *a* 1 Moesa 37: 36. *b* p. 24: 14. *c* 1 Radj. 7: 7; Jér. 27: 19. *d* 1 Radj. 7: 47. *e* 1 Radj. 7: 15. *f* p. 18: 11. *g* Jér. 40: 5.

23 *a* Mangsa sakabeh kapala balad-balad djeung djalma-djalmana ngadarengé bedja, jen radja Baboel ngadjéuëngkeun Gëdalja teja, toeloej pada ngadeuheusan ka Gëdalja, ka nagara Mispá, nja eta Ismail poeta Nëtanya, Johanan poeta Kareah, Sëräja poeta Tanhoemet, oerang Nëtopa, djeung Jaäsanya poeta oerang Maäka; nja pribadina sarta djeung
 24 djalma-djalmana. 'Ari Gëdalja seg soempah ka eta kapala djeung ka djalma-djalmana, sarta misaoer ka darinja kijeu: Montong sarjeun koe mantri-mantri oerang Kasdim; tjaritjing bae dina ijeu tanah, bari pada ngawoela ka radja
 25 Baboel, tangtöe maraneh djamoega.' Dëmi geus kitoe, *b* dina boelan noe katoejoe datang eta Ismail, poeta Nëtanya,

anoe poeta Elisama, kaäsoep toeroenan radja, sarta mawa djalma sapoeleoh, pek njarabët ka Gëdalja, sarta dongkap ka poepoes; kitoe deui njabétan oerang Jahoeði djeung oerang Kasdim, anoe reureudjeungan djeung Gëdalja di Mispá.
 26 'Toeloej sakabeh djalma, gëde-leutik, barëng kapala-kapala balad, pada dangdan, bral laleumpang ka Mësir; karana sarijeuneun koe oerang Kasdim.

a Jér. 40: 7, 9. *b* Jér. 41: 1.

27 Ari geus kitoe, *a* mangsa katiloe-poeleoh toedjoe taonna dibojongna Jojakin, radja Joeda teja, dina boelan noe kadoewa-wëlas, dina tanggal doewa poeleoh toedjoe, harita Ewil-Mërodak, radja Baboel, dina taen djadina radja, njéngkatkeun mastaka Jojakin, radja Joeda, dika-loewarkeun ti pangberokan;
 28 'sarta sanéh pisan misaorna ka andjeunna, djeung *b* dipaparin pangtjalikanana loehoer ti pangtjalikan radja noe loba, noe araja di andjeunna, di
 29 Baboel; 'malah disalin panganggona ti pangberokan, *c* sarta teu loewang Jojakin dahar di pajoeneunana saemoer-hiroepna. 'Ari moenggoehing kipajahna, teu
 30 loewang andjeunna dipaparin kipajah ti radja, satjékapna dina oenggal-oenggal poë, saemoer-hiroepna. *a* Jér. 52: 31.

b Est. 3: 1. *c* 2 Sam. 9: 7.

KITAB BABAD NOE KAHIDJI.

PASAL 1.

2 **A**dam, *a* Set, Enos; 'Kenan, Mahalalel,
 3 Jared; 'Hanok, Mëtoesalah, Lamek;
 4 'Ehoh, Sem, Ham djeung Japet. *a* 1 Moesa 5.
 5 *a* Poetra Japet teja Gomer, Magog, Madai, Jawan, Toebal, Mesek djeung
 6 Tiras. 'Ari poeta Gomer teja Askënas,
 7 Ripat djeung Togarma. 'Ari poeta Jawan teja Elisa djeung Tarsisa, oerang Kitim djeung oerang Dodan. *a* 1 Moesa 10.
 8 Poetra Ham teja Koes djeung Misraim, Poet djeung Kanaän. 'Ari poeta Koes teja Sëba, Hawila, Sabta, Raäma

djeung Sabtëka; sarta poeta Raäma
 10 teja Sëba djeung Dëdan. 'Djeung deui Koes teja poepoetra Namroed; nja eta noe ngamimitian ngadjadi kawasa di
 11 boemi. 'Ari Misraim teja poepoetra oerang Loed, oerang Anam, oerang Lahab
 12 djeung oerang Naptoah; 'kitoe deui oerang Patros, djeung oerang Kasloah, (ti dinja ka loewar oerang Pélisti) sarta
 13 oerang Kaptor. 'Ari Kanaän teja poepoetra Sidon tjikalna, reudjeung Hët;
 14 'kitoe deui oerang Jëboes, oerang Emor
 15 djeung oerang Girgas; 'oerang Hiwi,
 16 oerang Arka djeung oerang Sin; 'oerang

Arwad, oerang Sëmar, sarta oerang Hamat.

17 Poetra Sem teja Elam, Asoer, Arpaksad, Loed, Aram, Oes, Hoel, Geter djeung
18 Mesek. 'Ari Arpaksad teja poepoetra
19 Selah, Selah poepoetra Eber. 'Ari Eber teja meunang doewa poetra laki; ngaran
20 noe hidji Peleg, sabab keur djaman eta djalma eusi boemi papisah; ari
21 ngaran adina Joktan. 'Ari Joktan teja poepoetra Almodad, Selep, Hasarmawet
22 djeung Jarah; 'Hadoram, Oesal djeung
23 Dikla; 'Ebal, Abimael djeung Sëba; 'Opir, Hawila djeung Jobab. Nja eta kabeh poetra Joktan.

²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ^c Sem, Arpaksad, Selah; 'Eber, Peleg, Rëhoe; 'Sëroeg, Nahor, Terah; 'Abram, nja eta Ibrahim. 'Poetra Ibrahim teja
^b Ishak djeung Ismail. a 1 Moesa 11: 10.
b 1 Moesa 16: 15; 21: 3.

29 ^a Nja ijeu toetoeoranana: tjikal Ismail, nja eta Nëbajot; aja deui Kedar, Adbel djeung Mibsam; 'Misma djeung Doema,
30 Masa, Hadad djeung Tema; 'Jëtoer, Napis djeung Kedma. Nja eta sakabeh
31 poetra Ismail. 'Ari poetra Këtoera, parëkan Ibrahim teja: ^b nja eta ngowo-
32 keun Simran, Joksan, Mëdan, Midian, Jisbak djeung Soeah. Ari poetra Joksan
33 teja Sëba djeung Dëdan. 'Ari poetra Midian teja Epa, Eper, Hanok, Abida djeung Eldaa. Nja eta sakabeh poetra Këtoera. a 1 Moesa 25: 13. b 1 Moesa 25: 1.

34 ^a Ari Ibrahim poepoetra Ishak. Poetra Ishak teja Esaoe djeung Israil.

a 1 Moesa 25: 26; 32: 28.

35 ^a Poetra Esaoe teja Elipas, Rëhoeël, Jëhoes, Jalam djeung Korah. 'Poetra Elipas teja Teman djeung Omar, Sëpi djeung Gatam, Kënas, Timna djeung
36 Amalek. 'Poetra Rëhoeël teja Nahat,
37 Serah, Samna djeung Misa. 'Ari poetra Seir teja Lotan, Sobal, Sibon, Ana, Dison,
38 Eser djeung Disan. 'Ari poetra Lotan teja Hori djeung Homam, sarta saderek
39 Lotan noe awewe Timna. 'Poetra Sobal teja Aljan, Manahat, Ebal, Sëpi djeung Onam; sarta poetra Sibon teja Aja djeung Ana. 'Poetra Ana teja Dison; sarta poetra Dison teja Hamran, Esban,
40 Jiträn djeung Këran. 'Poetra Eser teja Bilhan, Saäwan djeung Jakan. Poetra
41 Disan teja Oes djeung Aran. - 'Sarta
42 ^b ari radja-radja, noe ngaradjaän di

tanah Edom, samemeh aja radja ngaradjaän ka oerang Israil, nja ijeu: Bela poetra Beor; ari ngaran nagarana Dinhaba. 'Ana Bela geus maot, seug Jobab poetra Serah, ti Bosra, noe ngaganti
43 djadi radja. 'Ana Jobab geus maot, seug Hoesam, ti tanah oerang Teman, noe
44 ngaganti djadi radja. 'Ana Hoesam geus maot, seug Hadad poetra Bëdad noe
45 ngaganti djadi radja; nja eta noe ngelehkeun oerang Midian di tanah Moab.
46 Ari ngaran nagarana Awit. 'Ana Hadad geus maot, seug Samla ti Masreka noe
47 ngaganti djadi radja. 'Ana Samla geus maot, seug Saoel ti Rëhobot, sisi bawawan, noe ngaganti djadi radja. 'Ana Saoel geus maot, seug Baäl-Hanan poetra Akbor noe ngaganti djadi radja.
48 'Ana Baäl-Hanan geus maot, seug Hadad noe ngaganti djadi radja; ari ngaran nagarana Pahi, sarta djënéngan garwana Mëhetabel poetra Matred, anoe poetra
49 Mesahab. 'Geus kitoe Hadad teja maot. - Ari noe djadi gëgëdoeg Edom, nja ijeu: gëgëdoeg Timna, gëgëdoeg Alja, gëgëdoeg Jëtet; 'gëgëdoeg Aholibama, gëgëdoeg Ela, gëgëdoeg Pinon; 'gëgëdoeg Kënas, gëgëdoeg Teman, gëgëdoeg Mibsar; 'gëgëdoeg Magdiël, gëgëdoeg Iram. Nja eta kabeh gëgëdoeg Edom.

a 1 Moesa 36: 10. b 1 Moesa 36: 31.

PASAL 2.

Ijeu teh ^a poetra Israil: Roebin, Simon, Lewi djeung Joeda, Isaskar djeung
2 Sëboeloen; 'Dan, Joesoep djeung Binyamin, Naptali, Gad djeung Aser.

a 2 Moesa 1: 1.

3 ^a Poetra Joeda teja Er, Onan djeung Sela; tiloeanana diwokeun pikeun Joeda ti poetra Soea, oerang Kanaan teja. Dëmi Er, tjikal Joeda teja, goreng di pajoeneun Pangeran, anoe matak eta
4 koe Pangeran dipachkeun. 'Ari ^b Tamar, minantoe Joeda, ngowokeun pikeun andjeunna Peres djeung Serah. Djeomlah
5 poetra Joeda lima. 'Poetra ^c Peres teja Hesron djeung Hamoel. 'Ari poetra Serah teja Simri, Etan, Heman, Kalkol
6 djeung Dara; djeomlah lima. - 'Ari poetra Karmi; ^d Akar, noe ngaripoehkeun Israil, asal njiieun kasalahan dina barang
7 hoekoem haram teja. 'Ari poetra Etan
8 teja Asarja. 'Ari poetra Hesron, noe

- diwokeun pikeun andjeunna, nja ijeu:
- 10 Jërähmel, ^e Ram djeung Këlöebai. 'Ari
Ram teja poepoetra Aminadab, Aminadab
11 poepoetra / Nahson, gëgëden orang
12 poepoetra Boas; 'Boas poepoetra Obed,
13 Obed poepoetra Isai; 'Isai poepoetra ^o
Eliab tjikalna, djeung Abinadab noe
14 kadoewa, sarta Sima noe katiloe; 'Në-
tanel noe kaopat, Radai noe kalima;
15 'Osem noe kagëñëp, Dawoed noe ka-
16 toedjoeh. 'Ari saderekna noe awewe
Sëroēja djeung Abigail. Ari poetra Së-
roēja teja ^h Abisai, Joab djeung Asahel,
17 tiloe. 'Ari Abigail teja ngowokeun Ama-
sa; ⁱ dëmi rama Amasa nja eta Jeter,
18 orang Ismail. - 'Ari Kaleb poetra Hesron
poepoetra ti Asoeba garwana, sarta
ti Jëriot; nja ijeu poetrana: Jeser, Sobab
19 djeung Ardon. 'Ana Asoeba geus maot,
seug Kaleb nikah Eprat, nja eta pikeun
20 andjeunna ngowokeun Hoer. 'Ari ^j Hoer
teja poepoetra Oeri, Oeri poepoetra Bë-
21 salel. 'Sanggeusna kitoe Hesron mandji-
ngan ka hidji poetra Makir, anoe rama
Gilad; nja eta ditikahna keur oemoer
andjeunna gëñëp poeloe taoen; seug
pikeun andjeunna ngowokeun Sëgoeb.
22 'Ari Sëgoeb teja poepoetra ^k Jair; nja
eta seug boga tiloe likoer nagara di
23 tanah Gilad. 'Tatapi orang Gësoer
djeung oerang Sam njokot eta pidesaän
Jair ti darinja, kitoe deui Kënat djeung
pilëmboeranana, sawidak nagara. Nja
eta kabeh poetra Makir, anoe rama
24 Gilad teja. 'Djeung deui sanggeusna Hes-
ron maot di Kaleb-Eprata, toeloj Abia,
garwa Hesron, ngowokeun pikeun an-
25 djeunna Ashoer, rama Tëkoa. - 'Ari poe-
tra Jërähmel, tjikal Hesron teja, tji-
kalna Ram; aja deui Boena, Oren, Osem
26 djeung Ahia. 'Sarta Jërähmel aja deui
garwana, djënëngan Atara; nja eta teh
27 iboe Onam. 'Ari poetra Ram, anoe tji-
kal Jërähmel teja, Maäs, Jamin djeung
28 Eker. 'Ari poetra Onam teja Samai
djeung Jada; sarta poetra Samai teja
29 Nadab djeung Abisoer. 'Ari djënëngan
garwa Abisoer, nja eta Abihail; seug
eta ngowokeun poetra pikeun Abisoer,
30 nja eta Ahban djeung Molid. 'Ari poetra
Nadab teja Seled djeung Apaim; dëmi
31 Seled teja maot teu poetraän. 'Ari poetra
Apaim teja Jishi; poetra Jishi teja Sesan;
- 32 poetra Sesan teja Ahlai. 'Ari poetra
Jada, saderek Samai, nja eta Jeter
djeung Jonatan. Dëmi Jeter teja maot
33 teu poetraän. 'Ari poetra Jonatan teja
Pelet djeung Sasa. Nja eta kabeh poetra
34 Jërähmel. Dëmi Sesan teja teu aja
poetra lalaki, ngan poetra awewe bae.
Djeung Sesan boga hidji abdi, oerang
35 Mësir, ngaranna Jarha. 'Toeloj koe
Sesan hidji poetrana awewe dibikeun
ka Jarha abdina, keur pipamadjikaneu-
nana; nja eta seug pikeun Jarha nga-
36 djoeroekeun Atai. 'Ari Atai poepoetra
37 Natan, Natan poepoetra Sabad; 'Sabad
poepoetra Eplal, Eplal poepoetra Obed;
38 'Obed poepoetra Jehoe, Jehoe poepoe-
39 tra Asarja; 'Asarja poepoetra Heles,
40 Heles poepoetra Elasa; 'Elasa poepoe-
tra Sismai, Sismai poepoetra Saloem;
41 'Saloem poepoetra Jëkamja, Jëkamja
42 poepoetra Elisama. - 'Ari poetra Kaleb,
adi Jërähmel teja, tjikalna Mesa, nja
eta djadi bapa Sip; kitoe deui anak
43 Maresa, bapa Hebron. 'Ari poetra He-
bron teja Korah, Tapoeah, Rekem djeung
44 Sema. 'Ari Sema poepoetra Raham, bapa
Jorkam, djeung Rekem poepoetra Samai.
45 'Ari poetra Samai nja eta Maon, sarta
46 Maon djadi bapa Bet-Soer. 'Djeung deui
Epa, parëkan Kaleb, ngadjoeroekeun
Haran, Mosa djeung Gases; sarta Haran
47 teja poepoetra Gases. 'Ari poetra Jehdai
nja eta Regem, Jotam, Gesan, Pelet,
48 Epa djeung Saap. 'Maäka, parëkan Kaleb
keneh, ngadjoeroekeun Seber djeung
49 Tirhana; 'malah ngadjoeroekeun Saap,
bapa Madmana, sarta Sëwa, bapa Mak-
bena, djeung bapa Giba. Dëmi poetra
50 Kaleb noe awewe ⁱ Aksa. - 'Ijeu teh
poetra Kaleb: poetra Hoer, anoe tjikal
51 Eprata, Sobal, bapa Kirjat-Jarim; 'Sal-
ma, bapa Bet-Lehem; Harep, bapa Bet-
52 Gader. 'Ari Sobal, bapa Kirjat-Jarim
teja, poetraän, nja eta Haroë, satëngah
53 oerang Mënoehot. 'Ari bangsa-bangsa
Kirjat-Jarim teja, nja eta oerang Jeter,
oerang Poeti, oerang Soema djeung
oerang Misra; nja ti eta ka loewar
54 oerang Sora djeung oerang Estaol. 'Poe-
tra Salma teja Bet-Lehem, djeung oerang
Nëtopa, Atrot-Bet-Joab, djeung satë-
ngah oerang Manahat, oerang Sora teja.
55 'Kitoe deui bangsa-bangsa ahli kitab,
noe tjaritjing di nagara Jabes, nja eta

oerang Tira, oerang Sima, djeung oerang Soeka; nja eta teh oerang Kain, anoe asal ti Hamat, bapa anak-poetoe Rekab.

a 1 Moesa 46:12. *b* 1 Moesa 38:29, 30. *c* 1 Moesa 46:12. *d* Jos. 7:1, 25. *e* Roet 4:19; Mat. 1:3. *f* 4 Moesa 1:7; 2:3. *g* 1 Sam. 16:6. *h* 2 Sam. 2:18. *i* 2 Sam. 17:25. *j* 2 Moesa 31:2. *k* Hab. 10:3. *l* Jos. 15:16.

PASAL 3.

Sarta ijen teh poetra Dawoed, ^a anoe Sdiwokeun pikeun andjeunna di Hebron: tjikalna Amnon, ti Ahinoam, oerang Jisrel; noe kadoewa Daniël, ti Abigail, oerang Karmel; 'noe katiloe Absalom, poetra Maäka, anoe poetra Talmai, radja Gësoer; noe kaopat Adonia, poetra Hagit; 'noe kalima Sëpatya, ti Abital; noe kagënp Jitram, ti Egla, garwana. ⁴ 'Gënpänana diwokeun pikeun andjeunna di Hebron; ^b ari di dinja andjeunna ngaradjaän toedjoeh taoen gënpë boelan lilana, sarta tiloe poeloeh tiloe taoen ngaradjaänana di Jëroesalem. 'Sarta ^c nja ijen noe diwokeun pikeun andjeunna di Jëroesalem: Sima, Sobab, Natan djeung Soeleman; opatanana ti Batsoea poetra Amiël. 'Aja deui Jibhar, Elisama djeung Elipelet; 'Nogah, Nepeg djeung Japia; ⁸ 'Elisama, Eljada djeung Elipelet, salapan. 'Sadajana poetra Dawoed; kadjaba poetra ti parëkan; sarta Tamar saderekna istri. - 'Ari poetra Soeleman teja Rëhabam; poetra eta Abia, poetra eta ¹¹ Asa, poetra eta Josapat; 'poetra eta Joram, poetra eta Ahasia, poetra eta Joas; ¹² 'poetra eta Amasia, poetra eta Asarja, ¹³ poetra eta Jotam; 'poetra eta Ahas, poetra eta Hiskia, poetra eta Mënuë; ¹⁴ 'poetra eta Amon, poetra eta Josia. ¹⁵ 'Ari poetra Josia teja, tjikalna Johanan; noe kadoewa Jojakim, noe katiloe Sidkia, noe kaopat Saloem. 'Ari poetra Jojakim teja: poetra eta Jëkonya, poetra eta Sidkia. 'Ari poetra Jëkonya sakitan teja: ¹⁸ poetra eta Saltiël; 'aja deui Malkiram, Pëdaja djeung Senasar, Jëkamja, Hosama djeung Nëdabja. 'Ari poetra Pëdaja teja ^a Sëroebabel djeung Simi; sarta poetra Sëroebabel teja Mësoelam djeung Hananya; ari Sëlomit saderekna noe istri; 'aja deui Hasoeba, Ohel, Berekja, ²¹ Hasadya djeung Joesab-Hesed, lima. 'Ari poetra Hananya teja Pëlatya djeung Jësaja; poetra Rëpaja, poetra Arnan, poe-

²² tra Obadya, poetra Sëkanya. 'Ari poetra Sëkanya teja Sëmaja, sarta poetra Sëmaja teja Hatoes, Jigal, Bariah, Narja ²³ djeung Sapat, gënpë. 'Ari poetra Narja teja Eljoënai, Hiskia djeung Asrikam, ²⁴ tiloe. 'Ari poetra Eljoënai teja Hodawia, Eljasib, Pëlaja, Akoeb, Johanan, Dëlaja djeung Anani, toedjoeh. *a* 2 Sam. 3:2. *b* 1 Radj. 2:11. *c* 2 Sam. 5:14. *d* Esr. 5:2.

PASAL 4.

Poetra Joeda teja ^a Peres, Hesron, ² Karmi, Hoer djeung Sobal. - Ari Raja poetra Sobal poepoetra Jahat, sarta Jahat poepoetra Ahoemai djeung Lahad. Nja eta teh bangsa-bangsa oerang Sora. - ³ 'Sarta nja ijen [poetra] bapa Etam: Jisrel, Jisma djeung Jidbas; ari ngaran saderekna awewe Haslelponi; 'aja deui Pënoëel, bapa Gëdor, djeung Eser, bapa Hoesa. Nja eta teh poetra ^b Hoer, anoe ⁵ tjikal Eprata, bapa Bet-Lehem teja. - 'Ari ^c Ashoer, bapa Tëkoa teja, doewa garwana, Hela djeung Naära. 'Ari Naära ngowokeun pikeun andjeunna Ahoesam, Heper, Temni djeung Ahastari. Nja eta ⁷ teh poetra Naära. 'Dëmi poetra Hela teja ⁸ Seret, Jësohar djeung Etnan. - 'Ari Kos poepoetra Anoeb djeung Sobeba, sarta djeung bangsa-bangsa Aharhel poetra ⁹ Haroem. 'Ari Jabes kaädjenan ti batan saderek-saderekna; sarta koe iboena dingaranan Jabes, saurna: Sabab koe kaeola didjoeroekeunna djeung kanjërina. 'Djeung deui Jabes sasambat ka ¹⁰ Allah Israil, pioendjoekna: Moegi-moegi andjeun saestoena nja ngabërkahan ka simkoering, sarëng ngadjëmarkeun wateës simkoering, kalajan panangan andjeun njarëngan ka simkoering, sarawoeh koe andjeun diparëngkeun, përkawis katjlakaän oelah matak njëri ka simkoering! Seug koe Allah dilaksana- ¹¹ keun sapanoehoenna. - 'Ari Këloeb, saderek Soeha, poepoetra Mëhir; nja eta ¹² djadi bapa Eston. 'Ari Eston poepoetra Bet-Rapa, Paseah djeung Tëhina, bapa nagara Nahas. Nja eta teh oerang Reka. - ¹³ 'Ari poetra Kënas teja ^a Otniël djengng Sëraja, sarta poetra Otniël teja Hatat. ¹⁴ 'Ari Monotai poepoetra Opra; sarta Sëraja poepoetra Joab, ^c bapa lëbak toekang-toekang; wantoe eta teh djaradi ¹⁵ toekang-toekang. - 'Ari poetra Kaleb,

anoe poetra Jëpoene teja: Iroe, Eladjeung Naäm; sarta poetra Ela, djeung Kënas. -
 16 'Ari poetra Jëhalelel: Sip djeung Sipa,
 17 Tirja djeung Asarel. - 'Ari poetra Esra:
 Jeter, Mered, Eper djeung Jalon; sarta
 nja eta ngowokeun Mirjam, Samai djeung
 18 Jisbah, bapa Estëmoa. 'Dëmi garwana
 noe bangsa Jahoedi ngowokeun Jered,
 bapa Gëdor, Heber, bapa Soko djeung
 Jëkoetiël, bapa Sanoah. Nja eta teh poe-
 tra Bitya, anoe poetra Piraon, beunang
 19 nikah Mered. - 'Ari poetra ti garwa Hodia,
 noe saderek Naham, nja eta bapa Këhila,
 oerang Garmi, djeung Estëmoa, oerang
 20 Maäka. - 'Ari poetra Simon: Amnon,
 Rina, Ben-Hanan djeung Tilon. - Ari
 poetra Jishi: Sohet djeung Ben-Sohet. -
 21 'Poetra / Sela, anoe poetra Joeda teja,
 Er, bapa Leka, djeung Lada, bapa Ma-
 resa; sarta bangsa-bangsa pabrik boëh,
 22 imah Asbea; 'kitoe deui Jokim, djeung
 oerang Koseba, sarta Joas, djeung Sarap,
 anoe pada marentah ka Moab, sarta Ja-
 soebi-Lehem. Noe bijue teh tjtjatëtan
 23 kolot. 'Nja eta teja djaradi pandjoenan,
 sarta tjaritjingna dina pakëbonan djeung
 dina ënggon beunang magër; tjaritjingna
 di dinja reudjeung radja, ngalakanan
 gawe radja.

a p. 2: 4. *b* p. 2: 19. *c* p. 2: 24.

d Jos. 15: 17. *e* Neh. 11: 35. *f* p. 2: 3.

24 *a* Poetra Simon teja Nëmoeël, Jamin,
 25 Jarib, Serah djeung Saol; 'poetra eta
 Saloem, poetra eta Mibsam, poetra eta
 26 Misma. 'Ari poetra Misma teja: poetra
 eta Hamoeël, poetra eta Sakoer, poetra
 27 eta Simi. 'Ari Simi teja gënëp wëlas
 poetrana lakali djeung gënëp poetrana
 awewe, tatapi saderek-saderekna teu pati
 reja poetrana, djeung sakabeh bangsa-
 bangsana hanteu ngarejaän sapërti anak-
 28 poetoe Joeda. 'Ari ngënggonna di Ber-
 seba, di Molada djeung di Hasar-Soael;
 29 'di Bilha, di Esem djeung di Tolad;
 30 'di Bëtöeël, di Horma djeung di Siklag;
 31 'di Bet-Markabot, di Hasar-Soesim, di
 Bet-Biri djeung di Saäraim. Nja eta teh
 nagara-nagarana tëpi ka mangsa Da-
 32 woed ngaradjaän. 'Sarta ari desa-desana:
 Etam djeung Ain, Rimon, Token djeung
 33 Asan, lima nagara. 'Djeung deui sakabeh
 desa-desana, noe sakoeriling eta nagara-
 nagara teja, nëpi ka Baäl. Nja eta pang-
 tjtjinganana, sarta baroga sadjarah koe
 34 maneh. 'Ari Mësobab, djeung Jamlek,

35 djeung Josa poetra Amasia; 'djeung
 Joël, djeung Jehoe, poetra Josibja, anoe
 36 poetra Sëraja, anoe poetra Asiël; 'djeung
 Eljoënai, djeung Jaäkoba, djeung Jëso-
 haja, djeung Asaja, djeung Adiël, djeung
 37 Jësimiël, djeung Bënaja; 'sarta Sisa, poe-
 tra Sipi, anoe poetra Alon, anoe poetra
 Jëdaja, anoe poetra Simri, anoe poetra
 38 Sëmaja: 'eta teh, noe diasoepekeun nga-
 ranna, pada djadi gëgëden dina bangsa-
 bangsana; sarta ahli karoehonna pada
 39 njalijara, wani loba. 'Broel laleumpang,
 ngadjoegdjoeg paranti asoep ka Gëdor,
 nëpi ka lëbak, sabeulah ti wetan, neja-
 ngan panganganon adjang ëmbe-dom-
 40 bana. 'Toeloej manggih panganganon
 moeloes nja aloes, sarta tanah eta lëga
 ngentja-ngatoehoe, toer kërta nja gënah;
 karana noe tjaritjing di dinja tadina,
 41 nja eta bangsa Ham. 'Djëboel eta noe
 katoeliskeun ngaran-ngaranna teja da-
 ratang keur djaman Hiskia, radja Joe-
 da, pek njabëtan himah-himahna, katoet
 oerang Maoen, noe kapanggih di dinja,
 nja pada ^b diharamkeun tëpi ka mangsa
 ajeuna, bari toeloej ngarënggon dina
 oeroet-oeroetna; sabab aja pangango-
 nan di dinja adjang ëmbe-dombana.
 42 'Djeung deui eta sawareh, nja eta sawa-
 reh oerang Simon, laleumpang ka pigoe-
 noengan Seir, aja lima ratoes djalma; ari
 noe ngaloeloegean, nja eta Pëlatya,
 Narja, Rëpaja djeung Oesiël, pada poe-
 43 tra Jishi. 'Pek njabëtan sesa oerang
 Amalek, kakaboeran, bari toeloej nga-
 rënggon di dinja tëpi ka mangsa ajeuna.

a 1 Moesa 46: 10. *b* Jos. 6: 17.

PASAL 5.

Ijeu teh poetra Roebin, tjikal Israil: (ka-
 rana nja eta tjikalna; ^a tatapi sabab
 nganistakeun pangkoelemanramana teja,
 noe matak katjikalananana dipaparinkeun
 ka poetra Joesoep, anoe poetra Israil;
 sarta sadjarah teh teu noeroetkeun
 2 katjikalana. 'Karana Joeda noe djadi ka-
 wasa, ngoengkoelan saderek-saderekna,
 sarta gëgëdoeg asalna ti dinja, tatapi
 3 katjikalana mah bogana Joesoep) 'poe-
 tra Roebin, tjikal Israil teja: ^b Hanok,
 4 Paloe, Hesron djeung Karmi. 'Poetra
 Joël: poetra eta Sëmaja, poetra eta Gog,
 5 poetra eta Simi; 'poetra eta Mika, poetra
 6 eta Raja, poetra eta Baäl; 'poetra eta

Bera, noe dibojong koe Tiglat-Pilneser, radja Asoer; nja eta teh gëgëden orang Roebin. 'Ari saderek-saderekena, noeroetkeun bangsa-bangsana, dina sadjarah, noeroetkeun toetoeranana: noe djadi loeloegoe, nja eta Jëhiël; aja deui Dja-karia, 'djeung Bela, poeta Asas, anoe poeta Sema, anoe poeta Joël; nja eta teh tjitjingna di Aroër, sarta sëmët Nëbo djeung Baäl-Meon; 'ari ka-wetanna tjitjingna sëmët asoep ka tégäl léga, nja eta ti sëmët tji Prat teja; ^c karana ingon-
 10 ingonna laloba di tanah Gilad. 'Dëmi keur djaman Saoel eta teh njarijeun përang ka oerang Hagar, sarta oerang Hagar datang ka raroeboeh koe leungeunna; toeloelj ngënggonan himah-himah oeroet eta, dina salégana tanah wetaneun Gilad. *a* 1 Moesa 49: 4. *b* 2 Moesa

6: 13. *c* 4 Moesa 32: 1, 4.

^a Ari poeta Gad ngarënggonna pahareup-hareup djeung oerang Roebin, di tanah Basan, sëmët Salka. 'Joël noe djadi loeloegoena, sarta Sapam noe ka-doewana; aja deui Janai djeung Sapat, di Basan. 'Ari saderek-saderekena, noeroetkeun ahli karoehoenna, nja eta Mikael, Mësoelam, Seba, Jorai, Jakan, Siha
 14 djeung Eber, toedjoch. 'Nja eta teh poeta Abihail, anoe poeta Hoeri, anoe poeta Jaroah, anoe poeta Gilad, anoe poeta Mikael, anoe poeta Jësisai, anoe poeta Jahdo, anoe poeta Boes. 'Ahi, poeta Abdiël, anoe poeta Goeni, noe
 16 djadi loeloegoe ahli karoehoenna. 'Ari ngarënggonna di Gilad, di Basan, djeung di pilëmboeranana, kitoe deui di sakabeh sampalan Saron, satoengtoeng-toeng-toengna. 'Eta kabeh diatoer sadjarahna keur djaman Jotam, radja Joeda, sarta keur djaman Jarobam, radja Israil.

a Jos. 12: 6; 13: 24.

18 Anak-poetoe Roebin, djeung oerang Gad, sarta satëngah kaum Mënase, noe kaäsoep djalma përkosa, djalma noe mawa këpëng djeung pëdang, sarta bisa mëntang gondewa, djeung toetoer kana përang, aja opat laksa opat reboe, poendjoel toedjoch ratoes gënëp poeloeh
 19 djalma, noe mandjing balad. 'Toeloelj njarijeun përang ka oerang Hagar, kitoe deui ka Jëtoer, Napis djeung Nodab.
 20 'Aja pitoeloeng ka darinja ngaroeroeg ka eta, wani oerang Hagar teh diseleh-

keun ka leungeunna, katoet sakoer noe ngabantoe; karana keur dina përang pada sasambat ka Allah, sarta ditarima panëdana, sabab ngarandël ka andjeunna. 'Heug ingon-ingonna didjarah; ontana lima laksa, domba doewa këti lima laksa, djeung kalde doewa reboe; ari ma-
 22 noesa sakëti djiwa. 'Karana loba nakër noe kasabët patingdjaropak, wantoe eta përang teh ti Allah. Toeloelj ngënggonan dina oeroet-oeroetna, tëpi ka dibojong.

^a Ari anak-poetoe noe satëngah kaum Mënase teja ngarënggonna di tanah eta, ti Basan tëpi ka Baäl-Hermon, djeung Së-nir, sarta goenoeng Hermon; mangpirang-pirang lobana. 'Sarta ijeu teh loeloegoe ahli karoehoenna: Eper, Jishi, Eliël, Asriël, Jërmia, Hodawia djeung Jahdiël, djalma garagah-përkosa, nja djalma kongas, pada djadi loeloegoe ahli karoehoenna. *a* 5 Moesa 3: 13.

25 Dëmi eta djalma pada migawe kasalahan ka Allah karoehoenna, sarta ^a djarinah, noeroet ka aällahan bangsa-bangsa tanah eta, noe koe Allah geus
 26 ditoempoeurkeun ti hareupeunana. 'Tidinja Allah Israil ngageuingkeun soekma ^b Poel, radja Asoer, kitoe deui soekma Tiglat-Pilneser, radja Asoer kench, seug koe eta dibarojong, nja oerang Roebin, djeung oerang Gad, sarta noe satëngah kaum Mënase teja, dibarawana ka tanah Halah, ka Habor, ka Hara djeung ka tji Gosan, tëpi ka mangsa ajeuna.

a 2 Moesa 34: 16. *b* 2 Radj. 15: 29; 17: 6.

PASAL 6.

Poetra Lewi teja ^a Gerson, Kahat
 2 djeung Mërari. 'Ari poeta Kahat teja Amram, Jishar, Hebron djeung Oesiël.
 3 'Ari poeta Amram teja Haroen, Moesa djeung Mirjam. Ari poeta Haroen teja Nadab djeung Abihoe, Elasar djeung
 4 Itamar. 'Elasar poepoetra Pinëhas, Pinëhas poepoetra Abisoea; 'Abisoea poepoetra Boeki, Boeki poepoetra Oesi;
 6 'Oesi poepoetra Sërahja, Sërahja poepoetra Mërajot; 'Mërajot poepoetra Amarja,
 8 Amarja poepoetra Ahitoeb; 'Ahitoeb poepoetra ^b Sadok, Sadok poepoetra Ahimaäs; 'Ahimaäs poepoetra Asarja, Asarja
 10 poepoetra Johanan; 'Johanan poepoetra Asarja (nja eta noe manghoeloean dina

gëdong, anoe beumang ngadamël Soeleman, di Jëroesalem teja); 'Asarja poe-poetra Amarja, Amarja poe-poetra Ahi-toeb; 'Ahitoeb poe-poetra Sadok, Sadok poe-poetra Saloem; 'Saloem poe-poetra Hilkia, Hilkia poe-poetra Asarja; 'Asarja poe-poetra Sëraja, Sëraja poe-poetra Jo-sadak; 'ari Josadak kabawa, mangsa Joeda djeung Jëroesalem koe Pangeran dibojong koe lantaran Nëboekadnesar teja.

a 1 Moesa 46:11; 2 Moesa 5:15.

b 2 Sam. 8:17; 15:27.

16 Poetra Lewi teja Gersom, Kahat
17 djeung Mërari. 'Sarta ngaran poetra
18 Gersom nja ijeu: ^a Libni djeung Simi.
19 'Ari poetra Kahat teja Amram, Jishar,
20 Hebron djeung Oesiël. 'Poetra Mërari
21 teja Mahli djeung Moesi. Nja eta teh
22 bangsa-bangsa ahli Lewi, noeroetkeun
23 karoehoen-karoehoenna. 'Moenggoehing
24 Gersom teja, poetra eta Libni, poetra
25 eta Jahat, poetra eta Sima; 'poetra eta
26 Joah, poetra eta Ido, poetra eta Serah,
27 poetra eta Jatrai. - 'Poetra Kahat teja,
28 poetra eta Aminadab, poetra eta Korah,
29 poetra eta Asir; 'poetra eta Elkana,
30 poetra eta Ebjasap, poetra eta Asir;
31 'poetra eta Tahat, poetra eta Oeriël,
32 poetra eta Oesia, poetra eta Sael. 'Ari
33 poetra Elkana teja Amasai djeung Ahi-
34 mot. 'Moenggoehing Elkana, ari poetra
35 Elkana: poetra eta Sopai, poetra eta Na-
36 hat; 'poetra eta Eliab, poetra eta Jëro-
37 ham, poetra eta Elkana. 'Ari poetra Sa-
38 moeël teja, ^b tjikalna Wasni, djeung aja
39 deui Abia. - 'Poetra Mërari teja Mahli;
40 poetra eta Libni, poetra eta Simi, poetra
41 eta Oesa; 'poetra eta Sima, poetra eta
42 Hagia, poetra eta Asaja. a 2 Moesa 6:16.

c 1 Sam. 8:2.

31 Sarta nja ijeu noe koe Dawoed dia-
32 dëgkeun njangking hal njanji di gëdong
33 Pangeran, ^a sanggeusna pëti teja meu-
34 nang reureuh. 'Ari eta teh pada nga-
35 woela di hareupeun balandongan himah
36 tëpangan, gawena njanji, tēpi ka Soe-
37 leman ngadamël gëdong Pangeran di
38 Jëroesalem; sarta pada ngadëg, njëkël
39 pagaweanana, noeroetkeun atoeranana.
40 'Nja ijeu noe ngaradëg, sarta djeung
41 poetra-poetrana: ti anak-poetoe oerang
42 Kahat teja Heman, ahli njanji, poetra
43 Joël; ari Joël poetra Samoeël, Samoeël
44 poetra Elkana, 'Elkana poetra Jëroham,

Jëroham poetra Eliël, Eliël poetra Toah;
35 'Toah poetra Soep, Soep poetra Elkana,
36 Elkana poetra Mahat, Mahat poetra
37 Amasai; 'Amasai poetra Elkana, Elkana
38 poetra Joël, Joël poetra Asarja, Asarja
39 poetra Sëpanya; 'Sëpanya poetra Tahat,
40 Tahat poetra Asir, Asir poetra Ebjasap,
41 Ebjasap poetra Korah; 'Korah poetra
42 Jishar, Jishar poetra Kahat, Kahat poetra
43 Lewi, Lewi poetra Israil. - 'Ari Asap
44 saderekna ngadëg ti katoehoeëunana;
45 nja eta Asap poetra Berekja, Berekja
46 poetra Sima; 'Sima poetra Mikael, Mi-
47 kael poetra Baäseja, Baäseja poetra
48 Malkia; 'Malkia poetra Etni, Etni poe-
49 tra Serah, Serah poetra Adaja; 'Adaja
50 poetra Etan, Etan poetra Sima, Sima
51 poetra Simi; 'Simi poetra Jahat, Jahat
52 poetra Gersom, Gersom poetra Lewi. -
53 'Dëmi ti kentjaeunana ngadëg anak-
54 poetoe Mërari, saderekna keneh, nja
55 eta Etan poetra Kisi; ari Kisi poetra
56 Abdi, Abdi poetra Maloek; 'Maloek
57 poetra Hasabja, Hasabja poetra Amasia,
58 Amasia poetra Hilkia; 'Hilkia poetra
59 Amsi, Amsi poetra Bani, Bani poetra
60 Samer; 'Samer poetra Mahli, Mahli
61 poetra Moesi, Moesi poetra Mërari,
62 Mërari poetra Lewi.

a Sam. 6:17.

48 Ari saderek-saderekna, pada ahli Lewi,
49 dibakoekeun ka sakabeh pagawean ba-
50 landongan gëdong Allah. 'Sarta ^a Ha-
51 roen djeung anak-poetoena pada nga-
52 doeroek dina altar koerban doeroekan
53 djeung dina altar paragi ngoekoes; pada
54 bakoe ka saniskara gawe ënggon noe
55 pangsoetji-soetjina, sarta poerah mang-
56 raphikeun Israil, sakoemaha noe dida-
57 woehkeun koe Moesa, abdi Allah teja.
58 'Sarta ijeu teh poetra Haroen: poetra
59 eta Elasar, poetra eta Pinëhas, poetra
60 eta Abisoea; 'poetra eta Boeki, poetra
61 eta Oesi, poetra eta Sërahja; 'poetra
62 eta Mërajot, poetra eta Amarja, poetra
63 eta Ahitoeb, 'poetra eta Sadok, poetra
64 eta Ahimaäs. a 2 Moesa 27:1; 30:1, 7; 3 Moesa 16.
65 Sarta nja ijeu ënggonna tjaritjing,
66 sakampoeng-kampoengna, dina wëwëng-
67 këranana, bogana anak-poetoe Haroen,
68 kaäsoep bangsa oerang Kahat; karana
69 nja eta noe nampa ëlot [anoe barang-
70 mimiti]. 'Ari noe dibere ka darinja, nja
71 eta nagara Hebron, di tanah Joeda,
72 katoet sampalanana noe sakoerilingna.

56 'Tatapi ari lahan eta nagara sarta djeung
pidesaanana mah dibere ka Kaleb poe-
57 tra Jëpoene. 'Djadi ka anak-poetoe
Haroen dibere eta nagara panjalindoen-
ngan, nja eta Hebron; kitoe deui Libna
djeung sampalanana, Jatir sarta Estë-
58 moa djeung sampalanana; 'Hilen djeung
sampalanana, Dëbirdjeung sampalanana;
59 'Asan djeung sampalanana, sarta Bet-
60 Semes djeung sampalanana. - 'Ari ti
kaom Binyamin: Geba djeung sampala-
nana, Alemet djeung sampalanana, sarta
Anatot djeung sampalanana. Djoemlah
nagara-nagara tiloe wëlas nagara, pi-
61 keun bangsa-bangsana. - 'Ari anak-poetoe
Kahat ^a anoe kari, nampa ti bangsa
kaom [Epraim, djeung ti kaom Dan,
sarta] ti satengah kaom Mënase, koe
62 lantaran lotëre, sapoeloeh nagara. - 'Ari
anak-poetoe Gersom sabangsa-bangsana
nampa ti kaom Isaskar, djeung ti kaom
Aser, djeung di kaom Naptali, sarta ti
kaom Mënase, noe di Basan, tiloe wëlas
63 nagara. - 'Ari anak-poetoe Mërari sa-
bangsa-bangsana nampa ti kaom Roebin,
djeung ti kaom Gad, sarta ti kaom Së-
boeloen, koe lantaran lotëre, doewa wë-
64 las nagara. 'Koe oerang Israil eta na-
gara-nagara djeung sampalanana dibere
65 ka ahli-ahli Lewi. 'Ari merena koe lan-
taran lotëre ti kaom anak-poetoe Joeda,
ti kaom anak-poetoe Simon, sarta ti
kaom oerang Binyamin, eta nagara-na-
66 gara, noe disarëboet ngaranna. - 'Ari
^b sawareh bangsa anak-poetoe Kahat
nampana nagara wëwëngkëranana ti
67 kaom Epraim. 'Ari noe koe eta dibere
ka darinja, nja eta nagara panjalindoen-
ngan, tögës Sëkem, djeung sampalanana,
di pigoenongan Epraim; kitoe deui
68 Geser djeung sampalanana; 'Jokmam
djeung sampalanana, sarta Bet-Horon
69 djeung sampalanana; 'Ajalon djeung
sampalanana, sarta Gat-Rimon djeung
70 sampalanana. 'Ari ti satengah kaom
Mënase: Aner djeung sampalanana, sarta
Bilam djeung sampalanana. 'Nja eta
pikem bangsa anak-poetoe Kahat anoe
71 kari. - 'Ari anak-poetoe Gersom ti bangsa
noe satengah kaom Mënase nampa Gol-
lan, bilangan Basan, djeung sampalanana,
72 sarta Astarot djeung sampalanana. 'Ari ti
kaom Isaskar: Kedes djeung sampala-
73 nana, Dabërat djeung sampalanana, 'Ra-

mot djeung sampalanana, sarta Anem
74 djeung sampalanana. 'Ari ti kaom Aser:
Masal djeung sampalanana, Abdondjeung
75 sampalanana, 'Hoekok djeung sampala-
nana, sarta Rëhob djeung sampalanana.
76 'Ari ti kaom Naptali: Kedes, bilangan Ga-
lilea, djeung sampalanana, Hamon djeung
sampalanana, sarta Kirjataim djeung
77 sampalanana. - 'Ari anak-poetoe Mërari,
[nja eta ahli Lewi] anoe kari, ti kaom
Sëboeloen nampa Rimono djeung sam-
78 palanana, sarta Tabor djeung sampala-
nana. 'Djeung deui di peuntaseun tji
Jordan Jëriho, wetaneun tji Jordan,
nampana ti kaom Roebin: Beser, di tégäl
lëga, djeung sampalanana, Jahsa djeung
79 sampalanana, 'Këdemot djeung sampala-
nana, sarta Mepaät djeung sampala-
80 nana. 'Ari ti kaom Gad: Ramot, bilangan
Gilad, djeung sampalanana, Mahanaim
81 djeung sampalanana, 'Hesbon djeung
sampalanana, sarta Jaser djeung sam-
palanana. a Jos. 21:5. b Jos. 21:20.

PASAL 7.

Ari moenggoeh poetra Isaskar teja:
1 ^a Tola djeung Poea, Jaseob djeung
2 Simron, opat. 'Ari poetra Tola teja Oesi,
Rëpaja, Jëriël, Jahmai, Jibsam djeung
Sëmoeël; pada djadi loeloegoe ahli ka-
roehoenna, nja eta Tola; pada gagah-
përkosa dina toetoeranana; keur djaman
3 Dawoed bilanganana doewa laksa doewa
reboe gënëp ratoes. 'Ari poetra Oesi
teja Jisrahja; sarta poetra Jisrahja teja
Mikael, Obadya, Joël djeung Jisia, lima,
4 loeloegoe kabeh. 'Sarta di lëbah eta,
dina toetoeranana, noeroetkeun ahli ka-
roehoenna, aja barisan balad përang,
tiloe laksa gënëp reboe djalma; karana
5 reja pisan anak-rabina. 'Djeung deui
doeloer-doeloerna, dina sakabeh bangsa
Isaskar teh, pada gagah-përkosa, aja
dalapan laksa toedjoeh reboe, djoemlah
anoe asoep sadjarah. a 1 Moesa 46:13.
6 ^a [Poetra] Binyamin teja Bela, Beker
7 djeung Jëdiael, tiloe. 'Ari poetra Bela
teja Esbon, Oesi, Oesiël, Jërimot djeung
Iri, lima; pada loeloegoe ahli karoehoen,
garagah-përkosa; sarta noe asoep sa-
djarahna doewa laksa doewa reboe,
8 poendjoel tiloe poeloeh opat. 'Ari poetra
Beker teja Sëmira, Joas, Eliëser, Eljoënai,
Omri, Jëremot, Abia, Anatot djeung

9 Alemet; eta kabeh poetra Beker. 'Ari
 noe aseop sadjarahna, noeroetkeun toe-
 toeranana, loeloegoe ahli karoehoenna,
 djalma garagah-pérkosa, aja doewa laksa
 10 doewa ratoes. 'Ari poetra Jëdiael teja
 Bilhan; sarta poetra Bilhan teja Joes,
 Binyamin, Ehoed, Kënaäna, Djetan, Tar-
 11 sis djeung Ahisahar. 'Eta kabeh poetra
 Jëdiael, noeroetkeun loeloegoe [ahli]
 karoehoen, djalma garagah-pérkosa; aja
 12 salaksa toedjoeh reboe doewa ratoes
 noe mandjing balad, baris pérang. 'Aja
 deui Soepim djeung Hoepim, poetra Ir;
 Hoesim, poetra Aher. a 1 Moesa 46: 21.
 13 ^a Poetra Naptali teja Jahsiël, Goeni,
 Jeser djeung Saloem, pada poetra Bilha.
a 1 Moesa 46: 24.
 14 ^a Poetra Mënase teja Asriël, noe mèd-
 dal [ti garwa Gilad]; parëkanana, noe
 oerang Sam, ngadjoeroekeun Makir, ra-
 15 ma Gilad. 'Ari Makir geureubaän ka
 saderek Hoepim djeung Soepim, ngaran
 Maäka, sarta ngaran noe kadoewa Së-
 16 laphad; ^b dëmi Sëlahad teja poetraän
 awewe. 'Ari Maäka, garwa Makir teja,
 ngowokeun hidji poetra lalaki, sarta
 17 dingaranan Peres; dëmi ngaran adina
 Seres; sarta poetra Seres teja Oelam
 18 djeung Rekem. 'Ari poetra Oelam teja
^c Bëdan. Nja eta teh pada poetra Gilad,
 anoe poetra Makir, anoe poetra Mënase.
 18 'Dëmi Hamoleket, saderekna awewe, ngo-
 wokeun Ishod, Abiëser djeung Mahla.
 19 'Sarta poetra Sëmidä, nja eta Ahjan,
 Sekem, Likhi djeung Aniam.
a 4 Moesa 26: 29. b 4 Moesa 26: 33. c 1 Sam. 12: 11.
 20 ^a Ari poetra Epraim teja Soetelah;
 poetra eta Bered, poetra eta Tahat,
 poetra eta Elada, poetra eta Tahat;
 21 'poetra eta Sabad, poetra eta Soetelah;
 aja deui Eser djeung Elad, tatapi eta
 pada dipaehan koe oerang Gat, anoe
 asal didjoeroekeun di tanah eta, sabab
 22 doewaän teh daratng sëdja njokot
 ingon-ingonna. 'Toeloej Epraim ramana
 prihatin, lila katjida, sarta saderekna
 pada ngalajad, sëdja ngalilipoer ka an-
 23 djeunna. 'Tidinja andjeunna mandjingan
 ka garwana, seg njiram, toeloej ngo-
 wokeun hidji poetra lalaki, sarta koe
 andjeunna dingaranan Bëria, sabab boe-
 24 mina katjilakaän. 'Djeung deui poetrana
 noe awewe Seëra; nja eta noe ngada-
 mël nagara Bet-Horon, anoe hilir sarta

noe girang, sarta djeung Oesen-Seëra.
 25 'Aja deui poetra Epraim, nja eta Repah
 djeung Resep; poetra Resep teja Telah,
 26 poetra eta Tahan; 'poetra eta Ladan,
 poetra eta Amihoed, poetra eta Elisa-
 27 ma; 'poetra eta Noen, poetra eta ^b
 28 Josoea. 'Ari milik eta sarta djeung
 ënggonna tjaritjing, nja eta Bet-El
 djeung pilëmboeranana, sarta ka-we-
 tanna Naäran, ari ka-koelonna Geser
 djeung pilëmboeranana; kitoe deui Së-
 kem djeung pilëmboeranana, tëpi ka
 29 Gasa djeung pilëmboeranana. 'Sarta
 di pëlëbah anak-poetoe Mënase teh aja
 Bet-San djeung pilëmboeranana, Taänak
 djeung pilëmboeranana, Mëgido djeung
 pilëmboeranana, sarta Dor djeung pi-
 lëmboeranana. Nja di dinja tjitjingna
 anak-poetoe Joesoep, anoe poetra Is-
 rail teja. a 4 Moesa 26: 35. b 4 Moesa 11: 28.
 30 ^a Poetra Aser teja Jimna, Jiswa,
 Jiswi djeung Bëria, sarta Serah sade-
 31 rekna awewe. 'Ari poetra Bëria teja
 Heber djeung Malkiël; nja eta teh bapa
 32 Birsait. 'Ari Heber teja poepoetra Jap-
 let, Somer djeung Hotam, sarta Soea
 33 saderekna awewe. 'Ari poetra Japlet teja
 Pasak, Bimhal djeung Aswat; nja eta
 34 teh poetra Japlet. 'Ari poetra Semer
 teja Ahi, Rohga, Jëhoeba djeung Aram.
 35 'Ari poetra Helem saderekna, nja eta
 36 Sopah, Jimna, Seles djeung Amal. 'Poe-
 tra Sopah teja Soeah, Harneper, Soeal,
 37 Beri djeung Jimra; 'Beser, Hod, Sama,
 38 Silsa, Jitran djeung Bera. 'Ari poetra
 Jeter nja eta Jëpoene, Pispa djeung
 39 Ara. 'Sarta poetra Oela nja eta Arah,
 40 Haniël djeung Risya. 'Nja eta kabeh
 poetra Aser, pada djadi loeloegoe ahli
 karoehoen, djalma paloek, nja garagah-
 pérkosa, pada djadi loeloegoe para gë-
 gëden. Ari noe aseop sadjarahna, man-
 djing balad dina pérang, bilanganana
 doewa laksa gënëp reboe djalma.
a 1 Moesa 46: 17.

PASAL 8.

Ari Binyamin ^a teja poepoetra Bela tji-
 kalna, Asbel noe kadoewa, djeung
 2 Abrah noe katiloe; 'Noha noe kaopat,
 3 djeung Rapa noe kalima. 'Ari poetra Bela
 4 teja Adar, Gera djeung Abihoed; 'Abi-
 5 soea, Naäman djeung Aboah; 'Gera, Së-
 6 poepan djeung Hoeram. 'Sarta ijeu teh

poetra Ehoed; ijeu noe djaradi loeloegoe ahli karoehoen priboemi Geba, sarta dibarolong ka Manahat; 'nja eta Naāman, Ahia djeung Gera; nja eta noe ngabojonginja; sarta poepoetra Oesa djeung Ahihoed. - 'Ari Saharaim poepoetra di tanah Moab, sanggeus ngaleupaskeun eta; Hoesim djeung Baāra noe djadi garwana. 9 'Sarta poepoetra ti Hodes garwana, nja eta Jobab, Silja, Mesa djeung Malkam; 10 'Joes, Sokja djeung Mirma. Nja eta teh poetrana, pada loeloegoe ahli karoehoen. 11 'Sarta ti Hoesim andjeunna poepoetra 12 Abitoeb djeung Elpaāl. 'Ari poetra Elpaāl teja Eber, Misham djeung Semer; nja eta noe ngadamël nagara Ono djeung 13 Lod, sarta djeung pilēmboeranana; 'aja deui Bēria djeung Sema; nja eta noe djaradi loeloegoe ahli karoehoen priboemi Ajalon; nja eta noe ngabiratkeun 14 priboemi Gat; 'aja deui Ahio, Sasak 15 djeung Jēremot; 'Sēbadya, Arad djeung 16 Eder; 'Mikael, Jispa djeung Joha, pada 17 poetra Bēria; 'aja deui Sēbadya, Mēsoelam, Hiski djeung Heber; 'Jismērai, Jislia 18 djeung Jobab, pada poetra Elpaāl; 'aja 19 deui Jakim, Sikri djeung Sabdi; 'Eliēnai, 20 Siltai djeung Eliël; 'Adaja, Bēraja djeung 21 Simrat, pada poetra Simi; 'aja deui Jispan, Eber djeung Eliël; 'Abdon, Sikri 22 djeung Hanan; 'Hananya, Elam djeung 23 Antotia; 'Jipdēja djeung Pēnoeël, pada 24 poetra Sasak; 'aja deui Samsērai, Sēharja 25 djeung Atalja; 'Jaāresia, Elia djeung Sikri, pada poetra Jēroham. 'Nja eta teh 26 pada loeloegoe ahli karoehoen, noeroetkeun toetoeranana; pada djadi loeloegoe; 27 nja eta noe ngarēnggon di Jēroesalem. - 28 'Djeung deui di Gibon tjalikna bapa Gibon; ari djenēngan garwana Maāka. 'Ari 29 poetrana noe tjikal Abdon; aja deui Soer, 30 Kis, Baāl djeung Nadab; 'Gēdor, Ahio 31 djeung Seker. 'Ari Miklot poepoetra Sima. Eta oge tjaralik di Jēroesalem, 32 djeung saderek-saderekna, pahareuphareup djeung saderek-saderekna. - 'Ari 33 Ner poepoetra Kis, Kis poepoetra Saol, Saol poepoetra Jonatan, Malkisoea, Abinadab djeung Esbaāl. 'Ari poetra Jonatan teja 34 c Mērib-Baāl, sarta Mērib-Baāl 35 poepoetra Mika. 'Ari poetra Mika teja 36 Piton, Melek, Tarea djeung Ahas. 'Ari Ahas poepoetra Joada, Joada poepoetra Alemet, Asmawet djeung Simri, Simri

37 poepoetra Moesa; 'Moesa poepoetra Bina. Ari poetra eta Rapa, poetra eta Elasa, 38 poetra eta Asel. 'Ari Asel teja gēnēp poetrana, sarta nja ijeu ngaranna: Asrikam, Bokroe, Ismail, Sarja, Obadya djeung 39 Hanan; eta kabeh poetra Asel. - 'Ari poetra Esek saderekna: Oelam tjikalna, Joes noe kadoewa, sarta Elipelet noe katiloe. 40 'Ari poetra Oelam teja djalma garagahpērkos, toer bisa mēntang gondewa, sarta loba anak-poetoena, aja saratoes lima poeloeh. Eta kabeh kaāsoep anak-poetoe Binyamin. a p. 7: 6. b p. 9: 39; 1 Sam. 9: 1; 14: 49, 51. c 2 Sam. 4: 4; 9: 12.

PASAL 9.

Ari sabangsa Israil geus pada diatoer sadjarahna; sarta, saēnjana, pada ka-oengēlkeun dina kitab para radja Israil. Djeung deui ^a oerang Joeda dibarolong 2 ka Baboel, koe tina kasalahanana. 'Ari priboemi anoe barangmimiti, anoe di samilik-samilikna, di sanagara-sanagara, nja eta Israil, para panghoeloe, ahli-ahli Lewi, sarta djeung ^b Nētiniim. 3 'Ari noe matoeh di Jēroesalem, ^c sawareh anak-poetoe Joeda djeung sawareh anak-poetoe Binyamin, kitoe deui sawareh anak-poetoe Epraim djeung Mēnase. 4 'Aja Oetai poetra Amihoed, Amihoed poetra Omri, Omri poetra Imri, Imri poetra Bani, kaāsoep poetra ^d Peres, anoe poetra Joeda teja. 'Ari ti oerang Sela teja Asaja, noe djadi tjikal, djeung poetra- 5 poetrana. 'Sarta ti anak-poetoe Serah teja Jēhoeël djeung saderek-saderekna, 6 gēnēp ratoes salapan poeloeh. 'Sarta ^e ti anak-poetoe Binyamin teja Saloe poetra Mēsoelam, anoe poetra Hodawia, anoe 7 poetra Hasēnoea; 'djeung Jibnēja poetra Jēroham, djeung Ela poetra Oesi, anoe poetra Mikri, sarta Mēsoelam poetra Sēpatya, anoe poetra Rēhoeël, anoe poetra 8 Jibnia; 'sarta djeung saderek-saderekna, noeroetkeun toetoeranana, salapan ratoes poendjoel lima poeloeh gēnēp 9 djalma. Eta sakabeh djalma pada djadi loeloegoe ahli karoehoen, njēkēl ahli sakaroehoen-sakaroehoenna. a 2 Radj. 24: 14; 25: 11. b Esr. 2: 43. c Neh. 11: 4. d p. 2: 5. e Neh. 11: 7—9.

10 Ari ti para panghoeloe teja Jēdaja, 11 Jojarib sarta Jakin; 'djeung Asarja poetra Hilkia, anoe poetra Mēsoelam, anoe

poetra Sadok, anoe poetra Mërajot, anoe poetra Ahitoeb, gëgëdoeg gëdong Allah.

12 'Aja deni Adaja poetra Jëroham, anoe poetra Pashoer, anoe poetra Malkia; djeung Maasai poetra Adiel, anoe poetra Jahsera, anoe poetra Mësoelam, anoe poetra Mësilemit, anoe poetra Imer;

13 'djeung saderek-saderekna, noepada djadi loeloegoe ahli karoehoenna; aja sareboe toedjoeh ratoes gënëp poeloeh, garagah-përkosa kana gawe ngabakti di gëdong Allah.

14 'Ari ti ahli Lewi teja Sëmaja poetra Hasoeb, anoe poetra Asrikam, anoe poetra Hasabja, kaäsoep anak-poetoe

15 Mërari; 'djeung Bakbakar, Heres sarta Galal; djeung Matanya, poetra Mika, anoe

16 poetra Sikri, anoe poetra Asap; 'djeung Obadya, poetra Sëmaja, anoe poetra Galal, anoe poetra Jëdoetoe, sarta Berekja, poetra Asa, anoe poetra Elkana, anoe

17 tjalik dina desa oerang Nëtopa. 'Sarta ari poerah toenggoe lawang teja Saloem, Akoeb, Talmon djeung Ahiman, sarta saderek-saderekna; Saloem noe djadi

18 loeloegoe; 'malah nëpi ka ajeuna ajana di lawang radja, ti wetan; nja eta noe pada djadi toenggoe lawang pasangrahan anak-poetoe Lewi. 'Ari Saloem poetra

19 Kore, anoe poetra Ebjasap, anoe poetra Korah, djeung saderek-saderekna, ahli sakaroehoen, nja eta oerang Korah, pada njëkël gawe ngabakti, ^a nja djadi

20 poerah ngadjaga bangbaroeng himah; ari karoehoenna tadina njarëkël pasangrahan Pangeran, pada ngadjaga paranti

21 asoep. 'Djeung ^b Pinëhas poetra Elasar noe tadina djadi gëgëden, njangking eta,

22 sarta disarëngan koe Pangeran. 'Djakaria poetra Mëselemja noe djadi poerah toenggoe lawang himah tëpangan.

23 'Djoemlah djalma paloek, noe poerah toenggoe bangbaroeng teja, doewa ratoes, poendjoel doewa wëlas. Eta teh geus

24 pada diatoer sadjarahna dina sadesa-sadesana; eta teh pada diadëgkeun koe Dawoed djeung Samoeël, ^c djoeroe tingal

25 teja, dina babakoena. 'Djadi eta djeung anak-poetoe njarëkël lawang-lawang gëdong Pangeran, nja eta gëdong himah,

26 noeroetkeun djagaän. 'Ari poerah toenggoe lawang teh ajana dina opat madhab, ti wetan, ti koelon, ti kaler sarta ti ki-

27 doel. 'Ari saderek-saderekna, noe dina desa-desana, ^d kamistian datang dina

saban poë noe katoedjoeh, ti waktoe ka waktoena deui, barëng djeung eta;

26 'karana aja opat kokolot poerah toenggoe lawang, sadajana ahli Lewi, sarta aja babakoena; toer njarëkël pondok-pondok, djeung njarëkël radja-brana

27 gëdong Allah. 'Ari mondokna sakoeriling gëdong Allah, wantoe eta noe kawadjiban ngadjaga, toer eta noe poerah moekakeun dina saban-saban isoek.

28 'Sarta eta sawareh noe njangking parabot ngabakti; karana diasoepeunana make dibilang, dibidjilkeunana make dibilang.

29 'Sarta eta sawareh ditangtoekeun njëkël paparabotan, djeung njëkël sakabeh parabot kasoetjian, kitoe deni njëkël tipoeng lëmës, djeung anggoer, djeung minjak,

30 djeung doepa, sarta wawangian. 'Djeung sawareh anak-poetoe panghoeloe ^e djadi

31 toekang njiyeun wawangian. 'Ari Matitya, kaäsoep ahli Lewi, noe djadi tjikal Saloem, oerang Korah, babakoena një-

32 kël gawe gogorengan. 'Sawareh saderekna, kaäsoep anak-poetoe Kahat, njëkël roti tata-tata teja, ^f koedoe disa-

33 dijakeun dina saban poë sabat. 'Sarta eta noe djaradi ahli njanji, loeloegoe ahli karoehoen di oerang Lewi teja, përnahna

34 dina pondok-pondok; sarta taja deni damëlna, karana kamistianana beurang-

35 peuting milampah gawe. 'Eta teh pada djadi loeloegoe ahli karoehoen oerang Lewi, noeroetkeun toetoeeranana; pada djadi

36 loeloegoe; nja eta teh tjalarikna di Jëroesalem.

^a 2 Radj. 12:9. ^b 4 Moesa 25:11.

^c 1 Sam. 9:9. ^d 2 Bab. 23:4. ^e 2 Moesa 30:34.

^f 3 Moesa 24:8.

35 ^a Djeung deni di Gibon tjalikna bapa Gibon, nja eta Jëhiël; dëmi djënëngan

36 garwana Maäka. 'Ari poetrana noe tjikal Abdon; aja deni Soer, Kis, Baäl, Ner

37 djeung Nadab; 'Gëdor, Ahio, Djakaria

38 djeung Miklot. 'Ari Miklot teja poepoetra Simam. Eta oge tjalarik di Jëroesalem,

39 djeung saderek-saderekna, pahareup-hareup djeung saderek-saderekna. 'Ari Ner

40 ^b poepoetra Kis, Kis poepoetra Saeel, Saeel poepoetra Jonatan, Malkisoea,

41 Abinadab djeung Esbaäl. 'Ari poetra Jonatan teja Mërib-Baäl, sarta Mërib-

42 Baäl poepoetra Mika. 'Ari poetra Mika teja Piton, Melek djeung Tahrea. 'Ari

43 Ahas poepoetra Jara, Jara poepoetra Alemet, Asmawet djeung Simri, Simri

43 poepoetra Mosa; 'Mosa poepoetra Bina.
Ari poetra eta Rēpaja, poetra eta Elasa,
44 poetra eta Asel. 'Ari Asel teja gēnēp
poetrana, sarta nja ijeu ngaranna: As-
rikam, Bokroe, Ismail, Sarja, Obadya
djeung Hanan. Nja eta teh poetra Asel.
a p. 8 : 29. b p. 8 : 33.

PASAL 10.

Ari ^a oerang Pēlisti teja prak mēra-
ngan ka Israil; boer oerang Israil
kaboer ti hareupeun oerang Pēlisti, sarta
kasarabēt, tingdjaropak di goenoeng
2 Gilboa. 'Seug oerang Pēlisti njaroesoel
ka Saeol djeung ka poetra-poetrana,
sarta dipontel pisan; toeloj Jonatan,
Abinadab djeung Malkisoea, poetra Sae-
oel, pada kasabēt koe oerang Pēlisti.
3 'Ari pērang teh beuki rosa keneh ka
Saeol, sarta andjeunna kapanggih koe
taroe kang panah, djeung sijeuneun pisan
4 koe taroe kang panah teh. 'Pok Saeol
marentah ka toekang mawa pakarangna:
Geura tjaboet pēdang maneh, kami
toeblēs koe eta, bisi itoe djalma teu
disoenat teh daratang, sarta pada nga-
rogahala ka kami. Tatapi toekang mawa
pakarangna teu daekenn; karana sijeun-
neun katjida. Pek Saeol njandak pēdang
koe andjeun, bari seug noeblēskeun man-
5 tēn ka dinja. 'Ana katendjo koe toekang
mawa pakarangna, jen Saeol geus poe-
poes, heg eta ge noeblēskeun maneh ka
6 pēdangna, hos paeh. 'Djadi Saeol poe-
poes, djeung poetrana lalaki noe tiloe;
sarta saeusi-boemina pada maot sare-
7 rejana. 'Barang sakabeh oerang Israil,
anoe di lēbak, geus tarēgēseun, jen eta
kalaboer, sarta jen Saeol djeung poetrana
paroe poes, gantjang pada ninggalkeun
nagara-nagara, sarta kalaboer; toe-
loej daratang oerang Pēlisti, ngareusian
eta nagara.
a 1 Sam. 31.

8 Ari geus kitoe, isoe kna oerang Pēlisti
daratang, ngarangsadan noe kasarabēt.
Toeloj manggih Saeol djeung poetra-
poetrana, ngadjaropak di goenoeng Gil-
9 boa. 'Pek andjeunna dirangsadan; sarta
njarokot mastakana djeung pakarangna,
bari toeloj dikirimkeun ka tanah oerang
Pēlisti, diidēr-idērkeun, dipambrih
ngabedjakeun ka brahala-brahala sarta
10 ka djalma-djalma. 'Ari pakarangna
diteundeun di imah aāllahanana, sarta

tangkorekna ditangkodkenn ^a di imah
11 Dagon. 'Mangsa sakabeh oerang Jabes
bilangna Gilad ngadareng bedja, hal sa-
niskara noe koe oerang Pēlisti dilampah-
12 keun ka Saeol teja, 'toeloj sakabeh
djalma gagah darangan, pek njokot
salira Saeol djeung salira poetra-poe-
trana, dibarawa ka Jabes; toeloj toe-
lang-toelangna dikoeboer handapeun hi-
dji kijara di Jabes, sarta pada poewasa
13 toedjoe h poē lilana. 'Kitoe Saeol poepoes
^b tina kasalahanana, sapedah milampah
kasalahan ka Pangeran, hal pangandika
Pangeran, noe koe andjeunna hanteu
diēstokenn; kitoe deui ^c tina mariksa ka
noe njaroemah, koe andjeunna dikoe-
14 mahaän; 'dēmi ka Pangeran mah teu
naros; kitoe noe matak andjeunna koe
Pangeran dipaehkeun, sarta karadja-
anana diingērkeun ka Dawoed poetra
Isai. a 1 Sam. 5 : 2. b 1 Sam. 15 : 11, 26. c 1 Sam. 28 : 7.

PASAL 11.

Tidinja ^a karoempoel sabangsa Israil,
ngadareuheusan ka Dawoed, ka He-
bron; seug oendjoekan kijeu: Salērēsna,
simkoering sadaja satoelang-sadaging
2 sarēng andjeun. 'Dalah ka pēngkēr ge,
basa Saeol djoemēnēng radja teja, nja
andjeun noe sok ngaloewarkeun sarēng
ngalēbētkeun Israil. Sarawoeh Pange-
ran, Allah andjeun, nimbalan ka andjeun
kijeu teja: Andika noe pingangoneun
oemat kami Israil, sarta andika noe pi-
djadieun gēgēdoeg, njēkēl oemat kami
3 Israil. 'Kitoe sadajana kokolot Israil pa-
da marēk ka radja, ka Hebron; sarta
Dawoed ngadamēn pērdjangdjan ka da-
rinja di Hebron, di pajoeneun Pangeran;
geus kitoe Dawoed pada ngalisahan, di-
djēnēngkeun radja, njangking Israil, ^b
noeroetkeun pangandika Pangeran koe
lantaran Samoeēl teja. a 2 Sam. 5. b 1 Sam. 16.
4 Tidinja Dawoed angkat, njandak sa-
bala Israil; angkatna ka Jēroesalem,
nja eta Jēboes; noe ngēnggon di dinja
5 oerang Jēboes, priboemi tanah eta. 'Pok
priboemi Jēboes teh ngaromong ka Da-
woed: Andjeun moal asoep ka dijeu. Pa-
randene Dawoed meunangeun benteng
6 Sion, nja eta teh dajeh Dawoed. 'Sarta
Dawoed ngalahir: Saha-saha noe nge-
lehkeun oerang Jēboes pangheulana, nja
eta pidjadieun loeloegoe sarta kapala.

Heug Joab poetra Séroēja noe oengghang pangheulana, noe matak djadi loeloegoe. 7 'Tidinja Dawoed linggih di djéro eta benteng; kitoe noe matak pada njéboet da- 8 jéuh Dawoed. 'Djeung nagara teh koe Dawoed dipidamél ti sakoeriling, ti sé- 9 mèt Milo datang ka tépoeng-gélang; djeung sesana eta nagara dibangoen deui koe Joab. 'Ari Dawoed teh beuki lila beuki agoeng; karana Pangeran sawad- 10 ya-balad njaréngan ka andjeunna.

Sarta ^a ijeu teh loeloegoe djalma prawira kagoengan Dawoed, noe pada koe-koeh-péngkoeh nja ngiring andjeunna dina karadjaanana, baréng sabala Israïl, moengghang ka andjeunna pada ngadjadi-keun radja, noeroetkeun pangandika Pangeran hal Israïl teja. 'Nja ijeu bilangan 11 dawoed prawira kagoengan Dawoed: 'Jasobam poetra Hakmoni, loeloegoe noe tiloe poeloeh; eta teh hidji waktoe molahkeun toembakna ka djalma tiloe ratoes, kasabèt sapisan. 'Sanggeus eta teh 12 Elasar poetra Dodo, oerang Ahoah; nja eta kaásoep djalma prawira noe tiloe. 13 'Eta teh reureudjeungan djeung Dawoed ^b di Pas-Damim, keur basa oerang Pélisti karoempoel di dinja sédja pérang. Aja saloewoek kébon, pinoeuh koe gandroeng; toeloeh bala kalaboer ti hareupeun oerang Pélisti. 'Démi eta teja pada 14 dirahajoekeun, sarta njarabétan ka oerang Pélisti; djadi Pangeran ngadamél kasalamétan géde pisan. - 'Djeung aja 15 djalma tiloean, kaásoep noe tiloe poeloeh loeloegoe teja, bral arindit ka batoe karang, méndakan Dawoed ka goeha Adoelam teja; harita wadya-balad oerang Pélisti keur masanggahan di lébak 16 Répaim. 'Mangsa eta Dawoed aja di benteng, sarta harita aja patrol oerang 17 Pélisti di Bet-Lehem. 'Toeloeh Dawoed datang kahojong, lahirna: Saha ka kami pimereéun nginoem tjai ti soemoer Bet- 18 Lehem, noe diawang nagara? 'Gantjang noe tiloean teja nobros pasanggrahan oerang Pélisti, pek nimba tjai ti soemoer Bet-Lehem, anoe diawang nagara; seug dibawa, toeloeh disangka- 19 keun ka Dawoed; tatapi Dawoed teu kersaen ngaleueut tjai eta, tjoer bae koe andjeunna ditjitjikeun bade ka Pangeran; 'bari ngalahir: Palijas teuing

kami teh koe Allah kami, dek milampah kitoe! Naha kami dek nginoem gétih ijeu djalma-djalma, noe pada naroeheun njawana? estoe pangnjokotna teh pada naroeheun njawana. Mana teu kersaen ngaleueut tjai eta. Kitoe lampah eta 20 tiloe djalma prawira teja. - 'Aja deui Abisai, saderek Joab; nja eta djadi loeloegoe noe tiloean; hidji waktoe eta teh molahkeun toembakna ka djalma tiloe ratoes, pada kasabèt, sarta eta 21 teh kongas di noe tiloean. 'Di noe tiloean teja eta noe kaádjenan ti batan noe doewa deui, malah djadi kapalana; ngan kana tiloean noe tadi mah teu 22 népi. - 'Bénaja, poetra Jorada, anoe poetra djalma gagah, asal ti nagara Kabsel, aheng kalakoeanana; hidji waktoe eta teh maehan noe doewa [anak] Ariél, di Moab; djeung hidji waktoe eta teh toeroen, pek maehan hidji singa di téngah lombang, keur oesoem saldjoé. 23 'Kitoe deui maehan hidji oerang Mésir, djalma djangkoeng, lima asta djangkoengna; ari leungeun oerang Mésir teh ^c njékél toembak kawas pihanean, tapi Bénaja njampeurkeun ka dinja ngan mawa iteuk; pek toembak diréboet ti leungeun oerang Mésir teh, bari seug 24 dipaehan koe toembakna sorangan. 'Kitoe lampah Bénaja poetra Jorada teh, sarta eta teh kongas di noe tiloe djalma 25 prawira. 'Di noe tiloe poeloeh teja estoe nja eta noe kaádjenan, ngan kana tiloean noe tadi mah teu népi. Ari Bénaja teja koe Dawoed diangkat njang-king djagabajana. a 2 Sam. 23: 8.

b 1 Sam. 17: 1. c 2 Sam. 21: 19.

26 Ari ^a noe gagah-pérkosa deui, nja eta Asahel, saderek Joab teja; Elhanan poetra Dodo, ti Bet-Lehem; 'Samot, oerang 27 Haror; Heles, oerang Pelon; 'Ira poetra Ikes, oerang Tékoa; Abiéser, oerang 28 Anatot; 'Sibékai, oerang Hoesa; Ilai, 29 oerang Ahoah; 'Maharai, oerang Nétopa; Heled poetra Baäna, oerang Né- 30 topa; 'Itai poetra Ribai, ti Giba, nagara oerang Binyamin; Bénaja, oerang Pi- 31 raton; 'Hoerai, ti waloengan Gaäs; Abiél, 32 oerang Arba; 'Asmawet, oerang Baharoem; Eljahba, oerang Saälbon; 'poetra 33 Hasem, oerang Gison; Jonatan poetra 34 Sage, oerang Harar; 'Ahiam poetra Sa- 35 kar, oerang Harar; Elipal poetra Oer;

36 'Heper oerang Mëkera; Ahia, oerang
 37 Pelon; 'Hesro, oerang Karmel; Naarai
 38 poetra Esbai; 'Joël, saderek Natan; Mib-
 39 har poetra Hagri; 'Selek, oerang Amon;
 Nahrai, oerang Berot, toekang mawa
 40 pakarang Joab poetra Sëroeja teja; 'Ira,
 41 oerang Jeter; 'Gareb, oerang Jeter; 'Oeria,
 42 oerang Het; Sabad poetra Ahlai; 'Adina
 poetra Sisa, oerang Roebin, loeloegoe
 oerang Roebin, sarta tiloe poeloeh ba-
 43 toerna; 'Hanan poetra Maäka, djeung
 44 Josapat, oerang Meten; 'Oesia, oerang
 Astëra; Sama djeung Jëhiël, pada poetra
 45 Hotam, oerang Aroër; 'Jëdiaël poetra
 Simri, djeung Joha saderekna, oerang
 46 Tis; 'Eliël, oerang Mahawim; Jëribai
 djeung Josawia, pada poetra Elnaäm;
 Jitna, oerang Moab; Eliël, Obed djeung
 Jaäsiël, oerang Mësobaja. *a* 2 Sam. 23 : 24.

PASAL 12.

Sarta jjeu noe daratang ka Dawoed ^a
 Ska Siklag, keur andjeunna masih noe-
 toep pribadi tina sabab Saoel poetra
 Kis teja; ari eta teh pada kaäsoep djalma
 2 prawira, noe ngabantoe përang. 'Pada
 njikëp gondewa, toer barisaean nga-
 loengkeun batoe koe katoehoe boh koe
 kentja, djeung mësatkeun djamparing
 tina gondewa; kaäsoep koelawarga Saoel,
 3 pada kaom Binyamin. 'Loeloegoena
 Ahiëser; aja deui Joas, pada poetra
 Sëmaä, oerang Giba; sarta Jësiël djeung
 Pelet, pada poetra Asmawet; djeung
 Bëraaka, sarta Jehoe, oerang Anatot;
 4 'djeung Jismaja, oerang Gibon, djalma
 prawira di noe tiloe poeloeh, sarta njang-
 king noe tiloe poeloeh; djeung Jërnia,
 Jahasiël, Johanan, sarta Josabad, oerang
 5 Gëdera; 'Eloesai, Jërimot, Balja, Së-
 marja, djeung Sëpatya, oerang Haroep;
 6 'Elkana, Jisia, Asarel, Joëser djeung Ja-
 7 sobam, anoe pada oerang Korah; 'sarta
 Joëla djeung Sëbadya, pada poetra Jë-
 roham, ti Gëdor. *a* 1 Sam. 27 : 6.
 8 Aja deui noe misahkeun maneh ti
 oerang Gad, mëndakan Dawoed kana
^a benteng di tégäl lëga, djalma garagah-
 përkosa, estoe pradjoerit, toetoe kana
 përang, mëtakeun kèpëng djeung toembak;
 ari beungeutna djeg beungeut singa,
 djeung sapërti mëntjék di goenoeng-
 9 goenoeng këntjëngna. 'Eser noe djadi
 loeloegoe; Obadya noe kadoewa; Eliab

10 noe katiloe; 'Mismana noe kaopat; Jër-
 11 mia noe kalima; 'Atai noe kagëuëp;
 12 Eliël noe katoedjoeh; 'Johanan noe ka-
 13 dalapan; Elsabad noe kasalapan; 'Jërnia
 noe kasapoeloeh; Makbanai noe kasa-
 14 wëlas. 'Nja eta teh kaäsoep oerang Gad,
 sarta pada djadi loeloegoe balad; sahidji
 noe leutik ngalawan saratoes, noe gëde
 15 mah ngalawan sareboe. 'Eta teh hidji
 waktowe marentas tji Jordan dina boelan
 noe kahidji, ^b keur tjaina leber dina
 sawahanganana, bari seg djalma ensi
 lëbak dibarirratkeun ka wetan sarta ka
 koelon. *a* 1 Sam. 22 : 4. *b* Jos. 3 : 15.
 16 Sarta daratang deui noe kaäsoep oerang
 Binyamin djeung Joeda, kana ben-
 17 teng, ka Dawoed. 'Toeloj Dawoed ka
 loewar, ngahareupan ka maranehanana;
 pok ngalahir, kijeu lahirma ka darinja;
 Oepama maraneh datang teh ka kami
 nijat hade, sëdja ngabantoe ka kami,
 lëbak kami teh ka maraneh tangtoe
 hate satoenggal; sabalikna, oepama nijat
 ngadaja, njerenkeun kami ka moesoeh
 kami, ^a nadjan taja panganijaja dina
 leungeun kami mah, moegi ditingal koe
 Allah karoehoen oerang, sarta disiksa!
 18 'Tidinja ^b Roh toemërap ka Amasai,
 noe djadi loeloegoe noe tiloe poeloeh;
 [pok oendjoekan]: Eh Dawoed! koering
 sadaja kagoengan andjeun; sarëng sëdja
 ngiring ka andjeun, eh poetra Isai! sing
 salamët, sing salamët andjeun teh, sa-
 rëng sing salamët anoe ngabantoe ka
 andjeun! karantën noe mitoeloeng ka
 andjeun nja Allah andjeun. Toeloj koe
 Dawoed eta pada ditarima, sarta didja-
 dikeun loeloegoe barisan. *a* Aj. 16 : 17.
b Hak. 6 : 34.
 19 Ari ti Mënase aja noe ngalolos ka
 Dawoed, basa andjeunna soemping reu-
 djeung oerang Pëlisti, ngaroeroeg ka
 Saoel, sëdja përang teja, tapi teu koengsi
 ngabantoe ka darinja, ^a karana andjeunna
 koe gëgëdoeg oerang Pëlisti dititah moe-
 lang, djalan tina pirëmpeog, omongna:
 Meureun eta teh ngalolos ka Saoel djoe-
 raganana, matak tiwas sirah oerang.
 20 'Ari keur di djalan ka Siklag, heug nga-
 lolos ka andjeunna ti Mënase teja: Ad-
 nah, Josabad, Jëdiael, Mikael, Josabad,
 Elihoe djeung Silëtai, pada djadi loe-
 loegoe djalma bareboe-reboe di Mënase.
 21 'Sarta eta teh pada ngabantoe ka

Dawoed ngaroeroeg ka rampog teja; wantoe sakabeh garagah-pêrkosa, sarta
 22 pada djadi kapala dina balad. 'Karana mangsa eta oenggal-oenggal poë aja noe daratang ka Dawoed, sêdja ngabantoe ka andjeunna; moenggh wadya-balad gède, sasat wadya-balad Allah. 1 Sam. 29: 4.
 23 Sarta ijeu teh bilanganana loeloegoe, noe sadija kana përang, "noe daratang ka Dawoed ka Hebron, sêdja ngingërkeun karadjaan Saoel ka andjeunna teja, 24 noeroetkeun timbalan Pangeran. 'Oerang Joeda, noe marawa kèpèng djeung toembak, gènèp reboe dalapan ratoes noe sadija kana përang. 'Ti oerang Simon, noe garagah-pêrkosa, toetoer kana përang, toedjoeih reboe saratoes. 'Ti oerang Lewi opat reboe gènèp ratoes.
 27 'Djeung Jojada djadi gègèdoeg bangsa Haroen; batoerna tiloe reboe toedjoeih ratoes. 'Sarta ^b Sadok, djalma ngora, nja gagah-pêrkosa, reudjeung ahli rama-
 29 mana, doewa likoer kapala. 'Ari ti oerang Binyamin, koelawarga Saoel, tiloe reboe; karana tēpi ka dinja anoe loba mah kaom eta masih tētēp ngesto ka
 30 bangsa Saoel. 'Ari ti oerang Epraim doewa laksa dalapan ratoes, garagah-pêrkosa, nja djalma salohor di anak-poetoe karoehoenna. 'Ari ti noe satengah kaom Mënase salaksa dalapan reboe, noe disarèboet ngaran-ngaranna, baris
 32 leumpang, pikeun Dawoed didjadikeun radja. 'Ari ti oerang Isaskar datang noe tërang nganjarahokeun dina mangsa-mangsa, nganjabokeun anoe pilampah-
 33 heun Israil; doewa ratoes loeloegoena, sarta sakabeh batoer-batoerna noeroetkeun parentahna. 'Ti Sêboeloen, anoe mandjing balad, bisa tata-baris, make saroepaning parobot përang, lima laksa djalma; bisa beberes sarta teu midoewa
 34 pikir. 'Ari ti Naptali sareboe kapala, sarta batoerna tiloe laksa toedjoeih reboe, pada make kèpèng djeung toembak.
 35 'Ari ti oerang Dan, anoe bisa tata-baris, doewa laksa dalapan reboe gènèp ratoes.
 36 'Ari ti Aser, anoe mandjing balad, bisa tata-baris, opat laksa. 'Djeung deui ti peuntaseun tji Jordan, ti oerang Roebin, oerang Gad, sarta ti noe satengah kaom Mënase teja, sakēti doewa laksa djalma, make saroepaning parobot përang.

a p. 11: 1. b 2 Sam. 15: 24.

38 Eta kabeh pradjoerit bisa mereskeun baris, daratangna ka Hebron kalawan hate soehoed, sêdjana Dawoed didjadikeun radja, njangking sabangsa Israil. Malah oerang Israil noe salijan ti eta ge kabeh sabate, sêdjana Dawoed didjadikeun radja. 'Ari pangajana di dinja, di Dawoed, meunang tiloe poë, pada
 39 dahar-leueut, wantoe disadiaan koe doeloer-doeloerna. 'Samalah anoe rada deukeut ka darinja, sëmēt Isaskar, Sêboeloen djeung Naptali, pada nganteuran kadaharan, dimoewatkeun kana kalde, kana onta, kana bigal djeung kana sapi, nja kadaharan sipat tipoeng, goeroentoel boewah kondang djeung ranggeujan kismis, tji-anggoer djeung minjak, kitoe deui sapi djeung domba, loba katjida, wantoe-wantoe keur kaboengahan di Israil.

PASAL 13.

1 'Tidinja ^a Dawoed rërèmpagan djeung para kapala noe njèkël sareboe sarta noe njèkël saratoes, nja eta djeung sa-
 2 koer gègèdoeg. 'Sarta Dawoed ngalahir ka sapakoempoelan Israil: Oepama maraneh rëmpong, sarta idin ti Pangeran, Allah oerang, hajoe, oerang nitahan ka mana-mëndi, ka doeloer-doeloer oerang, anoe tinggal di sakabeh tanah Israil, sarta djeung ka para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, di nagara-nagarana ^b noe sampalanan, sina karoempoel ka oerang.
 3 'Geus kitoe oerang, hajoe, mindahkeun ka oerang eta pēti Allah oerang teja; karana keur djaman Saoel koe oerang
 4 teu ditejang-tejang. 'Ari wangsoelan sapakoempoelan kabeh, sêdja pisan milampah kitoe; karana pibènèrun eta pèrkara koe rarasaan sakabeh djalma.
 5 'Seug Dawoed ngoempoelkeun sabangsa Israil, ^c ti sëmēt tji Sihor, tanah Mësir, tēpi ka datang ka Hamat; sêdja ngala pēti Allah teja ti Kirjat-Jarim.
 6 'Bral Dawoed angkat djeung sakabeh oerang Israil ka Baäla, nja eta ka Kirjat-Jarim, bilangan Joeda, kersana nginditkeun ti dinja eta pēti Allah, tégès Pangeran, noe linggih dina moekarabin, ènggon njambat kana Pa-
 7 djénengan. 'Seug pēti Allah teh ditompangkeun kana padati wenteuh, dibawa ti djero imah Abinadab teja;

sarta Oesa djeung Ahio noe nganteur-
 8 kenne eta padati. 'Dëmi Dawoed barëng
 sakabeh oerang Israil pada raramean
 pajoeneun Allah sakoewat-koewat, sarta
 make poepoedjian, djeung make katjapi,
 tjëlëmpoeng, tērëbang, tjetjempres sarta
 9 tarompët. 'Barang darongkap ka pangir-
 rikan Kidon, pek Oesa njodorkeun leun-
 genun, dek njékëlan eta pëti; karana
 10 sapina laboeh. 'Seug Pangeran djadi
 bëndoe ka Oesa, sarta digëboeg, sape-
 dah njodorkenn leungeunna kana pëti;
 hos paeh di dinja pajoeneun Allah.
 11 'Toeloëj Dawoed ngangrës, doemeh Oesa
 teh koe Pangeran disambër wani beu-
 lah; sarta eta ënggong koe andjeunna
 disëboetkeun Peres-Oesa, tëpi ka mangsa
 12 ajenna. 'Djeung Dawoed sijemneun koe
 Allah dina poë eta; ari lahirna: Koe-
 maha kami nja ningdatatangkanneunana
 13 eta pëti Allah teh ka kami? 'Sarta teu
 toeloës Dawoed ngalihkeun pëti teh ka
 andjeunna, ka dajeuh Dawoed; seug
 bae koe andjenna ditoenda ka imah
 14 Obed-Edom, oerang Gat. 'Toeloëj pëti
 Allah teh ngënggon di imah Obed-Edom,
 di djëro imahna, meunang tiloe boelan;
 sarta Pangeran ngabërkahan ka imah
 Obed-Edom djeung ka sakabeh boboga-
 anana. *a* 2 Sam. 6. *b* 4 Moesa 35:2,3. *c* Jos. 13:3.

PASAL 14.

Tidinja *a* Hiram, radja Tiroës, miwa-
 rangang djalma ka Dawoed, sarta ngin-
 toenkenn kai poetri, djeung taroekang
 tembok, sarta taroekang kai, baris nji-
 jeun hidji gëdong linggihanenn andjeun-
 2 na. 'Sarta koe Dawoed geus kahartos,
 jen andjenna koe Pangeran ditëtëp-
 kenn djadi radja, njangking Israil; da
 karadjaanana koe Pangeran didjoeng-
 djoengkeun poendjoel pisan, koe karana
 Israil oematna. *a* 2 Sam. 5:11.
 3 Djeung Dawoed kagoengan deui geu-
 reuha di Jëroesalem, sarta Dawoed poe-
 poetra deui istri-pamëgët. 'Nja ijeu *a*
 4 djënëngan poeta, bennang andjeunna
 di Jëroesalem: Samoea, Sobab, Natan
 5 djeung Soeleman; 'Ibhar, Elisoea djeung
 6 Elipelet; 'Noga, Nepeg djeung Japia;
 7 'Elisama, Beljada sarta Elipelet.

a 2 Sam. 5:14.

8 *a* Barang oerang Pëlisti geus ngada-
 renge bedja, jen Dawoed dilisahan di-

djënëngkeun radja, njangking sabangsa
 Israil, toeloëj sakabeh oerang Pëlisti
 moeroeboel, dek manggihan Dawoed.
 Ari Dawoed geus meunang warta, toe-
 9 loëj boedal ka hareupeunana. 'Ana geus
 daratang oerang Pëlisti teh, wani ma-
 10 jampak di lëbak Rëpaim. 'Tidinja Da-
 woed naros ka Allah, kijeu pihatoerna:
 Sae simkoering indit, mërangan ka
 oerang Pëlisti? sarëng bade koe andjeun
 dipaparinkeun ka leungeun simkoering?
 Ari timbalan Pangeran ka andjeunna:
 Seg bae indit; koe kami tangtoe dise-
 11 lehkeun ka leungeun maneh. 'Ana geus
 daratang ka Baal-Përasim, pek koe Da-
 woed disabëtan di dinja. Pok Dawoed
 ngalahir: Moesoh kami koe Allah di-
 bédahkeun lantaran leungeun kami, sa-
 përti bédah tjai; kitoe noe matak eta
 ënggong koe sadaja dingaranan Baal-
 12 Përasim. 'Ari koe oerang Pëlisti aälla-
 hanana ditaringgalkeun di dinja; seug
 Dawoed maparin parentah, *b* toeloëj
 eta pada didoeroek koe seuneu.

a 2 Sam. 5:17. *b* 5 Moesa 7:25.

13 Tidinja oerang Pëlisti daratang deui,
 14 wani majampak deui di lëbak eta. 'Toe-
 loëj Dawoed naros deui ka Allah; ari
 timbalan Allah ka andjeunna: Maneh
 oelah madjoe toekangeunana; nja koe-
 doe dikoerilingan ti anggagna, sing
 ngadatangan ka darinja ti pëlëbah tang-
 15 kal baka teja. 'Ari geus kitoe, samangsa
 maneh ngadenge sora koekoeroesoeakan
 dina poetjoeok-poetjoeok tangkal baka
 teh, didinja maneh geura madjoe përang;
 karana didinja Allah boedal ti henlaeun
 maneh, kërsa ngagëboeg ka pasanggra-
 16 han oerang Pëlisti. 'Prak Dawoed mi-
 damël sakoemaha timbalan Allah ka
 andjeunna teja; pek wadya-balad oerang
 Pëlisti disabëtan ti sëmët Gibon tëpi
 17 ka Geser. 'Sarta djënëngan Dawoed
 kamashoerkeun *a* ka sakabeh tanah,
 djeung koe Pangeran dipaparin sakabeh
 bangsa pada sarijeuneun koe Dawoed.

a 2 Sam. 7:9.

PASAL 15.

Tidinja Dawoed *a* ngadamël gëdong
 pikeun andjenna di djëro dajeh
 Dawoed, sarta njawisan piënggoneun
 pëti Allah teja, bari masangkeun himah
 2 pikeun eta. 'Mangsa eta Dawoed nga-
 lahir: Taja noe meunang ngagotong pëti

Allah teja, kadjaba ti ahli Lewi; karanan nja eta noe geus dipilih koe Pangeran, dikersakeun ngagotong eta pëti Allah, djeung ngabakti ka andjeunna salalanggëngna. ³ 'Sarta Dawoed ^b ngoempoeleu sabangsa Israil ka Jérusalem, kersana nginditkeun eta pëti Pangeran ka piënggoneunana, beunang andjeunna ⁴ njawiskeun pikeun eta teja. 'Toer Dawoed ngoempoeleu anak-poetoe Haroen djeung ahli-ahli Lewi: 'ti anak-poetoe Kahat teja, Oeriël kapalana, djeung saderek-saderekna, saratoes doewa poe-⁶ loeh. 'Ti anak-poetoe Mërari teja, Asaja kapalana, djeung saderek-saderekna, doewa ratoes doewa poeloeh. 'Ti anak-poetoe Gersom teja, Joël kapalana, djeung saderek-saderekna, saratoestiloe poeloeh. ⁸ 'Ti anak-poetoe Elisapan teja, Sëmaja kapalana, djeung saderek-saderekna, doewa ratoes. 'Ti anak-poetoe Hebron teja, Eliël kapalana, djeung saderek-saderekna, dalapan poeloeh. 'Ti anak-poetoe Oesiël teja, Aminadab kapalana, djeung saderek-saderekna, saratoes doewa wë-¹¹ las. 'Toeloj Dawoed njaoer ^c Sadok djeung Abjatar, noe djarënnëng panghoeloe, kitoe deui ahli Lewi, nja eta Oeriël, Asaja djeung Joël, Sëmaja djeung Eliël, sarta Aminadab teja, 'seug pada dilahiran kijeu: Sampejan pada djadi loeloegoe ahli karoehean oerang Lewi; ^d geura pada njoetjikeun diri, nja sampejan djeung doeloer-doeloer sampejan, baris nginditkeun pëti Pangeran, Allah Israil teja, ka noe beunang kami njawiskeun pikeun eta. 'Karana tadina lain koe sampejan, ^e noe matak Pangeran, Allah oerang, njambër ka diri oerang teja; sapedah oerang ngadeuheusan teh ka andjeunna teu noeroetkeun hoe-¹⁴ koemna. 'Prak para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi pada njoetjikeun diri, baris nginditkeun pëti Pangeran, Allah Israil teja. 'Toeloj anak-poetoe ahli Lewi teh pada ngagotong eta pëti Allah dina taktakna, make rantjatanana, ^f sakoemaha dawoehan Moesa, noeroetkeun pangandika Pangeran. 'Djeung Dawoed marentah ka para kapala ahli Lewi, koedoe ngadëgkeun saderek-saderekna, noe djaradi ahli njanji, make tatabeuhan, tjëlëmpeong, katjapi djeung tjetjempres, ditabeuhna masing haroes,

sarta dibarëngan njowara tarik, matak djadi kaboengahan. 'Prak ahli Lewi teh ngadëgkeun ^g Heman poetra Joël; sarta ti lébah saderekna ngadëgkeun Asap poetra Berekja; djeung ti lébah anak-poetoe Mërari, saderekna keneh, ngadëgkeun Etan poetra Koesaja; ¹⁸ 'direudjëngan koe saderek-saderekna panta kadoe-wa, nja eta Djakaria, Ben, Jaäsiël, Sëmira-mot, Jehiël, Oeni, Eliab, Bënaja, Maäseja, Matitya, Elipëlehoë, Mikneja, Obed-Edom djeung Jiël, noe djaradi toenggoe lawang. ¹⁹ 'Dëmi eta ahli njanji, Heman, Asap djeung Etan teja, pada make tjetjempres tambaga, soepaja sïna haroes; 'ari Djakaria, Asiël, Sëmiramot, Jëhiël, Oeni, Eliab, Maäseja djeung Bënaja teja pada ²¹ make tjëlëmpeong, sora leutik; 'sarta ari Matitya, Elipëlehoë, Mikneja, Obed-Edom, Jiël djeung Asasia teja pada make katjapi, sora gëde, baris ngokolotan. 'Djeung deui Kënanya, kapala ahli Lewi, njëkël hal njanji; nja eta noe mapatahan hal njanji, sabab ngarti. ²³ 'Sarta Berekja djeung Elkana djardi ²⁴ toenggoe lawang kana pëti. 'Dëmi Sëbanya, Josapat, Nëtanel, Amasai, Djakaria, Bënaja djeung Eliëser, noe djaradi panghoeloe, pada njoep tarompet ti heulaeun pëti Allah; sarta ^h Obed-Edom djeung Jëhia djardi toenggoe lawang kana pëti. ^a 2 Sam. 5:11; 7:2. ^b p. 13:5. ^c 2 Sam. 15:29. ^d Jos. 3:5. ^e p. 13:10, 11. ^f 2 Moesa 25:14; 4 Moesa 4:15; 7:9. ^g p. 6:33, 39, 44. ^h 2 Sam. 6:10.

²⁵ Ari geus kitoe ^a Dawoed angkat, diiring koe para kokolot Israil sarta koe para kapala noe njëkël sareboe, kersa nginditkeun deui eta pëti përdjangdjian Pangeran ti imah Obed-Edom teja, ²⁶ nganggo kaboengahan. 'Ari geus kitoe, sarehing aja pitoeloeng Allah ka ahli Lewi, noe ngagotong pëti përdjangdjian Pangeran teh, noe matak eta seg ngoerbankeun toedjoeh sapi ngora lalaki ²⁷ djeung toedjoeh domba. 'Ari Dawoed teh nganggo haroedoe boëh katji; kitoe keneh sakabeh ahli Lewi, noe ngagotong eta pëti, djeung sakoer ahli njanji, sarta Kënanya, kapala njanji, noe njëkël ahli njanji teja; toer Dawoed ²⁸ nganggo epod lawon bodas. 'Sarta sabangsa Israil ngadjadjapkeun eta pëti përdjangdjian Pangeran, make soesoerakan, make sora sangkakala, make

tarompet djeung make tjetjempres, ditabeuhna masing haroes; make tjëlëm-poeng reudjeung katjapi. 'Dëmi geus kitoe, barang pëti përdjangdjan Pangeran teh dongkap ka dajueh Dawoed, eta Mikal poetra Saoel teja mëlóng tina djan-dela, ningali radja Dawoed keur adjroeg-adjroegan djeung raramaan; seug Mikal teh tjoewa ka andjeunna di djëro manahna.

a 2 Sam. 6: 12.

PASAL 16.

Toeolej ^a pëti Allah teh diasoepeukeun, diteundeun di têngah-têngah himah, beunang Dawoed masangkeun pikeun eta; bari seug pada ngahatoerkeun koerban doeroekan djeung koerban panarima ka pajoeneun Allah. 'Saparantos Dawoed ngoerbankeun eta koerban doeroekan djeung koerban panarima teh, seug andjeunna ngabërkahan ka djalma-djalma, njëbat padjënëngan Pangeran. 'Sarta andjeunna ngabagi ka sakabeh oerang Israil, lalaki djeung awewe, ka hidji-hidji djalma roti sasiki djeung laeok sakeureut, sarta kismis sagoeroentol.

a 2 Sam. 6: 17.

Djeung ^a Dawoed ngabakoeukeun ahli Lewi sawareh, ngabakti di hareupeun pëti Pangeran, sarta pikeun ngamoelja-keun, pikeun nganoehoenkeun, djeung pikeun moedji ka Pangeran, Allah Israil. 'Asap noe djadi loeloegoe, ari noe kadoewana Djakaria; aja deui Jiël, Sëmiramot, Jëhiël, Matitya, Eliab, Bënjaja, Obed-Edom djeung Jiël, parabolna tjëlëm-poeng djeung katjapi; ari Asap make tjetjempres, ditabeuhna masing haroes; 'sarta Bënjaja djeung Jëhasiël, noe djaradi panghoeloe, make tarompet teu pëtöt-pëtöt di hareupeun pëti përdjangdjan Allah.

a p. 23: 27, 30.

Dina poë eta, harita Dawoed awitna nangtoskeun nganoehoenkeun ka Pangeran, koe lantaran Asap djeung saderek-saderekna:

^a Geura halatoer noehoen ka Pangeran; geura njarëboetkeun padjënënganana, oetarakeun dadamëlanana ka sagala bangsa! 'Geura njaranji ka andjeunna, geura maroedji ka andjeunna, tjaritakeun sakabeh moedjidjatna! 'Koe-doe maroedji maneh tina hal padjënënganana noe soetji; hate djalma noe ne-

11 jangan Pangeran masing boengah. 'Koe-doe pada nanjakeun Pangeran djeung kabëdasanana, koedoe narejangan pameun-
12 teuna teu pëtöt-pëtöt. 'Koe-doe ngari-
ngëtkeun moedjidjatna, anoe kencing
andjeunna ngadamël, tandana reudjeung
13 hoekoeman lambena; 'eh toeroenan Is-
rail, abdina! eh anak-poetoe Jakoeb, ka-
pilihna!

a Djab. 105.

14 Andjeunna, Pangeran, nja Allah oer-
rang; hoekoemanana aja di sakoeriling
15 boemi. 'Koe-doe salalanggëngna ngari-
ngëtkeun përdjangdjanana, nja pangandika
noe ditimbalkeun pikeun sareboe
16 toeroenan; 'anoë kencing andjeunna
ngadamël ka Ibrahim, reudjeung soem-
17 pahna ka Ishak teja. 'Sarta ditangtos-
keun ka Jakoeb, baris pikoekoeh; nja
djadi përdjangdjan langgëng ka Israil.
18 'Lahirna: Kami ka maneh rek maparin
tanah Kanaän, djadi bagian milik ma-
raneh.

19 Harita maraneh teu sabaraha rejana;
saeutik keneh, toer ngoembara di dinja;
20 'sarta idër-idëran ti bangsa ka bangsa
deui, djeung ti karadjaän ka bangsa se-
21 djen. 'Taja pisan djalma noe koe an-
djeunna diidinan nganijaja ka darinja;
malah reja radja noe disiksa koe karna
22 maranehanana; '[Timbalanana:] Anoe
beunang kami ngaminjakan oelah diki-
23 jeu-kijeu, sarta ka nabi-nabi kami oelah
marigawe goreng!

23 'Eh saboemi kabeh! geura njaranji ka
Pangeran; baredjakeun kasalamëtanana
24 tijap-tijap poë! 'Geura pada njaritakeun
kamoeljaänana ka sagala oerang kapir,
moedjidjat-moedjidjatna ka sakabehna
bangsa.

a Djab. 96.

25 Karana Pangeran langkoeng agoeng,
sarta poedjieuu liwat saking; andjeunna
noe matak sijeun loehoereun sakabeh
26 noe dipiallah. 'Karana sakabeh noe di-
piallah koe bangsa-bangsa teh aëllahan
bae; dëmi Pangeran noe ngadamël langit.
27 'Kaägoengan djeung kamoeljaän aja di
pajoeneunana; kabëdasan djeung kasoe-
kaän aja di ënggonna linggih.

28 Halatoerkeun ka Pangeran, eh sagala
kaom bangsa-bangsa! halatoerkeun ka
Pangeran kahormatan djeung kabëdasan.
29 'Halatoerkeun ka Pangeran kahormatan
padjënënganana; geura njarangakeun
bakti, bari pada ngadeuheus ka pajoe-

neunana; geura njarëmbah ka Pangeran make pamidangan soetji! 'Eh saboemi kabeh! sing goemëtër di pajoneunana. Malah djagat teh pipageuheun, moal ojag-ojag.

Langit teh masing boengah, sarta boemi teh masing gërah; djeung koedoe pada bebedja ka oerang kapir kijeu: Pangeran djoemënéng Radja. 'Laet teh sing ngagoeroeh djeung saeusi-eusina; tégal sing soeka-soeka djeung sakoeur noe naroempang. 'Harita kakaian leuweung teh bakal sësénggakan pajoenem Pangeran; karana soemping, bade ngahoekoeman boemi.

Geura halatoer noehoen ka Pangeran; sabab moerah, sabab langgëng kasisihanana. 'Djeung koedoe aroendjoekan: Noen, Allahing kasalamëtan koering sadaja! moegi-moegi njalamëtkeun ka koering; sarëng moegi koering dikoempoelkeun, nja moegi pada dileupaskeun ti lébah oerang kapir, soepaja koering pada haotoer noehoen ka padjénëngan andjeun noe soetji, soepaja koering pada ajeuh-ajeuhan koe poedjian andjeun.

a Djab. 106 : 1, 47, 48.

Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil, ti kalanggëngan dongkap ka kalanggëngan deui! Pok djalma sakabeh pada njëboet: Amin! sarta maroedji ka Pangeran.

a Djab. 41 : 14.

Ari koe Dawoed eta Asap djeung saderek-saderekna ditinggalkeun di dinja, di hareupeun pëti përdjangdjian Pangeran, baris ngabakti di hareupeun eta pëti salalawasna, sabakoe-bakoena dina oenggal-oenggal poë; 'kitoe deui Obed-Edom djeung saderek-saderekna, gënëp poeloh dalapan djalma; ari Obed-Edom poeta Jëdoetoen, reudjeung Hosa, pada djadi toenggoe lawang; 'sarta panghoeloe Sadok, djeung saderek-saderekna, nja eta para panghoeloe, ditinggalkeun di hareupeun balandongan Pangeran, 'di ënggon loehoer, anoe di Gibon, 'baris ngoerbankeun ka Pangeran koerban doeroekan dina altar koerban doeroekan, teu pëtöt-pëtöt isoeok djeung sore, noeroetkeun saniskara noe kaoengëlkeun dina toret Pangeran, anoe ditimbalkeun ka Israil teja; 'sarta direudjeungan Heman djeung Jëdoetoen, sarta noe beunang milih salijan ti eta, noe disarëboet nga-

ran-ngaranna, baris nganoehoenkeun ka Pangeran, sabab langgëng kaasisihanana. 'Djadi eta teh direudjeungan Heman djeung Jëdoetoen, make tarompet djeung tjetjempres, ditabeuhna masing haroeos, sarta tatabeuhan Allah; dëmi poeta Jëdoetoen mah bakoe kana lawang. 'Toeloj sakabeh djalma pada moelang saimah-saimahna; 'ari Dawoed kitoe deui moelih, kërsa ngabërkahan ka saeusi-boemina.

a p. 22: 29. b 2 Sam. 6: 19, 20.

PASAL 17.

Ari geus kitoe, ' mangsa Dawoed linggih di djëro gëdongna, pok Dawoed ngalahir ka nabi Natan: Tah, kaola tjalik dina gëdong kai poetri, dëmi pëti përdjangdjian Pangeran mah handapeun koelamboe bae. 'Pihatoer Natan ka Dawoed: Sadajana noe dina manah andjeun, soemangga pidamël; karantën Allah noe njarëngan ka andjeun. 'Dëmi geus kitoe, dina peuting harita seug aja pangandika Allah ka Natan, kijeu pangandikana: 'Geura bral, popojankeun ka Dawoed, abdi kami: Kijeu timbalan Pangeran: Montong maneh ka kami mangnijiunkeun gëdong baris linggih. 'Mapan kami hanteu linggih dina gëdong ti poëan kami nginditkeun Israil teja tëpi ka poë ajeuna; ari tata kami teh ti himah ka himah deui, sarta ti balandongan [ka balandongan deui]. 'Sapandjang kami idër-idëran djeung sabangsa Israil teh, naha kami aja pangandika sakëtjap ka salah-sahidji hakim Israil, noe koe kami dipiwarang ngangon oemat kami teja, pangandika kijeu: Koe naon kami koe maraneh teu dipangnijiunkeun gëdong kai poetri? 'Mana ajeuna maneh koedoe kijeu nja mopojan ka abdi kami Dawoed: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Maneh koe kami geus ditjokot ti panganganon, ti toekangeun domba, soepaja djadi gëgëdoeg, njékël oemat kami Israil; 'sarta kami geus njarëngan ka maneh ka mana bae maneh nja leumpang, djeung sakabeh moesoeh maneh koe kami geus dibasmi ti hareupeun maneh; toer maneh koe kami geus dipangdamëlkeun ngaran, sapërti ngaran djalma galède di boemi. 'Djeung deui kami geus njadangeun ënggon pikeun oemat kami Israil, seug eta teh koe

kami dipélak, sina matoeh dina pérnaha-
 na, oelah koemëlab-koemëlab deui, sarta
 oelah diheureujan deui koe djalma go-
 10 reng, tjara baheula-bihari, 'djeung sa-
 përti tina djaman kami ngërsakeun aja
 hakim, n'èkël oemat kami Israil teja.
 Toer sakabeh moesoeh maneh koe kami
 geus ditoendoekkeun. Malah kami ka
 maneh maparin njaho, eta maneh koe
 Pangeran rek dipangdamëlkeun imah.
 11 'Mëngke, dimana geus djédjég oemoer
 maneh, sarta maneh geus ijang ka ka-
 roehoeh maneh, eta kami rek ngadég-
 keun toeroenan maneh pandeurieun ma-
 neh, anoe kaäsoep anak maneh, sarta
 12 rek nëtépkeun karadjaänana. 'Nja eta ^b
 noe bakal njjeun gëdong pikeun kami,
 sarta korsina koe kami rek disina tëtép
 13 salalanggëngna. 'Kami noe bakal pira-
 maeunana, ari eta bakal poetra kami;
 sarta kaäsihan kami koe kami moal
 dipégatkeun ka manehanana, sapërti
 dipégatkeunana koe kami ka noe djë-
 14 nëng saheulaeun maneh teja. 'Satëgësna
 eta teh koe kami rek ditëtépkeun di
 gëdong kami djeung dina karadjaän ka-
 mi salalanggëngna, sarta korsina pipa-
 15 geuheun salalanggëngna. 'Toeloëj Natan
 hatoeran kitoe ka Dawoed, noeroetkeun
 sadajana pangandika eta, sarta tëroes
 satिंगalian noe tadi teja. a 2 Sam. 7.

b p. 22:10; 28:6.

16 Tidinja ^a radja Dawoed lëbët, seug
 mando ka pajoeneun Pangeran, bari oen-
 djoekan kijeu: Noen Pangeran Allah!
 saha simkoering, sarëng nabaon bangsa
 simkoering, doemoegi simkoering koe an-
 17 djeun didongkapkeun ka dijeu? 'Doepi
 përkawis kitoe koe andjeun dimanah
 saeutik keneh, noen Allah! da andjeun
 ngalahirkeun përkawis bangsa abdi gam-
 paran anoe tëbih ka pajoenna, sarëng
 ningali ka abdi satata ka manoesa noe
 18 loehoer, noen Pangeran Allah! 'Bade
 oendjoekan naon deui Dawoed teh ka
 andjeun, përkawis hormat teja ka abdi
 gamparan? da andjeun langkoeng oeni-
 19 nga ka abdi gamparan. 'Noen Pangeran!
 tina sabab abdi gamparan, sarëng noe-
 moetkeun manah andjeun, noe mawi
 andjeun ngadamël eta saniskantën noe
 aragoeng, pikeun ngawartakeun eta
 20 saniskantën noe aragoeng teh. 'Noen Pa-
 ngeran! taja noe nandingan ka andjeun,

sarëng taja deui Allah djawi ti andjeun,
 noemoetkeun saniskantën noe koe abdi
 21 sadaja kakoeping. 'Sarëng bangsa mana
 di boemi anoe sapërtos oemat andjeun
 Israil, anoe koe Allah disoempingan,
 dileupaskeun didamël oemat andjeunna,
 sarëng kërsa ngamashoerkeun padjënë-
 ngan andjeun margi përkawis noe ara-
 goeng, toer matak sijeun; nja ngadjong-
 klokkeun bangsa-bangsa kapir ti hareu-
 22 peun oemat andjeun, kenging andjeun
 ngaleupaskeun ti Mësir teja? 'Sarëng oe-
 mat andjeun Israil koe andjeun dikër-
 sakeun bade oemat kagoengan salalang-
 gëngna; toer andjeun, Pangeran! geus
 23 djoemënéng Allahna. 'Ari ajeuna, noen
 Pangeran! eta pangandika, noe koe an-
 djeun diandikakeun përkawis diri abdi
 sarëng përkawis bangsa teja, moegi-
 moegi sina jaktos salalanggëngna, sarëng
 moegi ngadamël sakoemaba pangandika
 24 andjeun teja. 'Moegi-moegi sina jaktos,
 kalajan padjënëngan andjeun moegi di-
 agoengkeun salalanggëngna, sina pada
 njarëboet: Pangeran sawadya-balad, Al-
 lah Israil, estoe djoemënéng Allah Israil;
 sarëng bangsa Dawoed, abdi gamparan,
 25 bade tëtép di pajoeneun andjeun. 'Ka-
 rantën andjeun, noen Allah simkoering!
 geus ngebrehkeun ka diri abdi, kërsa
 mangdamëlkeun imah; kitoe noe mawi
 abdi gamparan koemapoeroen nënëda
 26 ka pajoeneun andjeun. 'Ari ajeuna, noen
 Pangeran! andjeun teja Allah, sarëng
 andjeun geus ngadjangdjikeun përkawis
 27 diri abdi eta kasaeän noe bijeu. 'Djadi
 ajeuna andjeun geus ngërsakeun nga-
 bërkan ka bangsa diri abdi, soepaja
 tëtép salalanggëngna di pajoeneun an-
 djeun; karantën andjeun, noen Pangeran!
 anoe ngabërkan, tinangtos kabërka-
 han salalanggëngna. a 2 Sam. 7:18.

PASAL 18.

Ari geus kitoe, ^a sanggeusna ti dinja
 Atoeloëj Dawoed ngelehkeun oerang
 Pëlisti, sarta pada ditoendoekkeun; ari
 nagara Gat djeung pilëmboeranana koe
 andjeunna dirëboet ti leungeun oerang
 Pëlisti. a 2 Sam. 8.

2 Djeung deui Dawoed ngelehkeun oe-
 rang Moab; djadi oerang Moab teh pada
 ngawoela ka Dawoed, njanggakeun pang-
 nabakti.

3 Kitoe deui Dawoed ngelehkeun Hadar-
Eser, radja Soba, ka tèbeh Hamat, eu-
keur di djalan, sèdja ngadégkeun ka-
4 wasana di tji Prat. 'Sarta balana aja
noe dibeunangkeun koe Dawoed, sare-
boe kareta, djeung toedjoeh reboe toe-
kang toempak koeda, sarta doewa laksa
djalma badarat; ari sakabeh koeda ka-
reta koe Dawoed dibadjegan, ngan nje-
sakeun baris saratoes kareta.

5 Tidinja datang oerang Sam ti Damsik,
sèdja ngabantoe ka Hadar-Eser, radja
Soba teja; pek oerang Sam teh koe
Dawoed dièlehkeun, doewa laksa doewa
6 reboe djalma noe kasamboet. 'Toeloej
Dawoed neundeun patrol di Sam, nja
eta di Damsik; djadi oerang Sam teh
pada ngawoela ka Dawoed, njanggakeun
pangabakti. Sarta Dawoed koe Pange-
ran disalamètkeun, ka mana bae ang-
7 katna. 'Djeung deui Dawoed njandak
kèpèng émas, oeroet abdi Hadar-Eser
8 teja, ditjandakna ka Jérusalem. 'Sarta
ti Tibhat djeung ti Koen, nagara Hadar-
Eser, Dawoed njandak tambaga loba
katjida; nja eta noe koe Soeleman dida-
mèl ^a lalaoetan tambaga, djeung pilar
noe doewa, sarta pararobotan tambaga
teja.

^a 1 Radj. 7:15, 23, 27.

9 Ari To-oe, radja Hamat, meunang be-
dja jen sakabeh balad Hadar-Eser, radja
10 Soba, koe Dawoed geus dièlehkeun, 'toe-
loej ngadjoeoengkeun Hadoram poe-
trana ka radja Dawoed, sina naros ka
andjeunna salamèt hanteuna, djeung
sina njanggakeun kawiloedjéngan ka an-
djeunna, koe doemeh andjeunna mēran-
gan ka Hadar-Eser sarta datang ka
dièlehkeun; karana Hadar-Eser teh sok
mērangan ka To-oe; sarta dibahanan sa-
roepaning barang sipat émas, djeung
11 sipat perak, sarta sipat tambaga. 'Eta
oge koe radja Dawoed toeloej disoetji-
keun bade ka Pangeran, ditambahkeun
kana émas-perak, beunang andjeunna
njandak ti sakabeh bangsa teja, nja eta
ti Edom, ti Moab, ti oerang Amon, ti
oerang Pēlisti, sarta ti Amalek.

12 ^a Djeung deui Abisai poeta Sēroeja
teja ngelehkeun oerang Edom di lēbak
Oejah; salaksa dalapan reboe noe kasam-
13 boet. 'Toeloej andjeunna di tanah Edom
neundeun patrol; djadi sabangsa Edom
teh pada ngawoela ka Dawoed. Sarta

Dawoed koe Pangeran disalamètkeun
ka mana bae angkatna. ^a 2 Sam. 8:13.

14 Djadi Dawoed teh ngaradjān ka sa-
bangsa Israil, sarta ngalampahkeun ka-
adilan djeung kabènéran ka sakabeh
15 rahajatna. 'Ari Joab poeta Sēroeja teja
njangking balad, sarta Josapat poeta
16 Ahiloe djadi papatih. 'Ari Sadok poeta
Ahitoeb, djeung Abimelek poeta Ab-
jatar, noe djaradi panghoeloe, sarta
17 Sawsa noe djadi mantri toelis. 'Djeung
deui Bēnaja poeta Jorada njékél djoeroe
kétok djeung djoeroe loempat; sarta
poetra Dawoed noe paméğēt pada djadi
loeloege gedengeun radja.

PASAL 19.

Ari geus kitoe, ^a sanggeusna ti dinja
toeloej Nahas, radja oerang Amon,
maot, sarta poetrana noe ngaganti djadi
2 radja. 'Ngalahir Dawoed: Kami dek mi-
lampah kahemanan ka Hanoen poeta
Nahas, sabab ramana bareto milampah
kahemanan ka kami. Seug Dawoed mi-
warangan djalma, kērsa ngalilipoer ka
dinja tina katinggal koe ramana. Djol
abdi Dawoed teh daratang ka tanah
oerang Amon, ka Hanoen, pikeun nga-
3 lilipoer ka dinja. 'Pok kapala-kapala
oerang Amon aroendjoekan ka Hanoen:
Naha pangraos andjeun eta Dawoed, noe
mawi ngoetoesan ka andjeun anoe baris
ngalilipoer teh, dek ngahormat ka toe-
wang rama? Lērēsna mah pangdaratang
eta abdina ka andjeun, pambrihna nga-
dongdon, karēpna [nagara dek] dibalik,
4 estoe sèdja lolongok tanah. 'Toeloej eta
abdi Dawoed koe Hanoen ditarangkēp,
pek ditjoekoeran, djeung papakeanana
dikeurentan dina tēngabna, sérék birit,
5 bari seug dileupaskeun. 'Bral maroelang.
Aja noe ngoeninga ka Dawoed hal eta
djalma; gantjang Dawoed miwarangan
anoe baris mapag ka darinja; karana
eta djalma pada wirangeun katjida. Ari
timbangan radja: 'Tjaritjing bae di Jēriho,
tēpi ka mandjangan deui godeg maraneh,
6 kakara maraneh moelang. 'Ana oerang
Amon geus tarégseun, jen dirina da-
tang ka dipikaséngit koe Dawoed, seg
Hanoen djeung oerang Amon ngirim-
keun perak sareboe talenta, ngoelikeun
ka kareta djeung ka toekang toempak
koeda ti tanah Mesopotami, djeung ti

7 Sam-Maäka, sarta ti Soba. 'Anoe beunang ngoelikeun teh tiloe laksa doewa reboe kareta, sarta djeung radja Maäka kalawan rahajatna; gantjangna daratang, seg masanggrahan di hareupeun nagara Medéba; heug oerang Amon ka-roempoel, bidjil ti nagara-nagarana, toeloj daratang, sédja pérang. 'Mangsa Dawoed geus ngadangoe warta, gantjang andjeunna miwarang Joab djeung sabalad kabeh, sakoer djalma prawira.

8 'Toeloj oerang Amon boedal, natakeun baris di hareupeun lawang nagara; ari radja-radja noe daratang teja, misah ajana di tégal. 'Barang katingali koe Joab, jen pérang teh njanghareup ka andjeunna ti hareup sarta ti toekang, toeloj métingan ti sakabeh djalma kapilih ti Israil, disanghareupkeun ka oerang Sam; 'ari sesa bala diserenkeun ka leungeun Abisai saderekna; seg eta pada tata, njanghareup ka oerang Amon.

9 'Saoer Joab: Oepama oerang Sam bédas ti batan kakang, koedoe adi noeloeng ka kakang; sabalikna, oepama oerang Amon bédas ti batan adi, kakang meureun noeloeng ka adi. 'Sing tégér, sarta oerang sing galéde hate tina sabab bangsa oerang djeung tina sabab nagara-nagara Allah oerang; djeung Pangeran moegi ngadamél sakoemaha pihadéunana di pajoeneun andjeunna. 'Toeloj Joab djeung bala noe ngareudjeungan madjoe ka hareupeun oerang Sam, pek mérangan; boer eta teh kalaboer ti hareupeunana. 'Barang katendjo koe oerang Amon, jen oerang Sam teh kaboer, seg eta kitoe deui kalaboer ti hareupeun Abisai saderekna, boes arasoep ka djéro nagara. Tidinja Joab dongkap deui ka Jérusalem.

10 a 2 Sam. 10.

16 Démi mangsa oerang Sam geus taré-géseun, jen dirina kadeseh di hareupeun Israil, toeloj ngoatoesan djalma, nga-boedalkeun oerang Sam noe di peuntaseun bangawan; sarta Sopak, kapala balad Hadar-Eser, noe ti heulaunana.

17 'Aja noe ngoeninga ka Dawoed; seug Dawoed ngoempoelkeun sabala Israil kabeh, bral meuntas tji Jordan, toeloj dongkap ka darinja, sarta ngadég baris adoe-hareupan. Ari Dawoed geus natakeun baris, disanghareupkeun ka oerang Sam teja, dér eta teh mérangan ka

18 andjeunna. 'Toeloj oerang Sam teh kaboer ti hareupeun Israil, sarta bala Sam teh loba noe koe Dawoed dipaeh-an, nja eta toedjoeh reboe kareta djeung opat laksa djalma badarat; samalah Sopak, kapala balad teja, dipaeh-an. 'Barang sakoer noe ngawoela ka Hadar-Eser geus taré-géseun, jen dirina kadeseh di hareupeun Israil, toeloj pada ngahadean ka Dawoed, djeung ngawoela ka andjeunna. Sarta oerang Sam teu daekeun noeloeng deui ka oerang Amon.

PASAL 20.

Démi ^a geus kitoe, mangsa ganti taoen, keur oesoem radja-radja boedal, toeloj Joab ngiringkeun wadya-balad, djeung ngaroeksakkeun tanah oerang Amon; tidinja dongkap, seug ngépoeng nagara Raba. Démi Dawoed mah linggih di Jérusalem. Geus kitoe ^b Joab ngeleh-keun Raba, sarta ditoempoerkeun. 'Ari makoeta radjana koe Dawoed ditjandak tina sirahna, kapéndak beuratna satalenta émas, sarta ditaretés koe intén moelja; toeloj dianggo koe mastaka Dawoed. Sarta andjeunna ngabidjilkeun djarahan ti nagara loba katjida. 'Ari djalma-djalma eusi nagara koe Dawoed dika-loewarkeun, seug dipotong, njorang ragadji, djeung garoe beusi, sarta kampak. Kitoe bae lampah Dawoed ka sakabeh nagara oerang Amon. Toeloj Dawoed moelih ka Jérusalem, diiring koe sabala kabeh.

a 2 Sam. 11: 1. b 2 Sam. 12: 26.

4 Ari geus kitoe, ^a sanggeusna ti dinja ngadég deui pérang djeung oerang Pélisti, di Geser. Harita Sibkai, oerang Hoesa, maehan Sipai, kaasoep anak Rapa, sarta pada ditoendoekkeun. a 2 Sam. 21: 18.

5 Geus kitoe pérang deui djeung oerang Pélisti. Pek Elhanan poeta Jair maehan Lahmi, doeloer Goljat, oerang Gat, noe bahoe toembakna kawas pihanean.

6 Geus kitoe pérang deui di Gat. Aja hidji djalma djangkoeng, sarta ramona gënép-gënép, opat likoer rejana; eta ge anak Rapa keneh. 'Nja eta ngahinakeun ka Israil; pek dipaehan koe Jonatan poeta Sima, noe saderek Dawoed teja. 'Eta teh pada anak Rapa, di Gat; sarta pada roeboeh koe panangan Dawoed djeung koe leungeun abdi-abdina.

PASAL 21.

1 **T**idinja "Setan indit, narah ka Israil;
 2 seug ngangsonan Dawoed milang Is-
 rail. 'Toeloj Dawoed marentah ka Joab
 3 djeung ka para kapala bala: Maraneh
 geura lalumpang, koedoe milang Israil,
 ti sëmët Berseba tēpi ka Dan, sarta la-
 4 porkeun ka kami, sangkan kami njaho
 bilanganana. 'Ari pioendjoek Joab: Moe-
 gi-moegi koe Pangeran saájana oematna
 diwoewohan saratoes patikëlanean; na-
 5 nging, goesti sang radja! eta sadajana
 lain abdi salira goesti? koe naon noe
 mawi goesti aja pamoendœt kitoe? koe
 naon bade djadi matak kalépatan Israil?
 6 'Dëmi pilahir radja njilêpkeun ka Joab.
 Toeloj Joab ka loewar, bral ngidëran
 sabangsa Israil; geus kitoe dongkap
 7 deui ka Jëroesalem. 'Tidinja Joab ka
 Dawoed njanggakeun bilangan lorisn
 djalma-djalma; ari sabangsa Israil aja
 sajoeta sakëti djalma noe njikêp pë-
 8 dang, sarta oerang Joeda aja opat këti
 toedjoeh laksa djalma noe njikêp pë-
 9 dang. 'Dëmi Lewi djeung Binyamin mah
 koe Joab teu diloris, teu tjampoer djeung
 eta; karana Joab giroekeun ka eta tim-
 10 balan radja. a 2 Sam. 24.

11 Ari hal përkara noe tadi goreng di
 pajoeneun Pangeran; noe matak Pa-
 12 ngeran ngagëboeg ka Israil. 'Pok Da-
 woed oendjoekan ka Allah: Abdi teh
 langkoeng-langkoeng nja dosa, sarehna
 migawe përkawis kitoe; nanging ajeuna
 moegi-moegi dileungitkeun eta kadora-
 13 kaän abdi gampanan; karantën abdi teh
 langkoeng-langkoeng nja teu poegoeh
 14 lampah. 'Ladjëng Pangeran ngandika
 ka Gad, djoeroe pëlëng Dawoed, kijeu
 15 pangandikana: 'Maneh geura leumpang,
 bedjakeun ka Dawoed, kijeu nja pok:
 Kijeu timbalan Pangeran: Maneh koe
 kami ditawaran tiloe përkara; pilih koe
 maneh salah-sahidji, koe kami rek di-
 16 damël ka maneh. 'Bral Gad teh nga-
 deuheus ka Dawoed, sarta mihatœr ka
 andjeunna: Kijeu timbalan Pangeran:
 17 Maneh geura njokot mana karëp: 'ha-
 jang tiloe taoen patjéklik, atawa kati-
 wasan tiloe boelan koe moesoeh ma-
 neh, tina kasoesoel koe pëdang moe-
 soeh, atawa tiloe poë pëdang Pangeran,
 nja eta pagëboeg dina satanah, sarta

malaikat Pangeran ngaroeksak-roeksak-
 keun di sawëwëngkëran Israil? Ari ajeu-
 na masing sae-sae, koemaha kaœla nja
 pingawangsoeun ka noe miwarang ka-
 18 œla. 'Ari labiran Dawoed ka Gad: Ka-
 œla teh soesah katjida; mënding kaœla
 laboeh ka panangan Pangeran bae, ka-
 rana leuwih gëde piwëlarna; hajang
 oelah laboeh ka leungeun manoesa.
 19 'Seug Pangeran ka Israil maparin pa-
 gëboeg; ari ti oerang Israil teh toedjoeh
 20 laksa djalma noe roeboeh. 'Geus kitoe
 Allah miwarang hidji malaikat ka Jëroe-
 salem, sina ngaroeksak ka dinja; dëmi
 keur ngaroeksak teh ditingal koe Pa-
 ngeran, seug handjakaleun koe hal ka-
 21 tjilakaän teja, sarta Pangeran nimbalan
 ka malaikat noe ngaroeksak teh: Meu-
 djeuh; ajeuna tjtjingkeun leungeun
 maneh. Ari eta malaikat Pangeran keur
 ngadëg di lëbah pangirikan Ornan, oe-
 rang Jëboes. 'Ana Dawoed tjëngkat so-
 tjana, beh ningali eta malaikat Pange-
 ran, keur ngadëg dina antara boemi
 djeung langit, sarta pananganana "një-
 kël pëdangna heunang matëk, geus di-
 sodorkeun ka loehoereun Jëroesalem;
 broek Dawoed djeung para kokolot
 17 njaroeoeh, pada nganggo karaeng. 'Pok
 Dawoed oendjoekan ka Allah: Naha
 lain abdi noe marentah milang djalma-
 djalma teh? Estoe abdi teja noe gadoeh
 dosa, sarëng noe milampah kãwonan
 teh; doepi eta mah, domba-domba teja,
 migawe naon? Noen Pangeran, Allah
 abdi! panangan andjeun moegi sina toe-
 mërap ka diri abdi bae sarëng koe sa-
 eusi-imah poen bapa; doepi oemat an-
 djeun mah moegi oelah keuna balahi.
a 4 Moesa 22: 23.

18 Tidinja malaikat Pangeran nimbalan
 ka Gad teja, koedoe mopojan ka Dawoed,
 jen Dawoed koedoe angkat, ngadëgkeun
 hidji altar bade ka Pangeran dina pa-
 ngirikan Ornan, oerang Jëboes teja.
 19 'Bral Dawoed djëngkar, noemoetkeun
 labiran Gad, anoe koe andjeunna dilah-
 hirkeun mawa padjënëngan Pangeran
 20 teja. 'Ana malik Ornan teh, beh nendjo
 eta malaikat; seug opat anakna lakaki,
 noe reureudjeungan, njaroempoet; ka-
 bënëran Ornan teh keur ngirik tarigoe.
 21 'Toeloj Dawoed soemping ka Ornan;
 ret Ornan ngalijeuk, sarta nendjo

Dawoed; djol Ornan teh bidjil ti pangirikan, brék soedjoed ka Dawoed, njoeroeh kana taneuh. 'Ngalahir Dawoed ka Ornan: Tjing, kami bere ijeu énggon pangirikan, keur pipérnaheun kami njiyeun hidji altar pikeun ka Pangeran; bere teh ka kami sing sapangadjina, sangkan ijeu balahi moegi kandég ka djalmdjalma. 'Pioendjoek Ornan ka Dawoed: 23 Mangga, goesti sang radja! tjandak bae saréng pidamél sakoemaha pisaéunana koe pangraos andjeun; tah tingali, koe-ring njanggakeun ijeu sapi bade pikoerbaneun doeroekan, saréng ijeu seredan ngirik bade piseoeloheunana, kitoe deui ijeu tarigoe bade pikoerbaneun kadaharan; sadajana koe koering disanggakeun. 'Dëmi lahiran radja Dawoed ka Ornan teh: Ontong, saestoena koe kami deuk dibeuhi sing sapangadjina; karana kami teh moal njanggakeun ka Pangeran anoe maneh, sarta moal pisan ngoerbankeun koerban doeroekan teu make 25 dibajar. 'Seng Dawoed ka Ornan maparin sekel emas beurat gënëp ratoes, majar eta énggon. 'Prak Dawoed ngadamél hidji altar di dinja bade ka Pangeran, sarta ngoerbankeun koerban doeroekan djeung koerban panarima, bari sasambat ka Pangeran; ari koe Pangeran andjeunna diwalon ^a koe seu- 27 neun ti langit dina altar koerban doeroekan. 'Toeloj Pangeran nimbalan ka eta malaikat; heug pédangna dipoelangkeun ka sarangkana. ^a 1 Radj. 18: 24.

28 Dina mangsa eta, sanggeus Dawoed waspaoseun jen dikaboel koe Pangeran dina pangirikan Ornan, oeang Jéboes teja, seug andjeunna ngoerban di 29 dinja. 'Karana balandongan Pangeran, beunang ngadamél Moesa di tégal léga, sarta djeung altar koerban doeroekan teja, ^a mangsa eta ajana di énggon 30 loehoer noe di Gibon. 'Tapi Dawoed teu jasaean angkat nejang eta, baris noenoehoen ka Allah; karana andjeunna kageteun tina sabab pédang malai- kat Pangeran teja. ^a p. 16: 39.

PASAL 22.

Toeloj Dawoed nimbalan: ^a Ijeu teh pipérnaheun gédong Pangeran Allah, sarta nja ijeu pipérnaheun altar koerban doeroekan Israil.

^a 2 Bab. 3: 1.

2 Geus kitoe Dawoed marentah ^a ngoem-
poelkeun djalma ngoembara, noe aja
di tanah Israil; seug andjeunna ngadég-
keun toekang batoe, baris njiyeun batoe
tatahan, pikeun ngadamél gédong Allah.
3 'Sarta Dawoed njawiskeun beusi loba
katjida, baris pakoe keur panto lawang-
lawang djeung baris pangantet; sarta
4 tambaga loba katjida, taja timbanga-
nana; 'kitoe deui kai poetri, ^b taja itoe-
nganana; wantoe-wantoe oerang Sidon
djeung oerang 'Tiroes nganteurkeun kai
5 poetri ka Dawoed loba katjida. 'Karana
manah Dawoed: ^c Soeleman, anak aing,
boedak keneh, atjan aja tanagana; dëmi
eta gédong, anoe rek didijjeun pikeun
Pangeran teja, koedoe sing leuwih aheng,
soepaja mashoer ka sakabeh tanah, sarta
soepaja matak hornat; mana kami dek
njawiskeun pikeun Soeleman. Prak Da-
woed njawiskeun loba katjida samemeh
poepoes. ^a 2 Bab. 2: 17, 18. ^b 1 Radj. 10: 27. ^c p. 29: 1.

6 Tidinja Dawoed njaoer Soeleman poe-
trana, sarta dipiwarang ngadamél hidji
gédong pikeun Pangeran, Allah Israil.
7 'Ari timbalan Dawoed ka Soeleman
poetrana: ^a Tadina ama aja pasédjaän
njiyeun hidji gédong pikeun padjénengan
8 Pangeran, Allah ama. 'Ari geus kitoe
aja pangandika Pangeran ka ama, kijeu
pangandikana: Maneh ngoetjoerkeun gé-
tih loba nakër, sarta ngalampahkeun
pérang galède; maneh oelah waka nji-
jeun gédong pikeun djénengan kami, ^b
karana maneh loba pisan nja ngoetjoer-
keun gétih di boemi di pajoeneun kami.
9 'Masing njaho, maneh méngke meunang
hidji anak lalaki; nja eta teh pidjadi-
eun djalma reureuh, koe kami rek di-
paparin reureuh ti sakabeh moesoehna
ti sakoeriling; karana pingaraneunana ^c
Soeleman, sarta kami rek maparin ka-
salamétan djeung kërta ka Israil dina
10 djaman eta. 'Nja eta ^a noe bakal nji-
jeun gédong pikeun djénengan kami;
toer eta teh bakal poetra kami, sarta
kami noe bakal piramaeunana; djeung
korsi karadjaänana koe kami rek di-
tëtépkeun, sina njangling Israil sala-
11 langgèngna. 'Ajeuna, énoeng! moegi-
moegi Pangeran njaréngan ka maneh,
djeung maneh moegi masing loeloes, sar-
ta toeloes njiyeun gédong Pangeran, Al-
lah maneh, sakoemaha pangandikana hal

12 maneh teja. 'Ngan Pangeran ka maneh moegi-moegi meparin kapintèran djeung kabinangkitan, sarta dikèrsakeun njangking Israil, djeung soepaja maneh ngestikeun toret Pangeran, Allah maneh.

13 'Didinja maneh tangtöe loeloes, ^c oepama ngestikeun ngalampahkeun pikoeköeh djeung hoekoem, anoe koe Pangeran ditimbalkeun ka Moesa teja, lampahkeuneun Israil. Sing tégër, djeung sing gède hate; poma oelah sjeun, sarta oelah gender. 'Djeung deui, masing njaho, ama

14 teh di djéro kabalangsakan ama ^f geus njawiskeun keur gèdong Pangeran émas sakèti talenta djeung perak sajoeta talenta; ari moenggoeh tambaga djeung beusi mah taja timbanganana, estoe loba katjida; kitöe deui ama njawiskeun kai djeung batöe; sarta koe maneh koedoe

15 ditambahan deui. 'Djeung deui di maneh teh loba pisan anoe poerah digawe, toekang batöe djeung toekang kai, sarta sakoer noe pintèr dina saroeaning pagawean. 'Moenggoeh eta émas, djeung

16 perak, djeung tambaga, sarta beusi teja, taja itoenganana. Geura dangdan, prak digawe, sarta moegi-moegi Pangeran njaréngan ka maneh. 'Djeung Dawoed marentah ^g ka sakabeh kapala Israil, koedoe ngabantöe ka Soeleman poetrana, [lahirna]: 'Maraneh lain disaréngan

18 koe Pangeran, Allah maraneh? sarta maraneh lain diparin reureuh ti sakoe-riling? saestoena priboemi jjeu tanah koe andjeunna geus diselehkeun ka leungeun kami; sarta tanah teh geus taloek

19 di pajoeneun Pangeran sarta di hareupeun oematna. 'Ajeuna hate maraneh djeung njawa maraneh përloekeun nejangnan Pangeran, Allah maraneh; sarta geura darangdan, prak njarijeun eta kasoetjian Pangeran Allah, sangkan pèti pèrdjangdjian Pangeran, djeung paparabotan soetji kagoengan Allah, diasoepeun keur ka eta gèdong, noe didjjeun pikeun padjénengan Pangeran. a p. 17:1.

b p. 28:3. c 2 Sam. 12:24. d p. 18:12, 13.

e 1 Radj. 2: 2, 3. f p. 29:2. g p. 28:1.

PASAL 23.

Ari Dawoed ^a geus sèpöeh sarta ^b geus warèg nja oemoer; toeloj Soeleman poetrana koe andjeunna didamèl radja njangking Israil. 'Sarta andjeunna

ngoempöelkeun sakabeh kapala Israil, kitöe deui para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi. 'Tidinja ahli Lewi teh dibilang, ^c ti sémèt oemoer tiloe poelöeh taoen ka loehoer; ari bilanganana, saorang-saoerangna, sakoer noe lalaki,

4 tiloe laka dalapan reboe. 'Ari eta teh, noe doewa laka opat reboe baris njabak gawe gèdong Pangeran; noe gènép reboe

5 djadi pangoroës djeung hakim; 'noe opat reboe djadi toenggoe lawang, sarta noe opat reboe deui djadi toekang moedji ka Pangeran, make tatabuhan beunang kami njjeun baris moedji, [lahir Dawoed]. 'Toeloj koe Dawoed ^d dibagi, bagianana noeroetkeun poetra Lewi, nja eta Gerson, Kahat djeung Mèrari teja.

7 'Moenggoehing oerang Gerson teja ^e Ladan djeung Simi. 'Poetra Ladan teja ^f Jèhiël noe djadi loeloegoe; aja deui Setam djeung Joël, tiloe. 'Poetra Simi teja Sèlomit, Hasiël djeung Haran, tiloe. Eta teh pada djadi loeloegoe ahli karoehoen bangsa Ladan. 'Ari poetra Simi teja Jahat, Sina, Jèhoës djeung Bèria;

11 nja eta teh poetra Simi, opat. 'Ari Jahat noe djadi loeloegoe, sarta Sisa noe kadoewa; dèmi Jèhoës djeung Bèria mah teu pati reja poetrana, noe matak eta

12 diitoeng ahli karoehoen sahidji bae. 'Poetra Kahat teja ^g Amram, Jishar, Hebron djeung Oesiël, opat. 'Poetra Amram teja Haroen djeung Moesa. ^h Ari Haroen teja dipisahkeun, soepaja disoetjikeun, djadi soetji liwat leuwih, nja andjeunna djeung poetra-poetöena, salalanggèngna, sina ngoekoes di pajoeneun Pangeran, sina ngabakti ka andjeunna, ⁱ djeung sina ngabèrkahan mawa padjénengan andjeunna, salalanggèngna. 'Ari moenggoehing Moesa, piwarangan Allah teja, poetrana kasèboet kaum Lewi bae. 'Poetra

16 Moesa teja ^j Gersom djeung Elièser. 'Poetra Gersom teja Sèboeël noe djadi loeloegoe. 'Ari poetra Elièser teja Rèhabja noe djadi loeloegoe. 'Ari Elièser teja teu bogaeun deui poetra lalaki, tatapi ari poetra Rèhabja mah moetoeh koe loba.

18 'Poetra Jishar teja Sèlomit noe djadi loeloegoe. 'Poetra Hebron teja ^k Jèria noe djadi loeloegoe, Amarja noe kadoewa, Jahasiël noe katiloe, djeung Jèkamam noe kaopat. 'Poetra Oesiël teja

20 Mika noe djadi loeloegoe, sarta Jisia

PASAL 24.

21 noe kadoewa. - 'Poetra Mërari teja' Mahli
 22 djeung Moesi. Poetra Mahli teja Elasar
 23 poetra Kis. 'Ari Elasar teja maot teu
 24 bogaem poetra lalaki, ngan poetra awe-
 25 we bae; toeloelj eta ditarikah koe poetra-
 26 poetra Kis, doeloer-misanna. 'Poetra
 27 Moesi teja ^m Mahli, Eder djeung Jëremot,
 28 tiloe. - 'Nja eta teja poetra Lewi, noe-
 29 roetkeun ahli karoehoenna, nja eta loe-
 30 loegoe ahli karoehoen, noeroetkeun lo-
 31 risanana, dina bilangan ngaran saerang-
 32 saerangna, sakoer noe milampah gawe
 ngabakti di gëdong Pangeran, ti sëmët
 oemoer doewa poeloeh taoen ka loehoer.
 'Karana timbalan Dawoed: Pangeran,
 Allah Israil, ⁿ geus maparin reureuh
 ka oematna, sarta andjeunna linggih di
 Jérusalem salalanggëngna. 'Mana ahli
 Lewi teh geus teu koedoe-koedoe ngatong
 eta balandongan djeung sakabeh
 parabotna paranti ngabakti teja. 'Karana
 tina lahiran Dawoed noe panganggeusan
 eta ahli Lewi teh dibilang, ti sëmët
 oemoer doewa poeloeh taoen ka loehoer.
 'Karana ari tjatjabakanana toetoeloeng
 ka poetra-poetoe Haroen, baris ngabakti
 di gëdong Pangeran; nja njangling boe-
 roean-boeroean, djeung njangling pondok-
 pondok, sarta njangling hal nga-
 bërësihan sakoer barang soetji, nja eta
 pagawean ngabakti di gëdong Allah;
 'djeung ngoeroes roti tata-tata, djeung
 tipoeng lëmës baris koerban kadaharan,
 boh opak teu ragian, boh gogorengan,
 atawa beubeuleuman, sarta njëkël sa-
 koer takëran djeung oekoeran. 'Sarta
 koedoe nangtoeng tijap-tijap isoek, pi-
 keun nganoehoenkeun djeung pikeun
 moedji ka Pangeran; sore pon kitoe
 kenéh. 'Djeung baris ngoerbankenn ka
 Pangeran sakabeh koerban doeroekan,
 dina poë sabat, dina pananggalan, sarta
 dina pesta, rejana noeroetkeun sahoe-
 koem-hoekoemna, teu pëtöt-pëtöt, ka
 pajoeneun Pangeran. 'Toer koedoe nga-
 djaga kana djagaän himah tëpangan,
 djeung kana djagaän kasoetjian, sarta
 kana djagaän poetra-poetoe Haroen, sa-
 derekna, baris ngabakti di gëdong Pan-
 gieran.

a 1 Radj. 1. b 1 Moesa 25: 8.

c 4 Moesa 4: 3. d p. 24—26. e p. 6: 17. f p. 26: 21.
 g p. 6: 2. h Ibr. 5: 4. i 5 Moesa 10: 8. j 2 Moesa
 2: 22, 23. k p. 24: 23. l p. 6: 19. m p. 24: 30.
 n p. 22: 18.

M^oenggoehing poetra Haroen teja, ki-
 2 jeu ^a bagianana: ^b poetra Haroen
 teja Nadab djeung Abihoe, Elasar djeung
 3 Itamar. 'Ari Nadab djeung Abihoe teja
 4 ^c paraeh di pajoeneun ramana, teu ba-
 rogaeun anak; dëmi Elasar djeung Ita-
 5 mar pada djadi panghoeloe. 'Toeloelj koe
 6 Dawoed, djeung Sadok ti lëbah anak-
 poetoe Elasar, sarta Ahimelek ti lëbah
 anak-poetoe Itamar, dibagi, ditangtoe-
 keun tjtëtkëlanana dina pagaweanana.
 7 'Seug kapëndak, anak-poetoe Elasar loba
 loeloegoe djalma lalaki ti batan anak-
 poetoe Itamar; ari dibagina kijeu: anak-
 poetoe Elasar gënëp wëlas loeloegoe
 8 ahli karoehoen; dëmi anak-poetoe Ita-
 9 mar mah, noeroetkeun ahli karoehoenna,
 10 aja dalapan. 'Ari dibagina koe lotëre,
 11 ijeu reudjeung itoe; karana ari kapala
 kasoetjian' djeung kapala Allah teh ti
 anak-poetoe Elasar ongkoh, ti anak-
 12 poetoe Itamar ongkoh. 'Djeung Sëmaja
 poetra Nëtanel, noe djadi djoeroe-toelis,
 kaäsoep ahli Lewi, nja eta noe noelis-
 keuninja di pajoeneun radja, djeung
 para kapala, djeung panghoeloe Sadok,
 djeung Ahimelek poetra Abjatar, sarta
 di hareupeun para loeloegoe ahli ka-
 roehoen panghoeloe djeung oerang Lewi;
 njokot hidji ahli karoehoen pikeun Elasar,
 djeung njokot hidji pikeun Itamar.
 13 'Seug bidjil ëlot noe mimiti, keur Jojarib;
 14 noe kadoewa keur Jëdaja; 'noe katiloe
 keur Harim; noe kaopat keur Sorim;
 15 'noe kalima keur Malkia; noe kagënëp
 keur Miamin; 'noe katoedjoeh keur
 16 Hakos; noe kadalapan keur Abia; 'noe
 kasalapan keur Jesoea; noe kasapoeloh
 keur Sëkanya; 'noe kasawëlas keur El-
 17 jasib; noe kadoewa-wëlas keur Jakim;
 18 'noe katiloe-wëlas keur Hoepa; noe ka-
 19 opat-wëlas keur Jesebab; 'noe kalima-
 wëlas keur Bilga; noe kagënëp-wëlas
 keur Imer; 'noe katoedjoeh-wëlas keur
 Hesir; noe kadalapan-wëlas keur Ha-
 20 pises; 'noe kasalapan-wëlas keur Pë-
 tahja; noe kadoewa-poeloh keur Jëhes-
 21 kel; 'noe kasalikoer keur Jakin; noe 8
 kadoewa-likoer keur Gamoel; 'noe ka-
 22 tiloe-likoer keur Dëlaja; noe kaopat-
 23 likoer keur Maäsia. 'Kijeu eta tjtëtkë-
 lanana dina pagaweanana teh, koedoe

aseop ka gëdong Pangeran, noeroetkeun atoeranana koe lantaran Haroen karoehoenna, sakoemaha noe koe Pangeran, Allah Israil, ditimbalkeun ka andjeunna.

a p. 23:6. b p. 6:3. c 3 Moesa 10:2.

- 20 Ari moenggoehing anak-poetoe Lewi noe salijan ti eta, ti poetra Amram teja Soebael; ti poetra Soebael teja Jehdëja.
- 21 'Moenggoeh Rëhabja teja, ti poetra Rëhabja teh Jisia noe djadi loeloegoe. 'Ti oerang Jishar teja Sëlomot; ti poetra Sëlomot teja Jahat. 'Ari poetra [Hebron] teja Jëria [loeloegoena]; Amarja noe kadoewa, Jahasiël noe katiloe, Jëkamam
- 24 noe kaopat. 'Poetra Oesiël teja Mika; ti poetra Mika teja Samir. 'Saderek Mika teja Jisia; ti poetra Jisia teja Djakaria.
- 26 'Poetra Mërari teja Mahli djeung Moesi; ti poetra Jaësia teja Bëno. 'Poetra Mërari, ti Jaësia teja Bëno, Soham, Sakoer
- 28 djeung Ibri. 'Ti Mahli teja Elasar; nja eta teu bogaeun poetra lalaki. 'Moenggoeh Kis teja, poetra Kis teh Jërahmel.
- 30 'Ari poetra Moesi teja Mahli, Eder djeung Jërimot. Nja eta teja poetra ahli Lewi, noeroetkeun ahli karoehoenna. 'Eta oge aseop lotëre, satjara saderekna, nja anak-poetoe Haroen teja, di pajoeneun radja Dawoed, djeung Sadok, djeung Ahimelek, sarta di hareupeun para loeloegoe ahli karoehoen panghoeloe djeung oerang Lewi; ahli karoehoen noe djadi loeloegoe satjara adina.

PASAL 25.

Djeung deui Dawoed sarta para kapala balad ngingkarkeun poetra Asap, Heman djeung Jëdoetoeu baris kana ngabakti, sina pada ngawëdjang, make katjapi, tjëlëmpoeng djeung tjetjempres; ari bilangan djalma noe milampah eta gawena ngabakti teh, kiju; 'ti poetra Asap teja Sakoer, Joesoep, Nëtanya djeung Asarela, pada poetra Asap, di bawah kawasa Asap, noe ngawëdjang di bawah kawasa radja. 'Moenggoeh Jëdoetoeu teja, poetra Jëdoetoeu teh Gëdalja, Sëri, Jësaja, Hasabja djeung Matitya, gëuëp; pada di bawah kawasa Jëdoetoeu ramana, anoe ngawëdjang make katjapi, nganoehoenkeun djeung moedji ka Pangeran. 'Moenggoehing Heman teja, poetra Heman teh Boekia, Matanya, Oesiël, Sëboeël djeung Jërimot, Hananya,

Hanani, Eliata, Gidalti djeung Romanti-Eser, Josbëkasa, Maloti, Hotir sarta Mahasiot. 'Eta kabeh poetra Heman, djeuroe pëlëng radja dina pangandika Allah, baris njëngkatkeun tandoek; karana Heman teh koe Allah geus dipaparin opat wëlas poetra lalaki djeung tiloe poetra

6 awewe. 'Eta kabeh di bawah kawasa ramana milampah njanji di gëdong Pangeran, make tjetjempres, tjëlëmpoeng djeung katjapi, baris ngabakti di gëdong Allah; ari Asap, Jëdoetoeu djeung Heman teja di bawah kawasa radja. 'Ari bilangan eta barëng saderek-saderekna, sakoer noe geus dipagahan njanji ka Pangeran, djoemlah anoe ngarti teh doewa

8 ratoes dalapan poeloeh dalapan. 'Toeloej lotëre përkara djagaän, walatra, bagija noe leutik, bagija noe gëde, goeroe sarta djeung moerid. 'Seng bidjil ëlot noe mimiti, keur Asap, nja eta keur Joesoep; noe kadoewa keur Gëdalja, nja eta djeung saderekna sarta djeung poetrana, doewa

10 wëlas; 'noe katiloe keur Sakoer, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kaopat keur Jisri, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kalima keur Nëtanya, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kagëuëp keur Boekia, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe katoedjoeh keur Jësarela, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kadalapan keur Jësaja, poetrana

16 djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kasalapan keur Matanya, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kasapoeloeh keur Simi, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kasawëlas keur Asarel, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kadoewa-wëlas keur Hasabja, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe katiloe-wëlas keur Soebael, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kaopat-wëlas keur Matitya, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kalima-wëlas keur Jëremot, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kagëuëp-wëlas keur Hananya, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe katoedjoeh-wëlas keur Josbëkasa, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kadalapan-wëlas keur Hanani, poetrana djeung saderekna, doewa wëlas; 'noe kasalapan-wëlas keur Maloti,

poetrana djeung saderekna, doewa wêlas; 'noe kadoewa-poeleoh keur Eliata, poetrana djeung saderekna, doewa wêlas; 'noe kasalikoer keur Hotir, poetrana djeung saderekna, doewa wêlas; 'noe kadoewa-likoer keur Gidalti, poetrana djeung saderekna, doewa wêlas; 'noe katiloe-likoer keur Mahasiot, poetrana djeung saderekna, doewa wêlas; 'noe kaopat-likoer keur Romanti-Eser, poetrana djeung saderekna, doewa wêlas.

PASAL 26.

Moenggoehing bagian poerah toenggoe lawang: ti orang Korah teja Meselemja poetra Kore, kaäsoep poetra Asap. 'Ari Meselemja teh reja poetrana: Djakaria noe djadi tjikal, Jëdiael noe kadoewa, Sëbadya noe katiloe, Jatniël noe kaopat, 'Elam noe kalima, Johanan noe kagënëp, 'Eljoënai noe katoedjoeh. 'Kitoe deui Obed-Edom reja poetrana: Sëmaja noe djadi tjikal, Josabad noe kadoewa, Joah noe katiloe, Sakar noe kaopat, Nëtanel noe kalima, 'Amiël noe kagënëp, Isaskar noe katoedjoeh, Pëhoeltaï noe kadalaman; ^a wantoe eta teh dibërkahan koe Allah. 'Kitoe deui Sëmaja, poetrana teja, reja poetrana, pada kawasa ka eusi boemi ramana, wantoe eta teh garagah-përkosa. 'Poetra Sëmaja teja Otni, Rëpaël, Obed, Elsabad, saderek-saderekna, djalma përkosa, Elihoe djeung Sëmakja. 'Eta kabeh kaäsoep poetra Obed-Edom; nja eta djeung poetra-poetrana sarta saderek-saderekna, djalma përkosa nja koewat kana pagawean; aja sawidak doewa ahli Obed-Edom. 'Moenggoehing Meselemja teja reja poetra djeung saderek, djalma përkosa, dalapan wêlas. 'Ari Hosa, noe kaäsoep anak-poetoe Mërrari, reja deui poetrana; Simri noe djadi loeloegoe, (estoena eta teh lain tjikal, tapi koe ramana geus didjadikeun loeloegoe); 'Hilkiä noe kadoewa, Tëbalja noe katiloe, Djakaria noe kaopat; djoemlah poetra djeung saderek Hosa teh tiloe wêlas. 'Ari eta sagala bagian poerah toenggoe lawang, nja eta para loeloegoe djalma lalaki, pada boga djagaän, satjara saderekna, koedoe ngawoela di gëdong Pangeran. 'Toeloej lotëre, bagija noe leutik, bagija noe gëde, noeroetkeun ahli karoehoenna, baris kana hidji-hidji lawang.

'Ari ëlot wetan keuna ka Selenja. Seug Djakaria poetrana, noe djadi pananjaän leuwih pintër, dipanglotërekeun; ana bidjil ëlotna ka kaler. 'Ari Obed-Edom ka kidoel; sarta djagaän poetra-poetrana goedang kahasilan. 'Ari Soepim djeung Hosa ka koelon, dina lawang Saleket, pëlëbah djalan gëde noe nandjak, djagaän hidji parerendeng djeung djagaän hidji deui. 'Ti wetan aja gënëp ahli Lewi; ti kaler sapoë opat; ti kidoel sapoë opat, sarta di goedang kahasilan teja doewa djeung doewa. 'Dina Parbar, ti koelon, aja opat, pëlëbah djalan gëde, sarta dina Parbar teja doewa. 'Eta kitoe bagian poerah toenggoe lawang teja, ti anak-poetoe oerang Korah sarta ti anak-poetoe oerang Mërrari. ^{a p. 13: 14.} Djeung deui moenggoeh ahli Lewi teja, Ahia njangking radja-brana gëdong Allah djeung radja-brana barang beunang njoetjikeun. 'Anak-poetoe Ladan, anak-poetoe oerang Gerson ti Ladan; noe djadi loeloegoe ahli karoehoen bangsa Ladan, oerang Gerson teh, nja Jëhiëli. 'Poetra Jëhiëli teja, nja eta Setam djeung Joël saderekna, njangking radja-brana gëdong Pangeran. 'Moenggoeh oerang Amram, oerang Jishar, oerang Hebron djeung oerang Oesiël, 'eta Sëboeël poetra Gersom, anoe poetra Moesa teja, noe djadi gëgëdoeg, njangking radja-brana. 'Ari saderekna, ti Eliëser teja: poetra eta Rëhabja, poetra eta Jësaja, poetra eta Joram, poetra eta Sikri, poetra eta Sëlomit. 'Nja eta Sëlomit djeung saderek-saderekna njarangking sakabeh radja-brana barang beunang njoetjikeun, anoe geus disoetjikeun koe radja Dawood, djeung koe para loeloegoe ahli karoehoen, koe para kapala noe njëkël sareboe djeung noe njëkël saratoes, sarta koe para kapala balad. 'Pangnjaroetjikeunana teh ^a tina djalan përang, nja eta tina djarahan, soepaja njantosakeun gëdong Pangeran. 'Kitoe keneh saniskara noe beunang njoetjikeun Samoëël, ^b djoeroe tingal teja, djeung noe ti Saoel poetra Kis, ti Abner poetra Ner, sarta ti Joab poetra Sëroeja teja; naon bae noe geus disoetjikeun, ditjangkingna koe Sëlomit djeung saderek-saderekna. 'Moenggoehing oerang Jishar teja, Kënanya djeung poetra-poetrana njarëkël

pagawean loewar-loewar di Israil, nja dja-
 30 pangoeroes djeung hakim. 'Moenggoehing
 oerang Hebron teja, Hasabja djeung
 saderek-saderekna, djalma pèrkosa, sa-
 reboe toedjoeh ratoes, pada njangking
 tjetjèkèlan di Israil peuntaseun tji Jord-
 an, ka koelen, sakabeh hal gawe Pan-
 ngeran djeung hal ngawoela ka radja.
 31 'Di oerang Hebron teja Jèria noe djadi
 loeloegoe, nja eta di oerang Hebron,
 noeroetkeun toetoeranana, noeroetkeun
 ahli karoehoen. Dina taoen noe ka-
 opat-poeloeh Dawoed djoemènéng ra-
 dja, di maranehanana ditejangan sarta
 kapèndak djalma gagah-pèrkosa di Ja-
 ser, tanah Gilad. 'Sarta saderek-sadereka-
 32 na pada djalma pèrkosa, doewa reboe
 toedjoeh ratoes, pada djadi loeloegoe
 ahli karoehoen; seng koe radja Dawoed
 eta teh pada didjènéngkenn njangking
 oerang Roebin, oerang Gad, djeung noe
 satengah kaum Mènase teja, hal sakabeh
 pèrkara Allah djeung pèrkara radja.

a 2 Sam. 8:11. b 1 Sam. 9:9.

PASAL 27.

Djeung deui bilangan oerang Israil,
 para loeloegoe ahli karoehoen, djeung
 para kapala noe njèkèl sareboe sarta
 noe njèkèl saratoes, kitoe deui pangoe-
 roesna, sakoer noe ngawoelaan ka radja,
 noeroetkeun sakabeh kamistian bagian-
 bagian, noe asoep sarta noe ka loewar
 saban-saban boelan, tēroes sakabeh boe-
 lan taoen, eta hidji-hidji bagian teh
 2 doewa laksa opat reboe djalma. 'Anoe
 njangking bagian kahidji, keur baris boe-
 lan kahidji, nja eta ^a Jasobam poetra
 Sabdiël; ari noe asoep bagianana doewa
 3 laksa opat reboe. 'Eta teh kaasoep anak-
 poetoe Peres, sarta djadi loeloegoe sa-
 kabeh kapala balad keur baris boelan
 4 kahidji. 'Anoe njangking bagian boelan
 kadoewa, nja eta ^b Dodai, oerang Aho-
 ah, sarta bagian eta digègèdoegan koe
 Miklot; ari noe asoep bagianana doewa
 5 laksa opat reboe. 'Kapala balad katiloe,
 keur baris boelan katiloe, nja eta ^c Bè-
 naja poetra Jojada, kaparèk teja, noe
 djadi loeloegoe; ari noe asoep bagianana
 6 doewa laksa opat reboe. 'Nja eta Bènaja
 teja prawira, kaasoep noe tiloe poeloeh,
 malah njangking eta noe tiloe poeloeh,
 sarta bagianana di bawah Amisabad

7 poetrana. 'Noe kaopat, keur baris boe-
 lan kaopat, nja eta ^d Asahel, raji Joab
 teja, sarta Sèbadya poetrana sanggeusna
 eta; ari noe asoep bagianana doewa
 8 laksa opat reboe. 'Noe kalima, keur baris
 boelan kalima, kapalana ^e Samhoet, oe-
 rang Jisra; ari noe asoep bagianana doe-
 9 wa laksa opat reboe. 'Noe kagènép,
 keur baris boelan kagènép, nja eta ^f Ira
 poetra Ikes, oerang Tèkoa; ari noe asoep
 10 bagianana doewa laksa opat reboe. 'Noe
 katoedjoeh, keur baris boelan katoe-
 djoeh, nja eta ^g Heles, oerang Pelon,
 kaasoep anak-poetoe Epraim; ari noe
 asoep bagianana doewa laksa opat reboe.
 11 'Noe kadalapan, keur baris boelan ka-
 dalapan, nja eta ^h Sibkai, oerang Hoesa,
 bangsa Serah; ari noe asoep bagianana
 12 doewa laksa opat reboe. 'Noe kasalapan,
 keur baris boelan kasalapan, nja eta ⁱ
 Abièsér, oerang Anatot, kaum Binya-
 min; ari noe asoep bagianana doewa
 13 laksa opat reboe. 'Noe kasapoeloeh, keur
 baris boelan kasapoeloeh, nja eta ^j Ma-
 harai, oerang Nètopa, bangsa Serah; ari
 noe asoep bagianana doewa laksa opat
 14 reboe. 'Noe kasawèlas, keur baris boelan
 kasawèlas, nja eta ^k Bènaja, oerang Pi-
 raton, kaasoep anak-poetoe Epraim; ari
 noe asoep bagianana doewa laksa opat
 15 reboe. 'Noe kadoewa-wèlas, keur baris
 boelan kadoewa-wèlas, nja eta ^l Heldaï,
 oerang Nètopa, bangsa Otniël; ari noe
 asoep bagianana doewa laksa opat reboe.

a p. 11:11. b p. 11:12. c p. 11:22. d p. 11:26.

e p. 11:27. f p. 11:28. g p. 11:27. h p. 20:4.

i p. 11:28. j p. 11:30. k p. 11:31. l p. 11:30.

16 Sarta ijeu noe njarangking kaum-kaom
 Israil: oerang Roebin gègèdoegna Elièsér
 poetra Sikri; oerang Simon gègèdoegna
 17 Sèpatya poetra Maäka; 'oerang Lewi
 gègèdoegna Hasabja poetra Kèmoèl; oe-
 18 rang Haroen gègèdoegna Sadok; 'oerang
 Joeda gègèdoegna Elihoe, kaasoep sade-
 rek Dawoed; oerang Isaskar gègèdoegna
 19 Omri poetra Mikaël; 'oerang Sèboeloen
 gègèdoegna Jismaja poetra Obadya; oe-
 rang Naptali gègèdoegna Jèrimot poetra
 20 Asriël; 'anak-poetoe Epraim gègèdoegna
 Hosea poetra Asasia; noe satengah kaum
 Mènase gègèdoegna Joël poetra Pèdaja;
 21 'noe satengah kaum Mènase deui, di
 Gilad, gègèdoegna Ido poetra Djakaria;
 oerang Binyamin gègèdoegna Jaäsiël

- 22 poetra Abner; 'oerang Dan gëgëdoegna
Asarel poetra Jëroham. Nja eta teja
23 para kapala kaom Israil. 'Tatapi Dawoed hanteu ngitoeng ^a anoe oemoer doewa poeloeh taoen ka handap, sabab aja timbalan Pangeran, kërsa ngadjëngkarkeun Israil, tjara bentang di langit.
- 24 'Joab poetra Sëroea teja ^b ngamimitian milang, tapi hanteu dianggeuskeun, kasëdëk aja bëbëndoe ka Israil tina lampah kitoe; noe matak bilanganana teu diasoepeun kana itoengan babad radja Dawoed.
- a* 4 MOESA. 1: 3. *b* p. 21.
- 25 Ari noe njanglingk doenya-brana radja, nja eta Asmawet poetra Adiël, sarta noe njanglingk doenya-brana di pasisian, di nagara-nagara, di desa-desa djeung di panggoeng-panggoeng, nja eta Jonatan poetra Oesia. 'Ari noe njanglingk noe migawe lahan, sakoer noe tatani, nja
27 eta Esri poetra Këloeb. 'Ari noe njanglingk këbon anggoer, nja eta Simi, oerang Ramah; sarta noe njanglingk kahasilan anggoer dina goedang anggoer, nja eta Sabdi, oerang Sepem. 'Ari noe njanglingk këbon djetoen djeung këbon lowa, noe di tanah handap, nja eta Baäl-Hanan, oerang Gader; sarta noe njanglingk goedang minjak, nja eta Joas.
29 'Ari noe njanglingk sapi, noe diarangon di Saron, nja eta Sitrai, oerang Saron; sarta noe njanglingk sapi noe di lëbak-
30 lëbak, nja eta Sapat poetra Adlai. 'Ari noe njanglingk onta-onta, nja eta Obil, oerang Ismail; sarta noe njanglingk kalde-kalde bikang, nja eta Jehdëja, oerang
31 Meronot. 'Ari noe njanglingk ëmbe-domba, nja eta Jasis, oerang Hagar. Eta kabeh djadi kapala radja-kaja kagoengan radja Dawoed.
- 32 Djeung deui ^a Jonatan, pangampih Dawoed, djadi pangrëmpagan; nja eta teh djalma binangkit, toer ahli kitab; sarta Jëhiël poetra Hakmoni aja di poetra-poetra radja. 'Djeung ^b Ahitopel djadi pangrëmpagan radja keneh, sarta Hoesai, oerang Ereke, djadi sobat radja.
34 'Dëmi sanggeusna Ahitopel, aja Jojada poetra Bënaja djeung Abjatar; ari kapala balad radja ^c nja eta Joab.

a 2 Sam. 21: 21. *b* 2 Sam. 15: 12, 37. *c* 2 Sam. 8: 16.

PASAL 28.

Tidinja Dawoed ngoempolkeun ka Jëroesalem sakabeh kapala Israil, nja

- eta para kapala kaom, djeung para kapala bagian, anoe ngawoelaän ka radja, sarta para kapala noe njëkël sareboe, djeung para kapala noe njëkël saratoes, kitoe deui para kapala sakabeh radja-kaja djeung ingon-ingon kagoengan radja sarta noe poetra-poetrana, barëng para ponggawa djeung para prawira, sarta sakabeh djalma noe gagah-përkosa.
- 2 'Neut radja Dawoed ngadëg, sarta ngalahir kijeu: Eh doeloer-doeloer sarta rahajat kami! geura darengekeun kami: tadina kami ^a aja pasëdjaän njiyeun hidji gëdong pangreureuhan pikeun pëti përdjodjion Pangeran sarta pikeun djodjodog dampal Allah oerang; malah kami geus tjatjawis, arek prak njiyeun.
- 3 'Tatapi Allah nimbalan ka kami: Maneh oelah waka njiyeun gëdong pikeun djënëngan kami, karana maneh teh pradjoeit, sarta maneh sok ngoetjoerkeun
4 gëtih. 'Ari Pangeran, Allah Israil, geus milih diri kami ti saeusi-imah bapa kami, dikërsakeun djadi radja, njanglingk Israil salalanggëngna; karana ^b Joeda noe koe andjeunna dipilih djadi gëgëdoeg; sarta dina bangsa Joeda teh nja bangsa bapa kami noe dipilih; djeung dina anak bapa kami ^c nja kami noe dimanah, didjadikeun radja, njanglingk sabangsa Israil. 'Dëmi ti sakabeh anak kami, (da
5 kami teh koe Pangeran dipaparin loba anak) nja Soeleman, anak kami, noe koe andjeunna dipilih, dikërsakeun dijoek dina korsi karadjaän Pangeran
6 njëpëng Israil. 'Sarta timbalanana ka kami: ^d Soeleman, anak maneh, nja eta noe bakal njiyeun gëdong kami djeung boeroean-boeroean kami; karana nja eta noe koe kami dipilih bakal poetra kami, sarta kami noe bakal piramaeunana.
7 'Djeung kami rek nëtëpkeun karadja-anana salalanggëngna; kitoe soteh ari pëngkoeh ngalampahkeun timbalan djeung hoekoem kami, sapërti poë ijeu.
8 'Dëmi ajenna, di hareupeun sabangsa Israil, pakoempoelan Pangeran, sarta di pajoeneun Allah oerang: koedoe pada ngestoekeun sarta tejangon sakabeh timbalan Pangeran, Allah maraneh; soepaja koe maraneh kamilik ijeu tanah noe aloes, sarta koe maraneh diwariskeun ka anak-intjoe maraneh pandeu-
9 rieur maraneh, salalanggëngna. 'Ari

maneh, Soeleman, auaking! sing nganja-
hokeu ka Allah bapa maneh, sarta
koedoe ngabakti ka andjeunna djeung
soehoed nja hate sarta djeung soeka
nja pikir; ^e karana Pangeran ngawas-
paoskeun ka sagala hate, sarta ngahartos
ka sakabeh rarasaan pamikir; ^f oepa-
ma maneh nejang an andjeunna, tangtoe
andjeunna koe maneh kapanggih; sa-
balikna, oepama maneh ninggalkeun
mah ka andjeunna, tangtoe maneh koe
andjeunna dipitjeun salalawasna. 'Mang-
ka hade-hade ajeuna; karana maneh noe
koe Pangeran dipilih, dikersakeun nji-
jeun gedong baris kasoetjian; sing tögör;
prak digawe.

a p. 22: 7. b p. 5: 2.

c 1 Sam. 16: 12. d p. 17: 11. e 1 Radj. 8: 39.
f 2 Bab. 15: 2.

11 Seng Dawoed ka Soeleman poetrana
maparin tjonto bale, djeung gedong-
gedongna, djeung goedang-goedangna,
djeung loteng-lotengna, djeung kamar-
kamarna di djero, sarta gedong taroeb
12 pangrahip; 'kitoe deui tjonto saniskara
noe aja dina manah andjeunna koe Roh,
nja eta tjonto boeroean-boeroean ge-
dong Pangeran, djeung sakabeh pondok
sakoeriling, baris radja-brana gedong
Allah, djeung baris radja-brana barang
13 beunang njoetjikeun, 'kitoe deui baris
bagian-bagian para panghoeloe djeung
ahli-ahli Lewi, sarta baris sagala gawe
ngabakti di gedong Pangeran, djeung
baris sakabeh parobot ngabakti di ge-
dong Pangeran. 'Moenggoehing emas,
noeroetkeun pibeurateunana emas baris
sakabeh parobot saroeponing hal nga-
bakti; moenggoehing sakabeh parobot
perak, noeroetkeun pibeurateunana, baris
sakabeh parobot saroeponing hal
15 ngabakti; 'nja eta pibeurateunana
adjoeg emas djeung palita-palitana emas,
noeroetkeun pibeurateunana hidji-hidji
adjoeg djeung palitana; kitoe deui keur
adjoeg perak, noeroetkeun pibeurateu-
nana adjoeg djeung palitana, koemaha
bae pigaweunana hidji-hidji adjoeg.
16 'Sarta djeung emas, noeroetkeun pibeu-
rateunana, baris medja roti tata-tata,
keur hidji-hidji medja; sarta perak keur
17 medja-medja perak. 'Kitoe deui keur
garpoe, bokor djeung këndi, emas pi-
toewin; sarta keur pinggan emas, noe-
roetkeun pibeurateunana hidji-hidji ping-

gan; kitoe keneh keur pinggan perak,
noeroetkeun pibeurateunana hidji-hidji
18 pinggan; 'djeung keur altar paragi
ngoekoes, emas beunang ngabesot, noe-
roetkeun pibeurateunana; sarta emas
kana tjonto titihan, nja eta moemoe-
karabinan, noe koedoe pada meber [djang-
djangna] djeung ngijoehan peti perdjang-
19 djian Pangeran. 'Eta kabeh, [lahir Da-
woed,] datangna ka kami ti panangan
Pangeran, beunang uelis, baris nete-
lakeun sakabeh pagawean ijeu tjonto.
20 'Djeung Dawoed nimbalan deui ka Soe-
leman poetrana: ^a Sing tögör, djeung
sing gëde hate; prak digawe; poma
oelah sijeun, sarta oelah geder; karana
Pangeran Allah, nja eta Allah kami,
tangtoe njaréngan ka maneh; ^b moal
maneh teh koe andjeunna diantép, sarta
moal ditinggal, tēpi ka tjatjapna saka-
beh pagawean baris ngabakti di gedong
21 Pangeran. 'Tah geuning, sadija bagian-
bagian para panghoeloe djeung ahli Le-
wi, baris sakabeh hal ngabakti di ge-
dong Allah; sarta maneh di sambarang
gawe tangtoe direudjeungan sababaraha
djalma noe soeka pribadi, toer palintër,
baris sakabeh hal ngabakti; malah eta
para kapala djeung sakabeh djalma-
djalma pada noenggoe sakabeh paren-
tah maneh.

a p. 22: 13. b 5 Moesa 31: 6.

PASAL 29.

Tidinja radja Dawoed nimbalan ka sa-
pakoempoelan: Soeleman, anak kami,
^a noe koe Allah dipilih ngan sorangan,
^b boedak keneh, tatjan aja tanagana;
dëmi pagawean teja gëde; karana eta
karaton lain adjang manoesa, istoening
2 bade Pangeran Allah. 'Ari kami teh ^c
sakoewat-koewat geus tjatjawis eukeur
gedong Allah kami, emas keur barang
emas, perak keur barang perak, tam-
baga keur barang tambaga, beusi keur
barang beusi, sarta kai keur barang
kai; ^d intèn angkik djeung intèn tare-
teskeuneun, intèn taboerkeuneun djeung
noe warna-warna roepana, sarta saroe-
poning intèn moelja, samalah batoe
3 marmër loba katjida. 'Djeung deui, tina
kami soeka ka gedong Allah kami, reh
kami aja arta-banda sorangan emas-
perak, koe kami dibere keur gedong
Allah kami, ditambahkeun ka sakabeh

anoe beunang kami njawiskeun keur
 4 gëdong kasoetjian teja; 'aja tiloe reboe
 talenta émas, estoe émas ^e ti Opir, djeung
 toedjoech reboe talenta perak beunang
 ngabësot, keur baris ngëpoetan bilik gë-
 5 dong-gëdong, 'sangkan émas, anoe koe-
 doe émas, sarta sangkan perak, anoe koe-
 doe perak, djeung baris sambarang gawe,
 djijeuneun toekang-toekang teja. 'Tjing,
 saha noe soeka sorangan pinoeh keu-
 6 peul poč ijeu, bade ka Pangeran? 'Seug
 para kapala ahli karoehoen, djeung para
 kapala kaom Israil, kitoe deui para ka-
 pala noe njëkël sareboe djeung noe një-
 kël saratoes, sarta para kapala gawe
 7 radja, pada saroeakeun pribadi; 'toe-
 loej pada ngahatoerkeun keur hal nga-
 bakti di gëdong Allah, émas lima reboe
 talenta, djeung salaksa gëbleg wang
 émas; perak salaksa talenta; tambaga
 salaksa dalapan reboe talenta, sarta
 8 beusi sakëti talenta. 'Djeung ^f saha-saha
 noe ngampihan intën, disanggakeun ka
 radja-brana gëdong Pangeran, di bawah
 9 kawasa Jëhiël, oerang Gerson teja. 'Ari
 djalma noe loba baroengahéun tina hal
 eta pada soeka pribadi, wantoe-wantoe
 pada soeka pribadi njanggakeun ka Pa-
 ngeran djeung soehoedna hate; malah
 radja Dawoed ge boengah, langkoeng-
 langkoeng boengahna. *a p. 28: 5. b p. 22: 5.*
c p. 22: 14. d 2 Moesa 35: 27. e 1 Radj. 9: 28.
f 2 Moesa 35: 27.

10 Tidinja Dawoed moedji soekoer ka Pan-
 ngeran, di hareupeun panon sapakoem-
 poelan; ari pioendjoek Dawoed: Sagala
 poedji ka andjeun, Pangeran, Allah Is-
 rail, noe djadi karoehoen koering sada-
 ja! ti kalanggëngan dongkap ka kalang-
 11 gëngan deui. 'Andjeun, noen Pangeran!
^a noe kagoengan sagala kaëgoengan, sa-
 rëng kawasa, sarëng kaähengan, sarëng
 kadjajaän, sarawoeh kamoeljaän; karantën
 sadajana noe di langit sarëng noe
 di boemi, [kagoengan andjeun]; ^b nja an-
 djeun, noen Pangeran! noe kagoengan
 karadjaän, sarëng noe pinoendjoel,
 12 djoengdjoenan sadajana. 'Ari kabeung-
 hangan sarëng kamoeljaän datangna ti
 pajoeneun andjeun, kalajan andjeun noe
 moerba ka saniskantën; sarawoeh dina
 panangan andjeun kakoewatan sarëng
 kawasa; toer panangan andjeun noe jasa
 ngagëdekeun sarëng ngabëdaskeun ka

13 saniskantën. 'Mana ajeuna, noen Allah
 koering! ijeu koering pada nganoehoen-
 keun ka andjeun, sarëng maroedji ka
 padjënengan andjeun noe langkoeng
 14 aheng. 'Karantën saha diri koering, sa-
 rëng saha rahajat koering, jen koering
 pada gadoeh kakoewatan kana soeka
 sorangan, sapërtoe kijeu? estoe sanis-
 kantën datangna ti andjeun, sarëng koe-
 ring njaranggakeun teh ka andjeun ti
 15 panangan salira andjeun. 'Karantën koe-
 ring teh ^e pada semah di pajoeneun an-
 djeun, kalajan djalma madjik, sapërtoe
 sadajana karoehoen koering; oemoer
 koering sadaja di boemi teh ^d sapërtoe
 kalangkang, sarëng taja pangharëpan.
 16 'Noen Pangeran, Allah koering sadaja!
 eta saniskantën noe mangpirang-pirang
 teh, anoe kenging njawiskeun koering
 sadaja, pikeun mangnijjeunkeun andjeun
 gëdong bade padjënengan andjeun noe
 soetji teja, estoe datangna ti panangan
 andjeun, sarëng kagoengan andjeun sa-
 17 niskantën. 'Kalajan koering teh tërang,
 noen Allah koering! ^e jen andjeun teh
 ngararaoskeun kana hate, sarëng kaes-
 toean koe andjeun kamanah. Ari koe-
 ring teja soeka sorangan njanggakeun
 eta saniskantën sarëng kaestoean hate
 koering; sarëng ajeuna oemat andjeun,
 anoe kapëndak di dijeu, koe koering ka-
 tendjo sarëng kaboengahan, pada njang-
 gakeun ka andjeun tina soekana sora-
 18 ngan. 'Noen Pangeran, ^f Allah Ibrahim,
 Ishak sarëng Israil, noe djadi karoehoen
 koering sadaja! moegi-moegi ijeu ditë-
 tëpkeun salalanggëngna dina rarasaän
 pamikir hate oemat andjenn, sarëng ha-
 tena moegi pada dibënërkeun ka salira
 19 andjeun. 'Sarawoeh Soeleman, anak koe-
 ring, moegi-moegi dipaparin hate soe-
 hoed, soepaja ngestikeun timbalan an-
 djeun, përtelaän andjeun sarëng pikoe-
 koeh andjeun, kalajan soepaja ngalam-
 pahkeun eta saniskantën, sarëng njijeun
 eta karaton, anoe koe koering ditjawis-
 keun teja. *a Wahj. 4: 11; 5: 13. b Mat. 6: 13. c 3 Moesa*
35: 23. d Aj. 14: 2. ep. 28: 9. f 1 Radj. 18: 36.

20 Nimbalan deui Dawoed ka sapakoem-
 poelan teh: Maraneh geura pada njoe-
 koerkeun ka Pangeran, Allah maraneh!
 Prak sapakoempoelan teh pada njoe-
 koerkeun ka Pangeran, Allah karoehoen-
 na; toeloej broek pada soedjoed ka

21 Pangeran sarta ka radja. 'Djeung pada ngoerbankeun ka Pangeran koerban peuntjitan, sarta ngoerbankeun koerban doeroekan ka Pangeran dina isoekna, sabada poé eta, sareboe sapi ngora lalaki, sareboe domba lalaki, sareboe anak domba, ^a reudjeung koerbanna inoeman, sarta koerban peuntjitan loba nakér, koe karana sabangsa Israil. 'Sarta dalahar-leueut di pajoeneun Pangeran dina poé harita, bari rosa pisan nja kaboengahan. Seug Soeleman, poeta Dawoed, ^b kadoewa kalina didjénngkeun radja, bari dilisahan bade ka Pangeran, djadi gégédoeg; kitoe deui ngalisahan Sadok, djadi panghoeloe. 'Tidinja Soeleman teh tjalik dina korsi Pangeran, djoeménng radja, ngaganti Dawoed ramana, sarta nja loeloes; djeung sabangsa Israil pada noeroet ka andjeunna. 'Ari sakabeh para kapala, sarta para prawira, kitoe deui sadajana poeta radja Dawoed, pada ngoendjoengan, tarima di handapeun radja Soeleman. 'Sarta Soeleman teh koe Pangeran langkoeng-langkoeng nja diagoengkeun di hareu-

peun panon sabangsa Israil, djeung dipaparin tjahja karadjaan, sakoemaha noe tatjan aja di sakabeh radja, noe saheulaeun andjeunna njanglingk bangsa Israil.

^a 3 Moesa 23:13. ^b 1 Radj. 1.

26 Tah, kitoe Dawoed poeta Isai ngaradjaanana ka sabangsa Israil. 'Ari lawasna Dawoed ngaradjaan teh ka Israil ^a opat poeloh taoen; di Hebron ngaradjaanana toedjoe taoen, sarta di Jérusalem ngaradjaanana tiloe poeloh ²⁸ tiloe taoen. 'Toeloej Dawoed poepoes, sépoe pisan, warég nja oemoer, kabuegharan djeung kamoeljaan; sarta Soeleman poetrana djoeménng radja, ²⁹ ngaganti andjeunna. - 'Ari tjarijos radja Dawoed, ti mimitina tépi ka pangangeusanana, saénjana kaoengélkeun dina tjarijos Samoel, djoeroe tingal teja, djeung dina tjarijos nabi Natan, sarta dina tjarijos ^b Gad, djoeroe pélleng teja; ³⁰ 'reudjeung sakabeh hal karadjaanana sarta pangawasana, toer mangsa-mangsa noe nJORANG ka andjeunna, djeung ka Israil, sarta ka sakabeh karadjaan tanah-tanah.

^a 1 Radj. 2:11. ^b p. 21:9.

KITAB BABAD NOE KADOEWA.

PASAL 1.

Ari Soeleman poeta Dawoed ^a dikoe-watkeun dina karadjaanana, sarta disaréngan koe Pangeran Allahna, bari ² diagoengkeun langkoeng-langkoeng. 'Tidinja Soeleman maparin timbalan ka sabangsa Israil, ka para kapala noe njékél sareboe sarta noe njékél saratoes, ka para hakim, djeung ka sakabeh gé-géden di sabangsa Israil, para loeloegoe ³ ahli karoehoen teja. 'Bral Soeleman angkat, diiring koe sapakoempoelan, ka énggon loehoer noe di Gibon teja; ^b karana nja di dinja ajana himah tépangan kagoengan Allah, beunang ngadamél Moesa, abdi Pangeran, di tégal léga teja. ⁴ 'Tatapi ari péti Allah mah koe Dawoed geus diinditkeun ti Kirjat-Jarim, ka noe

beunang Dawoed njawiskeun pikeun eta, ^c wantoe koe andjeunna geus dipangmasangkeun himah di Jérusalem. 'Ngan ^d ari altar tambaga, noe beunang njiieun Bésalel, poeta Oeri, anoe poeta Hoer teja, aja keneh di dinja, di hareupeun balandongan Pangeran; nja eta noe dipéndakan koe Soeleman djeung koe pakoempoelan. 'Toeloej Soeleman ^e ngoerban di dinja, di pajoeneun Pangeran, dina altar tambaga, noe dina himah tépangan teja; sareboe koerban doeroekan noe koe andjeunna dikoeerbankeun dina eta altar.

^a 1 Radj. 2:46. ^b 1 Bab. 16:39.

^c 2 Sam. 6:17. ^d 2 Moesa 38:1. ^e 1 Radj. 3:4.

⁷ Dina peuting harita Allah nembongan ka Soeleman; ari timbalanana ka andjeunna: Geura menta, hajang dipaparin ⁸ naon koe kami? 'Pioendjoek Soeleman

ka Allah: Andjeun teh ka poen bapa Dawoed midamél kaasihana rosa pisan, saréng abdi koe andjeun didjadikeun radja ngagéntos poen bapa. 'Ajeuna, noen Pangeran Allah! ^a moegi dijaktoskeun pangandika andjeun ka poen bapa Dawoed teja; karantén abdi koe andjeun geus didjadikeun radja, njangking oemat, ^b lobana sapértos keusik di boemi. ¹⁰ 'Ajeuna abdi teh moegi dipaparin kapintéran saréng kanjaho, soepaja abdi bisa ^c kaloewar-aseop ti heulaeun eta oemat; karantén saha noe pibisaean ngahakiman ka oemat andjeun, noe sakitoe rosana? 'Ari timbalan Allah ka Soeleman: Sapedah maneh kitoe dina hate maneh, sarta lain menta kabeungharan, kamoektian, atawa kamoeljaän, atawa pati djalma noe geuleuh ka maneh, kitoe deui lain menta oemoer pandjang, nja menta teh keur diri maneh kapintéran djeung kanjaho, soepaja bisa ngahakiman ka oemat kami, doemeh maneh koe kami geus didjadikeun radja njékél eta: 'noe matak kapintéran djeung kanjaho teja geus dipaparinkeun ka maneh; malah kami ka maneh rek maparin deui kabeungharan, kamoektian djeung kamoeljaän; di lébah radja-radja noe ti heulaeun maneh hanteu aja noe kitoe, sarta ti pandeurieun maneh moal aja noe kitoe. ¹³ 'Toeloej Soeleman angkat ti énggon loehoer noe di Gibon, ti hareupeun himah tépangan teja, moelih ka Jérusalem; geus kitoe ngaradjaän ka Israil.

a 1 Radj. 8 : 26. *b* 1 Moesa 13 : 16. *c* 4 Moesa 27 : 17.

¹⁴ Djeung deui ^a Soeleman ngoempoelkeun kareta djeung toekang toempak koeda, datang ka kagoengan sareboe opat ratoes kareta, djeung salaksa doe-wa reboe toekang toempak koeda; ari eta teh koe andjeunna dipérnahkeun di sakoer nagara pakaretaän, sarta di salira radja di Jérusalem. 'Ari émas-perak koe radja didjadikeun loba di Jérusalem sapérti batoe, djeung kai poetri didjadikeun loba tjara kai lowa noe di tanah handap. 'Ari koeda kagoengan Soeleman kaloewaran ti Mésir; koe para soedagar radja dibeulina goendoe-kan, sagoendoek-sagoendoek sahargana. ¹⁷ 'Djeung sok ngarala kareta, dibawa ka loewar ti Mésir, harga génpé ratoes sekel, ari koeda harga saratoes lima

poeloh; djeung ngalantarankeun ongkoh ngabidjilkeun baris sakabéh radja oerang Het djeung radja-radja Sam.

a 1 Radj. 4 : 26; 10 : 26.

PASAL 2.

¹ Ari Soeleman teh ngérsakeun ngadamél ^a hidji gédong pikeun padjénéngan Pangeran, djeung ^b hidji gédong karadjaänana. 'Sarta Soeleman ngetang ^c toedjoe laksa djalma pananggoeng, djeung dalapan laksa djalma toekang batoe di pigoenoengan, sarta ngamandorran ka dinja tiloe reboe génpé ratoes. ³ 'Djeung deui Soeleman ^d miwarangan ka Hoeram, radja Tiroes, mihatoer kijeu: Sakoemaha andjeun baretu midamél ka Dawoed, rama kaeola, nja dikintoenan kai poetri pikeun ngadamél gédong linggihaneun andjeunna teja, [moegi ka kaeola nja kitoe deui]. 'Salérésna, pasédjaän kaeola, dek njiieun hidji gédong bade padjénéngan Pangeran, Allah kaeola, dek disoetjikeun ka andjeunna, pikeun ngoekoes ka pajoeneunana seuseungitan noe aroem, saréng pikeun roti tata-tata teu pétot-pétot, sarawoeh pikeun koerban doeroekan isoek reudjeung sore, toer dina saban poé sabat, dina saban pananggalan, saréng dina sakoer pesta Pangeran, Allah kaeola. Nja eta teh geus diwadjibkeun ka Israil salalanggéngna. ⁵ 'Ari eta gédong, anoe rek didjiieun koe kaeola teja, bakal géde; ^e karantén Allah kaeola sadaja teh agoeng ti batan saka-beh batara. 'Nanging saha noe aja kakeowatan njiieun gédong bade andjeunna? ^f Saestoena langit, dalah langiting sadajana langit oge, dilinggihan koe andjeunna teu aseop; na saha kaeola, dek njiieun gédong pikeun andjeunna? kajaba moen pikeun ngoekoes bae ka pajoeneunana. 'Mana ajeuna kaeola moegi kintoenan hidji djalma pintér, pikeun digawe koe émas, koe perak, koe tambaga, koe beusi, koe woengoe, koe giutjoe sarawoeh koe biroe langit, saréng noe bisa njiieun oekiran, soepaja ngareudjeungan ka djalma palintér, anoe aja di kaeola, di Joeda saréng di Jérusalem, kenging njawiskeun Dawoed, rama kaeola. 'Saréng kaeola moegi kintoenan kai poetri, kai djamoedjoe saréng kai tjandana ti goenoeng Libanon; karantén

kaeola tĕrang pisan, abdi andjeun bari-
saeun noewar kai di Libanon; salĕrĕsna,
abdi-abdi kaeola bakal reureudjeungan
sarĕng abdi-abdi andjeun. 'Sarĕng sina
njawiskeun keur kaeola kai masing loba;
karantĕn eta gĕdong, anoe rek didijjeun
koe kaeola teja, bakal gĕde nja aheng.
'Sarĕng, sawangsoelna, kaeola ka abdi-
abdi andjeun noe marotong, noe naroe-
war kai, sĕdja mere tarigoe beunang
noetoe, doewa laksa pikoel, gandroeng
doewa laksa pikoel, tji-anggoer doewa
laksa bat, sarĕng minjak doewa laksa
bat. 'Tidinja Hoeram, radja Tiroses, ngaw-
walon koe sĕrat, sarta dikintoenkeun
ka Soeleman, [oengĕlna kijeju]: ^a Sabab
Pangeran miasih ka oematna, noe mawi
andjeun didjadikeun radja, njangking
eta. 'Misaer deui Hoeram teh: ^b Sagala
poedji ka Pangeran, Allah Israil, noe
ngadamĕl langit sarĕng boemi, noe ka
radja Dawoed geus maparin poetra pin-
tĕr, awas kasoertian sarĕng pangartosan,
noe bakal ngadamĕl gĕdong bade Pange-
ran, sarawoeh gĕdong karadjaĕnana. 'Ari
ajeuna, kaeola njanggakeun hidji djalma
pintĕr, awas pangartian, ^c nja eta bapa
Hoeram, 'anak awewe, noe kaŕsoep
anak-poetoe Dan, dĕmi bapana oerang
Tiroses; bisaeun digawe koe ĕmas sarĕng
koe perak, koe tambaga, koe beusi, koe
batoe sarĕng koe kai, koe woengoe, koe
biroe langit, koe boĕh katji sarĕng koe
gintjoe; toer bisaeun njiieun saroepaning
oekiran, kalajan mikir saroepaning ka-
radjinan, anoe bade dipiwarang ka dinja,
sinarĕngan djalma palintĕr kagoengan
andjeun, sarawoeh djalma palintĕr kagoe-
ngangoesti kaeola Dawoed, rama andjeun.

^a p. 6: 7, 10.
^b 1 Radja 7: 1. ^c 1 Radja 5: 15. ^d 1 Radj. 5: 2.
^e 2 Moesa 18: 11. ^f p. 6: 18. ^g p. 9: 8. ^h 1 Radj. 5: 7.
ⁱ 1 Radj. 7: 14.

¹⁷ ^a Tidinja Soeleman ngetang sakabeh
djalma ngoembara, noe aja di tanah Is-
rail, sangeusna diĕtang bilanganana

koe Dawoed ramana; kapĕndak aja sa-
kĕti lima laksa tiloe reboe gĕnĕp ratoes.
¹⁸ 'Seug eta teh noe toedjoech laksa koe
andjeunna didamĕl panangoeng, sarta
noe dalapan laksa didamĕl toekang batoe
di pigoenangan; ari noe tiloe reboe gĕ-
nĕp ratoes deui mah didamĕl mandor,
poerah ngagawekeun eta djalma-djalma.

^a 1 Radj. 9: 20; 1 Bab. 22: 2.

PASAL 3.

Prak Soeleman ngamimitian ngadamĕl
eta gĕdong Pangeran di Jĕroesalem,
dina goenoeng ^a Moria, noe geus dĕtoe-
doehkeun ka Dawoed ramana, ^b dina ĕng-
gon noe disadjakeun koe Dawoed, nja
dina pangirikan Ornan, oerang Jĕboes
teja. 'Ari ^c ngamimitianana ngadamĕl
teh dina boelan noe kadoewa, tanggal
doewa, dina kaopat taonna andjeunna
djoemĕnĕng radja. 'Sarta kijeju padĕ-
menna, noe koe Soeleman didamĕl, baris
ngadĕgkeun eta gĕdong Allah: palajoena,
make asta oekoeran baheula, gĕnĕp poe-
loeh asta, sarta pangĕrĕtna doewa poe-
loeh asta. 'Ari bale, ti hareup, palajoena
ti hareupeun pangĕrĕt gĕdong, doewa
poeleoh asta, sarta loehoerna saratoes
doewa poeleoh; koe andjeunna ti djĕrona
disapoet ĕmas doekĕt. 'Ari gĕdong noe
gĕde teh disapoet kai djamoedjoe, toeloeh
disapoet deui ĕmas aloes, sarta direka
tanggal korma djeung rarantean. 'Djeung
deui gĕdong teh ditarapang intĕn moelja,
soepaja aheng; ari ĕmasna ĕmas Par-
waim. 'Djadi eta gĕdong, balokna, bang-
baroengna, bilikna djeung pantona koe
andjeunna pada disapoet ĕmas, toer bi-
likna dioekiran roepa moekarabin.

^a 1 Moesa 22: 2. ^b 1 Bab. 21: 18. ^c 1 Radj. 6.

⁸ Sarta andjeunna ngadamĕl gĕdong noe
pangsoetji-soetjina, palajoena noeroet-
keun pangĕrĕt gĕdong, doewa poeleoh
asta, kĕtoe deui pangĕrĕtna doewa poe-
loeh asta; sarta disapoet ĕmas aloes,
nganggo gĕnĕp ratoes talenta ĕmas. 'Ari
beuratna pakoe-pakoe ĕmas lima poe-
loeh sekel. Nadjan loteng-lotengna di-
sapoet ĕmas. 'Sarta andjeunna ngadamĕl
doewa moemoekarabinan, diajakeun di
djĕro gĕdong noe pangsoetji-soetjina, sa-
roepa wongwongan, djeung pada disa-
poet ĕmas. 'Ari moenggoeh djangdjang
moemoekarabinan teh, pandjangna doe-
wa poeleoh asta; djangdjang noe

- sabeulah lima asta, adék kana bilik gédong, djeung lima asta djangdjang noe sabeulah deui, antél kana djangdjang
- 12 moemoekarabinan noe hidji deui. 'Kitoe keneh djangdjang moemoekarabinan noe hidji deui lima asta, adék kana bilik gédong, djeung lima asta djangdjang noe sabeulah deui, rakék kana djangdjang moemoekarabinan noe hidji deui.
- 13 'Djangdjang moemoekarabinan teh meberna doewa poeloh asta; sarta moemoekarabinan teh narangtoeng, soekoean; ari rarajna njanhareup ka gédong. 'Sarta andjeunna ngadamél ^a hidji reregan, roepa biroe langit, woengoe, gintjoe djeung boéh katji, sarta direka roepa moekarabin. ^a 2 Moesa 26 : 31.
- 15 Djeung deui ^a andjeunna ngadamél doewa pilar, baris ti hareupeun gédong, tiloe poeloh lima asta loehoerna; sarta mamakoetaän, anoe dina hoeleona, lima
- 16 asta. 'Djeung ngadamél rante ^b di kabah toekang, sarta nérapkeun [deui noe kitoe] dina hoeleoe pilar; toer ngadamél dadalimaän saratoes siki, ditérapkeun dina
- 17 eta rante. 'Toeloej pilar teh diaradégkeun ti hareupeun kabah, noe hidji ti katoehoe, noe hidji deui ti kentja; noe katoehoe dingaranan Jakin, ari noe kentja dingaranan Boas. ^a 1 Radj. 7 : 15.
^b 1 Radj. 6 : 16.

PASAL 4.

Djeung deui Soeleman ngadamél ^a hidji altar tambaga, doewa poeloh asta pandjangna, doewa poeloh asta roebakna, djeung sapoeloh asta loehoerna.

^a 1 Radj. 8 : 64.

- 2 Sarta ^a ngadamél hidji lalaoetan tjitak, sapoeloh asta ti sisina tēpi ka sisina deui, boeud pisan, sarta lima asta loehoerna; dioekoerna tēpoeng-gélang koe
- 3 tali tiloe poeloh asta. 'Ari handapeunana make sasapian, noe ngalingkoeng eta sakoeriling-boengking, sapoeloh di djéro saästa, ngalingkoeng eta lalaoetan sakoeriling; ari sasapian teh aja doewa djadjar; ditjitakna baréng djeung eta.
- 4 'Lalaoetan teja noempang dina doewa wélas sasapian: noe tiloe njanhareup ngaler, noe tiloe njanhareup ngoelon, noe tiloe njanhareup ngidoel, ari noe tiloe deui njanhareup ngetan; djadi lalaoetan teh aja dina loehoer eta, sarta

- 5 sakabeh bobokongna ka djéro. 'Ari kandélna lalaoetan teh satampah, sarta sisina saroepe sisi loemoer, tjara kēmbang bakoeng; ari pieusieunana mandjing tiloe reboe bat. ^a 1 Radj. 7 : 23.
- 6 Sarta ^a ngadamél paso sapoeloh siki; toeloej diteundeunan, anoe lima ti katoehoe, ari noe lima deui ti kentja, baris wadah ngoembah; sakoer sipat koerban doeroekan dikopjak-kopjak dina eta; dēmi lalaoetan teja mah keur para panghoeloe ngoembah dina eta. ^a 1 Radj. 7 : 38.
- 7 Sarta ^a ngadamél adjoeg émas, sapoeloh siki, noeroetkeun hoekoemna; sok diteundeunan di djéro kabah, noe lima ti katoehoe, ari noe lima deui ti kentja. ^a 1 Radj. 7 : 49.
- 8 Sarta ^a ngadamél medja, sapoeloh siki; sok diteundeunan di djéro kabah, noe lima ti katoehoe, ari noe lima deui ti kentja. Toer ngadamél pangepret, saratoes siki. ^a 1 Radj. 7 : 48.
- 9 Sarta ^a ngadamél boeroean para panghoeloe djeung ^b palataran gēde, kitoe deui panto-panto palataran; ari eta panto-pantona disapoet tambaga. ^a 1 Radj. 6 : 36. ^b 2 Radj. 21 : 5.
- 10 Dēmi lalaoetan teja diteundeun sabeulah ti katoehoe, ngetan-ngidoel.
- 11 Djeung deui Hoeram teja ^a njijeun daloeng, sodok, sarta pangepret. Geus tjtatjap Hoeram teh njijeun pagawean, anoe koe manehanana didjijeun pikeun radja Soeleman, baris dina gédong Allah;
- 12 'nja eta noe doewa pilar, djeung bola, sarta mamakoetaän, anoe dina hoeleoe doewa pilar teja, katoet noe doewa anjaman, baris noetoeupan eta doewa bolaning mamakoetaän, anoe dina hoeleoe pilar teja; 'sarta ^b dadalimaän teja, opat ratoes siki, baris ka noe doewa anjaman teja, doewa djadjar dadalimaän kana hidji-hidji anjaman, anoe baris noetoeupan eta doewa bolaning mamakoetaän, noe dina loehoer pilar teja. 'Sarta njijeun ^c tēmpat paso, djeung njijeun
- 15 pasona, dina tēmpat paso teja; 'sarta eta hidji lalaoetan, katoet noe doewa
- 16 wélas sasapian handapeunana. 'Kitoe deui daloeng, sodok, sarta garpoeh, djeung sakabeh bae paparabotan didjijeun koe bapa Hoeram pikeun radja Soeleman, keur gédong Pangeran, tambaga disangling. 'Koe radja ditjitak

- ^a di tanah lempar pëlëbah tji Jordan, dina taneuh likët, antara Soekot djeung
- 18 Sëredata. 'Ari eta sakabeh parabol, beunang ngadamël Soeleman teja, loba katjida; wantoe-wantoe beuratna tambaga hanteu diparijos. *a* 1 Radj. 7: 40. *b* 1 Radj. 7: 20. *c* 1 Radj. 7: 27. *d* 1 Radj. 7: 46.
- 19 Djeung ^a Soeleman ngadamël sakabeh parabol, anoe baris gëdong Allah, nja eta hidji altar emas, sarta medja, noe ditoempangan roti tingalieun;
- 20 'djeung adjoeg katoet palita-palitana, baris ngagëntjlang hareupeun kabah toekang, noeroetkeun hoekoemma, emas
- 21 doekët; 'sarta këmbang-këmbangna, palitana, djeung tjatjapitna, emas; eta
- 22 kabeh emas pitoewin; 'kitoe deui peso, pangepret, pisin djeung tjëpoek, emas doekët. Ari moenggoeh lawang gëdong, pantona noe di djëro, ka noe pangsoetjisoetjina, kitoe keneh panto gëdong kabah teja, pada emas. *a* 1 Radj. 7: 48.

PASAL 5.

Geus samakta ^a sakabeh dadamëlan, noe didamël koe Soeleman pikeun gëdong Pangeran. Tidinja Soeleman ngalëbëtkeun barang beunang njoetjikeun Dawoed ramana, nja eta emas-perak djeung sakabeh parabol; disimpën dina goe-dang radja-brana gëdong Allah.

a 1 Radj. 7: 51.

- 2 Mangsa eta ^a para kokolot Israil, djeung sakabeh loeloegoe kaom-kaom, para gëgëden ahli karoehoen oerang Israil, koe Soeleman dipiwarang koempoel ka Jëroesalem, baris ngoenggahkeun pëti përdjangdjian Pangeran teja, sarta dajeh Dawoed, nja eta Sion. 'Toeloj sakabeh oerang Israil karoempoel ka radja dina pesta, nja eta dina boelan noe katoedjoeh. 'Barang geus darongkap sakabeh kokolot Israil teh, ^b djoeng ahli-ahli Lewi ngagotong eta pëti.
- 5 'Seug ngoenggahkeun eta pëti, sarta djeung himah tëpangan teja, katoet sakabeh parabol soetji, noe aja dina himah; eta kabeh koe para panghoeloe
- 6 ahli-ahli Lewi dioenggahkeun. 'Ari radja Soeleman djeung sapadjëmoehan Israil, sakoer noe koempoel ka andjeunna teja, arangkat ti heulaun pëti, pada ngoerbankeun domba djeung sapi, noe teu beunang diitoeng sarta teu beunang

- 7 dibilang tina kalobaänana. 'Tidinja koe para panghoeloe eta pëti përdjangdjian Pangeran diasoepeun ka ënggonna, nja kana kabahing gëdong, ka noe pangsoetjisoetjina, ka handapeun djangdjang
- 8 moemoekarabinan teja. 'Ari eta moemoekarabinan meber djangdjangna loehoreun ënggon pëti, sarta moemoekarabinan teh ngjioehan kana pëti djeung
- 9 kana rantjatanana, ti loehoer. 'Ari eta rantjatanana parandjang, wani toengtoeng rantjatan teh katendjo dina pëti, ti hareupeun kabah toekang; dëmi ti loewar mah teu katendjo; sarta ajana
- 10 di dinja tëpi ka mangsa ajeuna. 'Eta pëti taja eusian, ngan eta doewa papan, noe disimpën koe Moesa di Horeb, basa Pangeran ngadamël përdjangdjian ka oerang Israil, sanggeusna boedal ti
- 11 Mësir teja. 'Ari geus kitoe, barang para panghoeloe baridjil ti ënggon soetji, (wantoe-wantoe sakabeh panghoeloe anoe djonghok ^e geus pada njoetjikeun maneh, hanteu ngoeroes ^a dina bagian;
- 12 'kitoe deui ahli-ahli Lewi, noe djaradi ahli njanji, sagala-galana, ^e nja eta Asap, Heman, Jëdoetean, djeung poetra-poetra sarta saderek-sadereknana, papakeanana boëh katji, narabeuh tjetjempres, tjëlëmpeong djeung katjapi, pada nangtoeng wetaneun altar, direudjeungan koe panghoeloe saratoes doewa poeloeh,
- 13 narijoep tarompet; 'ari geus kitoe, keur barang noe narompet sarta noe njaranji kawas saorangan, kadengena toenggal satora, ragëm moedji djeung nganoehoenkeun ka Pangeran; sarta barang eta narikkeun sowarana, ditarimbang koe tarompet, koe tjetjempres djeung koe tatabeuhuan, moedji ka Pangeran, ^f sabab moerah, sabab langgëng kaäsihanana, heg gëdong teh dieusian mega,
- 14 tégës gëdong Pangeran, 'datang ka para panghoeloe teu kacoer nangtoeng baris ngabakti, tina heurin koe eta mega; wantoe gëdong Allah teh pinoeh koe kamoeljaän Pangeran. *a* 1 Radj. 8. *b* 5 Moesa 31: 9, 25. *c* p. 29: 15. *d* 1 Bab. 24. *e* 1 Bab. 25: 1. *f* Djab. 106: 1.

PASAL 6.

- Mangsa eta ^a Soeleman ngalahir: Timbalan Pangeran kërsa linggih di noe
- 2 angkeub. 'Ari simkoering teh bade

andjeun njjeun ijeu gëdong pangtjalikan, nja énggon linggihaneun andjeun salalanggëngna. 'Toeloej radja malik pa-meunteuna, sarta ngabèrkahan ka sapa-koempoelan Israil; ari sapakoempoelan Israil teh nangtoeng. 'Seug radja ngalahir: Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil, noe ngandika koe lambena ka Dawood, rama kami, sarta dilaksanakeun koe pananganana; kijeu pangandikana: 'Ti poëan oemat kami koe kami dikaloewarkeun ti tanah Mësir teja, taja pisan nagara sakabeh kaom Israil noe koe kami dipilih pikeun njjeun gëdong, baris djënëngan kami linggih di dinja; sarta taja djalma noe koe kami dipilih sina djadi gëgëdoeg, njangking oemat kami Israil. 'Ngan Jérusalem noe koe kami dipilih, soepaja djënëngan kami linggih di dinja, sarta Dawood noe koe kami dipilih, sina njangking oemat kami Israil. 'Ari geus kitoe Dawood, rama kami, bareto aja manah ngadamël hidji gëdong pikeun padjënëngan Pangeran, Allah Israil. 'Tatapi aja timbalan Pangeran ka Dawood, rama kami, kijeu: Sapedah maneh teh aja pikir njjeun gëdong pikeun djënëngan kami, nja hade pisan maneh teh aja pikir kitoe; 'ngan maneh mah montong toeloej njjeun gëdong teh; sabalikna anak maneh, noe pika-loewareun ti tjangkeng maneh, nja eta noe pinjjeuneun gëdong teh pikeun djënëngan kami. 'Tah, Pangeran geus ngajaktoskeun pangandikana, noe diandikakeun teja; da kami teh ngadég, ngaganti Dawood, rama kami, sarta kami teh tjalik dina korsi karadjaan Israil, sakoemaha pangandika Pangeran teja; malah kami teh énggeus njjeun gëdong teh pikeun padjënëngan Pangeran, Allah Israil. 'Toer kami teh di dinja geus neundeun eta pëti, anoe djadi wadah përdjangdjan Pangeran, beunang andjeunna ngadamël ka oerang Israil teja. 1 Radj. 8: 12.

12 'Toeloej andjeunna ngadég hareupeun altar Pangeran, kasaksian koe sapa-koempoelan Israil, bari nadahkeun pananganana; '(wantoe-wantoe Soeleman geus ngadamël hidji dadampar tambaga, diteundeun di têngah ^b palataran, lima asta pandjangna, lima asta roebakna, djéung tiloe asta loehoerna; seug ngadég

dina loehoer eta; brék tapak-dëkoe, kasaksian koe sapakoempoelan Israil, bari nadahkeun pananganana ka langit;) 'sarta oendjoekan kijeu: Noen Pangeran, Allah Israil! taja noe nandingan ka andjeun, estoe djoemënéng Allah di sawarga saréng di boemi; noe nëtëpkeun përdjangdjan saréng kaasihna ka abdi-abdi andjeun, noe loemampah di pajoeun andjeun téroes saréng hate; 'anoe geus nëtëpkeun ka abdi andjeun Dawood, poen bapa, anoe koe andjeun diandikakeun ka bapa teja; ari lambe andjeun anoe ngandika, saréng koe panangan andjeun geus dilaksanakeun, sakoemaha noe boekti dintën ijeu. 'Ari ajeuna, noen Pangeran, Allah Israil! moegi-moegi nëtëpkeun ka abdi andjeun Dawood, poen bapa, anoe koe andjeun diandikakeun ka bapa, nja pangandika noe kijeu teja: Maneh di pajoeuneun kami moal pika-pënggëleun djalma dijoek dina korsi karadjaan Israil; kitoe soteh oepama anak-intjoe maneh ngaraksa djalanna, ngalakonan papakon kami, sakoemaha loemakoe maneh di pajoeuneun kami. 'Ari ajeuna, noen Pangeran, Allah Israil! moegi dijaktoskeun pangandika andjeun, noe koe andjeun diandikakeun ka abdi andjeun, Dawood teja. 'Nanging koe-maha, Allah teh sajaktoesna pilinggiheun di manoesa, di boemi? Salërësna, langit, dalah langiting sadajana langit oge, dilinggihan koe andjeun teu asoep; geus soemawonna ijeu gëdong, beunang simkoering njjeun. 'Parandene kitoe, noen Pangeran, Allah simkoering! moegi-moegi majoen ka panëda abdi andjeun, saréng ka panoehoenna; moegi ngamakboel ka panjambat saréng ka panëda, noe koe abdi andjeun bade ditëda ka pajoeuneun andjeun. 'Ari sotja andjeun moegi-moegi neutep ka ijeu gëdong sijang-wëngi, nja ka énggon, noe koe andjeun ditimbalkeun, jen padjënëngan andjeun bade dipërnahkeun di dinja; moegi-moegi ngamakboel ka panëda, noe koe abdi andjeun bade ditëda dina ijeu énggon. 'Saréng moegi-moegi ngamakboel ka panoehoen abdi andjeun, kitoe deui ka panoehoen oemat andjeun Israil, satijap-tijap nënëda dina ijeu énggon; koe andjeun moegi dimakboel ti énggon andjeun linggih, nja ti sawarga; moegi dimakboel, saréng

22 moegi ngahampoera. 'Manawi aja djalma gadoeh dosa ka batoer, ladjëng ditoempangan soempah, arek disoempahan, ti-dinja datang, sarëng soempah ka hareupeun altar andjeun, dina ijeu gëdong;

23 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, sarëng didamël; nja moegi ngahoekoeman ka abdi-abdi andjeun, ngabalës ka noe salah, djalanna sina malik ka dirina, sarëng ngabënërkeun ka noe bënër, dipaparin noeroetkeun ka-

24 bënëranana. 'Sarëng manawi oemat andjeun Israil eleh di hareupeun moesoeh, tina garadoeh dosa ka andjeun; ana ladjëng tarobat, ngarakoekeun padjënëngan andjeun, bari nënëda sarawoeh noenoehoen ka pajoeneun andjeun dina ijeu gëdong; 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, sarëng moegi ngahampoera kana dosa oemat andjeun Israil, sarawoeh moegi dipoelangkeun kana tanah, noe koe andjeun geus dipaparinkeun ka maranehanana sarëng ka karoehoenna. 'Manawi langit noetoep,

26 hanteu aja hoedjan, sabab eta garadoeh dosa ka andjeun; ana ladjëng nënëda dina ijeu ënggon, ngarakoekeun padjënëngan andjeun, bari tarobat mitjeun dosana, tina koe andjeun disoekërkeun:

27 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, kalajan moegi ngahampoera kana dosa abdi-abdi andjeun sarëng kana dosa oemat andjeun Israil, ana koe andjeun geus diwoeroek djalan noe sae, anoe koedoe dilakonon koe maranehanana; sarawoeh moegi maparin deui hoedjan ka tanah andjeun, noe koe andjeun geus dipaparinkeun ka oemat andjeun, djadi milik. 'Manawi dina tanah

28 aja patjéklik, moen aja pagëboeng, moen aja hama perang atanapi hama beureum, hama simeut atanapi hama hileud; manawi disësëdëk koe moesoehna dina tanah, di nagara-nagarana, naon bae bala-

29 hah sarëng naon bae panjakit: 'naon bae panëda, naon bae panoehoen, anoe datang ti sambarang manoesa, atanapi ti sadajana oemat andjeun Israil, anoe geus roemaos tjilakana sarëng kasang-saraänana sorangan-sorangan, bari ladjëng nadahkeun leungeunna ka ijeu

30 gëdong: 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, ti ënggon andjeun linggih, sarëng moegi ngahampoera, bari

maparin ka oenggal-oenggal djalma noeroetkeun sadajana djalan-djalanna, rehing andjeun langkoeng oeninga kana hatena; karantën andjeun njalira bae noe oeninga kana hate anak Adam;

31 'soepaja pada sijeun koe andjeun, ngalakonan djalan andjeun satoetoep oemoer maranehanana hiroep dina tanah, anoe koe andjeun dipaparinkeun ka karoehoen simkoering sadaja. 'Kitoe deui moenggoehing djalma bangsa lijan, anoe teu kalëbët oemat andjeun Israil, madak datang ti nagara djaoeh, tina sabab padjënëngan andjeun noe agoeng, sarëng sabab panangan andjeun noe kawasa, sarawoeh sabab asta andjeun noe njodor; ana datang ka ijeu gëdong, sarëng

32 nënëda: 'seug andjeun moegi-moegi ngamakboel ti sawarga, ti ënggon andjeun linggih, sarëng moegi ngadamël noeroetkeun saniskantën anoe mawi eta djalma bangsa lijan teh sasambat ka andjeun; soepaja sadajana bangsa noe di boemi pada nganjahokeun ka padjënëngan andjeun, sarëng sangkan pada sijeun koe andjeun sapertos oemat andjeun Israil, sarëng soepaja pada tërängeun, jen ijeu gëdong, beunang njiyeun simkoering, estoe katëläh koe padjënëngan andjeun.

34 'Manawi oemat andjeun boedal, sëdja mërangan ka moesoehna, djalan mana bae oemat teh dipiwarangna koe andjeun, ladjëng nënëda ka andjeun, njanghareup ka ijeu nagara, kenging andjeun milih, sarëng ka ijeu gëdong, beunang simkoering njiyeun bade padjënëngan andjeun:

35 'seug andjeun moegi-moegi ti sawarga ngamakboel ka panëdana sarëng ka panoehoenna, kalajan moegi ngoeroeskeun përkawisna. 'Manawi eta

36 teh garadoeh dosa ka andjeun, (karantën taja manoesa, noe teu milampah dosa mah) ladjëng andjeun ngabëndon ka darinja, bari seug diselehkeun ka moesoeh, sarëng didjarah koe eta ka tanah noe

37 djaoeh atanapi deukeut; 'ana koe maranehanana dipiingët dina tanah ënggonna didjarah teh, seug tarobat, bari noenoehoen ka andjeun dina tanah pangdjarahanana, pokna: Koering tarima dosa, milampah bengkok, migawe doraka;

38 'ana tarobat ka andjeun tëroes reudjeung hate, sarëng tëroes reudjeung njawa, dina tanah pangdjarahanana, ënggonna

didjarah teh, bari nĕnĕda, njanghareup ka tanahna, noe koe andjeun dipaparinkeun ka karoehoenna, nja ka nagara kenging andjeun milih, sarĕng ka ijeu gĕdong, beunang simkoering njiyeun bade padjĕnĕngan andjeun: 'seug andjeun moegi-moegi ti sawarga, ti ĕnggon andjeun linggih, ngamakboel ka panĕdana sarĕng ka panoehoenna, kalajan moegi ngoeroeskeun pĕrkawisna, sarawoeh moegi ngahampoera ka oemat andjeun noe garadoeh dosa ka andjeun. 'Ajeuna, noen Allah simkoering! sotja andjeun moegi-moegi boeka, sarĕng tjĕpil andjeun moegi-moegi ngadangoekeun ka panĕda dina ijeu ĕnggon. 'Doepi ajeuna, noen Pangeran Allah! ^e moegi ngadĕg; soemangga lĕbĕt kana reureuh andjeun, nja salira andjeun sinarĕngan pĕtining kabĕdasan andjeun. Panghoeloe-panghoeloe andjeun, noen Pangeran Allah! moegi pada dipakeanan kasalamĕtan; sarĕng kaasih-kaasih andjeun moegi sina pada bengah koe kangeunahan. 'Noen Pangeran Allah! moegi lisahan andjeun koe andjeun oelah ditampik; moegi emoet kana ^a kanoegrahan Dawoed, abdi andjeun. ^a 1 Radj. 8: 22. ^b p. 4: 9. ^c Djab. 132: 8. ^d Jĕs. 55: 3.

PASAL 7.

Barang Soeleman parantos nĕnĕda, ^a B^djoet toeroen seuneu ti langit, ngalĕboer eta koerban doeroekan djeung koerban peuntjitan teja; ^b sarta kamoeljaan Pangeran ngeusian eta gĕdong, ^c datang ka para panghoeloe teu kaer asoep ka gĕdong Pangeran; wantoe gĕdong Pangeran teh pinoeuh koe kamoeljaan Pangeran. 'Sarta koe sakabeh oerang Israil katendjo seuneu teh toeroen, djeung kamoeljaan Pangeran linggih dina gĕdong; broek pada njoeoeh kana taneuh, dina oebin, sarta pada soedjoed, bari nganoehoenkeun ka Pangeran, ^e sabab moerah, sabab langgĕng kaasihana. ^d 'Tidinja radja djeung sakabeh djalma-djalma ^d pada ngoerbankeun koerban peuntjitan ka pajoeneun Pangeran. 'Ari radja Soeleman ngoerbankeunana koerban peuntjitan teh, sapi doewa laksa doewa reboe sĕle, djeung domba sakĕti doewa laksa sĕle. Tah, kitoe radja djeung sakabeh djalma-djalma njalamĕtkeunana gĕdong Pangeran. 'Ari para panghoeloe

narangtoengna noeroetkeun djagaanana, djeung ahli-ahli Lewi narabeuh tatabeuhan Pangeran, beunang ngadamĕl radja Dawoed baris nganoehoenkeun ka Pangeran, sabab langgĕng kaasihana, ana Dawoed moedji koe lantaran manarahanana; sarta para panghoeloe narompot pabĕneran eta, djeung sabangsa Israil narangtoeng. 'Harita Soeleman njoetjikeun tĕngahna boeroean, noe di hareupeun gĕdong Pangeran; karana nja di dinja andjeunna mĕtakeunana koerban doeroekan djeung gadjih koerban panarima teh; tina sabab altar tambaga, ^e beunang ngadamĕl Soeleman teja, hanteu asoep eta koerban doeroekan, koerban kadaharan, djeung sagala gadjih teh. 'Tah, kitoe Soeleman dina mangsa eta ngalampahkeunana pesta teh, toedjoeuh poĕ lilana, sarta sabangsa Israil reudjeung; pakoempoelan gĕde katjida, ti sĕmĕt Hamat tĕpi ka waloeungan Mĕsir. 'Ari dina poĕ noe kadalapan pada milampah panoetoep pesta; karana toedjoeuh poĕ lilana njalamĕtkeunana altar, djeung toedjoeuh poĕ lilana milampahna pesta. 'Ari dina tanggal tiloe likoer, boelan noe katoedjoeuh, djalma-djalma teh koe andjeunna didjoeroeng moelang sahimah-sahimahna, pada bengah sarta soeka ati, tina hal kahadean, anoe koe Pangeran geus didamĕl ka Dawoed, djeung ka Soeleman, sarta ka Israil oematna. ^a 3 Moesa 9: 24.

^b 1 Radj. 8: 10. ^c p. 5: 13. ^d 1 Radj. 8: 62. ^e p. 4: 1.

11 Djadi ^a geus parantos Soeleman ngadamĕl gĕdong Pangeran djeung gĕdong radja; ari saniskara noe datang dina manah Soeleman, dikĕrsakeun didamĕl di djĕro gĕdong Pangeran sarta di djĕro gĕdong andjeunna, loeloes kabeh. 'Ladjĕng Pangeran nembongan deui ka Soeleman ti peuting; ari timbalanana ka andjeunna: Kami geus ngamakboel ka panĕda maneh, sarta eta ĕnggon koe kami geus dipilih pikeun kami, baris gĕdong pangorbanan. 'Oepama kami noetoep langit, taja hoedjan, sarta oepama kami miwarang simeut ngahakanan hasil taneuh, atawa lamoen kami ngadatangkeun pagĕboeg ka oemat kami, ^b 'seg oemat kami, ^b noe katĕlah koe djĕnĕngan kami, ngahandapkeun maneh, sarta nĕnĕda, djeung noenoehoen ka

pajoeneun kami, bari tarobat mitjeun djalanna noe garoreng, tangtoe koe kami ti sawarga dimakboel, sarta dihampoera dosa-dosana, bari tanahna ditjageurkeun deui. 'Ajeuna ^a sotja kami tangtoe neutoup, djeung tjépil kami tangtoe ngadangoeun ka panéda eta énggon. 'Karana ajeuna eta gédong koe kami geus dipilih sarta disoetjikeun, soepaja djénengan kami linggih di dinja salalanggéngna; sarta sotja kami djeung manah kami piajaeun di dinja sapapandjangna.

17 'Ari maneh teja, oepama maneh loemampah di pajoeneun kami, sakoemaha loemampah Dawoed, bapa maneh, datang ka ngalampahkeun sakoemaha noe koe kami ditimbalkeun ka maneh, nja maneh teh ngestoekeun pikoekeoh djeung

18 hoekoem kami: 'eta kami tangtoe nétépkeun korsi karadjaan maneh, sakoemaha djangdji kami ka Dawoed, bapa maneh, pangandika noe kijeu teja: Maneh moal pikapénggéleun djalma marentah ka Israïl. 'Sabalikna, oepama maraneh aloendoer mah, nja ninggalkeun pikoekeoh kami djeung timbalan kami, noe koe kami dipaparinkeun di hareupeun maraneh, sarta los leumpang ngabarakti ka aállahan, djeung njarémbah ka dinja:

20 'tangtoe koe kami ditjaboetan ti tanah kami, noe koe kami geus dipaparinkeun ka darinja; sarta eta gédong, noe koe kami geus disoetjikeun pikeun djénengan kami, tangtoe koe kami dipitjeun ti pajoeneun kami, sarta koe kami didjadikeun misil djeung popojokan di sakabeh bangsa. 'Sarta eta gédong, noe sakitoe poendjoelna, saha-saha noe ngaliwat ka dinja bakal méléngék, bari ngomong: Na koe naon Pangeran ka ijeu tanah sarta ka ijeu gédong ngadamél kijeu pètana? 'Tangtoe didjawab kijeu: Koe sabab djalmana naringgalkeun Pangeran, Allah karoehoenna, noe ngaloewarkeun maranehanana ti tanah Mésir, sarta moentangan ka aállahan, bari njarémbah djeung ngabarakti ka dinja: kitoe noe matak ngadatangkeun ka maranehanana ijeu sakabehna katjilakaan. ^a 1 Radj. 9: 1. ^b 5 Moesa 28: 10. ^c p. 6: 40.

PASAL 8.

Démi ^a geus meunang doewa poeloeh taoen, parantos Soeleman ngadamél

gédong Pangeran djeung gédong andjeunna. 'Geus kitoe nagara-nagara, noe koe Hoeram dipaparinkeun ka Soeleman, koe Soeleman didamél, djeung ngénggonkeun oerang Israïl di dinja.

^a 1 Radj. 9: 10.

3 Tidinja Soeleman angkat ka Hamat-Soba, pek koe andjeunna diéléhkeun.

4 'Toeloej ngadamél nagara Tadmor, di tégal léga, djeung sakabeh nagara panggoedangan, noe koe andjeunna didamél

5 di Hamat. 'Malah ngadamél Bet-Horon girang djeung Bet-Horon hilir, nagara wéwég, koetaan, pantaan djeung toelakan; 'kitoe deui Baalat, djeung sakabeh nagara panggoedangan kagoengan Soeleman, sarta sakabeh nagara pakaretään, djeung nagara-nagara énggon toekang toempak koeda, sarta naon bae kasoeakaan Soeleman, noe dikérsakeun didamél di Jérusalem, djeung di goe-noeng Libanon, sarta di sakoeriling tanah, noe kapoerba koe andjeunna.

7 'Moenggoehing sakabeh djalma noe teu kaasoep oerang Israïl, nja eta sakarina oerang Het, oerang Emor, oerang Pares, oerang Hiwi djeung oerang Jéboes teja,

8 'anak-intjoena, noe kari dina tanah pandeurieun eta, noe teu kabekkeun koe oerang Israïl, nja eta noe koe Soeleman dikérid, didjadikeun toegoeran, tépi ka

9 mangsa ajeuna. 'Démi oerang Israïl mah taja noe koe Soeleman digawekeun ka pagawean andjeunna; satégésna eta teh djadi pradjoerit, djeung kapala satrija andjeunna, djeung kapala karetana, sarta

10 toekangna toempak koeda. 'Sarta ijeu teh kapala-kapala, noe dimandorkeun koe radja Soeleman teja, doewa ratoes lima poeloeh, poerah marentah ka eta

11 djalma-djalma. 'Démi poetra Piraon noe istri teja ^a koe Soeleman ti dajeh Dawoed dialihkeun ka gédong, beunang Soeleman ngadamél pikeun andjeunna; karana lahirna: Garwa kami moal tjalik di gédong Dawoed, radja Israïl; karana énggon eta soetji, asal bareto diasoepan péti Pangeran. ^a 1 Radj. 9: 24.

12 Ti mangsa eta Soeleman sok ngoerbankeun ka Pangeran koerban doeroekan, dina altar Pangeran, beunang andjeunna ngadamél di hareupeun bale

13 teja. 'Nja eta sabakoe-bakoena dina oenggal-oenggal poé dikerbankeun,

“noeroetkeun dawoehan Moesa; kitoe deni dina poë sabbat, djeung dina pananggalan, sarta dina pesta, sataoen tiloe kali; nja eta dina pesta roti teu ragian, djeung dina pesta minggoe, sarta dina 14 pesta saoen bebêtek teja. 'Djeung deni andjeunna ngadégkeun bagian para panghoeloe, ^b noeroetkeun atoeran Dawoed ramana, sina njangking pagaweanana; kitoe deni ahli-ahli Lewi, sina njangking djagaänana, kana moedji, djeung kanangalalajananhareupeun para panghoeloe, sabakoe-bakoena dina oenggal-oenggal poë, sarta poerah toenggoe lawang njarékël bagianana dina saban-saban lawang; karana nja kitoe timbalan Dawoed, piwarangan Allah teja. 15 'Sarta taja noe njingkir tina timbalan radja, hal para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, përkara sakoer kamistian, 16 atawa përkara radja-brana. 'Gens sadija sakabeh dadamëlan Soeleman, tēpi kana poëan neundeun padëmen gëdong Pangeran, sarta tēpi ka parantosna. Djadi gëdong Pangeran gens samakta.

^a 2 Moesa 23:14, 17; 4 Moesa 28:2, 9, 11.

^b 1 Bab. 24.

17 “Mangsa eta Soeleman angkat ka Esion-Geber djeung ka Elot, di sisi laoet, di tanah Edom. 'Tidinja Hoeram koe lantaran abdi-abdina ka andjeunna ngintoenkeun pikapaleun, sarta djeung abdi-abdi, noe njaraho dina laoet; toeloej laleumpang reudjeng abdi-abdi Soeleman ka Opir, sarta ngarala émas ti dinja, opat ratoes lima poeloeh talenta; geus kitoe didongkapkeun ka radja Soeleman.

^a 1 Radj. 9:26.

PASAL 9.

Ari “radja istri tanah Sëba ngareungeun warta hal Soeleman; toeloej angkat, kërsa ngadjadjal ka Soeleman, sëdja njoewal. 'Tidinja soemping ka Jëroesalem, njandak balad rosa katjida, sarta njandak pirang-pirang onta, dimomotan wawangian, djeung émas loba pisan, sarta intën moelja-moelja. Barang geus dongkap ka Soeleman, toeloej misaoerkeun ka andjennna sakoer noe aja dina 2 manahna. 'Seug radja istri teh koe Soeleman dipaparin njaho sakabeh soewalna; taja pisan përkara noe kaalingan ka Soeleman, noe teu koengsi dinjatakeun

3 ka radja istri teh. 'Barang radja istri Sëba teh geus ningali kapintëran Soeleman, djeung gëdong beunang andjeunna ngadamël, 'kitoe deni kadaharan dina medjana, djeung mandona para mantrina, sarta nangtoengna djoeroe-ladenana djeung papakeanana, toer toekangna inoeman djeung papakeanana, sarta tandjakanana paranti andjeunna nandjak ka gëdong Pangeran: seug radja istri 5 teh datang ka geus taja pangatjian. 'Toeloej misaoer ka radja: Jaktos pisan bedja, noe kadenge koe kaoela dina tanah kaoela, hal përkawis salira andjeun sarëng hal kapintëran andjeun. 'Ari eta bedja koe kaoela hanteu dipërtjantën, dongkap ka kaoela tjoendoek, sarëng nendjo koe panon pribadi; salërësna, noe diwartakenn ka kaoela hal kadjëmbaraning kapintëran andjeun teh teu paro-parona atjan; andjeun teh ngalangkoengan pisan tina tjarijos, noe kadenge koe kaoela 7 teja. 'Bagdja tëmën rahajat andjeun, sarëng bagdja tëmën ijeu abdi-abdi andjeun, anoe pada madëp di pajoeneun andjeun teu pëgat-pëgat, sarëng pada 8 ngoeping kana kapintëran andjeun. 'Sagala poedji ka Pangeran, Allah andjeun, anoe misoeka ka andjeun, doemoegi ka ditjalikkeun dina korsina, djoemënéng radja koe karana Pangeran, Allah andjeun! Sabab Allah andjeun miasih ka Israïl, sarëng kërsa nëtëpkeun eta salalanggëngna, noe mawi andjeun didjadikeun radja, njangking ka darinja, soepaja midamël kaädilan sarëng kabënëran. 9 'Djeung radja istri teh ka radja ngahatoerkeun émas saratoes doewa poeloeh talenta, djeung wawangian loba teu kira-kira, sarta intën moelja-moelja; teu aja-aja deni sapërti wawangian eta, noe koe radja istri Sëba dihatoerkeun ka 10 radja Soeleman teja. 'Djeung deni abdi-abdi Hoeram reudjeung abdi-abdi Soeleman, noe marawa émas ti Opir teja, mawa deni kai tjandana sarta intën moelja. 11 'Ari eta kai tjandana koe radja didamël ^b titintjakan ka gëdong Pangeran sarta ka gëdong radja; toer didamël katjapi djeung tjëlëmpoeng baris ahli njanji. Ti tatadi hanteu katendjo noe saroepa kitoe 12 di tanah Joeda. 'Dëmi radja Soeleman ka radja istri Sëba teja maparin sakahojongna, naon bae noe dipoendoet,

kadjaba ti pamoelang hatoeranana ka radja teja. Toeloj moendoer, bral moelih ka tanahna, diiring koe abdi-abdina.

a 1 Radj. 10. *b* 1 Radj. 10:5, 12.

- 13 *a* Ari beuratna émas, anoe asoep pikeun Soeleman di djéro sataoen, gënëp ratoes gënëp poeloeh gënëp talenta émas,
- 14 'djaba noe diasoepkeun ti toekang balantik djeung ti toekang dagang; samalah sakabeh radja Arab djeung para bopati tanah pada njanggakeun émas-perak ka Soeleman. 'Djeung deui radja Soeleman ngadamël kèpëng doewa ratoes siki, émas beunang ngagëpëngkeun; gënëp-gënëp ratoes [sekel] émas beunang ngagëpëngkeun noe dianggo kana hidji-hidji kèpëng. 'Kitoe deui tameng tiloe ratoes siki, émas beunang ngagëpëngkeun; tiloe-tiloe ratoes [sekel] émas noe dianggo kana hidji-hidji tameng; toeloj koe radja pada diteundeun di djéro gëdong leuweung Libanon. 'Toer radja ngadamël hidji panglinggihan gading, sarta gëde, djeung disapoet émas pitoewin.
- 18 'Panglinggihan teh gënëp oempakna, djeung make hidji djodjodog émas, sarta parageuh kana panglinggihan; toer leungeunan kentja-katoehoeëun ënggonlinggih, sarta doewa sisingaän narangtoeng gigireun eta leungeun. 'Djeung doewa wëlas sisingaän narangtoeng di dinja dina gënëp oempakna, kentja-katoehoe. Di sakabeh karadjaän taja boewatan kitoe.
- 20 'Malah sakabeh wawadahan radja Soeleman noe paranti ngaleueut, émas; kitoe deui sakabeh wawadahan gëdong leuweung Libanon teja émas doekët; perak mah euweuh pisan pangadjina
- 21 keur djaman Soeleman. 'Karana kapal radja sok lajar *b* ka Tarsis, barëng djeung *c* abdi-abdi Hoeram teja; sadjéro tiloe taoen kapal Tarsis teh daratangna sakali, moewat émas, perak, gading, monjet djeung mërak. 'Djadi radja Soeleman teh agoeng pisan, ngoengkoelan sakabeh radja noe di boemi, dina kabeungharan
- 23 sarta dina kapintëran. 'Noe matak sakabeh radja noe di boemi ngadareuheus ka pajoeneun Soeleman, pada hajangeun ngadenge kana kapintëranana, noe koe Allah geus dipaparinkeun di djéro manahna. 'Sarta pada njanggakeun, masing-masing pangabaktina, barang perak djeung barang émas, papakean, pakarang

- djeung wawangian, koeda djeung bigal.
- 25 Kitoe bae saban-saban taoen. 'Djeung deui Soeleman kagoengan *d* opat reboe gëdogan koeda, sarta pirang-pirang kareta, djeung salaksa doewa reboe toekang toempak koeda; ari eta teh koe andjeunna dipërnahkeun di sakoer nagara pakaretaän sarta di salira radja di Jëroesalem. 'Ari Soeleman teh *e* moerba ka sakabeh radja-radja ti sëmët banganwan teja tēpi ka tanah oerang Pëlisti,
- 26 sarta tēpi ka watës Mësir. 'Ari perak *f* koe radja didjadikeun loba di Jëroesalem saperti batoe, djeung kai poetri didjadikeun loba tjara kai lowa noe di tanah handap. 'Sarta ti Mësir sok ngaloewarkeun koeda pikeun Soeleman; kitoe keneh ti sakabeh tanah-tanah. -
- 29 'Ari *g* tjarijos Soeleman salijan ti eta, ti nimitina tēpi ka panganggeusanana, saënjana kaoengëlkeun dina tjarijos nabi Natan, djeung dina pivëdjang Ahia, oerang Silo, sarta dina titingalian Ido, djoeroe pëlëng, hal Jarobam poetra Nëbat teja. 'Dëmi ngaradjaänana Soeleman di Jëroesalem ka sabangsa Israil teh
- 30 opat poeloeh taoen. 'Toeloj Soeleman koelëm reudjeung karoehoenna, sarta dikoerëbkeun di dajeh Dawoed ramana; ari Rëhabam poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 1 Radj. 10:14. *b* p. 20:36. *c* p. 8:18.
d p. 1:14. *e* 1 Radj. 4:21. *f* p. 1:15. *g* 1 Radj. 11:41.

PASAL 10.

- Bral *a* Rëhabam teh angkat ka nagara Sëkem; karana sabangsa Israil geus daratang ka Sëkem, sëdjana andjeunna
- 2 dek didjënëngkeun radja. 'Ari geus kitoe, barang Jarobam poetra Nëbat teja geus ngareungeu warta, (*b* wantoe andjeunna aja di Mësir, asal ngalolos bawaning sijeun radja Soeleman) heug Jarobam
- 3 teh moelih ti Mësir. 'Tidinja oerang Israil nitahan, andjeunna diala; toeloj Jarobam djeung sabangsa Israil datang, seg malihatoer ka Rëhabam, kijeu pihatoerna: 'Rama andjeun ngabeuratkeun pasangan koering; mana ajeuna moegi entengan pagawean rama andjeun noe bangga, sarëng pasanganana noe abot, noe koe andjeunna dipendakkeun ka koering; moen kitoe mah koering pada
- 5 sëdja ngawoela ka andjeun. 'Ari walonan Rëhabam ka darinja: Geus tiloe poë

koedoe ka darijeu deui ka kami. Seug
 6 djalma-djalma baralik. 'Tidinja radja
 Réhabam rërëmpagan reudjeung para
 sésépoe, anoe bakoe maradép di pa-
 joeneun Soeleman ramana, mangsana
 keur djoemëñg; ari lahirna: Koemaha
 7 pirëmpoeg sarampejan, pihadeñunana
 ngabalésan omong ka eta djalma-djalma?
 8 'Mioendjoek eta teh ka radja, kijeu pi-
 oendjoekna: Madak andjeun sae ka eta
 djalma-djalma, saréng térésna ka ma-
 ranehanana, bari ngalahir ka darinja
 pilahir noe ngareunah, tinangtos pada
 9 ngawoela ka andjeun sapapaosna. 'Dëmi
 andjeunna nilarkeun pirëmpoeg para sé-
 sépoe, noe koe eta dihatoerkeun ka
 andjeunna teja, seug rërëmpagan deui
 reudjeung para nonoman, noe ngagèdean
 baréng djeung andjeunna, noe sok ma-
 10 radép di pajoeneunana. 'Ari lahiranana
 ka eta: Tjik, koemaha pirëmpoeg ma-
 raneh, pihadeñunana oerang ngabalésan
 omong ka eta djalma-djalma, noe ma-
 lihatoer ka kami, kijeu pokna: Entengan
 pasangan, noe koe rama andjeun di-
 11 poendakkeun ka koering? 'Mioendjoek
 para nonoman, noe ngagèdean baréng
 djeung andjeunna teh, pioendjoekna: Sae
 nimbalan kijeu ka djalma-djalma, noe
 malihatoer ka andjeun, pokna: Rama
 andjeun ngabotkeun pasangan koering,
 doepi koe andjeun pasangan koering
 entengan; sae ngalahir kijeu ka darinja:
 12 Tjinggir kami géde alah batan tjangkeng
 rama kami. 'Ari ajeuna, rama kami ka
 maraneh moendakkeun pasangan beu-
 rat, dëmi kami dek nambahan deui kana
 pasangan maraneh; rama kami mëpërih
 ka maraneh koe pangrangket, dëmi kami
 mah [dek mëpërih ka maraneh] koe
 langgir.
 a 1 Radj. 12. b 1 Radj. 11: 40.
 13 'Tidinja Jarobam djeung sakabeh djal-
 ma-djalma datang deui ka Réhabam dina
 poë noe katiloe, noeroetkeun lahiran ra-
 dja noe kijeu teja: Koedoe ka darijen deui
 ka kami dina poë noe katiloe. 'Seug koe
 radja diwalon béngis pisan, sarta radja
 Réhabam nilarkeun pirëmpoeg para sé-
 14 sépoe teja; 'nja ngalahir teh ka mara-
 nehanana noeroetkeun pirëmpoeg para
 nonoman teja, kijeu lahirna: Rama kami
 ngabeuratkeun pasangan maraneh, dëmi
 koe kami dek ditambahan deui; rama
 kami mëpërih ka maraneh koe pang-

rangket, dëmi koe kami mah [maraneh
 15 dek dipëpërih] koe langgir. 'Djadi radja
 teh teu ngagoegoe ka eta djalma-djalma;
 karana eta përkara pangtibalikna teh ti
 Allah, pangërsa Pangeran ngajakinkeun
 pangandikana, noe koe andjeunna dian-
 dikakeun koe lantaran Ahia, oerang Silo,
 16 ka Jarobam poetra Nébat. 'Barang sa-
 bangsa Israil geus tërängeun, jen radja
 teh teu ngagoegoe ka maranehanana,
 seg djalma-djalma pada ngabalésan sa-
 oer ka radja, kijeu pokna: Nahaon doe-
 oeman oerang ka Dawoed? satégësna
 oerang teu boga milik ka anak Isai teh;
 geura balik, Israil! sahimah-sahimahna;
 ajeuna ngoeroes bangsa sorangan bae,
 Dawoed! Broel sabangsa Israil moelang
 17 sahimah-sahimahna. 'Tatapi oerang Is-
 rail noe maratoeh di nagara-nagara
 Joeda mah, karadjañ koe Réhabam.
 18 'Tidinja radja Réhabam miwarang Ha-
 doram, noe njangkeng padjég teja; pek
 oerang Israil pada maledogan ka dinja
 koe batoe, toeloej paeh. Dëmi radja
 Réhabam mah ngagéntak nithi kareta,
 19 kaboer ka Jérusalem. 'Tah, kitoe asalna
 Israil teh moengkir ka bangsa Dawoed,
 tēpi ka mangsa ajeuna.

PASAL 11.

Sasoempingna ^a Réhabam ka Jérusa-
 lem, gantjang ngoempolkeun anak-
 poetoe Joeda reudjeung Binyamin, sakéti
 dalapan laksa djalma beunang méting,
 toekang përang, kërsa mërangan ka Is-
 rail, sédjana malikkeun karadjañ teh
 2 ka salira Réhabam. 'Tatapi aja pangan-
 dika Pangeran ka ^b Sémaja, piwarangan
 3 Allah, kijeu pangandikana: 'Bedjakeun
 ka Réhabam anak Soeleman, radja Joeda,
 sarta ka sakabeh oerang Israil di
 4 Joeda djeung di Binyamin, kijeu nja
 pok: 'Kijeu timbalan Pangeran: Oelah
 waka arindit, djeung oelah mërangan ka
 doeloer-doeloer maraneh; geura baralik
 saimah-saimahna; karana përkara kitoe
 teh ^c ti kami. Seug pada ngagoegoe ka
 pangandika Pangeran, sarta maroelang,
 teu toeloes ngaroeroek ka Jarobam.

a 1 Radj. 12: 21. b p. 12: 5. c p. 10: 15.

5 Tidinja Réhabam teh ngagih di Jérusalem,
 sarta ngadamél nagara-nagara
 baris énggon wéwég di tanah Joeda.
 6 'Noe didamél teh Bet-Lehem, Etam

7 djeung Tëkoa; 'Bet-Soer, Soko djeung
 8 Adoelam; 'Gat, Maresa djeung Sip; 'Ado-
 10 raim, Lakis djeung Aseka; 'Sora, Ajalon
 sarta Hebron; arajana di Joeda djeung
 11 di Binyamin, kabeh nagara wëwëg. 'Sa-
 malah eta sagala ñnggon wëwëg teh koe
 andjeunna disantosakeun, sarta pada di-
 ajaän gëgëdoeg, kitoe deui pibëkëleun

12 kahakanan, minjak djeung anggoer; 'toer
 eta hidji-hidji sakabeh nagara diajaän
 këpëng djeung toembak, sarta disantosa-
 keun rosa katjida. Ari noe anoet ka an-
 djeunna nja eta Joeda djeung Binyamin.
 13 Geus kitoe panghoeloe-panghoeloe
 djeung ahli-ahli Lewi, noe di satanah
 Israil, pada ngadeuhsan ka andjeunna

14 ti sakabeh wëwëngkëranana. 'Karana
 eta ahli Lewi pada ninggalkeun ^a sam-
 palanana djeung bobogaänana, seg moe-
 roeboel ka tanah Joeda djeung ka Jë-
 roesalem, tina sabab maranehanana koe
 Jarobam djeung koe anak-intjoena ^b
 dika-loewarkeun tina kapanghoeloean

15 ka Pangeran; 'malah Jarobam teh geus
 ngadëgkeun pikeun dirina ^c panghoeloe-
 panghoeloe baris ka pamoedjaän, djeung
 baris ka setan-setan, sarta baris ka sa-
 sapian, beunang andjeunna ngadamël.
 16 'Sarta sanggeusna eta, di sakabeh kaom
 Israil, saha-saha djalma noe mërloekeun
 hate sorangan nejangnan Pangeran, Al-
 lah Israil, ^d moeroeboel ka Jëroesalem,
 ngoeran ka Pangeran, Allah karoeh-
 hoenna. 'Matak njantosakeun karadjaän

17 Joeda, sarta matak ngoewatkeun ka Rë-
 habam poetra Soeleman, tiloe taoen li-
 lana; karana ngalakonanana djalana Da-
 woed djeung Soeleman teh ngan tiloe
 18 taoen lilana. 'Ari Rëhabam teh geureu-
 haän ka Mahalat, poetra Jërimot, anoet
 poetra Dawoed, djeung ti Abihail, poetra

19 Eliab, anoet poetra Isai. 'Eta teh pikeun
 Rëhabam ngowokeun poetra pamëgët,
 nja eta Jëhoes, Sëmarja djeung Saham.
 20 'Sanggeusna eta seug andjeunna nikah
 Maäka poetra Absalom, eta teh pikeun
 andjeunna ngowokeun Abia, Atai, Sisa
 21 djeung Sëlomit. 'Sarta eta Maäka poe-
 tra Absalom teh koe Rëhabam diasih
 leuwih ti batan garwa noe loba djeung
 sakabeh parëkanana; wantoe dalapan
 wëlas garwana, djeung gënëp poeloh
 parëkanana, sarta kagoenganana poetra
 dalapan likoer poetra pamëgët djeung

22 gënëp poeloh poetra istri. 'Ari Abia
 poetra Maäka teja ^e koe Rëhabam dia-
 dögkeun loeloege, djadi gëgëdoeg di
 saderek-saderekna; karana këršana dek
 23 didanël radja. 'Sarta andjeunna binang-
 kit pisan lampahna, da sakabeh poetrana
 noe pamëgët dibalaboerkeun ka sakabeh
 tanah Joeda djeung Binyamin, diajakeun
 di sakabeh nagara wëwëg; toer pada
 dipaparin kadaharan loba pisan, djeung
 dipanglamarkeun pigarwaeun pirang-pi-
 rang.

^a 4 Moesa 35 : 2. ^b p. 13 : 9. ^c 1 Radj. 12 : 31.

^d p. 15 : 9. ^e p. 12 : 16.

PASAL 12.

Ari geus kitoe, mangsa karadjaän Rë-
 habam geus ditëtëpkeun, sarta an-
 djeunna geus santosa, ^a toeloej ninggal-
 keun toret Pangeran, sarta sabangsa
 2 Israil noeroet. 'Ari geus kitoe, ^b mangsa
 kalima taoenna Rëhabam djoemënéng
 radja, djëboel Sisak, radja Mësir, nga-
 roeroeg ka Jëroesalem, tina sabab pada
 3 migawe kasalahan ka Pangeran; 'sarta
 mawa sareboe doewa ratoes kareta
 djeung gënëp laksa toekang toempak
 koeda; ari bala noe daratang ngiring
 Sisak ti Mësir, nja eta oerang Loeb,
 oerang Soeki djeung oerang Koes, taja
 4 bilanganana. 'Toeloej Sisak meunang-
 keun ^c eta sagala nagara wëwëg, noe
 kabilang ka Joeda teja, sarta madjoe
 5 nëpi ka Jëroesalem. 'Hol ^d nabi Sëmarja
 teja ngadeuhsan ka Rëhabam sarta ka
 para kapala Joeda, noe karoempoel ka
 Jëroesalem bawaning sijeun Sisak; ari
 pihatoerna ka darinja: Kijeu timbalan
 Pangeran: Maraneh geus ninggalkeun
 kami; mana kami pon kitoe keneh geus
 ninggalkeun maraneh, disërähkeun ka
 6 leungeun Sisak. 'Toeloej para kapala
 Israil sarta djeung radja pada ngahan-
 dapkeun andjeun; ari salaoerna: Pange-
 ran langkoeng adil. 'Ana katingal koe
 Pangeran, jen eta pada ngahandapkeun
 andjeun, aja deui pangandika Pangeran
 ka Sëmarja, kijeu pangandikana: Eta
 teh ngahandapkeun maneh; moal toe-
 loes koe kami diroeksak, satëgësna koe
 kami rek dipaparin karahajeon saeutik,
 sarta moal waka bëndoe kami dikoejoer-
 keun ka Jëroesalem koe lantaran Sisak.
 8 'Kitoe ge bakal pada ngawoela ka dinja,
 soepaja pada ngarasakeun dina ngawoela

- ka kami sarta dina ngawoela kana ka-
 9 radjani tanah-tanah. 'Djéboel Sisak, radja Mésir, ngaroeroeg ka Jérusalem; toeloj njokot radja-brana gedong Pangeran, djeung doenja-brana gedong radja, saniskara bae ditjokot; malah njokot kèpéng émas, beunang ngadamél
 10 Soeleman teja. 'Tidinja radja Rëhabam ngadamél kèpéng tambaga ngagantian eta, sarta ditiptikeun ka leungeun kapalapala-kapala tamtama, noe ngadjaga la-
 11 wang gedong radja. 'Ari geus kitoe, satijap-tijap radja lébét ka gedong Pangeran, daratang tamtama teh marawa eta; toeloj dipoelangkeun deui ka pondok
 12 tamtama. 'Sarta mangsa radja ngahandapkeun andjeun, seug bëndoe Pangeran moendoer ti andjeunna, hanteu diroeksak datang ka bejanka; djeung deui di Joeda aja keneh lampah kahadean.
 a 1 Radj. 14: 22. b 1 Radj. 14: 25. c p. 11: 5. d p. 11: 2.
- 13 Kitoe radja Rëhabam njantosakeunana andjeun di Jérusalem, sarta djoeménéngna radja. Karana oemoer Rëhabam keur mangsa djadi radja teh opat poeloeh hidji taoen, sarta toedjoeh wélas taoen ngaradjaanana di Jérusalem,
 a nja eta nagara beunang milih Pangeran ti sakabeh kaum Israil, dikérsakeun méréhakeun padjénenganana di dinja; ari djénéngan iboena Naäma, oerang
 14 Amon. 'Sarta andjeunna milampah noe goreng, sabab teu nétépkeun manahna
 15 nejanan Pangeran. - 'Ari tjarijos Rëhabam ti mimitina tépi ka panganggeusanana, saénjana kaoengélkeun dina tjarijos nabi Sémaja sarta b Ido, djoeroe pélléng teja, dina sadjarah. Djeung deui silih-pérangan bae Rëhabam djeung Ja-
 16 robam satoetoep oemoerna. 'Toeloj Rëhabam koelém reudjeung karoehoenna, sarta dikoerébkeun di dajueh Dawoed; c ari Abia poetrana noe ngaganti djadi radja.
 a p. 6: 20. b p. 9: 29. c p. 11: 22.

PASAL 13.

- Mangsa a kadalapan-wélas taoenna Ja-
 2 Mrobam teja djoeménéng radja, harita taoen ngaradjaanana di Jérusalem; sarta djénéngan iboena Mikaja poetra Oeriél, ti Giba. Dëmi Abia djeung Jarobam silih-pérangan bae. 'Nja Abia noe mitémbéjan pérang, njandak balad wani

- pérang, opat kèti djalma beunang méting; seug Jarobam tata-pérang, sèdja ngalawan, bawana dalapan kèti djalma beunang méting, pada gagah-pérkosa.
 4 'Neut Abia ngadég di loehoer goenoeng Sémaram, noe di pigoenangan Epraim, sarta ngalahir: Eh Jarobam djeung sakabeh oerang Israil! geura darengekeun
 5 kami: 'naha maraneh teu koedoe nganjahokeun, jen Pangeran, Allah Israil, maparinkeun karadjaän teh ka Dawoed, sina njangking Israil salalanggéngna, nja eta ka andjeunna djeung ka poetra-poetoena, b aseop pèrdjangdjan sipat oejah?
 6 'Padahal Jarobam anak Nèbat, abdi Soeleman poetra Dawoed teja, c dangdan,
 7 seg baha ka goestina; 'sarta aja noe karoempoel ka dinja, djalma teu poegoeh nja balangkawarah, pada koemawani ngamosoeh ka Rëhabam poetra Soeleman, keur Rëhabam ngora keneh, toer leuleus keneh manahna, tatjan koewat
 8 ngalawan ka maranehanana. 'Ari ajeuna karép maraneh ngowatkeun sorangan ngamosoeh ka karadjaän Pangeran, noe ditjékél koe toeroenan Dawoed; sarta maraneh loba mangpirang-pirang, djeung marawa d sasapian émas, beunang uji-jeun Jarobam keur piialaheun maraneh.
 9 'Naha maraneh lain e ngaboewang para panghoeloe Pangeran, toeroenan Haroen, kitoe deui ahli-ahli Lewi, bari njarijeun panghoeloe-panghoeloe keur diri maraneh, tjara bangsa-bangsa tanah saredjen? f siug saha-saha noe datang, ngeupeul hidji sapi ngora lalaki djeung toedjoeuh domba lalaki, nja eta seug djadi
 10 panghoeloe anoe lain Allah. 'Ari lébah kami sakabeh mah, Pangeran teja Allah kami; djeung kami mah teu naringgalkeun andjeunna, sarta panghoeloe-panghoeloe, toeroenan Haroen, ngabarakti ka Pangeran; kitoe deui ahli-ahli Lewi
 11 pada njékél gawe; 'nja eta ngadoeroek bade ka Pangeran g koerban doeroekan, oenggal-oenggal isoek djeung oenggal-oenggal sore, kitoe deui seuseungitan noe aroem; sarta natakeun roti dina medja setra, djeung ngome adjoeg émas djeung palita-palitana, ngagéntjlang oenggal-oenggal peuting; karana kami pada ngadjaga kana djagaän Pangeran, Allah kami; dëmi maraneh mah geus
 12 ninggalkeun andjeunna. 'Mana, masing

njaho, Allah noe njaréngan ka kami sakabeh, ti poetjoek, kitoe deui panghoeloe-panghoeloena, ^h marawa tarompet panjéngekan, baris njéngekan mērangan ka maraneh. Eh oerang Israil! papatjowandek mērangan ka Pangeran, Allah karoehoan maraneh; karana maraneh hamo loeloes. 'Dēmi Jarobam ngoerilingkeun ⁱ anoe baris ngabongohan, sina ngadatangan ka oerang Joeda ti toekangeunana; djadi aja noe ti hareupeun oerang Joeda, sarta noe baris ngabongohan ajana ti toekangeunana. 'Ana njorejang oerang Joeda teh, doemadakan, dipérangan ti hareup sarta ti toekang. Heg pada sasambat ka Pangeran, sarta panghoeloe-panghoeloe narjoept tarompet. 'Raong oerang Joeda teh pada saroeak; dēmi geus kitoe, barang Joeda teh soerak, seug Jarobam djeung sabala Israil koe Allah disina eleh di hareupeun Abia djeung oerang Joeda. 'Bijoe oerang Israil kalaboer ti hareupeun Joeda, sarta koe Allah diselehkeun ka leungeunna. 'Pek koe Abia djeung balana disabétan, rosa pisan panjabétna, wani oerang Israil anoe roeboeh kasabét teh lima kēti djalma beunang méting. 'Djadi oerang Israil teh dihandapkeun dina mangsa eta; dēmi oerang Joeda mah ngadjadi kawasa, tina sabab maranehanana pada naleukeum ka Pangeran, Allah karoehoenna. 'Sarta Abia ngoedag njoesoel Jarobam, djeung meunangkeun raja nagara boga Jarobam, nja eta Betel djeung pilémboeranana, Jēsana djeung pilémboeranana, sarta Epron djeung pilémboeranana. 'Datang ka Jarobam geus teu bogaeun kakoewatan keur djaman Abia; estoe digéboeg koe Pangeran; toeloj paeh. 'Dēmi Abia ngoewatkeun andjeun, sarta kagoengan opat wélas garwa, djeung kagoenganana poeta doewa likoer poeta paméngét djeung génép wélas poeta istri. - 'Ari tjarijos Abia salijan ti eta, djeung lalampahanana, sarta kasoeranana, kaengélkeun dina katérangan nabi Ido.

a 1 Radj. 15. b 4 Moesa 18: 19.
c 1 Radj. 11: 26. d 1 Radj. 12: 28. e p. 11: 14.
f 1 Radj. 11: 31; 13: 33. g p. 2: 4. h 4 Moesa 10: 9.
i Jos. 8: 2.

PASAL 14.

Toeloj Abia koelém reudjeung karoehoenna, sarta dikoerébkeun di dajeh

Dawoed; ^a ari Asa poetrana noe ngaganti djadi radja. ^b Keur djaman eta tanah teh kërta sapoeloeh taoen lilana. ² 'Dēmi Asa teh milampah noe hade sarta noe bēnér di pajoeneun Pangeran Allahna, 'moenggah andjeunna njingkirkeun altar-altar djalma bangsa sedjen, kitoe deui sakoer énggon loehoer; ari tihangna brahala koe andjeunna dipéupeuskeun, djeung Aserana dipotongan; ⁴ 'toer andjeunna nimbalan ka oerang Joeda, koedoe nejangnan Pangeran, Allah karoehoenna, sarta koedoe ngalam-pahkeun papakon djeung timbalan. 'Samalah andjeunna ti sakabeh nagara Joeda njingkirkeun sakoer énggon loehoer djeung ^c titiron mata-poé. Sarta karadjaän teh kërta di pajoeneun andjeunna. ⁶ 'Djeung deui ^d Asa ngadamél nagara-nagara wéwég di tanah Joeda; karana tanah teh kërta, sarta taja pisan pérang ka andjeunna sadjéro eta taoen-taoen teja, wantoe andjeunna koe Pangeran ⁷ dipaparin reureuh. 'Ari timbalan Asa ka oerang Joeda: Hajoe, oerang njijeun eta nagara-nagara, sarta oerang koerilingan koe koeta djeung panggoeng, make panto djeung toelak, meungpeung tanah teh aja keneh di hareupeun oerang; karana oerang teh nejangnan Pangeran, Allah oerang; oerang nejangnan andjeunna, sarta oerang geus dipaparin reureuh ti sakoeriling. Prak toeloj njarijeun, sarta ⁸ diloloeskeun. 'Djeung deui Asa teh kagoengan balad; oerang Joeda aja tiloe kēti, mawa kēpéng djeung toembak, sarta oerang Binyamin aja doewa kēti dalapan laksa, mawa tameng djeung méntang gondewa. Eta kabeh garagah-⁹ pèrkosa. 'Tidinja boedal Serah, ^e oerang Koes, ngaroeroeg ka Asa, mawa balad sajoeta djalma, djeung tiloe ratoes kareta; geus datang ka Maresa. 'Gantjang Asa boedal mapag, toeloj pada tata-pérang di lēbak Sēpata, deukeut Maresa. ¹¹ 'Ari Asa teh sasambat ka Pangeran Allahna, pioendjoekna: ^f Noen Pangeran! taja deui djawi ti andjeun, noe ijasa mitoeloeng ka antara noe kawasa saréng noe taja tanaga; moegi-moegi mitoeloeng ka koering sadaja, noen Pangeran, Allah koering! karantén koering pada naleukeum ka andjeun, saréng pangdongkap koering sadaja ngalawan ka eta noe

sakitoe pirang-pirang teh nja mawa padjénangan andjeun. Noen Pangeran! andjeun teja Allah koering sadaja; manoe-sa teh oelah ngaloehoeran ka andjeun.

12 'Toeloej oerang Koes teh koe Pangeran diéléhkeun di pajoeneun Asa djeung di hareupeun Joeda; bijoer oerang Koes

13 teh kalaboer; 'sarta dioedag-oedag koe Asa djeung koe bala noe ngiring, tēpi ka Gërrar. Ari oerang Koes teh loba pisan noe roeboeh, wani teu bisaueun mēnjat deui; karana geus dipinggéskeun di pajoeneun Pangeran sarta di hareupeun wadya-baladna; djeung marawa djarahan loba katjida. 'Samalah njabētan

14 sakabeh nagara sakoeriling Gërrar; 'wantoewantoe eta pada kadatangan sijeun ti Pangeran; sarta ngarajahan eta sakabeh nagara, karana loba pisan rajahennana di eta nagara-nagara. 'Nadjan himah-himah ingon-ingon ge disabētan, sarta ngadjarah domba loba nakër, kitoe deui ontā; seg maroelang ka Jëroesalem.

15 *a* 1 Radj. 15: 8. *b* Hak. 3: 11. *c* 3 Moesa 26: 30. *d* p. 11: 5. *e* p. 12: 3; 16: 8. *f* 1 Radj. 14: 6. *g* 1 Moesa 35: 5.

PASAL 15.

Toeloej Asarja poeta Oded dilinggihan

2 Roh Allah. 'Seug ka loewar, mapagkeun Asa; pok mihatoer ka andjeunna kije: Eh Asa, djeung sakabeh oerang Joeda sarta oerang Binyamin! geura pada reungeukeun kaola: *a* Pangeran njarēngan ka maraneh, sapedah maraneh anoet ka andjeunna; *b* sarta oepama maraneh nejangnan andjeunna, tangtōe andjeunna koe maraneh kapanggih; sabalikna, oepama maraneh ninggalkeun mah ka andjeunna, tangtōe maraneh koe

3 andjeunna kitoe deui ditinggalkeun. 'Ari Israil teh *c* sababaraha lilana teu Allah noe sajakti, djeung teu panghoeloe noe

4 ngawoeroek, sarta teu toret; 'tatapi *d* satijap-tijap eta teh dina djëro kasoekëranana tobat ka Pangeran, Allah Israil, sarta nejangnan andjeunna, sok kapanggih koe maranehanana. 'Dina mangsamangsa eta, boh noe ka loewar, boh noe asoep taja kasēnangan; estoe karoesoehan noe barangēt ninggang ka sakabeh priboemi tanah-tanah. 'Sarta silihdoepak bangsa ka bangsa deui, djeung

6 nagara ka nagara deui; karana koe Al-

lah diririweuh koe saroepaning kasoesahan. 'Mana maraneh masing talégër, djeung oelah ngareplek leungeun maraneh; *e* karana pagawean maraneh tangtōe meunang gandjaran. 'Barang Asa

8 geus ngadangoe eta lahiran sarta djeung piwédjang nabi Oded teja, seug ngowatkeun andjeun, *f* sarta ngeuwuhkeun sagala kanistaan ti djëro sakoeriling tanah Joeda djeung Binyamin, kitoe deui ti djëro sakoer nagara, beunang andjeunna meunangkeun ti pigoenongan Epraim teja; samalah nganjarked alitar Pangeran, *g* noe di hareupeun bale Pangeran teja. 'Tidinja ngoempoelkeun sakabeh oerang Joeda djeung Binyamin, *h* barēng noe ngaloembara di maranehanana ti Epraim, ti Mēnase, sarta ti Simon; wantoe loba katjida oerang Israil noe ngalolos ka andjeunna, ana geus tarégëseun jen Pangeran Allahna njarēngan ka andjeunna. 'Heug karoempoel ka Jëroesalem, dina boelan noe katiloe, mēñëran kalima-wēlas taoenna

11 Asa djoemēñëng radja. 'Toeloej ngaloerban ka Pangeran dina poë harita tina djarahan, noe dibarawa moelang teja, sapi toedjoeh ratoes djeung domba toedjoeh reboe. 'Toer pada mandjing përdjangdjian, dek nejangnan Pangeran, Allah karoehoenna, tēroes reudjeung hate

13 sarta tēroes reudjeung njawa; 'ari sahasaha noe teu nejangnan Pangeran, Allah Israil mah, *i* tangtōe dipaehan, boh noe leutik, boh noe géde, lalaki atawa awewe.

14 'Reudjeung pada soempah ka Pangeran, bēdas pisan sowarana, sarta soesoerakan, bari nijoep tarompèt djeung sangkalkala. 'Ari sakabeh oerang Joeda baroengeaheun koe hal soempah teja; karana saroeupahna teh tēroes reudjeung hate, sarta pangnejangnana andjeunna tēroes djeung soekana, noe matak andjeunna kapanggih koe maranehanana. *j* Djeung deui maranehanana koe Pangeran diparin reureuh ti sakoeriling. 'Malah-malah Maäka, iboe radja Asa, *k* koe andjeunna dirorod tina kaprameswarian, doemeh eta geus ngadamël hidji brahala matak idjid adjang Asera; sarta eta brahalana noe matak idjid teh koe Asa dikadek, sarta dibēbëk, bari seug didoeroek sisi

17 tji Kidron. 'Ngan *l* ènggon laloehoer teja hanteu disalingkirkeun ti Israil;

parandene kitoe manah Asa teh soehoed
 18 satoetoeper joeswana. 'Sarta barang beun-
 nang njoetjikeun ramana djeung noe
 beunang njoetjikeun pribadina, koe an-
 djeunna dilëbëtkéun ka gëdong Allah,
 19 émas-perak sarta paparabotan. 'Djeung
 deui hanteu aja pérang tépi kana ka-
 tiloe-poeloh lima taoenna Asa teh djoem-
 nëng radja.

a p. 13:10. b 1 Bab. 28:9.

c Hos. 3:4. d 5 Moesa 4:29. e 1 Kor. 15:58.

f 1 Radj. 15:12. g p. 8:12. h p. 11:16. i 5 Moesa 17:2.

j p. 14:5, 6; 20:30. k 1 Radj. 15:13. l 1 Radj. 15:14.

PASAL 16.

Mangsa ^a katiloe-poeloh gënëp ta-
 oenna Asa teja djoemënëng radja,
 harita Baäsa, radja Israil, angkat nga-
 roeroeg ka Joeda, sarta ngadamël na-
 gara Ramah, soepaja oelah aja noe bidjil
 ti Asa, radja Joeda, soemawonna asoep.
 2 'Toeloej Asa ngabidjilkeun émas-perak
 ti radja-brana gëdong Pangeran sarta
 ti gëdong radja, dikintoenkeun ka Ben-
 hadad, radja Sam, anoe tjalik di Damsik;
 3 pihatoerna: 'Aja pérjangdjian antara
 kaola sarëng andjeun, antara rama ka-
 oela sarëng rama andjeun; jjeu kaola
 ka andjeun ngintoenkeun émas-perak;
 tjik, pérjangdjian andjeun ka Baäsa,
 radja Israil, moegi badakeun, sina oen-
 doer ti kaola. 'Ari Benhadad ngagoegoe
 ka radja Asa; gantjang ngijangkeun ka-
 pala-kapala wadya-baladna, ngaroeroeg
 ka nagara-nagara Israil; pek eta nga-
 relehkeun nagara Ijon, Dan djeung Abel-
 Maim, kitoe deui sakabeh nagara pang-
 5 goedangan di tanah Naptali. 'Ari geus
 kitoe, mangsa Baäsa meunang warta,
 teu toeloes ngadamëlna Ramah, dieu-
 reunkeun eta pagaweanana. 'Gantjang
 radja Asa njandak sakabeh oerang Joeda,
 prak pada ngakoetan batoe Ramah sarta
 djeung kaina, noe didamël koe Baäsa;
 koe Asa dianggo ngadamël nagara Geba
 djeung Mispä.

a 1 Radj. 15:17.

7 Dina mangsa eta djëboel ^a Hanani,
 djoeroe tingal, ngadeuheusan ka Asa,
 radja Joeda, sarta mihatoer ka andjeunna
 kijeu: ^b Tina sabab andjeun naleukeun
 ka radja Sam, teu naleukeun ka Pa-
 ngeran, Allah andjeun, noe matak balad
 radja Sam loepoet ti panangan andjeun.
 8 'Naha ^c oerang Koes sarëng oerang Loeb
 teja karah lain balad gëde, boga kareta

sarëng toekang toempak koeda loba teu
 kira-kira? parandene kitoe, sabab an-
 djeun naleukeun ka Pangeran, noe ma-
 tak eta koe Pangeran seug dipaparin-
 9 keun ka panangan andjeun. 'Karana
 Pangeran teh ^a sotjana ngalingling sa-
 koeriling boemi, kërsa nawiskeun ka-
 bédasanana ka sakoernoesoehoed hatena
 ka andjeunna. Teu oetama lampah an-
 djeun kitoe teh; karana ti ajeuna an-
 10 djeun bakal dipérangan bae. 'Toeloej
 Asa panas manahna ka djoeroe tingal
 teh, sarta diasoepkeun ka pangberokan;
 karana andjeunna gërëgëteun ka dinja
 tina hal kitoe. Sarta rahajat sawareh
 koe Asa diteungteuinganan dina mangsa
 eta.

a p. 19:2. b Jer. 17:5. c p. 14:9, 12.

d Aj. 34:21; Djab. 33:18.

11 Djeung deui, saénjana, ^a tjarijos Asa,
 ti mimitina tépi ka panganggeusanana,
 sadajana kaengëlkeun dina kitab para
 12 radja Joeda djeung Israil. 'Dëmi mang-
 sa katiloe-poeloh salapan taoenna an-
 djeunna djoemënëng radja, seug Asa
 teh kasawat dampal, datang ka walës
 pisan kasawatna; tatapi keur ngangloeh
 oge andjeunna teu nëda toeloeng ka
 13 Pangeran, ngan didoekoenkeun bae. 'Toe-
 loej Asa koelëm reudeung karoehoenna;
 ari poepoesna mënëran kaopat-poeloh
 hidji taoenna andjeunna djoemënëng ra-
 14 dja. 'Tidinja dikoerëbkeun dina koeboer-
 an andjeunna, beunang andjeunna nga-
 damël keur pribadina di dajëuh Dawoed;
 ari diëbogkeunana dina kasoer beunang
 njëség koe wawangian, sarta roepa-roepa,
 dibaoerkeun saädat gawe toekang
 wawangian; ^b djeung andjeunna dipang-
 meuleumkeun [seuseungitan], rosa ka-
 tjida meuleumna. a 1 Radj. 15:23. b p. 21:19.

PASAL 17.

Ari ^a Josapat poeta Asa noe ngaganti
 Adjadi radja, sarta eta ngoewatkeun
 2 andjeun ngalawan Israil. 'Djeung më-
 rënahkeun barisan di sakabeh nagara
 Joeda noe rarengreug, sarta neumdeunan
 patrol di satanah Joeda djeung ^b di
 nagara-nagara Epraim, anoe dibeunang-
 3 keun koe Asa ramana teja. 'Ari Pa-
 ngeran njarëngan ka Josapat, tina sabab
 ngalakonan djalan Dawoed ramana, dja-
 lan noe barangmimiti, djeung ^c teu ne-
 4 jangän Baäl-Baäl; 'satëgësna andjeunna

nejangan Allah ramana, sarta ngalakonan timbalanana, teu noeroetkeun kalakoean Israil. 'Mana Pangeran nê-têpkeun karadjaan ditjépêng koe andjeunna, sarta sabangsa Joeda pada ngahatoerkeun pangabakti ka Josapat; ^a ari kabeungharanana djeung kamoeljaänana rosa pisan. 'Sarta manahna ngagêdean dina djalan Pangeran, moeng-gah sakoer énggon loehoer djeung Asera oge koe andjeunna disingkirkeun ti djêro tanah Joeda. 'Ari mangsa katiloe ta-oenna andjeunna djoemênêng radja, seg miwarangan kapala-kapalana, nja eta Ben-Hail, Obadya, Djakaria, Nêtanel djeung Mikaja, sina ngawoeroek di na-gara-nagara Joeda; ^b dibarêngan ahli Lewi, nja eta Sêmaja, Nêtanya, Sêbadya, Asahel, Sêmiramot, Jonatan, Adonia, Tobia djeung Tob-Adonia, noe pada djadi ahli Lewi; sarta dibarêngan deui Elisama djeung Joram, noe pada djadi pang-hoeloe. 'Toeloej eta pada ngawoeroek di tanah Joeda, sarta mamawa kitab toret Pangeran; pada ngidêran sakabeh nagara Joeda, ^c bari ngawoeroek ka djalma-djalma. 'Djeung deui sakabeh ka-radjaän tanah-tanah anoe sakoeriling Joeda, ^d pada kdatangan sijeun ti Pan-geran, noe matak taja noe mêrangan ka Josapat. 'Sarta oerang Pêlisti sa-wareh njaranggakeun pangabakti ka Jo-sapat, djeung wang perak oepêti; kiteo deui oerang Arab njaranggakeun êmbedomba ka andjeunna, toedjoehe reboe toedjoehe ratoes domba lalaki, djeung toedjoehe reboe toedjoehe ratoes badot. ^e 'Djadi Josapat teh mingkin agoeng, moeng-gah poendjoel pisan; sarta raja ngadamêlna benteng djeung ^f nagara panggoedangan di tanah Joeda. 'Toer loba pisan dadamêlanana di nagara-na-gara Joeda, djeung kagoengan loba pra-djoerit garagah-pêrkosa di Jérusalem. ^g 'Sarta kijeu lorisanaana, noeroetkeun ahli karochoen-karoehoenna: ti Joeda, noe djaradi kapala njêkêl sareboe: Adna noe djadi kapala; ari batoerna tiloe kêtî, ^h djalma garagah-pêrkosa. 'Sahandapeun eta, Johanan noe djadi kapala; ari ba-toerna doewa kêtî dalapan laksa. 'Sa-handapeun eta, Amasia poeta Sikri, noe ngawoela ka Pangeran bawaning soeka pribadi; ari batoerna doewa kêtî, djal-

17 ma garagah-pêrkosa. 'Dêmi ti Binya-min aja Eljada, djalma gagah-pêrkosa; ari batoerna doewa kêtî, pakarangna ⁱ gondewa djeung tameng. 'Sahandapeun eta, Josabad; ari batoerna sakêtî dalapan ^j laksa, sadjaja kana pèrang. 'Nja eta noe pada ngawoelaän ka radja, sadjaba ti noe koe radja dipêrnahkeun di sakoer nagara reugreja, di satanah Joeda teja.
a 1 Radj. 15:24. b p. 15:8. c 1 Radj. 18:18.
d p. 18:1. e 5 Moesa 33:10. f p. 14:14. g p. 8:4.
h p. 14:8.

PASAL 18.

Ari ^a kabeungharan djeung kamoeljaän Josapat rosa pisan; sarta andjeunna ^b babarajaän djeung Ahab teja. 'Geus meunang sababaraha taoen, ^c hidji wak-tire andjeunna tjalik ka Ahab, ka na-gara Samaria. Toeloej andjeunna djeung djalma-djalma noe ngiring koe Ahab di-pangmeuntjitkeun domba djeung sapi loba katjida, sarta andjeunna koe Ahab diomongan miloe angkat ngaroeroeg ^d ka Ramot bilangan Gilad. 'Ari saoeur Ahab, radja Israil, ka Josapat, radja Joeda: Koemaha andjeun kërsa njarêngan kaola ka Ramot bilangan Gilad? Ari walonanana ka Ahab: Mênggahing diri kaola sapêrtos andjeun, mênggahing bala kaola sapêrtos bala andjeun; mangga, sêdja njarêngan kana pèrang. ^e 'Misaoer deui Josapat ka radja Israil: Moegi dintên ijeu naros heula pangan-dika Pangeran. 'Gantjang radja Israil ngoempoelkeun nabi-nabi, opat ratoes djalma; pok mariksa ka darinja: Koe-maha kami pileumpangeun ka Ramot bilangan Gilad, baris pèrang, atawa di-antêp bae? Ejar pada ngawangsoel: Mangga angkat; karantên koe Allah tangtoe dipaparinkeun ka panangan ra-dja. 'Misaoer Josapat: Naha di dijeu taja deui nabi Pangeran, geusan oerang naros ^f koe lantaran eta? 'Ngawalon radja Is-rail ka Josapat: Aja keneh saoeurang, geusan naros ka Pangeran koe lantaran eta, nja eta Mika anak Jimla; tetapi kaola geuleuh ka dinja, karana tara ngawêdjangkeun pibagdjaeun kaola, istoening sapandjangna ngan pitjilakaenn bae noe diwêdjangkeun teh. Dêmi saoeur Josapat: Radja oelah milahir kiteo! ^g 'Toeloej radja Israil njaoeur hidji pong-

gawa, sarta diparentah kijeu: Maneh geuwat ngala Mika anak Jimla teja!
 9 'Ari radja Israil djeung Josapat, radja Joeda, keur tjaralik hidji-hidji dina pangtjalikan pribadi, pada nganggo kaparabonan; ari tjaralikna dina aloen-aloenawang panto Samaria; sarta sakabeh nabi teja pada ngawédjang di pajoeneunana.
 10 'Ari Sidkia anak Kënaana njiyeu tatandoean beusi keur dirina, sarta ngomong: Kijeu timbalan Pangeran: Koe ijeu andjeun éngke neunggar oerang Sam, dongkap ka seépa. 'Djeung sakabeh nabi pada ngawédang kitoe pëtana, aromongna: Mangga, angkat ka Ramot bilangan Gilad, tanwande loeloes; karantën koe Pangeran tinangtos dipaparinkeun ka panangan radja. *a p. 17: 5. b 1 Radj. 3: 1; 2 Radj. 8: 18, 26. c 1 Radj. 22: 2.*

12 Ari octoesan noe leumpang njaoyer Mika teja, mihatoer ka andjeunna, kijeu pokna: Noen, ari pihatoer para nabi toenggal sabiwir bac pibagdjaeun radja; moegi pihatoer andjeun sing sapërto pihatoer eta sadajana, nja moegi mihatoer pibagdjaeun. 'Lahiran Mika: Dëmi djoemënging Pangeran! saénjana, noe bakal ditimbalkoeun koe Allah kaola, nja eta noe koe kaola bakal ditjatoerkeun. 'Barang geus dongkap ka radja, seug radja misaoer ka andjeunna: Eh Mika! koemaha kami pileumpangeun ka Ramot bilangan Gilad, baris pérang, atawa diantép bae? Ari walonanana: Mangga arangkat, tanwande loeloes; karana tangtoe dipaparinkeun ka panangan arandjeun. 'Saoer deni radja ka andjeunna: Sabaraha kali kami koedoe njoempahan ka maneh, soepaja maneh ka kami oelah njatoerkeun ngan anoe sajakitna, mawa djénangan Pangeran?
 16 'Walonanana: Koe kaola katendjo sabala Israil paboerisat di goenoeng-goenoeng, tjara domba noe taja pangangonna; seug Pangeran nimbala: Éta teh teu boga djoeragan; sina baralik saimah-saimahna djeung kasalamëtan.
 17 'Misaoer radja Israil ka Josapat: Tah, tjek kaola oge ka andjeun, eta teh moal ngawédjangkeun pibagdjaeun kaola, ngan pitjilakeun bae. 'Njaoyer deni Mika: Koe sabab eta geura rareungeukeun pangandika Pangeran: koe kaola katendjo Pangeran keur linggih dina pang-

linggihanana, sarta sadajana balad sawarga pada nangtoeng kiwa-ténggëneunana. 'Tidinja Pangeran nimbala: Tjik, saha noe dek ngagëndam ka Ahab, radja Israil, soepaja sina indit sarta toeloej roeboeh di Ramot bilangan Gilad? Ari pioendjoek ijeu sae kijeu, dëmi pioendjoek itoe sae kitoe. 'Djol hidji roh marék ka pajoeneun Pangeran, bari oendjoekan: Koering noe bade ngagëndam ka dinja. Dëmi timbalan Pangeran ka eta roh:
 21 Koemaha djalanna? 'Pioendjoekna: Koe ring sédja bidjil, ngadjadikeun maneh roh patjindraän dina biwir sakabeh nabina. Ari timbalan Pangeran: Koe maneh tangtoe kagëndam, sarta tangtoe maneh mëntal; geura djig, pilampah kitoe. 'Mana ajeuna, masing oeninga, Pangeran geus mparin roh patjindraän dina biwir eta nabi-nabi andjeun, sarta Pangerangeusngandikakeun pitjilakeun andjeun. 'Seg Sidkia anak Kënaana teja njampeurkeun, pek njabok ka Mika, bari ngomong: Djalan mana Roh Pangeran ngalih ti kami, ngalahir ka maneh? 'Ngawalon Mika: Masing njaho, mangke katendjo koe maneh dina poë eta, dimana maneh asoep kamar bidjil kamar, soem-poet-salindoeng. 'Pok radja Israil marentah: Tjarokot eta Mika, poelangkeun ka Amon, kapala nagara, sarta ka Joas, poeta radja, 'bari mopojan: Kijeu parentah radja: 'Ijeu teh asoepkeun ka pangberokan, sarta paraban roti karoepëkan djeung tjai karoepëkan, tèpi ka kami moelang sarta kasalamëtan. 'Saoer Mika: Oepama andjeun moelang sarta kasalamëtan mah, tanda Pangeran teu ngandika koe lantaran kaola. Saoerna deni: Eh djalma-djalma sakabeh! koedoe pada dengekeun. *a p. 16: 10.*

28 'Tidinja radja Israil djeung Josapat, radja Joeda, angkat ka Ramot bilangan Gilad teja. 'Misaoer radja Israil ka Josapat: Kaola dek njamin heula, toeloej madjoe pérang; ari andjeun mah nganggo kaparabonan bae. 'Prak radja Israil njamin, toeloej maradjoe pérang.
 30 'Dëmi radja Sam geus marentah ka para kapala karetna, kijeu parentahna: Maraneh montong mërangan ka noe leutik atawa ka noe géde, nja mërangan teh
 31 ka radja Israil bae. 'Ari geus kitoe, barang para kapala kareta narendjo Jo-

sapat, pok ngaromong: Itoe geuning radja Israil! seug pada ngoeriling, moeroe ka andjeunna, sêdja mërangan. Tapi Josapat sasambat; seug andjeunna koe Pangeran ditoeloeng, sarta eta teh koe Allah diparëngkeun aloendoer ti
 32 andjeunna. 'Ari geus kitoe, barang para kapala kareta teh geus waspada, jen lain radja Israil, toeloelj aloendoer, teu
 33 toeloes njoesoel andjeunna. 'Aja hidji djalma mëntang gondewa sahinasna bae, heg dipésatkeun, keuna ka radja Israil, antara panoemboe djeung badjoe kère. Toeloelj radja marentah ka toekang kareta: ^b Geura balikkeun, kami ka-loewarkeun ti wadya-balad, karana kami
 34 tatoes. 'Dëmi përang teh dina poë harita beuki rosa, noe matak radja Israil maksa andjeun ngadëg bae dina kareta paha-reup-hareup djeung oerang Sam, tēpi ka boerit; ari wantji soeroep panon-poë toeloelj maot.

a p. 35 : 22. b p. 35 : 23.

PASAL 19.

Dëmi Josapat, radja Joeda, moelih ka gëdongna, ka Jérusalem, sarta ka-salamëtan. 'Toeloelj ^a Jehoe poetra Hanani, noe djadi djoeroe pëllëng, bidjil mapagekeun; seg mihatoer ka radja Josapat: ^b Naha andjeun ngabantoe ka noe doraka, miasih ka noe geuleuh ka Pangeran? tina sabab kitoe andjeun teh
 3 dibëndon ti pajoeneun Pangeran. 'Nanging ^c aja oge lampah kasaean kapëndak di andjeun, da andjeun geus njingkirkeun Asera-Asera tina djëro tanah, sarëng andjeun nëtëpkeun manah andjeun nejang Allah.

a p. 16 : 7.

b p. 18 : 3; 20 : 35. c p. 12 : 12; 17 : 3, 6.

4 Tidinja Josapat linggih di Jérusalem; sarta andjeunna ^a djëngkar deui, ngadjadjah rahajat, ti sëmët Berseba tēpi ka pigoenoengan Epraim; pada dibalikkeun ka Pangeran, Allah karoehoen-
 5 karoehoenna. 'Djeung ngadëgkeun hakim-hakim dina djëro tanah, di sakabeh nagara Joeda noe rarengreug, dina
 6 oenggal-oenggal nagara; 'sarta marentah ka eta hakim-hakim kijeu: Masing hade-hade ka pilampaheun maraneh; karana maraneh pangahakiman teh lain ti manoesa, satëgësna ti Pangeran, sarta andjeunna noengkoelan ka maraneh dina
 7 përkara ngahakiman. 'Mana ajeuna ma-

raneh teh ^b masing sijeun koe Pangeran; koedoe pada ijatna sarta lalampahkeun; karana moenggoehing di Pangeran, Allah oerang mah, taja pisan awonna, ^c toer hanteu pisan pilih-kasih, sarta tara
 8 narima paroeroeba. 'Djeung deui di Jérusalem Josapat ngadëgkeun sawareh ahli Lewi djeung panghoeloe, kitoe deui sawareh loeloegoe ahli karoehoen Israil, baris mëtakeun hoekoem Pangeran sarta baris ngoeroeskeun përkara. Tidinja ma-
 9 roelih ka Jérusalem. 'Sarta eta teh koe andjeunna pada dipiwarang, kijeu lahina: Maraneh koedoe milampah kitoe kalawan sijeun koe Pangeran, kalawan satoehoe sarta djeung soehoed nja hate.
 10 'Sarta satijap-tijap ka maraneh datang përkara ti doeloer-doeloer maraneh, noe tjaritjing di nagara-nagara, ^d përkara ka loewar gëtih, oeroesan papakon, atawa timbalan, atawa pikoekoeh, atawa hoekoem, seg koe maraneh koedoe diwarah, oelah sina milampah salah ka Pangeran, noe matak aja bebëndoe ka diri maraneh sarta ka doeloer-doeloer maraneh. Koedoe pada milampah kitoe, soepaja
 11 maraneh oelah kasalahan. 'Djeung deui, masing njaho, Amarja, loeloegoe panghoeloe teja, noe dikawasakeun ka maraneh dina sakabeh përkara Pangeran; djeung Sëbadya poetra Ismail, gëgëdoeg anak-poetoe Joeda teja, dina sakabeh përkara radja; sarta ahli-ahli Lewi djaradi pangoeroes di hareupeun maraneh. Masing talëgër, sarta lalampahkeun; tangtoe Pangeran njarëngan ka noe hade.

a p. 17 : 7. b 2 Moesa 18 : 21. c 5 Moesa 10 : 17.

d 5 Moesa 17 : 8.

PASAL 20.

Ari geus kitoe, sanggeusna ti dinja moeroeboel oerang Moab djeung oerang Amon, sarta direudjeungan oerang Maoen sawareh, ngaroeroeg ka Josapat, dek di-
 2 përang. 'Aja noedaratang, ngoeninga ka Josapat, kijeu pioendjoekna: Aja djalma mangpirang-pirang lobana, ngaroeroeg ka andjeun, datangna ti peuntaseun laoet, ti Sam; sarëng, salërësna, geus aja di Hasëson-Tamar (nja eta En-Gedi).
 3 'Toeloelj Josapat sijeunna, tapi mënërkeun pameunteuna, nëda toeloeng ka Pangeran; ^a sarta ngoewarkeun poewasa
 4 ka sabangsa Joeda. 'Tidinja oerang Joeda

karoempoel, nêda toeloeng ka Pangeran; nja eta ti sakabeh nagara Joeda aja noe daratang, nêda toeloeng ka Pangeran. 'Toeloej Josapat ngadêg dina pakoempoelan oerang Joeda djeung oerang Jêroesalem, di gêdong Pangeran, hareupeun boeroean anjar; 'seug oendjoekan kijeu: Noen Pangeran, Allah karoehoen koering sadaja! lain andjeun teja Allah noe linggih di sawarga? sarêng lain andjeun noe njêpêng kawasa ka sakabeh karadjaan bangsa-bangsa? Jaktos^b panangan andjeun noe njêpêng kakoewatan sarêng kawasa; taja pisan noe bisa ngalawan ka andjeun. 'Noen, Allah koering sadaja! lain andjeun noe njingkahkeun pribomei tanah ijeu ti hareupeun oemat andjeun Israil, bari tanahna dipaparinkeun ka toeroenan Ibrahim, e sahabat andjeun teja, pikeun salalanggengna? 'Ladjêng ijeu tanah koe eta diareusian, sarêng njarijeun hidji kasoetjian dina ijeu tanah pikeun andjeun, bade padjênengan andjeun, bari oendjoekan^d kijeu teja: 'Manawi koering katangan katjilakaan, pèdang, hoekoeman, pagêboeg atanapi patjêklik, sêdja koering marék ka hareupeun ijeu gêdong, nja ka pajoeneun andjeun, (karantên padjênengan andjeun linggih dina ijeu gêdong,) sarêng sêdja sasambat ka andjeun tina djêro kasoekeuran koering, tinangtos koe andjeun dimakboel sarêng disalamêtkeun. 'Ari ajeuna, salêrêsna, oerang Amon, oerang Moab, sarêng oerang pigoenoengan Scir, e noe koe andjeun ka Israil hanteu diwidian didatangan, basa daratang ti tanah Mêsir teja, noe mawi seug njarimpang ti maranehanana, sarêng hanteu ditoempoer; 'kari-kari wêt kitoe maralêsna ka koering sadaja, dongkap ka moeroeboel, karêpna dek ngadjongklokeun koering sadaja ti djêro kagoengan andjeun, noe koe andjeun dimilikkeun ka koering sadaja. 'Noen Allah koering! koemaha andjeun moal ngahoekoeman ka darinja? karantên koering sadaja mah taja kakoewatan ngalawan noe mangpirang-pirang sakitoe lobana teh, noe moeroeboel ngaroeroeg ka koering sadaja, sarêng koering sadaja bingoeng pilampaheun; nanging mata koering sadaja neutep ka andjeun. - 'Ari sakabeh oerang Joeda djaronghok di pajoeneun

Pangeran, tjtjakan baroedakna sarta anak-rabina oge. 'Geus kitoe Jêhasiël, poetra Djakaria, anoe poetra Bênuja, anoe poetra Jêhiël, anoe poetra Matanya, ahli Lewi, kaasoep anak-poetoe Asap, f dilinggihan Roh Pangeran di tengah pakoempoelan. 'Seng misaoer kijeu: Eh sakabeh oerang Joeda, djeung sadajana pribomei Jêroesalem, sarta radja Josapat! geura pada rarêgêpkeun: kijeu timbalan Pangeran ka sadaja: Maraneh oelah sarijeun, sarta oelah galeder tina sabab noe mangpirang-pirang sakitoe lobana teh; karana lain pèrang maraneh, istoening pèrang Allah. 'Isoekan arijang ngaroeroeg ka darinja; masing njaho, eta teh keur aroenggah dina tandjakan Sis, sarta pikapanggihueun koe maraneh dina toengtoeng lèbak, hareupeun tégal lèga Jêroël. 'Maraneh moal koengsi pèrang hal ijeu mah; g koedoe narangtoeng ngadjarantêng bae, bari narendjokeun pitoloeng Pangeran ka maraneh. Eh Joeda djeung Jêroesalem! oelah sarijeun, sarta oelah galeder; isoe kan koedoe boedal mapag ka darinja, karana maraneh disarèngan Pangeran. 'Broek Josapat njoeoh kana taneuh; kitoe deui sakabeh oerang Joeda sarta pribomei Jêroesalem pada njaroeroeh ka pajoeneun Pangeran, saroejdjoek ka Pangeran. 'Neut ahli-ahli Lewi, noe kasoep anak-poetoe Kahat sarta noe kasoep anak-poetoe Korah, narangtoeng, pada moedji ka Pangeran, Allah Israil, sowarana kaliwat bédas. a 1 Radj. 21: 9. b 1 Bab. 29: 12. c Jak. 2: 23. d 1 Radj. 8: 33. e 5 Moesa 2: 9, 19, 29. f p. 15: 1. g 2 Moesa 14: 13; 4 Moesa 14: 9.

20 Dêmi geus braj isoeok gantjang haroedang, toeloej boedal ka tégal lèga Têkoa. Barang rek boedal, Josapat ngadêg heula, sarta ngalahir kijeu: Eh oerang Joeda djeung pribomei Jêroesalem! geura darengekeun kami: a masing pèrtjaja ka Pangeran, Allah maraneh, tangtoe maraneh ditêtêpkeun; masing pèrtjaja ka nabi-nabina, tangtoe maraneh piloeloeseun! 'Saparantos rêrêmangan reudjeung djalma-djalma, seug andjeunna ngadêgkeun anoe baris njaranji ka Pangeran, sarta maroedji, make pamidangan soetji; seug boedal ti heulaeun sakoer noe sadija, bari njarêboet kijeu: b Geura halatoer noehoen ka Pangeran,

22 sabab langgëng kaasihana. 'Dëmi keur
waktöe eta ngamimitian njanji djeung
moedji, koe Pangeran diparëngkeun aja
noe ngabongohan ka oerang Amon, oerang
Moab djeung oerang pigoenoengan
Seir, noe keur moeroeboel ka Joeda teja,
23 noe matak pada balahi. 'Karana oerang
Amon djeung oerang Moab darangdan,
ngamoek ka priboemipigoenoengan Seir,
ditoempës, ditoempoeurkeun pisan; sarta
barang geus mejakkeun priboemi Seir
teh, ^e heg silih-toeloengan batoer pada
24 batoer kana karoeksakan. 'Barang Joeda
datang ka palalangan tégäl léga, ret
pada ngalijeuk ka noe mangpirang-pi-
rang teja; doemadakan, eta teh geus
djaradi babatang, pagoletak dina taneuh,
25 taja noe rahajoe. 'Ana Josapat soemping
djeung balana, sëdja ngarajah djarahen-
nana, seg maranggih di énggonna loba
nakër radja-kaja, djeung babatang, sarta
barang noe moelja-moelja; pek njaro-
kotan keur daririna, wani teu kabawa;
ari ngarajahanana djarahen teh meu-
nang tiloe poë, tina kalobaänana. 'Dëmi
26 dina poë noe kaopat karoempoel ka lë-
bak Bëraka; karana di dinja pada njoe-
koerkeun ka Pangeran; kitoe noe ma-
tak eta énggon dingaranan lëbak Bëraka,
27 tēpi ka mangsa ajeuna. 'Tidinja saka-
beh oerang Joeda djeung Jéröesalem
pada balik; ari Josapat angkat pang-
heulana; maroelangna ka Jéröesalem
kalawan kaboengahan, wantoe pada di-
boengahkeun koe Pangeran tina hal
28 moesoeh-moesoehna. 'Toeloelj darongkap
ka Jéröesalem, make tjlëmpoeng, ka-
tjapi djeung tarompet, moro ka gëdong
29 Pangeran. 'Ari sakabeh karadjaän tanah-
tanah ^d pada kadatangan sijeun ti Pan-
geran, mangsa ngadareng bedja, jen
Pangeran geus mërangan ka moesoeh
30 Israil. 'Toeloelj ^e kërta deui karadjaän
Josapat; karana andjeunna koe Allahna
dipaparin reureuh ti sakoeriling.

a Jës. 7: 9. b p. 7: 3. c Hak. 7: 22. d p. 17: 10.
e p. 14: 6.

31 ^a Ari Josapat ngaradjaän ka Joeda.
Oemoer Josapat keur mangsa djadi ra-
dja teh tiloe poeloeh lima taoen, sarta
salawe taoen ngaradjaänana di Jéröe-
salem; ari djënéngan iboena Asoeba
32 poetra Silhi. 'Dëmi Josapat teh ngala-
konan djalan Asa ramana; taja pisan

njingkahna ti dinja, estoe milampah noe
33 bënëh di pajoeneun Pangeran. 'Ngan
énggon laloehoer teja hanteu disaling-
kirkeun; karana djalma-djalma masih
keneh tatjan nëtëpkëun hatena ka Allah
34 karoehoenna. 'Ari tjarijos Josapat salijan
ti eta, ti mimitina tēpi ka panganggeu-
sanana, saënjana kaoengëlkeun dina tjari-
rijos ^b Jehoe poetra Hanani, noe dia-
soepkeun kana kitab para radja Israil.

a 1 Radj. 22: 42. b p. 19: 2.

35 Sanggeusna ti dinja, toeloelj Josapat,
radja Joeda, sosobatan djeung Ahasia,
radja Israil; ari eta Ahasia doraka lalam-
36 pahanana. 'Pangsosobatanana teh djeung
eta kërta ngadamël kapal, ^a baris lajar
ka Tarsis; prak pada ngadamël kapal
di Esion-Geber. 'Toeloelj Eliäser poetra
37 Dodawa, ti Maresa, ngawëdjang ngawë-
wëleh ka Josapat, kijeu piwëdjangna:
Sabab andjeun sosobatan djeung Ahasia,
noe matak eta padamëlan andjeun koe
Pangeran diroeksakkeun. Tidinja kapal
teh barëdjad, teu bisa lajar ka Tarsis.

a p. 9: 21.

PASAL 21.

Toeloelj Josapat ^a koelëm reudjeung ka-
roehoenna, sarta dikoeërëbkeun ka ka-
roehoenna di dajeh Dawoed; ari Joram
2 poetrana noe ngaganti djadi radja. 'Dë-
mi Joram teh reja sadereknna pamëgët,
pada poetra Josapat, nja eta Asarja,
Jëhiël, Djakaria, Asarja, Mikael djeung
Sëpatya; eta sadajana poetra Josapat,
3 radja Israil. 'Ari ^b eta koe ramana pada
dipaparin pasihan galëde, émas-perak,
sarta barang noe moelja-moelja, reu-
djeung nagara noe warëwëg di tanah
Joeda; dëmi karadjaän mah dipaparin-
4 keun ka Joram, sabab eta tjikalna. 'Ari
Joram geus ngadëg, njangking karadjaän
ramana, sarta geus ngoewatkeun and-
jeun, seg andjeunna maehan eta saka-
beh sadereknna koe pédang, kitoe keneh
5 kapala Israil sawareh. 'Oemoer Joram ^c
keur mangsa djadi radja teh tiloe poeloeh
doewa taoen, sarta dalapan taoen nga-
radjaänana di Jéröesalem. 'Dëmi Joram
6 teh ngalakonan djalan radja-radja Israil,
sakoemaha lalampahan bangsa Ahab
bae; wantoe geureuhaän ka poetra Ahab;
djadi andjeunna milampah noe goreng
7 di pajoeneun Pangeran. 'Tatapi Pange-
ran teu kërtaeun ngaroeksakkeun bang-

sa Dawoed, koe karana përdjangdjian, beunang andjeunna ngadamël ka Dawoed, sarta sakoemaha timbalanana, kër-sa maparin damar ka Dawoed djeung ka 8 poetra-poetoena sapapandjangna. 'Keur djaman Joram oerang Edom moengkir ti bawah kawasa Joeda; malah aja noe koe oerang Edom didjënngkeun radja, 9 njangking ka maranehanana. 'Tidinja ^d Joram angkat, njandak kapala-kapalana, sarta sakabeh kareta; geus kitoe andjeunna dangdan ti peuting, pek njabëtan oerang Edom, anoe sakoeriling andjeunna, sarta djeung kapala-kapala kareta. 'Parandene oerang Edom moengkir 10 bae ti bawah kawasa Joeda tēpi ka mangsa ajeuna. Tidinja Libna kitoe deui moengkir, dina mangsa eta keneh, ti bawah kawasa andjeunna, tina sabab andjeunna ninggalkeun Pangeran, Allah karoehoenna. 11 'Samalah andjeunna ngadamël énggon laloehoer di goenoeng-goenoeng tanah Joeda, djeung priboemi Jëroesalem koe andjeunna ^e disina djinah, sarta oeraug 12 Joeda koe andjeunna digembang. 'Geus kitoe datang sérat ka andjeunna ti nabi Elias, oengëlina: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Dawoed, rama andjeun: Tina sabab maneh hanteu ngalakonan ^f djalan Josapat, bapa maneh, sarta djalan Asa, 13 radja Joeda teja; 'nja noe dilakonan teh koe maneh djalan radja-radja Israil, sarta oerang Joeda djeung priboemi Jëroesalem koe maneh disina djinah, noeroetan djinahna bangsa Ahab, samalah maneh maehna doeloer-doeloer maneh, 14 toenggal saeusi-imah bapa maneh, ^g noe harade ti batan maneh teja: 'noe matak Pangeran, saënjana, mëngke ngadatangkeun balahi gëde ka rahajat maneh, ka anak maneh, ka pamadjikan maneh, 15 sarta ka sakabeh radja-kaja maneh. 'Sarta maneh mëngke kataradjang panjakit bangët pisan, nja panjakit dina peudjit, datang ka baridjil peudjit maneh tina 16 sabab panjakit, sababaraha lilana. - 'Tidinja Pangeran ^h ngageuingkeun soekma oerang Pëlisti djeung oerang Arab, noe gigireun oerang Koes, sina ngaroeroeg ka Joram. 'Broel eta teh arindit ka tanah Joeda, seg dibëdahkeun, bari toeloj 17 ngadjarah sakabeh radja-kaja, noe kapanggih di gëdong radja, kitoe deui poetra-garwana, moenggal andjeunna

teu pisan ngari poetra pamëgët, kadjaba ti ⁱ Joahas, poetra pangboerëjna. 18 'Sanggeusna sagala përkara noe tadi, seug andjeunna koe Pangeran digëboeg, keuna panjakit dina peudjit, noe teu 19 beunang ditjageurkeun. 'Ari geus kitoe, lila ti lila, sanggeus meunang doewa taoen, baridjil peudjitna bawaning panjakitna; toeloj maot tina kabangëtan kasawatna; sarta andjeunna koe rahajatna hanteu dipangmeuleumkeun [seu-seungitan], lain ^j tjara ka karoehoenna, 20 noe pada dipangmeuleumkeun. 'Oemoer Joram keur mangsa djadi radja teh tiloe poeloeh doewa taoen, sarta dalapan taoen ngaradjaänana di Jëroesalem; ari mijangna taja noe mikangën; toeloj dikorerëbkeun di dajeh Dawoed, tapi ^k lain dina makam para radja.

a 1 Radj. 22:51; 2 Radj. 8:16. b 1 Moesa 25:6.
c 2 Radj. 8:17. d 2 Radj. 8:21. e 1 Bab. 5:25.
f p. 14:2; 17:8. g 1 Radj. 2:32. h 1 Bab. 5:26.
i p. 22:1. j p. 16:14; Jer. 34:5. k p. 24:25.

PASAL 22.

Tidinja ^a koe priboemi Jëroesalem eta Ahasia, poetrana noe pangboerëjna teja, didjënngkeun radja, ngaganti andjeunna; karana sakabeh lantjeuk-lantjeukna geus ^b diparaehan koe rampog, noe ngadatangka pasanggrahan barëng oerang Arab teja; kitoe noe matak Ahasia poetra Joram, radja Joeda teja, djadi 2 radja. 'Oemoer Ahasia keur mangsa djadi radja teh opat poeloeh doewa taoen, sarta sataoen ngaradjaänana di Jëroesalem; ari djeüangan iboena Atalja poetra Omri. 'Ahasia ^c kitoe keneh ngalakonan djalan bangsa Ahab, wantoe wantoe iboena noe mapatahan ka dinja 4 migawe kadorakaän. 'Djadi Ahasia teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, satjara bangsa Ahab; wantoe wantoe nja eta noe pada mapatahan ka andjeunna sanggeus maot ramana, matak ngaroeksakkeun ka andjeunna. 5 'Samalah andjeunna, tina noeroet papatah eta, ^d seug angkat reudjeung Joram poetra Ahab, radja Israil, mërangan ka Hasael, radja Sam, di Ramot bilangan Gilad teja. Toeloj Joram keuna raheut koe 6 oerang Sam. 'Gantjang Joram moelih, soepaja andjeunna dilandongan di Jisrel, tina sabab rarahëut, asal andjeunna dikadek di Ramah, keur mërangan ka

Hasael, radja Sam teja. Toeloj Asaria
 poeta Joram, radja Joeda teja, ngalajad
 ka Joram poeta Ahab, ka Jisrel,
 7 pedah eta teu damang. 'Ari pangtjalikna
 Ahasia ka Joram teh ti Allah, kersana
 rek ditiwasken; karana sanggeusna tja-
 lik, andjeunna ^e bidjil djeung Joram,
 mapagkeun Jehoe poeta Nimsi, anoe
 geus dilisahan koe Pangeran baris ngab-
 8 basmi bangsa Ahab. 'Ari geus kitoe,
 mangsa Jehoe keur nrapkeun hoekoe-
 man ka bangsa Ahab teh, seug mëndak
 para kapala Joeda djeung para poeta
 saderek-saderek Ahasia, noe pada nga-
 wolaän ka Ahasia; pek diparaehan.
 9 'Tidinja / nejangnan Ahasia, sarta datang
 ka beunangna, da andjeunna keur njoem-
 poet di Samaria; toeloj disanggakeun
 ka Jehoe, sarta dipaehan, bari seug di-
 koeboer; karana aromongna: Eta teh
 intjoe Josapat, anoe nejangnan Pangeran
 téroes reudjeung manah. Ari bangsa
 Ahasia taja noe boga kakoewatan kana
 karadjaän. *a* 2 Radj. 8: 24. *b* p. 21: 26. *c* p. 21: 6.
d 2 Radj. 9: 14. *e* 2 Radj. 9: 21. *f* 2 Radj. 9: 27.

10 ^a Mangsa Atalja, iboe Ahasia teja, geus
 tèreungeun jen poetrana poepoes, toe-
 loej dangdan, seg ngagempoer sakabeh
 11 toeroenan radja, bangsa Joeda. 'Tatapi
 Josabat, poeta radja noe istri, njandak
 Joas, poeta Ahasia, dipaling ti téngah
 para poeta radja noe keur dipaehan,
 diteundeun djeung pangasoehna dina ka-
 mar pasarean. Djadi eta teh diboeni-
 keun koe Josabat, poeta radja Joram,
 garwa panghoeloe Jojada; wantoe Jo-
 sabat teh saderek Ahasia; pangdiboe-
 nikeunana teh tina sabab Atalja; noe
 12 matak Joas hanteu dipaehan. 'Toeloj
 bae njoempoet djeung arandjeunna di
 gedong Allah, genëp taoen lilana; ari
 Atalja noe ngaratoean tanah. *a* 2 Radj. 11: 1.

PASAL 23.

Dëmi ^a dina taoen noe katoedjoeh Jo-
 jada ngoewatkeun andjeun; seug ngala
 para kapala noe njékël saratoes, nja
 eta Asarja poeta Jérham, Ismail poe-
 tra Johanan, Adarja poeta Obed, Ma-
 aseja poeta Adaja, djeung Elisapat
 poeta Sikri; pada ditjandak asoep përd-
 2 djangdjian. 'Toeloj eta aloedar-idër di
 tanah Joeda, ngoempoelkeun ahli Lewi
 ti sakabeh nagara Joeda; kitoe keneh

para loeloegoe ahli karoehoen Israil;
 3 seg daratang ka Jérusalem. 'Tidinja
 sapakoempoelan teh ujjeun përdjang-
 djian di gedong Allah reudjeung radja;
 sarta koe Jojada pada dilahirkan kijeu:
 Sañjana, poeta radja teh ëngke djeo-
 mënëng radja, ^b sakoemaha pangandika
 Pangeran hal poeta-poetoe Dawoed teja.
 4 'Ari përkara, noe koe sarampejan koedoe
 dilampahkeun, nja kijeu: ^c sampejan anoe
 asoep ëngke poë sabat, panghoeloe-pang-
 hoeloe djeung ahli-ahli Lewi, noe sa-
 përtiloe koedoe kana toenggoe lawang
 5 dina sakoer bangaroeng; ^d noe sapërti-
 tiloe koedoe aja di gedong radja; ari
 noe sapërtiloe deui di lawang Padëmen;
 dëmi djalma noe loba mah koedoe araja
 6 di boeroean gedong Pangeran. 'Tapi oe-
 lah aja noe asoep ka gedong Pangeran,
 kadjaba ti panghoeloe-panghoeloe, sarta
 ahli-ahli Lewi, anoe bakoe ngabarakti;
 nja eta noe meunang asoep, karana sa-
 roetji; dëmi djalma noe loba mah sina
 pada ngadjaga kana djagaän Pangeran.
 7 'Djeung deui ahli Lewi koedoe ngaroe-
 boeng radja ti sakoeriling, bari hidji-
 hidji djalma pada njékël pakarangna;
 ari saha-saha noe aboes ka gedong, koe-
 doe dipaehan; sarta koedoe ngaping ra-
 dja, samangsa lëbët djeung samangsa
 8 mëdal. 'Tidinja ahli-ahli Lewi djeung
 sakabeh oerang Joeda pada ngalampah-
 keun saparentah panghoeloe Jojada teja;
 prak hidji-hidji pada njokot djalmana,
 noe asoep di poë sabat reudjeung noe
 ka loewar di poë sabat; wantoe pang-
 hoeloe Jojada hanten ngaboebarkeun
 9 bagian-bagian. 'Seg panghoeloe Jojada
 ka para kapala noe njékël saratoes teh
 njelehkeun toembak, tameng djeung kë-
 péng, asal kagoengan radja Dawoed, noe
 10 aja di gedong Allah. 'Toeloj eta sakabeh
 djalma teh disina nangtoeng, bari hidji-
 hidji djalma pada njékël pakarangna,
 ti sabeulah gedong ti katoehoe téroes
 ka sabeulah gedong ti kentja, këbat
 kana altar djeung këbat kana gedong,
 11 ngaraksa radja sakoeriling. 'Tidinja poe-
 tra radja teh koe panghoeloe ditjandak
 ka loewar, sarta mastakana dimakoetaän,
 bari diselehan Përtelaän teja; prak koe
 sadajana didjënëngkeun radja, sarta di-
 lisahan sakali koe Jojada sapoetra-poe-
 trana; seg pada njarëboet: Radja sing

12 salamët! 'Barang Atalja ngadenge sora
 djalma-djalma noe ngalijoed sarta ma-
 roedji ka radja, ngageuwat Atalja nga-
 datangan ka eta djalma-djalma, ka gë-
 13 dong Pangeran. 'Ana ngalijeuk, doema-
 dakan, radja keur ngadëg di parantina
 ngadëg, dina paranti asoep, sarta para
 kapala djeung noe narompet pada nang-
 toengan radja; ari sakabeh djalma eusi
 tanah pada boengah sarta narijoep ta-
 rompet, djeung ahli njanji narabeuh
 tatabeuhan, narimbang anoe keur moe-
 dji. Seg Atalja njosoëk papakeanana, bari
 14 ngomong: Sakongkol! sakongkol! 'Gan-
 tjang koe panghoeloe Joada para kapala
 noe njëkël saratoes, noe njarangking
 balad teja, diparentah bidjil, kijeu pa-
 rentahna ka darinja: Eta geura ka-loe-
 warkeun kana antara djadjaran; djeung
 saha-saha noe noetoerkeun eta, paehan
 koe pëdang! karana panghoeloe geus ma-
 rentah kijeu: Eta teh koe maraneh oelah
 15 dipaehan di gëdong Pangeran. 'Seug pada
 merean ombor ka dinja; toeloelj Atalja
 asoep deui ka gëdong radja, djalan
 paranti asoep lawang koeda; pek dipaeh-
 an di dinja. a 2 Radj. 11: 4. b p. 21: 7.

c 1 Bab. 9: 25.

16 Tidinja Jojada ngadamël përdjang-
 djian di antara andjeunna djeung djalma
 loba sarta djeung radja, soepaja eta
 17 djaradi oemat Pangeran. 'Geus kitoe sa-
 kabeh djalma teh arasoep ka gëdong
 Baäl, sarta diboerak-barik; ari altar-
 altarna djeung artja-artjana diraroek-
 sakkeun, sarta Matan, panghoeloe Baäl,
 18 dipaehan di hareupeun altar. 'Djeung
 deui Jojada ngangkat anoe poerah nja-
 rangking gëdong Pangeran, di bawah
 kawasa para panghoeloe ahli Lewi, noe
 dibagi koe Dawoed baris njangking gë-
 dong Pangeran, pikeun ngoerbankeun
 koerban doeroekan Pangeran, a sakoema-
 ha noe kaengëlkeun dina toret Moesa,
 kalawan kaboengahan sarta kalawan
 poepoedjian, b noeroetkeun atoeran Da-
 19 woed. 'Sarta andjeunna ngadëgkeun poe-
 rah toenggoe lawang dina sagala lawang
 gëdong Pangeran, sangkan oelah aja
 noe asoep anoe nadjis, përkara naon bae.
 20 'Tidinja andjeunna njandak para kapala
 noe njëkël saratoes, kitoe deui para
 menak, djeung sakoer noe njangking ka-
 wasa ka djalma-djalma, sarta sakabeh

djalma eusi tanah; seug radja teh diloeng-
 soerkeun ti gëdong Pangeran, didjadjap-
 keun ka gëdong radja, djalan tina la-
 wang girang; toeloelj radja teh dilinggih-
 21 keun kana korsi karadjaän. 'Ari sakabeh
 djalma eusi tanah baroengaheun, sarta
 dajauh teh kërta. Dëmi Atalja teja di-
 paehanana koe pëdang. a 1 Radj. 2: 3.
 b Esr. 3: 10.

PASAL 24.

Oemoer Joas a keur mangsa djadi radja
 teh toedjoeh taoen, sarta opat poe-
 loeh taoen ngaradjaänana di Jéröesa-
 lem; ari djënengan iboena Sibja, ti Ber-
 2 seba. 'Dëmi Joas teh milampah noe bë-
 nër di pajoeneun Pangeran, satoetoep
 3 oemoer panghoeloe Jojada. 'Djeung koe
 Jojada dipangnjandakkeun doewa pigar-
 waean; sarta Joas poetraän pamëgët-
 istri. a 2 Radj. 12.
 4 Ari sanggeusna ti dinja, Joas teh aja
 manah nganjarkeun gëdong Pangeran.
 5 'Toeloelj ngoempoelkeun para panghoeloe
 djeung ahli-ahli Lewi, bari seug di-
 parentah kijeu: Geura arindit, ngidër
 nagara-nagara Joeda; koedoe ngaroem-
 poelkeun oewang ti sakabeh oerang Is-
 rail, baris ngomean gëdong Allah ma-
 raneh saban-saban taoen; sarta maraneh
 sing gantjang milampah eta përkara. Ta-
 tapi koe ahli-ahli Lewi hanteu digan-
 6 tjangkeun. 'Toeloelj radja njaoer Jojada,
 loeloegoena, bari seug dilahiran kijeu:
 Koe naon andjeun hanteu moendoet ka
 ahli-ahli Lewi, sina ngadatangkeun ti
 Joeda djeung ti Jéröesalem a eta tjoeké,
 noe koe Moesa, abdi Pangeran, dimisti-
 keun ka pakoempoelan Israil, pikeun
 7 himah tëpangan teja? 'Karana Atalja,
 noe doraka, djeung anak-anakna, geus
 ngararoeksak gëdong Allah; malah-ma-
 lah sakabeh barang beunang njoetji-
 keun, noe di gëdong Pangeran, koe eta
 8 geus dipake ka Baäl-Baäl. 'Tidinja radja
 miwarang njijeun hidji pëti, sok diteun-
 deun dina lawang gëdong Pangeran, di
 9 loewar. 'Toeloelj ngoewar-ngoewarkeun
 di Joeda djeung di Jéröesalem, koedoe
 njanggakeun ka Pangeran eta tjoeké,
 noe koe Moesa, abdi Allah, dimistikeun
 10 ka Israil di tégal lëga teja. 'Ari sadajana
 kapala-kapala djeung sakabeh djalma-
 djalma b pada baroengaheun; seg pada
 njanggakeun, sarta ngarasoepkeun kana

11 pēti, tēpi ka anggeusna. 'Dēmi geus
 kitoe, samangsa-mangsa eta pēti koe
 lantaran ahli-ahli Lewi dibawa ka hidji
 djalma noe koe radja dibakoekeun, nja
 eta satijap-tijap narendjo jen geus loba
 oewangna, toeloj datang djoeroe-toelis
 radja sarta hidji djalma noe dibakoe-
 keun koe loeloegoe panghoeloe, seung
 pēti teh dioedoekeun; djoeng digotong,
 dipoelangkeun deui ka ḡnggonna. Kitoe
 bae lampahna oenggal-oenggal poē, djadi
 12 ngoempolkeun oewang loba pisan. 'Ti-
 dinja oewang teh koe radja djeung Jo-
 jada diselehkeun ka djalma noe njiyeun
 pagawean ngabakti di gēdong Pange-
 ran; nja eta seung ngoelikeun ka toe-
 kang batoe djeung ka toekang kai, baris
 nganjarkeun gēdong Pangeran; kitoe
 deui ka pandaj djeung ka paledang, baris
 13 ngomean gēdong Pangeran. 'Prak noe
 njarijeun pagawean teh digarawe, sarta
 pagawean teh beuki madjoe koe lanta-
 ran eta; ari gēdong Allah teh koe eta
 didjēlēgkeun deui sakamistianana, sarta
 14 dikoewatkeun. 'Dēmi geus anggeus, seung
 sesa oewang koe eta disanggaekeun ka
 pajoeneun radja djeung Jojada; toeloj
 diango ngadamēl paparabotan pikeun
 gēdong Pangeran, parabot baris nga-
 bakti djeung baris ngoerban, kitoe deui
 pisin-pisin, sarta parabot ḡmas-perak.
 Djeung deui teu pētōt-pētōt ngoerban-
 keun koerban doeroekan di gēdong Pa-
 ngeran, satoetoep oemoer Jojada.

a 2 Moesa 30: 11. b 1 Bab. 29: 9.

15 Dēmi Jojada^a geus sēpoh sarta geus
 warḡ nja oemoer; tidinja poepoes;
 waktōe poepoes oemoerna saratoes tiloe
 poeloeh taoen. 'Toeloj dikoerēbkeun di
 16 dajeh Dawoed, direudjeungkeun ka pa-
 ra radja, tina sabab midamēl kahadean
 ka Israil, kitoe keneh ka Allah sarta
 17 ka gēdongna. 'Dēmi sanggeus poepoes
 Jojada, hol para kapala Joeda ngada-
 reuheus, sarta sarōedjoed ka radja; seung
 18 radja ngagoegoe ka eta. 'Toeloj pada
 ninggalkeun gēdong Pangeran, Allah
 karoehoenna, sarta ngabarakti ka Asera-
 Asera djeung ka brahala-brahala, noe
 matak aja bēbēndoe ka Joeda djeung
 ka Jēroesalem, tina kasalahanana kitoe.
 19 'Parandene^b Pangeran miwarangan na-
 bi-nabi ka maranehanana, soepaja koe
 eta dibaralikeun ka Pangeran; seung eta

pada ngingētān ka darinja, tatapi teu
 20 diwaro. 'Tidinja^c Roh Allah toemērap
 ka Djakaria, poetra panghoeloe Jojada;
 neut ngadḡg rada loehoer ti djalma loba,
 sarta ngalahir ka darinja: Kijē pangān-
 dika Allah: Naha maraneh ngarēmpak
 timbalan Pangeran? manana maraneh
 hamo loeloes. Tina sabab maraneh geus
 ninggalkeun Pangeran, noe matak ān-
 djeunna pon kitoe keneh geus ninggal-
 21 keun maraneh. 'Dēmi eta teh sakarait
 dek goreng ka Djakaria;^d pek Djakaria
 teh koe timbalan radja dibaledogan koe
 22 batōe di boeroean gēdong Pangeran. 'Dja-
 di radja Joas teu ngingeun kahema-
 nan, noe koe^e Jojada, rama Djakaria,
 dipidamēl ka andjeunna teja; sabalikna
 maehan poetrana. Dēmi eta teh, barang
 rek poepoes, misaoer kijē: Pangeran
 langkoeng waspaos, tangtoe dipoendoet.

a 1 Moesa 25: 8. b 2 Radj. 17: 13; p. 33: 10.
 c Hak. 6: 34. d Mat. 23: 35. e p. 23: 1.

23 Ari geus kitoe, ^a dina tēpoeng taoen
 broel balad Sam ngaroeroeg ka Joas;
 teu lila daratang ka tanah Joeda sarta
 ka Jēroesalem; pek eta ngaroeksak sa-
 kabeh kapala bangsa, dieuwēuhkeun
 tina bangsa, djeung sakabeh djarahanana
 24 dikirimkeun ka radja Damsik. 'Sangki-
 lang balad Sam noe datang saeutik bae
 djalmana, Pangeran ka leungeunna nje-
 lehkeun balad gēde katjida, tina sabab
 geus naringgalkeun Pangeran, Allah ka-
 roehoenna; pek eta teh nērāpkeun hoe-
 25 koeman ka Joas. 'Sarta sanggeus eta
 maroelang ti andjeunna, (estoe diting-
 galkeunana keur kasawat bangḡt pisan,
^b heg mantri-mantrina sakait ngamoe-
 soeh ka andjeunna, tina gētih poetra
 panghoeloe Jojada teja; pek maehan
 Joas dina pasareanana; toeloj poepoes;
 tidinja dikoerēbkeun di dajeh Dawoed,
^c tapi lain dikoerēbkeun dina makam
 26 para radja. 'Ari noe sakait goreng ka
 andjeunna teh, nja eta Sabad, anak Si-
 mat, awewe bangsa Amon, djeung Josā-
 bad, anak Simrit, awewe bangsa Moab.
 27 'Ari hal poetra-poetra Joas, djeung
 gēdena oepēti, noe dimistikeun ka Joas,
 sarta hal ngadḡgkeun deui gēdong Allah
 teja, sañjana kaongēlkeun dina katē-
 rangān kitab para radja. ^d Ari Amasia
 poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Radj. 12: 17. b 2 Radj. 12: 20. c p. 28: 27.
 d 2 Radj. 12: 21.

PASAL 25.

Oemoer ^a Amasia keur mangsa djadi radja teh salawe taoen, sarta salapan likoer taoen njaradjaanana di Jérusalem; ari djenengan iboena Joadan, ti Jérusalem. 'Dëmi Amasia teh milampah noe bënër di pajoeneun Pangeran, tatapi hanteu kalawan manab soehoed. 'Dëmi geus kitoe, barang karadjaän geus pageuh ditjangking koe andjeunna, pek andjeunna maehan mantri-mantrina noe maehan radja, ramana teja. 'Tatapi ari anakna mah koe andjeunna hanteu dipaehan; satëgësna noeroet anoe dioengëlkeun dina toret, dina kitab Moesa, noe ditimbalkeun koe Pangeran, kijeu oengëlna: Bapa teu meunang dipaehan tina sabab anak, kitoe deui anak teu meunang dipaehan tina sabab bapa; satëgësna djalma teh dipaehanana koe tina dosana sorangan. 'Djeung deui Amasia ngoempolkeun oerang Joeda; seug pada diaoer noeroetkeun ahli karoehoen-karoehoen, ditjangkingkeun ka kapala noe njëkël sareboe sarta ka kapala noe njëkël saratoes; nja eta sabangsa Joeda djeung Binyamin; sarta sadajana diloris, ^b ti sëmët oemoer doewa poeloh taoen ka loehoer; kapëndak aja tiloe këti djalma beunang mëting, mandjing balad, njëkël toembak djeung këpëng. 'Malah ngoelikeun ka oerang Israil sakëti djalma noe gagah-përkosa, koelianana saratoes talenta perak. 'Hol hidji piwarangan Allah ngadeuheus ka andjeunna, mihatoer kijeu: Noen radja! balad Israil teja oelah ditjandak angkat; karana Pangeran teu njarëngan ka Israil, nja eta ka sadaja anak-poetoe Epraim. 'Nanging madak andjeun kërsa angkat, mangga angkat, sarta sing tégër dina përang; tangtoe andjeun koe Allah dibantingkeun di hareupeun moesoeh; ^c karana Allah langkoeng kawasa mituloeng sarëng ngabantingkeun. 'Lahiron Amasia ka piwarangan Allah teh: Tapi koemaha oerang nja pilampaheun ka oewang saratoes talenta, noe koe kami dibere ka barisan Israil teja? Walon piwarangan Allah: Pangeran ijasaean maparin ka andjeun loba ti sakitoe. 'Tidinja Amasia misahkeun eta barisan, anoe datang ka andjeunna ti Epraim teja, dipiwarang moe-

lang saënggon-ënggonna; seg eta teh djadi arambëkeun katjida ka Joeda, sarta baralik ka ënggonna bari sewot napsoena. 'Dëmi Amasia teja ngoewatkeun andjeun, sarta ngijangkeun balana; ari angkatna ka lëbak Oejah; ^d pek andjeunna ngelehkeun oerang Seir, salaksa djalma noe kasamboet. 'Aja deui salaksa noe koe oerang Joeda didjarah hiroep-hiroep, digiringkeun ka poentjak goenoeng tjadas, pek ditinggang-tinggangkeun ti poentjak eta goenoeng tjadas, kabeh ge datang ka amboeradoel. 'Dëmi djalma barisan, noe koe Amasia dipiwarang balik, soepaja oelah miloe djeung andjeunna kana përang teja, toeloj pada njëlëmpëk ka nagara-nagara Joeda, ti sëmët Samaria tēpi ka Bet-Horon, sarta maehan tiloe reboe djalma oerang dinja, bari mawa djarahan loba katjida.

^a 2 Radj. 14. ^b 4 Moesa 1 : 3. ^c e p. 20 : 6. ^d 2 Radj. 14 : 7.

'Dëmi geus kitoe, sanggeus Amasia moelih, mantas ngelehkeun oerang Edom teja, seug andjeunna njandak aällahan oerang Seir, diaradëgkeun, dipiallah koe andjeunna, nja njëmbah ka hareupeun eta, sarta ngoekoes ka eta. 'Mana Pangeran djadi bëndoe ka Amasia, sarta miwarang hidji nabi ka andjeunna, noe mihatoer ka andjeunna kijeu: Naha andjeun nejangnan aällahan eta bangsa, noe teu bisaean ngaloepoetkeun oematna ti panangan andjeun teja? 'Dëmi geus kitoe, eukeur nabi mihatoer ka radja, njëndal radja ngalahir ka andjeunna: Karah maneh teh didjënëngkeun poerah mapatahan ka radja? eureun bae maneh teh; pinaoneun maneh dipaehan? Seg nabi teh liren; ari saorna: Kaoela geus tërang, jen Allah mastenkeun ngaroeksakkeun ka andjeun, tina sabab andjeun milampah kitoe, sarta teu ngagoegoe ka papatah kaoela.

Tidinja Amasia, radja Joeda, rërëmpagan; ^a toeloj miwarangan ka Joas, poeta Joahas, anoe poeta Jehoe, radja Israil teja, mopojan kijeu: Hajoe, oerang patingal raraj! 'Tatapi Joas, radja Israil, miwarangan deui ka Amasia, radja Joeda, mopojan kijeu: Walang sangit noe di goenoeng Libanon ngoetoes ka ki poetri noe di goenoeng Libanon, pokna: Anak maneh awewe bikeun ka anak koela keur pipamadjikaneunana; djëboel

aja sato galak noe di Libanon ngaliwat,
 19 seg walang sangit teh katintjak.' Ari pikir
 andjeun, abong kena andjeun geus nge-
 lehkeun oerang Edom, noe matak ma-
 nah andjeun agoel, hajang tambah di-
 hormat; ajeuna anggoer tétép tjalik di
 gédong andjeun; keur naon dek ngagél-
 lékkeun diri kana katjilakaan, témahna
 roeboeh, nja diri andjeun, sarta mawa
 20 Joeda? 'Tatapi Amasia teu ngagoegoe;
^b karana hal kitoe teh ti Allah, kérsana
 rek diselehkeun ka leungeun [Israil],
 tina sabab maranehanana nejangana aal-
 21 lahan oerang Edom teja. 'Bral Joas,
 radja Israil, mangkat; seug andjeunna
 djeung Amasia, radja Joeda, patingal
 pameunteu di Bet-Semes, noe di tanah
 22 Joeda. 'Toeloelj Joeda eleh di hareupeun
 Israil; boer kalaboer sahimah-sahimaha-
 23 'Demi Amasia, radja Joeda, poetra
 Joas, anoe poetra ^c Joahas teja, ditang-
 kék koe Joas, radja Israil, di Bet-Semes,
 sarta dibawa ka Jérusalem; toeloelj
 Joas ngabongkar koeta Jérusalem, ti
 lawang Epraim tépi ka lawang Djoeroe,
 24 opat ratoes asta légana. 'Malah [njand-
 dak] sakabéh émas-perak, djeung sakabéh
 paparabotan, noe kapéndak di gédong
 Allah, ^d di Obed-Edom, sarta dina doenyab-
 rana gédong radja; toer njandak djalma
 tandon; toeloelj moelih deui ka Samaria.

^a 2 Radj. 14: 8. ^b 1 Radj. 12: 15; p. 22: 7.
^c p. 21: 17; 22: 1. ^d 1 Bab. 26: 15.

25 Demi ^a hiroep Amasia poetra Joas,
 radja Joeda, ti sanggeus poepoes Joas
 poetra Joahas, radja Israil teja, lima
 26 wélas taoen deui. 'Ari tjarijos Amasia
 salijan ti eta, ti mimitina tépi ka pa-
 nganggeusanana, saénjana kaengél-
 keun dina kitab para radja Joeda djeung
 27 Israil. 'Djeung deui tina mangsa Amasia
 njingkir ti poengkoereun Pangeran teja,
 aja noe njiyeun sakait di Jérusalem,
 ngamosoeh ka andjeunna; seug and-
 jeunna kaboer ka nagara Lakis; tatapi
 noe sakarait teh nitahan njoesoel and-
 jeunna ka Lakis, heg dipaehan di dinja.
 28 'Toeloelj dibawa dina koeda, sarta di-
 koerébkeun ka karoehoenna ^b di dajueh
 Joeda.

^a 2 Radj. 14: 17. ^b 2 Radj. 14: 20.

PASAL 26.

Tidinja ^a sabala Joeda pada njokot
 Oesia; ari eta teh oemoerna gënëp

wélas taoen; toeloelj didjénngkeun ra-
 2 dja, ngaganti Amasia ramana. 'Andjeunna
 ngadamél nagara Elot, sarta dibalikkeun
 deui ka Joeda, sanggeus radja Amasia
 3 koelém reudjeung karoehoenna. 'Oemoer
 Oesia ^b keur mangsa djadi radja teh
 gënëp wélas taoen, sarta lima poeloeh
 doewa taoen ngaradjaanana di Jéröe-
 salem; ari djénngan iboena Jékolja, ti
 4 Jéröesalem. 'Demi Oesia teh milampah
 noe bënëp di pajoeneun Pangeran, ^c
 sakoemaha lampah Amasia ramana.
 5 'Djeung mantép nja nejangana Allah, sa-
 pandjang oemoer Djakaria, noe leuwih
 ngarti dina titingalian ti Allah; sarta
 sapandjang andjeunna nejangana Pange-
 ran, andjeunna koe Allah dilooleskeun.
 6 'Hidji mangsa andjeunna boedal, mé-
 rangang ka oerang Pélisti; seug andjeunna
 ngabongkar koeta nagara Gat, kitoe
 deui koeta nagara Jabne, sarta koeta
 nagara Asdod; djeung ngadamél nagara-
 nagara di [wéwéngkérana] Asdod sarta
 7 di satanah oerang Pélisti. 'Djadi and-
 jeunna koe Allah ditoeloeng ngaroo-
 roeg ka oerang Pélisti; kitoe deui ka
 oerang Arab, noe tjaritjing di Goer-
 8 Baal, sarta ka oerang Maoen. 'Ari oer-
 ang Amon njanggakeun pangabakti ka
 Oesia; sarta djénnganana kaowar-aer-
 keun tépi ka pélébah asoep ka Mésir;
 wantoe-wantoe andjeunna djadi kawasa
 9 liwat saking. 'Djeung deui Oesia nga-
 damél papanggoengan di Jéröesalem,
 dina lawang Djoeroe, dina lawang Lé-
 bak, sarta dina pengkolan; toer dikoe-
 10 wat-koewatkeun. 'Djeung ^d ngadamél
 deui papanggoengan-papanggoengan di
 tégal légana, sarta ngadamél soemoer reja
 pisan, karana pirang-pirang ingon-ingon-
 na, ajana di tanah handap sarta di tanah
 rata; toer loba kagoenganana ahli tani
 djeung toekang ngébon anggoer di goe-
 noeng-goenoeng, soemawon dina Kar-
 11 mel; wantoe rësépeun kana tani. 'Djeung
 deui Oesia kagoengan balad toekang
 pérang, boedalna ngarooeroeg ngabaris;
 ari rejana noeroetkeun lorisanana, beu-
 nang Jéhiél djoeroe-toelis djeung Maéseja
 pangoroeroes, di bawah kawasa Hananya,
 12 noe kaasoep kapala radja. 'Rejana bi-
 langan loeloegoe ahli karoehoen, nja eta
 sakoer noe garagah-pérkosa, doewa re-
 13 boe gënëp ratoes. 'Nja eta noe njékél

kawasa ka wadya-balad, tiloe kēti toedjoe
 reboe lima ratoes toekang pērang, pada
 koewat gagah, baris ngabantoe ka
 14 radja mērangan moesoeh. 'Sarta Oesia
 njadjikeun adjang eta, nja eta adjang
 sabalad kabeh, kēpēng, toembak, bala-
 koetak, badjoe kēre, gondewa djeung
 15 batoe bandring. 'Samalah di Jēroesalem
 andjeunna ngadamēl karadjinan, beu-
 nang mikiran djalma radjin, geusan di-
 teundeun dina papangoengan sarta dina
 djoeroe teja, baris mēsatkeun djamparing
 djeung batoe galēde. Ari djénngan an-
 djeunna kaotarakeun ka noe djaoeh-
 djaoeh; karana diteloengna matak he-
 lok, dongkap ka andjeunna kawasa pisan.

a 2 Radj. 14: 21. b 2 Radj. 15: 1. c p. 25: 2.
 d p. 27: 4.

16 Dēmi keur kawasa, manahna ^a djadi
 angkoe, matak lēbar, sarta andjeunna
 milampah kasalahan ka Pangeran Al-
 lahna; da lēbēt kana kabah Pangeran,
 kērsa ngoekoes dina altar paragi ngoe-
 17 koes. 'Gantjang panghoeloe Asarja lēbēt
 njoesoel andjeunna, dibarēngan para
 panghoeloe Pangeran, dalapan poeloh
 18 djalma gagah. 'Toeloej pada mēgat radja
 Oesia, bari malihatoer ka andjeunna:
 Eh Oesia! teu pērnah andjeun teh ngoe-
 koes ka Pangeran; ^b noe pērnah tamah
 ngan panghoeloe, toeroenan Haroen,
 anoe geus disaroetjikeun, dibakoekeun
 kana ngoekoes. Mangga, geura ka loe-
 war ti kasoetjian; karana andjeun mi-
 lampah salah, sarta moal matak meun-
 19 nang hormat ti Pangeran Allah. 'Toe-
 loej Oesia bēndoe; ari pananganana keur
 njandak paroekoejan, kērsa ngoekoes.
 Dēmi keur andjeunna bēndoe ka para
 panghoeloe, seg dina taärna ngadjadi ka-
 sakit lepra di hareupeun para panghoe-
 loe, di djero gēdong Pangeran, girangeun
 20 altar paragi ngoekoes teja. 'Barang
 Asarja, loeloegoe panghoeloe teja, sarta
 djeung panghoeloe noe loba ngareret ka
 andjeunna, doemadkana, andjeunna keu-
 na kasakit lepra dina taärna; ngageuwat
 pada ngabidjilkeun andjeunna ti dinja;
 malah andjeunna ge ngagēntak ka loe-
 21 war, rehna digēboeg koe Pangeran. 'Ari
^c radja Oesia kagoenganana kasakit le-
 pra teh tēpi ka poēanana poepoes; noe
 matak tjalikna misah gēdong, sarehna
 lepra; wantoe ditilas ti gēdong Pange-

ran. Dēmi Jotam poetrana noe njang-
 king gēdong radja, ngahakiman noe djal-
 22 ma-djalma ensi tanah. -'Ari tjarijos Oesia
 salijan ti eta, ti mimitina tēpi ka pa-
 nganggeusanana, kasératkeun koe nabi
 23 Jēsaja poeta Amos. 'Toeloej Oesia koe-
 lēm reudjeung karoehoenna, sarta di-
 koerēbkeun ka karoehoenna dina lahan
 makam para radja; karana pada njēboet:
 Andjeunna kasakit lepra; ari Jotam poe-
 trana noe ngaganti djadi radja.

a p. 25: 19; 32: 25. b 4 Moesa 18: 7. c 2 Radj. 15: 5.

PASAL 27.

Oemoer ^a Jotam keur mangsa djadi radja
 teh salawe taoen, sarta gēnēp wēlas
 taoen ngaradjaänana di Jēroesalem; ari
 djénngan iboena Jēroesa poeta Sadok.
 2 'Dēmi Jotam teh milampah noe bēnēr
 di pajoeneun Pangeran; lampahna sa-
 koemaha lampah Oesia ramana, ^b ngan
 hanteu lēbēt ka kabah Pangeran; ari
 djalma noe loba mah masih keneh lēbar
 3 lampahna. 'Andjeunna noe ngadamēl la-
 wang girang di gēdong Pangeran, sarta
 dina koeta Opel raja pisan damēlna.
 4 'Toer ngadamēl nagara-nagara di pigoe-
 noengan Joeda, ^c sarta dina leuweung-
 leuweung andjeunna ngadamēl benteng-
 benteng djeung papangoengan-papang-
 5 goengan. 'Djeung deui andjeunna mēra-
 ngan ka radja oerang Amon, sarta nge-
 lehkeun ka darinja. ^d Ari oerang Amon
 teh dina taoen harita ka andjeunna nga-
 hatoerkeun saratoes talenta perak, sa-
 laksa pikoel tarigoe djeung salaksa pikoel
 gandroeng. Nja kitoe oerang Amon njang-
 gakeunana deui ka andjeunna dina taoen
 6 noe kadoewa sarta noe katiloe. 'Ari Jo-
 tam teh djadi kawasa, sabab andjeunna
 ngabēnērkeun djalan-djalanna ka pajoe-
 7 neun Pangeran Allahna. -'Ari tjarijos Jo-
 tam salijan ti eta, djeung sakabeh pē-
 rangna sarta sakabeh djalanna, saēnjana
 kaoengēlkeun dina kitab para radja Israil
 8 djeung Joeda. 'Oemoerna keur mangsa
 djadi radja teh salawe taoen, sarta gēnēp
 wēlas taoen ngaradjaänana di Jēroesa-
 9 lem. 'Toeloej Jotam koelēm reudjeung
 karoehoenna, sarta dikoerēbkeun di da-
 jeh Dawoed; ari Ahas poetrana noe
 ngaganti djadi radja. a 2 Radj. 15: 32.

b p. 26: 16. c p. 26: 10. d p. 26: 8.

PASAL 28.

Oemoer ^a Ahas keur mangsa djadi radja teh doewa poeloeh taoen, sarta gënèp wélas taoen ngaradjaanana di Jérusalem. Dëmi Ahas teh hanteu milampah noe bënë^r di pajoeneun Pangeran, saperti ² Dawoed ramana. 'Satëgësna andjeunna ngalakonan djalan-djalan para radja Israil; samalah ngadamël artja-artja sipat tjitak, ^b ngaroepakeun Baäl-Baäl. ³ 'Sarta andjeunna sok ngoekoes ^c di lëbak anak Hinom, djeung ngahoeroe poetrana koe seuneu, noeroetkeun kagiroekan lampah bangsa-bangsa, noe koe Pangeran disingkahkeun ti hareupeun orang ⁴ Israil teja. 'Toer andjeunna ngoerban djeung ngoekoes dina énggon laloehoer, sarta dina pasir-pasir, djeung di handapeun sakabeh kakaian ngaroenggoenok. ⁵ 'Mana andjeunna koe Pangeran Allahna diselehkenn ka leungeun radja Sam; nja eta seug ngelehkeun ka andjeunna, djeung ngabojong ti tanah andjeunna bojongan loba pisan, dibarawa ka Damsik. Djeung andjeunna diselehkeun ka leungeun radja Israil ongkoh; nja eta kitoe deui ngelehkeun ka andjeunna, rosa ⁶ katjida elehna. 'Da ari Pekah poetra Rëmalja teja maehan sakëti doewa laksa oerang Joeda di djëro sapoë, kabeh oge djalma gagah; tina sabab geus naringkalkeun Pangeran, Allah karoehoenna. ⁷ 'Djeung Sikri, djalma përkosa, oerang Epraim, maehan Maëseja, poetra radja, kitoe deui Asrikam, gëgëdoeg gëdong, sarta djeung Elkana, papatih radja. ⁸ 'Sarta oerang Israil ngabojong doeloerna sawareh, doewa këti djalma, awewe, anak lalaki djeung anak awewe, kitoe deui djarahan loba nakër, beunangna ngarajah ti maranehanana; heug djarahan teh dibawa ka Samaria. 'Dëmi di dinja aja hidji nabi Pangeran, djënënganana Oded; bral ka loewar, mapagkeun balad, anoe datang ka Samaria. Pok njaoer ka darinja: Masing nganjahokeun, tina sabab Pangeran, Allah karoehoer maraneh, keur bëndoe ka Joeda, noe matak eta koe andjeunna diselehkeun ka leungeun maraneh; seg koe maraneh dipararahan di djëro ambëk, noe népi ka ¹⁰ langit. 'Ari ajeuna pikir maraneh, oerang Joeda djeung Jérusalem dek ditaloek-

keun, ^a didjjeun boedak lalaki djeung boedak awewe, baris ngawoela ka maraneh. Naha maraneh teh, lain kasalahan woengkoel noe aja di diri maraneh ¹¹ ka Pangeran, Allah maraneh? 'Mana ajeuna geura darengekeun kami: eta bojongan, beunang maraneh ngabojong ti doeloer maraneh, geura paroelangeun; karana Pangeran keur bangët nja bëndoe ka maraneh. 'Aja deui djalma noe kaäsoep loeloegoe anak-poetoe Epraim, nja eta Asarja poetra Johanan, Berekja poetra Mësillemot, Hiskia poetra Saloem, djeung Amasa poetra Hadlai; neut arindit, ngalawan ka noe paroelang ngaroeroeg. ¹³ 'Pok pada misaoer ka darinja: Eta bojongan koe maraneh oelah diasoepeun ka dijeu; tangtoe matak oerang kasalahan ka Pangeran; pikarëpeun maraneh dek nambahan kana dosa oerang djeung kana kasalahan oerang; poegoeh geus gëde kasalahan oerang teh, ^c sarta geus aja bëndoe bangët pisan ka Israil. ¹⁴ 'Toeloj eta bojongan djeung rajahan teh koe djalma noe sadija teja ditinggalkeun di hareupeun para kapala sarta di hareupeun sapakoempoelan. 'Neut eta djalma noe disarëboet ngaranna teja arindit, sarta njarokot eta bojongan; ari sakabeh noe ditarandjang pada dipakeanan tina djarahan, nja dipakeanan, djeung disapatoean, kitoe deui pada dibere dadaharan, djeung dibere nginoem, sarta diminjakan; toeloj ditaroempakkeun dina kalde, nja eta sakoer noe lësoe, seg dialanteurkeun ka Jëriho, ^f nagara pakormaan teja, ka pëlëbah doeloer-doeloerna; tidinja eta teh maroelang ka Samaria. ^a 2 Radj. 16. b p. 17:8. c p. 33:6.

^d 3 Moesa 25:42. e p. 24:18. f Hak. 1:16.

¹⁶ Dina mangsa eta ^a radja Ahas ngoetoesan ka radja-radja Asoer, soepaja noeloeng ka andjeunna. 'Karana oerang Edom kitoe keneh geus daratang sarta ngelehkeun Joeda, djeung marawa bojongan. 'Kitoe deui oerang Pëlisti ^b geus njëlëmpëk ka nagara-nagara tanah handap djeung tanah kidoel, anoe Joeda, sarta geus meunangkeun nagara Bet-Semes, Ajalon djeung Gëderot, kitoe deui Soko djeung pilëmboeranana, Timna djeung pilëmboeranana, sarta Gimso djeung pilëmboeranana; seg ngarënggon ¹⁹ di dinja. 'Karana Pangeran ngahandap-

keun Joeda tina pèrkara Ahas, radja
 Israil; sabab eta teh ngoembar napsoe
 di Joeda, sarta habèn bae migawe ka-
 20 salahan ka Pangeran. 'Toeloj Tilgat-
 Pilneser, radja Asoer, datang ka an-
 djeunna, tatapi njesoeukér ka andjeun-
 21 na, hanteu pisan ngabédasan. 'Poegoeh
 Ahas geus oejoep-ajap ka gèdong Pa-
 ngeran, ka gèdong radja sarta ka boemi
 para kapala, seug dihatoeurkeun ka radja
 Asoer, tapi teu djadi toeloengan ka an-
 22 djeunna. 'Dèmi keur mangsa disoesoe-
 kèr, eta teh radja Ahas nambahan deui
 23 milampah kasalahan ka Pangeran, 'da
 ngoeran ka aállahan oerang Damsik,
 noe geus pada ngelehkeun ka andjeunna;
 'ari saorna: Éstoe batara-batara para
 radja Sam pada noeloengan ka darinja;
 noe matak kami dek ngoeran ka eta,
 soepaja naroloengan ka kami. Kari-
 kari nja eta noe matak andjeunna tiban-
 24 ting, kitoe deui sabangsa Israil. 'Tidinja
 Ahas ngoempoeurkeun parabol gèdong
 Allah, djeung ngeureutan parabol gèdong
 Allah, ^a sarta meundeutkeun panto gè-
 dong Pangeran; toer ngadamél altar
 keur andjeunna dina sakoer pepengkol-
 25 an di Jérusalem. 'Malah dina oenggal-
 oenggal nagara tanah Joeda andjeunna
 ngadamél énggon loehoer, baris ngoe-
 koes ka aállahan bangsa sedjen; djadi
 andjeunna teh ^e ngabèndoeuken ka Pa-
 26 ngeran, Allah karoehoenna. - 'Ari tjarijos
 Ahas salijan ti eta, djeung sakabeh dja-
 lan-djalanna, ti mimitina tèpi ka pa-
 nganggeusanana, saénjana kaengélkeun
 dina kitab para radja Joeda djeung
 27 Israil. 'Toeloj Ahas koelèm reudjeung
 karoehoenna, sarta dikoerèbkeun di da-
 jeuh, di Jérusalem; ^f tapi lain diasoep-
 keun ka makam para radja Israil; ari
 Hiskia poetrana noe ngaganti djadi radja.

^a 2 Radj. 16: 7. ^b 2 Radj. 18: 8. ^c 5 Moesa 12: 30.

^d p. 29: 3. ^e 1 Radj. 15: 30; 2 Radj. 23: 26. ^f p. 24: 25.

PASAL 29.

Oemoer ^a Hiskia keur mangsa djadi
 radja teh salawe taoen, sarta salapan
 likoer taoen ngaradjaanana di Jéruesa-
 lem; ari djénengan iboena Abia poetra
 2 Djakaria. 'Dèmi Hiskia teh milampah
 noe bènèr di pajoeneun Pangeran, sa-
 3 koemaha lampah Dawoed ramana. 'Dina
 taoen noe mimiti andjeunna djoemènéng

radja, dina boelan kahidji, ^b andjeunna
 moekakeun panto gèdong Pangeran, bari
 4 diomean sakali. 'Sarta ngasoeurkeun pa-
 panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi;
 dikoempoeurkeun ka aloen-aloen wetan,
 5 'bari seug pada dilahiran kijé: Eh
 ahli-ahli Lewi! geura darengekeun kami:
^c ajeuna maraneh geura pada njoetji-
 keun diri; seug koedoe njaroetjikeun gè-
 dong Pangeran, Allah karoehoen ma-
 raneh, sarta ka-loewarkeun kokotoran
 6 ti kasoetjian. 'Karana kolot-kolot oe-
 rang njarujeun kasalahan, sarta mari-
 lampah noe goreng di pajoeneun Pange-
 ran, Allah oerang; da pada ninggalkeun
 andjeunna, sarta malikkeun beungeutna
 ti balandongan Pangeran, pada naroe-
 7 kang. 'Malah eta meundeutkeun panto
 bale, bari damar diparareunan; djeung
 teu ngaroekoes seuseungitan, sarta teu
 ngoerbankeun koerban doeroekan dina
 8 kasoetjian pikenn Allah Israil. 'Manana
 Joeda djeung Jérusalem dibèndon koe
 Pangeran, didjadikeun matak ngagidir,
 matak mëléngék sarta ^d matak njek-
 tjrekan biwir, sakoemaha noe katendjo
 9 koe panon maraneh. 'Karana, saénjana,
^e kolot-kolot oerang geus raroeboeh koe
 pèdang, sarta ari anak oerang lalaki-
 aweuwe, kitoe deni pamadjikan oerang,
 10 geus dibarojong tina hal kitoe. 'Ajeuna
 pikir kami, ^f sèdja njijeun pèrdjangdjan
 ka Pangeran, Allah Israil, soepaja bèn-
 doena noe bangét teja moegi moendoer
 11 ti oerang. 'Eh anaking! ajeuna oelah ta-
 ledor; ^g karana nja maraneh noe dipilih
 koe Pangeran baris marék ka pajoeneu-
 nana, baris ngabakti ka andjeunna,
 djeung soepaja maraneh ngawoelaén ka
 andjeunna, sarta djadi poerah ngoeokna.

^a 2 Radj. 18: 1. ^b p. 28: 24. ^c 1 Bab. 15: 12.

^d 1 Radj. 9: 8. ^e p. 28: 6, 8, 17. ^f p. 15: 12;

23: 16. ^g 5 Moesa 10: 8.

12 Prak ahli Lewi darangdan, nja eta
 Mahat poetra Amasai djeung Joël poe-
 tra Asarja, doewanana kaasoep anak-
 poetoe Kahat teja; ari ti anak-poetoe
 Mèrari teja Kis poetra Abdi djeung
 Asarja poetra Jèhalel; ari ti anak-
 poetoe Gerson teja Joah poetra Sima
 13 djeung Eden poetra Joah; 'ari ti anak-
 poetoe Elisapan teja Simri djeung Jèhiël;
 ari ti anak-poetoe Asap teja Djakaria
 14 djeung Matanya; 'ari ti anak-poetoe

Heman teja Jēhiēl djeung Simi; sarta ti anak-poetoe Jēdoetoen teja Sēmaja
 15 djeung Oesiēl. 'Tidinja eta ngaroempoel-
 keun doeloer-doeloerna, seug pada njoet-
 tjikeun maneh; toeloey arasoep, noeroet-
 keun timbalan radja, tēroes djeung pang-
 16 gandika Pangeran, sēdja ngabērēsihan
 gēdong Pangeran. 'Sarta panghoeloe ara-
 soep ka gēdong Pangeran, ka djērōna,
 sēdja bēbērēsih. Pek sakoer kanadjisan,
 noe kapanggih di kabah Pangeran, di-
 ka-loewarkeun ka boeroean gēdong Pa-
 ngeran, sarta ditampunan koe ahli Lewi,
 a dibawa ka loewar, ka tji Kidron.
 17 'Ari ngamimitianana njoetjikeun teh dina
 tanggal hidji, boelan kahidji, sarta dina
 tanggal dalapan arasoepna ka bale Pa-
 ngeran; seg njoetjikeun gēdong Pange-
 ran dalapan poē lilana; anggeusna dina
 tanggal gēnēp wēlas, boelan kahidji ke-
 18 neh. 'Tidiuja ngadareuheusan ka radja
 Hiskia, arasoep ka djēro, sarta aroen-
 djoekan kijeun: Abdi sadaja parantos
 ngabērēsihan sagēdong Pangeran kabeh,
 kitoe deui altar koerban doeroekan katoet
 saniskantēn parabotna, sarēng medja roti
 tata-tata katoet saniskantēn parabotna.
 19 'Kalajan saniskantēn parabot, anoe di-
 singkahkeun koe radja Ahas mangsana
 ngaradjaan, keurna milampah kasalah-
 an teja, koe abdi sadaja disajagikeun
 deui sarēng disaroetjikeun sakali; soe-
 moehoen, arajana di hareupeun altar
 Pangeran. a 2 Radj. 23 : 12 ; p. 15 : 16, 17.
 20 'Tidinja radja Hiskia isoek-isoek dang-
 dan, seug ngoempoelkeun para kapala
 nagara, bari toeloey moenggah ka gē-
 21 dong Pangeran. 'Geus kitoe njarangga-
 keun sapi ngora lalaki toedjoe siki,
 domba lalaki toedjoe siki, anak domba
 toedjoe siki, a djeung ēmbe badot toed-
 joe siki pikoerbaneun dosa tina hal
 karadjaan, djeung tina hal kasoetjian,
 sarta tina hal bangsa Joeda. Pok Hiskia
 marentah ka anak-poetoe Haroen, tēgēs
 para panghoeloe, koedoe ngoerbankeun
 eta dina altar Pangeran. 'Pek mareunt-
 22 jtj etā sapi, sarta gētihna ditampunan
 koe panghoeloe, b bari seug dikepret-
 keun kana altar; toeloey mareuntjtj etā
 domba lalaki, seug gētihna dikepretkeun
 kana altar; toeloey mareuntjtj etā anak
 domba, seug gētihna dikepretkeun kana
 23 altar. 'Tidinja ngadukeutkeun eta badot

pikoerbaneun dosa teja ka pajoeneun
 radja sarta ka hareupeun pakoempoel-
 an; prak pada noempangkeun panangan
 24 ka darinjtj. 'Pek koe para panghoeloe
 dipareuntjtj; ari gētihna dipake koerban
 dosa dina altar, njiyeun karapihan tina
 sabab sabangsa Israil; karana parentah
 radja eta koerban doeroekan djeung
 koerban dosa teh koedoe dipētakeun
 keur pimangpaiteun sabangsa Israil.
 25 'Sarta andjeunna ngadēgkeun ahli-ahli
 Lewi di gēdong Pangeran, make tjetjem-
 pres, tjélémpoeng djeung katjapi, c noe-
 roetkeun dawoehan Dawoed, djeung da-
 woehan Gat, djoeroe pēlēng radja, sarta
 dawoehan nabi Natan teja; karana eta
 dawoehan asalna ti Pangeran, dilanta-
 26 rankeun koe nabi-nabina. 'Seg ahli Lewi
 teh narangtoeng, d make tatabeuhan
 Dawoed, e sarta para panghoeloe make
 27 tarompet. 'Toeloey Hiskia marentah
 ngoerbankeun eta koerban doeroekan
 dina altar. Dēmi keur waktōe ngamimi-
 tian ngoerban, prak njanjian Pangeran
 ragēm ngamimitian, kitoe deui tarom-
 pet, dibarēngan tatabeuhan Dawoed,
 28 radja Israil teja. 'Broek sapakoempoelan
 sarōedjoed, sarta ahli njanji njaranji,
 djeung tarompet ditarjoep; sadajana tēpi
 29 ka anggeus ngoerban. 'Dēmi geus ta-
 rapti ngoerban, broek radja djeung sa-
 kabeh noe djonghok sinarēngan andjeun-
 30 na teja pada sarōedjoed. 'Djeung deui
 radja Hiskia djeung para kapala ma-
 rentah ka ahli-ahli Lewi, koedoe ma-
 roedji ka Pangeran, make kasaoeran
 Dawoed, djeung kasaoeran Asap, djoeroe
 pēlēng teja. Prak maroedji, matak djadi
 kaboengahan; broek sarōedjoed deui.
 31 'Pok Hiskia ngalahir, kijeun lahirna:
 Ajeuna maraneh f geus parinoeh keu-
 penul pikeun ka Pangeran; geura nja-
 lampeurkenn, sanggakeun koerban peun-
 tjtjan djeung koerban pamoedji ka
 gēdong Pangeran! Prak pakoempoelan
 teh njaranggakeun koerban peuntjtjan
 djeung g koerban pamoedji; sarta saha-
 32 saha noe soeka hate, njanggakeun
 koerban doeroekan. 'Ari rejana koerban
 doeroekan, noe disanggakeun koe pa-
 koempoelan teja, sapi toedjoe poeloh,
 domba lalaki saratoes, anak domba doe-
 wa ratoes; nja eta kabeh koerban doe-
 33 roekan bade ka Pangeran. 'Aja deui

barang beunang njoetjikeun, gēnēpratoes
 34 sapi djeung tiloe reboe domba. 'Ngan panghoeloena ^h saeutik teuing, teu kadarogaean njisitan eta sakabeh koerban doeroekan; anoe matak dibantoean koe doeloer-doeloerna, nja eta ahli Levi, tēpi ka anggeus pagawean, sarta tēpi ka sadajana panghoeloe geus njoetjikeun maneh; wantoe ahli-ahli Lewi leuwih estoe nja hate dina njoetjikeun diri ti
 35 batan para panghoeloe. 'Samalah koerban doeroekan teh loba katjida, reudjeung ⁱ gadjih koerban panarima, sarta reudjeung ^j koerban inoeman baris kana hidji-hidji koerban doeroekan. Tah, kitoe hal ngabakti di gēdong Pangeran teh
 36 diadēgkeun deui. 'Sarta Hiskia boengahen, kitoe deui salobana eta djalma-djalma, tina hal pēr-kara noe koe Allah geus disadjakeun pikeun oemat; wantoe-wantoe pangjadina eta pēr-kara kēntjēng pisan. a 3 Moesa 4: 13. b 3 Moesa 4: 18; 8: 15. c 1 Bab. 25: 6. d 1 Bab. 23: 5. e Esr. 3: 10. f 2 Moesa 28: 41. g 3 Moesa 7: 12. h p. 30: 3. i 3 Moesa 3: 3. j 4 Moesa 29: 7.

PASAL 30.

Tidinja Hiskia miwarangan ka sabangsa
 ka Israil djeung Joeda, samalah njeratan
 ka kaum Epraim djeung Mēnase, sina datang ka gēdong Pangeran, ka Jēroesalem, ^a baris milampah paska ka Pangeran, Allah Israil. 'Karana radja, djeung
 2 para kapalana, sarta sapakoempoelan di Jēroesalem, geus rērēmpagan, bakal milampah paska ^b dina boelan noe kadoewa. 'Karana ari rek milampah dina
 3 waktoe eta teu kaboeroe, ^c sapedah panghoeloe tatjan tjoekoep noe njoetjikeun maneh, sarta djalma-djalma tatjan
 4 karoempoel ka Jēroesalem. 'Ari eta pēr-kara bēnēr koe pangraos radja sarta koe pangrasa sapakoempoelan kabeh.
 5 'Toeloej nangtoekeun ijeu pēr-kara, dek ngidērkeun parentah di satanah Israil, ^d ti Berseba tēpi ka Dan, sina pada datang milampah paska ka Pangeran, Allah Israil, di Jēroesalem; karana geus lila teu marilampahkeun paska saengēling kitab. 'Bral ^e pasoeratan lalumpang, pada mawa sērāt ti panangan radja djeung kapala-kapalana, ngidēran satanah Israil djeung Joeda, noeroetkeun timbalan radja; aromongna: Eh oerang

Israil! geura baralik ka Pangeran, Allah Ibrahim, Ishak djeung Israil teja, tangtoe andjeunna moelih deui ka maraneh noe rahajoe, anoe masih kari, loepoet
 7 ti leungeun radja-radja Asoer. 'Sarta maraneh poma oelah djadi sapērti kolot-kolot maraneh, djeung sapērti doeloer-doeloer maraneh, noe njarjeun kasalahan ka Pangeran, Allah karoehoenna, ^f anoe matak eta koe andjeunna disērakkeun kana karoeksakan, sakoemaha noe
 8 katendjo koe maraneh. 'Ajeuna maraneh ^g poma oelah ngaheuraskeun beuheung, sapērti kolot-kolot maraneh teja; nja koedoe pada njanggakeun diri ka Pangeran, sarta koedoe daratang ka kasoe-tjianana, anoe beuang andjeunna njoetjikeun pikeun salalanggēngna, djeung koedoe pada ngawoela ka Pangeran, Allah maraneh; tangtoe bēndoena noe bangēt teja moender ti diri maraneh.
 9 'Karana lamoen maraneh balik deui ka Pangeran, eta doeloer-doeloer maraneh djeung anak-anak maraneh teja mangke manggih kawēlasan di hareupeun noe ngabojong inja, tangtoe baralik deui ka tanah ijeu; karana Pangeran, Allah maraneh, sipat koernija, nja sipat wēlas; moal kērsaenun ngabalijeur ka maraneh, oepama maraneh balik deui ka andjeunna mah. 'Ari eta pasoeratan teh laleumpangna mapaj nagara-nagara, ngidēr
 10 satanah Epraim djeung Mēnase, sarta tēpi ka tanah Sēboeloen; tatapi pada njeungseurikeun ka dariuja sarta pada mojk
 11 ka darinja. 'Ngan aja oge djalma sawareh-wareheun, kaum Aser, kaum Mēnase djeung kaum Sēboeloen, noe ngahandapkeun maneh, sarta daratang ka Jēroesalem. 'Geus poegoeh di Joeda aja bērkah ti Allah, dipaparin hate satoenggal, soeka ngalampahkeun timbalan ti radja djeung ti para kapala, tēroes djeung
 12 pangandika Pangeran. 'Tidinja ka Jēroesalem karoempoel djalma pirang-pirang, sēdja milampah pesta roti teu ragian teja, dina boelan noe kadoewa; pa-
 13 koempoelan gēde katjida. 'Geus kitoe darangdan, ^h seg njalingkirkeun altar-altar noe aja di Jēroesalem; djeung sakabeh paragi ngoekoes disalingkirkeun, dipi-
 14 tjeunan ka tji Kidron. 'Toeloej mareuntjit paska dina tanggal opat wēlas, boelan noe kadoewa. Ari para panghoeloe djeung

ahli-ahli Lewi warirangeun, sarta nja-roetjikeun maneh; seg njaranggakeun koerban doeroekan ka gedong Pangeran. 'Tidinja narangtoeng di parantina nangtoeng, sakoemaha atoranana, noeroetkeun toret Moesa, piwaringan Allah teja; prak panghoeloe pada ngepretkeun gëtih ti leungeun ahli-ahli Lewi. 'Karana dina pakoempoelan teh loba pisan noe tatjan njoetjikeun maneh; kitoe noe matak sakoer noe teu bërësih dipangmenntjitkeun paska koe ahli-ahli Lewi, sangkan disoetjikeun ka Pangeran. 'Karana pirang-pirang djalma, nja eta loba oerang Epraim, oerang Mënase, oerang Isaskar djeung oerang Sëboeloen, noe tatjan ngabërësihan maneh; ðnja pada ngahakan paska, tapi teu tëroes djeung oengëlan kitab. Dëmi koe Hiskia eta teh dipangnëdakeun, lahirna: Pangeran noe langkoeng moerah moegi-moegi ngahampoera 'ka sakoer-sakoer noe mënërkeun hatena, sëdja nejanan Allah, tëgës Pangeran, Allah karoehoenna, nadjan ten tëroes djeung kabrësihaning kasoetjian oge! 'Sarta Pangeran ngamakboel ka Hiskia, 'djeung njageurkenn eta djalma-djalma. 'Brak oerang Israil noe djaronghok di Jëroesalem pada milampah pesta roti teu ragian, toedjoe poë lilana, djeung kaboengahan noe rosa katjida. Ari ahli-ahli Lewi djeung para panghoeloe maroedji ka Pangeran saban-saban poë; moedjina ka Pangeran make tatabeuhan haroes. 'Sarta Hiskia^j ngoepahan kana ati sakabeh ahli Lewi, anoe hade pangartina [kana ngabakti] ka Pangeran. Tah, kitoe ngaharakanna koerban pesta, toedjoe poë lilana, bari ngerbankeun koerban panarima sarta ngarokoekeun ka Pangeran, Allah karoehoenna. *a p. 35:1. b 4 Moesa 9:6-14. c p. 29:34. d 1 Radj. 4:25. e Est. 3:13. f p. 29:8. g 2 Radj. 17:14. h p. 28:24; 29:16. i Djab. 41:5. j p. 32:6.*

23 'Tidinja sapakoempoelan rërëmpeogan, sëdja njamboeng pesta toedjoe poë deui; prak pesta deui toedjoe poë sarta ka-boengahan. 'Karana Hiskia, radja Joeda, ^a ngahadjatkeun ka pakoempoelan sareboe sapi ngora lalaki djeung toedjoe reboe domba; kitoe deui para kapala njidëkabkeun ka pakoempoelan sareboe sapi ngora lalaki djeung salaksa domba;

sarta loba pisan panghoeloe noe njoetjikeun maueh. 'Ari sapakoempoelan oerang Joeda, sarta para panghoeloe, barëng ahli-ahli Lewi, pada baroengahun; kitoe deui sapakoempoelan noe daratang ti Israil, ^b sarta semah-semah, noe daratang ti tanah Israil djeung noe tjaritjing di Joeda. 'Mana kaboengahan rosa katjida di Jëroesalem; karana ti djaman Soeleman poetra Dawoed, radja Israil teja, taja sapërti kitoe di Jëroesalem. 'Tidinja para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi neut narangtoeng, ^c ngabërësihan ka djalma loba; ari sowarana dimakboel, djeung panëdana dongkap panglinggihan andjeunna noe leuwih soetji, nja eta ka sawarga. *a p. 35:7. b p. 11:16; 31:1. c 4 Moesa 6:23.*

PASAL 31.

Dëmi geus tjatjap eta sakabehna, broel sakabeh oerang Israil noe djonghok boedal ka nagara-nagara Joeda, ^a seg mareupeuskeun tihang-tihang, djeung marotongan Asera-Asera, sarta ngaboerak-barik ënggon laloehoer reudjjeung altar-altar, dieuweuhkeun ti satanah Joeda, Binyamin, Epraim djeung Mënase, datang ka bejakna. Tidinja sakabeh oerang Israil baralik ka samilik-milikna, ² ka sanagara-nagarana sorangan. 'Sarta Hiskia ngadëgkeun deui bagian-bagian panghoeloe djeung ahli Lewi, ^b noeroetkeun bagianana, hidji-hidji djalma sagawe-sagawena, noe bakoe ka panghoeloe sarta ka ahli Lewi, kana koerban doeroekan, kana koerban panarima, kana ngawoela, kana nganoehoenkeun djeung kana moedji sadjëröeun lawang-lawang ^c pasanggahan Pangeran. 'Sarta nangtoskeun doeoeman radja ti kagoenganana keur baris koerban doeroekan, nja eta baris koerban doeroekan isoek djeung sore, sarta baris koerban doeroekan dina poë saba, dina pananggalan djeung dina pesta-pesta, ^d sakoemaha noe kaengël-⁴ keun dina toret Pangeran. 'Djeung deui marentah ka djalma-djalma noe maratoeh di Jëroesalem, ^e koedoe mere doeoeman panghoeloe djeung ahli Lewi, soepaja eta pada pëngkoeh kana toret Pangeran. 'Barang geus lijar eta lahiran, heug oerang Israil rosa pisan nja marawa tjikal gandoem, anggoer, minjak djeung

madoe, sarta ti sakabeh bae hasil lahan; djeung pada njanggakeun pèrpoeloehan ti saniskara, loba nakër. 'Sarta ari orang Israïl djeung oerang Joeda, noe maratoeh di nagara-nagara Joeda, eta kitoe deui pada njanggakeun pèrpoeloehan ti sapi djeung domba, kitoe deui pèrpoeloehan ti barang beunang njoetjikeun, noe geus disoetjikeun ka Pangeran Allahna; sarta ditoempoek-toempoekkeun. 'Dina boelan noe katiloe ngamimitianana njeun dadasar toempoekan, ari dina boelan noe katoedjoe mah toempoekanana aranggeus. 'Tidinja soemping Hiskia, diiring para kapala, pada ningalian eta toempoekan; seug pada moedji soekoer ka Pangeran djeung ka Israïl oematna. 'Toeloej Hiskia ka para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi marjoskeun hal eta toempoekan. 'Ngawalon ka andjeunna / Asarja, loeloege panghoeloe, bangsa Sadok teja, kijeu walonanana: Soemoehon, ti barang nẽmbean njanggakeun / hatoeran ka gẽdong Pangeran, abdi pada nẽda dongkap ka seubeuhna, sarẽng noe kantoe moetoe koe loba, karantẽ Pangeran geus ngabẽrkahan ka oematna; doepi noe kantoe teja sakijeu lobana. 'Tidinja Hiskia marentah njadijakeun pondok-pondok di gẽdong Pangeran. Prak disadijakeun. 'Seug eta hatoeran, djeung pèrpoeloehan, sarta barang beunang njoetjikeun teja diasoepeun kalawan satoehoe. Ari noe djadi gẽgẽdoeg njangking eta, nja eta ^h Konanya, ahli Lewi; sarta Simi adina djadi kadoewana. 'Ari Jẽhiẽl, Asasia, Nahat, Asahel, Jẽrimot, Josabad, Eliẽl, Jismakja, Mahat djeung Bẽnaja pada djadi toekang ngaloris, di bawah kawasa Konanya djeung Simi adina, koe pangẽrsa radja Hiskia djeung Asarja, gẽgẽdoeg gẽdong Allah teja. 'Djeung deui Kore poetra Jimna, ahli Lewi, noe djadi toenggoe lawang wetan, njangking pangabakti ka Allah noe asal tina soeka, poerah ngabidjilkeun hatoeran kagoengan Pangeran sarta / barang noe pangsoetji-soetjina. 'Ari noe di bawah kawasa eta, nja eta Eden, Minyamin, Jesoea, Sẽmaja, Amarja djeung Sẽkanya, / di nagara-nagara panghoeloe, kalawan satoehoe, poerah ngabidjilkeun ka doeloer-doeleerna sabagian-sabagianana, boh ka noe gẽde, boh ka noe leutik;

16 'djaba ka noe asoeop sadjarah, bangsa lalaki, ti sēmēt oemoer tiloe taoen ka loehoer, nja eta sakoer noe kaasoeop ka gẽdong Pangeran, sabakoe-sabakoena dina oenggal-oenggal poẽ, tina pada njẽkẽl gawe sadjagaãn-sadjagaãnana, noe roetkeun bagian-bagianana; 'sarta ka panghoeloe-panghoeloe anoe asoeop sadjarah, noeroetkeun ahli karoehoemna, kitoe deui ka ahli Lewi ^k ti sēmēt oemoer doewa poeloe taoen ka loehoer, sadjagaãn-sadjagaãnana, dina bagian-bagianana; 'sarta ka noe asoeop sadjarah dina sakabeh baroedakna, pamadjikana, anakna lalaki djeung anakna awe-we, di sapakoempoelan; karana kalawan satoehoena eta teh pada njoetjikeun maneh ameh soetji. 'Sarta pikeun anakpoetoe Haroen, para panghoeloe, noe aja dina bilangan sampalan nagarana, dina oenggal-oenggal nagara, aja deui djalma, noe disarẽboet ngaran-ngaranna, poerah ngabidjilkeun doeoeman ka sakabeh lalaki dina para panghoeloe, djeung ka sakabeh anoe asoeop sadjarah dina ahli Lewi. 'Tah, kitoe noe didamẽl koe Hiskia di satanah Joeda; sarta andjeunna milampah kahadean, kaestoan djeung kajaktian di pajoeneun Pangeran Allahna. 'Sarta dina sakoer padamẽlan, noe koe andjeunna dimimitian, pẽrkara ngabakti di gẽdong Allah, atawa pẽrkara papakon, atawa pẽrkara timbalan, noe dipalar nejangnan Allahna; sarta didamẽlna tẽroes djeung manahna, mana andjeunna loeloes. *a* 5 Moesa 7:5; 2 Radj. 18:4. *b* 1 Bab. 23. *c* 1 Bab. 9:18, 19. *d* 4 Moesa 28:29. *e* 4 Moesa 18:11. *f* p. 26:17. *g* 4 Moesa 5:9. *h* p. 35:9. *i* 3 Moesa 2:3; 21:22. *j* Jos. 21:2. *k* 1 Bab. 23:24, 27.

PASAL 32.

Sanggeusna eta sagala pẽrkara djeung Skatẽmẽnan kitoe teja, ^a datang Sanherib, radja Asoer, ngasoepan tanah Joeda; seg masanggrahan, ngaroeroeg ka sakoer nagara noe rareugreug, karẽpna dek dibẽdahkeun pikeun andjeunna. 'Mangsa Hiskia waspaoseun, jen Sanherib datangsarta mikarẽp mẽrangnan ka Jẽroesalem, 'toeloej Hiskia rẽrẽmpagan djeung para kapalana sarta djeung para prawirana, kẽrsa ngoeroegan sakoer tji-njoesoe noe di loewareun dajueh; ari eta pada ngiringan andjeunna.

4 'Gantjang ngoempoelkeun djalma loba pisan, pek pada ngoeroegan sakabeh tji-njoesoe, sarta djeung waloengan noe ngotjor ka têngah tanah; aromongna: Keur naon radja-radja Asoer, ana da-
 5 tang, manggih tjai loba? 'Djadi Hiskia teh ngoewatkeun andjeun, sarta ngomean sapanjang koeta ^b sakoer noe roeksak, bari diloehoeran, dipapakkeun djeung panggoengna, sarta ti loewarna ngadamël deui koeta, djeung ngoewatkeun ^c Milo, noe di dajeh Dawood teja; toer ngadamël pakarang djeung kèpéng
 6 loba katjida. 'Djeung deni andjeunna ngadjénngkeun kapala-kapala pérang, njangking bala, sarta dikoempoelkeun ka salira andjeunna, ka aloen-aloen la-
 7 wang dajeh, bari ladjéng ^d ngoepahan kana atina, kijeu lahirna: 'Masing talégér djeung masing galéde hate; poma oelah sarjéun sarta oelah galeder koe eta radja Asoer, sarta koe bala mangpirang-pirang lobana, noe ngareudjeungan ka eta; ^e karana noe njaréngan ka orang loba ti batan noe ngareudjeungan ka eta. 'Anoe ngareudjeungan ka eta, ^f nja leungeun sipat daging; démi noe njaréngan ka orang mah, nja Pangeran, Allah oerang; kersana mitoeloeng ka oerang, djeung kersa mangmèrangkeun pérang oerang. Ari bala teh pada nêkén ka pilahir Hiskia, radja Joeda.

a 2 Radj. 18:13. b p. 25:23. c 1 Bab. 11:8. d p. 30:22. e 2 Radj. 6:16; 1 Joh. 4:4. f Jér. 17:5, 7.

9 Sangeusna ti dinja ^a Sanherib, radja Asoer teja, nitahan mantri-mantrina ka Jérusalem, (harita andjeunna aja di Lakis, sarta direudjeungan koe sakabeh noe di bawah parentahna) ka Hiskia, radja Joeda, djeung ka sakabeh oerang Joeda, noe aja di Jérusalem; ari omongna: 'Kijeu timbalan Sanherib, radja Asoer: Naon noe koe maraneh diandélkeun, wét tjaritjing di djéro benteng,
 11 di Jérusalem? 'Naha Hiskia teh lain ngagëndam ka maraneh, karèpna maraneh dek diserahkeun, soepaja paeh koe langlajuseun djeung koe halabhab, bari ngomong kijeu: Pangeran, Allah oerang, tangtoe ngaloepoetkeun oerang
 12 ti leungeun radja Asoer? 'Naha eta teh Hiskia lain njingkirkeun pamoedajaanana djeung altar-altarna, bari marentah ka oerang Joeda djeung ka oerang Jérusalem,

jen: Maraneh njembah teh koedoe di hareupeun ijeu hidji altar bae, sarta ngoekoes teh koedoe dina loehoer eta?
 13 'Koetan maraneh teu njaho noe koe kami djeung koe karoehoen kami didamël ka sakabeh bangsa tanah-tanah? Naha batara sakoer bangsa tanah-tanah teja barisaeun ngaloepoetkeun tanahna
 14 ti leungeun kami? 'Tjik, di lèbah sakabeh batara bangsa-bangsa, noe ditaroempès koe karoehoen kami teja, noe mana noe bisaeun ngaloepoetkeun oematna ti leungeun kami, wét njangka Allah maraneh pibisaeun ngaloepoetkeun ma-
 15 raneh ti leungeun kami? 'Ari ajeuna, maraneh oelah kagélo koe Hiskia, djeung maraneh oelah kagëndam djalan kitoe pètana, sarta poma oelah pèrtjaja ka dinja; karana sakabeh batara sarejana bangsa djeung karadjaan, hidji ge teja noe bisaeun ngaloepoetkeun oematna ti leungeun kami djeung ti leungeun karoehoen kami; geus poegoeh Allah maraneh moal bisaeun ngaloepoetkeun
 16 maraneh ti leungeun kami. 'Sarta reja deui omongan mantri-mantrina, ngagorengkeun ka Pangeran Allah djeung ka
 17 Hiskia abdina. 'Samalah radja teh ^b nji-jeun soerat, baris ngahinakeun ka Pangeran, Allah Israil, sarta baris ngagorengkeun ka andjeunna, omongna: Saperti batara-batara sakoer bangsa tanah-tanah, noe teu ngaloepoetkeun oematna ti leungeun aing, nja kitoe keneh Allah Hiskia moal ngaloepoetkeun oematna ti leungeun aing. 'Sarta pada ngagéro, bédas pisan sowarana, make basa Jahoe di, ka djalma eusi Jérusalem, noe araja di loehoer koeta, karèpna njingsijeunan djeung ngaririsi ka darinja, soepaja nagara tereh beunang. 'Ari ngomongkeunana Allah Jérusalem teh, kawas ngomongkeun aállahan bangsa noe loba di boemi, ^c noe djadi djidjjeunan
 20 leungeun manoesa. 'Démi radja Hiskia djeung nabi Jësaja poeta Amos teja ^d pada nènèda tina hal kitoe, sarta samsambat ka sawarga. 'Tidinja Pangeran miwarang hidji malaikat; ^e nja eta seug ngabasmis sakabeh djalma noe gagahpèrkosa, katoet gégédoeg djeung kapala wadya-balad radja Asoer. Djoeng radja teh moelang ka tanahna, bari era pasémonna. Geus kitoe asoep ka gédong aal-

lahanana; seg radja teh ditilas di dinja koe pëdang, koe noe geus ka loewar ti
 22 awakna sorangan. 'Djadi Hiskia djeung priboemi Jëroesalem disalamëtkeun koe Pangeran ti leungeun Sanherib, radja Asoer teja, sarta ti leungeun sakabeh;
 23 estoe diriksa ti sakoeriling. 'Djeung loba pisan noe njaranggrakeun pangabakti ka Pangeran, ka Jëroesalem, kitoe deui barang noe moelja-moelja ka Hiskia, radja Joeda; noe matak andjeunna djadi poendjoel di hareupeun panon sakabeh bangsa-bangsa, ti sanggeusna hal tadi teja.

a 2 Radj. 18: 17. *b* 2 Radj. 19: 14. *c* 2 Radj. 19: 18.

d 2 Radj. 19: 1. 15. *e* 2 Radj. 19: 35.

24 Dina mangsa eta *a* Hiskia parëng teu damang, dongkap ka meh poepoes; seug nënëda ka Pangeran. Tidinja Pangeran ngandika ka andjeunna, bari dipaparin
 25 tanda. 'Tatapi Hiskia hanteu malës noe-roetkeun kasaeon, noe didamël ka andjeunna teja; *b* karana manahna djadi angkoeh, noe matak salira andjeunna, oerang Joeda djeung oerang Jëroesalem
 26 pada dibëndoe. 'Dëmi Hiskia *c* ngahandapkeun andjeun tina sabab angkoeh manahna, nja andjeunna djeung priboemi Jëroesalem; manana teu kataradjang bëbëndoe Pangeran keur djaman Hiskia.
 27 'Djeung deui Hiskia teh *d* kabeugharanana djeung kamoeljaänana rosa katjida; sarta andjeunna ngadamël goedang-goedang doenya-brana pikeun salira andjeunna, baris émas-perak, baris intën moelja-moelja, baris wawangian, baris këpëng, sarta baris saroepaning
 28 barang noe aheng-aheng. 'Djeung ngadamël goedang-goedang baris hasil gandoom, anggoer djeung minjak; kitoe deui kandang-kandang baris saroepaning tjo-tjoöan, djeung karapjak-karapjak baris ingon-ingon. 'Toer ngadamël nagara-nagara pikeun andjeunna, sarta kagoengan ingon-ingon domba djeung sapi, loba nakër; karana andjeunna koe Allah dipaparin radja-kaja reja teu kira-kira.
 30 'Sarta eta teh Hiskia ngoeroegan sirah *e* tji Gihon ti girang; ari tjama dibënëkkeun ka hilir ka dajueh Dawoed, sa-beulah ti koelon. Sarta Hiskia teh loeloes
 31 dina sakabeh dadamëlanana. 'Parandene kitoe, mangsa aja oetoesan ti kapalaka-pala Babel, noe dititah ka andjeunna, baris naroskeun *f* hal tanda, noe tadi aja

dina tanah teja, andjeunna ditilar koe Allah, kërsana njoba ka andjeunna, soepaja kaoeninga sadajana noe dina manahna. - 'Ari tjarjös Hiskia salijan ti eta, djeung kahadeanana, saënjana kaoengël-
 32 keun *g* dina titingalian nabi Jësaja poeta Amos, dina kitab para radja Joeda djeung
 33 Israïl. 'Toeloej *h* Hiskia koelem reudjeung karoehoenna, sarta dikoeërëbkeun dina tandjakan makam toeroenan Dawoed; sarta sakabeh oerang Joeda djeung priboemi Jëroesalem rosa ngahormatanana ka andjeunna sanggeusna poepoes. Ari Mënase poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Radj. 20: 1. *b* 2 Radj. 20: 12. *c* 2 Radj. 20: 19.

d 2 Radj. 20: 13. *e* 1 Radj. 1: 33. *f* 2 Radj. 20: 8.

g Jës. 36. *h* 2 Radj. 20: 21.

PASAL 33.

Oemoer *a* Mënase keur mangsa djadi radja teh doewa wëlas taoen, sarta lima poeloeh lima taoen ngaradjaänana di Jëroesalem. 'Dëmi Mënase teh milampah
 2 noe goreng di pajoeneun Pangeran, noe-roetkeun kagiroekan lampah bangsa-bangsa, noe koe Pangeran disingkahkeun
 3 ti hareupeun oerang Israïl teja. 'Da andjeunna ngadjëlëgkeun deui énggon la-loehoer, noe diboerak-barik koe Hiskia ramana teja; djeung ngadëgkeun altar-altar adjang Baäl-Baäl, sarta ngadamël
 4 balad langit, sarta dibarakti. 'Toer andjeunna ngadamël altar-altar di djëro gëdong Pangeran, noe koe Pangeran ditimbalkeun kijeu teja: Di Jëroesalem pilinggiheun djënnëngan kami salalang-
 5 gëngna. 'Sarta ngadamël altar-altar adjang sakoer balad langit teja dina doe-
 6 wa boeroean gëdong Pangeran. 'Katoe-roeg-toeroeg andjeunna njoerangkeun poetrana kana seuneu, *b* di lëbak anak Hinom, *c* sarta milampah petangan, tënoeng djeung sihri, kitoe deui ngadamël toekang njaroemah djeung toekang ngoesoemah; loba katjida milampahna noe goreng di pajoeneun Pangeran, matak ngabëndoekeun Pangeran. 'Djeung aja
 7 hidji artja brahala, beunangna ngadamël, koe andjeunna diteundeun di djërogëdong Allah, anoe koe Allah ditimbalkeun ka Dawoed djeung ka Soeleman poetrana, kijeu teja: Di djëro ijeu gëdong sarta di Jëroesalem, beunang kami milih ti sakabeh kaum Israïl, kami rek mërënahkeun

8 djenengan kami salalanggengna. 'Sarta soekoe Israil koe kami moal diingkah-
ingkahkeun deui tina tanah, noe koe kami dipastikeun ka karoehoen maraneh;
9 kitoe soteh oepama ngarestoekeun milampah sakabehna noe koe kami di-
timbangkeun ka maranehanana, nja eta sakabeh papakon, djeung pikoekeuh, sarta
10 hoekoem, koe lantaran Moesa teja. 'Tatapi oerang Joeda djeung pribomei
Jëroesalem koe Mënase disasabkeun, datang ka pada migawe noe goreng alah
11 batan noe dipigawe koe bangsa-bangsa, noe ditoempoerkeun koe Pangeran ti
hareupeun oerang Israil teja. 'Sarta Pangeran ^a ngandika ka Mënase djeung ka
12 rahajatna, tapi teu ngarëgëpkeun. 'Mana Pangeran ngadatangeun ka darinja kapala-
kapala balad radja Asoer; toeloj Mënase koe eta ditangkëp, make oeneuk,
13 ^c sarta dirante tambaga, bari seug diiringkeun ka Baboel. 'Dëmi keur mangsa
kasoekeuran, andjeunna noenoehoen ka pajoeneun Pangeran Allahna, bari lang-
koeng-langkoeng nja ngahandapkeun andjeun
14 ka pajoeneun Allah karoehoenna. 'Ana nënëda ka Pangeran, seug panëdana
15 koe Pangeran ditarima, sarta panoehoenna dimakboel; toeloj koe Pangeran
dipoelangeun deui ka Jëroesalem, ka karadjaanana. Kakarek Mënase tërang-
eun, jen Pangeran noe djoemënëng Allah. ^a 2 Radj. 21. ^b p. 28:3. ^c 5 Moesa 18:10.
^d p. 24:19; 36:15. ^e p. 36:6.

16 Sanggeusna ti dinja andjeunna ngadamël deui koeta ti lowareun dajeh Dawoed,
koeloneun Gihon, di lëbak, nëpi ka pëlëbah asoep ka lawang Laoek, sarta
ngoerilingan Opel; ari eta koeta didamëlna loehoer katjida. Djeung deni andjeunna
mërënahkeun kapala balad di sakabeh nagara rarengreng, noe di tanah
17 Joeda. 'Sarta andjeunna njingkirkeun aëllahan; kitoe deui eta brahala ti djëro
gëdong Pangeran, sarta djeung sakabeh altar-altar, beunang andjeunna ngadamël
di goenoeng gëdong Pangeran djeung di Jëroesalem; seg dipitjeunan ka loe-
wareun nagara. 'Ari altar Pangeran noe andjeunna didjëlëgkeun deui, bari toe-
loj ngoerbankeun dina loehoer eta koerban panarima djeung koerban pamodëji,
sarta marantah ka oerang Joeda, koedoe ngabakti ka Pangeran, Allah Israil. 'Pa-

randene djalma-djalma masih keneh ngaloerban di ënggon laloehoer, tatapi ka
18 Pangeran Allahna. - 'Ari tjarijos Mënase salijan ti eta, djeung panëdana ka Allahna,
sarta kasaoeran djoeroe pëlëng, noe pada misaoer ka andjeunna mawa padjënëngan
Pangeran, Allah Israil, saënjana ajana dina tjarijos para radja Israil. 'Ari panëdana,
sarta hal ditarimana, kitoe deui sakabeh dosana djeung kasalahanana, sarta përnah-përnahna
andjeunna ngadamël ënggon loehoer, djeung ngadëgkeun Asera-Asera sarta artja-artja,
samemeh ngahandapkeun andjeun teja, saënjana kaoengëlkeun dina tjarijos
20 para djoeroe pëlëng. 'Toeloj Mënase koelëm reudjeung karoehoenna, sarta dikoe-
rëbkeun di gëdongna; ari Amon poetra-na noe ngaganti djadi radja.

21 Oemoer ^a Amon keur mangsa djadi radja teh doewa likoer taoen, sarta doewa
taoen ngaradjaanana di Jëroesalem. 'Dëmi Amon teh milampah noe goreng
22 di pajoeneun Pangeran, sakoemaha lampah Mënase ramana teja; sarta Amon
ngoerban ka sakabeh artja, beunang ngadamël Mënase ramana teja, djeung
23 ngabaktina nja ka dinja. 'Djeung deui Amon teh hanteu ngahandapkeun andjeun
ka pajoeneun Pangeran; lain tjara Mënase ramana, noe ngahandapkeun andjeun;
ënjana mah eta Amon ngareja-
24 keun kasalahan. 'Tidinja mantri-mantri Amon sakarait ngamosoeh ka andjeunna;
pek andjeunna koe eta dipaehan di
25 djëro gëdongna. 'Dëmi djalma-djalma eusi tanah machan eta sakabeh mantri
noe sakait ngamosoeh ka radja Amon; sarta Josia, poetra radja, koe djalma-
djalma eusi tanah didjënëngkeun radja, ngaganti andjeunna. ^a 2 Radj. 21:19.

PASAL 34.

Oemoer ^a Josia keur mangsa djadi radja teh dalapan taoen, sarta tiloe poeloeh
hidji taoen ngaradjaanana di Jëroesalem. 'Dëmi Josia teh milampah noe bënër
2 di pajoeneun Pangeran, sarta ngalakonan djalan-djalan Dawoed ramana; taja pisan
njingkahna ka katoehoe atawa ka kentja. 'Ari dina mangsa kadalapan taonna
andjeunna djoemënëng radja, keur andjeunna moerangkalih keneh, andjeunna ngamimitian
3 nejang Allah Dawoed rama-

na, sarta dina kadoewa-wélas taoenna andjeunna ngamimitian ngabérésihan Joeda djeung Jérusalem, ngaleungitkeun ^b énggon laloehoer, Asera-Asera, artja sipat oekir djeung artja sipat tjitak. ⁴ 'Sarta di pajoeneun andjeunna dibongkar sakoer altar Baäl-Baäl; djeung ^c titiron mata-poé, noe di loehoereun eta, dipotongan; toer Asera-Asera, artja sipat oekir djeung artja sipat tjitak teh dipeupeuskeun, sarta diboeboekkeun, bari seug diawerkeun ka astana-astana ⁵ djalma noe geus ngaloerban ka eta. 'Ari ^a toelang-toeleng panghoeloe-panghoeloe na koe andjeunna didoeroek dina altar-altarna; kitoe ngabérésihanana Joeda ⁶ djeung Jérusalem. 'Malah di nagara-nagara tanah Mënase, tanah Epraim djeung tanah Simon, tépi ka tanah Naptali, di sakoer énggon noe tarikolot sakoeriling, ⁷ andjeunna ngabongkar altar-altar; sarta ari Asera-Asera djeung artja-artja koe andjeunna dirémékkeun, diboeboekkeun; toer sakabeh titiron mata-poé koe andjeunna dipotongan di satahah Israil. Toeloj radja moelih deui ka Jérusalem. *a* 2 Radj. 22. *b* p. 33:17, 19, 22. *c* p. 14:5. *d* 2 Radj. 23:20.

⁸ Démi mangsa ^a kadalapan-wélas taoenna andjeunna djoeménéng radja, sanggeus andjeunna ngabérésihan tanah djeung gédong teja, hidji waktoe andjeunna miwarangan Sapan poeta Asaja, Maéseja, kapala nagara, djeung Joah poeta Joahas, anoe djadi papatih, dipiwarang ngomean gédong Pangeran, Allah andjeunna. 'Ari geus darongkap ka Hilkia, panghoeloe agoeng, seug njarelehkeun oewang, noe geus didatangkeun ka gédong Allah, beunang ngoempolkeun ahli-ahli Lewi, poerah ngadjaga bangaroeng, ti leungeun oerang Mënase djeung oerang Epraim, sarta ti sarejana oerang Israil salijan ti eta, kitoe deui ti sakabeh oerang Joeda djeung Binyamin, sarta ti priboemi Jérusalem; ¹⁰ 'diselehkeunana ka leungeun djalma noe njijeun pagawean, noe geus pada dibakoekeun ka gédong Pangeran; ari koe eta djalma noe njarieun pagawean, noe digarawe di gédong Pangeran, oewang teh dibalandjakeun kana ngahadean djeung ngomean gédong; ¹¹ 'nja eta dibalandjakeun ka toekang kai sarta ka

toekang njarieun, baris meuli batoe tataan, djeung kai pikeun panggèrèt sarta pikeun pamikoel adjang gédong-gédong, noe geus diraroeksakkeun koe radja-radja Joeda. 'Ari eta djalma-djalma pada satoehoe njijeunna pagawean teh; sarta noe dibakoekeun njangking ka darinja, nja eta Jahat djeung Obadya, doewanana ahli Lewi, kaäsoep anak-poetoe Mërari; ari Djakaria djeung Mësoelam, doewanana kaäsoep anak-poetoe oerang Kahat, djadi poerah ngokolotan. Aja deui ahli Lewi, sakoer noe bisa nabeuh ¹³ tatabeuhan. 'Toer njangking sagala pangangoeng, djeung ngokolotan ka sakoer noe njijeun pagawean keur baris saroe-paning hal ngabakti. Djeung deui ahli Lewi teh aja noe djadi ahli kitab, aja noe djadi pangoroeh, aja deui noe djadi poerah toenggoe lawang. *a* 2 Radj. 22:3.

¹⁴ Démi keur ngaloerwarkeun oewang, anoe didatangkeun ka gédong Pangeran teja, ^a panghoeloe Hilkia mëndak kitab toret Pangeran, noe dilantarkeun koe ¹⁵ Moesa teja. 'Pok Hilkia ngalahir ka Sapan, mantri toelis teja: Kaoela manggih kitab toret di djero gédong Pangeran. Seug kitab teh koe Hilkia diselehkeun ¹⁶ ka Sapan. 'Toeloj koe Sapan eta kitab dibawa, dek disanggakeun ka radja. Geus kitoe Sapan teh lapor ka radja, pioendjoekna: Noen, saniskantën noe dioeroeskeun ka abdi-abdi gamparan teja, ¹⁷ soemoehoen, keur dilampahkeun. 'Ari oewang, noe kapëndak di gédong Pangeran, parantos dioedoelekeun, bari ladjéng diselehkeun ka leungeun djalma noe dibakoekeun, saréng ka leungeun djalma ¹⁸ noe njarieun padamélan teja. 'Djeung deui Sapan, mantri toelis teh, ngoeninga ka radja, pioendjoekna: Abdi koe panghoeloe Hilkia diselehan hidji kitab. Toeloj koe Sapan diadji di pajoeneun radja. ¹⁹ 'Ari geus kitoe, mangsa radja geus ngadangoe lahiran toret, seug andjeunna ²⁰ njosoek panganggona. 'Tidinja radja nimbalan ka Hilkia, ka Ahikam poeta Sapan, ka Abdon poeta Mika, ka Sapan, mantri toelis, djeung ka Asaja, mantri ²¹ radja, kijeu timbalanana: 'Geura laleumpang, pangnaroskeun diri kami sarta sakarina oerang Israil djeung Joeda ka Pangeran, hal lahiran ijeu kitab noe kapanggih; karana rosa pisan bëndoe-

ning Pangeran, noe dikoeitjoerkeun ka oerang, tina sabab karoehoen oerang teu nareroet ka pangandika Pangeran, teu milampah sakoemaha noe diengëlkeun dina ijeu kitab.

^a 2 Raaf. 22: 8.

22 Bral Hilkia sarta piwarangan radja deui tjaralik ka Hoelda, nabi istri, garwa Saloem, poetra Tokhat, anoe poetra Hasra, toekang ngadjaga papakean; ari eta istri tjalikna di Jérusalem, dina bagian kadoewa; toeloj pada sasaoeran ka eta istri salahiran tadi teja. 'Misaer istri teh ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Bedjakeun koe maraneh ka eta djalma, noe ngadjoeuengkeun maraneh ka kami: 'Kijeu timbalan Pangeran: 'Masing njaho, kami rek ngatangkeun katjilakaan ka ijeu énggon sarta ka priboemina, ^a nja eta sakabeh panjapa, noe kaoengëlkeun dina kitab, anoe diadji di hareupeun radja Joeda

25 teja. 'Tina sabab geus naringgalkeun ka kami, sarta ngarokoes ka aállahan, mambrih ngabéndoekkeun kami koe sakabeh djidjjeunan leungeunna; noe matak béndoe kami dikoeitjoerkeun ka ijeu

26 énggon, sarta moal pareum. 'Demi ka radja Joeda, noe ngadjoeuengkeun maraneh nanja ka Pangeran, koedoe kijeu nja mopojan ka dinja: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Moenggoeh eta lahiran, noe kadenge koe maneh teja,

27 'sapedah hate maneh djadi leuleus, sarta maneh ngahandapkeun diri di pajoeneun Allah, sanggeus maneh ngadenge lahiranana hal ijeu énggon djeung hal priboemina, seug maneh ngahandapkeun diri di pajoeneun kami, djeung njosoek papakean maneh, bari tjeurik di pajoeneun kami: noe matak kami sabalikna ngamakboel, soer pangandika Pangeran.

28 'Masing njaho, maneh teh koe kami rek dirjoengkeun ka karoehoen maneh; bakal dirjoengkeun ka pakoeboeran maneh djeung kasenangan, sarta panon maneh moal nendjo sakoer katjilakaan, noe koe kami bakal didatangkeun ka ijeu énggon, sarta ka priboemina. Toeloj eta teh pada

lapor ka radja. ^a 3 Moesa 26: 14; 5 Moesa 28: 15.

29 ^a Tidinja radja miwarangan, sarta ngoempoelkeun sakabeh kokolot Joeda

30 djeung Jérusalem. 'Toeloj radja moeng-gah ka gédong Pangeran, diiring koe sakabeh oerang Joeda djeung priboemi

Jérusalem; kitoe deui koe para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, sarta koe djalma noe loba, noe géde reudjeung noe leutik; geus kitoe ngaos saoeungéling kitab pérjdjangdjan, noe kapéndak di gédong Pangeran teja, malar kadenge koe

31 sarereja. 'Ari radja keur ngadég di parantina ngadég, sarta ngadamél pér-djangdjan ka pajoeneun Pangeran, sédja anoe ka Pangeran, sarta sédja ngestikeun timbalanana, pértelaanana djeung pikoekoehna, téroes reudjeung manah sarta téroes reudjeung njawa; sédja ngalampahkeun lahiran pérjdjangdjan, noe

32 kaoengëlkeun dina kitab teja. 'Sarta salobana djalma noe kapanggih di Jérusalem djeung di Binyamin, koe andjeunna disina mandjing. Prak priboemi Jérusalem pada ngalampahkeun téroes sapérjdjangdjan Allah, nja eta Allah

33 karoehoenna. 'Geus kitoe Josia ti sakabeh tanah-tanah bogana oerang Israil njingkirkeun saniskara kagiroekan, sarta salobana djalma noe kapanggih di Israil koe andjeunna disina ngabakti, tégès ngabakti ka Pangeran, Allah maranehanana. Sapandjang joeswa andjeunna eta teh teu njalingkir ti poengkoereun Pangeran, Allah karoehoenna. ^a 2 Raaf. 23.

PASAL 35.

Tidinja ^a Josia kersa milampah paska ka Pangeran di Jérusalem; prak pada mareuntjit paska dina tanggal opat wé-

2 las, boelan kahidji. 'Djeung andjeunna ^b ngadégkeun para panghoeloe, njangking sadjagaan-sadjagaanana, sarta pada dikoevatkeun kana ngabakti di gédong

3 Pangeran. 'Toeloj andjeunna marentah ka ahli-ahli Lewi, noe magahan ka sabangsa Israil, noe saroeitji bade ka Pangeran teja: Eta péti soetji teundeun koe maraneh di djéro gédong, beunang ngadamél Soeleman poetra Dawoed, radja Israil teja; ^c taktak maraneh geus taja babawaan; ajeuna koedoe ngawoe-laan ka Pangeran, Allah maraneh, sarta

4 ka oematna Israil; 'djeung koedoe pada njadjakeun diri, noeroetkeun ahli karoehoen maraneh, sabagian-sabagian maraneh, téroesatoelisan Dawoed, radja Israil, sarta toelisan Soeleman poetrana.

5 'Seug koedoe narangoeng di kasoe triana, noeroetkeun goendoekan ahli karoehoen

doeloer-doeloer maraneh, djalma noe loba, [ka hidji-hidji goendoekan] sing aja hidji bagian ahli karoehoen oerang
 6 Lewi. 'Toeloelj koedoe mareuntjit paska, bari njaroetjikeun maneh, sarta sadijakeun keur doeloer-doeloer maraneh, soepaja ngalampahkeun téroes sapangan-dika Pangeran koe lantaran Moesa teja.
 7 'Sarta Josia ka djalma-djalma ^a ngahadjatkeun anak domba djeung anak émbe, sakabehna baris paska, pikeun sadajana noe djonghok; ari rejana tiloe laksa, tambah sapi tiloe reboe; nja eta ti kagoengan radja. 'Kitoe deui kapalapakalana njidékahkeun ka djalma-djalma, ka para panghoeloe sarta ka ahli-ahli Lewi, bawaning soeka. Ari Hilkia, Djakaria djeung Jéhiël, noe djaradi gé-gédong gédong Allah, ngaleler ka para panghoeloe, baris paska, doewa reboe gé-nép ratoes [émbe-domba], tambah sapi tiloe ratoes. 'Sarta ari ^e Konanya, Sémaja djeung Nétanel, saderek-saderekna, kitoe deui Hasabja, Jéhiël djeung Josabad, para kapala ahli Lewi, njidékahkeun ka ahli Lewi baris paska lima reboe [émbe-domba], tambah sapi lima ratoes.
 9 'Kitoe tjtajawisna baris ngabakti, sarta panghoeloe narangtoeng di parantina nangtoeng, kitoe deui ahli-ahli Lewi, noeroetkeun bagianana, téroes satimbalan radja. 'Prak ^f mareuntjit paska, sarta panghoeloe pada ngepretkeun [gétih] ti leungeunna, djeung ahli-ahli Lewi noe
 12 njsitan. 'Djeung pada ngingkarkeun ^g koerban doeroekan, dek disaranggakeun noeroetkeun goendoekan ahli karoehoen djalma-djalma, soepaja dihatoerkeun ka Pangeran téroes sakoemaha noe kaengnélkeun dina kitab Moesa. Ari sapi teja
 13 pon kitoe kenéh. 'Tidinja paska ^h diganggang dina seumeu, noeroetkeun hoe-koemna; ari koerban saroetji mah di-koeloeb dina daloeng, dina parijoelek sarta dina katel; seug diboroerkeun ka djalma loba. 'Sangeusna kitoe pek njadijakeun keur daririna sarta keur para panghoeloe; karana panghoeloe-panghoeloe, nja eta toeroenan Haroen, ngoerbankeunana koerban doeroekan sarta djeung gadjih teh tépi ka peuting; noe matak ahli Lewi njadijakeun keur daririna sarta keur para panghoeloe, toeroenan Haroen. 'Djeung deui ahli-ahli nja-

nji, nja eta anak-poetoe Asap, pada aja di parantina nangtoeng, noeroetkeun dawoehan Dawoed, Asap, Heman djeung Jédoetoen, djoeroe pélleng radja teja; kitoe deui poerah tenggoe lawang aja di oenggal-oenggal lauwang; eta sadajana ten noenda pagaweanana, karana dipangnjadijakeun koe doeloer-doeloerna, pada
 16 ahli Lewi. 'Tah, kitoe mètakeunana sakabeh hal ngabakti ka Pangeran dina poé eta, baris milampah paska djeung ngoerbankeun koerban doeroekan dina altar Pangeran, noeroetkeun timbalan
 17 radja Josia. 'Brak oerang Israil, sakoer noe djonghok, pada milampah paska dina waktoe harita, sarta djeung pesta roti
 18 teu ragian, toedjoeh poé lilana. 'Estoe ⁱ hanteu ngalampahkeun paska tjara kitoe di Israil ti djaman nabi Samoel; ari sadajana radja Israil taja noe ngalampahkeun paska saperti noe dilampahkeun koe Josia, koe para panghoeloe, koe ahli-ahli Lewi, koe sakabeh oerang Joeda djeung oerang Israil anoe djonghok, sarta
 19 koe priboemi Jérusalem teja. 'Mangsa kadalapan-wélas taoenna Josia djoménéng radja, harita eta paska dilampahkeunana. ^a 2 Radj. 23:21; p. 30:1. ^b p. 8:14.

^c 1 Bab. 23:25, 26. ^d p. 30:24. ^e p. 31:12, 13.

^f p. 30:16, 17; 29:34. ^g 3 Moesa 3:9. ^h 2 Moesa

12:8, 9. ⁱ 2 Radj. 23:22; p. 30:18, 26.

20 Sangeusna sakabeh pérkara noe tadi, hal Josia njadijakeun deui gédong teja, ^a djéboel Néko, radja Mésir, sédja mé-rangan ka nagara Karkémis, di sisi tji Prat; bral Josia boedal, mapag ka dinja.
 21 'Toeloelj radja Mésir nitahan djalma ka andjeunna, mopojan kijeu: Eh radja Joeda! aja pérkara naon andjeun teh ka kaola? pangaroeroeg teh kaola ajenna lain ka andjeun, satérangna ka bangsa noe keur dipérangan koe kaola; sarta timbalan Allah, kaola koedoe kéntjéng. Poma-poma Allah, noe njaréngan ka kaola, koe andjeun antép, bisi ngaroek-sakkeun ka andjeun. 'Tatapi Josia teu kersaean malikkeun pameunteu ti dinja, anggoer ^b seg njamar, sédja mé-rangan ka dinja, teu ngagoegoe kana kasaoeran Néko, anoe ti lambe Allah; toeloelj soem-ping, sédja pérang di lébak Mégido.
 23 'Tidinja ^c radja Josia dipanah koe toekang panah, sarta keuna. Pok radja maréntah ka abdi-abdina: Kami koe ma-

raneh pindahkeun; karana kami bangët
 24 nja tatoes. 'Gantjang radja koe abdi-ab-
 dina dialihkeun tina kareta, ditihihkeun^d
 kana kareta kadoewa kagoenganana,
 seug didjadjapkeun ka Jérusalem. Toe-
 loej poepoes, djeung dikoeërbeun ka
 makam karoehoenna; sarta sakabeh oer-
 rang Joeda djeung Jérusalem pada pri-
 25 hatin katinggal Josia. 'Ari Jérnia nga-
 damél hidji njanjian nalangsa hal Josia;
 djeung sakabeh ahli njanji lakali-awewe,
 e tijap-tijap njiyeun njanjian nalangsa, sok
 ngaroetjapkeun Josia, tépi ka mangsa
 ajeuna; malah didjiyeun pikoekoeih di
 26 Israil; sarta, saénjana, pada kaoengél-
 keun dina kitab njanjian nalangsa. - 'Ari
 tjarijos Josia salijan ti eta, djeung ka-
 hadeanana, noeroetkeun noe kaoengél-
 27 keun dina toret Moesa, 'sarta lakoe-
 lampahna, ti mimitina tépi ka pangang-
 geusanana, saénjana kaoengélkeun dina
 kitab para radja Israil djeung Joeda.

a 2 Radj. 23 : 29. b p. 18 : 29. c 1 Radj. 22 : 34.
 d 1 Moesa 41 : 43. e Djak. 12 : 11.

PASAL 36.

Geus kitoe^a djalma-djalma eusi tanah
 njokot Joahas, poeta Josia, seug di-
 2 djénéngkeun radja, ngaganti ramana, di
 Jérusalem. 'Oemoer Joahas keur mang-
 sa djadi radja teh tiloe likoer taoen,
 sarta tiloe boelan ngaradjaanana di Jé-
 3 roesalem. 'Toeloej andjeunna dirorod
 koe radja Mésir di Jérusalem, sarta ta-
 nah teh didénda saratoes talenta perak
 4 djeung satalenta émas. 'Tidinja Eljakim,
 saderek Joahas, koe radja Mésir diang-
 kat radja, njangking Joeda djeung Jé-
 roesalem, sarta djénénganana diganti
 Jojakim; démi Joahas sadereka mah
 koe Néko dibawa, didatangkeun ka
 Mésir.

a 2 Radj. 23 : 30.

5 Oemoer Jojakim keur mangsa djadi
 radja teh salawe taoen, sarta sawélas
 taoen ngaradjaanana di Jérusalem. Dé-
 mi Jojakim teh milampah noe goreng di
 6 pajoeneun Pangeran Allahna. 'Andjeun-
 na^a diroeroeg koe Néboekadnesar, radja
 Baboel, sarta koe Néboekadnesar^b dirante
 tambaga, dek diiringkeun ka Baboel.
 7 'Djeung deui^c parabot gédong Pange-
 ran sawareh koe Néboekadnesar dibawa
 ka Baboel, diteundenunna di gédong aäl-
 8 lahanana di Baboel. - 'Ari tjarijos Jojakim

salijan ti eta, djeung kagiroekanana noe
 koe andjeunna dilampahkeun, sarta ka-
 gorengan noe kapanggih di andjeunna,
 saénjana kaoengélkeun dina kitab para
 radja Israil djeung Joeda. Ari Jojakim
 poetrana noe ngaganti djadi radja.

a 2 Radj. 24 : 1. b p. 33 : 11. c Esr. 1 : 7; Dan. 1 : 2.

9 ^a Oemoer Jojakim keur mangsa djadi
 radja teh dalapan [wélas] taoen, sarta
 tiloe boelan sapoeleoh poé ngaradja-
 anana di Jérusalem. Démi Jojakim teh
 milampah noe goreng di pajoeneun Pa-
 10 ngeran. 'Ari keur mangsa^a ganti taoen
 radja Néboekadnesar miwarangan, seug
 Jojakim dibawa ka Baboel, baréng djeung
 paparabotan gédong Pangeran noe aheng-
 aheng; toeloej Sidkia, saderek Jojakim,
 koe radja Baboel didjénéngkeun radja,
 njangking Joeda djeung Jérusalem.

a 2 Radj. 24 : 8. b 2 Sam. 11 : 1.

11 Oemoer Sidkia keur mangsa djadi ra-
 dja teh salikoer taoen, sarta sawélas
 12 taoen ngaradjaanana di Jérusalem. 'Dé-
 mi Sidkia teh milampah noe goreng di
 pajoeneun Pangeran Allahna; teu nga-
 handapkeun andjeun di pajoeneun nabi
 13 Jérnia, lalambe Pangeran. 'Samalah and-
 jeunna baha ka radja Néboekadnesar,
 noe geus njoempahan ka andjeunna njé-
 boet Allah; sarta andjeunna ngaheu-
 raskeun benuehna djeung neaskeun
 manahna, saeung tobat ka Pangeran,
 14 Allah Israil. 'Kitoe keneh sakabeh ka-
 pala panghoeloe, geus poegoeh djalma
 noe loba, habén pada migawe kasala-
 han, ^a noeroetkeun saniskara kagiroekan
 bangsa kapir; ^b djeung pada nganadjis-
 keun gédong Pangeran di Jérusalem,
 15 beunang Pangeran noetjikeun teja. 'Ari
 Pangeran, Allah karoehoenna, ^c sok nga-
 datangkeun ka darinja piwarangan and-
 jeunna, ti saban isoeke-isoeke miwarang-
 na, bawaning wélaseun ka oematna sarta
 16 ka énggong andjeunna linggih. 'Démi eta
 pada mojok ka piwarangan Allah, djeung
 njoemahkeun ka pangandikana, sarta
 ngalelewaän ka nabi-nabina, noe matak
 bendoening Pangeran ngarosaän ka oe-
 matna, ^d moenggh datang ka teu beun-
 17 nang ditambaän. 'Tidinja Pangeran nga-
 datangkeun ka maranehanana ^e radja
 oerang Kasdim; nja eta seg meuntjitan
 baroedjangna koe pédang di djéro gé-
 dong kasoetjian maranehanana; ^f sarta

ten wélaseun ka boedjang djeung ka landjang, soemawonna ka noe kolot djeung noe bodas ramboet; kabeh oge
 18 diselehkeun ka leungeunna. 'Djeung sanyasakara parabolot gédong Allah, gédong leutik, kitoe deui radja-brana gédong Pangeran, sarta doenya-brana radja djeung para kapalana, kabeh oge dibawa
 19 ka Baboel. 'Ari gédong Allah dihoeroean, koeta Jérusalem dibongkar, sakabeh gédong noe di Jérusalem dihoeroean koe seuneu, djeung sakabeh barangna
 20 noe moelja-moelja diraroeksakkeun. 'Demi sasasana noe paeh koe pédang di-bojong ka Baboel; geus kitoe pada ngawoela ka andjeunna djeung ka poetra-poetoena, tépi ka karadjaan Persi ngareh;
 21 'soepaja kalaksanakeun pangandika Pangeran koe lantaran lambéj Jérnia, ' tépi ka tanah teh soekaeun koe sabat-sabatna; sapandjangna soewoeng tanah

teh ngarasa sabat, ^h tépi ka djédjég toedjoech poeloeh taoen. a p. 28:3.

b Jér. 7:30. *c* p. 24:19. *d* Jér. 7:20; 30:12. *e* 2 Radj. 25. *f* 5 Moesa 28:50. *g* 3 Moesa 26:34. *h* Jér. 25:12; 29:10.

22 ^a Ari dina taoen noe kabidji Kores djoménéng radja Persi, soepaja boekti pangandika Pangeran ti lambéj Jérnia teja, Pangeran ^b ngageuingkeun roh Kores, radja Persi, noe matak ngidérkeun parentah di sakaradjaanana kabeh, sarta
 23 nganggo soerat ongkoh, saोजना: 'Kijeu parentah Kores, radja Persi: Sakabeh karadjaan di boemi geus dipaparinkeun ka kami koe Pangeran, Allah sawarga; sarta kami koe andjeunna dikérsakeun njijeun hidji gédong pikeun andjeunna di Jérusalem, di tanah Joeda. Saha-saha lébah maraneh kaasoeup sakabeh oematna, widi moelang, sarta moegi disaréngan koe Pangeran Allahna.

a Esr. 1:1. *b* p. 21:16.

K I T A B E S R A.

PASAL 1.

Ari ^a dina taoen noe kahidji Kores djoménéng radja Persi, soepaja boekti pangandika Pangeran ti lambéj Jérnia teja, Pangeran ngageuingkeun roh Kores, radja Persi, noe matak ngidérkeun parentah di sakaradjaanana kabeh, sarta
 2 nganggo soerat ongkoh, saोजना: 'Kijeu parentah Kores, radja Persi: Sakabeh karadjaan di boemi geus dipaparinkeun ka kami koe Pangeran, Allah sawarga; sarta kami koe andjeunna dikérsakeun njijeun hidji gédong pikeun andjeunna
 3 di Jérusalem, di tanah Joeda. 'Saha-saha lébah maraneh kaasoeup sakabeh oematna, widi moelang ka Jérusalem, di tanah Joeda, sarta moegi disaréngan koe Allahna; seg geura njijeun pigédongeun Pangeran, Allah Israél; nja eta
 4 Allah anoe linggih di Jérusalem. 'Ari saha-saha noe kari, di sakoer énggonna ngoembara, koedoe koe priboemi énggonna dibarahanana émas-perak, barang-

barang djeung sasatoan; sadjaba ti pangabakti bawaning soeka, pikeun gédong
 5 Allah, anoe linggih di Jérusalem. 'Tidinja darangdan para loeloegoe ahli karoehoen kaom Joeda djeung Binyamin, kitoe deui para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, nja eta sakoer noe koe Allah digeuingkeun soekmana, sédja moelang, arek njijeun gédong Pangeran, anoe linggih di Jérusalem. 'Ari sakabeh noe sakoeriling eta ^b pada ngoewatkeun leungeun-leungeunna koe bangsa émas-perak, koe barang-barang, koe sasatoan, djeung koe sipat noe moelja-moelja, kadjaba ti saroepaning pangabakti bawaning soeka. 'Djeung deui radja Kores ngabidjilkeun paparabotan gédong Pangeran, ^c noe bareto koe Néboekadnesar dika-loewarkeun ti Jérusalem, sarta ditundeun di gédong aállahanana teja;
 7 'nja eta koe Kores, radja Persi teh, dibidjilkeun koe lantaran Mitredat, mantri doenya-brana, sarta dibilang, ^d diselehkeun ka Sesbasar, gégéden Joeda.

9 'Ari bilanganana kijeu: bokor ěmas tiloe
 poeloeh, bokor perak sareboe, peso sa-
 10 lapan likoer; 'pinggan ěmas tiloe poe-
 loeh, pinggan perak, noe kasar, opat
 ratoes sapoeloeh; parabot salijan ti eta
 11 sareboe. 'Djoemlah parabot ěmas-perak
 teh lima reboe opat ratoes. Kabeh di-
 tjandak koeSesbasar, eukeurnginditkeun
 djalma dibojong teja ti Baboel ka Jĕ-
 roesalem.

a 2 Bab. 36: 22. b Neh. 2: 18.
 c 2 Bab. 36: 7, 18. d p. 5: 14.

PASAL 2.

Sarta ^a nja ijeu oerang kabopaten, noe
 Sarindit ti pangdjarahan djalma dibo-
 jong, noe bareto koe Nĕboekadnesar,
 radja Baboel, dibojong ka Baboel teja,
 ari ajeuna maroelang ka Jĕroesalem
 djeung ka Joeda, moeroe sanagara-sa-
 2 nagarana; 'daratangna ngiring Sĕroeba-
 bel, Jesoea, Nĕhemja, Sĕraja, Relaja,
 Mordĕkai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rĕ-
 hoem djeung Baĕna. Ari bilangan djal-
 3 ma-djalma, bangsa Israil, kijeu: 'anak-
 poetoe Paros doewa reboe saratoes toe-
 4 djoe poeloeh doewa. 'Anak-poetoe Sĕ-
 patya tiloeratoes toedjoe poeloeh doewa.
 5 'Anak-poetoe Arah toedjoe ratoes toe-
 6 djoe poeloeh lima. 'Anak-poetoe Pa-
 hat-Moab, kaĕsoep anak-poetoe Jesoea
 djeung Joab, doewa reboe dalapan ratoes
 7 doewa wĕlas. 'Anak-poetoe Elam sareboe
 8 doewa ratoes lima poeloeh opat. 'Anak-
 poetoe Satoe salapan ratoes opat poe-
 9 loeh lima. 'Anak-poetoe Sakai toedjoe
 10 ratoes sawidak. 'Anak-poetoe Bani gĕnĕp
 11 ratoes opat poeloeh doewa. 'Anak-poetoe
 12 Bebai gĕnĕp ratoes tiloe likoer. 'Anak-
 poetoe Asgad sareboe doewa ratoes doe-
 13 wa likoer. 'Anak-poetoe Adonikam gĕnĕp
 14 ratoes gĕnĕp poeloeh gĕnĕp. 'Anak-poetoe
 Bigwai doewa reboe lima poeloeh
 15 gĕnĕp. 'Anak-poetoe Adin opat ratoes
 16 lima poeloeh opat. 'Anak-poetoe Ater,
 bangsa Hiskia, salapan poeloeh dalapan.
 17 'Anak-poetoe Besai tiloe ratoes tiloe li-
 18 koer. 'Anak-poetoe Jora saratoes doewa
 19 wĕlas. 'Anak-poetoe Hasoem doewa ra-
 20 toes tiloe likoer. 'Anak-poetoe Gibar sa-
 21 lapan poeloeh lima. 'Anak-poetoe Bet-
 22 Lehem saratoes tiloe likoer. 'Oerang
 23 Nĕtopa lima poeloeh gĕnĕp. 'Oerang
 24 Anatot saratoes dalapan likoer. 'Anak-
 poetoe Asmawet opat poeloeh doewa.
 25 'Anak-poetoe Kirjat-Arim, Kĕpira djeung

Berot, toedjoe ratoes opat poeloeh tiloe.
 26 'Anak-poetoe Ramah djeung Geba gĕnĕp
 27 ratoes salikoer. 'Oerang Mikmas sara-
 28 toes doewa likoer. 'Oerang Bet-El djeung
 29 Ai doewa ratoes tiloe likoer. 'Anak-poetoe
 30 Nĕbo lima poeloeh doewa. 'Anak-
 poetoe Magbis saratoes lima poeloeh gĕ-
 31 nĕp. 'Anak-poetoe Elam noe hidji deui
 sareboe doewa ratoes lima poeloeh opat.
 32 'Anak-poetoe Harim tiloe ratoes doewa
 33 poeloeh. 'Anak-poetoe Lod, Hadid djeung
 34 Ono, toedjoe ratoes salawe. 'Anak-poetoe
 Jĕriho tiloe ratoes opat poeloeh lima.
 35 'Anak-poetoe Sĕnaĕ tiloe reboe gĕnĕp
 ratoes tiloe poeloeh. ^a Neh. 7: 6.
 36 Panghoeloe: anak-poetoe Jĕdaja, bang-
 sa Jesoea, salapan ratoes toedjoe poe-
 37 loeh tiloe. 'Anak-poetoe Imer sareboe
 38 lima poeloeh doewa. 'Anak-poetoe Pas-
 hoer sareboe doewa ratoes opat poeloeh
 39 toedjoe. 'Anak-poetoe Harim sareboe
 toedjoe wĕlas.
 40 Ahli Lewi: anak-poetoe Jesoea djeung
 Kadmiĕl, kaĕsoep anak-poetoe Hodawia,
 41 toedjoe poeloeh opat. 'Ahli njanji: anak-
 poetoe Asap saratoes dalapan likoer.
 42 'Anak-poetoe poerah toenggoe lawang:
 anak-poetoe Saloem, anak-poetoe Ater,
 anak-poetoe Talmon, anak-poetoe Akoeb,
 anak-poetoe Hatita, anak-poetoe Sobai;
 djoemlah saratoes tiloe poeloeh salapan.
 43 ^a Nĕtinim: anak-poetoe Siha, anak-
 poetoe Hasoepa, anak-poetoe Taboet;
 44 'anak-poetoe Keros, anak-poetoe Siaha,
 45 anak-poetoe Padon; 'anak-poetoe Lĕba-
 na, anak-poetoe Hagaba, anak-poetoe
 46 Akoeb; 'anak-poetoe Hagab, anak-poetoe
 47 Samlai, anak-poetoe Hanan; 'anak-
 poetoe Gidel, anak-poetoe Gahar, anak-
 48 poetoe Raja; 'anak-poetoe Rĕsin, anak-
 poetoe Nĕkoda, anak-poetoe Gasam;
 49 'anak-poetoe Oesa, anak-poetoe Paseah,
 50 anak-poetoe Besai; 'anak-poetoe Asna,
 anak-poetoe Mĕhoenim, anak-poetoe Nĕ-
 51 poesim; 'anak-poetoe Bakboek, anak-
 poetoe Hakoepa, anak-poetoe Harhoer;
 52 'anak-poetoe Basloet, anak-poetoe Mĕ-
 53 hida, anak-poetoe Harsa; 'anak-poetoe
 Barkos, anak-poetoe Sisĕra, anak-poetoe
 54 Tamah; 'anak-poetoe Nĕsiaha, anak-poetoe
 55 Hatipa. 'Anak-poetoe abdi-abdi Soe-
 leman: anak-poetoe Sotai, anak-poetoe
 56 Soperet, anak-poetoe Pĕroeda; 'anak-
 poetoe Jaĕla, anak-poetoe Darkon, anak-

57 poetoë Gidel; 'anak-poetoë Sëpatya, anak-poetoë Hatil, anak-poetoë Pokeret-

58 Hasëbaim, anak-poetoë Ami. 'Djoemlah Nëtinim djeung anak-poetoë abdi-abdi Soeleman teh tiloe ratoes salapan poeloe-

loeh doewa. a 1 Bab. 9: 2.

59 Sarta ^a ijeu noe arindit ti Tel-Melah, Tel-Harsa, Këroeb, Adan djeung Imer, tapi teu barisaeun netelakeun ahli ka-

roehoenna djeung toeroenanana, jen es-

60 toe dirina oerang Israil: 'anak-poetoë Dëlaja, anak-poetoë Tobia, anak-poetoë Nëkoda; gënëp ratoes lima poeloe doewa. 'Sarta noe kaäsoep anak-poetoë

61 panghoeloe, nja eta anak-poetoë Habaja, anak-poetoë Hakos, anak-poetoë Barsilai, noe boga pamadjikan ka hidji anak

62 Barsilai, ^b oerang Gilad, sarta katëläh koe ngaran eta. 'Ari eta noe tadi pada

63 nejangnan soerat sadjarahna, tapi teu kapingih, noe matak diitoeng rëgëd, ka loewar ti kapanghoeloean. 'Ari saor

64 bopati ka darinja, jen oelah dalahar ^c noe pangsoetji-soetjina, tëpi ka aja deui panghoeloe ngadëg, njëkël ^d Oerim djeung Toemim teja. a Neh. 7: 61. b 2 Sam. 19: 31. c 3 Moesa 2: 3, 10; 4 Moesa 18: 9. d 2 Moesa 28: 30.

65 Sapakoempoelanana djoemlah opat laksa doewa reboe tiloe ratoes gënëp poeloe,

66 'djaba ti badega-badegana awe-welalaki, aja toedjoe reboe tiloe ratoes tiloe poeloe toedjoe; sarta di mara-

67 nahanana aja ahli njanji awe-welalaki, doewa ratoes. 'Ari koedana toedjoe ratoes tiloe poeloe gënëp; bigalna doewa

68 ratoes opat poeloe lima; 'ontana opat ratoes tiloe poeloe lima; kaldena gënëp reboe toedjoe ratoes doewa poeloe.

69 Ari sawaréh loeloegoe ahli karoehoen, barang saroemping ka gëdong Pangeran di Jëroesalem, ngabarakti ka gëdong Allah bawaning soeka pribadi, baris ngadëgkeun deui eta gëdong dina oeroetna.

70 'Ngabatoerkeunana sakadar kakoewatanana baris piartaean pagawean, wang émas gënëp laksa sareboe gëbleg, sarta wang perak lima reboe mina, tambah djoebah panghoeloe saratoes siki. 'Tidinja panghoeloe, ahli Lewi djeung djalma noe reja, kitoë deui ahli njanji, poerah toenggoe lawang djeung Nëtinim teja, pada matoeh di nagara-nagarana; sakabeh oerang Israil maratoeh di nagara-nagarana.

PASAL 3.

Barang ^a nëpi ka boelan noe katoedjoe, Bari oerang Israil geus matoeh di nagara-nagarana, seug djalma-djalma teh karoempoel ka Jëroesalem, ^b kawas djalma saoréang. 'Tidinja Jesoea poetra Josadak, reudjeung saderek-saderekna, nja para panghoeloe, sarta Sëroebabel poetra Saltiël, reudjeung saderek-saderekna,

2 pada dangdan, seg ngadjëlgkeun deui altar Allah Israil, sëdja ngoerbankeun koerban doeroekan di loehoerna, ^c sakoe-maha noe kaeungëlkeun dina toret

3 Moesa, piwarangan Allah teja. 'Prak pada ngadëgkeun eta altar dina oeroetna, tatapi kalawan baloewas hate ^d tina sabab sakoer bangsa eta tanah-tanah; toeloj pada ngoerbankeun koerban doer-

4 roekan dina eta altar bade ka Pangeran, nja eta koerban doeroekan isoek reudjeung sore. 'Sarta pada ngalakonan ^e pesta saeung bebëtek, noeroetkeun noe kaeungëlkeun teja; djeung [ngoerbankeun] koerban doeroekan oenggal-oenggal poë tëroes sabilanganana, noeroetkeun hoekoemma, sabakoe-bakoena dina

5 oenggal-oenggal poë. 'Sanggeusna kitoë [ngoerbankeun] koerban doeroekan ^f noe teu pëtot-pëtot, kitoë deui koerban panningalan, djeung koerban sadajana pesta Pangeran, noe disaroetjikeun, sarta koerban sadajana noe ngabakti ka Pa-

6 ngeran ^g bawaning soeka. 'Ti sëmët tanggal hidji, boelan noe katoedjoe, ngamimitianana ngoerbankeun koerban doer-

7 roekan ka Pangeran; harita tatjan nji-jenn pipadëmeneun kabah Pangeran. 'Sarta pada ngaleler oewang ka toekang batoe djeung ka toekang kai, kitoë deui ^h kahakanan, inoeman sarta minjak ka oerang Sidon djeung ka oerang Tiroes, ⁱ baris ngadatangkeun kai poetri ti goe-

8 noeng Libanon ka laoet Jopa, sakoe-maha noe koe Kores, radja Persi teja, diidinkeun ka darinja. a Neh. 8: 1. b Hak. 20: 1. c 3 Moesa 6: 9. d p. 4: 4. e 3 Moesa 23: 34; 4 Moesa 29: 12. f 1 Bab. 16: 40; 2 Bab. 2: 4. g 5 Moesa 12: 6. h 1 Radj. 5: 9, 11. i 2 Bab. 2: 16.

8 Ari dina taoen noe kadoewa ti sanggeus daratang ka gëdong Allah, ka Jëroesalem, dina boelan noe kadoewa, seug Sëroebabel poetra Saltiël, djeung Jesoea poetra Josadak, sarta sesa saderek-

saderekna, para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, baréng sakabéh noe geus moelang ti pangdjaraban ka Jérusalem, pada ngamimitian; prak ngaradégkeun ahli-ahli Lewi ^a ti sémét oemoer doewa poeloeh taoen ka loehoer, sina ngokolotan hal pagawean gédong Pangeran.

⁹ 'Toeloj ngadég Jesoea sapoetrana djeung sadarekna, sarta Kadmiél sapoetrana, anak-poetoe Joeda, pada satoenggal, ngokolotan ka noe njarieun pagawean gédong Allah; kitoe deui anak-poetoe Henadad sapoetrana djeung sadarekna,

¹⁰ ahli-ahli Lewi. 'Mangsa taroekang njiieun masang pipadémeneun kabah Pangeran, seug para panghoeloe disina ngaradég, sarta pada nganggo, bari njarékél tarompét; djeung ahli Lewi, anak-poetoe Asap, pada make tjetjempres, baris moedji ka Pangeran, ^b noeroetkeun atoeran

¹¹ Dawoed, radja Israil teja. 'Prak patempas-tempas ^c nja moedji djeung nganoe-hoenkeun ka Pangeran, sabab moerah, sabab langgëng nja kaasihana ka Israil. Djeung djalma noe reja saroeak, bédas pisan soerakna, euken eta moedji ka Pangeran sapedah geus térap pipadémeneun gédong Pangeran.

¹² 'Ari panghoeloe djeung ahli Lewi sarta loeloegoe ahli karoehoen, noe karolot, ^d anoe tarégëseun ka gédong noe ti heula teja, barang geus térap pipadémeneun gédong ijeu di hareupeun panonna, reja noe tja-reurik, bédas pisan sowarana, tatapi reja deui noe soerak bawaning koe kaboenngahan, wani narikkeun sowara;

¹³ 'djadi djalma-djalma teu bisaen ngabinakeun sora soerak kaboenngahan djeung sora tjeurik djalma-djalma; wantoe djalma-djalma saroeakna rosa katjida, ^e wani sowarana kadenge ti kadjaeohan.

^a 2 Bab. 31: 17. ^b 2 Bab. 23: 18; 29: 27. ^c 2 Bab. 5: 13.

^d Hag. 2: 3. ^e Néh. 12: 43.

PASAL 4.

Mangsa moesoeh Joeda djeung Binyamin ngadarengé bedja, jen oerang pangbojongan teh keur njiieun kabah bade Pangeran, Allah Israil, 'toeloj ngadareuheusan ka Séroebabel djeung ka para loeloegoe ahli karoehoen, sarta pada mihatoer ka arandjeunna kijeun: Kaola ka sarampejan bajang ngabantoean njiieun, da kaola ge narejangan

Allah sarampejan, saperti sarampejan keneb; ^a malah kaola ngaloerban ka andjeunna ti watés djaman Esar-Hadon, radja Asoer, noe nginditkeun kaola sadaja ka dijeun. 'Diwalon koe Séroebabel, Jesoea djeung para loeloegoe ahli karoehoen oerang Israil salijan ti eta: Montong teuing maraneh ngabantoe ka kaola njiieun gédong pikeun Allah kaola; énjana mah kaola sabatoer-batoer bae noe pinjiieun gédong teh pikeun Pangeran, Allah Israil, ^b sakoemaha noe koe radja Kores, radja Persi, ditimbangkeun ka kaola sadaja. 'Ari geus kitoe eta djalma-djalma eusi tanah sok ngeplek-ngeplekkeun leungeun bangsa Joeda,

⁵ sarta ^c sok diririsi eukeur njiieun. 'Malah-malah pada moeroehan ka para pangrëmpagan, tina hal bangsa Joeda, soepaja diboeroengkeun karëpna; kitoe lakoena sapanjang djoemënéng Kores, radja Persi, tépi ka Darioes, radja Persi,

⁶ djoemënéng radja. 'Sarta keur mangsa Ahasweros djoemënéng radja, keur anjar keneh ngaradjaanana, eta djalma njarieun hidji soerat pakélakan, ngistorikeun pribomei Joeda djeung Jérusalem.

^a 2 Radj. 17: 24, 33; 19: 37. ^b p. 1: 3. ^c Néh. 6: 9.

⁷ Djeung deui ^a keur djaman Artahsasta pek Bislam, Mitredat, 'Tabel djeung batoerna salijan ti eta, njoeratan ka Artahsasta, radja Persi; ari toelisanana soerat teh ditoelis aksara Sam, sarta disalin basa Sam. 'Rëhoem, noe njékél parentah, djeung Simsai, mantri toelis, njarieun hidji soerat, ngistorikeun Jérusalem, dikirimkeun ka radja Artahsasta, kijeun oenina: 'Saparantos kitoe, Rëhoem, anoe njékél parentah, saréng Simsai, mantri sérat, kalajan rentjangna salijan ti eta, oerang Dina, oerang Aparsatka, oerang Tarpela, oerang Aparsa, oerang Arkoer, oerang Baboel, oerang Soesan, oerang

¹⁰ Deha saréng oerang Elam, 'sarawoeh bangsa-bangsa salijan ti eta, anoe kening ngalihkeun Asnapar, noe agoeng nja moelja teja, dipernahkeun di nagara Samaria saréng dina tanah salijan ti eta di peuntaseun bangawan, sarta sadjoetoelejn. 'Kijen oenina soerat, noe koe eta dikirimkeun ka andjeunna, ka radja Artahsasta: Sérat ti abdi-abdi gampang, djalma peuntaseun bangawan,

¹² sarta satoetoelejn. 'Hatoer oeninga ka

sang radja, jen oerang Jahoe di, anoe pada mijang ti salira gamparan teja, geus darongkap ka abdi, ka Jérusalem; pada ngadégkeun deui eta nagara noe bahaän njadjahil teja; keur marantoskenn koeta-koetana saréng keur ngomean padëmena.

13 'Ajeuna hatoe oeninga ka sang radja, saoe pantën eta nagara tijos diadégkeunana, saréng koetana dongkap ka parantosna, eta teh moal daekeun njang-gakeun ^b oepëti, beja atanapi tjoeke; pitëmaheunana para radja kenging roegi.

14 'Ajeuna, sarehing abdi pada nëda oejahing karaton, saréng teu warërat nendjo kawirangan sang radja, poerwa abdi ngadjoeroengkeun saréng ngoeninga ka sang radja; ^c soepaja miwarang nitik-nitik dina sërät pangeling-ngeling karoe-hoen gamparan; tinangtos koe gamparan kapëndak dina eta sërät pangeling-ngeling, saréng bade oeninga, jen eta nagara estoe nagara bahaän, sok matak roegi ka radja-radja saréng kana kabopaten, sarawoeh di djërona sok ngajangjakeun karoesoehan, ti alam baheula pisan; poerwa eta nagara diroeksak.

16 'Noe mawi abdi pada ngoeninga ka sang radja, saoe pantën tijos eta nagara diadégkeunana, saréng koeta-koetana dongkap ka parantosna, pimargieun gamparan moal pikagoenganeun doeoeman

17 peuntaseun bangawan. - 'Tidinja radja ngintoenkeun walonan ka Rëhoeb, noe njékël parentah, djéung ka Simsai, mantri toelis, sarta ka batoerna salijan ti eta, noe tjaritjing di Samaria, sarta dina tanah salijan ti eta di peuntaseun bangawan: Salamët, sarta satoetoeloejna.

18 'Ari soerat, noe koe maraneh dikirimkeun ka kami teja, geus diwatja tetela

19 pisan di hareupeun kami. 'Tidinja kami mere parentah, seug naritik-nitik; ënja kapanggih, jen eta nagara ti alam baheula pisan sok moendjoelkeun maneh, goreng ka para radja, sarta di djërona ënja sok ngaja-ngajakeun baha djéung

20 karoesoehan. 'Djeung deui tadina aja radja karawasa, ngareh ka Jérusalem, sarta pada moerba ^c ka sakoeriling tanah peuntaseun bangawan, djeung dihatoeanan oepëti, beja djéung tjoeke. 'Ajeuna maraneh geura mere parentah ngeureunkeun eta djalma-djalma, soepaja eta nagara oelah waka diadégkeunana, tëpi ka

22 aja parentah ti kami. 'Masing aringët, poma maraneh oelah taledor nja ngalampahkeun hal kitoe; pinahaoneun karoeksakan dek nambahan deui, matak

23 roegi para radja? 'Geus kitoe, samantas oenina eta soerat ti radja Artahsasta diwatja di hareupeun Rëhoeb, djeung Simsai, mantri toelis, sarta di hareupeun batoer-batoerna teja, bral eta teh arindit ka Jérusalem sarta gagantjangan, moeroe oerang Jahoe di; pek dieurenkeun

24 kalawan paksa djeung kawasa. 'Tidinja pagawean gëdong Allah, anoe linggih di Jérusalem teh, enreun; ari eureunna nëpi kana kadoewa taoenna Darioes, radja Persi, djoemënéng radja.

a p. 7: 1; Neh. 2: 1. b p. 7: 24. c 1 Radj. 4: 24.

PASAL 5.

Ari ^a nabi Hagai djeung nabi Djakaria poetra Ido pada ngawëdjang ka oerang Jahoe di, noe aja di Joeda djeung di Jérusalem; ngawëdjangna teh ka darinja mawa padjënengan Allah Israil.

2 'Tidinja ^b Sëroeabel poetra Saltiël djeung Jesoea poetra Josadak teja darangdan, prak mitëmbëjan ngadamël gëdong Allah, anoe linggih di Jérusalem; sarta disarëngan koe para nabi Allah, noe ngadeudeul ka arandjeunna. 'Dina mangsa eta soemping ka arandjeunna Tatnai, bopati tanah peuntaseun bangawan, djeung Sëtar-Bosnai, sarta rentjang-rentjangna; pok pada mariksa ka arandjeunna kijeu: Saha noe marentah ka sarampejan njeun ijeu gëdong djeung nganggeuskeun

4 ijeu koeta? 'Tidinja kaeola pada mopo-jankeun ka eta pëтана noe matak kitoe, sarta ngaran-ngaran djalma, noe keur

5 njarijeun eta adëgan. 'Tatapi sotja Allah arandjeunna neutep ka para sësëpoeh oerang Jahoe di, noe matak teu koengsi koe eta dieureunkeun, ngan përkarana didongkapkeun ka Darioes, sarta toeloej

6 dibalësan soerat hal eta. 'Kijeu oenina soerat, noe koe Tatnai, bopati tanah peuntaseun bangawan, djeung Sëtar-Bosnai, sarta rentjang-rentjangna, ^c oerang Aparsaka, noe aja di peuntaseun bangawan teja, dikirimkeun ka radja Darioes.

7 'Panjarjiosan noe koe eta dikirimkeun ka andjeunna, sarta kijeu noe ditoelis sadjëroning soerat: Kahondjoek ing radja Darioes; ngatoerkeun sadaja

8 kawiloedjengan! 'Ngoeningakeun ka sang radja, abdi-abdi mantas ngadjadjah ka tanah Joeda, ka gëdong Allah noe langkoeng agoeng teja; doepi eta gëdong keur didijjeun, noe dipake batoe galède, sarëng bilik-bilikna digëhjogan; toer eta pagawean gëtol pisan dipigawena, sarëng loeloes djadina koe leungeun maranehanana. 'Tidinja abdi pada mariksa ka kokolot-kokolot eta, kijeu tjatoer abdi ka maranehanana: Saha noe marentah ka sarampejan njijeun ijeu gëdong, djeung ngangeuskeun ijeu koeta? 'Samalah ngaran-ngaranna koe abdi ditanjakeun ka darinja, sèdja dioeningakeun ka gamparan, dek noeliskeun ngaran sakoer djalma, noe djadi loeloegoena. 'Seg eta njaritakeun pëtana noe mawi kitoe; pada ngadjawab, kijeu pokna: Kaoela teh abdi Allah, noe kagoengan langit reudjeung boemi, sarta kaoela keur njijeun ijeu gëdong, noe asal diadëgkeun sababaraha taoen ka toekang, ^a nja hidji radja Israil noe agoeng anoe ngadamël injna, sarta 12 dongkap ka anggeusna. 'Dëmi tina sabab karoehoen kaoela njarijeun pibëndoeëun Allah sawarga, noe matak eta seug koe andjeunna ^e pada diselehkeun ka panangan Nëboekadnesar, radja Baboel, bangsa Kasdim teja; toeloj ijeu gëdong koe eta diroeksakkeun, sarta 13 djalma-djalma dibarojong ka Baboel. 'Tatapi ^f dina taoen noe kahidji Kores teja djoemënëng radja Baboel, seug radja Kores maparin timbalan ijeu gëdong Allah 14 koedoe diadëgkeun deui. 'Samalah ^g paparabotan gëdong Allah, anoe sipat ëmas djeung sipat perak, noe koe Nëboekadnesar dika-loewarkeun tina kabah di Jëroesalem, bari seng diasopkeun ka gëdong di Baboel, nja eta koe radja Kores dibidjilkeun ti gëdong di Baboel, sarta diselehkeun ka hidji djalma djënëngan Sesbasar, noe koe andjeunna didjënëngkeun bopati, 'bari ngalahir ka eta kijeu: 15 Tjokot ijeu paparabotan, geura leumpang, anteurkeun eta teh koe maneh kana kabah di Jëroesalem, sarta gëdong Allah koedoe diadëgkeun deui dina oeroetna. 'Tidinja eta Sesbasar soemping, 16 seg ngadamël pipadëmeneun gëdong Allah, anoe linggih di Jëroesalem; ti mangsa harita didijjeunna tèpi ka ajeuna, tapi 17 tatjan samakta. 'Mana ajeuna, madak

aja manah sang radja, moegi miwarang nitik-nitik di gëdong doenya-brana kagoengan sang radja di dinja, di Baboel, jaktos hanteuna radja Kores maparin timbalan ngadëgkeun eta gëdong Allah di Jëroesalem; sarëng pangërsakeun sang radja hal ijeu përkawis moegi didongkapkeun ka abdi sadaja, noen.

a Hag. 1:1; Djak. 1:1. *b* p. 3:2. *c* p. 4:9. *d* 1 Radj. 6:1. *e* 2 Radj. 24, 25. *f* p. 1:1. *g* p. 1:7, 8.

PASAL 6.

Tidinja radja Darioes maparin timbalan; seug naritik-nitik di djëro gëdong soerat, ënggon ngampihan doenya-brana 2 di Baboel. 'Geus kitoe di nagara Ahmëta, di djëro karaton noe di tanah Madajin, kapanggih hidji goeloengan, sarta aja toelisan di djërona keur pangingët- 3 ngingët, nja kijeu: 'Dina taoen noe kahidji Kores djoemënëng radja, ^a eta radja Kores maparin timbalan kijeu: Moenggoeh gëdong Allah di Jëroesalem teja, eta gëdong koedoe diadëgkeun deui, keur piënggoneun ngoerbankeun koerban, sarta padëmenna koedoe sing koewat; ^b pilohooreunana eta gëdong sawidak asta, kitoe deui pipanggëreunana sawidak 4 asta; 'make tiloe lapis batoe galède, djeung salapis kai weuteuh; ari pibalandjaeunana mangke dika-loewarkeun ti gëdong radja. 'Djeung deui paparabotan gëdong Allah, noe sipat ëmas sarta sipat perak, noe dika-loewarkeun koe Nëboekadnesar tina kabah di Jëroesalem, bari seug ditjandak ka Baboel teja, koedoe dipoelangkeun, didatangkeun deui kana kabah di Jëroesalem, ka saeroet-oeroetna, nja koedoe diteundenan 5 deui di gëdong Allah. 'Ajeuna maneh, ^c Tatnai, bopati peuntaseun bangawan, Sëtar-Bosnai, djeung batoer-batoer maraneh, sakoer oerang Aparsaka noe di peuntaseun bangawan! sing djaraoeh ti dinja. 'Ingkeun eta pagawean gëdong Allah teh; bopati oerang Jahoedi sarta djeung kokolot-kokolot oerang Jahoedi sina pada ngadëgkeun eta gëdong Allah 8 dina oeroetna. 'Sarta kami mere parentah hal noe koe maraneh koedoe dilampahkeun ka kokolot-kokolot oerang Jahoedi teh, sangkana njarijeun eta gëdong Allah; nja eta koedoe sing gantjang ka eta djalma-djalma merean pibalan-

djaeunana, njokot tina kagoengan radja, tégés tina oepéti tanah peuntaseun bangawan, soepaja oelah kandég. 'Sarta naon bae noe koe eta koedoe dipake, kaja anak sapi, domba lalaki djeung anak domba, pikoerbaneun doeroekan pikeun ka Allah sawarga, tarigoe, oejah, anggoer djeung minjak, sakoemaha omong panghoeloe-panghoeloe noe aja di Jérusalem, koedoe diberean ka darinja saban-saban poé, oelah loepoet;

10 'sangkan eta teh ka Allah sawarga ngahatoerkeun ^a koerban matak sédép, sarta ^c mangnédakeun radja sapoetra-poe trana, soepaja pada salamét. 'Djeung deui kami mere parentah, saha-saha djalma ngarobahkeun ijeu timbalan, nja eta koedoe dipangbétotkeun kai ti imahna, pek ditandjeurkeun, bari seg manehana dina eta, ^f sarta imahna koedoe didjijeeun djarijan tina hal kitoe.

12 'Ari Allah, ^g noe ngalinggihkeun padjénenganana di dinja, moegi ngaroeboehkeun sakabeh radja reudjeung bangsa, noe njodorkeun leungeun, karép ngarobahkeun, dekan ngaroeksakkeun eta gedong Allah di Jérusalem. Ijeu kami Darioes noe mere parentah; koedoe sing gantjang dilampahkeun. ^a p. 1:1. ^b 1 Radj. 6:2. ^c p. 5:3, 6. ^d 2 Moesa 29:18. ^e 1 Tim. 2:1, 2. ^f Dan. 2:5. ^g 1 Radj. 9:3.

13 Tidinja Tatnai, bopati peuntaseun bangawan, Sétar-Bosnai, sarta rentjangerentjanganja teja, reh geus aja piwarangan ti radja Darioes teh, prak pada milampah kitoe, sarta gantjang. 'Toeloej para kokolot oerang Jahodi ngadamél, sarta loeloes pisan, ^a tina lantaran piwédjang nabi Hagai djeung Djakaria poeta Ido teja; nja pada ngadamél sarta datang ka anggeusna, noeroetkeun timbalan Allah Israil, sarta noeroetkeun dawoehan Kores, Darioes djeung Artahsasta,

15 radja Persi. 'Ari nganggeuskeunana gedong teh ninggang di tanggal tiloe, ^b boelan Adar; nja eta kagénép taoenna radja Darioes djoeméneng radja. 'Geus kitoe oerang Israil, para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, sarta oerang pangbojongan salijan ti eta, ^c pada njalamétkeun eta gedong Allah kalawan ka-

17 soekaän. 'Sarta ngoerbankeun baris njalamétkeun eta gedong Allah, sapi saratoes séle, domba lalaki doewa ratoes

séle, djeung anak domba opat ratoes séle, sarta émbé badot pikoerbaneun dosa ^a tina sabab sabangsa Israil, doewa wélas séle, noeroetkeun rejana kaom

18 Israil. 'Sarta ngaradégkeun panghoeloe-panghoeloe sagoendoekan-sagoendoekana, kitoe deui ahli-ahli Lewi sabagian-sabagianana, baris hal ngabakti ka Allah, anoe linggih di Jérusalem; ^c sakoemaha noe kaoengélkeun dina kitab Moesa. ^a p. 5:1, 2. ^b Est. 3:7. ^c 2 Bab. 7:9. ^d p. 8:35. ^e 4 Moesa 3:6; 8:24.

19 Djeung deui oerang pangbojongan teh ^a milampah paska dina tanggal opat wélas, boelan noe kahidji. 'Karana panghoeloe djeung ahli Lewi ^b geus pada ngabérésihan diri, kawas djalma saoe-rang; geus bérésih sadajana; pek reuntjít paska pikeun sakabeh oerang pangbojongan, djeung pikeun doeloerdoeloerna, para panghoeloe, sarta pikeun daririna. 'Brak oerang Israil, noe geus maroelang ti pangbojongan teh, pada dadaharan, ^c baréng sakoer noe geus misahkeun maneh, ingkar tina kanadjisan bangsa-bangsa eusi tanah, tjampoer ka oerang Israil, sédja nejangnan

22 Pangeran, Allah Israil. 'Djeung pada milampah pesta roti teu ragian toedjoej poé lilana, kalawan kaboengahan; wantoe-wantoe maranehanana dibaroengahkeun koe Pangeran, sarta manah radja Asoer koe Pangeran diingérkeun ka maranehanana, kérsana ngoewatkeun leungeun maranehanana dina pagawean gedong Allah, nja eta Allah Israil.

^a 2 Moesa 12. ^b 2 Bab. 30:3, 15. ^c 4 Moesa 9:14; Neh. 10:28.

PASAL 7.

Sanggeusna sagala pérkara noe tadi teja, ^a keur mangsa Artahsasta, radja Persi, djoeméneng radja, Esra, poeta Sërāja, anoe poeta Asarja, anoe poeta Hilkia,

2 'anoe poeta Saloem, anoe poeta Sadok,

3 anoe poeta Ahitoeb, 'anoe poeta Amarnya, anoe poeta Asarja, anoe poeta Mérajot, 'anoe poeta Sërähja, anoe poeta

5 Oesi, anoe poeta Boeki, 'anoe poeta Abisoea, anoe poeta Pinéhas, anoe poeta Elasar, anoe poeta Haroen, loe-

6 loeogoe panghoeloe teja, 'nja eta Esra angkat ti Baboel; sarta eta teh djadi ahli kitab, mahir dina toret Moesa, noe dipaparinkeun koe Pangeran, Allah

Israil teja; djeung Esra teh koe radja dileler sapanoehoenna, ^b koe bérkah Pangeran Allahna ka andjeunna. 'Sarta aja deui noe arindit, sawareh oerang Israil, djeung sawareh para panghoeloe, ahli Lewi, ahli njanji, poerah toenggoe lawang djeung ^c Nētīnim; arinditna ka Jéroesalem dina katoedjoech taoenna Artahsasta teja djoemēnēng radja. 'Ari dongkapna Esra ka Jéroesalem dina boelan noe kalima, nja eta katoedjoech taoenna radja Artahsasta djoemēnēng. 'Karana dina tanggal hidji, boelan noe mimiti, eta teh bral angkat ti Baboel, sarta dina tanggal hidji, boelan noe kalima, dongkapna ka Jéroesalem, ^d koe bérkah Allahna noe leuwih moerah ka andjeunna. 'Karana Esra teh geus nētēpkeun manahna, sēdja nejangnan toret Pangeran, sarta dek dilampahkeun; djeung sēdja ngaweroekkeun ka Israil pikoekoeh reudjeung hoekoem.

a p. 4:7; 6:14. *b* Neh. 2:8. *c* p. 2:43.

d p. 8:18.

11 Sarta kijeu oengēlna sērat, noe dibahankenn koe radja Artahsasta ^a ka panghoeloe Esra, noe djadi ahli kitab, ngarti kasaoeran timbalan Pangeran
12 djeung pikoekoehna ka Israil: 'Sērat kami Artahsasta, ^b radjaning sakabeh radja, datēng panghoeloe Esra, ahli kitab, ngarti toret Allah sawarga sarta
13 antek, djeung satoeoleojna. 'Ijeu kami mere parentah, saha-saha noe soeka di karadjaan kami, kaasoep bangsa Israil, djeung panghoeloe-panghoeloena sarta ahli-ahli Lewi, hajang leumpang ka Jéroesalem reudjeung maneh, diwidian
14 leumpang. 'Sapedah maneh ti pajoeneun radja sarta ti ^c noe toedjoech pangrēmpaganana dipiwarang ngadongdon hal Joeda djeung Jéroesalem, pēr kara toret Allah maneh, noe ditjékél koe maneh;
15 'sarta soepaja maneh nganteurkeun émas-perak, noe koe radja djeung pangrēmpaganana bawaning soeka pribadi dibaktikeun ka Allah Israil, anoe panglinggihanana aja di Jéroesalem; 'kitoe deui sakabeh émas-perak, noe koe maneh bakal kapanggih di satanah Baboel, reudjeung pangabakti, noe koe djalma-djalma djeung panghoeloe-panghoeloe bawaning soeka sorangan dibaktikeun ka gēdong Allahna, noe aja di Jéroesalem.

17 'Tina sabab kitoe, eta oewang koe maneh gantjang beulikeun ka sapi, ka domba lalaki, ka anak domba, sarta ka pikoerbaneunana kadaharan djeung pikoerbaneunana inoeman; toeloj koerbankeun sakali dina altar gēdong Allah maraneh, anoe aja di Jéroesalem. 'Sarta naon bae noe koe maneh djeung doeloer-doeloer maneh dikira pihadeeun dilampahkeun koe sesa eta émas-perak, heg lampahkeun, noeroetkeun pangērsa
19 Allah maraneh. 'Djeung ari paparabotan, noe diselehkeun ka maneh baris hal ngabakti di gēdong Allah maneh, ^d datangkeun koe maneh sing pépék ka pajoeneun Allah Jéroesalem. 'Sarta ^e naon deui noe koedoe dipake ka gēdong Allah maneh, anoe rasa maneh pērloe dibere, seg bere, njokot ti gēdong doenya-brana
21 radja. 'Djeung deui ijeu kami radja Artahsasta mere parentah ka sakabeh mantri doenya-brana, noe aja di peuntaseun bangawan, naon bae noe bakal dipenta ka maraneh koe panghoeloe Esra, ahli kitab, anoe ngarti toret Allah sawarga, koedoe sing gantjang dilampahkeun; 'perak watēs saratoes talenta, tarigoe watēs saratoes pikoel, anggoer watēs saratoes bat, sarta minjak watēs saratoes bat; ari oejah mah teu asoep
23 toelis. 'Saniskara noe djadi timbalan Allah sawarga, koedoe dilampahkeun sing gēmēt pikeun gēdong Allah sawarga; karana pinahaoneun rek aja bēbēndoe kana karadjaan radja sarta ka
24 poeta-poetrana? 'Djeung deui kami mere njaho ka maraneh, moenggoeh sakoer panghoeloe djeung ahli Lewi, ahli njanji, poerah toenggoe lawang, Nētīnim djeung noe ngawoela dina eta gēdong Allah, teu meunang diwadjiban ^f oepēti, beja
25 atawa tjoek. 'Ari maneh teh, Esra! koedoe ngadjēnēngkeun hakim djeung djaksa, noeroetkeun kapintēran Allah maneh, anoe aja di diri maneh; nja eta sina pada ngahoekoeman ka sakabeh djalma-djalma noe di peuntaseun bangawan, ka sakabeh noe njarah toret Allah maneh; sarta sakoer noe tatjan njaho, koedoe koe maraneh dibere njaho.
26 'Saha-saha djalma teu ngalampahkeun toret Allah maneh atawa papakon radja, koedoe gantjang ditērapan hoekoeman, boh dipaehan, boh diboewang,

boh dirampas babandaän, atawa di berok. *a* Neh. 12:26. *b* Jeh. 26:7. *c* Est. 1:14.

d p. 8:26. *e* p. 6:8, 9. *f* p. 4:13.

- 27 Sagala poedji ka Pangeran, Allah karoehoen oerang, anoe masihkeun noe kitoe dina manah radja, moenggha kërsa ngaloes-ngaloes ka gëdong Pangeran di
- 28 Jérusalem, 'sarta ka diri kaola *a* meroehkeun kahemanan di pajoeneun radja djeung pangrëmpaganana, kitoe deui di pajoeneun sadajana kapala radja noe kawasa-kawasa. Noe matak kaola ngoewatkeun maneh koe bërkah Pangeran, Allah kaola, ka diri kaola; seug kaola ngoempolkeun loeloegoe-loeloegoe bangsa Israil, soepaja arindit djeung kaola. *a* p. 9:9.

PASAL 8.

- Nja ijeu loeloegoe ahli karoehoen djeung sadjarah-sadjarahna, *a* noe arindit djeung kaola ti Baboel, keur mangsa
- 2 radja Artahsasta djoemëng radja: 'ti anak-poetoe Pinëhas teja Gersom; ti anak-poetoe Itamar teja Daniël; ti anak-poetoe Dawoed teja Hatoes; 'ti anak-poetoe Sëkanya; *b* ti anak-poetoe Paros teja Djakaria; ari noe miloe djeung eta, asoep sadjarah, saratoes lima poeloeh
- 4 djalma lalaki. 'Ti *c* anak-poetoe Pahat-Moab teja Eljoënai anak Sërahja; ari noe miloe djeung eta doewa ratoes djalma lalaki. 'Ti anak-poetoe Sëkanya teja anak Jëhasiël; ari noe miloe djeung eta
- 6 tiloe ratoes djalma lalaki. 'Ti *d* anak-poetoe Adin teja Ebed anak Jonatan; ari noe miloe djeung eta lima poeloeh
- 7 djalma lalaki. 'Ti *e* anak-poetoe Elam teja Jësaja anak Atalja; ari noe miloe djeung eta toedjoe poeloeh djalma lalaki.
- 8 'Ti *f* anak-poetoe Sëpatya teja Sëbadya anak Mikael; ari noe miloe djeung eta dalapan poeloeh djalma lalaki. 'Ti
- 9 *g* anak-poetoe Joab teja Obadya anak Jëhiël; ari noe miloe djeung eta doewa ratoes dalapan wëlas djalma lalaki. 'Ti anak-poetoe Sëlomit teja anak Josipja; ari noe miloe djeung eta saratoes gënëp
- 11 poeloeh djalma lalaki. 'Ti *h* anak-poetoe Bebai teja Djakaria anak Bebai; ari noe miloe djeung eta dalapan likoer djalma
- 12 lalaki. 'Ti *i* anak-poetoe Asgad teja Johanan anak Hakatan; ari noe miloe djeung eta saratoes sapeloeh djalma

- 13 lalaki. 'Ti *j* anak-poetoe Adonikam teja anoe palandeuri; sarta nja ijeu ngaranna: Elipelet, Jëhiël djeung Sëmaja; ari noe miloe djeung eta gënëp poeloeh djalma
- 14 lalaki. 'Ti *k* anak-poetoe Bigwai teja Oetai djeung Saboed; ari noe miloe djeung eta toedjoe poeloeh djalma lalaki.

a p. 7:1, 7. *b* p. 2:3. *c* p. 2:6. *d* p. 2:15. *e* p. 2:7.

f p. 2:4. *g* p. 2:6. *h* p. 2:11. *i* p. 2:12. *j* p. 2:13.

k p. 2:14.

- 15 Toeloelj eta teh koe kaola dikoempolkeun ka waloengan, noe ngotjor ka Ahawa; seg kaola pada masanggrahan di dinja meunang tiloe poë. Ana kaola nëgëskeun ka djalma noe loba djeung ka panghoeloe-panghoeloe, wët teupisan
- 16 manggih anak Lewi di dinja. 'Geus kitoe kaola ngahiras Eliëser, Ariël, Sëmaja, Elnatan, Jarib, Elnatan, Natan, Djakaria djeung Mësoelam, noe pada djadi loeloegoe; kitoe deui Jojarib djeung Elnatan, noe djaradi goeroe; 'pada ditiatah koe kaola ka Ido, loeloegoe di ënggon [ngaran] Kasipia; sarta biwirna koe kaola diteundeunan omongan, poepoelikeuneun ka Ido, ka saderek-saderek eta djeung ka Nëtinim, noe araja dina eta ënggon Kasipia, sina ngadatangkeun ka kaola djalma-djalma baris ngawoela di
- 18 gëdong Allah oerang. 'Toeloelj ngadatangkeun ka kaola, *a* koe bërkah Allah oerang noe leuwih moerah ka diri kaola, hidji djalma pintër, kaäsoep anak-poetoe Mahli, anoe poeta Lewi, anoe poeta Israil; djeung Serebja, saänakanakna djeung sadoeloer-doeloerna, da-
- 19 lapan wëlas; 'kitoe deui Hasabja, noe direudjeungan koe Jësaja, noe kaäsoep anak-poetoe Mërrari, doeloer-doeloerna djeung anak-anak eta, doewa poeloeh;
- 20 'sarta noe kaäsoep *b* Nëtinim, anoe koe Dawoed djeung para kapala dibakoekeun koemawoela ka ahli Lewi teja, aja doewa ratoes doewa poeloeh Nëtinim; eta kabeh disarëboet ngaran-ngaranna.

a p. 7:9. *b* p. 2:43.

- 21 Geus kitoe eukeur di dinja, di sisi tji Ahawa teja, *a* kaola ngoewarkeun poewasa, soepaja pada ngarëndahkeun diri di pajoeneun Allah oerang, sangkan ka andjeunna nëda djalan lëmpëng pikeun diri kaola sakabeh, djeung pikeun baroedak, sarta pikeun sakabeh radja-kaja.
- 22 'Karana kaola era njoehenkeun balad

djeung toekang toempak koeda ka radja, baris noeloeng kaola sakabeh di djalan tina hal moesoeh; pedah kaola geus pada oendjoekan ka radja, kieu nja pi-oendjoek: Panangan Allah simkoering ngaoeban ka sadajana noe nejang andjeunna, matak djamoega; dëmi kabëdasanana sarëng bëndoena toemërap ka sakabeh noe ninggalkeun andjeunna.

²³ 'Heng kaola pada poewasa, sarta nëda ka Allah oerang hal anoe kitoe; ari panëda kaola sakabeh koe andjeunna ditarima. a 2 Bab. 20: 3; Jer. 36: 9.

²⁴ Tidinja kaola misahkeun doewa wëlas kapala panghoeloe, nja eta Serebja djeung Hasabja, sarta direudjeungan sapoeloh

²⁵ djalma ti lëbah sadereknja. "Toeloej eta teh koe kaola dipangnimbangkeun ^a emas-perak djeung paparabotan, pihatoera-neun gëdong Allah oerang, noe diha-toerkeun koe radja, koe para pangrëm-paganana, koe para kapalana sarta koe sakabeh oerang Israil noe djaronghok.

²⁶ 'Ari noe koe kaola ditimbang diselehek-keun ka leungeun eta teh, nja eta perak gënëp ratoes lima poeloh talenta, djeung parabolot perak saratoes talenta; ari emas, saratoes talenta; 'sarta pinggan emas doewa poeloh siki, pihargaunana sareboe wang emas; djeung parabolot tambaga gilap nja aloes, doewa siki, moelja

²⁸ sapërti emas. 'Pok kaola mitjatoer ka darinja: Sampejan teh saroe-tji bade ka Pangeran, sarta ijeu paparabotan saroe-tji; kitoe keneh ijeu emas-perak, pangabakti bawaning soeka, bade ka Pange-ran, Allah karoehoen sarampejan. 'Ma-sing pada prijatna, koedoe ngadjaga eta, tëpi ka ditimbang koe sarampejan hareupeun para kapala panghoeloe djeung ahli Lewi, sarta hareupeun para kapala ahli karoehoen Israil di Jëroesalem, ^b

³⁰ dina pondok-pondok gëdong Pangeran. 'Pek eta emas-perak djeung paparabotan anoe beunang nimbang teh ditampa koe para panghoeloe sarta koe ahli-ahli Lewi, arek didatangkeun ka Jëroesalem, ka gëdong Allah oerang. a p. 7: 15.

b Neh. 10: 37.

³¹ Djoeng kaola arindit ti tji Ahawa dina tanggal doewa wëlas, boelan noe mimiti, sëdja leumpang ka Jëroesalem; sarta panangan Allah oerang ngaoeban ka kaola sakabeh, diloe-poetkeun ti leu-

ngeun moesoeh djeung ti noe masang ³² baja di djalan. 'Ari geus datang ka Jë-roesalem, kaola pada eureun di dinja ³³ ^a meunang tiloe poë. 'Dëmi dina poë noe kaopat seg nimbang emas-perak djeung paparabotan teja di gëdong Allah oerang, diselehekkeun ka panangan panghoeloe Mëremot poeta Oeria, noe di-rentjangan koe Elasar poeta Pinëhas, sarta pada direudjeungan koe Josabad poeta Jesoea djeung Noadya poeta ³⁴ Binoei, doewanana ahli Lewi. 'Dina rejana, dina beuratna aja kabeh; waktoe harita keneh ditoeliskeun sabeurat-sa-beuratna. 'Anoe geus maroelang ti pang-djarahan, sakoer oerang pangbojongan, toeloej pada ngahatoerkeun koerban doe-roekan ka Allah Israil, sapi ngora lalaki doewa wëlas siki ^b tina sabab sabangsa Israil, domba lalaki salapan poeloh gë-nëp, anak domba toedjoech poeloh toedjoech, ëmbe badot pikoerbaneun dosa doewa wëlas siki, kabeh ge koerban doe-roekan bade ka Pangeran. 'Djeung deui ³⁶ ^c sagala papakon radja teja disanggakeun ka sadaja goepërnoer radja djeung ka sadaja bopati tanah peuntaseun bangawan; toeloej eta pada njamboengan ka djalma-djalma sarta ka gëdong Allah.

a Neh. 2: 11. b p. 6: 17. c p. 7: 11.

PASAL 9.

Barang geus tjatjap noe tadi teja, djë-boel para kapala njalampeurkeun ka kaola, sarta sasaoeran kieu: Oerang Israil noe loba, dalah para panghoeloe sarëng ahli-ahli Lewi, ^a hanteu misah reudjeung bangsa-bangsa sagala tanah; sok noeroetan kagiroekan lampah eta bangsa, nja eta oerang Kanaän, oerang Het, oerang Pares, oerang Jëboes, oerang Amon, oerang Moab, oerang Mësir djeung ² oerang Emor. 'Karana ^b sok aja noe njo-koet anak eta keur pipamadjikaneun sorangan atawa keur pipamadjikaneun anak; djadi binih soetji teh patjampoer djeung eta bangsa-bangsa sagala tanah; ari panangan para kapala reudjeung pangkat-pangkat noe ti heula dina ijeu ³ kasalahan. 'Barang kaola geus ngadenge përkara kitoe, ^c seg kaola njosoëk djoe-bah djeung haroedoem kaola, sarta ngadoedoetan boeok djeung djanggot ka-⁴ oela, bari dijoe ngahëroek. 'Toeloej

karoempoel ka kaola ^a sakoer noe adjrih koe pangandika Allah Israil, tina sabab eta kasalahan djalma dibojong; ari kaola teja djoeok bae ngaheroek ^e tēpi
 5 ka waktoe koerban sore. 'Dēmi keur waktoe koerban sore kaola tjéngkat tina kasoekéran kaola, bari make djoe-
 bah djeung haroedoem beunang njosoék teja; toeloelj kaola brék tapak-toeuer,
 6 Allah kaola. 'Pok kaola oendjoean kijeu: Noen, Allah koering! koering teh era saréng wirang njéngkatkeun be-
 ngeut ka andjeun, Allah koering; ^g karantén kadorakaän koering sadaja raso-
 rosa, ngaliwatan sirah, saréng kasalahan koering sadaja géde, dongkap ka langit.
 7 'Ti djaman karoehoen pisan koering teh pada njandang kasalahan géde dongkap
 ka dintén ijeu; saréng tina kadorakaän koering sadaja noe mawi diri koering-
 koering, radja-radja sarawoeh panghoeloe-panghoeloe koering, pada diseleh-
 keun ka leungeun radja-radja sagala tanah, nJORANG pÉdang, nJORANG didjarah,
 nJORANG dirajahan, saréng nJORANG kaer-
 raän beungeut, sakoemaha noe boekti
 8 dangét ajeuna. 'Ari ajeuna sakédap aja sih-koernija ti Pangeran, Allah koering
 sadaja, kÉrsa ngantoenkeun ka koering anoe rahajoe, toer kÉrsa maparin ka
 koering sadaja ^h hidji pakoe dina éng-
 gonna noe soetji, pamandang Allah koering njaängkeun mata koering sadaja,
 saréng kÉrsa masihan hoerip meueusan ka koering sadaja dina kakoemawoelaän
 9 koering. 'Karantén koering teh ⁱ pada koemawoela; nanging keur dina kakoe-
 mawoelaän, koering teh hanteu ditilar koe Allah koering, ^j salÉrsna méroeh-
 keun kahemanan ka koering sadaja di pajoeneun para radja Persi, kÉrsa masihan
 hoerip ka koering sadaja, pikeun ngad-
 10 djélégkeun gédong Allah koering, saréng pikeun ngomean karoeksakanana, sara-
 woeh kÉrsa maparin hidji pagér tembok ka koering sadaja di Joeda saréng di
 11 Jérusalem. 'Doepi ajeuna, noen Allah koering! ^k koemaha koering nja aroen-
 djoean saparantos kitoe? karantén koering geus pada ninggalkeun timbalan
 andjeun, 'noe koe andjeun ditimbalkeun koe lantaran abdi-abdi andjeun, para
 nabi, nja ngandika kijeu: ^l Ari tanah,

noe koe maraneh rek diasoeapan soepaja dimilik teja, nja tanah kotor, koe koko-
 toran sagala bangsa tanah-tanah, koe sagala kagiroekanana, wani tanah teh
 koe eta geus pinoech koe kanadjisanana
 12 ti sisi tēpi ka sisi deni. 'Mana ajeuna
^m anak maraneh awewe oelah dibikeun ka anak eta noe lalaki, sarta anak eta
 noe awewe oelah ditjokot keur pipama-
 djikaneun anak maraneh lalaki, djeung oelah nejanan pislaméteunana atawa
 pidjamoegaeunana, salalangéngna; soepaja maraneh koewat, sarta pada nga-
 hakan kangeunahan eta tanah, djeung ditoeroenkeun ka anak-intjoe maraneh
 13 salalangéngna. 'Doepi sanggeusna s-
 niskantén noe ngadatangan ka koering sadaja tina sabab pagawean koering noe
 goreng-goreng, saréng tina sabab kasa-
 lahan koering noe géde-géde, sarehing andjeun, noen Allah koering! geus nga-
 halangan, mawi dentjeng pisan ti ka-
 dorakaän koering sadaja, saréng ka koering sadaja geus maparin karahajoean
 14 sakijeu: 'na koering sadaja dek ngaboer-
 roengkeun deui kana timbalan andjeun, dongkap ka babarajaan reudjeng eta
 bangsa, noe pada migawe kagiroekan kitoe? tinangtos andjeun ngabéndon ka
 koering sadaja dongkap ka dibejakkeun pisan, hamo aja noe kantoen, soema-
 15 wonna noe rahajoe. 'Noen Pangeran, Allah Israil! ⁿ andjeun teh kalangkoeng
 adil; karantén koering sadaja geus dikantoenkeun, nja pada rahajoe, sakoemaha noe boekti dangét ajeuna. Soemoe-
 hoen, koering sadaja njandang kasalahan di pajoeneun andjeun; estoe hanteu aja noe bisa tagén di pajoeneun
 andjeun tina hal kitoe. ^a 3 Moesa 20: 26.
^b 5 Moesa 7: 3. ^c 2 Radj. 22: 11. ^d JEs. 66: 5.
^e Dan. 9: 21. ^f 2 Moesa 9: 29. ^g Djab. 38: 5.
^h JEs. 22: 23. ⁱ Néh. 9: 36. ^j p. 7: 28. ^k 1 Moesa 44: 16. ^l 3 Moesa 18: 24, 25. ^m 5 Moesa 7: 3.
ⁿ Neh. 9: 33.

PASAL 10.

Sabot Esra keur nénéda sarta ngakoe, bari nangis djeung njoeoch ka hareupeun gédong Allah, seug oerang Israil ngagimboeng ka andjeunna, koempoelan géde katjida, aja lalaki, awewe djeung baroedak; karana djalma-djalma tjareu-
 2 rik, rosa pisan tjeurikna. 'Pok Sékanya poetra Jéhiél, noe kaäsoep anak-poetoe

Elam, mihatoer, kijeu pihatoerna ka
 Esra: Koering sadaja kalélépatan ka
 Allah oerang, ^a ngénggonkeun aweue
 bangsa lijan, kaäsoep bangsa-bangsa eusi
 tanah; nanging ajeuna aja keneh pang-
 harépan pikeun Israïl hal ijeu pèrkawis.
³ 'Mana ajeuna oerang ngadamél pèrdjang-
 djian ka Allah oerang, ngaloewarkeun
 sadajana aweue kitoe katoet beunangna
 ngadjoeroekeun, noeroetkeun pangèrsa
 Goesti saréng papatah noe aladjrih koe
 timbalan Allah oerang, soepaja ngalam-
⁴ pahkeun noeroetkeun toret. 'Mangga and-
 djeun ngadég; karana andjeun noe pèrnah
 ngoeroeskeun eta pèrkawis, saréng koe-
 ring sadaja sédja ngiring; moegising tégér,
⁵ saréng koe andjeun pidamél. 'Neut Esra
 teh ngadég, sarta njoempahan ka para
 kapala panghoeloe djeung ahli Lewi,
 sarta ka sakabeh oerang Israïl, dipoen-
 doet sanggoepna milampah noeroetkeun
⁶ omongan bijeu. Prak pada soempah. 'Ti-
 dinja Esra teh indit ti hareupeun gè-
 dong Allah, sarta lébèt ka pondok Jo-
 hanan poetra Eljasib; ari geus lébèt ka
 dinja, ^b andjeunna teu ngadahar roti, teu
 ngaleueut tjai, bawaning prihatin tina
⁷ hal kasalahan djalma dibojong teja. 'Geus
 kitoe ngalidérkeun parentah di Joeda
 djeung di Jérusalem, ka sakabeh oerang
 pangbojongan, koedoe karoempoel ka
⁸ Jérusalem. 'Ari saha-saha noe teu da-
 tang sadjéro tiloe poë, noeroetkeun pa-
 rentah para kapala djeung para kokolot,
^c saradja-kajana bakal diharamkeun,
 sarta djimisna bakal diingkarkeun ti pa-
⁹ koempoelan djalma dibojong. 'Tidinja
 sakabeh oerang Joeda djeung Binyamin
 karoempoel ka Jérusalem sadjéro tiloe
 poë; harita boelan noe kasalapan, tang-
 gal doewa poeloh; ari eta sakabeh
 djalma darijoek di aloen-aloen gèdong
¹⁰ eta sarta tina sabab ngidjih. 'Neut pang-
 hoeloe Esra ngadég, bari seug ngalahir
 ka eta djalma-djalma: Maraneh migawe
 salah, ngénggonkeun aweue bangsa se-
 djen, ^d noe matak nambahan kana ka-
¹¹ salahan Israïl. 'Mana ajeuna ^e geura pada
 ngakoe ka Pangeran, Allah karoehoen
 maraneh, djeung lampahkeun pangèrsa-
 keunana; sarta koedoe pada misahkeun
 maneh ti sagala bangsa eusi tanah
¹² djeung ti aweue bangsa sedjen. 'Nga-

wangsoel sapakoempoelan kabeh, ki-
 jeu wangsoelanana, bari bédas sowa-
 rana: Lèrès sapolahir andjeun ka koe-
¹³ ring; sédja pisan ngalampahkeun. 'Na-
 nging djalma teh loba, saréng ajeuna
 keur oesoem ngidjih, mawi teu kaoer
 nangtoeng di loewar; samalah ijeu pada-
 mèlan moal parantos sadintén doewa din-
 tèn, karantén koering teh reja katjida
¹⁴ noe kamasijatan dina ijeu pèrkawis. 'Moe-
 gi kapala-kapala koering sadaja bae sina
 ngaradég ngawakilan sapakoempoelan;
 geus kitoe, saha-saha di nagara-nagara
 koering, anoe geus ngénggonkeun aweue
 bangsa lijan, sina ngadeuheus masing-
 masing dina mangsa noe bade ditang-
 toskeun, disaréngan para sésèpoe hidji-
 hidji nagara sarawoeh hakim-hakimna,
 doemoegi ka dioendoerkeun ti diri koe-
 ring kasangètan bëndoe Allah koering,
¹⁵ dongkap ka beresna ijeu pèrkawis. 'Ngan
 Jonatan poetra Asahel djeung Jahséja
 poetra Tikwa noe ngaradég ngoeroes-
 keun hal eta; sarta Mèsoelam djeung
 Sabtai, ahli Lewi, noe ngabantoean.
¹⁶ 'Prak oerang pangbojongan teh pada mi-
 lampah kitoe. Ari noe dibakoekeun deui,
 nja panghoeloe Esra djeung djalma-
 djalma noe djadi loeloegoe ahli karoeh-
 hoen, noeroetkeun ahli karoehoen-ka-
 roehoenna; kabeh ge ditoedjoel ngaran-
 ngaranna; toeloelj tjaralik dina tanggal
 hidji, boelan noe kasapoeloh, baris ma-
¹⁷ riksa eta pèrkara. 'Ari njatjapkeunana
 ngoeroeskeun sakabeh djalma noe ngéng-
 gonkeun aweue bangsa sedjen teh, nja
 dina tanggal hidji, boelan noe mimiti.

a p. 9:2. b 2 Moesa 34:28. c 3 Moesa 27:28, 29.
 d p. 9:13, 14. e Sil. 28:13.

¹⁸ Ari noe kapèndak di lébah ^a anak-
 poetoe panghoeloe, noe ngénggonkeun
 aweue bangsa sedjen, di lébah poetra
 Jesoea, anoe poetra Josadak, djeung
 saderek-saderekna teja, Maäseja, Eliëser,
¹⁹ Jarib djeung Gèdalja. 'Sor ^b eta pada
 njodorkeun leungeun, sanggoep ngaloe-
 warkeun aweue-awewena; djeung sape-
 dah kasalahan, [seg ngoerbankeun] ^c
²⁰ hidji domba lalaki tina sabab kasala-
 hanana. 'Ari di lébah ^d anak-poetoe
²¹ Imer teja Hanani djeung Sèbadya. 'Ari
 di lébah anak-poetoe Harim teja Ma-
 aseja, Elia, Sëmaja, Jèhiël djeung Oesia.
²² 'Ari di lébah anak-poetoe Pashoer teja

Eljoėnai, Maėseja, Ismail, Nėtanel, Josabad djeung Elasa. 'Ari di lėbah ahli Lewi aja Josabad, Simi, Kelaja (nja eta Kėlita), Pėtahja, Joeda djeung Eli-
 24 eser. 'Ari di lėbah ahli njanji aja Eljasib; ari di lėbah poerah toenggo lawang
 25 aja Saloem, Telem djeung Oeri. 'Ari di lėbah oerang Israil noe loba: di lėbah anak-poetoe Paros teja Ramja, Jisia, Malkia, Miamin, Elasar, Malkia djeung
 26 Bėnaja. 'Ari di lėbah anak-poetoe Elam teja Matanya, Djakaria, Jėhiėl, Abdi, Jėremot djeung Elia. 'Ari di lėbah anak-
 27 poetoe Satoe aja Eljoėnai, Eljasib, Matanya, Jėremot, Sabad djeung Asisa. 'Ari di lėbah anak-poetoe Bėbai teja Joha-
 29 nan, Hananya, Sabai djeung Altai. 'Ari di lėbah anak-poetoe Bani teja Mėsoelam, Maloek djeung Adaja, Jasoeb, Saal djeung Jėramot. 'Ari di lėbah anak-
 30 poetoe Pahat-Moab teja Adna djeung Kėlal, Bėnaja, Maėseja, Matanya, Ba-

31 salel, Binoei djeung Mėnase. 'Ari di lėbah anak-poetoe Harim teja Eliėser, Jisia,
 32 Malkia, Sėmaja djeung Simon; 'Binya- min, Maloek djeung Sėmarja. 'Di lėbah anak-poetoe Hasoem teja Matnai, Ma-
 33 tata, Sabad, Elipelet, Jėremai, Mėnase djeung Simi. 'Di lėbah anak-poetoe Bani teja aja deui Maėdai, Amram djeung
 34 Oeėl; 'Bėnaja, Bedy djeung Kėloehi; 'Wanya, Mėremot djeung Eljasib; 'Ma-
 35 tanya, Matnai djeung Jaėsai; 'Bani, Binoei djeung Simi; 'Selemja, Natan djeung Adaja; 'Maknadbai, Sasai djeung
 36 Sarai; 'Asarel, Selemja djeung Sėmarja; 'Saloem, Amarja djeung Joesoep. 'Di lėbah anak-poetoe Nėbo teja Jėhiėl, Ma-
 37 titya, Sabad, Sėbina, Jadai, Joėl djeung Bėnaja. 'Eta sakabeh geus pada njokot
 38 awewe bangsa sedjen; sarta eta awewe noe sawareh geus ngadjoeroekeun anak.

a 3 Moesa 21:14. b 2 Radj. 10:15. c 3 Moesa 5:15; 6:6. d p. 2.

KITAB NĚHEMJA.

PASAL 1.

Ijeu tjarijos ^a Nėhemja poetra Hakalja. 'Ari geus kitoe, dina boelan ^b Kislew, taoen noe kadoewa-poeloeh, eukeur ka-
 2 oela aja di nagara ^c Soesan, dina karaton, 'djėboel aja hidji doeloer kaola, nja eta Hanani, djeung sababaraha ba-
 3 toer ti tanah Joeda. Toeloep kaola ka eta nanjakeun hal oerang Jahoedi anoe rahajoe, anoe kari ti pangdjarahan; ki-
 4 toe deui hal Jėroesalem. 'Ari salaoerna ka kaola: Moenggoehing djalua noe kari, anoe kari ti pangdjarahan, noe di ditoe di djėro kabupaten, pada njand-
 5 dang katjilakaėn gėde sarta njandang kahinaėn; ari koeta Jėroesalem geus boekrak-bakrek, sarta lawang-lawangna
 6 geus dihoeroean koe seuneu. 'Ari geus kitoe, barang kaola geus ngadenge omongan noe tadi, ^d gek kaola dijoke bari tjeurik, sarta prihatin sababaraha

poė lilana; toer kaola poewasa djeung nėnėda ka pajoneun Allah sawarga. 'Ari panėda kaola kijeu: ^e Noen Pangeran, Allah sawarga, Allah noe lang-
 7 koeng agoeng sarėng matak sijeun, noe nėtėpkeun pėrdjangdjian sarawoeh ka-
 8 asihan ka sakoer noe njaah ka andjeunna sarėng nėtėpkeun timbalanana: 'moegi-moegi / tjėpil andjeun ngarėgėp-
 9 keun, sarėng sotja andjeun boeka, sangkan ngadangoekeun ka panėda diri abdi, anoe koe abdi dangėt ajėuna ditėda ka pajoneun andjeun, sijang-wėngi, tina hal oerang Israil, abdi-abdi andjeun; bari abdi ngakoekeun dosa-dosa oerang Is-
 10 rail, wیره abdi teh pada gadoeh dosa ka andjeun; dalah diri abdi sarėng saensi-
 11 imah poen bapa pada gadoeh dosa. 'Abdi teh pada lėbar pisan nja lampah ka andjeun, hanteu narėtėpkeun timbalan, pikoekeuh sarėng hoekoem, noe koe andjeun ditimbalkeun ka Moesa, abdi

8 andjeun. 'Moegi-moegi ngemoetkeun pangandika, noe koe andjeun ditimbalkeun ka Moesa, abdi andjeun, nja pangandika noe kijeu teja: ^a Lamoen maraneh migawe salah, maraneh koe kami bakal dipabaléntjarkeun, diajakeun di sagala
9 bangsa. 'Tatapi samangsa maraneh tobat ka kami, djeung ngestoekeun timbalan kami, sarta dilampahkeun, masih maraneh aja noe diboewang ka toengtoeng langit oge, tangtoe koe kami dikoempoelkeun ti dinja, bari toeloej didatangeun deui ka énggon, noe koe kami
10 dipilih baris ngalinggihkeun djénengan kami di dinja. 'Mapan ^b eta teh abdi-abdi andjeun, oemat andjeun, anoe kening andjeun ngaleupaskeun koe kawasa andjeun noe agoeng, saréng koe
11 panangan andjeun noe bédas. 'Noen Goesti! moegi-moegi tjépil andjeun ngaréngpkeun ka panéda diri abdi, saréng ka panéda abdi-abdi andjeun, noe sokana sijeun koe padjénengan andjeun; kalajan diri abdi moegi diloeloeskeun dangét ajeuna, saréng dipaparin kawélasan di pajoeneun eta hidji djalma. - Ari kaola teh djadi toekang inoeman radja.

a Esr. 2: 2. *b* Djak. 7: 1. *c* Est. 1: 2.

d Esr. 9: 3; Dan. 9: 3. *e* Dan. 9: 4. *f* 2 Bab. 6: 40.

g 5 Moesa 4: 27; 28: 64; 30: 1. *h* 5 Moesa 9: 29.

PASAL 2.

Dĕmi geus kitoe, dina boelan Nisan, kadoewa-poeloe taenna ^a Artah-sasta teja djoeméneng radja, hidji waktue di pajoeneunana sadija anggoer; pek anggoer teh koe kaola didjoengdjoengkeun, disanggakeun ka radja. Ari kaola teh salawasna tatjan mésoem di
2 pajoeneunana. 'Pok radja mariksa ka kaola: Koe naon maneh noe matak mésoem, da maneh teu géring? Ijeu teh geus moal lijan ti nalangsa hate. Seg
3 kaola sijeun katjida pisan. 'Tidinja kaola oendjoekan ka radja kijeu: ^b Moegi sang radja salamét salalanggnagna! Koe-maha beungeut abdi hanteu rek mésoem? da nagara énggon pakoeboeran karoehoen abdi tarikolot, saréng lawang-
4 lawangna geus léboer koe seuneu. 'Lahiran radja ka kaola: Tjik, naon pamenta maneh? Seg kaola nénéda ka
5 Allah sawarga. 'Tidinja kaola oendjoekan ka radja kijeu: Madak sapoek sang

radja, saréng madak diri abdi kamanah koe salira gamparan, moegi abdi dipiwarang ka tanah Joeda, ka nagara pakoeboeran karoehoen abdi, soepaja koe
6 abdi dipidamél. 'Lahiran radja ka kaola (ari radja istri keur tjalik gedengeunana): Sabaraha pililaeunana panglumpangmaneh, sarta iraha maneh nja pidatangeun deui? Djadi karémpangan koe salira radja miwarang kaola; sarta kaola ka andjeunna njanggakeun ^c pililaeunana. 'Oendjoekan deui kaola ka radja: Madak sapoek sang radja, moegi abdi dibahanan sérat bade ka para bopati peuntaseun bangawan, soepaja abdi koe eta didjalankeun, doemoegi ka abdi
8 dongkap ka tanah Joeda; 'kitoe deui hidji sérat bade ka Asap, toekang ngadjaga taman kagoengan radja, soepaja ka abdi merean kai, keur baris ngahateupan lawang-lawang ^d benteng noe kalébbét kana gédong, saréng keur baris koeta nagara, sarawoeh keur baris rorompok, noe koe abdi bade dieusian. Seug koe radja dipaparinkeun ka kaola, koe bérkah Allah kaola, ^e noe leuwih
9 moerah ka diri kaola. 'Geus kitoe kaola datang ka bopati-bopati peuntaseun bangawan, sarta njelehkeun ka darinja eta sérat ti radja teja. Djeung radja geus miwarangan sababaraha kapala balad djeung toekang toempak koeda, di-
10 reudjeungkeun ka kaola. 'Barang Sambalat, oerang Horon, djeung Tobia, oerang Amon, noe djadi mantri, ngadenge bedja, seg pada goreng atina, bangét pisan gorengna, sapedah aja hidji manoesa datang, sédja nejangna pidjamogaeun oerang Israil. *a* Esr. 7: 1. *b* Dan. 2: 4.

c p. 5: 14; 13: 6. *d* p. 7: 2. *e* Esr. 7: 9.

11 Ari kaola geus datang ka Jérusalem,
12 ^a sarta geus tiloe poé aja di dinja, 'toeloej kaola dangdan ti peuting, sarta mawa djalma saeutik; djeung kaola teu mere njaho ka djalma hidji-hidji atjan hal ^b anoe koe Allah kaola dipaparinkeun dina hate kaola, noe rek dipilampah ka Jérusalem; sarta teu mawa sato kadjaba sato noe ditoempakan koe kaola. 'Tidinja kaola bidjil ti peuting djalan lawang Lébak, ngadjoegdjoeg ka pélebah soemoer Naga djeung ka lawang Djarijan, bari ngilikan koeta Jérusalem, ^c noe boekrak-bakrek,

sarta lawang-lawangna geus lĕboer koe seuneu. 'Seg kaেলা ladjoe ka lawang Soemoer djeung ka empang Radja, tapi taja pigensaneun ladjoe sato noe ditoempakan koe kaেলা. 'Tidinja kaেলা nandjak ti peuting, toeroet waloengan, bari ngilikan koeta; geus kitoe kaেলা balik, asoep djalan lawang Lĕbak; toeloelj moelang. 'Ari pangkat-pangkat teu aroeningaeun ka mana kaেলা nja leumpang, sarta naon noe koe kaেলা dipilampah; sabab oerang Jahoedi, para panghoeloe, para menak, pangkat-pangkat, sarta noe salijan ti eta, noe milampah pagawean, tatjan aja noe dibere njaho koe kaেলা tĕpi ka mangsa eta. 'Tidinja kaেলা mitjatoer ka darinja kijeu: Sampejan geus pada tĕrang dina katjilakaän noe kasorang koe oerang, pĕrkara Jĕroesalem djadi tarikolot, sarta lawang-lawangna geus dihoeroean koe seuneu; hajoe, oerang ngadĕgkeun deui koeta Jĕroesalem, oelah toeloelj oerang njandang kahinaän!

'Sarta kaেলা ngabedjakeun ka darinja hal bĕrkah Allah kaেলা noe leuwih moerah ka diri kaেলা; kitoe keneh sadajana pilahir radja, noe koe andjeunna dilahirkeun ka kaেলা teja. Seg pada ngadjawab: Hajoe, oerang dangdan, oerang ngadĕgkeun! Tah, kitoe ngarowatkeunana leungeunna kana kahadean. 'Barang Sambalat, oerang Horon, djeung Tobia, oerang Amon, noe djadi mantri teja, kitoe deui Gesem, oerang Arab, ngadenge bedja, toeloelj pada moek sarta pada njĕla ka kaেলা sakabeh; ari aromongna: Naon ijeu pĕrkara, noe dipigawe koe maraneh? naha maraneh dek baha ka radja?

'Didjawab koe kaেলা, kijeu omong kaেলা ka darinja: Allah sawarga, nja eta tangtoe mparin kaloeloesan ka kaেলা sakabeh; mana kaেলা sakabeh, noe djaradi abdina, sĕdja dangdan, dek ngadĕgkeun; sabalikna lĕbah maraneh mah teu boga bagian, atawa hak, atawa pangngĕt-ngingĕt di Jĕroesalem. a Esr. 8: 32.

b p. 7: 5. c p. 1: 3.

PASAL 3.

Tidinja Eljasib, panghoeloe agoeng, dangdan djeung saderek-saderekna, para panghoeloe, prak ngadamĕl lawang Domba; pada njoetjikeun inja sakali, sarta nĕrapkeun pantona; njoetjikeun

nana teh sĕmĕt papanggoengan Mea, sĕmĕt papanggoengan Hananel. 'Ari eta ditema njarjeun koe oerang Jĕriho; ditema deui njjeun koe Sakoer, nja eta poetra Imri. 'Ari noe njjeun lawang La-oek, nja poetra-poetra Sĕnaä; pada ngahateup inja, sarta nĕrapkeun pantona, koentjina djeung toelakna. 'Ari eta ditema ngomean koe Mĕremot, poetra Oeria, anoe poetra Hakos. Ditema deui ngomean koe Mĕsoelam, poetra Berekja, anoe poetra Mĕsesabel. Ditema deui ngomean koe Sadok poetra Baäna. 'Ditema deui ngomean koe oerang Tĕkoa; tapi djalma noe moelja-moelja di lĕbah eta teu ngasrahkeun poendoekna kana padamĕlan Goestina. 'Ari noe ngomean lawang Lawas, nja Jojada poetra Paseah djeung Mĕsoelam poetra Bĕsodya; pada ngahateup inja, sarta nĕrapkeun pantona, koentjina djeung toelakna. 'Ari eta ditema ngomean koe Mĕlatya, oerang Gibon, djeung Jadon, oerang Meronot, oerang Gibon djeung oerang Mispa, sĕmĕt panglinggihan bopati tanah peuntaseun bangawan. 'Ditema deui ngomean koe Oesiĕl poetra Harhaja, toekang kamasan. Ditema deui ngomean koe Hananya, poetra toekang wawangian. Sot Jĕroesalem diingkeun nĕpi kana koeta kandĕl. 'Ditema deui ngomean koe Rĕpaja poetra Hoer, kapala saparo wĕwĕngkon Jĕroesalem. 'Ditema deui ngomean koe Jĕdaja poetra Haroemap, pabĕnĕran boemina. Ditema deui ngomean koe Hatoes poetra Hasabnia. 'Aja deui sebagian diomean koe Malkia poetra Harim djeung Hasoeb poetra Pahat-Moab, katoet djeung papanggoengan Pamenuleuman. 'Ditema deui ngomean koe Saloem poetra Halohes, kapala wĕwĕngkon Jĕroesalem noe saparo deui, nja eta djeung poetra-poetrana noe istri. 'Ari noe ngomean lawang Lĕbak, nja Hanoen djeung pribomei Sanoah; pada ngadĕgkeun inja, sarta nĕrapkeun pantona, koentjina djeung toelakna; toer ngomean koeta sareboe asta, sĕmĕt lawang Djarijan. 'Ari noe ngomean lawang Djarijan, nja Malkia poetra Rekab, kapala wĕwĕngkon Bet-Hakerem; nja eta ngadĕgkeun inja, sarta nĕrapkeun pantona, koentjina djeung toelakna. 'Ari noe ngomean lawang Soemoer, nja Saloen poetra Kolhose, kapala

wĕwĕngkon Mispā; nja eta ngadĕgkeun inja, djeung dihateup sakali, sarta nĕrapkeun pantona, koentjina djeung toelakna; toer ngomean koeta di empang Siloah, pĕlĕbah taman radja, sĕmĕt tangga, 16 toengtoeroenan ti dajauh Dawoed. 'Sanggeus eta noe ngomean Nĕhemja poetra Asboek, kapala saparo wĕwĕngkon Bet-Soer, sĕmĕt pabĕnĕran makam Dawoed, djeung sĕmĕt empang beungan ngadamĕl, sarta sĕmĕt imah prawira. 'Sanggeusna eta noe ngomean ahli-ahli Lewi, Rĕhoem poetra Bani. 'Ari eta ditema ngomean koe Hasabja, kapala saparo wĕwĕngkon Kĕhila, njoeloeran wĕwĕngkonna. 'Sanggeus eta noe ngomean saderek-saderekna, Bawai poetra Henadad, kapala wĕwĕngkon Kĕhila noe saparo 19 deui. 'Ditema koe Eser poetra Jesoea, kapala Mispā, ngomean deui sabagian, pabĕnĕran tandjakan goedang pakarang, 20 dina pengkolan. 'Sanggeus eta Baroek poetra Sabai ngomean deui sabagian, sarta kĕntjĕng, ti watĕs pengkolan sĕmĕt lawang pakowon Eljasib, panghoe- 21 loe agoeng. 'Sanggeus eta Mĕremot, poetra Oeria, anoe poetra Hakos, ngomean deui sabagian, ti watĕs lawang pakowon Eljasib tĕpi ka toengtoeng pakowon Eljasib. 'Sanggeus eta noe ngomean para panghoeloe, oerang tanah lempar. 23 'Sanggeus eta noe ngomean Binyamin djeung Hasoeb, masing-masing pabĕnĕran boemina. Sanggeus eta noe ngomean Asarja poetra Maĕseja, anoe poetra 24 Ananya, gigireun boemina. 'Sanggeus eta Binoei poetra Henadad ngomean deui sabagian, ti watĕs boemi Asarja sĕmĕt 25 pengkolan, sarta sĕmĕt djoeroe. 'Palal poetra Oesai ngomean pabĕnĕran pengkolan djeung papangoengan, noe nondjol ti gĕdong radja noe girang, ^a anoe pĕlĕbah boeroean pandjara. Sanggeus eta 26 noe ngomean Pĕdaja poetra Paros. ('Ari ^b Nĕtĕminim teja ngarĕnggonna di Opel, sĕmĕt pabĕnĕran lawang Tjai, ka tĕbeh wetan, sarta sĕmĕt papangoengan noe nondjol teja.) 'Sanggeus eta oerang Tĕkkoa ngomean deui sabagian, pabĕnĕran papangoengan gĕde, noe nondjol teja, 28 sĕmĕt koeta Opel. 'Noe ngomean girangeun lawang Koeda, nja para panghoeloe, masing-masing pabĕnĕran boemina. 29 'Sanggeus eta noe ngomean Sadok poetra

Imer, pabĕnĕran boemina. Sanggeus eta noe ngomean Sĕmaja poetra Sĕkanya, 30 poerang toenggoe lawang Wetan. 'Sanggeus eta Hananya poetra Selanjā djeung Hanoen poetra Salap noe kagĕnĕp, ngomean deui sabagian. Sanggeus eta noe ngomean Mĕsoelam poetra Berekja, pabĕnĕran pondokna. 'Sanggeus eta noe ngomean Malkia, poetra hidji toekang kamasan, sĕmĕt imah Nĕtĕminim djeung imah toekang balantik, pabĕnĕran lawang Mĕpkad, sarta sĕmĕt loteng djoeroe. 'Dĕmi noe ngomean di antara loteng djoeroe ka lawang Domba teja nja toekang kamasan djeung toekang balantik.

a Jér. 32 : 2. *b* Esr. 7 : 7.

PASAL 4.

Ari geus kitoe, ^a barang Sanbalat ngadenge bedja, jen kaeola pada ngadĕgkeun koeta, toeloej panas atina, djeung ambĕkeun katjida, sarta mojk ka oerang Jahoedi. 'Pok ngomong hareupeun doeloer-doeloerna sarta hareupeun balad Samaria, kĕju pokna: Njarĕjeun naon si Jahoedi noe arapĕs teh? naha rek diaringkeun bae? karah bakal ngaloerban? naha dek dianggeuskeun sapoĕ? koetan dek ngahiroepkeun batoe tina doeroekan, 3 pedah bejak kahoeroe? 'Kabĕnĕran Tobia, oerang Amon teja, keur ngabanding ka Sanbalat; pok nembalan: Masih toeloes oge ngadĕgkeunana, oepama aja hidji tjareuh mantjal, tangtloe matak 4 beulah eta koetana sipat batoe teh! 'Ēh Allah koering sadaja! moegi-moegi ngadangoekeun; karantĕn koering teh pada dipikatjoewa; sarĕng ngahinakeunana moegi-moegi dibalikkeun ka dirina; toer moegi pada diselehkeun, sina djadi raja- 5 heun dina tanah pangdjarahan. 'Moegi oelah dilipoetan kadorakaanana, sarĕng dosa-dosana moegi oelah dileungitkeun ti pajoneun andjeun; karantĕn pada njeun pibĕndoeĕun andjeun di hareupeun 6 noe keur ngaradĕgkeun. 'Dĕmi kaeola teja tonggoj bae ngaradĕgkeun koeta; djeung sakoeta kabeh datang ka rekep sĕmĕt tĕngah loehoerna; karana djalma-djalma soekaeun kana gawe. *a* p. 2 : 19.

7 Ari geus kitoe, barang Sanbalat, djeung Tobia, sarta oerang Arab, oerang Amon djeung oerang Asdod, ngadenge bedja, jen koeta Jĕroesalem beuki madjoe, jen

beulah-beulahna dimimitian dilipoetan,
 8 seg pada panas ati liwat saking. 'Toe-
 loej sakarait kabeh sapékét, dek ngada-
 tangan, mērangan ka Jérusalem, sarta
 9 dek njiyeun kabingoengan ka dinja. 'Ta-
 tapi kaola pada nēnda ka Allah kaola,
 sarta ngadégkeun anoe ngadjaga mégat
 eta beurang-peuting, tina sabab mara-
 10 nehanana. 'Tidinja ngomong oerang Jo-
 da: Tanaga djalma pananggoeng geus
 toena, sarta loba tening pitijeanan;
 djadi kaola geus teu kadaroega nga-
 11 dégkeun koeta teh. 'Sarta omong noe
 pada ngamoeseoh ka kaola sakabeh:
 Oelah kanjahoan koe eta, sarta oelah
 katendjo, tépi ka oerang datang ka tē-
 ngahna; pek oerang paraehan, djeung
 12 pagaweanana oerang eureunkeun. 'Ari
 geus kitoe, ana daratang oerang Jahoedi,
 noe ngarēnggonna di maranehanana, seg
 ngaromong ka kaola sakabeh, sapoe-
 loeh kali, ti sambarang énggon: Pérloe
 13 maraneh baralik ka dewek. 'Mana ka-
 oela ngadégkeun di noe handap-handap,
 di énggon sadjéroēun koeta, di noe hegar-
 hegar; nja ngadégkeun djalma-djalma
 sabangsa-sabangsana, pada make pé-
 dangna, toembakna djeung gondewana.
 14 'Seg kaola nendjo, bari toeloj tjéngkat,
 sarta marentah ka menak-menak, ka
 pangkat-pangkat, djeung ka djalma-djal-
 ma salijan ti eta: ^a Poma oelah sarjjeun
 koe eta djalma-djalma; sing pada ngi-
 ngétkeun ka Goesti noe langkoengagoeng
 nja pikasjjeunneun teja, djeung koedoe pada
 mangmērangkeun doeloer-doeloer mara-
 neh, anak maraneh awewe-lalaki, pama-
 djikan maraneh djeung imah maraneh.
 15 'Ari geus kitoe, barang moeseoh-moe-
 soeh kaola ngadareng, jen geus kabe-
 djakeun ka kaola, sarta pakarēpanana
 koe Allah geus digagalkeun, toeloj ka-
 oela sakabeh baralik deui kana koeta,
 16 masing-masing ka pagaweanana. 'Ari
 geus kitoe, ti poēan harita ^b baroedak
 kaola saparona milampah pagawean,
 ari noe saparo deui mah njarékél toem-
 bak, kēpēng, gondewa djeung badjoe
 kēre; sarta para kapala aja di toeka-
 17 ngeun sabangsa Joeda kabeh. 'Anoe nja-
 rjjeun koeta, noe ngakoetan babawaan
 djeung noe ngamomotkeun, leungeunna
 noe sabeulah milampah pagawean, ari
 noe sabeulah deui mah njékél pakarang.

18 'Sarta noe njarjjeun hidji-hidji pada njo-
 ren pédangna dina tjangkeng eukeur
 digawe. Djeung aja hidji poerah nijoe
 19 tarompet ngabanding ka kaoela. 'Sarta
 kaoela ngomong ka menak-menak, ka
 pangkat-pangkat, djeung ka djalma-djal-
 ma salijan ti eta: Ijeu pagawean teh
 pohara nja léga, sarta oerang pabarēn-
 20 tjaj dina koeta, padjaoeh djeung batoer-
 batoer; 'mana-mana énggon maraneh
 ngadenge sora tarompet, nja ka dinja
 koedoe karoempool ka kaoela; ^c Allah
 oerang tangtoe mangmērangkeun diri
 21 oerang. 'Tah, kitoe kaola djeung ba-
 toer-batoer nja marilampahkeun paga-
 wean teh; ari noe saparona njarékél
 toembak, ti balebat padjar tépi ka bidjil
 22 bentang-bentang. 'Djeung deui dina wak-
 toe harita kaola marentah ka djalma-
 djalma: Hidji-hidji djalma djeung boe-
 dakna koedoe mareuting di djéro Jē-
 roesalem, soepaja eta ka oerang nga-
 djaga ti peuting, ari ti beurang mah
 23 baranggawe. 'Dēmi diri kaola, ^d doe-
 loer-doeloer, baroedak djeung djalma noe
 ngadjaga, noe djadi pangiring kaola,
 eta kaola sakabeh taja noe tjoetjoe-
 tjoetjoe papakean; hidji-hidji djalma ka
 tjai je mawa pakarangna. ^a 5 Moesa 20:3.
^b p. 5:16. ^c 5 Moesa 1:30. ^d p. 5:10.

PASAL 5.

Ari geus kitoe, hidji waktoe djalma-
 djalma djeung pamadjikan-pamadjikanana
 sasambat, rosa pisan, ngadoe-
 doeh doeloer-doeloerna, sasama Jahoedi.
 2 'Aja noe ngaromong kijeun: Anak koering
 awewe-lalaki raja pisan; mana koering
 hajang meunang gandoem, pikeun tēda-
 3 an, soepaja koering hariroep. 'Aja deui
 noe ngaromong: Koering geus ngaga-
 dekeun lahan, kēbon anggoer sarēng
 imah koering; mana koering hajang meunang
 gandoem, tamba langlajuseun.
 4 'Aja deui noe ngaromong: Koering geus
 namboet doewit pikeun oepēti radja,
 nandonkeun lahan koering sarēng kē-
 5 bon anggoer. 'Dēmi ajeuma, daging koe-
 ring sapertos daging doeloer, anak koe-
 ring sapertos anak eta; nanging, salē-
 rēsna, anak koering awewe-lalaki koe
 koering disina koemawoela, didjadikenn
 boedak; estoe anak koering awewe geus
 aja noe dikoemawoelakeun; sarēng

leungeun koering geus taja pangawasa; karana lahan koering saréng kébon anggoer geus ka deungeun-deungeun. 'Barang kaeola geus ngadenge sasambatna sarta omongan noe kitoe, seg kaeola panas liwat saking. 'Tidinja kaeola gilig sadjéro hate kaeola; seug kaeola madoean ka menak-menak sarta ka pangkat-pangkat; ari omong kaeola ka darinja: ^a Sampejan sok mihoetangkeun doeloer pada doeloer, ngarah boengah. Geus kitoe kaeola njjeun pakoempoelan geđe, ngalawan eta. 'Pok kaeola mitjatoer ka darinja: Kaeola djeung batoerbatoer geus naréboes doeloer-doeloer oerang, sasama Jahoei, noe didjoewal ka oerang kapid, sakadar kakoewatan kaeola sadaja; sabalikna sarampejan mah karah dek ngadjoewal doeloer-doeloer sampejan, toer didjoewalna teh nja ka diri oerang? Ari eta teh rarepeh, hanteu manggih pidjawabeun. 'Mitjatoer deui kaeola: Hanteu hade eta pérkara, noe dilampahkeun koe sarampejan teh; bēnērna mah sampejan loemampah teh kalawan sijeun koe Allah oerang, tina ngahinakeunana oerang kapid, moesoeh oerang. 'Dalah diri kaeola, doeloer-doeloer djeung baroedak kaeola geus pada mihoetangkeun oewang djeung gandoem ka darinja. Geura oerang kadjeunkeun bae eta pihoetangkeun teh! 'Atoeh geura poelangkeun ka darinja, poē ijeu keneh, lahanna, kébonna anggoer, kébonna dje-toen djeung imahna, kitoe deui pérattoesan oewang, gandoem, anggoer djeung minjak, beunang sarampejan mihoetangkeun ka darinja. 'Ngadjawab sadajana: Tangtoe dipoelangkeun, saréng moal menta deui ka darinja; sakoemaha pilahir andjeun, nja kitoe koering sédja milampah. Toeloelj kaeola njéloekan para panghoeloe; ^b seg sadajana disina sarompah, jen estoe bakal milampah saperti omongan tadi. 'Samalah kaeola ngirabkeun kandoengan kaeola, bari ngomong: Moegi-moegi oenggal-oenggal djalma, noe teu nētépkeun omongan tadi, koe Allah dikirabkeun tjara kijeu ti imahna djeung ti patjarianana; moegi dikirabkeun tjara kijeu, masing kosong! Ngadjawab sapakoempoelan kabeh: Amin; djeung pada moedji ka Pangeran. Prak djalma-djalma pada mi-

14 lampah saperti omongan tadi. 'Djeung deui ti poēan kaeola dikérsakeun djadi bopatina, njékél tanah Joeda, ^c nja ti kadoewa-poeloe taonna tépi ka kati-loe-poeloe doewa taonna Artahsasta teja djoemēnēng radja, lilana doewa wēlas taoen, kaeola sadoeloer-doeloer teu ngadahar kadaharan bopati. 'Ari bopati-bopati noe ka toekang-toekang, anoe saheulaeun kaeola, pada ngabeuratkeun ka djalma-djalma, moendoetan kadaharan djeung anggoer ka darinja, djaba oewang perak opat poeloe sekel; samalah boedak-boedakna pada marentahan ka djalma-djalma; dēmi kaeola mah teu milampah kitoe, bawaning sijeun noe Allah. 'Djeung deui dina pagawean koeta teja kaeola miloe ngomean, sarta kaeola sadoeloer-doeloer teu mareuli lahan; djeung ^d sakabeh boedak kaeola ngoempoel di dinja dina pagawean. 'Malah-malah oerang Jahoei djeung pangkat-pangkat saratoes lima poeloe djalma noe sok ngarijoeng medja kaeola, kadjaba noe daratang ka kaeola ti lēbah bangsa-bangsa noe sakoeriling oerang. 'Ari ^e noe disadjakeun oenggal-oenggal poē, hidji sapi djeung gēnēp domba paloek; kitoe deui disadjakeun manoe-manoe pikeun kaeola, sarta heuleut sapoeloe poē saroeaning anggoer, loba pisan; kilang kitoe kaeola teu menta kadaharan bopati, sabab djalma-djalma teh bareurat koe gawe. 'Noen, Allah koering! ^f moegi-moegi emoet ka koering, matak djadi kangeunahan; nja emoet kana saniskantēn noe koe koering dilampahkeun ka djalma-djalma teja.

^a 2 Moesa 22: 25; 5 Moesa 15: 7, 8. ^b Esr. 10: 5.
^c p. 2: 1. ^d p. 4: 16. ^e 1 Radj. 4: 22. /p. 13: 14, 22.

PASAL 6.

Ari geus kitoe, ^a barang geus kabedjakeun ka Sanbalat, Tobia djeung Gesem, oerang Arab teja, sarta ka moesoeh kaeola salijan ti eta, jen kaeola anggeus ngadégkeun koeta, sarta beulahna hidji ge geus taja noe sarti, (halta tépi ka waktoe eta panto-panto koe kaeola tattan ditērapkeun dina lawang-lawangna.)
2 'tidinja Sanbalat djeung Gesem teh nitanahan ka kaeola, mopojan kijeu: Mangga oerang paté pang djeung kaeola di padesaan, di lēbak Ono. Tatapi pakarépanana

3 dek njilakakeun ka kaola. 'Toeloej ka-
 4 oela kitoe deui nitahan djalma ka da-
 rinja, mopojan kijeu: Kaola keur njijeu
 pagawean gēde, noe matak teu bisa nē-
 monan; keur naon pagawean rek eureun,
 ari koe kaola ditoenda, bari seg nē-
 monan ka sarampejan? 'Heug eta nita-
 han deui ka kaola, pētana satadi, datang
 ka opat kali; ari koe kaola dibalēsan
 5 omong nja tjara tadi. 'Tidinja Sanbalat
 nitahan pandakawanana ka kaola, pē-
 tana satadi keneh, kalima kalina, sarta
 pandakawan teh leungeunna mawa soer-
 rat moeka. 'Oenina eta soerat kijeu: Di
 6 sagala bangsa kaoetarakeun, sarta Gas-
 moe noe bebedja, ^b andjeun djeung oer-
 ang Jahoedi aja pakarēpan rek baha;
 kitoe noe matak andjeun ngadamēl koeta
 teh; sarta andjeun noe pidjadien radja-
 na, tjēk eta bedja. 'Malah andjeun padjar
 7 ngadēgkeun nabi-nabi, baris ngoewar-
 keun hal andjeun di Jērosalem, kijeu
 pokna: Aja radja djoemēnēng di Joeda.
 Dēmi ajeuna geus tangtoe kawartakeun
 ka radja saoenina eta bedja; mana ajeuna,
 mangga, oerang rērēmpagan djeung ka-
 8 oela. 'Seug kaola nitahan ka dinja, mo-
 pojan kijeu: Taja pisan boektina eta
 pērkarā, noe dipisaer koe sampejan;
 geus poegoeh ti manah sampejan bae,
 9 beunang njipta. 'Karana eta sakabeh
 djalma karēpna njingsijeunan ka kaola
 sadaja; ari pikirna: Tangtoe ngareplek
 leungeunna kana pagawean teh, moal
 toeloes dipigawena. Doepi ajeuna, moegi
 koewatkeun leungeun koering!

a p. 4:1, 3, 7. b p. 2:19.

10 Hidji waktōe kaola tjalik ka boemi
 Sēmaja, poetra Dēlaja, anoe poetra Mēhe-
 tabel; ari eta teh geus noetōep maneh;
 seg eta ngomong kijeu: Mangga, oerang
 patēpang ka gēdong Allah, lēbēt ka djēro
 kabah, oerang peundeutkeun panto ka-
 bah; karana moesoeh ēngke datang,
 sēdja maehan ka andjeun; tangtoe ti
 peuting pidatangeunana, sēdja maehan
 11 ka andjeun. 'Dēmi djawab kaola: Naha
 djalma pantar kaola pingalejoseun?
 djeung saha, pantar kaola, ^a asoep ka
 kabah, toeloej hiroep? kaola mah moal
 12 asoep. 'Ana ditēgēskeun koe kaola, geu-
 ning manehanana lain dipiwarang koe
 Allah; sañjana pangomongkeunana eta
 piwēdjang teh nijat goreng ka kaola,

^b sarta diboeroehan koe Tobia djeung San-
 13 balat. 'Anoe matak manehanana diboer-
 oehan, noe dipalar kaola sijeun, sarta
 milampah kitoe, djeung migawe dosa;
 djadi maranehanana aja pigeusaneun
 ngangaranan, noe dipambrih hajang nga-
 14 hinakeun ka kaola. 'Noen, Allah koer-
 ring! moegi-moegi emoet ka Tobia sa-
 rēng ka Sanbalat, noemoetkeun eta
 pagaweanana; kitoe keneh ka Noadya,
 nabi awewe, sarēng ka nabi-nabi salijan
 ti eta, noe sok pada njingsijeunan ka koer-
 ring teja.

a 4 Moesa 18:7. b Esr. 4:5.

15 Ari koeta teh datang ka samakta dina
 tanggal salawe, boelan Eloel, di djēro lima
 16 poeloeh doewa poē. 'Dēmi geus kitoe, bar-
 ang sakabeh moesoeh kaola geus nga-
 dareng bedja, heug sakabeh bangsa noe
 sakoeriling kaola pada sarijeuneun, sarta
 rarasañnana dirina toeroen katjida; ka-
 rana pada ngahartieun, jen ti Allah ka-
 17 oela pangdatang ka angeus eta paga-
 wean. 'Djeung deui dina mangsa eta
 menak-menak Joeda reja pisan njijeu
 soerat, didatangkeun ka Tobia, sarta
 ti Tobia daratang soerat ka maraneha-
 18 nana. 'Karana loba pisan oerang Joeda
 noe geus bidjil soempah ka Tobia; wan-
 toe Tobia teh pērnah minantōe ka Sē-
 kanya anak Arah; sarta Johanan, anak
 Tobia, boga pamadjikan ka anak Mēsoe-
 19 lam, anoe anak Berekja. 'Malah-malah
 sok aja noe njaritakeun kahadean Tobia
 di hareupeun kaola, sarta omongan ka-
 oela dibawa ka loewar ka inja. Djeung
 Tobia sok ngirim soerat, karēpna njing-
 sijeunan kaola.

PASAL 7.

Ari geus kitoe, barang geus angeus
 Anjijeu koeta teh, ^a seg kaola nē-
 rapkeun panto-pantona, sarta poerah
 toenggoe lawang, ahli njanji djeung
 ahli Lewi, pada dibakoekeun toenggoe.
 2 'Djeung kaola marentah ^b ka Hanani,
 doeloer kaola, sarta ka Hananya, ^c ka-
 pala benteng, koedoe njarangking Jē-
 roesalem; karana Hananya teh djalma
 satoehoe, toer sijeun koe Allah, ngoeng-
 3 koelan noe reja. 'Ari parentah kaola
 ka doewañ teh: Lawang Jērosalem
 oelah diboka ari tatjan panas panon-
 poē; sarta keur eta araja keneh, koedoe
 dipenndeutkeun pantona, bari toelakan

sakali; seg koedoe ngajakeun noe ngad-
 djaga, nja priboemi Jĕroesalem, masing-
 masing dina djagaanana, nja eta hidji-
 4 hidji djalma pabĕnĕran imahna. 'Ari
 nagarateh lĕgangentja-ngatoehoedjeung
 gĕde, dĕmi djalmana noe ngeusian ngan
 saeutik, sarta tatjan loba nijjeun imah.
 5 'Tidinja kaoela ^d koe Allah kaoela di-
 paparin dina hate ngoempoekeun me-
 nak-menak, pangkat-pangkat, djeung
 djalma noe loba, dek diatoer sadjarahna.
 Toeloej manggih soerat sadjarah djalma
 noe arindit barangmimiti; sadjĕrona
 6 manggih toelisan ^e kijeu: 'Nja ijeu oe-
 rang kabupaten, noe arindit ti pang-
 djarahan djalma dibojong, noe bareto
 dibojong koe Nĕboekadnesar, radja Ba-
 boel teja, ari ajuna maroelang ka Jĕ-
 roesalem djeung ka Joeda, moeroe sa-
 7 nagara-sanagarana; 'daratangua ngiring
 Sĕroebabel, Jesoea, Nĕhemja, Asarja,
 Raamja, Nahamani, Mordĕkai, Bilsan,
 Misperet, Bigwai, Nĕhoem djeung Baana.
 Ari bilangan djalma-djalma, bangsa Is-
 8 rail, kijeu: 'anak-poetoe Paros doewa
 reboe saratoes toedjoe poeloe doewa.
 9 'Anak-poetoe Sĕpatya tiloe ratoes toe-
 djoe poeloe doewa. 'Anak-poetoe Arah
 10 gĕnĕp ratoes lima poeloe doewa. 'Anak-
 poetoe Pahat-Moab, kaasoep anak-poetoe
 Jesoea djeung Joab, doewa reboe da-
 12 lapan ratoes dalapan wĕlas. 'Anak-poetoe
 Elam sareboe doewa ratoes lima poe-
 13 loeh opat. 'Anak-poetoe Satoe dalapan
 14 ratoes opat poeloe lima. 'Anak-poetoe
 15 Sakai toedjoe ratoes sawidak. 'Anak-
 poetoe Binoei gĕnĕp ratoes opat poeloe
 16 dalapan. 'Anak-poetoe Bebai gĕnĕp ra-
 17 toes dalapan likoer. 'Anak-poetoe Asgad
 doewa reboe tiloe ratoes doewa likoer.
 18 'Anak-poetoe Adonikam gĕnĕp ratoes
 19 gĕnĕp poeloe toedjoe. 'Anak-poetoe
 Bigwai doewa reboe gĕnĕp poeloe toe-
 20 djoe. 'Anak-poetoe Adin gĕnĕp ratoes
 21 lima poeloe lima. 'Anak-poetoe Ater,
 bangsa Hiskia, salapan poeloe dalapan.
 22 'Anak-poetoe Hasoem tiloe ratoes da-
 23 lapan likoer. 'Anak-poetoe Besai tiloe
 24 ratoes opat likoer. 'Anak-poetoe Harip
 25 saratoes doewa wĕlas. 'Anak-poetoe Gi-
 26 bon salapan poeloe lima. 'Oerang Bet-
 Lehem djeung Nĕtopa saratoes dalapan
 27 poeloe dalapan. 'Oerang Anatot sara-
 28 toes dalapan likoer. 'Oerang Bet-Asmawet

29 opat poeloe doewa. 'Oerang Kirjat-
 Jarim, Kĕpira djeung Berot, toedjoe
 30 ratoes opat poeloe tiloe. 'Oerang Ra-
 mah djeung Geba gĕnĕp ratoes salikoer.
 31 'Oerang Mikmas saratoes doewa likoer.
 32 'Oerang Bet-El djeung Ai saratoes tiloe
 33 likoer. 'Oerang Nĕbo noe hidji deui
 34 lima poeloe doewa. 'Anak-poetoe Elam
 noe hidji deui, sareboe doewa ratoes
 35 lima poeloe opat. 'Anak-poetoe Harim
 36 tiloe ratoes doewa poeloe. 'Anak-poetoe
 Jĕriho tiloe ratoes opat poeloe lima.
 37 'Anak-poetoe Lod, Hadid djeung Ono,
 38 toedjoe ratoes salikoer. 'Anak-poetoe
 Sĕnaa tiloe reboe salapan ratoes tiloe
 poeloe. *a p. 6: 1. b p. 1: 2. c p. 2: 8. d p. 2: 12.*

e Est. 2: 1.

39 ^a Panghoeloe: anak-poetoe Jĕdaja,
 bangsa Jesoea, salapan ratoes toedjoe
 40 poeloe tiloe. 'Anak-poetoe Imer sareboe
 41 lima poeloe doewa. 'Anak-poetoe Pas-
 hoer sareboe doewa ratoes opat poeloe
 42 toedjoe. 'Anak-poetoe Harim sareboe
 toedjoe wĕlas. *a Est. 2: 36.*
 43 ^a Ahli Lewi: anak-poetoe Jesoea djeung
 Kadmiĕl, kaasoep anak-poetoe Hodawa,
 44 toedjoe poeloe opat. 'Ahli njanji: anak-
 poetoe Asap saratoes opat poeloe da-
 45 lapan. 'Poerah toenggoe lawang: anak-
 poetoe Saloem, anak-poetoe Ater, anak-
 poetoe Talmon, anak-poetoe Akoeb,
 anak-poetoe Hatita, anak-poetoe Sobai,
 saratoes tiloe poeloe dalapan. *a Est. 2: 40.*
 46 ^a Nĕtinim: anak-poetoe Siha, anak-
 poetoe Hasoepa, anak-poetoe Tabao;
 47 'anak-poetoe Keros, anak-poetoe Sia,
 48 anak-poetoe Padon; 'anak-poetoe Lĕ-
 bana, anak-poetoe Hagaba, anak-poetoe
 49 Salmi; 'anak-poetoe Hanan, anak-poetoe
 50 Gidel, anak-poetoe Gahar; 'anak-
 poetoe Raja, anak-poetoe Rĕsin, anak-
 51 poetoe Nĕkoda; 'anak-poetoe Gasam,
 anak-poetoe Oesa, anak-poetoe Paseah;
 52 'anak-poetoe Besai, anak-poetoe Mĕhoe-
 nim, anak-poetoe Nĕpoesim; 'anak-poe-
 53 toe Bakboek, anak-poetoe Hakoepa,
 54 anak-poetoe Harboer; 'anak-poetoe Bas-
 lit, anak-poetoe Mĕhida, anak-poetoe
 55 Harsa; 'anak-poetoe Barkos, anak-poe-
 56 toe Sisĕra, anak-poetoe Tamah; 'anak-
 poetoe Nĕsiah, anak-poetoe Hatipa.
 57 'Anak-poetoe abdi-abdi Soeleman: anak-
 poetoe Sotai, anak-poetoe Soperet, anak-
 58 poetoe Pĕrida; 'anak-poetoe Jaala, anak-

bopati, djeung panghoeloe Esra, noe djadi ahli kitab, kitoe deui ahli-ahli Lewi, anoe pada mere harti ka djalma-djalma teja, misaoer ka sakabeh djalma teh kijeu: f Poë ijeu soetji bade ka Pangeran, Allah maraneh; poma oelah prihatin sarta oelah tjareurik. Wantoe-wantoe sakabeh djalma tjareurik, eukeur ngadareng lahiran toret. 'Saोजना deui ka darinja: 11 Geura maroelang, ngaharakan noe pëlēm-pëlēm sarta ngarinoem noe amisamis, djeung kirimkeun doeoeman ka djalma noe teu sadjia; karana poë ijeu soetji bade ka Goesti oerang; mana oelah nalangsa; karana kasoekaän ka Pangeran, nja eta djadi katgëran maraneh. 12 'Sarta ahli Lewi pada ngarepkeun ka sakabeh djalma, salaोजना: 'Tjaritjing! karana poë ijeu soetji; mana oelah nalangsa. 'Bral sakabeh djalma maroelang, 13 sêdja njatœ-ngoem, g djeung sêdja ngirimkeun doeoeman, sarta sêdja ngalampahkeun kaboengahan rosa pisan, tina sabab geus pada ngaharti dina kasoeran, noe dinjahokeun ka maranehanana teja.

a Esr. 3:1. b Esr. 7:6, 11. c 5 Moesa 31:10. d 1 Bab. 16:36; p. 5:13. e Djab. 134:2. f 3 Moesa 23:24. g Est. 9:19, 22.

14 Ari dina poë noe kadoewa seug para loeloegoe ahli karoehoen sabangsa kabeh, para panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi, karoempoel deui ka Esra, ahli kitab teh, pada hajang ngahartikeun kana lahiran toret. 'Toelœj manggih oengëlan 15 dina toret, a jen Pangeran nimbalkœun koe lantaran Moesa, oerang Israïl koedoe pada ngënggon dina saoeng keur mangsa 16 pesta, dina boelan noe katoedjoeh. 'Sarta koedoe ngembarkeun djeung ngidërkeun parentah di sakabeh nagara-nagarana, sarta di Jérusalem, kijeu pokna: Geura baridjil ka goenoeng, koedoe ngarala dahan djetoen, dahan djetoen leuweung, dahan koepa, palapah korma djeung dahan kai noe gomplok, baris njijeun saoeng, sa- 17 koemaha noe kaoengëlkeun. 'Tidinja djalma-djalma ka laloewar, pek ngarala, bari seug didjjeun saoeng keur diri maranehanana, masing-masing; aja noe di loehoer imah, aja noe di boeroean sorangan, aja noe di boeroean gëdong Allah, aja noe di aloen-alœn lawang 'Tjai, aja deui 18 noe di aloen-alœn lawang Epraim. 'Sapakoempoelan djalma noe geus maroelang ti pangdjarahan pada njijeun saoeng,

sarta ngarënggon dina eta saoeng; karana ti djaman Josœa poetra Noen teja tēpi ka poë harita, oerang Israïl teu marilampah kitœ pëtana. Sarta aja kabœngnahan rosa katjida. 'Djeung Esra b ngaos 19 kitab toret ti Allah saban-saban poë, ti poë noe mimiti tēpi ka poë panganggeusan. Ari milampalna pesta teh toedjoeh poë lilana; c sarta dina poë noe kadalapan panoetœp pesta, noeroetkeun hoe-koemma. a 3 Moesa 23:39. b 5 Moesa 31:11-13. c 3 Moesa 23:36.

PASAL 9.

Ari dina tanggal opat likoer, a boelan Aeta keneh, karoempoel deui oerang Israïl, bari pada poewasa, b sarta marake karoeng, djeung sirahna ditaneuhan. 2 'Sarta toeroenan Israïl pada misahkeun maneh ti sakabeh djalma bangsa sedjen; toelœj narangtoeng, bari ngakœkeun dosa-dosana djeung kadorakaän karo- 3 hoenna. 'Dëmi geus narangtoeng dina përnahna, toelœj ngaradji kitab toret ti Pangeran Allahna, saparapat poë lilana; saparapat poë deui ngarakœkeun dosa djeung sëmbahjang ka Pangeran 4 Allahna. 'Ari Jesœa djeung Bani, Kadmiël, Sëbanya, Boeni, Serebja, Bani sarta Kënani tjat pada mantjat kana ompakan ahli Lewi, bari toelœj sasambat ka Pangeran Allahna, bédas pisan sowarana. 5 'Tidinja ahli Lewi, nja eta Jesœa djeung Kadmiël, Bani, Hasabnia, Serebja, Hodia, Sëbanya djeung Pëtahja njalaoer: Geura narangtoeng, njalœkoerkeun ka Pangeran, Allah maraneh, ti kalanggëngan tēpi ka kalanggëngan deui! Sagala poedji ka padjënëngan andjeun noe lang-koeng moelja, noe poendjoel ngoengkoel 6 lang sagala poedji sarëng pangalëm. 'Nja andjeun teh Pangeran njalira; c nja andjeun noe ngadamël langit sarëng d langiting sadajana langit, kalawan saniskantën baladna; kitœ deui boemi sarëng saniskantën noe noempakan, laœt-laœt sarëng saensi-eusina, toer andjeun noe maparin hiroep ka sadajana; sarëng balad langit pada njëmbah ka andjeun. 7 'Nja andjeun teh Pangeran Allah, e anoe milih Abram, sarëng koe andjeun dikalœwarkeun ti Oer, tanah Kasdim, sarawoeng djënënganana koe andjeun dilandi 8 Ibrahim. 'Ari manahna koe andjeun kapëndak satoehoe di pajœneun andjeun,

sarĕng ^f andjeun ngadamĕl pĕrdjangdjian ka dinja, kĕrsa maparin tanah oerang Kanaän, oerang Het, oerang Emor, oerang Pares, oerang Jĕboes sarĕng oerang Girgas, nja kĕrsa dipaparinkeun ka toeroenanana; sarĕng andjeun geus ngajakinkeun pangandika andjeun, karantĕn andjeun teh langkoeng adil. 'Kalajan andjeun ningalan kabalangsakan karoehoen koering di Mĕsir, sarĕng ngamak-

10 boel sasambatna di sisi laoet Agĕr; 'sarawoeh andjeun ^g maparin tanda sarĕng moedjidjat ka Piraon, ka sadajana mantri-mantrina sarĕng ka sadajana djalma eusi tanahna; karantĕn andjeun langkoeng oeninga, jen eta teh pada koemalantjang ka karoehoen; ^h djadi andjeun ngamashoerkeun padjĕngan andjeun, sakoemaha noe boekti dangĕt ajeuna.

11 'Ari ⁱ laoet teh koe andjeun dibeulah ti heulaeunana, seug mareuntas, njeorang tĕngah laoet, di noe toehoer, dĕmi noe ngaroedag ka maranehanana mah koe andjeun dibalangkeun ka noe djalĕro, sapĕrtos batoe ka tjai gĕde. 'Ladjĕng ^j koe andjeun pada ditoejoen, sijang dina djĕro tihang mega, wĕngi dina djĕro tihang seuneu, baris njaāngan ka maranehanana dina djalan anoe dilakonan.

13 'Tidinja ^k andjeun loengsoer ka goenoeng Sinai, seug ngandika ka maranehanana ti sawarga, dipaparin hoekoem noe saestoe, sarĕng papakon noe satoehoe, pikoe-

14 koeh sarĕng timbalan noe sarae; 'toer dipaparin njaho sabat andjeun noe soetji, sarawoeh timbalan, pikoekoeh sarĕng papakon koe andjeun ditimbalkeun ka maranehanana koe lantaran Moesa, abdi andjeun. 'Malah ^l koe andjeun dipaparin roti ti sawarga, tamba langlajeuseun, sarĕng dipangbidjilkeun tjai tina batoe tjadas, tamba halabhab; ^m kalajan koe andjeun dipiwarang asoep, ngamilik tanah, anoe djadi sabab andjeun ngatjoengkeun panangan andjeun, dikĕrsakeun

16 dipaparinkeun ka maranehanana. 'Nanging eta sarĕng sadajana karoehoen koering koemalantjang, ⁿ pada ngaheuraskeun beuheung, hanteu noeroet ka

17 timbalan andjeun; 'teu daraekeun ngadenge, sarĕng teu ngaringĕtkeun moedjidjat-moedjidjat andjeun, noe koe andjeun geus didamĕl di maranehanana; anggoer pada ngaheuraskeun beuheung, ^o sarĕng

njieun hidji piloeloegoĕum, karĕpna balik deui kana koemawoelana, tina mantangoelna. ^p Nanging andjeun teh Allah soegih hampoera, sipat koernija, nja sipat wĕlas, sipat sabar, toer gĕde kasihan, noe mawi eta hanteu ditilar.

18 'Tjatjakan ^q basa njieun sasapian sipat tjatak oge keur sĕsĕmbabeunana, bari ngaromong: Nja ijeu batara maneh, noe nginditkeun maneh ti Mĕsir teh, djadi lampahna ngagorengkeun rosa pisan:

19 'parandene eta koe andjeun, tina langkoeng-langkoeng nja kawĕlasan andjeun, hanteu bae ditilar di tĕgal lĕga; tihang mega teh hanteu njingkah ti loehoereunana ti beurang, noejoen bae ka maranehanana di djalan; kitoe deui tihang seuneu teh ti peuting, njaāngan bae ka maranehanana dina djalan anoe dilakonan.

20 'Samalah andjeun ^r maparin Roh andjeun noe langkoeng sae, pikeun ngawoeroek ka maranehanana, sarĕng Man andjeun hanteu dipĕgatan ti soengoetna, sarawoeh dipaparin tjai keur tambana halabhab. 'Opat poeloeh taoen lamina ^s koe andjeun pada ditjĕkapan di tĕgal lĕga, taja kakiranganana; papakeanana hanteu koengsi boeroek, sarĕng soekoena

22 hanteu koengsi bareuh. 'Ladjĕng ^t koe andjeun dipaparin reja pisan karadjaan sarĕng bangsa, noe koe andjeun dipaboerantakkeun ka mana-mĕndi; seug karoehoen ngamilik tanah Sihon, nja eta tanah radja Hesbon, kitoe deui tanah

23 Og, radja Basan. 'Ari anakna koe andjeun didjĕngkarkeun, ^u sapĕrtos bentang di langit, pada didatangkeun kana tanah, noe koe andjeun diandikakeun ka karoehoenna, jen badeasoep, soepaja ngamilik.

24 'Seug anakna arasoep, sarĕng ngamilik eta tanah; ari priboemi eta tanah, oerang Kanaän, koe andjeun ditoendoekkeun ka hareupeunana, pada dipaparinkeun ka leungeunna, nja eta radja-radjana sarawoeh bangsa-bangsa eta tanah, sangkan milampah ka darinja sakoemaha

25 kasoekaānana. 'Ladjĕng ^v pada meunangkeun nagara rarengreug sarĕng taneuh lendo, toer ngamilik imah, parinoeh koe saroepaning kasaeaan, soemoer toegaran, kĕbon anggoer sarĕng kĕbon djetoen, kitoe deui tangkal baris hakaneun roepa-roepa; seug pada narĕda dongkap ka sareubeuheun, sarĕng djaradi lintoeh,

kalajan soeka-soeka, tina sabab kamoerahan andjeun noe langkoeng-langkoeng
 26 gédena. 'Nanging eta teh mantangoel, "
 pada baha ka andjeun, saréng toret andjeun pada mitjeun ka toekangeun tonggongna, malah maraehan ka nabi-nabi andjeun, anoe sami mepelingan ka darinja, sédjana maranehanana dek dibalikkeun ka andjeun; djadi lampahna
 27 ngagorengkeun rosa pisan. 'Poerwa "
 koe andjeun disarelehkeun ka leungeun djalma noe njoesoekér ka maranehanana; seug koe eta disoesoekér. Démi keur mangsa njandang kasoekéran, "
 28 tijap-tijap sasambat ka andjeun, koe andjeun dimakboel ti sawarga; saréng tina langkoeng-langkoeng nja kawélasan andjeun, koe andjeun dipaparin poerah noeloeng, noe pada njalamétkeun maranehanana ti leungeun noe njoesoekér.
 29 'Doepi tijap-tijap geus séngan, seug marigawe deui noe awon di pajoeneun andjeun; tjoel koe andjeun ditalarkeun dina leungeun moesoeh-moesoehna, sina pada moerba ka maranehanana. Nanging ari tarobat, saréng sasambat ka andjeun, koe andjeun dimakboel ti sawarga, saréng dileupaskeun koe tina kawélasan
 30 andjeun, sababaraha kali; 'kalajan koe andjeun dipepelingan, noe dipandang dibaralikkeun ka toret andjeun; doepi eta teh pada koemalantjang, hanteu noeroet kana timbalan andjeun, salérésna pada ngadosa ka hoekoem andjeun, ("
 31 toerta tijap-tijap manoesa, noe ngalampahkeun eta teh, tangtoe hiroep koe eta,) saréng pada njanggakeun poendoek basangkal, bari ngaheuraskeun beuheug, keukeuh
 32 hanteu noeroet. 'Doepi koe andjeun disabaran bae sababaraha taoen lamina, "
 saréng mepelingan deui ka maranehanana koe Roh andjeun, koe lantaran nabi-nabi andjeun, nanging hanteu dikaroepingkeun; mana koe andjeun disarelehkeun ka leungeun sakoer bangsa tanah-tanah. 'Tanapi tina langkoeng-langkoeng nja kawélasan andjeun, noe mawi koe andjeun hanteu disépkkeun, saréng hanteu ditalar; karantén andjeun teh
 Allah sipat koernija, nja sipat wélas. 'Ari ajeuna, noen Allah koering sadaja, Allah noe langkoeng agoeng, noe langkoeng kawasa, saréng matak sijeun, noe nétépkeun pérédjandjian sarawoeh kaésihan!

moegi oelah dimanah sapira saniskantén kasoésahan, anoe geus naradjang ka koering sadaja, ka radja-radja koering, ka kapala-kapala, ka panghoeloe-panghoeloe, ka nabi-nabi, ka karoehoen-karoehoen, saréng ka sadaja bae oemat andjeun, "
 33 ti djaman radja-radja Asoer dongkap ka dintén ijeu. 'Nanging "
 34 andjeun teh adil hal saniskantén noe geus ngadatangan ka koering; karantén andjeun midamél noe satoehoe, doepi koering sadaja mah milampah noe doraka.
 'Ari radja-radja koering, kapala-kapala, panghoeloe-panghoeloe sarawoeh karoehoen-karoehoen koering, hanteu ngalampahkeun toret andjeun, saréng hanteu ngarégépkeun kana timbalan andjeun, kitoe deui kana pértelaän, noe koe andjeun dipértelakeun ka maranehanana. 'Karantén eta teh dina ngaradjaänana, saréng dina ngarasa kasaeän andjeun noe sakitoe gédena, noe koe andjeun dipasihkeun ka darinja, kalajan dina tanah noe léga nja lendo, noe koe andjeun dipaparinkeun ka hareupeunana, hanteu ngabarakti ka andjeun, saréng hanteu tobat, mitjeun kalakoe-
 35 anana noe awon-awon. 'Salérésna, "
 36 koering teh ajeuna pada koemawoela; saréng ari tanah, noe koe andjeun dipasihkeun ka karoehoen koering, soepaja naréda boewahna saréng kangenahanana, salérésna, koering teh pada
 37 koemawoela dina eta tanah. 'Saréng ngabidjilkeunana hasilna nja pikeun radja-radja, noe koe andjeun dikawasa-keun ka koering sadaja tina sabab dosadosa koering; estoe pada kawasa ka awak koering, kitoe deui ka sasatoan koering, sakoemaha kasoekaänana bae; djadi koering teh pada njandang kasoe-
 38 kéran bangét pisan. 'Démi dina saniskantén hal kitoe, koering sadaja nijjeun pérédjandjian koekoeh, saréng disératkeun; ari kapala-kapala koering, ahli-ahli Lewi saréng panghoeloe-panghoeloe bade pada ngétjap inja. a p. 8: 1. b Est. 4: 1. c 1 Moesa 1: 1; Djab. 146: 6. d 1 Radj. 8: 27. e 1 Moesa 11: 31; 17: 5. f 1 Moesa 15: 18; 22: 16. g 2 Moesa 7: 3; 13: 11. h 2 Sam. 7: 23. i 2 Moesa 14: 21; 15: 10. j 2 Moesa 13: 21. k 2 Moesa 19: 18; 20: 1. l 2 Moesa 16: 4; 17: 6. m 4 Moesa 13: 2; 14: 30. n 2 Moesa 33: 3, 5. o 4 Moesa 14: 4. p 2 Moesa 34: 6. q 2 Moesa 32: 4. r 4 Moesa 11: 17, 25. s 5 Moesa 8: 2-4; 29: 5. t 4 Moesa 21: 21, 33. u 1 Moesa 22: 17. v 5 Moesa 6: 10; 8: 7. w 1 Radj. 14: 9; 18: 4. x Hak. 2: 14. y Hak. 2: 16; 3: 9, 15. z 3 Moesa 18: 5. aa 2 Bab. 24: 19. bb 2 Radj. 15: 29; 17: 6. cc Esr. 9: 15. dd Esr. 9: 9.

PASAL 10.

Ari noe ngétjap nja ijeu: ^a Nĕhemja Abopati, poetra Hakalja, djeung Sidkia; ² ³ 'Sĕraja, Asarja, Jĕrmiã; 'Pashoer, ⁴ Amarja, Malkia; 'Hatoes, Sĕbanya, Mia-loek; 'Harim, Mĕremot, Obadya; 'Daniĕl, ⁶ ⁷ Ginĕton, Baroek; 'Mĕsoelam, Abia, Miamin; 'Maãsia, Bilgai, djeung Sĕmaja; ⁹ eta sakabeh teh panghoeloe. 'Ari ahli Lewi nja ijeu: Jesoea poetra Asanya, Binoei, kaãsoep anak-poetoe Henadad, ¹⁰ djeung Kadmiĕl; 'sarta saderekna: Sĕbanya, Hodia, Kĕlita, Pĕlaja, Hanan; ¹¹ ¹² 'Mika, Rĕhob, Hasabja; 'Sakoer, Serehja, ¹³ Sĕbanya; 'Hodia, Bani djeung Bĕninioe. ¹⁴ 'Loeloegoe bangsa nja ijeu: Paros, Pahat-Moab, Elam, Satoe, Bani; 'Boeni, ¹⁵ Asgad, Bĕbai; 'Adonia, Bigwai, Adin; ¹⁷ ¹⁸ 'Ater, Hiskia, Asoer; 'Hodia, Hasoem, Besai; 'Harip, Anatot, Nebai; 'Magpias, ¹⁹ ²⁰ Mĕsoelam, Hesir; 'Mĕsesabel, Sadok, ²¹ ²² ²³ ²⁴ 'Pĕlatya, Hanan, Anaja; 'Hosea, Hananya, Hasoeb; 'Halohes, Pilha, Sobek; 'Rĕhoem, Hasabna, Maãseja; 'sarta ²⁵ ²⁶ Ahia, Hanan, Anan; 'Malook, Harim djeung Baãna. 'Ari djalma-djalma salijan ti eta, panghoeloe-panghoeloe, ahli-ahli Lewi, poerah toenggoe lawang, ahli njanji, Nĕtinim, djeung sakoer bae noe geus misahkeun maneh ti sagala bangsa tanah-tanah kana toret Allah, pama-djikanana, anakna awewe-lalaki, sakoer noe boga kanjaho, noe boga pangarti, ²⁹ 'pada moentang ka doeloer-doeloerna, nja ka sadaja gĕgĕdenna, ^b pada mandjing kana panjapa djeung kana soempah, sanggoep ngalakonan toret Allah, noe dipaparinkeun koe lantaran Moesa, abdi Allah teja, sarta sanggoep ngestoekeun djeung ngalampahkeun sakabeh timbalan Pangeran, Goesti oerang, kitoe deui hoekoemna djeung pikoekoehna; ³⁰ 'sarta ^c ari anak oerang awewe moal dibikeun ka bangsa eusi tanah, kitoe deui anak itoe awewe moal ditjokot keur pipamadjukanean anak oerang laki; 'sarta ^d lamoen bangsa eusi tanah mawa dagangan dina poĕ sabat, barang-barang atawa kahiroepan naon-naon, moal dibeuli ti maranehanana dina sabat atawa dina poĕ soetji; ^e samalah dek ngalĕpaskĕn taoen katoadjoeh, sarta ³² djeung pihoe tangkeun naon bae. 'Djeung

deui kaola pada nangtoekeun parentah lampahkeuneun sorangan, ^f nja mĕrĕloekeun maneh majar sataoen sapĕrti loe sekel, keur hal babakti di gĕdong Allah ³³ oerang; 'baris ^g roti tata-tata, sarta baris koerban kadaharan teu pĕtot-pĕtot; baris koerban doeroekan teu pĕtot-pĕtot, djeung noe dina poĕ sabat sarta dina pananggalan; kitoe deui baris koerban pesta, baris barang noe disoetjikeun, sarta baris koerban dosa, pikeun njijeun karapihan tina sabab Israil; tjindĕkna baris saniskara gawe di gĕdong Allah oerang. 'Djeung deui kaola pada lotĕre, ³⁴ nja eta para panghoeloe, ahli-ahli Lewi djeung djalma noe loba, ^h dina hal pĕrkara pangabakti soeloeh, dek didatangkeun ka gĕdong Allah oerang, noeroetkeun ahli karoehoen oerang, dina mangsa noe ditangtoekeun, saban-saban taoen, ⁱ baris doeroekeun dina altar Pangeran, Allah oerang, sakoemaha noe kaoengĕlkeun dina toret. 'Sarta sĕdja njanngankeun ka gĕdong Pangeran ^j tjikal taneuh oerang, djeung tjikal sakabeh boeboewahan saroepeaning tatangkalan, saban- ³⁵ saban taoen; 'kitoe deui ^k tjikal anak oerang lalaki sarta tjikal tjetjoĕan oerang, sakoemaha noe kaoengĕlkeun dina toret; nja eta tjikal sapi-domba oerang arek didatangkeun ka gĕdong Allah oerang, ka para panghoeloe, noe ngabarakti di gĕdong Allah oerang; ³⁷ 'sarta ari ^l loeloegoe adonan oerang, djeung koerban hatoeran ti oerang, kitoe deui boewah saroepeaning tatangkalan, ^m anggoer djeung minjak, koe oerang dek didatangkeun ka para panghoeloe, ka pondok-pondok gĕdong Allah oerang; ⁿ sarta pĕrpoeloehan tanah oerang dek dibikeun ka ahli-ahli Lewi; karena eta teh ahli Lewi noe koedoe narima pĕrpoeloehan di sakabeh nagara oerang milampah tani. 'Djeung deui panghoeloe, poetra Haroen, sae oerang koedoe miloe djeung ahli-ahli Lewi, samangsa ahli Lewi narima pĕrpoeloehan; ^o sarta ahli Lewi teh koedoe njarang-gakeun sapĕrpoeloeh tina pĕrpoeloehan ka gĕdong Allah oerang, ka pondok-pondok, nja ka goedang radja-brana. ³⁹ 'Karana oerang Israil djeung oerang Lewi koedoe pada ngadatangkeun koerban hatoeran bangsa gandoem, anggoer

djeung minjak kana eta pondok-pondok; di dinja ajana paparabotan kasoetjian, kitoe deui panghoeloe noe ngabarakti, sarta poerah toeggoe lawang djeung ahli njanji. ^p Sarta kaeola sadaja moal ninggalkeun gëdong Allah oerang.

a p. 1; 1; 8:10. b p. 9:38. c 2 Moesa 34:16; 5 Moesa 7:3. d p. 13:15. e 2 Moesa 23:11; 5 Moesa 15:2. f 2 Moesa 30:13. g 2 Bab. 2:4. h p. 13:31. i 3 Moesa 6:12. j 2 Moesa 23:19. k 2 Moesa 13:12, 13. l 3 Moesa 23:17. m 5 Moesa 18:4. n 4 Moesa 18:21. o 4 Moesa 18:26. p p. 13:10, 11.

PASAL 11.

Ari kapala-kapala bangsa pada matoeh di Jérusalem; dëmi djalma salijan ti eta mah pada lotëre, ti sapoeloh dek ngasoepkeun hidji, sina matoeh di Jérusalem, ^a nagara soetji; ari noe salapan bagian deui mah tëtëp di nagara-
 2 nagarana. 'Sarta djalma noe loba ngabërkahan ka sakabeh djalma noe soeka sorangan dek matoeh di Jérusalem.
 3 'Nja ijeu loeloegoe kabupaten, noe maratoeh di Jérusalem; tatapi di nagara-nagara Joeda mah hidji-hidji djalma pada tjitjing di samilik-samilikna, di sanagara-sanagarana, nja eta oerang Israil noe loba, para panghoeloe, ahli-ahli Lewi, ^b Nëtinim djeung ^c anak-poetoe
 4 abdi-abdi Soeleman teja. 'Ari noe matoeh di Jérusalem sawareh anak-poetoe Joeda, sawareh anak-poetoe Binyamin. Ti anak-poetoe Joeda teja Ataja, poetra Oesia, anoe poetra Djakaria, anoe poetra Amarja, anoe poetra Sëpatya, anoe poetra Mahalalel, noe kaäsoep poetra
 5 Peres teja; 'kitoe deui Maäseja, poetra Baroek, anoe poetra Kolhose, anoe poetra Hasaja, anoe poetra Adaja, anoe poetra Jojarib, anoe poetra Djakaria, anoe poetra oerang Sela. 'Djoemlah anak-poetoe Peres, noe maratoeh di Jérusalem, opat ratoes gënëp poe-
 7 loeh dalapan djalma përkosa. 'Sarta nja ijeu anak-poetoe Binyamin: Saloe, poetra Mësoelam, anoe poetra Joëd, anoe poetra Pédaja, anoe poetra Kolaja, anoe poetra Maäseja, anoe poetra Itiël, anoe
 8 poetra Jësaja. 'Ari sanggeus eta Gabai, Salai, salapan ratoes dalapan likoer.
 9 'Ari Joël poetra Sikri noe djadi pangroeroes njangking eta, sarta Joeda poetra Hasënoea noe djadi kadoewana
 10 njangking nagara. 'Ti para panghoeloe
 11 teja Jëdaja poetra Jojarib, Jakin; 'Së-

raja, poetra Hilkia, anoe poetra Mësoelam, anoe poetra Sadok, anoe poetra Mërajot, anoe poetra Ahitoeb, gëgëdong
 12 gëdong Allah; 'djeung saderek-saderekna, noe pada milampah pagawean di gëdong, dalapan ratoes doewa likoer. Aja deui Adaja, poetra Jérham, anoe poetra Pélalja, anoe poetra Amsi, anoe poetra Djakaria, anoe poetra Pashoer, anoe
 13 poetra Malkia; 'djeung saderek-saderekna, noe pada djadi loeloegoe ahli karoehoen, doewa ratoes opat poeloh doewa. Aja deui Amasai, poetra Asarel, anoe poetra Ahsai, anoe poetra Mësile-
 14 mot, anoe poetra Imer; 'djeung saderek-saderekna, djalma garagah-përkosa, saratoes dalapan likoer. Ari noe djadi pangroeroes njangking eta, nja Sabdiël
 15 poetra Hagëdolim. 'Ari ti ahli Lewi teja Sëmaja, poetra Hasoeb, anoe poetra Asrikam, anoe poetra Hasabja, anoe poetra Boeni. 'Aja deui Sabtai djeung Josabad, noe njarangking pagawean loewar di
 16 gëdong Allah, kaäsoep loeloegoe ahli Lewi. 'Aja deui Matanya, poetra Mika, anoe poetra Sabdi, anoe poetra Asap, noe djadi loeloegoe, poerah ngamimitian ngatoerkeun noehoen dina nënëda; djeung
 17 Bakboekja, noe djadi kadoewana di lëbah saderek-saderekna; sarta Abda, poetra Samoea, anoe poetra Galal, anoe
 18 poetra Jëdoetoen. 'Djoemlah ahli Lewi noe di nagara soetji teh doewa ratoes dalapan poeloh opat. 'Sarta ari poerah toenggoe lawang teja Akoeb djeung Talmon, sarta saderek-saderekna, noe pada ngadjaga lawang-lawang, saratoes toedjoe poeloh doewa. 'Ari oerang Israil salijan ti eta, para panghoeloe djeung
 21 ahli-ahli Lewi, arajana di sakabeh nagara Joeda, di samilik-samilikna. 'Tatapi ari Nëtinim teja mah ngarënggonna di Opel; sarta noe njangking Nëtinim
 22 teh nja eta Siha djeung Gispa. 'Ari noe djadi pangroeroes ahli Lewi noe di Jérusalem, nja eta Oesi, poetra Bani, anoe poetra Hasabja, anoe poetra Matanya, anoe poetra Mika, kaäsoep anak-poetoe Asap, noe djaradi ahli njanji teja, një-
 23 kël pagawean gëdong Allah. 'Karana aja timbalan radja hal maranehanana, nja aja katangtoenan hal ahli-ahli njanji, sabakoena dina oenggal-oenggal poë. 'Sarta Pëtahja poetra Mësesabel, kaäsoep

anak-poetoe Serah, anoe poetra Joeda teja, ngawakilan radja dina sagala pĕrkara djalma-djalma. 'Ari moenggoeh desa-desa djeung pasisianana, aja anak-poetoe Joeda tjaritjing di Kirjat-Arba djeung pilĕmboeranana, aja noe di Dibon djeung pilĕmboeranana, aja noe di Jĕkabel djeung pikampoenganana; 'aja noe di Jesoea, aja noe di Molada, aja noe di Bet-Pelet; 'aja noe di Hasar-Soeal, aja noe di Berseba djeung pilĕmboeranana; 'aja noe di Siklag, aja noe di Mĕkona sarta di pilĕmboeranana; 'aja noe di En-Rimon, aja noe di Sora, aja noe di Jarmoet, 'Sanoah, Adoelam djeung pikampoenganana, Lakis djeung pasisianana, sarta Aseka djeung pilĕmboeranana. Djadi ngĕnggonna ti sĕmĕt Berseba tĕpi ka lĕbak Hinom. 'Dĕmi anak-poetoe Binyamin ngĕnggonna ti sĕmĕt Geba, di Mikmas, di Aja, sarta di Bet-El djeung pilĕmboeranana; 'di Anatot, Nob, Ananya, 'Hasor, Ramah, Gitaim, 'Hadid, Sĕboim, Nĕbalat, 'Lod djeung Ono, lĕbak toekang-toekang. 'Sarta moenggoeh ahli Lewi, sawareh bagianana di Joeda kaŕsoep ka Binyamin.

a Jes. 48:2. b p. 10:28. c p. 7:57.

PASAL 12.

Sarta nja ijeu panghoeloe djeung ahli Lewi, noe arindit "ngiring Sĕroebabel poetra Saltiĕl djeung Jesoea teja: Sĕraja, Jĕrnia, Esra; 'Amarja, Maloek, Hatoes; 'Sĕkanya, Rĕhoem, Mĕremot; 'Ido, Ginĕtoi, Abia; 'Miamin, Maĕdya, Bilga; 'Sĕmaja, Jojarib, Jĕdaja; 'Saloe, Amok, Hilkia djeung Jĕdaja. Eta kabeh djadi loeloegoe para panghoeloe djeung saderek-sadereka, keur mangsa Jesoea teja. 'Sarta ari ahli Lewi teja Jesoea, Binoei, Kadmiĕl, Serebja, Joeda djeung Matanya; nja eta Matanya djeung saderek-sadereka njangking hal nganoehoenkeun. 'Ari Bakboekja djeung Oeni, doewanana saderek eta, pahareup-hareup djeung eta nja djagaĕn. 'Ari Jesoea poepetra Jojakim, Jojakim poepetra Eljasib, Eljasib poepetra Jojada, 'Jojada poepetra Jonatan, Jonatan poepetra Jadoea. 'Dĕmi keur mangsa Jojakim teja, panghoeloe-panghoeloe noe djaradi loeloegoe ahli karoehoen teh, nja ijeu: Sĕraja diganti koe Mĕraja; Jĕrnia

13 diganti koe Hananya; 'Esra diganti koe Mĕsoelam; Amarja diganti koe Johanan; 14 'Mĕloeki diganti koe Jonatan; Sĕbanya 15 diganti koe Joesoep; 'Harim diganti koe Adna; Mĕrajot diganti koe Helkai; 'Ido 16 diganti koe Djakaria; Ginĕton diganti 17 koe Mĕsoelam; 'Abia diganti koe Sikri; 18 Minyamin, Moadya diganti koe Piltai; 19 'Bilga diganti koe Samoea; Sĕmaja diganti koe Jonatan; 'Jojarib diganti koe 20 Matnai; Jĕdaja diganti koe Oesi; 'Salai 21 diganti koe Kalai; Amok diganti koe Eber; 'Hilkia diganti koe Hasabja; Jĕ- 22 daja diganti koe Nĕtanel. 'Ahli Lewi keur mangsa Eljasib, Jojada, Johanan djeung Jadoea teja, ditaroeliskeun para loeloegoe ahli karoehoen; kitoe keneh para panghoeloe keur mangsa ^b Darioes, 23 oerang Persi, djoemĕnĕng radja. 'Anak-poetoe Lewi, para loeloegoe ahli karoehoen, ditaroeliskeun dina kitab babad, tĕpi kana mangsa ^c Johanan poetra 24 Eljasib teja. 'Ari loeloegoe ahli Lewi, nja eta Hasabja, Serebja djeung Jesoea poetra Kadmiĕl; sarta saderek-sadereka pahareup-hareup djeung eta, baris moedji djeung baris nganoehoenkeun, ^d noeroetkeun timbalan Dawoed, piwarangan Allah teja, djagaĕn adoe-hareupan djeung 25 djagaĕn deui. 'Matanya djeung Bakboekja, 'Obadya, Mĕsoelam, Talmon djeung Akoeb djaradi toenggoe lawang, ngadjaga djagaĕn goedang kahasilan dina 26 lawang-lawang. 'Nja eta teh arajana keur mangsa Jojakim, poetra Jesoea, anoe poetra Josadak, sarta keur mangsa bopati Nĕhemja djeung ^e panghoeloe Esra, ahli kitab teja. a Esr. 2:2. b Esr. 4:5. c Esr. 10:6. d 2 Bab. 8:14. e Esr. 7:11.

27 Ari mangsa dek njalamĕtkeun koeta Jĕroesalem, " seug narejang ahli-ahli Lewi ka sakabeh ĕnggon-ĕnggonna, di-arala ka Jĕroesalem, hajang njalamĕtkeun sarta kaboengahan, nja kalawan nganoehoenkeun, djeung kalawan njanji, make tjetjempres, tjĕlĕmpoeng djeung 28 katjapi. 'Toeloj anak-poetoe ahli-ahli njanji karoempoel, daratagna ti tanah lempar sakoeriling Jĕroesalem, sarta ti 29 pidesaĕn oerang Nĕtopa; 'kitoe deui ti Bet-Gilgal, sarta ti bilangan Geba djeung Asmawet; karana ahli njanji teh geus njarjeun desa-desa keur dirina sakoeriling Jĕroesalem. 'Toeloj para

panghoeloe djeung ahli-ahli Lewi ^b pada ngabérésihan maneh; tidinja ngabérésihan djalma loba, kitoe deui lawang-lawang sarta djeung keotana. 'Tidinja koe kaola para kapala Joeda disina oenggah kana loehoer koeta, sarta kaola ngadégkeun doewa goendoekan galéde, baris nganoehoenkeun, sarta leumpang ngaleut; [noe hidji] broel ngatoehoe dina loehoer koeta, ngadjoegdjoeg lawang

32 Djarian; 'diiringkeun koe Hosaja djeung

33 saparo kapala Joeda, 'sarta Asarja, Esra

34 djeung Mésaelan, 'Joeda djeung Binyamin, sarta Sémaja djeung Jérnia; 'kitoe deui sawareh anak-poetoe panghoeloe, marawa tarompet: Djakaria, poetra Jonatan, anoe poetra Sémaja, anoe poetra Matanya, anoe poetra Mikaja, anoe poetra Sakoer, anoe poetra Asap; 'reudjeung saderekna, Sémaja djeung Asarel, Milalai, Gilalai, Maai, Nétanel, Joeda djeung Hanani, marawa ^c tatabeuhan Dawoed, piwangan Allah teja; ari Esra, ahli

37 kitab teja, angkat ti heulaeunana. 'Ari geus népi ka lébah lawang Soemoer, bras ka hareupeunana, aroenggah dina tangga dajeh Dawoed, nJORANG tandjakan koeta, girangeun gédong Dawoed, bras népi ka lawang Tjai, tēbeh wetan.

38 'Dēmi goendoekan noe hidji deui baris nganoehoenkeun, leumpangna népongan noe tadi, diiringkeun koe kaola djeung djalma noe saparo deui, dina loehoer koeta, nJORANG papangoengan Pameuleuman, sarta népi kana koeta

39 kandél; 'toeloej nJORANG lawang Epraim, nJORANG deui lawang Lawas, nJORANG deui lawang Laeok, papangoengan Hananel, djeung papangoengan Mea, sarta népi ka lawang Domba; seg pada ngarandég dina lawang Pandjara. 'Tidinja eta doewa goendoekan noe nganoehoenkeun teh narangtoeng di gédong Allah, djeung diri kaola, sarta kaola direudjeungan koe saparo pangkat-pangkat.

41 'Ari panghoeloe Eljakim, Maéseja, Minyamin, Mikaja, Eljoēnai, Djakaria djeung

42 Hananya pada make tarompet; 'kitoe deui Maéseja, Sémaja, Elasar, Oesi, Johanan, Malkia, Elam djeung Eser. Ari ahli njanji pada njanji sarta tarik swarnana, djeung Jisrahja noe djadi panggoeroes. 'Sarta ngaloerban dina poé cfa, rosa pisan ngoerbanna, bari pada

boengah; wantoe koe Allah pada dipaparin kaboengahan rosa pisan; ari awewe djeung baroedak kitoe deui pada boengah; ^a wani kaboengahan Jérusalem kadenge ti kadjaeohan.

a p. 7: 73.

b Esr. 6: 20. c 2 Bab. 29: 26. d Esr. 3: 13.

44 Dina mangsa eta aja djalma noe dirangkat ngoeroes ^a kana pondok-pondok radja-brana, kana koerban hatoe-ran, kana loeloegoe beubeungan, sarta kana pérpoelohan, soepaja dina eta ngoempolkeun, noeroetkeun lahan nagara-nagara, doeoeman noe ditangtoekeun koe toret, pikeun para panghoeloe sarta pikeun ahli-ahli Lewi; karana Joeda teh boengah koe hal panghoeloe sarta koe hal ahli Lewi noe ngaradég.

45 'Ari eta teh pada ngadjaga kana djagaan Allahna, djeung kana djagaan bebérésih. Pon kitoe keneh ahli njanji djeung poerah toenggoe lawang, noeroetkeun timbalan Dawoed djeung timbalan Soelman poetrana. 'Karana ^b dina djaman Dawoed djeung Asap, ti baheula, aja loeloegoe ahli njanji, sarta njanjian baris moedji djeung nganoehoenkeun ka Allah.

47 'Sarta sabangsa Israil keur mangsa Séroebabel, djeung keur mangsa Nēhemja, pada mere doeoeman ahli njanji djeung doeoeman poerah toenggoe lawang, sabakoena dina oenggal-oenggal poé; pada njoetjikeun baris ahli Lewi, ari ahli Lewi kitoe keneh njaroetjikeun baris anak-poetoe Haroen.

a p. 10: 37.

b 1 Bab. 25.

PASAL 13.

Dina mangsa eta diadji kitab Moesa, didengekeun koe djalma-djalma; seug manggih oengēlan eta kitab, ^a jen oerang Amon djeung oerang Moab teu meunang asoep ka pakoempoelan Allah, salalanggēngna; 'tina sabab eta teh ka oerang Israil hanteu mapag, teu nganteuran roti djeung tjai; samalah moeroehan Balhoem tina hal Israil, sina njapa ka dinja; tetapi panjangana koe Allah oerang diganti koe berkah. 'Dēmi geus kitoe, barang geus ngadareng papakon eta, seug pada misahkeun ti Israil sakabeh djalma tjampoeran.

a 5 Moesa 23: 3, 4, 5.

4 Ari mangsa ka toekang panghoeloe Eljasib, noe dibakoekeun kana pondok gédong Allah oerang, ^a sarta baraja ka

5 Tobia teja, 'geus njadijakeun hidji pondok gēde keur Tobia; ^b ari di dinja tadina bakoe diteundeunan koerban kadaharan, doepa djeung paparabotan, kitoe deui pēpoeloehan gandoem, anggoer djeung minjak, noe dimistikeun pikeun ahli Lewi, ahli njanji djeung poerah toenggoe lawang; kitoe deui koerban hatoeran pikeun para panghoeloe. 'Dēmi keur sakabeh hal kitoe kaeola teu aja di Jēroesalem; karana ^c mangsa katiloe-poeloh doewa taoenna Artahsasta teja djoemēnēng radja Baboel, kaeola ngadeuheus deui ka radja, tatapi geus rada lila antarana kaeola nēda amit deui ka radja.

7 'Ana kaeola geus datang deui ka Jēroesalem, toeloej kaeola waspada dina kagorengan, noe koe Eljasib dilampahkeun koe karana Tobia, datang ka dipangjandijakeun hidji pondok di boeroean gēdong

8 Allah. 'Seug hate kaeola teu ngeunah katjida; pek sakabeh parabot imah Tobia koe kaeola tina djero pondok dialoengkeun ka loewar. 'Toeloej kaeola marentah pondok-pondok dibērēsihan; geus kitoe kaeola ka dinja, moelangkeun ^d parabot gēdong Allah, koerban kadaharan reudjeung doepa. *a p. 6:18. b p. 12:44. c p. 5:14. d p. 10:39.*

10 Djeung deui kaeola meunang njaho, ^a jen doeoeman ahli Lewi hanteu dibikeun ka dinja, noe matak ahli Lewi sarta ahli njanji, anoe ngalakonan gawe, geus pada ngalejos, masing-masing ka lahanna.

11 'Toeloej kaeola madoean ka pangkat-pangkat, kijeu omong kaeola: ^b Naha gēdong Allah mana ditinggalkeun? Tidinja koe kaeola pada dikoempolkeun, bari seug diaradēgkeun deui dina babakoena.

12 'Geus kitoe sakabeh oerang Joeda ^c pada ngadatangeun pēpoeloehan gandoem, anggoer djeung minjak kana goedang radja-brana. 'Sarta kaeola njjeun toekang radja-brana, njangking radja-brana, nja Selemja panghoeloe, djeung Sadok ahli kitab, sarta Pēdaja ahli Lewi; dibatoeran Hanan, poeta Sakoer, anoe poeta Matanya; karana nja eta noe diarang-kēn satoehoe; ari kawadjabanana ngabagi-bagi ka doeloer-doeloerna. 'Noen, Allah koering! ^d moegi-moegi emoet ka koering tina hal kitoe; sarēng moegi oelah ngaleungitkeun kahemanan koering, noe koe koering dilampahkeun ka

gēdong Allah koering sarēng ka djaganana. *a p. 12:47. b p. 10:39.*

c 4 Moesa 18:21. d p. 5:19.

15 Dina mangsa eta kaeola di tanah Joeda nendjo djalma keur ngirik bak pamērēsian anggoer dina poē sabat, sarta noe ngakoetan gandoem, dimomotkeun dina kalde, kitoe deui noe ngakoetan tji-anggoer, boewah anggoer, boewah kondang djeung sagala bae babawaan; dibawana ka Jēroesalem dina poē sabat; toeloej koe kaeola pada diingētan keur mangsana ngadjaroewal kahiroepan. 'Sarta aja oerang Tiroses tjaritjing di djero nagara, sok ngakoetan laoek sarta roepa-roepa dagangan, didjaroewal ka oerang Joeda djeung di Jēroesalem dina poē sabat.

17 'Tidinja kaeola madoean ka menak-menak Joeda, kijeu omong kaeola ka darinja: Naha sarampejan milampah pērkarasakitoe gorengna, bēt ngarēmpak poē

18 sabat? 'Lain kitoe lalampahan karoehoen sarampejan, anoe matak Allah oerang ngadatangeun ijeu sakabeh katjilakaan ka diri oerang sarta ka ijeu nagara? Estoe sarampejan teh nambahan bebēndoe ka Israel, djalan ngarēmpak sabat.

19 'Ari geus kitoe, tjap-tjap malēm sabat, barang reup dina lawang-lawang Jēroesalem, seg kaeola nitah panto-panto dipendeutkeun, sarta parentah kaeola, oelah diboekakeun memeh bada sabat. Malah ^a baroedak kaeola sawareh dipērnahkeun dina lawang-lawang, oelah aja babawaan asoep dina poē sabat. 'Tidinja toekang balantik djeung toekang ngadjoewal roepa-roepa dagangan mareuting loewareun Jēroesalem, sakali doewa kali.

21 'Toeloej koe kaeola pada diingētan, kijeu omong kaeola ka darinja: Naha maraneh meuting hareupeun koeta? Oepama meuting deui, maraneh dek ditangkēp. Ti harita teu datang-datang deui dina sabat.

22 'Sarta kaeola marentah ka ahli Lewi, koedoe pada ngabērēsihan diri, bari toeloej daratang ngadjaga lawang-lawang, soepaja poē sabat disoetjikeun. Tina eta ge, noen Allah koering! ^b moegi-moegi emoet ka koering, sarēng moegi aja piwēlas ka koering, noemoetkeun kagēdean kaāsihan andjeun. *a p. 4:23. b p. 5:19.*

23 Djeung deui dina mangsa eta kaeola manggih oerang Jahoedi raja pisan, ^a noe ngēnggonkeun awewe bangsa Asdod,

24 bangsa Amon djeung bangsa Moab. 'Ari anak-anakna ngomong saparo basa Asdod, teu barisa'eun ngomong basa Jehoedi, ĩnjana noeroetkeun basa oenggal-oenggal bangsa. 'Toeloej eta djalma koe kaoela dipadoean, djeung disarapa, sarta sawareh eta djalma koe kaoela diteunggeulan, djeung didoedoetan boeokna; malah koe kaoela pada disoempahan njĕboet Allah, [omong kaoela]: Papatjoe-
 25 wan maraneh mere anak maraneh awe-we ka anak itoe lalaki, atawa njokot anak itoe awe-we keur pipamadjikaneun anak maraneh lalaki, soemawonna keur
 26 diri maraneh. 'Lain djalman kitoe, noe matak Soeleman, radja Israil, milampah dosa? Ari bangsa noe loba ^b taja radja noe mapakan ka andjeunna, ^c sarta dipikaših koe Allahna, toer koe Allah didj-djikeun radja, njangking sabangsa Israil; ^a parandene andjeunna ge milampah
 27 dosa, kabawa koe awe-we bangsa sedjen. 'Koemaha kami nja rek ngagoegoek ka maraneh, milampah sakabeh kagorengan

noe sakitoe gĕdena, nja njijeun kasalahan ka Allah oerang, djalan ngĕnggon-
 28 keun awe-we bangsa sedjen? 'Sarta aja hidji poetra Jorada, anoe poetra panghoeloe goeng Eljasib, pĕrnah minantoe ka ^e Sanbalat, oerang Horon teja; toeloej koe kaoela ditoendoeng ti diri kaoela. 'Noen, Allah koering! / moegi-moegi
 29 emoet ka darinja, tina sabab ngarĕgĕdkeun kapanghoeloean, nja ngarĕgĕdkeun pĕrdjangdjian kapanghoeloean sarĕng
 30 pĕrdjangdjian ahli Lewi. 'Tah, ^g kitoe eta dibĕrĕsihanana koe kaoela, dileungitkeun sakoer bangsa sedjen, sarta kaoela ngatoer deui djagaĕn panghoeloe
 31 djeung ahli Lewi, sagawena-sagawena; 'kitoe deui ^h hal pangabakti soeloe, baris dina mangsa noe ditangtoekeun, sarta djeung hal tjikal benbeumangan teja. 'Noen, Allah koering! / moegi-moegi emoet ka koering, matak djadi kangeunahan.

a Esr. 9:2; *p.* 10:30. *b* 1 Radj. 3:13. *c* 2 Sam. 12:24.

d 1 Radj. 11:3. *e* *p.* 2:19. *f* *p.* 6:14. *g* Esr. 10:16.

h *p.* 10:34. *i* *p.* 5:19.

KITAB ESTER.

PASAL 1.

Ari geus kitoe, keur mangsa ^a Ahasweros, (nja eta Ahasweros teh ngaradjaĕn ti sĕmĕt tanah Hindoe tĕpi ka tanah Koes, saratoes toedjoeĕ likoer
 2 tjoetak;) 'dina mangsa eta, keur radja Ahasweros linggih dina korsi karadja-
 3 anana, ^b di karaton Soesan, 'dina katiloe taoenna andjeunna djoemĕnĕng radja, harita andjeunna mestakeun ka sadaja kapalana djeung mantrina; ari balad
 4 Persi djeung Madajin, para menak sarta para kapala tjoetak, aja di pajoeneunana;
 5 'bari andjeunna nembongkeun kasoegihan kamoeljaĕning karadjaĕnana, sarta djeung kaleuwihan kaĕhenganing kagoenganana, lila pisan, saratoes dalapan
 6 poeloeĕ poĕ. 'Dĕmi geus djĕdjĕg poĕ eta, radja mestakeun ka sakabeh djalma noe aja di karaton Soesan, ka noe gĕde ka noe leutik, toedjoeĕ poĕ lilana, di boe-

6 roean taman padalĕman radja. 'Aja loeloeĕroer lawon bodas djeung biroe langit, koe tali boĕĕ katji djeung woengoe ditlikeun ka ali-ali perak, dina tihang marmĕr; randjangna ĕmas djeung perak, ajana dina oebin batoe hedjo, batoe bodas, batoe koneng djeung batoe beu-
 7 reum. 'Ari njoegoehanana nginoem dina wawadahan ĕmas, toer wadah teh beda-beda roepana, sarta anggoer karadjaĕn teh loba pisan, sakadar kasoegihan radja.
 8 'Dĕmi nginoemna noeroetkeun hoekoem; taja noe maksa; karana kitoe parentah radja ka sakoer ngabeui gĕdongna, sina milampah sakoemaha kasoekaĕn hidji-
 9 hidji djalma. 'Kitoe keneh Wasti, radja istri, mestakeun ka para istri di gĕdong karadjaĕn radja Ahasweros. *a* Esr. 4:6.

b Neh. 1:1.

10 Dina poĕ noe katoedjoeĕ, keur radja soeka manah koe tji-anggoer, seug

nimbangan ka Mëhoeman, Bista, Harbona, Bigta djeung Abagta, Setar djeung Karakas, nja eta mantri djëro noe toedjoe, poerah ngalaladenan di pajoeneun radja

11 Ahasweros, 'koedoe ngala Wasti, radja istri, dideuheuskeun ka pajoeneun radja, nganggo makoeta karadjaän; këršana nembongkeun kageulisanana ka djalma-djalma djeung ka kapala-kapala; wan-

12 toe langkoeng aloes roepana. 'Dëmi radja istri Wasti teu kërsaean ngadeuheusan, teu anoet ka timbalan radja, noe dilantarankeun koe mantri djëro teja. Toeloej radja bëndoe langkoeng-langkoeng, moenggha ngëntab wërana di

13 djëro manahna. 'Tidinja radja mariksa ka boedjangga-boedjangga, noe nganjarahokeun dina mangsa-mangsa; karana nja kitoe pangango radja moenggoeh

14 hoekoem; 'ari noe pangparëkna ka andjeunna nja Karsëna, Setar, Admata, 'Tarsis, Meres, Marsëna djeng Mëmoe-

15 kan, toedjoehanana kapala oerang Persi djeung oerang Madajin, pada bakoe marëk di pajoeneun radja, sarta tjara-

16 lik panggirangna dina karadjaän. ['Lahirna]: Noeroetkeun hoekoem, radja istri Wasti teh koedoe dikoemahakeun, pedah teu ngalampahkeun timbalan radja Ahasweros, noe dilantarankeun koe

17 mantri djëro teja 'Mihatoer Mëmoe kan ka pajoeneun radja sarta ka para kapala: Lain ka salira radja bae radja istri Wasti milampahna bengkok teh; salërëna kitoe keneh ka sadaja kapala-kapala sarëng ka sadaja djalma-djalma, noe di saniskantën tjoetak kagoengan

18 radja Ahasweros. 'Karantën eta lampah radja istri tinangtos kaeuar-aerkeun ka sadaja awewe-awewe; geus kantënan pada datang rasa njoemahkeun ka salakina, dimana aja noe ngaromong: Radja Ahasweros miwarang ngadeuheuskeun Wasti, radja istri, ka pajoeneunana, tapi

19 teu ngadeuheusan. 'Dalah dangët ajeuna keneh, sakoer kapala istri bangsa Persi sarëng Madajin, noe geus ngaroeping wartos eta lampah radja istri, tinangtos ngaromong kitoe ka sadaja kapala radja; tëmahna nja teu woedoe ngajakeun

20 tjoewa sarëng poendoeng. 'Madak sa-poek sang radja, moegi-moegi ka loewar timbalan ti salira radja, sarëng

piwarang disërátkeun, dilëbëtkeun kana parentah Persi sarëng Madajin, 'soepaja oelah dirëmpak, jen Wasti teh oelah lëbët deui ka pajoeneun radja Ahasweros; sarëng karadjaänana moegi koe radja dipasihkeun ka kantjana, noe oetama ti batan eta. 'Sarëng samangsa eta timbalan radja, anoe bade didamël, di-

21 embarkeun di sakaradjaänana, (wantoe karadjaän teh agoeng,) ladjëng sadajana awewe, gëde-leutik, tinangtos pada hormat ka salakina. 'Ari eta pihatoer pangraos radja sarta para kapala teh bënër; toeloej radja midamël saphiatoer

22 Mëmoe kan. 'Prak ngintoenkeun sërát ka sakabeh tjoetak kagoengan radja, ^b ka hidji-hidji tjoetak noeroetkeun aksarana, sarta ka hidji-hidji bangsa noeroetkeun basana, soepaja oenggal-oenggal djalma lalaki kawasa di saimahimahna, sarta njatoerkeun eta noeroetkeun basa bangsana. a p. 8: 8. b p. 3: 12.

PASAL 2.

Sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, Dbarang geus lëmpër bëndoe radja Ahasweros, ras radja emoeutan ka Wasti, ^a djeung ka lampahna, sarta ka noe ditangtoskeun hal Wasti teja. 'Pok rentjang-rentjang radja, noe ngalaladenan ka andjeunna, aroendjoe kan: Saena sang radja dipangnejangkeun landjang, parawan, noe gareulis roepina. 'Nja eta sang radja moegi ngadjënëngkeun toekang ngaloris di sadajana tjoetak karadjaänana, sina pada ngoempolkeun sakoer landjang, parawan, anoe geulis roepina, ka karaton Soesan, ka gëdong istri, di-

2 selehkeun ka panangan Hegai, mantri radja, toekang ngadjaga para istri, sarëng sina pada dileler përhijasanana. 'Geus kitoe mana-mana landjang, anoe sae koe pangraos radja, djënëngkeun radja, ngagëntosan Wasti. Ari eta pihatoer pangraos radja teh bënër; prak midamël kitoe. a p. 1: 12, 19.

3 Aja hidji oerang Jahoedi di karaton Soesan, djënënganana Mordëkai, poeta Jair, anoe poeta Simi, anoe poeta Kis,

4 oerang Binyamin. 'Ari eta djalma dibojong ti Jëroesalem, kaäsoep bojongan ^a noe dibojong reudjeung Jëkonya, radja Joeda, noe dibojong koe Nëboekadnesar, radja

5 Baboel teja. 'Sartangamemenan Hadasa,

nja eta Ester, poetra mamang Mordékai; wantoe Ester teh teu rama teu iboe. Ari eta landjang aloes dëdëg geulis roepa, sarta sanggeus maot iboe-ramana, dikoekeot koe Mordékai, diangkën poetra.

8 'Ari geus kitoe, mangsa geus kaoetara pangandika radja djeung parentahna, sarta mangsa landjang reja pisan dikoempolkeun ka karaton Soesan, diselehkeun ka panangan Hegai teja, seug Ester oge diala ka gëdong radja, diselehkeun ka panangan Hegai, toekang

9 ngadjaga para istri. 'Ari eta landjang koe pangraos Hegai oetama pisan, sarta landjang teh mëndak tjitërës di pajoeunana; djeung Hegai nageuwat ka Ester ngaleler përhijasanana, sarta doeomanana, kitoe deui dileler toedjoeih landjang beunnang mëting, ti gëdong radja; toer andjeunna dialihkeun katoet landjang-landjangna ka ënggon pangaloesna di gëdong istri. 'Dëmi Ester teu

10 mopojankeun bangsana djeung asalna; karana andjeunna diparentah koe Mordékai, jen oelah dipopojankeun. 'Sarta saban-saban poë Mordékai teu loewang angkat-angkatan di hareupeun boeroean gëdong istri, hojongeun oeninga Ester salamët hanteuna, sarta Ester bakal di

12 koemahakeun. 'Dëmi geus nëpi kana giliran hidji-hidji landjang ngadeuheusan ka radja Ahasweros, satoetoeupna dipilampah koemaha adat ka istri, doewa wélas boelan lilana, (karana kakara djëdjëg poë dihijasanana, gënëp boelan koe minjak moer, gënëp boelan deui koe wawangian sarta koe përhijasan istri,)

13 'seug kijeu pëtana landjang teh nja ngadeuheusan ka radja: naon bae noe koe landjang teh dipenta, dileler ka dinja, soepaja koe landjang dibawa ngadeuheus ti gëdong istri ka gëdong radja.

14 'Asoepna wantji boerit, isoekna moelang deui ka gëdong istri, tapi ka noe hidji deui, diselehkeun ka panangan Saäsgas, mantri radja, toekang ngadjaga parëkan. Teu marëk-marëk deui ka radja, kadjaba moen radja misoeka ka dinja, sarta disaoer, disëboet ngaranna.

15 'Mangsa geus nëpi kana giliran Ester, poetra Abihail, anoe mamang Mordékai, noe dikoekeot koe Mordékai, diangkën poetra teja, bade ngadeuheus ka radja, hanteu moendoet naon-naon, kadjaba

ti noe dipisaoer koe Hegai, mantri radja, toekang ngadjaga istri teja. Ari Ester teh mëndak koernija dina panon sakoer diala ka radja Ahasweros, ka gëdong karadjaän, dina boelan noe kasapoeloh, nja eta boelan Tebet,^b dina katoedjoeih taoenna andjeunna djoemëngëng radja.

17 'Geus kitoe radja asiheun ka Ester, leuwih ti batan ka istri noe loba, sarta mëndak koernija djeung tjitërës di pajoeunana, leuwih ti batan parawan noe loba; moenggah mastakana koe radja ditërapan makoeta karadjaän, nja didjadikeun radja, ngaganti Wasti. 'Tidinja^c radja mestakeun rosa pisan ka sakabeh kapalana djeung mantrina, nja eta pesta Ester; sarta andjeunna ka tjoetak-tjoetak midamël kasënnangan, djeung maparin pasihan-pasihan sakadar kasoegihan radja. a 2 Radj. 24: 14.

b p. 1: 3. c p. 1: 3.

19 Ari mangsa ngoempolkeun parawan ngadoewa-kalian, eta Mordékai keur tjalik dina lawang radja. 'Dëmi Ester teu ngoeningakeun asalna djeung bangsana, sakoemaha parentah Mordékai ka andjeunna teja; karana Ester ngalampahkeun piwoeroek Mordékai, satjara keur dimemenan di andjeunna bae. 'Dina mangsa eta, keur Mordékai tjalik dina lawang radja, harita Bigtan djeung Teres, doewanana mantri radja, kaäsoep toekang ngadjaga bangbaroeng, djadi arambëkeun, sarta narejangan djalan, hajang maehan ka radja Ahasweros.

21 'Ari eta përkara kaoninga koe Mordékai, sarta koe andjeunna dipopojankeun ka Ester, radja istri; seug koe Ester dioendjoekkeun ka radja, njëbat djënjëngan Mordékai. 'Ana dipariksa eta përkara, kapanggih saënjana; toeloej doewanana digantoeng dina kai, a sarta ditoeliskeun dina kitab babad di pajoeun radja. a p. 6: 1, 2.

PASAL 3.

Sanggeusna sagala përkara noe tadi teja, radja Ahasweros ngagoengkeun Haman anak Hamëdata, bangsa Agag; didjoengdjoengkeun a sarta dipaparin pangtjalikan loehoer ti pangtjalikan sakabeh kapala, noe araja di andjeunna.

2 'Ari sakabeh abdi radja, noe dina lawang

radja, pada mëndék sarta njarëmbah ka Haman; karana nja kitoe timbalan radja hal Haman. Dëmi Mordëkai mah hanteu mëndék sarta hanteu njëmbah.

3 'Pok abdi-abdi radja, noe dina lawang radja, ngaromong ka Mordëkai: Koe naon sampejan mana ngarëmpak timbalan radja? 'Kitoe bae ngaromongna ka andjeunna saban-saban poë, tapi teu diwaro. Lila-lila pada ngoeninga ka Haman, hajangeun tërang, kasaieran Mordëkai tëtëp hanteuna; karana geus maparin njaho ka darinja, jen andjeunna

5 oerang Jahoedi. 'Ana katendjo koe Haman, ënja Mordëkai teu mëndék hanteu njëmbah ka manehna, seg Haman teh pinoeh koe ambëk. 'Tatapi rarasaan Haman tjoemah dek maehan ka Mordëkai woengkoel; karana abdi-abdi teja geus mopojankeun ka Haman bangsa Mordëkai; mana Haman nejangnan djalan, hajang noempoeurkeun sakabeh oerang Jahoedi, noe di sakaradjaan Ahasweros,

7 nja eta bangsa Mordëkai. 'Dina boelan noe mimiti, nja eta boelan Nisan,^b mangsa kadoewa-wëlas taoenna Ahasweros teja djoemëng radja, pek ngaloengkeun^c Poer, tégësna lotère, di hareupeun Haman, mapaj-mapaj poë sarta mapaj-mapaj boelan; ana ninggang ka boelan noe kadoewa-wëlas, nja eta boelan Adar.

a 2 Radj. 25: 28. b p. 2: 16. c p. 9: 24, 26.

8 Tidinja Haman oendjoekan ka radja Ahasweros: Aja hidji bangsa paboerantak nja pabarëntjaj, tjampoer sarëng bangsa noe loba di saniskantën tjoetak karadjaan gamparan; ari hoekoemna geseh ti hoekoem bangsa noe loba, sarëng teu ngalampahkeun hoekoem radja; mënggahing sang radja moal sae diantëp.

9 'Madak sapoek sang radja, moegi maparin sérat, jen eta teh kédah digëm-poeur; geus kitoe simabdi sanggëm nimbang perak salaksa talenta, diselehkeun ka leungeun djalma noe njarëpëng damël, baris dilëbëtkeun ka doenya-brana sang

10 radja. 'Gantjang radja ngalään^a tjing-tjinna ti ramo andjeunna, diparinkeun ka Haman anak Hamëdata, bangsa Agag, moesoeh oerang Jahoedi. 'Ngalahir radja ka Haman: Eta perak dibikeun ka maneh, kitoe keneh eta bangsa, soepaja dipigawe sakoemaha pihadëumana

12 koe pangrasa maneh. 'Gantjang disalaoer

djoeroe-toelis radja, dina boelan noe mimiti, dina tanggal tiloe wëlas; pek ditoelis sakoemaha parentah Haman, nja njoeratan ka para goepërnoer radja, djeung ka para bopati noe njarangking tjoetak-tjoetak, sarta ka kapala oenggal-oenggal bangsa; ^b ka hidji-hidji tjoetak noeroetkeun aksarana, sarta ka hidji-hidji bangsa noeroetkeun basana; njoeratanana mawa padjënëngan radja Ahasweros,^c sarta soeratan ditjap koe tjingtjin

13 radja. 'Ari eta soerat-soerat dikirimkeun koe lantaran^d pasoeratan ka saniskara tjoetak kagoengan radja, sina pada noempoeurkeun, meuntjit djeung ngagëm-poeur sakabeh oerang Jahoedi, noe ngora djeung noe kolot, boedak leutik djeung aweue, dina poë hidji, nja dina tanggal tiloe wëlas, boelan noe kadoewa-wëlas, nja eta boelan Adar; sarta djaraheunana koedoe dirajah. 'Oenina eta soerat, koedoe dibere parentah dina oenggal-oenggal tjoetak, masing njata ka sakabeh bangsa, ana nëpi ka poë eta koedoe pada sadja. 'Sëmproeng pasoeratan teh boedal, geus diangkërkeun koe timbalan radja; sarta eta parentah diparinkeun di karaton Soesan. Ari radja reudjeung Haman tjaralik ngaleueut, tatapi nagara Soesan mah goejoer.

a p. 8: 2. b p. 1: 22. c 1 Radj. 21: 8. d 2 Bab. 30: 6.

PASAL 4.

Darakabeh lampah noe tadi teja, seug Mordëkai^a njosoëk panganggona, rap nganggo karoeng djeung lëboe, toeloëj ka loewar, njoerang têngah nagara, bari djërat-djërît, rosa pisan ngadjërîtna sarta mëlās-mëlis. 'Djol dongkap ka hareupeun lawang radja; karana taja noe meunang asoep kana lawang radja, ari

2 make karoeng mah. 'Djeung deui di oenggal-oenggal tjoetak, ka mana bae datangna eta timbalan radja djeung parentahna teja, lëbah oerang Jahoedi pada prihatin katjida pisan, bari pada poewasa, sarta tjeurik midangdam; reja pisan ngëdëngna ge dina karoeng djeung lëboe.

4 'Djëboel landjang-landjang Ester djeung mantri-mantrina, pada ngoeninga ka andjeunna. Heug radja istri teh ngarendjag liwat saking; gantjang ngintoenkeun panganggo, soepaja dianggokeun

ka Mordékai, djeung soepaja dilaän eta karoengna; tatapi koe Mordékai hanteu ditampa. 'Tidinja Ester njaer Hatak, mantri radja saerang, noe koe radja dibakoekeun toenggoe pajoenunana; seug dipiwarang ka Mordékai, hojongeun oeninga eta teh naon, djeung koemaha sababna? 'Bral Hatak teh ka loewar ka Mordékai, ka aloen-aloen nagara, noe di hareupeun lawang radja. 'Toeloj koe Mordékai dipoepeolihan saniskara noe kapëndak koe andjeunna, sarta djeung lobana ^b oewang, anoe tjarek Haman dek ditimbang, diasoepekeun ka doenyabrana radja tina sabab oerang Jahoedi, soepaja meunang digëmpoer. 'Djeung diselehan salinan soerat parentah, ^c noe dipaparinkeun di Soesan, sangkan oerang Jahoedi ditoempoeurkeun teja, soepaja ditingalikeun ka Ester sarta ditérangkeun ka andjeunna; malah dititah ngomat-ngomatan ka Ester, sina ngadeuheusan ka radja, soepaja noenoehoen ka radja, sarta nédakeun bangsana ka pajoenun radja. 'Arigeus dongkap deni Hatak teh, toeloj ngoeningakeun ka Ester eta kasaoran Mordékai. 'Ngalahir Ester ka Hatak, sarta dipiwarang ngoeninga ka Mordékai, kijeu: 'Sakabeh abdi radja djeung djalma eusi tjoetak-tjoetak kagoengan radja pada njaho, jen saha-saha djalma, lalaki atawa awewe, noe ngadeuheus ka radja ka boeroean djéro, hanteu kalawan disaoer, hoekoemna sahidji, nja dipaehan; ^d kadjaba lamoen radja njodorkeun tètèkén emas ka dinja, soepaja hiroep. Ari lèbah koering teu disaoer ngadeuheus ka radja, geus tiloe poeloe poë ijeu. 'Toeloj eta kasaoran Ester dioeningakeun ka Mordékai. 'Ari saor Mordékai, koedoe ngawangsoel ka Ester kijeu: Oelah aja sangka sadjéroning manah, njai pirahajoeun da di gédong radja, ingkar ti oerang Jahoedi noe loba. 'Karana oepama njai repeh bae dina mangsa ajeuna, geus tangtoe aja kadjembaran djeung kaleupasan ka oerang Jahoedi ti énggon sedjen, tatapi diri njai djeung saahli karoehoen njai mah tanwande digëmpoer. Djeung saha noe njaho, ^e njai pangdatang kana karadjaän teh, palangsijang nja koe karana mangsa kijeu. 'Ari lahir Ester, koedoe ngawangsoel ka Mordékai kijeu:

16 'Mangga geura moelih, koempoeurkeun sakabeh oerang Jahoedi anoe aja di Soesan, seug moedoe pada poewasa tina hal koering, oelah dalahar-leueut sadjéro tiloe poë, beurang-peuting; koering oge sédja poewasa kitoe reudjeung landjang-landjang koering; nja djalan kitoe koering sédja ngadeuheus ka radja, nadjan teu idin hoekoem; sarëng oepama koering dongkap ka tiwas mah, ^f iklas tiwas oge. 'Bral Mordékai moelih, sarta ngalampahkeun sakoemaha noe koe Ester didawoehkeun ka andjeunna teja.

a 2 Radj. 19:1; Esr. 9:3. b. p. 3:9. c p. 3:15.

d p. 5:2; 8:4. e 1 Moesa 45:7. f 1 Moesa 43:14.

PASAL 5.

Dëmi geus kitoe, dina poë noe katiloe Ester nganggo karadjaän, seug toeloj ngadég di boeroean gédong radja, ^a boeroean djéro teja, pabënëran gédong radja. Kalérésan radja keur linggih dina korsi karadjaän, di gédong karadjaän, pabënëran lawang gédong. 'Ari geus kitoe, barang radja ningali Ester, radja istri, keur ngadég di boeroean, seug Ester mëndak koernija dina sotja radja, sarta radja gantjang ^b ka Ester njodorkeun tètèkén emas, noe ditjépéng koe pananganana. Sér Ester ngadeu-
3 kentan, ngaragap tjongo tètèkén. 'Ngalahir radja ka Ester: Eh Ester, radja istri! aja naon? sarta naon nja kahojong? ^c tangtoe dibere, masih sabeulah
4 karadjaän oge. 'Ari wangsoelan Ester: Noen, madak sapoeke sang radja, moegimoegi sang radja dintén ijeu linggih sarëng poen Haman kana toewang, anoe kenging simkoering njawiskeun bade
5 sang radja. 'Ngalahir radja: Sing gantjang njalaoer Haman, sina ngalakonan lahiran Ester. Tidinja radja soemping reudjeung Haman kana toewang beu-
6 nang njawiskeun Ester. 'Toeloj radja ngalahir ka Ester, ^d dina keur toewang anggoer: Tjik, naon pamoendoet njai? tangtoe dibere; sarta naon nja kahojong? tangtoe dilaksanakeun, masih sa-
7 beulah karadjaän oge. 'Ngawangsoel Ester, kijeu wangsoelanana: Noen, mënggahing pauëda sarëng panoehoen sim-
8 koering, 'madak simkoering mëndak koernija dina sotja sang radja, sarëng madak sapoeke sang radja, kërsa maparin

panéda simkoering, saréng kérsa ngalak-sanakeun panoehoén simkoering, moegi-moegi sang radja linggih deui saréng Haman kana toewang, anoe bade ditjawsikeun koe simkoering pihatoeraneun sang radja saréng Haman; geus kitoe isoekan simkoering sédja milampah sapangandika sang radja. a p. 4: 11.

b p. 4: 11. c Mark. 6: 23. d p. 7: 2.

9 Tidinja Haman ka loewar dina poé eta, boenglah sarta soeka ati; tatapi ana Haman nendjo Mordékai dina lawang radja, ^a teu hoedang, teu oesik-oesik atjan tina sabab manehna, seg Haman teh pinoech koe ambék ka Mordékai. 'Tatapi Haman nahankeun maneh bae, sarta kébat moelang ka imahna; seg nitah ngala kahadeanana djeung Seres pamadjikanana. 11 'Toeloej Haman ka eta naritakeun kamoejääning kabeungharanana, djeung karejaän anakna, kitoe deui saniskara hal manehna diangoengkeun koe radja, datang ka didjoengdjoeng ngoengkoelan para kapala djeung para mantri radja. 12 'Djeung deui omong Haman: Toeroeg-toeroeg koe radja istri Ester taja noe ditjandak saréng radja kana toewang kenging andjeunna njawiskeun, kadjaba ti diri kaola; malah kaola diondang deui ka andjeunna isoekan saréng radja. 13 'Tatapi eta sakabéhna teu hasil ka kaola, salilana eta Jahoedi, si Mordékai teja, masih keneh katendjo koe kaola 14 dijoech dina lawang radja. 'Ngadjawab Seres pamadjikanana ka dinja, djeung sakabéh kahadeanana: Saena miwarang njijeun panggantoengan, pilohoereunana lima poeloh asta; saréng isoech kédah hatoeran ka radja, eta si Mordékai sina digantoeng ka inja; geus kitoe andjeun tjalik sinaréngan radja kana toewang, bari boengah. Ari eta pérkara koe pangrasa Haman pibénéreun; prak nitah njijeun panggantoengan. a p. 3: 2.

PASAL 6.

Dina peuting eta radja teu jasaeun koe-lém. Tidinja miwarang ngala kitab pangelingan, nja eta babad; seug diwatja 2 di pajoeneun radja. 'Paréng méndak toelisan, ^a jen Mordékai ngoeningakeun hal Bigtana djeung Teres, doewa mantri radja, kaasoep toekang ngadjaga bangbaroeng, noe pada nejang an djalan, dek

3 maehan ka radja Ahasweros teja. 'Mariksa radja: Naon kahormatan atawa kaagoengan, noe geus digandjarkeun ka Mordékai tina hal kitoe teh? Ngawangsoel gandek-gandek radja, noe ngalaladenan ka andjeunna: Soemoehoén, teu 4 digandjar naon-naon. 'Mariksa deui radja: Aja saha di boeroean? Kabénéran Haman geus datang ka boeroean gédong radja, ka boeroean loewar, sédja oendjoekan ka radja, soepaja Mordékai digantoeng dina panggantoengan, beunang Haman njadjakeun keur Mordékai teja. 5 'Ngawangsoel gandek-gandek radja ka andjeunna: Soemoehoén, poen Haman noe aja di boeroean. Lahiran radja: Sina 6 ka dijeu. 'Geus dongkap Haman teh, seug koe radja dipariksa: Tjik, djalma noe koe radja dikérsakeun dihormat, koedoe dikoemahakeun? Ari tjarek Haman sadjéro hate: Na saha noe koe radja dikérsakeun 7 dihormat, leuwih ti batan aing? 'Ngawangsoel Haman teh ka radja: Soemoehoén, djalma noe koe radja dikérsakeun 8 dihormat, 'kédah dianteuran panganggo karadjaän noe bijasa dianggo koe radja, kitoe deui koeda noe bakoe ditiitan koe radja, noe hoeloen ditéran makoeta 9 karadjaän; 'ari eta panganggo saréng eta koeda kédah diselehkeun ka leungeun kapala radja saoréng, noe kalébét para menak, sina makeanan eta djalma noe koe radja dikérsakeun dihormat, toeloej 10 ditoenggangkeun kana eta koeda, diarak toeroet loeloeroeng nagara, ^b bari tjétjélock ti heulaeunana: Nja kijeu didamélna djalma, noe koe radja dikérsakeun dihormat. 'Ngalahir radja ka Haman: Geuwat njokot eta papakean djeung eta koeda, sakoemaha omongan maneh, seg koedoe milampah kitoe ka Mordékai, oerang Jahoedi, noe sok dijoech dina lawang radja teja; sakabéh omongan maneh noe tadi sakétjap oge oelah aja noe 11 pétjat. 'Prak Haman njokot eta panganggo djeung eta koeda, seg makeanan Mordékai; toeloej ditoenggangkeun, diarak toeroet loeloeroeng nagara, bari 12 tjétjélock ti heulaeunana: Nja kijeu didamélna djalma, noe koe radja dikérsakeun dihormat! 'Tidinja Mordékai moelih deui kana lawang radja; démi Haman mah goera-giroe ka imahna, prihatin ^c sarta 13 sirahna ditjindoeng. 'Sadatangna Haman

^a ka Seres pamadjikanana djeung ka sakabeh kahadeanana, njaritakeun saniskara noe kasorang koe manehna. Ngadjawab sobatna noe palintér djeung Seres pamadjikanana: Oepama Mordékai, noe hareupeunana andjeun ngamimitian roeboeh teh, kaasoeop toeroenan Jahoe di mah, moal mampoeh andjeun teh ka di nja, geus kanténan roeboeh hareupeunana. ¹⁴ Sabot keur omong-omongan keneh djeung Haman, djéboel mantri radja, goesak-gasik ^e ngala Haman kana toewang beunang njawiskeun Ester teja.

^a p. 2:22. ^b 1 Moesa 41:43. ^c 2 Sam. 15:30.

^d p. 5:10. ^e p. 5:8.

PASAL 7.

¹ Tidinja radja soemping reudjeung Haman, ^a bade toewang saréng Ester, radja istri. 'Toeloej radja ngalahir deui ka Ester dina poë noe kadoewa, keur toewang anggoer: ^b Eh Ester, radja istri! naon pamoendoet njai? tangtoe dibere; sarta naon nja kahojong? tangtoe dilaksanakeun, masih sabelulah karadjaan oge. ³ 'Ngawangsoel Ester, radja istri, kijeu wangsoelanana: Noen, sang radja! madak simkoering méndak koernija dina sotja sang radja, saréng madak sapoek sang radja, simkoering moegi-moegi dipaparin pati simkoering, tina panéda simkoering, kitoe deui bangsa simkoering, ⁴ tina panoehoen simkoering. 'Karantén simkoering ^e geus pada didjoewal, nja diri simkoering saréng bangsa simkoering, bade ditoempoeurkeun, dibeuntjit saréng digémpoeur. Saoepantén simkoering didjaroewal bade didjadikeun boedak saréng eusi-imah mah, simkoering wajahna repeh bae, sangkilang satroe teh moal bisaen ngagéntosan ⁵ karoegian sang radja. 'Ngalahir radja Ahasweros, kijeu lahirna ka Ester, radja istri teh: Na saha teja eta teh, sarta di mana eta teh, noe boga pikir migawe ⁶ kitoe? 'Wangsoelan Ester: Soemoehoen, ari satroe saréng moesoeh tamah, nja ijeu Haman noe djoelig teh! Séblak Haman teh reuwas di pajoeneun radja sarta radja istri. ⁷ 'Neut radja teh ngadég tina toewang anggoer, bari béndoe, seug léhét ka taman padaléman; ari Haman mah tjitjing, sédja njoehoenkeun patina ka Ester, radja istri; karana geus waspa-

daeun, jen geus pasti manehna ditérapan ⁸ katjilakaän ti radja. 'Ana soemping deui radja teh ti taman padaléman ka gédong toewang anggoer teja, bét Haman geus njoehoh kana randjang, noe keur dilinggihan koe Ester. Pok radja ngalahir: Karah eta teh dek maksa ongkoh ka radja istri di aing, di djéro gédong? Ka loewar timbalan ti lambe radja, seg benngent Haman koe abdi-abdi ditjingdoengan. 'Oendjoekan ^a Harbona, saorang mantri noe di pajoeneun radja: Ongkoh kalérésan ^e panggantoengan beunang Haman njijeun pikeun Mordékai, noe misaoer anoe matak sae ka sang radja teja, geus nangtoeng deukeut imah Haman, loehoerna lima poeloh asta. Lahiran radja: Gantoeng bae ka inja! ¹⁰ 'Prak Haman teh digantoeng dina panggantoengan, beunang manehna njadijakeun pikeun Mordékai teja. Ari béndoe radja toeloej lémpér. ^a p. 5:8. ^b p. 5:3, 6. ^c p. 3:9. ^d p. 1:10. ^e p. 5:14.

PASAL 8.

¹ Dina poë harita keneh imah Haman, moesoeh oerang Jahoe di, koe radja Ahasweros dipaparinkeun ka Ester, radja istri; sarta Mordékai doemeuheus ka pajoeneun radja, karana Ester geus ngoeningakeun ^a pernah Mordékai ka andjeunna. 'Toeloej ^b radja ngalaän tjingtjinna, noe geus ditjandak deui ti Haman, seug dipaparinkeun ka Mordékai. Sarta Mordékai koe Ester didamél kokolot imah Haman. ^a p. 2:7, 15. ^b p. 3:10. ³ Tidinja Ester oendjoekan deui ka pajoeneun radja, sarta méndék ka pajoeneun dampalna, bari nangis, djeung noehoen ka audjeuuna, moegi-moegi ngaboeroengkeun kagorengan Haman, bangsa Agag, sarta djeung maksoedna, noe koe eta dimaksoed, njilakakeun ka ⁴ oerang Jahoe di teja. 'Sor radja ^a ka Ester njodorkeun tétékén émas; neut Ester teh indit, toeloej ngadég di pajoeneun radja. 'Ari piodendjoekna: Madak sapoek sang radja, saréng madak simkoering méndak koernija dina sotja sang radja, kalajan perkawisna lérés di pajoeneun sang radja, saréng simkoering kamanah koe salira radja, moegi miwarang njeratan, ngabadakeun soerat-soerat hal maksoed Haman anak

Hamédata, bangsa Agag, noe koe eta
 ditoelis, soepaja digémpoer oerang
 13 Jahoedi, noe di sadajana tjoetak kagoe-
 6 ngan radja teja. 'Karantén koemaha
 simkoering nja pikawérateun ningal ka-
 tjlakaän, noe pinaradjangeun ka bangsa
 simkoering? saréng koemaha simkoering
 14 nja pikawérateun ningal digémpoerna
 7 kadang-wargi simkoering? 'Ngawalon
 radja Ahasweros ka Ester, radja istri,
 djeung ka Mordékai, oerang Jahoedi:
 Satéménna, imah Haman koe kami geus
 dibere ka Ester, sarta djinisna geus di-
 gantoeng dina panggantoengan, sapedah
 njodorkeun leungeunna ka oerang Ja-
 8 hoedi. 'Ajeuna maraneh geura njoeratan
 ka oerang Jahoedi, sakoemaha pihade-
 eunana koe pangrasa maraneh, ^b mawa
 padjénengan radja, sarta t^jap koe t^jing-
 t^jin radja; karana t^jap-t^jap soerat, noe
 ditoelis mawa padjénengan radja sarta
 dit^jap koet^jing^tin radja mah, hanteu beu-
 9 nang dibadakeun. 'Gant^jang ^e disalaoer
 djoeroe-toelis radja, dina waktoe eta
 keneh, ninggang boelan noe katiloe, nja
 eta boelan Siwan, dina tanggal tiloe-
 likoerna; pek ditoelis sakoemaha pa-
 rentah Mordékai, nja njoeratan ka oer-
 rang Jahoedi, sarta ka para goepérnoer,
 ka para bopati, djeung ka para kapala
 tjoetak, ^a ti sémét tanah Hindoe tépi
 ka tanah Koes, saratoes toedjoe^h likoer
 tjoetak; ka hidji-hidji tjoetak noeroet-
 keun aksarana, sarta ka hidji-hidji bangsa
 noeroetkeun basana; kitoe keneh ka
 oerang Jahoedi noeroetkeun aksarana
 10 djeung noeroetkeun basana. 'Ari njoe-
 ratanana teh mawa padjénengan radja
 Ahasweros, sarta soeratna dit^jap koe
 t^jing^tin radja; toelo^ej eta soerat-soerat
 dikirimkeun koe lantaran pasoeratan
 toempak koeda, nja taroempak koeda
 paboeroe kagoengan radja, anak ti pa-
 11 mibitan. 'Sadjérona eta soerat oerang
 Jahoedi di oenggal-oenggal nagara koe
 radja diidinan koempoel ngadjaga patina,
 sarta noempoerkeun, meunt^jit djeung
 ngagémpoer sakabeh kawasa djalma-
 djalma, kitoe deui eusi tjoetak, noe nga-
 moesoeh ka maranehanana, katoet boe-
 dak leutik djeung aweue, sarta djara-
 12 heunana meunang dirajah, 'dina poé
 hidji di sakabeh tjoetak kagoengan radja
 Ahasweros, ^e nja eta dina tanggal tiloe

wélas, boelan noe kadoewa-wélas, tē-
 13 gésna boelan Adar. 'Oenina eta soerat,
 koedoe dibere parentah dina oenggal-
 oenggal tjoetak, masing njata ka sa-
 kabeh bangsa, ana népi ka poé eta oe-
 rang Jahoedi koedoe pada sadija, soepaja
 14 maralés ka moesoeh-moesoehna. 'Sém-
 proeng pasoeratan teh boedal, taroempak
 koeda paboeroe kagoengan radja teja,
 sarta gagantjangan, da geus diangkér-
 keun koe timbalan radja; sarta eta pa-
 rentah dipaparinkeun di karaton Soesan.
 15 'Djol Mordékai ka loewar ti pajoneun
 radja, nganggo panganggo karadjaän,
 roepa biroe langit djeung bodas, toer
 nganggo makoeta émas gēde pisan, sarta
 haroedoem boéh katji djeung woengoe;
^f ari nagara Soesan teh soesoerakan
 16 sarta boengah. 'Di lēbah oerang Jahoedi
 tjaäng, djeung aja karamean, kaätohan,
 17 sarta kahormatan. 'Kitoe deui di oeng-
 gal-oenggal tjoetak sarta di oenggal-
 oenggal nagara, ka mana bae datangna
 eta timbalan radja djeung parentahna
 teja, lēbah oerang Jahoedi aja karamean
 djeung kaätohan, harad^jat djeung poé
 soeka-soeka; sarta djalma eusi tanah
 loba noe asoep Jahoedi, karana pada
 kadatangan sijeun koe oerang Jahoedi.

a p. 5:2. b p. 3:12. c p. 3:12. d p. 1:1.
 e p. 3:12. f p. 3:15.

PASAL 9.

Dēmi dina boelan noe kadoewa-wélas,
 Dⁿja eta boelan Adar, dina tanggal
 tiloe-wélasna, ana geus népi ka mang-
 sana timbalan radja djeung parentahna
 teja arek prak dilampahkeun, ^a mangsa
 poéan moesoeh oerang Jahoedi halarép
 moerba ka darinja, horeng teh diba-
 likkeun, da oerang Jahoedi noe datang
 ka moerba ka noe gareuleuh ka ma-
 2 ranehanana. 'Ari oerang Jahoedi teh
 karoempoel di sanagara-sanagarana, di
 sakabeh tjoetak kagoengan radja Ahas-
 weros, sēdja maehan ka sakoer noe nga-
 rah pitjlakaeunana, sarta djalma hidji
 ge taja noe tagēn di hareupeunana,
 wantoe-wantoe sakabeh bangsa geus
 pada kadatangan sijeun koe marane-
 3 hanana. 'Ari sakabeh kapala tjoetak-
 tjoetak, djeung para goepérnoer, para
 bopati, sarta sakoer noe njékél gawe
 radja, pada ngadjoengdjoeng oerang

Jahoedi; karana pada kadatangan sijeun
 4 koe Mordĕkai. 'Karana Mordĕkai teja
 agoeng pisan di gedong radja, sarta war-
 tana kaeowar-aerkeun di sakabeh tjoet-
 tak-tjoetak; karana eta djalma, nja eta
 Mordĕkai, beuki agoeng beuki agoeng.
 5 'Pek oerang Jahoedi pada njabĕtan sa-
 kabeh moesoeh-moesoehna; disabĕtna
 koe pĕdang, nja dipeuntjit sarta digĕm-
 poer; estoe milampahna ka noe gareu-
 leuh ka maranehanana noeroetkeun ka-
 6 soekaĕnana bae. 'Ari di karaton Soesan
 noe dipeuntjit koe oerang Jahoedi sarta
 digĕmpoer teh lima ratoes djalma.
 7 'Djeung deui Parsandata, Dalpon, As-
 8 pata, 'Porata, Adalja, Aridata, 'Par-
 9 masta, Arisai, Aridai djeung Wajĕsata;
 10 'sapoelohanana anak Haman, anoe anak
 Hamĕdata, moesoeh oerang Jahoedi te-
 ja, pada dipaehan koe oerang Jahoedi;
 tatapi hanteu pek leungeunna kana dja-
 raheun. *a p. 3:13.*
 11 Dina poĕ harita bilanganana noe beu-
 nang maehan di karaton Soesan teh
 12 disanggakeun ka pajoeneun radja. 'Nga-
 lahir radja ka Ester, radja istri: Di ka-
 raton Soesan, noe koe oerang Jahoedi
 dipeuntjit sarta digĕmpoer teh, lima
 ratoes djalma, sarta djeung noe sapoe-
 loeh anak Haman noe lalaki; tada teuing
 marilampahna dina tjoetak-tjoetak radja
 salijan ti ijeu! *a* Naon ajeuna pamoen-
 doet njai? tangtoe dibere; sarta naon
 deui nja kahjong? tangtoe dilaksana-
 13 keun. 'Ari pioendjoek Ester: Madak sa-
 poek sang radja, moegi-moegi oerang
 Jahoedi noe aja di Soesan diidinan mi-
 lampah isoekan deui sapĕrtos parentah
 dintĕn ijeu, sarĕng noe sapoeloh anak
 Haman teja moegi piwarang digantoeng
 14 dina panggantoengan. 'Seug radja mi-
 warang ngalampahkeun kitoe. *b* Toeloej
 dipaparinkeun parentah di Soesan; sarta
 noe sapoeloh anak Haman teja diga-
 rantoeng. 'Tidinja oerang Jahoedi noe aja
 di Soesan karoempoel deui dina tanggal
 opat wĕlas, boelan Adar; seug di Soe-
 san maehan deui tiloe ratoes djalma;
 15 *c* tatapi hanteu pek leungeunna kana
 djarahen. *a p. 5:3, 6; 7:2. b p. 3:15. c p. 8:11.*
 16 'Ari oerang Jahoedi sadjaba ti eta,
 noe aja dina tjoetak-tjoetak kagoengan
 radja, kitoe kench karoempoel, ngadjaga
 patina, sarta meunang reureuh ti moe-

soeh-moesoehna; ari noe gareuleuh ka
 maranehanana, aja toedjoeh laksa lima
 reboe noe dipaehan; tatapi hanteu pek
 17 leungeunna kana djarahen. 'Pangkitoe
 teh dina tanggal tiloe wĕlas, boelan
 Adar; dĕmi dina tanggal opat-wĕlasna
 mah reureuh, malah didijjeun poĕ ha-
 18 djat sarta kaboengahan. 'Ari oerang
 Jahoedi noe aja di Soesan mah ka-
 roempoel dina tanggal tiloe-wĕlasna
 sarta dina tanggal opat-wĕlasna; ana
 reureuh dina tanggal lima-wĕlasna, ma-
 lah didijjeun poĕ hadjat sarta kaboe-
 19 ngahan. 'Kitoe noe matak oerang Ja-
 hoedi pasisian, noe tjaritjing di nagara-
 nagara ngaboeliklak, dina tanggal opat
 wĕlas, boelan Adar, njiuneunna kaboenga-
 han reudjeung hadjat, sarta poĕ soeka-
 soeka, djeung silih-kirim doeoeman ba-
 toer pada batoer.
 20 Tidinja Mordĕkai noeliskeun sagala
 pĕrkara noe tadi; sarta ngintoen sĕrat-
 sĕrat ka sakabeh oerang Jahoedi, noe
 aja di sakabeh tjoetak kagoengan radja
 Ahasweros, ka noe deukeut sarta ka
 21 noe djaoeh; 'kĕrsa ngamistikeun ka da-
 rinja, nĕtĕpkeun tanggal opat wĕlas,
 boelan Adar, kitoe deui tanggal lima-
 22 wĕlasna, dina saban-saban taoen; 'rehna
 dina poĕ eta oerang Jahoedi mareu-
 nang reureuh ti moesoeh-moesoehna,
 sarta dina boelan eta hal maranehanana
 dibalikkeun; asal kasoesian meunang
 kaboengahan, asal prihatin meunang poĕ
 soeka-soeka; mana koedoe didijjeun poĕ
 hadjat, sarta kaboengahan, djeung silih-
 23 kirim doeoeman batoer pada batoer,
 bari sidĕkah ka noe mariskin. 'Ari oerang
 Jahoedi sanggoep nĕtĕpkeun noe koe
 maranehanana geus dimimitian, sarta
 noe koe Mordĕkai diparentahkeun ka
 24 maranehanana koe sĕrat teja. 'Karana
 Haman anak Hamĕdata, bangsa Agag,
 moesoeh sakabeh oerang Jahoedi teja,
 aja maksoed njilakakeun ka oerang Ja-
 hoedi, dek digĕmpoer; sarta ngaloeng-
 keun *a* Poer, tĕgĕsna lotĕre, dek dieu-
 25 weuhkeun, sarta dek digĕmpoer. 'Tatapi
 sanggeus Ester ngadeuheusan ka pajoe-
 neun radja, seug radja miwarang lan-
 taran sĕrat, eta maksoedua noe goreng,
 noe koe manehna dimaksoed, njilakakeun
 ka oerang Jahoedi teh, koedoe sing ma-
 lik ka dirina sorangan; toeloej manehna

sarta djeung anak-anakna lalaki digar-
 26 rantoeng dina panggantoengan. 'Kitoe
 noe matak eta poë pada njarëboet Poe-
 rim, noeroetkeun ngaran Poer teja. Pe-
 dah kitoe, tina sabab sadajana kasa-
 oeran eta sérat, djeung tina sabab noe
 katendjo koe maranehanana hal kitoe
 pëtana, sarta tina sabab noe kasorang
 27 koe maranehanana teja, 'noe matak
 oerang Jahoedi pada nangtoekeun, sarta
 sanggoep, nënggël ka dirina, sarta ka
 toeroenanana, kitoe deui ka sakabeh
 noe mangke njampoeran ka maraneha-
 nana, sarta moal ngarëmpak, nja sèdja
 nètëpkeun eta doewa poë, sakoemaha
 oengëlna dina sérat, djeung noeroetkeun
 mangsana noe pasti, dina saban-saban
 28 taoen; 'sarta eta poë tangtoe diingët-
 ingët djeung ditëtëpkeun tëroes ka sa-
 kabeh toeroenan-toeroenan, di saban-
 saban bangsa, di oenggal-oenggal tjoetak,
 sarta di saban-saban nagara; ari eta
 poë Poerim moal euweuh ti tëngah
 oerang Jahoedi, saestoena bakal diingët-
 ingët teu pëgat-pëgat di satoeroen-toe-
 roenanana. a p. 3:7.

29 Tidinja Ester, radja istri, poetra Abi-
 hail, djeung Mordëkai, oerang Jahoedi
 teja, njëratana, sarta mapakoean pisan,
 kërsa ngamistikeun ijeu sérat Poerim
 30 noe kadoewa. 'Sarta Mordëkai ngintoen
 sérat-sérat ka sakabeh oerang Jahoedi,
 a ka noe saratoes toedjoeh likoer tjoetak

karadjaan Ahasweros; eusina kasaoe-
 ran matak njëwangkeun sarta sajak-
 31 tina; 'kërsa ngamistikeun deui eta poë
 Poerim, dina mangsana noe pasti, sa-
 koemaha noe dimistikeun tadi ka da-
 rinja koe Mordëkai, oerang Jahoedi teja,
 sarta koe Ester, radja istri; djeung sa-
 koemaha noe koe maranehanana geus
 ditangtoekeun, nënggël ka dirina sarta
 ka toeroenanana, b hal poewasa djeung
 32 djëdjëritanana teja. 'Ari timbalan Ester
 ngamistikeun eta përkara Poerim; sarta
 ditoeliskeun, didijjeun kitab.

a p. 1:1. b p. 4:3, 16.

PASAL 10.

Geus kitoe koe radja Ahasweros tanah
 2 sakoeriling sarta djeung poelo-poelo
 laoet dikeduaan padjég. 'Ari sadajana
 dadamëlan poerbana sarta kawasana,
 kitoe deui tjarijos a kaëgoengan Mor-
 dëkai, asal andjeunna koe radja dia-
 goengkeun teja, saënjana kaoengëlkeun
 dina kitab babad para radja Madajin
 3 djeung Persi. 'Karana Mordëkai, oerang
 Jahoedi teh, djadi noe kadoewa, sahan-
 dapeun radja Ahasweros, sarta agoeng
 pisan di lëbah oerang Jahoedi, toer dipi-
 kasoea koe saderek-saderekna noe loba,
 da nejangana pidjamoegaem bangsana,
 sarta misaoer noe matak njëwangkeun
 ka sadaja toeroenanana. a p. 8:15.

KITAB AJOEB.

PASAL 1.

Aja hidji djalma di tanah Oes, a djënë-
 nganana Ajoeb. Nja eta djalma sa-
 tëmëna djeung saestoena, sarta ibadah
 ka Allah, djeung njingkah tina kagore-
 2 ngan. 'Sarta kagoengan poetra, toedjoeh
 poetra pamëgët djeung tiloe poetra istri.
 3 'Ari ingon-ingonna, toedjoeh reboe domba,
 tiloe reboe onta, lima ratoes pasang
 sapi djeung lima ratoes kalde bikang;
 sarta ari koering-koeringna mangpirang-

pirang; djadi eta djalma teh agoeng
 pisan, ngoengkoelan oerang wetan anoe
 4 loba. 'Ari poetra Ajoeb noe pamëgët
 sok arangkat, balaketjranan di boemina
 sewang-sewang, di sapoë-sapoëna; sarta
 sok miwarangan ngondang saderekna
 istri noe tiloe, toeloej dalahar-leueut
 5 reudjeung saderekna pamëgët. 'Dëmi
 geus kitoe, tijap-tijap geus kaidër poëna
 balaketjranan, seug Ajoeb miwarang
 ngala, toeloej poetra b pada disoetjikeun;
 sarta barang braj isoek gantjang Ajoeb

- dangdan, prak ngoerbankeun koerban doeroekan sabilangan poetra; karana saer Ajoeb: Palangsijang anak aing marigawe dosa, tjoel ka Allah sadjéro atina. Kitoe bae lampah Ajoeb sapandjangna. *a* Jeh. 14: 14; Jak. 5: 11. *b* Jos. 7: 13.
- 6 Dëmi geus kitoe, hidji poë boeroeboel *a* para poetra Allah, pada marék ka pajoeneun Pangeran; seug Setan oge datang tjampoer ka eta. 'Ladjëng Pangeran ka Setan marijos: Maneh mantas ti mana? Ngawangsoel Setan teh ka Pangeran, kijeu wangsoelna: Mantas loentang-lantoeng, *b* oedar-idër di boemi.
- 8 'Timbalan Pangeran ka Setan: Naha maneh teu ngawaskeun abdi kami Ajoeb? karana taja bandinganana di boemi; djalma satëmëna djeung saestoena, ibadah ka Allah, djeung njingkir tina
- 9 kagorengan. 'Ngawangsoel Setan teh ka Pangeran, kijeu wangsoelna: Karah taja sababna Ajoeb teh ibadah ka Allah?
- 10 'Naha eta teh lain koe andjeun dikikis, kitoe deui saeusi-imahna sarëng sagagadohanana, ti sakoeriling? Pagawean leungeuna koe andjeun dibërkahan, sarëng ingon-ingonna ngarëkahan di boemi. 'Nanging sawangsoelna, mangga, andjeun njodorkeun panangan, keunakeun ka sagagadohanana, mo gagal tjoel ka andjeun, di pajoeneun andjeun pisan.
- 12 'Ari timbalan Pangeran ka Setan: Masing njaho, sabobogaanana diselehkeun ka leungeun maneh; ngan maneh oelah njodorkeun leungeun ka dirina. Bral Setan teh ka loewar ti pajoeneun Pangeran.
- a* p. 38: 7. *b* 1 Petr. 5: 8.
- 13 Ari geus kitoe, hidji poë poetra Ajoeb pamëgët-istri keur dalahar sarta ngaleueut anggoer di boemi lantjeukna noe djadi tjikal. 'Hol aja noe mawa bedja ka Ajoeb, oendjoekan kijeu: Sapi keur pada narik woeloekeo, sarëng kalde bikang keur njaratoean kentja-katoeho-eunana; 'djëboel aja oerang Sëba nëm-poe, seug dibawa sadajana; ari boedjang-boedjang disarabët koe seuseukeut pëdang; doepi diri koering rahajoe, ngan koering sorangan bae, soepaja ngoeninga ka andjeun.
- 16 Sabot eta keur mihatoer keneh, hol aja deui, sarta oendjoekan kijeu: Aja seuneu ti Allah, ragrag ti langit, pek ngahoeroe ka domba sarëng ka boe-

djang-boedjang, dilëboer sadajana; doepi diri koering rahajoe, ngan koering sorangan bae, soepaja ngoeninga ka andjeun.

- 17 Sabot eta keur mihatoer keneh, hol aja deui, sarta oendjoekan kijeu: Aja oerang Kasdim, make *a* tiloe goendoek, pek pada njëlëmpëk ka onta-onta, seug dibawa sadajana; ari boedjang-boedjang disarabët koe seuseukeut pëdang; doepi diri koering rahajoe, ngan koering sorangan bae, soepaja ngoeninga ka andjeun.
- a* Hak. 9: 43.
- 18 Sabot eta keur mihatoer keneh, hol aja deui, sarta oendjoekan kijeu: Poetra andjeun pamëgët-istri keur dalahar sarëng ngaleueut anggoer di boemi lantjeukna noe djadi tjikal. 'doemadakan, aja angin gëde, datangna ti beh ditoeëun tégal léga, dëk naradjang kana opat djoeroe imah, toeloj roeboeh, moerangkalih teh katarindih, ladjëng poepoes sadajana; doepi diri koering rahajoe, ngan koering sorangan bae, soepaja ngoeninga ka andjeun.
- 20 Neut Ajoeb ngadëg, *a* njosoëk djoebahna, sarta diparas sirahna; toeloj njoeoeh kana taneuh, bari sëmbahijang.
- 21 'Ari pioendjoekna: *b* Koering ka loewar ti kandoengan indoeng satarandjang, sarëng piwangsoeleun ka adjal satarandjang. Pangeran noe maparin, Pangeran noe njandak; sagala poedji ka padjënëngan Pangeran! 'Dina kasorang eta sadajana *c* Ajoeb teu milampah dosa, sarta teu ngaborongkeun ka Allah. *a* Esr. 9: 3. *b* Goer. 5: 14; 1 Tim. 6: 7. *c* p. 2: 10.

PASAL 2.

Ari geus kitoe, *a* hidji poë boeroeboel ka pajoeneun Pangeran; seug Setan oge datang tjampoer ka eta, marék ka pajoeneun Pangeran. 'Ladjëng Pangeran ka Setan marijos: Maneh mantas ti mana? Ngawangsoel Setan teh ka Pangeran, kijeu wangsoelna: Mantas loentang-lantoeng, *a* oedar-idër di boemi. 'Timbalan Pangeran ka Setan: Naha maneh teu ngawaskeun abdi kami Ajoeb? karana taja bandinganana di boemi; djalma satëmëna djeung saestoena, ibadah ka Allah, djeung njingkir tina kagorengan; sarta masih pëngkoeh kana katëmënanana, sanadjan

kami koe maneh kaängsonan ngamoe-soeh ka dinja, diroeksak ^b teu karana

4 sabab. 'Ngawangsoel Setan teh ka Pangeran, kijeu wangsoelna: Koelit ganti koelit; salërésna, lébah djalma sagagadoehanana ge dibikeun ngaganti njawana. 'Nanging sawangsoelna, ^c mangga, andjeun njodorkeun panangan, keunakeun ka toelangna saréng ka dagingna: mo gagal tjoel ka andjeun, di pajoeneun

6 andjeun pisan. 'Ari timbalan Pangeran ka Setan: Masing njaho, djinisna diselehkeun ka leungeun maneh; ngan njawana mah oelah dikijeu-kijeu.

a p. 1: 6. b p. 9: 17. c p. 1: 11.

7 Bral Setan teh ka loewar ti pajoeneun Pangeran; pek ngagëboeg ka Ajoeb koe ^a bisoel goreng, ti sëmët dampal sampejanana nëpi ka ëmboen-ëmboenanana. 8 'Toeloej Ajoeb njandak hidji talawengkar, diango ngaoet-ngaotan salirana, 9 bari ngagoepëk dina léboe. 'Pok geureuha Ajoeb mihatoeu ka andjeunna: Naha andjeun masih pëngkoeu kana katëmënan andjeun? geura tjoel bae ka Allah, seug poepoes! 'Dëmi walonamana ka dinja: Omongan maneh tjara omongan aweue noe boeroeng. Kapan kabagdjaän koe oerang sok ditampa ti Allah; naha ari katjilakaän oelah ditampa? ^b Dina kasorang eta sadajana Ajoeb teu milampah dosa koe lambëjna.

a 5 Moesa 28: 35. b p. 1: 22.

11 Ari sobat Ajoeb noe tiloe geus pada ngareungeun warta hal sakabeh katjilakaän, noe ngadatangan ka andjeunna teja, toeloej arangkat ti saënggon-ënggonna; nja eta Elipas, oerang Teman, djeung Bildad, oerang Soeah, sarta Sopar, oerang Naäma; sarta rëmpag djadi hidji, sëdja ngalajad, nandakeun hawatir ka andjeunna, djeung sëdja ngalilipoer ka andjeunna. 'Ana tjarëngkat sotjana ti kaënggangan, pada panglingeun ka andjeunna; sëgrak-sëgroek pada nangis, ^a bari njosoëk sadjoebah-sadjoebahna, ^b sarta pada ngawoerkeun taneuh ngëboel ka sirahna, ka langit. 'Gek tjaraklik dina taneuh, barëng djeung Ajoeb, lilana toedjoeu poë toedjoeu peuting, sarta taja noe misaoer ka andjeunna sakëtjap-këtjap atjan, sabab naringali jeun kanjëran bangët katjida. a p. 1: 20.

b Wabj. 18: 19.

PASAL 3.

Sanggeusing kitoe Ajoeb ëngah lambëjna, ^a sarta njapa poëna. 'Pok Ajoeb misaoer, kijeu saोजना: a Jer. 20: 14.

3 Sing leungit poë kaেলা didjoeurkeun, kitoe deui peuting noe bebedja: Aja noe njiram, ngandoeng boedak lalaki.

4 'Nja eta poë teja sing djadi poëk; oelah dipariksakeun koe Allah ti loehoer, djeung oelah kagëbjar koe beurang.

5 'Sing didjabël koe poëk djeung koe kalangkang maot; sing diënggonan mëndoeng di loehoerna; sing direureuwas

6 koe samagaha poë! 'Nja eta peuting teja sing dibeunangkeun koe poëk mongkleng; oelah atoheun kaitoeng kana poëning taoen; oelah kaäsoep kana bi-

7 langan boelan! 'Satëgësna peuting teja masing gaboeg; oelah aja sowara sënggak dina eta peuting! 'Koedoe disapa

8 koe taroekang njapa poë, noe barisa 9 ngageuingkeun naga! 'Bentangna djannari sing pararoëk; peuting teja ngarëp-ngarëp tjaäng, oelah sina datang, oelah koengsi nendjo ^a biwir-mata padjar:

10 'sabab teu meundeutkeun panto kandoengan indoeng kaেলা; teu ngaboenikeun kasoésahan, oelah koengsi katendjo koe kaেলা.

a p. 41: 9.

11 ^a Boro kaেলা teu paeh barang brol ti pianakan, hanteu hos barang bidji

12 ti kandoengan! 'Koe naon kaেলা njampak ^b sadjia toeoeu? naha njampak soe-

13 soe, baris kaেলা njeuseup? 'Ana kitoe mah kaেলা ajeuna ngëdëng djeung djagënan; kaেলা heës, tangtoena kaেলা

14 reureuh, 'barëng radja-radja djeung pannaän boemi, noe njarijeun tarikolot

15 keur dirina; 'atawa barëng kapala-kapala noe sarogëih ëmas, noe ngareusian

16 imahna koe perak. 'Atawa kaেলা teu koengsi aja, lir anak oedoel noe boeni; tjara kakandoengan noe teu pisan nendjo

17 tjaäng. 'Di dinja noe doraka areureun njijeun riwoed, sarta di dinja rareureuh

18 noe tjarae kakoewatan; 'sakitan sarëng sarërejana, teu ngadareng sora ^c 19 djalma noe ngagawekeun; 'noe leutik noe gëde di dinja saroeua, sarta badega oetjoeu ti djoeraganana. a p. 10: 18.

b 1 Moesa 50: 53. c 2 Moesa 5: 13.

20 Naha andjeunna maparin tjaäng ka noe kasoésahan, maparin hiroep ka noe

21 njëri angën? 'Noe ngarëp-ngarëp kana maot, tapi hanteu datang; noe njoso ngalian eta, Alah batan noe ngalian pé-
 22 pëndëman; 'noe baroengah wani berag, noe aratoh lamoen manggih koeboer?
 23 'Nja ka djalma, noe kasamaran djalan, noe koe Allah didindinging sakoerilingna?
 24 'Karna kaola teu kaeor dahar balas roemahoe, djeung gëgëroengan
 25 kaola ngoetjoer saperti tjai. 'Tijap-tijap kaola sijeun naon-naon, heg eta ngadatangan ka kaola; sarta noe dipikainggis koe kaola, sok keuna ka ka-
 26 oela. 'Kaoela euweuh kasënanan, euweuh kagënanan, euweuh kareurenhan, da teu euhi-euih datang riwoed!

PASAL 4.

Ngawalon ^a Elipas, oerang Teman teja, kijeu walonna: a p. 2: 11.

2 Oepama aja noe njoba mitjatoer ka sampejan, koemaha sampejan teh moal soengkan? Kitoe ge, ninggalkeun kasa-
 3 oeran, saha noe kadoega? 'Satëmëna, tadina reja pisan noe koe sampejan diwoeroek, ^a sarta leungeun ngareplek
 4 koe sampejan sok ditëgërkeun; 'kasa-oeran sampejan ngahoedangkeun noe laboeh, djeung toeoeur ngoedoeproek koe
 5 sampejan dikoewatkeun. 'Ana ajeuna geus datang ka sampejan, wët sampejan soengkan; ana keuna ka sampejan, wët
 6 sampejan soemëblak. 'Lain ibadah sampejan noe koe sampejan dipake pangandël? sarta lain katëmënan lampah sampejan noe djadi pangharëpan sampejan?
 7 'Masing eling, saha noe tiwas teu boga dosa? djeung di mana aja noe bënë
 8 ditoempës? 'Sapamanggih kaola, ^b sahasaha noe njamboet kadorakaän, djeung njëbarkeun kasoésahan, tangtoe miboewatan sipat kitoe. 'Ti ^c ambëkan Allah eta tariwas; ti napas pangamboengna
 10 pada datang ka bejak. 'Ngahaoengna singa, djeung sora singa gëde, sarta hoentoe singa ngora datang ka paringgës.
 11 'Singa djaloe tiwas sabab taja sasaäkeun, djeung anak singa bikang pabarëntjaj.

^a Jës. 35: 3. ^b Sil. 22: 8; Hos. 10: 13.

^c Jës. 11: 4.

12 Djeung deui kaola ririkipan didatangan woeroek, sarta tjeuli kaola nandean pangharewosan eta. 'Keur loba pikir, lantaran tetendjoan ti peuting, wak-

toedjalma-djalma karagragan katibraän,
 14 'seg kaola kataradjang sijeun djeung ngalëpër, matak ngagetkeun sadajana
 15 toelang kaola. 'Lar hidji soekma lagadar ka hareupeun kaola; boeloe awak ka-
 16 oela datang ka moeriding. 'Dëg ngarandëg, tapi kaola teu sidik roepana; aja djasad di hareupeun mata kaola; rëp djëmpe, seg kaola ngadenge so-
 17 wara kijeu: 'Moal aja manoesa bënë
^a leuwih ti Allah; moal aja djalma bënë
 18 'Satëmëna, ^b abdi-abdina koe andjeunna hanteu dipértjaja, nja malaikatna koe andjeunna pada ditoedoh katjëlän;
 19 'geus komo noe ngënggonan imah taneuh likët, noe diadëgkeun dina lëmah,
 20 sarta keuna rëmoek kawas gëgët. 'Ti isoek tēpi ka sore eta teh datang ka aladjoer; lalengit saëndëng-ëndëng bari
 21 taja noe madoeli. 'Saënjana, tambang himahna ge ditjaboet djeung maranehna; hos paraeh teu kalawan kapintëran.

^a p. 25: 4; 32: 2. ^b p. 15: 15.

PASAL 5.

Geura njambat; na piajaeun noe ngadjawab ka sampejan? djeung ka noe mana para soetji sampejan nja rek madëp? 'Karana noe paloeng dimangsakeun koe djengkel, sarta noe bodo dipaeh-
 2 keun koe keuheul. 'Kaoela ^a manggih djalma paloeng akaran; seg lëmboerna
 3 pada-harita koe kaola disapa. 'Anakna djaraeoh ti kasalamëtan; pada dirëmpak dina lawang, sarta taja noe ngaleupas-
 4 keun. 'Ari piboewateunana bejak dihakanan koe noe langlajeuseun, nadjan noe sadjëröen pagër tjoetjok ditjokot, djeung arta-bandana bejak dilëgoek koe
 5 noe halabhab. 'Karana lain tina lëmah bidjilna katjilakaän, sarta lain tina taneuh djadina kasoésahan; 'ënjana mah manoesa didjoeroekeunana kana kasoésahan, tjara pepetelan seuneu babakoe mëlësat ka loehoer. a Djab. 37: 35.
 6 'Tjoba, lamoen kaola mah, anggoer nejangan Allah; tangtoe kaola njang-
 7 gakeun përkara kaola ka Allah, 'noe ^a sok ngadamël padamëlan araheng, noe teu beunang dikira-kira; përkara noe matak helok, wani taja bilanganana;
 10 'noe maparin hoedjan ka tonggong boemi, djeung ngadatangkeun tjai ka

11 *touggongtëgal-tëgal*, 'moenggah kërsa^aeuun
 12 ^b mërénahkeun noe harandap di énggon
 loehoer, djeung ngadjoengdjoengkeun
 13 noe prihatin kana kasalamëtan. 'Andjeunna
 sok ngagagalkeun maksoed djalma
 14 noe djoelig, datang ka leungeunna
 teu bisa migawe noe pogoeh. 'Andjeunna
 15 ^c ngaringkoes djalma pintër koe ka-
 djoeliganana sorangan, sarta terekah
 16 djalma tibalik kaboedjeng. 'Ti beurang
 eta teh amprok djeung poëk; wantji
 têngah poë talag-tolog tjara ti peuting.
 17 'Balik-balik andjeunna njalamëtkeun noe
 waloerat ti pëdang noe bidjil ti soengoet
 18 eta, sarta ti leungeun noe kawasa. 'Seg
 noe malarat ngabogaän pangharëpan,
 19 ^d dimana kagorengan geus dibëkëman
 soengoetna. *a p. 9:10. b Djab. 113:7.*

c 1 Kor. 3:19. d Djab. 107:42.

17 Satëmëнна, ^a bagdja pisan djalma noe
 dilara-lara koe Allah; mana sampejan
 oelah nampik kana pamépërih anoe
 18 Moerba-wisesa. 'Karana ^b andjeunna
 maparin njëri, sarta koe andjeunna di-
 boelënan; andjeunna maparin raheut,
 sarta koe pananganana ditjageurkeun
 19 deui. 'Dina gënëp kasokëran sampejan
 koe andjeunna tangtoe dileupaskeun;
 nadjan dina toedjoeh sampejan moal
 20 kataradjang tjilaka. 'Dina patjéklik sampejan
 tangtoe dileupoetkeun tina maot;
 sarta dina përang sampejan tangtoe di-
 21 loepoetkeun tina kawasa pëdang. 'Tijap-
 tijap aja pangrangket letah, sampejan
 tangtoe disimpën; sarta moal sijeun koe
 22 karoeksakan lamoenna datang. 'Karoek-
 sakan djeung oesoem ngoejang koe sampejan
 meureun dipake imoet; sarta moal
 23 sijeun koe barahala boemi. 'Karana ^c
 sampejan boga përdjangdjan reudjeung
 batoe lahan; sarta sato galak tangtoe
 24 pada roentoet ka sampejan. 'Toer koe
 sampejan tangtoe katangen, jen himah
 sampejan salamët; sarta ana sampejan
 ngaloris lëmboer sampejan, geuning taja
 25 noe koerang. 'Malah koe sampejan tangtoe
 katangen, jen toeroenan sampejan
 teh loba; estoe seuweu-poetoe sampejan
 26 sapërti djoekoet di boemi. 'Sampejan
 piasoepeun kana koeboer keur rosa nja
 oemoer, tjara beungkeutan gandoem di-
 akoeetan dina oengkeun. *a SIL. 3:11; Ibr. 12:5.*

b 5 Moesa 32:39. c Hos. 2:17.

27 Tah, noe tadi teh dongdonan kaola

sadaja; nja kitoe përkarana; reungeu-
 keun, sarta sing kanjahokeun koe sampejan
 keur pimangpaatëun pribadi.

PASAL 6.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
 2 Lah, moegi kasëdihan kaola ditim-
 bang, sarta balahi kaola ditoempang-
 3 keundina taradjoesakalian! 'Karana ajena
 geus beurat batan keusik laoet-laoet,
 kitoe noe matak kaola tadi kalëpasan
 4 omong. 'Karana ^a djamparing noe Moerba-
 wisesa narantjëb di kaola, sarta peur-
 rahna diseuseup koe soekma kaola;
 kareuwasan ti Allah tata-baris ambroeg
 5 ka kaola. 'Karah kalde leuweung nga-
 howang ana noengkoelan djoekoet? ata-
 wa sapi ëmoh-ëmohan ana noengkoelan
 6 parab? 'Karah noe hambar beunang di-
 hakan teu kalawan oejah? atawa aja
 7 rasana dina bobodas ëndog? 'Ati kaola
 ëmboeungeun njabak; eta teh ka kaola
 8 ibarat kahakanan matak sëbël. *a Djab. 38:3.*
 8 Èh, moegi kaparëng panoehoen ka-
 oela laksana, sarta pangharëpan kaola
 9 koe Allah dipaparinkeun! 'Nja moegi
 Allah ngërsakeun ngarëmoekkeun ka-
 oela; moegi ngalesotkeun pananganana,
 10 pek kaola dipëgatkeun! 'Seug aja oge
 noe matak lipoer ka kaola, matak ka-
 oela soeka-soeka sadjëro sangsara noe
 taja wëlasna; karana kaola teu nganglës
 11 ka timbalan noe Langkoeng Soetji. 'Na-
 haon kakoewatan kaola, matak kaola
 rek ngarëp-ngarëp? djeung nahaon pi-
 toengtoeungeun kaola, matak kaola rek
 12 wajahna? 'Karah kakoewatan kaola
 kakoewatan batoe? atawa awak kaola
 13 tambaga? 'Mapan di kaola taja pisan
 panoeloeng ka diri kaola, sarta bajoe
 geus sirna ti kaola.
 14 Anoe lësoe bënërna manggih kabhe-
 manan ti sobatna, masih geus ninggal-
 keun ibadah ka noe Moerba-wisesa oge.
 15 'Doeloer kaola pada tjidra sapërti wa-
 loengan; tjara wahangan waloengan noe
 16 limpas; 'anoe kiroeh bawaning tjai ba-
 toe, djeung saldjoë njoempoetkeun ma-
 17 neh ka dinja. 'Keur mangsa kapanasan
 eta teh peuraj; keur oesoem halodo lës
 18 leungit ti énggonna. 'Djalanna ngalotjor
 poengkal-pengkol; bras ka noe soewoeng,
 19 toeloëj datang ka euweuh. 'Oerang Tema
 keur njaraba pada mëlong, kapilah Sëba

20 ngalarép-ngarép ka dinja. 'Pada meunang
 era tina sabab ngandél; ana narépi ka
 21 dinja seg mareunang wirang. 'Karana
 ajeuna sarampejan geus teu koema-koe-
 maha; pada nendjo kareuwasan, seg sam-
 22 pejan sarjieun. 'Karah kaola aja omong:
 Geura mere ka kaola? atawa: Koedoe
 23 njidékahkeun ka kaola kamoektian sam-
 pejan sawarah? 'atawa: Ka-loewarkeun
 kaola ti leungeun moesoeh, sarta leu-
 paskeun kaola ti leungeun noe lalim?
 24 Geura ngawoeroek ka kaola, éngke
 kaola repeh; tetelakeun ka kaola: na-
 25 haon kaloeloepoetan kaola? 'Koe ngare-
 unnah kasaoeran djalma bënë! démi
 papatah sarampejan mah mapatahkeun
 26 naon? 'Naha sarampejan ngamaksoed
 njawad omongan? Mapan noe bingoeng
 27 pok-pokanana kana angin. 'Estoe saram-
 pejan rek ngalotrékeun pahatoe, sarta
 rek ngadagkeun sobat sampejan.
 28 'Démi ajeuna, mangga, geura njalangha-
 reup ka kaola; karana di hareupeun
 sarampejan hamo kaola teh bohong.
 29 'Geura baralik atoeah, oelah aja lampah
 goreng; geura baralik deui, pérkara ka-
 30 oela teh bënë. 'Naha aja kagorengan
 dina letah kaola? ^a atawa lalangit ka-
 oela teu bisaen ngasaan balahi? ^{a p. 12:11.}

PASAL 7.

Naha manoesa di boemi teh lain lampah
 pérang? sarta poëna lain saperti poë
 2 djalma boeboeroeh? 'Tjara noe koeli
 njoso hajang kana ijoeh, djeung saperti
 noe boeboeroeh ngarép-ngarép kana koe-
 3 lianana: 'nja kitoe kaola teh dimilikan
 boelan gaplah, djeung peuting kasoesa-
 4 han noe dipastikeun ka kaola. 'Tijap-
 tijap kaola doeg ngédéng, sok ngomong:
 Iraha aing hoedang deui? démi peuting
 teh koe lambat; sarta kaola wani seu-
 5 benh koe balik-mepeh tépi ka soeboeh.
 'Pake awak kaola bilatoeng djeung bé-
 6 bëlakan napok; koelit kaola parejot,
 seug boetjat deui. 'Oemoer kaola ^a kén-
 tjéng alah batan taropong, sarta bejak
 tanpa pangharépan. ^{a p. 9:25.}
 7 Moegi emoet, ^a jen hiroep koering teh
 sasat angin! Mata koering moal nen-
 8 djo-nendjo deui kangeunahan. 'Koering
 éngke koe panon noe nendjo ka koering
 moal kadjeung deui; sotja andjeun
 éngke ngareret ka koering, tapi koering

9 teu aja. 'Sapértos mega teh seép, lès
 moesna, nja kitoe noe toeroen ka énggon
 10 noe maot moal handjat deui. 'Hamo ba-
 lik deui ka imahna, ^b saréng oeroetna
 11 moal njaho deui ka dinja. 'Mana koering
 sawangsoelna moal méngkék biwir koe-
 ring; sédja oendjoekan sadjéro kasoeék-
 ran soekma koering; sédja gégéroengan
 sadjéro karipoehan njawa koering.

^a Jak. 4:14. ^b Djab. 103:16.

12 Naha koering teh laet, atanapi bara-
 hala, noe mawi koering koe andjeun di-
 13 lingkoengan noe ngadjaga? 'Ari koering
 ngomong: Pangheésan aing soegan ma-
 tak lipoer ka aing; énggon aing soegan
 14 ngentengan gégéroengan aing: 'seug an-
 djeun ngareureuwas ka koering koe im-
 pian, saréng ngaririsi ka koering koe
 15 tetendjoan; 'moenggah njawa koering
 hajang ditjéke, milih maot batan raga
 16 koering. 'Koering teh geus boséh, teu
 hajang langgéh nja hiroep. Ingkeun bae
 koering teh, karantén oemoer koering
 17 sija-sija! 'Nahaon ^a manoesa teh, mana
 koe andjeun dipiangoeng, saréng mana
 18 andjeun titen manah ka dinja, 'toer koe
 andjeun dilajad saban-saban isoek, sa-
 19 réng sakédap-kédap ditjoba? 'Sabaraha
 pilamieunana deui ^b andjeun nja teu
 kërsa ngalijeus ka koering, teu ngantép
 ka koering sapanureuj tjidoeh-tjidoeh
 20 atjan? 'Ari énja mah koering dosa, ^c
 njijean naon koering teh ka andjeun, eh
 'Toekang ngadjaga manoesa? Koe naon
 koering koe andjeun didamél tataradjan-
 21 gan, dongkap ka koering matak ridoe
 ka diri koering? 'Saréng naha andjeun
 teu ngahampoera kamasijatan koering,
 saréng teu ngaleungitkeun kadorakaan
 koering? Karantén ajeuna koering rek
 ngédéng dina taneuh; saréng andjeun
 néngangan koering, tapi koering geus teu
 aja. ^a Djab. 8:5. ^b p. 14:6. ^c p. 35:6.

PASAL 8.

Ngawalon ^a Bildad, oerang Soeah teja,
 kijeu walonna: ^{a p. 2:11.}
 2 Sabaraha pililaeunana deui sampejan
 nja rek ngédalkeun noe kitoe, sarta
 kasaoeran lambéj sampejan sasat angin
 3 rongkah? 'Karah Allah teh ^a ngowahan
 boekoem, atawa noe Moerba-wisesa ngo-
 4 wahan kaadilan? 'Manawi ^b poetra sam-
 pejan darosa ka andjeunna, noe mawi

koe andjeunna pada diserahkeun ka pangawasa kamasjatanana. 'Manawi^a sampejan nejanan Allah, sarta noenoehoen ka noe Moerba-wisesa; 'manawi sampejan setra nja saestoe, geus tangtoe ajeunna andjeunna goegah koe hal sampejan, bari lëmboering kabënëran sampejan dihadেকেun deui. 'Ari mimitina sampejan teh leutik; dëmi pangengtoengan sampejan mah ngagëdean liwat saking.

a p. 34:10. b p. 1:18, 19. c p. 22:23.

Karena^a geura naros ka bangsa baheula, nja bënëркеun manah kana dong-donan karoehoenna; 'karana oerang mah ti kamari, teu boga kanjaho; wantoe-wantoe oemoer oerang di boemi^b sasat kalangkang. 'Nja eta tangtoe ngawoeroek ka sampejan, pada milahir ka sampejan, ngaloewarkeun kasaeran kijeu ti djëro manahna: 'Naha wawalinian daekeun djadi di noe lain lëdok? naha djoedjoeloek daekeun ngagëdean teu ka-lawan tjai? 'Tjatjakan ngöra keneh, teu diala oge, seg garing memeh djoekoet noe loba. 'Nja kitoe djalan sakabeh djalma noe mopohokeun ka Allah; pangharëpan djalma moenapek tereh leungit. 'Nja eta teh pangandëlna tangtoe peunggas; kasantosaänana sasat imah lantjah. 'Pek njarande ka imahna, tapina hanteu tahan; këk moentang ka dinja, tapina hanteu tëtëg. 'Nja eta teh toewakan memeh bidjil panou-poë, sarta siroengna njalijara di salëga këbonna. 'Akarna mareulit kana toempoean batoe; ënggon batoe noe koe eta kadeuleu. 'Samangsa eta teh koe andjeunna dibasmi ti ënggonna, ^c heug oeroetna nganglës ka dinja, [pokna]: Dewek teu wawoeh ka maneh! 'Tah, kitoe kasoekaän djalanna, djeung tina lëmah seg djaradi noe sedjen.

a 5 Moesa 32:7. b p. 14:2. c p 7:10.

Saënjana, Allah moal mitjeun noe satëmëna, sarta moal njëpëng leungeun bangsa. 'Sabot baham sampejan koe andjeunna dipinoehkeun koe seuseurian, kitoe deui lambëj sampejan koe soesoerakan, 'noe gareuleh ka sampejan dipakeanan koe kaeuraän, djeung himah djalma noe doraka lës euweuh.

PASAL 9.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
Sajaktina, kaola teh njaho jen

ënja kitoe; ^a tapi koemaha sipat ma-noesa bisa bënëрке di pajoeneun Allah?
'Oepama kërsaеun padoe ka dinja, sar-reboe përkara moal bisaеun ngadjawab sahidji ka andjeunna. 'Pintër manahna, djeung rosa kabëdasanana; saha noe neuaskeun maneh ngalawan andjeunna, sarta salamët? 'Andjeunna mindahkeun goe-noeng-goenoeng, tapi koe eta teu karsaеun, jen dibalikkeun koe andjeunna sadjëro bëndoena. 'Andjeunna ngobahkeun boemi ti ënggonna, sarta tihang-tihangna ngadaregdeg. 'Andjeunna mondah ka sarangenge, seg hanteu bidjil; sarta ngëtjapan bentang-bentang. 'Andjeunna^b masangkeun langit njalira, sarta ngadjalanan ombak laoet. 'Andjeunna noe ngadamël ^c bentang Biroewang, Orion, bentang Toedjoehan djeung kamar-kamar Kidoel. 'Andjeunna noe sok ngadamël^d padamëlan araheng, wani teu beunang dikira-kira; nja përkara noe matak helok, wani taja bilanganana. 'Saënjana, andjeunna ngagendeng kaola, dëmi koe kaola hanteu katendjo; atawa andjeunna ngalalar, dëmi koe kaola hanteu katangen. 'Saënjana, ^e moen andjeunna njëbrot, saha noe pinoelakeun ka andjeunna? saha noe wani oendjoeakan: Andjeun teh midamël naon?

a p. 14:4; Djab. 143:2.

b Jës. 40:22. c p. 38:31,32. d p. 5:9. e p. 11:10.

Allah teu sirna bëndoena; pangbantoe^a Rahab taroendoek ka andjeunna. 'Pimanaeun kaola ngawangsoel ka andjeunna, milih omongan baris oendjoeakan ka andjeunna? 'Sanadjan kaola bënëрке oge, moal bisa ngawangsoel ka andjeunna; sëdja noenoehoen bae ka noe ngahoekoeman ka kaola. 'Oepama kaola sasambat, sarta koe andjeunna diwalon: hamo kaola përtjaja, jen panjambat kaola koe andjeunna dida-djoekeun. 'Karana kaola koe andjeunna dirëmoekkeun lantaran angin riboet, djeung maparin raheut loba pisan ka kaola, ^b taja sababna. 'Hanteu ngidinan kaola bisa ngambëkan; estoena mah kaola koe andjeunna dipiseubeuhan papaitan. 'Oepama hal kakoewatan, saënjana, andjeunna noe kawasa; sarta oepama hal bënëрке, saha noe pinja-oereun kaola? 'Masih kaola bënëрке, koe biwir sorangan ge disalahkeun;

nadjan kaela satēmēna, tangtoe di-
 21 bengkokkeun bae. 'Kaela satēmēna;
 teu owël ka njawa sorangan; kaela
 22 geus bosēn ka hiroep kaela. 'Satoeng-
 gal bae; ^c mana tjarek kaela: noe sa-
 tēmēna, noe doraka, koe andjeunna
 23 dibajakkeun. 'Oepama pangrangket ngad-
 dadak maehkeun, koe andjeunna dipojok
 24 tjtjoba ka noe teu boga dosa. 'Boemi
 teh disērähkeun ka leungeun djalma
 doraka; ari beungeut noe njarékël hoe-
 koem di boemi koe andjeunna dipeng-
 unean. Oepama lain kitoe pētana, na
 saha deui? a Djab. 87: 4; 89: 11.

b p. 2: 3. c Goer. 9: 2, 3.

25 Ari oemoer kaela ^a këntjeng batan
 toekang loempat; los ngabëtjur, teu
 26 koengsi nendjo kangeunahan. 'Ladjoena
 lir parahoe paboeroe, djeg galoedra
 27 njambër hakaneun. 'Tijap-tijap koering
 ngomong: Ah, gëgëroengan aing dek
 dibëbërähkeun bae, dek ninggalkeun
 28 oelat ajeuna, ngabejarkeun boedi: 'heug
 koering teh sijeun deui koe saka-
 beh kanjèri koering; geus tērang koering
 29 teh, ^b jen koering koe andjeun
 moal dimanah teu dosa. 'Koedoe bae
 koering teh doraka; pinaoneun koering
 njoesahkeun maneh tjoemah-tjoemah?
 30 'Oepami koering ^c mandi koe tji-saldjoe,
 sarëng ngabërēsihan leungeun koe tji-
 31 sapoe: 'tinangtos koering koe andjeun
 seug diantjëlomkeun kana kalomberan,
 dongkap ka papakean koering gariroek
 32 ka koering. 'Karana andjeunna lain
 djalma, lain pantar kaela; ^d teu beu-
 nang diwangsoel koe kaela, dibawa
 33 reureudjeungan ujjar bëbënëran. 'Teu
 aja noe pimoetoeseun antara kaela
 djeung andjeunna, noe noempangkeun
 34 leungeunna ka doewaän. 'Koe and-
 jeunna moegi dilään panggëboegna ti
 kaela, ^e sarta kaela oelah diririsi deui
 35 koe kabaloewasan ti andjeunna: 'seug
 kaela sëdja oendjoekan, sarta moal
 sijeun koe andjeunna; karana kaela
 lain kitoe, rasa kaela. a p. 7: 6, 7; 17: 11.
 b p. 10: 14. c Jér. 2: 22. d Goer. 6: 10. e p. 13: 21.

PASAL 10.

Njawa kaela ngewa ka hiroep kaela,
^a mana kaela dek ngoembar gëgë-
 roengan kaela, dek mihatoer sadjéro
 2 karipoehan njawa kaela. 'Sëdja oen-

djoekan ka Allah: Koering moegi oelah
 disalahkeun; moegi maparin njaho ka
 koering, naon noe mawi andjeun mabën
 3 ka koering? 'Naha matak soeka ka and-
 jeun, lamoen andjeun nganijaja, lamoen
 mitjeun dadamēlan panangan andjeun,
 bari njaāngan ka tarekah djalma doraka?
 4 'Naha sotja andjeun sipat daging, oetawi
 andjeun ningali sakoemaha tendjona
 5 manoesa? 'Naha joeswa andjeun sakoemaha
 oemoer manoesa, oetawi taoen
 6 andjeun sakoemaha oemoer djalma, 'noe
 mawi andjeun ngoelik kadorakaän koering,
 sarëng noengtik dosa koering?
 7 'Padahal andjeun langkoeng oeninga,
 jen koering teu doraka; sarëng taja
 noe bisa ngaleupaskeun ti panangan
 8 andjeun. 'Panangan andjeun ^b noe ngad-
 jadikeun sarëng ngadamël diri koering
 sakoedjoer; kari-kari koering koe and-
 9 djeun diroeksak. 'Moegi emoet, ^c jen
 koering koe andjeun didamël sapertos
 taneuh likët; kari-kari koering koe and-
 jeun dek dipoelangkeun kana lēmah.
 10 'Naha andjeun lain nitiskeun koering
 sapertos tji-soesoe, sarëng disina kimpël
 11 sapertos kidjoe? 'Koering koe andjeun
 didanganan koelit sarëng daging, sa-
 rawoeh koering koe andjeun ditëpa
 12 nganggo toelang sarëng oerat. 'Koering
 koe andjeun dikërsakeun hiroep sarëng
 dipaparin kaāsihan, kalajan pangrigël-
 keun andjeun ngaraksa soekna koering.

a p. 7: 11. b Djab. 119: 73. c 1 Moesa 3: 19.

13 Kari-kari andjeun di djéro manah
 njimpën noe kijeun; geus tērang koering
 14 tēh, jen kijeun pikërsaean andjeun: 'oepami
 koering dosa, koering koe andjeun
 dek didjaga, sarëng koering moal teu
 disiksa koe andjeun tina kadorakaän
 15 koering. 'Oepami koering doraka: pi-
 tjilakaeun koering! sarëng masih koering
 bënër oge, moal meunang tjëngkat nja
 sirah; anggoer koedoe senbeuh koe ka-
 hinaän sarëng nendjo kabalangsakan
 16 diri. 'Ana nangreu, ^a andjeun kërsa
 moro-moro ka koering sapertos singa,
 sarëng andjeun nandakeun deui andjeun
 17 aheng ka koering. 'Andjeun ngadatang-
 keun saksi andjeun ganti-ganti, ngadoe-
 doeh ka koering, sarëng ngalobakeun
 bëndoe andjeun ka koering; balad ba-
 gilir-gilir noe mērangkan ka koering.
 18 'Na koe naon koering ^b koe andjeun

dika-loewarkeun ti pianakan? Mënding
 19 paeh koering teh, teu koengsi aja panon
 hanteu aja; ti kandoengan seg dianteur-
 20 keun ka koeboeran. 'Lain saeutik oemoer
 koering? ^a moegi liren, koering kadjeun-
 keun, sangkan koering njénangkeun diri
 21 saeutik, 'memeh koering mijang, hanteu
 balik deui, nja asoep ka tanah poëk,
 22 énggon kalangkang maot; 'tanah boeta-
 rata, mongkleng maloeloe; énggon ka-
 langkang maot saréng taja pisan entep-
 na; ari tjaangna ge poëk mongkleng
 maloeloe. ^a Njanj. 3:10. ^b p. 3:3, 11. ^c p. 7:19; 9:34.

PASAL 11.

Ngawalon ^a Sopar, oerang Naäma teja,
 Nkijeu walonna: ^a p. 2:11.
 2 Naha kasaoeran sakitoe lobana lain
 koedoe didjawab? sarta djalma gëde
 3 omong naha pibënëreun? 'Naha soewa-
 ban sampejan bakal ngarepehkeun djal-
 ma-djalma? sarta sampejan mojek teh
 4 moal aja noe ngawirangkeun? 'Karana
 saoe sampejan: Elmoe kaola noe setra,
 sarta kaola bërësih di pajoeneun an-
 djeun. 'Tapi sabalikna ^a moegi-moegi
 Allah kërsa ngandika, sarta ngéngah-
 6 keun lambena ka sampejan; 'bari ka
 sampejan nganjatakeun rasijahing kap-
 pintéran, sabab rangkep kamatihana!
 Mana kanjahokeun koe sampejan, jen
 kadorakaän sampejan aja oge noe koe
 Allah dilalikeun. ^a p. 38:1.
 7 Naha sampejan ^a bisa manggih dasar
 Allah? atawa bisa mëndak noe Moerba-
 8 wisesa tēpi ka antekna? 'Estoe loehoer
 tjara langit; koemaha sampejan nja pi-
 lampaheun? djéro ti bato énggon noe
 9 paeh; sampejan bisa njaho naon? 'Oekoer-
 anana pandjang ti batan boemi, léga
 10 ti batan laot. 'Oepama ^b andjeunna
 ngalalar, seug noetoep, sarta ngadégkeun
 gëmpeongan: na saha noe bisa noelak
 11 ka andjeunna? 'Karana andjeunna lang-
 koeng oeninga di djalma gapong; djeung
 langkoeng tingali di kadorakaän, teu
 12 koedoe-koedoe ditégéskeun heula. 'Seg
 djalma malangmang-moeloengmoeng ge
 meunang pikir, sarta anak kalde leu-
 weung didjoeroekeun deui djadi manoesa.
^a p. 15:8. ^b p. 9:12; 12:14.
 13 Oepama sampejan mënrkeun manah,
^a sarta nadahkeun panangan ka andjeun-

14 na; 'oepama kadorakaän, noe dina pa-
 nangan sampejan, koe sampejan didja-
 oehkeun, sarta kagorengan hanteu di-
 patoehkeun di djéro himah sampejan:
 15 'geus tangtöe didinja sampejan ^b meu-
 nang tjéngkat tanpa tjatjad; sarta sam-
 pejan djadi pageuh, djeung moal sijeun.
 16 'Karana sampejan tangtöe paler kana
 kasoésahan; kapiingëtna koe sampejan
 17 saperti tjai noe geus toeloej. 'Sarta ^c
 hiroep sampejan bakal téréng ti batan
 téngah poë; tédöeh oge tjara isoek.
 18 'Djeung sampejan tangtöe këndél, tina
 sabab aja pangharépan; ana geus nga-
 lingling, seug sampejan sare s'éngang ati.
 19 'Sampejan teh ebog, ^a sarta moal aja
 noe matak reuwas; djeung loba noe bakal
 20 noenoehoen ka diri sampejan. 'Dëmi
 panon djalma doraka mah bakal ra-
 roeksak, djeung euweuh pigeusaneunana
 moeroe, ^e sarta pangharépanana taja
 deui ngan poepoet njawa. ^a p. 8:5.
^b p. 10:15. ^c Djab. 37:6. ^d 3 Moesa 26:7. ^e p. 8:13.

PASAL 12.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
 2 Sajaktna, bangsa djalma ngan sa-
 rampejan, sarta kapintéran tangtöe paeh
 3 reudjeung sarampejan! 'Kaoela ge ^a boga
 pikir, nandingan sarampejan; moal ka-
 tje koe kaoela koe sarampejan; djeung saha
 4 noe teu njaho noe kitoe pëtana? 'Seung-
 seurikeuneun sobatna nja kaoela, noe
 sok sasambat ka Allah sarta dikaboel;
 seungseurikeuneun ijeu noe bënëer nja
 5 satëmëna! 'Dina pikiran djalma noe
 génaah aja tjoewa ka noe balahi; geus
 tjawisan pikeun sakoer noe tidjalikeuh
 6 soekoe. 'Himah toekang ngaroeksak pada
 kërta, ^b djeung noe ngahanakeun ka
 Allah pada santosa; sakoer noe sok ma-
 mawa aällahanana koe leungeunna.
^a p. 13:2. ^b p. 21:7; Djab. 73:12.
 7 Tapi sabalikna geura nanja ka sasa-
 toan, tangtöe magahan ka sampejan;
 kitoe deui ka manoe awang-awang,
 8 tangtöe mere njaho ka sampejan. 'Atawa
 geura nakon ka boemi, tangtöe maga-
 han ka sampejan; sarta laoek laot
 9 tangtöe pada njarita ka sampejan. 'Saha
 noe teu téréng lantaran eta sakabeh,
 jen sadajana didamëlna koe panangan
 10 Pangeran? 'Nja panangan andjeunna ^a
 noe njépéng njawa sakoer noe hiroep,

soemawonna roh sakabeh daging djalma.
 11 'Naha ^b tjeuli lain ngararasakeun ka-
 saeraan, tjara langgit ngasaän kahaka-
 12 nan? 'Kapintëran ajana di noe geus bod-
 das nja ramboet; pangartian ajana di
 noe geus pandjang nja oemoer.

^a 4 Moesa 16: 22. ^b p. 6: 30; 34: 3.

13 Nja di andjeunna ajana kapintëran
 djeung kawasa; andjeunna noe kagoe-
 14 ngan tarekah djeung pangartosan. 'Sa-
 tëmënna, andjeunna ngarontoehkeun,
 sarta moal aja noe bisa ngadjëlégkeun
 15 deui; ^a andjeunna noetoeup djalma, sarta
 moal aja noe bisa ngaboekakeun. 'Sa-
 tëmënna, andjeunna mëndët tjai, seg
 16 saät; koe andjeunna dileupaskeun deui,
 seg boemi koe eta dibalikkeun. 'Di and-
 17 djeunna ajana kabédasan djeung kama-
 tihan; andjeunna noe kagoengan noe
 18 sasab sarta noe njasabkeun. 'Pananjaän
^b koe andjeunna digiringkeun, didjarah;
 djeung hakim koe andjeunna digelokeun.
 19 'Tali ti radja-radja koe andjeunna di-
 boeka, sarta tjangkengna koe andjeunna
 20 dibandaän koe sabok. 'Panghoeloe koe
 andjeunna digiringkeun, didjarah; djeung
 noe pada kawasa koe andjeunna disina
 21 reuntas. 'Andjeunna njingkahkeun basa
 ti noe djadi kapértjajaän, sarta pang-
 22 rasa noe karolot koe andjeunna ditjan-
 dak. 'Andjeunna ^c namplokkeun katjoe-
 waän ka menak-menak, sarta beubeur
 23 djalma përkosa koe andjeunna dioeda-
 ran. 'Andjeunna ngebrehkeun noe gaib-
 gaib ti noe poék, sarta kalangkang maot
 24 dika-loewarkeun ka noe tjaäng. 'Andjeun-
 na ^d ngagèdekeun bangsa-bangsa, seg
 digalëmpoer; andjeunna ngadjëmbar-
 keun bangsa-bangsa, heug disina dibon-
 25 jong. 'Andjeunna njingkahkeun pikir
 loeloegoe djalma eusi tanah, sarta disina
 sarasab di noe soewoeng, taja djalan.
 26 'Pada talag-tolog di noe poék, anoe
 euweuh tjaäng, sarta disina sarasab
 tjara noe mabok. ^a p. 11: 10. ^b Jës. 44: 25;
 1 Kor. 1: 20. ^c Djab. 107: 40. ^d Lal. 17: 26.

PASAL 13.

Tah, eta sakabeh geus katendjo koe
 mata kaola, geus kadenge koe tjeuli
 2 kaola, sarta kaharti. 'Sakanjaho sara-
 mpejan ^a kanjaho kaola keneh; moal
 3 katjek kaola koe sarampejan. 'Saënjana
^b kaola hajang oendjoekan ka noe Moer-

ba-wisesa, soeka nërangkeun përkara
 4 kaola ka Allah. 'Tapi sabalikna sam-
 pejan teh pada toekang ngarang bohong;
^c doekoen noe taja pedahna sampejan
 5 sakabeh. 'Kahajang teh sampejan pada
 repeh bae, ^d tanda ënja boga kapintëran.
 6 'Geura darengekeun katëranngan kaola,
 sarta rarëgëpkeun padoe biwir kaola!
 7 'Naha sarampejan dek mangmisaoerkeun
 Allah hal kagorengan, mangmisaoerkeun
 8 andjeunna lampah tjidra? 'Naha saram-
 pejan dek pilih-kasih ngabédasan and-
 9 djeunna, atawa dek mangmadoeankeun
 Allah? 'Koemaha, pihadeëun lamoen
 sampejan koe andjeunna dipariksa? Na-
 ha sampejan bisa ngagëlo ka andjeunna,
 saperti noe ngagëlo ka pada manoesa?
 10 'Tangtoe sampejan disiksa koe andjeun-
 11 na, ari pilih-kasih ririkipan mah. 'Moal
 loepoet sampejan pada kasima koe ka-
 loehoerana, sarta katinggang reuwas
 12 ti andjeunna. 'Pangeling-ngeling saram-
 pejan siloka lëboe, benteng sarampejan
 benteng taneuh likët. ^a p. 12: 3. ^b p. 23: 3.
^c p. 16: 2. ^d Sil. 17: 28.

13 Sing pada repeh ka kaola, seg ka-
 oela dek mihatoer, kadjeun teuing noe
 14 pinjorangeun ka kaola. 'Keur nahaon
 daging kaola koe kaola dek digegel
 koe hoentoe, ^a sarta njawa kaola di-
 15 teundeun dina dampal leungeun? 'Sa-
 tëmënna, masih kaola koe andjeunna
 ditigas ge, kaola dek ngarëp-ngarëp
 bae ka andjeunna; parandene kaola
 16 sèdja nërangkeun djalan kaola ka pa-
 joeneunana. 'Malah eta tangtoe matak
 salamët ka kaola; karana djalma moe-
 napek mah moal ngadeuheus ka pajoe-
 17 neunana. 'Sing tégës nja ngadareng-
 keun omongan kaola, tjatoer kaola
 18 sina asoep kana tjeuli sarampejan! 'Sa-
 ënjana, ^b prakara kaola koe kaola
 geus diatoer; kaola teh njaho, jen ka-
 19 oela bakal dibënërkeun. 'Saha teja noe
 pikoewateun padoe djeung kaola? Estoe
 didinja kaola sèdja repeh, bari toeloej
 20 paeh. 'Ngan ijeu doewa përkawis moegi
 koe andjeun oelah didamël ka koering;
 moen kitoe mah koering moal njoem-
 21 poet ti pajoeun andjeun: 'panangan
 andjeun djaohkeun ti koering, ^c sarëng
 koering moegi oelah diririsi deui koe
 22 kabaloewasan ti andjeun. 'Seug andjeun
^d soemangga njaoer, koering sèdja

ngawangsoel; atanapi koering bade andjeun, koe andjeun moegi diwalon.

a Hak. 12:3. *b* p. 31:35. *c* p. 9:34; 33:7. *d* p. 14:15.

23 Sabaraha koering gadoeh kadorakaän saréng dosa? kamasjatan koering saréng dosa koering moegi maparin njaho ka koering. 'Koe naon andjeun meungpeunan pameunteu, *a* saréng koering koe andjeun dimanah moesoeh andjeun? 24 'Naha andjeun kërsa ngagibira ka kalakaj kabawa koe angin, saréng kërsa ngagébrig ka djarami garing? 'Karantén andjeun njératkeun papaitan térapkeuneun ka koering, saréng andjeun *b* ka koering ngamilikkeun kadorakaän koering keur ngora. 'Ari *c* soekoe koering koe andjeun dibélok, saréng *d* andjeun ngadjaga sadajana djalan koering; dampal soekoe koering koe andjeun digarisan sakoeriling; 'nadjan diri teh djeg noe bobo ngaboeroekan, lir pake dihakan toko.

a p. 16:9; 19:11; 33:10.

b Djab. 25:7. *c* p. 33:11. *d* p. 14:16.

PASAL 14.

Manoesa beunang ngadjoeroekeun awe-we *a* pondok oemoer pinoeh riwoed.

2 'Tjara *b* kembang djadina, toeloeh moerag; *c* lès moesna tjara kalangkang, hanteu tètép. 'Toeroeg-toeroeg andjeun beunta nja sotja ka noe batan kieu, kalajan koering ditjandak ka hoekoem saréng andjeun. 'Saha *d* noe bisa ngabidjilkeun noe bérésih ti noe nadjis? hidji ge hanteu! 'Sarehna geus pasti poemoerunana, bilangan boelana geus ditangtoskeun koe andjeun, saréng andjeun geus ngadamél piwatéseunana, noe koe eta teu meunang diliwat: 'noe mawi *e* andjeun moegi ngalijeus ka dinja, sina eureun, soepaja soekaeun ka poéna, *f* sapértos djalma boeboeroeh! *a* Djab. 39:6, 7. *b* Djab. 90:6; Jcs. 40:6. *c* p. 8:9; Djab. 102:12. *d* p. 15:14. *e* p. 7:19; 10:20. *f* p. 7:1.

7 Karantén hal pérkawis kai aja oge pangharépan; oepami ditoevar, sok djadi 8 deui, teu eureun siroengan. 'Sanadjan akarua dongkap ka kolot dina taneuh, saréng toenggoelna paeh dina lémah: 9 'tina baoe tjai sok siroengan deui, saréng hidjil dahan sapértos pétetan. 'Doepi 10 djalma mah maot, saréng ngadjolor; 11 ari manoesa paeh, ka mana losna? 'Tjai sitoe sok rot, saréng waloengan sok 12 saät, dongkap ka toehoer: 'nja kitoe

keneh djalma ngalondjor, saréng hanteu hoedang deui; *a* dongkap ka taja langit moal lilir, saréng moal digeuingkeun tina heésna.

a 2 Petr. 3:12.

13 Éh, moegi-moegi koering koe andjeun disimpén di énggon noe maot, diboenikeun dongkap ka béndoe andjeun sirna; nja moegi ka koering nangtoskeun piwatéseun, seug emoet deui ka koering! 14 'Dimana djalma geus paeh, *a* koemaha pihiroepeun deui? tinangtos koering ngarép-ngarép *b* sapanjang koering pérang, dongkap ka mangsa koering salin roepa; 15 'doemoegi ka andjeun njaore, saréng koe koering diwangsoel; nja dongkap ka andjeun kangén ka dadamélan panganan andjeun. 'Doepi ajeuna *c* andjeun ngetang lengkah koering; teu ngaraksa 17 tina hal dosa koering. 'Kamasjatan koering diboenikeun ditjap; saréng kadorakaän koering koe andjeun disoesoesoen. *a* p. 19:25. *b* p. 7:1. *c* p. 34:21.

18 Nanging sawangsoelna goenoeng roeroeg dongkap ka adjoer, saréng karang 19 pindah ti énggonna; 'batoe kéwoeng koe tjai, lémahing boemi palid koe tjaäh; pon kitoe kenéh pangharépan manoesa 20 koe andjeun dileungitkeun. 'Koe andjeun ditotogkeun saéndéng-éndéngna, los mijang; diganti sémoena, seug koe andjeun 21 dibralkeun. 'Anakna djadi moelja, koe manehna teu kanjahoan; atanapi djadi hina, koe manehna hanteu katangen. 22 'Ari dagingna sakoedjoer ngan njéri bae noe aja, saréng njawana sakoedjoer ngan prihatin bae noe aja.

PASAL 15.

Ngawalon *a* Elipas, oerang Teman teja, kieu walonna:

a 4:1.

2 Karah noe pintér sok ngadjawab *a* kanjaho angin, djeung ngeusian beunteungna koe angin ti wetan, 'nérangkeun pérkarana koe tjatoer noe teu mangpaät, koe omongan noe taja hasilna? 'Estoe sampejan *b* ngabadakeun ibadah, djeung ngaleungitkeun tapakoer 5 ka pajoeneun Allah. 'Karana kadorakaän sampejan anoe ngadjar ka soengot sampejan, sarta sampejan milih basa 6 djalma djaroelig. 'Soengot sampejan noe njalahkeun ka sampejan, lain ka oela; nja lambéj sampejan pisan noe noedoeuh ka sampejan. *a* p. 16:3. *b* p. 9:22.

7 Karah sampejan diwokeun teh ma-
 8 noesa pangmimitina, sarta digelarkeun
 9 teh samemeheun pasir-pasir? 'Karah sam-
 10 pejan ngareungeukeun "dina karagëman
 11 Allah, djeung njokot kapintëran pikeun
 12 diri sampejan? 'Nahaon kanjaho sam-
 13 pejan, ^b noe teu kanjahoan koe kaola
 14 sadaja? nahaon pangartian sampejan,
 15 noe teu aja di kaola sadaja? 'Di lëbah
 16 kaola sadaja ^c aja oge noe geus ho-
 17 wisan, aja oge noe geus bodas nja ram-
 18 boet, noe rosa oemoerna, ngoengkoelan
 19 rama sampejan. 'Naha panglilipoer ti
 20 Allah koe sampejan disapirakeun, kitoe
 21 deui omongan sanéh, noe ditjatoerkeun
 22 ka sampejan teja? 'Karah sampejan
 23 kabawakeun koe manah pribadi? Sarta
 24 koe naon sotja sampejan boeboentjeli-
 25 kan, 'wët sampejan napsoe ka Allah,
 26 djeung ngaloewarkeun kasaoeran kitoe
 27 ti lambëj sampejan? 'Nahaon manoesa, ^d
 28 dek boga angkoh setra? nahaon noe be-
 29 nung ngadjeroekeun awewe, dek boga
 30 angkoh bënë? 'Satëmëna, ^e para-soe-
 31 tjina koe andjeunna hanteu dipértjaja;
 32 dalah sawarga ditingal koe andjeunna
 33 hanteu setra. 'Komo bangsa sipat giroek
 34 nja sipat geuleuh; tégës djalma ^f noe
 35 nginoem kagorengan saperti tjai!

a p. 11: 7; Roem 11: 34. b p. 19: 2. c p. 12: 12.
 d p. 4: 17. e p. 4: 18; 25: 5. f p. 34: 7.

17 Kaola sädja mitoewah ka sampejan;
 18 mangga reungeukeun kaola; ari noe
 19 kapëlëng koe kaola, nja eta koe kaola
 20 dek ditjaritakeun; 'tégës noe geus dinja-
 21 takeun koe djalma palintër, sarta hanteu
 22 disalingkoeheun, asalna ti karoehoen-
 23 karoehoenna, 'noe dipaparin tanah, sa-
 24 batoer eta bae, sarta bangsa sadjen taja
 25 noe njarah ka têngah-têngahna: 'sa-
 26 pandjang oemoer noe doraka, eta teh
 27 njandang sangsara, estoe sarejana taoen
 28 noe ditjadangkeun baris noe lalim. 'Sora
 29 kareuwasan ngoeng-ngeng dina tjeulina;
 30 eukeur salamët, eta teh kadatangan noe
 31 ngaroeksak. 'Taja taksiranana pika-loe-
 32 wareun deui ti noe poëk; estoe dida-
 33 goekeun kana pëdang. 'Eta teh ngoeang,
 34 njajar rëdjeki ka mana-mëndi; geus nja-
 35 hoënn jen di gigireunana sadija poë noe
 36 poëk. 'Kasoekeeran djeung karoepëkan
 37 ngareureuwus ka dinja; pek ngalindih
 38 ka dinja, tjara radja nëmpeoh sarta
 39 sadija. 'Sabab eta teh ngamangkeun

leungeunna ka Allah, wawanianan ka
 26 noe Moerba-wisesa; 'nja ngadoepak ka
 27 andjeunna make dangah beuheung, nem-
 28 bongkeun kandëling tonggong kèpëngna;
 29 'sabab noetoejan beugeutna koe ga-
 30 djihna, sarta njeuneu montok tjangkeng-
 31 na; 'djeung ngënggonan nagara-nagara
 32 noe tadiua ditoempës, imah lain eusia-
 33 nuan, noe dipastikeun djadi toempoekan
 34 batoe: 'noe matak eta teh moal beung-
 35 har, sarta kamoektianana moal tëtëp,
 36 djeung kahasilanana moal toengkoel
 37 kana taneuh. 'Moal bisaean njingkir
 38 noe poëk; siroengna piperangeun koe
 39 seuneu, djeung dirina pinjingkireun ^a koe
 40 napas baham andjeunna. 'Oelah ngan-
 41 dël eta teh ka noe gaplah, ngabobodo
 42 manéh; karana pibajaranunana noe
 43 gaplah deui. 'Tatjan ninggang kana
 44 poëna, ^b geus tinëkanan; barangbangna
 45 moal hoerip deui. 'Bakal ngaragragkeun
 46 boewahna noe ngora tjara tangkal ang-
 47 goer, djeung moeragkeun koedoen tjara
 48 tangkal djetoen. 'Karana djëmoehan
 49 djalma moenapek teh gaboeg, sarta seu-
 50 neun ngalëboer himah paroeoba. 'Ngan-
 51 doengna kasoesahan, ^c ngadjeroekeun-
 52 nana katjilakaän; estoe beuteungna nja-
 53 dijakeun palatjidra. a p. 4: 9. b p. 22: 16.
 c p. 4: 8; Djah. 7: 15.

PASAL 16.

Ngawalon Ajoeb, kieu walonna:

2 Kaola geus mindëng ngadenge noe
 3 kitoe; ^a sampejan sakabéh djadi pang-
 4 lipoer matak bingoeng. 'Koemaha ^b omo-
 5 ngan angin teh geus toetoe? atawa
 6 naon noe njolokan ka sampejan, noe
 7 matak ngadjawab-djawab deui? 'Kaola
 8 ge bisa mitjatoer tjara sarampejan, moen
 9 njawa sarampejan ganti njawa kaola;
 10 bisa oge ngantetkeun omongan ngeli-
 11 ngan ka sarampejan, bari gogodëg koe
 12 hal sarampejan. 'Anggoer kaola ngoe-
 13 watkeun ka sarampejan koe soengoe,
 14 sarta koe ëmboet-ëmboetan biwir kaola
 15 tangtoe diririh-ririh. a p. 13: 4. b p. 15: 2.
 16 Tijap-tijap kaola ngomong, kanjëri
 17 kaola teu kapëgat; tijap-tijap koe ka-
 18 oela ditinggal, naon noe leungit ti ka-
 19 oela? 'Estoe ajeuna andjeunna moesing-
 20 keun ka kaola; sadjëmoehan koering
 21 koe andjeun diroeksakkeun. 'Sarëng koe-
 22 ring koe andjeun ditjërëk, minangka

djadi saksi; toer kakoeroean koering ngadoedoeh ka koering, nja noeding kana beungeut koering. 'Béndoena nja-saak, ^a estoe andjeunna mikagiroek ka kaoela; waosna kékérotan tina hal kaoela; satroe kaoela teh seukeut moeréléngna ka kaoela. 'Pada njaploek soengoaetna ka kaoela; pada njabok ka kaoela, malar ngahinakeun; pada sapékét ngaronom ka kaoela. 'Allah geus njérahkeun kaoela ka djalma goreng, nja disoentroengkeun ka leungeun djalma doraka. ^a p. 10:16, 17.

12 Kaoela keur sénang, koe andjeunna dirémékkeun; beuheung kaoela ditjékkél, pek kaoela dirémoekkeun; seug kaoela diadégkeun deui, ^a dianggo boelan-boelan baris andjeunna. 'Kaoela karijoeng koe toekang-panahna; kaboeboewahan kaoela koe andjeunna diboetjatkeun, teu nganggo wélas; hampéroek kaoela dibahekeun kana taneuh. 'Kaoela koe andjeunna dibédah-bédahkeun taja eurenna; andjeunna ngadoepak ka kaoela sakoemaha djalma prawira. 'Koelit kaoela ^b koe kaoela dikaroengan dikaroet, sarta tandoek kaoela koe kaoela ditengkoelkeun kana lémah. 'Beungeut kaoela beureum balas tjeurik, djeung biwir mata kaoela katinggang kalangkang maot. 'Padahal ^c taja panganijaja dina leungeun kaoela, sarta panéda kaoela setra. ^a Njanj. 3:12. ^b 1 Radj. 21:27.

^c 1 Bab. 12:17.

18 Éh boemi! oelah ngalipoetan géti koe, sarta sasambat kaoela oelah manggih piénggoneun! 'Dalah ajeuna ge, satéménna, noe linggih di sawarga djadi saksi ka kaoela; estoe noe linggih di manggoeng ngabelaän ka kaoela. 'Sobat kaoela marojok ka kaoela; démi kaoela mah tanggah ka Allah bari ngoe-tjoer tji-panon; 'soepaja moegi moetoes hidji djalma padoe reudjeung Allah, kitoe deui hidji anak Adam padoe djeung sobatna. 'Karana moal sabaraha rejana taoen deui ^a kaoela nJORANG dJalan, noe koe kaoela moal dibalikan deui. ^a p. 10:21.

PASAL 17.

2 **R**oh kaoela roeksak, oemoer kaoela pareum, kaoela tjawisan astana. 'Sa-énja-énjana kaoela direudjeungan noe marojok, sarta panon kaoela tjtjingga

3 dina pamapanasanana. 'Moegi maparin pértanggoengan, ^a nja moegi kérsa djadi pananggél koering di salira andjeun! Saha deui noe pinépikeun kana leungeun koering? 'Karantén hatena koe andjeun dihalangan tina pangarti; koe sabab kitoe eta teh koe andjeun moal diloehoerkeun. 'Saha-saha noe ngélakeun sobat malar bagian, ^b nja eta panon anak-anaka mangke raroeksak.

^a Djab. 119:122. ^b 5 Moesa 28:65.

6 Démi kaoela koe andjeunna ^a didj-dikeun misil bangsa-bangsa, dikérsakeun djadi tjidoehaneun kana beungeut. 'Noe matak panon kaoela soerém tina kasédihan, djeung anggahota kaoela kawas kalangkang sakabeh. 'Djalma noe saestoe bakal pada méléngék tina hal kitoe, sarta djalma teu boga dosa bakal ngoenék-ngoenék tina hal djalma moenapek. 'Parandene anoe bènér tangtoe pageuh njékél djalanna; anoe bérésih nja leungeun tangtoe tambah-tambah koewat. ^a p. 30:9.

10 Tapi sawangsoelna sarampejan sakabeh mah, ka darjjeu deui bae; halta sarampejan moal aja noe koe kaoela kapanggih pintér. 'Oemoer kaoela ^a geus ladjoé; pasédjaän kaoela parépat, nja kabogaän ati kaoela. 'Peuting koe eta didijjeun beurang, tjaäng dipadjarkeun deukeut kana poék. 'Ari kaoela ngarép-ngarép ka énggon noe maot, piimaheun kaoela; ari kaoela ngabébénahan piénggoneun kaoela di noe poék; 'ari kaoela ka roewangan njéboet bapa, ka bilatoeng njéboet éma djeung doeloer: 'na di mana ajana pangharépan kaoela? djeung pangharépan kaoela saha noe bakal njeueung inja? 'Éngke eta teh toeroen kana toelak énggon noe maot, sakalian djeung djasad reureuh kana lémah. ^a p. 9:25.

PASAL 18.

Ngawalon ^a Bildad, oerang Soeah teja, kijeu walonna: ^a p. 8:1.

2 Sabaraha pililaennana deui sarampejan nja rek nahennan omongan? Sing baroga pangarti, sanggeus kitoe orang sasaeraan. 'Koe naon kaoela sadaja diangkén tjara sato, diangkén naradjis koe pangrasa sarampejan? 'Eh sampejan, noe njasaäk diri koe ambékna! koe-maha boemi teh koedoe ditinggalkeun

koe karana sampejan, atawa batoe karang koedoe pindah ti énggonna?

5 Geus tangtoe ^a tjahja djalma doraka méngke pareun, sarta seuneuna saénjaj oge moal roehaj. 'Tjahja méngke poék di himahna, sarta damarna loehoereun
7 manehna pipareumeun. 'Ngalengkahna noe sakitoe koewat méngke sésék, sarta djinisna bakal tibeubeut koe polah sorangan. 'Karana manehna ^b tangtoe diaboeskeun kana rawe koe soekoena sorangan; los leumpang, keuna kana
9 pitapak. 'Keuneungna katewak djirét, dina katjékel eura. 'Djangétna boeni dina taneuh, tataheunanana naheun di
11 djalan. 'Panjingsijeunan ^c bakal ngareureuwus ka manehna ti sakoeriling, djeung ngaboeboerak ka manehna noeroetkeun
12 tapakna. 'Seug kakoewatanana keuna langlajuseun, sarta balahi tjawisan di gigireunana. 'Anggahota awakna bakal
13 dihakanan, nja anggahotana bakal dihakanan tjikal maot. 'Dirina bakal dibédol ti himahna noe koe manehna
14 diandélkeun, bari dipajang dilengkabkeun ka radja panjingsijeunan. 'Himahna bakal diénggonan koe noe lain ahlina; ^d lémboerna bakal diawoeran walirang. 'Akarna di handap pigararingeun, djeung dahanna di loehoer pipeogoeureun. 'Ingétan ka manehna ^e tangtoe leungit ti boemi, wani taja noe njéboet-njéboet atjan di salégana tégal.
18 'Bakal diwérégkeun ti noe tjaäng ka noe poék, estoe ditoendoeng ti doenya.
19 'Moal boga anak, soemawonna intjoe di bangsana, sarta moal aja noe kari di oeroetna tjitjing. 'Tina hal poéanana djalma noe pandeuri bakal pada mélengék, sarta djalma noe ti heula pada
21 kataradjang béngong. 'Estoe kitoe pitémaheunana pangtjittingan djalma goreng; nja kitoe pitémaheunana énggon noe teu njaho ka Allah. a p. 21: 17.

b Djab. 9: 16. *c* p. 15: 21. *d* Jës. 34: 9. *e* 5 Moesa 32: 26; Djab. 9: 7.

PASAL 19.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:

2 Sabaraha pililaeunana deui sarampejan nja rek nganalangsakeun ati kaola, djeung ngarémoekkeun kaola koe kasaoeran? 'Geus sapoeloh kali ijeu sarampejan nja ngabinakeun ka kaola,

teu baroga kaera ngahangoe-hangoe ka
4 kaola. 'Malah-malah ari énja mah kaola kaloeloepoetan, nja eta kaloeloepoetan kaola tjitjingna di diri kaola.
5 'Koetan énja dek ngagoengkeun maneh, ngamosoeh ka kaola, sarta dek ngaboektikeun kaola milampah kahinaän?
6 Mana ajeuna kanjahokeun koe sarampejan, jen kaola koe Allah dibengkokkeun; kaola dilingkoeng koe djaringna.
7 'Satémenna, ^a kaola alok-alok aja panganiaja, tapi kaola teu dikaboel; kaola oela ngadjérit, tapi taja kaadilan. 'Djalan kaola ^b koe andjeunna dipénggél, djadi kaola teu bisa ladjoe; sorangeun kaola koe andjeunna diajaän poék. 'Kaola koe andjeunna dirangsadan kamoejaän, sarta makoeta koe andjeunna
10 dilaän ti sirah kaola. 'Kaola koe andjeunna dibongkar ti sakoeriling, sarta kaola rek mijang; pangharépan kaola koe andjeunna disina roengkad saperti
11 kai. 'Ari bendoena koe andjeunna disina panas ka kaola; ^c estoe kaola koe andjeunna dimanah saperti satroena.
12 'Barisan andjeunna moeroeboel sadajana, ^d sarta pada njieun djalan ka kaola, seg masanggrahan sakoeriling himah kaola.

a p. 30: 20. *b* Njanj. 3: 2—9. *c* p. 13: 24. *d* p. 30: 12.

13 Doeloer-doeloer kaola koe andjeunna didjaraohkeun ti kaola, ^a sarta kawoehan kaola pada mideungeun pisan ka kaola. 'Baraja kaola geus pada tjoel, sarta sobat kaola noe daralit
15 pada mopohokeun ka kaola. 'Koe noe ngaroengroeng di imah kaola, sarta koe badega kaola awewe, kaola diangknén djalma sedjen; estoe kaola koe
16 rarasaan eta oerang nagara lijan. 'Kaola njéloekan badega kaola lalaki, teu nembalan, nadjan kaola noenoehoen ka
17 dinja koe oetjap. 'Ambékan kaola ka pamadjikan kaola sedjen, kitoe deui baoe kaola ka noe asal sabenteung
18 djeung kaola. 'Tjatjakan baroedak pada idjid ka kaola; ana kaola neut indit,
19 seg ngaromong goreng ka kaola. 'Sakabeh batoe goegoenëman kaola pada giroek ka kaola, estoe sakoer noe dipikanjaäh koe kaola pada noekang ka
20 kaola. 'Toelang kaola ^b rakét kana koelit djeung kana daging, sarta kaola noe rahajoe teh ngan koelit hoentoe.

a Djab. 69: 9. *b* Djab. 102: 6.

21 Moegi aja wêlas, moegi aja wêlas
sarampejan ka kaola, eh sobat kaola!
22 karana panangan Pangeran ngabalahi-
keun ka kaola. 'Naha sampejan pada
ngoebrak-ngabrik ka kaola saperti Al-
23 lah, sarta tatjan sarebeuh ti daging
kaola? 'Eh, kahajang teh omongan ka-
24 oela aja noe noeliskeun! kahajang teh
ditjatét, didjjeun kitab; 'ditatah dina
25 batoe karang, make tatah beusi djeung
timah, sina tètép salalawasna! 'Ari ka-
26 oela teh njaho pisan, Poerah ngadjait
kaola djoeménng, sarta andjeunna
noe panganggeusan ngadég dina lémah.
27 'Djeung sanggeus ijeu teh koelit kaola
bejak diroeksak, seug kaola ka loewar
28 ti badan pinjeungeun Allah; 'anoe
mèngke koe kaola kadjeueung pimang-
paáteun kaola, nja tangtoe katendjo
koe mata kaola, sarta lain deungeun-
deungeun; ^a kaboeboewahan kaola kan-
ngén pisan di djéro diri kaola.

^a Djab. 84: 3; 119: 81.

28 Lamoen sarampejan ngaromong: Ha-
joe, oerang njésédék ka manehna! sarta
maroekan akarna pérkara ajana di ka-
29 oela: 'masing pada sijeun tina sabab
pédang; karana piajaeun bebéndoe kana
kadorakaän noe mandjing dihoekoem
pédang, soepaja sampejan pada njaho,
jen aja kaadilan.

PASAL 20.

Ngawalon ^a Sopar, oerang Naäma teja,
kijeu walonna:

^a p. 11: 1.

2 Pedah kitoe pikiran kaola ngawang-
soel ka kaola, djeung tina sabab eta
3 kaola teh riboet dina ati. 'Da kaola
ngadenge papatah, noe matak wirang
ka kaola; tatapi éroh ngadjawab ka
kaola ti pangarti kaola.
4 Naha sampejan teu njaho noe kijeu,
adat ti babaheula, ti watés manoesa
5 diajakeun di boemi, 'jen ^a sénggakna
djalma doraka teh pondok, sarta ka-
boengahan djalma moenapek teh ngan
6 sakeudeung? 'Sanadjan kaägoenganana
naek ka langit, djeung sirahna njoen-
7 doel ka mega ge, 'tangtoe leungit sa-
éndéng-éndéng tjara taina; noe tadina
8 narendjo, seg nanja: Di mana eta ajeuna?
'Bakal moesna tjara impian, sarta moal
9 kapanggih deni; nja bakal lapoer saperti
tetendjoan ti peuting. 'Panon noe

tadina neuleu ka manehna, moal pineu-
leueun deui; oeroetna ge hamo pinjeu-
10 ungeun deui ka manehna. 'Anakna
bakal mambrih dipikasoeuka koe noe
malarat, djeung leungeun manehna koe-
11 doe moelangkeun kamoektianana. 'Toe-
lang-toelangna parinoeh koe tanaga ka-
ngoraän, tapi bakal tinglalondjor djeung
12 manehna dina lémah. 'Sanadjan kago-
rengan teh dina soengoetna amis rasana,
13 diheumheum koe manehna di handapeun
letahna, 'dipikanjaäh wani teu daekeun
niuggalkeun, anggoer dikémol di téngah
14 lalangitna: 'tangtoe kahakananana di
djéro peudjitna datang ka salin, nja
15 djadi hampéroé oraj matih di djéro beu-
teungna. 'Manehna ngaléglég arta-banda,
tapi koedoe dioetahkeun deui; koe Al-
16 lah tangtoe dibidjilkeun ti djéro beu-
teungna. 'Manehna njeuseup baroewang
oraj matih; heug koe letah oraj ma-
17 nehna dipaehkeun. 'Hamo manehna pi-
nendjoëun di tjai-tjai, bawagan wa-
18 loengan madoe djeung mantega. 'Beu-
nagna hese-tjape koe manehna koedoe
dibikeun deui, moal kapoeloek; kasoe-
19 kaänana teu nimbangan arta-banda beu-
nagna. 'Karana lampahna neungteu-
nganan, ngadjeunkeun noe malarat,
ngarampas imah, tapi moal koengsi
20 diadégkeun. 'Sabab taja kamarasan di
djéro beuteungna, noe matak moal ra-
hajoe, komo mawa naon-naon noe koe
21 manehna dipikarésép. 'Réwogna teu pi-
san ngagehkeun, noe matak djamoegana
22 moal awet. 'Keur meudjuehna loebak-
liboek, seg manehna keuna soekër; leu-
ngeun sakoer noe kasoésahan ngada-
23 tangan ka manehna. 'Soepaja sina pinoeh
beuteungna, Allah bakal ngadatangkeun
ka manehna béndoena noe leuwih ban-
24 gét; nja bakal dihoedjanan noe kitoe
baris hakaneunana. 'Ana mangloempat-
keun pakarang beusi, seug manehna di-
25 tiir koe panah tambaga. 'Ana ditjaboet,
sarta ka loewar ti awakna, nja paksi
gilap teh bidjil ti hampéroena, heug
26 dirina kataradjang baloewas. 'Sakabeh
poék disimpén baris noe beunang ma-
nehna ngampihkeun; djinisna bakal di-
27 léboer koe seuneu lain beunang miroen
sakoer noe kari di djéro himabna tangtoe
kahakan. 'Langit ^b noe bakal ngebreh-
keun kadorakaänana, sarta boemi teh

28 bakal ngamoesoeh ka manehna. 'Sapa-
ngensi imahna bakal dibojong, palid
29 kabeh dina poëan bëndoena. 'Tah, ^c ki-
toe doeoeman ti Allah ka manoesa noe
doraka; kitoe milikna noe didjangdji-
keun ka dinja ti Allah. ^a Djab. 37: 35, 36.
^b Djab. 50: 4, 6. ^c p. 18: 21; 27: 13.

PASAL 21.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
2 Sing tégës nja ngadarengekeun
omongan kaeola; ^a nja eta minangka
3 panghilioer ti sarampejan. 'Sing pada
sabar ka kaeola, seug kaeola rek mi-
tjatoer; sanggeus kaeola mitjatoer, heg
4 sampejan mojik. 'Ari kaeola gegëroen-
ngan teh naha ka manoesa? djeung
koemaha pikir kaeola noe matak teu
5 rek keuheul? 'Geura pada njanghareup
ka kaeola, tangtoe pada mëlengék, ^b
bari naroengkoepkeun leungeun kana
6 soengtoe. 'Tijap-tijap kaeola ras ingët,
seg kaeola njëblak, djeung awak kaeola
kataradjang ngagidir. ^a p. 16: 2. ^b p. 29: 9.
7 Koe naon ^a djalma doraka noe matak
hiroep, sarta daratang ka kolot, malah
8 sok sarogih-moekti? 'Toeroenanana sok
tëtëp di hareupeunana barëng djeung
maranehna, nja anak-intjoena sok tëtëp
9 di hareupeun panonna. 'Imahna sok sa-
lamët, djaohé tina sijeun, sarta ^b pang-
gëboeg Allah teu dikeunakeun ka da-
rinja. 'Sapina lalaki ana ewean sok tara
moebadir; sapina bikang dërës ngadjoe-
10 roena, sarta sok tara gagal. 'Baroedakna
dikëntjarkeun tjara ingon-ingon, sarta
12 anak-anakna adjroeg-adjroegan. 'Sok
ngarawih make tërëbang djeung ka-
tjapi, sarta baroengah ngadenge sora
13 soeling. 'Hiroepna djeung kangeunahan
satoetoep oemoerna, sarta dina saki-
tjeup-mata taroeroena ka énggon noe
14 maot. 'Padahal ^c eta teh ngaromong
ka Allah: Geura njingkir ti koela; ka-
rana koela teu soedi njaho ka djalan
15 andjeun. 'Naon noe Moerba-wisesa teh,
^a mana koe koela koedoe dibakti? sarta
naon pigaweunana, lamoen koela nêda-
nêda ka andjeunna? ^a Djab. 73: 3; Jer. 12: 1.
^b p. 9: 34. ^c p. 22: 17. ^d 2 Moesa 5: 2; Mal. 3: 14.
16 Satëmënna, kabagdjaanana lain koe
kawasana sorangan. ^a Tarekah djalma
17 doraka sing djaohé ti kaeola! 'Koetan
radjeun ^b damar djalma doraka teh pa-
reum, djeung dirina katangan balahi,

sarta didoeoman kanjêri dina sa-
18 djêro bëndoena, 'kitoe deui eta teh dja-
radi tjara tjtajagan djarami katëbak
angin, djeung saperti hoeoet kasëbrot
19 topan? '[Tjek sampejan:] Allah njimpën
katjilakaan keur anak-anakna. Anggoer
Allah malës ka djinisna, sina ngarasa.
20 'Panonna sorangan sina nendjo katiwa-
sanana, djeung sina nginoem bëbëndoe
21 noe Moerba-wisesa. 'Karana naon ka-
mëlagna ka ahlina noe pandeurieun
manehna, dimana geus ditigas bilangan
boelanna sorangan? ^a p. 22: 18. ^b p. 18: 5.
22 Naha aja ^a noe ka Allah bisa magah-
keun kanjaho? Mapan andjeunna noe
23 ngahoekoeman anoe laloehoer. 'Noe hi-
dji paeh keur djagdjang-waringkas, tja-
tjap koe kagënanahan sarta kasënanagan;
24 'wadahna parinoeh koe tji-soesoë, djeung
25 soemoem babaloengna sëgër. 'Noe hidji
deui paeh mawa karipoehan njawa, teu
26 manggih kangeunahan. 'Seug pada nga-
londjor dina lëmah sarta satoenggal,
doewanana ditapoek ^b bilatoeng.
^a Jës. 40: 13. ^b p. 17: 14.
27 Satëmënna, kaeola ngarti dina mak-
soed sarampejan, sarta dina pakarëpan
28 sarampejan nganjaja ka kaeola. 'Karana
tjarek sarampejan: Di mana gëdong gë-
gëden? djeung di mana himah pang-
29 tjitjingan djalma doraka? 'Naha saram-
pejan tatjan nanja ka djalma noe sok
njaba? Nja eta loewangna koe saram-
30 pejan moal beunang dilainkeun: 'jen
keur poëan aja balahi ^a djalma noe go-
reng sok dihalangan; keur poëan aja
bëbëndoe eta teh sok disingsalkeun.
31 'Saha noe wani ngahatoeranan ka pa-
joeneunana tina hal djalanna? Ari an-
djeunna midamël naon-naon, saha noe
32 pimalësëun ka andjeunna? 'Parandene
eta teh dianteur kana koeboeran, sarta
toeloj ngadjaga dina hoenjoeranan.
33 'Goerentoel lëbak harampang nindih-
nana ka manehna; djeung sakoer ma-
noesa ngaleut noeroetkeun ka manehna,
sarta noe ti heulaeunana taja bilanga-
34 nana. 'Naha sarampejan ngalilioer teh
ka kaeola ^b sakitoe sija-sijana? Estoe
pangdjawab sarampejan teh ngan djahil
bae noe aja. ^a Sil. 16: 4; 2 Petr. 2: 9. ^b p. 16: 2.

PASAL 22.

Ngawalon ^a Elipas, oerang 'Teman teja,
kijeu walonna: ^a p. 15: 1.

2 Naha djalma ^a matak mangpaät ka Allah? Énjana mah djalma pintër matak mangpaät ka dirina. 'Naha matak hasil ka noe Moerba-wisesa, lamoen sampejan bënër? atawa matak oentoeng, lamoen sampejan njampoernakeun djalman sampejan? 'Naha sabab ibadah sampejan, noe matak sampejan koe andjeunna dilara-lara, noe matak sampejan koe andjeunna ditjandak ka hoekeom?' Naha kagorengan sampejan lain bangët pisan? Estoe kadorakaän sampejan taja toengtoengna. 'Karana sampejan ^b ti doeloer sok njokot gade taja sabab, djeung sok ngarangsadan papakean noe boeroendoel. 'Noe lësoe koe sampejan teu dibere nginoem tjai, sarta noe langlajeuseun koe sampejan dipogogan kahakanan. 'Tatapi ari djalma noe kawasa mah ngabogaän boemi; sarta koe djalma noe kaädjengan eta dieusian. 'Randa-randa ^c koe sampejan dititah balik lengoh, djeung leungeun pahatoe-pahatoe dirëmoekeun. 'Kiteo noe matak sampejan sa-koeriling ^d dipasangan djirët, sarta sampejan diririsi koe kareuwasan dadakan, 'atawa koe poëk, ^e wani sampejan teu bisa nendjo, sarta tjai ngëmplang ngalipoetan sampejan. *a p. 35:7.*

b 2 Moesa 22:26, 27. c p. 31:16. d p. 18:8—11. e p. 18:5, 6, 18.

12 Naha Allah lain loehoer tjara langit? Geura tondjokeun poetjoeking bentang, aja sakitoe poendjoelna! 'Dëmi saorer sampejan: Allah oeninga naon? naha andjeunna jasaean ngahoekoeman nëroes noe angekeb? 'Andjeunna kadingdingan koe mega, moal ningali; nja angkat-angkatan dina loehoer kalang langit. 'Naha sampejan dek ngestikeun djalan baheula, ^a noe dilakonan koe djalma doraka? 'Anoe pada dibawat memeh mangsana, sarta padëmenna disina ngotjor saperti bangawan; 'anoë ngaromong ka Allah: ^b Geura njingkir ti koela! sarta: Noe Moerba-wisesa bisa midamël naon ka oerang? 'Padahal andjeunna pisan noe geus minoehkeun imahna koe kangeunahan. ^c Mana tarekah djalma doraka sing djaoeh ti koela! 'Koe djalma noe balënr katarendjo, ^d bari baroengaheun; sarta noe teu boga dosa mojok ka dinja; [pokna]: Saënja-ënjana, noe ngamoesoeh ka oerang geus

ditoempës. Ari sesana dilëboer koe seuneup. *a 1 Moesa 7:21. b p. 21:14. c p. 21:16. d Djab. 52:8; 107:42.*

21 Geura ngahadean ka andjeunna, mangke sampejan salamët; lantaran kiteo sampejan tangtöe pakatangan kabagdjan. 'Tampanan kapadon ti lambe andjeunna, sarta timbalanana teu deundina ati sampejan. 'Oepama ^a sampejan tobat ka noe Moerba-wisesa, tangtöe sampejan diadëgkeun deui; ^b moedoe ngadjaohkeun kagorengan ti himah sampejan. 'Sipat ëmas geura pitjeun kana lëmah; ^c ëmas Opir pitjeun kana keusik waloengan; 'geus kiteo noe Moerba-wisesa minangka ëmas sampejan, sarta minangka perak moeroeb-mantjoer ka sampejan. 'Karana didinja sampejan teh tangtöe soeka-soeka tina hal noe Moerba-wisesa, ^d bari njëngkatkeun raraj ka Allah. 'Ana sampejan seug nënëda ka andjeunna, tangtöe koe andjeunna dimakboel; sarta sampejan bakal nëkakanan nadar sampejan. 'Ana sampejan nangtöekeun naon-naon, tangtöe tinëkakanan ka sampejan, sarta djalan sampejan tangtöe katodjo koe tjahja. 'Arina moedoen, seug koe sampejan dititah nandjak; ^e sarta noe ngahandapkeun diri tangtöe koe andjeunna disalamëtkeun. 'Anoe boga dosa tangtöe koe andjeunna diloeppetkeun; ^f nja diloeppetkeunana tina lantaran kabërësihan leungeun sampejan. *a p. 8:5. b p. 11:14. c 1 Radj. 9:28. d p. 11:15. e Loek. 18:14. f p. 42:7, 8.*

PASAL 23.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
2 Ajeuna ge gëgëroengan kaoela masih kanjënjerian; balahi kaoela bangët
3 alah batan roemahoeuh kaoela. 'Éh, ^a moegi-moegi kaoela njaho djalan baris kaoela mëndakan ka andjeunna! hajang ngadeuheus ka panglinggihanana pisan.
4 'Sëdja ngatoer ^b prakara kaoela di pajoneun andjeunna; biwir kaoela tangtöe pinoeh koe katëranan. 'Hajang njaho pilahireunana ngawalon ka kaoela, hajang nangen anoë koe andjeunna di-
5 timbalkeun ka kaoela. 'Naha andjeunna bakal madoean ka kaoela nganggo kawasasa gëde? Sageuj; tangtöe aja timbangan
6 ka kaoela. 'Didinja noe saestoe sëdja oeroes-oeroes djeung andjeunna; tangtöe

kaeola rahajoe saëndëng-ëndëng ti noe
8 ngahoekoeman ka kaeola. 'Lah, kaeola
leumpang ka wetan, andjeunna teu aja;
bral ka koelon, andjeunna teu katangen;
9 'los ka kaler, keur andjeunna didamël,
koe kaeola teu kadeuleu; andjeunna
njingkoer ka kidoel, koe kaeola teu ka-
tendjo. *a p. 13:3. b p. 13:18.*

10 Karana andjeunna *a* langkoeng oeni-
nga dina djalan bijasa kaeola; moen
kaeola koe andjeunna ditjoba, tangtöe
11 kaeola ka loewar tjara émas. 'Soekoe
kaeola péngkoeh noeroetkeun dampal
andjeunna; djalan andjeunna koe kaeola
diéstoekeun, sarta kaeola teu soempang-
12 simpang. 'Timbalan lambena koe kaeola
hanteu dioendoeran; piwarangan baham-
na koe kaeola ditoelatenan alah batan
13 kapërloean kaeola. 'Dëmi andjeunna teh
anggër bae; na saba noe bisa ngagilir-
keun andjeunna? *b* Sarta noe djadi pa-
ngërsa manahna tangtöe koe andjeunna
14 didamël. 'Geus poegoeh andjeunna nga-
laksanakeun papasten kaeola; sarta di
15 andjeunna reja pisan noe kitoe. 'Tina
eta kaeola teh soemëblak di pajoeneu-
nana; ana dipikir-pikir, kaeola teh sijeun
16 koe andjeunna. 'Éstoe Allah njëberkeun
kana hate kaeola, noe Moerba-wisesa
17 njëblakkeun ka kaeola. 'Karana kaeola
roeksak teh lain tina sabab poëk, ata-
wa sabab beungeut kaeola kalipoetan
koe mongkleng. *a p. 31:4; Djab. 1:6, b p. 9:12.*

PASAL 24.

Koe naon noe Moerba-wisesa teu mas-
tikeun tempo, sarta noe njaho ka
2 andjeunna teu narendjo poëna? 'Aja *a*
noe ngowahan watës; aja noe ngaram-
pas ingon-ingon, bari seug diarangan.
3 'Aja noe ngagiringkeun kalde bogana
pahatöe; aja noe njokot gade sapi bo-
4 gana randa. 'Aja noe ngadjorogkeun noe
mariskin ti djalan; eusi tanah noe ba-
langsak soempoet-salindoeng sarejana.
5 'Safëmëna, ibarat kalde leuweung di
tëgal lëga, nja kitoe eta teh boedal
milampah gawena, gëmët nejangana-
na hakanëun; tanah lapang noe ngaja-
keun rëdjëki keur dirina djeung keur
6 baroedakna. 'Dina lahan pada diboewat
piparabeunana, djeung këbon anggoer
djalma doraka koe eta diimeutan ka-
7 lamberona. 'Mareutingna satarandjang,

teu bogaeun pake, sarta teu bogaeun
8 simboet dina oesoem tiris. 'Tina ngë-
tjërëk goenoeng-goenoeng eta teh kolo-
mod, djeung tina teu boga panjalindoe-
ngan, *b* noe matak moentang ka batöe
9 karang. 'Aja noe ngabëtöt pahatöe tina
soesoe, sarta njokot gade toetöep noe
10 balangsak; 'wani leumpang sataran-
djeung, teu boga pake; sarta keur ka-
11 lempohan ngakoetan beungkeutan. 'Di
antara pagër-pagërna eta ngaranpa
minjak; sarta ngaridëk-ngidëk pamërë-
12 san anggoer bari halabhab. 'Di djëro
nagara hoemaroeroeng noe keur sala-
karat, sarta njawa djalma noe kasara-
bët sasambat; dëmi koe Allah kalakoean
sakitöe teu moepakat teh hanteu di-
ropeja. *a 5 Moesa 27:17. b p. 30:6.*

13 Itoe kaäsoep noe ngabahaän kana
tjaäng; teu nganjarahokeun kana djalan
tjaäng, djeung teu tëtöp dina parantina
14 njorang. 'Barang braj beurang *a* toekang
maehan hoedang, pek meuntjit noe ba-
langsak sarta noe miskin; djeung ti
peuting lakoena sabijasa noe maling.
15 'Ari mata djalma ranjedan ngestoekeun
sareupna; *b* pokna: Aing oelah aja pa-
non noe neuleu; malah beungetna di-
16 peungpeunan. 'Wantji poëk ngabobok
imah; dëmi ti beurang sok noetöep
17 maneh, *c* teu njaraho di tjaäng. 'Karana
sakoer noe kitoe kalangkang maot mi-
nangka isoeunka; wantöe tërängeun ka-
langkang maot dipikasijeun.

a Djab. 10:8, 9. b Jës. 29:15. c Joh. 3:20.

18 Eta teh këntjëng dina koelit tjai;
lahan loewoekanana di boemi keuna
panjapa; moal ngadjoegdjoeg deui dja-
19 lan këbon anggoer. 'Halodo sarta panas
mejakkeun tji-saldjoe; kitoe kenëh ëng-
gon noe maot ka noe baroga dosa.
20 'Pianakan poho ka dinja, bilatoeng rë-
sëpeun ka dinja; taja deui noe ingët
ka dinja; djadi kagorengan teh dipo-
21 tongkeun sapërti kai. 'Nja eta teh nga-
hakanan awewe noe gaboeg, noe teu
boga anak, sarta teu migawe kahadean
ka randa.
22 Tapi noe përkosa koe andjeunna sok
dipandjangkeun oemoer koe kawasana;
sok mënjat deui, nadjan taja panjana
23 pihiroepeun. 'Dipaparin kasantosaän,
sarta didendeul, djeung sotjana neutöep
24 ka djalanna. 'Sok naraek loehoer;

sakeudeung bae, lès areuweuh; broek pada ngoedoeproek, raroembak tjara noe loba, ngeloeok saperti tjongo ranggeujan. 'Oepama lain kitoe pètana, na saha rek ngabohongkeun ka kaola, sarta ngahan-teukeun kana omongan kaola?

PASAL 25.

Ngawalon ^a Bildad, oerang Soeah teja, kijeu walonna: ^{a p. 18: 1.}
 2 Kakawasaan djeung kasijeunan ka-goengan andjeunna; andjeunna ngadamël kërta di manggoeng, ènggonna ling-gih. 'Naha barisanana aja bilanganana? ^a djeung saha noe teu dilohoeran koe 4 tjahja andjeunna? 'Na koemaha sipat manoesa ^b bisa bènèr di pajoeneun Allah? djeung koemaha noe beunang ngadjoeroekeun aweue bisa setra? 'Satémèna, ^c tjtatjakan boelan teu tërang, sarta bentang-bentang ditingal koe andjeunna hanteu setra. 'Pon pilalagi manoesa, noe saibarar bilatoeng, nja anak Adam, noe sasat tjtatjing! ^{a Mat. 5: 45.}
^{b p. 4: 17; 9: 2. c p. 15: 15.}

PASAL 26.

Ngawalon Ajoeb, kijeu walonna:
 2 Amboe, aja sakitoe sampejan ngabelaän ka noe taja tanaga, noeloeng ka leungeun djalma noe taja kakoewatan! 'Aja sakitoe sampejan ngabongbongan ka noe taja kapintèran, djeung nganjahokeun noe poegoeh, sakitoe rejana! 'Ka saha sampejan nja nganjatakeun kasaoeran? djeung ilham saha noe ka loewar ti sampejan teh?
 5 Ari noe geus ninggal pada goemètèr di handapeun tjai djeung saeusi-eusina. 'Ènggon noe maot ^a ngaboelikkak di pajoeneun andjeunna, sarta djoerang teh 7 taja toeroeh. 'Andjeunna masangekeun kaler loehoereun noe soewoeng, ^b djeung boemi teh digantoeng teu kana naon-naon. 'Tjai koe andjeunna diwadahan koe mega-megana, sarta mega teh teu 9 bèdah ti handapna. 'Hareupna panglinggihan koe andjeunna dipindingan, nja koe andjeunna diamparan megana. 10 'Andjeunna ngadamël watès tèpoeng-gélang dina koelit tjai, sëmèt toeng-toeng tjaäng reudjeung poèk. 'Tihang langit ^c aringgeung, djeung haroèkeun 12 tina panjeuseul andjeunna. 'Koe lanta-

ran kawasana andjeunna ngaroesoehkeun laoet, sarta koe pangartosanana andjeunna geus minggèskeun ^d Rahab. 13 'Koe napas andjeunna langit teh lenglang; ^e oraj tangginas teja geus ditoeblès koe panangan andjeunna.

^a Djab. 139: 8, 11; Sil. 15: 14. ^b p. 38: 6. ^c Nah. 1: 5. ^d p. 9: 13. ^e p. 3: 8.

14 Tab, noe tadi teh toengtoeng djalandjalanna bae, ^a sarta kapan ngan pangharewosan saeutik pèrkara andjeunna noe kadenge koe oerang; komo goeloe-doeing kawasana, saha noe pingahartieun?
^{a p. 4: 12; 1 Kor. 13: 9.}

PASAL 27.

Tidinja Ajoeb ladjèng deui ngèdalkeun silokana, kijeu saorna:
 2 Dèmi djoemènging Allah, ^a noe njingkahkeun kaädilan ti kaola! dèmi noe Moerba-wisesa, noe njoekèrkeun 3 njawa kaola! '(wantoe ambèkan kaola masih djédjèg di kaola, sarta napas ti Allah masih aja dina iroeng kaola;) 4 'moal ènja biwir kaola njatoerkeun kagorengan, atawa letah kaola ngoetjapkeun tjidra. 'Palijas teuing kaola rek ngabèneran ka sarampejan; tèpi ka paeh oge ^b kaola moal njingkirkeun katémènan kaola ti diri kaola. 6 'Djadi kaola teh pageuh njèkèl kana kabèneran kaola, moal koe kaola dillesotkeun; hate kaola moal nja tjarek-keun ka diri kaola sapandjang oemoer. 7 'Moesoeh kaola sing tjara djalma doraka; noe ngalawan ka kaola sing sapèrti djalma goreng! 'Karana nahaon pangharèpan djalma moenapek, lamoen ditilas oemoer, ^c lamoen koe Allah ditjaboet njawana? 'Naha Allah ^d bakal ngamakboel ka sasambatna, lamoenna kadatangan kasoekèran? 'Atawa eta teh bakal soeka-soeka tina hal noe Moerba-wisesa, sarta njèboet Allah di sambarang waktoe?
^{a p. 34: 5. b p. 17: 9. c Djab. 26: 9; Loek. 12: 20. d p. 35: 13.}
 11 Kaola sèdja ngawoeroekkeun ka sarampejan pèrkara panangan Allah; hal noe Moerba-wisesa moal aja noe koe 12 kaola disalingkoehkeun. 'Mapan ^e koe sampejan sadaja ge geus kapèlèng; naha sarampejan mana ka loewar noe sakitoe 13 sija-sija? 'Nja ijeu ^b doeoeman manoesa doraka ti Allah, sarta milik djalma

lalin, noe katampa ti noe Moerba-wi-
 14 sesa : 'oepama ngarejaän anakna, ° nja
 eta baris pëdang; djeung anak-intjoena
 15 moal sareubeuh baranghakan. 'Sesa
 ahlina dirarowang koe maot, ° sarta
 16 randa-randana moal tjareurik. 'Oepama
 noempoekkeun perak tjara keusik re-
 jana, djeung njadijakeun papakean sa-
 17 përti taneuh likët lobana : 'koe ma-
 nehna disadijakeun, ° tapi dipakena koe
 noe bënë; sarta perakna djadi doeo-
 18 man noe teu boga dosa. 'Njijeunna
 imahna sapërti gëgët, djeung tjara pon-
 19 dok beunang noe ngadjaga. 'Doeg f ngë-
 dëng beunghar, tapi moal deui-deui;
 ana beunta panonna, manehna geus
 20 euweuh. 'Manehna bakal kaboeroe koe
 panjingsijeunan tjara koe tjai; ti peuting
 manehna disëbrot koe angin topan.
 21 'Bakal dibawa koe angin ti wetan, seug
 toeloëj; estoe bakal dikëboetkeun ti
 22 énggonna. 'Bakal koe Allah ditoeroeg-
 toeg, sarta moal dipikawëlas; boetjar-
 23 bëtjir sijeun panangan andjeunna. 'Djal-
 ma pada emprak-emprakan koe hal ma-
 nehna, sarta pada njotjoh-njotjoh barang
 manehna bidjil ti énggonna. a p. 15: 17.

b p. 20: 29. c 5 Moesa 28: 41; Djab. 37: 25. d Djab.
 78: 64. e Sil. 28: 8; Goer. 2: 26. f Djab. 49: 18.

PASAL 28.

Saënjana perak teh aja tëmpatna ka
 2 Sloewar; sarta émas, anoe dibëso, aja
 énggonna. 'Beusi diala ti djëro lëmah,
 sarta batoe dilëboer didjjeun tambaga.
 3 'Poëk teh disina aja toengtoengna, sar-
 ta batoe énggon boeta-radjin djeung
 kalangkang maot didongdon datang ka
 4 tjatjapna. 'Sok aja noe ngabëdah njijeun
 tjombang, djaoeh ti énggon djalma tjitjing,
 kapoahan koe noe njonang, ngagawing
 5 djaoeh ti pada manoesa, galoewang-
 galejong. 'Tina boemi bidjil sipat ka-
 hakanan; sarta di djërona diboelak-balik,
 6 kawas koe seuneu. 'Batoena énggon
 nilëm, djeung sok aja keusikan émas.
 7 'Djalanna teu kanjahoan koe manoe
 bangsa njambër, nadjan koe mata heu-
 8 lang ge hanteu kadeuleu. 'Hanteu di-
 djalanan koe ° sato bëdëgong, dalah
 9 koe singa hanteu disorang. 'Leungeun-
 na dikeunakeun ka batoe noe teuas-
 teuas, goenoeng-goenoeng diboelak-ba-
 10 lik bagalna. 'Sok ngabëdah njijeun

baloengbang dina djëro goenoeng ka-
 rang; beh panonna nendjo saroepaning
 11 noe moelja. 'Tjai-tjai koe eta dipëndëtan,
 oelah sina miis; seg noe boeni dibidjil-
 keun ka noe tjaang. a p. 41: 25.

Sabalikna kapintëran, ti mana pika-
 panggiheunana, sarta di mana énggon
 13 pangartian? 'Taja manoesa noe njaho pi-
 hargaeunana, sarta teu katimoe ° dina
 14 tanah djalma hariroep. 'Tjarek sagara:
 Eta di aing teu aja; kitoe deui tjarek
 15 laoet: Di aing teh euweuh. 'Moal beu-
 nang ditoekeuran ° koe émas doekët,
 djeung taja noe bisa nimbang perak
 16 pipameulieunana. 'Moal kabobot koe
 émas Opir, koe angkik moelja atawa
 17 nilëm. 'Moal katanding koe émas atawa
 gëdah, djeung moal beunang dioeroep
 18 koe parobot émas pangaloesna. 'Mardjan
 djeung karistal hanteu kaingëtkeun;
 estoe boga kapiutëran leuwih ti boga
 19 intën mirah. 'Moal katanding koe ratna
 pangartian? 'Saestoena kaalingan ti pa-
 non sakoer noe hiroep, sarta boeni ti
 22 manoe awang-awang. 'Tjarek ° djoe-
 rang djeung maot: Aing ngadenge soteh
 koe tjeuli ngan bedjana bae. a Djab. 27: 13.

b Sil. 3: 14; 8: 11. c p. 26: 6.

° Allah noe langkoeng ngartos dja-
 23 lanna, sarta andjeunna noe langkoeng
 24 oeninga énggonna. 'Wantoe andjeunna
 ningalina tëpi ka satoengtoeng boemi,
 langkoeng waspaos ka sakolong langit
 25 kabeh. 'Mangsa andjeunna nangtoskeun
 beuratna angin, sarta nimbang tjai
 26 nganggo oekoeran; 'basa andjeunna nga-
 damël pikoekoeh baris hoedjan, kitoe
 27 deui djalan baris kilating geledeg: 'ha-
 rita eta teh koe andjeunna ditingalan,
 sarta ditjarjoskeun; dipëtakeun, malah-
 28 malah diparijos. 'Ari ka manoesa an-
 djeunna nimbalan: ° b Satëmëna, sijeun
 koe Goesti, nja eta kapintëran, djeung
 njingkir tina kagorengan, nja eta pa-
 ngartian. a Sil. 2: 6; Jak. 1: 5.

b Djab. 111: 10; Sil. 1: 7.

PASAL 29.

Tidinja ° Ajoeb ladjëng deui ngëdalkeun
 2 silokana, kijeu saorna: a p. 27: 1.
 Eh, kahajang teh kaola masih sapërti

boelan ka toekang, tjara keur mangsa
 3 Allah ngaraksa ka kaoela! 'basa ^a da-
 marna njaāngan ka sirah kaoela; kaoela
 nJORANG noe poëk, diaping tjahja an-
 4 djeunna; 'sakoemaha pëta kaoela keur
 tēngah-toewoeh nja oemoer; basa Allah
 teh ^b dalit, ngaoeban himah kaoela;
 5 'mangsa noe Moerba-wisesa masih nja-
 rēngan ka kaoela, sarta kaoela diriJoeng
 6 koe baroedak; 'basa tintjak kaoela mandi
 mantega, sarta goenoeng karang ngo-
 tJorkeun soesoekan minjak keur kaoela!
 7 'Tijap-tijap kaoela ka loewar ^c ka la-
 wang, indit ka nagara, ngadēgkeun pang-
 8 dijoekan kaoela di aloen-aloen: 'baroedak
 noe narendjo kaoela seg pada njoem-
 poet, sarta noe karolot neut pada nang-
 9 toeng; 'para kapala ngarandēg sasa-
 oeran, ^d bari naroengkoepkeun leungeun
 10 ka soengoetna. 'Sowara para gegēdoeg
 djēp njēmpe, djeung letahna rapēt kana
 langangit.

^a Djab. 18: 29. ^b Djab. 25: 14.
^c p. 5: 4; 31: 21. ^d p. 39: 37.

11 Karana tjeuli noe ngadenge seg njē-
 boet kaoela bagdja; djeung panon noe
 12 nendjo seg moedji ka kaoela. 'Sabab
 kaoela ^a ngaleupaskoem noe balangsak,
 noe ngadjërit; kitoe deui ka pahatoe,
 13 anoe taja noe noeloeng. 'Bërkah ti noe
 tiwas datang ka kaoela, sarta hate randa
 14 koe kaoela disina sēnggak. 'Kaoela ma-
 kean maneh koe kabënëran, djeung
 eta makeanan ka kaoela; kaādilan koe
 kaoela dipake sapërti djoebah djeung
 15 sorban. 'Kaoela ka noe mërëm minangka
 panon, ka noe ngempor minangka soe-
 16 koe. 'Kaoela ka noe mariskin ^b ngadjadi
 bapa, sarta padoe noe lain kawawoehan
 17 kaoela koe kaoela dipariksa. 'Toer ka-
 oela ^c sok motongkeun sihoeng djalma
 goreng, sarta beunangna ngarontok koe
 kaoela dirëboet ti hoentoena.

^a Djab. 72: 12; 82: 3. ^b p. 31: 18. ^c Djab. 58: 7.

18 Ari pikir kaoela harita: Aing mangke
 paeh dina sajang aing; poë aing tangtoe
 19 loba sapërti keusik; 'akar aing moeka
 kana tjai, sarta tji-iboen sapeupeuting
 20 aja dina daban aing; 'kamoeljaän aing
 weuteuh di aing, sarta gondewa aing
 nganjar-nganjarkeun maneh dina leu-
 21 ngeun aing. 'Djalma teja ngadareng-
 keun ka kaoela, sarta pada ngadago-
 dago; pada tjtjing ngarēgëpkeun pi-
 22 rēmpoeg kaoela. 'Sanggeus mitjatoer

kaoela, taja noe njoendoel, sarta omo-
 23 ngan kaoela ninggang ka dinja. 'Estoe
 pada ngadago-dago ka kaoela, sapërti
 kana hoedjan; pada tjalangap sapërti
 24 noe ngarēp ^a hoedjan pandeuri. 'Koe
 kaoela diimoetan ana koerang përtja-
 jana; sarta teu barisaeun moeragkeun
 25 tjahja raraj kaoela. 'Ana kaoela soeka
 ngandjang ka eta, sok dijoe panggi-
 rangna, nja tjalik sapërti radja di tēngah
 barisan, sakoemaha noe ngoepahan noe
 pararihatin.

^a 5 Moesa 11: 14.

PASAL 30.

Ari ajeuna mah kaoela diseungseuri-
 keun ^a koe noe ngalora ti batan ka-
 oela nja oemoer; kilang bapa-bapana,
 direudjeungkeun djeung andjing ingon-
 2 ingon kaoela ge, tjoewa. 'Malah kakoe-
 watan leungeun diri maranehna ge naon
 pedahna ka kaoela? Estoe djalma noe
 3 leungit kabëdasan. 'Pada këri bawaning
 boetoeh djeung bawaning ngongkrong;
 pada njegetan tanuh keëng, noe ti ta-
 4 tadina goendil nja boerindil. 'Sok ma-
 rëtik daoen pangset di lëbah roengkoen;
 sarta akar harendong kahakanana.
 5 'Geus pada disingkirkeun ti tēngah-tē-
 ngah djalma; dialok-alokkeun koema
 6 bijasa ka noe maling. 'Dina djoengkrang
 matak aringgis ngarēngonna; dina li-
 jang lëmah djeung goenoeng karang.
 7 'Di antara roengkoen-roengkoen pada
 hoemaroeroeng; di handapeun tangkal
 8 tjoetjoekan pada roewang-rjoeng. 'Anak
 djalma boeroeng, nja anak djalma noe
 teu poegoeh ngaranna, geus digitikan
 dika-loewarkeun tina tanah. ^a p. 19: 18.

9 Ari ajeuna ^a kaoela koe eta dipake
 kakawihan, sarta dipake sënén kale-
 10 mekan. 'Pada giroek ka kaoela, ngang-
 gangan ka kaoela, djeung teu ngahiding
 11 ^b njidoeh ka beungeut kaoela. 'Sabab
^c tambang himah kaoela koe andjeunna
 diboeka, ^d sarta kaoela dihandapkeun;
 mana eta maritjeun kadali di hareupeun
 12 kaoela. 'Ti katoehoe haroedang toeroen
 djoeroedjana; soekoe kaoela dita-
 djongan, ^e djeung pada njjeun djalanna
 13 ka kaoela noe matak balahi. 'Pada nga-
 bongkar sorangeun kaoela, gawena njil-
 lakakeun kaoela, teu koedoe aja noe
 14 ngabantoe ka dinja. 'Daratangna kawas
 tina beulah noe lëga, tingdjaroenkël

- 15 handapeun karoeksakan. 'Kaoela disanghareupan koe panjingsjeunan; kamoeljaan kaoela dibërik tjara koe angin, djeung kasalamëtan kaoela ladjoe saperti mega. a p. 17:6; Njanj. 3:14. b Jës. 50:6. c p. 4:21. d p. 19:12.
- 16 Ari ajeuna ^a njawa kaoela namplokkeun maneh tina hal kaoela; na kaoela
- 17 kataradjang poë kabalangsakan. 'Ti peuting toelang-toelang kaoela asa dikarohokan, tjoplok ti awak, sarta noe njegetan kaoela teu eureun-eureun. 'Tina rosa kawasana papakean kaoela sedjen ti sasari, asa sarëréng tjara beuheung koetang. 'Andjeunna neundeutkeun kaoela kana leutak, anoe matak kaoela
- 20 geus saroeapa taneuh djeung lëboe. 'Koering ngadjërit ka andjeun, ^b doepi koe andjeun hanteu diwalon; koering teh marëk, ^c doepi andjeun ngabaeudan ka
- 21 koering. 'Andjeun teh owah, moenggah sasangklëng ka koering; estoe andjeun nandasa ka koering, nganggo kabëdasaan panangan andjenn. 'Koering koe andjeun didjoengdjoengkeun, ditoempakkeun kana angin; nja koering teh koe andjeun dilëboerkeun koe angin riboet.
- 23 'Salërëсна koering geus tërang, andjeun kërса moelangkeun koering ka adjal, nja ^a ka imah pakoempoelan sakoer noe hiroep. a Djab. 42:5. b p. 19:7; 31:35. c p. 16:9. d Goer. 12:5.
- 24 Orokaja ari djalma roegroeg, lain njodorkeun leungeun? atawa, ana balahi,
- 25 lain ngadjërit koe hal kitoe? 'Naha kaoela lain sok tjeurik ^a koe karana noe kasoésahan? Njawa kaoela lain sok ngënës koe karana noe miskin? 'Saënjana, noe diarëp-arëp koe kaoela kabagdjaän, ana hol teh katjlakaän; noe ditoenggoe-toenggoe koe kaoela tjaäng,
- 27 ana hol teh poëk mongkleng. 'Eusi beuteung kaoela ngagolak, hanteu tjitjing-tjitjing; kaoela kabërëdëg poë kabalangsakan. 'Kaoela leumpang lëntrëng, lain sabab kapanasan; neut kaoela nangtoeng dina koempoelan, bari ngadjërit.
- 29 'Kaoela ^b djadi doeloer ka adjal, djeung
- 30 batoer ka mauoek naäm. 'Koelit kaoela ^c hideung, tjoplok ti awak, sarta toelang kaoela panas tina sabab toehoer. 'Kitoe noe matak katjapi kaoela kalindih koe prihatin, djeung soeling kaoela kalindih koe sora tjeurik. a Roem 12:15. b Djab. 102:7; Mik. 1:8. c Njanj. 4:8.

PASAL 31.

- Kaoela geus njiyeun përdjangdjian ka panon kaoela; na koemaha kaoela
- 2 rek ^a ngabilëng ka tjawene? 'Da na haon pidoeoemaneun ti Allah, ti loehoer, nja pimilikeun ti noe Moerba
- 3 wisesa, ti mangoeng? 'Naha djalma goreng lain pikeunaen katjlakaän, sarta noe njiyeun kadorakaän lain pikeun
- 4 naeun noe mahiwal? 'Naha ^b andjeunna lain ningali djalan kaoela, sarta lain ngetang sakabeh lengkah kaoela? a Mat. 5:28. b p. 23:10; 34:21; Djab. 139:3.
- 5 Oepama kaoela ngalakonan noe teu hasil, atawa soekoe kaoela ngobrek ka lampah
- 6 pah tjidra; '(kaoela hadjang koe andjeunna ditimbang dina taradjoe bënër; tangtoe Allah waspaos kana katëmënan kat
- 7 oela;)' oepama tintjak kaoela serong tina djalan, atawa hate kaoela noetoerkeun ka panon kaoela, atawa aja tjerong ^a
- 8 napël dina leungeun kaoela: 'daek kaoela njëbar, kapoeloekna koe noe sedjen, atawa pëpëlakan kaoela diraboetan. a 5 Moesa 13:17.
- 9 Oepama hate kaoela kapintjoet koe awewe sedjen, atawa kaoela ngin-
- 10 tip-ngintip pipir lawang batoer: 'pamadjikan kaoela ^a sing djadi toekang ngagiling deungeun-deungeun, djeung sing disinëkëlan toeoeur laki sedjen.
- 11 'Karana lampah kitoe teh roetjah, sarta nja eta kadorakaän ^b mandjing disiksa
- 12 koe hakim. 'Karana nja eta teh seunoeun noe ngahakan tëpi kana djoerang; geus tangtoe sakabeh kahasilan kaoela koe eta datang ka diraboetan. a Jës. 47:2. b 3 Moesa 20:10.
- 13 Oepama kaoela njoemahkeun prakara badega kaoela lalaki atawa awewe, lampah moen eta aja oeroesan ka kaoela: 'na koemaha pilampaheun kaoela dimana Allah ngadëg? sarta dimana andjeunna marijos, koemaha kaoela nja pingawang-
- 15 soeleun? 'Naha noe ngadamël diri kaoela, lain noe ngadamël eta ongkoh di djëro kandoengan? ^a lain hidji bae noe njadjjakeun kaoela djeung eta di djëro pianakan? a Mal. 2:10.
- 16 ^a Oepama kaoela mogogkeun kahajang noe malarat, atawa panon randa
- 17 koe kaoela disina roeksak; 'kitoe deui oepama hoewapeun kaoela didahar

sosoranganan bae, pahatoe teu dibagi
 18 baranghakan; '(estoena mah ti kaেলা
 boedak keneh eta ngagĕdeanana di ka-
 oela ^b tjara di bapa; sarta ti watĕs kan-
 doengan iboe, kaেলা ngadjjeudjuehkeun
 19 ka randa;) 'oepama kaেলা nendjo aja
 noe tiwas, teu boga pake, atawa aja
 20 noe miskin teu boga simboet; 'oepama
^c tjangkengna teu ngabĕrkahan ka ka-
 oela, ^d atawa dirina teu hanet ti koelit
 21 domba kaেলা; 'oepama kaেলা ngoe-
 langkeun leungeun ka pahatoe, sabab
 kaেলা ^e dina lawang nendjo noe nga-
 22 bantoe ka kaেলা: 'taktak kaেলা sing
 ragrag ti walikatna, djeung leungeun
 kaেলা sing sĕmplak ti peupeuteujana-
 23 na! 'Karana kaেলা sijeun tjilaka ti
 Allah, sarta tina kaloehoeran andjeunna
 kaেলা teu kadoega kitoe-kijeu.

a p. 22: 7, 9. b p. 29: 16. c p. 29: 13. d Sil. 27: 26.
 e p. 29: 7.

24 Oepama ĕmas koe kaেলা ^a dipake
 pangandĕl, atawa kaেলা ngomong ka
 ĕmas aloes, jen: Maneh kasantosaĕn
 25 aing; 'oepama kaেলা boengah sabab
 gĕde kamoektian kaেলা, djeung sabab
 rosa beubeunangan leungeun kaেলা; ^b
 26 'oepama ^b kaেলা nendjo srangenge, sa-
 kitoe tjaĕngna, atawa boelan aloes
 27 leumpangna, 'seg hate kaেলা kagĕndam
 ririkipan, dat kaেলা njĕmbah, leungeun
 28 dikana-biwirkeun: 'eta ge kadorakaĕn
 noe mandjing disiksa koe hakim; ka-
 rana nandakeun kaেলা ngangĕs ka
 Allah noe linggih di noe loeboer.

a Djab. 52: 9. b 5 Moesa 4: 19.

29 Oepama kaেলা ^a boengah koe balahi
 djalma noe geuleuh ka kaেলা, atawa
 kaেলা atoh lamoen eta kapanggih koe
 30 katjilakaĕn; '(satĕgĕsna kaেলা hanteu
 mikeun soengoeĕt kaেলা milampah dosa,
 31 menta patina koe panjapa;) 'oepama
 djalma eusi himah kaেলা teu ngaro-
 mong, jen: Saha atoh noe teu seubeuh
 32 koe laekna! 'Semah tara meuting ^b
 di loewar; panto kaেলা disina molongo
 baris noe njaba. a Sil. 24: 17. b Hak. 19: 15;

Ibr. 13: 2.

33 Oepama kaেলা ngalipoetan kamasi-
 jatan kaেলা ^a tjara Adam, djalana njoem-
 poetkeun kadorakaĕn kaেলা dina angĕn,
 34 'sabab inggis koe djalma loba, sijeun
 dipikatjoewa koe bangsa-bangsa, noe
 matak kaেলা tjitjing, teu bidjil-bidjil

35 tina lawang; -'ĕh, kahajang teh aja noe
 ngadangoekeun ka kaেলা! (Tah, ijeu
 tawis kaেলা; noe Moerba-wisesa moegi
 ngawalon ka kaেলা.) Sarta hajang boga
 pakĕlakan, beunang njĕrat Lawan ka-
 36 oela; 'saĕnjana koe kaেলা dek dipa-
 panggoel dina taktak; dek dibeuilitkeun
 37 ka sirah kaেলা tjara makoeta. 'Rejana
 langkah kaেলা dek dioendjoekkeun ka
 andjeunna; dek ngadeuheusan ka an-
 djeunna sapĕrti gĕgĕdoeg. a 1 Moesa 3: 12;

Hos. 6: 7.

38 Oepama lahan kaেলা sasambat, noe-
 ding ka kaেলা, atawa tapakna singkal
 39 ejar tjareurik; 'oepama kaেলা ngabhakan
 kahasilanana teu ka loewar bajaran,
 atawa noe boga koe kaেলা disina moe-
 40 poetkeun njawa: 'sing bidjil walang sa-
 ngit ngaganti tarigoe, djeung djoekoet
 bae ngaganti gandroeng!
 'Tamat kasaoeran Ajoeb.

PASAL 32.

Tidinja ^a eta tiloe djalma areureun nga-
 walon ka Ajoeb, sabab Ajoeb bĕnĕr
 2 koe pangraos pribadi. 'Toeloj Elihoe
 poeta Barakel, oerang Boes, bangsa
 Ram, djadi bĕndoe; nja djadi bĕndoe
 ka Ajoeb, ^b sabab Ajoeb ngabĕnĕrkeun
 3 andjeun leuwih ti Allah. 'Ari ka noe
 tiloe sobatna teu Ajoeb djadi bĕndoe
 deui, sabab teu marĕndak piwaloneun,
 4 padahal pada njalahkeun ka Ajoeb. 'Dĕ-
 mi Elihoe ngantosana sasaoeran ka Ajoeb,
 sabab eta pada sĕpoeĕ nja oemoer ti
 5 batan pribadina. 'Barang Elihoe geus
 waspadaeun, jen taja piwaloneun dina
 lambĕj eta tiloe djalma, seug djadi
 bĕndoe. a p. 2: 11. b p. 4: 17; 35: 2.

6 Toeloj Elihoe poeta Barakel, oerang
 Boes teja, ngawalon, kijeu walonna:
 Kaেলা ngora nja oemoer, ari saram-
 pejan mah pada sĕpoeĕ; kitoe noe matak
 kaেলা maras-miris, sijeun ngahatoer-
 keun kanjaba kaেলা ka sampejan sa-
 7 daja. 'Ari pikir kaেলা: ^a Oemoer sina
 misaoer, nja karejaĕn taoen sina nga-
 8 njahokeun kapintĕran. 'Padahal ^b roh
 noe di djĕro manoesa, nja ^c ambĕkan
 ti noe Moerba-wisesa, nja eta noe mere
 9 pangartian ka manoesa teh. 'Lain ^d noe
 pandjang oemoer bae noe palintĕr, sarta
 lain noe karolot bae noe ngaharti hoe-
 10 koem. 'Noe matak kaেলা mihatoer:

Soemangga, reungeukeun kaeola! da kaeola ge sêdja ngahatoerkeun kanjaho kaeola.

a p. 12:12. b p. 20:3. c p. 33:4.

d Djab. 119:100.

11 Satëmenna, kaeola noenggoe-noenggoe kana lahiran sarampejan; kaeola ngadengekeun, ngantian pangartian ti sarampejan, ngantian koe sarampejan
12 kadongdon pisaoereun. 'Ana kaeola nêgêskeun ka sarampejan, doemadakan, lëbah sarampejan taja noe bisa ngelangan ka Ajoeb, noe bisa ngawalonan
13 lahiranana. 'Oelah sarampejan misaoer kijeu: Kaeola maranggih kapintëran; Allah bae noe jasaean ngelehkeun ka Ajoeb, djalma mah moal aja noe bisa.
14 'Ari Ajoeb pangnatakeunana lahiran teh lain ka kaeola; sarta koe kaeola diwangsoelan teh moal noeroetkeun kasaoeran sarampejan.

15 Eta teh galeder, teu ngawangsoel deui; geus sarowoeng koe pisaoereun. 'Koe naon kaeola rek noenggoe-noenggoe, sabab eta teu malisaoer, sabab pada ngadaweung, teu ngawangsoel deui?

16 'Kaeola ge sêdja ngawangsoel bagian kaeola; nja kaeola ge sêdja ngahatoerkeun kanjaho kaeola. 'Karana kaeola pinoeh koe piomongeun; estoe kaeola disêdêkkeun koe roh dina batin kaeola.

17 'Salërësna, batin kaeola ^a sapërti anggoer noe tatjan diboeka; rek bédah, tjara karoeng koelit noe wenteuh. 'Kaeola sêdja ngomong, soepaja hegar nja pikir kaeola; sêdja ngangahkeun biwir,

18 dek ngawangsoel. 'Kaeola ^b moal pilih-kasih, sarta moal ngolo-ngolo ka pada manoesa. 'Saestoena kaeola teu bisa ngolo-ngolo; tangtöe kaeola tereh di-tjandak koe noe ngadamël kaeola.

a Mat. 9:17. b p. 13:8, 10.

PASAL 33.

Nanging sawangsoelna, eh Ajoeb! mangga, reungeukeun omongan kaeola, rëgêpkeun sapihatoer kaeola. 'Salërësna, kaeola geus ngangahkeun soengöet kaeola; letah kaeola mitjatoer dina lalanganit kaeola. 'Omongan kaeola tëröes djeung hate noe saestoe, sarta biwir kaeola bakal ngêdalkeun kanjahona sagêblasna. 'Roh Allah ^a noe ngadamël kaeola; nja ambëkan ti noe Moerba-wisasa noe ngahiroepkeun kaeola. 'Oe-

pama sampejan ijasa, moegi ngabalësan saorer ka kaeola; mangga, tata-tata ngalawan ka kaeola, sing sadija! 'Satëmenna, kaeola sapërtos sampejan ke-

neh, ^b damëlan Allah; kaeola ge beunang andjeunna ngadjadikeun asal ta-

7 neuh likët. 'Salërësna, ^c sampejan moal diririsi koe kabaloewasan ti kaeola; sarta kaeola moal djadi titindih ngabeuratan ka sampejan.

a Djab. 33:6.

b p. 10:9. c p. 9:32; 13:21.

8 Jaktos, ^a sampejan milahir kakoeping koe kaeola, kijeu oengël kasaoeran noe

9 koe kaeola kadenge: 'Kaeola teh setra, teu boga kamasjatan; kaeola bërësih, taja kadorakaän diri kaeola. 'Satëmenna, andjeunna ngërsakeun njatroe ka kaeola; ^b estoe kaeola koe andjeunna di-

11 manah moesoeh. 'Soekoe kaeola ^c koe andjeunna dibëlok; sadajana djalan kaeola koe andjeunna didjaga.

a p. 10:7;

16:17; 23:10, 11. b p. 13:24; 19:11. c p. 13:27.

12 Salërësna, hal eta mah sampejan hanteu bënëh, wangsoelan kaeola; karana Allah teh agoeng, leuwih ti manoesa.

13 'Naha sampejan madoean ka Allah, tina teu mapiin katëरणan naon-naon dadamëlanana? 'Kapan mah Allah sok ngandika sakali, atawa doewa kali, tapi

14 koe djalma hanteu ditilih. 'Dina impian, dina tetendjoan ti penting, waktöe djalma-djalma karagragan katibraän, wantji keur sasarean dina pangheësan:

15 'didinja ^a andjeunna sok moekakeun tjeuli djalma-djalma, sarta pamëpërih

17 adjangna koe andjeunna ditjap, 'baris njingkirkeun manoesa ti kalakoean goreng, djeung baris noetoeapan kaäng-

18 koehan ka djalma; 'kërsa ngabalangan njawana, diloepoetkeun tina roewangan; kitoe deui hiroepna, ^b oelah koengsi kasorang pëdang.

a p. 36:10. b p. 19:29; 36:12.

19 Djeung deui djalma sok dilara-lara koe kanjëri dina pangheësanana, ^a sarta sangsara toelang-toelangna taja eureun-

20 na; 'dongkap ^b hiroepna mikaidjid kana kahakanan, sarta njawana mikaidjid kana kabeukina; 'moenggah bejak dagingna, wani teu katendjo; djeung toelang-toelangna, noe tadina teu katendjo, tarem-

22 bong. 'Kitoe njawana ngadeukeutan kana roewangan, nja hiroepna njampeurkeun ka poerah maehkeun.

a p. 30:17. b Djab. 107:18.

23 Öepama seug ^a aja malaikat, hidji

^b lawang, kaäsoep noe bareboe-reboe, noengkoelan ka dinja, bari maparin njaho ka manoesa teh hal kawadjabanana: 24 'tangtoe manoesa teh koe andjeunna dikoernijaän, bari nimbalan: Eta teh loepoetkeun tina toeroen kana roewangan, ^c da kami mauggh panëboes. 'Tangtoe awakna moeloes deui, ngoengkoelan mangsa boedak, nja poelih deui ka mangsana ngora. 'Ana nëda-nëda ka Allah, tangtoe koe andjeunna dimanah, dongkap ka nendjo pameunteuna kalawan soeka, sarta manoesa teh koe andjeunna 27 dipaparin deui kabënëranana. 'Toeloej ujanji hareupeu pada manoesa, kijeu pokna: Kaoela tadi boga dosa, anoe lëmpëng koe kaola dibengkokkeun, tapi 28 kaola teu dibalës samistina. 'Njawa kaola koe andjeunna diloeptoek tina njoerang roewangan, sarta hiroep kaola ngarasa tjaäng. *a* 2 Moesa 23 : 20. *b* 1 Tim. 2 : 5. *c* 1 Tim. 2 : 6.

29 Tah, sadajana noe tadi koe Allah sok didamël ka djalma, doewa kali tiloe kali, 'baris ^a ngoendoerkeun njawana tina roewangan, soepja katjaangan koe tjaäng kahiroepan. *a* Djab. 56 : 14; 103 : 4. 31 Mangga, Ajoeb! rëgëpkeun; moegi reungeukeun kaola; masing repeh, kaola 32 sëdja mihatoer deui. 'Oepama aja lahirkeuneun, mangga ngabalësan saer ka kaola; moegi lahirkeun; karena kaola soeka pisan sampejan dibënërkeun. 33 'Oepami hanteu mah, moegi sampejan ngareungeukeun bae ka kaola; masing repeh, kaola ka sampejan sëdja ngahatoeranan kapintëran.

PASAL 34.

Ngawalon deui Elihoe, kijeu walonna: 2 Eh, ^a djalma palintër! rareungeukeun omongan kaola; eh, noe baroga 3 kanjaho! rarëgëpkeun kaola. 'Karana ^b tjeuli ngararasakeun kasaoeran, tjara 4 lalangit ngasaän kahakanan. 'Geura oerang milih keur diri oerang anoe tëroes djeung hoekoem; oerang sing nganjahokeun di lëbah oerang mana noe hade. 5 'Karana saer Ajoeb, jen: ^c Kaoela teh bënë; tapi Allah njingkahkeun kaadilan 6 ti kaola. 'Nadjan kaola tëroes djeung hoekoem, koedoe bae kaola bohong; raheut kaola pajah, euweuh kamasijatan. 'Saha djalma tjara Ajoeb, ^d nginoem pamojok sapërti tjai, 'sarta ^e leum-

pang babatoeran djeung noe njarijeun kagorengan, nja loemampah babarëngan 9 djeung djalma doraka? 'Karana saorna: ^f Taja mangpaätna di djalma soeka reudjeungan djeung Allah. *a* p. 33 : 1.

b p. 12 : 11. *c* p. 27 : 2; 33 : 9. *d* p. 15 : 16. *e* Djab. 1 : 1. *f* p. 9 : 22; 10 : 15.

10 Koe sabab eta, eh djalma noe baroga pikir! rareungeukeun kaola; ^a palijas teuing Allah teh midamël kadorakaän, noe Moerba-wisesa midamël kagorengan. 'Estoena mah ^b manoesa koe andjeunna dibalës tëroes sapagaweanana, nja djalma teh disina manggh sakoe-maha lalampahanana. 'Sajakti-jaktina Allah teh tara midamël doraka, noe Moerba-wisesa teh tara ngabengkokkeun 13 hoekoem. 'Saha noe ngadjëngeun andjeunna, njangking boemi? ^c djeung saha noe ngadjadikeun saalam-doenya kabeh? 14 'Oepama andjeunna ngamanahan sasaliraenanana bae, ^d rohna djeung ambëkanana ditjandak deui ka andjeunna, 15 'geus tangtoe sakabeh mahloek paeh sarejana, sarta manoesa ^e tangtoe moelang deui kana taneuh. *a* 1 Moesa 18 : 25; p. 8 : 3; Roem 9 : 14. *b* Djab. 62 : 13. *c* p. 38 : 4; Djab. 119 : 90. *d* Djab. 104 : 29. *e* 1 Moesa 3 : 19.

16 Djeung oepama boga pangarti, ijeu koe sampejan reungeukeun; mangga, rëgëpkeun oengël pihatoer kaola. 'Ari noe geuleuh ka hoekoem, pimanaeun dek njangking kawasa? atawa noe Bënë langkoeng-langkoeng, naha koe sampejan dek disalahkeun? 'Naha pantës njëboet ka radja : Djalma bangkawarah? ka menak-menak njëboet: Djalma doraka? 'Komo ka andjeunna, ^a noe teu lihat-kasih ka kapala-kapala, sarta teu ngakoe ka noe soegih leuwih ti noe malarat; karena sadajana ge dadamëlan panangan andjeunna. 'Sakëdep-metra eta maraot, sarta tëngah peuting; rahajatina digëdagkeun, seg toeloej areuweuh, djeung noe kawasa disingkirkeun ^b teu kalawan leungeun. 'Karana ^c sotjana neutep ka djalma oenggal-oenggal djalma, djeung sakabeh lengkahna koe andjeunna katingali. 'Taja noe poëk, sarta taja kalangkang maot, ^d pigeusananeun njoempoet noe njarijeun kagorengan. 23 'Karana andjeunna teu këdah ngawaskeun deui ka djalma, teu koedoe ngadenheus ka Allah soepaja dihoekoem. 24 'Andjeunna minggëskeun noe kawasa,

teu nganggo diparijos heula, sarta ngadégkeun anoe sedjen, ngaganti ka dinja.
 25 'Djadi andjeunna langkoeng waspaos ka panggawe-panggawena; sarta koe andjeunna dibalik ti peuting, djeung dirémoekkeun. 'Koe andjeunna dirangket
 26 dina paranti djalma doraka, dina panglaladjoan. 'Noe matak kitoe, sabab
 27 njalingkir ti poengkoereun andjeunna, djeung teu ngahartikeun ka sadaja djalman andjeunna; 'wani ngadatangkeun
 28 ka andjeunna sasambatna noe malarat; 'e seug sasambatna djalma balangsak teh koe andjeunna dimakboel. 'Ari andjeunna
 29 ngagénahkeun, 'na saha noe bisa njalahkeun? ari andjeunna meungpeunan pameunteu, na saha noe bisa nendjo
 30 ka andjeunna? Boh ka hidji bangsa, boh ka hidji manoesa, saroeua bae. 'Soepaja manoesa moenapek oelah ngaradjaän,
 oelah djadi ridjët ka rahajat. a 5 Moesa
 10:17. b Dan. 2:34. c p. 31:4; Sil. 5:21; Jér. 16:17. d Djab. 139:11, 12. e Djab. 9:13. f Jës. 50:9.

31 Karana naha pantës oendjoekan ka Allah: Koering njandang siksaaän, teu gadoeh kasalahan; 'naon-naon noe teu katendjo koe koering, koe andjeunna toedohkeun ka koering; oepama énja koering njjeun kagorengan, moal dipilampah deui? 'Naha pamalésna koedoe téroes djeung kahajang sampejan, noe matak koe sampejan ditampik? djadi maneh noe koedoe milih, lain kami. Manana anoe djadi kanjaho sampejan, sarta oerkeun! 'Djalma noe baroga pikir meureun ngaromong ka kaeola, kitoe deui oenggal djalma pintër, noe ngadengekeun kaeola, 'jen: Ajoeb ngalahir teja a teu kalawan kanjaho, estoe kasaoeranana teu kalawan kapintëran. 'Kahajang teh, Ajoeb moegi ditjaba dongkap ka antekna, sabab ngawalonna saperti djalma teu poegoeh. 'Karana dosana diwoewoehan deui koe kamasijatan, lampahna di lébah oerang emprak-emprakan, sarta reja pisan kasaoeranana ngarasoela ka Allah. a p. 38:2.

PASAL 35.

Ngawalon deui Elihoe, kijeu walonna:
 2 Naha ijeu teh koe sampejan dimanah téroes djeung hoekoem, lahiran sampejan, jen: a Kaeola teh bënëran leuwih ti Allah teja; 'noe matak sampejan nga-

lahir: b Naon mangpaätna ka diri sampejan? naon hasilna ka kaeola ti batan dosa kaeola? 'Kaeola sädja ngabalësan saoeur ka sampejan, sarta ka sobat-sobat sampejan sakalian. 'Geura tanggah ka langit, sarta tingalian; awaskeun megamega: aja sakitoe laloehoerna ti sampejan! 'Oepama sampejan migawe dosa, njjeun naon sampejan ka andjeunna? sarti ari loba kamasijatan sampejan, milampah naon sampejan ka andjeunna? 'Oepama sampejan bënëran, d mere naon sampejan ka andjeunna? atawa naon noe koe andjeunna katampa ti panangan sampejan? 'Lampah sampejan doraka keunana ka pada djalma; kitoe deui kabënëran sampejan hasilna ka anak Adam. a p. 32:2; 34:5. b p. 34:9. c p. 7:20. d p. 22:2; 41:2.

9 Tina karejaän panganijaja djalma sok djédjëritan, pada sasambat tina leungeun noe aragoeng; 'sarta hanteu njëboet: Di mana Allah, noe ngadamël diri kaeola, a noe sok maparin poepoedjian ti peuting, 'noe masihan pangarti ka oerang, leuwih ti batan ka sasatoan di boemi; noe masihan kapintëran ka oerang, leuwih ti batan ka manoeer-manoek awang-awang? 'Didinja eta teh sasambat, b tapi koe andjeunna hanteu dikaboel, tina sabab kamagoengan djalma garoreng. 'Estoe noe gapong koe Allah hanteu dimakboel, koe noe Moerba-wisesa teu direret-reret atjan. 'Geus poegoeh ari sampejan ngalahir, c teu mireungeuh ka andjeunna; prakawisna geus aja di pajoeneunana, sarta sampejan ngantos-ngantos bae ka andjeunna. 'Dëmi ajeuna, d sabab andjeunna hanteu njiksa sadjéro bëndoeana, sarta andjeunna hanteu ngoeningakeun teuing dina koemawani, 'noe matak Ajoeb ngéngahkeun lambëjna sija-sija; ngalobakeunana kasaoeran teu kalawan kanjaho. a Djab. 42:9. b p. 27:9. c p. 23:8,9. d Goer. 8:11.

PASAL 36.

Toeloj deui Elihoe, kijeu saeurna:
 2 Sing sabar ka kaeola sakädap, kaeola sädja mihatoeur deui ka sampejan; karana aja deui pisaoereun përkawis Allah. 'Kaeola sädja njokot kanjaho kaeola ti noe djaoeh, djeung sädja njang-gakeun kabënëran ka noe ngadamël

4 kaola. 'Karana sajaktina omongan ka-
oela hanteu bohong; sampejan disarè-
ngan koe noe satëmènna nja kanjaho.
5 Salèrèsna, Allah langkoeng kawasa,
a tapi hanteu njoemahkeun; langkoeng
6 kawasa nja kakoewatan manah. 'Moal
ngahiroepan noe doraka; sarta maparin
7 kaadilan ka noe balangsak. 'Moal^b ma-
leugos sotjana ka noe bènèr; c satègèsna
direudjeungkeun ka radja-radja dina
pangtjalikan, didjoekeun saèndèng-è-
8 dèng, estoe djadi loehoer. 'Djeung oepa-
ma eta teh^d njandang rante, kabarogod
9 koe talining kabalangsakan, 'seug an-
djeunna nganjatakeun ka darinja paga-
weanana djeung kamasijatanana, tina
10 ngagoengkeun sorangan; 'sarta^e diboekakeun
tjeulina pikeun pamépèrih, bari
dipiwarang tobat, mitjeun lampah do-
11 raka. 'Oepama ngagoegoe, sarta toeloer
ngawoela, tangtoe bejak poèna di djero
kabagdjaän, nja bejak taoenna di djero
12 kangeunahan. 'Sabalikna, oepama han-
teu ngagoegoe mah, f tangtoe kasorang
pédang, sarta paraeh^g teu kalawan ka-
13 njaho. 'Ari noe moenapek hate ngandoeng
ambèk; teu sasambat lamoen koe an-
14 djeunna dibarogod. 'Njawana nëpi ka
adjal^h di ngora-ngora, hiroepna pae
15 reudjeung djalma latjoer. 'Noe balang-
sak koe andjeunna didjait koe kabalang-
sakanana; tjeulina dibokeakeun lanta-
ran kasoesahan. a p. 10: 3. b Djab. 34: 16.
c Djab. 113: 7, 8. d Djab. 107: 10. e p. 33: 16.
f p. 33: 18. g p. 4: 21. h p. 22: 16.

16 Malah sampejan oge koe andjeunna
bade ditoejoen tina koeroeng kasoekè-
ran, a ka tèmpat noe lèga, noe taja ka-
roepèkan; b sarta noe diambèngkeun di
medja sampejan tangtoe pinoeh koe mi-
17 njak. 'Tatapi sampejan teh pinoeh koe
prakara doraka; prakara sarta djeung
hoekoeman pada ngahajeukan ka sam-
18 pejan. 'Wireh aja bëndoe, poma sam-
pejan oelah kagèdam koe kadjèmbaran;
sarta sampejan oelah kabawa njimpang
19 koe kagèdean panèboes. 'Karah djédjè-
ritan sampejan bisa mètakeun sampejan
ka loewar ti kasoekèran, atawa koe hal
20 sampejan mejakkeun tanaga? 'Oelah ha-
jang teuing kana peuting, dimana bangsa-
bangsa piinditeun ti ènggon-ènggonna.
21 'Mangka ijatna, poma oelah njanghareup
kana kadorakaän; karana nja eta noe

koe sampejan geus dipilih ti batan ka-
balangsakan. a Djab. 18: 20. b Djab. 23: 5.
22 Salèrèsna, Allah nawiskeun andjeun
poendjoel koe lantaran kawasana; saha
noe djadi goeroe saperti andjeunna?
23 'Saha noe ka andjeunna a mastikeun
djalanna? atawa saha noe rek oendjoe-
kan ka andjeunna: Andjeun midamèl
24 awon? 'Masing eling, sampejan moedoe
ngagoengkeun kana padamèlanana, noe
25 sok diparoedji koe djalma-djalma. 'Sak-
koer manoesa marèlèng ka dinja; djalma
pada nendjokeun ti kadjaeahan. a p. 34: 10, 13.
26 Salèrèsna, a Allah teh langkoeng
agoeng, sarta koe oerang teu kanjahoan;
rejaning taoenna hanteu kadongdon.
27 'Karana andjeunna naekkeun kètes-kètes
tjai; pras-pris hoedjan tina halimoenna;
28 'dikoetjoerkeun koe mega, moeroeboet
29 ka manoesa djeung soegihna. 'Dalah
saha noe ngarti dina meberna mega,
djeung^b dina roekat-rekotna saeeng
andjeunna? a Djab. 145: 3. b Djab. 18: 12.
30 Salèrèsna, andjeunna meberkeun tja-
angna sakoebèng andjeunna, djeung da-
sar laoet dianggoe noetoeapan. 'Karana
31 koe lantaran eta andjeunna ngahoekoe-
man ka bangsa-bangsa, sarta maparin
32 tédaeun loejoeh-lajah. 'Panangan doe-
wanana koe andjeunna ditoetoeapan koe
sorot, sarta dipiwarangna kenna ka noe
33 ditoedjoe. 'Goegoerna ngawartakeun an-
djeunna, dalah ingon-ingon ngabedja-
keun pisoempingeeunana.

PASAL 37.

Estoe tina hal kitoe hate kaola nga-
gidir, djeung ngarandjoeg ti ènggonna.
2 'Geura darengekeun a dina ngagoeroeh
gèntrana, nja dina ngagèrèh, noe ka loe-
3 war ti bahamna! 'Koe andjeunna dileu-
paskeun ka sakolong langit, b djeung
4 sorotna nëpi ka sisi boemi. 'Sapandeu-
rieun eta goer sora ngagoer; andjeunna
ngagoeloedoegeun gèntra kaägengan-
nana, djeung teu ngahoelag sorot satijap-
5 tijap kadenge gèntrana. 'Allah ngagoelo-
doegkeun gèntrana panteg matak helok;
c andjeunna sok ngadamèl padamèlan
arabeng, noe koe oerang hanteu kaharti.
a Djab. 29: 3. b Mat. 24: 27. c p. 5: 9.
6 'Karana andjeunna miwarang ka a sal-
djoe: Geura toeroen ka boemi! kitoe

keneh ka hoedjan ngidjih, nja ka hoedjan
 7 ngidjih andjeunna noe leuwih rosa. 'Leu-
 neum sakoer manoesa koe andjeunna
 ditjapan, soepaja sakabeh djalma ^b da-
 8 damelan andjeunna pada ngarti. 'Didinja
^c sasatoan maroeboes ka panjoempotan,
 sarta ngarënggon di panjalindoe-
 9 nganana. 'Bol ti kamarna datang angin
 topan, sarta angin ti kaler mawa tiris.
 10 'Ti ambëkan Allah ^d dipaparin tjai batoe,
 11 sarta tjai lëga datang ka roepëk. 'Dalah
 mega koe andjeunna dibeungbeuratan
 pihoe djaneum, sarta mëndoenging sorot-
 na koe andjeunna dipalëntjarkeun.
 12 'Seg eta koekoerilingan oentang-anting,
 noeroetkeun pangërsa andjeunna; nja
 milampah sakoer noe koe andjeunna
 dipiwarangkeun ka dinja di sadjagat-
 13 boemi; 'boh ^e kana panggëboëg, ^f boh
 ka tanah andjeunna, boh kana kaäsihan,
 koemaha bae dikërsakeunana.

^a Djab. 147: 16. ^b p. 34: 19. ^c Djab. 104: 22.

^d Djab. 147: 17, 18. ^e p. 21: 9. ^f Djab. 65: 10.

14 Eh Ajoeb! noe tadi rëgëpkeun; liren
 heula, sarta manahan moedjidjat Allah.
 15 'Naha sampejan oeninga noe koe Allah
 dimistikeun ka eta sadajana, djeung pë-
 tana andjeunna ngaboerinjajkeun sorot-
 16 ting mëndoengna? 'Naha sampejan oe-
 ninga dina nimbangan mega, moedji-
 djat andjeunna ^a noe sampoerna panga-
 17 bisana? 'Oeninga pëtana panganggo
 sampejan djadi panas, lamoen di boemi
 keur mëntrang-mëntring angin ti ki-
 18 doel? 'Naha sampejan ngabantoe ka an-
 djeunna ^b masangkeun langit, noe pa-
 19 geuh sapërti ^c eunteung tjitak? 'Mangga,
 paparin njaho ka kaoela sadaja pëtana
 kaoela pioendjoekeun ka andjeunna;
 da kaoela sadaja mah teu bisa atoe-
 20 tina sabab poëk. 'Naha andjeunna bakal
 ditjarijosan, jen kaoela sëdja oendjoe-
 kan? Atawa aja djalma hajang dibasni?
 21 'Ari ajeuna hanteu katendjo tjahja, noe
 montjorong di langit; tatapi ari angin
 22 njorang, seg bengras. 'Ti kaler datang
 émas mantjoer; dëmi sakoëbëng Allah
 23 mah kamoeljaan matak sijeun. 'Noe
 Moerba-wisesa koe oerang moal katimoe;
^d leuwih agoeng kawasana; dëmi boekoem
 djeung salobana kaädilan taja pisan noe
 24 koe andjeunna dimentjogkeun. 'Kitoe
 noe matak djalma sarijeun koe an-
 djeunna; sarta andjeunna teu ningal-

ningal ka sakoer noe boga angkoh
 pintër. ^a p. 11: 7. ^b Djab. 104: 2. ^c 2 Moesa 38: 8.
^d p. 36: 5, 22.

PASAL 38.

Tidinja Pangeran ^a ngawalon ka Ajoeb
 1 ti djëro angin riboet, kijeu walonna:

^a p. 31: 35.

2 Saha eta ^a noe moëkkeun papasten
 koe omongan noe teu kalawan kanjaho?
 3 'Tjangkeng maneh ^b geura disaboek sa-
 bijasa lalaki; karana kami arek nanja ka
 maneh, seg maneh ka kami mere njaho!

^a p. 42: 3. ^b p. 40: 2; 42: 4.

4 Di mana maneh, ^a keur mangsa kami
 ngadëgkeun boemi? Tjik bedjakeun, ari
 5 maneh boga pangarti. 'Saha noe nang-
 toekeun oekoeranana, lamoen maneh
 njaho? atawa saha noe masangkeun
 6 këntja ka dinja? 'Dasarna ^b kana naon
 ditjëllokkeunana? atawa saha noe neun-
 7 deun batoena djoeroe, 'dibarëngan ben-
 tang isoek ragëm nja sënggak, djeung
^c sakabeh poetra Allah saroeak?

^a Sil. 8: 29; 30: 4. ^b p. 26: 7. ^c p. 1: 6.

8 Saha ^a noe ngabëndoengan laoet koe
 panto, basana goeroedag ti pianakan,
 9 'mangsa mega koe kami didjadikeun
 pakepa, djeung angkeub didjadikeun bë-
 10 dongna; 'sarta ^b koe kami dipangneuk-
 teukkeun watësna ti kami, malah kami
 ngadjadikeun toelakna djeung pantona,
 11 'bari nimbalan: 'Maneh nëpi sëmët djeu,
^c oelah ladjoel! sarta pëlëbah djeu sing
 dipëgatan ombak maneh noe kama-
 goengna? ^a 1 Moesa 1: 6. ^b Sil. 8: 29. ^c Djab. 104: 9.

12 Naha maneh ti barang hiroep maren-
 tah ^a ka isoek, sarta padjar koe maneh
 13 dibere njaho ënggonna, 'sina njëkëlan
 sagala toengtoeng boemi, sarta ngirab-
 keun ti dinja sakoer djalma doraka?
 14 'Didinja boemi teh salin roepa, sapërti
 taneuh likët ditjap; sarta tingarëntjlok
 15 tjara ëntjiti; 'bari noe daroraka dipë-
 gatan tjaängna, ^b sarta leungeun loehoer
 dipotongkeun. ^a 1 Moesa 1: 5. ^b Djab. 10: 15.

16 Naha maneh teh ngadatangan ka
 sirah laoet? atawa maneh leuleumpa-
 17 ngan dina dasar sagara? 'Naha lawang
 maot dinjatakeun ka maneh? atawa
 maneh nendjo lawang kalangkang maot?
 18 'Naha maneh ngarti dina lëgana boemi?
 Geura bedjakeun, ari maneh njaho eta
 sakabehna!

19 Di mana djalanna ka énggon tjaäng?
 kitoe deui poék, di mana pernahna?
 20 'Soegan maneh bisa nganteurkeun eta
 ka wéwéngkérana? sarta soegan ma-
 neh ngarti dina paranti leumpang ka
 21 imahna? 'Koe maneh meureun kanja-
 hoan; karana harita maneh geus didjoe-
 roekeun, sarta rejana poé maneh katjida!
 22 Naha maneh ngadatangan kana goe-
 dang saldjoé? sarta maneh nendjo goe-
 dang hoedjan boewah, 'noe koe kami
 23 disimpén ^a baris waktóe kasoekéran,
 24 baris poé djoerit sarta pérang? 'Di mana
 djalanna ka lébah tjaäng paboerjar, sarta
 lébah angin ti wetan pabaléntjar ka
 boemi?

^a 2 Moesa 9: 18; Jos. 10: 11;

Wahj. 16: 21.

25 Saha noe njijeun kokotjoran baris tji-
 hoedjan, kitoe deni djalan baris kilating
 geledeg, 'sina ngotjor ka tanah anoe
 26 hanteu djalmaän, ka tégal léga noe taja
 manoesaän, 'soepaja misenbeuhan ^a ka
 27 noe goendil nja boerindil, djeung soe-
 paja ngalantarankeun bidjil djoekoet
 ngora?

^a p. 30: 3.

28 Naha hoedjan teh boga bapa? atawa
 saha noe ngajoegakeun reumis iboen?
 29 'Ti kandoengan saha bidjilna tjai batóe?
 djeung halimoen kimpél di awang-awang,
 30 saha noe ngagélarkeun? 'Tjai njoem-
 poet, djadi tjara batóe, djeung koelit
 sagara djadi djéger.

31 Naha maneh bisa meungkeutkeun
 kongkorong ^a bentang Toedjoehan, ata-
 32 wa ngoedar banda Orion? 'Naha maneh
 bisa ngabidjilkeun bentang ranggeujan
 dina waktoena? atawa bisa noengtoen
 33 Biroewang baréng anakna? 'Naha maneh
 njaho ^b pikoekoeh langit? atawa maneh
 noe nangtoekeun pangawasa eta ka
 boemi?

^a p. 9: 9. ^b Jér. 31: 35.

34 Naha maneh bisa narikkeun sowara
 maneh tépi ka mega, soepaja tjai ngém-
 35 plang sina ngalipoetan ka maneh? 'Naha
 maneh bisa ngaleupaskeun kilat, datang
 ka bral, sarta ngomong ka maneh:
 36 Noen, ijeu koering? 'Saha ^a noe neun-
 deun kapintéran di djéro batin? atawa
 saha noe mere pangarti kana pikiran?
 37 'Saha noe ngitoeng mega kalawan ka-
 pintéran? atawa kéndi langit, saha noe
 38 ngoetjoerkeun, 'dimana keusik palid dja-
 di ngabata, djeung goeroentoel taneuh
 lalengket?

^a p. 32: 8.

PASAL 39.

Naha maneh rek moro hakaneun singa
 Nibikang? atawa rek njoekoepan kana
 2 ponjona singa ngora, 'lamoen eta keur
 ngadépong dina panjalindoengan, keur
 3 ngadépa di noe bala, ngadodoho? 'Saha
 noe njawiskeun piparabeun gagak, ^a lamoen
 anakna ngadjérit ka Allah, bari
 ngaroejang, teu boga hakaneun?

^a Djab. 147: 9.

4 Naha maneh njaho waktóe émbe tja-
 das anakna? atawa bisa nitenan oentjal
 5 ngadjoeroe? 'Naha maneh bisa ngitoeng
 boelanna tépi ka djédjéna? atawa ma-
 6 neh njaho waktoena ngadjoeroe? 'Eta
 teh maroengkoet, anakna diborosot-
 7 keun, nja mitjeun kanjérina. 'Anak-
 na sok maroeloes, ngagédeanana dia-
 boer; ngalalejos, teu baralik deui ka
 indoengna.

8 Saha noe ngaleupaskeun kalde leu-
 weung, dimérdikakeun? atawa ringkoes
 9 kalde linghas, saha noe ngalaän? 'Tégal
 lapang noe koe kami dibakoekeun imah-
 na, nja tanah pangset pangtjittinganana.
 10 'Eta teh njeungseurikeun karoesoehan
 nagara; teu ngadengeun ngahajoh-ha-
 11 johna noe ngagawekeun. 'Lakoena nga-
 lingling di goenoeng-goenoeng, djadi
 pangangananana; saroepeaning noe hare-
 djo koe eta disaksrak.

12 Naha ^a banteng daekeun ngawoela
 ka maneh? atawa daekeun meuting pipir
 13 pangokopan maneh? 'Naha maneh bisa
 njangtjangeun banteng dina ^b tapak
 singkal koe tambangna? atawa daekeun
 narik garoe di lébak-lébak, noetoerkeun
 14 ka maneh? 'Naha maneh daek ngandél
 ka dinja, pedah rosa tanagana? atawa
 daek mihapekeun ka dinja beunang ka-
 15 tjapean maneh? 'Naha maneh daek mér-
 tjaja ka dinja, jen kahasilan maneh di-
 bawa balik, diakoetan ka leuit maneh?

^a Djab. 22: 22; Jës. 34: 7. ^b p. 31: 38.

16 Djangdjang manoeke naam kikipik bang-
 waning soeka; tapi naha eta djangdjang
 17 djeung boeloe bageur? 'Da éndogna di-
 tinggalkeun dina taneuh, sarta disina
 18 haneut dina keusik; 'djeung pohoéna,
 jen eta bakal kadjédjék koe soekoe, sarta
 19 kaidék koe sato galak. 'Béngis eta
 teh ka anakna, kawas lain anoena;
 ana tjoemah hese-tjapena, teu dipake

PASAL 40.

20 mĕlang. 'Karana koe Allah disina kalis kapintĕran, djeung hanteu didoeoeman
21 pangarti. 'Samangsa-mangsa ngadjoeng-
djoengkeun maneh kaloehoer, etanjeung-
seurikeun ka koeda djeung ka noe toempakna.

22 Naha maneh noe mere pangawasa ka koeda, sarta noe makeanan beuheungna
23 koe soesoeri ngĕrab? 'Naha koe maneh eta teh disina adjret-adjretan tjara siment? Agĕmna sĕsĕgorna matak baloe-
24 was. 'Sok kĕkĕdoek di medan, bari atohĕun koe kakoewatanana; sĕmproeng
25 manggihan noe njikĕp pakarang. 'Eta teh njeungseurikeun kana kasijeun, djeung hanteu geder; sarta hanteu moen-
26 doer tina sabab pĕdang. 'Dina loehoer koeda tinggalĕndjreng wadah djamparing, toembak djeung tohok noe haroer-
27 roeng. 'Keur roesoeh sarta napsoe eta teh ngoejoep boemi; djeung teu daekeun
28 tjitjing lamoen njowara tarompet. 'Sattijap-tijap tarompet disada, seg ngahijĕm; sarta ti kadjaohan koe koeda kaambeu
pĕrang, sosorowokanana kapala-kapala sarta djeung soerak.

29 Naha ti pangartian maneh noe matak
a dadali ngapoeng, meberkeun djang-
30 djangna, hibĕr ka kidoel? 'Naha koe parentah maneh noe matak galoedra moe-
loek, sarta njajangna b di noe loehoer-
31 loehoer? 'Tjitjingna di goenoeng tjadas, nja ngĕngonna dina pontjot tjadas sarta
32 neukteuk. 'Ti dinja alak-ilik baris hakaneun; panonna awaseun ka noe djaoeh.
33 'Ari anakna sok njeuseup gĕtih; sarta di mana bae aja djalma kasabĕt, c nja di dinja ajana. a 3 Moesa 11:16. b Jer. 49:16.

c p. 9:26; Mat. 24:28.

34 Ngawalon deui Pangeran ka Ajoeb, kijeu walonna:

35 Naha noe njĕla teh dek madoean ka noe Moerba-wisa? Noe njawad ka Allah teh geura ngadjawab!

36 Ngawangsoel Ajoeb ka Pangeran, kijeu wangsoelna:

37 Sajaktosna, simkoering teh hina teuing; koemahsimkoering nja pingawangsoeun ka andjeun? a simkoering noeng-
koepkeun leungeun ka soengot simkoering. 'Geus sakalisimkoering oendjoekan, nanging moal ngawangsoel deui; atanapi doewa kali, nanging moal deui-deui.

a p. 21:5; Djab. 39:10.

Tidinja Pangeran ngawalon deui ka Ajoeb a ti djĕro angin riboet, kijeu walonna:

a p. 38:1.

2 'Tjangkeng maneh geura disaboek sabijasa lalaki; kami arek nanja deui ka maneh, seg maneh ka kami mere
3 njaho! 'Naha maneh b karah dek ngarobahkeun hoekoem kami? dek njalahkeun ka kami, soepaja diri maneh bĕnĕr?
4 'Atawa maneh boga leungeun c sapĕrti Allah? a sarta maneh bisa ngagoeloe-
5 doegkeun sowara tjara andjeunna? 'Ari kitoe mah geura ngadangdangan sorangan koe kaagoengan djeung kaloehoeran, bari makeanan maneh koe kaahĕngan
6 djeung kamoeljaan; 'bojorkeun kaleberan ambĕk maneh; pĕntjrong sakoer noe adigoeng, sarta koe maneh ka-handap-
7 keun; 'pĕntjrong sakoer noe adigoeng, sarta koe maneh toendoekkeun; ari noe daroraka koe maneh rĕmoekkeun dina
8 ĕnggonna; 'saroempotkeun dina lĕmah barĕng sapisan; beungeutna rimboenan
9 di noe boeni! 'Ana kitoe mah kami oge rek moedji ka maneh, e sapedah leungeun maneh sorangan njalamĕtkeun ka maneh. a p. 38:3. b Roem 3:4. c Jĕs. 51:9.

d p. 37:5. e Djab. 98:1.

10 Masing ingĕt ka badak tjai, anoe beunang kami ngadamĕl tjara ka maneh;
11 njatoena djoekoet, sapĕrti sapi. 'Masing njaho, kakoewatanana aja dina tjangkengna, djeung kabĕdasanana aja dina
12 oerat beuteungna. 'Ana tjĕntang beuntoetna, tjara kai poetri; oerat pingpingna
13 pabeulit. 'Toelangna djeg pantjoeran
14 tambaga, baloengna lir gada beusi. 'Nja eta teh loeloegee djalan Allah; koe noe
15 ngadamĕl dipaparinan pĕdang. 'Karana goenoeng-goenoeng ngabari djilkeun piparabeunana; ari sakabeh sato galak
16 aroelin di dinja. 'Dĕroemna handapeun tangkal bidara, di noe boeni, ĕnggon
17 bajongbong sarta rawa. 'Tangkal bidara ngijoehan ka dinja koe hijeumna; waroe
18 lot noe ngalingkoengan ka dinja. 'Ari bangawan keur goentoer, sihoreng eta teu gimireun; nja kĕndĕl bae, masih tji
19 Jordan leb tĕpi ka soengotna. 'Aja noe bisa meunangkeuninja adoe-hareupan koe ridjĕt, sarta nendok iroengna?

20 Naha maneh bisa mĕtjatkeun boehaja

koe oeseup? atawa narik letahna ka
 21 handap koe tali? 'Naha maneh bisa nge-
 rong iroengna koe wawalinian, atawa
 22 niir tjatjapekna koe kakait? 'Naha bakal
 panoenoehoen ka maneh make loba
 omong? atawa bakal mitjatoer ka maneh
 23 kalawan sareh? 'Naha bakal njiieun pèr-
 djangdjian reudjeung maneh, seug koe
 maneh dibawa, soepaja ngawoela sala-
 24 wasna? 'Naha koe maneh rek dipake
 tjotjoan saperti manoe? atawa koe
 maneh rek ditjangtjang keur baroedak
 25 maneh awewe? 'Naha rek didagangkeun
 koe noe papatoengan, dibagi-bagikeun
 koe nae toekang balantik? 'Naha koelitna
 koe maneh rek ditapoek koe garanggang,
 27 atawa hoeloena koe koeli laeok? 'Pek
 leungeun maneh ka dinja; masing ingët
 28 kana pèrang, hamo deui-deui! 'Satëmën-
 na, pangharépanana pigagaluan; barang
 nendjo ge ka dinja tigédéboeg.

PASAL 41.

Taja noe sakitoe tamaha, ^a wani nga-
 geuingkeun eta; na saha karah noe
 2 bisa tagén di pajoeneun kami? 'Saha
 noe geus miheulaän ^b mere ka kami,
 anoe matak koe kami koedoe dibalès?
^c Naon-naon noe aja di sakolong langit
 kabeh, nja anoe kami. ^a p. 3 : 8.

^b p. 35 : 7; Roem 11 : 35. ^c 5 Moesa 10 : 14; Djab. 50 : 12.

3 Kami moal njidémkeun anggahotana,
 kitoe deui pèrkara pangawasana sarta
 4 djeung ségoet bangoenna. 'Saha noe bisa
 njingkabkeun pakena ti loewar? Saha
 noe bisa ngasoepan hoentoena noe rang-
 5 kèp? 'Saha noe bisa ngaboekakeun panto
 beungeutna? Sakoeriling hoentoena aja
 6 kabalowasan. 'Kèpèngna noe pohara
 dipake kamagoengan; rekep tjara tjap
 7 noe rapèt. 'Noe hidji adèk ka noe hidji
 deui, wani angin teu bisaen asoep kana
 8 antarana. 'Pada rakèt djeung batoerna;
 padengket-dengket, teu daekeun papi-
 9 sah. 'Ana bèresin bidjil sorot; djeung
 panonna ^a lir biwir-mata padjar. 'Ti
 soengoetna ka loewar siga obor hoe-
 roeng, djeg pepetelan seuneu patingpa-
 11 lésat. 'Ti lijang iroengna bidjil haseup,
 saperti parjoeok ngagolak, soeloehna wa-
 12 walimian. 'Napasna njeungeut roehak,
 djeung hoeroeng ka loewar ti soengoetna.
 13 'Beuheungna kaénggonan kabédasan,
 djeung simana pépéntjaän ti heulaeu-

14 nana. 'Barëndjoel dagingna noe ngapo-
 euj rarapèt, parageuh dina awakna,
 15 hanteu goejan-gajoen. 'Hatena teuas tjara
 batoe, nja teuas saperti batoe panggi-
 16 lingan noe ti handap. 'Ana djoeng, djalma
 panggagahna ge risieun; tina kasima
 17 datang ka boentoe-lakoe. 'Oepama di-
 taradangan koe pèdang, hanteu teurak;
 toembak, bandring djeung badjoe kère
 18 taja gawena. 'Beusi koe eta diangkèu
 19 sapoe, tambaga diangkèn kai bobo. 'Koe
 anak gondewa moal beunang dibirat-
 keun; batoe bandring ka eta salin roepa,
 20 djadi kawas djarami. 'Gègèndir koe eta
 diangkèn djarami, sarta njeungseurikeun
 21 kana salèbèrna tohok. 'Ti handapna ka-
 was talawengkar lentjop; ana ngago-
 loesoer dina leutak djeg tapak seredan
 22 ngirik. 'Leuwi koe eta disina ngagolak
 tjara daloeng; laeot didjjeun saperti pa-
 23 naheuran wawangian. 'Aloeran toeka-
 ngeunana didjjeun tjaäng, wani sagara
 24 disangka boeok bodas. 'Taja pisan ta-
 tandinganana di boemi; didamëlna han-
 25 teu keuna koe geder. 'Sakabeh noe loe-
 hoer ^b koe eta dipèntjrong; estoe djadi
 radja, njèkël sakoer ^c ahli bédègong.

^a p. 3 : 9. ^b p. 40 : 6. ^c 7. ^e p. 28 : 8.

PASAL 42.

Ngawangsoel Ajoeb ka Pangeran, kijeu
 wangsoelna:

2 Noen, ajeuna simkoering geus tèrang,
^a andjeun teh langkoeng ijasa saniskan-
 tèn, sarèng sakèrsa andjeun teu beunang
 3 dihalangan. '[Lahir andjeun:] ^b Saha
 eta noe mindangan papasteu teu kala-
 wan kanjaho? Lèrès, simkoering tadi
 njatoerkeun anoe teu kahartos koe sim-
 koering, ^c pèrkawis noe matak helok,
 4 anoe teu kadjoedi koe simkoering. '[Lah-
 ir andjeun:] ^d Maneh geura ngadenge,
 kami rek ngandika; maneh koe kami
 rek dipariksa, seg maneh ka kami mere
 5 njaho. 'Soemoehoen, simkoering tadina
 ngoeping ka andjeun watès tjekali; doepi
 6 simkoering. 'Koe pèrkawis eta simkoe-
 ring mitjeun omong tadi, sarawoeh ka-
 doehoeng, make taneuh sarèng lèboe.

^a Djab. 135 : 5; Jér. 32 : 17. ^b p. 38 : 2. ^c Djab.
 131 : 1. ^d p. 40 : 2.

7 Ari geus kitoe, saparantos Pange-
 ran ka Ajoeb ngandikakeun sadajana

- pangandika noe tadi teja, ladjeng Pangeran nimbalan ka ^a Elipas, oerang Teman teja: Kami bangët nja bëndoe ka maneh djeung kana doewa sobat maneh; karana maraneh tadi ngomongkeun kami hanteu bënëer tjara abdi kami Ajoeb.
- 8 'Mana ajeuna maraneh geura njokot ^b sapi ngora lalaki toedjoe siki, djeung domba lalaki toedjoe siki, seg lalumpang ka abdi kami Ajoeb; toeloj maraneh koedoe pada ngoerbankeun koerban doeroekan tina sabab diri maraneh; sarta Ajoeb, abdi kami, ^c sina mangnédakeun maraneh; karana ngan panéda eta noe koe kami rek ditarima, soepaja kami oelah midamél ka maraneh noeroetkeun kaboeroengan maraneh; karana maraneh tadi ngomongkeun kami hanteu bënëer tjara abdi kami Ajoeb.
- 9 'Bral Elipas, oerang Teman, djeung Bildad, oerang Soeah, sarta Sopar, oerang Naäma teja, lalumpang, prak pada ngalampahkeun sakoemaha noe koe Pangeran diandikakeun ka darinja teja. Ari panéda Ajoeb koe Pangeran ditarima. 'Djeung deui ^d dibojongna Ajoeb teja koe Pangeran dibalikkeun, keur mangsa Ajoeb mangnédakeun sobat-sobatna; malah sadajana noe asal kagoengan Ajoeb koe Pangeran diwoewoehan, ^e dongkap ka doewa tikél. a p. 4:1.
- b 4 Moesa 23:1. c 1 Moesa 20:7. d 5 Moesa 30:3. e p. 8:7.
- 11 Tidinja sakabeh saderekna pamëgët,

- djeung sakabeh saderekna istri, kitoe deui sakabeh kawoehanana ti bareto, pada ngalajad ka andjeunna, sarta ^a ngadalaha roti djeung andjeunna di djëro boemina, bari pada nandakeun hawatir ka andjeunna, sarta ngalihpoer ka andjeunna, tina hal sakabeh katjilakaän, anoe koe Pangeran didatangeun ka andjeunna teja; toer pada njang-gakeun wang perak ka andjeunna sagedleg sewang, kitoe deui anting emas hidji sewang. a Loek. 14:1.
- 12 Ari Pangeran ngabërkahan panoengtoengan Ajoeb ^a leuwih ti batan mimitina; dongkap ka kagoengan salaksa opat reboe domba, gënëp reboe onta, sareboe pasang sapi djeung sareboe kalde bikang. 'Sarta ^b kagoengan deui toedjoe poetra pamëgët djeung tiloe poetra istri. 'Ari poetra istri noe mimiti koe andjeunna didjënënganan Jëmima; noe kadoewa didjënënganan Këssia; ari noe katiloe didjënënganan Keren-Hapoe. 'Di sakoeriling tanah teu kapanggih awewe noe geulis saperti poetra Ajoeb; sarta koe ramana pada dipaparin milik di têngah saderekna pamëgët. a p. 1:3. b p. 1:2.
- 16 Sanggeusna noe tadi teja Ajoeb hiroep deui saratoes opat poeloeh taoen, sarta ungali poetra-poetoena, opat toeroenan.
- 17 'Tidinja Ajoeb poepoes, ^a sëpoe, toer warëg nja oemoer. a 1 Moesa 25:8; 35:29.

KITAB DJABOER.

DJABOER 1.

Pagdja tēmën djalma, ^a noe teu loemake toeroet pirëmpoeg noe daroraka, djeung ^b teu nangtoeng dina djalan noe marigawe dosa, sarta ^c teu dijoe dina pangdijoean noe marojok; 'saënjana ^d kasoekana kana toret Pangeran, ^e bari mikiran toretna beurang-peuting. 'Ari noe kitoe teh ^f ibarat tangkal dipélak sisi waloengan tjai, noe boewahan dina oesoemna, sarta daoenna tara aloem;

naon bae noe dipilampah, tangtoe loeoes. a Sil. 1:10, 15. b Sil. 4:15. c Djab. 26:4.

d Djab. 112:1. e 5 Moesa 6:7; Jos. 1:8, f Jer. 17:8.

- 4 Ari djalma noe daroraka lain kitoe; ënjana mah ^a saperti hoe-oet noe kabawa koe angin. 'Sabab kitoe noe daroraka moal bisa tagën mangsa ngadëg boekoe-man, sarta noe marigawe dosa moal tagën dina padjëmoehan noe balënëer. 'Karana Pangeran ^b langkoeng oeninga dina djalan djalma balënëer; dëmi djalan djalma daroraka mah tangtoe leungit.

a Aj. 21:18; Djab. 35:5. b Aj. 23:10.

DJABOER 2.

Koe naon ^a oerang kapir mana njarewot, djeung bangsa-bangsa mikiran ² noe tjoemah bae? 'Radja-radja di boemi pada dangdan, sarta pangkat-pangkat rërëmpeogan djeung batoer-batoer, dek ngalawan ka Pangeran djeung ka ^b Lisahan andjeunna. '[Pokna:] Hajoe, oerang pëgatkeun barogod ti andjeunna, oerang pitjeun tambangna ti oerang!

^a Lal. 4: 25. ^b 1 Sam. 2: 10.

⁴ Anoe linggih di sawarga ^a bakal goemoedjeng; koe Goesti eta teh bakal dipojok. 'Didinja andjeunna bakal ngandika ka maranehanana sadjero bëndoena, bari ⁶ pada disëblakkeun sadjero wërana: 'Sategësna kami geus ngadjënnëngkeun Radja kami ngangking ^b Sion, goenoeng kami noe soetji. ^a Djab. 37: 13; 59: 9. ^b Djab. 48: 3.

⁷ Kami dek njaritakeun pikoekoeh: aja timbalan Pangeran ka kami kijeu: ^a Maneh teh poeta kami; nja poë ijeu maneh koe kami dijoegakeun. 'Geura menta ka kami, ^b tangtöe maneh koe kami dipaparin oerang kapir, djadi milik maneh; kitoe deui satoengtoeng boemi, ⁹ djadi bobogaän maneh. 'Koe maneh ^a bakal dirarëmoekkeun, make iteuk beusi; nja dipareupeuskeun, tjara wadah beunang pandjoenan. ^a Lal. 13: 33; Ibr. 1: 5; 5: 5. ^b Djab. 22: 28; 72: 8. ^c Wahj. 2: 27; 12: 5.

¹⁰ Mana ajeuna, eh radja-radja masing palintër; eh hakim-hakim di boemi! masing daek diwarah. 'Koedoe pada ngabakti ka Pangeran reudjeung sijeun; sarta koedoe pada gërah kalawan ngalöpër. 'Geura pada njijöem ka Poetra, oelah datang ka ngabëndon, tanwande maraneh lalëungit nja djalan; karana tangtöe tereh djadi bëndoena. ^a Bagdja tëmën sakoer noe njalindoeng ka andjeunna!

^a Djab. 34: 9; Jës. 30: 18.

DJABOER 3.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed, ^a mangsa andjeunna keur ngalolos tina sabab Alsalom poetrana. ^a 2 Sam. 15.

² Noen Pangeran! ^a koe loba noe njoesoekër ka koering; pirang-pirang noe ³ ngamoesoeh ka koering. 'Reja noe ngaromongkeun njawa koering, jen: Hamo eta teh meunang pitoeloeng ti Allah. Selah.

^a Djab. 25: 19.

⁴ Doepi andjeun, Pangeran! ^a këpëng koering, nja kahormatan koering, sarëng ⁵ noe njëngkatkeun sirah koering. 'Koering sasambat ka Pangeran tarik pisan, sarta koering koe andjeunna dikaboel ti goenoeng andjeunna noe soetji. Selah.

^a Djab. 7: 11.

⁶ ^a Koering tadi ngëdëng, sarta sasarean; toeloj koering njaring, sabab Pangeran noe njoendang ka koering. 'Moal sijeun koering ^b koe bala balaksa-laksa, noe araja di sakoeriling, dek mërangan ka koering.

^a Djab. 4: 9. ^b Djab. 27: 3.

⁸ Noen Pangeran! moegi geura ngadëg; noen Allah koering! moegi njalamëtkeun ka koering; karantën andjeun geus ngagëboegan sadajana moesoeh koering kana tjatjapekna; ^a hoentoe noe daroeraka koe andjeun geus dipotongkeun. ⁹ 'Pangeran ^b noe kagoengan kasalamëtan; ^c moegi ka oemat andjeun maparin bërkah! Selah.

^a Djab. 58: 7. ^b Djab. 74: 12.

^c Djab. 115: 15.

DJABOER 4.

Dikeun kokolot njanji; make tatabeuhan kawat. Ijeu djaboer damëlan Dawoed.

² Noen, Allahing kabënëran koering! tijap-tijap koering sasambat, moegi koe andjeun dikaboel. Tijap-tijap koering keur soesah, andjeun sok maparin kadjëmbaran ka koering. Moegi aja sihkoernija ka koering, sarëng panëda koering moegi dimakboel!

³ Eh anak djalma! sabaraha pililaeunana deui kahormatan kaola nja rek didijjeun kawirangan? Sabaraha pililaeunana deui nja rek soeka kana lampah teu poegoeh, nja rek nejanan bohong? ⁴ Selah. 'Mana kanjahokeun koe maraneh, jen aja noe koe Pangeran dioentjoelkeun, dianggo kaasih! Pangeran tangtöe ngamakboel, ari kaola sasambat ka andjeunna.

⁵ Moen maraneh ^a ambëk, oelah koengsi matak dosa; geura pada gëndoe-rasa sadjero hate maraneh di saënggon-ënggon maraneh, bari tjaritjing! Selah.

⁶ 'Koedoe pada ngoerbankeun ^b koerban kabënëran, sarta sing ngarandël ka Pangeran. ^a Ep. 4: 26. ^b 5 Moesa 33: 19; Djab. 51: 21.

⁷ Reja noe ngaromong: Saha ka oerang rek nembongkeun kabagdjaän? Moegi

koering sadaja dioengkoelan ^a koe tjahja
8 pameunteu andjeun, Pangeran! 'Andjeun
maparin kaboengahan di djero hate koe-
ring, langkoeng ti batan itoe keur oesoem
panen gandoemna saréng anggoerna.

^a 4 Moesa 6: 26.

9 Koering ^a bade ngédéng saréng sa-
sarean sakali kalawan salamét; ^b karant-
tén andjeun, Pangeran! maparin koering
bisa ngénggon sorangan saréng sénang
ati.

^a Djab. 3: 6. ^b 3 Moesa 26: 5, 6.

DJABOER 5.

Pikeun kokolot njanji; ditarimbang koe
soeling. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Noen Pangeran! moegi ngadangoe-
keun pioendjoek koering; tapakoer koe-
3 ring moegi kamanah. 'Moegi ngarégép-
keun kana sora djédjéritan koering, ^a
noen Radja koering saréng Allah koe-
ring! karantén koering sédja nénéda ka
4 andjeun. 'Noen Pangeran! isoek-isoek
andjeun tinangtos ngamakboel panéda
koering; isoek-isoek koering sédja ha-
toeran ka andjeun, bari ngantos-ngantos.

^a Djab. 84: 4.

5 Karantén andjeun teh ^a lain Allah
noe soeka kana kadorakaän; anoe awon
6 moal ngaroengroeng di andjeun. 'Noe
garelo hanteu tahan di pajoeneun sotja
andjeun; sakoer noe njiieun kagorengan
7 koe andjeun dipikageuleuh. 'Noe nga-
romong bohong koe andjeun digémpoer;
toekang ngoetjoerkeun gétih saréng toe-
kang tjidra koe Pangeran dipikagiroek.

^a Djab. 34: 17.

8 Doepi koering teja, tina kagédean sih-
koernija andjeun koering bade lébét ka
gédong andjeun, sédja sémbahijang
njanghareup ka kabah andjeun noe soetji,
9 kalawan sijeun koe andjeun. 'Noen Pa-
ngeran! moegi koering ditoejoen dina
kabénéran andjeun, tina sabab noe nga-
rarah ka koering; moegi ngaratakeun
djalan andjeun ti heulaeun koering.
10 'Karantén dina soengoté itoe taja noe
sabénérna; batinna pinoeh hawa-napsoe;
^a tikorona astana gorowong; ^b letahna
dipake ngolo-ngolo. ^a Roem 3: 13. ^b Djab. 58: 22.

11 Noen Allah! moegi eta sina njaran-
dang lara; sina pada tigédéboeg tina
pakarépanana; moegi padi diboewang
mawa kalobaän kamasijatanana, sabab
12 pada mantangoel ka andjeun. 'Sawang-

soelna ^a sadajana noe njalindoeng ka
andjeun mah moegi sina baroengah;
moegi sina sarénggak salalanggéngna,
sabab diaoeban koe andjeun; ari sakoer
noe njaah ka padjénengan andjeun moegi
13 sina soeka-soeka di djero andjeun. 'Ka-
rantén andjeun, Pangeran! ngabérkahan
ka noe bënëer; koe andjeun dilingkoe-
ngan koe kaasih, sapértos koe képéng.

^a Djab. 40: 17.

DJABOER 6.

Pikeun kokolot njanji; make tatabeu-
han kawat, ^a sora géde. Ijeu djaboer
damélan Dawoed.

^a Djab. 12: 1.

2 Noen Pangeran! ^a moegi oelah njiksa
ka koering sadjéro andjeun bëndoe; sa-
réng moegi oelah mépérik ka koering
3 sadjéro andjeun wéra. 'Moegi aja sih-
koernija ka koering, Pangeran! karantén
koering teh apés; moegi koering ditja-
geurkeun, Pangeran! ^b karantén raga
4 koering soeméblak. 'Malah njawa koe-
ring soeméblak kalangkoeng-langkoeng.
Ari andjeun teh, Pangeran! ^c sabaraha
pilamiennana deui?

^a Djab. 38: 2.

^b Djab. 51: 10. ^c Djab. 13: 2.

5 Moegi geura linggih deui, Pangeran!
moegi ngadjait njawa koering; moegi
njalamétkeun koering koe karna kaäsi-
6 han andjeun! 'Karantén ^a di énggon noe
maot taja noe njébat ka andjeun; saha
noe bisa nganoehoenkeun ka andjeun
7 di énggon noe paeh? 'Koering lésoe
balas roehah-rahoeh; saban wéngi ka-
soer koering koe koering dongkap ka
ngambang; nja pangheésan koering doe-
moegi ka djibroeg koe tji-panon koering.
8 'Mata koering roeksak balas kasédihan;
nja lamoer, bawaming sakoer noe njoe-
soekér ka koering.

^a Djab. 115: 17.

9 Geura njalingkir ti kaeola, eh sakoer
noe njiieun kadorakaän! karana Pange-
ran geus ngamakboel ka sowara kaeola
10 tjeurik. 'Pangeran ^a geus ngamakboel
ka panoehoen kaeola; panéda kaeola
11 koe Pangeran ditarima. 'Sakabeh moe-
soeh kaeola éngke arera sarta soemé-
blak liwat saking; bakal aloendoer, arera
ngadak-ngadak.

^a Djab. 34: 5, 18.

DJABOER 7.

Ijeu poepoedjian damélan Dawoed, anoe
koe Dawoed dinjanjikeun ka Pangeran
tina hal omongan Koes anak Jémini.

- 2 Noen Pangeran, Allah koering! ka andjeun koering njalindoeng; moegi njalamétkeun koering ti sadajana noe ngoedag-ngoedag ka koering, nja moegi koering dileupaskeun! 'Oelah koengsi eta teh nja-saäk diri koering sapertos singa; disèwèk-sèwèk, reh taja noe ngaleupaskeun.
- 4 Noen Pangeran, Allah koering! oepami jaktos koering milampah kitoe, oepami leungeun koering aja koetjiwana, 'oepami koering njijeun kaäwonan ka noe sae sarèng koering, (salèrsna koering teh ngadjait anoe njoesoekër ka koering taja sababna): 'mangga, moesoeh sina ngoedag njawa koering, dongkap ka kasoesoelna, bari seug ngidèk-ngidèk pati koering kana taneuh, sarèng ngèngonkeun ^a pangatjian koering dina lèmah! Selah. ^a 1 Moesa 49:6; Djab. 16:9.
- 7 Noen Pangeran! moegi geura ngadég, nganggo bèndoe andjeun; moegi tjéngkat, ngalawan kasewotan anoe njoesoekër ka koering; moegi goegah, noe-loeng ka koering; andjeun pisan noe ngèrsakeun aja hoekoem. 'Ari padjémoehan bangsa-bangsa sina ngarijoeng ka andjeun; seug andjeun, soemangga, moelih deui loehoereun eta ka manggoeng.
- 9 'Pangeran méngke ngahoekoeman ka bangsa-bangsa. Moegi-moegi, noen Pangeran! maparin kaädilan ka koering, noemoetkeun kabèñeran koering, sarèng noemoetkeun katémènan, anoe aja di koering.
- 10 ^a Kagorengan djalma daroraka moegi sina parantos, sarèng moegi ngadégkeun anoe bèñer! ^b Karantèn nja andjeun noe ngararaoskeun kana hate sarèng kana kaboeboewahan, noen Allah noe langkoeng adil! 'Kèpèng koering ^c ditjèpèng koe Allah, noe njalamétkeun anoe saestoe nja hate. ^a Djab. 104:35. ^b 1 Bab. 29:17; Jér. 11:20. ^c Djab. 3:4.
- 12 Allah teh Hakim noe langkoeng adil, nja Allah noe bèndoe dina saban-saban poè. 'Oepama aja noe teu tobat, andjeunna ngasah pèdangna; gondewana dipéntang, diketjeng; 'nja nodjokeun ka dinja parabol noe matak paeh, djamparingna disina hoeroeng.
- 15 Saénjana, ^a eta teh keur ngandoeng kadorakaän, ngareuneuhkeun kasoehan, méngke ngadjoeroekeun bohong.
- 16 'Eta teh njijeun lombang, sarta didjé-

- roan; seug tigoebrag kana piloewang 17 beunangna njijeun. 'Kasoesianana pimalikan ka hoeloenan sorangan, sarta panganijajana pininggangeun ka èmboen-èmboenan dirina. ^a Aj. 15:35; Jës. 59:4.
- 18 Kaola sèdja hatoeur noehoen ka Pangeran noeroetkeun kaädilanana, sarta sèdja moedji ka padjèñengan Pangeran, noe langkoeng agoeng.

DJABOER 8.

Pikeun kokolot njanji; ditarimbang koe ^a Gitit. Ijeu djaboer damèlan Dawoed. ^a Djab. 84:1.

- 2 Noen Pangeran, Goesti koering sadaja! aheng témèn padjèñengan andjeun di sakoeriling boemi. Andjeun geus ngajakeun kaägoengan andjeun dina langit.
- 3 'Ti ^a biwir baroedak leutik sarèng orok andjeun geus ngadégkeun kabèdanan, tina sabab noe njatroean ka andjeun, pikeun ngeureunkeun moesoeh sarèng noe ngarah malès. ^a Mat. 21:16.
- 4 Tjap-tjap koering ngawaskeun langit andjeun, dadamèlan panangan andjeun, boelan sarèng bentang-bentang, kènging andjeun ngadjadikeun: 'nahaon ^a manoesa, mana diemoet-emoet koe andjeun, sarèng anak Adam, mana koe andjeun 6 dilajad? 'Didamèlna koe andjeun katjek saentik ti malaikat, doepi dimakoet-ään koe kahormatan sarèng kamoel-jaän. 'Koe andjeun ditjangkinganan sadaja dadamèlan panangan andjeun; ^b sanniskantèn koe andjeun ditaloekkeun di 8 handapeun soekoena: 'èmbè-domba sarèng sapi-moending, sadajana; kitoe deui 9 sasatoan galak; 'manoe-manoe awang-awang sarèng laeok-laeok sagara, naon bae noe njarah djalan-djalan laeok. ^a Aj. 7:17; Djab. 144:3; Ibr. 2:6. ^b 1 Kor. 15:27.
- 10 Noen Pangeran, Goesti koering sadaja! aheng témèn padjèñengan andjeun di sakoeriling boemi.

DJABOER 9.

- P**ikeun kokolot njanji; lagoe Moet-laben. Ijeu djaboer damèlan Dawoed.
- 2 Koering sèdja nganoehoenkeun ka Pangeran tèros sarèng hate; sèdja njarijos-keun sadaja moedjidjat andjeun. 'Koering sèdja boengah sarèng soeka-soeka di djé- 3 ro andjeun; sèdja moedji ka padjèñengan andjeun, noen noe Langkoeng Agoeng!

4 Sabab moesoeh koering oendoer ka
toekang, patingdjaropak saréng lalau-
5 ngit ti pajoeneun andjeun. 'Karantén and-
djeun parantos ngoeroeskeun prakawis
saréng padoe koering; andjeun parantos
linggih dina pangtjalikan, ^a noen Hakim
noe langkoeng adil! *a* Djab. 7: 12.

6 Oerang kapir koe andjeun geus diseu-
seul; noe doraka koe andjeun geus di-
gempoeur, ngaranna koe andjeun dileu-
7 ngitkeun langgeng salamina. 'Moesoeh
teja geus toempés, karoeksakan saénd-
dèng-éndèng; saréng nagara-nagara teja
koe andjeun geus diraboetan; ingétan
ka maranehna geus leungit.

8 Démi Pangeran mah linggih salalang-
gèngna; andjeunna geus ngadégkeun
pangtjalikanana, kersa ngahoekoeman.
9 'Tangtoe ^a andjeunna mèngke ngaho-
keuman djagat kalawan adilna, nja nga-
bèneran ka bangsa-bangsa djeung saes-
toe-estoena. *a* Djab. 96: 13; 98: 9.

10 ^a Tapi Pangeran pidjadieun koeta
loehoer pikeun anoe laip, koeta loehoer
11 eukeur mangsa aja kasoekéran. 'Ari sa-
koer noe nganjahoekun ka padjénungan
andjeun bade ngarandél ka andjeun, sa-
bab andjeun, Pangeran! tara nilarkeun
anoe nejangnan andjeun. *a* Djab. 37: 39; 46: 2.

12 Geura maroedji ka Pangeran, ^a anoe
linggih di Sion; ^b baredjakeun di bangsa-
13 bangsa sagala dadamélanana. 'Sabab ^c
noe moendoet hoetang gétih emoeteun
ka darinja, hamo lali ka panjambat noe
balangsak. *a* Djab. 76: 3. *b* Djab. 57: 10.
c 5 Moesa 32: 43.

14 Moegi aja sih-koernija ka koering, Pan-
geran! Moegi ningalikeun kabalangsak-
kan koering ti noe gareuleuh ka koering!
Nja andjeun noe ngahandjatkeun diri
15 koering ^a tina lawang maot; 'soepaja
koering njarijoskeun sadajana poedjian
andjeun; dina lawang ^b anak Sion koe-
ring sédja gérah tina kasalamétan and-
djeun. *a* Aj. 38: 17. *b* 2 Radj. 19: 21.

16 ^a Oerang kapir pada kapatér kana pi-
loewang beumangna njijeeun; soekoena
karingkoes koe rawe beunangna njoem-
17 poetkeun. 'Pangeran geus nawiskeun and-
djeun, geus midamél kaadilan; noe do-
raka karidjèt koe panggawe leungeunna
sorangan. (Tatabeuhan kawat.) Selah.
a Djab. 7: 16; Sil. 26: 27.

18 Djalma doraka mèngke aloendoer ka

naraka, nja sakabeh oerang kapir noe
19 paroho ka Allah. 'Karana noe waloerat
moal dilalikeun saéndèng-éndèng, pang-
harépan noe balangsak hamo leungit
salalawasna.

20 Noen Pangeran! ^a moegi geura nga-
dég; manoesa oelah sina bédas. Oerang
kapir moegi dihoekoeman di pajoeneun
21 andjeun! 'Noen Pangeran! moegi eta
disina sijeun. Oerang kapir moegi sina
pada nganjahoekun, jen dirina manoesa.
Selah. *a* Djab. 7: 7.

DJABOER 10.

Éh Pangeran! naha mana andjeun nga-
Édég ti kadjaoehan, saréng ngalijeeun
2 keur mangsa aja kasoekéran? 'Djalma
doraka tina kamagoengan ngoebrak-nga-
brik ka noe balangsak; moegi pada ka-
tangkép koe akal beunangna mikiran!
3 Karana noe doraka sok moedji maneh
koe hal hawa-napsoena; sarta noe pére-
tjit teh tjoel, ngagorengkeun ka Pange-
4 ran. 'Tjèk noe doraka, bari moentjoe-
goeg nja iroeng: Andjeunna moal njiksa;
^a sagala pikiranana: Euweuh Allah.

a Djab. 14: 1.

5 Djalanna sok awet di sambarang
mangsa; ^a hoekoeman andjeun sok loe-
hoer, djaoeh ti tendjo manehna; sakoer
noe ngamosoeh ka manehna ^b pada di-
gèbos. *a* Aj. 22: 12—14. *b* Djab. 12: 6.

6 Omongna sadjéro hate: Aing hamo
tidjalikeuh; toeroen-toeroen aing
7 teh moal tjilaka. 'Soengoetna ^a pinoeh
koe sasapa, palatjidra djeung karinah;
handapeun letahna aja kasoesian
djeung kadorakaän. *a* Roem 3: 14.

8 Lakoena dijoeuk dina paranti ngintip
di lémboer-lémboer; pek di noe boeni
maehan noe teu salah; panonna moeré-
lèng ka noe laip.

9 Ngintipna di noe boeni saperti singa di
énggonna; ngintipna hajang ngabewat
noe balangsak; pek noe balangsak dibe-
wat, digoegoesoer bari njandang rawena.

10 Lakoena ngadémpes, dépang-dépong,
seg noe lalapi beunang koe koekoena.
11 'Omongna sadjéro hate: ^a Allah geus lali;
meungpeunan pameunteuna; moal ningali
saéndèng-éndèng. *a* Djab. 73: 11; 94: 7.

12 Noen Pangeran! moegi geura nga-
dég; noen Allah! moegi geura ngadjoeng-
djoengkeun panangan andjeun; moegi
13 oelah lali ka noe pada balangsak. 'Koe

naon noe doraka ngagorengkeun ka Allah, ngomong sadjéro hate, jen: Andjeun moal njiksa?

- 14 Andjeun langkoeng waspaos; karantén kaewédan saréng njéri angén koe andjeun ditingalan, diteundeun dina panganan andjeun; ari noe laip masrahkeun diri ka andjeun; ^a saréng pahatoe nja andjeun noe mitoeloeng. ^a Djab. 68 : 6.
- 15 Moegi ^a motongkeun leungeun djalma doraka, saréng moegi njiksa kana kadorakaän djalma goreng, dongkap ka teu kapéndak koe andjeun. 'Pangeran ^b djoeméng Radja langgèng salalawasna; ^c oerang kapir geus dileungitkeun ti tanah andjeunna. ^a 1 Sam. 2 : 31; Aj. 38 : 15. ^b Djab. 146 : 10. ^c Djab. 9 : 6.
- 17 Noen Pangeran! kahajang noe pada balangsak koe andjeun geus dimakboel; hatena koe andjeun dipageuhkeun; tjépil andjeun ngarégépkeun, 'kërsa ^a maparin kaädilan ka pahatoe saréng ka noe laip, soepaja manoesa noe asal tina boemi oelah toeloel matak risi. ^a 5 Moesa 10 : 18.

DJABOER 11.

Pikeun kokolot njanji. Damélan Dawoed. Kaoela njalindoeng ka Pangeran. Bo-bo naha maraneh ngaromong ka njawa kaola: Geura kalaboeur ka pigoenoe-

- ngan maraneh, sapérti manoe? 'Karana, saénjana, noe daroraka pada méntang gondewa; djamparingna geus ditjawiskeun dina laras, ^a karépna dek dipésatkeun ti noe poék ka noe saetoe nja hate. 'Lamoen tihang nagara diraroentoehkeun, djalma bënér koemaha nja pilampabeun? ^a Djab. 64 : 5.
- 4 'Pangeran linggih di djéro kabahna noe soetji; Pangeran teja pangtjalikana di sawarga; sotjana mëléng, painingalna ngararaoskeun sagala anak Adam. 'Pangeran ngararaoskeun djalma noe bënér; dëmi djalma noe doraka sarta noe soeka nganijaja mah ^b koe manah Pangeran dipikageuleuh. 'Tangtoe noe daroraka koe andjeunna dihoedjangan djirét; ^c seuneu, djeung walirang, sarta angin nereptep pidoeoemanéun ^d loemoerna. ^a Hab. 2 : 20. ^b Djab. 5 : 5. ^c 1 Moesa 19 : 24. ^d Djab. 75 : 9.
- 7 Karana Pangeran teh langkoeng adil; soekana kana kaädilan; noe saetoe ^a bakal pada nendjo ka pameunteuna. ^a Djab. 17 : 15.

DJABOER 12.

Pikeun kokolot njanji; ^a sora gëde. Ijeu djaboer damélan Dawoed. ^a Djab. 6 : 1.

- 2 Noen Pangeran! moegi maparin pitoeleong; karantén noe njaahan geus sépi; karantén noe satoehoe geus soewoeng ti lébah anak Adam. 'Pada ngomong bohong, hidji-hidji djalma djeung batoerna; mitjatoerna biwir loemas-lamis, make midoewa pikir.
- 4 Pangeran moegi ngabasmisakabeh biwir loemas-lamis, sagala letah noe mitjatoer soewaban; 'anoé ngaromong kijeu: Kami dek nandakeun kawasa koe letah kami; biwir kami anoé kami sorangan; saha djoeragan kami?
- 6 Tina karoeksakan noe pada balangsak, tina haharëgoengan noe pada waloeat, noe matak ajeuna kami rek ngadég, soer pangandika Pangeran; kami rek njalamétkeun noe koe eta digëbos.
- 7 'Pangandika Pangeran ^a nja pangandika bërësih, sapérti perak beunang ngalëboer di djéro panglëboeran dina taneuh, beunang ngabësoet toedjoe kali. ^a Djab. 19 : 9; Sil. 30 : 5.
- 8 Andjeun, Pangeran! tinangtos ngaraksa ka darinja; kanténan koe andjeun didjaga, diloeppetkeun ti ijeu bangsa ajeuna, salalanggëgna. 'Noe daroraka leulempangan koekoerilingan, satjap-tjap kalakoean hina keur oentjoe di lébah anak Adam.

DJABOER 13.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

- 2 Sabaraha pilamieunana deui, Pangeran? ^a naha kërsa lali ka koering saëndéng-ëndéng? Sabaraha pilamieunana deui andjeun nja meungpeunan pameun? teu ka koering? 'Sabaraha pilamieunana deui koering nja këdah tarekah-tarekah sadjéro pikir, bari ewéd sadjéro hate ti beurang? Sabaraha pilamieunana deui moesoeh koering nja ngaloehoeran ka koering? ^a Djab. 42 : 10.
- 4 Moegi-moegi ngareret; moegi koering dikaboel, noen Pangeran, Allah koering! Moegi njaängkeun mata koering, oelah koengsi koering teh heés maot; 'oelah koengsi moesoeh koering ngomong: Aing geus ngelehkeun injaja; ^a oelah koengsi satroe koering garërah, ana koering ti djalikeuh! ^a Djab. 25 : 2.

- 6 Doepi koering teja ngandël kana kasihan andjeun; hate koering bade gërah tina pitoeloeng andjeun; koering sêdja njanji ka Pangeran, reh ka koering geus midamël kasaeaan.

DJABOER 14.

- I** pikeun kokolot njanji. Damëlan Dawoed.
 "Anoe boeroeng ngomong sadjêro hate: Euweuh Allah. Eta teh pada lëbar lampahna, pada matak giroek pagaweanana; taja pisan noe migawe hade.
a Djab. 10: 4; 53: 2.
- 2 "Pangeran ti sawarga ngawaskeun ka anak Adam, ningalikeun aja-hanteuna noe pintër, noe nejangsan Allah.
a Djab. 33: 13.
- 3 "Sakabehna ënggeus njingkir; sarejana geus djadi sipat geuleuh; hanteu aja noe migawe hade, teu hidji-hidji atjan.
a Roem 3: 12.
- 4 Naha sakabeh noe njiyeun kadorakaän teh euweuh kanjaho? "Pada ngahakanan oemat kami, kawas ngabakan roti, djeung teu njambat ka Pangeran. *a Djab. 79: 7.*
- 5 Di dinja eta teh pada kataradjang sijeun bangët katjda; karana Allah njarëngan ka bangsa noe bënëer.
- 6 Keun, maraneh ngerakeun kana tarékah noe balangsak, da Pangeran panjalindoenganana.
- 7 Èh, moegi-moegi kasalamëtan Israil geura datang ti Sion! "Lamoen dibojongna oemat koe Pangeran dibalikkeun, tangtoe Jakoeb pigëraheun, Israil pi-boengaheun.
a Aj. 42: 10.

DJABOER 15.

- I** jeu djaboer damëlan Dawoed.
 Noen Pangeran! "saha noe pingaroengroengeun di himah andjeu? Saha noe pingënggoneun dina goenoeng andjeun noe soetji?
a Djab. 5: 5; 24: 3.
- 2 Noe loemakoena satëmëna, djeung milampah kabënëran, sarta "ngomong noe sajakti téroes reudjeung hate;
a Djak. 8: 16, 17.
- 3 Noe letahna teu ngoepat, teu migawe goreng ka batoer, djeung teu ngadatangkeun wiwirang ka sanak;
- 4 Djalma sipat idjid "koe pangrasa eta dipikatjoewa, dëmi noe ibadah ka Pangeran mah koe eta diadjanan; ana soempah matak roegi dirina, teu diowahan;
a 2 Radj. 3: 14.
- 5 "Teu ngindjeumkeun oewang njokot

boengah; djeung teu narima pamere sangkan goreng ka noe teu salah. Saha-saha noe kitoe lampahna, moal tidjalikeuh salalanggëngna.
a 2 Moesa 22: 25.

DJABOER 16.

- I** jeu "pangeling-ngeling, damëlan Dawoed.
a Djab. 56: 1.
- "Moegi ngaraksa ka koering, noen Allah! karantën koering njalindoeng ka andjeun. 'Koering oendjoekan ka Pangeran: Goesti koering nja andjeun; koering taja kasoekaän lijan ti andjeun.
- 3 'Ari moenggoeh para soetji noe di boemi, nja eta noe maroelja, sadajana karësëpan koering ka eta. *a Djab. 25: 20.*
b Djab. 73: 25.
- 4 Saha-saha noe miallah ka noe sedjen, "tangtoe bangët kasangsaraänana; koering teu wërat njiitjikeun koerbanna inoeman sipat gëtih, sarëng teu wërat njëboetkeun ngaranna koe biwir. 'Nja Pangeran "noe djadi doeoeman banda koering sarëng doeoeman loemoer koering; toer andjeun noe nëtëpkeun bagian koering. *a Jës. 42: 8. b 2 Moesa 23: 13. c Djab. 73: 26.*
- 6 Oekoeran ninggangna pikeun koering di noe ngareunah; saestoena koering 7 teh meunang milik aloes. 'Koering njoekoerkeun ka Pangeran, noe maparin pitoedoeh ka koering; "dalam ti peuting koering dipapatahan koe kaboeboewahan koering. 'Pangeran salalawasna b koe koering ditjipta aja di hareupeun koering; estoe aja di katoehoeëun koering, moal koering tidjalikeuh.
a Djab. 7: 10. b Lal. 2: 25.
- 9 Sabab kitoe hate koering boengah, sarëng "pangatjian koering gërah; malah-malah daging koering pingënggoneun sarëng kasënganganana. 'Karantën njawa koering b koe andjeun moal didjomplang di ënggon noe paeh; andjeun teh moal tega kaasih andjeun kasorang boeroek-oetjoetan. 'Andjeun ka koering bade maparin njaho kana djalan kahiropan; di pajoeneun andjeun pinoeh koe kaboeboegahan; panangan andjeun tënggën njëpëng kangeunahan saëndëng-ëndëng.
a Djab. 7: 6. b Lal. 13: 35.

DJABOER 17.

I jeu panëda Dawoed.
 Noen Pangeran! moegi ngamakboel kana kabënëran, rëgëpkeun ka panjëlöek koering; moegi dangoekeun panëda koe-

2 ring, ti biwir noe taja palsoena! 'Ti pajoeneun andjeun moegi ka loewar bëbëneran koering; sotja andjeun moegi ngawaspaoskeun kaestoean!

3 Andjeun ^a geus ngararaoskeun kana hate koering; koe andjeun dilajad ti peuting; koering koe andjeun ditjoba, taja noe koe andjeun kapëndak; koering nijat pisan, oelah koering ngarëmpak
4 koe biwir. 'Mënggahing lakoe-lampah manoesa, toemoet pangandika lambe andjeun, koering ngaraksa maneh përkawis
5 djalan euwah-euwah. 'Nintjak koering tëtëg dina djalan andjeun, soekoe koering hanteu tidjalikeuh. ^a Djab. 7: 10.

6 Koering sasambat ka andjeun, noen Allah! karantën andjeun kërsa ngaboelkeun ka koering. ^a Moegi njondongkeun tjëpil andjeun ka koering; pioendjoek
7 koering moegi dangoekeun! 'Moegi ngahengkeun kaäsihan andjeun, noen noe njalamëtkeun sadajana noe njalindoeng ka panangan andjeun tênggën, ti sakoer noe ngamosoeh! ^a Djab. 88: 3.

8 Moegi ngaraksa ka koering ^a sapërtoes ka siki sotja; moegi koering boenikeun
9 ^b dina aoeb djangdjang andjeun, 'tina sabab noe daroraka, noe ngaroksak ka koering, nja ngamosoeh ka koering tëroes sarëng lëlëmboetan, bari ngalingkeongan ka koering. ^a 5 Moesa 32: 10; Djab. 2: 8. ^b Djab. 36: 8.

10 Eta teh ^a noetoepan maneh koe gadjihna; soengoetna ngaromong kama-
11 goengan. 'Ka mana bae koering nintjak, ajeuna eta ngarijoeng ka koering; panonna ditoedjoekeun, karëpna ning-
12 gangkeun koering kana taneuh. 'Oepamina ^b sapërtoes singa, hajang njoso kana njasaäk; sarëng sapërtoes singa ngora, keur ngadëpong dina panjoempoetana. ^a Aj. 15: 27; Djab. 73: 7. ^b Djab. 10: 9.

13 Noen Pangeran! moegi geura ngadëg; moegi eta koe andjeun dipihelaan; moegi disina ngoedoeproe! Moegi ngaleupaskeun njawa koering ti noe doraka, koe
14 pëdang andjeun; 'ti eta djalalëma, koe panangan andjeun, Pangeran! ti djalalëma noe djadi ahli doenya, bagianana dina hiroep ijeu, sarëng beuteungna koe andjeun dieusian koe arta-banda andjeun; pada seubeuheun koe anak, sarëng naringgalkeun sesa makena ka baroedakna. 'Doepi koering teja ^a mangke

nendjo ka pameunteu andjeun kalawan kabëneran; koering piseubeuheun koe
^b roepa andjeun, dimana koering geus hoedang. ^a Aj. 19: 26; Djab. 11: 7. ^b 4 Moesa 12: 8.

DJABOER 18.

Pikeun kokolot njanji. Damëlan abdi
1 Pangeran Dawoed, ^a anoe ngoendjoekkeun ka Pangeran oengëlina ijeu poepoed-
djan, keur mangsa andjeunna koe Pangeran geus dileupaskeun ti leungeun sakabeh moesoehna, sarta ti panangan
2 Saol. 'Ari pioendjoekna: ^a 2 Sam. 22.

Koering njaäh pisan ka andjeun, Pangeran, kabëdasan koering! 'Pangeran
3 teh nja batoe tjadas, nja benteng koering, sarta noe ngarahajoekeun ka koering; Allah koering, batoe karang koering; di andjeunna koering njalindoeng; këpëng koering sarta tandoek kasalamëtan koering, koeta koering noe loe-
4 hoer. 'Koering sëdja sasambat ka Pangeran, anoe lajak dipoedji; tangtoe koering disalamëtkeun ti moesoeh-moesoeh koering.

5 Koering tadina kabelit koe talining maot, sarta waloenganing katiwasan
6 ngareureuwak ka koering. 'Eta koering karingkoes koe talining ënggon noe
7 paeh, kapapag koe ridjëting maot. 'Dina keur soekër koering njëlöek ka Pangeran, nja koering ngadjërit ka Allah koering; seug andjeunna ti djëro kabahna ngamakboel kana sowara koering, panjambat koering ka pajoeneunana dongkap ka tjëpilna.

8 Dër boemi teh gendjlong, nja ojang; sarta dasar goenoeng-goenoeng aringgeung, nja garendjlong, sarehing andjeunna bëndoe. 'Ngëboel haseup ti pan-
9 gamboengna, sarta seuneu ti djëro bahamna ngahakan, roehak raroehaj ti
10 eta. 'Seug andjeunna ^a ngadengdekkeun langit, djoet loengsoer; sarta angekeub handapeun dampalna. ^a Djab. 144: 5.

11 Noe dititihan koe andjeunna ^a nja moekarabin, bër hibër; andjeunna ngalejong toenggang djangdjang angin. 'Poëk koe andjeunna didjadikeun dingdingna, aja sakoebëng andjeunna minangka ^b sa-
12 oengna, mëdëming tjai, mëndoenging
13 langit. 'Tina sorot pajoeneunana djol megana maradjoe, aja hoedjan boewah sarta roehak seuneu. ^a Djab. 99: 1. ^b Aj. 36: 29.

14 Doer Pangeran dina langit ngajakeun
goeloedog, noe Langkoeng Agoeng
moenggah ngagéntra; aja hoedjan boe-
15 wah sarta roehak seuneu. 'Andjeunna
ngaleupaskeun djamparingna, seug eta
dipabaléntjarkeun; nja kilat pirang-pi-
16 rang, seug pada digoedjroedkeun. 'Beh
tembong dasaring tjai-tjai, sarta katara
padémén djagat, tina panjouseul and-
djeun, Pangeran! ^a tina anging napas
pangamboeng andjeun. ^a Aj. 4: 9.

17 Pangeran ^a ti manggoeng miwarang,
kék koering ditjandak, dihandjatkeun ti
18 tjai gède; 'dileupaskeun ti moesoh koer-
ing noe bédas, nja ti noe gareuleuh ka
koering; karena pada kawasa batan koer-
19 ring. 'Eta teh ngaronom ka koering
keur poéan koering balahi; tapi Pange-
20 ran djadi pangladjër koering. 'Sarta
koering dibidjilkeun ka noe léga; eta
koering koe andjeunna didjait, sabab
soekaeun ka koering. ^a Djab. 57: 4.

21 Pangeran teh malés ka koering noeroet-
keun kabènéran koering; ^a noeroetkeun
kabèrésihan leungeun koering moelang-
22 na ka koering. 'Karana koering ngesti-
keun djalan Pangeran, sarta teu doraka
23 moengkir ka Allah koering. 'Karana sa-
dajana hoekoemna aja di hareupeun koer-
ing, sarta pikoekoehna koe koering
hanteu disingkirkeun ti diri koering.

24 'Estoe koering teh satéménna di pajoe-
neun andjeunna, sarta koering ngaraksa
maneh ti pidorakaean koering. ^a Aj. 22: 30.

25 Mana Pangeran ka koering moelang
noeroetkeun kabènéran koering, noe-
roetkeun kabèrésihan leungeun koering
26 di pajoeuneun sotjana. 'Ka noe heman,
andjeun nawiskeun mantén heman; ka
djalma satéménna, andjeun nawiskeun
27 mantén satéménna; 'ka noe bérésih, an-
djeun nawiskeun mantén bérésih; démi
ka noe bengkok mah, andjeun nawiskeun
28 mantén tibalik. 'Karantén oemat noe
balangsak koe andjeun disalamétkeun;
doepi ^a panon loehoer mah koe andjeun
dika-handapkeun. ^a Djab. 101: 5.

29 Sajaktosna, andjeun njaängkeun da-
mar koering; Pangeran, Allah koering,
30 noe nérangkeun poék koering. 'Karantén
^a saréng andjeun koering ngadoepak ba-
risan; koering disaréngan Allah koering,
31 ngaloentjatan pagér tembok. 'Ari Allah
teja samporna djalanna; pangandika

Pangeran beunang ngabésot; andjeunna
teh minangka kèpéng ka sakoer noe
njalindoeng ka andjeunna. ^a Djab. 60: 14.

32 Karana ^a saha deui Allah, djaba ti Pan-
geran? djeung saha deui batoe karang,
33 djaba ti Allah oerang? 'Koering koe
Allah disaboekan kasantosaän, sarta an-
djeunna maparin djalan koering saté-
34 ménna. 'Soekoe koering koe andjeunna
disaroewakeun djeung méntjék, sarta
koering koe andjeunna disina nangtoeng
35 di énggon koering noe laloehoer. 'Ari
^b leungeun koering koe andjeunna di-
woeroek pérang, moenggah leungeun
koering bisa méntang gondewa tam-
baga. ^a 1 Sam. 2: 2. ^b Djab. 144: 1.

36 Malah andjeun ka koering maparin
kèpénging kasalamétan andjeun, saréng
panangan andjeun téngén nanggeuj ka
koering; sarawoeh koe kasabaran an-
37 djeun koering diaogengkeun. 'Koering ti
handap koe andjeun didjémlaran baris
ngalengkab, saréng pigeulang soekoe
koering hanteu tidjalikeuh.

38 Koering ngoedag moesoeh-moesoeh
koering, saréng dongkap ka kasoesoel-
na; geus seép, kakarek koering wang-
39 soel. 'Koe koering diparinggéskeun,
moenggah teu barisaeun ménjat deui;
pada ngadjopak ka handapeun soekoe
40 koering. 'Karantén koering koe andjeun
disaboekan kasantosaän baris pérang;
noe ngamosoeh ka koering koe andjeun
pada ditoendoekkeun ka handapeun koer-
41 ring. 'Ari satroe koering koe andjeun
disina noekang ka koering, sangkan noe
gareuleuh ka koering koe koering dibas-
42 mi. 'Eta teh pada ngadjérit, tapi taja noe
noeloeng; ngadjérit ka Pangeran, tapi
43 hanteu diwalon. 'Pek koe koering di-
boeboekkeun sapertos példoeg katébak
angin; dikirabkeun ^a sapertos leutaking
loeloeroeng. ^a Jês. 10: 6.

44 Koering koe andjeun dirahajoeun
ti sadajana padoe rahajat; toer didja-
dikeun loeloegoe oerang kapid; bangsa
noe tadina teu kaoninga koe koering,
45 seug ngawoela ka koering. 'Tjeulina ka-
karek ngadenge bedja, seug bae naroe-
roet ka koering; djalma nagara lijan
46 taraloe koe koering poera-poera. 'Djal-
ma nagara lijan lalempes, sarta goemétér
bidjil ti koeta-koetana.

47 Pangeran teja ^a djoeméñg; sarta

sagala poedji ka Batoe karang koering; djeung sing diagoengkeun Allah kasalametan koering; 'nja eta Allah, noe mangmaléskeun koering, sarta noe ngabawahkeun bangsa-bangsa ka handapeun koering; 'noe ngarahjoeukeun koering ti satroe-satroe koering; malah-malah koering koe andjeun diloehoerkeun ti sakoer noe ngamosoeh ka koering; eta koering koe andjeun diloe-poetkeun ti djalma noe nganjaja.

a 5 Moesa 32: 40.

50 Koe pèrkawis eta ^a koering sèdja hatoeur noehoen ka andjeun di sagala bangsa kapor, Pangeran! sarèng sèdja moedji ka padjénengan andjeun, 'noe maparin kasalametan gède ka radjana, sarèng midamél kaasihana kana lisahan andjeunna, ^b nja ka Dawoed sarèng ka toeroenanana, langgèng salalamina.

a Djab. 57: 10. b 2 Sam. 7: 12; Djab. 89: 5.

DJABOER 19.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Langit njaritakeun kamoeljaan Allah, djeung pipinding teh ngowarkeun dadamélan pananganana. 'Beurang nema beurang ngaboelakeun omong, djeung peuting nema peuting ngabedjakeun kanjaho. 'Lain omong lain tjatoer, noe teu kadenge sorana.

5 ^a Oekoeranana bidjil ka sakoeriling boemi, sarta kasaoeranana népi ka sisi djagat. Di dinja andjeunna masangkeun himah pikeun panon-poè. 'Ari eta teh ibarat panganten keur bidjil ti pangkengna; atoheum saperti djalma prawira, goera-giroe nJORANG djalanna. 'Bidjilna ti sisi langit, sarta ngidèrna népi ka sisina deui; djeung taja pisan noe boeni ti panasna.

a Roem 10: 18.

8 Toret Pangeran sampoerna, matak njéngkeun pikir; pèrtelaan Pangeran sajakti, ^a matak mintèrkeun noe bodo; 'papakon Pangeran saestoe, matak ngaboengahkeun ati; timbalan Pangeran setra, ^b matak njaängkeun panon; 'ibadah ka Pangeran bèrèsih, sarta tètèp salalawasna; hoekoem Pangeran satoe-hoe, aradil sarerejana.

a Djab. 119: 130.

b Djab. 13: 4.

11 Eta sadajana ^a moelja ti batan émas, nadjan ti mas pangaloesna pirang-pi-

rang; sarta aramis ti batan madoe djeung atjining madoe. 'Malah abdi gamparan koe eta dipepelingan; ngestokeunana mawa gandjaran gède. 'Kana pasal kalélépatan, saha noe bisa nangenan? Moegi koering dibèrèsihan, dilenggitkeun kalélépatan noe boeni! 'Sarèng deui abdi gamparan moegi dibalangan tina kaängkoehan, oelah sina moerba ka koering. Didingja koering pisampoerna eun, bèrèsih masijat gède. 'Moegi omongan biwir koering sarèng pikiran hate koering sing pikamanaheun ka pajoe-neun andjeun, noen Pangeran, Batoe karang koering sarèng Poerah ngadjait koering!

a Djab. 119: 72, 103, 127.

DJABOER 20.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Moegi andjeun dikaboel koe Pangeran dina poè kasoésahan; moegi andjeun koe ^a padjénengan ^b Allah Jakoeb di teundeun di noe loehoer! 'Moegi ngadatangkeun pitoeloeng ka andjeun ti djero kasoetjian, sarèng moegi nangeuj ka andjeun ti Sion! 'Moegi Pangeran emoet ka saniskantén koerban andjeun kadaharan, sarèng sadajana koerban andjeun doeroekan moegi kamanah! Selah. 'Moegi Pangeran ka andjeun maparin salèbèting manah andjeun; sarèng sapanggèrsa andjeun moegi dilaksanakeun! 'Koering sèdja sarènggak tina kasalametan andjeun, sarèng sèdja ngelebetkeun oemboel-oemboel njéboet padjénengan Allah koering. Moegi Pangeran ngalaksanakeun sapanéda andjeun!

a Sil. 18: 10. b Djab. 46: 8.

7 Ajeuna koering geus térang, jen Pangeran bade njalamétkeun lisahan andjeunna; kanténan lisahan teh koe andjeunna dikaboel ti sawargana noe soetji; pitoeloeng pananganana tinangtos kalawan kawasa. 'Itoe ngandélkeun kareta, itoe ngandélkeun koeda; ^a démi oerang mah njéboetkeun padjénengan Pangeran, Allah oerang. 'Ari itoe patingkoedoe-proek, patindjaropak; démi oerang mah tjarèngkat sarta talégèr nangtoeng.

a 5 Moesa 20: 1.

10 Noen Pangeran! moegi njalamétkeun radja. Tangtoe oerang dikaboel kalamangsa oerang sasambat.

DJABOER 21.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Noen Pangeran! radja bôengaheun koe kabédasan andjeun, saréng langkoeng-langkoeng nja géraheunana tina pitoeloeng andjeun. 'Koe andjeun geus dipaparin kahjong manahna; saréng panéda lambéjna koe andjeun hanteu dipogogkeun. Selah.

4 Karantén andjeun ka radja njondongan njandak bérkah kabagdjaän; sirahna koe andjeun dimakoétaän émas pangaloesna. 'Radja ka andjeun njoehoeneun hiroep, koe andjeun dipaparin; pandjang joeswa, langgèng salalamina.

6 Rosa pisan kahormatan radja tina pitoeloeng andjeun; koe andjeun dipasihana kaégoengan saréng kamoeljaän.

7 'Karantén radja koe andjeun didjadikeun matak bérkah salamina; koe andjeun disoekakeun koe kaboengahan ti pajoeneun andjeun.

8 Karantén radja teh ngandél ka Pangeran, saréng koe kaäsihan noe Langkoeng Agoeng andjeunna moal tidjali-keuh. 'Panangan andjeun tinangtos méndakan sadajana moesoeh andjeun; panangan andjeun téngén kanténan népangan sakoer noe gareuleuh ka andjeun.

10 Koe andjeun moesoeh teh bade didjadikeun sapértos pameuleuman seuneu, samangsa andjeun doeka; koe Pangeran tangtoe pada diléglég sadjéroning béndoena, nja bakal pada dihakanan seuneu.

11 'Boewahna koe andjeun bade dileungitkeun ti boemi, nja toeroenanana dileungitkeun ti lébah anak Adam.

12 Karantén eta teh pada mambrih kawonlan ka andjeun; pada mikiran kadjoeligan, nanging moal kadoegaen

13 kitoe-kijeu. 'Karantén koe andjeun bade disina noekang moendoer; ^a andjeun bade ngetjeng ka beungeutna nganggo gondewa andjeun. a Djab. 7: 13.

14 Moegi ngaloeherkeun andjeun, Pangeran! koe kabédasan andjeun; seug koering sédja njaranji saréng maroedji ka kawasa andjeun.

DJABOER 22.

Pikeun kokolot njanji; lagoe Oentjaling padjar. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 ^a Éh Allah koering! Allah koering!

naha mana koering diti-larkeun koe andjeun? naha mana djaoeh tina noeloeng ka koering, tina omong gégéroengan koering? 'Noen, Allah koering! ti beurang koering sasambat, nanging koe andjeun hanteu dikaboe!; kitoe keneh ti peuting, nanging koering teu méndak reureuh.

a Mat. 27: 46.

4 Doepi andjeun teh soetji, linggih di téngah poepoedjian Israil. 'Karoehoen koering sadaja ngarandélna ka andjeun; pada ngarandél, saréng koe andjeun dilaleupaskeun. 'Pada sasambat ka andjeun, saréng koe andjeun dilaloepoetkeun; ^a pada ngarandél ka andjeun, saréng teu mareunang era. a Djab. 25: 3.

7 Doepi koering mah ibarat tjatjing, lain djalma; dihihina koe manoesa, dipikatijoewa koe djalma-djalma. 'Sakabeh noe narendjo ka koering, pada moek ka koering; pada ngadjébian ka koering, ^a pada gogodég, [bari ngaromong]:

9 'Sanggakeun diri ka Pangeran; ^b koe Pangeran koedoe dileupaskeun; koedoe dileopoetkeun, lamoen manehna dimanah mah. a Djab. 109: 25; Mat. 27: 39. b Mat. 27: 43.

10 Mapan ^a nja andjeun noe ngaloewarkeun koering ti djéro kandoengan; koering koe andjeun disina ngandél ti barang disoesoecan koe indoeng. 'Koering disanggakeun ka andjeun ti watés aja dina pianakan; ti waktoe koering dikandoeng koe indoeng, andjeun teh Allah koering. 'Moegi oelah djaoeh ti koering; karantén deukeut kasoeékran; karantén taja noe noeloeng. a Djab. 71: 6.

13 Koering dirijoeng koe sapi laki reja pisan; nja dilingkoeng koe sapi Basan, noe pada pérkosa. 'Pada njalangapkeun soengoetna ka koering, sapértos singa njasaäk bari ngagaer.

15 Koering dibahekeun sapértos tjai, saréng sadajana toelang koering asa patoeraj; hate koering djadi sapértos malam, nja léh di djéro beuteung koering.

16 'Tanaga koering garing sapértos talawengkar; ^a letah koering rapét kana lalangit, saréng koering koe andjeun dikédéngkeun dina lémahing maot. a Aj. 29: 10.

17 Karantén koering dirijoeng koe andjing; nja koering diroeboeng koe djémoehan bangsat; ^a leungeun saréng soekoe koering koe eta dituir. 'Sadajana toelang

koering koe koering beunang dibilang;
 19 koering. 'Pada ^c ngabagikeun papakean
 koering saréng batoer-batoerna, saréng
 djoebah koering pada ngalotérekeun
 koe dadoe. a Loek. 23: 33; Joh. 20: 25.

b Loek. 23: 35. *c* Mat. 27: 35.

20 Doepi andjeun teja, Pangeran! moegi
 oelah djaoeh; éh, noe djadi kakoewatan
 koering! moegi sing enggal mitoeloeng
 21 ka koering. 'Njawa koering moegi leu-
 paskeun tina pédang, lélémbotan koer-
 ring leupaskeun ti pangawasa andjing.
 22 'Moegi koering salamétkeun ti soengot
 singa; nja moegi koering dikaboel, di-
 salamétkeun ti tandoek banteng.

23 Koering sédja njarijoskeun padjéné-
 ngan andjeun ^a ka poen doeloer-doeloer;
^b di téngah-téngah pakoempoelan koer-
 24 ring sédja moedji ka andjeun. 'Eh, sa-
 koer noe ibadah ka Pangeran! geura
 maroedji ka andjeunna; eh, sakabéh
 toeroenan Jakoeb! koedoe njarangga-
 keun hormat ka andjeunna; djeung koe-
 doe sing sarijeun koe andjeunna, eh
 25 sakabéh toeroenan Israïl! 'Karana an-
 djeunna hanteu mikatjoewa djeung han-
 teu mikangewa kana kasangsaraän anoe
 sangsara, sarta hanteu meungpeunan
 pameunteuna ka eta; ^c estoena mah
 dimakboel keur waktoena ngadjérit ka
 andjeunna. a Ibr. 2: 11, 12. *b* Djab. 26: 12. *c* Ibr. 5: 7.

26 Ti andjeun datangna pamoedji koering
 dina pakoempoelan géde; nadar koering
 dek ditékanan kasaksian koe sakoer
 27 noe ibadah ka andjeunna. 'Sakoer noe
 balangsak bakal dadaharan dongkap
 ka sareubéhna; sakoer noe narejangan
 Pangeran bakal pada njanji ka an-
 djeunna; hate maraneh mêngke hiroep
 salalawasna.

28 ^a Sagala toengtoeng boemi mêngke
 aringét, sarta tarobat ka Pangeran;
 sadajana bangsa kapir mêngke saroe-
 29 djoed ka pajoeneun andjeun. 'Karana
 Pangeran noe kagoengan karadjaän;
 sarta nja andjeunna noe moerba ka
 30 oerang kapir. 'Sakabéh djalma lalintoe
 noe di boemi bakal dadaharan sarta
 saroe djoed; sakoer noe toeroen kana
 lémah bakal darékoe ka pajoeneun an-
 djeunna, tégès noe teu bisa ngahiroepan
 31 njawana. 'Toeroenan bakal pada nga-
 bakti ka andjeunna; hal Goesti bakal

ditjaritakeun ka bangsa noe pika-hareu-
 32 peun. 'Nja eta noe pidaratangeun sarta
 ngaroewarkeun kabénéran andjeunna ka
 djalma-djalma noe didjoeroekeun mang-
 ke, sabab koe andjeunna didamél ^b dong-
 kap ka tjatjapna. a Djab. 72: 11. *b* Joh. 19: 30.

DJABOER 23.

Ijeu djaboer damélan Dawoed.

Pangeran ^a pangangon koering; mo-
 2 al koering ^b kakoerangan. 'Koering didé-
 pakeun dina pangangonan soegih djoe-
 koet, diinoemkeun ka tjai kareureuhan.
a 1 Moesa 48: 15; Djab. 80: 2. *b* Djab. 34: 11.

3 Andjeunna niiskeun pikir koering,
 sarta koering ditoejoen dina djalan ka-
 bénéran, ^a tina sabab padjénéngan an-
 4 djeunna. 'Sanadjan koering njorang ^b
 lébak kalangkang maot oge, koering
 teu sijeun tjilaka; karantén andjeun noe
 njaréngan ka koering; tétékén andjeun
 saréng limboehan andjeun, nja eta noe
 ngalipoeran ka koering. a Djab. 25: 11; 31: 4.
b Aj. 10: 21.

5 Andjeun natakeun medja di hareu-
 peun koering, kasaksian koe moesoeh
 koering; sirah koering koe andjeun di-
 sina lokot koe minjak; loemoer koering
 6 leber. 'Saestoena kabagdjaän saréng
 kaasih anoe bade noetoerkeun ka koer-
 ring saemoer-hiroep koering; saréng
 koering pimatoeheun di gedong Pange-
 ran sapapandjangna.

DJABOER 24.

Ijeu djaboer damélan Dawoed.

^a Boemi katoet eusina nja kagoen-
 2 gonan inja. 'Karana andjeunna noe nga-
 dégkeun eta ^b dina laoet-laoet, sarta
 dipageuhkeun dina waloengan-waloe-
 ngan. a 2 Moesa 9: 29; Djab. 50: 12. *b* Djab. 136: 6.
 3 ^a Saha noe kongang oenggha ka
 goenoeng Pangeran? djeung saha noe
 kongang nangtoeng di énggonna noe
 soeti?

a Djab. 15: 1.

4 Noe bérésih nja leungeun sarta setra
 nja hate; noe teu noedjoekéun pikir ka
 noe teu hasil, djeung teu soempah bo-
 5 hong. 'Eta noe pinampaeun bérkah
 ti Pangeran, djeung kabénéran ti Al-
 6 lahing kasalamétanana. 'Nja eta teh
 bangsa noe nanjakeun andjeunna, ^a noe
 nejangnan pameunteu andjeun, jaktosna
 Jakoeb. Selah. a Djab. 27: 8.

- 7 Eh lawang! geura pada djoengdjoengkeun hoeloe maraneh; eh panto langgëng! geura pada djoengdjoengkeun sorangan, soepaja Radja kamoeljaän teh lëbët!
- 8 Na saha Radja kamoeljaän teh? - Pangeran, noe langkoeng bédas, noe langkoeng kawasa; Pangeran, noe langkoeng kawasa dina pérang.
- 9 Eh lawang! geura pada djoengdjoengkeun hoeloe maraneh; eh panto langgëng! geura pada djoengdjoengkeun sorangan, soepaja Radja kamoeljaän teh lëbët!
- 10 Na saha teja Radja kamoeljaän teh? - Pangeran sawadya-balad, nja eta Radja kamoeljaän teh. Selah.

DJABOER 25.

- D**amëlan Dawood.
 a Koering ngadjoengdjoengkeun pikir ka andjeun, Pangeran! *a* Djab. 86 : 4.
- 2 Noen, Allah koering! ka andjeun koering teh ngandël; moegi koering oelah meunang era; moesoeh koering oelah dongkap ka soeka-soeka tina sabab koering.
- 3 Lërëсна *a* sakoer noe ngarëp-ngarëp ka andjeun moal meunang era; ari noe meunang era tamah, sakoer noe palatjidra teu karana sabab. *a* Jës. 49 : 23.
- 4 Moegi koering *a* dipaparin njaho kana djalan andjeun, Pangeran! koering woe-roek anoe kërsa andjeun dilakonan. *a* Djab. 27 : 11.
- 5 Moegi koering didjalankeun dina kajaktosan andjeun, sarëng moegi koering diwoeroek; karantën andjeun teh Allahing kasalamëtan koering; nja ka andjeun koering ngarëp-ngarëp sapopoëna.
- 6 Moegi emoet kana kawëlisan andjeun, Pangeran! sarëng kana kaäsihan andjeun; karantën eta teh ti kalanggëngan.
- 7 Moegi oelah emoet kana dosa-dosa *a* mangsa koering ngora, sarëng kana kamasiwatan koering; nja emoet teh ka koering moegi noemoetkeun kaäsihan andjeun, tina sabab kamoerahan andjeun, Pangeran! *a* Aj. 13 : 26.
- 8 Pangeran nja moerah nja saestoe; *a* sabab kitoe kërsaenn ngaweroekkeun djalan ka djalma boga dosa. *a* Djab. 32 : 8.
- 9 Anoe sareh koe andjeunna didjalankeun dina hoekoem; estoe noe sareh koe andjeunna diwoeroek djalanana.

- 10 Sadajana djalan Pangeran nja kaäsihan sarta kajaktian, ka sakoer noe nëtëpkeun përdjangdjanana djeung përtelaänana.
- 11 *a* Koe karana padjënengan andjeun, Pangeran! moegi ngahampoera kana kadorakaan koering; karantën eta teh gëde pisan. *a* Djab. 23 : 3.
- 12 Saha djalma sijeun koe Pangeran? tangtöe koe andjeunna diwoeroek djalan noe koedoe dipilih.
- 13 Njawana pingënggoneun dina kabagdjaän, djeung toeroenanana *a* bakal kawarisan boemi. *a* Djab. 37 : 9.
- 14 *a* Dalit djeung Pangeran dipasihkeun ka sakoer noe sijeun koe andjeunna, sarta përdjangdjanana dinjahokeun ka dinja. *a* Aj. 29 : 4.
- 15 Panon koering ngabandëng bae ka Pangeran; karana andjeunna tangtöe ngaloewarkeun soekoe koering *a* tina rawe. *a* Djab. 31 : 5.
- 16 Moegi majoen ka koering, sarëng moegi aja sih-koernija ka koering; karantën koering teh noenggëlis nja balangsak.
- 17 Kasoesahan hate koering gëde pisan; moegi koering ka-loewarkeun tina karoepëkan koering!
- 18 Moegi ningalan kabalangsakan koering sarëng kaewëdan koering; sarëng moegi ngahampoera kana sadajana dosa koering!
- 19 Moegi ningalan moesoeh koering; karantën reja pisan, sarëng mikageuleuhna ka koering kageuleuhan teungteuingeun.
- 20 Moegi ngaraksa ka njawa koering, sarëng koering leupaskeun; moegi koering oelah meunang era; karantën koering njalindoeng ka andjeun.
- 21 *a* Katëmënan sarëng kaestoean moegi sina ngadjaraga ka koering; karantën koering ngarëp-ngarëp ka andjeun. *a* Aj. 1 : 1.
- 22 Noen Allah! moegi ngaleupaskeun Israil ti saniskantën kasoesianana.

DJABOER 26.

- D**amëlan Dawood.
 Noen Pangeran! *a* moegi maparin kaädilan ka koering; karantën koering loemampah teh kalawan katëmënan koering; sarëng koering ngandël teh ka
- 2 Pangeran hantue loewak-lejak. 'Mangga, Pangeran! *b* moegi ngararoeskeun sarëng ngadadjal ka koering; mangga, njoba kana kaboeboewahan sarëng kana hate
- 3 koering! 'Karantën kaäsihan andjeun aja

di hareupeun mata koering, ^a saréng koering loemampah teh dina kajaktosan andjeun. ^a Djab. 7:9. ^b Djab. 7:10. ^c 3 Joh. 3.

4 Koering ^a hanteu dijoek reudjeung djalma noe teu poegoeh, saréng hanteu miloe reudjeung djalma noe poera-poera.

5 'Koering teh geuleuh ka pakoempoelan bangsat, saréng hanteu dijoek reudjeung noe daroraka. ^a Djab. 1:1.

6 Koering ^a ngoembah leungeun, tanda bérésih; saréng hajang ngoeriling altar andjeun, Pangeran! 'Baris hatouer noehoen make sowara tarik, saréng baris njarjoskeun sadajana moedjidjat andjeun. 'Noen Pangeran! ^b koering teh soeka pisan ka panglinggihan gédong andjeun, ka énggon balandonganing kamoljaän andjeun. ^a 5 Moesa 21:6. ^b Djab. 27:4.

9 Moegi oelah njandak njawa koering disaréngkeun saréng djalma dosa; moegi oelah njandak pati koering disaréngkeun saréng djalma hoetang gétih; 'noe leungeunna ngareupeul karoetjahan, saréng leungeunna katoehoe pinoeh koe paroe-roeba. 'Ari koering teja loemampah kalawan katéménan koering; moegi ngaleupaskeun koering, saréng moegi aja sih-koernija ka koering!

12 Soekoe koering nangtoeng di énggon rata; koering sédja njoekoerkeun ka Pangeran ^a di djéro pakoempoelan.

^a Djab. 22:23.

DJABOER 27.

Damélan Dawoed.

Pangeran ^a nja tjahja koering, nja kasalamétan koering; rek sijeun koe saha koering? Pangeran nja kakoewatan hiroep koering; rek gimir koe saha koering? 'Basa bangsat-bangsat njalampeurkeun ka koering, dek ngahakan daging koering, nja eta sakoe noe njoesoekér djeung ngamoesoeh ka koering, seg pada titadjong, bloek tidjarongklok. 'Masih koering kaképoeng koe wadya-balad, ^b hate koering maal sijeun; masih aja pérang njarah ka koering, parandene koering sénang ati. ^a Mik. 7:8. ^b Djab. 3:7.

4 Hidji pérkara noe koe koering disoehoenkeun ka Pangeran, eta pisan noe koe koering dipikarép, nja hajang ma-toeh di gédong Pangeran saemoer-hiroep, baris méléng kana kasaeaan Pangeran, djeung baris ngadongdon di djéro kabahna. 'Karana koering koe andjeunna

disimpén di djéro pondokna keur mangsa aja katjilakaän, ^a diboenikeun di noe boeni sadjéro himahna, diénggahkeun kana loehoer batoe karang. 'Ajeuna ge sirah koering ^b tangtoe diloehoerkeun ti moesoeh-moesoeh koering anoe sakoeriling; sarta koering sédja ngahatoerkeun koerban kasoekaän dina himah andjeunna; koering sédja njanji, nja sédja moedji ka Pangeran. ^a Djab. 31:21. ^b Djab. 18:49.

7 Noen Pangeran! moegi ngadangoerkeun sowara koering, ari koering sasambat; moegi aja sih-koernija ka koering, nja koering teh moegi dikaboel! '[Timbalan andjeun:] Koedoe pada nejangn pameunteu kami. Hatoer hate koering ka andjeun: Noen, mangga, sédja pisan nejangn pameunteu andjeun, Pangeran! 9 'Moegi oelah meungpeunan pameunteu andjeun ka koering; abdi gamparan moegi oelah disoentroengkeun sadjéro béndoe; nja andjeun noe djadi panoeloeng koering; moegi koering oelah diantép, saréng oelah ditilar, noen Allahing kasalamétan koering! 'Karantén koering ditinggalkeun koe indoeng-bapa, nanging Pangeran kersa ngangken ka koering.

11 Noen Pangeran! ^a moegi ka koering ngawoeroekkeun djalan andjeun; nja koering teh moegi ditoejoen dina djalan noe lémpéng, tina sabab noe ngararah ka koering. 'Moegi koering oelah diselehkeun ka pikarépeun satroe koering; karantén aja saksi palsoe ngamoesoeh ka koering, kitoe deui noe niojepkeun panganijaja. ^a Djab. 86:11.

13 Lamoen koering teu pértjaja jen bakal nendjo kabagdjaän ti Pangeran dina ^a tanah djalma hariroep mah, [koering teh bingoen]. 'Koedoe ngarép-ngarép ka Pangeran; ^b sing tégré, djeung sing géde hate; poma koedoe ngarép-ngarép ka Pangeran! ^a Aj. 28:13. ^b Djab. 31:25.

DJABOER 28.

Damélan Dawoed.

Noen Pangeran! koering sasambat ka andjeun; noen Batoe karang koering! moegi oelah notorekkeun ka koering; oelah koengsi, rehing andjeun ngantép ka koering, seg koering teh sami ^a saréng noe taroeroen kana gorowong. 2 'Moegi ngamakboel ka sowara panoehoen koering, tijap-tijap koering

ngadjërit ka andjeun, tjiap-tjiap koering ngadjoeingdjoengkeun leungeun ka lëbët andjeun noe soetji. 'Moegi koering oelah ditarik sarëng noe daroraka, atanapi sarëng noe njarijëun kagorengan, ^b noe ngaromong hade ka batoer, doepi hate-
⁴ na ngarah njilakakeun. 'Moegi maparin ka noe kitoe noemoetkeun lalampahana, sarëng noemoetkeun kaawonan kalakoeanana; nja moegi maparin ka noe kitoe noemoetkeun pagawean leungeunna; moegi moelangkeun balësana-
⁵ na ka darinja! 'Sabab teu ngahartikeun kana dadamëlan Pangeran, sarta kana padamëlan pananganana, noe matak eta teh tangtoe koe andjeunna dironoetkeun, moal diaradëgkeun. *a* Djab. 88 : 5.
b Djab. 55 : 22.

⁶ Sagala poedji ka Pangeran, sabab geus ngamakboel ka sowara panoenoe-
⁷ hoen koering. 'Pangeran ^a nja kabëdasaan koering, nja këpëng koering; hate koering ngandël ka andjeunna, sarta koering geus ditoeloeng; mana hate koering soeka-soeka, sarta koering sëdja nganoehoenkeun ka andjeunna koe njanjian koering. 'Pangeran teh kabëdasaan oematna, ^b sarta nja andjeunna bente-
⁸ ning kasalamëtan lisahan andjeunna. ⁹ 'Moegi njalamëtkeun oemat andjeun, sarëng bërkahan kagoengan andjeun; moegi pada diangan sarëng dipangkoe salalanggëngna! *a* Djab. 18 : 2, 3. *b* Djab. 18 : 51.

DJABOER 29.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed.

¹ Halatoerkeun ka Pangeran, ^a eh para poetra Allah! ^b halatoerkeun ka Pangeran kahormatan djeung kabëdasaan! 'Halatoerkeun ka Pangeran kahormatan padjënënganana; koedoe saroedjoed ka Pangeran ^c make pamidangan soetji.
a Aj. 2 : 1. *b* Djab. 96 : 7, 8. *c* Djab. 110 : 3.

³ Gëntra Pangeran ngagoeroeh loehoe-
 reuun tjai; Allah noe langkoeng moelja ngaloewarkeun goeloedang; Pangeran
⁴ linggih loehoeureu tjai gëde. 'Gëntra Pangeran koe pohara, gëntra Pangeran koe agëm.

⁵ Gëntra Pangeran motongkeun kai poetri; nja Pangeran motongkeun kai
⁶ poetri Libanon. 'Koe andjeunna ^a disina adjroeg-adjroegan tjara anak sapi; kitoe keneh Libanon djeung ^b Sirjon, sapërti

⁷ anak banteng. 'Gëntra Pangeran neker-
 keun seuneu patingboerinja.

a Djab. 114 : 4. *b* 5 Moesa 3 : 9.

⁸ Gëntra Pangeran ngagëtërkeun tégäl léga; Pangeran ngagëtërkeun tégäl léga

⁹ Kades. 'Gëntra Pangeran matak oentjal ngadjoeroe, sarta ngaboeroendoelkeun leuweung-leuweung; ari di djëro kabahana sadajana hatoer hormat.

¹⁰ Pangeran linggih, ngajakeun tjaäh gëde teja; estoe Pangeran linggih, ^a djoe-

¹¹ mënëng radja salalanggëngna. 'Pangeran tangtoe masihan kabëdasaan ka oematna; Pangeran tangtoe ngabërkahan ka oematna, maparin kasëngangan.
a Djab. 10 : 16.

DJABOER 30.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed; njanjian njalamëtkeun gëdong.

² Koering sëdja ngaloehoerkeun ka andjeun, Pangeran! sabab koering koe andjeun didjait, sarëng andjeun teu ngaboengahkeun moesoeh koering tina sabab koering. 'Noen Pangeran, Allah koering! nja ka andjeun koering ngadjërit, sarëng koering koe andjeun
⁴ ditjageurkeun. 'Noen Pangeran! njawa koering koe andjeun dihandjatkeun deui ti ënggon noe maot; koering koe andjeun dihiroepan tina ^a rek toeroen kana gorowong.
a Djab. 28 : 1.

⁵ Geura maroedji ka Pangeran, eh sa-
 koer kaasihna! koedoe halatoer noeboen
⁶ ka padjënënganana noe soetji. 'Karana bëndoena sakendeung, soekana saeomoer; reup peuting ngarërëb tjeurik, braj beurang aja sësënggakan.

⁷ Tadina pikir koering sadjëro koering gënah: Aing moal tidjalikënh salalang-
⁸ gëngna. 'Noen Pangeran! andjeun tina kasockaan andjeun ngadëgkeun goe-
 noeng koering sarëng reugreug; demi basa andjeun meungpeunan pameunteu andjeun, koering teh soemëblak.

⁹ Ka andjeun, Pangeran! koering sa-
 sambat; nja koering noenoehoen ka Pa-
¹⁰ ngeran: 'Nahaon oentoengna ti gëtih koering, ti koering ^a toeroen kana roe-
 wangan? ^b Karah lëmah pimoedjieu ka andjeun? na bakal ngoeuarkeun kajakto-

¹¹ san andjeun? 'Noen Pangeran! moegi ngamakboel, sarëng moegi aja sih-koer-
 nja ka koering; noen Pangeran! moegi kërsa mitoeloeng ka koering.
a Aj. 33 : 24. *b* Djab. 6 : 6; 88 : 12.

12 Aloek-aloekean koering koe andjeun
geus digëntos koe engklak-engklakan;
karoeng koering koe andjeun diboeka,
bari koering disaboekan koe kaboengan-
13 han; 'soepaja ^a pangatjian koering moe-
dji ka andjeun, sarèng teu eureun-
eureun. Noen Pangeran, Allah koering!
salalanggèngna koering sèdja nganoe-
hoenkeun ka andjeun. ^a Djab. 16 : 9.

DJABOER 31.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer da-
mèlan Dawoed.

2 ^a Ka andjeun, Pangeran! koering nja-
lindoeng; moegi koering oelah meunang
era salalanggèngna; moegi koering leu-
3 paskeun koe kaadilan andjeun! 'Moegi
njondongkeun tjépil andjeun ka koering;
moegi koering enggal dika-loewarkeun;
^b moegi andjeun minangka batoe ka-
rang wèwég pikeun koering, minangka
imah reugreug baris njalamètkeun ka
4 koering. 'Karantèn batoe tjadas koering
sarèng benteng koering nja andjeun;
mana moegi noejoen sarèng ngadjeu-
djuhkeun koering koe karna padjè-
5 nèngan andjeun. 'Moegi koering bidjil-
keun ^c tina rawe, beunang djalma njoem-
poetkeun baris koering; karantèn nja
andjeun benteng koering. ^a Djab. 71 : 1, 2.
^b Djab. 18 : 3. ^c Djab. 25 : 15.

6 ^a Koering nitipkeun soekma koering
ka panangan andjeun; nja andjeun noe
ngaleupaskeun koering, noen Pangeran,
7 Allahing kajaktosan! 'Koering migeu-
leuh ka sakoer noe ngestoekeun brahala
teu hasil; ari koering mah ngandél ka
8 Pangeran. 'Koering sèdja gèrah sarèng
boengah sabab kaasihian andjeun; rehing
andjeun geus ningalan kana kabalang-
sakan koering; andjeun geus ngoeni-
ngakeun ka njawa koering keur kasoe-
9 kèran; 'sarèng koering ^b koe andjeun
hanteu disèrahkeun ka leungeun moe-
soeh, salèrèsna soekoe koering disina
nangtoeng ^c di noe léga. ^a Loek. 23 : 46.
^b Djab. 27 : 12. ^c Djab. 18 : 20.

10 Moegi aja sih-koernija ka koering, Pa-
ngeran! karantèn koering keur soekér;
mata koering, njawa koering sarèng ba-
11 dan roeksak balas njèri angèn. 'Karantèn
hiroep koering bejak di djéro kaewédan,
nja taoen koering bejak di djéro roehah-
rahoeh; tanaga koering lèsue tina ka-

12 dorakaan koering, sarèng toelang koe-
ring raroeksak. 'Tina sadajana moesoeh
koering noe matak koering djadi ka-
wirangan; geus poegoeh ka tatangga,
ka kawawoehan oge matak sijeun; sa-
koer noe nendjo ka koering di loewar
13 ngarèdjat ti koering. 'Pada hilap ka
koering, leungit tina ingètan, saibarar
noe maot; koering geus djadi sapèrtos
14 parabot boeroek. 'Sajaktosna koering
ngoeuing omong goreng djalma loba,
panjingsijeuman ti sakoeriling; bari rè-
rèmpoegan djeung batoer-batoer hal pèr-
kawis koering, pangarahna njokot pati
koering.

15 Doepi ^a koering teja ngandél ka an-
djeun, Pangeran! Pihatoer koering; An-
16 djeun teh Allah koering. 'Sadajana
mangsa koering aja di panangan an-
djeun; moegi koering ka-loewarkeun ti
leungeun moesoeh koering sarèng ti noe
17 ngaroedag ka koering! 'Moegi ^b ujaäng-
keun pameunteu andjeun ka abdi gam-
paran; koering salamètkeun koe kaäsi-
18 han andjeun! 'Noen Pangeran! moegi
koering oelah meunang era; karantèn
koering sasambat ka andjeun. Anoe kè-
dah meunang era tamah, sakoer noe
daroraka; moegi sina rarepeh, toeroen
19 ka ènggon noe maot. 'Moegi dibisoekeun
sakoer biwir bohong, noe njaloentang
nja ngaromongkeun djalma bènér, make
kamagoengan sarèng tjoewa. ^a Djab. 140 : 7.
^b Djab. 80 : 4.

20 ^a Koe agoeng kasaeaan andjeun, noe
koe andjeun disimpèn pikeun sakoer noe
sijeun koe andjeun, anoe koe andjeun
didamél pikeun sakoer noe njalindoeng
ka andjeun, kasaksian koe sadajana anak
21 Adam! 'Koe andjeun ^b pada diboenikeun
di noe boeni pajoeneun andjeun, diraksa
tina sakaitna djalma; koe andjeun pada
disimpèn dina pondok, diraksa tina tje-
22 rewedna letah. 'Sagala poedji ka Pa-
ngeran; karantèn kaasihianana ka koering
didjadikeun matak helok, di djéro na-
23 gara noe wèwég. 'Tadima ^c koering ka-
pongpongan ngomong: Koering geus di-
pègatkeun ti pajoeneun sotja andjeun;
padahal koe andjeun dimakboel sowara
panoehoehon koering basa koering nga-
djérit ka andjeun. ^a Djab. 36 : 8. ^b Djab. 27 : 5.
^c Djab. 116 : 11.

24 Masing njaraäh ka Pangeran, eh sa-

daja kaasihna! Pangeran ngaraksa ka sakoer noe pèrtjaja, sarta ngabalés liwat leuwih ka sakoer noe lampahna kama-
 25 goengan. 'Sing ^a pada tégér djeung sing galéde hate, eh sakabéh noe ngarèp-
 ngarèp ka Pangeran! ^a Djab. 27:14.

Djaboer 32.

Ijeu pangwoeroek Dawoed.
^a Bagdja tēmēn djalma, noe diham-
 poera kamasijatanana, noe dilipoetan
 2 dosana! 'Bagdja tēmēn manoesa, noe
^b teu diētangkeun kadorakaänana koe
 Pangeran, sarta noe dina soekmana eu-
 weuh palsoena. ^a Roem 4:7. ^b 2 Sam. 19:19.

3 Mangsa koering repéh, toelang koe-
 ring ngaboeroekan, balas gégëroengan
 4 koering sapopoë. 'Karantēn sijang-wēngi
 panangan andjeun abot ka koering; toe-
 wak badan koering ^a kaganti koe toe-
 hoer katiga. Selah. 'Dosa koering koe
 5 koering dioendjoekkeun ka andjeun, sa-
 rēng kadorakaän koering koe koering
 hanteu dilipoetan. Omong koering; Sédja
 ngakoekeun kamasijatan koering ka Pan-
 6 ngeran. ^b Ladjēng koe andjeun diham-
 poera kadorakaän dosa koering. Selah.
^a Djab. 102:5, 12. ^b Sil. 28:13.

6 Koe pèrkawis kitoe, oenggal-oenggal
 kaasih kédah nēnēda ka andjeun-meung-
 peung andjeun pikapēndakeun; sajak-
 toсна, keur tjaäh tjai gēde, ka eta mah
 7 moal dongkap. 'Andjeun noe djadi pa-
 njoempoetan koering; andjeun kērsa nga-
 raksa ka koering, noelak kasoekēran;
 koering koe andjeun dirijoeng koe sēng-
 gaking karahajoean. Selah.

8 Kami ^a rek mapatahan ka maneh, sarta
 ka maneh ngawoeroekkeun djalan noe
 koe maneh koedoe dilakonan; kami rek
 mere pitoedoe, panon kami pimēntjron-
 9 gneun ka maneh. 'Papatjoewan maneh
 oelah dek saperti koeda, tjara bigal,
 noe teu boga pangarti, ^b anoe ditjandēt
 soengoetna koe tambang djeung kadali,
 10 rehna teu njampeurkeun ka maneh. 'Noe
 doraka loba kasangsaraänana; dēmi saha-
 saba noe ngandēl ka Pangeran mah,
 pikarjoengeun koe kaasih. ^a Djab. 25:12.
^b Sil. 26:3; Jak. 3:3.

11 Sing pada boengah di djero Pangeran,
 sarta sing garērāh, eh djalma balēnēr!
 djeung koedoe pada sarēnggak, eh sa-
 kabéh noe saestoe nja hate!

Djaboer 33.

Eh djalma balēnēr! geura sarēnggak
 1 E di djero Pangeran. ^a Lampah moedji
 2 nja oetama di noe saestoe. 'Geura ha-
 latoer noehoen ka Pangeran make ka-
 tjapi; geura maroedji ka andjeunna ^b
 make tjēlēmpeong kawat sapoeloeh.
 3 'Geura njaranjikeun ka andjeunna ^c hidji
 poepoedjian anjar; sing ngeunah nja na-
 rabeuh make soesoerakan! ^a Djab. 147:1.
^b Djab. 92:4. ^c Djab. 96:1.

4 Karana pangandika Pangeran saestoe,
 djeung sadajana dadamēlanana satoehoe.
 5 'Andjeunna misoeke kana kabēnēran
 djeung kana kaädilan; ^a boemi teh pi-
 noeh koe kaasihān Pangeran.

^a Djab. 119:64.

6 ^a Koe pangandika Pangeran didamēlna
 langit-langit, sarta koe Rohing bahanna
 7 didamēl sabalad-baladna. 'Tjai laot koe
 andjeunna dikoempoelkeun saperti toem-
 poekan; sagara koe andjeunna digoe-
 dangān. ^a 1 Moesa 1.

8 Saboemi kabéh koedoe sarjeun koe
 Pangeran; sadaja priboemi djagat koe-
 9 doe aladjrih koe andjeunna. 'Karana
 andjeunna nimbalan, ^a seng djadi; an-
 djeunna miwarang, seng aja. ^a Djab. 148:5.
 10 Pangeran ^a ngaboeroengkeun tarekah
 oerang kapir, ngagalkeun pakarēpan
 11 bangsa-bangsa. 'Papasten Pangeran ^b tē-
 tēp salalanggēngna, pangērsakeun ma-
 nahna toeroen-toemoeroen. ^a AJ. 5:12.
^b Sil. 19:21; Jēs. 14:27.

12 ^a Bagdja tēmēn bangsa noe Allahna
 Pangeran; nja oemat beunang andjeun-
 13 na milih, djadi kagoenganana. 'Pangeran
 ngawaspaoskeun ti sawarga, ningalan
 sakabéh anak Adam. ^a Djab. 144:15.

14 Ti ēnggonna linggih andjeunna teh
 neutenp ka sakabéh djalma ensi boemi.
 15 'Nja andjeunna noe ngadjadikeun ha-
 tena sarereja, sarta nēgēskeun sakabéh
 pagaweanana.

16 Taja radja disalamētkeun sabab loba
 balad; prawira teu dirahajoekeun pedah
 17 rosa tanaga. 'Koeda gaplah kana oeng-
 goel, djeung teu ngaleupaskeun koe gēde
 pèrkosana.

18 Saēnjana, ^a sotja Pangeran ningali-
 keun ka noe sarjeun koe andjeunna,
 ka sakoer noe ngarèp-ngarèp kana ka-
 19 asihanana; 'kērsa ngaleupaskeun nja-

wana tina maot, ^b djeung dihariroepan
keur mangsa patjèklik. *a* Djab. 34 : 16.

^b Djab. 37 : 19.

- 20 Njawa koering sadaja ngantos-ngantos
tos ka Pangeran; nja andjeunna noe
djadi panoeloeng djeung kèpèng koering
21 sadaja. 'Karana hate koering sadaja pi-
boengaeum di djero andjeunna, sabab
koering pada ngandèl ka padjèngana-
22 na noe langkoeng soetji. 'Moegi kaäsi-
han andjeun, Pangeran! ngoengkoelan
ka koering sadaja, sakoemaha koering
nja ngalarèp-ngarèp ka andjeun.

DJABOER 34.

Damèlan Dawoed, ^a sanggeus Dawoed
ngowahan boedina di hareupeun Abi-
melek, sarta koe Abimelek didjongklo-
keun, toeloelj angkat. *a* 1 Sam. 21 : 12.

2 Kaola sèdja njoekoerkeun ka Pange-
ran salalawasna; pamoedji ka andjeunna
piajaeun dina biwir kaola teu pètot-
pètot.

3 Njawa kaola rek moedji maneh tina
hal Pangeran, soepaja noe sareh pada
ngadenge sarta baroengaeum.

4 Tjing, barantoe ka kaola ngagoeng-
keun Pangeran; hajoe, oerang loehoer-
keun padjènganana djeung kaola.

5 Kaola tadi nejangna Pangeran, sarta
kaola dikaboel, bari dika-loewarkeun
ti sakabeh kasijeun kaola.

6 Eta teh malèntjong na andjeunna,
seg pada gèbjar; sarta beungeutna moal
datang ka era.

7 'Ijen noe balangsak sasambat, sarta
koe Pangeran dimakboel, bari disala-
mètkeun ti sakabeh kasoesianana.

a Djab. 91 : 15.

8 Malaikat Pangeran masanggrahan sa-
koeriling noe sarijeun koe andjeunna,
sarta koe eta pada didjait.

9 Sing pada ngarasa djeung sing ara-
was, jen Pangeran teh moerah; ^a bag-
dja témèn djalma noe njalindoeng ka
andjeunna!

a Djab. 2 : 12.

10 Sing sarijeun koe Pangeran, eh para-
soetjina! karana noe sarijeun koe an-
djeunna euweuh kakoerang.

11 'Singa ngora sok ngalangkroek djeung
langlajeuseun; dèmi noe harejangan Pa-
ngeran mah hanteu kakoerangan naon-
naon noe bade. *a* Aj. 4 : 13.

12 Tjing, baroedak! darengekeun kaola;
koe kaola dek dipagahan sijeun koe
Pangeran.

13 'Saha djalma hajang hiroep, soeka
pandjang oemoer, mambrih nendjo ka-
bagdjaän? *a* 1 Petr. 3 : 10.

14 Koedoe ngaraksa letah maneh tina
ngomong goreng; kitoe deui biwir ma-
neh tina ngomong tjidra.

15 Koedoe njingkir tina kagorengan, sar-
ta milampah kahadean; ^a koedoe nijjar
karoentoetan, sarta ngobrek-ngobrek.

a Ibr. 12 : 14.

16 'Sotja Pangeran ningalikeun ka noe
balènr, sarta tjèpilna ngadangoekeun
ngadjèritna. *a* Djab. 33 : 18.

17 Pameunteun Pangeran bëndoe ka sa-
koer noe migawe goreng, moenggah
ingètan ka dinja dibasmi, dileungitkeun
ti boemi.

18 Dèmi itoe mah sasambat, sarta koe
Pangeran dimakboel, bari dika-loewar-
keun ti sakabeh kasoesianana.

19 'Pangeran teh deukeut ka noe peu-
peus hatena, sarta njalamètkeun ka noe
rèmoek soekmana. *a* Djab. 51 : 19.

20 Noe bènèr sok loba katjilakaän, ta-
tapi koe Pangeran dika-loewarkeun ti
eta sakabehna.

21 'Andjeunna ngaraksa sakabeh toe-
langna; toelangna sahidji ge moal di-
potongkeun. *a* Joh. 19 : 36.

22 Kagorengan matak maehkeun ka noe
doraka; sarta noe miguleuh ka noe
bènèr, tangtoe njandang lara.

23 Pangeran ngaleupaskeun njawa abdi-
abdina, sarta sakoer noe njalindoeng ka
andjeunna moal njandang lara.

DJABOER 35.

Damèlan Dawoed.

Noen Pangeran! ^a moegi madoean
ka noe madoean ka koering; moegi
mèrangan ka noe mèrangan ka koering.

2 'Mangga, njandak tameng sarèng kè-
pèng; moegi geura ngadég, mitoeloeng

3 ka koering! 'Mangga geura njaboet toem-
bak, bari mègat djalan, ngahalangan
noe ngaroedag ka koering; moegi nim-
balan ka njawa koering; Ijeu kami ka-
salamètan maneh. *a* 1 Sam. 24 : 16.

4 'Sakoer noe ngarah pati koering moegi
sina mareunang era sarèng lara; sakoer
noe mikiran pitjilakaean koering sina

- aloendoer ka toekang saréng meunang
 5 wirang. 'Moegi sina djaradi ^b sapérto
 hoeoet katëbak angin; nja moegi di-
 djongklokkeun koe Malaikat Pangeran.
 6 'Djalanna sina poëk nja leueur, saréng
 sina diaroadag koe Malaikat Pangeran.
^a Djab. 40: 15. ^b Djab. 1: 4; 83: 14.
- 7 Karana eta teh baris koering njoem-
 poetkeun rawena piloewang taja sabab;
 pada miloewang ka njawa koering taja
 8 sabab. 'Moegi sina kadatangan karoek-
 sakan teu kanjahoan; ^a saréng sina beu-
 nang koe rawena sorangan, noe koe
 manehna disoempoetkeun; laboehna ka
 dinja sina roeksak. ^a Djab. 9: 16.
- 9 Ana kitoe mah njawa koering pigë-
 raheun di djëro Pangeran, nja piatoheun
 10 tina sabab pitoeloengna. 'Sadajana toe-
 lang koering bade aroendjoekan: Noen
 Pangeran! ^a saha noe nandingan ka an-
 djeun? Noe balangsak koe andjeun di-
 leupaskeun ti noe bédas ti batan ma-
 nehna; nja ngaleupaskeun noe balangsak
 saréng waloerat ti noe ngarampananinja.
^a Djab. 89: 7.
- 11 Koering dimoesoeh koe saksi noe
 nganijaja; noe hanteu kanjahoan koe
 koering koe eta ditanjakeun ka koe-
 12 ring. 'Hade koe eta dibalës goreng ka
 koering; njawa koering tinggal njora-
 13 ngan. 'Ari moenggoeh koering mah,
 basa eta géring, pake koering karoeng;
 koering mijasat diri koe poewasa, sa-
 réng panëda koering malik ka dada
 koering.
- 14 Ari lambah koering kawas eta teh
 sobat, kawas përnah doeloer ka koe-
 ring; nja koering teh mësoem toemoeng-
 15 koel, kawas noe prihatin katinggal in-
 doeng. 'Doepi mangsa koering tidikës,
 eta teh baroengagheun saréng loewad-
 lijoed; djalma hina ngalijoed ka koering,
 noe koe koering teu kanjahoan; pada
 ngarërédjet ka koering teu eureun-
 16 eureun; 'ibarat djalma moenapek nja
 toekang mojk keur tjoetjoerak, nja
 kitoe eta teh kërat-kërot hoentoena
 ka koering.
- 17 Noen Goesti! sabaraha pilamiunana
 deui koe andjeun ditanggab bae? Moegi
 ngoendoerkeun njawa koering ti karoek-
 sakan eta djalma, nja lëlëmboetan koe-
 18 ring oendoerkeun ti singa! 'Koering ^a
 sëlja nganoehoenkeun ka andjeun dina

pakoempoelan gëde, nja sëlja moedji
 ka andjeun di téngah oemat loba.

^a Djab. 22: 26; 40: 10.

- 19 Moesoeh koering djalan palseo moegi
 oelah sina baroengah koe hal koering;
^a noe migeuleuh ka koering taja sabab
 20 oelah sina koetjap-kitjeup. 'Karana ngaromongna lain mawa salamët; sajak-
 tosna malikiran tipoe-daja, ngagorengan
 21 ka djalma anténg eusi tanah. 'Saréng
 pada njalangapkeun soengoetna tina
 hal koering, aromongna: ^b Poewas, poe-
 was, koe panon oerang kadeuleu!
^a Djab. 69: 5. ^b Djab. 70: 4.
- 22 Noen Pangeran! koe andjeun kati-
 ngali; moegi oelah ngantëp; noen Goesti!
 23 moegi oelah djaoeh ti koering. 'Mangga
 geura tanghi saréng ngadëg, bade ma-
 parin kaädilan ka koering; noen Allah
 koering saréng Goesti koering! moegi
 24 ngaroeskeun padoe koering. 'Moegi
 ngabënëran ka koering noemoetkeun
 kaädilan andjeun, noen Pangeran, Al-
 lah koering! sangkan eta oelah baroe-
 ngaheun koe hal koering.

- 25 Oelah sina ngaromong sadjëro hatena:
 Poewas, boekti kahajang oerang. Oelah
 sina ngaromong: Koe oerang eta teh
 26 geus dilëglëg. 'Moegi sina mareunang era
 saréng wirang sarejana noe baroengah
 koe hal katjilakaan koering; ^a moegi
 sina njarandang kaeraan saréng kawir-
 rangangan sakoer noe ngagëdekeun maneh
 ngagorengan ka koering. ^a Djab. 132: 18.

- 27 ^a Moegi sakoer noe soeka kana ka-
 bënëran koering sina sarénggak saréng
 baroengah; saréng sina njarëboet teu
 pëtöt-pëtöt: Sing diagoengkeun Pange-
 ran, noe misoeka kana kasalamëtan ab-
 28 dina! 'Ana kitoe mah letah koering bade
 ngoetjapkeun kabënëran andjeun, saréng
 ngoetjapkeun poedjian andjeun sapopoë.
^a Djab. 40: 17.

DJABOER 36.

Pikeun kokolot njanji; damëlan Dawoed,
 abdi Pangeran.

- 2 Woeroek hal kamasjatan djalma doraka
 di sadjëro hate koering kijeu: ^a Di hareu-
 peun panonna taja pisan sijeun koe Al-
 3 lah. 'Karana eta sok ngolo-ngolo ma-
 neh dina angkeuhna sorangan, jen moal
 kapëndak kadorakaanana sarta moal
 dipikageuleuh.
^a Roem 3: 18.

- 4 Ari omongan bivirna doraka djeung
palseo; lampah pintër lampah hade koe
5 eta ditinggal. 'Noe koe eta dipikiran
a dina pangheésanana nja kadorakaän;
ajana dina djalan noe teu hade; kago-
rengan koe eta teu dipikajid. a Mk. 2: 1.
- 6 Noen Pangeran! a kaäsihan andjeun
dongkap ka langit; kajaktosan andjeun
7 doemoegi ka mega. 'Kaädilan andjeun
sapertos goenoeng-goenoeng Allah; hoe-
koeman andjeun lir sagara djero; ma-
noesa saréng sasatoan koe andjeun di-
pitoeloeng, Pangeran! a Djab. 57: 11.
- 8 Amboe, koe moelja kaäsihan andjeun,
noen Allah! noe mawi anak Adam nja-
lindoeng a kana aoeb djangdjang andjeun.
- 9 'Pada sareubeuheun pisan b koe gadjih-
gadjih gédong andjeun; saréng koe an-
djeun pada diinoeman tina waloengan
10 kasoekaän kagoengan andjeun. 'Karan-
tén nja di andjeun ajana soemoer ka-
hiroepan; c dina tjaäng andjeun koering
pada nendjo tjaäng. a Roet 2: 12.
b Djab. 65: 5. c 2 Kor. 4: 6.
- 11 Moegi sing djongdjong kaäsihan an-
djeun ka sakoer noe nganjahokeun ka
andjeun; kitoe deui kaädilan andjeun ka
12 sakoer noe saestoe hatena. 'Moegi koe-
ring oelah kasorang soekoe djalma ka-
magoengan, saréng koering oelah disina
oeprak-aproek koe leungeun djalma do-
13 raka. 'Di dinja noe njarijeun kadora-
kaän geus pada laboeh; pada tidjng-
klok, sarta moal barisaeun hoedang deui.

DJABOER 37.

Damélan Dawoed.

- Maneh a oelah panas ati tina sabab
bangsat-bangsatsat; oelah sirik ka noe
2 marigawe kagorengan. 'Karana saperti
djoekoet, eta teh gantjang diarit; sarta
tjara daoen hedjo, eta teh tereh araloem.
a Sil. 23: 17; 24: 19.
- 3 Koedoe ngandél ka Pangeran, djeung
milampah kahadean; koedoe ngénggon-
nan boemi, bari ngingoe kajaktian.
- 4 'Djeung masing soeka-boengah koe hal
Pangeran; ana kitoe mah maneh koe
andjeunna tangtoe dipaparin sakahajang
hate maneh.
- 5 a Djalan maneh sanggakeun ka Pa-
ngeran; sarta sing ngandél ka andjeunna;
tangtoe andjeunna noe pingeroeseun;
6 'sarta bakal ngabidjilkeun kabénéran

- maneh saperti tjaäng, kitoe deui hak
maneh tjara téngah poë. a Djab. 55: 23.
- 7 a Koedoe asrah ka Pangeran, bari
ngantos-ngantos ka andjeunna; maneh
oelah panas ati tina sabab djalma noe
loeloes djalanna, tina sabab djalma noe
migawe kadjoeligan. a Djab. 62: 6; Jcs. 30: 15.
- 8 Koedoe njégah napsoe djeung ning-
galkeun ambék; maneh oelah panas ati;
ngan noengtoen kana lampah goreng.
- 9 'Karana bangsat tangtoe dibarasmí;
dëmi sakoer noe ngarëp-ngarëp ka Pa-
ngeran mah, a nja eta noe bakal ka-
warisan boemi. a Sil. 2: 21.
- 10 Sarta sakeudeung deui a djalma do-
raka teh euweuh; ana koe maneh di-
tëgëskeun ka énggonna, sihareng geus
11 teu aja. 'Dëmi b anoe sareh mah bakal
kawarisan boemi, sarta bakal saroeka-
boengah pedah rosa nja kasénangan.
a Aj. 20: 9. b Mat. 5: 5.
- 12 Noe doraka ngarah ka noe bënëer,
a sarta kërät-këröt hoentoena ka dinja.
- 13 'Koe Goesti b eta teh digoemoedjéng-
keun; karana langkoeng waspaos jen
éngke datang poëanana. a Djab. 35: 16;
Lal. 7: 54. b Djab. 2: 4.
- 14 Noe doraka ngabaték pëdangna djeung
mëntang gondewana, karëpna ngaroe-
boehkeun noe balangsak nja waloerat,
a pambrihna meuntjit noe saestoe dja-
15 lanna. 'Pëdangna bakal noëblës ka ha-
tena sorangan, djeung gondewana bakal
dipotongkeun. a Djab. 44: 23.
- 16 a Mënding noe saentik bogana djalma
bënëer djeung kasoegihan djalma doraka
17 reja pisan. 'Karana b leungeun djalma
doraka bakal dipotongkeun; tatapi Pa-
ngeran ngadeudeul ka noe balënëer.
a Sil. 15: 16. b Djab. 10: 15.
- 18 Pangeran langkoeng oeninga dina
oemoer djalma noe satëmënna, sarta mi-
19 likna pitëtëpeun salalanggëngna. 'Moal
meunang era dina mangsa aja katjila-
kaän, a sarta dina oesoem patjéklik tang-
toe piseubeuheun. a Djab. 33: 19.
- 20 Sabalikna noe doraka bakal laleungit;
ari moesoeh Pangeran pidjadieum sa-
përti përhijasan sampalan; pibejakeun
satjara haseup bejakna.
- 21 Noe doraka ngindjeum, sarta teu ma-
jar deui; dëmi noe bënëer mah karoe-
22 njaän sarta berehan. 'Karana djalma
noe dibërkahan koe andjeunna a bakal

kawarisan boemi; dëmi djalma noe keuna panjapa andjeunna mah tangtoe dibasmi. *a Mat. 25 : 34.*

23 Langkah djalma dipageuhkeun koe moenggoehing Pangeran, sarta djalalan
24 noe kitoe dianggo kasoeka. 'Lamoen laboeh, moal koengsi tigédëboeg; karana koe Pangeran dihajenkan leungeunna.

25 Kaola ti ngongora datang ka geus kolot tatjan nendjo *a* djalma noe bënë ditilarkéun, atawa toeroenanana djadja-
26 loek hakaneun. 'Sapopoë eta teh karoe-njaän sarta mere ngindjeun, djeung toeroenanana matak bërkah. *a Loek. 22 : 35.*

27 *a* Koedoe njingkir tina kagorengan sarta milampah kahadean, tangtoe maneh matoeh salalanggëngna. 'Karana Pangeran *b* misoeka kana kaadilan, sarta moal nilarkeun kaasihna. Pada diraksa salalanggëngna; dëmi toeroenan djalma

28 doraka mah bakal dibasmi. 'Noe balënë bakal kawarisan boemi, sarta ngënggonan inja salalawasna. *a Djab. 34 : 15. b Djab. 33 : 5.*

30 Biwir djalma bënë ngoetjapkeun kapintëran, sarta letahna ngomongkeun noe téroes djeung hoekoem. 'Toret Allahna *a* aja di djero hatena; nintjakna moal tidjalikeuh. *a Jës. 51 : 7.*

32 *a* Noe doraka ngintip ka noe bënë, noe dipalar maehan ka dinja. 'Pangeran moal njërahkeun inja ka leungeunna, sarta moal disalahkeun dina mangsa dihoekoeman. *a Djab. 10 : 8.*

34 Koedoe ngarëp-ngarëp ka Pangeran, sarta ngestoekeun djalanna, tangtoe maneh koe andjeunna dika-loehoerkeun, soepaja ngamilik boemi; dimana noe daroraka dibasmi, koe maneh pikaten-djoëun.

35 Kaola nendjo hidji djalma doraka sarta lalim, ngarangkadak sapërta kai noe asal boemi, moeloes pisan. 'Toeloej aja noe ngaliwat, *a* doemadakan eta geus teu aja; ana koe kaola ditejangan, wëleh teu kapanggih. *a Aj. 5 : 3.*

37 Koedoe ngawaskeun noe satëmëna, djeung nëgëskeun noe saestoe; karana djalma kitoe pitoengtoengeunana salamët. 'Ari noe migawe masijat mah tangtoe ditoempoer sarerejana; djalma doraka pitoengtoengeunana dibasmi.

38 Dëmi noe balënë meunang kasalamëtan ti Pangeran; *a* nja andjeunna noe minangka bentengna dina waktoe aja

40 kasoekëran. 'Nja Pangeran noe mitoe-loeng sarta ngaleupaskeun ka darinja; pada dileupaskeun ti noe daroraka; geus tangtoe pada disalamëtkeun, sabab nja-lindoeng ka andjeunna. *a Djab. 46 : 2.*

DJABOER 38.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed, pikeun ngelingkeun.

2 Noen Pangeran! *a* moegi oelah njiksa ka koering sadjéro andjeun bëndoe; sarëng moegi oelah mëpërih ka koering

3 sadjéro andjeun wëra. 'Karantën *b* djamparing andjeun amlës ka koering, sarëng panangan andjeun ngaheumpikan ka koering. *a Tjab. 6 : 2. b Aj. 6 : 4.*

4 Taja pisan waloejana dina daging koering tina sabab bënëndoe andjeun; taja pisan kasëngangan dina toelang-toelang

5 koering tina sabab dosa koering. 'Karantën kadorakaän koering *a* lapoet tina sirah koering; sapërtoes tanggoengan noe beurat, eta teh beurat teuing ka koering. *a Esr. 9 : 6.*

6 Bohak koering baoe bijoek sarëng boeroek tina sabab kapaloengan koering.

7 'Koering teh bëngkoeng, nja toengkoel langkoeng-langkoeng; sapopoë koering teh leumpang prihatin.

8 Karantën tjangkeng koering pinoeh koe babareuhan; sarëng taja pisan waloejana dina daging koering. 'Koering lalëuleus, asa rarëmoek langkoeng-langkoeng; koering teh babaoeng tina harëgoengan hate koering.

10 Noen Goesti! sadajana kahajang koering ngagëlar di pajoeneun andjeun, sarëng roemahoeh koering hanteu kaalangan ka andjeun. 'Hate koering ratoeg këkëtëgna; tanaga koering geus ninggalkéun ka koering; sarëng tjahja mata koering, eta ge geus teu aja di koering.

12 *a* Kanjaäh koering sarëng sobat koering narangtoeng anggang ti balahi koering; baraja koering pada nangtoeng

13 ti kadjaeohan. 'Ari noe ngarah pati koering pada masang ridjët nabëunan koering; sarëng noe mambrih katjilakaän koering pada mitjamtjamkeun pibalahiëun, sapopoë eta ngan ngarang tipodaja bae. *a Aj. 19 : 14; Djab. 88 : 9.*

14 Doepi koering teja sapërtoes noe torek, koering teu ngoepingkeun; sarëng koering sapërtoes noe bisoe, anoe teu

15 ngangahkeun biwirna. 'Estoe koering teh djadi sapertos djalma noe teu ngadenge, saréng dina biwirna taja pidjawabeun.

16 Karantén koering ngarèp-ngarèp ka andjeun, Pangeran! tinangtos andjeun ngaboelkeun, noen Goesti, Allah koering!

17 'Karantén pioendjoe koering: ^a Eta teh moegi oelah sina baroengah koe hal koering; manawi soekoe koering tidjalikeuh, tinangtos eta pada ngagè-dekeun maneh ngagorengan ka koering.

^a Djab. 35:19, 24.

18 Karantén koering babakoe tidikésan; kasangsaraan koering ngagèlar di hareupeun koering teu pètöt-pètöt. 'Karantén ^a koering ngoendjoekeun kadorakaan koering; koering teh soesah tina dosa-dosa koering.

^a Djab. 32:5.

20 Doepi satroe koering mah hariroep nja barédas; noe migeuleuh ka koering 21 djalan palsoe nja loba pisan. 'Saréng ^a noe ka koering malés hade koe goreng pada ngamosoeh ka koering, tina sabab koering ngobrek kana kahadean.

^a Djab. 35:12; 109:5.

22 Moegi oelah nilarkeun ka koering, Pangeran! Noen, Allah koering! moegi 23 oelah djaoeh ti koering. 'Moegi ^a sing enggal mitoeloeng ka koering, noen Goesti, kasalamétan koering!

^a Djab. 40:14.

DJABOER 39.

Pikeun kokolot njanji, pikeun ^a Jédoe-toen. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

^a 1 Bab. 25:1.

2 Tadina pikir kaola: Aing dek ngaraksa djalan diri, oelah koengsi migawe dosa koe letah; aing dek ngaraksa biwir sorangan, diwèngkoe, sapandjang noe doraka teh masih aja di hareupeun aing.

3 'Kaoela ngabisoe, asrah, tjitjing, njégh kasoekaän; tatapi kasangsaraan kaoela 4 beuki ripoe. 'Áti kaoela djadi panas di djero awak; aja seuneu ngéntab-ngéntab dina pikikiran kaoela; pok kaoela oendjoean koe letah:

5 Noen Pangeran! ^a moegi koering paparin njaho pitoengtoengeun koering, saréng pèrkawis oekoeran oemoer koering, soepaja koering t'érang, sakitoe tereh 6 koering roeksak. 'Salèrèsna, oemoer koering koe andjeun ditangtoskeun satampahéun bae; hiroep koering sasat euweuh di pajoeneun andjeun; ^b estoe oenggal-

oenggal manoesa, satètég-tètégna oge, 7 ngan sija-sija bae. Selah. 'Estoe djalma loemakoe teh ^c satjara wawajangan; estoe karoesohanana sija-sija bae; ^d lampahna noempoekeun, saréng teu njahoéun noe pimoeloengeun inja.

^a Djab. 90:12.

^b Djab. 144:4. ^c Aj. 14:1, 2. ^d Loek. 12:20.

8 Doepi ajeuna, naon noe koe koering dianos-antos, noen Goesti? Pangarèp-ngarèp koering teh nja ka andjeun.

9 'Moegi-moegi ngaleupaskeun koering ti sadajana kamasijatan koering; moegi koering oelah didjadikeun hinakeuneun 10 djalma boeroeng. 'Koering teh ngabisoe, moal ngangahkeun biwir; karantén 11 nja andjeun noe ngadamél kitoe. 'Balahi andjeun moegi ditjandak ti koering; ^a tina dipérangan koe panangan andjeun noe mawi koering dongkap ka roeksak.

12 'Tijap-tijap andjeun mēpèrih ka djalma lantaran siksaan tina hal kadorakaan, kaalloesana koe andjeun disina lēboer, sapertos koe toko. Estoe oenggal-oenggal manoesa sija-sija bae. Selah.

^a Djab. 32:4.

13 Noen Pangeran! ^a moegi ngamakboel ka panéda koering; moegi ngandangoekeun ka djédjéritan koering; moegi oelah ngantép ka tji-panon koering; ^b karantén koering teh semah di andjeun, nja djalma madjik, sapertos sadajana karoehoen 14 koering. 'Moegi-moegi ^c ngalijeus ka koering, sangkan koering njéngankeun diri, memeh koering mijang, saréng hanteu aja.

^a Djab. 5:2, 3. ^b 1 Bab. 29:15; 1 Petr. 2:11.

^c Aj. 10:20.

DJABOER 40.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Koering ngarèp-ngarèp ka Pangeran njoso pisan; sarta andjeunna tjondong ka koering, ngandangoekeun djédjéritan 3 koering. 'Ari koering teh koe andjeunna dihandjatkeun ti djero lombang pangroeksakan, ^a ti djero leutak lédok, bari soekoe koering disina nangtoeng dina batoe tjadas, tintjak koering disina pagéuh. 'Sarta andjeunna dina soengoe koering maparin ^b poepoedjian anjar, hidji njanjian pikeun ka Allah orang. Loba pisan noe bakal narendjo, sarta sarjeun, djeung ngarandél ka Pangeran.

^a Djab. 69:3. ^b Djab. 33:3.

5 Bagdja témén djalma noe ngandélna

ka Pangeran, djeung hanteu njanghareup ka noe aradigoeng atawa ka noe njiumpang kana bohong. 'Noen Pangeran, Allah koering! pirang-pirang moedjidjat andjeun saréng pangérsakeun andjeun, noe koe andjeun didamel ka koering sadaja; taja pisan bandingan andjeun; ari koe koering rek diséboetkeun saréng ditjatoerkeun, loba teuing, taja bilanganana.

7 Koerban peuntjitan saréng koerban kadaharan mah koe andjeun teu dianggo kasoeka; koering koe andjeun ditotoskeun tjeuli; ^a koerban doeroekan saréng koerban dosa koe andjeun hanteu dipoendoet. 'Tidinja koering oendjoekan: Noen, ijeu koering dongkap; ^b dina kitab goeloengan hal koering geus disératkeun; ⁹ 'kasoeka koering ngalampahkeun pangérsa andjeun, noen Allah! ^c saréng toret andjeun aja di djéro hate koering.

^a Djab. 51: 18. ^b Joh. 5: 39. ^c Djab. 37: 31; Jcs. 51: 7.

10 Koering ngawartakeun kabéhéran andjeun ^a dina pakoempoelan géde; salérsna, biwir koering koe koering teu ditoelek; noen Pangeran! andjeun langkitong oeninga. 'Kabéhéran andjeun koe koering teu dirimboenan di djéro hate koering; katoehoean andjeun saréng kalamétan andjeun koe koering dioerwarkeun; kaásihan andjeun saréng kajaktosan andjeun koe koering teu disalingkoehkeun dina pakoempoelan géde.

^a Djab. 35: 18.

12 Ari andjeun, Pangeran! moegi oelah noelak kawélasan andjeun ka koering; ^a kaásihan andjeun saréng kajaktosan andjeun moegi sina ngadjaraga ka koering teu pétot-pétot. 'Karantén koering karijoeng koe katjilakaän, moenggh taja bilanganana; koering teh kaboeroe koe kadorakaän koering, saréng koering teu bisa nendjo; ^b ari lobana ngoengkoelan boeok koering, saréng hate koering geus nunggalkeun ka koering.

^a Djab. 57: 4. ^b Djab. 69: 5.

14 Noen Pangeran! moegi aja pangérsa ngaleupaskeun ka koering; ^a noen Pangeran! moegi sing enggal mitoeloeng ¹⁵ ka koering. 'Moegi ^b sina mareunang era saréng wirang sarejana noe ngarah pati koering, pambrihna ditiwaskeun; moegi sina aloendoer ka toekang saréng mareunang lara sakoer noe soeka kana

16 pitjilakaean koering. 'Moegi sina méléngék tina bawaning kaeraänana sakoer noe ngaromong hal koering: Poewas! poewas!

^a Djab. 70: 2. ^b Djab. 35: 4, 26.

17 Moegi sadajana noe nejangnan andjeun sina aratoh saréng baroengah di djéro andjeun; ^a sakoer noe soeka kana kalamétan andjeun moegi sina njaréboet teu pétot-pétot: Sing diagoengkeun Pangeran! 'Ari koering teja nja balangsak nja waloeat, nanging Goesti ngamanah ka koering. Nja andjeun noe mitoeloeng saréng ngalenpaskeun ka koering; noen, Allah koering! moegi oelah ngalami-keun.

^a Djab. 35: 27.

DJABOER 41.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan Dawoed.

2 Bagdja témén djalma, noe oetama lampahna ka noe malarat; samangsa aja katjilakaän, tangtoe dirahajoekeun koe Pangeran. 'Koe Pangeran noe kitoe tangtoe diraksa djeung dihiroepan; tanwande dibagdjakeun di boemi; ^a toer koe andjeun moal diselehkeun ka pika-
4 répeun moesoehna. 'Koe Pangeran tangtoe ditanggeuj dina pangheésanana mangsa géring; tijap-tijap boga panjakit saénggonna kabeh koe andjeun disalin.

^a Djab. 27: 12.

5 Pioendjoek koering: Noen Pangeran! moegi aja sih-koernija ka koering; moegi-moegi njageurkeun njawa koering; karantén koering gadoeh dosa ka andjeun. ⁶ 'Moesoeh koering ngaromong awon hal koering; [pokna]: Iraha eta pipaehun ⁷ sarta leungit ngaranna? 'Saréng satijap-tijap datang ngalajad, sok ngomong bohong; hatena ngoempoel-ngoempoelkeun kagorengan baris dirina; djol ka loewar, tjatjarita.

8 Sadajana noe geuleuh ka koering harewosan saréng batoer-batoer ngagorengan koering; pada mikiran anoe baris pitjilakaean koering; [pokna]: 'Aja pèrkara matak tiwas ditamplokkeun ka manehna; sarta ajeuna manehna keur ngalondjor teh moal hoedang deui. 'Sanadjan djalma noe roentoet saréng koering, anoe koe koering diandél, ^a noe sok daharan roti koering, ajeuna geus ngagakeun soekoe ka koering.

^a Joh. 13: 18.

11 Doepi andjeun, Pangeran! moegi aja

sih-koernija ka koering, saréng moegi koering dihoedangeun deui; seug koering sédja malès ka darinja. 'Djalan kitoe koering teh pitérangeun, jen koering koe andjeun diango kasoeka, jen moesoeh koering moal koengsi soerak tina hal koering. 'Ari mênggahing koering teja koe andjeun ditétépkeun dina katéménan koering, saréng koering koe andjeun dikérsakeun marék di pajoe-neun andjeun salalanggéngna.

14 Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil, ti kalanggéngan dongkap ka kalanggéngan deui! Amin, amin.

DJABOER 42.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu pangwoeroek ^a poetra-poetoe Korah. ^a 2 Bab. 20 : 19.

2 Sapértos oentjal njoso hajang kana waloeangan tjai, nja kitoe njawa koering njoso hajang ka andjeun, noen Allah! 'Njawa koering ^a halabhabeun ka Allah, nja ka Allah noe hiroep. Iraha koering piasoepeun, ngadeuheus ka pajoe-neun Allah? 'Tji-mata koering ^b noe djadi kahakanan koering beurang-peuting, ^c reh sapopoé aja noe ngomong ka koering: Di mana ajeuna Allah manéh? 'Eta koering sok ngingétkeun, ^d bari ngoetjoetkeun njawa di sadjéro koering, jen koering tadina sok miloe saréng noe ngaleut, leumpang ka gédong Allah, kalawan sowara senggak saréng pamoedji, mangpirang-pirang noe milampah pesta. 'Eh njawa! naha wét ngahéloek, sarta goellingasahan di sadjéro kaola? Sing ngarép-ngarép ka Allah; karana kaola tangtoe moedji deui ka andjeunna tina pitoeloeng pameunteuna. ^a Djab. 63 : 2. ^b Djab. 80 : 6. ^c Djab. 79 : 10. ^d Aj. 30 : 16.

7 Noen, Allah koering! njawa koering ngahéloek di sadjéro koering; sabab kitoe koering ingét ka andjeun di tanah tji Jordan saréng Hermon, di goe-noeng leutik. 'Djoengkrang njéloekan ka djoengkrang deui, keur ngaoeroeh tjoeroeg andjeun; sadajana lambak saréng ombak andjeun geus njarorang ka koering. 'Pangeran tangtoe miwarang kaasihanaana ti beurang, sarta ti peuting njanjian andjeunna piajaeun di koering, nja panéda ka Allahing hiroep koering. 'Koering rek oendjoekan ka

Allah, batoe tjadas koering: Naha mana lali ka koering? ^a koe naon koering kédah leumpang mésoem, tina panganijaja moesoeh? 'Koering dihihina koe noe njoesoekér ka koering, asa ditiiran nja toelang, reh ngaromongna ka koering sapopoé: Di mana ajeuna Allah manéh? 'Eh njawa! naha wét ngahéloek, sarta koe naon goellingasahan di sadjéro kaola? Sing ngarép-ngarép ka Allah; karana kaola tangtoe moedji deui ka andjeunna, noe djadi kasalamétan beungeut kaola sarta Allah kaola. ^a Djab. 35 : 14.

DJABOER 43.

Noen Allah! ^a moegi maparin kaadilan ka koering, saréng ^b moegi moetos padoe koering ka bangsa noe teu karoenjan; moegi ngaleupaskeun koering ti djalma noe palatjidra saréng awon. 'Karan-tén andjeun noe djadi Allahing kabédasan koering; naha mana koering dipitjeun koe andjeun? ^c koe naon koering kédah leumpang mésoem, tina panganijaja moesoeh? 'Moegi-moegi ngintoenkeun tjahja andjeun saréng kajaktosan andjeun; nja eta sina noejen ka koering, didongkapkeun ^d ka goenoeng andjeun noe soetji, saréng ka balandongan andjeun; soepaja koering ngadatangan ka altar Allah, ngadeuheus ka Allah kaboengahaning kagé-raham koering, saréng moedji ka andjeun, make katjapi, noen Allah, Allah koering! 'Eh njawa! ^e naha wét ngahéloek, sarta koe naon goellingasahan di sadjéro kaola? Sing ngarép-ngarép ka Allah; karana kaola tangtoe moedji deui ka andjeunna, noe djadi kasalamétan beungeut kaola sarta Allah kaola. ^a Djab. 26 : 1. ^b Djab. 119 : 154. ^c Djab. 42 : 10. ^d Tjab. 15 : 1. ^e Djab. 42 : 12.

DJABOER 44.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu pangwoeroek poetra-poetoe Korah.

2 Noen Allah! koering ngaroeping koe tjeuli, karoehoen koering pada njarijos ka koering; andjeun ngadamél hidji padamélan di djaman karoehoen, di djaman baheula. 'Panangan andjeun ^a geus njingkahkeun oerang kapir, doepi karoehoen mah koe andjeun dipélak; andjeun geus njilakakeun bangsa raja pisan, doepi karoehoen mah didjéngkar-

4 keun. 'Karantën pangmeunangkeunana tanah teh lain koe pëdangna, sarëng lain leungeunna sorangan noe njalamëtkeun ka dirina; pangdisalamëtkeunana teh koe panangan andjeun têngën, koe asta andjeun, sarëng koe tjahja pameunteu andjeun, sarehna karoheon koe andjeun dianggo kasoeka.

a Djab. 78:55; 80:9.

5 ^a Andjeun pisan Radja koering, noen Allah! Moegi ^b ka Jakoeb miwarang kasalamëtan! 'Sarëng andjeun koering bade nalemmgar ka noe njoesoekër ka koering; koe padjënengan andjeun koering bade ngaridëk ka noe ngamosoeh ka koering. 'Karantën koering moal ngandël ka gondewa koering; sarëng lain pëdang koering anoe bakal njalamëtkeun ka koering. 'Jaktosna mah nja andjeun noe njalamëtkeun koering sadaja ti noe njoesoekër ka koering; sarëng noe gareuleuh ka koering koe andjeun disina meunang era. 'Koering pada moedji maneh tina hal Allah sapopoëna; sarëng sëdja halatoer noehoen ka padjënengan andjeun salalanggënga. Selah.

a Djab. 74:12. *b* Djab. 24:6.

10 Orokaja ajeuna koering koe andjeun dipitjeun sarëng pada diwirangkeun, ^a da hanteu njarëngan boedal sarëng wadya-balad koering. 'Koering koe andjeun disina aloendoer ka toekang tina sabab satroe; sarëng noe gareuleuh ka koering dongkap ka ngarajahan sakarëp-karëp.

12 'Koering koe andjeun disarelehkeun saroepea domba hakaneun; sarëng ^b koering koe andjeun dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala bangsa kapir. 'Andjeun geus ngadjoewal oemat andjeun teu kalawan artos, hanteu dimabalkeun pangadjina.

a Djab. 60:12. *b* 5 Moesa 28:64.

14 ^a Koering sadaja koe andjeun geus didjadikeun hinakeuneun tatangga-tatangga koering, pojokeun sarëng tjotjotjotjoheun sakoer noe sakoeriling koering. 'Koering koe andjeun ^b geus didjadikeun misil di oerang kapir, sarëng matak gegebeg di bangsa-bangsa. 'Kawirangan koering sapopoë ngagëlar di hareupeun koering, sarëng koering kapipoetan koe kaeraän beungeut koering, 'tina sowara noe ngahihina sarëng noe ngagogoreng, tina sabab moesoeh sarëng noe ngarah malës.

a Djab. 31:12; 79:4.

b 1 Radj. 9:7.

18 Koering sadaja geus kadatangan sasmiskantën eta; parandene koering teu harilap ka andjeun, sarëng hanteu tji-dra ka përdjangdjan andjeun. 'Hate koering teu aloendoer ka toekang, sarëng tintjak koering hanteu njimpang ti djalan andjeun; 'padahal koering sadaja koe andjeun geus dirëmoekkeun di ënggon adjag, sarëng dilipoetan koe kanglangka maot. 'Saoepami koering harilap ka padjënengan Allah koering, sarëng nadahkeun leungeun ka aällahan bangsa sedjen mah, 'naha hal kitoe koe Allah moal kadongdon? Mapan andjeunna noe oeninga di sagala rasijah hate.

23 Sajaktosna ^a tina sabab andjeun koering sapopoë pada dipaehan; koering teh diitoengkeun saroepea domba penn-tjiteun. 'Noen Goesti! ^b moegi geura taughi; naha andjeun mana koelëm? Mangga geura goegah; mitjeun teh moegi oelah saëndëngna! 'Naha andjeun mana meungpeunan pameunteu, ngalalikeun kabalangsakan sarëng dikanijajana koering sadaja? 'Karantën njawa koering sadaja toengkoel kana lëmah, ^c badan koering narapël kana taneuh. 'Moegi geura ngadég, mitoeloeng ka koering sadaja; moegi-moegi koering pada dileupaskeun, koe karna kaäsihan andjeun!

a Roem 8:36. *b* Djab. 35:23; 59:5.

c Djab. 119:25.

DJABOER 45.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Bakoeng. Ijeun pangwoeroek poeta-poetoe Korah; njanjian kaäsihan.

a Djab 69:1.

2 Hate koering leber piomongeun matak soeka; pikir koering, noe dek dikarang përkawis Radja; letah koering ibarat kalam ahli sërät noe mahir.

3 'Andjeun teh mantjoer ngoengkoelan anak Adam; lambe andjeun dikoetjoeran sih-koernija; sabab kitoe andjeun teh dibërkahan koe Allah salalanggënga.

4 Eh prawira! mangga njoengkkëlangkeun pëdang andjeun dina gedeng, nganggo kaägoengan sarëng kamoeljaän andjeun.

5 'Mangga nitih, nganggo kamoeljaän andjeun; moegi sing loeloes; tina hal përkawis kajaktosan sarëng kaädilan sareh; tinangtos andjeun koe panangan andjeun têngën diwoeroekan përkawis matak sjeun. 'Djamparing

andjeun sareukeut; bangsa-bangsa bade raroeboeh di handapeun andjeun; keuna kana hate moesoeh-moesoeh Radja.

7 " Panglinggihan andjeun, noen Allah! tètép langgèng salalamina; tètèkèn karadjaan andjeun nja tètèkèn lémpèng.

8 'Andjeun misoeke kana kabèneran, migeuleuh kana kadorakaan; sabab kitoe noe mawi andjeun, noen Allah! koe Allah andjeun geus dilisahan koe lisah kaatohan, dilangkoengkeun tina rentjang andjeun. a lbr. 1: 8.

9 Sadajana panganggo andjeun seungit émoer, garoe sarèng kajoe manis; ti djero padaléman gading andjeun teh diboengahkeun koe tatabeuhan kawat.

10 'Dina istri andjeun noe moelja raja poetra radja-radja; prameswari ngadég téngéneun andjeun, nganggo émas Opir.

11 Eh poetri! reungeukeun, sarèng tingali, bari tjondongkeun tjépil andjeun; koe andjeun lalikeun bangsa andjeun, kitoe deui ka saeusi-boemi rama andjeun.

12 'Tinangtos Radja mikarésép kana kageulisan andjeun; karana Radja teh Goesti andjeun, mana moedoe njémbah ka andjeunna. 'Ari poetri Tiroes bakal njanggakeun pangabakti; " sakoer noe baleunghar di bangsa-bangsa bakal pada noenoeboen ka pajoeneun andjeun. a Djab. 72: 10.

14 Poetra radja noe istri teh woengkoel kamoeljaan di djero; panganggona sing-sarwa songket émas. 'Didjadjapkeun ka Radja nganggo soesoelaman; parawan, rentjangna noe ngariring, pada dideuheuskeun ka andjeun. 'Didjadjapkeunana make sagala kaboengahan djeung kagèrahan; pada asoep ka padaléman Radja.

17 Karoehoen andjeun bade digéntos koe poetra-poetra andjeun, noe koe andjeun bade didjadikeun kapala, njangling saboemi kabeh. 'Koering sédja ngingétkeun padjénengan andjeun téroes ka sadaja toeroenan-toeroenan; sabab kitoe bangsa-bangsa bade maroedji ka andjeun langgèng salalamina.

DJABOER 46.

Pikeun kokolot njanji; make " sora leutik. Ijeu poepoedjian damélan poetra-poetoe Korah. a 1 Bab. 15: 20.

2 Allah nja panjalindoengan nja kabédasan oerang; " geus kapanggih pisan

djadi panoeloeng dina mangsa aja kararoeboeh. 'Sabab kitoe oerang teh moal sijeun, masih boemi datang ka barobah, nadjan goenoeng-goenoeng pindah ka tengah laoet. 'Kadjeun tjaina ngagoe-roeh, ngabodah, sarta goenoeng-goenoeng ngadaregdeg tina kamaogoengnana. Selah. a Djab. 37: 39.

5 Aja hidji waloengan, kokotjoranana ngabaroengahkeun " ka dajeh Allah, kasoetjaming balandongan noe Langkoeng

6 Agoeng. 'Allah linggih di téngah eta dajeh, moal datang ka ojak; koe Allah tangtoe diteloeng barang braj beurang.

7 'Bangsa-bangsa pada ngagoe-roeh, karadjaan-karadjaan arojag; andjeunna ngagéntra, seg boemi teh léboer. 'Pangeran sawadya-balad noe njaréngan ka oerang; Allah Jakoeb minangka koeta oerang noe loehoer. Selah. a Djab. 48: 2.

9 Hijap ka darjeu! tarendjokeun dadamelan Pangeran, noe ngajakeun karoeksakan di boemi; " noe ngeureunkeun pérang népi ka toengtoeng boemi; noe motongkeun gondawa djeung minggèskeun toembak; kareta didaroeroek koe seunen. 'Ingkeun koe maraneh, sarta kanjarahokeun jen ijeu kami Allah; kami kersa diagoengkeun di sagala bangsa,

12 kami kersa diagoengkeun di boemi. 'Pangeran sawadya-balad noe njaréngan ka oerang; Allah Jakoeb minangka koeta oerang noe loehoer. Selah.

DJABOER 47.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damélan poetra-poetoe Korah.

2 Eh sakabeh bangsa! " geura emprak-emprakan; geura soesoerakan ka Allah djeung sora ajeuh-ajeuhan! 'Karana Pangeran langkoeng loehoer, toer matak sijeun; nja Radja agoeng, njépéng saboemi kabeh. 'Bangsa-bangsa koe andjeunna dibawahkeun ka oerang, sarta kaom-kaom disina di handapeun soekoe

5 oerang. 'Andjeunna noe mangmilihkeun milik oerang, nja eta kaagoengan Jakoeb, noe koe andjeunna dipikaasih. Selah. a 2 Radj. 11: 12.

6 " Allah moenggh, dihormatan soesoerakan; Pangeran moenggh, dihormatan sora sangkakala. 'Geura maroedji ka Allah; geura maroedji! Geura maroedji ka Radja oerang; geura maroedji!

8 'Karana Allah noe djoemënëng Ra-
dja saboemi kabeh; geura maroedji koe
9 pangwoeroek! 'Allah noe ngaradjaän ka
oerang kapir; ^b Allah teh linggih dina
panglinggihanana noe soetji. ^a Djab. 68: 19.
^b Djab. 103: 19.

10 Para menak bangsa-bangsa karoem-
poel, asoep oemat Allah Ibrahim; ka-
rana sagala këpëng noe di boemi ka-
goengan Allah; andjeunna kalangkoeng
poendjoel.

DJABOER 48.

Ijeu poepoedjian djaboer damëlan poe-
tra-poetoe Korah.

2 Pangeran langkoeng agoeng, sarta
poedjieun liwat saking, ^a di dajeh Al-
lah oerang, ^b di goenoeng andjeunna
3 noe soetji. 'Goenoeng Sion, anoe sabeu-
lah ti kaler, ^c nagara Radja noe lang-
koeng agoeng, aloes pisan oendak-oen-
dakna, karësëpan saboemi kabeh.

^a Djab. 46: 5. ^b Djab. 2: 6. ^c Mat. 5: 35.

4 Allah di djëro gëdong-gëdongna na-
wiskeun andjeun ^a koeta noe loehoer.
5 'Karana, saënjana, radja-radja teh mok-
6 prok, pada madjoe babarëngan. 'Barang
ret narendjo, harita ge barëngongeun;
7 pada soemëblak, maringpijoet. 'Pada ka-
taradjang ngalëpër di dimja; njëri tjara
8 noe keur ngadjoeroe. 'Koe lantaran ^b
angin ti wetan andjeun ngabëtdjadkeun
9 kapal Tarsis. 'Sakoemaha noe koe oerang
kadenge teja, nja kitoe noe koe oerang
katarendjo di dajeh Pangeran sawadya-
balad, di dajeh Allah oerang; Allah
kërsa nëtëpkeuninja salalanggëngna.
Selah.

^a Djab. 46: 8. ^b Aj. 27: 21.

10 Noen Allah! koering ngaringëtkeun
kaäsihan andjeun di djëro kabah an-
djeun. 'Sapërtoes padjënëngan andjeun,
noen Allah! nja kitoe pisan poedjian
andjeun kongas ka toengtoeng boemi;
panangan andjeun têngën pinoeh koe
12 kaädilan. 'Goenoeng Sion koedoe boe-
ngah, anak-anak Joeda koedoe garërah,
tina sabab hoekoeman andjeun.

13 Geura pada ngoerilingan Sion, poetër
koe maraneh, sarta barilang papanggoe-
nganana; 'hate maraneh sing tégës ka
koetana, djeung koedoe alak-ilik ka
gëdong-gëdongna, soepaja maraneh tja-
tjarita ka toeroenan djaman mêngke.

15 'Karana ijeu Allah teh nja Allah oerang

langgëng salalawasna; andjeunna kërsa
noejoen ka oerang dongkap ka maot.

DJABOER 49.

Ipikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer
damëlan poetra-poetoe Korah.

2 Geura darengekeun ijeu, eh sakabeh
bangsa! rarëgëpkeun, eh sakoer priboe-
3 mi doenya, 'boh tjatjah boh menak,
noe beunghar djeung noe miskin sare-
4 jana! 'Biwir kaola bakal njatoerkeun
kapintëran, djeung hate kaola bakal
5 mikiran pangartian. 'Kaoela sëdja njon-
dongkeun tjeuli kaola ^a kana misil,
sëdja nganjatakeun soewal kaola make
katjapi.

^a Djab. 78: 2.

6 Keur naon kaola rek sijeun dina
mangsa aja katjilakaän, moen kaola
karijoeng koe kagorengan, dipontel?
7 'Sakoer noe ngarandël kana kamoekti-
anana, sarta maroedji maneh sabab
8 rosa kabeungharanana, 'hidji ge teu
pisan bisaeun ngaleupaskeun doeloer;
moal bisaeun ka Allah njanggakeun
9 pipanëboeseunana, '(da pipanëboeseun
njawana mahal teuing, mana koedoe
10 diingkeun bae salalanggëngna;) 'malar
sina djongdjon hiroep saëndëngna, oelah
11 koengsi ngarasa roewangan. 'Mapan
boekti, ^a noe palintër ge datang ka
paraeh, noe gëdjoel noe bodo sarejana
datang ka leungit, sarta ninggalkeun
12 kamoektianana ka noe sedjeu. 'Panjang-
kana, imahna pitëtëpeun salalanggëngna,
pangtjitjinganana bakal toeroen-toemoe-
roen; sok nêlahkeun ngaran sorangan
13 ka tanah-tanah. 'Kari-kari manoesa, ki-
lang moelja, moal pitëtëpeun; ^b ënjana
saroewa djeung sasatoan, noe datang
ka leungit.

^a Goer. 2: 16, 18. ^b Goer. 3: 19.

14 Tah, kitoe djalan sakoer noe ngandël
sorangan, djeung sakoer noe noetoer-
keun ka darinja, bari rarësëpeun ka bi-
15 wirna. Selah. 'Ibarat domba, pada di-
giringkeun ka ënggon noe paeh, seg
diarangan koe maot; ari djalma noe
saestoe bakal pada moerba ka darinja
ari geus isoek; sarta roepana datang
ka bejak di ënggon noe paeh, taja përn-
16 nah-përnahna atjan. 'Tatapi njawa ka-
oela mah ^a koe Allah tangtoe dileupas-
keun ti pangawasa ënggon noe paeh;
^b karana kaola koe andjeunna tangtoe
ditjandak. Selah.

^a Hos. 13: 14. ^b Djab. 73: 24.

17 Maneh oelah sijeun, lamoen aja djalma
 djadi beunghar, lamoen kamoeljaän
 18 imahna nambahan; 'karana ^a samangsa
 paeh, naon-naon oge moal aja noe koe
 manehna dibawa; kamoeljaänana moal
 19 toeroen noetoerkeun manehna.'Sanadjan
 djalma ngabèrkahan njawana eukeurna
 hiroep, sarta maneh dipoejji, doemeh
 20 ngoetamakeun diri maneh: 'geus tangtoe
 pidatangeun ka bangsa karoehoenna;
 moal narendjo deui tjaäng saëndéngna.
 21 'Manoesa, kilang moelja, ana teu boga
 pangarti mah, djadi saroeua djeung
 sasatoan, noe datang ka leungit.

^a 1 Tim. 6: 7.

DJABOER 50.

Ijeu djaboer damélan ^a Asap. ^a 1 Bab. 16: 5.

Allah, Allah Pangeran ngandika,
 sarta njaoer eusi boemi ^a ti sémét
 pangbidjilan panon-poè tépi ka pang-
 2 soeroepanana. 'Ti Sion, ^b noe tjatjap
 koe aloes, Allah teh ebreh djeung tjah-
 3 jana. 'Allah oerang ^c pisoempingean,
 sarta moal ngantép; ti pajoeneunana
 aja seuneu ngaléboer, sarta sakoebéng
 andjeunna aja angin riboet katjida pisan.

^a Djab. 113: 3. ^b Njanj. 2: 15. ^c Djab. 96: 13.

4 Andjeunna njaoer langit di loehoer,
 kitoe deui boemi, kérsa ngahoekoeman
 5 oematna. 'Geura koempoelkeun ka ka-
 mi kaäsih kami, ^a noe njarjeun pèr-
 djangdjian djeung kami make koerban!
 6 'Ari langit ngoewarkeun kaädilan an-
 djeunna; karana Allah pisan noe djadi
 Hakim. Selah.

^a 2 Moesa 24: 8.

7 Eh oemat kami! geura dengekeun;
 kami dek ngandika; eh Israil! kami
 dek ngingétan ka maneh; ijeu kami Al-
 8 lah, nja Allah maneh. 'Kami njiksa teh
 ka maneh lain tina hal koerban maneh;
 ari koerban maneh doeroekan aja di
 9 pajoeneun kami teu pètöt-pètöt. 'Mon-
 tong teuing kami teh njandak sapi la-
 laki ti imah maneh, atawa badot ti
 10 kandang maneh. 'Karana nja kami noe
 kagoengan sakabeh barahala leuweung,
 djeung sasatoan dina bareboe-reboe goe-
 11 noeng. 'Kami oeninga sakoer manoe
 goenoeng-goenoeng, sarta noe koemélip
 12 di tégal aja di pajoeneun kami. 'Oepama
 kami palaj dahar, moal poepoelih ka
 maneh; karana ^a djagat katoet eusina
 13 nja kagoengan kami. 'Karah kami teh

dahar laeok sapi, atawa ngaleueut gëtih
 14 émbé? 'Koedoe ^b ka Allah ngahatoer-
 keun pamoedji soekoer, ^c sarta nékanan
 nadar maneh ka noe Langkoeng Agoeng.
 15 'Djeung koedoe sasambat ka kami mang-
 sa kasoesahan; ^a koe kami tangtoe di-
 djait, sarta maneh bakal ngahormatan
 ka kami.

^a 2 Moesa 19: 5; Djab. 24: 1.

^b Ibr. 13: 15, 16. ^c AJ. 22: 27; Djab. 76: 12.

^d Djab. 91: 15.

16 Ari ka noe doraka Allah nimbalan
 kijeu: Naha maneh sok njaritakeun pi-
 koekoeh kami, djeung sok ngoetjap-
 ngoetjapkeun pèrdjangdjian kami koe
 17 biwir maneh? 'Da maneh teh ^a geuleuh
 kana pamépèrih, sarta pangandika kami
 koe maneh dipitjeun ka toekangeun ma-
 18 neh. 'Satijap-tijap maneh nendjo paling,
 maneh sok soeka miloe djeung eta; sarta
 maneh sadoeoeman djeung noe ngara-
 19 njed. 'Soengot maneh koe maneh di-
 aboerkeun kana kagorengan, djeung
 letah maneh njangreud-njangreudkeun
 20 palatjidra. 'Maneh dioek ngomongkeun
 doeloer; noe saindoeng djeung maneh
 21 koe maneh dioepat goreng. 'Tah, kitoe
 kalakoean maneh, ^b sarta koe kami di-
 antép; panjana maneh, kami djadi sa-
 roewa djeung maneh; eta kami rek njiksa
 ka maneh, sarta kalakoean teh koe kami
 rek diatoer-atoer di hareupeun panon
 maneh.

^a Sil. 3: 11; 12: 1. ^b Jës. 42: 14.

22 Geura pada hartikeun noe tadi, eh
 sakoer noe mopohokeun ka Allah! oelah
 koengsi kami njasaäk, taja noe ngaleu-
 23 paskéun. 'Saha-saha noe ngahatoerkeun
 pamoedji soekoer, nja eta noe ngahor-
 matan ka kami; djeung saha-saha noe
 ngestoekeun djalan, koe kami rek di-
 sina nendjo kana kasalamétan Allah.

DJABOER 51.

Dikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer da-
 2 mélan Dawoed; 'samantas Dawoed di-
 soempingan nabi Natan, ^a sanggeusna
 ngalébétan ka Batsea teja. ^a 2 Sam. 12.
 3 Moegi aja sih-koernija ka koering,
 noen Allah! noemoetkeun kaäsihan an-
 djeun; moegi leungitkeun kamasijatan
 koering, noemoetkeun kagédéan kawé-
 4 lasan andjeun! 'Moegi koering habén
 dikosok, dileungitkeun kadorakaän koe-
 ring; nja moegi koering dibèrésihan, di-
 euweuhkeun dosa koering.

5 Karantën koering geus roemasa kama-
sijatn koering, sarëng dosa koering nga-
gëlar di hareupeun koering teu pëtot-
6 pëtot. 'Ka andjeun, ka andjeun pisan
koering nja dosa, sarëng geus migawe
no awon di pajoeneun sotja andjeun;
'soepaja andjeun dilërëskeun dina sa-
pangandika andjeun, sarëng setra dina
andjeun ngahoekoeman. *a Roem 3: 4.*

7 Salërësna, *a* koering didjoeroeun teh
mawa kadorakaän, sarëng koering di-
reumehkeun koe indoeng teh mawa
8 dosa. 'Salërësna, andjeun misoeke kana
kajaktosan sadjéro batin; mana koering
moegi dipararin njaho kapintëran di
noe boeni! *a Joh. 3: 6.*

9 Moegi mërësihan ka koering nganggo
a hisop, tinangtos koering bërësih; moegi
koering dikosok, tinangtos koering *b*
10 bodas batan saldjo. 'Moegi koering di-
sina ngoeping kaätohan sarëng kaboe-
ngahan; soepaja *c* toelang-toelang noe
koe andjeun dirëmoekkeun teh djadi gë-
11 rah. 'Moegi meungpeunan pameunteu
andjeun kana dosa-dosa koering, sarëng
moegi leungitkeun sadajana kadorakaän
koering. *a 3 Moesa 14: 6; 4 Moesa 19: 6, 18.*
b Jes. 1: 18. c Djab. 38: 4.

12 Moegi di djéro koering djadikeun hate
bërësih, noen Allah! sarëng moegi nga-
njarkeun roh pageuh sadjéro awak koe-
13 ring. 'Moegi koering oelah dipitjeun ti
pajoeneun andjeun, sarëng Roh andjeun
noe soetji moegi oelah ditjandak ti
koering.

14 Moegi ka koering balikkeun deui ka-
atohaning kasalamëtan andjeun, sarëng
roh noe soeka pribadi moegi ngadeudeul
15 ka koering. 'Ari kitoe mah koering ka
noe migawe masijat sêdja mapatahkeun
djalan andjeun, soepaja noe migawe
dosa tarobat ka andjeun.

16 Moegi koering leupaskeun *a* ti hoe-
tang gëtih, noen Allah, Allahing kasa-
lamëtan koering! ari kitoe mah letah
koering bade sêsënggakan tina kabë-
17 nëran andjeun. 'Noen Goesti! boekakeun
biwir koering; ari kitoe mah soengoet
koering bade ngoewarkeun poedjian and-
18 djeun. 'Karantën *b* andjeun teu misoeke
kana koerban; ari soeka mah tinangtos
koering njanggakeun; koerban doeroe-
19 kan koe andjeun teu dimanah. 'Ari koer-
ban noe kamanah koe Allah mah, *c* nja

eta soekma noe peupeus; hate noe peu-
peus nja rëmoeke, noen Allah! koe and-
djeun moal dipikatjoewa. *a 2 Sam. 11: 17.*
b Djab. 40: 7. c Djab. 34: 19; Jës. 57: 15.

20 Moegi midamël kasaëan ka Sion, noe-
moetkeun kaäsihan andjeun; moegi nga-
21 dëgkeun koeta Jëroesalem. 'Didinja and-
djeun tinangtos misoeke kana koerban
kabënëran, koerban doeroekan sarëng
koerban *a* noe dongkap ka sèp; didinja
tinangtos pada ngoerbankeun sapi ngora
lalaki dina altar andjeun. *a 5 Moesa 33: 10.*

DJABOER 52.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu pangwoe-
2 roek Dawoed; sangeus datang *a* Doëg,
oerang Edom teja, sarta ngoeninga ka
Sael, kijeu piendjoekna: Dawoed teh
datang ka boemi Ahimelek. *a 1 Sam. 22: 9.*
3 Naha maneh moedji sorangan tina
hal katjilakaän, eh djalma përkosa? Ka-
4 asihan Allah têtëp sapopoë. 'Letah ma-
neh mikiran pibalahieun, sapërti peso
tjoekoer beunang ngasah, eh toekang
5 gawe tjidra! 'Maneh soeka kana kago-
rengan manan kana kahadean; soeka
bohong manan ngomong noe sabënërna.
6 Selah. 'Maneh soeka ka sakabeh omong
matak bahla, eh si letah tjidra!

7 Maneh sabalikna koe Allah mêngke
dироeboehkeun saëndëng-ëndëng, ditjê-
rëk, dibëdöl ti djéro himah; estoe ma-
neh bakal diraboet ti *a* tanah djalma
8 hariroep. Selah. 'Mêngke katarendjo *b*
koe djalma noe balënëñ, bari sarjeu-
neun, sarta njeungseurikeun ka maneh-
9 na; '[pokna:] Toeh geuning djalma, noe
teu mibenteng ka Allah teh; *c* ari ngan-
dëlna kana kabéungharanana noe gëde,
sarta rosa pisan hawa-napoena.

a Aj. 28: 13. b Aj. 22: 19. c Djab. 49: 7.
10 Ari koering mah *a* ibarat tangkal dje-
toen noe moeloes di djéro gëdong Al-
lah; koering teh ngandël kana kaäsihan
11 Allah, langgëng salalawasna. 'Koering
sêdja nganoehoenkeun ka andjeun sa-
lalanggëngna, sabab nja andjeun noe
ngadamël kitoe; sarëng sêdja ngantos-
ngantos ka padjënëngan andjeun, karan-
tën langkoeng moerah, kasaksian koe
kaäsih andjeun sadaja. *a Djab. 92: 13.*

DJABOER 53.

Pikeun kololot njanji; lagoe mëlās-më-
lis. Ijeu pangwoeroek Dawoed.

2 ^a Anoe boeroeng ngomong sadjéro hate: Euweuh Allah! Eta teh pada lébar lampahna, pada matak giroek kagorenganana; taja pisan noe migawe hade.

^a Djab. 14.

3 Allah ti sawarga ngawaskeun ka anak Adam, ningalikeun aja-hanteuna noe pintèr, noe nejangn Allah.

4 Sakabehna énggeus oendoer; sarejana geus djadi sipat geuleuh; hanteu aja noe migawe hade, teu hidji-hidji atjan.

5 Naha noe njarieun kadorakaän teh euweuh kanjaho? Pada ngahakanan oemat kami, kawas ngahakan roti, djeung teu sasambat ka Allah.

6 Di dinja eta teh pada kataradjang sijeun bangët katjida, keur teu aja pikasijeuneun; karana toelang-toelang djalma noe ngalingkoeng ka maneh koe Allah dipaboerantakkeun; koe maneh eta teh diërakeun, sabab dipitjeunan koe Allah.

7 Èh, moegi-moegi kasalamëtan Israil geura datang ti Sion! Lamoen dibojongna oemat koe Allah dibalikkeun, tangtoe Jakoeb pigëraheun, Israil piboe ngaheun.

DJABOER 54.

Pikeun kokolot njanji; make tatabeuh han kawat. Ijeu pangwoeroek Dawoed; 'sanggeusna ^a aja oerang Sip, sarta aroendjoekan ka Saol kijeu: Sajaktosna Dawoed teh soesoeloempoetan di abdi.

^a 1 Sam. 23: 19; 26: 1.

3 Noen Allah! moegi njalamëtkeun ka koering koe padjënengan andjeun, sarëng ^a moegi maparin kaädilan ka koering koe kawasa andjeun. 'Noen Allah! moegi ngadangoekeun panëda koering; moegi régépkeun pioendjoek biwir koering. 'Karantën aja djalma nagara sedjen ngamoeseuh ka koering, sarëng djalma lalim ngaraharah pati koering; ^b teu njariptakeun Allah di hareupeunana. Selah.

^a Djab. 26: 1. ^b Djab. 86: 14.

6 Salërësna, Allah noe mitoeloeng ka koering; nja Goesti pisan noe ngadeudeul ka njawa koering. 'Geus tangtoe andjeunna malikkeun katjilakaan teh ka noe ngaraharah ka koering; moegi pada dibasmi koe kajaktosan andjeun! 'Koering sèdja ngoerban ka andjeun ^a bawaning soeka sorangan; sèdja

nganoehoenkeun ka padjënengan andjeun, Pangeran! ^b rehing langkoeng moerah. 'Karana koering koe andjeunna geus dileupaskeun ti sadajana kasoeshan, sarëng ^c panon koering poewas nendjo ka moeseoh-moeseoh koering.

^a 3 Moesa 7: 16; 22: 21, 23. ^b Djab. 52: 11.

^c Djab. 59: 11.

DJABOER 55.

Pikeun kokolot njanji; make tatabeuh han kawat. Ijeu pangwoeroek Dawoed.

2 Noen Allah! moegi ngadangoekeun panëda koering, sarëng moegi oelah ngaljeus ka panoehoen koering. 'Moegi ngarégpkeun ka koering, sarëng koering dikaboe!

3 Koering ngolejang-ngoelangkoeb pikir dina gëgëroengan koering, sarëng hoemandeur, 'tina sowara moeseoh, tina sabab panganijaja noe doraka; karantën pada ngadjoengkël-djoengkëlkeun kagorengan ka koering, sarëng

4 pada nandasa ka koering bawaning am-bëk. 'Hate koering adoeg-ladjër sadjéro awak koering, sarëng koering katinggang kabaloewasan maot. 'Koering kedatangan sijeun sarëng palaoer; estoe koering kalipoetan koe ngagidir.

7 Mana pikir koering; Èh, hajang boga djangdjang, tjara djapati! sèdja hibër, tjitjing di mana-mana. 'Saënjana, sèdja njingkir djaoeh, ngënggon di tègal léga.

9 Selah. 'Tangtoe koering goesak-gasik ngarahajoekun diri, ngadjaoehan angin rongkah, angin riboet.

10 Moegi eta dilëglëg, Goesti! letahna moegi dibëngkahkeun; karantën koering nendjo panganijaja sarëng paseja di nagara. 'Sijang-wëngi eta teh pada ngoerilingan nagara dina loehoer koetana; sarawoeh di nagara aja katjilakaan sarëng réng kasoeshan. 'Balahi noe aja di djéro nagara; karinah sarëng tipoe-daja teu oendoer-oendoer ti loeloeroengna.

13 Karantën lain moeseoh, noe ngahihina ka koering teh; ari kitoe mah koering wajahna; lain noe geuleuh ka koering, noe ngagèdekeun diri goreng ka koering teh; ari kitoe mah koering njoempoet ti manehna. 'Noe goreng tamah ^a nja maneh, djalma sapantar kami, andëlan kami, nja sobat kami dalit!

15 'Oerang tadina sok raragëman padoedoewaan sarta ngeunah; sok babarëngan

leumpang ka gëdong Allah ^b djeung noe ngaleut. ^a Djab. 41:10. ^b Djab. 42:5.

16 Moegi eta teh pada kasëlëmpëk koe maot, ^a sina taroeroen hiroep-hiroep ka ënggon noe paeh; karantën reja pisan kagorengan di ënggonna tjitjing, dina 17 dirina. 'Ari koering teja sëdja sasambat ka Allah; sarta Pangeran tangtoe njalamëtkeun ka koering. ^a 4 Moesa 16:33.

18 ^a Sore, isoeck djeung têngah poë koering sëdja gëgëroengan sarta hoemandeuar; geus tangtoe andjeun ngamak- 19 boel sowara koering. 'Andjeunna ngaleupaskeun njawa koering ti noe mërang- 20 ngan ka koering, dipaparin kasëngangan; ^b wantoe noe ngamoesoeh ka koering 20 pirang-pirang. 'Allah tangtoe ngamak- 21 boel, sarta njoekërkeun ka eta; andjeunna 22 noe langgih ti kadim. Selah. Reh eta teu garanti pikir, djeung teu sarjieuneun 23 koe Allah. ^a Dan. 6:11. ^b Djab. 3:2.

21 Eta teh njodorkeun leungeunna ka noe roentoet djeung manehna, djadi 22 ngarëmpak përdjangdjianana. 'Biwirna leutjir tjara mantega, tapi hatena pë- 23 rang; ^a omonganana lëmës batan minjak, padahal pëdang beunang matëk.

^a Djab. 57:5.

23 ^a Kasoesahan maneh sanggakeun ka Pangeran, tangtoe andjeunna njoekopan ka maneh. Salalanggëngna andjeunna moal ngidinan djalma noe bënër 24 datang ka tidjalikeuh. 'Doepi itoe mah, 25 noen Allah! koe andjeun bade ditoeoren- 26 keun kana lombang karoeksakan; djalma 27 noe ngoetjoerkeun gëtilh sarta noe palatjindra moal nëpi ka têngah piemoerunana. Doepi koering teja sëdja ngandël 28 ka andjeun. ^a Djab. 37:5.

DJABOER 56.

Pikeun kokolot njanji; lagoe Djapati bisoe di noe djaraeoh. Ijeu pangelingngeling, damëlan Dawoed; ^a basa Dawoed ditangkëp koe orang Pëlisti di 29 nagara Gat. ^a 1 Sam. 21:11.

2 Moegi aja sih-koernija ka koering, noen Allah! karantën djalma ^a hajang 3 ngalëglëg ka koering; sapopoë noe më- 4 rahan njësëdëk ka koering. 'Noe ngararah 5 ka koering sapopoë hajang ngalëglëg; 6 wantoe loba pisan noe mërangan; 7 koering sarëng aradigoeng. 'Samangsa 8 koering sijeun, sëdja ngandël ka andjeun.

5 'Koe Allah koering sëdja moedji pangandikana; koering ngandël ka Allah, 6 moal sijeun-sijeun; daging mah bisa mi- 7 gawe naon ka koering? ^a Djab. 124:3.

6 Sapopoë omongan koering koe eta 7 dibengkok-bengkokkeun; sadajana piki- 8 ranaha hal koering teh goreng. 'Eta teh 9 gogonjokan, pada ngadodoho, ngadja- 10 raga keuneung koering, sarehna ngala- 11 rëp-ngarëp ka pati koering. 'Naha eta 12 pirahajoeun sakitoe kadorakaänana? 13 Noen Allah! moegi-moegi ngaroeboeh- 14 keun bangsa-bangsa sadjéro bëndoe!

9 Aproek-aproekan koering koe andjeun 10 diëtang; tji-panon koering moegi wa- 11 dahan koe botol andjeun; lain aja dina 12 kitab andjeun? 'Mangke moesoeh ko- 13 ring aloendoer ka toekang, samangsa 14 koering sasambat; ijeu noe kanjahoan 15 koe koering, jen Allah njarëngan ka 16 koering. 'Koe Allah koering sëdja moedji 17 pangandika; koe Pangeran koering sëdja 18 moedji pangandika. 'Koering ngandël ka 19 Allah, moal sijeun-sijeun; ^a manoesa mah 20 bisa migawe naon ka koering? ^a Djab. 118:6.

13 Noen Allah! ^a nadar ka andjeun koe 14 koering disoehoen; koering ka andjeun 15 sëdja njanggakeun koerban pamoedji. 16 'Karantën njawa koering koe andjeun 17 diloeupoetkeun tina maot; lain ngaloe- 18 poetkeun soekoe koering tina laboeh? 19 soepaja koering loemampah di pajoe- 20 neun Allah ^b dina tjaëng kahiroepan. ^a Djab. 50:14. ^b Aj. 33:30.

DJABOER 57.

Pikeun kokolot njanji; lagoe Oelah ngaroeksak. Ijeu pangelingngeling damëlan Dawoed; ^a basa Dawoed ngalolos 21 ti pajoeuneun Saoel, moeboes ka goeha 22 teja. ^a 1 Sam. 22:1; 24:4.

2 Moegi aja sih-koernija ka koering, noen 3 Allah! moegi aja sih-koernija ka ko- 4 ring; karantën ^a njawa koering njalin- 5 doeng ka andjeun; jaktos koering nja- 6 lindoeng kana aoeb djangdjang andjeun, 7 ^b dongkap ka balahi geus ladjoë.

^a Djab. 61:5. ^b Jës. 26:20.

3 Koering sasambat ka Allah noe lang- 4 koeng agoeng; ka Allah, noe ngadjeu- 5 ngadjeuhkeun diri koering. 'Andjeunna 6 bakal miwarang ti sawarga, sarta njala- 7 mëtkeun ka koering, moen noe hajang 8 ngalëglëg ka koering ngahihina. Selah,

Allah bakal miwarang ^a kaäsihanana djeung kajaktianana. ^a Djab. 40: 11.

5 Njawa koering ^a aja di tengah singa; koering ngédéng di tengah hebosan seuneu, di tengah anak Adam ^b noe hoentoena toembak djeung djamparing, sarta
6 letahna pédang seuket. 'Moegi ngaloe-
hoerkeun andjeun ^c ti batan langit, noen
Allah! kamoeljaän andjeun moegi njata
di saboemi kabeh. ^a Djab. 7: 3.

^b Djab. 55: 22; 59: 8. ^c Djab. 108: 6.

7 Eta teh ^a geus njarawiskeun rawe
baris tapak koering; njawa koering di-
toengkoelkeun; eta geus njarjeun pi-
loewang di hareupeun koering, dirina
pada tigoebroes ka djérona. Selah.

^a Djab. 7: 16; 31: 5.

8 Hate koering pageuh, noen Allah!
hate koering pageuh; koering sédja
9 njanji saréng moedji. 'Eh ^a pangatjian!
geura njaring; eh, ^b tjélémpeung djeung
katjapi! geura njaring; koering sédja
ngageuingkeun padjar. ^a Djab. 16: 9.

^b Djab. 108: 3.

10 Noen Goesti! ^a koering sédja hatoeur
noehoen ka andjeun di sagala bangsa;
sédja moedji ka andjeun di sagala kaom.

11 'Karantën ^b kaäsihan andjeun agoeng
dongkap ka langit, saréng kajaktosan
12 andjeun doemoegi ka mega. 'Moegi nga-
loehoerken andjeun ti batan langit,
noen Allah! kamoeljaän andjeun moegi
njata di saboemi kabeh. ^a Djab. 18: 50.

^b Djab. 36: 6.

DJABOER 58.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Oelah
ngaroeksak. Ijeu pangling-ngeling
damélan Dawoed. ^a Djab. 57: 1.

2 Eh, ^a para allah! karah sajakti ma-
raneh ngomong noe sabénerna? Eh, anak
Adam! karah maraneh ngahoekoeman
3 teh saestoena? 'Satégésna maraneh di
djéro hate njarjeun kagorengan; ma-
raneh dina tanah narimbang panganijaja
leungeun maraneh. ^a Djab. 82: 1.

4 Djalma daroraka waték njingkir ti sè-
mèt pianakan, sarasab ti waktoe dikan-
5 doeng, toekang ngomong bohong. 'Peu-
rahan, ^a saroeapa peurah oraj; ibarat oraj
wélang notorekkeun, njetjokan tjeulina,
6 'malar teu ngadenge sowara toekang nga-
djampean, sowara malim, noe bisa noem-
balan. ^a Djab. 140: 4.

7 Noen Allah! ^a moegi motongkeun
hoentoena di djéro soengoetna; sihoeng
eta singa ngalora moegi dipoenglakkeun,
8 Pangeran! 'Moegi dirina sina aladjoer,
sapértos tjai noe palid; ana méntang
djamparingna, moegi sina parépéd man-
9 ten. 'Moegi dirina sina sapértos limes-
sakeureut, léboer bari leumpang; ^b sa-
réng sapértos anak oedoel, noe teu pisan
10 neudjo panon-poé! 'Samemeh daloeng
maraneh ngarasa soeloh tjoetjoe, boh
baseuh, boh seuneuan, tangtue koe and-
jeunna dikéboetkeun mantén koe angin
riboet. ^a Djab. 3: 8. ^b Aj. 3: 16.

11 Djalma noe bènér piboengaheun, la-
moen neudjo balésan; ^a soekoena bakal
12 mandi gétih djalma doraka. 'Sarta ma-
noesa bakal njéboet kijeu: Poegoeh, aja
bènér meunang gandjaran; poegoeh, aja
Allah noe ngahoekoeman di boemi.

^a Djab. 68: 24.

DJABOER 59.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Oelah
ngaroeksak. Ijeu pangling-ngeling da-
mélan Dawoed; ^b basa Saeul miwarangan,
sarta ngadjaraga boemi Dawoed, ka-
répna dek dipaahan. ^a Djab. 57: 1.

^b 1 Sam 19: 11.

2 Noen, Allah koering! moegi ngaloe-
poetkeun koering ti satroe koering;
moegi koering dirahajoekeun ti sakoer
3 noe ngamoesoeh ka koering! 'Moegi
ngaloepoetkeun koering ti noe njarjeun
kagorengan, saréng moegi koering disa-
lamétkeun ti toekang ngoetjoerkeun
4 gétih! 'Karantën, salérésna, pada ma-
sang baja ka njawa koering; noe ba-
rédas ngagoronjok nijat goreng ka koe-
ring; taja kamasjatan koering saréng
5 taja dosa koering, noen Pangeran! 'Pada
maroeroe, sasadijaän, nanging koering
taja kalélépatan. Moegi geura goegah,
méndakan ka koering saréng ningalan!
6 'Mangga andjeun, Pangeran, Allah sa-
wadya-balad, Allah Israël! moegi geura
ngadég, njiksa ka sadajana oerang ka-
pir; moegi oelah ngoernijaän ka sakoer
noe tjidra doraka! Selah.

7 Reup peuting eta teh daratang deui,
ngahéréngan sapértos andjing, bari koe-
8 koerilingan di nagara. 'Salérésna, eta
pada ngaboewih soengoetna; ^a biwirna
aja pédangan; karana ^b saha, [pokna,]

9 noe ngadenge? 'Doepi andjeun, Pange-
ran! ^a bade ngagoemoedjengkeun ka
dinja; sadajana oerang kapir koe an-
djeun bade dipojok. 'Menggahing kabé-
dasaanana, koering sédja ngantos-ngan-
tos ka andjeun; karantén nja Allah noe
djadi koeta koering noe loehoer.

^a Djab. 57: 5. ^b Djab. 64: 6. ^c Djab. 37: 13.

11 Allah koering bakal njondongan ka
koering njandak kaásihanana; ^a koering
koe Allah bakal dipaparin poewas nendjo
12 ka noe njoesoekér ka koering. 'Moegi
eta oelah diparaehkeun, bisi bangsa koe-
ring harilap; moegi disina aprak-apra-
kan koe kawasa andjeun, bari seng di-
raroeboehkeun, noen Geesti, kèpéng koe-
ring sadaja! 'Tina dosa soengoetna, tina
omongan biwirna, moegi sina pada ka-
ringkoes koe kamagoenganana; kiteo
deui tina panjapa saréng tina bohong,
14 noe koe eta dipiomong. 'Moegi dibejak-
keun sadjéro bëndoe; moegi dibejak-
keun, dongkap ka euweuhna; saréng
sina nganjarahokeun, jah Allah noe
moerba di Jakoeb, malah dongkap ka
toengtoeng boemi. Selah. ^a Djab. 54: 9.
15 Saréng reup penting eta teh sina da-
ratang deui, ngahéréngan sapertos an-
djing, bari koekoerilingan di nagara.
16 'Maranehanana sina aprak-aprakan, nji-
jar hakaneun; ana teu sareubeuheun,
17 sina mareuting. 'Doepi koering teja
sédja nganjanjikeun kabédasan andjeun;
saréng ^a braj beurang koering sédja
sésénggakan tina hal kaásihan andjeun;
karantén andjeun minangka koeta noe loe-
hoer pikeun koering, saréng pamoeroean
18 keur mangsa koering kasoésahan. 'Noen,
Benteng koering! ka andjeun koering
sédja moedji; karantén nja Allah noe
djadi koeta koering noe loehoer, Allah
koering noe langkoeng asih. ^a Djab. 30: 6.

DJABOER 60.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Bakoeng
pértelaan. Ijeu pangeling-ngeling da-
2 mélan Dawoed, baris miwoeroek; ^b basa
^b Dawoed mérangsan ka oerang Sam
tanah Mesopotami djeung ka oerang
Sam tanah Soba, sarta Joab keur moe-
lih, djeung ngelehkeun oerang Edom
di lébak Oejah, salaksa doewa reboe noe
kasamboet. ^a Djab. 80: 1. ^b 2 Sam. 8: 3, 13.
3 Noen Allah! koering sadaja koe an-

djeun tadi dipitjeun, dibédahkeun; an-
djeun teh ngabéndon; moegi koering
4 sadaja dipoeilihkeun deui! 'Tanah teh
koe andjeun disina ojab, disina ngaré-
wag; moegi ngahadekeun karoeksaka-
nana, karantén dongkap ka gojang.
5 'Oemat andjeun koe andjeun disina nga-
rasa noe bangga pisan; koering sadaja
koe andjeun dünoeman anggoer pagijoe-
6 ngan. 'Dëmi andjeun ka noe aribadah
ka andjeun geus maparinkeun hidji ban-
dera, baris ngahoedangkeun diri, tina
7 sabab kajaktosan. Selah. 'Soepaja ka-
asih andjeun ^a pada didjait, moegi ma-
parin kasalamétan koe panangan and-
djeun téngén, saréng moegi koering sa-
daja dikaboel!

^a Djab. 108: 7.

8 Allah geus ngandika dina kasoetjia-
nana; koering sédja soeka-soeka; koe-
ring sédja ngabagikeun nagara Sëkem,
9 saréng ngoekoer lébak Soekot. 'Koering
noe gadoeh tanah Gilad, saréng koering
noe gadoeh tanah Ménase; ari Epraim
poerah ngaraksa sirah koering, saréng
10 Joeda ^a limboehan koering. 'Moab mi-
nangka pangobokan koering; ka loe-
hoer Edom koering sédja ngaloengkeun
sapatoe koering; eh, tanah Pélisti! geu-
ra soesoerakan tina hal kami.

^a 1 Moesa 49: 10.

11 Saha noe pingasoepkeuneun koering
ka nagara noe wéwég? saha noe pingan-
12 teurkeuneun koering ka Edom? 'Ari
andjeun teh, noen Allah! lain mitjeun
koering sadaja? ^a sarawoeh andjeun
hanteu njaréngan boedal, noen Allah! sa-
13 réng wadya-balad koering. 'Moegi ma-
parin pitoeloeng ka koering sadaja, di-
leupaskeun ti noe njoesoekér; da ari
toeloengan manoesa mah taja damélina.
14 'Reudjeung Allah bakal oerang mari-
lampah kagagahan; karana sakoer noe
njoesoekér ka oerang méngke koe an-
djeunna düdék-idék.

^a Djab. 44: 10.

DJABOER 61.

Pikeun kokolot njanji; make tatabeu-
han kawat. Damélan Dawoed.

2 Noen Allah! moegi ngadangoekeun
panjéloek koering; moegi régépkeun
3 panéda koering. 'Ti toengtoeng boemi
koering sasambat ka andjeun keur hate
koering kalélëban; moegi koering ditoe-
joen ^a ka batoe karang noe loehoer ti

4 batan koering. 'Karantën nja andjeun noe djadi panjalindoengan koering, panggoeng reugreug tina sabab moesoeh.

5 'Koering bade ngaroengroeng ^b di himah andjeun salalanggëngna; ^c bade njalindoeng dina djangdjang andjeun, di noe boeni. Selah. ^a Djab. 27:5. ^b Djab. 15:1.

^c Djab. 36:8.

6 Karantën andjeun, noen Allah! parantos ngamakboel nadar koering; andjeun ka koering parantos maparin warisan noe ibadah ka padjënengan andjeun.

7 'Andjeun kërsa mandjangkeun oemoer radja; taocenna moenggah toeroen-toemoeroen; 'bade tjalik salalanggëngna di pajoeneun Allah. Moegi ngabakoekeun ^a kaäsihan sarëng kajaktosan, sina ngadjaraga ka radja. 'Ari kitoe mah koering bade moedji ka padjënengan andjeun salalamina, ^b bari nëknan nadar koering saban-saban dintën.

^a Djab. 57:4. ^b Aj. 22:27.

DJABOER 62.

Pikeun kokolot njanji; atoeran ^a Jëdoetoen. Ijeu djaboer damëlan Dawoed.

^a Djab. 39:1.

2 Estoe njawa kaola ^a asrah ka Allah; kasalamëtan kaola datangna ti andjeunna. 'Estoe andjeunna noe djadi batoe karang kaola djeung kasalamëtan kaola, koeta kaola noe loehoer; kaola moal tidjalikeuh bangët.

^a Djab. 37:7.

4 Sabaraha pililaeunana deui maraneh nja dek ngërëpoeuk ka djalma sahidji, maehan ka dinja maraneh sakabeh, ibarat bilik dojong, pagër noe rek eunjeuh?

5 'Estoe pikarëpeunana dek ngaragragkeun eta tina kaloehoeranana; kasarëkaänana kana bohong; ^a pada ngabërkahan koe biwirna, dëmi sadjër atina mah pada njapa. Selah. ^a Djab. 28:3.

6 Eh njawa! sing estoe asrah ka Allah; karana pangbarëpan kaola datangna ti andjeunna. 'Estoe andjeunna noe djadi batoe karang kaola djeung kasalamëtan kaola, koeta kaola noe loehoer; kaola moal tidjalikeuh.

8 Di Allah ajana kasalamëtan kaola ^a djeung kahormatan kaola; batoe-karanging benteng kaola djeung panjalindoengan kaola nja Allah. 'Eh oemat! sing ngarandël ka andjeunna sapapan-

djangna; ^b koedoe pada ngoetjoetkeun hate maraneh ka pajoeneun andjeunna; Allah noe djadi panjalindoengan oerang. Selah. ^a Djab. 3:4. ^b 1 Sam. 1:15.

10 Estoe tjatjah teh sija-sija, sarta menak teh bohong; dina taradjoë tangtöe pada moemboel; sarejana pada ham-
11 pang alah batan kasija-sijaän. 'Poma oelah ngarandël ka panganijaja, djeung oelah ngadjadi sija-sija djalan ngarampas; ^a lamoen kamoektian ngagëdean, poma oelah djadi ati. ^a 1 Tim. 6:17.

12 Allah geus ngandika sakali, doewa kali eta teh kadengena koe kaola, jen
13 kawasa teh kagoengan Allah. 'Kitoe deui andjeun, Goesti! noe kagoengan kaäsihan; ^a karantën andjeun malës ka hidji-hidji djalma noemoetkeun koemaha pagaweanana bae. ^a Roem 2:6.

DJABOER 63.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed, ^a basa Iajana di tégal lëga Joeda.

^a 1 Sam. 22:5; 24:1.

2 Noen Allah! andjeun teh Allah koering; isoek-isoek koering nejangna andjeun; ^a njawa koering halabhabeun ka andjeun, awak koering nineungeun ka andjeun, dina tanah keëng nja hanaäng,
3 anoe taja tjai. 'Kitoe koering teh tadina di djëro kasoetjian sok mëlëng ka andjeun, bajang waspada kana kawasa
4 sarëng kana kamoeljaän andjeun. 'Karantën kaäsihan andjeun sae alah batan hiroep; biwir koering bade ngagoengngagoeng ka andjeun. ^a Djab. 143:6.

5 Kitoe koering sëdja njoekoerkeun ka andjeun satoetoep hiroep koering; sëdja ngadjoengdjoengkeun leungeun koering
6 mawa padjënengan andjeun. 'Njawa koering ^a piseubeuheun, sapërtoes koe gadjih sarëng minjak; sarawoëh soengoet koering pimoedjieu koe biwir sënggak;
7 'satijap-tijap koering eling ka andjeun di énggon koering, bari pikiran andjeun
8 satoetoep waktöe ronda. 'Karantën nja andjeun noe djadi panoeloeng koering,
9 koering bade sësënggakan. 'Njawa koering montel ngiring ka andjeun; panangan andjeun têngën ngahajeukan ka koering. ^a Djab. 65:5. ^b Djab. 61:5.

10 Doepi itoe noe ngarah pati koering, karëpna ngaroeksak mah, ^a piarasoepeun

- 11 ka noe pangdjërona di boemi. 'Bakal diwarërgkeun ka pangawasa pëdang,
 12 nja pidjadieun doeoeman adjag. 'Sawangsoelna diri radja teh piboengaheun di djëro Allah; saha-saha noe soempah njëboet andjeunna bakal moedji maneh; karena soengot noe ngaromong bohong bakal ditoetoep. *a* Djab. 55: 16.

Djaboer 64.

- Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer damëlan Dawoed.
 2 Noen Allah! moegi-moegi ngadangoekeun sowara koering dina gëgëroengan koering; moegi ngaraksa hiroep koering
 3 tina panjingsijeunan moesoeh! 'Moegi *a* ngaboenikeun koering ti karagëman bangsat-bangsat, ti kagoëjoeran djalma
 4 noe njarijeun kagorengan, 'noe geus njareukeutan letahna *b* sapërto pëdang, sarëng pada mëntang djamparingna,
 5 omongan pait; 'dipësatkeun *c* ti noe boeni ka noe satëmëna; ngadak-ngadak dipësatkeunana ka dinja, sarëng taja kasijeunna. *a* Djab. 27: 5; 31: 21.
b Djab. 59: 8. *c* Djab. 11: 2.
 6 Pada ngoewatkeun dirina dina përkawis awon; pasinina dek masang ridjët njoempoet-njoempoet; *a* aromongna:
 7 Saha noe pinendjoëun eta? 'Pada ngoelik kadjoeligan; geus tarapti akal beunang ngoelik; ari ati djalma sarta pikir nja djëro. *a* Djab. 94: 7.
 8 Dëmi Allah bakal mësatkeun djamparing ka darinja; ngadak-ngadak pidatangeun balahina. 'Seg eta teh bakal pada dibatingkeun; letahna sorangan bakal ngamoesoch ka darinja; ari sakoer noe nendjo ka maranehna *a* bakal
 10 pada gogodëg. 'Sarta sakabeh manoesa bakal sarjeuneun; djeung bakal pada ngoewarkeun dadamëlan Allah, bari ngahartikeun padamëlan andjeunna. 'Djalma noe bënr bakal boengah di djëro Pangeran, sarta njalindoeng ka andjeunna; djeung sakoer noe saestoe hatena bakal pada moedji maneh. *a* Djab. 22: 8.

Djaboer 65.

- Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer poepoedjian damëlan Dawoed.
 2 Ka andjeun, noen Allah! disangkaeun pamoe'dji di Sion *a* sarëng asrahna; sarawoeh ka andjeun *b* pada nëkanaan

- 3 nadar. 'Andjeun ngamakboel panëda; saniskantën daging mëngke darongkap
 4 ka andjeun. 'Koering pada kalindih koe lampah kadorakaän; nanging kamasi-jatan koering nja andjeun noe ngaleu-
 5 ngitkeun. 'Bagdja tëmën noe koe andjeun dipilih sarëng dikërsakeun marék, soepaja ngënggon di boeroean andjeun! Koering pisareubeuheun *c* koe kangeunahan gëdong andjeun, kasoetjian kabah andjeun. *a* Djab. 62: 2. *b* Djab. 50: 14. *c* Djab. 36: 9.

- 6 Andjeun ka koering sadaja pingawaloneun përkawis matak sijeun, nganggo kaädilan, noen Allahing kasalamëtan koering, noe djadi pangandël satoengtoeng boemi sarëng laoet pangdjara-
 7 oehna! 'noe mageuhkeun goenoeng-goenoeng koe kabëdasanana, nganggo di-
 8 beulitan kawasa; 'noe mondah tagiwoer laoet, tagiwoer ombakna, sarëng ka-
 9 roesoehan bangsa-bangsa. 'Moenggah priboemi sadajana toengtoeng sarjeuneun koe tanda-tanda andjeun; pangbidjilan isoek sarëng sore koe andjeun disina sarënggak.
 10 Andjeun *a* geus ngalajad kana tanah, sarëng ditjaian, disoegihkeun langkoenglangkoeng; *b* waloengan Allah pinoeh koe tjai. Andjeun njadjakeun pirëdjëkiennana, ari taneuh koe andjeun geus
 11 ditjawiskeun kitoe. 'Tapakna singkal koe andjeun disina rëmbës, disina njërëp kana lolongkrangna, disina bëje lantaran hoedjan ngëtjrëk; ari djadjadina koe andjeun diberkahan. *a* Roet 1: 6.
b Djab. 46: 5.
 12 Taoen kamoerahan andjeun koe andjeun geus dimakoetaän, sarëng aloeran
 13 andjeun njoeroeloek minjak. 'Njoeroeloekna ka panganganon tégal léga, sarëng pasir-pasir disaboekan kagërahan.
 14 'Sampalan pada kadangdanan ingon-ingon, sarëng lëbak-lëbak pada kalam-poedan gandoem. Sadajana soesoerakan, malah njaranji.

Djaboer 66.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu poepoedjian djaboer.

- a* Eh saboemi kabeh! geura soesoerakan ka Allah. 'Geura njaranjikeun kamoe'laän padjënënganana; geura njaranggakeun kahormatan baris pamoe'dji
 3 ka andjeunna. 'Koedoe ka Allah pada

oendjoekan kijeun: Amboe, dadamélan andjeun koe matak sijeun! Tina kaägöengnan kawasa andjeun noe mawi sadajana moesoeh andjeun pitaloekeun ka andjeun poera-poera. 'Saboemi kabeh bade njarémbah ka andjeun, saréng maroedji ka andjeun; bade pada moedji ka padjénengan andjeun. Selah.

a Djab. 98 : 4.

⁵ *a* Hijap ka darijeun, tarendjokeun dadamélan Allah! Panteg matak sijeun panganggonana njépéng anak Adam. 'Laoet ⁶ *b* koe andjeunna disalin didamél daratan; pada meuntas bangawan, njarorangna badarat; di dinja kaeola pada ⁷ boengah koe andjeunna. 'Andjeunna noe moerba salalanggéngna koe kawasana; ⁸ *c* sotjana ningalikeun bangsa kapir. Noe basangkal oelah ngagédekeun maneh. Selah. *a* Djab. 46 : 9. *b* 2 Moesa 14 : 21; Jos. 3 : 17.

c Djab. 11 : 4.

⁸ Eh bangsa-bangsa! geura njaloekoerkeun ka Allah kaeola; sing tarik so-wara nja moedji ka andjeunna, 'noe ngahiroepan njawa kaeola, sarta teu ngidiman soekoe kaeola tidjalikeuh. 'Karan-tén koering sadaja koe andjeun ditjoba, noen Allah! Koering koe andjeun pada ¹¹ diléboer, sapertos ngaléboer perak; 'koering koe andjeun pada dilébétkeun kana djaring; andjeun ka bobokong koering ¹² sadaja nérapkeun beungbeurat; 'sirah koering koe andjeun dikérsakeun ditoempakan djalma; koering njarorang seu-neu saréng njarorang tjai; nanging koering sadaja koe andjeun dika-loewarkeun kana kadjémbaran.

¹³ Koering sédja asoep ka gédong andjeun, ngabantoen koerban doeroekan; ¹⁴ *a* sédja nékanan ka andjeun sadajana nadar koering, 'noe dioetjapkeun koe biwir koering, didjangdjiikeun koe soengoe koering, basa koering keur soesah. ¹⁵ 'Koering ka andjeun sédja ngahatoerkeun koerban doeroekan domba lalintoe, ¹⁶ *b* sinaréngan senseungitan domba lalaki; sédja njanggakeun sapi saréng badot. Selah. *a* Djab. 116 : 18. *b* 3 Moesa 1 : 13.

¹⁶ Hijap ka darijeun, darengekeun, eh sa-koer noe ibadah ka Allah! kaeola dek njaritakeun anoe koe andjeunna dida-mél ka njawa kaeola. 'Kaeola sasambat ka andjeunna koe biwir, sarta pang-a-goeng-ngagoeng geus aja di handapeun

¹⁸ letah kaeola. 'Saoepama kaeola dina hate mandéng kana kagorengan, Goesti ¹⁹ moal ngamakboel. 'Padahal Allah ngamakboel, dirégépkeun sora panéda ka-²⁰ oela. 'Sagala poedji ka Allah, noe teu njingkahkeun panéda kaeola, sarta ka-asihanana teu ditjandak ti kaeola!

DJABOER 67.

Pikeun kolot njanji; make tatabeuh-an kawat. Ijeu djaboer poepoedjian. ² Allah moegi aja sih-koernija ka koering sadaja saréng ngabérkahan ka koering sadaja; ³ *a* moegi njaängkeun pameunteuna ka koering sadaja! Selah.

a 4 Moesa 6 : 24, 25.

³ Soepaja djalan andjeun kanjahoan di boemi, saréng kasalamétan andjeun kanjahoan koe sadajana oerang kapir.

⁴ Bangsa-bangsa mêngke maroedji ka andjeun, noen Allah! bangsa-bangsa sadajana mêngke maroedji ka andjeun.

⁵ Kaom-kaom mêngke baroengah saréng sarénggak; karantén andjeun ⁶ *a* ka bangsa-bangsa bade ngahoekoeman saréng saestoe-estoena, kalajan kaom-kaom noe di boemi koe andjeun bade ditaroerojeun. Selah. *a* Djab. 96 : 13.

⁶ Bangsa-bangsa mêngke maroedji ka andjeun, noen Allah! bangsa-bangsa sadajana mêngke maroedji ka andjeun.

⁷ Boemi ngabidjilkeun hasil-hasilna; Allah, Allah koering sadaja, tangtoe ngabérkahan ka koering sadaja!

⁸ Allah tangtoe ngabérkahan ka koering sadaja; sarta sagala toengtoeng boemi mêngke sarijeun koe andjeunna.

DJABOER 68.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer poepoedjian damélan Dawoed.

² *a* Allah moegi ngadég, moesoehna moegi dipabaléntjarkeun, saréng noe gareuleuh ka andjeunna moegi sina kala-³ boer ti pajoeneunana! 'Moegi koe andjeun dikéboetkeun, sapertos haseup dikéboetkeun [koe angin]; ⁴ *b* sapertos malam leéh hareupeun seueneu, moegi nja kitoe noe daroraka sina laléung ti pajoeneun Allah! *a* 4 Moesa 10 : 35. *b* Djab. 97 : 5.

⁴ Doepi noe balénér mah moegi sina baroengah; sina saroeke-soeka di pajoeneun Allah; nja moegi sina aratoh koe ⁵ kaboengahan. 'Geura njaranji ka Allah,

- geura maroedji ka padjënenganana; ^a koedoe njarieun djalang pikeun noe nith njarang tégal lapang; ari padjënenganana Pangeran; djeung koedoe pada soeka-soeka pajoeneunana!
- ^a *Jés. 40: 3.*
- 6 Allah, di panglinggihanana noe soetji, ^a djadi rama pahatoe-pahatoe sarta ha-
- 7 kim randa-randa. 'Noe noenggëlis ^b ngëngonna koe Allah dipaparin ahli; ^c sakitan dika-loewarkeun kana karahjoean; dëmi noe basangkal mah maratoh di ënggon këlang. ^a *Djab. 10: 14.*
- ^b *Djab. 113: 9.* ^c *Djab. 146: 7.*
- 8 Noen Allah! waktos andjeun djëngkar ti heulaeun oemat andjeun, basa andjeun ngadampal di ënggon rehe; (Se-
- 9 lah) 'harita boemi teh ojang, malah langit njaktjlakan bawaning sarieun Allah; ^a komo Sinai teja ojang bawaning sijeun Allah, Allah Israil. ^a *2 Moesa 19: 16, 18.*
- 10 Noen Allah! andjeun moeroeboetkeun hoedjan soegih pisan ka kagoengan andjeun; sarëng satijap-tijap lësoe, koe andjeun dikoewatkeun deui. 'Tjotjoëan andjeun ngarënggon di dinja; andjeun ngabajeon ka noe balangsak koe kamoe-
- 11 rahan andjeun, noen Allah!
- 12 Goesti maparin timbalan; ari noe ngawartakeun bedja ngeunah teh balad géde
- 13 pisan. 'Radja wadya-badal ngabëtjir patingalatjir; sarta noe mangkoek di imah
- 14 ngabagi djarahan. 'Satijap-tijap maraneh ngarënggon ^a di antara karapjak domba, djangdjang djapati teh sapoet perak,
- 15 djeung boeloena sapoet émas hedjo. 'Basa noe Langkoeng Kawasa ngaboerisatkeun radja-radja dina tanah, djadina satjara toeroen saldjoe ka goenoeng Salmon.
- ^a *1 Moesa 49: 14; Hak. 5: 16.*
- 16 Goenoeng Basan goenoeng Allah; goenoeng Basan teh goenoeng noe reja poentjakna. 'Eh, goenoeng-goenoeng noe reja poentjakna! naha mana ngadarëlekan ka goenoeng ^a noe koe Allah dikërsa-
- 17 keun dilinggihan? Malah koe Pangeran bakal dilinggihan saëndëng-ëndëng. 'Kareta Allah ^b balaksa-laksa bakëti-këti; Goesti diaping koe eta; kawas Sinai
- 18 teja dina kasoetjian. 'Andjeun ^c geus moenggah ka mangoeng, njandang bojongan; andjeun nampa pangabakti manoesa, samalah noe basangkal oge, soepaja linggih Pangeran Allah. ^a *Djab. 78: 68.*
- ^b *2 Radj. 6: 17.* ^c *Djab. 47: 6; Ep. 4: 8.*
- 20 Sagala poedji ka Goesti; saban-saban poë andjeunna mangnujoendangkeun bawaaän oerang; nja eta Allah teja k-
- 21 salamëtan oerang. Selah. 'Nja eta Allah teja ka oerang teh Allah noe njalamëtkeun dongkap ka toetoegna; sarta Pangeran Goesti noe kagoengan djalang ka loewar tina maot.
- 22 Tangtoe Allah ^a mëngke ngarëmoekkeun hoeloe moesoeh-moesoehna, tangkoerak boeoekan djalma noe loemakoe
- 23 di djëro kasalahanana. 'Timbalan Goesti: Kami dek moelangkeun ti Basan, kami dek moelangkeun ti djëro-djërona laot.
- 24 'Soepaja ^b soekoe maneh ngëtjëbër dina gëtih, djeung letah andjing maneh meunang bagian moesoeh-moesoeh.
- ^a *Djab. 110: 6.* ^b *Djab. 58: 11.*
- 25 Noen Allah! sadajana geus narendjo hëlaran andjeun, hëlaran Allah koering.
- 26 Radja koering, nganggao kasoetjian. 'Ti hareula ahli njanji; katema koe toekang ngatjapi; di têngah landjang-landjang
- 27 noe nërëbang. 'Geura njaloekoerkeun ka Allah dina pakempoelan; geura njaloekoerkeun ka Goesti, eh sakoer noe
- 28 asal soemoer Israil! 'Di dinja aja Binjamin boengsoena, noe marentang ka maranehna; para kapala Joeda saäleutan-saäleutanana; para kapala Sëboeloen, para kapala Naptali.
- 29 Allah maneh miwarang maneh sing boga kakoewatan; moegi ngoewatkeun, noen Allah! noe koe andjeun geus di-
- 30 damël ka koering sadaja. 'Tina sabab kabah andjeun di Jérusalem, ^a radjaradja bade ngahatoerkeun paseba ka
- 31 andjeun. 'Moegi njeuseul ka barahala ^b noe dina bajongbong; kana djëmoehan ^c sapi lalaki sinarëngan anak sapi bangsa-
- 32 bangsa, soepaja pada sarah-bongkokan, njangakeun perak poeopton. Andjeunna geus ngaboerantakkeun bangsa-bang-
- 33 sa, noe rarësëpeun pérang. 'Mëngke pidaratangeun bopati-bopati ^d ti Mësir; oerang Koes bakal moeroekeun leungeunna njëmbah ka Allah. ^a *Djab. 72: 10.*
- ^b *Aj. 40: 16.* ^c *Djab. 22: 13.* ^d *Jés. 19: 21.*
- 33 Eh, sakoer karadjaän di boemi! geura njaranji ka Allah; geura pada moedji
- 34 ka Goesti; (Selah) 'ka noe nith dina ^a langiting sadajana langit, noe ti kadim; geuning, andjeunna sok ngagëntra, gënt-
- 35 trana leuwih bédas. 'Geuranjarangakeun

^b kabédasan ka Allah! Kaägoenganana aja di loehoereun Israil, djeung kabédasanana aja dina mega. *a* 1 Raaj. 8: 27.

^b Djab. 29: 1.

- 36 Noen Allah! andjeun langkoeng nja matak sijeun ti djero kasoetjian andjeun. Allah Israil, nja eta noe maphin kabédasan djeung kakoewatan ka oemat. Sagala poedji ka Allah!

DJABOER 69.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Bakoeng. Damélan Dawoed.

a Djab. 45: 1.

- 2 Moegi njalamétkeun ka koering, noen Allah! karantén tjai aseop, dongkap ka njawa. ^a Koering ^a tipéték dina patéran djero, taja geusan nangtoeng; koering titeuleun dina tjai djero, kalipoetan koe ombak.

a Djab. 40: 3; 144: 7.

- 4 Koering tjape balas sasambat; tikoro koering toehoereun, panon koering roek-sak, bawaning koering ngantos-ngantos ka Allah koering. ^a Noe migeuleuh ka koering ^a taja sabab teh reja ti batan boeok koering; noe dek ngabasmu ka koering, noe ngamosoeh ka koering djalan palseo teh, loba pisan; anoe teu dirampas koe koering koedoe bae koe koering digéntosan.

a Djab. 35: 19.

- 6 Noen Allah! andjeun noe langkoeng oeninga dina kapaloengan koering; saréng kalélépatan koering hanteu kadingdingan ka andjeun. ^a Moegi-moegi noe ngalarép-ngarép ka andjeun oelah mareunang era tina sabab koering, noen Goesti, Pangeran sawadya-balad! Moegi-moegi noe narejangan andjeun oelah mareunang wirang tina sabab koering, noen Allah Israil! ^a Karantén nja koe hal andjeun koering pangnjandang kahinaän teh, moenggah beungeut koering kalipoetan koe wiwirang.

- 9 ^a Koering dipideungeun koe doeloer-doelora koering, nja diangkén oerang nagara lijan koe noe sandoeng saréng koering. ^a Karantén ^b bawaning goemati ka gedong andjeun noe mawi koering dongkap ka léboer; saréng ngaharinakeunana djalma noe ngahinakeun ka andjeun teh geus naringgang ka koering.

- 11 ^a Ari koering tjeurik, bari njawa koering poewasa; seug djadi matak ngahinakeun ka koering. *a* AJ. 19: 13; Djab. 38: 12.

^b Joh. 2: 17; Roem 15: 3.

- 12 Ari noe koe koering didjjeun pake koering ^a karoeng; seug djadi matak koering teh koe eta didjjeun misil.

- 13 ^a Sakoer noe darijoek dina lawang pada ngawangkongkeun koering; saréng koering dipake kakawihan koe noe bareuki nginoem arak. ^a Ari koering teja, panéda koering ka andjeun, Pangeran! ^b dina mangsa kasoekaän andjeun; noen Allah! tina kagédéan kaäsihan andjeun, moegi koering dikaboel, noemoetkeun kajaktosaning kasalamétan andjeun.

a Djab. 35: 13. ^b Jës. 49: 8.

- 15 Moegi ngaloewarkeun koering tina leutak, oelah tjijos koering tilélép; moegi koering dileupaskeun ti noe gareuleuh ka koering, saréng tina tjai djero! ^a Moegi oelah tjijos koering kalipoetan koe ombak, saréng moegi oelah koengsi koering diléglég koe noe djero; kalajan soemoer moegi oelah sina noetoeup lijangna di loehoereun koering!

- 17 Noen Pangeran! moegi koering dikaboel; karantén kaäsihan andjeun sipat moerah; moegi majoen ka koering, noemoetkeun kagédéan kawélasan andjeun.

- 18 ^a Saréng moegi oelah meungpeunan pameunteu andjeun ka abdi gamparan, karantén koering keur soesah; moegi koering enggal dikaboel. ^a Moegi ngadeukeutan ka njawa koering, saréngna didjait; moegi leupaskeun koering tina sabab moesoeh koering!

- 20 Andjeun noe langkoeng oeninga dina kahinaän koering, kalajan dina kaeraän koering, saréng dina kawirangan koering; sadajana noe njoesoekér ka koering ngagélar di pajoeneun andjeun.

- 21 ^a Kahinaän teh matak peupeus hate koering, saréng koering teh ripoe; koering ngarép-ngarép noe watir, nanging teu aja; nja ngarép-ngarép noe ngalilipoer, nanging teu kapéndak. ^a Ari eta teh ka koering ^a pada mere hampéroé, baris hakaneun koering; saréng keur koering halahab pada nginoeman ka koering tjoeke.

a Mat. 27: 34, 48.

- 23 ^a Medjana di hareupeunana sing ngadjadi djirét; saréng sing ngadjadi ridjét keur maranehanana salamét! ^a Panonna sing ngadjadi poék, sangkan teu ngadeuleu; saréng tjangkengna sing loempoe salalamina! ^a Moegi ngoetjoerkeun bébéndoe andjeun ka darinja; nja moegi

ditaradangan koe kasangëtan wëra andjeun!

^a Roem 11: 9.

²⁶ ^a Lëmboerna sing djadi seowoeng, oelah aja noe ngeusian himah-himahna.

²⁷ 'Karantën pada nganjaja ka noe koe andjeun digëboeg; sarëng pada mario-

²⁸ mong kasangsaraan djalma noe koe andjeun disarabët. 'Moegi kadorakaänana

ditambah deui kadorakaän, sarëng oelah sina arasoep kana kabënëran andjeun.

^a Lal. 1: 20.

²⁹ ^a Moegi eta pada dipareuman tina kitab kahiroepan, sarëng moegi oelah

disëratkeun sarëng djalma noe balënë. 'Ari koering teja nja balangsak nja sang-

³⁰ sara; moegi koering koe pitoeloeng andjeun, noen Allah! diteundeun di noe

³¹ loehoer. 'Koering sëdja moedji ka padjënengan Allah make njanjian, sarta

sëdja ngagoengkeun ka andjeunna make pamoedji soekoer.

^a 2 Moesa 32: 32.

³² ^a Nja eta pikamanaheun koe Pangeran alah batan sapi lalaki, alah batan

sapi ngora tandoekan, beulah tjekerna. 'Ana katarendjo koe noe balangsak,

³³ tangtoe baroengaheun; eh, sakoer noe nejangana Allah! hate maraneh mangke

³⁴ hiroep. 'Karana Pangeran ngamakboel ka noe pada waloerat, sarta hanteu

mikatjoewa ka sakitan andjeunna.

^a Djab. 50: 9, 13.

³⁵ Langit djeung boemi koedoe maroedji ka andjeunna, kitoe deui laoet djeung

³⁶ sakoer noe koemëlip di djërona. 'Karana Allah tangtoe njalamëtkeun ka

Sion, djeung ngadëgkeun nagara-nagara Joeda; sarta bakal maratoeh di dinja,

³⁷ reudjeung kawarisan eta. 'Ari toeroenan abdi-abdina noe bakal pada ngamilik

eta; sarta sakoer noe njaäh ka padjënengan andjeunna noe bakal ngareu-

sian eta.

DJABOER 70.

Pikeun kokolot njanji. Damëlan Dawoed, baris ngelingkeun.

² ^a Noen Allah! moegi sing enggal ngaleupaskeun ka koering; noen Pangeran! moegi geura mitoeloeng ka koering.

³ 'Moegi sina mareunang era sarëng wirang sakoer noe ngarah pati koering; moegi sina aloendoer ka toekang sarëng mareunang lara sakoer noe soeka

⁴ kana pitjilakaeun koering. 'Moegi sina

baralik tina bawaning kaeraänana, sakoer noe sok ngaromong: Poewas! poewas!

^a Djab. 40: 14.

⁵ Moegi sadajana noe nejangana andjeun sina aratoh sarëng baroengah di djëro

andjeun; sarëng sakoer noe soeka kana kasalamëtan andjeun moegi sina njarë-

⁶ boet teu pëtot-pëtot: Sing diagoengkeun Allah! 'Ari koering teja nja balangsak

nja waloerat; noen Allah! moegi sing enggal njoemping ka koering. Nja

andjeun noe mitoeloeng sarëng ngaleupaskeun ka koering; noen Pangeran!

moegi oelah ngalamikeun.

DJABOER 71.

Ka andjeun, Pangeran! ^a koering nja-lindoeng; moegi koering oelah meun-

² nang era salalanggëngna! 'Moegi koering ka-loewarkeun sarëng leupaskeun

koe kaädilan andjeun; moegi njondongkeun tjëpil andjeun ka koering, sarëng

³ koering salamëtkeun! 'Moegi andjeun minangka batoe karang pangtjitjingan

pikeun koering, pikeun moeboes salamina; andjeun ngërsakeun njalamët-

keun ka koering; ^b karantën batoe tjadas koering sarëng benteng koering nja andjeun.

^a Djab. 31: 2, 3. ^b Djab. 18: 3.

⁴ Noen, Allah koering! moegi ngaleupaskeun koering ti leungeun djalma do-

⁵ raka, ti leungeun noe migawe goreng sarëng neungteuinganan. 'Karantën nja

andjeun noe djadi pangharëpan koering, noen Goesti Pangeran! andjeun noe

djadi pangandël koering ti boeboedak.

⁶ 'Nja andjeun noe koe koering ditëkën ^a ti waktoe dikandoeng; andjeun noe

ngaloewarkeun koering ti benteung indoeng koering; pamoedji koering disang-

gakeun ka andjeun salamina.

^a Djab. 22: 10, 11.

⁷ Koering ka noe loba sapërtos moedjidjat; doepi andjeun noe djadi panjalindoengan koering noe reugreug.

⁸ 'Soengoet koering bade pinoeh koe pamoedji andjeun, sapopoë pinoeh koe pangaheng-ngaheng andjeun. 'Moegi koering koe andjeun oelah dipitjeun keur

⁹ mangsa kolot; moegi koering oelah diti-tilar keur njoedaän kakoewatan koering!

¹⁰ ^a 'Karantën moesoeh koering pada ngaromongkeun koering; kalajan sakoer noe ngarah pati koering pada rërëmpeogan

1 sarèng batoer-batoer; 'aromonga; Allah geus ninggalkeun manehana; geura alabrik, sarta tarangkép manehana, karana euweuh noe ngaleupas-
12 keun. 'Noen Allah! moegi oelah djaoeh ti koering; ^b noen, Allah koering! moegi sing enggal mitoeloeng ka koering.

^a Djab. 38:13. ^b Djab. 70:2.

13 Sakoer noe ngamosoeh ka pati koering moegi sina mareunang era sarèng dibajakkeun; sakoer noe mambrih katjilakaän koering moegi sina njarandang kahinaän sarèng kawirangan! 'Doepi koering teja sèdja ngarèp-ngarèp teu pètot-pètot, sarèng sèdja nambah-nambah kana sadajana pamoedji andjeun.
15 'Biwir koering bade njarjoskeun kabèneran andjeun, njarjoskeun kasalametan andjeun sapopoë; ^a karantén koering teu térang dina bilanganana. ^a Djab. 40:6.
16 Koering sèdja leumpang, ngawartakeun tandaning kawasa Goesti Pangeran; sèdja njéboetkeun kabèneran andjeun, kabèneran andjeun woengkoel.
17 'Noen Allah! andjeun ngaweroek ka koering ti boeboedak, sarèng dongkap ka ajeuna ^a koering ngowarkeun moedjidjat-moedjidjat andjeun. 'Kalijan-malih geus kolot nja hoewisan, noen Allah! moegi koering koe andjeun oelah diti-larkeun; soepaja koering ngowarkeun panangan andjeun ka toeroenan, ngowarkeun kawasa andjeun ka sadaja noe pidatangeun.

^a Djab. 9:2.

19 Ari kabèneran andjeun, noen Allah! dongkap ka manggoeng; andjeun sok ngadamél padamelan araheng; ^a noen Allah! sahå noe nandingan ka andjeun?
20 'Andjeun, noe njarangkeun ka koering kasoekèran sakitoe rejana sarèng bangètna, tinangtos ngahoeripan deui ka koering, bari koering dihandjatkeun deui tina djoengkrang boemi. 'Kaloehoeran koering koe andjeun tinangtos diwoewoehan, bari ngalihpoer deui ka koering.

^a Djab. 86:8.

22 Sawangsoelna koering teh sèdja nganoehoenkeun ka andjeun, make tjëlèmpoeng; nja nganoehoenkeun kajaktosan andjeun, noen Allah koering! Koering sèdja moedji ka andjeun, make katjapi,
23 noen Kasoetji Israil! 'Biwir koering bakal sènggak satijap-tijap koering moedji ka andjeun; kitoe keneh njawa koering,

noe koe andjeun geus dileupaskeun.
24 'Sarèng deui letah koering sapopoë bade ngoetjapkeun kabèneran andjeun; sarehna geus mareunang era, sarehna geus mareunang wirang, sakoer noe mambrih katjilakaän koering.

DJABOER 72.

Pikeun Soeleman.

Noen Allah! moegi maparin hoe-koem andjeun ka radja, sarèng kaädi-
2 lan andjeun ka poetra radja! 'Soepaja radja teh ngabèneran ka oemat andjeun sarèng adilna, kitoe deui ka abdi andjeun noe balangsak téroes sarèng hoe-
3 koemna. 'Goenoeng-goenoeng ^a piboe-waheunana kasèngangan pikeun oemat; kitoe deui pasir-pasir, tina kaädilan.
4 'Radja teh bakal ngahoekoeman ka oemat noe balangsak, njalamètkeun ka djalma waloerat, sarèng ngarèmoekkeun noe nganjaja.

^a Djab. 85:12.

5 ^a Sadajana bakal sarijeun koe andjeun salawas aja panon-poë sarèngna katodjo
6 koe boelan, toeroen-toemoeroen. 'Radja teh bakal ^b ibarat hoedjan toeroen ka
7 aritan, lir ngidjil njajaan boemi. 'Sapandjang djoemènéngna djalma noe bè-
nèr pidjadieun; kitoe deui saroepaning kasèngangan, dongkap ka taja boelan.
8 'Sarawoeh bakal moerba ^c ti laoet dongkap ka laoet deui, sarèng ti sémèt bangawan dongkap ka toengtoeng boemi.

^a Djab. 89:37. ^b 2 Sam. 23:4. ^c 1 Moesa 15:18;
2 Moesa 23:31.

9 Djalma tanah kareng bakal darèkoe ka hareupeun eta, ^a sarèng moesoehna
10 bakal pada ngaletakan taneuh. 'Radja Tarsis sarèng radja poelo-poelo bakal njaranggakeun pangabakti; radja Sèba sarèng Saba bakal pada ngahatoerkeun
11 oepèti. 'Toer sadajana radja-radja bakal njarèmbah ka eta, ^b sarèng sadajana bangsa-bangsa bakal pada ngawoela ka eta.

^a Mik. 7:17. ^b Djab. 86:9.

12 ^a Karantén radja teh bakal ngaleupaskeun ka noe waloerat, noe ngadjèrit; kitoe deui ka noe balangsak, anoe
13 taja noe noeloeng. 'Bakal ngawélasan ka noe miskin sarèng ka noe waloerat; kalajan njawa djalma waloerat koe eta
14 bakal disalamètkeun. 'Bakal ngadjait njawa-njawana ti noe ngarinah sarèng ti noe nganjaja; toer gètihna koe pang-rasa radja teh dipikaädjen. ^a Djab. 35:10.

15 Saréng bakal djoeméñeng; toer diha-
toeranan émas Séba; sarawoeh bakal
16 dipangñédakeun teu pètót-pètót; sapopoé
bakal pada ngabérkahan ka eta. 'Bakal
soegih gandoem dina tanah, nadjan di
poentjak goenoeng-goenoeng; boewahna
bakal sejah sapértos goenoeng Libanon;
saréng noe di djéro nagara pihardjaeun,
17 " ibarat djoedjoeoetan di boemi. 'Djé-
néngan radja teh pitétépeun salalang-
géngna; salawas aja panon-poé djéné-
nganana pidjongdjoneun; 'sadajana djal-
ma bakal kabérkahan koe eta; sadajana
bangsa bakal narjéboet andjeunna bagdja.

a Aj. 5:25. b 1 Moesa 22:18.

18 Sagala poedji ka Pangeran Allah, nja
Allah Israil, " anoe woengkoel ngadamél
19 moedjidjat; 'saréng sagala poedji ka pa-
djénénganana noe langkoeng moelja, sa-
lalanggéngna; ari saboemi kabeh moegi
pinoeh koe kamoeljaanana! Amin, amin.

a Djab. 136:4.

20 Tamat panéda Dawoed poeta Isai.

DJABOER 73.

Ijeu djaboer damélan " Asap. *a Djab. 50:1.*
Poegoeh Allah teh sae ka Israil,
2 ka noe bérésih nja hate. 'Ari koering
teja, " soekoe koering meh-meh moro-
sod, tintjak koering bis-bis tisoledat.

a Djab. 94:18.

3 Karana koering tadi " dèngki ka noe
garelo, *b* nendjo kasénangan noe daro-
4 raka. 'Karana sok tara keuna sangsara
tèpi ka paehna, sarta kakoewatanana
5 moeloes bae. 'Sok tara boga kasoelah
anoe galib di djalma, sarta sok tara
keuna balahi anoe oemoem di manoesa.

a Djab. 37:1. b Aj. 21:7.

6 Sabab kitoe noe matak kamagoengan
minangka kongkorongna, djeung panga-
nijnaja noe noetoeopan awakna ibarat pa-
7 midangan. 'Panonna boentjélik " karo-
wang koe gadjih, sarta tjétaän hatena
8 sarti wat-leuwih. 'Lampahna njatjampah,
sarta mariomong panganijnaja bawaning
9 djoelig; ngaromongna ti manggoeng. 'Pa-
da neundeun biwirna di langit, djeung
letahna idër-idèran di boemi. *a Aj. 15:27.*

10 Sabab kitoe noe matak oematna malik
ka dinja, sarta dipangnjitikeun tjai
11 wani pinoeh. 'Ari ngaromongna: " Koe-
maha Allah rek oeninga? naha aja ka-
12 njaho di noe Leuwih Agoeng? 'Geuning,
eta teh daroraka, padahal salawasna

garénah, djeung pada ngagèdekeun ka-
13 moektian. 'Poegoeh aing tjoemah nga-
bérésihan hate, *b* sarta ngoembah leu-
14 ngeun, tanda teu salah; 'da aing teh
sapopoé aja balahi, sarta saban-saban
isoeek aing teh dilara-lara. *a Jes. 29:15.*

b Djab. 26:6.

15 Sauepami koering aja omong; Aing
oge rek mitjatoer tjara eta: ari kitoe
mah, salérésna, koering teh tjidra ka
16 bangsa poeta-poetra andjeun. 'Ana seug
koe koering dipikir-pikir, hajang nga-
njahokeun hal kitoe, matak ewéd kana
17 rarasaan koering; 'dongkap ka koering
asoep ka kasoetjian Allah, " nэгskeun
pitoengtoengeunana. *a Djab. 37:37, 38.*

18 Kanténan eta teh koe andjeun di-
teundeun di noe laloeur, disina raroe-
19 boeh dongkap ka gémpoerna. 'Amboe,
aja sakitoe karoeksakanana dina saki-
tjeup-mata! Pada toempoer-loedés tina
20 lantaran panjingsijeunan. 'Sapértos " im-
panan sabada njaring; nja kitoe andjeun,
Goesti! samangsa tanghi, tinangtos njoe-
mahkeun kana kanjataänana. *a Aj. 20:8.*

21 Karantén koering tadi gèrègèteun nja
hate, saréng asa dirorodjok nja kaboe-
22 boewahan. 'Harita koering teh bodo,
taja kanjaho; koering teh harita ibarat
sato di pajoneun andjeun.

23 Doepi koering pijaueun di pajoneun
andjeun salalamina; " andjeun noe nga-
hajeukan leungeun koering katoehoe.
24 'Andjeun bade noejoen ka koering sa-
koemaha pangérsa andjeun; saréng sa-
parantos kitoe *b* koering koe andjeun
bade ditjandak kana kamoeljaän.

a Djab. 37:24. b Djab. 49:16.

25 Koering gadoeh saha deui di sawarga?
saréng salijan ti andjeun taja deui ka-
26 soekaän koering di boemi. 'Masih da-
ging saréng hate koering bejak oge,
Allah noe djadi batoe karang hate koe-
ring " saréng doeoeman koering sala-
langgéngna! *a Djab. 16:5.*

27 Karantén, salérésna, noe djaraoeh ti
andjeun mèngke laléungit; andjeun ti-
nangtos ngabasmu " sakoer noe djinah
28 moengkir ka andjeun. 'Doepi mènggah
koering mah, koering ngeunah deukeut
Allah; nja Goesti Pangeran noe koe
koering didjjeun panjalindoengan koe-
ring, *b* soepaja koering njarijoskeun sa-
dajana dadamélan andjeun. *a Hos. 9:1.*

b Djab. 9:2; 71:17.

DJABOER 74.

Ijeu pangwoeroek Asap.

Eh Allah! ^a naha andjeun mana mi-
tjeun saëndéngna? naha bëndoe andjeun
ngéboel haseupna ka domba angonan
andjeun? ² Moegi emoet ka padjénmoehan
andjeun, kenging andjeun ngagaleuh ti
babaheula, kenging andjeun ngadjait
soepaja djadi kaom kagoengan andjeun;
³ kitoe deui ka goenoeng Sion, noe koe
andjeun dilinggihan. ⁴ Moegi geura nga-
djoengdjoengkeun dampal andjeun, nga-
boedjéng kana karoksakan noe saën-
déngna; moesoeh geus migawe saroe-
paning kagorengan dina kasoetjian.

^a Djab. 44:24.

⁴ Satroe andjeun tingharaeong di tē-
ngah pakoempoelan andjeun; tanda-tan-
dana sorangan koe eta geus didijjeun
⁵ tanda. ⁶ Roepana kawas aja noe ngoe-
langkeun kampak kana kakaaian kekep.
⁶ Ari ajeuna ^a barangna sipat oekiran
sarejana koe eta geus dikaradekan, make
⁷ balijoeng saréng bédog. ⁸ Kasoetjian an-
djeun ^b koe eta geus dihoeroe koe seu-
neu; panglinggihan padjénengan andjeun
⁸ geus dinistakeun kana taneuh. ⁹ Ngaro-
mongna di sadjéro hate: Oerang dek
ngaboerak-barik sarejana; heg didoe-
roekan sadajana énggon pakoempoelan
kagoengan Allah dina tanah. ^a 1 Radj. 6:29.

^b 2 Radj. 25:9.

⁹ Tanda-tanda koering sadaja koe koe-
ring teu katarendjo; taja deui nabi;
saréng di koering sadaja taja pisan noe
¹⁰ térang dina pilamieunana. ¹¹ Sabaraha pi-
lamieunana deni, noen Allah! satroe teh
nja bakal ngahihina? Karah moesoeh
bakal saëndéngna nja ngagogoreng ka
¹¹ padjénengan andjeun? ¹² Naha andjeun
mana moendoerkeun panangan andjeun,
panangan andjeun téngén? Moegi dika-
loewarkeun ti djéro harigoe andjeun,
saréng bejakkeun!

¹² Parandene ^a Allah teh Radja koering
ti bababeula; sok ngadamél kasalamétan
¹³ di téngah boemi. ¹⁴ Nja andjeun ^b noe
njingrajkeun laoet teja koe kabédasan
andjeun, bari ngarémoekeun hoeloe
¹⁴ naga teja dina tjai. ¹⁵ Nja andjeun noe
ngaléboerkeun hoeloe boehaja teja, bari
djinisna dipaparinkeun ka bangsa eusi
¹⁵ tanah kéng baris hakaneun. ¹⁶ Nja an-

djeun ^c noe ngabédah tji-njoesoe saréng
waloengan teja; nja andjeun noe njaüt-
¹⁶ keun bangawan noe majéng teja. ¹⁷ An-
djeun ^d noe kagoengan beurang, kitoe
kenéh peuting kagoengan andjeun; nja
andjeun noe ngadjadikeun damar saréng
¹⁸ panon-poé teja. ¹⁹ Nja andjeun noe nga-
dégkeun sadajana wawatésan boemi;
oesoem panas saréng oesoem tiris nja
andjeun noe ngadamél.

^b 2 Moesa 14:21. ^c 2 Moesa 17:6; Jos. 3:15.

^d Djab. 104:19.

¹⁸ Moegi emoet, jen moesoeh teh ngahi-
hina ka Pangeran, saréng bangsa noe
boeroeng pada ngagogoreng ka padjéné-
¹⁹ ngan andjeun. ²⁰ Moegi-moegi njawa ti-
koekoer andjeun oelah diselehkeun ka
sato galak; moegi-moegi tjtjoéan an-
djeun noe balangsak oelah dilalikeun
²⁰ saëndéng-éndéng! ²¹ Moegi-moegi ningali
kana pérdjandjian; karantén énggon
paroék dina tanah parinoeh koe pang-
tjittingan panganijaja.

²¹ Moegi-moegi anoe laip oelah sina ba-
lik wirang; moegi-moegi noe balangsak
saréng waloeat sina maroedji ka pa-
²² djénengan andjeun. ²³ Noen Allah! moegi
geura ngadég; moegi moetoes pabén an-
djeun; moegi emoet andjeun sapopoé
²³ dihihina koe noe boeroeng. ²⁴ Moegi oelah
ngalalikeun kana sosorowakan satroe
andjeun; tagiwoer sakoer noe ngamoe-
soeh ka andjeun oengguh bae teu pëtot-
pëtot.

DJABOER 75.

Ipikeun kokolot njanji; ^a lagoe Oelah
ngaroeksak. Ijeu djaboer poepoedjian
damélan Asap.

^a Djab. 57:1.

² Koering halatoer noehoen ka andjeun,
noen Allah! Koering halatoer noehoen,
sabab padjénengan andjeun deukeut; sa-
dajana njarijoskeun moedjidjat-moedji-
djat andjeun.

³ Karana kami dek njékél mangsa noe
pasti; kami dek ngahoekoeman reu-
⁴ djeung saestoena. ⁵ Ana boemi geus lé-
boer djeung saeusi-eusina, kami dek
mageuhkeun tihang-tihangna. Selah.
⁵ Kami magahan ka noe garelo: Poma
oelah garelo! kitoe deui ka noe daro-
raka: ⁶ Poma oelah ngaléboerkeun
⁶ tandoe! ⁷ Poma oelah ngaléboerkeun
tandoe maraneh ka manggoeng; oelah
sok ngaromong make heuras beuheung.

^a Djab. 89:18.

- 7 Karana ngaloehoerkeun teh lain ti wetan, lain ti koelon, lain ti tégal léga;
- 8 'énjana mah Allah noe djoeménng Hakim; ijeu koe andjeunna dihandapkeun; itoe diloehoerkeun.
- 9 Karana panangan Pangeran njépéng ^a loemoer, sarta anggoerna ngaboedah; eta teh pinoeh koe babaoeran, sarta eusina koe andjeunna ditjitjikeun; geus poegoeh koedoe diinoem koe sakabeh djalma doraka di boemi, sarta tampérana dionejoep. ^a Djab. 60 : 5; Jes. 51 : 17, 22.
- 10 Ari koering teja sédja ngoewarkeun salalanggéngna, sédja moedji ka ^a Allah
- 11 Jakoeb. 'Saréng sakoer tandoek djalma daroraka koe koering dek dipotongkeun; doepi tandoek djalma bènér mah bakal diloehoerkeun. ^a Djab. 46 : 8.

DJABOER 76.

Pikeun kokolot njanji; make tatabuhan kawat. Ijeu djaboer poepoedjian damélan Asap.

- 2 Allah kanjahoan di Joeda; padjénénganana agoeng di Israil. 'Ari pondokna ajana ^a di Salem, ^b nja panglinggihanana
- 4 ajana di Sion. 'Nja di dinja andjeunna geus minggéskeun djamparing gondewa, képéng, djeung pédang, sarta pérang. Selah. ^a 1 Moesa 14 : 18. ^b Djab. 132 : 13.
- 5 Andjeun nja mantjoer nja moelja ngalangkoeangan goenoeng-goenoeng rampog. 'Anoe galéde hate geus pada dirajahan, talibra sasareanana; saréng sadajana djalma gagah teh taja noe manggih
- 7 leungeunna. 'Tina panjeseul andjeun, noen Allah Jakoeb! noe mawi pada djémpling, boh kareta boh koeda.
- 8 Ménggah andjeun teja, andjeun langkoeng nja matak sijeun; saréng saha noe bisa tagén di pajoeneun andjeun, ti barang némbé andjeun béndoe? 'Andjeun ti sawarga ngembarkeun hoekoeman; boemi teh sijeuneun, rép djémpe, 'barang Allah ngadég kéra ngahoekoeman, kéra njalamétkeun sadajana noe balangsak di boemi. Selah.
- 11 Saestoena ambéking manoesa ^a matak andjeun dipoedji; sesa bébéndoe koe andjeun disoengkélangkeun. 'Koedoe pada nadar, ^b sarta tarékanan ka Pangeran, Allah maraneh. Sadajana noe aja di sakoebéng andjeunna koedoe pada ngahatoerkeun paseba ka noe wadjib

- 13 dipikasijeun. 'Roh para gégédoeg ^c koe andjeunna dikeureutan; estoe andjeunna pikasijeuneun radja-radja di boemi.

^a 2 Moesa 14 : 17. ^b Djab. 56 : 13. ^c Wahj. 14 : 17—20.

DJABOER 77.

Pikeun kokolot njanji; ^a atoeran Jédoctoen. Ijeu djaboer damélan Asap.

^a Djab. 62 : 1.

- 2 Koering rek oendjoekan ka Allah, sédja sasambat; koering rek oendjoekan ka Allah, sarta tangtoe ngadangoekeun
- 3 ka koering. 'Dina mangsa koering keur soesah, koering nejangsan Goesti; leungeun koering tadah bae sapeupenting, teu pégat-pépat; njawa koering teu dae-
- 4 keun dililipoer. 'Ana koering ras ingét ka Allah, seg koering teh hoemandeuar; ana koering tapakoer, seg soekma koering kaléléban. Selah.
- 5 Panon koering koe andjeun ditoelak, ^a disina ngadjaga; koering teh goeling-
- 6 gasahan saréng teu kijat ngomong. 'Koering ^b mikiran djaman koena-koena,
- 7 taoen alam baheula. 'Koering ti peuting ras ingét ka lampah koering ngatjapi; koering tapakoer di sadjéro hate koering, saréng pikir koering nitik-nitik.
- 8 'Karah Goesti ^c kéra mitjeun salalanggéngna, sarta moal pisan ngamanah
- 9 deui? 'Karah kaasihana leumgit saéndéngna? naha pérdjangdjanana pépat
- 10 toeroen-toeroen? 'Karah Allah teh lali maparin koernija? atawa kawélasana koe andjeunna ditoetoe dina sadjéro béndoe? Selah. ^a Djab. 102 : 8.
- ^b Djab. 143 : 5. ^c Djab. 79 : 5.
- 11 Seg omong koering: Geus kijeu sangsara diri; taoen pasihan panangan noe Lang-
- 12 koeng Agoeng. 'Koering sédja njéboet dadamélan Pangeran; saestoena sédja ningétkéun moedjidjat andjeun ti baba-
- 13 heula. 'Saréng sédja mikiran saniskantén tanda kawasa andjeun, nja sédja napakoeran dadamélan andjeun. 'Noen Allah! djalan andjeun dina kasoetjian; saha batara noe agoeng sapertos Allah?
- 15 'Nja andjeun teja Allah, ^a noe sok ngadamél moedjidjat; andjeun geus nganjahoekéun kabédasan andjeun ka bangsa-
- 16 bangsa. 'Andjeun ^b noe ngadjait oemat andjeun koe panangan andjeun, nja eta anak-intjoe Jakoeb saréng Joesoep. Selah.

^a Djab. 98 : 1. ^b 2 Moesa 6 : 6.

17 " Tjai harita nendjo ka andjeun, noen Allah! tjai harita nendjo ka andjeun, saréng goemètèr; estoe sagara ngadeg-
 18 deg. 'Mega-mega ngaloetjoerkeun tjai; langit ngaloewarkeun sowara; malah
 19 djamparing andjeun tingsalijèr. 'Goeloe-
 doeg andjeun ngagoeroeh sinaréngan
 angin poejoeh; kilat teh njaraéngan ka
 djagat; boemi teh ngadegdeg saréng
 20 ojang. 'Djalan andjeun nèroes laoet, nja
 angkat andjeun nèroes tjai gède, saréng
 tapak dampal andjeun teu katawis.

a Djab. 114 : 3.

21 " Oemat andjeun koe andjeun ditoe-
 joen sapèrti ingon-ingon, koe lantaran
 Moesa saréng Haroen.

a Djab. 78 : 52 ;

Jés. 63 : 13.

DJABOER 78.

Ijeu pangwoeroek Asap.

" Eh, bangsa kaoela! dengekeun pi-
 woeroek kaoela; tjondongkeun tjeuli
 2 maraneh ka papatah biwir kaoela. 'Ka-
 oela ^b sèdja moeka biwir koe misil,
 sèdja ngaloewarkeun soewal ti djaman
 3 baheula. 'Noe geus kadareng koe oe-
 rang, sarta kanjarahon, djeung geus
 ditjaritakeun ka oerang koe karoehoen,
 4 'koe oerang moal rek disalingkoehkeun
 ka anak-poetoena; nja rek njaritakeun
 ka toeroenan djaman mèngeke hal poe-
 djian Pangeran, djeung hal kawasana,
 sarta hal moedjidjat-moedjidjatna, noe
 koe andjeunna didamèl. a Djab. 50 : 7 ; 81 : 9
 b Djab. 49 : 5 ; Mat. 13 : 35.

5 Karana " andjeunna geus ngadégkeun
 pèrtelaan di Jakoeb, nja ngajakeun toret
 di Israil, ditimbalken ka karoehoen
 oerang, njahokeuneun ka anak-intjoena;
 6 'soepaja kanjahon koe bangsa noe pi-
 ka-hareupeun, nja koe anak-anak, noe
 mèngeke didjoeroekun; ari eta geus
 haroedang, koedoe njarita deui ka anak-
 7 anakna. 'Sangkan pangharépanana ka
 Allah, sarta oelah pararoho kana da-
 damèlan Allah; sabalikna koedoe pada
 nètèpkeun timbalanana. a 5 Moesa 4 : 9 ; 6 : 7.

8 Djeung oelah djaradi sapèrti karoe-
 hoenna, " bangsa noe basangkal nja
 mantangoel, bangsa noe teu nètèpkeun
 hatena, djeung hanteu satoehoe soek-
 9 mana ka Allah. 'Anak-intjoe Epraim,
 noe njikèp gondewa, toekang panah, pa-
 10 da malik dina mangsa pérang. 'Hanteu

ngarestokeun pèrdjangdjian Allah, sarta
 arèmboengeun ngalakonan toretna.

11 'Djeung pada mopohokeun kana dada-
 mèlan andjeunna, kitoe deui ka moedji-
 djatna, noe koe andjeunna geus ditem-
 bongkeun ka maranehna. a 5 Moesa 21 : 18.

12 Di hareupeun karoehoenna andjeunna
 ngadamèl moedjidjat, di tanah Mèsir,

13 wèwèngkèran " Soan. 'Laoet ^b koe an-
 djeunna dibeulah, sarta karoehoenna pa-
 da disina meuntas, bari tjaina disina nga-
 dingding sapèrti toempoekan. 'Djeung

koe andjeunna pada ditoejoen, ^c ti beu-
 rang dina djero hidji mega, sarta sapeu-
 peuting dina djero tjahjaning seuneu.

15 'Aja ^d batoe karang di tègal lèga koe
 andjeunna dibeulah; pada dipaparin
 16 inoemeun loba pisan, kawas sagara; 'da
 andjeunna ^e ngaloewarkeun soesoekan

ti djero batoe tjadas, nja noeroenkeun
 tjai sapèrti waloengan. a 4 Moesa 13 : 22.

b 2 Moesa 15 : 8. c 2 Moesa 13 : 21. d 2 Moesa 17 : 6.

e Djab. 165 : 41.

17 Dèmi eta teh toeloj deui marigawe
 dosa ka andjeunna, wani pada mantan-
 goel ka noe Langkoeng Agoeng di ta-

18 nah keéng. 'Sarta " pada ngadodja ka
 Allah sadjero hatena, menta kahakanan

19 baris napsोजना. 'Malah ngaromong nga-
 gorengan Allah, kijeu omongna: Koemaha
 Allah teh pibisaean natakéun me-

20 dja di tègal lèga? 'Kapan bareto an-
 djeunna meupeuh batoe karang, seug
 ngagoelak tjai, sarta aja waloengan tja-
 raah. Koemaha pibisaean maparin deui
 roti? na pibisaean njawiskeun laoek pi-
 keun oematna? a 2 Moesa 16 : 3 ;
 4 Moesa 11 : 4 ; 21 : 5.

21 Sabab kitoe, " ana geus kadangoe koe
 Pangeran, seug djadi doeka; sarta di

Jakoeb aja seuneu ngagèdoer, toeroeg-
 22 toeroeg aja bébèndoe ka Israil; 'doe-
 meh teu pèrtjajaeun ka Allah, djeung

23 teu ngarandél ka pitoeloengna. 'Paran-
 dene andjeunna nimbalan ka mega-mega

di loehoer, sarta moekakeun panto la-
 24 ngit; 'bari seug ^b ka maranehna noe-

roenkeun hoedjan Man teja baris ha-
 kaneun, nja dipaparin gandoem ti sawar-

25 ga. 'Djadi djalma ngahakan roti kada-
 haran noe pada kawas; andjeunna ka

darinja ngintoenkeun rédjeki datang ka
 seubeuhna. a 4 Moesa 11 : 1. b 2 Moesa 16 : 4.

26 " Andjeunna nginditkeun angin ti

wetan di awang-awang, kitoe deui ngagiringkeun angin ti kidoel koe kawasana ;
 27 'bari seug ka maranehna noeroenkeun hoedjan laoek, lobana tjara pëlédog; nja manoe k djangdjangan, rejana saperti
 28 keusik laoet; 'diragragkeun di sadjéroëun pasangrahanana, sakoeriling énggonna
 29 tjaritjing. 'Kop pada dadaharan, sarta datang ka sareubeuheun katjida; djadi sakabajang napsoena koe andjeunna didatangkeun ka darinja. *a* 2 Moesa 16 : 13;

4 Moesa 11 : 31.

30 *a* Tatjan alingkar ti hawa-napsoena, kahakanan teja masih aja keneh di djéro
 31 soengoenana, 'toeloej aja bébéndoe Allah ka darinja, sarta maehkeun batoerna
 noe lalintoeh sawareh, bari djalma baroedjang di Israil diraroeboehkeun. 'Nadjan sakabeh hal kitoe teja pada mi-
 32 gawe deui dosa, *b* sarta hanteu pértja-jaeun ka moedjidjat-moedjidjat andjeunna.
 33 'Mana poëna disina bejak di djéro kasija-sijaän, nja taoenna disina bejak di djéro kareuwasan. *a* 4 Moesa 11 : 33.

4 Moesa 14 : 11.

34 *a* Satijap-tijap andjeunna maehkeun ka darinja, toeloej naranjakeun andjeunna,
 35 djeung baralik, bari gémét narejanan Allah; 'sarta ngaringétkeun, jen Allah noe djadi batoe-karangna, djeung Allah noe langkoeng agoeng noe djadi
 36 Poerah ngadjait ka maranehna. 'Tapi pada ngalélémoe ka andjeunna koe biwirna, sarta pada ngabohong ka andjeunna koe letahna. 'Sabab hatena teu pageuh anoet ka andjeunna, sarta teu satoehoe ka pérédjangdjianana.

a Jës. 26 : 16.

38 Dëmi andjeunna mah langkoeng wélas, sok ngahampoera kana kadorakaän, djeung hanteu diroeksakkeun; estoena mah mindéng pisan andjeunna ngoendoerkeun doekana, djeung teu koengsi ngageuingkeun sabëndoena kabeh. 'Sabab emoeun, *a* jen maranehna bangsa daging, ibarat angin leumpang sarta
 40 moal balik deui. 'Aja sakitoe mindéng mantangoelna ka andjeunna di tégal léga, ngérikkeunana ka andjeunna di énggon rehe!

a Djab. 103 : 14.

41 Karana deudeuieun nja pada ngadodja ka Allah, sarta pada ngadjahentan ka Kasoetji Israil. 'Hanteu ngaringétkeun ka pananganana, basa maranehna

koe andjeunna dileupaskeun ti noe njoesoekër; 'hal andjeunna ngajakeun tandatandana di Mësir, djeung moedjidjat-moedjidjatna di wéwéngkëran Soan teja.
 44 'Mapan *a* bangawanna koe andjeunna disalin didamél gétil, kitoe keneh sakoer soesoekana, taja noe beunang diinoem.

a 2 Moesa 7 : 17.

45 *a* Andjeunna ka oerang Mësir ngadatangkeun seungseureudan, pek oerang Mësir koe eta dibakanan; kitoe deui bantjet, noe ngaroeksakkeun ka oerang Mësir. 'Ari *b* pépélakanana koe andjeunna dipaparinkeun ka hileud, sarta beunang katjapeanana dipaparinkeun ka simeut. 'Tangkalua anggoer koe andjeunna dipaehkeun *c* koe hoedjan boewah, tangkalna lowa dipaehkeun koe hoedjan
 48 batoe. 'Ari sasatoanana koe andjeunna disérahkeun ka hoedjan boewah, djeung ingon-ingonna disérahkeun kana gélap.

a 2 Moesa 8 : 2, 21. *b* 2 Moesa 10 : 4. *c* 2 Moesa 9 : 22.

49 Andjeunna ka oerang Mësir ngadatangkeun doekana noe leuwih bangét, bébéndoe, djeung wëra, sarta kasoekëran; hoel-hol malaikat marawa katjilakaän.
 50 'Andjeunna ngadamél pidjalaneun bëndoena; njawa maranehanana hanteu dihalangan tina maot; satégésna hiroepna
 51 disérahkeun ka pagéboeg. 'Djeung deui *a* andjeunna maehkeun sakabeh tjikal di Mësir, loeloege kabédasan maranehanana di sagala himah Ham. *a* 2 Moesa 12 : 29.
 52 Dëmi oematna koe andjeunna diinditkeun tjara domba, sarta digiringkeun
 53 di tégal léga saperti ingon-ingon. 'Nja ditoejoenna pada sčnang ati, taja anoe matak sijeun; *a* ari moesoehna mah pada
 54 kalipoetan koe laoet. 'Ladjéng didaratangkeun ka wéwéngkëran andjeunna noe soetji, nja ka ijeu goenoeng, anoe
 55 kenging koe panangan andjeunna. 'Sarta *b* andjeunna njingkahkeun bangsa kapidir ti hareupeunana, bari pada dilotérekeun koe tali baris milik, sarta kaum Israil disina ngarénggon dina himah-himah eta.

a 2 Moesa 14 : 13, 28. *b* Djab. 44 : 3.

56 Tatapi pada ngadodja djeung mantangoel deui ka Allah noe langkoeng agoeng, sarta pértelaän andjeunna koe
 57 maranehna hanteu diéstoekkeun. 'Énjana mah pada oendoer, sarta palatjidra, sakoemaha karoehoen-karoehoenna; pada
 58 malik, saperti gondewa malsoe. 'Sarta

- njarjeun pibëndoeëun andjeunna koe énggonna noe laloehoer, ^a djeung pada mapanas ka andjeunna koe artja-artjana.
- 59 'Ana geus kadangoe koe Allah, seug djadi doeka, moenggah idjid langkoeng-langkoeng ka Israil teh. ^a 5 Moesa 32:16, 21.
- 60 Tidinja andjeunna nilarkeun balandongan di Silo, nja nilarkeun himah kenging andjeunna masangkeun di manoesa. 'Ari ^a kabédasan andjeunna koe andjeunna diselehkeun, datang ka kadjarah; nja kaähengan andjeunna diselehkeun ka leungeun satroe. 'Djeung oematna koe andjeunna disërakheun ka pëdang, sarta andjeunna jadi doeka ka kagoenganana. 'Baroedjanga pada dihakan seuneu, djeung landjang-landjangan teu dipangngawihkeun. 'Panghoeloena tinggolepak koe pëdang, ^b sarta randaranda hanteu tjareurik. ^a 1 Sam. 4:11.
^b Aj. 27:15.
- 65 Geus kitoe Goesti tanghi, kawas noe hoedang sare, saperti djalma prawira noe sësënggakan tina dahar anggoer.
- 66 'Pek ^a satroena disabëtan ti toekang, dipaparin kahinaän langgëng. 'Djeung deui andjeunna mitjeun himah Joesoep, teu milih kaum Epraim; 'noe dipilih teh kaum Joeda, ^b nja goenoeng Sion, noe koe andjeunna dipikaasih. ^a 1 Sam. 5:6.
^b Djab. 76:3.
- 69 Tidinja andjeunna ngadamël kasoetjianana saperti noe loehoer; tjara boemi kenging andjeunna ngadëgkeun sina tëtëp langgëng. 'Sarta andjeunna milih Dawoed abdina, ^a ditjandak ti pakan-dangan domba; 'didatangkeun ti toekangeun domba njaoroesean, dikërsa-keun ngangon Jakoeb oematna, ngangon Israil kagoenganana. 'Prak diangon reudjeung manah noe satëmëna, sarta ditoejoen koe kabangkitan pananganana. ^a 1 Sam. 16:11.

DJABOER 79.

Ijeu djaboer damëlan Asap.

- Noen Allah! ^a oerang kapir geus ngarasoepan kagoengan andjeun; pada nganadjiskeun kabah andjeun noe soetji; Jérusalem koe eta geus didijjeun toempokan batoe. 'Majit abdi-abdi andjeun ^b koe eta geus dibikeunan ka manoeke awang-awang baris hakaneun; daging para kaasih andjeun geus dibikeunan

- 3 ka sasatoan boemi. 'Gëtihna koe eta geus dikoetjoerkeun sapertos tjai, sa-koeriling Jérusalem; sarëng taja noe ngarowang inja. 'Koering sadaja ^a geus djaradi hinakeuneun tatangga-tatangga koering, pojokeun sarëng tjtjoh-tjtjoh-^a heun sakoer noe sakoeriling koering.
^a Djab. 74:3, ^b 1 Sam. 17:44, ^c Djab. 80:7.
- 5 Noen Pangeran! sabaraha pilamieu-nana deui? ^a karah andjeun kërsa ngabëndon saëndëng-ëndëng? Naha kagoematan andjeun bade ngagëdoer sapër-tos seuneu? 'Moegi ngoetjoerkeun bëndoe andjeun ^b ka oerang kapir, noe teu nganjarahokeun ka andjeun, sarëng ka karadjaän-karadjaän, noe teu sasambat
- 7 ka padjënëngan andjeun. 'Sabab geus pada ngahakanan Jakoeb dongkap ka seëpna, sarëng pangtjtjitinganana koe
- 8 eta geus didijjeun soewoeng. 'Moegi oelah ngemoetkeun ka koering kadorakaän ka pëngkër-pëngkër; moegi kawëlasan andjeun enggal njondongan ka koering; karantën koering teh raripoe langkoeng-langkoeng. ^a Djab. 85:6, ^b Jer. 10:25.
- 9 'Moegi-moegi mitoeloeng ka koering sadaja, noen Allahing kasalamëtan koering, tina hal përkawis kahormatan padjënëngan andjeun; nja moegi-moegi ngaleupaskeun ka koering sadaja sarëng ngahampoera kana dosa-dosa koering sadaja, tina sabab padjënëngan andjeun.
- 10 'Pinaoneun ^a oerang kapir ngaromjeng: Di mana ajeuna Allahna? Moegi-moegi pamalës gëtih abdi-abdi andjeun, noe dikoetjoerkeun teja, sing katangen koe oerang kapir, kasaksian koe koering
- 11 sadaja! 'Moegi-moegi ^b baharëgoengan sakitan sing dongkap ka pajoeneun andjeun; moegi-moegi eta noe geus tangtos dipaehan teh dikantoeunkeun, noemoetkeun kaägoengan panangan andjeun!
- 12 'Sarëng moegi malës ka tatangga-tatangga koering sadaja toedjoeh patikëlëlaneun kana laboenanana, naer ngahinakeunana, noe koe eta dipake ngahinakeun ka andjeun, Goesti! ^a Djab. 115:2.
^b Djab. 102:21.
- 13 Ari koering sadaja mah, ^a noe djadi oemat andjeun, domba angonan andjeun, sëdja halatoer noehoen ka andjeun salalanggëngna, sarëng sëdja njarjoskeun poedjian andjeun toeroen-toeroeroen.
^a Djab. 100:3.

DJABOER 80.

Pikeun kokolot njanji; ^a lagoe Bakoeng pèrtelaan. Ijeu djaboer damélan Asap.

^a Djab. 60: 1.

2 Noen, Pangangon Israil! noe ngagiringkeun ^a Joesoep sapertos domba teja, moegi dangoekeun; noe andjeun, ^b noe linggih dina moekarabin! moegi ngebrehkeun andjeun. 'Moegi ngageuningkeun kawasa andjeun, angkat ti heulaeun Epraim, Binyamin saréng Mênase; mangga geura njalamétkeun ka koering sadaja! 'Noen Allah! moegi koering sadaja poelangkeun; ^c saréng moegi njaangkeun pameunteu andjeun, tinangtos koering sadaja salamét.

^a Djab. 81: 6.

^b 2 Radj. 19: 15. ^c Djab. 67: 2.

5 Noen Pangeran, Allah sawadya-balad! sabaraha pilamieunana deui andjeun nja kërsa bëndoe, noelak panéda oemat andjeun? 'Koe andjeun dipaparin dadaharan ^a roti tji-panon, saréng dipaparin nginoem tji-mata, wadahna takéran géde. 'Koering sadaja ^b koe andjeun didjaidikeun pajejaaneun tatangga-tatangga koering, saréng moesoeh koering marojok ka koering sadaja. 'Noen, Allah sawadya-balad! moegi koering sadaja poelangkeun; saréng moegi njaangkeun pameunteu andjeun, tinangtos koering sadaja salamét.

^a Djab. 102: 10.

^b Djab. 79: 4; 89: 42.

9 Andjeun baheula ti Mésir ngalihkeun hidji ^a tangkal anggoer; bangsa kapir koe andjeun disingkahkeun, ladjéng koe andjeun eta dipélak. 'Koe andjeun dipangdamélkeun pitémpateun; tidinja akarana, saréng minoehan tanah. 'Goenoeng-goenoeng dongkap ka kalipoetan koe hijeunna, saréng dahan-dahanna lir ki poetri ^b damélan Allah. 'Dahan-dahanna mandjangan dongkap ka laoet, kitoe deui siroeng-siroengna dongkap ka bangawan.

^a Jës. 5: 1; Jér. 2: 21. ^b Djab. 104: 16.

13 Naha koe andjeun dibongkar pagërna, ^a noe mawi diparolan koe sakoer noe ngaliwat di djalan? 'Tangkalna disoengkoer bagong leuweung, saréng dipapal sato tégal. 'Noen, Allah sawadya-balad! moegi geura moelih deui; moegi ningali ti sawarga, saréng ngawaspaoskeun; kalajan moegi geura ngalajad ka tangkal anggoer teh! 'Saréng moegi ngaraksa ka noe kenging panangan andjeun mé-

lak, nja ka poetra kenging andjeun ngoewatkeun bade salira andjeun.

^a Djab. 89: 42.

17 Eta teh geus didoeroek koe seuneu, dibabad; geus darongkap ka gémpoerna tina panjeuseul baham andjeun. 'Asta andjeun moegi sina ngoengkoelan ka djalma panangan andjeun téngén, nja ka anak manoesa kenging andjeun ngoewatkeun bade salira andjeun. 'Ari kitoe mah koering teh moal aloendoer deui ti andjeun. Moegi-moegi ngahiroepkeun ka koering sadaja; ari kitoe mah koering sédja njaréboet padjénangan andjeun. 'Noen Pangeran, Allah sawadya-balad! moegi koering sadaja poelangkeun; moegi njaangkeun pameunteu andjeun, tinangtos koering sadaja salamét!

DJABOER 81.

Pikeun kokolot njanji; ditarimbang koe ^a Gitit. Damélan Asap.

^a Djab. 8: 1.

2 Geura sarénggak ka Allah, kabédasan oerang; geura saroerak ka Allah Jaqueob! 'Geura pada njanjikeun djaboer, bari narabeuh térébang, katjapi noe matak rësép, baréng tjélémpeong. 'Koe-doe narijoep sangkakala ^a dina pananggalan, sarta dina boelan poernama, keur mangsa pesta oerang. 'Karana hal kitoe téh pikoekoeh pikeun Israil, nja hoe koem ti Allah Jaqueob. 'Koe andjeunna didjaidikeun pèrtelaan ^b di Joesoep, waktoe andjeunna djéngkar ngambah tanah Mésir teja; di dinja kaeola ngadenge basa, noe teu kaharti koe kaeola:

^a 4 Moesa 10: 10. ^b Djab. 80: 2.

7 ^a Poendakna koe kami geus dilañan tina tanggoengan; leungeunna dilesotkeun tina karandjang. 'Keur mangsa kaseokéran, maneh sasambat, toeloj koe kami didjait; kami ka maneh ngawalon ti noe boeni, énggon goeloedoeg; kami njoba ka maneh ^b di sisi tji Mériba teja. Selah. 'Eh oemat kami! ^c geura deungeun, kami dek ngingétan ka maneh; eh Israil! kahajang teh maneh; eh ngagoegoe ka kami. 'Poma-poma di maneh oelah aja aállahan, sarta oelah njarémbah ka aállahan bangsa sedjen. 'Ijeu kami Pangeran noe djadi Allah maneh, ^d noe nginditkeun maneh ti tanah Mésir teja; ^e tjalangapkeun soengoeit maneh, koe kami rek dipinoehan.

^a 2 Moesa 1: 11, 14.

^b 2 Moesa 17: 7; 4 Moesa 20: 13. ^c Djab. 50: 7.

^d 2 Moesa 20: 2. ^e Djab. 119: 131.

12 Dëmi oemat kami teu ngagoegoe ka
parentah kami, sarta Israil teu soeka-
13 eun ka kami. 'Mana koe kami geus
diantëpan kana kaheurasan hatena, sina
laleumpang, noeroetkeun pakarëpanana
14 sorangan. 'Kahajang teh oemat kami
ngagoegoe ka kami, sarta Israil loe-
15 makoe dina djalan kami. 'Geus tang-
toe tereh pisan moesoeh-moesoezna koe
kami dihandapkeun, sarta panangan ka
kami dibalikkeun, dikeunakeun ka noe
16 njoesoekër ka maranezna. 'Anoe gareu-
leuh ka Pangeran ^a tangtoe poera-poera
taloek ka andjeunna; dëmi djaman ma-
ranezna mah pitëtëpeun salalanggëngna.
17 'Djeung deui maranezna ^b koe andjeun-
na tangtoe dipaparin dadaharan atjining
tarigoe; sarta maneh koe kami dipiseu-
beuhan koe madoe ti batoe karang.

^a Djab. 66: 3. ^b 5 Moesa 32: 13, 14.

DJABOER 82.

Ijeu djaboer damëlan Asap.

Allah keur ngadëg di padjëmoehan
Allah, keur ngahoekoeman di têngah
^a para allah: ^a Djab. 58: 1; Joh. 10: 34, 35.
2 Sabaraha pililaeunana deui maraneh
rek bengkok nja ngahoekoeman, sarta
pilih-kasih ngabëdasan ka djalma daro-
3 raka? Selah. 'Koedoe pada mere kaadi-
lan ka noe malarat sarta ka pahatoe;
koedoe pada ngabënërkeun ka noe ba-
4 langsak djeung ka noe miskin. 'Koedoe
pada ngaleupaskeun ka noe laip sarta
ka noe waloeat, dika-loewarkeun ti leu-
ngeun djalma daroraka!

5 Teu barogaeun kanjaho djeung teu
barogaeun pangarti; loemampahna di
noe poëk; sakabeh padëmen boemi aro-
6 jag. 'Kami tadina ngandika: Maraneh
teh para allah, djeung maraneh sakabeh
7 poetra noe Leuwih Agoeng: 'padahal
maraneh pipaeheun sabijasa manoesa,
djeung bakal raeo-boeh sapërti kapala-
kapala noe loba.

8 Noen Allah! moegi geura ngadëg, nga-
hoekoeman boemi; karantën nja andjeun
noe kagoengan sadajana bangsa.

DJABOER 83.

Ijeu poepoedjian djaboer damëlan Asap.

2 Noen Allah! moegi oelah ngada-
weung; moegi oelah ngantëp, sarëng
moegi oelah loenggoeh, noen Allah!
3 'Karantën, salërësna, moesoeh-moesoeh

andjeun njarieun roesoeh, sarëng noe ga-
reuleuh ka andjeun pada tjëngkat si-
4 rahna. 'Pada ngadjoeligan ka oemat
andjeun ririkipan, sarëng babadamaian
ngagorengan ka djalma ^a noe disarim-
5 pën koe andjeun. 'Aromongna: Hajoe,
oerang basmi eta, oelah tëtëp djadi
bangsa, soepaja ka ngaran Israil oelah
aja deui noe ingët. ^a Djab. 27: 5.

6 Saestoena eta teh geus babadamaian
toenggal sahate, sarëng njarieun pë-
7 djangdjian ngamoesoeh ka andjeun: 'nja
eta himah Edom sarëng oerang Ismail;
8 Moab sarëng oerang Hagar; 'Gëbal, sa-
rëng Amon, sarawoeh Amalek; Pëlisti
9 sinarëngan priboemi Tiroes; 'malah
Asoer ge ngiloe ka darinja, djadi nga-
bantoe ka anak-intjoe Éloet. Selah.

10 Moegi ngadamël ka darinja ^a sapër-
tos ka Midian, sapërtoe ka Sisëra, sa-
11 përtos ka Jabin, sisi tji Kison; 'noe pa-
da ditoempoe ^b di En-Dor, djaradi gë-
12 moek taneuh teja. 'Menak-menakna
moegi disamikeun sarëng ^c Oreb kalajan
Saeb; sadaja bopatina moegi disamikeun
sarëng Sebah kalajan Salmoena teja;
13 'noe ngaromong kijeu: Oerang beunang-
keun adjang oerang eta tanah pangling-
gihan Allah teh! ^a Hak. 7: 15; 4: 13, 15.

^b Jos. 17: 11; Hak. 5: 19. ^c Hak. 7: 25; 8: 21.

14 Noen, Allah koering! moegi eta pada
didjadikeun sapërtoe pëlëdoeg moentir,
15 sapërtoe djarami katëbak angin. 'Sa-
përtoe seuneu ngahoeroe leuweung, sa-
rëng sapërtoe hoeroeng njoendoetan
16 goenoeng-goenoeng: 'moegi nja kitoe
koe andjeun eta teh dibëbërik koe angin
riboet andjeun, sarëng disëblakkeun koe
17 angin topan andjeun. 'Moegi beungut-
na sina pinoeh koe kahinaän, soepaja
pada nejanggan padjënëngan andjeun,
Pangeran!

18 Moegi sina mareunang era sarëng
pada soemëblak salalamina; nja moegi
sina mareunang wirang sarëng dongkap
19 ka laleungit; 'soepaja pada nganjaho-
keun, jen andjeun njalira, noe padjën-
ëngan Pangeran, djoemënéng noe Lang-
koeng Agoeng, njëpëng saboemi kabeh.

DJABOER 84.

Pikeun kokolot njanji; ditarimbang koe
^a Gitiit. Ijeu djaboer damëlan ^b poetra-
poetoe Korah. ^a Djab. 81: 1. ^b Djab. 42: 1.

2 Koe matak rësöp énggon andjeun ling-
 3 gih, noen Pangeran sawadya-balad! 'Nja-
 wa koering ^a hajang saréng kangén pisan
 ka boeroean Pangeran; hate koering
 saréng daging koering tjetjéloek ka Al-
 4 lah noe djoménéng. 'Tjatjakan piit mén-
 dak piimaheun, saréng kapinis méndak
 pisajangeun keur dirina, geusan neun-
 deun anakna; nja eta altar-altar and-
 djeun, noen Pangeran sawadya-balad,
 Radja koering saréng Allah koering!
 5 'Bagdja témén ^b noe maratoeh di gé-
 dong andjeun; pada djongdjon nja ma-
 roedji ka andjeun. Selah. ^a Djab. 42: 3;

^{63: 2. b} Djab. 65: 5.

6 Nja bagdja témén manoesa, noe ka-
 bédasanana di djéro andjeun; sadjéro hate
 7 noe kitoe aja djalan ngarémplong. 'Ana
 nJORANG lébak Tjeurik, koe eta didja-
 dikeun tji-njoesoe; malah koe boedjan
 8 dilipoetan sagala kabérkahan. 'Laleum-
 pangna beuki koewat beuki koewat;
 hidji-hidjina tangtoe ngadueheus ka Al-
 9 lah di Sion. 'Noen Pangeran, Allah sa-
 wadya-balad! moegi ngamakboel ka pa-
 néda koering; moegi-moegi dangoekeun,
 noen ^a Allah Jakoeb! Selah. ^a Djab. 81: 2.
 10 Noen Allah, kèpéng koering sadaja!
 moegi ningali saréng waspaos ^a ka pa-
 meunteu lisahan andjeun. 'Karantén mén-
 ding sapoë di boeroean andjeun saréng
 sareboe [di énggon sanes]; koering ang-
 goer aja di bangbaroeng gédong Allah
 koering, batan ngénggon di djéro himah
 12 djalma doraka. 'Karantén Pangeran Al-
 lah nja panon-poë ^b nja kèpéng; Pange-
 ran maparin koernija saréng kahorima-
 tan; moal mogogkeun kasaeana ka sakoer
 13 noe loemampah dina katéménan. 'Noen
 Pangeran sawadya-balad! nja bagdja
 témén manoesa, noe ngandél ka and-
 djeun! ^a Djab. 132: 10. ^b Djab. 89: 19.

DJABOER 85.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer da-
 mélan poeta-poetoe Korah.
 2 Andjeun, Pangeran! tadina misoeke
 ka tanah andjeun; ^a dibojongna Jakoeb
 3 koe andjeun dibalikkeun. 'Kadorakaän
 oemat andjeun koe andjeun dihampoera;
 sadajana dosa-dosana koe andjeun di-
 4 lipoetan. Selah. 'Sadaja béndoe andjeun
 koe andjeun dileungitkeun; saréng and-
 djeun ngoendoer-ngoendoerkeun mantén
 ti kasangétan wéra andjeun. ^a Djab. 14: 7.

5 Moegi moelih deui ka koering sadaja,
 noen Allahing kasalamétan koering! sa-
 réng moegi badakeun béndoe andjeun
 6 ka koering sadaja. 'Karah ^a andjeun
 kérsa langgèng nja ngabéndon ka koe-
 ring sadaja? naha doeka andjeun bade
 disina djongdjon toeroen-toemoeroen?
 7 'Naha andjeun moal ngahiroepkeun deui
 ka koering sadaja, sangkan oemat and-
 8 djeun baroengah di djéro andjeun? 'Moe-
 gi-moegi, noen Pangeran! ka koering
 sadaja nawiskeun kaasih andjeun, sa-
 réng moegi koering pada dipaparin ka-
 salamétan andjeun! ^a Djab. 79: 5.

9 Koering sédja ngoepingkeun anoe ba-
 bakal diandikakeun koe Allah Pangeran;
 karana geus tangtoe ngandika noe baris
 njénaingkeun ka oematna djeung ka ka-
 asihna; ngan soepaja oelah baralik deui
 10 kana kagédjoelan. 'Poegoeh kasalamé-
 tanana deukeut ka noe sarijeun koe an-
 djeunna, soepaja tanah oerang kaéng-
 11 gonan kamoeljaän. 'Kahemanan djeung
 kajaktian bakal patépoeng; kabénéran
 djeung kasénangan bakal silih-tjijoem.
 12 'Kajaktian bakal ngadjadi ti boemi, sarta
 kabénéran bakal mélong ti sawarga.
 13 'Malah Pangeran bakal maparin kaha-
 dean, ^a djeung tanah oerang bakal nga-
 14 bidjilkeun hasil-hasilna. 'Kabénéran ^b
 bakal leumpang ti pajoeneunana, sarta
 niten ka djalan tapak dampal andjeunna.
^a Djab. 67: 7. ^b Djab. 89: 15.

DJABOER 86.

Ijeu panéda Dawoed.
 Noen Pangeran! moegi njondong-
 keun tjetépil andjeun, saréng koering di-
 kaboe! karantén koering nja balangsak
 2 nja waloeat. 'Moegi ngaraksa ka njawa
 koering, karantén koering kaasih an-
 djeun; noen andjeun, Allah koering!
 moegi njalamétkeun abdi gamparan, noe
 3 ngandél ka andjeun. 'Moegi aja sih-koer-
 nija ka koering, noen Goesti! karantén
 koering sasambat ka andjeun sapopoë.
 4 'Moegi ngaboengahkeun njawa abdi gam-
 paran; karantén ka andjeun, noen Goesti!
^a koering ngadjoengdjoengkeun pikir.
 5 'Karantén andjeun, noen Goesti! sipat
 moerah, saréng soeka ngahampoera, toer
 géde kaasihana ka sadaja noe sasambat
 ka andjeun. ^a Djab. 25: 1.
 6 Noen Pangeran! moegi ngadangoekeun

panèda koering, sarèng rëgèpkeun sora
 7 panoenohoen koering. 'Dina mangsa
 koering kasoésahan, ^a koering sasam-
 bat ka andjeun; karantèn andjeun kërsa
 8 ngaboelkeun ka koering. 'Di batara-
 batara ^b taja pisan noe nandingan ka
 andjeun, Goesti! sarèng dadamèlan and-
 9 djeun taja bandinganana. 'Sadajana
 bangsa damèlan andjeun ^c mêngke nga-
 dareuheusan sarèng saroedjoed ka pa-
 joeneun andjeun, noen Goesti! bari nja-
 ranggakeun hormat ka padjénungan and-
 10 djeun. 'Karantèn andjeun teh langkoeng
 agoeng, sarèng sok ngadamèl moedji-
 djat; nja andjeun njalira noe djoemè-
 nêng Allah teh. ^a Djab. 50 : 15.

^b 2 Moesa 15 : 11. ^c Djab. 72 : 10.

11 Noen Pangeran! ^a moegi ka koering
 ngawoerokkeun djalan andjeun; koe-
 ring ^b sèdja loemampah dina kajaktosan
 andjeun; hate koering hidjikeun kana
 12 sijeun koe padjénungan andjeun. 'Koe-
 ring sèdja hatouer noehoen ka andjeun,
 noen Goesti, Allah koering! tèros sar-
 èng hate; sarèng sèdja ngahormatan
 ka padjénungan andjeun salalanggèngna.
 13 'Karantèn kaasih andjeun gède pisan
 ka koering, moenggah njawa koering
 koe andjeun dileupaskeun ^c ti ènggon
 noe maot panghandapna. ^a Djab. 25 : 4; 27 : 11.

^b Djab. 26 : 3. ^c 5 Moesa 32 : 22.

14 Noen Allah! djalma arangkoeuh nga-
 moesoeh ka koering, kalajan djëmoehan
 djalma lalim ngarah pati koering;
 sarèng teu njariptakeun andjeun di ha-
 15 reupeunana. 'Doepi andjeun, Goesti! djoem-
 ènèng Allah ^a noe sipat wélas, nja
 sipat koernija, sipat sabar, toer gède
 16 kaasih sarèng kajaktosan. 'Moegi ma-
 joen ka koering, sarèng aja sih-koernija
 ka koering; abdi gamparan moegi pa-
 parin kakoewatan andjeun, sarèng sa-
 lamètkeun diri koering, ^b anak abdi and-
 17 djeun awewe. 'Moegi ka koering mi-
 damèl tanda pikasaeaneun; soepaja ka-
 tendjo koe noe gareuleuh ka koering
 sarèng pada eraeun, tina sabab andjeun,
 Pangeran! geus mitoeloeng sarèng nga-
 lilipoer ka diri koering. ^a 2 Moesa 34 : 6.

^b Djab. 116 : 16.

DJABOER 87.

Ijeu djaboer poepoedjian damèlan poe-
 tra-poetoe Korah.

Diadégkeunana koe andjeunna nja dina

2 goenoeng saroetji. 'Pangeran miasih ka
 lawang-lawang Sion, dileuwihkeun ti
 3 pangtjitjangan Jakoeb noe loba. 'Reja
 pisan pèrkara moelja noe geus diandi-
 kakeun hal maneh, eh dajueh Allah!
 Selah.

4 Kami bakal njëboetkeun ^a Rahab
 djeung Baboel kañoep noe ngranjaho-
 keun ka kami. Saénjana, Pèlisti, djeung
 Tiroes, barèng Koes, eta geus didjoe-
 5 roekeun di dinja. 'Sarta Sion mêngke
 ditjatoerkeun kijeu: Ijeu djeung itoe geus
 didjoeuroekeun di djéro eta. Toer dajueh
 teh tangtoe dipaguhkeun koe andjeun-
 6 na, noe langkoeng agoeng. 'Pangeran
 bakal ngetang kijeu dina njératkeun
 bangsa-bangsa: Ijeu teh geus didjoeuroe-
 7 keun di dinja. Selah. 'Ari noe njaranji,
 kitoe keneh noe ngarigél [pingaromo-
 ngeun kijeu]: Sakabel soemoer koering
 aja di maneh. ^a Djab. 89 : 11.

DJABOER 88.

Ijeu poepoedjian djaboer damèlan poe-
 tra-poetoe Korah; pikeun kokolot nja-
 nji; ^a lagoe mèlas-mélis, sora kasoekèran.
 Ijeu pangwoerok ^b Heman, oerang Esrah.

^a Djab. 53 : 1. ^b 1 Radj. 4 : 31.

2 Noen Pangeran, Allah kasalamétan
 koering! bewrang-peuting koering sasam-
 3 bat ka pajoeneun andjeun. 'Moegi pa-
 nèda koering dongkap ka pajoeneun and-
 djeun; ^a tjépil andjeun tjondongkeun ka
 4 panjëlöek koering. 'Karantèn njawa koe-
 ring geus seubeuh koe katjilakään, sa-
 rèng hiroep koering geus dongkap ka
 ènggon noe paeh. ^a Djab. 17 : 6.

5 Koering geus kabilang ^a ka noe ta-
 roeroen kana gorowong; koering geus
 djadi sapertos djalma noe taja kakoe-
 6 watan. 'Koering misah tjampoer sarèng
 noe paraeh, sapertos noe kasarabèt, noe
 ngalalondjor dina koeboer, noe koe and-
 djeun teu diëmoekeun deui; sarèng eta
 teh geus pada ditilaskeun ti panangan
 andjeun. ^a Djab. 30 : 4.

7 Koering koe andjeun geus diteundeun
 dina gorowong panghandapna, di noe
 8 paroék, di noe djaréro. 'Koering kaheum-
 pikan bèndoe andjeun, ^a sarèng sada-
 jana lambak andjeun koe andjeun di-
 tinggangeun ka koering. Selah.

^a Djab. 42 : 8.

9 ^a Sobat koering noe daralit koe an-
 djeun geus didjaoehkeun ti koering,

sarëng koering koe andjeun didjadikeun pikagiroekeun eta; koering ditoetoeop, sarëng teu bisa ka loewar. 'Panon koering ^b roeksak tina kabalangsakan; noen Pangeran! koering sasambat ka andjeun sapopoë; koering namprakkeun leungeun ka andjeun. *a* Djab. 38: 12. *b* Djab. 31: 10.

11 ^a Naha andjeun bade ngadamël moedjidjat ka noe maraot? atanapi noe geus paraeh bakal haroedang, maroedji ka andjeun? Selah. 'Naha kaasih andjeun bakal ditjaritakeun di djéro koeboer, sarëng katoehoean andjeun ditjaritakeun di ënggon boeroek-oetjoetan? 'Naha moedjidjat andjeun bakal dioetarakeun di noe poëk? atanapi kabënëran andjeun dioetarakeun dina tanah poho? *a* Djab. 6: 6; 30: 10.

14 Doepi koering teja, Pangeran! koering ngadjërit ka andjeun; sarëng ^a saban isoek panëda koering dihatoerkeun ka pajoeneun andjeun. 'Eh Pangeran! naha andjeun mana mitjeun njawa koering, sarëng meungpeunan pameunteu andjeun ka koering? *a* Djab. 5: 4.

16 Koering teh balangsak, sarëng asa hos bae ti boeboedak; ^a koering njandag kabaloewasan ti andjeun, moeng-gah koering soempëg. 'Koering kasorang bëbëndoe andjeun; kareuwasan ti andjeun ngararoeksak ka koering. 'Sapopoë koering karijoeng koe eta sapërtoe koe tjai; pada ngalingkoengan ka koering sarerejana. 'Kanjaäh sarëng batoer koe andjeun didjaoehkeun ti koering; ari sobat koering dalit nja poëk. *a* Aj. 6: 4.

DJABOER 89.

Ijeu pangwoeroek ^a Etan, oerang Esrah. *a* 1 Radja 4: 31.

2 Koering sêdja nganjanjikeun kaasih an Pangeran salalanggëngna; sêdja ngowarkeun kajaktosan andjeun koe biwir, toeroen-toemoeroen. 'Karantën omong koering: Kaasih an teh bakal diadëgkeun salalanggëngna; kajaktosan andjeun koe andjeun dipageuhkeun ^a di sawarga. *a* Djab. 119: 89.

4 Kami geus ngadamël ^a përdjangdjan ka kakasih kami; nja kami teh soempah 5 ka Dawoed, abdi kami: 'Toeroenan maneh koe kami rek ditëtëpkeun salalanggëngna, sarta rek ngadëgkeun korsi maneh toeroen-toemoeroen. Selah. *a* 2 Sam. 7: 12, 13.

6 Ari moedjidjat andjeun, Pangeran! ^a diparoedji koe langit-langit; kitoe keneh kajaktosan andjeun dina koempoe-lan para soetji. 'Karantën ^b saha di langit noe mapakan ka Pangeran? saha noe njaroewaah ka Pangeran di lëbah para poeta Allah? *a* Djab. 19: 2. *b* Djab. 86: 8.

8 Allah sakalintang dipikaädjirih dina karagëman para soetji; estoe matak si-jeun, ngalangkoengan sakoer noe nga-roeboeng ka andjeunna. 'Noen Pange-ran, Allah sawadya-balad! ^a saha noe kawasa, nandingan ka andjeun, Pange-ran? sarëng andjeun karoeboneung koe kajaktosan andjeun. *a* Djab. 77: 14.

10 ^a Andjeun noe moerba kana kama-goengan laolet; satijap-tijap ombakna ngagëdean, koe andjeun dieureunkeun. 11 'Andjeun geus ngarëmoekkeun ^b Rahab, sapërtoe noe kasabët; moesoeh andjeun koe andjeun geus dipaboerisatkeun koe panangan andjeun noe langkoeng bëdas. *a* Djab. 65: 8. *b* Djab. 87: 4.

12 ^a Andjeun noe kagoengan langit, kitoe keneh boemi kagoengan andjeun; djagat sarëng saeusi-eusina nja andjeun 13 noe ngadëgkeun inja. 'Kaler sarawoeh kidoel nja andjeun noe ngadjadikeun inja; goenoeng Tabor sarëng Hermon sarënggak tina hal padjënëngan andjeun. *a* Djab. 24: 1.

14 Andjeun noe kagoengan asta kawasa; panangan andjeun langkoeng bëdas, panangan andjeun têngëng langkoeng loe-15 hoer. 'Kaädilan ^a sarëng hoekoem noe djadi padëmë panglinggihan andjeun; ^b kaasih an sarëng kajaktosan leumpang ti pajoeneun andjeun. *a* Djab. 97: 2. *b* Djab. 85: 14.

16 Bagdja tëmën oemat, noe nganjaho-keun ^a dina sada tarompet; noen Pan-ngeran! eta teh pada loemampah ^b dina 17 tjahja pameunteu andjeun. 'Pada gërah sapopoë tina hal padjënëngan andjeun, sarëng pada diloehoerkeun koe kaädilan andjeun. *a* 4 Moesa 23: 21. *b* Djab. 4: 7.

18 Karantën kaähëngan kabëdasana-19 na nja andjeun; sarëng koe kasoekaän andjeun noe mawi ^a tandoek koering sadaja diloehoerkeun. 'Karantën këpëng koering kagoengan Pangeran; kitoe deui radja koering kagoengan Kasoetji Israil. *a* Djab. 75: 5, 6; 92: 11.

20 ^a Mangsa eta andjeun dina titingalian

ngandika ka kakasih andjeun, kijeu pangandika andjeun: Kami geus masihan pitoeloeng ka hidji prawira; aja hidji djalma kapilih koe kami diloeherkeun

21 ti lébah oemat. 'Kami ^b geus mëndak Dawoed, abdi kami; koe kami dilisahan koe minjak kami noe soetji. *a* 1 Sam.

13:14; 2 Sam. 7:4. *b* 1 Sam. 16:1, 13.

22 'Eta teh pitëtèpeun direudjeungan koe panangan kami; toer koe asta kami eta bakal dikoewatkeun. 'Moesoeh moal njëdëkkeun ka dinja, sarta moal disoe-

23 kërkeun koe djalma goreng.

24 'Satëgësna satroena koe kami rek dirëmëkkeun di hareupeunana, sarta noe gareuleuh ka eta koe kami rek digë-

25 boegan. 'Ari katoehoean kami sarta kaäsihan kami bakal ngareudjeungan ka eta, sarta tandoekna bakal diloe-

26 hoerkeun koe padjénengan kami. 'Djeung deui leungeunna koe kami rek disina njékël laolet; sarta leungeunna katoehoe rek disina njékël bangawan-bangawan.

27 ^a 'Eta teh bakal njëboet ka kami: Andjeun teh Rama koering, Allah koering, sarta karang kasalamëtan koering.

28 'Malah koe kami rek didjadikeun tjiikal, pangpoendjoelna di lébah radja-radja di boemi. *a* 2 Sam. 7:14.

29 Kami rek nëtèpkeun kaäsihan kami ka eta salalanggëngna, sarta përdjang-

30 djian kami pipageuheun ka eta. 'Toeroenanana koe kami rek diajakeun salalawasna, djeung korsina ^a sakoemaha oemoer langit. *a* 5 Moesa 11:21.

31 'Oepama anak-intjoena ninggalkeun toret kami, sarta hanteu ngalakonan hoekoem kami; 'oepama nganistakeun pikoekoeh kami, djeung teu ngestoekeun timbalan kami mah:

32 ^a 'Heug kamasjatanana koe kami rek disiksa koe pagëboeg, kitoe deui kadorakaänana koe balahi-balahi. 'Tatapi kaäsihan kami koe kami moal diboe-

33 roengkeun ka Dawoed, sarta kami mah tjidra dina katoehoean kami. 'Kami moal nganistakeun përdjangdjan kami, sarta anoe geus ka loewar ti lambëj kami moal koe kami dirobah. *a* 2 Sam. 7:14.

34 ^a 'Sakali kami teh soempah, njëboet kasoetjian kami: Hamo kami bohong ka Dawoed. 'Toeroenanana piajaeun salalanggëngna, djeung korsina sapërti

35 panon-poë di pajoeneun kami. 'Bakal

ditëtèpkeun salalanggëngna, tjara boelan; sarta saksi di langit nja satoehoe. Selah. *a* 1 Sam. 15:29.

39 Kari-kari koe andjeun geus dising-

40 kahkeun, dipitjeun; andjeun djadi doeka kana lisahan andjeun. 'Përdjangdjan ka abdi gamparan teja koe andjeun geus dikepeskeun; makoetana koe andjeun geus dinistakeun kana taneuh.

41 'Pagërna koe andjeun geus dibongkar sadaja; ënggonna rareugreug koe andjeun geus didamël karoeksakan. 'Sakoer ^a noe ngaliwat di djalang ngaram-poganinja; geus djadi hinakeuneun tangga-tatangana. *a* Djab. 80:13.

42 'Andjeun geus ngaloeherkeun leungeun satroena; andjeun geus ngaboet-

43 ngahkeun sadaja moesoehna. 'Malah seu-seukeut pëdangna koe andjeun geus disina oendoer, djadi mantënna koe andjeun hanteu ditagëngeun dina përang.

44 'Tjahajana koe andjeun geus dileungitkeun, sarëng pangtjalikanana koe andjeun geus ditinggangeun kana taneuh.

45 'Mangsa kaänomanana koe andjeun geus dirijoetkeun; malah mantënna koe andjeun geus dilipoetan ^a koe kaeraän. Selah. *a* Djab. 132:18.

46 'Noen Pangeran! sabaraha pilamieunana deui? karah andjeun kërsa boeni saëndëng-ëndëng? naha wëra andjeun

47 bade ngagëdoer sapërtos seuneu? 'Moegi emoet, koering sakitoe pondok nja oemoer; ^a sadajana anak Adam didjadikeunana koe andjeun kana kasija-sijaän

48 sakitoe! 'Saha djalma noe pihiroepeun, sarëng teu koengsi ngarasa maot, ^b noe bakal ngarahajoekeun njawana ti pangawasa ënggon noe paeh? Selah. *a* Djab. 39:5. *b* Djab. 49:9.

49 Di mana kaäsihan andjeun noe ka pëngkër-pëngkër, noen Goesti! noe koe andjeun didjangdjikeun ka Dawoed, nganggo soempah, njëbat kajaktosan

50 andjeun teja? 'Moegi emoet, Goesti! kana kahinaän abdi-abdi andjeun! Koering dina lahoenan mangkoe kahinaän

51 sadajana bangsa galëde; 'noe koe moesoeh-moesoeh andjeun dipake ngahinakeun, noen Pangeran! noe koe eta dipake ngahinakeun kana tapak dampal lisahan andjeun.

52 'Sagala poedji ka Pangeran, salalanggëngna! Amin, amin.

DJABOER 90.

Ijeu panëda ^a Moesa, piwarangan Allah.

^a 5 Moesa 33: 1.

Noen Goesti! andjeun ^a noe djadi pangtjittingan koering sadaja, téroes ka 2 saban-saban toeroenan. 'Ti memeh goe-noeng-goenoeng digelarkem, sarëng andjeun mëdalkeun alam-doenya, sajak-tosna ti kalanggëngan dongkap ka kalanggëngan deui andjeun teh djoemënéng 3 Allah. 'Manoesa koe andjeun ^b disina moelang deui, dongkap ka lëboerna; ari timbalan andjeun: Eh, anak Adam! geura 4 maroelang. 'Karantën mënggahing pang-raos andjeun mah, ^c sareboe taoen sami sarëng dintën kamari, ana geus liwat, kalajan sapërtoes sawaktoe ronda wëngi.

^a 5 Moesa 33: 27. ^b 1 Moesa 3: 19. ^c 2 Petr. 3: 8.

5 Koe andjeun ibarat pada dipalidkeun; arajana kawas sasarean; wantji isoeke eta teh sapërtoes djoekoet noe djadi. 6 'Wantji isoeke këmbangan sarëng djadi; ka-sorenaekeun diarit, ladjëng garing. 7 'Karantën koering sadaja seëp koe bëndoe andjeun, sarëng koe wëra andjeun 8 koering pada soemëblak. 'Kadorakaan koering sadaja koe andjeun diajakeun di pajoeneun andjeun; dosa koering noe katoetoepan koe andjeun diajakeun dina tjaang pameunteu andjeun.

9 Karantën sadajana poë koering la-djoena keur dina bëbëndoe andjeun; taoen koering seëpna ibarat sarenghap. 10 'Mënggah poëning taoen koering, aja toedjoehe poeloeh taoen, sarëng oepami koewat mah dalapan poeloeh taoen; ari noe dipake agoel mah kasoésahan sarëng kaprihatinan; ^a karantën këntjëng pisan moeroena, moënggah koering asa halibër.

11 'Saha noe nganjahokeun dina karsaän doeka andjeun, sarëng dina bëbëndoe andjeun, téroes samistina sijeun koe andjeun? 'Moegi koering ^b diwoeroek milang poë koering kitoe, soepaja ngabantoen hate pintër! ^a Aj. 9: 25. ^b Djab. 39: 5.

13 Noen Pangeran! moegi geura lëmpër bëndoe; sabaraha pilanieuwana deui? Moegi aja hawatos koe hal abdi-abdi andjeun. 'Moegi koering ^a wantji isoeke pada dipiseubeuhan koe kaäsihan andjeun, sangkan koering sarënggak sarëng baroëngah sapanjang oemoer koering. 15 'Moegi ngaboëngahkeun ka koering sadaja noemoetkeun poë koering koe an-

djeun dirëndahkeun, noemoetkeun taoen 16 koering pada roemaos katjilakaan. 'Moegi padamëlan andjeun dinjatakeun ka abdi-abdi andjeun, kitoe deui kamoeljaän andjeun 17 djeun di anak-intjoena. 'Sarawoeh kasaeän Goesti, Allah koering sadaja, moegi ngoengkoelan ka koering sadaja; sarëng moegi nëtëpkeun ka koering sadaja pagawean leungeun koering; tjing atoeh, pagawean leungeun koering sadaja moegi ditëtëpkeun!

^a Djab. 143: 8.

DJABOER 91.

Saha-saha ^a noe dijoeke di panjoempoetan Noe Langkoeng Agoeng, pingënggoneun dina aoeb noe Langkoeng Kawasa.

^a Djab. 17: 8; 36: 8.

2 Kaola sëdja oendjoekekan ka Pangeran: ^a Andjeun teh nja panjalindoengan nja benteng koering, Allah koering, noe koe koering diandël!

^a Djab. 18: 3.

3 Saestoena maneh koe andjeunna tangtoe diloeppoetkeun ^a ti djirët toekang taheun, ti pagëboeg noe mawa balahi.

4 'Andjeunna ^b bakal ngaoëban ka maneh koe djangdjangna; estoe di djëro djangdjangna maneh pinjalindoengeun; kajaktosanana ibarat këpëng djeung tameng.

5 'Maneh moal sijeun-sijeun koe kareu-wasan ti peuting; koe djamparing, noe 6 njijëng ti beurang; 'koe pagëboeg, noe ngidër di noe poëk; koe sasalad, noe 7 ugaroëksak têngah poë. 'Gigireun maneh roeboeh sareboe, djeung katoehoe-eun maneh roeboeh salaksa; ka maneh 8 mah moal nëpi. 'Tjap dilijeuk koe mata maneh; sarta koe maneh pikatendjoëun djalma dararaka meuang balësan.

^a Djab. 124: 7. ^b Djab. 57: 2.

9 Saestoena andjeun, Pangeran! panjalindoengan koering.

Noe Langkoeng Agoeng koe maneh 10 geus didjjeun pangtjittingan maneh. 'Moal maneh kataradjang katjilakaan, sarta balahi moal njampeurkeun ka himah 11 maneh. 'Karana Pangeran ^a bade nimbalan ka para malaiakatna tina përkara maneh, soepaja pada ngaraksa ka maneh dina sakabeh djalan maneh. 'Bakal njarangga ka maneh, sangkan soekoe maneh oelah koengsi tigasroek kana 13 batoe. 'Maneh ^b bakal nintjakan singa djeung oraj; singa ngora djeung naga koe maneh bakal diidëk-idëk.

^a Djab. 34: 5; Mat. 4: 6. ^b Aj. 5: 22, 23; Loek. 10: 19.

- 14 Sapedah eta teh apet ka kami, noe
matak koe kami rek dirahajoekun;
koe kami rek diteundeun di noe loehoer,
sapedah nganjahoekun ka padjénengan
kami. 'Ana sasambat ka kami, tangtoe
koe kami dikaboel; mangsa keur ka-
soesahan, koe kami rek disaréngan; koe
kami tangtoe didjait, sarta dimoeljakeun.
16 'Eta teh koe kami rek dipiseubeuhan
pandjang oemoer, sarta rek disina nendjo
kana kasalamétan kami.

DJABOER 92.

- 1 Tjendjaboer poepoedjian baris poé Sabat.
2 ^a Sae pisan nganoehoenkeun ka Pa-
ngeran, saréng moedji ka padjénengan
andjeun, noen anoe Langkoeng Aoeng!
3 'Sae pisan ngoewarkeun kaasih an-
djeun saban isoeok, kitoe deui katoehoean
4 andjeun saban-saban peuting; 'ditarim-
bang ^b koe parabot kawat sapoeloh sar-
réng koe tjélémpong; ditarimbang koe
anggitan dina katjapi. ^a Djab. 147:1. ^b Djab. 33:2.
5 Karantén andjeun, Pangeran! geus
ngaboengakkeun ka koering koe dada-
mélán andjeun; koering sédja senggak
tina pérkawis padamélán panangan an-
6 djeun. 'Amboe, ^a koe aragoeng pada-
mélán andjeun, Pangeran! mamanan
andjeun djaréro kalangkoeng-langkoeng.
7 'Djalma bodo mah teu njahoéun, saréng
noe gédjoel mah teu ngartieun eta.
^a Djab. 104:24; 139:17.
8 Ari djalma daroraka maroeloes sa-
pérti djoekoet, djeun sakabeh noe nja-
rijeun kagorengan djaradi, ^a nja eta soe-
pajana ditoempoer salalawasna. 'Doepi
9 andjeun mah, Pangeran! loehoer sala-
10 langgégna. 'Karantén, salérésna, moe-
soeh andjeun, Pangeran! karantén, sa-
lérésna, moesoeh andjeun bade digém-
poer; sadajana noe njarijeun kagorengan
méngke pabaréntjaj. ^a Djab. 37:2.
11 Sawangsoelna koering mah ^a koe an-
djeun bade diloehoerkeun nja tandoek,
sapertos banteng; ^b koering geus dikoe-
12 tjoeran minjak anjar. 'Ari ^c panon koering
pisoekaen ngawasekun noe ngintip
ka koering; sarta tjeuli koering pipoe-
waseun ngadengekeun bangsat-bangsat,
13 noe ngamoesoeh ka koering. 'Djalma
noe bènér bakal moeloes ^d tjara tangkal
korma; bakal ngagédéan sapérti ki poe-
tri di goenoeng Libanon. ^a Djab. 89:18.
^b Djab. 23:5. ^c Djab. 112:8. ^d Djab. 52:10.

- 14 Saha-saha noe geus dipélak di djéro
gédong Pangeran, bakal pada moeloes
15 di boeroean Allah oerang. 'Mangsa geus
kolot oge, ^a masih keneh baroewahan;
pada soegih toewakna djeung hareldjo
16 daoenna; 'baris ngoewarkeun ^b jen Pa-
ngeran teh langkoeng estoe. Andjeunna
noe djadi batoe karang koering, sarta
taja pisan awonua. ^a Djab. 1:3. ^b 5 Moesa 32:4.

DJABOER 93.

- Pangeran djoeméneng radja, sarta
nganggo kaágoengan; Pangeran geus
nganggo-nganggo, ^a sarta dibeulitan ka-
bédasan; ^b malah djagat teh pipageun-
2 heun, moal ojang-ojang. 'Panglinggihan
andjeun pageuh ti tatadina; andjeun teh
djoeméneng ti kalanggéngan. ^a Djab. 65:7.
^b Djab. 96:10.
3 Bangawan pada ngabédaskeun, noen
Pangeran! bangawan pada ngabédas-
keun ngagoeroehna; bangawan pada nga-
4 bédaskeun gélédogena. 'Manan ngagoe-
roehna tjai gède, lambak laet noe ara-
heng mah, langkoeng aheng Pangeran,
noe linggih di manggoeng.
5 Pértelaén andjeun satoehoe kalang-
koeng-langkoeng; kasoetjian noe djadi
pamantés gédong andjeun, Pangeran!
sapapaosna.

DJABOER 94.

- Noen Allah, ^a noe kagoengan pamalés!
noen Pangeran, noen Allah noe ka-
goengan pamalés! ^b moegi ngebrehkeun
2 andjeun. 'Noen ^c Hakim saboemi! moegi
geura tjéngkat; moegi moelangkeun ba-
3 lésan ka noe aradigoeng! 'Sabaraha pi-
lamieunana deui noe daroraka, noen
Pangeran! sabaraha pilamieunana deui
noe daroraka nja rek soeka-soeka?
^a 5 Moesa 32:35. ^b Djab. 80:2. ^c 1 Moesa 13:25.
4 Eta teh pada ngaboewih, ngaromongna
soewaban; sadajana noe njijeun kado-
5 rakaan pada ngagoengkeun maneh. 'Eta
teh pada ngarémpak ka oemat andjeun,
Pangeran! estoe kagoengan andjeun koe
6 eta pada disoesoekér. 'Randa ^a saréng
semah koe eta dipareuntjit, sarawoeh
7 pahatoe koe eta dipararahan. 'Ari aro-
mongna: ^b Pangeran teu ningali; sarta
Allah Jakoeb moal négéskeun. ^a Jéh. 22:7.
^b Djab. 10:11, 13.
8 ^a Eh maraneh, noe bodo di djalma-

djalma! sing pada ngaharti; sarta maraneh, noe gedjoel! iraha nja rek djadi
 9 pintër? 'Ari ^b noe mëlak tjeuli, naha karah teu ngadangoe? atawa noe ngadamël panon, naha karah teu ningali?
 10 'Ari noe mëpërih ka bangsa-bangsa, naha karah moal njiksa? Kapan nja andjeunna pisan noe ngawoeroekkeun kanjaho ka
 11 dina moesa. 'Pangeran ^e langkoeng oeninga dina pikiran manoesa, jen eta teh sija-sija.
^a Sil. 8:5. ^b 2 Moesa 4:11. ^c 1 Kor. 3:20.
 12 ^a Bagdja tēmën djalma noe dipëpërih koe andjeun, Pangeran! bari koe andjeun
 13 diwoeroek toret andjeun, 'kërsa ngagënahkeun ka eta keur mangsa aja kajilakaän, doemoegi ka noe doraka dipangdamëlkeun röewangan. 'Karantën
 14 ^b Pangeran moal ngantëpan oematna, sarëng kagoenganana hamo koe andjeunna
 15 ditilar. 'Karantën hoekoem pibalikeun deui kana kaädilan, sarëng sadajana noe saestoe nja hate bakal pada ngiring eta.
^a Aj. 5:17. ^b Roem 11:2.
 16 Saha noe manglawankeun koering ka bangsat-bangsat? Saha noe mangnahankeun koering ka noe njarijëun kadorkaän?
 17 'Madak Pangeran lain djadi panuoloeng koering mah, gampil pisan njawa koering ngënggon ^a di noe djëmpe.
 18 'Satijap-tijap koering ngomong: Soekoe koering rek tidjalikeuh, seug koering teh ditanggeuj koe kaäsihan andjeun,
 19 Pangeran! 'Samangsa koering keur loba pipikiran sadjéro hate, seug panglilipoer andjeun ngoepahan ka njawa koering.
^a Djab. 115:17.
 20 Karah aja pëkëtna sarëng andjeun eta korsi kabalahian teh, noe sok ngajakeun kasoesahan mawa-mawa pikoe-koeh teja?
 21 'Eta teh ngarodjong ka njawa djalma noe bënëer, sarëng njalahkeun
 22 gëtih noe taja dosana. 'Nanging Pangeran minangka koeta noe loehoer pikeun koering;
 23 'Sareng Pangeran mëngeka ka eta malikkeun kadorakaänana, bari pada dibasmi sakali di djéro kagorenganana; tinangtos pada dibasmi koe Pangeran, Allah koering sadaja.

DJABOER 95.

Mangga oerang sësënggakan ka Pangeran, soesoerakan kana ^a Karang

2 kasalamëtan oerang! 'Oerang ngadeuheus ka pajoeneunana, ngatoerkeun pamodji soekoer; oerang soesoerakan ka andjeunna koe djaboer-djaboer!

^a Djab. 18:3.

3 Karana ^a Pangeran teh Allah noe agoeng, sarta Radja noe agoeng loehoe-reun sakabeh noe dipiallah. 'Panangan andjeunna noe njépëng ënggon pang-djarërona di boemi, sarta poentjak goe-neng-goe-neng kagoengan andjeunna.
 4 'Malah laeet kagoengan andjeunna, sarta andjeunna noe ngadamëlinja; kitoe deui daratan, panangan andjeunna noe ngadjadikeun. 'Geura oerang njarëmbah sarta saroedjoed; oerang tapak-toe-oer ka pajoeneun Pangeran noe ngadamël diri oerang!
 5 'Karana ^b andjeunna Allah oerang, sarta oerang noe djadi oemat angonan andjeunna, nja domba pananganana.
^a Djab. 97:9. ^b Djab. 100:3.

^a Poe ijeu, lamoen maraneh ngadenge gëtrana, 'poma oelah dek nareuaskeun hate maraneh, ^b sapërti di Mëriba, tjara keur poëan di Masa, di tégal lëga teja.
 6 'Di dinja karoehoen-karoehoen maraneh ngadodja ka kami; pada njoba ka kami, ^c malah narendjo kana padamëlan kami.
 7 'Opat poeloeh taoen ^a lilana kami teh keuheul koe eta bangsa, sarta kami ngalahir: Eta teh bangsa noe sasab hatena, sarta teu nganjarahokeun kana djalan kami.
 8 'Noe matak kami geus soempah dina sadjéro kami bëndoe: ^e Eta teh hamo pisan arasoep kana reureuh kami!

^a Ibr. 3:7. ^b 2 Moesa 17:2, 7; 4 Moesa 14:22.

^c 2 Moesa 34:10; 5 Moesa 11:7. ^d 4 Moesa 14:34. ^e 4 Moesa 14:23.

DJABOER 96.

Geura ^a njaranjikeun ka Pangeran hidji
 1 Gpoeodjian anjar; geura njaranji ka
 2 Pangeran, eh saboemi kabeh! 'Geura njaranji ka Pangeran, njaloekoerkeun ka padjënenganana, baredjakeun kasalamëtanana tijap-tijap poë!
 3 'Geura pada njaritakeun kamoeljaänana ka sagala oerang kapir, moedjidjat-moedjidjatna ka sakabehna bangsa.
^a 1 Bab. 16:23.
 4 Karana ^a Pangeran langkoeng agoeng, sarta poedjieun liwat saking; andjeunna noe matak sijeun loehoereun sakabeh
 5 noe dipiallah. 'Karana sakabeh noe dipiallah koe bangsa-bangsa teh aällahan bae; dëmi Pangeran noe ngadamël

6 langit. 'Kaägoengan djeung kamoeljaän aja di pajoeneunana; kabédasan djeung kaähengan aja di djéro kasoetjiana.

a Djab. 95: 3.

7 Halatoerkeun ka Pangeran, eh sagala kaom bangsa-bangsa! halatoerkeun ka Pangeran kahormatan djeung kabédasan. 'Halatoerkeun *a* ka Pangeran kahormatan padjénenganana; geura njaranggakeun bakti, bari pada ngadeuheus *a* boeroean-boeroeanana! 'Geura njarémbah ka Pangeran make pamingan soetji. Eh saboemi kabeh! sing goemëtér di pajoeneunana.

a Djab. 29: 2.

10 Geura pada poepoelih ka oerang kapidir: *a* Pangeran noe djoeménèng Radja; malah djagat teh pipageuheun, moal o jag-o jag; andjeunna bade ngahoekoeman ka bangsa-bangsa djeung saestoe-
11 estoena. 'Langit teh masing boengah, sarta boemi teh masing gèrah; laoet teh sing ngagoeroeh djeung saeusi-eusina; 'tègal sing soeka-soeka djeung sakoer noe naroempang; harita sakabeh kakaian leuweung bakal sèsénggakan,
13 'pajoeneun Pangeran, *b* karana soemping; karana soemping bade ngahoekoeman boemi; bade ngahoekoeman djagat kalawan kaädilan, nja ngahoekoeman ka bangsa-bangsa kalawan kajaktosana.

a Djab. 93: 1; 97: 1. *b* Djab. 9: 9; 98: 9.

DJABOER 97.

Pangeran *a* noe djoeménèng radja; boemi teh masing gèrah; salobana poelopoelo masing baroengah! 'Sakoebèng andjeunna aja mega djeung angkeub; *b* kaädilan djeung hoekoem noe djadi padémen panglinggihanana. 'Seuneu leumpang *c* ti pajoeneunana, sarta njoendoetan ka satroe-satroena sakoeriling.

a Djab. 93: 1; 99: 1. *b* Djab. 89: 15. *c* Djab. 50: 3.

4 Kilatna njarāngan ka djagat; koe boemi teh katendjo, sarta goemëtér. 'Goenoeng-goenoeng laléh di pajoeneun Pangeran *a* saperti malam, di pajoeneun
6 Goesti saboemi kabeh. 'Ari *b* langit ngowarkeun kaädilan andjeunna, djeung sakabeh bangsa pada nendjo kamoeljaänana.

a Djab. 68: 3. *b* Djab. 19: 2; 50: 6.

7 Koedoe pada era sakabeh noe ngawoela ka artja, noe maroedji maneh koe brahala. Eh, sakabeh noe dipiallah!
8 geura njarémbah ka andjeunna. 'Sion

geus ngadenge sarta boengaheun, *a* djeung anak-anak Joeda pada gèraheun, tina sabab hoekoeman andjeun, Pangeran. 'Karantén andjeun, Pangeran! djoeménèng noe Langkoeng Agoeng, njépèng saboemi kabeh; *b* langkoeng-langkoeng andjeun nja poendjoel loehoereun sakabeh noe dipiallah. *a* Djab. 48: 12. *b* Djab. 95: 3.

10 Eh, sakoer noe njaäh ka Pangeran! *a* koedoe pada geuleuh kana kagorengan. Andjeunna ngaraksa ka njawa kaäsihna, pada diloeptoekun ti leungeun djalma daroraka. 'Djalma noe bènér *b* geus dipangngawoerkeun tjaäng, djeung noe saestoe hatena geus dipangngawoerkeun
12 kaboengahan. 'Eh, djalma balénér! *c* sing pada boengah di djéro Pangeran, djeung koedoe halatoer noehoen ka padjénenganana noe soetji.

a Am. 5: 14, 15. *b* Djab. 27: 1; 112: 4. *c* Djab. 33: 1.

DJABOER 98.

Djaboer.

a Geura njaranjikeun ka Pangeran hidji poepoedjian anjar; karana andjeunna geus ngadamél moedjidjat; pananganana noe téngeun djeung astana noe soetji
2 geus ngadjajakeun ka andjeunna. 'Pangeran geus nnganjahoekun kasalamétanana; geus ngebrehkeun kaädilanana ka
3 hareupeun panon oerang kapidir. 'Andjeunna geus emoet ka kaäsihanana djeung ka kajaktosana ka anak-poetoe Israïl. *b* Sakabeh toengtoeng boemi narendjo kasalamétan Allah oerang.

a Djab. 96: 1. *b* Jës. 52: 10.

4 " Eh, saboemi kabeh! geura soesoerakan ka Pangeran; sing pada barerag, *b* bari sèsénggakan, djeung maroedji! 'Geura maroedji ka Pangeran make katjapi; *c* make katjapi djeung sora njanji; 'make tarompet djeung sora sangkakala. Geura pada soesoerakan ka pajoeneun Radja, nja eta Pangeran!

a Djab. 100: 1.

7 " Laoet teh sing ngagoeroeh djeung saeusi-eusina; djagat katoet noe ngéngonaninja. 'Waloeungan sing pada emprak-emprakan; goenoeng-goenoeng sing
9 pada sèsénggakan ragém, 'pajoeneun Pangeran; *b* karana soemping bade ngahoekoeman boemi; bade ngahoekoeman djagat kalawan kaädilan, nja ngahoekoeman ka bangsa-bangsa djeung saestoe-estoena.

a Djab. 96: 11. *b* Djab. 96: 13.

DJABOER 99.

Pangeran ^a noe djoemëñg radja; bangsa-bangsa ngadaregdeg; ^b andjeunna linggih dina moekarabin; boemi teh ojang.
 2 'Pangeran ^c langkoeng agoeng di Sion; sarta andjeunna teh loehoer, ngoeng-koelan sakabeh bangsa. 'Moegi sina maroedji ka padjënengan andjeun noe agoeng sarëng matak sijeun! Andjeunna langkoeng soetji. *a* Djab. 93:1. *b* Djab. 80:2. *c* Djab 48:2.

4 Kalajan pangawasa radja, noe soekaeun kana hoekoem, koe andjeun geus dipageuhkeun sarëng saestoe-estoena; andjeun mëtakeun hoekoem sarëng kaadilan di Jakoeb. 'Geura ngaragoengkeun ka Pangeran, Allah oerang, bari saroedjoed ^a hareupeun djodjodog dampalna. Andjeunna langkoeng soetji. *a* Djab. 132:7.

6 Moesa djeung Haroen kalëbët panghoeloe andjeunna, djeung Samoeël kalëbët noe sasambat ka padjënenganana; pada sasambat ka Pangeran, sarta koe andjeunna dikaboel. 'Andjeunna sok ngandika ka eta ^a ti djëro tihang mega; pada ngestokeun përtelaänana, kitoe deui pikoekoeh, noe koe andjeunna dipaparinkeun ka darinja. 'Noen Pangeran, Allah koering sadaja! eta teh koe andjeun pada dikaboel; andjeun ka eta nawiskeun mantën Allah sipat ham-poera, nanging malës oge ka pagaweanana. 'Geura ngaragoengkeun ka Pangeran, Allah oerang, bari saroedjoed njanghareup ^b ka goenoeng andjeunna noe soetji. Karana Pangeran, Allah oerang, langkoeng soetji. *a* 5 Moesa 31:15. *b* Djab. 3:5.

DJABOER 100.

Ijeu djaboer baris pamoedji soekoer.
^a Eh, saboemi kabeh! geura soesoe-rakan ka Pangeran. 'Koedoe pada ngabakti ka Pangeran djeung boengahna; koedoe pada ngadeuheus ka pajoeneunana bari sësënggakan. 'Kanjahokeun koe maraneh, jen Pangeran teh Allah; ^b andjeunna noe ngadamël oerang, sarta oerang kagoengan andjeunna, oematna djeung domba angonanana. *a* Djab. 66:1. *b* Djab. 95:6, 7.

4 Geura arasoep ka lawang-lawang an-

djeunna bari hatoer noehoen, djeung ka boeroean-boeroeanana bari moedji; geura halatoer noehoen ka andjeunna, bari njaloekeurkeun ka padjënenganana!
 5 'Karana Pangeran sipat moerah; kaasih-anana salalanggëgna, djeung kajaktosanana toeroen-toeroenen.

DJABOER 101.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed.
 Koering sëdja nganjanjikeun kaasih-an sarëng kaadilan; sëdja moedji ka andjeun, Pangeran!

2 Koering sëdja njarëgëpkeun kana djalan katëmënan; iraha atoeh andjeun soemping ka koering? Koering di djëro imah koering sëdja loemampah kalawan hate noe satëmëna.

3 Panon koering koe koering moal ditendjokeun ka lampah bangkawarah; koering geuleuh ka lakoe soemingkir; moal aja noe napël ka koering.

4 Hate bengkok bakal djaoeh ti koering; kana lampah awon koering teu rek njaho.

5 Noe mitënah ka batoer di noe boeni, koe koering dek dibasmi; ^a ka noe loehoer panon sarëng ka noe goemède hate, koering teh moal paja. *a* Sil. 21:4.

6 Panon koering bakal nendjoan noe satoehoe di djëro tanah, bade tjitjing sinarëngan koering; saha-saha noe loemakoe dina djalan katëmënan, nja eta noe bakal ngawoelaän ka koering.

7 Noe milampah tjidra moal tjitjing di djëro imah koering; anoe ngomong bohong moal tëtëp di hareupeun panon koering.

8 Saban-saban isoek koering rek ngabasmi sakabeh noe daroraka di djëro tanah; sëdja ngeuweuhkeun ti djëro ^a dajeh Pangeran sakabeh noe njarjjeun kaäwonan. *a* Djab. 48:2.

DJABOER 102.

Ijeu panëda djalma balangsak, eukeur kalëléban, ^a sarta ngoetjoetkeun gëgëroenganana ka pajoeneun Pangeran. *a* Djab. 142:3.

2 Noen Pangeran! moegi ngadangeunkeun panëda koering, sarëng djëdjeritan koering moegi dongkap ka andjeun.
 3 'Moegi oelah meungpeuman pameunteu ka koering keur mangsa koering kasoesian;

moegi njondongkeun tjépil andjeun ka koering; keur poëan koering sasambat, moegi enggal dikaboel!

4 Karantën oemoer koering ^a seëp sapërtoes haseup, sarëng toelang-toelang
5 koering ^b panas sapërtoes hawoe. 'Hate koering garing sapërtoes djoekoet noe kapantjërän, moenggah koering hilap
6 barangtëda. 'Bawaning haroes roehah-rahoeh koering, ^c toelang koering dongkap ka rakët kana daging. *a* Djab. 37: 20.
b Aj. 30: 30. *c* Aj. 19: 20.

7 Koering oepami ^a kokondangan di tëgal lëga; koering djadi sapërtoes boe-
8 weuk di tarikolot. 'Koering njaring bae, sarëng djadi sapërtoes manoeek noe njo-
9 rangan di soehoenan. 'Moesoeh koering sapopoë pada ngahihina ka koering; sa-
10 koer noe njewotan ka koering saroempahna sok njëboet koering. *a* 3 Moesa 11: 18.
11 ^a Karantën koering nëda lëboe sapërtoes roti, sarëng inoemeun koering
12 koe koering dibaoeran tji-panon koering, 'tina sabab wëra andjeun sarëng bëbëndoe
13 andjeun; ^b karantën koering koe andjeun didjoengdjoengkeun, seug diting-
14 gangkeun. 'Oemoer koering ^c sapërtoes kalangkang mandjangan; sarëng koering
15 teh garing sapërtoes djoekoet.

a Djab. 80: 6. *b* Aj. 30: 22. *c* Djab. 109: 23.

13 Doepi andjeun mah, Pangeran! ling-
14 gih salalanggëngna; sarëng pangingët-
15 ningët ka andjeun teh toeroen-toemoeroen.
16 'Andjeun ëngke ngadëg, ngawë-
17 lasan deui ka Sion; karantën geus meud-
18 djeuhna dikoernijaän, salërëсна geus
19 dongkap ka mangsa noe pasti. 'Karan-
20 tën abdi-abdi andjeun pada misoeka ka
21 batoena, estoe pada mikaroenja ka boe-
22 boekna.

16 ^a Didinja oerang kapir tangtoe sari-
17 jeun koe padjënëngan Pangeran, sarëng
18 sadajana radja di boemi pisarijeuneun
19 koe kamoeljaän andjeun; 'sarehna Sion
20 koe Pangeran geus didjëlëgkeun deui,
21 sarëng andjeunna nembongan nganggo
22 kamoeljaänana, 'majoen ka panëda noe
23 boeroendoel, sarëng hanteu mikatjoewa
24 ka panëdana. *a* Djab. 72: 11.

19 ^a Nja eta bakal ditoelisikeun pikeun
20 toeroenan djaman mëngke; sarta bangsa
21 noe bakal didjadikeun pimaroedjeun
22 ka Pangeran; 'doemeh andjeunna geus
23 ningali ti manggoengna noe soetji;

Pangeran ti sawarga geus ngawaspaos-
21 keun ka boemi, 'ngadangoekeun ^b haha-
22 rëngoengan sakitan, sarëng ngalesotkeun
23 noe geus tangtoe dipaehan; 'soepaja eta
24 di Sion njaritakeun padjënëngan Pange-
25 ran, nja njaritakeun poedjian andjeunna
26 di Jëroesalem, 'dimana bangsa-bangsa
27 karoempoel sarerejana, sarta djeung ka-
28 radjaän-karadjaän, ngabakti ka Pange-
29 ran. *a* Djab. 22: 32. *b* Djab. 79: 11.

24 Andjeunna di djalän geus ngareun-
25 teutkeun kakoewatan koering; ^a oemoer
26 koering koe andjeunna dirjoetkeun. 'Pi-
27 oendjoek koering: Noen, Allah koering!
28 moegi koering oelah ditjandak dina tën-
29 gah oemoer koering; taoen andjeun
30 toeroen-toemoeroen. 'Andjeun baheula
31 ngadëgkeun boemi, ^b sarëng langit-langit
32 dadamëlan panangan andjeun. 'Nja eta
33 teh mëngke laleungit, doepi andjeun
34 mah tëtëp ngadëg; ari eta sadajana bade
35 ngaboeroekan sapërtoes sipat njamoe;
36 koe andjeun bade disalinan sapërtoes pa-
37 pakean, seug pada salin roepa. 'Nanging
38 andjeun mah anggër koe, sarëng taoen
39 andjeun hanteu keuna koe seëp. 'Anak-
40 intjoe abdi-abdi andjeun bade maratoeh,
41 sarëng toeroenanana bade tëtëp di pa-
42 joeneun andjeun. *a* Djab. 89: 46. *b* Ibr. 1: 10.

DJABOER 103.

Damëlan Dawoed.

Eh njawa! geura njoekoerkeun ka
Pangeran; djeung sakabeh noe di djëro
kaoela geura njoekoerkeun ka padjënë-
2 nganana noe soetji! 'Eh njawa! geura
3 njoekoerkeun ka Pangeran, sarta oelah
4 poho ka sakabeh pasihan andjeunna;
5 'noe ngahampoera sakabeh kadorakaän
6 maneh; ^a noe njageunkeun sakabeh pa-
7 njakit maneh; 'noe ngadjait hiroep ma-
8 neh ti djëro karoekakan; noe ngama-
9 koetaän ka maneh koe kaäsihan djeung
10 kawëlasan; 'noe miseubeuhan ^b soengoe
11 maneh koe kahadean; kangoraän maneh
12 anjar deui saperti galoedra. *a* Djab. 6: 3.
13 *b* Djab. 81: 11.

6 Pangeran midamël kaädilan djeung
7 hoekoem ka sakabeh noe dikanijaä.
8 'Andjeunna ^a ka Moesa maparin njaho
9 djalan-djalanna; anak-poetoe Israil di-
10 paparin njaho dadamëlanana. 'Pangeran
11 ^b nja sipat wëlas, nja sipat koenja; si-
12 pat sabar, toer gëde kaäsihan. 'Moal

mabèn saëndéng-ëndéngna, ^c sarta moal
10 bëndoe salalanggéngna. 'Teu midamél
ka oerang sabeuratna dosa oerang,
djeung teu ngabalès ka oerang satim-
bang kadorakaan oerang. *a* 2 Moesa 33:13.

b 2 Moesa 34:6. *c* Jës. 57:16; Jër. 3:12.

11 Estoena mah sakoemaha loehoerna
langit ti boemi, nja kitoe rosana ka-
asihana ka sakoer noe sijeun koe an-
12 djeunna. 'Sakoemaha djaoehna wetan ti
koelon, nja kitoe ngadjaoehkeunana
13 kamasijatan oerang ti diri oerang. 'Sa-
koemaha bapa miwélas ka anak-anakna,
nja kitoe Pangeran miwélasna ka sakoer
14 noe sijeun koe andjeunna. 'Karana an-
djeunna langkoeng oeninga di bakating
diri oerang; emoeteun jen oerang teh
sipat taneuh.

15 Ari ^a oemoer manoesa saperti djoe-
koet; tjara kembang di tégal, nja kitoe
16 kembanganana. 'Ana kasorang koe angin,
lès euweuh; ^b sarta oeroetna geus teu
17 njahoem ka dinja. 'Děmi kaasihna Pa-
ngeran ti kalanggéngan nēpi ka kalang-
géngan deui toemérappa sakoer noe sijeun
koe andjeunna; kitoe deui kaadilanana
18 ka anak-intjoena; 'nja ^c ka sakoer noe nē-
tēpkeun pērdjangdjan andjeunna, sarta
ninggētkeun ka papakon andjeunna, bari
dilalampahkeun. *a* Aj. 14:2. *b* Aj. 7:10.

c 5 Moesa 7:9.

19 Pangeran ^a ngadégkeun panglinggi-
hanana di sawarga, sarta karadjaanana
20 moerba ka sakabeh. 'Geura njaloekeoer-
keun ka Pangeran, eh para malaikatna!
eh para prawira pērkosa, noe ngalalam-
pahkeun pangandikana, ngestokeun saoe-
21 ngéling timbalanana! 'Geura njaloekeoer-
keun ka Pangeran, ^b eh sadaja balad-
baladna! eh para kawoelana, noe nga-
22 lalampahkeun pangērsana! 'Geura njaloe-
keun ka Pangeran, ^c eh sakabeh
dadamēlanana, di sambarang énggon
wēwēngkēranana! Eh njawa! geura njoe-
koerkeun ka Pangeran. *a* Djab. 9:8.

b Djab. 148:2. *c* Djab. 145:10.

DJABOER 104.

Eh ^a njawa! geura njoekeurkeun ka
Pangeran. Noen Pangeran, Allah koe-
ring! andjeun teh kalanggéng aogeng;
anggoan andjeun kaāgoengan saréng ka-
2 moeljaan. 'Andjeunna diharodoem tja-
ang, saperti koe djoebah; ^b andjeunna

masangeun langit saperti loeloehoer.
3 'Andjeunna ngadégkeun lotengna ^c dina
tjai; mega didjadikeun titihanana; ^d ang-
4 katna toenggang djangdjang angin. 'Ma-
laikatna ^e koe andjeunna didamél angin-
angin, kawoelana didamél seuneu hoe-
roeng. *a* Djab. 103:1. *b* Jës. 40:22. *c* Djab. 148:4.

d Djab. 18:11. *e* Ibr. 1:7.

5 ^a Boemi koe andjeunna diadégkeun
dina padēmenna; moal ojang langgēng
6 salalawasna. 'Awitna ^b koe andjeun di-
lipoetan koe sagara, sapertos koe sim-
boet; goenoeng-goenoeng kakeueum koe
7 tjai. 'Tina panjeuseul andjeun ^c tjai teh
oendoer; tina sora goeloeoeng andjeun
8 eta mingpijoet. 'Tjat goenoeng-goenoeng
aroenggah, djoet lēbak-lēbak taroeroen;
oendoerna teh ka énggon, noe koe an-
djeun geus ditangtoskeun pikeun eta.
9 'Andjeun ngadamél watēs, ^d teu meunang
koe eta disorang; teu meunang
ngalipoetan deui ka boemi. *a* Aj. 38:4;

Djab. 24:2. b Aj. 38:8,9. *c* 1 Moesa 1:9. *d* Aj. 38:11.

10 Andjeunna ngaleumpangkeun tji-njoe-
soe toeroet wahangan-wahangan; nga-
lotjorna dina antara goenoeng-goenoeng;
11 'pada mere nginoem ka sakabeh sato
galak; koe kalde leuweung dipake njir-
12 nakeun halabhabna. 'Sisi-sisina diēng-
gonan manoeek awang-awang; pada di-
13 sada ti antara dahan-dahan. 'Andjeunna
ti djero loteng-lotengna njaiian ka goe-
noeng-goenoeng; boemi teh seubeuheun
14 tina hasil dadamēlan andjeun. 'Djoekeot
^a koe andjeunna disina djadi pikeun
sasatoan, kitoe deui pēpēlakan keur pi-
gawēun manoesa, nja ngabidjilkeun
15 kahakanan ti boemi; 'kitoe deui ang-
goer, ^b noe ngaboeboengah kana hate
djalma; djeung minjak, baris ngaleutjir-
keun beungutna; sarta roti, noe nējgēr-
16 keun kana hate manoesa. 'Kakaian Pa-
ngeran pada seubeuheun, ^c geus poegoeh
ki poetri di goenoeng Libanon, anoe
17 kenging andjeunna mēlak. 'Di dinja ma-
noek-manoeek njarajang; ari imah bango
18 ki djamoedjoe. 'Goenoeng laloehoer pi-
keun ^d žmbe tjadas; goenoeng karang
djadi panjalindoengan marmot. *a* Djab.

147:8. *b* Goer. 10:19. *c* Djab. 80:11. *d* Aj. 39:4.

19 Andjeunna ^e ngadamél boelan baris
nangtoekeun mangsa-mangsa; panon-
20 poē ngartieun soeroepna. 'Ari andjeun
ngērsakeun poēk, seug djadi penting;

didinja koemëlëndang sakabeh sato leu-
 21 weung. 'Singa ngalora hoewang-haoeng
 hajang njasaäk, nja nëda hakaneunana
 22 ti Allah. 'Ari bidjil panon-poë maloen-
 doer, gek darëpa di panjalindoenganana.
 23 'Djol manoesa ka loewar ka pagawe-
 anana, ngalampahkeun satjabak-tjabak-
 nëpi ka boerit. *a* 1 Moesa 1:14.

24 *a* Amboe, koe pirang-pirang dadamëlan
 andjeun, Pangeran! Saniskantën dida-
 mëlna koe andjeun kalawan kapintëran;
 boemi teh pinoeh koe kagoengan and-
 25 jeun. 'Itoe laolet, noe gëde nja lëga
 ngentja-ngatoehoe, di dinja tinglaleng-
 hoj, sarëng taja bilanganana, barahala
 26 lalautik barëng barahala galëde. 'Di dinja
 kapal-kapal lalumpang; *b* kitoe deui
 laoek lodan, noe koe andjeun didjadi-
 27 keun soepaja oelin di dinja. 'Sadajana
c pada ngantosan ka andjeun, soepaja
 koe andjeun dipaparin hakaneunana dina
 28 waktoena. 'Ari koe andjeun dipaparin,
 seug maroeloengan; ari andjeun moe-
 kakeun panangan, heg sareubeuheun koe
 29 kasaeän. 'Ari andjeun *d* meungpeunan
 pameunteu, seug pada soemëblak; ari
 andjeun *e* njandak ambëkanana, hos pa-
 raeh, sarëng baralik deui ka taneuh
 30 asalna. 'Ari andjeun miwarang Roh and-
 jeun, prak eta didjaradikeun; sarëng
 andjeun nganjarkeun roepaning boemi.

a Djab. 92:6; 111:2. *b* 1 Moesa 1:21. *c* Djab.
 145:15. *d* Djab. 30:8. *e* Aj. 34:14, 15.

31 Kamoeljaän Pangeran moegi tëtëp
 salalanggëngna; moegi Pangeran boeng-
 32 ngah tina dadamëlanana. 'Tijap-tijap and-
 jeunna ngareret ka boemi, seg eta ngë-
 pë; tijap-tijap andjeunna ngaragap ka
 goenoeng-goenoeng, seug eta ngëboel ha-
 33 seup. 'Koering *a* sëdja njanji ka Pangeran
 satoetoeup hiroep koering; sëdja moedji
 ka Allah koering sapanjang koering
 34 aja. 'Moegi-moegi tapakoer koering koe
 andjeunna kamanah! Koering sëdja boeng-
 35 ngah di djëro Pangeran. 'Moegi djalma
 dosa *b* pada bejak leungit ti boemi, sarta
 djalma daroraka datang ka euweuh!
 Eh njawa! geura njoekoerkeun ka Pan-
 gهران. Haleloeja! *a* Djab. 146:2. *b* Djab. 7:10.

DJABOER 105.

Geura *a* halatoer noehoen ka Pangeran;
 geura njarëboetkeun padjënënganana,
 oetarakeun dadamëlanana ka sagala

2 bangsa! 'Geura njaranji ka andjeunna,
 geura maroedji ka andjeunna, tjarita-
 3 keun sakabeh moedjidjatna! 'Koedoe *b*
 maroedji maneh tina hal padjënëngana
 noe soetji; hate djalma noe ne-
 4 jangan Pangeran masing boengah. 'Koe-
 doe pada nanjakeun Pangeran djeung
 kabëdasanana, *c* koedoe narejangan pa-
 5 meunteuna teu pëtöt-pëtöt. 'Koedoe nga-
 ringëtkeun moedjidjatna, anoe kenging
 andjeunna ngadamël, tandana reudjeung
 6 hoekoeman lambena; 'eh, toeroenan Ibra-
 him, abdina! eh, anak-poetoe Jakoeb,
 kapilihna! *a* 1 Bab. 16:8. *b* Djab. 34:3.

c Djab. 27:8.

7 Andjeunna, Pangeran, nja Allah oe-
 rang; hoekoemanana aja di sakoeriling
 8 boemi. 'Salalanggëngna andjeunna nge-
 moetkeun përdjangdjanana, nja pangand-
 9 dika noe ditimbalkuun pikeun sareboe
 toeroenan; 'anoe kenging andjeunna nga-
 damël ka Ibrahim, reudjeung soempahna
 10 ka Ishak teja. 'Sarta ditangtoskeun ka
 Jakoeb, baris pikoekoeh; nja djadi përd-
 11 djangdjian langgëng ka Israil. 'Lahirma:
a Kami ka maneh rek mamarin tanah
 Kanaän, djadi bagian milik maraneh.

a 1 Moesa 15:18.

12 Harita maranehanana teu sabaraha re-
 jana; saentik kenëh, *a* toer ngoembara
 13 di dinja; 'sarta idër-idëran ti bangsa
 ka bangsa deui, djeung ti karadjaän
 14 ka bangsa sedjen. 'Taja pisan manoesa
b noe koe andjeunna diidinan nganjaja
 ka dârinja; malah raja radja noe di-
 15 siksa koe karna maranehanana; '[Timba-
 lanana:] Anoe beunang kami ngaminja-
 kan oelah dikijeu-kijeu, sarta ka nabi-
 nabi kami oelah marigawe goreng!

a Ibr. 11:9. *b* 1 Moesa 12:17; 20:3.

16 Tidinja Pangeran ngërsakeun *a* dina
 tanah aja patjéklik; andjeunna motong-
 17 keun sakabeh *b* iteuk roti. 'Aja hidji
 djalma koe andjeunna dileumpangkeun
 ti heulaeunana; *c* nja Joesoep didjoewal,
 18 djadi boedak. 'Dampalna didëdëtkeun
 kana pangbëlokan, salirana njorang beusi;
 19 'nëpi ka mangsa boekti kasaoeranana,
 sarta andjeunna geus katjoba koe pa-
 20 ngandika Pangeran. 'Radja *d* miwarang,
 seug Joesoep dilaänan; koe noe kawasa
 ka bangsa-bangsa eta Joesoep dilesot-
 21 keun. 'Didjënëngkeun djoengdjoenan, *e*
 njangkingsagëdongna; nja dikawasakeun

22 ka sakabeh kagoenganana; 'soepaja ngabanda ka kapala-kapalana sasoe ka pribadi, sarta maparin harti ka kokolot-kokolotna. 'Tidinja Israil soemping ka Mésir; sarta Jakoeb ngoembara *f* di tanah Ham. 'Djeung koe Pangeran *g* oematna disina baranahan rosa pisan, didjadikeun loba ti satroe-satroena.

a 1 Moesa 41:54. *b* 3 Moesa 26:26. *c* 1 Moesa 45:5. *d* 1 Moesa 41:14. *e* 1 Moesa 41:40. *f* Djab. 106:22. *g* 2 Moesa 1:7, 12.

25 Ari *a* hate oerang Mésir koe Pangeran diganti, sina geuleuheun ka oematna, sina ngadaja ka abdi-abdi andjeunna. 26 'Ladjëng Pangeran *b* miwarang Moesa abdina, djeung Haroen noe geus dipilih koe andjeunna. 'Nja eta *c* seug di maranehanana pada ngadamël tanda-tanda andjeunna, sarta moedjidjat-moedjidjat di tanah Ham. 'Andjeunna *d* ngadatangeun poëk, seug didamël poëk; sarta teu maroengpang ka pangandika andjeunna. 'Tjai-tjai oerang Mésir *e* koe andjeunna disalin didamël géti, djeung andjeunna maehkeun laeok-laeokna. 'Tanahna pinoeh koe bantjet, tjatjakan di djero kamar radja-radjana. 'Andjeunna nimbalan, *f* seg datang seungseurendan; djeung aja rambëtoek di sawëwëngkëranana. 27 'Andjeunna maparin hoedjanna hoedjan boewah, djeung aja seuneu haroroeng di satanahna. 'Sarta andjeunna ngagëboeg tangkalna anggoer djeung tangkalna kondang; toer motongkeun kakaian di sawëwëngkëranana. 'Andjeunna nimbalan, *g* seg datang simeut djeung lege, sarta taja bilanganana; 'nja eta ngahakanan sakabeh djoedjoekoetan di satanabna, malah hasil lahanna bejak dihakanan. 'Djeung deui *h* andjeunna maehkeun sakabeh tjikal di satanahna, loeloege kabëdasanana sakabeh.

a 2 Moesa 1:10. *b* 2 Moesa 3:10; 4:14. *c* Djab. 78:43. *d* 2 Moesa 10:21. *e* Djab. 78:44. *f* 2 Moesa 8:16, 21. *g* Djab. 78:46. *h* Djab. 78:51.

37 Tidinja oematna koe andjeunna di-ka-loewarkeun, *a* sarta marawa émas-perak; djeung sakaom-kaomna taja noe titadjong. 'Oerang Mésir baroengageun waktöe eta boedal; karana geus pada katinggang sijeun koe maranehna. 'Andjeunna meberkeun *b* hidji mega baris pipinding; kitoe deui seuneu baris nja-angkeun peuting. 'Pada nënëda, *c* seug

andjeunna ngadatangeun poejojeh, sarta maranehna disareubeuhan koe roti ti sawarga. 'Andjeunna moekean *d* batoe karang, seug ngagoelak tjai, wani ngotjor di tanah keëng sapërti waloengan.

a 2 Moesa 12:35. *b* Djab. 78:14. *c* Djab. 78:24, 27. *d* Djab. 78:16.

42 Karana andjeunna emoeteun ka pangandikana noe soetji, djeung ka Ibrahim abdina. 'Kitoe andjeunna ngaloe-warkeun oematna djeung kaätohan; noe kenging andjeunna milih dika-loewarkeun djeung sësënggakan. 'Sarta andjeunna *a* ka maranehna maparinkeun tanah-tanah oerang kapir; djadi pada ngabogaän beunang kasoehaan bangsabannga. 'Noe dipandang soepaja pada ngestoekeun pikoekoeh andjeunna, sarta narëtëpkeun papakonna. Haleloeja!

a Jos. 24:13.

DJABOER 106.

Haleloeja! *a* Geura halatoer noehoen ka Pangeran; sabab moerah, sabab langgëng kaäsihanana. 'Saha noe bisa njatoerkeun tandaning kawasa Pangeran, djeung ngembarkeun sakabeh poedjianana? *a* 1 Bab. 16:34.

3 Bagdja tëmën djalma, noe ngestoekeun boekoem, noe ngalampahkeun ka bënëran sapapandjangna! 'Noen Pangeran! moegi emoet ka koering dina kasoekaän ka oemat andjeun; moegi ngalajad ka koering njandak kasalamëtan andjeun; 'soepaja koering ngaraos kangeunahan djalma kapilih andjeun; soepaja koering boengah koe kaboengahan oemat andjeun; soepaja koering moedji maneh sinarëngan *a* kagoengan andjeun. *a* Djab. 74:2.

6 *a* Koering garadoeh dosa, nja sapërtoes karoeuen koering; koering pada milampah bengkok, migawe doraka. 'Karoeuen koering di Mésir hanteu njarëgëpkeun ka moedjidjat andjeun, teu ngaringëtkeun kana kagëdean kaäsihan andjeun; *b* salërëna pada mantangoeul di sisi laeot, di laeot Agër. 'Parandene kitoe koe andjeunna disalamëtkeun koe karna padjënënganana; kërësan nganja-hokeun kawasana. 'Seug andjeunna njeuleu ka laeot Agër, disina saät; *c* bari toeloej maranehna koe andjeunna ditoejoen njarah sagara, kawas njarah

10 tégal. 'Nja pada disalamëtkeun koe andjeunna ti leungeun djalma noe geuleuh, didjait ti leungeun moesoeh. 'Ari satroe-satroena ^a pada dilipoetan koe 11 tjai; hidji ge taja noe kari. 'Toeloelj ^e pada përtjaja ka pangandika andjeunna, sarta pada nnganjijikeun poedjjanana. ^a Dan. 9:5. ^b 2 Moesa 14:11. ^c 2 Moesa 14:21. ^d 2 Moesa 14:28. ^e 2 Moesa 14:31; 15:1.

13 Gantjang pisan maranehna paroho ka padamëlanana; teu ngadaragoan panngërsana. 'Ënjana ^a pada datang hawanapsoe di tégal lëga, sarta pada ngadodja ka Allah di ènggon rehe. 'Ladjëng ^b koe andjeunna dipaparin samentana; tapi dirina didatangan kasakit ngabëngangan. ^a 4 Moesa 11:4. ^b Djab. 78:30, 31.

16 Djeung deui ^a maranehna ngadarëngkian ka Moesa di pasanggrihan; kitoe keneh ka Haroen, noe djadi kasoetji 17 Pangeran. 'Toeloelj boemi tjalangap, ^b seg njaploek Datang, djeung ngalipoetan 18 Abiram sakodjianana. 'Malah aja seuneu ngagëdoer dina kodian eta; sakoer djalma doraka teja kahoeroe koe hoeroengna. ^a 4 Moesa 16:2. ^b 4 Moesa 16:31.

19 Djeung deui ^a maranehna njarjjeun hidji sasapian di Horeb, bari njarëmbah ka eta artja sipat tjitak teh. 'Djadi kamoeljaänana koe maranehna diganti koe roepa sapi noe njatoe djoekoet. 21 'Geus pada poho ka Allah, Djoeroe-salamëtna, noe ngadamël padamëlan araheng di Mësir; 'nja eta moedjidjat-moedjidjat ^b di tanah Ham, sarta përkara-përkara noë matak sijeun di sisi laoet 23 Agër teja. 'Mana andjeunna nimbalan, ^c kërsa noempoerkeun maranehanana. Kasëdëk Moesa, kakasih andjeunna, dëg ngadëg ^d di noe beulah ka pajoeneunana, mëgatan bëdoena, djadi teu toeloos maranehna diroeksakkeun. ^a 2 Moesa 32. ^b Djab. 105:27. ^c 2 Moesa 32:10. ^d Jeh. 13:5.

24 Djeung deui ^a maranehna pada nampik tanah aloes; teu përtjajaeun ka pangandika andjeunna. 'Sarta tinggë-lëndëng di djëro himah-himahna; teu naroeoet ka timbalan Pangeran. 'Noe matak maranehna ^b koe andjeunna dipangngatjoengkeun pananganana, kër-sana dek disina raroeboeh di tégal lëga; 27 'djeung toeroenanana dek disina raroeboeh di oerang kapir, ^c sarta dek dipantjaoerakeun, diajakeun di sagala tanah. ^a 4 Moesa 14. ^b 4 Moesa 14:28. ^c Djab. 44:12.

28 Djeung deui ^a maranehna njarantel ka Baäl-Peor, sarta pada ngahakan koerban ka noe paraeh; 'djadi pada njijeun pibëndoeëun koe lakoe-lampahna, noe matak aja balahi njambër ka maranehna. 30 'Neut ngadëg Pinëhas, nërapkeun hoe-31 koem; seug balahi teja kandëg. 'Ari eta lampah diëtangkeun djadi kabënë-ran Pinëhas, toeroen-toemoeroen, salalanggëngna. ^a 4 Moesa 25:3.

32 Djeung deui ^a maranehna njarjjeun pibëndoeëun di sisi tji Mëriba, noe matak Moesa tjlilaka tina sabab maranehanana. 'Wantoe pada mantangoel ka Roh andjeunna, ^b noe matak Moesa katalandjoeran koe lambëjna. ^a 4 Moesa 20:12. ^b 4 Moesa 20:10.

34 Djeung deui ^a teu naloempoerkeun bangsa-bangsa, noe koe Pangeran ditimbalken ka maranehna; 'anggoer ^b seug patjampoer djeung oerang kapir, sarta 36 pada diadjar pagaweanana. 'Pek pada ngabakti ka brahala-brahalana, sarta 37 eta minangka ridjët ka maranehna. 'Malah-malah ngaloerbankeun anakna laki-awewe ^c ka setan-setan; 'djadi ngaloetjoerkeun gëtih noe taja salahna, nja eta gëtih anakna laki-awewe, noe koe maranehna dikoebankeun ka brahala Kanaän; ^d mana tanah teh kanadjisan 39 koe hoetang gëtih. 'Djeung pada nganadjisikeun maneh koe pagaweanana, sarta ^e djarinah koe lakoe-lampahna. 40 'Noe matak Pangeran djadi bëndoe ka oematna, sarta dongkap ka giroek ka 41 kagoenganana. 'Ladjëng diselehkeun ^f ka leungeun oerang kapir; seg pada kapoerba koe noe gareuleuh ka maranehna. 42 'Sarta pada disësdëk koe moesoeh-moesoehna, djeung ditoendoekkeun di handapeun leungeun eta. ^a Hak. 1:28.

^b Hak. 3:5, 6. ^c 5 Moesa 32:17. ^d 4 Moesa 35:33. ^e 2 Moesa 34:16. ^f Hak. 2:14.

43 Pirang-pirang kali maranehna koe andjeunna dileupaskeun; tatapi maranehna sok mantangoel deui bae, mawamawa karëp sorangan, sarta datang ka 44 baroentakna koe kadorakaänana. 'Parandene kitoe andjeunna ningali dina kasoehanana, satjap-tjap ngadangoe 45 panjambatna; 'sarta andjeunna ^a emoe-teun ka përdjangdjanana keur pimangpaäteun maranehna, bari hawatoseun noemoetkeun kagëdean kaäsihanana.

- 46 'Toer dipaparin kawelasan di pajoeneun sadajana noe ngadjarahinja. *a* Djab. 105 : 8.
- 47 ^a Noen Pangeran, Allah koering sadaja! moegi-moegi njalamëtkeun ka koering; sarèng moegi koering dikoempoelkeun ti lébah oerang kapir, soepaja koering pada hatoer noehoen ka padjénengan andjeun noe soetji, soepaja koering pada ajeuh-ajeuhan koe poedjian andjeun. *a* 1 Bab. 16 : 35.
- 48 Sagala poedji ka Pangeran, Allah Israil, ti kalanggengan dongkap ka kalanggengan deui! Djeung sakabeh djalma koedoe pada njéboet: Amin, Haleloeja!

DJABOER 107.

- Geura ^a halatoer noehoen ka Pangeran; sabab moerah, sabab langgèng kaasihana. 'Koedoe ngaromong kitoe anoe kencing Pangeran ngadjait, sakoer noe koe andjeunna didjait ti leungeun satroe, bari dikoempoelkeun ti sagala tanah, ti wetan djeung ti koelon, ti kaler sarta ti tébeh laot. *a* Djab. 106 : 1.
- 4 Aja noe sarasab di tégal léga, di djalan énggon rehe; teu manggih nagara geusan tjitjing. 'Pada langlajuseun, toer halabhabeun; soekmana kaléléban dina dirina. 'Tatapi ari sasambat ka Pangeran keur kasoekéran, pada dika-loewarkeun tina karoepékanana; 'dibénérkeun ka djalan lémpèng, soepaja datang ka nagara geusan tjitjing. 'Noe kitoe koedoe nganoehoenkeun ka Pangeran tina kaasihana, djeung tina moedjidjatmoedjidjatna ka anak Adam; 'sabab andjeunna geus miseubeuhan ka djalma noe hanaang, sarta djalma noe langlajuseun geus ditjoekopan koe kahadean.
- 10 Aja noe darjoeok di noe poék sarta dina kalangkang maot, kabarogod koe kabalangsakan djeung beusi; 'sabab mantangoel ka timbalan Allah, sarta mitjeun pangérsa noe Langkoeng Agoeng; 'mana hatena koe andjeunna dihandapkeun lantaran kasoehan; pada laboeh, sarta taja noe noeloeng. 'Tatapi ari sasambat ka Pangeran keur kasoekéran, pada disalamëtkeun tina karoepékanana; 'dika-loewarkeun ti noe poék sarta tina kalangkang maot, bari barogodna dipéngatkeun. 'Noe kitoe koedoe nganoehoenkeun ka Pangeran tina kaasihana, djeung tina moedjidjatmoedjidjatna

- 16 ka anak Adam; 'sabab andjeunna ^a geus ngabédjadkeun panto tambaga, sarta toelak beusi geus dipotongan. *a* Jes. 45 : 2.
- 17 Aja djalma paloeng kasangsara tina djalan kamasjatanana djeung tina kadorakaanana. 'Njawana ^a giroekeun ka saroeaning kahakanan, sarta dirinageus népi ka ^b lawang maot. 'Tatapi ari sasambat ka Pangeran keur kasoekéran, pada disalamëtkeun tina karoepékanana.
- 20 'Andjeunna miwarang pangandikana, seug eta ditjalageurkeun, pada diloe-poetkeun ti saroeangan-saroeanganana. 'Noe kitoe koedoe nganoehoenkeun ka Pangeran tina kaasihana, djeung tina moedjidjatmoedjidjatna ka anak Adam. 'Sarta koedoe pada ngoerbankeun ^c koerban pamoedji, bari njaritakeun dadamélan andjeunna, dibarèngan sésénggakan. *a* Aj. 33 : 20. *b* Djab. 9 : 14. *c* 3 Moesa 7 : 12.
- 23 Aja noe toeroen ka laot, taroempak kapal, milampah gawe di tjai géde. 'Eta teh narendjo dadamélan Pangeran, sarta moedjidjatmoedjidjatna di noe djéro.
- 25 'Karana andjeunna nimbalan, sarta ngahoedangkeun angin riboet; seug eta ngagèdekeun ombak-ombakna. 'Tjat aroeng-gah ka langit, djoet taroeroen ka légok; 'pikirna laléboer bawaning palaoer. 'Pada kalawang-koleweng dalogdag-daligdeug saperti noe mabok, djeung sakabeh kapintéranana leungit. 'Tatapi ari sasambat ka Pangeran keur kasoekéran, pada dika-loewarkeun tina karoepékanana. 'Riboet teja dirandégkeun, kaganti koe hiliwir, sarta ombakna rarepeh.
- 30 'Toeloej pada boengah, doemeh eta djarémpe; sarta maranehna koe andjeunna ditépikéun ka palaboewan noe diséjja.
- 31 'Noe kitoe koedoe nganoehoenkeun ka Pangeran tina kaasihana, sarta tina moedjidjatmoedjidjatna ka anak Adam; 'djeung koedoe pada ngagoengkeun ka andjeunna dina pakoempoelan oemat, sarta maroedji ka andjeunna di pang-tjalikan para sésépoeh.
- 33 Aja bangawan koe andjeunna didjaidikeun tégal léga, djeung aja sirah tjai didamél énggon kélang. 'Aja tanah lendo didjadikeun tanah pangset, tina kagorengan priboemina. 'Aja tégal léga ^a koe andjeunna didjadikeun énggon soegih tjai, sarta aja tanah kéngng didamél sirah

- 36 tjai. 'Ladjëng andjeunna di dinja ngëng-
gonkeun noe pada langlajeuseun; prak
eta ngadëgkeun nagara geusan tjitjing;
37 'djeung pada njëbaran lahan, bari nja-
rijeun këbon anggoer, sarta ngabarogaän
38 hasil beubeunangan. 'Ari eta teh koe
andjeunna pada dibërkahan, mana nga-
lobaän rosa pisan, sarta dipaparin tjo-
tjoäan lain saeutik-eutik. *a* Jes. 41 : 18.
- 39 Tidinja eta djalma ngoerangan, sarta
datang ka taroeroen, tina asal paneung-
teuinganan, katjilakaän djeung kasoesa-
40 han. 'Andjeunna *a* namplokkeun katjoe-
waän ka menak-menak, sarta disina
sarasab di noe soewoeng, taja djalan.
41 'Balik-balik noe waloerat koe andjeunna
dihandjatkeun tina kabalangsakan, sarta
bangsa-bangsana didjadikeun sapërti
42 ingon-ingon. 'Koe djalma noe saestoe
b katarendjo, bari baroengahëun; *c* dëmi
sagala kagorengan mah ngabëkëman
soengoetna. *a* Aj. 12 : 21, 24. *b* Aj. 22 : 19.
c Aj. 5 : 16.

- 43 Saha noe pintër? nja eta koedoe nges-
toekeun noe tadi, djeung koedoe ngahar-
tikeun kaäsihan Pangeran.

DJABOER 108.

Ijeu poepoedjian djaboer damëlan Da-
woed.

- 2 Noen Allah! *a* hate koering pageuh;
koering sëdja njanji sarëng moedji, të-
3 roes sarëng pangatjian koering. 'Eh, tjë-
lëmpoeng djeung katjapi! geura njaring;
koering sëdja ngageuingkeun padjar.
a Djab. 57 : 8.
- 4 Noen Pangeran! koering sëdja hatoeur
noehoen ka andjeun di sagala bangsa;
sarëng sëdja moedji ka andjeun di sa-
5 gala kaom. 'Karantën kaäsihan andjeun
agoeng, ngoengkoelan langit; sarëng
kajaktosan andjeun dongkap ka mega.
6 'Moegi ngaloehoerkeun andjeun ti batan
langit, noen Allah! sarëng kamoeljaän
andjeun moegi njata di saboemi kabeh.
7 'Soepaja kaäsih andjeun pada didjait,
moegi maparin kasalamëtan koe panan-
ngan andjeun tênggën, sarëng moegi koe-
ring sadaja dikaboel! *a* Djab. 60 : 7.
- 8 Allah gens ngandika dina kasoetjia-
nana; koering sëdja soeka-soeka; koe-
ring sëdja ngabagikeun nagara Sëkem,
9 sarëng ngoekoer lëbak Soekot. 'Koering
noe gadoeh tanah Gilad; koering noe

gadoeh tanah Mënase; ari Epraim poe-
rah ngaraksa sirah koering; Joeda lim-
10 boehan koering. 'Moab minangka pa-
ngobokan koering; ka loehoer Edom
koering sëdja ngaloengkeun sapatoe koe-
ring; koe hal Pëlisti koering sëdja
soerak.

- 11 Saha noe pingasoepkeuneun koering
ka nagara noe wëwëg? saha noe pingan-
12 teurkeuneun koering ka Edom? 'Ari and-
djeun teh, noen Allah! lain mitjeun
koering sadaja? sarawoeh andjeun han-
teu njarëngan boedal, noen Allah! sa-
13 rëng wadya-balad koering. 'Moegi ma-
parin pitoeloeng ka koering sadaja,
dilenpasseun ti noe njeoseokër; da ari
toeloengan manoesa mah taja damëlna.
14 'Reudjeung Allah bakal oerang marilam-
pah kagagahan; karana sakoer noe njeo-
soekër ka oerang mëngke koe andjeunna
diidëk-idëk.

DJABOER 109.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer
damëlan Dawoed.

- Noen Allah, noe dipoedji koe koering!
2 *a* moegi oelah ngantëp. 'Karantën soe-
ngoet djalma doraka sarëng soengoet
djalma tjidra pada ngangah ka koering;
ngaromongna ka koering letah bohong.
3 'Koering koe eta dilingkoengan omo-
ngan ati noe geuleuh; *b* estoe pada
mërangsan ka koering teu karana sabab.
4 'Kanjaähän koering koe eta dibalës
ngamoesoeh; doepi koering mah nënëda
5 bae. 'Jaktos pamolahna ka koering,
c hade dibalës goreng, sarëng kanjaähän
koering dibalës kageuleuhan. *a* Djab. 35 : 22.
b Djab. 69 : 5. *c* Djab. 35 : 12.
- 6 Moegi koe andjeun eta teh dioeroes-
keun ka noe doraka, sarëng Setan sina
7 nangtoeng ti katoehoëunana. 'Samang-
sa dihoekoeman, manehna sina ka loe-
war salah; *a* sarëng panëdana sina nga-
8 djadi dosa. 'Poëna sina pondok; *b* ka-
pangkatanana sina ditjékël koe noe
9 sanes. 'Anakna sina djaradi pahatoe,
sarëng pamadjikanana sina djadi randa.
10 'Toer anakna sina pada ngalantoer bari
bërmaen, nijjar rëdjëki djaoeh ti tari-
kolotna. *a* Sil. 28 : 9. *b* Lal. 1 : 20.
- 11 Sabobogaänana sina dipoepoel koe
noe mihoetangkeun, sarëng beunangna
hesë-tjape sina dirampog koe deungeun-

- 12 deungeun. 'Oelah aja noe djongdjon heman ka dinja, saréng oelah aja noe
 13 karoenja ka anak-pahatoena. 'Anak-intjoena sina dibasmi; ngaran-ngaranna sina dileungitkeun dina toeroenan djam
 14 man mēngke. 'Kadorakaän karoehoenna moegi diémotkeun koe Pangeran; saréng dosa indoengna moegi oelah di-
 15 leungitkeun. 'Nja sina ngagélar di pajoneun Pangeran teu pētöt-pētöt; ^a saréng ingétan ka maranegna sina dieu-
 16 weuhkeun ti boemi. ^a Aj. 18 : 17; Djab. 34 : 17.
- 17 Sapedah eta teu pisan ingét ngalam-pahkeun kahemanan, énjana mah nganijaja ka djalma balangsak, nja waloe-
 18 rat, nja ngénès hate; noe dipambrih maehan. 'Ari eta teh njaäheun kana panjapa, mana ngadatangan ka manehna;
 19 djeung teu soedieun kana kabèrkahan, mana ngadjaoehan ka manehna. 'Ari eta teh makeanan maneh koe pan-
 20 njapa, saperti koe pakena; sarta panjapa teh njérép ka batinna saperti tjai, djeung saperti minjak ka toelang-toe-
 21 langna. 'Mana sing djadi ka manehna saperti badjoe, noe noetoepan dirina, djeung saperti saboek, noe koe manehna
 22 dipake teu pētöt-pētöt. 'Nja kitoe bajaran ti Pangeran ka noe ngaromoeh ka koering, djeung ka noe ngaromong
 23 goreng hal njawa koering.
- 24 Doepe andjeun, noen Pangeran Goesti! moegi nangtajoengan ka koering tina sabab padjénengan andjeun; ^a sarehing kaasih
 25 an andjeun sipat moerah, moegi koering leupaskeun! 'Karantén koering nja balangsak nja waloe-
 26 rat; saréng hate koering asa ditoéblès di djero diri koering. 'Sapertos kalangkang keur mandjangan, kitoe koering
 27 nja wangsoel; koering teh kagébrig sapertos simeut. 'Toeer koering njerotjod balas poewasa, saréng badan koering
 28 koeroe, taja lin-toehna. 'Estoe koering geus djadi hina-keuneun eta; tijap-tijap narendjo ka koering, ^b seug
 29 gogodég. ^a Djab. 63 : 17. ^b Djab. 22 : 8.
- 30 Moegi moegi mitoeloeng ka koering, noen Pangeran, Allah koering! Moegi koering salamétkeun noemoetkeun ka-
 31 asihan andjeun. 'Soepaja eta pada nganjahoekun, jen ijeu teh panangan andjeun; jen nja andjeun, Pangeran!
 32 noe midamél kijeu. 'Kadjeun eta teh njarapa, soepaja andjeun ngabèrkahan; kadjeun

pada ngamoesoeh, soepaja mareunang era; tinangtos abdi gamparan piboe-
 29 ngaheun. 'Sakoer noe ngamoesoeh ka koering ^a moegi sina njarandang kawirangan, saréng sina noetoepan diri koe kaeraänana sapertos koe haroedoem.

^a Djab. 35 : 36.

- 30 Koering sédja hatoeer noehoen ka Pangeran koe biwir antép-antépan, djeung sédja moedji ka andjeunna di téngah
 31 djalma loba. 'Sabab andjeunna ngadég ti katoehoeëun noe waloe-
 32 rat, disalamétkeun ti sakoer noe ngahoekeoman njawana.

Djaboer 110.

Ijeu djaboer damélan Dawoed.

- ^a Lahiran Pangeran ka Goesti koering: Geura tjalik di katoehoeëun kami, datang ka moesoeh-moesoeh maneh koe kami didjjeun djodjodog pikeun soekoe
 2 maneh. 'Pangeran bade ngahontalkeun tètékén kawasa andjeun ti Sion, [bari ngalahir]: Maneh sing moerba di téngah moesoeh maneh!
^a Mat. 22 : 44; Ibr. 1 : 13.
- 3 Oemat andjeun bade soeka sorangan dina mangsa andjeun ngérid balad, ^a saréng marake pamidangan soetji; ti pianakan padjar pimédaleun ka andjeun
 4 tji-iboen nonoman andjeun. 'Pangeran geus soempah, saréng moal pikadoehoeungeun: ^b Maneh teh Panghoeloe salanggengna, sakoemaha panata Melkisi-
 5 didik. ^a Djab. 96 : 9. ^b 1 Moesa 14 : 18; Ibr. 5 : 6.
- 6 Goesti di téngéneun andjeun bade ngarémoekeun radja-radja samangsa andjeunna béndoe. 'Andjeunna ^a bade ngahoekeoman ka bangsa-bangsa, moeng-
 7 gah pinoeh koe majit; bade ngarémoe-
 8 keun hoeloe dina tanah loba. 'Andjeunna di djalma bade ngaleueut tina waloe-
 9 ngan; sabab kitoe andjeunna bade njéngkatkeun mastaka. ^a Wabj. 19 : 11.

Djaboer 111.

Haleloeja! Kaoela sédja nganoehoen-
 2 keun ka Pangeran teroes reudjeung hate, dina karagéman djalma saestoe sarta dina padjénoehan.

- 3 Padamélan Pangeran nja aragoeng; sarta didongdon-dongdon koe sadaja noe soeka ka darinja.
 4 Agoeng djeung moelja dadamélanana; sarta kabénérana tètép salalawasa.
 5 Andjeunna ngadamél pangingét-ngi-

ngët ka moedjidjat-moedjidjatna; Pangeran sipat koernija, nja sipat wëlas.

5 ^a Andjeunna maparin rëdjëki ka sa-koer noe sijeun koe andjeunna; salalanggëngna andjeunna ngemoetkeun përdjangdjianana. ^a Djab. 34:10; 105:8.

6 Andjeunna ka oematna geus nganjahokeun kamatihna padamëlanana; pada dipaparin milik oerang kapir.

7 Padamëlan pananganana sajakti sarta adil; sakabeh papakonna pada satoehoe;

8 Pada koekoe langgëng salawasna; didamëlna sajakti djeung saestoe.

9 Andjeunna ka oematna geus ngadatangkeun kaleupasan; përdjangdjianana dikërsakeun salalanggëngna; padjënëngnanana soetji sarta matak sijeun.

10 ^a Mimitina kapintëran nja eta sijeun koe Pangeran; saha-saha noe ngalam-pahkeun, nja eta hade pangarti; poedjina tëtëp salalawasna. ^a Aj. 28:28; Sü. 1:7.

DJABOER 112.

Haleloeja! ^a Bagdja pisan djalma noe sijeun koe Pangeran, noe soeka tëmën ka timbalanana. ^a Djab. 128:1.

2 ^a Anak-intjoena bakal kawasa di boemi; toeroenan djalma saestoe tangtöe dibërkahan. ^a Sü. 20:7.

3 Di djëro imahna aja arta-banda djeung kabeungharan; sarta kabënëranana tëtëp salalawasna.

4 ^a Pikeun djalma noe saestoe bidjil tjahja di noe poëk; andjeunna sipat koernija, djeung sipat wëlas, sarta sipat adil. ^a Djab. 97:11.

5 Djamoega pisan djalma noe karoenjaän sarta ngindjeumkeun; nja eta bakal njoekopan përkarana dina hoe-koeman.

6 Karana moal didjalikeuh salalanggëngna; djalma noe bënëer didjjeun ingëtan salalanggëngna.

7 Moal sijeuneun koe bedja goreng; hatena pageuh, bawaning ngandël ka Pangeran.

8 Hatena koekoe-pëngkoeuh, moal sijeun-sijeun; ^a tangtöe eta datang ka poewas nendjo ka satroe-satroena. ^a Djab. 118:7.

9 ^a Eta ngawoerkeun, barangbere ka noe mariskin; kabënëranana tëtëp salalawasna; ^b tandoekna bakal tjëngkat kalawan kahormatan. ^a 2 Kor. 9:9. ^b Djab. 89:18.

10 Noe doraka bakal nendjo, bari njëri angën; bakal kékërotan hoentoena, bari seg adjoer. ^a Kahajang djalma dararaka geus tangtöe leungit. ^a Aj. 8:13.

DJABOER 113.

Haleloeja! ^a Geura maroedji, eh abdi-abdi Pangeran! geura maroedji ka 2 padjënëngan Pangeran! 'Padjënëngan Pangeran koedoe pada njoekoerkeun ti ajeuna sarta datang ka salalanggëngna.

3 'Ti sëmët ^b pangbidjilan panon-poë tëpi ka pangsoeroepanana koedoe dipoedji padjënëngan Pangeran. ^a Djab. 134:1. ^b Djab. 50:1.

4 Pangeran teh loehoer, ngoengkoelan sakabeh bangsa; kamoeljaänana ngoeng-

5 koelan langit-langit. 'Saha ^a noe nandingan ka Pangeran, Allah oerang? 6 Linggihna di noe loehoer, ningalna ^b ka noe handap, di langit sarta di boemi. ^a Djab. 35:10. ^b Djab. 138:6.

7 ^a Andjeunna noe ngahoedangkeun anoe malarat tina taneuh, noe ngadjoengdjoengkeun anoe miskin tina dja-

8 rian, didjioekkeun reudjeung para menak, reudjeung para menak oematna.

9 'Awewe noe gaboeg koe andjeunna disina ënggon-ënggon, didjadikeun indoeng boengah, loba anak. Haleloeja! ^a 1 Sam. 2:8.

DJABOER 114.

Basa Israil ka loewar ti Mësir, anak-poetoe Jakoeb ka loewar ti bangsa 2 noe sedjen basana, 'harita Joeda djadi kasoetjian andjeunna, Israil djadi wëwëngkëranana.

3 ^a Laoet teh nendjo, seug oendoer; tji 4 Jordan balik ka toekang. 'Goenoeng-goenoeng adjoeg-adjoegan tjara domba lalaki, pasir-pasir adjoeg-adjoegan sapërti anak domba. ^a 2 Moesa 14:16; Jos. 3:13.

5 Naha, laolet! mana maneh oendoer? Naha, tji Jordan! mana maneh balik ka

6 toekang? 'Naha, goenoeng-goenoeng! mana maraneh adjoeg-adjoegan tjara domba lalaki? Naha, pasir-pasir! mana maraneh adjoeg-adjoegan sapërti anak domba?

7 Eh boemi! sing goemëtër di pajoe-neun Goesti, di pajoe-neun ^a Allah Ja-s koeb! 'Batoe karang teja ^b koe andjeunna disalin, didamël ënggon soegih tjai; batoe teuas teja didamël tji-njoesoe!

^a Djab. 84:9. ^b Djab. 78:15.

DJABOER 115.

Lain ka koering sadaja, Pangeran! lain
1 ka koering sadaja, nja ka padjénengan
andjeun moegi maparin kahormatan, koe
hal pèrkawis kaasih andjeun, koe hal
2 pèrkawis kajaktosan andjeun. 'Pinao-
neun ^a oerang kapir ngaromong: Di ma-
na ajeuna Allahna? ^a Djab. 79: 10.

3 Ari ^a Allah oerang linggih di sawarga;
naon bae pangérsana, koe andjeunna di-
4 damél. 'Brahala-brahala maranehanana
mah ^b perak djeung émas, djidjjeunan
5 leungeun manoesa. 'Aja soengoetan, teu
6 lemek; aja panonan, teu neuleu; 'aja
tjeulian, teu ngadenge; aja iroengan,
7 teu ngambeu; 'aja leungeunan, teu nja-
bak; aja soekoean, teu leumpang; djeung
8 tikorona teu njowara. 'Noe njarijeun
eta pidjaradieu saperti eta; kitoe deui
sakoer noe ngandél ka eta. ^a Djab. 135: 6.

^b Djab. 135: 15.

9 ^a Eh Israil! maneh sing ngandél ka
Pangeran; nja andjeunna noe djadi pa-
noeloengna djeung képéngna. 'Eh, anak-
poetoe Haroen! maraneh sing ngarandél
ka Pangeran; nja andjeunna noe djadi
10 panoeloengna djeung képéngna. 'Eh, sa-
koer noe sijeun koe Pangeran! maraneh
sing ngarandél ka Pangeran; nja and-
jeunna noe djadi panoeloengna djeung
képéngna. ^a Djab. 131: 3.

12 Pangeran emoeteun ka oerang; geus
tangtoe ngabèrkahan; tangtoe ngabèr-
kahan ka anak-poetoe Israil; tangtoe
ngabèrkahan ka anak-poetoe Haroen;
13 'tangtoe ngabèrkahan ka sakoer noe
sijeun koe Pangeran, ka noe leutik, ka
14 noe gède. 'Pangeran tangtoe ngawoe-
wehan ka maraneh, nja ka diri ma-
raneh sarta ka anak-intjoe maraneh.

15 Maraneh moegi dibèrkahan koe Pa-
ngeran, noe ngadamél langit djeung boe-
mi. 'Moenggoehing langit teja, langit
teh bade Pangeran; démi boemi mah
koe andjeunna dipaparinkeun ka anak
17 Adam. 'Anoe maot ^a teu maroedji ka
Pangeran; nja eta sakabeh noe geus
18 toeroen ka énggon ^b noe djémpé. 'Démi
oerang mah sédja njaloekoerkeun ka
Pangeran ti ajeuna datang ka sala-
langgèngna. Haleloeja! ^a Djab. 6: 6.

^b Djab. 94: 17.

DJABOER 116.

Koering njaäh ka Pangeran, sabab an-
djeunna ngadangoekeun panéda koe-
2 ring djeung panoehoen koering. 'Sabab
andjeunna njondongkeun tjépilna ka koer-
ing; mana koering sédja sasambat ka
3 andjeunna satoetoe oemoer. 'Tadina ^a
koering kabeulit koe talining maot, sarta
ngarasa kanjérian énggon noe paeh;
koering manggih kasoésahan djeung ka-
4 soekéran. 'Seug koering sasambat ka
padjénengan Pangeran: Adoeh, Pange-
ran! njawa koering moegi-moegi dileu-
passeun. ^a Djab. 18: 6.

5 ^a Pangeran nja sipat koernija nja sipat
adil; estoe Allah oerang sipat wélas.
6 'Pangeran ngaraksa noe lalangsar hate;
tadina koering ripoeh, tapi koe andjeun-
7 na disalamétkeun. 'Eh njawa! geura
balik ka reureuh maneh; karana Pa-
ngeran geus midamél kahadean ka ma-
8 neh. 'Karantén ^b andjeun geus ngaleu-
passeun njawa koering tina maot, panon
koering tina tji-mata, saréng soekoe
9 koering tina laboeh. 'Koering bakal loe-
mampah di pajoeneun Pangeran ^c dina
tanah djalma hariroep. ^a Djab. 86: 15.

^b Djab. 56: 14. ^c Djab. 27: 13.

10 ^a Koering pèrtjaja, koe sabab kitoe
koering ngomong; koering mantas ka-
11 balangsak katjida. 'Tadina ^b koering
kapongpongan mitjatoer: ^c Sakabeh djal-
12 ma bohong. 'Koemaha koering nja pi-
maléseun ka Pangeran tina saniskara
13 kasaeanaana ka koering? 'Koering sédja
ngadjoengdjoengkeun loemoer kasala-
métan, bari njéboet padjénengan Pa-
14 ngeran. 'Sédja ^d nékanaan nadar koering
ka Pangeran, kasaksian koe sakabeh
oematna. ^a 2 Kor. 4: 13. ^b Djab. 31: 23.

^c Roem 3: 4. ^d Djab. 22: 26.

15 ^a Maotna kaasih Pangeran koe manah
16 andjeunna dipikaádjen. 'Noen Pangeran!
jaktos koering teh abdi andjeun; koer-
ing teh abdi andjeun, ^b anak abdi an-
djeun awewe; barogod koering koe an-
17 djeun geus dilesoetkeun. 'Koering ka
andjeun sédja ngoerbankeun ^c koerban
pamoedji, bari njéboet padjénengan Pa-
18 ngeran. 'Sédja nékanaan nadar koering
ka Pangeran, kasaksian koe sakabeh
19 oematna; 'di boeroean gédong Pangeran,
di téngah-téngah maneh, Jérusalem!
Haleloeja! ^a Djab. 72: 14; 97: 10. ^b Djab. 86: 16.

^c Djab. 107: 22.

DJABOER 117.

Eh, ^a sakabeh oerang kapir! geura ma-
roedji ka Pangeran; eh, sakabeh bang-
sa! geura pada ngagoeng-ngagoeng ka an-
2 djeunna. 'Karana kaasihana rosa pisan
ka oerang; sarta ^b kajaktosna Pangeran
salalanggengna. Haleloeja! ^a Roem 15:11.
^b Djab. 100:5.

DJABOER 118.

Geura ^a halatoer noehoen ka Pangeran;
sabab moerah, sabab langgeng ka-
2 asihanana. 'Israil geura njëboet, jen lang-
3 geng kaasihana. 'Anak-poetoe Haroen
geura njarëboet, jen langgeng kaasiha-
4 nana. 'Sakoer noe sijeun koe Pangeran
geura njarëboet, jen langgeng kaasiha-
nana. ^a Djab. 106:1.

5 Kaola tadina sasambat ka Pangeran
ti djëro kasoekëran kaola; sarta kaola
dikaboe koe Pangeran, diteundeun di
6 noe lëga. 'Pangeran ^a noe njarëngan
ka kaola; moal sijeun-sijeun kaola teh:
7 manoesa mah bisa migawe naon ka
kaola? 'Nja Pangeran pisan noe mi-
toeloeng ka kaola; mana kaola ^b tang-
toe poewas nendjo ka noe gareuleuh
8 ka kaola. 'Mënding ^c njalindoeng ka
Pangeran djeung ngandël ka manoesa.
9 'Mënding njalindoeng ka Pangeran ^d
djeung ngandël ka menak-menak.

^a Djab. 56:5, 12; Roem 8:31; Ibr. 13:6. ^b Djab.
54:9. ^c Djab. 108:13; Jér. 17:5. ^d Djab. 146:3.

10 Sakabeh oerang kapir ngarijoeng ka
kaola; tapi koe kaola dek ditjatjar
11 mawa padjënëngan Pangeran. 'Pada nga-
rijoeng ka kaola, estoe kaola diling-
koeng; tapi koe kaola dek ditjatjar
12 mawa padjënëngan Pangeran. 'Pada nga-
rijoeng ka kaola ^a sapërti njiroean; pada
datang ka pareum sapërti senneu soe-
loeh tjoetjoek; koe kaola dek ditja-
tjar mawa padjënëngan Pangeran.

^a 5 Moesa 1:44.

13 Maneh ka kaola ngadoepak bangët
pisan, mambrih kaola tidjoempalik;
tapi Pangeran noe mitoeloeng ka ka-
14 oela. 'Kabëdasan kaola djeung djaboer
nja Pangeran; estoe andjeunna noe djadi
15 kasalamëtan kaola. 'Aja sora sësëng-
gakan djeung kasalamëtan di djëro hi-
mah-himah djalma balënë: ^a pana-
ngan Pangeran têngen midamël kawasa.

16 'Panangan Pangeran têngen leuwih loe-
hoer; panangan Pangeran têngen mi-
17 damël kawasa. 'Kaola moal paeh; geus
tangtoe kaola hiroep, sarta njaritakeun
18 dadamëlan Pangeran. 'Kaola tadina
koe Pangeran dipëpërih bangët pisan,
tapi teu diseleheun kana maot.

^a 2 Moesa 15:6; Djab. 89:14.

19 Pangmoekakeun kaola lawang kabë-
nëran! sêdja aseop ka dinja, hatoer noe-
20 hoen ka Pangeran. 'Ijeu teh lawang
Pangeran; djalma noe balënë: piarasoe-
21 peun ka dinja. 'Koering sêdja hatoer
noehoen ka andjeun, ^a sarehing koering
koe andjeun dikaboe, sarëng andjeun
22 geus djadi kasalamëtan koering. 'Batoe
^b noe geus dipitjeun koe toekang nja-
rijeun imah teh, nja eta pisan noe geus
23 didjadikeun pamageuh djoero. 'Koe Pa-
ngneran eta dipëtakeun kitoe teh, sarta
matak helok ka tetendjoan kaola sadaja.

^a Djab. 119:71. ^b Jës. 28:16; Mat. 21:42; Lal.
4:10; Ep. 2:20; 1 Petr. 2:6.

24 Nja ijeu teh poë noe kening ngada-
mël Pangeran; hajoe, oerang poë ijeu
25 pada gërah sarta boengah! 'Noen Pa-
ngneran! moegi ajeuna maparin kasala-
mëtan; noen Pangeran! moegi ajeuna
26 maparin kaloeloesan. 'Sing salamët anoe
soemping koe padjënëngan Pangeran!
Koering pada hatoer salamët ka andjeun
sarëng sadaja ti djëro gëdong Pangeran.
27 'Pangeran noe djoemënëng Allah, ^a sarta
geus maparin tjaäng ka oerang. Geura
tjarangtjang pikoerbaneun pesta koe
tambang, nëpi ka ^b tatandoekan altar!

^a Aj. 33:30. ^b 1 Radj. 1:50.

28 Andjeun teh Allah koering, sarëng
koering sêdja hatoer noehoen ka an-
djeun; noen, Allah koering! koering
29 sêdja ngagoengkeun ka andjeun. 'Geura
halatoer noehoen ka Pangeran; sabab
moerah, sabab langgeng kaasihana.

DJABOER 119.

Bagdja tēmën djalma noe satēmëna
Blampahna, ^a noe ngalakonan toret
2 Pangeran! 'Bagdja tēmën djalma noe
nëtëpkeun përtelaän andjeunna, ^b noe
nejangan andjeunna tëroes reudjeun
3 hate; malah teu njarijeun kagorengan;
satëgësna loemampah dina djalan an-
4 djeunna. 'Andjeun geus nimbalkoeun pa-
pakon andjeun, soepaja diëstoekeun sa-

5 rëng gëtölua. 'Èh, moega-moega djalan
 koering dibënërkeun, baris ngestoekeun
 6 pikoekoe andjeun! 'Didinja koering teh
 moal meunang era, ari koering mën-
 tjrong ka sadaja timbalan andjeun.
 7 'Koering sêdja nganoehoeneun ka and-
 jeun sarëng hate saestoe, ari koering
 geus diadjar hoekoem andjeun noe lang-
 8 koeng adil. 'Pikoekoe andjeun koering
 sêdja ngestoekeun; moegi oelah nilar-
 keun koering antëp-antëpan! ^a Djab. 1: 1.

^b 5 Moesa 4: 29.

9 Naon pilantaraneunana djalma ngora
 bërësih lakoena? Ana ngaraksa eta noe-
 roetkeun pangandika andjeun. 'Koering
 nejang an andjeun tëroes sarëng hate;
 moegi koering oelah sabab ti timbalan
 11 andjeun! 'Lahiran andjeun koe koering
 disimpën di djëro hate, soepaja koering
 12 oelah milampah dosa ka andjeun. 'Sa-
 gala poedji ka andjeun, Pangeran! Moegi
 koering diwoeroek pikoekoe andjeun.
 13 'Koering koe biwir njarijoskeun sadaja
 14 hoekoeming lambe andjeun. 'Dina djalan
 përtelaän andjeun koering teh atoh alah
 batan gadoeh saniskantën arta-banda.
 15 'Koering sêdja napakoeran papakon and-
 jeun, sarëng sêdja mëntjrong ka djalan
 16 andjeun. 'Pikoekoe andjeun koe koering
 bade dipake karësëpan; pangandika and-
 jeun koe koering moal dipopohokeun.
 17 Moegi midamël kasaeana ka abdi gam-
 paran; sangkan koering hiroep sarëng
 18 ngestoekeun pangandika andjeun. 'Moegi
 moekakeun panon koering, soepaja koe-
 ring awas ka noe adjaib-adjaib dina
 19 toret andjeun! 'Koering teh ^a semah di
 boemi; timbalan andjeun moegi oelah
 20 diboenikeun ti koering! 'Njawa koering
 asa rëmoek, bawaning hajang ka hoe-
 21 koem andjeun sapapandjangna. 'Andjeun
 njeuseul noe arangkoeh; noe sarasab ti
 22 timbalan andjeun disarapa. 'Moegi ti
 koering ngadjoengkatkeun kahinaän sa-
 23 rëng katjelaän; karantën koering nëtëp-
 keun përtelaän andjeun. 'Sanadjan para
 kapala tjaralik, sasaoeran ngamoesoeh
 ka koering ge, pikoekoe andjeun koe
 24 abdi gamparan ditapakoean bae. 'Malah
 përtelaän andjeun koe koering dipake
 karësëpan, sarëng djadi panarosan koe-
 ring. ^a Djab. 39: 13.

25 ^a Njawa koering napël kana lëmah;
 moegi koering hiroepkeun noemoetkeun

26 pangandika andjeun! 'Djalan koering koe
 koering geus dioendjoekkeun, sarëng
 koering koe andjeun geus dikaboel;
 moegi koering diwoeroek pikoekoe and-
 27 djeun! 'Koering paparin ngaharti kana
 djalan papakon andjeun; tinangtos adja-
 ib-adjaib andjeun koe koering ditapakoe-
 28 ran. 'Njawa koering asa adjoer bawa-
 ning tina kanalangsaaän; moegi koering
 hoedangeun noemoetkeun pangandika
 29 andjeun! 'Djalan kapalsoean moegi dja-
 oehkeun ti koering; sarëng koering moegi
 30 dikoernijaän toret andjeun! 'Djalan ka-
 jaktosan noe koe koering dipilih; hoe-
 koem andjeun noe koe koering ditjipta.
 31 'Koering ngarakëtan ka përtelaän and-
 jeun; noen Pangeran! moegi koering
 32 oelah diërakeun. 'Koering sêdja ngalam-
 pahkeun djalan timbalan andjeun, ma-
 nawi andjeun ngalëgakeun hate koering.

^a Djab. 44: 26.

33 Noen Pangeran! moegi ka koering
 ngawoeroekkeun djalan pikoekoe and-
 jeun; tinangtos koering nëtëpkeun eta
 34 dongkap ka toetoegna. 'Moegi koering
 paparin pangarti, tinangtos koering nët-
 ëpkeun toret andjeun; jaktos, sêdja
 ngestoekeun eta tëroes sarëng hate.
 35 'Moegi koering didjalankeun dina djalan
 timbalan andjeun; karantën nja eta noe
 36 dipikasoeka koe koering. 'Hate koering
 moegi përoehkeun kana përtelaän and-
 jeun, sarëng oelah kana kapërëtjitan.
 37 'Panon koering moegi baljieurkeun, oelah
 sina nendjo lakoe gapong; moegi koe-
 ring hiroepkeun dina djalan andjeun!
 38 'Moegi ka abdi gamparan jaktoskeun
 lahiran andjeun, noe noengtoen kana
 39 sijeun koe andjeun. 'Moegi djaohkeun
 pikahinaäneun koering, noe dipikarisi
 koe koering; karantën hoekoem andjeun
 40 sarae pisan. 'Sajaktosna, koering teh ha-
 jang pisan ka papakon andjeun; moegi
 koering hiroepkeun koe kaädil andjeun!
 41 Sarëng moegi koering didatangan ka-
 asihan andjeun, Pangeran; nja didata-
 nangan kasalamëtan andjeun noemoetkeun
 42 lahiran andjeun! 'Soepaja koering aja
 pingawangsoeleun ka noe ngahinakeun
 ka koering; karantën koering ngandël
 43 ka pangandika andjeun. 'Sarëng pangand-
 dika kajaktosan moegi oelah ditjandak
^a ti soengoet koering antëp-antëpan;
 karantën koering ngarëp-ngarëp ka hoe-

44 koem andjeun. 'Tinangtos koering nges-
 45 toekun toret andjeun teu pëtöt-pëtöt,
 langgëng salalamina. 'Sarëng koering
 piloemampaheun di noe lëga; karantën
 46 koering nejangnan papakon andjeun. 'Ka-
 lajan koering sêdja mopojankeun pë-
 telaän andjeun ka pajoeneun radja-radja,
 47 sarëng moal era. 'Sarawoeh koering bade
 rësëp koe timbalan andjeun, noe dipi-
 kanjaäh koe koering. 'Toer koering sêdja
 ngadjoengdjoengkeun leungeun koering
 ka timbalan andjeun, noe dipikanjaäh
 koe koering; sarëng sêdja napakoeran
 pikoekoe andjeun. *a Jes. 59: 21.*

49 Moegi ngemoetkeun pangandika ka
 abdi gamparan, reh koering koe andjeun
 50 dipaparin pangharëpan. 'Nja eta pisan
 noe matak lipoer ka koering dina sa-
 djëro kabalangsakan koering; karantën
 lahiran andjeun noe ngahiroepkeun ka
 51 koering. 'Noe arangkoeh pada mojak
 ka koering antëp-antëpan; nanging koe-
 ring teu njimpang ti toret andjeun.

52 'Koering eling ^a ka hoekoeman andjeun
 ti babaheula, Pangeran! noe mawi koe-
 ring teh lipoer. 'Koering kataradjang
 panas ati tina sabab djalma doraka,
 54 noe naringgalkeun toret andjeun. 'Pi-
 koekoe andjeun koe koering dipake poe-
 poedjian dina imah pangoembaraän koe-
 ring. 'Ti peuting koering eling ka pa-
 djënëngan andjeun, Pangeran! sarëng
 koering ngestoekun toret andjeun.

56 'Pangkitoe koering teh, sabab koering
 nëtëpkeun papakon andjeun. *a Djab. 77: 12.*

57 Pangeran doeoeman koering; pioen-
 djoek koering sêdja ngestoekun pangandika
 58 andjeun. 'Koering noenoehoen ka
 pajoeneun andjeun tëroes sarëng hate:
 Moegi aja sih-koernija ka koering noe-
 moetkeun lahiran andjeun! 'Koering
 geus mikiran djalan diri sorangan, sa-
 rëng soekoe koering koe koering geus
 dibalikkeun deui ka përtelaän andjeun.

60 'Koering gësät-gësöet, sarëng teu pisan
 talangke nja ngestoekun timbalan an-
 61 djeun. 'Koering kaoerëd koe djangët
 djalma daroraka, nanging koering teu
 62 hilap-hilap ka toret andjeun. 'Tëngah
 peuting ^a koering sok hoedang, nganoeh-
 hoenkeun ka andjeun tina hal përkawis
 hoekoem andjeun noe langkoeng adil.

63 'Koering ngabatoeran ka sadajana noe
 sarijëun koe andjeun, sarëng ka sakoer

64 noe ngestoekun papakon andjeun. 'Noen
 Pangeran! ^b boemi teh pinoeh koe ka-
 asihan andjeun; pikoekoe andjeun moe-
 gi woeroekkeun ka koering! *a Djab. 42: 9.*
b Djab. 33: 5.

65 Andjeun geus midamël kasaeän ka
 abdi gamparan, noen Pangeran! noe-
 66 moetkeun pangandika andjeun. 'Moegi
 koering diwoeroek pamilih sarëng ka-
 njaho noe sarae; karantën koering pë-
 67 tjaja ka timbalan andjeun. 'Memeh koe-
 ring dirëndahkeun, koering teh sasab;
 doepi ajeuna mah koering ngestoekun
 68 lahiran andjeun. 'Andjeun langkoeng sae,
 sarëng midamël kasaeän; moegi koering
 69 diwoeroek pikoekoe andjeun! 'Noe
 arangkoeh pada ngarang bohong nga-
 moesoeh ka koering; nanging koering
 nëtëpkeun papakon andjeun tëroes sa-
 70 rëng hate. 'Hatena kandël sapërtoes ga-
 djih; doepi koering mah, toret andjeun
 71 karësëpan koering. 'Oentoeng pisan koe-
 ring teh, diri koering geus dirëndah-
 keun, soepaja koering diadjar pikoekoe
 72 andjeun. 'Toret lambe andjeun ^a koe
 koering diangkën sae alah batan ëmas-
 perak bareboe-reboe. *a Djab. 19: 11.*

73 ^a Panangan andjeun noe ngadamël sa-
 rëng ngadjadikeun ka koering; moegi
 koering paparin pangarti, soepaja koe-
 ring diadjar timbalan andjeun! 'Noe sa-
 74 rijeun koe andjeun pinarendjoëun ka
 koering bari baroengaheun, sabab koe-
 ring ngarëp-ngarëp ka pangandika an-
 75 djeun. 'Koering geus tërang, Pangeran!
 jen hoekoeman andjeun langkoeng adil,
 sarëng andjeun pangarëndahkeun ka koe-
 ring teh bawaning andjeun satoehoe.

76 'Moegi-moegi kaäsihan andjeun djadi-
 keun panglipoer ka koering, noemoet-
 keun lahiran andjeun ka abdi gamparan!

77 'Moegi koering didatangan kawelasan
 andjeun, sangkan koering hiroep; ka-
 rantën toret andjeun karësëpan koering.

78 'Noe arangkoeh moegi sina mareunang
 era; sabab ngabengkokkeun koering ma-
 ke bohong; doepi koering mah napa-
 79 koeran papakon andjeun. 'Noe sari-
 jeun koe andjeun moegi sina pada
 malik ka koering, sarëng noe njanja-
 80 rahokeun ka përtelaän andjeun. 'Hate
 koering moegi satëmëna ka pikoekoe
 andjeun, soepaja koering oelah meunang
 era. *a Aj. 10: 8; Djab. 139: 14.*

81 Njawa koering kangën pisan kana
kasalamétan andjeun; pangandika
82 djeun noe koe koering diarëp-arëp. 'Pan-
non koering kangën pisan kana lahiran
andjeun; pioendjoek koering: Iraha and-
djeun nja bade ngalilipoer ka koering?
83 'Karantën koering geus djadi sapërto
karoeng koelit keuna koe haseup; nan-
ging koering teu hilap-hilap ka pi-
84 koekoe andjeun. 'Sabaraha piemoe-
reun abdi gamparan? Iraha andjeun nja
bade nërapkeun hoekoeman ka noe nga-
85 nijaja ka koering? 'Koe noe arangkoeh
a koering dipangnijjeunkeun piloewang;
eta teh lampahna teu noeroetkeun toret
86 andjeun. 'Sadajana timbalan andjeun
sajaktosna. Ari eta teh nganijajana ka
koering marake bohong; moegi andjeun
87 mitoeloeng ka koering! 'Bis-bis koering
koe eta dieuweuhkeun ti boemi; nanging
koering teu ninggalkeun papakon and-
88 djeun. 'Moegi koering hiroepkeun noe-
moetkeun kaäsihan andjeun; tinangtos
koering ngestoekeun përtelaän lambe
andjeun. a Djab. 57: 7.

89 a Pangandika andjeun, Pangeran! pa-
geuh salalanggëngna di sawarga! 'Ka-
90 jaktosan andjeun toeroen-toemoeroen.
b Andjeun ngadëgkeun boemi, sarëng
91 tëtëp. 'Mangsa ajeuna pada tëtëp keneh,
noeroetkeun hoekoem andjeun; karant-
tën saniskantën oge abdi-abdi andjeun.
92 'Madak toret andjeun lain djadi karë-
sëpan koering mah, tinangtos koering
geus tiwas dina kabalangsakan koering.
93 'Salalanggëngna ge koering moal hilap
ka papakon andjeun; karantën koering
koe andjeun geus dihiroepkeun lantaran
94 eta. 'Koering teh kagoengan andjeun;
moegi njalamëtkeun ka koering; karant-
tën koering nejangsan papakon andjeun.
95 'Noe daroraka c pada noenggoe-noeng-
goe ka koering, karëpna niwaskeun ka
koering; ari koering teh sëdja ngahar-
96 tikeun përtelaän andjeun. 'Pamëndak
koering, sadajana kasampoernaän aja
toengtoengna; doepi timbalan andjeun
mah lëga langkoeng-langkoeng.
a Djab. 89: 3. b Djab. 89: 12. c Djab. 37: 32.

97 Koering moetoe koe njaah ka toret
andjeun; sapopoë ngan eta bae noe
98 koe koering ditapakoeran. 'Timbalan
andjeun a matak mintërkeun ka koe-
ring ti batan moesoe koe koering; sabab

99 ajana di koering salalanggëngna. 'Koe-
ring teh binangkit ti batan sadajana
goeroe koering, sabab koering napakoe-
100 ran ti përtelaän andjeun. 'Koering teh
ngarti ti batan djalma karolot; sabab
koering nëtëpkeun papakon andjeun.
101 'Soekoe koering koe koering ditoelak
ti sakoer djalan awon, soepaja koering
102 ngestoekeun pangandika andjeun. 'Koe-
ring teu njimpang ti hoekoem andjeun;
karantën nja andjeun pisan noe nga-
103 woeroek ka koering. 'Koe amis lahiran
andjeun b ka langit koering; alah
batan madoe kana soengoe koering.
104 'Tina lantaran papakon andjeun, koe-
ring meunang pangarti; koe përkawis
eta koering geuleuh ka sakoer djalan
palsoe. a 5 Moesa 4: 6. b Djab. 19: 11.

105 Pangandika andjeun djadi damar ha-
reupeun soekoe koering, sarëng djadi
106 tjahja dina djalan koering. 'Koering
geus soempah, sarëng sëdja ngajakin-
keun: sanggëm ngestoekeun hoekoem
107 andjeun noe langkoeng adil. 'Koering
geus dirëndahkeun angët pisan; noen
Pangeran! moegi koering hiroepkeun
108 noemoetkeun pangandika andjeun. 'Pa-
ngabakti biwir koering noe asal tina
soeka moegi kamanah koe andjeun,
Pangeran! sarëng moegi koering diwoe-
109 roek hoekoem andjeun. 'Njawa koering
a aja dina dampal leungeun koering teu
pëtöt-pëtöt; nanging koering teu hilap-
110 hilap ka toret andjeun. 'Noe daroraka
b masang rawe naheunan koering; nan-
ging koering hanteu sasab ti papakon
111 andjeun. 'Përtelaän andjeun koe koe-
ring dimilik salalanggëngna; karantën
nja eta noe djadi kaätohan hate koe-
112 ring. 'Koering geus meroehkeun hate
koering, sëdja ngalampahkeun pikoe-
koeh andjeun salalanggëngna, dongkap
ka toetoezna. a Aj. 13: 14. b Djab. 140: 6.

113 Noe midoewa pikir koe koering di-
pikageuleuh; ari toret andjeun koe
114 koering dipikanjaah. 'Andjeun a noe
djadi panjoempoetan koering sarëng
këpëng koering; pangandika andjeun
115 noe koe koering diarëp-arëp. 'Geura
b njalingkir ti kaola, eh sakoer noe
migawe goreng! karana kaola sëdja në-
116 tëpkeun timbalan Allah kaola. 'Moegi
koering deudeul noemoetkeun lahiran
andjeun, soepaja koering hiroep; sarëng

moegi koering oelah meunang era pèr-
 117 kawis pangharëpan koering. 'Moegi koe-
 ring tanggeuj, soepaja koering salamët;
 tinangtos koering nilik ka pikoekoeh
 118 andjeun teu pëtöt-pëtöt. 'Andjeun nja-
 pirakeun ka sadaja noe sarasab ti pi-
 koeukoeh andjeun; karantén tjidrana
 119 palseo. 'Sadajana noe doraka di boemi
 koe andjeun dileungitkeun sapërtos boe-
 dah; koe përkawis eta koering njaäh
 120 ka përtelaän andjeun. 'Awak koe-
 ring moeriding bawaning reuwas koe
 andjeun; sarëng koering sijeun koe
 hoekoeman andjeun. *a* Djab. 32: 7.

b Djab. 6: 9.

121 Koering ngalampahkeun hoekoem sa-
 rëng kabënëran; moegi koering oelah
 disërähkeun ka noe nganijaja ka koe-
 122 ring! 'Moegi kërsa nanggél abdi gam-
 paran, matak djadi kangeunahan; noe
 arangkoeh oelah sina nganijaja ka koe-
 123 ring. 'Panon koering kangën pisan kana
 kasalamëtan andjeun, sarëng kana la-
 124 hiran andjeun noe langkoeng adil. 'Moe-
 gi ka abdi gamparan midamël noemoet-
 keun kaäsihan andjeun, sarëng pikoe-
 koeh andjeun moegi woeroekkeun ka
 125 koering! 'Koering teja abdi andjeun;
 moegi koering paparin pangarti, soepaja
 nganjahoekun ka përtelaän andjeun.
 126 'Geus ninggang mangsana Pangeran mi-
 damël; karantén eta geus pada nga-
 127 robahkeun toret andjeun. 'Koe përkawis
 eta koering njaäh ka timbalan and-
 128 jeun alah batan ka émas, nadjan ka
 émas pangaloesna. 'Koe përkawis eta,
 sadajana papakon saniskantén hal koe
 koering diangkén saestoe; doepi sakoeur
 djalan palseo mah koe koering dipika-
 geuleuh.

129 Përtelaän andjeun matak helok; koe
 përkawis eta koe njawa koering pada di-
 130 tëtëpkeun. 'Diboekakeunana pangandi-
 ka andjeun *a* ngajakeun tjaäng, matak
 noe barodo meunang harti. 'Koering *b*
 tjalangap bari ngarengahap, bawaning
 132 hajang ka timbalan andjeun. 'Moegi
 majoen ka koering, sarëng moegi aja
 sih-koernija ka koering, noemoetkeun
 adat-bijasa ka noe njaraäh ka padjè-
 133 nëngan andjeun. 'Moegi mageuhkeun
 napak koering dina lahiran andjeun;
 sarëng oelah aja kadorakaän, naon bae,
 134 noe moerba ka koering. 'Moegi koe-

ring leupaskeun ti panganijaja manoesa;
 tinangtos koering ngestoekeun papa-
 135 kon andjeun. 'Moegi njaängkeun *c* pa-
 meunteu andjeun ka abdi gamparan;
 sarëng moegi koering diwoeroek pikoe-
 136 koeh andjeun. 'Panon koering ngoetjoer
 soesoekan tjai, sabab eta teu ngares-
 toekeun toret andjeun. *a* Djab. 19: 8.

b A.J. 29: 23. *c* Djab. 4: 7.

137 Noen Pangeran! andjeun teh lang-
 koeng adil, sarëng hoekoeman andjeun
 138 saestoe. 'Andjeun geus nimbalkéun përt-
 telaän andjeun sarëng adilna, kalajan
 139 satoehoena langkoeng-langkoeng. 'Koe-
 ring dongkap ka roeksak *a* bawaning
 goemati koering, sabab satroe koering
 geus pada mopohokeun pangandika an-
 140 djeun. 'Lahiran andjeun *b* beunang nga-
 bësot kalangkoeng-langkoeng, sarëng
 abdi gamparan njaäh pisan ka dinja.
 141 'Koering teh leutik sarëng dipikatjoe-
 wa; nanging koering teu hilap-hilap
 142 ka papakon andjeun. 'Kaädilan andjeun
 lërës salalanggëngna, sarëng toret an-
 143 djeun sajaktos. 'Koering kataradjang
 kasoekëran sarëng karoepëkan; na-
 nging timbalan andjeun djadi karësë-
 144 pan koering. 'Përtelaän andjeun lërës
 salalanggëngna; moegi koering paparin
 pangarti, soepaja koering hiroep.

a Djab. 69: 10. *b* Djab. 12: 7; 18: 31.

145 Koering sasambat tëroes sarëng hate;
 noen Pangeran! moegi koering dika-
 boel; koering sèdja nëtëpkeun pikoekoeh
 146 andjeun. 'Koering sasambat ka andjeun;
 moegi koering salamëtkeun; tinangtos
 koering ngestoekeun përtelaän andjeun.
 147 'Koering *a* sok miheulaän soeboeh, seug
 koering ngadjërit; pangandika andjeun
 148 noe koe koering diarëp-arëp. 'Panon
 koering sok miheulaän waktoe ronda,
 baris koering napakoeran lahiran an-
 149 djeun. 'Moegi ngamakboel ka panëda
 koering noemoetkeun kaäsihan andjeun;
 noen Pangeran! moegi koering hiroep-
 keun noemoetkeun hoekoem andjeun.
 150 'Noe ngalobrek-ngobrek karoejtahan
 pada deukeut; pada ngadjaoehan toret
 151 andjeun. 'Noen Pangeran! andjeun teh
 deukeut; sarëng sadajana timbalan an-
 152 djeun sajaktos. 'Geus ti baheula koe-
 ring teh tërang tina përtelaän andjeun,
 jen koe andjeun eta ditangtoskeun sala-
 langgëngna. *a* Djab. 57: 9; 130: 6.

153 Moegi ningalan kabalangsakan koering, sarëng koering leupaskeun; karantën koering teu hilap ka toret andjeun. 'Moegi ^a moeties padoe koering, sarëng koering didjait; moegi koering hiroepkeun noemoetkeun lahiran andjeun. 'Kasalamëtan djaoeh ti noe daroraka; karantën teu narejangan pikoekoe andjeun. 'Noen Pangeran! kawëlasan andjeun gëde pisan; moegi koering hiroepkeun noemoetkeun hoekoem andjeun. 'Loba pisan noe nganjaja sarëng njoesoekeur ka koering; nanging koering teu njimpang-njimpang ti përtelaän andjeun. 'Ari koering nendjo noe milampah tjidra, koering teh ngewa, reh eta teu ngarestoekeun lahiran andjeun. 'Moegi waspaos, jen koering teh njaäh ka papakon andjeun; noen Pangeran! moegi koering hiroepkeun noemoetkeun kaäsihan andjeun. 'Sadjoemlahna pangandika andjeun sajaktos, sarëng saban-saban hoekoem andjeun noe adil tètëp salalanggëngna.

^a Djab. 43:1; 74:22.

161 Para kapala nganjaja ka koering taja sabab; nanging hate koering adjräh koe pangandika andjeun. 'Koering atoh koe hal përkawis lahiran andjeun, sapërtos noe manggih djarahan gëde. 163 'Koering geuleuh ka lampah palsoe, estoe koe koering dipikagiroek; doepi toret andjeun mah koe koering dipikanjaäh. 'Toedjoeh kali sadintën koering moedji ka andjeun, tina hal përkawis hoekoem andjeun noe langkoeng adil. 'Saha-saha noe njaäh ka toret andjeun, gëde kasënanan; sarëng ^a taja pisan tatadjongan di noe kitoe mah. 166 'Noen Pangeran! koering ngantosana kana kasalamëtan andjeun; sarëng timbalan andjeun koe koering dilampahkeun. 'Njawa koering ngestoekeun përtelaän andjeun, sarëng koe koering dipikanjaäh angët pisan. 'Koering ngestoekeun papakon andjeun sarëng përtelaän andjeun; karantën sadajana djalan koering aja di pajoeneun andjeun.

^a 1 Joh. 2:10.

169 Noen Pangeran! panjëloek koering moegi tjoendoek ka pajoeneun andjeun; moegi koering paparin pangarti noemoetkeun pangandika andjeun. 'Panoehoen koering moegi dongkap ka

pajoeneun andjeun; moegi koering leupaskeun noemoetkeun lahiran andjeun. 171 'Biwir koering ^a bade ngaboelakkeun pamoedji, sabab koering koe andjeun 172 diwoeroek pikoekoe andjeun. 'Letah koering bade ngawihkeun lahiran andjeun; karantën sadajana timbalan andjeun adil pisan. 'Panangan andjeun moegi mitoeleong ka koering; karantën papakon andjeun noe koe koering 174 dipilih. 'Noen Pangeran! koering hajang pisan kana kasalamëtan andjeun; sarëng toret andjeun noe djadi karësëpan koering. 'Njawa koering moegi sina hiroep, tinangtos koering moedji ka andjeun; sarëng hoekoem andjeun 176 moegi mitoeleong ka koering. 'Koering teh ^b sasab sapërtos domba noe leungit; moegi nejanan abdi gamparan; karantën koering teu hilap-hilap ka timbalan andjeun.

^a Djab. 145:7. ^b Jës. 53:6.

Djaboer 120.

Ijeu poepoedjian moenggah.

^a Koering sasambat ka Pangeran dina kasoekëran koering, sarta koering koe 2 andjeunna dikaboel. 'Noen Pangeran! moegi ngaleupaskeun njawa koering ti biwir palsoe, ti letah tjidra. ^a Djab. 50:15. 3 Maneh bakal dipaparin naon, sarta maneh bakal diwoewoehan naon, eh 4 letah tjidra? 'Djamparing sareukeut ti noe Langkoeng Kawasa, barëng roehak harendong. 5 Tjilaka teuing koering teh ngoembara ^a di Mesek, tjitjing di himah Kedar! 'Njawa koering lila nakër tjitjingna di noe geuleuh kana karoentoetan. 7 'Koering soeka kana karoentoetan; dëmi satjap-tjap koering ngomong, pek eta teh pada përang. ^a 1 Moesa 10:2; 25:13.

Djaboer 121.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Kaola njëngkatkeun panon ^a ka goenoeng-goenoeng; ti mana pidatangeun pitoeloeng kaola? 'Pitoeloeng kaola datangna ti Pangeran, noe ngadamël langit djeung boemi. ^a Djab. 125:2. 3 ^a Soekoe maneh koe andjeunna moal diidinan tidjalikeuh; noe ngaraksa ka 4 maneh tara lëljëpan. 'Saënjana, noe ngaraksa Israil mah tara lëljëpan, soemawonna koelëm. ^a Djab. 66:9; 91:11, 12.

5 Nja Pangeran noe ngaraksa ka maneh; ^a nja Pangeran noe ngahijeuman
6 ka maneh ti katoehoeun maneh. 'Ti beurang maneh ^b moal katodjo koe pannon-poë, kitoe deui ti peuting koe boelan.

^a Jes. 25:4, 5. ^b Wabj. 7:16.

7 Pangeran tangtoe ngaraksa ka maneh, ngadjaoehkeun sakoer katjilakaän; geus tangtoe ngaraksa ka njawa maneh. 'Pangeran ^a tangtoe ngaraksa ka-loewar maneh djeung asoep maneh, ti ajeuna sarta datang ka salalanggengna.

^a 5 Moesa 28:6.

DJABOER 122.

Ijeu poepoedjian moenggah. Damëlan Dawoed.

Kaেলা teh boengah, lamoen aja noe ngaromong ka kaেলা: Hajoe, oerang leumpang ka gëdong Pangeran! 'Soekoe kaেলা keur narangtoeng ^a dina
3 lawang maneh, Jëroesalem! 'Ari Jëroesalem diadëgkeunana saroepa nagara noe imahna dikantet-kantetkeun sarejana.

^a Djab. 87:2.

4 Nja ka dinja kaom-kaom sok maroeng-gah, tégës kaom kagoengan Pangeran, moeroe përtelaän Israil, baris halatoer noehoen ka padjënengan Pangeran.
5 'Wantoe di dinja dipërnahkeunana korsi pangadilan, nja eta pangtjalikan bangsa Dawoed.

6 Koedoe pada mangnëdakeun Jëroesalem, masingna salamët! Sing garënah
7 noe njaraäh ka maneh! 'Sing aja kasalamëtan sadjëro koeta maneh, djeung kasëngangan ^a di djëro gëdong-gëdong maneh!
8 'Koe karna doeloer kaেলা djeung ba-toer kaেলা noe matak kaেলা sëdja mitjatoer: Sing aja kasalamëtan sadjëro
9 maneh! 'Koe karna gëdong Pangeran, Allah oerang, noe matak kaেলা sëdja nejangang pidjamoegaeun maneh.

^a Djab. 48:4.

DJABOER 123.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Koering ^a njëngkatkeun panon ka
2 andjeun, noe linggih di sawarga. 'Sajaktosna, sapërtoe panon badega lalaki ka leungeun djoerangan lalaki, sarëng sapërtoe panon badega awewe ka leungeun djoeragan awewe, ^b nja kitoe panon koering sadaja ka Pangeran, Allah

koering, dongkap ka maparin sih-koernija ka koering sadaja. ^a Djab. 121:1.

^b Djab. 141:8.

3 Moegi aja sih-koernija ka koering, noen Pangeran! moegi aja sih-koernija ka koering sadaja; karantën koering geus sa-
4 reubeuh teuing koe panjëlään. 'Njawa koering sadaja geus seubeuh teuing koe pamojok djalma reueus, sarëng koe panjëlään djalma adigoeng.

DJABOER 124.

Ijeu poepoedjian moenggah. Damëlan Dawoed.

Oepama Pangeran teu ngabëdasan ka oerang mah; tjik, Israil noeroet ngo-
2 mong; 'oepama Pangeran teu ngabëdasan ka oerang basa manoesa nga-
3 moesoeh ka oerang mah: 'geus tangtoe ^a oerang koe eta dilëglëg hiroep-hiroep, mangsa keur djadi arambëkeun ka
4 oerang. 'Geus tangtoe oerang kalipoetan koe tjai, nja njawa oerang kasorang
5 koe waloengan. 'Geus tangtoe njawa oerang kasorang koe tjai noe koemalantjäng.

^a Djab. 35:25; Sil. 1:12.

6 Sagala poedji ka Pangeran, noe teu ngidinan oerang teh djadi hakaneun
7 hoentoe eta! 'Njawa oerang teh leupas ^a sapërti manoeek ti djirët toekang taheun; djirëtna rampoeng, seug oerang
8 teh leupas. ^a Sil. 6:5.

8 ^a Pitoeloeng oerang ajana dina padjënengan Pangeran, noe ngadamël langgit djeung boemi. ^a Djab. 121:2.

DJABOER 125.

Ijeu poepoedjian moenggah.

^a Noe ngarandël ka Pangeran saibarat goenoeng Sion, noe teu keuna o-
jag, satëgësna pageuh salalanggengna.
2 'Sapërti Jëroesalem karijoeng koe goenoeng-goenoeng, ^b nja kitoe Pangeran ngoebëng ka oematna, ti ajeuna sarta datang ka salalanggengna. ^a Sil. 29:25.

^b Djab. 34:8.

3 Karana tëtëkën kadorakaän teh moal tëtëp dina bagian djalma balënër; soepaja noe balënër oelah datang ka njodorkeun leungeunna kana kagorengan.
4 Noen Pangeran! moegi midamël kasaeän ka sakoer noe harade sarëng ka
5 noe pada saestoe sadjëro hatena. 'Dëmi sakoer noe njimpang, noeroet djalanna

noe poengkal-pengkol mah, mêngke koe Pangeran pada digiring reudjeun noe njarjeun kadorakaän. ^a Sing aja kasalametan ka Israil! ^a Djab. 128: 6.

DJABOER 126.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Mangsa bobojongan ti Sion koe Pangeran dipoelangkeun, oerang teh asa ngimpi. ² 'Harita ^a soengotoe oerang pinoeh koe seuseurian, kitoe deui letah oerang koe sésénggakan. Harita di lëbah oerang kapir pada njëboet kijeu: Pangeran geus ngadamël padamëlan aheng ka eta teh! ³ 'Pangeran geus ngadamël padamëlan aheng ka oerang; mana oerang teh pada boengah. ^a Aj. 8: 21.

⁴ Noen Pangeran! batoer koering dibojong moegi-moegi dibalikkeun, sapertos waloengan-waloengan di kidoel. 'Sahasaha noe njëbar bari ragragan tji-panon, mêngke dibowat bari sésénggakan. ⁶ 'Leumpangna poelang-anting bari tjeurik, mamawa binih sèbarkeuneun; mêngke balik asoep bari sésénggakan, nga-koet beungkeutanana.

DJABOER 127.

Ijeu poepoedjian moenggah. Damëlan Soeleman.

Oepama Pangeran teu ngadamël imah mah, noe njarjeun eta gaplah barang-gawena. Oepama Pangeran teu ngaraksa nagara mah, noe ngadjaga gaplah tjaringtjing. ² Gaplah maraneh hoedang isoek-isoek, ngelatkeun eureun, ngahakan rëdjeki beunang hese-tjape; ënjana teh kijeu: ^a koe andjeunna dipaparinkeun ka kameumeutna dina sadjéro sasarean. ^a Sil. 10: 22.

³ Saestoena, anak djadi warisan ti Pangeran; boewah beuteung teh gandjaran. ⁴ 'Saperti djamparing noe ditjékël koe leungeun prawira, nja kitoe anak-anak lalaki beunang keur ngora.

⁵ Bagdja témën djalma noe wadahna djamparing pinoeh koe noe kitoe; moal mareunang era, lamoen sasaoeran reudjeun moesoeh dina lawang.

DJABOER 128.

Ijeu poepoedjian moenggah.

^a Bagdja témën oenggal-oenggal djalma noe sijeun koe Pangeran, noe nga-

² lakonan djalan andjeunna. 'Karana beunang migawe leungeun sorangan tangtoe koe maneh kapoeloek; tangtoe bagdja maneh teh, sarta maneh pidjamoegaun. ^a Djab. 112: 1.

³ Pamadjikan maneh bakal djadi saperti tangkal anggoer baranahan, di têngah-têngah imah maneh; ^a ari anak-anak maneh bakal djaradi tjara pëtetan dje-
⁴ toen sakoeriling medja maneh. 'Saënjana, djalma noe sijeun koe Pangeran tangtoe kitoe dibërkahanana. ^a Djab. 144: 12.
⁵ ^a Pangeran tangtoe ngabërkahan ka maneh ti Sion, sarta maneh pinendjoen kawiloedjengan Jëroesalem sae-
⁶ moer-hiroep maneh. 'Toer maneh pinendjoen intjoe maneh. ^b Sing aja kasalametan ka Israil! ^a Djab. 134: 3. ^b Djab. 125: 5.

DJABOER 129.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Rëmën pisan djalma njaloesoekër ka kaola ti mangsa kaola ngora; tjik, ² Israil noeroet ngomong; 'rëmën pisan djalma njaloesoekër ka kaola ti mangsa kaola ngora; kitoe ge teu koengi ngalindih ka kaola.

³ ^a Toekang ngawoeloekoe pada ngawoeloekoe dina tonggong kaola; tapakna singkal didjjeun pandjang. 'Pangeran langkoeng adil; tambang djalma daroraka koe andjeunna geus dipëgatkeun. ^a Jës. 51: 23.

⁵ ^a Sing mareunang era sarta aloendoer ka toekang, sakoer noe geuleuh ka Sion.
⁶ 'Sing djaradi saperti djoekoet dina hateup, noe perang memeh gëde; 'noe teu matak pinoeh leungeun noe dibowat, soemawonna kana lahoenan anoe njijeun
⁸ beungkeutan; 'sarta noe ngaliwat teu ngaromong kijeu: Moegi aja bërkah Pangeran ka maraneh; kaola ngabërkahan ka maraneh njëboet padjënëngan Pangeran. ^a Djab. 40: 15.

DJABOER 130.

Ijeu poepoedjian moenggah.

^a Ti noe djarëro koering sasambat
² ka andjeun, Pangeran! 'Noen Goesti!
^b moegi ngadangoekun sowara koering; tjëpil andjeun moegi ngarëgëpkeun sowara panoenhoen koering!
^a Djab. 40: 3. ^b Djab. 5: 2.

³ ^a Oepami andjeun, Pangeran! kërsa nitanan kana kadorakaän: noen Goesti!

4 saha noe bisa tagèn? 'Nanging ^b di andjeun aja panghampoera, soepaja andjeun dipikasijeun. *a* Aj. 9:3. *b* Jës. 55:7.

5 Koering ^a ngantos-ngantos ka Pangeran; njawa koering ngantos-ngantos, sarèng koering ngarèp-ngarèp ka pangandikana. 'Njawa koering ngantos-ngantos ka Goesti, alah batan noe karèmit noenggoe-noenggoe beurang, alah batan noe karèmit noenggoe-noenggoe beurang.

a Djab. 27:14.

7 Israil masing ngarèp-ngarèp ka Pangeran; karana Pangeran noe kagoengnan kaasih, sarta andjeunna soegih ^a djalan ngaleupaskeun. 'Djeung andjeunna ^a tangtöe ngaleupaskeun Israil ti sakabeh kadorakaänana. *a* Jës. 45:17.

DJABOER 131.

Ijeu poepoedjian moenggah. Damélan Dawoed.

Noen Pangeran! hate koering teu angkoeh, panon koering teu loehoer, ^a kalajan koering teu loemampah di noe aheng-aheng atanapi di noe adjaib-adjaib, anoe lain pilampaheun koering.

a Aj. 42:3.

2 Sawangsoelna njawa koering koe koering geus disina téngrém sarèng disina tjitjing, sapertos boedak noe geus dibuteungan njoesoe ajana di indoengna; njawa koering ajana di koering sapertos boedak noe geus dibuteungan njoesoe.

3 ^a Israil masing ngarèp-ngarèp ka Pangeran, ti ajeuna sarta datang ka salalanggèngna.

a Djab. 115:9; 130:7.

DJABOER 132.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Noen Pangeran! moegi emoet ka Dawoed, pèrkawis sadajana riwoedna;

2 'jen soempah ka Pangeran, sarèng ka loewar nadar ^a ka Allah Jakoeb noe

3 langkoeng kawasa, nja kijen teja: 'Hamo koering asoep ^b ka himah rorompok koering; hamo koering naek ka randjang

4 pangheésan koering; 'hamo koering mikeun panon koering sasarean, atanapi

5 biwir mata koering lélèjépan: 'dongkap ka koering ^c geus mëndak piénggoneun Pangeran, pipanglinggihaneun Allah Jakoeb noe langkoeng kawasa. *a* 1 Moesa 49:24.

b 2 Sam. 7:2. *c* Lal. 7:46.

6 Sajaktosna, koering ngaroeping tjarijos pèrkawis eta di Eprata, kapén-

dakna koe koering dina bilangan Jaär.

7 'Hajoe, oerang ngadeuheus ka panglinggihan andjeunna, oerang soedjoed ^a hareupeun djodjodog dampalna! 'Noen Pangeran! ^b moegi ngadég; soemangga lèbèt kana reureuh andjeun, nja salira andjeun sinarèngan pètining kabédasan andjeun.

8 'Panghoeloe-panghoeloe andjeun moegi pada dipakeanan kabèñeran, sarèng kaasih-kaasih andjeun moegi sina

9 pada sésénggakan! 'Pameunteu lisahan andjeun ^c moegi koe andjeun oelah ditampik, koe karana Dawoed, abdi andjeun! *a* Djab. 99:5. *b* 2 Bab. 6:41. *c* Djab. 84:10.

10 ^a Pangeran soempah ka Dawoed sajaktosna, sarta moal moendoer deui: Kami dina korsi maneh tangtöe ngadijoekkeun anoe asal boewah beuteung

11 maneh. 'Oepama ^b anak maneh ngarestoekeun pèrdjangdjun kami djeung pèrtelaän kami, anoe koe kami rek diwoeroekkeun ka darinja, tangtöe anak-intjoe eta ge salalawasna pidarijoekkeun

12 dina korsi maneh. 'Karana Pangeran geus milih Sion, dikèrsakeun djadi panglinggihan andjeunna. *a* Djab. 89:4. *b* 1 Radj. 2:4.

13 ^a Ijeu teh pangreureuhan kami salalawasna; di dijeu kami pilinggiheun; karana nja ijeu noe koe kami dikèrsakeun.

14 'Ari kahirupanana koe kami rek dibèrkahan rosa pisan; sarta djalmana noe mariskin koe kami rek diseubeuhan

15 koe kahakana. 'Djeung deui panghoeloe-panghoeloeana koe kami rek dipakeanan kasalamètan, sarta djalmana noe kaasih bakal pada sésénggakan rame pisan.

16 'Di dinja kami rek ngabidjilkeun ^b hidji tandoek pikeun Dawoed; sarta lisahan kami koe kami dipangmètakeun hidji

17 damar. 'Moesoeh-moesoehna ^c koe kami rek dipakeanan kaeraän; sarta makoeta Dawoed bakal mantjoer dina sirahna.

a Djab. 68:17. *b* Djab. 89:25; Loek. 1:69. *c* Djab. 35:26.

DJABOER 133.

Ijeu poepoedjian moenggah. Damélan Dawoed.

Saénjana, koe aloes sarta koe matak rèsèp, lamoen doeloer reureudjeungan,

2 malah satoenggal! 'Ibarat tjara ^a minjak aloes teja dina mastaka, noe toeroen kana djanggöt, nja djanggöt Haroen; noe toeroen kana kèlin pangangan-

3 gona. 'Ibarat tjara tji-iboen goenoeng Hermon, noe toeroen ka pigoenoengan Sion. Karana nja di dinja Pangeran ngersakeun maparin berkah, tégès hiroep salalanggèngna. ^a 2 Moesa 29:7; 30:23.

Djaboer 134.

Ijeu poepoedjian moenggah.

Mangga, njaloekeurkeun ka Pangeran, eh sadaja abdi Pangeran, ^a noe mararék di gédong Pangeran saban-saban peuting! 'Djaroengdjoengkeun ^b panangan sampejan ka kasoetjian, bari njaloekeurkeun ka Pangeran!

^a 1 Bab. 9:27. ^b Djab. 141:2.

3 ^a Maneh moegi dibèrkahan koe Pangeran ti Sion, nja eta koe noe ngadamël langit djeung boemi! ^a Djab. 115:15.

Djaboer 135.

Haleloeja! Geura maroedji ka padjénengan Pangeran; geura maroedji, ² eh ^a abdi-abdi Pangeran, 'noe mararék di gédong Pangeran, ^b di boeroean-boeroean gédong Allah oerang! 'Geura maroedji ka Pangeran; sabab Pangeran langkoeng moerah; geura njaranji ka padjénenganana, sabab matak rèsèp. ⁴ 'Karana ^c Jakoeb koe Pangeran dipilih bade salira andjennna, Israil dipilih djadi kagoenganana. ^a Djab. 134:1.

^b 2 Bab. 4:9. ^c 5 Moesa 7:6.

5 Karana kaeola térang pisan, jen Pangeran langkoeng agoeng; estoe Goesti oerang teh ngoengkoelan sakabeh batara. 'Naon bae pangèrsa Pangeran, ⁶ ^a koe andjennna didamël, di sawarga djeung di boemi, di laoet djeung di sakabeh sagara. 'Nja andjennna ^b noe ngoenggahkeun tédoh ti toengtoeng boemi; nja andjennna noe ngadamël kilat baréng hoedjan; nja andjennna noe ngabidjilkeun angin ^c ti goedang andjennna. ^a Djab. 115:3. ^b Jér. 10:13. ^c Aj. 38:22.

8 ^a Nja andjennna noe maehkeun tjikal-tjikal oerang Mèsir, ti manoesa tèpi ka ⁹ sato tjetjoéan teja. 'Andjennna ^b noe ngadatangkeun tanda-tanda djeung moedjidjat-moedjidjat ka têngah-têngah maneh, Mèsir! dikeunakeun ka Piraon djenng ka sakabeh abdi-abdina.

^a Djab. 78:51. ^b Djab. 78:43.

10 ^a Nja andjennna noe ngelehkeun bangsa loba pisan, sarta maehkeun radja-

11 radja noe karawasa, 'tégès ^b Sihon, radja oerang Emor, djeung Óg, radja Basan, kitoe deui sakabeh radja Kanaän teja; ¹² 'bari ladjéng ^c tanahna dimilikkeun, nja dimilikkeun ka Israil oematna.

^a Djab. 78:55. ^b 4 Moesa 21:21, 33. ^c Jos. 12.

13 Noen Pangeran! ^a padjénengan andjeun teh langgèng; noen Pangeran! pangingtèh-ningèt ka andjeun teh toeroen-toeroen. 'Karana Pangeran ^b bakal ngahoekoeman oematna, djeung pihawatoeseun koe hal abdi-abdina.

^a Djab. 102:13. ^b 5 Moesa 32:36.

15 ^a Brahala-brahala oerang kapir mah perak djeung emas, djidjjeunan leungeun manoesa. 'Aja soengtoetan, teu le-
17 mek; aja panonan, teu neuleu; 'aja tjeulian, teu ngadenge; malah taja pisan ambèkan dina soengtoetna. 'Noe njarijeun eta pidjaradieu saperti eta, kitoe deui sakoer noe ngandël ka eta.

^a Djab. 115:4.

19 Eh, anak-poetoe Israil! geura njaloekeurkenn ka Pangeran; eh, anak-poetoe Haroen! geura njaloekeurkeun ka Pangeran; 'eh, anak-poetoe Lewi! geura njaloekeurkeun ka Pangeran; eh, sakoer noe sijeun koe Pangeran! geura njaloekeurkenn ka Pangeran. 'Sagala poedji ka Pangeran ti Sion, nja eta ka noe linggih di Jérusalem. Haleloeja!

Djaboer 136.

Geura ^a halatoer noehoen ka Pangeran; sabab moerah, sabab langgèng kaasihana.

^a Djab. 118:1.

2 Geura halatoer noehoen ka ^b Bataraning sakabeh batara; sabab langgèng kaasihana.

^a 5 Moesa 10:17.

3 Geura halatoer noehoen ka Goesting sakabeh goesti; sabab langgèng kaasihana.

4 Ka noe woengkoel ^a ngadamël moedjidjat galède; sabab langgèng kaasihana.

^a Djab. 72:18.

5 Ka noe ^a ngadamël langit kalawan pangartosanana; sabab langgèng kaasihana.

^b Jér. 10:12.

6 Ka noe ^a meberkeun boemi dina tjajtjai; sabab langgèng kaasihana.

^a 1 Jab. 24:2.

7 Ka noe ngadamël ^a damar noe galède teja; sabab langgèng kaasihana.

^a 1 Moesa 1:14, 16.

8 Nja eta panon-poë, eukeur marentah ti beurang; sabab langgèng kaasihana.

9 Boelan djeung bentang-bentang, eukeur mararentah ti peuting; sabab langgëng kaäsihanana.

10 Ka noe ^a ngagëboeg oerang Mësir dina tjikal-tjikalna teja; sabab langgëng kaäsihanana. ^a 2 Moesa 12: 29.

11 Bari Israil dika-loewarkeun ti têngah maranehanana; sabab langgëng kaäsihanana.

12 ^a Nganggo panangan kawasa sarta asta noe njodor; sabab langgëng kaäsihanana. ^a 2 Moesa 4: 34.

13 Ka noe ^a motong laoet Agër, didoe-wakeun; sabab langgëng kaäsihanana. ^a 2 Moesa 14: 16.

14 Bari ladjëng Israil disina meuntas, nëroes têngahna; sabab langgëng kaäsihanana.

15 Ari ^a Piraon sabaladna mah koe andjeunna diwërëgkeun ka laoet Agër; sabab langgëng kaäsihanana. ^a 2 Moesa 14: 27.

16 Ka noe ^a noejoen oematna di tégal lëga teja; sabab langgëng kaäsihanana. ^a 5 Moesa 8: 2.

17 Ka noe ^a ngelehkeun radja-radja noe galëde teja; sabab langgëng kaäsihanana. ^a Djab. 135: 10.

18 Sarta maehkeun radja-radja noe maroelja; sabab langgëng kaäsihanana.

19 Tëgës Sihon, radja oerang Emor; sabab langgëng kaäsihanana.

20 Kitoe deui Og, radja Basan; sabab langgëng kaäsihanana.

21 Bari ladjëng tanahna dimilikkeun; sabab langgëng kaäsihanana.

22 Nja dimilikkeun ka Israil ^a abdina; sabab langgëng kaäsihanana. ^a Jës. 41: 8.

23 Andjeunna emoeteun ka oerang, keur mangsa oerang handap teja; sabab langgëng kaäsihanana.

24 Sarta oerang dirëboet ti satroe-satroe oerang; sabab langgëng kaäsihanana.

25 Andjeunna noe ^a mparin rëdjeki ka saniskara daging; sabab langgëng kaäsihanana. ^a Djab. 145: 15.

26 Geura halatoer noehoen ka ^a Allah sawarga; sabab langgëng kaäsihanana. ^a Esr. 1: 2; Nëh. 1: 4.

DJABOER 137.

Sisi bangawan-bangawan Baboel, nja di dinja kaeola darijoek, malah kaeola tjareurik, satijap-tijap ras aringët ka 2 Sion. 'Dina waroe lot, noe araja di djëro

tanah eta, kaeola pada ngagantoeng-keun katjapi-katjapi kaeola. 'Karana di dinja djalma noe ngabojong kaeola pada nitah ka kaeola ngeungëlkeun poepoedjian, sarta noe njangsarakeun ka kaeola pada nitah boengah; [pokna]: Dewek pangnjaranjikeun salah-sahidji poepoedjian Sion!

4 Koemaha kaeola nja rek nganjara-njikeun poepoedjian Pangeran di tanah bangsa sedjen? 'Oepama kaeola datang ka poho ka maneh, Jëroesalem! leungeun kaeola katoehoe sing poho ka 6 dirina! 'Letah kaeola sing rapët kana lalangit, oepama kaeola datang ka teu ingët ka maneh, oepama kaeola datang ka teu ngadjoengdjoengkeun Jëroesalem ti batan kaboengahan kaeola noe pang-oentjoelna!

7 Noen Pangeran! moegi ngemoetkeun ^a lampah oerang Edom keur poëan Jëroesalem; noe ngaromong kijeu teja: Tarandjangan, tarandjangan, sing tëpi 8 ka padëmenna pisan! 'Eh, anak Baboel, noe mëngke diroeksakkeun! sing bagdja djalma, ^b noe ka maneh pinaoreun pagawean maneh, noe koe maneh dipigawe 9 ka kaeola sadaja teja! 'Sing bagdja djalma, ^c noe pingarontokeun baroedak maneh noe laleutik, bari dirëmoekkeun sakali ka batoe tjadas! ^a Jëh. 25: 13; Ob. 11. ^b Jër. 50: 15, 29. ^c Jës. 13: 16.

DJABOER 138.

Damëlan Dawoed.
Koering sëdja hatoer noehoen ka andjeun tëroes sarëng hate; sëdja moedji ka andjeun kasaksian koe ^a para allah. 2 'Koering ^b sëdja sëmabahjang njahangreup ka kabah andjeun noe soetji, sarëng sëdja hatoer noehoen ka padjënëngan andjeun tina hal kaäsihan andjeun sarëng tina hal kajaktosan andjeun; karantën andjeun geus ngagoengkeun lahiran andjeun alah batan sadajana 3 djënëngan andjeun. 'Keur mangsa koering sasambat, koering koe andjeun dikaboel; koering dipaparin gëde hate, njawa koering diasoepan kakoewatan. ^a Djab. 82: 1. ^b Djab. 5: 8.

4 ^a Sadajana radja di boemi mëngke halatoer noehoen ka andjeun, Pangeran! dimana geus ngaroeping lahiran lambe 5 andjeun. 'Sarëng bade pada nganjani-

keun djalan Pangeran; karantën ka-moeljaan Pangeran langkoeng agoeng.
 6 'Karantën ^b Pangeran langkoeng loe-
 hoer, kitoe ge ningali ka noe handap,
 sarëng noe angkoeh kaoeninga ti ka-
 djaoehan. ^a Djab. 72: 11. ^b Djab. 113: 5, 6.

7 Tjap-tjap koering nJORANG di tĕngah-
 tĕngah kasoekĕran, koering koe andjeun
 dihiroepkeun; andjeun sok njodorkeun
 panangan andjeun, mĕgatan ambĕk moe-
 soeh-moesoeh koering, sarĕng panangan
 andjeun tĕngĕn njalamĕtkeun ka koer-
 8 ring. 'Pangeran ^a tangtoe ngadjeudjueh-
 keun diri koering; noen Pangeran! ka-
 asihan andjeun teh langgĕng; dadamĕlan
 panangan andjeun moegi oelah ditilar-
 keun! ^a Djab. 57: 3.

DJABOER 139.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer
 damĕlan Dawoed.

Noen Pangeran! andjeun langkoeng
 waspaos sarĕng langkoeng oeninga ka
 2 koering. 'Andjeun oeninga dijoek koering
 sarĕng hoedang koering; andjeun ngar-
 3 tos pikiran koering ti kadjaoehan. 'Leum-
 pang koering sarĕng ngĕdĕng koering
 koe andjeun ditingkĕr; sarĕng ^a sada-
 jana djalan koering andjeun teh ijasa.
 4 'Karantĕn tatjan aja omongan dina letah
 koering, sajaktosna andjeun, Pangeran!
 5 geus oeninga sadajana. 'Koering ti toe-
 kang ti hareup koe andjeun dikĕpoeng,
 sarĕng andjeun noempangkeun pana-
 6 ngan ka koering. 'Kaoeningaan kitoe
 matak helok, teu kadjoedi koe koering;
 estoe loehoer, koering teu wĕrat nĕpi.
^a Aj. 31: 4.

7 Ka mana koering nja pileumpangkeun
 njingkiran Roh andjeun? sarĕng ka mana
 koering nja piminggateun ngoendoeran
 8 pameunteu andjeun? 'Oepami ^a koering
 ngapoeng ka langit, andjeun aja di dinja;
 sarĕng oepami koering mĕrĕnah di ĕng-
 gon noe maot, sajaktosna andjeun teh
 9 aja. 'Oepami koering ngapakkeun djang-
 djang padjar, seug tjitjing di toengtoeng
 10 laoet: 'di dinja ge panangan andjeun
 tinangtos noĕjoen ka koering, sarĕng
 koering ditjĕpĕng koe panangan andjeun
 11 tĕngĕn. 'Ari koering ngomong: Poegoeh
 poĕk bakal ngarimboenan ka aing, sarta
 tjaaĕng sakoeriling aing pidjadiueu peu-
 12 ting: 'tjatjakan poĕk ^b teu matak ka-
 alingan ka andjeun; istoening peuting

bidjil tjaaĕng sapĕrtos beurang; poĕk sa-
 rĕng tjaaĕng sami bae. ^a Aj. 26: 6; Am. 9: 2.
^b Aj. 34: 22.

13 Karantĕn nja andjeun ^a noe kagoen-
 ngan kaboeboewahan koering; da koer-
 ring teh koe andjeun ditĕpa di djĕro
 14 kandoengan poen indoeng. 'Koering ha-
 toer noehoen ka andjeun, reh sabab
 koering didamĕl teh matak sijeun, nja
 matak helok; adjaib pisan dadamĕlan
 andjeun, sarĕng koe diri koering lang-
 15 koeng-langkoeng nja ditarimakeun. 'Toe-
 lang koering hanteu kadingdingan ka
 andjeun, eukeur koering didamĕl di noe
 boeni, disongket di noe pangdjĕrona di
 16 boemi. 'Sotja andjeun ningali ka koering
 keur koering tatjan mangroepa; sarĕng
 sadajana geus kaoengĕlkeun dina kitab
 andjeun, noe diroepakeun dina saban-
 saban poĕ, keur hidji ge tatjan aja.
 17 'Mana rasa koering, ^b koe moelja ma-
 manahan andjeun, noen Allah! Amboe,
 aja sakitoe rarosa djoemlah-djoemlabna!
 18 'Ana koe koering rek dibilang, geuning
 loba ti batan keusik. Barang koering
 lilir, koering teh masih aja di andjeun.
^a Djab. 7: 10. ^b Djab. 92: 6.

19 Noen Allah! moegi-moegi djalma do-
 raka koe andjeun ditigas. Ari maraneh,
^a eh toekang ngoetjoerkeun gĕtih! geura
 20 njalingkir ti kaola. 'Karantĕn ngaro-
 mongkeunana andjeun sĕdjana djoelig,
 sarĕng satroe-satroe andjeun ngarakoe-
 21 keunana tjidra. 'Koemaha koering ^b teu
 rek mikageuleuh ka noe mikageuleuh
 ka andjeun, Pangeran? sarĕng koemaha
 koering teu rek mikangewa ka noe nga-
 maroesoeh ka andjeun? 'Dipikageuleuhna
 koe koering geuleuh bebejakan; pada
 23 diangĕkn moesoeh koe koering. 'Moegi
 ngawaspaoskeun ka koering, noen Allah!
 sarĕng moegi ngoeningakeun ka hate
 koering; ^c moegi ngararaoeskeun ka koer-
 ring, sarĕng moegi ngoeningakeun ka
 24 pipikiran koering; 'kalajan moegi ni-
 ngali, bok manawa di koering aja djalan
 awon, sarĕng moegi koering ditoĕjoen
 dina djalan noe langgĕng! ^a Djab. 5: 7.
^b Djab. 119: 158. ^c Djab. 26: 2.

DJABOER 140.

Pikeun kokolot njanji. Ijeu djaboer
 damĕlan Dawoed.

2 Noen Pangeran! ^a moegi ngaleupas-
 keun koering ti manoesa noe goreng;

moegi koering loepoetkeun ti djalma
 3 noen nganjaja, 'noe malikiran kagorengan
 sadjéro hate; saban-saban poé eta
 4 teh sok gogonjokan pérang. 'Pada njeu-
 keutan letahna sapértos oraj; ^b sadjé-
 roéun biwirna aja peurah oraj matih.
 Selah. ^a Djab. 43:1. ^b Djab. 58:5; Roem 3:13.

5 Moegi koering diraksa, noen Pangeran!
 ti leungeun djalma doraka; moegi
 koering loepoetkeun ti djalma noe nga-
 njaja, noe pada ngamaksoed njoen-
 6 troengkeun soekoe koering. 'Noe ara-
 digoeng njaropoetkeun djirét naheun-
 nan koering, kitoe deui djangét; ^a pada
 masang rawe di sisi djaln; pada mé-
 takeun ridjét naheunan koering. Selah.
^a Djab. 142:4.

7 Koering ^a oendjoekan ka Pangeran:
 Andjeun teh Allah koering; noen Pan-
 geraan! moegi ngadangoekeun sowara
 8 panoeoehoen koering. 'Noen Pangeran!
 noen Goesti, kabédasaning kasalamétan
 koering! andjeun nijoengan sirah koe-
 9 ring keur poéan djoerit. 'Noen Pange-
 ran! kahajang djalma doraka moegi oelah
 dipaparinkeun; pakarépanana moegi oel-
 ah didolos; ^b tinangtos pada ngaloe-
 hoerkeun maneh. Selah. ^a Djab. 31:15.
^b 5 Moesa 32:27.

10 Hoeloe djalma noe ngoerilingan ka
 koering moegi sina kalipoetan koe ka-
 11 soesahan biwirna! 'Moegi ^a sina ditam-
 plokan roehak roehaj; moegi sina digé-
 broeskeun kana seuneu, kana leuwi-
 12 leuwi, oelah sina marénjat deui. 'Toe-
 kang ngoepat hamo tétép di boemi;
 djalma noe nganjaja bakal dibéberik
 koe katjilakaän, dongkap ka kaberoena.
^a Djab. 11:6.

13 Koering teh ^a geus térang, jen Pan-
 geraan tinangtos ngoeroeskeun padoe
 djalma balangsak, prakawis djalma wa-
 14 loerat. 'Geus kanténan djalma noe ba-
 lénér halatoer noehoen ka padjénengan
 andjeun; djalma noe saestoe pimara-
 toehun di pajoeneun andjeun. ^a Djab. 9:19.

DJABOER 141.

Ijeu djaboer damélan Dawoed.

Noen Pangeran! koering sasambat
 ka andjeun; moegi sing enggal njoem-
 pingan ka koering; moegi ngadangoe-
 keun sowara koering, tijap-tijap koering
 2 sasambat ka andjeun! 'Panéda koering

moegi kahatoerkeun ^a sapértos seuseu-
 ngitan ka pajoeneun andjeun; kitoe deui
 didjoengdjoengkeunana leungeun koering
 sapértos koerban sore. ^a 2 Moesa
 30:7, 8; Wahj. 5:8.

3 Noen Pangeran! moegi neundeun noe
 kémit di hareupeun soengtoe koering;
 moegi ngadjaga panto biwir koering.
 4 'Hate koering ^a moegi oelah dipéroeh-
 keun kana lampah awon, matak koe-
 ring ngalakoekeun kalakoean naon-naon
 sipat kadorakaän sinaréngan djalma noe
 njarijeun kagorengan; kalajan koering
 moegi oelah dongkap ka néda kahaka-
 nanana noe ngareunah! ^a Djab. 119:36.
 5 ^a Moen aja djalma bènér ngagitik ka
 koering, estoe kahemanan; saréng moen
 ngawarah ka koering, sasat minjak dina
 sirah; moal ditampik koe sirah koering;
 karantén koering teu wéleh nja nénéda
 6 ngalawan kagorengan itoe. 'Hakim-ha-
 kim maranehanana pada diragragkeun
 tina gawir goenoeng tjadas; saréng ma-
 ranahanana pada ngagoegoe kana omo-
 7 ngan koering; karantén ngareunah. 'Sa-
 pértos taneuh anoe beunang ngawala-
 djar saréng beunang ngabédah, nja kitoe
 toelang-toelang koering sadaja diawoer-
 keunana pélebah lijang énggon noe maot.
^a Sil. 27:6.

8 Karantén ^a panon koering ngabandéng
 ka andjeun, noen Pangeran! noen Goesti!
 koering njalindoeng ka andjeun; njawa
 koering moegi oelah dika-loewarkeun!
 9 'Moegi koering diraksa ti pangawasa
 djirét, beunang itoe naheunkeun baris
 koering, saréng ti ridjét sakoer noe nja-
 10 rijeun kagorengan. 'Djalma daroraka
 moegi sina tigoebtag kana tataheuna-
 nana sorangan, bari koering mah sa-
 kalian dongkap ka leupas. ^a Djab. 25:15.

DJABOER 142.

Ijeu pangwoeroek Dawoed; panéda, keur
 mangsa Dawoed ^a aja di djéro goeha
 teja. ^a 1 Sam. 22:1.

2 Koering sasambat ka Pangeran tarik
 pisan; koering noenoehoen ka Pangeran
 3 tarik pisan. 'Koering ^a ngoetjoetkeun
 gégéroengan koering ka pajoeneun an-
 djeunna; kaseokéran koering koe koering
 dioendjoekkeun ka pajoeneun andjeunna.
 4 'Satijap-tijap soekma koering keur ka-
 léléban di diri koering, andjeun lang-

koeng oeninga dina lalakon koering.
^b Dina djalan sorangeun koering eta
 teh njaroempoetkeun djirët, naheunan
 5 koering. 'Mangga ngareret ka katoehoe,
 geuning koering taja pisan kawawoehan;
 koering teu gadoeh pamoeroean; euweuh
 noe miroseja ka njawa koering.

^a Djab. 102:1. ^b Djab. 119:110.

6 Koering sasambat ka andjeun, Pan-
 gieran! pioendjoek koering: Nja and-
 jeun noe djadi panjalindoengan koering,
^a doeoeman koering dina tanah djalma
 7 hariroep. 'Moegi-moegi ngarëgëpkeun ka
 panjeloek koering; karantën koering
 langkoeng-langkoeng nja laip. Moegi
 leupaskeun koering ti noe ngaroadag-
 ngoedag ka koering; karantën pada ka-
 8 wasa batan koering. 'Moegi ^b ngaloewar-
 keun njawa koering ti djëro pandjara,
 soepaja koering hatoer noehoen ka pa-
 djënëngan andjeun. Djalma balënër ti-
 nangtos ngaroeboeng ka koering, dimana
 andjeun geus midamël kasaeana ka koer-
 ring.

^a Djab. 16:5; 116:9. ^b Djab. 143:11-

DJABOER 143.

Ijeu djaboer damëlan Dawoed.

Noen Pangeran! moegi ngadangoe-
 keun panëda koering; rëgëpkeun panoe-
 hoen koering; moegi koering dikaboel,
 noemoetkeun kajaktosan andjeun, noe-
 2 moetkeun kaädilan andjeun! 'Sarëng abdi
 gambaran ^a moegi oelah ditjandak
 ka hoekoem; karantën sadajana noe
 hiroep hidji ge taja noe bënër di pajoe-
 3 neun andjeun. 'Karantën moesoeh ngoe-
 dag njawa koering; pati koering koe
 eta diidëk-idëk kana taneuh; ^b koering
 koe eta geus diënggonkeun di noe pa-
 roëk, sapërtoe noe paraeh baheula.

^a Aj. 9:2; 14:3, 4. ^b Djab. 88:6.

4 Mana ^a soekma koering kalälëban di
 diri koering; hate koering mëlëngëk di
 5 djëro koering. 'Ras ^b koering ingët ka
 djaman koena-koena; koering mikiran
 saniskantën tanda kawasa andjeun; nja
 napakoeran dadamëlan panangan an-
 6 djeun. 'Koering ^c nadahkeun leungeun
 ka andjeun; njawa koering di pajoneun
 andjeun ^d sapërtoe tanah hanaäng. Selah.

^a Djab. 142:4. ^b Djab. 77:6. ^c 1 Raaj. 8:22. ^d Djab. 63:2.

7 Moegi koering enggal dikaboel, noen
 Pangeran! soekma koering kangën pi-
 san; moegi oelah meungpeunan pameun-

teu andjeun ka koering, ^a tinangtos
 koering teh sami sarëng noe taroeroen
 8 kana gorowong. 'Moegi koering dikërsa-
 keun ^b wantji isoek ngoeping kaäsihan
 andjeun; karantën ka andjeun koering
 teh ngandël. ^c Moegi koering dipaparin
 njaho kana djalan, noe koe koering kë-
 dah dilakonan; karantën koering nga-
 djoengdjoengkeun pikir ka andjeun.

^a Djab. 28:1. ^b Djab. 90:14. ^c Djab. 86:11.

9 Noen Pangeran! moegi ngaloepoet-
 keun koering ti moesoeh-moesoeh koe-
 ring; ka andjeun koering ngijoehan.
 10 'Moegi koering diwoeroek ngalampah-
 keun noe pikamanabeun koe andjeun,
 karantën nja andjeun Allah koering;
 moegi koering koe Roh andjeun ^a noe
 langkoeng sae ditoejoeun dina tanah rata!
 11 'Koe karna padjënëngan andjeun, Pan-
 gieran! moegi koering hiroepkeun; nja-
 wa koering ka-loewarkeun tina kasoe-
 këran, noemoetkeun kaädilan andjeun!
 12 'Sarëng moegi ngabasmï moesoeh-moe-
 soeh koering, noemoetkeun kaäsihan
 andjeun; sadajana noe sok njoesoekër
 ka njawa koering moegi pada digëm-
 poer; ^b karantën koering teh abdi an-
 djeun.

^a Nöh. 9:20. ^b Djab. 116:16.

DJABOER 144.

Damëlan Dawoed.

Sagala poedji ka Pangeran, batoe
 karang koering, ^a noe ngawoeroek leu-
 ngeun koering kana djoerit, ramo koe-
 2 ring kana përang; 'noe ^b langkoeng asih
 ka koering, djeung benteng koering;
 koeta koering noe loehoer, sarta noe
 ngarahajoekeun ka koering; këpëng koe-
 ring, sarta noe disalindoengan koe koe-
 ring; noe naloekkeun rahajat koering
 ka handapeun koering.

^a Djab. 18:35.

^b Djab. 18:3, 48.

3 Noen Pangeran! ^a nahaon manoesa,
 mana koe andjeun dipoeninga? nahaon
 anak Adam, mana koe andjeun diëtang?
 4 'Manoesa teh ^b sapërtoe noe sija-sija;
^c oemoerna lir kalangkang noe lës eu-
 weuh. ^a Djab. 8:5; 31:8. ^b Jak. 4:14. ^c Aj. 14:2.
 5 Noen Pangeran! ^a moegi ngadengdek-
 keun langit andjeun, sarëng loengsoer;
 moegi ngaragap ka goenoeng-goenoeng,
 6 sina pada ngëboel haseup. 'Moegi ^b aja ki-
 lat tingboerinjaj, sangkan maranehanana
 dipabalëntjarkeun; pësatkeun djampa-

ring andjeun, sangkan pada digoedjroed-
7 keun. 'Moegi njodorkeun panangan and-
djeun ^e ti manggoeng, koering leupas-
keun; nja moegi koering dika-loewar-
keun ti tjai gède, ti leungeun djalma
8 nagara lijan, 'noe soengoetna ngomong
gapong, saréng leungeunna katoehoe
leungeun palsué. ^a Djab. 18:10; 104:32.

^b Djab. 18:15. ^c Djab. 18:17.

9 Noen Allah! ^a koering sédja nganja-
njikeun ka andjeun hidji poepodjian
anjar; sédja moedji ka andjeun ^b make
10 tjélémpeong kawat sapoeloh. 'Noen and-
djeun, noe maparin oenggoel ka radja-
radja, noe ngaleupaskeun Dawoed ab-
dina ti pédang katjilakaan! 'moegi-
moegi ngaleupaskeun ka koering; nja
koering teh ka-loewarkeun ti leungeun
djalma nagara lijan, noe soengoetna
ngomong gapong, saréng leungeunna
katoehoe leungeun palsué teja.

^a Djab. 33:3. ^b Djab. 92:4.

12 Anak koering lalaki moegi pada nga-
gèdean keur mangsana ngora, ^a sapér-
tos pététan; anak koering awewe moegi
sapértos tihang djoeroe beunang nga-
13 loes-ngaloes, saadat padaléman. 'Goed-
ang koering moegi parinoeh, ngaloe-
warkeun barang warna-warna; émbed-
domba koering moegi ngarékahan ba-
reboe-reboe balaksa-laksa di pasisian
14 koering; 'sapi-moending koering ^b moe-
gi darérés ngandoeng; oelah aja noe
ngadedel, oelah aja noe ngabédah, sa-
réng oelah aja noe dédéngekan di loe-
15 loeroeng koering. 'Bagdja témén bangsa,
noe kitoe pétana; ^c bagdja témén bang-
sa, noe Allahna Pangeran. ^a Djab. 128:3.

^b 5 Moesa 28:4. ^c Djab. 33:12; 146:5.

DJABOER 145.

Ijeu pamoedji Dawoed.

Noen Allah koering! ^a noen Radja!
koering sédja ngaloehoerkeun ka and-
djeun, saréng sédja njoekoerkeun ka
padjénengan andjeun langgégng salama-
mina. ^a Djab. 146:10.

2 Saban-saban dintén koering sédja njoe-
koerkeun ka andjeun, saréng sédja moe-
dji ka padjénengan andjeun langgégng
salalamina.

3 ^a Pangeran teh agoeng saréng poe-
djeun langkoeng-langkoeng; ari kaägoe-
nganana teu beunang dikira-kira.

^a Djab. 147:5.

4 Toeroenan ganti toeroenan bade nga-
goeng-ngagoeng ka dadamélan andjeun,
bari pada ngowarkeun tandaning ka-
wasa andjeun.

5 Kaähengan kamoeljaaning kaägoe-
ngan andjeun saréng dadamélan andjeun
noe adjaib-adjaib koering sédja napa-
koeran.

6 Ari karosaaning dadamélan andjeun
noe pada matak sijeun bade koe djalma-
djalma diaromongkeun, saréng kaägoe-
ngan andjeun koering sédja najarijoskeun.

7 Pangingét-ningét kana kagèdean ka-
saean andjeun bade koe djalma-djalma
^a diboelakkeun, saréng kabénèran and-
djeun koe sadaja bade dipake séséng-
gakan. ^a Djab. 119:171.

8 ^a Pangeran nja sipat koernja nja sipat
wélas; sipat sabar, toer gède kaasih.

^a 2 Moesa 34:6.

9 Pangeran teh moerah ka sadajana;
saréng kawélasanana toemèrap ka sa-
niskantén dadamélanana.

10 Sadaja dadamélan andjeun bade pada
nganoehoenkeun ka andjeun, Pangeran!
saréng kaasih-kaasih andjeun bade pada
njoekoerkeun ka andjeun.

11 Bade pada ngomongkeun kamoelja-
aning karadjaan andjeun, bari njalatoer-
keun tandaning kawasa andjeun;

12 Mambrih nganjahoekun ka anak
Adam tandaning kawasa andjeunna, sa-
réng kamoeljaan kaähenganing kara-
djaan andjeunna.

13 Karadjaan andjeun nja karadjaan noe
salalanggéngna, saréng kawasa andjeun
tétép di sadaja toeroenan-toeroenan.

14 Pangeran ngadeudeul ka sadaja noe
laboeh, ^a saréng njéngkatkeun ka sadaja
noe toengkoel. ^a Djab. 146:8.

15 ^a Panon sadajana ngantosan ka and-
djeun; saréng koe andjeun pada dipa-
parin hakaneunana dina waktoena.

^a Djab. 104:27.

16 Andjeun moekakeun panangan, sa-
réng miseubeuhan ka sakoer noe hiroep,
^a ti kasoekaän. ^a 5 Moesa 33:23.

17 Pangeran teh adil dina saniskantén
djalanna, saréng asih dina sadajana da-
damélanana.

18 ^a Pangeran teh deukeut ka sakabeh
noe sasambat ka andjeunna, tégés ka
sakabeh noe sasambat ka andjeunna
djeung saénja-énjana. ^a Djab. 34:19.

- 19 ^a Kasoeakaän noe aribadah ka andjeunna koe andjeunna didamël; ari ngadjëritna koe andjeunna dimakboel sarta pada disalamëtkeun. *a* sül. 10: 24.
- 20 Pangeran ngaraksa ka sadaja noe njaäh ka andjeunna; dëmi sakabeh noe daroraka mah koeandjeunna ditoempoer.
- 21 Biwir koering bakal njatoerkeun poedjian Pangeran, sarëng saniskara daging bakal njoekoerkeun ka padjënengan andjeunna noe langkoeng soetji, langgëng salalawasna.

DJABOER 146.

- 2 Haleloeja! Eh njawa! geura moedji ka Pangeran. 'Kaeola ^a sëdja moedji ka Pangeran satoetoeup hiroep kaeola; sëdja njanji ka Allah kaeola sapandjang kaeola aja. *a* Djab. 104: 33.
- 3 ^a Poma oelah ngarandël ka menak-menak, ka anak Adam, noe teu bisaeun noeloeng. 'Ana ka loewar soekmana, ^b dirina moelang deui ka taneuh asalna; poë harita keneh lalungit sagala pikarëpeunana. *a* Djab. 118: 8, 9. *b* Djab. 104: 29.
- 5 Bagdja tëmën djalma noe panoeloengna ^a Allah Jakoeb, noe pangharëpanana ka Pangeran Allahna; 'anoë ^b ngadamël langit djeung boemi, laet djeung saeusi-eusina; anoë tëtëp satoehoe salanggëngna; 'anoë ^c midamël kaädilan ka noe dikanijaja; anoë maparin kahanakan ka noe langlajeousun. Pangeran ngalesotkeun sakitan; 'Pangeran ngabeuntakeun panon noe lolong; ^d Pangeran njëngkatkeun noe toengkoel; Pangeran miasih ka noe bënër; 'Pangeran ^e ngaraksa ka semah; pahatoe djeung randa koe andjeunna dipageuhan; dëmi djalan djalma daroraka mah koe andjeunna dipengkolkeun. *a* Djab. 46: 8. *b* Néb. 9: 6. *c* Djab. 103: 6. *d* Djab. 145: 14. *e* 2 Moesa 22: 21.
- 10 ^a Pangeran noe djoemënéng Radja salalanggëngna; Allah maneh, eh Sion! toeroen-toemoeroen. Haleloeja! *a* 2 Moesa 15: 18.

DJABOER 147.

- Geura maroedji ka Pangeran; ^a karana Ghade pisan njanji ka Allah oerang, sabab matak rësëp; ^b lampah moedji nja oetama. 'Jëroesalem koe Pangeran didjëlëgkeun deui; oerang Israil noe di-boewang koe andjeunna dikoempoelkeun

- 3 deui. 'Andjeunna njageurkeun ^c anoë peupeus hatena, sarta raheutna diboe-lënan. 'Andjeunna ^d noe ngetang rejana bentang-bentang; sakabehna koe andjeunna pada disaoer ngaranna. 'Langkoeng agoeng Goesti oerang, sarta gëde kawasana; pangartosanana taja wiwilinganana. 'Noë balangsak ^e koe Pangeran dipageuhan; ari djalma daroraka mah koe andjeunna dika-handapkeun tëpi kana taneuh pisan. *a* Djab. 92: 2. *b* Djab. 33: 1. *c* Jës. 61: 1. *d* Jës. 40: 26. *e* Djab. 146: 8, 9.
- 7 Geura ngarawih ka Pangeran make pamoedji soekoer; geura njaranji ka Allah oerang make katjapi! 'Nja andjeunna noe noetoeapan langit koe mega; ^a noe njawiskeun pihoejdaneun pikeun boemi; noe ngabidjilkeun djoekoet di goenoeng-goenoeung; 'noë ka sasatoan maparin hakaneunana; kitoe keneh ka ^b anak gagak, noe sasambat. 'Andjeunna teu mikarësëp ka pangawasa koeda, teu mikasoeka ka bitis djalma; 'noë dipikasoeka teh koe Pangeran, nja sakoeur noe sijeun koe andjeunna, noe ngalarëp-ngarëp kana kaasihanana. *a* Djab. 104: 13, 14. *b* Aj. 39: 3.
- 12 Eh Jëroesalem! sing ngagoeng-ngagoeng ka Pangeran; eh Sion! sing moedji ^a ka Allah maneh. 'Karana toelak lawang maneh koe andjeunna geus dipageuhkeun; anak maneh koe andjeunna dibërkahan di djëro maneh. 'Sawëwëngkëran maneh koe andjeunna diajaän kërta; ^b sarta maneh koe andjeunna diseubeuhan koe atjining tarigoe. 'Andjeunna miwarangan timbalanana ka boemi; ^c pangandikana moeroe këntjéng pisan. 'Andjeunna maparin saldjoë saroepea boeloe domba; andjeunna ngawerkeun halimoen kimpël sapërti lëboe.
- 17 'Andjeunna ngaragragkeun tjai batoe andjeunna kawas sësëmplekan; saha noe bisa tagën di hareupeun tiris ti andjeunna? 'Andjeunna miwarang pangandikana, seug eta teh disina lalëboer; anginna disina ngahijoes, heg tjai ngalotjor deui.
- 19 'Andjeunna ka Jakoeb maparin njaho pangandikana; Israil dipaparin njaho pikoekoehna djeung hoekoemna. 'Ka bangsa kapir hidji ge ^a andjeunna teu midamël kitoe, sarta hoekoem andjeunna koe eta teu kanjarahoon. Haleloeja! *a* Djab. 146: 10. *b* Djab. 81: 17. *c* Djab. 33: 9. *d* 5 Moesa 4: 7; Lal. 14: 16.

DJABOER 148.

Haleloeja! ^a Geura maroedji ka Pangeran, eh ahli sawarga! geura maroedji ka andjeunna di ñnggon laloehoer!
 2 'Geura maroedji ka andjeunna, ^b eh sadaja malaikatna! Geura maroedji ka andjeunna, eh sadaja balad-baladna!
 3 'Geura maroedji ka andjeunna, eh panonpoë djeung boelan! Geura maroedji ka andjeunna, eh sadaja bentang-bentang tingkarëtip! 'Geura maroedji ka andjeunna, ^c eh langiting sakabeh langit, kitoe deui maneh, eh tjai noe di loehoereun langit! 'Sadajana ^a koedoe moedji ka padjénngan Pangeran; karana andjeunna nimbalan, seug eta didjaradikeun.
 6 'Sarta koe andjeunna pada ditëtëpkeun sina langgëng salalawasna; ^c andjeunna maparin pikoekoe, noe moal koe eta dirëmpak. *a* Djab. 69: 35; Loek 2: 14. *b* Djab. 103: 21.
c 1 Radj. 8: 27. *d* Djab. 33: 9. *e* Aj. 38: 33; Djab. 119: 91.

7 Geura maroedji ka Pangeran, eh ahli boemi! eh barahala laoet djeung sakabeh sagara! 'Eh seuneu djeung hoedjan boewah, saldjoë djeung haseup! eh angin riboet, noe ngalampahkeun pangandikana! 'Eh goenoeng-goenoeng djeung sakabeh pasir, tangkal boeboewahan
 10 djeung sakabeh ki poetri! 'Eh sato galak djeung sakabeh sato tjetjoëan, bangsa noe tingkarajap sarta manoe djang-djangan! 'Eh para radja di boemi djeung sakabeh bangsa-bangsa! eh para kapala
 12 djeung sakabeh hakim di boemi! 'Eh boedjang-boedjang, kitoe deui landjang-landjang, kolot-kolot reudjeung boedak-boedak! 'Sadajana koedoe moedji ka padjénngan Pangeran; ^a karana padjénngan andjeunna woengkoel noe loehoer; kaagoengan andjeunna njata
 14 di boemi sarta di langit. 'Djeung andjeunna ^b geus ngaloehoerkeun tandoek oematna, pikeun poedjieu sadajana kasih andjeunna, nja eta pikeun anak-poetoe Israil, bangsa kaparëk andjeunna. Haleloeja! *a* Jës. 12: 4. *b* Djab. 89: 18.

DJABOER 149.

Haleloeja! ^a Geura njaranjikeun ka Pangeran hidji njanjian anjar; njanjanjikeun poedjan andjeunna dina

2 pakoempoelan para kaasih. 'Israil masing boengah tina hal ^b noe ngadamël inja; anak Sion masing garërah tina
 3 hal Radjana. 'Koedoe maroedji ka padjénnganana make engklak-engklakan; koedoe njaranji ka andjeunna make të-
 4 rëbang djeung katjapi. 'Karana Pangeran ngamanah ka oematna; noe balang-sak koe andjeunna dialoes-aloes koe
 5 kasalamëtan. 'Para kaasih masing saroe-ka-soeka tina hal kamoeljaën; masing pada sësënggakan di saënggon-ënggonna.

a Djab. 96: 1. *b* Djab. 100: 3.

6 Soengoetna pipinoehëun koe ^a pangagoeng-ngagoeng ka Allah, sarta ^b leungeunna pinjékëleun pëdang seukeut
 7 tentja-katoehoe; 'baris ^c ngeunakeun balësan ka oerang kapir, ngeunakeun
 8 siksaän ka bangsa-bangsa; 'baris ngabanda ka radja-radjana make rante, kitoe deui ka menak-menakna make
 9 belënggoë beusi; 'baris ngeunakeun ka darinja hoekoeman ^a noe geus ditoe-liskeun. Nja kitoe pikamoeljaëneun sadaja kaasih andjeunna. Haleloeja!

a Djab. 66: 17. *b* 2 Kor. 10: 4; Ep. 6: 17. *c* 2 Tes. 1: 8.
d 5 Moesa 32: 41.

DJABOER 150.

Haleloeja! Geura maroedji ka Allah ^a di djëro kasoetjianana; geura maroedji ka andjeunna ^b dina pipindingna noe reugreug! *a* Djab. 148: 1. *b* 1 Moesa 1: 6.
 2 ^a Geura maroedji ka andjeunna tina hal tandaning kawasana; geura maroedji ka andjeunna noeroetkeun karosaän ka-agoenganana! *a* Djab. 145: 11.
 3 ^a Geura maroedji ka andjeunna make sëngek sangkakala; geura maroedji ka andjeunna make tjëlëmpeeng djeung katjapi! *a* Djab. 98: 5.
 4 ^a Geura maroedji ka andjeunna make tërëbang djeung engklak-engklakan; geura maroedji ka andjeunna make tata-beuhan kawat djeung soeling! *a* Djab. 149: 3.
 5 ^a Geura maroedji ka andjeunna make tjetjempres haroes; geura maroedji ka andjeunna make tjetjempres ngëntjreng!

a 1 Bab. 15: 16.

6 ^a Sagala noe boga ambëkan koedoe moedji ka Pangeran. Haleloeja!

a Wabj. 5: 13.

KITAB SILOKA SOELEMEN.

PASAL 1.

1 *I*jeun ^a siloka Soeleman poetra Dawoed,
 2 radja Israil; 'baris nganjahokeun ka-
 3 pintëran djeung pamëpërih; baris nga-
 4 hartikeun pamagahan binangkit; 'baris
 5 nampa pamëpërih matak soerti, kitoe
 6 deui kabënëran, kaädilan djeung kaes-
 7 toean; 'baris ^b mere akal ka noe ba-
 8 rodo, mere kanjaho djeung ingëtan ka
 9 baroedak. 'Saba-saha noe pintër, tangtöe
 10 ngadenge, matak tambah nja elmoe;
 11 sarta noe harti pimeunangeun pitoetoer,
 12 'baris ngahartikeun siloka djeung sindir,
 13 piwoeroek djalma palintër sarta djeung
 14 soewal-soewalna. *a* 1 Radj. 4: 32. *b* Djab. 19: 8.
 15 ^a Sijeun koe Pangeran, nja eta mi-
 16 mitina kanjaho; djalma paloeng pada
 17 njoemahkeun kana kapintëran djeung
 18 kana pamëpërih. *a* p. 9: 10.
 19 ^a Eh anaking! dengekeun pamëpërih
 20 bapa, djeung oelah ninggalkeun papakon
 21 indoeng maneh; 'karana ^b minangka si-
 22 gër matak loetjoe eta teh ka sirah ma-
 23 neh, sarta minangka kongkorong ka
 24 beuheung maneh. 'Eh anaking! oepama
 25 djalma dosa ngawoedjoek ka maneh,
 26 poma oelah diroedjoekan. 'Oepama nga-
 27 romong: Hajoe, miloe djeung koela;
 28 oerang ngabongohan gëti, oerang nga-
 29 dodoho noe teu salah, teu karana sabab;
 30 'oerang ngalëglëg eta hiroep-hiroep, tjara
 31 koe ñnggon noe maot; nja diteureuj boe-
 32 leud, ^c sapërti noe taroeroen kana go-
 33 rowong; 'oerang pimanggiheun saroe-
 34 paning barang moelja; oerang ngeusian
 35 imah oerang koe djarahan; 'maneh
 36 meureun ngaloengkeun dadoe tjampoer
 37 djeung koela sakabeh; oerang sarereja
 38 bakal sakantong reudjeung; 'eh anaking!
 39 ^d oelah bral leumpang di djaln djeung
 40 noe kitoe; koedoe tjandët soekoe maneh
 41 ti noe disorang koe eta. 'Karana ^e soe-
 42 koena moeroe-moeroe kana kagorengan,
 43 sarta këntjeng kana ngoetjoerkeun gëti.
 44 'Karana tjoemah ratjik diamparkeun di
 45 hareupeun panon sakoer noe boga djang-
 46 djang. 'Saënjana, eta teh ngabongoha-

nana ka gëti dirina, ngadodohona ka
 19 njawa sorangan. 'Tah, ^f kitoe djalan
 sakoer noe ngarah kaentoengan nista;
 tangtöe mawa njawa noe boga. *a* p. 4: 1;
 6: 20. *b* p. 4: 9. *c* Djab. 28: 1. *d* p. 4: 27.
e Jës. 59: 7; Roem 3: 15. *f* p. 15: 27.
 20 Kapintëran sok njëloek di loeloeroeng,
 21 njowara di pasar-pasar; 'ngagëro ^a di
 pepengkolan ñnggon raroesoeh; di lëbah
 lawang panto-panto, di djëro nagara,
 eta teh sok njaoerkeun pamagahanana,
 22 nja kije: 'Eh noe barodo! sabaraha pi-
 lilaenana deui maraneh nja rek njaraäh
 kana kabodoan? djeung maraneh, ta-
 roekang mojok! nja rek rarësëp kana
 kapojokan? sarta maraneh, djalma gë-
 23 djoel! nja rek gareuleh kana kanjaho?
 'Geura pada malik ka pangwarah kami!
 satëmënna, kami dek ngaboelakkeun
 pangadjaran kami ka maraneh; dek nga-
 njahokeun piwoeroek kami kana maraneh.
 24 'Sapedah ^b kami ngagëroan, tapi ma-
 raneh ñmboeng; kami ngagoepajan, tapi
 25 taja noe ngarëgëpkeun; djeung maraneh
 nampik ka sakabeh papatah kami, sarta
 26 teu soedi ka pangwarah kami: 'noe ma-
 tak kami sabalikna ^c bakal seuri, sa-
 mangsa maraneh balahi; nja kami teh
 bakal mojok, samangsa datang kareu-
 27 wasan maraneh; 'samangsa datang ka-
 reuwasan maraneh sapërti angin riboet,
 djeung balahi maraneh djëboel tjara
 angin topan; samangsa maraneh kata-
 radjang kasekëran djeung karoepëkan.
 28 'Didinja eta teh ^d bakal sasambat ka
 kami, tapi koe kami moal dikaboel;
 bakal gëmët narengan kami, tapi kami
 29 moal kapanggih. 'Tina sabab eta teh
 gareuleuheun kana kanjaho, djeung teu
 30 marilih sijeun koe Pangeran; 'teu sa-
 roedieun ka papatah kami, bari mari-
 31 tjeun sakabeh pangwarah kami: 'noe
 matak ^e koe eta pikapeloelkeun hasil
 djalanna, sarta pisareubeuheun koe pa-
 32 molahna sorangan. 'Karana pamoengkir
 noe barodo matak maehkeun ka darinja,
 sarta kagënanah noe garëdjoel matak
 33 ngagëmpoer ka darinja; 'dëmi noe

ngadenge ka kami mah pimatoeheun sarta santosa, djeung bakal sèngang ati, teu sijeun tjilaka. *a p. 8:1. b Jës. 65:2, 12; Jer. 7:13. c 5 Moesa 28:63; p. 3:34. d Aj. 27:9; 35:12; Jer. 11:11. e Jës. 3:10, 11.*

PASAL 2.

Eh anaking! oepama maneh narima pamagangan kami, sarta parentah kami koe maneh diampihan di diri maneh, ² 'datang ka tjeuli koe maneh disina ngarègèpkeun kana kapintèran, hate koe maneh dipèroehkeun kana pangartian; ³ 'geus poegoeh, oepama maneh sasambat kana kabinangkitan, djeung noenoehoen kana pangartian; 'oepama maneh ⁴ *a* ne-jangan eta saperti nejangsan perak, sarta dioelik-oelik tjara ngoelik pèpèndèman: ⁵ 'didinja maneh teh pingahartieun kana sijeun koe Pangeran, sarta pimanggiheun ⁶ kanjaho ka Allah. 'Karana Pangeran ^b noe maparin kapintèran; nja ti baham andjeunna datangna kanjaho djeung pangartian. 'Andjeunna njadangkeun kapintèran noe sadjatina pikeun sakoer noe saestoe; andjeunna minangka kèpèng ka sakoer noe loemakoe satèmènna; ⁷ 'kèrsa ngadjaga djalan noe tèroes djeung hoekoem, nja ngaraksa djalan kaasihna. ⁸ 'Didinja maneh teh pingahartieun ^c kana kabèneran, kana kaadilan djeung kana kaestoean, saliring lakoe-lampah noe hade. *a p. 8:10. b Jak. 1:5. c p. 1:3.*

¹⁰ Lamoen kapintèran asoep ka hate maneh, djeung kanjaho koe njawa maneh ¹¹ dipake karèsèp, 'geus tangtoe maneh diraksa koe ingètan, didjaga koe pangartian; 'soepaja maneh diloeppoetkeun ti djalan goreng, ti djalma noe miomong ¹² teu moepakat; 'ti noe naringgalkeun djalan saestoe, mambrih leumpang dina ¹³ djalan poèk; 'noe migawe kagorengan ^a djeung baroengahna, sarta garèrah koe ¹⁴ lampah teu moepakat nja goreng; 'noe ¹⁵ djalanana barengkok, sarta sarerong dina lakoe-lampahna. 'Soepaja maneh diloeppoetkeun ti ^b aweue sedjen, bangsa lijan, ¹⁶ noe omonganana loemas-lamis; 'noe geus ninggalkeun panoetanana ti ngongora, sarta mopohokeun pèrdjangdjan Allahna: 'karana ^c imahna tjondong ka maot, djeung lakoe-lampahna noengtoen ka noe paraeh. 'Saha-saha djalma asoep ka dinja hamo balik deui,

sarta moal nèpi kana djalan kahiroepan. *a p. 10:23. b p. 5:3; 6:24. c p. 7:27.*

²⁰ Noe matak maneh koedoe loemakoe dina djalan djalma hārade, djeung nges-toekeun djalan djalma balènr. 'Karana ^a noe saestoe pimaratoeheun dina tanah, sarta noe satèmènna pikararieuun dina ²² eta; 'dèmi ^b noe daroraka mah tangtoe pada dibasmi tina tanah, sarta noe milampah tjidra tangtoe pada ditjaboetan tina eta. *a Djab. 37:29. b Aj. 18:17; p. 10:30.*

PASAL 3.

Eh anaking! papakon kami oelah dipopohokeun; nja hate maneh koedoe ² nètèpkeun parentah kami. 'Karana ^a eta teh ka maneh tangtoe nambahan pandjang oemoer, taen hiroep, kitoe ³ deui kasèngangan. 'Kahemanan djeung kajaktian poma oelah ninggalkeun ka maneh; ^b kongkorongkeun dina beuheung maneh, toeliskeun dina papan hate maneh: 'tangtoe maneh pimanggiheun koer-nija djeung pangartian noe hade, di pajoeun Allah sarta di hareupeun ma- ⁵ noesa. 'Koedoe ngandèl ka Pangeran tèroes reudjeung hate, ^c sarta oelah na- ⁶ leukeum ka pangarti sorangan. 'Maneh di sakabeh djalan maneh ^d sing nganjaho keun ka andjeunna; tangtoe andjeunna ngalèmpèngkeun djalan maneh. ⁷ 'Poma ^e oelah boga angkeuh pintèr; koedoe sijeun koe Pangeran sarta njingkir ⁸ tina kagorengan. 'Matak boedjal maneh pitjageureun, djeung matak toelang maneh pialègèreun. 'Koedoe ngahormatan ka Pangeran ^f koe babandaan maneh, sarta koe loeloegoe sakabeh beubeun- ¹⁰ ngan maneh: 'tangtoe ^g leuit maneh parinoeh boentjir, djeung pamèrésan maneh laleber tji-anggoer. *a 5 Moesa 8:1; 30:20. b p. 6:21; 7:3. c p. 28:36; Jer. 9:23. d 1 Bab. 28:9. e Roem 12:16. f 2 Moesa 23:19; Mal. 3:10. g Joël 2:24.*

¹¹ ^a Eh anaking! pamèpèrih Pangeran oelah ditampik, djeung oelah soengkan ¹² koe andjeunna dipilara; 'karana ^b tijap-tijap noe dipikaasih koe Pangeran, sok dipilara; nja koemaha bapa ka anak ¹³ noe dipikasoeka. 'Bagdja tèmèn manoesa noe manggih kapintèran; nja manoesa ¹⁴ noe ngabogaan pangartian! 'Karana dagang eta hade alah batan dagang perak; ^c estoe batina ngoengkoelan émas

15 panghadena. 'Leuwih moelja eta teh ti
 batan intén mirah; djeung sakabeh noe
 dipake kasoeka koe maneh taja pisan
 16 noe nandingan eta. 'Pandjang oemoer
^a ditjangking koe leungeunna ti katoe-
 hoe; leungeunna ti kentja njangking ka-
 17 soegihan djeung kahormatan. 'Djalanna
 djalan kangeunahan; estoe sakabeh dja-
 18 lanna djalan kasénangan. 'Tangkal ^e ka-
 hiroepan eta teh ka sakoeer noe moen-
 tang ka eta; djeung saha-saha noe njékél
 19 ka eta bagdja témén. 'Pangeran nga-
 dégkeun boemi ^f koe lantaran kapintè-
 ran, djeung ngadjadikeun langit koe
 20 lantaran pangartosan. 'Koe lantaran ka-
 oeningaän andjeunna sagara ngaboerijal,
 sarta mega-mega njoeroelock tji-iboen.

a Aj. 5:17; Ibr. 12:5. *b* Wahj. 3:19. *c* Aj. 28:15.
d p. 8:18, 35. *e* 1 Moesa 2:9. *f* Djab. 33:6.

21 Eh anaking! eta teh oelah sina aring-
 kah ti hareupeun panon maneh; koedoe
 ngaraksa kapintèran noe sadjatina, kitoe
 22 deui ingétan; 'tangtoe matak hiroep
 njawa maneh, sarta ^a matak loetjoe
 beuheung maneh. 'Didinja maneh nga-
 23 lakonan djalan maneh kalawan sénang
 ati, ^b djeung soekoe maneh moal tita-
 24 djong. 'Tijap-tijap ^c maneh keur ngédèng,
 moal kadatangan reuwas; satégèsna ma-
 neh ngédèng tangtoe ngeunah sasarean.
 25 'Montong sijeun koe kareuwasan nga-
 dak-ngadak, atawa koe karoeksakan noe
 26 daroraka, lamoenna datang. 'Karana
 Pangeran noe djadi pangharépan maneh,
 sarta andjeunna tangtoe ngaraksa soe-
 koe maneh, oelah keuna ringkoes.

a p. 1:9. *b* Djab. 91:11, 12. *c* 3 Moesa 26:6; Djab. 3:6.

27 ^a Oelah mogogkeun kahadean ka noe
 wadjib; kitoe soteh lamoen leungeun
 28 maneh kawasa ngalampahkeun. 'Oelah
 maneh ngomong ka batoer: Geura balik,
 mēngke ka dijeu deui; atawa: Isoekan
 koela rek mere; padahal maneh boga.
 29 'Oelah maneh ngarang pitjilakaeun ba-
 toer; karana eta teh tjtjingga di maneh
 30 sénang ati. 'Oelah maneh paseja djeung
 pada manoesa teu karana sabab, ari
 eta teu migawe goreng ka maneh mah.
 31 'Oelah maneh ^b sirik ka djalma nga-
 nijaja, sarta sakabeh djalanna oelah
 32 aja noe koe maneh dipilih. 'Karana noe
 serong kagiroek Pangeran; dēmi ka noe
 33 saestoe mah andjeunna teh ^c dalit. 'Pa-
 njapa Pangeran ^d aja di imah djalma

doraka; dēmi pangtjtjingga dijalma bē-
 nēr mah koe andjeunna dibérkahan.
 34 'Gens poegoeh ^e toekang mojok koe an-
 djeunna bakal dipojok deui; dēmi ka
 noe sareh mah andjeunna maparin sih-
 35 koernija. 'Noe palintèr pingamilikeun
 kahormatan; dēmi noe garédjoel mah
 ngagembol kahinaän. *a* 1 Petr. 4:10. *b* Djab.
 37:1; p. 24:19. *c* Djab. 25:14. *d* p. 11:24;
 12:7; 21:12. *e* p. 1:26; Jak. 4:6.

PASAL 4.

Eh anaking! ^a darengekeun pamépèrih
 Ebapa; sarta rarégpkeun, soepaja nga-
 2 njahoekun pangartian. 'Karana kami ka
 maraneh mere elmoe hade; papakan
 kami koe maraneh poma oelah diting-
 3 galkeun. 'Karana kami anak kameumeut
 rama kami, ^b tatjan aja tanaga, sarta
 djadi anak noenggal di pajoneun iboe
 4 kami. 'Harita ^c kami teh koe rama di-
 woeroek, kijeu lahirna ka kami: Hate
 maneh sing njékél piwoeroek kami;
 5 parentah kami estoekeun, tangtoe ma-
 neh hiroep. 'Koedoe ^a meuli kapintèran,
 koedoe meuli pangartian; poma oelah
 6 poho, djeung oelah njumpang ti pama-
 gahan biwir kami. 'Oelah ninggalkeun
 eta, tangtoena ngaraksa ka maneh; koedoe
 masing njaäh ka eta, tangtoena
 7 ngadjaga ka maneh. 'Kapintèran noe
 djadi loeloegoe; mana koedoe meuli ka-
 8 pintèran, djeung sabobogaän maneh beu-
 likeun ka pangartian. 'Koedoe koe ma-
 neh dipoesti-poesti, ^e tangtoena nga-
 djoengdjoengkeun ka maneh; tangtoena
 ngahormatan ka maneh, lamoen koe
 9 maneh digoegoeloeng. 'Tangtoe eta ^f
 ka sirah maneh mere sigēr matak loe-
 tjoe, nja maneh koe eta dilesehan ma-
 koeta moelja. *a* p. 1:8. *b* 1 Bab. 29:1. *c* 1 Bab.
 28:9. *d* p. 23:23. *e* p. 3:16. *f* p. 1:9.

10 Eh anaking! dengekeun, sarta tam-
 panan pamagahan kami; tangtoe maneh
 11 direjaän taoen hiroep. 'Kami ka maneh
 ngaweroekkeun djalan kapintèran; ma-
 neh koe kami dek didjalankeun dina
 12 kalakoean noe saestoe. 'Maneh keur
 leumpang, ^a moal sēsék nja lengkah;
 sarta ari maneh loempat, moal laboeh.
 13 'Sing pageuh njékél pamépèrih, oelah
 dilesotkeun; koedoe ngadjaga ka eta,
 karana eta matak hiroep ka maneh.
 14 'Poma ^b oelah asoep ka djalan djalma

daroraka, djeung oelah loemakoe dina
 15 djalana djalma garoreng. 'Koedoe nam-
 pik eta, oelah koe maneh disorang; nja
 koedoe njimpang ti eta, bari toeloelj.
 16 'Karana eta teh tara hareës, ari tatjan
 migawe goreng; gagal heësna, ari ta-
 17 tjan niwaskeun; 'karana kahakananana
 roti kadorakaän, djeung inoemanana
 18 anggoer panganijaja. 'Ari djalana djalma
 balénér ^a saperti tjahja ngagëbjar, beuki
 lila beuki tjaäng, tËpi ka tËngari pisan.
 19 'Dëmi djalana djalma daroraka mah ^d
 saperti poëk mongkleng; teu njarahoëun
 di noe pimatakeun maranehanana la-
 boeh.

^a Aj. 18: 7. ^b Djab. 1: 1; p. 1: 15.

^c Hak. 5: 31; Aj. 22: 28. ^d 1 Joh. 2: 11.

20 Eh anaking! rëgëpkeun piwoeroek ka-
 mi; tjeuli maneh tjondongkeun ka pa-
 21 magahan kami. 'Oelah sina aringkah ti
 hareupeun panon maneh; nja koedoe
 22 koe maneh diraksa di sadjero hate. 'Ka-
 rana eta teh matak hiroep ka sakoer
 noe manggihinja, sarta matak tjageur
 23 ka badanna sakoedjoer. 'Koedoe nga-
 djaga hate maneh ti batan sakabeh noe
 diraksa; karana nja ti dinja sirahing
 24 hiroep. 'Singkirkeun ti maneh sagala
 kabengkokan soengoet, djeung djaoeh-
 keun ti maneh sagala kabingkëngan bi-
 25 wir. 'Panon maneh masing tËroes nen-
 djona; biwir mata maneh bënërkeun ka
 26 noe di hareupeun maneh. 'Timbang ^a
 pilakoeëun soekoe maneh, djeung saka-
 27 beh djalana maneh masing pagueuh. 'Oelah
 njimpang ^b ngatoehoe atawa ngentja;
 soekoe maneh sina njingkirana kago-
 rengan. ^a p. 14: 8. ^b 5 Moesa 5: 32; Djab. 119: 101.

PASAL 5.

Eh anaking! ^a rëgëpkeun kapintëran
 kami; tjeuli maneh tjondongkeun ka
 2 pangartian kami; 'soepaja maneh nga-
 raksa ingëtan, sarta biwir maneh nga-
 3 djaga kanjaho. 'Karana biwir ^b awewe
 sedjen njaktjëlakan atjining madoe,
 djeung lalangitna ^c leutjir alah batan mi-
 4 njak; dëmi ahirna mah pait saperti alsëm,
 djeung seukeut tjara pëdang anoe seu-
 5 keut kentja-katoehoe. 'Soekoena ^d moo-
 doen ka maot; lengkahna ngoengkoeg
 6 ka ënggon noe paeh. 'Sangeukeun nim-
 bang djalana kahiroepan; lakoena nga-
 lantoeur, teu njahoëun noe didjoegdjoeg.
^a p. 22: 17. ^b p. 2: 16; 6: 24. ^c Djab. 55: 22. ^d p. 2: 18.

7 Mana ajeuna, anaking! darengekeun
 kami, djeung oelah njalingkir ti pama-
 8 gahan biwir kami. 'Djalana maneh ma-
 sing djaoeh ti noe kitoe, sarta oelah
 9 deukeut ka lawang imahna; 'soepaja
 sipat kaadjenan maneh koe maneh oe-
 lah dibikeun ka deungeun-deungeun,
 djeung taoen maneh oelah dibikeun ka
 10 noe sasangkëleng; 'soepaja noe sedjen
 oelah sareubeuh koe kakoewatan maneh,
 sarta beunang maneh hese-tjape oelah
 11 aja di imah noe lijan; 'tëmahna maneh
 haharëgoengan, ^a samangsa awak ma-
 neh djeung daging maneh geus datang
 12 ka bejak; 'bari maneh ngomong; Lah,
 naha aing teh geuleuh kana pamëpërih,
 djeung hate aing tjoewa kana pangwa-
 13 rah; 'sarta aing teu ngadenge ka pa-
 patah goeroe aing, djeung aing teu njon-
 dongkeun tjeuli ka noe magahan ka aing!
 14 'Aing teh bis-bis tjilaka badis di tËngah
 pakoempoelan djeung padjëmoehan.

^a Look. 15: 16.

15 Koedoe nginoem tjai ti gorowong ma-
 neh sorangan, nja tjai ngotjor ti djero
 16 soemoer diri maneh. 'Naha tji-njoesoe
 maneh koedoe ngaloemprah ka loeloe-
 roeng, soesoekan tjai koedoe ngijih-
 17 ngajah ka pasar-pasar? 'Eta teh sing
 keur diri maneh woengkoel, sarta oelah
 keur noe sedjen miloe djeung maneh.
 18 'Tji-boelakan maneh sing kabërkahan;
 sarta ^a sing boengah koe pamadjikan
 19 maneh ti ngongora; 'lir oentjal matak
 njaäh, ëmbe tjadas matak loetjoe; sing
 seubeuh maneh koe soesoena sapanan-
 20 djangna; sing kairid koe kanjaahanana
 salalawasna. 'Djeung keur naon maneh,
 anaking! rek kairid koe awewe sedjen,
 sarta ngarangkoel pangkon noe lijan?
 21 'Karana ^b djalana djalma aja di pajoe-
 neun sotja Pangeran, sarta koe andjeun-
 na ditimbang-timbang salakoe-lampah-
 22 na. 'Djalma doraka ^c tangtoe karingkoes
 koe kasalahanana, sarta ditjékël koe
 23 talining dosana. 'Manehna pipaehueun
 sabab koerang pamëpërih, sarta pika-
 irideun koe kagëdan kapalanganana.

^a Goer. 9: 9. ^b Aj. 14: 16; 34: 21. ^c Djab. 7: 17.

PASAL 6.

Eh anaking! ^a oepama maneh nang-
 goeng batoer, geus nëpakkeun leu-
 2 ngeun maneh pikeun noe sedjen, 'nja
 maneh teh karidjët koe omong biwir

maneh, karingkoes koe tjatoer soengtoet
 3 maneh: 'moedoe kijeu nja pilampaheun
 atoech, anaking: seg leupaskeun diri, da
 maneh teh geus asoep ka leungeun ba-
 toer; geura leumpang, rëndahkeun diri,
 bari ngagoegoedjég ka batoer maneh
 4 teja. 'Panon maneh ^b oelah dibikeun
 sasarean, djeung biwir mata maneh oelah
 5 sina léljépan. 'Geura ngaleupaskeun
 diri, tjara mēntjék ngaleupaskeun ma-
 neh ti leungeun [noe moro], djeung sa-
 pērti manoeck ti leungeun toekang ta-
 heun.

a p. 11: 15; 20: 16. *b* Djab. 132: 4.

6 Eh, noe ngédoel! geura leumpang ka
^a sireum, ilikan lakoe-lampahna, sarta
 7 masing pintēr. 'Ari eta teh teu bogata
 eun kapala, pangoeroes atawa pama-
 8 rentah; 'kitoe ge njawiskeun pirēdjeki-
 eunana dina oesoem halodo, ngoempoel-
 keun pihakaneunana dina oesoem diboe-
 9 wat. 'Sabaraha pililaeunana deui maneh,
 noe ngédoel, nja rek ngéděng bae? iraha
 maneh nja pihoeodangeun tina heés ma-
 10 neh? 'Meueus-meueus ^b heés, meueus-
 meueus léljépan, meueus-meueus sida-
 11 kěp bari ngéděng: 'heg datang kamiski-
 nan maneh tjara begal, djeung panga-
 boetoech maneh sapērti djalma noe njikěp
 pakarang.

a p. 30: 25. *b* p. 24: 33.

12 Manoesa noe bangkawarah, djalma
 noe doraka, loemakoena ^a bengkok bi-
 13 wir; 'matana ^b dipake koetjap-kitjeup,
 soekoena dipake ngomong, ramona dipa-
 14 kake tandjak-toendjoek. 'Noe di sadjěro
 hatena kabehna teu moepakat; manehna
 sapandjangna ngarang kagorengan,
 15 djeung sok njijeun pipasejaeun. 'Pedah
 kitoe kěntjěng pisan pidatangeun bala-
 hina; tangtoe ngadak-ngadak manehna
 diroeksakkeun, sarta moal beunang ditja-
 geurkeun.

a p. 4: 24. *b* p. 10: 10.

16 Ijeu gēněp pėrkara noe djadi kageu-
 leuh Pangeran, malah toedjoech noe djadi
 17 kagiroek manahna: 'nja eta ^a panon
 loehoer, letah palsoe, djeung leungeun
 18 noe ngoetjoeurkeun gėtil teu salah; 'hate
 noe ngarang pakarėpan doraka; ^b soe-
 koe noe gagantjangan moeroe kana ka-
 19 gorengan; 'saksi palsoe, noe ngaloewar-
 keun bohong, sarta djalma noe njijeun
 pipasejaeun doeloer pada doeloer.

a p. 21: 4; 30: 13. *b* p. 1: 16.

20 Eh anaking! ^a sing ngadjaga parentah
 bapa, djeung oelah ninggalkeun papakon

21 indoeng maneh. 'Tjangtjjangkeun dina
 hate maneh salalawasna; ^b kongkorong-
 22 keun dina beuheung maneh. 'Samangsa
 maneh keur leumpang, tangtoe maneh
 koe eta ditoejoen; samangsa maneh keur
 sasarean, tangtoe maneh koe eta diraksa;
 sarta ari maneh geushoedang, tangtoeeta
 23 mitoetoer ka maneh. 'Karana parentah
 teh ^c damar, djeung papakon teh tjahja,
 sarta pangwarahna pamėpėrih teh dja-
 24 lan kahiroepan; 'matak ngaraksa ka
 maneh ^d ti awewe goreng, ti loemas-la-
 25 misna letah si bangsa lijan. 'Poma ma-
 neh sadjěro hate oelah kapintjoet koe
 kageulisanana; sarta maneh oelah beun-
 26 nang koe biwir matana. 'Karana tina
 lantaran awewe noe djadi dajang, ^e djal-
 ma sok datang ka boetoech rėdjėki; sarta
 awewe ranjedan moro-moro pati moelja.
 27 'Koemaha djalma noe njokot seuneu dina
 kandoenganana, naha papakeanana moal
 28 kahoeroe? 'Atawa koemaha djalma bisa
 leumpang dina roehak roehaj, naha soe-
 29 koena hanteu toetoeng? 'Nja kitoe pisan
 djalma noe mandjangan pamadjakan ba-
 toer; saha-saha noe njabak ka eta, moal
 30 teu disiksa. 'Paling moal dikadjeunkeun,
 ana maling soepaja tjoekoep dirina, la-
 31 moen keur kalempahan. 'Ana kapanggih,
 koedoe ngaganti toedjoech patikėlaneun;
 sababandaan pangeusi imahna koe eta
 32 koedoe dibikeun. 'Saha-saha noe ngara-
 njed ka awewe, koerang pikir; djalma
 noe migawe kitoe ngaroeksakkeun di-
 33 rina. 'Tangtoe manggih balahi djeung
 kahinaan, sarta wiwirangna moal di-
 34 leungitkeun. 'Karana ^f timboeroe sala-
 kina tangtoe sewot, sarta moal make
 35 karoenja keur poėan malės. 'Moal dae-
 keun narima panėboes, naon oge; sarta
 moal ngaroedjoeakan, sanadjan maneh
 ngagėdekeun pamere.

a p. 1: 8. *b* p. 8: 3;
 7: 5. *c* Djab. 119: 105. *d* p. 5: 3; 7: 5. *e* p. 5: 10.
f 4 Moesa 5: 14.

PASAL 7.

Eh anaking! estoekun pamagahan ka-
 2 mi, sarta parentah kami koe maneh
 ampihan di diri maneh. 'Koedoe nga-
 3 raksa parentah kami, tangtoe maneh
 hiroep; kitoe deui ka papakon kami,
 4 ^a sapērti ka siki mata maneh. 'Tjang-
 tjangkeun ^b dina ramo maneh; toelis-
 keun dina papan hate maneh. 'Kapin-
 tėran koe maneh basakeun doeloer,

sarta pangartian sēboet koelawarga;
 5 'soepaja maneh koe eta diraksa ^c ti
 awewe sedjen, ti noe litan, noe omonga-
 nana loemas-lamis. ^a Djab. 17:8. ^b 2 Moesa
 13:9; 5 Moesa 6:8. ^c p. 6:24.

6 Karana kami ^a keur mēlong tina djan-
 dela imah kami, nja tina sarigsig kami.
 7 'Seug kami nendjo di noe barodo, ka-
 tangen koe kami di lalaki ngarora aja
 8 hidji boedjang koerang pikir. 'Lar nga-
 liwat di loeloeroeng, pēlēbah pepengko-
 lanana, ngalengkahna ^b djalan ka imah
 9 eta awewe; 'wantji sareupna, ninggang
 poēna geus boerit, mēnēran geus peu-
 ting pisan sarta poēk mongkleng. 'Ho-
 10 reng aja hidji awewe njampeurkeun ka
 dinja, dangdanan dajang, sarta tjaring-
 11 tjing hatena. 'Eta teh ^c ngoelajaban
 djeung basangkal; soekoena hanteu tji-
 12 tjing di djēro imahna. 'Los ka loelo-
 roeng, los ka pasar-pasar, sarta ngado-
 13 doho di pēlēbah sakoer pepengkolan.
 14 'Kēk boedjang teja koe eta ditjēkēl, pek
 ditjjoem, sarta ngomong ka dinja bari
 15 njiyeun kandēl beungeutna: 'Koering
 keur aja ^a koerban panarima; dintēn
 16 ijeu koering nēkanaan nadar. 'Kitoe noe
 mawi koering ka loewar, sēdja mapag-
 keun ka andjeun, sēdja gēmēt nejang-
 17 salira andjeun; tah, andjeun geus kapēn-
 18 dak. 'Randjang koering koe koering
 geus diamparan pramedani, alkētip kan-
 19 teh Mēsir. 'Énggon koering koe koering
 geus dikepretan ēmoer, garoe sarēng
 20 kajoe manis. 'Mangga, oerang sing wa-
 rēg sosonoan sarēng koering dongkap
 ka isok; oerang soeka-soeka djalan
 21 bobogohan; 'karana salaki parēng teu
 aja di imah, keur njaba, djalan djaoeh
 22 pisan; 'mawa radjoet dieusi oewang;
 pimoelangeunana ka imah ^c dina tang-
 gal boelan poernama. - 'Boedjang teja
 kasimpangkeun koe kalobañn elmoe eta
 awewe, kagambang koe loemas-lamis
 23 biwirna. 'Pada-harita keneh manehna
 leumpang noetoerkeun eta awewe, tjara
 sapi asoep ka pameuntjitan, djeung sa-
 pērti noe paloeng keuna pitapak baris
 24 pamēpērih; 'datang ka kawajana diboe-
 tjatkeun koe djamparing; nja sapērti
 manoeq roeroesoehan kana djirēt, tapi
 teu njahoēun jen eta teh matak tjilaka
 njawana. ^a Hak. 5:28. ^b p. 5:8. ^c p. 9:13.

^d 3 Moesa 7:11. ^e Djab. 81:4.

24 Mana ajeuna, anaking! darengekeun
 kami, djeung rarēgēpkeun pamagahan
 25 biwir kami. 'Hate maneh poma oelah
 njimpang ka djalan awewe kitoe; poma
 oelah sasab njorang djalan-djalanna.
 26 'Karana reja pisan noe kasabēt ngadja-
 loprak koe noe kitoe; estoe beunangna
 27 maehan loba katjida. 'Imahna ^a djalan
 ka énggon noe paeh, nja moedoen ka
 pangkeng-pangkeng maot. ^a p. 2:18; 9:18.

PASAL 8.

Naha ^a Kapintēran lain sok ngagēro,
 sarta Pangartian lain sok njowara?
 2 'Di poentjak ^b énggon laloehoer sisi
 djalan, dina oenggal-oenggal tēpoeng
 3 djalan eta teh ngadég. 'Di gigireun pant-
 o-panto, di katja-katja nagara, lēbah pa-
 ranti asoep ka lawang-lawang, eta teh
 4 njēloek: 'Éh, sakoer lalaki! kami nga-
 gēro ka maraneh; sarta kami njowara
 5 ka sakabeh anak Adam. 'Éh, noe ba-
 rodo! koedoe pada boga akal; djeung
 maraneh, noe garēdjoel! koedoe pada
 6 tērang pikir. 'Geura darengekeun, sabab
 kami rek njaoerkeun pērkara noe poen-
 djoel-poendjoel; sarta kami pangangah
 7 biwir teh rek ngaloewarkeun noe saes-
 toe-estoena. 'Karana langit kami bakal
 8 ngoetjapkeun kajaktian; da kadorakañ
 kagiroek biwir kami. 'Sakabeh pamaga-
 9 han biwir kami sabēnēr-bēnērna; taja
 pisan noe tibalik atawa bengkok. 'Sa-
 10 dajana tēroes moenggoeh ka noe boga
 pangarti, sarta saestoe moenggoeh ka
 11 noe geus manggih kanjaho. 'Geura tam-
 panan pamēpērih kami, ^c oelah bogoh
 kana perak; sarta tampanan kanjaho,
 12 manan hajang kana ēmas kapilih! 'Ka-
 rana kapintēran aloes ti batan intēn
 mirah; djeung sakabeh noe sok dipake
 kasoeka taja pisan noe nanding eta.
^a p. 1:20. ^b p. 9:3. ^c p. 3:14; 16:16.

12 Ijeu kami Kapintēran saimah reu-
 djeung akal, sarta kami manggih ka-
 13 njaho djeung sagala ingētan. 'Sijem
 koe Pangeran, ^a nja eta migeuleuh kana
 kagorengan; ati adigoeng, djeung ka-
 magoengan, kitoe deui djalan kagore-
 ngan, sarta biwir teu moepakat, koe
 14 kami dipikageuleuh. 'Kami noe boga
 tarekah djeung kapintēran noe sadjata-
 na; nja kami noe djadi pangartian; nja
 15 kami noe boga kawasa. 'Koe lantaran

kami radja-radja ngaradjaän, djeung pangkat-pangkat njarangking kaadilan; koe lantaran kami kapala-kapala ngapalaän, kitoe deui menak-menak, saka-beh bae hakim-hakim noe aja di boemi. 'Kami njaäh ka noe njaäh ka kami; sarta noe gëmët nejangn kami, tangtoe kami kapanggih. 'Kasoegihan ^b djeung kahormatan aja di kami; barang noe awet, kitoe deui kabënëran. 'Boewah kami aloes ti batan emas, nadjan ti emas pangaloesna; sarta hasil kami ngoengkoelan perak kapilih. 'Kami leumpang dina djalana kabënëran, di têngah-têngah djalana noe téroes djeung hoe-koem; 'soepaja kami ^c ka sakoer noe njaäh ka kami ngamilikkeun anoe sadjatina, djeung soepaja goedangna radjabrana koe kami dipinoehan. *a p. 16: 6.*

b p. 3: 16. c p. 21: 20.

^a Pangeran noe kagoengan kami dina mimiti djalanna, heulaeun sakabeh dadamëlanana, ti tatadina. 'Ti kalanggëngan pisan kami teh dilisahan, ti mimitina, ti memeh aja boemi. 'Keur tatjan aja sagara, kami teh geus digëlارkeun; keur tatjan aja tji-njoesoe bareurat koe tjai. 'Samemeh goenoeng-goenoeng ditjarëblokkeun, heulaeun pasir-pasir kami teh geus digëlارkeun, ^b sabot andjeunna tatjan ngadamël lahan djeung tégال, atawa mimitina lëmahing djagat. 'Keur andjeunna ngadjadikeun langit, kami teh aja di dinja; ^b keur andjeunna ngadégkeun kalang di sakoe-riling sagara; 'keur andjeunna ^c ma-geuhkeun mega-mega di loehoer; keur soemoer sagara rosa ngaboelakna; 'keur laoet ^d koe andjeunna ditangtoskeun watësna, soepaja tjaina oelah ngarëmpak timbalanana; keur andjeunna ngadégkeun padëmen boemi: 'harita ^e kami ngabanding ka andjeunna, djadi patoe-kangan, djeung kami dianggo karësëpan saban-saban poë, sarta soeka-soeka di pajoeneun andjeunna sapa pandjangna; 'nja soeka-soeka teh di sadjagat-boemi andjeunna, sarta karësëpan kami ka bangsa manoesa. *a Aj. 28: 25. b Aj. 26: 10.*

c 1 Moesa 1: 7; 7: 11. d Aj. 38: 6, 10. e Joh. 1: 3; 5: 17.

³² Mana ajeuna, anaking! darengekeun kami; karana bagdja tëmën djalma, noe ngarestoekeun djalana kami. 'Darenge-keun pamëperih, sarta masing palintër;

³⁴ poma oelah ditampik. 'Bagdja tëmën manoesa, noe ngadengekeun kami, sarta ngadjaga hareupeun panto kami saban-saban poë, noenggoe-noenggoe dina ti-
³⁵ hang lawang kami. 'Karana ^a saha-saha manggih kami manggih hiroep, sarta dianggo kasoeka koe Pangeran. 'Sabalikna, saha-saha noe ngadosa ka kami mah, nganujaja ka dirina; sakabeh noe geuleuh ka kami njaraäh ka maot. *a p. 3: 13.*

PASAL 9.

Kapintëran geus ngadégkeun gëdongna, sarta geus natahan tihangna noe toe-
² djoeah, 'geus meuntjitan peupeuntjitanana, geus ngabaoeran anggoerna, ma-
³ lah geus natakeun medjana; 'geus miwarangan landjang-landjangna, sarta ngondangan ^a ti pëntjloet énggon la-
⁴ loehoer di nagara; [saoerna]: 'Saha-saha djalma noe bodo, geura njimpang ka dijeu! Ari ka noe koerang pikir saोजना:
⁵ 'Hijap ka darjeu, geura pada ngahakan kahakanan kami, sarta ngarinoem ang-
⁶ goer beunang kami ngabaoeran! 'Koedoe pada ninggalkeun kabodoan, tangtoe maraneh hiroep; sarta koedoe pada loe-
⁷ mampah dina djalana pangartian. 'Saha-saha noe mëperih ka toekang moek, beubeunanganana kahinaän; sarta noe ngawarah ka djalma doraka, matak tja-
⁸ tjad dirina. 'Oelah ngawarah ^b ka toekang moek, bisi geuleuhur ka maneh; koedoe ngawarah ka djalma pintër, tang-
⁹ toe njaäheun ka maneh. 'Koedoe njamboeng ka noe pintër, ^c tangtoe beuki pintër; koedoe mere njaho ka noe bënëer,
¹⁰ tangtoe tambah elmoena. 'Mimitina kapintëran ^d nja eta sijeun koe Pangeran; sarta njaho ka noe Langkoeng Soetji
¹¹ nja eta pangartian. 'Karana ^e koe lantaran kami poë maneh tangtoe direjaän, sarta maneh tangtoe ditambahan taoen
¹² hiroep. 'Oepama maneh pintër, nja maneh pintër teh ^f keur diri maneh; sarta oepama maneh djadi toekang moek, nja maneh woengkoel noe pinanggoe-
¹³ ngeun. *a p. 8: 2. b p. 15: 12; 19: 25. c Mat. 25: 29. d Aj. 28: 28; p. 1: 7. e p. 3: 2, 16. f Aj. 22: 2.*

¹³ Ari kabodoan ibarat ^a awewe gëdjoel nja ngoelajaban, sarta teu njahoëun naon-naon. 'Eta teh dijoekeun di hareupeun lawang imahna, dina korsi, di énggon la loehoer di nagara, 'bari ngondangan

noe ngaliwat di djalan, nja ka sakoer noe
 16 saestoe lampahna; [pokna]: 'Saha-saha
 djalma noe bodo, geura njimpang ka
 dijen! Sarta ka noe koerang pikir omong-
 17 na: 'Tjai ^b beunang maling sok amis,
 djeung roti boeni-boeni sok ngeunah.
 18 'Ari noe bodo teu njahoëun, jen ^c djalma
 noe di dinja teh paraeh; ondanganana
 asoep ka djoerang énggon noe maot.

a p. 7: 11. b p. 20: 17. c p. 7: 27.

PASAL 10.

Ijeu siloka Soeleanan.

^a Anak pintër ngaboengahkeun bapa;
 sabalikna anak gédjoel mah nganalang-
 sakeun indoengna. *a p. 15: 20.*
 2 ^a Radja-brana kadorakaän taja mang-
 paätna; sabalikna kabënëran mah nga-
 loepoetkeun tina maot. *a p. 11: 4.*
 3 Djalma bënëer koe Pangeran tara
 disiuu langlajuseun; ari hawa-napsoe
 djalma daroraka mah koe andjeunna
 disoentroengkeun.
 4 ^a Noe digawe këndor leungeun tangtoe
 miskin; sabalikna leungeun noe garëtol
 mah ngabeungharkeun. *a p. 12: 24.*
 5 Ari noe ngoempolkeun dina oesoem
 halodo anak binangkit; sabalikna noe
 djëmpling dina oesoem diboewat mah
 anak matak era.
 6 Kabërkahan toemërap ka sirah noe
 bënëer; sabalikna soengoet noe daroraka
 mah kalipoetan panganijaja.
 7 ^a Ingëtan ka noe bënëer matak moe-
 dji soekoer; sabalikna ngaran noe da-
 roraka mah tereh boeroek.
a Aj. 13: 17; Djab. 112: 6.
 8 Noe pintër hate soeka narima tim-
 balan; ari noe paloeng biwir mah tang-
 toe tigédëboeg.
 9 ^a Noe loemakoe kalawan satëmëna
 loemakoena së nang ati; sabalikna noe
 ngabengkokkeun djalanna mah tangtoe
 katara. *a p. 28: 18.*
 10 Noe koetjap-kitjeup panon njijeu ka-
 soesah; sarta noe paloeng biwir tangtoe
 tigédëboeg.
 11 ^a Soengoet noe bënëer ibarat soemoer
 kahiroepan; sabalikna soengoet noe da-
 roraka mah tangtoe kalipoetan panga-
 nijaja. *a p. 13: 14.*
 12 Kageuleuhan ngahoedangkeun paseja;
 sabalikna ^a kanjaahan mah noetoe pan-
 niskara kamasjatan. *a 1 Kor. 13: 7; 1 Petr. 4: 8.*

13 Dina biwir noe boga pangarti kapang-
 gih kapintëran; ^a ari noe koerang pikir
 mah tongtongna koedoe didatangan
 panggëboeg. *a p. 26: 3.*

14 Noe palintër ngampihan kanjaho;
 dëmi biwir noe paloeng mah deukent
 kana karoeksakan.

15 ^a Banda noe beunghar minangka na-
 garana noe reugreug; sabalikna karoek-
 sakan noe malarat mah nja eta kamin-
 kinanana. *a p. 18: 11.*

16 Panggawe djalma bënëer noengtoen
 kana hiroep; sabalikna kahasilan noe
 doraka mah noengtoen kana dosa.

17 ^a Noe ngestoekeun pamëpërih aja dina
 djalan kahiroepan; sabalikna noe uing-
 galkeun pangwarah mah njasabkeun
 maneh. *a p. 13: 18.*

18 Noe noetoe pan kageuleuhan, nja eta
 biwir bohong; sarta noe ngaloewarkeun
 oepat-soemoewat, nja eta gédjoel.

19 ^a Noe loba omong tara tinggal ma-
 sijat; sabalikna noe mëngkëk biwirna
 mah binangkit. *a Goer. 5: 1, 2.*

20 Letah noe bënëer ibarat perak kapi-
 lih; ari hate noe daroraka mah teu sa-
 pira adjina.

21 Biwir noe bënëer njoekoepan djalma
 reja; sabalikna noe paloeng mah paraeh
 bawaning koerang pikir.

22 Bërkah Pangeran, nja eta noe nga-
 beungharkeun; sarta koe andjeunna teu
 ditjampoeran kasoelah.

23 ^a Migawe karoetjahan koe noe gédjoel
 dipake kaelinan; pon kitoe keneh ka-
 pintëran koe djalma noe boga pangarti.
a p. 15: 21.

24 Kasijeun djalma doraka, nja eta pisan
 noe bakal ngadatangan ka dinja; sarta
 kahajang djalma balënëer tangtoe dipa-
 parinkeun.

25 ^a Lamoen angin topan njoerang, lës
 noe doraka euweuh; sabalikna noe bënëer
 mah ibarat padëmen langgëng. *a p. 14: 32.*

26 Sapërti tjoeka kana hoentoe, djeung
 sapërti haseup kana panon, nja kitoe
 pisan noe ngëdoel ka noe nitahna.

27 ^a Sijeun koe Pangeran matak nam-
 bahan oemoer; sabalikna taoen noe da-
 roraka mah dirjoetkeun. *a p. 4: 10.*

28 ^a Pangharëpan noe balënëer djadi ka-
 boengahan; sabalikna pangharëpan noe
 daroraka mah tangtoe leungit.

a Djab. 112: 10; p. 11: 7.

- 29 Djalan Pangeran minangka benteng
ka noe satëmenna; tatapi pangroeksa-
kan ka noe njarijeun kadorakaän.
- 30 ^a Noe bënër moal tidjalikeuh sala-
langgëngna; dëmi noe daroraka mah
^b hamo matoeh di boemi. *a p. 24: 16.*
b p. 2: 22.
- 31 Biwir noe bënër ngabidjilkeun ka-
pintëran; ari letah teu moepakat tang-
toe dibasmi.
- 32 Biwir noe bënër njahoëun noe matak
soeka; sabalikna soengoet noe daroraka
mah kanjahona ngan noe teu moepakat.

PASAL 11.

- Paradjoe ^a palsoe kagiroek Pangeran;
dëmi batoe noe djédjég mah kasoe-
kana. *a p. 16: 11; 20: 10.*
- 2 ^a Datang angkoeh, datang wiwirang;
sabalikna noe rarëndah mah direudjeu-
ngan kapintëran. *a p. 16: 18.*
- 3 Noe saestoe ditoengtoen koe katëmë-
nanana; sabalikna toekang tjidra mah
diroeksak koe kadjahilanana.
- 4 ^a Banda taja mangpaätna keur poëan
bëbëndoe; sabalikna kabënëran mah nga-
loepcetkeun tina maot. *a p. 10: 2.*
- 5 ^a Kabënëran djalma noe satëmenna
ngalëmpëngkeun djalanna; sabalikna
noe doraka mah tangtoe laboeh koe
kadorakaän sorangan. *a p. 28: 18.*
- 6 ^a Noe saestoe bakal diloepoetkeun
koe kabënëranana; sabalikna toekang
tjidra mah tangtoe karingkoes koe nap-
soena sorangan. *a p. 5: 22.*
- 7 ^a Ana paeh manoesa doraka, leungit
pangharëpan; estoe pangharëpan noe
garoreng bakal leungit. *a p. 10: 28.*
- 8 Noe bënër didjait ti djëro kasoekë-
ran; ^a sabalikna noe doraka mah aboes
ngaganti eta. *a p. 21: 18.*
- 9 Djalma moenapek ngaroeksakkeun
batoer koe biwir; dëmi noe balënë
didjait koe lantaran kanjaho.
- 10 Mangsa noe balënë djamoega, soeka-
soeka sanagara; sabalikna mangsa noe
daroraka tiwas, tingsarënggak.
- 11 ^a Koe bërkah djalma saestoe nagara
datang ka poendjoel; sabalikna koe bi-
wir noe daroraka mah nagara datang
ka roentoeh. *a p. 28: 12.*
- 12 Noe tjoewa ka batoer koerang pikir;
ari djalma noe boga pangarti sok reph.
- 13 ^a Noe loemampahna oepatan moeka-

- keun rasijah; dëmi noe satoehoe soek-
mana mah noetoeapan përkara. *a p. 20: 19.*
- 14 ^a Lamoen taja pangrigëlkeun pintër,
rahajat tangtoe roeboeh; sabalikna la-
moen loba pangrëmpagan mah, matak
kasalamëtan. *a p. 15: 22.*
- 15 ^a Saha-saha nanggoeng noe sedjen,
tangtoe meunang katjilakaän; sabalikna
noe migeuleuh kana hal nanggël mah,
tangtoe sënang ati. *a p. 6: 1.*
- 16 Awewe matak loetjoe njékël kahor-
matan; ari djalma lalim njékël kabeung-
haran.
- 17 Djalma heman milampah kahadean
ka dirina; sabalikna noe bëngis mah
ngaripoehkeun awak sorangan.
- 18 Noe doraka meunang koelian palsoe;
sabalikna noe njëbarkeun kabënëran
mah pimeunangeun boeroehan sajakti.
- 19 Saha-saha noe mantëp kana kabënë-
ran, asoep kana hiroep; sabalikna noe
ngobrek kana kagorengan mah, moeroe
kana paehna.
- 20 ^a Kagiroek Pangeran noe tibalik hate;
ari kasoekana mah ka djalma noe sa-
tëmenna djalanna. *a p. 12: 22.*
- 21 ^a Saënja-ënjana, noe goreng moal teu
disiksa; dëmi toeroenan noe balënë
mah pirahajoeun. *a p. 16: 5.*
- 22 Awewe noe geulis, tapi njingkir tina
kaprajogaän, nja eta sapërti anting ëmas
dina tjoengoer bagong.
- 23 Kahajang djalma balënë ngan kana
kahadean bae; sabalikna arëp-arëpeu-
nana noe daroraka mah bëbëndoe.
- 24 ^a Aja noe ngawoerkeun, padahal beuki
tambah; sabalikna aja noe tjétjël liwat
ti misti, tapi ngan matak kakoerangan
bae. *a p. 28: 27.*
- 25 ^a Djalma balabah tangtoe djadi lin-
toeh; djeung saha-saha noe njaian, tang-
toe ditjaian deui. *a p. 19: 17; 2 Kor. 9: 6.*
- 26 Saha-saha noe ngëmbërkkkeun gan-
doem, disapa koe djalma-djalma; saba-
likna bërkah toemërap ka sirah noe
ngadjoewal.
- 27 Saha-saha noe gëmët nejangnan kaha-
dean, ^a nijjar kasoekaän; sabalikna noe
ngoepaja kagorengan mah, tangtoe ka-
datangan eta. *a p. 8: 35.*
- 28 Saha-saha noe ngandël kana kabeung-
haranana, nja eta tangtoe roeboeh; ^a sa-
balikna noe balënë mah tantoe pada
moeloes sapërti daoen. *a Djab. 92: 13.*

- 29 ^a Saha-saha noe ngaripoehkeun anak-rabina, bakal ngamilik angin; sarta noe paloeng bakal ngawoela ka noe pintër hatena. ^a p. 15: 27.
- 30 Boewah djalma bënëŕ ibarat tangkal kahiroepan; djeung saha-saha noe pintër, meunangkeun njawa.
- 31 Saénjana, noe bënëŕ meunang balésan di boemi; ^a pon pilalagi noe doraka sarta noe njijeun dosa. ^a 1 Petr. 4: 18.

PASAL 12.

- N**oe soeka kana pamépèrih, soeka kana kanjaho; sabalikna noe geuleuh kana pangwarah mah, estoe bodo.
- 2 Djalma noe hadé koe Pangeran di-anggo kasoeke; sabalikna djalma noe djoelig mah koe andjeunna dihoekoem.
- 3 Manoesa moal pagueuh koe kadorakaän; sabalikna ^a akar djalma balënëŕ mah moal ojag. ^a p. 10: 25.
- 4 ^a Awewe digdjaja minangka makoeta salakina; sabalikna awewe noe matak era mah, kawas aja kasakit boeroek dina toelang salakina. ^a p. 31: 10.
- 5 Pamikir djalma balënëŕ téroes reudjeung hoekoem; ari pirémpeog noe daroraka mah tjidra.
- 6 Omongan noe daroraka ^a ngadodoho gëtiŕ; deui biwir noe saestoe mah ngaloepoetkeun eta. ^a p. 1: 11.
- 7 ^a Noe daroraka dibalik, lés areuweuh; sabalikna imah noe balënëŕ mah ditëtpekeun. ^a p. 14: 11, 32.
- 8 Sing-sing djalma dipoedji noeroetkeun kapintèranana; dëmi noe bengkok hate mah matak tjoewa.
- 9 ^a Mënding noe ngangkeuhkeun diri leutik, sarta boga badega, ti batan noe ngadjenan maneh, tapi koerang rëdjëki. ^a p. 13: 7.
- 10 Noe bënëŕ ngarasanana njawa satona; sabalikna kawélasan noe daroraka mah dëdëglër.
- 11 ^a Saha-saha noe migawe lahanna, piseubeuheun kahakanan; sabalikna noe noeroetkeun djalma lantja-lintji mah, koerang pikir. ^a p. 28: 19.
- 12 Noe doraka kabita koe djaring djalma garoreng; sabalikna akar djalma balënëŕ mah ngabidjilkeun.
- 13 ^a Kamasiatan biwir sok matak ngaridjët diri noe goreng; sabalikna noe bënëŕ mah tangtoe ka loewar ti djëro kasoekeŕan. ^a p. 18: 7.

- 14 ^a Oenggal-oenggal djalma piseubeuheun koe kahadean tina boewah biwirna; sarta pagawean leungeun manoesa pimalikeun deui ka dirina. ^a p. 13: 2.
- 15 Djalan noe paloeng koe rarasaän manehna sorangan lëmpëng; dëmi noe pintër mah ngagoegoe ka papatah.
- 16 ^a Poendoeng noe paloeng harita ge katara; sabalikna noe boga akal mah noetoepan wiwirang. ^a Goer. 7: 9.
- 17 ^a Noe ngaloewarkeun anoe sajakti nganjatakeun noe sabënëŕna; sabalikna saksi palseo mah nganjatakeun tjidra. ^a p. 14: 5.
- 18 ^a Sok aja noe katalandjoeran omong, kawas njolokan koe pëdang; dëmi letah noe palintër mah njageurkeun. ^a Djab. 59: 8; p. 18: 21.
- 19 Biwir sajakti bakal ditëtpekeun salalawasna; sabalikna letah bohong mah sakitjeup mata bae ajana.
- 20 Noe ngarang pitjilakaeun, hatena diënggonan tipeo-daja; sabalikna noe matakahan pisalamëteun mah boga kaboeŕngahan.
- 21 Noe bënëŕ moal keuna katiwasan, naon bae; sabalikna noe daroraka mah tangtoe parinoeh koe katjilakaän.
- 22 Kagirokek Pangeran biwir bohong; ari kasoekana mah ka sakoer noe milampah sajakti.
- 23 ^a Manoesa noe boga akal noetoepan kanjaho; sabalikna hate noe garëdjoel mah ngoewarkeun kapaloengan. ^a p. 13: 16; 29: 11.
- 24 ^a Leungeun noe garëtöl tangtoe moerba; sabalikna noe këndor mah bakal disina koemawoela. ^a p. 10: 4.
- 25 ^a Salëmpang dina hate djalma matak noengkoelkeun eta; ari koe omongan hade hate diboengahkeun. ^a p. 15: 13.
- 26 Noe bënëŕ noengtoen sobatna; dëmi djalan noe daroraka njasabkeun ka dirina.
- 27 ^a Noe këndor moal koengsi ngagoreng boroanana; ari banda manoesa noe pangmoeljana nja kagëtolan. ^a p. 13: 4.
- 28 Dina djalan kabënëŕan ajana hiroep; estoe dina paranti eta njeorang taja maot.

PASAL 13.

Anak ^a pintër ngagoegoe ka pamépèrih bapa; sabalikna toekang mojak mah ditjarekan teu ngawaro. ^a p. 10: 8; 15: 5.

- 2 ^a Oenggal-oenggal djalma pingahakaneum kahadean tina boewah biwirna; dëmi njawa toekang tjidra mah pingahakaneum panganijaja. *a p. 12: 14.*
- 3 ^a Noe ngadjaga soenggoetna ngaraksa njawana; ari noe sok njaploek biwirna mah, tangtoe keuma karoeksakan. *a p. 21: 23.*
- 4 ^a Njawa noe ngëdoel mikahajang, tapi teu ngabogaan; sabalikna njawa noe gëtol mah pilintoeheun. *a p. 12: 27.*
- 5 ^a Noe bënëer mikageuleuh ka omongan bohong; sabalikna noe doraka mah njiyeun noe matak dipikasëngit sarta noe matak wirang dirina. *a Djab. 107: 1.*
- 6 ^a Kabënëeran ngadjaga ka noe satëmenna djalanna; sabalikna kadorakaan mah matak reuntas anoe njiyeun dosa. *a p. 10: 30.*
- 7 ^a Sok aja noe njëmoekeun maneh beunghar, padahal teu boga naon-naon; sok aja noe njëmoekeun maneh miskin, padahal loba bandana. *a p. 12: 7.*
- 8 Kabeungharan djalma sok djadi panëboes patina; dëmi noe miskin mah ditjarekan oge teu ngawaro.
- 9 ^a Tjahja noe balënëer herang pisan; sabalikna damar noe daroraka mah tangtoe dipareuman. *a Aj. 18: 6; p. 24: 20.*
- 10 ^a Angkoeh ngan matak ngajakeun paseja bae; dëmi noe beunang dipapatahan mah boga kapintëran. *a p. 28: 25.*
- 11 ^a Banda asal ti lampah sija-sija pi-soedaen; sabalikna noe ngoempoelkeun satjomot-satjomot mah ngalobaan. *a p. 10: 2.*
- 12 Pangarëp-ngarëp noe dimëngke-mëngke matak njëri hate; sabalikna kahajang noe tinëkanaan mah ^a ibarat tangkal kahiroepan. *a p. 3: 18.*
- 13 Saha-saha noe njoemahkeun ka pangandika, ngaroeksak maneh; sabalikna noe sijeun koe timbalan mah, nja eta tangtoe dibalës.
- 14 ^a Papakan djalma pintër ibarat soemoer kahiroepan; matak njingkir tina ridjëting maot. *a p. 10: 11; 14: 27.*
- 15 Hade pangarti matak meunang koernija; dëmi djalana taroekang tjidra mah rësag.
- 16 Saha-saha noe boga akal digawe sok kalawan kanjaho; ^a sabalikna noe gëdjoel mah ngadadarkeun kapaloengan. *a p. 15: 2.*
- 17 Ari titahan doraka tangtoe tigoebrag kana katjilakaan; ^a sabalikna oetoesan noe satoehoe mah matak njageurkeun. *a p. 25: 13.*
- 18 Kamiskinan djeung kahinaan bagian djalma noe nampik pamëpërih; sabalikna noe ngestoekeun pangwarah mah tangtoe meunang hormat.
- 19 Kahajang noe gens djadi, nja ngeunah kana pikir; ari kagiroek noe garëdjoel mah, nja eta njingkir tina kagorengan.
- 20 Saha-saha leumpang djeung noe palintër, tangtoe djadi pintër; sabalikna noe babatoeran djeung noe garëdjoel mah, tangtoe djadi goreng.
- 21 Noe njarijeun dosa dioebrak-abrik koe katjilakaan; sabalikna noe balënëer mah tangtoe dibalës koe kangeunahan.
- 22 ^a Saha-saha noe hade ngawariskeun ka intjoena; sabalikna arta-banda noe migawe dosa mah ditjadangkeun pikeun noe bënëer. *a Goer. 2: 26.*
- 23 ^a Ngabëdahna djalma marisikin ngajakeun loba rëdjëki; sabalikna sok aja noe tiwas tina teu tëroes djeung hoe-koem. *a Djab. 132: 15.*
- 24 ^a Saha-saha noe teu make panggëboegna, mikageuleuh ka anakna; sabalikna noe njaah ka anakna mah, gëtol mëpërihna ka anak teh. *a p. 3: 12; 23: 13.*
- 25 ^a Noe bënëer dadaharan datang ka seubeuh awakna; sabalikna beuteung noe daroraka mah kakoerangan. *a Djab. 34: 11.*

PASAL 14.

Oenggal-oenggal awewe pintër ngadëgkeun imahna; sabalikna noe paloeng mah ngaroentoeheun imahna koe leungeun sorangan.

- 2 Saha-saha noe loemakoe kalawan saestoena, sijeun koe Pangeran; ^a sabalikna noe serong djalanna mah, njoemahkeun ka andjeunna. *a p. 21: 8.*
- 3 Dina soengoeit noe paloeng aja panggitik kamagoengan; sabalikna noe palintër mah diraksa koe biwirna.
- 4 Tjap-tjap taja sapi, pangokopan bërësih; dëmi tina lantaran kakoewatan sapi loba pisan beubeunangan.
- 5 ^a Saksi noe satoehoe moal bohong; ari noe ngaloewarkeun bohong, nja eta saksi palsoe. *a p. 12: 17.*
- 6 Toekang mojak nijjar kapintëran, tapi

- teu aja; sabalikna noe boga pangarti mah njjar kanjaho babari.
- 7 Geura ingkah ti hareupeun noe gëdjoel; karana maneh moal nangen biwir boga kanjaho.
- 8 ^a Kapintëran noe boga akal ngahartikeun djalanna; sabalikna kapaloengan noe gëdjoel mah tjidra. a p. 4: 25—27.
- 9 Noe paraloeng mokahaän kana kasalahan; ari moenggoeh noe saestoe mah pada diango kasoeka.
- 10 Hate bae noe nganjahoekun dina prihatin dirina; sarta dina kaboengahanana ge noe sedjen teu bisa tjampoer.
- 11 ^a Imah noe daroraka tangtoe ditoempoer; dëmi himah djalma saestoe mah tangtoe moeloes. a p. 12: 7.
- 12 ^a Aja djaln noe koe djalma disangka lëmpëng, tapi toengtoengna mah noengtoen ka maot. a p. 16: 15.
- 13 Tjatjakan keur seuri hate sok njëri; ari toengtoengna kaboengahan kitoe kanalangsaän.
- 14 ^a Saha-saha noe moengkir hate piseubeuheun koe djalanna; kitoe keneh djalma noe hade piseubeuheun tina hal dirina. a p. 12: 14.
- 15 Noe bodo përtjaja sagala omongan; sabalikna noe boga akal mah nëgëskeun tintjakeunana.
- 16 Noe pintër sijeuneun sarta njingkir tina kagorengan; sabalikna noe gëdjoel mah ngadjoedjoer napsoe sarta lalawora.
- 17 Noe babarian napsoe sok migawe kapaloengan; sarta djalma noe djoelig tangtoe dipikageuleuh.
- 18 Noe barodo ngamilik kapaloengan; sabalikna noe baroga akal mah ngama-koetaän maneh koe kanjaho.
- 19 Noe garoreng koedoe pada mëndëk ka hareupeun noe harade; kitoe deui noe daroraka di hareupeun lawang djalma bënër.
- 20 ^a Noe miskin sok dipikageuleuh, nadjan koe sobatna; sabalikna noe mikanjaäh ka noe beunghar mah loba nakër. a p. 19: 4, 7.
- 21 Noe mikatjoewa ka batoer migawe dosa; sabalikna noe mikaroenja ka noe balangsak mah, eta teh bagdja.
- 22 Anoe ngarang kagorengan lain sarsab? sabalikna noe ngarang kahadean mah ^a direudjeungan kahamanan djeung kajaktian. a p. 3: 3.
- 23 Sagala panggawe aja kaoentoengana; dëmi omong biwir mah ngan matak kakoerangan bae.
- 24 Makoeta noe palintër nja kabeungharanana; ari kapaloengan noe garëdjoel mah nja kapaloengan bae.
- 25 Saksi noe sajakti ngaleupaskeun pati; sabalikna noe ngaloewarkeun bohong mah lampah tjidra.
- 26 Sijeun koe Pangeran mawa kasantosaän reugreug; estoe andjeunna djadi panjalindoengan poetra-poetrana.
- 27 Sijeun koe Pangeran ^a ibarat soemoer kahiroepan, matak njingkir tina ridjëting maot. a p. 10: 11; 13: 14.
- 28 Loba rahajat matak ngamoeljakeun ka radja; sabalikna ari kakoerangan koering mah matak ngaroeksakkeun ka ratoe.
- 29 ^a Anoe sabar gëde pangartian; sabalikna noe babarian napsoe mah ngaloehoerkeun kapaloengan. a p. 16: 32; Goer. 10: 4.
- 30 Hate tjageur matak hiroep kana badan; sabalikna ati dëngki mah matak boeroek toelang-toelang.
- 31 ^a Noe nganjaja ka noe malarat ngahinakeun ka noe ngadamël eta; sabalikna noe mikaroenja ka noe miskin mah ngahormat ka andjeunna. a p. 17: 5; 19: 17.
- 32 ^a Noe doraka bakal dibowang koe kagorenganana; sabalikna noe bënër mah samangsa paeh boga panjalindoe-ngan. a p. 10: 25.
- 33 Kapintëran reureuh dina hate noe boga pangarti; sabalikna noe aja dina batin djalma garëdjoel mah tereh kanjahoan.
- 34 Kabënëran noe ngaloehoerkeun bangsa; sabalikna dosa mah matak djadi katjëlään ka djalma-djalma.
- 35 Abdi noe binangkit koe radja dipikasoeuka; sabalikna noe matak era mah tangtoe dibëndon.

PASAL 15.

Pangdjawab ^a leuleus njirakeun panas ati; sabalikna omongan njogok mah matak ngahoedangkeun napsoe. a p. 25: 15.

- 2 ^a Letah noe palintër ngoetamakeun kana kanjaho; sabalikna soengoeut noe garëdjoel mah ngaboelakkeun kapaloengan. a p. 12: 23; 13: 16.

- 3 ^a Sotja Pangeran neutep ka sambarang énggon, ningalikeun anoe goreng anoe hade. *a Aj. 34: 21; Djab. 33: 13.*
- 4 Katjageuran letah ^a ibarat tangkal kahiroepan; sabalikna kadjahilan letah mah matak djaheut kana soekma. *a p. 3: 18.*
- 5 Anoe paloeng tjoewa ka paměpėrih bapana; sabalikna noe ngestoekeun pangwarah mah nandakeun boga akal.
- 6 ^a Dina imah djalma bėnėr aja kamoektian gėde; sabalikna kahasilan djalma doraka mah mawa karipoehan. *a p. 3: 33.*
- 7 Biwir noe palintėr ngawoekeun kanjaho; dėmi hate noe garėdjoel mah lain kitoe.
- 8 ^a Koerban djalma daroraka kagiroek Pangeran; sabalikna panėda djalma saestoe mah kasoekana. *a Djab. 34: 16; p. 21: 27.*
- 9 Djalan djalma doraka kagiroek Pangeran; sabalikna noe ngobrek kana kabėnėran mah koe andjeunna dipikasil.
- 10 Paměpėrih noe matak tjilaka pikeunaenn ka noe ninggalkeun djalan; sahasaha noe geuleuh kana pangwarah, tangtoe mėngke paeh.
- 11 ^a Énggon noe maot sarta djeung djoerang ngagėlar di pajoeneun Pangeran; geus soemawonna hate anak Adam. *a Aj. 26: 6.*
- 12 ^a Toekang mojak tara njaėheun ka noe ngawarah ka manehna; moal leumpang ka noe palintėr. *a p. 9: 8.*
- 13 ^a Hate boengah ngabejarkeun boedi; sabalikna tina kasoesian hate mah soekma ngėnėseun. *a p. 17: 22.*
- 14 Hate noe boga pangarti nejanan kanjaho; sabalikna soengoet noe garėdjoel mah ngangonan maneh dina kapaloeangan.
- 15 Sakabeh poėna noe balangsak saroesah; sabalikna soeka hate mah ibarat panghadjatan noe teu pėtot-pėtot.
- 16 ^a Mėnding saeutik kalawan sijeun koe Pangeran, ti batan radja-brana gėde, tapi dibarėngan karoeseohan. *a Djab. 37: 16; p. 16: 8.*
- 17 ^a Mėnding kahakanaan lab-lalaban, soepaja kalawan kanjaėhan, ti batan sapi beunang ngalėbėng, tapi dibarėngan kageuleuhan. *a p. 17: 1.*
- 18 ^a Djalma panasati sok ngaja-ngajakeun paseja; sabalikna noe sabar mah ngėrtakeun padoe. *a p. 29: 22.*
- 19 Djalan noe ngėdoel ibarat pagėr tjoetjoek; sabalikna djalan djalma saestoe mah ngėmplong.
- 20 ^a Anak pintėr ngaboengahkeun bapa; sabalikna manoesa gėdjoel mah njoemahkeun indoengna. *a p. 10: 1; 17: 21.*
- 21 ^a Kapaloengan koe noe koerang pikir dipake kaboengahan; sabalikna djalma noe boga pangarti mah loemampahna lėmpėng. *a p. 10: 23.*
- 22 ^a Boeroeng pikarėpeun, ari teu make raragėman; sabalikna lamoen loba pangrėmpagan mah, tangtoe tinėknan. *a p. 11: 14.*
- 23 Djalma sok meunang kaboengahan tina pangdjawab biwirna; ^a ari omongan noe ninggang dina piwaktoeėunana, tjatjap koe matak soeka. *a p. 25: 11.*
- 24 Djalan kahiroepan bras ka loehoer baris noe binangkit, soepaja njingkir ti naraka di handap.
- 25 ^a Imah noe aradigoeng koe Pangeran tangtoe diraboet; sabalikna watėr randa mah koe andjeunna tangtoe ditėtėpkeun. *a p. 12: 7.*
- 26 Pikiran goreng kagiroek Pangeran; ^a sabalikna omongan noe matak rėsėp mah barėrėsih. *a p. 21: 24.*
- 27 ^a Saha-saha noe ngarah kaentoengan nista, ngaripoehkeun anak-rabina; sabalikna noe mikageuleuh ka pamere mah pihiroepeun. *a p. 1: 19.*
- 28 Hate djalma bėnėr mikir-mikir pingadjawabeun; sabalikna soengoet noe daroraka mah ngaboelakkeun kagorengan.
- 29 ^a Djaeoh pisan Pangeran ti noe daroraka; sabalikna panėda djalma balėnėr mah koe andjeunna dimakboel. *a Joh. 9: 31.*
- 30 Tjahja panon matak ngaboengahkeun ati; ^a ari bedja hade matak ngalintoehkeun toelang. *a p. 25: 25.*
- 31 Tjeuli noe ngagoegoe ka pangwarah kahiroepan bakal ngėnggon di tėngah noe palintėr.
- 32 Noe nampik paměpėrih, sasat mitjeun njawa sorangan; ^a sabalikna noe ngagoegoe ka pangwarah mah meunang pikir. *a p. 10: 17.*
- 33 ^a Sijeun koe Pangeran, nja eta paměpėrihing kapintėran; sarta karėndahan heulaeun kahormatan. *a p. 1: 7; 18: 12.*

PASAL 16.

- Manoesa ^a sok pëta-pëta hate; tapi pangdjawab letah datangna ti Pangeran. ^{a p. 19: 21.}
- ² ^a Sakabeh djalan djalma koe pangrasana sorangan bërësih; tapi Pangeran noe nimbang sagala roh. ^{a p. 21: 2.}
- ³ ^a Pagawean maneh sanggakeun ka Pangeran; ari kitoe mah sagala pikarëpeun maneh tangtoe didjadikeun. ^{a p. 3: 5, 6.}
- ⁴ Sadaja dadamëlan Pangeran aja sabakoe-sabakoena; tjatjakan djalma doraka ge baris poë katjilakaän.
- ⁵ ^a Kagiroek Pangeran sakoer noe angkoeh hatena; saënja-ënjana, eta teh moal teu disiksa. ^{a p. 6: 16, 17; 11: 21.}
- ⁶ Kahemanan djeung katëmënan sok djadi lantaran ngaleungitkeun kasalahan; sarta sijeun koe Pangeran matak njingkir tina kagorengan.
- ⁷ Moen djalan djalma dianggo kasoeka koe Pangeran, nadjan moesoeh-moesoehna ge koe andjeunna tangtoe dirapihkeun djeung manehna.
- ⁸ ^a Mënding saeutik kalawan kabënëran, ti batan laba kahasilan teu tëroes djeung hoekoem. ^{a p. 15: 16.}
- ⁹ ^a Hate manoesa mikiran djalanna; tapi Pangeran mënërkeun lengkahna. ^{a Jer. 10: 23.}
- ¹⁰ Pitoewah aja dina lambe radja; bahamna moal njalahan dina ngahoekoeman.
- ¹¹ ^a Timbangan djeung taradjoe noe sabënërna kagoengan Pangeran; sakabeh batoe kantong nja dadamëlan andjeunna. ^{a 5 Moesa 25: 13; p. 11: 1.}
- ¹² Kagiroek radja-radja milampah kadorakaän; karana panglinggihan dipaguhkeunana koe kabënëran.
- ¹³ Kasoeka radja-radja nja biwir noe sabënërna; saha-saha ngomong noe saestoena, tangtoe dipikaasih.
- ¹⁴ ^a Bëndoe radja sasat piwarangan baris njokot pati; tapi koe djalma noe pintër bëndoe teh disirnakeun. ^{a p. 19: 12.}
- ¹⁵ Tjahja pameunteu radja matak hiroep; djeung kasoekana lir mega ^a hoedjan pandeuri. ^{a Aej. 29: 23.}
- ¹⁶ ^a Meunang kapintëran koe aloes ti batan ëmas; sarta meunang pangartian oentjoel ti batan perak. ^{a p. 8: 10.}
- ¹⁷ Djalan djalma saestoe nja eta njingkir tina kagorengan; saha-saha noe ngadjaga djalanna ngaraksa njawana.

- ¹⁸ ^a Kamagoengan heulaeun karoeksakan, sarta pikir angkoeh heulaeun laboeh. ^{a p. 11: 2; 17: 19.}
- ¹⁹ Mënding handap pikir reudjeung noe balangsak, ti batan ngabagi djarahan reudjeung noe adigoeng.
- ²⁰ ^a Saha-saha noe njarëgëpkeun ka pangandika, tangtoe manggih kahadean; djeung saha-saha noe ngandël ka Pangeran, eta teh bagdja. ^{a p. 3: 5; 13: 13.}
- ²¹ Saha-saha noe pintër hate disëboet boga pangarti; sarta amis biwir matak nambahan elmoe.
- ²² ^a Pangartian minangka soemoer kahiroepan ka noe boga; sabalikna pamëpërih noe paraloeng mah nja kapaloengan. ^{a p. 10: 11.}
- ²³ ^a Hate djalma pintër ngabinangkitkeun soengoetna, sarta nambahan elmoe dina biwirna. ^{a p. 10: 32; 15: 7.}
- ²⁴ Pamagahan noe matak rësëp ^a ibarat atjning madoe, amis kana njawa, toer matak tjageur kana toelang. ^{a Djab. 19: 11.}
- ²⁵ ^a Aja djalan noe koe djalma disangka lëmpëng, tapi toengtoengna mah noengtoen ka maot. ^{a p. 14: 12.}
- ²⁶ Ponjona toekang koeli ngabantoe ka manehna digawe; karana soengoetna ngagëntak-gëntak ka manehna.
- ²⁷ Djalma bangkawahar noegaran katjilakaän; sarta dina biwirna ibarat seu-neu ngagoedag.
- ²⁸ Djalma teu moepakat sok njijeun pipasejaeun; ^a sarta noe istorian sok ngabëngkahkeun sobat ande. ^{a p. 17: 9.}
- ²⁹ Djalma nganijaja sok ngawoedjoek ka batoer, sarta dibawa leumpang ka djalan noe teu hade.
- ³⁰ ^a Noe meureumkeun panonna, mikiran noe teu moepakat; noe ngabalëmkeun biwirna, ngalampahkeun kagorengan. ^{a p. 6: 12, 13.}
- ³¹ ^a Boeok bodas djadi makoeta aheng pisan; kapanggihna dina djalan kabënëran. ^{a p. 20: 29.}
- ³² Mënding sabar ti batan përkosa; sarta mënding kawasa ka diri sorangan ti batan meunangkeun nagara.
- ³³ Ari dadoe dialoengkeun kana lahoenan; dëmi sapoetoesanana mah ti Pangeran.

PASAL 17.

Mënding ^a sahoewapeun toehoer dibalëngan kagënanan, ti batan saimah

- pinoeh koe beunang meuntjit kalawan padoe. a p. 15: 17.
- 2 Badega noe binangkit pimoerbaeun ka poetra noe matak era, sarta pikabagianeun warisan tjampoer djeung doeloer-doeloer.
- 3 Panglëboeran baris perak, djeung paprapen pikeun emas; ^a dëmi noe njoba-njoba kana hate mah nja Pangeran. a Djab. 66: 10.
- 4 Djalma goreng ngarëgëpkeun ka biwir doraka; sarta noe bohongan ngadengekeun ka letah matak tjilaka.
- 5 ^a Noe mojak ka noe miskin ngahinakeun ka noe ngadamël eta; sarta noe boengah koe hal balahi moal teu disiksa. a p. 14: 31; 24: 17.
- 6 Makoeta djalma karolot, nja eta intjoe; sarta përhijasan anak-anak, nja eta sëpoech-sëpoechna.
- 7 Noe boereng teu patoet boga biwir leuwih; komo teuing menak boga biwir bohong.
- 8 Pamere koe pangrasa noe nampa ibarat intën matak loetjoe; ka mana bae noedjoena, sok loeloes.
- 9 ^a Noe noetoepan kamasijatan mambrih kanjaahan; sabalikna noe ngagoegat-goegat përkara mah sok ngabëngkahkeun sobat ande. a p. 10: 12; 16: 28.
- 10 Panjarek leuwih njërëp ka noe boga pangarti, ti batan noe gëdjoel ditenggeulan saratoes kali.
- 11 Djalma goreng ngan nejaungan piman-tangoeleun; mana ka eta teh tangtoe didatangkeun piwarangan noe dëdëglër.
- 12 Anggoer djalma paämprok djeung biroewang noe ditjokot anakna, ti batan paämprok djeung noe gëdjoel sadjéro kapaloenganana.
- 13 ^a Saha-saha djalma malës hade koe goreng, katjilakaan moal njingkir-njingkir ti imahna. a Roem 12: 17; 1 Petr. 3: 9.
- 14 ^a Mimitina paseja saibarat noe ngaboborkeun tjai; koe sabab eta, memeh gër tjerewed, ingkeun bae padoe teh. a p. 20: 3.
- 15 ^a Saha-saha ngabënërkeun noe doraka, atawa njalahkeun noe bënër, doewanana ge kagiroek Pangeran. a 5 Moesa 25: 1; p. 24: 24.
- 16 Keur nahaon leungeun djalma gëdjoel rek mawa balandja baris meuli kapintëran, ongkoh teu boga pikir?
- 17 Ari sobat njaahëun sapapandjangna, sarta doeloer didjoeroekeunana keur baris dina kasoekëran.
- 18 ^a Manoesa koerang pikir noe nëpakkeun leungeun, noe daek djadi pananggël, nanggoeng batoer. a p. 6: 1; 22: 26.
- 19 Saha-saha noe soeka paseja, soeka masijat; ^a djeung saha-saha noe ngaloehoerkeun lawangna mambrih karoeksakan. a p. 16: 18.
- 20 Saha-saha noe bengkok hate moal manggih djamoega; djeung saha-saha noe tibalik letah, tangtoe tigoebrag kana katjilakaan.
- 21 Saha-saha ngajoegakeun noe gëdjoel, matak nalangsa dirina; bapa noe boereng moal pibogaheun.
- 22 ^a Hate boengah ibarat tamba matak tjageur; sabalikna soekma ngënës mah matak ngagaringkeun baloeng. a p. 15: 13.
- 23 Noe doraka njokot paroeroeba tina kandoengan, baris njerongkeun djalan hoekoem.
- 24 Di hareupeun djalma noe boga pangarti aja kapintëran; sabalikna panon noe gëdjoel mah aja di toengtoeng boemi.
- 25 ^a Anak gëdjoel matak njëri angën ka bapana, sarta matak prihatin ka noe ngadjoeroekeun inja. a p. 19: 13.
- 26 Ngadënda ge ka noe bënër hanteu hade; kitoe keneh neunggeul ka menak-menak tina kaestoeanana.
- 27 ^a Noe mëngkëk piomongeun boga kanjaho; sarta noe tiis soekma estoe djalma noe boga pangartian. a Jak. 1: 19.
- 28 Tjatjakan noe paloeng ge, ^a ana repëh diangkën pintër; saha-saha noe meungpeukan biwirna, diangkën boga pangarti. a Aj. 13: 5.

PASAL 18.

Saha-saha noe misahkeun maneh, mambrih noeroetkeun kabajang sorangan, sarta ngaroempak sagala kapintëran noe sadjatina.

- 2 Noe gëdjoel teu soekaeun kana pangartian; kasoekana ngan moeka-moekakeun hate sorangan.
- 3 Tjap-tjap datang noe doraka, datang deni katjëlaän; sarta kahinaan dibarëngan kawirangan.
- 4 ^a Omongan ti biwir djalma ibarat tjai djëro-djëro; soemoer kapintëran ibarat waloengan ngaboelak. a p. 20: 5.

5 ^a Hanteu hade njéngkatkeun beungent djalma doraka, njerongkeun djalma bènér dina ngahoekoeman.

a 3 Moesa 19:15; p. 24:23.

6 Biwir noe gédjoel sok pipiloéùn kana padoe; djeung soengoenana sok ngagéro, menta dirina diperekkep.

7 ^a Soengoenoe noe gédjoel matak ngaroeksakkeun ka manehna, sarta njawana sok karidjët koe biwirna sorangan.

a p. 10:14; 13:3.

8 ^a Omongan noe istorian ibarat kaha-kanaan ngarennah, sarta noe kitoe sok aboes kana beuteung, ka djérona pisan.

a p. 26:22.

9 Sanadjan noe méléntjing oge dina pagaweanana djadi doeloer ka toekang ngaroeksak.

10 ^a Padjénengan Pangeran ibarat panggoeng reugreug; saha-saha noe bènér moeroe ka eta, sarta dirahajoekkeun.

a Djab. 18:3; 61:4.

11 ^a Banda noe beunghar minangka nagarana noe reugreug; sarta ibarat koeta noe loehoer dina tjétaänana.

a p. 10:15.

12 ^a Heulaeun karoeksakan hate djalma sok angkoeh; sarta karëndahan heulaeun kahormatan.

a p. 15:33; 16:18.

13 Saha-saha noe malésan omong memeh ngadenge, eta teh lampah paloeng, sarta noe kitoe meunang wirang.

14 ^a Soekma djalma nahankeun panjakitna; tapi soekma noe ngénès mah, saha noe pinjéngkatkeuneun?

a p. 15:13.

15 Hate noe boga pangarti meunang kanjaho; sarta tjeuli noe palintër nejangn kanjaho.

16 ^a Pamere manoesa matak ngomberan ka manehna, sarta matak ngadeuheuskeun manehna ka pajoeneun noe gèdegède.

a p. 17:8; 21:14.

17 Noe ti heula dina padoena sok sémoe bènér; seug datang lawanna, sarta mariksa ka manehna.

18 Dadoe sok ngeunreunkeun padoe, sarta sok njapih anoe pada bédas.

19 Doeloer noe didjjeun teu ngeunah sok toekoeh ti batan nagara noe reugreug; sarta hal paséndatan sok saperti toelak karaton.

20 ^a Oenggal-oenggal djalma beuteungna pisenbeuheun tina boewah soengoenana; nja djalma teh pisenbeuheun tina hasil biwirna.

a p. 12:14; 13:2.

21 Maot djeung hiroep ^a aja di kawasa letah; saha-saha noe njaäh ka eta, tangtoe ngahakan boewahna.

a Jak. 3:6—12.

22 ^a Saha-saha noe manggih pipamadjikaneun, manggih kahadean, sarta tanda dianggo kasoeka koe Pangeran.

a p. 19:14.

23 Noe miskin ngomongna noenoehoen, ari noe beunghar mah ngadjawabna béngis.

24 Djalma noe reja sobatna sok njilakakeun sorangan; ^a tapi sok aja sobat noe ngarakétan ti batan doeloer.

a p. 17:17; 27:10.

PASAL 19.

Ménding ^a noe miskin, anoe loemampah djeung satéménna, ti batan anoe bengkok biwir, katoeroeg-toeroeg gédjoel.

a p. 28:6.

2 Eta ge hanteu hade, boga nijat teu kalawan kanjaho; sarta noe roesoeh tening nja soekoe, migawe dosa.

3 ^a Kapaloengan manoesa mengkolkeun djalanna; kari-kari hatena sok gérégèteun ka Pangeran.

a Jak. 1:13—15.

4 ^a Banda nambahan sobat loba pisan; sabalikna noe malarat mah sok datang ka pisah djeung sobatna.

a p. 14:20.

5 ^a Saksi palseo moal teu disiksa; sarta noe ngaloewarkeun bohong, moal rahajoe.

a 5 Moesa 19:18, 19.

6 ^a Loba pisan noe noenoehoen ka pajoeneun menak; djeung sakabeh ge hajang njobat ka djalma berehan.

a p. 29:26.

7 ^a Noe miskin dipikageuleuh koe sakabeh doeloerna; pon pilalagi sobatna ngadjaoehan ti manehna; ari manehna ngoedag djangdji, bét euweuh.

a p. 14:20.

8 Saha-saha noe nejangn pikiran, njaäh ka njawana; saha-saha noe ngaraksa pangartian, tangtoe manggih kahadean.

9 ^a Saksi palseo moal teu disiksa; sarta noe ngaloewarkeun bohong, tangtoe tiwas.

a p. 19:5.

10 Noe gédjoel teu patoet kaméngahan; ^a komo teuing abdi marentah ka kapala-kapala.

a p. 30:22; Goer. 10:7.

11 Kapintèran manoesa matak njabarkeun atina; sarta matak moelja ka manehna ari diliwat kamasijatan.

12 ^a Béndoe radja ibarat ngahaoengna singa ngora; sabalikna kasoekana mah lir tji-iboen dina djoekoet.

a p. 16:14; 20:2.

- 13 ^a Anak gédjoel matak balahi ka bapana, sarta tjerewedna awewe ibarat botjor teu eureum-eureum. *a p. 10: 1; 27: 15.*
- 14 Imah djeung babandaan djadi warisan ti kolot; ^a démi pamadjikan noe binangkit mah pasihan ti Pangeran. *a p. 31: 10.*
- 15 ^a Ngédoel matak karagragan kapidélan; sarta djalma noe kéndor témahna langlajeuseun. *a p. 21: 25.*
- 16 Saha-saha noe ngaraksa timbalan, ^a ngaraksa njawana; saha-saha noe padoelian ka djalanna, pasti pipaheun. *a Loek. 11: 28.*
- 17 ^a Saha-saha noe mikaroenja ka noe malarat, ngindjeumkeun ka Pangeran; sarta kahadeanana koe andjeunna tangtoe dibalès ka dinja. *a p. 22: 9; Goer. 11: 1.*
- 18 ^a Anak maneh pèpèrih, tina sabab aja pangharépan; ugan maneh oelah ngadjoengdjoengkeun diri maehan ka dinja. *a p. 22: 15.*
- 19 Saha-saha noe gède ambék, tangtoe njandang siksaa; karena sanadjan koe maneh diloeuotkeun oge, ka-hareupna koedoe deui-deui bae.
- 20 Koedoe ngagoegoe ka papatah, djeung tarima pamèpèrih, soepaja maneh djadi pintèr dina panoengtoengan maneh.
- 21 ^a Di djéro hate djalma reja pisan pikarèpeun; démi pangèrsa Pangeran mah, nja eta noe pitétèpeun. *a Djab. 33: 10.*
- 22 Noe djadi matak manoesa dipikarèsèp, nja eta kahemananana; sarta mending noe miskin ti batan djalma bohongan.
- 23 ^a Sijeun koe Pangeran noengtoen kana hiroep; sarta matak ngénggon seubeuh, moal kadatangan tjilaka. *a Djab. 34: 10.*
- 24 Noe ngédoel njojolkeun leungeunna kana piring; dipendoerkeun kana soengtoetna ge hanteu.
- 25 ^a Koedoe meupeuh ka toekang mojak, matak noe bodo meunang akal; djeung koedoe ngawarah ka noe boga pangarti, tangtoe ngahartikeun kanjaho. *a p. 21: 11.*
- 26 Saha-saha noe ngaroeksak bapa, atawa noendoeng indoeng, estoe anak noe matak era sarta matak wirang.
- 27 Eh anaking! geura eureum ngagoegoe ka pamèpèrih noe mawa sasab tina pamagahan kanjaho.
- 28 Saksi bangkawarah mokahaan ka hoe-koem; sarta soengtoet noe daroraka ^a ngaléglég kagorengan. *a Aj. 15: 16.*

- 29 ^a Geus sadja hoekoeman pikeun taroekang mojak, kitoe deui pangrangket pikeun tonggong noe garédjoel. *a p. 26: 3.*

PASAL 20.

- Tji-anggoer djadi toekang mojak, sarta arak djadi toekang roesoeh; ari sahasaha noe kasaroenng di djéro eta teh, hanteu pintèr.
- 2 ^a Kabaloewasan ti radja ibarat ngahaoengna singa ngora; saha-saha noe nijjeun pibèndoeunana, migawe dosa noe matak tiwas dirina. *a p. 19: 12.*
- 3 ^a Matak hormat ka djalma njégh padoe; démi saha-saha noe paloeng mah sok rèsèp papadoean. *a p. 17: 14.*
- 4 Noe ngédoel teu njamboet pedah oesoem tiris; mangke djadjalok dina oesoem diboewat, tapi teu beubeungan.
- 5 ^a Pikarèpeun dina hate djalma ibarat tjai djéro-djéro; kitoe ge koe djalma noe boga pangarti kasijoeuk bae. *a p. 18: 4.*
- 6 Salobana manoesa hidji-hidji pada ngowarkeun kahemanan sorangan; ^a démi djalma noe satoehoe, saha noe pimanggiheun? *a Aj. 14: 4.*
- 7 Noe bènr loemampah dina katémnanana; ^a anak-intjoena pandeuricunana tangtoe pada bagdja. *a Djab. 112: 2.*
- 8 Radja, noe linggih dina korsi pangadilan, ^a ngaboerisatkeun koe sotjana sakoer anoe goreng. *a p. 20: 26.*
- 9 ^a Saha noe bisa njéboet kijeu: Aing geus njetrakeun hate, aing bèrsih, euweuh dosa? *a Aj. 4: 17; Goer. 7: 20.*
- 10 ^a Batoe doewa roepa, atawa takèran doewa roepa, doewanana ge kagiroek Pangeran. *a 5 Moesa 25: 13.*
- 11 Sanadjan boedak nandakeun koe kalakoeanana, lampahna bèrsih djeung saestoe atawa hanteu.
- 12 ^a Tjeuli noe ngadenge, djeung panon noe ngadenleu, doewanana ge damélan Pangeran. *a 2 Moesa 4: 11; Djab. 94: 9.*
- 13 ^a Oelah rèsèpan mah, bisi maneh miskin; nja panon maneh masing beunta, tangtoe maneh seubeuh hakan. *a p. 19: 15.*
- 14 Goreng! goreng! tjarek noe meuli; démi geus toeloej mah, seg moedji maneh.
- 15 Aja émas sarta loba pisan mirah; ^a démi barang noe estoe moelja mah, nja eta biwir noe boga kanjaho. *a p. 8: 11.*
- 16 ^a Lamoen aja noe nanggoeng noe se-

- djen, tjokot pakena; sarta djinisna djejeun gade tina sabab noe lijan. *a p. 17: 18; 27: 13.*
- 17 *a* Roti djalan palseo rasa djalma ngeunah; dëmi ahirna mah soengoetna pinoeih koe keusik. *a p. 9: 17.*
- 18 *a* Pikarëpeun poegoehna koe lantaran babadamaian; milampah pérang koedoe sing asak rëmpoegan. *a p. 15: 22; 24: 6.*
- 19 *a* Noe loemampahna opepatan moekoeun rasijah; mana oelahi rek patjam-poer djeung noe sok njaploek biwir. *a p. 11: 13.*
- 20 *a* Saha-saha noe njapa ka bapana atawa ka indoengna, nja eta damarna tangtoe dipareuman, diganti koe poék boetarata. *a 2 Moesa 21: 17; p. 30: 17.*
- 21 *a* Warisan noe digeroenggoesoeih keur barangmimiti, nja eta panengtoengnana moal dibërkahan. *a p. 28: 20.*
- 22 *a* Oelah ngomong: Aing dek malës kagorengan; koedoe ngarëp-ngarëp ka Pangeran, tangtoe njalamëtkeun ka maneh. *a p. 17: 13; 24: 29; Roem 12: 17.*
- 23 *a* Batoe doewa roepa kagiroek Pangeran; sarta taradjoek palseo hanteu hade. *a p. 20: 10.*
- 24 *a* Langkah djalma ti Pangeran; koemaha manoesa pibisaeun tërang dina djalanna? *a p. 16: 9.*
- 25 *a* Minangka ridjët ka manoesa goe-goeup njëboet: Ijeu teh soetji; ari geus prak nadar, kakara nimbang-nimbang. *a Goer. 5: 4.*
- 26 Radja noe pintër *a* ngaboerisatkeun noe daroraka, sarta disina digelengan roda. *a p. 20: 8.*
- 27 *a* Soekma manoesa minangka damar ti Pangeran, nitik-nitik sagala kamar di djëro batin. *a 1 Kor. 2: 11.*
- 28 Kahemanan djeung kajaktian ngadjaga ka radja; sarta panglinggihanana ditangeuj koe kahemanan.
- 29 Përhijsan djalma baroedjang, nja eta kakoewatanana; sarta kamoeljaän djalma karolot, *a* nja eta boeok bodas. *a p. 16: 31.*
- 30 Ngarangket wani bohak matak ngabërësihkeun kagorengan; estoe ngagë-boeg matak ngabërësihkeun kamar-kamar di djëro batin.
- ka mana bae noe koe Pangeran dikër-sakeun. *a Djab. 33: 15.*
- 2 *a* Sakabeh djalan djalma koe pang-rasana sorangan lëmpëng; tapi Pangeran noe nimbang sagala hate. *a p. 16: 2.*
- 3 *a* Ngalampahkeun kabënëran djeung kaadilan kapilih koe Pangeran alah batan koerban. *a 1 Sam. 15: 22.*
- 4 *a* Loehoer panon, djeung goemëde hate, estoe damar djalma daroraka dosa bae. *a Djab. 101: 5.*
- 5 *a* Pamikir djalma gëtol noengtoen woengkoel kana leuwihan; sabalikna saha-saha noe roesoeh teuing mah, moeroe woengkoel kana kakoerangan. *a p. 10: 4; 20: 21.*
- 6 Ngoempoelkeun radja-brana koe lantaran letah palseo, ibarat halimoen noe kakëboetkeun koe angin; [noe milampah kitoel] njijar pati. *a p. 10: 2; 1 Tim. 6: 9.*
- 7 Pangaroeksak noe daroraka sok mawamawa dirina; sabab arëmboeungeu ngalampahkeun hoekoem.
- 8 Djalan djalma dosa oewak-ivëk; ari moenggoeh noe bërësih mah, lakoe-lampahna lëmpëng.
- 9 *a* Mënding dijoe di toengtoeng soehoenan, ti batan babarëngan djeung pamadjikan tjerewedan saimah reudjeung. *a p. 21: 19; 25: 24.*
- 10 Njawa djalma doraka mikahajag kana kagorengan; batoerna ge teu manggih koernija dina panon manehna.
- 11 *a* Lamoen toekang moek dikiksa, noe bodo djadi pintër; sarta lamoen noe pintër dipapatahan, tangtoe nampunan kanjaho. *a p. 19: 25.*
- 12 Noe bënë ngawaskeun ka imah noe doraka, eukeur noe daroraka digëbroeskeun kana katjilakaän.
- 13 Saha-saha noe njojokan tjeulina, ëmboeng ngadenge ngadjëritna noe malarat, nja eta sabalikna mëngke sasambat, tapi moal dikaboel.
- 14 *a* Pamere di noe boeni ngalëmpërkeun doeka; sarta paroeroeba dina kandoengan ngalëdjarkeun ambëk rosa. *a p. 17: 8.*
- 15 Ngalampahkeun hoekoem djadi kaboe-ngahan djalma noe bënë, tatapi karoe-sakan ka sakoer noe njijeun kadorakaän.
- 16 Manoesa noe sasab ti djalan kapintëran, pireureuheun di pakoempoelan noe paraeh.
- 17 *a* Saha-saha noe rësëpan kana ka-

PASAL 21.

Hate *a* radja aja di panangan Pangeran saperti waloengan tjai; dibënëркеun

- boengahan, pidjadiem djalma boetoe; djeung saha-saha noe rësëpan ka tji-anggoer djeung minjak, moal djadi beunghar. *a p. 23: 20.*
- 18 "Noe doraka pipanëboeseun noe bënër; sarta toekang tjidra pigagantieun djalma saestoe. *a p. 11: 8.*
- 19 "Mënding tjitjing dina tanah soewoeng, ti batan babarëngan djeung pamadjukan tjerewedan sarta poendoengan. *a p. 21: 9.*
- 20 Di djero pangtjitjingan noe pintër aja radja-brana matak rësëp, sarta minjak; sabalikna manoesa noe gëdjoel mah ngalëglëg sipat kitoe.
- 21 Saha-saha noe ngobrek kana kabënëran djeung kana kahamanan, tangtoe manggih hiroep, kabënëran djeung kahormatan.
- 22 "Noe pintër ngoenggahan nagara djalma përkosa, sarta ngaroeboehkeun benteng noe koe eta diandëlkeun. *a p. 24: 5.*
- 23 "Noe ngaraksa biwirna djeung letahna, ngaraksa njawana, diloeppetkeun tina kasoeckëran. *a p. 13: 3.*
- 24 Saha-saha noe angkoeuh tjirigih, ngaranna toekang mojak; tingkah-polahna kalawan kaleberan angkoeuh.
- 25 "Napsoe djalma ngëdoel tangtoe mah ehkeun ka dinja; karena leungeunna ëmboeng digawe. *a p. 13: 4.*
- 26 Sapopoë eta teh boga hawa-napsoe; "sabalikna noe bënër mah barangbere, sarta teu ngoretkeun. *a Djab. 37: 26.*
- 27 "Koerban noe daroraka matak giroek; geus poegoeh lamoen disangka-keun kalawan nijat goreng. *a p. 15: 8.*
- 28 "Saksi noe ngabohong tangtoe tiwas; sabalikna djalma noe tëmën ngadenge mah bakal mitjatoer saëndëngna. *a p. 19: 5.*
- 29 Koe djalma doraka beungeutna didjijeun kandël; ari moenggoeh noe saestoe mah, nja eta mageuhkeun djalanna.
- 30 Taja kapintëran, djeung taja pangartian, sarta taja tarekah baris ngalawan ka Pangeran.
- 31 "Koeda disadijakeun baris poëan përang; dëmi noe kagoengan oenggoel mah, nja Pangeran. *a Djab. 33: 17.*
- 2 "Noe beunghar djeung noe miskin paämprok; kabeh ge damëlan Pangeran. *a p. 29: 13.*
- 3 "Noe boga akal sok tégës ka pibajaeun, seug njoempoet; sabalikna noe barodo mah madjoe bae, toeloej njandang lara. *a p. 27: 12.*
- 4 Karëndahan djeung sijeun koe Pangeran, gandjaranana kabeungharan, kahormatan, sarta hiroep.
- 5 Dina djalan djalma bengkok reja boerang, reja djirët; saha-saha noe ngaraksa njawana, ngadjaoehan ti eta.
- 6 Koedoe magahan ka boedak noeroetkeun djalanna; dimana geus kolot oge moal njingkir ti dinja.
- 7 Noe beunghar moerba ka noe mariskin; sarta noe ngindjeun djadi kawoela djalma noe ngindjeumkeun.
- 8 "Saha-saha noe njëbarkëun kagorengan, mëngke miboewatan katjilakaän; sarta panggëboeg napsoena mëngke roek-sak. *a Aj. 4: 8; Gal. 6: 7.*
- 9 "Saha-saha noe balabah, nja eta tangtoe dibërkahan; karena njidëkahkeun ti rëdjëkina ka noe malarat. *a p. 11: 25.*
- 10 Toekang mojak djongklokkeun, tangtoe paseja ka loewar; djëp padoe djeung ngahihina eureun.
- 11 Saha-saha noe soeka bërësih hate, noe biwirna matak loetjoe, radja noe djadi sobatna.
- 12 Sotja Pangeran ngadjaga kanjaho; ari omongan toekang tjidra koe andjeunna disina reuntas.
- 13 "Tjarek noe ngëdoel: Aja singa di loewar; koela sijeun dipodaran di têngah loeloeroeng! *a p. 26: 13.*
- 14 "Soenggoet awewe sedjen ibarat piloewang djëro; saha-saha noe dibëndon koe Pangeran, tigoebrag ka dinja. *a p. 23: 27.*
- 15 "Kapaloengan katjangtjan dina hate boedak; "tapi koe panggëboeing pamëpërih didjaoehkeun ti dinja. *a p. 23: 13.*
- 16 Saha-saha noe nganijaja ka noe malarat, hajang ngalobakeun bandana, kitoe deui noe mere ka noe beunghar, ngan matak kakoerangan bae.
- 17 "Tjeuli maneh tjondongkeun, sarta dengekeun piwoeroek djalma palintër; djeung hate maneh sing titen ka kanjaho kami. "Karana matak rësëp,

PASAL 22.

Kasëboetkeun "hade, oentjoel ti batan kabeungharan gëde; sarta koernija leuwih ti batan ëmas-perak. *a Goer. 7: 1.*

17 "Tjeuli maneh tjondongkeun, sarta dengekeun piwoeroek djalma palintër; djeung hate maneh sing titen ka kanjaho kami. "Karana matak rësëp,

lamoen koe maneh diampihkeun di djéro batin; tangtoe pada tétép sarejana dina biwir maneh. 'Noe matak kami mere njaho ka maneh ajeuna, nja ka diri maneh pisan, noe dipalar soepaja maneh ngandél ka Pangeran. 'Saénjana, noe koe kami ditoeliskeun pikeun maneh teh pamoestoengan piveroek, eusina patah djeung kanjaho; 'noe dipalar nganjaho keun ka maneh katangtoeanana pamagahan sajakti, soepaja maneh bisa ngabalésan omongan sajakti ka noe nitah diri maneh.

a p. 2: 2; 4: 20.

22 ^a Maneh oelah ngarimah ka noe malarat, sabab eta teh malarat; djeung oelah ngarémpak noe balangsak ^b dina lawang; 'karana Pangeran tangtoe ^c mangngoeroeskeun prakarana, sarta noe ngarimah ka eta, tangtoe koe andjeunna dirampas njawana.

a p. 14: 31.

^b 5 Moesa 16: 18; Aj. 5: 4. c p. 23: 11.

24 Maneh oelah babatoeran djeung ahli ambék, sarta oelah reureudjeungan djeung djalma panasan ati; 'bisi maneh noeroetan lampahna, sarta ngadatangkeun ridjét ka njawa maneh.

26 ^a Maneh oelah kabilang ka noe nanggél batoer atawa ka noe nanggoeng hoetang. 'Oepama maneh teu boga keur majar, pinaoneun ditjokot pangheusan maneh noe dikédéngan?

a p. 11: 15; 17: 18.

28 ^a Maneh oelah ngowahan watés baheula, beunang njiieun karoehoen maneh.

a 5 Moesa 27: 17; p. 23: 10.

29 Tijap-tijap maneh nendjo djalma noe mahir dina pagaweanana, tangtoe pi-ajaeun di pajoeneun radja-radja; moal pi-ajaeun di hareupeun djalma hina.

PASAL 23.

Lamoen maneh keur ngarijoeng dahar djeung noe kawasa, koedoe tégés pisan ka noe di hareupeun maneh. 'Djeung koedoe ngantélkeun peso kana beuheung maneh, oepama maneh djadi toekang ³ réwog. 'Oelah résép ka panjoegoehanana; karana kahakanan sipat bohong eta teh.

4 ^a Oelah njoesahkeun maneh hajang beunghar; tjoelkeun pangartian maneh.

5 'Naha maneh dek ngahibérkeun panon maneh ka sipat kitoe? da tereh moesna; karana eta teh tangtoe njiieun djang-djang keur dirina, saperti galoedra noe hibér ka langit.

a p. 27: 24.

6 Maneh oelah ngahakan kahakanan djalma noe sirik-pidik, djeung oelah ré-sép ka panjoegoehanana. 'Karana sa-koemaha pikirna sadjéro atina, nja kitoe watékna. Omongna ka maneh: Mangga dahar-leueut! tapi hatena mah teu ngareudjeungan ka maneh. 'Hoewap maneh noe geus dihakan, meureun koe maneh dicoetakkeun deui; sarta omongan maneh noe soemejah moebadir.

9 ^a Maneh oelah mitjatoer malar kadenge koe noe gédjoel; karana tangtoe njoemahkeun kana kapintéran omongan maneh.

a p. 9: 8.

10 ^a Maneh oelah ngowahan watés baheula, djeung oelah ngasoepan lahan pahatoe. 'Karana Poerah ngadjait eta langkoeng kawasa; ^b andjeunna tangtoe mangngoeroeskeun prakarana ka maneh.

a p. 22: 28. ^b p. 22: 23.

12 Hate maneh datangkeun kana pamépèrih; kitoe deui tjeuli maneh kana pamagahan kanjaho.

13 ^a Oelah tinggal mépèrih ka boedak; lamoen koe maneh diteunggeulan koe panggéboeg, moal pipaeheun. 'Ana ^b koe maneh diteunggeulan koe panggéboeg, tangtoe njawana koe maneh diloepoetkeun ti naraka.

a p. 29: 15, 17. ^b p. 22: 15.

15 ^a Eh anaking! oepama hate maneh pintér, tangtoe boengah hate kami, nja diri kami pisan; 'sarta kaboeboewahan kami tangtoe soeka-soeka, lamoen biwir maneh ngomong noe saestoe.

a p. 27: 11.

17 ^a Hate maneh oelah sirik ka noe marigawe dosa; satégésna maneh koedoe aja di djéro sijeun koe Pangeran sapopoè; 'karana saénjana ^b aja alerat, sarta pangharépan maneh moal datang ka dipégatkeun.

a p. 3: 31; 24: 1. ^b p. 24: 14.

19 ^a Eh anaking! maneh koedoe ngadenge, sarta masing pintér; djeung hate maneh sing kébat di djalan. 'Maneh poma-poma oelah kabilang ^b ka noe beuki nginoem anggoer, atawa ka noe beuki njatoe laoek; 'karana saha-saha noe beuki nginoem atawa beuki njatoe, tangtoe djadi miskin; ^c sarta beuki héés matak papakean roewang-rawing.

a p. 4: 10, 11. ^b Roem 13: 13. c p. 20: 13.

22 ^a Masing noeroet ka bapa, noe ngajoegakeun ka maneh; djeung oelah njoemahkeun ka indoeng maneh, ana geus kolot.

a p. 1: 8.

23 ^a Koedoe meuli kajaktian, sarta oelah didjoewal deui; nja meuli kapintéran, pamépèrih, djeung pangartian. *a p. 4: 7.*

24 ^a Bapana noe bènèr tangtoe géraheun liwat-saking; djeung saha-saha noe ngajoegakeun anak pintér, tangtoe boengaeun koe eta. 'Indoeng-bapa maneh sina boengah; anoe ngadjoeroekeun ka maneh sina gérah. *a p. 27: 11.*

26 Eh anaking! hate maneh bikeun ka kami, djeung panon maneh masing soeka

27 ka djalan kami. 'Karana ^a dajang ibarat piloewang djéro; djeung awewe bangsa

28 lijan ibarat soemoer singgét. 'Malah-malah eta teh ^b sok ngadodoho tjara begal, sarta nambah-nambahan anoe tjidra di manoesa. *a p. 22: 14. b p. 7: 12.*

29 Saha teja noe sok alah-alahan? saha teja noe sok adoeh-adoehan? saha teja noe sok paseja? saha teja noe sok gé-géroengan? saha teja noe sok tjatjad teu

karana sabab? saha teja noe sok beureum nja panon? 'Nja sakoer ^a noe lambat-lamboet ngabanding anggoer, djeung sakoer noe koempoel ngarasa-rasa inoeman baهران. 'Oelah nendjoan anggoer

31 tina beureum roepana, tina nembongkeun tjahajana dina loemoer, atawa tina

32 ngotjorna sakitoe téroes. 'Ahirna ngegel saperti oraj, nja njantok tjara oraj santja.

33 'Ret panon maneh nendjo ka awewe-awe

34 awewe sedjen, djeung hate maneh ngomong teu moepakat. 'Sarta maneh pidjadieun saperti noe heés di téngah laoet, djeung tjara noe heés dina tjongo tihang

35 kapal. '[Piomongeun maneh]: Aja noe meupeuh ka aing, tapi aing teu njéri; aja noe merekpek ka aing, tapi koe aing teu karasa; dimana aing geus hoedang, seg dek ditejang deui. *a Jës. 5: 11, 12.*

PASAL 24.

Maneh ^a oelah sirik ka djalma noe garoreng, sarta oelah résèp reureudjeung

2 ngan djeung eta. 'Karana hatena ngan mikir-mikir njiieun karoeksakan, djeung biwirna ngan ngomong-ngomongkeun njiieun kasoesahan. *a p. 23: 17.*

3 Imah diadégkeun koe lantaran kapintéran, djeung dipageuhkeun koe lantaran

4 pangartian. 'Sarta koe lantaran kanjaho kamar-kamarna diareusian koe saroeaning barang noe moelja djeung matak résèp.

5 ^a Djalma noe pintér, djadi bédas; sarta djalma noe boga kanjaho, géde tanaga.

6 'Karana maneh ^b ngalampahkeun pérang maneh koedoe sing asak rérémpoegan; sarta loba pangrémpagan matak kasalamétan. *a p. 21: 22; Goer. 9: 16. b p. 11: 14; 20: 18.*

7 ^a Moenggoeh noe gédjoel kapintéran loehoer teuing; eta di djéro lawang sok tara ngangahkeun soengoetna. *a p. 14: 6.*

8 Saha-saha noe mikir hajang migawe kagorengan, tangtoe ka eta pada njaré-boet toekang djoelig.

9 Pikiran noe paloeng nja dosa; sarta kagiroek manoesa nja toekang mojek.

10 Ari maneh leutik ati keur počan kasoekéran, soekér kakoewatan maneh.

11 ^a Réboet koe maneh djalma noe digoesoer rek dipaehan; ari saha-saha noe daloegdag-daligdeug ka pameuntjitan,

12 koe maneh poma-poma halangan. 'Lamoen maneh ngomong: Saénjana, koela teh teu njaho eta; naha ^b noe nimbang sagala hate teu waspaoseun? sarta noe ngadjaga njawa maneh teu oeningaeun? ^c geus tangtoe andjeunna pimaléseun ka manoesa, noeroetkeun koemaha pagaweanana bae.

a Aj. 29: 12. b p. 21: 2. c Roem 2: 6.

13 Eh anaking! ^a koedoe ngahakan madoe, sabab hade; sarta atjining madoe

14 amis dina langit maneh. 'Nja kitoe maneh koedoe diadjar kapintéran pikeun njawa maneh; ana geus kapanggih koe maneh, sarta ^b geus népi ka aherat, seug pangharépan maneh moal datang ka dipégatkeun. *a p. 25: 16. b p. 23: 18.*

15 Maneh oelah ngintip-ngintip, eh djalma doraka! ka pangtjtjingan djalma noe bènèr; djeung oelah ngaroeksakkeun

16 énggonna. 'Karana ^a noe bènèr, nadjan laboeh toedjoeh kali, hoedang deni hoedang deui; sabalikna noe daroraka mah tangtoe pada tisoesoet kana katjilakaän. *a Aj. 5: 19; Djab. 37: 24.*

17 ^a Maneh oelah boengah, samangsa moesoeh maneh laboeh; sarta samangsa eta tisoesoet, poma hate maneh oelah gérah;

18 'soepaja oelah katingali koe Pangeran; estoe goreng di pajoeneunana, sarta matak andjeunna ngoendoerkeun bendoena ti eta. *a Aj. 31: 29; p. 17: 5.*

19 ^a Maneh oelah panas ati tina sabab bangsat-bangsat; oelah sirik ka noe daroraka; 'karana noe goreng teu meu-

nang aherat; ^b damar noe daroraka tangtoe dipareutan. *a* Djab. 37: 1. *b* Aj. 18: 5;

p. 13: 9.

21 Eh anaking! ^a koedoe sijeun koe Pangeran sarta koe radja; poma oelah
22 tjampoer djeung noe gindi pikir; 'karena balahina ngadak-ngadak pidatangeunana; sarta pitjilakeun eta noe doewa, saha noe njaho? *a* 1 Petr. 2: 17.

23 Ijeu aja deui siloka djalma palintër.

^a Pilih-kasih dina ngahoekoeman han-
24 teu hade. 'Saha-saha noe ngomong ka noe doraka: Maneh teh bënë; nja eta bakal disapa koe bangsa-bangsa, dipi-
25 kengawa koe kaom-kaom; 'sabalikna, sakoer noe njiksa mah ka dinja, ^b pingeu-
naheun; geus tangtoe pada didatangan berkah kahadean. *a* 5 Moesa 1: 17. *b* p. 28: 23.

26 Ngadjawab koe omongan bënë, ibarat njjoem kana biwir.

27 Oeroeskeun heula pagawean maneh di loewar, sarta sadjakeun dina lahan pikeun maneh; kakara maneh njjeun imah keur maneh.

28 Maneh oelah djadi saksi noedoeh ka batoer teu karena sabab; naha maneh dek madaja koe biwir maneh?

29 ^a Oelah ngomong: Sakoemaha si Ane migawe ka aing, nja kitoe aing dek migawe deui ka dinja; ka hidji-hidji djalma aing dek ngabalès noeroetkeun koemaha pagaweanana bae. *a* p. 20: 22; Mat. 5: 25.

30 Kami ngaliwat ka lahan hidji djalma ngédoel, sarta ka këbon anggoer hidji
31 manoesa noe koerang pikir. 'Doemadakan, kabehna ngan walang sangit bae noe ngadjadi, saloewarna kalipoetan koe tjoetjoeke-tjoetjoekean, sarta pagërna batoe geus roentoeh. 'Ana kadjeuneung koe kami, seug ditjatët koe ati; barang koe kami katendjo, seug kami ngalap papatahna. 'Meueus-meueus ^a heës, meueus-meueus lëlëjépan, meueus-meueus sida-
34 këp bari ngédèng: 'heg datang pangambinoan maneh tjara begal, djeung pangaboetoeh maneh sapërta djalma noe njikëp pakarang. *a* p. 6: 10, 11.

PASAL 25.

Ijeu aja deui siloka Soeleman, beunang njoetat abdi-abdi Hiskia, radja Joeda teja.

2 Kamoeljaän Allah teh ^a ngaboenikeun

përkarä; sabalikna kamoeljaän radja-radja mah ngadongdon përkara.

a 5 Moesa 29: 29.

3 Loehoerna langit, djeung djërona boemi, kitoe deui manah radja-radja teu beunang didongdon.

4 Koedoe ngeuweuhkeun tai tina perak, seug ka loewar piburangeun baris kamasan. 'Koedoe ngeuweuhkeun noe doraka ti pajoeneun radja, seug panglinggihanana dipageuhkeun koe kabënëran.

6 Oelah sok moendjoelkeun maneh di pajoeneun radja, djeung oelah mantjat
7 ka paranti noe gëde-gëde; 'karena mënding maneh dilahiran: ^a Sër oenggang ka dijeu, ti batan maneh dihandapkeun di pajoeneun menak, noe katendjo koe panon maneh. *a* Loek. 14: 8.

8 Maneh oelah sok gantjang ka loewar mërkarakeun; bisi maneh dina ahirna migawe koewa-kijeu, lamoen maneh geus diwirangkeun koe lawan maneh.

9 ^a Oeroeskeun prakara maneh reudjeung
10 lawan maneh, ^b tapi oelah moekakeun rasijah noe sedjen; 'bisi noe ngadenge njëla ka maneh; tangtoe maneh dipiomong ten eureun-eureun. *a* Mat. 18: 15. *b* p. 20: 19.

11 ^a Omongan noe ditjatoerkeun ninggang pipërnaheunana, ibarat djëdjëroe-
kan ëmas diwadahan koe talëm perak. *a* p. 15: 23.

12 Saha-saha noe ngawarah sarta pintër, ninggang tjeuli noe ngadenge, nja eta ibarat anting ëmas djeung kangkaloeng ëmas aloes.

13 ^a Oetoesan noe satoehoe diangkën koe noe miwarang sapërta tiis saldjo keur mangsa diboewat; karena njënankeun manah djoeraganana. *a* p. 13: 17.

14 Djalma noe moedji maneh tina pamere palseo, ibarat tëdoeh djeung angin, tapi teu djadi hoedjan.

15 ^a Kapala sok kawoedjoek koe kasarehan, sarta letah leuleus sok motongkeun baloeng. *a* p. 15: 1; 16: 14.

16 Tijap-tijap maneh manggih madoe, kop hakan, tapi sing meudjehna; bisi maneh seubeuh teuing, tangtoe dioetahkeun deui.

17 Soekoe maneh sina tjarang ka imah sobat; bisi sobat datang ka seubeuheun koe maneh, sarta geuleuheun ka maneh.

18 Saha-saha djalma, noe djadi saksi palseo, noeding ka batoer, ^a nja eta ibarat

- gada, djeung pëdang, sarta djamparing seukeut. a Djab. 52: 4; 64: 4.
- 19 Ngandël ka toekang tjidra dina mangsa kasoekeeran, ibarat hoentoe potong djeung soekoe loempoe.
- 20 Saha-saha noe nganjanjikeun njanjian keur soesah hate, nja eta ibarat noe ngalaan papakean keur mangsa tiris; tjoeke ninggang sëndawa.
- 21 ^a Oepama noe geuleuh ka maneh keur kalempohan, koedoe bere kahakanan, sina dadaharan; sarta oepama keur halabhabeun, koedoe bere tjai, sina nginoem; 'karana maneh ari kitoe mah ibarat noempoekeun roehak roehaj dina sirahna; sarta tangtoe dibalës ka maneh koe Pangeran. a Roem 12: 20.
- 23 Angin ti kaler mawa hoedjan; nja kitoe letah boeni mawa beungteu tjaméroet.
- 24 ^a Mënding dijoe di toengtoeng soehoenan, ti batan babarëngan djeung pamadjikan tjerewedan saimah reudjeung. a p. 21: 9, 19.
- 25 Bedja hade ti nagara djaoeh, ibarat tjai tiis ka njawa tjape.
- 26 Djalma bënë, noe datang ka gingsir tina sabab noe doraka, ibarat tji-njoesoe kiroeh djeung soemoer lëtjék.
- 27 ^a Ngahakan madoe loba teuing, hanteu hade; tapi ngadongdon kamoeljaan sipat kitoe, matak hormat. a p. 24: 13.
- 28 ^a Saha-saha djalma, noe teu bisa njandët soekmana, ibarat nagara boengangang, teu koetaän. a p. 16: 32; 29: 11.

PASAL 26.

- Sapërti saldjoë keur oesoem halodo, djeung tjara hoedjan keur oesoem di-boewat, nja kitoe noe gëdjoel teu përnah meunang hormat.
- 2 Sapërti piit poer lapoer, djeung tjara kapimis bër hibër, nja kitoe panjapa noe teu karana sabab moal tinëkanan.
- 3 ^a Pëtjoet baris koeda, kadali baris kalde, ^b ari panggëboeg baris tonggong noe garëdjoel. a Djab. 32: 9. b p. 10: 13; 19: 29.
- 4 ^a Maneh ngadjawab ka noe gëdjoel, oelah noeroetkeun kapaloenganana; bisi maneh oge djadi saroeua djeung eta. a 1 Petr. 3: 9.
- 5 Ngadjawab ka noe gëdjoel koedoe noeroetkeun kapaloenganana; bisi eta boga angkeuh pintër.
- 6 Saha-saha noe ngirimkeun bedja koe lantaran noe gëdjoel, ibarat noe neuk-

- teuk soekoe sorangan, sarta noe nginoem panganijaja.
- 7 Lepet soekoe noe ngempor; nja kitoe siloka dina biwir noe garëdjoel.
- 8 'Tjara noe nalikeun batoe dina bandring, nja kitoe noe mere hormat ka noe gëdjoel.
- 9 Sapërti iteuk kalijage, noe dioengkoelkeun koe leungeun noe mabok, nja kitoe siloka dina biwir noe garëdjoel.
- 10 'Tjara toekang panah noe ngaraheutan saniskara, nja kitoe noe ngoelikeun noe gëdjoel sarta noe ngoelikeun saha bae noe ngaliwat.
- 11 ^a Sapërti andjing malikan oetahna, nja kitoe noe gëdjoel sok mindoan kapaloenganana. a 2 Petr. 2: 22.
- 12 ^a Tjap-tjap maneh nendjo djalma boga angkeuh pintër, aja oge arëp-arëpeun kana pihadeun noe gëdjoel ti batan eta. a p. 29: 20.
- 13 ^a 'Tjarek noe ngëdoel: Aja noe ngagaer di djaln, aja singa di têngah loeloeroeng! a p. 22: 13.
- 14 Sapërti panto galar-gilir dina engselna, nja kitoe noe ngëdoel dina pangheësana.
- 15 ^a Noe ngëdoel njetjolkeun leungeunna kana piring; ari rek dipoendoerkeun ka soengoetna tjapeun. a p. 19: 24.
- 16 Noe ngëdoel sok boga angkeuh dirina pintër alah batan toedjoeh djalma noe bisa ngadjawab lantip.
- 17 Djalma ngaliwat, anoe ngambëk tina hal padoe anoe lain oeroesan sorangan, ibarat noe njékël tjeuli andjing.
- 18 Sapërti noe gelo, noe mësatkeun seuneu, atawa djamparing, atawa noe matak paeh, 'nja kitoe djalma noe ngadaja ka batoer, bari ngomong: Koela teh saénjana panganggoeran bae.
- 20 ^a Lamoen euweuh soeloe, seuneu pareum; sarta lamoen taja noe istori, djëmpe paseja. a p. 22: 10.
- 21 Sapërti arëng geusan roehak roehaj, djeung soeloe geusan seuneu, nja kitoe djalma noe rësëpan paseja geusan njoendoet pipadoeun.
- 22 ^a Omongan noe istorian ibarat kahanakan ngareunah, sarta noe kitoe sok aboes kana beuteung, ka djërona pisan. a p. 18: 8.
- 23 Biwir sono, tapi hate goreng, ibarat wadah sipat taneuh kasapoet tai perak.

24 ^a Noe geuleuh sok njamoer koe bi-
wirna, tapi sadjéro batinna mah eta
25 naheunkeun tipoe. 'Satijap-tijap saneh
ngomougna, poma oelah pértjaja ka ma-
nehna; karana hatena ngandoeng ^b toe-
djoeh pèrkara noe matak giroek.

^a p. 10:18. ^b p. 6:16.

26 Kageuleuhan sok ditoetopan koe lam-
pah ngabobodo; tapi kagorenganana
tangtoe kaboeka dina koempoelan.

27 ^a Saha-saha noe nijjeun pilowang,
tangtoe tigoebrag ka djërona; djeung
saha-saha noe ngadjoengkëlkeun batoe,
nja ka dinja pimalikeunana.

^a Djah. 7:16; Goer. 10:8.

28 Letah palseo geuleuheun ka beunang-
na niwaskeun; djeung biwir leutjir nji-
jeun tidjongklok.

PASAL 27.

Oelah ^a sok moedji maneh koe poë isoek;
karana maneh teu njaho noe koe poë
bakal didjoroekueun.

^a Jak. 4:13, 14.

2 ^a Oetamana maneh dipoedji koe noe
sedjen, oelah sok koe soengtoer sorangan;
oetamana koe bangsa lijan, oelah sok
koe biwir sorangan.

^a 2 Kor. 10:18.

3 Batoe nja beurat, djeung keusik nja
ampëg; tatapi poendoeng noe paloeng
mah beurat ti batan eta doewa pèrkara.

4 Panas ati sok sasangkëlëng, djeung
ambëk sok goentoer; tapi saha noe bisa
tagën di hareupeun dëngki?

5 Mënding njawad di noe negla, ti batan
njaäh di noe boeni.

6 Bohak nja noe njaäh datangna tina
satoehoe; ari tjiioem noe geuleuh mah
moerah.

7 Djalma noe seubeuh ngidëk-ngidëk
atjining madoe; sabalikna moenggoeh
djalma noe kalempohan mah sakoer noe
pait ge amis.

8 Sapërti manoeek noe ngalantrah ti sa-
jangna, nja kitoe djalma noe ngalantrah
ti ënggonna.

9 Minjak djeung seuseungitan matak
ngaboengahkeun hate; nja kitoe keneh
kaämisan sobat oerang tina rëmpoe-
ging ati.

10 Sobat maneh, nja sobat bapa maneh,
^a poma oelah ditinggalkeun; sarta ma-
neh oelah ngadatangan ka imah doeloer
maneh keur poëan maneh balahi. Mën-
ding tatangga noe deukeut, ti batan
doeloer noe djaeoh.

^a p. 18:24.

11 Eh anaking! masing pintër; ^a sarta
boengahkeun ati kami, sangkan kami
bisa ngabalësan omong ka noe ngahi-
nakeun ka kami.

^a p. 15:20.

12 ^a Noe boga akal sok tégës ka piba-
jaeun, seug njoempoet; sabalikna noe
barodo mah madjoe bae, toeloj njan-
dang lara.

^a p. 22:3.

13 ^a Lamoen aja noe nanggoeng noe
sedjen, tjokot pakena; sarta djinisa
djjeun gade tina sabab noe lijan.

^a p. 20:16; 22:26.

14 Saha-saha noe ngatoerkeun bërkah
ka sobat make sowara bédas, wantji
isoek-isoek, hoedang braj beurang, nja
eta diitoengkeun ka manehna asoep
panjapa.

15 ^a Botjor teu eureun-eureun keur poëan
ngëtjrëk hoedjan, sarta pamadjikan tje-
16 rewedan, saroewa bae. 'Saha-saha noe
mëgatan eta, ibarat mëgatan angin,
djeung ibarat newak minjak koe leun-
geun.

^a p. 19:13.

17 Beusi diasah koe beusi; nja kitoe
djalma ngasah beungeut batoe.

18 ^a Saha-saha noe ngadjaga tangkal kon-
dang, ngahakan boëwahna; djeung saha-
saha noe ngesto ka djoeraganana, pi-
meunangennu hormat.

^a 1 Radj. 4:25.

19 Sapërti dina tjai beungent pahareup-
hareup djeung beungeut, nja kitoe hate
mangesa djeung pada manoesa.

20 ^a Ènggon noe maot sarta djeung djoer-
rang tara seubeuheun; nja kitoe keneh
panon manoesa tara seubeuheun.

^a p. 30:16.

21 ^a Panglëboeran baris perak, djeung
parapen pikeun emas; dëmi djalma mah
[ditjobana] koe biwir noe moedji ka
manehna.

^a p. 17:3.

22 Masih noe paloeng koe maneh ditoe-
toe di djëro lisoeng, make haloe, dat-
tang ka tjampoer djeung beunjeurna
oge, kapaloenganana moal njingkir ti
manehna.

23 Maneh sing sarëgëp nja nganjahokeun
ka roepa ëmbe-domba maneh; hate ma-
neh sing tégës ka ingon-ingon.

24 'Karana kamoektian moal salalanggëngua; tja-
tjakan makoeta karah toeroen-toemoe-
25 roen? 'Djokoet toehoer bejak, beh tem-
bong djokoet ngora; heug pada ngala

26 piparabeun ka pigoenoengan. 'Anak dom-
ba pipakeun maneh, djeung badot baris

27 pameuli lahan; 'sarta pijsaeun tji-soesoe émbé tjoekoeup keur hakaneun maneh, nja keur hakaneun saeusi-imah maneh; kitoe deui kahiroepan baris landjang-landjang maneh.

PASAL 28.

Noe doraka ^a kalaboer, nadjan taja noe ngoedag; sabalikna noe balénér mah kéndél tjara singa ngora. ^a 3 Moesa 26:17, 36.

2 Tina kamasijatan eusi tanah noe matak kapalana loba; sabalikna lamoen manoesa aja pangarti, aja kanjaho mah, pangkat teh sok lila.

3 Djalma asal miskin, noe nganjaja ka noe malarat, ibarat hoedjan riboet, noe mejakkeun pirédjékieun.

4 Saha-saha noe ninggalkeun toret, maroedji noe doraka; sabalikna noe nges-toekeun toret mah pada mérangan ka darinja.

5 Djalma garoreng teu ngaharti hoe-koem; ^a sabalikna noe narengan Pangeran mah pada ngaharti saniskara. ^a 1 Kor. 2:15.

6 ^a Ménding noe miskin, noe loemampah djeung satéménna, ti batan anoe bengkok djalanna, sanadjan beunghar. ^a p. 19:1.

7 ^a Saha-saha noe nétépkeun toret, djadi anak binangkit; sabalikna noe babatoeran djeung panglatjoeran mah, ngawirangkeun ka bapana. ^a p. 29:3.

8 Saha-saha noe ngalobakeun bandana ^a lantaran boengah atawa lantaran bati leuwih ti meudjehna, ^b nja eta ngoem-poelkeunana teh pikeun djalma noe mikaroenja ka noe malarat. ^a 3 Moesa 25:36. ^b Goer. 2:26.

9 Saha-saha noe ngaljeuskeun tjeulina, teu ngadenge toret, ^a sanadjan panédana ge dianggo kagiroek. ^a p. 15:8.

10 Saha-saha noe njasabkeun djalma saestoe, asoep ka djalan goreng, ^a nja eta bakal tigoebrag sorangan ka djero piloewangna; sabalikna djalma satéménna mah bakal pada kawarisan kahadean. ^a p. 26:27.

11 Djalma beunghar sok boga angkeuh pintér; démi koe djalma malarat, anoe boga pangarti, eta teh kadongdon.

12 ^a Samangsa noe balénér soeka-soeka, djadi kaahangan géde pisan; sabalikna lamoen noe daroraka ngadég mah, manoesa pada njoempoet. ^a p. 29:2.

13 Saha-saha noe noetoean kamasijata-

nana, moal loeloes; ^a sabalikna noe ngakoekkeun kamasijatanana bari ditinggalkeun mah, tangtoe diwélasan. ^a 1 Joh. 1:8, 9.

14 Bagdja témén manoesa, noe sijeun teu pétot-pétot; ^a sabalikna noe neuaskeun hatena mah, tangtoe tigoebrag kana katjilakaän. ^a p. 29:1.

15 Djalma doraka, noe njangling kawasa ka bangsa malarat, ibarat singa ngaha-oeng djeung biroewang kalantang-kooling.

16 Gégédoeg noe koerang pangartian, sok rosa nganjajana; sabalikna noe geuléh kana kaentoengan nista mah, tangtoe lila djoeménngna.

17 Manoesa noe kaburatan koe gétih djalma, kaboer népi kana gorowong; montong dipégatan.

18 Saha-saha noe loemakoena satéménna, tangtoe disalamétkeun; ^a sabalikna noe bengkok, midoewa djalan mah, tangtoe laboeh dina salah-sahidji. ^a p. 10:9; 11:5.

19 ^a Saha-saha noe migawe lahanna, piseubeuheun kahakanan; sabalikna noe noeroetkeun djalma lantja-lintji mah, piseubeuheun kamiskinan. ^a p. 12:11.

20 Djalma satoehoe rosa kabérkahan; ^a sabalikna noe roesoeh, hajang tereh beunghar mah, moal teu disiksa. ^a p. 20:21; 23:4.

21 ^a Pilih-kasih hanteu hade; tatapi djalma sok migawe kamasijatan koe karana roti sahoewapeun. ^a p. 24:23.

22 Djalma noe sirik-pidik sok ngagoe-roenggoesoeh kana banda, djeung teu nganjahoekun jen méngke kadatangan kakoerangan.

23 Saha-saha noe njawad ka sahidji manoesa, ahir-ahir pimanggiheun koernija, leuwih ti batan djalma noe letahna ngolo-ngolo.

24 ^a Saha-saha noe ngarampas anoe bapana atawa indoengna, bari ngomong, jen: Lain masjat: nja eta teh batoer ka toekang ngaroeksak. ^a p. 19:26.

25 ^a Saha-saha noe goeméde hate sok ngaja-ngajakeun paseja; sabalikna noe ngandél ka Pangeran mah, tangtoe di-sina lintoeh. ^a p. 13:10; 15:18; 29:22.

26 ^a Saha-saha noe ngandél ka hate sorangan, nja eta teh gédjoel; sabalikna noe loemampahna kalawan kapintéran mah, nja eta tangtoe dirahajoekeun.

^a p. 3:5.

- 27 ^a Saha-saha noe mere ka noe miskin, moal dataug ka kakoerangan; sabalikna noe ngalijenskeun panonna mah, pisoe-giheun panjapa. *a p. 19: 17; 22: 9.*
- 28 ^a Samangsa noe daroraka ngadég, manoesa pada njoempoet; sabalikna lamoen eta datang ka gémpoer mah, noe balénér ngalobaän. *a p. 28: 12.*

PASAL 29.

- Djalma ^a noe geus rēmén diwarah, tapi ngaheuraskeun beuheung, tangtoe ngadak-ngadak diroeksakkeun, sarta moal beunang ditjageurkeun. *a p. 28: 14.*
- 2 ^a Samangsa noe balénér ngalobaän, djalma-djalma baroengageun; sabalikna lamoen noe doraka njangking kawasa mah, djalma-djalma tingroemahoeu. *a p. 11: 10; 28: 12, 28.*
- 3 ^a Djalma noe njaäh kana kapintéran, ngaboengahkeun bapana; ^b sabalikna saha-saha noe babatoeran djeung dajang mah, ngaléboer banda. *a p. 10: 1; 15: 20. b Loek. 15: 13.*
- 4 Radja nētépkeun nagara lantaran kadilana; sabalikna djalma noe rēsép nampa hatoeran mah, noempoerkeun nagara.
- 5 Djalma noe ngolo-ngolo ka batoer, ibarat masang rawe naheunan tapakna.
- 6 Djalma goreng ^a tangtoe karidjēt koe kamasijatanana; sabalikna noe bēnér mah senggak sarta boengah. *a Djab. 9: 17.*
- 7 ^a Noe bēnér nganjahokeun prakara noe malarat; sabalikna noe doraka mah teu ngahartikeun kanjaho. *a Aj. 28: 16.*
- 8 Taroe kang mojak njoendoet sanagara; sabalikna noe palintér mah njirna keun ambék.
- 9 Djalma pintér, noe boga prakara djeung djalma paloeng, boh sewot, boh seuri, moal aja reureuhna.
- 10 Toekang ngoetjoerkeun gētih pada migeleuh ka noe satēmēna; sabalikna noe saestoe mah pada nejangana [noe baris pisalamēteun] njawa eta.
- 11 ^a Noe paloeng ngoedoelkeun saeusi pikirna; sabalikna noe pintér mah moendoerkeun pikirna, disina eureun. *a p. 14: 33.*
- 12 Tijap-tijap noe njangking kawasa ngarégépkeun ka omongan bohong, sakabeh wilajatna djadi djalma doraka.
- 13 ^a Noe miskin djeung toekang ngarinah paämprok; Pangeran noe njaängkeun panon doewanana. *a Aj. 31: 15; p. 22: 2.*

- 14 ^a Radja noe ngahoekoeman ka noe malarat kalawan sajaktina, nja eta panglinggihanana pipageuheun salalawasna. *a p. 20: 28.*
- 15 ^a Panggéboeg djeung pangwarah mere kapintéran; sabalikna boedak noe dioembar mah matak era indoengna. *a p. 10: 1; 22: 15.*
- 16 Samangsa noe doraka ngalobaän, tangtoe ngalobaän kamasijatan; ^a tapi noe balénér bakal narendjo roeboehna. *a Djab. 37: 36.*
- 17 ^a Anak maneh pēpērih, tangtoe djadi njenangkeun ka maneh, sarta matak ngangeunahkeun kana ati maneh. *a p. 19: 18.*
- 18 Lamoen taja wahjoe, djalma-djalma sakarép-karép; sabalikna saha-saha noe ngestoekeun toret mah, eta teh bagdja.
- 19 Badega teu beunang dipēpērih koe omongan bae; karana sanadjan ngaharti oge, hanteu dilajanan.
- 20 Tijap-tijap maneh neudjo djalma noe roesoeh teuing ngomong, ^a aja oge arēp-arēpeun kana pihadeēun noe gēdjoel ti batan eta. *a p. 26: 12.*
- 21 Lamoen badega dimemenan teuing ti leuleutikna, ahir-ahir eta teh madjar maneh anak.
- 22 ^a Djalma barangasan sok ngaja-ngajakeun paseja; sarta ahli panas ati loba nja migawe masijat. *a p. 15: 18.*
- 23 ^a Kamagoengan manoesa matak ngahandapkeun ka manehna; sabalikna noe handap pikir mah pimeunangeun kahormatan. *a p. 11: 2; Mat. 23: 12; 1 Petr. 5: 5.*
- 24 Saha-saha noe ngadoe oem reudjeung paling, geuleuheun ka njawana sorangan; ^a panjapa koe manehna kadenge, kitoe ge teu diendjoekkeun. *a 3 Moesa 5: 1.*
- 25 Sijeun koe manoesa minangka ridjēt; sabalikna saha-saha noe ngandél ka Pangeran mah, tangtoe dirahajoekeun.
- 26 ^a Loba pisan noe ngadareuheus ka pajoeuneun noe njangking kawasa; tapi hak hidji-hidji djalma datangna ti Pangeran. *a p. 19: 6.*
- 27 Djalma noe migawe kagorengan djadi kagiroek noe balénér; sabalikna kagiroek noe doraka mah nja sakoer noe saestoe djalanna.

PASAL 30.

Ijeu kasaoeran Agoer poetra Jake; moewatan; woeroek eta djalma ka Itiél, nja ka Itiél djeung Oekal.

- 2 Saénjana kaola teh bodo alah batan
djalma noe loba, moenggah kaola teu
- 3 boga pangartian manoesa; 'sarta kaola
teu goegoeroe kapintéran, djeung teu
boga kanjaho ka ^a noe Langkoeng Soetji.
a p. 9 : 10.
- 4 Saha teja noe moenggah ka sawarga
sarta loengsoer? ^a Saha teja noe ngeu-
peul angin dina panangan? Saha teja
noe moentél tjai koe anggoan? Saha
teja noe nangtoskeun sagala toengtoeng
boemi? ^b Saha djénénganana, djeung ^c
saha djénéngan Poetrana, lamoen ma-
neh njaho? *a Jës. 40 : 12. b Hak. 13 : 18. c Djab. 2 : 7.*
- 5 ^a Oenggal-oenggal pangandika Allah
beunang ngabésot; andjeunna teh mi-
nangka kèpéng ka sakoer noe njalin-
doeng ka andjeunna. 'Poma manéh ^b
oelah nambahan kana lahiranana, soe-
paja andjeunna oelah njiksa ka manéh;
tangtoe manéh katara bohong.
a Djab. 18 : 31. b 5 Moesa 4 : 2; Wahj. 22 : 19.
- 7 Doewa pèrkawis noe koe koering di-
soehoenkeun ka andjeun; moegi oelah
teu dipaparinkeun ka koering samemeh
- 8 koering maot: 'nja eta moegi djaoeh-
keun ti koering lampah gapong saréng
omong bohong; moegi koering oelah
dipaparin kamiskinan atanapi kabeung-
haran, ^a lérésna mah moegi koering di-
tjékapan rédjeki anoe pèrloe ka koering.
- 9 'Bisi koering, ari seubeuh, toeloj ngang-
lès, bari ngomong: 'Saha Pangeran? Ata-
napi bisi koering, ari miskin, toeloj
maling, bari ngoenghak ka padjénéngan
Allah koering. *a Mat. 6 : 11.*
- 10 Manéh oelah miténahkeun badega ka
djoeraganana, bisi njapa ka manéh; tang-
toe manéh njandang lara.
- 11 Aja bangsa ^a njapa ka bapana, djeung
12 ka indoengna teu ngabèrkahan. 'Aja
bangsa ^b bérésih koe rarasa'n sorangan,
padahal kokotoranana tatjan dikoem-
bah. 'Aja bangsa ^c panonna moetoeh
koe loehoer, sarta biwir-matana koe
14 poendjoel. 'Aja bangsa ^d hoentoena ibarat
peso; pangarahna ngahakanan noe pada
balangsak di boemi sarta noe pada wa-
loerat di lébah manoesa. *a p. 20 : 20.
b p. 20 : 9. c p. 21 : 4. d p. 12 : 13.*
- 15 Ari lentah doewa anakna, sadana Bere!
bere! Ijeu tiloe pèrkara noe tara seu-
beuh; malah opat noe tara ngomong:
- 16 Mahi. 'Nja eta ^a énggon noe paeh, djeung
^b pianakan noe dipépét; boemi, noe tara
seubeuh tjai, sarta seumeu, noe tara ngo-
mong: Mahi. *a p. 27 : 20. b 1 Moesa 16 : 2; 20 : 18.*
- 17 Ari panon noe mojok ka bapa, djeung
njoemahkeun noeroet ka indoeng, nja
eta bènérna dipatjokan gagak waloe-
ngan, sarta dihakan anak galoedra.
- 18 Ijeu tiloe pèrkara noe matak helok
ka kaola; malah opat noe koe kaola
- 19 teu kaharti: 'nja eta djalan galoedra
di awang-awang, djalan oraj dina batoe
karang, djalan kapal di téngah laoe,
20 djeung djalan lalaki di parawan. 'Pon
kitoe keneh djalan aweue noe ngara-
njed: eta teh njatoe, sarta njoesoetan
soengoetna, bari ngomong: Koela teu
migawe kagorengan.
- 21 Tina sabab tiloe pèrkara noe matak
boemi soeméblak; malah tina sabab opat,
22 reh teu bisaean tahan: 'nja eta tina
sabab ^a abdi, lamoen djadi radja; djeung
tina sabab noe boeroeng, lamoen seu-
23 beuheun kahakanan; 'tina sabab aweue
kageuleuh, lamoen lakian; djeung tina
sabab eusi-imah, lamoen ngalindih djoe-
ragan istri. *a p. 19 : 10.*
- 24 Ijeu opat pèrkara kaäsoep noe la-
lémboet di boemi, padahal palintèr, pada
25 binangkit. 'Ari sireum bangsa teu bédas,
^a parandene njawiskeun pirédjekiunana
26 dina oesoem halodo. 'Marmot bangsa
hengker, ^b parandene njarieun imahna
27 di djéro tjadas. 'Simeut teu bogaeun
radja, parandene ana ngabroel baris
28 sakabehna. 'Tjaktjak moentang koe ra-
mona, parandene sok aja di padaléman
radja. *a p. 6 : 6—8. b Djab. 104 : 13.*
- 29 Ijeu tiloe pèrkara noe aloes laoe;
30 malah opat noe aloes léjar: 'nja eta
singa djaloe, noe pangkawasana di sa-
satoan, djeung tara oendoe, koe naon
31 oge; 'andjing angin, noe lémboet tjang-
keng; sarta djeung badot; kitoe deui
radja noe teu beunang dilawan.
- 32 Oepama manéh aja lampah boeroeng,
geus moendjoelkeun diri sorangan, ata-
wa manéh geus aja pikir goreng: ^a leu-
ngeun toengkoopkeun kana soengoet!
33 'Karana ngareunteutkeun tji-soesoe ngabi-
dilkeun mantega; ngareunteutkeun
iroeng ngabidjilkeun géti, sarta nga-
reunteutkeun napsoe ngabidjilkeun pa-
seja. *a Aj. 39 : 37.*

PASAL 31.

1 Ijeu kasaoeran radja Lēmoeël; ^a moe-
 watan, anoe koe iboena diwoeroek-
 keun ka andjeunna. *a p. 30: 1.*
 2 Koemaha, anaking? Koemaha, anak
 beuteung iboe? Koemaha, anak nadar
 3 iboe? 'Maneh ^a poma oelah mikeun
 kakoewatan maneh ka awewe, atawa
 djalal maneh ka naon-naon anoe sok
 ngaroeksak ka radja-radja. *a 5 Moesa 17: 17.*
 4 Hanteu pantës moenggoeh di radja-
 radja, eh Lēmoeël! hanteu pantës moeng-
 goeh di radja-radja nginoem anggoer;
 atawa moenggoeh di pangkat-pangkat
 5 rësëp kana arak. 'Bisina, ari nginoem,
 toeloj poho kana pikoekoeh, sarta ngarobah
 prakara sakoer djalma balangsak.
 6 'Arak bere ka noe tiwas, kitoe deui ang-
 7 goer ka noe njëri angën. 'Nja eta sina
 nginoem, djeung poho kana kalaiapanana,
 sarta sina oelah ingët deui kana kasoe-
 sahanana.
 8 Moedoe ngangahkeun biwir maneh,
 mangngoeroeskeun noe pireu, mangngoeroes-
 keun prakara sakoer anak katinggal.
 9 'Moedoe ngangahkeun biwir maneh, sing
 bënë'r nja ngahoekoeman; ^a moedoe mere
 kaädilan ka noe balangsak sarta ka noe
 miskin. *a Aj. 29: 12.*
 10 ^a Istri digdjaja, saha noe pimanggi-
 heun? Karana pangadjina djaoeh pisan
 11 ngoengkoelan intën mirah. 'Manah tja-
 rogena ngandël ka eta, sarta tjarogena
 12 moal koerang oentoeng. 'Istri kitoe ka
 tjaroge milampah hade, hanteu pisan
 13 goreng, saoemoer-hiroepna. 'Los nejan-
 gan boeloe domba djeung haramaj, prak
 14 leungeunna digawe kalawan soeka. 'Istri
 kitoe ibarat kapal soedagar, sok nga-
 15 datangkeun rëdjëkina ti noe djaoeh. 'Ari
 hoedangna peuting-peuting, seug mere

dadaharan ka saeusi-imahna, bari mere
 16 hantja ka landjang-landjangna. 'Ari aja
 karëp kana hidji lahan, teu lila geus
 beunang; hasil leungeunna dipake nji-
 17 jeun këbon anggoer. 'Tjangkengna di-
 saboek koe kabëdasan, djeung leungeun-
 18 na dikoeawatkeun. 'Karasa koe dirina,
 jen oentoeng dagangna; ti peuting da-
 19 marna tara pareum. 'Leungeunna diso-
 dorkeun kana kintjir, pek ramona një-
 20 kël panggoëng. 'Ramona diasongkeun
 ka noe balangsak, sarta leungeunna di-
 21 sodorkeun ka noe miskin. 'Poetra djeung
 tjaroge koe eta teu dipake karisi hal
 përkara saldjoë; karana saeusi-imahna
 22 pakena doewa rangkëp. 'Sok njijeun
 pramedani keur dirina; papakeanana
 23 boëh katji djeung woengoe. 'Tjarogena
^b kaädjenan dina lawang, ana keur tjalik
 ngarijoeng reudjeung kokolot-kokolot
 24 nagara. 'Istri kitoe njijeun baskat lawon
 katji, sarta didjoewal; djeung ka loe-
 25 war saboek ka toekang balantik. 'Ka-
 bëdasan djeung kamoeljaän papakeana-
 na; sarta mangsa pika-hareupeun koe
 26 eta dipake imoet. 'Tijap-tijap ngangah
 biwirna ngabidjilkeun kapintëran, sarta
 dina letahna aja papakon kahemanan.
 27 'Sarëgëp ugadjagana ka sagala lalam-
 pahan di djëro imahna, djeung teu dae-
 28 keun dahar rëdjëki kakëdoelan. 'Neut
 poetrana haroedang, bari maroedji ka
 iboe; kitoe deui tjarogena, bari ngalëm
 29 ka eta kijeu: 'Reja oge awewe, noe pa-
 da digdjaja lampahna; dëmi njai mah
 30 ngoengkoelan sadajana. 'Ari kaloetjoean
 teh tjidra, djeung kageulisan teh sija-
 sija; dëmi awewe noe sijeun koe Pange-
 ran mah, nja eta noe koedoe dipoedji.
 31 'Berean ka dinja hasil leungeunna; sarta
 pagaweanana sina maroedji ka dinja
 dina lawang-lawang. *a Roet 3: 11; p. 12: 4.*
b Aj. 29: 7.

KITAB GOEROE.

PASAL 1.

Ijeu piwoeroek goeroe, anoe poetra Da-
 wood, djoemënëng radja di Jëroesalem.

2 ^a Sija-sjaning sagala kasija-sijaän,
 tjarek goeroe; sija-sjaning sagala ka-
 3 sija-sijaän, kabeh oge sija-sija. 'Naha-

^b kaentoengan manoesa ti sakabeh paga-weanana, noe koe dirina dipigawe di handapeun panon-poë? ⁴ 'Mijang toeroenan, datang toeroenan; ^c dëmi boemi mah ⁵ têtëp salalanggëngna. 'Bol panon-poë bidjil, boes panon-poë soeroep, ^d sarta goesak-gasik ka ënggon parantina bidjil. ⁶ 'Angin leumpang ka kidoel, seg ngoeriling ka kaler; leumpangna karalangoeriling; oeroetna ngoeriling koe angin ⁷ dibalikan deui. 'Sakabeh waloengan ngotjorna ka laoet, kitoe ge laoet hanteu datang ka pinoeh; ka ënggon oeroet waloengan ngalotjor, nja ka dinja baralikna deui poelang-anting. *a p. 12: 8;*

Roem 8: 20. b p. 2: 22; 3: 9. c Djab. 104: 5. d Djab. 19: 6, 7.

⁸ Eta sakabeh përkara moetoeih koe tjarape; taja pisan djalma noe bisa nja-toerkeun; ^a panon teu seubeuh ngaden-
⁹ leu, tjeuli teu wëleh ngadenge. 'Anoe geus aja tadina, ^b nja eta noe pi ajaeun deui; sarta noe geus dilampahkeun tadina, nja eta noe bakal dilampahkeun deui; djadi taja pisan noe anjar di handapeun panon-poë. 'Naha aja përkara, noe beunang disëboet: Tah, eta mah anjar? Poegoeh ti tadina geus aja, dina alam-alam saheulaeun oerang. 'Taja ingëtan ka noe baheula-baheula; nja kitoe keneh moenggoeh anoe mëngke, noe piarajaeun di hareup, moal aja ingëtan ka darinja di sakoer noe piarajaeun pandeuri. *a Sil. 27: 20. b p. 3: 15.*

¹² Ijeu kami goeroe djoemëngng radja ¹³ di Jëroesalem, njangking Israil. 'Sarta ^a kami mërëloekeun hate sorangan, ngadongdon djeung ngoelik koe lantaran kapintëran kana hal saniskara noe dilampahkeun di handapeun panon-poë. Nja eta pagawean noe soesah pisan koe Allah geus dipaparinkeun ka anak Adam, sina ngariwoedkeun maneh lantaran eta. ¹⁴ 'Seug kami ngawaspadakeun saniskara lalampahan, noe dilalampahkeun di handapeun panon-poë; geuning, kabeh ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit angin. ¹⁵ 'Anoe bingkëng ^b taja noe bisa ngalëm-pëngkeun, sarta noe koerang taja noe bisa milang. 'Pok kami ngomong sadjër-
¹⁶ o hate, kijeu omong kami: ^c Tah, aing geus ngoempolkeun kapintëran gëde pisan, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun aing aja di Jëroesalem; estoe

hate aing loba nakër nja nendjo kapintëran djeung kanjaho. 'Sarta aing geus mërëloekeun hate sorangan, ^d nganjaho-keun kapintëran, kitoe deui nganjaho-keun kageloan djeung kagëdjoelan; geus tërang pisan aing teh, jen eta ge lakoe ¹⁸ ngoentit angin. 'Karana loba kapintëran, loba njëri angën; sarta noe nambah kanjaho, nambah kanasangaraän. *a p. 8: 9. b p. 7: 13. c 1 Radj. 3: 12. d p. 2: 12; 7: 25.*

PASAL 2.

Kami ngomong sadjër-
hate: Tjing, ajeuna dek njoba ka maneh koe lantaran kaboengahan; mana geura ngarasa kasoekaän; tapi geuning, eta ge ² sija-sija. 'Hal seuri kami teh ngomong: Eta teh gelo; kitoe deui hal boengah: ³ Eta nahaon gawena? 'Kami ngoelik sadjër-
o hate, sëdja ngamoemele daging sorangan koe anggoer, (halta kami koe hate ditoengtoen kalawan kapintëran,) sarta sëdja njëkël kagëdjoelan, datang ka kami pitërangeun, mana noe pihadeëu ka anak Adam, geusan dilampahkeun di kolong langit, sabilangan ⁴ oemoer hiroepna. 'Prak kami njijeun pagawean araheng pikeun kami; nja kami ngadëgkeun ^a gëdong-gëdong pikeun kami, sarta njijeun ^b këbon-këbon anggoer ⁵ pikeun kami; 'toer kami njijeun këbon-këbon sedjen pikeun kami, sarta djeung taman-taman, bari pada dipëlakan tangkal saroepaning boeboewahan. 'Kami njijeun deui empang-empang tjai pikeun kami, baris njaian ti darinja leuweung ⁷ kakaian noe djaradi. 'Kami meuli boedak awewe-lalaki reja pisan, sarta loba boga ^c boedak didjoeroekeun di imah kami; malah kami boga ingon-ingon sapi djeung domba loba katjida, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun kami aja di Jë-
⁸ roesalem. 'Toer kami ngoempolkeun ^d ëmas-perak pikeun kami, kitoe deui ^e arta-banda ti radja-radja djeung ti sagala tjoetak; kami njijeun pikeun kami ahli njanji awewe-lalaki, sarta saroepaning kasoekaän anak Adam; djeung ^f ⁹ aja istri pirang-pirang. 'Djadi kami teh ^g agoeng pisan, sarta beuki tambah-tambah, ngoengkoelan sadajana noe saheulaeun kami aja di Jëroesalem; malah kami dibanding koe kapintëran kami. ¹⁰ 'Sarta naon bae noe dipenta koe panon

kami, taja pisan noe koe kami dipogog-
keun ka dinja; kami teu mĕgatan hate
kami kana kaboengahan naon bae; ĕnja-
na mah hate kami boengah tina sa-
kabel pagawean kami; sarta nja eta
noe djadi doeoeman kami ti sakabel
11 pagawean kami. 'Tidinja kami ngilikan
sakabel djidjjeunan, beunang njijeun
leungeun kami, kitoe deui pagawean,
beunang kami migawe djeung soesahna:
^h geuning, kabeh ge sija-sija; estoe lakoe
ngoentit angin, sarta taja pisan kaoen-
toengan di handapeun panon-poĕ.

a 1 Radj. 7:1. *b* Mak. 8:11. *c* 1 Moesa 14:14.

d 1 Radj. 10:22. *e* 1 Radj. 10:15. *f* 1 Radj. 11:1.

g 1 Radj. 10:23. *h* p. 1:14.

12 ^a Toeloej kami malik, ngawaskem
kapintĕran, kitoe deui kageloan djeung
kagĕdjoelan; karana manoesa noe pi-
datangeun pandeurieun radja, bisa mi-
lampah naon? ^b ngan anoe geus dilam-
13 pahkeun ti tatadina. 'Geus kitoe koe
kami katendjo, jen kapintĕran leuwih
ti batan kagĕdjoelan, sakoemaha leu-
14 wihna tjaang ti batan poĕk. 'Saha-saha
noe pintĕr, ^c sirahna panonan; sabalikna
noe gĕdjoel mah loemakoena di noe poĕk.
Tatapi kami tĕrang deui, ^d jen boeboeh-
han sahidji kapanggih koe sakabehna.
15 'Seg kami ngomong sadjĕro hate: Sa-
koemaha boeboehan noe gĕdjoel, nja
kitoe keneh noe pikapangiheun koe
aing; djadi nahaon gawena aing teh
pintĕr sakitoe leuwih? Mana tjatoer
kami sadjĕro hate, jen eta ge sija-sija.
16 'Karana ka noe pintĕr ge djalma euweuh
ingĕtan langgĕng, sarowa tjara noe
gĕdjoel; wantoe di djaman pika-hareu-
peun saniskara geus lila kapohoan;
ongkoh noe pintĕr ge pae, sarowa
17 tjara noe gĕdjoel. 'Mana kami datang
ka geuleuh kana hiroep; sabab lalam-
pahan, noe dilampahkeun di handapeun
panon-poĕ, rasa kami goreng; karana
kabeh ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit
18 angin. 'Malah kami datang ka geuleuh
ka sakabel pagawean, noe koe kami
dipigawe di handapeun panon-poĕ teja;
^e doemeh koe kami koedoe ditinggal-
keun ka manoesa noe pjaeuan pan-
19 deurieun kami. 'Karana saha noe njaho,
eta teh pipintĕreun atawa pigĕdjoeleun?
Parandene kitoe eta teh pimoerbaeun
ka sakabel pagawean kami, beunang

kami migawe di handapeun panon-poĕ,
bari nandakeun kapintĕran kami. Eta
ge sija-sija. *a* p. 1:17. *b* p. 1:9. *c* p. 8:1.

d p. 3:19. *e* Djab. 39:7.

20 Tidinja kami malik, tinggal bingoen-
g hate kami hal sakabel pagawean, beun-
ang kami migawe di handapeun panon-
21 poĕ. 'Karana sok aja manoesa, noe pa-
gaweanana kalawan kapintĕran, kala-
wan kanjaho, sarta kalawan karadjinan;
seg koedoe njelehekeun pagawean teh
ka hidji manoesa noe teu migawe ka
dinja, djadi doeoeman manehanana. Nja
eta ge sija-sija; estoe katjilakaan gĕde.
22 'Karana ^a nahaon pihaseleun manoesa
tina sakabel pagaweanana, djeung tina
karepotan hatena, noe koe manehna
dipake njoesahkeun diri di handapeun
23 panon-poĕ? 'Karana satoetoe p oemoerna
kasangsaraan bae, djeung pagaweanana
ngan matak njĕri angĕn; dalah ti pen-
ting hatena teu reureuh. Nja eta ge
sija-sija. *a* p. 1:3; 3:9.
24 ^a Taja deui noe hade di manoesa lijan
ti njatog-ningoem, bari njawana disina
ngarasa kasoekaän dina pagawean ma-
nehanana. Malah hal eta kami teh tĕ-
rang, jen nja eta noe datang ti pana-
25 ngan Allah. 'Karana saha noe bisa dahar,
djeung saha noe bisa soeka-soeka, leu-
26 wih ti kami? 'Karana manoesa noe ka-
manah di pajoeneun andjeunna, dipa-
parin kapintĕran, kanjaho djeung kaboe-
ngahan; sabalikna djalma dosa mah
dipaparin pagawean, ^b sina ngoempeel-
keun djeung noempoekeun, kĕrsana
dipaparinkeun ka noe kamanah di pa-
joneun Allah. Eta ge sija-sija; estoe
lakoe ngoentit angin. *a* p. 3:12, 22; 5:17;
8:15. *b* Aj. 27:17; Sil. 13:22.

PASAL 3.

Saniskara aja mangsana, djeung sagala
2 pĕrkara noe di kolong langit aja wak-
toena. 'Aja waktoe didjoeroekeun, djeung
3 aja waktoe maot; aja waktoe mĕlak,
djeung aja waktoe ngaraboet anoe dipĕ-
4 lak; 'aja waktoe ngamangsakeun, djeung
aja waktoe njageurkeun; aja waktoe
ngarowag, djeung aja waktoe ngadĕg-
5 keun; 'aja waktoe tjeurik, djeung aja
waktoe seuri; aja waktoe aloek-aloekeun,
djeung aja waktoe adjroeg-adjroegan;
'aja waktoe mitjeun batoe, djeung aja

waktoe ngoempoelkeun batoe; aja waktoe ngarangkoel, djeung aja waktoe djaeoh ti ngarangkoel; 'aja waktoe nejangsan, djeung aja waktoe ngaleungitkeun; 'aja waktoe ngampilkeun, djeung 'aja waktoe ngaloengkeun; 'aja waktoe njosoek, djeung aja waktoe ngapoetan; 'aja waktoe repeh, djeung aja waktoe ngomong; 'aja waktoe njaah, djeung aja waktoe geuleuh; 'aja waktoe perang, djeung aja waktoe kërta.

⁹ ^a Nahaon kaoentoengan djalma noe milampah ti noe dipigawe koe dirina?
¹⁰ 'Kami geus nendjo pagawean, noe koe Allah dipaparinkeun ka anak Adam, sina ngariwoedkeun maneh lantaran
¹¹ eta. 'Sagala koe andjeunna geus didamél aloes keur waktoena; samalah sipat langgëng koe andjeunna geus dipaparinkeun di djero hate manoesa; ngan orokaja manoesa mah ^b teu timoeëun padamélan noe koe Allah didamél, ti mimitina tépi ka panoengtoenganana.
¹² 'Kami teh njaho, jen taja deui noe hade di manoesa kadjaba ti boengah, djeung milampah kahadean sapanjang hiroepna. 'Djeung deui, oenggal-oenggal manoesa, ^c ari njatoe-ngimoem, sarta ngarasa kasoeakaän dina sakabeh pagaweanana, nja eta teh pasihan ti Allah.
¹⁴ 'Kami teh njaho, jen sagala noe didamél koe Allah, nja eta pitétépeun salalanggëngna; taja noe bisa nambahan, taja noe bisa ngoerangan; sarta Allah pangmidamél kitoe soepaja pada sijeun koe andjeunna. 'Anoe ^d aja tadina, ajeuna ge aja; kitoe deui noe piajaeun, tadina ge geus aja; sarta Allah sok nejangsan anoe geus toeloej.

^a p. 1: 3; 2: 22. ^b p. 8: 17. ^c p. 2: 24. ^d p. 1: 9.

¹⁶ Djeung deui kami nendjo di handapeun panon-poë, ^a énggon panghoekoe-man, di dinja aja kadorakaän; sarta énggon pangadilan, di dinja aja kadorakaän. 'Seg kami ngomong sadjéro hate: Noe bënëh sarta noe doraka ^b méngke koe Allah dihoekoeman; karana aja piwaktoeëun di dinja baris sagala pérkara sarta baris sakoer pagawean.
¹⁸ 'Ngomong deui kami sadjéro hate: Pangkitoe teh tina sabab anak Adam; koe Allah dikërsakeun pada ditjoba; djeung sina pada térang, ^c jen maranehanana sasat sasatoan bae, moenggoeh dirina

¹⁹ koe maneh mah. 'Karana boeboehan anak Adam satjara boeboehan sasatoan; estoe boeboehan sahidji toemërap ka sarereja; saperti paeh ijeu, nja kitoe keneh paeh itoe; poegoeh kabeh saäm-bëkan; sarta manoesa taja kaleuwihan ti batan sasatoan; karana kabeh ge
²⁰ sija-sija. 'Kabeh ge ijang ka énggon sahidji; ^d kabeh ge asal tina taneuh, sarta kabeh ge moelang deui kana taneuh.
²¹ 'Saha noe njaho, ambëkan anak Adam oenggah ka loehoer, ari ambëkan sasatoan mah toeroen ka handap, ka boemi?
²² 'Djadi kami teh geus térang, ^e jen taja deui noe hade ti batan manoesa boengah dina pagaweanana; karana nja eta doeoemanana. Karana saha noe rek ngabalikkeun manoesa, soepaja térangéun di noe piajaeun sapandeurieunana?

^a Djab. 58: 2, 3. ^b p. 12: 14. ^c Djab. 49: 21. ^d p. 12: 7. ^e p. 5: 17; 6: 12; 7: 14.

PASAL 4.

Tidinja ^a kami malik, sarta ngawaskeun sakabeh panganijaja, noe sok dilampahkeun di handapeun panon-poë; beh, aja tji-panon sakoer noe dikanijaja, sarta taja noe ngalilipoer ka darinja; ari moenggoeh sakoer noe nganijaja ka darinja pada sakawënanng-wënanng, démi
² ka itoe mah taja noe ngalilipoer. 'Mana kami ^b moedji noe paraeh, noe geus lila maot, ti batan noe hariroep, anoe
³ masih goemëlar keneh ajeuna. 'Tatapi ari noe djamoega ti batan eta noe doewa, nja eta anoe tépi ka ajeuna tatjan aja, noe teu nendjo lalampahan goreng, anoe sok dilampahkeun di handapeun panon-
⁴ poë. 'Djeung deui kami ngawaskeun sakoer pagawean djeung sagala djidjijeunan karadjinan; saënjana eta teh sok matak dengki batoer pada batoer. ^c Nja eta ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit
⁵ angin. 'Noe gedjoel ^d sidakëp, bari nga-
⁶ hakan daging sorangan. 'Mënding sakeupeul bari tjitjing, ti batan doewa keupeul bari digawe sarta ngoentit angin.

^a p. 2: 20. ^b Aj. 3: 11; 10: 18. ^c p. 1: 14. ^d Sü. 5: 11; 6: 10.

⁷ Tidinja kami malik deui, sarta nendjo hidji kasija-sijaän di handapeun panon-poë. 'Aja djalma saoeurang, taja batoerna, nadjan anak atawa doeloer teu bogaeun; kitoe ge sakabeh pagaweanana taja toengtoengna, malah-malah panonna

teu seubeuheun kabeungharan. [Taja pikir:] ^a Keur saha aing digawe, sarta njawa aing disina kakoerangan kasoe-kaän? Eta ge sija-sija; estoe eta teh ⁹ pagawean goreng. 'Mënding doewaän ti batan saoeorang; sapedah pada boga boeroehan aloes tina pagaweanana. 'Karana oepama laboeh, noe saoeorang nga-
¹⁰ hoedangkeun batoerna. Sabalikna pitjilakaeun noe sorangan mah ana laboeh; karana taja batoer baris ngahoedang-
¹¹ keuninja. 'Djeung deui oepama aja doewaän ngarëdëng, tangtoe pada ha-
 neut; sabalikna noe sorangan mah koe-
¹² maha nja pihaneuteun? 'Djeung oepama aja hidji djalma ngelehkeun noe sora-
 ngan, lamoen doewaän tangtoe tahan di hareupeunana; sarta rara tiloe lambar moal gantjang pëgat.

a p. 2: 21.

¹³ ^a Mënding hidji djalma ngora miskin sarta pintër, ti batan hidji radja kolot sarta gëdjoel, noe geus teu beunang diingëtan. 'Karana eta teh ka loewar ti pangberokan, soepaja djadi radja; saënjana dina karadjaänana pisan eta
¹⁴ teh didjoeroekun miskin. 'Kami nendjo sakabeh noe goemëlar, noe laloemampah di handapeun panon-poë, pada ngiring eta djalma ngora, noe kadoewa, noe pingadëgeun ngagantian radja teja. 'Taja toengtoengna sakabeh rahajat, tégës sa-
¹⁵ koer noe koe eta dikapalaän; kitoe ge noe pandeuri moal baroengahenn koe eta. ^b Saënjana eta ge sija-sija, estoe lakoe ngoentit angin. *a* Sil. 28: 6. *b* p. 1: 17.
¹⁷ Koedoe ngaraksa soekoe maneh, satijap-tijap maneh leumpang ka gëdong Allah; ari ngadeuhensan ^a nijat ngadenge, leuwih hade ti batan njangakeun ^b koerban noe garëdjoel; karana teu njarahoeun, jen milampah goreng.

a 1 Sam. 15: 22. *b* Sil. 21: 27.

PASAL 5.

¹ **M**aneh ^a oelah sok goegoep koe biwir maneh, sarta hate maneh oelah sok gantjang ngaloewarkeun omong ka pajoeun Allah; karana Allah linggih di sawarga, ari maneh mah aja di boemi; sabab kitoe omongan maneh sing saeutik. 'Karana impian datangna tina loba pagawean; kitoe deui ^b sowara noe gëdjoel tina loba omongan. *a* Jak. 1: 19. *b* p. 10: 14.
³ ^a Satijap-tijap maneh ka loewar nadar

ka Allah, oelah dimëngke-mëngke na-oerna; karana andjeunna teu soekaeun ka noe garëdjoel; naon bae nadar maneh
⁴ koedoe naoer. 'Mënding maneh ^b hanteu nadar, ti batan nadar hanteu naoer.
⁵ 'Maneh oelah mikeun biwir maneh djadi lantaran daging maneh dosa; sarta poma oelah njëboet di pajoeneun malai-
 kat, jen: Koering përkara eta kaloe-
 loepoetan; pinaoneun Allah djadi bëndoe
 koe hal sowara maneh, sarta ngaroe-
 sakkeun pagawean leungeun maneh?
⁶ 'Karana raja impian përbawana kana kasija-sijaän; kitoe keneh omongan loba; bënërna mah maneh sijeun koe Allah.

a 5 Moesa 23: 21. *b* Sil. 20: 25.

⁷ Oepama maneh dina tjoetak nendjo noe miskin dikanjaja, sarta hoekom djeung kaädilan dikarinalah, poma maneh oelah heran koe hal përkara kitoe; ka-
 rana aja noe loehoer ngadjaga ka noe loehoer, sarta noe Pangloehoerna nga-
⁸ djaga ka eta sadajana. 'Djeung deui kaontoengan tina taneuh pikeun saka-
 behna; tjatjakan radja dikawoelaän koe lahan.

⁹ ^a Saha-saha noe njaäh ka doewit, moal seubeuh koe doewit; djeung saha-saha noe njaäh ka kasoegihan, moal seubeuh
¹⁰ koe kahasilan. Eta ge sija-sija. 'Lamoen ngalobaän barang, ngalobaän deui noe ngahakanna; djeung naon pigaweunana ka noe boga, djaba ti katendjo koe pa-
¹¹ nonna? 'Saha-saha noe barangawe, sa-
 sarean ngeunah, bagija saeutik bagija loba hakanna; sabalikna noe beunghar mah teu kaer sasarean tina kaseubeu-
¹² hanana. 'Aja hidji katjilakaän bangët, koe kami katendjo di handapeun panon-
¹³ poë, nja eta kabeungharan diraksa koe noe boga baris pitjilakaeun dirina. 'Ari kabeungharan kitoe sok leungit koe përkara noe matak tjilaka; sarta moen boga anak, taja naon-naon dina leungeunna.
¹⁴ 'Sakoemaha djolna ti kandoengan in-
 doeng, ^b pimoelangeunana satarandjang; pijangeunana sakoemaha datangna, sarta teu barangbawa naon-naon hasil paga-
 weanana, baris dibawa ijang koe leu-
¹⁵ ngeunna. 'Sarta ijeu deui katjilakaän bangët: satjara datangna, nja kitoe pisan pijangeunana. Djadi nahaon kaoen-
 toengan ka dinja, jen digawe baris
¹⁶ angin! 'Malah-malah eta teh saeomoerna

dadaharan di noe poëk, bari loba njëri angën; toer sok boga panjakit sarta sok poendoeng. *a* Lock. 12: 15. *b* Aj. 1: 21; 27: 19.

17 Saënjana, kami teh geus tërang, ^a anoe hade sarta aloes, nja eta djalma njatoe-
nginoem djeung ngarasa kasoekaän dina sakabeh pagaweanana, noe koe dirina dipigawe di handapeun panon-poë, sabilangan oemoer hiroepna, noe koe Allah dipaparinkeun ka manehna; karana
18 nja eta doeoemanana. 'Djeung deui oenggal-oenggal manoesa, noe koe Allah dipaparin kabeungharan djeung kamoektian, bari dikongangkeun ngahakan eta, djeung njokot ^b doeoemanana, sarta boengah dina pagaweanana: ^c nja eta teh
19 pasihan ti Allah. 'Karana noe kitoe teu katjida ngingëtkeun oemoer-hiroepna, sabab koe Allah dikaboel, dipaparin ka-boengahan hate. *a* p. 2: 24; 3: 22.

b Sil. 30: 8. *c* p. 2: 24.

PASAL 6.

Aja deui hidji katjilakaän, noe koe kami katendjo di handapeun panon-
2 poë, sarta sok radjeun di manoesa: 'nja eta aja djalma, noe koe Allah dipaparin kabeungharan, kamoektian djeung kahormatan, datang ka njawana taja pisan kakoerang, naon bae noe dipikahayang koe dirina; tapi koe Allah teu dikongangkeun ngahakan eta, nja dihakanna koe deungeun-deungeun. Eta teh sija-sija,
3 sarta nja eta panjakit rosa pisan. 'Oepama aja hidji djalma boga saratoes anak, sarta hiroep pirang-pirang taoen, datang ka rosa bilangan poë taoenna, tapi dirina teu koengsi seubeuh koe kasoekaän, samalah manehna teu meunang adat koeboer: tjarek kami, mënding anak oedoel ti batan itoe mah.
4 'Karana ^a anak oedoel datangna di djëro poëk, toer ngaranna kalipoetan koe poëk; 'malah teu pisan nendjo panon-poë, teu njaho-njaho atjan; eta reureuh
6 batan itoe. 'Sarta masih hiroepna sareboe taoen doewa kali oge, tapi manehna teu koengsi ngarasa kasoekaän mah: naha lain ijang kabeh ^b ka ënggon sahidi?
a Aj. 3: 16; Djab. 58: 9. *b* p. 3: 20.

7 Sakabeh pagawean manoesa pikeun soengtoetna; kitoe ge angën hanteu datang ka tjoekoep. 'Karana nahaon ka-

leuwihan noe pintër ti batan noe gëdjoel? nahaon kaleuwihan noe balangsak, noe paham loemakoe di hareupeun noe hariroep? 'Mënding tetendjoan panon ti batan leuleumpang angën. Eta ge sija-sija; estoe lakoe ngoentit angin.
10 'Nahaon bae djadina, ti tatadina ge geus kasëboet ngaranna, sarta pada njaho jen manehna manoesa, djeung ^a teu bisaeun padoe ka noe langkoeng kawasa
11 ti batan manehna. 'Saënjana loba katjida përkara noe nambahan kasija-sijaän; tapi nahaon oentoengna ka manoesa? 'Karana saha noe njaho anoe pihadeëun ka manoesa keur mangsa hiroep, ^b sapandjang bilangan oemoer hiroepna noe sija-sija, noe koe manoesa dilampahkeun ^c sapërti kalangkang? Karana ^d saha noe bisa nganjatakeun ka manoesa noe pidjadiëun sapandeurieunana di handapeun panon-poë?

a Aj. 9: 3. *b* p. 5: 17. *c* Aj. 14: 2. *d* p. 8: 7.

PASAL 7.

Kasëboetkeun ^a hade aloes ti batan minjak aloes; sarta mënding poë djalma maot ti batan poë didjoeroekeun.
2 'Mënding ngalajad ka imah noe kaprihatinan, ti batan ngalajad ka imah noe hadjat; karana itoe pangoengtoengan sakabeh manoesa, sarta koe noe hiroep
3 diteundeun dina ati. 'Mënding nalangsa ti batan seuri; karana oelat mësoem
4 matak ngahadekeun ati. 'Hate djalma palintër soeka aja di djëro imah noe kaprihatinan; sabalikna hate djalma garëdjoel mah soeka aja di djëro imah
5 noe hadjat. 'Mënding ^b ngadenge njarekanana noe pintër, ti batan djalma ngadenge njanjina noe garëdjoel. 'Karana sakoemaha boborobotan tjoetjoeke-tjoetjoeke ^c handapeun daloeng, nja kitoe tuseurianana noe gëdjoel; nja eta ge
7 sija-sija. 'Saënjana, panganijaja sok matak ngagelokeun ka noe pintër; ^d djeung pamere sok matak ngareoksak kana pikir.
a Sil. 22: 1. *b* Sil. 13: 18; 15: 31.

c Djab. 58: 10. *d* 5 Moesa 16: 19.

8 Mënding panganggeusan lampah ti batan mimitina; ^a mënding sabar pikir ti
9 batan angkoeuh pikir. 'Oelah ^b sok ngageuwat poendoeng sadjëro pikir maneh; karana poendoeng ngënggon dina dada
10 noe garëdjoel. 'Maneh oelah sok ngomong: Naha mana djaman ka toekang

hade ti batan djaman ajeuna? karana maneh nanja hal kitoe teh lain tina kapintëran. 'Kapintëran hade, saroeua djeung warisan; malahan oentoeng eta ka sakoer noe narendjo panon-poë. 'Karana kapintëran ^c minangka hijeum, kitoe keneh oewang minangka hijeum; tatapi ari kaleuwihan kanjaho mah, nja eta kapintëran matak hiroep ka noe bogana. 'Koedoe ngawaskeun dadamëlan Allah; karana saha noe bisa ngalëmpëngkeun anoe koe andjeunna geus dibingkëngkeun? 'Masing soeka dina mangsa kabagdjaän; ^a ari dina mangsa katjilakaän koedoe ingët: eta ge kenging Allah ngadamël, satjara itoe bae; noe dipandang ^c soepaja manoesa oelah nja-hoëun naon-naon anoe pidjadieun sapan-deurieunana. ^a Sil. 16 : 32. ^b Sil. 12 : 16; Jak. 1 : 19.

^c Sil. 2 : 10, 11. ^d Aj. 2 : 10. ^e p. 3 : 22.

15 Ijeu sakabeh koe kami katendjo keur oemoer kami noe sija-sija: ^a sok aja djalma bënë, anoe tiwas di djëro kabënëranana; kitoe deui sok aja djalma doraka, noe pandjang oemoer di djëro kagorenganana. 'Maneh oelah bënë teuing, djeung oelah njijeun maneh pintër leuwih; pinaoneun maneh dek nga-roeksak diri? 'Maneh oelah doraka teuing; djeung oelah djadi gëdjoel; pinaoneun maneh dek paeh, tatjan ninggang piwaktoeëun maneh? 'Hadena eta koe maneh ditjékël, ari itoe ge koe leungeun maneh oelah dilesotkeun; karana sahasaha noe sijeun koe Allah, tangtöe loepoet ti eta sakabeh. 'Kapintëran ^b matak bëdas ka noe pintër, wani ngoengkoelan sapoeloeh djalma kawasa, noe aja di djëro nagara. 'Saënjana ^c taja pisan manoesa noe bënë di boemi, noe milampah kahadean, sarta teu milampah dosa. 'Djeung deui kana sing-sing omongan, noe koe djalma diaromongkeun, poma maneh oelah djadi ati; soepaja maneh oelah ngadenge badega maneh njapa ka maneh; 'mapan hate maneh ge geus roemasa sababaraha kali, jen diri maneh ge njapa ka noe sedjen.

^a p. 8 : 14. ^b Sil. 21 : 22; 24 : 5; p. 9 : 16. ^c 1 Radj. 8 : 46.

23 Nja eta sakabeh koe kami geus ditjoba koe lantaran kapintëran. Ari pikir kami: Aing hajang djadi pintër! Tatapi kapintëran djaoeh bae ti kami. 'Ènggonna djaoeh teuing, sarta leuwih djëro;

25 saha noe pimanggiheun? 'Tidinja kami malik, ^a sarta mërloekeun hate nganjahokeun, djeung ngoelik, sarta njijar kapintëran djeung pangartian; toer hajang nganjahokeun jen kadorakaän asoep kagëdjoelan, sarta kagëdjoelan asoep kageloan. 'Heug kami teh manggih noe pait ti batan maot, ^b nja eta awewe, noe hatena minangka djaring djeung heurap, sarta leungeunna minangka barogod. Saha-saha djalma ^c noe kamanah di pajoeneun Allah, tangtöe rahajoe ti eta; sabalikna djalma dosa mah tangtöe karingkoes koe eta. 'Tah, kitoe noe koe kami kapanggih, tjarek goeroe, ditöengtoet hidji-hidji përkara, hajang manggih pangartian; 'anoë keur ditejangan keneh koe njawa kami, tapi teu kapanggih; nja eta di sareboe kami manggih oge lalaki saorang; ari awewe mah kami teu manggih hidji-hidji atjan di eta sakabeh. 'Tah, ngan ijeu bae noe koe kami kapanggih: manoesa didamëlna koe Allah teh bënë pisan; dëmi manoesa mah pada nejangnan akal reja katjida.

^a p. 1 : 17. ^b Sil. 7 : 5. ^c p. 2 : 26.

PASAL 8.

Saha ^a noe nandingan djalma pintër? 'Djeung saha noe njaho katëranan përkara? Kapintëran manoesa njaängkeun beungeutna, moenggah tjamëroet boedina disalin. ^a p. 2 : 14.

2 ^a [Papatah] kami: Koedoe ngestoekeun timbalan radja, gëdena tina sabab soempah ka Allah. 'Maneh oelah ngageuwat moendoer ti pajoenennana; djeung oelah keukeuh kana përkara goreng; karana naon bae pangërsa radja, koe andjeunna didamël. 'Wantoe lahiran radja kawasa; djeung saha noe wani oendjoekan ka andjeunna: Andjeun teh midamël naon?

5 'Saha-saha noe ngestoekeun timbalan, ^b moal njorang përkara goreng; sarta hate djalma pintër njaho waktöe djeung hoekoem; 'karana ^c sagala përkara aja waktöe djeung hoekoem; sabab bangët pisan nja katjilakaän noe toemërap ka 7 manoesa; 'wantoe ^d teu pisan njahoëun noe pidjadieun; karana saha noe bisa nganjatakeun ka dinja pëtana noe pi- 8 djadieun? 'Taja manoesa noe kawasa kana roh, datang ka bisa noelak kana roh; ^e malah taja noe kawasa kana

poë maot; djeung taja pisan noe leupas dina pérang eta; sarta kadorakain moal bisaeun ngarahajoekun ka noe bogana.

a Sil. 24: 21. *b* p. 3: 17. *c* p. 3: 1. *d* p. 6: 12; 10: 14. *e* Aj. 14: 5; Djab. 39: 6.

- 9 Ijeu sakabeh koe kami katendjo, ^a basa kami méréloekun hate ka sakabeh lalampahan, noe dilampahkeun di handapeun panon-poë: sok aja mangsa manoesa teh moerba ka sasama manoesa, matak tjilaka eta. 'Parandene kitoe koe kami katendjo, noe daroraka ge meunang adat koeboer, toeloj arasoep; sabalikna aja noe bënëer lampahna, los arijang djaoeh ti énggon soetji, sarta eusi nagara pada poho ka dinja. Eta
- 11 ge sija-sija. 'Sapedah ^b hanteu këntjéng ditérápkeun hoekoeman ka lampah goreng, noe matak hate anak Adam datang ka ^c pinoeh dina dirina, wani margawe goreng. 'Sanadjan djalma dosa migawe goreng saratoes kali, sarta pandjang oemoer oge, parandene kitoe kami teh njaho, ^d anoe pidjamoegaun ngan anoe ibadah ka Allah, anoe sarijeun
- 13 koe pameunteu andjeunna. 'Sabalikna noe doraka mah hamo djamoega, sarta hamo pandjang oemoer; énjana mah eta teh saibarat kalangkang, sapedah teu sijeun koe paneunteu Allah.

a p. 1: 13. *b* Aj. 35: 15. *c* p. 9: 3. *d* Djab. 37: 37.

- 14 Aja deui hidji kasija-sijaän, noe sok kalampahkeun di boemi; ^a nja eta aja djalma balënëer, noe katérapan sakoemaha noe ditérápkeun ka pagawean djalma daroraka; sabalikna aja djalma doraka, noe katérapan sakoemaha noe ditérápkeun ka pagawean djalma balënëer. Tjarek kami, jen eta ge sija-sija.
- 15 'Mana kami moedji ^b kana kaboengan, sapedah taja deui noe hade ka manoesa di handapeun panon-poë, kadjaba ti njatöe-ningoem, sarta boengah; karana nja eta bae noe rakët ka manehna dina pagaweanana saemoer-hiroepna, noe koe Allah dipaparinkeun ka manehna di handapeun panon-poë.

a p. 7: 15; 9: 2. *b* p. 2: 24; 9: 7.

- 16 ^a Basa kami méréloekun hate nganjahoekun kapintéran, djeung ngawaskeun pagawean, noe dilampahkeun di boemi, moenggha datang ka panonna beurang-peuting sok teu ngarasa sasarean: 'harita kami teh térang, moeng-

goehing sakabeh dadamélan Allah teh, manoesa teu bisaeun timoe eta dadamélan, noe didamél di handapeun panon-poë. Sakoemaha manoesa digawe oge nejangana eta, hamo pikatimoeun; tjatjakan djalma pintér oge, oepama boga pikir sédja nganjahoekun, moal bisaeun timoe.

a p. 1: 17.

PASAL 9.

- Saénjana, ijeu sakabeh koe kami geus diteundeun dina ati, hajang tetela kana ijeu sakabeh, jen noe balënëer, sarta noe palintër, djeung panggawe-panggawena, aja di panangan Allah. Bagija kanjaahan, bagija kageuleuhan, taja manoesa noe njaho; kabeh ge aja di hareupeunana.
- 2 'Sagala pérkara koemaha tjara noe loba bae; ^a boeboehan sahidji toemérap ka noe bënëer djeung ka noe doraka; ka noe hade, ka noe bérésih djeung ka noe nadjis; ka noe ngoerban djeung ka noe hanteu ngoerban; sakoemaha noe hade, nja kitoe keneh noe dosa; sakoemaha noe sok soempah, nja kitoe
- 3 keneh noe sijeun soempah. 'Ijeu noe goreng di saniskara noe kalampahkeun di handapeun panon-poë, jen boeboehan sahidji toemérap ka sarereja; djeung deui hate anak Adam ^b pinoeh koe kagorengan, sarta di djero hate maranehanana aja kageloan sapanjang hiroepna; sanggeus kitoe los ka noe paraeh. 'Karana saha noe diingkar? Ari sakabeh noe hariroep pada boga pangharépan; karana andjing noe hiroep
- 5 hade ti batan singa noe paeh. 'Karana noe hariroep pada njaho, jen dirina piparaheun; sabalikna noe geus paraeh mah teu njarahoëun kitoe-kijeu, sarta moal meunang deui boeroehan; sanadjan kana ingétan ka maranehanana
- 6 ge parohoëun. 'Bagija kanjaahanana, bagija kageuleuhanana, bagija kadéngkianana geus moesna tanpa-lébih; djeung salalanggéngna ge eta teh moal kadoeoman deui naon-naon noe kalampahkeun di handapeun panon-poë.

a Aj. 9: 22; p. 2: 14; 3: 19. *b* p. 8: 11.

- 7 'Tjoba, ^a roti maneh hakan kalawan kaboengan, djeung tji-anggoer maneh inoem kalawan soeka ati; karana Allah ti tatadi misoeka ka pagawean maneh. 'Papakean maneh sing barodas

sapandjangna, djeung sirah maneh oelah koerang minjak. 'Sing ngarasa hiroep babarèngan djeung pamadjikan, noe dipikannya koe maneh, saomoer hiroep maneh ^b noe sija-sija, noe dipaparinkeun ka maneh di handapeun panon-poë, sapandjang oemoer maneh noe sija-sija; ^c karana nja eta doeoeman maneh sapandjang hiroep, djeung sapandjang pagawean maneh, noe koe maneh dipigawe di handapeun panon-poë. 'Mana-mana ^d noe kapanggih koe leungeun maneh baris lampahkeuneun maneh, nja eta koe maneh lampahkeun sakoewat-koewat; karana taja panggawe, atawa pangartian, atawa kanjaho, atawa kapintèran di énggon noe maot, anoe keur diboeroe koe maneh.

a p. 5:19; 11:9. b p. 7:15.

c p. 5:17. d 1 Sam. 10:7.

11 Tidinja ^a kami malik, sarta nendjo di handapeun panon-poë, ^b jen loempat teh lain adjang noe tangginas, djeung pérang teh lain adjang noe pérkosa, kitoe deui rédjeki lain adjang noe pintèr, kitoe deui kabeungharan lain adjang noe boga pangarti, kitoe deui koernija lain adjang noe boga kanjaho; estoena mah sakabehna kasorang waktoe reudjeung parèng. 'Karana manoesa onkoh teu njahoëun piwaktoeëun sorangan; saperti laoek, anoe beunang koe djarang noe matak tjilaka, djeung saperti manoe, anoe beunang koe djirèt, nja kitoe anak Adam pada karidjèt koe waktoe katjilakaan, ana ninggang ka darinja ngadak-ngadak.

a p. 2:12. b Jer. 10:23;

Roem 9:16.

13 Djeung deui kami nendjo ijeu kapintèran di handapeun panon-poë, sarta 14 rasa kami gède: 'aja hidji nagara leutik, sarta djalma eusina ngan saeutik. Djéboel hidji radja gède, ngaroeroeg ka dinja; seug nagara teh diképoeng, sarta 15 rilingna. 'Ari di djero eta nagara aja hidji djalma miskin sarta pintèr; nja eta seug ngarahajoekeun nagara teja koe kapintèranana; tapi taja pisan manoesa noe ingèt ka eta djalma miskin teh. 16 'Pok kami teh ngomong: ^a Mënding kapintèran ti batan kapèrkosaan; paran-dene kapintèran noe miskin teja ditjoe-mahkeun, sarta omonganana teu digoe-goe. 'Kasaoeran djalma palintèr, ana

didengekeun djeung reureuhna, leuwih hade ti batan hahaoakan noe njékél kawasa di noe garèdjoel. 'Mënding kapintèran ti batan parabot djoerit; ari djalma dosa sahidji sok ngaroeksak kahalean loba pisan.

a p. 7:19.

PASAL 10.

Hidji laleur paeh matak baoc, matak beukah kana minjak toekang wangian; nja kitoe kagédjoelan saeutik sok ngabajahkeun ka kapintèran djeung 2 kamoeljaan. 'Hate djalma pintèr ajana ti katoehoëunana; ari hate djalma gédjoel mah ti kentjaeunana. 'Tjatjakan di djalan oge, lamoen noe gédjoel keur njaba, pikirna koerang, sarta manehna ngomong ka oenggal-oenggal djalma, jen 4 dirina gédjoel. 'Oepama manah noe njangking kawasa djadi bëndoe ka maneh, poma oelah ninggalkeun énggon maneh; karana kasabaran ngareureuhkeun dosa galède.

5 Aja deui hidji katjilakaan, noe koe kami katendjo di handapeun panon-poë, sakoemaha kaloeleoepoetan, noe sok ka loewar ti pajoneun noe kawasa: 'nja eta aja noe gédjoel, diangkat ka noe loehoer katjida, sarta aja noe baleunghar darijoe di handap. 'Kami nendjo abdi-abdi taroempak koeda, sarta 8 pala-kapala baladarat, sabijasa abdi. 'Saha-saha ^a noe nijjeun piloewang, tangtoe tigoebrag ka djèrona; djeung saha-saha noe nobros pagèr, tangtoe digegel oraj. 9 'Saha-saha noe ngabongkar batoe, pinjèrieun koe eta; saha-saha noe meulah kai, pirahenteun koe eta. 'Oepama mintoe beusina, sarta seuseukeutna teu diasah, noe make koedoe ngabédaskeun kakoewatan; ari gawena kapintèran ngalèlèmpèng.

a Sil. 26:27.

11 Oepama oraj ngegel memeh didjampean, toekang djampe taja gawena. 'Kasaoeran ti biwir djalma pintèr matak loetjoe; sabalikna noe gédjoel mah dilèglèg koe soengoet sorangan. 'Ari mimitina omongan soengoeutna kagédjoelan, sarta pangangeusan soengoeutna 14 kageloan noe matak tjilaka. 'Ari noe gédjoel ^a sok loba omong; ^b dèmi manoesa teu njahoëun noe pidjadieun; sarta noe pidjadieun sapandeurianana, saha noe bisa nganjatakeun ka manoesa?

15 'Pagawean noe garëdjoel matak njapeu-
keun ka dinja, doemeh teu njahoëun
djalan ka dajeh. *a p. 5: 2. b p. 8: 7.*

16 "Tjilaka têmén maneh, tanah! ari ra-
dja maneh boedak, sarta kapala-kapala
17 maneh dalabar isoek-isoek. 'Bagdja têmén
maneh, tanah! ari radja maneh toeroenan
menak, sarta kapala-kapala maneh dala-
har dina waktoena, malar koewat, lain
18 malar inoem-inoeman. 'Tina lantaran
ngëdoel roengroeng pamikoel; djeung tina
lantaran nganggoerkeun leungeun imah
19 datang ka botjor. 'Hadjat didjijeeunna
mambrih soesoekaän, sarta *b* anggoer
matak ngaboengahkeun hiroep; ari koe
doewit sakabeh dikaboel.

a Jës. 3: 4; 5: 11. b Djab. 104: 15.

20 "Poma maneh oelah njapa ka radja,
nadjan di djëro pikir maneh oge; kitoe
deui oelah njapa ka noe beunghar, na-
djan di djëro pangkeng pangheësan ma-
neh oge; karana sowarana tangtoe di-
bawa koe manoe awang-awang, omo-
nganana tangtoe dibedjakeun koe noe
baroga djangdjang. *a 2 Moesa 22: 28.*

PASAL 11.

Roti maneh ka-tjaikeun; *a* karana awal-
ahir koe maneh tangtoe kapanggih
2 deui. 'Koedoe mere bagian ka toedjoe,
oetamana ka dalapan; *b* karana maneh
teu njaho katjilakaän, noe pidatangeun
3 ka boemi. 'Tjap-tjap mega geus pari-
noeh koe pihoejdaneun, seg dikoejtjoer-
keun ka boemi; djeung lamoen aja kai
roentoeh, ka kidoel atawa ka kaler, dina
ënggon roentoehna eta kai, nja di dinja
ngadjolopongna. *a Sil. 19: 17. b Djab. 41: 2.*

4 *a* Saha-saha noe ngawaskeun angin,
moal njëbar; djeung saha-saha noe në-
gëskeun mega, moal diboewat. 'Sakoe-
maha maneh *b* teu njaho dina djalan
angin, atawa *c* dina pëtana toelang-toe-
lang di djëro kandoengan noe reuneh,
d nja kitoe pisan maneh teu njaho dina
dadamëlan Allah, noe ngadamël sanis-
6 kara. 'Koedoe njëbarkeun binih maneh
wantji isoek, sarta ka-sorenakeun poma
oelah ngeureunkeun leungeun; karana
maneh teu njaho mana noe piloeoiseun,
ijeu boh itoe, atawa doewanana saroe
pialoeiseunana. *a p. 7: 16. b Joh. 3: 8.*

c Djab. 139: 15. d p. 3: 11.

7 Djeung deui tjaäng teh ngeunah, sarta

matak soeka kana panon neudjo mata-
8 poë. 'Koe sabab eta, nadjan manoesa
hiroep pirang-pirang taoen, koedoe sing
boengah koe eta sadajana; ngan koedoe
sing ingët *a* kana mangsa pipoekeun, ka-
rana tangtoe lila. Sagala noe datang, sija-
9 sija. 'Eh noe boedjang! masing boengah di-
na mangsa maneh ngora, nja hate maneh
masing soeka dina mangsa maneh boe-
djang; sarta loemampah teh toeroetkeun
djalan hate maneh djeung toeroetkeun
tendjo panon maneh; ngan kanjahokeun
koe maneh, *b* jen maneh koe Allah mëngke
didatangkeun ka hoekoem tina hal eta
10 sakabeh përkara. 'Mana singkirkeun ka-
sëdihan ti hate maneh, sarta djaoehkeun
kagorengan ti awak maneh; karana
mangsa ngora djeung mangsa padjar teh
sija-sija. *a p. 12: 1. b p. 12: 14.*

PASAL 12.

Sarta maneh dina mangsa boedjang
8 masing ingët ka noe ngadjadikeun ka
maneh, meungpeung tatjan datang kana
mangsa kasoésahan, nja tatjan nëpi kana
taoen, noe koe maneh bakal disëboetkeun
2 kijeu: Aing teu soeka ka eta; 'meung-
peung tatjan poë sarangenge djeung
tjahja, kitoe deui boelan djeung beu-
tang-bentang, sarta mega daratang deui
3 sanggeusna hoedjan; 'dina mangsa noe
tarenggoe imah ngadaregdeg, djeung
djalma përkosa pada ngoedoeproek, sarta
toekang ngagiling ngalanggoer, sabab
kari saeutik, djeung noe narendjo tina
4 djandela geus saroeëm, 'sarta panto
sisi loeloeroeng meundeut; dimana sora
panggilingan geus lëmboet, djeung dji-
nisna hoedang barang retjet manoe,
sarta sakabeh ahli njanji geus leuleuj;
5 'samalah djinisna aringgiseun koe noe
loehoer-loehoer, djeung reja karisi di
djalan; toer samodja keur këmbangan,
djeung simeut matak njoesahkeun, sarta
panghoedang rasa loepoet; wantoe-wan-
toe manoesa mijang *a* ka pimaheunana
noe langgëng, sarta poerah aloek-aloe-
6 kan idër-idëran di loeloeroeng; 'meung-
peung tali perak tatjan dilaän, djeung
palita ëmas tatjan dilëboerkeun, djeung
timbaän tatjan dipeupeuskeun di sisi tji-
njoesoe, sarta roda tatjan dilëboerkeun
7 di sisi soemoer; 'didinja *b* taneuh teh
balik deui ka boemi, saäsal tadina, sarta

ëroh teh moelang ka Allah noe maparin.

a Aj. 30:23. *b* 1 Moesa 2:7; 3:19.

⁸ *a* Sija-sijaning sagala kasija-sijaän, tjarek goeroe; kabeh oge sija-sija. 'Djeung deui, sarehna goeroe teh djalma pintër, noe matak ngaweroekkeun ongkoh kanjaho ka djalma-djalma; samalah goeroe teh nimbang-nimbang, djeung ngirangira, ¹⁰ *b* nganggri siloka reja pisan. 'Ari goeroe teh nejang, hajang manggih kasaoeran matak soeka; sarta noe ditaeliskeun nja noe saestoena, piwoeroek ¹¹ noe sajakti. 'Kasaoeran djalma palintër oepama panjotjog; nja pakoe njëblok ibaratna piwoeroek toekang parijoengan,

noe pada dipaparinkeun koe pangangon ¹² sahidji. 'Ari noe saleuwihna ti eta mah, anaking! maneh sing beunang diingëtan. Njijeun kitab loba geus taja bejakna; sarta rosa matja matak njapekeun badan. ¹³ 'Panoengtoengan piwoeroek, sadajana noe geus kadenge, nja eta: ^c koe-doe sijeun koe Allah, djeung ngestoekeun timbalanana; karana nja eta noe përlloe ¹⁴ di oenggal-oenggal manoesa. 'Karana *d* saban-saban lampah mëngke koe Allah didatangkeun ka hoekoem, katoet sagala noe boeni, boh hade, boh goreng.

a p. 1:2. *b* 1 Radj. 4:32. *c* 5 Moesa 10:12; Aj. 28:28. *d* Roem 2:16.

MAKOETA POEPOEDJIAN,

DAMËLAN SOELEMEN.

PASAL 1.

Ijeu Makoeta poepoedjian, damëlan Soeleman.

² Èh, moegi andjeunna ngamboeng ka koering koe amboeng lambena! Karantën geugeut andjeun ^a sae ti batan anggoer. 'Lisah andjeun raraos wangina; padjënëngan andjeun lir minjak dikoe-tjoerkeun; koe përkawis kitoe noe mawi ⁴ landjang pada asih ka andjeun. 'Moegi koering tarik! soemëdja koering maroeroe ngiring andjeun. Koering koe radja ditjandak lëbët ka kamarna; koering soemëdja garërah sarëng baroengah koe përkawis andjeun, soemëdja maroedji geugeut andjeun alah batan anggoer; prajoga pisan eta pada asih ka andjeun.

a p. 4:10.

⁵ Èh, istri-istri Jëroesalem! kaেলা ñnja hideung, tapi matak rësëp, sapërti himah ⁶ Kedar, tjara koelamboe Soeleman. 'Oelah malëntjrong ka kaেলা, reh kaেলা rada hideung, sabab kaেলা kapanasan mata-poë. Anak indoeng kaেলা lalaki arambëkeun ka kaেলা, seg kaেলা koe eta didjjeun toenggoe pakëbonan anggoer; ^a ari këbon anggoer diri kaেলা koe kaেলা teu ditoenggoean.

a p. 8:12.

⁷ Èh, ^a kaasih njawa koering! moegi maparin njaho ka koering, di mana andjeun nja ngangon? di mana andjeun nja ngaobkeun ingon-ingon wantji têngah poë? Karantën pinaoneun koering djadi sapërtos noelantrak-lintri, mapajingon-ingon rentjang andjeun? *a* p. 3:1.

⁸ Oepama andjeun teu oeninga, eh ^a noe panggeulisna di pëlëbah istri-istri! sae andjeun ka loewar, toetoerkeun tapak domba, bari seg ngangon ëmbe andjeun di pëlëbah pamondokan taroekang ngangon. *a* p. 5:9.

⁹ Èh, kameumeut kami! njai koe kami dioepamakeun ka koeda kami dina ka-¹⁰ reta Piraon. 'Pipi njai matak rësëp make gandik; kitoe keneh tênggëk njai make ¹¹ kangkaloeng. 'Mëngke njai dipangji-jeunkeun gandik ëmas, ditarapang koe perak.

¹² Sabot radja keur ngarijoeng medja, ^a minjak nardoes koering njamboewang ¹³ seungitna. 'Kageugeut koering ka diri koering sapërtos boengkoesan ëmoer, ¹⁴ noe aja dina harigoe koering. 'Kageugeut koering ka diri koering sapërtos ranggenjan ^b këmbang patjar, di djëro pakëbonan anggoer di Èn-Gedi.

a Mark. 14:3. *b* b p. 4:13.

- 15 Eh, kameumeut kami! ^a saénjana, njai
teh geulis; saénjana, njai teh geulis;
^b sotja njai lir djapati. *a p. 4:7. b p. 4:1.*
- 16 Eh, kageugeut koering! salérésna, an-
djeun teh kasep; estoe matak résép;
malah randjang oering bangsa hedjo.
- 17 'Noe minangka hateup inah oerang ki
poetri; ari noe minangka bilik oerang
ki djamoedjoe.

PASAL 2.

Koering kembang goelo ti Sarou, kembang bakoeng ti lébak!

- 2 Saperti hidji kembang bakoeng di tén-
ngah-tengah tangkal tjoetjoeuk, nja kitoe
pisan kameumeut kami di tengah-tén-
ngah istri.
- 3 Sapertos hidji tangkal djeroek di ka-
kaian leuweung, nja kitoe pisan kageu-
geut koering di tengah-tengah pamégét.
Koering résép pisan dijoeuk dina ijoehna,
saréng boewahna amis ka langit koe-
ring. 'Ari koering teh koe andjeunna
ditjandak lembét ka ^a gédong anggoer,
saréng oemboel-oemboelna di loehoe-
reun koering nja kaasih. 'Tjing, ka-
oela koe sadaja ^b deudeul koe kismis;
kaela koe sadaja ségèran koe djeroek!
karana kaela ^c kagögéngiran bawaning
njaah. 'Pananganana ti kiwa ^d njangkeh
sirah kaela, sarta pananganana ti tén-
ngén ngarangkoel ka kaela. 'Eh, istri-
istri Jérusalem! ^e kaela njoempahan
ka sadaja, njéboet méntjék atawa njé-
boet oentjal tégal, poma oelah ngageu-
ingkeun, poma oelah ngahoedangkeun
kanjaahan, ari tatjan soekaeun sora-
ngan mah. *a Est. 7:8. b 1 Moesa 27:37.*

c p. 5:8. d p. 8:3. e p. 3:5.

- 8 ^a Ngeng aja géntra kageugeut kaela!
Toeh geuning, andjeunna soemping,
adjoet-adjoetan di goenoeng-goenoeng,
9 antjoel-antjoelan di pasir-pasir. 'Kageu-
geut kaela oepama méntjék, atawa
anak oentjal. Toeh geuning, andjeunna
ngadég loewareun bilik kaela, keur
némpo tina djandela, ngélepan tina
10 kisi-kisi. 'Pok kageugeut kaela ngala-
hir, kijeun lahirna ka kaela: Geura in-
dit, njai, kameumeut kami, doenoengan
11 kami! hijap, njai! ka dijeu. 'Karana
oesoem tiris geuning geus liwat, oesoem
12 hoedjan geus ladjoe, geus toeloej; 'kë-
kembangan katendjo deui di boemi, geus
népi ka mangsa disarada manoe, sarta

- ^b sora tikoekoer kadenge deui di tanah
13 oerang; 'tangkal kondang keur ngasak-
keun boewahna, djeung tangkal anggoer
keur karémbangan, pada njamboewang
seungit. Geura indit, njai, kameumeut
kami, doenoengan kami! hijap, njai! ka
14 dijeu. 'Éh, ^c djapati kami, noe aja dina
djoerang goenoeng tjadas, di panjoem-
poetan gawir! kami hajang ditembongan
roepa njai, ^d hajang ngadenge sowara
njai; karana sowara njai koe ngeunah,
djeung roepa njai koe matak résép.
- 15 'Kami doewaän koe maraneh pangmeu-
nangkeun tjareuh, nja tjareuh lalémboet,
noe ngararoeksak kébon anggoer! ka-
rana kébon anggoer kami keur këm-
16 ngan. 'Kageugeut koering anoe koering,
sarta koering kagoengan andjeunna, ^e
17 noe nganon di pélēbah bakoeng. 'Ari
^f dongkap ka tiis poéna, saréng kalang-
kang moesna, moegi geura moelih! Éh,
kageugeut koering! moegi andjeun djadi
sapertos méntjék atanapi anak oentjal
di pigoenoengan Beter! *a p. 5:2. b Jér. 8:7.*
c p. 5:2; Jér. 48:28. d p. 8:13. e p. 6:2. f p. 4:6.

PASAL 3.

- D**ina pasarean kaela, ti peuting, kaela
nejangan radja, ^a kaasih njawa kaela;
^b koe kaela ditejangan, tapi teu kapén-
2 dak. '[Pikir kaela:] Ah, dek hoedang,
dek oedar-idér di djéro nagara, di loe-
loeroeng-loeroeng djeung di pasar-
pasar, nejangana kaasih njawa aing! Prak
koe kaela ditejangan, tapi teu kapén-
3 dak. 'Gok ^c kaela kapanggih koe ronda,
noe keur aloedar-idér di djéro nagara.
[Ditanja koe kaela:] Naha maraneh teu
4 manggih kaasih njawa kaela? 'Kakara
saeutik kaela madjoe ti eta ronda, prok
kaasih njawa kaela koe kaela kapéndak.
Kék koe kaela ditjékél, sarta hanteu di-
lesotkeun deui, tépi ka dibawa asoep koe
kaela ka boemi iboe kaela, ka djéro
5 kamar noe ngandoeng kaela. 'Eh, istri-
istri Jérusalem! ^d kaela njoempahan
ka sadaja, njéboet méntjék atawa njé-
boet oentjal tégal, poma oelah ngageu-
ingkeun, poma oelah ngahoedangkeun
kanjaahan, ari tatjan soekaeun sorangan
mah. *a p. 1:7. b p. 5:6. c p. 5:7. d p. 2:7; 8:4.*
- 6 ^a Saha eta noe djéboel ti tégal léga,
saperti pélēdoeg haseup, make dikoe-
koesan émoer djeung doepa, saroepaning

7 seuseungitan ti toekang dagang? 'Toeh
geuning, djolian titihan Soeleman, di-
obeng koe gënep poeloeh prawira, ka-
8 asoep prawira Israil; 'sadajana njikép
pédang, geus pada dipitoetoeran kana
pérang; hidji-hidji djalma pédangan di
gigirna, pada ngadjaga ^b karenawasan ti
9 peuting. 'Radja Soeleman geus ngadamél
bade salira andjeunna hidji djampana
10 kai Libanon; 'tihangna noe didamél pe-
rak, dadasarna émas, babantalna soetra
woengoe; ari di djérona djampana di-
hijasan koe kanjaahan istri-istri Jérøe-
11 salem. 'Eh, istri-istri Sion! geura boedal,
tarendjokeun radja Soeleman, nganggo
makoeta, noe koe iboena dianggokeun
ka andjeunna keur poéan rendenganana,
nja keur poéan kaboengahan manah
Soeleman.

a p. 8: 5. b Djab. 91: 5.

PASAL 4.

Eh, kamenmeut akang! ^a saénjana, najai
teuh geulis; saénjana, najai teh geulis;
sotja najai lir djapati ^b sadjéroëun tjindo-
eng najai; ^c ramboet najai ibarat goen-
doekan émbé, noe ngalajah di lamping
2 goenoeng Gilad. 'Waos najai saroepe
goendoekan domba noe digoentingan,
harandjat ti pamandian; sadajana këm-
baran, sarta taja noe teu boga anak.
3 'Lamběj najai ibarat rara sakélat, sarta
sasaoer-saoer najai ^a matak rësép; pipi
najai ibarat dalima sapani sadjéroëun
4 tjindoeng najai. 'Ténggék najai ^c saroepe
panggoeng Dawood, beunangna ngada-
mél baris nawingkeun pakarang; sareboe
képéng noe narawing dina eta, kabeh
5 ge parabot para prawira. 'Doewa ^f inang
najai ibarat anak mëntjék këmbar, noe
keur njaratoean di pélébah bakoeng.
6 'Ari ^g dongkap ka tiis poéna, sarta ka-
langkang moesna, akang hajang nan-
djak ka goenoeng Émoer djeung ka pasir
7 Doepa. 'Eh, kameumeut akang! najai teh
geulis sakoedjoer; estoe najai taja pisan
koetjiwana.

a p. 1: 15. b p. 6: 7. c p. 6: 4.

d p. 2: 14. e p. 7: 4. f p. 7: 3. g p. 2: 17.

8 Mangga njaréngan djeung akang ti Li-
banon, eh panganten! Mangga njaréngan
djeung akang ti Libanon! Mangga loeng-
saoer ti poentjak Amana, ti poentjak Sênir
djeung Hermon, ti pangtjitjingan singa, ti
9 pigoenengan mejong! 'Njai ngala hate
akang, eh raji akang, panganten! najai nga-
la hate akang koe sotja najai sahidji, koe

kangkaloeng sahidji dina ténggék najai.
10 'Geugeut najai sakitoe aloesna, eh raji
panganten! geugeut najai ^a leuwih sae
ti batan anggoer, kitoe deui seungit
minjak najai ti batan sakabéh wawa-
11 ngian! 'Lamběj najai njaktjlakan atjinging
madoe, eh panganten! handapeun ilat
najai aja madoe djeung tji-soesoe, sarta
seungit pangango najai lir ^b seungit
12 Libanon. 'Raji akang panganten ibarat
kébon beunang ngoentji, ibarat tji-boe-
lakan beunang ngoentji, tji-njoesoe beu-
13 nang ngétjap. 'Siroeng najai ibarat taman,
eusina dalima, noe boewahna leuwih
poendjoel, kitoe deui ^c kembang patjar
14 baréng akar wangi; 'akar wangi reu-
djeung koneng, djaringao djeung kajoe
manis, baréng saroepaning tangkal doe-
pa, émoer djeung garoe, baréng sakabéh
15 loeloegoe wawangian. 'Njai ibarat tji-
njoesoe kébon, soemoer tjai hiroep, noe
ngotjor ti Libanon!

a p. 1: 2, 3.

b Hos. 14: 7. c p. 1: 12, 14.

16 Eh, angin ti kaler! geura hoedang;
eh, angin ti kidoel! geura datang; pek
njoep ka kébon kaola, wawangianana
sina mélénghir. Eh, kageugeut kaola
moegi soemping ka kébonna, sarta nga-
dahar boewahna ^a noe leuwih poendjoel!

a p. 7: 13.

PASAL 5.

A kang datang ka kébon akang, eh
'Raji panganten! akang moepoe émoer
akang reudjeung wawangian akang;
akang ngadahar para njiroean reudjeung
madoe akang; akang ngoem anggoer
reudjeung tji-soesoe akang. - Eh, batoer-
batoer! geura dalahar; geura pada nga-
leuent, sarta sing wararég, eh sadaja
kageugeut!

2 'Kaola keur sasarean, tapi hate ka-
oela njaring. ^a Ngeng aja géntra ka-
geugeut kaola, bari ngétrok-ngétrok:
Eh, raji akang, kameumeut akang, ^b dja-
pati akang, moestika akang! tjik, akang
pangboekakeun; karana sirah akang pi-
noeh koe tji-iboen, ramboet akang pi-
3 noeh koe reumis peuting. - 'Koering pa-
rantos tjoetjoel badjoe; koemaha nja
rek make deui? koering parantos ngoem-
bah soekoe; koemaha nja rek dikotoran
4 deui? 'Sor kageugeut kaola ngasong-
keun pananganana tina djandela, sar-
ta angén kaola koemërétég tina hal

5 andjeunna. 'Neut kaola hoedang, mangmoekakeun kageugeut kaola; sarta leungeun kaola njaktjlakan émoer, djeung ramo kaola njaktjlakan émoer adjoer, 6 keur njékél gagang toelak. 'Ana kaola geus mangmoekakeun kageugeut kaola, sihareng kageugeut kaola geus moendoer mantén, geus ladjéng. Njawa kaola asa ka loewar, basa andjeunna ngalahir ka kaola. ^c Bral kaola neungan andjeunna, tapi teu kapéndak; koe kaola digéroan, tapi teu ngawalon ka 7 kaola. 'Gok ^a kaola kapanggih koe ronda, noe keur aloedar-idér di djéro nagara; pek nareunggeulan ka kaola, wani kaola barohak koe eta; toekang ngaronda koeta pada ngaréboet koekoe 8 doeng ti sirah kaola. 'Eh, istri-istri Jérusalem! kaola njoempahan ka sadaja, oepama kageugeut kaola koe njarai kapéndak, geuna-geuna panggoeudjoekeun ka andjeunna, ^e jen kaola kagégéringan bawaning njaâh.

^a p. 2:8. ^b p. 6:9. ^c p. 3:1. 2. ^d p. 3:3. ^e p. 2:5.

9 Nahaon leuwihna kageugeut andjeun ti kageugeut noe reja, eh ^a noe panggeulisna di pélebah istri-istri? Nahaon leuwihna kageugeut andjeun ti kageugeut noe reja, noe matak andjeun sakitoe nja njoempahan ka kaola sadaja?

^a p. 1:8.

10 Kageugeut kaola ngéplak sémoé beu- 11 reum, ngabajahkeun laksa-laksa. 'Mastakana ibarat émas pangaloesna; ramboetna galing moentang, hideung saperti gagak. 'Sotjana ^a lir djapati di sisi waloengan tjai, beunang ngamandian koe tji-soesoe, areunteup di sisi 12 noe leber. 'Pipina saroeapa petakan wangian, hoehoenoeran seuseumgitan; lambena kawas kembang bakoeng, njaktjlakan émoer adjoer. 'Pananganana lir ali-ali émas, ditaretés koe intén krisol- 13 lit; salirana ibarat boewatan gading, ditaboer koe intén nilém. 'Bitisna tjara tihang marmér, diadégkeun dina soekoe émas pangaloesna; roepa andjeunna saperti goenoeng Libanon, nja oentjoel 14 tjara ki poetri. 'Lalangitna moetoeh koe amis; sarta manténna sakoedjoer tjatjap nja matak résép. Tah, kitoe kageugeut kaola; tah, kitoe kameumeut kaola, eh istri-istri Jérusalem! ^a p. 1:15.

PASAL 6.

Ka mana angkatna kageugeut andjeun, 1 eh noe panggeulisna di pélebah istri-istri? Ka mana ngadjoegdjoeugna kageugeut andjeun? Kaola pada sédja neungan manténna, ngabantoe ka andjeun. 2 Kageugeut kaola loengsoer ka kébonna, ka petakan wawangian, kérsa ngangon di pakébonan, djeung kérsa 3 ngala kémbang bakoeng. 'Koering ^a kagoengan kageugeut koering, sarta kageugeut koering anoe koering, noe ngangon di pélebah bakoeng.

^a p. 2:16; 7:10.

4 Eh, kameumeut akang! ^a njai teh geulis saroeapa nagara Tirsa; matak résép tjara nagara Jérusalem; matak baloe- 5 was saperti wadya-balad. 'Gilérkeun sotja njai ti bareupeun akang; karana eta teh matak gimir ka akang. ^b Ramboet njai ibarat goendoekan émbé, noe ngala- 6 lajah di lamping Gilad. 'Waos njai ^c saroeapa goendoekan domba, noe harandjat ti pamandian; sadajana kémbaran, 7 sarta taja noe teu boga anak. 'Pipi njai ^d ibarat dalima sapasi sadjéroehun tjind- 8 doeng njai. 'Aja génép poeloh radja istri djeung dalapan poeloh parékan, 9 sarta landjang tanpa wilangan. 'Hidji bae noe djadi ^e djapati akang, moestika akang; hidji bae noe djadi poeta iboena, 10 kaasih noe ngowoekun eta. Ana katendjo koe istri-istri, seg pada moedji ka dinja; ana katingal koe radja istri djeung koe parékan, seg pada ngalém ka dinja. 11 'Saha eta teh, noe sorotna saperti padjar, geulis tjara boelan, herang lir sarangenge, matak baloewas saperti wadya-balad?

^a p. 4:7. ^b p. 4:1. ^c p. 4:2.

^d p. 4:3. ^e p. 5:2.

11 Koering bareto sok toeroen ka kébon moentjang, ngilikan noe anjar djadi di lébak, ^a nendjoan tangkal anggoer geus rénoeng hanteuna, djeung tangkal dalima geus kémbangan hanteuna. 'Taja panjana koering teh, ati koering noenggangkeun koering ka kareta menak bangsa koering.

^a p. 7:12.

13 Geura moelih, geura moelih! Soelamit! geura moelih, geura moelih! kaola hang maréléng ka andjeun. - Dek maréléng naon ka Soelamit? - Noen, saroeapa noe ngaribing di Mahanaim.

PASAL 7.

Koe araloes sampejan njai nganggo sapatoe, eh poetra menak! Boeleudna tetepokan njaisaroepakangkaloeng gawe leungeun noe radjin. 'Oedël njai ibarat loemoer djëbleh, noe tara koerang anggoer; lamboet njai saperti toempoe kan tarigoe, dikoebéng koe këmbang bakoeng. 'Doewa ^a inang njai ibarat anak mëntjék këmbar. 'Tënggëk njai ^b saroepa panggoeng gading; sotja njai lir empang di Hesbon, sisi lawang Bat-Rabim; pangamboeng njai saperti panggoeng di Libanon, noe mëlong ka tëbeh Damsik. 'Mastaka njai dina salira ibarat goenoeng Karmel, djeung ramboet njai saroepa woengoe; radja kabanda koe sanggoel. 'Amboe-amboe, kaäsih! njai teh sakitoe geulis, sakitoe matak rësëp dina kasoe-kaän! 'Ijen dëdëg njai oepama tangkal korma, djeung inang njai minangka ranggeujan boewah anggoer. 'Pikir akang: Ah, dek naek ka tangkal korma, dek njëkëlan palapahna. Ari inang njai sing minangka ranggeujan tangkal anggoer, djeung seungit pangamboeng njai sing saperti sërëng djëroek; 'kitoe deui lalangit njai sing tjara anggoer pangsaena, - anoe ngotjor ka kageugeut koering, ^c tëroes pisan, sarëng matak tjapatang kana lambëj noe karoelëm.

a p. 4: 5. b p. 4: 4. c Sil. 23: 31.

^a Koering kagoengan kageugeut koering, sarëng mikangëna ka diri koering. 'Mangga, kageugeut koering! oerang ka loewar ka pasisian, koelëm di desa-desa; 'oerang djëngkar isoek-isoek ka këbon anggoer, ^b ninggalian tangkal anggoer geus rënoeng hanteuna, koedoena geus beukah hanteuna, kitoe deui tangkal dalima geus karëmbawan hanteuna. Di dinja koering sëdja nawisewu geugeut koering ka andjeun. 'Boewah ^c asihan pada njamboewang seungit, sarëng dina panto-panto koering aja saroe paning ^d boewah poendjoel, noe alanzar sarawoeh noe hareubeul, kenging koering njimpën bade andjeun, noen kageugeut koering!

a p. 2: 16; 6: 3. b p. 6: 11. c 1 Moesa 30: 14. d p. 4: 17.

PASAL 8.

Eh, kahajang teh andjeun ka koering përnah saderek, sasami njësëp inang iboe koering! Tijap-tijap andjeun koe

koering kapëndak di loewar, koe koering ditijjoeman; kitoe ge moal aja noe ² njëla ka koering. 'Andjeun koe koering tinangtos ditoetoejoen, dibantoeën lëbbët ^a ka rorompok poen iboe; kantënan andjeun ngaweroek ka koering, kalajan andjeun koe koering dihatoeranan ngaleueut anggoer baieran, sarëng tjai ³ dalima beunang koering. 'Pananganana ^b ti kiwa pinjangekeun sirah kaeola, sarta pananganana ti tënggën pingarang-⁴ koeleun ka kaeola. 'Eh, istri-istri Jëroesalem! ^c kaeola njoempahan ka sadaja, papatjoewan rek ngageuingkeun, papatjoewan rek ngahoedangkeun kanjaän, ari tatjan soekaeun sorangan mah.

a p. 3: 4. b p. 2: 6. c p. 2: 7; 3: 5.

^a Saha eta istri noe djëboel ti tëgal lëga, neuteu di kageugeutna? - Di handapeun eta tangkal djëroek, akang bareto ngageningkeun ka njai; nja di dinja iboe njai bareto njandang njëri tina hal njai; nja di dinja njandangna njëri anoe ngowokeun njai.

a p. 3: 6.

⁶ Koering damël sapertot tjap dina manah andjeun, sapertot tjap dina panangan andjeun! Karantën kaäsihan teh rosa sapertot maot; kasarëgëpan teh angot sapertot ënggon noe paeh; moentabna lir moentab seuneu, nja hoeroeng ⁷ ti Pangeran. 'Tjai gëde teu bisaewu mareumkeun kaäsihan, sarëng sagala bangawan teu bisaewu malidkeun. Saeopami aja djalma dek mikeun saba-bandaän pangeusi imahna, meuli kaäsihan, noe kitoe koe djalma tinangtos dipikatjoewa angët pisan.

⁸ Oerang boga hidji doeloer awewe leutik kenéh, tatjan njeungseung soesoena. Koemaha oerang nja pilampaeun ka eta doeloer oerang, samangsa aja noe ngalamar?

⁹ Oepama eta teh koeta, koering sadaja di loehoerna sëdja ngadëgkeun hidji benteng koe perak; sawangsoelna, oepama panto mah, koe koering sadaja dek dikoebéng sakoerilingna koe papan ki poetri.

¹⁰ Koering teja koeta, sarëng soesoe koering sapertot panggoeng. Mangsa eta koering teh di pajoeneun andjeunna djadi sapertot noe mëndak salamët. ¹¹ 'Soeleman kagoengan hidji këbon anggoer di Baäl-Hamon; ari eta këbon anggoer koe andjeunna diselehkeun ka

toekang toenggoe; hidji-hidji djalma di-
 12 mistikeun njanggakeun sareboe wang
 perak sewang, pamajar boewahna. 'Ké-
 bon anggoer anoe koering ^a ditoenggoe
 koe diri koering; ari oewang noe sareboe
 teja disanggakeun ka andjeun, Soele-
 man! nanging noe taroenggoe boewahna
 moegi paparin oewang doewa ratoes.

^a p. 1: 6.

13 Eh njai, noe tjalik di pakébonan! ren-
 tjang-rentjang pada ngarégpkeun gën-
 tra njai; ^a tjik, akang hajang ngadenge!

^a p. 2: 14.

14 Eh, kageugeut koering! mangga boe-
 roe-boeroe; ^a saréng moegi andjeun djadi
 sapérto méntjék atanapi anak oentjal
 di pigoenoengan wawangian! ^a p. 2: 17.

KITAB NABI JĒSAJA.

PASAL 1.

Ijeu titingalian Jĕsaja poeta Amos, noe
 koe Jĕsaja katingali hal Joeda djeung
 Jĕroesalem, keur mangsa Oesia, Jotam,
 Ahas djeung Hiskia, radja-radja Joeda.
 2 ^a Eh langit! geura dengekeun; eh boe-
 mi! geura rĕgĕpkeun; karana Pangeran
 ngandika: Kami geus ngamoemoele
 anak, sarta digĕdeukeun, tatapi eta teh
 3 pada moengkir ka kami. 'Ari sapi nja-
 hoĕun ka noe bogana, kitoe deui kalde
 ka pangokopan djoeraganana; dĕmi Israil
 mah teu njahoĕun, oemat kami teu nga-
 4 hartieun. 'Pibalafĕun eta bangsa dosa,
 oemat beurat koe kadorakaän, binih
 bangsat, anak ngaroeksak teh! Geus
 pada ninggalkeun Pangeran, ngagogo-
 5 reng ka ^b Kasoetji Israil, aloendoer ka
 toekang. 'Keur nahaon maraneh diteung-
 geul deui? ^c tangtoe beuki tambah bae
 njingkir teh. Oenggal sirah aja kasakit,
 6 sarta oenggal hate gĕring. 'Ti sĕrĕk
 dampal soekoe tĕpi kana sirah taja pi-
 san waloejana dina badan; ngan aja bo-
 hak, djeung rahut, sarta tapak dikadek
 baloboran; hanteu dioeroetan, djeung
 hanteu diboelĕnan, soemawonna dieoba-
 7 ran koe minjak. 'Tanah maraneh soe-
 woeng; ^d nagara maraneh geus diha-
 roeroe koe seuneu; lahan maraneh diha-
 kakan koe djalma nagara sedjen di
 hareupeun diri maraneh; ari soewoen-
 na teja kawas dibalik koe djalma nagara
 8 sedjen teh. 'Ari ^e anak Sion kari sora-
 ngan, tjara hidji saeung di kĕbon ang-

goer, sapĕrti hidji pondok di kĕbon bon-
 teng, saroeпа hidji nagara noe dikĕ-
 9 poeng. 'Oepama ^f Pangeran sawadya-
 balad ka oerang hanteu ngarikeun sesa
 saeutik mah, oerang teh tangtoe geus
 djadi sapĕrti Sadoemoe, satjara Gomora
 teja.

^a 5 Moesa 32: 1. ^b Djab. 71: 22. ^c 2 Bab.

28: 22; Jĕr. 2: 30. ^d 5 Moesa 28: 51. ^e 2 Radj.

19: 21. ^f Jĕr. 23: 14; Roem 9: 29.

10 Eh, kapala Sadoemoe! geura darenge-
 keun pangandika Pangeran; eh, bangsa
 Gomora! geura rarĕgĕpkeun toret Allah
 11 oerang. 'Ari timbalan Pangeran: ^a Naon
 gawena ka kami salobana koerban ma-
 raneh? Kami geus seubeuh ^b koerban
 doeroekan domba lalaki djeung gadjih
 sato beunang ngalĕbĕng; sarta ari gĕtil
 sapi ngora, anak domba djeung badot
 12 koe kami teu dipikasoeka. 'Satijap-tijap
 maraneh datang ngadeuheus ka pajoe-
 neun kami, na saha noe moendoet kitoe
 ka maraneh, nintjak boeroean kami?
 13 'Montong teuing maraneh mawa deui
 pangabakti gaplah; seuseungitan teh
 koe kami diangkĕn kagiroekan; ari
 moenggoeh ^c pananggalan djeung sabat,
 hal ngadĕgkeun pakoempoelan, teu paja
 kami teh maraneh migawe doraka ong-
 14 koh, gĕmpoengan pesta ongkoh. 'Pa-
 nanggalan maraneh djeung pesta-pesta
 maraneh djadi kageuleuh manah kami;
 eta teh matak ridoe ka kami; geus bosĕn
 15 kami teh mawa. 'Sarta lamoen maraneh
 nadalkeun leungeun, ^d kami ngaljeus-
 keun sotja ti maraneh; nadjan maraneh
 ngalobakeun panĕnĕda ge, koe kami teu

dimakboel; leungeun maraneh parinoeh
 16 koe gĕtĭh. 'Geura marandi, ^e bĕrĕsĭhan diri; kagorengan pagaweun maraneh singkirkeun ti hareupeun sotja kami;
 17 koedoe areureun migawe goreng; 'nja dialadjar migawe hade; koedoe njĭjar kaādĭlan, ngawarah ka noe neungteuingnanan, mere kaādĭlan ka pahatoe,
 18 djeung ngoeroeskeun prakara randa. 'Ari kĭtĕe mah geura ka darijeu, oerang oeroes-oeroes djeung kami, timbalan Pangeran. ^f Masih dosa maraneh saroeпа sakĕlat, tangtoe djadi bodas sapĕrti sal-djoe; masih beureun tjara gintjoe, tangtoe djadi sapĕrti boeloe domba. 'Oepama maraneh daek sarta noeroet, ^g tangtoe maraneh ngahakan kangeunahan ĭjeu tanah; 'sabalikna, oepama ĕmboeng sarta moengpang mah, tangtoe maraneh dihakan pĕdang; karana lambe Pangeran noe ngandika kĭtĕe.

a Jĕr. 6:20.

b 3 Moesa 1:10; 3:15; 17:11. *c* 3 Moesa 23:3;

d Moesa 28:11. *d* p. 59:1—3. *e* Jĕr. 4:14; Am.

5:14, 15. *f* Djab. 51:9. *g* p. 3:10.

21 Lah, nagara noe asal satoehoe geus djadi ^a dajang! Tadina pinoeh koe kaādĭlan, diĕnggonan kabĕnĕran; dĕmi ajeuna mah diĕnggonan toekang maehan! 'Perak maneh ^b geus djadi tai, tji-anggoer
 22 maneh geus dibaerang tjai. 'Kapalapakala maneh ^c pada basangkal, sarta babatoeran djeung taroekang maling; kabeh soeka ka paroeroeba, djeung mihakajang kana hatoeran; pahatoe koe eta teu dibere kaādĭlan, sarta prakara randa hanteu datang ka darinja. 'Sabab kĭtĕe aja lahiran Goesti, Pangeran sawadya-balad, Allah Israil noe langkoeng kawasa: ^d Ah, kami rek ngoepahan pribadi pĕrkara noe ngamoesoeh ka kami, sarta rek nĕrapkeun balĕsan ka satroesatroe kami. 'Nja eta kami rek malikeun panangan kami, dikeunakeun ka maneh; ^e sarta tai perak maneh koe kami rek dilĕboerkeun, sina bĕrĕsĭh pisan; ari sakabeh radjasa maneh koe kami rek disingkirkeun. 'Samalah kami ka maneh rek maparin deui hakim tjara keur djaman baheula, kĭtĕe deui pananjaan pikeun maneh sapĕrti dina mimitina teja; sanggeusna kĭtĕe maneh bakal disĕboet ^f nagara kabĕnĕran, nagara satoehoe. 'Sion mĕngke dileupaskeun koe kaādĭlan, djeung djalmana noe

baralik mĕngke dileupaskeun koe kabĕnĕran. 'Dĕmi noe maloengkir sarta djalma dosa mah mĕngke pada roeksak sarerejana; sakoer noe ninggalkeun Pangeran mĕngke pada bejak. 'Karana piareraeun tina sabab kijara, ^g noe dipikarĕĕp koe maraneh; sarta maraneh piwarirangeun tina sabab ^h kĕbon, noe dipilih koe maraneh. 'Karana maraneh pidjadieu sapĕrti kijara noe aloem daeuna, djeung tjara kĕbon anoe taja
 31 tjai. 'Ari noe santosa pidjadieu saibarat indjoek, djeung djdijjeunanana pidjadieu saibarat silalatoe; seg doewanana ngagĕdoer babarĕngan, sarta moal aja noe mareumkeun.

a Jĕh. 16. *b* Jĕh. 22:18.

c Hos. 9:15. *d* 5 Moesa 32:41. *e* Jĕr. 9:7.

f p. 60:14, 17. *g* 2 Radj. 16:4. *h* p. 65:3.

PASAL 2.

Ijeu teh pangandika, noe katingali koe Jĕsaja poetra Amos, hal Joeda djeung Jĕroesalem.

2 Ari geus kĭtĕe, ^a dina ahir djaman goenoeng gĕdong Pangeran bakal dipageuhkeun dina poentjak goenoeng-goenoeng, sarta pipoendjoeleun ti sakoer pasir-pasir; djeung sakabeh oerang kapir
 3 bakal ngaleut ka dinja. 'Sarta ^b bangsa reja pisan noe bakal laleumpang, bari ngaromong: Hajoe, oerang indit ka goenoeng Pangeran, ka gĕdong ^c Allah Jakoeb; soepaja oerang koe andjeunna diwoeroek pĕrkara djalan-djalan andjeunna, sarta oerang loemampah dina loeloeroeng andjeunna. Karana ^d nja ti Sion pibidjileun toret, djeung pangandika Pangeran pibidjileun ti Jĕroesalem. 'Harita ^e andjeunna bade ngahoe-koeman di antara oerang kapir, djeung ngabĕnĕran ka bangsa reja pisan. ^f Seug koe maranehanana pĕdangna didjijeun patjoel, djeung toembakna didjijeun arit. Bangsa moal ngoengkoelkeun deui pĕdang ka pada bangsa, djeung moal dialadjar deui pĕrang.

a Mik. 4:1. *b* Jĕr. 3:17.

c Djab. 46:8. *d* Djab. 110:2. *e* Djab. 96:10, 13.

f Joĕl 3:10.

5 Eh, anak-poetoe Jakoeb! hajoe ^a oerang loemampah dina tjaang Pangeran. 'Karana oemat andjeun, anak-poetoe Jakoeb, koe andjeun geus ditilar, tina sabab parinoeh koe lampah oerang wetan, sarĕng djaradi toekang metangankeun sapĕrtos oerang Pĕlisti, kalajan

sok sapékét saréng anak bangsa lijan.

7 'Ari tanahna pinoeh koe émas-perak, saréng doenya-branana taja hinggana; sarawoeh tanalna pinoeh koe koeda,

8 saréng karetana taja hinggana. 'Malah-malah tanahna pinoeh koe brahala; pada njémbah ka djidjjeunan leungeunna, ka

9 beunang migawe ramona. 'Pek manoesa soedjoed, estoe djalma teh méndék; ma-

10 na koe andjeun moal dihampoera. 'Geura moeboes ka goenoeng karang; geura njoempoet ka djéro taneuh, njingkiran pikasijeuneun ti Pangeran, sarta njing-

11 kiran kamoeljaän kaägoenganana! 'Ari ^b panou manoesa noe angkoeh bakal dika-handapkeun, sarta sakoer djalma noe goeméde bakal ditoengkoelkeun; djadi ngan Pangeran njalira bae noe loe-

12 hoer dina poëan harita. *a* Mik. 4: 5. *b* p. 5: 15.

13 Karana poëan Pangeran sawadya-balad teh bakal ngadatangkeun hoekoeman ka sakoer noe adigoeng sarta noe goeméde, djeung ka sakoer noe poen-

14 djoel, masingna djadi handap; 'kitoe deui ^a ka sakabeh ki poetri di goenoeng Libanon, noe laloehoer nja paroendjoel, sarta ka sakabeh ki pasang di tanah

15 Basan; 'djeung ka sakabeh goenoeng noe laloehoer, sarta ka sakabeh pasir

16 noe paroendjoel; 'djeung ka oenggal panggoeng noe djangkoeng, sarta ka

17 oenggal koeta noe reugreug; 'djeung ka sakabeh ^b kapal 'Tarsis, sarta ka sanis-

18 kara barang noe moelja-moelja. 'Ari manoesa noe angkoeh teh bakal ditoengkoelkeun, sarta sakoer djalma noe goeméde teh bakal dika-handapkeun; djadi ngan Pangeran njalira bae noe loehoer

19 dina poëan harita. 'Malah-malah brahala teja bakal boengbang laleungit.

20 'Didinja ^c djalma bakal maroeboes kana goeha-goeha goenoeng karang, djeung kana lijang-lijang taneuh, njingkiran pikasijeuneun ti Pangeran, sarta njing-

21 kiran kamoeljaän kaägoenganana, samangsa andjeunna ngadég ngarisikeun eusi djagat. 'Dina poëan harita koe manoesa eta brahalana sipat perak sarta brahalana sipat émas, beunangna njjeun pikeun sésémbaheunana teja, pek dipitjeunan adjang beurit tjantong sarta

22 adjang lalaj; 'bari seg moeboes kana djoerang-djoerang goenoengkarang sarta kana beulah-beulah goenoeng tjadas,

njingkiran pikasijeuneun ti Pangeran, sarta njingkiran kamoeljaän kaägoenganana, samangsa andjeunna ngadég ngarisikeun eusi djagat. 'Mana maraneh geura tjoel ka manoesa, noe ambékanana di djéro iroengna; karana nahaon adjina eta teh? *a* Djak. 11: 2. *b* Djab. 48: 8. *c* Loek. 23: 30.

PASAL 3.

Karana, masing njaho, Goesti, Pangeran sawadya-balad, bade njingkahkeun ti Jérusalem sarta ti Joeda iteuk djeung paneuteuh, nja sagala iteuk roti baréng

2 sagala iteuk tjai; 'prawira baréng pradjoerit, hakim reudjeung nabi, kitoe deui

3 noedjoem baréng kokolot; 'kapala ^a noe njékél lima poeloeh baréng djalma noe kaädjenan, kitoe deui pananjaän, reudjeung toekang-toekang noe pintér, sarta

4 noe bisa mapatkeun djampe. 'Toer koe kami dikérsakeun maranehanana ^b dikapalaän koe djalma baroedjang; malah baroedak noe bakal marentah ka maranehanana. 'Djeung djalma-djalma bakal silih-sédékkeun, hidji-hidji djeung ba-

5 toerna; ari boedak bakal karoemawani ka kolot, kitoe keneh noe hina ka noe moelja. 'Lamoen aja djalma njékél ka

6 doeloerna, bangsa bapana, [bari ngomong kijeu]: Maneh boga pake; tjik, maneh djadi kapala koela sakabeh, sarta jjeu karoeksakan teh sing aja di bawah

7 kawasa maneh; 'seg doeloer teja dina mangsa eta bakal ngadjawab kijeu: Koela mah teu bisa ngadoekoenan; malah di imah koela euweuh pihakaneun, euweuh pipakeun; montong teuing koela

8 teh koe maneh didjjeun kapala djalma-djalma. 'Karana Jérusalem geus roeksak, djeung Joeda geus roeboeh; tina sabab omongna djeung kalakoeanana ngalawan ka Pangeran, matak ngeubeulkeun kana sotja kamoeljaän andjeunna.

9 'Ari parangi beungeutna noedoeuh ka dirina, sarta pada ngabedjakeun dosana sorangan, ^c tjara oerang Sadoemoe, han-teu pisan dipindingan. Pibalafeun njawana! karana pada migawe noe matak

10 tjilaka dirina. 'Koedoe njaréboet djalma noe béñér, tangtoge meunang djamoega; karana koe eta pikapoloekun hasil

11 lalampahanana. 'Pibalafeun noe doraka! da pitjilakaeun; karana pagawean leungeunna méngke dipangjihkeun ka ma-

12 nehanana. 'Oemat kami disédékkeun koe
baroedak, sarta aweue noe mararentah
ka dinja. Eh oemating! noe naraengtoen
ka maneh teh pada njasabkeun, sarta
djalan sorangeun maneh koe eta teh
dilégglég. *a* 2 Radj. 1: 9. *b* Goer. 10: 16. *c* 1 Moesa 13: 13.

13 Pangeran ngadjanténg, kërsa moe-
toes padoe; nja ngadég, kërsa ngahoe-
14 koeman bangsa-bangsa. 'Koe Pangeran
kokolot-kokolot oematna sarta djeung
kapala-kapalana bade ditjandak ka hoe-
koem. Nja maraneh noe ngahakan *a* kè-
bon anggoer datang ka bejakna; ram-
pasan ti noe balangsak aja di imah
15 maraneh. 'Naha maraneh mana ngarém-
pak oemat kami, djeung ngagiling beu-
ngeut noe balangsak? kitoe lahiran
Goesti, Pangeran sawadya-balad. *a* p. 5: 5.

16 Djeung deui timbalan Pangeran: Sa-
pedah anak Sion aweue arangoeh,
djeung lalenumpangna bari ngeuleugeug-
keun beuheung sarta goelar-gilér panon,
ana leumpang lakoena reureundeukan,
bari ngéntjreng-ngéntjrengkeun soekoe-
17 na: 'noe matak émboen-émboenan anak
Sion aweue teh méngke koe Goesti
disina rodek, sarta koe Pangeran méngke
18 diboeka wiwirangna. 'Dina mangsa eta
Goesti bade njingkahkeun pérhijasan geu-
lang soekoe, djeung sasarangengan,
19 sarta boeboelanan; 'koeraboe, djeung
rante leungeun, sarta tjoeng; 'mama-
20 koetaän, djeung rante soekoe, djeung
gesper, djeung tjoepoe seuseungitan,
21 sarta djimat; 'ali, djeung anting iroeng;
22 'papakean midang, djeung tjala, djeung
23 karembong, sarta radjoet; 'eunteung,
djeung baskat lawon katji, djenng tjin-
24 doeng, sarta koekoedoeng. 'Ari geus kitoe
wawangian diganti koe baeo bijoke; bént-
ten diganti koe eurad; boeok digéloeng
diganti koe goendoel; kawaj gobrah di-
25 ganti koe karoeng njékek; ari kageuli-
san diganti koe toetoe. 'Djalma maneh
lalaki bakal tinggolepak koe pédang,
djeung prawira-prawira maneh bakal
26 tinggolepak sadjéroning pérang. 'Sarta
ari lawang-lawang Sion bakal tinggaré-
roeng djeung tingharoeroeng; toer dji-
nisna pidijokeun dina taneuh bari to-
lengas.

PASAL 4.

Dina mangsa harita toedjoeh aweue
bakal njarékél ka lalaki sahidji, bari

ngaromong kijeu: Koering sanggoep néda
hakan sorangan, djeung make pake soe-
rangan; ngan soepaja katélah bae koe
ngaran sampejan; *a* moegi leungitkeun
kahinaän koering. *a* 1 Moesa 30: 23.

2 Dina mangsa harita *a* Siroenging Pa-
ngeran tangtoe matak ngaloeskeun
djeung matak ngamoeljakeun; estoe
Boewahing boemi teh matak ngagoeng-
keun djeung matak ngahengkeun ka
3 sakoer noe rahajoe oerang Israil. 'Ari
geus kitoe, saha-saha noe kari di Sion,
djeung saha-saha noe tinggal di Jéröe-
salem, bakal diséboet soetji, nja eta
oenggal-oenggal djalma noe geus ditoe-
liskeun baris pimeunangeun hiroep di
4 Jéröesalem; 'dimana Goesti geus ngoem-
bah kokorotan anak Sion aweue, sarta
hoetang Jéröesalem ngoetjoerkeun géti-
h koe andjeunna geus dileungitkeun ti
tengahna, koe lantaran Roh pangahoe-
koeman, sarta koe lantaran Roh pa-
5 ngadoeroekan. 'Djeung deui di loehoe-
reun saliring énggon di goenoeng Sion,
sarta di loehoreun pakoempoelanana,
Pangeran bade ngadjadikeun hidji mega
baris ti beurang, sarta djeung haseup,
kitoe deui sorot seuneu hoeroeng baris
ti peuting; karana di loehoreun sakoer
6 noe moelja pijaueun aoeb. 'Djeung *b*
pijaueun saeung baris ngijoeuan ti beu-
rang, njingkiran panas, sarta baris pa-
njalindoengan djeung baris panjoem-
poetan, njingkiran tjaäh djeung njing-
kiran hoedjan. *a* p. 11: 1; 53: 2; Jér. 23: 5;

Djak. 6: 12. *b* p. 25: 4.

PASAL 5.

Kaola sédja nganjanjikeun bade ka-
meumeut kaola hidji njanjan pér-
kara kameumeut kaola, hal kèbon ang-
goerna. Kameumeut kaola kagoengan
hidji kèbon anggoer dina pasir gémoek
2 pisan. 'Ari eta teh koe andjeunna di-
patjoelan, djeung dikoempoelkeun ba-
toena, *a* bari ladjéng dipéllakan anggoer
hade; sarta di téngah-téngahna ngada-
mél hidji papanggoengan, samalah di
djéro kèbon andjeunna noegar ngadamél
bak pamérésan anggoer; ari pangarép-
ngarépna soepaja boewahan aloes, kari-
kari boewahanana goreng. *a* Jér. 2: 21.

3 Ari ajeunna, eh priboemi Jéröesalem
djeung oerang Joeda! geura pada

ngahoekoeman antara kami djeung kĕ-
 4 bon anggoer kami. 'Naon lampahkeuneun
 deui ka kĕbon anggoer kami, anoe ta-
 tjan koe kami dilampahkeun ka dinja?
 Koe naon pangarĕp-ngarĕp kami soe-
 paja boewahan aloes, kari-kari boewa-
 5 hanana goreng? 'Ari ajeuna, geura kami
 ka maraneh rek maparin njaho, anoe
 koe kami rek didamĕl ka kĕbon ang-
 goer kami teh; ^a rek njingkirkeun pa-
 gĕrna, soepaja dihakanan; nja rek nga-
 roeksak tembokna, sina djadi tintjakeun.
 6 'Estoe kĕbon teh koe kami rek disina
 bala; moal dipangkas djeung moal di-
 kored; ari noe bakal djadi di dinja nja
 walang sangit djeung tjoetjoe-k-tjoetjoe-
 kan; samalah kami rek miwarang mega,
 oelah sina noeroenkeun hoedjan ka dinja.
 7 'Karana ari kĕbon anggoer Pangeran
 sawadya-balad teh nja anak-poetoe Is-
 rail; sarta oerang Joeda noe djadi pĕ-
 laking kalangĕnanana. Ari noe diarĕp-
 arĕp koe andjeunna kaādilan, horeng
 teh kadjahilan; noe diarĕp-arĕp kabĕ-
 nĕran, horeng teh kalĕngĕran. *a* Djah. 50:13.
 8 Pibalaĕun djalma, ^a noe nambahkeun
 imah ka imah deui, noe ngawoewoeh-
 keun lahan ka lahan deui, datang ka
 bejak ĕnggon, sarta woengkoel maraneh
 bae noe djadi priboemi dina tanah teh!
 9 'Pangeran sawadya-balad [ngandika], ka-
 denge koe kaola: Mo gagal imah loba
 pisan mĕngke soewoeng; noe galĕde nja
 araloes teh mĕngke taja noe ngeusian.
 10 'Karana harita kĕbon anggoer sapoeloh
 rakiteun beubeunganana ngan sabidji
 bat, sarta binih sahomer beubeungan-
 ana ngan saepa. *a* Mik. 2:2.
 11 Pibalaĕun ^a djalma noe haroedang
 isoek-isoek, ngoeprak-ngabrik arak; noe
 lambat-lamboet nĕpi ka peuting, wani
 12 panas koe tji-anggoer! 'Make katjapi
 djeung tjĕlĕmpoeng, tĕrĕbang djeung soe-
 ling, soemawonna anggoer, prak inoem-
 inoeman; sarta teu taroliheun kana ka-
 kawasaañ Pangeran, djeung teu padoe-
 lieun ka dadamĕlan pananganana. 'Sabab
 kitoe oemat kami mĕngke dibojong, tina
 13 teu bogaeun kanjaho; ari menakna bakal
 pada langlajenseun, djeung tjatjajna ba-
 kal pada balabhab. 'Sabab kitoe ĕnggon
 14 noe maot njalangapkeun maneh, sarta
 ngangah soengoaetna, taja watĕs-wangĕn-
 na; djoet toeroen kamoeljaanana, roe-

soelna djeung tagiwoerna, katoet noe
 15 soeka-soeka dina djĕro eta. 'Mangsa eta
^b manoesa bakal ditoengkoelkeun, estoe
 djalma teh bakal dihandapkeun; ari
 panon djalma noe arangkoeh bakal dika-
 16 handapkeun. 'Dĕmi Pangeran sawadya-
 balad mah harita katawis loehoer, lan-
 taran kaādilan; estoe Allah noe lang-
 koeng soetji bakal disoetjikeun lantaran
 17 kabĕnĕran. 'Mangsa eta ^c anak domba
 bakal njaratoean kawas dina sampal-
 lanana, sarta tarikolot oeroet djalma
 lalintoeh teja bakal dihakanan koe djal-
 ma ngoembara. *a* Sil. 23:29, 30. *b* p. 2:17.
c p. 14:30.

18 Pibalaĕun djalma noe narik kadora-
 kaän make tali kagaplahaan; noe narik
 19 dosa, kawas koe tambang roda! 'Noe
 sok ngaromong: ^a 'Sina ngagantjangkeun,
 sina ngagĕntakkeun padamĕlanana, soe-
 paja koe oerang katendjo; sina tereh
 datang, djeung sina geura boekti pa-
 ngĕrsakeun ^b Kasoetji Israil teh, soe-
 paja koe oerang katangen!

a Jĕr. 17:15. *b* p. 1:4.

20 Pibalaĕun djalma noe njarĕboet go-
 reng ka noe hade, ari noe hade disĕ-
 boet goreng; tjaäng didijjeun poĕk, ari
 poĕk didijjeun tjaäng; amis didijjeun pait,
 ari pait didijjeun amis!

21 Pibalaĕun djalma noe baroga angkeuh
 pintĕr, sarta noe baroga rasa aja pa-
 ngarti!

22 Pibalaĕun djalma noe pĕrkosa dina
 nginoem anggoer, sarta noe djadi djalma
 23 gagah dina ngabaoeran arak; 'noe ^a nga-
 bĕnĕrkeun djalma doraka tina tanpa
 roeroeba, sarta kabĕnĕran djalma ba-
 lĕnĕr didjaoehkeun ti eta!

a 5 Moesa 25:1; Jĕh. 13:19.

24 Koe sabab eta, ^a sapĕrti djarami di-
 hakan koe letahing sennu, sarta djoek-
 koet garing lĕboer koe hoeroeng, nja
 kitoe akar itoe mĕngke boeroek, djeung
 kĕmbangna ngĕboel tjara pĕlĕdoeg; sa-
 pedah pada mitjeun toret Pangeran sa-
 wadya-balad, sarta ngagogoreng kana
 25 timbalan Kasoetji Israil. 'Tina sabab
 kitoe noe matak Pangeran djadi bĕndoe
 ka oematna, sarta andjeunna geus njo-
 dorkeun pananganana ka dinja, bari
 seug digĕboegan, wani goenoeng-go-
 noeng aringgeung, ^b sarta majit-majitna
 geus djadi sapĕrti roentah di tĕngah

loeloeroeng. ^c Nadjan sakabeh hal kitoe teja bĕndoena tatjan sirna; ĕjuna mah pananganana masih njodor keneh.

^a Joĕl 2: 5. ^b p. 10: 6; Jer. 14: 16. ^c p. 9: 11.

26 Sarta andjeunna bade nandjeurkeun hidji bandera pikeun bangsa-bangsa noe djaraoeh, ^a ditoektroek ti toengtoeng boemi ka dinja. Masing njaho, gantjang, 27 kĕntjĕng pisan pidatangeunana. Moal aja noe tjape, djeung moal aja noe titadjong sabatoer eta; euweuh noe toendoeh, soemawonna heĕs; djeung moal aja noe oedar saboek ti tjangkengna, sarta moal 28 aja noe pĕgat tali taroempahna. 'Nja eta teh djamparingna sareukeut, djeung gondewana beunang mĕntang sakabeh; ari talapak koedana diitoeng sapĕrti batoe karang, djeung rodana djiga angin 29 topan. 'Sorana bakal ngagaoer tjara singa bikang, djeung ngagaoerna sapĕrti singa ngarora; estoe bakal garam-gĕrĕm djeung ngarontok hakaneun, bari dibawa sakali, sarta moal aja noe ngaleupaskeun. 'Nja eta teh bakal ngagĕrĕman 30 ka dinja dina mangsa harita sapĕrti ngagĕrĕm laoet. ^b Ana toengkoel ka boemi, doemadakan nja poĕk nja soekĕr, dalah tjaang datang ka poĕk koe angkeubna.

^a p. 7: 18. ^b p. 8: 22.

PASAL 6.

Mangsa taoen ^a poepoes radja Oesia, hidji waktoe kaola nendjo Goesti, keur linggih dina panglinggihan loehoer nja poendjoel, sarta kabah teh wani 2 pinoeh koe kĕlin-kĕlin panganggona. 'Di loehoereun andjeunna narangtoeng para sarapin; hidji-hidji pada boga ^b gĕnĕp djangdjang: noe doewa dipake noetoeopan raraj; noe doewa dipake noetoeopan soekoe, ari noe doewa deui dipake hibĕr. 3 'Sarta ngagĕro noe hidji ka noe hidji deui, kijeu pokna: Soetji, soetji, soetji Pangeran sawadya-balad! sadjagat teh 4 pinoeh koe kamoeljaanana! 'Ari padĕmen sakoer bangbaroeng datang ka garĕdag tina sowara noe ngagĕro, sarta gĕdong teh djadi pinoeh koe haseup. 5 'Pok kaola ngomong: ^c Alah aing teh, tangtoe katitiwasan! sabab aing djalma nadjis biwir, sarta tjitjing di tĕngah bangsa noe nadjis biwir; karana panon aing geus nendjo Radja, tĕgĕs Pangeran 6 sawadya-balad. 'Ari para sarapin teja

noe hidji bĕr hibĕr ka kaola, leungeunna mawa hidji roehak roehaj, beunangna njokot tina loehoer altar koe tja-tjapit. 'Pek ^d diantĕlkeun ka soengoet kaola, bari njaoer: Tah, ijeu geus antĕl ka biwir maneh; noe matak njingkir kadorakaan maneh, sarta dosa maneh 8 geus dileungitkeun. 'Tidinja kaola ngadenge gĕntra Goesti, nimbalan kijeu: Saha noe rek dipiwarang koe kami, djeung saha noe pileumpangeun djadi oetoesan kami sadaja? Pok kaola oendjeokan: Noen, ijeu simkoering; soemangga, simkoering piwarang. 'Ari timbalanana: Maneh geura leumpang, bedjakeun ka ijeu bangsa: Maraneh bakal ngadenge koe tjeuli, tatapi moal ngaharti; sarta bakal molotot koe panon, 10 tatapi moal nendjo. 'Hate ^e ijeu bangsa sina mintoel, ari tjeulina sina hese ngadengena, sarta panonna peureumkeun; soepaja oelah nendjo koe panon, djeung oelah ngadenge koe tjeuli, djeung oelah ngaharti koe hate, djeung oelah tobat, 11 sarta oelah ditjageurkeun. 'Pioendjoek kaola: Sabaraha pilamieunana, Goesti? Ari timbalanana: 'Tĕpi ka mangsa nagara-nagara galĕmpoer, euweuh noe ngeusian, sarta imah-imah taja manoe-saĕn, djeung tanah teh digĕmpoer, datang ka soewoengna. 'Ari eta manoe-sana koe Pangeran mĕngke dikanoe-djaoehkeun, sarta bakal tiiseun kabinabina di sadjĕro tanah teh. 'Djeung lamoen 13 tinggal djalma sapĕrpoeloehna dina tanah, eta pon kitoe keneh djadi hakaneun; tapi sapĕrti kijara djeung sapĕrti ki pasang, ana ditoewar kari toenggoelna, nja kitoe pisan binih soetji minangka toenggoelna.

^a 2 Bab. 26: 23.

^b Wahj. 4: 8. ^c Wahj. 1: 17. ^d Dan. 10: 16. ^e Mat. 13: 14; Joh. 12: 40; Lal. 28: 26.

PASAL 7.

Ari geus kitoe, keur mangsa Ahas, poetra Jotam, anoe poetra Oesia, radja Joeda teja, ^a bral Rĕsin, radja Sam, barĕng Pekah poetra Rĕmalja, radja Israil teja, mangkat ka Jĕroesalem, dek mĕrangan ka dinja; tatapi mĕranganana 2 ka dinja teu mampoe. 'Aja noe ngoeninga ka ^b gĕdong Dawoed, pioendjoekna: Oerang Sam keur mĕrĕnah di Epraim. Gĕdag manah Ahas, kitoe keneh hate rahajatna, sakoemaha kakaian leuweung

3 kagédag koe angin. 'Tidinja Pangeran nimbalan ka Jĕsaja: Maneh geura bidjil, pangihian Ahas, nja maneh djeung Sar-Jasoeb, anak maneh, ^e ka toengtoeng soesoekan empang girang, ka djalan

4 gĕde, lĕbah tĕgal minatoe teja; 'koedoe mopojan ka dinja kijeu: Mangka hade-hade, sing gĕnah pikir; poma oelah si-

5 jĕun, sarta hate maneh oelah leutik tina eta doewa koentoeng tihoel ngĕboel, sabab kabangĕtan ambĕk Rĕsin djeung

6 oerang Sam, sarta anak Rĕmalja teja. 'Sapedah oerang Sam, Epraim djeung anak Rĕmalja aja pakarĕpan dek goreng

7 ka maneh, aromongna: 'Hajoe, oerang ngaroeroeg ka Joeda, oerang bingoen-

8 keun, sarta oerang bĕdahkeun keur oerang, seg anak Tabal teja oerang djĕ-

9 nĕngkeun radja, njĕkĕl eta tanah: 'noe matak aja timbalan Goesti Pangeran nja kijeu: ^a Eta teh moal toeloes, sarta

10 moal djadi. 'Karana ari loeloegoe tanah Sam, nja Damsik; djeung loeloegoe Dam-

11 sik, nja Rĕsin; sarta gĕnĕp poeloeh lima taoen deui Epraim bakal dipeung-

12 gaskeun nja kabangsaĕnana. 'Dĕmi ajeuna loeloegoe tanah Epraim nja Samaria, djeung loeloegoe Samaria nja anak Rĕ-

13 malja. ^e Oepama maraneh teu pĕrtjaja, saestoena maraneh moal ditĕtĕpkeun.

a 2 Radj. 16 : 5. *b* 2 Radj. 7 : 11. *c* 2 Radj. 18 : 17.
d p. 8 : 9. *e* 2 Bab. 20 : 20.

14 'Tidinja Pangeran ngandika deui ka Ahas, kijeu pangandikana: 'Geura menta tanda keur diri maneh ka Pangeran, Allah maneh; nja menta teh di handap,

15 atawa di loehoer ti manggoeng. 'Ngawalon Ahas: Kaoela moal njoehoeneun,

16 sarta moal njoba ka Pangeran. 'Ari lahiran Jĕsaja: Eh poetra-poetoe Dawoed! geura darengekeun: koetan koe maraneh dikira pĕrkara leuleutikan, maraneh moesingkeun ka djalma-djalma, wĕt moesingkeun ka Allah kaoela ongkoh?

17 'Sabab kitoe, Goesti koe andjeun pimaparineun tanda ka maraneh: Masing njaho, ^a landjang teh bakal njiram, sarta ngadjoeroekeun hidji anak lalaki; eta

18 bakal dingaranan ^b Imanoeĕl. 'Pidahareunana mantega djeung madoe, ari geus tĕranganjeun mitjeun kagorengan, sarta

19 milih kahadean. 'Karana ^c samemeh eta boedak tĕranganjeun mitjeun kagorengan, sarta milih kahadean teh, eta tanah,

20 anoe doewa radjana matak andjeun bingoen-
21 ngoeng teja, geus ditinggal mantan. 'Pangeran bade ngadatangkeun poĕ ka andjeun, djeung ka rahajat andjeun, sarta ka poetra-poetoe rama andjeun, sakoe-maha noe tatjan kasorang ^d ti poĕan Epraim njingkir ti Joeda teja; nja eta

22 radja Asoer. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta Pangeran bade ^e noektroek laleur, noe di toengtoeng waloengan-waloengan Mĕsir, kitoe deui njiroean noe di tanah

23 Asoer. 'Seg ngabroel, toeloej saloba-lobana napoek di lĕbak-lĕbak noe barala, djeung di djoerang goenoeng-goenoeng tjadas, sarta di sakabeh dangoes tjoetjoe-

24 k, djeung di sakabeh sampalan. 'Dina mangsa eta Goesti bade njoekoer sirah djeung boeloe soekoe; malah djanggotna dikoeroed, koe lantaran hidji peso tjoekoer ^f beunang njewa, noe aja di peuntaseun bangawan, nja eta koe lantaran

25 radja Asoer. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta, tijap-tijap aja djalma ngingoe sapi ngora sasiki djeung domba doewa siki;

26 'geus kitoe, bawaning tina loba tji-soesoena, eta djalma datang ka ngahakan mantega. Karana sakoer noe kari di sadjĕro tanah pingahakaneun mantega

27 djeung madoe. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta, oenggal-oenggal ĕnggon, anoe asal aja tangkal anggoer sareboe siki, ^g harga sareboe wang perak, nja eta teh baris walang sangit djeung baris tjoetjoe-

28 k-tjoetjoekeun. 'Saha-saha noe njorang ka dinja, koedoe mawa djamparing djeung panah; sabab satanah kabeh bakal pinoh koe walang sangit

29 djeung tjoetjoekeun-tjoetjoekeun. 'Malah sakabeh goenoeng, noe ajeuna sok dikoredan koe parang, moal aja noe njorang ka dinja, sijeun walang sangit djeung tjoetjoekeun-tjoetjoekeun; satĕgĕsna eta teh baris ngadjarahkeun sapi, sarta baris idĕkeun domba. *a* Mik. 5 : 2; Mat. 1 : 23.
b p. 8 : 8, 10. *c* p. 8 : 4. *d* 1 Radj. 12 : 19. *e* p. 5 : 26.
f 2 Bab. 28 : 20. *g* Mak. 8 : 11.

PASAL 8.

Nimbalan deui Pangeran ka kaoela: Maneh geura njokot hidji papan roebak, seg koedoe noelis dina eta koe peso pangot manoesa, kijeu: Kĕntjĕng ngadjarahna, gantjang ngarajahna. 'Djeung kami kĕrsa njaksikeun ka djalma noe satoehoe, nja eta ka ^a panghoeloe Oeria

sarta ka Djakaria poetra Jĕberekja.
 3 'Djeung deui kaoela ngadeukeutan ka nabi istri; seug eta njiram, toeloj ngadjoeroe hidji anak lalaki. Ari timbalan Pangeran ka kaoela: Koedoe dingaranan
 4 Maher-Salal Has-Bas. 'Karana ^b samemeh eta boedak pibisaean nĕĕboet bapa djeung ĕma, ^c kamoektian Damsik djeung djarahan ti Samaria diakoetan ka hareupeun radja Asoer. ^a 2 Radj. 16 : 10.
^b p. 7 : 16. ^c 2 Radj. 15 : 29; 16 : 9.

5 Ladjĕng Pangeran ngandika deui ka kaoela, kijeu pangandikana: 'Sapedah ijeu bangsa njoemahkeun ka ^a tjai Siloah, anoe leuleuj ngotjorna, sarta aja kaĕtohan di Rĕsin djeung di anak Rĕmalja teja, 'noe matak Goesti, satĕmĕnna, mĕngke ka maranehanana ngadatangkeun ^b eta tjai bangawan noe rosa nja gĕde, tĕgĕs radja Asoer barĕng sakabeh kamoeljaĕnana; nja eta pidatangeun ka sakabeh waloenganana, djeung
 8 njorang ka sakabeh wahanganana; sarta bakal kĕbat ka Joeda, nja tjaĕh nja palid, ^c pinĕpieun kana beuheung; djeung eta teh bakal meberkeun djangdjangna, wani pinoeħ salĕgana tanah andjeun, ^d Imanoeĕl! ^a Neh. 3 : 15. ^b Jer. 47 : 2. ^c p. 30 : 28. ^d p. 7 : 14.

9 Eh bangsa-bangsa! pek bae ^a ngaramoek, mĕngke maraneħ diparingĕskeun; djeung sakabeh noe djaraoeh di boemi, geura rarĕĕpkeun: pek bae maraneħ njoren, mĕngke maraneħ diparingĕskeun; pek bae maraneħ njoren, mĕngke maraneħ diparingĕskeun! 'Heg maraneħ babadaman njijeun tarekah, tanwande diboeroengkeun; pek bae ngabaridjilkeun omongan, moal pitoeloeseun; karana Allah noe njarĕngan ka-
 11 oela sakabeh. 'Karana kijeu timbalan Pangeran ka kaoela, nganggo panangan kawasa, bari mepelingan ka kaoela, oelah ngalakonan djalan ijeu bangsa; ari
 12 timbalanana: 'Maraneħ oelah rek nja-rĕboetkeun sakait ka sakoer noe koe ijeu bangsa sok disĕboetkeun sakait; ^b djeung oelah rek sarijeun noe dipikasijeun koe
 13 eta, sarta oelah rek risi. 'Pangeran sawadya-balad, nja eta noe koedoe disoetjikeun koe maraneħ; nja andjeunna noe koedoe dipikasijeun koe maraneħ, sarta nja andjeunna noe koedoe dipikarisi koe
 14 maraneħ. 'Moen kitoe mah andjeunna minangka kasoetjian; ^c sabalikna mi-

angka batoe tatadjongan sarta minangka batoe karang noe matak tideuha baris noe doewa bangsa Israil; toer minangka djirĕt djeung minangka ridjĕt baris pri-
 15 boemi Jĕroesalem. 'Loba pisan dina lĕbah eta noe bakal titadjong, blok raroeboeh, toeloj raroeksak; atawa karuna anak ridjĕt, datang ka karingkoesna.

^a Djab. 2. ^b 1 Petr. 8 : 14, 15. ^c p. 28 : 26; Lock. 2 : 34; Roem 9 : 33; 1 Petr. 2 : 7, 8.
 16 Pĕrtelaĕn moegi dibeungkeut, toret moegi ditjap sadjĕroning moerid-moerid simkoering! 'Ari kaoela teja ngarĕp-ngarĕp ka Pangeran, ^a anoe meungepeunan pameunteuna ka anak-poetoe Jakoeħ; djeung sĕdja ngantos-ngantos ka andjeunna. 'Tah, ^b ijeu kaoela djeung baroedak paparin Pangeran ka diri kaoela, ^c minangka tanda djeung minangka moedjidjat di Israil, ti Pangeran sawadya-balad, anoe linggih di goenoeng Sion.
 19 'Djeung lamoen aja noe ngomong ka maraneħ kijeu: Koedoe naranja ka ^d toekang njaroemah djeung ka toekang ngoesoemah, noe ngaharewos djeung ngagĕrĕndĕng: naha oemat lain koedoe naros ka Allahna? karah noe hariroep koedoe dipangnanjakeun ka noe paraeh! 'Koedoe anoet kana toret djeung kana pĕrtelaĕn! Oepama ngaromongna teu noeroetkeun lahiran eta mah, saĕnjana moal bogaeun
 21 padjar. 'Keur kitoe eta bakal aprak-aprakan, nja soesah nja langlajeuseun. Ari geus kitoe, keur njandang langlajeuseun, eta teh bakal ngagĕrĕgĕt, ^e bari njapa ka radjana djeung ka Allahna. Ret
 22 tanggah ka loehoer; seug toengkoel ka boemi, doemadakan nja soekĕr nja poĕk, aja mongkleng matak roepĕk; estoe dirina diboewang ka ĕnggon boeta-radjin.
 23 'Dĕmi tanah noe karoepĕkan teja moal tĕtĕp poĕk mongkleng. Keur mangsa noe mimiti andjeunna ngadatangkeun kahinaĕn ka tanah Sĕboeloen djeung ka tanah Naptali; ^f ari ahirna mah andjeunna ngadatangkeun kamoeljaĕn ka djalan mapaj laoet, peuntaseun tji Jordan, Galilea oerang kapir. ^a p. 1 : 15. ^b Ibr. 2 : 13. ^c p. 7 : 3; 8 : 3; 20 : 3. ^d 3 Moesa 19 : 31. ^e Wahj. 16 : 9, 11. ^f Mat. 4 : 15.

PASAL 9.

Ari ^a bangsa noe loemakoe di noe poĕk, geus nendjo tjahaja hibar; sarta sakoer noe tjaritjing dina tanah kalang-

kang maot, eta katodjo koe tjahaja.
 2 'Bangsa teh ^b koe andjeun geus didjĕngkarkeun, dipaparin kaboengahan rosa pisan; pada boengah di pajoneun andjeun, sapĕrtos kaboengahan keur mangsa diboewat, sakoemaha kagĕrahan keur waktow ngabagi djarahan. 'Karantĕn ^c ari pasangan momotanana, sarĕng iteu-king poendakna, panggĕboeg djalma noe ngagawekeun inja, koe andjeun geus dipunggaskeun, sapĕrtos ^d keur djaman
 4 Midian teja. 'Karana sakoer dangdanan djalma noe dangdan dina eukeur goejoer, sarta djeung papakean beunangngoeppjackingoeppjak dina gĕtih, eta teh mĕngke didoeroek, djadi hakaneun seuneu. 'Karana keur pimangpaĕteun oerang ^e geus diwokeun hidji moerangkalih, nja ^f oerang teh dipaparin hidji poetra pamĕgĕt; ^f ari taktakna manggoel kapoerbaĕn, sarta andjeunna didjĕnĕnganan ^g Adjaib, ^h Patarosan, Allah noe langkoeng kawasa, Ramaning kalanggĕngan, Kapalaning kasalamĕtan. 'Ari hal ngadjĕmbaranana kapoerbaĕn andjeunna sarta djeung hal kasalamĕtan teja ⁱ moal aja pitoengtoengeunana dina panglinggihan Dawoed sarta dina karadjaĕnana; istoening koe andjeunna bade ditĕtĕpkeun djeung bade dipageuhkeun, nganggo kadadilan djeung nganggo kabĕnĕran, ti ajema sarta datang ka salalanggĕngna.
 7 Kagoematian Pangeran sawadya-balad noe bade ngadamĕl kitoe. *a* Mat. 4: 15.
b p. 26: 15. *c* p. 10: 27. *d* p. 10: 26. *e* p. 7: 14.
f p. 22: 22. *g* Hak. 13: 18. *h* p. 11: 2. *i* Loek. 1: 32, 33. *j* p. 37: 32.

7 Goesti ngadatangkeun pangandika ka Jakoeb, nja eta geus ninggang ka Israil.
 8 'Sarta djalma saloba-lobana bakal pada nganjahokeun, nja eta oerang Epraim djeung priboemi Samaria, noe sadjĕro kamagoengan djeung sadjĕro hate goemĕde ngaromong kijeu. 'Bata geus roeg-roeg, tapi oerang ĕngke ngadĕgkeun deui make batoe tataan; tangkal lowa geus ditoewaran, tapi ĕngke koe oerang digantian koe ki poetri. 'Tatapi Pangeran bade ngaloehoerkeun moesoeh-moesoeh
 10 ^a Rĕsin, sina ngaroeroeg ka dinja, sarta satroe-satroena koe andjeunna bade ditjolokan: 'oerang Sam ti hareup, sarta oerang Pĕlisti ti toekang; nja eta bakal pada ngahakanan Israil, make njalaugap-

keun soengoet. ^b Nadjan sakabeh hal kitoe teja bĕndoena tatjan sirna; ĕnjana mah pananganana masih njodor keneh bae. *a* p. 7: 1. *b* p. 5: 25; 10: 4.

12 'Tatapi ^a ijeu bangsa hanteu tobat ka noe ngagĕboeg ka maranehanana, djeung teu nejangan Pangeran sawadya-balad.
 13 'Mana Israil koe Pangeran bakal diteuk-teukan ^b hoeloe djeung boentoet, palapah djeung wawalinin, dina poĕ sahidji.
 14 'Ari kokolot djeung djalma noe kaadje-nan, nja eta noe djadi hoeloe; sarta ari nabi noe palseo ngawoeroekna, nja eta noe djadi boentoet. 'Karana ^c noe naroen-gtoen ijeu bangsa teh pada njasab-keun; sarta sakoer noe koe eta ditoeng-toen, pada dilĕglĕg. 'Sabab kitoe Goesti moal boengah tina hal baroedjangna, sarta pahatoena djeung randana koe andjeunna moal diwĕlasan; karana sakabeh ge djalma moenapek nja bangsat, sarta oenggal-oenggal biwir ngomong teu patoet. Nadjan sakabeh hal kitoe teja bĕndoena tatjan sirna; ĕnjana mah pananganana masih njodor keneh bae. *a* p. 42: 25. *b* 5 Moesa 28: 13; p. 19: 15. *c* p. 3: 12.

17 'Karana kadorakaĕn nagoelak tjara seuneu, ngahakan walang sangit djeung tjoetjoe-k-tjoetjoekean, dalah leuweng kekep ge kahoeroe; njĕlĕboeng haseupna ngĕloen. 'Koe bĕbĕndoe Pangeran sawadya-balad tanah teh ngagĕdoer, djeung djalma-djalmana pada djadi hakaneun seuneu; teu silih-pikaroenja batoer pada
 19 batoer. 'Pek motong ngatoehoe, tapi langlajeuseun bae; kop ngahakan ngen-tja, tapi teu seubeuh; hidji-hidji djalma datang ka ngahakan daging leungeun
 20 sorangan; 'Mĕnase ngahakan Epraim, Epraim ngahakan Mĕnase, sarta doewanaana barĕng ngamoesoeh ka Joeda. Nadjan sakabeh hal kitoe teja bĕndoena tatjan sirna; ĕnjana mah pananganana masih njodor keneh bae.

PASAL 10.

Pibalaieun djalma noe narangtoekeun pikoekoeh doraka, kitoe deui ahli noe-
 2 lah, noe naroliskeun kasoesian, 'ngarah ^a njoentrongkeun noe malarat ti kaadilan, djeung ngarĕboet bĕbĕnĕran noe balangsak oemat kami; soepaja randa-randa djadi djarahanana, sarta maranehanana bisa ngarajalian pahatoe!

- 3 'Na koemaba pilampaheun maraneh ^b dina poéan njiksa, sarta dina karoeksakan, noe pidatangeun ti noe djaoeh? Ka saha maraneh nja moeroe menta toeloeng? sarta di mana maraneh nja neundeun kamoeljaän maraneh? 'Taja lijan ti ngarampoejoek sahandapeun sakitan, atawa roeboeh tjlok ti handapeun noe dipareuntjit. ^c Nadjan sakabeh hal kitoe teja bëndoena tatjan saka; énjana mah pananganana masih njodor keneh bae.
- ^a 5 Moesa 27:19. ^b p. 13:6. ^c p. 5:25.
- 5 Pibalaieun Asoer, ^a noe djadi panggéboeg wéra kami, sarta bébëndoe kami minangka iteuk, ditjékél koe leungeun eta! 'Ari eta teh koe kami dipiwarang ngadatangan ^b hidji bangsa moenapek; nja koe kami ditimbalan ngaroeroeg ka bangsa noe dibéndon koe kami; sina ngadjarah djaraheun djeung sina ngarahajah rajaheun, sarta sina ngidék-ngidék ka dinja, ^c didjijeun saperti leutak loeroeng. 'Halta eta mah lain kitoe pinijateunana, sarta hatena lain kitoe pikarépeunana; énjana mah dina hatena hajangeun noempoerkeun, hajangeun ngabasmí bangsa-bangsa lain saeutik.
- 8 'Karana ari omongna: Naha kapala aing lain radja sarerejana? 'Naha ^d Kalno lain disaroewakeun djeung Karkémis? sarta Hamat lain disaroewakeun djeung Arpad? kitoe deui Samaria lain disaroewakeun djeung Damsik? 'Sakoemaha leungeun aing meunangkeun eta karadjaän brabala, nadjan artja-artjana ngoengkoelan ka artja Jérusalem sarta
- 11 ka artja Samaria, 'djeung sakoemaha aing migawe ka Samaria sarta ka brabalana, naha aing maal bisa migawe kitoe ka Jérusalem sarta ka brahalana?
- ^a p. 7:20. ^b p. 9:17. ^c Djab. 18:43; 83:11. ^d 2 Radj. 18:19; p. 36:18.
- 12 Dëmi geus kitoe, dimana Goesti parantos eta sakabeh padamélanana di goenoeng Sion sarta di Jérusalem teja, kami tangtoe njiksa hal beubeunungan kagoemédean hate radja Asoer, djeung hal kaähengan panonna noe loehoer.
- 13 'Karana ari omongna: Aing pangmigawe kitoe teh nja koe kawasa leungeun aing djeung koe kapintëran aing, wantoe aing binangkit; sarta aing geus ngaleungitkeun pawatësan bangsa-bangsa, bari babandaänana koe aing dirampogan, djeung priboemina koe aing diroeboeh-
- 14 keun satata noe gagah. 'Ari leungeun aing geus meunangkeun kamoektian bangsa-bangsa saperti sajang; djeung tjara noe njokot éndog anoe ditinggalkeun, nja kitoe aing geus njokot saboemi kabeh; sarta taja noe kikiplik djang-djang, atawa tjalangap pamatoek, soemawonna moen disada. 'Naha karah baljoeng sok moedji maneh ka noe ngadekkeun? atawa ragadji sok ngagoengkeun diri ka noe molahkeun? kawas panggéboeg molahkeun noe ngoelangkeun, djeung kawas iteuk ngoelangkeun noe lain sipat kai!
- 16 Sabab kitoe koe Goesti, Pangeran sawadya-balad, ^a rahajatna noe lalintoeh mëngke didatangan kasakit ngabéngangan, djeung di handapeun kamoeljanana piajaeun noe moentab, kawas moentab seuneu. 'Sarta éngkena tjahaja Israil minangka seuneu, djeung ^b Kasoetjina minangka boeroeng; seug ngadoeroek tjoetjoe-k-tjoetjoe kanana djeung walangsangitna, wani léboer dina poé sahidji.
- 18 'Malah kamoeljaän leuweungna djeung pakébonanana koe andjeunna bakal dibejakkeun, boh njawana, boh badanna; ari pidjadieunana saperti noe géring ngoerangan. 'Sarta sesa kakaiian leuweungna teu sabaraha rejana, datang ka boedak ge bisaeun noeliskeun.
- ^a p. 37:36. ^b p. 5:19.
- 20 Dëmi geus kitoe, dina mangsa eta ^a sesa Israil, nja eta anak-poetoe Jakoeb noe rahajoe, maal naleukeun deui ka noe ngagéboeg ka maranehanana; nja pinaleukeumeunana teh ka Pangeran, Kasoetji Israil, djeung satëmën-tëmëna.
- 21 'Sesana pibalikeun, nja eta sesa Jakoeb,
- 22 ka Allah noe langkoeng kawasa. 'Karana ^b masih bilangan bangsa maneh, Israil! saperti keusik laoet, sesana bae noe bakal balik teh; geus pasti pisan
- 23 dibejakkeun; kaädilan wani tjaäh. 'Karana Goesti, Pangeran sawadya-balad, ^c bakal ngadamél përkara mejakkeun, sarta geus pasti pisan, di têngah saboemi kabeh. ^a p. 37:31. ^b Roem 9:27, 28. ^c p. 28:22.
- 24 Sabab kitoe aja timbalan Goesti, Pangeran sawadya-balad, nja kijeu: Eh oemat kami, noe tjitjing di Sion! poma oelah sijeun koe Asoer, ana ngagitik ka maneh koe panggéboeg, djeung ngoengkoelkeun iteukna ka maneh, salampah

25 di Mésir teja. 'Karana sakeudeung deui pisan bejak bëndoe, seug wéra kami toemérap ka dinja, matak toempoer.
 26 'Harita Pangeran sawadya-balad bakal molahkeun pangrangket ka dinja, ^a sapa-pangagëboegna ka Midian, di batoe karang Oreb teja; djeung ^b tétékërma, noe ngoengkoelan laeet teja, koe andjeunna bakal dioengkoelkeun, salampah di Mésir teja. 'Ari geus kitoe, ^c dina poë eta momotanana pileungiteun ti taktak maneh, kitoe deui pasanganana ti poendoek maneh, sarta pasanganana pipoejtateun bawaning maneh lintoeh.

^a Hak. 7:25. ^b 2 Moessa 14:16. ^c Jer. 30:8.

28 Eta teh datang ka Ajat, ngaliwat ka Migron; di Mikmas noenda barang-barangna. 'Pada madjoe deui njeorang sésela; mondokna di Geba; ari Ramah ngagidir; Giba, nagara Saoel, kaboe. 'Éh, anak Galim! geura ngadéngék sora maneh; éh, Laisa! régépkeun; éh, Anatot! maneh teh balangsak. 'Madmena ngabétjir; pribomei Gebim tingalatjir. 'Poë harita keneh ngarandégna di Nob; pek ngagagkeun leungeunna ka goenoeng anak Sion, nja ka pasir Jérusalem.
 33 'Saénja-énjana, Goesti, Pangeran sawadya-balad, bade noetoehan dahan-dahanana, lantaranana ngarisikeun; sarta noe laloehoer dédégna bakal ditoewaran, djeung saoker noe djarangoeng bakal dihandapkeun. 'Ari saleuweung kekep teh koe andjeunna bade ditjatjar koe beusi, sarta sagoenoeng Libanon bakal roegroeg koe noe Langkoeng Moelja.

PASAL 11.

Ari tina toenggoel Isai mêngke bidjil ^a hidji seuweu; nja hidji siroeng tina ² akarna mêngke boewahan. 'Sarta eta teh ^b bakal dilinggihan Roh Pangeran, Roh kapintéran djeung pangartian, Roh tarekah djeung kawasa, Roh kanjaho ³ djeung kasijeunan koe Pangeran. 'Sarta eta teh pingambékaneunana di djéro kasijeunan koe Pangeran; ari ngahoekomanana moal satingal-tingal sotjana, djeung ngabénéranana moal sadangoedangoe tjépilna. 'Énjana mah ⁴ bakal ngahoekoeman ka noe malarat kalawan kaädilan, djeung ngabénéran ka noe balangsak di boemi kalawan kaestoean; ari boemi koe andjeunna bakal digëboeg

koe panggëboeg bahamna, sarta noe doraka bakal dipaehan koe lantaran ambëkan lambena. 'Kaädilan minangka beulitan angkengna, djeung kajaktosan minangka beulitan pisaboeakanana. 'Mangsa eta ^d kéroed bakal saénggon djeung anak domba, sarta mejong bakal dépa djeung anak émbe; ari anak sapi, singa djeung sato beunang ngalébëng bakal babarëngan, sarta hidji boedak leutik ⁷ noe ngagiringinja. 'Ari sapi djeung biroewang bakal diangon reudjeung; anak-anakna bakal darépa babarëngan; sarta singa bakal njatoe djarami saperti sapi. ⁸ 'Djeung deui orok bakal oelin sisi lijang oraj wëlang, sarta boedak noe dibeu-teungan njoesoe leungeunna pingodo-keun ka gorowong oraj santja. 'Di sa-toengkéb goenoeng kami noe soetji teh ^e moal aja noe njilakakeun, moal aja noe ngaroeksak; karana boemi teh harita pinoeh koe kanjaho ka Pangeran, saperti dasar laeet kalipoetan koe tjai.

^a 1 Sam. 17:12; p. 4:2; 53:2. ^b p. 42:1; 61:1.

^c Djab. 72:12. ^d p. 65:25; Jeh. 34:25. ^e p. 35:9;

Hab. 2:14.

¹⁰ Ari geus kitoe, dina mangsa eta ^a akar Isai teja noe pingadégeun minangka bandera pikeun bangsa-bangsa, djeung oerang kapir bakal pada nanjakeun andjeunna; sarta pangreureuhan andjeunna ¹¹ tangtöe moelja. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta Goesti bade njodorkeun deui pananganana ngadoewa-kalian, kërsa meunangkeun sesa oematna, noe kari ti Asoer, ti Mésir, ti Patros, ti Koes, ti Elam, ti Sinar, ti Hamat, djeung ti ¹² poelo-poelo laeet. 'Sarta andjeunna bade nandjeurkeun hidji bandera pikeun bangsa-bangsa, ^b ngarijoengkeun oerang Israil noe diboewang, djeung ngoempoelkeun oerang Joeda noe pabaléntjar, tina ¹³ opat toengtoeng boemi. 'Ari kadéngkian Epraim bakal leungit, djeung noe njoesokër ka Joeda bakal dibasmi; ^c Epraim moal dèngkieun deui ka Joeda, sarta Joeda moal njoesokër deui ka Epraim. ¹⁴ 'Seug pada hibër, njambër taktak oerang Pëlisti ka koelon; toer babarëngan ngarajaban oerang wetan; Edom djeung Moab bakal kabawahkeun ka kawasana, sarta oerang Amon pitaloekeun ka maranehanana. ¹⁵ 'Malah Pangeran pinoem-pëseun lengkong laeet Mésir, djeung

ngoengkoelkeun pananganana ka loehoe-
reun bangawan teja, dikeumaän anginna
noe leuwih rongkah, digëboeg didamël
toedjoech waloengan, soepaja dipeunta-
16 san make taroempah. 'Djeung pijsaeun
djaln ngëmplong, sorangeun sesa emat
andjeunna, noe kari ti Asoer; ^a sakoe-
maha noe diajakeun pikeun Israïl keur
basana indit ti tanah Mësir teja.

^a Roem 15: 12. ^b p. 49: 22; 56: 8. ^c Jch. 37: 19.

^d 2 Moesa 14: 29.

PASAL 12.

Dina mangsa eta maneh bakal oen-
djoekan kijeu: Noen Pangeran! koe-
ring hatouer noehoen ka andjeun, rehing
andjeun tadina ngabëndon ka koering;
doepi bëndoe andjeun geus sirna, sarëng
2 andjeun ngalilipoer ka koering. 'Saënja-
na, ^a Allah noe djadi kasalamëtan koe-
ring; koering sënang ati, hanteu sijeun-
sijeun; karana salira Pangeran noe djadi
kabëdasan koering djeung djaboer koe-
ring, sarta andjeunna noe djadi kasa-
3 lamëtan koering. 'Djeung maraneh pi-
njijokeun tjaï kalawan kaätohan tina
4 soemoer-soemoer kasalamëtan; 'djeung
bakal ngaromong dina mangsa eta: ^b Geu-
ra halatoer noehoen ka Pangeran; geura
njarëboetkeun padjënënganana, oetara-
keun dadamëlanana ka sagala bangsa;
5 aroewarkeun ^c jen padjënënganana lang-
koeng loehoer. 'Geura maroedji ka Pa-
ngeran; karana andjeunna geus ngada-
mël padamëlan arabeng; sing goernita
6 eta teh di sakoeriling boemi. 'Eh pri-
boemi Sion! geura soesoerakan djeung
ajeuh-ajeuhan; karana Kasoetji Israïl
teh langkoeng agoeng di têngah maneh.

^a 2 Moesa 15: 2. ^b Djab. 105: 1. ^c Djab. 148: 13.

PASAL 13.

Ijeu teh babawaän Baboel, noe kati-
ngali koe Jësaja poeta Amos.
2 Geura maraneh ^a nandjeurkeun hidji
bandera dina loehoer goenoeng boelistir;
geura pada ngagëroan ka darinja masing
tarik, bari ngagoepajan, sina pada nga-
3 soepan lawang menak-menak! 'Kami
geus nimbalan ka sakoer noe beunang
kami njoetjikeun; estoe kami geus njaer
prawira-prawira kami, noesaroeka-soeka
tina kaägoengan kami, sina ngadjalan-
4 keun bëndoe kami. 'Aja sora ngagoreh

di goenoeng-goenoeng, koemaonam bala
gëde; sora tagiwoer karadjaän bangsa-
bangsa noe karoempoe! Pangeran sa-
wadya-balad keur ngaloris balad përang.
5 'Daratangna ti tanah noe djaoeh, nja
ti sisi langit; tégës Pangeran djeung
paparobotan bëndoeana, kërsa ngaroek-
sak satanah kabeh. ^a p. 5: 26.

6 Geura maridangdam! karana poëan
Pangeran geus deukeus; ari pidatangeu-
nana sabijasa karoeksakanti noe Moerba-
7 wisesa. 'Sabab kitoe sakabeh leungeun
bakal ^a ngareplek, djeung hate sakabeh
8 djalma bakal galimir; 'sarta bakal pada
soemëblak, bari kataradjang soesah
djeung njëri, wani aladoeg-ladjër tjara
noe keur ngadjoeroe; bakal silih-tendjo
djeung batoer bari hareraneun, beu-
ngeutna bareureum kawas hoeroeng.

^a 2 Sam. 4: 1.

9 Masing nganjahokeun, poëan Pangeran
pidatangeunana leuwih bëngis, nja sewot
nja bangët ambëkna; soepaja tanah teh
koe eta didijjeun soewoeng, djeung djalma
dosa eusi tanah ditoempoer, dileungit-
10 keun ti eta. 'Karana ^a bentang-bentang
langit sarta gogonjonkana moal nja-
angkeun tjahajana; panon-poë bidjil soe-
rëm, djeung boelan moal ngagëbjar tja-
11 hajana. 'Da kami teh kërsa njiksa ka
doenya tina hal kagorengan, kitoe deui
ka djalma doraka tina hal kasalahan;
^b djeung kami rek ngaleungitkeun ka-
magoengan djalma angkoeh, sarta adi-
goengna djalma lalim koe kami rek
12 dihandapkeun. 'Djalma koe kami rek
disina langka alah batan ëmas panga-
loesna, nja manoesa disina langka alah
13 batan ^c ëmas Opir. 'Sabab kitoe kami
bakal ngobahkeun langit, sarta boemi
teh bakal ojag, ngeser ti ënggonna,
tina bawaning bëndoe Pangeran sa-
wadya-balad, djeung tina bawaning po-
14 ean sewoting doekana. 'Ari pidjadieu-
nana sapërti mëntjék dibëbërik, djeung
tjara domba noe taja noe ngoempoe-
keun; hidji-hidji djalma pada moeroe sa-
bangsa-sabangsana, nja hidji-hidji djalma
15 pada kaboe satanah-satanahna. 'Saha-
saha noe kapanggih bakal ditoëblës,
djeung saha-saha noe kasoesoel ba-
16 kal roeboeh koe pëdang. 'Ari ^a baroe-
dakna bakal dirarëmoekkeun di hareu-
peun panon maranehanana, imah-imahna

dirampogan, djeung awewe-awewena diparaksa. *a* Jeh. 32:7; Mat. 24:29. *b* p. 10:12.

c 1 Radj. 9:28. *d* Djab. 137:9; Nah. 3:10.

17 Masing nganjahoikeun, noe koe kami rek digeuingkeun ngadatangan ka maranehanana teh, nja eta oerang Madajin, noe moal mikahajang perak, djeung moal mikasoeka emas. 'Ari gondewa-gondewana bakal ngararĕmoekkeun baroedjang, sarta boewah beuteung koe eta moal dipikaroenja; panonna moal hawatireun;

18 koe baroedak. 'Nja kitoe eta Baboel, noe djadi pangaloesna karadjaän, kaahenganing kaägoengan oerang Kasdim teh, mĕngke dibalik, *a* sakoemaha Allah ngabalikkeun nagara Sadoemoe djeung

20 Gomora teja. 'Moal deusian deui saëndĕngna, *b* djeung moal diĕnggonan deui toeroen-toemoeroen; ari oerang Arab moal masang himah di dinja, djeung taroekang ngangon moal majakkeun

21 ingon-ingon di dinja. 'Ari noe bakal ngabajak di dinja *c* sasatoan galak, djeung imahna bakal parinoeh koe koekoek-bĕloek; malah manoeek naäm pingarĕnggoneun di dinja, djeung setan-setan

22 bakal adjroeg-adjroegan di dinja. 'Ari oesoeng-esang bakal tingkorejak dina karaton-karatonna, sarta adjag bakal tingbaraoeng dina gĕdong-gĕdongna, oeroet soekan-soekan. Geus deukeut pisan kana waktoena, sarta poĕanana moal dimĕngke-mĕngke. *a* 1 Moesa 19:25.

b Jer. 50:39. *c* p. 34:11, 14.

PASAL 14.

Karana Pangeran bade ngawĕlasan ka Jakoeb, sarta Israil tangtoe koe andjeunna dipilih deui; mĕngke eta pada dipĕrnahkeun deui dina tanahna, djeung piäjaeun semah ngariloe ka maranehanana, njampoerkeun diri ka anak-poetoe

2 Jakoeb. 'Malah maranehanana bakal dianteurkeun koe bangsa-bangsa, diparoe-langkeun ka ĕnggonna; toeloj anak-poetoe Israil bakal ngabogaän ka eta bangsa-bangsa di djĕro *a* tanah Pangeran, didijjeun boedak lalaki djeung boedak awewe; djadi pada ngadjarah anoe tadina ngadjarah ka maranehanana, sarta pada marentah ka noe tadina ngawekeun ka maranehanana. *a* 3 Moesa 25:23.

3 Ari geus kitoe, samangsa maneh koe Pangeran dipaparin reureuh, ka loewar

ti kasoesahan maneh, ti kariweuhan maneh, djeung ti pagawean bangsa, noe

4 dimistikeun ka maneh teja, 'seung maneh bakal ngoetjapkeun ijeu misil hal radja Baboel, kijeu piomongeun maneh: Koetan *a* toekang ngagawekeun teh eureun?

5 Koetan nagara emas teh eureun? 'Pangeran geus motongkeun iteuk djalma daroraka, panggĕboeg noe karawasa,

6 'noe ngagĕboeg ka rahajat-rahajat kalawan sewot, ngagĕboegna teu pĕgat-pĕgat; *b* noe marentah ka bangsa-bangsa kalawan ambĕk, dikanijajana taja noe

7 dihidang. 'Saboemi kabeh reureuh nja

8 kĕrta; pada barerag ĕnggak. 'Samalah ki djamoedjoe baroengabeun koe karana maneh, kitoe deui ki poetri di goenoeng Libanon, [pokna]: Ti waktoe maneh ngalondjor, koela teh teu didatangan anoe

9 noewar. 'ĕnggon noe maot di handap njĕblak koe karana maneh, mapagkeun maneh datang; eta ngageuing-geuingkeun koe karana maneh sakoer noe paraeh, sakabeh *c* badot boemi; sakabeh radja bangsa-bangsa koe eta disina haroedang ti sakorsi-korsina. 'Pok *d* eta sakabeh pada ngomong ka maneh kijeu: Maneh oge geus keuna apĕs satjara koela kabeh; geus djadi saroeua djeung koela.

11 'Kaägoengan maneh geus ditoeroenkeun ka ĕnggon noe maot, *e* katoet sora tjĕlĕmpoeng maneh; ti handap maneh disasarap *f* bilatoeng, djeung simboet maneh tjatjing. 'Eh, bentang isoek, anak padjar! koetan maneh geus ragrag ti langit? eh maneh, noe ngelehkeun bangsa-bangsa! koetan maneh geus ditilas, ragrag ka boemi? 'Tadina maneh ngomong sadjĕro hate: Aing dek naek ka langit, dek ngadjoe ngadjoekeun korsi aing ka loehoereun bentang-bentang Allah, sarta dek tjalik *g* di goenoeng tĕpangan, anoe

14 sabeulah ti kaler; 'aing dek naek ka loehoereun ĕnggon laloehoer dina mega, dek njarowaän ka noe Leuwih Agoeng.

15 'Kari-kari maneh ditoeroenkeun ka ĕnggon noe maot, ka noe pangdjĕrona dina

16 gorowong! 'Saha-saha noe nendjo ka maneh, bakal moerĕlĕng ka maneh; pada nĕgĕskeun, [bari ngomong]: Koetan nja eta djalma noe sok ngobalkeun boemi, noe sok ngojagkeun karadjaän-karadjaän

17 teja? 'Doenya koe eta geus didijjeun kawas tĕgal lĕga, djeung nagara-nagara

geus ditoempoerkeun; ari sakitanana tara dilestokeun, ^a teu meunang balik
 18 ka imah. 'Sakabeh radja bangsa-bangsa pada ebog sadajana kalawan hormat,
 19 samakam-samakamna; 'ari maneh mah geus dipitjeun ti koeboer maneh, tjara siroeng sipat giroek; ibarat badjoedjalma
 noe dipaehan, noe ditoebles koe pëdang, noe taroeroen ka batoe-batoe gorowong;
 20 saperti bangke noe diidëk-idëk. 'Ari toeroenan bangsat maal disëboet salalanggëngna. 'Geura njadijakeun baris meuntjit
 21 anak-anakna ^j tina kadorakaän kolot-kolotna; oelah koengsi ngaradëg ngabogaän boemi, bari tonggong doenya
 22 disina pinoeh koe nagara-nagara. 'Djeung deui lahiran Pangeran sawadya-balad teh: Kami rek ngamoesoeh ka maranehanana, datang ka Baboel teh koe kami dibasmi nja ngaran nja sesa, boh
 23 anak boh intjoe, lahiran Pangeran. 'Malah eta teh koe kami rek didjadikeun milik ^k landak, sarta ënggon tjai; djeung koe kami rek disapoekeun, nganggo sapoe anoe baris noempoerkeun, lahiran Pangeran sawadya-balad.

a p. 9: 3.

b Dan. 5: 19. c p. 34: 6; Djak. 10: 3. d Jëh. 32: 21.

e Jëh. 28: 13. f Aj. 21: 26. g Djab. 48: 3. h Jër.

50: 33. i Aj. 18: 19; Djab. 37: 28. j 2 Moesa 20: 5.

k p. 34: 11.

24 Pangeran sawadya-balad geus soempah, kijeun timbalanana: Saënja-ënjana, sakoemaha pikërsaeun kami, nja kitoe pidjadiëunana; djeung sakoemaha noe dipastikeun koe kami, nja kitoe piboehtieunana. 'Nja eta kami ^a rek ngaroek-sakkeun eta Asoer di djëro tanah kami, sarta rek diidëk-idëk dina goenoeng kami; ^b seug pasanganana pileungiteun ti maranehanana, djeung momotanana
 25 pileungiteun ti poendoekna. 'Tah, kitoe papasten, noe dipastenkeun ka saboemi kabeh; sarta kitoe panangan, noe disordorkeun ka loehoereun sakabeh bangsa.
 27 'Karana nja Pangeran sawadya-balad noe mastenkeun; ^c na saha noe bakal ngaboeroengkeun? sarta nja panangan andjeunna noe njodor; na saha noe bakal moendoerkeun?

a p. 31: 8. b p. 9: 4; 10: 27. c Sil. 21: 30.

28 Mangsa taoen ^a poepoes radja Ahas,

29 hidji waktöe aja ^b babawaän kijeu: 'Eh maneh, satanah Pëlisti! oelah boengah sabab panggëboeg, anoe ngagëboeg ka maneh teja, geus potong; karana ti akar oraj pibidjileun santja, sarta piboewaheun eta nja naga hibër. 'Ari tjikal-tjikak djalma malarat bakal diarangon, djeung noe mariskin bakal ngabajak bari sënang ati; sabalikna akar maneh mah koe kami mëngke dipaehkeun, lantaranana langlajeuseun; sarta sesa maneh bakal dimangsakeun koe eta. 'Eh lawang! geura midangdam; eh nagara! geura ngadjërit; ëngke maneh adjoer, eh satanah Pëlisti! karana ti kaler djëboel haseup, sarta taja noe njingsalkeun maneh di balana noe ngaleugeudent. 'Djadi koemaha nja pingadjawa-beun ka oetoesan eta bangsa? Jen Pangeran geus ngadëgkeun Sion, sarta di Sion teh sakoer noe balangsak oemat andjeunna pimanggiheun panjalindoeungan.

a 2 Radj. 16: 20. b p. 13: 1.

PASAL 15.

Jjeu teh ^a babawaän Moab. a p. 13: 1; Jër. 48: 1.
 1 Saestoena Ar, dajeuh Moab, ti peuting diroeksak, katitiwasan; saestoena Kir, nagara Moab, ti peuting diroeksak,
 2 katitiwasan. 'Tjat oerang Moab nandjak ka nagara Bait djeung Dibon, ka ^a pamoe-djaän, sëdja tjeurik; nagara Nëbo djeung Medëba koe Moab dipangmidangdamkeun; ^b sirah sakabehna geus digoendoe-lan, djanggot sakabehna geus dikoeroedan. 'Sakoer noe leumpang di loeloeroeng-loeloeroengna pada disamping karoeng;
 3 ^c sakoer noe di loehoer imah sarta di pasar-pasarna maridangdam kabeh; ana
 4 toeroen tjeurik. 'Ari nagara Hesbon djeung Elale djëdjëritan; sorana kadenge tëpi ka nagara Jahas. Sabab kitoe sakoer noe sadija, bala Moab, patingda-
 5 rëngék; pikirna soesaheun pisan. 'Hate kaeula djëdjëritan koe hal Moab; kaka-boeranana nëpi ka nagara Soar, sapi oemoer tiloe taoen teja. Saestoena nandjakna dina tandjakan Loehit bari tjeurik; saënjana sapat djalan ka nagara Horonaim eta teh tingdjälërit, pada alok-
 6 alok kabalahian. 'Saestoena tjai Nimrim bakal sarowoeng; noe matak djoedjoe-koetan datang ka perang, dangdaenan datang ka bejak, taja pisau sipat noe

7 haredjo. 'Sabab kitoe arta-banda beunangna, djeung teuteundeunanana, koe eta bakal diakoetan, dipeuntaskoeun ka
8 soesoekan waroe lot. 'Wantoe hal djėd-jėritan teja ngoerilingan sawėwėngkėran Moab; midangdamna nėpi ka nagara Eglaim, sarta midangdamna nėpi ka nagara Ber-Elim. 'Saestoena tjai Dimon pinoeh koe gėtih; karana kami ka Dimon rek nėrapkeun leuwihan; singa bakal ngadatangan ka kakaboeran oerang Moab, sarta ka sesa eusi tanah.

a p. 16: 12. b p. 22: 12; Jėr. 48: 37; Jėh. 7: 18. c Jėr. 48: 38.

PASAL 16.

Geura ^a maraneh ngirimkeun anak domba ti nagara Sela, pėlėbah tėgal lėga, pikeun anoe njangking tanah, nja ka
2 goenoeng anak Sion! 'Karana sapėrti manoeke ngalantrah, ^b sajangna dikoe-koeprak, nja kitoe pilampaheun anak Moab awewe di peupeuntasan tji Arnon.
3 'Koedoe pada nganteuran tarekah, milampah kaadilan; kalangkang maneh di tėngah tėngari djijeun sapėrti ti peuting; soempoetkeun boeboedalan; anoe ngalantrah poma koe maneh oelah di-
4 njatakeun. 'Boeboedalan bangsa kaoela sina ngaloembara di maneh; eh Moab! maneh sing djadi panjoempoetan pikeun eta tina sabab noe ngaroeksak; karana
^c noe ngadjėpit teh ėngke moesna, noe ngaroeksak ėngke bejak, noe ngidėkngidėk ėngke toempės, leungit ti boemi.
5 'Sabalikna mėngke diadėgkeun hidji pangtjalikan tina kaasih; ^d sarta dina eta teh pilinggiheun hidji noe sipat satoehoe, di djėro himah Dawoed, njėpėng hoekoem, djeung ngėrsakeun kabėnėran, sarta enggal midamėl kaadilan.

a 2 Rađj. 3: 4. b p. 10: 14. c p. 14: 4. d p. 9: 6; 32: 1.

6 ^a Kaoela geus ngadareng bedja hal kamagoengan Moab; angkoeheun kabina-bina; nja adigoeng, nja kamagoengan, nja gėde ambėk; tapi soewabanana teu
7 kijeu-kijeu. 'Sabab kitoe, oerang Moab mėngke midangdam koe hal diri Moab, kabeh ge bakal midangdam; koe hal padėmen nagara Kir-Hareset maraneh bakal hoemarėgoeng; geus tangtoe eta
8 teh diboerak-barik. 'Saestoena ^b lahan nagara Hesbon araloem; moenggoehing kėbon anggoer Sibma, djoeragan bangsa-bangsa geus pada ngababadian areuj-

areujna; tadina eta narėpi ka nagara Jaser, ngarėmbat di tėgal lėga; dahan-dahanna ngareuj, datang ka meuntas
9 laoet. 'Sabab kitoe kaoela sėdja njeung-tjeurikan kėbon anggoer Sibma, miloe tjeurik djeung oerang Jaser; ėh, Hesbon djeung Elale! maneh dek disina rėmbėb koe tji-panon kaoela; karana oesoem maneh ngala boeboewahan djeung oesoem maneh diboewat kaberoe koe soesoerakan pėrang. 'Djadi kaboengahan djeung kagėrahan dileungitkeun ti pakėbonan, wani dina kėkėbonan anggoer euweuh sėsėnggakan, euweuh soesoerakan; geus taja toekang ngirik noe ngirik anggoer dina pamėrėsan; kareamean
11 koe kami geus dieureunkeun. 'Sabab kitoe ^c beuteung kaoela ngalėngis koe hal Moab, sapėrti katjapi; djeung angėn kaoela koemėrėtėg koe hal Kir-Heres.

12 'Ari geus kitoe, lamoen Moab nembongkeun maneh, lamoen njoesahkeun maneh ^d dina pamoedjaan teh, bari asoep ka kasoetjiana nėnėda, moal aja djadina. a Jėr. 48: 29. b Jėr. 48: 32. c p. 15: 5. d p. 15: 2.
13 Tah, kitoe pangandika, noe diandikakeun koe Pangeran hal Moab, bareto.
14 'Ari ajeuna Pangeran ngandika deui, kijeu pangandikana: Di djėro tiloe taoen, sabijasa ^a taoen djalma boeboeroeh, kamoeljaan Moab teh tangtoe datang ka hina, katoet djalmana noe mangpirang-pirang lobana; ari pisesaunana saeutik pisan, moal rosa. a Aj. 14: 6; p. 21: 16.

PASAL 17.

Ijeu teh ^a babawaan Damsik.

a p. 13: 1; Jėr. 49: 23.

Masing njaho, Damsik bakal disingkirkeun, leungit kanagaraanana; mėngke eta djadi toempoekan batoe roegroeg.
2 'Nagara Aroer bakal pada tiiseun, oeroetna pigeusaneun ingon-ingon; nja eta mėngke ngabajak, sarta moal aja noe
3 matak reuwas. 'Ari benteng mėngke dieuweuhkeun ti Epraim, kitoe deui karadjaan ti Damsik, reudjeung sesa oerang Sam; pidjadieunana ^a sapėrti kamoeljaan anak-intjoe Israil, lahiran Pangeran sawadya-balad. a Mik. 1: 6.
4 Ari geus kitoe, dina mangsa eta kamoeljaan Jakoeb piwaloerateun, djeung
5 kalintoehan awakna pikoeroeun. 'Ari pidjadieunana sapėrti aja noe diboewat,

ngenpeul piboewateun, pek koe leungeunna dipiboewatan rangeujanana; estoe pidjadieunana saperti aja noe moeloeng heutjak di lĚbak RĚpaim. 'Tatapi aja oge noe kari geusan poepoerieu, ⁶ saperti ngadjoel boewah djetoen, doewa tiloe siki dina tjongo pontjotna, opat lima siki dina dahan tangkal noe sok leubent, lahiran Pangeran, Allah Israil. ⁷ 'Dina mangsa eta manoesa teh pinilikeun ka noe ngadamĚl ka manehanana, sarta panonna tĚgĚseun kana ^b Kasoetji Israil. 'Harita moal nilik deui kana altar-altar, ^c djidjijeunan leungeunna, djeung moal nendjo deui ka beunang migawe ramona, ^d nja eta sipat Asera ⁹ djeung titiron mata-poĚ teja. 'Dina mangsa eta nagarana noe rareugreug pidjadieun saperti Ĕnggon tiiseun noe di djĚro leuweung djeung di pontjot goenoeng, noe ditaringgalkeun tina sabab oerang ¹⁰ Israil teja; estoe djadi soewoeng. 'Karana maneh geus mopohokeun ka Allah kasalamĚtan maneh, ^c sarta maneh hanteu ingĚt ka Batoe karang pangreugreungan maneh teja; sabab kitoe maneh teh geus mĚlak pĚpĚlakan karĚsĚpan, djeung ditantjĚban bibit anggoer sedjen. ¹¹ 'Keur basana maneh mĚlak, seug koe maneh dikikis, ari isoekna pĚlak maneh koe maneh geus datang ka kĚmbangan; ana dipiboewatan wani noempoekeur poĚan aja kasangsaraĚn djeung panjakit pajah. *a p. 24: 13. b p. 1: 4. c p. 2: 8. d 3 Moesa 26: 30; 1 Radj. 14: 23. e 5 Moesa 32: 15, 18.*

¹² Adoeh, aja sora ngagoeroeh bangsa pirang-pirang! ngagoeroehna saperti ngagoeroeh laoetan; adoeh, aja sora ngadjĚgoer kaom-kaom! ngadjĚgoerna saperti ngadjĚgoer tjai pohara! 'Estoe kaom-kaom bakal tingdjalĚgoer, saperti ngadjĚgoer tjai gĚde; tatapi koe andjeunna mĚngke ^a diseuseul, seg bakal kaboer djaoeh, sarta dioebrak-abrik, ^b tjara hoeoet di goenoeng-goenoeng katĚbak angin, djeung saperti ^c pĚlĚdoeg moentir katĚbak topan. 'MĚneran reup peuting, doemadakan, aja panjingsijeunan; samemeh braj beurang maranehanana geus euweuh. ^d Tah, kitoe pibagianeu djalma noe ngarampogan ka oerang, sarta pidoeoemaneun djalma noe ngarajaan ka oerang. *a Pjab. 76: 7. b Djab. 1: 4; p. 29: 5. c Djab. 83: 14. d Aj. 20: 29.*

PASAL 18.

Adoeh tanah, Ĕnggon tinghariĚng djangdjang, noe di peuntaseun waloengan ² Koes, 'noe sok ngoetoesan djalma djalana laoet, toempak sampan wawalinna, dina tonggong tjai! Eh, oetoesan tangginas! geura laleumpang ka hidji bangsa noe djangkoeng nja herang; bangsa noe mat tak sijeun ti barang aja ka-ajeunakeun; nja toekang atoeran-atoeran djeung toekang ngidĚk-ngidĚk, anoe dirajahan tanahna koe waloengan-waloengan. 'Eh, sakabeh priboemi djagat, djeung sakoeur noe ngĔnggonan boemi! ^a samangsa aja hidji bandera ditandjeurkeun di goenoeng-goenoeng, koedoe pada nendjokeun; djeung samangsa aja sangkakala ⁴ ditijoe, koedoe pada ngadengekeun. 'Karana kaeola didatangan timbalan Pangeran noe kijeu: Kami kĚrsa ^b loenggoeh bae, ^c bari ningalikeun ti panglinggihan kami; saperti panas mengret ti beurang, tjara mega iboen keur panas ⁵ oesoem diboewat. 'Karana samemeh diboewat, sabada kĚmbangan, ^d dimana koedoena rek djadi boewah asak, pek koe andjeunna areuj-areujna bade dikeureutan koe arit, djeung dahan-dahanna bade disingkahkeun, dipahpralan. ⁶ 'Bade ditilarkeun sarerejana adjang manoeke bangsa njambĚr, noe di goenoeng-goenoeng, sarta adjang sasatoan boemi; seug dipoeokean manoeke bangsa njambĚr teh satoengtoeng oesoem panas, djeung dipoeokean saroepeaning sasatoan boemi teh satoengtoeng oesoem tiris. ⁷ 'Dina mangsa harita eta bangsa noe djangkoeng nja herang, bangsa noe mat tak sijeun ti barang aja ka-ajeunakeun, nja toekang atoeran-atoeran djeung toekang ngidĚk-ngidĚk, anoe dirajahan tanahna koe waloengan-waloengan teja, ^e tangtoe njanggakeun pangabakti ka Pangeran sawadya-balad, ^f ka Ĕnggon padjĚnĚngan djeung sawadya-balad, nja ka goenoeng Sion. *a p. 13: 2. b Djab. 83: 2. c Djab. 33: 14. d Aj. 15: 33. e Djab. 68: 30, 32. f 5 Moesa 12: 5.*

PASAL 19.

Ijeu teh ^a babawaĚn MĚsir. *a p. 13: 1; Jer. 46: 2.* Masing njaho, Pangeran nitihan hidji mega kĚntjĚng, kĚrsa njoempingan tanah

Mĕsir; ari brahala Mĕsir bakal ngarĕdjat ti pajoeneun andjeunna, djeung hate oerang Mĕsir bakal galimir di djĕro dirina. 'Sarta kami bakal njolokan oerang Mĕsir ka pada oerang Mĕsir; seug bakal silih-pĕrangan doeloer pada doeloer, batoer pada batoer, nagara pada nagara, karadjaan pada karadjaan. 'Djeung roh oerang Mĕsir bakal didamĕl kosong di djĕro dirina; sarta ^a tarekanna koe kami rek dileungitkeun; geus kitoe eta bakal pada ngoemahaan ka brahala-brahala, ka djoeroe-djoeroe tĕnoeng, ka toekang-toekang njaroemah, djeung ka toekang-toekang ngoesoemah. 'Malah oerang Mĕsir koe kami rek diselehkeun ka leungeun djoeragan noe kĕsit; nja hidji radja noe bĕngis bakal ngaradjaan ka dinja, lahiran Goesti, Pangeran sawadya-balad. 'Djeung deui tjai laoet bakal ngoetrak, sarta waloengan bakal saät, wani toehoer. 'Toer waloengan bakal pada baoe batjin; bangawan Mĕsir bakal arorot, wani sa-raät; bajongbong djeung darengdeng bakal lalempes. 'Sampalan-sampalan mapaj bangawan, mapaj sisi bangawan, kitoe deui sakabeh pĕpĕlakan toeroet bangawan, bakal garing, kakĕboetkeun koe angiu, datang ka euweuhna. 'Ari palikapalika bakal tinggarĕroeng; ^b sakoer noe sok ngantjĕlomkeun oeseup ka bangawan bakal tingharoereng, sarta noe sok ngaroengkoepkeun heurap ka tjai-tjai bakal araloem. 'Djeung deui toekang migawe haramaj beunang maoed bakal areraeun, ^c barĕng sakoer toekang ninoen lawon bodas. 'Malah tihang-tihang nagara bakal dirarĕmoekkeun; sakabeh toekang boeboeroeh bakal pada ngoeloewoet pikir. 'Kapala-kapala Soan woengkoel djalma paloeng bae; pangrĕmpoegan Piraon noe pangpintĕra ge bodo pisan pirĕmpoegna. Koemaha maraneh bisa ngomong ka Piraon, jen: Koering teh toeroenan djalma palintĕr, toeroenan radja-radja baheula? 'Di mana ajeuna ^d djalma pintĕr bangsa maneh? sina ngabaredjakeun ka maneh, djeung sina nganjarahokeun anoe dipastenkeun koe Pangeran sawadya-balad hal tanah Mĕsir. 'Kapala-kapala Soan teh geus djaradi paloeng; kapala-kapala Nop pada kagĕlo; oerang Mĕsir pada kasasabkeun koe

14 batoe-djoeroe kaom-kaomna. 'Pangeran ka tĕngah eta ^e geus ngasoepkeun hidji roh bengkok, noe matak njarasabkeun ka oerang Mĕsir dina sakabeh kalakoeanana, sapĕrti djalma mabok daloegdagdaldigdeng dina oetaahna. 'Sarta oerang Mĕsir teh moal aja deui pagaweun, lampahkeuneun ^f hoeloe atawa boentoet, palapah atawa wawalinian. *a* Djab. 33:10. *b* 4 Moesa 11:5. *c* Jĕh. 27:7. *d* p. 47:13. *e* p. 29:10. *f* p. 9:14.

16 Dina mangsa eta oerang Mĕsir teh pidjadiun sapĕrti awewe; nja ngagidir nja sijeun tina sabab dioengkoelkeunana panangan Pangeran sawadya-balad, anoe koe andjeunna dioengkoelkeun ka loe-
17 hoereun eta. 'Harita tanah Joeda djadi matak baloewas ka oerang Mĕsir; sahasaha noe kaingĕtan ka eta, tangtoe sijeuneun, ^a tina sabab papasten Pangeran sawadya-balad, anoe koe andjeunna geus dipastenkeun ka dinja.

a p. 14:27.

18 Dina mangsa eta di tanah Mĕsir piajaeun lima nagara noe ngomong basa Kanaan, sarta ^a soempah ka Pangeran sawadya-balad; anoe hidji bakal disĕboet
19 nagara pangroeksakan. 'Dina mangsa eta di tĕngah tanah Mĕsir piajaeun hidji altar bade ka Pangeran, sarta di pĕlĕbah watĕsna piajaeun hidji tihang bade ka
20 Pangeran. 'Nja eta minangka tanda djeung saksi di tanah Mĕsir teh bade ka Pangeran sawadya-balad. Karana oerang Mĕsir bakal pada sasambat ka Pangeran tina sabab anoe nganjaja; ladjĕng andjeunna bade miwarang ka maranehanana ^b hidji poerah noeloeng nja gĕgĕden; seug maranehanana koe
21 eta pada dileupaskeun. 'Sarta Pangeran tangtoe nganjahokeun andjeu ka oerang Mĕsir teh, anoe matak oerang Mĕsir datang ka pada nganjahokeun ka Pangeran dina mangsa harita, ^c djeung bakal pada ngabaktikeun koerban peuntjitan djeung koerban kadaharan, toer bakal ka laloerwar nadar ka Pangeran,
22 sarta nalaoer. 'Djadi Pangeran bade ngagĕboeg ka oerang Mĕsir teh, matak balahi, ^d tapi ditjageurkeun deui; djeung bakal tarobat ka Pangeran, sarta koe andjeunna ditarima, bari ditjalageurkeun.

a Jĕr. 12:16. *b* Nĕh. 9:27.

c Djab. 68:32; Mal. 1:11. *d* 5 Moesa 32:39.

23 Dina mangsa eta pijaueun hidji djaln
gĕde ti Mĕsir ka Asoer; ari oerang Asoer
pidatangeun ka Mĕsir, kitoe deui oerang
Mĕsir pidatangeun ka Asoer; malah oer-
24 ang Mĕsir bakal ngabarakti babarĕngan
djeung oerang Asoer. 'Dina mangsa eta
Israil djadi katiloena ka Mĕsir djeung
ka Asoer, matak bĕrkah di tĕngah boemi.
25 'Sarehna pada dibĕrkahan koe Pangeran
sawadya-balad, kijeu timbalanana: Sing
salamĕt oemat kami oerang Mĕsir, djeung
dadamĕlan panangan kami oerang Asoer,
sarta kagoĕngan kami oerang Israil!

PASAL 20.

Mangsa taoen ^a Tartan datang ka na-
gara Asdod, basa eta dititah koe
Sargon, radja Asoer, sarta mĕrangan
2 ka Asdod tĕpi ka beunangna teja, 'nja
dina mangsa eta Pangeran ngandika
koe lantaran Jĕsaja poetra Amos, ari
pangandikana: Maneh geura leumpang,
sarta boeka karoeng tina tjangkeng maneh,
djeung taroempah maneh laĕnan
tina soekoe maneh. Prak Jĕsaja milampah
kitoe; leumpangna poeroetjoel, bari
3 teu ditaroempah. 'Tidinja Pangeran nim-
balna: Sakoemaha abdi kami Jĕsaja
leumpangna poeroetjoel bari teu dita-
roempah tiloe taoen lilana, ^b djadi tanda
djeung alamat hal pĕrkara Mĕsir djeung
4 hal pĕrkara Koes teja: 'nja kitoe radja
Asoer mĕngke ngagirinkeun djalma dja-
rahan ti Mĕsir djeung djalma bojongan
ti Koes, kolot-boedak paroeroetjoel bari
teu ditaroempah, sarta marorete bi-
ritna, matak wirang oerang Mĕsir.
5 'Mangsa eta maranehanana pirareuwa-
seun djeung piareraeun, tina sabab oer-
rang Koes, noe diandĕlkeun koe mara-
nehanana, djeung tina sabab oerang
Mĕsir, ^c noe diagoelkeun koe marane-
6 hanana. 'Sarta priboemi eta tanah sisi
laeot teh bakal pada ngomong dina
mangsa harita: Tah, kitoe djadina andĕlan
oerang, noe koe oerang diboeroe,
menta toeloeng, soepaja diloeppoetkeun
ti radja Asoer teja; ari oerang teh koe-
maha nja pirahajoĕun? ^a 2 Radj. 18 : 17.
^b p. 8 : 18. ^c p. 30 : 2.

PASAL 21.

Ijeu teh ^a babawaan tĕgal lĕga sisi laeot.
^a p. 13 : 1.

Sapĕrti angin topan ngadoepak ^a

njorang tanah kidoel, nja kitoe noe
pidjĕboeulun ti tĕgal lĕga, ti tanah noe
2 matak sijeun. 'Aja tetendjoan bangĕt
pisan, dinjahokeun ka kaoela. ^b Toekang
tjidra teh sok njidra, djeung toekang
ngaroeksak teh sok ngaroeksak. Eh,
bangsa Elam! geura indit; eh, bangsa
Madajin! geura ngĕpoeng. Sagala roe-
hah-rahoeh tina sabab eta teja koe kami
3 rek dieureunkeun. 'Pedah kitoe tjang-
keng kaoela pinoeh koe peurih; nja kao-
ela teh kataradjang njĕri, ^c sapĕrti
njĕri noe keur ngadjoeroe; kaoela pa-
paroengkoetan tina sabab noe kadenge;
kaoela soemĕblak tina sabab noe ka-
4 tendjo. 'Hate kaoela asa kasasar; ka-
reuwasan ngagetkeun ka kaoela; wantji
sareupna, karĕsĕp kaoela, geus didja-
5 dikeun matak ngagidir kaoela. 'Eta teh
natakeun medja; ari noe kĕmit nga-
djaga; brak njatoe-nginoem. Eh kapala-
kapala! geura darangdan, marinjakan
6 kĕpĕng! 'Karana kaoela koe Goesti geus
ditimbalan kijeu: Maneh geura bral,
ngadĕgkeun hidji toekang kĕmit; sina
ngabedjakeun anoe katendjo koe ma-
7 nehanana! 'Beh, eta teh nendjo saaleutan
noe taroempak koeda, doewa-doewa;
woeh deui saaleutan kalde djeung saaleu-
tan onta. Ari toekang kĕmit teh sarĕgĕp
8 ngadengekeunana, gĕmĕt pisan. 'Tidinja
oendjoekan sarta bĕdas, sorana tjara
singa: Noen Goesti! simkoering nango-
toeng dina palalangan, teu pĕtot-pĕtot,
sadintĕn-dintĕn; sarĕng simkoering nga-
djantĕng dina pangdjagaan saban-saban
9 wĕngi. 'Doemadakan, itoe djĕboel sa-
aleutan djalma noe taroempak koeda,
doewa-doewa. Pok eta teh ngomong:
^d Geus roeboeh, geus roeboeh Baboel,
djeung sakabeh artja aallahana geus
10 diroeksakkeun kana taneuh. 'Ēh, toe-
toean kaoela djemng anak pangirikan
kaoela! ari noe kadenge koe kaoela ti
Pangeran sawadya-balad, Allah Israil
teh, nja eta koe kaoela geus dibedja-
keun ka maraneh. ^a Djak. 9 : 14. ^b p. 24 : 16.
^c p. 26 : 17. ^d Jer. 51 : 8; Wahj. 18 : 2.

11 Ijeu teh babawaan Doema.

^a Ti tanah Seir aja noe ngagĕro ka
kaoela: Eh, poerah ngadjaga! koemaha
peuting teh? Eh, poerah ngadjaga! koe-
12 maha penting teh? 'Ngadjawab poerah
ngadjaga: Geus isoek, tapi penting keneh.

Oepama maraneh hajang nanja deui, seg nanja; geura baralik, éngke ka dijeu deni.

a 5 Moesa 2:5.

13 Ijeu teh babawaän Arab.

Eh, kapilah oerang Dédan! maraneh pimareutingeun di djéro leuweung di Arab. 'Aja noe narejang ka noe halabhab, pada ngirim tjai; priboeumi tanah Tema maranggihan ka noe kaboer, pada nganteuran roti. 'Karana kalaboerna sijeun pëdang, sijeun pëdang beunang maték, djeung sijeun gondewa beunang mëntang, sarta sijeun përang bangët. 'Karana kaoela koe Goesti geus ditimbangan kijeu: Di djéro sataoen, "sabijasa taoen djalma boeboeroeh, sakabeh kamoeljaän

17 ^b Kedar tangtoe datang ka bejak. 'Sarta ari sesa bilangan toekang panah, 'prawira oerang Kedar, tangtoe saeutik pisan; ^c karana Pangeran, Allah Israil, noe ngandika kitoe.

a p. 16:14.

b Jér. 49:28. *c* p. 22:25.

PASAL 22.

Ijeu teh ^a babawaän lëbak tetendjoan.

a p. 13:1.

Koe naon maneh teh, noe matak maneh sakabeh ^a oenggang ka loehoer imah?

2 'Eh maneh, noe pinoeh koe tagiwoer, nagara roesoeh, koeta soeka-soeka! djalma maneh noe kasabët ^b lain kasabët koe pëdang, sarta lain paeh përang.

3 'Sakabeh kapala maneh kalaboer sare-rejana, pada dibarogod koe toekang panah; sakabeh djalma maneh noe kapanggih dibarogod sarerejana, pada ngalolos djaoeh pisan. 'Sabab kitoe tjarek kaoela: Geura pada ngaljeus ka kaoela, dek tjemrik kanjënjerian; montong nja-roesahkeun maneh ngalilipoer ka kaoela tina hal karoeksakan ^c anak bangsa

5 kaoela. 'Karana ijeu teh poë karoesoehan, djeung pangidëk-ngidëk, sarta kagoejoeran ti Goesti, Pangeran sawadyabalad, dina lëbak tetendjoan; nja poë dibongkar tembok, djeung djëdjëritan

6 njanghareup ka goenoeng. 'Karana oerang Elam geus njokot wadah djamparing, mawa kareta dieusi djalma djeung noe taroempak koeda; sarta oerang Kir

7 geus moekakeun këpëng. 'Ari geus kitoe, lëbak maneh noe pangaroentjoelna parinoeh koe kareta, sarta noe taroempak koeda teh araja di hareupeun lawang.

8 'Seug andjeunna moekakeun dingding Joeda; sarta maneh dina poë eta ngaloris pakarang ^d di gëdong leuweung.

9 'Djeung maraneh nendjoan beulah-beulah dajeuh Dawoed, saënjana loba pisan; toer maraneh ngoempoeulkeun tjai empang hilir. 'Ari imah Jëroesalem koe maraneh dibilang, djeung ngabongkar imah sawareh, baris mageuhkeun koeta.

11 'Malah maraneh njiieun deui hidji empang ^e dina sëla-sëla doewa koeta, baris tjai empang heubeul. ^f Tatapi maraneh teu tolöh ka noe ngadamël kitoe, sarta noe ngadjadikeun kitoe ti anggalna teja

12 koe maraneh teu dipadoeli. 'Ari Goesti, Pangeran sawadyabalad teh, dina poë eta miwarang tjeurik sarta aloek-aloe-kan, miwarang ^g goendoel djeung disamping karoeng. 'Sihoreng teh noe aja kaätohan djeung kaboengahan, modaran sapi djeung meuntjitan domba, njatoe laeok ^h sarta nginoem anggoer; [aromongna]: ⁱ Hajoe, oerang njatoe-nginoem; karana isoekan oerang teh paeh!

14 'Ari Pangeran sawadyabalad teh ^j geus ngebrehkeun ka kaoela: Eta kadorakaän teh tËpi ka maraneh paeh ge moal dihampoeura ka maraneh; kitoe timbalan Goesti, Pangeran sawadyabalad.

a p. 15:3. *b* NJanj. 4:9. *c* Jér. 4:11. *d* 1 Radj. 7:2.

e 2 Radj. 25:4. *f* p. 5:12. *g* p. 15:2. *h* p. 56:12.

i 1 Kor. 15:32. *j* 1 Sam. 9:15.

15 Aja deui timbalan Goesti, Pangeran sawadyabalad teh, kijeu: Maneh geura bral, ngadatangan mantri djéro, nja eta Sebna, noe njëkël gëdong teja; [koedoe

16 mopojan kijeu]: 'Maneh boga naon di dijeu? djeung maneh boga saha di dijeu, wët maneh di dijeu njiieun pikoeboereun adjang maneh, tjara noe njiieun pikoeboereun keur dirina di énggon loehoer, nja natak dina batoe tjadas geusan

17 pangtjittingan sorangan? Masing njaho, maneh mëngke koe Pangeran dialoengkeun; ngaloengkeunana saperti djalma laki; sarta maneh koe andjeunna bakal

18 diboengkoes dibobontot. 'Seug maneh koe andjeunna digoeling-goelingkeun; nja digoelingkeun saperti bola, ka hidji tanah noe lëga ngentja-ngatoehoe; nja di dinja maneh pipaheun, sarta nja di dinja piajaemunana kareta maneh noe moelja-moelja, eh maneh noe matak

19 hina ka gëdong djoeragan maneh! 'Djadi

maneh koe kami rek didjongklokkeun tina tjétjékélan maneh, sarta maneh bakal dipotjot ti kapangkatan maneh.

20 'Ari geus kitoe, dina poè eta kami rek njaer abdi kami Eljakim anak Hilkia;

21 'nja eta koe kami rek dipakeanan badjoe maneh, djeung dibeubenran saboke maneh, sarta kadjénangan maneh koe kami rek dipaparinkeun ka leungeun eta; ari eta téh pidjadieun bapa ka priboemi Jérusalem djeung ka anak-intjoe Joeda. 'Sarta ^a sosi gédong Dawoed koe kami rek diteundeun dina taktak eta, sina ngaboekakeun, taja noe meundeutkeun, djeung sina meundeutkeun, taja noe ngaboekakeun. 'Malah eta koe kami rek ditantjébkeun, ^b saperti pakoe dina énggon pageuh; sarta pidjadieun minangka korsi kamoeljaän

24 pikeun bangsa bapana. 'Djeung bakal disangsangan sakabéh kamoeljaän bangsa bapana, saseke-selerna, sakabéh barang noe leutik-leutik, ti sèpèt barang sipat bokor, tépi ka sakabéh barang sipat kèndi.

25 'Dina mangsa eta, lahiran Pangeran sawadya-balad téh, seug eta pakoe, noe ditantjébkeun dina énggon pageuh teja, bakal disingkirkeun; tangtoe ditilas, taolej tjoplok; ari eta barang-barang anoe njangsang ka dinja teja, bakal dibasmi; ^c karana Pangeran noe ngandika kitoe. *a* Wahj. 3: 7. *b* Esr. 9: 8. *c* p. 21: 17; 24: 3.

PASAL 23.

Ijeu téh ^a babawaän Tiroes.

a p. 13: 1; Jéh. 26: 27.

Eh, ^a kapal Tarsis! geura maridangdam; karana nagara Tiroes geus diroeksak, taja imah, taja geusan asoep; ² ti tanah Kitim meunangna bedja. 'Eh, priboemi poelo! geura rarepeh. Nangkoda Sidon, noe sok lalajaran di laoet, ³ tadina pada minoehan ka maneh. 'Sarta pépélakan tji Sihor, beubeungan tji Énil, djadi khasilan eta, njarang laoet gède; toer eta téh djadi pasar sagala ⁴ bangsa. 'Eh Sidon! maneh masing era; karana laoet djeung énggon wéwég di laoet ngomong, kijeu pokna: Koela teu ngarasa njéri ngadjoeroe, soemawonna boga anak; koela teu ngamoemoele anak noe boedjang, teu ngagèdekeun anak ⁵ noe landjang. 'Barang datang bedja ka

Mésir, bakal parériheun tina tjarita hal

6 Tiroes. 'Eh, priboemi poelo! geura parindah ka Tarsis, bari maridangdam.

7 'Karah kitoe nagara maraneh noe soekasoeka téh? Ari asalna ti djaman baheula, sarta dibawa koe soekoe sorangan

8 ka noe djaoeh, baris ngombara. 'Na saha noe ngérsakeun kitoe ka Tiroes, noe sok ngagandjar makoeta, sarta nangkodana pada kapala, soedagarna pangkahormatna di boemi? 'Nja Pangeran sawadya-balad noe ngérsakeun kitoe téh; noe dipandang nganistakeun kamagoenganing sagala kamoeljaän, djeung ngahinakeun sakabéh noe pangkahormatna di boemi teja. 'Eh, anak Tarsis! geura bojor ka tanah maneh, saperti

11 tji Énil; ^b da geus taja beubeurna. 'Andjeunna geus njodorkeun pananganana ka loehoereun laoet, ngobahkeun karadjaän-karadjaän; Pangeran geus miwarang hal tanah ^c Kanaän, koedoe ditoeempoer énggonna waréwég. 'Sarta ari timbalanana: Eh parawan, anak Sidon, noe dikanijaja! maneh ka-hareupna moal soeka-soeka deui. Geura dangdan, pindah ka tanah Kitim! Nadjan di dinja

13 ge maneh moal manggih reureuh. 'Toeh geuning, tanah Kasdim; eta bangsa tadina teu aja; oerang Asoer noe ngadégkeun eta keur djalma tanah karéeng; nja eta narangtoeungeun panggoeung-panggoengna djeung ngarogroegkeun karaton-karatonna; nagara téh koe eta

14 didjadikeun hoenjoedan. 'Eh, kapal Tarsis! geura maridangdam; karana énggon maraneh noe wéwég téh geus diroeksak.

15 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta Tiroes téh bakal djomlo toedjoe poeloeh taoen lilana, noeroetkeun oemoer radja hidji; geus toetoep noe toedjoe poeloeh taoen téh, ka Tiroes bakal kalaksanakeun oenina njanjian dajang teja: 'Eh, dajang djomlo! geura njokot katjapi, los ngamen di nagara, sing ngeunah nja ngatjapi, sing tjépèt nja njanji, soepaja maneh lakoe deui! 'Karana sanggeus toetoep noe toedjoe poeloeh taoen téh, Pangeran bade ngalajad ka Tiroes; toeloj Tiroes malikan deui kana ngarahna pamadjég, ^a sarta djinah deui djeung sakabéh karadjaän doenya di satonggong boemi. 'Tatapi kaentoenganana djeung pamadjégna bakal soetji bade

ka Pangeran; moal diĕlĕp djeung moal diampihan; satĕgĕsna kaentoenganana piadjangeun sakoer noe ngarĕngon di pajoeneun Pangeran, soepaja dadarahan datang ka seubeuhna, sarta baris papakean aloes. *a p. 2: 16. b Aj. 12: 18, 21.*

c 1 Moesa 10: 15. d Wabj. 17: 2.

PASAL 24.

Masing nganjahokeun, Pangeran bade ngosongkeun boemi, sarta didamĕl barentak; ari tonggong boemi koe andjeunna bade dibalik, djeung priboemina dipabalĕntjarkeun. 'Ari geus kitoe, sakoemaha djalma loba, nja kitoe keneh panghoeloe; sakoemaha badega, nja kitoe keneh doeanaganana; sakoemaha eusi-imah, nja kitoe keneh djoeraganana istri; ^a sakoemaha noe meuli, nja kitoe keneh noe ngadjoewal; sakoemaha noe ngindjeumkeun, nja kitoe keneh noe ngindjeum; sakoemaha noe mihoetangkeun, nja kitoe keneh noe boga hoetang. 'Boemi teh tangtoe dikosongkeun wani bĕrĕsih, djeung dirajahan wani bejak; ^b karana Pangeran noe ngandika pangandika kitoe. 'Boemi teh ^c prihatin nja lempes; djagat teh aloem nja lempes; noe loehoer djalma eusi boemi teh araloem. ⁵ 'Karana boemi teh ^a kanadjisan handapeun priboemina; sabab pada ngarĕmpak papakon, ngadoepak pikoekoeh, ngarobahkeun pĕrdjangdjan langgĕng. 'Pedah kitoe boemi teh dihakan panjapa, djeung priboemina njarandang lara; pedah kitoe djalma eusi boemi teh gararing, toer manoesana kari saeutik pisan. 'Anggoer anjar teh prihatin, ^e tangkal anggoer teh aloem; sakoer noe tadina boengah ⁸ hate tingroemahoeh. 'Kaĕtohan nĕrĕbang geus djĕmpe; gandĕng noe saroeaka-soeka geus eureun; kaĕtohan ngatjapi ⁹ geus djĕmpe. 'Moal aja deui noe nginoem anggoer make kakawihan; arak ¹⁰ pipaitĕm ka noe nginoem. 'Nagara noe soewoeng teh geus diroeksak; oenggal imah geus dipeundeutkeun, taja noe bisa ¹¹ aseop. 'Di loeloeroeng-loeloeroeng patingdarĕngĕk tina hal anggoer; sagala kaboengan geus djĕmpling; kaĕtohan ¹² boemi geus toeloej. 'Di djĕro nagara ngan kari soewoengna, sarta lawangna ¹³ geus dikadekan, digĕmpoer. 'Karana nja kijeu pidjadiennana di sadjĕro boemi,

di tĕngah bangsa-bangsa, ^f sapĕrti ngadjoel boewah djetoen, sapĕrti moepoeri ¹⁴ satoetoepon ngala boewah anggoer. 'Eta teh bakal sarĕnggak, sarta tarik sowarana; pada soesoerakan tina kaĕgoengan ¹⁵ Pangeran, ti tĕbĕh laoet. 'Sabab kitoe geura pada ngahormatan ka Pangeran di tĕbĕh wetan; ^g geura pada ngahormatan ka padjĕnĕngan Pangeran, Allah Israil, di poelo-poelo laoet! *a Jĕh. 7: 12, 13. b p. 22: 25. c p. 33: 9. d 4 Moesa 35: 33. e Joĕl 1: 12, 17, 18. f p. 17: 5, 6. g Djab. 97: 1.*

¹⁶ Ti toengtoeng boemi oerang ngadĕngeung poepoedjian, ngamoeljakeun ka noe Langkoeng Adil. Dĕmi tjarek kaola: Lah, aing asa adjoer, asa adjoer; pibalaieun diri aing! ^a toekang tjidra sok njalidra; estoe lantaran tjidra toekang ¹⁷ tjidra njalidra. 'Eh, djalma eusi boemi! ^b manĕh ĕngke kataradjang sijeun, djeung ¹⁸ lombang, sarta djirĕt. 'Ari geus kitoe, saha-saha noe mangloempatkeun sowara matak sijeun, tangtoe tigoebrag kana lombang; djeung saha-saha noe handjat ti djĕro lombang, tangtoe karingkoes koe djirĕt; karana ^c peudent di manggoeng geus marolongo, sarta ^d padĕmen boemi arojag. 'Boemi teh bakal lĕboer-adjoer, boemi bakal rĕmoek-boeboek, ²⁰ boemi bakal goejan-gajoen. 'Boemi bakal galoewang-galejong tjara noe mabok, djeung oenggoet-oenggoetan sapĕrti pondok; sarta boemi bakal beurat koe kamasjatanana, noe matak roeboeh, sarta moal hoedang deui. *a p. 2: 12. b Jĕr. 48: 43. c 1 Moesa 7: 11. d Djab. 82: 5.*

²¹ Ari geus kitoe, dina poĕ eta Pangeran tangtoe njiksa ^a ka balad mangoeng noe di mangoeng, sarta ka radja-radja ²² boemi noe di boemi. 'Djeung bakal dikoempelkeun, sapĕrti sakitan dikoempelkeun kana gorowong, bari seng pada ditoetoepon dina pandjara; ^b ari geus lila ²³ antarana toeloej pada disiksa deui. 'Didingja ^c boelan teh bakal wirang, djeung panon-poĕ bakal era; karana Pangeran sawadya-balad teh harita djoemĕnĕng radja di goenoeng Sion, nja ĕta di Jĕroesalem, di hareupeun para sĕsĕpoeuhna, sarta nganggo kamoeljaĕn. *a Ep. 2: 2. b Wabj. 20: 7. c p. 13: 10.*

PASAL 25.

Noen Pangeran! Allah koering nja andjeun; koering sĕdja ngaloeherkeun

ka andjeun, sĕdja nganoehoenkeun ka padjĕnĕngan andjeun; karantĕn andjeun geus ngadamĕl moedjidjat, nja eta papasten ti anggalna, noe sajaktos nja satoehoe. 'Karantĕn ^a nagara teja koe andjeun geus didjadikeun toempoe kan batoe; koeta noe reugreug teja geus didjadikeun hoenjoedan; karaton djalma nagara lijan geus didjadikeun lain nagara; salalanggĕngna moal diadĕgkeun ³ deui. 'Koe pĕrkawis kitoe djalma bĕdas bade pada ngahormatan ka andjeun; koeta bangsa lalim bade sarjĕuneun koe andjeun. 'Karantĕn andjeun djadi benteng pikeun noe miskin, nja benteng pikeun noe waloerat dina sadjĕro kasoekĕranana; ^b nja panjalindoengan baris njingkiran tjaah, nja hijeum baris njingkiran panas; karantĕn napsoe djalma lalim sapĕrtos tjaah keuna kana tembok. ⁵ 'Sapĕrtos panas di ĕnggon keĕng, nja kitoe andjeun bade ngareunteutkeun tagiwoer djalma nagara lijan; sapĕrtos panas koe hijeum mega, nja kitoe pamoe dji djalma lalim bade didĕdĕtkeun. ⁶ 'Sarta Pangeran sawadya-balad di ijeu goenoeng bade hadjat noe parĕlĕm ka sakabeh bangsa, hadjat anggoer toelen, noe parĕlĕm pinoeh koe soemsoem, anggoer toelen, beunang njaring. 'Djeung deui di ijeu goenoeng andjeunna bade ngaleungitkeun tjindoeng beungeut, noe djadi lantaran sakabeh bangsa katjindoengan; kitoe deui dingding, noe djadi lantaran sakabeh oerang kapir kadingdingan. 'Maot teh ^c koe andjeunna bade dileungitkeun saĕndĕngna; samalah Goesti Pangeran ^d bade njoesoetan tji-panon ti sakabeh beungeut; sarta kahinaĕn oematna koe andjeunna bade disingkahkeun ti saboemi kabeh; karana Pangeran noe ngandika kitoe. ^a p. 26: 5. ^b p. 4: 6. ^c 1 Kor. 15: 55. ^d Wahj. 7: 17; 21: 4.

⁹ Ari dina poĕ eta djalma bakal ngomong kijeu: Tah, ijeu Allah oerang, noe koe oerang dianos-antos; tangtoena njalamĕtkeun ka oerang; nja ijeu Pangeran, noe koe oerang dianos-antos; hajoe, oerang masing garĕrah sarta masing baroengah tina kasalamĕtan andjeunna.

¹⁰ 'Karana panangan Pangeran pilinggiheun dina ijeu goenoeng. Dĕmi Moab teja bakal diloeleoh di ĕnggonna, sapĕrtidjarami diloeleoh dina pangberakan.

¹¹ 'Djeung bakal meberkeun leungeunna dina djĕro eta, sakoemaha noe ngodjaj meberkeun leungeunna, dek ngodjaj; tapi kamagoenganana djeung tipoe-daja leungeunna koe andjeunna tangtoe dihandapkeun. 'Sarta bentenging ĕnggon loehoer koeta-koeta maneh koe andjeunna tangtoe diroentoehkeun, dika-handapkeun, digĕbroegkeun ka boemi, ngagoler dina taneuh.

PASAL 26.

Dina mangsa eta di tanah Joeda bakal dinjanjikeun njanjian kijeu: ^a Oerang teh boga hidji nagara noe reugreug; kasalamĕtan koe Pangeran didjadikeun ² koeta djeung benteng. 'Geura ^b maroe-kakeun lawang-lawang, soepaja bangsa bĕnĕr, noe ngestoekeun katoehoean, sina ³ asoep. 'Kantĕnan pisan nja pikĕrsaean, andjeun bade nĕtĕpkeun sadaja kasĕnangan, tina sabab ngandĕl na ka andjeun. 'Sing pada ngandĕl ka Pangeran salalawana; karana salira Pangeran ⁴ djadi batoe karang langgĕng. 'Karana andjeunna geus ngaroentoehkeun noe darijoeok di noe loehoer, nja eta nagara noe poendjoeul teja; eta teh koe andjeunna geus dika-handapkeun, nja dika-handapkeunana ka boemi, digĕbroegkeun kana taneuh; ⁵ 'sina diidĕk-idĕk koe soekoe, nja koe soekoe djalma balangsak, koe dampal djalma malarat.

^a Djab. 46: 6; p. 60: 18. ^b Djab. 118: 19. ^c 5 Moesa 32: 4.

⁷ Djalan djalma noe bĕnĕr lĕmpĕng pisan; pilakoeĕun djalma noe bĕnĕr koe andjeun ditimbang rata. 'Tjatjakan dina djalan hoekoeman andjeun, Pangeran! koering pada ngantos-ngantos ka andjeun; kahajang hate koering anging kana padjĕnĕngan andjeun, sarĕng kana ⁹ pangĕt-ningĕt ka andjeun. 'Koering ^a ti peuting hajang ka andjeun tĕroes sarĕng hate; malah koering sĕdja gĕmĕt nejang andjeun tĕroes sarĕng soekma koering di sadjĕro koering; karantĕn satijap-tijap hoekoeman andjeun aja di boemi, djalma eusi doenya dialadjar ¹⁰ kabĕnĕran. 'Nadjan noe doraka dikoer-njaĕn, moal diadjar kabĕnĕran; masih di tanah noe bĕnĕr eta teh migawe goreng, sarĕng teu tĕrangeun dina kagoengan Pangeran. ^a Djab. 119: 55.

¹¹ Noen Pangeran! panangan andjeun

gens didjoengdjoengkeum, doepi eta mah teu waspadaeun. Měngke mah pada waspadaeun dina kagoematan andjeun ka oemat, bari areraeun; jaktos, moesoeh-moesoeh andjeun bade dilēboer koe seuneu. 'Noen Pangeran! koe andjeun bade dipĕtakeun koering teh pada salamĕt; malah saniskantĕn panggawe koering nja andjeun keneh noe ngadamĕl ka koering. 'Noen Pangeran, Allah koering sadaja! aja deui djoeragan lijan ti andjeun noe tadina mararentah ka koering; nanging koe bĕrkah andjeun koering njarĕboetkeun padjĕnĕngan andjeun.

14 'Ana maraot eta teh moal hiroep deui, ana paraeh moal hoedang deui; wantoe koe andjeun disiksa, sarĕng ditoempoer, moenggah sadaja pangingĕt-ningĕt ka dinja koe andjeun dileungitkeun. 'Andjeun geus ngawoewoehan eta bangsa, noen Pangeran! andjeun geus ngawoewoehan eta bangsa bari ngamoeljakeun andjeun; sadajana watĕs tanah koe andjeun geus dilĕgakeun.

16 Noen Pangeran! dina keur kasoekĕran eta teh ngadareuheus ka andjeun; pada ngaharewoskeun doa keurna dipĕpĕrih koe andjeun. 'Sapĕrtos ^a noe reuneuh, ari geus deukeut ka waktoe ngadjoeroe, adoeg-ladjĕr sarĕng djĕdjĕritan bawaning njĕri, nja kitoe pisan koering sadaja di pajoeneun andjeun, Pangeran!

18 'Koering teh pada reuneuh, ngaraos njĕri, ana ngadjoeroe sasat angin; djadi koering teh teu pisan njjeun pislamĕ-teun boemi, sarĕng djalma eusi doenya hanteu dongkap ka roeboeh. 'Oemat andjeun noe maraot mĕngke hariroep deui; majit koering tinangtos haroedang deui. Eh sakoer, ^b noe ngarĕnggon dina taneuh! geura pada njaring bari sarĕnggak. Karantĕn tji-iboen andjeun ibarat tji-iboen dangdaenan, sarĕng boemi bade ngampoelkeun noe paraeh.

^a p. 13: 8. ^b Dan. 12: 2.

20 Eh, oemat kami! geura boes asoep ka pangkeng maneh, sarta peundeutan panto satoekangeun maneh. Koedoe njoempoe ^a sakeudeung, sakitjeup-mata, ^b nĕpi ka bĕbĕndoe geus ladjo.

21 'Karana, masing njaho, ^c Pangeran bakal mijos ti ĕnggonna linggih, kĕrsa njiksa ka djalma eusi boemi tina hal kadorakaĕnana; ari boemi teja bakal

nganjatakeun gĕtihna, sarta moal ngarimboenan deui ka djalmana noe diparaehan. ^a 2 Kor. 4: 17. ^b Djab. 57: 2. ^c Mik. 1: 3.

PASAL 27.

Dina mangsa eta Pangeran tangtĕo njiksa ka Lĕwiatan, oraj tangginas, kitoe deui ka Lĕwiatan, oraj ngaringkĕl teja, nganggo pĕdang andjeunna noe teuas, nja gĕde, nja santosa; bari andjeunna maehkeun ka naga noe di djĕro laoet teja.

2 Dina mangsa eta ^a aja hidji kĕbon anggoer, beureum anggoerna; geura pada njanjikeun eta. 'Kami, Pangeran, noe ngaraksa eta; sakeudeung-kendeung koe kami ditjaian; soepaja oelah aja noe heureuj ka dinja, noe matak koe kami diraksa beurang-peuting. 'Kami hanteu panas manah; pek bae walang sangit djeung tjoetjoek-tjoetjoekan mĕrangan ka kami! koe kami rek ditĕmpoeh, bari dihoeroe sakali. 'Atawa eta teh koedoe moentang kana kabĕdasan kami, ngarapihan ka kami; hadena eta teh ngarapihan ka kami. 'Di djaman mangke ^b Jakoeb tangtĕo akarana, Israil kĕmbangan sarta djadi, wani pinoeh satonggong djagat koe boewahna.

^a p. 5: 1. ^b p. 37: 31.

7 Naha andjeunna ngagĕboegna ka Jakoeb sakoemaha ngagĕboegna ka noe ngagĕboeg ka diri Jakoeb? Atawa Jakoeb teh dipaehanana sakoemaha dipaehanana anoe beunang maehan diri

8 Jakoeb? 'Salĕrsna andjeun mabĕn teh ka Jakoeb ^a nganggo timbangan, nja nganggo ditoendoeng bae; katĕbak koe angin andjeunna noe tarik, ^b keur poĕan angin ti wetan. 'Sabab djalan kitoe dileungitkeunana kadorakaĕn Jakoeb, sarta nja jĕu sakabeh boewahna hal disingkahkeun dosana: ari sakabeh batĕo altar koe manehanana didjjeun sapĕrti batĕo piapoeĕun noe patoelajah, ^c datang ka Asera-Asera djeung titiron mata-poĕ taja pisan noe nangtoeng. 'Karana ^d nagara noe reugreug teja bakal tjoeng-gĕlik, pangtjitjingan noe ditinggalkeun sarta tiiseun, sapĕrti tĕgal lĕga; di dinja mĕngke diangan anak sapi, sarta di dinja pingabajakeunana, bari ngahakanan dahan-dahanna datang ka bejaka-

11 na. 'Samangsa geus garing dahanna,

disarēmplakkeun; djēboelawewe-awewe, eta didjjeun seuneu. ^a Karana djalma teja lain bangsa noe boga pangarti, noe matak koe noe ngadamël moal diwē-lasan, sarta koe noe ngadjadikeun moal dikoernijaän. ^a Jër. 30:11. ^b Jër. 18:17.

^c p. 17:8. ^d p. 26:5. ^e 5 Moesa 32:28.

- 12 Ari geus kitoe, dina mangsa eta Pan-
geran bade ngadjoelan boewah, ti sē-
mēt bangawan noe njēdot tēpi ka wa-
loengan Mēsir; sarta maraneh, oerang
13 Israil! bakal dipoeloeng hidji-hidji. 'Ari
geus kitoe, dina mangsa eta ^a bakal
ditijoepp sangkakala gēde; seng moeroe-
boel sakoer noe leungit di tanah Asoer,
kitoe deui boeboewangan noe di tanah
Mēsir; toeloep pada sēmbahijang ka Pan-
geran ^b di goenoeng soetji di Jēroo-
salem. ^a Djak. 9:14. ^b p. 2:2.

PASAL 28.

- Pibalaieun makoeta kamagoengan pa-
mabokan Epraim, sarta kēmbang
aloem kamoeljaän kaāhenganana, noe
dina hoeloe lēbak lendo djalma noe ka-
2 lindih koe anggoer! 'Masing njaho, Goesti
kagoengan hidji noe bēdas nja kawasa;
ibarat hoedjan boewah, riboet mawa
toenggara, ibarat tjaäh tjai pohara palid,
nja kitoe eta mēngke ngabeubentkeun
3 kana taneuh koe leungeun. 'Seng eta ma-
koeta kamagoengan pamabokan Epraim
4 teh bakal didēk-idēk koe soekoe; 'sarta
eta kēmbang aloem kamoeljaän kaāhe-
nganana, noe dina hoeloe lēbak lendo
teja, pidjadiuun saperti boewah kondang
gendjah memeh oesoem panas; ana ka-
deuleu koe noe nendjo, pada-harita ge
5 dihakan ti leungeunna. 'Dina mangsa
eta Pangeran sawadya-balad teh mi-
nangka makoeta moelja, djeung mi-
nangka pēbhijasan sirah aheng pisan pi-
6 keun sesa oematna; 'sarta minangka
Roh pangahoekoeman pikeun noe tjalik
njēkēl hoekoem, toer minangka kabē-
dasaan sakoer noe ngoendoerkeun pē-
rang kana lawang.
7 ^a Nadjan di dijeu ge pada kasaroeng
koe anggoer, pada kasasar koe arak;
panghoeloe djeung nabi pada kasaroeng
koe arak, geus pada dilēbok koe ang-
goer, pada kasasar koe arak; pada ka-
saroeng dina tetendjoan, gaioewang-ga-
8 lejong dina mētakeun kaadilan. 'Karana

- sakabeh medja parinoeh koe oeta djeung
9 kokotoran; taja ēnggon. 'Na saha noe
koe eta dek diwoeroek kanjaho, djeung
saha noe dek dipagahan pangoewaran?
karah noe dibeuungan njoesoe, noe
10 kakara disapih nginang? 'Karana pa-
rentah hol parentah deui, parentah hol
parentah deui, atoeran hol atoeran deui,
atoeran hol atoeran deui, di dijeu sa-
eutik, di ditoe saeutik. 'Mana Pangeran
^b bakal ngandika ka ijeu bangsa koe
djalma biwir sedjen, sarta koe sedjen
12 basa. 'Nja eta ka noe tadina koe an-
djeunna ditimbalan kijeu: Nja ijeu pang-
reureuhan teh; geura pada mere reureuh
ka noe mopo; sarta nja ijeu panjēna-
ngan teh; tatapi teu daraekeun nga-
13 goegoe. 'Noe matak pangandika Pa-
ngeran ka maranehanana pidjadiuun pa-
rentah hol parentah deui, parentah hol
parentah deui, atoeran hol atoeran deui,
atoeran hol atoeran deui, di dijeu sa-
eutik, di ditoe saeutik; ^c soepaja eta
lalempang, blak tidjarēdag, toeloep ra-
roeksak; atawa kareuna ridjēt, toeloep
karingkoes. ^a 2 Radj. 17:19.

^b p. 33:19; 1 Kor. 14:21. ^c p. 8:15.

- 14 Koe sabab eta, eh taroekang moek,
noe kawasa ka ijeu bangsa noe di Jē-
roesalem! geura darengekeun ijeu pa-
ngandika Pangeran: 'Sapedah maraneh
15 ngomong kijeu teja: Koela geus djang-
dji-pasini djeung maot, geus pasang-
oebaja djeung ēnggon noe paeh; sa-
mangsa eta pangrangket tjaäh njeorang,
moal ngadatangan ka koela; karana bo-
hong koe koela dipake panjalindoengan,
djeung koela njoempoet di katjidraän:
16 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti
Pangeran: ^a Masing nganjahokeun, di
Sion kami neundeun hidji batoe padē-
men, nja batoe katjoba, batoe djoeroe
noe kaādjen, padēmen pageuh; tijap-
tijap djalma noe pērtjaja, moal roeroe-
17 soehan. 'Djeung deui kaadilan koe kami
rek didamēl kēntja, sarta kabēnēran
didamēl sipat gantoeng; ari panjalin-
doengan bohong teja bakal dikēboet-
keun koe hoedjan boewah, djeung pa-
njoempoetan teja bakal dipalidkeun koe
18 tjai. 'Sarta ari djangdji-pasini maraneh
djeung maot teja bakal dileungitkeun,
kitoe deui pasang-oebaja maraneh djeung
ēnggon noe paeh teja moal toeloes;

samangsa eta pangrangket tjaah teja
 19 nJORANG, maraneh djadi idĕkeunana. 'Saban-saban nJORANG, tangtoe pimawaeun maraneh; wantoe-wantoe pinJORANGEUNANA oenggal-oenggal isoek, ti beurang reudjeung ti peuting; sarta harita ngaharti pangoewaran waengkoel matak
 20 ngagidir. 'Karana ĕnggon teh pondok, taja pĕtana ngalondjor; djeung simboet
 21 teh beureut, taja pĕtana moentĕl. 'Karana Pangeran mĕngke ngadĕg ^b tjara di goenoeng Pĕrasim teja, djeung pise-woteun ^c sapĕrti di lĕbak Gibon teja; kĕrsa ngadamĕl pidamĕleunana, pise-djeuneun damĕlna; djeung kĕrsa ngalam-pahkeun pilampaeunana, pigeseheun
 22 lampahna. 'Mana ajeuna maraneh oelah sok mojek, soepaja barogod maraneh oelah beuki pageuh. ^d 'Karana kaeola ti Goesti, Pangeran sawadya-balad teh, geus ngadenge pĕrkara mejakkeun, sarta pasti pisan, pikeunaeun ka saboemi kabeh.

^a Djab. 118: 22; Roem 9: 33; 10: 11; 1 Petr. 2: 6.

^b 2 Sam. 5: 20. ^c Jos. 10: 11. ^d p. 10: 22, 23.

23 Geura parolongokeun tjeuli, darenge-keun sowara kaeola; geura rarĕgĕpkeun, darengekeun ijeu omongan kaeola! 'Koe-maha toekang tani ngawoeloekoe sapopoĕ baris njĕbar? naha lahanna di-
 24 boeka djeung digaroe sapopoĕ? 'Lain kijeu? ari geus ngaratakeun taneuhna, toeloelj ngawoerkeun hadĕs, djeung njĕ-barkeun djintĕn, sarta mĕlak tarigoe didjadjar-djadjarkeun, mĕlak gandroeng dina ĕnggon noe geus ditangtoekeun,
 25 djeung djagong toeroteu sisina. 'Sarta manehanana koe Allahna diwoeroek pĕ-tana, dipaparin pitoedoe. 'Karana hadĕs teu diirik koe seredan ngirik, djeung djintĕn teu digelĕng koe kikiping padati; ĕnjana mah hadĕs digĕboegan koe iteuk,
 26 djeung djintĕn digĕboegan koe paneung-geul. 'Ari bakal roti ditipoeng; karana moal diirik saĕndĕngna; sanadjan di-habĕn koe kikiping padatina djeung koe
 27 koedana, hanteu ditipoeng. 'Eta ge ti Pangeran sawadya-balad datangna, ^a noe leuwih aheng tarekahna, leuwih agoeng kapintĕranana. ^a Aj. 12: 13, 16.

PASAL 29.

Pibalaĕun Ariĕl, Ariĕl, nagara oeroet pasanggrihan Dawoed! tambahkeun sataoen ka taoen ijeu; pesta-pesta sina

2 ngoeriling deui. 'Didinja Ariĕl teh koe kami rek disĕsĕdĕk, sarta piajeun gĕ-gĕroengan djeung haharĕgoengan; tapi
 3 koe kami rek diangkĕn tĕgĕs Ariĕl. 'Eta kami ^a kĕrsa masanggrihan ngaling-keong ka maneh sakoeriling-boengking, sarta maneh koe kami rek diangsĕg
 4 koe patrol, bari ngadĕgkeun benteng sakoebĕng maneh. 'Didinja maneh bakal dihandapkeun, datang ka maneh ngo-mong ti djĕro boemi, nja maneh teh njatoer lĕmboet ti djĕro taneuh; djadi sora maneh ti djĕro boemi teh ^b tjara sora noe njaroemah, sarta maneh nja-toer ngaharewos ti djĕro taneuh. 'Dĕmi
 5 ^c lobana moesoeh maneh pidjadiĕun sapĕrti pĕlĕdoeg ngĕproel, djeung lobana djalma lalim ^d sapĕrti hoeoet kaĕngin-keun; ari djadina ngadadak, kĕntjĕng
 6 pisan. 'Maneh ti Pangeran sawadya-balad ^e tangtoe didatangan goeloedoe, djeung lini, sarta sowara tarik, angin topan djeung riboet, sarta hoeroeng seu-
 7 nteu noe ngalĕboer. 'Tapi salobana eta sakabeh bangsa-bangsa, noe ngaroeroeg ka Ariĕl, nja eta sakabeh noe mĕrangan ka dinja djeung ka bentengna, bari njĕ-sĕdĕk ka dinja teja, pidjadiĕun tjara
 8 impian, tetendjoan ti peuting. 'Nja pidjadiĕunana sakoemaha noe ponjo ngimpi saĕnjana keur baranghakan, ana njaring bĕt kosong keneh dirina; djeung sakoemaha noe halabhab ngimpi sa-
 9 ĕnjana keur nginoem, ana njaring si-horeng lĕsoe, sarta dirina masih hanaĕng keneh. Tah, kitoe pidjadiĕunana salobana eta sakabeh bangsa, noe ngaroeroeg ka goenoeng Sion teh. ^a Jer. 6: 3; Loek. 19: 43.

^b p. 8: 19. ^c p. 17: 13. ^d Djab. 35: 5. ^e p. 30: 30; 66: 15.

9 Heg maraneh ngahoelĕng djeung hareran; heg maraneh boeta djeung ngaboetakeun! Eta teh marabok, tapi lain koe anggoer; pada kalawang-koleweng,
 10 tapi lain koe arak. 'Wantoe-wantoe Pangeran ^a geus ngoetjoerkeun ka maraneh hidji soekma papidĕlan; ari pauon maraneh, nja eta nabi-nabi, koe andjeunna geus diboengkĕman; djeung sirah maraneh, nja eta djoeroe-djoeroe pĕlĕng,
 11 koe andjeunna geus ditjindoengan. 'Noe matak ka maraneh sambarang tetendjoan geus djadi sapĕrti oenina kitab beunang ngĕtjap, noe koe hidji djalma disodorkeun ka noe njaho dina kitab,

bari ngomong: Ijeu geura watja! ana ngadjawab: Koela teu kadoega, karana
 12 ditjap. 'Seg kitab teh disodorkeun ka noe hanteu njaho dina kitab, bari ngomong: Ijeu geura watja! ana ngadjawab: Koela mah teu njaho dina kitab.

a p. 6:10; Roem 11:8.

13 Djeung deui timbalan Goesti: ^a Sapedah ijeu bangsa marék teh koe soengoeet bae, djeung ngahormatna ka kami koe biwir bae, ari hatena mah djaoeh pisan ti kami, djadi ibadahna ka kami parentah djalma bae beunang ngapalkeun: 'noe matak kami, masing njaho, kahareupna ka ijeu bangsa ^b rek midamél noe matak helok, nja matak helok sarta adjaib: ^c ari kapintéran djalma noe palintér bakal leungit, sarta pangarti djalma noe hararti bakal njoempoet.

a Mat. 15:8, 9. b 5 Moesa 28:59. c 1 Kor. 1:19.

15 Pibalafeun sakoer noe hajang ngaboemikeun tarekahna ti Pangeran, djéropisan, sarta lakoe-lampahna di noe poék; aramongna: ^a Saha noe nendjo ka orang? djeung saha noe njaho ka oerang?

16 'Koe maraneh pérkarana dibalik! Karah ^b toekang parihoek rek disaroewakeun djeung taneuh likét, noe matak djidji-jeunan rek ngomongkeun noe njijeun, jen: Eta teh lain njijeun aing; atawa noe didjadikeun rek ngomongkeun noe ngadjadikeun, jen: Eta teh teu bogaeun pangarti? 'Saénjana, sakeudeung deui pisan, didinja goenoeng Libanon bakal ganti roepa, djadi pakébonan; sabalikna pakébonan bakal diitoeng leuweung.

17 pangarti? 'Saénjana, sakeudeung deui pisan, didinja goenoeng Libanon bakal ganti roepa, djadi pakébonan; sabalikna pakébonan bakal diitoeng leuweung.
 18 'Dina mangsa eta ^c noe torek bakal ngadarengé oengéling kitab, djeung panon noe lolong bakal narendjo, ka loewar
 19 tina boeta djeung tina poék. 'Sarta noe balalangsak bakal tambah-tambah nja kaboengahan di djéropisan, djeung noe marisik di manoesa bakal garérah di djéropisan Kasoetji Israil. 'Karana didinja djalma lalim pada moesna, sarta toekang moek pada bejak, djeung sakoer noe tjaringtjing kana kadorakaän di-
 21 basmi; 'noe sok ngadosakeun manoesa dina prakara, djeung masang ridjék ka noe ngawarah di djéropisan lawang, sarta ngadjorogkeun anoe bènér ka noe soewoeng. 'Koe sabab eta noe matak Pangeran, noe ngaleupaskeun Ibrahim teja, nimbalan kijeu ka anak-poetoe Jakoeb:

Ajeuna mah Jakoeb moal era deui, sarta ajeuna mah beungeutna moal pijas deui.
 23 'Karana samangsa manehanana nendjo anak-anakna, damélan panangan kami, di téngah manehanana, tangtoe pada njoetjikeun ka padjénéngan kami, nja njoetjikeun kana Kasoetji Jakoeb; djeung bakal aladjrijeun koe Allah Israil. 'Didinja ^d noe sasab pikir tangtoe nganjarahokeun pangartian, sarta noe sok gégéléndéng tangtoe dialadjar elmoe.

a Djab. 94:7. b p. 64:8. c p. 35:5; 42:7. d p. 32.4.

PASAL 30.

Pibalafeun ^a anak-anak basangkal, lahiran Pangeran, noe njarijeun tarekah, tapi lain ti kami, sarta masang djangdji, tapi lain ti Roh kami, noe matak dosa
 2 ditambah dosa deui; 'noe laleumpang ^b indit ka Mésir, sarta teu nanja heula ka lambe kami; karépnana hajang bédas koe kabédasan Piraon, djeung hajang
 3 njalindoeng kana hijeum Mésir! 'Manana kabédasan Piraon teh éngke matak era ka maraneh, sarta hal njalindoeng kana hijeum Mésir teh éngke matak wirang.
 4 'Karana kapalana geus araja di nagara Soan, djeung oetoesanana geus narépi
 5 ka nagara Hanes. 'Kabéh pimareunangeun era koe hal eta bangsa noe teu bisaeun ngamangpaatan ka maranehanana; teu bisaeun noeloeng, djeung taja pisan gawena, istoening ngan matak era bae, katoeroeg-toeroeg matak hina.

a p. 1:4. b 2 Radj. 17:4; 18:21.

6 Ijeu teh ^a babawaän sasatoan tanah kidoel.

a p. 13:1.

Njorang tanah kasoekéran djeung karoepékan, énggon singa bikang djeung singa djaloe, oraj matih djeung naga hibér, eta teh ngalanteurkeun kamoektianana dina tonggong kalde ngora, djeung doenya-branana dina bébènggoel onta, ka hidji bangsa noe teu ngamangpaatan. 'Da ari Mésir teh ^a toeloenganana sija-sija, tjoemah pisan; noe matak eta koe kami diséboet: ^b Si Rahab teja
 8 tjitjing. 'Ajeuna geura bral, toeliskeun eta teh dina hidji papan di hareupeun maranehanana, sarta tjatét djijeun kitab, soepaja tétép ka djaman ahir, salawasna, salalanggéngna. 'Karana bangsa mantangoel eta teh, anak bohongan, nja anak noe teu daraekeun ngadenge kana

- 10 toret Pangeran. 'Ngaromongna ka djeore tingal: Maraneh oelah sok ningal; kitoe deui ka djeore pĕlĕng; Koela koe maraneh oelah sok dipangmĕlĕngkeun noe sabĕnĕrna; nja mitjatoer teh ka koela koedoe loemas-lamis, sarta mĕlĕng teh koedoe ala-olo; 'geura njalingkir tina djalan, njarimpang tina loeloeroeng; eta ^c Kasoetji Israil teh euweuhkeun
- 11 ti hareupeun koela sakabeh! 'Koe sabab eta aja timbalan Kasoetji Israil teh kijeju: Sapedah maraneh mitjeun eta pangandika, ^d sarta maraneh ngandĕl ka panganijaja djeung ka lakoe serong, bari ditalenkeum koe maraneh: 'noe matak eta kadorakaan pidjadiunana ka maraneh ibarat hidji rĕngat rek roeboeh, keur njondol, dina bilik tembok loehoer, anoe kĕntjĕng katjida, dadak-sa-
- 12 kala datang ka rĕmoek. 'Tangtue koe andjeunna eta teh disina rĕmoek, ^e sarpĕrti noe ngarĕmoekkeun kĕndi boewatan pandjoenan; dirĕmoekkeunana teu nganggo wĕlas; moenggah dina rĕmoekkeunana moal kapanggih talawengkar baris njokot seuneu tina hawoe, atawa baris njijoe k tjai tina koelah.
- 13 'Karana kijen timbalan Goesti Pangeran, Kasoetji Israil teh: Koe lantaran balik sarta reureuh maraneh nja pisalamĕteun; koe lantaran tjtjĕng sarta koe lantaran ngandĕl maraneh nja pidjadien kawasa; ^f dĕmi maraneh teh teu daek.
- 14 'Ari tjarek maraneh mah: Moal, anggoer koela dek laloempat ^g toempak koeda; koe sabab eta maraneh piloempateun; djeung deui: Koela dek taroenggang koeda kĕntjĕng; koe sabab eta noe ngaroedag ka maraneh pikarĕntjĕng.
- 15 'Sareboe piloempateun ^h disĕntak saorang; disĕntak limaan maraneh piloempateun kabeh; datang ka noe kari batoer maraneh ibarat tĕtĕngĕr di poentjak goenoeng, djeung ibarat bandera di loehoer pasir. 'Sarta nja kitoe noe matak Pangeran ngantos-ngantos, teu enggal ngoernijaan ka maraneh; djeung nja kitoe noe matak andjeunna loehoer, teu enggal ngawĕlasan ka maraneh; karana Pangeran teja nja Allah noe langkoeng adil; ⁱ bagdja tĕmĕn sakabeh noe ngarĕp-ngarĕp ka andjeunna. a p. 36 : 6.
- 16 b Aj. 9 : 13; Djab. 87 : 4. c p. 17 : 7. d p. 47 : 10. e Jer. 19 : 11. f p. 28 : 12. g p. 31 : 1. h 5 Moesa 32 : 30. i p. 49 : 23.
- 17 Karana djalma-djalma pingĕnggoneun di Sion, di Jĕroesalem; maneh moal tjeurik-tjeurik deui; ^a dimana sora maneh sasambat, tangtue maneh koe andjeunna dikoernijaan; barang kadangoe koe andjeunna, enggal maneh dikaboel.
- 18 'Sarta masih maraneh koe Goesti dipaparin ^b roti kasoekĕran djeung tjai karoepĕkan oge, goeroe-goeroe maneh moal ngalolos deui, ĕnjana mah panon maneh
- 19 pinendjoĕn ka goeroe maneh; 'sarta tjeuli maneh pingandĕngĕun pangandika ti toekangeun maneh, ngawoeroek kijeju: Toeh, djalanna; nja eta koe maraneh lakonan; satijap-tijap maraneh ngatoe-
- 20 hoe atawa ngentja. 'Djeung ^c maraneh bakal njamahana sasapoetan artja maneh perak, djeung kĕkĕpoetan artja maneh ĕmas; koe maneh tangtue dipitjeunan sakoemaha barang noe nadjis, bari ngomong ka dinja: Geura djor! 'Didinja ^d andjeunna tangtue maparin hoedjan ka binih maneh, beunang maneh njĕbarkeun dina lahan, djeung maneh dipaparin kahakanaan tina hasil lahan, sarta pĕlĕm nja minjakan; ari ingon-ingon maneh dina mangsa eta njatoean
- 21 dina sampalan lĕga. 'Sarta ari sapi-moending djeung kalde, noe digarawekeun kana lahan, parabna sipat pangset, anoe beunang napi koe tjetjempeh sarta
- 22 koe njiroe. 'Djeung deui dina oenggal goenoeng loehoer sarta dina oenggal pasir noenggiring pijaĕun waloeangan djeung kokotjoran tjai, keur poĕan meuntjit rosa, dimana panggoeng-panggoeng
- 23 roegroeg. 'Mangsa eta tjahja boelan nandingan tjahja panon-poĕ, sarta tjahja panon-poĕ bakal toedjoe patikĕlancun, sakoemaha tjahja toedjoe poĕ disapoĕkeun, samangsa Pangeran ngaboelĕnan karoeksakan oematna, djeung nja-geurkeun raheutna oeroet digĕboegan.
- 24 a p. 65 : 24. b 1 Radj. 22 : 27. c p. 31 : 7. d Jer. 34 : 26.
- 25 Masing njaho, padjĕnĕngan Pangeran soemping ti noe djaoeh, bĕndoena ngagĕdoer, djeung rosa nja ngĕboel haseup; lambena pinoeh koe wĕra, ilatna djeg seuneu
- 26 noe ngalĕboer, 'djeung napasna lir waloeangan keur tjaah, noe oengguh ^a nĕpi kana beuheung; kĕrsana ngajak oerang kapir koe ajakan kagaplahan; sarta tja-tjapek bangsa-bangsa bakal ditĕrapan
- 27 kadali panjasaban. 'Ari maraneh mah

harita bakal moedji, ^b saperti keur peutingan njoetjikeun pesta; djeung bakal baroengah hate, tjara noe leumpang bari njoeling, ngadjoegdjoeg ka goenoeng Pangeran, sêdja ngadeuheus ka Batoe karang Israil. 'Sarta Pangeran bade njo-warakeun gëntrana noe leuwih agëm, djeung nembongkeun pananganana ning-gangan, nganggo sewoting bëndoe djeung hoeroengingseuneunoengalëboer, nganggo boewah. 'Saestoena Asoer teh mêngke baloewas tina sabab gëntra Pangeran; digitikan koe panggëboeg. 'Ari geus kitoe, oenggal-oenggal bëkna iteuk kapastian, noe koe Pangeran ditinggang-keun ka dinja, moeni tērëbang djeung katjapi; ari dipërananana koe andjeunna nganggo përang noeroegtoeg. 'Ka-rana ^c Topet geus sadija ti kamarina; eta ge geus ditjawiskeun ka radja, nja djëro, nja lëga pisan; ari sarat doeroe-kanana, seuneu djeung soeloe, loba ka-tjida; ambëkan Pangeran, lir waloengan walirang, noe pinjoendoeteun eta.

a p. 8: 8. b 2 Moesa 12: 42. c 2 Radj. 23: 10.

PASAL 31.

Dibalafeun ^a noe arindit ka Mësir menta toeloeng, ^b sarta naraleukeun kana koeda, djeung ngarandël kana kareta, tina sabab loba, kitoe deui ka toekang toempak koeda, tina sabab rarosa ka-tjida; sarta teu narilik kana Kasoetji Israil, djeung teu narejangan Pangeran! ² 'Sabalikna andjeunna oge pintër; geus tangtöe ngadatangkeun katjilakaän, ^c sarta pangandikana moal dioendoerkeun deui; ënjana mah andjeunna ëngke ngadëg, ngamoesoeh ka bangsa bangsat sarta ka panoeloeng djalma noe njarijeun ka-dorakaän. 'Ari oerang Mësir teja ma-noesa, lain Allah; djeung koedana teja daging, lain roh; sarta dimana Pangeran njodorkeun pananganana, seug noe noe-loeng teh titadjong, djeung noe ditoe-loeng teh tigëdëboeg, sarta kabeh oge ⁴ bejak barëng sapisan. 'Karana kijeu tim-balan Pangeran ka kaela: Sakoemaha singa djeung anak singa ngagërëm keur ngabanding beunangna ngarontok, lamoen dipangngalakeun salobana toekang ngangon, sarta teu gedereun koe soso-wakanana, djeung teu ngarëndahkeun

diri koe gandengna: nja kitoe Pangeran sawadya-balad ëngke loengsoer, kërsa mërangan di goenoeng Sion sarta dina ⁵ pasirna. 'Saperti manöek-manöek ngalajang, ^a nja kitoe Pangeran sawadya-balad teh kërsa ngaraksa ka Jëroesalem; diraksa bari dileupaskeun, dilaroeng bari ⁶ dirahajoekeun. 'Geura baralik, eh oerang Israil! ka noe dioendoeran koe maraneh ⁷ sakitoe djaoeh. 'Karana ^c dina mangsa eta hidji-hidji djalma tangtöe mitjeun brahalana sipat perak djeung brahalana sipat ëmas, beunang nijjeun leungeun maraneh pikeun sësëmbaheun diri ma-raneh teja, matak dosa. 'Didinja Asoer ⁸ teh ^f piroeboeheun koe pëdang, lain pë-dang djalma; estoe pilëboereun koe pë-dang, lain pëdang manoesa; sarta pika-boereun bawaning sijeun pëdang, djeung ⁹ baroedjangna bakal koemawoela. 'Ari batöe-tjadasna bakal datang ka euweuh, bawaning sijeun, djeung kapala-kapalana bakal pada baloewas koe bandera; kitoe lahiran Pangeran, noe kagoengan seuneu di Sion, sarta kagoengan hawöe di Jëroesalem. a p. 30: 2. b p. 20: 8; Jër. 17: 5. c 1 Sam. 15: 29. d 5 Moesa 32: 11. e p. 2: 20. f p. 37: 36.

PASAL 32.

Masing njaho, ^a mêngke hidji radja ngaradjaän nganggo kaädilan, sarta kapala-kapala ngapalaänana noeroetkeun ² hoekoem. 'Ari eta teh hidji-hidji pidjadiaunana saibarat panjalindoengan keur aja angin, djeung panjoempoetan keur aja tjaäh; ibarat kokotjoran tjai di tanah keëng, ibarat ijoeling batöe tjadas gëde ³ dina tanah hanaäng. 'Didinja panon noe narendjo moal ngalijeus, ^b djeung tjeuli noe ngadareng tangtöe ngarëgëpkeun. ⁴ 'Ari ^c hate djalma noe balangah tangtöe ngahartikeun kanjaho, djeung letah noe garalat ngomong bentes sarta këbat. ⁵ 'Anoe boeroeng moal disëboetkeun deui menak, sarta noe pibanda moal dinga-rankeun djalma leuwih. 'Ënjana mah saha-saha noe boeroeng ngomong ka-boeroengan, djeung hatena migawe ka-dorakaän, karëpna milampah moenapek, djeung ngomong sasab, ngamoesoeh ka Pangeran; pambrihna noe langlajuseun sina këntel peudjit, sarta noe halabha- ⁷ beun sina teu boga inoemeun. 'Ari noe

pibanda parabotna garoreng; eta teh pikiran akal, hajang ngaroeksak noe balalangsak koe omongan bohong, nadjan noe miskin ngomong tĕroes djeung
 8 hoekoen. 'Sabalikna menak mah pikiran kaprajogaan, sarta pĕngkoeih kana kaprajogaan.

a p. 16:5; Jer. 23:5.
 b p. 29:18. c p. 29:24; 35:6.

9 Eh, ^a awewe noe garĕnah! geura tja-
 rĕngkat, darengekeun sowara kaeola; eh, anak awewe noe sarĕnang ati! geura
 10 rarĕgĕpkeun iĕu omongan kaeola: 'Sataoen deui, poendjoel sababaraha poĕ, toeloj maraneh noe sarĕnang ati teh bakal soemĕblak; karana harita loepoet oesoem anggoer, moal koengsi ngala
 11 boeboewahan. 'Eh, awewe noe garĕnah! sing pada reuwas; eh, noe sarĕnang ati! sing pada soemĕblak; geura tjoetjoe-
 12 tjoetjoe, pada ditarandjang, sarta tjangkeng maraneh sing disamping karoeng. 'Bakal ^b pada narĕpakan dada tina hal lahan noe dipikarĕsĕp, tina hal tangkal
 13 anggoer noe sok boewahan. 'Tina lahan oemat kami pibidjileun tjoetjoe-k-tjoetjoe djeung walang sangit; pon kitoe keneh dina loehoer sakabeh imah ka-
 14 atohan, dina koeta soeka-soeka. 'Karana karaton ĕngke tiiseun; karamean nagara ĕngke rehe; pĕntjoet djeung panggoeng bakal didjadikeun minangka goeha salalanggĕngna, kaatohan kalde leuweung,
 15 panganganan ingon-ingon; 'nĕpi ka oerang ^c dikoetjongan Roh ti manggoeng; geus kitoe ^d tĕgal pidjadienn pakĕbonan, sabalikna pakĕbonan bakal diitoeng leu-
 16 weung. 'Didinja tĕgal lĕga tangtoe ditjittingan kaadilan, djeung pakĕbonan
 17 diĕnggonan kabĕnĕran. 'Ari geus kitoe ^e boewah kabĕnĕran nja eta kasalamĕtan, sarta hasil kabĕnĕran nja eta kĕgnahan djeung kasĕngangan salalanggĕngna. 'Toer oemat kami pimatoeheun
 18 ^f di ĕnggon salamĕt, djeung di pangtjittingan sarĕnang, sarta di pangreureuhan sarĕnah. 'Sabalikna piyajeeun hoe-
 19 djan boewah samangsa leuweung teja roentoeh; sarta nagara teja bakal dika-
 20 handapkeun, wani handap pisan. 'Bagdja tĕmĕn maraneh, noe njalĕbar sisi sakabeh tjai, noe ngadjarahkeun soekoe sapi djeung kalde.

a p. 3:16. b Nah. 2:7.
 c p. 44:3; Joĕl 2:28. d p. 29:17. e Ibr. 12:11.
 f Jer. 33:16.

PASAL 33.

Pibalateun ^a maneh noe sok ngaroek-
 sak, toer ka maneh taja noe ngaroeksak; sarta sok njidra, toer ka maneh taja noe njidra! Dimana geus tjtajap maneh ngaroeksak teh, tangtoe diri maneh diroeksak deui; dimana geus toetoege maneh njidra teh, tangtoe diri maneh
 2 ditjidra deui. 'Noen Pangeran! moegi aja sih-koernija ka koering sadaja; nja andjeun noe koe koering diantos-antos; moegi kĕrsa minangka leungeun maranehanana saban isoeok, kalajan kasalamĕtan koering sadaja dina waktoe ka-
 3 soekĕran. 'Tina sora nagaoer-^a, noe matak bangsa-bangsa boetjar-bĕtjir; tina andjeun nawiskeun mantĕn loehoer, noe
 4 mawi oerang kapir pabalĕntjar. 'Sarta djarahan ti maraneh bakal dikoempoelkeun, tjara hileud ngoempoelkeunana; djalma bakal pada koekoelintingan dina eta, sapĕrti simeut koekoelintinganana.
 5 'Pangeran teh ^b langkoeng loehoer, karana linggihna di manggoeng; Sion koe andjeunna geus dipinoehkeun koe kaadilan
 6 djeung kabĕnĕran. 'Sarta tina kapageuhan djaman-djaman maneh, noe matak pisoegiheun kasalamĕtan, kapintĕran djeung kanjah; sijeun koe Pangeran, nja eta radja-branana. a Jer. 30:16. b p. 57:15.
 7 Toeh, prawira maranehanana pada djĕdĕjĕritan di loewar; oetoesan pĕrkara
 8 karahajoean tjareurik kabina-bina. 'Djalan gĕde barala, noe sok njorang loeroeng pada eureun; radja ngarobahkeun pĕrdjangdjian, ^a njoemahkeun nagara-nagara, hanteu pisan ngadjeun ka
 9 djalma. 'Tanah teh ^b prihatin nja aloem; goenoeng Libanon wirang nja lempes; tanah Saron geus djadi kawas tanah lapang, sarta goenoeng Basan djeung
 10 Karmel pada moeragkeun daoen. 'Ajeuna kami rek ngadĕg, timbalan Pangeran; ajeuna kami rek nawiskeun mantĕn loehoer; ajeuna kami rek nawiskeun mantĕn poendjoel. 'Maraneh ^c pada ngandoeung djoekoet garing, ĕngke maraneh ngadjoeroekeun djarami; ^d napsoe maraneh seuneu, noe bakal ngalĕboer ka
 12 diri maraneh. 'Ari bangsa-bangsa pidjadien ibarat beuleuman apoa; ibarat tjoetjoe-k-tjoetjoe beunang ngababad, didoeroek koe seuneu.

a p. 36:1.
 b p. 24:4. c p. 59:4. d p. 50:11.

13 Eh, sakoer noe djaraoeh! darengekeun
noe geus didamél koe kami; sarta sakoer
noe dareukeut! sing pada nganjahokeun
14 dina kawasa kami. 'Djalma dosa di Sion
rareuwaseun, djalma moenapek pada
kataradjang ngalèpër: ^a Saha di lèbah
oerang, [tjena,] noe pingaroengroengeun
deukeut seuneu noe ngalèboer? saha di
lèbah oerang noe pingaroengroengeun
15 denkeut hoeroeng noe langgèng? 'Noe
^b loemakoena sabèñerna, djeung ngo-
moung noe saestoena; noe idjid kana
kaoentoengan panganijaja; noe kekepret
leungeun, èmboeng nampa paroeroeba;
noe njoetjokan tjeuli, èmboeng ngadenge
pangadjak ngoetjoerkeun gètih; sarta
noe meureumkeun panon, èmboeng nen-
16 djo kagorengan. 'Saha-saha noe kitoe
pitjitjingeun di ènggon laloehoer; nja
benteng goenoeng tjadas noe djadi koetana;
rotina dipaparin, tjaina tangtoe.
17 'Panon maneh pinjeungeun ^c Radja
djeung mantjoerna, sarta bakal nendjo
18 hidji tanah moetoeh koe lèga. 'Hate
maneh bakal miingèt kabaloewasan ba-
reto: Di mana djoeroe toelis teja? di
mana toekang moepoel oepèti teja? di
mana noe sok milang panggoeng-pang-
19 goeng teja? 'Maneh moal nendjo-nendjo
deui eta bangsa noe bèngis, nja bangsa
noe djero omong, noe koe maneh teu
kadenge; ^d anoe sedjen basa, noe koe
maneh teu kaharti teja. 'Geura ilikan
20 Sion, nagara pakoempoelan oerang; koe
panon maneh pikatendjoèun Jëroesalem
djadi pangtjitjingan gènah, ibarat himah
noe teu pindah-pindah, pantjoehna sa-
èndèngna moal ditjaboet, djeung saka-
beh tambangna moal aja noe pègat.
21 'Satègèsna ^e di dinja Pangeran bade nja-
rèngan ka oerang djeung moeljana, djadi
ènggon soegih waloengun, soegih bang-
awan lalèga ngentja-ngatoehoe; moal
didjalanan parahoe didajoeng, pon pi-
22 lalagi disorang koe kapal pohara. 'Ka-
rana Pangeran ^f noe djadi Hakim oe-
rang, Pangeran noe njépèng hoekoem
oerang, Pangeran noe djoemèng Radja
oerang; nja andjeunna noe bade njala-
23 mètkeun ka oerang. 'Tambang maneh
kalèndor; moal bisaeun nègèrkeun nang-
gèrna tihang, djeung moal bisaeun me-
berkeun lajar. Mangsa eta bakal dibagi-
bagikeun djarahan beunang ngabojong

loba katjida; tjatjakan noe nempor
24 pada ngarajah rajaheun. 'Sarta priboeni
moal aja noe ngomong: Kaoela gèring;
^g satègèsna djalma-djalma eusi nagara
pada dihampoera kadorakaanana.

^a 5 Moesa 4 : 24. ^b Djab. 15 : 2. ^c p. 32 : 1. ^d p. 28 : 11.
^e p. 26 : 1. ^f p. 43 : 15. ^g Jër. 31 : 34.

PASAL 34.

Eh, oerang kapir! ka darijeu geura njam-
peurkeun, soepaja ngadenge; sarta
maraneh, eh bangsa-bangsa! geura ra-
règèpkeun; boemi koedoe ngadengekeun
djeung saeusi-eusina, nja djagat djeung
2 sakabeh bibidjilana. 'Karana Pange-
ran keur bèndoe ka sakabeh oerang
kapir, sarta keur wéra ka sakabeh ba-
lad-baladna; koe andjeunna ^a geus pada
diharamkeun, diselehkeun soepaja di-
3 peuntjit. 'Ari ^b noe kasarabèt sabatoer
eta bakal dipitjeunan, djeung bangke-
bangkena bakal njamboewang baena,
sarta goenoeng-goenoeng bakal lalèboer
4 koe gètihna. 'Djeung deui ^c sakabeh ba-
lad langit mèngke aladjoer; ari langitna
bakal digoeloengkeun tjara kitab, djeung
sakabeh baladna bakal maroeragan, sa-
pèrti daoen anggoer moerag ti tang-
kalna, djeung sapèrti moeragna daoen
5 kondang. 'Karana ^d pèdang kami geus
weureu ^e di langit; masing njaho, èngke
eta toeroen ka Edom, ngeunakeun hoe-
koeman ka bangsa noe geus diharam-
6 keun koe kami. 'Pèdang Pangeran pi-
noeh koe gètih, lokot koe gadjih; nja
koe gètih anak domba djeung badot,
koe gadjih kaboeboewahan domba la-
laki; ^f karana Pangeran kagoengan koer-
ban ^g di nagara Bosra, djeung poentjat-
7 peuntjit rosa di tanah Edom. 'Sarta
banteng bakal nalambroe barèng djeung
eta, kitoe deui sapi ngora barèng sapi
lalaki; ari tanah maranehanana bakal
weureu koe gètih, djeung lèmahna bakal
8 lokot koe gadjih. 'Karana harita poé
pamalésan Pangeran, taoen naoyer, kër-
sana mangngoeroeskeun prakara Sion.
9 'Djeung deui waloengan-waloenganana
bakal disalin didamél galaga, djeung
lèmahna didamél walirang; seug tanahna
10 djadi galaga ngagèdoer. 'Beurang-peu-
ting moal pipareumeun; ^h haseupna ngè-
boel salalanggèngna; toeroen-toemoe-
roen eta bakal tarikotot; saèndèng-

11 ěndĕngna moal aja djalma njoran ka
 12 dinja. 'Ari noe pingamiliikeun eta, ⁱ nja
 eta kokondangan djeung landak; toer
 diĕnggonan djoelang djeung gagak; sarta
 andjeunna ka eta bakal masangeun
 kĕntja matak soewoeng, djeung batoe
 13 sipat matak kosong. 'Moenggoehing me-
 nakna, moal aja di dinja noe bisa ngoe-
 warkeun karadjaan; djeung sakabeh ka-
 14 palana datang ka moesna. 'Ari dina
 karaton-karatonna pibidjileun tjoetjoe-
 tjoetjoekeun; kitoe deui sareuni djeung
 walang sangit di djĕro benteng-benteng-
 na; sarta pidjadieun pangtjitjingan adjag,
 15 djeung pakowon manok naam. 'Ari
 sasatoan galak bakal paamprok di dinja
 djeung oesoeng-esang, sarta setan bakal
 silih-gĕroan djeung batoerna; malah-
 malah loklok-boengaok pieunteupeun di
 16 dinja, sarta manggih pangreueuhan keur
 dirina. 'Di dinja oraj totog pinjangeun,
 djeung ngĕndog, sarta mĕgarkeun, bari
 dirjoeungeun anakna dina hijeunna;
 malah-malah rangkong pikaroempeoleun
 17 di dinja hidji-hidji djeung batoerna. 'Geu-
 ra pada nitik-nitik kana kitab Pangeran,
 sarta ngaradji; eta sagala pĕrkara teja
 hidji ge moal aja noe gagal, kitoe-ki-
 jeuna moal aja noe loepoet; karana
 lambe andjeunna, nja eta noe nimbaleun;
 sarta Roh andjeunna, nja eta noe
 18 ngempeolkeun inja. 'Malah andjeunna
 pisan noe manglotĕrekeun eta tanah ka
 darinja, sarta panangan andjeunna pi-
 san noe ngabagikeun eta ka darinja
 nganggo kĕntja; bakal pada ngamilik
 eta salalanggĕngna, nja diĕnggonan toer-
 roen-toemoeroen.

a Jos. 6:17, 21.

b Jer. 25:33. *c* p. 51:6; Wahj. 6:13, 14. *d* 5 Moesa
32:42. *e* p. 24:21. *f* Jer. 46:10. *g* p. 63:1.
h Wahj. 14:11; 19:3. *i* p. 13:21.

PASAL 35.

1 **A**ri ^a tĕgal lĕga djeung tanah keĕng
 bakal aratoheun; sarta tanah lapang
 bakal gĕraheun, djeung kĕmbangan tjara
 2 goelo. 'Kĕmbanganana leubeut pisan,
 sarta djeung gĕrahna; nja gĕrah nja
 ajeuh-ajeuhan. Eta teh dipaparin ka-
 moeljaan goenoeng Libanon, kaĕhengan
 goenoeng Karmel djeung tanah Saron;
 bakal pada nendjo kamoeljaan Pangeran,
 kaĕhengan Allah oerang. *a* p. 32:15.
 3 ^a Geura talĕgĕrkeun leungeun ngeplek,
 djeung karoewatkeun toeer njorotjod.

4 'Baredjakeun ka noe borangan hate ki-
 jeu: Sing talĕgĕr, oelah saratjeun! Ma-
 sing njaho, ^b Allah maraneh ĕngke soem-
 ping, njandak pamalĕs, pamajar Allah;
 andjeunna pisoempingean sarta njala-
 5 mĕtkeun ka maraneh. 'Mangsa eta ^c pa-
 non noe lolong bakal dibareunteun,
 djeung tjeuli noe torek bakal dibaroe-
 6 kakeun. 'Mangsa eta ^d noe ngempor
 bakal loeloentjatan tjara oentjal, sarta
 lehal noe pirem bakal sĕsĕnggakan; ka-
 rana harita ^e di tĕgal lĕga ngaboerijal
 tjai, kitoe deui waloengan di tanah la-
 7 pang. 'Ari geus kitoe, ĕnggon nongto-
 reng pidjadieun ĕnggon tjai, sarta ĕng-
 gon kĕlang pidjadieun ĕnggon tji-njoe-
 soe; dina pangtjitjingan adjag, ĕnggonna
 ngabajak, pijsaem djoekoet, bajongbong
 8 djeung wawalinian. 'Sarta di dinja pi-
 ajaem hidji djaln ngĕmplong, djaln
 gĕde, nja eta bakal disĕboetkeun Djaln
 Soetji; moal disorang ^f koe noe nadjis;
 nja keur eta bae; saha-saha leumpang
 djaln eta, masih noe paloeng ge moal
 9 pisasabeun. 'Moal aja singa di dinja;
 naon bae sato noe sok ngarĕrdĕt moal
 aja noe oenggan, teu kapanggih di dinja;
 nja didjalnana koe sakoer noe beun-
 10 nang ngadajait. 'Ari ^g sakoer noe beun-
 nang ngaleupaskeun Pangeran tangtoe
 baralik, sarta pidaratangeun ka Sion
 bari sĕsĕnggakan; djeung sirahna make ^h
 kaboengahan langgĕng; kaĕtohan djeung
 kaboengahan bakal dipakekeun ka da-
 rinja; sabalikna kasoesian djeung roe-
 bah-rahoeh mah bakal aloendoer.

a Aj. 4:3; Ibr. 12:12. *b* p. 40:10. *c* p. 29:18.
d Mat. 11:5. *e* Lal. 3:8. *f* p. 41:18. *g* p. 52:1.
g p. 11:11; 51:11. *h* p. 61:7; Wahj. 21:4.

PASAL 36.

1 **A**ri geus kitoe, ^a mangsa kaopat-wĕlas
 taoenna Hiskia djoemĕng radja,
 bral Sanherib, radja Asoer, indit nga-
 roeroeg ka sakabeh nagara Joeda noe
 2 rareugreug, sarta dibareunangeun. 'Ti-
 dinja radja Asoer nitah Rabsake ti na-
 gara Lakis ka Jĕrosalem, ka radja
 Hiskia, dibahanan balad rosa pisan. Heug
 eta teh ngarandĕg ^b di soesoekan em-
 pang girang, di sisi djaln gĕde, lĕbah
 3 tĕgal minatoe. 'Djol bidjil ka dinja El-
 jakim poetra Hilkia, noe njangking gĕ-
 dong, djeung Sebna, mantri toelis, sarta
 Joah poetra Asap, noe djadi papatih.

4 'Pok Rabsake ngomong ka darinja: Geura poepoelih ka Hiskia: Kijeu timbalan radja agoeng, radja Asoer: Nahaon pangandël, anoe matak kita ngandël teh?

5 'Tjarek kami, ngan omong biwir bae, jen aja tarekah djeung pangawasa baris kana pérang. Ajeuna ka saha kita nja ngandël, noe matak kita baha ka kami?

6 'Saénjana, kita ngandël teh kana iteuk hoë noe geus pitès, nja ka Mèsir teja; tjjap-tjjap aja noe nèkèn kainja, tangtoe tjos ka leungeunna, datang ka paratna; nja kitoe Piraon, radja Mèsir, ka sakabeh anoe ngandël ka dinja. 'Tatapi lamoen maneh ngomong ka kami: Ka-oela ngarandël teh ka Pangeran, Allah ka-oela: naha eta teh lain eta noe pamodjaänana djeung altar-altarna disalingkirkeun koe Hiskia teja, bari marentah ka oerang Joeda djeung ka oerang Jëroesalem, jen: Maraneh njëmbah teh koedoe di bareupeun ijeu hidji altar

8 bae? 'Ari ajeuna, geura tataroehan djeung goesti kami radja Asoer: kami ka kita dek mere doewa reboe koeda, oepama kita bisa ngadjogokeun ti diri kita toekang toempak koeda baris noempakan

9 inja. 'Na koemaha kita bibisaeun ngoendoerkeun bopati sahidji oge, kaäsoep abdi goesti kami noe pangleutikna? tapi c kita ngandël ka Mèsir, tina kareta djeung tina taroekang toempak koeda.

10 'Ari ajeuna kami pangaroeroeg ka ijeu tanah sëdja diroeksak teh, naha karah teu kalawan Pangeran? aja timbalan Pangeran ka kami: Geura indit ngaroeroeg ka tanah eta, sarta roeksakkeun koe maneh. a 2 Radj. 18:13.

b p. 7:3. c p. 31:1.

11 Misaoer Eljakim, djeung Sebna, sarta Joah ka Rabsake teh: Moegi ka abdi gamparan ngalahir koe basa Sam bae, karana abdi pada ngahartos; montong ngalahir ka abdi koe basa Jahoedi, kapeping koe djalma-djalma noe araja

12 dina loehoer koeta. 'Ngadjawab Rabsake: Ari kami teh, noe matak dipiwarang koe goesti kami ngomongkeun sagala omongan noe tadi teja, naha karah ka djoeragan maneh sarta ka diri maneh bae? lain ka eta djalma-djalma noe darjoeuk dina loehoer koeta, noe bakal njatoe tai sorangan, nginoem tji-kiih sorangan, barëng djeung maraneh?

13 'Neut Rabsake nangtoeng, sarta ngagero, bëdas pisan sowarana, make basa Jahoedi, kijeu pokna: Geura darengekeun lahiran radja agoeng, radja Asoer!

14 'Kijeu timbalan radja: Maraneh oelah kagëlo koe Hiskia; karana moal bisaeun

15 ngaloepoetkeun maraneh. 'Djeung maraneh oelah kabawa-bawa koe Hiskia ngandëlkeun Pangeran, ngomong kijeu: Oerang tangtoe koe Pangeran diloe-poetkeun; ijeu nagara moal koengsi di-

16 selehkeun ka leungeun radja Asoer. 'Poma oelah ngagaroegoe ka Hiskia; karana kijeu timbalan radja Asoer: Geura njarijeun karahajoean djeung kami, bari baridjil ka kami; tangtoe maraneh pada ngahakan hasil tangkal anggoer sorangan, djeung pada ngahakan hasil tangkal kondang sorangan, sarta pada ngi-

17 noem tjai soemoer sorangan; 'tëpi ka kami soemping, ngala maraneh ka hidji tanah noe saperti tanah maraneh, nja tanah soegih gandoem djeung anggoer, tanah soegih roti djeung këbon anggoer.

18 'Oelah koengsi maraneh kagëndam koe Hiskia, pokna: Pangeran tangtoe ngaloepoetkeun oerang. Karah batara-batara bangsa-bangsa geus aja noe ngaloepoetkeun tanahna ti panangan radja Asoer?

19 'Di mana batara Hamat djeung batara Arpad? di mana batara Sëparwaim? sarta batara karah bareto ngaloepoetkeun Samaria ti leungeun kami? 'Tjik, di lëbah sakabeh batara tanah-tanah teja, noe mana noe geus ngaloepoetkeun tanahna ti leungeun kami, wët njangka Pangeran tangtoe ngaloepoetkeun Jëroesalem ti leungeun kami? 'Dëmi eta teh rarepeh bae, teu ngadjawab ka Rabsake sakëtjap-këtjap atjan; karana radja geus maparin timbalan, kijeu timbalanana: Maraneh oelah ngadjawab ka din-

22 nja. 'Toeloj soemping deui Eljakim poeta Hilkia, noe njanking gëdong, djeung Sebna, mantri toelis, sarta Joah poeta Asap, noe djadi papatih, pada marëk ka Hiskia, panganggona beunang njo-soëk; seug ngoendjoekkeun ka andjeunna omongan Rabsake teja.

PASAL 37.

Ari a geus kitoe, barang kadangoe koe radja Hiskia, pek andjeunna njosoëk panganggona; toeloj noetoeapan salirana

koe karoeng, bari seug lĕbĕt ka gĕdong
 2 Pangeran. 'Sarta Eljakim, noe njang-
 king gĕdong, djeung Sebna, mantri toelis
 teja, barĕng kokolot-kokolot para pang-
 hoeloe, koe andjeunna dipiwarang ka
 nabi Jĕsaja poeta Amos, geus pada
 3 noetoepan diri koe karoeng. 'Toeloej
 eta teh malihatoer ka Jĕsaja: Kijeu la-
 hiran Hiskia: Poĕ ijeu nja poĕ kasoe-
 kĕran, sarĕng kalaraĕn, sarawoeh ka-
 wirangan; karana baroedak geus rek
 babar, tapi taja tanaga geusan ngadjoe-
 4 roekeun. 'Bok manawa Pangeran, Allah
 andjeun, ngadangoekenn omongan Rab-
 sake, noe dititah koe radja Asoer djoer-
 aganana ngahinakeun ka Allah noe
 djoemĕnĕng; manawa kĕrsa ngalara-lara
 tina sabab omonganana noe geus ka-
 dangoe koe Pangeran, Allah andjeun
 teja. ^b Koe pĕrkawis eta, moegi-moegi
 ngahatoerkeun panĕda tina sabab sesa,
 5 anoe masih aja. 'Dĕmi geus darongkap
 eta mantri radja Hiskia ka Jĕsaja teh,
 6 'toeloej Jĕsaja ngalahir ka darinja: Koe-
 doe kijeu nja hatoeran ka djoeragan
 sampejan: Kijeu timbalan Pangeran:
 Maneh montong sijeu-sijeu koe omo-
 ngan noe geus kadenge koe maneh, noe
 koe baroedak radja Asoer dipake nga-
 7 gorengkeun ka kami teja. 'Masing njaho,
 radja teja koe kami rek dipandjingan
 hidji soekma, ĕngke pingadengeĕun ta-
 giwoer, bari toeloej balik deui ka ta-
 nahna; sarta di djĕro tanahna koe kami
 rek disina roeboeh koe pĕdang.

a 2 Radj. 19. b Jer. 37: 3.

8 Tidinja Rabsake balik, njampak radja
 Asoer keur mĕrangan ka nagara Libna;
 karana geus meunang bedja, jen an-
 djeunna pindah ti nagara Lakis teja.
 9 'Geus kitoe radja meunang bedja hal
 Tirhaka, radja Koes; aja noe ngoeninga:
 Tirhaka teja boedal, sĕdja mĕrangan
 ka andjeun. Ana geus ngadenge kitoe,
 toeloej radja ngoatoesan deui djalma
 10 ka Hiskia, sarta diparentah kijeu: 'Ma-
 raneh geura mopojan ka Hiskia, radja
 Joeda, kijeu nja pok: Poma kita oelah
 kagĕlo koe batara kita, noe koe kita
 diandĕlkenn, pagar jen: Jĕroesalem moal
 koengsi diselehkeun ka leungeun radja
 11 Asoer. 'Kapan kita geus ngadenge bedja
 pĕrkara noe koe para radja Asoer di-
 damĕl ka sakabeh tanah teja, datang

ka ditaroempĕs; ari kita mah naha pi-
 12 loepoeteun? 'Karah batara-batara bang-
 sa-bangsa ngaloepoetkeun anoe diraroek-
 sakkeun koe karoehoen kami, tjara Go-
 san, djeung Haran, djeung Resep, sarta
 oeang Eden, noe aja di Tĕlasar teja?
 13 'Di mana radja Hamat, djeung radja
 Arpad, sarta radja nagara Sĕparwain,
 Hena djeung Iwa teja?

14 'Ana Hiskia geus nampa soeratna ti
 leungeun oatoesan, seug diaos; geus ki-
 toe andjeunna moenggah ka gĕdong Pa-
 ngeran, bari toeloej soerat teh koe Hiskia
 dibeberkeun ka pajoeneun Pangeran.
 15 'Sarta Hiskia nĕnĕda ka Pangeran, kijeu
 16 panĕdana: 'Noen Pangeran sawadya-ba-
 lad, Allah Israil, noe linggih dina moe-
 karabin! nja andjeun teja Allah, an-
 djeun njalira, njĕpĕng sadajana kara-
 djaĕn noe di boemi; andjeun teja noe
 17 ngadamĕl langit sarĕng boemi. 'Ēh Pa-
 ngeran! moegi tjondongkeun tjĕpil an-
 djeun, sarĕng dangoekeun; ĕh Pangeran!
 moegi beuntakeun sotja andjeun, sarĕng
 tingalikeun; sarĕng moegi dangoekeun
 sadajana omongan Sanherib, noe nga-
 datangkeun eta, baris ngahinakeun ka
 18 Allah noe djoemĕnĕng. 'Jaktos pisan,
 noen Pangeran! pĕrkawis radja-radja
 Asoer ngaroeksakkeun eta sadajana na-
 19 gara sinarĕngan tanah-tanahna; 'sara-
 woeh aĕllahanana diaraloengkeun kana
 seumeu; karanĕtĕn lain Allah eta teh,
 salĕrĕsna djidjjeunan leungeun manoesa
 bae, kai sarĕng batoe; mana koe eta
 20 digĕmpoer. 'Ari ajeuna, noen Pangeran,
 Allah koering sadaja! moegi-moegi koe-
 ring pada disalamĕtkenn ti leungeunna,
 soepaja sadajana karadjaĕn noe di boemi
 pada nganjahokeun, jen andjeun teja
 Pangeran, andjeun njalira.
 21 Tidinja Jĕsaja poeta Amos teja nga-
 djoeroengkeun ka Hiskia, pihatoerna:
 Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil:
 Ari pĕrkara noe koe maneh ditĕda ka
 kami hal Sanherib, radja Asoer teja,
 22 'nja ijeu pangandika, noe koe Pangeran
 diandikakeun hal eta: Ari parawan, anak
 Sion, njomahkeun ka maneh, mojak
 ka maneh; anak Jĕroesalem noetoer-
 23 keun ka maneh bari gogodĕg. 'Saha noe
 dihinakeun djeung digorengkeun koe
 maneh, sarta saha noe koe omong maneh
 dioenghak, bari panon maneh tanggah

ka manggoeng? ^a Nja Kasoetji Israil.

24 'Maneh geus ngahinakeun ka Goesti koe lantaran mantri maneh; ari tjarek maneh: Ijen aing geus oenggah ka loehoer goenoeng-goenoeng, ka tĕngah goenoeng Libanon, mawa kareta aing noe loba; sarta ^b koe aing dek dikadek kaina poetri noe laloehoer, kaina djamoedjoe noe aroentjoel, sarta dek ngadatangan ka pontjotna noe pangpoentjakna, ka leuweung pakĕbonanana. 'Aing teh ngali djeung nginoem tjai, sarta aing koe dampal soekoe aing dek njaätkeun sakabeh bangawan Mĕsir. 'Na maneh teu ngadenge kami ngadamĕl kitoe ti anggalna, sarta ngadjadikeun kitoe ti djaman baheula? ajeuna koe kami eta didatangeun, jen maneh koedoe ngagĕmpoer nagara noe rareugreug, didjjeun hoenjoedan-hoenjoedan. 'Kitoe noe matak priboemina teu narangan, pada galeder, sarta baringoengeun; djaradina sasat djoekoet tĕgal, sarta daoen hedjo, sasat djoekoet noe dina hateup, djeung gandoem perang memeh gĕde. 'Ari kami teh leuwih oeninga dina dijoek maneh, sarta dina kalowar-asep maneh, kitoe deni dina pangamoek maneh ka kami.

29 'Sapedah maneh ngamoek ka kami, djeung sabab rahoel maneh geus nĕpi kana tjĕpil kami, noe matak iroeng maneh koe kami bakal ditĕrapan kaloehan ti kami, djeung biwirmaneh bakal ditĕrapan kadali ti kami, sarta maneh koe kami rek dibalikkeun, njorang djalan oeroet maneh datang. 'Sarta nja ijeu pialamateunana ka andjeun: noe dihakan taoen ijeu toerjang; noe dihakan taoen kadoewa koerindang; dĕmi dina taoen katiloe mah pek njalĕbar, djeung dibarowat, kitoe deni marĕlak anggoer sarta dihakan boewahna. 'Djeung anoe rahajoe anak-poetoe Joeda, sakoer noe kari, ^c bakal akaran deui ka handap, sarta boewahan ka loehoer. 'Karana ti Jĕroesalem pibidjileun sesa, sarta ti goenoeng Sion pibidjileun noe rahajoe; ^a kagoemiatan Pangeran sawadya-balad noe bade ngadamĕl kitoe. 'Koe sabab eta, timbalan Pangeran hal radja Asoer teh kijeu: Moal piasoepun ka ijeu nagara, djeung moal mĕsatkeun djamparing ka djĕro nagara, sarta moal pimawaen kĕpĕng ka hareupeunana, djeung moal diling-

34 koengan koe benteng. 'Ĕngke pibalikeun, njorang djalan oeroetna datang; moal koengsi aseop ka ijeu nagara, lahiran

35 Pangeran. 'Karana kami tangtĕo ngaraksa ijeu nagara, rek disalamĕtkeun, koe karana kami, djeung koe karana Dawoed, abdi kami teja. *a p. 5: 24. b p. 14: 8. c p. 27: 6. d p. 9: 6.*

36 'Tidinja bidjil Malaikat Pangeran, pek njabĕtan dina pasanggrahan oerang Asoer; sakĕti dalapan laksa lima rebĕoe noe kasabĕt; ^a ana haroedang isoek-isoek, doemadakan, eta kabeh geus djaradi majit. 'Djoeng Sanherib, radja Asoer, leumpang, moelang; toeloelj tjalik di nagara Ninĕwe. 'Ari geus kitoe, eukeur radja sĕmbahjang di gĕdong Nisrok aĕllahanana, pek Adram-Melek djeung Sareser, poetrana, maehan ka andjeunna koe pĕdang; toeloelj maringgat ka tanah Ararat; ari Esar-Hadon poetrana noe ngaganti djadi radja. *a p. 17: 14; 31: 8.*

PASAL 38.

Dina mangsa eta ^a Hiskia parĕng teu damang, meh poepoes. Toeloelj nabi Jĕsaja poetra Amos teja ngadenheus ka andjeunna, sarta mihatoer ka andjeunna: Kijeu timbalan Pangeran: Geura wĕwĕkas ka saeusi-imah maneh; karana maneh ĕngke paeħ, moal lila nja hiroep.

2 'Tidinja Hiskia ngagilir, pameunteuna kana bilik, bari seug nĕnĕda ka Pangeran.

3 'Ari panĕdana: Noen Pangeran! moegi emoet, jen simkoering loemakoe teh di pajoeneun andjeun kalawan satĕohoe sarĕng kalawan soehod hate, sarĕng noe dipilampah koe simkoering anoe sae di pajoeneun andjeun. Sarta

4 Hiskia nangis rosa katjida. 'Dĕmi geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Jĕ-

5 saja, kijeu pangandikana: 'Geura leumpang, bedjakeun koe maneh ka Hiskia: Kijeu timbalan Pangeran, Allah Dawoed, bapa maneh: Panĕda maneh koe kami dimakboel, tji-panon maneh koe kami ditingali; masing njaho, oemoer maneh koe kami rek ditambahan lima

6 wĕlas taoen; 'malah maneh reudjeung ijeu nagara ^b koe kami rek diloeppetkeun ti leungeun radja Asoer; toer kami rek

7 ngaraksa ijeu nagara. 'Sarta nja ijeu pialamateunana ka andjeun ti Pangeran, nandakeun Pangeran tangtĕo ngadamĕl

8 pangandika noe diandikakeun teja: 'Masing njaho, kalangkang koe kami rek dipoenderkeun sapoeloh goerat ka toekang, dina goerat noe koe eta geus ditoeroenan noeroetkeun panon-poë, dina istiwa Ahas. Seug panon-poë moendoer sapoeloh goerat dina goerat noe koe eta geus ditoeroenan. *a* 2 Radj. 20. *b* p. 37 : 35.

9 Ijeu sérat Hiskia, radja Joeda, sapa-rantos teu damang, sarta geus waras tina teu-damangna. 'Tadina omong ka-
10 oela: Keur téngah-toewoeh nja oemoer, aing teh koedoe ijang, *a* asoep ka lawang énggon noe paeh; aing teh diérol sesa taoen aing. 'Omong kaola: Aing moal njeueung deui Pangeran; moal njeueung
11 deui Pangeran dina tanah djalma hari-roep; moal nendjo deni manoesa; reh tjampoer djeung pribomei énggon djempe.
12 'Saoeng aing dirowag, dibawa toeloej ti aing, saperti himah toekang ngangon; aing geus ngaleled hiroep aing saperti toekang ninoen; aing koe andjeunna rek dikeureut tina galeger; *b* ti sijang dongkap ka wéngi koering koe andjeun diparantoskeun. 'Kaoela ngahénng népi ka isoek; saperti singa, nja kitoe andjeunna motongkeun sakabeh toelang
13 kaola; ti sijang dongkap ka wéngi koering koe andjeun diparantoskeun. 'Saperti sora kapinis djeung bango, nja kitoe kaola léngas-léngis; *c* kaola gé-géngengan tjara djapati; panon kaola méling ka manggoeng: Eh, Pangeran! koering dikanjaja; moegi andjeun kersa
14 nanggél koering. - 'Kaoela rek nitjatoer koemaha? Nja andjeunna noe meparin djangdji ka kaola, sarta nja andjeunna noe ngadamél; sédja madjoe lalaoenan sapanjang taoen kaola, tina eta kari-
15 poehan njawa kaola. 'Noen Goesti! hal pérkawis kitoe matak djalma hari-roep, saréng woengkoel dina sadjéro eta ajana hiroep roh koering; karantén andjeun parantos ngawalojakeun ka koering,
16 saréng koering dipaparin hiroep. 'Salé-résna, karipoehan noe sakitoe angét teh geus djadi kasalamétan diri koering; ari andjeun teh mimanah ka njawa koering, didjaoehkeun tina roewangan boeroek-
17 oetjoetan; *a* karantén sadajana dosa koering koe andjeun geus dibalangkéun ka poengkoereun andjeun. 'Karantén *c* énggon noe paeh teu nganoehoenkeun

ka andjeun, maot teh hanteu moedji ka andjeun; noe geus taroeroen kana gorowong hanteu ngarép-ngarép kana kajaktosan andjeun. 'Anoe hiroep, anoe hiroep, nja eta noe nganoehoenkeun ka andjeun, sapértos koering dangét ajeuna; kajaktosan andjeun koe bapa bade dinjaho-
20 keun ka anak-anak. 'Pangeran kersa njalamétkeun ka kaola; mana oerang pinabeneuh tatabeuhan kaola sae-moer-hiroep oerang, di gédong Pangeran.
a Djab. 107: 18. *b* Aj. 4: 20. *c* p. 59: 11. *d* Mik. 7: 18, 19.
e Djab. 6: 6.

21 *a* Djeung deui saoeur Jësaja: Sina njo-kot boewah kondang sagoeroentoe; koedoe dipopokkeun ka noe bareuh, tangtoe
22 andjeunna hoerip. 'Sarta ari lahiran Hiskia: Naon pialamateunana, jen kaola pioenggaheun deui ka gédong Pangeran?
a 2 Radj. 20: 7.

PASAL 39.

Dina *a* mangsa eta Mérodak-Baladan, poeta Baladan, radja Babel, ngirimkeun soerat djeung kikitoean ka Hiskia; karana ngadenge bedja, jen andjeunna mantas teu damang, ajenna wiloejdjéng
2 deui. 'Ari Hiskia boenggaheun koe eta oetoesan, sarta nembongkeun ka darinja goedang arta-bandana, émas-perak, wawangian djeung minjak aloes; kitoe deni sagoedangna pakarang, djeung saniskara bae noe kapanggih dina doenya-brana
3 andjeunna; taja naon-naon dina gédongna sarta dina sawéwéngkonna noe koe Hiskia teu ditombongkeun ka darinja.
4 'Geus kitoe nabi Jësaja ngadeneus ka radja Hiskia, sarta naros ka andjeunna: Koemaha omongan eta djalaléma, sarta ti mana daratangna ka andjeun? Ngawalon Hiskia: Daratangna ka kaola ti
5 tanah noe djaoeh, ti Babel. 'Naros deui Jësaja: Narendjo naon di gédong andjeun? Walonan Hiskia: Narendjo saniskara noe di gédong kaola; taja naon-naon dina doenya-brana kaola, noe koe kaola hanteu ditombongkeun ka dari-
6 nja. 'Saoer Jësaja ka Hiskia: Andjeun geura reungeukeun pangandika Pangeran sawadya-balad: 'Masing njaho, pida-tangeun mangsa, didinja saniskara noe di mah maneh, sarta sakoer anoe beunang ngélép karoehoen maneh, tépi ka mangsa ajeuna, bakal diakoetan ka Babel; moal aja noe dikarikeun, timbalan

7 Pangeran. 'Djeung deui anak maneh la-
laki, anoe pibidjilenn ti diri maneh, noe
koe maneh bakal dijoegakeun, ^b noe
sawareh mēngke ditjokot, didijjeun pong-
8 gawa di djero karaton radja Baboel. 'Ari
lahiran Hiskia ka JĒsaja: Sae pangandika
Pangeran, noe geus dilahirkeun koe adje-
ngan. Lahirna deui: Salĕršesna moegi-
moegi aja kasĕnangan djeung kajaktian
saoemoer kaola! ^a 2 Radj. 20 : 12. ^b Dan. 1 : 3—5.

PASAL 40.

Geura pada ngalilipoer, geura pada nga-
1 lilipoer oemat kami, timbalan Allah
maraneh. 'Geura pada ngoepahan kana
ati Jĕroesalem, sarta oewaran, jen geus
toetoeგ pĕrangna, jen kadorakaanana
geus ditimbang, jen geus meunang ^a
doewa tikĕl ti panangan Pangeran ba-
jaran sakabeh dosa-dosana. ^a Jer. 16 : 18.

3 ^a Aja sowara noe njĕloek di tĕgal lĕga
kijeu: Geura njadijakeun pidjalaneun Pan-
geran, geura di tanah lapang ngalĕm-
pĕngkeun hidji djalan gĕde pikenn Allah
4 oerang! 'Sakoer lĕbak-lĕbak bakal di-
saeuran, sarta sakabeh goenoeng djeung
pasir bakal dihandapkeun; ari noe belot
bakal djadi lĕmpĕng, sarta noe garokgek
5 bakal djadi rata. 'Ari ^b kamoeljaan Pan-
geran bakal dinjatakeun, djeung sanis-
kara daging bakal narendjo sarejana;
^c karana lambe Pangeran noe ngandika
kitoe. ^a Mat. 3 : 3; Joh. 1 : 23. ^b p. 60 : 1; 66 : 18.
^c p. 1 : 20.

6 Aja sowara noe marentah kijeu: Geura
njĕloek! Ditaros: Njĕloek naon? ^a Sa-
niskara daging teh djoekoet, djeung sa-
kabeh kahadeanana sapĕrti kĕmbang
7 tĕgal. 'Djoekoet teh perang, ari kĕm-
bangna moerag, sabab ditijoeป koe Roh
Pangeran; saestoena, djalma-djalma teh
8 djoekoet. 'Djoekoet teh perang, ari kĕm-
bangna moerag; ^b tatapi ari pangandika
Allah oerang mah tĕtĕp salalanggĕngna.

^a Djab. 103 : 15; 1 Petr. 1 : 24. ^b Djab. 119 : 89;
Loek. 21 : 33.

9 Eh Sion, noe mawa bedja ngeunah!
geura maneh oenggah ka goenoeng noe
loehoer; eh Jĕroesalem, noe mawa bedja
ngeunah! geura narikkeun sowara maneh
sakoewat-koewat; geura narikkeun,
oelah sijeun-sijeun; bedjakeun ka nagara-
nagara Joeda kijeu: Masing njaho, di di-
10 jeu Allah maraneh! 'Masing njaho, ^a Goesti
Pangeran pisoempingĕun nganggo kabĕ-

dasan, sarta panangan andjeunna pinjĕ-
pĕngĕun kawasa. Masing njaho, gandja-
ranana koe andjeunna ditjandak, sarta
11 bajaranana aja di pajoeneunana. 'An-
djeunna ^b bade ngangon ingon-ingonna
sapĕrti toekang ngangon; ari anak domba
koe andjeunna bade dikoempolkeun
dina pananganana, bari dipangkoe di
djero kandoenganana; noe njaroesoan
bade digiring lalaoenan.

^a p. 35 : 4; 62 : 11. ^b Jeh. 34 : 11; Joh. 10 : 11.

12 ^a Saha teja noe nakĕr tjai koe pa-
nangan njangkroeng, djeung ngoekoer
lĕgana langit koe djeungkal, djeung
ngoelak lĕmahing boemi koe takĕran,
sarta nimbang goenoeng-goenoeng koe
timbangan, kitoe deni pasir-pasir koe
13 taradjoe? 'Saha ^b noe ngadjeuđjuehkeun
Roh Pangeran, atawa djadi pangrĕm-
paganana, mamagahan ka andjeunna?
14 'Saha noe koe andjeunna dianggo rĕ-
rĕmpagan, noe ngahatoeranan ngarti ka
andjeunna, sarta ngaweroekkeun ka
andjeunna hal djalan hoekoem, djeung
ngaweroekken ka andjeunna kaujaho,
toer mapatahkeun ka andjeunna djalan
15 pangartian? 'Masingnjaho, bangsa-bangsa
dimanahna sapĕrti tjai satetes dina tim-
baan, djeung tjara ngĕrĕs saĕmet dina
taradjoe. Masing njaho, poelo-poelo koe
andjeunna didjoengđjoengkeun sapĕrti
16 boeboek leutik. 'Sarta sagoenoeng Li-
banon didijjeun soeloeh teu mahi, kitoe
deui sasatoanana didijjeun koerban doe-
17 roekan teu mahi. 'Bangsa sakabehna
moenggoeh di pajoeneun andjeunna mah
sapĕrti noe teu aja; dimanahna koe an-
djeunna dentjeng keneh ti noe euweuh,
18 ^c sarta nja sija-sija. 'Mana ^d Allah teh
koe maraneh dek dioepamakeun ka saha,
sarta roepa koemaha noe koe maraneh
19 dek dibandingkeun ka andjeunna? 'Pa-
ledang njitak artja, sarta koe kamasan
disapoet ĕmas, bari dipangnjjeunkeun
20 rante perak. 'Saha-saha noe miskin, teu
boga pihatoeraneun, milih kai noe teu
keuna bobo; seug nejangnan keur dirina
hidji toekang anoe pintĕr, menta di-
pangnjjeunkeun hidji artja ^e noe teu
21 gojang. 'Naha maraneh teu njaho? ka-
rah maraneh tatjan ngadenge? koetan
teu dibedjakeun ka maraneh ti mimitina?
naha maraneh teu ngahartikeun diadĕg-
22 keunana boemi? 'Andjeunna noe linggih

f di loehoereun kalang boemi, sarta pribोजना kawas simeut; *g* nja andjeunna noe masangkeun langit saperti loeloehoer, dibeberkeunana tjara himah enggon tjtijing; ²³ 'nja andjeunna ^h noe njelehkeun pangkat-pangkat kana teu aja; para hakim di boemi didamél tjara sija-sija. ²⁴ 'Kakara eta teh dipélak, kakara eta teh disébar, kakara tangkalna akaran di boemi: sédék koe andjeunna ditjoeop, toeloej perang, kabawa koe angin riboet ²⁵ saperti djarami. 'Mana kami teh koe maraneh dek dioepamakeun ka saha, soepaja djeung kami sakaroepa? soer ²⁶ timbalan noe Langkoeng Soetji. 'Geura taranggah ka manggoeng, sarta tarendjo: saha teja noe ngadjadikeun eta sakabeh, noe ngabidjilkeun balad eta ⁱ noeroetkeun bilanganana? ^j kabeh koe andjeunna disaoer kana hidji-hidji ngaranna; tina kagédean kabédasanana djeung tina karosaan kawasana, sahidji ge hanteu koerang. a Sil. 30:4.

b Roem 11:34; 1 Kor. 2:16. *c* Djab. 39:12.

d p. 46:5; Lal. 17:29. *e* p. 41:7. *f* Aj. 22:14.

g Djab. 104:2; p. 42:5. *h* Aj. 12:17, 21. *i* Moesa

2:1; 15:5. *j* Djab. 147:4.

²⁷ Na koe naon maneh, Jakoeb! sok ngomong, sarta maneh, Israil! sok mitjatoer, jen: Djalan kaola kahalangan ka Pangeran, sarta prakara kaola ngaliwat ²⁸ ka Allah kaola? 'Karah maneh teu njaho, sarta tatjan ngadenge? Allah noe langgeng, Pangeran, ^a noe ngadjadikeun sagala toengtoeng boemi teja, teu keuna palaj, teu keuna lésoe; ^b ari pangartosanana teu beunang dikira-kira. 'Andjeunna ka noe tjape maparin kakoewatan, sarta noe teu boga tanaga didjémbarkeun nja kabédasan. 'Nadjan noe ngarora sok tjape nja lésoe, sarta baroedjang mo loepoet laboeh; ^c sabalikna ^e noe ngarép-ngarép ka Pangeran mah tangtoe nganjar-nganjarkeun kakoewatan; pada ngapoeng koe djangdjang saperti galoedra; pada loempat, sarta teu datang ka lésoe; pada leumpang, sarta teu datang ka tjape. a Sil. 30:4. *b* Djab. 147:3; Roem 11:33. *c* p. 30:18.

PASAL 41.

Eh, poelo-poelo! geura rarepéh di pajoe-neun kami; sarta bangsa-bangsa sing pada nganjarkeun kakoewatan; koedoe pada marék, geus kitoe ngaromong;

haje, oerang babaréngan madjoe njijar ² bébénéran. 'Saha teja ^a noe ngageuingkeun ti wetan eta noe bënë, bari njaoer, disina ngiring tapakna, djeung diserenan bangsa-bangsa ka hareupeunana, sina marentah ka radja-radja, pada diselehkeun ka pédag eta tjara példoeng, djeung ka gondewana saperti ³ djarami katébak koe angin? 'Dialoebrakabrik, sarta eta kébat bari salamét, noeroet djalan anoe tatjan disorang koe ⁴ soekoena. 'Saha teja noe ngérsakeun sarta ngadamél kitoe, anoe njaoer toeroenan-toeroenan ti mimitina? ^b ljeu kami, Pangeran, anoe pangheulana, sarta geus pangangeusanana kami teh anggér ⁵ keneh bae. 'Ana waspadaeun poelo-poelo, seug sarjeuneun; sagala toengtoeng boemi pada ngagidir; sér maradjoe nga- ⁶ dareuheusan. 'Hidji-hidji silih-toeloengan djeung batoer, sarta pada ngomong doe- ⁷ loer pada doeloer: Masing tégér! 'Ari toekang kai négérkeun ka ^c kamasan; anoe sok njangling koe wadja négérkeun ka noe sok neupa dina tahanan; ngomongna hal patri: Hade eta teh; ^d seug eta dipageuhkeun koe pakoe, oelah sina gojang. a p. 45:1, 13; 46:11. *b* p. 43:10. *c* p. 40:19. *d* Jér. 10:4.

⁸ Démi maneh mah, eh Israil, ^a abdi kami! eh Jakoeb, anoe beunang kami milih, toeroenan Ibrahim, ^b sahabat ⁹ kami! 'maneh koe kami geus ditjandak ti toengtoeng boemi; nja maneh koe kami disaoer ti sisina, bari ditimbalan kijeu: Maneh teh abdi kami; maneh noe koe kami dipilih sarta hanteu dipitjeun. ¹⁰ 'Oelah ^c sijeun-sijeun, karana kami noe njaréngan ka maneh; oelah parangspoeringis, karana kami Allah maneh; nja kami noe ngoewatkeun ka maneh, nja kami noe noeloeng ka maneh, nja kami noe ngahajekun ka maneh ^d koe ¹¹ panangan kaadilan kami. 'Masing njaho, sakoer noe panas ka maneh bakal are-raeun sarta warirangeun; djalma noe madoean ka maneh pidjadieun saperti ¹² noe teu aja, estoe pilaleungiteun. 'Djalma noe masejaan ka maneh ^e méngke koe maneh ditejangan, tapi moal kapanggih; djalma noe mérangan ka maneh pidjadieun saperti noe teu aja, sarta tjara ¹³ noe moesna. 'Karana kami, Pangeran, Allah maneh, noe njandak leungeun

maneh katoehoe, bari nimbalan ka maneh; Oelah sijeun-sijeun; ijeu kami noe noeloeng ka maneh. 'Oelah sijeun-sijeun, eh Jakoeb, hileud lĕmboet! eh Israil, djalma leutik! ijeu kami noe noeloeng ka maneh, lahiran Pangeran; sarta noe ngadjait ka maneh nja Kasoetji Israil. 'Masing njaho, f maneh teh koe kami didjadikeun minangka seredan ngirik noe lentjop, nja weuteuh, nja reja hoentoena; maneh bakal ngirik goenoeng-goenoeng djeung diboeboekkeunana, sarta pasir-pasir koe maneh bakal didjadikeun saperti hooeot. 'Koe maneh bakal ditapi, seug eta kabarawa koe angin; nja angin riboet noe bakal ngabalĕntjarkeun inja. Dĕmi diri maneh mah g pigĕraheun di djĕro Pangeran, sarta moedji maneh di djĕro Kasoetji Israil. 'Anoe balangsak sarta noe miskin narejangan tjai, tapi teu aja; letahna toehoereun bawaning halabhab; ijeu kami, Pangeran, tangtĕo ngaboelkeun eta; ijeu kami, Allah Israil, moal nilarkeun eta. 'Dina loehoer pasir-pasir boelistir h kami rek moekakeun tji-waloengan, kitoe deui tji-njoesoe di tĕngah lĕbak-lĕbak; tĕgal lĕga koe kami rek didjadikeun ĕnggon tjai, kitoe deui tanah keĕng rek didjadikeun pasirahan tjai. 'Di tĕgal lĕga kami rek ngajakeun ki poetri, ki pilang, tangkal koepa, djeung djetoen leuweung; di tanah lapang kami rek ngadjadikeun ki djamoedjoe, tangkal hoeroe djeung tangkal tjamara sarejana; 'soepaja pada waspada, djeung tĕrang, djeung njatĕt dina ati, sarta soerti sarerejana, jen panangan Pangeran noe ngadamĕl kitoe, sarta Kasoetji Israil noe ngadjadikeun eta.

a Djab. 136 : 22; Loek. 1 : 54. *b* Jak. 2 : 23. *c* p. 43 : 1.

d Djab. 63 : 9. *e* Djab. 37 : 10. *f* Mik. 4 : 13. *g* p. 29 : 19.

h p. 35 : 6; 43 : 20.

Geura halatoerkenn prakara maraneh, timbalan Pangeran; geura njaranggeun katĕrangan maraneh noe boekti, timbalan radja Jakoeb. 'Koedoe ka kami sakabeh njaranggeun sarta moepoelihkeun a hal anoe pika-hareupeun; geura pada moepoelihkeun hal ka toekang-toekang, koemaha eta pĕtana? koe kami sakabeh dek ditjatĕt dina ati, soepaja kami tĕrang dina pitĕmaheunana; atawa baredjakeun ka kami hal noe piboektienn. 'Geura moepoelihkeun hal noe

pidatangeun mangke, soepaja kami pada tĕrang, jen estoe maraneh djadi batara. Djeung deui geura marigawe hade atawa marigawe goreng, soepaja kami hareran sarta ningali sarereja. 'Satĕmĕnna, maraneh teh sipat noe teu aja, sarta pagawean maraneh sipat euweuh; sahasaha noe milih ka maraneh, b matak giroek.

a p. 42 : 9; 45 : 21. *b* 5 Moesa 18 : 12.

Kami ngageungkeun hidji djalma ti kaler, a sarta pidjĕboeleunana ti pangbidjilan panon-poĕ; b nja eta pinjĕboeunteun djĕnĕngan kami, sarta bakal ngadatangan ka pangkat-pangkat sakoemaha ka leutak, djeung sakoemaha toekang parihoek ngaloeloh taneuh likĕt. 'Saha c noe moepoelihkeun eta ti mimitina, soepaja kami pada tĕrang? saha noe moepoelihkeun ti tadina, soepaja kami misaer: Bĕnĕr eta teh? Mapan taja noe poepoelih, mapan taja noe bebedja, mapan taja noe ngadenge omongan maraneh. 'Kami noe pangheulana ngalahir ka Sion: Toeh, toeh, di ditoe! sarta kami ka Jĕroesalem rek maparin hidji noe mawa bedja ngeunah. 'Ana kami ret ningali, saerang ge teu aja; estoe di lĕbah eta teh taja pisan pangrĕmpagan, noe beunang ditanja koe kami, sarta noe bisa ngabalĕsan omong. 'Satĕmĕnna, eta sakabeh teh tjoemah, pagaweanana euweuh, ari artja-artjana sasat angin djeung sija-sija.

a p. 46 : 11. *b* Esr. 1 : 2. *c* p. 43 : 9.

PASAL 42.

Toeh, abdi kami, noe dihajeukan koe kami, kakasih kami, a noe dipikarĕsĕp koe hate kami! Eta koe kami geus diteundeunan b Roh kami, bakal ngoewarkeun hoekoem ka oerang kapir. 'Moal gĕgĕroan, moal hahaokan, sarta moal aja noe ngadenge sowarana dina loeloe-roeng. 'Hoĕ noe pitĕs koe eta hamo bakal disapatkeun; dĕlĕs noe ngĕboel keneh koe eta hamo bakal dipareuman; ngaloewarkeunana hoekoem teh tangtĕo satoehoe. 'Moal keuna koe soerĕm, djeung moal keuna koe pitĕs; mĕta-keunana hoekoem di boemi tangtĕo datang ka toetoegna; sarta poelo-poelo c bakal pada ngarĕp-ngarĕp kana papakonna.

b Mat. 3 : 17; 12 : 18.

b p. 61 : 1. *c* p. 51 : 5.

5 Kijee timbalan Allah Pangeran, ^a noe ngadjadikeun langit sarta dipasangkeunana, noe meberkeun boemi sarta djeung bibidjilana, noe maparin ambĕkan ka bangsa noe noempakan eta, kitoe deui soekma ka sakoer noe loemampah dina

6 eta: 'Ijeu kami Pangeran anoe njaor maneh djeung sabĕnĕr-bĕnĕrna, sarta rek njandak leungeun maneh; toer maneh koe kami bakal diraksa, ^b djeung ditangtoekeun baris pĕrdjangdjan oemat, baris pitjahajaeun oerang kapir; 'pikeun

7 ^c ngabeuntakeun panon noe lolong, pikeun ngabidjilkeun sakitan tina pandjara, ngabidjilkeun tina pangberokan sakoer noe dijoek di noe poĕk. 'Ijeu kami Pangeran; ^d kitoe djĕnĕngan kami; sarta ^e kahormatan kami koe kami moal dibikeun ka noe sedjen, djeung poedjian

8 kami moal dibikeun ka artja-artja. 'Pĕrkara noe heubeul geuning geus pada boekti; ajeuna kami ngoewarkeun pĕrkara noe anjar; samemehna djadi koe kami diĕmbarkeun ka maraneh.

a p. 44: 24. b p. 49: 6, 8. c p. 29: 18. d 2 Moesa 3: 14, 15. e p. 48: 11.

10 Eh sakoer, noe lalajaran di laoet, kitoe deui pangeusi laoet, poelo-poelo sarta djeung pribomeina! ^a geura njaranjikeun ka Pangeran hidji poepoedjian anjar; nja nganjanjikeun poedjianana ti toeng-

11 toeng boemi. 'Tĕgal lĕga djeung nagaranagara koedoe pada njowara, kitoe deui desa-desa noe ditjitingan oerang Kedar; ^b pribomei Sela koedoe sarĕnggak, ambal-ambalan ti poentjak goe-

12 noeng-goenoeng. 'Koedoe ^c pada njang-gakeun kahormatan ka Pangeran, djeung ngoewarkeun poedjianana di poelo-poelo.

13 'Pangeran mĕngke mijos sapĕrti prawira, ^d bade ngageuingkeun kasarĕgĕpan tjara pradjoerit; bade soerak, toer ngagĕntra tarik; bade nawiskeun kawasana ka

14 moesoeh-moesoehna. 'Kami ^e ngantĕp ti baheula; kami teh repeh bae, ngarĕkĕtkeun andjeun; ajeuna kami rek ngadĕngek tjara noe ngadjeroe, rek njĕgor

15 djeung ngagĕbos sakali. 'Goenoeng-goenoeng djeung pasir-pasir koe kami rek diroeksak, djeung sakabeh dangdaenan rek disina perang; ari waloengan-waloengan koe kami rek didjadikeun poelo,

16 djeung sitoe-sitoe rek disina saĕt. 'Sarta noe lolong koe kami rek ditaroejoen

dina djalan noe teu njaraho eta; koe kami rek dibĕnĕrkeun dina djalan noe teu njaraho eta; ari noe poĕk koe kami ti heulaeunana rek didjadikeun tjaĕng, sarta ^f noe poengkal-pengkol rek dilĕmpĕngkeun. Nja eta pĕrkara noe koe kami rek didamĕl, sarta maranehanana koe

17 kami moal ditinggal. 'Ari sakoer noe ngarandĕl ka artja sipat oekir, sarta noe ngaromong ka artja sipat tjitak, jen: Nja adjĕngan batara koering: eta mah pialoendoereun ka toekang, ^g bari areraeun katjida.

a Djab. 33: 3. b p. 16: 1. c Wahj. 14: 7. d Djab. 78: 65; p. 59: 17. e p. 57: 11. f p. 40: 4. g p. 44: 10, 11.

18 Eh, noe tarorek! geura pada ngadenge; sarta maraneh noe lolong! geura pada

19 beunta, soepaja narendjo. 'Saha noe lolong saroea abdi kami? atawa torek sapĕrti piwarangan kami? Saha noe lolong sapĕrti eta noe roentoet djeung kami, sarta lolong tjara abdi Pangeran?

20 'Maneh nendjo reja pĕrkara, tapi koe maneh teu diĕstoekeun; tjeuli molongo,

21 tapi teu ngadenge. 'Pangĕrsa Pangeran, koe karana kaādilan andjeunna, nga-

22 goengkeun toret, sarta dimoeljakeunana. 'Dĕmi eta teh bangsa noe geus dirajahan sarta dirampogan; kabeh ge keuna koe djirĕt, ngaringkoek dina lombang-

23 lombang, sarta ditareundeun dina pangberokan-pangberokan; pada djadi rajah-

24 heun, sarta taja noe ngaleupaskeun; pada djadi rampogeun, sarta taja noe ngomong: Poelangkeun. 'Saha lĕbah maraneh noe dek ngaworo kana piwoeroek noe tadi? saha noe dek ngarĕgĕpkeun djeung ngagoegoe kana hal pika-hareu-

25 peum? 'Saha teja noe njelehkeun Jakoeb, sina dirampog, njelehkeun Israil ka noe ngararajah? lain Pangeran? ^a Ari sababna oerang baroga dosa ka andjeunna; sarta eta teu daraekeun ngalakonan djalan andjeunna, djeung teu nareroet kana toret andjeunna. 'Kitoe noe matak andjeunna ka maranehanana namplo-

26 keun bĕndoena noe leuwih sewot, sarta pĕrang noe leuwih bangĕt; seug manehana koe eta disoendoet sakoerilingna, tapi koe manehana teu dikanjahokeun; sarta manehana koe eta dihoeroe, tapi koe hate manehana hanteu dipadoeli.

PASAL 43.

Dĕmi ajeuna timbalan Pangeran, noe ngadamĕl maneh, eh Jakoeb! noe ngadjadikeun maneh, eh Israil! nja kijeu: ^a Oelah sijeun-sijeun, karana maneh koe kami geus didjait; kami geus njaoyer ka maneh, ^b disĕboet ngaran; maneh teh ² anoe kami. 'Tijap-tijap maneh meuntas nĕroes tjai, ^c tangtoe koe kami disarĕngan; ari nJORANG waloengan, moal lapoet ka maneh; tijap-tijap maneh leumpang nJORANG seuneu, moal toetoeng, sarta maneh koe hoeroeng moal kalentab-lentab atjan. 'Karana kami Pangeran nja Allah maneh, ^a Kasoetji Israil, Djoeroe-salamĕt maneh; kami geus njelehkeun Mĕsir, ^e djadi panĕboes maneh; kitoe deui Koes djeung Sĕba, djadi gaganti maneh. 'Sapedah maneh dipikadjen koe pangrasa kami, djeung dihormat, sarta kami miasih ka maneh, noe matak kami njelehkeun manoesa, djadi gaganti maneh; nja njelehkeun bangsa-bangsa, djadi gaganti njawa maneh. ⁵ 'Oelah sijeun-sijeun, karana kami njarĕngan ka maneh; ^f kami rek ngadatangkeun toeroenan maneh ti wetan, sarta maneh koe kami rek dikoempolkeun ⁶ ti koelon; 'kami ka kaler rek nimbalan: Selehkeun; kitoe deui ka kidoel: Oelah dihalangan; poetra kami lalaki datangkeun ti noe djaoeh, poetra kami awewe ⁷ datangkeun ti toengtoeng boemi; 'oenggal-oenggal djalma ^g noe katĕlah koe djenĕngan kami, sarta noe beunang kami ngadamĕl baris kamoeljaan kami; koe kami eta teh didjadikeun, malah koe ⁸ kami eta teh disampoernakeun. 'Geura ka-loewarkeun oemat lolong panonan, ⁹ kitoe deui noe tarorek tjeulian. 'Sakabeh oerang kapir koedoe karoempoel sarerejana, sarta bangsa-bangsa koedoe ngarijoeng; ^h tĕjik, saha di lĕbah eta noe bisa moepoelibkeun hal kitoe, atawa ka kami sakabeh ngabedjakeun pĕrkara noe heubeul? koedoe ngajakeun saksina, soepaja dirina dibĕnĕrkeun; atawa koedoe ngadaringe, sarta ngaromong: Jakti. ¹⁰ 'Nja maraneh noe djadi saksi kami, lahiran Pangeran, sarta abdi kami, beunang kami milih; soepaja maraneh pada nganjahokeun djeung pĕrtjaja ka kami, sarta pada ngaharti jen kami teh anggĕr;

ⁱ heulaeun kami taja Allah didjadikeun, sarta pandeurieun kami hamo piajaeun. ¹¹ 'Ijeu kami baĕ Pangeran; ^j sarta taja ¹² Djoeroe-salamĕt djaba ti kami. 'Nja kami noe maparin njaho; nja kami noe njalamĕtkeun; nja kami noe ngembarkeun, sarta taja deui di maraneh; mana maraneh saksi kami, lahiran Pangeran, ¹³ sarta kami teh Allah. 'Samalah ^k ti barang aja poĕ, kami teh nja eta; ^l sarta ti panangan kami taja noe bisa ngaleupaskeun; kami kĕrsa ngadamĕl, na saha noe bakal ngahalangan?

a p. 41:10, 14. b 2 Moesa 31:2; 33:12. c Djab. 66:12. d p. 41:14. e SIL. 21:18. f p. 11:12; Djak. 8:7. g Jer. 14:9. h p. 41:22, 26. i p. 44:6. j Hos. 13:4. k Djab. 90:2. l 5 Moesa 32:39.

¹⁴ 'Kijeu timbalan Pangeran, noe ngadjait maraneh, Kasoetji Israil: Nja koe karana maraneh noe matak kami miwarangan ka Baboel, sarta koe kami rek dioendoerkeun eta sakabeh, djadi kakaboeran, tĕgĕs oerang Kasdim, toempak kapal-kapal parantina sĕsĕnggakan. ¹⁵ 'Kami teh Pangeran, Kasoetji maraneh, noe ngadjadikeun Israil, ^a Radja maraneh. 'Kijeu timbalan Pangeran, ^b noe maparin djalan dina laoet, sarta dina ¹⁷ tjai gĕde maparin geusan nJORANG; 'noe ngaloewarkeun kareta djeung koeda, balad djeung noe karawasa teja, wani pagoletak sarerejana, sarta teu haroedang deui, pĕs tjara dĕlĕs parareum: ¹⁸ 'Montong ngaringĕtkeun pĕrkara noe heubeul, sarta montong malikiran pĕrkara baheula. 'Masing nganjahokeun, kami rek ngadamĕl hidji pĕrkara noe anjar, ajeuna pidjadienana; geus tangtoe ĕngke koe maraneh katangen. Saestoena, di tĕgal lĕga kami rek ngajakeun hidji djalan, ^c sarta di ĕnggon rehe kami rek ngajakeun waloengan-waloengan. 'Sato galak bakal pada ngahormatan ka kami, adjag reudjeung manoeok naam; sabab kami di tĕgal lĕga maparin tjai, di ĕnggon rehe maparin waloengan-waloengan, keur inoemem oemat kami, anoe beunang kami milih. ²¹ 'Nja eta oemat beunang kami ngadjadikeun pikeun kami, ^d bakal pada njaritakeun poedjian kami. 'Tatapi maneh, Jakoeb! ka toekang teu sasambat ka kami; ĕnjana mah maneh, Israil! djadi ²³ bosĕn ka kami. 'Maneh ka kami teu

njanggakeun domba keur koerban maneh doeroekan; djeung teu ngahormat ka kami koe koerban maneh peuntjitan; kami ka maneh teu ngagawekeun mawa koerban kadaharan, djeung teu njapekeun ka maneh mawa doepa. 'Maneh teu mangmeulikeun kami e djaringao, djeung teu ngawarĕgkeun ka kami koe gadjih koerban maneh peuntjitan. Sabalikna maneh mah ngagawekeun ka kami koe dosa-dosa maneh, sarta njapekeun ka kami koe kadorakaän maneh. 25 'Ijeu kami pisan f noe ngaleungitkeun kamasjatan maneh koe karana kami; sarta dosa-dosa maneh koe kami hanten dipiĕmoet. 'Geura mere ingĕt ka kami; 26 g hajoe, oerang oeroes-oeroes djeung kami; maneh geura njarita, soepaja maneh dibĕnĕrkeun! 'Karoehoen maneh noe mimiti milampah dosa, djeung sa-koer noe ngoeroeskeun ka maneh pada 28 migawe masijat ka kami. 'Mana kami rek nganistakeun kapala-kapala kasoe-tjian, sarta rek njelehkeun Jakoeb kana hoekoem ditoempĕs, njelehkeun Israil kana hoekoem digogoreng. a p. 33: 22.

b 2 Moesa 14: 14, 28. c p. 41: 18. d 2 Sam. 7: 24;

1 Petr. 2: 9. e 2 Moesa 30: 23. f p. 44: 22. g p. 1: 18.

PASAL 44.

Dĕmi ajeuna, a eh Jakoeb, abdi kami! 'Eh Israil, anoe beunang kami milih! 2 geura dengekeun: 'Kijeu timbalan Pangeran, b noe ngadamĕl ka maneh, sarta noe ngadjadikeun ka maneh ti waktoe dikandoeng, anoe mitoeloeng ka maneh: Eh, abdi kami Jakoeb! eh e Jĕsoeroen, anoe beunang kami milih! oelah sijeun-sijeun. 'Karana d kami rek ngoetjoerkeun tjai ka noe halabhab, kitoe deui soesoekan-soesoekan ka noe toehoer; e kami rek ngoetjoerkeun Roh kami ka toeroenan maneh, kitoe deui kabĕrkahan kami ka anak-intjoe maneh. 4 'Mangke eta djaradi dina antara djoe-koet, sapĕrti waroe lot di sisi kokotjoran 5 tjai. 'Ijeu bakal ngomong, jen: Kaoela kagoengan Pangeran; eta bakal njĕboetkeun maneh koe ngaran Jakoeb; ari itoe bakal noelis koe leungeun, jen kagoengan Pangeran, bari nĕlahkeun maneh ngaran Israil. a p. 41: 8. b p. 43: 21. c 5 Moesa 32: 15. d p. 43: 20; 55: 1. e Joh. 7: 38. 6 Kijeu timbalan Pangeran, Radja Israil,

sarta Poerah-ngadjaitna, tĕgĕs Pangeran sawadya-balad: a Kami noe pangheulana, djeung kami noe pangpandeurina, sarta 7 taja Allah djaba ti kami. 'Na saha noe rek ngoewarkeun sapĕrti kami, djeung moepoelihkeun eta, sarta ngatoer eta di pajoeneun kami, ti sĕmĕt kami nga-jakeun oemat langgĕng? Noe kitoe koe-doe moepoelihkeun pĕrkara noe pida-tangeun, sarta hal anoe piboektieun. 8 'Maraneh oelah sarijeun, djeung oelah mariris; naha koe kami lain diĕmbar-keun ka maneh ti bareto, sarta dipa-parin njaho? Mapan b maraneh saksi kami. Karah aja deui Allah, djaba ti kami? Saĕnjana e taja deui batoe ka- 9 rang; kami mah teu njaho. 'Noe nja-rijeun artja pada sija-sija kabeh; d djeung eta barangna noe araloes teh taja ga-wena; ari saksina nja diri maraneha-nana; teu narendjo djeung teu baro-gaeun kanjaho, mana bakal areraeun. 10 'Saha noe rek njijeun aällahan, atawa njitak artja, noe taja pisan gawena? 11 'Masing njaho, e eta sabatoer-batoerna ba-kal areraeun; mapan toekang-toekang-na bangsa manoesa. Masih karoempoel sakabeh, dĕg narangtoeng, tangtloe meung-reuwas, meunang era sarerejana. 12 'Toekang beusi njijeun kampak; pek digawe make arĕng roehaj; diroepakeu-nana koe paloe, dipigawena koe leun-gaunna noe bĕdas; malah teu barang-hakan, datang ka bejak tanaga; teu 13 nginoem tjai, datang ka tjapena. 'Toe-kang kai f masangkeun sipatan, kaina ditjirian koe pamoelas, dipapas koe rim-bas; seug ditjirian koe djangka, sarta dipigawe niroe roepa djalma, noelad kaäloesan manoesa, sina tjitjing di djĕro 14 imah. 'Los eta teh noeraw ki poetri adjang dirina, boh njokot ki djati atawa ki pasang, milih noe teuas dina ka-kaian leuweung; prak mĕlak ki damar, 15 sarta koe hoedjan digĕdeukeun. 'Ari geus kitoe keur manoesa, bari didijjeun soe-loeh; pek eta njokot sawareh, bari seug sidoeroe; ongkoh didijjeun seuneu, di-pake meuleum roti, ongkoh didijjeun aällahan, bari seug disĕmbah; didijjeun 16 artja, bari seug soedjoed ka dinja. 'Sa-parona didoeroek di djĕro seuneu, sa-parona deui dipake sarat njatloe laoek, nja ngagoreng daging, sarta datang ka

seubeuhna; samalah sidoeroe, bari ngomong: Euleuh, aing haneut, ngarasa
 17 seunen. 'Ari sesa kai teja koe eta didjjeun aállahan, keur piartaemana; prak soedjoed ka dinja, bari njĕmbah, sarta nĕnĕda ka dinja, pokna: Moegi-moegi koering leupaskeun; karana nja
 18 adjĕngan batara koering! 'Eta teh teu barogaean kanjaho djeung teu barogaean pangarti, ^g wantoe-wantoe panonna dilampat, mana teu bisaean nendjo, kitoe deui hatena, mana teu bisaean ngaharti.
 19 'Djeung koe eta hanteu dipiingĕt, sarta taja kanjahona djeung taja pangartina baris ngomong kijeu: Saparona koe aing geus didoeroek di djĕro seuneu, samalah dina roehakna aing meuleum roti, ngagoreng laoek, bari seug dadaharan; naha sesana koe aing rek didjjeun kagiroekan, rek soedjoed ka sapotong kai? 'Eta
 20 teh njatoe lĕboe; kasimpangkeun koe hate kabĕlĕdjog, noe matak teu bisaean ngaleupaskeun njawana, sarta teu ngomong kijeu: Naha leungeun aing lain njĕkĕl bohong? a p. 41: 4; 48: 12;

Wahj. 1: 8, 17. *b* p. 43: 10, 12. *c* 1 Sam. 2: 2.
d p. 41: 29; 45: 16. *e* Jer. 10: 14. *f* Jer. 10: 3.
g p. 6: 10; 45: 20.

21 Eh Jakoeb! eh Israil! ingĕtkeun noe tadi; karana maneh teh abdi kami; nja kami noe ngadjadikeun ka maneh; estoe maneh teh abdi kami; eh Israil! maneh
 22 koe kami moal dilalikeun. 'Kamasjatan maneh ^a koe kami geus dileungitkeun sapĕrti mĕndoeng; kitoe deui dosa-dosa maneh sapĕrti mega. Geura balik ka kami; karana maneh koe kami geus
 23 didjait. 'Eh langit! ^b geura sĕnggak; karana Pangeran geus ngadamĕl kitoe; eh ĕnggon boemi noe harandap! geura sa-roerak; eh goenoeng-goenoeng, leuweung djeung sakabeh kakaian anoe aja di djĕrona! geura barerag sĕnggak; karana Pangeran geus ngadjait Jakoeb, djeung nawiskeun kamoeljaanana di Israil.

a p. 43: 25; 45: 22. *b* Djab. 96: 11; p. 49: 13.

24 Kijeu timbalan Pangeran, noe ngadjait ka maneh, sarta noe ngadjadikeun ka maneh ti waktoe dikandoeng teja: Kami teh Pangeran, noe ngadamĕl saniskara; ^a noe masangkeun langit njalira, noe
 25 meberkeun boemi koe mantĕn; 'noe ngaboeroengkeun tanda-tanda toekang soewaban, sarta ahli noedjoem pada dige-

lokeun; noe ngoendoerkeun djalma palintĕr ka toekang, sarta elmoena digĕ-
 26 djoelkeun; 'noe ngajakinkeun omongan abdina, djeung ngalaksanakeun papatah piwaranganana; noe nimbalan hal Jĕ-roesalem, jen tangtoe deusian deni; kitoe deui hal nagara-nagara Joeda, jen tangtoe didjĕlĕgkeun deui, sarta tarikolotna koe kami tangtoe diaradĕgkeun deui;
 27 'noe nimbalan ka tjai djĕro: ^b Sing saát! djeung sakoer waloengan maneh koe
 28 kami rek disina toehoer; 'noe nimbalan ^c hal Kores: Eta teh pangangon kami, sarta tangtoe ngalaksanakeun sapanĕrsa kami, bari marentah hal Jĕroesalem, jen koedoe didjĕlĕgkeun deui; kitoe deui hal kabah, jen koedoe dia-
 dĕgkeun deui. a p. 42: 5. *b* p. 43: 16.

c p. 41: 25; 45: 1.

PASAL 45.

Kijeu timbalan Pangeran ka lisahan
 Kandjeuuna, ka ^a Kores, noe koe kami ditjandak leungeunna, kĕrsa naloekkeun bangsa-bangsa ka hareupeunana; sarta kami rek moekaañ saboek radja-radja; kĕrsa moekakeun panto-panto ti heulaemana, sarta lawang-lawang moal aja
 2 noe meundeutkeun: 'Kami rek angkat ti heulaem maneh, ngaratakeun sakoer noe ngaroenggoenoek; ^b ari panto tambaga koe kami rek dibarĕdjadkeun,
 3 sarta toelak beusi rek dipotongan. 'Malah kami ka maneh rek maparin doenyabrana ĕnggon poĕk, djeung pĕpĕndĕman ĕnggon boeni; soepaja maneh nganjaho-
 4 keun, jen kami Pangeran, Allah Israil, anoe njaoer ka maneh, ^c disĕboet ngaran. 'Koe karana abdi kami Jakoeb, nja eta Israil, anoe beunang kami milih, noe matak maneh koe kami disaoer, disĕ-
 5 boet ngaran; kami nĕlahkeun ka maneh, kilang maneh tatjan njaho ka kami. 'Ijeu ^a kami Pangeran; taja deui; taja Allah djaba ti kami; eta kami kĕrsa nja-
 6 boekan ka maneh, kilang maneh tatjan njaho ka kami. 'Soepaja djalma pada nganjahokeun ti sĕmĕt pangbidjilan pannon-poĕ sarta ti sĕmĕt pangsoeroepa-
 7 nana, jen euweuh deui djaba ti kami; nja kami teh Pangeran; taja deui. 'Kami ^c noe ngadjadikeun tjaang sarta noe ngajakeun poĕk; ^f noe ngadamĕl kasalamĕtan djeung noe ngajakeun katjilakaan;

- nja kami Pangeran noe ngadamĕl eta saniskara. *a* 2 Bab. 36: 22; p. 44: 28.
b Djab. 107: 16. *c* p. 43: 1. *d* p. 42: 8. *e* 1 Moesa 1: 3. *f* Njanj. 3: 38.
- 8 Eh langit! sing njoeroelockkeun ti loehoer, sarta mega-moga sing ngoetjoerkeun kabĕnĕran; boemi teh sing moeka, soepaja ngabidjilkeun kasalamĕtan, djeung kabĕnĕran sing djadi babarĕngan! Nja kami Pangeran noe ngadamĕl eta sakabeh.
- 9 Pibalaĕun sakoer, noe madoean ka noe ngadjadikeun ka dirina! talawengkar djeung pada talawengkar sipat taneuh! *a* Naha ari taneuh likĕt rek ngomong ka toekang parjoeok: Andika teh njiieun naon? atawa djidjiieunan maneh rek ngomong: Eta teh teu boga leungeun? 'Pibalaĕun djalma, noe ngomong ka bapa: Naha bapa ngajoegakeun? atawa ngomong ka awewe: Naha ĕma ngadjoeroekeun? 'Kijeu timbalan Pangeran, Kasoetji Israil, sarta noe ngadjadikeuninja: Geura pada nanjakeun ka kami pĕrkara noe pidatangeun; hal poetra-poetra kami djeung hal dadamĕlan panangan kami koe maraneh pasrahkeun ka kami. 'Ijeu kami *b* noe ngadamĕl boemi, sarta noe ngadjadikeun manoesa noempakan eta; panangan ijeu kami noe masangkeun langit, djeung sakabeh baladna koe kami diparentah.
- 12 'Kami gens ngageupaskeun eta Kores djeung sabĕnĕr-bĕnĕrna, djeung sakabeh djalanna koe kami rek diratakeun. Nja eta *c* tangtoe ngadĕgkeun nagara kami, djeung ngaleupaskeun oemat kami noe dibojong; teu kalawan bajaran, djeung teu kalawan panĕboes; kitoe timbalan Pangeran sawadya-balad. *a* p. 29: 16; Jer. 18: 6; Roem 9: 20. *b* p. 48: 13. *c* p. 44: 28.
- 14 Kijeu timbalan Pangeran: Beunang kajapean oerang Mĕsir, sarta kaoutoengan oerang Koes djeung oerang Sĕba, djalma djarangkoeng teja, mĕngke parindah ka maneh, sarta djadi kaboga maneh; eta bakal pada ngiring ka maneh; parindahna njandang rante; *a* sarta bakal njarĕmbah ka maneh, nĕda-nĕda ka maneh, [bari ngomong]: Estoe Allah linggih di maneh, sarta taja deui; euweuh deui Allah. 'Sajaktosna andjeun teh Allah noe ngaboenikeun andjeun, noen
- 16 Allah Israil, Djoeroe-salamĕt! 'Ari itoe sakabeh bakal areraeun, toer wawiraungeun; *b* taroe kang njiieun brahala pidoendoerun sarejana bari njandang wirang. 'Dĕmi Israil mah tangtoe disalamĕtkeun koe Pangeran, *c* langgĕng pisan kasalamĕtanana; maraneh mah hamo meunang era djeung hamo meunang wirang langgĕng salalawasna. *a* p. 60: 14. *b* p. 44: 11. *c* p. 55: 3.
- 18 Karana kijeu timbalan Pangeran, *a* noe ngadjadikeun langit; tĕgĕs Allah, noe ngadamĕl boemi sarta djeung sadijana; tĕgĕs noe nĕtĕpkeun eta; pangdidjadikeunana *b* lain soepaja soewoeng, nja didamĕlna teh soepaja dieusian: Ijeu kami Pangeran; taja deui. 'Kami ngandika teh *c* lain di noe boeni, di ĕnggon boemi noe poĕk; kami ka toeroenan Jakoeb tara nimbalan kijeu: Maraneh sing wĕleh nejanan kami; ijeu kami Pangeran ngandika noe sabĕnĕrna, ngoewarkeun noe saestoena. 'Eh sakoer, noe rahajoe ti bangsa kapi! geura karoempool; hijap ka darjieu, geura njalampeurkeun sarereja: *d* sakoer noe sok mamawa kai artjana, djeung nĕnĕda ka aĕllahan noe teu bisa njalamĕtkeun mah, teu barogaeun kanjaho. 'Geura *e* pada poepoelih, tjik halatoerkeun, malah koe doe rĕrĕmpoegan sarereja: Na saha noe ngabedjakeun hal kitoe ti baheula, mere njaho eta ti bareto? lain kami Pangeran? Estoe taja deui Allah djaba ti kami; Allah noe sipat bĕnĕr, nja Djoeroe-salamĕt; taja deui djaba ti kami. 'Eh, sakabeh toengtoeng boemi! *f* geura maradĕp ka kami, tangtoe pada disalamĕtkeun; karana nja kami teh Allah; taja deui.
- 23 'Kami soempah *g* njĕboet diri kami, ti lambe kami ka loewar pangandika noe sabĕnĕrna, sarta hamo balik deui, *h* jen sakabeh toeoeur mĕngke darĕkoe di pajoeuneun kami, sarta sakabeh letah
- 24 mĕngke soempah ka kami. 'Ari piomongeunana hal kami: Ngan di djĕro Pangeran ajana kabĕnĕran djeung kabĕdadan; koedoe pada ngadeuheus ka andjeunna; sabalikna sakabeh anoe panas ka andjeunna mah, tangtoe piareraeun.
- 25 'Sakabeh toeroenan Israil mĕngke dibĕnĕrkeun di djĕro Pangeran, sarta maroedji maneh. *a* p. 42: 5. *b* 1 Moesa 1: 2. *c* p. 48: 16, 17. *d* p. 44: 19; 46: 7. *e* p. 44: 7; 46: 9. *f* p. 44: 22; 55: 7. *g* 1 Moesa 22: 16; Ibr. 6: 13. *h* Roem 14: 11; Pil. 2: 10.

PASAL 46.

Si ^a Bel ngoedoepröek, si NĚbo ngoedoe-
 12 poeng; artja-artjana geus sok ka ba-
 rahala djeung ka sasatoan; barang noe
 sok dibabawa koe maraneh teja, ajeuna
 geus dimomotkeun, djadi babawaän sato
 2 mopo. ^a Patingkoedoe-poeng patingkoe-
 doepröek sarejana; teu barisaeun nga-
 rahajoekeun babawaän, malah dirina
 leumpang asoep ka pangdjarahan.

a JĚr. 50 : 2.

3 Geura darengekeun kami, eh anak-
 intjoe Jaköeb, sesa anak-intjoe Israil
 kabeh, ^a noe pada momotan kami ti
 waktöe dikandoeng, dipangkoe ti barang
 4 djol ti pianakan! ^a Sarta nĚpi ka maneh
 kolot kami anggĕr bae, ^b djeung nĚpi ka
 maneh bodas boeök tangtöe koe kami
 diais; nja kami noe ngadamĕl, nja kami
 noe pimangkoeün, nja kami noe pinga-
 5 iseun, bari dirahajoekeun. ^a Na ^c ka saha
 maraneh dek ngoepamaekeun kami, ata-
 wa njaröewakeun kami, atawa ngaban-
 dingkeun kami, soepaja satanding? ^a Noe
 kitöe teh olok ĕmas tina kantong, djeung
 nimbang perak koe datjin, bari moe-
 roehan ka kamasan, pek koe eta didji-
 jeun aällahan; toeloej saröedjoed, nja
 7 sĕmbahijang. ^a Ari aällahan teh ^d dipa-
 panggoel dina taktak, diais-ais, diteun-
 deun dina pĕrnahna, seug ngadjĕtĕn, teu
 pindah-pindah ti ĕnggonna; malah sa-
 sambat ka dinja, tapi teu nembalan; teu
 bisaeun njalamĕtkeun eta tina kasoesa-
 hanana. a 5 Moesa 1 : 31; p. 63 : 9. b Djab. 71 : 18.

c p. 40 : 18. d p. 45 : 20; JĚr. 10 : 5.

8 Sing ngaringĕtkeun eta, djeung sing
 djadi parĕngkoe; eh, djalma masijat!
 9 ^a koe maraneh koedoe dipingĕt. ^a Sing
 ngaringĕtkeun pĕrkara noe heubeul, ti
 djaman lawas; ^b karana kami teja Allah,
 taja deui; kami teh Allah, sarta euweuh
 10 sasama kami. ^a Ti mimitina kami mapar-
 injah pitoengtoengeun, sarta ti ba-
 heula kami maparin njaho noe tatjan
 kalakon; bari nimbalan: ^c Papasten kami
 noe pitĕtĕpeun, sarta kami rek ngalam-
 pahkeun sapangĕrsa kami. ^a Ari ^d ti tĕbĕh
 wetan kami njaoer hidji manöek bangsa
 njambĕr; ti tanah noe djaöeh kami nja-
 oer hidji djalma poerah nĕkanan papas-
 ten kami. Nja kami noe ngandika, nja
 kami noe rek ngaboektikeun; kami noe

ngĕrsakeun, malah kami noe pingadamĕ-
 12 leun. ^a Darengekeun kami, eh noe hareu-
 ras hate, noe djaröeh tina kabĕnĕran:
 13 ^a Kami keur ngadeukeutkeun kabĕnĕran
 kami, moal pidjaoeheun; ^c sarta kasala-
 mĕtan kami moal dililakeun; saĕnjana
 kami di Sion ĕngke maparin kasalamĕ-
 tan, ka Israil maparin kaähengan kami.

a p. 44 : 19. b p. 45 : 5. c Djab. 33 : 11; Sil. 19 : 21.

d p. 41 : 25; JĚr. 49 : 22. e p. 52 : 10; 56 : 1.

PASAL 47.

Eh parawan, anak Baboel! ^a geura
 toeroen, gek dijoek dina lĕmah; eh,
 anak Kasdim! geura dijoek dina taneuh,
 teu make korsi; karana ka maneh moal
 njarĕboet deui noe teu pajaän sarta
 2 kamĕgahan. ^a Geura njokot panggilingan,
^b pek ngagiling, njijeun tipoeng; geura
 boeka tjindoeng maneh, singsatkeun
 samping, boeka bitis, los ngaraäs wa-
 3 loengan-waloengan! ^a Sing tembong orat
 maneh, ^c nja sing katendjo wiwirang
 maneh; kami arek malĕs, sarta moal
 narima ka manoesa. ^a Ari Poerah nga-
 djait oerang ^d padjĕnĕnganana Pange-
 5 ran sawadya-balad, Kasoetji Israil. ^a Eh,
 anak Kasdim! geura ngahenen, boes
 asoep ka noe poĕk; karana ka maneh
 moal njarĕboet deui Ratoening sagala
 6 karadjaän. ^a Kami tadina keur bĕndoe
 ka oemat kami; kagoanta kami koe
 kami dinistakeun, sarta diselehkeun ka
 leungeun maneh; ^c ari maneh teh teu
 milampah kawĕlasan ka darinja; tja-
 tjakan ka noe kolot pasangan maneh
 7 koe maneh dibeuratkeun katjida. ^a Sarta
 ari omong maneh: Aing pidjadiéun radja
 salalangĕngna; datang ka eta pĕrkara
 koe hate maneh hanteu dipadoeli, djeung
 maneh hanteu ingĕt kana pitĕmaheunana.

a p. 26 : 5. b 2 Moesa 11 : 5. c JĚr. 13 : 26; Nah. 3 : 5.

d p. 41 : 14. e Njanj. 5 : 12; Djak. 1 : 15.

8 Ari ajeuna, geura jjeu dengekeun, eh
 noe soeka-soeka, noe dijoek sĕnang ati,
 noe sok ngomong sadjĕro hate: ^a Ijeu
 aing, euweuh deui; aing teh moal dijoek
 tjara randa, djeung moal boga rasa ka-
 lapoeran anak: ^a saĕnjana, maneh ĕngke
 kadatangan ^b eta doewa pĕrkara, nga-
 dak-ngadak, dina poĕ sahidji: nja ka-
 lapoeran anak, sarta djadi randa; ari
 ngadatanganana ka maneh bebejakan,
 sanadjan ^c loba pisan silih maneh,

sanadjan toemba maneh rosa katjida.
 10 'Karana maneh teh kĕndĕl sadjĕro kagorengan maneh; ari omong maneh: Taja noe nendjo ka aing; kapintĕran maneh djeung kanjaho maneh, nja eta noe njasabkeun ka maneh, datang ka maneh ngomong sadjĕro hate: Ijeu aing;
 11 euweuh deui. 'Mana maneh bakal kedatangan katjilakaän, sarta moal njaho pidjampeunana; djeung bakal katara-djang balahi, sarta moal bisa ngaleungitkeun eta; nja bakal oedjoeg-oedjoeg kadatangan karoeksakan, sarta koe maneh moal kataksir. 'Geura maneh hoe-dang, pĕtakeun toemba maneh, sarta pĕtakeun salobana sibir maneh, noe koe maneh dipake njapekeun diri ti ngongora; malah-mandar maneh bisa ngamangpaätan diri; malah-mandar maneh
 12 bisa njingsijeunan. 'Maneh datang ka poesing tina kalobaän tarekah maneh. Ajeuna sina haroedang sakoer ahli palak, noe marĕlĕng kana bentang-bentang, noe narorah saban-saban boelan teja; sina pada njalamĕtkeun ka maneh ti sakoer noe bakal ngadatangan ka maneh.
 14 'Masing njaho, eta teh pidjadieun sapĕrti djarami; bakal pada didoeroek koe seuneu; moal pibisaen ngaleupaskeun dirina ti pangawasa hoeroeng; lain rohak baris sidoeroe, lain seuneu baris
 15 dijoek di hareupeunana. 'Kitoe pidjadi-eunana ka maneh sakoer noe koe maneh dipake njapekeun diri teja; ari sakoer noe dagang ka maneh ti mangsa maneh ngora teja bakal sakaparan-paran, masing-masing djalanna; taja noe njalamĕtkeun ka maneh.

^a Wahj. 18 : 7. ^b p. 51 : 19. ^c Nah. 3 : 4.

PASAL 48.

Ijeu geura darengekeun, eh anak-intjoe
 1 Jakoeb, noe pada katĕlah koe ngaran Israil, sarta baridjil ti ^a tjai Joeda; noe saroempahna kana djĕnĕngan Pangeran, sarta njarĕboetkeun Allah Israil, tapi
 2 lain satoehoena, lain sabĕnĕrna. 'Karana pada nĕlahkeun maneh tĕdak ^b nagara soetji, sarta narĕkĕn ka Allah Israil; Pangeran sawadya-balad, kitoe
 3 djĕnĕnganana. 'Kami ti bareto geus maparin njaho pĕrkara noe heubeul teja; nja eta teh ka laloewar ti lambe kami, sarta koe kami diĕmbarkeun; ari dida-

mĕlna koe kami ngadadak, seug pada
 4 boekti. 'Sapedah kami tĕrang, jen maneh teh ^c heuras, sarta beuheung maneh oerat beusi, djeung tarang maneh tambaga, 'noe matak kami ka maneh maparin njaho ti bareto; samemeh boekti koe kami diĕmbarkeun ka maneh; soepaja maneh oelah ngomong: Brahalo koela noe njijeun kitoe; atawa artja koela sipat oekir, artja koela sipat tjitak,
 6 nja eta noe marentah kitoe. 'Koe maneh geus kadenge; sing waspada ka eta sakabeh; ^d sarta maneh koemaha teu rek ngoewarkeun eta? 'Ti mangsa ajeuna kami ngembarkeun ka maneh pĕrkara noe alanjar, nja pĕrkara rarikip, anoe
 7 tatjan kanjahoan koe maneh. 'Nja ajeuna didjadikeunana, lain ti bareto; sarta memeh poĕ ijeu tatjan kadenge koe maneh, soepaja maneh oelah ngomong: Saĕnjana, koe koela geus kanjahoan.
 8 'Ongkoh tatjan kadenge koe maneh, onghok tatjan kanjahoan koe maneh, onghok tjeuli maneh ti bareto teu molong; karana kami tĕrang, maneh teh toekang tjidra, djeung maneh teh kasĕboet toekang masijat ^e ti waktoe dikan-doeng. 'Kami rek ngamĕngkekeun bĕndoe kami ^f koe karana djĕnĕngan kami, nja dipĕngkĕk koe karana poedjian kami, keur pimangpaäteun maneh, sangkan
 10 maneh koe kami oelah dibasmi. 'Saĕnjana, maneh teh koe kami geus dibĕsot, tapi lain sapĕrti perak; nja maneh ditjoba koe kami di djĕro panglĕboeraning
 11 kabalangsakan. 'Koe karana kami, koe karana kami noe matak kami rek midamĕl kitoe; ^g karana tada teuing nganistakeunana! ^h sarta kahormatan kami koe kami moal dibikeun ka noe sedjen.

^a Djab. 68 : 27; p. 51 : 1. ^b Neh. 11 : 1; p. 52 : 1.

^c 2 Radj. 17 : 14; Jĕr. 5 : 3. ^d p. 43 : 21. ^e Djab.

58 : 4. ^f p. 43 : 25; Dan. 9 : 19. ^g 4 Moesa 14 : 15.

^h p. 42 : 8.

12 Eh Jakoeb! dengekeun kami; eh Israil, ^a anoe beunang kami njaoer! kami teh anggĕr; ^b kami noe pangheulana,
 13 malah kami noe pangpandeurina. 'Toer panangan kami ^c noe ngadĕgkeun boemi, djeung panangan kami tĕngĕn noe masangkeun langit; ana koe kami disaoer,
 14 seug djonghok sarejana. 'Maraneh geura koempoel sakabeh sarta darengekeun: 'Tjik, ^d saha di lĕbah itoe noe moepoe-

lihkeun hal kitoe? Pangeran asiheun ^e ka dinja; tangtoe eta teh ngalampahkeun pangĕrsa andjeunna ka Baboel, djeung ngeunakeun panangan andjeunna ka oerang Kasdim. ¹⁵ 'Ijeu kami noe ngandika, malah koe kami eta teh disaoer; kami noe ngadatangeun eta, sarta tangtoe loeloes djalanna. ¹⁶ 'Hijap ka darijeu, ka kaeola; ijeu darengekeun: ^f Kaeola ti mimitina teu ngawoeroek di noe boeni; ti barang djadi eta pĕrka, kaeola teh aja di dinja; ari ajeuna Goesti Pangeran sarta Rohna noe miwarang kaeola. ¹⁷ 'Kijeu timbalan Pangeran, ^g noe ngadjait ka maneh, nja Kasoetji Israil teja: Kami teh Pangeran, Allah maneh, noe ngawoeroek ka maneh anoe pimangpaĕteun; anoe noejoen ka maneh dina djalan, noe ¹⁸ koe maneh koedoe dilakanon. 'Naha moen ti bareto ^h maneh ngarĕgĕpkeun ka timbalan kami! tangtoe kasalamĕtan maneh geus djadi sapĕrti waloengan, djeung kabĕnĕran maneh tjara ombak ¹⁹ laoet; 'sarta toeroenan maneh tangtoe geus djadi ⁱ sapĕrti keusik, djeung bi-bidjilan awak maneh sapĕrti siki eta; ngaranna moal dibasmi djeung moal ditangoempoer ti hareupeun kami.

a p. 41: 9. b p. 44: 6. c p. 42: 5; 51: 13. d p. 41: 22, 23.

e p. 45: 1, 13. f p. 45: 19; Joh. 18: 20. g p. 41: 14.

h Djab. 81: 14. i 1 Moesa 22: 17.

²⁰ ^a Geura baridjil ti Baboel! geura ngabalĕtjir ti tanah Kasdim, kalawan sowara sĕnggak; geura oewar-aerkeun, baredjakeun hal kitoe, oetarakeun eta tĕpi ka toengtoeng boemi; koedoe ngaromong kijeu: Pangeran geus ngadjait ²¹ Jakoeb abdina. 'Djeung ^b teu halabha-beun keur ditaroejoen koe andjeunna njeorang tĕgal saroejoeng; ti djĕro batoe karang koe andjeunna disina ngotjor tjai keur maranehanana; ari batoe karang teh koe andjeunna dibelulah, tjor ²² tjai ngagoelak. 'Ari ^c noe doraka mah, timbalan Pangeran, teu ngabogaĕn kasalamĕtan. *a p. 52: 11; Jer. 50: 8; Wahj. 18: 4. b p. 49: 10. c p. 57: 21.*

PASAL 49.

Eh ^a poelo-poelo! darengekeun kami; sarta maraneh, eh bangsa-bangsa noe djaraoeh! geura rarĕgĕpkeun: Pangeran geus njaer kami ti waktoe dikandoeng, ti sĕmĕt padaharan iboe koe andjeunna ² geus disĕbatkeun pingraneun kami. 'Ari

biwir kami koe andjeunna didjadikeun ^b ibarat pĕdang seukeut; kami disimpĕn koe andjeunna dina aoeb pananganana; sarta kami koe andjeunna didjadikeun minangka djamparing herang, diboenikeun di djĕro wadah djamparing andjeunna. ³ 'Sarta andjeunna nimbalan ka kami: Maneh teh abdi kami Israil, sarta di djĕro maneh kami rek nandakeun ⁴ kamoeljaĕn kami. 'Ari omong kami: Lah! aing njoesahkeun maneh teh tjoemah bae; aing mejakkeun tanaga teh sija-sija, nja gaplah; satĕgĕsna hak kami aja di Pangeran, djeung gandarjan kami ⁵ aja di Allah kami. 'Ari ajeuna timbalan Pangeran, noe ngabakoekkeun kami ti waktoe dikandoeng djadi abdina teja, kami koedoe ngabalikkeun Jakoeb ka andjeunna, sangkan Israil ka andjeunna dikoempoelkeun; (karana kami manggih kahormatan di pajoeneun Pangeran, sarta Allah kami noe djadi kabĕdasan ⁶ kami.) 'Djeung deui timbalanana: Saeutik keneh maneh teh djadi abdi kami baris ngadĕgkeun deui kaum Jakoeb, sarta ngabalikkeun oerang Israil noe karaksa; ^e samalah maneh koe kami ditangtoekeun baris pitjahajaeun oerang kapid, soepaja maneh matak salamĕt ti kami nĕpi ka toengtoeng boemi. ⁷ 'Kijeu timbalan Pangeran, ^d Poerah ngadjait Israil, nja Kasoetji Israil teja, ka eta hidji noe dipikatojewa koe djalma-djalma, djeung dipikagiroek koe bangsa-bangsa, nja ka eta hidji kawoelaning sakoer noe karawasa: ^e Radja-radja bakal narendjo, sarta haroedang; kitoe deui kapala-kapala, sarta bakal saroe-djoed; koe karana Pangeran noe langkoeng toehoe, nja koe karana Kasoetji ⁸ Israil, anoe milih ka andjeun. 'Kijeu timbalan Pangeran: ^f Dina mangsa kasoekaĕn kami geus ngaboelkeun ka maneh, sarta dina poĕ kasalamĕtan kami geus noeloeng ka maneh; toer maneh koe kami bakal diraksa, ^g djeung ditangtoekeun baris pĕrdjangdĕjian oemat, soepaja ngadĕgkeun deui tanah; soepaja ngamilikkeun deui milik-milik noe saroejoeng; 'soepaja marentah ^h ka noe njandang barogod: Geura baridjil; kitoe deui ka noe aja di noe poĕk: Geura tarembong. Nja eta bakal diarangon di sisi djalan-djalan, sarta di sakabeh

pasir boelistir pimanggiheun pangango-
 10 nan. 'Moal ⁱ ngarasa deui langlajeuseun,
 djeung moal ngarasa deui halabhab,
 sarta moal katodjo koe panas atawa
 koe panon-poë; karana digiringna ^j koe
 noe Leuwih Wēlas ka maranehanana,
 11 ^k djeung pada diinoemkeun ka tji-njoe-
 sje. 'Ari sakabeh goenoeng kami koe
 kami rek didjadikeun djalan, sarta dja-
 12 lan kami noe galède bakal pada disa-
 euran. 'Toeh, ⁱ itoe moeroeboel ti noe
 djaeoh; sarta toeh, itoe ti kaler djeung
 ti koelon; ari itoe mah ti tanah Sinim.
 13 'Eh langit! ^m geura senggak; eh boemi!
 masing gērāb; eh goenoeng-goenoeng!
 geura barerag senggak; karana Pange-
 14 ran geus ngalilipoer ka oematna, sarta
 kērsa ngawēlasan ka kagoenganana noe
 balangsak.
 a p. 41:1. b Wabj. 1:16.
 c p. 42:6. Lat. 13:47. d p. 48:17. e p. 52:15.
 f 2 Kor. 6:2. g p. 42:6. h p. 42:7. i Wabj. 7:16.
 j p. 54:10. k Djab. 23:2. l Mat. 8:11. m p. 44:23.

14 Dēmi tjarek Sion: ^a Koering geus di-
 tilar koe Pangeran, sarta koering dila-
 15 likeun koe Goesti. 'Koemaha ari aweue
 bisa mopohokeun ka orokna, datang ka
 teu wēlaseun ka anak beuteungna? Sa-
 16 nadjan eta datang ka mopohokeun, kami
 mah moal mopohokeun ka maneh. 'Mas-
 17 sing njaho, maneh koe kami geus ditoelis
 dina doewa dampal panangan; koeta
 maneh salawasna aja di hareupeun kami.
 17 'Anak maneh pada gēsāt-gēsōet; ari sa-
 koer noe noempoeurkeun sarta noe nga-
 18 roeksakkeun ka maneh mah, tangtoe
 ti maneh baridjil. 'Geura ^b tjēngkat,
 loewak-lijen ka sakoeriling, sarta ten-
 19 djo: itoe sakabeh karoempool, pada moe-
 lang ka maneh. Dēmi hiroep kami! la-
 hiran Pangeran, saestoena maneh ēngke
 makeanan diri koe eta sakabeh, saperti
 koe pērhijsan, djeung dibenbeur koe
 19 eta, saperti panganten aweue. 'Karana
 moenggoeh ēnggon maneh noe tarari-
 kolot djeung noe saroewoeng, sarta
 moenggoeh tanah maneh noe diroeksak
 teja: saestoena, ajeuna maneh bakal
 sēsēk koe priboemi, sarta noe ngalēglēg
 ka maneh teja bakal pada ngadjaoehan.
 20 'Djeung deui maneh noe kalapoeran koe
 anak teh, ^e anak maneh bakal ngaro-
 mong sarta kadenge koe maneh: Koela
 sēsēk nja ēnggon; isēr atoe, soepaja
 21 koela aja geusan tjtjting. 'Seug maneh

bakal ngomong sadjēro hate: Saha noe
 mangngadjoeroekeun eta ka aing? daing
 kalapoeran koe anak, sarta kadatangan
 gabogē. Aing teh aja di pangbojongan;
 sarta disingkirkeun; na saha noe nga-
 gēdean eta? Kapan aing tadi dikarikeun
 sorangan; naha eta teh aja di mana?

a p. 40:27. b p. 60:4. c p. 54:1.

22 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ma-
 sing njaho, kami rek ngadjoengdjoeng-
 keun panangan kami ka oerang kapir,
 sarta ^a nandjeurkeun bandera kami ka
 bangsa-bangsa; toeloēj eta bakal nga-
 lanteurkeun anak maneh lalaki, pada
 diais; kiteo deui anak maneh aweue,
 23 pada dipoenggoe dina taktak. 'Sarta ^b
 radja-radja noe pidjadieun pangatik ma-
 neh, djeung prameswarina noe pada pi-
 djadieun pangasoeh maneh; ^c bakal nja-
 rēmbah ka maneh, njoeoeh kana taneuh,
^d bari ngaletakan ngērēs soekoe maneh.
 Didinja maneh tangtoe nganjahokeun,
 jen kami teh Pangeran, sarta ^e jen sa-
 koer noe ngarēp-ngarēp ka kami moal
 24 meunang era. 'Koemaha ^f ari beubeun-
 nangan djalma pērkosā bakal dirēboet?
 sarta ari djarahan noe bēnēr, koemaha
 25 bakal leupas? 'Saestoena kijeu timbalan
 Pangeran: Poegoech pisan djarahan djal-
 ma pērkosā bakal dirēboet, sarta ari
 beubeunangan djalma lalim bakal leu-
 pas; karana ^g kami rek madoean ka
 noe madoean ka maneh, sarta anak-
 anak maneh koe kami rek disalamēt-
 26 keun. 'Sabalikna, sakoer noe nganjaja
 ka maneh mah koe kami rek disina
 ngahakan dagingna sorangan, djeung
 bakal marabok koe gētihna sorangan,
 saperti koe anggoer amis. Didinja sa-
 niskara daging tangtoe pada nganja-
 hokeun, jen kami, Pangeran, Djoeroe-
 salamēt maneh, sarta Poerah ngadjait
 maneh, tēgēs ^h Allah Jakoeb noe leuwih
 kawasa.

a p. 11:12. b p. 60:16. c p. 60:14.

d Djab. 72:9. e Djab. 25:3. f Mat. 12:29. g Djab.
 35:1. h p. 1:24.

PASAL 50.

Kijeu timbalan Pangeran: Di mana soe-
 rat panalak indoeng maraneh, paparin
 kami ka dinja tanda disērāhkeun? atawa
 maraneh koe kami didjoewal ka noe
 mana noe ngahoetangeun ka kami teh?
 Eñjana mah, tina kadorakān maraneh

noe matak maraneh didjoewal, sarta tina kamasijatan maraneh noe matak indoeng maraneh diserahkeun. 'Koe naon ^a kami soemping, taja saorang-oerang atjan? kami njae, taja noe nembalan? ^b Karah panangan kami pondok pisan, teu bisaen ngaleupaskeun? atawa kami teh teu kawasa ngarĚboet? Masing njaho, kami njaatkeun laeot ^c koe panjarek kami, djeung waloengan koe kami didjadikeun tĚgal; laeokna baee, doemeh euweuh tjai, sarta paraeh sabab kalempohan.

³ Langit koe kami didangdanan singsarwa hideung, djeung karoeng koe kami didjadikeun pakena. ^a p. 65:2, 12.

^b 4 Moesa 11:23. ^c Djab. 18:16.

⁴ Goesti Pangeran ^a ka kami geus marparin letah noe diwoeroek, soepaja kami ka noe mopo bisa noeloengan koe kasaoeran; andjeunna ngageuing saban-saban isoeik; kami koe andjeunna digening nja tjeuli, soepaja ngadengekeun ⁵ tjara noe diwoeroek. 'Goesti Pangeran ^b geus moekakeun tjeuli kami, sarta kami hanteu moengpang, teu oendoer ⁶ ka toekang. 'Kami ^c ngasongkeun tonggong ka noe rek nareunggeulan, kitoe deui pipi ka noe pada rek ngadoedoet boeloe; kami teu mindingan beungeut kana wiwirang djeung kana tjidoeh.

⁷ 'Karana Goesti Pangeran kĚrsa mitoe-loeng ka kami; sabab kitoe kami moal meunang wirang; sabab kitoe beungeut kami koe kami didijjeun sapĚrti batoe teuas, da kami teh njaho, jen kami ⁸ hamo meunang era. 'Anoe ngabĚnĚrkeun ka kami geus deukeut; ^d saha noe dek madoean ka kami? Hajoe, oerang ngadeuheusan barĚng; saha noe boga prakara ka kami? hijap ka dijeu, ka kami.

⁹ 'Masing njaho, Goesti Pangeran kĚrsa mitoe-loeng ka kami; ^e saha noe bakal ngahoekoem ka kami? Masing njaho, ^f eta sakabeh bakal ngaboeroekan sapĚrti sipat njamoe, bakal pada dihakan toko.

^a Mat. 7:29. ^b Djab. 40:7, 9. ^c Mat. 26:67, 68; Joh. 19:1—3. ^d Roem 8:33. ^e Aj. 34:29. ^f p. 51:6, 8.

¹⁰ Saha di lĚbah maraneh anoe sijeun koe Pangeran, anoe noeroet ka omong abdina? Satijap-tijap loemakoe di noe paroek, hanteu boga tjaang, koedoe sing ngandĚl kana dĚnĚngan Pangeran, ¹¹ djeung naleukeun ka Allahna. 'Tah maraneh sakabeh, ^a noe sok njijeun seu-

neu, noe pada disaboek obor hoeroeng; geura los arasoep ka seuneu maraneh noe roehaj, djeung ka obor hoeroeng beunang maraneh njoendoetan. Pangdatang kitoe ka maraneh teh ti panangan kami; maraneh pingarĚdĚngeun disasarap kanjĚri. ^a Jer. 17:4.

PASAL 51.

¹ Eh sakoer, noe ngobrek kana kabĚnĚran, noe narengan Pangeran! darengekeun kami; Geura pada nendjokeun kana batoe karang, oeroet maraneh ditatah; ^a kitoe deui kana sodong gorowong, oeroet maraneh dikali. 'Nja nendjokeun Ibrahim, karoehoen maraneh, kitoe deni Sarah, noe ngadjoeroekeun maraneh teja; karana Ibrahim teh noenggal basana koe kami disaoer; ^b tidingi koe kami dibĚrkahan, sarta didĚngkarkeun. 'Karana Pangeran tangtoe ngalilipoer ka Sion, ngalilipoer ka sakabeh tarikolotna; ari tĚgal-lĚgana koe andjeunna bade didjadikeun sapĚrti Eden, djeung tĚgal-lapaugna sapĚrti taman Pangeran teja. Di djĚro Sion teh pika-panggiheun kaatohan djeung kaboengan, pamoedji soekoer reudjeung sora njanji. ^a p. 48:1. ^b 1 Moesa 12:2; 17:2.

⁴ Eh, oemat kami! rarĚgĚpkeun kami; eh, rahajat kami! darengekeun kami; ^a karana ti kami pibidjileun toret, sarta hoekoem kami rek ditĚtĚpkeun pitjahajaeun bangsa-bangsa. 'KabĚnĚran kami ^b geus deukeut, kasalamĚtan kami bidjil, sarta panangan kami Ěngke ngahoekoeman ka bangsa-bangsa; ^c poeloepoel bakal narenggoe-noenggoe ka kami, sarta ngalarĚp-ngarĚp ka panangan kami. 'Panon maraneh geura taranggah ka langit, sarta tarendjokeun boemi di handap; ^d karana langit teh mĚngke leungit sapĚrti haseup, djeung boemi teh mĚngke ngaboeroekan tjara sipat njamoe, sarta priboemina piparaeheun tjara kitoe pĚtana; sabalikna ari kasalamĚtan kami mah pitĚtĚpeun salalangĚngna, sarta kabĚnĚran kami moal keuna koe peunggas. ^a p. 2:3.

^b p. 46:13. ^c p. 42:4. ^d Djab. 102:27; p. 34:4.

⁷ Eh sakoer, noe nganjahoekun kana kabĚnĚran! eh oemat, ^a noe baroga toret kami di djĚro hate! geura darengekeun kami: Oelah sarijeun koe ngahinakeunana

djalma, djeung oelah rareuwas koe ngagorengkeunana. 'Karana tangtoe eta pada dihakan toko ^b saperti sipat njamoe, djeung tangtoe eta pada dihakan gĕgĕt saperti boeloe domba; sabalikna ari kabĕnĕran kami mah pitĕtĕpeun salalang-gĕngna, sarta kasalamĕtan kami toeroen-toeroeroen.

b Aj. 13: 28; p. 50: 9.

a Djab. 37: 31; 40: 9.

9 Eh, panangan Pangeran! ^a moegi tanghi, moegi tanghi; mangga geura nganggo kabĕdasan; moegi tanghi sapĕrtos keur djaman koena-koena, alam djalma baheula-baheula! Lain nja andjeun noe nĕlasan ^b Rahab, anoe noeblĕs ^c naga teja? 'Lain nja andjeun ^d noe njaĕtkeun laeot, tĕjai sagara gĕde, moenggah dasar laeot koe andjeun didjadikeun djalan, pikeun meuntas anoe kenging ngadjait teja? 'Ari sakoer noe beunang ngaleupaskeun Pangeran tangtoe baralik, sarta pidaratangeu ka Sion bari sĕsĕnggakan, djeung sirahna make kaboengahan langgĕng; kaĕtohan djeung kaboengahan bakal dipakeukeun ka darinja; kasoemahan djeung roehah-rahoeh mah bakal aloendoer. *a* p. 52: 10. *b* p. 30: 7. *c* p. 27: 1. *d* 2 Moesa 14: 22.

12 Ijeu kami pisan noe ngalipoer ka maraneh; ^a na saha maneh, wĕt sijeun koe manoesa noe keuna paeh, sarta koe anak Adam noe disamakeun djeung djoekoet; ^b bari maneh mopohokeun ka Pangeran, noe ngadamĕl ka maneh, ^c noe masangkeun langit djeung ngadĕgkeun boemi teja; sarta maneh sijeun teu pĕtot-pĕtot sapopoĕna koe ambĕk toekang njĕsĕdĕk, satijap-tijap eta keur sasadjajaĕn dek ngaroeksak? na di mana ambĕk toekang njĕsĕdĕk teh? 'Noe ngaringkoek tangtoe gantjang dilesotkeun; moal wara paeh kana roewangan, djeung moal kakoerangan rĕdjĕki. 'Karana kami teh Pangeran, Allah maneh, ^c anoe ngaroesoehkeun laeot, wani ngagoeroeh ombakna: ^d Pangeran sawadya-balad, kitoe djĕnĕnganana. 'Sarta kami neundeun pangandika kami dina biwir maneh, djeung maneh koe kami diijoehan koe aoeb panangan kami, soepaja masangkeun langit, djeung ngadĕgkeun boemi, sarta soepaja mitjatoer ka Sion: Maneh teh oemat kami.

a Djab. 118: 6. *b* p. 42: 5. *c* Aj. 26: 12. *d* p. 54: 5.

17 ^a Geura njaring! geura njaring! geuwat hoedang, Jĕroesalem! noe geus nginoem

ti panangan Pangeran ^b eta loemoer bĕndoena; loemoer pagijoengan noe gĕde teja koe maneh geus diinoem, disĕrotkeun. 'Sakabeh anak beunangna ngadjoeroekeun, hidji ge taja noe noengtoen ka manehna; sakabeh anak beunangna ngagĕdean, hidji ge taja noe njĕklĕ leungeunna. 'Maneh geus pinanggih ^c ijeu doewa pĕrkara; saha noe rek hawatir ka maneh? nja katiwasan djeung karooksakan, nja langlajeuseun djeung pĕdang; koemaha kaeola nja rek ngalipoer ka maneh? 'Anak maneh ^d pada kapijoehan, tingdjolopong dina pepengkolan sakabeh loeloeroeng, lir banteng keuna tataheunan; pada pinoech koe bĕndoe Pangeran, koe panjeuseul Allah maneh. 'Tina sabab kitoe, ijeu geura dengekeun, eh noe balangsak, noe mabok, ^e tapi lain koe anggoer: 'kijeu timbalan Goesti maneh, nja eta Pangeran, sarta Allah maneh, noe manggoeroeskeun prakara oematna: Masing njaho, eta loemoer pagijoengan, nja loemoer gĕde noe dieusi bĕndoe kami teja, koe kami geus ditjandak ti leungeun maneh, moal diinoem inoem deui koe maneh. 'Sarta loemoer teh koe kami rek diteundeun dina leungeun ^f sakoer noe njangsara ka maneh, noe ngaromong ka diri maneh kijeu teja: Geura nangkoeban, aing dek njarorang; seug koe maneh tonggong sorangan didjijeun tjara taneuh, djeung saperti loeloeroeng, baris eta noe njarorang.

a p. 52: 1. *b* Djab. 75: 9. Wahj. 14: 10. *c* p. 47: 9.

d Njanj. 2: 11, 19. *e* p. 29: 9. *f* p. 49: 26.

PASAL 52.

Eh Sion! geura njaring, geura njaring; Geuwat make kabĕdasan maneh! Eh Jĕroesalem, ^a nagara soetji! geura make papakan maneh noe araloes; karana maneh ka-hareupna moal diasoeapan deui ² noe koeloep ^b atawa noe nadjis. 'Eh Jĕroesalem! geura ngirabkeun maneh, ngaleungitkeun ngĕrĕs; geuwat hoedang, gek dijoke; eh, anak Sion noe didjarah! geura boeka bĕlĕnggoe beuheung maneh. ³ 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Maraneh didjoeval teja ^c teu karana dibajar; sarta mangke ditĕboesan teu kalawan ⁴ oewang. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Oemat kami dina mimitina ijang ka Mĕsir, ^d ngoembara di dinja;

djeung deui oemat teh dikanjaja koe
 5 Asoer euweuh sababna. 'Ari ajeunna, kami
 teh aja naon di djeu? lahiran Pangeran,
 sapedah oemat kami geus dibawa teu
 karana dibajar; ari noe kawasa ka dinja
 pada soesoerakan, lahiran Pangeran, ^c
 sarta djénengan kami teu pĕtot-pĕtot
 6 sapoĕna digogoreng. 'Tina sabab kitoe
 oemat kami tangtoe nganjahokeun kana
 djénengan kami; tina sabab kitoe tang-
 toe pada nganjahokeun dina poĕan eta,
 jen nja kami teja noe ngandika: Tah,
 ijeu kami.

a p. 48 : 2. b Wahj. 21 : 27.

c Djab. 44 : 13. d 1 Moesa 15 : 13. e Jeh. 36 : 20.

7 ^a Koe matak rĕsĕp di goenoeng-goe-
 noeng soekoe djalma noe mawa bedja
 neunah, noe ngoewarkeun kasĕnangan,
 noe ngawartakeun kahadean, noe ngoe-
 warkeun kasalamĕtan; noe mopojan ka
 Sion kjeu: Allah maneh djoemĕngĕng ra-
 8 dja. 'Aja sowara ^b toekang kĕmit maneh;
 pada narikkeun sowara, sĕsĕnggakan
 sarereja; karana eta pinarendjoĕun pa-
 hareup-hareup, dimana Pangeran moelih
 9 ka Sion. 'Eh, sakoer tarikolot Jĕroesa-
 lem! geura barerag sĕnggak sarereja;
 karana Pangeran geus ngalipoer ka
 10 oematna, ngadjait Jĕroesalem. 'Pange-
 ran geus singkil pananganana noe soetji
 di hareupeun panon sakabeh bangsa; ^c
 djeung sakabeh toengtoeng boemi mĕng-
 ke narendjo kasalamĕtan Allah oerang.
 11 'Geura njalingkir! geura njalingkir! ^d geu-
 wat baridjil ti dinja; oelah njarabak noe
 nadjis! Eh, sakoer toekang nanggoeng
 paparabotan Pangeran! geura baridjil ti
 12 tĕngahna, bari ngabĕrĕsihan diri. 'Kara-
 na maraneh baridjil teh moal kalawan
 roesoeh; sarta maraneh moelang teh
 moal djalan kaboe; karana Pangeran
 noe piangkateun ti heulaeun maraneh,
^e sarta noe ngiringkeun maraneh nja
 Allah Israil.

a Nah. 1 : 15; Roem 10 : 15.

b p. 62 : 6. c Djab. 98 : 1—3. d p. 48 : 20; 2 Kor.
 6 : 17. e p. 58 : 8.

13 Masing njaho, ^a abdi kami teja bakal pin-
 tĕr nja lalampahan; tangtoe djadi agoeng,
 14 nja poendjoel, nja loehoer pisan. 'Sakoe-
 maha loba djalma mĕlĕngĕk koe hal
 maneh, ^b (sakitoe roeksak pasĕmonna
 alah batan djalma, sarta roeksak dĕdĕgna
 15 alah batan anak Adam, 'nja kitoe pisan
 abdi teja matak pingarendjageun bangsa
 loba; ari radja-radja bakal pada ngaba-

lĕmkeun biwir koe hal eta; ^c karana
 djalma noe tatjan ditjaritaan, nja eta
 noe bakal narendjo, sarta noe tatjan
 ngadareng, nja eta noe bakal ngaharti.

a p. 42 : 1. b p. 53 : 3. c Roem 15 : 21.

PASAL 53.

Saha ^a noe geus pĕrtjaja ka pangoe-
 1 ran kaola sadaja? djeung ka saha
 2 geus boekti panangan Pangeran? 'Ka-
 rana andjeunna sapĕrti ^b siroeng dja-
 dina di pajoeneunana, djeung sapĕrti
 akar ti djĕro taneuh keĕng; hanteu
 aloes dĕdĕgna, djeung hanteu moelja;
 ari koe oerang ditĕgĕskeun, geuning
 taja roepana noe matak oerang rĕsĕp
 3 ka andjeunna. 'Andjeunna ^c dipikatjoe-
 wa, sarta panghina-hinana djalma; nja
 djalma sangsara, djeung sok katara-
 djang kasakit, sarta tjara noe matak
 mindingan beugĕut; andjeunna dipi-
 katjoewa, sarta koe oerang hanteu pisan
 diadjenan. a Joh. 12 : 38; Roem 10 : 16. b p. 11 : 1.

c Djab. 22 : 7; p. 49 : 7; Mark. 9 : 12.

4 Saestoe-estoena, ^a andjeunna geus nga-
 momotan andjeun koe kasakit-kasakit
 oerang, sarta geus nanggoeng kasang-
 saraan oerang; ari koe oerang mah di-
 sangka andjeunna disiksa, digĕboeg koe
 5 Allah sarta disoesoekĕr. 'Ēnjana mah ^b
 andjeunna dirahĕutanana tina kamasij-
 atan oerang, dirĕmoekkeunana tina ka-
 dorakaan oerang; pamĕpĕrih ano ma-
 tak oerang salamĕt tĕrap ka andjeunna,
 sarta koe raraheut andjeunna oerang
 6 teh geus ditjageurkeun. 'Oerang saka-
 beh ^c pada sasab tjara domba; oerang
 pada noeroet kana djalan sorangan-so-
 rangangan bae; dĕmi kadorakaan oerang
 sakabeh ^d koe Pangeran geus diambroeg-
 keun ka andjeunna.

a Mat. 8 : 17.

b 1 Petr. 2 : 24. c 1 Petr. 2 : 25. d 2 Kor. 5 : 21.

7 Andjeunna disĕdĕkkeun, tapi ngawa-
 jahnakeun andjeun, djeung ^a teu kĕrsa-
 eun ĕngah lambena; ^b andjeunna di-
 toengtoen ka pameuntjitan tjara anak
 domba, djeung sapĕrti domba noe balĕm
 di hareupeun noe ngagoentingan, nja
 kitoe andjeunna hanteu ĕngah lambena.
 8 'Andjeunna geus dihandjakeun tina ka-
 roepĕkan sarta tina hoekoeman; ^c djeung
 saha noe rek njĕboetkeun pioemoereu-
 nana? karana andjeunna geus ditjandak
 ti tanah djalma hariroep; tina kama-

sijatan bangsa kaela noe matak an-
 9 djeunna keuna balahi. 'Ari pikoeboereu-
 nana ditangtoekeun di noe doraraka,
^a tatapi andjeunna mangsa geus poepoes
 aja di noe beunghar; ^c doemeh andjeunna
 hanteu pisan midamél kasalahan, sarta
 dina lambena taja pisan tjidra.

^a 1 Petr. 2: 23. ^b Lal. 8: 32. ^c Roem 6: 9; Ibr.
 7: 24. ^d Mat. 27: 57. ^e 1 Petr. 2: 22.

10 Satégésna pangérsakeun Pangeran
 ngarémoekeun andjeunna, maparin ka-
 sakit; ^a dimana koe andjeun njawana
 geus didjadikeun koerban kasalahan teh,
 tangtoe andjeunna ningali toeroenan
 djeung mandjangkeun joeswa, sarta pa-
 ngérsakeun Pangeran piloeleseun koe
 11 lantaran andjeunna. 'Tina kaewédan
 njawana andjeunna piningalieun kitoe,
 sarta piwarégeun; koe pangabisana noe
 matak eta abdi kami noe bñér teh
 tangtoe ngabénérkeun ka djalma loba
 pisan; ^b karana bakal nanggoeng kado-
 12 rakaánana. 'Pedah kitoe ^c kami rek
 maparin loba djalma ka dinja asoep
 doemanana, djeung bakal ngabagi-
 keun noe barédas saperti djarahan; tina
 sabab ^d geus njérahkeun njawana so-
 rangin kana maot, ^e sarta kabilang ka
 noe masijat, toer nanggoeng dosa djalma
 loba, ^f djeung njapaátan ka noe masijat.

^a Mat. 20: 28. ^b Joh. 1: 29. ^c Djab. 2: 8. ^d Joh. 10: 18.
^e Mark. 15: 28; Loek. 22: 37. ^f Loek. 23: 34.

PASAL 54.

Eh, noe ^a gaboeg, noe teu boga anak!
 Geura sénggak; eh, noe tatjan nga-
 rasa njéri ngadjoeroe! geura berag séng-
 gak djeung soerak; ^b karana ari noe
 noenggélis teh anakna loba pisan ti
 batan anakna noe boga salaki, timba-
 2 lan Pangeran. 'Légañ énggon himah
 maneh, djeung sina ngabeberkeun koe-
 lamboe pangtjítjingan maneh; oelah di-
 halangan; tambang maneh pandjangan,
 3 djeung pantjoehe maneh pageuhan. 'Ka-
 rana maneh ^c éngke ngarékanan ngentja-
 ngatoehoe, djeung toeroenan maneh
 pingamilikeun bangsa-bangsa, sarta nga-
 reusian nagara-nagara noe saroeuwoeng.
 4 'Oelah sijeun-sijeun, karana maneh moal
 meunang era; oelah séber-séber, karana
 maneh moal meunang wirang; énjana
 mah maneh éngke poho kana kaerañing
 kangorañ maneh, sarta maneh moal

ingët-ingët deui ^d kana kahinañing ka-
 5 randañ maneh. 'Karana noe ngadamél
 ka maneh teja ^e djadi tjaroeg maneh;
 Pangeran sawadya-balad, ^f kitoe pa-
 djénenganana; sarta ^g noe ngadjait ka
 maneh, nja eta Kasoetji Israil; andjeunna
 mēngke diséboetkeun Allah saboemi
 6 kabeh. 'Karana maneh disaoer koe Pa-
 ngeran teh tjara noe njaoer pamadji-
 kanana noe ditinggalkeun nja ngérik
 pikir, tégés ^h pamadjikan ti ngongora,
 ari dipitjeun, soer timbalan Pangeran.
 7 'Sakeudeung pisan ⁱ maneh koe kami
 ditinggalkeun; démi kalawan kawélasan
 rosa mah kami rek ngaroedjoe ka ma-
 8 neh. 'Kami keur limpas bēndoe meung-
 peunan pameunteu kami sakeudeung ka
 maneh; démi kalawan kaāsihan lang-
 géng mah kami rek ngawélasan ka ma-
 9 neh, timbalan Pangeran, noe ngadjait
 ka maneh. 'Karana hal kitoe koe kami
 disapértikeun djeung tjai Énoh teja:
^j sakoemaha kami soempah, jen tjai Énoh
 teh moal njeorang deui ka boemi, pon
 kitoe keneh kami soempah, jen kami
 moal bēndoe deui ka maneh, sarta moal
 10 njeuseul deui ka maneh. 'Karana goe-
 noeng-goenoeng bakal njalingkir, djeung
 pasir-pasir bakal arojag; démi kaāsihan
 kami mah moal njingkir ti maneh, sarta
^k pērdjangdjian kasalamētan kami moal
 ojag, timbalan Pangeran, ^l noe miwélas
 ka maneh. ^a Gal. 4: 27. ^b Djab. 113: 9; p. 49: 20.
^c p. 49: 19, 20. ^d Jér. 51: 5. ^e Hos. 2: 19. ^f Jér.
 31: 35. ^g p. 41: 14. ^h Sil. 5: 18; Mal. 2: 14. ⁱ Djab.
 30: 6. ^j 1 Moesa 9: 11. ^k Jéh. 37: 26. ^l p. 49: 10.

11 Eh, noe balangsak, noe katébak riboet,
 noe teu boga kasénangan! masing njaho,
 kami rek masangkeun batoe maneh ma-
 ke noe aloes, sarta rek neundeun pi-
 padémeneun maneh make intén nilém.
 12 'Ari noe koe kami rek didamél poentjak
 koeta maneh nja widoeri, sarta lawang-
 lawang maneh koe intén mirah; malah
 sawéwéngkérén maneh make batoe ka-
 13 rana maneh bae. 'Djeung ^a sakabeh anak
 maneh mēngke meunang piwoeroek ti
 Pangeran, sarta kasalamētan anak-anak
 14 maneh bakal géde. 'Maneh bakal ditē-
 tēpkeun koe lantaran kabénérán; tang-
 toe djaeoh ti panganijaja, karana maneh
 moal sijeun; kitoe deui ti kareuwasan,
 karana moal ngadeukeutan ka maneh.
 15 'Masing nganjahoekun, satijap-tijap aja

noe ngagoronjok, eta mah lain ti kami; saha-saha noe ngagoronjok ka maneh, tangtoe roeboeh koe hal maneh. 'Masing nganjahokeun, ^b kami noe ngadjadikeun pandaj, anoe niojean seuneu arėng, djeung ngaloewarkeun parabot saadatna digawe; sarta nja kami ongkoh noe ngadjadikeun poerah ngabasmis baris ngaroeksak. 'Saniskara parabot, noe didjjeun baris ngamoeseoh ka maneh, hamo piloeloeseun; djeung sagala letah noe noedoeh ka maneh, sėdja mėrkarakeun, koe maneh tangtoe disalahkeun. Tah, kitoe warisan abdi-abdi Pangeran, sarta kabėnėranana ti kami, lahiran Pangeran.

a Jer. 31:34; *Joh.* 6:45. *b* p. 45:7.

PASAL 55.

Wah, ^a sakoer noe halabhab! hijap kana tjai; djeung maraneh noe teu boga doewit, ka darijeu, geura meuli, toeloj dadaharan! hijap ka darijeu, geura meuli, teu kalawan doewit, teu kalawan dibajar, tji-anggoer djeung tji-soeso! 'Keur naon maraneh meulikeun doewit ka noe lain roti, kitoe deui beunang katjapean maraneh ka noe teu matak seubeuh? Darengekeun kami masing sarėgėp, djeung harakan kahadean, sarta njawa maraneh sing soeka-boengah koe minjak. 'Tjondongkeun tjeuli maraneh, sarta geura daratang ka kami; darengekeun, tangtoe njawa maraneh hiroep. Ari kami teh ka maraneh bakal ngadamėl ^b pėrdjangdjian langgėng, ^c nja eta kanoegrahan Dawoed noe satoe

⁴ hoena teja. 'Masing njaho, eta teh koe kami geus dibakoekeun ^d saksi ka bangsa-bangsa, gėgėdoeg sarta poerah marentah ka bangsa-bangsa. 'Masing njaho, maneh mėngke njėloekan hidji bangsa noe tatjan kanjahoan koe maneh, sarta hidji bangsa noe tatjan njahoėun ka maneh bakal moeroe-moeroe ka maneh, tina sabab Pangeran, Allah maneh, nja tina sabab Kasoetji Israil; karana andjeunna ngamoeljakeun ka maneh. *a* *Joh.* 7:37;

Wahj. 22:17. *b* p. 61:8. *c* 2 Eab. 6:42; Lal. 13:34.

d Wahj. 1:5.

⁶ Geura narejangan Pangeran, meungpeung pikapanggiheun; geura sasambat ka andjeunna, meungpeung andjeunna ⁷ deukeut. 'Noe doraka geura ninggalkeun

djalanna, sarta djalma teu bėnėr geura ninggalkeun pikiranana, bari tobat ka Pangeran, ^a tangtoe koe andjeunna diwėlasan; nja tobat ka Allah oerang, ⁸ karana soegih panghampoerana. 'Karana pikiran kami lain pikiran maraneh, sarta djalan maraneh lain djalan kami, lahiran ⁹ Pangeran. 'Karana ^b sakoemaha loehoerna langit ti boemi, nja kitoe loehoerna djalan kami ti djalan maraneh, djeung ¹⁰ pikiran kami ti pikiran maraneh. 'Karana sakoemaha hoedjan djeung saldjoetoe roen ti langit, sarta teu balik deui ka dinja, ėnjana mah ngabaseuhan boemi, sarta djadi lantaran eta boemi ngabidjilkeun djeung ngadjadikeun, sarta ngajakeun hasil ka noe njėbar, kitoe deui ¹¹ hakaneun ka noe dadaharan: 'nja kitoe pisan pidjadieunana pangandika kami, noe ka loewar ti lambe kami; ^c moal balik lengoh ka kami, ėnjana mah bakal ngalampahkeun anoe dikėrsakeun koe kami, sarta piloeloeseun sakoer noe matak koe kami dipiwarang. 'Karana maraneh piboedaleun kalawan kaboengahan, sarta ditoejoen kalawan kasalamėtan; ^d goenoeng-goenoeng djeung pasir-pasir bakal barerag sėnggak ti heulaeun maraneh, djeung ^e sakabeh kakaian tėgal bakal pada emprak-emprakan. 'Leungit tjoetjoek, timboel ki ¹³ djamoedjoe; leungit kalijage, timboel tangkal koepa; sarta hal kitoe teh matak mashoer ka Pangeran, djadi tanda langgėng, moal dileungitkeun deui.

a *Jeh.* 33:11. *b* *Ijab.* 103:11. *c* *Mat.* 13:8.

d p. 44:23. *e* *Djab.* 96:12.

PASAL 56.

Kijeu timbalan Pangeran: Koedoe pada ngestoekeun hoekoem djeung ngalampahkeun kabėnėran; karana ^a kasalamėtan kami geus deukeut datangna, djeung kabėnėran kami geus deukeut ² njatana. 'Bagdja pisan djalma, noe ngalampahkeun eta; bagdja pisan anak Adam, noe pageuh njėkėl ka dinja; noe ngestoekeun poė sabat, teu dirėmpak, djeung ngaraksa leungeunna, teu migawe naon-naon noe goreng. 'Djeung deui djalma bangsa sedjen, anoe anoet ka Pangeran, oelah rek ngomong, kijeu pokna: Koela mah koe Pangeran tangtoe dipisahkeun ti oematna; sarta ^b djalma

kabiri oelah rek ngomong kijeu: Satë-
 4 mënna, koela mah tangkal garing. 'Ka-
 rana kijeu timbalan Pangeran moeng-
 goeh djalma kabiri, sakoer noe nga-
 rstoekeun ^c sabbat kami, sarta marilih
 përkara noe dikërsakeun koe kami, bari
 5 'Eta kami di djëro gëdong kami djeung
 di djëro koeta kami ka noe kitoe rek
 maparin përnah sarta ^d ngaran, anoe
 hade ti batan anak lalaki djeung anak
 aweu; nja kami teh ka dinja rek ma-
 parin ngaran langgëng, anoe moal di-
 6 leungitkeun deui. 'Sarta ari djalma bangsa
 sedjen, noe aranoet ka Pangeran, nga-
 bakti ka andjeunna, djeung njaäh ka
 padjënengan Pangeran, hajang ngabdi
 ka andjeunna: oenggal-oenggal djalma
 noe ngstoekeun poë sabbat, hanteu di-
 7 rëmpak, sarta pageuh nja njëkël ka përd-
 jangdjian kami, 'nja eta koe kami
 tangtoe didaratangkeun ka goenoeng
 kami noe soetji, sarta dibaroengahkeun
 di djëro gëdong paragi nënëda ka kami;
 ari koerbanna doeroekan djeung koer-
 banna peuntjitan tangtoe kamanah dina
 altar kami; karena gëdong kami ^e bakal
 disëboetkeun gëdong paragi nënëda pi-
 8 keun sakabehna bangsa. 'Lahiran Goesti
 Pangeran, ^f noe ngoempoelkeun oerang
 Israil noe diboewang teja: Aja deui
 noe koe kami rek dikoempoelkeun ka
 dinja, djaba ti noe dikoempoelkeun sa-
 batoer eta.
 a p. 46: 13. b 5 Moesa 23: 1.
 c p. 58: 13. d p. 65: 15. e Mat. 21: 13.
 f p. 11: 12.

9 Eh, sakabeh barahala galak! eh, sa-
 kabeh sasatoan leuweung! geura ka da-
 10 rijeu njatoe. 'Toekangna këmit lalolong
 sakabeh, teu barogaeun kanjah; andjing
 barisoe sakabeh, teu barisaeun ngago-
 gog; taroe kang ngimpi, taroe kang ngë-
 11 dëng, rarësëpan heës. 'Djeung deni eta
 andjing pada bangët napsoena, teu da-
 raekeun seubeuh; estoe eta teh taroe-
 kang ngangon noe teu barisaeun nga-
 harti; sakabehna ^a pada noeroet djaln
 sorangan-sorangan bae, masing-masing
 pada noedjoe kaentoengan dirina,
 12 ti satoengtoeng-toengtoengna. 'Tjaralik,
 [tjena:] koela dek njokot anggoer, djeung
 oerang hajoe nginoem arak; ^b sarta poë
 isoek bakal tjara poë ijeu, malah leuwih
 gëde katjida.
 a p. 53: 6. b sil. 23: 35.

PASAL 57.

Noe bënëh teh leungit, tapi taja djalma
 1 noe madoeli; sarta ^a djalma njaähan
 dilaleungitkeun, tapi taja noe nangen,
 jen noe bënëh teh dileungitkeun memeh
 2 datang katjilakaän. 'Eta teh asoep kana
 kasalamëtan; pada reureuh dina pasa-
 reanana, sakoer noe loemampah djeung
 saestoena.
 a Djab. 12: 2; Mik. 7: 2.

3 Ari maraneh, anak toekang meta-
 ngankeun, toeroenan djalma ranjedan,
 sarta djinahan sorangan! geura njalam-
 4 peurkeun ka dijeu. 'Ka saha maraneh
 nja moewas-moewas? ^a ka saha maraneh
 nja njalangapkeun soengtoet djeung ngë-
 lelan letah? ^b karah maraneh lain anak
 5 kamasijatan, toeroenan kapalsoean? 'Ma-
 raneh ^c pada bobogohan di pëlëbah ki-
 jara-kijara, ^d di handapeun sakoer ka-
 kaian ngaroenggoenok; ^e pada meun-
 tjit baroedak sisi waloengan-waloengan,
 di handapeun beulah-beulah goenoeng
 6 tjadas. 'Di pëlëbah batoe rejok waloen-
 gan doeoeman maneh; nja eta, nja eta
 bagian maneh; nja keur eta maneh nji-
 tjikeun koerban inoeman, ngabaktikeun
 koerban kahakanan teh. Koemaha kami
 7 nja rek panoedjoe kana hal kitoe? 'Dina
 oenggal goenoeng noe loehoer nja noeng-
 giring maneh teh mëtakeun ënggon ma-
 neh; toer maneh sok oenggah ka dinja,
 8 meuntjit pikoerbaneun. 'Ari ^f pamepe-
 lingan maneh teja koe maneh diteun-
 deun toekangeun panto djeung tihang.
 Karana maneh mangranjedkeun kami,
 ditarandjang, tjat oenggah; maneh geus
 ngalëgakeun ënggon maneh, sarta geus
 djangdji-pasini djeung itoe; maneh teh
 soeka ka ënggonna, di mana bae ka-
 9 deuleuna koe maneh. 'Djeung deni ^g ma-
 neh teh leumpang ka radja, mawa mi-
 njak, sarta loba katjida wawangian
 maneh; malah maneh nitahan ka noe
 djaoeh, bari ngahandapkeun sorangan
 10 tēpi ka ënggon noe paeh. 'Maneh geus
 djadi tjape tina kadjaohanana panja-
 baän maneh; tapi hanteu ngomong: Ah,
 tjoemah bae; maneh masih ngarasa hi-
 roep dina leungeun maneh, kitoe noe
 11 matak maneh teu tarima gëring. 'Na
 saha noe koe maneh dipake salëmpang
 djeung dipake kasijeun, anoe matak ma-
 neh bohong, djeung teu ingët ka kami,
 hanteu pisan madoeli ka kami teh? ^h Lain

kami ngantĕp ti babaheula, noe matak
 12 maneh hanteu sijeun koe kami? 'Kami
 rek nganjatakeun kabĕnĕran maneh;
 sarta ari pagawean maneh teja, nja eta
 13 moal ngamangpaatan ka maneh. 'Sa-
 mangsa maneh sasambat, ^f eta bae anoe
 beunang maneh ngoempolkeun teja sina
 ngaleupaskeun ka maneh; tatapi eta sa-
 kabeh bakal dibawa koe angin, dikĕ-
 boetkeun koe hiliwir. Sabalikna, ^j saha-
 saha noe njalindoeng ka kami mah,
 tangtoe ngamilik boemi, djeung kawa-
 14 risan goenoeng kami noe soetji. 'Sarta
 andjeunna bade nimbalan kijeu: ^k Saeu-
 ran! saeuran! sadijakeun djalan! sing-
 kirkeun tatadjongan ti pidjalaneun oem-
 mat kami! ^a Djab. 35: 21. ^b p. 1: 4. ^c Jer. 2: 24.
^d 2 Radj. 16: 4. ^e Djab. 106: 37; Jeh. 16: 21. ^f 5 Moesa
 6: 6, 9. ^g p. 30: 2; Hos. 12: 2. ^h Djab. 50: 21;
 p. 42: 14. ⁱ Hak. 10: 14. ^j Djab. 34: 9; 37: 9. ^k p. 62: 10.

15 Karana kijeu timbalan ^a noe Agoeng
 nja Poendjoel, noe linggih salalanggĕng-
 na, sarta ^b Soetji padjĕnĕnganana teja:
 Kami linggih di ĕnggon loehoer nja soe-
 tji, kitoe deui ^c di noe rĕmoek nja
 handap soekmana, kĕrsa ngahiroepkeun
 soekma djalma noe harandap, djeung
 kĕrsa ngahiroepkeun hate djalma noe
 16 rarĕmoek. 'Karana kami ^d moal mabĕn
 salalanggĕngna, sarta moal bĕndoe sa-
 ĕndĕng-ĕndĕngna; karana soekma tang-
 toe kalĕlĕban di pajoeun kami, ba-
 rĕng njawa-njawa beunang kami nga-
 17 damĕl. 'Pangbĕndoe kami teh tina ka-
 dorakaan kapĕrĕtjitanana; pek koe kami
 digĕboeg; kami meungpeunan andjeun,
 bari bĕndoe; ^e dĕmi eta mah tonggoj
 18 moengkir, noeroet djalan hatena. 'Ari dja-
 lanna koe kami katingali, sarta maneha-
 nana koe kami rek ditjageurkeun; nja eta
 manehana koe kami rek ditoejoen,
 djeung dibalĕs koe panglilipoer, kitoe so-
 19 teh ^f ka noe prihatin. 'Kami ngadjadikeun
^g boewah biwir, nja eta kasalamĕtan,
 kasalamĕtan ka noe djaeoh, ka noe deuk-
 eut, soer timbalan Pangeran; sarta
 koe kami eta teh rek ditjageurkeun.
 20 'Ari noe daroraka mah ^h tjara laeot noe
 dikoeplak-keplokkeun; karana hanteu
 kaeor tjtjing, sarta tjaina ngampoel-
 ngampoelkeun loeloek djeung leutak.
 21 'Ari ⁱ noe doraka mah, timbalan Allah
 kaola, teu ngabogaan kasalamĕtan.

^a Djab. 113: 5. ^b Djab. 99: 5. ^c p. 66: 2. ^d Djab.
 103: 9; Jer. 3: 12. ^e Jer. 7: 24. ^f Mat. 5: 4. ^g Ibr.
 13: 15. ^h Joed. 13. ⁱ p. 48: 22.

PASAL 58.

Geura ngagĕro koe tikoro, oelah dipe-
 geg; sowara maneh tarikkeun tjara
 sangkakala; ^a nja koedoe ka oemat kami
 ngoewarkeun kamasijatanana, ka anak-
 intjoe Jakoe ngoewarkeun dosa-dosana.
 2 'Ari eta teh narejangan kami saban-
 saban poĕ, sarta harajangeun njaho kana
 djalan-djalan kami; sapĕrti bangsa noe
 migawe kabĕnĕran, djeung teu ninggal-
 keun hoekoem Allahna, eta teh pada-
 menta ka kami hoekoeman noe adil,
 3 harajangeun ngadeuheus ka Allah. [Pok-
 na:] Koe naon koering paroewasa, koe
 andjeun teu ditingalan? koe naon koer-
 ring mijasat diri, koe andjeun teu dioe-
 ningakeun? Satĕmĕnna, mangsa poĕan
 maraneh poewasa, maraneh nganteur
 kasoeke sorangan, djeung sakabeh paga-
 we maraneh koe maraneh habĕn diga-
 4 wekeun. 'Satĕmĕnna, maraneh poewasa
 teh kana padoe djeung paseja, sarta kana
 nondjok koe peureup doraka; poewasa
 maraneh sapĕrti ajeuna moal matak pa-
 nĕda maraneh dimakboel ti manggoeng.
 5 'Karah poewasa kitoe noe koe kami di-
 kĕrsakeun, poĕ manoesa mijasat diri,
 toengkoel sirahna tjara wawalinian, ^b
 bari disasarap karoeng djeung lĕboe? ^c
 Karah kitoe noe koe maneh diĕboet-
 keun poewasa sarta poĕ noe pikamana-
 6 heun Pangeran? 'Lain kijeu poewasa noe
 dikĕrsakeun koe kami: ^d ngalesotkeun
 barogod kadorakaan, moetjatan sawĕd
 pasangan, ngaleupaskeun noe diteung-
 teuinganan, sina mĕrdika, djeung mĕgat-
 7 keun sagala pasangan? 'Lain kijeu, ^e jen
 maneh ngabagi rĕdjĕki maneh ka noe
 langlajeuseun, sarta noe balangsak atrok-
 atrokan koe maneh dibawa ka imah? jen
 maneh, satijap-tijap nendjo noe boeroen-
 doel, mere pake ka dinja, sarta teu nga-
 lijeus ka noe sadaging djeung maneh?
 8 'Moen kitoe mah, tjahaja maneh pinga-
 goelakeun sapĕrti padjar, djeung maneh
 diwalojakeun sarta tereh djadina; ari
 kabĕnĕran maneh pileumpangean ti heu-
 laeun maneh, sarta kamoeljaan Pange-
 9 ran ngiringkeun ka maneh. 'Moen kitoe
 mah ^f maneh sasambat, tangtoe koe Pa-
 ngeran dikaboel; maneh ngadjĕrit, seug
 andjeunna nimbalan: Tah, ijeu kami.
 Oepama maneh ti tĕngah maneh njing-
 kirkeun pasangan, ^g tandjak-toendjoek

koe tjoeroek, sarta ngomong teu bĕnĕr; |
 10 djeung lamoen maneh ngaboekakeun
 hate maneh ka noe langlajuseun, djeung
 misenbeuhan ka djalma noe kasoekĕran:
^h didinja tjahaja maneh tangtoe mĕlĕtek
 di noe poĕk, sarta kamongklengan ma-
 11 neh nandingan tĕngah poĕ; 'djeung Pa-
 ngeran tangtoe noejoen ka maneh teu
 pĕgat-pĕgat, bari miseubeuhan ka njawa
 maneh di ĕnggon taloehoer, sarta toe-
 lang-toelang maneh koe andjeunna tang-
 toe dikoewatkeun; ari maneh teh pi-
 djadieun sapĕrti kĕbon beunnang njai-
 an, djeung sapĕrti sirah tjai noe teu
 12 ĕlat-ĕlat tjaina. 'Sarta ⁱ maneh sabatoer-
 batooer bakal ngadjĕlĕgkeun deui tarari-
 kolot ti baheula; padĕmen toeroen-toe-
 moeroen koe maneh bakal diadĕgkeun
 deui, sarta ka maneh bakal pada njĕboet:
 Toekang ngomean boekrak-bakrek, toe-
 kang ngahadekeun deui djalan-djalan
 13 baris ngĕnggon. 'Oepama maneh moen-
 doerkeun soekoe maneh ^j ti poĕ sabat,
 teu ngalampahkeun kasoeka sorangan
 dina poĕ kami noe soetji, sarta maneh
 njĕboetkeun sabat teh matak soeka,
 djeung poĕ Pangeran noe soetji teh hor-
 mataneun; bari maneh prak ngahormat
 ka eta, teu ngalampahkeun djalan soran-
 gan, teu nganteur kasoeka sorangan,
 14 atawana ngomong kosong: 'moen kitoe
 mah maneh teh tangtoe soeka-boengah
 koe hal Pangeran, sarta maneh koe kami
 rek ^k disina noempakan ĕnggon boemi
 noe laloehoer; djeung maneh koe kami
 rek disina ngahakan ^l warisan Jakoeb,
 karoehoen maneh; ^m karana lambe Pa-
 ngeran noe ngandika kitoe. ^a Mik. 3: 8.
^b Jeh. 27: 30. ^c Djak. 7: 5. ^d Jeh. 18: 16. ^e Jeh. 18: 7.
^f p. 65: 24. ^g Sil. 6: 13. ^h Djab. 112: 4. ⁱ p. 61: 4.
^j p. 56: 2. ^k 5 Moesa 32: 13. ^l 1 Moesa 27: 28.
^m p. 1: 20.

PASAL 59.

Masing nganjahokeun, ^a panangan Pa-
 ngeran hanteu pondok, moal teu jasa-
 eun njalamĕtkeun; djeung tjĕpilna hanteu
 2 roegĕl, moal teu jasaeun ngadangoe; ĕnja-
 na mah kadorakaĕn maraneh anoe matak
 misahkeun antara maraneh ka Allah ma-
 raneh, sarta dosa-dosa maraneh mindi-
 ngan pameunteuna ka maraneh, anoe
 3 matak andjeunna teu ngamakboel. 'Ka-
 rana ^b leungeun maraneh rarĕgĕd koe
 gĕtih, ramo maraneh rarĕgĕd koe kado-
 rakaĕn; ari biwir maraneh ngomong

bohong, djeung letah maraneh ngarang
 4 kagorengan. 'Taja noe ngadawa djeung
 bĕnĕrna, sarta taja noe dihoekoeman
 djeung jaktina; pada ngandĕl ka lampah
 sija-sija, sarta ngomong gapong; ^e pada
 ngandoeng kasoesian, ngadjoeroekeun
 5 katjlilakaĕn. 'Pada njileungleuman ĕndog
 oraj santja, ^d djeung ngadjeudjeut ramat
 lantjah; saha-saha noe ngahakan ĕndog-
 na, tangtoe paeh; sarta ana dipĕntjet,
 6 bidjil oraj matih. 'Ramatna teu beunnang
 didjijeun papakean, didjijjeumanana teu
 beunnang dipake noetoeupan diri; ari pa-
 gaweanana nja pagawean doraka, sarta
 leungeunna njĕkĕl lampah panganijaja.
 7 'Soekoena ^e moeroe-moeroe kana kago-
 rengan, sarta kĕntjĕng kana ngoetjoer-
 keun gĕtih noe teu salah; pikiranana nja
 pikiran doraka; katiwasan djeung ka-
 8 roeksakan aja dina djilanna. 'Ari djalan
 kasalamĕtan koe eta teu dikanjarabo-
 keun; djeung taja adilna dina lakoe-lam-
 pahna; pidjalaneunana koe eta dibeng-
 kok-bengkokkeun; saha-saha noe njo-
 rang ka dinja, teu nganjahokeun kasa-
 9 lamĕtan. 'Sabab kitoe kaādilan teh djaoeh
 ti oerang, sarta oerang teu kasoesoel
 koe kabĕnĕran; ^f oerang noenggoe-
 noenggoe tjaĕng, sihareng teh poĕk;
 noenggoe-noenggoe sorot, kari-kari oer-
 rang leumpang di noe boeta-radjin.
 10 'Oerang roempoe-rampa tjara noe lolong
 kana bilik, nja oerang teh talag-tolog
 tjara noe teu boga panon; keur tĕngah
 poĕ oerang titadjong sapĕrti keur sa-
 reupna; oerang teh kawas noe maraot
 11 tjampoeur djeung noe maroeloes. 'Oerang
 sakabeh gĕgĕrĕman tjara biroewang,
 djeung ^g gĕgĕroengan sapĕrti djapati;
 oerang noenggoe-noenggoe kaādilan, tapi
 teu aja; noenggoe-noenggoe kasalamĕtan,
 12 tapi djaoeh ti oerang. 'Karana pirang-pi-
 rang kamasijatan koering sadaja di pajoe-
 neun andjeun, sarĕng dosa-dosa koering
 sadaja naroeing ka koering; karantĕn
 kamasijatan koering sadaja ngabanding
 di koering, sarĕng koering pada roemaos
 13 di kadorakaĕn koering: 'nja masijat
 sarĕng nganglĕs ka Pangeran, sarawoeh
 oendoer ti poengkoereun Allah koering,
 ngadjak nganjaja sarĕng ngadjak njing-
 kir, ngandoeng sarĕng ngĕdalkeun omo-
 14 ngan bohong ti djĕro hate. 'Kitoe noe
 matak kaādilan teh oendoer ka toekang,

djeung kabĕnĕran teh nangtoeng ti kadjaeohan; karana kajaktian titadjong di loeloeroeng, djeung kaestoean teu bisa-

15 ka aseop. 'Djadi kajaktian teh datang ka sĕpi; djeung saha-saha noe njingkir tina kagorengan, nĕjeun maneh rajah-

16 heun. Ana katingali koe Pangeran, goreng pisan di pajoeneunana, doemeh taja kaadĭlan. 'Ana ningali, jen taja djalma hidji-hidji atjan, ladjĕng andjeunna heraneun, doemeh taja noe njapaatan; ^h seug pananganana ngadjajakeun ka andjeunna, djeung kabĕnĕranana ngadeu-

17 deul ka andjeunna. 'Rap andjeunna ⁱ nganggo kabĕnĕran sapĕrti raksoekan kĕre, djeung mastakana dibalakoetak kasalamĕtan, toer nganggo dangosan pamalĕs pikeun anggoan, djeung diha-

18 roedoem kasarĕgĕpan sapĕrti dĕobah. 'Sakoemaha hal pagawean, nja kitoe hal pinaoereunana, bebĕndoe ka sakoer noe ngamoesoeh ka andjeunna, bajaran ka satroe-satroena; ^{ar} poelo-poelo bakal

19 pada ditaer pagaweanana. 'Didinja ^j noe di koelon bakal pada sarĕjeuneun koe padĕnjĕngan Pangeran, sarta noe di pangbidjĭlan panon-poĕ bakal pada sarĕjeuneun koe kamoeljaanana; dimana moesoeh datang sapĕrti bangawan, Roh Pangeran bade ngadĕgkeun bandera mĕgat

20 eta. 'Sarta ^k ka Sion piseompĕngĕun hidji Poerah ngadjait, tĕgĕs ka noe tarobat di pĕlĕbah toeroenan Jakoeb mitĕjeun majjat, soer lahiran Pangeran. 'Ari moenggoeh kami teja, kĕjeu pĕrdjangdjian kami ka darinja, timbalan Pangeran: Roh kami, anoe aja di maneh, djeung pangan-

21 dika kami, ^l noe koe kami diteundeun dina biwir maneh teja, moal pinjingki-

reun ti biwir maneh, djeung ti biwir anak-intjoe maneh, sarta ti biwir toeroenan anak-intjoe maneh, timbalan Pangeran, ti ajeuna sarta datang ka salalangĕngna.

^a 4 Moesa 11: 23; p. 50: 2.

^b p. 1: 15. ^c Aj. 15: 35; p. 33: 11. ^d Aj. 8: 14.

^e Sil. 1: 16; Roem 3: 15. ^f Aj. 30: 26. ^g p. 38: 14.

^h Djab. 98: 1; p. 63: 5. ⁱ Ep. 6: 14, 17. ^j Mal. 1: 11.

^k Roem 11: 26. ^l p. 51: 16.

PASAL 60.

Geura hoedang, sing djadi tjaang! karana tjahja maneh geus datang, sarta kamoeljaan Pangeran geus bidjil ka loehoer-

2 maneh. 'Karana, masing njaho, boemi teh bakal kalipoetan koe poĕk, kitoe

deui bangsa-bangsa koe angkeub; dĕmi ka loehoereun maneh mah ĕngke bidjil Pangeran, sarta kamoeljaanana pikaten-

3 dĕoĕun di loehoereun maneh. 'Ari bangsa kahir bakal moeroeboel ^a ka tjahja maneh, kitoe deui radja-radja ka sorot

4 anoe bidjil pikeun maneh. 'Geura tjĕngkat, loewak-lĕjeuk ka sakoeriling, sarta tendjo: ^b itoe sakabeh karoempoel, pada datang ka maneh; ^c ari anak maneh laki pimaroe langeun ti noe djaeoh, djeung anak maneh aweue bakal disarangkeh

5 dina gigir. 'Mangsa eta maneh pinendĕoĕun, bari bejar, djeung reuwas, sarta hegar pipikiran; saestoena eusi laoet sapirang-pirang ngeungkeuj ka maneh, sarta kamoektian bangsa-bangsa raboel

6 ka maneh. 'Aleutan onta pinakleukeun ka maneh, nja onta kĕntĕjĕng ti tanah Midian djeung Hepa; ^e ti tanah Sĕba pidaratangeun sakabeh; pada mawa ĕmas djeung doepa, sarta ngabaredj-

7 keun poedjian Pangeran. 'Sakabeh ingon-ingon oerang Kedar bakal dikoempoel-

keun ka maneh; domba lalaki oerang Nĕbajot bakal pada ngawoelaan ka maneh; piaroenggaheun ka altar kami djeung soekana, sarta gĕdong kami noe moelja koe kami rek dimoeljakeun deui.

8 'Saha itoe noe halibĕr tjara mega, djeung sapĕrti djapati moeroe djandela-djandel-

9 lana? 'Saĕnjana, poelo-poelo bakal naroenggoe-noenggoe ka kami; ^d ari kapal Tarsis pangheulana, sĕdja nganteurkeun anak-anak maneh ti noe djaeoh, katoet ĕmas-perakna, rek disanggakeun ka padĕnjĕngan Pangeran, Allah maneh, tĕgĕs ka Kasoetji Israil, tina sabab andjeunna

10 geus ngamoeljakeun ka maneh. 'Djeung deui djalma bangsa sedjen bakal pada ngadjĕlĕgkeun koeta maneh, ^e sarta radja-radjana bakal pada ngawoelaan ka maneh; ^f karana dina sadĕro kami bebĕndoe, maneh koe kami digĕboeg, dĕmi

11 dina sadĕro kami misoeka mah maneh koe kami diwĕlasan. 'Ari ^g lawang maneh bakal marolongo teu pĕtot-pĕtot, beurang-peuting moal dipeundeut-peundeutkeun; soepaja ka maneh diasoepkeun kamoektian bangsa-bangsa, sarta

12 radja-radjana diariringkeun. 'Karana ^h oenggal-oenggal bangsa atawa karadjaan, noe teu pingabdiĕun ka maneh, tangtoe digĕmpoer; ari bangsa noe

kitoe teh tangtöe diroeksak datang ka
 13 bejakna. 'Kamoeljaän goenoeng Libanon
 pidatangeun ka maneh; ki djamoedjoe,
 tangkal hoeroe djeung tangkal tjamar
 sarejana, soepaja matak ngaloes-nga-
 loes ka énggon kami noe soetji; wantoe
 énggon dampal kami teh koe kami rek
 14 dimoeljakeun. 'Djeung deui anak djalma
 noe tadina njaloesoekër ka maneh, pi-
 daratangeun ka maneh dodongkoan;
 djeung sakoer noe tadina ngagogoreng
 ka maneh, ⁱ bakal njarëmbah ka damp-
 pal soekoe maneh, sarta njarëboet ka
 maneh: ^j Dajeuh Pangeran, Sion ka-
 15 goengan Kasoetji Israil. 'Oeroet maneh
 datang ka ^k tiiseun djeung dipika-
 geuleuh, wani taja noe nJORANG, éngke
 maneh koe kami didjadikeun kaägoen-
 gan langgëng, matak atoh toeroen-
 16 toemoeroen. 'Djeung ^l maneh pinjeuseun-
 peun tji-soesoe bangsa-bangsa, sarta
 soesoe radja-radja koe maneh bakal
 disuseupan. Didinja maneh tangtöe
 nganjahokeun, jen kami, Pangeran, Djoe-
 roe-salamët maneh, sarta Poerah nga-
 djait maneh, tégës Allah Jakoeb noe
 17 leuwih kawasa. 'Ganti tambaga kami
 rek ngadatangkeun émas, ganti beusi
 ngadatangkeun perak, kitoe deui ganti
 kai ngadatangkeun tambaga, sarta ganti
 batoe ngadatangkeun beusi. Djeung deui
 kasénangan koe kami rek didjadikeun
 pangoeroes maneh, sarta kabënëran di-
 djadikeun poerah ngagawekeun maneh.
 18 'Moal ngadenge-denge deui aja pang-
 nijaja dina tanah maneh, katiwasan
 atawa karoeksakan dina wëwëngkëran
 maneh; ^m ari koeta maneh koe maneh
 bakal disëboetkeun Kasalamëtan, djeung
 lawang maneh bakal disëboetkeun Pa-
 19 moedji. 'Panon-poë ⁿ moal djadi deui
 tjahja maneh ti beurang; kitoe deui boe-
 lan moal njaéngan deui ka maneh pikeun
 sorot; satégësna Pangeran noe minangka
 tjahja langgëng ka maneh, sarta Allah
 maneh noe djadi kamoeljaän maneh.
 20 'Panon-poë maneh ^o moal soeroep-soe-
 roep deui, sarta boelan maneh moal
 keuna koe pareum; karana Pangeran
 noe minangka tjahja langgëng ka ma-
 neh, sarta mangsa kaprihatinan maneh
 21 geus tjanjatap. 'Ari djalma-djalma eusi
 maneh kabeh balënë, ^p sarta bakal pada
 kawarisan boemi salalanggëngna; djadi

siroeng noe dipëlak koe kami, nja da-
 damëlan panangan kami, soepaja kami
 22 dimoeljakeun. 'Noe pangleutikna pidja-
 dienn sareboe, sarta noe panglëmböetna
 pidjadiéun bangsa rosa. Ijeu kami Pa-
 ngeran noe pingangtëntakeun ngadamël
 kitoe dina mangsana. a Wahj. 21: 24.

b p. 49: 22. c Djab. 72: 10. d p. 23: 1. e p. 49: 23.

f p. 54: 7, 8. g Wahj. 21: 25, 26. h Djak. 14: 17.

i p. 49: 23; Wahj. 3: 9. j Jeh. 48: 35. k p. 62: 4.

l p. 49: 23, 26. m p. 26: 1. n Wahj. 21: 23. o Djak.

14: 7. p Djab. 37: 29.

PASAL 61.

Roh ^a Goesti Pangeran linggih di kami,
 Rreh kami dilisahan koe Pangeran,
 dikërsakeun mawa bedja ngeunah ka
 noe balangsak; ^b kami teh dipiwarang
 ngagënderan ka noe peupeus hatena,
 ngoewarkeun ka sakitan-sakitan dileu-
 paskeun, djeung ka noe njarandang ba-
 2 rogod diboekeun pandjara; 'dipiwa-
 rang ngoewarkeun ^c taoen kasoekaän
 Pangeran, kitoe deui ^d poë pamalësan
 Allah oerang; dipiwarang ngalilipoer
 3 ka sakabeh noe prihatin; 'dipiwarang
 ngadandangan ka sakoer noe prihatin
 oerang Sion, nja mako ka darinja për-
 hijasan ngaganti lëboe, minjak kaätohan
 ngaganti kaprihatinan, papakean pa-
 moedjian ngaganti soekma boerët; sang-
 4 kan pada njeboet ka darinja: Kijara
 kabënëran, Pëlak Pangeran, soepaja an-
 4 djemna dimoeljakeun. 'Djeung ^e bakal
 pada ngadjëlégkeun deui tararikolot ti
 baheula; énggon saroewoeng noe geus
 heubeul-heubeul bakal diaradégkeun
 deui; sarta bakal pada nganjarkéun
 nagara tarikolot, énggon saroewoeng
 5 toeroen-toemoeroen. 'Djeung deui ^f
 djalma nagara sedjen bakal narang-
 toeng ngaugon ingon-ingon maraneh,
 sarta djalma bangsa sedjen pidjadiéun
 toekang tani maraneh djeung toekang
 6 ngëbon anggoer maraneh. 'Dëmi ma-
 raneh teh bakal pada disëboetkeun
 panghoeloe Pangeran, nja dingarankeun
 kawoelaning Allah oerang. ^g Kamoek-
 tian bangsa kapir bakal dihakan koe
 maraneh, sarta maraneh bakal ngasoe-
 7 pan kana kamoeljaän eta. 'Kaeraän
 maraneh diganti doewa tikël, djeung
 kawiranganana diganti sësënggakan tina
 doeoemanana; sabab kitoe eta teh di
 djëro tanahna bakal kawarisan doewa

tikĕl, pada pimeunangeun kaboengahan
 8 langgĕng. 'Karana kami Pangeran soeka
 kana kaādilan, geuleuh kana karinah
 reudjeung kagorengan; sarta kami rek
 maparin gandarjanana kalawan satoe-
 hoe, ^h djeung rek ngadamĕl pĕrdjang-
 9 djan langgĕng ka darinja. 'Ari toeroe-
 nanana bakal kanjahoan di pĕlĕbah
 oerang kapir, anak-intjoena kanjahoan
 di tĕngah bangsa-bangsa; sakoer noe
 nendjo tangtoe tarĕgĕseun, jen eta teh
 djadi toeroenan noe dibĕrkahan koe
 Pangeran. *a p. 11:2; Loek. 4:18. b p. 30:26.*
c p. 49:8. d p. 34:8. e p. 58:12. f p. 60:10.
g p. 60:11. h p. 55:4.

10 Kaoela atoh liwat saking di djĕro Pa-
 ngeran; njawa kaoela gĕrah di djĕro
 Allah kaoela; karana kaoela koe an-
 djeunna geus dipakeanan koe pakean
 kasalamĕtan, ditĕrapan haroedoem ka-
 bĕnĕran; sapĕrti panganten lalaki make
 pĕrhijasan kapanghuloean, djeung sap-
 11 pĕrti panganten awewe ngahijas maneh
 koe rarangkenna. 'Karana sapĕrti boemi
 ngaloewarkeun anoe djadi dina eta,
 djeung tjara kĕbon ngabidjilkeun anoe
 disĕbarkeun dina eta, nja kitoe Goesti
 Pangeran ^a mĕngke ngabidjilkeun ka-
 bĕnĕran djeung pamoedji di hareupeun
 sakabeh bangsa. *a p. 45:8.*

PASAL 62.

Koe karana Sion kaoela moal repeh,
 djeung koe karana Jĕroesalem kaoela
 moal tjtjĕng, tĕpi ka bidjil kabĕnĕra-
 nana sapĕrti sorot, kitoe deui kasala-
 mĕtanana sapĕrti obor noe ngagĕdoer.
 2 'Ari ^a bangsa kapir pinarendjoĕun ka-
 bĕnĕran maneh, djeung sakabeh radja
 pinarendjoĕun kamoeljaan maneh; sarta
 maneh bakal dipaparin ^b ngaran anjar,
 noe bakal disĕbatkeun koe lambe Pa-
 3 ngeran. 'Toer maneh pidjadium makoeta
 leuwih moelja, ditjandak koe panangan
 Pangeran; kitoe deui dastar karadjaan,
 4 ditjandak koe asta Allah maneh. 'Ma-
 neh ^c moal dingarankeun deui: Tiiseun;
 djeung tanah maneh moal dingarankeun
 deui: Soewoeng; sabalikna maneh bakal
 disĕboetkeun: Kasoekaan kami ka dinja;
 sarta ari tanah maneh bakal disĕboet-
 keun: Beunang nikah; karana Pange-
 ran misoeka ka maneh, sarta tanah
 5 maneh bakal ditikah. 'Karana sapĕrti

landjang dikawin koe boedjang, nja kitoe
 maneh mĕngke dikawin koe anak-anak
 maneh; djeung sapĕrti panganten awewe
 dipikaatoh koe panganten lalaki, nja
 kitoe maneh mĕngke dipikaatoh koe
 Allah maneh. *a p. 60:3. b p. 65:15. c p. 60:15.*
 6 Eh Jĕroesalem! kami dina loehoer
 koeta maneh geus neundeun ^a poerah
 ngadjaga; sapopoĕ-sapeupeuting eta teh
 moal rarepeh salalawasna. Eh, noe ha-
 latoer emoet ka Pangeran! papatjoewan
 7 maraneh oelah eureun; 'sarta andjeunna
 papatjoewan oelah sina liren, dongkap
 ka nĕtĕpkeun, ^b sarta dongkap ka Jĕ-
 roesalem koe andjeunna didjadikeun pa-
 8 moedjian di boemi. 'Pangeran ĕnggeus
 soempah njĕbat panangan andjeunna
 noe tĕngĕn djeung njĕbat asta andjeunna
 noe kawasa: ^c Hamo deui-deui koe kami
 dipaparinkeun gandoem maneh djadi
 hakaneun moesoeh-moesoeh maneh;
 sarta hamo djalma bangsa sedjen ngi-
 noem-ninginoem deui anggoer beunang
 9 hese-tjape maneh; 'ĕnjana mah noe nga-
 koetan, nja eta noe pingaharakaneun
 gandoem teh, bari maroedji ka Pange-
 ran; sarta noe ngarala, nja eta noe
 pingarinoemueun anggoer teh di boe-
 roean-boeroean kasoetjian kami.

a p. 52:8. b Sĕp. 3:20. c p. 65:21.

10 Geura boedal! geura boedal tina la-
 wang-lawang! ^a sadjakeun pidjalaneun
 oemat! saeuran, saeuran djalan gĕde,
 singkirkeun batoena, bari nandjeurkeun
 11 bandera ka bangsa-bangsa! 'Masing
 njaho, Pangeran geus ngembarkeun tĕpi
 ka toengtoeng boemi kijeu: Baredjakeun
 ka anak Sion: Masing njaho, kasala-
 mĕtan maneh keur datang; masing njaho,
 gandarjanana koe andjeunna ditjandak,
 sarta bajaranana aja di pajoeneunana.
 12 'Sarta bakal pada njĕboetkeun ka eta
 kijeu: Oemat soetji, Beunang ngadjait
 Pangeran; toer maneh bakal disĕboet-
 keun: Noe dimanah; Nagara noe moal
 ditilar. *a p. 40:3; 57:14.*

PASAL 63.

Saha ijeu noe soemping ti Edom,
 Seutjeuj anggoanana moelih ^a ti Bosra?
 Saha ijeu noe moebjar panganggona,
 gandagna kalajan kaangoengan kawa-
 sana? Nja kami, noe ngalahirkeun ka-
 bĕnĕran, noe kawasa njalamĕtkeun.

2 'Koe naon panganggo andjeun ^b noe mawi beureum, sarĕng anggoan andjeun sapĕrtos noe ngirik bak pamĕrĕsan anggoer? 'Kami mantas ngirik pamĕrĕsan, sarta pribadi; ^c ari bangsa-bangsa saorang ge taja noe miloe ka kami; pek eta teh koe kami diaririk dina sadjĕro kami bĕndoe, sarta diaridĕk-idĕk dina sadjĕro kami sewot; ari gĕtihna njeret ka papakean kami, djadi kami ngarĕ-
4 gĕdkeun sakabeh papakean kami. 'Karana ^d poĕ pamalĕsan aja dina hate kami, sarta geus datang kana taoen sakoer noe beunang kami ngadjait. 'Ret kami alak-ilik, horeng taja noe ngabantoe; seug kami teh heran, doemeh taja noe ngadeudeul; prak leungeun kami ngadjajakeun ka kami, sarta kasewotan kami nja eta noe ngadeudeul ka kami.
6 'Dĕk kami ngidĕk-ngidĕk ka bangsa-bangsa dina sadjĕro kami bĕndoe, djeung disina mabok dina sadjĕro kami sewot; ari gĕtihna koe kami ditamplokkeun ka boemi.

a p. 34: 9; Jĕr. 49: 13.

b Wahj. 19: 13, 15. c p. 59: 16. d p. 61: 2.

7 Kaoela sĕdja ngingĕtkeun kaĕsihan Pangeran, sadajana poedjian Pangeran, noeroetkeun sakabeh noe koe Pangeran geus didamĕl ka orang; kitoe deui ka-gĕdean kamoerahan ka anak-poetoe Israil, noe koe andjeunna geus didamĕl ka dinja noeroetkeun kawĕlasanana sarta
8 noeroetkeun kagĕdean kaĕsihanana. 'Ari timbalanana: Poegoeh, oemat kami eta teh, toer poetra, moal tjalidra. Ladjĕng andjeunna djadi Djoeroe-salamĕtna. 'Dina sakabeh kasoekĕranana andjeunna njarĕngan seekĕr, sarta Malaikat pameunteuna njalamĕtkeun ka darinja; koe kaĕsihanana djeung koe kawĕlasanana eta teh koe andjeunna pada di-
9 djait, didjoengdjoengkeun, ^a sarta dipangkoe sapanjang djaman baheula.

10 'Dĕmi eta teh maroengpang, sarta ^b pada ngĕrikkeun Roh andjeunna noe langkoeng soetji; noe matak andjeunna sanes ka maranehanana, nja djadi moesoeh, moenggah mĕrangan ka maranehanana koe andjeun. 'Ras oematna ingĕtĕun ka djaman baheula, ka djaman Moesa; [pokna]: Na di mana ajeuna noe ngahandjatkeun eta teh ti djĕro laoet, reudjeung pangangon ingon-ingonna teja? Di mana ajeuna ^c noe ngaling-

gihkeun Rohna noe leuwih soetji di
12 tĕngah-tĕngahna teja? 'Noe madjoekeun pananganana noe leuwih aheng ti katohoeĕun Moesa; ^d noe ngabeulahkeun tjai ti heulaemana, ^e kĕrsana ngamas-
13 hoerkeun salira andjeunna salalanggĕngna teja? 'Anoe noejoen maranehanana meuntas sagara, sapĕrti koeda di tĕgal
14 lĕga, hanteu pisan titaradjong? 'Sapĕrti sasatoan anoe toeroen ka lĕbak, nja kitoe maranehanana koe Roh Pangeran diasoepeun kana reureuh. Nja kitoe andjeun harita noejoen oemat andjeun, kĕrsa ngamasoepeun moelja teja. 'Moegi-
15 moegi ngareret ti sawarga; ^f moegi ningalan ti pangtjalikan andjeun noe soetji nja moelja: di mana ajeuna kagoematan andjeun sarĕng tandaning kawasa andjeun? Koemĕrĕtĕg manah andjeun sarĕng kawĕlasan andjeun geus dipegeg
16 ka koering. 'Kapan andjeun teh ^g Rama koering sadaja; karantĕn Ibrahim mah teu oeningaem ka koering, sarĕng Israil mah teu tĕrangeun ka koering; nja andjeun, Pangeran, Rama koering sadaja; Poerah ngadjait koering sadaja ti babaheula, kitoe padjĕnĕngan andjeun.
17 'Ēh Pangeran! naha mana koering sadaja koe andjeun disasabkeun tina djalan andjeun? naha hate koering sadaja koe andjeun diteuaskeun, moenggah koering teu sarjĕun koe andjeun? Moegi linggih deui, koe karantĕn abdi-abdi andjeun, para kaom kagoengan andjeun
18 teja. 'Oemat andjeun noe soetji teu saba-
19 rahaha lamina nja gadoeh milik; kasoetjian andjeun geus diidĕk-idĕk koe moesoeh-moesoeh koering. 'Eta koering geus djaradi sapĕrtos noe teu kaĕreh koe andjeun ti babaheula, noe teu katĕlah koe padjĕnĕngan andjeun.

a p. 46: 3. b Djab. 78: 40; Ep. 4: 30. c Neh. 9: 20. d Neh. 9: 11; Djab. 78: 13. e 2 Sam. 7: 23. f 5 Moesa 26: 15. g 5 Moesa 32: 6.

PASAL 64.

Ēh, moegi-moegi andjeun mebekkeun Ēlangit, ^a moegi loengsoer, ^b goenoenggoenoeng sina aladjoer ti pajoenuan andjeun; 'sapĕrtos seunue njoendoet pangpoeng, sarĕng tjai ngagolak koe seunue; nja moegi maparin njaho padjĕnĕngan andjeun ka moesoeh-moesoeh andjeun,

sangkan bangsa-bangsa tinggoemëtër ti
 3 pajoeneun andjeun! 'Sapërtoſ^e keur basa
 andjeun ngadamël përkawis noe matak
 sijeun, noe teu kanjanaän koe koering
 sadaja: nja andjeun teh loengsoer, sa-
 4 rëng goenoeng-goenoeng aladjoeur ti pa-
 joeneun andjeun teja. 'Sajaktosna ti ba-
 heula pisan taja noe meunang warta,
 taja noe ngoeping, soemawon nendjo koe
 mata, aja Allah djawi ti andjeun, noe
 barangdamël pikeun sakoer noe ngarëp-
 5 ngarëp ka andjeunna. 'Andjeun mënda-
 kan ka noe atoh, noe ngalampahkeun
 kabënëran, soegri noe ngarelingkeun an-
 djeun dina djalan andjeun. Salërësna,
 andjeun bëndoe, doepi koering mah nja-
 riyeun dosa bae; ti baheula kitoe bae nja
 lampah; pimanaeun koering sadaja di-
 6 salamëtkeun? 'Karantën koering sadaja
^a geus djadi sapërtoſ noe nadjis, sarëng
 saniskantën kabënëran koering sapër-
 toſ pakean kotor; toer koering teh aloem
 sadajana sapërtoſ daoen; sarëng kabawa-
 bawa koe kadorakaän koering,
 7 koe angin. 'Malah taja noe sasambat ka
 padjënëngan andjeun, noe ngageuing
 maneh, moentang ka andjeun; karantën
 andjeun geus meungpeunan pameunteu
 ka koering, sarëng koering koe andjeun
 dilalëboerkeun koe lantaran kadorakaän
 8 koering. 'Doepi ajeuna, noen Pangeran!
^e andjeun teh Rama koering sadaja; ari
 koering teja tanenh likët, doepi andjeun
 Pandjoenan koering; jaktos koering sa-
 daja dadamëlan panangan andjeun.
 9 'Noen Pangeran! moegi oelah bëndoe
 katoetoeloejan, sarëng moegi oelah sa-
 lalamina nja ngemoetkeun kadorakaän;
 mangga geura tingalan, koering sadaja
 10 oemat andjeun. 'Nagara andjeun noe
 saroeutji geus pada djadi tégäl lëga;
 / Sion djadi tégäl lëga, Jérusalem teh
 11 soewoeng. 'Gëdong koering sadaja noe
 soetji nja moelja, oeroet karoehoen koer-
 ring maroedji ka andjeun teja, geus di-
 hoeroe koe seuneu; sarëng saniskantën
 karësëpan koering geus djadi tarikolat.
 12 'Èh Pangeran! koemaha kërsa ngarë-
 këtkeun andjeun bae kana hal kitoe?
 koemaha kërsa ngantëp, sarëng njoe-
 kërkeun ka koering sadaja katoetoeloe-
 jajan?

^a 2 Moesa 3: 8; 19: 18.

^b Djab. 97: 5. ^c Mik. 7: 15. ^d Jeh. 36: 17. ^e p. 63: 16.

^f Djab. 79: 1.

PASAL 65.

Kami^a geus kadongdon koe noe teu
 nanjakeun kami; kami geus kapang-
 gih koe noe teu nejanan kami; bangsa
 noe teu katëlak koe padjënëngan kami,
 koe kami dilahiran kijeu: ^b Tah, ijeu
 2 kami! tah, ijeu kami! 'Kami sapoë djë-
 poet geus njodorkeun panangan kami ka
 hidji bangsa noe basangkal, noe pada
 ngalakonan djalan noe teu hade, noe-
 3 roetkeun karëp sorangan; 'nja bangsa
 noe teu pëtöt-pëtöt njjeun pibëndoeëun
 kami, di pajoeneun kami pisan; pada
 ngerban ^c di këbon-këbon, djeung nga-
 4 roekoes dina bata-bata; 'sok darijoeuk di
 astana-astana, djeung mareuting di èng-
 gon noe sarimpe; ^d sok njaratoe laeok
 bagong, djeung aja angeun sipat noe ma-
 5 tak idjid dina wawadahanana; 'sok nga-
 romong kijeu: Maneh sing anggung ka
 dijeu, oelah njampeurkeun ka dewek;
 karana dewek teh soetji ti batan ma-
 neh. Noe kitoe teh ibarat haseup dina
 pangamboeng kami, ibarat seuneu noe
 6 moentab sapopoë. 'Masing njaho, aja
 toelis di pajoeneun kami, kijeu: Kami
 moal ngantëp; geus tangtoe kami naoer;
 7 nja naoer ^e kana lahoenanana, 'kado-
 rakaän diri maraneh, djeung kadorakaän
 karoehoen-karoehoen maraneh sarere-
 jana, timbalan Pangeran; noe geus
 pada ngoekoes dina goenoeng-goenoeng,
 djeung ngahihina ka kami dina pasir-
 pasir; koe sabab eta kami rek nakër-
 keun bajaran pagaweanana ka toekang-
 toekang kana lahoenanana. ^a Roem 10: 20.
^b p. 58: 9. ^c p. 1: 29. ^d 3 Moesa 11: 7; 5 Moesa 14: 3;
^e p. 66: 17. ^f Djab. 79: 12.

8 Kijeu timbalan Pangeran: Sakoemaha
 lamoen djalma manggih anggoer dina
 ranggeujan, seg ngomong: Eta oelah di-
 roeksak, karana aja bërkah dina eta: nja
 kitoe kami kërsa midamël koe karana
 abdi-abdi kami, ^a soepaja koe kami oelah
 9 diroeksak sakabeh. 'Satëgësna kami ti
 Jakoeb rek ngabidjilkeun toeroenan,
 djeung ti Joeda ngabidjilkeun anoe pi-
 ngamilikeun goenoeng kami; tanah teh
 pikamilikeun koe djalma beunang milih
 kami, sarta abdi-abdi kami pimaratoe-
 10 heun di dinja. 'Ari Saron teja pidjadiem
 pangangonan domba, djeung ari ^b lëbak
 Akor teja pidjadiem paranti ngabajak

sapi, pikeun oemat kami noe geus n-
 11 jangan kami. 'Balikanan maraneh mah,
 noe ninggalkeun Pangeran, mopohokeun
 goenoeng kami noe soetji, natakeun
 moedja adjang Moestari, djeung ngeusian
 loemoer koe inoeman baoran adjang
 12 Djoehal teja: 'eta maraneh koe kami rek
 didoeoemkeun kana pëdang, nja maraneh
 teh mëngke pada ngarampoejoek
 ka pameuntjitan; ^c sapedah kami njaoyer,
 dëmi maraneh teu nembalan; kami ngan-
 dika, dëmi maraneh teu ngadenge; ang-
 goer maraneh pada migawe noe goreng
 di pajoeneun kami, sarta noe teu kamana-
 nah koe kami koe maraneh dipilih.

a Jer. 30: 11. *b* Jos. 7: 26. *c* p. 50: 2; 66: 4.

13 Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti
 Pangeran: Saënja-ënjana, abdi kami bakal
 pada dadaharan, dëmi maraneh mah
 pada langlajuseun; saënja-ënjana, abdi
 kami bakal pada nginoem, dëmi maraneh
 mah pada halabbab; saënja-ënjana,
 abdi kami bakal pada boengah, dëmi
 14 maraneh mah pada meunang era; 'sa-
 ënja-ënjana, abdi kami bakal pada së-
 sënggakan koe bawaning soeka hate,
 dëmi maraneh mah pada djëdjëritan koe
 bawaning njëri hate, sarta maridangdam
 15 koe bawaning djaheut soekma. 'Djeung
 maraneh bakal ninggalkeun ngaran ma-
 raneh baris dipake njapa koe djalma
 beunang kami milih; sarta maneh teh
 tangtöe dipaehkeun koe Goesti Pange-
 ran; sabalikna, ^a ari abdi-abdina mah koe
 andjeunna bakal dipaparin ngaran se-
 16 djen. 'Soepaja saha-saha noe ngabërkah-
 han diri di boemi, ngabërkahanana sina
 njëboet Allah noe sajaktos; kitoe deui
 saha-saha noe soempah di boemi, soem-
 pahna sina njëboet Allah noe sajaktos;
 tina sabab geus pada poho ^b kana ka-
 soesahan noe ka toekang-toekang, djeung
 tina sabab kasoesian teja geus boeni
 17 ti pajoeneun kami. 'Karana, masing njaho,
^c kami rek ngadjadikeun langit anjar
 djeung boemi anjar; ari anoe heubeul
 mah moal diingët-ingët deui, wani han-
 18 teu ras-ras atjan dina hate. 'Ngan ari
 maraneh teh masing aratoh sarta garë-
 rah salalawasna tina hal noe koe kami
 didjadikeun; karana, masing njaho, ^d
 Jëroesalem koe kami rek dipangjadi-
 keun kagërahan, djeung djalmana di-
 19 pangdjadikeun kaätohan. 'Malah kami

teh tangtöe gërah koe Jëroesalem, sarta
 atoh koe oemat kami; ^e djeung sadjëro
 eta nagara moal kadenge-denge deui
 20 sora tjeurik atawa sora ngadjërit. 'Di di-
 nja moal aja deui orok keuna koe mang-
 sa, atawa djalma kolot noe teu djëdjëg
 oemoerna; karana boedak paeh oemoer
 saratoes taoen, sarta djalma dosa oemoer
 21 saratoes taoen disapa. 'Djeung bakal
 njarjeun imah, sarta dieusian; toer nja-
 rjeun këbon anggoer, sarta kahakan
 22 boewahna. 'Moal njarjeun imah, ^f dieu-
 sian koe noe sedjen; moal njarjeun
 këbon anggoer, hasilna kahakan koe
 deungeun-deungeun; karana oemoer oem-
 at kami bakal nandingan kana oemoer
 kakaian, sarta koe djalma beunang kami
 milih tangtöe kapoelöek pagawean leu-
 23 ngeunna. 'Moal harese-tjape tjoemah-
 tjoemah, sarta ngadjöeroena moal ka-
 bahlaän; wantoe-wantoe eta teh djadi
 toeroenan noe dibërkahan koe Pangeran,
 nja dirina sarta djeung anak-intjoena.
 24 'Ari geus kitoe, ^g samemeh eta sasam-
 bat, koe kami geus dikaboel manten;
 sabot keur oendjoekan kenah, sëdëk koe
 25 kami dimakboel. 'Këroed ^h djeung anak
 domba bakal diangon babarëngan; ari
 singa bakal njatöe djarami sapërti sapi,
ⁱ djeung oraj pihakaneunana taneuh; di
 satoengkëb goenoeng kami noe soetji
 teh moal aja noe njilakakeun, moal aja
 noe ngaroeksak; kitoe timbalan Pange-
 ran.

a p. 62: 2. *b* Wabh. 21: 4. *c* p. 66: 22;

2 Petr. 3: 13; Wabh. 21: 1. *d* p. 35: 10. *e* p. 25: 8;

Wabh. 21: 4. *f* 5 Moesa 28: 30. *g* p. 30: 19; 58: 9.

h p. 11: 6—9. *i* 1 Moesa 3: 14.

PASAL 66.

Kijeu timbalan Pangeran: ^a Sawarga
 teteh nja panglinggihan kami, sarta
 boemi teh djodjodog dampal kami;
^b maraneh pinjijeuneun gëdong koemaha
 keur kami? djeung naon ënggon pang-
 2 reureuhan kami teh? 'Mapan eta saka-
 beh nja panangan kami noe ngadamël;
 kitoe djadina eta sakabeh, lahiran Pa-
 ngeran. Sabalikna kami ningali ka noe
 kijeu, ^c nja ka noe balangsak, reudjeung
 ngënes soekmana, sarta adjrih koe pa-
 3 ngandika kami. 'Saha-saha noe meuntjit
 sapi, sasat maehan djalma; saha-saha
 noe ngoerbankeun domba, sasat nëkoek
 andjing; saha-saha noe ngahatoerkeun
 koerban kadaharan, sasat ngahatoerkeun

gĕtih bagong; saha-saha noe njangga-keun doepa, sasat moendjoeng ka braha-la. Poegoeuh pisan noe kitoe marilih djalan sorangan-sorangan, djeung pikirna
 4 mirĕsĕp kana kanistaanana; noe matak kami sabalikna rek milih pisangsara-eunana; ^d sarta noe koe eta dipikasijeun, koe kami tangtoe didatangkeun ka maranehanana; ^e sapedah kami njaouer, dĕmi eta teu nembalan; kami ngandika, dĕmi eta teu ngadareng, anggoer pada migawe noe goreng di pajoeneun kami, sarta noe teu kamanah koe kami, koe maranehanana dipilih. *a* Lal. 7: 49. *b* 2 Sam.

7: 5; 1 Radj. 8: 27. *c* p. 57: 15. *d* Sil. 10: 24. *e* p. 65: 12.

5 Darengkeun jĕu pangandika Pangeran, ^a eh sakoer noe adjrih koe pangandikana: Ari doeloer-doeloer maraneh, noe gareuleuheun ka maraneh, sarta nardoeng maraneh tina sabab djĕnĕngan kami teja, ngaromongna kijeu: Pangeran teh sing datang ka moelja, soepaja koela narendjo kaboengahan maraneh! tatapi eta teh mĕngke mareunang era. 'Aja sowara tagiwoer ti djĕro nagara, sowara ti djĕro kabah, nja gĕntra Pangeran, noe kĕrsa naoer bajaran
 6 ka moesoeh-moesoehna. 'Samemeh goelinggasahan, eta teh ngadjoeroe mantan; samemeh kadatangan njĕri, eta teh babar
 8 anak lalaki. 'Saha noe geus ngadenge saroepa kitoe? saha noe geus nendjo sapĕrti eta pĕtana? Koetan aja tanah noe digĕlarkeun dina poĕ sahidji? atawa aja bangsa noe didjoeroekeun barĕng sapisan? da barang ngarasa njĕri, harita
 9 Sion ngadjoeroe anak-anakna. 'Karah kami rek ngaboekakeun lawang, teu ngaboeroesoetkeun? timbalan Pangeran; atawa kami noe ngaboeroesoetkeun, naha karah rek mĕpĕtkeun? timbalan Allah maneh.

a Esr. 9: 4.

10 Sing mariloe boengah djeung Jĕrosalem, sarta sing garĕrah koe hal eta, eh sakoer noe njaah ka dinja! Masing aratoh, miloe atoh djeung Jĕrosalem, eh sakoer noe keur prihatin koe hal
 11 eta! 'Soepaja maraneh njareuseup soe-soe panglilipoerna, sarta datang ka sareubeuh; soepaja maraneh ngĕnjot inang kamoeljaanana, sarta saroeka-boengah.
 12 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, kami rek nodjokeun kasalamĕtan ka dinja sapĕrti waloengan;

kitoe deui kamoeljaan bangsa-bangsa tjara tjai tjaah, keur seuseupaneun maraneh; djeung maraneh ^a bakal disangkeh dina gigir, sarta ditimang dina
 13 toeoer. 'Sapĕrti djalma noe dililipoer koe indoengna, nja kitoe kami pingalilipoereun ka maraneh; estoe di Jĕrosalem maraneh mĕngke dililipoer.
 14 'Koe maraneh tangtoe katendjo, bari hate maraneh atoh, sarta toelang-toelang maraneh pimoeloeseun tjara daoen ngora; harita panangan Pangeran tangtoe boekti ka abdi-abdina, sarta andjeunna bade ngabĕndon ka moesoeh-
 15 moesoehna. 'Karana, masing njaho, Pangeran bade soemping, ^b nganggo seuneu, sarta ^c karetana lir angin topan, kĕrsa malĕs koe bĕbĕndoena kalawan wĕra, kitoe deui koe panjeuseulna kalawan
 16 hoeroenging seuneu. 'Karana Pangeran bade ngeunakeun hoekoeman ka saniskara daging, nganggo seuneu djeung nganggo pĕdangna; ^a tangtoe loba katjida noe pikasabĕteun koe Pange-
 17 ran. 'Saha-saha noe njoetjikeun maneh djeung ngabĕrsihan diri ^e adjang kĕbon-kĕbon, noeroetkeun saorang noe di tĕngahna, sarta ngahakan laoek bagong, djeung sipat nista, djeung beurit, eta sarerejana mĕngke dieuwuehkeun,
 18 lahiran Pangeran. 'Karana kami tĕrang dina pagaweanana sarta dina pikiranana; pidatangeun mangsa, harita kami bakal ngoempolkeun sakabeh bangsa reudjeung basa-basa; broel pada moeroeboel/ sarta narendjo kamoeljaan kami.
 19 'Djeung kami bakal ngajakeun tjitjiren di maranehanana; sarta sawareh maranehanana noe rahajoe koe kami bakal dipiwarang ka bangsa kapir, nja ka oerang Tarsis, ka oerang Poel djeung Loed, toekang mĕntang gondewa teja, ka oerang Toebal djeung Jawan, ka poelo-poelo noe djaraoeh, anoe tatjan ngadareng bedja pĕrkara kami, djeung tatjan narendjo kamoeljaan kami; ari eta teh bakal pada ngowarkeun kamoeljaan kami ka oerang kapir. 'Sarta bakal ngalanteurkeun sakabeh doeloerdoeloer maraneh ti sagala bangsa kapir, pikoerbaneun bade ka Pangeran, toempak koeda, toempak kareta, toempak gĕrbong, toempak bigal reudjeung toempak onta, ngadjoegdjoeg goenoeng kami

noe soetji, nja eta JĚroesalem, timbalan Pangeran, sakoemaha oerang Israil njanggakeun koerbanna dina wadah bĚrĚsih ka gĚdong Pangeran. 'Malah eta
 21 teh sawareh koe kami bakal ditjandak, didamĚl panghoeloe djeung ahli Lewi,
 22 timbalan Pangeran. 'Karana sakoemaha
 " eta langit anjar reudjeung eta boemi anjar, anoe koe kami rek didamĚl teja, pitĚtĚpeun di pajoeneun kami, lahiran Pangeran, nja kitoe keneh toeroenan maraneh reudjeung ngaran maraneh
 23 pitĚtĚpeun. 'Ari geus kitoe, dina saban-

saban tĚpoeng tanggal djeung dina saban-saban tĚpoeng sabbat, ^h saniskara daging pidatangeun, sĚmbahjang ka pajoeneun kami, timbalan Pangeran.
 24 'Djeung bakal pada boedal, narendjokeun bangke djalma-djalma noe pada masijat ka kami teja; saĚnjana ⁱ bila-toengna moal paeh, seuneuna moal pareum, sarta pada djadi pikagiroekeun saniskara daging. *a* p. 60: 4. *b* 2 Tes. 1: 8. *c* Djab. 68: 18. *d* Wabj. 19: 21. *e* p. 65: 3, 4. *f* p. 40: 5. *g* p. 65: 17. *h* Wabj. 15: 4. *i* Mark. 9: 14.

KITAB NABI JĚRMIA.

PASAL 1.

Ijeu pangwoeroek JĚrmia poetra Hilkia, kaĚsoep panghoeloe noe aja di nagara Anatot, di tanah Binyamin; 'anoe didatangan pangandika Pangeran, keur mangsa ^a Josia poetra Amon, radja Joeda, mĚnĚran katiloe-wĚlas taoenna
 3 Josia djoemĚnĚng radja. 'Djeung didatangan deui pangandika keur mangsa ^b Jojakim poetra Josia, radja Joeda, nĚpi ka tjatjap kasawĚlas taoenna Sidkia poetra Josia djoemĚnĚng radja Joeda; nja nĚpi ka JĚroesalem dibojong, mĚnĚran boelan noe kalima.

a 2 Radj. 22: 1. *b* 2 Radj. 23: 34; 24: 17; 25: 8.

4 Ari pangandika Pangeran ka kaola
 5 teja, kijeu pangandikana: 'Samemeh maneh koe kami didjadikeun di djĚro beuteung, ^a maneh koe kami geus dipioeninga; djeung samemeh maneh ka loewar ti pianakan, maneh koe kami geus disoetjikeun; maneh koe kami ditangtoekeun pinabieun bangsa-bangsa.
 6 'Ari pioendjoeuk kaola: ^b Noen, Goesti Pangeran! salĚrĚsna, simkoering hanteu bisa sasaoeran; karantĚn simkoering ngora keneh. 'DĚmi timbalan Pangeran ka kaola: Oelah maneh ngomong, jen: Simkoering teh ngora; karana ka mana bae maneh koe kami dipiwarang, maneh koedoe leumpang; sarta naon bae

noe koe kami ka maneh ditimbalkeun,
 8 koe maneh koedoe diomongkeun. 'Oelah sijeun-sijeun koe itoe; ^c karana kami noe njarĚngan ka maneh, pikeun ngaleupas-
 9 keun ka maneh, lahiran Pangeran. 'LadjĚng Pangeran njodorkeun pananganana, ^d diantĚlkeun kana soengoet kaola, bari Pangeran nimbalan ka kaola: Masing nganjahokeun, ^e kami geus ngajakeun pangandika kami dina biwir
 10 maneh. 'Mangka ingĚt, maneh poĚ ijeu koe kami geus didjĚnĚngkeun njĚkĚl bangsa-bangsa djeung njĚkĚl karadjaan-karadjaan, ^f baris ngaraboet djeung baris ngababoet, kitoe deui baris ngagĚmpoer sarta baris noempoer, baris ngadĚgkeun djeung baris mĚlak.

a JĚs. 49: 1; Gal. 1: 15. *b* 2 Moesa 4: 10. *c* JĚs. 41: 10. *d* JĚs. 6: 7. *e* JĚs. 59: 21; p. 5: 14. *f* p. 18: 7.

11 Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka kaola, kijeu pangandikana: ^a Maneh nendjo naon, JĚrmia? Diwangsoel koe kaola: Soemoehoen, simkoering nendjo hidji iteuk kanari. 'Ari timbalan Pangeran ka kaola: BĚnĚr maneh nendjo teh; karana ^b kami ngadjaga ka pangandika kami, tangtoe dilampahkeun. 'Ari geus kitoe aja deui pangandika Pangeran ka kaola, kadoewa-kalina, kijeu pangandikana: Maneh nendjo naon? Diwangsoel koe kaola: Soemoehoen, simkoering nendjo hidji daloeng

keur ngagolak, sarĕng njanhareupna
 14 ti sabeulah ti kaler. 'Ari timbalan Pan-
 ngeran ka kaola: Katjilakaän teh pi-
 djoleumana ^e ti kaler, naradjang ka sa-
 15 kabel priboemi tanah. 'Karana, masing
 njaho, ^d kami rek njaer sakabeh bangsa
 karadjaän-karadjaän anoe sabeulah ti
 kaler, lahiran Pangeran; nja eta pida-
 ratangeun, seug hidji-hidji bakal pada
 16 neundeun korsina di hareupeun lawang-
 lawang Jĕrosalem, bari ngaroeroeg ka
 sakabeh koetana sakoeriling, kitoe deui
 ka sakabeh nagara Joeda. 'Sarta ^e kami
 rek ngalahirkeun pihoeoemanenun kami
 ka darinja, tina hal sakabeh kagorengana-
 nana; sapedah pada ninggalkeun kami,
 djeung ngaroekoes ka aällahan, ^f sarta
 njarĕmbah ka djidjjeunan leungeunna.
 17 'Mana ^g maneh geura disaboeok tjang-
 keng maneh, seug hoedang, koedoe nja-
 toerkeun ka maranehanana saniskara
 noe koe kami rek ditimbalkeun ka maneh.
 Poma maneh oelah geder di hareupeuna-
 nana, soepaja maneh koe kami oelah
 18 digederkeun di hareupeunana. 'Karana,
 masing njaho, maneh teh poĕ ijeu ^h koe
 kami didjadikeun ibarat nagara reug-
 reug, djeung ibarat tihang beusi, sarta
 ibarat koeta tambaga, soepaja bisa na-
 han ka saeusi tanah; ka radja-radja Joeda,
 ka kapala-kapala, ka panghoeloe-
 panghoeloe, sarta ka djalma-djalma eusi
 19 tanah. 'Nja eta bakal pada mĕrangan
 ka maneh, tatapi ka maneh moal pima-
 rampoheun; karana kami noe njarĕngan
 ka maneh, lahiran Pangeran, pikeun
 ngaleupaskeun ka maneh. ^a p. 24 : 3 ;

Am. 7 : 8. ^b p. 31 : 28. ^c p. 4 : 6. ^d p. 25 : 9. ^e p. 4 : 12.

^f Jĕs. 2 : 8. ^g Aj. 38 : 3. ^h p. 15 : 20.

PASAL 2.

Ari geus kitoe aja deui pangandika
 Pangeran ka kaola, kijeu pangandi-
 2 kana: 'Geura leumpang, maneh koedoe
 ngoewarkeun ka Jĕrosalem, sing ka-
 denge, kijeu nja pok: Kijeu timbalan
 Pangeran: ^a Kami ingĕt hal maneh ka-
 hemanan keur mangsa maneh ngora,
 sarta kanjaähan keur mangsa maneh
 panganten, basa maneh ngiring ka
 kami di tĕgal lĕga, dina tanah noe tara
 3 disĕbaran teja. 'Israil harita soetji baris
 ka Pangeran, djadi loeloegoe beubeu-
 nangan; saha-saha noe ngahakan eta,

pada kasalahan; sarta sakoer noe kitoe
 kadatangan katjilakaän, lahiran Pange-
 ran. ^a Jĕh. 16 : 60.

4 Eh, anak-poetoe Jakoeb djeung saka-
 beh bangsa anak-poetoe Israil! darenge-
 5 keun ijeu pangandika Pangeran: 'Kijeu
 timbalan Pangeran: ^a Karoehoen mara-
 neh manggih naon di kami lampah teu
 bĕnĕr, noe matak eta pada ngadjaoehan
 ti kami, bari seg ^b pada noeroet noe
 6 sija-sija, mana djaradi sija-sija? 'Djeung
^c teu ngaromong kijeun: Di mana Pange-
 ran, noe nginditkeun oerang ti tanah
 Mĕsir, anoe noejoen oerang di tĕgal lĕga,
 dina tanah noe lapang nja pinoh koe
 lombang, dina tanah noe keĕng nja ka-
 langkang maot, dina tanah noe tara
 disorang koe djalma djeung teu diĕnggo-
 7 nan koe manoesa? 'Sarta maraneh koe
 kami diasoepeun ka tanah pakĕbonan,
 soepaja ngahakan boewahna djeung
 kangeunahanana; dĕmi maraneh geus
 asoepe, toeloj ^d tanah kami koe maraneh
 dinadjiskeun, nja kagoengan kami koe
 8 maraneh didjjeun kagiroekan. 'Pang-
 hoeloe-panghoeloe teu ngaromong kijeun:
 Di mana Pangeran? djeung noe njarĕkĕl
 toret teu nganjarahokeun ka kami; ari
 pangangon pada migawe masijat ka
 kami, sarta nabi-nabi ngawarĕdjangna
 koe Baäl, djeung naroeoet noe teu nga-
 9 mangpaätan. 'Pedah kitoe kami rek
 djongdjon nja madoean ka maraneh, la-
 hiran Pangeran; malah ka anak-intjoe
 10 maraneh kami tangtoe madoean. 'Ka-
 rana ^e geura njalĕbrang ka poelo-poelo
 oerang Kitim, bari seg pada ngawaskeun;
 sarta geura nitahan ka oerang Kedar,
 bari seg pada nĕgĕskeun sing tĕmĕn-
 tĕmĕn; nja sing pada ngawaskeun, di
 11 dinja aja saroepa kitoe? 'Karah aja bangsa
 noe noeukeurkeun batarana, sanadjan eta
 lain batara? dĕmi oemat kami mah geus
 noeukeurkeun ^f kamoeljaänana ka noe
 12 teu ngamangpaätan. 'Eh langit! sing
 mĕlĕngĕk tina hal kitoe; sing bĕngong,
 bari olohok katjida, lahiran Pangeran.
 13 'Karana oemat kami geus migawe ijeun
 doewa kagorengan: kami, ^g sirah tjai
 kahiroepan, koe eta geus ditinggalkeun,
 bari njarijeun soemoer keur dirina, nja
 soemoer balotjor, noe teu barisaem na-
 14 han tjai. 'Karah Israil teh boedak beulian
 atawa noe asal didjoeroekeun di imah ?

15 naha mana djadi rajaheun? 'Singa ngarora^a geus noengkoelan manehana bari pada ngagoer, sorana hoewanghaoeng; tanabna koe eta geus didijjeun soewoeng, nagara-nagara geus dihoeroean, mana taja djalma noe ngeusian.

16 'Malah-malah maneh koe oerang Nop djeung koe oerang Tahpanhes geus digoendoelan nja sirah. 'Naha hal kitoe teh lain beunang maneh sorangan, doemeh maneh ninggalkeun Pangeran, Allah maneh, keur basa maneh koe andjeunna

17 ditoejoen di djalan teja? 'Ari ajeuna, naon pigaweunana ka maneh njaba ka Mésir, nginoem tji Sihor teh? sarta naon pigaweunana ka maneh njaba ka Asoer,

18 nginoem tji bangawan teh? 'Kagorengan maneh noe pimépèriheun ka maneh, djeung pamoengkir maneh noe pinjiksaeun ka maneh; mana kanjahokeun koe maneh sarta masing awas,

19 'jen goreng pisan sarta mawa pait, maneh ninggalkeun Pangeran, Allah maneh, djeung maneh teu sijeun koe kami, lahiran

20 Goesti, Pangeran sawadya-balad teh. 'Karana kami ti baheula geus^j meunggaskeun pasangan maneh, mēgatkeun sawēd maneh; dēmi omong maneh mah: Aing moal ngawoela; énjana mah^k dina oenggal-oenggal pasir loehoer djeung di handapeun sakoeur kakaian ngaroenggoenok maneh sok ngarengkol djinah.

21 'Halta maneh keur dipélak koe kami teja^l tangkal anggoer hade, tégēs bibit satoehoe; bo naha maneh teh owah, djadi dahan paranakan tangkal anggoer sedjen ka kami? 'Karana sanadjan maneh ngaroeroe diri koe sēndawa, djeung make saboen loba nakēr, tjerong bae kadorkaān maneh di pajoeneun kami, lahiran

22 Goesti Pangeran. 'Pimaneun maneh bisa ngomong: Aing teu kanadjisan, teu noeroet Baāl-Baāl? Masing awas ka djalan maneh^m di lēbak; kanjahokeun koe maneh anoe koe maneh dilampahkeun teja; eta maneh ibarat ontā dantēn tangginas, noe lakoena adjag-adjagan;

23 'ibarat kalde leuweung awewe, noe bijasa di tēgal lēga, sarta keur hawa-napsoe sok njeuseup angin; ana keur bēger, saha noe bisa mēgatan? Saha-saha noe nejang ka dinja moal koengsi tjape; ana ninggang

24 boelanna, tangtoe kapanggih. 'Tjandēt soekoe maneh, oelah bejak taroempah;

tjandēt tikoro maneh, oelah halabbab; dēmi tjarek maneh mah: ^a Ah, tjoemah bae; moal, karana koela teh bogoh ka djalma nagara sedjen, sarta hajang noeroet ka dinja! 'Sapērti paling eraeun lamoenna kapērgo, nja kitoe anak-intjoe

26 Israil pimareunangeun era; djalma noe reja, radja-radjana, kapala-kapalana, panghoeloe-panghoeloena djeung nabina; 'noe ngaromong ka kai, jen:

27 ^o Nja adjēngan rama koering; kitoe deui ka batoe: Nja adjēngan noe ngajoega-keun koering; karana ^p njanghareupna ka kami koe poendoek, lain koe beungeut; tatapi ^q keur mangsa katjilakaān pada ngomong: Moegi ngadēg, koering sadaja salamētkeun! 'Na di mana aāl-lahan maneh, beunang maneh njijeun keur sēsēmbaheun maneh teja? ^r nja eta sina haroedang, oepama barisaeun njalamētkeun ka maneh keur mangsa maneh katjilakaān mah; karana rejana aāl-lahan maneh, Joeda! nandingan lobana nagara maneh.

^a Mik. 6: 3, 4. ^b 2 Radj. 17: 15. ^c 5 Moesa 8: 14, 15. ^d 3 Moesa 18: 24. ^e p. 18: 13. ^f Djab. 106: 20; Roem 1: 23. ^g p. 17: 13. ^h Jēs. 5: 29; p. 4: 7. ⁱ p. 4: 18. ^j p. 30: 8. ^k p. 3: 6. ^l Jēs. 5: 1. ^m p. 7: 31. ⁿ p. 18: 12. ^o Jēs. 42: 17. ^p p. 32: 33. ^q Jēs. 26: 16. ^r p. 11: 11, 12.

29 Koe naon maraneh madoean ka kami? maraneh sakabeh pada migawe masijat

30 ka kami, lahiran Pangeran. 'Pangagē-boeg kami ka anak-anak maraneh^a teu hasil; pamépèrih koe eta teu ditarima; ^b pēdang maraneh geus ngahakan nabina; maraneh, sapērti singa ngaroeroek-sak. 'Eh, bangsa ajeuna! maraneh sing pada awas ka ijeu pangandika Pangeran: Naha kami teh ka Israil karah djadi tēgal lēga, atawa tanah poēk boetaradjin? Koe naon noe matak oemat kami ngaromong: Koering pada hajang ngalantjong, moal baralik deui ka andjeun?

32 'Koemaha ari landjang sok mopohokeun ka pèrhijasanana, atawa pangantēn awewe ka pēdingna? ^c Dēmi oemat kami mah mopohokeun ka kami, geus lila katjida, taja bilanganana. 'Koe apik maneh mapantēs djalan maneh mambrih bobogohan! mana maneh ka awewe panggaroengna ge geus mapatahkeun djalan maneh. 'Malah-malah

33 dina toengtoeng badjoe maneh geus kapanggih gētih djalma mariskin noe teu salah; lain dina babahan kapanggihna

koe kami, istoening dina eta sakabeh.
 35 'Padahal tjarek maraneh: Sañjana aing
 teu salah; kapan bĕndoena geus moen-
 doer ti aing. Masing njaho, ^a kami rek
 oeroes-oeroes djeung maneh, tina hal
 eta omongan maneh, jen: Aing teu boga
 36 dosa teja. 'Koe mindĕng maneh teh
 njaba, ^e ganti-ganti djalan maneh! Ti
 Mĕsir ge maneh pimeunangeun era, sa-
 koemaha maneh meunang era ti Asoer
 37 teja. 'Ti eta ge maneh ĕngke ka loewar,
 bari ^f leungeun maneh nangkeup sirah;
 karana sagala andĕlan maneh dipitjeun
 koe Pangeran, mana maneh moal pi-
 loeloeseun ngandĕl teh ka darinja.

^a p. 5 : 3. ^b Mat. 23 : 37. ^c p. 18 : 14, 15. ^d Jĕs. 43 : 26.
^e Jĕs. 30 : 3; Hos. 5 : 13. ^f 2 Sam. 13 : 19.

PASAL 3.

Omong djalma: ^a Oepama bidji djalma
 njĕrahkeun pamadjikanana, seg awe-
 weh teh leumpang ti manehana, toe-
 loej lakian ka noe sedjen: koemaha,
 aweweh teh kongang dibalikan deui?
 naha tanah noe kitoe teh lain kana-
 djisan bangĕt pisan? Ari maneh djinah
 teh loba nakĕr nja kabogoh; parandene
 kitoe, geura balik ka kami, lahiran Pan-
 2 ngeran. 'Geura tjĕngkat panon maneh
^b ka sakoer pasir boelistir, sarta masing
 awas: di mana maneh hanteu didjima-
 han? Maneh sok dijoek dina sisi-sisi
 djalan, noenggoe eta, sapĕrti lampah
 oerang Arab di tĕgal lĕga; sarta tanah
 teh koe maneh geus dinadjiskeun koe
 lantaran djinah maneh djeung koe lan-
 3 taran kagorengan maneh. 'Kitoe noe
 matak ^c pingidjiheun dipĕgatan, sarta
 hoedjan pandeuri ge teui aja; dĕmi ma-
 neh mah tarang sapĕrti dajang, teu boga
 4 kaera. 'Naha maneh ti ajeuna teu rek
 sasambat ka kami kijeu: Noen Ama!
 nja andjeun ^d panoetan koering ti ngo-
 5 ngora? 'Naha andjeunna kĕrsa bĕndoe
 salalanggĕngna? naha bade nĕtĕpkeun
 eta saĕndĕngna? Sañjana, maneh ngo-
 mong djeung migawe kagorengan, sarta
 bangean.

^a 5 Moesa 24 : 1-4. ^b p. 2 : 20.
^c 5 Moesa 11 : 14, 17. ^d Sil. 2 : 17.

6 Tidinja Pangeran nimbalan ka kaoela
^a keur mangsa radja Josia teja: Na ka-
 tendjo koe maneh, noe dipigawe koe
 si Moengkir Israil teja? Eta teh geus
 leumpang, ^b oenggang ka oenggal-oenggal

goenoeng loehoer, sarta ka handapeun
 sakoer kakaian ngaroenggoenoek, bari
 7 toeloj djinah di dinja. 'Dĕmi sang-
 geusna eta migawe sakabeh hal kitoe
 teh, koe kami ditimbalan kijeu: Maneh
 geura balik ka kami! tatapi hanteu ba-
 lik. Nja eta katendjo koe si Tjidra Joeda,
 8 ^c doeloerna. 'Sarta koe kami katingali,
 mangsa si Moengkir Israil, tina hal sa-
 kabeh pĕrkara eta ngaranjed teja, koe
 kami geus disĕrahkeun sarta geus di-
 paparin soeratna panalak, parandene
 si Tjidra Joeda, doeloerna teja, teu si-
 jeuneun, anggoer eta ge leumpang, bari
 9 toeloj djinah. 'Ari geus kitoe, tina ko-
 ngas djinahna, seug tanah teh kana-
 djisan; wantoe ngaranjedna ^d ka batoe
 10 ka kai. 'Tapi sanadjan sakabeh hal kitoe
 teh, eta si Tjidra Joeda, doeloerna teja,
 hanteu balik ka kami tĕroes reudjeung
 hate, balik soteh poera-poera, lahiran
 11 Pangeran. 'Nimbalan deui Pangeran ka
 kaoela: ^e Si Moengkir Israil teja bĕnĕr
 12 njawana ti batan si Tjidra Joeda. 'Geura
 leumpang, oewarkeun koe maneh ijeu
 pangandika ka tĕbeh kaler, kijeu nja
 pok: Eh, si Moengkir Israil! lahiran
 Pangeran: ^f Geura balik; kami moal
 baeud deui nja pameunteu ka maraneh;
 karana kami teh sipat asih, lahiran
 Pangeran; kami moal bĕndoe salalang-
 13 gĕngna. 'Ngan ^g sing kanjahokeun ka-
 dorakaan maneh, jen maneh teh ma-
 sijat ka Pangeran, Allah maneh, sarta
 maneh paboerantak nja djalan maneh,
 nejang-nejang djalma nagara sedjen ka
 handapeun sakoer kakaian ngaroeng-
 goenoek; djadi maraneh teu ngagoegoe
 ka timbalan kami, lahiran Pangeran.
 14 'Eh, anaking noe maloengkir! geura ba-
 ralik, lahiran Pangeran, karana kami
 pĕrnah tjaroge ka maraneh; sarta kami
 kĕrsa njandakan maraneh, saoeang ti
 hidji nagara, doewa oerang ti hidji
 bangsa, bari seug maraneh koe kami
 15 rek didatangkeun ka Sion. 'Djeung ma-
 raneh ^h koe kami rek dipaparin pang-
 mangon-pangangan anoe tjetjog djeung
 manah kami; nja eta tangtue ngara-
 ngon ka maraneh kalawan kanjaho
 16 djeung kapintĕran. 'Ari geus kitoe, sa-
 mangsa maraneh geus ngalobaan djeung
 baranaban dina tanah di djaman harita,
 lahiran Pangeran, moal aja deui noe

njēboet: ⁱ Pēti pērdjangdjian Pangeran; djeung moal ras-ras atjan dina hate; moal diingēt-ingēt deui, sarta moal aja noe ngariksa, soemawonna didjjeun deui. ¹⁷ 'Dina mangsa eta Jēroesalem bakal pada njarēboet: ^j Panglinggihan Pangeran; djeung sakabeh bangsa kapid bakal karoempoel ka dinja, ngadeuheusan ka padjēnengan Pangeran, ka Jēroesalem; sarta moal loemampah deui ^k noeroetkeun kaheurasan hatena noe goreng. ¹⁸ 'Dina djaman eta anak-intjoe Joeda bakal laleumpang babarengan djeung anak-intjoe Israil; toeloelj maroelang sarerejana ^l ti tanah kaler, ka tanah noe koe kami dimilikkeun ka karoehoen maraneh teja. ¹⁹ 'Ari kami teh geus nimbalan: Geura, ^m maneh mēngke koe kami di-sina karijoeng koe anak, sarta maneh mēngke koe kami dipaparin tanah aloes, milik moelja, oeroet wadya-balad bangsa kapid. Nimbalan deui kami teh: Maneh mēngke ka kami njēboet: Ama; sarta moal oendoer deui ti poengkoereun kami. ²⁰ 'Saestoena, tjara awewe noe tjidra ka salakina, nja kitoe maraneh, anak-intjoe Israil! geus pada tjidra ka kami, lahiran Pangeran. 'Aja sowara kadenge di sakoer ⁿ pasir boelistir, nja sowara oerang Israil tjareurik sarta noenoehoen, tina sabab pada bengkok lakoena, djeung mopohokeun ka Pangeran Alahua. ²¹ 'Eh, anaking noe maloengkir! geura baralik; sagala kamoengkiran maraneh koe kami rek ditjalageurkeun. ^o Noen, mangga! ijeu simkoering pada ngadeuheus ka andjeun; karantén nja andjeun Pangeran, Allah simkoering. ²² 'Saestoena gaplah pisan pangarēp-ngarēp ka pasir-pasir, ka salobana goeong-goeng; saestoena kasalametan Israil ngan di djero Pangeran, Allah ²³ oerang, ajana. 'Ari kaeraän teh geus ngahakanan beunang katjapean karoehoen oerang ti mangsa oerang boedak keneh; nja dombana reudjeung sapina, anakna lalaki reudjeung anakna awewe. ²⁴ 'Hajoe, oerang ngēdēng dina kaeraän oerang, sarta kawirangan oerang sina ngarimboenan ka oerang; ^p karana oerang migawe dosa ka Pangeran, Allah oerang, nja diri oerang sarta djeung karoehoen oerang, ti mangsa oerang boedak keneh tēpi ka poē ajena; sarta

oerang teu ngagoegoe ka timbalan Pangeran, Allah oerang. a p. 1. 2. b 2 Radj.

16 : 4 ; p. 2 : 20. c Jeh. 23 : 4. d p. 2 : 27. e Jeh. 16 : 51. f Jes. 31 : 6 ; 57 : 16. g p. 2 : 35. h p. 23 : 4. i 2 Moesa 25 : 10. j Jeh. 48 : 35. k p. 7 : 24 ; 9 : 14. l p. 23 : 8 ; 31 : 8. m p. 31 : 9. n p. 7 : 29. o Djab. 41 : 5. p Dan. 9 : 7, 8.

PASAL 4.

Oepama maneh dek balik, Israil! lahiran Pangeran, koedoe balik ka kami; sarta oepama maneh dek njingkirkeun kanistaän maneh ti pajoeneun kami, eta ² maneh oelah loewak-lejok; sarta koedoe soempah kijeu: Dēmi djoemēnenging Pangeran; sing satoehoena, ^a tēroes reudjeung hoekoem sarta djeung sabēnēr-bēnērna; tangtoe oerang kapid pada nēda bērkah ka andjeunna, djeung maroedji maneh tina hal andjeunna. a Jēn. 48 : 1 ; p. 5 : 2. ³ Karana kijeu timbalan Pangeran ka oerang Joeda djeung ka oerang Jēroesalem: ^a Geura pada ngabēdah keur maraneh hidji lahan bēdaheun, djeung oelah njalēbar ka pēlēbah tjoetjoe-k-tjoetjoe. ⁴ 'Geura pada njoenatan maneh baris ka Pangeran; ^b nja salingkirkeun kakoeloepan hate maraneh, eh oerang Joeda djeung pribomei Jēroesalem! oelah koengsi bēndoe kami bidjil saperti seuneu, sarta ngagēdoer, wani taja noe bisa mareumkeun, tina sabab kagorengan pagawean maraneh. ⁵ 'Geura pada ngowarkeun di Joeda, djeung ngoetakeun di Jēroesalem; koedoe pada bebedja, djeung narjoep sangkakala dina nana, bari pada ngagēro satakär tanaga, kijeu nja pok: Geura karoempoel; ^c hajoe, oerang moeboes ka nagara ra-reugreug! 'Geura nandjeurkeun hidji bandera ka lēbah Sion; geuwat laloempat, papatjoewan rek ngarandég! ^a karana kami rek ngadatangkeun katjilakaän ti ⁷ tēbeh kaler, nja kabalahian gēde. 'Singa ^e geus djoeng ti leuweunnga noe kekep, nja toekang ngaroeksak bangsa-bangsa ēnggeus indit, bidjil ti ēnggonna; karēpnua tanah maneh dek didjjeun soewoeng; nagara maneh ēngke pada narikolot, taja djalma noe ngeusian. ⁸ 'Sabab kitoe ^f geura pada disamping karoeng; koedoe pada aloek-aloekeun djeung midangdam; karana sewoting bēndoe Pangeran tatjan moendoer ti oerang. ⁹ 'Ari

geus kitoe, dina poëan eta, lahiran Pangeran, pikir radja djeung pikir kapala-kapala bakal leungit; ari panghoeloe-panghoeloe bakal pada mëlëngëk, sarta
 10 nabi-nabi bakal pada ngahoelëng. 'Ari pioendjoek kaola: Noen, Goesti Pangeran! sajaktosna andjeun ngagëlo pisan ka ijeu bangsa sarëng ka oerang Jërosalem; timbalan andjeun: Maraneh tangtoe salamët; kari-kari pëdang noentjêb
 11 dongkap ka njawa. 'Dina mangsa harita ijeu bangsa djeung oerang Jërosalem bakal diandikaän kijeu: ^o Pajaeun angin panas ti pasir-pasir boelistir di tégäl léga, mënéran anak oemat kami, lain
 12 baris nabi, lain baris ngabërësihan; 'nja angin rongkah noe pidatangeun ti dinja, kërsa kami; ajeuna kami sabalikna ^h rek ngalahirkeun pihokoemaneun ka
 13 maranehanana. 'Saënjana, eta teh pi-oenganeun sapërti mega, sarta kareta-kareta ⁱ lir angin topan; koedana karëntjéng ti batan galoedra. Pibalaieun oerang! geus tangtoe oerang diroeksak.
 14 'Eh Jërosalem! ^j geura koembah hate maneh, leungitkeun kagorengan, soepaja maneh disalamëtkeun. Sabaraha pilila-eunana deui pikiran maneh noe doraka
 15 teh nja pingënggoneun di djëro batin maneh? 'Karana aja sowara ngoewar-keun ti Dan, aja sowara ti goenoeng
 16 Epraim ngoetarakeun katjilakaän. 'Geura pada mere ingët ka bangsa-bangsa; geuna-geuna, geura ngaloetarakeun ka Jërosalem: aja toekang ngadjaga daratang
 17 ti tanah noe djaoeh, sarta tingharaok ka nagara-nagara Joeda. 'Tjara noe naroenggoean laban, nja kitoe ngëpoengna ka Jërosalem sakoeringna; tina sabab
 18 eta teh baha ka kami, lahiran Pangeran. 'Djalan maneh djeung pagawean maneh ^k noe njarieun kitoe ka maneh; tah, kitoe kagorengan maneh; saënjana pait, saënjana noentjêb kana hate maneh.
^a Hos. 10:12. ^b 5 Moesa 10:16. ^c p. 8:14. ^d p. 1:14. ^e p. 5:6. ^f p. 6:26. ^g p. 51:1. ^h p. 1:16. ⁱ Jës. 5:28. ^j Jës. 1:16. ^k p. 2:19.

19 ^a Adoeh, peudjit kaola! adoeh, peudjit kaola! koe peurib bilik angën kaola! angën kaola koemërëtég; kaola teu bisa repeh; tina sabab maneh, njawa! ngadenge sora sangkakala, djeung soe-soerakan përang. 'Teu eureun-eureun
 20 aja noe ngalokkeun kabalahian; wantoe satanah kabeh geus diroeksak; ngadak-

ngadak himah kaola diraroeksak, koe-lamboe kaola roeksak di sakitjeup-
 21 mata. 'Sabaraha pilila-eunana deui kaola nja nendjo bandera, ngadenge sora
 22 sangkakala? 'Saënjana, ^b oemat kami paloeng, teu nganjarahokeun ka kami; estoe anak garëdjoel eta teh, teu baroga-eun pangarti; ^c palintër eta teh kana lampah goreng, dëmi kana lampah hade mah teu njarahoëun.

^a Aj. 30:27. ^b 5 Moesa 32:6 ^c Roem 16:19.

23 Kaola ngalijeuk ka boemi, doemadakan soewoeng nja kosong; ret ngalijeuk ka langit, horeng taja tjaängna.
 24 'Kaola ngalijeuk ka goenoeng-goenoeng, doemadakan arojag, djeung sakabeh pasir-pasir aringgeung. 'Kaola ngalijeuk deui; doemadakan taja manoesa, djeung sakabeh manoe awang-awang geus ka-
 26 laboer. 'Kaola ngalijeuk deui, doemadakan pakëbonan geus djadi tégäl léga, djeung sakabeh nagarana geus diboerak-barik, tina sabab Pangeran, tina sabab kabangëtan bëndoena. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Satanh kabeh éngke soewoeng, ^a tapi koe kami moal dibej-
 28 jakkeun. 'Sabab kitoe boemi bakal prihatin, djeung langit di loehoer bakal soerëm, koe doemeh kami ngalahirkeun kitoe; ^b kami noe ngërsakeun, sarta moal kami handjakal, soemawonna moendoer
 29 deui. 'Tina sora noe toempak koeda reudjeung toekang panah, boer saeusi nagara ngabëtjir, njaroesoep ka leuweung-leuweung, djeung aroenggah ka goenoeng-goenoeng karang; oenggal nagara tiiseun, taja pisan djalna noe ngeu-
 30 sian. 'Ari maneh teja, ana diroeksak, koemaha nja pilampaheun? Sanadjan maneh makeanan diri koe sakëlat, sanadjan maneh ngahijasan diri koe përhijasan émas, sanadjan maneh nëgëp-keun panon ^c koe sipat, taja gawena maneh ngaloes-ngaloes diri; kabogoh pada mitjeun ka maneh, malah pada
 31 ngarah pati maneh. 'Karana kaola ngadenge sowara ^d sapërti noe keur njëri ngadjoeroe, kasoekëran tjara noe ngadjoeroe dara, nja sowara anak Sion, roenghap-renghap bari nadahkeun leungeuna; [pokna]; Pibalaieun koering! karana njawa koering lësoe di bareupeun noe maeban. ^a p. 5:10; Njanj. 3:22.

^b Jës. 14:27. ^c 2 Radj. 9:30. ^d p. 6:24.

PASAL 5.

Geura pada ngidĕran loeloeroeng Jĕ-
 Grousalem, bari alak-ilik sarta masing
 tĕgĕs; djeung koedoe ngalingling di pa-
 sar-pasarna, soegan manggih saerang,
 soegan aja hidji djalma noe milampah
 hoekoem, noe nejangn kajaktian; tang-
 toe nagara teh koe kami dihampoera.
 2 'Sarta ^a masih eta njarĕboet: Dĕmi djoem-
 mĕnĕnging Pangeran! parandene kitoe
 3 bohong bae soempahna. 'Noen Pange-
 ran! sotja andjeun lain ningalan ka-
 jaktosan? Eta teh koe andjeun geus
 digĕboegan, ^b nanging teu njarĕriem;
 koe andjeun meh diseĕpkeun, doepi teu
 daraekeun narima pamĕpĕrih; geus pada
 maguehkeun beungeutna alah batan tja-
 4 das, teu daraekeun tobat. 'Ari pikir
 koela: Tangtoe noe malarat bae noe
 kitoe teh, djalma paloeng, karana teu
 njarahoĕun djaln Pangeran, hoekoem
 5 Allahna. 'Ah, ajeuna dek leumpang ka
 noe gĕde-gĕde, sasaoeran djeung eta;
 karana eta mah tangtoe njarahoĕun
 djaln Pangeran, hoekoem Allahna. Ma-
 na horeng, ^c eta teh sarerejana geus pada
 meunggaskeun pasangan, mĕgatkĕun sa-
 6 wĕd. 'Sabab kitoe eta teh ĕngke dipa-
 raehan ^d singa ti leuweung; kĕroed ta-
 nah lapang bakal ngaroeksak ka da-
 rinja; mejong bakal ngadjaga ka nagara-
 nagarana; saba-saba noe bidjil ti dinja
 tangtoe disasaĕk, sabab loba nakĕr
 masjatna, rosa katjida pamoengkirna.
 7 'Pimanaeun kami ngahampoera hal ki-
 toe ka maneh? Anak manĕh geus pada
 ninggalkeun kami, sarta saroempahna
 njĕboet noe lain Allah; ^e ana koe kami
 geus dipiseubenhan, seug eta teh ngar-
 aranjĕd, ngagimboeng di imah dajang.
 8 'Tjara koeda lintoeh loeloempatan, ^f nja
 kitoe eta teh pada hohowang ka pa-
 madjikan batoer. 'Karah kami teh moal
 njiksa kana hal kitoe? lahiran Pangeran;
 sarta njawa kami karah moal malĕs
 ka bangsa noe kitoe pĕtana?

a Jĕs. 48 : 1; *p.* 4 : 2. *b* *p.* 2 : 30.

d *p.* 2 : 15; 4 : 7. *e* 5 Moesa 32 : 15. *f* Jĕh. 33 : 26.

10 Geura aroenggak ka pagĕr-pagĕrna
 tembok, bari seug ngararoeksak, ^a ngan
 oelah mejakkeun; salingkirkeun dahan-
 dahanna, karana eta teh lain kagoengan
 11 Pangeran. 'Karana anak-intjoe Israil

djeung anak-intjoe Joeda pada tjidra
 12 bae ka kami, lahiran Pangeran. 'Pada
 nganglĕs ka Pangeran, ari aromongna:
 Euweuh Pangeran; sarta oerang moal
 ĕnja kadatangan katjilakaĕn, moal ĕnja
 oerang ngarasa pĕdang djeung langlajeu-
 13 seun; 'sarta ari nabi-nabi pidjadiem iba-
 rat angin, moal ĕnja mawa pangandika;
 dirina mĕngke kasorang noe kitoe pĕta-
 14 na. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pa-
 ngeran, Allah sawadya-balad: Sapedah
 maraneh mitjatoer omongan kitoe teja,
 masing njaho, pangandika kami ^b noe
 aja dina biwir manĕh koe kami rek di-
 djadikeun seuneu, ari ijeu bangsa rek
 didjadikeun soeloeh, seug seuneu teh
 15 bakal ngalĕboer eta. 'Eh, anak-intjoe
 Israil! masing njaho, ^c kami ka maraneh
 rek ngadatangekeun hidji bangsa ti noe
 djaoeh, lahiran Pangeran; nja bangsa
 kahot eta teh, nja bangsa ti baheula
 eta teh, nja bangsa noe koe maraneh
 teu kanjahoan basana, djeung maraneh
 16 teu ngaharti omonganana. 'Wadahna
 djamparing ibarat astana boengangang;
 17 kabĕh ge prawira. 'Nja eta tangtoe nga-
 hakanan piboewateun manĕh djeung ka-
 hakanan manĕh; tangtoe ngahakanan
 anak manĕh lalaki djeung anak manĕh
 awewe; tangtoe ngahakanan domba ma-
 neh djeung sapi manĕh; tangtoe ngaha-
 kanaan tangkal anggoer manĕh djeung
 tangkal kondang manĕh; ari nagara ma-
 neh noe rareugreug, ^d noe koe manĕh
 diandĕlkeun, koe eta tangtoe diboerak-
 18 barik koe pĕdang. 'Kitoe ge dina djaman
 harita maraneh koe kami moal dibajak-
 19 keun, lahiran Pangeran. 'Ari geus kitoe,
 baringsoekpagi maraneh ngomong; ^e Na-
 on sababna noe matak Pangeran, Allah
 oerang, ka oerang ngadamĕl sakabĕh
 pĕrkara noe kijeu? seug koe manĕh dja-
 wab: Sakoemaha maraneh geus ninggal-
 keun kami, djeung ngawoela ka aĕlla-
 han bangsa sedjen dina tanah maraneh,
 nja kitoe maraneh ĕngke ngawoela ka
 djalma bangsa sedjen, dina tanah anoe
 lain tanah maraneh. *a* *p.* 4 : 27. *b* *p.* 1 : 9;
 23 : 29. *c* 5 Moesa 28 : 49; *p.* 6 : 22. *d* *p.* 4 : 5. *e* *p.* 16 : 10.

20 Geura ngarowarkeun ijeu ka anak-
 intjoe Jakoeb, sarta aloetarakeun di
 21 Joeda, kijeu nja pok: 'Eh, bangsa gĕdjoel,
^a noe teu boga pikir, boga panon hanteu
 nendjo, boga tjeuli teu ngadenge! ijeu

22 geura darengekeun: 'Naha maraneh ^b ten sijeun koe kami? lahiran Pangeran; naha maraneh teu goemëtër di pajoeneun kami, ^c noe nangtoekeun keusik djadi watës laoet, pikoekoeh langgëng, sarta moal pinjorangeun ka dinja? masih lam-bakna neunggar, moal pimampoehun; sarta masih ngagoeroeh, moal pinjorangeun ka dinja. 'Dëmi ijeu bangsa boga hate basangkal nja mantangoel; geus pada njingkir, sarta katoetoelejan.

24 'Djeung teu ngaromong sadjéro pikirna: Anggoer oerang sijeun koe Pangeran, Allah oerang, noe mparin hoedjan, ^d nja hoedjan noe ti heula djeung hoedjan noe pandeuri, ninggang piosoeumeunana, sarta nëtépkeun pikeun oerang ^e ming-goe noe katangtoean kana dibowat.

25 'Kadorakaän maraneh geus mengkol-keun eta, sarta dosa-dosa maraneh më-gatan kahadean ka maraneh. 'Karana di oemat kami kapanggih djalma daroraka; ^f eta teh ngintip-ngintip, saperti toekang taheun ngadépong; pada masangkeun pamikat, naheunan djalma. 'Saperti koroeng anoe pinoeh koe manoe, nja kitoe imah maranehanana parinoeh koe beunang ngarinah; kitoe lantaranana noe matak eta teh galède sarta baleung-har. 'Pada lintoeh nja leutjir; malah pada ngaliwatan kalakoean goreng; ^g prakara teu dioeroeskeun, prakara pahatoe, sarta pada loeloes; djeung teu mere kaädilan ka noe mariskin. 'Karah ^h kami teh moal njiksa kana hal kitoe? lahiran Pangeran; sarta njawa kami karah moal malës ka bangsa noe kitoe pëtana?

a Jës. 6:9; p. 4:22. *b* p. 10:7.
c Aj. 38:8—11. *d* 5 Moesa 11:14. *e* 5 Moesa 16:9, 10.
f p. 9:5, 6. *g* Jës. 1:23. *h* p. 9:9.

30 Aja përkara matak mëlëngëk nja ma-tak idjid dina ijeu tanah. 'Nabi-nabi ^a ngawarëdjangna palseo, sarta panghoeloe-panghoeloe mararentahna noeroet-keun atoeran eta; ari oemat kami sa-roekaeun kitoe; tatapi ari geus nëpi ka panoengtoenganana, koemaha pilampa-heun maraneh?

a p. 23:25.

PASAL 6.

Th, anak-intjoe Binyamin! ^a geura nga-rëdjat ti djéro Jëroesalem, sarta koe-doe narjoeup sangkakala di Tëkoa, djeung nandjurkeun tëtëngër di Bet-Kerem;

karana ^b ti tēbel kaler geus tembong
2 pitjilakaeun, nja pibalalieun gēde. 'Anak
Sion teh koe kami dioepamakeun pa-
nganganan aloes, noe dipijara hade-hade.
3 'Mëngke eta ^c didatangan pangangan,
pada mawa ingon-ingonna; bakal nja-
rëblokkeun himah-himahna di sakoer-
ling eta, bari toeloej ngarargon, bejak
4 sapërnah-përnanha. 'Geura pada soesoet-
tji baris mërangan ka Sion; hajoe; de-
rangdan; oerang arindit, kadjeun tēngah
poë. Tjilaka oerang teh! karana poë geus
lingsir, kalangkang boerit mandjangan.
5 'Hajoe,arangdan; oerang madjoe, ka-
djeun peuting; oerang ngararoeksak ka-
raton-karatonna! 'Karana kijeu timba-
lan Pangeran sawadya-balad: Geura na-
roewaran tatangkalan, sarta Jëroesalem
lingkoengan koe benteng; nja eta nagara
noe bakal disiksa; di tēngahna ^d woeng-
7 koel paneungteuinganan. 'Saperti soe-
moer ngaboerijal tjaina, nja kitoe Sion
teh ngaboerijal kagorenganana; noe ka-
denge di djërona ngan panganijaja djeung
karoeksakan; di pajoeneun kami teu
pëtot-pëtot aja kanjëri djeung raheut.
8 'Eh Jëroesalem! rasakeru pamépërih,
soepaja njawa kami oelah bosën ka ma-
neh, soepaja maneh koe kami oelah
didjadikeun soewoeng, tanah noe taja
eusian. *a* Hak. 1:21. *b* p. 1:14. *c* p. 12:10. *d* p. 5:1.

9 Kijeu timbalan Pangeran sawadya-
balad: Sesa Israil bakal gëtol dipoepoeri,
saperti tangkal anggoer. Leungeun ma-
neh oentang-antingkeun kana kolan-
ding, tjara noe ngala boewah anggoer.
10 'Ka saha kaeola nja pingomongeun
djeung pingingëtaneun, soepaja ngada-
rengë? Saënjana, ^e tjeulina teu disoena-
tan, noe matak teu barisaeun ngarëgëp-
keun. Saënjana, pangandika Pangeran
koe maranehanana dipikahina, teu sa-
11 roedieun ka dinja. 'Mana kaeola pinoeh
koe bëbëndoe Pangeran; geus tjape na-
hankeun. Bahekeun ka baroedak di loe-
loeroeng, sarta kana karijoengan djalma
baroedjang sarerejana; karana boh lalaki
boh aweue, noe kolot reudjeung noe
djëdjëg oemoerna ëngke ditangkëpan.
12 'Ari ^b imahna bakal dibarogakeun ka noe
sedjen, kitoe deui lahan djeung aweue
sarerejana; karana kami rek njodorkeun
panangan kami ka loehoereun priboeumi
13 ijeu tanah, lahiran Pangeran. 'Karana

eta teh noe leutik, noe gĕde, kabeh ge
 e lakoe pĕrĕtjit; sarta bagija nabi, bagija
 panghoeloe, kabeh ge lampah palseo.
 14 'Djeung ^a nambaĕnana karoeksakan
 laen kami lalawora, ngaromongna:
 Salamĕt! salamĕt! padahal euweuh ka-
 15 salamĕtan. 'Koemaha ^e eta teh arera-
 leun, lamoen geus marigawe kagiroekan?
 Boh era, teu areraeun; boh wirang, teu
 njarahoĕun-njarahoĕun atjan. Sabab ki-
 toe eta teh piraroeboeueun reudjeung
 noe raroeboeh; samangsa kami ngala-
 jad ka darinja, tangtoe tingdjaloprak,
 timbalan Pangeran. ^a p. 5: 21; Lal. 7: 51.

^b 5 Moesa. 28: 30. ^c Jĕs. 56: 11; p. 8: 10. ^d p. 8: 11;
^e Jĕh. 13: 10. ^f p. 8: 12.

16 Kijeu timbalan Pangeran: Geura nar-
 rangtoeng di djalan-djalan, bari aralak-
 ilik, sarta koedoe pada nanjakeun ^a dja-
 lan lawas, anoe mana djalan noe bĕnĕr;
 nja eta lakonan koe maraneh, ^b tangtoe
 manggih kasĕnangan pikeun njawa ma-
 raneh. Dĕmi tjarek eta mah: ^c Moal
 17 ngalakonan. 'Djeung deui kami geus
 ngadĕgkeun toekang kĕmit, njangking
 ka maraneh, [dipiwarang]: Rarĕgĕpkeun
 sora sangkakala. Dĕmi tjarek eta mah:
 18 Moal ngarĕgĕpkeun. 'Sabab kitoe, eh
 bangsa kapir! darengekeun; eh padjĕ-
 moehan! sing kanjahokeun lalampahan
 19 maranehanana. 'Eh boemi! ^d dengekeun;
 masing njaho, kami rek ngadatangkeun
 katjilakaan ka ijeu bangsa, nja eta boe-
 wah pamikiran; tina sabab eta teu ngar-
 rarĕgĕpkeun ka pangandika kami, sarta
 toret kami eta teh geus pada mitjeun.
 20 'Keur nahaon ^e pikeun kami datang
 doepa ti tanah Sĕba, djeung djaringao
 panghadena ti tanah noe djaeoh? Koer-
 ban maraneh doeroekan teu dipikasoeke,
 djeung koerban maraneh peuntjitan koe
 21 kami teu dipikasĕdĕp. 'Koe sabab eta,
 kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho,
 kami ka ijeu bangsa rek maparin ta-
 tadjongan; ari bapa djeung anak sare-
 jana pitaladjongeun ka eta; tatangga
 pitiwaseun djeung pada tatangga.

^a p. 18: 15. ^b Mat. 11: 29. ^c p. 18: 12. ^d Jĕs. 1: 2.
^e Jĕs. 1: 11.

22 Kijeu timbalan Pangeran: Masing nja-
 ho, ^a pidatangeun hidji bala ti tanah
 kaler; nja hidji bangsa gĕde bakal di-
 23 geuingkeun ti sisi boemi. 'Pada njĕkĕl
 gondewa djeung tohok; estoe dĕdĕglĕr

eta teh, teu warĕlaseun; sorana nga-
 goeroeh sapĕrti laoet, sarta pada toem-
 pak koeda, baris satata djalma noe rek
 pĕrang, ngaroeroeg ka maneh, anak
 24 Sion! 'Oerang geus ngadareng bedjana;
 leungeun oerang ngareplek; oerang ka-
 taradjang kasoekĕran, ^b njĕri tjara noe
 25 keur ngadjoeroe. 'Papatjoewan rek ka
 loewar ka lahan, sarta oelah njaba toe-
 roet djalan; karana aja pĕdang moesoeh,
 26 ^c panjingsijeunan ti sakoeriling. 'Ēh, anak
 bangsa kaola! ^d geura disamping ka-
 roeng, ^e bari goegoelingan dina lĕboe;
 koedoe prihatin tjara noe katinggal anak
 noenggal, aloek-aloekeun sing angĕt ka-
 bina-bina; karana toekang ngaroeksak
 teh ngadak-ngadak pidatangeunana, nga-
 27 roeroeg ka oerang. 'Maneh koe kami
 di tĕngah oemat kami geus didjadikeun
 toekang ngoedji bangsa ĕmas, soepaja
 maneh nganjahokeun djeung njoba-njo-
 28 ba kana djalan-djalanna. 'Maranehanana
 sakabeh ge pamoestoengan djalma ba-
 sangkal, lampahna oepat-oepatan; ^f geus
 djadi tambaga djeung beusi; maraneha-
 nana sakabeh ge toekang ngaroeksak.
 29 'Lamboes kadoeroek, timah bejak koe
 seuneuna; ngadjoer ngalĕboer teu hasil,
 30 da noe garoreng teu pisah. 'Djalma
 bakal njarĕboet maranehanana perak
 pipitjeunan, sabab maranehanana geus
 dipitjeun koe Pangeran. ^a p. 5: 15; 50: 41.
^b p. 13: 21. ^c p. 20: 3; 46: 5. ^d p. 4: 8. ^e p. 25: 34.
^f Jĕh. 22: 18.

PASAL 7.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun
 2 ka Jĕrmia ti Pangeran; kijeu pangan-
 dikana: 'Maneh geura nangtoeng dina
 lawang gĕdong Pangeran, sarta oewar-
 keun koe maneh di dinja ijeu pangan-
 dika, kijeu nja pok: Eh, sakabeh oerang
 Joeda, noe arasoep kana ijeu lawang-
 lawang, sĕdja sĕmbahijang ka Pangeran!
 darengekeun ijeu pangandika Pangeran.
 3 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-ba-
 lad, Allah Israil: ^a Haradekeun djalan
 maraneh djeung pagawean maraneh,
 tangtoe maraneh koe kami dipatoeh-
 4 keun dina ijeu ĕnggon. 'Papatjoewan
 maraneh oelah ngandĕlkeun omongan
 palseo, omongan noe kijeu teja: ^b Ka-
 bah Pangeran, kabah Pangeran, kabah
 5 Pangeran nja ijeu! 'Sabalikna, oepama
 maraneh ngahadekeun djalan maraneh

djeung pagawean maraneh sarta saénjana; oepama maraneh mètakeun kaadilan batoer pada batoer sarta sajaktina; 6 'ataw nganjaja ^c ka semah, ka pahatoe sarta ka randa, ^d teu ngoetjierkeun gëtih noe teu salah dina ijeu énggon, djeung teu noeroet ka aállahan, noe 7 matak tjilaka diri maraneh: 'tangtoe maraneh koe kami dipatoehkeun dina ijeu énggon, dina tanah noe koe kami dipaparinkeun ka karoehoen maraneh, 8 langgëng salalawasna. 'Saénjana, maraneh ngandélkeun omongan palsoe, noe 9 teu ngamangpaátan. 'Karah maraneh rek maling, maehan, ngaranjed, soempah bohong, ngoekoes ka Baál djeung noeroet ka aállahan noe tadina teu 10 kanjahoan koe maraneh, 'bari toeloelj datang ngadeuheus ka pajoeneun kami ^e dina ijeu gëdong noe katëläh koe djénëngan kami, sarta ngomong kijeu: Oerang teh geus dileupaskeun; malar 11 tonggoj ngalampahkeun sakabeh kagiroekan noe bijeu? 'Karah ijeu gëdong, noe katëläh koe djénëngan kami, ^f pang-rasa maraneh goeha begal? Ongkoh koe kami saénjana katingali, lahiran Pangeran. 'Karana geura laleumpang ka 12 énggon kami ^g noe di Silo, oeroet kami ngalinggihkeun djénëngan kami barang-mimiti teja; sarta tarendjokeun noe koe kami geus didamël ka dinja, tina sabab 13 kagorengan oemat kami Israil. 'Ari ajeuna, sapedah maraneh pada migawe sakabeh kalakoean kitoe, lahiran Pangeran, sarta kami geus ngandika ka maraneh, ^h ti saban isoek-isoek nja ngandika, dëmi maraneh teu ngadenge; toer kami teh njaor maraneh, dëmi 14 maraneh teu nembalan: 'noe matak ijeu gëdong, noe katëläh koe djénëngan kami, noe diandélkeun koe maraneh, kitoe deui ijeu énggon, noe koe kami dipaparinkeun ka maraneh djeung ka karoehoen maraneh, koe kami rek didamël ⁱ sakoemaha kami midamël ka Silo 15 teja. 'Sarta maraneh koe kami ^j rek dipitjeun ti pajoeneun kami, sakoemaha kami mitjeun sakabeh doeloer-doeloer maraneh, nja eta sakabeh toeroenan Epraim teja.

a p. 18: 11; 26: 13. b p. 26: 9. c p. 22: 3. d Jës. 59: 7. e p. 34: 15. f Mat. 21: 13. g Jos. 18: 1; Djab. 78: 60. h p. 26: 5. i p. 26: 6. j 2 Radj. 17: 20; 24: 20.

16 ^a Mana maneh montong mangnëdakeun deui ijeu bangsa, djeung montong dipangnjambatkeun atawa dipangnjoe-hoenkeun, sarta montong disapaátan ka kami; karana kami moal ngamakboel 17 ka maneh. 'Naha koe maneh teu katendjo anoe koe eta dilalampahkeun di nagara-nagara Joeda, sarta di loeloe- 18 roeng-loeloeroeng Jëroesalem? 'Baroedak moeloeng soeloeh, djeung bapa-bapa miroen seuneu, ari awewe-awewe ngadonan, ^b njiyeun koeweh adjang radja langit noe awewe, ^c djeung njitjikeun koerban inoeman adjang aállahan, soepaja njarijeun piteu-ngeunaheun kami. 19 'Na énja eta teh njarijeun piteu-ngeunaheun kami? lahiran Pangeran; lain njarijeun piteu-ngeunaheun dirina, soepaja era beungeutna? 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, bëndoe kami reudjeung wëra kami éngke dikoetjierkeun ka ijeu énggon, ka manoesa djeung ka sasatoan, ka tatangkalan këbon sarta ka hasil taneuh; tangtoe bëndoe teh ngagëdoer, sarta moal beunang dipareuman.

a p. 11: 14. b p. 44: 17, 19. c p. 19: 13.

21 Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil: ^a Koerban maraneh doeroekan tambahkeun ka koerban maraneh peuntjitan, kop harakan loek. 22 'Karana kami, basa ngaloewarkeun karoehoen maraneh ti tanah Mësir teja, teu ngalahirkeun ka darinja, soemawonna nimbalkéun, hal përkara koerban doeroekan djeung koerban peuntjitan. 'Satëgësna ari përkara, noe koe kami ditimbalkeun ka darinja teja, nja kijeu: ^b Koedoe noeroet ka timbalan kami; ari kitoe mah kami djadi Allah maraneh, sarta maraneh djadi oemat kami; djeung koedoe ngalakonan sakabeh djalan, noe koe kami ditimbalkeun ka maraneh, soepaja maraneh djamoega. 'Dëmi eta teu ngadarengé, teu 24 njarondongkeun tjeuli-tjeuli atjan, ^c anggoer pada ngalakonan tarekah sorangan, noeroet kaheurasan hatena noe goreng, djadi eta teh pada nokang, lain njanghareup. 'Ari ti watës poëan karoehoen maraneh boedal ti tanah Mësir teja tēpi ka poë ajeuna, ^d eta kami miwarangan ka maraneh sakabeh abdi kami, nja eta nabi-nabi teja, miwarang teh oenggal

26 poë, ti saban isoek-isoek. 'Děmi eta ^e teu ngadarengé bae ka kami, teu nja-rondongkeun tjeuli-tjeuli atjan, anggoer pada ngaheuraskeun beuheungna; lampahna garoreng alah batan karoehoenna.

^a p. 6: 20. ^b 2 Moesa 15: 26; 19: 5; 3 Moesa 26: 12.

^c Djab. 81: 13; p. 9: 13, 14. ^d p. 11: 7. ^e p. 6: 10; 16: 12; 17: 23.

27 Ari maneh koedoe njatoerkeun ka darinja sakabéh pangandika noe tadi teja, tatapi moal ngadarengéun ka maneh; djeung maneh koedoe njëlöekan ka darinja, tatapi moal nembalan ka maneh. 'Mana maneh koedoe kijeu nja ngomong ka darinja: Ijeu téh bangsa, noe teu noeroet ka timbalan Pangeran Allahna, ^a sarta teu narimaean pamö-përih; kajaktian téh langit, geus sapat ti biwir maranehanana.

^a p. 5: 1, 3.

29 ^a Tjoekoer boeok maneh, [Jëroesalem]! sarta aloengkeun; djeung koedoe nganjanjikeun njanjian nalangsa dina sakoer pasir boelistir; karana ijeu toeroenan noe dibëndon koe Pangeran koe andjeunna geus dipitjeun sarta ditilarken. 'Karana oerang Joeda pada migawe anoe goreng di pajoeneun kami, lahiran Pangeran; ^b geus nareundeun kanistaanana di djëro gëdong, anoe kätëlah koe djënëngsan kami, ^c matak gëdong téh dinadjsikeun. 'Djeung njari-djeung ënggon laloehoer ^d di Topet, noe di lëbak anak Hinom, baris ngadoeroek anakna lalaki-awewe koe seuneu; anoe teu ditimbalkeun koe kami, malah kami taja manah-manah atjan kana kitoe téh.

32 'Koe sabab eta, masing njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, harita eta téh moal disëboet deui Topet, atawa lëbak anak Hinom, nja bakal disëboet Lëbak maehan, ^e sarta djalma bakal ngaloehoer di Topet, sabab euweuh deui ënggon. 'Ari ^f majit ijeu djalma-djalma pidjadieun hakaneun manoeok awang-awang, djeung hakaneun sasatoan boemi; sarta moal aja noe ngagëbrig. 'Didinja kami ^g ti nagara-nagara Joeda djeung ti loeloeroeng-loeloeroeng Jëroesalem tangtöe ngaleungitkeun sora kaätohan djeung sora kaboengahan, sora panganten lalaki djeung sora panganten awewe; karana tanah téh pidjadieun tarikolot.

^a Mik. 1: 16. ^b p. 32: 34. ^c 2 Bab. 36: 14. ^d p. 19: 6;

32: 35. ^e p. 19: 11. ^f 5 Moesa 28: 26; p. 9: 22. ^g p. 19: 6.

PASAL 8.

Dina mangsa eta, lahiran Pangeran, toelang radja-radja Joeda, djeung toelang kapala-kapalana, sarta toelang panghoeloe-panghoeloe, kitoe deui toelang nabi-nabi, sarta toelang priboeumi Jëroesalem bakal dika-loewarkeun ti astana-astanana, 'bari toeloj didaraj-darajkeun hareupeun panon-poë, hareupeun boelan djeung hareupeun sakabéh balad langit, ^a noe koe maranehanana dipikasoeat, djeung dibarakti, djeung ditaroeroet, djeung dikoemahaän, sarta disarëmbah teja; toelang téh moal dikoempoelkeun, soemawonna diraroe-wang, ^b nja djadi gëmoek dina tonggong taneuh. 'Ari sasesa kabéh, sakarina ijeu bangsa noe goreng, sakoer noe kabi di sakabéh ënggon, noe koe maranehanana diajaän asal koe kami di-boewang, ^c manan hiroep anggoer pimilheun paeh, lahiran Pangeran sawadya-balad. ^a 5 Moesa 5: 9. ^b p. 9: 22. ^c Wahj. 9: 6.

4 Djeung koedoe mitjatoer deui ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran: Koe-maha noe laboeh, teu hoedang deui? 5 atawa noe oendoer, teu balik deui? 'Na koe naon ijeu bangsa, oerang Jëroesalem, oendoer, wët kadalon-dalon oendoerna? pada moentangan kana tjidra, sarta 6 arëmbangeun balik deui. 'Kami ngarëgëpkeun sarta ngadangoekeun: eta téh ngaromong teu bënë; taja djalma noe kadoehoengeun koe kagorenganana, ngomong kijeu: Eh, aing migawe naon? kabéh pada mangproeng sadjëro loempat, saperti koeda mërod sadjëro përang.

7 'Sanadjian bango sair di awang-awang nganjahoheun mangsana; kitoe deui tikoeoer, kapinis djeung bango boetak pada ngestoekeun oesoem pidatangeun dirina; ^a dėmi oemat kami mah teu 8 nganjarahokeun hoekoem Pangeran. 'Naha maraneh ngaromong: Oerang téh palintër, sarta toret Pangeran aja di oerang? Jaktina mah, saënja-ënjana, kalam palseo bogana ahli-ahli kitab digawe 9 kapaloean. 'Djalma palintër areraeun, pada geder sarta ^b karingkoes. Saënjana, eta téh geus maritjeun pangandika Pangeran; maranehanana boga pamintëran 10 naon? 'Koe sabab eta, ^c pamadjikan-pamadjukanana koe kami bakal diparinkeun ka noe sedjen, kitoe deui

lahan-lahanna ka noe bakal ngabogaan maranehanana; karana noe leutik, noe gède, kabeh ge lakoe pĕrĕtjit; sarta bagija nabi, bagija panghoeloe, kabeh ge
 11 lampah palseo. 'Djeung nambaanana karoeksakan anak oemat kami lalawora,^a ngaromongna; Salamĕt! salamĕt!
 12 padahal euweuh kasalamĕtan. 'Koemaha eta teh areraeun, lamoen geus mari-gawe kagiroekan? Boh era, teu areraeun; boh wirang, teu njarahoeun-njarahoeun atjan. Sabab kitoe eta teh piraroeboe-heun reudjeung noe rarooeboeh; samangsa dilajad, tangtoe tingdjaloprak, timbalan
 13 Pangeran. 'Koe kami eta teh bakal dileungitkeun^e datang ka euweuhna, lahiran Pangeran; taja boewah dina tangkal anggoer, taja boewah dina tangkal kondang, malah daenna maroeragan; mana maranehanana koe kami disina
 14 aja noe njarorang inja. 'Naha oerang mana tjaritjing? Geura karoempoel; ^f haje, oerang moeoes ka nagara rareug-reug; oerang ngahenen di dinja; karana Pangeran, Allah oerang, ngahenenkeun ka oerang, ^g sarta oerang koe andjeunna diinoeman hampĕroe, sabab oerang migawe dosa ka Pangeran. 'Oerang^h noenggoe-noenggoe kasĕnangan, tapi taja pisan kangeunahan; noenggoe-noenggoe waktoe ditjageurkeun, sihoreng teh
 16 manggih kareuwasan. 'Tiⁱ sĕmĕt Dan oerang ngadenge sĕsĕgor koedana; ti sora tingharowang satona noe garagah sakoeriling tanah teh ojang; karana geus daratng, sarta ngabakanan tanah katoet eusina, nagara katoet priboemina.
 17 'Karana, masing njaho, kami ka maraneh rek ngadatangkeun oraj, nja oraj santja, ^j noe teu beunang didjampean; tangtoe ngaregel ka maraneh, lahiran Pangeran. ^a Jĕs. 1: 3. ^b 1 Kor. 3: 19. ^c p. 6: 12-15. ^d p. 23: 17. ^e p. 49: 9. ^f p. 4: 5. ^g p. 9: 15. ^h Jĕs. 59: 9; p. 14: 19. ⁱ p. 4: 15. ^j Djab. 58: 6.

18 Ēh, hajang njĕnangkeun diri tina hal kasoesian! Hate kaela gĕring di sadjĕro kaela. 'Toeh, sowara anak bangsa kaela ngadjĕrit ti tanah noe djaoeh pisan: Naha Pangeran teu linggih di Sion? naha Radjana teu aja di dinja? Koe naon eta njarijeun pibĕndoeuun kami koe lantaran artja-artjana, koe lantaran
 20 kasja-sijaan bangsa sedjen? 'Geus liwat oesoem diboewat, geus toetoeop oesoem

panas, dĕmi oerang tatjan disalamĕt-keun bae. 'Tina karoeksakan anak bangsa kaela noe matak kaela datang ka roeksak; kaela prihatin, sarta kata-
 22 radjang mĕlĕngĕk. 'Naha taja^a geutah tamba di Gilad? karah taja doekoen di dinja? karana koe naon anak bangsa kaela^b teu djadi waloeja?

^a p. 46: 11. ^b p. 14: 17.

PASAL 9.

Ēh, kahajang teh sirah kaela djadi tjai, djeung panon kaela djadi soemoer tji-mata; ^a tangtoe kaela beurang-peuting njeungtjeurikan noe kasarabĕt anak
 2 bangsa kaela. 'Ēh, kahajang teh kaela di tĕgal lĕga boga pamondokan djalma njaba; tangtoe kaela ninggalkeun bangsa kaela, los leumpang ti maranehanana; karana eta sakabeh djadi^b toekang ngaranjed, gĕmpoengan toekang tjidra.
 3 'Sarta pada mĕntang letahna ibarat gondewana, ana mĕsat teh bohong; djeung pada kawasa dina tanah, tapi^c teu noeroetkeun kajaktian; satĕgĕsna pada tjoetjoed ti kagorengan ka kagorengan kami, djeung teu nganjarahokeun ka kami,
 4 lahiran Pangeran. 'Mangka ijatna hidji-hidji djalma koe batoerna, ^d sarta ka doeloer hidji oge oelah ngarandĕl; karana oenggal doeloer nipoe-ngadaja, djeung oenggal batoer lampahna oepat-
 5 oepatan. 'Estoe hidji-hidji djalma pada ngagĕlo ka batoerna, djeung hanteu ngomong noe sakti; letahna geus dipitoe-toeran ngomong bohong, sarta pada ngariwoedkeun maneh migawe bengkok.
 6 'Maneh tjitjing teh di tĕngah toekang tjidra; tina tjidrana noe matak eta arĕmboengeun nganjahoekun ka kami, lahiran Pangeran. ^a Jĕs. 22: 4. ^b p. 5: 7, 8; ^c 7: 9. ^c p. 7: 28. ^d Mik. 7: 6.

7 Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Masing njaho, eta teh ^a koe kami rek dileboer sarta ditjoba; karana kami karah midamĕl koemaha deui tina sabab anak oemat kami teh?
 8 'Letah maranehanana ibarat djamparing matak paeh; ngomongna tjidra; ^b biwirna ka batoer ngomong hade, dĕmi sadjĕro batinna mah masang baja ka
 9 dinja. 'Karah kami teh^c moal njiksa ka maranehanana tina hal kitoe? lahiran Pangeran; sarta njawa kami karah

- moal malës ka bangsa noe kitoe pë-
tana? *a* p. 6:27; Mal. 3:2. *b* Djab. 55:22; 57:5.
c p. 5:9, 29.
- 10 Kaola tina hal goenoeng-goenoeng
sëdja tjeurik sëgrak-sëgroek sarta djë-
djëritan; djeung tina hal panganganon
tëgal lëga sëdja nganjanjikeun njanjian
nalangsa, sabab geus diharoeroean, datang
ka taja djalma noe njoarang, sarta
taja dedengean sora ingon-ingon; boh
manoek awang-awang, boh sasatoan
11 geus kalaboer arijang. 'Ari Jërosalem
koe kami bakal didjadikeun toempoe-
kan batoe, *a* pangtjitjingan adjag; sarta
nagara-nagara Joeda koe kami bakal
didjadikeun soewoeng, datang ka taja
12 djalma noe ngeusian. 'Tjik, *b* saha
djalma noe pintër, noe ngaharti pëk-
kara noe tadi? djeung saba teja noe
geus diandikaän koe lambe Pangeran,
noe matak bisa ngoewarkeun eta? Koe
naon tanah teh digëmpeur, dihoeroean
tjara tëgal lëga, datang ka taja noe njo-
rang? *a* p. 10:22. *b* Hos. 14:10.
- 13 Ari timbalan Pangeran: Sabab eta teh
naringgalkeun toret kami, noe koe ka-
mi dipaparinkeun ka hareupeunana,
djeung teu ngadareng de ka timbalan
kami, soemawon moen dilakonan; 'nja
loemakoena *a* noeroet kabeurasan hate-
na, djeung noeroet Baäl-Baäl, sakoemaha
maranehanana geus dipapatahan koe
14 kolot-kolotna: 'noe matak kijeu timba-
lan Pangeran sawadya-balad, Allah Is-
rail: Masing njaho, *b* ijeu bangsa koe kami
rek disina ngahakan alsëm, djeung disina
15 nginoem hampëroe; 'sarta *c* koe kami
rek dipabalëntjarkeun, diajakeun di sa-
gala bangsa, noe tadina teu kanjahoan
koe maranehanana djeung koe karoeh-
hoenna; *d* malah kami bakal njoesoel-
keun pëdang ti pandeurieunana, nëpi ka
maranehanana koe kami dibejakkeun.
a p. 11:8. *b* p. 8:14; 23:15. *c* 5 Moesa 4:27.
d p. 49:37.
- 17 Kijeu timbalan Pangeran sawadya-
balad: Masing pada toelaten, djeung
koedoe njëloekan awewe toekang na-
langsa, sina daratang; nja koedoe nga-
rala awewe noe palintër, sina daratang;
18 'djeung sina geuwat-geuwat pada mang-
djërat-djëritkeun oerang, soepaja mata
oerang ragragan tji-panon, djeung biwir
19 mata oerang ngoetjoer tjeu. 'Karana
oerang ngadenge sora djëdjëritan ti Sion,
- kijeu: Adoeh, oerang teh roeksak! oerang
pada era kabina-bina, sabab oerang koe-
doe ninggalkeun tanah, sabab sakoer
pangtjitjingan oerang geus diraroeboeh-
kenn. 'Koe sabab eta maraneh, awewe-
awewe! darengekeun ijeu pangandika
Pangeran, djeung tjeuli maraneh sina
nandean ijeu pangandika lambena, nja
eta: anak maraneh awewe papatahan
djëdjëritan, sarta hidji-hidji ka batoer
pada awewe papatahan njanjian na-
langsa. 'Karana maot geus naek tina
21 djandela oerang, aseop ka karaton-kara-
ton oerang; sëdjana ngabasmï baroedak
di loewar, kitoe deui baroedjang di loe-
22 loeroeng-loeroeng. 'Tjatoerkeun: Kijeu
lahiran Pangeran: *a* 'Ari majit manoesa
bakal ngalondjor, sapërti gëmoeok dina
taneuh, djeung sapërti beungkeutan toe-
kangeun noe dibowat, sarta moal aja
noe ngoempoeleun. *a* p. 7:33; 16:4.
- 23 Kijeu timbalan Pangeran: *a* 'Anoe pin-
tër oelah moedji maneh sabab pintërna;
anoë kawasa oelah moedji maneh sabab
kawasana; sarta noe beunghar oelah
24 moedji maneh sabab beungharna; 'bë-
nërna mah ari anoë moedji, eta moedjina
teh moedoe sabab kijeu: nja sabab nga-
harti, sarta nganjahoekun ka kami, jen
kami teh Pangeran, noe midamël kaäsi-
han, kaädilan djeung kabënëran di boe-
mi; karana nja përkara kitoe noe dipi-
kasoeka koe kami, lahiran Pangeran.
25 'Masing njabo, pidatangeun mangsa, la-
hiran Pangeran, harita kami tangtöe
njiksa ka sakoer noe disoenatan sadjëro
26 koeloep: 'ka oerang Mësir, ka oerang
Joeda, ka oerang Edom, ka oerang
Amon, ka oerang Moab, djeung ka sa-
koer *b* noe dikeroed sisi boeok, noe
ngarënggon di tëgal lëga; karana saka-
beh bangsa kapir karoeloep, djeung *c*
sakabeh anak-intjoe Israïl karoeloep nja
hate. *a* 1 Kor. 1:31. *b* 3 Moesa 19:27; p. 25:23.
c 5 Moesa 10:16; p. 4:4.

PASAL 10.

Eh, anak-poetoe Israïl! darengekeun
ijeu pangandika, noe koe Pangeran
2 diandikakeun ka maraneh. 'Kijeu tim-
balan Pangeran: *a* 'Poma oelah dialadjar
djalan oerang kapir, djeung oelah reu-
was koe tanda-tanda di langit, doemeh
oerang kapir sok rareuwaseun koe eta.

- 3 'Karana ari pikoekoe bangsa noe loba nja sija-sija; istoening kai bae, ^b beunangna noewar ti leuweung, boewatan
- 4 leungeun toekangna koe kampak. 'Dihijasan koe perak djeung koe ěmas; ^c dipageuhkeun koe pakoe djeung koe paloe, oelah sina galoewang-galejong.
- 5 'Ibarat beběgig di kěbon benteng eta teh; teu bisaeun ngomong, ^d djeung koedoe dipapanggoel, sabab teu bisaeun ngalengkak. Papatjoewan rek sarijeun koe noe kitoe; karana teu bisaeun migawe goreng, migawe hade pon kitoe keneh
- 6 teu bisaeun. 'Noen Pangeran! ^e taja pisan noe nandingan ka andjeun; nja langkoeng agoeng andjeun teh, sarěng langkoeng agoeng padjěněngan andjeun koe
- 7 tandaning kawasa. 'Saha ^f noe teu koedoe sijeun koe andjeun, noen Radjaning sagala bangsa! karantěn andjeun pisan noe lajak teh; wantoening di pělěbah sadajana djalma pintěr di sagala bangsa, sarěng dina saniskantěn karadjaanana, taja pisan noe nandingan ka andjeun.
- 8 'Malah sarejana toenggal bodo nja gědjoel; papatah sija-sija, kai bae eta
- 9 teh. 'Aja perak beunang ngagěpengkeun, dianteurkeun ti Tarsis, kitoe deui ěmas ti Oepas, boewatan toekangna, nja boewatan leungeun kamasan; ari papakeanana biroe langit reudjeung woengoe,
- 10 kabeh ge boewatan djalma palintěr. 'Balikanan Pangeran mah Allah noe sajaktos, nja Allah noe djoeměněng, toer
- 11 Radja noe langgěng; tina doeka andjeunna boemi teh ojag, sarta bangsa-bangsa taja noe bisa tahan kana běndoena. 'Koedoe ngaromong kijeu ka darinja: ^b Ari aěllahan, noe teu njarijeun langit djeung boemi, nja eta měngke laleungit tina boemi sarta ti kolongeu
- 12 langit. ^a 3 Moesa 18:3; 5 Moesa 4:19. ^b Jěs. 44:14. ^c Jěs. 41:7. ^d Jěs. 46:7. ^e Djab. 86:8. ^f Wabj. 15:4. ^g Djab. 10:16. ^h Jěs. 2:18.
- 12 Pangeran teja ^a noe ngadaměl boemi koe kawasana, ngaděgkeun djagat koe kapintěranana, sarta masangkeun langit
- 13 koe pangartosanana. 'Tijap-tijap andjeunna ngagěntra, děr ngagoeroeh tjai di awang-awang, sarta nja andjeunna noe ngoenggahkeun tědoeh ti toengtoeng boemi; nja andjeunna noe ngadaměl kilat barěng hoedjan, ^b sarta noe ngabidjilkeun angin ti goedang andjeun-
- 14 na. 'Oenggal-oenggal manoesa bodo, euweuh kanjaho; ^c oenggal-oenggal kamasan meunang era tina artja, sabab beunangna njitak teh palsu, hanteu ěrohan.
- 15 'Estoe sija-sija eta teh, boewatan ngabobodo; samangsa disiksa, tangtoe laleungit. 'Děmi ^d Doeoean Jakoeb mah lain sapěrti eta; satěgěsna andjeunna noe ngadjadikeun saniskarana, ^e sarta Israil djadi kaom kagoenganana; Pangeran sawadya-balad, kitoe padjěněnganana. ^a p. 27:5; 51:15. ^b Djab. 135:7. ^c Jěs. 44:10, 11; p. 51:17. ^d p. 51:19. ^e Djab. 74:2.
- 17 Eh, djalma eusi nagara noe dikěpoeng! geura djingdjing boentělan maneh, indit
- 18 tina tanah. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, pribomei tanah teh sakali ijeu mah koe kami rek dibalangeun, sarta rek njoekěrkeun ka darinja,
- 19 soepaja pada ngarasa. 'Pibalaěeun aing tina hal karoeksakan aing! raheut aing pajah pisan; děmi omong aing: Geus poegoeh ^a kijeu sangsara diri; koe aing
- 20 koedoe ditatangankeun. 'Himah aing geus diroeksak, djeung sakabeh tambangna geus diparěgatkeun; anak aing boedal, geus areuweuh; sarta taja baris masangkeun deui himah aing, sarta baris
- 21 něrapkeun koelamboena. 'Karana pangangon pada barodo, teu narejangan Pangeran; kitoe noe matak teu palintěr lalampahanana, ^b sarta ari sakabeh
- 22 ingon-ingonna paboejar. 'Aja sora tagiwoer, doemadakan datang, sarta goejoer rosa pisan ^c ti tanah kaler, alamat nagara-nagara Joeda rek didjijeun soewoeng, ^d djadi pangtjittingan adjag.
- 23 'Noen Pangeran! koering teh těrang, jen manoesa teu gadoeh djalanna; ^e lain di kawasa djalma noe leumpang měněr-
- 24 keun lengkahna. 'Mangga, Pangeran! koering pěpěrih, nanging moegi těroes sarěng kaadilan; ^f moegi oelah dina sadjěro andjeun běndoe, soepaja koering
- 25 oelah dieuweuhkeun. 'Moegi ^g ngoetjoerkeun běndoe andjeun ka oerang kapir noe teu nganjarahokeun ka andjeun, sarěng ka bangsa-bangsa noe teu sasambat ka padjěněngan andjeun; karantěn eta geus pada ngahakanan Jakoeb, jaktos pada ngahakananinja, sarěng dongkap ka seěpna; kalajan pangtjittinganana koe eta geus didjijeun soewoeng.

PASAL 11.

1 Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun
 2 ka Jĕrmia ti Pangeran, kijeu pangan-
 dikana: 'Dareng koe maraneh oengĕlna
 eta pĕrdjangdjian, sarta tjatoerkeun ka
 oerang Joeda djeung ka priboemi Jĕroeo-
 3 salem; 'nja mitjatoer teh ka darinja:
 Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil:
 a Keuna panjapa oenggal-oenggal djalma,
 noe teu noeroet kana oengĕlna eta
 4 pĕrdjangdjian, 'noe koe kami ditimbal-
 keun ka karoehoen maraneh, basa eta
 koe kami dika-loewarkeun ti tanah Mĕs-
 sir, b ti djĕro panglĕboeran beusi teja,
 bari ngalahir kijeu: Koedoe ngadareng
 ka timbalan kami, sarta lalampahkeun,
 noeroetkeun sakoer noe koe kami ditim-
 balkeun ka maraneh; lamoen kitoe mah
 maraneh bakal oemat kami, sarta kami
 5 bakal Allah maraneh; 'soepaja kami nga-
 laksanakankeun c soempah, noe koe kami
 disoempahkeun ka karoehoen maraneh,
 kĕrsa maparin ka darinja hidji tanah
 anoe labar-leber tji-soesoe reudjeung
 madoe teja, sakoemaha noe geus boekti
 ajeuna. Ngawangsoel kaola, kijeu nja
 piendjoeke: Amin, Pangeran! a 5 Moesa
 27: 26. b 5 Moesa 4: 20. c 5 Moesa 7: 12.

6 Nimbalan deui Pangeran ka kaola:
 Oewarkeun koe maneh ijeu sakabeh pang-
 andika di nagara-nagara Joeda sarta
 di loeloeroeng-loeloeroeng Jĕroesalem,
 kijeu nja pok: Dareng koe maraneh
 oengĕlna eta pĕrdjangdjian, sarta lalam-
 7 pahkeun. 'Karana kami ngomat-ngoma-
 tan ka karoehoen maraneh, basa koe
 kami diinditkeun ti tanah Mĕsir teja,
 nĕpi ka poĕ ajeuna, nja ngomatan teh
 a ti saban isoek-isoek, kijeu lahiran kami:
 Koedoe ngadareng ka timbalan kami.
 8 'Dĕmi b eta teu ngadareng, teu njaron-
 dongkeun tjeuli-tjeuli atjan, anggoer
 hidji-hidji djalma pada loemakoe noe-
 roet kaheurasan hatena noe goreng; noe
 matak kami geus ngadatangkeun ka
 darinja saoengĕlna eta pĕrdjangdjian, noe
 koe kami ditimbalkeun baris lambah-
 keuneun teja, kari-kari eta teu marilam-
 pahkeun. a p. 7: 13, 25. b p. 7: 26.

9 Nimbalan deui Pangeran ka kaola:
 Oerang Joeda djeung priboemi Jĕroesa-
 10 lem kapanggih sakait. 'Geus pada moen-
 doer, noeroetkeun kadorakaan karo-

hoenna noe barangmimiti, noe teu da-
 raekeun ngadenge ka pangandika kami
 teja; anggoer maranehanana pada noe-
 roet ka aĕllahan, sarta ngabaraktina ka
 dinja; djadi anak-intjoe Israil djeung
 anak-intjoe Joeda teh geus pada ngaro-
 bahkeun pĕrdjangdjian kami, noe koe
 11 kami didamĕl ka karoehoenna teja. 'Koe
 sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Ma-
 sing njaho, kami rek ngadatangkeun ka-
 tjilakaan ka maranehanana, sarta moal
 barisaeun ka loewar ti eta. Harita tang-
 toe pada ngadjĕrit ka kami, a tatapi
 12 koe kami moal didangoe. 'Tidinja na-
 gara-nagara Joeda djeung priboemi Jĕ-
 roesalem bakal laleumpang, sarta nga-
 djalĕrit ka aĕllahan, noe sok dikoekoesan
 koe maranehanana teja; tatapi moal
 aja noe bisaeun njalamĕtkeun ka ma-
 ranehanana keur waktoena katjilakaan.
 13 'Karana b rejana aĕllahan maneh, Joeda!
 nandingan lobana nagara maneh; sarta
 ari rejana altar-altar beunang maneh
 njijĕun adjang eta kaeraan, nja altar-
 altar baris ngoekoes ka Baal teja, nan-
 dingan lobana loeloeroeng Jĕroesalem.
 14 'Mana maneh c montong mangnĕdakeun
 deui ijeu bangsa, sarta montong dipang-
 njambatkeun atawa dipangnjoehen-
 keun; karana kami moal ngamakboel
 samangsa eta sasambat ka kami tina
 sabab katjilakaanana. a sil. 1: 28;
 p. 14: 12; 29: 12. b p. 2: 28. c p. 7: 16; 14: 11.

15 Kameumeut kami dek naon di gĕdong
 kami teh, da migawe karoetjalan sa-
 kitoe ka noe loba, sarta laoek soetji
 geus leungit ti maneh? Satijap-tijap ma-
 neh migawe kagorengan, didinja maneh
 16 soeka-soeka. 'Tangkal djetoen ngaroeng-
 goenoeok nja aloes, hade boewahna, kitoe
 maneh tadina dingaranan koe Pangeran;
 dĕmi keur sora ngagoeroeh rosa, tang-
 kal teh koe andjeunna diajaan seuneu,
 17 djeung dahan-dahanna sarĕmplak. 'Est-
 toe Pangeran sawadya-balad, anoe mĕlak
 ka maneh teja, geus ngandika maneh
 bakal dikeunaan katjilakaan, tina sa-
 bab kagorengan anak-intjoe Israil sarta
 anak-intjoe Joeda, noe dilalampahkeun
 koe maranehanana, matak ngabĕndoe-
 keun kami, tina ngoekoes ka Baal.

18 a Estoe Pangeran noe maparin njaho
 ka kaola, noe matak kaola njaho;
 harita andjeun ka koering mintonkeun

19 lakoe-lampahna. 'Ari koering teja sapertos domba lindeuk, noe ditoengtoen dek dipeuntjit; saréng koering teu téréng, jen eta aja pikir ngarah ka koering; [pokna]: Hajoe, oerang ngaroeksak tangkal katoet boewahna; oerang toewar, sina leungit ^b ti tanah djalma hariroep; tjtajakan kana ngaranna oelah aja noe ingét deui. 'Nanging, noen Pangeran sawadya-balad, Hakim noe langkoeng adil, ^c noe ngararaoskeun kaboeboewahan saréng hate! moegi koering dipaparin nendjo balésan andjeun ka darinja; karantén nja ka andjeun koering geus ngoendjoekkeun perkawis koering. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran hal ^d oerang Anatot, sakoer noe ngarah pati maneh teja, bari ngomong, jen: Maneh oelah sok ngawédjang mawa padjénengan Pangeran, soepaja maneh oelah dipaehan koe leungeun koela sakabeh; 22 'koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Masing njaho, kami tangtoe njiksa ka darinja; baroedjang di maranehanana piparaeheun koe pédang, ari anak maranehanana lalaki-awewe 23 piparaeheun koe langlajuseun. 'Djadi maranehanana moal aja sesana; karana kami tangtoe ngadatangkeun katjilakaan ka oerang Anatot teh ^e dina taoen pidiksaeunana. *a* p. 26: 15. *b* Jës. 53: 8. *c* Djab. 7: 10; p. 17: 10. *d* p. 1: 1. *e* p. 23: 12.

PASAL 12.

Manawi koering padoe ka andjeun, Pangeran! tinangtos andjeun noe lérés; parandene kitoe koering soemédja oendjoekan ka andjeun perkawis hoekoe-man. ^a Koe naon noe mawi djalan djalma daroraka sok loeloes, saréng sakoer noe milampah tjidra sok garénah? 'Koe andjeun eta teh diparélak, malah-malah alakaran; pada ngagédéan, malah-malah baroewahan; ^b andjeun deukeut ka soengoenwa, nanging djaohé ti kaboeboewahanana. 'Doepi andjeun, Pangeran! ^c langkoeng oeninga ka koering, langkoeng waspaos ka koering, ^d kalajan andjeun noe ngararaoskeun hate koering ka andjeun. Moegi djalma teja dibédolan sapertos domba noe rek dipeuntjit; nja moegi pada disoetjikeun baris poéan 4 motong. 'Sabaraha pilamieunana deui tanah teh bade prihatin, saréng pépé-

lakan sadajana kébon bade garing? ^e Tina kaawonan djalma noe ngeusian tanah, noe mawi sasatoan saréng manoeek-manoeek toempoer; sabab ngaromongna: Manehana moal nendjo panoengtoengan oerang. - 'Lamoen maneh paboeroeboeroe djeung noe baladarat, sarta maneh datang ka tjape koe eta, koemaha maneh nja rek babalapan djeung noe taroempak koeda? sarta ari di tanah kasénangan maneh teh kéndél oge, tapi koemaha nja pilampaeun maneh keur 6 ^f kamagoengan tji Jordan? 'Karana sanadjan doeloer-doeloer maneh, djeung saeusi imah bapa maneh, sanadjan eta ge pada tjidra ka maneh; sanadjan eta ge tinggaréro toekangeun maneh sata-kér tanaga; ^g poma maneh oelah pértjaja ka darinja, sangkilang ngaromongna hade ka maneh. *a* Aj. 21: 7.

b Jës. 29: 13. *c* Djab. 17: 3. *d* p. 11: 20. *e* p. 4: 25; 7: 20; 9: 10. *f* p. 49: 19. *g* p. 9: 4.

7 Kami geus ninggalkeun gédong kami, geus ngantépan kana kagoengan kami; kameumeut manah kami koe kami geus diselehkeun ka leungeun moesoehna. 8 'Kagoengan kami teja ka kami énggeus djadi saperti hidji singa di djérouleuweung, datang ka ngagaoer ka kami; pedah 9 kitoe kami teh geuleuh ka dinja. 'Kagoengan kami teja ka kami ibarat hidji manoeek bélang, dimoesoeh manoeek sakoeriling; geura laleumpang, ^a koempoelkeun sakabeh sasatoan tégal, sina ka darijeu njatoe. 'Pangangon loba pisan geus ngararoeksak ^b kébon anggoer kami, geus ngaridék-ngidék lahan kami, wani lahan karésépan kami teh koe 11 eta didjijeun tégal soewoeng. 'Lahan teja geus didjijeun soewoeng; keur soewoeng eta homaroeroeng ka kami; satanah kabeh geus soewoeng, sabab 12 taja djalma noe madoeli. 'Sakabeh pasir boelistir di tégal léga geus didaratangan toekang ngaroeksak; karana pédang Pangeran ngahakan ti sisi tanah tépi ka sisi tanah deui; saniskara daging 13 taja noe salamét. 'Njalébarkeunana tarigoe, ^c ana dipiboewatan tjoetjoek; njaroesahkeunana diri taja mangpaatna; estoe maraneh pada pimeunangeun era tina beubeunangan maraneh, tina kabangétan béndoe Pangeran.

a Jeh. 39: 17. *b* Jës. 5: 1; p. 6: 3. *c* Aj. 31: 40.

14 Kijeu timbalan Pangeran hal sakabeh tatangga kami noe garoreng, noe sok pada nganggoe kana milik, noe koe kami dimilikkeun ka oemat kami Israil: Masing njaho, eta koe kami bakal diraboetan ti satanah-tanahna, sarta anak-intjoe Joeda koe kami bakal di-
 15 raboet ti tĕngah maranehanana. 'Ari geus kitoe, sanggeus maranehanana koe kami diraboetan, tangtoe kami ngawĕ-lasan deui ka maranehanana; sarta koe kami pada dipoelangeun deui ka sa-
 16 milik-milikna djeung ka satanah-tanah-
 na. 'Ari geus kitoe, oepama eta diala-
 djar ^a djalal oemat kami sarta saĕnjana, datang ka soempahna njĕboet djĕnĕngan kami, kijeu: ^b Dĕmi djoemĕnĕnging Pan-
 17 gengeran; sakoemaha maranehanana ta-
 dina pada ngadjar ka oemat kami soem-
 pah njĕboet Baal teja: moen kitoe mah
 maranehanana tangtoe diaradĕgkeun di
 tĕngah oemat kami. 'Sabalikna, ^c oepa-
 ma hanteu noeroet mah, geus tangtoe
 bangsa noe kitoe koe kami diraboet,
 nja diraboet sarta digĕmpoer sakali,
 lahiran Pangeran. ^a Jĕs. 2:3. ^b p. 4:2.
^c Jĕs. 60:12; Djak. 14:17.

PASAL 13.

Kijeu timbalan Pangeran ka kaola:
 Geura leumpang, koedoe meuli keur
 diri maneh hidji saboek lawon bodas,
 bari toeloj pake dina tjangkeng maneh,
 djeung oelah diaboeskeun kana tjai.
 2 'Prak kaola meuli hidji saboek, noe-
 roetkeun pangandika Pangeran, bari
 seug dipake dina tjangkeng kaola.
 3 'Ari geus kitoe aja pangandika Pange-
 ran ka kaola kadoewa-kalina, kijeu
 4 pangandikana: 'Tjokot eta saboek, anoe
 beunang maneh meuli, anoe dina tjang-
 keng maneh teja, sarta koedoe dangdan,
 bral leumpang ka tji Prat, toeloj sa-
 boek teh soempoetkeun di dinja dina
 5 hidji djoeraug goenoeng tjadas. 'Bral
 kaola leumpang, toeloj njoempoetkeun
 eta saboek di sisi tji Prat, sakoemaha
 6 timbalan Pangeran ka kaola teja. 'Dĕmi
 geus kitoe, kaheuleutan sababaraha poĕ,
 ladjĕng Pangeran nimbalan ka kaola:
 Maneh geura dangdan, leumpang deui
 ka tji Prat, koedoe njokot ti dinja eta
 saboek, noe koe kami dipiwarang di-
 7 soempoetkeun di dinja teja. 'Bral kaola

leumpang ka tji Prat, toeloj ngali, pek
 njokot eta saboek ti ĕnggon disoem-
 poetkeunana koe kaola; doemadaman,
 saboek teh roeksak, euweuh pigaweĕ-
 8 nana kana naon-naon. 'Ari geus kitoe
 aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 9 oela, pangandikana: 'Kijeu timbalan Pan-
 gengeran: Nja tjara kitoe kami pingaroek-
 sakkeuneun kamagoengan Joeda djeung
 kamagoengan Jĕroesalem, noe gĕde.
 10 'Ijen bangsa noe goreng, ^a noe teu da-
 raekeun ngadenge ka pangandika kami,
 noe pada ngalakonan kaheurasan hatena,
 djeung nareroet ka aĕllahan, bari nga-
 baraktina ka dinja, sarta njarĕmbahna
 ka dinja: nja eta pidjadieun sapĕrti eta
 saboek, noe euweuh pigaweĕunana kana
 11 naon-naon teja. 'Karana sakoemaha sa-
 boek rakĕt kana tjangkeng djalma, nja
 kitoe sakabeh anak-intjoe Israil djeung
 sakabeh anak-intjoe Joeda tadina koe
 kami disina rakĕt ka kami, lahiran
 Pangeran; ^b soepaja djadi oemat kami,
 sarta soepaja matak ngadjadieun mas-
 hoer, djeung poedji, sarta kamoeljaĕn;
 12 dĕmi eta teu nareroet. 'Mana maneh
 koedoe njatoerkeun ka maranehanana
 ijeu pangandika: Kijeu timbalan Pange-
 ran, Allah Israil: Sakabeh botol bakal
 dieusian anggoer. Ari eta djalma pinga-
 romongeun ka maneh kijeu: Naha koela
 teu njarah, jen sakabeh botol bakal
 13 dieusian anggoer? 'Seug koe maneh
 djawab: Kijeu timbalan Pangeran: Ma-
 sing njaho, sakabeh priboemi tanah ijeu,
 dalah radja-radja ^c noe darjoeok dina
 korsi Dawoed, kitoe deui panghoeloe-
 panghoeloe, sarta nabi-nabi, djeung sa-
 kabeh priboemi Jĕroesalem, koe kami
 14 rek dieusian datang ka mabokna. 'Sarta
 koe kami rek diadoe-koembangkeun ba-
 toer pada batoer, nja eta bapa-bapa
 djeung anak-anak sarerejana, lahiran
 Pangeran; ^d kami moal mikaroenja, moal
 mikawatir, djeung moal mikawĕlas; ha-
 mo boeroeng kami ngaroeksakkeun ka
 maranehanana. ^a p. 11:10; 16:12.
^b 5 Moesa 26:18, 19. ^c p. 17:25. ^d p. 15:6; 21:7.

15 Koedoe pada ngadareng sarta rarĕ-
 gĕpkeun; poma oelah arangkoeh; ka-
 rana nja Pangeran noe ngandika kitoe.
 16 'Koedoe pada njanggakeun hormat ka
 Pangeran, Allah maraneh, samemeh an-
 djeunnangjakeun poĕk, djeung samemeh

soekoe maraneh titadjong ka goenoeng-goenoeng noe rĕmĕng-rĕmĕng, ^a sarta maraneh noenggoe-noenggoe tjaäng, dĕmi koe andjeunna diganti koe kalangkang maot, didjadikeun angkeub. 'Sabalikna, oepama maraneh ĕmboeng ngadange eta, njawa kaeola di noe boeni-boeni bakal njeungtjeurikan kaängkoe-han maraneh; ^b panon kaeola bakal rambisak, sarta ragragan tji-mata, tina sabab ingon-ingon Pangeran didjarah.

a Jĕs. 59:9. *b* p. 14:17.

13 Maneh geura mopojan ka radja djeung ka prameswari kijeu: Koedoe masing handap nja darijoke; karana pĕrhijasan sirah maraneh, makoeta maraneh noe
19 moelja teh, geus ragrag. 'Nagara kidoel geus dipareundeutkeun, sarta taja noe ngaboekakeun; oerang Joeda dibojong sakabeh, nja dibojong datang ka bejakna. 'Geura tjarĕngkat, sarta tarendjo itoe noe moeroeboel ti tĕbeh kaler! Di mana ajeuna ingon-ingon, noe digadoehkeun ka maneh, nja domba maneh
21 noe maroelja teja? 'Naon piomongeun maneh, samangsa sobat-sobat maneh, ^a beunang maneh sorangan mitoetoeran njangling ka maneh teja, koe andjeunna didjĕngkeun njangling ka maneh, didamĕl djoengdjoenan? Geus tangtoe maneh ĕngke kataradjang njĕri, ^b tjara
22 awewe noe keur ngadjeroe. 'Djeung lamoen maneh ngomong sadjĕro hate: 'Koe naon aing manggih noe kijeu pĕtana? nja tina kagĕdean kadorakaän maneh noe matak kĕlin samping maneh disingsatkeun, sarta keuneung maneh dikanjaja.
23 'Koemaha oerang Habĕsi bisaun njalin koelitna, atawa ari mejong toetoel bisaun njalin tarotolna? moen kitoe mah maraneh oge, noe geus mitoetoeran diri migawe kagorengan teh, bisa migawe
24 kabadean. 'Mana maranehanana koe kami bakal dipalabĕntjarkeun, sapĕrti djarami tingsalĕbroĕt kabawa koe angin
25 ti tĕgal lĕga. 'Tah, kitoe pibagianĕun maneh, nja hantjĕngan noe geus ditjadangkeun ka maneh ti kami, lahiran Pangeran; sapedah maneh mopohoikeun ka kami, sarta ngandĕl ka bohong.
26 'Noe matak kami sabalikna bakal njingkabkeun kĕlin samping maneh ka loehoereun beungeut maneh, ^a sing tem-
27 bong wiwirang maneh. 'Lampah maneh

ranjedan, djeung rajoengan maneh, karotjahan maneh djinal dina pasir-pasir di tĕgal: sagala kanistaän maneh koe kami geus katingali. Pibalateun maneh, Jĕrosalem! maneh teu daek bĕrĕsih; sabaraha pililaeunana deui? *a* 2 Radj. 16:7;

20:13. *b* p. 6:24; 22:23. *c* p. 5:19. *d* Jĕs. 47:3; Jeh. 16:37.

PASAL 14.

Ijeu teh pangandika Pangeran, anoe didatangkeun ka Jĕrmia ^a hal pĕrkara
2 halodo teja. 'Joeda prihatin, djeung saeusi lawang-lawangna araloem; pada mĕsoem, darijoke dina taneuh; sarta dĕdĕngkean oerang Jĕrosalem sada di
3 langit. 'Noe galĕde pada nitahan noe laleutik kana tjai; ana daratang ka soemoer-soemoer, hanteu manggih tjai; baralikna kosong wadabna, pada eraeun nja warirangeun, sarta sirahna ditja-
4 rindoeng. 'Tina sabab taneuh noe bareulah, pedah taja hoedjan ka boemi, noe matak ahli tani areraeun, sirahna
5 ditjarindoeng. 'Karana samalah oentjal di tĕgal ngadjeroe, sarta ninggalkeun
6 anakna, doemeh taja djoekoet. 'Ari kalde leuweung narangoeng di loehoer pasir boelistir, pada njauseup angin sapĕrti adjag; raroeksak panonna, doemeh taja dangdaoenan. *a* p. 3:3.

7 Sanadjan kadorakaän koering sadaja ^a naroeing ka koering, noen Pangeran! moegi ngadamĕl tina sabab padjĕnĕngan andjeun bae; karantĕn pamoengkir koering sadaja nja rarsa pisan; koering pada gadoeh dosa ka andjeun. 'Ēh, ^b Pangadjĕng-ngadjĕng Israil, noe sok njalamĕtkeun eta keur waktoe kasoĕkĕran! pinaoneun andjeun djadi sapĕrtos tatomoe dina tanah, sarĕng sapĕrtos djalma njaba, noe sindang, ngarĕrĕb sapeuting?
9 'Pinaoneun andjeun djadi sapĕrtos djalma gimir, sapĕrtos prawira noe teu bisaun njalamĕtkeun? Mapan andjeun linggih di tĕngah-tĕngah koering, noen Pangeran! sarĕng ^c padjĕnĕngan andjeun geus ditĕlahkeun ka koering sadaja; moegi-moegi koering sadaja oelah diantĕp! *a* Jĕs. 59:12. *b* p. 17:13. *c* Jĕs. 43:7.

10 Kijeu timbalan Pangeran hal ijeu bangsa: Sakitoe maranehanana rarĕsĕpeun ngalantoer; teu pisan maranehanana ^a mĕngkĕkan soekoeana; noe matak Pa-

ngeran teu soekaeun ka darinja; ajeuna pisan Pangeran kersaeun ngemoetkeun kana kadorakaänana, sarta njiksa kana
 11 dosa-dosana. 'Nimbalan deui Pangeran ka kaeola: ^b Maneh montong mangnêdakeun deui ijeu bangsa kana pidja-moegaeanana. 'Sanadjan eta paroewasa
 12 oge, kami moal ngamakboel ka panjambatna, djeung ^c sanadjan eta sok ngoerbankeun koerban doeroekan djeung koerban kadaharan oge, kami moal soeka ka darinja; sabalikna maranehanana koe kami rek dibejakkeun koe pëdang, koe langlajeuseun, djeung koe pagëboeg.
 13 'Pioendjoeuk kaeola: Noen, Goesti Pangeran! salërësna nabi-nabi ngaromong ka darinja, jen: ^d Maraneh moal ngarasa pëdang, djeung moal njandang langlajeuseun; saénjana maraneh koe kami rek dipaparin tètëp nja salamët dina
 14 ijeu ënggon. 'Ari timbalan Pangeran ka kaeola: ^e Eta nabi-nabi ngawarëdjangna mawa padjënengan kami teh palsoe; koe kami hanteu dipiwarang, djeung hanteu ditimbalan, sarta teu pisan kami ngandika ka maranehanana; ari noe koe eta diwarëdjangkeun ka maraneh teja, nja tetendjoan bohong, djeung panoe-djoeman, djeung përkara gapong, sarta
 15 katjidraän hatena. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran hal nabi-nabi noe sok ngawarëdjang mawa padjënengan kami, padahal koe kami hanteu dipiwarang, kari-kari ngaromongna, jen: Moal aja pëdang atawa langlajeuseun dina ijeu tanah: Eta nabi-nabi noe kitoe ëngke pada toempës koe pëdang djeung
 16 koe langlajeuseun. 'Sarta ari djalma-djalma, noe koe eta diwëdjang, ^f bakal tingdjolopong di loeloeroeng-loeloeroeng Jëroesalem, tina sabab langlajeuseun djeung pëdang; sarta moal aja noe ngoeboer ka maranehanana, boh ka diri maranehanana, boh ka pamadjukanana, atawa ka anakna lalaki-awewe; karana kami tangtöe namplokkeun kagorengana
 17 nana ka darinja. 'Djeung deui maneh koedoe njatoerkeun ijeu omongan ka darinja: ^g Panon kaeola bakal ragragan tji-mata beurang-peuting, sarta teu eureun-eureun; karana parawan, anak bangsa kaeola, roeksak, rosa pisan karoeksakanana, keuna raheut pajah ka-
 18 tjida. 'Oepama kaeola ka loewar ka të-

gal, toeh noe kasarabët koe pëdang; sarta oepama kaeola aseop ka nagara, toeh noe kareuna ^h koe langlajeuseun; karana nja nabi nja panghertoel pada idër-idëran dina tanah, sarta euweuh kanjahona. a p. 2:25. b p. 7:16. c p. 7:21, 22.

d p. 6:14. e p. 23:21. f p. 16:4. g p. 13:17; Njanj. 1:16. h 5 Moesa 32:24; p. 16:4.

19 Naha andjeun jaktos mikagiroek ka Joeda? karah manah andjeun mikaidjid ka Sion? Koe naon koering sadaja koe andjeun digëboegan, moenggah koering teu kenging ditjalageurkeun? ^a Koering pada noenggoe-noenggoe kasënanang, nanging taja pisan kangeunahan; noenggoe-noenggoe waktöe ditjageurkeun, si-horeng teh mëndak kareuwasan. 'Noen Pangeran! ^b koering pada roemaos kadorakaän koering, sarëng kalëlpatan karoehoen koering sadaja; jaktos koering garadoeh dosa ka andjeun. 'Moegi koering sadaja oelah dipitjeun, tina sabab padjënengan andjeun; moegi oelah mitjoewa kana ^c panglinggihan kamoeljaän andjeun; moegi emoet kana përdjangdjian andjeun ka koering sadaja,
 20 sarëng oelah dirobahkeun! 'Karah di brahala oerang kapir ^d aja noe bisaeun noeroenkeun hoedjan? oetawi langit bisaeun mere ngidjih? lain andjeun bae, Pangeran, Allah koering sadaja, anoe ijasa kitoe? Mana koering soemëdja ngarantos-ngantos bae ka andjeun; karantën nja andjeun noe ngadamël eta sanskantën përkawis. a Aj. 30:26; p. 8:15.

b p. 3:13. c p. 17:12. d Aj. 5:10; p. 10:13.

PASAL 15.

Tidinja Pangeran nimbalan ka kaeola: ^a Masih ^b Moesa djeung Samoël marëk ka pajoeneun kami, hamo kami aja manah ka ijeu bangsa; oendoerkeun ti
 2 pajoeneun kami, sina ka laloewar! 'Ari geus kitoe, lamoenna ngaromong ka maneh: Koela ka loewar ka mana? seug koe maneh djawab: Kijeu timbalan Pangeran: ^c Saha-saha noe baris ka maot, nja ka maot; saha-saha noe baris ka pëdang, nja ka pëdang; saha-saha noe baris ka langlajeuseun, nja ka langlajeuseun; djeung saha-saha noe baris ka pangdjarahan, nja ka pangdjarahan.
 3 'Sarta kami rek ngawasakeun ^d opat bangsa ka maranehanana, lahiran Pa-

ngeran; nja eta pĕdang, baris meuntjit; djeung andjing, baris ngagoesoer; kitoe deui manoe awang-awang djeung sasatoan boemi, baris ngahakan sarta baris ngaroeksak. 'Djeung maranehanana ^c koe kami rek didjadikeun matak ngagidir sakabeh karadjaän noe di boemi, ^f koe karana Mĕnase anak Hiskia, radja Joeda, tina hal sakoer noe koe eta di ⁵ lampahkeun di Jĕroesalem. 'Karana ^g saha noe rek karoenja ka maneh, Jĕroesalem? djeung saha noe rek hawatir ka maneh? sarta saha noe rek njimpang, ⁶ nanja maneh salamĕt hanteuna? 'Maneh geus ninggalkeun kami, lahiran Pangeran; nja maneh teh oendoer ka toekang; ^h kitoe noe matak kami njodorkeun panangan kami ka maneh, sarta maneh koe kami diroeksakkeun; kami geus ⁷ bosĕn kana handjakal. 'Sarta maranehanana ⁱ koe kami ditapi koe njiroe dina sagalaawang tanah; koe kami disina kalapoeran anak; oemat kami koe kami digĕmpoer, pedah teu baralik ti djalanna. ⁸ 'Randana koe kĕrsa kami geus djadi loba alah batan keusik laoet; kami wajah tĕngah poĕ ngadatangkeun ka maranehanana hidji toekang ngaroeksak, njilakakeun indoeng barĕng djalma boedjing; kami ngadak-ngadak ninggangkeun ka dinja karoepĕkan djeung kareu- ⁹ wasan. 'Noe geus ngadjoeroe toedjoe djadi aloem, moepoetkeun njawana; ^j keur beurang keneh panon-poĕna soeroep; djinisna njandang era djeung wirang; ari sesa maranehanana koe kami rek diselehkeun kana pĕdang, hareupeun moesoeh-moesoehna, lahiran Pangeran.

^a Jĕh. 14:14. ^b 4 Moesa 14:20; 1 Sam. 7:9; Djab. 99:6. ^c p. 43:11. ^d Jĕh. 14:21. ^e 5 Moesa 28:25. ^f 2 Radj. 21:11. ^g Jĕs. 51:19. ^h p. 6:12. ⁱ p. 51:2. ^j Am. 8:9.

¹⁰ Lah, iboe! ^a pibalateun koering, reh koering koe iboe diowokeun, djalma padoaneun, nja djalma pasejaäneun saeusi tanah; koering teu mihoetangkeun, sarĕng taja noe mihoetangkeun ka koering, kitoe ge kabeh njarapa bae ka koering. ¹¹ 'Timbalan Pangeran: Saĕnja-ĕnjana, kami njoekĕrkeun teh ka maneh matak djamoega; saĕnja-ĕnjana, moesoeh teh keur waktue katjilakaän sarta keur waktue kasoekĕran koe kami rek disina menta sapaät maneh. ^a p. 20:7, 14.

¹² Naha aja beusi noe koewat motong-

keun beusi djeung tambaga ti tanah kaler? 'Kamoektian maneh djeung doenya-brana maneh koe kami bakal diselehkeun, ^a sina dirajah, teu kalawan dibajar; nja eta tina sakabeh dosa maneh, djeung ¹⁴ dina sawĕwĕngkĕran maneh. 'Sarta maneh koe kami bakal dipindahkeun, diiringkeun koe moesoeh-moesoeh maneh, ^b ka hidji tanah noe tadina teu kanjahoan koe maneh; karana aja seuneu hoeroeng dina sadjĕro kami bĕndoe, bakal moentab dina loehoer maraneh.

^a p. 17:3. ^b p. 17:4.

¹⁵ Noen Pangeran! andjeun noe langkoeng oeninga; moegi emoet ka koering, sarĕng moegi ngalajad ka koering, sarwoeh moegi mangmalĕskeun koering ka noe pada nganjaja ka koering; moegi koering koe andjeun oelah ditjandak keur andjeun sabar ka dinja; tingali jen koering njandang kahinaän tina pĕrkawis andjeun. 'Barang pangandika andjeun kapĕndak, kop koe koering ditĕda; kalajan pangandika andjeun ka koering djadi matak kaätohan sarĕng matak ka-boengahan hate; karantĕn koering katĕlah koe padjĕnĕngan andjeun, noen ¹⁷ Pangeran, Allah sawadya-balad! 'Koering ^a tara dijoek dina karijoengan anoe saleuseurian, sarĕng tara soeka-soeka; tina sabab panangan andjeun koering teh dijoek tjoenggĕlik bae, karantĕn koering koe andjeun dipinoehkeun koe ¹⁸ bĕbĕndoe. 'Koe naon sangsara koering saĕndĕngna, ^b sarĕng raheut koering sakitoe pajahna, moenggah teu daekeun tjageur? karah andjeun jaktos ka koering kĕrsa djadi sapĕrtos waloengan saät, tjai teu tĕtĕp? ^a Djab. 1:1. ^b p. 30:12, 15.

¹⁹ Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Oepama maneh balik, tangtue maneh koe kami dibalikkeun, soepaja marĕk deui di pajoeneun kami; sarta oepama maneh ngaloewarkeun barang moelja, teu tjampoer djeung barang hina, maneh pidjadien sapĕrti lambe kami. Eta teh koedoe baralik ka maneh, ari maneh mah oelah balik ka darinja. 'Sarta maneh ka ijeu barang koe kami rek didjadikeun ²⁰ ibarat koeta tambaga rengreug; nja eta bakal pada mĕrangan ka maneh, tatapi ka maneh moal pimarampoehun; karana kami noe njarĕngan ka maneh, pikeun njalamĕtkeun

ka maneh, sarta pikeun ngaleupaskeun
21 ka maneh, lahiran Pangeran. 'Tangtoe
maneh koe kami dileupaskeun ti leu-
ngeun djalma goreng, djeung diloe-
poetkeun ti leungeun djalma lalim.

a p. 1: 18, 19; Jch. 3: 8, 9.

PASAL 16.

Ari geus kitoe aja deui pangandika
Pangeran ka kaeola, kijeu pangandi-
2 kana: 'Maneh oelah boga pamadjikan,
djeung oelah boga anak lalaki atawa
3 anak awewe dina ijeu énggon. 'Karana
kijeu timbalan Pangeran hal anak lalaki
djeung hal anak awewe, noe didjoeroe-
keun dina ijeu énggon, kitoe deui hal
indoeng-indoengna, anoe ngadjoeroe-
keuninja, sarta hal bapa-bapana, anoe
4 ngaioeukeuninja dina ijeu tanah: 'Tang-
toe parah, sarta kasangsara paeuna;
a moal aja noe njeungtjeurikan, sarta
moal diraroewang; nja pada pidjadi-
eum gémoeok dina tonggong taneuh; ari eta
pibejakeun koe pédang djeung koe lang-
lajenseun, *b* sarta majitna pidjadi-
eum hakaneun manoeok awang-awang, djeung
5 hakaneun sasatoan boemi. 'Karana kijeu
timbangan Pangeran: Maneh oelah asoep
ka imah noe kanalangsana, djeung oelah
ngadon aloek-aloekeun, sarta oelah nan-
dakeun hawatir ka darinja; karana kami
geus njandak kasalametan kami ti ijeu
bangsa, lahiran Pangeran, baréng kas-
6 asihan reudjeung kawelasan. 'Noe matak
dina ijeu tanah géde-leutik tangtoe pa-
raeh; *c* moal dikaloeboer, djeung moal
aja noe njeungtjeurikan; kitoe deui moal
aja noe *d* noerihan maneh, sarta moal
aja noe ngagoendoelan maneh koe ka-
7 rana eta. 'Djeung *e* moal aja noe ngan-
teuran ka darinja keur kaprihatinan,
baris ngalilipoer ka darinja pedah ka-
papatenan, sarta moal aja noe mere
nginoem loemoer panglipoeran ka dari-
nja pedah katinggal bapa atawa in-
8 doeng. 'Djeung deui maneh oelah asoep
ka imah noe sidékah, sédja miloe nga-
rijoeng, sédja dadaharan atawa nginoem.
9 'Karana kijeu timbalan Pangeran sawad-
ya-balad, Allah Israil: Masing njaho, kami
ti ijeu énggon, hareupeun panon mara-
neh sarta keur djaman maraneh, *f* rek
ngaleungitkeun sora kaatohan djeung
sora kaboengan, sora panganten lalaki

10 djeung sora panganten awewe. 'Ari geus
kitoe, *g* sangsa maneh ka ijeu bangsa
ngowarkeun sakabeh pangandika noe
tadi teja, sarta eta ngaromong ka ma-
neh kijeu: Koe naon Pangeran ngandi-
kakeun hal koela eta sakabeh pitjilaka-
eun noe sakitoe bangétna? sarta naon
teja kadorakaän koela, djeung naon teja
dosa koela, noe koe koela dilampah-
11 keun ka Pangeran, Allah oerang? 'Seug
koe maneh djawab: Ari sababna, lahi-
ran Pangeran, sapedah karoehoen ma-
raneh naringgalkeun kami, sarta naroe-
roet ka aällahan, bari ngabaraktina
djeung njarémbahna ka dinja; ari kami
mah koe eta ditinggalkeun, sarta toret
12 kami hanteu diéstoekeun. 'Ari moeng-
goeh maraneh teja, *h* lampah maraneh
goreng ti batan karoehoen maraneh;
karana maraneh, saénjana, *i* loemakoe
teh masing-masing pada noeroet kaheu-
rasan hatena noe goreng, pada sangeuk
13 ngadenge ka kami. 'Noe matak maraneh
koe kami rek dialoengkeun ti djero
tanah ijeu ka hidji tanah noe tadina teu
kanjahoan koe maraneh, boh koe diri
maraneh, boh koe karoehoen maraneh;
j heug di dinja maraneh teh bakal nga-
bakti ka aällahan, beurang-peuting, sa-
pedah kami moal maparin koernija ka
maraneh.

a p. 25: 33. b p. 19: 7. c p. 25: 33.

d 3 Moesa 19: 27, 28. e Jch. 24: 17. f p. 25: 10.

g p. 5: 19. h p. 7: 26. i 3: 17; 17: 23. j 5 Moesa 28: 36.

14 Koe sabab eta, masing njaho, *a* pida-
tangeun mangsa, lahiran Pangeran, ha-
rita eta teh moal njéboet deui: Démi
djoeménénging Pangeran, noe ngindit-
keun oerang Israil ti tanah Mésir teja.
15 'Enjana mah pinjéboeteun kijeu: Démi
djoeménénging Pangeran, noe ngindit-
keun oerang Israil ti tanah kaler,
djeung ti sakabeh tanah ajana koe an-
djeunna diboewang teja; karana koe
kami tangtoe diparoelangeun ka ta-
nahna, noe koe kami dipaparinkeun ka
16 karoehoenna. 'Masing njaho, kami bakal
njaoer palika reja pisan, lahiran Pange-
ran, nja eta pingaralaeun maranehanana;
sanggeusna kitoe kami bakal njaoer pa-
matang reja pisan, nja eta pimaroroéum
maranehanana ti oenggal goenoeng,
djeung ti oenggal pasir, dalah ti djoe-
17 rang goenoeng-goenoeng tjadas. 'Karana
b sotja kami neutep ka sakabeh djalanna;

maranehanana hauteu kaalingan ti pameunteu kami, djeung kadorakaänana hanteu kapindingan ti hareupeun sotja kami. 'Tatapi kami rek naoer heula kadorakaänana djeung dosana, doewa patikëlaneun; pedah maranehanana nganistakeun tanah kami koe bangke kanistanana, djeung minoehkeun kagoengan kami koe kagiroekanana. 'Noen Pangeran, kabédasan koering, benteng koering, sarèng pamoeroean koering keur mangsa kasoekëran! oerang kapir mëngke ngadareuheus ka andjeun ti sadaja toengtoeng boemi, bari kijeu aroendjoekanana: Ari poesaka ti karoehoen koering sadaja woengkoel bohong bae, ^c borak-borak, taja pisan mangpaatna. 'Naha manoesa rek njiieun aällahan pikeun sësëmbaheunana? ^a kapan mah 21 moal ënja eta teh Allah. 'Koe sabab eta, satëmënna, kami rek mapariu njaho ka darinja; sakali ijeu kami rek maparin njaho ka darinja panangan kami djeung kawasa kami; sarta tangtoe pada nganjahokeun, ^e jen djënëngan kami teh Pangeran.

^a p. 23: 7. ^b Aj. 34: 21; p. 32: 19.

^c 1 Petr. 1: 18. ^d p. 10: 3. ^e p. 33: 2.

PASAL 17.

Dosa Joeda geus ditoeliskeun koe peso pangot, sarta koe tjonggo intën paset; dioekirna dina papan hatena, sarta dina tatandoekan ^a altar-altar maraneh; tjara anak-anakna aringët ka altar-altar maranehanana djeung ka ^b Asera-Aserana di pëlëbah sakoer kakaian ngaroenggoe-noek, dina sakoer pasir loehoer. 'Goe-noeng kami reudjeung pasisianana, kamoektian maneh, sakabeh doenya-brana maneh, ^c koe kami rek diselehkeun sina dirajah, katoet ënggon maneh noe laloehoer, tina sabab dosa, di sawëwëngkëran maneh. 'Harita milik maneh, noe koe kami geus dipaparinkeun ka maneh, koe maneh koedoe dilëpasseun, sarta bongnan sorangan; djeung maneh koe kami bakal dikoemawoelakeun ka moesoehmoesoeh maneh, ^d dina hidji tanah, noe tadina teu kanjahoan koe maneh; karana maraneh ^e geus njiieun seuneu dina sadjéro kami bëndoe, nja eta pimoenta-beun salalanggëngna. ^a p. 11: 13. ^b 2 Radj.

17: 10; p. 2: 20. ^c p. 15: 13. ^d p. 15: 14. ^e Jës. 50: 11.

5 Kijeu timbalan Pangeran: Keuna

panjapa oenggal-oenggal djalma, ^a noe ngandël ka pada manoesa, sarta daging didijjeun leungeunna, djeung batena ^c njingkir ti Pangeran! 'Ari noe kitoe pidjadieun ^b ibarat noe boeroendoel di tanah lapang; tijap-tijap datang kangeunahan moal ngarasa; nja tjiingna di noe gararing di tégal lëga, ^e taneuh pangset, sarta taja noe ngënggonan. 'Salamët oenggal-oenggal djalma ^d noe ngandël ka Pangeran, anoe estoe ka ^e Pangeran pangandëlma! 'Ari noe kitoe ^e ibarat tangkal dipëlak sisi tjai, sarta noe noedjoেকেun akarna ka soesoekan; tijap-tijap datang panas moal ngarasa, sarta daoenna tëtëp hedjo; sanadjan dina taoen halodo eta moal salëmpang, djeung teu eureun-eureun boewahan. 'Ari hate teh djoelig ti batan saniskara, estoe gëring katjida eta teh; saha noe pinjahoëun? 'Ijeu kami Pangeran ^f noe ngawaspadakeun kana hate, ngararasa-keun kana kaboeboewahan, nja eta soepaja maparin ka hidji-hidji djalma noeroetkeun djalanna, koemaha bae boewah ^g pagaweanana. 'Ibarat kasintoe, noe sok njokotan ëndog anoe lain beunangna sorangan, nja kitoe djalma noe njiieun kabeungharan hanteu tëroes djeung hoe-koem; keur têngah oemoerna eta bakal ninggalkeun inja, sarta di panoengtoengnanana eta teh djadi boeroeng.

^a Djab. 118: 8. ^b p. 48: 6. ^c Djab. 107: 34. ^d Sll. 16: 20.

^e Djab. 1: 3. ^f p. 11: 20; 32: 19.

12 Panglinggihan kamoeljaän, ënggon loehoer ti mimitina, kitoe ënggon ka ^g soetjian oerang. 'Noen Pangeran, ^a Pangadjëng-ngadjëng Israil! sadajana noe ninggalkeun andjeun, tinangtos meunang era. Ari sakoer noe njingkir ti kami, bakal ditaroeliskeun dina taneuh, sabab naringgalkeun Pangeran, ^b sirah ^c tjai kahiroepan. 'Noen Pangeran! ^c moegi koering ditjageurkeun, tinangtos koering tjageur; moegi koering disalamëtkeun, tinangtos koering salamët; karantën nja andjeun noe dipoedji koe ^d koering. 'Salërësna, eta teh sok ngaromong ka koering: Di mana pangandika ^e Pangeran? ^d sina geura boekti! 'Ari koering teja teu ngagëntakkeun tina samistina pangangon noe ngiring andjeun; sarèng poë katiwasan koe koering teu dipikahajang, andjeun langkoeng

oeninga; naon-naon noe geus ka loe-
 17 war ti biwir koering, datangna ti pa-
 djadi kareuwasan ka koering; ^e mapan
 andjeun noe djadi panjalindoengan koer-
 18 ing keur poëan katjilakaän. 'Anoe nga-
 njaja ka koering ^f moegi sina mareu-
 nang era, doepi koering mah moegi
 oelah dongkap ka era; itoe moegi sina
 mareunang reuwas, doepi koering mah
 moegi oelah dongkap ka reuwas; moegi
 dongkapkeun ka maranehanana eta poë
 katjilakaän, saréng moegi roeksakkeun
 maranehanana, karoeksakan doewa ti-
 kél! ^a p. 14: 8. ^b p. 2: 13. ^c Djab. 6: 3. ^d Jës. 5: 19.
^e p. 16: 19. / Djab. 35: 4; 40: 15.

19 Kijeu timbalan Pangeran ka kaela:
 Maneh geura leumpang, koedoe nang-
 toeng di djëro lawang anak bangsa ijeu,
 anoe geus maranti radja-radja Joeda
 asoep-kaloewar teja, sarta di sambarang

20 lawang Jëroesalem; 'djeung koedoe mi-
 tjatoer kijeu ka darinja: ^a Eh, radja-
 radja Joeda, djeung sakabeh oerang
 Joeda, sarta sakabeh priboemi Jëroe-
 salem, noe arasoep ka ijeu lawang-la-
 21 wang! geura darengekeun. 'Kijeu tim-
 balan Pangeran: Mangka hade-hade ka
 diri maraneh; ^b poma oelah barangbawa
 dina poë sabat, djeung oelah ngasoep-
 keun babawaän ka lawang Jëroesalem.

22 'Kitoe deui ^c oelah ngaloewarkeun ba-
 bawaän ti imah maraneh dina poë sabat,
 djeung oelah ngalampahkeun pagawean
 naon-naon; nja koedoe pada njoetjikeun
 poë sabat, sakoemaha noe koe kami
 ditimbalkeun ka karoehen maraneh

23 teja. 'Dëmi ^d eta teu ngadarengge, teu
 njarondongkeun tjeuli-tjeuli atjan, ang-
 goer pada ngaheuraskeun beuheungna,
 pada sangeuk ngadenge, djeung sangeuk

24 narima pamëpërih. 'Ari geus kitoe, oe-
 pama maraneh tëmën nja ngadenge ka
 kami, lahiran Pangeran, teu ngasoep-
 keun babawaän ka lawang ijeu nagara
 dina poë sabat, bari njoetjikeun poë
 sabat, datang ka teu ngalampahkeun

25 pagawean naon-naon dina poë eta: 'tang-
 toe ka lawang-lawang ijeu nagara pia-
 rasoepeun radja-radja djeung kapala-
 kapala, ^e darijoeuk dina korsi Dawoed,
 taroempak kareta djeung taroempak
 koeda, nja diri radja-radja djeung ka-
 pala-kapalana, oerang Joeda djeung pri-

boemi Jëroesalem, sarta ijeu nagara
 26 tangtoe dieusian salalanggëngna. 'Malah-
 malah ti sagala nagara Joeda, djeung
 ti sakoeriling Jëroesalem, kitoe deui ti
 tanah Binyamin sarta ti tanah handap,
 ti pigoenoengan reudjeung ti kidoel,
 pidaratangeun noe nganteurkeun pi-
 koerbaneun doeroekan, pikoerbaneun
 peuntjitan, pikoerbaneun kadaharan reu-
 djeung doepa, kitoe deui nganteurkeun
 pikoerbaneun pamoedji ka gëdong Pan-
 27 ngeran. 'Sabalikna, oepama maraneh
 teu ngadenge ka kami, përkara njoet-
 tjikeun poë sabat, djeung përkara oelah
 barangbawa djeung oelah asoep ka la-
 wang Jëroesalem dina poë sabat mah:
 tangtoe kami ngajakeun seuneu dina
 lawang-lawangna; nja eta pingalëboe-
 reun gëdong-gëdong Jëroesalem, sarta
 moal beunang dipareuman. ^a p. 19: 3.

^b Neh. 13: 15. 19. ^c 2 Moesa 20: 8. ^d p. 7: 26;
 11: 8. ^e p. 22: 2, 4.

PASAL 18.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun
 ka Jërmia ti Pangeran, kijeu pangan-
 2 dikana: 'Maneh geura dangdan, koedoe
 indit ka imah pandjoenan; ari di dinja
 kami ka maneh rek ngabedjakeun pa-
 3 ngandika kami. 'Bral kaela indit ka
 imah pandjoenan; paréng eta keur mi-
 4 lampah pagawean dina përbot. 'Ari eta
 wadah, noe koe manehana didijjeun
 koe taneuh likët teh, peupeus dina leu-
 ngeun pandjoenan; pek dihantja njjeun
 deui wadah, sakoemaha pangrasa pan-
 djoenan teh pibënëraun njjeun.

5 Ari geus kitoe aja pangandika Pan-
 ngeran ka kaela, kijeu pangandikana:

6 'Eh, anak-intjoe Israel! ^a naha kami ka-
 rah teu bisa ngadamël ka maraneh sa-
 koemaha lampah eta pandjoenan? lahiran
 Pangeran. Masing njaho, sapërti taneuh
 likët dina leungeun pandjoenan, nja kitoe
 maraneh, anak-intjoe Israel! dina pana-

7 ngan kami. 'Samangsa-mangsa kami
 ngandika hal hidji bangsa atawa hal
 hidji karadjaän, ^b jen koe kami eta
 bakal diraboet, diboerak-barik sarta di-
 8 gëmpeer: 'ana eta bangsa, noe koe kami
 diandikakeun kitoe, seug tobat, mitjeun
 kagorenganana, ^c tangtoe kami handja-
 kal koe hal pitjilakaeun, noe koe kami
 dikërsakeun didamël ka dinja teja.

9 'Djeung samangsa-mangsa kami ngan-
dika hal hidji bangsa atawa hal hidji
karadjaan, ^a jen koe kami eta bakal
10 diadégkeun sarta dipélak: 'ana eta teh
seug migawe goreng di pajoeneun kami,
teu ngadenge ka timbalan kami, tang-
toe kami handjakal koe hal kabagdjaan,
noe koe kami didjangdjiukeun baris nga-
11 ngeunakeun ka dinja teja. 'Mana ajeuna
maneh geura mitjatoer ka oerang Joeda
djeung ka priboemi Jérusalem, kijeu nja
pok: Kijeu timbalan Pangeran: Masing
njaho, kami keur ngadamél baris pitji-
lakaean maraneh, sarta kami keur nga-
manah-manah baris pibalahieun mara-
neh; ^e geura tarobat, bari pada mitjeun
djalan sorangan noe goreng, sarta ha-
radeukeun djalan maraneh djeung paga-
12 wean maraneh. 'Demi eta ngaromong
kijeu: ^f Ah, tjoemah bae; karana koela
loemakoe teh hajang noeroet pikiran
sorangan, sarta koela pada sédja ngal-
pambahkeun kaheurasan hate sorangan
noe goreng. ^a Roem 9: 21. ^b p. 1: 10. ^c p. 26: 3.
^d p. 1: 10. ^e p. 25: 5. ^f p. 2: 25; 6: 16.

13 Koe sabab eta, kijeu timbalan Pan-
geran: ^a Geura pada natanjakeun di
bangsa kapir, saba noe ngadenge anoe
kitoe pëtana? Parawan Israil milampah
14 anoe teuing matak idjid. 'Naha saldjo
goenoeng Libanon daekueun tjoel kana
batoe karang tégal? atawa tjai tiis,
anoe ngotjor ti noe djaoeh teja, naha
15 daekueun saät? 'Karana ^b oemat kami
geus mopohokeun ka kami, ngarokoesa
ka noe teu hasil; ari koe eta maraneha-
nana geus ditaradjongkeun dina dja-
lanna, aja dina ^c djalan lawas teja, sarta
disina njoerang sisimpangan, nja djalan
16 noe teu ngémplong; 'soepaja tanahna
^d didjijeeun matak mëlöngëk, tjektjreka-
neun langgëng; saha-saha noe ngaliwat
ka dinja bakal mëlöngëk, bari gogodëg.
17 'Maranehanana koe kami bakal dipa-
boerisatkeun ti hareupeun moesoeh, sa-
përta ^e koe angin ti wetan; ari keur
poëan maranehanana balahi, kami bakal
nembongkeun poengkoer ka maraneha-
nana, moel nembongkeun pameunteu.
^a p. 2: 10. ^b p. 2: 32; 3: 21. ^c p. 6: 16. ^d p. 19: 8.
^e AJ. 27: 21; p. 4: 11.

18 Tidinja djalma teja ngaromong: Hajoe,
oerang nejang djalan njilakakeun Jër-
mia; karana panghoeloe moal kaleungi-

tan toret, djeung djalma pintër moal ka-
leungitan tarekah, sarta nabi moal kaleu-
ngitan piwoeroek. Hajoe, oerang meup-
peub ka Jërmi ^a koe letah, sarta oerang
oelah ngarëgëpkeun ka omonganana,
naon bae! ^a p. 9: 8; 20: 10.

19 Noen Pangeran! moegi-moegi ngarë-
gëpkeun ka koering, sarëng moegi da-
ngoekeun omongan djalma noe madoean
ka koering. 'Karah ^a kahadean koe eta
rek dibalës koe kagorengan? Karantën
20 ^b eta geus njarijeeun piloewang pikeun
njawa koering. Moegi emoet, koering
teh séring marék ka pajoeneun andjeun,
mioendjoek përkawis eta kana pidja-
moegaeanana, hajang ngoendoerkeun
21 bëbëndoe andjeun ti maranehanana. 'Sa-
bab kitoe, anak-anakna moegi diseleh-
keun kana langlajeeun, sarëng diwa-
rërëgkeun ka pangawasa pëdang; awe-
wena moegi pada kalapoeran anak ka-
lajan djaradi randa, sarëng salakina
moegi sina pada dipeuntjit paeh; ari
baroedjangna moegi sina pada kasam-
22 boet pëdang dina përang. 'Moegi aja
djëdjëritan tarik tina imah-imahna, sa-
mansa maranehanana koe andjeun nga-
dadak didatangan barisan; karantën ^c
eta geus njarijeeun piloewang baris na-
heunan ka koering, sarëng njaroem-
poetkeun djirët pikeun soekoe koering.
23 'Doepi andjeun, Pangeran! langkoeng
oeninga dina saniskantën akalna nga-
moesoeh ka koering, bawaning ngarah
pati; ^d moegi oelah ngahampoera kana
kadorakaanana, sarëng dosana moegi
oelah dileungitkeun ti pajoeneun an-
djeun; lërësna moegi sina pada nga-
djoprak di pajoeneun andjeun; keur wak-
toe andjeun bëndoe moegi midamél kitoe
ka maranehanana. ^a 1 Moesa 44: 4.

^b Djab. 35: 7. ^c Djab. 119: 110. ^d Djab. 109: 14.

PASAL 19.

Kijeu timbalan Pangeran: Maneh geura
leumpang, koedoe meuli hidji këndi
boewatan toekang parijook, sarta koe-
doe mawa sawareh kokolot bangsa
djeung sawareh kokolot panghoeloe.
2 'Seug maneh koedoe ka loewar ^a ka
lëbak anak Hinom, anoe aja di hareu-
peun lawan Harsit; toeloj maneh di
dinja koedoe ngowarkeun pangandika,
noe koe kami bakal diandikakeun ka

3 maneh. 'Nja maneh koedoe mitjatoer kijeu: ^b Eh, radja-radja Joeda, djeung sakoer priboemi Jĕroesalem! geura darengekeun ijeu pangandika Pangeran. Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Masing njaho, kami rek ngadatangeun katjilakaän ka ijeu ñnggon, anoe matak ^c saha-saha noe ngadenge wani ngeng-ngengan tjeulina. 'Sapedah geus pada ninggalkeun kami, djeung ngagasab ijeu ñnggon, sarta ngaroekees di dinja ka aällahan, noe tadina teu kanjahoan koe maranehanana, boh koe diri maranehanana, boh koe karoehoenna, atawa koe radja-radja Joeda; katoeroeg-toeroeg ^d ijeu ñnggon koe maranehanana geus dipinoehkeun koe gë-tih noe teu salah. 'Karana ^e maranehanana geus njarieun sakoer pamoe-djaän Baäl, baris ngadoeroek anak-anakna koe seuneu, didjjeun koerban doeroekan adjang si Baäl; anoe teu ditimbaleun koe kami, soemawon diandikakeun, malah kami taja manah-manah atjan kana kitoe teh. 'Koe sabab eta, masing njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, ^f harita ijeu ñnggon moal disëboet deui Topet, atawa Lëbak anak Hinom; nja bakal disëboet Lëbak maehan. 'Sarta kami tangtoe ngagaplahkeun terekah oerang Joeda djeung oerang Jĕroesalem dina ijeu ñnggon; sarta maranehanana koe kami rek disina raroeboeh koe pëdang di hareupeun moesoeh-moesoehna, djeung koe leungeun sakoer anoe ngarah patina; ^g ari majitna koe kami rek dipaparinkeun keur hakaneun manoe awang-awang, sarta keur hakaneun sasatoan boemi.

8 'Djeung deui ^h ijeu nagara koe kami rek didjadikeun matak mëlëngëk sarta tjektjrekaneun; saha-saha noe ngaliwat ka dinja bakal mëlëngëk sarta njektjrek

9 tina hal sakabeh balahina. 'Samalah ⁱ maranehanana koe kami bakal disina ngabahkan daging anakna lalaki djeung daging anakna awewe, sarta pingahkaneun daging batoer pada batoer, eukeur dikëpoeng sarta eukeur diangsëg, mangsa maranehanana diangsëg koe moesoeh-moesoehna djeung koe sakoer

10 anoe ngarah patina. 'Tidinja këndi teja koe maneh peupeuskeun di hareupeun eta djalma-djalma noe mariloe djeung

11 maneh, 'bari mitjatoer ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Tjara kijeu pëtana kami ñngke meupeuskeun ijeu bangsa reudjeung ijeu nagara, ^j sakoemaha noe meupeuskeun wadah boewatan pandjoenan, anoe hanteu beunang dihadekeun deui; ^k sarta djalma bakal ngaloeboer di Topet, sabab euweuh deui

12 ñnggon pigeusaneun ngoeboer. 'Tah, kitoe pikërsaeun kami ngadamël ka ijeu ñnggon sarta ka priboemina, lahiran Pangeran; tégës ijeu nagara koe kami rek

13 didjadikeun sapërti Topet. 'Ari imah Jĕroesalem, djeung imah radja-radja Joeda, noe kanaradjisan, pidjadiëun sapërti ijeu ñnggon Topet, tégës sakabeh imah, ^l ñnggon maranehanana ngaroekees dina hateup-hateupna ka sakabeh balad langit, bari njitjikeun koerban inoeman adjang aällahan. a p. 7: 31. b p. 17: 20. c 1 Sam. 3: 11. d p. 22: 3. e p. 32: 35. f p. 7: 31. g p. 34: 20. h p. 18: 16. i 5 Moesa 28: 53; Njanj. 4: 10. j Jës. 30: 14. k p. 7: 32. l p. 32: 39; Sëp. 1: 5.

14 Tidinja Jĕrmia moelih ti Topet, samantas andjeunna koe Pangeran dipiwarang ka dinja ngawëdjang teja; toeloej Jĕrmia ngadëg di boeroean gëdong Pangeran, sarta misaoer ka sakabeh

15 djalma-djalma: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Masing njaho, kami tangtoe ngadatangeun ka ijeu dajeh djeung ka sakabeh nagarana eta sakabeh katjilakaän, noe koe kami dilahirkeun rek dikeunakeun ka dinja teja; ^a tina sabab pada ngabeuriskeun beuheungna, sarangeukeun ngadenge ka pangandika kami. a p. 17: 23.

PASAL 20.

Barang Pashoer poetra Imer, panghoe-
Bloe, noe djadi pangoeroes gëgëdoeg
dina gëdong Pangeran, ngareungeu Jĕr-
mia ngawëdjangkeun pangandika noe
2 tadi teja, 'pek Pashoer teh meupeuh ka
nabi Jĕrmia, bari toeloej diasoepeun
ka pangberokan, noe di djĕro lawang
Binyamin, lawang girang, anoe di gë-
3 dong Pangeran. 'Ari geus kitoe, isoekna
Jĕrmia koe Pashoer dika-loewarkeun ti
pangberokan. Toeloej Jĕrmia misaoer
ka dinja: Ngaran sampejan koe Pange-
ran teu disëbatkeun Pashoer; nja di-
4 sëbatkeun teh Magor-Misabib. 'Karana
kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho,

- maneh koe kami rek didjadikeun panjingsijeunan ka diri maneh sarta ka sakabeh kahadean maneh; nja eta pira-roeboehun koe pĕdang moesoeh-moesoehna, sarta katendjo koe panon maneh; djeung sabangsa Joeda koe kami bakal diselehkeun ka leungeun radja Baboel, toeloj koe eta dibarojong ka Baboel, sarta disabĕtan koe pĕdang.
- 5 'Djeung deui kami bakal njelehkeun sakabeh kamoektian ijeu nagara, sakabeh beubunnangan tjapena, sarta sakabeh barangna noe moelja-moelja; ^a malah sakabeh doenya-brana radja-radja Joeda koe kami bakal diselehkeun ka leungeun moesoeh-moesoehna; tangtoe koe eta dirarajah, djeung ditjokotan, koe eta diakoetan ka Baboel. 'Ari maneh teja, Pashoer, djeung sakabeh noe tjari-tjing di imah maneh, pilaleumpangeun asoep ka pangdjarahan, sarta maneh pidatangeun ka Baboel, djeung maneh pipaehun di dinja, toer dikoeboer di dinja; nja maneh djeung sakabeh kahadean maneh, noe koe maneh diwĕdjang make bohong teja. ^a 2 Radj. 20 : 17.
- 7 Noen Pangeran! ^a andjeun bareto ngawoedjoek ka koering, sarĕng koering teh kawoedjoek; andjeun bĕdas ti koering, sarĕng andjeun noe meunang; ari koering teh geus djadi seungseurikeun-neun sapopoĕ; ^b sadajana ge mojok ka koering. 'Karantĕn satjap-tjap koering ngomong, koering teh sok ngadjĕrit, ngowearkeun panganijaja sarĕng karoeksakan; jaktos pangandika Pangeran ka koering djadi matak diwirang sarĕng matak dihihina sapopoĕ. 'Ana koering ngomong: Ah, aing moal deui-deui nĕboetkeun andjeunna, sarta moal ngomong-ngomong deui mawa padjĕnĕngan andjeunna, ^c seug di djĕro hate koering djadi kawas seuneu ngagoelak kakoe-roeng koe raga koering; ari koering teh maksa maneh nahankeun, nanging teu wĕrat. 'Sajaktosna ^d koering ngoeping omong goreng djalma loba, panjingsijeunan ti sakoeriling. Geura pada kĕlakteun! hajoe, oerang kĕlakteun Jĕrmia, [tjĕk] sadajana djalma noe roentoet sarĕng koering; pada ngintip-ngintip, kahajangna koering tidikĕs; [tjĕkna]: Boa-boa eta pikawoedjoekun; tangtoe beunang koe oerang, heg oerang malĕs
- 11 ka dinja. 'Nanging Pangeran noe njarĕngan ka koering, ^e sapĕrtos prawira pikarisieun; koe pĕrkawis kitoe sakoer noe nganijaja ka koering tinangtos pada titadjong, sarĕng moal meunang; tinangtos areraeun langkoeng-langkoeng, sabab teu pintĕr lalampahanana; nja pinjandangeun wiwirang langgĕng, noe teu kenging dipopohokeun. 'Nanging, noen Pangeran sawadya-balad, noe ngararoskeun djalma bĕnĕr, ^f noe langkoeng waspaos kana kaboeboewahan sarĕng kana hate! moegi koering dipaparin nendjo balĕsan andjeun ka darinja; karantĕn nja ka andjeun koering geus ngoendjoekkeun pĕrkawis koering. 'Geura njaranji ka Pangeran; geura maroedji ka Pangeran; karana andjeunna geus ngaloewarkeun njawa djalma waloeat ti leungeun djalma garoreng. ^a p. 1 : 5, 7. ^b p. 15 : 10. ^c 1 Kor. 9 : 16, 17. ^d Tjab. 31 : 14. ^e p. 15 : 20; 23 : 40. ^f p. 11 : 20.
- 14 ^a Sing disapa poĕ kaela didjoeroe-keun; poĕ kaela koe iboe didjoeroe-keun oelah dibĕrkahan! 'Sing disapa djalma noe mopojan ka rama kaela, pokna: Andjeun kagoengan poetra pamĕgĕt; ngaboengahkeunana katjida ka rama kaela. 'Djalma teja sing djadi sapĕrti nagara ^b noe koe Pangeran dibalik teja, sarta teu handjakaleun; wantji isoek eta djalma sing ngadenge djĕdjĕritan, sarta wantji tĕngah poĕ sing ngadenge soesoerakan pĕrang. 'Sapedah kaela ^c teu dipaehkeun keur masih dikandoeing; moen kitoe mah iboe kaela minangka koeboeran kaela, sarta pianakanana bobot langgĕng. 'Na koe naon kaela ka loewar ti pianakan, soepaja nendjo kasoeshan djeung kasoekĕran, sarta njandang era satoetoep oemoer? ^a Aj. 3 : 1; p. 15 : 10. ^b 1 Moca. 19 : 25. ^c Aj. 10 : 18.

PASAL 21.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun ka Jĕrmia ti Pangeran, keur mangsa radja Sidkia ka Jĕrmia miwarang Pashoer poetra Malkia djeung Sĕpanya poetra Maĕseja, noe djadi panghoeloe, ² ^a mihatoer kijeu: 'Moegi mangnaroskeun kaela sakabeh ka Pangeran; karana Nĕboekadnesar, radja Baboel, mĕrangan ka kaela; malah-mandar

Pangeran kĕrsa midamĕl ka kaeola sakabeh noemoetkeun sadajana moedj-djatna, soepaja sina moendoer^a i kaeola.

^a p. 37:3.

3 Ngalahir Jĕrmia ka eta teh: Sampejan koedoe ngoeninga kijeu ka Sidkia teh:
 4 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Masing njaho, ^a kami rek malikkeun parabot pĕrang, noe ditjĕkĕl koe leungeun maraneh; noe koe maraneh dipake mĕrangan ka radja Baboel djeung ka oerang Kasdim, noe ngarĕpoeng ka maraneh, ti loewareun koeta; sarta koe kami rek dikoempoelkeun ka tĕngah ijeu nagara. 'Djeung kami koe andjeun rek mĕrangan ka maraneh, ^b make panangan noe njodor sarta asta kawasa, make bĕndoe reudjeung wĕra, sarta make sewot
 6 rosa pisan. 'Djeung deui kami rek ngagĕboeg ka sakoer noe ngeusian ijeu nagara, boh ka manoesa, boh ka sasatoan; tangtoe paraeh kabeh koe lantaran pagĕboeg rosa
 7 pisan. 'Sanggeusna kitoe, lahiran Pangeran, seug Sidkia, radja Joeda, katoet mantri-mantrina reudjeung djalma noe loba, sakoer bae noe kari di ijeu nagara, loepoet tina pagĕboeg, tina pĕdang djeung tina langlajouseun, ^c koe kami rek diselehkeun ka leungeun Nĕboekadnesar, radja Baboel, djeung ka leungeun moesoeh-moesoehna, sarta ka leungeun sakoer noe ngarah patina; toeloelj eta koe Nĕboekadnesar bakal disabĕtan koe seuseukeut pĕdang; ^d moal Nĕboekadnesar mikawatir ka darinja, moal mikaroenja,
 8 djeung moal mikawĕlas. 'Sarta maneh ka ijeu bangsa koedoe mitjatoer deui: Kijeu timbalan Pangeran: Masing nganjahokeun, ^e kami di hareupeun maraneh ngajakeun djalan matak hiroep
 9 djeung djalan matak paeh. 'Saha-saha ^f noe tĕtĕp di djĕro ijeu nagara, tangtoe paeh koe pĕdang, koe langlajouseun atawa koe pagĕboeg; sabalikna, saba-saha noe ka loewar, njĕrahkeun maneh ka oerang Kasdim, noe ngarĕpoeng ka maraneh mah, tangtoe hiroep, sarta ngabogaan njawana sapĕrti djarahan. 'Ka-
 10 rana kami njanghareup ka ijeu nagara soepaja tjilaka, lain soepaja bagdja, lahiran Pangeran; tangtoe diselehkeun ka leungeun radja Baboel, seug nagara teh koe eta bakal dihoeroe koe seuneu.

^a p. 32:5. ^b 2 Moesa 6:6. ^c p. 22:25. ^d p. 13:14.
^e 5 Moesa 30:15. ^f p. 38:2.

11 Ari moenggoeh bangsa radja Joeda, geura darengekeun ijeu pangandika Pa-
 12 ngeran. 'Eh, bangsa Dawoed! kijeu timbalan Pangeran: ^a Koedoe saban isoek ngoeroeskeun hoekoem, djeung koedoe ngaleupaskeun djalma noe dikarinah ti leungeun djalma noe nganjaja; oelah koengsi bĕndoe kami bidjil sapĕrti seuneu, sarta ngagĕdoer, wani taja noe bisa mareumkeun, tina sabab kagorengan
 13 pagawean maraneh. 'Masing nganjahokeun, kami ngamoesoeh ka maneh, eh noe tjtjting di lĕbak, sarta di goenoeng karang tanah rata! lahiran Pangeran; noe sok ngaromong: Saha noe pitoerooneun ngarĕroeg ka oerang? djeung saha noe piasoepeun ka pangtjtjingan oerang?
 14 'Geus tangtoe kami njiksa ka maraneh, ^b noeroetkeun boewah pagawean maraneh, lahiran Pangeran; sarta kami rek ngajakeun seuneu dina leuweungna; nja eta pingalĕboereun sakabeh noe aja sakoerilingna.

^a p. 22:3. ^b p. 17:10; 32:19.

PASAL 22.

Kijeu timbalan Pangeran: Maneh geura
 Kindit ka gĕdong radja Joeda, sarta koedoe njatoerkeun di dinja ijeu pangandika, 'kijeu pitjatoereun maneh:
 2 'Eh, radja Joeda, noe dijoek dina korsi Dawoed! dengekeun ijeu pangandika Pangeran; nja maneh, djeung mantri-mantri maneh, sarta rahajat maneh, sakoer bae noe arasoep ka ijeu lawang-lawang.
 3 'Kijeu timbalan Pangeran: ^b Koedoe pada ngalampahkeun kaādilan djeung kabĕnĕran, djeung koedoe ngaleupaskeun djalma noe dikarinah ti leungeun djalma noe nganjaja; sarta oelah neungteuinganan ka semah, ka pahatoe djeung ka randa; oelah sakawĕnang-wĕnang, djeung oelah ngoetjoerkeun gĕtih noe
 4 teu salah dina ijeu ĕnggon. 'Karana oepama maraneh ngalampahkeun noe kitoe pĕtana sarta saĕnjana, ^c tangtoe ka lawang-lawang ijeu gĕdong piarasoepeun radja-radja, darijoek dina korsi Dawoed, taroempak kareta djeung taroempak koeda; nja diri radja, djeung
 5 mantri-mantrina, sarta rahajatna. 'Sabalikna, oepama maraneh teu ngagoegoe ka ijeu pangandika mah, kami soempah njĕboet diri kami, lahiran Pangeran, jen ijeu gĕdong mĕngke djadi tarikolot.

6 'Karana kijeu timbalan Pangeran hal gēdong radja Joeda: Maneh koe kērsa kami ibarat tanah Gilad, ibarat poentjak goe-noeng Libanon; mo gagal maneh koe kami didjadikeun tēgal, nagara noe teu
7 dieusian. 'Karana kami njoetjikeun toe-kang ngaroeksak reja pisan, baris ngamo-soeh ka maneh, hidji-hidji djalma djeung parabotna; ari eta tangtoe noe-waran ki poetri maneh noe aroentjoel, bari seg diaraloengkeun kana seuneu.
8 'Sarta reja pisan bangsa kapir pingali-wateun ka ijeu nagara, ^a bari pada ngaromong djeung batoerna: Naon sababna noe matak Pangeran ngadamēl noe sakijeu pētana ka ijeu nagara gēde?
9 'Tangtoe didjawab kijeu: Koe sabab djalmana naringgalkeun pērdjangdjan Pangeran Allahna, djeung njarēmbahna ka aallah, sarta ngabaraktina ka dinja.
a p. 17:20. b p. 7:6; 21:12. c p. 17:25. d 1 Radj. 9:8, 9.

10 Montong njaleungtjeurikan ^a noe maot teja, sarta montong dipake hawatir; anggoer sing rosa nja njaleungtjeurikan ^b noe leumpang teja, karana moal moelang deui, sarta moal nendjo deui tanah
11 asalna. 'Karana kijeu timbalan Pangeran hal pēr-kara Saloem poetra Josia, radja Joeda, noe ngaradjaan ngaganti Josia ramana, noe ka loewar ti ijeu ēnggon teja: Eta moal moelang deui
12 ka djeu; 'satēgēsna di ēnggon ajana dibojong, ^c nja di dinja pipaeheunana, sarta ijeu tanah koe eta moal katendjo deni. *a 2 Bab. 35:24. b 2 Bab. 36:4. c 2 Radj. 23:34.*

13 Pibalateun noe njiyeun imahna ^a make lampah teu bēnēr, djeung njiyeun lotengna make lampah teu adil; ^b noe ngagawekeun batoerna hanteu dibajar, sarta koelianana hanteu dibere ka dinja;
14 'noe ngomong kijeu: Aing dek njiyeun hidji gēdong gēde pikeun aing, sarta loteng djalēmbat! Toeloj notos njiyeun djangdela keur dirina, djeung dihateup koe kai poetri, sarta dipoelas koe ontan.
15 'Naha maneh pidjēnēngun radja sabab ngadoean koe kai poetri? karah bapa maneh lain dadaharan reudjeung nginoem, sarta ngalampabkeun kaadilan djeung kabēnēran? Geuning eta teh harita djamoega. 'Eta teh ngoeroeskeun prakara djalma balangsak sarta djalma miskin; geuning harita djamoega. Tah,

kitoe hasilna nganjahoekun ka kami,
17 lahiran Pangeran. 'Sabalikna, panon maneh djeung hate maneh mah taja deui ngan ngarah kaotoengan sorangan, djeung ngarah gētih noe teu salah, sarta dikoetjoerkeun; kitoe deui ngarah nganijaja djeung neungtinganan, sarta dilampahkeun. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran hal pēr-kara Jojakim poetra Josia, radja Joeda teh: Moal aja noe
^c aloek-aloekeun koe karana Jojakim teh kijeu: Adoeh, doeloer kaola lalaki! adoeh, doeloer kaola awewe; moal aja noe aloek-aloekeun koe karana eta kijeu:
19 Adoeh, goesti! adoeh, sinoehoen! 'Nja bakal dikoehoer sangoehoer kalde, ^d digoesoer, seg dipitjeun ka beh ditoeēun lawang Jēroesalem. *a Mik. 3:10; Hab. 2:12. b 5 Moesa 24:14. c 1 Radj. 13:30. d p. 36:30.*

20 Geura oenggal ka goe-noeng Libanon, bari seug djēdjēritan; sarta di goe-noeng Basan maneh koedoe dēdēngkan; djeung koedoe djēdjēritan ti goe-noeng Abarim; ^a karana sakabeh kanjaah maneh geus
21 raroeksak. 'Kami ngandika ka maneh keur mangsa maneh gēnah; ^b dēmi tjarek maneh mah: Moal ngadenge. Kitoe lampah maneh ti ngongora, jen maneh teu
22 ngadenge ka timbalan kami. 'Sakabeh pangangan maneh ēngke diangan koe angin, djeung kanjaah maneh ēngke leumpang asoep ka pangdjarahan; tangtoe mangsa eta maneh teh era djeung wirang tina sakabeh kagorengan maneh.
23 'Eh maneh, noe tjitjing di goe-noeng Libanon, noe njajang dina ki poetri! tada teuing maneh matak pikaroenjaeun samangsa maneh kadatangan sangsara, ^c nja njēri tjara noe keur ngadjoeroe.
a p. 30:14. b p. 6:17; 7:24. c p. 6:24.

24 Dēmi hiroep kami, lahiran Pangeran, masih Konya anak Jojakim, radja Joeda, djadi tjingtjin pangētjapan dina panangan kami ti katoehoe oge, moal loepoet
25 maneh koe kami dibētot ti dinja. 'Sarta ^a maneh koe kami ēngke diselehkeun ka leungeun sakoer noe ngarah pati maneh, djeung ka leungeun sakoer noe dipikasijeun koe maneh, tēgēs ka leungeun Nēboedaknesar, radja Baboel, djeung
26 ka leungeun oerang Kasdim. 'Samalah maneh, ^b reudjeung indoeng maneh anoe ngadjoeroekeun ka maneh, ēngke koe kami dialoengkeun ka tanah sedjen, anoe

lain asal maraneh didjoeroekeun; ^c sarta
27 maraneh piparaheun di dinja. 'Ari kana
tanah anoe dipikangĕn koe maraneha-
nana, hajang balik ka dinja, moal koengsi
ka dinja baralik deui.

a p. 34: 20, 21. b 2 Radj. 24: 12, 15. c p. 52: 34.

28 Koetan eta djalma ngaran Konya teh
djadi wadah noe dipikatjoewa nja di-
peupeuskeun? atawa manehanana ^a djadi
parabot noe teu dipikasoeoka? Koe naon
mana diaraloengkeun, dirina djeung toe-
roenanana, diparitjeun ka tanah ^b noe
tadina teu kanjahoan koe maraneha-
29 nana? 'Eh tanah! tanah! tanah! denge-
keun ijen pangandika Pangeran: 'Kijeu
30 timbalan Pangeran: Geura taroeliskeun
eta djalma hamo boga toeroenan, djalma
noe moal loeloes saomoerna; karana
toeroenanana hamo loeloes, hidji ge
moal aja noe dijoe dina korsi Dawoed,
marentah deni ka Joeda. *a p. 48: 38. b p. 5: 19.*

PASAL 23.

Pibalafeun ^a pangangon, noe ngagĕm-
poer djeung ngabalĕntjarkeun domba
2 angonan kami! lahiran Pangeran. 'Koe
sabab eta, kijeu timbalan Pangeran, Al-
lah Israil, hal pangangon noe ngarangon
oemat kami: Domba kami koe maraneh
geus dipabalĕntjarkeun sarta dipaba-
rĕntjajkeun; hanteu pisan diriksa koe
maraneh. Masing nganjahokeun, kami
rek njiksa ka maraneh tina hal kagore-
ngan pagawean maraneh, lahiran Pa-
3 ngeran. 'Ari sesa domba kami ^b koe
kami mĕngke dikoempolkeun ti saka-
beh tanah ajana koe kami diboewang,
sarta rek dipoelangkeun deui koe kami
ka pangangonanana; toeloj bakal bara-
nahan sarta ngalobaĕn. 'Malah ^c kami
4 bakal ngadĕgkeun pipangangoneun, njĕ-
kĕl ka darinja; nja eta tangtoe ngara-
ngon ka darinja, sarta moal sarijeuneun
deui, soemawonna rareuwaseun, djeung
moal laleungit, lahiran Pangeran.

a Jĕh. 34: 2. b p. 30: 3; Jĕh. 11: 17. c p. 3: 15.

5 Masing njaho, pidatangeun mangsa,
lahiran Pangeran, ^a harita kami bakal
ngadĕgkeun pikeun Dawoed hidji Siroeng
anoe bĕnĕr; nja eta noe pingĕreheun
djadi radja, djeung pintĕr kalakoeanana;
sarta bakal ngalampahkeun kaĕadilan
6 djeung kabĕnĕran di boemi. 'Keur dja-
man eta, Joeda tangtoe disalamĕtkeun,

djeung Israil pingĕnggoneun sĕnang ati;
sarta kijeu pingaraneunana noe bakal
disarĕboet: Pangeran kabĕnĕran oerang.
7 'Koe sabab eta, masing njaho, ^b pida-
tangeun mangsa, lahiran Pangeran, ha-
rita eta teh moal njarĕboet deui: Dĕmi
djoemĕnĕnging Pangeran, noe ngindit-
keun oerang Israil ti tanah Mĕsir teja.
8 'Ēnjana mah pinjarĕboeteun kijeu: Dĕmi
djoemĕnĕnging Pangeran, noe ngindit-
keun sarta ngadatangeun toeroenan
anak-intjoe Israil ti tanah kaler, djeung
ti sakabeh tanah ajana koe kami di-
boewang teja; karana tangtoe ngarĕng-
gonan deui tanahna sorangan.

a Jĕs. 4: 2; 32: 1; p. 33: 15. b p. 16: 14.

9 Ijeu pĕrkara nabi-nabi. Hate kaoela
asa peupeus di djĕro diri kaoela, sa-
kabeh toelang kaoela ngalalĕpĕr; kae-
oela gens djadi sapĕrti djalma noe ma-
bok, tjara djalma noe kasorang koe
anggoer; tina sabab Pangeran, djeung
tina sabab pangandikana noe leuwih
10 soetji. 'Karana tanah teh ^a pinoeh koe
djalma ranjedan; karana tanah teh pri-
hatin tina sabab keuna panjapa; pa-
ngangonan tĕgal lĕga gararing; ari ka-
lakoean maranehanana goreng, djeung
11 pangawasana teu bĕnĕr. 'Karana ^b bagija
nabi, bagija panghoeloe, pada moenapek;
sanadjan di gĕdong kami koe kami ka-
panggih kagorenganana, lahiran Pange-
12 ran. 'Koe sabab eta, ^c djalanna pidja-
dieun ka maranehanana ibarat noe la-
leueur di noe poĕk; bakal didjarong-
klokkeun, seg pada tigĕdĕboeg di dinja;
karana kami tangtoe ngadatangeun ka-
tjilakaĕn ka maranehanana ^d dina taoen
13 pidisiksaenana, lahiran Pangeran. 'Ari
di nabi-nabi Samaria kami ningali lampah
teh teu moepakat; nja eta ngawarĕ-
djang koe Baĕl, djeung njarasabkeun
14 oemat kami Israil. 'Dĕmi di nabi-nabi
Jĕroesalem mah kami ningali ^e lampah
matak idjid; nja eta pada ngaranjed,
djeung loemakoena kalawan bohong,
samalah eta ngaroewatkeun leungeun
bangsat, soepaja oelah aja noe tobat
mitjeun kagorenganana; ^f eta sakabeh
teh ka kami geus djadi sapĕrti Sadoe-
moe, djeung priboemina sapĕrti Gomora
15 teja. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan
Pangeran sawadya-balad hal eta nabi-
nabi: Masing njaho, eta teh koe kami

- ⁹ rek disina ngahakan alsĕm, djeung disina nginoem hampĕroe; karana ti nabi-nabi Jĕroesalem teja ka-loewarna lampah moenapek ka sakoeriling tanah.
a p. 5: 7; 9: 2; 12: 4. b p. 6: 13; 8: 10. c Djab. 35: 6. d p. 11: 23. e p. 5: 30. f Jĕs. 1: 10. g p. 9: 15.
- ¹⁶ Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad: Poma oelah ngagaroegoe kana omongan eta nabi-nabi, noe sok ngawarĕdjang ka maraneh teja; ^a maraneh koe eta didijjeum sija-sija; ari noe diaromongkeum tetendjoan hatena sorangan, lain ti lambe Pangeran. ¹⁷ 'Teu wĕleh ngaromongna ka sakoer noe sok ngagogoreng ka kami, jen: ^b Pangandika Pangeran, maraneh tangtoe salamĕt; djeung saha-saha noe loemakoena noe-roetkeun kaheurasan hatena sorangan sok diomongan kijeu: Moal ĕnja maraneh kadatangan katjilakaän. ¹⁸ 'Karana saha teja noe djonghok dina karagĕman Pangeran, noe matak nendjo djeung ngadenge pangandikana? Saha teja noe ngarĕgĕpkeun pangandikana, noe matak kaharti? ¹⁹ 'Masing njaho, ^c angin riboet ti Pangeran, tĕgĕs wĕrana, geus bidjil; nja angin riboet moewih, moentirna kana hoeloe djalma daroraka. ²⁰ 'Bĕndoe Pangeran moal moendoer, ari tatjan parantos andjeunna ngalampahkeun djeung ngaboektikeun pangĕrsakeun manahna; dina ahir djaman maraneh tangtoe tĕgĕs ²¹ ka dinja, sarta ngarti. 'Eta nabi-nabi teja ^d koe kami hanteu dipiwarang, padahal loempat; kami hanteu pisan ngandika ka darinja, padahal ngawĕdjang. ²² 'Oepama ĕnja eta teh djaronghok dina karagĕman kami mah, geus tangtoe ngalambarkeun pangandika kami ka oemat kami, bari oemat teh koe eta dibaralikeum ti djalanna noe goreng djeung tina kagorengan pagaweanana. *a p. 2: 5. b p. 14: 13. c p. 30: 23, 24. d p. 14: 14; 27: 15.*
- ²³ Ari kami teh, naha karah Allah ĕnggon deukeut bae? lahiran Pangeran; lain ²⁴ Allah ĕnggon djaoeh ongkoh? 'Oepama aja djalma njoempoet di noe boeni-boeni, ^e naha karah koe kami eta moal katendjo? lahiran Pangeran. Naha kami teh lain ngeusian langit djeung boemi? ²⁵ lahiran Pangeran. 'Kami geus ngadangoe anoe diaromongkeun koe eta nabi-nabi, noe ngawarĕdjangna bohong mawamawa djĕnĕngan kami, pokna: Kaeola ²⁶ boga impian! kaeola boga impian! 'Sabaraha pililaeunana deui aja kitoe dina hate eta nabi-nabi noe ngawarĕdjangkeun bohong, djeung ngawarĕdjangkeun katjindraän hatena sorangan teh? ²⁷ 'Noe dipambrih koe eta, soepaja oemat kami sina pada poho kana djĕnĕngan kami, koe lantaran impianana, noe koe maranehanana sok ditjaritakeun batoer pada batoer; nja sakoemaha karehoenna datang ka paroho kana djĕnĕngan kami ²⁸ koe lantaran Baäl teja. 'Tijap-tijap nabi noe ĕnja boga impian, nja eta koedoe njaritakeun impianana; djeung tijap-tijap noe ĕnja boga pangandika kami, nja eta koedoe njatoerkeun pangandika kami sajaktina. Nahaon sarowana djarami djeung gandoem? lahiran Pangeran. ²⁹ 'Naha pangandika kami lain sapĕrti tjara seuneu? lahiran Pangeran; sarta tjara paloe, noe ngarĕmoekkeun batoe tjadas? *a Djab. 139: 7.*
- ³⁰ Koe sabab eta, masing njaho, kami rek ngamosoeh ka eta nabi-nabi, lahiran Pangeran, noe sok maling pangandika ³¹ kami, hidji-hidji ti batoerna. 'Masing njaho, kami rek ngamosoeh ka eta nabi-nabi, lahiran Pangeran, noe sok mawamawa omongan sorangan, kari-kari njarĕboet: Pangandika. ³² 'Masing njaho, kami rek ngamosoeh ka sakoer noe ngawĕdjangkeun impian bohong, lahiran Pangeran; djeung ka noe njaritakeun eta, noe pada njasabkeun oemat kami koe lantaran bohong-bohongna djeung koe lantaran mokahaänana; ari koe kami eta hanteu dipiwarang, djeung hanteu ditimbalan, sarta eta teu pisan ngamangpaatan ka ijeu bangsa, lahiran Pangeran. ³³ 'Djeung satijap-tijap ijeu djalma loba, atawa nabi, atawa panghoeloe, nanja ka maneh, kijeu pokna: Aja naon ^f babawaän ti Pangeran? seug koe maneh djawab kijeu: Nahaon babawaän? eta maraneh koe kami rek ditinggalkeun, lahiran Pangeran. ³⁴ 'Djeung deui sahasaha nabi, atawa panghoeloe, atawa djalma loba, noe njĕboet deui: Babawaän ti Pangeran: eta kami tangtoe njiksa ka djalma kitoe sarta ka saeusi ³⁵ imahna. 'Maraneh ngomong teh batoer pada batoer, doeloer pada doeloer, nja koedoe kijeu: Pangeran ngawalon naon? ³⁶ atawa: Pangeran ngandika naon? 'Ari

basa babawaän ti Pangeran mah koe maraneh oelah disëboetkeun deui; karana nja omongan sorangan noe pidjadienn babawaän ka oenggal-oenggal djalma; karana pangandika Allah noe djoemëñg, Pangeran sawadya-balad, Allah oerang, koe maraneh sok dibalik.

37 'Maraneh ari ngomong ka nabi, nja koe-doe kijeu: Pangeran ngawalon naon? atawa: Pangeran ngandika naon? 'Sabalikna, oepama maraneh keukeuh njëboet: Babawaän ti Pangeran mah; koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Sapedah maraneh njëboet basa eta, nja: Babawaän ti Pangeran teja, sanadjan kami miwarang mopojan ka maraneh, jen: Maraneh oelah njëboet: Babawaän ti Pangeran teh; 'koe sabab eta, masing njaho, maraneh koe kami rek dipohokeun pisan reudjeung ditinggalkeun, nja diri maraneh, sarta djeung ijeu nagara, noe koe kami dipaparinkeun ka maraneh djeung ka karoehoen maraneh teja, sing datang ka leungit ti pajoeneun

40 kami. 'Sarta kami ka maraneh tangtoe maparin ^b kahinaän langgëng djeung kawirangan langgëng, noe teu beunang dipopohokeun. *a Jës. 13:1. b p. 20:11.*

PASAL 24.

Pangeran nendjokeun ka kaoela, beh aja doewa karandjang dieusi boewah kondang, geus diteundeun di hareupeun kabah Pangeran; ^a sanggeus Nëboekadnesar, radja Baboel, ngabojong eta Jë-konya poetra Jojakim, radja Joeda, sarta djeung para kapala Joeda, kitoe deui toekang kai reudjeung pandaj, ti Jëroesalem, sarta geus didatangkeun ka

2 Baboel. 'Karandjang noe hidji eusina kondang aloes katjida, saroea ^b boewah kondang gendjah; ari karandjang noe hidji deui mah eusina kondang goreng katjida, noe teu beunang dihakan tina kagorenganana. 'Ladjëng Pangeran nibala: ka kaoela: ^c Maneh nendjo naon, Jërmia? Diwangsoel koe kaoela: Soemoehoen, boewah kondang; ari kondang noe sae teh sae kalangkoeng, doepi noe awon mah awon kalangkoeng, moeng-gah hanteu kenging ditëda tina kaäwananana. 'Geus kitoe aja pangandika Pangeran ka kaoela, pangandikana: 'Kijen timbalan Pangeran, Allah Israil: Sakoe-

maha eta boewah kondang noe aloes teja, nja kitoe bobojongan ti Joeda, noe koe kami geus dijangkeun ti ijeu ënggon ka tanah Kasdim; koe kami tangtoe eta diangkën deni, matak djadi kangeunahan. 'Sarta koe kami rek diteuteup koe sotja kami, matak djadi kangeunahan, malah rek diparolangkeun ka ijeu tanah; ^d ari eta koe kami tangtoe diadëgkeun, sarta moal diroentoeheun deui; djeung koe kami tangtoe dipëlak, sarta

7 moal ditjaboet deui. 'Djeung deui ^e kami ka eta tangtoe maparin hate baris nganjahokeun ka kami, jen kami teh Pangeran; sarta eta bakal oemat kami, ari kami bakal Allahna; karana eta bakal tarobat ka kami tëroes reudjeung hate.

8 'Sabalikna, ^f sakoemaha eta boewah kondang noe goreng, noe teu beunang dihakan tina kagorenganana teja, saënjana kijeu timbalan Pangeran: Nja kitoe kami ëngke ngadjadikeun eta Sidkia, radja Joeda, barëng kapala-kapalana, reudjeung sesa oerang Jëroesalem, sakoer noe kari keneh dina ijeu tanah,

9 ^g sarta noe tjaritjing di tanah Mësir. 'Nja eta koe kami ^h tangtoe disarelehkeun, sina matak ngagidir, djeung sina tjilaka di sakabeh karadjaän noe di boemi; sina djadi hinakeuneun, djeung ⁱ sina didijjeun misil, sina dipake popojokan, sarta sina djadi sapaueun, di saniskara

10 ënggon diboewangna koe kami. 'Samalah maranehanana koe kami rek didatangan pëdang, langlajuseun reudjeung pagëboeg, ^j nëpi ka bejak sakabeh, leungit tina tanah noe koe kami dipaparinkeun ka maranehanana djeung ka karoehoenna. *a 2 Radj. 24:15. b Jës. 28:4. c p. 1:11. d p. 31:28. e p. 30:22; 31:33. f p. 29:17. g p. 43:7. h p. 15:4. i p. 29:18. j 5 Moesa 28:37. j 5 Moesa 11:17.*

PASAL 25.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun ka Jërmia hal përkara sabangsa Joeda, ^a mangsa kaopat taoenna Jojakim poetra Josia teja djoemëñg radja Joeda, mënëran taoen noe mimiti Nëboekadnesar

2 djoemëñg radja Baboel. 'Toeloej koe nabi Jërmia disaoerkeun ka sabangsa Joeda, djeung ka sakabeh priboemi Jëroesalem, kijeu saorna: 'Ti sëmët katiloe-wëlas taoenna Josia poetra Amon teja djoemëñg radja Joeda, tēpi ka

poë ajeuna, geus katiloe-likoe taoen ijeu, kaeola didatangan pangandika Pangeran, sarta kaeola magahan ka maraneh, ti saban isoek-isoek nja magahan; 4 dēmi maraneh teu ngadarengé. 'Malah 5 Pangeran miwarangan ka maraneh sakabeh abdina, nja eta para nabi teja, ti saban isoek-isoek nja miwarang; dēmi maraneh teu ngadarengé, teu njarondongkeun tjeuli-tjeuli atjan baris ngadenge. 'Ari darawoehna: ^e Geura tarobat, koedoe pada mitjeun djalan maraneh noe goreng, djeung pagawean maraneh noe goreng; ari kitoe mah maraneh tangtoe matoeh dina ijeu tanah, noe koe Pangeran dipaparinkeun ka maraneh djeung ka karoehoen maraneh, langgēng 6 salalawasna. 'Sarta ^a poma oelah noeroet ka aallah, oelah dibarakti, djeung oelah disarēmbah, sarta oelah njijeun pibēndoeēun kami koe djidjjeunan leungeun maraneh; ari kitoe mah maraneh 7 koe kami moal ditjilakakeun. 'Tatapi maraneh teu ngadarengé ka kami, lahiran Pangeran; anggoer seg pada ngabēndoekeun kami koe djidjjeunan leungeun maraneh, ^e matak tjilaka diri 8 maraneh. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Sapedah maraneh teu ngadarengé ka pangandika 9 kami, 'masing njaho, kami rek miwarangan ngala sakabeh bangsa noe sabenlah ti kaler, lahiran Pangeran; kitoe deui ngala Nēboekadnesar, radja Baboel, ^f abdi kami; toeloj koe kami rek didaratangkeun, sina ngaroeroeg ka ijeu tanah, djeung ka pribomeina, sarta ka eta sakabeh bangsa noe sakoeriling; ^g eta sakabeh koe kami rek diharamkeun, didjaradikeun matak mēlēngēk, sarta 10 tjektjrekaneun, djeung tararikolot langgēng. 'Sarta kami ti maranehanana ^h rek ngaleungitkeun sora kaatohan djeung sora kaboengahan, sora panganten lalaki djeung sora panganten awewe, sora 11 panggilingan djeung tjahja damar. 'Djadi satanah ijeu kabeh bakal tarikolot, wani matak mēlēngēk; sarta ijeu bangsa-bangsa bakal pada ngawoela ka radja 12 Baboel ⁱ toedjoe poeloh taoen. 'Dēmi geus kitoe, dimana geus djēdjēg noe toedjoe poeloh taoen teja, ^j kami tangtoe njiksa ka radja Baboel djeung ka eta bangsa, lahiran Pangeran, tina kadora-

kaänana, kitoe deui ka tanah Kasdim; sarta eta koe kami rek didjadikeun soewoeng salalanggēngna. 'Djeung kami tangtoe ngaboektikeun ka eta tanah sakabeh pangandika kami, noe koe kami geus diandikakeun hal eta; nja eta sakabeh noe kasēboetkeun dina ijeu kitab, noe koe Jērmia geus diwēdjangkeun hal 14 sakabeh bangsa-bangsa. 'Karana ^k eta ge mēngke koemawoela ka bangsa raja pisan djeung ka radja galēde; sarta kami bakal malēs ka darinja, noeroetkeun lakoe-lampahna djeung noeroetkeun pagawean leungeunna. *a* p. 36:1. *b* p. 7:13, 25. *c* 2 Radj. 17:13. *d* 5 Moesa 8:19. *e* p. 7:6. *f* p. 27:6. *g* p. 19:8; 29:18. *h* p. 7:34. *i* p. 29:10. *j* Jēsa. 13:19; 14:23. *k* p. 27:7.

15 Karana kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil teh, ka kaeola: Top ijeu ^a loemoer, noe dieusi anggoer bēndoe; tjokot koe maneh ti panangan kami, toeloj bere nginoem ka sakabeh bangsa, ka mana bae 16 maneh koe kami dipiwarang; 'sina ngarinoem, wani galoewang-galejong, sarta gegeloa, tina sabab pēdang, noe koe kami rek didatangkeun ka tēngah mangananehanana. 'Top loemoer teh koe kaeola ditjokot ti panangan Pangeran, bari toeloj mere nginoem ka sakabeh bangsa, ka mana bae kaeola dipiwarang koe 18 Pangeran: 'nja eta ka Jérusalem, djeung ka nagara-nagara Joeda, sarta ka radjaradjana djeung ka kapala-kapalana; sina pada didjjeun tarikolot, sina matak mēlēngēk, sina djadi tjektjrekaneun, djeung 19 sina djadi sapaen, sakoemaha noe geus boekti ajeuna; 'kitoe deui ka Piraon, radja Mēsir, ka mantri-mantrina djeung ka kapala-kapalana, sarta ka sakabeh 20 rahajatna; 'ka sakabeh tjampoeran bangsa, djeung ka sakabeh radja tanah Oes; kitoe deui ka sakabeh radja tanah Pēlisti, nja eta ka Askēlon, Gasa djeung Ekron, 21 sarta ka sesa Asdod; 'ka Edom, ka Moab 22 djeung ka oerang Amon; 'ka sakabeh radja Tiroes, ka sakabeh radja Sidon, sarta ka radja-radja sagala poelo, noe di 23 peuntasun laet; 'ka Dēdan, ka Tema, ka Boes, djeung ^b ka sakoer noe dikoe-roed sisi boeok; 'ka sakabeh radja Arab, djeung ka sakabeh radja tjampoeran bangsa, noe ngarēnggon di tēgal lēga; 25 'ka sakabeh radja Simri, ka sakabeh radja Elam, djeung ka sakabeh radja

26 Madajin; 'kitoe deui ka sakabeh radja sabeulah ti kaler, noe dareukeut sarta noe djaraoeh, sabatoer-batoerna pada radja, djeung ka sakabeh karadjaän boemi noe di satonggong djagat; ari ^e radja Sesak pinginoeum sapandeurieu eta.

27 'Djeung maneh koedoe mitjatoer ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil: Geura ngarinoem, sing datang ka marabok, bari aroetah, sarta tingdjaropak, djeung moal haroedang deui, tina sabab pëdang, noe koe kami rek didatangkeun ka têngah maraneh. 'Ari geus kitoe, satijap-tijap aja noe teu daekeun nampunan eta loemoer ti leungeun maneh, ëmboengeun nginoem, seg maneh koedoe mitjatoer ka dinja: Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad: Misti maneh nginoem. 'Karana, masing njaho, kami ngamimitian njilakakeun ^d ti nagara ^e noe katëläh koe djënëngan kami; ari maraneh mah naha moal meunang siksaañ? Pamohalan maraneh teu meunang siksaañ; karana kami rek njaoer hidji pëdang, didatangkeun ka sakabeh djalma eusi boemi,

30 lahiran Pangeran sawadyabalad. 'Mana maneh geura wëdjangkeun ka darinja ijeu sakabeh pangandika, kijeu maneh nja ngomong ka darinja: ^f Pangeran bakal ngagaer ti mangoeng, ngagëntra ti panglinggihanana noe soetji; bakal ngagaer tarik pisan ka pangangonan andjeunna; bakal soerak tjara noe ngaririk anggoer, ngawalon ka sakabeh djalma eusi boemi. 'Pidatangeun tagiwoer

31 nëpi ka toengtoeng boemi; karana Pangeran aja pipabëneum ka bangsa-bangsa, kërsa ngahoekoeman ka saniskara daging; sakoer noe doraka koe andjeunna tangtoe diselehkeun kana pëdang, lahiran Pangeran. *a p. 49: 12; Wabj. 14: 10. b p. 9: 26. c p. 51: 41. d Jëh. 9: 6. e Djab. 48: 3, 9. f Am. 1: 2.*

32 Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad: Masing njaho, pibidjileun hidji katjilakaän, mapaj ka bangsa-bangsa, ^a nja hidji riboet gëde bakal digeuingkeun ti sisi boemi. 'Ari ^b noe kasarabët koe Pangeran dina poëan eta bakal patoelajah ti toengtoeng boemi tēpi ka toengtoeng boemi deui; ^c moal aja noe njeungtjeurikan, djeung moal dikoempolkeun, soemawonna diraroewang; nja pada pidja-

34 dieun gëmoek dina tonggong taneuh. 'Eh, sakoer pangangon! geura maridangdam, sarta djëdjëritan; eh, sakoer gëgëden ingon-ingon! geura pada ^d goegoelingan [dina lëboe]; karana geus djëdjëg mangsa maraneh kana dipeuntjit, sarta maraneh koe kami rek dipabalëntjarkeun, djeung maraneh piragrageun, rëmëk sapërti wadäh moelja. 'Ari pangangon taja pëtana pikaboereun, sarta gëgëden ingon-ingon

35 taja pëtana pirahajoeun. 'Piajeun sora pangangon patingdjälërit, sarta gëgëden ingon-ingon bakal pada midangdam; karana pangangonanana koe Pangeran di-

37 roeksak. 'Estoe sampalan ënggon kasënanan teh dirarehekeun, tina sabab

38 kabangëtan bëndoe Pangeran. 'Andjeunna geus nilarkeun ënggonna sapërti singa; saënjana tanah maranehanana geus djadi soewoeng, tina sabab kabangëtan panganijaja, djeung tina sabab kabangëtan bëndoena. *a p. 6: 22. b Jës. 34: 3. c p. 16: 4. d p. 6: 26.*

PASAL 26.

Keur anjaran ngaradjaän Jojakim poetra Josia, radja Joeda, harita datang ijeu pangandika ti Pangeran, ari pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran: ^a Maneh geura nangtoeng di boeroean gëdong Pangeran; toeloej maneh ka sakabeh nagara Joeda, ka sakoer noe daratang sëdja sëmbahijang di gëdong Pangeran, koedoe njatoerkeun saka beh pangandika, noe koe kami ditimbalkeun ka maneh tjatoerkeuneun ka darinja; sakëtjap oge

3 oelah rek dikoerangan. 'Malah-mandar ^b eta ngadarengé, sarta tarobat, pada mitjeun djalan sorangan noe goreng; tangtoe kami handjakal koe hal pitjilakaeun, noe koe kami dikërsakeun didamël ka darinja tina sabab kagorengan

4 pagaweanana. 'Djeung koedoe mitjatoer deui ka darinja: Kijeu timbalan Pangeran: Oepama maraneh teu ngadarengé ka kami, teu ngalakanon toret kami, noe koe kami geus diajakeun di hareu-

5 peun maraneh mah; 'teu ngadenge ka pangwoeroek abdi kami, nja eta nabina, noe koe kami dipiwarang ka maraneh, ^c miwarang teh ti saban isoek-

6 isoek, dëmi maraneh teu ngadenge: 'tangtoe ijeu gëdong ^d koe kami didjadikeun sapërti Silo, djeung ijeu nagara koe kami

didjadikeun sapaeun sakabeh bangsa
 7 noe aja di boemi. 'Ari panghoeloe-pang-
 hoeloe, djeung nabi-nabi, sarta djalma
 loba pada ngadenge Jĕrmia njaerkeun
 sadajana pangandika noe tadi teja di
 8 gĕdong Pangeran. 'Ari geus kitoe, sa-
 parantos Jĕrmia njaerkeun sadajana
 noe ditimbalkeun koe Pangeran saer-
 keuneun ka sakabeh djalma teja, pek
 panghoeloe-panghoeloe, djeung nabi-nabi,
 sarta djalma loba teh pada ngar-
 rontok ka Jĕrmia, bari ngaromong: Ma-
 neh pasti dipaehan! 'Na koe naon ma-
 neh sok ngawĕdjang, mawa padjĕnĕngan
 9 Pangeran, omong maneh kieu teja: Ijeu
 gĕdong pidjadiueun sapĕrti Silo, djeung
 ijeu nagara bakal tarikolot, datang ka
 taja djalma noe ngeusian? Toeloej sa-
 lobana djalma-djalma ngagimboeng ka
 Jĕrmia di gĕdong Pangeran. *a p. 7: 2.*
b p. 36: 3; Jĕh. 12: 3. c p. 7: 13; 35: 15.
d p. 7: 12; 24: 9.

10 Barang para kapala Joeda meunang
 bedja pĕrkara noe tadi teja, bral arang-
 kat ti gĕdong radja ka gĕdong Pangeran;
 gek tjarialik dina lawang gĕdong Pan-
 11 ngeran, *a* lawang panto anjar. 'Tidinja
 panghoeloe-panghoeloe djeung nabi-nabi
 teja pada misaoer ka para kapala sarta
 ka djalma loba, kieu saorna: Ijeu djal-
 ma mandjing dihoekoem pati; karana
 sok ngawĕdjang ijeu nagara pitjilakaun,
 sakoemaha noe geus kadenge koe tjeuli
 12 sadajana. 'Tidinja Jĕrmia misaoer ka
 para kapala sarta ka djalma loba teh,
 kieu saorna: Da kaola dipiwarang koe
 Pangeran ngawĕdjangkeun hal ijeu gĕ-
 dong djeung hal ijeu nagara eta sada-
 jana pangandika, noe geus kadenge koe
 13 maraneh. 'Mana ajeuna *b* geura hara-
 dekeun djalan maraneh djeung pagawean
 maraneh, sarta koedoe noeroet ka tim-
 balan Pangeran, Allah maraneh; ari
 kitoe mah Pangeran tangtĕo *c* handja-
 kaleun koe pitjilakaun, noe koe and-
 jeunna diandikakeun hal maraneh teja.
 14 'Ari moenggoeh kaola teja, tah geun-
 ing aja di kawasa maraneh; pek ka-
 oela pilampah sakoemaha pihadĕunana
 djeung pibĕnĕreunana koe pangrasa ma-
 15 raneh. 'Ngan koedoe kanjahokeun koe
 maraneh, oepama maehan kaola, poe-
 goeh pisan maraneh nĕmpoehkeun ka
 diri sorangan gĕtĕih noe teu salah, kitoe

keneh ka ijeu nagara djeung ka pri-
 boemina; karana sajaktina kaola koe
 Pangeran dipiwarang ka maraneh, nja-
 toerkeun eta sadajana pangandika, soe-
 16 paga kadenge koe maraneh. 'Tidinja para
 kapala sarta djalma loba malisaoer ka
 panghoeloe-panghoeloe djeung ka nabi-
 nabi teh: Eta djalma hanteu pisan man-
 djing dihoekoem pati; karana ngawoe-
 roekna ka oerang mawa padjĕnĕngan
 17 Pangeran, Allah oerang. 'Neut narang-
 toeng sababaraha djalma noe kaĕsoep
 kokolot tanah, seug malisaoer ka sa-
 pakoempoelan eta djalma-djalma, kieu
 18 saorna: 'Mika, oerang Moreset, *d* anoe
 djadi nabi keur djaman Hiskia, radja
 Joeda teja, hidji waktĕo ngalahir ka
 sabangsa Joeda, lahirna: Kieu timbalan
 Pangeran sawadya-balad: Sion bakal
 diwoeloekoe sapĕrti lahan, djeung Jĕ-
 roesalem pidjadiueun toempoekan batĕo,
 sarta goenoeng gĕdong teh pidjadiueun
 19 pasir leuweung. 'Naha Hiskia, radja
 Joeda, djeung sakabeh oerang Joeda,
 karah maehan ka Mika teh? naha radja
 teja lain sijeun koe Pangeran, sarta lain
 noenoehoen ka pajoeneun Pangeran,
 anoe matak Pangeran djadi handjaka-
 leun koe pitjilakaun, anoe diandika-
 keun koe andjeunna hal maranehanana
 teja? Ari kitoe mah oerang tangtĕo
 20 njeun katjilakaun gĕde kana njawa oer-
 rang. *a p. 36: 10. b p. 7: 3. c p. 42: 10; Jon. 3: 10.*
d Mik. 1: 1; 3: 12.

20 Djeung deui aja hidji djalma noe nga-
 wĕdjang mawa padjĕnĕngan Pangeran,
 nja eta Oeria poetra Sĕmaja, ti Kirjat-
 Jarim; ari piwĕdjangna eta nagara djeung
 eta tanah pitjilakaun, tĕroes sadajana
 21 kasaoeran Jĕrmia. 'Barang radja Jo-
 jakim, djeung sakabeh ponggawana, sar-
 ta sakabeh kapalana, meunang warta
 hal kasaoeranana, toeloej radja neja-
 ngan djalan pikeun maehan ka dinja.
 Ana Oeria meunang bedja, seug sijeun-
 neun, toeloej kaboer, aseop ka Mĕsir.
 22 'Tidinja radja Jojakim miwarangan djal-
 ma ka Mĕsir, nja eta Elnatan poetra
 Akbor, sarta loba batoerna, njoesoel ka
 23 Mĕsir. 'Geus kitoe Oeria teh koe eta
 djalma dibawa ka loewar ti Mĕsir, di-
 sanggakeun ka radja Jojakim; toeloej
 Oeria koe radja dipaehan koe pĕdang,
 sarta majitna dipitjeun ka pakoeboeran

24 djalma koeritjakan. "Tatapi panangan
 " Ahikam poetra Sapan njarĕngan ka
 Jĕrmia, soepaja Jĕrmia oelah diseleh-
 keun ka leungeun djalma-djalma, oelah
 koengsi dipaehan. a 2 Radj. 22: 12.

PASAL 27.

K^eur " anjaran ngaradjaän Jojakim
 poetra Josia, radja Joeda, harita da-
 tang ijeu pangandika ka Jĕrmia ti Pa-
 ngeran, ari pangandikana: 'Kijeu timbalan
 Pangeran ka kaeola: Maneh geura
 njijeun sawĕd djeung pasangan, ^b seug
 pakekeun ka poendoek maneh; 'bari
 toeloef kirim-kirimkeun ka radja Edom,
 ka radja Moab, ka radja oerang Amon,
 ka radja Tiroes djeung ka radja Sidon,
 koe lantaran oetoesan, noe daratang
 ka Jĕroesalem, ka Sidkia, radja Joeda.
 4 'Sarta eta teh koe maneh pada tala-
 tahan ka djoeraganana; ari piomongeun
 maneh: Kijeu timbalan Pangeran sa-
 wadya-balad, Allah Israil: Maraneh koe-
 doe pada poepoelih kijeu ka djoeragan
 maraneh: 'Ijeu kami ^c noe ngadamĕl
 boemi, manoesa djeung sasatoan noe
 aja dina satonggong boemi, koe kawasa
 kami noe gĕde, djeung koe panangan
 kami noe njodor; ^d sarta koe kami di-
 paparinkeun ka noe pibĕnĕreun koe ma-
 nah kami. 'Ari ajeuna eta sakabeh ta-
 nah koe kami geus dipaparinkeun ka
 leungeun Nĕboekadnesar, radja Baboel,
^e abdi kami; sanadjan sato galak ge
 koe kami geus dipaparinkeun ka dinja,
 7 sina ngawoela ka dinja. 'Djeung sakabeh
 bangsa bakal pada ngawoela ka dinja,
 kitoe deui ka anakna djeung ka intjoena,
 datang ka nĕpi piwaktoeĕun tanah eta
 deui; ^f didinja eta tangtoe koemawoela
 ka bangsa reja pisan djeung ka radja
 8 galĕde. 'Ari geus kitoe, tijap-tijap bangsa
 atawa karadjaän, noe teu daekeun nga-
 woela ka dinja, nja ka Nĕboekadnesar,
 radja Baboel teja, sarta teu ngasrah-
 keun poendoekna kana pasangan radja
 Baboel, eta bangsa noe kitoe teh, la-
 hiran Pangeran, koe kami tangtoe di-
 siksa koe ^g pĕdang, koe langlajeuiseun
 djeung koe pagĕboeg, datang ka dibe-
 jakkeun koe kami koe lantaran leungeun
 9 eta. 'Mana maraneh ^h poma oelah nga-
 goegoe ka nabi-nabi di maraneh, ata-
 wa ka noedjoem-noedjoem di maraneh,

atawa ka taroekang ngimpi di maraneh,
 atawa ka taroekang metangankeun di
 maraneh, atawa ka taroekang sihir di
 maraneh, noe sok ngaromong ka mara-
 neh, kijeu pokna: Maraneh moal koengsi
 10 ngawoela ka radja Baboel. 'Karana bo-
 hong eta ngawarĕdjangna ka maraneh
 teh, matak maraneh didjaoehkeun ti
 tanah maraneh, sarta diboewang koe
 kami, tĕmahna maraneh digĕmpoer. 'Sa-
 balikna tijap-tijap bangsa, noe rek nga-
 soepkeun poendoekna kana pasangan
 radja Baboel, djeung ngawoela ka dinja
 mah, eta koe kami tangtoe diantĕp dina
 tanahna, lahiran Pangeran; sarta djong-
 djon migawe eta, bari matoeh dina eta.
a p. 26: 1. b p. 28: 10. c p. 10: 12; 32: 17. d Dan.
 4: 17, 25. e p. 25: 9; Dan. 2: 37. f p. 25: 12, 14.
 g p. 29: 17. h p. 23: 16.
 12 Geus kitoe kaeola mihatoer ka Sidkia,
 radja Joeda, noeroetkeun sadajana pa-
 ngandika noe tadi teja; kijeu pihatoer
 kaeola: Geura pada asoepkeun poendoek
 maraneh kana pasangan radja Baboel;
 nja moedoe pada ngawoela ka dinja
 djeung ka rahajatna, tangtoe maraneh
 13 hiroep. 'Pinaoneun ^a andjeun djeung
 rahajat andjeun maraot koe pĕdang, koe
 langlajeuiseun sarta koe pagĕboeg, sa-
 koemaha noe diandikakeun koe Pange-
 ran moenggoehing bangsa noe teu daek
 14 ngawoela ka radja Baboel teja? 'Mana
 oelah ngarogoe kana omongan nabi-
 nabi, noe sok ngaromong ka maraneh,
 kijeu pokna: Maraneh moal koengsi nga-
 woela ka radja Baboel; karana bohong
 eta ngawarĕdjangna ka maraneh teh.
 15 'Karana ^b eta koe kami hanteu dipiwa-
 rang, lahiran Pangeran; satĕgĕsna nga-
 warĕdjangna mawa djĕnĕngan kami teh
 palsoe; matak maraneh koe kami diboew-
 wang, pitĕmaheunana maraneh digĕm-
 poer, nja diri maraneh sarta djeung
 nabi-nabi, noe sok ngawarĕdjang ka ma-
 16 raneh teja. 'Djeung deui kaeola mitoe-
 toer ka panghoeloe-panghoeloe, djeung
 ka salobana eta djalma, ari omong ka-
 oela: Kijeu timbalan Pangeran: Maraneh
 poma oelah ngarogoe kana omongan
 nabi-nabi maraneh, noe sok ngawarĕ-
 djang ka maraneh, kijeu pokna: Saĕnja-
 na, ^c paparabotan gĕdong Pangeran ajeu-
 na tangtoe tereh dipoelangkeun deui ti
 Baboel; karana bohong eta ngawarĕ-
 17 djangna ka maraneh teh. 'Poma oelah

ngaroeogoe ka dinja; koedoe pada nga-
woela ka radja Baboel, tangtoe maraneh
hiroep; pinaoneun ijeu nagara datang ka
18 tarikolot? 'Sabalikna, oepama énja mah
maranehanana nabi, sarta oepama énja
mah maranehanana aja pangandika Pan-
geran, sina geura pada njapaïtan ka
Pangeran sawadya-balad, soepaja papa-
rabortan anoe kari keneh di gëdong Pan-
geran, djeung di gëdong radja Joeda,
sarta di Jëroesalem, ^a oelah daratang ka
19 Baboel. 'Karana kijeu timbalan Pange-
ran sawadya-balad hal pérkara pilar, hal
lalaotetan, hal témpat paso, djeung hal
paparabortan salijan ti eta, saoker noe
20 kari keneh di djëro ijeu nagara, 'anoe
hanteu dibawa koe Néboekadnesar, radja
Baboel, ^e keur basa ngabojong Jékonya
poetra Jojakim, radja Joeda, ti Jëroesa-
lem ka Baboel, katoet sakabeh menak
21 Joeda djeung Jëroesalem teja: 'saes-
toena kijeu timbalan Pangeran sawadya-
balad, Allah Israil teh, hal paparabortan
anoe kari keneh di gëdong Pangeran,
djeung di gëdong radja Joeda, sarta di
22 Jëroesalem teh: 'Mëngke diakoetan ka
Baboel, sarta nja di dinja pajaeunana,
^f tépi kana poëan maranehanana dilajad
koe kami, lahiran Pangeran; didinja ma-
ranehanana koe kami tangtoe diindit-
keun, sarta dipoelangkeun ka ijeu éng-
gon.

^a Jeh. 18: 31. ^b p. 29: 9. ^c p. 28: 3.
^d 2 Radj. 24: 13; 25: 13. ^e p. 24: 1. ^f Esr. 1: 1.

PASAL 28.

Ari geus kitoe, dina taoen eta keneh,
A keur anjaran ngaradjaän Sidkia, radja
Joeda, nja eta ^a dina taoen noe kaopat,
dina boelan noe kalima, harita nabi Ha-
nanya anak Asoer, anoe asal ti Gibon,
ngomong ka kaola di gëdong Pangeran,
kasaksian koe para panghoeloe sarta
2 koe djalma loba, pokna: 'Kijeu timbalan
Pangeran sawadya-balad, Allah Israil,
timbangana: Kami geus meunggaskenn
3 ^b pasangan radja Baboel. 'Sadjëro ^c doe-
wa taoen deui lilana kami ka ijeu énggon
tangtoe moelangkeun sakabeh parabort
gëdong Pangeran, noe ditjokot koe Né-
boekadnesar, radja Baboel, ti ijeu éng-
4 gon, dibawa ka Baboel teja. 'Sarta ^d
Jékonya anak Jojakim, radja Joeda,
kitoe deui sakabeh bobojongan ti Joeda,
noe geus daratang ka Baboel, koe kami

^e tangtoe dipoelangkeun deui ka ijeu
énggon, lahiran Pangeran; karana kami
tangtoe meunggaskenn pasangan radja
5 Baboel. 'Misaoer nabi Jërmia ka nabi
Hananya teh, kasaksian koe para pang-
hoeloe sarta kasaksian koe djalma loba,
noe keur mararék di gëdong Pangeran;
6 'kijeu saoker nabi Jërmia: Amin; Pange-
ran moegi ngadamël kitoe! Moegi-moegi
Pangeran ngajaktoskeun eta kasaoeran
sampejan, anoe bijeu diwëdjangkeun koe
sampejan; nja moegi paparabortan gë-
dong Pangeran sarta djeung sakabeh bo-
bojongan teja koe andjeunna ti Baboel
7 dipoelangkeun deui ka ijeu énggon. 'Tatapi
koe sampejan dengekeun ijeu omongan,
anoe rek diomongkeun koe kaola di ha-
reupeun sampejan djeung di hareupeun
8 djalma loba: 'ari nabi-nabi, anoe heu-
laeun kaola djeung heulaeun sampejan,
ti babaheula pisan, pada ngawëdjang-
keun pibalachieun tanah reja pisan sarta
karadjaän galëde, lantaran pérang, lan-
taran katjilakaan, djeung lantaran pa-
9 gëboeg. 'Saha-saha nabi, noe ngawë-
djangkeun hal pisalamëteun, ^f lamoenna
boekti kasaoeran eta nabi, pikataraeun
eta nabi teh, jen sajaktina dipiwarang
10 koe Pangeran. 'Tidinja nabi Hananya
teh top njokot ^g eta pasangan tina poen-
doek nabi Jërmia teja, bari dipeunggas-
keun sakali. 'Sarta Hananya ngomong,
11 kasaksian koe djalma loba, pokna: Kijeu
timbangal Pangeran: Tjara kijeu pëtana
kami éngke meunggaskenn pasangan
Nëboekadnesar, radja Baboel, sadjëro
doewa taoen deui lilana, dileungitkeun
ti poendoek ^h sakabeh bangsa. Bral nabi
Jërmia angkat, ngaladjéngkeun djalan-
12 na. 'Ari geus kitoe Pangeran ngandika
ka Jërmia, sanggeus nabi Hananya
meunggaskenn eta pasangan ti poendoek
nabi Jërmia teja, kijeu pangandikana:
13 'Geura leumpang, maneh koedoe mitja-
toer ka Hananya, ari piomongeun ma-
neh: Kijeu timbalan Pangeran: Maneh
tadi meunggaskenn pasangan kai; tatapi
14 maneh koedoe njijeun ⁱ pasangan beusi
baris pigantieunana. 'Karana kijeu tim-
balan Pangeran sawadya-balad, Allah
Israil: Kami geus neundeun hidji pas-
ngan beusi dina poendoek eta sakabeh
bangsa, masingna pada ngawoela ka Né-
boekadnesar, radja Baboel; geus tangtoe

pada ngawoela ka dinja; ^j sanadjan sato galak ge koe kami geus dipaparinkeun
 15 ka dinja. 'Djeung deui saouer nabi Jĕrmia ka nabi Hananya teh: Eh Hananya! dengekeun; maneh hanteu dipiwarang koe Pangeran; ^k sarta koe maneh ijeu
 16 bangsa disina ngandĕl ka bohong. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, maneh koe kami rek disingkirkeun ti tonggong boemi; taoen ijeu maneh pipaheun, ^l sabab maneh
 17 magahan moengkir ka Pangeran. 'Toeloej nabi Hananya teh paeh, dina taoen eta keneh, dina boelan noe katoedjoech.

a p. 51: 59. b p. 27: 2, 8. c p. 27: 16. d p. 29: 2. e p. 22: 27. f 5 Moesa 18: 22. g p. 27: 2. h p. 27: 7. i 5 Moesa 28: 48. j p. 27: 6. k p. 29: 31. l p. 29: 32.

PASAL 29.

Sarta ijeu teh oengĕling sĕrat, noe koe
 N nabi Jĕrmia ti Jĕroesalem dikintoenkeun ka sesa kokolot bobojongan, djeung ka panghoeloe-panghoeloe, ka nabi-nabi, sarta ka djalma loba, noe koe Nĕboekadnesar dibojong ti Jĕroesalem ka Baboel
 2 teja; 'sanggeusna radja Jĕkonya, ^a djeung prameswari, djeung para ponggawa, sarta para kapala Joeda djeung Jĕroesalem, kitoe deui taroekang kai reudjeung pandaj boedal ti Jĕroesalem. 'Dikintoenkeunana koe lantaran Elasa poeta Sapan djeung Gĕmarja poeta Hilkia, anoe koe Sidkia, radja Joeda, didjoerengkeun ka Baboel, ka Nĕboekadnesar, radja Baboel.
 4 Ari oengĕlna: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil, ka sakabeh bobojongan, anoe koe kami disina dibojong ti Jĕroesalem ka Baboel: 'Koedoe njarijeun imah, sarta koe maraneh areusian; djeung koedoe njarijeun kĕbon, sarta koe maraneh hakan boewahna.
 6 'Koedoe baroga pamadjikan, sarta baroga anak lalaki-awewe; djeung anak maraneh lalaki pangnejangankeun pidjodoĕun, sarta anak maraneh awewe lakiankeun, sina baroga anak lalaki-awewe; nja maraneh sing ngalobaan di
 7 dinja, sarta oelah ngoerangan. 'Djeung koedoe pada nejangnan pisalamĕteun eta nagara noe ditjitjangan, asal maraneh koe kami disina dibojong, sarta ^b koedoe dipangnĕdakeun ka Pangeran; karana salamĕt eta, tangtoe maraneh salamĕt
 8 deui. 'Karana kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Maraneh

^c poma-poma oelah kagĕlo koe nabi-nabi maraneh, anoe di tĕngah maraneh, atawa koe noedjoem-noedjoem di maraneh; djeung oelah ngagoegoe ka taroekang ngimpi di maraneh, anoe koe maraneh
 9 sok dititah ngimpi. 'Karana ^d eta ngawarĕdjangna ka maraneh teh palsoe, mawa-mawa djĕnĕngan kami; koe kami eta hanteu dipiwarang, lahiran Pangeran. 'Karana kijeu timbalan Pangeran:
 10 ^e Dimana geus djĕdjĕg ka Baboel anoe toedjoech poeloech taoen teja, tangtoe kami ngalajad ka maraneh, bari ngaboektikeun ka maraneh pangandika kami noe matak geunah teja, nja eta maraneh dipoelangeun deui ka ijeu ĕnggon. 'Karana kami hanteu samar dina pikĕrsaeun, anoe koe kami dikĕrsakeun hal maraneh, lahiran Pangeran; nja pikĕrsaeun noe matak salamĕt, lain matak tjilaka; kĕrsa maparin ka maraneh pangoengtoengan noe koe maraneh diarĕp.
 12 'Didinja ^f maraneh bakal sasambat ka kami, djeung lalumpang, bari nĕnĕda ka kami, sarta kami tangtoe ngamakboel ka maraneh. 'Eta maraneh ^g bakal narejangan kami, sarta pikapanggiheun; kitoe soteh lamoen njijar kami
 14 tĕroes reudjeung hate maraneh. 'Tangtoe kami pikapanggiheun koe maraneh, lahiran Pangeran; ^h sarta dibojongan maraneh teja koe kami tangtoe dibalikkeun, bari maraneh koe kami dikoempolkeun ti sakabeh bangsa djeung ti sakabeh ĕnggon maraneh aja koe kami diboewang, lahiran Pangeran; toeloej maraneh koe kami rek dipoelangeun deui ka ĕnggon asal maraneh koe kami
 15 disina dibojong. 'Karana tjarek maraneh: Pangeran geus ngadĕgkeun nabi-nabi pikeun oerang di Baboel. 'Karana kijeu timbalan Pangeran hal pĕrkara radja, ⁱ noe tjalik dina korsi Dawoed, djeung hal sakabeh djalma, noe tjitjing di nagara ijeu, nja eta doeloer-doeloer maraneh, noe hanteu boedal, teu kabojong djeung maraneh; 'kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad teh: Masing njaho, eta teh koe kami ĕngke didatangan ^j pĕdang, langlajouseun djeung pagĕboeg, sarta rek didjadikeun sakoemaha ^k boewah kondang noe matak idjid, noe teu beunang dihakan tina kagorenganana. 'Samalah koe kami eta rek

dioebrak-abrik koe pĕdang, koe lang-lajeuseun djeung koe pagĕboeg, datang ka kasoesoelna; ¹ sarta rek disareleh-keun ka sakabeh karadjaan noe di boemi, sina matak ngagidir, sina keuna soepata, sina matak mĕlĕngĕk, sina djadi tĕk-tĕrekaneun, sarta sina djadi hinakeuneun di sakabeh bangsa ajana koe kami di-

19 boewang; ² tina sabab teu ngadarengkeun ka pangandika kami, lahiran Pangeran; sapedah kami geus miwarangan ka darinja abdi-abdi kami, nja eta nabi-nabi, miwarang teh ti saban isoek-isoek; dĕmi maraneh teu ngadarengkeun, lahiran Pange-

20 ran. 'Mana maraneh, eh sakoer bobojongan, anoe koe kami dikirimkeun ti Jĕroesalem ka Baboel! masing pada noeroet ka pangandika Pangeran.

^a p. 22:26; 24:1. ^b 1 Tim. 2:1. ^c p. 27:9. ^d p. 14:14. ^e p. 25:11, 12. ^f Jes. 58:9. ^g 5 Moesa 4:29. ^h p. 30:3. ⁱ p. 13:13. ^j p. 24:10. ^k p. 24:8. ^l 5 Moesa 28:37; p. 24:9.

21 Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil, hal pĕrkara Ahab anak Kolaja, djeung pĕrkara Sidkia anak Maaseja, noe sok ngawarĕdjangkeun bohong ka maraneh, mawa-mawa dĕnĕngan kami teja: Masing njaho, eta teh koe kami rek diselehkeun ka leungeun Nĕboekadnesar, radja Baboel; ĕngke diparaehan koe eta radja di hareupeun

22 panon maraneh. 'Djeung sakabeh bobojongan ti Joeda, anoe aja di Baboel, bakal ngalap pipanjapaeun ka eta doe-waan, kijeu pipokeunana: Maneh koe Pangeran moegi didjadikeun sapĕrti Sidkia djeung sapĕrti Ahab, noe koe radja Baboel dibareuleum koe seuneu teja,

23 'sapedah marigawe ^a noe teu patoet di Israil, nja eta pada ngaranjed ka pamadjikan batoer-batoer, sarta sok magahan palsoe, mawa-mawa dĕnĕngan kami, anoe koe kami teu ditimbalkeun ka darinja; eta kami noe oeninga sarta noe djadi saksi, lahiran Pangeran.

^a Hak. 20:6.

24 Djeung deui ka Sĕmaja, oerang Nĕhalam teja, maneh koedoe mitjatoer,

25 ari piomongeun maneh: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil, timbalanana: Sapedah maneh ngiriman soerat, mawa ngaran maneh sorangan, ka djalma loba noe aja di Jĕroesalem, djeung ka panghoeloe Sĕpanya anak Maaseja, sarta ka panghoeloe noe loba, kijeu

26 oenina: 'Sampejan koe Pangeran geus didĕnĕngkeun panghoeloe ngaganti panghoeloe Jojada, didjadikeun pangeroes gĕdong Pangeran, ngoeroes sakoer djalma noe sasar sarta noe ngadakoekkeun maneh nabi, ^a soepaja dibĕlok sarta di-

27 bĕlĕnggoe. 'Ari ajeuna, koe naon sampejan teu njeusenl ka Jĕrmia, oerang Anatot, noe ngadakoekkeun maneh nabi

28 di sarampejan teja? 'Rehing koe sabab eta Jĕrmia geus njoeratan ka kaeola sadaja, ka Baboel, kijeu oenina: Tangtoe lila [di pangbojongan]; koedoe njarijeun imah, sarta koe maraneh areusian; djeung koedoe njarijeun kĕbon, sarta koe maraneh hakan boewahna. 'Ari koe panghoeloe Sĕpanya eta soerat diaos, kareu-

29 ngeu koe nabi Jĕrmia. 'Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Jĕrmia,

31 kijeu pangandikana: 'Maneh geura njoeratan ka sakabeh bobojongan teja, ari oenina: Kijeu timbalan Pangeran hal pĕrkara Sĕmaja, oerang Nĕhalam teja: Sapedah eta Sĕmaja ngawĕdjang ka maraneh, padahal manehanana koe kami hanteu dipiwarang, ^b sarta maraneh koe

32 eta disina ngandĕl ka bohong: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, kami rek njiksa ka Sĕmaja, oerang Nĕhalam teh, sarta ka toeroenanana; ari eta toeroenanana hidji ge moal aja noe mateoh di tĕngah ijeu bangsa, sarta manehanana moal nendjo kahadean, noe koe kami bakal didamĕl ka oemat kami, lahiran Pangeran; ^c sabab manehanana magahan moengkir ka Pangeran.

PASAL 30.

Ijeu teh pangandika, noe didatangeun ka Jĕrmia ti Pangeran, ari pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil, timbalanana: Geura toeliskeun koe maneh sakabeh pangandika, noe koe kami geus diandikakeun ka maneh,

3 djiyeun kitab. 'Karana, masing njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, didinja ^a dibojongna oemat kami Israil djeung Joeda teja tangtoe koe kami dibalikkeun, timbalan Pangeran; sarta koe kami tangtoe dipoelangkeun deui kana tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka karoehoenna, tanwande dimilik deui.

^a p. 29:14; 33:7.

4 Sarta nja ijeu pangandika, noe dian-
dikakeun koe Pangeran hal pĕrkara Is-
5 rail djeung pĕrkara Joeda. 'Karana kijeu
timbangan Pangeran: Oerang geus nga-
dende sora matak ngagidir; aja kasi-
6 jeunan, taja pisan kasenangan. 'Geura
pada nanjakeun, sarta masing awas, aja
lalaki ngadjoeroe? na koe naon kaele
nendjo oenggal-oenggal djalma lalaki
leungeunna noelak tjangkeng, ^a tjara
awewe noe keur ngadjoeroe, djeung sa-
kabeuh beungeut salin roepa, djadi pa-
7 rarijas? 'Pibalaieun! ^b karana poean teja
bangĕt pisan, taja bandinganana; estoe
wakte kasoekĕran eta teh ka Jakoeb,
tatapi Jakoeb tangtoe disalamĕtkeun, ka
8 loewar ti eta. 'Ari geus kitoe, dina poean
eta, lahiran Pangeran sawadya-balad,
^c kami tangtoe meunggaskuun pasanga-
nana, dileungitkeun ti poendoek maneh,
djeung sawĕd maneh koe kami tangtoe
dipĕgatkeun, sarta moal dikoemawoe-
9 lakeun deui koe bangsa sedjen. 'Satĕ-
gĕsna bakal pada ngawoela ka Pangeran
Allahna, ^d djeung ka Dawoed radjana,
noe koe kami bakal diadĕgkeun pikeun
10 maranehanana. 'Mana ^e maneh, Jakoeb,
abdi kami! oelah sijeun-sijeun, lahiran
Pangeran; sarta maneh, Israel! oelah
reuwas-reuwas; karana, masing njaho,
maneh koe kami tangtoe disalamĕtkeun,
ditjandak ti noe djaeoh-djaeoh; nja toe-
roenan maneh ditjandak ti tanah pang-
djarahanana; tanwande Jakoeb pimoe-
langeun, toeloej kĕrta nja gĕnah, sarta
11 moal aja noe matak reuwas. 'Karaua
kami noe njarĕngan ka maneh, lahiran
Pangeran, pikeun njalamĕtkeun ka ma-
neh; karana kami rek ngadamĕl pĕrkara
mejakkeun di sakabeh bangsa, ĕnggon
maneh koe kami dipabalĕntjarkeun;
^f dĕmi ka maneh mah kami moal nga-
damĕl pĕrkara mejakkeun, ngan maneh
rek dipĕpĕrih tĕroes djeung kaadilan, ari
njiksa mah moal hanteu njiksa ka maneh.

a p. 4: 31; 6: 24. b Joel 2: 11; Sĕp. 1: 15. c Jĕs.
10: 27. d Jĕh. 34: 23; Hos. 3: 5. e p. 46: 27.
f p. 10: 24; 46: 28.

12 'Karana kijeu timbalan Pangeran: ^a Ka-
roeksakan maneh matak pipaheun, ra-
13 hent maneh pajah pisan. 'Taja noe ngoe-
roeskeun prakara maneh hal patjatjadan;
pelester pioebareun maneh hanteu boga.
14 'Sakabeh^b kanjaah maneh geus parohoĕun

ka maneh; teu nanja-nanjakeun atjan
ka maneh; karana maneh koe kami geus
digĕboeg tjara noe digĕboeg koe moe-
soeh, tjara noe dipĕpĕrih koe noe dĕ-
dĕglĕr; tina kagĕdean kadorakaan ma-
neh, tina rarosa dosa-dosa maneh. 'Naha
15 maneh djĕrat-djĕrit tina hal karoeksa-
kan maneh, tina kasangsaraan maneh
matak pipaheun? ^c Tina kalobaan ka-
dorakaan maneh, tina rarosa dosa-dosa
maneh teja, noe matak kami ka maneh
16 ngadamĕl kitoe. 'Koe sabab eta, ^d sa-
koer noe ngahakan ka maneh, mĕngke
dihakan deui; djeung sakoer noe njoe-
soekĕr ka maneh, mĕngke lalumpang
kabeuh, asoep ka pangdjarahan; ari noe
ngarampogan ka maneh, mĕngke di-
rampog deui, djeung sakoer noe ngara-
jahan ka maneh, koe kami mĕngke di-
17 selehkeun sina dirajah deui. 'Karana
maneh koe kami mĕngke disina djadi
waloeja, sarta raheut-raheut maneh koe
kami tangtoe ditjageurkeun, lahiran Pa-
ngeran; tina sabab ka maneh pada njĕ-
boet boeboewangan. Eta teh Sion, [tjena;]
18 taja noe miroseja ka dinja. 'Kijeu tim-
balan Pangeran: Masing njaho, ^e dibo-
jongna himah Jakoeb teja tangtoe koe
kami dibalikkeun, sarta kami tangtoe
ngawĕlasan ka pangtjittinganana; ari
dajeuh mĕngke didjĕlĕgkeun deui dina
loehoer pasirna, djeung karaton piba-
19 ngoeun deui sabijasana. 'Sarta eusi
dajeuh pika-loewareun pamoedji-soekoer
djeung sowara soekan-soekan; toer kami
bakal ngalobakeun ka maranehanana,
moal piseodaean; djeung kami bakal
ngahormat ka maranehanana, moal djadi
20 hina. 'Ari anak-anakna pidjadieun tjara
ka toekang-toekang, djeung padjĕmoe-
hanana bakal ditĕtĕpkeun di pajoeneun
kami, sarta kami bakal njiksa ka saka-
beh noe nganijaja ka maranehanana.
21 'Djeung piyajau geĕgdenna ti pĕlĕbah
maranehanana; estoe noe njangking ka-
wasa ka maranehanana pibidjileun ti
tĕngah maranehanana; nja eta koe kami
bakal disina ngadeuheus, estoe pimarĕ-
keun ka kami; karana saha teja noe pi-
kawawaeun marĕk ka kami? lahiran
22 Pangeran. 'Sarta ^f maraneh bakal oemat
kami, ari kami bakal Allah maraneh.

a p. 10: 19; 15: 18. b p. 22: 20; Njanj. 1: 8, 19.
c p. 2: 19. d Jĕs. 33: 1. e p. 29: 14. f p. 24: 7; 31: 1.

23 " Masing njaho, angin riboet ti Pangeran, tégés wĕrana, geus bidjil; nja angin riboet tarik, moentir kana hoeloe djalma daroraka. 'Bĕndoe Pangeran noe leuwih barangĕt teh moal moendoer, ari tatjan panĕtos andjeunna ngalampahkeun djeung ngaboektikeun pangĕrsakeun manahna; dina ahir djaman maraneh tangtoe tégés ka dinja. *a p. 23: 19.*

PASAL 31.

Dina mangsa eta, lahiran Pangeran, kami pidjoemĕnĕngeun Allah sakabeh bangsa Israil, sarta eta bakal oemat kami. 'Kijeu timbalan Pangeran: Ari oemat noe ngarĕdjat tina pĕdang, geus manggih sih-koernija di tĕgal lĕga; nja eta Israil, basa kami angkat, ngasoepkeun eta kana reureuh. 'Pangeran nembongan ka kaola ti noe djaoeh; [lahirna]: Kami asih ka maneh, nja asih langgĕng; pedah kitoe maneh koe kami geus ditarik koe kahemanan. 'Eh, parawan Israil! maneh koe kami mĕngke didjĕlĕgkeun deui, tangtoe pingadĕgeun deui; maneh pimidangeun deui, *a* make tĕrĕbang maneh, bari ka loewar ngigĕl soek-soeka. 'Maneh pinjjeuneun deui *b* kĕbon anggoer di goenoeng-goenoeng Samaria; ahli ngĕbon bakal marĕlak, sarta pikapoeloekueun boewahna. 'Karana pidatangeun mangsa, harita noe ngadjaga di pigoenoengan Epraim bakal njarĕloek kijeu: Geura darangdan; *c* hajoe, orang indit ka Sion, ngadeuheus ka Pangeran, Allah oerang! 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Geura pada sĕnggak koe hal Jakoeb, bari masing boengah; geura pada soerak koe loeloegoe bangsa! Geura maroedji masing tarik, bari oendjoekan kijeu: Noen Pangeran! moegi njalamĕtkeun oemat andjeun, sesa Israil. 'Masing njaho, eta koe kami rek didaratangeun *a* ti tanah kaler, sarta dikoempoelkeun ti sisi-sisi boemi; pĕlĕbah maranehanana pijaueun noe lolong reudjeung noe ngempor, aja noe reuneh sarta noe ngadjoeroe sarerejana; ngalijoed rosa, pada moelang ka dijeu. 'Daratangna *e* bari tjeurik, sarta bari pada noenoehoen; *f* koe kami tangtoe ditarojoen, diarinoemkeun ka waloengan tjai, njeorang djalan rata, sarta moal aja noe titadjong dina djalan eta; karana

kami teh rama Israil, sarta Epraim teh *g* poetra kami noe tjikal. *a 2 Moesa 15: 20.*

b Jĕs. 65: 21. c Mik. 4: 2. d p. 3: 18. e p. 50: 4.

f Jĕs. 49: 10, 11. g 2 Moesa 4: 22.

10 Eh bangsa-bangsa! darengekeun ijeu pangandika Pangeran, sarta oewar-aerkeun di poelo-poelo noe djaraeoh, kijeu nja pok: Anoe mantjawaerakeun Israil teja kĕrsa ngoempoelkeuninja, sarta tangtoe diraksa, sapĕrti toekang nganjon ngaraksa ingon-ingonna. 'Karana Pangeran ngaleupaskeun Jakoeb, *a* didjait ti leungeun anoe bĕdas ti batan manehanana. 'Sarta pidaratangeun bari sĕsĕnggakan di ĕnggon loehoer Sion, ngaleut kana kamoerahan Pangeran, moeroe gandoem, moeroe anggoer djeung moeroe minjak, kitoe deui moeroe anak domba djeung anak sapi; ari njawana pidjadiueun *b* sapĕrti kĕbon beunang njain, sarta ka-hareupna moal soesah-soesah deui. 'Mangsa harita landjang piboengaheun sarta ngarigĕl, kitoe deui djalma boedjang djalma kolot sarerejana; karana *c* kaprihatinanana koe kami rek disalin koe kaĕtohan, sarta maranehanana koe kami rek dililipoer, djeung diboehoengah, disirnakeun kasoeshanana. 'Samalah njawa panghoeloe-panghoeloe koe kami rek disĕgĕrkeun koe minjak, sarta oemat kami bakal sareubeuh koe kamoerahan kami, lahiran Pangeran. *a Jĕs. 49: 24, 25; 59: 20. b Jĕs. 58: 11. c Djab. 30: 12.*

15 Kijeu timbalan Pangeran: *a* Di nagara Ramah kadenge sowara, djĕdjĕritan, tjeurik angĕt kabina-bina; Rahel njeung tjeurikan anak-anakna, sarta teu daekkeun dioepahan hal anakna, sababna geus teu aja. 'Kijeu timbalan Pangeran: Geura tjandĕt sowara maneh, oelah tjeurik; kitoe deui mata maneh, oelah ngoetjoer tji-panon; karana pagawean maneh aja pigandjaraneunana, lahiran Pangeran; sarta eta tangtoe maroelang ti tanah moesoeh. 'Ari anak-intjoe maneh aja arĕp-arĕpeunana, lahiran Pangeran; karana tangtoe anak teh pimaroelangeun ka wĕwĕngkĕranana. 'Kami geus ngadangoe pisan omong Epraim mĕlas-mĕlis: Andjeun geus mĕpĕrih ka koering; jaktos koering teh dipĕrih sapĕrtos anak sapi anoe tatjan diadjar. *b* Moegi koering sina tobat, tinangtos

koering teh tobat; karantĕn nja andjeun
 19 Pangeran, Allah koering! 'Salĕrésna sang-
 geus koering tobat, ^e koering teh kadoc-
 hoeng; sarĕng sanggeus koering boedi-
 roemasa, koering teh nĕpakan poehoe
 pingping; koering teh era nja wirang,
^d sabab njandang kahinaĕn koering keur
 20 ngora. 'Naha Epraim teh lain poetra
 noe koe kami dipikaádjen? lain boedak
 noe dipikarĕsĕp? Karana nadjan kami
 geus rĕmĕn ngandika tega ka dinja,
 kami masih emoet keneh bae ka dinja;
 pedah kitoe ^e manah kami koemĕrĕtĕg
 koe karana Epraim; geus tangtloe kami
 ngawĕlasan ka dinja, lahiran Pangeran.

a Mat. 2:18. *b* Njanj. 5:21. *c* Jeh. 21:12.
d Aj. 13:26. *e* Jĕs. 63:15.

21 Geura nangtoengkeun tjalĕtjĕr-tjalĕ-
 tjĕr pikeun maneh; koedoe masangkeun
 taloetoeg-taloetoeg pikeun maneh; hate
 maneh bĕnĕrkeun ka djalan gĕde, dja-
 lan noe kasorang koe maneh teja; geura
 balik, parawan Israil! geura balik ka
 22 ijeu nagara-nagara maneh. 'Eh, ^a anak
 moengkiran! sabaraha pililaeunana deui
 maneh nja rek koekoerilingan? karana
 Pangeran di boemi ngadjadikeun noe
 anjar: hidji awewe bakal ngalingkoe-
 ngan ka hidji lalaki. *a* p. 49:4.

23 Kijeu timbalan Pangeran sawadya-bal-
 lad, Allah Israil: Mĕngke pada njĕboet deui
 babasan kijeu di tanah Joeda sarta di
 nagara-nagarana, dimana ^a dibojongna
 teja koe kami geus dibalikkeun: Eh,
^b ĕnggon kabĕnĕran, goenoeng kasoe-
 tjan! Pangeran moegi ngabĕrkahan ka
 24 maneh. 'Sarta Joeda djeung sakabeh
 nagarana pimaratoeheun sarejana dina
 eta tanah, ahli tani djeung noe sok
 25 oedar-idĕr njoĕ ingon-ingon. 'Karana
^c njawa noe mopo koe kami rek disĕ-
 gĕran, djeung sakoer njawa noe soesah
 26 koe kami rek ditjoekoepan. 'Eukeur ki-
 toe kaola teh njaring, braj nendjo; ari sa-
 sarean kaola teh ngeunah pisan. 'Masing
 27 njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pa-
 ngeran, didinja imah Israil djeung imah
 Joeda koe kami rek disĕbaran binih
 28 manoesa djeung binih sasatoan. 'Ari geus
 kitoe, sakoemaha kami baretu ngadjaga
 ka darinja ^d baris ngaraboet djeung baris
 ngababoet, baris noempoer djeung baris
 ngagĕmpoer, sarta baris njilakakeun te-
 ja, nja kitoe kami mĕngke ngadjaga ka

darinja baris ngadĕgkeun djeung baris
 29 mĕlak, lahiran Pangeran. 'Dina mangsa
 eta moal njarĕboet deui: ^e Bapa ngaha-
 kan boewah anggoer noe haseum, ari
 30 hoentoe anakna palaoer. 'Ēnjana mah
^f djalma pipaeheunana tina kadorakaĕn
 sorangan; oenggal-oenggal manoesa noe
 ngahakan boewah anggoer noe haseum,
 nja eta noe pipaoeruen hoentoena.

a p. 32:44. *b* p. 50:7. *c* Mat. 11:28. *d* p. 1:10.
e Jeh. 18:2. *f* Jeh. 18:20.

31 Masing njaho, ^a pidatangeun mangsa,
 lahiran Pangeran, didinja kami bakal
 ngadamĕl pĕrdjangdjian anjar ka anak-
 intjoe Israil, sarta ka anak-intjoe Joeda;
 32 'lain sapĕrti pĕrdjangdjian beunang kami
 ngadamĕl ka karoehoenna, keur mang-
 sa koe kami ditjĕkĕl leungeunna, dika-
 loewarkeun ti tanah Mĕsir teja; ari eta
 pĕrdjangdjian kami koe maranehanana
 geus dirobahkeun, sanadjan kami teh
 33 tjarogena, lahiran Pangeran. 'Ēnjana mah
 ari pĕrdjangdjian, noe rek didamĕl koe
 kami ka anak-intjoe Israil, sanggeusna
 mangsa eta teh, nja kijeu, lahiran Pange-
 ran: kami rek ngalelerkeun toret kami
 ka djĕro batinna, sarta rek ditolelkeun
 koe kami dina hatena; ^b ari kami teh
 bakal Allahna, dĕmi eta bakal oemat
 34 kami. 'Sarta maranehanana moal silih-
 pagahan deui batoer pada batoer, atawa
 doeloer pada doeloer, noe kijeu pookna:
 Koedoe sing nganjahokeun ka Pange-
 ran! ^c karana sakabeh bakal pada nga-
 njahokeun ka kami teh, nja noe lentik,
 nja noe gĕde, lahiran Pangeran; ^d ka-
 rana kami bakal ngahampoera kana
 kadorakaĕnana, sarta dosa-dosana hamo
 35 diingĕt-ingĕt deui koe kami teh. 'Kijeu
 timbalan Pangeran, ^e noe maparin pa-
 non-poĕ keur tjahja ti beurang, kitoe
 deui pikoekoeh boelan djeung bentang-
 bentang keur tjahja ti peuting, anoe
 ngaroesoehkeun laolet, wani ngagoeroeh
 ombakna: ^f Pangeran sawadya-balad,
 36 kitoe djenĕnganana. 'Oepama ^g eta pi-
 koekoeh teja datang ka moesna ti pa-
 joeneun kami mah, lahiran Pangeran,
 toeroenan Israil ge tangtloe eureun tina
 37 djadi bangsa di pajoeneun kami sapa-
 pandjangna. 'Kijeu timbalan Pangeran:
 Oepama langit di loehoer bennang dioe-
 koer, sarta padĕmen boemi di handap
 bennang didongdon mah, eta kami ge

tangtoe mitjeun sakabeh toeroenan Israil tina sakabeh lampahna, lahiran Pangeran. Masingnjaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, didinja ijeu nagara bakal didjélégkeun deui baris ka Pangeran, ti sémét papanggoengan Hananel tépi ka lawang Djoeroe. Bras deui tali oekoer teh tjépét-ménér ka lébah pasir Gareb, seug mengkol ka Goat. 'Sarta eta salébak kabéh, ^b énggon bangke reudjeung léboe, kitoe deui sakabeh lahan tépi ka tji Kidron, tépi ka djoeroe lawang Koeda sabeulah ti wetan, pisoetjieu baris ka Pangeran; moal aja deui noe diraboet, soemawonna moen ditoempoer, salalanggéngna. ^a *Th* 8: 8-12.

^b p. 24: 7; 30: 22. ^c *Jés* 54: 13; 1 *Joh* 2: 27. ^d p. 33: 8; Roem 11: 27. ^e *Djab*. 136: 7-9. ^f p. 32: 18. ^g p. 33: 20. ^h p. 19: 6, 12.

PASAL 32.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun ka Jérnia ti Pangeran, mangsa kasapoeloh taoenna Sidkia teja djalomé-néng radja Joeda, ménéran kadalapan-wélas taoenna djoeménéng Néboekadnesar. 'Ari ^a mangsa eta balad radja Baboel keur ngépoeng Jérusalem, sarta nabi Jérnia geus ditoetoep ^b dina boeroean pandjara, noe di gédong radja Joeda. 'Ditoetoepna di dinja koe Sidkia, radja Joeda, saorna: Na koe naon maneh sok ngawédjang, omong maneh: Kijeu timbalan Pangeran: ^c Masing njaho, ijeu nagara koe kami rek diselehkeun ka leungeun radja Baboel; tangtoe beunang koe eta; ^d djeung Sidkia, radja Joeda, moal loepoet ti leungeun orang Kasdim; geus poegoeh éngke diselehkeun ka leungeun radja Baboel, sarta bakal omong-omongan djeung eta biwir pada biwir, djeung panonna bakal patendjo-tendjo djeung panon eta; ^e malah Sidkia bakal diiringkeun ka Baboel, sarta di dinja pijsaenana, tépi ka dilajad koe kami, lahiran Pangeran; karena maraneh méréngan ka oerang Kasdim teh moal loeloes? ^a 2 *Radj*. 25: 1, 2.

^b *Neh*. 3: 25. ^c p. 21: 7. ^d p. 34: 3.

Tidinja Jérnia njaoer: Kaeula didatangan pangandika Pangeran, pangandikana: 'Masing nganjahokeun, maneh éngke didatangan Hanamel, anak Saloem, anoe paman maneh, ngomong kijeu: Beuli koe kakang lahan kaeula, noe aja di ^a Anatot; karena nja kakang noe

boga ^b hoekoem néboes, wadjib dibenli.

8 'Geus kitoe Hanamel, anak paman kaeula, datang ka kaeula, téroes sapa-ngandika Pangeran; datangna ka boeroean pandjara teja; ari omongna ka kaeula: Moegi kakang ngagaleuh lahan koering, noe aja di Anatot, tanah Binjamin teja; karena nja kakang noe kagoengan hoekoem waris, saréng nja kakang noe wadjib néboes; mangga galeuh koe kakang. Geus tetela kaeula, jen nja eta pangandika Pangeran teja.

9 'Prak kaeula ti Hanamel, anak paman kaeula, meuli eta lahan, noe aja di Anatot, bari seug ^c nimbang oewangna, toedjoeuh wélas sekel perak, dibikeun

10 ka dinja. 'Ari soeratna koe kaeula ditanda, sarta ditjap sakali, bari kaeula njaksikeun; ari oewangna koe kaeula

11 ditimbang dina taradjoe. 'Top kaeula njokot eta soerat djoewal-beuli, anoe beunang ngétjap noeroetkeun timbalan djeung pikoekoeh teja, kitoe deui njokot

12 soerat moeka; 'sok soerat djoewal-beuli teh koe kaeula dibikeun ka ^d Baroek, poeta Neria, anoe poeta Mahseja, di hareupeun Hanamel, anak paman kaeula,

djeung di hareupeun saksi, noe geus pada nanda dina eta soerat djoewal-beuli; sarta di hareupeun sakabeh oerang Ja-

13 hoedi, noe keur darijok dina boeroean pandjara teja; 'bari kaeula nitah ka Baroek, kasaksian koe sadajana, ari omong

14 kaeula: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Tjokot koe maneh ijeu soerat, nja eta ijeu soerat djoewal-beuli, tégés noe beunang ngétjap,

15 sina pada tétép lila katjida. 'Karena kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil teh: Méngke dina ijeu tanah tangtoe djaroewal-beuli deui imah, djeung lahan, sarta kéboj anggoer. ^a p. 1: 1.

^b 3 *Moesa* 25: 25. ^c 1 *Moesa* 23: 16. ^d p. 36: 4.

16 Sangeusna eta soerat djoewal-beuli koe kaeula dibikeun ka Baroek poeta Neria teja, toeloej kaeula nénéda ka

17 Pangeran, kijeu panéda kaeula: 'Noen, Goesti Pangeran! nja andjeun ^a noe ngadamél langit saréng boemi, koe kawasa andjeun noe agoeng, saréng koe panangan andjeun noe njodor; ménggahing di andjeun mah naon-naon oge ^b taja

18 noe pimoestahileun. 'Andjeun midamél
kañsihan ^e ka djalma reboe-reboe, saréng
malés kadorakañ bapa-bapa kana la-
hoenan anak-anakna di péngkéréunana;
Allah noe langkoeng agoeng, noe lang-
koeng kawasa, ^a Pangeran sawadya-ba-
19 lad, kitoe padjénnganana; 'langkoeng
agoeng ^e nja tarekah, langkoeng rosa nja
dadamélan; ^f ari sotja andjeun beunta
ka sadajana djalan anak Adam, kersa
maparin ka hidji-hidji djalma noemoet-
keun djalanna, koemaha bae ^g boewah
20 pagaweanana. 'Nja andjeun ^h noe ngad-
amél tanda saréng moedjidjat di tanah
Mésir teja, ngangkap ka dintén ijeu, nja
ka Israil, nja ka mauoesa [sanés]; sa-
rawoeh andjeun geus ngamashoerkeun
padjénngan andjeun, sakoemaha noe
21 boekti dangét ajeuna. 'Samalah andjeun
ngaloewarkeun oemat andjeun Israil ti
tanah Mésir, ⁱ nganggo tanda saréng
moedjidjat, nganggo panangan kawasa
saréng asta noe njodor, toer nganggo
22 panjingsijeunan bangét pisan. 'Ladjéng
koe andjeun eta dipaparin tanah ijeu,
noe koe andjeun didjangdijikeun ka ka-
roehoenna ^j nganggo soempah, bade di-
paparinkeun ka maranehanana teja, nja
tanah anoe labar-leber tji-soesoe saréng
23 madoe. 'Tidinja arasoep, bari ladjéng
tanah teh dimilik; nanging teu naroe-
roet ka timbalan andjeun, saréng teu
ngalakonan toret andjeun; sadajana noe
koe andjeun ditimbalkeun ka marane-
hanana soepaja dilampahkeun teja, taja
pisan anoe dilampahkeun, noe mawi ma-
ranehanana koe andjeun dipanggihkeun
24 saréng ijeu saniskantén katjilakañ. 'Sa-
jaktosna, bentengna geus darongkap ka
ijeu nagara, bade dibeuatkeun; saréng
ijeu nagara diselehkeun ka leungeun
oerang Kasdim anoe pada mērangan ka
dinja, tina sabab pédang, saréng lang-
lajeuseun, sarawoeh pagéboeg; ari noe
koe andjeun diandikakeun teja geus tin-
25 ngali. 'Doepi andjeun, noen Goesti Pa-
ngeran! timbalan andjeun ka koering
teja: Beuli koe maneh eta lahan koe
doewit, sarta saksikeun; padahal ijeu
nagara diselehkeun ka leungeun oerang
Kasdim. *a p. 27: 5. b Lock. 1: 37. c 2 Moesa 34: 7.*

*d p. 10: 16. e Jës. 28: 29. f p. 16: 17. g p. 21: 14.
h Djab. 78: 43. i 5 Moesa 4: 34. j p. 11: 5.*

26 Geus kitoe Jérmiä didatangan pangan-
dika Pangeran, kijeu pangandikana: 'Ma-
sing njaho, kami teh Pangeran, ^a Allah
saniskara daging; naha di kami aja naon-
28 naon noe pimoestahileun? 'Koe sabab
eta, kijeu timbalan Pangeran: Masing
njaho, ^b ijeu nagara koe kami diseleh-
keun ka leungeun oerang Kasdim, djeung
ka leungeun Néboekadnesar, radja Ba-
29 boel; tangtoe beunang koe eta. 'Sarta
oerang Kasdim, noe keur mērangan ka
ijeu nagara, bakal arasoep, seug ijeu
nagara ^c koe eta disoendoet koe seuneu;
ari sagala imah, ^d énggon maranehanana
ngarokoes dina hateup-hateupna ka
Baäl, bari njaritjikeun koerban inoeman
adjang aällahan, ^e sangkan ngabéndo-
30 keun kami teja, tangtoe kahoeroe. 'Ka-
rana oerang Israil djeung oerang Joeda
ti ngongorana woengkoel marigawe noe
goreng bae di pajoeneun kami; estoe
oerang Israil teh woengkoel njarijeun
pibéndoëun kami bae koe djidjjeunan
31 leungeunna, lahiran Pangeran. 'Karana
ijeu nagara ngan matak béndoe kami,
ngan matak wéra kami bae ti poëan
diadégkeunana tépi ka poë ajeuna, soe-
paja koe kami disingkirkeun ti pajoe-
32 neun kami; 'tina sakabeh kagorengan
oerang Israi' djeung oerang Joeda, noe
koe eta di lampahkeun, sangkan nga-
béndoekeun kami, nja djalma noe reja,
radja-radjana, kapala-kapalana, pang-
hoeloe-panghoeloe djeung nabi-nabi-
33 roesalem. 'Ari ^f njanghareupna ka kami
koe poendoek, lain koe beungent; sana-
djan kami ngawoeroek ka darinja, ^g nja
ngawoeroek teh ti saban isoek-isoek, teu
ngadareng, teu narimaëun pamépèrih.
34 'Anggoer ^h seg pada neundeun kanista-
anana di djéro gédong anoe katélah koe
djénngan kami, matak gédong teh dina-
35 djiskeun. 'Djeung ⁱ njarijeun sakoer pa-
moedjañ Baäl, noe di lébak anak Hi-
nom, baris njorangkeun anakna lalaki-
awewe kana seuneu adjang si Molek;
anoe teu ditimbalkeun koe kami ka
darinja, malah kami taja manah-manah
atjan miwarang ngalampahkeun kagi-
roekan kitoe teh; anoe matak Joeda teh
djadi dosa. *a 4 Moesa 16: 22. b p. 34: 2. c p. 21: 10.*

*d p. 19: 13. e p. 25: 7. f p. 2: 27. g p. 7: 13, 28.
h p. 7: 30. i p. 7: 31; 19: 5.*

36 Dĕmi ajenna, koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil, hal ijeu nagara, noe koe maraneh diomongkeun jenu diselelkeun ka leungeun radja Baboel, koe lantaran pĕdang, koe lantaran langlajeuseun, djeung koe lantaran pagĕboeg teja: 'Masing nganjaho-
 37 keun, ^a djalmana koe kami mĕngke dikoempoelkeun ti sakabeh tanah ajana koe kami diboewang dina sadjĕro kami bĕndoe, djeung dina sadjĕro kami wĕra, sarta dina sadjĕro kami sewot katjida; malah rek diparoelangkeun ka ijeu ĕnggon, bari toeloj disina mateoh sarta
 38 sĕnang ati. 'Ari geus kitoe ^b eta bakal oemat kami, djeung kami bakal Allah maranehanana. 'Sarta ^c eta teh koe kami rek dipaparin hate hidji, djalan hidji, soepaja sarijeuneun koe kami sapapandjangna, matak djamoega dirina djeung
 40 anak-anakna pandeurieunana. 'Sarta ^d kami bakal ngadamĕl pĕrdjangdjan langgĕng ka maranehanana, jenu kami teh moal njingkah ti toekangeunana, moal liren midamĕl kahadean ka maranehanana; djeung kami di djĕro hatena rek maparin sijeun koe kami, soepajana
 41 oelah njingkir ti kami. 'Ari noe matak kami bakal midamĕl kahadean ka darinja, ^e bawaning mikaatoh; sarta koe kami ^f tangtoe dipĕlak dina ijeu tanah kalawan satoehoe, tĕroes reudjeung manah kami, sarta tĕroes reudjeung njawa
 42 kami. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Sakoemaha kami ka ijeu bangsa geus ngadatangkeun sakabeh katjilakaanoe sakitoe bangĕtna, nja kitoe kami mĕngke ngadatangkeun deui ka darinja eta sakabeh kabagdjaan, noe koe kami geus
 43 didjangdjiikeun ka darinja. 'Sarta mĕngke tangtoe djaroewal-beuli deui lahan dina ijeu tanah, ^g noe koe maraneh diomongkeun soewoeng, taja manoesa djeung sasatoan, djeung diselelkeun
 44 ka oerang Kasdim teja. 'Mĕngke djalma djaroewal-beuli deui lahan koe doewit, sarta soeratna ditanda, bari ditjap, djeung make njaksikeun, di tanah Binyamin, djeung di sakoeriling Jĕrosalem, sarta di sakoer nagara Joeda, kitoe deui di sakoer nagara pigoenengan, djeung di sakoer nagara tanah handap, sarta di sakoer nagara tanah kidoel; ^h karana dibojongna teja koe

kami tangtoe dibalikkeun, lahiran Pangeran.

a p. 23:3. *b* p. 30:22. *c* Joh. 11:19.

d p. 31:31. *e* Jĕs. 62:5. *f* p. 24:6. *g* p. 33:10.

h p. 33:7.

PASAL 33.

Ari geus kitoe, kadoewa-kalina aja pangandika Pangeran ka Jĕrmia, sabot Jĕrmia ^a keur ditoetoep keneh dina boeroean pandjara teja; pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran, noe ngadamĕl eta; tĕgĕs Pangeran, noe ngadjadikeun eta sarta ditĕtĕpkeunana; Pangeran djĕnĕng
 3 nganana: 'Koedoe sasambat ka kami, tangtoe maneh koe kami diwalon, djeung kami ka maneh bakal nganjatakeun pĕrkara araheng nja katoetoepan, noe
 4 teu kanjahoan koe maneh. 'Karana kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil, hal imah-imah ijeu nagara, djeung hal gĕdong-gĕdong radja-radja Joeda, ^b noe dibalongkar mĕgafan benteng-benteng
 5 djeung mĕgatan pĕdang teja: 'Daratangka sĕdja mĕrangan ka oerang Kasdim, tapi ngan matak parinoeh ĕnggonna koe majit manoesa, noe koe kami disabĕtan dina sadjĕro kami bĕndoe, djeung dina sadjĕro kami wĕra, sarta sapedah kami
 6 meungpeunan pameunteu kami ka ijeu nagara, tina hal sakabeh kagorengan djalmana. 'Masing njaho, koe kami eta mĕngke ^d disina djadi waloeja datang ka tjageurna; tangtoe maranehanana koe kami ditjageurkeun; malah kami rek moekakeun keur maranehanana kadjĕmbaraning kasĕnangan djeung kajaktian.
 7 'Sarta ^e dibojongna Joeda djeung dibojongna Israil teja tangtoe koe kami dibalikkeun; malah koe kami rek didjĕlĕgkeun sapĕrti barangmimiti. 'Sarta kami bakal ngabĕrĕsihan ka maranehanana, dileungitkeun sakabeh kadorakanana, anoe djadi matak darosa ka kami; ^f djeung kami bakal ngahampoera kana sakabeh kadorakaanana, anoe djadi matak darosa ka kami, sarta noe matak
 9 pada masjjat ka kami. 'Djeung ijeu nagara ka kami tangtoe matak mashaer, matak kaatohan, matak ngadjadikeun poedji sarta kamoeljaan di sakabeh bangsa noe aja di boemi, ana eta bangsa ngadareng bedja sagala kahadean, noe koe kami didamĕl ka eusi ijeu nagara; sarta bakal pada reuwas djeung soemĕblak tina sagala kahadean djeung tina

sagala kasénangan, noe koe kami dida-
 10 mël ka dinja. 'Kijeu timbalan Pangeran:
 Dina ijeu énggon, ^g noe koe maraneh
 diomongkeun tarikolot, taja manoesa,
 taja sasatoan, nja eta di nagara-nagara
 Joeda djeung di loeloeroeng-loeloeroeng
 11 Jéroesalem, anoe saroeuwoeng, taja ma-
 noesa, taja priboeumi, djeung taja sasa-
 toan teja, ^h mêngke kadenge deui 'sora
 kaätohan djeung sora kaboengahan, sora
 panganten lalaki djeung sora panganten
 awewe, sora noe njarëboet kijeu: ⁱ Geura
 halatoer noehoen ka Pangeran sawadya-
 balad, sabab Pangeran teh moerah, sabab
 langgèng kaasihana, [kitoe deui
 sora] noe ngalanteurkeun pikoerbaneun
 pamoedji ka gëdong Pangeran. Karana
 dibojongna eusi tanah teja tangtoe koe
 kami dibalikkeun, sapërti barangmimiti,
 12 timbalan Pangeran. 'Kijeu timbalan Pa-
 ngeran sawadya-balad: Dina ijeu énggon,
 anoe tarikolot, taja manoesa, taja sasa-
 toan, sarta di sakabeh nagarana, pia-
 jaeun pangangonan, geusan taroekang
 13 ngangon majakkeun ingon-ingon. 'Di
 sakoer nagara pigoenoengan, di sakoer
 nagara tanah handap, djeung di sakoer
 nagara tanah kidol, kitoe deui di tanah
 Binyamin, di sakoeriling Jéroesalem
 sarta di sakoer nagara Joeda, mêngke
 ingon-ingon ^j pinjorangeun deui ka han-
 dapeun leungeun noe milangan, soer tim-
 balan Pangeran. a p. 32: 2. b Jës. 22: 10.

c 5 Moesa 31: 17. d p. 30: 17. e p. 29: 14. f p. 31: 34;
 Jeh. 36: 25. g p. 32: 43. h p. 7: 34. i Γjab. 106: 1.
 j 3 Moesa 27: 32.

14 Masing njaho, pidatangeun mangsa,
 lahiran Pangeran, ^a harita kami tangtoe
 ngaboektikeun pangandika noe matak
 ngeunah, noe koe kami diandikakeun ka
 anak-intjoe Israil djeung ka anak-intjoe
 15 Joeda teja. 'Dina mangsa eta, djeung
 dina waktoe eta, ^b kami bakal ngabi-
 djilkeun pikeun Dawoed hidji Siroeng
 anoe bënër; nja eta bakal ngalampah-
 keun kaädilan djeung kabënëran di
 16 boemi. 'Dina mangsa eta Joeda tangtoe
 disalamëtkeun, djeung Jéroesalem pin-
 gënggoneun sënang ati; ^c sarta kijeu
 pingaraneunana noe bakal disëboet: Pa-
 17 ngeran kabënëran oerang. 'Karana kijeu
 timbalan Pangeran: Dawoed teh moal
 pikapënggëleun djalma dijoeuk dina korsi
 18 karadjaän anak-intjoe Israil. 'Kitoe deui

panghoeloe bangsa Lewi teh moal pika-
 pënggëleun djalma ti pajoeneun kami,
 noe ngahatoerkeun koerban doeroekan,
 djeung ngadoeroek koerban kadaharan,
 sarta mëtakeun koerban peuntjitan, sa-
 19 papandjangna. 'Aja deui pangandika Pa-
 ngeran ka Jërnia, pangandikana: 'Kijeu
 20 timbalan Pangeran: ^d Oepama maraneh
 bisa ngarobahkeun përdjangdjian kami
 hal beurang, djeung përdjangdjian kami
 hal peuting, datang ka taja beurang taja
 21 peuting dina waktoena mah, 'eta përd-
 jangdjian kami ka Dawoed, abdi kami
 teja ge, tangtoe barobah, wani teu bo-
 gaeun toeroenan ngaradjaän dina kor-
 sina; ari bangsa Lewi, panghoeloe-pang-
 hoeloe noe poerah ngabakti ka kami
 22 teja, pon kitoe keneh. 'Sakoemaha balad
 langit, noe teu beunang dibilang, djeung
 keusik laot, noe teu beunang ditakër,
 nja kitoe kami mêngke ngalobakeun
 toeroenan Dawoed, abdi kami, djeung
 toeroenan bangsa Lewi, noe poerah nga-
 23 bakti ka kami. 'Djeung aja deui pangand-
 24 dikana: 'Naha maneh tërang dina
 omongan ijeu djalma-djalma, noe kijeu
 pokna: Ari noe doewa bangsa, beunang
 milih Pangeran teja, koe andjeunna geus
 dipitjeun? Noe kitoe ngagogoreng ka
 oemat kami, nangtoekeun oemat teh teu
 25 pitëtëpeun djadi bangsa. 'Kijeu timbalan
 Pangeran: Oepama teu tëtëp përdjang-
 djian kami hal beurang djeung peuting,
 sarta pikoekoeh langit djeung boemi koe
 26 kami teu ditangtoekeun mah, 'eta kami
 ge tangtoe mitjeun toeroenan Jakoeb
 djeung toeroenan Dawoed, abdi kami,
 teu njandak deui ti toeroenanana keur
 marentah ka toeroenan Ibrahim, Ishak
 djeung Jakoeb; énjana mah dibojongna
 teja tangtoe koe kami dibalikkeun, sarta
 kami tangtoe ngawëlana ka maraneha-
 nana. a p. 29: 10. b p. 23: 5, 6. c Jeh. 48: 35.
 d p. 31: 36.

PASAL 34.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun
 ka Jërnia ti Pangeran, ^a mangsa Në-
 boekadnesar, radja Baboel, djeung sa-
 baladna, barëng sakabeh karadjaän boe-
 mi, noe di bawah parentahna, sarta
 sakabeh bangsa-bangsa, keur pada mër-
 angan ka Jéroesalem djeung ka sakabeh

2 nagarana; ari pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Maneh geura leumpang, bedjakeun ka Sidkia, radja Joeda, ari piomongeun maneh ka dinja: Kijeu timbalan Pangeran: Masing nganjahokeun, ^b ijeu nagara koe kami ñgkë diselehkeun ka leungeun radja Baboel; tangtoe koe eta dihoeroe koe seuneu. 'Sarta ^c maneh moal loepoet ti leungeunna; geus poegoeh ditangkëp, diselehkeun ka leungeunna; ari panon maneh bakal patendjo-tendjo djeung panon radja Baboel, sarta eta bakal omong-omongan djeung maneh biwir pada biwir, toer maneh pileumpangeun ka Baboel. 'Tatapi maneh, Sidkia, radja Joeda! dengekeun ijeu pangandika Pangeran: Kijeu timbalan Pangeran hal maneh: ^d Eta maneh moal paeh koe pëdang; ^e 'nja pipaeheun teh kalawan kasënanagan; ^e djeung sapërti karoehoen maneh, radja-radja noe ka toekang-toekang, anoe heulaeun maneh, sok dipangmeuleumkeun [seuseungitan], nja kitoe maneh ge koe rahajat bakal dipangmeuleumkeun, ^f bari aloek-aloe kanoe koe karana maneh: Adoeh, geosti! karana bedja bijeu teh pangandika kami, lahiran Pangeran. 'Prak koe nabi Jërmiä sadajana pangandika noe tadi teja dioendjoekkeun ka Sidkia, radja Joeda, di Jëroesalem, 'keur balad radja Baboel mërangan ka Jëroesalem, djeung ka sakoer nagara Joeda anoe masih kari, ka Lakis djeung ka Aseka; karana nagara Joeda ngan eta bae noe kari, nagara reugreug. ^a 2 Radj. 25:1. ^b p. 21:10; 32:29. ^c p. 32:4. ^d p. 38:17. ^e 2 Bab. 16:14. ^f p. 22:18.

8 Ijeu teh pangandika, noe didatangeun ka Jërmiä ti Pangeran, sanggeus radja Sidkia ngadamël përdjangdjian reudjeung sakabeh djalma noe aja di Jëroesalem, sëdja ngowarkeun kamërdikaän di maranehanana. 'Nja eta hidji-hidji djalma bakal ngaleupaskeun boedakna lalaki djeung boedakna awewe, oerang Ibrani lalaki atawa oerang Ibrani awewe, sina pada mërdika; soepaja oelah aja noe ngoemawoelakeun doeloerna, ^a pada Jahoedi. 'Ari sakabeh kapala djeung djalma noe loba pada noeroet; geus pada mandjing përdjangdjian, jen hidji-hidji djalma bakal ngaleupaskeun boedakna lalaki djeung boedakna awewe, sina pada

mërdika; soepaja oelah aja deni noe ngoemawoelakeun eta; pada noeroet, prak dilaleupaskeun. 'Tapi sanggeusna kitoe pada malik pikir; heug disina baralik deui boedak lalaki djeung boedak awewe, noe dilaleupaskeun sina mërdika teh, pek pada dikoemawoelakeun deui, didijjeun boedak lalaki djeung boedak ^a awewe. 'Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Jërmiä ti Pangeran, pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Kami ngadamël përdjangdjian ka karoehoen maraneh, keur mangsa eta koe kami dika-loewarkeun ti tanah Mësir, ti imah koemawoela teja, kijeu oenina: 'Oenggal-oenggal toetoep ^a toedjoehtaoen maraneh hidji-hidji djalma koedoe pada ngaleupaskeun doeloerna, sasama oerang Ibrani, anoe geus ngadjoewal diri ka maneh, sarta ngawoela ka maneh gëñëp taoen lilana; eta koe maneh leupaskeun, sina mërdika ti maneh; dëmi karoehoen maraneh teu ngadarengë ka kami, teu njaronongkeun tjeuli-tjeuli atjan. 'Ari maraneh teja mangsa ajeuna babalik, pada milampah noe bënër di pajoeneun kami, nja ngowarkeun kamërdikaän hidji-hidji djalma ka batoerna; malah maraneh njiieun përdjangdjian di pajoeneun kami, di djëro gëdong ^b anoe katëlal koe djë-^c nëngan kami. 'Tatapi maraneh toeloëj malik pikir, sarta pada nganistakeun kana djëñëngan kami, da koe maraneh disina baralik deui hidji-hidji djalma boedakna lalaki djeung boedakna awewe, noe koe maraneh dileupaskeun sina mërdika sasoeka-soekana teja; sarta koe maraneh pada dikoemawoelakeun deui, didijjeun boedak lalaki djeung boedak ^a awewe ka maraneh. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Maraneh hanteu noeroet ka kami përkara ngowarkeun kamërdikaän doeloer pada doeloer, batoer pada batoer teh; masing njaho, kami ajeuna ka maraneh ngowarkeun kamërdikaän, lahiran Pangeran, baris kana pëdang, baris kana pagëboeg, djeung baris kana langlajuseun; ^c sarta maraneh koe kami rek didjadikeun matak ngagidir ka sakabeh karadjaän noe di boemi. 'Djeung deui eta djalma, noe pada ngarëmpak përdjangdjian kami, sakoer noe teu nëtëpkeun oenina eta

pěrdjangdjian, beunangna nijjeun di pa-
 joeneun kami teh, koe kami rek didja-
 dikeun sapěrti anak sapi, noe koe mara-
 nehanana dipotong doewa, bari njaror-
 rang kana antara beunang motong teja;
 19 'nja eta kapala-kapala Joeda, djeung
 kapala-kapala Jěroesalem, ponggawa-
 ponggawa, panghoeloe-panghoeloe, sarta
 sakabeh djalma eusi tanah, sakoer bae
 noe njarorang kana antara eta anak sapi
 20 beunang motong. 'Satěgěsna eta teh koe
 kami rek diselehkeun ka leungeun moe-
 soeh-moesoehna, djeung ka leungeun sa-
 koer noe ngarah patina; ^d ari majitna
 pidjadiueun hakaneun manoe awang-
 awang, djeung hakaneun sasatoan boemi.
 21 'Malah Sidkia, radja Joeda, barěng ka-
 pala-kapalana, koe kami rek diselehkeun
 ka leungeun moesoeh-moesoehna, djeung
 ka leungeun sakoer noe ngarah patina,
 sarta ka leungeun balad radja Baboel,
 22 ^e noe aloendoer ti maraneh. 'Masing
 njaho, kami rek maparin timbalan, la-
 hiran Pangeran, ^f nja eta djalma koe
 kami rek disina balik deui ka ijeu nagara;
 sarta bakal pada měrangan ka ijeu na-
 gara, datang ka beunangna, bari toeloj
 koe eta dihoerore koe seunue; djeung deui
 nagara-nagara Joeda koe kami rek di-
 djadikeun soewoeng, wani taja noe ngeu-
 sian.

a 2 Moesa 21:2; 5 Moesa 15:1, 12.

b 2 Pab. 6:33; p. 7:10. c p. 15:4; 24:9.
 d p. 7:33; 16:4; 19:7. e p. 37:5, 7. f p. 37:8.

PASAL 35.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun
 ka Jěrmia ti Pangeran, keur mangsa
 Jojakim poetra Josia, radja Joeda; kijeu
 2 pangandikana: 'Maneh geura leumpang
 ka anak-intjoe Rekab; nja eta koe ma-
 neh aradjak, seug alanteurkeun ka gě-
 dong Pangeran, bawa aseop ka salah-
 sahidji pondok, bari toeloj koe maneh
 3 soegoehan anggoer. 'Bral kaola ngang-
 kir Jaāsanya, poetra Jěrmia, anoe poetra
 Habasinya, djeung saderek-saderekna,
 barěng sakabeh poetrana lalaki, tēgēs sa-
 4 kabeh anak-poetoe Rekab; 'seug koe ka-
 oela dialanteurkeun ka gědong Pangeran,
 dibawa aseop ka pondok moerid Hanan
 poetra Jigdajja, piwarangan Allah, anoe
 dempet ka kamar kapala-kapala, sarta
 loehoereun pondok Maěseja poetra Sa-
 loem, poerah ngadjaga bangbaroeng.
 5 'Tidinja anak-poetoe Rekab teh koe ka-

oela diamběngan pinggan dieusi anggoer,
 kitoe deui loemoer-loemoer, bari mitja-
 toer ka darinja: Mangga ngalaleuent
 6 anggoer! 'Ari djarawabna: Kaola moal
 ngarinoem anggoer; karana ^a Jonadab
 poetra Rekab, karoehoen kaola, geus
 ngadawoeh ka kaola, kijeu dawoehna:
 Maraneh poma-poma oelah ngarinoem
 anggoer, nja diri maraneh sarta djeung
 anak-intjoe maraneh, salalangěngna.
 7 'Kitoe deui maraneh oelah njarijeun imah,
 djeung oelah pěpělahan, sarta oelah nja-
 rijeun kěbon anggoer, baroga oge oelah;
 nja ngěnggon teh koedoe marake himah
 sapandjangna; soepaja maraneh pand-
 8 djang oemoer dina tanah maraneh
 ngoembara. 'Ari kaola pada noeroet
 ka dawoehan Jonadab poetra Rekab,
 karoehoen kaola sadaja, saniskara noe
 koe eta geus didawoehkeun ka kaola;
 teu ngarinoem anggoer saeomoer-oe-
 moer, boh diri kaola, boh poen bodjo,
 9 boh poen anak lalaki-awewe; 'sarta ka-
 oela teu njarijeun imah geusan ngěng-
 gon; malah teu pisan garadoeh kěbon
 anggoer, atawa lahan, atawa pěpělahan;
 10 'satěrangna kaola ngěnggon teh marake
 himah; djadi kaola pada noeroet, nga-
 lampabkeun sakoemaha noe didawoeh-
 keun ka kaola koe Jonadab, karoehoen
 11 kaola sadaja teja. 'Děmi geus kitoe, ^b bar-
 rang Něboekadnesar, radja Baboel, keur
 di djalan ka ijeu tanah, pok kaola nga-
 romong: Hajoe, oerang leumpang, moe-
 boes ka Jěroesalem, tina sabab balad
 oerang Sam; kitoe noe matak kaola
 tjaritjing di Jěroesalem. a 2 Radj. 10:15.
 b 2 Radj. 24:1.

12 Ari geus kitoe aja deui pangandika Pa-
 13 ngeran ka Jěrmia, pangandikana: 'Kijeu
 timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah
 Israil: Maneh geura leumpang; koedoe
 mitjatoer ka oerang Joeda djeung ka
 priboemi Jěroesalem kijeu: Koemaha
 maraneh moal narima paměpěrih, soe-
 paja noeroet ka pangandika kami? lahi-
 14 ran Pangeran. 'Ari omongan Jonadab
 anak Rekab, noe koe eta diparentahkeun
 ka anak-intjoena, jen oelah nginoem
 anggoer teja, geus ditětěpkeun, da teu
 ngarinoem anggoer tēpi ka poě ajeuna;
 karana pada noeroet ka parentah karoeh-
 oenna. Ari kami sabalikna ngandika

ka maraneh, ^a ti saban isoek-isoek nja ngandika, orokaja maraneh hanteu noeroet ka kami. 'Djeung deui kami miwarangan ka maraneh sakabeh abdi kami, nja eta nabi-nabi teja, ^b ti saban isoek-isoek nja miwarang, bari nimbalan kijeu: ^c Geura tarobat, koedoe pada mitjeun djalun maraneh noe goreng, sarta haradekeun pagawean maraneh, djeung oelah noeroet ka aállahan, oelah dibarakti; ari kitoe mah maraneh tangtoe matoeh dina ijeu tanah, noe koe kami diparinkeun ka maraneh djeung ka karoehoen maraneh; tetapi maraneh teu njarondongkeun tjeuli, soemawonna ngadarengge ka kami. 'Sapedah anak-intjoe Jonadab anak Rekab teh nētēpkeun parentah karoehoenna, noe koe eta diparentahkeun ka dinja teja, ^d dēmi ijeu bangsa mah hanteu noeroet ka kami; 'koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran, Allah sawadya-balad, nja Allah Israil teh: Masing njaho, kami ka oerang Joeda djeung ka sakabeh priboemi Jēroesalem rek ngadatangkeun ^e sakoer pitjilakeun, noe koe kami geus diandikakeun hal maranehanana; ^f sapedah kami ngandika ka maranehanana, dēmi eta teu ngadarengge, sarta kami njaer maranehanana, dēmi eta teu nembalan. 'Djeung deui Jērmia misaer ka anak-poetoe Rekab teja: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Sapedah maraneh noeroet ka parentah Jonadab, karoehoen maraneh, djeung ngarestoekeun sakabeh parentahna, sarta ngalampahkeun sakoemaha noe koe eta diparentahkeun ka maraneh teja, 'koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil teh: Jonadab anak Rekab teh ^f moal pikapēnggēleun djalma marék di pajoeneun kami, sapapandjangna.

^a p. 7: 13; 25: 3. ^b p. 26: 5; 29: 19. ^c p. 25: 3, 5. ^d p. 15: 4; 24: 9. ^e Jos. 66: 4. ^f p. 33: 17.

PASAL 36.

Ari geus kitoe, mangsa kaopat taonna Jojakim poeta Josia teja djoemēnēng radja Joeda, harita Jērmia didatangan ijeu pangandika ti Pangeran, kijeu pangandikana: 'Maneh geura njokot lambaran goeloengan, seug koe maneh dina eta ^a toeliskeun sakabeh pangandika, noe koe kami geus diandikakeun ka

maneh, hal Israil, djeung hal Joeda, sarta hal bangsa noe loba, ti watēs poéan kami ngandika ka maneh, ^b nja ti mangsa Josia teja, tēpi ka poé ajeuna. 'Malah-mandar ^c anak-intjoe Joeda ngadarengge sakoer pitjilakeun, noe koe kami dikērsakeun didamēl ka darinja; soepaja tarobat, pada mitjeun djalanna noe goreng, sangkan kadorakaánana djeung dosana koe kami dihampoera. 'Geus kitoe Jērmia njaer ^d Baroek poeta Neria teja; toeloej Baroek noeliskeun ti lambēj Jērmia eta sadajana pangandika Pangeran, noe koe Pangeran geus diandikakeun ka Jērmia; di-toeliskeunana dina lambaran goeloengan. 'Tidinja Jērmia ngadawoeh ka Baroek, kijeu dawoehna: Kaela aja halangan, teu kadoega leumpang ka gēdong Pangeran. 'Mana hidēp geura leumpang, moedoe ngadji eta goeloengan, beunang hidēp noeliskeun ti biwir kaela, sadajana pangandika Pangeran, sina kadenge koe djalma-djalma noe aja di gēdong Pangeran dina poé poewasa; djeung sakabeh oerang Joeda, noe daratang ti nagara-nagara, koe hidēp moedoe dipangngadjikeun deni, sina padangenge. 'Malah-mandar pada njanggakeun pannoehoen ka pajoeneun Pangeran, sarta tarobat, pada mitjeun djalanna noe goreng; ^e karana bangēt pisan bēdoena djeung wērana, noe koe Pangeran geus diandikakeun bade ditērapkeun ka ijeu bangsa. 'Prak Baroek poeta Neria teh milampah sakoemaha dawoehan nabi Jērmia ka manehanana teja; toeloej ngadji eta kitab, sadajana pangandika Pangeran, di gēdong Pangeran.

^a p. 30: 2. ^b p. 1: 2. ^c p. 26: 3. ^d p. 32: 12. ^e 2 Radja 22: 13.

Ari geus kitoe, mangsa kalima taonna Jojakim poeta Josia teja djoemēnēng radja Joeda, dina boelan noe kasalapan, harita aja oendang-oendang, sakabeh djalma noe aja di Jēroesalem, djeung sakabeh djalma noe daratang ka Jēroesalem ti nagara-nagara Joeda, koedoe pada poewasa di pajoeneun Pangeran. 'Tidinja Baroek pek ngadji eta kitab, nja eta piwoeroek Jērmia teja, di gēdong Pangeran, nja di kamar Gēmarja poeta Sapan, anoe djadi mantri toelis, ajana di boeroean girang, pēlēbah

lawang gëdong Pangeran, ^a lawang panto anjar teja, kadenge koe sakabeh djalma-djalma. 'Ari Mikaja, poeta Gëmarja, anoe poeta Sapan, ngadenge sadajana pangandika Pangeran, noe kaengëlkeun dina eta kitab. 'Bral Mikaja teh mangkat ka gëdong radja, kana kamar mantri toelis; parëng di dinja keur tjaralik para kapala, nja eta Elisama, noe djadi mantri toelis, djeung Dëläja poeta Së-maja, Elnatan poeta Akbor, Gëmarja poeta Sapan, djeung Sidkia poeta Hananya, sarta sadajana bae para kapala. 'Seug Mikaja ngoeningakeun ka darinja eta sadajana pangandika noe kadenge koe manehna, keur Baroek ngadji eta kitab, kadenge koe djalma-djalma teja. 'Gantjang para kapala miwarang Jëhoedi, anak Nëtanya, anoe anak Sëlemja, anoe anak Koesi, ka Baroek, sina ngabedjaän kijeu: Tjokot koe leungeun maneh eta goeloengan, noe koe maneh bijeu diwatja kadenge koe djalma-djalma teja, sarta geuwat ka dijeu! Top Baroek poeta Neria teh njokot eta goeloengan, dibawa, toeloj dongkap ka para kapala. 'Pok pada misaer ka Baroek: Gek dijok, seg eta watja, kami hajang ngadarenge. Prak koe Baroek diadji, kareungeu koe sadajana. 'Ari geus kitoe, barang eta ngarareungeu sadajana pangandika teja, rareuwaseun kantja pada kantja, sarta pada misaer ka Baroek: Eta sakabeh pangandika teh koe kami tangtoe dioeningakeun ka radja. 'Toeloj pada mariksa ka Baroek, kijeu saोजना: Tjik, tjaritakeun ka kami, koe-maha maneh nja noeliskeun eta sakabeh pangandika ti biwir Jërmia? 'Ari wangsoelan Baroek ka para kapala: Soemoehoen, andjeunna ngëtjapan ka simkoering ti lambëjna eta sadajana pangandika; pek koe simkoering disëratkeun koe mangsi, didjjeun kitab. 'Misaer deui para kapala ka Baroek teh: Geura leumpang, koedoe njoempoet, nja maneh djeung Jërmia; ari ënggon maraneh njoempoet oelah aja noe nganjahoankeun. 'Bral para kapala arangkat ka latar, ngadeuheusan ka radja; ari eta goeloengan koe arandjeunna geus disimpën di kamar Elisama, mantri toelis teja; toeloj pada ngoendjoekkeun eta sadajana pangandika ka pajoeneun

radja. 'Tidinja radja miwarang Jëhoedi teja, njokot eta goeloengan. Gantjangna geus ditjokot ti kamar Elisama, mantri toelis teja. Seug koe Jëhoedi diwatja di pajoeneun radja sarta di hareupeun para kapala, noe keur pada marék di radja. 'Harita radja keur linggih di ^b gëdong oesoem tiris, da ninggang di boelan noe kasalapan; sarta hawoena di pajoeneunana beunang njeuneuan. 'Ari geus kitoe, tijap-tijap Jëhoedi geus ngadji tiloe opat pasal, pek dipotong koe peso kalam, bari dipitjeun sakali kana seuneu dina hawoe, datang ka bejak sagoeloenganana dina seunen, anoe dina hawoe. 'Ari radja djeung sakabeh mantrina, sakoer noe ngareungeu eta sadajana pangandika, teu rareuwaseun, soemawonna njarosoëk pangangsona. 'Tapi aja oge noe ngahatoeranan ka radja, nja eta Eluatan, Dëläja djeung Gëmarja teja, soepaja goeloengan teh oelah waka dibuleum; orokaja radja teu ngagoegoe ka darinja. 'Samalah radja miwarangan Jërahmel poeta radja, djeung Sëraja poeta Asriël, sarta Sëlemja poeta Abdel, nangkep Baroek, djoeroe toelis teja, reudjeung nabi Jërmia; tetapi doewaän koe Pangeran geus diboenikeun.

^a p. 26 : 10. ^b Am. 3 : 15.

Sanggeusna eta goeloengan, sarta djeung pangandika beunang Baroek noeliskeun ti lambëj Jërmia teja, koe radja dibuleum, toeloj aja deui pangandika Pangeran ka Jërmia, kijeu pangandikana: 'Maneh ^a geura njokot deui hidji goeloengan, seug dina eta toeliskeun sakabeh pangandika noe ti heula, noe aja dina goeloengan noe ti heula, noe dibuleum koe Jojakim, radja Joeda teja. 'Sarta hal Jojakim, radja Joeda teh, maneh koedoe ngomong: Kijeu timbalan Pangeran: Eta goeloengan koe maneh geus dibuleum, bari ngomong: Koe naon maneh dina eta goeloengan noeliskeun noe kijeu oenina: Radja Baboel tangtoe datang, ngaroeksak ijeu tanah, wani manoesa djeung sasatoan dilengnitkeun tina ijeu tanah? 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran hal Jojakim, radja Joeda: Eta teh moal boga toeroenan ^b dijok dina korsi Dawoed; ^c djeung majitna bakal ngadjolopong, ti beurang kataradjang panas, ti peuting

31 kataradjang tiis. 'Toer kami bakal njiksa ka manehanana, djeung ka toeroenana, sarta ka mantri-mantrina, tina kadorakaanana; ^d sarta kami rek ngadatangkeun ka maranehanana, djeung ka priboeumi Jéroesalem, sarta ka oerang Joeda, eta sakoer pitjilakaeun, noe koe kami diandikakeun bakal ditĕrapkeun ka maranehanana teja; orokaja eta teu ngadareng. ^e 'Tidinja Jĕrmia njandak deui goeloengan, sarta dilelerkeun ka Baroek poeta Neria, djoeroe toelis teja; pek Baroek dina eta noeliskeun ti lambĕj Jĕrmia sadajana pangandika kitab, anoe koe Jojakim, radja Joeda, dibeuleum koe seuneu teja; malah reja deui pangandika salijan ti eta ditambahkeun ka dinja. ^a 2 Moesa 34:1. ^b p. 13:13. ^c p. 22:19. ^d p. 35:17.

PASAL 37.

Ari Sidkia poeta Josia djadi radja, Angaganti Konya poeta Jojakim; ^a sarehna andjeunna koe Nĕboekadnesar, radja Baboel, didjĕngkeun radja, njangking tanah Joeda. 'Dĕmi eta Sidkia, djeung mantri-mantrina, kitoe deui djalma eusi tanah, hanteu noeroet ka pangandika Pangeran, noe diandikakeun koe lantaran nabi Jĕrmia. ^a 2 Radj. 24:17.

3 Hidji waktoe radja Sidkia ka nabi Jĕrmia miwarangan Joekal poeta Sĕlemja djeung Sĕpanya poeta Maĕseja, noe djadi panghoeloe, sina mihatoer kijeu: Moegi mangnĕdakeun kaola sadaja ka Pangeran, Allah oerang! 'Ari Jĕrmia teh masih kaloewar-aseop di tĕngah djalma-djalma; tatjan diasoepekeun ka pangberokan. 'Harita balad Piraon geus boedal ti Mĕsir; sarta oerang Kasdim, noe ngarĕpoeng Jéroesalem, geus aloendoer ti Jéroesalem, sabab ngadenge bedja eta.

6 'Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka nabi Jĕrmia, pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil: Maraneh ka radja Joeda, anoe nitah maraneh ka kami soepaja ngoemaha ka kami teja, koedoe mopojan kijeu: Masing njaho, balad Piraon, anoe boedal sĕdja noeloeng ka maraneh teja, ĕngke balik deui ka tanahna, ka Mĕsir. 'Sarta oerang Kasdim ^a ĕngke daratang deui, mĕrangan ka ijeu nagara; tangtoe nagara teh beunang koe eta, bari toeloj koe eta di-

9 hoeroe koe seuneu. 'Kijeu timbalan Pangeran: Maraneh oelah ngabobodo diri sorangan, mikir kijeu: Oerang Kasdim tangtoe aloendoer ti djeu; karana moal aloendoer. 'Karana nadjan sabalad oerang Kasdim, noe keur mĕrangan ka maraneh, kasabĕt koe maraneh, datang ka kari djalma rarahĕut bae balad eta, nja eta tangtoe darangan di sahimah-himahna, bari seug ijeu nagara koe eta dihoeroe koe seuneu. ^a p. 34:22.

11 Ari geus kitoe, sanggeusna balad oerang Kasdim teh aloendoer ti Jéroesalem, bawaning sijeun balad Piraon teja, 12 'bral Jĕrmia ka loewar ti Jéroesalem, sĕdja angkat ka tanah Binyamin, pikeun narima warisan di dinja di tĕngah djalma-djalma. 'Ana dongkap ka lawang Binyamin, parĕng di dinja aja hidji loerah toekang ngaloris, ngaran Jĕria, anak Sĕlemja, anoe anak Hananya; nja eta kĕk njĕkĕl ka nabi Jĕrmia, bari ngomong: Maneh dek ngalejos ka oerang Kasdim!

14 'Dĕmi saoeur Jĕrmia: Bohong, kaoela teu nijat ngalejos ka oerang Kasdim. Tatapi Jĕria teu ngagoegoe ka Jĕrmia; anggoer seg nangĕp ka Jĕrmia, bari toeloj diasanggakeun ka para kapala. 'Ari para kapala teh arambĕkeun ka Jĕrmia, ^a sarta ngarangkĕt ka andjeunna, bari toeloj diasoepekeun ka paboeĕn, noe aja di boemi Jonatan, anoe djadi mantri toelis; karana nja eta noe koe para kapala geus didjjeun pangberokan. 'Sanggeus Jĕrmia asoep ka imah gorowong, nja eta ka pakoeroengan, toeloj Jĕrmia 17 tjalik di dinja lila katjida. 'Hidji waktoe radja Sidkia miwarangan, andjeunna dila; toeloj andjeunna koe radja dipariksa di djĕro gĕdongna, ririkipan, kijeu lahirna: Koemaha, aja pangandika ti Pangeran? Diwangsoel koe Jĕrmia: Aja pisan. Mihatoer deui Jĕrmia: ^b Andjeun bade diselehekeun ka leungeun radja Baboel. 'Mihatoer deui Jĕrmia ka radja Sidkia: Nahaon dosa simkoering ka andjeun, atanapi ka abdi-abdi andjeun, atanapi ka djalma loba, noe mawi simkoering koe andjeun diasoepekeun ka 19 pangberokan? 'Di mana ajeuna nabina nabi andjeun, anoe pada ngawĕdjang ka andjeun, kijeu pokna: Radja Baboel moal ngaroeroeg ka andjeun atawa ka 20 ijeu tanah? 'Doepi ajeuna, goesti sang

radja! meogi ngamakboel; simkoering njanggakeun panoenoeohon ka pajoeuneun andjeun; nja eta meogi simkoering oelah diwangsoelkeun ka boemi Jonatan, mantri toelis teja, soepaja simkoering
 21 oelah dongkap ka maot di dinja. 'Toeloej radja Sidkia mparin timbalan, seug Jĕrmia dipĕrnahkeun e dina boeroean pandjara teja, sarta oenggal poĕ dileler roti sasiki ti pasar toekang roti, tĕpi ka bejak sakabeh roti di djĕro nagara. Ari Jĕrmia teja tĕtĕp tjalikna dina boeroean pandjara. a p. 20: 2. b p. 34: 21. c p. 32: 2.

PASAL 38.

Ari Sĕpatya poetra Matan, Gĕdalja poetra Pashoer, Joekal poetra Selemja, djeung Pashoer poetra Malkia, pada ngareungeu pilahir, noe koe Jĕrmia dilahirkeun ka djalma noe loba, lahirna:
 2 'Kijeu timbalan Pangeran: " Saha-saha noe tĕtĕp di djĕro ijeu nagara, tangtoe paeh koe pĕdang, koe langlajeuseun, djeung koe pagĕboeg; sabalikna, sahasaha noe ka loewar ka oerang Kasdim mah, pihiroepeun, sarta ngabogaan njawana sapĕrti djarahan; tangtoe pihiroepeun.
 3 'Kijeu timbalan Pangeran: Ijeu nagara moal loepoet diselehkeun ka leungeun balad radja Baboel; tangtoe beunang koe eta. 'Tidinja eta kapala aroendjoean ka radja: Eta djalma kĕdah dipaehan, rehing koe sabab eta teh ngeplekkeun leungeun pradjoerit, anoe masih kantoen di djĕro ijeu nagara, geus kantĕnan leungeun djalma noe loba, wi-reh ngomong ka darinja omongan noe kitoe pĕtana; karantĕn eta djalma lain nejangnan pisalamĕteun rahajat-rahajat di djeu, salĕrĕsna nejangnan pitjilakaeunana.
 5 'Ari lahiran radja Sidkia: Masing njaho, eta djalma aja di kawasa maraneh; karana radja mah naon oge teu bisa ngalawan ka maraneh. 'Toeloej Jĕrmia koe eta kapala ditjokot, bari seug digoebroeskeun ka soemoer Malkia poetra radja, noe aja dina boeroean pandjara teja; nja dioeloer Jĕrmia teh koe tambang. Ari di djĕro eta soemoer parĕng taja tjai, ngan leutak bae, sarta Jĕrmia tipĕtĕk dina leutak. a p. 21: 9.
 7 Ari Ebed-Melek, oerang Habĕsi, noe djadi ponggawa, sarta aja di gĕdong radja, ngareungeu bedja, jen Jĕrmia di-

asepkeun ka soemoer. Harita radja keur
 8 linggih di lawang Binyamin. 'Bral Ebed-Melek ka loewar ti gĕdong radja, toeloej oendjoean ka radja, kijeu pioendjoeana: 'Noen, goesti sang radja! eta djalma-djalma awon pisan, sadajana noe dilampahkeun ka nabi Jĕrmia, noe koe eta digoebroeskeun kana soemoer; tinangtos di ĕnggonna ge maot balas langlajeuseun, sarehing geus taja deui dajareun di djĕro nagara. 'Nimbalan radja ka Ebed-Melek, oerang Habĕsi teh, kijeu timbalanana: Geura njokot ti dijen tiloe poeloeh djalma, sarta bawa koe maneh; seug nabi Jĕrmia teh koe maneh handjatkeun ti djĕro soemoer, bisi kaboeroe
 11 paeh. 'Prak Ebed-Melek njokot eta djalma-djalma, sarta dibawa; toeloej aseop ka gĕdong radja, ka handapeun goedang doenya-brana; top ti dinja njokot sipat njamoe baroeroek djeung sipat njamoe baroetoet, bari seug dioeloer ka Jĕrmia
 12 ka djĕro soemoer koe tambang. 'Pok Ebed-Melek, oerang Habĕsi, mihatoer ka Jĕrmia: Ijeu sipat njamoe baroeroek sarĕng baroetoet koe andjeun teundeun di djĕro ingkab andjeun kiwa-tĕngĕn, ti sadjĕroĕun tambang. Prak Jĕrmia mi-
 13 lampah kitoe. 'Toeloej pada narik Jĕrmia koe tambang, dihandjatkeun ti djĕro soemoer. Geus kitoe Jĕrmia tĕtĕp tjalik dina boeroean pandjara.
 14 Hidji waktoe radja Sidkia miwarangan ngala nabi Jĕrmia ka andjeunna, ka paranti aseop noe katiloe, anoe di gĕdong Pangeran. Sadongkapna Jĕrmia koe radja dilahiran kijeu: Kami aja tanjakeuneun ka adjĕngan; poma adjĕngan oelah njalingkoehkeun naon-naon ka
 15 kami. 'Pihatoer Jĕrmia ka Sidkia: Madak koe simkoering diendjoekkeun ka andjeun, tinangtos simkoering koe andjeun dipaehan; sarĕng madak simkoering ngahatoeranan pepeling ka andjeun, moal andjeun ngagoegoe ka simkoering.
 16 'Toeloej radja Sidkia soempah ka Jĕrmia, ririkipan, kijeu labirna: Dĕmi djoemĕnĕnging Pangeran, " anoe ngadamĕl ijeu njawa oerang! hamo adjĕngan koe kami dipaehan, sarta hamo adjĕngan koe kami diselehkeun ka leungeun eta djalma, noe ngararah pati adjĕngan. 'Mihatoer Jĕrmia ka Sidkia teh: Kijeu timbalan Pangeran, Allah sawadya-balad,

Allah Israil: Oepama maneh ka loewar ka kapala-kapala radja Baboel, njawa maneh pihiroepeun, sarta ijeu nagara moal koengsi dihoeroe koe seuneu; tangtoe pihiroepeun, nja diri maneh reudjeun anak-rabi maneh. 'Sabalikna, oepama maneh hanteu ka loewar ka kapala radja Baboel mah, tangtoe ijeu nagara diselehkeun ka leungeun orang Kasdim, sarta dihoeroe koe seuneu, djeung maneh moal loepoet ti leungeuna, 'Ngalahir radja Sidkia ka Jĕrmia: Kami salĕmpang, bisi kami diselehkeun ka leungeun orang Jahoedi, noe geus ngalejos ka oerang Kasdim, sarta eta pada ngarogahala ka kami. 'Ari pihatoer Jĕrmia: Moal andjeun diselehkeun. Moegi anoet ka timbalan Pangeran, sadajana noe koe simkoering dioendjoekkeun ka andjeun; tinangtos andjeun djamoega, sarĕng njawa andjeun hiroep. 'Sawangsoelna, ^b madak andjeun hanteu kĕrsa ka loewar mah, kijeu pangandikana, noe koe Pangeran dinjatakeun ka simkoering: 'Masing njaho, sakabeh awewe anoe masih kari di imah radja Joeda, ĕngke dika-loewarkeun ka kapala-kapala radja Baboel, sarta eta awewe bakal njarĕboet kijeu: Maneh kagĕndam djeung kalindih koe djalma-djalma noe roentoet djeung maneh; soekoe maneh tipĕtĕk dina patĕran, aloendoer ka toekang. 'Malah-malah sakabeh pamadjikan maneh sarta djeung anak-anak maneh bakal dika-loewarkeun ka oerang Kasdim; djeung maneh moal loepoet ti leungeuna, ĕnjana mah bakal ditangkĕp koe leungeun radja Baboel, sarta maneh djadi matak ijeu nagara dihoeroe koe seuneu. 'Lahiran Sidkia ka Jĕrmia: Eta sagala kasaoeran noe bijeu oelah nja noe nganjahoankeun; ari kitoe mah adjĕngan moal dipaehan. 'Djeung lamoen katangan koe kapala-kapala, jen kami sasaoeran djeung adjĕngan, sarta eta daratang ka adjĕngan, bari ngaromong ka adjĕngan kijeu: Bedjakeun ka kami sakabeh, adjĕngan misaoer naon ka radja, poma oelah disalingkoehkeun ka kami, ari kitoe mah adjĕngan koe kami moal dipaehan; djeung koemaha kasaoeran radja ka adjĕngan: 'seug koe adjĕngan koedoe didjawab kijeu: ^c Kaoela njanggakeun panoenoehoen ka pa-

joeneun radja, moegi kaoela oelah diwangsoelkeun ka boemi Jonatan, sijeun paeh di dinja. 'Tidinja sakabeh para kapala saroemping ka Jĕrmia, sarta pada mariksa ka andjeunna; seug Jĕrmia mopojan ka para kapala noeroetkeun eta sadajana lahiran, noe koe radja diparentahkeun teja. Toeloj pada ngantĕp ka Jĕrmia; karana teu katangen pĕrkarana. 'Ari tjalikna Jĕrmia dina boeroean pandjara teh ^d tĕpi ka poĕan Jĕroesalem dibunnangkeun; masih aja keneh di dinja keur mangsa Jĕroesalem dibunnangkeun. ^a Jĕs. 57: 16. ^b 2 Bab. 36: 12.

c p. 37: 20. d p. 37: 21.

PASAL 39.

Mangsa ^a kasalapan taoenna Sidkia teja djoemĕnĕng radja Joeda, dina boelan noe kasapoeloh, soemping deui Nĕboekadnesar, radja Baboel, ka Jĕroesalem, sarta njandak sabaladna; seug nagara teh dikĕpoeng. 'Mangsa kasawĕlas taoenna djoemĕnĕng Sidkia, dina boelan noe kaopat, dina tanggal salapan, toeloj nagara teh bĕdah. 'Soep arasoep sakabeh kapala radja Baboel, gek tjalarik dina lawang Panĕngah, nja eta Nergal-Sareser, Samgar-Nĕboe, Sarsĕkim, Rabsaris, Nergal-Sareser, Rab-Mag, djeung sakabeh kapala radja Baboel salijan ti eta. 'Ari geus kitoe, barang eta teh katingali koe Sidkia, radja Joeda, sarta katendjo koe sakabeh pradjoerit, broel pada ngalolos, boedal ti nagara ti peuting, djalan taman radja, njeung lawang noe dina sĕla-sĕla doewa koeta; ari bidjilna radja ngadjoegdjoeg tanah lapang. 'Tatapi balad oerang Kasdim ngaroadag njoesoel ka maranehanana; heug Sidkia kasoesoel di tanah lapang Jĕriho; pek andjeunna ditangkĕp, bari seug dideuheuskeun ka Nĕboekadnesar, radja Baboel, ka nagara Ribla, di tanah Hamat; toeloj andjeunna dihoekoeman. 'Ari poeta Sidkia noe pamĕgĕt koe radja Baboel dipeuntjitan di Ribla, di pajoeneun sotjana; malah sakabeh mekak Joeda koe radja Baboel dipeuntjitan. 'Djeung deui sotja Sidkia dilongkeun, sarta salirana dirante tambaga, baris mawa andjeunna ka Baboel. 'Ari gĕdong radja djeung imah djalma noe loba koe oerang Kasdim dihoeroean koe seuneu,

sarta koeta Jĕroesalem dibongkar.
 9 'Djeung deui sesa bala, noe kari di djĕro nagara, barĕng noe pada ngalejos, noe geus njĕrahkeun maneh ka radja Baboel, sarta djeung sesa djalma-djalma, sakoer noe kari, koe Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, dibojong ka Baboel.
 10 'Tatapi djalma noe mariskin, noe teu boga naon-naon, koe Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit teh, ditinggalkeun sawareh di tanah Joeda, sarta pada dileler kĕbon anggoer reudjeung lahan dina mangsa eta keneh.
 11 'Ari moenggoeh Jĕrmia mah Nĕboekadnesar, radja Baboel, geus nimbalan ka eta Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, kijeu timbalanana: 'Eta Jĕrmia tjokot, sarta pandĕng koe maneh, djeung oelah milampah kijeu-kijeu noe goreng ka dinja; nja milampah teh ka dinja sakoe-maha pamentana ka maneh.
 12 'Mana Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, djeung Nĕboesasban, Rabsaris, djeung Nergal-Sareser, Rab-Mag, barĕng saka-beh bae gĕgĕden radja Baboel, seug ngoetoesan.
 13 'Pangngoetoesanana ngala Jĕrmia ^b ti boeroean pandjara teja, bari toeloej dititipeun ^c ka Gĕdalja, poetra Ahikam, anoe poetra Sapan, soepaja ditjandak moelih ka boemi. Tidinja Jĕrmia tjalik di tĕngah djalma-djalma.

^a 2 Radj. 25:1; p. 52:4. ^b p. 38:28. ^c p. 40:5.

15 Djeung deui Jĕrmia didatangan pangandika Pangeran, keur andjeunna masih ditoetop dina boeroean pandjara teja, pangandikana: 'Maneh geura leumpang, koedoe mitjatoer ka ^a Ebed-Melek, oerang Habĕsi teja, ari piomongeuun maneh: Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil: Masing nganjaho-keun, kami rek ngaboektikeun pangan-dika kami ka ijeu nagara, matak tjilaka, lain matak bagdja; sarta pidjadiunana di hareupeun maneh, dina poĕan eta.
 16 'Dĕmi maneh mah koe kami rek diloe-poetkeun dina poĕan eta, lahiran Pangeran, sarta maneh moel diselehkeun ka leungeun djalma-djalma, noe koe maneh dipikasijeun. 'Karana maneh koe kami tangtĕo dirahajoekeun, sarta moel roe-boeh koe pĕdang; ĕnjana mah ^b maneh bakal ngabogaĕn njawa sorangan sapĕrti djarahan, tina sabab maneh ngandĕl ka kami, lahiran Pangeran. ^a p. 38:7. ^b p. 39:2.

PASAL 40.

Ijeu teh pangandika, noe didatangkeun ka Jĕrmia ti Pangeran, sanggeus andjeunna koe ^a Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit teja, didjoeroeng moelih ti nagara Rĕmah, mantas Jĕrmia koe andjeunna ditjandak, bari dirante, tjampoer djeung sakabeh bojongan ti Jĕroesalem djeung ti Joeda, anoe dibojong ka Baboel.
 2 'Tidinja Jĕrmia koe kapala toekang peuntjit teh ditjandak, sarta dilahiran kijeu: Pangeran, Allah adjĕngan, ngandika bade nĕrapkeun katjilakaĕn kijeu ka ijeu ĕnggong. 'Tah, geus diboktikeun; djadi Pangeran geus midamĕl sakoemaha pangandikana; ^b sabab maraneh pada dosa ka Pangeran, djeung hanteu noeroet ka timbalanana; noe matak maraneh didatangan noe kijeu pĕtana. 'Ari ajeuna, tah, adjĕngan poĕ ijeu koe sadkaela dilesotkeun nja rante, anoe dina panangan adjĕngan. Oepama pangrasa adjĕngan pihadeĕm miloe djeung sadkaela ka Baboel, mangga miloe, tangtĕo ^c koe kaela dipandĕng; sabalikna, oepama pangrasa adjĕngan moel pihadeĕm miloe djeung sadkaela ka Baboel mah, nja montong. ^d 'Toeh, salĕgana tanah aja di pajoeneun adjĕngan; ka mana bae pangrasa adjĕngan pihadeĕunana djeung pibĕnĕreunana angkat, nja ka dinja angkat. 'Djeung sapedah teu geura moelih, [lahirna deui]: Saena moelih ka ^e Gĕdalja, poetra Ahikam, anoe poetra Sapan, noe koe radja Baboel didjĕnĕngkeun njangking nagara-nagara Joeda teja, bari toeloej tjalik di Gĕdalja, di tĕngabeun djalma-djalma; atawa ka mana bae pangrasa adjĕngan pibĕnĕreunana angkat, mangga angkat. Toeloej Jĕrmia koe kapala toekang peuntjit teh dipaparin pisangoĕun djeung pasihan, bari seug didjoeroeng moelih.
 3 'Tidinja Jĕrmia soemping ka Gĕdalja poetra Ahikam, ka Misa, sarta tjalik di Gĕdalja, di tĕngaheun djalma-djalma anoe masih kari dina tanah. ^a p. 39:13. ^b p. 50:7. ^c p. 39:12. ^d 1 Moesa 34:10. ^e 2 Radj. 25:22; p. 39:14.

7 'Mangsa sakabeh kapala balad-balad, anoe aja di pasisian, nja pribadina sarta djeung djalma-djalmana, geus ngadarĕnge bedja, jen Gĕdalja poetra Ahikam

koe radja Baboel didjĕnĕngkeun njangking tanah, sarta jen njangkingkeun ka dinja lalaki, awewe djeung baroedak, kitoe deui sawareh eusi tanah noe miskin, noe teu dibarojong ka Baboel, 'toeloej pada ngadeuheusan ka Gĕdalja, ka Mispā, nja eta Ismail poetra Nĕtanya, Johanan djeung Jonatan, doewanana poetra Kareah, sarta Sĕraja poetra Tanhoemet, kitoe deui poetra-poetra Epai, oerang Nĕtopa, djeung Jĕsanya, poetra oerang Maaka; nja pribadina sarta djeung djalma-djalmana. 'Ari Gĕdalja, poetra Ahikam, anoe poetra Sapan teh, seg soempah ka eta kapala sarta ka djalma-djalmana, kijeu saोजना: Montong sarijeun ngawoela ka oerang Kasdim; tjaritjing bae dina ijen tanah, bari pada ngawoela ka radja Baboel, tangtoge maraneh djamoega. 'Ari kami teja, masing njaho, kami sĕdja matoeh di Mispā, baris ngahareupan ka oerang Kasdim, noe pidaratangeun ka oerang; dĕmi maraneh mah geura pada ngoempoelkeun anggoer, boeboewahan djeung minjak, eusikeun ka wawadahan maraneh, bari tjaritjing di nagara-nagara maraneh, anoe dibogaan koe maraneh. 'Djeung deui sakabeh oerang Jahoedi, anoe aja di tanah Moab, anoe aja di oerang Amon, anoe aja di tanah Edom, sarta noe aja dina tanah salijan ti eta, mangsa geus ngadareng bedja, jen radja Baboel ngarikeun sesa di Joeda, sarta jen Gĕdalja, poetra Ahikam, anoe poetra Sapan, koe andjeunna didjĕnĕngkeun njangking ka dinja, 'toeloej eta sakabeh oerang Jahoedi pada moelang ti sakabeh ĕnggon ajana diboewang, sarta daratang ka tanah Joeda, ka Gĕdalja, ka Mispā; seug pada ngoempoelkeun anggoer djeung boeboewahan loba katjida.

13 Hidji waktoe Johanan poetra Kareah, barĕng sakabeh kapala balad-balad noe aja di pasisian teja, ngadareuheusan ka 14 Gĕdalja, ka Mispā, 'sarta aroendjoekan ka andjeunna kijeu: Koemaha andjeun oeninga, jen Baalis, radja oerang Amon, ngoetoes Ismail poetra Nĕtanya teja, sina njokot pati andjeun? Dĕmi Gĕdalja poetra Ahikam teh teu pĕrtjajaeun ka 15 eta kapala-kapala. 'Tidinja Johanan poetra Kareah teh oendjoekan ka Gĕdalja, di Mispā, ririkipan, pioendjoekna:

Simkoering njoehoenkeun widi leumpang, maehan Ismail poetra Nĕtanya teja, sarĕng djalma hidji ge moal aja noe nganjahoankeun; pinahaoneun eta njokot pati andjeun, sarĕng sadajana oerang Joeda, noe geus koempoel ka andjeun, pabalĕntjar deui, noe mawi sesa 16 Joeda dongkap ka gĕmpoer? 'Dĕmi lahiran Gĕdalja poetra Ahikam ka Johanan poetra Kareah teh: Montong teuing milampah pĕrkara kitoe; karana bohong, sampejan ngistorikeun Ismail teh.

PASAL 41.

Dĕmi geus kitoe, ^a dina boelan noe ka-toedjoeuh datang ^b eta Ismail, poetra Nĕtanya, anoe poetra Elisama, kaasoeop toeroenan radja djeung gĕgĕden radja, sarta mawa djalma sapoeloeuh, ngadeuheusan ka Gĕdalja poetra Ahikam, ka Mispā; toeloej dalahar di dinja sasarĕngan di Mispā. 'Seug dangdan Ismail poetra Nĕtanya teh, kitoe deui eta sapoeloeuh djalma noe reureudjeungan teja, pek njarabĕt ka ^c Gĕdalja, poetra Ahikam, anoe poetra Sapan teh, koe pĕdang; djadi Ismail maehan eta, noe koe radja Baboel didjĕnĕngkeun njangking tanah. 'Malah-malah sakabeh oerang Jahoedi, anoe reureudjeungan djeung andjeunna, nja eta djeung Gĕdalja, di Mispā, kitoe deui sakoer oerang Kasdim, anoe kapanggih di dinja, nja eta sakoer pradioerit, diparaehan koe Ismail. 'Ari geus kitoe, dina poĕ noe kadoewa sanggeus maehan Gĕdalja, keur tatjan aja noe njaho, 'boeroeboel aja djalma ti nagara Sĕkem, ti Silo djeung ti Samaria, dalapan poeloeuh djalma, geus pada ditjaloekoer djanggot, djeung papakean beunang njosoĕk, sarta geus pada noerihan maneh, marawa pikoerbaneun kadaharan reudjeung doepa, rek disanggakeun ka gĕdang Pangeran. 'Bral Ismail poetra Nĕtanya teh ka loewar ti Mispā, mapagkeun eta djalma, leumpangna Ismail bari tjeurik. Ari geus kitoe, barang amprok djeung eta, pok Ismail ngomong ka darinja: Tjaralik heula ka Gĕdalja poetra Ahikam! 'Dĕmi geus kitoe, barang eta djalma daratang ka tĕngah nagara, pek dipareuntjit koe Ismail poetra Nĕtanya teh, sarta dikana-lombangkeun, nja koe manehanana djeung koe djalma noe

8 reureudjeungan teja. 'Tatapi aja sapoe-
loeh djalma sabatoer eta noe ngaromong
ka Ismail: Koering moegi oelah dipaehan;
karana koering garadoeh pĕpĕndĕman
diroewang dina lahan; aja farigoe, gan-
droeng, minjak sarĕng madoe. Heug eta
mah diingkeun, hanteu wara diparaehan
9 reudjeung batoer-batoerna. 'Ari eta lom-
bang, ĕnggon Ismail mitjeun sakabeh
majit eta djalma beunangna maehan ma-
ke lantaran Gĕdalja teja, nja eta noe beun-
ang ngadamĕl radja Asa tina sabab
Baasa, radja Israil; nja eta koe Ismail
poetra Nĕtanya dieusian koe noe beun-
ang njabĕt. 'Toeloej Ismail ngadjarah
10 sasesana djalma-djalma, noe aja di Misa-
pa, nja eta ^a poetra-poetra radja noe istri,
djeung sakabeh bae djalma-djalma noe
masih kari di Misa, noe koe Nĕboesa-
radan, kapala toekang peuntjit teja, geus
ditjangkingkeun ka Gĕdalja poetra Ahi-
kam; eta sakabeh didjarah koe Ismail
poetra Nĕtanya; bral leumpang, sĕdja
meuntas ka oerang Amon.

^a 2 Radj. 25:25. ^b p. 40:8. ^c p. 40:5. ^d p. 43:6.

11 Mangsa ^a Johanan poetra Kareah,
djeung sakabeh kapala balad-balad anoe
reureudjeungan djeung eta, ngadenge
bedja sakoer kagorengan, noe dipigawe
12 koe Ismail poetra Nĕtanya teja, 'pek
pada njokot sakabeh djalma-djalma, bari
toeloej laleumpang, sĕdja mĕrangan ka
Ismail poetra Nĕtanya; prok Ismail teh
kapanggih ^b di sisi tjai gĕde, noe aja di
13 Gibon. 'Ari geus kitoe, barang sakabeh
djalma noe di Ismail narendjo Johanan
poetra Kareah, djeung narendjo sakabeh
kapala balad-balad noe reureudjeungan
djeung Johanan, seug baroenganeun.
14 'Toeloej eta sakabeh djalma, noe koe
Ismail didjarah ti Misa pa teja, maralik,
pada moendoer, njalampeurkeun ka Jo-
hanan poetra Kareah. 'Dĕmi Ismail poe-
15 tra Nĕtanya teh minggat ti hareupeun
Johanan, mawa dalapan djalma; kĕbat
16 leumpang ka oerang Amon. 'Tidinja Jo-
hanan poetra Kareah djeung sakabeh
kapala balad-balad noe reureudjeungan
teh, njokot sasesana djalma, noe dibawa
moelang ti Ismail poetra Nĕtanya, ti
Misa, sanggeus Ismail maehan Gĕdalja
poetra Ahikam teja; nja njokot djalma
lalaki noe djadi pradjoerit, kitoe deui
awewe djeung baroedak, sarta pongga-

wa-pongga, sakoer bae noe dibawa
17 moelang ti Gibon; 'bral laleumpang, toe-
loej ngarĕnggon di pamondokan Kim-
ham, anoe deukeut Bet-Lehem, sĕdja
18 kĕbat, asoep ka Mĕsir, 'tina sabab oe-
rang Kasdim; karana pada sijeuneun
koe oerang Kasdim, doemeh Ismail poe-
tra Nĕtanya maehan Gĕdalja poetra Ahi-
kam, noe koe radja Baboel didjĕnĕng-
keun njangking tanah teja. *a* p. 40:13.

b 2 Sam. 2:13.

PASAL 42.

'Tidinja sakabeh kapala balad-balad, ba-
rĕng Johanan poetra Kareah, djeung
Jĕsanya poetra Hosaja, sarta djalma noe
loba, gĕde-leutik, pada ngadareuheus,
2 'sarta malihatoer ka nabi Jĕrmia: Koe-
ring pada sĕdja njanggakeun panoenoeh-
noen ka pajoeneun andjeun; nja moegi
mangnĕdakeun koering sadaja ka Pa-
ngeran, Allah andjeun, mangnĕdakeun
ijeu sadaja noe djadi sesa; karantĕn koe-
ring asal loba kantoen saeutik, sakoe-
maha koering teh katingali koe sotja
3 andjeun; 'moegi-moegi Pangeran, Allah
andjeun, ka koering sadaja maparin nja-
ho djalan lakonaneun koering, kitoe deui
4 pĕrkawis lampahkeuneun koering. 'Ari
saoer nabi Jĕrmia ka darinja: Koe ka-
oela dimakboel; masing njaho, ka oela
sĕdja nĕnĕda ka Pangeran, Allah mara-
neh, noeroetkeun omongan maraneh;
dĕmi geus kitoe, naon bae pangandika,
walon Pangeran ka maraneh, koe ka oela
tangtoe dinjahokeun ka maraneh, moal
aja noe koe ka oela disidĕmkeun ka ma-
raneh. 'Pihatoerna deui ka Jĕrmia: Pa-
5 ngeran, noe djadi Saksi satoehoe sarĕng
sajaktos, moegi noedoech ka koering sa-
daja, manawi koering teu ngalampah-
keun tĕroes sapangandika, noe koe Pa-
ngeran, Allah andjeun, bade didatangeun
ka andjeun baris ka koering sadaja.
6 'Poerwa koering ngadjoeroengkeun an-
djeun, boh sae, boh awon, koering soe-
mĕdja aranoet ka timbalan Pangeran,
Allah koering sadaja; soepaja koering
pada djamoea, ari aranoet ka timbalan
Pangeran, Allah koering sadaja.
7 Ari geus kitoe, kaheuleutan sapoloeh
poĕ, aja pangandika Pangeran ka Jĕr-
8 mia. 'Tidinja Jĕrmia njaer Johanan
poetra Kareah, djeung sakabeh kapala

balad-balad anoe reureudjeungan djeung eta, kitoe deni djalma noe loba, noe
 9 gĕde sarta noe leutik, 'bari toeloej dilahiran kijeu: Ari pĕrkara maraneh ngadjoeroengkeun kaola ka Pangeran, soepaja njanggakeun panoenohoen maraneh ka pajoeneunana teja, kijeu timbalan
 10 Pangeran, Allah Israil: 'Oepama maraneh mateoh dina ijeu tanah, ^a tangtoe maraneh koe kami diadĕgkeun, sarta moal diroentoehkeun; djeung maraneh koe kami tangtoe dipĕlak, sarta moal ditjaboet; karana kami handjakal koe hal katjilakaän, noe koe kami geus didamĕl ka maraneh. 'Oelah sarijeum koe radja Baboel, noe koe maraneh dipikasijeun; oelah sarijeun koe eta, lahiran Pangeran; karana kami noe njarĕngan ka maraneh, pikeun njalamĕtkeun ka maraneh, djeung pikeun ngaloepoetkeun
 12 maraneh ti leungeunna. 'Sarta kami ka maraneh tangtoe meparin kawĕlasan, sina wĕlaseun ka maraneh, djeung sina moelangkeun maraneh ka tanah maraneh.
 13 'Sabalikna, oepama maraneh ngomong kijeu: Moal koela maratoeh dina ijeu tanah, nandakeun maraneh teu noeroet ka timbalan Pangeran, Allah maraneh; 'bari ngomong: Moal, anggoer koela arasoep ka Mĕsir; di dinja koela moal nendjo pĕrang, moal ngadenge sora sangkakala, djeung moal langlajeuseun hakaneun; nja di dinja koela sĕdja maratoeh: 'moen kitoe mah, eh sesa Joeda! ajeuna geura darengekeun pangandika Pangeran: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Oepama maraneh toeloes mĕnĕrkeun beungeut, leumpang ka Mĕsir, sarta toeloes arasoep
 16 ngoembara di dinja mah: 'geus kitoe pĕdang, noe koe maraneh dipikasijeun teh, tangtoe njoesoel ka maraneh ka dinja, ka tanah Mĕsir; kitoe deui langlajeuseun, noe koe maraneh dipake salĕmpang teh, tangtoe montel ka maraneh ka dinja, ka Mĕsir; seug maraneh
 17 paraeh di dinja. 'Kitoe pidjadienuna sakabeh djalma, noe mĕnĕrkeun beungeutna asoep ka Mĕsir, ngoembara di dinja; tangtoe paraeh ^b koe pĕdang, koe langlajeuseun djeung koe pagĕboeg; sarta maranehanana moal aja noe ngĕdĕjat atawa noe minggat, njingkiran katjilakaän, noe koe kami rek didatangkeun ka da-

18 rinja. 'Karana kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Sakoemaha bĕndoe kami djeung wĕra kami geus dikoetjoerkeun ka priboeumi Jĕrosalem, nja kitoe wĕra kami ĕngke dikoetjoerkeun ka maraneh, lamoen toeloes maraneh asoep ka Mĕsir; ^c sarta maraneh pikeunaen soepata, djeung djadi matak mĕlĕngĕk, kitoe deui djadi sapaun djeung hinakeuneun, sarta moal narendjo deui ijeu ĕnggon. 'Pangandika Pangeran hal maraneh, eh sesa Joeda: Poma oelah arasoep ka Mĕsir; masing kanjahokeun koe maraneh, jen kaola poĕ ijeu ĕnggeus ngingĕtan ka maraneh.
 20 'Geus poegoeh maraneh njasabkeun diri sorangan; karana maraneh geus ngadjoeroengkeun kaola ka Pangeran, Allah maraneh, bari omong maraneh: Koering pangnĕdakeun ka Pangeran, Allah koering sadaja; sarta sakoemaha noe bade ditimbalkeun koe Pangeran, Allah koering, moegi njahokeun ka koering, tangtoe koe koering sadaja dilampahkeun.
 21 'Ari poĕ ijeu koe kaola ĕnggeus dinjahokeun ka maraneh, orokaja maraneh teu noeroet ka timbalan Pangeran, Allah maraneh, sakoer noe koe andjeunna didatangkeun ka kaola baris ka maraneh.
 22 'Dĕmi ajeuna, masing kanjahokeun koe maraneh, jen maraneh tangtoe paeh koe pĕdang, koe langlajeuseun djeung koe pagĕboeg, dina ĕnggon noe koe maraneh dipikasoeka, sĕdja asoep, sĕdja ngoembara di dinja.

a p. 24: 6. b p. 29: 17. c p. 29: 18.

PASAL 43.

Ari geus kitoe, barang Jĕrmia parantos
 Angalahirkeun ka eta sakabeh djalma-djalma sadajana pangandika Pangeran, Allah maranehanana, noe koe Pangeran Allahna didatangkeun ka andjeunna baris ka maranehanana, nja eta sadajana
 2 pangandika noe tadi teja, 'pok ngomong Asarja poetra Hosaja, djeung ^a Johanan poetra Kareah, sarta eta sakabeh djalma noe barĕdĕngon, kijeu aromongna ka Jĕrmia: Adjĕngan misaoer bohong; moal ĕnja adjĕngan koe Pangeran, Allah kaola sadaja, dipiwarang misaoer, jen: Maraneh oelah waka arasoep ka Mĕsir,
 3 ngoembara di dinja. 'Estoena mah ^b Baroek poetra Neria ngangsonan adjĕngan,

soepaja goreng ka kaoela sadaja; pam-
 brihna njelehkeun kaoela ka leungeun
 oerang Kasdim, sina maehan ka kaoela
 djeung sina ngabojong kaoela ka Baboel.
 4 'Djadi Johanan poetra Kareah, djeung
 sakabeh kapala balad-balad, sarta djalma
 noe loba teh, hanteu noeroet ka tim-
 balan Pangeran, ^c noe miwarang ma-
 5 toeh di tanah Joeda teja. 'Anggoer Jo-
 hanan poetra Kareah djeung sakabeh
 kapala balad-balad teh seg njokot sas-
 sesana oerang Joeda, sakoer noe mar-
 roelang ti sakabeh bangsa-bangsa ajana
 dibowang, hajang ngantjik deni di tan-
 6 nah Joeda teja, 'lalaki, awewe djeung
 baroedak, kitoe deui ^d poetra-poetra ra-
 dja noe istri, djeung sakabeh bae djiwa,
 noe koe Nēboesaradan, kapala toekang
 peuntjit, ditinggalkeun di Gēdalja, poe-
 tra Ahikam, anoe poetra Sapan teja;
 malah njokot nabi Jērmia djeung Ba-
 7 roek poetra Neria; 'toeloej lalumpang
 ka tanah Mēsir; karana teu nareroet
 ka timbalan Pangeran; tidinja daratang
 ka nagara ^e Tahpanhes. a p. 42: 1.
b p. 36: 4. c p. 42: 10. d p. 41: 10. e p. 2: 16.

8 Ari geus kitoe aja pangandika Pan-
 gهران ka Jērmia di Tahpanhes, kijeu
 9 pangandikana: 'Maneh geura njokot ba-
 toe galēde koe leungeun maneh, seug
 koe maneh bēbēskeun ka taneuh po-
 rang, noe aja di pameuleuman, anoe aja
 di lawang gēdong Piraon, di Tahpan-
 hes, sing kasaksian koe oerang Jahoedi;
 10 'djeung maneh koedoe mitjatoer ka da-
 rinja: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-
 balad, Allah Israil: Masing nganjaho-
 keun, kami rek miwarangan ngala Nē-
 boekadnesar, radja Baboel, ^a abdi kami;
 sarta korsina koe kami rek diteundeun
 dina loehoer eta batoe, noe koe kami
 dibēbēskeun; djeung Nēboekadnesar ba-
 kal masangkeun gērēbongna di loehoe-
 11 reun eta. 'Ana geus datang, seg eta
 bakal ngagēboegan tanah Mēsir; ^b saha-
 saha noe baris ka maot, nja ka maot;
 saha-saha noe baris ka pangdjarahan,
 nja ka pangdjarahan; djeung saha-saha
 noe baris ka pēdang, nja ka pēdang.
 12 'Malah kami bakal ngajakeun seuneu
 dina imah-imah ^c aállahan Mēsir; koe
 Nēboekadnesar eta bakal dihoeroean,
 ari aállahanana bakal didjarah; djeung
 Nēboekadnesar pimakeun tanah Mēsir

sakoemaha toekang ngangon make ba-
 djoena; sarta pika-loewareun deui ti dinja
 13 kalawan salamēt. 'Toer Nēboekadnesar
 teh bakal meupeuskeun tihang brahala
 di Bet-Semes, noe aja di tanah Mēsir;
 djeung imah-imah aállahan Mēsir koe
 eta bakal dihoeroean koe seuneu.

a p. 25: 9. b p. 15: 2; Djak. 11: 9. c p. 46: 25.

PASAL 44.

Jjeu teh pangandika, noe didatangkeun
 ka Jērmia, baris ka sakabeh oerang
 Jahoedi, ^a noe tjaritjing di tanah Mēsir,
 nja eta noe tjaritjing di nagara Migdol,
 di nagara Tahpanhes, di nagara Nop,
 djeung di tanah Patros; ari pangandi-
 2 kana: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-
 balad, Allah Israil: Maraneh geus pada
 nendjo sakoer katjilakaän, noe koe kami
 didatangkeun ka Jēroesalem djeung ka
 sakabeh nagara Joeda; geuning, geus
 pada tarikolot mangsa ajeuna, datang
 3 ka taja djalma noe ngeusian; 'tina sabab
 kagorenganana, noe koe eta dilalam-
 pahkeun, matak ngabēndoekeun kami;
 nja pada leumpang, ngoekoes djeung
 ngabakti ^b ka aállahan, noe tadina teu
 kanjahoan koe maranehanana, boh koe
 diri maranehanana, boh koe maraneh,
 4 boh koe karoehoen maraneh. 'Ari kami
 ka maraneh geus miwarangan sakabeh
 abdi kami, nja eta nabi-nabi teja, ^c mi-
 warang teh ti saban isoek-isoek, tim-
 balan kami: Poma oelah marigawe lam-
 pah kagiroekan kitoe, noe dipikageuleuh
 5 koe kami. 'Dēmi eta ^d teu ngadarengé,
 teu njarondongkeun tjeuli-tjeuli atjan,
 hanteu tobat mitjeun kagorenganana,
 ēmboeng eureun ngoekoes ka aállahan.
 6 'Anoe matak wēra kami reudjeung bēn-
 doe kami dikoetjoerkeun, heug ngagē-
 doer di nagara-nagara Joeda djeung di
 loeloeroeng-loeloeroeng Jēroesalem; sar-
 ta pada datang ka tarikolot nja soe-
 woeng, sakoemaha noe geus boekti mang-
 7 sa ajeuna. 'Ari ajeuna, kijeu timbalan
 Pangeran, Allah sawadya-balad, Allah
 Israil: Na koe naon maraneh marigawe
 kagorengan sakitoe gēde, matak njila-
 kakeun diri maraneh, soepaja di ma-
 raneh dibasmi lalaki djeung awewe,
 boedak djeung orok, leungit ti tēngah
 Joeda, datang ka teu ngarikeun sesa
 8 di diri maraneh; 'lantaran ^e maraneh

ngabëndoekeun kami koe djidjijeunan leungeun maraneh, lantaran ngoekoes ka aállahan di tanah Mésir, anoe koe maraneh geus diasoepan sédja ngoembara di dinja; sangkan maraneh dibasmi, djeung sangkan maraneh djadi sapaeun djeung hinakeuneun di sakabeh bangsa

9 noe di boemi? 'Naha maraneh geus poho kana kagorengan karoehoen maraneh, djeung kana kagorengan radja-radja Joeda, sarta kana kagorengan aweawewena, kitoe deui kana kagorengan diri maraneh, djeung kana kagorengan pamadjikan-pamadjikan maraneh, noe dilalampahkeun di tanah Joeda sarta di loeloeroeng-loeloeroeng Jérusalem

10 teja? 'Tépi ka mangsa ajéuna eta teh tatjan / rémoek atina, djeung teu sarijeuneun, teu ngalakonan toret kami djeung pikoekoeuh kami, noe koe kami dipaparinkeun di hareupeun maraneh sarta di hareupeun karoehoen maraneh.

11 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Masing njaho, *g* kami rek njanghareup ka maraneh soepaja tjlilaka, soepaja dibasmi sabangsa

12 Joeda. 'Nja eta kami rek njandakan sesa Joeda, *b* sakoer noe geus mënérkeun beungeutna soep ka Mésir, sédja ngoembara di dinja; tangtoe toempës sakabeh di tanah Mésir; nja piroeboe-heun koe pëdang, nja pitoempëseun koe langlajeuseun, boh noe leutik, boh noe gëde; piparaeheun koe pëdang djeung koe langlajeuseun; *i* sarta pikeunaeun soepata, djeung pidjadieun matak mëlëngëk, toer pidjadieun sapaeun djeung

13 hinakeuneun. 'Karana kami bakal njiksa ka sakoer noe tjaritjing di tanah Mésir, sakoemaha kami geus njiksa ka Jérusalem, *j* koe pëdang, koe langlajeuseun djeung koe pagëboeg. 'Djadi di pëlëbah sesa Joeda, noe geus arasoep ka tanah Mésir sédja ngoembara di dinja, moal aja noe minggat atawa noe ngëdjat, geusan moelang ka tanah Joeda, *k* noe dipikangën koe pikir maranehanana, hajang moelang, hajang ngënggon deui di dinja; karana moal aja noe moelang, kadjaba ti noe rahajoe. *a* p. 43:7.

b 5 Moesa 32:17. *c* p. 7:25; 25:4. *d* p. 7:24. *e* p. 25:6, 7. *f* Djab. 51:19. *g* p. 21:10. *h* p. 42:15. *i* p. 42:18. *j* p. 24:10. *k* p. 22:27.

15 Tidinja eta sakabeh djalma noe nja-

rahoëun jen pamadjikanana sok ngaroekoes ka aállahan, kitoe deui sakabeh awewe noe djaronghok, koempoelan gëde pisan, nja eta sakabeh djalma noe tjaritjing di tanah Mésir, di Patros teja, pada ngadjawab ka Jérnia, kijeu djawabna: 'Ari moenggoeh eta kasaoeran, noe koe adjëngan disaoerkeun ka kaoela sakabeh, mawa padjënëngan Pangeran,

16 *a* kaoela moal ngagaroegoe ka adjëngan.

17 'Satërangna kaoela pada sédja ngalampahkeun sakoer omongan, noe geus ka loewar ti biwir kaoela, sédja ngoekoes ka *b* radja langit noe istri, djeung nji-tjikeun koerban inoeman pikeun eta, sakoemaha kaoela geus ngalampahkeun, nja diri kaoela djeung karoehoen kaoela, nja para radja djeung para kapala kaoela, di nagara-nagara Joeda sarta di loeloeroeng-loeloeroeng Jérusalem; karana harita kaoela sareubeuh kahakanan, sarta pada djamoega, teu ngarasa

18 katjilakaan. 'Dëmi ti mangsa kaoela eureun ngoekoes ka radja langit noe istri, djeung nji-tjikeun koerban inoeman pikeun eta mah, kaoela pada kakorengan saniskara, sarta toempës koe

19 pëdang djeung koe langlajeuseun. 'Djeung deui satijap-tijap kaoela ngaroekoes ka radja langit noe istri, djeung nji-tjikeun koerban inoeman pikeun eta, naha kaoela njarijeun koeweh pikeun eta baris ngaroepakeun eta, sarta nji-tjikeun koerban inoeman pikeun eta, karah teu kalawan salaki kaoela? 'Ngalahir Jérnia ka eta sakabeh djalma, ka lalaki djeung ka awewe, nja eta ka salobana djalma noe pada ngadjawab kitoe ka andjeunna,

21 kijeu lahirna: 'Ari eta përkara ngoekoes, noe koe maraneh dilalampahkeun di nagara-nagara Joeda djeung di loeloeroeng-loeloeroeng Jérusalem, nja koe diri maraneh djeung koe karoehoen maraneh, koe radja-radja maraneh djeung koe kapala-kapala maraneh, tégës koe djalma saeusi tanah teja, saënjana Pangeran geus djadi emoet sarta geus djadi

22 manah ka dinja; 'moenggap Pangeran geus teu jasaëun wajahna deui, tina sabab kagorengan pagawean maraneh, tina sabab kagiroekan, noe dilalampahkeun koe maraneh teja; *c* nja eta noe djadi matak tanah maraneh tarikolot djeung soewoeng, sarta keuna panjapa, wani

taja djalma noe ngeusian, sakoemaha
 23 noe geus boekti ajeuna. 'Tina sabab maraneh ngaroekoes, djeung sapedah maraneh ngadosa ka Pangeran, djeung teu ngadenge ka timbalan Pangeran, sarta teu ngalakonan toretna, pikoekoehna djeung pértelaanana; kitoe sababna noe matak maraneh kataradjang katjilakaän sakijeu, sakoemaha noe geus boekti ajeuna. *a p. 18:12; 43:2. b p. 7:18. c p. 25:18.*

24 'Ngalahir deui JĒrmia ka eta sakabeh djalma djeung ka eta sakabeh awewe: Eh, sakabeh oerang Joeda, noe aja di tanah Mĕsir! geura darengekeun ijeu pangandika Pangeran: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil, timbalanana: Maraneh djeung pamadjikan maraneh nja ngaromong koe biwir, nja dilaksanakeun koe leungeun maraneh; ari omong maraneh: Koela tangtoe pisan nĕkanaan nadar, noe koe koela geus dina-darkem, sĕdja ngoekoes ka radja langit noe istri, djeung sĕdja njitjikeun koerban inoeman pikeun eta; mana geura prak boektikeun nadar maraneh, sarta

26 geura pek tĕkanaan nadar maraneh. 'Koe sabab eta, eh sakabeh oerang Joeda, noe tjaritjing di tanah Mĕsir! geura darengekeun ijeu pangandika Pangeran: Masing njaho, *a* kami soempah njĕboet djĕnĕngan kami noe agoeng, timbalan Pangeran, eta sakabeh oerang Joeda, noe di satanah Mĕsir, hidji ge hamo aja deui noe njĕboet djĕnĕngan kami koe biwir, ngomong kijeu: *b* Dĕmi djoemĕnĕnging

27 Goesti Pangeran. 'Masing njaho, *c* kami ngadjaga ka maraneh, soepaja tjilaka, lain soepaja bagdja; nja eta sakabeh oerang Joeda noe di tanah Mĕsir teh bakal toempĕs koe pĕdang djeung koe langlajeusem, datang ka bejakna pisan.

28 'Ari noe rahajoe tina pĕdang pimaroe-langeun ti tanah Mĕsir ka tanah Joeda, djalma saentik; sarta sasasana oerang Joeda, sakoer noe geus arasoep ka tanah Mĕsir sĕdja ngoembara di dinja, bakal pada nganjahokeun, anoe mana noe piboektieun, pangandika kami atawa omongan maranehanana. 'Sarta *d* kijeu pitandaeunana ka maraneh, lahiran Pangeran, jen kami tangtoe njiksa ka maraneh dina ijeu ĕnggon, soepaja maraneh pada nganjahokeun, jen pangandika kami tangtoe piboektieun ka maraneh, matak

30 tjilaka: 'kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, Piraon Hopra, radja Mĕsir, ĕngke koe kami diselehkeun ka leungeun moesoehna, djeung ka leungeun sakoer noe ngarah patina; *e* sakoemaha kami bareto njelehkeun Sidkia, radja Joeda, ka leungeun Nĕboekadnesar, radja Baboel, moesoehna, anoe ngarah patina teja.

a p. 22:5; 49:13. b p. 4:2. c p. 1:12. d 2 Moesa 3:12. e p. 34:21; 39:5.

PASAL 45.

Ijeu teh lahiran, noe koe nabi JĒrmia dilahirkeun ka *a* Baroek poeta Neria, mangsa eta sadajana pangandika koe Baroek ditoelisikeun ti lambĕj JĒrmia, didjijeun kitab, mĕnĕran kaopat taoenna Jojakim poeta Josia teja djoemĕnĕng
 2 radja Joeda; ari lahiranana: 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah Israil, ka maneh,
 3 Baroek: 'Tjarek maneh; Pibalateun aing! karana kasangsaraän aing koe Pangeran diwoewoehan deui kasoesian; *b* aing geus lĕsoe balas roehah-rahoeh, djeung
 4 teu pisan manggih reureuh! 'Maneh koe-doe mitjatoer kijeu ka Baroek teh: Kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, anoe beunang kami ngadĕgkeun, koe kami rek diroentoehkeun; sarta noe beunang kami mĕlak, koe kami rek ditjaboet, tĕgĕs
 5 ijeu tanah sakoeriling. 'Ari maneh teja, naha rek nejangn barang noe araheng pikeun diri maneh? Poma oelah nejangn noe kitoe; karana, masing njaho, kami rek ngadatangkeun katjilakaän ka sanniskara daging, lahiran Pangeran; tetapi ka maneh mah kami rek maparin njawa diri maneh, *c* sapĕrti djarahan, di sakabeh ĕnggon anoe koe maneh bakal didatangan. *a p. 36:4, 32. b Djab. 6:7. c p. 38:2.*

PASAL 46.

Ijeu teh pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka nabi JĒrmia hal bangsa kapir.
 2 *a* Pĕrkara Mĕsir; hal balad *b* Piraon Nĕko, radja Mĕsir, anoe aja di sisi tji Prat, di nagara Karkĕmis, anoe diĕlehkeun koe Nĕboekadnesar, radja Baboel, mĕnĕran kaopat taoenna Jojakim poeta Josia teja djoemĕnĕng radja Joeda.

a Jĕs. 19; Jĕh. 29. b 2 Bab. 35:20.

3 Geura pada pĕtakeun tameng djeung
 4 kĕpĕng, bari seg maradjoe pĕrang! 'Eh,

toekang toempak kareta! geura pada pasangkeun koeda, bari seg taroempak; koedoe ngadjarantĕng make balakoetak; geura karĕdapan toembak, bari parake
 5 badjoe kĕre! 'Naha mana kitoe? Katendjo koe kaola eta teh galeder, aloendoer ka toekang; dalah prawirana areleh, laloempatan kaboe, teu njorejang-njorejang atjan; ^a panjingsijeunan ti sakoe-
 6 riling, lahiran Pangeran. 'Noe tangginas teu meunang kaboe, noe pĕrkosa teu meunang rahajoe. Sabeulah ti kaler, di sisi tji Prat, eta pada titadjong, seg
 7 patingdjaropak. 'Saha eta noe ngaleugedeut sapĕrti bangawan, noe ngadĕrĕngdĕng tjaina tjara waloengan? 'Nja Mĕsir noe ngaleugedeut tjara bangawan, djeung tjaina ngadĕrĕngdĕng sapĕrti waloengan. Ari omongna: Aing dek indit, dek ngalipoetan boemi; dek ngagĕmpoer nagara katoet priboemina. 'Eh koeda! geura broel; eh kareta! geura pada gĕrĕdĕg; djeung koedoe boedal para prawira: oerang Koes djeung oerang Poet, noe njikĕp kĕpĕng; kitoe deui oerang Loed, ^b noe njikĕp djeung mĕntang gondewa. 'Dĕmi eta poĕan bade Goesti Pangeran sawadya-balad, nja poĕ pamalĕsan, kĕrsana malĕs ka satroesatroena; ari pĕdang bakal ngahakan datang ka seubeuhna, djeung bakal weureu koe gĕtih eta; ^c karana Goesti Pangeran sawadya-balad teh kagoengan koerban di tanah kaler, sisi tji Prat. 'Eh parawan, anak Mĕsir! geura indit ka Gilad, ^d ngala geutah tamba; maneh tatamba loba ge teu hasil; euweuh pelester keur maneh.
 12 'Bangsa geus pada ngadenge bedja hal kawirangan maneh, sarta boemi teh pinoech koe dĕdĕngkan maneh; karana prawira padoepak djeung pada prawira, bloek raroeboeh barĕng doewanana.

^a p. 6:25. ^b Jĕs. 66:19. ^c Jĕs. 34:6; Sĕp. 1:7. ^d p. 8:22; 51:8, 9.

13 Ijeu teh pangandika, noe koe Pangeran diandikakeun ka nabi Jĕrmia, ^a hal pidatangeunana Nĕboekadnesar, radja Baboel, baris ngelehkeun tanah Mĕsir.

^a p. 44:30.

14 Geura pada oewarkeun di tanah Mĕsir, djeung aloetarakeun di nagara Migdol, sarta aloetarakeun di nagara Nop djeung di Tahpanhes, kijeu nja ngaromong: Geura ngadjantĕng, sarta sing

tarapti; karana pĕdang geus ngahakan
 15 sakoeriling maneh. 'Na koe naon pradjoerit maneh noe garagah teh dikĕboetkeun? Taja noe tagĕn, sabab koe
 16 Pangeran didjongklokkeun. 'Loba noe disina titadjong, malah laboeh patoempang-tindih djeung batoer; sarta ngaromong: Hajoe dangdan, oeraug balik ka bangsa oerang djeung ka tanah asal oerang, tina sabab panganijaja pĕdang!
 17 'Pada ngagĕro di dinja: Ari Piraon, radja Mĕsir teh, sok ngĕlĕntroeng; mangsa noe pasti koe eta gens diantĕp ngaliwat. 'Dĕmi hiroep kami! ^a lahiran Radja, noe padjĕnĕnganana Pangeran sawadya-balad teh: saĕnjana, tjara goenoeng Tabor di goenoeng-goenoeng, djeung sapĕrti goenoeng Karmel noe di sisi laoet, nja kitoe itoe pidatangeunana.
 19 'Eh priboemi, anak Mĕsir! geura tjatjavis baris maneh dibojong; karana Nop ĕngke djadi soewoeng, sarta dihoeroe, wani taja djalma noe ngeusian. 'Ari Mĕsir teh ibarat anak sapi aloes pisan; hol aja noe pimotoengeun, ^b datangna ti
 21 kaler. 'Kitoe deui pradjoeritna boeroeh noe di tĕngahna ibarat anak sapi beunang ngalĕbĕng; saĕnjana eta oge pada malik, kalaboer sarerejana, taja noe tagĕn; karana poĕ pibalahiunana geus ninggang ka darinja, geus nĕpi ka waktoena disiksa. 'Sora Mĕsir bakal lalaoenan tjara oraj; karana itoe pimaradjoeeun mawa balad, djeung bakal pada ngadatangan ka dinja marawa kampak,
 23 sapĕrti toekang noewar kai. 'Pek leuweungna koe itoe bakal ditjatjar, lahiran Pangeran, sanadjan teu beunang dikirakira; wantoe itoe loba alah batan simeut, taja bilanganana. 'Anak Mĕsir teh meunang era, diselehkeun ka leungeun
 25 bangsa kaler. 'Timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Isra'il: Masingnjaho, kami rek njiksa ka ^c Amon di nagara No, djeung ka Piraon, sarta ka Mĕsir, kitoe deui ka ^d aĕllahanana, djeung ka radjaradjana; nja eta ka Piraon, djeung ka sakoer noe ngarandĕl ka dinja. 'Sarta koe kami eta rek disarelehkeun ^e ka leungeun djalma noe ngararah patina, nja ka leungeun Nĕboekadnesar, radja Baboel, djeung ka leungeun rahajatna; dĕmi sanggeusna kitoe Mĕsir teh bakal dieusian deui djalma, sapĕrti

keur djaman ka toekang, lahiran Pangeran.

a p. 48: 8. b p. 1: 14. c Nah. 3: 15. d p. 43: 12. e p. 21: 7.

- 27 Tatapi ^a ari maneh mah, eh Jakoeb, abdi kami! oelah sijeun-sijeun; sarta maneh, Israil! oelah reuwas-reuwas; karana, masing njaho, maneh koe kami tangtoe disalamétkeun, ditjandak ti noe djaoeh-djaoeh; nja toeroenan maneh ditjandak ti tanah pangdjarahanana; tanwande Jakoeb pimoelangeun, toeloej kërta nja gënah, sarta moal aja noe matak reuwas.
- 28 'Mana maneh, Jakoeb, abdi kami! oelah sijeun-sijeun, lahiran Pangeran; karana kami noe njarëngan ka maneh; karana kami kërta ngadamël pèrkara mejakkeun di sakabeh bangsa, ènggon maneh koe kami diboewang; dëmi ka maneh mah kami moal ngadamël pèrkara mejakkeun, ngan maneh rek dipépèrlih tëroes djeung kaadilan; ari njiksa mah, moal hanteu njiksa ka maneh.

a p. 30: 10.

PASAL 47.

Jjeu teh pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka nabi Jèrmia hal pèrkara orang Pèlisti, samemeh Piraon ngelehkeun nagara Gasa.

- 2 Kijeu timbalan Pangeran: Toeh, tjai geus oenggang ti kaler, tangtoe pidjadi-eun waloengan tjaah, ngeueum tanah djeung saeusi-eusina, kitoe deui nagara katoet priboemina; ari manoesa bakal tingdjalërit, estoe sakabeh priboemi tanah bakal maridangdam. 'Tina ^a sora plok-plokan talapok koedana noe rosa, tina goeroedoeg karetana, tina ngagoe-roeh rodana, bapa teu tolih ka anak,
- 4 tina ngeplek leungeunna; 'koe hal poë noe pidatangeun, baris ngaroeksak sakabeh orang Pèlisti, baris ngabasmie oenggal-oenggal pangbantoe Tiroes djeung Sidon, pangbantoe noe masih kari; karana Pangeran bade ngaroeksak orang
- 5 Pèlisti, ^b sesa orang poelo Kaptor. 'Nagara Gasa kadatangan goendoel; nagara Askëlon katitiwasan, katoet sesa lëbak maranehanana. Sabaraha pililaeunana deui maneh nja rek ^c noerihan awak?
- 6 'Adoeh, ^d pëdang Pangeran! sabaraha pililaeunana deui maneh nja rek teu eureun? Geura asoep deui ka sarangka maneh, reureuh atoe, sarta tjtjting!
- 7 'Pimanaeun maneh nja rek eureun? Da

Pangeran geus maparin timbalan ka eta pëdang; ka Askëlon djeung ka basisir laolet, ka dinja dikërsakeunana.

a Jës. 5: 28. b 1 Moesa 10: 14; Am. 9: 7. c p. 41: 5; 48: 37. d p. 12: 12; 25: 29.

PASAL 48.

Pèrkara Moab.

a Jës. 15: 1.

- Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad, Allah Israil: Balai nagara Nèbo! karana geus diroeksak; nagara Kirjataim meunang era, geus dibeunangkeun; koeta noe loehoer teh meunang era sarta baloewas. 'Moab teh geus taja poedjieu deui; di nagara Hesbon geus pada mikir-mikir baris njilakakeun ka Moab; [pokna]: Hajoe, oerang basmi eta, leungitkeun kabangsaanana! Maneh oge, Madmen! èngke disina djëmpe, geus tangtoe ka
- 3 oedag koe pëdang. 'Ti nagara Horonaim aja sora djëdjëritan; katiwasan, nja ka
- 4 roeksakan gëde. 'Moab teh geus roeksak; djalmana noe laleutik patingdjalërit ta
- 5 rarik pisan. 'Saestoena nandjakna dina tandjaknan Loehit bari tjeurik tingsalë-groek; saënjana dina poedoenan Horonaim pada ngadenge djëdjëritan soekër
- 6 pisan, alok-alok kabalihan. 'Geura kalaboer, rahajoekun diri maraneh! Tatapi eta teh pidjadi-eun ^a ibarat noe boeroen-
- 7 doel di tégal lëga. 'Karana sapedah maneh ngandël ka djidjijeeunan maneh djeung ka doenya-brana maneh, noe matak maneh ge èngke dibeunangkeun; ari ^b si Kamos bakal ka loewar dibojong, pang-
- 8 hoeloena djeung kapalana sarereja. 'Ari toekang ngaroeksak teh bakal ngadatangan ka oenggal nagara, wani nagara hidji ge moal aja noe pirahajoëun; malah lëbakna bakal digëmpe, djeung tanahna rata bakal ditoempe; reh ki-
- 9 toe timbalan Pangeran. 'Tjik, Moab teh berean djangdjang, sina hibër ka loewar; ari nagarana pada pidjadi-eun soewoeng, datang ka taja djalma noe ngeusian.
- 10 'Keuna panjapa oenggal-oenggal djalma, noe këndor ngalampahkeun padamëlan Pangeran; djeung keuna panjapa oenggal-oenggal djalma, noe ngahalangan pë-
- 11 dangna ka gëtih eta. 'Ari Moab teh gënaheun ti ngongorana, ^c sarta tjtjting bae dina tampëranana, hanteu pisan ditjtjikeun ti wadiah ka wadiah deui, djeung hanteu pisan njeorang dibojong; pedah

kitoe tĕtĕp rasana, djeung seungitna han-
 12 teu owah. 'Koe sabab eta, masing njaho,
 pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran,
 didinja kami ka manehanana bakal mi-
 warangan anoe ngeurihkeun, nja eta
 tangtoe ngeurihkeun inja; ari wadhana
 bakal dikarosongkeun, djeung botolna
 13 dipareupeuskeun. 'Harita Moab teh pi-
 meunangeun era ti si Kamos, sakoemaha
 anak-intjoe Israil meunang era ti ^d Bet-El,
 noe diandĕlkeun koe maranehanana teja.
 14 'Koemaha maraneh rek ngomong: Koela
 teh pada prawira, nja djalma gagah kana
 15 pĕrang? 'Moab teh geus diroeksak; ari
 [haseup] nagara-nagara njamboewang,
 djeung baroedjangna noe aroentjoel pa-
 da digiring ka pameuntjitan, lahiran ^e
 Radja, noe padjĕnĕnganana Pangeran
 16 sawadya-balad teh. 'Pibalahieun Moab
 geus deukeut datangna, estoe pitjlaka-
 eunana kĕntjĕng katjida. 'Eh, sakoer noe
 17 sakoerilingna, djeung sakabeh noe pada
 njabo ngaranna! eta teh koe maraneh
 pake hawatir; koedoe ngaromong kijeu:
 Amboe-amboe, ^f iteuk noe koewat, pa-
 neunggeul noe aloes teja, geus potong!
 18 'Eh priboemi, anak Dibon! geura toeroen
 ti kamoeljaän, nja dijokeu kalawan halab-
 hab; karana noe ngaroeksak Moab teh
 datang ka maneh, ngaroeksak ĕnggon
 19 maneh noe rareugreug. 'Eh, priboemi
 Aroĕr! los ka djalan, nangtoeng bari
 mĕlong; koedoe tatanja ka noe kaboer
 djeung ka noe minggat, kijeu nja pok:
 20 Euj, aja naon? 'Moab teh meunang era,
 karana geus dipeunggaskeun; geura mi-
 dangdam djeung djĕdjĕritan; bedjakeun
 di tji Arnon, jen Moab geus diroeksak.
 21 'Sarta geus tĕrap hoekoeman ka tanah
 rata; nja ka nagara Holon, ka Jahas
 22 djeung ka Mepaät; 'ka Dibon, ka Nĕbo
 23 djeung ka Bet-Diblataim; 'ka Kirjataim,
 24 ka Bet-Gamoel djeung ka Bet-Maon; 'ki-
 toe deui ka Kĕriot djeung ka Bosra,
 sarta ka sakabeh bae nagara tanah
 Moab, noe djaraoeh sarta noe dareukeut.
 25 'Tandoek Moab ^g geus ditilas, djeung
^h leungeunna geus dipotong, lahiran Pa-
 26 ngeran. 'Geura eta teh ⁱ sina mabok, ka-
 rana sok goemĕde ka Pangeran; seg
 Moab bakal gogolepakan dina oetahna,
 sarta manehanana ge geus tangtoe djadi
 27 seungseurikeuneun. 'Karana Israil naha
 lain sok diseungseurikeun koe maneh?

Karab Israil teh kapanggih tjampoer
 djeung toekang maling? Karana satijap-
 tijap maneh ngomongkeun eta, maneh
 28 sok gogodĕg. 'Eh, priboemi Moab! geura
 pada ninggalkeun nagara-nagara, nja
 ngĕnggon di goenoeng tjadas; sarta sing
 29 djaradi sapĕrti djapati, ^j noe njarajang
 djĕroĕun lijang djoerang. 'Kaoela geus
 ngadarengĕ bedja ^k hal kamagoengan
 Moab; adigoengna kabina-bina; nja ang-
 30 koeh, nja kamagoengan, nja adigoeng,
 sarta goemĕde hate. 'Kami, lahiran Pa-
 ngeran, leuwih oeninga dina gĕde am-
 bĕkna, ^l tapi soewabanana teu kijeu-
 31 kijeu, teu djadi sakara-kara. 'Sabab kitoe
^m kaoela sĕdja midangdam koe hal Moab,
 nja koe satanah Moab kaoela sĕdja djĕ-
 djĕritan; koe karana oerang Kir-Heres
 32 djalma bakal tingharĕgoeng. 'Eh, kĕbon
 anggoer Sibma! alah batan tjeurik oer-
 rang Jaser kaoela sĕdja njeungtjeurikan
 ka maneh; dahan-dahan maneh ngareuj,
 datang ka meuntas laoet, nja narĕpi ka
 laoet Jaser; oesoem maneh ngala boe-
 boewahan djeung oesoem maneh ngala
 anggoer kaboeroe koe noe ngaroeksak.
 33 'Djadi kaboengahan djeung kagĕrahan
 dileungitkeun ti pakĕbonan sarta ti sa-
 tanah Moab; djeung ari anggoer koe
 kami dieuweuhkeun ti pamĕresanana;
 moal aja deui noe ngirik make karame-
 an; aja soteh karamean, lain karamean
 34 ngirik. 'Ti sĕmĕt nagara Hesbon ⁿ djĕ-
 djĕritan nĕpi ka nagara Elale; ejar sowa-
 rana nĕpi ka nagara Jahas; ti sĕmĕt
 nagara Soar kitoe deui nĕpi ka nagara
 Horonaim, sapi oemoer tiloe taoen teja;
 karana tjai Nimrim ge bakal sarowoeng.
 35 'Djeung deui kami teh ti Moab, lahiran
 Pangeran, rek ngaleungitkeun noe sok
 oenggal ka pamoedjaän, djeung noe
 36 sok ngoekoes ka aällahanana. 'Sabab
 kitoe ^o hate kaoela ngalĕngis koe hal
 Moab, sapĕrti soeling; djeung angĕn ka-
 oela ngalĕngis koe hal oerang Kir-Heres,
 sapĕrti karinging; tina sabab arta-banda
 37 beunangna geus digĕmpoer. 'Karana ^p
 oenggal sirah geus digoendoelan, djeung
 oenggal djanggot geus dikoeroedan;
 sakabeh leungeun beunang noerihan,
 djeung tjangkĕng-tjangĕngna marake
 38 karoeng. 'Dina loehoer sakabeh imah
 Moab djeung di loeloeroeng-loeloeroeng-
 na aja aloek-alokean di mana-mana;

karana Moab teh koe kami geus dipeupeuskeun ^a tjara wadah noe teu dipikasoeka, lahiran Pangeran. 'Amboe-amboe, sakitoe dipeunggaskeumana! sakitoe maridangdamna! Amboe-amboe, Moab teh geus noekang moendoer bawaning eraun! Estoe Moab teh djadi seungseurikeuneun, sarta matak reuwas ka saka-beh noe sakoerilingna. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Hol itoe ^r pihibereun saperti galoedra, djeung meberkeun djangdjangna loehoereun Moab. 'Sagala koeta dibeunangkeun, djeung sagala benteng dilindih; ari hate sakoer prawira Moab dina poean eta pidjadienn saperti hate awewe ^s noe keur kasoké-
 42 radj. ngadjoeroe. 'Sarta Moab teh bakal ditoempoer, leungit kabangsaanana, sabab sok goemède ka Pangeran. 'Eh, priboemi Moab! ^t maneh éngke kataradjaung sijeun, djeung lombang, sarta djirét, lahiran Pangeran. 'Ari saha-saha noe mangloempatkeun sijeun, tangtoe tigoebrag kana lombang; djeung saha-saha noe handjat ti djéro lombang, tangtoe karingkoes koe djirét; karana kami rek ngadatangeun ka dinja, nja eta ka Moab, taoen pidisiksaeunana, lahiran
 45 Pangeran. 'Dina ijeh Hesbon narangtoeng kakaboeran, taja tanagana; ^u karana aja seumeu bidjil ti Hesbon, djeung aja hoeroeng ti pélébah Sihon; nja eta ngahakan beulah-beulah Moab, sarta djeung émboen-émboenan eta anak karoesoehan. 'Tjilaka maneh, Moab! Oemat Kamos teh tiwas; karana anak maneh lalaki dibawa ka pangdjarahan, kitoe keneh anak maneh awewe pada asoep
 47 ka pangdjarahan. 'Tatapi ^v dina ahir djaman mah dibojongna Moab teja tangtoe koe kami dibalikkeun, lahiran Pangeran. Sémét dijeu hoekoeman Moab.

a p. 17: 6. b 4 Moesa 21: 29. c Sep. 1: 12. d 2 Radj. 23: 15. e p. 51: 57. f Jës. 14: 5. g Njanj. 2: 3. h Djab. 37: 17. i p. 25: 15, 27. j Mak. 2: 14. k Jës. 16: 6. l p. 50: 36. m Jës. 16: 7. n Jës. 15: 5, 6. o Jës. 16: 11. p Jës. 15: 2, 3; p. 47: 5. q p. 22: 28. r p. 49: 22. s p. 49: 22; 50: 43. t Jës. 24: 17. u 4 Moesa 21: 28; 24: 17. v p. 49: 6, 39.

PASAL 49.

Iĕrkara oerang Amon.

Kijeu timbalan Pangeran: Naha Israil teu bogaeun anak? teu bogaeun ahli waris? Na koe naon ^a si Malkam

ngamilik tanah Gad, djeung nagara-nagara-na deusian koe oemat eta? 'Sabab kitoe, masingnjaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, didinja Raba, [dajeuh] oerang Amon, koe kami rek disina ngadenge soesoerakan përang; sarta eta pidjadienn toempoekan karoeksakan, djeung pilëmboeranana bakal dihoeroean koe seuneu; toeloej Israil bakal ngamilik noe ngamilik ka manehanana,
 3 timbalan Pangeran. 'Eh, nagara Hesbon! geura midangdam, karana Ai geus digëmpoer; eh, pilëmboeran Raba! geura djëdjëritan, disaramping karoeng; koe-doe aloek-aloe kan bari loeloempatan dina pagër tembok; karana Malkam teh éngke leumpang, asoep ka pangbojongan, panghoeloena djeung kapalana
 4 sarerejana. 'Naha maneh sok moedji sorangan koe lëbak-lëbak? ^b Eh, anak moengkiran, noe ngandëlkeun doenyabranana, [bari ngomong]: Saha noe rek ngadatangan ka aing? eta lëbak maneh
 5 ngahijang. 'Masing njaho, kami ka maneh rek ngadatangeun kareuwasan, lahiran Goesti, Pangeran sawadya-balad, ti sakabeh noe di sakoeriling maneh; sarta maraneh bakal dibowang, pada leumpang sakaparan-peran, djeung moal aja noe ngoempoelkeun anoe keur ngalantrah. 'Tatapi sanggeusna kitoe mah ^c
 6 dibojongna oerang Amou teja tangtoe koe kami dibalikkeun, lahiran Pangeran.

a 1 Radj. 11: 5. b p. 31: 22. c p. 48: 47.

7 Përkara Edom.

Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Naha ^a di nagara Teman geus taja deui kapintëran? karah noe baringkit teh kaleungitan tarekah? koetan
 8 kapintëranana moebadir? 'Eh, priboemi Dëdan! ^b los kalaboer, geura aloendoer, njoeloesoep ka noe djéro-djéro; karana kami ka Esaoe rek ngadatangeun pibalahiennana, geus népi ka waktoena
 9 disiksa. 'Oepama ^c maneh kadatangan noe ngala anggoer, koemaha eta moal ngarikeun poepoerieu? Oepama aja noe maling ti peuting, koemaha eta moal
 10 ngaroeksak satjoekoepua? 'Dëmi koe kami mah Esaoe teh diberoendoelkeun pisan, panjoempoetanana diboekeun, moal bisaeun njoempoet deui; ari toeroenanana geus diroeksak, kitoe keneh doeloer-doeloerna djeung tatangga-

tatanggana, sarta dirina geus euweuh.

11 'Anak maneh tinggalkuun pahatoe, koe kami rek dibajoean; djeung randa maneh koedoe ngarandél ka kami. 'Karana kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho,

12 ^d tjatjakan eta noe bĕnĕrna oelah nginoem loemoer ge, misti ngarinoem; ari maneh mah, naha moal meunang siksaañ? Pamohalan maneh teu meunang siksaañ; misti pisan maneh nginoem.

13 'Karana kami geus soempah ^e nĕboet diri kami, lahiran Pangeran, jen Bosra ^f pidjadieun matak mĕlĕngĕk, djeung hinakeuneun, toer pidjadieun tarikolot djeung sapaeun; malah sakabeh nagarana pidjadieun tararikolot langgĕng.

14 'Kaoela ^g meunang warta ti Pangeran, sarta aja oetoesan dipiwarang ka bangsa kapir, [mentah kijeu]: Geura karoempoel, koedoe pada ngaroeroeg ka Edom;

15 hajoe darangdan, baris mĕrangan! 'Karana, masing njaho, maneh koe kami didjadikeun leutik di bangsa kapir, matak

16 tjoewa di manoesa. 'Moenggoeh kaidjid ka maneh, eta maneh kagĕlo koe kangkoehan hate maneh, eh maneh noe tjitjing dina djoerang-djoerang goenoeng tjadas, djeung ngabogaan ĕnggon loehoer dina pasir! ^h Masih maneh nĕijeun sajang maneh loehoer pisan tjara galoedra, tangtoe maneh koe kami ditogkeun ti dinja, lahiran Pangeran. 'Ari Edom teh pidjadieun soewoeng; ⁱ sahasaha noe ngaliwat ka dinja bakal mĕlĕngĕk, bari nĕjektjrekan tina hal sakabeh

18 balahina. 'Sakoemaha ^j dibalikna Sadoemoem djeung Gomora, sarta tatangga nagara teja, timbalan Pangeran, nja kitoe di dinja moal aja djalma hidjihidji atjan noe ngĕnggon, sarta anak Adam moal aja noe ngantjik di dinja.

19 'Masing njaho, itoe pioenggaheun ^k sapĕrti singa ti kamagoengan tji Jordan, moeroe eta pangtjitjingan santosa; karana dadak-sakala Edom teh koe kami rek di-sina leompat ti dinja; djeung mana bae noe dipilih, eta koe kami rek didĕnjĕngkeun nĕjangking ka dinja; karana saha noe nandangin kami? djeung saha noe pingadawaeun ka kami? sarta saha teja pangangon, noe bisa tagĕn di pajoeneun kami?

20 'Koe sabab eta, geura darengeken papasten Pangeran, noe dipasteneun ka Edom, kitoe deui pangĕrsana,

noe dikĕrsakeun ka priboemi Teman: saĕnja-ĕnjana eta mĕngke koe djalma disesered sapĕrti domba noe pangheng-kerna; saĕnja-ĕnjana pangtjitjinganana bakal mĕlĕngĕk koe hal maranehanana.

21 'Tina ngagoeloegoer roeboehna boemi teh oja; aja dĕdĕritan, soroba kadenge

22 ^l di sisi laeet Agĕr. 'Hol itoe pingapoengeun ^m sarta hibĕr sapĕrti galoedra, djeung meberkeun djangdjangna loehoereun Bosra; ari hate sakoer prawira Edom dina poĕan eta pidjadieun sapĕrti hate awewe noe keur kasoekĕran ngadjoeroe. ^a Ob. 8, 9. ^b Jĕh. 25: 13. ^c Ob. 5. ^d p. 25: 29; 1 Petr. 4: 18. ^e p. 22: 5. ^f p. 44: 12. ^g Ob. 1. ^h Ob. 4. ⁱ p. 19: 8; 50: 13. ^j 1 Moesa 19: 25; 5 Moesa 29: 23. ^k p. 12: 5; 50: 44. ^l 1 Radj. 9: 26. ^m p. 48: 40.

23 ^a Pĕrkara Damsik. ^a Jĕs. 17: 1.

Nagara Hamat djeung Arpad areraeun; sabab ngadarengkeun bedja goreng, noe matak aladjoer; noe di sisi laeet

24 pada soesah, hanteu kaoer tjitjing. 'Nagara Damsik lalenleus, oendoer sĕdja kaboer, estoe kataradjang soemĕblak, nja kenna soekĕr djeung nĕri, tjara noe

25 keur ngadjoeroe. 'Naha mana eta nagara pamoedjian, koeta karĕsĕpan kaoela, hanteu ditinggalkeun? 'Sabab kitoe

26 ^a baroedjangna bakal raroeboeh dina loeloeroeng-loeloeroengna, djeung sakabeh pradjoeritna bakal katitiwasan dina poĕan eta, lahiran Pangeran sawadyabalad. 'Sarta kami ^b rek ngajakeun seuneun dina koeta Damsik, nja eta tangtoe ngalĕboer karaton-karaton Benhadad.

^a p. 50: 30. ^b Am. 1: 4.

28 Pĕrkara Kedar djeung pĕrkara ^a sagala karadjaan Hasor, anoe diĕlehekkeun koe Nĕboekadnesar, radja Baboel.

^a Jos. 11: 10.

Kijeu timbalan Pangeran: Geura darangdan, koedoe ngaroeroeg ka orang Kedar, djeung ngaroeksak ka orang

29 wetan! 'Himah-himahna djeung ingoningonna koe eta bakal ditjokotan; koe-lamboena, djeung sakabeh parabotna, kitoe deui ontana, bakal dibarawa koe eta adjang dirina; djeung bakal ngagarĕro ka darinja: ^a Panjingsjeunan ti sakoeriling! 'Eh, priboemi Hasor! los kalaboer; geura pada ngalantrah masing djaoeh, njoeloesoep ka noe dĕjero-dĕjero, lahiran Pangeran; karana Nĕboekadnesar, radja Baboel, aja pikarĕpeun, noe dikarĕpeun ka maraneh; sarta aja

pisédjaeun, noe disédjakeun ka maraneh.
 31 Geura darangdan, koedoe ngaroeroeg ka hidji bangsa ^b noe gēnah, nja tji-tjing sēnang ati, lahiran Pangeran; eta teh teu pantoan teu toelakan, djeung
 32 ngēnggonna njorangan bae. 'Ari ontantana pidjadieun rajaheun, djeung ingon-ingonna noe mangpirang-pirang pidjadieun djaruheun; sarta diri maranehanana koe kami bakal dipantjawoerakeun ka sagala angin, ^c sakoer noe dikoeroed sisi boeoeq; ari pibalahieunana koe kami rek didatangkeun ti sakabeh beulah, lahiran Pangeran. 'Seug Hasor teh pidjadieun ^d pangtjitjingan adjag, pisoewoengeun salalanggēngna; moal aja djalma hidji-hidji atjan noe ngēnggon di dinja, sarta anak Adam moal aja noe ngantjik di dinja.

a p. 46: 5 b Hak. 18: 7. c p. 9: 26. d p. 9: 11.

34 Ijeu teh pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka nabi Jērmia hal pēr-kara Elam, keur anjaran ngaradjaän Sidkia, radja Joeda; ari pangandikana:
 35 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Masing nganjahoikeun, kami ^a rek motongkeun gondewa oerang Elam, loeloegoe pangawasana. 'Sarta kami ka Elam bakal ngadatangankeun noe opat angin, tinoe opat sisi langit, sarta maranehanana koe kami bakal dipantjawoerakeun ^b ka eta sakabeh angin, wani taja pisan bangsa, noe teu didatangan boeboewangan ti Elam. 'Ari oerang Elam teh koe kami rek disina geder di hareupeun moesoeh-moesoehna djeung di hareupeun sakoer noe ngarah patina; sarta kami rek ngadatangankeun katjilakaän ka darinja, bēndoe kami noe leuwih bangēt, lahiran Pangeran; ^c malah kami bakal njoesolkeun pēdang ti pandeurieunana, nēpi ka maranehanana koe kami dibejakkeun. 'Djeung kami rek ngadēgkeun panglinggihan kami di Elam, sarta rek ngagēmpoer radja djeung kapala-kapala, dileungitkeun ti dinja, lahiran Pangeran. 'Dēmi geus kitoe, dina
 39 ahir djaman mah dibojongna Elam teja tangtoe koe kami dibalikkeun, lahiran Pangeran. *a p. 51: 56. b Jch. 5: 10. c p. 9: 16.*

PASAL 50.

Ijeu teh pangandika, noe diandikakeun koe Pangeran ^a pēr-kara Baboel, pēr-kara tanah Kasdim, koe lantaran nabi Jērmia. *a Jcs. 13. 14.*

2 Geura pada oewarkeun di sagala bangsa, djeung aloetarakeun, ^a bari nandjeurkeun hidji bandera; geura pada oetara-keun, oelah rek salingkoeh, kijeu nja ngaromong: Baboel geus dibeunangkeun, ^b si Bel geus meunang era, si Mērodak baloewas, artja-artjana mareungan era, brahamala-brahamala pada baloewas. 'Karana aja hidji bangsa ti kaler, indit ngaroeroeg ka dinja; tanahna koe eta bakal didijeeun soewoeng, datang ka taja djalma noe negeusian; boh manoesa, boh
 4 sasatoan kalaboer arijang. 'Dina mangsa eta djeung dina waktoe eta, lahiran Pangeran, oerang Israil pidaratangeun, nja eta djeung oerang Joeda babarēngan; ^c pada leumpang bari tjeurik sapandjang djalan, narejangan Pangeran Allahna.
 5 'Bakal pada naujakeun Sion, bari njal-langhareup djalan ka dijeu, [pokna]: Hajoe, oerang anoet ka Pangeran, njiieun pērdjangdjian langgēng, anoe moal dipopohokeun! *a p. 4: 6. b Jcs. 46: 1;*

p. 51: 44. c p. 31: 9; Hos. 3: 5.

6 Oemat kami geus djadi saibarat domba laleungit; pangangonna geus pada njasabkeun ka dinja, disasarkeun di goe-noeng-goe-noeng; leumpangna toeroen goe-noeng oenggang pasir, pada parohoēun
 7 ka ēnggonna ngabarak. 'Saha-saha noe manggih domba teh, kop ngahakan eta; ^a djeung moesoeh-moesoehna ngaromong: Aing teu kasalahan, sabab eta teh geus marigawe dosa ka Pangeran, ēnggon kabēñeran; nja ka Pangeran, ^b pangad-jēng-ngad-jēng karoehoenna. 'Geura ngabalētjir ^c ti tēngah Baboel, sarta geura baridjil ti tanah Kasdim, djeung sing djaradi sapērti domba lalaki ti heulaeun
 9 domba awewe! 'Karana, masing njaho, kami ti tanah kaler bakal ngageuingkeun djeung nginditkeun ka Baboel koempoelan bangsa galēde; ari eta bakal tata-baris, mērangan ka Baboel; ti-dinja seug dibemangkeun; djamparingua bakal sabijasa djamparing prawira noe
 10 pintēr, moal aja noe balik lengoh. 'Ari tanah Kasdim teh pidjadieun djaruheun; sakabeh noe ngadjarahan bakal sareu-
 11 beuh, lahiran Pangeran. 'Sabab maneh tadina boengah, sabab maneh tadina soeka-soeka, eh noe ngarampogan ka-goengan kami! sabab maneh tadina loe-loentjatan tjara anak sapi keur ngirik;

sarta hohowang saperti koeda laki.
 12 'Indoeng maraneh bakal eraeun katjida; noe ngadjoeroekeun maraneh bakal wirangeun. Masing njaho, eta pidjadiem pangpandeurina bangsa-bangsa, nja pidjadiem tégal léga, tanah keéng djeung tanah
 13 lapang. 'Tina bébéndoe Pangeran eta teh moal dieusian deui, nja pidjadiem soewoeng sakoerilingna; ^a saha-saha noe ngaliwat ka Baboel bakal mëléngék, bari njektjrekan tina hal sakabeh bala-
 14 hina. 'Eh, sakabeh toekang méntang gondewa! geura tata-baris, ngaroeroeg ka Baboel ti sakoeriling; pek pada manahan ka dinja, oelah njaraáh koe djamparing; ^c karana eta teh boga dosa ka Pangeran.
 15 'Geura saroerak ka dinja ti sakoeriling; eta teh njérahkeun diri; bentengna raroegroeg, koetana raroentoe; karana kitoe pamalés Pangeran. ^f Geura maralés ka dinja; sakoemaha lamphana tadi, koedoe kitoe nja marilampah ka dinja.
 16 'Basmi koe maraneh toekang sébar, sing leungit ti Baboel; kitoe deui noe sok njékél arit keur oesoem diboewat; bawaning sijeun ^g panganijaja pédang, djalma bakal aloendoer sabangsa-bangsana, sarta djalma bakal kalaboer satahan-tanahna. ^a p. 40:2. ^b p. 14:8; 17:13. ^c Jês. 48:20; p. 51:6. ^d p. 49:17. ^e p. 51:1. ^f Wahj. 18:6. ^g p. 46:16.

17 Israil teh ibarat domba ngalantrah, dibébérik singa. ^a Noe mimiti ngahakan eta, nja eta radja Asoer; ari ijeu noe pandeuri, nja eta Nêboekadnesar, radja Baboel, geus ngarémoekeun toelang-toelangna. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Masing njaho, kami rek njiksa ka radja Baboel djeung ka tanahna, ^b sakoemaha kami geus njiksa ka radja Asoer
 18 djeung ka tanahna. 'Sarta kami rek moelangkeun Israil ka pangangananana; toeloj bakal diangon deui di goenoeng Karmel djeung di goenoeng Basan; kitoe deui di pigoenongnan Epraim sarta di tanah Gilad eta piseubeuheun awakna.
 19 'Dina mangsa eta djeung dina waktoe eta, lahiran Pangeran, ^c ana ditejangan kadorakaân Israil, teu aja; kitoe deui ana ditejangan dosa Joeda, teu kapanggih; karana kami tangtöe ngahampoera ka sakoer noe koe kami dikarikeun.

^a 2 Radj. 15: 19, 29; 25:1. ^b Jês. 37:36. ^c p. 31:34.

21 Geura indit ka tanah Baha-doewa-kali, sarta roeroeg; nja ngaroeroeg ka pribomei tanah Keuna-siksa! Pek médang, sarta soesoel bari noempés, lahiran Pangeran; nja koedoe milampah sakoemaha
 22 ha timbalan kami ka maneh. 'Aja sora pérang dina tanah, djeung karoeksakan gède. 'Amboe-amboe, paloe sabomei kabeh sakitoe dipotongkeunana djeung dirémoekeunana! Amboe-amboe, Baboel
 23 teh sakitoe nja djadi matak mëléngék di téngah bangsa-bangsa! 'Kami masang ridjët ka maneh, Baboel! malah maneh teh beunang, tatapi koe maneh teu kanjahoan; maneh kapanggih, malah maneh
 24 teh ditangkép, doemeh maneh mérangan ka Pangeran. 'Pangeran geus moekakeun goedang andjeunna, ngaloewarkeun pakarang béndoe; wantoe-wantoe hal
 25 kitoe teh padamélan Goesti, Pangeran sawadya-balad, di tanah Kasdim. 'Geura pada ngadatangan ka dinja ti toengtoeng, baroekeun koedang-koedangna, eusina hoenjoedkeun, saperti toempokan gandoem; seg toempéskeun, poma oelah aja
 26 sesana! 'Sakabeh sapina noe ngora sara-béhan, ^a nja giring ka pameuntjitan! Pibalaitéun maranehanana; karana geus ninggang ka poéna, geus népi ka waktöena disiksa. 'Aja sowara noe kalaboer
 27 sarta noe maringgat ti tanah Baboel, pada ngabedjakeun di Sion ^b balésan Pangeran, Allah oerang, balésan kabah
 28 andjeunna. 'Geura pada ngadjakan ka Baboel taroekang panah, sakabeh toekang méntang gondewa; eta Baboel koe maraneh lingoengan ti sakoeriling; papatjoewan oelah aja noe minggat; geura
 29 pada naoer ka dinja sapagaweanana; sakoemaha lamphana tadi, koedoe kitoe nja marilampah ka dinja; karana eta teh angkoeh ka Pangeran, ka ^c Kasoetji Israil. 'Sabab kitoe ^d baroedjangna bakal raroeboeh dina loeloeroeng-loeloeroengna, djeung sakabeh pradjoeritna bakal katitiwasan dina poéan eta, lahiran
 30 Pangeran. 'Masing nganjahokeun, kami ngamoesoeh ka maneh, ^e noe angkoeh! lahiran Goesti, Pangeran sawadya-balad; karana geus ninggang ka poé maneh, geus népi ka waktöe maneh koe kami
 31 disiksa. 'Ari noe angkoeh teh bakal tita-djong, bloek laboeh, sarta moal aja noe ngahoedangkeun inja; djeung kami rek

ngajakeun seuneu di nagara-nagarana, nja eta bakal ngalĚboer sakabeh noe aja di sakoerilingna. *a p. 48: 15. b p. 51: 11. c JĚs. 1: 4. d p. 49: 26. e JĚs. 47: 7.*

- 33 Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Ari oerang Israil djeung oerang Joeda geus dikanijaja sarerejana; djeung sakabeh noe ngadjarah nja parageuh pisan njĚkĚlna, *a* teu daraekeun ngaleupakeun. 'DĚmi Poerah ngadjaitna leuwih kawasa; Pangeran sawadya-balad, kitoe djenĚnganana; *b* nja eta tangtĚ mangngoeroeskeun prakarana, kĚrsana ngareueuhkeun boemi, djeung njĚblakkeun priboemi Baboel. 'PĚdang pikeunaem ka oerang Kasdim, lahiran Pangeran, geus poegoeh ka priboemi Baboel, djeung ka kapala-kapalana, sarta ka boedjangga-boedjanggana. 'PĚdang pikeunaem ka *e* toekang soewaban, sina djaradi paloeng; pĚdang pikeunaem ka prawirana, sina djaradi geder. 'PĚdang pikeunaem ka koedana djeung ka karetana, kitoe deui ka sakabeh *a* tjam-poeran bangsa, noe aja di tĚngahna, sina djaradi sapĚrti awewe; pĚdang pikeunaem ka doenya-branana, sina dirajah.
- 38 'Tjaina pikeunaem koe katiga, *e* sina djaradi saĚt; karana eta tanah loba artja, djeung maranehanana kaedanan koe 39 brahalana noe matak reuwas. 'Sabab kitoe *f* eta tanah mĚngke diĚnggonan sasatoan galak reudjeung oesoeng-esang, toer diĚnggonan manĚk naĚm; moal dieusian deui djalma saĚndĚngna, djeung moal diĚnggonan deui toeroen-toemoeo-
- 40 rano. 'Sakoemaha *g* Allah ngabalikkeun Sadoemoe, djeung Gomora, sarta tatangga nagara teja, lahiran Pangeran, nja kitoe di dinja moal aja djalma hidji-hidji atjan noe ngĚnggon, sarta anak Adam moal aja noe ngantjĚk di dinja.
- 41 'Masing njaho, pidatangeun hidji bala ti tĚbeh kaler, nja hidji bangsa gĚde reudjeung radja loba pisan bakal digareuningkeun ti sisi boemi. 'Pada njĚkĚl gondewa djeung tohok; *h* estoe dĚdĚglĚr eta teh, teu warĚlasan; sorana ngagoe-roeh sapĚrti laot, sarta pada toempak koeda, baris satata djalma noe rek pĚrang, ngaroeroeg ka maneh, anak Baboel!
- 43 'Radja Baboel geus ngadenge bedjana, *i* sarta leungeunna ngeplek; radja teh kataradjang kasĚkĚran, *j* njĚri tjara

- 41 noe keur ngadjoeroe. 'Masing njaho, *k* itoe pioenggaheun sapĚrti singa ti kamagoe-ngan tji Jordan, moeroe eta pangtjitjĚngan santosa; karana dadak-sakala oerang Baboel koe kami rek disina loempat ti dinja; djeung mana bae noe dipilih, eta koe kami rek didjĚnĚngkeun njangking ka dinja; karana saha noe nandingan kami? djeung saha noe pingadawaeun ka kami? sarta saba teja pangangon, noe bisa tagĚn di pajoeuneun kami? 'Koe sabab eta, *l* geura darengkeun papasten Pangeran, noe dipastenneun ka Baboel, kitoe deui pangĚrsana, noe dikĚrsakeun ka tanah Kasdim: saĚnja-Ěnjana eta mĚngke koe djalma disesered sapĚrti domba noe panghengker-na; saĚnja-Ěnjana pangtjitjĚnganana bakal mĚlĚngĚk koe hal maranehanana.
- 46 'Tina bedja kalindihna Baboel boemi teh ojad, sarta djĚdjĚritanana kadenge di sagala bangsa. *a JĚs. 14: 17. b p. 51: 36. c JĚs. 44: 25. d JĚh. 30: 5. e p. 51: 36. f JĚs. 13: 19, 20; 34: 13, 14. g p. 49: 18. h p. 6: 22, 23. i. JĚs. 13: 7. j p. 4: 31. k p. 49: 19. l p. 49: 20.*

PASAL 51.

- Kijeu timbalan Pangeran: Masing nganjahoekun, kami rek ngageuingkeun *a* angin matak roeksak, naradjang ka Baboel djeung ka priboemi eta hate sakoer
- 2 noe ngamoesoeh ka kami. 'Djeung deui kami ka Baboel rek ngadatangeun taroekang napi, nja eta pinapieun Baboel, datang ka kosong tanahna; karana dina poĚ pitjilakeunana eta bakal pada nara-
- 3 djang ka dinja ti sakoeriling. 'Toekang mĚntang gondewa koedoe mĚntang, di bĚnĚrkeun ka noe sok mĚntang, djeung ka noe pĚlĚkĚk make badjoena kĚre; baroedjangna montong dipikaroenja, ha-
- 4 ramkeun bae sabaladna kabeh; 'di tanah Kasdim sing pagoletak djalma noe kasabĚt, kitoe deui di loeleroeng-loeloe-
- 5 roengna djalma beunaug noelĚs. 'Karana Israil djeung Joeda lain ditilar koe Allahna, koe Pangeran sawadya-balad, sanadjan tanahna pinoh koe kasalahan
- 6 ka Kasoetji Israil oge. 'Geura kalaboer *b* ti tĚngah Baboel, sing pada ngarahajoekun diri sorangan; oelah koengsi maraneh katitiwasan koe kadorakaĚnana; karana ijeu teh waktĚ pamalĚs Pangeran, andjeunna kĚrsa naoer ka dinja
- 7 kana pagaweanana. 'Ari Baboel teh

tadina ^e ibarat loemoer čmas, ditjĕpĕng koe panangan Pangeran, sarta matak mabok ka saeusi boemi; bangsa-bangsa geus ngarinoem angoerna, sabab kitoe bangsa teh pada datang ka gegeloan.

8 'Ngadak-ngadak Baboel teh roeboeh sarta diroeksakkeun. Geura pada midangdam koe hal eta; tjik, njarokot ^a geutah tamba pikeun rabentna, malahmandar eta tjageur deui! 'Kaoela geus pada ngoebaran ka Baboel, tapi teu koengsi tjageur; tinggalkeun bae, hajoe oerang pada moelang satanah-tanahna; karana hoekoemanana ^e geus njoendoel ka langit, ngoenoeng-ngoenoeng tĕpi ka mega. 'Pangeran geus nganjatakeun kabĕnĕran oerang; hajoe, oerang leumpang, oerang njaritakeun di Sion pada-mĕlan Pangeran, Allah oerang! 'Geura ^f ngarĕdapan djamparing, ngareupeulan kĕpĕng! Pangeran ^g geus ngageuingkeun roh radja-radja Madajin, sabab pangĕrsakennana ngamosoeh ka Baboel, soepaja sina diroeksak; ^h karana kitoe pamalĕs Pangeran, balĕsan kabah andjeunna.

12 'Geura pada nandjeurkeun ⁱ hidji bandera baris nĕmpoeh ka koeta Baboel; koedoe ngoewatan noe ngadjaga, ngadĕgkeun noe karĕmit, njadijakeun ^j anoe baris ngabongohan; karana Pangeran ngĕrsakeun ongkoh, ngadamĕl ongkoh anoe koe andjeunna geus diandikakeun hal pĕrkara priboemi Baboel. 'Eh, maneh noe ngĕnggon di sisi tjai gĕde, anoe soegih doenya-brana! maneh geus datang ka pangoengtoengan, kana oekoeran kapĕrĕtjitan maneh. 'Pangeran sawadyabalad geus soempah, ^k njĕbat salirana koe mantĕn: Geus tangtoe maneh koe kami disina djĕdjĕl koe manoesa, sapĕrti lege, sarta eta bakal soerak koe hal maneh patembal-tembal.

15 ^a Pangeran teja noe ngadamĕl boemi koe kawasana, ngadĕgkeun djagat koe kapintĕranana, sarta masangkeun langit koe pangartosanana. 'Tijap-tijap andjeunna ngagĕntra, dĕr ngagoeroeh tjai di awang-awang, sarta nja andjeunna noe ngoenggabkeun tĕdoeh ti toengtoeng boemi; nja andjeunna noe ngadamĕl kilat barĕng hoedjan, sarta noe ngabidjil-

17 keun angin ti goedang andjeunna. 'Oenggal-oenggal manoesa bodo, euweuh kanjaho; oenggal-oenggal kamasan meunang era tina artja, sabab beunangna njitak teh palsoe, hanteu ĕrohan. 'Estoe sija-sija eta teh, boewatan ngabobod; samangsa disiksa, tangtoe lalengit.

18 'Dĕmi Dooeoman Jakoeb mah lain sapĕrti eta; satĕgĕsna andjeunna noe ngadjadikeun saniskarana, sarta [Israil] djadi kaom kagoenganana; Pangeran sawadyabalad, kitoe padjĕnĕnganana. ^{a p. 10: 12.}

20 ^a Maneh teh koe kami dianggo gada, parabol pĕrang; ari koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun bangsa-bangsa, sarta koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun karadjaan-karadjaan. 'Koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun koeda djeung noe toempakna, sarta koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun kareta djeung noe toempakna.

21 'Koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun lalaki djeung awewe; koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun kolot djeung boedak; sarta koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun toekang ngangon djeung ingon-ingonna; koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun ahli tani djeung sapina; sarta koe lantaran maneh kami rek ngarĕmoekkeun bopati-bopati reudjeung pangkat-pangkat. 'Sarta kami teh ka Baboel djeung ka sakabeh priboemi Kasdim ^b tangtoe ngabalĕs sakabeh kagoenganana, noe koe eta dipigawe di Sion, nja di hareupeun panon maraneh, lahiran Pangeran. ^{a p. 50: 23. b p. 50: 29.}

22 ^a Eh, goenoeng pangroeksakan, noe ngaroeroeksak saboemi kabeh! masing njaho, kami ngamosoeh ka maneh, lahiran Pangeran; sarta kami rek njodorkeun panangan kami ka loehoereun maneh, bari maneh koe kami seug didjoeng-kĕlkeun tina batoe tjadas, didjadikeun oeroet goenoeng kahoeroean; 'datang ka taja noe ngala batoe ti maneh baris djoeroe atawa batoe baris padĕmen; saĕnjana maneh pidjadiem soewoeng salalangĕngna, lahiran Pangeran. 'Geura pada nandjeurkeun ^b hidji bandera dina tanah; geuwat narjoep sangkakala di bangsa-bangsa; koedoe njaroetjikeun

bangsa-bangsa baris ngaroeroeg ka dinja; koedoe ngadjakan ka dinja karadjaan Ararat, Mini djeung Askénas; koedoe ngadjénngkeun senapatina baris ngaroeroeg ka dinja; geura ngarinditkeun koeda, sing saperti lege boeloe lobana! 'Koedoe njaroejtikeun bangsa-bangsa baris ngaroeroeg ka dinja; nja eta radja-radja Madajin, djeung bopati-bopatina, sarta sakabeh pangkat-pangkatna, kitoe deui djalma saeusi tanah noe di bawah parentahna. 'Harita boemi teh bakal ojang djeung gendjlong, doemeh boekti pangérsakeun Pangeran hal Baboel; ari kérsana tanah Baboel didjadikeun soewoeng, wani taja djalma noe ngeusian. 'Prawira Baboel geus areureun pérang, tjaritjing bae di djéro benteng-bentengna, geus peped pangawasana, pada djadi e saperti awewe; pangtjitinganana geus disoendoetan, toelak-toelakna pararotong. 'Toekang loempat moeroe-moeroe paämprok djeung pada toekang loempat, sarta poerah lapor paämprok djeung pada poerah lapor, sédja ngoeningakeun ka radja Baboel, jen dajeuhna geus dibeunangeun ti toengtoeng; 'ari peupeuntasan geus pada kalindih, émbél-émbél geus dihoeroean koe seuneu, sarta pradjoerit pada soeméblak. a 2 Radj. 23:13. b p. 50:2. c p. 50:37.

38 Karana kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, Allah Israil: Anak Baboel saibarat pangirikan keur waktoe ngirik dina eta; sakeudeung deui oesoem di boewat pikeun eta. 'Kaoela geus dihakna, dibejakkeun koe Néboekadnesar, radja Baboel, didjjeun wadah kosong, diléglég tjara koe naga; eta ngeusian géngémbongna koe kangeunahan kaoela, toer kaoela teh koe eta diboewang. 'Panganijaja ka kaoela sarta ka awak kaoela sing malik ka Baboel, piomongeun priboemi Sion; djeung gétil kaoela sing malik ka oerang Kasdim, piomongeun oerang Jérusalem. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Masing njaho, kami rek manggoeroeskeun prakara maneh, djeung maneh koe kami rek dipangmaléskeun; b sarta kami rek njaatkeun laetna, djeung sirahna tjai rek ditoehoerkeun. 'Ari Baboel teh éngke pidjadieun toempoekan batoe, c pangtjitingan adjag, matak mélléngék, sarta tjek-

tjrekaneun, taja djalma noe ngeusian. 38 'Djalmana bakal pada ngagoer babaréngan saperti singa; bakal pada ngagéré m tjara anak singa. 'Démi keur pada panas, eta teh koe kami rek dipangnjjeunkeun sidékah, sarta disina marabok, soepaja sina saroeka-soeka, bari seug hareés d heés langgeng, sarta moal njaring deui, lahiran Pangeran. 'Koe kami e rek digiring ka pameuntjitan saperti anak domba, tjara domba lalaki reudjeung badot. 'Amboe-amboe, f Sesak teh sakitoe dibeunangeunana! Pamoe-djian saboemi kabeh sakitoe kalindihna! Amboe-amboe, Baboel teh sakitoe nja djadi matak mélléngék dina bangsa-bangsa! 'Baboel teh kakélém koe laoet, kalipoetan koe ombakna noe ngagoeroeh. 43 'Nagara-nagara geus djadi soewoeng, nja djadi tanah kéng djeung tanah lapang, tanah noe teu diénggonan koe djalma hidji-hidji atjan, sarta anak Adam taja noe njorang ka dinja. 'Djeung deui kami rek njiksa ka si Bel di Baboel, bari ngaloewarkeun ti soengoe tna beunang eta ngaléglég; sarta bangsa-bangsa moal ngaleut-ngaleut deui ka dinja; djeung deui koeta Baboel bakal roeg-roeg. a p. 50:34. b p. 50:38. c p. 10:22; 50:13. d Djah. 76:6. e p. 50:27. f p. 25:26.

45 Eh, oemat kami! geura baridjil ti téngahna; sing pada ngarahjoekeun diri sorangan, njingkiran béndoe Pangeran noe leuwih bangét. 'Sarta maraneh oelah lentik hate, djeung oelah rek sarijeun koe bedja, noe bakal kadenge dina tanah; karana pidatangeun bedja dina taonna, sarta ganti taoen pidatangeun deui bedja, djeung piajaeun panganijaja dina tanah, noe kawasa moemoesoehan djeung pada kawasana. 'Koe sabab eta, masing njaho, pidatangeun mangsa, didinja kami rek njiksa ka artja-artja Baboel, djeung satanahna kabeh pimeunangeun era; sarta sakabeh djalmana noe kasabét bakal pagoletak di téngahna. 'Ari langit djeung boemi, sarta saeusi-eusina, a bakal pada sésénggakan koe hal Baboel; karana toekang ngaroeksak teh tangtote ngadatangan ka dinja ti tébeh kaler, lahiran Pangeran. 'Sakoemaha Baboel geus djadi matak roeboeh noe kasabét oerang Israil, nja kitoe di Baboel méngke rareboeh 49 noe kasabét saeusi tanah. 'Eh, sakoer

noe rahajoe tina pĕdang! geura laleumpang, oelah rek ngarandĕg; sing ngaringĕtkeun ka Pangeran ti kadjaoeohan, sarta sing njipta Jĕroesalem dina pikir maraneh. 'Koering pada era, sabab ngaroeping ngahinakeunana; beungeut koering sadaja kalipoetan koe wiwirang, sabab aja djalma bangsa sedjen arasoep kana kasoetjian gĕdong Pangeran. 'Pedah kitoe, masing njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, didinja kami rek njiksa ka artja-artjana; sarta di sa-koeriling tanahna mĕngke tingharĕgoeng noe kasabĕt. 'Masih Baboel naek ka langit, ^b djeung masih mageuhkeun ĕngonna noe loehoer nja reugreug ge, tangtoe bae ti kami didatangan taroekang ngaroeksak, lahiran Pangeran. 'Aja sora djĕdjĕritan ti Baboel, djeung sora karoeksakan gĕde ti tanah Kasdim. 'Karana Pangeran ngaroeksak Baboel, djeung ngaleungitkeun ti dinja omong gĕde; ari ombak eta ngaoeroeh sapĕrti tjai gĕde, sorana tingdjalĕgoeng. 'Wantoe-wantoe eta nagara, nja eta Baboel, katangan toekang ngaroeksak, djeung prawira-prawirana geus dibeuwangkeun, ^c gondewa-gondewana geus dipeunggaskeun; karana Pangeran teh nja Allah noe kagoengan pamalĕs, tangtoe pisan naoer. 'Ari kapala-kapalana djeung boedjanga-boedjanggana, bopati-bopatina djeung pangkat-pangkatna, kitoe deui prawira-prawirana koe kami rek disina marabok; toeloeh hareĕs heĕs langgĕng, sarta moal njaring deui, lahiran Kadja, noe padjĕnĕnganana Pangeran sawadyabalad teh. 'Kijeu timbalan Pangeran sawadyabalad: Koeta Baboel noe sakitoe kandĕlna mĕngke plong ngaboeliklak, sarta lawang-lawangna noe sakitoe loehoerna mĕngke dihoeroean koe seuneu; ari djalma-djalma njaroesahkeunana maneh nja tjoemah-tjoemah, sarta bangsa-bangsa ngarariwoedkeunana maneh nja baris seuneu.

^a Wahj. 18: 20. ^b p. 49: 16. ^c p. 49: 35.

Ijeu teh dawoehan, noe koe nabi Jĕrmia didawoehkeun ka Sĕraja, poeta Neria, anoe poeta Mahseja, barang Sĕraja mangkat ka Baboel, ngiring Sidkia, radja Joeda, mangsa kaopat taoenna Sidkia djoemĕnĕng radja. Ari Sĕraja teja djadi kapala pasanggrahan. 'Ari eta

saniskara katjilakaĕn, anoe pikeunaecun ka Baboel teh, koe Jĕrmia disĕratkeun, didamĕl kitab hidji, nja eta sadajana pangandika noe tadi, anoe disĕratkeun pĕrkara Baboel teja. 'Pok Jĕrmia misaoer ka Sĕraja: Dimana sampejan geus soemping ka Baboel, mangka eling, moedoe ngaos ijeu sadajana pangandika; ^b sarta moedoe oendjoean kijeu: Noen Pangeran! andjeun geus ngandika mĕnggah ijeu ĕnggon, koe andjeun bade dibasmi, soepaja oelah aja deui noe ngeusian, bagija manoesa, bagija sasatoan; salĕrĕsna pidjadieun soewoeng salalang-gĕngna. 'Dĕmi geus kitoe, dimana sampejan parantos ngaos ijeu kitab, seug koe sampejan tjangtjangan batoe, sarta balangkeun sakali ka tĕngah tji Prat, ^b bari misaoer: ^a Tjara kijeu pĕtana Baboel teh mĕngke tilĕlep, sarta moal mĕnjat deui, tina sabab katjilakaĕn, noe koe kami didatangeun ka dinja; tangtoe ripoeh.

^a Wahj. 18: 21.

Sĕmĕt dijeu piwoeroek Jĕrmia.

PASAL 52.

Oemoer ^a Sidkia keur mangsa djadi radja salikoer taoen, sarta sawĕlas taoen ngaradjaanana di Jĕroesalem; ari djĕnĕngan iboena Hamoetal poeta Jĕrmia, ² oerang Libna. 'Dĕmi Sidkia teh milampah noe goreng di pajoeneun Pangeran, ³ sakoemaha lampah Jokakim teja. 'Karana pangdatang kitoe ka Jĕroesalem djeung ka Joeda teh, nja tina bĕndoe ning Pangeran, nĕpi ka pada dipitjeun ti pajoeneunana. Ari Sidkia teh baha ⁴ ka radja Baboel. 'Dĕmi geus kitoe, ^b mangsa kasalapan taoenna Sidkia djoemĕnĕng radja, dina boelan noe kasapoeloh, dina tanggal sapoeloh, soemping deui Nĕboekadnesar, radja Baboel, sarta njandak sabaladna, ngaroeroeg ka Jĕroesalem; seug masanggrahan, ngalingkoeng nagara, sarta ngadamĕl bĕnteng sakoeriling nagara. 'Ari nagara teh dikĕpoengna tĕpi kana kasawĕlas taoenna Sidkia djoemĕnĕng radja. 'Dina boelan noe kaopat, dina tanggal salapan, bangĕt nja patjĕklik di djĕro nagara, wani djalma eusi tanah taja pisan haneun. 'Toeloeh nagara teh bĕdah, sarta sakabeh pradjoerit ngalolos, boedal ti nagara ti peuting, djalan lawang dina

sĕla-sĕla doewa koeta, noe pabĕnĕran taman radja; ari orang Kasdim teh aja di sakoeriling nagara; kĕbat laleumpangna ngadjoe^gdjoe^g tĕgal lapang. 'Tatapi balad oerang Kasdim ngaroedag njoesoel ka radja; heng Sidkia kasoesoel di tanah lapang Jĕriho; sarta sabaladna kabeh paboerisat ti andjeunna.

9 'Pek radja ditangkĕp, ^c bari seug di-deuheuskeun ka radja Baboel, ka nagara Ribla, di tanah Hamat; toelo^ej andjeunna dihoekoeman. 'Ari poeta Sidkia noe pamĕgĕt koe radja Baboel dipeuntjitan di pajoeneun sotjana; malah sakabeh kapala Joeda dipeuntjitan di Ribla.

11 'Djeung deui sotja Sidkia dilolongkeun, sarta salirana dirante tambaga, bari andjeunna toelo^ej koe radja Baboel dibawa ka Baboel, sarta dirawatan di ĕnggon sakitan, nĕpi ka poĕnana maot.

a 2 Radj. 24:18. b 2 Radj. 25:1; p. 39:1; Jĕh. 24:1. c p. 39:5.

12 Dĕmi dina boelan noe kalima, dina tanggal sapoeloeh, nja eta kasalapanwĕlas taoenna Nĕboekadnesar, radja Baboel teja, djoemĕnĕng radja, harita Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, poerah marĕk di pajoeneun radja Baboel, datang ka Jĕroesalem. 'Toelo^ej ngahoeroean gĕdong Pangeran djeung gĕdong radja; sarta sakabeh imah noe di Jĕroesalem, nja eta sakoer imah noe gĕde-gĕde, dihoeroean koe seuneu. 'Ari sakabeh koeta Jĕroesalem sakoeriling dibongkar koe sabalad oerang Kasdim, noe ditjĕkĕl koe kapala toekang peuntjit teja. 'Djeung deui djalma miskin sawareh, sarta sesa bala, noe kari di djĕro nagara, barĕng noe pada ngalejos, noe geus nĕrahkeun maneh ka radja Baboel, sarta djeung sesa djalma loba, dibojong koe Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit. 'Tatapi eusi tanah noe miskin mah koe Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, ditinggalkeun sawareh, baris ngĕbon angoer djeung milampah tani. 'Ari ^a noe doewa pilar tambaga, noe di gĕdong Pangeran, sarta tĕmpat paso, kitoe deui lalaoetan tambaga, noe di gĕdong Pangeran teja, koe oerang Kasdim diparotongan; seg sakabeh tambagana diakoetan ka Baboel. 'Malah daloeng-daloeng, sodok-sodok, peso-peso, pangepret-pangepret djeung pisin-pisin,

sakabeh bae parobot tambaga, noe di-
19 pake ngabakti teja, dibarawa. 'Kitoe deui bokor-bokor, paroekoejan-paroekoejan, pangepret-pangepret, daloeng-daloeng, adjoeg-adjoeg, pisin-pisin djeung pinggan-pinggan; naon bae sipat ĕmas, djeung naon bae sipat perak, koe kapala toekang peuntjit teh dibawa.

20 'Moenggoehing eta doewa pilar, hidji lalaoetan djeung noe doewa wĕlas sasapian tambaga, noe ti handapeun tĕmpat-tĕmpat paso, beunang ngadamĕl radja Soeleman pikeun gĕdong Pangeran teja, tambagana eta sakabeh paparabotan taja timbanganana. 'Ari pilar teja,
21 ^b loehoerna pilar noe hidji dalapan wĕlas asta, sarta dioekoerna tĕpoeng-gĕlang koe rara doewa wĕlas asta; dĕmi kandĕlna opat ramo, ngoeloewoeng. 'Sarta mamakoetaĕn noe dina loehoer eta tambaga; ari loehoerna hidji mamakoetaĕn teh lima asta; djeung aja anjaman sarta dadalimaĕn dina mamakoetaĕn teh sakoeriling, kabeh tambaga; nja kitoe keneh pilar noe hidji deui sarta dadalimaĕnana. 'Ari rejana dadalimaĕn teh salapan poeloeh gĕnĕp, ti sakabeh beulah; djoemlah dadalimaĕn saratoes siki
24 dina anjaman sakoeriling. 'Djeung deui kapala toekang peuntjit teh ^c njokot Sĕraja, loeloegoe panghoeloe, djeung Sĕpanya, panghoeloe kadoewa, sarta noe tiloe poerah ngadjaga bangbaroeng;
25 'toer eta teh ti nagara njokot hidji ponggawa, noe ditjangkingan pradjoerit, djeung toedjoe^h djalma ti noe bakoe marĕk di pajoeneun radja, noe kapanggih di djĕro nagara, kitoe deui djoeroetoelis kapala balad, noe ngasoepkeun djalma eusi tanah kana balad, sarta gĕnĕp poeloeh djalma kaĕsoep eusi tanah, noe kapanggih di djĕro nagara.
26 'Nja eta sadajana dibawa koe Nĕboesaradan, kapala toekang peuntjit, digiring ka radja Baboel, ka Ribla. 'Pek koe radja Baboel disabĕtan, diparaehan di Ribla, di tanah Hamat. Tah, kitoe Joeda teh dibojongna ti djĕro tanahna.

a 2 Radj. 25:13. b 1 Radj. 7:15. c 2 Radj. 25:18.

28 Nja jĕu djalma-djalma, noe dibojong koe Nĕboekadnesar: dina taoen noe katoedjoe^h ngabojongna tiloe rebœ tiloe
29 likoer Jahoedi; 'dina taoen kadalapanwĕlasna djoemĕnĕng Nĕboekadnesar,

ngabojongna ti Jéroesalem dalapan ratoes tiloe poeloe doewa djiwa; 'ari dina taoen katiloe-likoerna djoeméneng Nêboekadnesar, harita Nêboesaradan, kapala toekang peuntjit teja, ngabojongna Jahoedi toedjoe ratoes opat poeloe lima djiwa. Djoemlah opat reboe gënöp ratoes djiwa.

31 Ari geus kitoe, ^a mangsa katiloe-poeleoh toedjoe taenna dibojongna Jojakin, radja Joeda teja, dina boelan noe kadoewa-wélas, dina tanggal doewa poeloe lima, harita Ewil-Mérodak, radja Baboel, dina taoen djadina radja, njéng-

katkeun mastaka Jojakin, radja Joeda, 32 dika-loewarkeun ti pangberokan; 'sarta saneh pisan misaoerna ka andjeunna, djeung dipaparin pangtjalikanana loehoer ti batan pangtjalikan radja noe loba, noe araja di andjeunna di Baboel; 33 'malah disalin panganggonna ti pangberokan, sarta teu loewang Jojakin dahar 34 di pajoeneunana saemoer-hiroepna. 'Ari moenggoehing kipajahna, teu loewang andjeunna dipaparin kipajah ti radja Baboel, satjékapna dina oenggal-oenggal poé, népi ka poéanana peopies, saemoer-hiroepna. ^a 2 Radj. 25 : 27.

NJANJIAN NALANGSA.

DAMĒLAN JĒRMIA.

PASAL 1.

A mboe-amboe, sakitoe dijoekna tjoeng-gélik eta nagara noe tadina soegih djalma! Geus djadi saperti randa. Eta noe tadina géde di pélebah bangsa-bangsa, noe djadi kapala di pélebah tjoetak-tjoetak, kamistian koemawoela.

2 Tjeurikna kanjénjérian sapeupeuting, sarta tji-panonna moeroeboet tina pipina; sakabeh kanjaähna taja pisan noe ngoepahan ka dinja; sakabeh sobatna tjalidra ka dinja, geus pada djadi moesoehna.

3 Joeda geus dibojong tina kabalangsakan, djeung tina kabangétan koemawoela; tjitjingna di pélebah oerang kapir, hanteu manggih reureuh; koe sakoer noe ngoedag-ngoedag ka dinja Joeda teh kasoesoel dina antara goepitan.

4 Djalan ka Sion pada prihatin, tina taja noe datang ^a milampah pesta; sakabeh langwangna saroe woeng; panghoeloena tingroemahoeh; ^b landjang-landjangna pada nalangsa, sarta dirina ngénès bae noe aja.

^a 2 Moesa 23 : 17. ^b p. 2 : 10.

5 Satroena geus djaradi loeloegoe, moesoehna garénaheun; wantoe Sion teh koe Pangeran geus dinalangsakeun tina kalobaän masijatna; baroedakna geus la-

leumpang ka pangdjarahan, diiringkeun koe satroe.

6 Sarta ^a ti anak Sion geus ka loewar sakoer kamoeljaänana; kapalana geus djaradi saperti oentjal noe teu manggih panganganan, sarta geus arangkat bari taja tanaga, diiringkeun koe noe nganjaja. ^a Jës. 1 : 8.

7 Jéroesalem, mangsa keur kabalangsak sarta keur atrok-atrokan, ras ingéteun ka sakabeh barangna noe moelja-moelja, bogana ti djaman koena. Eukeur roeboeh djalmana koe leungeun satroe, bari taja noe noeloeng ka dinja, ret satroena pada ngadélek ka dinja, njeungseurikeun hal kasoelewoenganana.

8 Jéroesalem angét pisan nja milampah dosa; sabab kitoe geus djadi ^a saperti aweue keur kotor; sakoer noe tadina ngahormat ka dinja, ajeuna mah ngahinakeun, ^b sabab geus pada nendjo oratna; malah dirina roemahoeh, bari oendoer ka toekang. ^a Jéh. 36 : 17. ^b Jër. 13 : 22.

9 Kanadjisanana napél kana kélinna; teu ngingétkeun pitémaheunana; mana ajeuna geus toeroen, wani matak helok; taja noe ngoepahan ka dinja. Éh Pangeran! moegi ningalan kabalangsakan koering; karanténg moesoeh teh ngagèdekeun maneh.

10 Satroe teh ^a geus njodorkeun leungeun-na, njokotan saniskantén barangna noe moelja-moelja; sajaktosna koe Jéroesalem katendjo ^b kasoetjianana diasoeapan oerang kapid, anoe koe andjeun geus ditimbalkeun, ^c jen teu kenging arasoep ka pakempoelan andjeun.

^a Jer. 52:17. ^b Djab. 79:1. ^c Moesa 23:3.

11 Sadaja djalmaana patingroemahoeb, pada nejanan tēdaean; barangna noe aloes-aloes dioeroepkeun kana katēdaän, pikeun njénangkeun diri. Èh Pangeran! moegi ningalan saréng moegi ngawas-paoskeun, jen koering teh djadi hina.

12 Èh, sakoer noe ngaliwat di djalan! teu hawatir? Geura pada ngawaspada-keun sarta narégéskeun, moen aja kangsarsaraän saroepa kangsarsaraän kaola, anoe geus dikeunakeun ka kaola, lantaran Pangeran nganalangsakeun ka kaola keur poëan bangét bēndoena.

13 Andjeunna ti manggoeng ^a ngadatangkan seuneu ka djéro babaloeng kaola, sarta eta djadi moerba ka dinja; soekoe kaola koe andjeunna ditahaunan rawe, kaola dioendoerkeun ka toekang; kaola koe andjeunna didjadikeun soewoeng, gëring sapopoë. ^a Djab. 102:4.

14 Pasangan kamasijatan kaola geus ditalikkeun koe panangan andjeunna, pabeulit tambagna, naropang dina poendoek kaola; kakoewatan kaola koe andjeunna geus diapéskeun; kaola koe Goesti geus diselehkeun ka leungeun djalma noe teu beunang dilawan koe kaola.

15 Sakabeh prawira kaola koe Goesti geus disapirakeun di téngah kaola; ^a andjeunna geus ngoewarkeun bakal aja pesta tina hal kaola, kōrsana ngaroeksak baroedjang kaola; parawan, anak Joeda, koe Goesti geus diidék, kawas dina pamérésan. ^a p. 2:22.

16 Tina hal kitoe kaola teh tjeurik; ^a mata kaola, mata kaola ragragan tji-panon, tina sabab anoe baris ngoepahan, anoe baris njénangkeun ka diri kaola, ajeuna djaoeh ti kaola; anak kaola sarowoeng, tina sabab moesoeh geus djadi kawasa. ^a Jer. 13:17; 14:17.

17 Sion nadahkeun leungeunna; taja noe ngoepahan ka dinja; Pangeran miwarang hal Jakoeb, sakoer noe sakoerilingna koedoe pada ngamoesoeh ka dinja; Jé-

roesalem geus djadi saperti awewe keur kotor di antara maranehanana.

18 Pangeran teh langkoeng adil; karana kaola moengpang ka timbalanana. Èh, sakabeh bangsa-bangsa! geura darengkeun, sarta tarendjokeun kasangsaraän kaola; landjang-landjang kaola djeung baroedjang kaola geus laleumpang, asoep ka pangdjarahan.

19 Kaola sasambat ka kanjaäh kaola, ^a tatapi pada tjidra ka kaola; panghoeloe kaola djeung kokolot kaola geus pada ninggal di djéro nagara eukeur narejangan dahareun pikeun njénangkeun dirina. ^a Jer. 30:14.

20 Èh Pangeran! moegi ningalan jen koering teh langkoeng soekër; ^a beuteung koering ngagolak; hate koering boelak-balik di djéro diri koering; karantén koering angét pisan nja moengpang; ^b di loewar koering kalapoeran anak koe pé-dang, di djéro kawas kaénggonan maot. ^a p. 2:11. ^b Jer. 15:15.

21 Itoe ngadarengjen koering roemahoeb; taja noe ngoepahan ka koering; sadajana moesoeh koering geus ngadareng bedja katjilakaan koering, pada atoheun sabab andjeun midamél kitoe. Ana andjeun ngadongkapkeun poë, ^a noe koe andjeun diowarkeun teja, tinangtos eta djaradi sapertos koering. ^a Jer. 50:15.

22 Saniskantén kaawonanana moegi sina dongkap ka pajoeneun andjeun; saréng moegi midamél ka dinja sakoemaha andjeun geus midamél ka koering tina hal saniskantén kamasijatan koering. Karantén roehah-rahoeh koering reja pisan, saréng hate koering gëring.

PASAL 2.

A mboe-amboe, anak Sion teh koe Goesti sakitoe disina kareueukan dina sadjéro andjeunna doeka! Kamoeljaän Israil koe andjeunna ti langit geus ditinggangkeun ka boemi, djeung teu emoeun ka ^a djodjodog dampalna keur poëan andjeunna doeka. ^a Djab. 99:5.

2 Goesti geus ngaléglég sakabeh pangtjtjingan Jakoeb, hanteu dipikawélas; Goesti geus ngarontoehkeun énggon anak Joeda noe rareugreug dina sadjéro andjeunna bēndoe; pada diratakeun djeung taneuh; karadjaän djeung kapalakapalana koe andjeunna geus dinistakeun.

- 3 Andjeunna dina sadjéro sewot bëndoe-
na ^a nilas sakoer tandoek Israil; lju-
ngeunna katoehoe koe andjeunna geus
dipoendoerkeun ka toekang ti hareupeun
moesoeh; ^b sarta andjeunna ngagäoer di
Jakeb saperti seuneu hoeroeng, noe ngal-
leboer sakoeriling. *a* Jer. 48:25. *b* Jer. 17:27.
- 4 Goesti ^a geus mëntang gondewana
saperti moesoeh; andjeunna ngadég sa-
jagi panangan téngën saperti satroe,
sarta geus meuntjitan sakabeh karésë-
pan mata; andjeunna ka djéro himah
anak Sion ngoetjoerkeun wërana saperti
seuneu. *a* Djab. 7:13.
- 5 Goesti geus djadi saperti moesoeh;
andjeunna geus ngaléglég Israil, ngalég-
lég sakabeh karatonna, ngaroeksak éng-
gonna noe rareugreug; sarta andjeunna
di anak Joeda loba pisan ngajeeunna
gégëroengan djeung habarëgoengan.
- 6 Ari pondok andjeunna koe andjeunna
geus diroempak, saperti pondok kèbon;
^a énggonna tépangan koe andjeunna
geus diroeksak; Pangeran ngërsakeun di
Sion pada poho kana pesta djeung kana
sabat, sarta andjeunna dina sadjéro se-
woting bëndoeana geus mitjeun radja
djeung panghoeloe. *a* 1 Radj. 8:4.
- 7 Goesti ^a geus njingkahkeun altarna,
ngepeskeun kasoetjianana; koeta kara-
ton-karatonna koe andjeunna geus di-
selehkeun ka leungeun moesoeh; raong
sowarana di djéro gédong Pangeran sa-
tjara keur poë pesta. *a* Jer. 7:14.
- 8 Pangërsakeun Pangeran ngaroeksak
koeta anak Sion; andjeunna ^a geus ma-
sangkeun këntja, teu ngoendoerkeun
pananganana tina ngabasmi; ari ben-
teng djeung koeta koe andjeunna geus
diprihatinkeun, sarejana araloem.
a 2 Radj. 21:13.
- 9 Lawang-lawangna aramlës ka djéro
taneuh; toelak-toelakna koe andjeunna
geus digëmpoer, dipotong-potong; radja-
na djeung kapala-kapalana araja di oe-
rang kapid, noe teu boga toret; ^a djeung
ari nabi-nabina geus teu mareunang
tetendjoan ti Pangeran. *a* Djab. 74:2.
- 10 Para kokolot anak Sion tjarialik dina
taneuh bari ngadëroek; ^a geus pada
neundeun taneuh ngëboel dina sirahna,
sarta disaramping karoeng; landjang-
landjang Jëroesalem pada noengkoel-
keun sirahna kaula taneuh. *a* Jos. 7:6.
- 11 ^a Mata kaeola roeksak koe tji-panon,
beuteung kaeola ngagolak, ^b kawaja ka-
oela geus dibahekeun kana taneuh, tina
hal karoeksakan anak bangsa kaeola;
sabab boedak djeung orok pada ngago-
loloh di loeloeroeng nagara.
a p. 1:16, 20. *b* Aj. 16:13; Sil. 7:23.
- 12 Ngaromongna ka indoeng-indoengna:
Di mana aja roti djeung anggoer? bari
broek ngagoloh di loeloeroeng nagara,
tjara noe kasabët, bari namplokkeun
njawana kana lahoenan indoengna.
- 13 Koemaha kaeola nja pingingëtaneun
ka maneh? Naon noe koe kaeola rek
diopamakeun ka maneh, anak Jëroesa-
lem? Naon noe koe kaeola rek diibarat-
keun ka maneh, soepaja kaeola bisa
ngoepahan ka maneh, parawan, anak
Sion? ^a karana karoeksakan maneh géde
tjara laolet; saha noe bisa njageurkeun
ka maneh? *a* Jer. 30:12.
- 14 ^a Nabi-nabi maneh geus pada mang-
mëlengkeun ka maneh anoe gapong nja
teu moepakat; sarta eta teu nganjarata-
keun kadorakaän maneh, teu mambrih
soepaja dibojongna maneh dibalikkeun;
ënjana maha mangmëlengkeunana ka ma-
neh babawaän gapong, sarta noe matak
diboewang. *a* Jer. 2:8; 5:31.
- 15 Sakoer noe ngaliwat di djalan pada
emprak-emprakan tina hal maneh; pada
njektjrekan bari godogë, tina hal anak
Jëroesalem; [pokna]: Koetan nja ijeu
nagara, noe sok disarëboet ^a tjatjap koe
aloes, matak atoh saeusi boemi teja?
a Djab. 50:2.
- 16 Sakabeh moesoeh maneh ^a pada nja-
langapkeun soengotna tina hal maneh;
pada njektjrekan bari karoemërot hoen-
toe; aromongna: ^b Koe oerang eta geus
diléglég; poegoeh nja ijeu poëna noe
diarëp-arëp koe oerang; ajeuna oerang
geus manggih, geus narendjo.
a Djab. 22:14; p. 3:46. *b* Djab. 35:25.
- 17 Pangeran geus ngadamël pangërsana;
geus ngaboektikeun pangandikana, noe
koe andjeunna ditimbalkeun ti djaman
koena-koena; andjeunna geus ngaroen-
toehkeun, sarta hanteu dipikawélas;
djadi andjeunna geus ngaboengahkeun
moesoeh tina hal maneh, ^a ngaloehoer-
keun tandoek satroe maneh. *a* Djab. 89:18.
- 18 Hate sadajana sasambat ka Goesti.
Ëh, koeta anak Sion! sing ngoetjoer tji-

panon saperti soesoekan, beurang-peuting; papatjoewan maneh rek tjiiting; siki mata maneh oelah sina eureun!

- 19 Geura hoedang, sasambat ti peuting, keur waktoe ronda noe mimiti; ^a oetjoetkeun hate maneh saperti tjai ka pajoneun pameunteu Goesti; djoeng-djoengkeun leungeun maneh ka andjeunna tina hal njawa baroedak maneh, anoe tinggolojoh dina pepengkolan sakabeh loeloeroeng bawaning langlajuseun!

^a Djab. 62: 9.

- 20 Èh Pangeran! ^a moegi ningalan sarèng ngawaspaoskeun noe koe andjeun geus didamél kitoe. ^b Naha awewe kédah ngahakan boewahna sorangan, baroedak noe sok ditiitimang? Naha panghoeloe djeung nabi kédah dipaehan di djero kasoetjian Goesti?

^a p. 1: 20. ^b p. 4: 10.

- 21 Noe ngora sarèng noe kolot ngalalondjor dina taneuh, dina loeloeroeng; landjang-landjang koering sarèng baroedjang koering geus raroeboeh koe pèdang; koe andjeun eta geus dipaehkeun keur poëan bèndoe andjeun; koe andjeun geus dipeuntjitan, ^a sarèng hanteu dipikawélas.

^a p. 3: 43.

- 22 Andjeun geus njaoer ^a panjingsijeunan ka koering ti sakoeriling, sapertos noe disaoer ^b kana poë pesta; sarèng keur poëan bèndoe Pangeran taja noe minggat atanapi ngédjat; anoe koe koering ditiitimang sarèng digédean teja, geus dibekkeun koe moesoeh koering.

^a Jer. 6: 25. ^b p. 1: 15.

PASAL 3.

- Ijeu kaola djalma, noe ngarasa kabalangsakan, ^a koe panggéboeg bebèndoe-na. 'Kaola koe andjeunna ditjandak, ^b ditoejoen ka noe poëk, lain ka noe tjaäng.

- 2 'Estoe pananganana boelak-balik ka kaola, sarta ganti-ganti, sapoë.

^a Aj. 21: 9. ^b Aj. 30: 26.

- 4 Daging kaola djeung koelit kaola koe andjeunna geus disina ropoh; toelang-toelang kaola koe andjeunna geus diparotongkeun. 'Andjeunna geus ngadégkeun baris ngamoesoeh ka kaola, sarta kaola dilingkoeng koe hampéro

- 6 djeung kasoésahan. 'Kaola koe andjeunna geus diénggonkeun di noe paroék, ^a saperti noe paraeh baheula. ^a Djab. 143: 3.

- 7 Kaola koe andjeunna geus dipagér ti sakoeriling, wani kaola teu bisa ka loe-

war; rante kaola koe andjeunna geus disina beurat. 'Samalah ^a ari kaola sasambat sarta ngadjérit, panéda kaola koe andjeunna ditoelak. 'Djalan kaola ^b koe andjeunna geus dipénggél koe batoe tatahan; sorangeun kaola koe andjeunna geus dipoengkal-pengkolkeun.

^a Aj. 19: 7. ^b Aj. 19: 8.

- 10 Andjeunna ka kaola djadi saibarab biroewang keur ngadodoho, tjara singa

- 11 di djero panjoempoetan. 'Djalan kaola koe andjeunna geus disimpangkeun, seg kaola dirérédjet; kaola koe andjeunna geus didjadikeun soewoeng. 'Andjeunna ^a geus méntang gondewana, sarta kaola didjadikeun saperti boelan-boelan pikeun djamparing.

^a p. 2: 4.

- 13 Eusi wadahnya djamparing ^a koe andjeunna disina nantjéb kana kaboeboe-wahan kaola. 'Kaola ^b geus djadi seungseurikeuneun sakoer noe sabangsa djeung kaola; kaola koe eta dipake kakawihan sapoë. 'Kaola ^c koe andjeunna dipiseubeuhan papaitan, disina weureu koe alsém.

^a Aj. 6: 4. ^b Aj. 12: 4;

^c Jer. 20: 7. ^c Aj. 9: 18.

- 16 Hoentoe kaola koe andjeunna geus dirémoekkeun koe keusik; awak kaola koe andjeunna geus dioeroegan koe léboe. 'Njawa koering koe andjeun geus didjaoehkeun tina kasénangan; koering geus hilap di kangeunahan. 'Ari omong kaola: Kasantosaän aing geus leungit, kitoe deui pangharépan aing ti Pangeran.

- 19 Moegi emoet kana kabalangsakan koering sarèng kana atrok-atrokan koering, kana alsém sarèng kana hampéro!

- 20 'Hate koering teu wéleh ingét ka eta, sarèng toengkoel di djero koering. 'Ijeu noe koe kaola dipiingét, hal kijeu noe koe kaola rek dipake pangarép-ngarép:

- 22 ^a Nja kaäsihan Pangeran noe matak kaola sadaja hanteu datang ka toempès, sabab kawélasanana hanteu keuna koe bejak; 'estoena mah oenggal-oenggal isoek eta anjar deui; katoehoan andjeun langkoeng agoeng. 'Pangeran ^b doeoeman aing, tjék hate kaola; pedah kitoe kaola sédja ngarép-ngarép ka andjeunna.

^a Neh. 9: 31. ^b Djab. 73: 26.

- 25 Pangeran teh moerah ka sakoer noe ngarép-ngarép ka andjeunna, ka njawa noe nejangnan andjeunna. 'Hade pisan

djalma ngarëp-ngarëp djeung asrahna kana kasalametan Pangeran. 'Hade pisan di lalaki, moendak pasangan eukeur ngora.

28 Eta koedoe dijook tjoenggëlik sarta tjitjing; karana nja andjeunna noe nër-
29 rapkeun inja ka manehana. 'Koedoe njoesoepkeun soengoetna kana taneuh;
30 malah-mandar aja pangharëpan. 'Koedoe
" njodorkeun pipina ka noe nampiling;
sing seubeuh koe kahinaän. *a Mat. 5:39.*

31 Karana Goesti moal noendoeng sala-
32 langgëngna. 'Enjana ari andjeunna geus
nganalangsakeun, " tangtoe wëlaseun,
noemoetkeun kagëdean kaäsihanana.
33 'Karana ari njoekërkeunana djeung ngan-
alangsakeunana ka anak djalma lain
tina manahna. *a Djab. 30:6.*

34 Tijap-tijap aja noe ngaroempak saka-
beh sakitan boemi di handapeun soe-
35 koena; 'tijap-tijap " aja noe njerongkeun
bëbënëran djalma di pajoeneun pameun-
36 teu noe Langkoeng Agoeng; 'tijap-tijap
aja noe ngabengkokkeun prakara ma-
noesa: koe Goesti teu katingali?

a 2 Moesa 23:6.

37 Saha noe ngomong kijeu-kijeu, anoe
toeloelj djadi, moen taja timbalan Goesti?
38 'Lain ti baham noe Langkoeng Agoeng
teja " bidjilna katjilakaän djeung ka-
39 bagdjaän? 'Koe naon manoesa keur hi-
roep sok adoeh-adoehan? Oenggal-oeng-
gal djalma adoeh-adoehan teh koedoe
tina hal dosana. *a Am. 3:6.*

40 Hajoe, oerang nitik-nitik djalma oer-
ang, sarta oerang waspadakeun, djeung
41 oerang baralik ka Pangeran! 'Hajoe, " a
oerang djoengdjoengkeun hate oerang
kalawan leungeun ka Allah noe linggih
42 di sawarga! 'Koering sadaja " tarima
masijat sarëng moengpang; koe andjeun
hanteu dihampoera. *a Djab. 28:2. b Dan. 9:5.*

43 Andjeun geus mindingan mantën koe
bëndoe, sarëng ngoebrak-ngabrik ka koer-
ing sadaja; andjeun geus maehkeun,
44 hanteu mikawëlas. 'Andjeun " a geus min-
dingan mantën koe mega, soepaja pa-
45 nëda oelah këbat. 'Koering sadaja " b
koe andjeun geus didjadikeun sapërtoes
roentah sarëng pipitjeunan di têngah
bangsa-bangsa. *a Aj. 22:14. b 1 Kor. 4:13.*

46 " Sadajana moesoeh koering pada nja-
langapkeun soengoetna tina hal koering.

47 'Koering " b pada kataradjang sijeun sa-

rëng lombang, kataradjang karoesoehan
48 sarëng karoeksakan. 'Panon kaেলা " c
ngoetjoer soesoekan tjai, tina hal ka-
roeksakan anak bangsa kaেলা.

a p. 2:16. b Jér. 48:43. c Djab. 119:136.

49 Mata kaেলা njoeroedoet teu eureun-
50 eureun, taja pëgatna, 'dongkap ka Pange-
51 ran mëlong, sarta ningali ti sawarga. 'Pa-
non kaেলা matak peurih kana hate, tina
sakabeh anak nagara kaেলা noe awewe.
52 Noe djaradi moesoeh kaেলা teu kara-
na sabab, habën pada moro ka kaেলা,
53 sapërti ka manoeuk. 'Pati kaেলা " a pada
ngabasmi dina gorowong, sarta pada
54 nenggoran ka kaেলা koe batoe. 'Tjai nga-
lapoet kana sirah kaেলা; omong kaেলা:
Aing teh dimangsakeun! *a Jér. 38:6.*

55 Èh Pangeran! " a koering geus sasam-
bat ka padjënengan andjeun ti djëro
56 gorowong panghandapna. 'Sowara koer-
ing koe andjeun geus dimakboel; moegi
oelah ngaljeuskeun tjëpil andjeun, përk-
kawis roenghap-renghap koering, përk-
57 kawis koering ngadjërit. 'Andjeun teh
parëk kala-mangsa koering sasambat ka
andjeun; timbalan andjeun: Maneh oelah
sijeun-sijeun! *a Djab. 88:7, 14.*

58 Andjeun, Goesti! " a geus mangngoeroes-
keun prakawis njawa koering; nja an-
djeun noe geus ngadjait pati koering.
59 'Noen Pangeran! andjeun geus ningali
dina paneungteuinganan ka koering;
60 moegi koering dipaparin kaädilan. 'An-
djeun geus ningali sadaja pamalësna,
saniskantën pakarëpanana ka koering.

a Jér. 50:34; 51:36.

61 Andjeun, Pangeran! " a geus ngadangoe
ngaharinakeunana, sarëng saniskantën
62 pakarëpanana hal koering; 'omongan
sakoer noe ngamoesoeh ka koering, sa-
rëng nejangana pitjilakaëun koering
63 sapopoë. 'Dijoezna sarëng hoedangna
moegi koe andjeun diwaspaoskeun;
koering koe maranehanana dipake ka-
kawihan. *a Djab. 74:18.*

64 'Noen Pangeran! " a moegi moelangekun
balësna ka darinja, noemoetkeun paga-
65 wean leungeunna. 'Moegi koe andjeun
eta pada dipaparin kateuasan hate;
" b moegi pada dikeunaän panjapa an-
66 djeun! 'Moegi koe andjeun eta pada
dioedag koe bëndoe, sarëng moegi pada
ditoempoer, dileungitkeun ti kolong la-
ngit Pangeran! *a Djab. 28:4. b Jér. 10:25.*

PASAL 4.

- Amboe-amboe, émas teh sakitoe djadina soerëm, émas toelen teh sakitoe owah roepana! Sosotja kasoetjian geus diawoer-awoerkeun di pepengkolan sakabeh loeloeroeng.
- 2 Anak Sion lalaki, noe sakitoe maroeljana, noe satimbang émas pangaloesna, amboe-amboe, ajeuna mah diaritoeng saharga kèndi sipat taneuh, boewatan leungeun pandjoenan!
- 3 Sanadjan adjag njodorkeun soesoe, njoesoean anakna; sabalikna awewe bangsa kaoela mah geus djadi sasangkling, ^a tjara manoeke naäm di tégal léga. ^a Aj. 39: 16.
- 4 Letah orok ^a rapët ka langangitna bawaning halabbah; baroedak ^b pada menta hakaneun, tapi taja noe mere ka darinja. ^a Djab. 22: 16. ^b p. 2: 11, 12.
- 5 Noe tadina dalaharna noe ngareunahngleunah, ajeuna mah kalempohan di loeloeroeng; anoe asal dimemenan pakena sakélat, ajeuna mah pada ngarangkoel djarian.
- 6 Ari kadorakaän ^a anak bangsa kaoela gëde ^b alah batan dosa Sadoemoe, noe dibalik dina sakitjeup mata, sarta taja noe tjape leungeunna koe karana eta. ^a p. 3: 48. ^b Jëh. 16: 48.
- 7 Ari gëgëdenna tadina harerang alah batan saldjoé, ngarëplak alah batan tji-soesoe; pada beureum salirana alah batan intën mirah, dëdëgna lir intën nilëm.
- 8 Ajeuna mah roepana hideung alah batan mohong; djalma pada pangling di loeloeroeng; koelitna rakët kana toelangna; estoe garing, djadina saperti pangpoeng.
- 9 Mënding noe kasabët koe pëdang ti batan noe kasabët koe langlajuseun; karana eta mah paeh lalaoenan, diti-roekan, tina taja hasil taneuh.
- 10 Leungeun awewe warëlasan ^a datang ka ngoelob anakna sorangan; nja eta djadi kahakananana keur mangsa karoeksakan anak bangsa kaoela. ^a 2 Radj. 6: 28; p. 2: 20.
- 11 ^a Pangeran geus njatjapkeun wërana, ngoetjoerkeun béndoeuna noe leuwih bangët; sarta andjeunna geus ngajakeun seuneu di Sion, noe ngalëboer padëmén-padëmenna. ^a p. 2: 3.
- 12 Radja-radja noe di boemi djeung djalma saeusi djagat teu njaranaeun, jen satroe djeung moesoeh piasoepeun kana lawang Jérusalem.
- 13 Pangkitoe teh ^a tina dosa nabi-nabina, tina kadorakaän panghoeloe-panghoeloe, noe sok ngaloetjoerkeun di djëro nagara ^b gëtit djalma noe balëñër. ^a p. 2: 14. ^b Mat. 23: 35.
- 14 Pada galoewang-galejong di loeloeroeng-loeloeroeng saperti djalma lolong, sarta rarëgëd koe gëtit, wani djalma teu kongang antël kana papakeanana.
- 15 Pada ngagëroan ka dinja: Geura njalingkir, nadjis! geura njalingkir, geura njalingkir, oelah maraneh antël! Ana kalaboer djeung ngalantoer, djalma di bangsa kapid pada ngomong: Noe kitoe oelah toeloéj ngantjik.
- 16 Koe pameunteu Pangeran eta geus dipaboerantakkeun; ka-hareupna andjeunna moal ningali-ningali deui ka darinja; ka beungtet panghoeloe taja noe ngadjoengdjoeng, ka noe kolot taja noe mikaroenja.
- 17 Ari panon kaoela sakabeh masih kangën datang ka roeksakna ^a ka panoelöng kaoela noe sija-sija teja; kaoela dina paranti mëlong pada mëlong ka hidji bangsa noe teu bisaeun njalamëtkeun. ^a Jës. 30: 5, 7; Jër. 37: 7, 9.
- 18 Moesoeh ^a pada moeroe kana langkah kaoela sakabeh, noe matak kaoela teu bisa leumpang dina loeloeroeng kaoela; kaoela geus deukeut ka panoengtoengan, oemoer kaoela geus toetoep; estoe geus nëpi ka panoengtoengan kaoela sakabeh. ^a p. 3: 52.
- 19 Anoe ngaroedag-ngoedag ka kaoela pada ^a këntjéng alah batan galoedra awang-awang; di goenoeng-goenoeng pada ngoebrak-ngabrik ka kaoela, di tégal léga pada masang baja ka kaoela. ^a Jër. 4: 13.
- 20 Ambëkan iroeng kaoela sakabeh, nja eta lisahan Pangeran, noe koe kaoela sakabeh diomongkeun hajang hiroep dina hijeunna di pëlëbah oerang kapid teja, ^a geus dibeunangkeun koe piloe-wang djjeunna. ^a Jër. 52: 8.
- 21 Eh, anak Edom, pribomei tanah Oes! masing atoh nja boengah; ^a loemoer teh ka maneh ge pidatangeun; ñngke maneh mabok sarta ditarandjang. ^a Jër. 49: 12.

22 Kadorakaän maneh, anak Sion! ěngke bejak; ka-hareupna maneh koe andjeunna moal disina dibojong deui; dĕmi kadorakaän maneh mah, anak Edom! ěngke koe andjeunna disiksa; tangtoe andjeunna nganjatakeun dosa-dosa maneh.

PASAL 5.

Noen Pangeran! moegi emoet ka noe geus kasorangkeun ka koering sadaja; moegi ngawaspaoskeun, sarĕng moegi ningalan kana kahinaän koering sadaja!

2 ^a Milik koering sadaja dipibanda koe djalma nagara sanes, rorompok koering sadaja koe djalma bangsa lijan.

^a Jer. 6: 11, 12.

3 Koering geus pada djadi pahatoe, hanteu gadoeh bapa; ari indoeng-indoeng koering geus koemaonam randa.

4 Tjai koering diinoemna koe koering kĕdah didoewitan; soeloh koering beunangna koe koering kĕdah dibajar.

5 Koering pada dikanijaja kana poendoek koering; tjarape oge koering, teu dibere eureun.

6 Koering pada njĕrahkeun diri ka Mĕsir sarĕng ka Asoer, soepaja seubeuh ka-tĕdaän.

7 Kolot-kolot koering pada milampah dosa, nanging geus teu araja; doepi koering teja pada nangoeng kadorakaänana.

8 ^a Abdi-abdi noe mararentah ka koering; taja noe ngarĕboet koering ti leungeunna.

^a 5 Moesa 28: 48.

9 Koering nejangna rĕdjĕki kalawan baja njawa koering, tina sabab pĕdang tĕgal lĕga.

10 ^a Koelit koering sadaja panas sapĕrtos hawoe, tina sabab kabangĕtan langla-geuseun.

^a Djab. 102: 4.

11 Awewe di Sion pada dipaksa, kitoe keneh landjang di nagara-nagara Joeda.

12 Kapala-kapala geus digarantoeung koe leungeun moesoeh; ^a pasĕmon kokolot hanten dihormatan.

^a p. 4: 16.

13 Djalma baroedjang kĕdah nangoeng panggilingan, sarĕng baroedak lalaki tigĕdĕboeg beurat koe soeloh.

14 Kokolot geus areureun tjalikna dina lawang; djalma baroedjang geus areureun nabuehna tatabuhan.

15 ^a Kaätohan hate koering sadaja geus eureun; engklak-engklakan koering sadaja geus digĕntos koe kaprihatinan.

^a Am. 8: 10.

16 ^a Makoeta geus ragrag tina sirah koering. Tjilaka koering sadaja teh! karantĕn koering pada milampah dosa.

^a Aj. 19: 9.

17 Koe pĕrkawis eta hate koering sadaja djadi gĕring; tina hal kitoe panon koering sadaja djadi poĕk;

18 Tina pĕrkawis goenoeng Sion, anoe soewoeng; tjareuh-tjareuh noe leuleumpangan di dinja.

19 ^a Andjeun, Pangeran! linggih salalanggĕngna; panglinggihan andjeun toeroentoemoeroen.

^a Djab. 9: 8; Jer. 10: 10.

20 Pinahaoneun andjeun ngalalikeun ka koering sadaja saĕndĕngna, sarĕng nilarkeun ka koering sadaja sapapaosna?

21 Noen Pangeran! ^a moegi koering sina tarobat ka andjeun, tinangtos koering teh tarobat; moegi nganjarkĕun oemoer koering sadaja ^b sapĕrtos ka pĕngkĕr.

^a Jer. 31: 18. ^b Mik. 7: 14.

22 Karantĕn pamohalan andjeun djong-djon mitjeun koering sadaja, andjeun ngabĕndon ka koering sadaja antĕp-antĕpan.

KITAB NABI JĒHESKEL.

PASAL 1.

Dina taoen noe katiloe-poeleoh, dina boelan noe kaopat, tanggal lima, keur kaেলা aja di tĕngah bobojongan, di sisi tji Kĕbar, ^a braj langit moeka, sarta kaেলা nendjo tetendjoan ti Allah. Dina eta tanggal lima, nja eta kalima taoen-

3 na ^b radja Jojakin dibojong teja, 'harita aja pangandika Pangeran ka panghoeloe Jĕheskel poeta Boesi, di tanah Kasdim, di sisi tji Kĕbar; sarta di dinja ^c panangan Pangeran noempangan ka Jĕheskel.

^a Loek. 3: 21. ^b 2 Radj. 24: 15. ^c 1 Radj. 18: 46; 2 Radj. 3: 15.

- 4 Ret kaola nendjo, doemadakan, ti kaler datang angin riboet; aja hidji mega gēde, sarta aja seuneuan patingoerilap, djeung eta mega tjahajaän sakoeriling; ari di tēngah-tēngahna ^a djiga soewasa, nja eta di tēngah-tēngah seuneu teja. 'Beh di tēngah-tēngah eta aja roepa opat mahloek; sarta kijeu patoetna: opatanana roepa manoesa. 'Sarta hidji-hidji ^b pada opat beungeutna, djeung hidji-hidji eta mahloek pada opat djangdjangna. 'Ari soekoena soekoe bebēng, sarta dampalna saperti talapak anak sapi; djeung raroehaj soekoena djiga tambaga gilap. 'Sarta ^c pada aja leungeun manoesa dina sadjeroēun djangdjangna, dina opat beulahna; opatanana pada beungeutan djeung djangdjangan. 'Ari djangdjangna pada ngantet hidji-hidji ka batoerna; ana leumpang, teu ngagilir; hidji-hidji pada ngadjoegdjoeg ka noe disanghareupan. 'Moenggoehing roepa beungeutna, nja beungeut manoesa; ^d ari sabeulah ti katoehoe opatanana beungeut singa; djeung sabeulah ti kentja opatanana beungeut sapi; malah-malah opatanana aja beungeut galoedra. 'Dēmi beungeutna reudjeung djangdjangna ka loehoerna pada misah; hidji-hidji mahloek djangdjang noe doewa pada ngantet ka batoer, ^e ari noe doewa deui mah noetoepan badanna. 'Sarta hidji-hidji pada ngadjoegdjoeg ka noe disanghareupan; ka mana bae ēroh sēdjana leumpang, nja ka dinja lalumpangna; ana leumpang, teu ngagilir. 'Moenggoehing roepa eta mahloek, patoetna saperti roehak seuneu ngagēdoer, kawas nendjo obor; seuneu teja koekoerilingan bae dina antara eta mahloek; djeung seuneu teh tjahajaän, toer tina djero seuneu bidjih kilat.
- 14 'Djeung deui eta mahloek madjoe-moendoer, kawas nendjo sorot kilat.
^a Wabh. 1:15. ^b p. 10:14. ^c p. 10:8, 21.
^d p. 10:14; Wabh. 4:7. ^e JĒs. 6:2.
- 15 Barang kaola nendjoekun eta mahloek, doemadakan, di boemi aja hidji roda gigireun eta mahloek, pēlēbah noe opat beungeutna teja. 'Patoetna eta roda-roda sarta djeung boewatanana ^a djiga intēn krisolit; ari eta opat roda saroea roepana; ari patoetna sarta djeung boewatanana, sakoemaha aja hidji roda malang di tēngaheun roda deui.
- 17 'Ana leumpang, leumpangna dina opat beulahna; teu ngagilir dina leumpangna.
- 18 'Ari moenggoeh bēngkerna nja loehoer nja matak sjeun; sarta bēngkerna ^b pada pinoeh koe panon sakoeriling dina opatanana. 'Djeung ana eta mahloek leumpang, roda-roda ge leumpang gigireunana; kitoe deui ana eta mahloek oeng-gah ti boemi, roda-roda ge oenggah. 'Ka mana bae ēroh sēdjana leumpang, eta lalumpang; nja ka dinja ēroh leumpangna; djoeng roda-roda teh aroenggah barēng djeung eta; wantoe roda teh kaba-bawa koe ēroh eta mahloek. 'Ana mahloek teh leumpang, eta ge leumpang; sarta ana mahloek teh ngarandēg, eta ge ngarandēg; kitoe deui ana mahloek teh aroenggah ti boemi, roda-roda ge aroenggah barēng djeung eta; wantoe roda teh kabawa koe ēroh eta mahloek.
^a p. 10:9. ^b p. 10:12; Wabh. 4:6.
- 22 Djeung deui loehoereun sirah eta mahloek aja hidji roepa ^a pipinding, djiga karistal anoe matak adjrih, beunang mangkeun dina loehoereun sirahna. 'Sarta handapeun eta pipinding djangdjang mahloek teh ngaratjoeng, hidji-hidji pada tēpoeng ka batoerna; hidji-hidji mahloek pada aja doewa djangdjang noe noetoepan ka ditoe, djeung hidji-hidji pada aja doewa djangdjang noe noetoepan ka dijeu, nja eta ka badanna. 'Sarta ana lalumpang, kaola ngadenge ^b sora djangdjangna saperti sora tjai gēde, lir gētra noe Moerba-wisesa, sora ngagoroeh, tjara sora wadya-balad; ana ngarandēg, pada ngeplekkeun djangdjangna.
- 25 'Sarta aja gētra ti loehoereun pipinding, noe di loehoereun sirahna teja, ana eta geus ngarandēg, djeung ngareplekkeun djangdjangna. 'Ari ti loehoereun eta pipinding, noe di loehoereun sirahna teja, aja hidji roepa panglinggihan, ^c patoetna kawas intēn nilēm; djeung dina roepa eta panglinggihan aja hidji roepa saperti patoet manoesa, ^d linggih dina loehoer eta. 'Sarta kaola mireungeuh djiga soewasa, kawas nendjo seuneu mangroepa awak sakoedjoer; ^e ti sēmēt noe siga angkengna ka-loehoerkeun, djeung ti sēmēt noe siga angkengna ka-handapkeun kaola mireungeuh kawas nendjo seuneu, sarta andjeunna
- 28 tjahajaän sakoedjoer. 'Saperti patoetna

katoembiri, anoe tembong dina mega keur poean hoedjan, nja kitoe patoetna eta tjahaja sakoedjoerna. Tah, kitoe patoetna roepa kamoeljaan Pangeran. Barangna katendjo koe kaেলা, brék kaেলা njooeh, sarta kaেলা ngadenge gētra noe ngandika. *a* 1 Moesa 1:6; 2 Moesa 24:10. *b* p. 3:12, 13; 10:5. *c* 2 Moesa 24:10; p. 10:1. *d* Wabj. 4:2. *e* p. 8:2.

PASAL 2.

Ari timbaluana ka kaেলা: *a* Eh, anak Adam! *b* maneh geura nangtoeng, *c* kami rek ngandika ka maneh. 'Barang andjeunna ngandika ka kaেলা, *d* seug kaেলা diasoeapan Roh, bari kaেলা koe Roh disina nangtoeng; toeloej kaেলা ngadengekeun eta noe ngandika ka kaেলা. 'Ari timbalanana ka kaেলা: Eh, anak Adam! maneh ajeuna koe kami dipiwarang ka oerang Israil, *e* ka bangsa-bangsa noe bahaan, noe sok baraha ka kami teja; eta maranehanana djeung karoehoen-karoehoenna pada migeawe masijat ka kami tēpi ka poē ijeu pisan. 'Ari eta djalma *f* harenras nja beungeut djeung tareuas nja hate; maneh koe kami dipiwarang ka darinja, sarta koedoe mitjatoer ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran. 'Ari eta teh, *g* boh ngadarengē, boh hanteu, (wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh) *h* tangtoe pada nganjahokeun, jen aja nabi *i* di tēngah maranehanana. 'Djeung deui, anak Adam! *j* maneh oelah sijeun-sijeun koe maranehanana, djeung oelah sijeun koe omonganana, sanadjan maneh tjampoer djeung poeloes sarta djeung tjoe-tjoek ge, sarta maneh tjitjing di langgir-langgir; poma oelah sijeun koe omonganana, djeung oelah geder koe beungeutna; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta *k* teh. 'Djeung maneh *l* koedoe njatoerkeun pangandika kami ka darinja, boh ngadarengē, boh hanteu; wantoe-wantoe *m* pada mantangoel eta teh. 'Ari maneh mah, anak Adam! masing ngadenge ka sakoer noe koe kami diandikakeun ka maneh; papatjoewan maneh oelah djadi mantangoel, tjara eta bangsa noe mantangoel; geura etjalangap, kop koe maneh *n* hakan ijeu noe koe kami dilelerkeun ka maneh. 'Ret kaেলা nendjo, beh aja panangan njodor ka kaেলা; sarta,

doemadakan, *o* panangan teh njandak *p* hidji kitab goeloengan. 'Nja eta koe andjeunna ladjēng dibeberkeun ka hareupeun kaেলা; sarta eta goeloengan *q* di djērona djeung di loewarna aja toelisan; ari oengēlna toelisan teh njanjan nalangsa, kahoemaregoengan djeung kadoeh-adoehan. *r* Dan. 8:17. *s* p. 1:28. *t* p. 3:24; Dan. 10:11. *u* Djab. 78:8. *v* p. 3:7. *w* p. 3:11, 27. *x* p. 33:33. *y* Jer. 1:8, 17; p. 3:9. *z* p. 3:11. *aa* p. 3:3. *ab* Wabj. 10:2. *ac* Wabj. 5:1.

PASAL 3.

Ari timbalanana deui ka kaেলা: Eh, anak Adam! geura hakan anoe kapinggih koe maneh; nja hakan ijeu goeloengan, bari toeloej leumpang, ngawoe-roek ka anak-intjoe Israil. 'Pek kaেলা ngangah, bari seug ngahakan eta goeloengan. 'Ari timbalanana ka kaেলা: Eh, anak Adam! beuteung maneh bere dadaharan, sarta peudjit maneh sina pinoeh koe ijeu goeloengan, noe koe kami dilelerkeun ka maneh. *a* Kop koe kaেলা dihakan; ari rasana dina soenguet kaেলা amis sapērti madoe. *b* Djab. 19:11; Wabj. 10:9, 10.

Ladjēng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! bral maneh leumpang ka anak-intjoe Israil; koedoe ngawoe-roek ka darinja make pangandika kami. 'Karana maneh lain dipiwarang ka bangsa *c* noe djēro omong beurat letah; nja dipiwarang teh ka anak-intjoe Israil; 'lain ka bangsa noe loba, noe djēro omong beurat letah, anoe koe maneh teu kaharti basana; saēnja-ēnja-na, oepama maneh koe kami dipiwarang ka dinja mah, tangtoe pada ngadenge ka maneh. 'Ari anak-intjoe Israil mah moal daraekeun ngadenge ka maneh; sanadjan ka diri kami ge teu daraekeun ngadenge; *d* karana saanak-intjoe Israil pada teuas nja tarang djeung heuras nja hate. 'Masing njaho, beungeut maneh koe kami geus didjadikeun teuas satjara beungeut maranehanana, sarta tarang maneh teuas satjara tarang maranehanana. 'Nja tarang maneh koe kami geus didjadikeun sapērti intēn paset, teuas alah batan batoe karang; oelah sijeun-sijeun koe maranehanana, sarta oelah geder koe beungeutna; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh. 'Ari timbalanana deui

- ka kaoela: Eh, anak Adam! sakabeh pangandika kami, noe koe kami bakal diandikakeun ka maneh, ° tampanan koe ati maneh, sarta dengekeun koe tjeuli
- 11 maneh. 'Sarta maneh geura bral, leumpang ka bobojongan, ka anak bangsa maneh; koedoe ngaweroek ka darinja, djeung ngomong ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran! ° boh eta ngadareng, boh hanteu. *a* JĒs. 33: 19. *b* JĒs. 48: 4; p. 2: 4. *c* Aj. 22: 22. *d* p. 2: 5, 7.
- 12 Tidinja ° kaoela didjoengdjoengkeun koe Roh, sarta ngadenge toekangeun kaoela sowara ngagédér katjida, [pokna]: Sagala poedji kasanggakeun kana kamoel-
- 13 jaän Pangeran, ti énggonna linggih! 'Aja sora djangdjang mahloek teja, hidji-hidji djangdjang paädoe djeung batoerna, sarta sora roda-roda baréng djeung eta, tégés
- 14 sowara ngagédér katjida. 'Ana kaoela koe Roh geus didjoengdjoengkeun, la-djéng kaoela ditjandak; bral leumpang, bari sédih bawaning panas roh kaoela; tatapi panangan Pangeran rosa noem-
- 15 panganana ka kaoela. 'Toeloj kaoela datang ka bobojongan noe aja di Tel-Abib, ka noe ngarénggon ° di pëlëbah tji Kébar, nja ka noe diénggonan koe eta; sarta kaoela tjitjing di dinja ° meunang toedjoeh poë, mëléngék di téngah maranehanana. *a* p. 8: 3. *b* p. 1. 1. *c* Aj. 2: 13.
- 16 Dĕmi geus kitoe, sanggeus toetoepp toedjoeh poë, aja pangandika Pangeran ka
- 17 kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! ° maneh koe kami geus didamél toekang kĕmit anak-intjoe Israil; mana maneh koedoe ngadengekeun pangandika ti lambĕj kami, djeung koedoe ngingĕ-
- 18 tan ka darinja tina sabab kami. 'Satijap-tijap ° kami nimbalan ka djalma doraka, jen: Maneh teh tangtoe paeh; dĕmi maneh teu ngingĕtan ka dinja, djeung teu diwoeroek, teu ngingĕtan ka noe doraka sina mitjeun djalanna noe doraka, soepaja hiroep: nja eta djalma doraka teh pipaheun mawa kasalahanana, tatapi ari gĕtihna mah koe kami tangtoe dipoendoet ti leungeun maneh. 'Sabalikna,
- 19 lamoen djalma doraka teh koe maneh diingĕtan, tapi teu tobat, teu mitjeun kadorakaänana djeung teu mitjeun djalanna noe doraka mah: nja eta teh pipaheun mawa kasalahanana, dĕmi maneh mah geus ngaloepoetkeun njawa
- 20 sorangan. 'Djeung deui ° satijap-tijap aja djalma bĕnĕr oendoer tina kabĕnĕranana, bari migawe kagorengan, sarta kami neundeun tatadjongan di hareupeunana: nja eta teh pipaheun; sabab maneh teu ngingĕtan ka dinja, noe matak eta pipaheun mawa dosana, sarta kabĕnĕranana, beunangna ngalampahkeun, moal diĕmoetkeun; tatapi ari gĕtihna mah koe kami tangtoe dipoendoet ti leungeun maneh. 'Sabalikna, lamoen djalma bĕnĕr teh koe maneh diingĕtan, sangkan noe bĕnĕr teh oelah migawe dosa, sarta koengsi teu migawe dosa teh, nja eta tangtoe hiroep, sabab ngagoegoe; sarta maneh geus ngaloepoetkeun njawa sorangan. *a* p. 33: 7. *b* p. 38: 8. *c* p. 18: 24.
- 22 Djeung deui kaoela di dinja ° ditoempangan panangan Pangeran, bari nimbalan ka kaoela: Geura dangdan, koedoe ka loewar ka lĕbak; di dinja kami rek
- 23 ngandika ka maneh. 'Prak kaoela dangdan, toeloj ka loewar ka lĕbak; doemadakan, kamoeljaän Pangeran keurngadĕg di dinja, sarimbag kamoeljaän noe koe kaoela katendjo di sisi tji Kĕbar teja;
- 24 brĕk kaoela njoehoeh. 'Seug ° kaoela disoepan Roh, bari kaoela koe eta disina nangtoeng. Ladjĕng andjeunna ngandika ka kaoela, ari timbalanana ka kaoela: Geura djig, koedoe noetoepp sorangan di
- 25 djĕro imah maneh. 'Djeung deui maneh teh, anak Adam! masing njaho, maneh koe djalma-djalma bakal ditĕrapan tambang, nja bakal pada ngabarogod ka maneh koe lataran eta, sarta maneh moal bisa ka loewar ka téngah maranehanana. 'Malah letah maneh koe kami ° rek disina rapĕt kana lalangit, sangkan maneh djadi bisoe, sarta maneh teu kĕbat djadi toekang ngawarah ka darinja; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh. 'Tatapi satijap-tijap kami ngandika ka maneh, soengoet maneh koĕ kami rek dibokakeun, seug maneh koedoe mitjatoer ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran! ° Saha-saha noe ngadenge, nja ngadenge; sabalikna, sahasaha noe hanteu mah, nja hanteu; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh. *a* p. 1: 3. *b* p. 2: 2. *c* Aj. 29: 10. *d* p. 2: 5, 7.

PASAL 4.

Djeung deui maneh teh, anak Adam! koedoe njokot keur diri maneh hidji

bata, sok teundeun di hareupeun maneh, sarta koedoe ngagambar hidji nagara dina eta, nja eta JĒroesalem. 'Tidinja maneh koedoe njiyeun minangka ngĕpoeng ka eta; nja eta koedoe ngadĕgkeun minangka koekoetaĕn sakoebĕng eta, sarta noempoekkeun minangka bebentengan sakoebĕng eta, bari njiyeun minangka wadya-balad ngaroeroeg eta, djeung koedoe masangkeun minangka ^a paneunggar baris eta sakoeriling. 'Sarta maneh koedoe njokot keur diri maneh hidji pang gorengan beusi, sok teundeun di antara maneh djeung eta nanagaraĕn, minangka pagĕr beusi; djeung koedoe mĕnĕrkeun beungeut maneh ka eta nanagaraĕn, sina djadi saroepa nagara noe dikĕpoeng, ari noe pingĕpoengeun eta nja maneh. Nja eta minangka tanda ka anak-intjoe Israil. *a p. 21 : 22.*

⁴ Djeung deui maneh koedoe njangkere koe beulah ti kentja, sarta dina eta beulah maneh koedoe neundeun kadorakaĕn anak-intjoe Israil; sabilangan poĕ maneh pinjangkereĕun, maneh koedoe nanggoeng kadorakaĕnana. 'Karana kami ka maneh nangtoekeun taoen kadorakaĕnana, ^a diitoeng poĕ, tiloe ratoes salapan poeloh poĕ; sadjĕro eta maneh pinangoengeun kadorakaĕn anak-intjoe Israil. 'Ari geus tjatjap eta poĕ, maneh koedoe njangkere koe beulah ti katohoe, ngadoewa-kalian, bari nanggoeng kadorakaĕn anak-intjoe Joeda, opat poeloh poĕ; kami ka maneh nangtoekeun ⁷ sapoĕ sataoen, sapoĕ sataoen. 'Sarta maneh koedoe mĕnĕrkeun beungeut maneh ka JĒroesalem noe keur dikĕpoeng, bari leungeun maneh sabeulah singkil; djeung ⁸ koedoe ngawĕdjang pitjilakaeunana. 'Sarta, masing njaho, kami rek nĕrapkeun tambang ka maneh, sangkan maneh oelah malik ti beulah ka beulah deui, tĕpi ka tjatjapna poĕan maneh ngĕpoeng. ⁹ 'Djeung deui maneh koedoe njokot keur diri maneh tarigoe, gandroeng, katjang boentjis, katjang beureum, djawawoet djeung djagong; sarta arasoepkeun ka wadah hidji, toeloej koe maneh djijeun roti keur diri maneh; sabilangan poĕ maneh njangkere, noe tiloe ratoes salapan poeloh poĕ teja, nja eta noe djadi ¹⁰ pihakaneun maneh. 'Ari kahakanan maneh, anoe baris dihakan koe maneh teja,

dina pibeurateunana sapoeloh sekel sapoĕ, dihakanna koe maneh sawaktoe-sawaktoena. 'Samalah maneh nginoem tjai ge koedoe ditakĕr, sapĕrgĕnĕp hin, diinoemna koe maneh sawaktoe-sawaktoena. 'Djeung deui maneh koedoe ngahakan pais gandroeng; dipaisna di hareupeun maranehanana, soeloehna tai ¹³ kaloewaran ti manoesa. 'Ari timbalan Pangeran: Tjara kitoe pĕtana oerang Israil teh ĕngke pada ngahakan kahakananana ^b nadjis di oerang kapir, ĕnggon ajana koe kami dibowang. 'Pok kaela oendjoean: Noen, Goesti Pangeran! salĕrĕsna, njawa simkoering tatjan pisan kanadjisan; karantĕn simkoering ti boeboedak dongkap ka ajeuna tatjan nĕda ^c noe paeĕ bangkar, atanapi noe paeĕ disasaĕk; sarawoeh ka soengoĕt simkoering tatjan asoep laoek matak ¹⁵ idjid. 'Ari timbalanana ka kaela: Masing njaho, kami ka maneh ngidinan make tai sapi ngaganti tai manoesa; maneh njiyeun roti maneh nja koe eta ¹⁶ bae. 'Timbalanana deui ka kaela: Eh, anak Adam! masing njaho, ^d kami rek motongkeun iteuk roti di JĒroesalem; ari djalmna pingahakaneunana roti make ditimbang, sarta kalawan salĕmpang; kitoe deui pinginoemeunana tjai make ¹⁷ ditakĕr, sarta kalawan mĕlĕngĕk; masingna pada kakoerangan roti reudjeng tjai, sarta marĕlĕngĕk batoer pada batoer, ^e djeung alaladjoer tina lantaran kadorakaĕnana. *a 4 Moesa 14:34. b Hos. 9:3. c 3 Moesa 17:15; Lal. 10:14. d Djab. 105:16; p. 5:16. e 3 Moesa 26:39; p. 24:23.*

PASAL 5.

Djeung deui maneh teh, anak Adam! djeura njokot keur diri maneh hidji pĕdang seukeut, ditjokotna keur diri maneh saibarat peso tjoekoer; pek koe maneh sorangkeun ka sirah maneh djeung ka djanggot maneh; seug koedoe njokot keur diri maneh sapasang taradjoer, pake ngabagi eta panjoekoeran. ² 'Noe sapĕrtiloe koe maneh doeroek koe seuneu di tĕngah ^a eta nanagaraĕn, dimana geus djĕdjĕg poĕanana dikĕpoeng; noe sapĕrtiloe koe maneh tjokot, bari njabĕtan koe pĕdang sakoerilingna; ari noe sapĕrtiloe deui koe maneh pantja-woerakeun kana angin, sarta kami rek

- 3 njaboet pĕdang ti toekangeunana. 'Djeung maneh ti noe bijeu koedoe njokot saeutik rejana, bari toeloj toengkoes koe
- 4 toengtoeng djoebah maneh. 'Malah maneh ti eta kenah koedoe njokot sawareh, bari pitjeun ka tĕngah seuneu, nja koedoe didoeroek koe seuneu; ari ti eta pibidjileun seuneu kasaĕnak-intjoe Israil.
- a p. 4: 1-3.*
- 5 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: 'Eta teh nandakeun Jĕroesalem; koe kami eta geus dipĕrnahkeun di tĕngah bangsa kapir, sarta tanah noe loba aja
- 6 di sakoerilingna. 'Dĕmi eta teh mantangoel ka hoekoem kami; migawena kadorakaĕn ^a ngoengkoelan bangsa kapir; djeung mantangoel ka pikoekoeh kami, ngoengkoelan tanah-tanah noe sakoerilingna; wantoe-wantoe geus maritjeun hoekoem kami, djeung pikoekoeh kami
- 7 koe eta teu dilalakonan. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maraneh goejoer ngoengkoelan bangsa kapir anoe sakoeriling maraneh, pikoekoeh kami koe maraneh teu dilalakonan, sarta hoekoem kami koe maraneh teu dilalampahkeun, tjatjakan sapĕrti hoekoem bangsa kapir anoe sakoeriling maraneh ge maraneh teu ngalampahkeun: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami ngamoesoeh ka maneh, nja ijeu kami pisan; sarta kami rek nĕrapkeun hoekoem di tĕngah maneh, di hareupeun
- 8 panon bangsa kapir. 'Estoe kami teh rek ngalampahkeun di maneh anoe tattan dilampahkeun koe kami, sarta kami moal ngalampahkeun deui tjara noe kitoe pĕtana, tina sabab sakabeh kagiroekan lampah maneh. 'Pedah kitoe,
- 10 ^b bapa bakal ngaharakan anakna di tĕngah maneh, djeung anak bakal ngaharakan bapana; sarta kami bakal nĕrapkeun hoekoeman ka maneh, djeung sasasa maneh koe kami rek dipantja-
- 11 woerakeun ka sagala angin. 'Koe sabab eta, dĕmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, saĕnja-ĕnjana,apedah kasoe-tjian kami koe maneh geus dinadjiskeun ^c koe sakabeh kanistaĕn maneh djeung koe sakabeh kagiroekan lampah maneh, noe matak kami sabalikna rek ngoeroedan ka maneh, ^d djeung sotja kami moal mikawatir; djadi kami teh saba-
- 12 likua moal mikawĕlas. 'Maneh teh noe sapĕrti loe piparaeheun koe pagĕboeg, sarta pibejakeun koe langlajeu-seun di tĕngah maneh; noe sapĕrti loe piparoeboeheun koe pĕdang di sakoeriling maneh; ari noe sapĕrti loe deui koe kami rek dipantjajwoerakeun ka sagala angin, bari kami njaboet pĕdang ti toekangeunana. 'Kakara tjatjap bĕndoe kami, sarta kami rek ngareureuhkeun wĕra kami ka maranehanana; ^e kakara kami teh lĕdjar; ^f sarta eta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami Pangeran ngandika kitoe dina sadjĕro kasarĕgĕpan kami, dimana kami geus njatjapkeun wĕra kami ka darinja.
- 14 'Djeung deui maneh teh koe kami rek didjadikeun tarikolot sarta hinakeuneun, di bangsa-bangsa kapir anoe sakoeriling maneh, di hareupeun panon sakoer noe
- 15 ngaliwat. 'Ari eta teh ^g pidjadiieun hinakeuneun djeung gorengkeuneun, bakal dipake ngawarah, sarta pidjadiieun matak mĕlĕngĕk, pikeun bangsa kapir noe di sakoeriling maneh, dimana kami ka maneh geus nĕrapkeun hoekoeman, make bĕndoe, djeung make wĕra, sarta make siksaĕn bangĕt; ijeu kami Pangeran noe ngandika kitoe. 'Samangsa kami ngaleupaskeun ka darinja eta djamparing langlajeu-seun, noe mawa tjilaka, toer djadi lantaran ngaroeksak, anoe koe kami bakal dileupaskeun baris ngaroeksak ka maraneh, eta kami tangtoe ngabangĕtkeun langlajeu-seun ka maraneh, sarta kami tangtoe ^h motongkeun
- 17 iteuk roti anoe maraneh. 'Estoe kami ka maraneh rek ngadatangeun langlajeu-seun djeung ⁱ sato galak, matak maneh kalapoeran anak; sarta maneh pikasorangeun pagĕboeg djeung lampah ngoetjoerkeun gĕtih; toer kami ka maneh rek ngeunakeun pĕdang; ^j ijeu kami Pangeran noe ngandika kitoe. *a Jĕs. 2: 6; Jĕr. 2: 10. b 3 Moesa 26: 29. c 2 Radj. 21: 4. d p. 7: 4. e p. 16: 42. f Jĕr. 16: 21. g 5 Moesa 28: 37; Jĕr. 29: 18. h p. 4: 16. i 3 Moesa 26: 22; p. 14: 21. j p. 21: 17.*

PASAL 6.

- 1 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
- 2 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! ^a maneh geura njanghareup ka goenoeng-goenoeng Israil, sarta koedoe
- 3 ngawĕdjang ka darinja, 'kijeu nja pok: Eh, goenoeng-goenoeng Israil! geura

darengkeun jjeu pangandika Goesti Pangeran. Kijeu timbalan Goesti Pangeran ka goenoeng-goenoeng djeung ka pasir-pasir, ka waloengan-waloengan djeung ka lĕbak-lĕbak: Masing nganjahokeun, jjeu kami ka maraneh rek ngadatangkeun pĕdang, sarta rek ngagĕmpoer pamoedjaän maraneh. 'Ari ^b altar maraneh bakal disarowoengkeun, titiron mata-poĕ di maraneh bakal dipareupeuskeun, djeung batoer maraneh noe kasabĕt koe kami rek disina raroeboeh di hareupeun brahala-brahala maraneh.

⁵ 'Estoe majit oerang Israil koe kami rek diajakeun di hareupeun brahala-brahala; sarta toelang-toelang maraneh koe kami rek diawoerkeun sakoeriling altar-altar maraneh. 'Di sakabeh ĕnggon maraneh tjtjtjng, nagara-nagara bakal tarikolot, sarta djeung pamoedjaän-pamoedjaän bakal sarowoeng; soepaja altar maraneh pada tarikolot djeung soewoeng, sarta brahala maraneh dipareupeuskeun djeung diareuweuhkeun; kitoe deui titiron mata-poĕ di maraneh ditilasan, sarta djdijjeunan maraneh dilaleungitkeun.

⁷ 'Malah di tĕngah maraneh bakal tinglalondjor noe kasabĕt; djeung maraneh tangtoe pada nganjahokeun, jen kami ⁸ teh Pangeran. 'Tatapi ^e kami rek njesakeun oge; eta maraneh sawareh pirahajoeĕun tina pĕdang di bangsa kapir, dimana maraneh dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala tanah. 'Sarta batoer maraneh noe pirahajoeĕun teh tangtoe aringĕteun ka kami di bangsa kapir, ĕnggon ajana didjarah, ana kami geus meupeuskeun hatena noe djinahan, anoe njingkir ti kami, kitoe deui panonna, noe sok djarinah noeroet brahalana; seug eta ^a bakal pada ngewa beungetna kana kagorengan beunangna marigawe, pĕrkara sakabeh kagiroekan lampahna. 'Harita ^e tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran; lain tamboeh kami ngandika kĕrsa ngadamĕl ka darinja katjilakaän saki-toe teh. *a p. 36: 1. b 3 Moesa 26: 30. c p. 12: 16. d p. 20: 43. e p. 5: 13.*

¹¹ Kijeu timbalan Goesti Pangeran: 'Maneh geura nĕpakan koe leungeun sarta gĕdjlag-gĕdjlig koe soekoe, bari alah-alahan, tina sabab sakabeh kagiroekan garoreng, [noe dilampahkeun

koe] anak-intjoe Israil; karana eta pira-roeboeheun ^b koe pĕdang, koe langlajeun, ¹² seun, djeung koe pagĕboeg. 'Saha-saha ^e noe djaoeh, pipaheun koe pagĕboeg; djeung saha-saha noe deukeut, piroeboe-heun koe pĕdang; dĕmi saha-saha noe kari sarta karawat mah, pipaheun koe langlajeuseun; djadi kami teh rek nja-tjapkeun wĕra kami ka darinja. 'Didinja ¹³ maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, dimana batoerna noe kasabĕt pabaoer djeung brahalana sakoeriling altar-altarna, dina oenggal pasir loehoer, di sakabeh poentjak goenoeng-goenoeng, djeung di handapeun oenggal kai ngaroenggoenok, sarta di handapeun oenggal kijara gomplok, ^a oeroet eta mĕtakeun ^e aämbeuan matak sĕdĕp adjang sakabeh brahalana teja.

¹⁴ 'Estoe kami rek njodorkeun panangan kami ka loehoereun eta, sarta tanahna koe kami bakal didjadikeun soewoeng, nja soewoeng alah batan tĕgal lĕga Diblata, di sakabeh ĕnggonna tjaritjng. 'Harita eta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a p. 25: 6. b p. 5: 17; 14: 21. c p. 7: 15. d p. 20: 28. e p. 16: 19. f p. 7: 4.*

PASAL 7.

¹ 'Aja deui pangandika Pangeran ka ka-oela, kijeu pangandikana: 'Ari maneh teh, anak Adam! kijeu timbalan Goesti Pangeran pĕrkara tanah Israil: Geus panoengtoengan; geus datang panoengtoengan kana opat sisi tanah. 'Ajeuna maneh ninggang panoengtoengan; karana kami rek ngadatangkeun bĕndoe kami ka maneh, sarta rek ngahoekoeman ka maneh noeroetkeun djalan maneh; djeung kami rek malikkeun ka maneh ⁴ sakabeh kagiroekan lampah maneh. 'Ari ^a sotja kami moal mikawatir ka maneh, sarta kami moal mikawĕlas; satĕgĕsna djalan maneh koe kami rek disina malik ka maneh, sarta kagiroekan lampah maneh ĕngke boekti di tĕngah maneh. Harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a p. 8: 18.*

⁵ Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Katjilakaän, katjilakaän noenggal, tah geuning datang! 'Geus datang panoengtoengan; estoe panoengtoengan teh datang; geus hoedang, dek naradjang ka maneh; ⁷ tah geuning datang! 'Eh, priboemi tanah!

geus datang toelis maneh; geus datang waktoena, geus deukeut poĕna; aja karoesoehan, ^a lain karamean di goenoeng-goenoeng. ⁸ 'Ajeuna geus deukeut ^b kami ngoetjoerkeun wĕra kami ka maneh, djeung njatjapkeun bĕndoe kami ka maneh, sarta rek ngahoekoeman ka maneh noeroetkeun djalan maneh; djeung kami rek malikkeun ka maneh sakabeh kagi-
⁹ roekan lampah maneh. 'Ari sotja kami moal mikawatir, sarta kami moal mikawĕlas; satĕgĕsna kami ka maneh rek mparin noeroetkeun djalan maneh, sarta kagirokean lampah maneh ĕngke boekti di tĕngah maneh. Harita maraneh tangtoe nganjahoekun, jen kami Pange-
¹⁰ ran noe ngagĕboeg. 'Tah geuning poĕna, tah geuning datang; geus bidjil toelis maneh; ^c iteuk geus kĕmbangan, kaĕng-
¹¹ koehan geus djadi. 'Panganijaja geus hoedang baris iteuk kadorakaĕn; eta maranehanana moal aja noe loepoet, boh ti noe loba, boh ti noe rebo; sarta moal aja kaĕngoengan di maranehanana.
¹² 'Geus datang waktoena, geus nĕpi poĕna; ^a saha-saha noe meuli montong boengah; djeung saha-saha noe ngadjoewal montong prihatin; karana bĕbĕndoe pitĕrapeun ka sakabeh eusina noe koemĕlip.
¹³ 'Karana saha-saha noe ngadjoewal moal malikan ka noe geus didjoewal, nadjan masih goemĕlar oge di noe goemĕlar; karana wahjoe pĕrkara sakabeh eusina noe koemĕlip teja moal oendoer; djeung saha-saha noe hiroep sadjĕro kadorakana-
¹⁴ anana, moal pikoewateun. 'Eta geus narjĕop tarompet, sarta njadjakeun sakabehna, tapi taja noe leumpang pĕrang; karana bĕbĕndoe kami toemĕrap ka sakabeh eusina noe koemĕlip. 'Pĕdang ^e
¹⁵ aja di loewar, sarta pagĕboeg djeung langlajuseun araja di djĕro; saha-saha noe aja di tĕgal, pipaeuun koe pĕdang; djeung saha-saha noe aja di nagara, bakal dihakan langlajuseun djeung pagĕboeg. 'Ari noe rahajoe sabatoer eta,
¹⁶ pirahajoeunana aja di goenoeng-goenoeng sapĕrti djapati lĕbak; kabeh oge gĕgĕroengan, hidji-hidji tina kadorakaĕn sorangan. 'Sakabeh leungeun ^f bakal ngareplek, djeung sakabeh toeoe bakal
¹⁷ aladjoer sapĕrti tjai. 'Bakal ^g pada disamping karoeng, djeung pada kalipoetan koe kareuwasan; beungeut sakabeli

pinjandangeun era, djeung sirah sakabeh
¹⁹ bakal digoendoelan. 'Bakal pada mitjeun perakna ka loeloeroeng, djeung ĕmasna pidjadieun kokotoran; ^h ĕmas-perakna moal bisaueun ngaleupaskeun maranehanana keur poĕan bĕbĕndoe Pangeran; moal matak seubeuh dirina, djeung moal matak pinoeh benteungna; sabab eta teh geus djadi tatadjongan, matak maranehanana kadorakaĕn. 'Ari pĕrhijasan andjeunna noe aheng teja koe andjeunna geus didamĕl kaĕngoengan; dĕmi eta mah pada neundeun artja-artjana noe matak giroek, tĕgĕs kanistaĕnana, di djĕro eta; pedah kitoe noe matak eta koe kami didjadikeun kokotoran ka maranehanana.
²¹ 'Sarta ⁱ koe kami eta rek diselehekeun ka leungeun djalma bangsa sedjen, baris dirajah; nja diselehekeun ka noe pangdorakana di boemi, baris didjarah; heug koe maranehanana eta bakal dinistakeun.
²² 'Djeung kami bakal ngagilĕrkeun pameunteu kami ti maranehanana, sarta eta bakal pada nganistakeun ĕnggon kami noe boeni; malah bakal disaoepan begal, bari pada nganistakeun eta. 'Geura njjĕun rante; karana ^j tanah teh pinoeh koe prakara hoetang gĕtĕh, sarta nagara teh pinoeh koe panganijaja.
²⁴ 'Mana kami rek ngadatangeun panggo-
²⁵ rengna bangsa kapir; nja eta bakal pada ngamilik imah-imah maranehanana; sarta kami bakal ngaleungitkeun kamagoengan djalma barĕdas, djeung kasoetjĕjanana bakal pada dinistakeun. 'Djĕboel karoeksakan; harita djalma bakal pada neangan kasĕnangan, tapi moal aja.
²⁶ 'Pidatangeun balahi ^k teu eureun-eureun balahi, sarta balajaeun bedja ganti-ganti bedja. Didinja djalma pada hajang wahjoe ti nabi, tatapi harita ^l panghoeloe kalenggitan toret, djeung kokolot kalenggitan tarekah.
²⁷ 'Radja bakal prihatin, gĕgĕden bakal njandang mĕlĕngĕk, sarta leungeun djalma eusi tanah bakal soemĕblak. Eta kami rek ngadamĕl ka darinja noeroetkeun djalanana, sarta rek ngahoekoeman ka darinja saphoekoemananeunana; ^m harita tangtoe pada nganjahoekun, jen kami teh Pangeran.

a Jĕs. 16: 10. *b* p. 36: 18. *c* Jĕs. 10: 5; Jĕr. 1: 11, 12. *d* Jĕs. 24: 2. *e* Njanj. 1: 20; p. 6: 12. *f* Jĕs. 13: 7; Jĕr. 6: 24. *g* Jĕs. 15: 2, 3. *h* Sil. 11: 4; Sĕp. 1: 18. *i* Jĕr. 6: 12. *j* Jĕs. 1: 15; Hos. 4: 2. *k* Jĕr. 4: 20. *l* Jĕr. 18: 18. *m* p. 11: 10.

PASAL 8.

Ari geus kitoe, dina taoen noe kagĕnĕp, dina boelan noe kagĕnĕp, tanggal lima, kaেলা keur dijoek di djĕro imah kaেলা, sarta ^a kokolot Joeda keur tjarakalik di hareupeun kaেলা; ^b seug kaেলা di dinja ditinggangan panangan Goesti ² Pangeran. 'Ret kaেলা nendjo, doemadakan, aja hidji roepa, katendjona kawas seuneu; ^c ti sĕmĕt noe siga angkengna ka-handapkeun seuneu; kitoe deui ti sĕmĕt noe siga angkengna ka-loehoerkeun katendjona kawas sorot, djiga soewasa. ³ 'Sor andjeunna njodorkeun hidji roepa panangan, sarta njandak kana boeok ĕmboen-ĕmboenan kaেলা; djoeng kaেলা ^d koe Roh didjoengdjoengkeun kana antara boemi djeung langit, bari kaেলা dina tetendjoan ti Allah teh ditjandak ka Jĕroesalem, nja ka lawang panto boeroean djĕro, noe njanhareup ngaler; ari di dinja noe mĕrĕnah hidji brahala ⁴ pakeuheulan, matak ngeuheulkeun. 'Sarta, doemadakan, ^e di dinja aja kamoeljaan Allah Israil, katendjona sapĕrti noe kadjeuneung koe kaেলা di lĕbak teja. ⁵ 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! geura tjĕngkat, nendjo ka tĕbeh kaler. Seg kaেলা tjĕngkat, nendjo ka tĕbeh kaler; doemadakan, kalereun lawang altar aja eta brahala pakeuheulan teja, pĕlĕbah djalan asoep. ⁶ 'Timbalanana deui ka kaেলা: Eh, anak Adam! na katendjo koe maneh noe dipigawe koe maranehanana, nja kagiroekan galĕde, noe dipigawe koe anak-intjoe Israil di dijeu, ^f soepaja kami djaoeh ti kasoetjian kami? Tapi maneh ĕnge nendjo deui kagiroekan galĕde. *a p. 20: 1. b p. 1: 3. c p. 1: 27. d p. 3: 12; 11: 24. e p. 3: 23. f Jĕr. 12: 7.*

⁷ Tidinja kaেলা koe andjeunna ditjandak ka lawang boeroean; ret kaেলা nendjo, doemadakan, aja hidji lijang dina ⁸ bilik tembok. 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! eta lijang bilik koe maneh gĕdean. Prak koe kaেলা lijang bilik teh digĕdean; beh hidji ⁹ lawang. 'Ari timbalanana ka kaেলা: Geura asoep, sarta tendjoan kagiroekan garoreng, noe koe maranehanana dipigawe di dijeu. 'Boes kaেলা asoep sarta nendjo; doemadakan, aja sagala roepa sipat noe ngarajap djeung sato noe nista,

kitoe deui sakoer brahala anak-poetoe Israil, beunang ngagambarkeun dina bilik, ¹¹ sakoerling-boengking. 'Sarta ^a toedjoe poeloeh djalma, kaasoepek kokolot anak-poetoe Israil, narangtoeng di hareupeunana; ari Jaasanya anak Sapan nangtoeng di tĕngah maranehanana; hidji-hidji djalma pada njĕkĕl paroekoejanana, sarta baoc koekoes seuseungitanana ¹² njamboewang. 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! na katendjo koe maneh, anoe koe kokolot-kokolot anak-intjoe Israil dipigawe di noe poĕk, hidji-hidji di djĕro pangkengna beunang ngagambaran? ^b karana aromongna: Pangeran teu ningali ka oerang; ijeu tanah koe Pangeran geus ditilarkeun. ¹³ 'Timbalanana deui ka kaেলা: Maneh ĕngke nendjo deui kagiroekan galĕde, noe dipigawe koe maranehanana.

a 4 Moesa 11: 16. b Jĕs. 29: 15; p. 9: 9.

¹⁴ Tidinja kaেলা koe andjeunna ditjandak ka lawang panto gĕdong Pangeran, anoe sabeulah ti kaler; doemadakan, di dinja aja aweue darijoek, pada njeung-tjeurikan si Tamoes. 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! na katendjo koe maneh? ĕnge maneh nendjo deui kagiroekan galĕde ti batan eta. ¹⁶ Tidinja kaেলা koe andjeunna ditjandak ka boeroean gĕdong Pangeran, nja ka boeroean djĕro; doemadakan, hareupeun lawang kabah Pangeran, ^a di antara bale djeung altar, kira-kira salawe djalma, ^b pada noekang kana kabah Pangeran, sarta njanhareup ngetan; ari eta teh ^c keur njarĕmbah ka panon-poĕ, ka ¹⁷ wetan. 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaেলা: Eh, anak Adam! na katendjo koe maneh? Naha aja noe koe anak-intjoe Joeda dihampangkeun keneh ti batan migawe sagala kagiroekan, noe koe eta diparigawe di dijeu? Karana eta geus pada minoehkeun tanah koe panganija, sarta datang deui baris njjeun pibĕndoeun kami; malah, saĕnjana, dahan koe eta dika-iroengnaeun. 'Mana kami sabalikna rek midamĕl kijeu sadjĕro bĕndoe: ^d sotja kami moal mikawatir, sarta kami moal mikawĕlas; ^e nadjan pada sasambat oge kana tjĕpil kami sarta bĕdas sowarana, koe kami moal dimakboel. *a Joĕl 2: 17. b 2 Bab. 29: 6. c 5 Moesa 17: 3. d p. 5: 11. e Jĕs. 1: 15; Mik. 3: 4.*

PASAL 9.

Tidinja andjeunna ngagéntra, kadenge
 1 koe kaola, bédas pisan géntrana, kijeu
 timbalanana: Anoe njékél nagara sina
 ka darijeu; hidji-hidji koedoe mawa pa-
 2 karangna baris ngaroeksak. 'Hol aja
 gènép djalma, daratangna ti djalana^a la-
 wang girang, noe njanghareup ngaler;
 hidji-hidji pada mawa pakarangna baris
 ngadek; sarta di têngahna aja hidji djal-
 ma papakeanana lawon bodas, djeung
 njoren parabot djoeroe-toelis. Ana geus
 daratang, toeloej narangtoeng gigireun
 3 altar tambaga. 'Ari kamoeljaän Allah
 Israil^b djoeng ti loehoereun moemoek-
 karabinan noe dilinggihan, ngalih kana
 bangbaroeng gëdong; ladjëng andjeunna
 njaoer eta djalma noe papakeanana la-
 won bodas, anoe njoren parabot djoeroe-
 4 toelis teja. 'Ari timbalan Pangeran ka
 dinja: Maneh geura ngidër di djëro na-
 gara, nja eta di djëro Jëroesalem; ari
 sakoer djalma noe roemahoech sarta hoe-
 marëgoeng tina hal saniskara kagiroe-
 kan, noe dilalampahkeun di djëro nagara,
 5 koe maneh^c tjirian tarangna. 'Ari ka
 noe gènépan nimbalanana, kadenge koe
 kaola: Maraneh geura ngidër di nagara,
 toetoerkeun eta, bari ngaradekan!^d Panon
 maraneh oelah mikawatir, sarta mara-
 neh oelah mikaroenja. 'Peuntjitan koe
 maraneh kolot, boedjang djeung landjang,
 kitoe deui boedak djeung aweue, sing
 datang ka roeksakna; tetapi oelah nja-
 lampourkeun ka sakoer djalma noe aja
 tjirian;^e sarta koedoe ngamimitian ti
 kasoetjian kami. Prak pada ngamimitian,
 6 f ngahoulakeun kokolot, noe di hareu-
 peun gëdong teja. 'Timbalanana deui ka
 darinja: Gëdong teh koe maraneh nadjis-
 keun, djeung koedoe ngareusian boeroean
 koe bembang njabët, bari toeloej ka la-
 loewar. Tidinja pada ka loewar, pek
 8 ngaradekan di nagara. 'Ari geus kitoe,
 sabenteungna ngaradekan, ngan kari
 kaola bae, g brëk kaola njoeoh, bari
 ngadjërit, kijeu pioendjoek kaola: Adoeh,
 Goesti Pangeran! naha Goesti kërsa nga-
 roeksak sasasa Israil, lantaran Goesti
 ngoetjoerkeun bëndoe Goesti ka Jëroe-
 9 salem? 'Ari timbalanana ka kaola: Ka-
 dorakaän anak-intjoe Israil djeung Joeda
 gëde kabina-bina, sarta tanah teh^h pi-

noeh koe hoetang gëtih, djeung nagara
 teh djëdjël koe lakoe serong; karana
 i aromongna: Pangeran geus nilarkeun
 ijeu tanah, sarta Pangeran teu ningali.
 10 'Mana kami teh, sabalikna, j sotja kami
 moal mikawatir, sarta kami moal mika-
 wëlas; k djalana maranehanana koe kami
 11 tangtöe disina malik ka dirina. 'Geus
 kitoe hol eta djalma noe papakeanana
 lawon bodas, anoe njoren parabot djoer-
 oe-toelis teja, lapor, kijeu pioendjoekna:
 Noen, simkoering parantos ngalampah-
 keun sapiwarangan Goesti. a p. 8:5, 14.
 b p. 10:4. c Wahj. 7:3. d p. 8:18. e Jer. 25:29;
 1 Petr. 4:17. f p. 8:11, 16. g p. 11:13. h p. 7:23.
 i p. 8:12. j p. 8:18. k 1 Radj. 8:32; p. 11:21.

PASAL 10.

Tidinja kaola nendjo, beh^a dina pipin-
 ding, anoe di loehoereun sirah moeka-
 rabin teja, kawas intën nilëm, patoetna
 sapërti roepa panglinggihan, tembongna
 2 di loehoereun eta. 'Ladjëng andjeunna
 nimbalan ka djalma noe papakeanana
 lawon bodas teja, kijeu timbalanana:
 Maneh geura asoep kana antara roda,
 ka handapeun moekarabin, seug leungeun
 maneh doewanana koedoe ngeupeul^b roe-
 hak seuneu tina antara moekarabin,
 c bari toeloej awoerkeun ka ijeu nagara.
 Boes eta teh asoep, katendjo koe kaola.
 3 'Ari eta moekarabin, mangsa djalma teja
 asoep, narangtoengna ti katoehoeëun gë-
 dong, sarta mega teja ngeusian boeroean
 4 djëro. 'Tidinja^d kamoeljaän Pangeran
 moenggah ti loehoereun moemoekara-
 binan, ngalih ka loehoereun bangbaroeng
 gëdong; ari mega teja^e ngeusian gëdong,
 sarta boeroean teh pinoeh koe tjahaja
 5 kamoeljaän Pangeran. 'Ari sora djang-
 djang moekarabin kadenge tēpi ka boe-
 roean loewar, f lir gëntra noe Moerba-
 wisesa, satjap-tjap andjeunna keur ngan-
 6 dika. 'Ari geus kitoe, saporantos and-
 jeunna nimbalan ka eta djalma noe
 papakeanana lawon bodas, kijeu timba-
 lanana: Maneh geura njokot seuneu tina
 antara roda, tina antara moekarabin
 teja, boes eta teh asoep, dëg nangtoeng
 7 gigireun eta roda. 'Sor moekarabin sae-
 rang njodorkeun leungeun sabeulah tina
 antara moekarabin kana seuneu noe dina
 antara moekarabin teja; top njokot seu-
 neu, bari dibikeun sakali kana doewa

leungeun eta djalma, noe papakeanana lawon bodas; pek ditampunan, bari toeloj ka loewar. 'Ari moekarabin teja katendjona ^g pada aja roepa leungeun manoesa dina sadjeroeun djangdjangna.

⁹ 'Sarta kaeola nendjo, doemadakan, ^h aja opat roda gigireun eta moekarabin, roda hidji gigireun moekarabin hidji, roda hidji gigireun moekarabin hidji; ari patoetna roda teh djiga intĕn krisolit.

¹⁰ 'Ari moenggoeh patoetna roda teh, opatanana saroeua roepana, sakoemaha aja hidji roda malang di tĕngaheun roda deui.

¹¹ 'Ana leumpang, ⁱ leumpangna dina opat beulahna; teu ngagilir dina leumpangna; ĕnjana mah ĕnggon noe disanghareupan, nja eta noe didjoegdjoeg; teu ngagilir

¹² dina leumpangna. 'Ari sakoedjoer awakna, dalah tonggongna, leungeunna djeung djangdjangna, kitoe deui eta roda-roda, ^j parinoeh koe panon sakoeriling; opatanana pada aja rodana. 'Moenggoeh eta roda, koe kaeola kadenge pada disĕboet

¹⁴ Galgal. 'Djeung deui ^k hidji-hidji eta moekarabin pada opat beungeutna; ari beungeut noe hidji beungeut moekarabin, beungeut noe kadoewa beungeut manoesa; ari noe katiloe beungeut singa, sarta noe kaopat beungeut galoedra. 'Djeung moekarabin teh aroenggah; nja eta teh mahloek, noe koe kaeola katendjo ^l di

¹⁶ tji Kĕbar teja. 'Djeung ana eta moekarabin leumpang, roda-roda ge leumpang gigireunana; kitoe deui ana eta moekarabin ngadjoengdjoengkeun djangdjangna, sĕdja oenggah tina boemi, roda teja teu ngagilir, eta ge aroenggah gigireunana.

¹⁷ 'Ana moekarabin teh ngarandĕg, ^m eta ge ngarandĕg; kitoe deui ana moekarabin teh aroenggah, eta ge aroenggah; wantoe roda teh kabawa koe ĕroh eta mahloek. 'Tidinja kamoeljaan Pangeran ka loewar ti loehoereun bangbaroeng gĕdong, bari ladjĕng ngadĕg

¹⁹ di loehoereun moekarabin. 'Geus kitoe moekarabin teh pada ngadjoengdjoengkeun djangdjangna, bari toeloj aroenggah tina boemi; katendjo koe kaeola eukeur eta ka laloewar; sarta roda-roda teja barĕng djeung eta. Dĕg moekarabin teh ngarandĕg pĕlĕbah lawang panto gĕdong Pangeran, nja eta lawang wetan, sarta kamoeljaan Allah Israil linggih

²⁰ di loehoereun eta. 'Nja eta teh mahloek,

noe koe kaeola katendjo handapeun Allah Israil, di tji Kĕbar teja; geus tĕgĕs

²¹ kaeola, jen eta teh moekarabin. 'Hidji-hidji ⁿ opat-opat beungeutna, djeung hidji-hidji pada opat djangdjangna; sarta pada aja roepa leungeun manoesa dina

²² sadjeroeun djangdjangna. 'Ari moenggoeh roepa beungeutna, nja eta beungeut noe katendjo koe kaeola di sisi tji Kĕbar teja; patoetna djeung djinisna eta keneh; hidji-hidji ngadjoegdjoeg ka noe disanghareupan. *a* p. 1: 22, 26. *b* p. 1: 13. *c* Wabh. 8: 5. *d* p. 9: 3. *e* 1 Radj. 8: 10. *f* p. 1: 24, 25. *g* p. 1: 8. *h* p. 1: 15, 16. *i* p. 1: 12, 17. *j* p. 1: 18; Wabh. 4: 6, 8. *k* p. 1: 6, 10. *l* p. 1: 3. *m* p. 1: 20. *n* p. 1: 8.

PASAL 11.

Tidinja kaeola ^a koe Roh didjoengdjoengkeun, ditjandak ka lawang gĕdong Pangeran, nja eta lawang wetan, noe njanghareup ngetan; beh di hareupeun eta lawang aja salawe djalma; sarta kaeola nendjo di tĕngah eta djalma aja Jaasanya anak Asoer djeung Pĕlatya anak Bĕnaja; doewanana kapala bangsa.

² 'Ladjĕng andjeunna nimbalan ka kaeola: Eh, anak Adam! nja eta djalma noe mikiran kagorengan sarta mapatahkeun papatah matak tjilaka dina ijeu nagara.

³ 'Aromongna: Tatjan nĕpi ka mangsana njarjeun imah; ijeu nagara ibarat daloengna, ari oerang ibarat laeokna. 'Koe sabab eta, eh anak Adam! maneh geura ngawĕdjang pitjilakaeun maranehanana;

⁵ geura ngawĕdjang! 'Djoet Roh Pangeran loengsoer ka kaeola, sarta andjeunna nimbalan ka kaeola: Bedjakeun: Kijeu timbalan Pangeran: Nja kitoe omongan maraneh, anak-intjoe Israil! djeung ^b sakoer noe datang dina pikir maraneh

⁶ koe kami kaoeninga. 'Loba katjida djalma beunang maraneh njabĕt dina ijeu nagara, wani loeloeroengna koe maraneh geus diparinoehkeun koe beunang

⁷ njabĕt. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ari djalma beunang maraneh njabĕt, noe koe maraneh disina pagoletak di djero ijeu nagara teja, nja eta noe ibarat laeokna, sarta ijeu nagara ibarat daloengna; dĕmi maraneh mah ĕngka dika-loewarkeun ti djero nagara.

⁸ 'Pĕdang noe dipikasijeun koe maraneh, ^c sarta nja pĕdang pisan noe koe kami rek didatangkeun ka maraneh, lahiran

9 Goesti Pangeran. 'Tangtoe maraneh koe kami dika-loewarkeun ti djĕro ijeu nagara, ^a bari maraneh diselehkeun ka leungeun djalma bangsa sedjen, sarta kami ka maraneh rek nĕrapankeun hoe-

10 koeman. 'Maraneh piraroeboeheun koe pĕdang; dina watĕs tanah Israil kami ĕngke ngahoekoeman ka maraneh; ^e harita maraneh tangtoe nganjahoeman, jen kami teh Pangeran. 'Ijeu nagara moal ĕnja ka maraneh djadi ibarat daloeng, sarta maraneh moal ĕnja di djĕrona djadi ibarat laok; dina watĕs tanah Israil kami ĕngke ngahoekoeman ka ma-

12 raneh. 'Harita maraneh tangtoe nganjahoekun, jen kami teh Pangeran; karena pikoekoh kami koe maraneh teu dilakon, djeung hoekoem kami koe maraneh teu dilampahkeun; nja maraneh ngalampahkeun teh ^f noeroetkeun hoekoem bangsa kapir, anoe sakoeriling maraneh. 'Ari geus kitoe, mangsa ka-

13 oela keur ngawĕdjang, hos Pĕlatya anak Bĕnaja teja paeh. ^g Brĕk kaola njoeoh, bari ngadjĕrit, bĕdas pisan nja sowara, kijeu pioendjoe kaola: Adoeh, Goesti Pangeran! naha Goesti kĕrsa ngadamĕl pĕrkawis njeĕpkeun sesa Israil? ^a p. 8: 3. ^b 5 Moesa 31: 21. ^c Sil. 10: 24. ^d p. 7: 3, 21. ^e p. 12: 15, 16. ^f 3 Moesa 18: 3; 20: 23. ^g p. 9: 8.

14 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-

15 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! doeloer maneh, doeloer maneh, baraja-baraja maneh, djeung saĕnak-intjoe Israil, eta sakabehna koe pribomei Jĕroesalem sok diomongan kijeu: Sing djaraoeh ti Pangeran! ijeu tanah dipaparinkeunana ka kaola sakabeh, djadi

16 milik kaola. 'Koe sabab eta, bedjakeun: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sanadjan eta koe kami geus didjaraoehkeun, diajakeun di sagala bangsa, djeung sanadjan eta koe kami geus dipabalĕntjarkeun, diajakeun di sagala tanah, parandeng kami ka maranehanana ^a rek djadi kasoe-

17 tjian sakeudeung, dina sagala tanah, ĕnggon eta daratung. 'Koe sabab eta, bedjakeun: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Malah ^b maraneh koe kami rek dikoem-poelkeun ti sagala bangsa, nja dirijoengkeun ti sagala tanah, ĕnggon maraneh pabalĕntjar; sarta kami rek maparinkeun

18 tanah Israil nja ka maraneh. 'Ari eta teh pidaratangeun ka dinja, sarta nja-

lingkirkeun ti dinja sakabeh kanistaĕan

19 djeung sakabeh kagiroekan. 'Sarta ^c eta teh koe kami rek dipaparin hate hidji, djeung kami rek maparin roh anjar di djĕro batin maraneh; ari hate bangsa batoe koe kami rek disingkirkeun ti djĕro awakna, bari maranehanana dipaparin hate bangsa daging; 'soepaja ^d pada ngalakonan pikoekoh kami, sarta ngarestoekeun hoekoem kami, djeung dilampahkeunana; toer eta teh pidjadi-eun oemat kami, djeung kami bakal

21 Allahna. 'Sabalikna, saha-saha noe hatena noeroetkeun hate kanistaĕan djeung kagiroekan, [noe disĕmbah koe] maranehanana mah, nja eta ^e djalanna koe kami tangtoe disina malik ka dirina, lahiran Goesti Pangeran. ^a Jĕs. 8: 14.

^b Jĕr. 23: 3. ^c Jĕr. 32: 39; p. 36: 26. ^d Jĕr. 31: 33; p. 14: 11. ^e p. 9: 10; 16: 43.

22 Geus kitoe ^a moekarabin teh pada ngadjoengkeunkeun djangdjangna, sarta roda-roda teja barĕng djeung eta; ari kamoeljaĕn Allah Israil linggih di loe-

23 hoereun eta. 'Djoeng kamoeljaĕn Pangeran teh angkat ti djĕro nagara, ladjĕng ngarandĕg di loehoereun goenoeng, anoe

24 wetaneun nagara. 'Tidinja kaola koe Roh didjoengdjoengkeun, bari kaola ^b dina tetendjoan, di djĕro Roh Allah, dipoelangeun ka tanah Kasdim, ka bobojongan. Seug eta tetendjoan, noe katendjo koe kaola, oenggah ti kaola.

25 'Toeloelj kaola ka bobojongan teh nja-toerkeun sadajana pangandika Pangeran, noe koe andjeunna dinjatakeun ka kaola teja. ^a p. 10: 19. ^b p. 8: 3.

PASAL 12.

1 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-

2 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh tjitjing teh ^a di tĕngah bangsa mantangoel, noe baroga panon pikeun nendjo, tapi teu narendjo; baroga tjeuli pikeun ngadenge, tapi teu ngadareng; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh. 'Mana maneh teh, anak Adam! ^b geura tjatjawis baris maneh pindah, seug koedoe pindah ti beurang di hareupeun panon eta; nja pindah teh ti ĕnggon maneh ka ĕnggon sedjen, di hareupeun panon eta; ^c malah-mandar ngalartieu; wantoe-wantoe bangsa mantangoel eta teh. 'Djeung koedoe ngaloe-

warkeun parabot maneh ti beurang, di hareupeun panon eta, sabijasa parabot noe pindah; seug maneh koedoe ka loewar wantji sareupna, di hareupeun panon eta, sabijasa noe ka loewar pindah.

5 'Koedoe notos bilik keur diri maneh di hareupeun panon eta, toeloj ka-loewarkeun parabot, djalan ka dinja. 'Koedoe koe maneh ditangoeng dina taktak di hareupeun panon eta; dika-loewarkeunana wantji poëk; ari beungeut maneh koedoe ditjindoeng, oelah maneh nendjo taneuh; karana maneh koe kami geus didjadikeun totonde pikeun anak-intjoe

7 Israil. 'Prak kaoela ngalampahkeun kitoe, sakoemaha kaoela ditimbangan teja: parabot kaoela koe kaoela dika-loewarkeun ti beurang, sabijasa parabot noe pindah; ari wantji sareupna kaoela notos bilik keur diri kaoela koe leungeun; dika-loewarkeunana koe kaoela wantji poëk, bari seug ditangoeng dina taktak, di hareupeun panon eta. *a* Jës. 6:9; p. 2:5. *b* Jër. 46:19. *c* Jër. 36:3.

8 Ari isoekna aja pangandika Pangeran

9 ka kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! eta anak-intjoe Israil, bangsa mantangoel teh, lain naranja ka maneh,

10 jen: Adjëngan milampah naon? 'Bedjakeun ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ari *a* babawaan teja pimalindëseun ka gëgëden di Jérusalem, djeung ka saanak-intjoe Israil, noe araja di

11 djërona. 'Bedjakeun: Kaoela *b* totonde maraneh; sakoemaha lampah kaoela tadi, nja kitoe ëngke dilampahkeun ka maranehanana; bakal laleumpang ka pangbojongan, arasoep ka pangdjarahan.

12 'Samalah *c* gëgëden, noe di têngah maranehanana, pinanggoeungeun dina taktak, wantji poëk, bari seg ka loewar; djalma bakal narotos bilik, baris ngaloewarkeun djalan ka dinja; gëgëden teh bakal ditjindoeng beungeut, soepaja oelah nendjo tanah koe panonna. 'Sarta

13 *d* kami bakal ngaroengkoepkeun eurad kami ka dinja, djeung bakal ditangkëp koe djaring kami; seug koe kami rek didatangeun ka Baboel, tanah Kasdim, tatapi *e* moal pinendjoëun eta; toer di

14 dinja pipaeheun. 'Sarta ari sakabeh noe aja di sakoerilingna, pangbantoena djeung sakabeh barisanana, *f* koe kami rek dipantjawoerakeun ka sagala angin,

bari kami njaboet pëdang ti toekangeun

15 nana. 'Didinja *g* tangtoe pada nganja-hokeun, jen kami teh Pangeran, samangsa maranehanana koe kami dipabalëntjarkeun, diajakeun di sagala bangsa, sarta dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala

16 tanah. 'Tatapi *h* kami rek njesakeun oge djalma saeutik sabatoer eta, dilooptoekeun tina pëdang, tina langlajeuseun djeung tina pagëboeg; soepaja pada njaritakeun sakabeh kagiroekan lampahna teja di bangsa kapir, ënggonna daratang; sarta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a* Jës. 13:1. *b* p. 24:24. *c* 2 Radj. 25:7; Jër. 39:4; 52:7. *d* p. 17:20. *e* Jër. 39:7. *f* p. 5:2. *g* p. 11:16. *h* p. 6:8; 14:22.

17 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-

18 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! *a* maneh ngahakan roti maneh koedoe kalawan ngadegdeg; kitoe deui nginoem tjai maneh koedoe kalawan soemëblak djeung kalawan salëmpang.

19 'Sarta koe maneh bedjakeun ka djalma-djalma eusi tanah: Kijeu timbalan Goesti Pangeran hal priboemi Jérusalem, noe aja dina tanah Israil: Tangtoe pada ngahakan rotina kalawan salëmpang, kitoe deui ngarinoem tjaina kalawan mëlëngëk; da dikërsakeun tanahna pi-

20 soewoengeun, leungit pangoesina, tina panganijaja sakabeh priboemina. 'Ari nagara-nagara noe diarënggonan *b* bakal pada tarikolot, sarta tanah teh pidjadieun soewoeng. Didinja maraneh tang-

toe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a* p. 4:16. *b* Jër. 4:27; 9:11.

21 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-

22 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! nahaon eta babasan di maraneh, dina tanah Israil, anoe kijeu teja: *a* Lila deui ka djamanna, djeung sakoer tetendjoan tangtoe leungit? 'Koe sabab eta, bedjakeun ka maranehanana: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Kami rek ngeureunkeun eta babasan; ka-hareupna eta teh moal dibasakeun deui di Israil. Sabalikna, maneh koedoe mitjatoer kijeu ka

23 darinja: Geus deukeut ka djamanna, djeung kana piboektieunana sakoer tetendjoan. 'Karana ka-hareupna moal aja deui tetendjoan koewa-kijeu noe gapong, atawa panoedjoeman loemas-lamis di

24 têngah anak-intjoe Israil. 'Karana kami teh Pangeran; kami rek ngandika; ari

pangandika, noe rek diandikakeun koe kami, tangtoe dilampahkeun, moal dimĕngkekeun deui; satĕgĕsna keur djaman maraneh pisan, eh bangsa mantangoel! kami rek ngandika sakĕtjap, djeung dilampahkeunana, lahiran Goesti Pangeran.

a 2 Petr. 3 : 4.

26 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
27 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! masing njaho, anak-intjoe Israil sok ngaromong: Ari tetendjoan, noe katendjo koe manehanana, ^a keur djaman djaga, sarta ngawĕdjangna noedjoe!

28 ka mangsa noe djaoh. 'Koe sabab eta, bedjakeun ka maranehanana: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sakabeh pangandika kami moal aja noe dimĕngkekeun deui; ari pangandika, noe diandikakeun koe kami, geus tangtoe dilampahkeun, lahiran Goesti Pangeran.

a Am. 6 : 3 ; 9 : 10.

PASAL 13.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! geura ngawĕdjang pitjilakaeun nabi-nabi Israil, noe sok ngawĕdjang; nja bedjakeun koe maneh ka sakoer noe ngawĕdjang ^a ti hate sorangan, [kijeu nja pok]: Geura darengekeun ijeu pangandika Pangeran! 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pibalaĕun nabi baroeroeng, noe nareroet pikiran sorangan, djeung teu narendjo naon-naon!

4 'Ari nabi-nabi maneh, Israil! geus djara-
5 radi sapĕrti tjareuh dina tarikolot. 'Maraneh ^b teu arasoep ka noe beulah, geus poegoeuh ngomean tembok pikeun anak-intjoe Israil, soepaja tagĕn dina pĕrang

6 ^c keur poĕan Pangeran. 'Ari marĕlĕngna noe gapong sarta panoedjoeman bohong; ^d ngaromougna jen: Lahiran Pangeran, padahal eta teh koe Pangeran hanteu dipiwarang; toer djalma-djalma koe eta disina ngarĕp-ngarĕp, jen omonganana

7 kal diboektikeun. 'Naha maraneh lain mĕlĕng tetendjoan gapong, sarta maraneh lain ngomongkeun panoedjoeman bohong, satjap-tjap maraneh njĕboet: Lahiran Pangeran, padahal kami teu ngandika?

a 2 Petr. 1 : 21. b Djab. 106 : 23 ; p. 22 : 30. c p. 7 : 19. d Jĕr. 23 : 31.

8 Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maraneh ngomong

gapong djeung mĕlĕng bohong teja, noe matak kami, satĕmĕnna, ngamoesoeh ka maraneh, lahiran Goesti Pangeran.

9 'Ari panangan kami tangtoe ngamoesoeh ka nabi-nabi, noe sok marĕlĕng gapong djeung naroejoem bohong; ^a hamo arasoep kana karagĕman oemat kami, djeung hamo ditoeliskeun dina kitab anak-intjoe Israil, djeung hamo maroelang ka tanah Israil; sarta maraneh tangtoe nganjahoekun, jen kami teh

10 Pangeran. 'Pedah koe sabab eta teh njarasabkeun oemat kami; ^b ngaromonga: Salamĕt! padahal euweuh kasalamĕtan; ari oemat teh njjeun bilik taneuh, sarta koe itoe, saĕnjana, dipoe-
11 las koe apoe. 'Bedjakeun ka noe moelas koe apoe teh, jen bilik teja tangtoe roegroeg; ĕngke aja hoedjan goentoe; sarta maneh, hoedjan boewah galĕde! ĕngke moeroeboet, djeung angin riboet

12 bakal ngabeulah eta. 'Broeg bilik teh toeloeg roegroeg. Naha maraneh harita lain bakal ditanja kijeu: Di mana ajeuna poelas, bennang maraneh moelaskun

13 teh? 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ari eta teh koe kami rek disina beulah koe angin riboet sadjĕro kami wĕra, sarta piajaeun hoedjan goentoe sadjĕro kami bĕndoe, kitoe deui hoedjan boewah galĕde sadjĕro

14 kami sewot, baris mejakkeun eta. 'Tah, kitoe kami nja pingaroeutoehkeuneun eta bilik, beunang maraneh moelas koe apoe teja, bari koe kami diratakeun djeung taneuh, wani katara padĕmenna; broeg nagara teh piroeboeueun, sarta maraneh tangtoe bejak di djĕrona; harita maraneh tangtoe nganjahoekun,

15 jen kami teh Pangeran. 'Djadi kami teh rek njatjapkeun wĕra kami kana eta bilik djeung ka noe maroelas inja koe apoe teja; sarta kami bakal ngalahir ka maraneh: Bilik teh geus euweuh, kitoe deui noe maroelas teh geus eu-

16 weuh; 'tĕgĕs nabi-nabi Israil, noe sok ngawarĕdjang hal Jĕroesalem, djeung mangmarĕlĕngkeun ka dinja tetendjoan kasalamĕtan, padahal euweuh kasalamĕtan, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 14 : 9. b Jĕr. 6 : 14.

17 Djeung deui maneh teh, anak Adam! geura njanghareup ka anak bangsa maneh noe awewe, ka sakoer noe sok nga-

wédjang ti hate sorangan, sarta koedoe
 18 ngawédjang pitijilkaeun eta; 'ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pibalafeun awewe, noe sok ngarapoet goegoeling keur sakabeh kelek, djeung njarijeun koekoedoeng keur sirah sagala dèdèg, baris moro njawa! Naha maraneh dek moro njawa oemat kami, djeung ngahiroepan njawa maraneh sorangan? 'Sarta maraneh nganistakeun kami di oemat kami, ^a malar poporot gandroeng satjanggeum djeung roti sahoewapeun; noe dipambrih mahan djalma, noe bènèrna oelah dipaehan, djeung ngahiroepan djalma, noe bènèrna oelah dihiroepan; lantaranana maraneh ngabohong ka oemat kami,
 20 noe ngagoegoe kana bohong. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami ngamoeseuh ka goegoeling maraneh, noe djadi sarat maraneh moro njawa di dinja, malar sina ngarapoeng; sarta koe kami eta rek diréboet ti leungeun maraneh; djeung kami rek ngaleupaskeun eta njawa, tégès njawa beunang maraneh moro malar
 21 sina ngarapoeng teja. 'Samalah eta koekoedoeng maraneh koe kami rek disoèh, sarta rek ngaloewarkeun oemat kami ti leungeun maraneh; moal djong-djon ajana dina leungeun maraneh saperti beunang moro; harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh
 22 Pangeran. 'Sapedah maraneh djalan tjidra nganjériqueun ka hate djalma bènèr, noe koe kami hanteu dinjériqueun; djeung sapedah maraneh ^b ngoewatkeun leungeun djalma doraka, sina oelah tobat mitjeun djalanna noe goreng, sarta oelah
 23 hiroep; 'koe sabab eta, maraneh hamo mëlèng-mëlèng deui noe gapong, sarta hamo ngalampahkeun deui noedjoem; djeung deui oemat kami koe kami rek dika-loewarkeun ti leungeun maraneh, sarta maraneh ^c tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran.

^a Sil. 28 : 21; Mik. 3 : 5. ^b Jér. 23 : 14. ^c p. 14 : 8.

PASAL 14.

Hidji mangsa aja djalma daratang ka
 2 kaeola ^a kaasoep kokolot Israil, gek
 3 tjaralik di hareupeun kaeola. 'Ari geus
 4 kitoe aja pangandika Pangeran ka ka-
 5 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak

Adam! eta djalma-djalma pada midjoeragan ka brahalana dina atina, sarta tatadjongan kadorakaänana koe eta geus diteundeun di hareupeun beungeutna;
 6 koe noe kitoe. 'Koe sabab eta, maneh geura mitjatoer ka darinja, sarta bedjakeun ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sing saha-saha anak-intjoe Israil, noe midjoeragan ka brahalana dina atina, djeung neundeun tatadjongan kadorakaänana di hareupeun beungeutna, hari manggihan ka nabi: ijeu kami Pangeran rek ngawalon ka noe kitoe dina pärkarana, noeroetkeun kalobaän
 7 brahalana; 'noe dipandang, anak-intjoe Israil teh koe kami rek ditjékél dina atina, sapedah pada oendoer kabeh ti
 8 kami koe brahala-brahalana. 'Sabab kitoe, bedjakeun ka anak-intjoe Israil: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: 'Geura tarobat! koedoe aloendoer ti brahala-brahalana maraneh, bari malengoskeun beungeut ti sakabeh kagiroekan di
 9 maraneh. 'Karana sing saha-saha anak-intjoe Israil, atawa ^d semah noe ngoembara di Israil, anoe oendoer ti poengkoereun kami, nja midjoeragan ka brahalana dina atina, djeung neundeun tatadjongan kadorakaänana di hareupeun beungeutna, bari manggihan ka nabi, sédja nanja ka kami koe lantaran eta: ijeu kami Pangeran rek ngawalon
 10 ka noe kitoe koe andjeun. 'Nja eta ^e kami bakal njanghareup pameunteu ka djalma kitoe, sarta koe kami rek didamél matak mëlèngék, ^f didjadikeun tanda djeung misil, malah ^g koe kami rek dibasmi, dileungitkeun ti téngah oemat kami; ^h harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran.
 11 'Djeung lamoen nabi teh kawoedjoek, pok ngomong kitoe-kijeu: ijeu kami Pangeran noe ngawoedjoek ka eta nabi, ⁱ sarta kami rek njodorkeun panangan kami ka dinja, bari koe kami ditoempoer, dileungitkeun ti téngah oemat
 12 kami Israil. 'Djadi eta pada pinanggoeungeun kadorakaänana; sakoemaha kadorakaän noe nanja teja, nja kitoe ke-
 13 neh kadorakaän eta nabi; noe dipandang, anak-intjoe Israil oelah sarasab deui ti poengkoereun kami, djeung oelah nganaradjiskeun maneh deui koe sakabeh

kamasijatanana; ari kitoe mah ^j eta bakal oemat kami, djeung kami bakal Allahna, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 20: 1. *b* 1 Sam. 28: 6. *c* p. 18: 30. *d* 3 Moesa 17: 8. *e* 3 Moesa 17: 10. *f* 5 Moesa 28: 37. *g* 3 Moesa 20: 3. *h* p. 15: 7. *i* p. 13: 9. *j* 2 Moesa 19: 5, 6.

12 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
13 Adam! lamoen aja hidji tanah noe boga
dosa ka kami, migawe salah, sarta kami
njodorkeun panangan kami ka dinja,
^a bari motongkeun iteuk roti anoena,
nja kami ngadatangkeun langlajeuseun
ka eta tanah, djeung kami ngabasmī ma-
noesa djeung sasatoan, dileungitkeun ti
14 dinja: 'nadjan di djero eta tanah aja
ijeu tiloe djalma, Ēnoh, Daniël djeung
Ajob teja, eta djalma koe lantaran ka-
bēnēranana ngan ngaloeppoetkeun njawa-
n sorangan, lahiran Goesti Pangeran.
15 'Oepama ^b tanah teja koe kami disina
kasorang sato galak, pek koe eta diboe-
rak-barik, toeloj djadi soewoeng, datang
ka taja noe njeung bawaning sijeun
16 sato: 'moen eta tiloe djalma aja di djero
eta tanah, dēmi hiroep kami! lahiran
Goesti Pangeran, eta djalma hamo ngaloe-
ppoetkeun anak lalaki atawa anak
awewe; ngan dirina bae noe diloeppoet-
keun, dēmi tanah teja mah tangtoe djadi
17 soewoeng. 'Atawa ^c kami ngadatangkeun
pédang ka tanah kitoe, bari nimbalan:
Eh pédang! koedoe njeung kana eta
tanah; seg kami ngabasmī manoesa
djeung sasatoan, dileungitkeun ti dinja:
18 'ana eta tiloe djalma aja di djero eta
tanah, dēmi hiroep kami! lahiran Goesti
Pangeran, eta djalma moal ngaloeppoet-
keun anak lalaki atawa anak awewe,
saēnjana ngan dirina bae noe diloeppoet-
19 keun. 'Atawa kami ngadatangkeun pagē-
boeg ka tanah kitoe, sarta ngoetjoeurkeun
wera kami ka dinja, ^d lantaran gētih,
kērsa ngabasmī manoesa djeung sasa-
toan, dileungitkeun ti dinja: 'nadjan
Ēnoh, Daniël djeung Ajob teja aja di
djero eta tanah, dēmi hiroep kami! lahi-
ran Goesti Pangeran, eta djalma hamo
ngaloeppoetkeun anak lalaki atawa anak
awewe; saēnjana eta teh koe lantaran
kabēnēranana ngan ngaloeppoetkeun njawa-
21 n sorangan. 'Karana kijeu timbalan
Goesti Pangeran: Geus komo lamoen
eta opat hoekoeman kami noe mawa
tjilaka, ^e nja eta pédang, langlajeuseun,

sato galak djeung pagēboeg teja, koe
kami didatangkeun ka Jēroesalem, baris
ngabasmī manoesa djeung sasatoan, di-
22 leungitkeun ti dinja. 'Tatapi, masing nja-
ho, di Jēroesalem ^f pikarieun oge noe ra-
hajoe, noe dika-loewarkeun, nja eta anak
lalaki djeung anak awewe; masing njaho,
eta pibaridjileun ka maraneh, sarta koe
maraneh bakal katendjo djalanna djeung
pagaweanana; seg maraneh bakal kali-
poeran hal katjilakaān, noe koe kami
didatangkeun ka Jēroesalem, nja eta
saniskara noe koe kami dikeunakeun ka
23 dinja. 'Djadi eta bakal pada matak lipoer
ka maraneh, samangsa maraneh nendjo
djalanna djeung pagaweanana; harita
maraneh tangtoe nganjahokeyun, jen moal
taja sabab kami ngadamēl eta saniskara,
noe koe kami didamēl ka dinja, lahiran
Goesti Pangeran. *a* p. 5: 16. *b* 3 Moesa 26: 22.
c 3 Moesa 26: 25. *d* p. 16: 38. *e* Wahj. 6: 8. *f* p. 12: 16.

PASAL 15.

Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
2 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
Adam! kai tangkal anggoer, naon kaleu-
wihanana ti kai anoe loba? Naon kaleu-
wihanana dahan anggoer, noe kaāsoep
3 tatangkalan leuweung? 'Naha aja noe
ngala kaina, baris njijeun parabot? ata-
wa aja noe ngala eta baris kakait, pi-
keun njangsangkeun barang naon-naon?
4 'Ēnjana mah dibikeun kana seuneu, baris
hakaneun. Ari noe doewa toengtoengna
bejak dihakan seuneu, djeung tēngahna
lēboer: naha aja pigawēunana baris pa-
5 rabot? 'Tjatjakan keur hade keneh teu
beunang didjijeun parabot; komo lamoen
geus dihakan seuneu sarta lēboer: pima-
naeun didjijeun deui parabot? 'Koe sabab
6 eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran:
Sakoemaha kai tangkal anggoer dina
tatangkalan leuweung, noe koe kami
diselehkeun kana seuneu, baris hakaneun,
nja kitoe kami rek njelehkeun priboeni
7 Jēroesalem. 'Nja eta ^a kami bakal njang-
hareup pameunteu ka maranehanana;
ana baridjil ti seuneu, seg dihakan seu-
neueu deui; ^b didinja maraneh tangtoe
nganjahokeyun, jen kami teh Pangeran,
8 dimana kami keur njanghareup pameun-
teu ka maranehanana. 'Ari tanahna koe
kami rek didjadikeun soewoeng, sabab
maranehanana pada migawe salah, lahi-
ran Goesti Pangeran. *a* p. 14: 8. *b* p. 12: 30.

PASAL 16.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-
 Aoela, kĳeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! ^a koedoe mere njaho ka Jěroo-
 3 salem kagiroekan lampahna; 'ari pi-
 moneung maneh: Kĳeu timbalan Goesti
 Pangeran ka Jěroesalem: Boeroesoet
 maneh djeung asal maneh ti tanah Ka-
 4 naân; ^b bapa maneh oerang Emor, ari
 indoeng maneh oerang Het. 'Ari asal
 maneh teja, keur poëan maneh didjoeroe-
 keun, tali ari-ari maneh teu dikeureut,
 djeung maneh teu dimandian teu tjai,
 teu diběrsihan; sarta maneh teu dioe-
 5 sapan koe oejah, soemawonna dibědo-
 ngan. 'Taja panon noe hawatir ka maneh,
 milampah ka maneh salah-sahidji pěrkara
 noe tadi, bawaning karoenja ka maneh;
 anggoer maneh seg dipitjeun ka tong-
 gong těgal, bawaning diri maneh dipi-
 kagiroek keur poëan maneh didjoeroe-
 6 keun. 'Kaběněran kami ngaliwat ka
 maneh, sarta maneh koe kami katingali
 keur roroësan, bobolokot koe gětih; heug
 kami nimbalan ka maneh, keur maneh
 bobolokot koe gětih teh: Masing hiroep!
 estoe kami nimbalan ka maneh, keur
 maneh bobolokot koe gětih teh: Ma-
 7 sing hiroep! 'Maneh koe kami didjadi-
 keun laksana, sapěrti djoekoet di
 těgal; maneh ngagědean ngadjangkoe-
 ngan, sarta maneh datang ka aloes pisan;
 soesoe maneh njeungseung, djeung boeloe
 maneh djadi; tatapi maneh teh sataran-
 8 djang nja salangoetoer. 'Kaběněran
 kami ngaliwat ka maneh, sarta maneh
 koe kami katingali, doemadakan, oemoer
 maneh geus ninggang waktoe běger; heug
 'kami meberkeun djangdjang kami ka loe-
 hoereun maneh, noetoe pan orat maneh;
 malah kami soempahka maneh, ^a sarta ka-
 mi mandjing pěrdjangdjian djeung maneh,
 lahiran Goesti Pangeran; ti harita maneh
 9 djadi kagoengan kami. 'Tidinja maneh
 koe kami dimandian koe tjai; nja gětih
 maneh koe kami diseblok, dileungitkeun
 ti maneh, bari maneh koe kami diola-
 10 san koe minjak. 'Rap maneh koe kami
 dipakeanan soesoelaman, djeung dita-
 roempahan ^e koelit doejoeng, sarta di-
 beubeuran boěh katji, bari dibadjoean
 11 soetra. 'Malah maneh koe kami didang-
 danan pěrhijasan, nja eta kami makekeun

geulang ka leungeun maneh, kĳoe deui
 12 kangkaloeng ka beuheung maneh. 'Ari
^f iroeng maneh koe kami ditěrapan an-
 ting, djeung tjeuli maneh ditěrapan koe-
 raboe, sarta ^g sirah maneh ditěrapan
 13 makoeta moelja. 'Djadi maneh teh di-
 hijasan ěmas-perak, sarta papakean ma-
 neh boěh katji, soetra djeung soesoela-
 man; ari kahakanan maneh tipoeng
 lěměs, madoe reudjeung minjak; toer
 maneh teh geulis kawanti-wanti, sarta
 14 maneh loeloes kana karadjaân. 'Noe ma-
 tak ngaran maneh kamashoerkeun ka
 sagala bangsa, ^h tina kageulisan maneh;
 wantoe eta teh sampoerna, koe kameoel-
 jaân kami, noe koe kami ditěrapkeun
 ka maneh teja, lahiran Goesti Pangeran.

a Jěs. 58: 1. *b* 1 Moesa 15: 16; 27: 46. *c* Roet 3: 9.

d 2 Moesa 19: 5; 24: 8. *e* 2 Moesa 25: 5. *f* 1 Moesa

24: 22, 47. *g* Sil. 4: 9; Njanj. 5: 16. *h* Njanj. 2: 15.

15 Děmi maneh teh ngandělkeun kana
 kageulisan maneh, sarta maneh ^a djinah,
 kena-kena mashoer; wani djinah maneh
 dimonjah-monjah ka sakoer bae noe
 16 ngaliwat; sok ka eta. 'Djeung maneh
 njokot papakean maneh, bari seug nji-
 jeun ěnggon laloehoer keur diri maneh,
 didangdan warna-warna roepana; prak
 maneh djinah dina eta; běněrna oelah
 datang ka kĳoe, djeung oelah kalakon.
 17 'Sarta maneh njokot rarangken maneh
 noe moelja-moelja, ěmas-perak kami,
 noe koe kami dipaparinkeun ka maneh
 teja, pek njijeun roepa lalaki keur diri
 maneh, bari toeloj djinah ka darinja.
 18 'Malah maneh njokot papakean maneh,
 sipat soesoelaman teja, seg dipakekeun
 ka darinja, sarta minjak kami djeung
 seuseungitan kami koe maneh dibikeun
 19 ka hareupeun eta. 'Kĳoe deui rědjěki
 ti kami, tipoeng lěměs, minjak reudjeung
 madoe, noe koe kami dipaparinkeun ka
 maneh keur hakaneun maneh teja, koe
 maneh dibikeun ka hareupeun eta, ^b ba-
 ris aambeuan matak sěděp. Tah, kĳoe
 20 djadina, lahiran Goesti Pangeran. 'Djeung
 deui maneh njokot anak maneh lalaki-
 aweue, beunang maneh ngadjoeroeun
 pikeun kami, ^c prak dikoerbankeun ka
 darinja, sina dihakan. Naha boga rasa
 21 djinah maneh saeutik keneh, 'wět ma-
 neh meuntjitan deui anak kami, sarta
 disěrahkeun, lantaranana koe maneh
 22 disina njeorang seuneu adjang eta? 'Sarta

sadjëro sakabeh lampah maneh noe matak giroek reudjeung djinah maneh teja, eta maneh teu ingët ka djaman maneh ngora, basa maneh satarandjang nja salanggoetoer, roroësan bari bobolokot koe
 23 gëtih teja. 'Ari geus kitoe, sanggeusna eta sakabeh kagorengan maneh, (pibalaieun, pibalaieun maneh, lahiran Goesti
 24 Pangeran) 'toeloj maneh ngadëgkeun imah këwoeng keur diri maneh, sarta njiieun ënggon loendjoeng keur diri maneh dina oenggal-oenggal loeloeroeng.
 25 'Eta maneh ngadëgkeun ënggon maneh noe loendjoeng teh ^a dina oenggal-oenggal pengkolan djalan, sarta kageulisn maneh koe maneh didijieun kagiroekan, djeung maneh ngadangkak seekoe maneh keur sakoer noe ngaliwat; djadi
 26 maneh ngarosakeun djinah maneh. 'Eta maneh djinah ^e ka oerang Mësir, tangga maneh, noe gëde awak; djadi maneh ngarosakeun djinah maneh, matak
 27 ngabëndoekeun kami. 'Sabab kitoe, masing njaho, ^f kami njodorkeun panangan kami ka loehoereun maneh, bari ngoerangan kipajah maneh noe misti, djeung maneh koe kami diselehkeun ka napsoe
 28 djalma noe gareuleuh ka maneh, nja eta ka anak Pëlisti, noe warirang koe djalan maneh noe roetjah. 'Sarta maneh djinah
 29 deui ^g ka oerang Asoer, sabab maneh teu seubeuhan; prak maneh djinuh ka dinja, tapi maneh tatjan seubeuh keneh. 'Heug maneh ngarosakeun deui djinah maneh di tanah Kanaän, bras ^h ka tanah Kasdim; tapi nadjan kitoe ge maneh tatjan
 30 seubeuh keneh bae. 'Aja sakitoe leumpeuh-joeni maneh teh! lahiran Goesti Pangeran; wani milampah sakabeh noe kitoe, kalakoean dajang noe sakamakama;
 31 'wani maneh ngadëgkeun imah maneh noe këwoeng dina pengkolan oenggal djalan, djeung njiieun ënggon maneh noe loendjoeng dina oenggal loeloeroeng; toer maneh lain tjara dajang
 32 noe loba, da njoemahkeun kana pama-djég. 'Ih, awewe ranjedan! sok ngala
 33 lalaki sedjen, ngaganti salakina. 'Ka dajang noe loba pada mahoegi; dëmi maneh mah mahoegi ka sakabeh kabogoh maneh, sarta mere-mere ka darinja, sina datang ka maneh ti sakoeriling, djinah
 34 ka maneh. 'Djadi lampah maneh dibalik ti lampah awewe noe loba dina djinah

maneh, da taja noe nejang ka maneh hajang djinah; kitoe keneh dina maneh mere panorog, sarta taja noe mere pamadjëg ka maneh teja; djadi koe maneh teh dibalik.

^a 2 Moesa 34:16. ^b p. 6:13.

^c 2 Radj. 17:17; p. 23:39. ^d Jër. 3:2. ^e p. 23:19.

^f p. 6:14. ^g p. 23:5, 12. ^h p. 23:15.

35 Sabab kitoe, eh dajang! geura denge-
 36 keun ijeu pangandika Pangeran. 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maneh ngamonjah-monjah tambaga maneh, djeung orat maneh datang ka tembong koe lantaran djinah maneh ka sakoer kabogoh maneh; sarta tina hal sakabeh brahala maneh noe matak giroek, kitoe deui tina gëtih anak-anak maneh, noe koe maneh dibikeun ka darinja teja:
 37 'noe matak kami, satëmëna, rek ngoempolkeun sakabeh kabogoh maneh, noe koe maneh dipake soesoekaän, djeung sakoer bae noe koe maneh dipikanjaäh, barëng sakoer noe koe maneh dipika-geuleuh; nja eta koe kami rek dikoe-mpolkeun, ^a sina ngamosoeh ka maneh ti sakoeriling, sarta kami rek nembongkeun orat maneh ka darinja, sina pada
 38 nendjo saorat maneh kabeh. 'Djeung kami ka maneh rek nërapkeun ^b hoekoem awewe noe ngaranjed sarta noe ngoetjoerkeun gëtih; nja kami rek ngaloewarkeun gëtih maneh lantaran wëra
 39 djeung kasarëgëpan. 'Sarta maneh koe kami rek diselehkeun ka leungeun eta djalma; toeloj bakal pada ngaroentoe-keun imah maneh noe këwoeng, djeung ngaboerak-barik ënggon maneh noe loendjoeng teja, bari pada ngarangsan papakean maneh, djeung njarokot rangken maneh noe moelja teja; heug maneh koe eta ditinggalkeun satarandjang nja salanggoetoer. 'Samalah eta
 40 bakal pada ngadatangeun anoe pinggimboengeun ka maneh; seug ^c pada maledogan ka maneh koe batoe, bari pada njatjag ka maneh koe pëdang-pëdangna. 'Djeung imah maneh koe eta ^d bakal dihoeroean koe seuneu, bari pada ngalampahkeun hoekoeman ka maneh di hareupeun panon awewe noe loba; sarta maneh koe kami rek diureunkeun tina dajang, malahan maneh moal
 42 mere-mere deui panorog. 'Kakara ^e kami ngareureuhkeun wëra kami ka maneh, sarta kasarëgëpan kami pinjingkireun

ti maneh; nja kami teh pilēmpereun,
 43 moal bēndoe-bēndoe deui. 'Sapedah maneh teu ingēt ka djaman maneh ngora, djeung maneh ngaririweuh ka kami koe sakabeh lampah kitoe teja; mana kami teh, masing njaho, ^f rek malikkeun djalan maneh ka diri maneh, lahiran Goesti Pangeran; sarta maneh moal migawemigawe deui karoetjahan, nambahan sakabeh kagiroekan lampah maneh.

a p. 23:10, 29. b 3 Moesa 20:10; p. 23:45.

c p. 23:47. d 2 Radj. 25:9. ep. 21:17. f p. 22:31.

44 Masing njaho, sakoer ahli paribasa mēngke make paribasa hal maneh, kijeu pokna: Tjara indoeng, nja kitoe anakna
 45 aweu. 'Maneh teh anak indoeng maneh, anoe mitjeun salakina djeung anak-anakna; sarta maneh teh sadoeloer djeung doeloer-doeloer maneh, noe maritjeun salakina djeung anak-anakna; indoeng maraneh oerang Het, ari bapa maraneh
 46 oerang Emor. 'Ari doeloer maneh noe gēde nja Samaria, nja eta djeung anak-anakna, noe ēnggonna kentjaeun maneh; sarta doeloer maneh noe leutik ti batan maneh nja Sadoemoe djeung anak-anakna, noe ēnggonna katoehoēun maneh.
 47 'Tatapi maneh teu ngalakonan djalan eta, djeung teu migawe sakoemaha kagiroekan lampah eta; ēnjana mah, kawas saeutik teuing [kagorengan eta], maneh teh lēbar ti batan eta dina sakabeh djalan maneh. 'Dēmi hiroep kami! lahiran
 48 Goesti Pangeran: Sadoemoe, doeloer maneh, nja eta djeung anak-anakna, boloampar migawe sakoemaha noe dipigawe koe maneh djeung anak-anak maneh.
 49 'Mapan kijeu kadorakaän Sadoemoe, doeloer maneh teh: kamagoengan, seubenh kahakanan djeung gēnah tji-tjing; kitoe kalakoean eta djeung kalakoean anak-anakna; toer teu ngoewatkeun leungeun noe balangsak djeung
 50 noe miskin. 'Ēnjana eta teh pada angkoeh, djeung ngalampahkeun kagiroekan di pajoeneun kami; noe matak eta koe kami disingkirkeun ^a sanggeusna koe kami diwaspadakeun. 'Ari Samaria teja
 51 ^b dosana teu saparo dosa maneh; ēnjana kagiroekan maneh mah rosa ti batan eta doewaän, sarta maneh teh sasat ngabēnrkeun ka eta doeloer-doeloer maneh, koe lantaran sakabeh kagiroe-
 52 kan noe koe maneh dilampahkeun. 'Ma-

neh oge koedoe njandang wiwirang maneh, anoe djadi lantaran maneh ngabēnrkeun ka doeloer maneh teja; tina dosa maneh, noe koe maneh didjijeun matak giroek ti batan eta, noe matak eta pada bēnr ti batan maneh; mana maneh oge koedoe era, djeung koedoe njandang wiwirang maneh, noe djadi lantaran maneh ngabēnrkeun ka doeloer maneh teja. 'Sarta ^c dibojongna teja tangtoe koe kami dibalikkeun, tēgēs dibojongna Sadoemoe djeung anak-anakna, sarta dibojongna Samaria djeung anak-anakna, kitoe deui dibojongna noe
 54 dibarojong ti maneh di tēngah eta; 'soepaja maneh njandang wiwirang maneh, sarta maneh wirang tina saniskara noe dilampahkeun koe maneh teja, matak
 55 maneh ngoepahan ka dinja. 'Ari doeloer maneh, nja eta Sadoemoe djeung anak-anakna teja, pipoliheun ka oeroetna tadi; kitoe deui Samaria djeung anak-anakna pipoliheun ka oeroetna tadi; malah maneh djeung anak-anak maneh
 56 pipoliheun ka oeroet maneh tadi. 'Ari Sadoemoe, doeloer maneh teja, teu disēboet-sēboet atjan koe biwir maneh
 57 keur poēan kamagoengan maneh; 'samesih njata kagorengan maneh, ^d tjara keur waktoe dihihina koe anak Sam djeung koe sakabeh noe sakoeriling eta, kitoe deui koe anak Pēlisti, noe ngare-
 58 waeun ka maneh ti sakoeriling. 'Eta maneh nanggoeng karoetjahan maneh djeung kagiroekan maneh, lahiran Pangeran. 'Karana kijeu timbalan Goesti
 59 Pangeran: ^e Estoe kami rek midamēl ka maneh sakoemaha noe dipigawe koe maneh, ^f anoe njoemahkeun soempah,
 60 bari ngarobahkeun pērdjangdjian. 'Parandene kitoe ^g kami tangtoe ngelingkeun pērdjangdjian kami ka maneh keur djaman maneh ngora teja, sarta kami ka maneh rek ngadēgkeun pērdjangdjian
 61 langgēng. 'Didinja ^h maneh tangtoe ingēt ka djalan maneh, sarta wirang, dimana maneh narima doeloer maneh, anoe galēde ti batan maneh, barēng noe laleutik ti batan maneh; da eta teh koe kami rek dipaparinkeun ka maneh baris anak, ⁱ tapi teu kaäsoep pērdjangdjian
 62 maneh. 'Saēnjana kami rek ngadēgkeun pērdjangdjian kami ka maneh; ^j sarta maneh tangtoe nganjahokeun, jen kami

63 teh Pangeran. 'Soepaja maneh ingĕt, sarta era, djeung maneh oelah ngangah-
 64 wiraŕang; dimana kami geus ngahampoera
 ka maneh saniskara noe koe maneh di-
 lampahkeun teja, lahiran Goesti Pan-
 65 gهران. *a* 1 Moesa 18: 21. *b* Jer. 3: 11. *c* p. 39: 25.
d 2 Bab. 28: 5, 18. *e* p. 7: 27. *f* p. 17: 18. *g* 3 Moesa
 26: 42. *h* p. 20: 43. *i* Joh. 10: 16. *j* p. 20: 42.

PASAL 17.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-
 3 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! maneh koedoe aja toeteroetji-
 4 ngan, djeung koedoe make misil ka ank-
 5 intjoe Israil. 'Ari piomongeun maneh:
 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Aja
 hidji *a* galoedra gĕde, djangdjangna gĕde
 nja pandjang, boeloena kandĕl, warna-
 6 warna roepana; hol ka goenoeng Liba-
 non, top njokot pontjot ki poetri. 'Pek
 7 mĕtik tjongo poetjoekna, bari toeloj
 dibawa ka tanah dagang, diteundeun
 8 di nagara soedagar. 'Djeung deui njokot
 bibit tanah tadi, seg dipĕlak dina lahan
 pabibitan; nja dibawa ka sisi tjai gĕde,
 9 diteundeunna sapĕrti waroe lot. 'Geus
 kitoe ngaraksok, *b* nja djadi tangkal
 anggoer ngarambat, handap dĕdĕgna;
 ari dahanna pada mĕnĕr ka noe mĕlak,
 djeung akarna aja di handapeun eta.
 Kitoe bibit teh djadi tangkal anggoer,
 10 sarta dahanan djeung daoenan. 'Djeung
 aja deui hidji galoedra gĕde, djangdjang-
 na gĕde, toer loba boeloena; doemada-
 kan, tangkal anggoer teja ngingĕrkeun
 akarna ka dinja, djeung njodorkeun da-
 hanna ka dinja tina heuleuran dipĕlakna,
 11 hajang ditjajian koe eta. 'Padahal dipĕ-
 lakna dina lahan aloes, sisi tjai gĕde,
 sina dahanan, djeung sina boewahan;
 nja soepaja djadi tangkal anggoer poha-
 12 ra. 'Geura ngomong: Kijeu timbalan
 Goesti Pangeran: Koemaha piloeloeseun?
 Naha akarna lain bakal diraboet, bari
 boewahna dikeurentan, sina tangkal teh
 garing, sina sakabeh daoenna noe geus
 djadi teja garing, nja eta sina dilaan
 ti akarna, lain koe kawasa gĕde atawa
 13 koe bala rosa? 'Geuning, eta geus dipĕ-
 lak; koemaha piloeloeseun? naha, di-
 mana kataradjang *c* angin ti wetan, lain
 bakal garing pisan? Dina heuleuran ĕng-
 14 gonna djadi, eta teh pigaringeun.

a Jer. 49: 22. *b* Djab. 80: 9. *c* Aj. 27: 21.

11 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 12 oela, kijeu pangandikana: 'Maneh geura
 ngomong ka *a* bangsa mantangoel teh:
 Naha maraneh teu ngaharti pĕrkara noe
 tadi? Bedjakeun: Masing njaho, radja
 Baboel bareto datang ka Jĕroesalem,
b njokot radjana djeung kapala-kapa-
 lana, bari toeloj dibawa ka maneha-
 13 nana, ka Baboel. 'Djeung *c* njokot deui
 hidji toeroenan radja, bari nijjeun pĕr-
 djangdjian ka dinja, sarta disina mand-
 14 jang soempah; ari noe pada kawasa
 dina tanah teh dibawa; 'soepaja kara-
 djaan teh handap, oelah ngaloehoerkeun
 maneh; djeung koedoe ngestoekneun pĕr-
 15 djangdjianana, sangkan karadjaan teh
 tĕtĕp. 'Tatapi toeroenan teja *a* baha ka
 radja Baboel, djalan ngoetoesanana ka
 Mĕsir, hajang dibere koeda djeung bala
 gĕde. Koemaha piloeloeseun? naha pira-
 hajoĕun noe migawe kitoe? karah eta
 noe ngarabahkeun pĕrdjangdjian teh pi-
 16 rahajoĕun? 'Dĕmi hiroep kami! lahiran
 Goesti Pangeran, saĕnja-ĕnjana, di ĕng-
 gon radja, noe ngadjĕnĕngkeun maneha-
 nana djadi radja, noe soempahna koe
 manehana ditjoemahkeun, sarta noe
 pĕrdjangdjianana koe manehana diro-
 17 bahkeun teja, di dinja, di djĕro nagara
 Baboel, manehana pipaheun. 'Djeung
 deui Piraon, mawa balad gĕde djeung
 mawa wadya rosa oge, moal ngabelaan
 ka manehana dina pĕrang, *e* samangsa
 aja noe ngalingkoeng koe benteng,
 djeung samangsa aja noe njariĕun koeta,
 18 baris ngabasmu djalma loba pisan. 'Ka-
 rana manehana geus njoemahkeun
 kana soempah, ngarabahkeun kana pĕr-
 djangdjian; mapan bareto njodorkeun
 leungeunna, kari-kari migawe saniskara
 19 noe kitoe; hamo pirahajoĕun. 'Koe sa-
 bab eta, kijeu timbalan Goesti Pan-
 gهران: Dĕmi hiroep kami! saĕnja-ĕnjana,
 eta soempah kami, noe koe manehana
 ditjoemahkeun, kitoe deui pĕrdjangdjian
 kami, noe koe manehana dirobahkeun,
f koe kami rek disina malik ka dirina.
 20 'Sarta kami bakal ngaroengkoepkeun *g*
 eurad kami ka dinja, djeung bakal di-
 tangkĕp koe djaring kami; seug koe
 kami rek didatangeun ka Baboel, bari
 toeloj oeroes-oeroes djeung maneha-
 nana di dinja tina hal kasalahanana,
 noe koe manehana dilampahkeun ka

21 kami. 'Ari ^h sakabeh kakaboeranana dina sakabeh barisanana bakal tinggolepak koe pĕdang, djeung sakoe noe kari bakal dipaboerantakkeun ka sagala angin; harita maraneh tangtœ nganjahokey, jen kami Pangeran noe ngandika kitoe.

a p. 2: 5. b p. 1: 2. c 2 Radj. 24: 14—17. d 2 Radj. 24: 20. e Jĕs. 29: 3. f p. 9: 10. g p. 32: 3.

h p. 5: 2; 12: 14, 15.

22 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Djeung deui kami rek njandak ti pontjot ki poetri noe loehoer teja, bari seug dipĕlak; ti tjongo poetjoekna teja kami rek mĕtik noe ngora, bari seug koe kami dipĕlak dina goenoeng noe loehoer nja noenggiring; 'nja dipĕlakna teh koe kami dina goenoeng Israil ^a noe loehoer teja; toeloj eta bakal dahanan, djeung boewahan, sarta pidjadieu ki poetri pohara, ^b wani sakabeh manœk, sakœr noe djangdangan, ngarĕnggon di handapeunana; dina hijeum dahan-dahanna pingĕnggoneunana. 'Didinja sakabeh tangkalan tĕgal tangtœ nganjarahœkœn, jen kami Pangeran ^c noe ngahandapkeun eta kai loehoer, ngaloehoerkeun eta kai handap, ngagaringkeun eta kai hedjo, djeung ngamoeloeskeun eta kai garing. ^d Ijeu kami Pangeran noe ngandika, sarta tangtœ koe kami dilampahkeun.

a p. 20: 40. b p. 31: 6; Mat. 13: 52. c p. 21: 26.

d p. 36: 36.

PASAL 18.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-oela, kijeu pangandikana: 'Naha maraneh teh wĕt sok ngabarasaakeun eta babasan dina tanah Israil, anœ kijeu teja: ^a Bapa ngahakan boewah anggoer noe haseum, ari hoentœ anakna palaoer? ³ 'Dĕmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, ^b maraneh ka-hareupna moal ngabasakeun deui babasan eta di Israil. ⁴ 'Masing nganjahokey, sakabeh njawa nja kagoengan kami; boh njawa bapa, boh njawa anak, nja kagoengan kami; ^c saha-saha njawa noe boga dosa, nja ⁵ eta noe pipaheun. 'Lamoen aja djalma bĕnĕr, ngalampahkeun hoekoem djeung ⁶ kabĕnĕran, 'teu ^d dadaharan dina goenoeng-goenoeng, teu ^e njĕngkatkeun panonna ka brahala-brahala anak-intjœ Israil, teu ^f nganadjiskeun ka pamadjikan batoer, djeung teu njampeurkeun

7 ka awewe noe keur kotor; 'kitœ deui ^g teu nganijaja ka saha-saha, ^h moelangkeun gade ka noe hoetang, teu ngarampas kijeu-kijeu, ⁱ ngabagi rĕdjĕkina ka noe langlajeuseun, sarta noetoeplan ka ⁸ noe boeroendoel koe papakean; 'teu ^j ngindjeumkeun malar boengah, soemawonna njokot bati leuwih ti meudjehna, ngoendoerkeun leungeunna tina kagorengan, ngalampahkeun kaādilan noe sajakti antara djalma ka pada djalma; ⁹ 'ngalakonan pikoekoeh kami, djeung ngestoekeun hoekoem kami, malar milampah noe sajakti: djalma noe kitœ teh bĕnĕr, tangtœ hiroep, lahiran Goesti ¹⁰ Pangeran. 'Oepama noe kitœ boga anak, anœ djadi euwah-euwah, ngoetjoerkeun gĕtih, atawa ka doeloer milampah salah-sahidji pĕrkara noe tadi; 'djeung teu milampah salah-sahidji [kawadjiban] noe tadi, malah-malah dadaharan dina goenoeng-goenoeng, sarta nganadjiskeun ka ¹² pamadjikan batoer, 'nganijaja ka noe balangsak djeung ka noe miskin, ngarampas kijeu-kijeu, teu moelangkeun gade, djeung njĕngkatkeun panonna ka brahala, mi- ¹³ gawe kagiroekan, 'ngindjeumkeun malar boengah, djeung njokot bati leuwih ti meudjehna: noe kitœ teh naha pihiroepeun? Alangkara teuing hiroep; geus migawe eta sakabeh kagiroekan; pasti dihoekoem paeh, ^k dosana pimalikeun ¹⁴ ka dirina. 'Doemadakan, eta boga anak, nendjo sakabeh dosa bapana, noe dipigawe koe eta, sarta hade-hade, teu milampah noe kitœ pĕtana; 'teu dadaharan dina loehoer goenoeng-goenoeng, djeung teu njĕngkatkeun panonna ka brahala anak-intjœ Israil; teu ngana- ¹⁶ djiskeun ka pamadjikan batoer, 'sarta teu nganijaja ka saha-saha; teu njokot naon-naon baris gade, djeung teu ngarampas kijeu-kijeu, ngabagi rĕdjĕkina ka noe langlajeuseun, sarta noetoeplan ¹⁷ noe boeroendoel koe papakean; 'ngoendoerkeun leungeunna ti noe balangsak, teu njokot boengah, soemawonna bati leuwih ti meudjehna, ngalampahkeun hoekoem kami, djeung ngalakonan pikoekoeh kami: noe kitœ teh hamo paeh koe kadorakaan bapana; geus tangtœ hiroep. 'Ari meunggoeh bapana mah, sabab nganijaja, ngarampas banda doeloer, djeung migawe noe teu hade di

tĕngah bangsaa teja, noe matak, sa-
ĕnjana, pipaheun koe kadorakaänana.

a Jér. 31: 29. *b* p. 12: 23. *c* Jér. 31: 30. *d* p. 22: 9.

e Djab. 123: 1. *f* p. 22: 10, 11. *g* 3 Moesa 19: 13.

h 2 Moesa 22: 26. *i* Jes. 58: 6, 7. *j* 3 Moesa

25: 36, 37. *k* 3 Moesa 20: 9.

- 19 Dĕmi tjarek maraneh: Koe naon anak hanteu nanggoeng kadorakaän bapana? Ari anakna ngalampahkeun hoekoem djeung kabĕnĕran, ngestoekeun sakabeh pikoekoeuh kami, sarta dilampahkeunana, 20 tangtoe hiroep. 'Saha-saha njawa noe boga dosa, nja eta noe pipaheun. *a* Anak moal nanggoeng kadorakaän bapana, kitoe deui bapa moal nanggoeng kadorakaän anakna; kabĕnĕran djalma noe bĕnĕr pimalikeun ka dirina, kitoe deui kadorakaän djalma noe doraka pim- 21 likeun ka dirina. 'Ari moenggoeh noe doraka teja, *b* lamoen tobat, mitjeun sakabeh dosana noe dipigawe, djeung ngestoekeun sakabeh pikoekoeuh kami, bari ngalampahkeun hoekoem djeung kabĕnĕran mah, tangtoe eta hiroep, moal 22 waka paeh. 'Sakabeh kamasijatanana noe geus dipigawe, moal aja noe diĕmoetkeun ka dinja; koe kabĕnĕranana, noe dilampahkeun teja, noe matak eta pi- 23 hiroepeun. 'Naha *c* kami teh soeka kana paehna djalma doraka? lahiran Goesti Pangeran; lain kasoeka kami noe doraka teh tobat, mitjeun djalanna, soe- 24 paja hiroep? 'Sabalikna, *d* lamoen noe bĕnĕr oendoer tina kabĕnĕranana, migawe kagorengan, noeroetkeun sakoer kagiroekan noe sok dipigawe koe djalma doraka: noe kitoe teh naha pihiroepeun? Sakabeh kabĕnĕranana noe geus dipi- 25 gawe, hamo aja noe diĕmoetkeun; koe kasalahanana, noe dipigawe, djeung koe dosana, noe dilampahkeun teja, koe lan- taran eta noe matak manehanana pi- 26 paheun. 'Dĕmi tjarek maraneh mah: *e* 'Djalan Goesti hanteu bĕnĕr. Eh, anak- intjoe Israil! darengekeun: Naha djalan kami hanteu bĕnĕr? lain djalan maraneh 27 anoe hanteu bĕnĕr teh? 'Lamoen noe bĕnĕr oendoer tina kabĕnĕranana, migawe kagorengan, sarta paeh sabot ki- toe, eta teh paeh koe kagorenganana, 28 noe dipigawe teja. 'Sabalikna, lamoen noe doraka tobat, mitjeun kadoraka- anana noe dipigawe, bari ngalampah- keun hoekoem djeung kabĕnĕran mah,

- noe kitoe tangtoe ngarahajoekeun nja- 28 wana. 'Tina tĕrangeun, sarta tobat, mi- tjeun sakabeh kamasijatanana noe di- pigawe teja, noe matak eta tangtoe 29 hiroep, moal waka paeh. 'Parandĕne tjarek anak-intjoe Israil mah: 'Djalan Goesti hanteu bĕnĕr. Eh, anak-intjoe Is- rail! naha djalan kami hanteu bĕnĕr? lain djalan maraneh anoe hanteu bĕnĕr 30 teh? 'Sabab kitoe kami rek ngahoekeu- man ka maraneh, anak-intjoe Israil! ka hidji-hidji djalma noeroetkeun djalanna, lahiran Goesti Pangeran. Geura tarobat, koedoe aloendoer ti sakabeh kamasijatan maraneh; ari kitoe mah kadorakaän teh 31 moal matak titadjong ka maraneh. 'Geu- ra *f* maritjeun ti diri maraneh sakabeh kamasijatan maraneh, anoe lantaran ma- raneh teh masijat; djeung koedoe pada njijeun hate anjar djeung roh anjar keur diri maraneh; karana pinahaoneun ma- raneh teh paeh, ĕh anak-intjoe Israil? 32 'Karana kami teh *g* hanteu soeka kana paehna anoe paeh, lahiran Goesti Pa- ngeran; mana maraneh geura tarobat, soepaja hiroep. *a* 5 Moesa 24: 16. *b* p. 33: 12. *c* p. 33: 11. *d* p. 3: 20; 33: 12. *e* p. 33: 20. *f* p. 33: 11; 36: 26. *g* p. 33: 11.

PASAL 19.

- Djeung deui maneh koedoe ngoetjap- keun *a* njanjan nalangsa, hal gĕgĕden 2 Israil, 'kijjeu nja pok: Nahaon indoeng maneh? Singa, gawena dĕpa di antara pada singa; di tĕngah singa ngalora eta 3 ngagĕdean anak-anakna. 'Ari anakna noe hidji koe indoeng teh didjoengdjoeng; nja eta djadi singa ngora, sarta diadjar ngarontok hakaneun, sok njatoe ma- 4 noesa. 'Ana bangsa-bangsa mareunang bedja hal eta, *b* seung singa ngora teh koe maranehanana dipiloewang, dibeu- nangkeun, bari toeloelj *c* dikaloehanan, 5 dibawa ka tanah Mĕsir. 'Barang indoeng- na geus waspadaeun, jen pangharĕpa- nana noe ditoenggoe-toenggoe teh la- poer, pek *d* njokot deui hidji anakna, 6 didjadikeun singa ngora. 'Tidinja eta koekoerilingan di tĕngah singa, nja djadi singa ngora, sarta diadjar ngarontok 7 hakaneun, sok njatoe manoesa. 'Ari *e* eta teh nganjahokeun di karaton-kara- tonna, djeung ngaroeksakkeun nagara- nagarana; sarta tanah djeung saeusi-

eusina wani mĚlĚngĚk tina sorana nga-
 8 gaoer. 'Geus kitoe bangsa-bangsa pada
 nĚsĚdĚk ka dinja sakoeriling, ti sagala
 tġoetak; pek *f* pada ngaroengkoepkeun
 euradna ka dinja, dibeunangkeun koe
 9 piloewangna. 'Seug diasoepeun kana
 koereng, dikaloehanan, *g* bari toeloj
 dibawa ka radja Baboel; diaboeskeun
 kana benteng, sangkan sorana oelah
 kadenge deui dina goenoeng-goenoeng
 Israil.

a 2 Sam. 1:17. *b* 2 Radj. 23:33.

c 2 Radj. 19:28. *d* 2 Radj. 24:8. *e* Jġr. 22:17.

f p. 17:20. *g* 2 Radj. 24:15.

10 Indoeng maneh saibarat tangkal ang-
 goer, toenggal gĚtih maneh, beunang
 mĚlak sisi tġai, leubeut boewahna, mih-
 11 pil dahanna, tina soegih tġai. 'Ari eta
 teh aja piiteukeun karoewat, pantĚs keur
 tĚtĚkĚn noe njarangking kawasa, djeung
 dĚdĚgna ngadjangkoengan dina antara
 daoen gomplok, wani katendjo koe ka-
 loehoerananana djeung koe kalobaĚn da-
 12 hanna. 'Tidinja tangkal teh ditġaboet
 dina sadġero wĚra, ditinggangeun kana
 taneuh, sarta *a* angin ti wetan ngaga-
 ringkeun boewahna; ari piiteukeunana
 noe koewat teja pada disĚmplakkeun,
 sarta dġadi garing, *b* dilĚboer koe seuneu.
 13 'DĚmi ajeuna tangkal teh geus dipĚlak
 di tĚgal lĚga, dina taneuh keĚng nġa
 14 kĚlang. 'Samalah bidġil seuneu tina da-
 han piiteukeun teja, ngalĚboer boewah-
 na, datang ka tangkal anggoer teh geus
 taja piiteukeun noe koewat baris tĚtĚkĚn
 pikeun nġangking kawasa. Noe tadi teh
 nġanjian nalangsa, sarta pidġadieun kana
 nġanjian nalangsa.

a p. 17:10. *b* p. 15:4.

PASAL 20.

Ari geus kitoe, dina taoen noe katoe-
 dġoeh, dina boelan noe kalima, tang-
 gal sapoeloeh, *a* aja dġalma daratang
 ka soep kokolot Israil, sĚdġa naros ka
 Pangeran; gek tġaralik di hareupeun
 2 kaoela. 'Ari geus kitoe aja pangandika
 Pangeran ka kaoela, kġije pangandikana:
 3 'Eh, anak Adam! maneh geura ngomong
 ka eta kokolot-kokolot Israil, ari piom-
 ongeun maneh ka darinja: Kġije tim-
 balan Goesti Pangeran: Naha maraneh
 daratang teh sĚdġa nanja ka kami? DĚmi
 hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran:
 pamohalan kami kĚrsa ditanja koe ma-
 4 raneh. 'Eh, anak Adam! koemaha maneh

rek ngabĚneran ka darinja? koemaha
 maneh rek ngabĚneran? Anggoer *b* koe
 maneh bere nġaho ka darinja kagiroekan
 5 lampah karoehoenna. 'Ari piomongeun
 maneh ka darinja: Kġije timbalan Goesti
 Pangeran: Keur basa kami milih Israil,
 sarta ngatġoengkeun panangan kami ka
 toeroenan anak-intġoe Jakoeb, djeung
 nganjahokeun andġeun ka maranehanana
 di tanah MĚsir, *c* eukeur kami ngatġoeng-
 keun panangan kami ka maranehanana,
 bari nimbalan: Iġeun kami Pangeran,
 6 Allah maraneh teja; 'dina mangsa eta
 kami ngatġoengkeun panangan kami ka
 maranehanana, kĚrsa ngaloewarkeun ma-
 ranehanana ti dġero tanah MĚsir ka hidġi
 tanah beunang kami ngalingling keur
 maranehanana, *d* anoe labar-leber tġi-
 soesoe reudġeun madoe, eta teh pang-
 7 aloesna ti sakabeh tanah. 'Sarta kami
 nimbalan ka maranehanana kġije: *e* Oeng-
 gal-oenggal dġalma geura pada mitġeun
 kanistaĚn panonna, djeung maraneh oel-
 ah nganadġiskeun diri koe brahala MĚsir:
 iġeun kami Pangeran, Allah maraneh.

a p. 8:1; 14:1. *b* p. 16:2. *c* 2 Moesa 6:7; 20:2.

d 2 Moesa 3:8, 17. *e* 2 Moesa 23:24.

8 DĚmi eta teh pada mantangoel ka kami,
 djeung teu daraekeun ngagoegoe ka ka-
 mi; hanteu pek maritġeun oenggal-oeng-
 gal dġalma kanistaĚn panonna, djeung
 brahala MĚsir koe maranehanana hanteu
 ditaringgal; noe matak kami nimbalan,
 kĚrsa ngoetġoerkeun wĚra kami ka ma-
 ranehanana, kĚrsa ngeunakeun bĚndoe
 kami ka maranehanana datang ka tġa-
 9 tġapna, di dġero tanah MĚsir teh. 'Paran-
 dene kitoe *a* koe kami didamĚl bae koe
 karana dġĚnġangan kami, soepaja oelah
 dinistakeun di hareupeun panon bangsa-
 bangsa, noe koe maranehanana diaġaĚn
 di tĚngahna, anoe pada nġaksian kami
 nganjahokeun andġeun ka maranehanana,
 kĚrsa ngaloewarkeun maranehanana ti
 10 tanah MĚsir teja. 'Prak koe kami dika-
 loewarkeun ti tanah MĚsir teh, sarta
 11 diasoepeun ka tĚgal lĚga. 'Djeung koe
 kami dipaparin pikoekoeb kami, sarta
 hoekoem kami koe kami dinjahokeun
 ka darinja; *b* tġiap-tġiap manoesa noe
 ngalampahkeun eta, tangtoe hiroep koe
 12 eta. 'Samalah koe kami dipaparin *c* sa-
 bat kami, baris dġadi tanda antara kami
 djeung maranehanana, soepaja kanġa-

- hoan, jen kami Pangeran njoetjikeun ka maranehanana. *a* Djab. 106:8; p. 36:21.
b 3 Moesa 18:5. *c* 2 Moesa 31:13, 17.
- 13 Dĕmi anak-intjoe Israil mantangoel deui ka kami di tĕgal lĕga; teu ngalakonan pikoekoe kami, djeung maritjeun hoekoem kami; halta tijap-tijap manoesa noe ngalampahkeun eta, tangtoe hiroep koe eta; ari sabat kami pada nganistakeun katjida; *a* noe matak kami nimbalan, kĕrsa ngoetjoerkeun wĕra kami ka maranehanana di tĕgal lĕga, soepaja
- 14 bejak sakabeh. 'Parandene kitoe koe kami didamĕl bae koe karana djĕnĕngan kami, soepaja oelah dinistakeun di hareupeun panon bangsa-bangsa, anoe pada njaksian kami ngaloewarkeun maranehanana teja. 'Samalah kami ngatjoengkeun panangan kami ka maranehanana di tĕgal lĕga, *b* moal toeloes ngasoepkeun maranehanana ka eta tanah, noe koe kami dipaparinkeun, anoe labar-leber tji-soesoe reudjeung madoe, nja eta
- 16 pangaloesna ti sakabeh tanah teja; 'sapedah maritjeun hoekoem kami, djeung teu ngalakonan pikoekoe kami, sarta sabat kami koe maranehanana dinistakeun, *c* wantoe-wantoe hatena pada noeroet ka brahalana. 'Ngan sotja kami mikawatir ka darinja, teu toeloes diroeksakkeun, djadi teu koengsi koe kami
- 18 dibejakkeun di tĕgal lĕga teh. 'Anggoer kami nimbalan ka anak-anakna di tĕgal lĕga: Poma maraneh oelah ngalakonan pikoekoe bapa-bapa maraneh, djeung oelah ngarestoekeun hoekoemna, sarta oelah nganadjiskeun diri koe brahalana.
- 19 'Ijeu kami Pangeran, Allah maraneh; koedoe pada ngalakonan pikoekoe kami, djeung ngarestoekeun hoekoem kami, 20 sarta dilampahkeunana. 'Djeung sabat kami koe maraneh saroejtjikeun, sina djadi tanda antara kami djeung maraneh, soepaja kanjahoan, jen kami Pangeran Allah maraneh. *a* 2 Moesa 32:10.
b Djab. 95:11. *c* Am. 5:25, 26.
- 21 Dĕmi anakna ge pada mantangoel ka kami; teu ngalakonan pikoekoe kami, djeung teu ngarestoekeun hoekoem kami, soemawonna dilampahkeun; halta tijap-tijap manoesa noe ngalampahkeun eta, tangtoe hiroep koe eta; ari sabat kami pada nganistakeun; noe matak kami nimbalan, kĕrsa ngoetjoerkeun wĕra kami ka maranehanana, kĕrsa ngeunakeun bĕndoe kami ka maranehanana datang ka tjatjapna, di tĕgal lĕga teh.
- 22 'Parandene kitoe, kami moendoerkeun panangan kami, sarta didamĕl bae koe karana djĕnĕngan kami, soepaja oelah dinistakeun di hareupeun panon bangsa-bangsa, anoe pada njaksian kami ngaloewarkeun maranehanana teja. 'Malah kami ngatjoengkeun panangan kami ka maranehanana di tĕgal lĕga, *a* kĕrsa ngabalĕntjarkeun maranehanana, diajakeun di sagala bangsa, nja kĕrsa mantjawoe-rakeun maranehanana, diajakeun di sagala tanah; 'sapedah teu ngalampahkeun hoekoem kami, djeung maritjeun pikoekoe kami, sarta sabat kami koe maranehanana dinistakeun; wantoe-wantoe panonna pada noeroet ka brahalabapabapana. 'Samalah kami ka maranehanana maparin pikoekoe noe teu harade, djeung hoekoem noe teu matak maranehanana hiroep. 'Sarta maranehanana koe kami dinadjiskeun koe lantaran pangabaktina, *b* koe lantaran maranehanana nJORANGKEUN kana seuneu sakoer noe moeka pianakan; soepaja kami ngaroeksak ka maranehanana, sangkan pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a* 3 Moesa 26:33. *b* p. 23:37.
- 27 Sabab kitoe, eh anak Adam! maneh geura mitjatoer ka anak-intjoe Israil, ari piomongeun maneh ka dariuja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Aja deui lampah karoehoen maraneh ngagarengkeun ka kami, nja lantaran marigawe
- 28 salah ka kami teh. 'Karana mangsa maranehanana koe kami geus diasoepekeun kana tanah, anoe matak kami ngatjoengkeun panangan kami, kĕrsa maparinkeun eta ka maranehanana teja, geus kitoe *a* narendjo oenggal pasir loehoer djeung oenggal kai noe gomplok, pek pada meuntjitan di dinja pikoerbaneunana, djeung pada mĕtakeun di dinja pangabaktina noe matak ngabĕndoekeun, kitoe deui *b* pada neundeun di dinja aĕmbuanana noe matak sĕdĕp, sarta pada njitjikeun di dinja pikoerbaneunana inoeman. 'Tidinja kami nimbalan ka maranehanana: Nahaon eta pamoedjaĕn, noe sok didatangan koe maraneh teh? Kitoe ge disĕboetkeunana pamoedjaĕn
- 30 teh tĕpi ka mangsa ajeuna. 'Sabab kitoe

bedjakeun ka anak-intjoe Israil: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Naha maraneh nganadjis-nadjiskeun diri, make djalan karoehoen maraneh, sarta maraneh djarinah, noeroet kana kanistaan eta?

31 'Eta maraneh koe lantaran ngabaktikeun pangabakti maraneh, koe lantaran njorangkeun anak maraneh kana seuneu teja, ngan nganadjis-nadjiskeun diri maraneh koe sakabeh brahala maraneh tēpi ka ajeuna; pimanaeun kami kērsa ditanja koe maraneh, anak-intjoe Israil? Dēmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, pamohalan kami kērsa ditanja koe maraneh.

32 'Ari anoe datang dina pikir maraneh moal pitoeloeseun; tēgēs omongan maraneh noe kijeu teja: Oerang teh pidjadieun saperti oerang kapir, tjara bangsa-bangsa sagala tanah, ^c ngabakti ka kai ka batoe. 'Dēmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, saēnja-ēnjana, kami rek ngaradjaan ka maraneh make panangan kawasa, make asta noe njodor,

34 djeung make ngoetjoerkeun wēra. 'Sarta kami rek ngaloewarkeun maraneh ti sagala bangsa, djeung ngoempolkeun maraneh ti sagala tanah, ēnggon maraneh pabalēntjar, make panangan kawasa, make asta noe njodor, djeung make ngoetjoerkeun wēra; 'bari seug maraneh koe kami diasopkeun ka tēgal lēga ēnggon bangsa-bangsa; ari di dinja ^d kami rek oeroes-oeroes djeung maraneh adoe-

36 hareupna. 'Sakoemaha kami oeroes-oeroes djeung karoehoen maraneh di tēgal lēga tanah Mēsir teja, nja kitoe kami rek oeroes-oeroes djeung maraneh, lahiran Goesti Pangeran. 'Djeung maraneh koe kami rek disina ^e njorang handapeun iteuk, sarta disina njandang banda pērdjangdjan. 'Djeung kami rek ngabērsihkeun ti maraneh sakoer anoe baha, sarta sakoer noe masijat ka kami; koe kami eta rek dika-loewarkeun ti tanah pangombaraanana, tatapika tanah Israil mah moal pimoelangeun; harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. ^a Hos. 4: 13. ^b p. 6: 13. ^c Jer. 2: 27. ^d p. 17: 20. ^e 3 Moesa 27: 32.

39 'Ari moenggoeh maraneh teja, anak-intjoe Israil! kijeu timbalan Goesti Pangeran: Djig laleumpang, masing-masing pada ngabakti ka brahalana, kitoe keneh ka-hareupna, oepama maraneh teu daek

ngagoegoe ka kami mah; ngan maraneh oelah nganistakeun deui kana djēnengan kami noe soetji, koe lantaran pangabakti maraneh, djeung koe lantaran bra-

40 hala maraneh. 'Karana di goenoeng kami noe soetji, ^a di goenoeng Israil noe loehoer teja, lahiran Goesti Pangeran, di dinja sakabeh anak-intjoe Israil mēngke ngabakti ka kami sarejana dina tanah; di dinja kami mēngke ngamanah ka maranehanana, sarta di dinja kami pimoendoeteun koerban hatoeran ti maraneh reudjeung tjikal pangabakti ti maraneh, barēng sakabeh noe koe maraneh disoetjikeun. 'Samangsa maraneh ^b koe kami dika-loewarkeun ti sagala bangsa, djeung dikoempolkeun ti sagala tanah, ēnggon maraneh pabalēntjar teja, harita kami tangtoe ngamanah ka maraneh, diangkēn aambeuan matak sēdēp; sarta kami tangtoe disoetjikeun di djēro maraneh, di hareupeun panon oerang kapir.

42 'Djeung samangsa maraneh koe kami dipoelangkeun ka tanah Israil, nja ka tanah anoe matak kami ngatjoengkeun panangan kami, kērsa maparinkeun eta ka karoehoen maraneh teja, harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Sarta di dinja maraneh ^c tangtoe ingēt ka djalan maraneh, djeung ka sakabeh pagawean maraneh, anoe djadi lantaran maraneh nganadjiskeun diri teja; djeung maraneh bakal pada ngewa nja beungeut ka sakabeh kagorengan maraneh, beunang maraneh

44 migawe teja. 'Harita maraneh, anak-intjoe Israil! ^d tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, samangsa kami midamēl ka maraneh koe karana djēnengan kami, teu noeroetkeun djalan maraneh noe garoreng, teu noeroetkeun kalakoean maraneh noe lalēbar teja, lahiran Goesti Pangeran. ^a p. 17: 23. ^b p. 11: 17; 28: 25. ^c p. 36: 31. ^d p. 22: 16.

45 'Aja deui pangandika Pangeran ka k-

46 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura njanghareup ka tēbeh kidoel; ^a koedoe njaktjilakkeun ka kidoel, nja ngawēdjang pitjilakaeun ^b leuweung tanah kidoel. 'Ari piomongeun maneh ka leuweung kidoel teh: Geura dengekeun ijeu pangandika Pangeran: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing nganjahokeun, ^c kami rek ngajakeun seuneu

di maneh, nja eta pingalēboereun di maneh oenggal kai noe hedjo, djeung oenggal kai noe garing; ari hoeroengna noe moentab-moentab moal dipareuman, djeung sakabeh beungeut pikarerabeun koe eta, ti kidoel tēpi ka kaler. 'Sarta^a saniskara daging bakal pada awas, jen kami Pangeran noe ngajakeun eta seu-
 49 neu; moal dipareuman. 'Pok kaoela oendjoekan: Noen, Goesti Pangeran! maranehanana sok pada nĕĕboet sinkoe-
 ring, jen: Eta teh ngan ngomong-ngomong misil bae. *a* Am. 7: 16. *b* Jĕr. 21: 14. *c* Jĕr. 17: 27. *d* p. 21: 5.

PASAL 21.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura njanghareup ka Jĕroesalem; ^a koedoe njaktjlakkeun ka kasoetjian, nja ngawĕdĕjang pitĕlakaeun
 3 tanah Israil. 'Ari piomongeun maneh ka tanah Israil teh: Kijeu timbalan Pangeran: Masing nganjahokeun, kami ngamoesoeh ka maneh, sarta kami rek ngabidjilkeun pĕdang kami ti sarangkana, bari seug ngabasmu noe bĕnĕr
 4 'Sapedah kami rek ngabasmu noe bĕnĕr noe doraka, dileungitkeun ti maneh. kitoe noe matak pĕdang kami pibidjileun ti sarangkana, keuna ka saniskara
 5 daging, ti kidoel tēpi ka kaler. 'Harita^b saniskara daging tangtoe pada nganjahokeun, jen kami Pangeran geus ngabidjilkeun pĕdang kami ti sarangkana;
 6 moal pimoelangeun deui. 'Mana maneh, anak Adam! koedoe hoemandeuar; tjara noe potong tjangkeng djeung tjara noe nĕĕri bangĕt, nja kitoe maneh hoemandeuar teh di hareupeun paon maranehanana. 'Ari geus kitoe, lamoen eta naranja ka maneh: Koe naon adjĕngan
 7 noe matak hoemandeuar? seg koe maneh djawab: Tina sabab bedja, karana ĕngke datang; ari oenggal hate bakal gimir, sakabeh leungeun bakal ngareplek, oenggal pikir bakal bingoeng, djeung ^c saka-
 beh tooeoe bakal aladjoer sapĕrti tjai. Masing njaho, ĕngke boekti, tangtoe tinĕk-
 kanan, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 20: 46. *b* p. 20: 48. *c* p. 7: 17.

8 Aja deui pangandika Pangeran ka
 9 kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak

Adam! maneh geura ngawĕdĕjang, ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Pangeran: Bedjakeun: ^a Pĕdang, pĕdang geus diasah, sarta dikosok onghoh!
 10 'Pangdiasahna soepaja meuntjit peuntjiteun; pangdikosokna soepaja ngaboerin-
 naj. Na koemaha rek aratoĕ? Ituek anak kami njoemahkeun oenggal kai.
 11 'Pĕdang teh disina dikosok, sangkan ditĕkĕl koe leungeun; pangdiasahna eta pĕdang, djeung pangdikosokna, soepaja ditĕkĕlkeun ka leungeun noe poerah
 12 meuntjit. 'Eh, anak Adam! maneh geura djĕdĕritan djeung midangdam; karana eta teh pikeunaeun ka oemat kami; eta
 13 teh pikeunaeun ka sakabeh gĕgĕden Israil, anoe pada disĕrahkeun ka pĕdang reudjeung oemat kami; koe sabab eta,
 maneh geura ^b nĕĕpakan poehoe ping-
 13 ping. 'Karana aja tjotjoba; sarta koemaha lamoen ituek noe njoemahkeun teja ge geus teu aja? lahiran Goesti Pa-
 14 ngeran. 'Mana maneh, anak Adam! geura ngawĕdĕjang, bari emprakkeun leungeun maneh; karana pĕdang bakal mindo mintĕloe; eta pĕdang rosa nja-
 15 bĕtna; eta pĕdang njabĕt hidji noe gĕde, asoep ka kamar maranehanana. 'Poe-
 16 tjoek pĕdang koe kami dibĕnĕrkeun ka sakabeh lawang-lawangna, soepaja pada gimir hate, djeung soepaja sing loba tat-
 17 tadjonganana; alah, didĕjjeunna soepaja ngaboerinaj, dikĕdapna soepaja meunt-
 18 jt! '[Eh pedang!] sing jadi hidji, los maneh ngatoehoe; geura sadija, los maneh ngĕntja, ka mana bae maneh dikĕ-
 19 sakeun ngadjoegdjoeg! 'Dalah kami ge rek ngemprakkeun panangan kami; ka-
 20 kara kami ngareureuhkeun wĕra kami. 'Ijeu kami Pangeran noe ngandika kitoe.

a Djab. 7: 13. *b* Jĕr. 31: 19. *c* p. 22: 14.

18 Aja deui pangandika Pangeran ka
 19 kaoela, kijeu pangandikana: 'Djeung deui maneh teh, anak Adam! koedoe ngajakeun doewa djalan keur maneh, baris pidjalaneun pĕdang radja Babel; doe-
 20 wanana pika-loewareun ti tanah hidji; djeung koedoe nĕĕjeun hidji leuleungeun, didĕjjeunna dina pepengkolan djalan
 21 ka nagara. 'Ari djalan noe koe maneh koedoe diajakeun teja, nja eta baris pidjalaneun pĕdang ka Raba, dajeuh oerang Amon, djeung ka Joeda, mĕnĕr
 21 ka Jĕroesalem, noe sreugreg. 'Karana

radja Baboel bakal ngarandĕg dina tja-gak djalan, dina pepengkolan eta doewa djalan, pikeun mariksa noedjoem, ngo-tjok djamparing, nanja ka tapekong,
 22 mendjoan kalilipa. 'Leungeunna ti ka-toehoe njĕkĕl toedoeħ noedjoem ka Jĕ-roesalem, baris masangkeun paneung-gar, baris ngangahkeun soengoet nitah maehan, baris narikkeun sowara dina soesoerakan, baris masangkeun ^a pa-neunggar keur neunggaran lawang-la-wang, baris ngalingkoeng koe benteng,
 23 djeung ngadĕgkeun koeta. 'Dĕmi raras-aañ maranehanana mah eta teh sapĕrti noedjoem gapong, pedah geus pada ka loewar soempah ka darinja; tetapi radja teh tangtoe ngingĕtkeun kadorakaañ, sangkan maranehanana ditangkĕp.

^a p. 4 : 2.

24 Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maraneħ njiĕun noe matak ngingĕtkeun kana kadorakaañ maraneħ, tina kamasjatan maraneħ nja-ta, datang ka katara dosa-dosa maraneħ dina saniskara kalakoean maraneħ teja:apedah maraneħ geus datang ka di-ningĕtkeun, noe matak maraneħ ĕngke ditangkĕp koe leungeun. 'Ari maneh,
 25 ĕh gĕgĕden Israil, anoe nista nja do-raka! ^a poĕan maneh pidatangeun sa-mangsa toetoeħ kadorakaañ. 'Kijeu tim-balan Goesti Pangeran: Singkirkeun eta dasar, pĕtjatkeun eta makoeta; eta moal tĕtĕp kitoe; anoe handap dika-loehoerkeun, ari noe loehoer dika-han-dapkeun. 'Dibalik, dibalik, dibalik! tang-toe koe kami dikitoekeun; eta ge moal pi-
 26 jajaem, tĕpi ka datang ^b anoe boga hak; seug koe kami rek dipaparinkeun ka dinja.

^a p. 12 : 12. ^b Djak. 6 : 11, 13; 9 : 9.

28 Djeung deui maneh teh, anak Adam! geura ngawĕdjang; ari piomongeun ma-neħ: Kijeu timbalan Goesti Pangeran pĕrkara oerang Amon, djeung pĕrkara ngahinakeunana; eta maneh geura ngo-mong: Pĕdang, pĕdang geus dibatĕk ba-ris meuntjit; geus dikosok baris nga-hakan, soepaja ngaboerinjaj; 'saboewat maneh dipangmĕlĕngkeun noe gapong,
 29 saboewat maneh dipangoedjoemkeun noe bohong, sangkan maneh dipoendak-keun kana poendoek djalma daroraka noe kasabĕt, noe kaboeroe koe poĕanana,
 30 keur waktoe toetoeħ kadorakaañ. 'Pĕ-

dang poelangkeun ka sarangkana! Dina ĕnggon maneh didjadikeun, dina tanah asal maneh, di dinja maneh koe kami
 31 ĕngke dihoekoeman. 'Nja eta ^a kami ka maneh rek ngoetjoerkeun bĕbĕndoe kami; seuneu wĕra kami koe kami rek ditijoepkeun ka maneh; sarta maneh koe kami rek diselehkeun ka leungeun toe-kang ngahoeroe, poerah ngaroeksak.
 32 'Maneh pidjadiem hakaneun seuneu; gĕtih maneh pi-
 33 jajaem di djĕro tanah; maneh moal diingĕt-ingĕt deui; karana kami Pangeran noe ngandika kitoe.

^a p. 22 : 31.

PASAL 22.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-Aoela, kijeu pangandikana: 'Ari maneh teh, anak Adam! ^a koemaha maneh rek ngabĕnĕran? koemaha maneh rek ngabĕnĕran ka eta nagara ^b noe hoetang gĕtih teh? Anggoer koe maneh bere njaho ka dinja sakabeh kagiroekan lam-
 3 pahna. 'Ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Eh nagara, noe sok ngoetjoerkeun gĕtih di djĕro-na, soepaja datang waktoena, djeung sok njiĕun brahala keur dirina, soepaja
 4 nganadjiiskeun maneh! 'Tina gĕtih ma-neħ, anoe beunang maneh ngoetjoer-keun teja, noe matak maneh kasalahan; djeung tina brahala maneh, anoe beunang maneh njiĕun teja, noe matak maneh kanadjiisan; sarta maneh geus ngadeukeutkeun mangsa maneh, nja ma-neħ geus nĕpi ka taoen maneh; tina hal kitoe noe matak maneh koe kami geus didjadikeun wirangkeuneun sagala bangsa, djeung hinakeuneun sakabeh
 5 tanah. 'Noe dareukeut, sarta noe dja-raoeh ti maneh, bakal pada ngahihina ka maneh, anoe kawĕntarkeun nadjis,
 6 soegih karoesoehan. 'Saĕnjana, gĕgĕden Israil ajana di maneh, masing-masing noeroetkeun kawasana, gawena ngoe-
 7 tjoerkeun gĕtih. 'Indoeng-bapa koe djal-ma-djalma ditjoemahkeun di maneh;
 8 ka semah lampahna pada neungteui-nganan di djĕro maneh; pahatoe djeung
 8 randa dikanjaja di maneh. 'Barang kami noe saroe-tji koe maneh dipikatjoewa,
 9 ^d djeung sabat kami koe maneh dinis-takeun. 'Djalma oepatan arajana di ma-neħ gawena ngoetjoerkeun gĕtih; malah djalma-djalma di maneh ^e sok dadaha-

ran dina goenoeng-goenoeng; pada mi-
 10 gawe karoetjahan di djero maneh. 'Orat
 bapa ^f aja noe moekakeun di maneh;
 aweue noe keur kanadjisan kakotoran
 11 sok dipaksa di maneh. 'Aja djalma ^g
 migawe kagiroekan ka pamadjikan ba-
 toer; aja djalma nganadjiskeun ka mi-
 nantoena aweue djalan karoetjahan;
 aja deui djalma maksa ka doeloe awe-
 12 we, anak sabapa, di maneh. 'Pada ^h
 narima paroeoba di maneh, soepaja
 ngoetjoerkeun gëtih; maneh sok njokot
ⁱ boengah djeung bati leuwih ti meu-
 djehna, sarta maneh sok njokot ka-
 oentoengan ti batoer djalan paneung-
 teuinganan; toer maneh teh mopoho-
 keun ka kami, lahiran Goesti Pangeran.
 13 'Mana, masingnjaho, ^j kami teh ngemprak-
 keun panangan tina sakitoe kapërétjitan
 maneh, noe dilampahkeun koe maneh;
 kitoe deui tina hal gëtih maneh, anoe
 14 aja di djero maneh. 'Koemaha hate
 maneh pitahaneun, djeung leungeun maneh
 pitëgëreun, samangsa kami midamël ka
 maneh? ^k Ijeu kami Pangeran noe ngan-
 dika, sarta tangtoe koe kami dilam-
 15 pahkeun. 'Djeung ^l kami bakal ngaba-
 lëntjarkeun ka maneh, diajakeun di sa-
 gala bangsa; nja maneh dipantjawoe-
 rakeun, diajakeun di sagala tanah; sarta
 kami bakal noempëskeun kanadjisan
 16 maneh, dileungitkeun ti maneh. 'Didinja
 maneh teh pingarasaen kanistaän so-
 rangan di hareupeun panon bangsa-
 bangsa; ^m sarta maneh tangtoe ngan-
 jahokeun, jen kami teh Pangeran.

^a p. 20: 4. ^b p. 24: 6, 9. ^c 2 Moesa 22: 21.
^d p. 20: 16; 23: 38. ^e p. 18: 6. ^f 3 Moesa 18: 19;
 20: 11. ^g 3 Moesa 18: 9, 15. ^h 5 Moesa 16: 19.
ⁱ p. 18: 8. ^j p. 21: 17. ^k p. 17: 24. ^l p. 36: 19.
^m p. 23: 49.

17 Aja deui pangandika Pangeran ka
 18 kaola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! anak-intjoe Israil koe manah
 kami geus djaradi ibarat ^a tai perak;
 sakabeh ge djadi tambaga, radjasa, beusi
 djeung timah di djero panglëboeran;
 19 geus djaradi tai perak. 'Koe sabab eta,
 kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sape-
 dah maraneh sakabeh djadi tai perak,
 koe sabab eta, masing njaho, maraneh
 koe kami rek dikoempoelkeun ka djero
 20 Jëroesalem. 'Sapërti djalma ngoempoel-
 keun perak, tambaga, beusi, timah djeung
 radjasa ka djero panglëboeran, baris di-

pangnijoepekeun seumeu, karëpna dilë-
 boer, nja kitoe kami bakal ngoempoel-
 keun maraneh sadjero bëndoe kami
 djeung sadjero wëra kami, bari maraneh
 seug koe kami diteundeun sarta dilëboer.

21 'Estoe maraneh koe kami rek dikoem-
 poelkeun, bari dipangnijoepekeun seuneu
 wëra kami; djadi maraneh teh bakal
 22 dilëboer di djero nagara. 'Sapërti perak
 dilëboer di djero panglëboeran, nja kitoe
 maraneh ëngke dilëboer di djero nagara;
 harita maraneh tangtoe nganjaho-
 keun, jen kami Pangeran ngoetjoerkeun wëra
 kami ka maraneh. ^a Jës. 1: 22; Jër. 6: 28.

23 Aja deui pangandika Pangeran ka
 24 kaola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! bedjakeun ka eta nagara kijeu:
 Maneh teh tanah noe teu dibërësihan;
^a teu meunang hoedjan keur poëan bë-
 25 bëndoe. 'Nabi-nabina sakait di djërona;
^b pada ngahakanan djalma, sapërti singa
 hoewang-haeng njasaäk beunang ngar-
 ontok; pada ngarampas arta-banda,
 djeung ngalobakeun randana di djërona.

26 'Panghoeloe-panghoeloe sakawënan-
 wënan ka toret kami, sarta pada ngan-
 nistakeun ka barang kami noe saroe'tji;
^c hanteu ngabinakeun antara noe soetji
 reudjeung noe djamak, sarta teu nganja-
 rahokeun bedana noe nadjis reudjeung
 noe bërësih; malah pada ngaljeuskeun
 panonna ti sabat kami, djadi kami teh
 dinistakeun di têngah maranehanana.

27 'Kapala-kapalana di djero nagara teh
^d ibarat këroed, noe njasaäk beunang
 ngarontok; gawena ngoetjoerkeun gë-
 28 tih, djeung ngagëmpoeur djalma, baw-
 ning ngarah kaoentoengan. 'Ari nabi-
 nabina ^e pada moelas ka maranehanana
 koe apoe, pamëlëngna gapong, djeung
 panoe'djoemna ka maranehanana bohong;
^f aromongna: Kijeu timbalan Goesti
 Pangeran; padahal Pangeran teu ngan-
 29 dika. 'Djalma eusi tanah habën neung-
 teuinganan, lakoena roempoes-rampas,
 pada nganijaja ka noe balangsak djeung
 ka noe miskin, sarta neungteuinganan
 ka semah, teu tëroes djeung hoekoem.

30 'Ari kami teh nejang an hidji djalma sa-
 batoer eta ^g noe ngomean tembok, sarta
 asoep ka noe beulah di pajoeneun kami
 keur pimangpaâteun eta tanah, soepaja
 koe kami oelah toeloes diroeksak; ta-
 31 tapi hidji ge kami teu manggih. 'Mana

kami ngoetjoerkeun bĕbĕndoe kami ka darinja; maranehanana koe kami dibekjakkeun koe lantaran seuneu wĕra kami; ^h djaln maranehanana koe kami disina malik ka dirina, lahirn Goesti Pangeran.

a Jĕs. 5:6. *b* p. 34:10. *c* p. 44:23. *d* Sĕp. 3:3.

e p. 13:6, 10, 11. *f* Jĕr. 23:31. *g* p. 13:5.

h p. 9:10; 21:31.

PASAL 23.

² **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-
³ **A**oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! aja doewa awewe, anak sain-
⁴ doeng. 'Toeloej pada djinah di Mĕsir,
 djarinahna keur mangsana ngora; di
 dinja soesoena dirameusan, djeung di
 dinja hoeloe soesoe kaparawananana
⁵ ditjotjoĕ. 'Ari ngaranna, noe gĕde Ohola,
 djeung doeloerna Oholiba. Tidinja pada
 dipihoekoem koe kami, sarta pada nga-
 djoeroe anak lalaki djeung anak awewe.
 Ari moenggoeh ngaranna, Ohola teja
 Samaria, djeung Oholiba teja Jĕroesa-
⁶ lem. 'Geus kitoe Ohola teja djinah, keur
 dipihoekoem koe kami; ari eta teh bo-
 goheun ka kanjaähna, ^a ka oerang Asoer,
 7 tatanggana; 'nja eta papakeanana biroe
 langit, bopati-bopati djeung pangkat-
 pangkat, nonoman matak rĕsĕp kabeh,
 toekang toenggang, pada toempak koeda.
⁸ 'Pek ngahabĕn djinahna ka dinja, ka saka-
 beh oerang Asoer noe aroentjoel; djeung
 saha-saha noe koe manehanana dipika-
 bogoh, koe sakabeh brahala eta mane-
⁹ hanana nganadjiskeun diri. 'Malah dji-
 nahna keur di Mĕsir teja ^b koe mane-
 hanana hanteu ditinggal; karana oerang
 Mĕsir geus ngarĕdĕng reudjeung, keur
 manehanana ngora, sarta eta geus pada
 njojjoĕ hoeloe soesoe kaparawananana,
 djeung geus pada ngamonjah-monjah
¹⁰ djinahna ka manehanana. 'Sabab kitoe
 noe matak manehanana koe kami dise-
 lehkeun ka leungeun kanjaähna, ka leu-
 ngeun oerang Asoer, noe dipikabogoh
¹¹ koe manehanana. 'Nja eta seug pada
 moekakeun oratna; ari anakna lalaki-
 awewe teja koe eta dibarawa, sarta dji-
 nisna dipaehan koe pĕdang; seug mane-
 hanana kakongaskeun ka sasama awewe,
 doemeh oerang Asoer geus pada ngeu-
 nakeun hoekoeman ka manehanana.
¹² 'Hal kitoe katendjo koe Oholiba, doe-
 loerna teja; parandene eta bogoh deui,

¹³ ^c lĕbar alah batan noe tadi, sarta dji-
 nahna ngoengkoelan djinah doeloerna.
¹⁴ 'Bogohna ^d ka oerang Asoer deui, bopati-
 bopati djeung pangkat-pangkat, tatang-
 gana, hoeroeng-herangpapakeanana, toek-
 kang toenggang, pada toempak koeda,
¹⁵ nonoman matak rĕsĕp kabeh. 'Seug koe
 kami katingali, jen eta geus nganadjis-
 keun diri; doewanana lakoena sadjalan.
¹⁶ 'Tidinja Oholiba teh nambahan deui dji-
 nahna. Hidji waktoe eta nendjo djalma
 lalaki beunang ngagambarkeun dina bi-
 lik, roepa oerang Kasdim, digambarna
¹⁷ koe ontan; 'tjangkengna make saboek,
 hoeloena make koeloe boreleng, pa-
 toetna satrija kabeh, roepa oerang Ba-
¹⁸ boel, tanah Kasdim, tanah asalna. 'Ba-
 rang katendjo koe panonna, harita ge
 bogoheun ka dinja; ^e toeloej ngoetoesan
 19 ka dinja, ka tanah Kasdim. 'Geus kitoe
 oerang Baboel daratang ka manehanana,
 ka ĕnggon bobogohan, sarta pada nga-
 nadjiskeun ka manehanana koe djinahna,
 djeung eta nganadjiskeun diri lantaran
 oerang Baboel; toeloej bosĕn hatena ka
²⁰ oerang Baboel teh. 'Djadi Oholiba teh
 nganjatakeun djinahna, djeung moeka-
 keun oratna, noe matak manah kami
 teh bosĕn ka dinja, sakoemaha manah
²¹ kami tadi bosĕn ka doeloerna teja. 'Ta-
 tapi eta mungkin rosa djinahna; ras
 ingĕtueun ka djamana ngora, basana
 22 djinah di tanah Mĕsir teja. 'Seug bogo-
 heun ka sakoer ponggawa oerang Mĕsir,
^f noe awakna sapĕrti awak kalde, djeung
 23 tji-kamana sapĕrti tji-kama koeda. 'Dja-
 di maneh teh malik karoetjahan man-
 neh keur mangsa ngora, basa oerang
 Mĕsir njojjoĕ hoeloe soesoe maneh, koe
 karana soesoe kangoraän maneh teja.

a 2 Radj. 15:19; 17:3; p. 16:28. *b* 2 Radj. 17:4.

c p. 16:51. *d* 2 Radj. 16:7. *e* p. 16:29. *f* p. 16:26.

²² Koe sabab eta, eh Oholiba! kijeu tim-
 balan Goesti Pangeran: Masing nga-
 njahokeun, ^a kami rek ngameungkeun
 kanjaäh maneh, sina ngamosoeh ka
 maneh, sakoer noe koe hate maneh di-
 pikabosĕn teja; sarta koe kami rek di-
 daratangkeun, sina ngamosoeh ka ma-
²³ neh ti sakoeriling: 'nja eta oerang Baboel
 djeung sakabeh oerang Kasdim, Pĕkod,
 Soa djeung Koa, dibarĕngan sakabeh
 oerang Asoer, nonoman matak rĕsĕp,
 bopati-bopati djeung pangkat-pangkat

sakabeh, satrija toer katjĕloek, taroem-
 24 pak koeda sakabeh. 'Ari eta teh bakal
 pada ngadatangan ka maneh, make pa-
 karang, kareta djeung roda, sarta ma-
 wa koempoelan bangsa-bangsa, kĕpĕng,
 djeung tameng, sarta balakoetak; bakal
 pada masang, ngaroeroeg ka maneh ti
 sakoeriling; sarta kami bakal njeleh-
 keun hoekoem ka darinja, seg pada nga-
 hoekoeman ka maneh noeroetkeun hoe-
 25 koem maranehanana. 'Djeung kami bakal
 ngeunakeun kasarĕgĕpan kami ka maneh,
 noe matak eta teh pilampaheunana ka
 maneh make sewot; bakal ngarampoeng-
 keun iroeng djeung tjeuli maneh; sarta
 sesa maneh bakal tinggolepak koe pĕ-
 dang; anak maneh lalaki-awewe koe eta
 bakal dibarawa, sarta sesa maneh bakal
 26 dilĕboer koe seuneu. 'Samalah eta ^b ba-
 kal ngarangsadan papakean maneh,
 djeung njarokot rarangken maneh noe
 moelja. 'Sarta kami rek ngeureunkeun
 karoetjahan maneh, dileungitkeun ti ma-
 neh; kitoe deui djinah maneh ti tanah
 Mĕsir teja; djadi maneh moal njĕngkat-
 keun deui panon ka darinja, sarta ka
 Mĕsir teh maneh moal ingĕt-ingĕt deui.
 28 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran:
 Masing nganjahokeyun, maneh koe kami
 rek diselehkeun ka leungeun djalma noe
 dipikageuleuh koe maneh, ka leungeun
 djalma noe dipikabosĕn koe hate maneh
 29 teja. 'Ari pilampaheunana ka maneh
 make geuleuh, djeung bakal njarokot
 beunang katjapean maneh, ^c sarta ma-
 neh ditinggalkeun satarandjang nja sa-
 langgoetoer, wani tembong orat djinah
 maneh, djeung karoetjahan maneh, sarta
 30 kalatjoeran maneh. 'Noe matak maneh
 rek dikitoekeun, nja tina sabab maneh
 djinah, noeroet ka bangsa kapir, doe-
 meh maneh nganadjiskeun diri koe lan-
 31 taran brahala-brahalana. 'Maneh nga-
 lakonan djalan doeloer maneh teja; noe
 matak loemoer eta koe kami rek dipa-
 32 parinkeun ka leungeun maneh. 'Kijeu
 timbalan Goesti Pangeran: Maneh koe-
 doe nginoem: loemoer doeloer maneh,
 noe djĕro nja gĕde teja; seug maneh
 djadi seungseurikeuneun djeung pojo-
 33 keun, da gĕde eusina. 'Maneh ĕngke pi-
 noeh koe mabok djeung koe kasoesahan,
 da ari loemoer doeloer maneh Samaria
 teja nja loemoer matak mĕlĕngĕk djeung

34 matak soewoeng. 'Koe maneh eta koe-
 doe diinoem, djeung disĕrotkeunana,
 sarta bĕlingna koe maneh bakal dila-
 motan, djeung soesoe maneh koe maneh
 bakal dibĕtotan; ^d karana kami noe
 35 ngandika, lahiran Goesti Pangeran. 'Koe
 sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pange-
 ran: Sapedah maneh mopohokeun ka
 kami, sarta ^e kami koe maneh geus
 dipitjeum ka toekangeun tonggong ma-
 neh, noe matak maneh sabalikna koe-
 doe nanggoeng karoetjahan maneh
 djeung kalatjoeran maneh. ^a p. 16: 37.

^b p. 16: 39. ^c p. 16: 39. ^d p. 24: 14. ^e 1 Radj. 14: 9.

36 Ladjĕng Pangeran nimbalan ka ka-
 oela: Eh, anak Adam! ^a koemaha ma-
 neh rek ngabĕnĕran ka si Ohola djeung
 ka si Oholiba teh? Anggoer koe maneh
 bere njaho ka dinja kagiroekan lampah-
 37 na. 'Karana pada ngaranjed, djeung leu-
 ngeunna gĕtihan; ari ngaranjedna ka
 brahala-brahalana; samalah anak-anak-
 na, ^b beunangna ngadjoeroekeun pikeun
 kami teja, koe maranehanana disina njo-
 rang seuneu, keur hakaneun brahalana.
 38 'Djeung deui kijeu lampahna ka kami:
 pada ^c nganadjiskeun kasoetjian kami
 dina poĕ eta keneh, djeung pada nga-
 39 nistakeun sabat kami ongkoh. 'Karana
 ari geus ^d mareuntjit anak-anakna adjang
 brahala-brahalana, seg arasoep ka ka-
 soetjian kami dina poĕ eta keneh baris
 nganistakeun eta; tah, kitoe lampahna
 40 di djĕro gĕdong kami. 'Katoeroeg-toe-
 roeg eta sok nitahan ngala djalma ti
 noe djaoh, anoe didatangan oetoesan
 teja; sarta, doemadakan, eta teh dara-
 tang; ngageuwat maneh mandi, ^e disipat
 panon, sarta ngahijasan diri, ngahormat
 41 eta. 'Gek maneh dijoeĕ dina randjang
 moelja, djeung di hareupeunana aja
 medja beunang njawiskeun, ^f sarta koe
 maneh geus diteundeun seuseungitan
 42 kami djeung minjak kami. 'Gĕr sora
 ngagoeroeh noe soekan-soekan di mane-
 hanana; sarta barĕng djalma noe ka-
 soep manoesa noe loba, didaratangkeun
 deui pamabok ti tĕgal lĕga; seg eta
 teh pada mere geulang ka leungeun noe
 doewaän, kitoe deui makoeta moelja ka
 43 sirahna. 'Geus kitoe kami nimbalan hal
 eta noe remepo bawaning ngaranjed:
 Ajeuna sina pada milampah djinah bae
 44 ka eta; kitoe deui eta seg bae. 'Toeloĕj

pada ngasoepan ka eta, sakoemaha ngasoepan ka dajang; kitoe ngasoepanana ka si Ohola djeung ka si Oholiba, awewe
 45 noe roetjah teh. 'Tatapi djalma balĕnĕr, nja eta noe pingahoekoemaneun ka noe doewaĕn, noeroetkeun hoekoem awewe noe ngaranjed sarta hoekoem awewe noe ngoetjoerkeun gĕtih; sabab doewanana teh awewe noe ngaranjed, djeung
 46 ^a leungeunna gĕtihan. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Kami rek nginditkeun hidji wadya, ngaroeroeg ka maranehanana; sarta doewanana koe kami rek diselehkeun, sina dibingbangkeun,
 47 djeung sina djadi rajaheun. 'Sarta wadya teh ^b bakal pada maledogan ka maranehanana koe batoe, bari pada motong ka maranehanana koe pĕdang-pĕdangna; ari anakna lalaki-awewe koe eta bakal dipeuntjitan, djeung imahna
 48 dihoeroean koe seuneu. 'Djadi kami teh rek ngeureunkeun karoetjahan, dileungitkeun tina tanah, soepaja awewe noe loba meunang pangwarah, sina oelah marigawe sapĕrti karoetjahan maraneh.
 49 'Sarta eta teh bakal pada nĕmpoehkeun ka maraneh karoetjahan diri maraneh, djeung maraneh bakal nanggoeng dosa brahala maraneh teja; 'harita maraneh tangtloe nnganjahoekun, jen kami teh Goesti Pangeran.

a p. 20:4; 22:2.

b p. 16:20, 21. c p. 22:8. d Jĕs. 57:5. e Jĕr. 4:30. f p. 16:18, 19. g Jĕs. 1:15. h p. 16:40. i p. 24:24.

PASAL 24.

Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 1 oela ^a dina taoen noe kasalapan, dina boelan noe kasapoeloh, tanggal sapoeloh, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! toeliskeun koe maneh ngaran poĕna, nja poĕ ijeu pisan; radja Baboel ngamimitian nĕmpoeh ka Jĕrosalem dina poĕ
 2 ijeu pisan. 'Djeung ^b koedoe make misil ka ^c bangsa noe mantangoel teh; ari piomongeun maneh ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Geura pĕtakeun daloeng teja! geura pĕtakeun, sarta
 3 tjaian sakali. 'Koempoekeun beunang motong kana daloeng, sakoer potongan noe aloes, pingping reudjeung taktak; toelang-toelang beunang milih asep-
 4 keun. 'Koedoe njokot ingon-ingon beunang milih; djeung koedoe miroen seuneu

sakali koe toelang-toelang ti handapeunana; sina ngagolak katjida; malah toelangna ge koedoe datang ka asak di djĕrona.

a Jĕr. 52:4. b p. 17:2. c p. 2:7.

6 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pitjilakaeun ^a nagara noe hoetang gĕtih teh, nja eta daloeng noe tai-hijangan, sarta tai-hijangna hanteu bidjil ti daloengna! Ka-loewarkeun sapotong-sapotongna; hanteu make dipang-
 7 lotĕrekeun. 'Karana gĕtihna aja di djĕrona; diteundeunna koe eta kana batoe tjadas bolenang, hanteu dikoeitjoerkeun kana taneuh sangkan dirimboenan koe
 8 pĕlĕdoeg. 'Soepaja ngadatangkeun wĕra baris ngeunakeun balĕsan, noe matak eta gĕtihna koe kami diajakeun dina batoe tjadas bolenang, oelah koengsi
 9 dirimboenan. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pitjilakaeun nagara hoetang gĕtih teh! kami ge rek
 10 ngagĕdekeun seuneuna. 'Geura lobaĕn soeloehna, hoeroengkeun seuneuna, asakeun laoekna, sing datang ka adoeg koe koeloeban teh, djeung toelang-toelangna
 11 sina lĕboer. 'Geus kitoe daloengna teundeun dina roehakna kosong, soepaja djadi panas, djeung roehaj tambagana, sina njoeroetjoed kanadjisanana anoe di djĕrona, djeung sina bejak tai-hijangna.
 12 'Eta teh njoesahkeun maneh sarta rariwoed, tapi tai-hijangna noe sakitoe lobana teu koengsi bidjil ti dinja; aboeskeun kana seuneu eta tai-hijangna.
 13 'Kanadjisan maneh aseop kana karoetjahan; sapedah kami kĕrsa ngabĕrĕsihan ka maneh, ^b dĕmi maneh teu djadi bĕrĕs-sih, noe matak maneh ka-hareupna moal dibĕrĕsihan deui nja kanadjisan, nĕpi ka kami geus ngareureuhkeun bĕndoe
 14 kami ka maneh. 'Ijeu ^c kami Pangeran noe ngandika; tangtloe tinĕkanan, sarta tangtloe koe kami dilampahkeun; kami moal moendoer, djeung moal mikawatir, sarta moal handjakal; tangtloe eta pada ngahoekoeman ka maneh ^d noeroetkeun djalan maneh djeung noeroetkeun pagawean maneh, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 22:2. b p. 22:24. c p. 22:14.

d p. 7:27.

15 Aja deui pangandika Pangeran ka
 16 kaola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! masing njaho, kami ti maneh rek njandak karĕsĕpan mata maneh, koe

lantaran balahi; tatapi maneh oelah rek aloek-aloekean, djeung oelah rek tjeurik, sarta oelah ka loewar tji-panon 17 maneh. 'Hoemarégoeng ge sing rĕrĕntjĕpan bae; oelah nandakeun prihatin noe kapapatanan; ari sorban maneh beulitkeun dina sirah, taroempah maneh pake dina soekoe, djeung oelah rek ^a ngaboengkmĕn biwir; sarta ^b panganteuran 18 djalma oelah rek dihakan. 'Toeloej ka-oela njarita ka djalma-djalma wantji isoek; ari wantji boerit pamadjikan-ka-oela maot; geus kitoe isoekna prak ka-oela milampah sakoemaha noe ditimbalkeun 19 ka ka-oela teja. 'Pok djalma-djalma ngaromong ka ka-oela: ^c Naha adjĕngan moal nĕrangkeun ka koering sadaja pihartoseunana ka koering, jen adjĕngan mi- 20 lampah kitoe? 'Ari omong ka-oela ka darinja: Ka-oela didatangan pangandika 21 Pangeran, kijeu pangandikana: 'Bedjakeun ka anak-intjoe Israil: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami rek nganistakeun kasoetjian kami, kamagoengan kasantosaan maraneh, karĕsĕpan mata maraneh, djeung noe dipikatineng koe ati maraneh; sarta anak maraneh lalaki-awewe, noe koe maraneh geus ditinggalkeun, piraroeboeheun koe 22 pĕdang. 'Harita maraneh tangtoe pada milampah sakoemaha noe dipilampah koe ka-oela: moal ngaboengkmĕn biwir, djeung panganteuran djalma koe maraneh moal dihakan. 'Sirah maraneh pi- 23 makeĕun sorban, djeung soekoe maraneh pimakeĕun taroempah; maraneh moal aloek-aloekean, djeung moal tjareurik; istoening ^d bakal aladjoeur koe kadorkaan maraneh, sarta ngahararégoeng 24 batoer pada batoer. 'Djadi Jĕheskel teh ka maraneh ^e minangka totonde; sakoe-maha noe dipilampah koe eta, koe maraneh ĕngke ditoeroetan; dimana boekti, harita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Goesti Pangeran.

^a 3 Moesa 13: 45; Mik. 3: 7. ^b Jér. 16: 7. ^c p. 37: 18.

^d p. 4: 17. ^e p. 12: 11.

25 Ari maneh teh, anak Adam! saĕnjana, mangsa poĕan kami njandak ti maranehanana eta kasantosaanana, kaatohan kamoeljaanana, karĕsĕpan matana djeung kabeurat atina, anakna lalaki-awewe 26 teja, 'dina poĕan eta maneh tangtoe didatangan hidji djalma noe minggat,

27 ^a baris mere bedja ka maneh. 'Dina poĕan eta soengoet maneh tangtoe boeka barĕng djeung noe minggat teja, sarta maneh bakal mitjatoer, ^b djeung moal bisoe deui. Kitoe maneh teh ka darinja djadi totonde, ^c sarta eta tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran.

^a p. 33: 21. ^b p. 33: 22. ^c p. 25: 5.

PASAL 25.

Aja deui pangandika Pangeran ka ka- 2 Aoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura njanghareup ^a ka oerang Amon, sarta koedoe ngawĕdjang 3 pitjilakaeunana. 'Ari piomongeun maneh ka oerang Amon teh kijeu: Geura darengekeun pangandika Goesti Pangeran: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maneh njĕboet ^b poewas koe pĕrkara kasoetjian kami, sabab eta dinistakeun, djeung koe pĕrkara tanah Israil, sabab eta diroeksak, kitoe deui koe pĕrkara anak-intjoe Joeda, sabab eta laleumpang, asoep ka pangbojongan teja: 'koe sabab eta, masing njaho, maneh koe kami rek diselehkeun ka oerang wetan, baris milik, sarta eta bakal njarijeun kampoeng-kampoengna di maneh, djeung ngarajakeun pangtjitjinganana di maneh; nja eta pingaharakaneun boewah maneh, sarta nja eta pingarinoemeun tji-soesoe maneh. 'Ari ^c nagara Raba koe kami rek didjadikeun pakandangan onta, djeung [tanah] oerang Amon rek didjadikeun paranti ngabajak domba; sarta maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maneh emprak-emprak leungeun, sarta gĕdjlag-gĕdjlig koe soekoe, bari maneh boengah koe pĕrkara tanah Israil teja, tĕroes reudjeung ati, bawaning bejak nja ngewa: 7 'koe sabab eta, masing njaho, ^d kami rek njodorkeun panangan kami ka loehoereun maneh, sarta maneh koe kami rek diselehkeun, djadi rahajeun bangsa kapir; toer maneh koe kami rek dibasmi, dileungitkeun ti bangsa-bangsa, nja maneh rek digĕmpoer, dieuweuhkeun ti tanah-tanah; maneh koe kami rek ditempoer; sarta maneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. ^a Jér. 49.

^b p. 36: 2. ^c p. 21: 20. ^d p. 6: 14.

8 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah ^a Moab djeung Seir ngomong: Geuning, anak-intjoe Joeda teh saroeua
 9 djeung bangsa noe loba bae: 'koe sabab eta, masing njaho, kami rek ngabédahkeun watès Moab, ti sémét nagara-nagara, nja ti nagara-nagara noe di toengtoengna, kamoeljaän tanah, tégés Bet-Jésimot, Baäl-Mon djeung Kirjataim;
 10 'dibédahkeunana pikeun oerang wetan, baréng djeung oerang Amon; sarta koe kami rek dipaparinkeun baris milik; soepaja oerang Amon teh oelah diingët-
 11 ingët deui koe oerang kapir. 'Djeung kami rek ngeunakeun hoekoeman ka Moab; sarta eta tangtoe pada nganjaho-
 keun, jen kami teh Pangeran.

^a 8ep. 2:8; p. 35:2.

12 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah lampah Edom ka anak-intjoe Joeda teh ^a ngan malès-malès bae, sarta pada migawe kasalahan géde dina maralèsna ka dinja, 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Kami saba-
 13 likna rek njodorkeun panangan kami ka loehoereun Edom, sarta kami rek ngabasmii manoesa djeung sasatoan, dileungitkeun ti dinja; toer koe kami rek disina narikolot ti sémét Teman; djeung népi ka Dédan djalma bakal tinggolepak
 14 koe pèdang. 'Sarta kami rek maparin balésan ti kami ka Edom teh, koe lantaran oemat kami Israil; nja eta tangtoe pada ngalampahkeun ka Edom noeroetkeun bëndoe kami djeung noeroetkeun wéra kami; sarta eta tangtoe pada nganjaho-
 keun dina balésan ti kami, lahiran Goesti Pangeran.

^a p. 35:5.

15 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah oerang Pélisti lampahna ngan malès bae, sarta maralèsna bangët pisan, téroes reudjeung ati, bawaning bejak nja ngewa, pangarahna ngaroeksak, ^a hang-
 16 jang ngamosoeh langgèng: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami rek njodorkeun panangan kami ka loehoereun oerang Pé-
 17 listi, sarta kami rek ngabasmii eta ^b oerang Krete, ngagèmpoer sesa djalma ^c noe di basisir laot. 'Djadi kami teh ka maranehanana rek ngeunakeun balésan rosa katjida, make njiksa bangët pisan; sarta eta ^d tangtoe pada nganjaho-
 keun, jen kami teh Pangeran, dimana

kami maparin balésan ti kami ka maranehanana. ^a p. 35:5. ^b 8ep. 2:5. ^c Jér. 47:7. ^d p. 26:6.

PASAL 26.

Ari geus kitoe, dina taoen noe kasawélas, tanggal hidji, aja pangandika Pangeran ka kaoela, kijeu pangandikana:
 2 'Eh, anak Adam! sapedah Tiroes koe hal Jéroesalem njéboet: ^a Poewas, geus bédjad eta panto bangsa-bangsa; geus digilirkeun ka aing; aing tangtoe djédjél-
 3 pinoe, ari itoe mah narikolot: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami ngamosoeh ka maneh, ^b Tiroes! sarta kami ka maneh rek ngadatangkeun bangsa kapir reja pisan, saperti laot ngadatangkeun
 4 ombak-ombakna. 'Nja eta tangtoe ngaroeksakkeun koeta-koeta Tiroes, djeung ngarontoehkeun panggoeng-panggoengna; malah kami rek ngéboetkeun pé-
 5 lèdoegna, dileungitkeun ti dinja, sarta ngaraja teh koe kami rek didjadikeun
 6 batoe tjadas bolenang. 'Paranti moè-keun djaring, kitoe pidjadieunana di téngaheun laot; karana kami noe ngandika kitoe, lahiran Goesti Pangeran; sarta eta pidjadieun rajaheun bangsa
 7 kapir. 'Ari anak-anakna noe aja di darat bakal diparaehan koe pèdang; ^c sarta tangtoe pada nganjaho-
 keun, jen kami
 8 teh Pangeran. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami ka Tiroes teh rek ngadatangkeun Néboekadnesar, radja Baboel, ^d radja sakabeh radja, ti kaler, pimawaen koeda, kareta, toekang toempak koeda, sarta
 9 wadya; estoe bala géde. 'Anak-anak maneh noe di darat teja koe eta tangtoe dipaehan koe pèdang; djeung bakal nji-
 10 jeun koeta sakoebéng maneh, sarta noempoekeun baris benteng sakoebéng maneh, kitoe deui masangkeun képéng sakoebéng maneh. 'Ari parantina noemboek koe eta bakal disina noemboekan koeta maneh, djeung panggoeng-panggoeng maneh koe eta bakal dibongkaran koe linggisna. 'Tina kalobaän koedana maneh bakal kalipoetan koe pé-
 11 lèdoegna; tina sora noe toempak koeda, sora roda djeung kareta, pagér tembok maneh bakal aleundeur, lamoen eta asoep kana lawang-lawang maneh, sa-
 koemaha noe ngasoepan ka nagara noe

- 11 bĊdah. 'Eta bakal ngidĊk-ngidĊk ka sakabeh loeloeroeng maneh koe talapok koedana; djalma eusi maneh koe eta bakal dipaĊhan koe pĊdang, sarta tihang kasantosaĊn maneh bakal ngadjoempalik
- 12 kana taneuh. 'Malah eta bakal pada ngadjarah kamoektian maneh, djeung ngarajah dagangan maneh; ari pagĊr tembok maneh bakal pada ngaraoen-toehkeun, djeung imah karĊsĊpan maneh bakal koe eta dibongkaran; geus kitoe batoe maneh, kai maneh djeung keusik maneh koe eta bakal dikatĊngah-tjaikeun. 'Sarta kami ^e rek ngeureunkeun karamean njanji maneh; djeung sora katjapi maneh moal kadenge deui.
- 14 'Estoe maneh koe kami rek didjadikeun batoe tjadas bolenang; paranti moĊkeun djarang, kitoe pidjadieng maneh; hamo maneh didjĊlĊgkeun deui; karana kami Pangeran noe ngandika kitoe, lahiran Goesti Pangeran. ^a p. 25: 3. ^b JĊs. 23. ^c p. 28: 22. ^d Dan. 2: 37. ^e JĊs. 14: 11; Wahj. 18: 22.
- 15 Kijeu timbalan Goesti Pangeran ka Ti-roes: SaĊnjana, poelo-poelo bakal arojag tina sora maneh roeboeh, samangsa tingharĊgoeng noe kasabĊt, samangsa keur
- 16 boek-bĊk maehan di djĊro maneh. 'Didinja sakabeh gĊgĊden laolet ^a bakal taroeroen ti korsi-korsina, djeung pada ngalaĊn djoebahna, sarta tjoetjoel-tjoetjoel papakeanana beunang njoelam, bari njandang kareuwasan; ^b gek darjioek dina taneuh, djeung sakeudeung-keudeung ngarendjag, barimĊlĊngĊk koe hal maneh.
- 17 'Djeung pada nganjanjikeun njanjian nalangsa koe hal maneh, kijeu pipokeunana ka maneh: Amboe-amboe, sakitoe maneh digĊmpoer, noe tadina dieusian koe ahli laolet, nagara pamoedjan, noe djadi kawasa di laolet, dirina djeung priboemina, ^c noe pada matak baloewas ka sakoer noe noeroet tjitjing! 'Ajeuna poelo-poelo bakal rareuwasem keur poĊan maneh roeboeh; sakoer noesa di laolet bakal pada njĊblak tina panganggeusan maneh. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Dimana maneh koe kami didjadikeun nagara tarikolot, disaroewakeun djeung nagara-nagara noe teu eusian; dimana kami ngoenggahkem sagara ka maneh, matak maneh kakĊlĊm koe tjai gĊde: 'didinja ^a maneh koe kami tangtĊe ditoeroenkeun ka noe geus

taroeroen kana gorowong, ka djalma djaman baheula; nja maneh teh diĊnggonkeun di noe panghandapna di boemi, di noe sarowoeng ti babaheula, dibarĊngkeun ka sakoer noe geus toeroen kana gorowong, soepaja maneh oelah dieusian deui; ^e dĊmi di tanah djalma hariroep mah kami bakal maparin ka-

21 moeljaĊn. 'Maneh koe kami rek didjadikeun panjingsijeunan, sarta maneh Ċngke euweuh; ^f ana maneh ditejangan, wĊleh moal kapanggih deui salalanggĊngna, lahiran Goesti Pangeran.

^a Joen. 3: 6. ^b Aj. 2: 13. ^c p. 32: 23. ^d p. 28: 8.

^e JĊs. 65: 18. ^f Djab. 37: 36.

PASAL 27.

- Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
- 2 Aoela, kijeu pangandikana: 'Djeung deui maneh teh, anak Adam! ^a koedoe ngoetjapkeun njanjian nalangsa hal Ti-roes. 'Kijeu piomongeun maneh ka Ti-roes, noe pĊrnahna di sisi toengtoeroenan ka laolet, soedagar bangsa-bangsa ka salobana poelo: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ċh Tiroses! tjarek maneh: ^b Aing teh sampoerna nja kaaloesan.
- 4 'WatĊs maneh aja di tĊngah laoletan; noe njarjieu maneh geus njampoernakeun kaaloesan maneh. 'Sakabeh papan maneh njijeunna koe kai djamoedjoe ti goenoeng ^c SĊnir; ti goenoeng Libanon ngalana kai poetri, didjijeu tihang pikeun maneh. 'Dajoeng maneh noe didjijeu kai pasang ti goenoeng Basan; salimar maneh noe didjijeu kai tjamara ti poelo Kitim, ditarapang koe gading.
- 7 'BoĊh katji beunang njoelam, boewatan MĊsir, noe djadi lajar maneh, baris tjitjiren maneh; lawon biroe langit djeung woengoe, boewatan poelo Elisah, noe
- 8 djadi gĊgĊrĊbongan maneh. 'Priboemi Sidon djeung Arwad noe djadi toekang ngadajoeng maneh; djalma palintĊr di maneh, Tiroses! naroempang di maneh,
- 9 nja eta istriman maneh. 'Kokolot ^d GĊbal djeung oerang eta noe palintĊr naroempang di maneh, poerah ngomean karoeksakan maneh; sakabeh kapal laolet djeung toekang-toekangna naroempang di maneh, baris ngagolangeun dagan-
- 10 ngan maneh. 'Oerang Persi, oerang Loed djeung oerang Poet kaĊsoep balad maneh, djadi pradjoerit maneh; pada

nawingkeun kĕpĕng djeung balakoetak di maneh; nja eta pada matak kamoel-
 11 jaan ka maneh. 'Oerang Arwad djeung balad maneh aja dina loehoer pagĕr tembok maneh sakoeriling, sarta oerang Gamad aja dina panggoeng-panggoeng maneh; pada nawingkeun kĕpĕngna dina pagĕr tembok maneh sakoeriling; nja eta pada njampoernakeun kaaloe-
 12 san maneh. 'Oerang Tarsis djadi padagang maneh tina kalobaan saroe-paning barang; malajarna kana daga-
 13 nyan maneh koe perak, beusi, radjasa djeung timah. 'Oerang Jawan, oerang Toebal djeung oerang Mesek, eta djadi toekang balantik maneh; malajarna ka-
 14 na dagangan maneh koe ^c njawa manoesa djeung barang tambaga. 'Anak-
 15 intjoe Togarma malajarna kana daga-
 16 nyan maneh koe koeda oembal, koeda toenggang djeung bigal. 'Oerang Dĕdan djadi toekang balantik maneh; salobana poelo pangdagangna lantaran maneh; pamoelangna gading djeung ki arĕng,
 17 pamajar ka maneh. 'Oerang Sam djadi padagang maneh tina kalobaan djidji-
 18 jeunan maneh; malajarna kana dagangan maneh koe intĕn mirah, barang woengoe djeung soesoelaman, kitoe deui koe boĕh
 19 katji, mardjan djeung widoeri. 'Joeda djeung tanah Israil, eta djadi toekang balantik maneh; malajarna kana daga-
 20 nyan maneh koe tarigoe ^f Minit, koe manisan, madoe, minjak djeung geutah
 21 tamba. 'Oerang Damsik djadi padagang maneh tina kalobaan djidjijeunan ma-
 22 neh, tina kalobaan saroe-paning barang; malajarna koe anggoer Helbon djeung boeloe domba ngĕplak. 'Oerang Wĕdan djeung oerang Jawan ti Oesal malajarna kana dagangan maneh koe beusi beu-
 23 nang neupa, ki amis djeung djaringao, noe asoep dagangan maneh. 'Oerang Dĕdan djadi toekang balantik maneh; malajarna koe simboet amparan baris
 24 toetoempakan. 'Oerang Arab djeung sa-
 25 kabeh gĕgĕden Kedar, eta pangdagang-
 26 na lantaran maneh; anak domba, domba lalaki djeung badot noe koe eta dida-
 27 gangkeun ka maneh. 'Soedagar Sĕba djeung Raama, eta djadi toekang balan-
 28 tik maneh; malajarna kana dagangan maneh koe loeloegoe saroe-paning wawa-
 29 ngian, kitoe deui koe saroe-paning intĕn

30 moelja djeung ĕmas. 'Oerang Haran, oerang Kane djeung oerang Eden, soe-
 31 dagar Sĕba, Asoer djeung Kilmad, pada
 32 djadi toekang balantik maneh. 'Nja eta sakabehna djadi toekang balantik ma-
 33 neh; malajarna koe barang noe araloes, koe haroedoem biroe langit djeung soe-
 34 soelaman, kitoe deui koe pĕti dieusi soetra-soetra, digĕnderan koe tali, sarta
 35 parageuh, datang ka pasar maneh. 'Kapal Tarsis minangka kapilah maneh, baris dagang maneh; noe matak maneh teh djĕdjĕl-pinoeh sarta djadi moelja liwat saking di tĕngah laoetan.

a p. 19:1; 28:12. *b* p. 28:12. *c* 5 Moesa 3:9.

d 1 Radj. 5:18. *e* Wabj. 18:13. *f* Hak. 11:33.

26 Ari maneh teh koe toekang ngada-
 27 joeng maneh geus diasoepkeun ka tjai gĕde; maneh teh bĕdjad ^a koe angin ti
 28 wetan di tĕngah laoet. 'Arta-banda ma-
 29 neh, djeung barang-barang maneh, sa-
 30 koer dagangan maneh, toekang kapal maneh, djeung istriman maneh, poerah ngomean karoeksakan maneh, kitoe deui noe ngagolangkeun dagangan ma-
 31 neh, djeung sakabeh pradjoerit maneh, anoe aja di maneh, barĕng djeung sapakoempoelan maneh, anoe aja di djĕro maneh, tangtoe pada kalĕboeh di tĕngah
 32 laoet keur poĕan maneh roeboeh. 'Koe sora djĕdjĕritan istriman maneh pieun-
 33 deureun sakoer pasisian. 'Djeung saka-
 34 beh poerah njĕkĕl dajoeng, toekang-toe-
 35 kang kapal, djeung sakoer noe ngistri-
 36 man di laoet, djoet bakal taroeroen ti kapal-kapalna, toeloej narangtoeng di
 37 darat; 'bari ^b pada midangdam koe hal maneh tarik pisan, sarta djĕdjĕritan katjida, djeung pada neundeun taneuh ngĕboel dina sirahna, sarta goegoeli-
 38 ngan dina lĕboe. 'Djeung ^c bakal pada ngagoendoelan diri koe pĕrkara maneh, bari disamping karoeng, sarta pada
 39 njungjtjeurikan ka maneh bawaning njĕri angĕn, aloek-aloekean kabina-bina.
 40 'Malah keur djĕdjĕritan eta bakal pada nganjanjikeun njanjian nalangsa koe pĕrkara maneh, nja nganjanjikeun hal maneh kijeu: Saha noe nandingan ka Tiroes, nandingan ka noe katitiwasan
 41 di tĕngah laoet? 'Koe lantaran daga-
 42 nyan maneh, anoe djoel-djol ti laoet teja, maneh miseubeuhan ka bangsa reja pisan; koe lantaran kalobaan arta-banda

maneh djeung dagangan maneh teja, eta maneh ngabeungharkeun radja-radja noe
 34 di boemi. 'Waktōe maneh bédjad di la-
 oet, dina tjai noe djēro teja, dagangan
 maneh djeung sapakoempoelan maneh,
 35 anoe aja di djēro maneh, kalēboeh. 'Sa-
 kabeh priboemi poelo-poelo pada mēlē-
 ngēk koe hal maneh, djeung radja-ra-
 djana pada moeringkak nja boeloe,
 36 oelatna karaget. 'Toekang dagang dina
 bangsa-bangsa ^a pada njektjrek koe hal
 maneh; eta maneh djadi panjingsijeunan,
 sarta maneh teh euweuh salalanggēngna.

^a Djab. 48: 8. ^b Wahj. 18: 9—19. ^c Jér. 6: 26;
 48: 37. ^d Jér. 51: 37.

PASAL 28.

Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 2 Aoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! bedjakeun ka gēgēdoeg Tiroes:
 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sape-
 dah hate maneh angkoeh, sarta maneh
 njēboetkeun, jen: Aing Allah, aing di-
 joek dina panglinggihan Allah di tēngah
 laoet; padahal maneh teh ^a manoesa,
 lain Allah; kari-kari maneh ngangkeuh-
 keun hate maneh saperti manah Allah;
 3 'saēnjana, angkoh maneh pintēr ti batan
^b Daniël; saniskara noe gaib taja noe
 4 kahalangan ka maneh; 'koe lantaran
 kapintēran maneh djeung koe lantaran
 kabinangkitan maneh, eta maneh geus
 njijeun kamoektian keur diri maneh, nja
 njijeun ēmas djeung perak dina doenyab-
 5 brana maneh; 'koe lantaran kagēdean
 kapintēran maneh, djeung koe lantaran
 dagang maneh, eta maneh geus nga-
 djēmbarkeun kamoektian maneh, sarta
 hate maneh angkoeh koe kamoektian
 6 maneh: 'koe sabab eta, kijeu timbalan
 Goesti Pangeran: Sapedah maneh ngang-
 keuhkeun hate maneh saperti manah
 7 Allah teja: 'koe sabab eta, masing njaho,
 kami reuk ngadatangkeun ka maneh
 djalma nagara sedjen, ^c bangsa kapir noe
 panglalimna; nja eta tangtōe njaraboet
 pēdangna, dikeunakeun ka sakoer noe
 aloes, beunang kapintēran maneh, sarta
 tjahja maneh koe eta bakal dinistakeun.
 8 'Maneh ^d koe eta tangtōe ditoeroenkeun
 kana roewangan, sarta maneh pipaheun
 sakoemaha noe paeh kasabēt, di tēngah
 9 laoet. 'Koemaha maneh rek njēboetkeun,
 jen: Aing Allah, di hareupeun noe pi-

maehaneun ka maneh? Kaboekti maneh
 teh manoesa, lain Allah, ari geus di ka-
 wasa noe pinjabēteun ka maneh mah.
 10 'Maneh teh pipaheun sakoemaha paeh
^e djalma noe teu disoent, koe leungeun
 djalma nagara sedjen; karana kami noe
 ngandika kitoe, lahiran Goesti Pangeran.

^a Jēs. 31: 3. ^b Dan. 5: 11, 12. ^c Jér. 6: 23; p. 30: 11.

^d p. 26: 20. ^e p. 31: 18; 32: 19.

11 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 12 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! ^a maneh koedoe ngoetjapkeun
 njanjian nalangsa hal radja Tiroes; ari
 piomongeun maneh ka dinja: Kijeu tim-
 balan Goesti Pangeran: Maneh noe ngē-
 tjap djoemlahna, pinoeh koe kapintēran
 13 djeung sampoerna nja kaāloesan. 'Di ^b
 Eden, taman Allah teja, ēnggon maneh;
 dangdanan maneh sakoer intēn moelja:
 jakoet, ratna tjampaka djeung bērlijan;
 krisolit, angkik djeung jaspis; nilēm,
 mirah djeung djamroet; kitoe deui ēmas;
 bangsa tērēbang djeung bangsaj aja di
 maneh, keur poēan maneh didjadikeun
 14 eta geus sadija. 'Maneh teh ibarat ^c moe-
 moekarabinan beunang ngaminjakan,
 noe ngjioehan; sarta maneh koe kami
 geus dipērnahkeun, diajakeun di goe-
 noeng Allah noe soetji, djeung maneh
 koekoerlingan di tēngah-tēngah intēn
 15 hoeroeng. 'Maneh satēmēna nja lalam-
 pahan ti sēmēt poēan maneh koe kami
 didjadikeun, nēpi ka di maneh kapanggih
 16 kagorengan. 'Tina kalobaān dagang ma-
 neh, noe matak tēngah maneh datang
 ka pinoeh koe panganijaja, sarta maneh
 teh migawe dosa; mana maneh koe kami
 dinistakeun, dileungitkeun ti goenoeng
 Allah; sarta maneh, eh moemoekarabi-
 nan noe ngjioehan teh! koe kami di-
 gēmpoer, disingkirkeun ti tēngah intēn
 17 hoeroeng teja. 'Hate maneh angkoeh
 tina sabab kaāloesan maneh; kapintēran
 maneh koe maneh geus dilēlēbar tina
 hal tjahja maneh; eta maneh koe kami
 ditinggangkeun ka boemi, diselehkeun
 ka hareupeun radja-radja, soepaja na-
 18 rendjo ka maneh. 'Tina kalobaān ka-
 dorakaān maneh, koe lantaran kagore-
 ngan dagang maneh, noe matak maneh
 nganistakeun kasoetjian maneh; mana
 kami ngaloewarkeun seuneu ti tēngah
 maneh, nja eta seug ngalēboer ka ma-
 neh, sarta maneh koe kami didamēlēboe

dina taneuh, di hareupeun panon sakoer
 19 noe nendjo ka maneh. 'Sakabeh noe wa-
 woech ka maneh di lĕbah bangsa-bangsa
^a bakal pada mĕlĕngĕk tina hal maneh;
 eta maneh djadi panjingsijennan, sarta
 maneh teh euweuh salalalanggĕngna.

a p. 27: 2; 32: 2. b 1 Moesa 2: 8. c 1 Radj. 6: 23.

d p. 27: 36.

20 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 21 oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! maneh geura njanghareup ka ^a
 Sidon, sarta koedoe ngawĕdjang pitjila-
 22 kaeunana. 'Ari piomongeun maneh: Kijeu
 timbalan Goesti Pangeran: Eh Sidon!
 masing njaho, kami ngamoesoeh ka ma-
 neh, djeung kami rek ngamoeljakeun
 andjeun di tĕngah maneh; sarta eta ^b
 tangtoe pada nganjahokeun, jen kami
 teh Pangeran, samangsa kami geus nĕ-
 23 rapkeun hoekoeman ka dinja, sarta kami
 geus njoetjikeun andjeun ka dinja. 'Ka-
 rana kami ka dinja rek ngadatangkeun
 pagĕboeg djeung lampah ngoetjoeurkeun
 gĕtilih di loeloeroeng-loeloeroengna; sarta
 di djĕrona bakal tinggolepak noe kasa-
 bĕt koe pĕdang, anoe ngadatangan ka
 eta nagara ti sakoeriling; harita eta
 tangtoe pada nganjahokeun, jen kami
 24 teh Pangeran. 'Ari anak-intjoe Israil ka-
 hareupna moal aja deui tjoetjoeuk matak
 njoegak, atawa panjotjog matak njĕri,
 ti sakoer noe sakoerilingna, noe tadina
 ngarewaeun ka maranehanana; harita
 eta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami
 teh Goesti Pangeran.

a Jĕs. 23: 2, 4, 12. b p. 29: 6.

25 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: ^a Sa-
 mangsa anak-intjoe Israil koe kami geus
 dikoempolkeun ti bangsa-bangsa, ĕng-
 gonna pabalĕntjar, sarta kami geus njoet-
 tjikeun andjeun ka maranehanana di
 hareupeun panon oerang kapid, didinja
 eta bakal ngarĕnggonan tanah, noe koe
 kami dipaparinkeun ka abdi kami, ka
 26 Jakoeb teja. 'Nja bakal ngarĕnggonan
 eta ^b bari sĕnang ati, sarta njarijeun
 imah djeung njarijeun kĕbon anggoer;
 tangtoe ngarĕnggonna sĕnang ati, sa-
 mangsa kami geus nĕrapkeun hoekoeman
 ka sakoer noe tadina ngarewaeun ka
 maranehanana ti sakoerilingna teja; ha-
 rita eta tangtoe pada nganjahokeun, jen
 kami teh Pangeran, Allah maraneha-
 nana.

a p. 20: 41. b Jĕr. 23: 6.

PASAL 29.

Dina taoen noe kasapoeloh, dina boe-
 lan noe kasapoeloh, tanggal doewa
 wĕlas, harita aja pangandika Pangeran
 2 ka kaeola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! maneh geura njanghareup ka
 Piraon, radja ^a Mĕsir, sarta koedoe nga-
 wĕdjang pitjilakaeun eta, djeung pitji-
 3 lakaeun satanah Mĕsir kabeh. 'Geura
 mitjatoer, ari piomongeun maneh: Kijeu
 timbalan Goesti Pangeran: Masing nja-
 ho, kami ngamoesoeh ka maneh, eh
 Piraon, radja Mĕsir, ^b naga gĕde, noe
 ngadjapapang di tĕngah bangawanna,
 noe njĕboetkeun kijeu: Bangawan aing
 anoe aing, beunang aing njijeun pikeun
 4 diri aing! 'Saĕnjana, ^c tjatjapek maneh
 koe kami rek ditĕrapan kakait, djeung
 sakoer laoek bangawan maneh koe kami
 rek disina rakĕt kana sisit maneh; seug
 maneh koe kami rek dihandjatkeun ti
 tĕngah bangawan maneh, kapaet saka-
 beh laoek bangawan maneh, noe rara-
 5 kĕt dina sisit maneh. 'Toeloelj maneh
 koe kami bakal dipitjeun ka tĕgal lĕga,
 nja diri maneh djeung sakabeh laoek
 bangawan maneh; eta maneh piragra-
 geun kana tonggong tĕgal; moal aja
 noe moeloeng, moal aja noe ngoempol-
 keun; satĕgĕsna maneh koe kami dipa-
 6 parinkeun ka sasatoan boemi djeung ka
 manoeuk awang-awang, baris hakaneun.
 'Harita sakabeh priboe mi Mĕsir ^d tang-
 toe pada nganjahokeun, jen kami teh
 Pangeran, tina sabab eta tadina nga-
 djadi ^e iteuk hoĕ ka anak-intjoe Israil.
 7 'Basa eta njarĕkĕl ka leungeun maneh
 teja, tĕs maneh teh pitĕs, matak rawek
 ka maranehanana sataktak-taktakna;
 sarta basa eta naleukeum ka maneh,
 pek maneh teh potong, matak heuras
 ka maranehanana satjangkĕng-tjang-
 8 kĕngna. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan
 Goesti Pangeran: Masing njaho, kami
 ka maneh rek ngadatangkeun pĕdang,
 sarta kami rek ngabasm i ^f manoesa
 djeung sasatoan, dileungitkeun ti maneh.
 9 'Ari tanah Mĕsir pidjadium soewoeng
 djeung narikolot; harita eta tangtoe pada
 nganjahokeun, jen kami teh Pangeran,
 sapedah eta tadina njĕboetkeun, jen:
 Bangawan teh anoe aing, beunang aing
 10 njijeun teja. 'Koe sabab eta, masing

njaho, kami ngamosoeh ka maneh djeung ka ^g bangawan maneh; sarta tanah Mésir teh koe kami rek didjadikeun tararikolot; nja tarikolot, nja soewoeng, ^h ti sémēt nagara Migdol tépi ka Sēwene, sarta bras ka watēs tanah

11 Koes. 'Moal disorang koe soekoe manoesa, nadjan soekoe sato ge moal njeorang ka dinja, sarta moal diénggonan

12 opat poeloeh taoen lilana. 'Karana tanah Mésir teh koe kami rek didjadikeun ⁱ soewoeng, di téngah sagala tanah noe sarowoeng; djeung nagara-nagarana pidjadiem sarowoeng di téngah sagala nagara noe tararikolot, opat poeloeh taoen lilana; sarta oerang Mésir teh koe kami rek dipabaléntjarkeun, diajakeun di sagala bangsa; nja dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala tanah. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Dimana geus toetoeop noe opat poeloeh taoen teja, seug oerang Mésir teh koe kami rek dikoeupoelkeun ti sagala

14 bangsa, énggonna pabaléntjar; 'sarta ^j dibojongna oerang Mésir teja tangtoe koe kami dibalikkeun, bari diparoeulangkeun ka tanah Patros, ka tanah asalna; ari di dinja eta pidjadiem karadjaän handap. 'Nja pidjadiem handap alah batan karadjaän noe loba; djeung moal moendjoelkeun maneh deui ngaloehoeran ka bangsa-bangsa; énjana mah koe kami rek didjadikeun saeutik, sina oelah marentah deui ka bangsa-bangsa. 'Toer eta teh moal djadi deui andélan anak-intjoe Israil, poerah njijeun emoet kana kadorakaän, ari maralik, noeroet ka dinja; sarta eta tangtoe pada nganjahoekun, jen kami teh Goesti Pangeran. *a* Jës. 19: 1; Jër. 46: 2. *b* p. 32: 2. *c* Aj. 40: 21; p. 38: 4. *d* p. 28: 22, 23, 26. *e* 2 Radj. 18: 21. *f* p. 25: 13. *g* p. 30: 12. *h* p. 30: 6. *i* p. 30: 7. *j* p. 16: 53.

17 Ari geus kitoe, dina taoen noe katoe-djoeh-likoe, dina boelan noe mimiti, tanggal hidji, harita aja pangandika Pangeran ka kaoela, kijeu pangandikana:

18 'Eh, anak Adam! Nēboekadnesar, radja Baboel, geus ngagawekeun baladna pagawean bangsa ka Tiroes; ^a oenggal sirah digoendoelan, djeung oenggal tak-tak disina babak; tatapi boh radja, boh baladna, teu meunang boeroehan ti Tiroes, tina hal pagawean noe koe eta

19 geus dipigawe ka dinja. 'Koe sabab eta,

kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, ^b kami ka Nēboekadnesar, radja Baboel, rek maparin tanah Mésir; djalmamana noe sakitoe loba koe eta bakal dibawa; ari djarahmeunana bakal didjarah djeung rajaheunana bakal dirajah; nja eta teh asoep boeroehan keur baladna.

20 'Kami maparin tanah Mésir teh ka Nēboekadnesar, asoep gandjaran, majar noe koe eta dipigawe ka Tiroes teja, pedah mangmilampahkeun gawe kami, lahiran

21 Goesti Pangeran. 'Dina mangsa eta ^c kami rek ngabidjilkeun hidji tandoek pikeun anak-intjoe Israil, sarta maneh teh koe kami rek dipaparin ^d boeka soengoet di téngah maranehanana; harita eta ^e tangtoe pada nganjahoekun, jen kami teh Pangeran. *a* p. 7: 18. *b* p. 30: 10. *c* Djab. 132: 17. *d* p. 24: 27. *e* p. 30: 8.

PASAL 30.

Aja deui pangandika Pangeran ka kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura ngawédjang; ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Geura pada midangdam:

3 Adoeh, poëan eta! 'Karana poëan teh geus denkeut, ^a estoe geus denkeut poëan Pangeran, poëan mēndoeng; nja eta piwaktoeun oerang kapir. 'Ari Mésir bakal kadatangan pédang, djeung di Koes piajaeun kasangsaraän, samangsa di Mésir roeboeh noe kasarabët; ari djalmamana noe sakitoe loba bakal dibarawa, djeung sagala padēmenna bakal diraroentoeheun.

5 'Oerang Koes, oerang Poet, oerang Loed, djeung ^b sakabeh tjampoeran bangsa, kitoe deui oerang Koeb, sarta oerang tanah pērdjangdjian, bakal raroeboeh babarēngan djeung eta koe lantaran pédang. *a* Joël 1: 15. *b* Jër. 50: 37.

6 Kijeu timbalan Pangeran: Saénjana, piraroeboeheun sakoeur noe ngahajeukan ka Mésir, sarta kamagoengan kasantosaänana bakal toeroen; ^a ti sémēt Migdol tépi ka Sēwene teja tangtoe pada roeboeh dina eta tanah, lahiran Goesti

7 Pangeran. 'Sarta eta tanah bakal sarowoeng ^b di téngah sagala tanah noe sarowoeng, djeung ari nagara-nagarana piarajaenana di téngah sagala nagara

8 noe tararikolot. 'Harita eta tangtoe pada nganjahoekun, jen kami teh Pangeran, samangsa kami geus ngajakeun seuneu

di Měsir, djeung sakabeh pangbantoena
 9 geus dipinggěskeun. 'Dina poėan eta
 pijaean oetoesan boedal ti pajoeneun
 kami, taroempak kapal, baris ngareu-
 waskeun oerang Koes, anoe tjampoleh,
 sarta pijaean kasangsaraan di mara-
 nehanana, tjara keur djaman Měsir teja;
 karana, saėnja-ėnjana, eta teh pidata-
 ngeun. a p. 29: 10. b p. 29: 12.

10 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sa-
 ėnjana, kami rek ngeuweuhkeun sa-
 lobana oerang Měsir, ^a koe lantaran
 leungeun Nėboekadnesar, radja Baboel.

11 'Nja eta djeung balana noe babarėngan,
 12 ^b bangsa kapir noe panglalimna, mėngke
 didaratangkeun baris ngaroeksak eta ta-
 nah; tangtoe njaraboet pėdangna, dikėn-
 nakeun ka Měsir, wani pada minoeh-
 keun tanah teh koe noe kasabėt. 'Djeung
 deui ^c sakoer bangawan koe kami bakal
 disina saāt, sarta tanah teh koe kami
 bakal disėrahkeun ka leungeun djalma
 garoreng; ari eta tanah djeung saesiu-
 eusina koe kami bakal disina soewoeng
 koe lantaran leungeun djalma sedjen
 nagara; ijeu kami Pangeran noe ngan-
 dika. a p. 29: 19. b p. 28: 7. c Jes. 19: 5.

13 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: 'Ma-
 lah kami rek ngagėmpoer sakoer bra-
 hala, djeung ngeuweuhkeun sakoer aal-
 lahan ti nagara Nop; sarta moal aja
 deui gėgėden ti tanah Měsir; toer kami
 bakal ngajakeun pikasijeuneun di tanah
 14 Měsir teh. 'Djeung deui nagara Patros
 koe kami rek disina soewoeng, sarta
 rek ngajakeun seuneu di nagara Soan,
 djeung nėrapkeun hoekoeman ka nagara
 15 No. 'Malah kami rek ngoetjoerkeun wėra
 kami ka nagara Sin, benteng Měsir teja;
 sarta rek ngabasmı salobana oerang No.

16 'Eta kami tangtoe ngajakeun seuneu di
 Měsir; oerang Sin teh bakal sangsara
 bangėt; nagara No bakal dibėdahkeun,
 djeung nagara Nop [bakal katėmpoeh]
 17 moesoeh ti beurang. 'Djalma baroedjang
 di nagara Awen djeung di nagara Pi-
 Beset bakal raroeboeh koe pėdang;
 djeung eusi eta nagara bakal laleum-
 pang asoep ka pangdjarahan. 'Djeung
 18 deui di nagara Tahpanhes poė teh bakal
 poėk, dimana kami di dinja meunggas-
 keun pasangan Měsir; sarta kamagoe-
 ngan kasantosaanana bakal dileungit-
 keun di dinja; eta tangtoe kalipoetan

koe mėndoeng, djeung anak-anakna ba-
 kal laleumpang, asoep ka pangdjarahan.

19 'Tah, kitoe kami mėngke nja nėrapkeun
 hoekoeman ka Měsir; sarta eta ^b tangtoe
 pada nganjahoekun, jen kami teh Pa-
 ngeran. a Jer. 43: 12. b p. 32: 15.

20 Ari geus kitoe, dina taoen noe ka-
 sawėlas, dina boelan noe mimiti, tanggal
 toedjoeh, harita aja pangandika Pange-
 21 ran ka kaeola, kijeu pangandikana: 'Eh,
 anak Adam! ^a leungeun Piraon, radja
 Měsir, koe kami geus dipotongkeun;
 sarta, saėnjana, moal diboelėnan, moal
 dioebaran, moal make diboengkoes ata-
 wa digėnder, sarta moal koewat deui
 22 njėkėl pėdang. 'Koe sabab eta, kijeu
 timbalan Goesti Pangeran: Masing nja-
 ho, kami ngamoesoeh ka Piraon, radja
 Měsir, sarta kami rek motongkeun leun-
 geunna, nja leungeun noe koewat ke-
 neh, sarta noe geus potong; djeung pė-
 dangna koe kami rek disina ragrag ti
 23 leungeunna. 'Sarta ^b oerang Měsir teh
 koe kami rek dipabalėntjarkeun, diaja-
 keun di sagala bangsa; nja dipantja-
 woerakeun, diajakeun di sagala tanah.

24 'Sabalikna kami rek ngoewatkeun leun-
 geun radja Baboel, sarta pėdang kami
 koe kami rek ditjėkėlkeun ka leungeun
 eta; ari leungeun Piraon mah koe kami
 rek dipotongkeun, sarta Piraon bakal
 gėgėroengan di hareupeun radja Baboel,
 sakoemaha gėgėroengan noe kasabėt.

25 'Saėnjana, kami rek ngoewatkeun leun-
 geun radja Baboel, ari leungeun Piraon
 mah bakal moerag; sarta eta tangtoe
 pada nganjahoekun, jen kami teh Pa-
 ngeran, samangsa kami njėkėlkeun pė-
 dang kami ka leungeun radja Baboel,
 sarta pėdang teh koe eta dioengkoel-
 26 keun ka tanah Měsir. 'Djeung oerang
 Měsir teh koe kami rek dipabalėntjar-
 keun, diajakeun di sagala bangsa; nja
 dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala
 tanah; harita eta tangtoe pada nga-
 njahoekun, jen kami teh Pangeran.

a Jer. 48: 25. b p. 29: 12.

PASAL 31.

Ari geus kitoe, ^a dina taoen noe ka-
 sawėlas, dina boelan noe katiloe, tang-
 gal hidji, harita aja pangandika Pange-
 2 ran ka kaeola, kijeu pangandikana: 'Eh,
 anak Adam! bedjakeun ka Piraon, radja

Mésir, djeung ka salobana rahajatna, kijeu: Maneh teh mapakan saha dina kagédéan maneh? 'Masing nganjahokeun, Asoer teja ibarat ki poetri di goenoeng Libanon, ^b aloes dahanna, djeung ngahijeumanana kawas leuweung, toer loe-hoer dëdëgna, sarta pontjotna aja di antara daoen gomplok. 'Tjai noe matak ngagédéan ka dinja, tji-njoesoe noe matak ngadjangkoengan ka dinja; waloe-nganana ngotjor sakoeriling énggonna dipélak, djeung ngabidjilkeun kokotjoranana ka sakabeh kakaian tégal. 'Kitoe noe matak dëdëgna loehoer ti batan sakabeh kakaian tégal; djeung dahanna ngarejaän, sarta poetjoekna marandjangan tina bawaning loba tjai, mangsana keurngagédéan. 'Sakabehmanoe awang-awang ^c njarajang dina dahanna, djeung sakabeh sato galak aranakan handapeun ijoeuna, malah sakabeh bangsa galéde ngarénggon dina hijeumna. 'Tah, kitoe aloesna koe kagédéanana, koe kapandjangan dahan-dahanna; wantoe-wantoe akarna njanding tjai loba. 'Ari ki poetri noe ^d di taman Allah teja taja noe ngabajahkeun ka eta; ki djamoedjoe teu mapakan dahan eta, djeung ki tjaringin teu nandingan ijoe eta; sakabeh kakaian noe di taman Allah teja taja noe mapakan eta dina kaaloesanana. 'Koe kami didamél aloes, dilobakeun dahanna, wani sakabeh kakaian Eden, sakoer noe di taman Allah teja, pada sirik ka dinja.

a p. 30: 20. *b* Dan. 4: 10. *c* p. 17: 23; Dan. 4: 12.
d p. 28: 13.

Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah maneh loehoer nja dëdëg, djeung pontjotna koe eta diajakeun di antara daoen gomplok, sarta ^a hatena adigoeng koe kaloehoeranana, noe matak eta koe kami diselehkeun ka leungeun bangsa kapir noe pangkawasana, sina milampah ka dinja sakarëp-karëp; koe kami eta geus didjongklokkeun tina kadorakaänana. 'Seug ditoewar koe djalma sedjen nagara, ^b panglalimna bangsa kapir, bari toeloej dipitjeun; ari dahan-dahanna maroeragan ka goenoeng-goenoeng djeung ka sakabeh lëbak-lëbak, sarta poetjoek-poetjoekna disarëmplakkeun, diajakeun di sakabeh waloeangan boemi; djeung sakabeh bangsa noe di boemi broel arindit

tina hijeumna, pada ninggalkeuninja.
13 'Sakabeh manoe awang-awang areunteup dina tangkalna noe ngagoler, djeung sakabeh sato galak araja dina rangrangna. 'Soepaja sakabeh kai sisi tjai oelah aja noe ngaloehoerkeun dëdëgna, djeung oelah ngajakeun pontjotna di antara daoen gomplok; kitoe deui soepaja sakoer noe njeuseup tjai oelah aja noe boga rasa nangtoeng koe maneh tina kaloehoeranana; karana kabeh ge geus disërakheun kana maot, ^c ka énggon panghandapna di boemi, sina tjampoer djeung anak Adam, nja djeung sakoer noe toeroen kana gorowong.

a p. 28: 6. *b* p. 28: 7. *c* p. 26: 20; 32: 18.

Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Keur poëan eta ^a toeroen ka énggon noe maot teja, kami ngadamél prihatin; ari tji-njoesoe koe kami ditjoeangan tina hal eta, djeung waloeanganana koe kami dipégatan, nja tjai noe loba teja dihalingan; djeung deui goenoeng Libanon koe kami disina mësoem tina hal eta, sarta sakabeh kakaian tégal pada katoelaléngan tina hal eta. 'Tina sora pangroe-boelna kami gojagkeun orang kapir, basa eta koe kami ditoeroenkeun ka énggon noe maot, djeung sakoer noe toeroen kana gorowong; sarta sakabeh kakaian Eden, kai Libanon noe pangoeutjoeina nja pangaloesna, sakoer noe njeuseup tjai, pada kalipoeran di énggon panghandapna di boemi. 'Eta oge pada toeroen djeung manehanana ka énggon noe maot, ka sakoer noe kasabët koe pëdang; tégës sakoer noe djadi leungeunna, noe ngarénggon dina hijeumna di téngah bangsa kapir.

a Jës. 14: 11, 15.

18 Eta maneh, ana kitoe pëtana, tjik mapakan noe mana bangsa kakaian Eden teh dina kamoeljaän djeung dina kagoengan? Saestoena maneh éngke direudjeungkeun ka sakoer kakaian Eden, ditoeroenkeun ka énggon panghandapna di boemi; maneh pingalondjoreun ^a tjampoer djeung sakoer noe teu disoenat, reudjeung sakoer noe kasabët koe pëdang. Tah, pikitoeëun Piraon djeung salobana rahajatna, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 32: 19.

PASAL 32.

Ari geus kitoe, dina taoen noe kadoewawélas, dina boelan noe kadoewawé-

las, tanggal hidji, harita aja pangandika Pangeran ka kaeola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh koedoe ngoetjapkeun ^a njanjian nalangsa hal Piraon, radja Mësir: kijeu piomongeun maneh ka dinja: Maneh teh di lëbah bangsa kapir oepama singa ngora, djeung maneh teh ibarat ^b naga dina laoetan; seug maneh njoljong djeung waloengan maneh, sarta maneh ngiroehkeun tjai koe soekoe maneh, djeung ngalëtjèkkeun waloenganana. 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Saestoena kami ka maneh ^c rek ngaroengkoepkeun eurad kami, koe lantaran pakoempoelan bangsa reja pisan; sarta maneh koe eta bakal dihandjatkeun koe djaring kami. 'Toeloer maneh koe kami bakal dipitjeun ka darat, dialoengkeun ka téggal, ^d djeung sakabeh manoeuk awang-awang koe kami bakal disina eunteup ka maneh, sarta sasatoan saboemi kabeh koe kami bakal disina seubeuh ti maneh. 'Ari daging maneh koe kami bakal diajakeun di goenoeng-goenoeng, djeung lëbak-lëbak koe kami bakal diparinoehkeun koe kaloehoeran maneh. 'Ari tanah maneh ngalenghoj koe kami bakal ditjaian koe gëtih maneh, sërëk goenoeng-goenoeng, wani sakoer waloengan parinoeh koe gëtih maneh. 'Djeung samangsa maneh koe kami dipareumkeun, kami bakal mindingan langit; bentang-bentangna koe kami bakal disoerëmkeun, panon-poë bakal dipindingan koe mega, djeung boelan moal njanjaankeun tjaängna. 'Sakabeh damar noe njanjaan di langit koe kami bakal disaroerëmkeun tina hal maneh; djadi kami bakal maparin poëk ka tanah maneh, lahiran Goesti Pangeran. 'Djeung ^e kami bakal ngabingoengkeun hate bangsa reja pisan, samangsa kami ngadatangkeun [bedja] karoeksakan maneh ka eta bangsa-bangsa, ka tanah-tanah noe teu kanjahoan koe maneh. 'Bangsa reja pisan ^f koe kami bakal disina mëlëngëk tina hal maneh, djeung radja-radjana bakal pada moeringkak nja boeloe tina hal maneh, samangsa kami ngabarkeun pëdang kami di hareupeun maranehanana; sakeudeung-keudeung eta bakal ngarendjang, hidji-hidji sijeun koe pati sora-ngan, keurpoëan maneh roeboeh. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pëdang

radja Baboel ëngke ngadatangan ka maneh. 'Koe lantaran pëdang djalma prawira kami bakal ngaroeboehkeun salobana rahajat maneh; eta sakabehna ^g panglalmima oerang kapir; tangtoe pada ngaroeksakkeun kamagoengan Mësir, djeung noempoerkeun salobana rahajatna. 'Malah kami bakal ngagëmpoer sakabeh sasatoanana, dileungitkeun ti sisi tjai gëde; sarta tjai teh moal dikiroehkeun deui koe soekoe manoesa, nadjan koe soekoe sato ge moal dikiroehkeun. 'Dina mangsa eta tjaia koe kami rek disina ngorotan, djeung waloenganana rek disina ngotjor saperti minjak, lahiran Goesti Pangeran. 'Dimana tanah Mësir koe kami didjadikeun soewoeng, datang ka soewoeng pisan tanahna, bejak saeusina; dimana kami ngabasmu sakabeh pribोजना, nja didinja ^h tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Kiteo oenina njanjian nalangsa teh; tangtoe pada nganjajikeun eta; anak bangsa kapir noe awewe noe bakal nganjaranjikeun inja; ari noe dipake nganjaranjikeun teh hal Mësir djeung hal salobana djalma eta, lahiran Goesti Pangeran. *a p. 27: 2; 28: 12. b p. 29: 3. c p. 12: 13; Hos. 7: 12. d p. 39: 4. e p. 31: 16. f p. 26: 16—18. g p. 30: 11. h p. 33: 29.*

17 Ari geus kiteo, dina taoen noe kadoe-wa-wëlas keneh, dina tanggal lima wëlas, harita aja deui pangandika Pangeran ka kaeola, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura mangdjërat-djëritkeun salobana oerang Mësir, sarta toeroneun, nja eta djeung anak bangsa kapir noe maroelja, ka ënggon noe panghandapna di boemi, ka sakoer noe geus toeroen kana gorowong. 'Naha maneh pikarësëpeun ti batan saha? Geura toeroen, ^a ngalondjor djeung sakoer noe teu disoenat. 'Eta bakal raroeboeh tjampoer djeung noe pada kasabët koe pëdang; geus diseleohkeun kana pëdang; pek pada ngagoesoer eta katoet salobana rahajatna. 'Ari djalma prawira noe karawasa ^b bakal pada oeloek salam ka manehana ti djëro ënggon noe maot, kiteo deui ka pangbantoena; geus pada taroeroen, ngalalondjor, sakoer noe teu disoenat, noe pada kasabët koe pëdang. 'Di dinja aja Asoer djeung sapakoempoolanana; astana-astanana aja di sakoerilingna; eta kabeh kasarabët, raroe-

23 boeh koe pĕdang. 'Ari astana-astanana geus diajakeun ^a di noe pangdjĕrona dina gorowong, sarta pakoempoelanana aja di sakoeriling astanana; eta kabeh kasarabĕt, raroeboeh koe pĕdang, sakoer noe ta dina sok matak baloewas dina

24 tanah djalma hariroep. 'Di dinja aja Elam djeung salobana rahajatna sakoeriling astanana; eta kabeh kasarabĕt, raroeboeh koe pĕdang; geus pada toeroen hanteu disoenat ka ĕnggon panghandapna di boemi; ari eta tadina sok

25 ^a pada matak baloewas dina tanah djalma hariroep; dĕmi ajeuna njarandang wiwirangna djeung sakoer noe geus toeroen kana gorowong. 'Elam teja geus dibere ĕnggon tjampoer djeung sakoer noe kasabĕt, reudjeung salobana rahajatna; astana-astanana aja di sakoeriling astana Elam; eta kabeh teu disoenat, pada kasabĕt koe pĕdang; karana tadina sok pada matak baloewas dina tanah djalma hariroep; dĕmi ajeuna njarandang wiwirangna djeung sakoer noe geus toeroen kana gorowong; eta teh geus ditjampoerkeun djeung sakoer

26 noe kasabĕt. 'Di dinja aja Mesek, Toebal djeung salobana rahajatna; astana-astanana aja di sakoerilingna; eta kabeh teu disoenat, beunang njabĕtan koe pĕdang; karana tadina sok pada matak baloewas dina tanah djalma hariroep.

27 'Dĕmi ngalalondjorna hanteu reureudjeungan djeung djalma prawira noe raroeboeh, bangsa teu disoenat, noe toeroenna ka ĕnggon noe maot mawa parabotna pĕrang, sarta pĕdangna diteundeunan handapeun sirah-sirahna, ari kadorakaanana tĕtĕp dina toelang-toelangna; karana sok pada matak baloewas, adat djalma prawira dina tanah

28 djalma hariroep. 'Maneh oge ĕngke dipinggĕskeun, ditjampoerkeun djeung sakoer noe teu disoenat, pingalondjoreun

29 djeung noe pada kasabĕt koe pĕdang. 'Di dinja aja Ēdom, radja-radjana djeung sakabeh gĕgĕdena; geus pada ditjampoerkeun kalawan pangawasana ka sakoer noe kasabĕt koe pĕdang; eta pada ngalondjor djeung sakoer noe teu disoenat, sarta djeung sakoer noe geus toeroen kana gorowong. 'Di dinja aja bopati-bopati tanah kaler, sarejana, kitoe deui sakabeh oerang Sidon; geus pada

toeroen djeung sakoer noe kasabĕt; keur pada matak baloewas tina pangawasana seug mareunang era, sarta pada ngalondjor teu disaroenat djeung sakoer noe kasabĕt koe pĕdang, bari pada njandang wiwirangna djeung sakoer noe geus toeroen kana gorowong. 'Piraon bakal nendjo eta sakabeh, sarta kalipoeran tina hal rahajatna noe sakitoe loba; pada pikasabĕteun koe pĕdang, Piraon djeung sabaladna kabeh, lahiran Goesti Pangeran. 'Karana kami maparin kabalowasan ti kami dina tanah djalma hariroep; ari Piraon djeung salobana rahajatna bakal pada dilondjorkeun, ditjampoerkeun djeung sakoer noe teu disoenat, djeung sakoer noe kasabĕt koe pĕdang, lahiran Goesti Pangeran. a p. 31: 18.

b Jĕs. 14: 9; p. 31: 16. c Jĕs. 14: 15. d p. 26: 17.

PASAL 33.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! maneh geura ngawoeroek ka anak bangsa maneh; ari piomongeun maneh ka darinja kijeu: Satijap-tijap kami ngadatangeun pĕdang ka hidji tanah, seug djalma-djalma eusi tanah eta njokot hidji djalma ti wĕwĕngkĕran maranehanana, didijjeun ^a toekang kĕmit maranehanana; 'beh eta nendjo pĕdang teja datang kana tanah, seg nijoeup sangkakala, ngingĕtan ka djalma-djalma;

3 'geus kitoe aja noe ngadenge sora sangkakala, tapi teu ngagoegoe; toeloelj pĕdang teh datang, njokot patina: ^b nja eta

4 gĕtihna pimalikeun ka dirina. 'Sora sangkakala teh kadenge, tapi teu ngagoegoe; gĕtihna pimalikeun ka dirina; dĕmi saha-saha noe ngagoegoe mah, ngarahajoekeun patina. 'Sabalikna, lamoen eta toekang kĕmit nendjo pĕdang teh datang, tatapi teu nijoeup sangkakala, djalma-djalma teu diingĕtan, toeloelj pĕdang teh datang, njokot hidji pati ti lĕbah maranehanana: nja eta noe ditjokot patina teh mawa kasalahan sorangan, ^c tatapi gĕtihna koe kami tangtue dipoendoet ti toekang kĕmit teja.

7 'Ari maneh teh, anak Adam! ^d maneh koe kami geus didamĕl toekang kĕmit anak-intjoe Israil; mana maneh koedoe ngadengekeun pangandika ti lambĕj kami, djeung koedoe ngingĕtan ka darinja

8 tina sabab kami. 'Satijap-tijap kami nimbalan ka djalma doraka kijeu: Eh, djalma doraka! maneh teu tangtoe paeh; dĕmi koe maneh teu diwoeroek, teu ngingĕtan ka noe doraka sina mitjeun djalanna: nja eta djalma doraka teh pipaheun mawa kasalahanana, tatapi ari gĕtihna mah koe kami tangtoe di-

9 poendoet ti leungeun maneh. 'Sabalikna, lamoen djalma doraka teh koe maneh diingĕtan, sina mitjeun djalanna, sina tobat, mitjeun eta, tapi teu tobat, teu mitjeun djalanna mah: nja eta teh pipaheun mawa kasalahanana, dĕmi maneh mah geus ngaloepoetkeun njawa sorangan. a p. 3: 17. b p. 18: 13. c p. 3: 18.

d p. 3: 17.

10 Djeung deui maneh teh, anak Adam! bedjakeun ka anak-intjoe Israil: ^a Maraneh sok ngaromong, kijeu omong maraneh: Saĕnjana koela narangoeng kamasijatan koela djeung dosa-dosa koela; sarta koela teh ^b aladjoer koe lantaran

11 eta; pimanaeun koela teh hiroep? 'Bedjakeun ka darinja: Dĕmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, ^c hamo kami teh soeka kana paehna djalma doraka; ari kasoeka kami noe doraka teh tobat, mitjeun djalanna, soepaja hiroep. Geura tarobat! geura tarobat! pitjeun djalan maraneh noe garoreng; karana pinahaoneun maraneh teh paeh, ĕh anak-intjoe Israil? a Jĕs. 64: 6. b p. 4: 17; 24: 23. c p. 18: 23, 31.

12 Djeung deui maneh teh, anak Adam! bedjakeun ka anak bangsa maneh: ^a Kabĕnĕran djalma noe bĕnĕr moal ngaloepoetkeun manehanana ^c keur poĕan migawe kamasijatan; kitoe deui kadorakaĕn djalma noe doraka moal matak manehanana titadjong keur poĕan tobat, mitjeun kadorakaĕnana; sarta noe bĕnĕr moal pibisaeun hiroep koe lantaran eta, keur poĕan migawe dosa. 'Satijap-tijap kami nimbalan ka djalma noe bĕnĕr, jen tangtoe hiroep; geus kitoe eta teh ^b ngandĕlkeun kabĕnĕranana, sarta migawe kagorengan: sakabeh kabĕnĕranana hamo aja noe diĕmoetkeun; ĕnjana mah koe kagorenganana, noe dipigawe teja, koe lantaran eta noe matak manehanana pipaheun. 'Djeung

14 deni satijap-tijap kami nimbalan ka djalma noe doraka, jen tangtoe paeh; geus

kitoe eta teh tobat, mitjeun dosana, bari seug ngalampahkeun hoekoem djeung kabĕnĕran; ^c 'datang ka noe doraka teh ^c moelangkeun gade, ngagantian beunangna ngarampas, ngalakonan ^a pikoe-koeh kahiroepan, sarta teu migawe kagorengan: tangtoe eta hiroep, moal waka

16 paeh. 'Sakabeh dosana noe geus dipigawe ^e moal aja noe diĕmoetkeun ka dinja; ajeuna ngalampahkeun hoekoem djeung kabĕnĕran, noe matak eta pi-

17 hiroepeun. 'Dĕmi tjarek anak bangsa maneh mah; ^f Djalan Goesti hanteu bĕnĕr; padahal djalanna sorangan anoe hanteu

18 bĕnĕr teh. 'Lamoen noe bĕnĕr oendoer tina kabĕnĕranana, migawe kagorengan,

19 tangtoe paeh koe lantaran eta. 'Sabalikna, lamoen noe doraka tobat, mitjeun kadorakaĕnana, bari ngalampahkeun hoekoem djeung kabĕnĕran mah, nja eta tangtoe hiroep koe hal kitoe.

20 'Parandene tjarek maraneh mah: Djalan Goesti hanteu bĕnĕr. Eh, anak-intjoe Israil! kami rek ngahoekoeman ka maraneh, ka hidji-hidji djalma noeroetkeun djalanna. a p. 18: 24. b 1 Kor. 10: 12. c p. 18: 7, 28. d p. 20: 11. e p. 18: 22. f p. 18: 25.

21 Ari geus kitoe, mangsa kadoewawĕlas taoenna kaola djeung batoerbatoer dibarojong, dina boelan noe kاسوبoeloh, tanggal lima, ^a djĕboel ka kaola hidji djalma noe minggat ti Jĕroesalem, bebedja kijeu: Dajeuh geus

22 katĕmpoeh! 'Kalĕrĕsan panangan Pangeran noempangan ka kaola, wantji sore, samemeh datang djalma noe minggat teja; ^b sarta andjeunna geus moekakeun biwir kaola, nĕpi ka datangna eta ka kaola wantji isoe; djadi biwir kaola boeka, geus teu bisoe deui ka-

23 oela teh. 'Ladjĕng aja pangandika Pangeran ka kaola, kijeu pangandikana:

24 'Ēh, anak Adam! pribomei eta ĕnggon noe tararikolot dina tanah Israil sok njarĕboet, kijeu pokna: ^c Ibrahim teja noenggal, sarta diwaris ijeu tanah; ari oerang mah reja pisan; ijeu tanah geus dipaparinkeun ka oerang, djadi warisan.

25 'Koe sabab eta, bedjakeun ka maranehanana: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Maraneh sok ngahakan ^d kalawan gĕtihna, djeung ^e sok njĕngkatkeun panon ka brahala-brahala maraneh, malah sok ngoetjoerkeun gĕtih; karah maraneh

26 pikawariseun eta tanah? 'Pédang maraneh noe koe maraneh dipake katégëran; maraneh migawe kagiroekan, djeung *f* nganadjiskeun ka pamadjikan batoer; karah maraneh pikawariseun eta tanah?

27 'Bedjakeun koe maneh kijeu ka darinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Dëmi hiroep kami! moal gagal sakoer noe aja di énggon tararikot teja piraroebuheun koe pédang; ari sakoer noe aja di tégal, koe kami rek dipaparinkeun ka sato, baris hakaneun eta; djeung sakoer noe aja dina bentengdjeung dina gocha-goeha piparaheun koe pa-
28 géboeg. 'Ari tanah teh koe kami rek didjadikeun soewoeng matak mëléngék, djeung *g* kamagoengan kasantosaanana bakal dileungitkeun; ari goeong-goe-
29 noeng Israil bakal saroewoeng, wani taja noe njarah. 'Harita eta *h* tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, samangsa tanah teh koe kami geus didjadikeun soewoeng, matak mëléngék, tina hal sakabeh kagiroekanana noe dipigawe. *a* p. 24: 26. *b* p. 24: 27. *c* Jës. 51: 2. *d* 3 Moesa 19: 26. *e* p. 18: 6. *f* p. 18: 6, 11. *g* p. 30: 6, 18. *h* p. 34: 27; 35: 4.

30 Djeung deui maneh teh, anak Adam! anak bangsa maneh sok pada mitjam-tjamkeun ka maneh pipir bilik-bilik djeung dina lawang imah-imah; pada ngaromong, hidji-hidji djeung batoerna, kijeu pokna: 'Hajoe, oerang leumpang! oerang dengekeun pangandika noe ka
31 loewar ti Pangeran! 'Toeloej *a* moeroeboel ka maneh koemaha adat djalma-djalma noe moeroeboel; gek darjoeck di hareupeun maneh poera-poera oemat kami, bari seug pada ngadengekeun piwoeroek maneh, tapi hanteu dilampahkeun; karana eta teh biwirna njëmoe-
32 kana kapërétjitanana. 'Saénjana, maneh koe eta diangkën saperti kakawihan noe bogoh, anoe aloes sorana djeung ngeunah ngatjapina; pada ngadengekeun ka piwoeroek maneh, tapi hanteu dilampah-
33 keun. 'Dëmi samangsa boekti eta, (saénjana, éngke boekti!) *b* harita tangtoe pada nganjahokeun, jen aja nabi di têngah maranehanana. *a* p. 8: 1; 14: 1; 20: 1. *b* p. 2: 5.

PASAL 34.

2 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak

Adam! maneh *a* geura ngawédjang pitjilakaeun pangangon Israil; geura ngawédjang; ari piomongeun maneh ka darinja, ka sakoer pangangon teh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pibalateun pangangon Israil, wët ngarangon dirina sorangan! Naha pangangon lain koedoe
3 ngarangon dombana? 'Maraneh ngahakan gadjihna, makeanan sorangan koe boeloena, mareuntjit anoe beunang ngalintoehan, tapi teu ngarangon dombana.
4 'Noe henger koe maraneh teu dikoe-watkeun, noe géring koe maraneh teu dioebaran, noe potong koe maraneh teu digénderan, noe ngalantrah koe maraneh teu disina balik, sarta noe leungit koe maraneh teu ditejangan; istoening maraneh *b* njékël teh ka dinja kalawan kabéngisan djeung kalawan kakésitan.
5 'Djeung deui eta teh *c* paboejar, tina taja pangangon; sarta geus djadi hakaneun sakabeh sato galak; estoe domba
6 teh pabaléntjar. 'Domba kami kasaroeung di sakabeh goeong-goeong djeung di sakabeh pasir loehoer; estoe domba kami pabaléntjar di satonggong boemi, sarta taja noe nanjakeun, soemawonna
7 moen nejanan. 'Koe sabab eta, eh sakoer pangangon! geura darengekeun ijeu
8 pangandika Pangeran. 'Dëmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, moal gagal, sapedah domba kami geus djaradi rajaheun, sarta domba kami geus djaradi hakaneun sakabeh sato galak, tina taja pangangon, kitoe deui pangangon kami teu nauja-nanjakeun atjan domba kami, malah pangangon teh ngarangon dirina sorangan bae, teu ngarangon domba kami: 'koe sabab eta, eh sakoer pangangon! geura darengekeun
9 ijeu pangandika Pangeran. 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami ngamosoeh ka pangangon teh; sarta domba kami *d* koe kami rek dipoendoet ti leungeun maranehanana, djeung maranehanana koe kami rek dieureunkeun ngangon domba; kitoe deui pangangon teh moal ngarangon dirina sorangan deui; malah domba kami koe kami rek diréboet ti soengoe maranehanana, sarta moal djadi deui *e* haka-
10 neunana. 'Karana kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, ijeu kami koe andjeun rek nanjakeun domba kami,

12 sarta rek diloris. 'Sapĕrti pangangon ngaloris goendoekanana, keur mangsa ajana di tĕngah dombana noe paboe-rantak, nja kitoe kami mĕngke ngaloris domba kami, sarta koe kami rek dilaleupaskeun ti saniskara ĕnggon ajana dipabalĕntjarkeun ^f keur poĕan mĕn-

13 doeng nja kami ankeub teja. 'Estoe ^g koe kami rek dika-loewarkeun ti sagala bangsa, nja dikoempoelkeun ti sagala tanah, bari dipoelangkeun sakali ka tanahna sorangan; geus kitoe koe kami bakal diarangan dina goenoeng-goenoeng Isra-il, dina wahangan-wahangan djeung dina sakabeh ĕnggon tanah geusanna

14 tjitjing; 'nja diangonna koe kami dina panganganon aloes, sarta di goenoeng Isra'il noe laloehoer pipakandanganeunana; di dinja maranehanana pingabakeun dina pakandangan ngeunah, sarta bakal diarangan dina panganganon gĕmoek, dina goenoeng-goenoeng Isra'il.

15 'Kami koe andjeun bakal ngangon domba kami, sarta kami koe andjeun bakal ngabarakeun inja, lahiran Goesti Pangeran.

16 'Noe leungit koe kami tangtoe ditejangan; noe ngalantrah koe kami tangtoe disina balik; noe potong koe kami tangtoe digĕnderan, sarta noe gĕring koe kami tangtoe dikowatkeun; sabalikna noe lintoeh sarta noe kowat mah koe kami tangtoe ditoempoer; diangonna koe kami make hoekoeman.

17 'Ari moenggoeh maraneh, domba kami! kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami bakal ngahoekoeman, ^h misahkeun domba reudjeung domba, kitoe deui ka domba laki djeung ka badot.

18 'Koetan koe maraneh dikira pĕrkara leuleutikan, maraneh njatoean panganganon noe aloes, wĕt sesa maraneh njatoean koe maraneh diidĕk-idĕk ongkoh? kitoe deui maraneh nginoem tjai herang, wĕt anoe kari koe seekoe maraneh dilĕtjĕkkeun ongkoh? 'Ari domba kami karah koedoe njatoean beunang ngidĕk-ngidĕk maraneh, sarta ngarinoem beunang ngalĕtjĕkkeun seekoe maraneh? ^a Jer. 23:1. ^b 3 Moesa 25:43; 1 Petr. 5:3. ^c Mat. 9:36. ^d p. 33:8. ^e p. 22:25. ^f p. 30:3. ^g p. 28:25. ^h Mat. 25:32.

20 Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran ka maranehanana: Masing njaho, kami koe andjeun bakal ngahoe-

koeman, misahkeun domba lintoeh reudjeung domba koeroe. 'Sapedah sakoer noe halengker koe maraneh dihendelan koe gigir djeung koe taktak, sarta diteunggaran koe tandoek, datang ka dipabalĕntjarkeun koe maraneh, disina ka

21 loewar: 'noe matak kami rek njalamĕtkeun domba kami, sarta moal pidjadi-eun deui rajaheun; estoe kami bakal ngahoekoeman, misahkeun domba reudjeung domba. 'Sarta kami bakal ngadĕgkeun hidji pangangon njangking ka maranehanana; nja eta noe pingango-neun maranehanana, ^a tĕgĕs Dawoed, abdi kami teja; nja eta noe pingango-neun ka maranehanana, sarta nja eta noe pidjadi-eun pangangon maranehanana. 'Djeung kami Pangeran bakal Allahna, sarta Dawoed, abdi kami teja, noe bakal djadi gĕgĕden di tĕngah maranehanana; ijeu kami Pangeran noe ngandika. 'Djeung deui kami ka maranehanana bakal ngadamĕl ^b pĕrdjang-djian kasalamĕtan, sarta rek ngaleungitkeun sato galak tina tanah; noe matak maranehanana ngarĕnggon di tĕgal lĕga bari sĕnang ati, kitoe deui hareĕs di

22 leuweung-leuweung. 'Ari eta sakabeh, sarta djeung noe sakoeriling pasir kami, koe kami rek didjadikeun matak bĕrkah; toer kami bakal noeroenkeun hoedjan dina oesoemna, nja piajaeun hoedjan

23 matak bĕrkah. 'Ari tatangkalan kĕbon ^c bakal ngabidjilkeun boewahna, djeung ^d boemi bakal ngabidjilkeun hasilna, sarta maranehanana dina tanahna pada sĕnang ati; ^e harita tangtoe pada nganjahoekun, jen kami teh Pangeran, dimana kami geus motongkeun sambilan pasanganana, djeung maranehanana koe kami geus dileupaskeun ti leungeun sakoer noe ngoemawoelakeun maranehanana. 'Sarta maranehanana moal djadi deui rajaheun bangsa kapir, djeung moal dihakan koe sato boemi; istoening pingarĕnggoneun sĕnang ati, djeung moal

24 aja noe matak reuwas. 'Sarta ^f kami bakal ngadĕgkeun pikeun maranehanana hidji Tangkal anoe mashoer, malah maranehanana moal kasorang deui koe lang-lajeuseun dina djĕro tanah, djeung moal njarandang deui wiwirang ti oerang

25 kapir. 'Harita ^g tangtoe pada nganjahoekun, jen kami Pangeran Allahna

njarėngan ka maranehanana, kitoe deui maranehanana, nja eta anak-intjoe Israil, djadi oemat kami, lahiran Goesti Pangeran. 'Ari maraneh teja, eh domba kami, eh ^b domba angonan kami! maraneh teh manoesa; djeung kami teh Allah maraneh, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 37:24. *b* JĚs. 55:3; p. 37:26. *c* p. 36:30;
d Djab. 67:7. *e* p. 35:4. *f* JĚr. 23:5. *g* p. 11:20;
36:38. *h* Djab. 100:3; JĚr. 23:1.

PASAL 35.

² **A**ja deui pangandika Pangeran ka ka-
² **A**oela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! ^a maneh geura njanghareup ka ^b pigoenoenan Seir, sarta koedoe ngaw³ wĕdjang pitjilakaenunana. 'Ari piomongeun maneh ka dinja: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Eh, pigoenoenan Seir! masing njaho, kami ngamosoeh ka maneh, sarta kami rek njorkeun panangan kami ka loehoereun maneh, bari maneh koe kami didjadikeun soewoeng, ⁴ matak mĕlĕngĕk. 'Ari nagara-nagara maneh koe kami rek disina narikolot; estoe maneh teh mĕngke soewoeng; harita maneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Sapedah maneh teh ⁵ langgĕng nja ngamosoeh, sarta anak-intjoe Israil koe maneh diwarĕngkeun ka pangawasa pĕdang, keur waktoe eta kabalahan, keur waktoe toetoe kadorakaan teja. 'Koe sabab eta, dĕmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran: saĕnjana, maneh koe kami ditangtoe-
⁶ keun baris gĕtih, sarta gĕtih noe bakal ngoedag-ngoedag ka maneh; pedah maneh teu geuleuh ka gĕtih, noe matak gĕtih bakal ngoedag-ngoedag ka maneh. ⁷ 'Ari pigoenoenan Seir teh koe kami bakal didjadikeun rehe nja soewoeng; sarta kami bakal ngeuweuhkeun ti dinja ⁸ noe njarang djeung noe moelang. 'Ari goenoeng-goenoengna koe kami bakal diparinoehkeun koe djalmana noe kasarabĕt; sarta noe kasabĕt koe pĕdang teh bakal tinglalondjor dina pasir-pasir maneh, dina lĕbak-lĕbak maneh, djeung ⁹ dina sakabeh wahangan maneh. 'Estoe maneh koe kami bakal didjadikeun soewoeng salalanggĕngna, sarta nagara-nagara maneh moal aja noe ngeusian; ^a harita maraneh tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Sa-

pedah maneh njĕboet kijeu: Eta doewa bangsa djeung eta doewa tanah nja aing anoe pibogaean, ^e tangtoe kamilik koe oerang, masih Pangeran linggih di dinja: ¹¹ 'koe sabab eta, dĕmi hiroep kami! lahiran Goesti Pangeran, tangtoe kami ngadamĕl noeroetkeun napsoe maneh djeung noeroetkeun kadĕngkian maneh, noe koe maneh dilampahkeun ka darinja tina kageuleuhan maneh teja; sarta kami tangtoe nganjahokeun andjeun ka darinja, samangsa kami ngahoekoeman ¹² ka maneh. 'Harita maneh tangtoe nganjahokeun, jen koe kami Pangeran kadangoe ^f sakabeh pangagogoreng maneh, noe koe maneh diomongkeun hal goenoeng-goenoeng Israil, omong noe kijeu teja: Saroewoeng eta teh, geus dipaparinkeun ka oerang baris hakanĕun. 'Djadi maraneh teh pada ngagoengkeun sorangan, ngamosoeh ka kami koe soengoet maraneh, sarta maraneh ngalobakeun omong, ngamosoeh ka kami; ^g koe kami geus kadangoe. ¹⁴ 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Dimana boengah saboemi kabeh, maneh ¹⁵ koe kami bakal didamĕl soewoeng. 'Sakoemaha maneh bareto ^h boengah koe hal milik anak-intjoe Israil, tina soewoengna teja, nja kitoe kami mĕngke ngadamĕl ka maneh; pigoenoenan Seir djeung satanah Edom pidjadiĕn soewoeng sakoerilingna; ⁱ harita eta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a* p. 6:2. *b* 25:8. *c* 1 Moesa 27:41; p. 25:12, 15. *d* p. 36:11. *e* 4 Moesa 35:34; Djab. 83:13. *f* Ob. 12. *g* JĚs. 37:28. *h* Njanj. 4:21. *i* p. 36:11.

PASAL 36.

Djeung deui maneh teh, anak Adam! ^a geura ngawĕdjang ka goenoeng-goenoeng Israil; kijeu piomongeun maneh: Eh, goenoeng-goenoeng Israil! geura darengekeun ijeu pangandika Pangeran. ² 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah moesoeh teh njĕboet: ^b Poewas! tina hal maraneh, djeung njĕboet: Pasir lalawas teja geus djadi milik oerang: ³ 'koe sabab eta, geura ngawĕdjang; ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Pedah koe sabab maraneh geus disoewoengkeun sarta dilĕglĕg ti sakoeriling, soepaja maraneh

djadi milik sesa bangsa kapir, djeung sabab maraneh naroempang dina biwir taroekang ngomong, djadi kalemekan 4 djalma-djalma: 'koe sabab eta, eh goenoeng-goenoeng Isra'il! geura dareungekeun ijeu pangandika Goesti Pangeran: Kijeu timbalan Goesti Pangeran ka goenoeng-goenoeng djeung ka pasir-pasir, ka wahangan-wahangan djeung ka lĕbak-lĕbak, ka sakoer ęnggon tarikolot nja sarowoeng, djeung ka sakoer nagara noe tiiseun, noe geus pada dirajahan sarta noe pada dipoepoewas koe sesa bangsa kapir, anoe ti sakoeriling 5 teja: 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Saĕnja-ĕnjana, kami teh dina sadjĕro panas kasarĕgĕpan kami ngandika pitjilakeun sesa bangsa kapir djeung pitjilakeun bangsa Edom sakabeh, anoe pada miboga tanah kami 6 kalawan boengah tĕroes reudjeung hate, kalawan ngewa tĕroes reudjeung pikir, soepaja sampalanana beunang dirajahan. 'Koe sabab eta, maneh geura ngawĕdjang hal tanah Isra'il; ari piomongeun maneh ka goenoeng-goenoeng djeung ka pasir-pasir, ka wahangan-wahangan djeung ka lĕbak-lĕbak teh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing njaho, kami geus ngandika dina sadjĕro kasarĕgĕpan kami, djeung dina sadjĕro wĕra kami, sapedah maraneh njarandang wiwirang ti oerang kapir; 'koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ijeu kami 7 ngatjoengkeun panangan kami: moal gagal eta bangsa-bangsa noe ti sakoeriling maraneh teja 8 tangtoe pada njandang wiwirangna! 'Dĕmi maraneh mah, eh goenoeng-goenoeng Isra'il! maraneh teh mĕngke dahanan, sarta maraneh teh mĕngke boewahan keur oemat kami Isra'il; karana geus 9 deukeut pimaroelangeunana. 'Karana, masing njaho, kami mĕngke hade ka maraneh, djeung kami mĕngke majoen deui ka maraneh, sarta maraneh tangtoe dipigawe djeung tangtoe disĕbaran deui. 10 'Toer kami mĕngke ngalobakeun manoesa di maraneh, saĕnak-intjoe Isra'il kabeh; ari nagara-nagara bakal diareusian deui, djeung sakoer noe tarikolot 11 bakal didjĕlĕgkeun deui. 'Estoe kami di maraneh 6 mĕngke ngalobakeun manoesa djeung sasatoan; tangtoe pada

ngarĕkahan djeung baranahan; sarta maraneh koe kami rek disina diĕnggonan tjara ka toekang-toekang; malah kami bakal ngoetamakeun ka maraneh alah batan tadi; harita maraneh tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 12 'Koe kami dikĕrsakeun mĕngke di maraneh aja deui manoesa loemakoe, tĕgĕs oemat kami Isra'il; nja eta mĕngke boga waris ka maneh, sarta maneh tangtoe djadi milik eta; djeung maneh teh ka-hareupna moal djadi deui lantaran eta kalapoeran anak. 13 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Sapedah itoe ngaromong ka maraneh, jen: Maneh teh sok ngahakan manoesa, djeung maneh teh djadi lantaran bangsa maneh kalapoeran anak: 'koe sabab eta, maneh moal deui-deui ngahakan manoesa, djeung maneh teh ka bangsa maneh moal matak deui titadjong, lahiran Goesti Pangeran. 14 'Sarta koe kami moal diidinan maneh ngadenge deui pangawiwirang oerang kapir, djeung maneh moal njandang deui kahinaĕn ti bangsa-bangsa, toer maneh teh ka bangsa maneh moal matak deui titadjong, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 6:2, 3. b p. 26:2. c Ob. 12. d p. 20:5, 6, 15, 23. e 5 Moesa 30:3, 5.

16 Aja deui pangandika Pangeran ka 17 kaoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak Adam! keur mangsa anak-intjoe Isra'il ngarĕnggon dina tanahna, eta pada 18 nganadjiskeun tanahna koe djalanna djeung koe pagaweanana; ari djalanna teja di pajoeneun kami 19 sapĕrti kanadjisan awewe noe keur kotor. 'Mana 20 kami ngoetjoerkeun wĕra kami ka maranehanana, tina hal gĕtih, beunang maranehanana ngoetjoerkeun dina tanah, djeung sabab pada nganadjiskeun eta koe brahalana. 'Sarta maranehanana koe kami dipabalĕntjarkeun, diajakeun di sagala bangsa, nja dipantjawoerakeun, diajakeun di sagala tanah; eta maranehanana koe kami dihoekoeman noeroetkeun djalanna djeung noeroetkeun pagaweanana teja. 21 'Dĕmi geus datang ka oerang kapir, anoe koe maranehanana didatangan, 22 seg pada nganistakeun kana djĕnĕngan kami noe soetji; datang ka oerang kapir pada njĕboetkeun maranehanana kijeu: Eta teh oemat Pangeran, pada boedal 23 ti tanah andjeunna. 'Ari kami mah njaĕh

- koe dĵenĵengan kami noe soetji, ^e noe dinistakeun koe anak-intjoe Israil di lěbah oerang kapir, anoe koe maranehanana didatangan teja. 'Koe sabab eta, bedjakeun ka anak-intjoe Israil teh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Noe matak kami rek ngadaměl kitoe teh, eh anak-intjoe Israil! ^f eta lain koe karena maraneh, satěgěsna koe karena dĵenĵengan kami noe soetji, noe koe maraneh dinistakeun di lěbah oerang kapir, anoe koe maraneh didatangan teja. 'Sarta kami rek njoetjikeun dĵenĵengan kami noe agoeng, noe geus dinistakeun di oerang kapir, noe koe maraneh dinistakeun di tĕngah maranehanana teja. ^g Harita oerang kapir tangtoe padanganjahokeun, jen kami teh Pangeran, lahiran Goesti Pangeran, dimana kami geus njoetjikeun andjeun ka maraneh di hareupeun panon eta. 'Karana ^h maraneh koe kami rek ditjandak ti sagala bangsa, dikoempoelkeun ti sakabeh tanah, sarta maraneh koe kami rek dipoelangkeun ka tanah maraneh. 'Djeung maraneh koe kami rek dikepretan ⁱ tjai bĕrĕsih, noe matak maraneh djadi bĕrĕsih; tangtoe kami ngabĕrĕsihkeun ka maraneh, ngaleungitkeun sakabeh kanadjisan maraneh djeung sakabeh brahala maraneh. 'Sarta maraneh koe kami rek dipaparin hate anjar, ^j djeung kami rek maparin roh anjar di djĕro batin maraneh; ari hate bangsa batoe koe kami rek disingkirkeun ti djĕro awak maraneh, bari maraneh dipaparin hate bangsa daging. 'Sarta kami rek maparin Roh kami di djĕro batin maraneh, ^k djeung maraneh koe kami rek disina ngalakanon pikoekoe kami, sarta maraneh bakal ngestoekeun hoekoem kami, djeung dilampahkeunana. 'Malah maraneh pingĕnggoneun dina tanah, noe koe kami dipaparinkeun ka karoehoen maraneh teja; ^l sarta maraneh bakal oemat kami, djeung kami bakal Allah maraneh. 'Tangtoe kami njalamĕtkeun maraneh ti sakabeh kanadjisan maraneh; sarta kami bakal ngajakeun gandoem, djeung dilobakeunana; eta maraneh koe kami ^m moal didatangan deui patjĕklik. 'Toer ⁿ kami bakal ngalobakeun boewah-boewah tatangkalan, kitoe deui hasil lahan; soepaja maraneh oelah njandang deui kahinaän di lěbah bangsa
- 31 kapir kalakoean patjĕklik. 'Didinja maraneh ^o tangtoe ingĕt ka djalan maraneh noe garoreng, djeung ka pagawean maraneh noe teu balĕnĕr teja; sarta maraneh bakal pada ngewa nja beungeut tina hal kadorakaän maraneh djeung tina hal kagiroekan lampah maraneh teja. 'Noe matak kami rek ngadaměl kitoe teh, lain koe karena maraneh, lahiran Goesti Pangeran; eta sing kanjahokeun koe maraneh. Eh, anak-intjoe Israil! masing pada era sarta masing pada wirang tina djalan maraneh. *a* 3 Moesa 18:25, 28. *b* 3 Moesa 15:19. *c* p. 7:8. *d* Jĕs. 52:5. *e* Roem 2:24. *f* 5 Moesa 9:6. *g* p. 28:22. *h* p. 37:21. *i* Djak. 13:1. *j*. p. 11:19. *k* p. 37:24; 39:29. *l* p. 37:23. *m* p. 34:29. *n* Djak. 8:12. *o* p. 16:61; 20:43.
- 33 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Samangsa kami ngabĕrĕsihkeun maraneh, ngaleungitkeun sakabeh kadorakaän maraneh teja, didinja nagara-nagara koe kami tangtoe disina diĕnggonan, sarta noe tararikot tangtoe didjĕlĕgkeun deui. 'Ari eta tanah, noe keur soewoeng teja, mĕngke dipigawe deui, lungit kasoewoenganana, ^a di hareupeun panon sakoer noe ngaliwat; 'wani eta ngaromong: Ijeu tanah, anoe tadi soewoeng, geuning geus djadi sapĕrti ^b kĕbon Eden; sarta ijeu nagara-nagara, noe tadi tarikot, nja sarowoeung, nja boekrak-bakrek, geuning geus pada santosa sarta dieusian. 'Harita sakoer bangsa kapir, anoe masih kari sakoeriling maraneh, ^c tangtoe pada nganjahokeun, jen kami Pangeran ^d noe geus ngadjĕlĕgkeun eta noe boekrak-bakrek, sarta geus ngadĕgkeun eta noe soewoeng. ^e Ijeu kami Pangeran noe ngandika, sarta tangtoe koe kami dilampahkeun. *a* p. 5:14. *b* Jĕs. 51:3; p. 28:13. *c* p. 37:6. *d* Jer. 31:28. *e* p. 17:24.
- 37 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Djeung deui ijeu pĕrkara kĕrsa kami ditĕda koe anak-intjoe Israil, soepaja koe kami didaměl ka darinja: kami bakal ngalobakeun maranehanana, mĕtjah sapĕrti ĕmbe-domba. 'Sapĕrti ĕmbe-domba beunang njoetjikeun, nja sapĕrti ĕmbe-domba di Jĕroesalem keur mangsa aja pesta teja, nja kitoe nagara-nagara noe keur tarikot teh piparinoehun koe manoesa, mĕtjah sapĕrti ĕmbe-domba; ^a sarta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. *a* p. 37:6.

PASAL 37.

Hidji waktœ ^a kaœla ditoempangan
 panangan Pangeran, sarta kaœla
 kœ andjeunna ditjandak ka loewar, di
 djero Roh Pangeran, bari ladjeng di-
 teundeun di têngah hidji lëbak; ari eta
 2 teh pinoeh kœ toelang-toelang. 'Geus
 kitoe kaœla kœ andjeunna ditjandak
 ngoeriling ka eta toelang-toelang, tē-
 poeng-gëlang; doemadakan, loba katji-
 da, patoelajah dina lëbak; sarta, doe-
 3 madakan, gararing pisan. 'Ladjeng and-
 jeunna nimbalan ka kaœla: Eh, anak-
 Adam! koemaha eta toelang-toelang
 piharioepeun deui? Ari pioendjoek ka-
 œla: Noen, Goesti Pangeran! andjeun
 4 noe langkoeng oeninga. 'Timbalanana
 deui ka kaœla: Maneh geura ngawëd-
 djang hal eta toelang-toelang; kijeu pio-
 mongeun maneh ka darinja: Eh, toelang-
 toelang noe gararing! darengekeun pang-
 5 gandika Pangeran. 'Kijeu timbalan
 Goesti Pangeran ka eta toelang-toelang:
 Masing njaho, kami rek ngasoepkeun
 roh ka maraneh, toeloelj maraneh pihir-
 6 roepeun. 'Ari maraneh teh kœ kami rek
 dioeratan, sarta kami rek ngadjadikeun
 daging di maraneh, bari maraneh kœ
 kami ditoetoepan koelit, toer maraneh
 kœ kami rek diasoeapan roh, toeloelj
 maraneh pihiroepeun; sarta maraneh
 7 ^b tangtoe pada nganjahokeun, jen kami
 teh Pangeran. 'Prak kaœla ngawëdjang,
 sakoemaha timbalanana ka kaœla teja.
 Ari geus kitoe, barang kaœla ngawëd-
 djang, dër aja sora; sarta, doemadakan,
 aja lini; heug toelang-toelang teh silih-
 8 sampeurkeun, toelang ka pada toelanga-
 na. 'Beh kœ kaœla katendjo, doema-
 dakan, eta teh geus pada oeratan, sarta
 daging keur djadi, toeloelj ditoetoepan
 koelit saloewarna; ngan tatjan aja roh
 9 di djërona. 'Ladjeng andjeunna nimba-
 lan ka kaœla: Maneh geura ngawëdjang
 kana roh; geura ngawëdjang, anak
 Adam! ari piomongeun maneh kana roh
 teh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran:
 Eh roh! geura ka dijeu ti noe opat angin,
 koedoe niojep ka eta noe dipareuntjitan,
 10 sina hariroep deui. 'Prak kaœla ngawëd-
 djang, sakoemaha timbalanana ka ka-
 œla teja. Seug roh teh datang, aseop
 ka eta sakabeh, toeloelj hariroep, neut

narangtoeng, balad gëde teu kira-kira.
 11 'Timbalanana deui ka kaœla: Eh, anak
 Adam! ari eta toelang-toelang nanda-
 keun sakabeh anak-intjoe Israil; masing
 njaho, eta teh sok ngaromong kijeu:
 Toelang-toelang koela gararing, pang-
 harëpan koela leungit, koela geus pada
 12 ditigas. 'Kœ sabab eta, geura ngawëd-
 djang; ari piomongeun maneh ka darinja:
 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Eh,
 oemat kami! masing njaho, kami rek
 ngaboekakeun koebroan maraneh, sarta
 rek ngahandjatkeun maraneh ti djëro
 koebroan, bari toeloelj maraneh kœ
 13 kami dipoelangkeun ka tanah Israil. 'Ha-
 rita maraneh tangtoe nganjahokeun, jen
 kami teh Pangeran, samangsa kami
 geus ngaboekakeun koebroan maraneh,
 djeung samangsa maraneh, oemat kami,
 kœ kami geus dihandjatkeun ti djëro
 14 koebroan maraneh. 'Sarta maraneh kœ
 kami rek diasoeapan roh kami, noe ma-
 tak maraneh pihiroepeun, djeung mara-
 neh kœ kami rek dipërnahkeun dina
 tanah maraneh; harita maraneh tangtoe
 pada nganjahokeun, jen kami Pangeran
 noe ngandika, sarta kœ kami geus di-
 lampahkeun, lahiran Pangeran.

a p. 3:22. b p. 38:23.

15 Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 16 œla, kijeu pangandikana: 'Djeung deui
 maneh teh, anak Adam! geura njokot
 sapotong papan keur maneh, pek maneh
 noelis dina eta kijeu: Pikeun Joeda,
 djeung pikeun anak-intjoe Israil, batoer-
 na; toeloelj koedoe njokot deui sapotong
 papan, pek maneh noelis dina eta kijeu:
 Pikeun Joesoep, papan anoe Epraim,
 djeung pikeun anak-intjoe Israil noe
 17 loba, batoerna. 'Eta doewa papan seug
 padeukeutkeun, noe hidji ka noe hidji
 deui, sina djadi papan hidji; tangtoe
 18 djadi hidji dina leungeun maneh. 'Djeung
 samangsa anak bangsa maneh ngaro-
 mong ka maneh, kijeu pokna: ^a Naha
 adjëngan moal nërangkeun ka koering
 sadaja pihartieunana lampah adjëngan
 19 noe kitoe teh? 'geus kœ maneh djawab:
 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Masing
 njaho, kami rek njandak papan Joesoep,
 noe ditjêkël kœ leungeun Epraim, sarta
 anoe kaom-kaom Israil, batoerna; seg
 kœ kami rek dirangkepkeun ka noe
 hidji deui, nja ka papan Joeda, didja-

dikenn papan hidji; tangtoe djadi hidji
 20 dina panangan kami. 'Ari eta doewa
 papan, ana koe maneh ñnggeus ditoeli-
 san, koe maneh tjékél koe leungeun di
 21 hareupeun panon maranehanana; 'bari
 mitjatoer ka maranehanana: Kijeu tim-
 balan Goesti Pangeran: Masing njaho,
^b kami rek njandak anak-intjoe Israil
 ti pëlëbah bangsa kapid, noe koe mara-
 nehanana geus didatangan, nja rek di-
 22 koempoelekeun ti sakoeriling, bari dipoe-
 langkeun ka tanahna sorangan. 'Sarta
 maranehanana koe kami rek didamél
^c bangsa hidji dina tanah, dina goe-
 noeng-goenoeng Israil; djeung radja hidji
 bakal ngaradjaän ka eta sakabeh; moal
 djadi deui doewa bangsa, sarta moal
 23 pisah deui; moal djadi deui doewa ka-
 radjaän. 'Djeung ^d moal nganaradjis-
 keun maneh deui koe brahalana, atawa
 koe kanistaänana, atawa koe naon bae
 kamasijatanana; satëgësna maranehana-
 na koe kami rek disalamëtkeun ti sa-
 kabeh pangtjitjinganana, ñnggonna ma-
 rigawe dosa, sarta maranehanana koe
 kami rek dibërësilheun. Tidinja eta ba-
 24 kal oemat kami, djeung kami bakal
 Allahna. 'Ari Dawoed, ^e abdi kami teja,
 bakal ngaradjaän ka maranehanana; nja
 pangangan hidji noe pinjangkingeun ka
 eta sakabeh; ^f toer maranehanana bakal
 pada ngalakonan hoekoem kami, djeung
 ngestoekeun pikoekoeh kami, sarta di-
 25 lampahkeunana. 'Malah maranehanana
 pingënggoneun dina tanah, noe koe kami
 dipaparinkeun ka abdi kami Jakoeb,
 noe diënggonan koe karoehoen marane-
 hanana teja; dina eta pingarënggoneu-
 nana, nja diri maranehanana, sarta
 djeung anak-intjoena, salalanggëngna;
 ari Dawoed, abdi kami teja, noe bakal
 djadi gëgëden, njangking maranehanana
 26 salalanggëngna. 'Djeung deui kami ka
 maranehanana bakal ngadamél ^g përd-
 djangdjian kasalamëtan; nja djadi përd-
 djangdjian langgëng ka maranehanana;
 sarta maranehanana koe kami bakal
 dipërnahkeun djeung dilobakeun; malah
 kami bakal neundeun ^h kasoetjian kami
 di têngah maranehanana salalanggëng-
 27 na. 'Djadi ⁱ balandongan kami pijaëun
 di maranehanana, sarta kami bakal Al-
 28 lahna, ari eta bakal oemat kami. 'Harita
 oerang kapid tangtoe pada nganjaho-

keun, jen kami teh Pangeran, ^j noe njoet-
 tjikeun Israil, dimana kasoetjian kami
 aja di têngah Israil salalanggëngna.

a p. 24: 19. *b* p. 36: 24. *c* Jës. 11: 13. *d* p. 14: 11.
e Jër. 30: 9; p. 34: 23, 24. *f* p. 36: 27. *g* p. 34: 25.
h p. 48: 35. *i* 3 Moesa 26: 11; 2 Kor. 6: 16;
 Wahj. 21: 3. *j* p. 20: 12; 38: 23.

PASAL 38.

Aja deui pangandika Pangeran ka ka-
 2 Aoela, kijeu pangandikana: 'Eh, anak
 Adam! maneh geura njanghareup ka
 Gog, tanah ^a Magog, gëgëden Ros, Me-
 sek djeung Toebal, sarta koedoe ngawë-
 3 djang pitjilakaunana. 'Ari piomongeun
 maneh: Kijeu timbalan Goesti Pangeran:
 Eh Gog, gëgëden Ros, Mesek djeung
 Toebal! masing njaho, kami ngamoesoeh
 4 ka maneh; 'sarta maneh koe kami rek
 dibalikkeun, djeung ^b tjtajpek maneh
 koe kami rek ditërapan kakait, bari ma-
 neh seug dika-loewarkeun, barëng sabala-
 d maneh kabeh, koeda djeung noe ta-
 roempak, ^c hoeroeng-herang papakean
 sakabehna, wadya rosa pisan, make
 këpëng djeung tameng, pada njikëp pë-
 5 dang sakabehna; 'oerang Persi, oerang
 Koes djeung oerang Poet miloe djeung
 eta; kabeh make tameng djeung bala-
 6 koetak; 'oerang Gomer djeung sakabeh
 barisanana, anak-intjoe Togarma, sisi ti
 kaler, djeung sakabeh barisanana; bangsa
 loba pisan noe miloe djeung maneh.
 7 'Geura njadjakeun maneh, sing sadija,
 nja maneh djeung sakabeh wadya ma-
 neh, anoe karoempoel ka maneh; sarta
 maneh noe djadi poerah ngageugeuhna.
 8 'Heuleut sababaraha lilana maneh teh
 bakal disiksa; dina ahir taoen maneh
 bakal ngadatangan kana tanah, noe
 djalmana anjar dipoelikeun tina pëd-
 dang, beunang ngoempoelekeun ti sala-
 bana bangsa, tjitjing dina goenoeng-go-
 noeng Israil, anoe pada tarikotol sakitoe
 lawasna; ari eta teh anjar dika-loewar-
 keun ti bangsa-bangsa, sarta ngarënggon
 9 sakabehna bari sëngang ati. 'Djoeng ^d
 maneh teh indit, bakal ngadatangan
 sapërti angin riboet, bakal djadi sapërti
 mëndoeng, sëdja ngalipoetan tanah, nja
 maneh, djeung sakabeh barisan maneh,
 sarta salobana bangsa noe miloe djeung
 10 maneh teja. 'Kijeu timbalan Goesti Pan-
 gneran: Ari geus kitoe, dina mangsa eta
 pidatangeun pikir dina hate maneh, nja

maneh teh pibogaean pakarĕpan goreng;
 11 'ari piomongeun maneh: Aing dek indit,
 ngaroeroeg ka ^e tanah ngaboeliklak; dek
 ngadatangan ka noe garĕnah, noe ngĕng-
 gonna sĕnang ati, sakabehna tjaritjingna
 teu make koeta, kitoe deui teu toelakan
 12 teu pantoan. 'Pikarĕpeun maneh nga-
 djarah djaruheun djeung ngarajah raja-
 heun; nja dek malikkeun leungeun ma-
 neh, dikeunakeun ka tarikolot, noe di-
 arĕnggonan deui, sarta ka oemat beu-
 nang ngoempolkeun ti oerang kapir,
 boga ingon-ingon djeung babandaan,
 13 ngarĕnggonna dina *f* poeseur boemi. 'Ari
 oerang Sĕba djeung oerang Dĕdan, kitoe
 deui soedagar Tarsis, djeung sakabeh
 singa-singana, bakal ngaromong ka ma-
 neh kijeu: Naha maneh datang teh sĕdja
 ngadjarah djaruheun? noe matak maneh
 ngoempolkeun ijeu wadya maneh, naha
 karĕp ngarajah rajaheun? hajang nga-
 koet ĕmas-perak, hajang mawa ingon-
 ingon djeung babandaan, hajang ngadja-
 rah djaruheun gĕde? a 1 Moesa 10:2;

Wahj. 20: 8. *b* p. 29: 4. *c* p. 23: 12. *d* Wahj. 20: 8, 9.
e Djak. 2: 4. *f* Hak. 9: 37.

14 Koe sabab eta, eh anak Adam! geura
 ngawĕdjang; ari piomongeun maneh ka
 si Gog teh: Kijeu timbalan Goesti Pa-
 ngeran: Dina mangsa eta, ari oemat
 kami Israil keur ngĕnggon bari sĕnang
 ati teja, moal boeroeng koe maneh ka-
 tangen. 'Harita maneh pidatangeun ti
 15 ĕnggon maneh, sisi ti kaler, nja maneh
 djeung salobana bangsa noe miloe djeung
 maneh, pada toempak koeda sakabeh,
 16 wadya gĕde, nja balad rosa pisan. 'Djoeng
 maneh teh indit, ngaroeroeg ka oemat
 kami Israil, tjara mĕndoeng, sĕdja nga-
 lipoeatan tanah. Dina ahir djaman pi-
 boektieunana; didinja maneh koe kami
 bakal didatangkeun ka tanah kami, soe-
 paja oerang kapir pada nganjahoekun
 ka kami, dimana kami geus njoetjikeun
 andjeun ka maneh, Gog, di hareupeun
 17 panon maranehanana. 'Kijeu timbalan
 Goesti Pangeran: Nja maneh pisan noe
 koe kami diandikakeun ti djaman ba-
 heula, koe lantaran abdi kami, nabi-nabi
 Israil, anoe pada ngawĕdjang di djaman
 eta, mangtaoen-taoen, jen maneh teh
 koe kami bakal didatangkeun, ngaroe-
 18 roeg ka maranehanana. 'Dĕmi geus ki-
 toe, dina poĕan eta, samangsa Gog teh

datang ngaroeroeg ka tanah Israil teja,
 lahiran Goesti Pangeran, harita bĕndoe
 kami pinaekun ka pangamboeng kami.
 19 'Karana kami teh ngandika dina sadjĕro
 kasarĕgĕpan kami, dina sadjĕro panas
 bĕbĕndoe kami: Saĕnja-ĕnjana, dina poĕ-
 an eta bakal pada goemĕtĕr rosa pisan
 20 dina tanah Israil; 'datang ka laoek laoet,
 djeung manoe awang-awang, sato leu-
 weung, djeung sakoer noe ngarajap, anoe
 tingkarajap dina tanenah, kitoe deui sa-
 kabeh manoesa noe aja di boemi, pada
 goemĕtĕr bawaning sijeun koe kami; ari
 goenoeng-goenoeng bakal diroeboeh-
 keun, gawir-gawir bakal aroeroeg, djeung
 sakabeh koeta di boemi bakal roegroeg.
 21 'Sarta kami bakal njaouer pĕdang ka sa-
 kabeh goenoeng kami, ngalawan Gog,
 lahiran Goesti Pangeran; ^a eta bakal
 22 silih-pĕdang batoer pada batoer. 'Djeung
 kami bakal oeroes-oeroes djeung mane-
 hanana koe lantaran pagĕboeg sarta koe
 lantaran gĕtih; malah manehanana,
 djeung barisanana, nja eta salobana
 bangsa noe miloe djeung manehanana
 teja, ^b koe kami bakal dihoedjanan hoed-
 jan goentoe pabaer djeung hoedjan
 boewah, kitoe deui koe seuneu pabaer
 23 djeung walirang. 'Djadi ^c kami teh rek
 nandakeun andjeun agoeng, djeung nan-
 dakeun andjeun soetji, sarta nganjaho-
 keun andjeun ka hareupeun panon sala-
 bana oerang kapir; harita eta tangtoe
 pada nganjahoekun, jen kami teh Pa-
 ngeran. a Hak. 7: 22. b Djab. 11: 6; Wahj. 20: 9.
 c p. 39: 6. 7.

PASAL 39.

Djeung deui maneh teh, anak Adam!
 Geura ngawĕdjang deui pitjilakaeun
 Gog; ari piomongeun maneh: Kijeu tim-
 balan Goesti Pangeran: ^a Eh Gog, gĕ-
 gĕden Ros, Mesek djeung Toebal! ma-
 sing njaho, kami ngamoesoeh ka maneh;
 2 'sarta ^b maneh koe kami rek dibalikkeun,
 bari seug disoeroengkeun; nja maneh
 teh rek disina indit ti sisi ti kaler,
 didatangkeun ka goenoeng-goenoeng Is-
 3 rail. ^c Geus kitoe gondewa maneh koe
 kami rek ditĕpak, tjoel ti leungeun ma-
 neh kentja; sarta djamparing maneh
 koe kami rek disina ragrag ti leungeun
 4 maneh katoehoe. 'Maneh piroeboehun
 dina goenoeng-goenoeng Israil, nja ma-

neh, djeung sakabeh barisan maneh, sarta bangsa-bangsa noe miloe djeung maneh teja; ^c seg maneh koe kami rek dipaparinkeun ka manoeok bangsa njambēr, sakoer noe djangdjangan, kitoe deui ka sato galak, baris hakaneun. 'Maneh ^d bakal ngadjoprak dina tonggong tēgal; karana kami noe ngandika, lahiran ^e Goesti Pangeran. 'Malah kami bakal ngadatangeun ^e seuneu ka Magog, kitoe deui ka sakoer noe ngarēnggonan poelo-poelo sēnang ati; sarta eta tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran. 'Ari djēnngan kami noe soetji koe kami bakal dinjahokeun di tēngah oemat kami Israil; djeung kami moal ngidinan djēnngan kami noe soetji dimistakeun deui; sarta oerang kapir tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, noe leuwih soetji, djoemēnng di Israil. 'Saēnjana, mēngke boekti, tangtoe tinēkanan, lahiran Goesti Pangeran; ^f nja eta teja poēan noe koe kami geus diandikakeun. 'Tidinja priboemi nagara-nagara Israil piboedaleun, pada miroen seuneu, ^g ari noe dipake soeloeok pakarang, nja eta tameng djeung kēpēng, gondewa djeung djamparing, kitoe deui iteuk leungeun djeung toembak; ari pimiroeneunana seuneu koe eta lilana toedjoeok taoen. 'Moal ngarala soeloeok ka tēgal, djeung moal narowar ti leuweung; karana pimiroeneunana seuneu teh koe pakarang; ^h djeung bakal pada ngadjarahan anoe ngadjarahan ka maranehanana, sarta bakal pada ngarajahan anoe ngarajahan ka maranehanana, lahiran Goesti Pangeran.

a p. 38:2, 3. *b* p. 38:4. *c* p. 29:5. *d* p. 32:4. *e* p. 38:22. *f* p. 38:18, 19. *g* Djab. 46:10. *h* Jer. 30:16.

¹¹ Ari geus kitoe, dina poēan eta kami ka si Gog teh rek maparin ēnggon di dinja, geusan koeboeran di Israil, tēgēs lēbak djalma noe njarorang, wetaneun laeok; ari eta teh njalontjongan ka noe njarorang; seg di dinja bakal pada ngoeboeran eta Gog djeung salobana rahajatna, sarta pada njēboet: Lēbak Gog ¹² sarahajatna. 'Ari anak-intjoe Israil pingoeboereunana malar ngabērēsihan ¹³ nahna, lilana toedjoeok boelan. 'Ari noe pingoeboereunana, djalma saeusi tanah; sarta matak maranehanana kakongaskeun, keur poēan kami ngamoeljakeun

¹⁴ andjeun, lahiran Goesti Pangeran. 'Djeung bakal pada misahkeun sababaraha djalma, dibakoekeun ngaronda tanah; ari eta toekang ngaronda dibahanan poerah ngoeboeran sakoer noe masih kari dina tonggong tanah, malar ngabērēsihan tanah; satoetoep noe toedjoeok boelan teja, ¹⁵ seg eta bakal pada ngadongdon. 'Ana toekang ngaronda teh keur oedar-idēr dina tanah, beh saerang nendjo toekang manoesa, heng di pēlēbah dinja eta bakal ngadēgkeun hidji tētēngēr, nēpi ka dikoeboerna koe toekang ngoeboer ka lēbak Gog sarahajatna teja. ¹⁶ 'Samalah piajaeun hidji nagara, ngaran Hamona. Tah, kitoe pingabērēsihan eunana tanah.

¹⁷ Djeung deui maneh teh, anak Adam! kijeu timbalan Goesti Pangeran: Maneh geura nitah ka manoeok-manoeok, sakoer noe djangdjangan, sarta ka sakabeh sato galak, kijeu: ^a Geura koempoel, hijaj ka darijeu, ngarijoeng ti sakoeriling kana koerban kami, beunang kami meuntjitan adjang maraneh, koerban rosa dina goenoeng-goenoeng Israil; kop maraneh njatoe laeok djeung ngarinoem gētih. 'Hakan koe maraneh daging djalma prawira, sarta inoem gētih gēgēden-gēgēden boemi, domba lalaki, anak domba djeung badot, sapi lalaki beunang ngalēbēng di Basan sakabeh. ¹⁹ 'Maraneh pinjatoeun gadjih datang ka senbeuh, djeung pinginoemeun gētih datang ka mabok, nja eta koerban kami, beunang kami meuntjitan adjang maraneh. ²⁰ 'Tangtoe maraneh sareubeuh ngarijoeng medja kami, koe koeda djeung noe taroempakna, koe djalma prawira djeung sakabeh pradjoerit, lahiran Goesti ²¹ Pangeran. 'Sarta kami ^b ka oerang kapir bakal nganjatakeun kamoeljaān kami; djeung sakabeh oerang kapir bakal narendjo hoekoeman kami, noe koe kami didamēl, kitoe deui panangan kami, noe koe kami dikeunakeun ka maranehanana ²² teja. 'Harita anak-intjoe Israil tangtoe pada nganjahokeun, jen kami teh Pangeran, Allah maranehanana, ti sēmēt ²³ poēan eta ka-hareupkeun. 'Ari oerang kapir teh tangtoe pada nganjahokeun, ^c anak-intjoe Israil pangdibojongna teja nja tina kadorakaānana, sabab pada migawe salah ka kami, ^d noe matak

kami meungpeunan pameunteu kami ka maranehanana, sarta koe kami pada diselehkeun ka moesoeh-moesoehna, bloek sakabeh roeboeh koe pĕdang. 'Kami pangmidamĕl kitoe ka maranehanana noeroetkeun kanadjisanana djeung noeroetkeun kamasijatanana; sarta kami meungpeunan pameunteu kami ka maranehanana. *a* Wabh. 19: 17, 18. *b* p. 38: 23.

c p. 36: 20. *d* Jĕs. 54: 8.

- 25 Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: *a* Ajeuna Jakoeb dibojongna teja tangtĕo koe kami dibalikkeun, sarta kami tangtĕo ngawĕlasan ka sakabeh anak-intjoe Israil; djeung kami teh pi-sarĕgĕpeun kana djĕnĕngan kami noe soetji. 'Ari *b* eta pinjarandangeun wirirangna, kitoe deui sakabeh kasalahanana noe matak maranehanana salah ka kami teja, samangsa maranehanana geus ngĕnggon dina tanahna bari sĕ-nang ati, sarta taja pisan noe matak reuwas; 'samangsa maranehanana koe kami geus dipoelangkeun ti sagala bangsa, dikoempoelkeun ti tanah moesoeh-moesoehna, sarta kami geus njoetjikeun andjeun ka maranehanana di hareupeun panon salobana oerang kapir. 'Harita *c* tangtĕo pada nganjahoekun, jen kami teh Pangeran Allahna; ari lantaranana maranehanana koe kami disina dibojong ka sagala bangsa, dĕmi ajeuna koe kami geus dikoempoelkeun ka tanahna, sarta maranehanana taja pisan noe dikarikeun di dinja. 'Djeung kami moal meungpeunan deui pameunteu kami ka maranehanana; wantoe-wantoe *d* kami geus ngoetjorkeun Roh kami ka anak-intjoe Israil, lahiran Goesti Pangeran. *a* Jer. 30: 3; p. 37: 21. *b* p. 16: 61, 63; 34: 28. *c* p. 6: 7. *d* p. 36: 27.

PASAL 40.

- Mangsa kadoewa-poeloeh lima taoenna *a* kaola djeung batoer-batoer dibarjĕng, dina mimitina taoen, nja dina tanggal sapoeloeh, ninggang kaopat-wĕlas taoenna sanggeus dajĕuh teh katĕmpoeh, nja di poĕ eta pisan *b* panangan Pangeran noempangan ka kaola, sarta kaola koe andjeunna ditjandak ka dinja.
- 2 'Dina *c* tetendjoan ti Allah, kaola koe andjeunna ditjandak ka tanah Israil, diteundeun dina hidji goenoeng noe loehoer katjida; ari dina loehoer eta aja

- sapĕrti bangoen nagara, sabeulah ti ki-doel. 'Barang kaola koe andjeunna geus ditjandak ka dinja, doemadakan, aja hidji djalma, patoetna kawas nendjo tambaga; *d* pananganana njĕkĕl rara haramaj djeung hoĕ toembakan, sarta andjeunna keur ngadĕg dina lawang. 'Pok eta djalma misaoer ka kaola: *e* Eh, anak Adam! tendjokeun koe mata maneh, djeung deungeun koe tjeuli maneh, sarta tjtatĕt dina ati maneh saniskara noe koe kami bakal ditendjokeun ka maneh; karana soepaja koe kami ditendjokeun ka maneh, noe matak maneh ditjandak ka dijeu; ari saniskara, noe koe maneh katendjo, tjaritakeun ka anak-intjoe Israil. *a* p. 33: 21. *b* p. 1: 3. *c* p. 8: 3. *d* Wabh. 21: 15. *e* p. 44: 5.

- 5 Doemadakan, aja hidji koeta tembok ti loewareun gĕdong, sakoeriling-boengking; ari hoĕ toembakan, noe ditjĕkĕl koe djalma teja, gĕnĕp asta; hidji asta mandjing saĕsta poendjoel satampah; prak ngoekoer kandĕlna eta adĕgan, aja satoembakan; kitoe deui loehoerna, aja satoembakan. 'Tidinja andjeunna ladjĕng ka lawang noe njanghareup ngetan; tjtat oengguh dina tanggana, bari seug ngoekoer bangbaroeng lawang, aja satoembakan lĕgana; ari bangbaroeng noe hidji deui kitoe keneh satoembakan lĕgana.
- 7 'Ari hidji-hidji pondok satoembakan palajoena djeung satoembakan panggĕrĕtna; dĕmi antarana pondok-pondok teh lima-lima asta; sarta bangbaroeng lawang noe di lĕbah bale lawang, ti djĕrona, aja satoembakan. 'Tidinja ngoekoer bale lawang, ti djĕro, aja satoembakan.
- 9 'Tidinja ngoekoer bale lawang, aja dalapan asta; sarta tihangna doewa-doewa asta; ari bale lawang teja ti djĕro. 'Dĕmi pondok lawang wetan teja aja tiloe sabeulah ti dijeu djeung tiloe sabeulah ti ditoe; tiloanana saekoeran; kitoe deui tihangna, noe sabeulah ti dijeu djeung 11 sabeulah ti ditoe teja, saekoeran. 'Toeloj ngoekoer lĕgana panto lawang, aja sapoeloeh asta; ari djangkoengna eta 12 lawang tiloe wĕlas asta. 'Sarta aja watĕs di hareupeun eta pondok-pondok, saĕsta [ti dijeu]; kitoe deui aja watĕs, saĕsta ti ditoe; ari pondok teja gĕnĕp asta sabeulah ti dijeu djeung gĕnĕp asta sabeulah ti ditoe. 'Tidinja ngoekoer lawang

teja, ti sémét hateup pondok tĕpi ka hateupna deui, légana salawe asta; la-
 14 wang pabĕnéran lawang. 'Djeung ngadamĕl tihang, gĕnĕp-gĕnĕp poeloeh asta; sarta boeroeanana adĕk kana tihang,
 15 kana lawang sakoeriling-boengking. 'Ari ti hareupna lawang paranti asoep, sémét hareupna bale lawang ti djĕro teja, lima
 16 poeloeh asta. 'Sarta aja djandela "noe-toep dina eta pondok, nja eta dina tihangna, ti djĕroĕun lawang, sakoeriling-boengking; nja kitoe keneh dina balena; ari djandela teja sakoeriling-boengking, sabeulah ti djĕro; sarta dina tihang teja aja roepa tangkal korma.

a 1 Raaj. 6:4.

17 Geus kitoe kaola ditjandak ka boeroean loewar; doemadakan, di dinja aja kamar-kamar, sarta boeroean teh make diamparan oebin sakoeriling-boengking; kamarna tiloe poeloeh, ajana di sisi eta
 18 oebin. 'Djeung deui eta oebin aja di gireunlawang-lawang, tĕroes sapalajoena lawang; nja eta oebin noe handap. 'Toeloej ngoekoer légana, ti hareupna lawang handap sémét hareupna boeroean djĕro, ti loewar, aja saratoes asta; nja sabeulah ti wetan, nja sabeulah ti kaler.

20 Geus kitoe andjeunna ngoekoer lawang noe njanghareup ngaler, lawang boeroean loewar; nja ngoekoer palajoena
 21 djeung panggĕrĕtna. 'Ari pondokna, tiloe sabeulah ti dijeu djeung tiloe sabeulah ti ditoe; sarta tihangna djeung balena saokoeran djeung lawang noe barang-mimiti; lima poeloeh asta palajoena,
 22 djeung panggĕrĕtna salawe asta. 'Ari djandelana, djeung balena, kitoe deui roepa tangkalna korma saokoeran djeung lawang noe njanghareup ngetan teja; ana oenggah ka dinja njeorang oempak toedjoe, sarta balena aja di hareupeunana. 'Djeung aja lawang ka boeroean djĕro, pabĕnéran lawang [tadi], nja
 23 sabeulah ti kaler, nja sabeulah ti wetan; prak dioekoer ti lawang ka lawang deui, aja saratoes asta.

24 Geus kitoe kaola ditjandak ka sabeulah ti kidoel; doemadakan, aja lawang ngidoel; prak ngoekoer tihangna djeung balena; tĕroes saokoeran noe tadi.
 25 'Sarta aja djandela dina eta, kitoe deui dina balena, sakoeriling-boengking, sa-koemaha djandela noe tadi teja; lima

26 poeloeh asta palajoena, sarta panggĕrĕtna salawe asta. 'Djeung aja toedjoe oempak baris oenggah ka dinja, sarta balena aja di hareupeunana; djeung aja roepa tangkal korma, hidji sabeulah ti dijeu djeung hidji sabeulah ti ditoe, dina
 27 tihangna. 'Djeung aja lawang ka boeroean djĕro, sabeulah ti kidoel; prak ngoekoer ti lawang ka lawang deui, sabeulah ti kidoel, aja saratoes asta.

28 'Tidinja kaola ditjandak ka boeroean djĕro, asoep tina lawang kidoel; prak ngoekoer eta lawang kidoel, tĕroes saokoeran noe tadi. 'Aja pondokna, tihangna, djeung balena, tĕroes saokoeran noe tadi; sarta aja djandela dina eta, kitoe deui dina balena, sakoeriling-boengking; lima poeloeh asta palajoena,
 30 ari panggĕrĕtna salawe asta. 'Reudjeung aja emper sakoeriling-boengking, palajoena salawe asta, ari panggĕrĕtna lima
 31 asta. 'Sarta emper teh njanghareup boeroean loewar; djeung aja roepa tangkal korma dina tihangna; ari tanggana dalapan oempak.

32 'Tidinja kaola ditjandak ka boeroean djĕro, sabeulah ti wetan; prak ngoekoer lawangna, tĕroes saokoeran noe tadi.
 33 'Aja pondokna, tihangna, djeung balena, tĕroes saokoeran noe tadi; sarta aja djandela dina eta, kitoe deui dina balena, sakoeriling-boengking; palajoena lima poeloeh asta, ari panggĕrĕtna salawe
 34 asta. 'Sarta emperna njanghareup boeroean loewar; djeung aja roepa tangkal korma dina tihangna, sabeulah ti dijeu djeung sabeulah ti ditoe; ari tanggana dalapan oempak.

35 'Tidinja kaola ditjandak ka lawang kaler; prak dioekoer, tĕroes saokoeran noe tadi. 'Aja pondokna, tihangna djeung balena; sarta aja djandela dina eta sakoeriling-boengking; palajoena lima poeloeh
 37 asta, ari panggĕrĕtna salawe asta. 'Sarta tihangna njalanghareup ka boeroean loewar; djeung aja roepa tangkal korma dina tihangna, sabeulah ti dijeu djeung sabeulah ti ditoe; ari tanggana dalapan oempak.

38 Djeung deui aja hidji kamar sarta pantoan, lĕbah tihang lawang-lawang teja; di dinja [ngaroembahna koerban doeroekan. 'Sarta dina bale lawang aja
 39 doewa medja sabeulah ti dijeu, djeung

doewa medja sabeulah ti ditoe, baris motong koerban doeroekan, koerban dosa djeung koerban kasalahan dina eta.

- 40 'Ari di gigir, ti loewar, lĕbah paranti oenggal, nja lĕbah panto lawang anoe ngaler, aja deui doewa medja; sarta di gigir noe hidji deui, anoe lĕbah bale
- 41 lawang, aja deui doewa medja. 'Opat medja sabeulah ti dijeu, kitoe deui opat medja sabeulah ti ditoe, gigireun lawang; djoemlah dalapan medja, baris
- 42 motong dina eta. 'Aja deui opat medja baris koerban doeroekan, batoe tataban, pandjangna kadoewa satĕngah asta, roebakna kadoewa satĕngah asta, ari loehoerna saĕsta; nja dina eta nareundeunna paparabotan anoe baris motong koerban doeroekan djeung koerban peuntjitan. 'Djeung aja kakait-kakait satampah-satampah, beunang mageuhkeun
- 43 dina gĕdong, sakoeriling-boengking; sarta dina medja-medja teja ajana laeok koerban.

- 44 Djeung deui loewareun lawang djĕro aja kamar-kamar ahli njanji, dina boeroean djĕro; noe hidji gigireun lawang kaler, njanghareupna ngidoel; noe hidji deui gigireun lawang wetan, njanghareupna ngaler. 'Pok andjeunna misaoyer ka kaola: Itoe kamar, noe njanghareup ngidoel, pikeun panghoeloe-panghoeloe
- 45 "noe ngadjaga kana djagaĕn gĕdong.
- 46 'Dĕmi itoe kamar, noe njanghareup ngaler, pikeun panghoeloe-panghoeloe noe ngadjaga kana djagaĕn altar. Nja eta teh toeroenan ^b Sadok, anoe bakoe ngadareuheusan ka Pangeran ti satoeroenan Lewi, baris ngabakti ka Pangeran.
- 47 'Tidinja andjeunna ngoekoer eta boeroean; palajoena saratoes asta, kitoe deui panggĕrĕtna saratoes asta, pasagi; sarta ^c altarna aja di hareupeun gĕdong.

a 4 Moesa 3:28. b 1 Radj. 2:35; p. 44:15.
c 2 Moesa 40:6.

- 48 Gens kitoe kaola ditjandak ka bale gĕdong; prak ngoekoer tihang bale, lima asta noe sabeulah ti dijeu, kitoe deui lima asta noe sabeulah ti ditoe. Ari lĕgana lawang, tiloe asta noe sabeulah ti dijeu, kitoe deui tiloe asta noe sabeulah ti ditoe. 'Palajoena bale teh doewa poeloeoh asta, ari panggĕrĕtna sawĕlas asta; djeung saha-saba noe oenggal ka dinja, nJORANG tangga. Malah aja ^a pilar

dina lĕbah eta tihang; noe hidji sabeulah ti dijeu, noe hidji deui sabeulah ti ditoe.

a 1 Radj. 7:21.

PASAL 41.

- Gens kitoe kaola koe eta djalma ditjandak kana kabah; prak ngoekoer tihangna; gĕnĕp asta gĕdena noe sabeulah ti dijeu, kitoe deui gĕnĕp asta gĕdena noe sabeulah ti ditoe, panggĕrĕt himah.
- 2 'Ari roebakna panto sapoeleoh asta; sarta gigir eta panto lima asta sabeulah ti dijeu, djeung lima asta sabeulah ti ditoe; prak ngoekoer palajoena kabah, aja opat poeloeoh asta; ari panggĕrĕtna
- 3 doewa poeloeoh asta. 'Tidinja andjeunna asoep ka djĕro; seug ngoekoer tihang panto, doewa-doewa asta; ari pantona gĕnĕp asta, djeung salĕgana panto toe-
- 4 djoeh asta. 'Toeloej ngoekoer palajoena, ^a doewa poeloeoh asta; kitoe deui panggĕrĕtna, doewa poeloeoh asta, ti hareupeun kabah. Pok misaoyer ka kaola: Ijeu teh ĕnggon pangsoetji-soetjina.

a 1 Radj. 6:16.

- 5 Tidinja andjeunna ngoekoer bilik gĕdong, gĕnĕp asta; djeung lĕgana oenggal-oenggal ^a pangkeng opat-opat asta sakoeriling-boengking, sakoelĕng gĕdong. 'Ari pangkeng teja pasoesoen-soesoen, tiloe oendak, sarta tiloe poeloeoh kali; djeung ^b njarosok kana bilik gĕdong, anoe baris eta pangkeng-pangkeng sakoeriling-boengking, soepaja parageuh, tapi teu dipageuhkeun di djĕro bilik gĕdong. 'Ari eta pangkeng-pangkeng ngalingkoenganana beuki loehoer beuki lĕga; wantoe ngalingkoenganana gĕdong teh pasoesoen-soesoen sakoeriling gĕdong; noe matak gĕdong teh ka loehoerna mingkin lĕga; sarta kitoe pĕtana djalma oenggal ti noe handap ka noe pangloehoerna, djalana ka noe panĕngah. 'Djeung deui kaola nendjo sakoeriling gĕdong teh rada loehoer; ari dasar pangkeng teja satoembakan gĕde, gĕnĕp asta ko-
- 9 dok. 'Ari kandĕlna bilik pangkeng, nja eta bilik loewar, lima asta; kitoe keneh anoe ngoblog ĕnggon pangkeng, anoe
- 10 nanggeuh kana eta gĕdong. 'Ari antarana kana kamar-kamar lĕgana ^c doewa poeloeoh asta sakoelĕng gĕdong, sakoeriling-boengking. 'Dĕmi panto pangkeng njanghareup ka noe ngoblog; panto noe

hidji sabeulah ti kaler, panto noe hidji deui sabeulah ti kidoel; ari lĕgana ĕnggon ngoblog teja lima asta, sakoeriling-boengking. a 1 Radj. 6:5, 6. b 1 Radj. 6:10.

c p. 42:3.

- 12 Djeung aja deui hidji adĕgan hareupeun ĕnggon misah, sabeulah ti koelon, panggĕrĕtna toedjoe poeloeh asta; sarta bilik eta adĕgan lima asta kandĕlna, sakoeriling-boengking; ari palajoena sapan poeloeh asta. 'Tidinja andjeunna ngoekoer gĕdong, palajoena saratoes asta; kitoe deui eta ĕnggon misah reudjeung eta adĕgan, katoet bilikna, palajoena saratoes asta. 'Djeung ari panggĕrĕtna gĕdong ti hareupna, kitoe deui eta ĕnggon misah, sabeulah ti wetan, saratoes asta. 'Tidinja andjeunna ngoekoer palajoena eta adĕgan noe aja di hareupeun ĕnggon misah, anoe toekangeunana, sarta djeung tĕpasna sabeulah ti dijeu djeung sabeulah ti ditoe, aja saratoes asta. Toeloj ngoekoer kabah djĕro, sarta djeung bale-bale boeroean; bangbaroeng-bangbaroeng, djandela-djandela noetoep, djeung tĕpas-tĕpasna sakoeriling noe tiloe oendak teja; ari pabĕnĕran bangbaroeng make dilapisan kai sakoeriling-boengking; sarta ngoekoer tina taneuh kana djandela; dĕmi djandela teja pada katoetoeapan. 'Malah antarana loehoereun panto, kitoe keneh gĕdong djĕro, sarta sakoer noe di loewar, djeung noe aja dina sakabeh bilik sakoeriling-boengking, boh noe di djĕro, boh noe di loewar, pasti oekoeranana.
- 18 Sarta geus diajaĕn a moemoekarabinan djeung roepa tangkal korma; nja eta saban tangkal korma dihapit koe doewa moemoekarabinan, sarta moemoekarabinan teh pada doewa beungeutna. 'Aja beungeut manoesa, njanghareup ka tangkal korma noe sabeulah ti dijeu; djeung aja deui beungeut singa, njanghareup ka tangkal korma noe sabeulah ti ditoe; kitoe noe didamĕl di sagĕdong kabeh, sakoeriling-boengking. 'Didamĕlna moemoekarabinan djeung tangkal korma teh ti sĕmĕt taneuh tĕpi ka loehoereun panto; kitoe bilik kabah. 'Ari tihang kabah pasagi; sarta roepa kasoe-tjian ti hareupna sakoemaha roepa eta.

a 1 Radj. 6:29.

- 22 Aja hidji altar sipat kai, loehoerna

tiloe asta, pandjangna doewa asta; ari djoeroena, pandjangna djeung bilik-bilikna kai. Pok andjeunna misaer ka kaola: Ijeu teh medja, noe di pajoeneun Pangeran.

- 23 Ari kabah djeung kasoetjian doewa pantona. 'Dĕmi hidji-hidji panto a pada doewa beulah; eta noe doewa beulah teh beunang ditikĕlkeun; panto noe hidji doewa beulah, panto noe hidji deui doewa beulah. 'Sarta eta panto-panto kabah geus diajaĕn b moemoekarabinan djeung roepa tangkal korma, sakoemaha noe diajakeun dina bilik teja, sarta make c golodog kai ti hareupeun bale, ti loewar. 'Djeung aja djandela naroe-toep sarta roepa tangkal korma sabeulah ti dijeu djeung sabeulah ti ditoe, gigureun bale; kitoe keneh dina pangkeng-pangkeng gĕdong sarta dina golodog-golodog.

a 1 Radj. 6:34. b 1 Radj. 6:35. c 1 Radj. 7:6.

PASAL 42.

- Geus kitoe kaola koe eta djalma di-tjandak ka loewar ka boeroean loewar, djalanna ka sabeulah ti kaler; nja eta kaola ditjandak ka kamar, anoe pĕlĕbah a ĕnggon misah sarta pĕlĕbah adĕgan 2 teja, beh kaler. 'Ti hareup palajoena saratoes asta, djeung pantona ti kaler; 3 ari panggĕrĕtna lima poeloeh asta. 'Pabĕnĕran b noe doewa poeloeh asta, anoe kabilang ka boeroean djĕro teja, sarta pabĕnĕran c oebin, anoe kabilang ka boeroean loewar teja, tĕpas pahareup-hareup djeung tĕpas, tiloe oendak. 'Ari ti hareupeun eta kamar-kamar aja geusan leumpang, sapeloeh asta lĕgana, ka djĕro, djeung aja hidji djalan, saasta; sarta panto-panto eta kamar njanghareup ka 5 kaler. 'Ari kamar-kamar noe pangloehoerna rada heureut; wantoe-wantoe eta teh kasosok koe tĕpas-tĕpas, singĕt batan noe di tĕngah adĕgan, geus poegoeh batan noe di handap. 'Wantoe-wantoe eta adĕgan tiloe oendak, djeung teu make tihang, lain tjara boeroean, noe marake tihang; anoe matak eta noe pangloehoerna rada anggung tina taneuh batan noe di tĕngah, geus poegoeh batan 7 noe di handap. 'Djeung deui aja pagĕr tembok, sisi ti loewar, tĕroes reudjeung eta kamar, sabeulah boeroean loewar, hareupeun eta kamar; pandjangna lima

8 poeloeh asta. 'Wantoe-wantoe pandjangan eta kamar ka boeroean loewar teh lima poeloeh asta; doemadakan, ti hareupeun kabah aja saratoes asta. 'Sarta ti handap eta kamar-kamar aja deui paranti asoep, sisi ti wetan, lamoen aja noe asoep ka dinja ti boeroean loewar. 'Ari pipireun lĕgana pagĕr tembok boeroean sabeulah ti wetan, di hareupeun ĕnggon misah djeung di hareupeun adĕgan teja, 11 aja deui kamar-kamar. 'Djeung aja djalman ti hareupeunana, saroepa kamar-kamar noe sabeulah ti kaler teja; saroewa palajoena, kitoe keneh pangĕrĕtna djeung sakabeh pangbidjilana; sarta sakoemaha atoeran eta, nja eta 12 sakoemaha panto-pantona, 'nja kitoe pisan panto kamar-kamar anoe sabeulah ti kidoel; aja hidji panto dina mimitina djalan, nja eta djalan anoe ngoedjor dina hareupeun pagĕr tembok, anoe sabeulah 13 ti wetan, baris asoep ka dinja. 'Pok andjeunna misaoer ka kaeola: Eta kamar eukeur djeung kamar kidoel, noe di hareupeun ĕnggon misah, nja eta kamar soetji; ari panghoeloe-panghoeloe, anoe bakoe ngadareuheusan ka Pangeran, koedoe di dinja ngadalaha^a anoe soetji liwat leuwih; koedoe di dinja nareundeun anoe soetji liwat leuwih, nja eta koerban kadaharan, koerban dosa reudjeung koerban kasalahan; karana ĕnggon eta soetji. 14 'Tijap-tijap panghoeloe geus arasoep, ^e teu meunang baridjil ti kasoetjian ka boeroean loewar; nja koedoe di dinja naruenda heula papakeanana, noe dipake eukeur ngabakti; karana eta papakean soetji, mana koedoe make papakean sedjen; kakara meunang njampeurkeun ka noe keur djalma loba. a p. 41:12. b p. 41:10. c p. 40:17. d 3 Moesa 2:3, 10. e p. 44:19.

15 Ana geus tjatjap ngoekoer ĕdong djĕro, toeloj kaeola koe andjeunna ditjandak ka loewar, djalan ^a lawang noe njanghareup ngetan; seug ĕdong teh 16 dioekoer sakoeriling-boengking. 'Prak andjeunna ngoekoer sabeulah ti wetan koe hoĕ toembakan; aja lima ratoes toembakan, koe hoĕ toembakan teja, 17 sakoeriling. 'Toeloj ngoekoer sabeulah ti kaler, aja lima ratoes toembakan, koe 18 hoĕ toembakan teja, sakoeriling. 'Tidinja ngoekoer sabeulah ti kidoel, aja lima

ratoes toembakan, koe hoĕ toembakan 19 teja. 'Geus kitoe mengkol ka sabeulah ti koelon, prak dioekoer, aja lima ratoes toembakan, koe hoĕ toembakan teja. 20 'Ēdong teh dioekoerna ti noe opat beulahna; koeta ĕdong sakoeriling-boengking; ari palajoena lima ratoes, kitoe deui pangĕrĕtna lima ratoes, ^b baris misahkeun antara noe soetji djeung noe nista. a p. 40:6. b p. 44:23.

PASAL 43.

Geus kitoe kaeola koe eta djalma ditjandak deui ka lawang noe tadi, nja eta ka lawang noe njanghareup ngetan. 2 'Doemadakan, kamoeljaan Allah Israil soemping ti tĕbeh wetan; ^a ari ĕntrana tjara ngagoeroehna tjai ĕde, sarta boemi teh wani tjaang koe kamoeljaanana. 3 'Ari roepana sapĕrti tetendjoan noe koe kaeola kabireungeuh bareto, nja sapĕrti tetendjoan noe kabireungeuh koe kaeola ^b basa kaeola datang ngaroeksak dajeuh teja; tĕgĕs tetendjoan teh sapĕrti tetendjoan ^c noe kabireungeuh koe kaeola sisi tji Kĕbar teja; ^d brĕk kaeola njoeoeh. 'Ladjĕng kamoeljaan Pangeran teh lĕbĕt ka djĕro ĕdong, djalan lawang 5 noe njanghareup ngetan. 'Tidinja kaeola ^e koe Roh didjoengdjoengkeun, ditjandak ka boeroean djĕro; doemadakan, ^f ĕdong teh pinoeh koe kamoeljaan Pangeran. 'Geus kitoe kaeola ngadĕg aja noe ngandika ka kaeola ti djĕro ĕdong; sarta aja hidji djalma ngadĕg gigireun 7 kaeola. 'Ari timbalanana ka kaeola: Eh, anak Adam! ijeu teh ĕnggon panglinggihan kami, nja ĕnggon dampal sampejan kami; di dijeu kami nja pilinggiheun di tĕngah oerang Israil, salalanggĕngna; sarta anak-intjoe Israil moal nganadjiskeun deui kana djĕnĕngan kami noe soetji, boh djalma noe reja, boh radjaradjana, koe lantaran ^g djinahna, atawa koe lantaran majit radjaradjana dina 8 pamoeajaanana. 'Basa eta nareundeun bangbaroeng sorangan lĕbah bangbaroeng kami, djeung nareundeun tihang sorangan gigireun tihang kami teja, ^h ngan bilik bae noe aja di antara kami djeung maranehanana; sarta eta teh pada nganadjiskeun kana djĕnĕngan kami noe soetji, koe kagiroekana noe dilalampahkeun koe marane-

- hanana; noe matak eta koe kami geus ditoempoer dina sadjĕro kami bĕndoe.
- 9 'Ajeuna eta tangtoe pada ngadjaoehkeun djinahna, kitoe deui majit radja-radjana, dieuweuhkeun ti pajoeneun kami; sarta kami teh pilinggiheun di tĕngah maranehanana, salalanggĕngna. 'Ari maneh teh, anak Adam! tjaritakeun ijeu gĕdong ka anak-intjoe Israil, ⁱ sina pada wirang tina kadorakaĕnana; djeung sina pada
- 10 ngoekoer tjontona. 'Sarta oepama wariranggeun tina saniskara noe dilampahkeun koe maranehanana teja, koedoe mere njaho ka dariĕnja roepana ijeu gĕdong djeung atoeranana, kitoe deui ^j pangbidjilana djeung pangasoepanana, saroepra-roepana djeung sapikoekeoh-pikoekeohna, saroepra-roepana djeung sapapakon-papakonna; sarta toeliskeun di hareupeunana; sina pada ngestoekeun eta sakabeh roepana djeung eta sakabeh pikoekeohna, sarta dilalampahkeunana.
- 12 'Kijeu papakon gĕdong teh: dina poentjak goenoeng teja sawĕwĕngkĕranana ^k bakal soetji liwat leuwih sakoeriling-boengking. 'Tah, kitoe papakon eta gĕdong.
- a p. 1: 24, 28. b p. 9, 10. c p. 10: 15. d p. 1: 28. e p. 11: 1. f 1 Radj. 8: 10, 11. g p. 16. h p. 8: 7. i p. 16: 61. j p. 44: 5. k p. 45: 3.*
- 13 Sarta kijeu oekoeran altar, koe asta (^a astana saĕsta poendjoel satampah): ari dadamparna saĕsta [loehoerna] djeung kandĕlna saĕsta, sarta biwirna make lintjar sakoeriling, sadjĕngkal; nja eta teh dasar altar. 'Ari ti watĕs dadampar, anoe dina taneuh, sĕrĕk oempak noe panghandapna, doewa asta, djeung kandĕlna saĕsta; dĕmi ti watĕs oempak noe leutik teja sĕrĕk oempak noe gĕde,
- 14 opat asta, djeung kandĕlna saĕsta. 'Ari oempak pangloehoerna opat asta; djeung tina pameuleuman altar ka loehoerna
- 15 ^b aja opat tatandoekan. 'Dĕmi pameuleuman altar teja doewa wĕlas asta pandjangna reudjeung doewa wĕlas asta roebakna, pasagi dina opat beulahna.
- 17 'Dĕmi oempak gĕde teja opat wĕlas asta pandjangna reudjeung opat wĕlas asta roebakna, dina opat beulahna; ari lintjarna sakoeriling eta satĕngah asta, sarta dadamparna saĕsta sakoeriling. Djeung deui tanggana eta altar njanghareup ngetan.
- a p. 40: 5. b 2 Moesa 27: 2.*
- 18 Timbalanana deui ka kaola: Eh, anak

- Adam! kijeu timbalan Goesti Pangeran: Kijeu pikoekeoh eta altar samangsana didjjeun, baris ngerbankeun koerban doeroekan dina eta, djeung ^a baris ngepretkeun gĕtih dina eta. 'Ari panghoeloe-panghoeloe, ahli Lewi, ^b noe kaĕsoep toeroenan Sadok teja, anoe bakoe ngadareuheusan ka kami, lahiran Goesti Pangeran, koe maneh koedoe dibere hidji sapi ngora lalaki, pikeun ngabakti ka kami,
- 20 baris koerban dosa. 'Toeloj maneh koedoe njokot gĕtihna sawareh, bari ditĕrapkeun kana opat tatandoekanana, djeung kana opat djoeroe oempak, sarta kana lintjar sakoeriling; ^c tah, kitoe maneh koedoe mĕrĕsihan altar, djeung koedoe ⁿ njiieun karapihan tina sabab eta.
- 21 'Tidinja maneh koedoe njokot eta sapi, koerban dosa teja, ^d nja eta koedoe didoeroek dina ĕnggon bakoe di gĕdong,
- 22 di loewareun kasoetjian. 'Dĕmi dina poĕ noe kadoewa maneh koedoe ngahatoerkeun hidji ĕmbe badot, ^e noe taja tja-tjadna, baris koerban dosa; djeung koedoe pada mĕrĕsihan altar, sakoemaha
- 23 mĕrĕsihanana koe sapi ngora teja. 'Dimana maneh geus tjatjap mĕrĕsihan, toeloj koedoe ngahatoerkeun hidji sapi ngora lalaki, noe taja tjatjadna, kitoe deni hidji domba lalaki, noe taja tjatjadna,
- 24 tina ingon-ingon. 'Nja eta koe maneh koedoe dihatoerkeun ka pajoeneun Pangeran, sarta koe panghoeloe-panghoeloe ^f koedoe diaroejahan, bari seug dikoerbankeun, djadi koerban doeroekan
- 25 bade ka Pangeran. 'Toedjoe poĕ lilana ^g maneh koedoe mĕtakeun hidji badot pikoerbaneun dosa, oenggal-oenggal poĕ; kitoe deui hidji sapi ngora lalaki djeung hidji domba lalaki tina ingon-ingon; nja
- 26 mĕtakeun noe taja tjatjadna. 'Toedjoe poĕ lilana eta koedoe mangraphikkeun altar sarta dibĕrĕsihan, bari dikeupeulan.
- 27 'Djeung dimana geus toetoe eta poĕ, geus kitoe dina poĕ noe kadalapan, sarta ka-harenpna, panghoeloe-panghoeloe koedoe pada mĕtakeun dina eta altar koerban maraneh doeroekan djeung koerban maraneh panarima; sarta maraneh koe kami tangtoe kamanah, lahiran Goesti Pangeran.

a 2 Moesa 24: 6. b p. 40: 46. c 2 Moesa 29: 36. d 3 Moesa 16: 27. e 3 Moesa 1: 3. f 3 Moesa 2: 13. g 2 Moesa 29: 35, 36.

PASAL 44.

Geus kitoe kaola koe eta djalma di-
 1 tjandak deui ka lawang kasoetjian,
 lawang loewar, ^a noe njanghareup nge-
 2 tan teja; sihareng eta geus dipeundeut-
 keun. 'Ladjëng Pangeran nimbalan ka
 3 kaola: Ijeu lawang pitëtëpeun meun-
 deut; teu meunang diboeka-boeka, djeung
 4 teu meunang djalma asoep ti dijeu,
^b karana Pangeran, Allah Israil, lëbëtna
 ti dijeu; mana koedoe tëtët meundeut.
 5 'Ngan ari ^c gëgëden, doemeh gëgëden,
 pitjalikeun dina ijeu lawang, barangda-
 6 har di pajoeneun Pangeran; ti djalan
 bale lawang piasoepeunana, sarta ti dja-
 7 lan eta keneh pika-loewareunana. 'Tidinja
 kaola koe andjeunna ditjandak ka ha-
 8 rupeun gëdong, djalan ^d lawang kaler;
 ret kaola nendjo, doemadakan, ^e gëdong
 Pangeran teh pinoh koe kamoeljaän
 9 Pangeran; ^f brëk kaola njoeeh. 'La-
 djëng Pangeran nimbalan ka kaola:
^g Eh, anak Adam! tjatët dina ati maneh,
 djeung tendjokeun koe mata maneh,
 sarta dengekeun koe tjeuli maneh sa-
 10 niskara noe koe kami diandikakeun ka
 maneh hal sakabeh pikoekoeh gëdong
 Pangeran, djeung hal sakabeh papakon-
 11 na; sarta tjatët dina ati maneh hal
 pangasoepan gëdong reudjeung sakabeh
 12 pangbidjilan kasoetjian. 'Sarta bedja-
 keun koe maneh ka ^h noe mantangoel,
 ka anak-intjoe Israil: Kijeu timbalan
 13 Goesti Pangeran: Eh, anak-intjoe Israil!
ⁱ meudjeuh maraneh përkara sakabeh
 kagiroekan lampah maraneh teh; 'nja
 14 lampah maraneh ngasoepkeun djalma
 bangsa sedjen, noe teu disoenatan nja
 hate djeung teu disoenatan nja daging,
 diajakeun dina kasoetjian kami, matak
 nganistakeun eta, tëgës gëdong kami;
 15 lampah maraneh ngahatoerkeun kitoe
^j kadaharan kami, gadjih djeung gëtih;
 sarta eta geus pada ngarobahkeun pë-
 16 r-djangdjian kami, nambahan sakabeh ka-
 giroekan maraneh. 'Djeung maraneh teu
 ngadjaga kana ^k djagaän kasoetjian
 kami; anggoer maraneh ngangkat anoe
 baris ngadjaga kana djagaän kami dina
 kasoetjian kami, ngagantian maraneh.
 17 'Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Saha-
 saha djalma bangsa sedjen, noe teu di-
 soenatan nja hate djeung teu disoenatan

nja daging, teu meunang asoep ka ka-
 soetjian kami, mana bae djalma bangsa
 sedjen, noe aja di têngah oerang Israil.
 10 'Malah ari ^l ahli-ahli Lewi, anoe pada
 ngadjaoehan ti kami basa Israil sarasab,
 anoe sarasab ti kami, noeroet brahala-
 brahalana teja, nja eta pinaranggoe-
 11 ngeun kasalahanana. 'Parandene kitoe
 piarajaeun dina kasoetjian kami, nga-
 woela; ari tjetjékëlanana lawang-lawang
 gëdong, djeung koedoe pada ngawoela
 di djëro gëdong; eta maranehanana poe-
 12 rant meuntjit pikoerbaneun doeroekan
 djeung pikoerbaneun peuntjitan, nga-
 gantian djalma loba, sarta maraneha-
 nana koedoe pada nangtoeng di hareu-
 peun djalma loba, ngawoelaän ka darinja.
 13 'Sapedah tadina pada ngawoelaän ka
 darinja di hareupeun brahalana, sarta
 geus djaradi tatadjongan ka anak-intjoe
 Israil, mawa kana salah, noe matak
 kami ^m geus ngatjoengkeun panangan
 kami ka maranehanana, lahiran Goesti
 Pangeran; geus tangtoe naranggoeng ka-
 14 salahanana. 'Djeung teu meunang ma-
 rarëk ka kami, manghoeloelan ka kami,
 atawa njampeurkeun kana naon-naon
 barang kami noe soetji, ka ⁿ noe soetji
 liwat leuwih teja; geus tangtoe njaran-
 dang wiwirangna djeung kagiroekanana,
 15 noe koe eta dipigawe teja. 'Djadi eta
 teh koe kami pada dibakoekeun nga-
 djaga kana djagaän ijeu gëdong, djeung
 njabak sakabeh pagawean gëdong, sarta
 njabak saniskara noe koedoe dipilampah
 di djëro gëdong.

a p. 43:1. b p. 43:4.

c p. 46:2, 8, 12. d p. 40:35. e p. 43:5. f p. 43:8.

g p. 40:4. h p. 2:5. i p. 45:9. j 3 Moesa 3:11, 14.

k p. 40:45. l p. 48:11. m p. 20:5. n p. 42:13; 43:12.

15 Sabalikna ari panghoeloe-panghoeloe,
 ahli Lewi, ^a toeroenan Sadok, anoe pada
 ngadjaga kana djagaän kasoetjian kami
 basa oerang Israil sarasab ti kami teja,
 nja eta noe dikërsakeun ngadareuheusan
 ka kami, baris ngabakti ka kami; sarta
 koedoe narangtoeng di pajoeneun kami,
 baris ngahatoerkeun ka kami gadjih
 djeung gëtih, lahiran Goesti Pangeran.
 16 'Nja eta noe koedoe arasoep ka kasoe-
 tjian kami, sarta nja eta noe koedoe
 ngadeukeutan ka ^b medja kami, baris
 ngabakti ka kami, djeung ngadjaga kana
 17 djagaän kami. 'Dëmi geus kitoe, satjap-
 tijap eta rek arasoep ka lawang boe-

roean djĕro, ^e koedoe marake papakean lawon bodas; teu meunang aja boeloe domba di awakna keur mangsa ngabakti dina lawang boeroean djĕro, atawa di 18 gĕdong. 'Sirahna ^d koedoe disorban lawon bodas, djeung tjangkengna koedoe ditjalana lawon bodas; teu meunang di- 19 saboe koe noe matak ngesang. 'Djeung satijap-tijap eta rek baridjil ka boeroean loewar, ngadjoejdjoeg ka djalma loba ka boeroean loewar, ^e koedoe njoetjoelan heula papakeanana, noe koe maranehana 20 dipake eukeur ngabakti, nja dittoenda di djĕro kamar soetji teja, bari marake papakean sedjen, ^f sangkan oelah njoetjikeun ka djalma loba lantaran papakeanana. 'Djeung ^g teu meunang nja- 21 loekoer sirahna, kitoe deui teu meunang mandjangkeun boeoe kana; nja sirahna koedoe digoentingan sing meudjeuhna. 'Djeung sakoer panghoeloe teu meunang 22 ngarinoem anggoer, ^h samangsa rek asoep ka boeroean djĕro. 'Sarta ⁱ teu meunang mirabi ka randa atawa ka pototongan; nja mirabi teh koedoe ka parawan toeroenan anak-intjoe Israil, atawa ka randa noe ditinggalkeun randa 23 koe panghoeloe. 'Djeung koedoe pada ngaweroeikkeun ka oemat kami ^j bedana noe soetji reudjeung noe nista; nja koedoe pada mere njaho ka darinja bedana noe nadjis reudjeung noe bĕrĕsih. 24 'Djeung ^k koedoe pada noengkoelan oeroesan, baris moetoes; dipoetoesna koedoe noeroetkeun hoekoem kami; sarta maranehanana koedoe pada ngestoekeun papakon kami djeung pikoekoeh kami dina sakabeh pesta kami; djeung koedoe pada 25 njoetjikeun sabat kami. 'Sarta ^l teu meunang ngalajad ka manoesa noe maot, matak kanadjisan dirina; ngan koe karena bapa, atawa koe karena indoeng, atawa koe karena anak lalaki, atawa koe karena anak awewe, koe karena doeloer lalaki, atawa koe karena doeloer awewe anoe tatjan lakian, panghoeloe meunang oge nganadjiskeun diri. 'Dĕmi sanggeusna ngabĕrĕsihan maneh, ^m eta 27 koedoe diantaraan toedjoech poĕ. 'Sarta samangsa rek asoep deui ka kasoejtian, ka boeroean djĕro, baris ngabakti di djĕro kasoejtian, eta koedoe ngahatoerkeun koerban dosa tina sabab dirina, 28 lahiran Goesti Pangeran. 'Ari moeng-

goeh milikna, ⁿ nja ijeu kami milikna; mana panghoeloe oelah dibere kabogaan 29 di Israil; ijeu kami kabogaanana. 'Pihakaneunana ^o koerban kadaharan, koerban dosa djeung koerban kasalahan; malah sakabeh noe hoekoem haram di 30 Israil, nja eta noe pibogaeun. 'Djeung deui loeloeogoe saniskara tjikal taneuh, naon bae, barĕng saniskara hatoeran, naon bae, sakoer-sakoer noe kaasoep hatoeran maraneh, panghoeloe-panghoeloe noe pibogaeun; ^p samalah loeloeogoe adonan maraneh ge koe maraneh koedoe dibere ka panghoeloe, soepaja imah maneh katjittingan bĕrkah. 'Ari ^q sakoer noe paeh bangkar, kitoe deui noe paeh disasaak manoe atawa noe paeh disasaak sato, teu meunang dihakan koe panghoeloe. *a p. 48 : 11. b p. 41 : 22. c 3 Moesa 16 : 4. d 2 Moesa 28 : 42; 39 : 28. e p. 42 : 13, 14. f p. 46 : 20. g 3 Moesa 21 : 10. h 3 Moesa 10 : 9. i 3 Moesa 21 : 13. j 3 Moesa 10 : 10. k 5 Moesa 17 : 8. l 3 Moesa 21 : 1—4. m 4 Moesa 19 : 11, 12. n 4 Moesa 18 : 20. o 4 Moesa 18 : 8—14. p 4 Moesa 15 : 20. q 3 Moesa 22 : 3.*

PASAL 45.

Samangsa maraneh ^a ngabagikeun tanah koe lantaran lotĕre, baris milik, maraneh koedoe njanggakeun ^b pihatoe-raneun Pangeran, bagian soetji tina tanah; palajoena doewa laksa lima reboe [toembakan] palajoena, ari panggĕrĕtna salaksa; nja eta teh piseotjieu sawĕ- 2 wĕngkĕranana sakoeriling. 'Sawarehna baris kasoejtian, lima ratoes djeung lima ratoes, pasagi sakoeriling; poendjoel lima poeloh asta keur piraramboeunana sakoeriling. 'Djadi maneh teh, noeroetkeun toembakan tadi, koedoe ngoekoer ^c doewa laksa lima reboe palajoena, djeung salaksa panggĕrĕtna; sarta sadjĕro eta piajaunana kasoejtian, anoe 4 soetji liwat leuwih teja. 'Nja eta teh bagian soetji tina tanah, pilahaneun panghoeloe-panghoeloe, poerah ngabakti dina kasoejtian, anoe bakoe ngadareuheusan baris ngabakti ka Pangeran; djadi pipĕrnaheun eta baris imah-imah, kitoe deui ĕnggon soetji pikeun kasoejtian. 'Sarta doewa laksa lima reboe deui palajoena, djeung salaksa panggĕrĕtna, keur pilahaneun ahli-ahli Lewi, toekang ngawoela dina gĕdong, pikeun pibogaeun eta, baris doewa poeloh kamar. 'Sarta maraneh koedoe mere deui

keur pibagianeuun nagara, lima reboe panggērētna, ari palajoena doewa laksa lima reboe, parerendeng djeung hatoeran soetji teja; nja eta pikeun sakabeh anak-intjoe Israil. 'Ari doeoeman gēgēden pijaueunana beh dijeueun djeung beh ditoēun eta hatoeran soetji reudjeung bagian nagara, hareupeun eta hatoeran soetji djeung hareupeun eta bagian nagara teja; sabeulah ti koelon ka-koelonkeun, sabeulah ti wetan kawetankeun; ari palajoena koedoe tēroes djeung doeoeman hidji-hidji; ti watēs koelon tēpi ka watēs wetan. 'Lahan noe tadi pibogaueun gēgēden di Israil; ^a sarta gēgēden kami moal nganjaja deui ka oemat kami; satēgēsna eta pimereūn tanah teh ka anak-intjoe Israil noeroetkeun kaom-kaomna. ^a 4 Moesa 26 : 55.

^b p. 48 : 8. ^c p. 48 : 8. ^d p. 46 : 18.

9 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: 'Meudjeuh maraneh, gēgēden Israil! Geura pada njingkirkeun panganjaja djeung paneungteuinganan; nja koedoe ngalampahkeun kaādilan djeung kabēnēran; lakoe maraneh ngadjēpit euweuhkeun ti oemat kami, lahiran Goesti Pangeran.

10 'Eta maraneh ^b koedoe baroga taradjoe

11 bēnēr, epa bēnēr djeung ēbat bēnēr. 'Epa djeung ēbat koedoe saroeua takēranana; ari ēbat teh pieusieunana sapērpoeloh homer, kitoe keneh epa teh pieusieunana sapērpoeloh homer; takēranana koedoe

12 ditoeroetkeun kana homer. 'Djeung deui ^c sasekel koedoe doewa poeloh gera; sarta maraneh koedoe aja mina noe doewa poeloh sekel, salawe sekel djeung

13 lima wēlas sekel. 'Kijeu hatoeran, noe koe maraneh koedoe disanggakeun: sapērgēnēp epa ti sahome tarigoe, djeung sapērgēnēp epa ti sahome gandroeng.

14 'Ari pikoekoe hal minjak, ēbat minjak, sapērpoeloh ēbat ti saēkor, anoe sapoeloh bat, nja eta sahome; karana sa-

15 poeloh bat mandjing sahome. 'Djeung deui domba hidji ti ingon-ingon, ti doewa ratoes sēle, ti tanah Israil anoe soegih tjai; baris koerban kadaharan, baris koerban doeroekan, sarta baris koerban panarima, pikeun njijeun karapihan tina sabab maranehanana, lahiran Goesti Pangeran. 'Sakabeh djalma eusi tanah dimistikeun njanggakeun hatoeran kitoe

16 pikeun gēgēden di Israil. 'Sarta ari ka-

wadjiban gēgēden ngajakeun pikoerbaneun doeroekan, pikoerbaneun kadaharan djeung pikoerbaneun inoeman, dina pesta-pesta, djeung dina oenggal pananggalan, sarta dina sabat-sabat, dina sakabeh bae pesta-pesta anak-intjoe Israil; nja eta keneh noe koedoe njanggakeun pikoerbaneun dosa, pikoerbaneun kadaharan, pikoerbaneun doeroekan, djeung pikoerbaneun panarima, pikeun njijeun karapihan tina sabab anak-intjoe Israil.

^a p. 44 : 6. ^b 3 Moesa 19 : 36. ^c 2 Moesa 30 : 13.

18 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Dina boelan noe mimiti, tanggal hidji, maneh koedoe njokot hidji sapi ngora lalaki, ^a noe taja tjatjadna; pake mērēsihan kasoetjian. 'Ari panghoeloe ^b koedoe njokot sawareh gētih eta koerban dosa, bari seug ditērapkeun kana tihang gēdong, djeung kana opat djoeroe oempak altar, sarta kana tihang lawang boeroean

20 djēro. 'Pon kitoe keneh pilampageun maneh dina tanggal toedjoe, tina sabab oenggal djalma noe kaloelepoetan, djeung tina sabab noe bodo; djadi maraneh koedoe mangraphikeun gēdong.

21 'Dina ^c boelan noe mimiti, tanggal opat wēlas, maraneh koedoe milampah paska, pesta toedjoe poē lilana; ari pihakaneun

22 maraneh roti teu ragian. 'Dina poē eta gēgēden koedoe njanggakeun hidji sapi ngora lalaki pikoerbaneun dosa, tina sabab dirina, djeung tina sabab saka-

23 beh djalma eusi tanah. 'Sarta toedjoehanana eta poē pesta gēgēden teh koedoe njanggakeun pikoerbaneun doeroekan bade ka Pangeran, toedjoe sapi ngora lalaki djeung toedjoe domba lalaki noe taja tjatjadna, saban poē, toedjoe poē lilana; kitoe deui hidji ēmbe badot

24 pikoerbaneun dosa, saban poē. 'Toer eta koedoe njanggakeun pikoerbaneun kadaharan, ^d saepa [tipoeng lēmēs] kana hidji sapi ngora, kitoe deui saepa kana hidji domba lalaki, ^e sarta saēhin

25 minjak kana saepa. 'Dina boelan noe katoedjoe, tanggal lima wēlas, ^f dina pesta, gēgēden teh koedoe njanggakeun sakoemaha noe tadi, toedjoe poē lilana; satjara koerban dosa, satjara koerban doeroekan, djeung satjara koerban kadaharan, kitoe keneh satjara minjak teja. ^a p. 43 : 22. ^b p. 43 : 20. ^c 2 Moesa 12 : 18.

^d p. 46 : 5. ^e 2 Moesa 29 : 40. ^f 3 Moesa 23 : 34.

PASAL 46.

Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ari
 1 lawang boeroean djero noe njang-
 hareup ngetan pimeundeuteun di djero
 gēñep poē digawe, dēmi dina poē sabat
 mah diboeka, kitoe deui dina poē pa-
 2 nanggalan diboeka. 'Toeloej ^a gēgēden
 teh asoep djalan bale lawang, ti loewar,
 dēg nangtoeng pēlēbah tihang lawang;
 pek panghoeloe koedoe pada mētakeun
 koerbanna doeroekan djeung koerbanna
 panarima; sarta gēgēden teh koedoe
 sēmbahijang dina bangbaroeng lawang,
 bari toeloej ka loewar; dēmi lawang
 teja teu meunang dipeundeutkeun tēpi
 3 ka boerit. 'Ari djalma eusi tanah dina
 saban poē sabat djeung dina saban pa-
 nanggalan koedoe pada sēmbahijang ha-
 reupeun eta lawang ka pajoeneun Pa-
 4 ngeran. 'Ari moenggoeh koerban doe-
 roekan, noe koe gēgēden koedoe diha-
 toerkeun ka Pangeran, ^b dina poē sabat
 eta koedoe ngahatoerkeun gēñep siki
 anak domba, noe taja tjatjadna, djeung
 hidji domba lalaki, noe taja tjatjadna.
 5 'Ditambah koerban kadaharan, ^c saepa
 [tipoeng lēmēs] kana domba lalaki; dēmi
 kana anak domba mah koerbanna ka-
 daharan ^a sakoewat leungeunna mere;
 djeung deui saēhin minjak kana saepa.
 6 'Ari ^e dina poē pananggalan eta koedoe
 ngahatoerkeun hidji sapi ngora lalaki,
 noe taja tjatjadna; gēñep siki anak domb-
 a, djeung hidji domba lalaki; koedoe
 7 noe taja tjatjadna. 'Sarta eta koedoe
 njanggakeun koerban kadaharan, saepa
 [tipoeng lēmēs] kana sapi ngora, djeung
 saepa kana domba lalaki; dēmi kana
 anak domba mah sakoemaha noe katēpi
 koe leungeunna; djeung deui saēhin mi-
 8 njak kana saepa. 'Sarta samangsa gē-
 gēden teh asoep, asoepna koedoe ^f djal-
 an bale lawang, ari ka-loewarna noeroet
 9 djalan eta keneh. 'Djeung samangsa djal-
 ma eusi tanah asoep, ngadeuheusan ka
 pajoeneun Pangeran dina waktōe noe
 pasti, saha-saha noe asoep djalan lawang
 kaler, sēmbahijang, ka-loewarna koedoe
 djalan lawang kidoel; ari saha-saha noe
 asoep djalan lawang kidoel, ka-loewarna
 koedoe djalan lawang kaler; teu meun-
 ang balik djalan lawang oeroetna dat-
 tang, satēgēsna masing-masing pika-loe-
 10 wareunana koedoe tēroes. 'Ari gēgēden

teh piasoepeunana koedoe barēng djeung
 noe loba, samangsa eta arasoep; djeung
 samangsa ka laloewar, koedoe reudjeung
 11 ka loewar. 'Ari dina pesta djeung dina
 waktōe noe pasti teja, pikoerbaneun
 kadaharan teh ^g saepa [tipoeng lēmēs]
 kana hidji sapi ngora, kitoe deui saepa
 kana hidji domba lalaki; dēmi kana
 anak domba mah sakoewat leungeunna
 mere; djeung deui saēhin minjak kana
 12 saepa. 'Sarta satijap-tijap gēgēden teh
 sēdja njanggakeun pangabakti bawaning
 soeka, koerban doeroekan atawa koer-
 ban panarima, pangabakti bawaning
 soeka, bade ka Pangeran, eta koedoe
 dipangboekakeun lawang noe njangha-
 reup ngetan teja, prak gēgēden teh njang-
 gakeun koerbanna doeroekan djeung
 koerbanna panarima, sakoemaha njang-
 gakeunana dina poē sabat; toeloej ka
 loewar; ari samantasa gēgēden ka loe-
 war, lawang teh koedoe dipeundeutkeun
 13 deui. 'Djeung deui ^h saban poē maneh
 koedoe njanggakeun hidji anak domba,
 oemoer sataoen, anoe taja tjatjadna,
 pikoerbaneun doeroekan bade ka Pa-
 ngeran; njanggakeunana koedoe oeng-
 14 gal-oenggal isoek. 'Tambahan koerban
 kadaharan; njanggakeunana koedoe
 oenggal-oenggal isoek; sapērgēñep epa
 [tipoeng lēmēs], djeung sapērtiŕloe him
 minjak, baris ngabaseuhan eta tipoeng
 lēmēs; pikoerbaneun kadaharan bade ka
 Pangeran, pikoekoeh langgēng, teu pētōt-
 15 pētōt. 'Tah, kitoe pinjaranggakeunana
 anak domba, koerban kadaharan, sarta
 djeung minjak, oenggal-oenggal isoek,
 pikoerbaneun doeroekan teu pētōt-pētōt.

a p. 44: 3. b 4 Moesa 28: 9. c p. 45: 24. d 5 Moesa
 16: 17. e 4 Moesa 18: 11. f p. 44: 3. g p. 45: 24.
 h 4 Moesa 28: 3.

16 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: La-
 moen gēgēden teh aja pamere ka salah-
 sahidji anakna, djadi milikna, ditoeroen-
 keun ka anak-intjoena, djadi kabogaān
 17 eta, djalan milik. 'Tatapi lamoen aja
 pamerena ti milikna ka salah-sahidji
 abdina mah, kabogaānana koe eta tēpi
 ka ^a taoen kamērdikaān; toeloej poe-
 lang deui ka gēgēden, estoe milikna;
 anak-intjoena, nja eta noe pibogaean.
 18 'Djeung deui gēgēden ^b teu meunang
 njokot ti milik rahajat; teu meunang
 nganjaja ka rahajat, dika-loewarkeun

tina kabogaänana; kabogaän sorangan
 noe koedoe diwariskeun ka anak-intjoe-
 na; soepaja oemat kami oelah paba-
 lëntjar, ka loewar tina kabogaän sora-
 ngan-sorangan. *a* 3 Moesa 25:10. *b* p. 45:8.

19 Geus kitoe kaেলা koe eta djalma di-
 tjandak ka kamar-kamar noe soetji, noe
 njanghareup ngaler, *a* anoe keur para
 panghoeloe teja, djalan paranti asoep
 noe aja di gigireun lawang; doemada-
 kan, di dinja aja hidji énggon sisi ti
 20 koelon pisan. 'Toeloej misaoer ka ka-
 oela: Eta énggon paragi panghoeloe nga-
 roelob koerban kasalahan djeung koer-
 ban dosa, sarta paragi ngagoreng koer-
 ban kadaharan; teu meunang dibawa
 bidjil ka boeroean loewar, *b* matak njo-
 tji keun ka djalma noe loba. 'Tidinja
 kaেলা koe andjeunna ditjandak bidjil
 ka boeroean loewar, nja ditjandak nga-
 liwat ka noe opat djoeroe boeroean;
 doemadakan, dina oenggal-oenggal djoe-
 roe boeroean teh aja deui boeroean.

22 'Dina opat djoeroe boeroean teh aja
 boeroean panghaseupan, opat poeloh
 [asta] palajoena djeung tiloe poeloh
 panggèrètna; eta boeroean djoeroe teh
 23 opatanana saokoeran. 'Djeung aja tem-
 bok sakoerilingna, sakoebèng eta noe
 opat boeroean, sarta sisi eta tembok-
 tembok geus dihawoean ti handap, sa-
 24 koeriling. 'Ladjèng andjeunna misaoer
 ka kaেলা: Eta teh dapoer, paranti ngoe-
 loeb; di dinja toekang ngawoela di gè-
 dong pingaroeloebeun koerban peuntji-
 tan ti djalma-djalma. *a* p. 42:13. *b* p. 44:19.

PASAL 47.

Tidinja kaেলা koe eta djalma ditjan-
 dak deui ka panto gèdong; doema-
 dakan, ti handapeun bangbaroeng gè-
 dong *a* bidjil tjai, ngotjor ngetan; wan-
 toe gèdong teh njanghareupna ka wetan.
 Ari tjai teja toeroen; datangna ti han-
 dap, ti sisi gèdong, sabeulah ti katoe-
 2 hoe, nja ti kidoelun altar. 'Geus kitoe
 kaেলা ditjandak bidjil, djalan lawang
 kaler; nja ditjandak ngoeriling, djalan
 loewar, ka lawang loewar, noe njang-
 hareup ngetan teja; doemadakan, tjai
 teh ngagoelak ti sabeulah katohoe.

3 'Ana djalma teja geus ka loewar, la-
 djèng ngetan, sarta pananganana njékél
 këntja. Toeloej ngoekoer sareboe asta,

seug kaেলা ditjandak ngaraäs eta tjai;
 ari djèrona tjai sèrèk moemoentjangan.

4 'Pek ngoekoer deui sareboe, seug ka-
 oela ditjandak deui ngaraäs tjai; ari
 djèrona tjai sèrèk toeoer. Prak ngoe-
 koer deui sareboe, seug kaেলা ditjan-
 dak deui ngaraäs; ari djèrona tjai sèrèk
 5 tjangkeng. 'Tidinja ngoekoer deui sa-
 reboe; tjai geus djadi waloengan, teu
 beunang diraäs koe kaেলা; wantoe tjai
 teh gède, tjai kodjajeun, estoe waloen-
 gan noe teu beunang diraäs. 'Pok and-
 6 djeunna misaoer ka kaেলা: Na katendjo
 koe maneh, anak Adam? Geus kitoe
 kaেলা ditjandak, balik deui ka sisi eta
 7 waloengan. 'Ari geus balik kaেলা teh,
 doemadakan, *b* di sisi eta waloengan loba
 katjida tatangkalan, sabeulah ti djeu
 8 djeung sabeulah ti ditoe. 'Saoerna deui
 ka kaেলা: Eta tjai noendjang ka bi-
 langan wetan, toeloej moedoen ka ta-
 nah lapang, sarta ngamoehara ka laoet;
 sakoer tjai noe dibidjilkeun asoepna ka
 eta laoet, anoe matak laoet teh datang
 9 ka waloēja. 'Ari geus kitoe, saroepaning
c noe njawaän hiroep, bangsa noe nga-
 lenghoj, ka mana bae datangna eta wa-
 loengan, tangtoe hiroep; sarta piyajaeun
 laoek loba katjida; dimana eta tjai geus
 asoep ka dinja, seug laoet teh waloēja,
 sarta tangtoe hiroep sakabeh, ka mana
 10 bae pidatangeunana eta waloengan. 'Ari
 geus kitoe, di sisina pinarangtoengeun
 palika-palika; ti sèmét En-Gedi tèpi ka
 En-Eglaim pidjadieun énggon paranti
 moèkeun djaring; ari laoekna bakal
 roepa-roepa, sakoemaha laoek laoet gè-
 11 de, sarta loba katjida. 'Ari noe moal
 waloēja, nja eta rawana djeung rantja-
 12 na; pada disèrahkeun ka oejah. 'Djeung
 deui di sisi eta waloengan, sabeulah ti
 djeu djeung sabeulah ti ditoe, pidja-
 dieun saroepaning tatangkalan baris ha-
 kaneun; daoenna moal keuna aloem,
 djeung boewahna moal keuna euweuh;
 saban-saban boelan eta boewahan anjar,
 wantoe-wantoe tjaina bidjilna ti kasoe-
 tjian; ari boewahna baris hakaneun,
d djeung daoenna baris ngawaloējakeun.

a Joël 3:18; Djak. 14:8; Wahj. 22:1. *b* Wahj. 22:2.

c 1 Moesa 1:20. *d* Wahj. 22:2.

13 Kijeu timbalan Goesti Pangeran: Ijeu
 piwatèseun tanah, noe pikamilikeun koe
 maraneh, noeroetkeun noe doewa wélas

kaom Israil; ^a Joesoep pimeunangeun
 14 doewa bagian. 'Ari dimilikna koe ma-
 raneh sing walatra sadoeloer-doeloer;
 sapedah kami babeula ngatjoengkeun
 panangan kami, kĕrsa maparinkeun eta
 ka karoehoen maraneh teja, noe matak
 eta tanah pininggangeun ka maraneh,
 15 djadi milik. 'Nja ijeu piwatĕseun tanah
 teh: ^b sabeulah ti kaler, ti sĕmĕt laoet
 gĕde djalan ka Hetlon, tĕpi ka pĕlĕbah
 16 asoep ka Sĕdad; 'Hamat, Berota, Si-
 braim, noe di antara watĕs Damsik djeung
 watĕs Hamat; 'Haser tĕngah, noe di wa-
 17 tĕs Haoeran. 'Djadi piwatĕseunana ti
 laoet teh Hasar-Enon, tĕpoeng-watĕs
 Damsik; ari noe pangkalerna pisan nja
 eta watĕs Hamat. Eta kitoe sabeulah
 18 ti kaler. 'Moenggoeh ^c sabeulah ti wetan,
 ari di antara Haoeran, Damsik djeung
 Gilad, sarta tanah Israil, [piwatĕseunana]
 tji Jordan; ti sĕmĕt watĕs [kaler] ma-
 19 raneh koedoe ngoekoer sĕrĕk laoet we-
 tan. Eta kitoe sabeulah ti wetan. 'Ari
 moenggoeh ^d sabeulah ti kidoel, ti sĕmĕt
 Tamar tĕpi ka tji Mĕriba, di Kades,
 kĕbat ka waloengan [Mĕsir], bras ka la-
 20 oet gĕde. Eta kitoe sabeulah ti kidoel. 'Ari
 moenggoeh ^e sabeulah ti koelon, nja la-
 oet gĕde, ti sĕmĕt watĕs [kidoel] tĕpi
 ka pabĕnĕran asoep ka Hamat. Kitoe
 21 sabeulah ti koelon. 'Nja eta tanah noe
 koe maraneh koedoe dibagi djeung doe-
 loer-doeloer, noeroetkeun kaom Israil.
 22 'Ari geus kitoe, ^f dibagikeunana koe
 maraneh koedoe koe lantaran lotĕre,
 baris milik, pikeun diri maraneh sarta
 pikeun semah-semah, anoe ngaloembara
 di tĕngah maraneh, anoe geus baroga
 anak ti tĕngah maraneh; ^g noe kitoe
 koe maraneh koedoe diangkĕn sapĕrti
 noe asal boemi di oerang Israil; koedoe
 pada mareunang milik djeung maraneh
 23 di tĕngah kaom Israil. 'Ari geus kitoe,
 mana-mana kaom noe dioembaraĕn koe
 semah teh, nja di dinja eta koe maraneh
 koedoe dibere pimilikeunana, lahiran
 Goesti Pangeran.

a 1 Moesa 48:5, 6;
 Jos. 17:14. b 4 Moesa 34:7. c 4 Moesa 34:10.
 d 4 Moesa 34:3. e 4 Moesa 34:6. f p. 45:1.
 g 3 Moesa 19:34.

PASAL 48.

Sarta nja ijeu ngaran hidji-hidji kaom:
 Na ti toengtoeng ti kaler, mapaj djalan
 ka Hetlon, tĕpi ka pĕlĕbah asoep ka

Hamat, djeung ka Hasar-Enon, tĕpoeng-
 watĕs Damsik, ti kalerna mapaj ka Ha-
 mat; tĕgĕs pibogaunana ti sabeulah ti
 wetan tĕroes ka koelon: pikeun Dan,
 2 sabagian. 'Ari ti sĕmĕt watĕs Dan, ti
 sabeulah ti wetan tĕpi ka sabeulah ti
 3 koelon: pikeun Aser, sabagian. 'Ari ti
 sĕmĕt watĕs Aser, ti sabeulah ti wetan
 tĕpi ka sabeulah ti koelon: pikeun Nap-
 4 tali, sabagian. 'Ari ti sĕmĕt watĕs Nap-
 tali, ti sabeulah ti wetan tĕpi ka sabeu-
 lah ti koelon: pikeun Mĕnase, sabagian.
 5 'Ari ti sĕmĕt watĕs Mĕnase, ti sabeulah
 ti wetan tĕpi ka sabeulah ti koelon:
 6 pikeun Epraim, sabagian. 'Ari ti sĕmĕt
 watĕs Epraim, ti sabeulah ti wetan tĕpi
 ka sabeulah ti koelon: pikeun Roebin,
 7 sabagian. 'Ari ti sĕmĕt watĕs Roebin,
 ti sabeulah ti wetan tĕpi ka sabeulah ti
 koelon: pikeun Joeda, sabagian. a p. 47:15.
 8 Dĕmi ti sĕmĕt watĕs Joeda, ti sabeu-
 lah ti wetan tĕpi ka sabeulah ti koelon,
 pijaunana ^a hatoeran, noe koe mara-
 neh koedoe disanggakeun teja, doewa
 laksa lima reboe [toembakan] panggĕ-
 rĕtna, ari palajoena sakoemaha doeco-
 man hidji-hidji, ti sabeulah ti wetan tĕpi
 ka sabeulah ti koelon; djeung ari kasoet-
 tjan teja pijaunana di tĕngah-tĕngah-
 9 na. 'Eta hatoeran, noe koe maraneh
 koedoe disanggakeun ka Pangeran teja,
 palajoena doewa laksa lima reboe, dĕmi
 10 panggĕrĕtna salaksa. 'Ari noe pibogaun
 hatoeran soetji teh, nja eta panghoeloe-
 panghoeloe; ti kaler doewa laksa lima
 reboe [palajoena], ti koelon panggĕrĕtna
 salaksa, ti wetan panggĕrĕtna salaksa,
 djeung ti kidoel doewa laksa lima reboe
 palajoena; ari kasoetjian Pangeran teja
 11 pijaunana di tĕngah-tĕngahna. 'Bagian
 panghoeloe-panghoeloe, anoe beunang
 njoetjikeun ti toeroenan Sadok, ^b noe
 pada ngadjaga kana djagaĕn kami teja,
 sarta teu sarasab basa oerang Israil
 sarasab, lain tjara ahli Lewi, noe pada
 12 sarasab. 'Djadi panghoeloe-panghoeloe
 teh meunang pasihan tina tanah hatoe-
 ran, ^c soetji liwat leuwih, adĕk kana
 13 watĕs ahli Lewi. 'Ari ahli Lewi teja
 parendeng djeung watĕs panghoeloe,
 pon kitoe keneh doewa laksa lima reboe
 palajoena, djeung salaksa panggĕrĕtna;
 sakabeh palajoena koedoe doewa laksa
 14 lima reboe, ari panggĕrĕtna salaksa. 'Teu

^a meunang didjoewal saeutik-eutik atjan, djeung teu meunang ditoekeurkeun, soemawonna ngagasab eta loeloegoe tanah; 15 karana soetji, kagoengan Pangeran. 'Děmi anoe lima reboe, anoe masih kari tina panggěrětna noe doewa laksa lima reboe teja, ti hareupna, eta mah djamak, pikeun nagara, geusan pangtjitjingan sarta geusan ^e sampalan; ari piajaemunana nagara teh di těngah-těngahna. 'Sarta kijeu oekoeranana: ^f sabeulah ti kaler opat reboe lima ratoes, sabeulah ti kidoel opat reboe lima ratoes, sabeulah ti wetan opat reboe lima ratoes, kitoe deui sabeulah ti koelon opat reboe lima ratoes. 'Ari pisampalaneun nagara teh, ti kaler doewa ratoes lima poeloeh, ti kidoel doewa ratoes lima poeloeh, ti wetan doewa ratoes lima poeloeh, kitoe deui ti koelon doewa ratoes lima poeloeh. 'Děmi anoe kari tina palajoena, 18 parerendeng djeung hatoeran soetji teja, salaksa ti wetan djeung salaksa ti koelon; ari ajana parerendeng djeung hatoeran soetji, sarta pihasileumana baris 19 hakaneun sakoer pagawe nagara. 'Ari eta pagawe nagara koedoe pada migawe inja, toegoer ti sakabeh kaum Israil. 20 'Salěgana eta hatoeran koedoe doewa laksa lima reboe palajoena, djeung doewa laksa lima reboe panggěrětna; njangakeunana hatoeran soetji teh koedoe pasagi, katoei pibagianeun nagara.

a p. 45: 1. b p. 40: 46; 44: 10. e p. 43: 12. d 3 Moesa 25: 34. e 4 Moesa 35: 3. f Wahj. 21: 16.

21 Ari karina pikeun gěgěden, beh dijeuneun djeung beh ditoeėun eta hatoeran soetji djeung bagian nagara, hareupeun eta hatoeran noe doewa laksa lima reboe teja, tēpi kana watēs ti wetan; kitoe keneh ti koelon, hareupeun noe doewa laksa lima reboe teja, bras kana watēs ti koelon; tēroes djeung doeoeman hidji-hidji; nja eta pikeun gěgěden, sarta hatoeran soetji reudjeung kasoetjian gědong teja piajaemunana di těngah-těngahna. 'Djadi leuwihan kabogañ ahli Lewi djeung leuwihan bagian nagara, noe di těngah-těngah doeoeman gěgěden teja,

sakoer noe aja di antara watēs Joeda djeung watēs Binyamin, nja eta pikeun gěgěden.

23 Ari moenggoeh kaum noe salijan ti dinja, ti sabeulah ti wetan tēpi ka sabeulah ti koelon: pikeun Binyamin, 24 bagian. 'Ari ti sēmēt watēs Binyamin, ti sabeulah ti wetan tēpi ka sabeulah ti 25 koelon: pikeun Simon, sabagian. 'Ari ti sēmēt watēs Simon, ti sabeulah ti wetan tēpi ka sabeulah ti koelon: pikeun Isas- 26 kar, sabagian. 'Ari ti sēmēt watēs Isas- kar, ti sabeulah ti wetan tēpi ka sabeulah ti koelon: pikeun Sěboeloen, saba- 27 gian. 'Ari ti sēmēt watēs Sěboeloen, ti sabeulah ti wetan tēpi ka sabeulah ti 28 koelon: pikeun Gad, sabagian. 'Děmi dina watēs Gad, sabeulah ti kidoel, nja di dinja pawatēsan, ti sēmēt Tamar ka tji Měriba, di Kades, kěbat ka waloeangan 29 [Měsir], bras ka laeet gěde teja. 'Tah, nja eta tanah, noe koe maraneh koedoe dibagikeun tina milik, koe lantaran lo- tēre, ka sagala kaum Israil, sarta nja kitoe pidoeoemaneunana sewang-se- wang, lahiran Goesti Pangeran.

30 Sarta nja ijeu pangbidjilan eta nagara; sabeulah ti kaler opat reboe lima ratoes 31 toembakan. 'Ari lawang eta nagara koedoe katělah ^a koe ngaran kaum Israil; ti kaler tiloe lawang, nja eta: lawang Roebin, hidji; lawang Joeda, hidji; la- 32 wang Lewi, hidji. 'Ari sabeulah ti wetan opat reboe lima ratoes toembakan; sarta tiloe lawang, nja eta: lawang Joe- 33 soep, hidji; lawang Binyamin, hidji; la- wang Dan, hidji. 'Ari sabeulah ti kidoel opat reboe lima ratoes toembakan; sarta 34 tiloe lawang, nja eta: lawang Simon, hidji; lawang Isaskar, hidji; lawang Sě- boeloen, hidji. 'Sabeulah ti koelon kitoe keneh opat reboe lima ratoes toemba- kan; sarta tiloe lawang, nja eta: lawang Gad, hidji; lawang Aser, hidji; lawang 35 Naptali, hidji. 'Těpoeng-gělang salaksa dalapan reboe toembakan. 'Ari pingara- neun eta nagara ti poė harita kijeu:

^b Pangeran linggih di dinja. *a Wahj. 21: 12. b p. 43: 7; Joēl 3: 21; Wahj. 21: 3.*

KITAB NABI DANIËL.

PASAL 1.

Mangsa katiloe taoena Jojakim djoem¹m²n³eng radja Joeda, ^a djëboel N⁴ëboekadnesar, radja Baboel, ka Jëroesalem, sarta nagara teh dikëpoeng. 'Geus kitoe koe Goesti eta Jojakim, radja Joeda, diselehkeun ka leungeun N⁵ëboekadnesar, sarta djeung ^b sawareh parabot gëdong Allah; toeloj parabot teh koe N⁶ëboekadnesar dibawa ka tanah Sinar, ka gëdong aällahanana, diasoepeun ka goedang doenya-brana aällahanana. 'Sarta radja marentah ka Aspënas, kapala mantri djëro andjeunna, ^c koedoe njang-gakeun djalma ngalora ti lëbah orang Israil, tégés ti toeroenan radja, djeung ^d ti para menak; 'nja djalma ngalora noe taja pisan tjatjadna, sarta harade roepa, toer paham dina sagala kapintëran, sarta reja pangabisa, djeung ngaharti elmoe; noe oetama djadi toekang marék di padalëman radja; sarta koedoe pada dipagahan kitab, kitoe deui basa Kasdim. ^e 'Malah radja nangtoekeun pibagianeu-nana dina oenggal-oenggal poë tina kadaharan radja djeung tina anggoer leutenantana, sarta diparentah dimoemoele tiloe taoen lilana; ari geus toetoepe eta tiloe taoen pada pimarëkeun di pajoe⁶neun radja. 'Dëmi dina lëbah eta djalma ngalora aja Daniël, Hananya, Misael djeung Asarja, pada kaäsoep oerang Joeda. ^f 'Ari koe kapala mantri djëro pada dibere ngaran; nja eta Daniël dilandi Beltëसार, Hananya dilandi Sadrak, Misael dilandi Mesak, ari Asarja dilandi ^g Abed-Nëgo. 'Dëmi Daniël nangtoekeun dina ati, moal ngarëgëdkëun maneh koe kadaharan radja, atawa koe anggoer leutenantana; djeung Daniël panoenoehoen ka kapala mantri djëro, soepaja ^h montong ngarëgëdkëun maneh. 'Sarta Daniël teh ⁱ koe Allah dipaparin kaäsihan djeung kawëlasan di hareupeun kapala mantri djëro. 'Ari saer kapala mantri djëro teh ka Daniël: Kami teh sijeun koe goesti kami sang radja, noe

geus nangtoskeun kadaharan djeung inoeman oedjang-oedjang; karana koe-maha lamoen ningali pasëmon oedjang karoetjëm, beda djeung djalma ngalora noe saemoer djeung oedjang? Ari kitoe mah oedjang djadi matak diri kami ka-¹¹tëm¹²poehan koe radja. 'Tidinja Daniël mihatoer ka loperes, noe koe kapala mantri djëro dibakoekeun ngoeroes ka Daniël, Hananya, Misael djeung Asarja, ¹³[pihatoerna]: 'Abdi gamparan moegi pada didjadjal watës sapoeloeh dintën; nja abdi teh moegi pada dileler sipat beunang njëbar pikeun tëdaenn, kitoe deui ¹⁴tjai pikeun inoemeun. 'Sarëng moegi ditingalian di pajoneum gamparan roepa abdi-abdi, kitoe keneh roepa djalma ngalora noe narëda katoewangan radja; sarawoeh moegi midamël ka abdi-abdi gamparan sakoemaha noe katingali koe ¹⁵gamparan. 'Ari loperes teh ngagoegoe ka darinja dina eta përkara; toeloj pada didjadjal, meunang sapoeloeh poë. ¹⁶'Geus toetoepe noe sapoeloeh poë teh, katingali roepa eta opat djalma leuwih aloes, djeung awakna leuwih lintoeh ti batan sakabeh djalma ngora, noe ngahakan kadaharan radja. 'Tidinja koe ¹⁷loperes kadaharan bagianana djeung anggoer inoemanana dilään, ari noe dilelerkeun ka darinja nja sipat beunang njëbar bae. 'Dëmi eta djalma ngora noe opatan teja koe Allah dipaparin kanjaho, sarta paham dina sakabeh kitab djeung kapintëran; ¹⁸e samalah Daniël teh dipaparin tërang dina sagala tetendjoan djeung impian. 'Ari geus toetoepe mangsana noe diparentahkeun koe radja, piwaktoeëun njang-gakeun djalma ngalora teja, toeloj koe kapala mantri djëro pada disanggakeun ka pajoneun N¹⁹ëboekadnesar. 'Tidinja radja sasaoeran djeung sadajana; dëmi eta salobana taja noe kapëndak nandingan Daniël, Hananya, Misael djeung Asarja; noe matak eta ²⁰pada djadi toekang marék di pajoneun radja. 'Ari sagala përkara kapintëran djeung pangartian, noe koe radja

dipariksakeun ka darinja, pada kapëndak sapoeloeh patikëlaneun ngoengkoelan ti sakabeh pandita djeung djoeroe ténsoeng, noe aja di sakaradjaänana.

21 'Ari Daniël teja tètép dongkap ka *f* taoen noe kahidji Kores djoeménéng radja.

a 2 Radj. 24:1. *b* 2 Bab. 36:7. *c* 2 Radj. 20:18.

d 1 Moesa 39:21. *e* Jéh. 28:3. *f* Esr. 1:1.

PASAL 2.

Mangsa kadoewa taonna Nêboekadnesar teja djoeménéng radja, *a* harita Nêboekadnesar ngimpen; heug manahna goelinggasahan, sarta andjeunna kandég
2 koelémna. 'Tidinja radja *b* miwarang nja-oer pandita-pandita djeung djoeroe-djoeroe ténsoeng, kitoe deui taroekang sihirdjeung ahli-ahli Kasdim; soepaja ngoeningakeun ka radja eta impenanana. Gantjangna daratang, sarta pada marék di
3 pajoeneun radja. 'Pok radja ngalahir ka darinja: Kami tadi ngimpi, sarta pikir kami goelinggasahan, hajang njaho eta
4 impian. 'Pioendjoekeun ahli-ahli Kasdim teh ka radja, make basa Sam: *c* Moegi sang radja salamét salalanggéngna! Soemangga, impenan teh tjarjoskeun ka abdi-
5 abdi gamparan, mangke pibaloekareunana koe abdi sadaja dioendjoekeun. 'Ngawalon radja, kijeu lahirna ka ahli
Kasdim teh: Omongan kami geus pasti, oepama eta impian djeung pibaloekareunana koe maraneh teu dinjahokeun ka kami, *d* mangke maraneh dipotong-
6 potong, sarta imah maraneh didijjeun djarian. 'Sabalikna, oepama eta impian djeung pibaloekareunana koe maraneh
dipopojankeun mah, tangtloe maraneh meunang pasihan, djeung gandjaran, sarta kahormatan géde ti hareupeun kami; mana ajeuna bedjakeun ka kami eta
7 impian djeung pibaloekareunana. 'Mindo ngawangsoelna, kijeu pioendjoekeun: Soemangga, impenan teh koe sang radja moegi ditjarjoskeun ka abdi-abdi, ti-
8 nangtos pibaloekareunana koe abdi-abdi dioendjoekeun. 'Ngawalon radja, kijeu lahirna: Kami njaho sidik pisan, jen maraneh hajang mandjangeun mangsa, sapedah maraneh pada térang, jen omongan kami teja geus pasti. 'Tapi lamoen eta impian koe maraneh teu dinjahokeun mah, pibokoemaneun maraneh
sahidji; karana maraneh sakongkol nja-

toerkeun omong bohong nja teu hasil ka hareupeun kami, tēpi ka ganti mangsa; mana geura tjaritakeun impian teh ka kami, mangke kami njaho, jen maraneh bisa ngabedjakeun pibaloekareunana ka
10 kami. 'Ngawangsoel ahli-ahli Kasdim teh ka pajoeneun radja, kijeu pioendjoekeun: Noen, taja pisan djalma di sadjagat kabeh, noe bisa ngaoendjoekeun eta pērkawis sang radja; anoemawi sadajana radja, gēgēden atanapi noe kawasana, taja noe moendoet pērkawis kitoe ka saha bae pandita, djoeroe
11 ténsoeng atanapi ahli Kasdim. 'Ari eta pērkawis, noe dipoendoet koe sang radja, abot teuing, saréng taja deui noe ijasa ngawartakeun eta ka salira radja, kadjawi ti batara-batara, noe linggilna teu sinaréngan saréng bangsa daging.
12 'Tina sabab kitoe radja teh bēndoe, bari sewot katjida, sarta radja marehant, sakabeh boedjangga di Baboel koedoe
13 digēmpoer. 'Djol eta parentah ka loewar, sarta boedjangga-boedjangga bakal dipeuntjitan; malah Daniël djeung rentjang-rentjangna ditejangan, bakal di-
14 pareuntjit. 'Tidinja Daniël ngahatoerkeun pirēmpag djeung pepeling ka Arjok, kapala toekang peuntjit anoe radja, noe geus ka loewar baris meuntjit boedjangga-boedjangga di Baboel. 'Pok Daniël mihatoer ka Arjok, noe dikawasa-
15 keun koe radja teh: Naha aja parentah sakitoe angkér ti pajoeneun radja? Tidinja eta pērkara koe Arjok ditjarjos-
16 keun ka Daniël. 'Gantjang Daniël ngadeuheus, sarta noenoehoen ka radja, moegi dipaparin tempo, soepaja ngoendjoekeun pibaloekareunana ka salira radja.

a 1 Moesa 41:1. *b* p. 1:20; 5:7.

c Néh. 2:3; p. 3:9. *d* Esr. 6:11; p. 3:29.

17 'Tidinja Daniël moelang ka boemina, sarta ngawartakeun eta pērkara ka Hananya, Misaël djeung Asarja, rentjang-
18 rentjangna teja, 'sangkan pada njoehoenkeun kawēlasan ti pajoeneun *a* Allah sawarga, hal eta rasijah; soepaja Daniël djeung rentjang-rentjangna saréng sakoeur boedjangga di Baboel salijan ti dinja oelah koengsi digēmpoer.
19 'Tidinja eta rasijah diēbreheun ka Daniël dina tetendjoan ti peuting; toeloej Daniël moedji soekoer ka Allah sawarga. 'Pok Daniël mioendjoekeun, kijeu

pioendjoekna: Sagala poedji ka padjé-
 néngan Allah, ti kalanggéngan dongkap
 ka kalanggéngan deui!^b karena kapinté-
 ran saréng kawasa nja andjeunna noe ka-
 21 goangan. 'Nja andjeunna noe ngaganti
 mangsa saréng waktöe, noe ngarorod
 radja saréng ngadégkeun radja, noe
 maparin kapintéran ka noe palintér,
 kitöe deui kanjaho ka noe garadoeh
 22 pangarti. 'Andjeunna noe ngebrehkeun
 anöe djéro-djéro saréng noe gaib-gaib;
^c andjeunna noe oeninga sakoer noe aja
 di noe poék, saréng tjaäng matoeh di
 23 andjeunna. 'Noen, Allah karoehoe sim-
 koering! simkoering nganoehoenkeun sa-
 réng njoekoerkeun ka andjeun, reh sim-
 koering koe andjeun dipaparin kapin-
 téran saréng pangawasa; sarawoeh da-
 ngét ajeuna andjeun ka simkoering geus
 maparin njaho anöe koe simkoering sada-
 ja disoehoenkeun andjeun; karantén
 andjeun ka simkoering sadaja geus
 maparin njaho pérkawis radja teja.

^a Esr. 1: 2. ^b Aj. 12:13. ^c Djab. 139: 12; 1 Joh. 1: 5.

24 Tina sabab kitöe Daniël toeloj nga-
 deuheus ka Arjok, noe koe radja di-
 bakoekeun ngagémpeur sakoer boedjang-
 ga di Baboel teja; sadongkapna Daniël
 mihatoer ka dinja kijeu: Boedjangga di
 Baboel oelah tjjos digémpeur; kaöela
 moegi dideuheuskeun ka pajoeneun ra-
 dja, sédjana ngoendjoekkeun ka radja pi-
 25 baloekareunana. 'Tidinja Arjok teh goe-
 sak-gasik ngadeuheuskeun Daniël ka
 pajoeneun radja, sarta oendjoek kijeu
 ka radja: Noen, simkoering méndak ijeu
 hidji djalma, kalébbét bobojonganti Joeda,
 sédjana goeningakeun ka sang radja
 26 pibaloekareunana. 'Ngawalon radja, ki-
 jeu lahirna ka Daniël, ^a anöe ngaran
 Beltésasar: Na énja maneh bisa uga-
 njahokeun ka kami eta impian noe ka-
 tendjo koe kami, sarta djeung pibaloek-
 27 kareunana? 'Ngawangsoel Daniël ka pa-
 joeneun radja, kijeu wangsoelanana:
 Noen, ari rasijah, noe dipoendoet koe
 sang radja teja, sadajana boedjangga,
 djoeroe ténöeng, pandita atanapi djoeroe
 torah, taja noe bisaeun ngoendjoekkeun
 28 inja ka sang radja. 'Nanging aja Allah
 di sawarga, ^b noe ngebrehkeun rasijah;
 saréng andjeunna geus maparin njaho
 ka radja Néboekadnesar pérkawis noe
 pidjadieun dina ahir djaman. Ari impenan

andjeun, kalajan titingalan manah an-
 djeun dina pangkoeléman andjeun teja,
 29 nja kijeu: 'ari andjeun teja, noen sang
 radja! basa di pangkoeléman, datang
 manah panasaran kana pérkawis anöe
 pidjadieun djaman méngke; doepi geus
 kitöe, anöe ngebrehkeun rasijah teja ma-
 parin njaho ka andjeun pérkawis noe
 30 pidjadieun. 'Ari ménggahing simkoering
 teja, pangdiébrehan eta rasijah teh, lain
 sabab gadoeh kapintéran ngoengkoelan
 sakoer noe goemélar; jaktosna mah noe
 dipandang, soepaja pibaloekareunana di-
 oeningakeun ka sang radja, saréng soe-
 paja andjeun tingali anöe dianggo pa-
 nasaran koe manah andjeun.

^a p. 1: 7. ^b 1 Moesa 40: 8; 41: 16.

31 Koe andjeun, noen sang radja! kati-
 ngali, beh aja hidji djadjalmaän aheng;
 ari eta djadjalmaän djangkoeng-géde,
 saréng sorotna montjorong; nangtoeng-
 na di pajoeneun andjeun, saréng roe-
 32 pana matak baloewas. 'Nja eta djadjal-
 maän teh hoelöena émas aloes, dadana
 saréng leungeunna perak, beuteungna
 33 saréng pingpingna tambaga, 'bitisna
 beusi, doepi soekoena saparo beusi, sa-
 paro taneuh likét. 'Koe andjeun diti-
 ngali, dongkap ka aja hidji batöe ngagolo-
 34 sor ^a teu kalawan leungeun, ngadoepak
 ka eta djadjalmaän, nindih kana soe-
 koena, anöe sipat beusi saréng taneuh
 likét teja, moenggah boeboek soekoena.
 35 'Tidinja eta beusi, taneuh likét, tambaga,
 perak saréng émas teja boeboek baréng
 sapisan, ari djadina ^b sapértoes hoeoet
 ti pangirikan keur oesoem panas; la-
 djéng kabawa koe angin, saréng oeroetna
 teu pisan kapanggih; doepi ^c eta batöe,
 noe ngadoepak djadjalmaän teja, ngad-
 36 djadi goenoeng géde, moenggah ngeu-
 sian sadjagat kabéh. 'Tah, kitöe impe-
 nanana; doepi pibaloekareunana ajeuna
 bade dioendjoekkeun ka pajoeneun sang
 37 radja. 'Ari andjeun teja, noen sang radja!
^a djadi radja sadajana radja; karantén
 Allah sawarga ka andjeun geus maparin
 karadjaän, kawasa, kabédasar, sarawoeh
 38 kamoeljaän; 'saréng di mana bae tjitjing-
 na bangsa manoesa, ^e tjtatjakan sato
 galak sarawoeh manöek awang-awang
 ge pada diselehkeun ka panangan an-
 djeun; saréng andjeun noe dikawasa-
 keun ka eta sadajana; nja andjeun noe

39 diibaratkeun hoeloe émas teja. 'Doepi sa-
parantos andjeun pingadégeun hidji kara-
djaän sanes, katjek koe anoe andjeun;
woeh karadjaän katiloe, sanes deui, sipat
40 tambaga; nja eta bakal kawasa ka sa-
djagat kabeh. 'Ari karadjaän noe kaopat
bakal teuas sapértos beusi; karantën
sapértos beusi ngaboboekkeun sarëng
ngarëmpeokeun ka saniskantën, estoe
sapértos beusi noe ngarëmëkkeun, nja ki-
toe eta mêngke ngaboboekkeun sarëng
41 ngarëmëkkeun sadajana noe tadi. 'Doepi
përkawis noe katingali koe andjeun, soe-
koena sarëng ramo soekoena saparo ta-
neuh likët pandjoenan, noe saparo deui
beusi teja, nandakeun eta teh karadjaän
pabëngkah, nanging dina djëro eta pi-
ajaean oge kawewëgan beusi, noe mawi
koe andjeun katingali beusi pabaoer sa-
42 rëng taneuh likët lëjoer. 'Ari përkawis
ramo soekoe saparo beusi, noe saparo
deui taneuh likët teja, nandakeun eta
karadjaän saparo teuas, saparo rëgas.
43 'Doepi përkawis noe katingali koe an-
djeun, beusi pabaoer sarëng taneuh likët
lëjoer teja, nandakeun eta bakal pabaoer
lantaran binih manoesa, nanging moal
rakët batoer pada batoer, nja sakoemaha
beusi hanteu tjampoer sarëng taneuh
44 likët. 'Dëmi keur djaman eta radja-radja,
ladjéng Allah sawarga bade ngadögkeun
hidji karadjaän / anoe moal diröksak-
keun salalanggëngna, sarëng eta kadjé-
nëngan moal ditoeroenkeun ka bangsa
sanes; salërësna eta bakal ngaboboek-
keun sarëng ngeuweuhkeun sadajana ka-
radjaän noe tadi, doepi djinisna mah
45 pitëtëpeun salalanggëngna. 'Kitoe noe
mawi koe andjeun katingali, ti goenoeng
aja hidji batoe ngagolosor teu kalawan
leungeun, seug ngaboboekkeun eta
beusi, tambaga, taneuh likët, perak sa-
rëng émas teja. Allah noe langkoeng
agoeng geus maparin njaho ka sang
radja përkawis noe pidjadiëun djaman
mêngke; ari impenan teja kantënan, sa-
rëng pibaloeakareunana jaktos.

a Aj. 34 : 20. *b* Hos. 13 : 3. *c* Jës. 28 : 16. *d* Jëh. 26 : 7.

e Jër. 28 : 14. *f* p. 7 : 27; Ibr. 12 : 28.

46 Tidinja radja Nëboekadnesar broek
njooeh, bari soedjoed ka Daniël, sarta
miwarang koedoe dibaktian koerban ka-
47 daharan djeung seuseungitan. 'Ngawa-
lon radja ka Daniël, kijeu lahirna: Sa-

ënja-ëujana, Allah maraneh *a* nja eta
Bataraning sakabeh batara djeung Goes-
tining sakabeh radja, toer jasaëun nge-
brehkeun rasijah, boektina andika bisa
48 nganjatakeun eta rasijah. 'Tidinja radja
ngagoengkeun ka Daniël, djeung dipapar-
in pasihan pirang-pirang sarta galéde,
malah didjënëngkeun njangking satanah
Baboel, sarta didjënëngkeun kapala para
pangkat, njangking sakabeh boedjangga
49 di Baboel. 'Geus kitoe Daniël noenoe-
hoen ka radja, ladjéng *b* Sadrak, Mesak
djeung Abed-Nëgo teja koe radja diang-
kat njangking padamëlan di tanah Ba-
boel; ari Daniël mah bakoe di lawang
radja.

a 5 Moesa 10 : 17. *b* p. 1 : 7.

PASAL 3.

II hidji mangsa radja Nëboekadnesar
ngadamël hidji djadjalmaän émas,
djangkoengna gënëp poeloeh asta, gë-
dena gënëp asta; ari ditangtoengkeunana
2 di lëbak Doera, di tanah Baboel. 'Toe-
loej radja Nëboekadnesar miwarang
ngoempolkeun para goepërnoer, para
gëgëden djeung para bopati, para pang-
hoeloe, para mantri doenya-brana, para
hakim, para djaksa, djeung sakoer bae
noe njangking kawasa dina tjoetak-tjoe-
tak, sina daratang, bakal njalamëtkeun
eta djadjalmaän, beunang radja Nëboe-
3 kadnesar nangtoengkeun teja. 'Tidinja
eta para goepërnoer, para gëgëden djeung
para bopati, para panghoeloe, para man-
tri doenya-brana, para hakim, para
djaksa, djeung sakoer bae noe njangking
kawasa dina tjoetak-tjoetak teh, karoem-
poel, bakal njalamëtkeun eta djadjal-
maän, beunang radja Nëboekadnesar
nangtoengkeun teja; seg ngaradëg di ha-
reupeun eta djadjalmaän, beunang Në-
4 boekadnesar nangtoengkeun. 'Geus kitoe
hidji mantri ngoendang-ngoendang sarta
bëdas: Eh, sadaja bangsa, kaom reudjeung
5 basa! ajeuna pada ditimbalan, 'samangsa
ngareungeu sora tandoek, hatong, ka-
tjapi, tarawangsa, tjëlëmpeeng, ang-
kloeng, djeung saroeupaning bae tatabeuh-
han, koedoe pada mëndék sarta soedjoed
ka jëu djadjalmaän émas, kenging radja
6 Nëboekadnesar nangtoengkeun. 'Djeung
saha-saha noe teu mëndék sarta teu
soedjoed, eta teh sapada-harita tangtoe
digoebroeskeun ka djëro pameuleunan

7 seuneu hoeroeng. 'Tina sabab kitoe, dina mangsa eta, barang eta sakabeh bangsa ngadarengé sora tandoek, hatong, katjapi, tarawangsa, tjëlëmpeong, djeung saroepaning bae tatabeuhan, broek eta sakabeh bangsa, kaom reudjeung basa teh marëndék, pada soedjoed ka eta djadjalmaän émas, beunang radja Nêboekadnesar nangtoengkeun teja.

8 Tina pèrkara eta, dina mangsa harita sababaraha djalma, oerang Kasdim, ngadareuheusan, ngistorikeun oerang Jahoe di. 'Pada oendjoekan ka radja Nêboekadnesar, kijeu piodjoekna: 'Moegi sang radja salamèt salalanggèngna! 'Andjeun, noen sang radja! geus maparin timbalan, jen saha-saha djalma, noe ngadenge sora tandoek, hatong, katjapi, tarawangsa, tjëlëmpeong, saréng angkloeng, sarawoeh saroeapaning bae tatabeuhan, kédah mëndék, saréng soedjoed kana eta djadjalmaän émas. 'Ari sahasaha noe teu mëndék saréng teu soedjoed, eta teh tinangtos digoebroeskeun ka djéro pameuleuman seuneu hoeroeng.

12 'Ngoeningakeun aja djalma, oerang Jahoe di, ^b noe koe andjeun diangkut njépéng padamélan di tanah Baboel, nja eta Sadrak, Mesak saréng Abed-Nêgo teja; ari eta djalma, noen sang radja! hanteu nolih ka andjeun; ka batara andjeun eta hanteu ngabarakti, saréng ka djadjalmaän émas, kenging andjeun nangtoengkeun teja, eta teu saroeedjoed. 'Tidinja Nêboekadnesar, bawaning bëndoe sarta panas, miwarang ngala eta Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo; teu lila eta djalma didareuheuskeun ka pajoeneun radja. 'Pok Nêboekadnesar ngalahir ka darinja: Naha Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo! maraneh ngahadja teu ngabakti ka batara kami, djeung teu soedjoed ka djadjalmaän émas, beunang kami nangtoengkeun teja? 'Ajeuna, oepama maraneh sanggoep, samangsa ngadenge sora tandoek, hatong, katjapi, tarawangsa, tjëlëmpeong, djeung angkloeng, sarta saroeapaning bae tatabeuhan, seg maraneh mëndék djeung saroeedjoed kana eta djadjalmaän, beunang kami njijeun teja, [nja hade]; sabalikna, oepama maraneh teu saroeedjoed mah, sapada-harita maraneh tangtoe digoebroeskeun ka djéro pameuleuman seuneu

neueu hoeroeng; ^c djeung saha batara, noe pibisaean ngaleupaskeun maraneh ti leungeun kami? 'Ngawangsoel Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo teh, kijeu wangsoelanana ka radja: Noen, sang Nêboekadnesar! pèrkawis eta simkoering teu kédah ngawangsoel ka andjeun.

17 'Madak kitoe mah, Allah simkoering, anoe dibaktos koe simkoering, ^a langkoneung ijasa ngaleupaskeun simkoering ti djéro pameuleuman seuneu hoeroeng; eta, noen sang radja! tinangtos ngaleupaskeun simkoering ti panangan andjeun. 'Nadjan teu dileupaskeun ge, sing kaoeningakeun koe andjeun, sang praboe! ari ka batara andjeun simkoering taja pangintén ngabakti, saréng ka djadjalmaän émas, kenging andjeun nangtoengkeun teja, simkoering taja pangintén soedjoed. 'Tidinja Nêboekadnesar djadi pinoeh koe bëndoe, sarta pameunteuna salin roepa tina hal Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo. Pok andjeunna nimbalan, koedoe geura dipanaskeun pameuleuman, toedjoeh patikélaneun ti dipanaskeunana sasari. 'Sarta djalma noe pangpèrkosana dina balad andjeunna, koe andjeunna pada dipiwarang ngaringkoes Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo, soepaja digoebroeskeun ka djéro pameuleuman seuneu hoeroeng. 'Pek eta djalma diraringkoes, tètép ngaranggo lantjanganana, koetangna, sorbanna djeung raksoekanana; boes pada digoebroeskeun ka djéro pameuleuman seuneu hoeroeng. 'Tina sabab eta, reh timbalan radja angkér, djeung pameuleuman teh panas katjida, noe matak eta djalma, noe ngoenggahkeun Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo teja, parah kalentab koe seuneu. 'Ari eta djalma noe tiloean teh, nja eta Sadrak, Mesak djeung Abed-Nêgo teja, pada ninggang ka djéro pameuleuman seuneu hoeroeng, beunang ngaringkoes. 'Tidinja radja Nêboekadnesar kageteun, neut ngadég bari njéblak; pok radja ngalahir ka para pangrémpaganana: Naha lain tiloe djalma noe koe oerang digoebroeskeun ka djéro seuneu, beunang ngaringkoes teh? Ngawangsoel sadajana, kijeu wangsoelanana ka radja: Noen, sang radja! lérés pisan. 'Ngalahir deui radja, kijeu lahirna: Toeh, kami nendjo djalma opat, pada oetjoel, keur

leuleumpangan di djéro seuneu, sarta taja pisan tjtjengna; ari roepana noe kaopat siga poeta batara. 'Tidinja Nē-boekadnesar ngadeukeutan kana lawang eta pameuleuman seuneu hoeroeng; pok ngalahir, kijeu lahirna: Eh Sadrak, Mesak djeung Abed-Nēgo, ^e abdi Allah noe leuwih agoeng! geura baridjil, hijap ka darijeu! Djol Sadrak, Mesak djeung Abed-Nēgo pada ka loewar ti djéro seuneu.

²⁷ 'Toeloelj para goepernoer, para gegēden djeung para bopati, kitoe deui para pang-rēmpagan radja, pada koempoel, naringali ^f jen seuneu teh teu kawasa ka salira eta djalma-djalma; ari ramboetna hanteu toetoeng, djeung lantjinganana hanteu ganti roepa, malah djinisna teu kasorang baeoe seuneu-seuneu atjan.

²⁸ 'Ngalahir Nēboekadnesar, kijeu lahirna: Sagala poedji ka Allah Sadrak, Mesak djeung Abed-Nēgo, noe geus miwarang ^g malaikatna, djeung ngaleupaskeun abdina, noe ngarandēl ka andjeunna, sarta ngaganti parentah radja, toer njērahkeun awakna, teu ngabarakti djeung teu saroejdjoed ka batara naon bae, ari ngabaktina ngan ka Allahna bae. 'Mana kami mere parentah, sing saha-saha bangsa, kaom atawa basa, noe ngomong ngagorengkeun ka Allah Sadrak, Mesak djeung Abed-Nēgo, ^h eta mangke dipotong-potong, sarta imahna didjadikeun djarian; sabab taja deui batara, noe bisa ngaleupaskeun tjara kitoe pētana. 'Tidinja radja ngaloeloeskeun eta Sadrak, Mesak djeung Abed-Nēgo dina tanah Baboel.

a p. 2: 4. b p. 2: 49. c 2 Radj. 18: 35. d Jcs. 43: 2. e p. 6: 21. f Ibr. 11: 34. g p. 6: 23. h p. 2: 5.

PASAL 4.

Soerat kami, radja Nēboekadnesar, dastēng sakabeh bangsa, kaom reudjeung basa, noe tjaritjing di satoengkēbing boemi: moegi-moegi maraneh pada diwoewoehan nja kasēnangan! 'Kami sēdja rek ngoewarkeun tanda djeung moedjidjat, noe geus didamēl ka diri kami koe Allah noe langkoeng agoeng. 'Amboe, tandana aja sakitoe arahengna, sarta moedjidjatna aja sakitoe maratihna! ^a Karadjaan andjeunna nja karadjaan langgēng, djeung kadjēnengan andjeunna tētēp di sagala toeroenan-toeroenan.

a Djab. 145: 13.

⁴ Kami Nēboekadnesar keur gēnah di djéro gēdong kami, sarta keur moeloes di djéro padalēman kami. 'Mangsa eta kami boga impian, sarta matak reuwas ka kami; ari gēndoe-rasa dina pasarean kami, reudjeung tetendjoan pikir kami, ⁶ matak njēblak diri kami. 'Toeloelj kami mere parentah ngadeuheuskeun ka hareupeun kami sakabeh boedjangga di Baboel, soepaja ka kami nganjahokeun ⁷ pibalokareunana eta impian. 'Tidinja ngadareuheusan ^a sagala pandita, djoeroe tēnoeng, ahli Kasdim sarta djoeroe torah; heug eta impian koe kami ditjaritakeun ka darinja, tapi teu barisaeun nganjahokeun ka kami pibalokareunana. ⁸ 'Ahir-ahir ka kami ngadeuheusan Daniël, ^b anoe ngaran Beltésasar, katēlah koe batara kami; ari eta teh ^c katjalikan koe soekma batara saroejtji, sarta koe kami ditjaritaan eta impian, [nja kijeu]: ⁹ 'Eh Beltésasar, kapala pandita! kami teh njaho, jen andika katjalikan soekma batara saroejtji, djeung sagala rasijah taja noe matak soesah ka andika; tjik, geura bedjakeun tetendjoan impian kami, anoe katendjo koe kami, sarta djeung ¹⁰ pibalokareunana! 'Ari eta tetendjoan pikir kami dina pasarean kami teh kijeu: koe kami katendjo, beh aja hidji kai di tēngah-tēngah boemi, sarta liwat saking ¹¹ loehoerna. 'Kai teja nja gēde nja koewat, djeung loehoerna ^d nēpi ka langit, wani katendjona nēpi ka satoengtoeng boemi. ¹² 'Daoenna aloes, djeung boewahna loba, mahi keur hakaneun sakabehna; ari sasatoan darat ngijoehan di handapeunana, djeung manoeek awang-awang pada ngēnggon dina dahan-dahanna, sarta ¹³ niskara daging ditjoekoeupan ti eta. 'Kami nendjo deui sadjéro tetendjoan pikir kami dina pasarean kami teja, beh aja hidji djoeroe kēmī, sarta soetji, loengsoer ti ¹⁴ langit. 'Eta seg njaouer sarta bēdas, kijeu saोजना: Ijeu kai geura toewar, dahanna toetoehan, daoenna pahpralan, djeung boewahna awoerkeun; sasatoan sina malaboer ti handapeunana, kitoe deui ma- ¹⁵ noek-manoek tina dahan-dahanna. 'Ngan ari toenggoel djeung akarna mah karikeun dina taneuh, sarta tērapan rante beusi djeung tambaga dina djoekoet tēgal; djeung sina kabaseuhan koe tji-iboen awang-awang, sarta sina sadoeoem

- djeung sasatoan dina djoekoet boemi.
- 16 'Hateua hate manoesa bakal diganti, nja dipaparin hate sato; sarta toedjoe mangsa pinjorangan ka dinja ganti-ganti.
- 17 'Eta kitoe dawoehan tina poetoesan para djoeroe kēmit, djeung kitoe pangērsakeun tina lahiran para soetji; noe dipandang, soepaja sakoer noe goemēlar pada nganjahoekun, jen noe Langkoeng Agoeng teja noe kawasa ka sagala karadjaän manoesa, sarta dipaparinkeunana ka saha bae kērsana, toer jasaecun manoesa noe panghandapna didjēngkeun
- 18 njangkang ka dinja. 'Tah, kitoe noe koe kami, radja Nēboekadnesar, katendjo dina impian; ari andika, eh Beltēsasar! geura bedjakeun pibaloekeunana, sapedah sakabeh boedjangga di karadjaän kami teu barisaecun nganjahoekun ka kami pibaloekeunana; dēmi andika mah bisa, da katjalikan soekma batara saroetji. a p. 2: 27. b p. 2: 26. c p. 5: 11, 14. d Aj. 20: 6.
- 19 Tidinja Daniél, noe ngaran Beltēsasar teh, mēlēngēk sakeudeung, sarta pikiranana matak njēblak dirina. Pok radja ngalahir, kijeu lahirna: Eh Beltēsasar! poma oelah njēblak koe eta impian, atawa koe pibaloekeunana. Ngawangsoel Beltēsasar, kijeu wangsoelanana: Noen goesti! eta impenan moegi toemērap ka noe gareulah ka andjeun, kitoe deui pibaloekeunana ka satroe-satro
- 20 andjeun! 'Eta kai, noe katingali koe andjeun, noe gēde nja koewat, sarēng loehoerna dongkap ka langit, moengah katendjona di satoengkebīng boemi;
- 21 'anoe aloes daeenna, sarēng loba boewahna, tjēkap keur tēdaecun sadajana, noe handapeunana ditjitjingan sasatoan darat, sarawoeh manoeek awang-awang ngēnggonna dina dahan-dahanna teja:
- 22 'eta teh nja andjeun, sang radja, noe geus djadi agēng nja koewat; karantēng kaigoengan andjeun estoe gēde, moengah dongkap ka langit, sarēng kawasa andjeun dongkap ka toengtoeng boemi.
- 23 'Doepi pērkawis sang radja ningali hidji djoeroe kēmit, sarēng soetji, loengsoer ti langit, bari misaer, jen: Ijeu kai geura toewar, sarta roeksakkeun; ngan ari toenggoel djeung akarna mah karikeun dina taneuh, sarta tērapan rante beusi djeung tambaga dina djoekoet tēgal; djeung sina kabaseuhan koe tji-
- iboen awang-awang, sarta sina sadoeoem djeung sasatoan tēgal, tēpi ka toedjoe mangsa geus njorang ka dinja
- 24 ganti-ganti teja: 'kijeu, noen sang radja! pibaloekeunana, sarēng nja eta djadi poetoesan noe Langkoeng Agoeng, bade
- 25 ditērapkeun ka goesti sang radja: 'ari andjeun teh bade disoentroengkeun ti bangsa manoesa, nja pingēnggoneun sararēngan djeung sasatoan tēgal; eta andjeun bade disina dahar djoekoet sapērtos sapi, sarawoeh bade kabaseuhan koe tji-iboen awang-awang, sarēng toedjoe mangsa pinjorangeun ka andjeun ganti-ganti; dongkap ka andjeun ngoeningakeun, jen noe Langkoeng Agoeng teja noe kawasa ka sadaja karadjaän manoesa, sarēng dipaparinkeunana ka saha
- 26 bae kērsana. 'Ari pilahir, toenggoel djeung akar eta kai karikeun teja, hartosna karadjaän andjeun pitētēpeun deui ka andjeun, dimana andjeun geus ngoeningakeun, a Jen Sawarga noe njangkang
- 27 kawasa. 'Koe pērkawis eta, noen sang radja! moegi-moegi kamanah ijeu pihatoer simkoering, sarēng moegi mitjeun dosa andjeun, gēntos koe kabēnēran; kitoe deui kaāwonan andjeun gēntos koe mikoernija ka noe kabalangsak, malahmandar dipandjangeun kagēnaban andjeun. a Djab. 115: 3.
- 28 Sakabeh noe tadi teja toemērap ka
- 29 radja Nēboekadnesar. 'Kaheuleutan doe-wa wēlas boelan, radja keur angkat-angkatan dina loehoer padalēman karadjaän di Baboel. 'Pok radja ngalahir, kijeu
- 30 lahirna: a Naha eta teh lain Baboel gēde, beunang aing njijeeun baris dajeh karadjaän, koe kabēdasan kawasa aing, sarta
- 31 baris njohorkeun kamoeljaän aing? 'Sabot eta kasaoeran aja dina lambēj radja, datang gēntra ti langit, kijeu: Maneh, radja Nēboekadnesar! dibedjaän, karadjaän teh geus ingkah ti maneh. 'Sarta
- 32 djaän teh geus ingkah ti maneh. 'Sarta maneh bakal disoentroengkeun ti bangsa manoesa, nja pingēnggoneun babarēngan djeung sasatoan tēgal; eta maneh bakal disina njatoe djoekoet sapērti sapi, sarta toedjoe mangsa pinjorangeun ka maneh ganti-ganti, tēpi ka maneh nganjahoekun, jen noe Langkoeng Agoeng teja noe kawasa ka sagala karadjaän manoesa, sarta dipaparinkeunana ka saha
- 33 bae kērsana. 'Sapada-harita ge eta

lahiran boekti ka Nēboekadnesar; seg andjeunna disoentroengkeun ti bangsa manoesa, sarta dahar djoekoet saperti sapi, djeung salirana kabasuhan koe tji-iboen awang-awang, datang ka boeloena pandjang saperti boeloe galoedra, kitoe deui koekoena saperti koekoe manoeok.³⁴ 'Dēmi geus toetoeup mangsana, seg kami Nēboekadnesar tjéngkat, tanggah ka langit, sarta ingétan kami datang deni ka kami; toeloj kami moedji ka noe Langkoeng Agoeng, sarta kami njoekoerkeun djeung ngamoeljakeun ka noe Djoemēnēng salalawasna; karana kadjēnēngan andjeunna nja kadjēnēngan langgēng, djeung karadjaan andjeunna tētēp di sagala toeroenan-toeroenan.³⁵ 'Ari sakoer noe tjaritjing di boemi^b dimanahna saperti noe teu aja; sarta midamēlna ka balad sawarga djeung ka noe tjaritjing di boemi koemaha bae kērsana; djeung taja noe bisa ngepeskeun pananganana,^c atawa oendjoeakan ka andjeunna: Andjeun teh midamēl naon?³⁶ 'Dina mangsa eta ingétan kami datang deui ka kami; kitoe deui kamoeljaan karadjaan kami, kaāgoengan kami djeung tjahaja kami datang deui ka kami; ari sagala pangrōmpagan kami reudjeung gēgēden kami pada manggihan ka kami, sarta kami diadēgkeun njangking deui karadjaan kami, malah kami liwat saking nja diwoewoehan kaāgoengan.³⁷ 'Ajeuna kami Nēboekadnesar njoekoerkeun, djeung ngagoengkeun, sarta ngamoeljakeun ka Radja sawarga; karana^d sakabeh dadamēlanana sajakti, djeung sagala djalanna balēnēr; sarta sakoer noe loemakoena kalawan^e angkoeh, andjeunna langkoeng ijasa ngahandapkeun.

^a Sil. 16 : 18. ^b Jēs. 40 : 17. ^c A.J. 9 : 12; Jēs. 43 : 13.
^d 5 Moesa 32 : 4. ^e Djab. 138 : 6; p. 5 : 20.

PASAL 5.

Hidji mangsa radja Belsasar mestakeun rosa pisan ka para gēgēdenna noe sareboe, sarta ngaleueut anggoer hareupeun eta noe sareboe. 'Barang keur ngaraos anggoer, Belsasar miwarang njokot^a paparabotan ēmas-perak, beunang Nēboekadnesar ramana ngabidjilkeun tina kabah di Jēroesalem teja; kērsana diango ngaleueut koe salira radja, koe para gēgēdenna, koe garwa-garwana

3 djeung koe sēlir-sēlirna. 'Teu lila eta paparabotan ēmas, anoe beunang ngabidjilkeun tina kabah gēdong Allah di Jēroesalem teja, disanggakeun; seg koe radja djeung para gēgēdenna, koe garwa-garwana djeung sēlir-sēlirna diango⁴ ngaleueut. 'Pada ngaleueut anggoer, bari maroedji ka aallah sipat ēmas, sipat perak, sipat tambaga, sipat beusi, sipat⁵ kai djeung sipat batoe. 'Waktoe harita keneh tembong ramo leungeun manoesa, keur noelis pabēnēran adjoe, dina bilik kapoer padalēman radja; sarta koe radja katingali eta sapotong leungeun noe⁶ noelis teh. 'Tidinja radja teh owah tjahjana, djeung mamananana matak njēblakkeun andjeunna; ari tatali angkengna laleuleus, sarta dēkoena njorotjod.⁷ 'Heug radja miwarang sarta bēdas, koedoe ngadeuheuskeun^b djoeroe-djoeroe tēnoeng, ahli-ahli Kasdim djeung djoeroe-djoeroe torah. Pok radja ngalahir, kijeu lahirna ka eta sakoer boedjangga di Baboel: Saha-saha djalma noe bisa matja eta toelisan, sarta ka kami ngabedjakeun panghartina, nja eta tangtōe dipakeanan woengoe, djeung beuheungna dikongkorongan ēmas, sarta rek didjadikeun pangkat katiloe dina karadjaan.⁸ 'Tidinja eta sakabeh boedjangga radja boes arasoep, tapi taja noe bisa saeun matja eta toelisan, soemawonna ngoendjoekkeun panghartina ka radja.⁹ 'Toeloj radja Belsasar mungkin soemēblak, sarta beuki^c owah tjahjana; dalah gēgēdenna pada baringoengeun. 'Tina sabab sasaoeran radja djeung para gēgēdenna, gantjang radja istri sēpōeh lēbēt ka gēdong pesta. Pok radja istri misaoer, kijeu saorna:^d Moegi sang radja salamēt salalanggēngna! Mamanan andjeun montong matak njēblak ka andjeun, sarēng tjahja andjeun montong owah. 'Aja hidji djalma dina karadjaan andjeun,^e anoe katjalikan soekma batara sarōetji; ari eta teh keur djaman rama andjeun kapēndak tērang pikir, reja pangarti sarēng kapintēran, nandingan kapintēran batara; noe mawi koe radja Nēboekadnesar, rama andjeun, eta teh^f didjēnēngkeun kapala pandita, djoeroe tēnoeng, ahli Kasdim sarēng djoeroe torah; koe rama andjeun pisan,¹² sang radja! 'Tina sabab eta kapēndak

katjalikan soekma poendjoel, saréng reja kanjah, toer reja pangarti, bisaean ngabaloekarkeun impian, moekakeun soewal saréng ngoedar tjangreud; nja eta ^a Daniël, noe koe radja dilandi Bel-tésasar teja. Soemangga, ajeuna saor eta Daniël; tangtoe ngoendjoekeun panghartosna. *a p. 1: 2. b p. 4: 6. 7. c p. 7: 28.*

d p. 2: 4; 6: 7. e p. 4: 9. f p. 2: 48. g p. 1: 7.

- 13 Gantjang Daniël dideuheuskeun ka pajoeneun radja. Pok radja ngalahir, kijeu lahirna ka Daniël teh: Naha andika teh Daniël, ^a kaäsoep bobojongan ti Joeda, noe koe radja, ama kami,
- 14 ditjandak ti Joeda teja? 'Kami meunang bedja hal andika, jen andika katjalikan soekma batara, sarta kapanggih andika teh térang pikir, reja pangarti djeung leuwih pintér.' 'Ari ajeuna boedjangga-boedjangga djeung djoeroe-djoeroe ténong geus didareuheuskeun ka hareupeun kami, sina matja eta toelisan, djeung sina ka kami nganjaho-keun panghartina; tatapi teu barisaeun ngabedjakeun panghartina eta omongan.
- 16 'Seg kami teh meunang bedja hal andika, jen andika bisa mere katérangan, sarta ngoedar tjangreud. Ajeuna oepama andika bisa matja eta toelisan, sarta ka kami nganjaho-keun panghartina, tangtoe andika dipakeanan woengoe, djeung beuheung andika dikongkorong-an émas, sarta andika didjadikeun
- 17 pangkat katiloe dina karadjaän. 'Tidinja Daniël ngawangsoel, kijeu wangsoelana na ka pajoeneun radja: Pasihan andjeun, soemangga, tètép di andjeun, saréng gandjaran andjeun lelerkeun ka noe sanes bae; parandene kitoe simkoering sédja mangmatjakeun eta toelisan bade sang radja, saréng panghartosna koe simkoering bade dioeninga-keun. 'Menggahing andjeun teja, sang
- 18 radja! Allah noe langkoeng agoeng ka rama andjeun Néboekadnesar maparin karadjaän, kaägoengan, kahormatan sarawoeh kamoeljaän; 'saréng tina ka-
- 19 agoengan, noe geus dipaparinkeun ka andjeunna, sadajana bangsa, kaum saréng basa moenggah pada ngagidir saréng baloewas di pajoeneunana; manamana noe dikérsakeun dipaehan, nja dipaehan, saréng manamana noe dikérsakeun dihiroepan, nja dihiroepan; mana-

- mana noe dikérsakeun dika-loehoerkeun, nja dika-loehoerkeun, saréng mana-mana noe dikérsakeun dika-handapkeun, nja
- 20 dika-handapkeun. 'Dëmi keur mangsa ^b manahna djadi loehoer, saréng soekmana djadi heuras, moenggah lampahna koe-malantjang, seug andjeunna diloengsoerkeun tina korsi karadjaänana, saréng kamoeljaänana dileungitkeun ti andjeun-
- 21 na. 'Ladjéng andjeunna ^c disoentroengkeun ti bangsa manoesa, ari manahna disamikeun saréng hate sato, sarawoeh ngénggonna sasaréngan djeung kalde leuweung; disina dahar djoekoet sapertos sapi, saréng salirana kabaseuhan koe tji-iboen awang-awang; dongkap ka rama andjeun ngoeningakeun, jen Allah noe langkoeng agoeng teja noe kawasa ka sadaja karadjaän manoesa, saréng saha bae noe dikérsakeun, nja eta noe didjé-
- 22 nongkeun njangking ka dinja. 'Dëmi andjeun Belsasar poetrana hanteu ngaréndahkeun manah andjeun, sanadjan andjeun oeninga eta sadaja pérkawis.
- 23 'Salérésna andjeun ngagoengkeun pribadi, ngamaha ka Goestinging sawarga; ari paparabatan gedongna dibawa ka pajoeneun andjeun, seg andjeun saréng para gégéden, garwa-garwa saréng sëlir-sëlir andjeun pada ngaleueut anggoer nganggo eta, bari andjeun moedji ka aällahan sipat perak, sipat émas, sipat tambaga, sipat beusi, sipat kai saréng sipat batoe, ^d noe teu neuleu, teu ngadenge, saréng taja kanjahona; sawangsoelna ari Allah, ^e anoe njépéng napas andjeun saréng kagoengan sadajana djalan andjeun mah, eta koe andjeun
- 24 hanteu dimoeljakeun. 'Tidinja ti pajoeneun andjeunna didatangeun sapotong leungeun, saréng njérat eta toelisan.
- 25 'Dëmi eta toelisan noe disérat teh kijeu:
- 26 MÈNE, MÈNE, TÈKEL, OEPARSIN. 'Kijeu panghartosna eta omongan: MÈNE, hartosna: Allah geus ngetang lamina karadjaän andjeun, saréng geus didongkapkeun ka
- 27 tjatjapna. 'TÈKEL, hartosna: andjeun geus ditimbang dina taradjoé, saréng kapéndak andjeun kirang. 'PÈRES, hartosna: karadjaän andjeun geus dibeulah, saréng dipaparinkeun ka oerang Madajin
- 28 sarawoeh ka oerang Persi. 'Tidinja Belsasar maparin timbalan, seug Daniël dipakeanan woengoe, djeung beuhengna

dikongkorongan emas, sarta dioetara-
keun hal Daniël, jen didjadikeun pang-
kat katiloe dina karajaan. 'Dina peuting
harita keneh / Belsasar, radja Kasdim
teja, dipaehan. a p. 1: 3. b p. 4: 30. c p. 4: 25.
d Djah. 135: 15. e Aj. 10: 12; 34: 21. f Jës. 21: 4;
Jer. 51: 39.

PASAL 6.

Ari Darioes, ^a bangsa Madajin, nam-
Apana karadjaan keur oemoer genëp
2 poeloeh doewa taoen. 'Dëmi pangërsa
Darioes ngadjënëngkeun saratoes doewa
poeloeh goepërnoer, baris njangking ka-
radjaan; diajakeunana di sakoeriling ka-
3 radjaan. 'Ari noe njangking ka eta, aja
tiloe papatih, sarta noe hidji Daniël;
djeung eta goepërnoer-goepërnoer kamis-
tian ngatoerkeun balitoeng ka noe ti-
4 loean, soepaja radja oelah roegi. 'Tidinja
Daniël teh ngabajahkeun ka kantja pa-
patih djeung ka para goepërnoer, tina
sabab katalikan ^b soekma poendjoel;
mana radja aja pikërsaean Daniël rek
didjënëngkeun njangking sakaradjaan
5 kabeh. 'Tidinja eta kantja papatih reu-
djeung para goepërnoer pada nejanang
pisababeun, hajang meunang keur ngë-
lakkeun Daniël hal karadjaan; tapi wë-
leh, teu pisan manggih sabab atawa ka-
gorengan, sapedah Daniël satoehoe; naon
oge kasalahan atawa kagorengan taja
6 noe kapanggih di Daniël. 'Tidinja eta
djalma ngaromong: Oerang hamo mang-
gih sabab, naon oge, keur ngëlakkeun
eta Daniël, kadjaba lamoen manggih
baris njilakakeun ka dinja hal hoekoem
7 Allahna. 'Geus kitoe eta papatih reu-
djeung para goepërnoer teh ragëm ngä-
dareuheusan ka radja, sarta aroendjoe-
kan kijeu: Noen, sang radja Darioes!
8 ^c moegi salamët salalanggëngna. 'Sada-
jana papatih karadjaan, gëgëden sarëng
goepërnoer, pangrëmpagan sarawoeh bo-
pati, geus badami, nëda radja makonkeun
papakon, sarëng nangtoskeun larangan,
jen saha-saha noe njoehoenkeun naon-
naon ka saha bae, ka batara atanapi
ka manoesa, sadjéro tiloe poeloeh dintën,
kadjabi ka andjeun, sang radja, nja eta
tanwande digoebroeskeun ka gorowong
9 singa. 'Ajeuna, noen sang radja! moegi
makonkeun larangan kitoe, sarëng sê-
ratna moegi ditawis, soepaja teu kening
dirobahkeun, ^d koemaha bijasa parentah

Madajin sarëng Persi, noe teu keuna koe
10 leungit. 'Tina sabab eta pihatoer, radja
Darioes teh toeloj nawis sêrat djeung
larangan kitoe.

a p. 9: 1. b p. 5: 12. c p. 2: 4. d Est. 1: 19; 8: 8.

11 Mangsa Daniël tërangéun, jen geus
ditawis sêrat kitoe, toeloj Daniël aosep
ka boemina; (dëmi Daniël teh dina lo-
tengna make djandela molongpong, ^a
njanghareup ka Jérusalem;) sarta ^b ti-
loe waktoe sapoë Daniël teh tapak-toeoe,
nënëda djeung moedji soekoer ka pajoe-
neun Allahna, koemaha lampahna ti ba-
12 bareto. 'Tidinja djalma teja ragëm da-
ratang, njampak Daniël keur nënëda
djeung sasambat ka pajoeneun Allahna.
13 'Gantjang pada ngädeuheusan, sarta
aroendjoean ka pajoeneun radja hal
larangan radja teja, kijeu: Noen, andjeun
lain nawis larangan, jen saha-saha djal-
ma noe njoehoenkeun naon-naon ka saha
bae, ka batara atanapi ka manoesa, sa-
djéro tiloe poeloeh dintën, kadjabi ka
andjeun, sang radja, nja eta tanwande
digoebroeskeun ka gorowong singa teja?
Ngawalon radja, kijeu lahirna: Poegoeh
eta përkara, ^c koemaha bijasa parentah
Madajin djeung Persi, noe teu keuna koe
14 leungit. 'Tidinja eta pada oendjoean
deui, kijeu pioendjoeana ka pajoeneun
radja: Noen, Daniël, ^d noe kalëbët bo-
bojongan ti Joeda teja, hanteu nolih ka
andjeun, sang radja, soemawonna kana
larangan, kening andjeun nawis teja;
salërësna eta teh sok nënëda bae, nënë-
15 dana tiloe waktoe sadintën. 'Barang
radja ngadangoe omongan kitoe, kalang-
koeng-langkoeng nja ngangrës, sarta nga-
manah-manah ka Daniël, hojongeun nga-
leupaskeun injä; malah dongkap ka
soeroep panon-poë radja teh ngabaro-
bahkeun andjeun, hojongeun mitoeloeng
16 ka Daniël. 'Tidinja eta djalma ragëm
ngadareuheusan deui ka radja, sarta
aroendjoean ka radja kijeu: Noen, sang
radja! moegi emoet, jen parentah Ma-
dajin sarëng Persi, ari sadajana larangan
sarëng papakon, noe geus dipakonkeun
koe radja, hanteu kening dirobahkeun.
17 'Tidinja radja maparin timbalan, seug
Daniël diala, bari toeloj digoebroeskeun
ka gorowong singa. Pok radja ngalahir,
kijeu lahirna ka Daniël: Allah andika,
noe koe andika dibakti teu pëtot-pëtot,

nja eta moegi ngaloe poetkeun ka andika!
 18 'Pek djalma njokot hidji batoe, diteundeun dina lijang gorowong, ^e sarta batoe teh koe radja ditjap sakali koe tjingtjin andjeunna djeung koe tjingtjin para gëgëdenna, sangkan hal përkara Daniël
 19 oelah datang ka barobah. 'Tidinja radja moelih ka padalëmanana, sarta saom sapeupeuting, djeung teu miwarang ngasoepkeun tatabeuhan ka pajoeneunana, sarta teu jasaen koelëm.
 20 'Geus kitoe radja barang braj padjar tanghi, toeloej angkat gagantjangan ka gorowong singa teja. 'Ari geus deukent ka gorowong teh, radja njambat ka Daniël, gëntrana mëlās-mëlīs; ngalahir radja, kijeu lahirna ka Daniël teh: Èh Daniël, ^f abdi Allah noe djoemënëng! koemaha ari Allah, noe dibakti koe andika teu pëtöt-pëtöt teja, jasaen ngaloe poetkeun andika tina singa?' Gantjangan Daniël oendjoekan ka radja: Noen, sang radja! moegi salamët salalanggëngna.
 23 'Soemoehoen, Allah simkoering geus miwarang ^g malaikatna, sarëng ^h ngabalëmkeun soengot singa, taja noe nganggogoe ka simkoering; sarehing simkoering di pajoeneun andjeunna kapëndak bërësih; nadjan ka linggih andjeun oge, sang radja! simkoering teu milampah
 24 awon. 'Tidinja radja kalangkoeng-langkoeng nja boengahna, sarta miwarang Daniël koedoe dihandjatkeun tina gorowong. Prak Daniël dihandjatkeun tina gorowong, kapëndak taja pisan tjatjadna, sapedah përtjajaen ka Allahna. 'Ladjëng radja miwarang ngala eta djalma-djalma, noe ngistorikeun Daniël teja; pek pada digoeboeskeun ka gorowong singa, nja dirina djeung anak-ewena; ari eta tatjan narëpi kana dasar gorowong, geus dirarontok manten koe singa; nadjan toelangna ge sakabeh dibeboekkeun. ^a 1 Radj. 8: 38, 48. ^b Djab. 55: 18. ^c p. 2: 5, 8. ^d p. 5: 13. ^e Est. 3: 12; Mat. 27: 66. ^f p. 3: 26. ^g p. 3: 28. ^h Ibr. 11: 33.

26 Tidinja radja Darioes njeratan ka sakabeh bangsa, kaum reudjeung basa, noe tjaritjing di satoengkëbing boemi: ^a Moegi-moegi maraneh pada diwoewoehan nja kasënanan! 'Ijeu kami mere parentah, jen di sawëwëngkon karadjaan kami koedoe pada ngagidri djeung sijeun di pajoeneun Allah Daniël; karana nja

eta Allah noe djoemënëng, sarta tëtëp salalanggëngna; ^b ari karadjaan andjeunna hanteu keuna roeksak, djeung kadjënëngan andjeunna pidongkaepun ka pa-
 28 noengtoengan. 'Andjeunna noe ijasa ngaleupaskeun djeung mitoloeng, sarta andjeunna noe ngadamël tanda djeung moedjidjat di langit sarta di boemi; nja andjeunna noe geus ngaloe poetkeun Daniël ti pangawasa singa.
 29 Ari Daniël teja loeloes dina karadjaan Darioes, kitoe deui dina karadjaan Korea, bangsa Persi. ^a p. 4: 1. ^b p. 4: 3, 34.

PASAL 7.

Mangsa kahidji taoenna ^a Belsasar teja djoemënëng radja Baboel, harita Daniël meunang impian sarta tetendjoan pikir dina pasareanana; tidinja eta impian koe Daniël ditoeliskeun, ringkësna
 2 përkara noe ditjaritakeun. 'Pok Daniël mitjatoer, kijeu tjatoerna: Kaoela nendjo dina tetendjoan kaoela ti peuting, doemadakan, noe opat angin awang-awang goeroedag ngagëlëboeg ka laoet gëde.
 3 'Djeung opat sato galëde ^b aroenggang tina laoet, beda-beda batoer pada batoer. 'Noe mimiti djiga singa, sarta djangdangan tjara galoedra; koe kaoela ditendjo, datang ka didoedoet djangdangan ti boemi, sarta disina nangtoeng koe doewa soekoe tjara manoesa, djeung dipaparin hate manoesa. 'Beh aja deui sato, nja eta noe kadoewa, siga biroewang, nangtoengna tëbeh sisi, sarta dina soengoaetna aja iga tiloe siki, digegel koe hoentoe; toeloej eta sato ditimbangan kijeu: Hajoe, geura njatoe laoek, masing
 6 loba! 'Sanggeusna kitoe kaoela nendjo, beh aja deui hidji sato, djiga mejong, sarta eta teh djangdangan opat, tjara djangdangan manoeek, dina tonggongna; djeung deui eta sato ^c opat hoeloenana, sarta sato teh dipaparin kadjënëngan.
 7 'Sanggeusna kitoe kaoela nendjo dina tetendjoan ti peuting teh, beh sato noe kaopat, ^d matak reuwas nja matak baloewas, sarta bédas katjida; ari eta teh hoentoe beusi, sarta galëde; gawena njatoe, djeung ngarëmoekkeun, sarta sakarina diidëk-idëk koe soekoena; ari eta teh beda ti sakabeh sato noe heulaeunana teja, sarta aja tandoekan ^e sapoeloh.

parinkeun ka oemat saroe'tji, kagoengan
noe Langkoeng Agoeng teja; ari kara-
djaän andjeunna nja karadjaän lang-
gëng, sarta sakabeh kadjënëngan mëng-
gëng pada ngabakti djeung anoe't ka an-
djeunna. 'Sëmët dijeu toetoe'p kasaoeran.
Ari moenggoeh kaola Daniël, pikiran
kaola liwat saking nja matak njëblak-
keun kaola, sarta ^g tjahja kaola owah;
dëmi eta kasaoeran koe kaola diampi-
han di sadjéro hate kaola. *a p. 2: 37.*
b Wahj. 13: 7. c 1 Kor. 6: 2. d Wahj. 17: 12.
e p. 11: 36; Wahj. 13: 5, 6. f p. 12: 7. g p. 5: 6, 9.

PASAL 8.

Mangsa ^a katiloe taoenna djoemë'nëng
Madja Belsasar, harita kaola Daniël
ditembongan tetendjoan, sanggeusna
noe ditembongkeun ka kaola barang-
mimiti teja. 'Ari kaola nendjo dina te-
tendjoan, doemadakan, keur mangsa nen-
djo, kaola aja di ^b karaton Soesan, noe
di tanah Elam; sarta kaola nendjo dina
tetendjoan, kaola aja di sisi waloengan
³ Oelaj. 'Neut kaola tjëngkat, ret nendjo;
beh hidji domba lalaki nangtoeng nga-
hareupan eta waloengan, sarta doewa
tandoekna; ari eta tandoekna paran-
djang, tatapi noe hidji pandjang ti noe
hidji deui, sarta noe pangpandjangna bi-
⁴ djil pandeuri. 'Kaola nendjo, eta domba
lalaki neunggar ngoelon, ngaler djeung
ngidoel; ari sakabeh sato taja noe tagën
di hareupeunana, djeung taja noe bisa
ngaloe'poetkeun tina pangawasana; es-
toe eta domba migawe sasoe'ka-soekana,
⁵ sarta beuki ngarosaän. 'Barang kaola
keur nëgëskeun, beh aja hidji ëmbe ba-
dot, datangna ti koelon, njeorang tong-
gong saboemi kabeh, tapi teu napak ta-
neuh; ari eta badot hidji tandoekna
⁶ sarta pohara, dina antara panonna. 'Djog
datang ka domba lalaki, anoe doewa
tandoekna, noe katendjo koe kaola
nangtoeng ngahareupan waloengan teja;
heg moeroe ka dinja dina sadjéro kase-
⁷ wotan karosaänana. 'Tidinja kaola nen-
djo, badot teh geus nëpi ka lëbah eta
domba lalaki, sarta ngagenri ka dinja;
pek neunggar ka eta domba lalaki, da-
tang ka potong noe doewa tandoekna;
ari domba lalaki teh taja kakoewatanana
tagën di hareupenn eta badot; seug
dibantingkeun kana taneuh, bari diidëk-
idëk, djeung taja noe bisa ngaloe'poet-

keun eta domba lalaki tina pangawasana.
⁸ 'Ari ëmbe badot teh ngarosaän liwat
saking; dëmi geus bëdas, potong tan-
doekna noe gëde teja, sarta ^c opat tan-
doek noe palohara baridji dina oeroet
eta, njanghareup ka noe opat angin
⁹ awang-awang. 'Ari ti noe hidji eta tan-
doek bidji ^d hidji tandoek leutik; seg
eta ngagëdean liwat leuwih, ka kidoel,
¹⁰ ka wetan, djeung ka ^e tanah moelja. 'Ari
ngagëdeanana nëpi ka balad langit, sarta
ngaragragkeun ka boemi sawarehna eta
balad, nja eta sawareh bentang-bentang,
¹¹ bari seug diidëk-idëk. 'Malah ngagëde-
anana hajang madanan Kapalaning eta
balad; sarta koe eta dieuweuhkeun ^f
koerban noe teu pëtöt-pëtöt, djeung ëng-
gon kasoetjian andjeunna diroeboeh-
¹² keun. 'Ari eta balad diselehkeun barëng
djeung koerban noe teu pëtöt-pëtöt teja,
lantaran moertad; djeung kajaktian koe
eta tandoek dibantingkeun ka boemi,
toer ngalakonan sakarë'pna, sarta loe-
¹³ loes. 'Tidinja kaola ngadenge saoe'rang
noe soetji keur misaoer; sarta aja deui
saoerang noe soetji pok nanja ka noe
keur misaoer teh; Sabaraha pililaeunana
eta tetendjoan koerban noe teu pëtöt-
pëtöt, djeung hal kamoertadan noe ma-
tak ngaroe'sak, wani nja kasoetjian nja
balad diselehkeun sina diidëk-idëk teh?
¹⁴ 'Ari saerna ka kaola: Pililaeunana
doewa reboe tiloe ratoes sore-isoek; di-
dinja kasoetjian dibënë'rkeun. *a p. 7: 1.*
b Est. 1: 2. c p. 7: 6; 11: 4. d p. 7: 8, 24.
e p. 11: 16. f p. 11: 31.

¹⁵ Geus kitoe, mangsa kaola Daniël geus
nendjo eta tetendjoan, toeloej kaola
nejangan panghartina; doemadakan, aja
noe ngadëg hareupeun kaola, saroe'pa
¹⁶ djalma lalaki. 'Nge'ng kaola ngadenge
gëntra manoesa ^a ti pëlëbah tji Oelaj;
nja eta ngalahir sarta bëdas, kijeu la-
hirna: Eh ^b Djabarail! tetendjoan teh
¹⁷ geura tetelakeun ka eta. 'Sor madjëng
ka lëbah kaola nangtoeng. Barang an-
djeunna ngadeukeutan, kaola reuwas,
brëk kaola njoe'oe'h. Pok andjeunna
ngalahir ka kaola: Eh, ^c anak Adam!
geura hartikeun; karana tetendjoan teja
nënggë'lna ka mangsa panoengtoengan.
¹⁸ 'Sabot andjeunna keur ngalahir ka ka-
ola, ^d lëng kaola kapoë'kan, tisoesoet
kana taneuh; tatapi andjeunna ngaragap

ka kaeola, sarta kaeola dihoedangkeun
 19 dina oeroet nangtoeng tadi. 'Ladjëng
 ngalahir: Masing nganjahokeun, kaeola
 rek ngabedjakeun ka sampejan anoe
 pidjadiëun dina ahir djaman, ^c alam bë-
 bëndoe; karana nënggëlina kana mangsa
 20 panoengtoengan. 'Ari domba lalaki, noe
 katendjo koe sampejan, anoe doewa
 21 Madajin djeung Persi. 'Dëmi ëmbe badot
 komboj teja ngoepamakeun radja Joe-
 nani; sarti ari tandoek gëde, noe dina
 antara panonna teja, nja eta radja noe
 22 mimiti. 'Ari përkara eta potong, seug
 timboel opat dina oeroetna teja, të-
 gësna opat karadjaän anoe pidjadiëun
 tina bangsa eta, tatapi kakoewatanana
 23 moal nëpi ka itoe. 'Dëmi dina piabi-
 reunana eta opat karadjaän, dimana
 noe maloertad geus datang ka antekna,
 didinja piajaeun hidji radja oelat bë-
 ngis, djeung ngarti omongan mëlëng-
 24 mëng. 'Nja eta bakal rosa kakoewa-
 tanana, tapi lain kakoewatan sorangan;
 ari ngaroeksakkeunana matak helok,
 sarta bakal loeloes, djeung ngalakanon
 sakarëpna; nja eta bakal ngaroeksak-
 keun noe barëdas sarta djeung oemat
 25 saroetji. 'Sarta tina kapintëranana noe
 matak lampah tipoe-daja piloeloeseun
 koe leungeunna; djeung bakal ngagoeng-
 keun sorangan sadjëro hatena, sarta
 loba pisan ^f keur kërta koe eta bakal
 diroeksakkeun; toer bakal dangdan, nga-
 moesoeh ka Kapalaning sakabeh kapala;
 26 tapi manehana bakal dipinggëskeun
^g teu kalawan leungeun. 'Ari tetendjoan
 sore-iseok, anoe ditjatoerkeun teja, sa-
 tëmënna pisan; tatapi tetendjoan teh
 koe sampejan boenikeun, karana nëng-
 gëlina ka mangsa noe tangeh kenëh.
 27 'Tidinja kaeola Daniël rampohpoj, sarta
 gëring sababaraha poë lilana; geus kitoe
 kaeola hoedang, ngalampahkeun pada-
 mëlan radja; sarta kaeola mëlëngëk tina
 hal eta tetendjoan, tapi taja noe nangen.

a p. 12:6. b p. 9:21. c Jëh. 2:1. d p. 10:9.
 e Wahj. 11:18; 15:1. f p. 11:21, 24. g p. 2:34.

PASAL 9.

Mangsa kahidji taoëna djoemënëng
 11^a Darioes poeta Ahasweros, kaäsoep
 toeroenan Madajin teja, noe geus di-
 djadikeun radja njangking karadjaän

2 Kasdim; 'mangsa kahidji taoëna an-
 djeunna djoemënëng radja, harita ka-
 oela Daniël meunang tërang tina kitab-
 kitab dina rejana taoen, noe koe Pan-
 ngeran geus diandikakeun ka nabi Jër-
 mia, hal pidjëdjëgeunana narikolotna
 3 Jëroesalem, ^b nja eta toedjoe poeloeh
 taoen. 'Tidinja kaeola ngadëpkeun beu-
 ngent ka Goesti Allah; noe dimaksoed,
 sëdja nënëda reudjeung noenoehoen, di-
 barëngan poewasa, sarta make karoeng
 4 djeung lëboe. 'Prak kaeola nënëda ka
 Pangeran, Allah kaeola, ^c bari ngakoe-
 keun dosa, kijeu panëda kaeola: Noen
 Goesti, Allah noe langkoeng agoeng sa-
 rëng matak sijeun, ^d noe nëtëpkeun përd-
 jangdjian sarëng sih-koernija ka sakoer
 noe njaäh ka andjeunna sarëng nëtëp-
 5 keun timbalan andjeunna! 'Koering sa-
 daja ^e tarima dosa sarëng milampah
 bengkok, migawe doraka sarëng baha,
 estoe pada njingkir tina timbalan an-
 djeun sarëng tina hoekoem andjeun.
 6 'Sarawoeh koering teu ngagaroege ka
 abdi-abdi andjeun, ka nabi-nabi, anoe
 pada ngaweroek mawa padjënëngan
 andjeun ka radja-radja koering, ka ka-
 pala-kapala koering sarëng ka kolot-
 kolot koering, kitoe deui ka sadajana
 7 djalma eusi tanah. 'Andjeun, noen Goesti!
 kalangkoeng adil; doepi koering sadaja
 mah ^f njandang kaeraän beungent, sa-
 koemaha noe boekti dangët ajeuna ka
 oerang Joeda, ka priboeumi Jëroesalem,
 sarëng ka sabangsa Israil, noe dareu-
 keut kalajan noe djaraoeh, dina sanis-
 kantën tanah diboewangna koe andjeun,
 tina sabab kasalahanana, anoe mawi
 8 pada salah ka andjeun. 'Jaktos, Goesti!
 koering pada njandang kaeraän beu-
 ngent, boh radja-radja koering, boh ka-
 pala-kapala koering, boh kolot-kolot koe-
 ring, reh koering garadoeh dosa ka an-
 9 djeun. 'Sawangsoelna Goesti, Allah koe-
 ring sadaja, ^g sipat wëlas sarëng soegih
 hampoera; karantën koering pada baha
 10 ka andjeunna; 'sarëng teu ngadareng
 ka timbalan Pangeran, Allah koering,
 teu ngalakanon papakonna, noe koe an-
 djeunna geus dipaparinkeun di hareu-
 peun koering sadaja koe lantaran abdi-
 11 abdina, nja eta nabi-nabi. 'Sajaktosna
 sabangsa Israil geus pada ngarëmpak
 toret andjeun, estoe pada njingkir,

sarangeukeun noeroet ka timbalan andjeun; mana koering geus pada dikoe-tjoeran ^b panjapa saréng soepata, noe kaoengélkeun dina toret Moesa, abdi Allah; karantén koering garadoeh dosa
 12 ka andjeunna. 'Saréng andjeunna geus ngajaktoskeun pangandikana, noe dian-dikakeun hal koering sadaja, kitoe deui
 13 'Sakoemaha noe kaoengélkeun dina toret Moesa, nja kitoe eta saniskantén katjilakaän geus boekti ka koering sadaja; parandene koering sadaja teu noe-noehoen ka pajoeneun Pangeran, Allah koering, teu tobat mitjeun kadorakaän koering, soemawonna njarégépkeun kana
 14 kajaktosan andjeun. 'Koe pérkawis eta Pangeran ⁱ ngadjaga kana pitjilakaean, saréng didatangkeun ka koering sadaja; karantén Pangeran, Allah koering sadaja, langkoeng adil hal sadajana padamélan, noe koe andjeunna didamél, saréng koering teu ngadarengé ka timbalan andjeunna. 'Doepi ajeuna, noen
 15 Goesti, Allah koering sadaja, noe ngaloewarkeun oemat andjeun ti tanah Mésir, nganggo panangan kawasa teja, saréng geus ngamashoerkeun padjénengan andjeun, sakoemaha noe boekti dangét ajeuna! koering pada tarima dosa, tarima doraka. 'Noen Goesti! noemoetkeun sakaädilan andjeun, moegi-moegi béndoe andjeun saréng wéra andjeun sina moendoer ti nagara andjeun Jérusalem, ti goenoeng andjeun noe soetji; karantén tina sabab dosa koering sadaja, saréng tina kadorakaän kolot-kolot koering sadaja, noe mawi Jérusalem saréng oemat andjeun geus djadi hina-keuneun sadajana noe aja di sakoeriling
 17 koering. 'Doepi ajeuna, noen Allah koering sadaja! moegi-moegi ngamakboel ka panéda abdi gamparan, saréng ka panoenoehoenna; kalajan ^j moegi njan-geunkeun pameunteu andjeun ka kasoe-tjian andjeun noe keur soewoeng, koe
 18 karena Goesti. 'Éh, Allah koering! moegi tjondongkeun tjépil andjeun, saréng dangoekeun; éh, moegi beuntakeun sotja

andjeun, saréng tingalikeun karoeksakan koering sadaja, kitoe deui nagara ^k noe katélah koe padjénengan andjeun; karantén koering sadaja pangnjanggakeun panoenoehoen ka pajoeneun andjeun teh, lain tina kabéhéran koering, jaktosna mah tina kawélasan andjeun noe lang-koeng géde. 'Éh Goesti! moegi-moegi ngamakboel; éh Goesti! moegi-moegi ngahampoera; éh Goesti! moegi-moegi ngarégépkeun kalajan didamél; moegi oelah ngalamikeun; koe karena salira andjeun, noen Allah koering! sabab padjénengan andjeun geus ditélahkeun ka nagara andjeun saréng ka oemat andjeun.

a p. 6: 1. b Jér. 25: 11; 29: 10. c Néh. 1: 4; Est. 4: 1. d 5 Moesa 7: 9. e 1 Radj. 8: 47; Njanj. 3: 42. f Esr. 9: 7. g Djab. 130: 4; Njanj. 3: 22. h 3 Moesa 26; 5 Moesa 28. i Jér. 44: 27. j Djab. 80: 4. k Jér. 25: 29.

20 Sabot kaeola keur oendjoekan keneh, bari nénéda sarta ngakoekeun dosa sorangan reudjeung dosa bangsa kaeola Israil, djeun njanggakeun panoenoehoen kaeola ka pajoeneun Pangeran, Allah kaeola, tina hal goenoeng soetji
 21 kagoengan Allah kaeola teja; 'sabot kaeola keur oendjoekan keneh dina panéda, hol eta djalma, noe bareto koe kaeola katendjo dina tetendjoan, tégés ^a Djabarail teja, hibér gasik, ^b ngaragap ka
 22 kaeola ^c keur wantji kerban sore. 'Toeloej maparin katérangan, bari ngalahir ka kaeola, kijeu lahirna: Eh Daniël! ajeuna kaeola geus ijang baris netelakeun ka sampejan panghartina. 'Keur
 23 ^d barangmimiti sampejan noenoehoen, ka loewar pangandika, sarta kaeola datang bebedja; karena sampejan dipikarésép; mana tégéskeun ijeu pérkara, sarta
 24 hartikeun ijeu tetendjoan. 'Toedjoeh poeloh minggoe noe geus ditangtoskeun ka bangsa sampejan sarta ka nagara sampejan ^e noe soetji teja, baris noetoepekeun kamasijatan, djeung baris njan-tjapkeun dosa, pikeun ngadamél karapihan tina sabab kadorakaän, sarta pikeun ngadatangkeun kabéhéran lang-géng, kitoe deui baris ngétjap tetendjoan reudjeung piwédjang nabi, sarta baris ngalisahan anoe soetji liwat langkoeng.
 25 'Koe sabab eta, masing nganjahokeun sarta masing njarégépkeun: ti watés ^f ka loewar parentah ngabangoen deui Jérusalem, sina didjélégkeun deui, tépi ka ^g kangdjéng Lisahan, noe djadi

Gëgëdoeg, pililaemunana toedjoe minggoe djeung sawidak doewa minggoe; nagara teh bakal diadëgkeun deui, make loe-loeroeng djeung solokan, tatapi dina mangsa karoepëkan. 'Dëmi sanggeusna noe sawidak doewa minggoe teja, seug Lisahan teh bakal dibasmi, tapi lain pikeun salira mantëma; sarta nagara djeung kasoetjian teh mëngke diroeksakkeun koe bala hidji gëgëdoeg noe pidatangeun; ari panganggeusan eta kawas koe goentoer, sarta tëpi ka panoengtoengan piajaeun përang; geus dipastenkeun piajaeun karoeksakan. 'Djeung deui eta bakal njiieun përdjangdjian pageuh ka djalma loba pisan, lilana saminggoe; sarta geus meunang satëngah minggoe eta bakal ngeunkeun koerban peuntjitan djeung koerban kadaharan; ^b toer dina poentjak [kabah] piajaeun geuleuhing karoeksakan, malah nëpi ka bejakna; sarta papasten bakal dikoetjoerkeun ka eta toekang ngaroeksak. a p. 8:16.

b p. 10:10, 16, 18. c Esr. 9:4, 5. d p. 10:12. e Neh. 11:1. f Esr. 7:11; Jës. 44:26, 28. g Djab. 2:2, 6. h p. 11:31; 12:11; Mat. 24:15.

PASAL 10.

Mangsa katiloe taoenna ^a Kores teja djoemëng radja Persi, harita ka Daniël, ^b noe ngaranna disëboet Beltësasar teja, diëbrehkeun hidji përkara; ari eta përkara sajakti, sarta përang bangët; djeung Daniël tërängeun kana eta përkara, sarta ngartieun kana eta tetendjoan. 'Dina mangsa harita kaola Daniël teu prihatin, tiloe minggoe lilana. 'Teu dahar kadaharan noe ngeunah-ngeunah, kitoe deui laoe djeung anggoer teu asoep ka soengoet kaola, sarta kaola teu pisan diminjak, tëpi ka djëdjëg anoe tiloe minggoe lilana teja. 'Dëmi dina tanggal opat likoer, boelan noe mimiti, parëng kaola keur aja di sisi tjai gëde, nja eta ^c tji Hidekel. 'Neut kaola tjëngkat, ret nendjo; beh aja hidji djalma, anggoanana lawon bodas, sarta ^d angkengna nganggo beulitan ëmas ^e Oepas. 'Ari ^f salirana sapërti intën krisolit, pameunteuna saroeпа kilat, sotjana lir obor hoeroeng, pananganana djeung dampalna djiga soewaga gilap, ari gëtra lahirna tjara ngagoeroehna djalma loba. 'Ngan kaola Daniël woengkoel anoe nendjo eta tetendjoan; ^g ari djalma-djal-

ma noe reureudjeungan djeung kaola mah teu narendjo eta tetendjoan; tatapi pada kataradjang reuwas kabina-bina, sarta kalaboer, pada njoempoet. 'Djadi kaola tinggal sorangan, sarta nendjo eta tetendjoan aheng, wani taja tanaga di djëro kaola; ari tjahja kaola kaganti koe karoeksakan diri, sarta kaola teu pisan boga kakoewatan. 'Ngeng kaola ngadenge gëtra lahirna; sarta barang kaola ngadenge gëtra lahirna teh, ^h lëng kaola kapoëkan, bloek nangkoeban, beungeut kaola antël kana taneuh. 'Doemadakan, aja panangan ngaragap ka kaola, sarta kaola dioesikkeun, bisa napak koe toeoeur djeung dampal leungeun. 'Ladjëng andjeunna ngalahir ka kaola: Eh Daniël, ⁱ djalma noe dipikarësëp! geura hartikeun lahiran, noe koe kami rek dilahirkeun ka maneh, sarta geura nangtoeng masing bënëer; karana kami ajeuna dipiwarang ka maneh. Barang andjeunna geus ngalahirkeun ka kaola pilahir noe bijeu, neut kaola nangtoeng bari ngalëpër. 'Lahirna deui ka kaola: Oelah sijeun-sijeun, Daniël! karana ^j ti poë noe mimiti maneh mërloekeun hate ngahartikeun djeung ngarëndahkeun diri di pajoeneun Allah maneh teja, pioendjoek maneh geus dimakboel; sarta pangdatang kami nja tina pioendjoek maneh. 'Tatapi kapala karadjaän Persi nangtoeng mëgatan ka kami meunang salikoer poë; doemadakan, ^k Mikail, saoeorang kapala loeloegoe, datang ngabantoe ka kami; djadi kami teh kandëg di dinja ngalawan radjaradja Persi. 'Ari noe matak kami datang, rek netelakeun ka maneh anoe pinjorangeun ka bangsa maneh dina ahir djaman; karana tetendjoan teh ^l lila keneh kana pimangsaeunana. 'Barang andjeunna geus ngalahir ka kaola sakoe maha pilahir noe bijeu, seg kaola toengkoel kana taneuh, sarta djadi bisoe. 'Doemadakan, noe saroeпа poetra manoesa teh ^m ngaragap kana biwir kaola; seg kaola moekakeun biwir, sarta mihatoer, kijeu pihatoer kaola ka noe keur ngadëg di hareupeun kaola teh: Eh Goesti! tina përkawis titingalan, noe mawi simabdi kadatangan kanjëri, moenggh dongkap simabdi teu pisan gadoeh kakoewatan. 'Sarëng koemaha

abdi salira Goesti piwëratenn oendjoe-
kan ka salira Goesti? karantën mêng-
gahing simabdi teja, ngadadak taja ka-
koewatan tjtjng di simabdi, sarëng asa
ten kantoen ambëkan di djëro simabdi.
18 'Ladjëng noe saroepta poetra manoesa
teh ngaragap deui ka kaola, sarta ka-
19 oela dikoewatkeun; 'bari andjeunna ngal-
ahir: Eh, djalma noe dipikarësëp! oelah
sijeun-sijeun; " maneh teh sing sënang;
sing tégër! sing tégër! Barang andjeunna
keur ngalahir ka kaola, kaola ngarasa
dikoewatkeun. Pok kaola mihaotoer:
Noen Goesti! mangga ngalahir; karan-
tën simabdi koe Goesti geus dikoewat-
20 keun. 'Ari lahina: Koemaha maneh geus
tërang dina sababna, noe matak kami
datang ka maneh? Dëmi ajeuna kami
rek balik, mërangan ka kapala Persi;
sarta dimana kami geus ijang, doema-
21 dakan, pidatangeun kapala Joenani. 'Ta-
tapi kami rek ngabedjakeun ka maneh
anoe kaongëlkeun dina kitab kajaktian;
sarta taja hidji-hidji atjan noe ngoe-
watkeun maneh miloe ka kami ngar-
oeroeg ka dinja, kadjaba ti Mikail, ka-
pala maraneh.

a p. 1: 21. b p. 5: 12.

c 1 Moesa 2: 14. d Wahj. 1: 13. e Jër. 10: 9.
f Wahj. 1: 14, 15. g Lal. 9: 7. h p. 8: 18; Wahj.
1: 17. i p. 9: 23. j p. 9: 23. k p. 12: 1. l p. 8: 26.
m Jër. 1: 9. n Hak. 6: 23.

PASAL 11.

Ari moenggoeh kami teja, ^a mangsa
kahidji taoenna djoemënhëng Darioes,
oerang Madajin, kami noengkoelan, nê-
gërkeun djeung ngoewatan ka dinja.
2 'Dëmi ajeuna ^b kami ka maneh rek nga-
bedjakeun noe sajakti. Masing njaho,
piajaun tiloe radja deui di tanah Persi;
ari noe kaopat bakal beunghar, rosa ka-
beungharanana, ngoengkoelan noe reja;
sarta dimana geus bédas koe kabeunghar-
haranana, eta bakal ngageujeun sa-
kabe, ngaroeroeg ka karadjaän Joenani.
a p. 9: 1. b p. 10: 21.

3 Tidinja piajaun hidji radja përkosa
nja kawasa; ari kawasana gëde, djeung
4 migawe sasoeke-soekana. 'Dëmi dimana
eta geus ngadëg, karadjaänana bakal
dipinggëskeun, sarta pabëntjar ^a ka noe
opat angin awang-awang; djeung moal
adjang anak-intjoena; ^b toer kawasa bë-
bëntjaran teh moal nandingan kawasa
itoe; wantoe karadjaän radja përkosa

teh bakal diraboet, sarta adjang deu-
ngeun-deungeun, moal adjang anak-
intjoe.

a p. 8: 8. b p. 8: 22.

- 5 Toeloej radja kidoel noe bakal djadi
bédas, kitoe keneh hidji kapalana; dëmi
eta bakal bédas ti batan itoe, sarta
djadi kawasa; ari kawasana nja kawasa
6 gëde. 'Dëmi geus meunang sababaraha
taoen, eta noe doewa bakal sosobatan;
sarta anak radja kidoel noe awewe bakal
ngadatangan ka radja kaler, baris nji-
jeun karoentoetan. Tatapi eta awewe
moal lila koewat leungeun; kitoe keneh
radja kaler djeung leungeunna moal
tëtëp; satëgësna eta awewe bakal dise-
lehekeun, kitoe keneh noe nganteurkeun
inja, djeung noe ngajoegeukeun inja, sarta
noe mihoekoem inja dina mangsa eta.
7 Dëmi tina siroeng akar eta awewe
pingadëgeun saorang dina oeroet radja
kidoel; nja eta bakal ngadatangan bal-
lad, bari seug ngasoepan benteng radja
kaler, djeung migawe ka rahajat eta
sakarëpna, sarta datang ka ngandih.
8 'Samalah aällahanana, barëng artjana
sipat tjitak reudjeung barangna noe
moelja-moelja, émas-perak, koe eta ba-
kal didjarah, dibawa ka Mësir; sarta
bakal ngantëp ka radja kaler meunang
9 sababaraha taoen. 'Ari eta seug ngat-
datangan ka karadjaän radja kidoel, ta-
tapi pimoelangeun deui ka tanahna.
10 Dëmi anak-anakna lalaki bakal nji-
jeun përang, sarta ngoempoelkeun balad
mangpirang-pirang rejana; ari noe hidji
njëmproeng madjoe, lakoena sapërti
goentoer, sarta këbat; toeloej balik, gër
përang djeung radja kidoel, diangsëg
11 tēpi ka bentengna. 'Geus kitoe radja
kidoel bakal ngageuri, seg boedal mē-
rangan ka eta, nja ka radja kaler teja,
sarta ngadëgkeun bala gëde; heg salo-
bana bala diselehekeun ka leungeun radja
12 kidoel. 'Djeung bala gëde teh indit, sarta
radja teh gëde hate; toeloej ngaroe-
boehkeun laksa-laksa, tapi moal djadi
13 bédas. 'Heug radja kaler teh pimoela-
ngeun, sarta ngadëgkeun deui bala gëde,
leuwih ti tadi; geus kitoe kaheuleutan
sababaraha taoen lilana, njëmproeng
boedal, mawa balad gëde, djeung mawa
14 radja-kaja loba pisan. 'Ari dina mangsa
eta reja noe bakal haroedang ngamoe-
soeh ka radja kidoel; sarta djalma

bangkawarah di bangsa maneh bakal
 pada ngagoengkeun diri, soepaja ngaja-
 kinkeun tetendjoan; dëmi eta bakal ting-
 15 djaloprak. 'Ana geus datang radja kaler,
 toeloelj bakal ^a noempeukkeun baris benteng,
 sarta meunangkeun hidji nagara
 reugreug; ari leungeun kidoel moal tē-
 gēr, kitoe keneh balana beunang milih,
 16 moal aja kakoewatan ngalawan. 'Enjana
 eta noe ngadatangan ka dinja bakal mi-
 gawe sasoecka-soekana, sarta moal aja
 noe tagēn di hareupeunana; malah eta
 bakal nangtoeng ^b di tanah moelja,
 djeung leungeuna ngadatangkeun pēr-
 17 kara mejakkeun. 'Djeung deui eta teh
 bakal mēnērkeun beungeutna, bral leum-
 pang mawa pangawasa sakaradjaanana;
 toeloelj roentoet djeung radja kidoel,
 sarta migawe sakarēpnā; djeung bakal
 ngadjodokeun ka dinja hidji poetri aso-
 han awewe-awewe, baris lantaran nga-
 roeksakkeun tanah; tetapi moal djadi,
 18 sarta moal matak hasil ka dirina. 'Tidinja
 eta bakal malikkeun beungeutna, njang-
 hareup ka poelo-poelo, sarta reja noe
 beunang; tetapi hidji kapala bakal ngeu-
 runkeun ngawiwirangna, malah-malah
 ngawiwirangna bakal dibalikkeun ka di-
 19 rina. 'Toeloelj radja kaler teh bakal ma-
 likkeun beungeutna, njanghareup ka sa-
 koer ēnggon reugreug di tanahna sora-
 ngan; geus kitoe bakal titadjong, bloek
 laboeh, sarta radja teh moal kapanggih
 deui.

^a JER. 26: 8. ^b p. 8: 9.

20 Ari noe pingadēgeun dina oeroet eta,
 nja eta bakal ngijangkeun hidji poerah
 moepoel, ngidēran [tjoetak] moestika
 karadjaan; tetapi kaheuleutan sababa-
 raha poē eta radja bakal dipingēskeun,
 teu kalawan ambēk, teu kalawan pērang.
 21 Dëmi noe pingadēgeun dina oeroet
 eta, nja eta bakal matak tjoewa, teu
 katoeroenan tjahja karadjaan; ^a ari da-
 tangna keur kērta, sarta ngandih kara-
 22 djaan djalan ngolo-ngolo. 'Djeung loba
 leungeun goentoer koe eta bakal dipalid-
 keun ti hareupeunana, sarta datang ka
 parotongna, pon kitoe keneh gegēdoeg
 23 pērdjangdjian. 'Ana geus sosobatan
 djeung moesoeh, eta bakal milampah tji-
 dra; sarta bakal indit, djeung djadi bē-
 24 das, lantaran bala saeutik. 'Keur kērta
 eta teh bakal ngadatangan noe pangla-
 lendona dina tanah; sarta bakal ngalam-

pahkeun anoe hanteu kalampahkeun koe
 bapana djeung koe akina; rajahan, dja-
 rahan djeung radja-kaja koe eta bakal
 dihamboer-hamboer ka balana; malah
 aja pikiranana hajang nēmpeoh ēnggon
 rareugreug; pangkitoe teh tēpi ka wak-
 25 toena. 'Toer eta bakal ngageuingkeun
 karosaanana djeung kawanianana nga-
 roeroeg ka radja kidoel, mawa balad
 gēde; sarta radja kidoel bakal ngalawan
 pērang, mawa balad gēde nja rosa liwat
 saking; tetapi radja kidoel teh moal
 tagēn, karana aja noe boga pikir ngarah
 ka dinja. 'Ari ^b noe sok dadaharan kaha-
 26 kanaan eta radja, bakal pada minggēs-
 keun ka dinja, sarta baladna bakal palid,
 djeung loba noe bakal roeboeh kasabēt.
 27 'Ari eta doewa radja hatena pada niat
 goreng, sarta keur dijoek samedja reu-
 djeung bakal pada ngomong bohong, ta-
 tapi moal loeloes; karana kakara pa-
 noengtoengan ari geus tēpi ka mangsa
 noe pasti.

^a p. 8: 25. ^b Djab. 41: 10; Ob. 7.

28 Tidinja radja kaler teh pimoelangeun
 ka tanahna mawa radja-kaja gēde;
 djeung hatena bakal ngamoesoeh ka
 pērdjangdjian soetji, sarta bakal migawe
 sakarēpnā, bari toeloelj moelang ka ta-
 29 nahna sorangan. 'Dëmi geus nēpi ka
 mangsa noe pasti, eta bakal boedal deui,
 ngadatangan tanah kidoel; tetapi pitē-
 maheunana moal tjara keur barangmi-
 30 miti sarta keur mindona. 'Karana bakal
 didatangan kapal ti Kitim; heug radja
 teh miris, toeloelj balik, bari ngambēk
 ka pērdjangdjian soetji, sarta bakal mi-
 gawe sakarēpnā; tidinja moelang, sarta
 nitanan ka sakoer noe ninggalkeun pērd-
 djangdjian soetji.

31 Djeung deui piajaen reja leungeun ti
 eta radja; ^a ari eta bakal pada nganista-
 keun kasoetjian, nja eta benteng teja,
 djeung njingkirkeun koerban noe teu
 pētōt-pētōt, ^b bari ngajakeun geuleulaka
 32 karoeksakan teja. 'Ari sakoer noe doraka
 ka pērdjangdjian koe eta bakal disina
 moengkir lantaran ngolo-ngolo; dëmi
 oemat noe nganjahoekun ka Allahna
 mah bakal pada koekoeh, sarta djoe-
 33 noen. 'Djeung sakoer ^c noe palintēr dina
 oemat bakal pada mere harti ka djalma
 loba; orokaja bakal tingdjaloprak koe
 pēdang djeung koe seuneu, djalan didja-
 rah sarta djalan dirajahan, lila pisan.

34 'Dëmi mangsana ngadjaloprak, eta bakal meunang pitoeloeng saeutik; djeung reja pisan noe bakal njampoeran ka darinja, 35 djalana poera-poera. 'Sarta noe palintër sawareh bakal ngadjoprak, soepaja maranehanana ^a dibësot djeung dibérésihan, mangkana bodas, tèpi ka waktos pangoengtoengan; sabab kakara tèpi ka mangsa noe pasti. 'Ari eta radja bakal 36 migawe sasoeke-soekana; sarta ^e bakal ngagoengkeun maneh, djeung moendjoelkeun maneh ti sagala batara; malah eta teh pingomongeun anoe matak helok, ngagorengkeun ka Bataraning sakabeh batara; sarta manehanana piloeloeseun, tèpi ka tjatjap bëbëndoe; karana sakoer noe geus dipastenkeun tangtos diboektikeun. 'Djeung deui eta radja moal nitenan ka aállahan karoehoenna, kitoe keneh kana karësëpan aweve, sarta ka aállahan naon baé eta moal nitenan; anggoer moendjoelkeun maneh ti saka- 38 beh. 'Malah bakal ngahormat ka hidji aállahan benteng-benteng, ngaganti eta; ari aállahan noe teu kanjahoan koe karoehoenna, koe eta bakal dihormat koe émas-perak, koe intën moelja djeung koe 39 barang noe aloes-aloes. 'Ana migawe naon-naon ka benteng rarengreug, njëmbahna ka aállahan bangsa sedjen; sahasaha noe moesti-moesti ka manehanana, tangtos koe manehanana dihormat katjida, dikawasakeun ka djalma loba; sarta bakal ngabagikeun tanah asoep gandleran. *a p. 8: 11. b p. 9: 27. c p. 12: 3, 10.*

d p. 12: 10. e p. 7: 8; 2 Tes. 2: 4.

40 Dëmi dina mangsa panoengtoengan radja kidoel bakal neunggar ka dinja; toeloj diamoek koe radja kaler, mawa kareta, djeung noe taroempak koeda, sarta kapal loba pisan; boes asoep ka tanah-tanah, lakoena sapërti goentoeur, 41 sarta këbat. 'Malah asoep ka tanah moelja, djeung loba tanah noe bakal ditaoelkeun; ari noe pirahajoëun ti leungeunna nja ijeu: Édom, djeung Moab, 42 sarta loeloegoe oerang Amon. 'Djeung bakal njodorkeun leungeunna kana tanah-tanah; tjatjakan tanah Mësir moal 43 pirahajoëun. 'Toer eta bakal kawasa ka doenya-brana, émas-perak, djeung ka sakabeh barang noe moelja-moelja, noe aja di Mësir; sarta oerang Loeb djeung oerang Koes bakal pada noeroet

44 ka manehanana. 'Tatapi ti wetan djeung ti kaler pidatangeun bedja matak njëblakkeun manehanana; toeloj bakal indit, bari ambëk rosa pisan, sëdjana noempoeurkeun djeung noempëskeun ka 45 djalma reja. 'Seug masangkeun himah padalëmanana di antara laot djeung goenoeng moelja ^a soetji; toeloj datang ka toengtoengna, sarta moal aja noe noeloeng ka dinja. *a p. 9: 20.*

PASAL 12.

A ja dina mangsa eta seug ^a Mikail, kapala gëde, anoe poerah ngadjaga anak bangsa maneh teja, bakal dangdan; ^b harita teh mangsa kasoekëran, sakoemaha noe tatjan kasorang ti watës aja bangsa tèpi ka mangsa eta; dëmi dina mangsa eta bangsa maneh tangtos dileupaskeun, nja sakoer noe kapanggih ^c ditaoeliskeun 2 dina kitab. 'Djeung salobana noe harefës dina lëmah boemi ^d bakal haroedang; noe sawareh toeloj kana hiroep noe langgëng, dëmi noe sawareh deui mah toeloj kana kahinaän, djadi pikagiroek- 3 keun langgëng. 'Ari sakoer ^e noe palintër bakal pada montjorong sapërti sorot langit; djeung sakoer noe noengton djalma loba kana kabënëran bakal montjorong tjara bentang-bentang, lang- 4 gëng salawasna. 'Ari koe maneh, Daniël! ^f boenikeun lahiran noe tadi, sarta kitabna tjap sakali, tēpikoeun ka mangsa panoengtoengan. Loba noe bakal nitikitik, sarta ngadjëmarkeun kanjaho.

a p. 10: 21; Joed. 9; Wahj. 12: 7. b Mat. 24: 21.

c p. 7: 10; Pil. 4: 3; Wahj. 21: 27. d Joh. 5: 28, 29.

e p. 11: 33, 35. f p. 8: 26; Wahj. 10: 4.

5 Tidinja kaola Daniël nendju, doemadkan, aja doewa deui noe ngaradëg; noe hidji sisi waloengan sabeulah ti dijeu, ari noe hidji deui sisi waloengan sabeulah 6 ti ditoe. 'Noe saerang pok naros ka djalma ^a noe anggoanana lawon bodas teja, noe aja di loehoereun tjai waloengan: Noen, sabaraha pilamieunana dongkap ka panoengtoengan eta sadajana 7 perkawis noe matak helok teh? 'Seug kaola ngadenge gëntra djalma noe anggoanana lawon bodas, anoe aja di loehoereun tjai waloengan teja; ari eta ^b ngatjoengkeun panangan kiwa-tënggën ka langit, bari soempah, njëbat ka noe Djoemënéng salalanggëngna teja, jen

sanggeus ^c samangsa, doewa mangsa, djeung satengah mangsa, sarta dimana geus tjatjap dipabaléntjarkeunana saparo oemat soetji, nja didinja pitjatjapeun eta sakabehna. 'Ari koe kaoela kadenge, tapi teu kaharti; seug kaoela oendjoekan: Noen Goesti! koemaha teja panganggeusanana eta përkawis? 'Ari lahiranana: Djiğ Daniël! moelang bae; karana eta lahiran geus diboenikeun sarta ditjap 10 tēpi ka mangsa panoengtoengan. 'Loba noe bakal dibërsihan, djeung dibodaskeun, sarta dibësot; dēmi noe daroraka bakal tjoetjoed migawe kadorakaan, sarta sakoer noe doraka moal aja noe

ngaharti; sabalikna noe palintër mah tangtoe pada ngaharti. 'Ari ti mangsa disingkirkeunana koerban noe teu pëtöt-pëtöt, djeung diajakeunana ^d geuleuhing karoeksakan teja, pililaeanana sareboe 12 doewa ratoes salapan poeloeh poë. 'Bagdja tēmën djalma noe ngarëp-ngarëp, sarta nēpi ka sareboe tiloe ratoes tiloe 13 poeloeh lima poë! 'Dēmi maneh teja moelang bae tēpi ka panoengtoengan; eta maneh pireureuheun, sarta mēngke hoedang deui baris meunang bagian maneh, dina panoengtoengan djaman.

^a p. 10: 5. ^b Wahj. 10: 5. c p. 7: 25; Wahj. 12: 14.

^d p. 11: 31.

KITAB NABI HOSEA.

PASAL 1.

Ijeu pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka Hosea poeta Beri, ^a keur mangsa Oesia, Jotam, Ahas djeung Hiskia, radja-radja Joeda, sarta keur mangsa ^b Jarobam poeta Joas, radja Israil.

^a Jës. 1: 1. ^b 2 Radj. 14: 16.

2 Nēmbean Pangeran ngandika ka Hosea, aja timbalan Pangeran ka Hosea kijeu: Maneh geura leumpang, koedoe boga pamadjikan djimahan djeung anak djimahan; karana saeusi tanah ^a djimah bae lakoena, moendoer ti poengkoereun 3 Pangeran. 'Bral Hosea leumpang, toeloj boga pamadjikan ka Gomer poeta Diblaim; tidinja eta reuneuh, sarta toeloj ngadjoeroe anak lalaki pikeun Hosea. 'Ari timbalan Pangeran ka Hosea: Anak teh koedoe dingaranan Jisrel; karana sakeudeung deui kami ^b ka bangsa Jehoe rek njiksakeun hoetang gētih anoe Jisrel, sarta karadjaän anak-intjoe Israil 5 koe kami rek dieureunkeun. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta seug gondewa Israil koe kami tangtoe dipotongkeun 6 di lëbak Jisrel. - 'Tidinja reuneuh deui, sarta toeloj ngadjoeroe anak awewe. Ari timbalan Pangeran ka Hosea: Eta anak koedoe dingaranan Lo-Roehama; karana ka-hareupna kami moal ngawëlasan deui ka anak-intjoe Israil, soema-

7 won moen ngahampoera ka dinja. 'Ari ka anak-intjoe Joeda mah kami tangtoe ngawëlasan, djeung disalamëtkeunana koe Pangeran Allahna; kami njalamëtkeun teh ka dinja moal koe gondewa, atawa koe pëdang, atawa koe përang, atawa koe koeda, atawa koe noe toempak koeda. - 'Dēmi sanggeus Lo-Roehama dibuteungan njoesoë, tidinja reuneuh deui, sarta toeloj ngadjoeroe deui anak 9 lalaki. 'Ari timbalan Pangeran: Eta anak koedoe dingaranan Lo-Ami; karana maraneh lain oemat kami, kitoe deui kami hamo djadi deui Allah maraneh.

^a p. 2: 1, 4. ^b 2 Radj. 15: 12.

10 Parandene kitoe, bilangan oerang Israil bakal saperti keusik laoet, noe teu beunang ditakër, sarta teu beunang ditoeng. ^a Djeung deui dina ënggon, noe djalmana geus diandikaän kijeu: Maraneh teh lain oemat kami, nja di dinja maranehanana bakal disëboetkeun poeta Allah noe djoemëng. 'Ari ^b oerang Joeda djeung oerang Israil mēngke dikoempoelkeun deui djadi hidji, sarta ngadjëngkeun piloeloegeoëun hidji pikeun diri maranehanana, bari toeloj boedal tina tanah; karana poëan Jisrel tangtoe 12 gëde. 'Doeloer maraneh lalaki ^c sarëboetkeun: Ami, ari doeloer awewe sarëboetkeun: Roehama.

^a Roem 9: 26.

^b Jer. 3: 18; Jeh. 37: 22. ^c p. 2: 22.

PASAL 2.

Geura pada madoean ka indoeng maraneh; geura padoean! karana eta teh lain pamadjikan kami, kitoe deui kami lain salakina; djeung sina njingkirkeun ^a parangina djinah ti beungeutna, kitoe deui parangina ngaranjed ti antara soe-soena; ² 'soepaja oelah koengsi manehana koe kami dirangsadan ditarandjangan, diteundeun ^b saperti keur poeanana didjoeroekeun, sarta didjadikeun tjara tégal léga, nja didamél saperti tanah keéng, dipaehkeun koe halabhab; ³ 'djeung oelah koengsi kami teu ngawé-lasan ka anakna; karana anak djinahan eta teh. 'Karana indoengna djinah; noe ngareuneuhkeun maranehanana lakoena matak era; karana omongna: Aing dek leumpang, noeroet ka kabogoh aing, ^c noe ka aing sok pada mere roti djeung tjai, boeloe domba djeung haramaj, minjak djeung inoem-inoeman. 'Koe sabab eta, masing nganjahoikeun, ^d djalan maneh koe kami rek dipénggél koe tangkal tjoetjoean, sarta manehana koe kami rek dipagér koe tembok, sina oelah ⁶ manggih pidjalaneunana. 'Sarta bakal njoesoel ka kaboghna, tatapi moal ka-soesoel; djeung bakal neangan eta, tatapi moal kapanggih. Tidinja pingomongeun kijeu: ^e Ah, dek moelang bae, malikan salaki noe heubeul; karana aing harita ngeunah ti batan ajeuna. 'Karana eta teh teu nganjahoikeun, jen nja kami noe ka manehana maparinkeun gandoem, anggoer djeung minjak, sarta nja kami noe ka manehana ngaleuri perak loba pisan, kitoe deui émas; ^f démi koe eta diparake ka Baäl. 'Koe sabab eta, gandoem kami koe kami rek ditjandak deui dina oesoemna, kitoe deui anggoer kami dina mangsana nédéng; sarta kami rek ngaréboet boeloe domba kami djeung haramaj kami, anoe baris noetoeupan ⁹ oratna. 'Sarta ajeuna kami rek ^g moekakeun wiwirangna di hareupeun paon kaboghna, ^h djeung moal aja noe ngaleupaskeun manehana ti panangan kami. 'Malah kami ⁱ rek ngeureunkeun sakabeh kaätohanana, pestana, pananggalanana djeung sabatna, sarta sagala bae mangsa raramenanana. 'Toer kami ^j rek ngaroeksakkeun tangkalna anggoer

djeung tangkalna kondang, noe koe manehana diséboetkeun, jen: Eta teh pamadjég ka aing, pamere kabogoh; démi koe kami eta rek didjadikeun bala, sarta ¹² bakal dihakanan sato galak. 'Djeung kami ka manehana rek njiksakeun djaman Baäl-Baäl, noe koe manehana dikoekoesan, bari ngadandangan sorangan koe antingna djeung kangkaloengna, sarta leumpang noeroet ka kaboghna, démi ka kami mah ^k mopohokeun, lahiran Pangeran. a p. 1:2. b Jéh. 16:4.

c Jer. 44:17. *d* Njanj. 3:7-9. *e* Jer. 3:22.
f Jéh. 16:16. *g* Jéh. 16:37. *h* 5 Moesa 32:39.
i Am. 8:10. *j* Mika 1:7. *k* Jer. 18:15.

¹³ Sabab kitoe, masing njaho, manehana koe kami bakal diwoedjoeak, ^a sarta ditoengtoen ka tégal léga, bari toeloj ¹⁴ dioepahan kana atina. 'Djeung kami ka manehana rek maparinkeun kébonna anggoer ti sémét dinja, kitoe deui ^b lébak Akor teja minangka lawan pangaréngarép; sarta di dinja manehana pingawiheun, tjara keur mangsana boedak, djeung ^c saperti keur basana indit ti ¹⁵ tanah Mésir teja. 'Ari geus kitoe, dina mangsa harita, lahiran Pangeran, maneh ka kami tangtoe njéboet: ^d 'Tjaroge koe-ring; moal ka kami njéboet deui: Baäl ¹⁶ koering. 'Karana kami tangtoe njingkirkeun sakoer ngaran Baäl-Baäl ti djero soengoeutna, datang ka ngaran Baäl teh ¹⁷ teu diingét-ingét deui. 'Djeung deni keur pimangpaäteun maranehanana kami teh dina mangsa eta ^e tangtoe ngadamél péré-djangdjian ka sato galak, ka manoeek awang-awang, sarta ka noe tingkarajap di boemi; samalah gondewa, pédang djeung pérang koe kami rek dipinggeskeun, dileungitkeun tina tanah; djadi maranehanana koe kami ^f rek disina ¹⁸ ngénggon reudjeung sénang ati. 'Toer maneh koe kami rek dipigarwa salalanggéngna; estoe maneh dipigarwa teh kalawan kabénéran djeung kalawan kaädilan, kalawan sih-koernija djeung kalawan ¹⁹ kawélasan. 'Nja maneh dipigarwa teh kalawan satoehoe; ^g sarta maneh tangtoe nganjahoikeun ka Pangeran. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta, kami tangtoe ngaboelkeun, soer lahiran Pangeran; nja kami ngaboelkeun langit, djeung langit ²¹ ngaboelkeun boemi; 'ari boemi ngaboelkeun gandoem, anggoer djeung minjak,

22 sarta nja eta ngaboekeun Jisrel. 'Djeung manehanana koe kami rek disébarkeun di boemi pikeun diri kami, ^h sarta kami tangtoe ngawélasan ka Lo-Roehama; ari ka Lo-Ami kami rek njéboet: Maneh teh oemat kami; sarta eta tangtoe njéboet: Allah koering.

a Jeh. 20:35. *b* Jes. 65:10.
c 2 Moesa 15. *d* Jês. 54:5. *e* 3 Moesa 26:6; Aj. 5:23.
f Jër. 23:6. *g* Jër. 31:34. *h* p. 1:9, 12; Roem 9:25, 26;
 1 Petr. 2:10.

PASAL 3.

1 | Vidinja Pangeran nimbangan ka kaola:
 | Maneh ^a geura leumpang deui, koe-
 | doe njaäh ka hidji awewe, noe dipika-
 | njaäh koe salakina, padahal ngaranjed;
 | sakoemaha Pangeran miasih ka oerang
 | Israil, sanadjan eta njalnghareup ka
 | aällahan, djeung njaraäheun ka goeroen-
 | 2 | toel kismis. 'Toeloej kaola meuli awewe
 | kitoe keur diri kaola, harga lima wélas
 | wang perak, tambah sahomer gandroeng
 | 3 | djeung satengah homer gandroeng. 'Pok
 | kaola ngomong ka dinja: Maneh koedoe
 | mingit sorangan sing lila pisan baris
 | kami; poma maneh oelah djinah, djeung
 | oelah lakian; kami ge ka maneh tangtoe
 | 4 | nja kitoe keneh. 'Karana oerang Israil
 | lila katjida nja pingarënggoneun teu
 | radja, teu kapala, teu koerban, teu ^b
 | tihang brahala, teu ^c epod djeung teu
 | 5 | tapekong. 'Sanggeusna kitoe oerang Is-
 | rail tangtoe tarobat, ^d bari narejangan
 | Pangeran Allahna, djeung ka Dawoed
 | radjana; sarta tangtoe pada moeroe-
 | moeroe djeung sarjeuneunana ka Pan-
 | ngeran sarta ka kamoerahanana, dina
 | ahir djaman.

a p. 1:2. *b* 5 Moesa 16:22.
c Hak. 17:5. *d* 5 Moesa 4:29; Jër. 30:9.

PASAL 4.

1 | Eh, oerang Israil! darengekeun ijen pa-
 | ngandika Pangeran; karana ^a Pange-
 | ran aja pabéneun ka djalma saeusi tanah,
 | sabab taja katëmënan, taja kahemanan,
 | djeung taja kanjaho ka Allah dina ta-
 | 2 | nah. 'Noe aja teh soempah, djeung bo-
 | hong, djeung maehan, djeung maling,
 | sarta ngaranjed; pada ngadjoedjoer nap-
 | soe, sarta hoetang gëtiñ paäjang-ajang
 | 3 | djeung hoetang gëtiñ. 'Sapedah kitoe
 | tanah teh bakal prihatin, djeung saka-
 | beh djalma eusi tanah teh bakal aloem,
 | barëng sato galak sarta barëng manoeke
 | awang-awang; sanadjan laeok laeot ba-

4 | kal dilaleungitkeun. 'Parandene kitoe ^b
 | teu meunang aja noe madoean, djeung
 | teu meunang aja noe ngawarah; karana
 | bangsa maneh geus sasat noe madoean
 | 5 | ka panghoeloe. 'Mana maneh bakal la-
 | boeh ti beurang; tjatjakan nabi ge pi-
 | laboebeun djeung maneh ti peuting;
 | sarta indoeng maneh koe kami rek di-
 | 6 | tiwaskeun. 'Oemat kami tiwas tina teu
 | bogaëun kanjaho; sabab maneh mitjeun
 | kanjaho, noe matak maneh ge koe kami
 | rek dipitjeun, dieureunkeun manghoe-
 | loean ka kami; djeung sapedah maneh
 | mopohokeun ka toret Allah maneh, noe
 | matak kami ge rek mopohokeun ka
 | 7 | anak-anak maneh. 'Mingkin maraneha-
 | nana ngadjëmbaran, mingkin pada nga-
 | dosa ka kami; kamoeljaänana koe kami
 | 8 | rek diganti noe kabinaän. 'Kahakana-
 | nana tina dosa oemat kami, sarta ka-
 | dorakaän oemat kami noe koe eta dipake
 | 9 | kahajang. 'Koe sabab eta, ^c sakoemaha
 | djalma loba, nja kitoe keneh pidjadiëu-
 | nana panghoeloe; koe kami rek disiksa
 | tina djaln-djalanna, nja dibalës tina la-
 | 10 | koe-lampahna. 'Eta ^d bakal dadaharan,
 | tapi moal sareubeuheun; bakal pada mi-
 | lampah djinah, tapi moal ngarëkahan; sa-
 | bab geus pada ninggalkeun ngestoekeun
 | 11 | ka Pangeran. 'Djinah, anggoer heubeul
 | djeung anggoer anjar sok ngalindih pikir.
 | 12 | 'Oemat kami ^e sok nanja ka kaina, djeung
 | iteukna noe dikoemahaän koe maneha-
 | nana; karana oemat teh kasasabkeun
 | koe ^f roh padjinahan, noe matak pada
 | 13 | djinah, tjoel ka Allahna. 'Dina ^g poen-
 | tjak goenoeng-goenoeng ngaloerbanna,
 | djeung dina loehoer pasir-pasir ngaroe-
 | koesna, di handapeun ki pasang, ki më-
 | njan djeung kijara, sabab ngeunah ijoehna;
 | ^h pedah kitoe noe matak anak maraneh
 | awewe sok djarinah, djeung minantoe
 | 14 | maraneh awewe sok ngaranjed. 'Kami
 | moal njiksa ka anak maraneh awewe
 | lamoen djarinah, atawa ka minantoe
 | maraneh awewe lamoen ngaranjed; ka-
 | rana kolotna sok njalingkoer reudjeung
 | dajang-dajang, djeung sok ngaloerban
 | babarëngan djeung djobong-djobong; ari
 | bangsa noe teu boga pangarti, tangtoe
 | tigedëboeng. *a* Mika 6:2. *b* Am. 5:10. *c* Jês. 24:2.
d 3 Moesa 26:26; Mika 6:14. *e* Jër. 2:27. *f* p. 5:4.
g Jês. 57:7. *h* Am. 7:17.

15 | Oepama maneh, Israil! djinah, atoeñ

maneh, Joeda! oelah kabawa-bawa salah. Poma maneh oelah leumpang ka^a Gilgal, djeung oelah indit ka^b Bet-Awen, sarta oelah sok soempah: dëmi
 16 djoemënénging Pangeran. 'Karana Israail teh basangkal, ^c sapërti sapi noe basangkal; ajeuna koe Pangeran eta bade didjarahkeun sapërti anak domba di noe
 17 lëga. 'Epraim ngabatoeran ka brahala;
 18 ingkeun bae eta teh. 'Arak-arakanana antëp-antëpan, djinahna bebejakan, kokolotna pada djodjoh bogoh kana kahinaän. 'Éngke eta dihompët angin koe djangdjangna; sarta pada pimeunangeun era tina koerban-koerbanna. *a* Hak. 3: 19; p. 9: 15; 12: 12. *b* 1 Radj. 12: 29; p. 10: 5, 15. *c* Jér. 31: 18.

PASAL 5.

Eh, panghoeloe-panghoeloe! ijeu geura darengekeun; eh, anak-intjoe Israail! geura rarëgëpkeun; eh, anak-intjoe radja! geura pada polongokeun tjeuli; karana nja ka maraneh pitërapeunana hoekoe-man, sapedah maraneh djadi djirët di nagara Mispä, kitoe deui rawe beunang
 2 masangkeun dina goenoeng Tabor. 'Ari noe maboengkir ^a pada katoengkoel koe poentjat-peuntjit; tatapi kami teh poerah mëpërih ka eta sakabehna. 'Kami leuwih oeninga ka Epraim, djeung Israail teu kadingdingan ka kami; karana ajeuna maneh, Epraim! djinah, Israail teh
 4 kanadjisan. 'Lakoe-lampahna teu mi-keun maranehanana balik ka Allahna; wantoe maranehanana geus kaäsoepan
 5 roh padjinahan teja, djeung teu nganjarahokeun ka Pangeran. 'Ari ^c kama-goengan Israail noedoeh ka beungeutna, sarta Israail djeung Epraim pilaboehkeun koe kadorakaänana; Joeda ge tangtoe
 6 miloe laboeh. 'Maranehanana bakal la-leumpang, mawa dombana djeung mawa sapina, nejangkan Pangeran, ^a tatapi andjeunna moal kapanggih, da geus njing-
 7 kah ti maranehanana. 'Pada ^c tjidra ka Pangeran, boektina pada ngadjoeroe-keun djadah; ajeuna bakal pada dibajak-keun koe pananggalan katoet babandaänana. *a* p. 8: 13. *b* p. 4: 12. *c* p. 7: 10. *d* Sil. 1: 28. *e* Jér. 3: 20.

8 Geura narjoepp sangkakala di Giba, djeung narjoepp tarompët di Ramah; geura pada ngagëro di ^a Bet-Awen kijeu: Eh Binyamin! geus aja di toekangeun

9 maneh. 'Epraim ^b tangtoe djadi soewoeng keur poëan dilaraän; di lëbah kaom Israail kami geus maparin njaho
 10 anoe tangtoe pidjadieun. 'Kapala-kapala Joeda lampahna saibarar ^c noe ngowahan watës; kami éngke ngoetjoerkeun bëbëndoe kami ka darinja sapërti tjai.
 11 'Epraim dikanijaja, dilëboer koe hoekoe-man; sabab soedieun loemakoe noeroet
 12 parentah. 'Mana kami teh ka Epraim djadi sapërti toko, kitoe deui ka anak-
 13 intjoe Joeda sapërti boeboek. 'Barang Epraim waspadaeun kana kasakitna, kitoe deui Joeda kana tjatjadna, ^d los Epraim leumpang ka Asoer, djeung ngoetoetes ka radja Jareb; dëmi eta mah teu bisaeun njageurkeun ka maraneh, sarta moal bisaeun ngaleungitkeun tjatjad ti
 14 maraneh. 'Karana kami teh ka Epraim djadi ^e sapërti singa, kitoe deui ka anak-intjoe Joeda sapërti singa ngora; ijeu kami pisan noe rek njasaäk, bari seug angkat; kami arek njandak, ^f sarta moal
 15 aja noe ngaleupaskeun. 'Kami arek angkat, moelih ka énggon kami, ^g tëpi ka eta roemasa salah djeung narejangan pameunteu kami; keur mangsa saloekë-reun, tangtoe pada nejangkan kami gëmët pisan. *a* p. 4: 15. *b* p. 14: 1. *c* 5 Moesa 27: 17. *d* Jér. 2: 18; p. 7: 11. *e* p. 6: 1; 13: 7. *f* p. 2: 9. *g* 5 Moesa 4: 29, 30.

PASAL 6.

Hajoe, oerang baralik ka Pangeran! ^a karana nja andjeunna noe njasaäk, sarta oerang tanwande koe andjeunna ditjageurkeun; nja andjeunna noe ngagëboeg, sarta oerang tanwande koe andjeunna diboelënan. 'Watës doewa poë oerang tangtoe koe andjeunna dihiroepkeun; dina poë noe katiloe oerang tangtoe dihoedangkeun; mangke oerang hi-
 2 roep di pajoeneun andjeunna. 'Tjing, oerang nganjahokeun; tjoba, oerang ngobrek-ngobrek, soepaja nganjahokeun ka Pangeran; geus poegoeh pimijoseumana sapërti padjar, djeung pisoempingeeunana ka oerang sapërti hoedian, tjara hoedian pandeuri ngabaseuhan boemi. *a* 5 Moesa 32: 39.

4 Eh Epraim! koemaha pilampaheun kami ka maneh? Eh Joeda, koemaha pilampaheun kami ka maneh? Ari kahemanan maraneh ibarat mangé isoek, djeung sapërti tji-iboen, noe teréh moes-

5 na. 'Pedah kitoe noe matak eta koe
kami geus ditatahan koe lantaran nabi-
nabi, diparaehkeun koe lantaran pilahir
lambéh kami; sarta hoekoeman maneh
6 pibidjileun saperti tjaang. 'Karana ^a kami
misoeka kana kahemanan, lain kana
koerban; kitoe deui kana kanjaho ka
Allah, leuwih ti batan kana koerban
7 doeroekan. 'Děmi eta mah geus pada
ngarěmpak pěrđjangdjian, ^b saperti Adam;
di dinja pada milampah tjidra ka kami.
8 'Gilad teja ^c nagara toekang njijeun ka-
gorengan, geus oerat-aret koe gětih.
9 'Djeung saperti goendoekan rampog nga-
dago djalma, nja kitoe panghoeloe noe
samijoek pada maehan di djaln ka Sė-
kem; estoe pada migawe karoetjahan.
10 'Di anak-intjoe Israil ^d kami ningali
noe matak idjid; di dinja Epraim mi-
lampah djinah, Israil teh kanadjisan.
11 'Maneh oge, Joeda! geus ditjawisan pi-
boewateun, samangsa dibojongna oemat
kami teja koe kami dibalikkeun.

a Mat. 9: 13; 12: 7. *b* p. 8: 1. *c* p. 12: 12. *d* p. 5: 3; 7: 2.

PASAL 7.

1 **L**ukeur kami rek njageurkeun ka Is-
rail, kadorakaän Epraim katara, kitoe
deui kagorengan Samaria; karana ^a pada
milampah tjidra; ari djoeroe paling asoep,
djeung goendoekan rampog ngabegal di
2 loewar. 'Sarta teu ngaromog sadjěro
hatena, jen kami teh emoet ka sakabeh
kagorenganana; ajeuna pagaweanana so-
rangan ngalingkoeng ka maranehanana;
3 ^b arajan di pajoeneun kami. 'Eta pada
ngaboehoengah ka radja koe kagore-
nganana, kitoe deui ka kapala-kapala
4 koe bohong-bohongna. 'Kabeh ge djalma
ranjedan; geus pada saibarata pameu-
leuman beunang manaskeun toekang
roti; ana eureun seg ngahoeroengkeun,
ti beuteung njijeun adonan tēpi ka ka-
haseumanana. 'Keur poəan radja oerang
5 kapala-kapala pada ngagěringkeun radja
koe panasna tji-anggoer; radja teh pa-
tjantel leungeun djeung taroekang mo-
6 jok. 'Karana pada njadijakeun hatena
tjara pameuleuman, eukeurna ngabo-
ngohan; toekangna roti heəs sapeupeu-
ting; isoekna pameuleuman ngagėdoer
7 saperti seuneu hoeroeng. 'Kabeh ge pa-
nas tjara pameuleuman, sarta pada nga-
lėboer hakim-hakimna; sakabeh radjana

raroeboeh; ^c taja pisan di lėbah dinja
8 anoe njambat ka kami. 'Epraim ^d njam-
poerkeun maneh djeung bangsa noe loba;
Epraim teh saibarata koeweh teu dibalik.
9 'Kakoewatanana dibejakkeun koe de-
ungeun-deungeun, tapi koe dirina teu
kanjahoan; malah manehanana geus hoe-
wis bobontjėlokan, tapi koe dirina teu
10 kanjahoan. 'Ari ^e kamagoengan Israil
noedoech ka beungeutna; parandene teu
tarobat ka Pangeran Allahna, djeung
teu narejangan andjeunna dina sakabeh
11 pėrkara noe kitoe. 'Ari Epraim teh sai-
barata djapati bodo, teu bogaeun pikir;
^f sasambatna ka Mėsir, laleumpangna
12 ka Asoer. 'Samangsa laleumpang, kami
rek ngaroengkoepkeun eurad kami ka
darinja; koe kami maranehanana rek
diragragkeun saperti manoech awang-
awang; nja rek dipėpėrih koe kami ^g
sakoemaha noe geus kadenge koe pa-
13 djėmoehanana. 'Pitjilakeun eta teh!
karana pada ngalantrah ti kami; piti-
waseun eta teh! karana pada masijat
ka kami; ari kami teh kėrsa ngaleu-
paskeun maranehanana, dėmi marane-
hanana mah pada ngomong bohong bae
14 ka kami. 'Djeung teu ngadjalėrit ka
kami tėroes djeung hatena, ^h lamoenna
maridangdam dina ęnggon-ęnggonna;
noe dipake salėmpang koe eta nja hal
gandoech djeung anggoer; ka kami mah
15 pada basangkal. 'Ari koe kami dipapa-
tahan, dikoewatkeun leungeun-leungeun-
na, dėmi maranehanana ngan mikiran
16 goreng bae ka kami. 'Pada malik, tapi
lain ka noe Leuwih Agoeng; geus pada
djadi ⁱ saperti gondawa malsoe; kapala-
kapalana tangtoe raroeboeh koe pėdang,
tina sarewoteun letahna; sabab kitoe
maranehanana djadi pojokeun di tanah
Mėsir.

a p. 12: 1. *b* Djab. 90: 8. *c* Djab. 14: 4.

d Djab. 106: 35. *e* p. 5: 5; Am. 6: 8. *f* p. 5: 13; 8: 9.

g p. 5: 9. *h* Djab. 4: 5. *i* Djab. 78: 57.

PASAL 8.

1 **S**angkakala geura tijoep koe biwir ma-
neh; pimoeroeunana ka gėdong Pa-
ngeran ^a saperti galoedra; tina sabab
eta ^b pada ngarěmpak pěrđjangdjian ka-
mi, djeung maloengkir ka toret kami.
2 'Harita tangtoe pada ngadjėrit ka ka-
mi: Eh, Allah koering! ijeu koering
Israil pada nganjahoekun ka andjeun.

3 'Děmi Israil geus mitjeun kahadean;
 4 tangtoe dioedag-oedag koe moesoeh. 'Is-
 rail sok ngadjēngkeun radjā, tapi lain
 ti kami; sok njiyeun kapala, tapi kami
 teu nérangan. ^c Ari émas-perakna koe
 maranehanana didijjeun brahala-brahala
 keur sēsēmbaheunana, soepaja dirina di-
 5 basmi. 'Eh Samaria! ^d sasapian maneh
 koe andjeunna dipitjeun; bangēt pisan
 bēndoe kami ka maranehanana; saba-
 raba pililaenana deui maranehanana
 nja rek ten pajaeun kana kabērēsiban
 6 'Karana sasapian teja ti Israil; nja toek-
 kang noe njiyeun inja, sarta lain Allah
 eta teh; geus poegoeh sasapian Samaria
 7 éngke rēmék. 'Karana ^e njalēbarkeunana
 angin, éngke mibowatan topan; moal
 boga beubemangan; pėlakna moal nge-
 djadikeun tipoeng; nadjan ngadjadikeun
 oge, tangtoe dilēglēg koe deungeun-deu-
 8 ngeun. 'Israil geus dilēglēg; ajeuna eta
 di bangsa kapir geus djaradi ^f tjara wa-
 dah noe teu dipikasoeka. 'Karana ma-
 ranehanana ^g arindit ka Asoer, tjara
 kalde leuweung noe njingsalkeun maneh;
 Epraim sok norog ka kabogoh-kabogoh.
 10 'Sabalikna, nadjan eta narorog ka bang-
 sa kapir, ajeuna bangsa kapir teh koe
 kami rek dikoempoelkeun; sarta mara-
 nehanana éngke ngamimitian njoedaän,
 tina momotan ^h radja sagala kapala.
 11 'Sabab Epraim teh geus njiyeun altar
 loba, baris migawe dosa; nja eta altar-
 altar noe geus djaradi matak manehanana
 12 dosa. 'Kami noeliskeun keur manehanana
 toret kami, pirang-pirang pėrkara, dėmi
 diangkėnna koe eta pėrkara sedjen.
 13 'Moenggoeh koerban hatoeran ka kami
 tamah, eta sok ngaloerbankeun laoek,
 sarta diharakanna; tapi Pangeran teu
 soekaeun ka maranehanana; anggoer
 ajeuna Pangeran kėrsa emoet kana ka-
 dorakaänana, sarta njiksa kana dosa-do-
 sana; ⁱ éngke maranehanana dibalikkeun
 14 deui ka Mėsir. 'Karana Israil ^j mopoho-
 keun ka noe ngadamėl manehanana,
 djeung njiyeun gėdong-gėdong; sarta Joe-
 da njiyeun nagara reugreug reja pisan; ^k
 tapi kami éngke ngadatangkeun seuneu
 ka nagara-nagarana, sarta nja eta tangtoe
 ngalėboer ka gėdong-gėdongna.

a 5 Moesa 28 : 49. b 6 : 7. c p. 2 : 7. d 1 Radj. 12 : 28.
 e Jer. 12 : 13; p. 10 : 13. f Jer. 48 : 38. gp. 7 : 11. h Dan. 2 : 37.
 i 5 Moesa 28 : 68; p. 9 : 3. b. j 5 Moesa 32 : 15. k Am. 2 : 5.

PASAL 9.

Eh Israil! poma maneh oelah boengah
 karana maneh teh djinah moengkir ka
 Allah maneh; eta maneh soeka kana pa-
 madjėg dina sakabeh pangirikan gan-
 2 doem. 'Pangirikan djeung pamėrésan
^a moal matak njoekoepan ka maraneha-
 nana, sarta anggoer tangtoe tjidra ka
 3 dinja. 'Moal pimaratoeheun dina ^b tanah
 Pangeran; ėnjana Epraim teh ^c éngke di-
 balikkeun deui ka Mėsir, ^d sarta mara-
 nehanana bakal pada ngabakan noe na-
 4 djis di tanah Asoer. 'Moal njaritjikeun
 deui anggoer bade ka Pangeran, sarta
 koerbanna koe andjeunna moal dianggo
 kasėdėp; djadina ka maranehanana sa-
 pėrti roti keur kaprihatinan; saha-saha
 noe ngahakan eta, tangtoe kanadjisan;
 satėgėsna kabakananana harita keur di-
 rina bae, moal asoep ka gėdong Pange-
 5 ran. 'Dek milampah naon maraneh dina
 poė koempoelan djeung dina poė pesta
 6 Pangeran? 'Karana, masing njaho, mara-
 nehanana éngke lalumpang tina karoek-
 sakan; nja Mėsir noe bakal ngoempoel-
 keun inja, sarta nagara Mop noe bakal
 ngaroewang inja; barangna noe moelja-
 moelja, sipat perak, nja sareuni noe pi-
 ngabogaäneun; ari dina himah-himahna
 7 piyajeeun tjoetjoeke-tjoetjoekeun. 'Geus ^e
 datang ka poė njiksa, geus nėpi ka poė
 naoer; Israil bakal pada nganjahoekun;
 ari nabi teh paloeng, djalna noe kaäsoe-
 pan roh teh gelo, tina hal kagėdean ka-
 dorakaän maneh, djeung tina kagėdean
 8 kagiroek. 'Epraim tadina toekang kėmit,
 anoet ka Allah kaola; moenggoeh di
 nabi, aja djirėt toekang tabeun di saka-
 beh djalanna, sarta aja pikagiroekeun di
 9 gėdong Allahna. 'Maranehanana ^f pada
 lébar lalampahan, rosa pisan, tjara ^g
 keur djaman Giba teja; andjeunna bade
 emoet kana kadorakaänana, bade njiksa
 10 kana dosa-dosana. 'Israil teh ^h kapėn-
 dakna koe kami sapėrti boewah anggoer
 di tėgal lėga; tjara boewah kondang
 gendjah noe barangmimiti boewahan,
 nja kitoe karoehoen maraneh katingalna
 koe kami; dėmi maranehanana lalumpang
ⁱ ka Baäl-Peor, djeung ngasrah-
 keun diri ka eta brahala matak era,
 sarta pada djadi matak goeleuh, satjara

- 11 kabogohna. 'Ari moenggoeh Epraim, ka-
moeljaänana éngke lapoer tjara manoeK,
wani soewoeng noe ngadjoeroe, soe-
woeng noe ngandoeng, soewoeng noe
12 reneuh. 'Sanadjan eta ngagédean anak-
na oge, tangtoe koe kami dilapoerkeun,
wani soewoeng manoesa; karana estoe
maranehanana pibalaieun, dimana kami
13 njingkah ti maranehanana. 'Ari Epraim
teja, sakoemaha kami ningali ka Tiroes
bae, dipélakna di énggon ngeunah; kari-
kari Epraim teh éngke koedoe ngaloe-
warkeun anak-anakna ka toekang meun-
14 tjit. 'Noen Pangeran! moegi maparin
ka maranehanana. Andjeun bade mapar-
in naon? Moegi dipaparin pianakan
15 oedoe, saréng soesoe toehoer. 'Sakabeh
kagorenganana ajana di ^j Gilgal; estoe
di dinja kami datang ka geuleuh ka
maranehanana; tina sabab kagorengan
pagaweanana, noe matak eta koe kami
éngke pada didjongklokkeun ti djéro gé-
dongk kami; ka-hareupna kami moal asih
deui ka maranehanana; ^k sakabeh kapa-
lana pada basangkal. 'Epraim digéboeg,
akarna geus djadi garing, maranehanana
moal boewahan; masih datang ka baro-
ga anak oge, boewah beuteung karésé-
panana tangtoe koe kami dipaéhkeun.
17 'Éngke maranehanana koe Allah kaola
dipitjeun, sabab teu ngagoegoe ka an-
djeunna; djeung bakal pada aproek-
aproekna di lébah bangsa kapir.

a p. 2: 8. *b* 3 Moesa 25: 23. *c* p. 8: 13. *d* Jeh. 4: 13.
e Jér. 50: 31. *f* 5 Moesa 31: 29. *g* Hak. 19.
h 5 Moesa 32: 10. *i* 4 Moesa 25: 3. *j* p. 4: 15.
k Jës. 1: 23.

PASAL 10.

- Israil ibarat hidji tangkal anggoer noe
1 njalijara, djeung leubent boewahna; ta-
pi beuki loba boewahna, ^a beuki reja
njijeunna altar; mungkin aloes tanahna,
mungkin aloes njijeunna tihang brahala.
2 'Hatena midoewa; ajeuna bakal pada
njandang lara; andjeunna bade ngaroen-
toehkeun altar-altarna, ngaroeksakkeun
3 tihangna brahala. 'Saénjana ajeuna eta
bakal ngaromong kijeun: Oerang teu boga
radja; karana oerang tadina teu sarijeun
koe Pangeran; sarta radja teh, naon pi-
gaweünana ka oerang? 'Eta maraneha-
nana sok ngomong kosong, pada soem-
pah bohong dina njjeun pèrdjangdjan;
noe matak hoekoeman ngadjadi sapèrti

- djoekoet baroewang dina tapak singkal
5 di kébon. 'Priboemi Samaria bakal pada
soeméblak koe sasapian ^b Bet-Awen; ka-
rana oematna bakal kaprihatinan koe
eta, kitoe keneh kijai-kijaina, noe sok
garérah koe eta, tina hal kamoeljaänana,
6 sabab eta teh leungit ti dinja. 'Sasapian
teja ge bakal dianteurkeun ka Asoer,
keur pangabakti ka ^c radja Jareb;
Epraim pimeunangeun era, estoe Israil
7 bakal era tina tarekahna. 'Samaria ka-
tiwasan, radjana ibarat tatal ngambang
8 dina tjai. 'Djeung pamoedjaän Awen,
dosa Israil teja, bakal ditoempoer; tjoe-
tjoeK-tjoeK reudjeung walang san-
ngit noe pidjadium dina altar-altarna;
9 sarta maranehanana bakal sasambat
ka goenoeng-goenoeng: Koela geura
roengkoepan! djeung ka pasir-pasir:
Koela geura oeroegan! *a* p. 8: 11. *b* p. 4: 15.
c p. 5: 13. *d* Loek. 23: 30; Wahj. 6: 16; 9: 6.

- 9 Eh Israil! ^a ti djaman Giba teja maneh
teh migawe dosa; di dinja tjaritjingna;
teu kaoedag di Giba teh ^b koe pèrang ka
djama goreng teja. 'Dimana pangérsa
kami, maranehanana koe kami rek di-
pèpèrih; sarta bangsa-bangsa bakal di-
koempoelkeun ngamosoeh ka marane-
hanana, dimana maranehanana koe kami
geus ditalikeun kana doewa kadoraka-
10 anana teja. 'Ari Epraim teh ^c ibarat sapi
beunang ngadjar, résépeun kana ngirik;
tapi kami teh njeorang ka poendoekna
noe aloes: Epraim koe kami rek disina
ditoempakan; Joeda bakal ngawoeloe-
12 koe, Jakoeb bakal ngagaroe. 'Geura
njalébar keur maraneh téroes djeung
kabènéran, mangke maraneh diboewat
noeroetkeun sih-koernija; ^d geura pada
ngabédah keur maraneh hidji lahan bé-
dahneun; karana geus waktoena nejangna
Pangeran, dongkap ka soempingna sarta
ngaloengsoerkeun hoedjan kabènéran ka
13 maraneh. 'Maraneh ^e ngawoeloeK teh
kadorakaan, ari noe dipiboewatan kago-
rengan, sarta noe dihakan koe maraneh
boewah bohong; karana maneh ngandél-
keun djalan sorangan, ngandélkeun ka-
14 lobaän prawira maneh. 'Mana piajaeun
tagiwoer dina bala-bala maneh, djeung
sakabeh benteng maneh bakal diroek-
sak, sapèrti Salman ngaroeksak Bet-Ar-
bel keur basa pèrang teja; indoeng diré-
15 moekkeun ^f baréng djeung anak. 'Nja

kitoe Bet-El ñngke njijeun ka maraneh tina sabab kabangétan kagorengan maraneh; barang braj padjar radja Israil tangtöe katiwasan sapisan. *a p. 9:9.*

b Hak. 20. c Jer. 31:18. d Jer. 4:3. e Sil. 22:8. f 1 Moesa 32:11.

PASAL 11.

Dasa Israil keur boedak, kami teh asih ka dinja, *a* sarta poetra kami koe kami *2* gens disaoer ti Mësir. 'Barang [nabi-nabi] njëlöekan maranehanana, harita ge maranehanana laleumpang ti hareupeunana; pada ngoerban ka Baäl-Baäl, djeung *3* ngaroekoes ka artja-artja. 'Padahal kami noe mapahkeun Epraim, *b* sarta dipangkeoe koe panangan; tapi teu nganjarahokeun, jén nja kami noe njageurkeun ka *4* maranehanana. 'Koe kami pada ditarik koe beubeur manoesa, koe tali kaäsihan; sarta lampah kami ka darinja tjara noe ngadjoengdjoengkeun sawédi pasangan tina gadona, bari koe kami disodoran *5* baranghakan. 'Moal pibalikeun deui *c* ka tanah Mësir; nja Asoer noe pidjadieun radjana, sabab arémboengeun tobat. 'Ari *6* pédang bakal moebat-mabit di djëro nagara-nagarana, bari mejakkeun toelak-toelakna datang ka lëboer, tina tarekah maranehanana. 'Ari oemat kami pada *7* moentang kana moengkir ka kami; masih ditjarëloekan ka noe Leuwih Agoeng, hidji ge taja noe ngaloehoerkeun ka andjeunna. *a 2 Moesa 4:22; Mat. 2:15. b 5 Moesa 1:31.*

c p. 8:13; 9:3, 6.

8 Ëh, Epraim! koemaha kami rek njeleheun ka maneh? Ëh, Israil! koemaha kami rek njërahkeun ka maneh? koemaha kami rek ngadjadikeun ka maneh *a* tjara ka Adma, ngadamël ka maneh saperti ka Sëboim teja? *b* Manah kami boelak-balik di djëro kami, kahawatir kami ngëntab sarejana. 'Kami moal ngalakonan kabangétan bëndoe kami, sarta moal moendoer baris ngaroeksakkeun Epraim; karana kami teh Allah, lain djalma; tégës noe leuwih soetji di téngah maneh; sarta kami moal lëbët ka djëro *10* nagara. 'Maranehanana bakal pada noeroet ka Pangeran; *c* andjeunna bade ngagaoer saperti singa; dimana andjeunna ngagaoer, seug poetra-poetra bakal ngadareuheusan ti lëbah laoet, bari ngagali-*11* dir. 'Bakal pada moeroeboel ti Mësir

saperti manöek, kitoe deni ti tanah Asoer *d* tjara djapati, bari ngagalidir; toeloelj koe kami bakal pada diënggonkeun di imah-imahna, lahiran Pangeran.

a 5 Moesa 29:23. b Jer. 31:20. c Jës. 31:4, 5. d Jës. 60:8.

PASAL 12.

Epraim ngalingkoengan kami koe bohong, nja anak-intjoe Israil ngalingkoengan kami koe palatjidra; dëmi Joe-da mah masih pëngkoeoh ka Allah, djeung satoehoe ka noe Langkoeng Soetji. *2* 'Epraim teh njatöe angin, djeung ngoebrak-ngabrik angin ti wetan; sapopoë ngan nambahan bohong djeung katiwasan; sarta maranehanana njijeun përdjangdjian reudjeung Asoer, toer ka *3* Mësir *a* nganteurkeun minjak. 'Parandena Pangeran aja pabëneun ka Joeda, sarta bade njiksa ka Jaköeb noeroetkeun djalanna, nja malës ka dinja noeroetkeun pagaweanana. 'Jaköeb teh *b* di djëro lamboet njëkël kenéung saderekena, sarta keur meudjeuhna koewat andjeunna moenggang taroeng djeung *4* Allah. 'Nja taroeng teh *c* ka Malaikat, sarta dongkap ka meunang; andjeunna nangis bari noenoehoen ka Allah; di Bet-El koe andjeunna Allah kapëndak, sarta *6* di dinja Allah ngandika ka oerang; tégës Pangeran, Allah sawadya-balad; *d* nja *7* Pangeran padjënënganana. 'Mana maneh *e* geura tobat ka Allah maneh; koe-doe ngestoekeun kahamanan djeung kahadilan, sarta koedoe ngarëp-ngarëp ka Allah maneh teu pëtöt-pëtöt. *a Jës. 57:9.*

b 1 Moesa 25:24, 26. c 1 Moesa 32:24; 35:7, 15.

d 2 Moesa 15:3. e p. 14:2.

8 Eta teh ibarat toekang dagang, *a* leungeunna njëkël taradjoe palsöe, kasoe kana ngarinah. 'Kilang kitoe tjarek Epraim; Poegöeh aing teh beunghar, aing manggih kamoektian pikeun aing; di sakabeh beunghar katjapean aing moal aja noe manggih kaloeloepoetan aing, *10* anoe matak dosa. 'Dëmi kami teja Pangeran, Allah maneh *b* ti sëmët tanah Mësir; maneh koe kami masih keneh diënggonkeun dina himah-himah, saperti *11* keur mangsa pesta teja. 'Djeung deui kami gens ngandika ka nabi-nabi, malah kami gens maparin wahjoe loba pisan, sarta kami koe lantaran nabi-nabi sok

12 ngawoeroek koe misil. 'Sañjana, ^e Gilad teh doraka, estoe pada gapong; di ^d Gilgal sok pada ngoerbankeun sapi; sanadjan altar-altarna pidjadieun saperti toempokan batoe dina tapak singkal di

13 këbon. 'Ari Jakoeb teja ^e kaboer ka téggal Sam, sarta Israil ngawoela malar dibere istri; djeung tina malar dibere istri dibelaan ngadjaga ingon-ingon. 'Tapi Israil pangdiinditkeunana koe Pangeran ti Mësir teja koe lantaran nabi, sarta didjagana koe nabi. 'Dëmi Epraim ngan ujijeun pibëndoeuën bae, angët kabina-bina; mana hoetangna gëtih tangtoe koe andjeunna diantép di manehanana, djeung ngahinakeunana tangtoe dibalikkeun ka manehanana koe Goestina. *a* sil. 11:1.

b p. 13:4. *c* p. 6:8. *d* p. 4:15. *e* 1 Moesa 28:5; 29:20, 27.

PASAL 13.

1 'Adina satijap-tijap Epraim ngomong, pada njëblak; dëmi Epraim moendjoelkeun maneh di Israil, djeung milampah salah, ^a përkara Baäl teja; toe-

2 loej paeh. 'Ari ajeuna beuki tambah marigawena dosa, djeung perakna ^b sok didjijeun artja keur sësëmbaheun maranehanana, didjijeun brabala noeroetkeun pangarti sorangan, kabeh geu boewatan toekang-toekang; halta koe maranehanana sok diaromongkeun kijeu: Manoesa

3 ngoerban koedoe ^e njijoem sasapian. 'Sabab kitoe maranehanana pidjadieun ibarat ^a mega isoek, djeung saperti tji-iboen, noe tereh moesna; tjara hoeoet katëbak koe angin riboet, leungit ti pangirikan; djeung saperti baseup bidjil tina song-

4 song. 'Dëmi kami teja Pangeran, Allah maneh ^e ti sëmët tanah Mësir; sarta maneh teu njaho deui Allah djaba ti kami, ^f djeung taja Djoeroe-salamët salijan ti

5 kami. 'Maneh koe kami dipioeninga di téggal lëga, dina tanah mëntrang-mën-

6 tring teja. 'Dëmi sanggeus maranehanana aja dina pangangonanana, toeloj sareubeuheun; ana geus sareubeuheun, ^g seg loehoer hatena; kitoe noe matak

7 pada mopohokeun ka kami. 'Mana kami ka maranehanana djadi ^h saperti singa; tjara mejong kami arek ngintip sisi djalan.

8 'Rek ngamprokan ka darinja saperti ⁱ biroewang noe ditjokot anakna, sarta rek njosoëk toetoeup hatena; djeung kami

rek mejakkeun maranehanana di dinja saperti singa; nja sato garalak noe bakal

9 njasaäk inja. 'Noe matak roeksak ka maneh, Israil! nja eta sabab ngamoesoeh ka kami, ka noe jasa noeloeng ka

10 maneh. 'Na ^j di mana ajeuna radja maneh? sina njalamëtkeun ka maneh di sakabeh nagara maneh; sarta di mana hakim-hakim maneh, noe koe maneh diomongkeun kijeu teja: ^k Koering teh paparin radja djeung kapala-kapala?

11 'Kami maparin radja ka maneh dina sadjéro kami doeka, sarta ditjandakna deui koe kami dina sadjéro kami bëndoe. 'Kadorakaän Epraim geus dibeung-

12 keut; dosana geus disimpën. 'Manehanana bakal kadatangan njëri tjara noe keur ngadjoeroe; Epraim teh boedak noe teu boga pangarti; karana geus waktोजना oelah ngarandëg dina ënggon boe-

14 roesoet boedak. 'Kami rek ngaleupaskeun maranehanana ti pangawasa ënggon noe paeh; kami rek ngadjait maranehanana tina maot: ^l Eh maot! na di mana ajeuna pagëboeg maneh? eh ënggon noe paeh! na di mana ajeuna salasalad maneh? ^m Ari përkara handjakal

15 tangtoe boeni ti sotja kami. 'Sanadjan manehanana boewahan di antara doeloer-doeloerna, ëngke datang angin ti wetan, nja angin ti Pangeran, pidjëboeleunana ti téggal lëga; tangtoe soemoerna datang ka ngoletrak, djeung tjijnjoesoena datang ka saät; nja eta bakal ngaramong doenya-brana sakabeh barang noe moelja-moelja. *a* 1 Radj. 16:31.

b p. 8:4. *c* 1 Radj. 19:18. *d* p. 6:4. *e* p. 12:10.

f Jës. 43:11. *g* 5 Moesa 32:15. *h* p. 5:14.

i 2 Sam. 17:8. *j* p. 10:3. *k* 1 Sam. 8:5.

l 1 Kor. 15:55. *m* Roem 11:29.

PASAL 14.

1 Samaria ^a ëngke soewoeng, sabab manstangoel ka Allahna; djalmna bakal raroeboeh koe pëdang; ^b baroedakna bakal dirëmoekeun, djeung awewena noe rareuneuh bakal dibëdelan.

a p. 5:9; 11:6. *b* 2 Radj. 8:12.

2 Eh Israil! ^a geura tobat ka Pangeran, Allah maeh; karana maneh geus la-

3 boeh koe kadorakaän maneh. 'Koedoe marawa pioendjokeun, bari baralik ka Pangeran; kijeu nja mioendjoe ka andjeunna: Noen, moegi ngahampoera kana saniskantën kadorakaän, bari njan-

dak kasaeun; tinangtos koering ngaha-toerkeun ^b koerban sapi biwir koering.
⁴ 'Asoer moal njalamëtkéun ka koering; ^c moal koering taroempak koeda deui; sarëng koering moal njeboet deui Allah koering ka djidjjeunan leungeun koering; karantën koe andjeun pahatoe diwélasan. 'Kami ^d rek njageurkeun kana kamoengkiranana, kami rek miasih ka darinja bawaning soeka; karana bëndoe kami geus moendoer ti maranehanana.
⁶ 'Kami ka Israil kërsa djadi saperti tji-boen; Israil bakal kembangan tjara bakoeng, djeung akarna bakal ngarang-
⁷ kadak saperti goenoeng Libanon. 'Dahanna bakal ngarandakah; ari kamoeljaanana bakal nandingan ^e tangkal djetoen, djeung baena bakal mapakan
⁸ ^f seungit Libanon. 'Sakoer noe ngënggon dina hijeumna bakal maroelang;

bakal pada hoerip saperti gandoem, djeung karëmbangan tjara tangkal anggoer; kasëboetkeunana tjara anggoer
⁹ Libanon. 'Eh Epraim! naon deui kami teh ka brahala-brahala? Koe kami Epraim geus dikaboelkeun, sarta rek dipandëng; ari kami teja saibarat ki djamoedjoe anoe moeloes; ^g boewah maneh kapanggih asal ti kami. *a p. 12:7.*
b Djab. 50:9, 14; Ibr. 13:15. c Jës. 30:16; 31:1.
d Jër. 3:22; 30:17. e Djab. 52:10. f Mak. 4:11.
g Joh. 15:5.
¹⁰ ^a 'Tjik, saha noe pintër? koedoe ngahartikeun pérkara noe tadi; saha noe binangkit? koedoe nganjahokeun eta sakabeh; karana djalan Pangeran lalëm-pëng, sarta noe balënër piloemakoeëun dina eta djalan; sabalikna noe marasijat mah tangtoe pada laboeh dina eta djalan.
a 5 Moesa 32:29; Jër. 9:12.

KITAB NABI JOËL.

PASAL 1.

Ijeu pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka Joël poetra Pëtoeël.
² Eh, noe karolot! ijeu geura darengekeun; djeung sakoer priboemi tanah! geura rarëgëpkeun. Koemaha aja noe kijeu pëtana keur djaman maraneh, atawa keur djaman karoehoen maraneh?
³ 'Tjaritakeun hal kijeu ka anak-anak maraneh, djeung anak maraneh sina pada njaritakeun ka anak-anakna, ari
⁴ anak eta ka toeroenan deui. 'Anoe dikarikeun koe koengakang, dihakan simeut; anoe dikarikeun koe simeut, dihakan lege; ari noe dikarikeun koe lege,
⁵ dihakan hileud. 'Eh, noe marabok! geura lalilir, koedoe pada tjeurik; djeung sakoer noe beuki nginoem anggoer! geura maridangdam koe hal anggoer anjar; karana geus dipënggël ka soengoet maraneh. 'Karana hidji bangsa indit, geus
⁶ ngadatangan tanah kaeola, rosa katjida, djeung taja bilanganana; hoentoena lir hoentoe singa, djeung sihoengan tjara

⁷ singa gëde. 'Tangkal anggoer kaeola koe eta geus didjjeun soewoeng, djeung tangkal kondang kaeola geus dipoegeurkeun; diboeroendoelkeun datang ka boeligir, bari digëbroegkeun sakali; ari dahan-dahanna wani bodas.
⁸ Geura midangdam tjara parawan ^a noe disamping karoeng, pedah katinggal
⁹ koe pislakieunana ti ngongora. 'Ari koerban kadaharan djeung koerban inoeman geus dipënggël ka gëdong Pangeran; para panghoeloe, kawoela Pangeran, pada prihatin. 'Këbon geus diroeksak, sarta lahan prihatin; karana gandoem geus diroeksak, anggoer teh per-
¹⁰ rang, djeung minjak teh saät. 'Ahli tani areraeun, ahli ngëbon maridangdam, koe hal tarigoe djeung koe hal gandroeng; karana pibowateun lahan teh leungit.
¹¹ 'Ari tangkal anggoer teh perang, djeung tangkal kondang teh aloem; tangkal dalima, dalah tangkal korma djeung djëroek, sambarang bae tatangkalan këbou teh parerang; geus poegoeh kaätohan parerang, leungit ti anak Adam. *a Jër. 6:26.*

13 Eh, para panghoeloe! geura pada disamping karoeng, bari aloek-aloekean; eh, poerah ngalaladenan altar! geura maridangdam; eh, kawoelaning Allah kaola! geura arasoep, marondok make karoeng; karana koerban kadaharan djeung koerban inoeman geus dipégatan ka gédong
 14 Allah maraneh. 'Geura ^a pada soesoeti pikeun poewasa, bari ngoewarkeun koedoe gémpoengan; koempoelkeun kokolot-kokolot djeung sakabeh priboemi tanah ka gédong Pangeran, Allah maraneh, seug koedoe pada sasambat ka Pangeran.

^a p. 2: 15.

15 Adoeh, eta poëan! ^a karana poëan Pangeran geus deukeut; ari pidatangeunana sabijasa karoeksakan ti noe Moerbawisesa. 'Naha kahakanan lain dipénggél hareupeun panon oerang, sarta ari kabogahan djeung kagérahan lain dipénggél ka gédong Allah oerang? 'Binih teh gararing di djéro goeroentoelna; koedang-koedang pada soewoeng, leuit-leuit boekrak-bakrek; karana gandoem teh
 18 perang. 'Amboe-amboe, sasatoan tingroemenghap! ingon-ingon sapi pada geher, sabab taja pangangonan pihakaneunana; tjatjakan ingon-ingon domba pada
 19 njandang lara. 'Èh, Pangeran! koering sasambat ka andjeun; karantën seuneu geus ngahakan sampalan tégal léga, saréng sadajana satangkalau kèbon kalentab koe hoeroengna. 'Tjatjakan sasatoan galak ^b pada ngejar ka andjeun; karantën waloengan tjai saraät, saréng sampalan tégal léga bejak dihakan seuneu. ^a Jës. 13: 6; p. 2: 1. ^b Aj. 38: 41; Djab. 104: 21.

PASAL 2.

Geura narijoep sangkakala di Sion, sarta geura njaréngekan di goenoeng kami noe soetji, sina njaréblak sakabeh priboemi tanah; ^a karana poëan Pangeran teja éngke datang, poegoeh énggeus deukeut. 'Nja poë poëk mongkleng, poë méndoeng boeta-rata, saperti padjar ngampar di goenoeng-goenoeng. Aja hidji bangsa géde nja rosa, taja tandinganana ti babaheula, sarta pandeurieunana moal aja deui noe kitoe, sapandjang
 3 taoen toeroenan-toeroenan. 'Ti heulaunana aja seuneu ngahakan, sarta toekangeunana aja hoeroeng ngagédoer; ti hareupeunana tanah teh saroepea ^b taman

Eden, démi toekangeunana mah tégal soewoeng; malah taja noe rahajoe koe
 4 eta. 'Ari roepana ^c tjara roepa koeda; djeung saperti noe taroempak koeda, nja
 5 kitoe maroeroena. 'Ari soratngaratjéngna lir ngagoeroehna kareta loba di poentjak goenoeng-goenoeng, saperti ngagoeroehna hoeroeng seuneu ngahakan djarami, tjara bala rosa tata-baris kana
 6 pérang. 'Bawaning sijeun koe eta, bangsa-bangsa tinggoemëtër; ^d sakabeh beungeut parijas. 'Eta pada moeroe tjara
 7 prawira; pada naek kana koeta saperti pradjoerit; pada madjoe njorang djalan sorangan-sorangan, djeung teu patjorok
 8 lakoena. 'Teu silih-hendel batoer pada batoer; leumpangna hidji-hidji noeroetkeun djalanna; sarta naradjannga molopos kana pakarang, hanteu kapégat.
 9 'Pada koekoelintingan di djéro nagara, loeloempatan dina koeta, aroenggah ka djéro imah, arasoep tina djandela saperti paling. 'Koe bawaning eta, boemi
 10 teh njéblak, langit teh ojang, ^e panon-poë djeung boelan saroeëm, sarta bentang-
 11 bentang teu bidji tjahjana. 'Djeung Pangeran maparin géntrana ti heulaun baladna; karana wadya-balad andjeunna géde katjida; karana andjeunna langkoeng kawasa, sarta ngaboektikeun pangandikana; karana ^f poëan Pangeran bangët pisan, sarta matak sijeun kabina-
 12 bina; djeung saha noe bisa tahan? 'Parandene kitoe ajeuna oge, lahiran Pangeran, ^g geura tarobat ka kami, téroes reudjeung hate maraneh, sarta kalawan poewasa, kalawan tjeurik djeung kalawan aloek-aloekean. 'Koedoe pada
 13 njoesök hate maraneh, montong ^h njosoëk papakean maraneh, sarta koedoe tarobat ka Pangeran, Allah maraneh; ⁱ karana Pangeran sipat koernija, nja sipat wélas, sipat sabar, toer géde kaasihian, sarta sok handjakaleun koe hal katjilakaan.
 14 'Saha noe njaho, ^j malah-mandar Pangeran moelih deui, sarta handjakaleun, djeung nilarkeun bérkah poengkoereunana, ^k pikoerbaneun kadaharan sarta pikoerbaneun inoeman bade ka Pangeran, Allah maraneh. ^a p. 1: 15; Söp. 1: 14.

^b 1 Moesa 13: 10. ^c Wakh. 9: 7. ^d Nah. 2: 10. ^e Jës. 13: 10. ^f Jér. 30: 7; p. 1: 15. ^g Jëb. 33: 11. ^h 2 Radj. 19: 1. ⁱ 2 Moesa 34: 6. ^j Joen. 3: 9. ^k p. 1: 9, 13.

15 Geura narijoep sangkakala di Sion;

^a koedoe pada soesoetji pikeun poewasa, bari ngoewarkeun koedoe gempoengan.

16 'Koempoeulkeun djalma-djalma, soetjikeun padjëmoehan, rijoengkeun kokolot-kokolot, koempoeulkeun baroedak djeung noe njaroesoe keneh; panganten lalaki sina bidjil ti kamarna, djeung panganten

17 awewe sina bidjil ti pangkengna. 'Ari para panghoeloe, kawoela Pangeran, koedoe pada tjeurik ^b di antara bale djeung altar, bari aroendjoekan kijeu: Noen Pangeran! moegi aja piwelas ka oemat andjeun, sarëng kagoengan andjeun moegi oelah diselehkeun kana kahinaän, oelah dongkap ka kapoerba koe oerang kapir; pinaoneun di lëbah bangsa-bangsa ngaromong: ^c Di mana ajeuna Allahna? ^a p. 1: 14. ^b Jëh. 8: 16. ^c Djab. 79: 10.

18 Tidinja Pangeran goemati ka tanahna,

19 sarta ngawelasan ka oematna. 'Ngawalon Pangeran, kijeu walonanana ka oematna: Masing nganjahokeun, ^a kami ka maraneh rek ngadatangkeun gandoem, anggoer djeung minjak, soepaja maraneh sareubeuh koe eta; sarta maraneh koe kami moal diselehkeun deui kana kahinaän di lëbah oerang kapir. 'Sabalikna [balad] kaler teja koe kami tangtoe di-djaoehkeun ti maraneh, diwërëgkeun ka tanah noe keëng nja soewoeng; ari noe pangheulana disina ka laoet wetan, noe pangpandeurina mah disina ka laoet koelon; sarta baena bijoek bakal njëlëboeng, djeung baena batjin bakal njamboewang, tina sabab eta geus migawe përkara noe gëde. 'Eh tanah! poma oelah sijeun; nja masing gërah sarta boengah; karana Pangeran geus midamël përkara noe agoeng. 'Eh, sasatoan galak! ^b poma oelah sijeun; karana sampalan tégal lëga djaroeoetan deui; karana tatangkalan pada boewahan, tangkal kondang djeung tangkal anggoer

23 pada ngabidjilkeun hasilna. 'Mana maraneh, oerang Sion! masing garëräh sarta baroengah di djëro Pangeran, Allah maraneh; karana andjeunna ka maraneh maparin hoedjan ninggang pibënéreunana, ^c nja noeroenkeun ka maraneh hoedjan ti heula, kitoe deui hoedjan

24 pandeuri dina boelan noe mimiti. 'Ari pangirikan bakal parinoeh koe gandoem, sarta pamérésan bakal laleber koe anggoer reudjeung minjak. 'Djadi kami ka

maraneh rek ngagantian taoen-taoen, noe dihakan ^a simeut, lege, hileud djeung koengkang, balad kami noe gëde, noe koe kami didatangkeun ka maraneh teja.

26 'Sarta maraneh tangtoe seueur pisan dadaharan, datang ka seubeuh; djeung maraneh bakal pada moedji kana djënëngan Pangeran, Allah maraneh, noe geus midamël ka maraneh anoe matak helok; sarta oemat kami moal meunang era

27 salalanggëngna. 'Didinja maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami teh linggih di têngah Israil, sarta jen kami, Pangeran, Allah maraneh; ^e hanteu aja deui; sarta oemat kami moal meunang era salalanggëngna. ^a Djak. 8: 11, 12. ^b p. 1: 20. ^c Jér. 5: 24. ^d p. 1: 4. ^e Jës. 45: 5, 17.

28 ^a Djeung deui mëngke, sanggeusna ti dinja, ^b kami bakal ngoetjoerkeun Roh kami ka sakabeh daging; ari anak maraneh lalaki-awewe bakal ngawëdjang, noe karolot di maraneh bakal ngimpi koe impian, ari baroedjang di maraneh

29 bakal nendjo tetendjoan. 'Sarta dina mangsa eta kami malah bakal ngoetjoerkeun Roh kami ka abdi lalaki djeung

30 ka abdi awewe. 'Djeung deui kami bakal ngajakeun moedjidjat di langit sarta di boemi, gëtih, djeung seuneu, sarta pëlëndog haseup. 'Panon-poë bakal ganti roepa, ^c djadi poëk, kitoe deui boelan djadi gëtih, samemeh datang eta poë Pangeran, noe gëde nja matak sijeun.

32 'Ari geus kitoe, ^d saha-saha noe sasambat kana djënëngan Pangeran, tangtoe pirahajoeëun; ^e karana di goenoeng Sion djeung di Jëroesalem piajaeun karahajoean, sakoemaha noe geus ditimbalkeun koe Pangeran; sarta noe kaäsoep anoe ngarëdijat, nja eta sakoer noe disaoer koe Pangeran. ^a Lal. 2: 16. ^b Jës. 44: 3; Jëh. 39: 29. ^c p. 2: 1, 10. ^d Roem 10: 13. ^e Ob. 17.

PASAL 3.

Karana, masing njaho, dina mangsa eta djeung dina waktoe eta, dimana ^a dibojongna Joeda djeung Jëroesalem teja

2 koe kami geus dibalikkeun, 'toeloëj kami bakal ngoempoeulkeun sakabeh oerang kapir, digariringkeun ka ^b lëbak Josapat; geus kitoe kami di dinja bakal oeroes-oeroes djeung maranehanana tina hal oemat kami djeung hal kagoengan kami Israil, noe koe eta dipaboerantakkeun, diajakeun di sagala bangsa, bari

3 tanah kami dibagi-bagi. 'Ari tina hal oemat kami eta teh ngaraloengkeun da-
doe; sarta boedak lalaki ditoekeurkeun ka dajang, djeung boedak awewe dibeu-
likeun ka anggoer, pek ngarinoem.
4 'Djeung deui maraneh, Tiroes djeung Sidon, sarta sakabeh bilangan Pëlisti! aja përkara naon ka kami? Naha maraneh ka kami hajang naer balësan? Oepama maraneh malës ka kami mah, tangtoe këntjeng, gantjang pisan balësan maraneh koe kami dibalikkeun ka
5 diri maraneh. 'Sapedah ëmas-perak kami koe maraneh ditjarokot, sarta barang kami noe moelja nja araloes koe maraneh dibarawa, diasoepeun ka gëdong
6 brahala maraneh; 'toer oerang Joeda djeung oerang Jérusalem koe maraneh didjaroewal ka oerang Joenani, soepaja
7 didjaroehkeun ti watësna teja: 'masing nganjahokeun, kami rek ngageuingkeun eta, diparaoelangeun ti ënggon ajana koe maraneh didjoewal; sarta balësan maraneh koe kami tangtoe dibalikkeun
8 ka diri maraneh. 'Ari anak maraneh lalaki-awewe koe kami mëngke didjoewal ka leungeun oerang Joeda; seg koe eta didjaroewal deui ka oerang Sëba, ka bangsa noe djaoeh; karana Pangeran noe ngandika kitoe. *a* 5 Moesa 30: 3. *b* 2 Bab. 20: 22—26.

9 Geura pada ngoewarkeun ijeu di bangsa kapir: Geura pada soesoetji baris përang; geuingkeun sakoer prawira, sina madjoe, sina moeroeboel sakabeh pra-
10 djoerit. 'Patjoel maraneh *a* djijeun pëdang, djeung arit maraneh djijeun toembak; noe hengker geura ngomong: Aing
11 teh përkosa. 'Eh, sakabeh bangsa noe di sakoeriling! geuwat-geuwat, geura darat-
12 *b* sadaja prawira andjeun. 'Bangsa kapir sina darangdan, djeung sina moeroeboel

ka lëbak Josapat; karana di dinja kami ëngke linggih ngahoekoeman ka sakabeh
13 bangsa noe di sakoeriling. 'Geura *c* pada kirimkeun arit, da pibowateun geus asak; ka darijeu, geura pada ngirik; karana bak ënggeus pinoeh, pamërésan laleber; wantoe kagorenganana gëde pi-
14 san. 'Mangpirang-pirang, mangpirang-pirang lobana di lëbak pamoetoesan! karana geus deukeut ka poëan Pange-
15 ran di lëbak pamoetoesan. 'Panon-poë djeung boelan saroerëm, sarta bentang-
16 bentang teu bidjil tjahjana. 'Djeung *d* Pangeran bade ngagaer ti Sion, ngagëntra ti Jérusalem; ari langit djeung boemi bakal arojag; tatapi Pangeran djadi panjalindoengan oematna, djeung
17 benteng oerang Israil. 'Didinja *e* maraneh tangtoe nganjahokeun, jen kami, Pangeran, Allah maraneh, sarta linggih di Sion, goenoeng kami noe soetji; djeung Jérusalem harita bakal soetji, sarta djalma bangsa sedjen moal aja noe njo-
18 rang deui ka dinja. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta *f* goenoeng-goenoeng bakal pada miis anggoer amis, djeung pasir-pasir pada ngoetjoer tji-soesoe, toer sakabeh waloengan Joeda ngalotjor tjai; malah *g* ti gëdong Pangeran bakal bidjil
19 tji-njoesoe, njaian lëbak Sitim. 'Ari *h* Mësir bakal soewoeng, kitoe deui Edom bakal djadi tégal soewoeng, sabab panganjaja ka oerang Joeda, sapedah pada ngoetjoerkeun gëtih noe teu salah dina
20 tanah eta. 'Sabalikna Joeda mah pimatoeheun salalanggëngna, djeung Jérusalem pitëtëpeun toeroen-toeroeren.
21 'Sarta kami tangtoe ngabërsihkeun hoetangna gëtih, anoe tatjan koe kami dibërsihkeun; *i* djeung Pangeran bade linggih di Sion. *a* Jës. 2: 4. *b* Djab. 103: 20.
c Wabh. 14: 15, 18. *d* Jér. 25: 30; Am. 1: 2.
e Jëh. 34: 30. *f* Am. 9: 13. *g* Jëh. 47: 1. *h* Jér. 46: 19; Jëh. 25: 13. *i* Jëh. 48: 35.

KITAB NABI AMOS.

PASAL 1.

Ijeu pangwoeroek Amos, *a* noe kaësoep pangangon di nagara Tëkoa; pangwoeroek *b* noe katingali koe Amos hal Is-

rail, *c* keur mangsa Oesia, radja Joeda, sarta keur mangsa Jarobam poeta Joas, radja Israil, doewataoen samemehta *d* lini teja. *a* p. 7: 14. *b* Jës. 2: 1. *c* Hos. 1: 1. *d* Djak. 14: 5.

2 Kijeu woeroekna: "Pangeran bade ngagaoer ti Sion, ngagentra ti Jëroesalem; ari sampalan toekang ngangon bakal pada prihatin, djeung poentjak boe-noeng Karmel bakal perang. *a* Joël 3:16.

3 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Damsik, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab ngirik tanah Gilad koe seredan beusi paranti ngirik.

4 'Satëgësna *a* kami rek ngadatangkeun seuneu ka imah Hasael; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karaton Benhadad.

5 'Malah kami rek motongkeun toelak Damsik, djeung ngabasmu priboemi di lëbak Awen, sarta noe njëkël iteuk karadjaän di Bet-Eden; ari bangsa Sam bakal dibojong ka *b* tanah Kir, timbalan Pangeran. *a* Jér. 49:27. *b* 2 Radj. 16:9.

6 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Gasa, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; *a* tina sabab ngabojongna kërid-peuti, bari seug diselehkeun ka

7 oerang Edom. 'Satëgësna kami rek ngadatangkeun seuneu kana koeta Gasa; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karatonna.

8 'Malah *b* kami rek ngabasmu priboemi Asdod, sarta noe njëkël iteuk karadjaän di Askëlon; djeung kami rek malikkeun panangan kami, dikeunakeun ka Ekron, sarta sesa oerang Pëlisti bakal leungit, timbalan Goesti Pangeran. *a* 2 Bab. 28:17, 18. *b* Sëp. 2:4.

9 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Tiroes, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab njelehkeun beunang ngërid-peuti ka oerang Edom, djeung teu ngaringëtkeun *a* përdjangdji-an doedoeloeran. 'Satëgësna kami rek ngadatangkeun seuneu kana koeta Tiroes; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karatonna. *a* 1 Radj. 9:11-14.

11 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Edom, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; *a* tina sabab ngoedag-ngoedag ka doeloerna mawa pëdang, djeung ngalungitkeun sagala kawëlasanana, sarta ambëkna njasaäk salalawasna, *b* djeung sewotna ditëtëpkeun saën-dëng-ëndëng. 'Satëgësna kami rek ngadatangkeun seuneu ka Teman; nja eta tang-

toe ngalëboer karaton-karaton Bosra.

a Ob. 10. *b* Jëh. 35:5, 15.

13 Kijeu timbalan Pangeran: "Tina tiloe kamasijatan oerang Amon, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab *b* ngabëdelan aweue noe rareuneuh di Gilad,

14 hajang ngalëgakeun watësna. 'Satëgësna kami rek ngajakeun seuneu dina koeta Raba; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karatonna, dibarëngan soesoerakan keur poëan përang, dibarëngan riboet

15 keur poëan angin topan. 'Ari radjana ëngke leumpang, asoep ka pangbojongan, nja dirina djeung kapala-kapalana sarejana, timbalan Pangeran. *a* Jér. 49:1-6.

b 2 Radj. 8:12.

PASAL 2.

Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan *a* Moab, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab meuleum toelang-toelang radja Edom, didijjeun

2 apoe. 'Satëgësna *b* kami rek ngadatangkeun seuneu ka Moab; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karaton Këriot; ari Moab teh ëngke paeh dibarëngan tagiwoer, dibarëngan soesoerakan, djeung

3 dibarëngan sora sangkakala. 'Malah kami rek ngabasmu hakim, dieuweuhkeun ti tëngahna; sarta sakabeh kapalana koe kami rek dipaehkeun barëng djeung manehana, timbalan Pangeran.

a Jës. 15. *b* p. 1:14

4 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Joeda, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab pada mitjeun toret Pangeran, djeung teu ngarestoekeun pikoekoehna, ënjana mah pada kansasabkeun koe bohong-bohongna, noe geus ditoeroetkeun koe karoehoen-karoehonna.

5 'Satëgësna *a* kami rek ngadatangkeun seuneu ka Joeda; nja eta tangtoe ngalëboer karaton-karaton Jëroesalem.

a Hos. 8:14.

6 Kijeu timbalan Pangeran: Tina tiloe kamasijatan Israil, malah tina opat, noe matak pisiksaenana moal koe kami dipoendoerkeun; tina sabab *a* sok ngadjoewal djalma bënë, ngarah doe-

wit, kitoe deui djalma miskin, koe karna rana sapatoe sapasang. 'Pada *b* njoso hajang aja taneuh ngëboel dina sirah

djalma malarat, djeung sok pada mengkolkeun djalma balangsak; malah djalma djeung bapana sok ngandjang ka hidji landjang, malar nganistakeun kana djenengan kami noe soetji. 'Sarta soka ngarédeng ^e dina pakean gadean gigireun oenggal altar; djeung sok ngarinoem anggoer di djero imah aállahana, beunang ngadéndañ. 'Padahal ^d nja kami noe noempoerkeun oerang Emor teja ti hareupeunana, ^e noe djangkoengna saperti loehoerna ki poetri, djeung santosa eta teh tjara ki pasang; tatapi noe kami geus ditempoerkeun boewahna ti loehoer djeung akarna ti handap. 'Sarta nja kami noe nginditkeun maraneh ti tanah Mésir, ^f bari maraneh koe kami ditoejoen di tégál léga, opat poeloeh taoen lilana, baris ngamilik tanah oerang Emor teja. 'Djeung deui anak maraneh sawareh koe kami geus didjadikeun nabi, sarta sawareh baroedjang di maraneh geus didjadikeun ^g nasir. Eh, oerang Israil! naha eta teh lain kitoe? lahiran Pangeran. 'Demi nasir teja koe maraneh geus diarinoeman anggoer; sarta ari nabi teja koe maraneh ^h geus pada diparentah kijen: Maneh oelah sok ngawédjang. 'Masing njaho, kami rek nindihan di énggon maraneh, sakoemaha nindihanana padati diuusi geugeusan. 'Ari noe tangginas taja pētana kaboer, sarta noe bédas moal pageuh kakowatanana; dalah prawira moal ngarahajoekeun patina. 'Ari noe njikép gondewa moal bisa tagén; sarta noe tangginas soekoena, moal rahajoe; dalah noe toempak koeda moal ngarahajoekeun patina. 'Ari noe gède hate di pélebah prawira, kaboer ge dina poé harita poeroetjoel, lahiran Pangeran.

a p. 8: 6. *b* p. 8: 4. *c* 2 Moesa 22: 26. *d* Jos. 24: 8, 18. *e* 4 Moesa 13: 32. *f* 5 Moesa 8: 2. *g* 4 Moesa 6: 2. *h* Jês. 30: 10; Jér. 11: 21; p. 7: 13.

PASAL 3.

Eh, oerang Israil! geura darengekeun kijeu pangandika, noe koe Pangeran diandikakeun hal pitjilakeun maraneh, hal pitjilakeun sabangsa kabeh, noe koe kami diinditkeun ti tanah Mésir ² teja; kijeu pangandikana: 'Sakabeh bangsa eusi djagat ^a ngan maraneh bae noe dipioeninga koe kami; sabab kitoe kami rek njiksa ka maraneh tina sakabeh

3 kadorakaän maraneh. 'Koemaha doewa djalma bisa leumpang reureudjeungan, 4 ana teu patépoeng heula? 'Koemaha singa daekeun ngagaoer di leuweung, ^b ari taja beunang ngarontok? 'Koemaha singa ngora daekeun njowara di djero panjalingdoenganana, ana taja beubeunangan? 5 'Koemaha manoe k daekeun ragrag kana taneuh keuna djirét, ari taja taheunan ridjèt? 'Koemaha djirét daekeun ngapoeng tina taneuh, ari taja beubeunangan naon-naon? 'Oepama aja noe njoep sangkalaka di djero nagara, koemaha djalma-djalma moal rareuwaseun? ^c Oepama aja katjilakaän di nagara, naha lain 7 Pangeran noe ngadamél? 'Saénjana, Goesti Pangeran moal ngadamél naon-naon, ^d ari rasjahna tatjan dièbrehkeun heula 8 ka abdi-abdina, nja ka nabi-nabi. 'Singa ^e geus ngagaoer; saha teu rek sijeun? Goesti Pangeran geus ngandika; saha teu rek ngawédjang? *a* 2 Moesa 19: 5; 33: 16; 5 Moesa 14: 2. *b* Jês. 31: 4. *c* Jês. 45: 7; Njanj. 3: 37. *d* 1 Moesa 18: 17; 4 Moesa 23: 23; Hos. 12: 11. *e* p. 1: 2.

9 Geura pada ngabedjakeun di karaton-karaton nagara Asdol, sarta di karaton-karaton tanah Mésir, kijeu nja pok: Geura karoempoel ka goenoeng Samaria, tarendjokeun karoesoehan gède, noe aja di djérona, kitoe deui sagala panganijaja, noe aja di tégalna! 'Karana teu njarahoeun ngalampahkeun noe bènér, lahiran Pangeran; ari gawena ngan pada teulépan panganijaja djeung paneungteuinganan di djero karaton-karatonna. 11 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Goesti Pangeran: Éngke aja moesoeh ti sakoe-riling tanah; nja eta tangtoe ngaroe-boehkeun kabédasan maneh, leungit ti diri maneh, djeung karaton-karaton 12 maneh koe eta bakal dirajahan. 'Kijeu timbalan Pangeran: Sakoemaha toekang ngangon ngaréboet doewa soekoe atawa sapotong tjewi tina soengot singa, nja pikitoeun diréboetna oerang Israil noe tjaritjing di Samaria, ^a dina djoeroe katil djeung dina kasoe soetra di kadjoewaran. 'Ari lahiran Goesti Pangeran, Allah sawadya-balad teh, kijeu: Geura darengekeun, sarta pèrtelakeun koe maraneh ka anak-intjoe Jakoeb, 14 'jen samangsa kami njiksa ka Israil tina kamasjatanana, tangtoe kami njiksa ongkoh ka altar-altar noe di Bet-El;

ari tatandoekau eta altar bakal diti-
 15 lasan, sarta raragrag kana taneuh. 'Ma-
 lah kami éngke ngagèboegan ka ^b gè-
 dong oesoem tiris djeung ka gèdong
 oesoem panas; toer sakoer ^c gèdong
 gading bakal dileungitkeun, djeung sa-
 koer gèdong gède bakal dieuweuhkeun,
 lahiran Pangeran. a p. 6:1, 4. b Jér. 36:22.
 c 1 Radj. 22:39.

PASAL 4.

Eh, sakoer sapi Basan, noe aja di goe-
 noeng Samaria, noe pada nganjaja
 ka noe malarat, djeung ^a neungteui-
 nganan ka noe mariskin, sarta ngaro-
 mong ka djoeragan-djoeraganana kijeu:
 Moegi aja pangintoen, mangga oerang
 ugaleueut! darengekeun koe maraneh
 2 ijeu pangandika: 'Goesti Pangeran geus
 soempah ^b njébat kasoetjian andjeunna,
 jen saénjana, maraneh éngke kadata-
 ngan poék, harita aja noe ngala mara-
 neh, make roeroehit, kitoe keneh ngala
 3 anak-intjoe maraneh, make oesep. 'Sarta
 maraneh bakal baridjil, djalan ti noe
 beulah-beulah, masing-masing ka noe
 dihareupan, djeung bakal pada mitjeun
 diri ka Harmon, lahiran Pangeran.

a p. 2:7. b Djab. 89:36.

4 Geura lalumpang ka ^a Bet-El, pek
 migawe kamasijatan; hajoe, ka Gilgal,
 lobakeun kamasijatan; sarta seg marawa
 koerban maraneh oenggal isok, kitoe
 deui pérpoeloehan maraneh heuleut tiloe
 5 poék! 'Djeung doeroek ^b ti noe beunang
 ngahaseuman, baris koerban pamoedji,
 bari pada ngoewarkeun koedoe koekoer-
 ban bawaning soeka, sarta oetarakeun!
 karena nja kitoe karésépan maraneh,
 oerang Israil, lahiran Goesti Pange-
 6 ran. 'Ari kami teh sabalikna ka ma-
 raneh geus maparin bérésih hoentoe di
 sakabeh nagara maraneh, djeung ka-
 koerangan hakan di saniskara énggon
 maraneh; parandene maraneh ^c teu taro-
 7 bat ka kami, lahiran Pangeran. 'Ari
 kami teh sabalikna geus méngatan hoe-
 djan ka maraneh, waktoe tiloe boelan
 deui kana diboewat; nja kami noeroen-
 keun hoedjan ka nagara hidji, ari ka
 nagara hidji deui mah teu noeroenkeun
 hoedjan; hidji loewoek kahoedjanan, ari
 loewoek noe teu kahoedjanan mah da-
 8 tang ka garing. 'Aja doewa tiloe nagara
 ngoejang ka nagara hidji, hajang nga-

rinoem tjai, tapi teu datang ka sareu-
 beuheun; parandene maraneh teu taro-
 9 bat bae ka kami, lahiran Pangeran. 'Kami
 ka maraneh geus ngagèboeg koe
^d hama perang djeung hama beureum;
 salobana pakébonan maraneh, dalah ké-
 bon anggoer, tangkal kondang djeung
 tangkal djetoen maraneh bejak dihakan
 hileud; parandene maraneh teu tarobat
 10 keneh ka kami, lahiran Pangeran. 'Kami
 ka maraneh geus ngadatangkeun pagè-
 boeg, ^e saadat di Mésir; ari baroedjang
 di maraneh koe kami geus dipaehkeun
 koe pédang, bari koeda maraneh disina
 didjarah; sarta ti pasanggrahan maraneh
 koe kami disina njamboewang baoe
 bijoek, asoep ka iroeng maraneh; paran-
 11 dene maraneh teu tarobat keneh ka
 kami, lahiran Pangeran. 'Di maraneh
 aja noe koe kami geus ^f dibalik, sakoe-
 maha Allah ngabalikkeun Sadoemoe
 djeung Gomora teja, sarta maraneh geus
 djadi saibarat ^g tihoe beunang ngarè-
 boet tina djero seuneu; parandene ma-
 raneh teu tarobat keneh bae ka kami,
 12 lahiran Pangeran. 'Mana kami teh, Is-
 rail! ka maneh rek midamél tjara kitoe
 pétnana. Tina sabab kami rek midamél
 kitoe ka maneh, Israil! geura sadja
 13 baris ngadeuheus ka Allah maneh. 'Ka-
 rana, saénjana, ^h nja andjeunna noe nga-
 damél goenoeng-goenoeng, djeung nga-
 djadikeun angin, sarta maparin njaho
 ka manoesa hal pikérsaeunana; toer ⁱ
 andjeunna jasaean padjar didamél poék,
 sarta ^j ngadjalanan goenoeng-goenoeng
 di boemi; Pangeran, Allah sawadya-ba-
 lad, kitoe padjénenganana. a Hos. 4:15.
 b 3 Moesa 2:11. c Hos. 7:10. d 1 Radj. 8:37.
 e 5 Moesa 28:60. f p. 1:1. g Djak. 3:2. h Jér. 10:12.
 i p. 5:8. j Mika 1:3.

PASAL 5.

Eh, anak-intjoe Israil! darengekeun ijeu
 Épangandika, noe koe kami didamél
 2 njanjian nalangsa hal maraneh: 'Parawan
 Israil geus laboeh, moal pihoe dangeun
 deui; geus dibebeutkeun, ngagoler di
 tanah sorangan, taja noe ngahoedang-
 3 keuninja. 'Karana kijeu timbalan Goesti
 Pangeran: Ari moenggoeh di anak-intjoe
 Israil, nagara noe boedal mawa sareboe,
 pikarieun saratoes; ari noe boedal mawa
 saratoes, pikarieun sapoeloeh.
 4 Karana kijeu timbalan Pangeran ka

anak-intjoe Israïl: Koedoe pada nejan-
 5 'Poma ^b oelah narejang ka Bet-El, djeung
 oelah laleumpang ka Gilgal, sarta oelah
 njaraba ka Berseba; karana Gilgal teh
 6 tangtoe dibojong, djeung Bet-El teh ñg-
 ke tjarëm. 'Geura narejangan Pangeran,
 tangtoe maraneh hiroep; oelah koengsi
 andjeunna njoempingan ka ^a anak-intjoe
 Joesoep saperti seuneu; tanwande dilë-
 boer, sarta di Bet-El moal aja noe bisa
 mareumkeun. ^a 1 Bab. 28:9. ^b Hos. 4:15. ^c Ob. 18.

7 Maraneh ^a pada njalin kaadilan, di-
 djjeun alsëm; djeung kabënëran diting-
 8 gangkeun kana taneuh. '[Koedoe nare-
 jangan eta] ^b noe ngadamël bentang
 Toedjoehan djeung bentang Orion, sarta
 jasaem ^c njalin kalangkang maot, di-
 damël isoek, djeung beurang didamël
 poëk saperti peuting; ^d anoe sok njaoyer
 tjai laoet, dikoetjoerkeun ka darat; nja
 9 Pangeran padjênenganana; noe ngadadak
 ngeunakeun katiwangan ka noe bêdas, wa-
 ni ñnggon reugreug kdatangan karoek-
 sakan. ^a Hos. 10:4; p. 6:12. ^b Aj. 9:9. ^c p. 4:13. ^d p. 9:6.

10 Eta teh ^a gareuleuheun ka noe ngaw-
 arah di djëro lawang, sarta gariroe-
 11 keun ka noe mitjatoer satëmënna. 'Koe
 sabab eta, sapedah maraneh sok nga-
 rëmpak ka noe malarat, djeung njarokot
 seba gandoem ti eta, ^b noe matak imah
 batoe tatahan, beunang maraneh nga-
 dëgkeun, moal koe maraneh dieusian;
 kitoe deui këbon anggoer matak rësëp,
 beunang maraneh njiyeun, moal koe
 12 maraneh diinoem anggoerna. 'Karana
 kami leuwih oeninga dina karejaan ka-
 masijatan maraneh djeung dina kalobaan
 dosa maraneh; pada njoesoekër ka noe
 bënë, ^c narima panëboes, ari noe ma-
 riskin disoentroengkeun di djëro lawang.

13 'Koe sabab eta, anoe pintër tjtjïng bae
 dina mangsa ajeuna; karana ijeu teh ^d
 mangsa goreng. ^a Jës. 29:21. ^b 5 Moesa 28:30, 39;
 Sëp. 1:13. ^c 4 Moesa 35:31. ^d Mika 2:3; Ep. 5:16.

14 Koedoe pada nejanan kahadean,
 oelah nejanan kagorengan, soepaja ma-
 raneh hiroep; moen kitoe mah, Pange-
 ran, Allah sawadya-balad, tangtoe nja-
 rëngan ka maraneh, sakoemaha noe sok
 15 dipadjarkeun koe maraneh. 'Koedoe ^a
 pada geuleuh kana kagorengan, njaañ
 kana kahadean, bari mëtakeun hoekoem
 di djëro lawang; malah-mandar Pange-

ran, Allah sawadya-balad, mikoernija
 16 ka sesa Joesoep. 'Koe sabab eta, kijeu
 timbalan Pangeran, Allah sawadya-ba-
 lad, noe djoemëñg Goesti teja: Di sa-
 kabeh loeloeroeng-loeloeroeng ñngeke aja
 aloek-aloekeun, djeung di sakoer pasar-
 pasar djalma bakal tingaradoeh; ari ahli
 tani bakal pada diadjak prihatin, djeung
 toekang djëdjëritan bakal pada diadjak
 17 aloek-aloekeun. 'Tjatjakan di sakabeh kë-
 bon anggoer pijsaem aloek-aloekeun; ka-
 rana kami ñngeke njoerang ka têngah
 maraneh, timbalan Pangeran.

^a Djab. 97:10; Roem 12:9.

18 Pibalafeun sakoer noe mikabajang ^a
 kana poëan Pangeran! Ari poëan Pange-
 ran teja naon pigaweunana ka mara-
 neh? da tangtoe eta teh poëk, moal
 19 tjaäng. 'Sakoemaha ^b aja djalma mang-
 loempatkeun singa, heg dipapag koe bi-
 roewang; atawa asoep ka imah, seug
 leungeunna ditodjerkeun kana bilik, pek
 20 digegel oraj. 'Saënjana poëan Pangeran
 teh bakal poëk, moal tjaäng; estoe bakal
 mongkleng, moal aja tjahajana.

^a Jës. 5:19; Sëp. 1:15. ^b Jës. 24:18.

21 ^a Kami teh geuleuh nja idjid ka pesta
 maraneh; djeung kami teu kaop ngangseu
 22 gëmpoengan maraneh. 'Karana nadjan
 maraneh ka kami ngabaktikeun koerban
 doeroekan djeung koerban kadaharan
 maraneh oge, koe kami teu dimanah;
 sarta koerban panarima, sato maraneh
 beunang ngalëbëng, koe kami teu direret-
 23 reret atjan. 'Singkirkeun ti pajoeneun
 kami gandeng poepoedjian maneh; sarta
 ari sora tjëlëmpeung maneh kami teu
 24 paja ngadangoe. 'Mana hoekoeman sing
 ngagorolong saperti tjai, kitoe deui ka-
 adilan saperti waloeangan noe majëng.

^a Jës. 1:11; Jër. 6:20.

25 ^a Eh, anak-intjoe Israïl! naha karah
 maraneh teh, basa di tégal lëga opat
 poeloh taoen lilana teja, njanggabeun
 koerban peuntjitan djeung koerban ka-
 26 daharan ka kami? 'Ënjana mah maraneh
 ngagogotong balandongan raradjaan ma-
 raneh, djeung Kijoen, artja maraneh, be-
 bentangan aallahan maraneh, beunang
 maraneh njiyeun keur sësëmbaheun ma-
 27 raneh teja. 'Mana maraneh koe kami
 rek disina dibojong ka beh ditoeëun
 Damsik, timbalan Pangeran, ^b noe pa-
 djênenganana Allah sawadya-balad teja.

^a Lal. 7:42. ^b p. 4:13.

PASAL 6.

1 Dibalateun sakoer noe garėnah di Sion,
 djeung sakoer noe sarėnang ati di
 goenoeng Samaria, nja pangkat-pangkat
 noe njarėkėl ^a loeloegoe sagala bangsa,
 sarta sok didaratangan koe anak-intjoe
 2 Israil! 'Geura mareuntas ka nagara Kal-
 ne, alak-ilik; ari ti dinja koedoe laleum-
 pang ka nagara Hamat noe gėde; toe-
 loej arindit ka nagara Gat, tanah Pėlisti:
 koemaha eta teh araloes ti batan ka-
 radjaan ijeu? atawa wėwėngkėranana
 gėde ti batan wėwėngkėran maraneh?
 3 'Pikir maraneh ^b poėan tjilaka djaeoh
 keneh; dėmi pangdijoeakan panganijaja
 mah koe maraneh dideukeut-deukeut-
 keum. 'Ari eta teh pada kėkėdėngan ^c
 4 dina katil gading, nja gegelehean dina
 kadjoewaranana, sarta ngaharakan anak
 domba ti ingon-ingon, djeung anak sapi
 5 ti djėro kandang. 'Sok ^d pada kakawihan
 noeroetan sora tjėlėmpoeng, djeung mi-
 kiran tatabeuhan pikeun dirina, ^e niroe
 6 Dawoed. 'Pada ngarinoem anggoer koe
 pinggan, sarta dimarinjak koe minjak
 panghadena; djeung teh hawatireun tina
 7 hal karoeksakan Joesoep. 'Koe sabab
 eta, ajeuna maranehanana bakal dibojong
 8 f djeung noe dibarojong pangheula-
 lana, sarta karamean ahli gegelehean
 8 teja ėngke leungit. 'Goesti Pangeran ^g
 geus soempah, njėbat salirana koe man-
 tėn; ari lahiran Pangeran, Allah sa-
 wadya-balad teh, kijeu: Kami teh giroek
 kana kamaoengan Jakoeb, djeung ^h
 geuleuh kana karatonna; mana kami rek
 njėrahkeun nagara djeung saeusi-eusina.
 9 'Ari geus kitoe, masih dina hidji imah
 kari sapoeloeħ djalma, tangtoe paeh ka-
 beh. 'Djeung lamoen ahlina saoeurang,
 10 nja eta noe rek ngadoeroekinja, njokot
 eta, sėdja ngaloewarkeun toelang-toe-
 lang ti djėro imah, seġ bakal nanja ka
 saoeurang noe aja di djoeroe imah: Maneh
 aja keneh batoer? ana ngadjawab: Eu-
 weuh; pok itoe ngomong: Tjitjing! noe
 dipalar oelah njėboetkeun padjėnėngan
 11 Pangeran. 'Karana, masing njaho, Pan-
 geraan maparin timbalan, ari imah gėde
 bakal digėboeg, disina boengkar-bangker,
 djeung imah leutik bakal digėboeg, di-
 12 sina roedjat-radjet. 'Naha karah koeda
 bisaeun loempat dina batoe tjadas? ata-
 wa aja noe bisa ngawoeloekoe di dinja

koe sapi? Balikan maraneh mah ⁱ pada
 njalin kaadilana, didijjeun hampėroe,
 djeung boewah kabėnėran didijjeun al-
 13 sėm. 'Barang noe taja boektina koe ma-
 raneh dipikaboengah; sok ngaromong:
 Naha oerang lain meuang tandoeħ koe
 14 kabėdasan diri oerang? 'Karana, masing
 nganjahokeun, ^j kami rek ngahoedang-
 keun hidji bangsa ngamoesoeh ka ma-
 raneh, anak-intjoe Israil! lahiran Pan-
 geraan, Allah sawadya-balad; nja eta
 bakal nganijaja ka maraneh, ^k ti pėlėbah
 asoep ka Hamat tėpi ka waloeangan ta-
 nah lapang. ^a Jer. 2:3. ^b p. 5:20; 9:10.

^c p. 3:12. ^d Jės. 5:12. ^e 2 Bab. 7:6. ^f p. 5:27.
^g Jėr. 51:14. ^h p. 5:27. ⁱ p. 5:7. ^j Hab. 1:6.
^k 4 Moesa 34:8.

PASAL 7.

Goesti Pangeran ka kaeola nendjokeun
 1 noe kijeu: beh andjeunna ngadamėl
 simeut, keur barangmimiti djadi djoe-
 koet pandeuri; saėnjana, eta teh djoe-
 koet pandeuri sanggeus radja ngarit.
 2 'Ari geus kitoe, ana simeut teh bejak
 ngahakan djoedjoekeutan taneuh, pok
 kaeola oendjoeakan: Noen, Goesti Pange-
 ran! moegi-moegi aja hampoera; koemaha
 3 Jakoeb nja pitahaneun? karantėn
 eta teh leutik. 'Ladjėng Pangeran han-
 djakaleun koe hal kitoe; nimbalan Pan-
 geraan: Moal toeloes.
 4 Tidinja Goesti Pangeran ka kaeola
 nendjokeun noe kijeu: beh Goesti Pan-
 geraan ^a njaoer seuneu, kėrsa njiksa koe
 lantaran eta; sarta seuneu teh ngahakan
 sagara gėde, kop rek ngahakan tanah.
 5 'Pok kaeola oendjoeakan deui: Noen,
 Goesti Pangeran! moegi-moegi liren;
 koemaha Jakoeb nja pitahaneun? ka-
 6 rantėn eta teh leutik. 'Ladjėng Pange-
 ran handjakaleun koe hal kitoe; nim-
 balan Goesti Pangeran: Eta ge moal
 toeloes. ^a Hag. 1:11.
 7 Tidinja ka kaeola nendjokeun noe ki-
 jeu: beh Goesti keur ngadėg dina loe-
 hoer koeta tembok beumang njipat, sarta
 pananganana njandak sipat gantoeng.
 8 'Nimbalan Pangeran ka kaeola: ^a Maneh
 nendjo naon, Amos? Diwangsoel koe ka-
 oela: Soemoehoen, sipat gantoeng. Nim-
 balan deui Goesti: Masing njaho, ^b kami
 rek ngajakeun sipat gantoeng di tėngah
 oemat kami Israil; ^c ka-hareupna kami
 9 moal ngalaroeng deui ka dinja. 'Ari

goenoeng-goenoeng Ishak bakal saroe-woeng, djeung kasoetjian Israil bakal pada narikolot; sarta kami rek ngadég, ngamosoeh ka anak-intjoe ^d Jarobam koe pédang. *a* Jér. 1: 11. *b* 2 Radj. 21: 13.

c p. 8: 2. *d* 2 Radj. 14: 23.

10 Tidinja Amasia, panghoeloe Bet-El, ngadjoerengkeun ka Jarobam, radja Israil, ngoeninga kijeu: Poen Amos saka-kait ngamosoeh ka andjeun di téngah anak-poetoe Israil; tanah teh teu wé-rateun tahan koe sadaja omonganana.

11 'Karantén omongan Amos teh kijeu: Jarobam éngke paeh koe pédang, ^a djeung Israil tangtoe éngke dibojong ti tanahna.

12 'Sarta Amasia teh ngomong ka Amos: Eh, djoeroe péléng! maneh geura djor mantog ka tanah Joeda; di dinja bae njatoe roti, sarta di dinja bae maneh

13 ngawédjang; 'ari di Bet-El mah maneh ka hareup teu meumang ngawédjang deui; karana nja eta kasoetjian radja,

14 sarta nja eta dajeh karadjaän. 'Nga-djawab Amos, kijeu djawabna ka Amasia teh: Kaoela tadina lain nabi, sarta kaoela lain ^b moerid nabi; saénjana kaoela djadi ^c pangangon, sarta sok ngala boe-

15 wah lowa. 'Tatapi kaoela koe Pangeran geus ditjandak ti toekangeun ingon-
ingon, sarta Pangeran nimbalan ka kaoela: Maneh geura leumpang, koedoe

16 ngawédjang ka oemat kami Israil. 'Mana ajeuna dengekeun ijeu pangandika Pangeran: Tjék maneh: Oelah ngawédjang pitjilakaeun Israil, djeung oelah ^d njak-

17 tjilakkeun ka anak-poetoe Ishak. 'Koe sabab eta, kijeu timbalan Pangeran: Pamadjikan maneh pidjinaheun di djéro nagara; anak maneh lalaki-awewe bakal raroeboeh koe pédang; lahan maneh bakal dibagi koe tali; ari diri maneh mah éngke paeh dina tanah noe nadjis; djeung deui Israil tangtoe éngke dibojong ti tanahna. *a* p. 6: 7. *b* 1 Radj. 20: 35.

c p. 1: 1. *d* Jeh. 21: 2; Mik. 2: 6.

PASAL 8.

Goesti Pangeran ka kaoela nendjokeun noe kijeu: beh aja hidji said dieusi ² boewah asak. 'Nimbalan Pangeran: ^a Maneh nendjo naon, Amos? Diwangsoel koe kaoela: Soemoehoen, hidji said dieusi boewah asak. Nimbalan deui Pangeran ka kaoela: ^b Geus datang pa-

noengtoengan oemat kami Israil; kahareupna kami moal ngalaroeng deui ka dinja. 'Ari poepoedjian kabah bakal maridangdam dina poëan eta, lahiran Goesti Pangeran; tangtoe mangpirang-pirang majit, di sambarang énggon pada mitjeun eta bari tjitjing. *a* p. 7: 8. *b* Jeh. 7: 6.

4 Geura darengekeun ijeu, eh sakoer ^a noe rek ngaléglég noe miskin, djeung hajang ngaleungitkeun noe balangsak ⁵ eusi tanah! 'Tjék maraneh: Lah, hajang geura bejak pananggalan, soepaja oerang ngadjoewal gandoem! kitoe deui sabat, soepaja oerang moekakeun tarigoe! ^b bari ngaleutikan epa, ngagédekeun sekel, djeung ngowahan taradjoe sina palseo;

6 'soepaja ^c noe malarat koe oerang beunang dibeuili koe doewit, kitoe deui noe miskin koe karana sapatoe supasang, sarta oerang ngadjoewal pipitjeunan ta-

7 rigoe. 'Pangeran geus soempah, njébat ^d kaágoengan Jakoeb: Kami saéndéng-éndéng ge hamo lali ka sakabeh paga-

8 wean maranehanana. 'Naha tanah teh lain koedoe njéblak tina hal kitoe, sarta oenggal-oenggal djalma noe ngeusian eta lain koedoe prihatin! Tangtoe tanah teh beungkak sakabeh saperti bangawan, sarta bakal koelak-keplok djeung ngorotan

9 deui saperti bangawan Mésir. 'Ari geus kitoe, dina poëan harita, lahiran Goesti Pangeran, panon-poë koe kami rek disina soeroep wantji téngah poë, sarta boemi rek disina poëk ti beurang eukeur

10 térang. 'Djeung kami rek njalin pesta-
pesta maraneh, didamél prihatin, sarta sakabeh poepoedjian maraneh rek dida-

mél njanjian nalangsa; ari sagala tjangkeng koe kami rek didatangan karoeng, djeung oenggal-oenggal sirah rek dida-

tangan goendoel; nja tanah teh rek didjadikeun saperti noe prihatin katinggal anak noenggal, sarta panoengtoengana-
na rek didjadikeun saperti poë kasoesahan.

a p. 2: 7. *b* 5 Moesa 25: 13, 14.

c p. 2: 6. *d* Djab. 47: 5.

11 Masing njaho, pidataugeun mangsa, lahiran Goesti Pangeran, didinja ijeu tanah koe kami rek didatangan ponjo; lain ponjo hajang roti, lain halabbah hajang tjai; ponjo soteh hajang ngadenge pangandika Pangeran. 'Toeloej djalma-djalma bakal ngaroejang ti laoet tépi ka laoet deui, sarta aloedar-idër ti

kaler tēpi ka wetan, nejangnan pangan-dika Pangeran, ^a tapi moal kapanggih.
 13 'Dina poëan harita sakoer landjang ga-reulis djeung sakoer djalma baroedjang bakal pada kapijohan bawangan halab-
 14 hab; 'sakoer noe sok saroempah njeboet ^b kasalahan Samaria, aromongna: Dēmi djoemēnēnging Allah maneh noe di Dan! djeung deui: Dēmi djoemēnēnging djal-an
^c Berseba! tangtoe eta pada roeboeh, sarta moal haroedang deui. *a* Djab. 74: 9;
 Mik. 3: 7. *b* 1 Radj. 12: 29. *c* p. 5: 5.

PASAL 9.

Hidji waktōe kaōela nendjo Goesti keur ngadēg dina loehoer altar; ari tim-balanana: Kadek eta hoeloe tihang, da-tang ka ojang sakoer bangaroeng; sarta rarēmoekkeun, sing ninggang ka sirah sakabehna; ari panganggeusanana koe kami rek dipaehkeun koe pēdang; saba-toer eta hidji ge moal aja noe bisa ka-boer, djeung sabatoer eta hidji ge moal
 2 aja noe bisa rahajoe. 'Masih ngarēdoek ^a moeboes ka ēnggon noe paeh, koe pa-nangan kami tangtoe ditjandak ti dinja; masih aroengkah ka langit, koe kami
 3 tangtoe ditoeroenkeun ti dinja; 'masih njaroempoet ka poentjak goenoeng Kar-mel, koe kami tangtoe dikotektak, di-tjandak ti dinja; masih ngabaroenikeun maneh ti hareupeun sotja kami ka dasar laoet, tangtoe kami ti dinja miwarang
 4 oraj, seg koe eta digegelan; 'sarta masih laleumpang, aoep ka pangdjarahan, di-iringkeun koe moesoeh-moesoehna, tang-toe kami ti dinja miwarang pēdang, seg koe eta dipeuntjitan; ^b djadi maranehana-na koe kami rek diteuteup koe sotja kami, soepaja tjilaka, lain soepaja bag-dja. 'Ari Goesti, Pangeran sawadya-ba-lad teja, ana noël kana tanah, seg adjoer, djeung sakoer noe ngeusan eta pada prihatin; sarta tanah teh ^c tangtoe beungkak sakabeh sapērti bangawan, seg ngorotan deui sapērti bangawan Mē-sir. 'Andjeunna ngadamēl ^d loteng-lo-tengna di langit, ari nglēlwoengna di-adēgkeunana di boemi; ^e andjeunna sok njaer tjai laoet, dikoetjoerkeun ka da-rat; nja Pangeran padjēnēnganana. 'Eh, oerang Israil! saēnjana maraneh koe kami diangkēn sapērti oerang Koes bae, lahiran Pangeran; kami noe nginditkeun

Israil ti Mēsir, sarta nja kami keneh ^f noe nginditkeun oerang Pēlisti ti poelo Kaptor, djeung oerang Sam ^g ti tanah
 8 Kir. 'Masing njaho, sotja Goesti Pange-ran neutep ka jjeu kotja karadjaan noe dosa teh, sarta koe kami rek ditoempoer, di-leungitkeun ti tonggong boemi; ^h ngan tatapi anak-intjoe Jakoeb koe kami moal ditoempoerkeun pisan, lahiran Pa-ngeran. 'Karana, masing njaho, kami maparin timbalan, ari anak-intjoe Israil koe kami rek diajak di sakabeh bangsa kapir, sakoemaha [tarigoe] diajak dina ajakan; tapi siki noe panglēmboetna ge
 10 moal aja noe ragrag kana taneuh. 'Saka-beh djalma dosa oemat kami piparae-heun koe pēdang, nja sakoer noe sok ngaromong kijeu: ⁱ Aing moal kaberoe, soemawonna kapiheulaan koe eta katji-lakaan. *a* Djab. 139: 8. *b* Jēr. 44: 11, 27. *c* p. 8: 8.
d Djab. 104: 3, 13. *e* p. 5: 8. *f* Jēr. 47: 4. *g* p. 1: 5.
h Jēr. 30: 11. *i* p. 6: 3.

11 ^a Dina mangsa eta kami rek ngadēg-keun deui balandongan Dawoed noe boekrak-bakrek; ari noe beulah rek di-omean, sarta noe roeksak diadēgkeun, nja rek didjēlēgkeun deui satjara dja-man baheula; 'soepaja ^b pada ngabogaan ka sesa bangsa Edom, djeung ka saka-beh bae oerang kapir noe katēlah koe djēnēngan kami, lahiran Pangeran, noe
 12 ngadamēl eta pērkarā. 'Masing njaho, pidatangeun mangsa, lahiran Pangeran, didinja ^c noe njamboet pingoedageun ka noe diboewat, kitoe deui noe ngirik boewah anggoer pingoedageun ka noe sēbar; sarta goenoeng-goenoeng bakal pada miis anggoer amis, djeung sakabeh
 14 pasir bakal aladjoer. 'Didinja ^d dibojong-na oemat kami Israil teja tangtoe koe kami dibalikkeun; djeung bakal pada ngadēgkeun deui nagara-nagara noe sa-roewoeng, sarta dieusianana; ^e toer bakal njarijeun kēbon anggoer, sarta ngari-noem anggoerna; djeung bakal njarijeun kēbon boeboewahan, sarta pada ngaha-kan boewahna. 'Tangtoe maranehanana
 15 ^f koe kami pada dipēlak dina tanahna, sarta moal ditjaboet deui ti djero tanah-na, noe koe kami geus dipaparinkeun ka maranehanana, timbalan Pangeran, Al-lah maneh.

a Lal. 15: 16. *b* Jēs. 11: 2.
c 3 Moesa 26: 4, 5; Joël 3: 18. *d* 5 Moesa 30: 3.
e Jēs. 65: 21. *f* Jēr. 24: 6; 32: 41.

KITAB NABI OBADYA.

1 Jjeu ^a titingalian Obadya. ^a Jës. 1: 1.
 Aja timbalan Goesti Pangeran përkara Edom, nja kijeu: ^a Kaoela pada meunang warta ti Pangeran, sarta aja oetoesan dipiwarang ka bangsa kapir, [marentah kijeu]: Geura darangdan! hajo, oerang dangdan, ngaroeroeg ka dinja
 2 baris mërangan! 'Saënjana, maneh koe kami didjadikeun leutik di bangsa kapir;
 3 maneh teuing matak tjoewa. 'Eta maneh ^b kagëlo koe kaängkoehan hate maneh, eh maneh noe tjtjting dina djoerang-djoerang goenoeng tjadas, noe loehoer ngënggonna; noe sok ngomong sadjéro hate: Saha noe bisa notogkeun aing kana
 4 taneuh? 'Sanadjan maneh moeloe k tjara galoedra, djeung sanadjan maneh njjeun sajang maneh dina lëbah bentang-bentang, tangtoe maneh koe kami ditotogkeun ti dinja, lahiran Pangeran. 'Oepama
 5 ^c maneh kadatangan paling, oepama aja noe ngaroeksak ti peuting, (amboe, maneh sakitoe katitiwasan!) koemaha eta lain maling satjoekoeopna? Oepama maneh kadatangan noe ngala anggoer, koemaha eta moal ngarikeun poepoerieu?
 6 'Amboe, bobogaän Esaoe sakitoe dioebëk-oebëk, teuteundeunanana sakitoe
 7 dioengkab! 'Sakabeh batoer maneh ahli përdjangdjan pada nganteurkeun maneh nëpi ka watës; maneh teh kagëlo djeung kalindih koe sakoer djalma noe roentoet djeung maneh; ^d anoe dadaharan roti reudjeung maneh geus pada masangkeun ridjët handapeun maneh; estoe manehana
 8 nana teu bogaeun pangarti! 'Saënjana dina poëan eta, lahiran Pangeran, ^e kami tangtoe ngaleungitkeun noe palintër ti Edom, sarta pangartian ti goenoeng
 9 Esaoe. 'Ari prawira maneh, ^f Teman! bakal pada geder, soepaja sing-sing djalma dibasmi, leungit ti goenoeng Esaoe, djalman dipéuntjit. 'Tina sabab ^g panganjaja ka Jakoeb, doeloer maneh, noe matak maneh ëngke kalipoetan koe era, sarta bakal dibasmi, leungit salalanggëngna.
 11 'Keur ^h basa maneh nangtoeng padënëran, keur basa djalma nagara sadjen

ngadjarah babandaän Jakoeb, djeung djalma bangsa lijan ngasoepan lawangna, ⁱ bari ngaraloengkeun dadoe tina hal Jëroesalem teja, harita maneh ge sasat
 12 batoer eta. 'Bënërna mah maneh oelah nanggap keur poëan doeloer maneh, basa eta kataradjang mahiwal; djeung maneh oelah boengah koe haloerang Joeda, keur poëan eta digëmpoer; sarta maneh oelah ngagëdekeun soengoet keur poëan
 13 kasoekëran teja. 'Bënërna mah maneh oelah ngasoepan lawang oemat kami keur poëan kabalahianana; oelah nanggap, maneh oge, kana katjilakaänana, keur poëan kabalahianana; djeung oelah njodorkeun leungeun ka babandaänana
 14 keur poëan kabalahianana teja. 'Sarta bënërna mah maneh oelah nangtoeng dina parapatan, ^j ngabasmi sabatoer eta noe maringgat; djeung oelah njelehkeun sabatoer eta noe ngarëdjat keur poëan
 15 kasoekëran teja. 'Karana ^k geus deukeut poëan Pangeran pikeun ka sakabeh oerang kapir; ^l sakoemaha maneh ngalampahkeun teja, nja kitoe ëngke dilampahkeun deui ka maneh; pagawean maneh
 16 pimalikeun ka diri maneh. 'Karana sakoemaha maraneh nginoem di goenoeng kami noe soetji teja, ^m nja kitoe sakabeh oerang kapir ëngke ngarinoem teu pëtöt-pëtöt, nja ngarinoem, nja ngalalëgoek, sarta pidjadien sasat noe ti tadina hanteu aja. 'Dëmi ⁿ di goenoeng Sion mah piyajau karahajoean, sarta eta bakal soetji; djeung anak-intjoe Jakoeb harita pada ngamilik deui kana milik-milikna.
 18 'Didinja anak-intjoe Jakoeb pidjadien ibarat seuneu, djeung anak-intjoe Joe-soep ibarat hoeroeng, ari anak-intjoe Esaoe mah ibarat djarami; ^o seg bakal njaroendoet ka dinja, sarta datang ka lëboerna, wani anak-intjoe Esaoe teh hidji ge taja noe ngëdjat; karana kitoe
 19 pangandika Pangeran. 'Ari oerang kidol bakal ngabogaän goenoeng Esaoe, sarta oerang tanah handap ngabogaän oerang Pëlisti, djeung bakal pada ngabogaän tanah Epraim djeung tanah Sa-

maria ongkoh; ari Binyamin bakal nga-
 20 bogaän tanah Gilad.'Djeung deui djalma
 noe dibojong eta balad oerang Israïl,
 bakal ngabogaän anoe oerang Kanaän
 sëmët Sarpät; sarta djalma noe dibojong
 oerang Jérusalem, anoe aja di Sëparad,
 bakal ngabogaän nagara-nagara tanah
 21 kidoel. 'Djeung ka goenoeng Sion pida-

ratangeun ^p poerah noeloeng, pikeun
 ngahoekoeman ka goenoeng Esaoe; geus
 kitoe karadjaän teh djadi kagoengan
 Pangeran. a Jér. 49 : 14. b Jér. 49 : 16. c Jér. 49 : 9.

d Dan. 11 : 26. e Jës. 29 : 14; Jér. 49 : 7. f Jëh. 25 : 13.
 g 1 Moesa 27 : 41; Am. 1 : 11. h Djab. 137 : 7.
 i Joël 3 : 3. j Jëh. 35 : 5. k Joël 1 : 15. l Jëh. 35 : 15.
 m Djab. 75 : 9. n Joël 2 : 32. o Djak. 12 : 6. p Hak. 3 : 9.

KITAB NABI JOENoes.

PASAL I.

Hidji mangsa aja pangandika Pange-
 ran ka ^a Joenoes poetra Amitai, kijeu
 2 pangandikana: 'Geura dangdan, bral
 leumpang ka ^b Ninëwe, nagara gëde
 teja, ngoewarkeun pitjilakaenana; ka-
 rana kagorenganana geus oengguh ka
 3 hareupeun kami. 'Prak Joenoes teh
 dangdan, sëdja minggat ka nagara Tar-
 siss ti pajoeneun Pangeran; toeloelj mi-
 jang ka nagara Jopa; ari di dinja Joe-
 noes manggih hidji kapal noe rek lajar
 ka Tarsis; geus kitoe majar tambanganana,
 bari seung toeroen kana kapal, sëdja
 miloe djeung oerang kapal ka Tarsis,
 4 minggat ti pajoeneun Pangeran. 'Lad-
 djëng Pangeran ^c ninggangkeun angin
 gëde ka laolet, noe matak aja riboet ka-
 tjida di laolet, datang ka kapal rasana
 5 rek bëdjad. 'Tidinja oerang kapal teh
 sarjeuneun, sarta pada sasambat ma-
 sing-masing ka aällahanana; djeung ^d
 pada mitjeun parabol kapal ka laolet,
 malar rada hampang koe eta. Ari Joe-
 noes mah geus toeroen ka noe pangdjë-
 rona dina kapal, keur ngëdëng sarta
 6 sare tibra. 'Toeloelj Joenoes disampeur-
 keun koe kapala istriman, ari saorna
 ka Joenoes: Naha sampejan wët sare?
 Geura hoedang, sasambat ka batara sam-
 pejan; malah-mandar eta batara aja
 elingna ka oerang, soepaja oerang oelah
 7 tiwas. 'Tidinja oerang kapal teh ngarom-
 mong djeung batoerna: Hajoe, oerang
 lotëre, soepaja oerang tërang, anoe ma-
 na noe matak oerang katjilakaän saki-
 jeu. Pek lotëre; ana keuna lotëre teh
 8 ka Joenoes. 'Pok pada ngomong ka Joe-
 noes: Tjik, tërangkeun ka kaoela sadaja,

anoe mana noe matak oerang katjila-
 kaän sakijeu? Naon pagawean sampejan?
 sarta ti mana sampejan nja datang? Ma-
 na nagara sampejan? sarta sampejan
 9 bangsa naon? 'Ngadjawab Joenoes ka
 eta djalma-djalma: Kaoela oerang Ibra-
 ni, sarta ibadah ka Pangeran, ^e Allah
 sawarga, noe ngadamël laolet djeung da-
 10 rat teja. 'Toeloelj eta djalma sarjeuneun,
 bangët pisan sijeuneunana, sarta ngarom-
 mong ka Joenoes: Naha sampejan mi-
 lampah kitoe? Karana eta djalma geus
 njarahoeun, jen Joenoes teh keur ming-
 gat ti pajoeneun Pangeran, sabab koe
 Joenoes geus ditjaritakeun ka marane-
 11 hanana. 'Ngaromongna deui ka Joenoes:
 Sampejan koedoe dikoemahakeun koe
 kaoela, soepaja laolet teh djëmpe, oelah
 ngamoek deui ka kaoela? Karana laolet teh
 12 beuki lila beuki katjida riboetna. 'Ari
 djawabna ka maranehanana: Kaoela
 djoengdjoengkeun, sarta koentjloeng-
 keun ka laolet, mangke laolet djëmpe,
 moal ngamoek deui ka maraneh; karana
 kaoela njaho, maraneh pangkataradjang
 riboet sakijeu gëdena nja koe karana ka-
 13 oela. 'Tatapi eta djalma habën pada
 ngadajoeng, hajang moelangkeun kapal-
 na ka darat; ngan teu kadoeroegaen,
 karana laolet teh beuki lila beuki katjida
 riboetna, ngamoek ka maranehanana.
 14 'Tidinja eta djalma pada sasambat ka
 Pangeran, kijeu sasambatna: Noen Pa-
 ngeran! moegi-moegi koering sadaja oelah
 dongkap ka tiwas koe karana pati ijeu
 djalma; sarëng moegi-moegi ka koering
 sadaja oelah nëmpeuhkeun gëtih noe
 teu salah; karantë andjeun, Pangeran!
 geus ngadamël sakoemaha pangërsa an-

15 djeun. 'Pek pada ngadjoengdjoengkeun Joenoes, bari dikoentjoengkeun sakali ka laoet; djëp laoet teh ngarandëg ngamoekna. 'Toeloej eta djalma sarjeuneun, bangët pisan sijeuneunana koe Pangeran; djeung pada ngeorbankeun koerban peuntjitan ka Pangeran, bari pada ka loewar nadar. 'Sarta koe Pangeran dikërsakeun aja hidji laoek gëde ngalëglëg ka Joenoes; ^f ari ajana Joenoes di djëro beuteung laoek teh tiloe poë tiloe peuting.

a 2 Radj. 14:25. *b* 1 Moesa 10:11; p. 3:3. *c* Djab. 135:7. *d* Lal. 27:19. *e* Esr. 6:10. *f* Mat. 12:40; 16:4.

PASAL 2.

Tidinja Joenoes nënëda ka Pangeran Allahna ti djëro beuteung laoek teja; ² 'kijeu panëdana: Koering sasambat ka Pangeran ^a ti djëro kasokëran koering, sarta koering koe andjeunna dikaboel; ti djëro beuteung ënggou noe maot koering teh ngadjërit, ari sowara koering koe andjeun dimakboel. 'Karantën koering koe andjeun dibalangkeun ka noe djëro, nja aja di têngah laoet, sarëng koering kalingkoeng koe tjai; ^b sadajana lambak sarëng ombak andjeun geus nja-rorang ka koering. 'Ari pikir koering, ^c jen koering teh geus didjongklokkeun ti pajoeneun sotja andjeun; nanging koering ka pajoen ^d pinendjoëun deui ⁵ ka kabah andjeun noe soetji. 'Koering kaboedër koe tjai ^e dongkap ka njawa; sagara ngalingkoeng ka koering, sarëng ⁶ agër meulit kana sirah koering. 'Koering teh toeroen ka dasar goenoenggoenoeng; toelak boemi asana naroe toep satoekangeun koering salalanggëngna; doepi ^f hiroep koering koe andjeun dihandjatkeun deui ti djëro karoeksakan, ⁷ noen Pangeran, Allah koering! 'Waktoe ^g pikir koering keur kalëlëban di diri koering, ras koering ingët ka Pangeran; sarëng panëda koering dongkap ka andjeun, ka kabah andjeun noe soetji. ⁸ 'Sakoer ^h noe ngestoekeun ka brahala teu hasil, naringgalkeun kahemananana. ⁹ 'Doepi koering mah sëdja ngoerban ka andjeun kalawan sowara pamoedji soekoer; ⁱ nadar koering tinangtos koe koering ditëkanan. ^j Pangeran noe kagoengan kasalamëtan.

a Djab. 130:1. *b* Djab. 42:8. *c* Djab. 31:23. *d* Djab. 5:8. *e* Djab. 69:2. *f* Djab. 103:4. *g* Djab. 142:4. *h* Djab. 31:7. *i* Djab. 50:14. *j* Djab. 3:9.

10 Ladjëng Pangeran nimbalan ka laoek teja, seug Joenoes koe laoek dioetakeun ka darat.

PASAL 3.

Ari geus kitoe aja pangandika Pangeran ka Joenoes kadoewa kalina, kijeu pangandikana: 'Geura ^a dangdan, bral leumpang ka Ninëwe, nagara gëde teja, ngoewarkeun ka dinja pangowaran, noe koe ² kami rek dilahirkeun ka manéh. 'Prak Joenoes dangdan, toeloej mangkat ka Ninëwe, noeroetkeun pangandika Pangeran. Ari Ninëwe teja ^b nagara gëde pisan di pajoeneun Allah, lalakon tiloe ³ poë lëgana. 'Toeloej Joenoes ngamimitian asoep ka nagara, lalakon sapoë, bari ngoewarkeun, kijeu saorna: Opat poeloeih poë deui Ninëwe bakal dibalik. ⁴ 'Ari ^c oerang Ninëwe përtjajaeun ka Allah; toeloej ^d pada ngoewarkeun poewasa, sarta sakabehna marake karoeng, ⁵ nja noe gëde reudjeung noe lentik. 'Barang eta warta gens dongkap ka radja Ninëwe, ^e neut radja teh ngadëg ti panglinggihanana, sarta moeka haroedoem ti salirana, bari seug nganggo karoeng; ⁶ gek tjalik dina lëboe. 'Sarta radja ngoendang-ngoendangkeun djeung ngoetarakeun di Ninëwe, koe timbalan radja djeung para gëgëdenna, nja kijeu: Manoesa djeung sasatoan, sapi reudjeung domba, oelah ngasaan naon-naon; oelah ⁷ diarangon, djeung oelah ngarinoem tjai; ⁸ 'sarta koedoe marake karoeng, nja manoesa djeung sasatoan, bari pada sasambat ka Allah bëdas pisan; nja koedoe tarobat, hidji-hidji djalma sing mitjeun djalanna noe goreng, sarta djeung panganijaja noe aja dina leungeunna. ⁹ 'Saha noe njaho, ^f malah-mandar Allah moelih deui, sarta handjakaleun, bari sirna tina kabangëtan bëndoena, teu koengsi oerang teh digëmpoer. 'Ladjëng Allah ningali pagaweanana, jen pada tarobat, mitjeun djalanna noe goreng; geus kitoe ^g Allah handjakaleun koe hal pitjilakaen, noe koe Allah diandikakeun bade didamël ka maranehanana teja; hanteu koengsi didamël.

a p. 1:2. *b* p. 4:11. *c* Mat. 12:41. *d* 1 Radj. 21:9. *e* Jeh. 26:16. *f* Joël 2:13, 14. *g* Am. 7:3.

PASAL 4.

Tina pèrkara kitoe Joenoes teu ngeunaheun, bangét teu-ngeunahanana, sarta panas atina. 'Toeloj nènèda ka Pangeran, kijeu panèdana: Noen Pangeran! lain nja kitoe pioendjoek koering, keur koering aja keneh di tanah koering? Nja eta noe mawi koering goera-giroe, ^a los minggat ka Tarsis teja; karantèn koering geus tèrang, andjeun teh ^b Allah noe sipat koernija, nja sipat wélas, sipat sabar, toer géde kaásihan, sarèng sok handjakal koe hal katjilakaän. 'Ari ajeuna, noen Pangeran! moegi tjandak pati koering; karantèn koering mënding paeh ti batan hiroep. 'Dëmi timbalan Pangeran: Naha rasa maneh bènër panas ati teh? 'Toeloj Joenoes ka loewar ti nagara, gek tjalik wetaneun nagara, sarta njijeun hidji saoenng di dinja, bari seg tjalik handapeun eta dina ijoe, hajang nendjo naon noe pidjadieun ka eta nagara. 'Dëmi koe Pangeran Allah dikërsakeun, aja hidji tangkal kaliki ngadadak djadi, ngaloehoeran ka Joenoes, baris ngijoehan ka sirahna, soepaja ka loewar tina kateu-ngeunahanana. Seug Joenoes teh

boengaheun tina eta tangkal kaliki, rosa kaboengahanana. 'Tatapi koe Allah dikërsakeun, isoekna barang balebat padjar aja hidji hileud ngegel eta tangkal kaliki, noe matak djadi perang. 'Ari geus kitoe, barang bidjil panon-poë koe Allah dikërsakeun aja hiliwir panas ti wetan; djeung sirah Joenoes katodjo koe panon-poë, moenggah Joenoes katolalèngan, sarta njoehoenkeun hal patina moegi diadjalkeun; ari pioendjoekna: Mënding paeh koering teh ti batan hiroep. 'Ladjèng Allah ngandika ka Joenoes: Naha rasa maneh bènër panas ati koe hal tangkal kaliki teh? Ari pioendjoekna: Soemoehoen, raos bènër koering teh panas ati moenggah asa rek paeh. 'Dëmi timbalan Pangeran: Maneh teh hawatir koe hal eta tangkal kaliki, anoe lain bennang njijeun maneh, sarta ngagèdeanana lain koe maneh; djadina di djero sapeuting, euweuhna di djero sapeuting; 'ari lébak kami mah naha karah teu rek hawatir koe hal Ninéwe, ^c nagara sakitoe gédena, eusina leuwih ti sakéti doewa laka manoesa, noe tattan njaho bedana kentja-katoehoena, samalah ^d sasatoan loba pisan? *a p. 1:3.*

b 2 Moesa 34:6. c p. 3:3. d Djab. 36:7.

KITAB NABI MIKA.

PASAL 1.

Ijeu pangandika Pangeran, noe didatangkeun ka ^a Mika, oerang Moreset, ^b keur mangsa Jotam, Ahas djeung Hiskia, radja-radja Joeda, noe koe Mika katingali hal Samaria djeung Jérusalem.

a Jér. 26:18. b Jës. 1:1.

² ^a Eh, djalma-djalma sakabeh! geura pada dengekeun; eh, boemi djeung saeusina! geura pada rëgèpkeun; ari Goesti Pangeran moegi njaksian ka maraneh, nja Goesti ^b ti djero kabahna noe soetji. ³ 'Karana, ^c masing njaho, Pangeran bade mijos ti ènggonna linggih, kërsa loengsoer, ^d ngadjalanan goenoeng-goenoeng di boemi. 'Ari goenoeng-goenoeng teh ^e bakal laleèh handapeun andjeunna,

djeung lébak-lébak bakal bareulah; sa-perti malam hareupeun seuneu, lir tjai njédot tina lamping. 'Sakabeh eta teh tina kamasjatan Jakoeb, djeung tina dosa-dosa anak-intjoe Israil. Nahaon kamasjatan Jakoeb? lain Samaria? djeung nahaon pamoejdjaän Joeda? lain Jérusalem? 'Noe matak Samaria teh koe kami rek didjadikeun toempoean batoe dina lahan, djeung pigeusaneun mëlak anggoer; sarta batoena koe kami rek dioeroegkeun ka lébak, djeung padëmenna rek diboekakeun. 'Ari sakabeh artjana bakal dirëmèkkeun, sakabeh ^f pamadjègna bakal didoeroek koe seuneu, djeung sakabeh brahalana koe kami rek didjadikeun soewoeng; karana asalna

dikoempoelkeunana tina pamadjëg dji-
nah, tapi pibaralikeun deui kana pama-
djëg djinah. *a* 1 Radj. 22 : 23; Jës. 1 : 2. *b* Djab. 11 : 4.

- c* Jës. 26 : 21. *d* Am. 4 : 13. *e* Djab. 97 : 5. *f* Hos. 2 : 12.
- 8 Tina hal kitoe kaoela rek aloek-aloe-
kan djeung midangdam, rek leumpang
boeligir nja poeroetjoel; sëdja hoemarë-
goeng sapërti adjag, *a* djeung hoema-
9 roeroeng tjara manoeq naäm. 'Karana
raheutna matak pipaeheun; karana geus
madjoe ka Joeda, geus nëpi ka lawang
10 bangsa kaoela, nja ka Jëroesalem. 'Oelah
dipoepoelikeun di *b* Gat, poma-poma
oelah tjareurik; di Bet-al-Apra kaoela
11 geus *c* goegoelingan dina lëboe. 'Eh, pri-
boemi Sapir! geura boedal satarandjang
sarta era; priboemi Saänan hanteu ka
loewar; aloek-aloekeun di Bet-Esel nga-
boeroengkeun maraneh tjtjng di dinja.
12 'Karana priboemi Marot njoso ngarëp-
ngarëp kahadean; sabab aja katjilakaän
d toeroen ti Pangeran ka lawang Jë-
13 roesalem. 'Eh, priboemi Lakis! geura
pasang kareta ka koeda paboeroe; nja
eta noe asal matak dosa anak Sion;
karana nja di djëro maneh kapanggihna
14 kamasjatan Israil. 'Koe sabab eta ma-
neh, [Israil!] koedoe mere pamahaman
papisah ka Moreset-Gat; imah-imah Ak-
sib bakal pada ngabohong ka radja-ra-
15 dja Israil. 'Djeung deui kami ka maneh,
priboemi Maresa! rek ngadatangeun
anoë pingabogaäneun; ari kamoeljaän
Israil bakal moeboes *e* ka Adoelam.
16 'Geura ditjoekoer masing goendol, koe
hal anak-anak noe koe maneh dipika-
soeka; lëgakeun kaboetakan maneh sa-
përti galoedra; karana geus dibarojong
ti maneh.

a Aj. 30 : 29. *b* 2 Sam. 1 : 20.

c Jer. 6 : 26. *d* Am. 3 : 6. *e* 1 Bab. 11 : 15.

PASAL 2.

Pibalaieun sakoer *a* noe mikiran ka-
dorakaän, djeung njarieun goreng dina
pangheésanana! Barang braj isoeq
prak dilakonan, sabab geus aja dina
2 pangawasa leungeunna. 'Ana *b* hajang
kana laban, pek dirampas; ana hajang
kana imah, dëk ditjokot; djadi pada
nganjaja ka djalma djeung ka imahna,
3 ka noe leutik djeung ka milikna. 'Koe
sabab eta, kijeu timbalan Pangeran:
Masing njaho, kami keur ngamanahan
pitjilakaëun ijeu bangsa; eta maraneh
moal bisa moendoerkeun poendoek ma-

raneh ti dinja, sarta moal bisa leumpang
dangah; karana harita *c* mangsa goreng.

- 4 'Dina poëan eta djalma bakal pada ngoe-
tjapkeun misil hal maraneh, bari dipake
djëdjëritan, kijeu pipokeunana: Geus ti-
nëkkanan, oerang geus diroeksak wani
bejak; doeoeman bangsa kaoela diganti
noe boga; lah, sakitoe dioendoerkeu-
nana ti kaoela! lahan oerang didoeoem-
5 kenn ka noe bakoe moengkir. 'Koe sa-
bab eta ka-hareupna di maneh moal
aja deui noe ninggangkeun oekoeran ka
bagian dina pakoempoelan Pangeran.
a Djab. 36 : 5. *b* 1 Radj. 21; Jës. 5 : 8. *c* Am. 5 : 13.
- 6 *a* Oelah sok ngawëdjang! tjëk wëdjang
eta. Ana teu ngawëdjang mah ka noe
7 kitoe, moal oendoer kawirangan. 'Naha
anak-intjoe Jakoeb aja omongan kijeu:
Koetan Roh Pangeran koerang sabar?
karah kitoe padamëlanana? Naha lahiran
kami lain hade ka sakoer noe bënë
8 loemampahna? 'Dëmi oemat kami ti ba-
reto pada dangdan ngamoesoeh; mara-
neh ngarangsadan haroedoem ti loewa-
reun badjoe ti sakoer noe ngaliwat bari
sëngang ati, tjara noe poelang pérang.
9 'Ari *b* pamadjikan oemat kami koe ma-
raneh didjarongklokkeun ti djëro imah
noe koe eta dipikasoeka, sarta ti anak-
anakna maraneh njokot kamoeljaän ka-
10 mi salalanggëngna. 'Geura darangan,
los laleumpang; karana ijeu tanah lain
pangreureuhan; tina sabab kanadjisan
noe matak eta ngaroeksak, sarta bangët
11 karoeksakanana. 'Oepama aja djalma la-
koe angin sarta palseo, noe ngabohong
kijeu: Koela rek ngawëdjang ka maneh
përkarä anggoer djeung arak mah: nja
eta noe djadi poerah ngawëdjang ka
ijeu bangsa. *a* Jës. 30 : 10; Am. 7 : 16.

b Jës. 10 : 2; Mat. 23 : 14.

- 12 Eh Jakoeb! kami tangtoe mëngke nga-
rijoengkeun maneh sakabeh; kami tang-
toe ngoempoelkeun sesa Israil; bakal
koe kami *a* didjadikeun hidji sapërti
domba di pakandangan, tjara ingon-
ingon di têngah sampalanana, wani nga-
13 goeroeh bawaning loba manoesa. 'Noe
poerah ngabëdah angkat ti heulaeunana;
pek pada ngabëdah, djeung maradjoe
kana lawang, tidinja boedal deui; ari *b*
Radjana madjëng ti heulaeunana, sarta
Pangeran ti poetjoekna.

a Job. 11 : 52. *b* Jës. 52 : 12.

PASAL 3.

Djeung kaela mitjatoer deui: Eh, sa-
 koer loeloegoe Jakoeb, djeung sakoer
 kapala anak-poetoe Israil! geura dare-
 ngekeun: Naha maraneh teu koedoe nga-
 njahoekun hoekoem? 'Maraneh ^a pada
 geuleuh kana kahadean, njaah kana ka-
 gorengan; ^b pada ngabétotan koelit ti
 awak batoer, kitoe deui daging ti toe-
 lang-toelangna. 'Malah ^c pada ngahakan
 daging oemat kami; ari koelitna dirang-
 sadan ti awakna, djeung toelangna di-
 parotongkeun, bari diéntep-entepkeun
 sakoemaha dina daloeng, djeung saperti
 laok di djero kantjah. 'Didinja ^d eta
 bakal pada sasambat ka Pangeran, tapi
 moal dikaboel; malah ^e andjeunna bade
 meungpeunan pameuntenna ka marane-
 hanana dina mangsa eta, noemoetkeun
 kagorengan pagawean maranehanana.

a Am. 5: 15. *b* Jeh. 22: 29. *c* Djab. 14: 4. *d* Jer. 11: 11.

e 5 Moesa 31: 17.

Kijeu timbalan Pangeran hal nabi-
 nabi, ^a noe njarasabkeun oemat kami;
 ana keur ngegél koe hoentoena, pada
 njéboet: Salamét; sabalikna moen aja
 noe teu mere adjang soengoetna mah,
 pek pada soesoetji baris mörangan ka
 noe kitoe. 'Koe sabab eta, éngke djadi
 penting keur maraneh, sépi tetendjoan;
 nja pidjadieun poék keur maraneh, soe-
 woeng lampah noedjoem; ari nabi-nabi
 teja éngke kasoeroepan panon-poé, sarta
 kapoékan beurang. 'Harita ^b djoeroe pé-
 léng mareunang era, djeung djoeroe noe-
 djoem mareunang wirang, sarta ^c pada
 ngaboengkém biwirna sakabéh; ^e karana
 taja walonan ti Allah. 'Sabalikna kaela
 mah pinoeh koe kakoewatan, nja eta
 Roh Pangeran; djeung pinoeh koe hoe-
 koem, sarta koe kagagahan, ^d baris ka
 Jakoeb ngoewarkeun kamasijatanana,
 ka Israil ngoewarkeun dosana. 'Geura
 ijeu darengekeun, eh sakoer loeloegoe
 anak-poetoe Jakoeb, djeung sakoer ka-
 pala anak-poetoe Israil, noe pada giroek
 ka hoekoem, djeung ngabengkokkeun
 sakabéh noe lémpéng, 'noe ^e ngadégkeun
 Sion koe géth, nja ngadégkeun Jéröe-
 salem koe kagorengan! 'Loeloegoena
 ngahoekoemanana malar paroeroeba;
 panghoeloena ngawoeroekna mambrih
 poporot, djeung nabina noedjoemna nga-

rah doewit; padahal eta pada naleukeun
 ka Pangeran, aromongna: Naha Pange-
 ran lain linggih di téngah orang? moal
 12 oerang kadatangan katjilakaän. 'Sabab
 kitoe, koe karana maraneh ^a Sion bakal
 diwoeloekoe saperti lahan, djeung Jéröe-
 salem pidjadieun toempoekan batoe,
 sarta goenoeng gedong teh pidjadieun
 pasir leuweung.

a Jeh. 13: 10, 19.

b Jeh. 24: 17. *c* Am. 8: 12. *d* Jës. 53: 1. *e* Hab. 2: 12.

f Jeh. 22: 26. *g* Jer. 26: 18.

PASAL 4.

Ari geus kitoe, ^a dina ahir djaman goe-
 Anoeng gedöng Pangeran teh bakal
 dipageuhkeun dina poentjak goenoeng-
 goenoeng, sarta pipoendjoeleun ti sakoer
 pasir-pasir; djeung bangsa-bangsa bakal
 2 pada ngaleut ka dinja. 'Sarta ^b oerang
 kapir reja pisan noe bakal laleumpang,
 bari ngaromong: Hajoe, oerang indit ka
 goenoeng Pangeran, ka gedöng Allah
 Jakoeb, soepaja oerang koe andjeunna
 diwoeroek pérkara djalán-djalan and-
 djeunna, sarta oerang loemampah dina
 loeloeroeng andjeunna. Karana nja ti
 Sion pibidjileun toret, djeung pangand-
 dika Pangeran pibidjileun ti Jéröesalem.
 3 'Harita ^c andjeunna bade ngahoekoeman
 di antara bangsa reja pisan, djeung nga-
 bënëran ka oerang kapir noe loba, tépi
 ka noe djaoeh. Seug koe maranehanana
 pédangna didjijeu patjoel, djeung toem-
 bakna didjijeu arit. Bangsa moal
 ngoengkoelkeun deui pédang ka pada
 bangsa, djeung moal dialadjar deui pé-
 4 rang. 'Satégésna ^d bakal pada ngénggon,
 hidji-hidji djalma handapeun tangkalna
 anggoer djeung handapeun tangkalna
 kondang, sarta moal aja noe matak
 reuwas ka dinja; ^e karana lambe Pange-
 ran sawadya-balad noe ngandika kitoe.

a Jës. 2: 2—4. *b* Jës. 60: 3. *c* Jës. 2: 4. *d* 1 Radj. 4: 25.

e Jës. 1: 20.

5 'Karana sakabéh bangsa loemakoena
 masing-masing pada mawa ngaran aäl-
 lahanana; démi oerang mah piloema-
 koéun mawa padjénengan Pangeran,
 Allah oerang, langgeng salalawasna.
 6 Dina mangsa eta, lahiran Pangeran,
 kami tangtöe ngarijoengkeun ^a noe ti-
 dikés, djeung ngoempolkeun noe diboe-
 wang, sarta noe ditjilakakeun koe kami
 7 teja. 'Ari eta noe tidikés teh koe kami

rek didjadikeun sesa, djeung eta noe diboewang djaeoh teh rek didjadikeun bangsa rosa; ^b sarta Pangeran noe bakal ngaradjaan ka darinja di goenoeng Sion, ti ajeuna sarta datang ka salalanggengna. ⁸ 'Ari maneh, panggoeng ingon-ingon, pëntjoet anak Sion! ka maneh pidatangeun deui; estoe pimoelangeun kadjénangan heubeul, nja karadjaan anak Jërusalem teja. 'Ajeuna koe naon maneh mana ngadéngkek-déngkek? ^c Naha maneh taja radja, atawa patarosan maneh euweuh, noe matak maneh kataradjang ¹⁰ njëri, ^d saperti noe rek ngadjoeroe? 'Eh, anak Sion! heg ngarasa njëri, sarta mëta-mëta, saperti noe rek ngadjoeroe; karanana ajeuna maneh ënja koedoe ka loewar ti nagara, sarta bakal tjitjing di téggal, malah pidatangeun ^e ka Baboel; dëmi ^f di dinja maneh mëngke dileupaskeun, di dinja maneh mëngke koe Pangeran didjait ti leungeun moesoeh ¹¹ maneh. 'Ari ajeuna ënja loba bangsa kapir noe karoempoel mërangan ka maneh, aromongna: Sing kanadjisan eta teh, sarta panon oerang sing poewas ¹² nendjokeun Sion. 'Tatapi eta teu njarahoeun dina pimanaheun Pangeran, djeung teu ngalartieun dina pikërsaeunana, ^g jen dirina koe andjeunna geus dikoempoelkeun saperti geugeusan gan ¹³ doem di pangirikan. 'Eh, anak Sion! geura dangdan, ngirik; karanana tandoek maneh koe kami rek didjadikeun beusi, djeung talapak maneh rek didjadikeun tambaga; noe matak bangsa noe loba teh koe maneh tangtoe boeboek; ari kaontoenganana koe kami bakal diharambeun baris ka Pangeran, sarta artabandana baris ka Goesti saboemi kabeh. ¹⁴ 'Ari ajeuna, geura ngagimboeng baris, eh anak barisan! oerang ëngke dikëpoeng, sarta hakim Israil bakal ditjabok koe panggëboeg.

^a Sëp. 3:19.

^b Djab. 2:6; Dan. 7:14. ^c Jër. 8:19; Hos. 10:3.

^d Jër. 4:31. ^e Jër. 20:4. ^f Jës. 45:17. ^g Joël 3:2, 12, 14.

PASAL 5.

Ari^a maneh, Bet-Lehem bilangan Eprata, anoe leutik nja aja di sadjéro bareboereboe Joeda! nja ti maneh pibidjileun pikeun kami anoe bakal njangking kawasa di Israil; ari eta teh ka-loewarna ^b ti ² kadim, ti djaman langgëng. 'Koe sabab

eta, maranehanana bakal diselehkeun, tēpi ka mangsa ^c noe pingowoëun parantos mëdalkeun; di dinja sesa doeloerdoeloer eta noe diwëdalkeun piberalikeun ka oerang Israil. 'Eta andjeunna bade ngadëg, ^d sarta ngangon nganggo kawasa Pangeran, nganggo kaagoengan padjénangan Pangeran Allahna; seug maranehanana pingarënggoneun; karanana ajeuna andjeunna piagoengeun tēpi ⁴ ka toengtoeng boemi. 'Sarta andjeunna ^e nja kasalamëtan oerang. Tijap-tijap Asoer datang ka tanah oerang, sarta tijap-tijap eta rek nintjak ka karatonkaraton oerang, seg oerang bakal ngadëgkeun toedjoe pangangon djeung djalapan bopati manoesa, ngalawan ka ⁵ dinja. 'Ari eta bakal ngarangon ka tanah Asoer make pëdang, kitoe deui ka ^f tanah Namroed, soep ka lawang-lawangna; djadi oerang teh koe andjeunna tangtoe diloeppoetkeun ti Asoer, tijap-tijap datang ka tanah oerang, sarta tijap-tijap rek ⁶ nintjak ka wëwëngkëran oerang. 'Djeung harita sesa Jakoeb pidjadieun di têngah bangsa noe loba saibarot tji-iboen ti Pangeran, saperti tji-hoedjan dina djoe koet; ari eta teu noenggoe-noenggoe ⁷ djalma, djeung teu ngarëp-ngarëp anak Adam. 'Djeung nei sesa Jakoeb teh pidjadieun di lëbah oerang kapir, di têngah bangsa noe loba, saibarot singa di lëbah sasatoan leuweung, saperti singa ngora di lëbah ingon-ingon domba; ari eta, lamoenna keur njaba, nja roeroempak nja sasaak, sarta taja noe bisa ngaleupaskeun. 'Leungeun maneh mëngke ⁸ agoeng alah batan noe njoesoekër ka maneh, djeung sakabeh moesoeh maneh tangtoe dibasmi.

^a Mat. 2:6.

^b Kol. 1:15. ^c Jës. 7:14. ^d Jëh. 34:23. ^e Ep. 2:14.

^f 1 Moesa 10:8, 10.

⁹ Ari geus kitoe, dina mangsa eta, lahiran Pangeran, tangtoe kami ngabasmi ^a koeda maneh, dileungitkeun ti têngah maneh, djeung sakoer kareta maneh koe kami rek digëmpoer; 'sarta kami rek ngabasmi nagara-nagara tanah maneh, djeung sakabeh benteng maneh koe kami rek diroentoehkeun; 'sarta kami rek ngabasmi përkara silih, dileungitkeun ti leungeun maneh, djeung di maneh moal ¹² aja deui noe metangankeun; 'sarta kami rek ngabasmi artja maneh sipat

oekir reudjeung tihang-tihang maneh, dileungitkeun ti téngah maneh, djeung maneh^b moal njémbah-njémbah deui ka djidjijjeunan leungeun maneh; sarta kami rek ngaraboet^c Asera-Asera maneh, dileungitkeun ti téngah maneh, djeung nagara-nagara maneh koe kami rek ditoeampoer. 'Sarta^d kami rek ngeunakeun balésan dina sadjéro bëndoe djeung dina sadjéro wéra ka oerang kapid, sakoer noe teu noeroet. *a* Jës. 2:7. *b* Jës. 2:8.

c Jës. 27:9. *d* 2 Tes. 1:8.

PASAL 6.

Geura darengekeun ijeu noe ditimbalkeun koe Pangeran: Geura dangdan, koedoe padoe kasaksian koe goenoeng-goenoeng, djeung sowara maneh sing kadenge koepasir-pasir. 'Eh,^a goenoeng-goenoeng, djeung sakoer padémén boemi noe sarantosa! geura darengekeun prakawis Pangeran; karana Pangeran^b aja pabéneun ka oematna, sarta kérsa oeroes-oeroes djeung Israil. 'Eh oemating!^c naon kasalahan kami ka maneh? djeung dina naon kami njoesahkeun ka maneh? Geura nembalan ka kami. 'Mapan nja kami^d noe nginditkeun maneh ti tanah Mésir, sarta maneh koe kami dileupaskeun ti imah koemawoela, bari kami miwarang Moesa, Haroen djeung Mirjam teja ti heulaeun maneh. 'Eh oemating! ingétkeun^e pakarépan Balak, radja Moab teja, djeung pangdjawab Balhoem anak Beor ka di-nja; [ingétkeun lalampahan] / ti Sitim tépi ka Gilgal teja, soepaja maneh nganjahokeun dina sakabéh kabéhéran Pangeran. 'Kaoela pingadeuheuseun ka Pangeran, méndék ka pajoeneun Allah mangoeng, mawa naon? Naha kaoela pingadeuheuseun teh mawa koerban doeroekan, mawa anak sapi oemoer sataoen? 'Naha Pangeran^g pingamanaheun domba lalaki bareboe-reboe, waloengan minjak balaksa-laksa? Naha kaoela pinjanggakeuneun anak kaoela noe tjikal sabab kamasijatan kaoela, njanggakeun boewah beuteung kaoela sabab dosa diri^h kaoela? 'Eh manoesa! ongkoh Pangeran ka maneh geus maparin njaho anoe hade; sarta^b naon anoe koe Pangeran dipoendoet ti maneh, salijan ti ngalampahkeun kabéhéran, djeung soeka kaula kahemanan, sarta loemampah sasaré-

ngan djeung Allah maneh kalawan ati réndah? *a* Djab. 82:5; Jeh. 36:1. *b* Hos. 4:1.

c Jér. 2:5. *d* 2 Moesa 12:51; 14:30. *e* 4 Moesa 22—24.

f 4 Moesa 25:1; Jos. 5:9. *g* Djab. 50:9, 10.

h 5 Moesa 10:12.

9 Pangeran ngagéntra ka nagara, sarta djalma pintér pitégéseun ka padjénengan andjeun; geura pada ngagoegoe ka panggéboeg sarta ka noe ngadatangkeun!
10 'Naha di imah djalma doraka lain aja keneh doenya-brana kadorakaän, sarta takéran noe dikoerangan, noe dipikabéndoe? 'Koemaha kaoela pibérésiheun,^a ari make taradjoe doraka, sarta make kantong dieusi batoe timbangan palsoe?
12 'Sapedah djalmana noe baleunghar parinoeh koe panganijaja, djeung priboe-mina ngaromog bohong, sarta letahna tjidra dina soengoetna: 'noe matak maneh sabalikna koe kami rek digéboeg datang ka ripoe, nja maneh teh diroek-sak tina sabab dosa-dosa maneh. 'Eta maneh^b bakal dadaharan, tapi moal datang ka seubeuh, kéntel beuteung léntah-lénteh; ana koe maneh aja noe dibawa njingkoer, moal koengsi dirahajoekeun; sarta noe dirahajoekeun koe maneh, koe kami tangtoe diselehkeun
15 ka pédang. 'Eta maneh^c bakal sébar, tapi moal koengsi dipiboewatan; maneh bakal ngirik djetoen, tapi moal koengsi diminjak; kitoe deui ngirik anggoer, tapi
16 moal koengsi nginoem anggoerna. 'Karana ari noe diéstoekeun teh nja eta pikoekoeh^d Omri djeung sakabéh pagawean bangsa Ahab; nja tarekah eta noe dilakonan koe maraneh; soepaja maneh koe kami didjadikeun soewoeng,^e sarta priboe-mina didjadikeun tjejtjrekaneun; djeung maraneh pinjandangeun wiwirang oemat kami. *a* 5 Moesa 28:13—16.
b Hos. 4:10. *c* 5 Moesa 28:38. *d* 1 Radj. 16:25, 30.
e Njanj. 2:15, 16.

PASAL 7.

Tjilaka kaoela! karana kaoela geus djadi ibarat toetoeop oesoem ngala boeboewahan, ibarat toetoeop moepoeri mantas oesoem anggoer; taja pisan boewah anggoer hakaneun; hate kaoela hajang témén boewah kondang gendjah.
2 'Djalma^a njaahan geus leungit tina tanah, sarta taja noe bënëer di lèbah manoesa; sakabehna masang baja ngarah

gëtil, silih-boro batoer pada batoer, make eurad. 'Leungeunna hade-hade pisan kana migawe goreng; ^b ari kapala poenta-penta, djeung hakim mambrih oesoer, sarta moenggoeh noe gëde, omongna noeroetkeun hawa-napsoena; seg koe sadajana lampahna dioentaj. 'Noe panghadena sabatoer eta ibarat tjoetjoe; noe pangbënërna goreng alah batan pagér kalijaga; ari poëan [noe disaoerkeun koe] sadajana toekang këmít maneh, nja poëan maneh disiksa teja, éngke boekti; ajeuna eta bakal pada kataradjang goejoer. 'Papatjoewan maneh ^c rek përtjaja ka batoer; papatjoewan maneh rek ngandël ka sobat ande; koedoe ngaraksa lawang soengoeit maneh ka ^d noe heës dina pangkon maneh. 'Karana ^e anak lalaki mitjoewa ka bapa, anak awewe ngabahaän ka indoengna, djeung minantoe awewe ka mitohana awewe; ari noe djadi moesoeh djalma, nja eta batoerna saimah. ^a Djab. 12: 2; Jës. 57: 1. ^b p. 3: 11. ^c Jér. 9: 4. ^d 5 Moesa 13: 6. ^e Mat. 10: 21, 35, 36.

7 Ari moenggoeh kaola, sëdja mëlong ngantos-ngantos ka Pangeran, sëdja ngarëp-ngarëp ka Allahing kasalamëtan kaola; tangtöe kaola dimakboel koe Allah kaola. 'Eh moesoeh! montong boengah koe kaola; ^a tijap-tijap kaola laboeh, tangtöe hoedang deui; tijap-tijap kaola dijoe di noe poëk, tangtöe Pangeran noe djadi tjahja kaola. 'Bëbëndoe Pangeran koe kaola rek disandang, sabab kaola tarima dosa ka andjeunna; dongkap ka ^b andjeunna ngoeroeskeun padoe kaola sarta midamël kaädilan ka kaola; tangtöe kaola koe andjeunna dika-loewarkeun ka noe tjaäng, sarta kaola pitëgëseun kana kabënëran andjeunna. 'Ari eta teh pikatendjoëun koe moesoeh kaola, bari kalipoetan koe era; tégës noe sok ngomong ka kaola: ^c Di mana ajeuna Pangeran, Allah maneh? Panon kaola bakal nendjokeun ka dinja; ajeuna eta teh bakal djadi idëkeun, sa-
11 përti leutak di loeloeroeng. 'Pidatangeun mangsa, ^d jen koeta tembok maneh didagëk keun deui; mangsa eta pikoekoeh

12 bakal lijar ka noe djaoeh. 'Mangsa eta ^e aja noe pidatangeun ka maneh, ti Asoer djeung ti nagara-nagara Mësir, sarta ti Mësir tēpi ka bangawan teja; ti laoeit tēpi ka laoeit deui, djeung ti goe-noeng tēpi ka goe-noeng deui. 'Halta ^f jjeu tanah pidjadieun soewoeng tina sabab priboemina, asoep boewah pagaweanana. ^a Djab. 27: 1. ^b Djab. 9: 5; Jér. 50: 34. ^c Joël 2: 17. ^d Am. 9: 11. ^e Jës. 19: 23. ^f Jér. 21: 14.

14 Moegi-moegi ^a ngangon oemat andjeun, nganggo tëtëkën andjeun; nja eta ingon-ingon kagoengan, noe ngënggonna njanangan, di djero leuweung di têngah goe-noeng Karmel; ^b moegi diangan di Basan sarëng di Gilad, sapërtoe djaman
15 baheula. 'Sapërtoe keur djaman maneh ka loewar ti tanah Mësir teja, nja kitoe kami mëngkena nembongkeun ^c moedjidjat-moedjidjat. 'Nja eta pikatendjoëun koe oerang kapir, bari areraeun, tjambal sakabeh pangawasana; seg ^d pada noeng-koepkeun leungeun kana soengoeit, djeung tjeulinna bakal katorekan. 'Bakal ^e pada ngaletakan taneuh sapërtoe oraj; tjara noe ngalogodor di boemi, nja kitoe ^f eta bakal goemëtër bidjil ti koeta-koetana; pada pimarëkeun ka Pangeran, Allah oerang, bari rareuwaseun, sarta bakal pada sarijeuneun koe andjeun.
18 'Saha batara noe nandingan ka andjeun, ^a anoe ngahampoera kadorakaän, sarëng ngaliwat kana kamasijatan gadoeh sesa oemat kagoengan? Andjeunna moal nëtëpkeun bëndoena salalamina; karana ari kasoekaän andjeunna nawiskeun kasa-
19 asihan. 'Geus tangtöe andjeunna ka oerang ngawëlisan deui; kadorakaän oerang koe andjeunna bade didampal; ^b sadajana dosa-dosana koe andjeun tinangtos dibalangeun ka laoeit, ka noe pangdjërona. 'Andjeun teh ka Jakoeb bade nawiskeun satoehoe, ka Ibrahim bade nawiskeun kaäsihan, anoe koe andjeun ti djaman baheula didjandjikeun ka karoehoen koering sadaja, nganggo soempah teja. ^a p. 5: 3. ^b Jér. 50: 19. ^c Djab. 106: 22. ^d Aj. 39: 37. ^e Djab. 72: 9. ^f Djab. 18: 46. ^g 2 Moesa 34: 6. ^h Jës. 38: 17.

KITAB NABI NAHOEM.

PASAL 1.

1 | Jjeu teh ^a babawaän Ninöwe. Kitab ti-
tingalian Nahoem, oerang Elkos.

^a Jës. 13 : 1.

2 | Pangeran teh Allah ^a anoe langkoeng
goemati, sarta nja malës; Pangeran nja
malës nja kagoengan bëbëndoe; Pange-
ran teh malës ka satroe-satroena, sarta
njimpën bëndoe keur moesoeh-moesoeh-
3 | na. 'Pangeran teh ^b sipat sabar, tapina
gëde kawasa, sarta moal hanteu njiksa;
moenggoehing Pangeran teh, ^c dina
angin topan djeung dina riboet angkat-
na, sarta mega nja pëlëdoeing dampal-
4 | na. 'Andjeunna ^d njeuseul ka laoet, di-
sina saät, djeung sakabeh waloeangan
disina ngoetrak; ^e goenoeng Basan
djeung Karmel araloem, sarta aloem
5 | kékëmbangan goenoeng Libanon. 'Go-
enoeng-goenoeng ^f arojag bawaning sjeun
koe andjeunna, djeung pasir-pasir ala-
djoer; sarta boemi ngarandjoeg bawan-
ing sjeun koe andjeunna, nja djagat
6 | djeung sakabeh eusi-eusina. 'Saha ^g noe
bisa tagën hareupeun bëndoen? djeung
saha noe bisa tahan kana doekana noe
leuwih bangët? Wërana dikoetjoerkeun
sapërti seuneu, sarta batoe karang di-
7 | boerak-barik koe andjeunna. 'Pangeran
teh sipat moerah, ^h nja benteng keur
mangsa kasoekëran; toer nangkoeng oe-
ninga ka sakoer noe njalindoeng ka
8 | andjeunna. 'Dëmi koe lantaran goentoer
noe tarik, andjeunna bade ngadamël pë-
rkara mejakkeun ka ënggon eta, sarta
moesoeh-moesoeh andjeunna bade dio-
9 | brak-abrik koe poëk. 'Naha maraneh
sok mikiran goreng ka Pangeran? an-
djeunna tangtoe ngadamël përkara me-
jakkeun; kasoekëran moal datang nga-
10 | doewa-kalian. 'Karana sanadjan eta
sapërti tjoetjoek pabeulit, djeung bara-
seuh pisan djeg noe diinoemna, paran-
dene maranehanana ëngke dilëboer wani
11 | bërësih, sapërti djarami noe toehoer. 'Ti
maneh bidjil hidji djalma noe boga pikir
ngamosoeh ka Pangeran, ⁱ noe papatah-

12 | na bangkawarah. 'Kijeu timbalan Pa-
ngeran: Sanadjan eta pëpëk-lëngkëp
djeung sakitoe lobana, kitoe ge ëngke
ditigas-patjing bae; ari noe bangkawa-
rah teja ëngke leungit. Ènja kami njoe-
soekër ka maneh, tatapi maneh koe kami
13 | moal disoesoekër deui. 'Sarta ajeuna ^j
pasanganana koe kami rek dpeunggas-
keun, dileungitkeun ti poendoek maneh,
djeung sawëd maneh koe kami ëngke
14 | dipëgatkeun. 'Dëmi moenggoeh maneh
mah timbalan Pangeran: Ti ngaran ma-
neh moal aja deui noe disëbarkeun; kami
rek ngabasmı artja sipat oekir djeung
artja sipat tjitak, dileungitkeun ti imah
aállahan maneh; kami rek njawiskeun
pikoeboereun maneh; karana maneh teh
15 | hina. 'Toeh, ^k di goenoeng-goenoeng
soekoe djalma noe mawa bedja ngeunah,
noe ngoeuarkeun kasënanan! Eh Joeda!
lampahkeun pesta maneh, taoer nadar
maneh; karana si Bangkawarah teh moal
njorang-njorang deui ka maneh, geus
dibasmi datang ka bejakna.

^a 2 Moesa 20 : 5. ^b 2 Moesa 34 : 6, 7. ^c Djab. 83 : 16.

^d Djab. 106 : 9. ^e Jës. 33 : 9. ^f Djab. 104 : 32.

^g 1 Sam. 6 : 20; Jës. 33 : 14. ^h Joël 3 : 16. ⁱ 2 Sam.

23 : 6. ^j Jer. 30 : 8. ^k Jës. 52 : 7.

PASAL 2.

1 | Toekang ngarëmoekkeun geus indit
Tngaroeroeg ka maneh; geura ngadja-
ga koeta, koedoe ngëmıtan djalan; tē-
gërkeun tjangkeng, sing katjida mageuh-
2 | keun kakeowatan! 'Karana kaëgoengan
Jakoeb koe Pangeran dipoelangeun
deui, ^a satjara kaëgoengan Israil; karana
toekang ngosongkeun geus pada ngo-
songkeun ka maranehanana, djeung da-
3 | hanna anggoer diraroeksak. 'Këpëng
pradjoeritna noe përkosa ditjet beureum;
djalma garagah papakeanana sakëlät;
karetana hoeroeng koe wadja keur poë-
an sasadjaaanana; djeung toembakna
4 | pada digëdag-gëdagkeun. 'Kareta roe-
roesoehan di loeloeroeng-loeloeroeng,
pasoeliwër di pasar-pasar; ari patoetna
djiga obor, pabaljoetna sapërti kilat.
5 | 'Ras itoe bakal ingët ka abdi-abdina noe

maroelja, dēmi eta titardjong dina pangleumpangana; bakal pada goeragiroe kana koeta tembok nagara, horeng geus diadēgkeun saoeung panēmpoehan.

6 'Lawang waloengan-waloengan bakal dibaroekakeun, sarta karaton bakal datang ka lēboer. 'Ari Hoesab bakal di-tjoetjoelan, dibawa leumpang, djeung ēmban-ēmbanna bakal ^b gēgēroengan saperti sora djapati, ^c bari pada nēpakan

8 dadana. 'Ari Ninēwe ibarat empang tjai ti poēan djadina; dēmi ajeuna maranehanana bakal kalaboer; [digēroan]: Eureun! eureun! tapi taja noe ngaljeuk ka toekang. 'Geura pada ngarajah perak! geura pada ngarajah ēmas! karena doenya-branana taja hinggana, soegih sa-roepaning barang noe moelja-moelja.

10 'Engke eta djadi kosong, nja soewoeng, nja baroentak; ^d ari hate galimir, djeung toeoer njorotjod, sarta pareurih sakabeh tjangkeng, malah beungeut sakabehna parjās. 'Di mana ajeuna pangtjijingan singa, djeung pangangonan paranti anak singa, ēnggon leuleumpangan singa djaloe, singa bikang djeung anak singa, bari taja djalma noe matak reu-

12 was? 'Singa teh tadina njasaāk pikeun njoekoepan anak-anakna, djeung nekoe-kan baris bikang-bikangna; lijangna dipinoehan koe beunang ngarontok, pangtjijinganana dipinoehana koe beunang njasaāk. 'Masing nganjaho-^ekeun, kami ngamosoeh ka maneh, lahiran Pangeran sawadya-balad; sarta ^f karetana koe kami rek dihoeroean didamēl haseup, djeung anak singa maneh bakal dihakanan koe pēdang; sarta kami rek ngabasmi hal maneh njasaāk, dileungitkeun ti boemi, djeung sowara oetoesan maneh moal kadenge-denge deui. ^a Djab. 47: 5;

68: 35. ^b Jēs. 59: 11. ^c Jēs. 32: 12. ^d Jēs. 13: 7;

Dan. 5: 6; Joēl 2: 6. ^e Jēh. 21: 3. ^f Djab. 46: 10.

PASAL 3.

Pitjilakaeun ^a nagara noe hoetang gētih teh, noe pinoeh sakoeriling koe bohong djeung lampah ngarērdjet, sarta

2 teu eureun-eureun ngarampoeg. 'Tingbēlēdog sora pētjoet, tinggoeroedoeg sora roda, sarta koeda laloempat, djeung kareta tingaradjol. 'Noe toempak koeda

3 broel ngabroel, djeung pēdang tinggoerilap, sarta toembak tingboerinjaj;

mangpirang-pirang noe kasabēt, bangke patoempang-tindih, sarta majit taja hinggana, wani djalma titardjong kana

4 majit. 'Pangkitoe teh tina kalobaan ^b djinahna dajang noe geulis nja loetjoe teja, toekang ngagēndam, noe sok ngadjoewal bangsa-bangsa koe lantaran djinahna, kitoe deui kaom-kaom koe lantaran panggēndamna. 'Masing nganjaho-^ckeun, kami ngamosoeh ka maneh, lahiran Pangeran sawadya-balad; sarta kami ^d rek njingkabkeun kēlin samping maneh ka loehoereun beungeut maneh; djeung kami ka bangsa-bangsa rek nembongkeun orat maneh, sarta nembongkeun wiwirang maneh ka karadjaan-karadjaan. 'Malah kami ka maneh rek nemblogkeun sipat nista, sarta maneh rek didamēl matak tjoewa, nja rek di-

7 djadikeun tongtonan. 'Ari geus kitoe, saha-saha noe nendjo ka maneh, bakal ngēdjat ti maneh, bari ngomog: Ninēwe geus diroeksak; ^e saha noe rek hawatir ka maneh? ka mana koela nja nejangana

8 noe baris ngalilipoer ka maneh? 'Naha maneh teh hade ti batan ^f No-Amon, noe pērnahna di sisi bangawan, kakoe-rilingan koe tjai; noe bentengna laoet,

9 koetana koe laoet keneh? 'Koes djeung Mēsir minangka kabēdasanana, sarta taja hinggana; oerang Poet djeung oerang Loeb pada asoep pangbantoe ka

10 maneh. 'Dalah eta ge geus dibojong; geus leumpang, asoep ka pangdjarahan; baroedak eta ge geus ^g dirēmēkkeun dina pepengkolan sakabeh loeloeroeng; ari tina hal menak-menakna djalma ^h ngaraloengkeun dadoe, djeung sakabeh

11 gēgēdena pada ditērapan rante. 'Maneh oge ēngke ⁱ mabok, bakal soempoet-salindoeng; maneh oge bakal nejangana

12 benteng baris njingkiran moesoeh. 'Sakabeh ēnggon maneh noe rareugreug ibarat tangkal kondang noe boewahna gendjah; ana digēdagkeun, boewahna moeroeboet, ninggang soengoeut noe hang

13 jang ngahakan. 'Saēnjana, bala maneh bakal ^j saperti awewe di tēngang maneh; lawang tanah maneh ēngke dibaroekakeun wani boenggang baris moesoeh maneh; toelak maneh bakal pada diha-

14 kan seuneu. 'Geura nimbaan tjai keur maneh baris mangsa dikēpoeng; pageuhkeun ēnggon maneh noe rareugreug;

geura boes ka taneuh likët, ngaloeloh
leutak, bari koewatkeun pameuleuman
15 bata! 'Didinja maneh tangtoe dihakan
seuneu; maneh bakal dibasmi koe pë-
dang, nja dihakan koe eta ^k sapërti koe
lege. Geura ngalobakeun maneh ^l sa-
përti lege, nja ngalobakeun diri ^m sa-
16 përti simeut! 'Soedagar maneh reja alah
batan bentang di langit; lege teh éngke
17 napoek, bër hibër deui. 'Noe makoetaän
di maneh sapërti simeut rejana, djeung
senapati di maneh tjara goendoekan pa-
patong, noe masanggrahan dina pagër-
pagër keur mangsa tiris; dëmi geus bi-
dijil panon-poë mah los aproek-aproekan,
18 sarta énggonna aja teu kanjahoan. 'Eh,

radja Asoer! toekang ngangon maneh
éngke ⁿ hareës; abdi-abdi maneh noe
maroelja bakal patingdjolopong; bala
maneh bakal paboerisat di goenoeng-
goenoeng, sarta taja noe ngoempoelkeun.
19 'Karoeksakan maneh ^o teu beunang di-
oebaran; raheut maneh pajah; saha-
saha noe ngadenge bedja hal maneh,
^p bakal emprak-emprakan leungeun tina
sabab maneh; karana ka saha kagore-
ngan maneh teu njorang salawasna?

a Jéh. 24: 6. *b* Jér. 13: 27; Wahj. 17: 1; 18: 23.
c p. 2: 13. *d* Jér. 13: 26. *e* Jës. 51: 19. *f* Jér. 46: 25;
Jéh. 30: 15. *g* Jës. 13: 16. *h* Ob. 11. *i* Jér. 51: 39.
j Jës. 19: 16. *k* Joël 1: 4. *l* Jér. 51: 14. *m* Jér. 46: 23.
n Jér. 51: 39. *o* Jér. 30: 12. *p* Sep. 2: 15.

KITAB NABI HABAKOEK.

PASAL 1.

Ijeu teh ^a babawaän, noe katingali koe
nabi Habakoek.

^a Éh, Pangeran! sabaraha pilamie-
nana deui koering teh djëdjëritan, koe
andjeun teu dimakboel? Koering ka an-
djeun sasambat aja panganjajaja, doepi
3 koe andjeun teu disalamëtkeun. 'Koe
naon koering koe andjeun disina nendjo
kadorakaän, sarëng kaewëdan koe an-
djeun diteuteup bae? Karantën noe aja
di hareupeun koering, anging paneung-
teuinganan sarawoeh panganjajaja; sa-
rëng di dijeu aja padoe, di ditoe aja
4 paseja. 'Koe përkawis kitoe toret teh
apës, sarëng hoekoem saëndëngna teu
bisaean madjoe; karantën noe doraka
ngalingkoeng ka noe bënër, noe mawi
hoekoem ana madjoe sok tibalik.

a Aj. 19: 7; Djab. 13: 2, 3.

^a Geura pada alak-ilik di oerang ka-
pir, sarta tarendjokeun, bari hareran
wani pada mëlëngëk! karana kami nga-
damël hidji padamëlan keur djamau ma-
raneh, anoe moal dipërtjaja koe mara-
6 neh, samangsa aja noe njaritakeun. 'Ka-
rana, masing nganjahoekun, ^b kami rek

ngahoedangkeun oerang Kasdim, nja eta
bangsa noe panas ati djeung këntjéng
lakoena; bakal indit njorang salëgana
boemi, meunangkeun pangtjtjingan
7 anoe lain bogana. 'Matak baloewas nja
matak sijeun eta teh; hoekoemna djeung
kaloehoeranana bidjil ti dirina sorangan.
8 'Ari koedana karëntjéng ti batan me-
jong, djeung kësit ti batan këroed pe-
ting; ari baladna noe toempak koeda
tjotjongklangan; nja eta baladna noe
toempak koeda teh daratangna ti noe
djaoeh, halibër ^c djeg galoedra moeroe
9 hakaneun. 'Eta kabeh pangdatangna
kärëpna nganjajaja; ari beungeutna tjëpët
noedjoe ka hareup, djeung bakal ngoem-
poelkeun bojongan lobana tjara keusik.
10 'Sarta eta bakal ngahinakeun ka radja-
radja, djeung pangkat-pangkat koe eta
bakal dipake gogondjakan; malah sakoer
benteng bakal dipake gogondjakan; ka-
rana eta bakal ngaboegbroegkeun ta-
neuh, seg benteng teh dibeunangkeun.
11 'Tidinja këbat deui, tjara angin, noe-
loejkeun djalanna, djeung migawe salah,
pedah eta kakoewatanana koe mane-
hanana dipake alah.

a Lal. 13: 41.

b Jës. 5: 26; Jér. 32: 24. *c* Aj. 9: 26.

12 Naha andjeun Pangeran, Allah koe-
ring, lain ^a Kasoetji koering ti baba-
heula? Koering maal paraeh. Noen Pa-
ngهران! pangdiajkeunana koe andjeun,
nja pikeun hoekoeman; noen Batoe kar-
ng! pangdiadégkeunana koe andjeun,
13 nja pikeun siksaañ. 'Andjeun langkoeng
bérésih nja sotja, teu paja ningali ka-
awonan, saréng andjeun teu jasa neu-
teup kaewédan; pinahaoneun andjeun
neuteup ka noe milampah tjidra, saréng
andjeun ngantép eukeur noe doraka nga-
14 léglég noe bènér ti batan dirina? 'Saréng
pinahaoneun manoesa koe andjeun
didamél sapértos laeok laeot, sapértos
noe tingkarajap, noe teu boga noe njang-
15 king kawasa? 'Kabeh koe eta dipétjat-
keun koe oesep; diroengkoep koe heu-
rapna, dikoempoelkeun koe djaringna;
koe pèrkawis kitoe noe mawi maneha-
16 nana boengaheun saréng gèraheun. 'Koe
pèrkawis kitoe noe mawi manehanana
ngorban ka heurapna saréng ngoekoes
ka djaringna; sabab koe lantaran eta
noe mawi bagianana lintoe, saréng
17 katédaanana pèlém. 'Naha sabab kitoe
eta teh karah bade ngosong-ngosong-
keun bae heurapna, saréng teu pèt-
pétot meuntjitan bangsa-bangsa teu ma-
ke karoenja? *a* Jës. 43:15.

PASAL 2.

Kaoela sédja nangtoeng dina pangdja-
gaan kaoela, nja ^a sédja ngadjanténg
dina palalangan, sarta sédja ngadjaga,
négèskeun noe koe andjeunna bade di-
lahirkeun ka kaoela, djeung noe koe
kaoela koedoe didjawab hal ^b pangawé-
2 wèleh kaoela tadi. 'Tidinja Pangeran
ngawalon ka kaoela, kijeu timbalana:
^c 'Toeliskeun ijeu tetendjoan, nja tjetét
dina papan sing tetela, soepaja kèntjéng
3 diwatjana. 'Karana tetendjoan teh aja
kenah antarana kana pimangsaeanana,
tapi moeroe-moeroe kana panoengtoe-
ngan, sarta hamo bohong; oepama lila,
koedoe didago-dago, sabab tangtue pi-
4 boektieun, maal diméngke-méngke. 'Ma-
sing njaho, hate eta teh agoel, teu
saestoe sadjéro dirina; ^d ari djalma noe
bènér mah pihiroepeunana koe kapér-
5 tjaajaan. 'Djeung deui, mapan angoyer
teh toekang tjidra, djalma tjirigih, djeung
teu kaouer tjtjng di imah; ari napsoena

^e tjalangap sapérti énggon noe paeh,
estoe eta teh sapérti maot, teu daekeun
seubeuh; sakabéh bangsa dirijoengkeun
ka dirina, djeung sakabéh djalma di-
6 koempoelkeun ka dirina. 'Saénjana eta
sakabéhna ^f bakal ngoetjapkeun misil
hal manehanana, nja njijeun sindir-sam-
pir pèrkara manehanana, kijeu pokna:
Pibalafeun noe moengpoeloengkeun lain
bogana! (sabaraha pililaeunana?) kitoe
deui noe ngabeuratkeun maneh koe hoe-
7 tang! 'Saénjana ngadak-ngadak pitja-
réngkateun noe ngaregel ka maneh,
djeung piharoedangeun noe ngageu-
weung-geuweung ka maneh; sarta ma-
8 neh pidjadiéun rampogeun eta. 'Sabab
maneh ngarajahan bangsa noe loba, ^g
noe matak maneh sabalikna éngke di-
rajan koe sesa bangsa-bangsa; ^h tina
sabab gètih manoesa, djeung tina pang-
njanijaja kana tanah, ka nagara djeung
ka sakabéh priboemina. *a* Jës. 21:8.
b p. 1:12-17. *c* Jës. 30:8. *d* 1 Moesa 15:6;
Roem 1:17. *e* Jës. 5:14. *f* Mik. 2:4. *g* Jës.
33:1. *h* Ob. 10.

9 Pibalafeun ^a noe ngarah kaentoe-
ngan nista keur imahna, ^b hajang nga-
jakeun sajangna di noe loehoer, hajang
ngaloepoetkeun diri tina leungeun ka-
tjilakaan! 'Pikarèpeun maneh matak era
ka imah maneh, djalman nilasan bangsa
reja pisan, sarta ^c migawe dosa matak
11 tiwas diri maneh. 'Karana bata tina
bilik bakal ngadjèrit, djeung balok tina
gagadjah noe pinembaleun ka dinja.
a Sil. 1:19. *b* Ob. 4. *c* Sil. 20:2.

12 ^a Pibalafeun noe njijeun dajenh koe
gètih, djeung ngadégkeun nagara koe
13 kagorengan! 'Masing njaho, geus pasti
ti Pangeran sawadya-balad, ^b jen djalma-
djalma njaroesahkeunana maneh nja ba-
ris seuneu, sarta bangsa-bangsa ngara-
riwoedkeunana maneh nja tjoemah-tjoe-
14 mah. 'Karana ^c boemi teh méngke pi-
noeh koe kanjaho kana kamoeljaan
Pangeran, sapérti tjai ngalipoetan dasar
laeot. *a* Jér. 22:13; Mika 3:10. *b* Jér. 51:58.
c Jës. 11:9.

15 Pibalafeun maneh, noe ka batoer mere
nginoem, dibaoceran gèndje maneh, di-
palar sina mabok, hajang nendjo oratna!
16 'Maneh éngke seubeuh koe kahinaan,
ganti kamoeljaan; maneh oge rot ngi-
noem, bari nembongkeun kakoeloepan;

loemoer ti panangan Pangeran tênggên
 17 éngke digilirkeun ka maneh, djeung ka-
 moeljaân maneh éngke kolomod koe
 oetah kabinaân. 'Karana ^a panganijaja
 ka goenoeng Libanon teja éngke nga-
 lipoetan ka maneh, kitoe deui paneung-
 teuinganan ka sasatoan, noe singsijeu-
 neun koe eta; tina sabab gêtih ma-
 noesa, djeung tina panganijaja kana ta-
 nah, ka nagara djeung ka sakabeh pri-
 boemina.

^a Jês. 37: 24.

18 ^a Naon mangpaätna artja sipat oekir,
 wêt toekang artja njijeun eta? Naon
 mangpaätna artja sipat tjitak, nja eta
 goeroe palseo, wêt toekang artja ngan-
 dël ka beunangna ngaroepakeun, datang
 19 ka njijeun ^b aállahan bisoe? 'Pibalateun
 noe ka kai ngomong: Moegi ngadäg!
 kitoe deui ka batoe tjitjing: Mangga
 tanghi! Karah nja eta noe poerah nga-
 woeroek? Saénjana, eta teh disapoet
 20 emas atawa perak, ari di djérona mah
 teu pisan aja érohna. 'Dëmi Pangeran
 mah ^c linggih di djéro kabahna noe
 soetji: saboemi kabeh sing tjitjing di
 pajoeneun andjeunna! ^a Jês. 44: 9; 45: 20; 46: 7.
^b Djab. 115: 5; 1 Kor. 12: 2. ^c Djab. 11: 4; Sëp. 1: 7.

PASAL 3.

Ijeu panëda nabi Habakoek, lagoe Sig-
 jonot.

2 Noen Pangeran! koering geus ngoep-
 ning tjarijos përkawis andjeun, mawi
 koering teh sijeun; noen Pangeran! pa-
 damëlan andjeun moegi dihiroepkeun
 di ijeu têngah-têngah taoen, moegi di-
 njahoekun di ijeu têngah-têngah taoen;
 keur bëndoe moegi aja manah wëlas!
 3 ^a Allah soemping ti Teman, noe Lang-
 koeng Soetji soemping ti goenoeng Pa-
 ran. Selah. Langit kalipoetan koe ka-
 moeljaânana, sarta boemi teh pinoeh
 4 koe poedjian andjeunna. 'Ari tjahjana
 sapërti tjaäng; kiwa-tênggên andjeunna
 diaping koe sorot; nja di dinja pamin-
 5 ding kawasana. 'Ti pajoeneunana leum-
 pang pagëboeg, djeung sapoengkoereun
 6 andjeunna bidjil kasakit panas. 'Dëg
 andjeunna ngarandëg, bari ngoekoer boe-
 mi; ret ningal, matak tingrarandjeog
 oerang kapir; ari goenoeng heubeul ting-
 salëbroet, pasir lawas tingkoedoeproe;
 djalan lawas noe koe andjeunna diam-
 7 bah. 'Himah Koesan koe kaola ka-

tendjo kabeumpikan katjilakaän, djeung
 koelamboe di tanah Midian galoemëtër.

^a 5 Moesa 33: 2.

8 Naha Pangeran panas manah teh ka
 waloengan-waloengan? Pangbëndoe teja
 andjeun teh naha ka waloengan-waloen-
 gan, oetawi wëra teh ka laoet, anoe
 mawi andjeun nitihan koeda andjeun,
^a nitihan kareta andjeun noe lantaran
 kasalamëtan teja? ^a Jês. 66: 15.

9 ^a Gondewa andjeun boeligir nja nga-
 boeliklak; ari soempah-soempah ka kaom
 teja pangandika [sajaktos]. Selah. Boemi
 koe andjeun disina ngarëwag koe wa-
 10 loengan-waloengan. 'Goenoeng-goenoeng
 narendjo ka andjeun ^b sarëng pada goe-
 mëtër; ngëtjrëk tjai wani tjaäh; ari sa-
 gara njowara, bari ngadjoengdjoengkeun
 11 leungeunna ka loehoer. 'Panon-poë sar-
 rëng boelan ^c ngarandëg dina përnahna,
 keur aja tjaäng djamparing andjeun noe
 malëlësät, keur aja tjahja toembak an-
 djeun noe ngaboerinjaj. ^a Djab. 7: 13.

^b Djab. 114: 1, 4. ^c Jos. 10: 13.

12 Andjeun ngadampal dina tanah sa-
 djéro bëndoe, nja ngirik oerang kapir
 13 sadjéro doeka. 'Andjeun pangmijos teh
 kërsa njalamëtkeun oemat andjeun, kërsa
 njalamëtkeun lisahan andjeun; hoeloe
 imah djalma doraka koe andjeun diri-
 remoekkeun, sarëng padëmenna diboeka
 14 dongkap ka beuheungna. Selah. 'Andjeun
 niiran hoeloe bopatina koe iteukna so-
 rangan; ari eta teh ngaroedag sapërto
 riboet, karëpna koering sadaja dek di-
 paboerisatkeun; pada soeka-boengah,
 sëmoeana hajang ngahakan noe balang-
 15 sak di noe boeni. 'Andjeun ngadjalanan
 laoet, nitihan koeda andjeun, nja nga-
 djalanan ombak tjai gëde.

16 Ari koering ngoeping tjarijos, seg beu-
 teung koering soemëdot; tina wartos
 kitoe biwir koering noroktok; ari toe-
 lang koering asa kataradjang boerak-
 rakan, sarëng koering ngadegdeg dina
 përnah koering; noe dipandang koering
 reureuh dina poë kasoekëran, samangsa
 oemat didatangan anoe dek njësëdëk
 17 ka dinja. 'Karana sanadjan tangkal kon-
 dang teu këmbangan, djeung tangkal
 anggoer taja hasilna; pagawean tangkal
 djetoen loepoet, sarta lahan teu ngabi-
 djilkeun hakaneun; domba dipotong leu-
 ngit tina karapjak, djeung taja sapi dina

18 kandang-kandang: 'parandene kitoe ka-
oela sĕdja soeka-soeka bae di djĕro Pa-
ngeran, sĕdja gĕrah di djĕro Allah ka-
19 salamĕtan kaoela. 'Pangeran, Goesti, nja
kakoewatan kaoela; sarta ^a soekoe ka-
oela koe andjeunna tangtoe didjadikeun

sapĕrti oentjal, djeung kaoela koe an-
djeunna tangtoe disina ngadjalanan ĕng-
gon kaoela noe laloehoer. ^a Djab. 18 : 34.

^a Pikeun kokolot njanji; make tata-
beuhan kawat anoe kaoela. ^a Djab. 4 : 1.

KITAB NABI SĒPANYA.

PASAL 1.

Ijeu pangandika Pangeran, noe dida-
tangkeun ka Sĕpanya, poetra Koesi,
anoe poetra Gĕdalja, anoe poetra Amarja,
anoe poetra Hiskia, ^a keur mangsa Josia
poetra Amon, radja Joeda. ^a Jer. 1 : 2.

2 Kami tangtoe ngaleungitkeun sanis-
kara ti satonggong tanah, datang ka
3 euwuehna, lahiran Pangeran. 'Kami tang-
toe ^a ngaleungitkeun manoesa djeung
sasatoan; kami tangtoe ngaleungitkeun
manoeuk awang-awang reudjeung laeok
laeok, kitoe deui sakoer ^b tatadjongan
barĕng djalma daroraka; estoe kami rek
ngabangi manoesa, dileungitkeun ti satong-
4 gonggong tanah, lahiran Pangeran. 'Sarta
kami ^c rek njodorkeun panangan kami
ka loehoereun bangsa Joeda djeung ka
loehoereun sakabeh priboemi Jĕroesa-
lem; toer kami rek ngabasmu sĕsa pĕr-
kara Baäl, dileungitkeun ti ijeu ĕnggon,
katoet ngaran kijai-kijai reudjeung pang-
5 hoeloe-panghoeloe; 'kitoe deui sakoer
noe njarĕmbah dina hateup-hateup imah
ka balad langit, djeung sakoer ahli sĕm-
bahijang, ^d noe soempah ka Pangeran,
djeung soempah njĕboet ^e Malkam ong-
6 koh; 'malah-malah sakoer noe aloendoe
ti poengkoereun Pangeran, sarta noe
teu narejangan Pangeran, djeung teu
naranjakeun andjeunna. ^a Hos. 4 : 3.

^b Jeh. 7 : 19; 14 : 4. ^c Jer. 6 : 12. ^d Jer. 5 : 2.
^e 2 Radj. 28 : 13.

7 ^a Tjitjing di pajoeneun Goesti Pange-
ran! karana ^b poĕan Pangeran geus deukeut;
karana Pangeran geus njagigikeun
koerban peuntjitan, geus njoetjikeun
8 ondanganana. 'Ari geus kitoe, dina poĕan

prak eta koerban peuntjitan Pangeran
teh, didinja kami tangtoe njiksa ka ka-
pala-kapala, ka anak-anak radja, djeung
ka sakoer noe make papakean bangsa
9 sedjen. 'Sarta dina poĕ eta kami tang-
toe njiksa ka sakoer ^c noe ngaloentjatan
bangbaroeng, noe marinoehkeun imah
djoeraganana koe beunang nganijaja
10 djeung beunang ngarinah. 'Ari dina poĕ
eta, lahiran Pangeran, tangtoe ejar noe
djĕdjĕritan ti lĕbah ^d lawang Laeok,
djeung ejar noe midangdam ti lĕbah ^e
bagian kadoewa, sarta ejar noe kaba-
lahian ti lĕbah pasir-pasir. 'Eh, priboemi
11 Maktes! geura maridangdam! karana
sakabeh teurag dagang katitiwasan;
sakabeh noe beurat koe doewit geus
12 dibasmu. 'Ari geus kitoe, dina mangsa
eta Jĕroesalem koe kami tangtoe di-
oengkebana, make damar, sarta kami
tangtoe njiksa ka djalma-djalma ^f noe
ngabata dina tampĕranana, noe ngaro-
mong sadjĕro hatena: Pangeran teu mi-
13 damĕl hade teu midamĕl goreng. 'Ari
kamoektian eta bakal djadi rampogeun,
djeung imah-imahna bakal saroeoeng;
^g ana njarijeun imah, moal deusian koe
dirina, sarta ana njarijeun kĕbon ang-
goer, moal anggoerna diinoem koe so-
rangan. ^a Hab. 2 : 20. ^b Joĕl 1 : 15. ^c 1 Sam. 5 : 5.
^d Neh. 3 : 3. ^e 2 Radj. 22 : 14. ^f Jer. 48 : 11. ^g Am. 5 : 11.

14 ^a Geus deukeut poĕ Pangeran noe gĕde
teh; geus deukeut, sarta gasik katjida;
ana nagoeroeh poĕ Pangeran teh, djalma
prawira bakal ngadĕngkeu kaujĕnjĕrian.
15 'Poĕ eta ^b nja poĕ bĕbĕndoe, poĕ ka-
soekĕran djeung karoepĕkan, poĕ noem-
poer djeung ngagĕmpoer, poĕ poĕk mong-
16 kleng, poĕ mĕndoeng boeta-rata, 'poĕ

nijoep sangkakala djeung sēsengekan, baris ngaroeroeg ka nagara rareugreug
 17 djeung ka panggoeng laloehoer. 'Ari ma-
 noesa harita koe kami bakal dibingoe-
 keun, sina lalumpang ^c tjara noe lolong,
 tina sabab pada boga dosa ka Pangeran;
 ari gētihna bakal dibahekeun saperti lē-
 boe, djeung dagingna ditamplokkeun sa-
 18 perti tai. 'Bagija ^d perakna, bagija ēmasna,
 moal bisaeun ngaleupaskeun maraneha-
 nana keur poean bebēndoe Pangeran
 teh; satēgēsna satanah kabeh bakal da-
 tang ka lēboer ^e koe seuneuning kasa-
 rēgēpan andjeunna; karana andjeunna
 bade ngadamēl pērkarā mejakkeun, sar-
 ta ngagēntak pisan, ka sakabeh djalma
 eusi tanah. ^a Jēs. 13: 6. ^b Joēl 2: 2; Am. 5: 18.
^c Jēs. 59: 10. ^d Jeh. 7: 19. ^e p. 3: 8.

PASAL 2.

Koedoe ^a pada njasaran diri, eh bangsa
 2 noe teu boga kaera! geura pada nja-
 saran, 'samemeh papasten babar; da poē
 teh ^b ladjoē saperti hoeoet; meungpeung
 maraneh tatjan didatangan bēndoe Pa-
 ngeran noe leuwih bangēt, meungpeung
 maraneh tatjan didatangan poē bebēn-
 3 doe Pangeran teja. 'Eh, sakoeur noe sareh
 di djēro tanah, noe ngalalampahkeun
 hoekoem Pangeran! ^c geura narejangan
 Pangeran; koedoe narejangan kabēnē-
 ran, koedoe narejangan kasarehan; ma-
 lah-mandar maraneh diboneikeun keur
 poean bebēndoe Pangeran.

^a Njanj. 3: 40. ^b Aj. 21: 18. ^c Jēs. 55: 6.
 4 Karana ^a nagara Gasa ēngke djadi ti-
 iseun, djeung nagara Askēlon ēngke soe-
 woeng; ari nagara Asdod ^b wajah tēngah
 poēbakal didjongklokkeun, djeung nagara
 5 Ekron bakal diraboet. 'Pibalaieun ^c pri-
 boemi bilangan laoet, nja eta bangsa
 Krete! Pangandika Pangeran ngada-
 tangkeun tjilaka ka maraneh, oerang Ka-
 naān, tanah oerang Pēlisti! sarta maneh
 koe kami rek digēmpoer, datang ka taja
 6 djalma noe ngeusian. 'Ari eta tanah bi-
 langan laoet teja pidjadieun pangango-
 nan, reuteum pondok taroekang nga-
 7 ngon djeung karappak domba. 'Djeung
 deui eta bilangan teh mēngkena pikeun
 sesa anak-intjoe Joeda; nja eta noe bak-
 al ngarangeun di dinja; tijap-tijap boerit
 pingabajakeun di djēro imah-imah di
 Askēlon; karana anak-intjoe Joeda teh
^d mēngke dilajad koe Pangeran Allahna,

sarta dibojongna teja tangtoe koe an-
 djeunna dibalikkeun. ^a Djak. 9: 5, 6.

^b Jēr. 15: 8. ^c Jēr. 47: 1. ^d p. 3: 20.

8 ^a Kami geus ngadangoē ngahinakeu-
 nana bangsa Moab djeung ngagoreng-
 keunana oerang Amon, noe koe eta di-
 pake ngahinakeun ka oemat kami teja,
 sarta pada ngagēdekeun maneh, ngaroo-
 9 roeg ka wēwēngkēran eta. 'Koe sabab
 eta, dēmi hiroep kami! lahiran Pangeran
 sawadya-balad, Allah Israil, saēnjana
 Moab teh ēngke djadi ^b saperti Sadoe-
 moe, djeung oerang Amon teh saperti
 Gomora; nja djadi milik tjoetjoe-k-tjoe-
 tjoekan, djeung ^c palombang oejah,
 sarta bakal soewoeng salalanggēngna;
 sesa oemat kami noe bakal ngarajahan
 inja, djeung sakarina rahajat kami noe
 10 bakal ngamilik inja. 'Tah, kitoe pibeu-
 nangeunana, balēsan kamagoenganana,
 tina sabab sok ngahinakeun, djeung nga-
 gēdekeun maneh, ngarooerog ka oemat
 11 Pangeran sawadya-balad. 'Eh, matak
 sijeun Pangeran pingamoesoeheunana
 ka darinja; karana ^d sakabeh aāllahan
 noe di boemi koe andjeunna bade disina
 ngaleungitan; sarta ^e djalma bakal pada
 njarēmbah ka andjeunna, hidji-hidji ti
 ēnggonna sorangan, saniskara poelo oer-
 ang kapir. ^a Jēr. 48: 27; Jeh. 25: 6, 8.

^b Jēs. 13: 19. ^c Jēr. 17: 6. ^d Jēr. 10: 11. ^e Djab. 72: 11.

12 Maraneh oge, oerang Koes! bakal disa-
 13 rabēt koe pēdang kami. 'Toer andjeunna
^a bade njodorkeun pananganana, nga-
 moesoeh ka tanah kaler; nja bade nga-
 gēmpoer bangsa Asoer; ari ^b nagara
 Ninēwe bakal didjadikeun soewoeng, nja
 14 keēng saperti tēgal lēga. 'Di tēngah eta
 pingabajakeun ingon-ingon, saroepa-
 ning sato bangsa-bangsa; ^c boh kokon-
 dangan, boh landak, pimareutingeun dina
 hoeloe tihang-tihangna; pijaieun sora
 disada dina djandela-djandela, djeung
 dina bangbaroeng pijaieun karoeksakan;
 wantoe gēbjog ki poetri koe andjeunna
 15 bade dibobeliklakeun. 'Tah, pikitoeun
 eta nagara noe soeka-soeka teh, noe
 tjitjingna sēngang ati, ^d noe sok ngomong
 sadjēro hate: Ijeu aing, euweuh deui;
 amboe-amboe, sakitoe soewoengna, da-
 tang ka djadi paranti ngabajak sasatoan!
^e saha-saha noe ngaliwat ka dinja bakal
 njektjrekan, bari toetoendjoe.

^a p. 1: 4. ^b Nah. 1: 1. ^c Jēs. 13: 21; 34: 11.

^d Jēs. 47: 8. ^e Njanj. 2: 15.

PASAL 3.

- 2 Pibalaŕteun noe mantangoel nja rĕgĕd,
 3 tĕgĕs nagara noe sok nganĭjaja! ^a 'Eta
 teu ngagoegoe kana timbalan, teu narima
 pamĕpĕrih; ka Pangeran hanteu
 ngandĕl, ka Allahna teu ngadeuheus.
 4 'Kapala-kapalana di tĕngah eta nagara
 ibarat singa hoewang-haoeng; hakim-
 hakimna ibarat ^a kĕroed peuting, teu
 5 ngagehkeun baris isoek; 'nabi-nabina
 mokahaan, estoe taroekang tjidra; ^b ari
 panghoeloe-panghoeloenana pada nganis-
 takeun kana kasoetĭjan, pada sakawĕ-
 6 nang-wĕnang kana toret. 'Pangeran mah
^c langkoeng bĕnĕr di tĕngah eta nagara,
 teu pisan midamĕl awon; ^d saban-saban
 isoek andjeunna nganjatakeun hoekoema-
 7 teu boga kaera. 'Reja bangsa kapir noe
 koe kami geus dibasmi; panggoeng-pang-
 goengna diraroeksakkeun, loeloeroeng-
 loeloeroengna koe kami disina nariko-
 lot, datang ka taja djalma noe nJORANG;
 ari nagara-nagarana geus diboerak-bar-
 rik, datang ka euweuh djalma, wani taja
 8 noe ngeusian. 'Ari manah kami: tang-
 toe maneh sijeun koe kami, tangtoe ma-
 neh narima pamĕpĕrih; moen kitoe mah
 pangtjĭtĭnganana moal dibasmi, [moal
 toeloes] sakabeh noe koe kami dikĕrsa-
 keun ka dinja; kari-kari eta teh haro-
 dang isoek-isoek, ^e ngalĕlĕbar sakabeh
 kalakoeanana. ^a Hab. 1: 8. ^b Jĕr. 23: 32;
 Jĕh. 22: 26. ^c 5 Moesa 32: 4. ^d Jĕr. 7: 13, 25.
^e Jĕr. 4: 22.
- 8 Koe sabab eta, sing ngalarĕp-ngarĕp
 ka kami, lahiran Pangeran, nĕpi kana
 poĕ kami ngadĕg ngabojong; karana ari
 papasteun kami, ^a rek ngarijoengkeun
 bangsa-bangsa, nja rek ngoempolkeun
 karadjaan-karadjaan, kĕrsa ^b ngoetjoer-
 keun ka darinja wĕra kami, sakabangĕ-
 tan bĕndoe kami; karana saboemi kabeh
 bakal datang ka lĕboer ^c koe seuneuning
 9 kasarĕgĕpan kami. 'Karana didinja biwir
 bangsa-bangsa koe kami tangtoe disalin
 koe biwir bĕrĕsih, soepaja pada sasam-
 bat kabeh kana djĕnĕngan Pangeran,
 soepaja pada koemawoela ka andjeunna
 10 toenggal sataktak. 'Ti peuntaseun wa-
 loengan Koes, sakoer noe ibadah ka ka-
 mi, nja eta anak oemat kami noe paba-
 lĕntjar, ^d mĕngke pada nganteurkeun

- 11 koerban kadaharan kami. 'Dina mangsa
 eta maneh moal era-era deui tina saka-
 beh kalakoean maneh, anoe matak ma-
 neh masĭjat ka kami teja; karana didinja
 kami tangtoe njingkirkeun ti tĕngah
 maneh sakoer noe soeka-soeka di maneh
 bawaning kamagoengan, sarta maneh
 ka-hareupna moal angkoeh-angkoeh deui
 12 dina goenoeng kami noe soetĭji. 'Ari
 kami di tĕngah maneh tangtoe ngari-
 keun oemat noe balangsak nja malarat;
 nja eta bakal pada njalindoeng kana
 13 djĕnĕngan Pangeran. 'Sesa Israĭl moal
 marigawe kagorengan, djeung moal nga-
 romong bohong, sarta ^e dina soengoenana
 moal kapanggih letah tjidra; estoena
 mah bakal pada diangan, djeung ngaba-
 jak, sarta moal aja noe matak reuwas ka
 dinja. ^a Joĕl 3: 12; Ob. 15.
^b Djab. 79: 6. e p. 1: 18. d Jĕs. 18: 7. e 1 Petr. 3: 10;
 Wabj. 14: 5.
- 14 ^a Eh, anak Sion! geura sĕsĕnggakan;
 eh, Israĭl! geura pada soesoerakan; eh,
 anak Jĕroesalem! masing boengah, sarta
 15 soeka-soeka tĕroes reudjeung hate. 'Pa-
 ngeran geus njingkahkeun hoekoeman ti
 maneh, geus ngaleungitkeun moesoeh
 maneh; Radja Israĭl, nja eta Pangeran,
 linggih di tĕngah maneh; ^b eta maneh
 16 moal sijeun deui koe katjilakaan. 'Dina
 mangsa eta Jĕroesalem bakal diom-
 ngan kĭjeu: Eh Sion! maneh oelah rek
 sijeun; ^c leungeun maneh poma oelah
 17 rek ngeplek. 'Pangeran, Allah maneh,
 linggih di tĕngah maneh, nja Prawira,
 jasa njalamĕtkeun; ^d tangtoe maneh koe
 andjeunna dipikaatoh bawaning boe-
 ngah, tangtoe andjeunna ngantĕp baw-
 aning asihna, tangtoe maneh koe an-
 djeunna dipikagĕrah bawaning goemira.
- 18 'Sakoer noe nalangsa, djaoeh ti pakoem-
 poelan, koe kami rek dikoempolkeun,
 da kaasoep batoer maneh, sasama njan-
 19 dang kahinaan. 'Masing nganjahoekun,
 sakabeh noe nĭoesoekĕr ka maneh, koe
 kami dina mangsa eta tangtoe dioeroes;
 ari ^e noe tidikĕs teja koe kami tangtoe
 disalamĕtkeun, sarta noe diboewang teja
 koe kami tangtoe dikoempolkeun, bari
 toeloej koe kami pada didamĕl matak
 ngadjadikeun poedji, djeung mashoer, di
 sakabeh tanah oeroetna njandang era.
- 20 'Dina mangsa eta maraneh koe kami
 tangtoe dipoelangkeun, djeung dina

mangsa eta maraneh koe kami tangtöe dikoempöelkeun; *f* karana maraneh koe kami rek didamél matak mashöer djeung matak ngadjadikeun poedji di sakabeh bangsa noe di boemi, *g* dimana dibojong-

na maraneh teja koe kami geus dibalikkeun di hareupeun panon maraneh, timbalan Pangeran. *a* Jës. 12:6; Djak. 9:9.

b Jës. 41:10; 43:1. *c* Djak. 8:9. *d* Jës. 62:5.

e Mika 4:6, 7. *f* Jës. 62:7. *g* p. 2:7.

KITAB NABI HAGAI.

PASAL 1.

Mangsa kadoewa taoenna Darioes djoemänöng radja, dina boelan noe kagänöp, tanggal hidji, harita aja pangandika Pangeran, *a* koe lantaran nabi Hagai, ka Sëroebabel poetra Saltiël, bopati Joeda, djeung ka Josoea poetra Josadak, panghoeloe agoeng, kijeu pangandikana: *2* 'Aja timbalan Pangeran sawadya-balad, kijeu timbalanana: Ari omongan ijeu djalma-djalma: Tatjan datang mangsana, nja pimangsaeu ngadögkeun deui gëdong Pangeran. 'Tidinja aja deui pangandika Pangeran koe lantaran nabi *4* Hagai, kijeu pangandikana: 'Naha lëbah maraneh karah ënggeus mangsa maraneh, ngeusian imah maraneh araloes, ari ijeu gëdong mah koedoe tarikolot *5* bae? 'Mana ajeuna kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Hate maraneh *6* sing awas ka djalan maraneh. 'Maraneh njëbarkeun loba, *b* ana diakoet ngan saeutik; maraneh dadaharan, tapi teu datang ka seubeuh; nginoem, tapi teu datang ka eungap; make, tapi teu datang ka haneut; sarta noe boeboeroeh, beunangna boeboeroeh boes kana radjoet *7* noe kohok. 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad teh: Hate maraneh sing *8* awas ka djalan maraneh. 'Geura aroeng-gah ka goenoeng, ngarala kai, toeloëj ngadögkeun deui eta gëdong; tangtöe kami misoeka ka dinja, sarta matak ngamoeljakeun kami, timbalan Pangeran. 'Maraneh njanghareupan kana pipaneun, sihareng djadi saeutik; sarta *9* ana koe maraneh geus diakoet ka imah, seug koe kami ditijöep. Naon sababna?

lahiran Pangeran sawadya-balad. Nja tina sabab gëdong kami, noe tarikolot teja, djeung maraneh pada moeroe masing-masing ka imahna sorangau. 'Kitoe noe matak langit ka maraneh *c* teu noeroenkeun tji-iboen, djeung boemi teu *11* ngaloewarkeun hasilna. 'Sarta kami *d* njaöer katiga, disorangkeun ka laban, ka goenoeng-goenoeng, ka gandoem, ka anggoer, ka minjak, djeung ka sakoer bae noe sok dibidjilkeun koe taneuh; kitoe deui ka manoesa, djeung ka sasatoan, sarta ka sakabeh oesaha leungeun.

a Esr. 5:1, 2. *b* 5 Moesa 28:38; Mik. 6:15.

c 5 Moesa 28:23. *d* Am. 7:4.

12 'Tidinja Sëroebabel poetra Saltiël, djeung Josoea poetra Josadak, panghoeloe agoeng teja, kitoe deui sasasa djalma-djalma kabeh, pada ngagoëgoë ka timbalan Pangeran Allahna, djeung ka piwoeroek nabi Hagai, sakoemaha Hagai dipiwarangna koe Pangeran, Allah maranehanana; sarta djalma-djalma teh *13* sarijeuneun koe Pangeran. 'Tidinja Hagai, piwarangan Pangeran, misaöer deui ka djalma-djalma, tina ngëmban piwarangan Pangeran, kijeu saöerna: *a* Kami noe njarëngan ka maraneh, lahiran *14* Pangeran. 'Djeung deui Pangeran ngeuingkeun soekma Sëroebabel poetra Saltiël, bopati Joeda, djeung soekma Josoea poetra Josadak, panghoeloe agoeng, kitoe deui soekma sasasa djalma-djalma kabeh; toeloëj daratang, prak pada ngalampahkeun pagawean ka gëdong Pangeran sawadya-balad, Allah maranehanana, 'dina tanggal opat liköer, boelan noe kagänöp, mangsa kadoewa taoenna Darioes teja djoemänöng radja. *a* p. 2:4.

PASAL 2.

Dina boelan ^a noe katoedjoe, tanggal salikoer, aja deui pangandika Pangeran koe lantaran nabi Hagai, kijeu pangandikana: 'Bedjakeun ka Seroebabel anak Saltiël, bopati Joeda, djeung ka Josoea anak Josadak, panghoeloe gède, sarta ka sesa djalma-djalma, kijeu nja pok: 'Saha di lèbah maraneh anoe kari, anoe nendjo ijeu gèdong ^b keur basa make kamoeljaänana noe ti heula teja? djeung koemaha katendjona koe maraneh ajeuna? Koemaha rasaän maraneh: noe sakijeu teh lain sasat noe taja adjina? 'Parandene ajeuna ^c sing tégér bae, Seroebabel! lahiran Pangeran; djeung sing tégér bae, Josoea anak Josadak, panghoeloe gède! sarta sing tégér bae, sakabeh djalma eusi tanah! lahiran Pangeran; sing tonggoj digarawe; karena ^d kami noe njaréngan ka maraneh, lahiran Pangeran sawadya-balad. 'Ari pangandika, noe koe kami didamël pèrdjangdjan ka maraneh basa maraneh boedal ti Mésir teja, sarta djeung Roh kami, pada tètép di téngah maraneh; mana maraneh oelah sarjeun! 'Karana kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Sakali deui, moal sabaraha lilana, ^e eta kami teh bakal ngojagkeun langit reudjeung boemi, laoet reudjeung daratan. 'Malah kami bakal ngojagkeun sakabehna bangsa; ^f ari barang noe moelja-moelja, bogana sakabeh bangsa, mêngke daratang, sarta ijeu gèdong koe kami mêngke dipinoehkeun koe kamoeljaän, timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Nja kami ^g noe kagoengan perak, nja kami noe kagoengan emas, lahiran Pangeran sawadya-balad. 'Kamoeljaän ijeu gèdong noe pandeuri bakal gède alah batan noe ti heula teja, timbalan Pangeran sawadya-balad; sarta dina ijeu énggon mêngke kami maparin kasalametan, lahiran Pangeran sawadya-balad.

^a p. 1: 1. ^b Esr. 3: 12. ^c Jos. 1: 6. ^d p. 1: 13.

^e Jos. 13: 13; Ibr. 12: 26. ^f Jës. 66: 12; Djak. 14: 14.

^g Djah. 50: 10.

10 Dina tanggal opat likoer, boelan noe kasalapan, mangsa kadoewa taoenna keneh djoemënnëng Darioes, harita aja deui pangandika Pangeran koe lantaran 11 nabi Hagai; ari pangandikana: 'Kijeu

timbangan Pangeran sawadya-balad: Geura nanjakeun ka panghoeloe-panghoeloe 12 pèrkara toret, kijeu nja pok: 'Oepama aja djalma mawa laoek soetji dina toengtoeng badjoena, geus kitoe antél koe eta toengtoengna ka roti, ka kaolahan, ka anggoer, ka minjak, atawa ka naon bae sipat kahakanan: koemaha eta katarik soetji atawa hanteu? Ana ngawangsoel para panghoeloe, kijeu wangsoelna: Hanteu. 'Mariksa deui Hagai: Oepama aja djalma ^a kanadjisan majit, seg antél ka naon-naon sipat noe tadi: koemaha eta katarik nadjis atawa hanteu? Ngawangsoel para panghoeloe, kijeu wangsoelna: Katarik nadjis. 'Misaoer deui Hagai, kijeu saorna: Nja kitoe pisan ijeu oemat, djeung nja kitoe pisan ijeu bangsa di pajoeneun kami, lahiran Pangeran; sarta nja kitoe pisan sakabeh pagawean leungeunna; dalah noe koe maranehanana dikoeurbankeun di dinja, 15 nja nadjis eta teh. 'Dëmi ajeuna, ^b hate maraneh sing awas kana pëtana ti poé ijeu ka-toekangkeun, samemeh aja batoe diteundeun dina loehoer batoe deui dina 16 kabah Pangeran: 'samemeh térap eta, tijap-tijap aja noe ngalanglang toempoe-kan gandoem anoe doewa poeloh takër, wët ngan aja sapoeloh; tijap-tijap aja noe ngalanglang pamërësan anggoer, pikirna dek njjoek lima poeloh takër, 17 wët ngan aja doewa poeloh. 'Kami ngagëboeg ka maraneh ^c koe hama perang, hama beureum djeung hoedjan boewah, nja eta ka sakabeh pagawean leungeun maraneh; parandene maraneh teu tarobat ka kami, lahiran Pangeran. 'Hate maraneh sing awas kana pëtana ti poé ijeu ka-toekangkeun, ti sëmët tanggal opat likoer, boelan noe kasalapan, nja eta ti sëmët poëan neundeun padëmen kabah Pangeran; hate maraneh sing 19 awas. 'Naha aja keneh bibit dina para sandak? Sarta nadjan tangkal anggoer, tangkal kondang, tangkal dalima djeung tangkal djetoen teu boewahan; dëmi ti sëmët poé ijeu mah kami tangtöe maparin bërkah. ^a 4 Moesa 19: 11.

^b p. 1: 5. ^c Am. 4: 9.

20 Aja deui pangandika Pangeran ka Hagai, ngadoewa-kalian, dina tanggal opat likoer, boelan eta keneh, kijeu 21 pangandikana: 'Bedjakeun ka Seroebabel,

bopati Joeda, kijeu nja pok: Kami
 22 teh bakal ngojagkeun langit reudjeung
 boemi. 'Djeung kami bakal ngabalikkeun
 korsi karadjaan-karadjaan, bari ngalen-
 ngitkeun pangawasa sakoer karadjaan
 bangsa-bangsa; malah kami bakal nga-
 balikkeun kareta djeung noe taroem-
 pakna, sarta ari koeda djeung noe ta-
 roempakna bakal raroeboeh, hidji-hidji

23 koe pédang batoerna. 'Dina poéan eta,
 lahiran Pangeran sawadya-balad, kami
 tangtöe njandak maneh, eh Séroebabel
 anak Saltiél, abdi kami! lahiran Pange-
 ran; sarta maneh koe kami rek didja-
 dikeun saperti ^a tjingtjin pangétjapan;
 karana nja maneh noe koe kami dipi-
 lih, lahiran Pangeran sawadya-balad.

^a Jer. 22 : 24.

KITAB NABI DJAKARIA.

PASAL I.

Dina ^a boelan noe kadalapan, mangsa
 kadoewa taoenna djoeméneng Darioes
 teja, harita aja pangandika Pangeran
 2 koe nabi ^b Djakaria, poetra Berekia, anoe
 poetra Ido, kijeu pangandikana: 'Pange-
 ran geus béndoe ka karoehoen-karoe-
 3 hoen maraneh, bangét nja béndoe. 'Mana
 koe maneh bedjakeun ka maranehana-
 na: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-
 balad: ^c Geura baralik ka kami, lahiran
 Pangeran sawadya-balad; ari kitoe mah
 kami tangtöe balik ka maraneh, tim-
 4 balan Pangeran sawadya-balad. 'Maraneh
 poma oelah rek tjara karoehoen mara-
 neh, noe diarowaran koe nabi-nabi ^d
 noe bareto, omongna: Kijeu timbalan
 Pangeran sawadya-balad: Geura tarobat,
 pitjeun djalan maraneh noe garoreng
 djeung kalakoean maraneh noe garo-
 reng; dëmi eta teu ngarogoe, djeung
 teu ngarégpkeun ka kami, lahiran Pa-
 5 ngeran. 'Karoehoen maraneh teja, di
 mana ajema arajana? sarta ari nabi-
 nabi teja, naha hariroep salalanggéngna?
 6 'Parandene karoehoen maraneh lain ka-
 boeroe koe pangandika kami djeung koe
 pikoekoeh kami, noe koe kami diparen-
 tahkeun ka abdi-abdi kami, nja ka nabi-
 nabi teja? kakara tarobat, bari ngaro-
 mong kijeu: Sakoemaha Pangeran sa-
 wadya-balad ngérsakeun ngadamél ka
 koering sadaja, noeroetkenn djalan koe-
 ring djeung noeroetkeun kalakoean koe-

ring teja, nja kitoe pisan ngadamélna
 ka koering sadaja. ^a Hag. 1 : 1; 2 : 1. ^b Esr. 5 : 1.

^c Mal. 3 : 7. ^d Jës. 31 : 6; Jér. 18 : 11; Jéh. 33 : 11.

7 Dina tanggal opat likoer, boelan noe
 kasawélas, nja eta boelan Sébat, mangsa
 kadoewa taoenna keneh djoeméneng Da-
 rioes teja, harita aja deui pangandika
 Pangeran ka nabi Djakaria, poetra Be-
 rekia, anoe poetra Ido, kijeu pangandi-
 8 kana: 'Kaoela nendjo ti peuting, beh
 aja hidji djalma nitihan koeda beureum;
 dëg eta djalma ngarandëg dina antara
 tanggal koepa, noe aja dina lëgok, sarta
 reja koeda noe ngariring, aja noe beu-
 reum, aja noe napas, djeung aja noe
 9 bodas. 'Pok kaoela oendjoekan: Noen
 djoeragan! eta teh naon? Toeloj ma-
 laikat noe sasaoeran djeung kaoela mi-
 saoeer ka kaoela kijeu: Kaoela rek nem-
 bongkeun ka maneh panghartina eta.
 10 'Ngawalon eta djalma noe keur ngaran-
 dëg dina antara tanggal koepa teja, kijeu
 lahirna: Nja eta noe koe Pangeran di-
 11 piwarang aloedar-idër di boemi. 'Pok
 eta pada oendjoekan ka Malaikat Pa-
 ngeran, noe keur ngarandëg dina antara
 tanggal koepa teh, kijeu pioendjoekna:
 Simkoering parantos aloedar-idër di boe-
 mi; sarëng, salërësna, saboemi kabeh
 12 tjtjing nja djëmpe. 'Tidinja Malaikat
 Pangeran teh oendjoekan, kijeu oendjoe-
 kanana: Éh, Pangeran sawadya-balad! sa-
 baraha lamina andjeun teu ngawélasan
 ka Jérusalem, sarëng ka nagara-nagara
 Joeda, noe koe andjeun dibéndoean geus
 kenging ^a toedjoech poeloeh taoen ijeu?

13 'Ladjëng Pangeran ngawalon ka malai-
kat noe sasaoeran djeung kaeola teja,
ari pangandikana ngareunah, nja pangan-
14 dika matak lipoer. 'Toeloej malaikat
noe sasaoeran djeung kaeola misaoer
ka kaeola: Geura ngoewarkeun, ari pio-
mongeun maneh: Kijeu timbalan Pange-
ran sawadya-balad: ^b Kami teh goemati
ka Jëroesalem djeung ka Sion, katjida
15 pisan nja goemati. 'Sarta kami bëndoe
ka eta bangsa kapir noe garënah, rosa
katjida nja bëndoe; doemeh kami tadi
bëndoe saeutik, dëmi eta pada namba-
han njiieun katjilakaän. 'Koe sabab eta,
16 kijeu timbalan Pangeran: Kami majoen
deui ka Jëroesalem kalawan kawëlasan;
gëdong kami bakal diadëgkeun deui dina
djëro eta, lahiran Pangeran sawadya-
balad, sarta Jëroesalem bakal dikëntja
17 deui. 'Djeung koedoe ngoewarkeun deui,
ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan
Pangeran sawadya-balad: Nagara-naga-
ra kami mëngke ngalëgaan deui tina
kahadean; sarta Pangeran ^e bakal nga-
lilipoer deui ka Sion, djeung Jëroesalem
koe andjeunna bakal dipilih deui.

^a Dan. 9: 2. ^b p. 8: 2. ^c Jës. 66: 13.

18 ^a Tidinja kaeola tjëngkat, ret nendjo;
19 beh aja opat tandoek. 'Pok kaeola mi-
hatoer ka ^b malaikat noe sasaoeran
djeung kaeola teja: Naon eta? Ari wa-
lonanana ka kaeola: Nja eta teh tan-
doek, noe mantjawoerakeun oerang Joe-
da, oerang Israil djeung oerang Jëroesa-
20 lem teja. 'Geus kitoe kaeola koe Pangeran
21 disina nendjo opat pandaj. 'Pihatoer
kaeola: Eta teh pangdaratangna dek
migawe naon? Ngawalon malaikat, kijeu
walonanana: Nja eta teh tandoek, noe
mantjawoerakeun oerang Joeda teja,
wani djalma hidji ge taja noe tjëngkat
sirahna; dëmi ijeu mah pangdaratangna
baris ngabëbërik ka darinja, baris nga-
beubeutkeun tandoek sagala bangsa ka-
pir, noe tjarëngkat tandoekna, ngaroek-
sak ka tanah Joeda, bari djalmana di-
pantjawoerakeun teja. ^a p. 2: 1. ^b p. 6: 4.

PASAL 2.

Tidinja ^a kaeola tjëngkat deui, ret nen-
2 djo; beh aja hidji djalma, leungeunna:
2 njëkël tali oekoer. 'Ditanja koe kaeola:
Maneh rek leumpang ka mana? Ari dja-
wabna: Sëdja ngoekoer Jëroesalem, ha-

jang tërang dina panggërëtna djeung
3 dina palajoena. 'Beh malaikat noe sasa-
oeran djeung kaeola teja ka loewar,
4 djeung aja hidji deui Malaikat ka loe-
war, njampeurkeun ka eta, ^b bari nimba-
lan ka eta: Geura loempat, bedjakeun
ka eta djalma ngora, kijeu nja pok:
^b Jëroesalem mëngke diënggonan sapërti
nagara noe ngaboeliklak, bawaning tina
loba manoesa djeung sato tjoë, noe ngeu-
5 sian eta. 'Djeung deui kami teh, lahiran
Pangeran, ^c bakal minangka koeta seu-
neu ti sakoerilingna; toer kami teh bakal
matak kamoeljaän di têngah-têngahna.
6 'Hajoe-hajoe, geura kalaboer ^d ti tanah
kaler! lahiran Pangeran; karana kami
geus ngaboerantakkeun maraneh sapërti
noe opat angin awang-awang, lahiran
7 Pangeran. 'Hajoe, Sion, ^e noe keur
ngënggon di anak Baboel! geura ming-
8 gat. 'Karana kijeu timbalan Pangeran
sawadya-balad: Kami koe andjeunna di-
piwarang ka bangsa kapir noe ngaraja-
han ka maraneh teja, noe dimaksoed
kamoeljaän; karana ^f saha-saha noe
ganggoe ka maraneh, hoekoem ganggoe
9 ka siki sotja andjeunna. 'Karana, masing
nganjahokeun, kami bakal ngoengkoel-
keun panangan kami ka loehoereun ma-
ranehanana, sarta pada pidjadieun ra-
jaheun pikeun sakoer noe koemawoela
ka maranehanana; harita ^g maraneh
tangtoe pada nganjahokeun, jen Pange-
ran sawadya-balad noe miwarang kami.
10 'Eh, anak Sion! ^h geura sësënggakan,
sarta masing boengah; karana, masing
nganjahokeun, kami rek soemping, ling-
gih di têngah maneh, lahiran Pangeran.
11 'Djeung ⁱ loba pisan bangsa kapir noe
bakal anoet ka Pangeran dina mangsa
eta, pada djadi oemat kami; tatapi kami
pilinggiheun teh nja di têngah maneh,
sarta maneh tangtoe nganjahokeun, jen
Pangeran sawadya-balad noe miwarang
12 kami ka maneh. 'Didinja Pangeran bakal
ngamilik Joeda, djadi doeoeman an-
djeunna dina tanah soetji, sarta Jëroesa-
lem koe andjeunna bakal dipilih deui.
13 'Eh, sakabeh daging! ^j tjitjing di pajoe-
neun Pangeran; karana andjeunna geus
goegah ti panglinggihanana noe soetji.

^a p. 1: 18; 5: 1. ^b Jër. 31: 38. ^c p. 9: 8. ^d Jër. 31: 8.
^e Jës. 48: 20. ^f 5 Moesa 32: 10. ^g p. 4: 9. ^h Jës. 12: 6;
p. 9: 9. ⁱ Jër. 50: 5; Sëp. 2: 11. ^j Hab. 2: 20;
Sëp. 1: 7.

PASAL 3.

Tidinja malaikat teh ka kaola nembongkeun^a Josoea, panghoeloe agoeng, marék di pajoeneun Malaikat Pangeran, sarta Setan nangtoeng ti katoehoeunana, ngelakkeun Josoea. 'Nimbalan Pangeran ka Setan teh: ^b Pangeran moegi njeuseul ka maneh, Setan! Pangeran, ^c noe geus milih Jérusalem, moegi njeuseul ka maneh! Naha ijeu teh lain saibarát ^d tihoel beunang ngarëboet tina djëro seuneu? 'Dëmi Josoea make papakean kalotor, sarta marék di pajoeneun Malaikat. 'Pok Malaikat nimbalan ka sakoer noe marék di pajoeneunana, kijeu timbalanana: Geura lañan ti eta papakean kalotor noe dipake! Ladjëng nimbalan ka Josoea: ^e Tah, kami geus ngaleungitkeun ti maneh kadorakañ maneh, sarta maneh rek disalinan koe papakean midang. 'Ari pikir kaola: Pantësna eta marakekeun dastar bërësih ka sirahna. Kabëñëran eta marakekeun dastar bërësih ka sirahna, bari andjeunna disalinan koe papakean. Ari koe Malaikat Pangeran diadëgan. 'Ladjëng Malaikat Pangeran ngelingan ka Josoea, ari lahirna: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Oepama maneh ngalakonan djalan kami, sarta oepama maneh ^f ngadjaga kana djagañ kami, eta maneh ge bakal ngoeroeskeun ka gëdong kami, samalah maneh bakal ngadjaga ka ^g boeroean kami, sarta maneh koe kami tangtoe dipaparin pigeusaneun ngadenuheus di antara ijeu noe mararék. 'Eh Josoea, panghoeloe gëde! geura dengekeun, nja maneh djëung batoer-batoer maneh, noe darijoek di hareupeun maneh; karana eta sakabeh djadi djalma noe minangka toeladan; karana, masing nganjahokeun, kami rek ngadatangkeun ^h abdi kami, nja eta ⁱ Siroeng teja. 'Karana, masing njaho, ari ^j batoe, noe koe kami geus diteundeun di hareupeun Josoea, eta hidji batoe diteupeup koe toedjoeu sotja; masing nganjahokenn, oekireunana bakal dioekir koe kami, lahiran Pangeran sawadya-balad, sarta kadorakañ tanah ijeu koe kami bakal disingkirkeun di djëro sapoë. 'Dina mangsa eta, lahiran Pangeran sawadya-balad, maraneh bakal silih-ondang batoer pada ba-

toer ka handapeun tangkal anggoer djëung ka handapeun tangkal kondang.

^a Hag. 1:1. ^b Joed. 9. ^c p. 1:17. ^d Am. 4:11. ^e Jës. 6:7; 61:3. ^f Jëh. 44:15. ^g Djab. 65:5. ^h Jës. 11:1; Jër. 23:5. ⁱ Jës. 28:16.

PASAL 4.

Tidinja malaikat noe sasaoeran djëung kaola teja soemping deui, sarta nga-geuingkeun kaola, sapërti djalma digeuingkeun tina heésna. 'Toeloj mariksa ka kaola: ^a Maneh nendjo naon? Diwangsoel koe kaola: Koering nendjo, beh aja hidji ^b adjoeg, čmas sakabehna; ari di loehoerna make wadah minjak, sarëng toedjoeu lampoena dina eta; aja toedjoeu koeloeu kana toedjoeu lampoe noe di loehoerna. 'Sarëng aja doewa tangkal djetoen di gigireunana, noe hidji ti katoehoeun wadah minjak, ^c ari noe hidji deui ti kentjaeunana. 'Geus kitoe kaola pok mihtoer ka malaikat noe sasaoeran djëung kaola, kijeu pihtoer kaola: ^e Noen djoeragan! eta teh naon? 'Ngawalon malaikat noe sasaoeran djëung kaola, kijeu walonanana ka kaola: Naha mapeh teu njaho dina panghartina eta? Ari wangsoelan kaola: Noen djoeragan! soemoehoen hanteu. ^f 'Ngawalon deui malaikat, kijeu walonanana ka kaola: Ijeu pangandika Pangeran ka ^d Sëroebabel, kijeu pangandikana: Lain koe përkosa, lain koe kakoewatan, istoening koe Roh kami bae, timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Naon maneh, ^e goenoeng gëde? di hareupeun Sëroebabel maneh tangtoe djadi tanah rata; djëung Sëroebabel teh tangtoe ngabidjilkeun batoe panoetoep, make ajeuh-ajeuhan: Moegi aja koernija, moegi ^g aja koernija ka dinja! 'Aja deui pangandika Pangeran ka kaola, kijeu pangandikana: 'Leungeun Sëroebabel geus neundeun padëmen ijeu gëdong; nja leungeun eta keneh noe bakal nganggeuskeun inja; sarta ^f maneh tangtoe nganjahokeun, jen Pangeran sawadya-balad noe miwarang kami ka maraneh. 'Karana saha noe njoemahkeun kana poë oentoeng leuleutikan? da mapan ^g eta toedjoeun, nja sotja Pangeran teja, ^h noe ngalingling sakoeriling boemi, pada boengah ningali babandoel radjasa ditjékël koe leungeun Sëroebabel. 'Geus

kitoe kaela pok mihaotoer deui ka malaikat: Naon eta doewa tangkal djetoen, anoe kentja-katoehoëun adjoeg teja?
 12 'Pok deui kaela kadoewa kalina mihaotoer ka andjeunna: Naon eta doewa dahan tangkal djetoen, anoe tjondong kana doewa pantjoeran emas, anoe ngotjorkeun emas ti dirina teja? 'Ngawalon malaikat teh ka kaela, kijeu walonana: Naha maneh teu njaho dina panghartina eta? Ari wangsoelan kaela: Noen djoeragan! soemoehoeh hanteu.
 14 'Lahiranana: ⁱ Nja eta noe doewa anak minjak, noe narangtoeng di pajoeneun ^j Goesti saboemi kabeh.

^a Jer. 1: 11; Am. 8: 2. ^b 2 Moesa 25: 31, 37. ^c p. 1: 9. ^d Hag. 1: 1. ^e Mat. 17: 20. ^f p. 6: 15. ^g p. 3: 9. ^h 2 Bab. 16: 9. ⁱ Wahj. 11: 3, 4. ^j Djah. 97: 5.

PASAL 5.

Tidinja ^a kaela tjéngkat deui, ret nendjo; beh aja hidji soerat goeloengan ngalajang. 'Ngalahir malaikat teh ka kaela: Maneh nendjo naon? Diwangsoel koe kaela: Soemoehoeh, koering nendjo hidji sérat goeloengan ngalajang; pandjangan doewa poeloh asta, ari roebakna sapoeloh asta. 'Lahirna deui ka kaela: Nja eta teh panjapa, anoe bidjil ninggang ka satanah kabeh; karana saha-saha noe maling, mangke dibërèsihkeun leungit ti dijeu noeroetkeun eta; kitoe deui saha-saha noe soempah tjidra, mangke dibërèsihkeun leungit ti dijeu noeroetkeun eta. 'Pangdibidjilkeunana eta panjapa koe kami, lahiran Pangeran sawadya-balad, sina asoep ka imah noe maling, djeung ka imah noe soempah kana djénengan kami, tapi tjidra; sarta pitjijtjineun di téngah imahna, datang ka bejakna, katoet kaina djeung batana.

^a p. 1: 18.

5 Tidinja ^a malaikat noe sasaoeran djeung kaela teja ka loeraw, sarta marentah ka kaela: Geura tjéngkat, tendjokeun koe maneh eta noe bidjil ajeuna.
 6 'Ari pihatoer kaela: Naon eta? Lahirna: Noe bidjil teh nja eta epa. Lahirna deui: Nja eta deuleueun maranehanana di tanah kabeh. 'Geus kitoe, doemadakan, toetoep timah djoeng moeka; beh aja hidji awewe dijoeok di djëro eta epa.
 8 'Ngalahir malaikat: Nja eta teh kadorkaan. Ngageuwat koe malaikat awewe

teh direunteutkeun ka djëro epana, bari timah beungbeurat teja direunteutkeun sakali kana ljangna. 'Tidinja kaela tjéngkat, ret nendjo; beh aja doewa awewe ka loeraw, sarta djangdjanga katëbak angin; ari eta teh pada djangdjangan sapërti djangdjang bango; heg epa teh koe eta dibawa di antara boemi djeung langit. 'Pok kaela mihaotoer ka malaikat noe sasaoeran djeung kaela: Epa teh koe eta awewe dibawa ka mana? 'Walonanana ka kaela: Rek dipangnjijeunkeun imah di ^b tanah Sinar; dimana geus sadja, dipërnahkeun di dinja, di énggon bakoena.

^a p. 2: 3. ^b Dan. 1: 2.

PASAL 6.

Tidinja ^a kaela tjéngkat deui, ret nendjo; beh aja opat kareta baridjil tina antara doewa goenoeng; ari goenoeng teja goenoeng tambaga. 'Kareta noe pangheulana koedana beureum; kareta noe kadoewa koedana hideung; 'kareta noe katiloe koedana bodas, ari kareta noe kaopat koedana bélang beureum.
 4 'Pok kaela mihaotoer ka malaikat noe sasaoeran djeung kaela: Noen djoeragan! ^b eta teh naon? 'Ngawalon malaikat teh, kijeu lahirna ka kaela: Nja eta noe opat angin awang-awang, keur baridjil, mantas ngadeuheusan di pajoeneun Goesti saboemi kabeh. 'Kareta noe koeda hideung teja bidjilna ka tanah kaler, sarta koeda bodas teja bidjilna noetoerkeun eta; dëmi koeda bélang teja bidjilna ka tanah kidoel. 'Ari koeda beureum teja baridjil, sarta narejangan baris leumpang, sèdja oedar-idër di boemi. Ari timbalanana: Djig oedar-idër di boemi. Seg eta oedar-idër di boemi. 'Tidinja malaikat teh ngalahir ka kaela, sarta bédas pisan, kijeu lahirna: Masing nganjahokeun, noe baridjil ka tanah kaler teja ngareureuhkeun Roh kami di tanah kaler.

^a p. 5: 9. ^b p. 1: 10.

9 Aja deui pangandika Pangeran ka kaela, kijeu pangandikana: 'Geura njokot ti bobojongan, nja eta ti Heldai, ti Tobia djeung ti Jëdaja, bral maneh leumpang, koedoe poë ijeu pisan, bari seug asoep ka imah Josia anak Sëpanya,
 11 noe kadatangan eta ti Baboel. 'Nja

maneh teh njokot perak djeung emas, koe maneh djjeun makoeta, seg pakekeun kana sirah ^a Josoea anak Josadak. pang-
 12 hoeloe gēde teja. 'Sarta bedjakeun koe maneh ka Josoea, ari piomongeun maneh: Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, timbalanana: Masing njaho, hidji djalma, ^b ngaran Siroeng, bakal ngaraksoek ti pernahna, djeung ngadégkeun
 13 kabah Pangeran. 'Nja eta noe bakal ngadégkeun kabah Pangeran, sarta nja eta noe pimakeeun kaagoengan, djeung bakal tjalik dina korsina njangking kawasa; ^c malah djadi panghoeloe ongkoh dina korsina; sarta papasten kasalametan pijsaen nja di antara eta doewa kapangkatan. 'Dēmi makoeta teja pikeun Helem, pikeun Tobia, pikeun Jēdaja djeung pikeun Hen anak Sēpanya, sarta pijsaen dina kabah Pangeran
 15 keur pangngēt-ngingēt. 'Ari djalma noe djaraoh bakal daratang, sarta ngabantoe njiieun kabah Pangeran, djeung maraneh ^d tangtōe pada nganjahokey, jen Pangeran sawadya-balad noe miwarang kami ka maraneh. Noe tadi teh piboektieun, lamoen maraneh tēmēn nja noeroet ka timbalan Pangeran, Allah maraneh. *a p. 3: 1. b p. 3: 8. c Djab. 110: 4. d p. 2: 9. 11.*

PASAL 7.

Ari geus kitoe, ^a mangsa kaopat ta-
 oenna Darioes teja djoemēnēng radja, harita aja deui pangandika Pangeran ka Djakaria dina tanggal opat, boelan noe kasalapan, nja eta boelan Kislew.
 2 'Asalna aja noe didjoeroengkeun ti nagara Bet-El; nja eta Sareser, djeung Regem-Melek, sarta batoer-batoerna, noenoehoen ka pajoeneun Pangeran,
 3 'djeung naros ka para panghoeloe, noe njékēl gēdong Pangeran sawadya-balad, sarta ka para nabi, kijeu pihatoerna: Koemaha koering kēdah tjeurik ^b dina boelan noe kalima, bari tjētjégah, sapertos koering milampahkeun geus mangtaoen-taoen ijeu? 'Tidinja aja pangandika Pangeran sawadya-balad ka kaola,
 4 kijeu pangandikana: 'Bedjakeun ka sakabeh djalma eusi tanah, djeung ka panghoeloe-panghoeloe, kijeu nja pok: Satijap-tijap maraneh poewasa djeung aloek-aloean dina boelan noe kalima djeung ^c dina boelan noe katoedjoeh,

geus toedjoeh poeloh taoen ijeu, naha maraneh milampah poewasa teh ^d karah
 6 koe karana kami? 'Kitoe deui satijap-tijap maraneh dadaharan, djeung satijap-tijap maraneh nginoem, eta maraneh dadaharan sarta nginoem teh naha lain
 7 pikeun diri maraneh? 'Lain kitoe pangandika, noe dioewarkeun koe Pangeran ^e koe lantaran nabi-nabi noe bareto, keur basa Jēroesalem dieusian keneh reudjeung gēnaheun, kitoe deui nagara-nagarana noe saokoerilingna, sarta tanah kidoel djeung tanah handap dieusian keneh? *a p. 1: 1. b Jēr. 52: 12, 13. c Jēr. 41: 1. d Jēs. 58: 5. e p. 1: 4.*

8 Aja deui pangandika Pangeran ka
 9 Djakaria, pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad, timbalanana: ^a Maraneh ngahoekoeman teh koedoe hoekoeman noe sajaktina, sarta koedoe milampah kahamanan djeung kawēlasan
 10 doeloer pada doeloer. 'Djeung ^b oelah rek nganjaja ka randa atawa ka pahatōe, ka semah atawa ka noe balangsak; sarta maraneh oelah mikiran goreng doeloer pada doeloer sadjēro hate
 11 maraneh. 'Tatapi ^c eta teja sarangeunkeun ngaréggēpkeun, sarta ^d pada njang-gakeun poendoek basangkal, djeung notorekkeun tjeulina, ēmboeng ngadenge.
 12 'Ari ^e hatena koe maranehanana didji-jeun ibarat batōe paset, ēmboeng ngadenge kana toret djeung kana pangandika, noe koe Pangeran sawadya-balad didatangkeun koe Roh andjeunna, koe lantaran nabi-nabi noe bareto; noe matak aja bēbēndoe bangēt pisan ti Pangeran sawadya-balad teh. 'Ari geus
 13 kitoe, ^f sakoemaha andjeunna njaor, dēmi eta teu ngadareng, nja kitoe keneh eta sasambat, dēmi koe kami teu didangoe, timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Anggoer koe kami maranehanana dikēboetkeun kawas koe riboet,
 14 ^g diajakeun di sakabeh bangsa, noe tadina teu kanjahoan koe maranehanana; sarta satinggal maranehanana tanah teh soewoeng, wani taja djalma noe njorang sarta taja noe moelang; djadi ^h tanah aloes teh koe maranehanana didjiieun karoeksakan. *a p. 8: 16. b 2 Moesa*

22: 21, 22; Jēs. 1: 17. *c p. 1: 4. d Nēh. 9: 29.*

e Jēs. 48: 4. f Jēr. 11: 11; 14: 12. g Moesa 28: 64.

h Djab. 106: 24.

PASAL S.

2 **A**ja deui pangandika Pangeran sawadya-balad, pangandikana: 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: ^a Kami teh goemati ka Sion, katjida pisan nja goemati; estoe kami goemati teh ka dinja kalawan wera bangét pisan.

3 'Kijeu timbalan Pangeran: ^b Kami geus moelih deui ka Sion, kersa linggih di tengah Jérusalem; ari Jérusalem teh bakal diséboetkeun nagara Kajaktian; sarta goenoeng Pangeran sawadya-balad teh bakal diséboetkeun goenoeng Soetji.

4 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: ^c Di loeloeroeng-loeloeroeng Jérusalem pingarénggoneun keneh djalma kolot awewe-lalaki, hidji-hidji pada ^d koendang-iteuk bawaning pandjang oemoerna. 'Sarta loeloeroeng-loeloeroeng nagara teh bakal djédjél-pinoeh koe baroedak awewe-lalaki, noe aroelin dina loeloeroengna. 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Lamoen eta pérkara koe pangrasa sesa ijeu bangsa dina mangsa eta dikira pimoestahileun, ^e naha koe pangrasa kami oge pimoestahileun? lahiran Pangeran sawadya-balad.

7 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Masing nganjahoekun, kami rek njalamétkeun oemat kami ^f ti tanah pangbidjilil djeung ti tanah pangsoeroeopan

8 panon-poé; 'sarta koe kami rek diparoelangkeun, seug bakal ngarénggon di djéro Jérusalem; ^g ari eta teh bakal oemat kami, sarta kami bakal Allahna, djeung sajaktina sarta djeung sabénér-

9 bénérna. 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Sing tégér leungeun maraneh, eh sakoer noe dina mangsa ajeuna ngadareng pangwoeroek kitoe ti biwir nabi-nabi, noe araja ^h keur basa njiyeun padémén gédong Pangeran sawadya-balad, nja eta kabah, soepaja diadégkeun!

10 'Karana ⁱ samemeh mangsa eta, manoesa teu meunang hasil, kitoe deui sasatoan euweuh hasilna; ari noe indit sarta noe moelang taja kasénanganana tina sabab noe njoesoekér: wantoe sakabeh manoesa koe kami dikadjeunkeun moemoe-

11 soehan batoer pada batoer. 'Tatapi ^j ajeuna kami ka sesa ijeu bangsa moal deui-deui tjara mangsa ka toekang, la-

12 hiran Pangeran sawadya-balad. 'Énjana mah binih bakal salamét; tangkal ang-

goer bakal boewahan, boemi bakal ngabidjilkeun hasilna, djeung langit bakal noeroenkeun tji-iboenna; nja eta saniskara koe kami tangtote dimilikkeun ka

13 sesa ijeu bangsa. 'Ari geus kitoe, sakoemaba maraneh, anak-intjoe Joeda djeung anak-intjoe Israil! ^k geus djadi sapaem di lébah bangsa kapid, nja kitoe kami tangtote njalamétkeun ka maraneh, sarta maraneh pidjadieun matak bérkah; ^l oelalah rek sarjeun, sarta sing tégér leungeun maraneh. 'Karana kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Sakoemaha kami ngérsakeun njilakakeun ka maraneh, keur basa karoehoen maraneh njiyeun pibéndoeun kami teja, timbalan Pangeran sawadya-balad, sarta kami teu

15 handjagal: 'nja kitoe kami ngérsakeun dina mangsa ajeuna ngabagdjaekun ka Jérusalem djeung ka anak-intjoe Joeda; mana oelah rek sarjeun. 'Ngan ijeu pérkara noe koedoe dilampahkeun koe maraneh: ^m koedoe ngomong noe sajakti, oenggal-oenggal djalma djeung batoerna; ngahoekoeman teh dina lawang-lawang maraneh, koedoe sajakti sarta hoekoe-

17 man noe matak salamét; 'djeung maraneh oelah mikiran goreng batoer pada batoer sadjéro hate maraneh; sarta oelah soeka kana soempah bohong; karana nja eta saniskara noe djadi kageuleuh kami, lahiran Pangeran. ⁿ p. 1: 14. ^o p. 1: 16. ^p Jés. 65: 20. ^q 2 Sam. 3: 29. ^r Loek. 1: 37. ^s f Djab. 113: 3; Jés. 49: 12. ^t g p. 2: 11. ^u h p. 4: 9. ^v i Hag. 1: 6. ^w j Hag. 2: 19. ^x k Jer. 25: 18. ^y l Sep. 3: 16. ^m p. 7: 9; Ep. 4: 25.

15 **A**ja deui pangandika Pangeran sawadya-balad ka kaola, pangandikana:

19 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Ari poewasa ^a boelan kaopat, ^b poewasa boelan kalima, poewasa boelan katoe-djoeh, djeung poewasa ^c boelan kasa-poeloh pidjadieun kaátohan, djeung ka-boengahan, sarta mangsa raramean soeka-soeka pikeun anak-intjoe Joeda; ngan koedoe pada njaah kana kajaktian djeung

20 kana kasalamétan. 'Kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Djeung deui méngke bangsa-bangsa ngaboeroeobel, sarta djalma-djalma ti nagara noe loba.

21 'Ari djalma ti hidji nagara bakal laleumpang ka hidji nagara deui, bari ngomong: ^d Hajoe, oerang geura leumpang, noe-noehoen ka pajoeneun Pangeran, ngadeuheus ka Pangeran sawadya-balad!

22 Koela oge sêdja leumpang. 'Seug ngaboe-roeboel bangsa noe reja djeung oerang kapir noe loba, pada ngadeuheus ka Pangeran sawadya-balad di Jêroesalem, sarta noenoehoen ka pajoeneun Pangeran. 'Kijen timbalan Pangeran sawadya-balad: Dina mangsa eta teh sapoeloeh djalma ti saroeupaning basa oerang kapir bakal narewak, moentang ka toeng-toeng badjoe sahidji oerang Jahoedi, bari ngaromong: Koela sêdja miloe leumpang djeung maraneh; karana koela geus pada ngadenge bedja, jen Allah njaréngan ka maraneh. *a* Jér. 52 : 6, 7. *b* p. 7 : 5. *c* 2 Raj. 25 : 1. *d* Jês. 2 : 3.

PASAL 9.

Ijeu teh *a* babawaan pangandika Pangeran pèrkara tanah Hadrak; sarta nagara Damsik noe djadi pangreureuhana; karana Pangeran ningalikeun ka manoesa, soemawonna ka sakabeh kaom

2 Israil; 'kitoe deui tanah Hamat, noe tēpoeng-watès djeung eta; sarta *b* nagara Tiroes djeung Sidon, sabab pintèr katjida. 'Ari Tiroes teh geus njijeun benteng keur dirina; sarta geus ngaboegbroegkeun perak tjara keusik, kitoe deui émas

4 saperti leutak loeloeroeng. 'Masing njaho, Goesti bakal ngadjongklokkeun eta; ari *c* kakawasaanana bakal digēboeg di laoet, djeung djinisa bakal dilēboer koe seuneu. 'Nagara *d* Askélon bakal nendjo eta, sarta sijeun; kitoe deui Gasa, sarta goemētér katjida; pon kitoe keneh Ekron, doemeh andélanana meunang era; ari radja bakal leungit ti Gasa, djeung Askélon méngke teu diénggonan djalma.

6 'Anoe pingénggoneun di Asdod nja eta paranakan; sarta kamagoengan oerang

7 Pélisi koe kami rek dibasmi. 'Djeung gētihna koe kami rek disingkirkeun ti djéro soengoen, kitoe deui kanistanana tina antara hoentoena; djadi eta ge pikarieun bade Allah oerang, djeung pidjadiun saperti kagēgēdoengan di Joe-da, sarta ari Ekron teh pidjadiun sada

8 perti oerang Jēboes teja. 'Djeung kami *e* rek masanggahan sakoeriling gēdong kami, mégatan balad, oelah aja noe njorang, soemawonna balik; sarta maranehanana moal kasorang deui noe nganjaja; karana ajeuna geus ditingali koe sotja kami. *a* Jês. 13 : 1; Djak. 12 : 1. *b* Jér. 47 : 4. *c* Jéh. 27 : 3, 26. *d* Sêp. 2 : 4. *e* p. 2 : 5.

9 *a* Eh, anak Sion! sing gèrah katjida; eh, anak Jêroesalem! hajoe soerak; masing njaho, Radja maneh rek datang ka maneh, sipat adil, sarta mawa kasalamétan, sareh boedina, djeung toenggang kalde, nja eta kalde ngora, anak kalde

10 bikang. 'Sarta *b* kami rek ngabasmi karéta, dileungitkeun ti Epraim; kitoe deui koeda ti Jêroesalem; malah gondewa pèrang bakal dibasmi. Djeung deui eta bakal ngembarkeun kasalamétan ka oerang kapir, *c* sarta bakal moerba ti laoet tēpi ka laoet deui, djeung ti sémēt bari ngawan tēpi ka toengtoeng boemi. 'Ari moenggoeh maneh mah, tina sabab gētih pèrdjangdjan maneh, sakitan bangsa maneh koe kami dilaleupaskeun *d* ti djéro

12 soemoer noe taja tjaian. 'Eh sakitan, noe ngalarép-ngarép! geura baralik ka énggon reugreug; poé ijeu pisan kami maparin njaho, jen kami ka maneh rek

13 ngaganti doewa tikél. 'Karana kami geus méntang Joe-da pikeun kami, djeung kami ngeusian gondewa koe Epraim; ari anak-anak maneh, Sion! koe kami rek digeuingkeun, sina ngaroeroeg ka anak-anak maneh, Joenani! sarta maneh koe kami rek didjadikeun ibarat pèdang djalma prawira. 'Malah Pangeran bakal nembongan loehoereun maranehanana, sarta *e* djamparingna bakal mēlēsāt saperti kilat; djeung Goesti Pangeran bakal nijoep sangkakala, bari madjéng nitihan angin riboet ti kidoel. 'Pangeran sawadya-balad noe bakal ngaraksa ka maranehanana; sarta bakal pada ngahakan, djeung ngaléjékan batoe bandring; toer pada nginoem, bari ngagoe-roeh kawas koe anggoer; sarta bakal parinoeh saperti pangepret, tjara djoeroe-djoeroe altar. 'Djeung maranehanana koe Pangeran Allahna tangtoe disalamétkeun dina poéan eta, wantoe djadi ingon-ingon sarta oemat andjeunna; karana bakal ibarat pèrmata makoeta, didjoengdjoengkeun tjara bandera, ngoeng-

17 koelan tanah andjeunna. 'Karana tada teuing kaaloesanana, djeung tada teuing kaahanganana! gandoem bakal matak moeloes baroedjang, djeung tji-anggoer bakal matak moeloes landjang-landjang.

a Mat. 21 : 5; Joh. 12 : 15. *b* Djab. 46 : 10; Mik. 5 : 9. *c* Djab. 72 : 8. *d* 1 Moesa 37 : 24. *e* Hab. 3 : 11.

PASAL 10.

Geura pada njoehoenkeun hoedjan ka Pangeran keur oesoem hoedjan pandeuri! Nja Pangeranoe ngadamél kilat; tangtoe ka maranehanana maparin hoedjan ngidjih keur saroe paning pépélakan dina lahan. 'Karana ^a tapekong teh ngaromongna kosong, djeung ahli noedjoem teh marélengna bohong, sarta pada njatoerkeun impian gapong, noe dipake ngalilipoer sija-sija; sabab kitoe djalma pada ngalantrah bae saperti domba, pada datang ka balangsak, doemeh ³ euweuh pangangon. 'Kami bangtén nja béndoe ka sakoer pangangon, djeung kami rek njiksa ka sakoer ^b badot; karana Pangeran sawadya-balad ngalajad ka ingon-ingonna, nja eta ka anak-intjoe Joeda, sarta bakal didjadikeun saperti koeda andjeunna noe leuwih moelja ⁴ dina pérang. 'Nja ti eta pibidjileun batoe djoeroe, nja ti eta pibidjileun pantjoe, nja ti eta pibidjileun gondewa pérang, nja ti eta pibidjileun sakoer bobotoh ⁵ sarejana. 'Sarta maranehanana pidjadien saperti djalma prawira, nintjakan leutak loeloeroeng dina pérang; gér pada pérang, karana Pangeran noe njaréngan ka maranehanana, sarta pada ngerakeun ⁶ noe taroempak koeda. 'Djeung kami rek ngabédaskeun anak-intjoe Joeda, sarta anak-intjoe Joesoep koe kami rek disalamtkeun, bari diparoelangeun, sina matoh deui; karana koe kami rek diwétosan, sarta pidjadienana sasat koe kami tadi teu dipitjeun; karana kami, Pangeran, Allahna, sarta maranehanana ⁷ koe kami tangtoe dikaboel. 'Ari oerang Epraim teh pidjadien saperti djalma prawira, djeung ^c pada boengah atina kawas koe anggoer; malah anak-anakna bakal narendjo eta, bari baroengaheun; pada gérat atina koe hal Pangeran. ⁸ 'Kami bakal ^a noektroek maranehanana, dikoempolkeun, karana koe kami rek dileupaskeun; tidinja bakal ngalobaän, ⁹ sakoemaha ngalobaänana tadi. 'Geus kitoe maranehanana koe kami bakal disébar-sébarkeun di bangsa noe reja, djeung bakal njaréboetkeun kami di noe djaraoeh; tangtoe pihariroepeun djeung ¹⁰ anak-anakna, sarta maroelang. 'Da maranehanana koe kami rek diparoelang-

keun ^c ti tanah Mésir, djeung dikoempolkeun ti tanah Asoer, bari diasoepkeun ka tanah Gilad djeung ka tanah Libanon, tetapi moal asoep sakabeh. ¹¹ 'Sarta andjeunna bakal meuntas néroes laoet Kasoekéran, djeung bakal meupeuh laoet Ombak; ari sakabeh leuwi tji Énil bakal saraät, kamagoengan Asoer bakal ditoeroenkeun, djeung tétékén karadjaän Mésir bakal leungit. ¹² 'Démi maranehanana mah koe kami rek dibédaskeun di djéro Pangeran; sarta pada piloemakoeün di djéro padjénéngan andjeunna, lahiran Pangeran.

^a Jës. 41 : 29; Jër. 29 : 8. ^b Jës. 14 : 9. ^c Djab. 104 : 15. ^d Jës. 5 : 26; 7 : 18. ^e Jës. 11 : 11.

PASAL 11.

Eh, Libanon! geura boekakeun panto ² maneh, ^a soepaja seuneu ngahakan sakoer ki poetri maneh. 'Eh, ki djamoedjoe! geura midangdam, sabab geus roeboeh ki poetri; karana noe maroelja teja geus digémvoer. Eh, ki pasang Basan! geura pada midangdam, sabab leuweung ³ santosa teh geus ngagébrog. 'Aja sora midangdam pangangon, sabab kamoeljaänana geus digémvoer; aja sora gégéroengan singa ngalora, sabab ^b kama- ⁴ goengan tji Jordan geus digémvoer. 'Kijeu timbalan Pangeran, Allah kaeola; Geura angon eta domba penuntjeun; ⁵ 'karana noe ngabogaän mah mareuntjit bae ka dinja, djeung teu roemasa salah; sarta noe ngadjoewalna ngomong: Sagala poedji ka Pangeran! karana aing datang ka beunghar; djadi pangangonna teu aja karoenjana ka eta domba-domba. 'Noe matak kami ka djalma eusi boemi moal mikaroenja deui, lahiran Pangeran; satégésna kami rek njarakeun manoesa, hidji-hidji ka leungeun batoerna djeung ka leungeun radjana, masingna pada ngaroeksakkeun boemi; sarta koe kami moal dileupaskeun ti ⁷ leungeunna. 'Prak kaeola pangon eta domba penuntjeun, geus poegoech domba noe balangsak. Sarta kaeola njokot doe- wa iteuk pikeun kaeola; noe hidji koe kaeola diséboetkeun Karésépan, ari noe hidji deui diséboetkeun Katoenggalan; toeloelj domba teh koe kaeola diangon. ⁸ 'Djeung kaeola njingkirkeun noe tiloe pangangon di djéro saboelan; karana

hate kaoela keuheul ka darinja, djeung hate maranehanana sabalikna bosén ka kaoela. 'Pok kaoela ngomong: Kami moal ngangon deui ka maraneh; manamana noe rek paeh, kadjeun paeh oge; sarta mana-mana noe katiwasan, kadjeun katiwasan oge; djeung sakoer noe kari sing silih-hakan daging batoer pada batoer. 'Toeloej kaoela njokot eta iteuk kaoela, noe ngaran Karësëpan teja, pek dipotongkeun, tanda ngabadakeun përdjangdjan kaoela, beunang kaoela njiujeun ka eta sakabeh bangsa-bangsa. 'Ari dibadakeunana dina poë harita pisan; sarta djalan kitoe eta sakoer domba noe balangsak, noe ngaresto ka kaoela, pada nganjahokey, jen eta teh pangandika Pangeran. 'Geus kitoe kaoela mitjatoer ka eta domba: Oepama maraneh boga rasa pibëndreun, geura mere boeroehan kami; tatapi oepama hanteu mah, nja kadjeun. 'Seug eta narimbang piboeroehaneun kaoela, ^a tiloe poeloh wang perak. 'Ladjëng Pangeran nimbalan ka kaoela: Oewang teh pitjeun pikeun toekang parioek; wët aloes tëmën pangadj, beunang eta naksir pihargaeun kami! Top noe tiloe poeloh wang perak teh koe kaoela ditjokot, bari seug dialoengkeun ka djëro gëdong Pangeran, pikeun toekang parioek. 'Toeloej kaoela motongkeun eta iteuk kaoela noe hidji deui, noe ngaran Katoenggalan teja, tanda ngabadakeun hal kadoeloeran Joeda reudjeung Israil.

^a Jës. 2: 12, 13. ^b Jer. 12: 5. ^c Mat. 26: 15; 27: 9.
^d 2 Moesa 21: 32.

15 Tidinja Pangeran nimbalan deui ka kaoela: Geura njokot deui pikeun maneh
16 parabot hidji pangangon gëdjoel. 'Karna, masing njaho, kami mëngke ngajakeun dina tanah hidji pangangon ^a anoe moal ngalajad ka noe keur katiwasan; ari noe kagëbrig koe eta moal ditejangan, noe roeksak moal dioebaran, sarta noe djagdjad moal ditjoekoeper; malah tangtoe ngahakan daging anoe lintoe, djeung datang ka ngalotjotkeun tjekertjekerna. 'Pibalafeun eta pangangon noe taja pedahna, noe ngamomorekeun bae ka domba teh! Leungeunna djeung panonna ti katoehoe sing keuna koe pëdang; leungeunna sing datang ka kempër, djeung panonna ti katoehoe sing datang ka këntjes.

^a Jëh. 34: 3.

PASAL 12.

Ijeun teh ^a babawaän pangandika Pangeran hal Israil. ^a p. 9: 1.

Kijeu lahiran Pangeran, ^a noe masangkeun langit, djeung ngadëgkeun boemi, sarta ngadamël roh manoesa sadjëro
2 awakna: 'Masing njaho, Jëroesalem koe kami rek didjadikeun minangka ^b bokor pagijoengan pikeun sakabeh bangsa anoe sakoeriling; nadjan Joeda ge pikasorangeun eta, samangsa Jëroesalem dikë-
3 poeng. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta Jëroesalem koe kami rek didjadikeun minangka batoe panajogean, djoengdjoengeun sakabeh bangsa; saha-saha noe mëtjak ngadjoengdjoeng, tangtoe rararueht katjida; djeung ^c sakabeh bangsa kapir noe di boemi pikaroempoeleun
4 ngaroeroeg ka dinja. 'Dina mangsa eta, lahiran Pangeran, kami tangtoe ngagëboeg sakabeh koeda, disina bingoeung; kitoe deui ka noe taroempakna, disina gelo; tatapi ^d sotja kami bakal boeka ka anak-intjoe Joeda; ari sakabeh koeda bangsa-bangsa mah koe kami bakal di-
5 gëboeg, disina lolong. 'Didinja sakoer gëgëdoeg Joeda pingaromongeun sadjëro hatena kijeu: Priboemi Jëroesalem mat tak djadi kakoewatan ka aing di djëro
6 Pangeran sawadya-balad, Allahna. 'Dina mangsa eta sakoer gëgëdoeg Joeda koe kami rek didjadikeun ibarat kërën beunang njeuneuan, njanding soeloe; djeung ibarat obor hoeroeng, njanding geugeusan; seg pada ngalëboer ngentja-ngatohoe ka sakabeh bangsa noe sakoeriling. ^e Ari Jëroesalem pimatoehoeun bae
7 dina përnahna di Jëroesalem. 'Djeung Pangeran bakal njalamëtkeun ka himah-himah Joeda pangheulana; soepaja kamoeljaän bangsa Dawoed djeung kamoeljaän priboemi Jëroesalem oelah
8 ngoengkoelan ka Joeda. 'Dina mangsa eta Pangeran tangtoe ngaraksa ka priboemi Jëroesalem; ari sakoer ^f noe titadjongan di lëbah maranehanana, dina mangsa eta pidjadiëun sapërti Dawoed; djeung bangsa Dawoed pidjadiëun sapërti Allah, nja sapërti ^g Malaikat Pangeran,
9 noe di hareupeun maranehanana. 'Ari geus kitoe, ^h dina mangsa eta kami tangtoe aja manah noempoeurkeun sakabeh oerang kapir, noe daratang ngaroeroeg

10 ka Jëroesalem. 'Djeung deui kami teh ka bangsa Dawoed sarta ka priboemi Jëroesalem ⁱ tangtoe ngoetjoerkeun ^j Roh sih-koerunja, nja Roh panoenoehoen; seg ^k bakal narendjo ka kami, noe geus ditëwëk koe maranehanana; djeung bakal pada aloek-aloekeun tina hal andjeunna, ^l saperti noe aloek-aloekeun katinggal anak noenggal; sarta bakal bangët njeungtjeurikan andjeunna, sakoemaha njeungtjeurikanana noe katinggal anak ^m tjikal. 'Dina mangsa eta aloek-aloekeunana di Jëroesalem piroesaeun katjida, ⁿ sakoemaha aloek-aloekeunana di Dad-Rimon, di lébak Mëgido teja. 'Ari djalma eusi tanah teh pipëtaeunana aloek-aloekeun, oenggal-oenggal bangsa sabatoer eta bae; nja eta bangsa toeroenan Dawoed, sabatoer eta bae, kitoe deui awewe-awewena, sabatoer eta bae; bangsa toeroenan Natan, sabatoer eta bae, kitoe deui awewe-awewena, sabatoer eta bae; ^o bangsa toeroenan Lewi, sabatoer eta bae, kitoe deui awewe-awewena, sabatoer eta bae; bangsa Simi, sabatoer eta bae, kitoe deui awewe-awewena, sabatoer eta bae; ^p sakabeh bangsa salijan ti dinja, oenggal-oenggal bangsa sabatoer eta bae; kitoe deui awewe-awewena, sabatoer eta bae.

a Jës. 42:5; 45:12. *b* Jës. 51:22. *c* p. 14:2; Wahj. 19:19; 20:8. *d* 1 Radj. 8:29. *e* p. 14:10. *f* 1 Sam. 2:4; Jës. 33:24. *g* 2 Moesa 23:20. *h* Wahj. 20:9. *i* Joël 3:1. *j* Roem 8:26; Ibr. 10:29. *k* Joh. 19:37. *l* Jer. 6:26. *m* 2 Bab. 35:22-25.

PASAL 13.

Dina mangsa eta ^a piajaëun hidji soemoer moeka pikeun bangsa Dawoed sarta pikeun priboemi Jëroesalem, baris ngaleungitkeun dosa djeung kokotoran. ^b 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta, lahiran Pangeran sawadya-balad, ^c kami tangtoe ngabasmu sakoer ngaran brahala, dileungitkeun tina tanah, sarta moal aja noe ingët-ingët deui; sanadjan nabi-nabi reudjeung soekma nadjis oge koe kami rek dieuweuhkeun tina tanah. ^d 'Ari geus kitoe, ^e lamoen aja deui nabi ngawëdjang, toeloj indoeng-bapana, noe ngajoegakeun eta, bakal ngaromong ka dinja: Maneh teu pantës hiroep; karana maneh ngomong bohong mawa padjënëngan Pangeran; seg indoeng-bapana,

noe ngajoegakeun eta, bakal narëwëk ^f ka dinja lamoenna ngawëdjang. 'Ari geus kitoe, dina mangsa eta nabi-nabi piareraeun, hidji-hidji tina tetendjoanana, lamoenna ngawëdjang; sarta moal aja noe make ^g haroedoeum boeloe, mam- ^h brih njidraän. 'Anggoer eta ngomong kijeu: Koela mah lain nabi, satëgësna koela teh toekang tani; karana aja hidji djalma mijara ka koela ti leuleutik. ⁱ 'Sarta moen aja noe nanja ka noe kitoe: Eta raheut naon dina leungeun maneh? tangtoe kijeu djawabna: 'Tjeda koela ditëunggeul di imah noe njaraäh ka koela.

a Jës. 12:3; 55:1. *b* Hos. 2:16; Sep. 2:11. *c* 5 Moesa 18:20. *d* 2 Radj. 1:8.

^e 'Eh pëdang! geura njaring, ngameok ka pangangon kami, nja ka eta hidji djalma noe djadi kantja kami, lahiran Pangeran sawadya-balad; kadek eta pangangon; ari domba-domba teh bakal pabalëntjar, tatapi kami tangtoe nga-oeban koe pangangan kami ka eta noe laleutik. 'Ari geus kitoe, di sakoeriling tanah, lahiran Pangeran, djalmana bakal dibasmi doewa bagian, hos paraeh; ^f dëmi noe sapërtiloe deui mah bakal dikarikeun. 'Ari eta noe sapërtiloe teja koe kami rek disina njeorang seuneu, sarta rek dibësot, saperti ngabësot perak, ^g djeung rek ditjoba, saperti njoba ëmas; nja eta noe pinjambateun kana djënëngan kami, sarta koe kami tangtoe dikaboel; ^h kami bakal njëboet: Eta teh oemat kami; ari eta bakal njëboet: Pangeran teh Allah koering.

a Mat. 26:31. *b* 1 Petr. 1:7. *c* Hos. 2:23.

PASAL 14.

Masing njaho, pidatangeun hidji poë Pangeran, didinja djarahan ti maneh bakal dibagi-bagikeun di têngah maneh. ^a 'Karana ^b kami bakal ngoempolkeun sakabeh bangsa kapir ka Jëroesalem sarta mërangan; tangtoe tina di-beunangkeun, ^c imah-imahna dirampogan, djeung awewe-awewena diparaksa; ari djalma eusi nagara noe saparo piboeda-leun, asoep ka pangbojongan, dëmi sesana djalma-djalma noe di djëro nagara moal ^d dibasmi. 'Ladjëng Pangeran mijos, mërangan ka eta bangsa kapir, sakoemaha panganggonna mërangan dina poëan ^e djoerit. 'Dina poëan eta ^f dampalna

pingadégnn dina loehoer goenoeng Dje-
toen, noe di hareupeun Jérusalem, ti
wetan; seug eta goenoeng Djetoen beu-
lah ti téngahna, ka wetan djeung ka
koelon, ngadjadi lébak géde katjida; sa-
beulah eta goenoeng moendoer ka kaler,
5 'Boer maraneh kalaboer, djalan eta lé-
bak goenoeng kami; wantoe lébak goe-
noeng teh pinépieun ka Asel; ari pika-
boereun maraneh nja sakoemaha mara-
neh kaboer bawaning sijeun koe ^d lini,
keur djaman Oesia, radja Joeda teja;
nja didinja piseompingeun Pangeran,
Allah kaola; ^e ari sadajana para soetji
6 ngiring ka andjeun. 'Ari geus kitoe, dina
poéan eta tjaäng teu montjorong teu
7 soerëm; 'nja djadi poé noenggal eta teh,
ngan Pangeran noe oeninga, lain beu-
rang lain peuting; démi geus kitoe, keur
8 wantji boerit braj tjaäng. 'Ari geus ki-
toe, dina poéan eta ^f ti Jérusalem bidjil
tjai kahiroepan; noe saparo ngotjor ka
laoet wetan, ari noe saparo deui mah
ka laoet koelon; dina oesoem panas
djeung dina oesoem tiris majéng bae.
9 'Harita Pangeran djoeménèng radja,
ngareh saléganing boemi. Dina mangsa
eta Pangeran teh hidji, djeung padjé-
10 nënganana hidji. 'Ari salégana tanah
ijeu bakal ganti roepa, nja djadi saperti
tanah lapang, ti sémèt Geba tépi ka
Rimon, anoe kidoeleun Jérusalem; anoe
matak Jérusalem teh ^g noenggiring,
sarta pimatoeheun dina pérnahna, ti sé-
mèt lawan Binyamin tépi ka lébah la-
wang heubeul, tépi ka lawang Djoeroe,
djeung ti papangoengan Hananel tépi
11 ka pamérésan radja. 'Sarta djalma pi-
maratoeheun di djéro eta nagara; djeung
^h moal aja deui sapaeun; ⁱ estoe Jéröe-
12 salem pingénggoneun sénang ati. 'Djeung
deui kijeu balahi, noe koe Pangeran bak-
kal dikeunakeun ka sakabeh bangsa,
noe mérangan ka Jéröesalem teja: da-
gingna disina ngaboeroekan keur eta
nangtoeng keneh, djeung panonna nga-
boeroekan dina kongkolakna, sarta le-
tahna ngaboeroekan dina soengoen-
13 'Djeung deui dina poéan eta pijaean
goedjroed ti Pangeran bangét katjida
di maranehanana; kék silih-tjékel leu-

· ngeun batoer pada batoer, bari nga-
djoengdjoengkeun leungeun, djédak ka
14 leungeun batoer. 'Samalah ^j Joeda ge
piméranganeun di Jéröesalem. Tidinja
dikoempoeleun kamoektian sakabeh
bangsa kapir anoe sakoering, émas-
perak djeung papakean, loba teu kira-
15 kira. 'Pon kitoe keneh pibalahieun koeda,
bigal, onta rendjeung kalde, sakabeh
bae sasatoan anoe aja dina sakoer pa-
sanggrahan eta; nja sakoemaha balahi
anoe tadi teja.

a p. 12:3. b Jës. 13:16.

c Lal. 1:11, 12. d Am. 1:1. e Joed. 14. f Jéh.

47:1; Joël 3:18. g Jës. 2:2; p. 12:6. h Wahj.

22:3. i Jér. 33:16. j p. 12:2.

16 Ari geus kitoe, sakoer noe kari sa-
kabeh bangsa kapir anoe ngadatangan
ka Jéröesalem teja, ^a nja eta bakal arin-
dit saban-saban taoen, sémbahjang ka
Radja, tégès ka Pangeran sawadya-balad,
sarta bari ngalakonan ^b pesta saoen-
17 bébéték teja. 'Démi geus kitoe, mana-
mana sagala bangsa noe di boemi teu
indit ka Jéröesalem, teu sémbahjang
ka Radja, tégès ka Pangeran sawadya-
balad mah, ka noe kitoe moal aja hoe-
18 djan. 'Djeung saopama bangsa Mésir
hanteu indit, teu ngadeuheusan, ka eta
ge moal aja; noe pijaean teh balahi,
anoe koe Pangeran bakal dikeunakeun
ka sagala bangsa, noe teu arindit, teu
ngalakonan pesta saoen bébéték teja.
19 'Tah, kitoe pisiksaeun oerang Mésir,
djeung pisiksaeun sakabeh bangsa noe
teu arindit, teu ngalakonan pesta saoen
20 bébéték. 'Dina mangsa eta sakoer gong-
seng koeda pimakeéun toelisan kijeu:
^c SOETJI BADE PANGERAN; sarta ari da-
loeng-daloeng di gédong Pangeran pi-
djadieun saperti ^d pangepret-pangepret
21 di hareupeun altar. 'Malah-malah sakoer
daloeng di Jéröesalem djeung di tanah
Joeda piseotjieu bade ka Pangeran
sawadya-balad; ari sakabeh djalma noe
sédja ngoerban pidaratangeun sarta nja-
rokot daloeng eta, bari seug diparake
ngoeleob; sarta dina mangsa eta ^e moal
aja deui oerang Kanaän di djéro gé-
dong Pangeran sawadya-balad.

a Jës. 66:23; p. 8:22. b 3 Moesa 23:34. c 2 Moesa

39:30. d 2 Moesa 27:3. e Wahj. 21:27; 22:15.

KITAB NABI MALAKI.

PASAL 1.

Ijjeu ^a teh babawaan pangandika Pangeran ka Isra'il, koe lantaran Malaki.

^a Djak. 12: 1.

2 Kami miasih ka maraneh, timbalan Pangeran. Dëmi tjarek maraneh mah: Dina naon andjeun miasih teh ka koering? Ari Esaoe teja lain doeloer Jakoeb? lahiran Pangeran; padahal ^a kami miasih ka Jakoeb, 'dëmi ka Esaoe mah kami migeuleuh, sarta ^b goenoeng-goenoengna koe kami geus didjadikeun soewoeng, djeung milikna dipaparinkeun

3 ka adjag-adjag tégal léga. 'Sangkalang bangsa Edom dek ngomong: Aing teh énja diboerak-barik, tatapi noe tarariklot koe aing dek diadégkeun deui: kijeu timbalan Pangeran sawadya-balad: Lamoen eta ngadégkeun, tangtoe koe kami diroentoehkeun deui; sarta djalma tangtoe pada njéboet ka maranehanana: Wëwéngkëri kadorakaañ; kitoe deui: Bangsa noe dibëndon koe Pangeran salalanggëngna. 'Koe panon maraneh pikatendjoëun, sarta maraneh tangtoe ngaromong kijeu: Pangeran moegi diagoengkeun ka beh ditoeëun watës Isra'il!

^a Roem 9: 13. ^b Jér. 49: 10, 17; Jeh. 35: 2-15.

6 Ari anak hormat ka bapa, badega hormat ka djoeraganana. Tjik, lamoen énja kami teh ^a Rama, di mana hormatna ka kami? sarta lamoen énja kami teh Goesti, di mana sijeunna koe kami? timbalan Pangeran sawadya-balad ka maraneh, panghoeloe-panghoeloe, noe pada njoemahkeun kana djénëngan kami. Dëmi tjarek maraneh mah: Dina naon koering njoemahkeun teh kana djénëngan andjeun? 'Eta maraneh dina altar

7 kami sok ngahatoerkeun ^b kadaharan régéd. Dëmi tjarek maraneh mah: Dina naon koering ngaréngédkeun teh ka andjeun? Nja koe omongan maraneh noe kijeu teja: Medja Pangeran teh matak tjoewa. 'Sarta lamoen maraneh ngahatoerkeun ^c noe lolong baris koerban peuntjitan, teu boga rasa goreng; djeung lamoen ngahatoerkeun noe pengkor, atawa noe géring, teu boga rasa goreng.

Geura hatoerkeun noe kitoe ka bopati maneh; koemaha bakal misoeka ka maneh, atawa narima ka maneh? timbalan

9 Pangeran sawadya-balad. 'Ari ajeuna, geura pada noenoehoen ka pajoeneun Allah, soepaja andjeunna mikoernija ka oerang. 'Tah, kitoe hatoeran ti leungeun maraneh; koemaha Allah pinarimaeun ka maraneh? timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Saha bae lébah maraneh, anggoer peundeutkeun panto kabah djeung njeungeut altar kami teu poegoeh mah! Kami teu soedi ka maraneh, timbalan Pangeran sawadya-balad; sarta koerban kadaharan ti leungeun maraneh

10 koe kami teu dipikasoeka. 'Karana ^d ti pangbidjilan panou-poë tépi ka pangsoeroepanana djénëngan kami mêngke agoeng di lébah oerang kapir; sarta di sambarang énggon pasti pada ngahatoerkeun koerban senseungitan kana djénëngan kami, kitoe deui koerban kadaharan bërèsih; karana djénëngan kami mêngke agoeng di lébah oerang kapir, timbalan Pangeran sawadya-balad.

12 'Dëmi koe maraneh mah djénëngan kami dinistakeun koe omongan maraneh noe kijeu teja: Medja Goesti teh régéd, sarta hasilna, nja eta kadaharanana,

13 matak tjoewa. 'Djeung deui tjarek maraneh: Lah, matak poesing! toer maraneh sok soemeuhah noengkoelan eta, timbalan Pangeran sawadya-balad; ka-toeroeg-toeroeg maraneh sok njanggakeun noe beunang ngarampas, noe pengkor, djeung noe géring. Kitoe maraneh njanggakeun koerban kadaharan teh; koemaha kami rek soeka nampa noe kitoe ti leungeun maraneh? timbalan

14 Pangeran. 'Sing keuna panjapa djalma noe ngabobodo, ^e boga noe djaloe dina ingon-ingonna, ana nadar toeloej ngoerbankeun ka Goesti anoe tampadaksa! Karana kami teh ^f Radja agoeng, timbalan Pangeran sawadya-balad; sarta djénëngan kami dipikasijeun koe oerang kapir.

^a 5 Moesa 32: 6. ^b 3 Moesa 21: 6.

^c 3 Moesa 22: 20-22. ^d Djab. 113: 3; Jës. 59: 19.

^e 3 Moesa 22: 18, 19. ^f Djab. 48: 3.

PASAL 2.

2 **A**ri ajeuna, eh panghoeloe-panghoeloe!
 2 **A**dawoehan tadi teja ka maraneh. 'Oepama maraneh ^a teu ngawaro, djeung oepama koe maraneh hanteu dipadoeli, teu njanggakeun hormat kana djénengan kami, timbalan Pangeran sawadya-balad, eta kami tangtoe ka maraneh ngadatangeun panjapa, djeung kami pinjapaeun ka sagala berkah maraneh; malah kami énggeus njapa ka eta, sabab maraneh teu padoeli. 'Masing nganjahoikeun, kami rek ngalanat binih tina sabab maraneh, djeung kami rek ngawoerkeun ^b tai ka beungeut maraneh, nja eta tai koerban pesta maraneh; sarta maraneh éngke aja noe mawa 4 dibaréngkeun djeung eta. 'Didinja maraneh tangtoe nganjahoikeun, jen kami noe ngadatangeun dawoehan kitoe ka maraneh, soepaja pèrdjangdjian kami tétép ka Lewi, timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Ari ^c pèrdjangdjian kami ka Lewi teja, noe dipalar nja hiroep nja kasénangan; eta doewa pèrkara dipaparinkeunana koe kami ka dinja soepaja sijeuneun; nja djadi sijeuneun koe kami, sarta adjiheun tina sabab djénengan kami. 'Ari toret noe sajakti aja dina soengoetna, sarta dina biwirna teu kapanggih kagorengan; estoe loemampah reudjeung kami di djero kasénangan sarta di djero kaestoean, djeung loba pisan noe koe eta ditobatkeun, 7 balik tina kadorakaän. 'Karana biwir panghoeloe noe koedoe nétépkeun kanjaho, sarta mistina djalma narejangan toret ka soengoet panghoeloe; wantoe eta noe djadi piwarangan Pangeran sawadya-balad. 'Demi maraneh mah geus pada njalingkir ti djalan; loba pisan noe koe maraneh geus ^d ditaradjongkeun dina toret; ari ^e pèrdjangdjian Lewi teja koe maraneh geus diroeksak, timbalan Pangeran sawadya-balad. 'Koe sabab eta maraneh sabalikna koe kami geus didjadikeun ^f matak tjoewa nja barina di hareupeun sakabeh djalmaidjalma, toeroet sakoemaha lampah maraneh teu ngestoekeun djalan kami, djeung lampah pilih-kasih dina mèteakeun toret. ^a 5 Moesa 28:15. ^b 2 Moesa 29:14.

^c 4 Moesa 17; 5 Moesa 33:8—11. ^d Jer. 18:15.

^e Néh. 13:29. ^f p. 1:7, 12.

10 Naha oerang sakabeh teh lain toenggal ^a sarama? lain Allah hidji bae noe ngadjadikeun ka oerang? Na koe naon oerang silih-tjindraän doeloer pada doeloer, matak nganistakeun pèrdjangdjian 11 karoehoen oerang? 'Joeda milampah tjindra, sarta di Israil djeung di Jérusalem pada migawe kagiroekan; karana Joeda nganistakeun kasoetjian Pangeran, noe dipikaäsih, sarta boga pamadjikan ka anak aällahan bangsa sedjen. 12 'Djalma noe milampah kitoe teh tangtoe koe Pangeran dibasmi nja noe nanjaän nja noe nembalan, dieuwuhkeun ti himah-himah Jakoeb, katoet noe njanggakeun koerban kadaharan ka Pangeran 13 sawadya-balad. 'Jeu sapèrkara deui sok dipigawe koe maraneh, jen altar Pangeran koe maraneh disina kalipoetan koe tji-panon, koe tjeurik djeung harégoengan, datang ka andjeunna teu kèrsaeun deui ningali kana koerban kadaharan, soemawonna aja manah njandak ti leungeun maraneh. 'Demi tjarek maraneh: Pèrkara naon? Pèrkara kijeu, jen Pangeran geus njaksian di antara maneh djeung ^b pamadjikan maneh ti ngongora, noe koe maneh ditjindraän, toer eta teh batoer maneh, nja pamadjikan pèrdjangdjian maneh. 'Naha Pangeran lain ngadamél hidji bae, sanadjan langkoeng nja kagoengan roh? Djeung koe naon ngan sahidji? Noe dipandang bibit ti Allah. Mana sing ijatna ka roh maraneh, djeung oelah rek njindra 14 ka pamadjikan maneh ti ngongora. 'Karana kami ^c migeuleuh kana hal njérahkeun, timbalan Pangeran, Allah Israil; kitoe deui ka noe ngalipoetan papakeanana koe panganijaja, timbalan Pangeran sawadya-balad. Mana sing ijatna ka roh maraneh, soepaja oelah milampah tjindra.

^a p. 1:6. ^b Jës. 54:6. ^c Mat. 19:8.

17 Maraneh sok ngabaroebahkeun ka Pangeran koe omongan maraneh. Demi tjarek maraneh mah: Dina naon koe ring ngabaroebahkeun teh? Nja koe omongan maraneh noe kijeu teja: ^a Saha-saha noe migawe goreng, nja hade di pajoeneun Pangeran, sarta andjeunna misoeke ka noe kitoe; djeung deni: Di mana Allah noe njépéng hoekoem?

^a p. 3:14, 15.

PASAL 3.

Masing nganjahokeun, ^a kami miwangan malaikat kami, anoe bakal njadijakeun djalan saheulaeun kami; ari eta Goesti, noe dipikahajang koe maraneh, ngadak-ngadak pidatangeunana ka kabalna, tégés Malaikat përdjangdjian, noe dipikasoeuka koe maraneh teja. Masing njaho, éngke datang, timbalan Pangeran sawadya-balad. ² Tatapi saha noe pibisaean tahan kana poëan datangna, djeung saha noe pibisaean tagén dina mangsa ngebrehna? Karana eta Goesti saperti seuneu kamasan, djeung saperti saboen toekang njeuseuh. ³ Bakal tjalik ^b ngaléboer djeung ngabérésihan perak, nja ngabérésihan anak-intjoe Lewi, dibarésot saperti émas-perak; geus kitoe anak-intjoe Lewi tangtoe ngahatoerkeun koerban kadaharan ka Pangeran kalawan kabënëran. ⁴ Didinja koerban kadaharan ti Joeda djeung Jérusalem tangtoe dipikasédép koe Pangeran, tjara keur djaman baheula, djeung saperti keur taenoe koena-koena. ⁵ Sarta kami éngke ngadeukeutan ka maraneh pikeun nga-hoekoeman; djeung kami tangtoe djadi saksi këntjéng, ngadoedoeh ka sakoer ^c toekang sihir, ka sakoer ^d noe ngaranjed, ka sakoer noe soempah bohong, ka sakoer noe ngaérol kana koelian djalma boeboeroeh, sarta nganijaja ka randa djeung ka pahatoe, kitoe deui ka sakoer noe njoentroengkenn semah [ti kaädilan], djeung teu sarijeun koe kami, timbalan Pangeran sawadya-balad. ⁶ Karana ijeu kami Pangeran ^e teu keuna owah-gingsir, noe matak maraneh, anak-intjoe Jakoeb! hanteu datang ka bejak. ^a Mat. 11: 10; Mark. 1: 2. ^b Jéh. 22: 22. ^c Mik. 5: 11. ^d Jér. 7: 9. ^e 1 Sam. 15: 29; Jak. 1: 17.

⁷ Ti djaman karoehon maraneh pisan maraneh sok njalingkir bae ti pikoekoeh kami, sarta hanteu diestoekeun koe maraneh. ^a Geura baralik ka kami, ari kitoe mah kami tangtoe balik ka maraneh, timbalan Pangeran sawadya-balad. ^b Démi tjarek maraneh mah: Dina naon koering baralik teh? ⁸ 'Naha manoesa wani ngarinah ka Allah? karana maraneh pada ngarinah ka kami. Démi tjarek maraneh mah: Dina naon koering ngarinah teh ka andjeun? Dina ^c përpoelehan djeung dina koerban ha-

⁹ toeran. 'Noe matak maraneh ^d dikeunnañ panjapa, sabab maraneh ngarinah bae ka kami, sabangsa kabeh. 'Koedoe ¹⁰ pada nganteurkeun sagala përpoelehan ka goedang doenya-brana, soepaja di gëdong kami aja hakaneun; sarta kami tjaba koe maraneh lantaran kitoe, timbalan Pangeran sawadya-balad; moal gagal maraneh koe kami dipangmoekeun ^e djandela langit, bari ngoetjoerkeun bërka ka maraneh, datang ka ¹¹ teu mahi piénggoneunana. 'Djeung kami tina sabab maraneh tangtoe ngalanat ka noe rek njatoean; moal koengsi ngaroeksak kana hasil taneuh maraneh; sarta tangkal anggoer di kébon maraneh moal boeroeng deui, timbalan Pangeran ¹² sawadya-balad. 'Djeung sakabeh oerang kapir ^f tangtoe njaréboet maraneh bagdja; karana maraneh pidjadieun tanah matak soeka, timbalan Pangeran sawadya-balad. ^a Djak. 1: 3. ^b p. 1: 7. ^c 2 Moesa 29: 28; ³ Moesa 27: 30. ^d p. 2: 2. ^e 2 Raðj. 7: 2. ^f 5 Moesa 33: 29.

¹³ Omongan maraneh sok heuras ngalawan kami, timbalan Pangeran. Démi tjarek maraneh mah: Koering ngaromong naon, ngalawan andjeun? ¹⁴ 'Tjarek maraneh: ^a Taja gawena ngabakti ka Allah; karana naon pientoengeunana ngadjaga kana djagaan Allah, sarta leumpang mésoem di pajoeneun Pangeran sawadya-balad? ¹⁵ 'Mana ajeuna noe koe koela sakabeh diséboet bagdja, nja eta noe arangkoeh; tjatjakan noe migawe kadorakaan sok diadégkeun; sanadjan eta teh ngadodja ka Allah, geuning pada ¹⁶ rabajoe bae. 'Mangsa eta sakoer noe ibadah ka Pangeran omong-omongan batoer pada batoer; ari Pangeran ngarégpkeun, djeung ngadangoekeun, sarta di pajoeneun andjeunna aja kitab pangeling-ngeling disératkeun, keur pimgaapaéun noe aribadah ka Pangeran, sarta malikir-mikir ka padjénenganana. ¹⁷ 'Ari eta teh pikagoenganen kami, timbalan Pangeran sawadya-balad, ^b dina poëan noe rek didamél koe kami; sarta kami tangtoe wélas ka maranehanana, sakoemaha djalma wélas ka anak noe ¹⁸ ngawoela ka manehana. 'Didinja maraneh tangtoe ganti pikir, ana narendjo bedana noe bënëer djeung noe doraka, bedana noe ngabakti ka Allah djeung noe hanteu ngabakti. ^a p. 2: 17. ^b p. 4: 3.

PASAL 4.

Karana, masing njaho, poë teja éngke datang, hoeroeng tjara pameuleuman; harita sakabéh noe angkoeuh djeung sa-koer noe njijeun kadorakaän pidjadieun ^a ibarat djarami, pada didoeroek koe eta poë noe pidatangeun, timbalan Pangeran sawadya-balad; wani di maranehanana teu ngarikeun akar, soema-² wonna dahan. 'Dëmi keur maraneh noe ibadah kana djénengan kami mah éngke ^b mëlëtek sarangenge kabënëran, mawa kawasa ngawaloejakeun di djëro djang-djangna; toeloej maraneh pibaridjileun, sarta loeloejtjatan sapërti anak sapi ³ ka loewar ti kandang. 'Djeung maraneh ^c bakal ngaridék-ngidék ka noe daroraka; karana pada pidjadieun léboe han-

dapeun dampal soekoe maraneh, ^a dina poëan noe rek didamël koe kami teja, timbalan Pangeran sawadya-balad.

^a Jës. 47:14. ^b Loek. 1:78. ^c Jës. 26:6. ^d p. 3:17.

- ⁴ ^a Koedoe pada ngingëtkeun ka toret Moesa, abdi kami, noe koe kami ditimbalkeun ka dinja di Horeb, lampahkeun sabangsa Israil, pikoekoeuh-pikoekoeuh djeung hoekoem-hoekoem. 'Masing ⁵ njaho, ^b kami miwarangan ka maraneh nabi Elias, samemeh datang eta poë Pangeran, ^c noe gëde nja matak sijeun. ⁶ 'Ari eta bakal malikkeun hate bapa ka anak, kitoe deui hate anak ka bapana; soepaja kami oelah ngadatangan ngagëboeg ka boemi, ditoempëskeun.

^a 5 Moesa 4:10; 6:3. ^b Mat. 11:14; 17:10—13; Loek. 1:17. ^c Joël 2:31.

TAMAT PÉRDJANGJIAN LAWAS.